

bilowgii ilaah samada iyo dhulkuu abuuray. dhulkuna qaab ma lahayn, wuuna madhnaa; gud-curna moolkuu dul joogay; oo ruuxa ilaahna wuxuu ka dul dhaqdhaqaaqay biyaha. ilaahna wuxuu yidhi, iftiin ah ahaado: iftiin baana ahaaday. ilaahna wuxuu arkay iftiinkii inuu wanaagsan yahay: ilaahna iftiinkii ayuu ka soocay gudcurkii. ilaahna iftiinkii wuxuu u bixiyey maalin, gudcurkiina wuxuu u bixiyey habeen. waxaana jiray fiid iyo subax, isla maalin ah. ilaahna wuxuu yidhi, meel bannaani ha noqoto biyaha dhexdooda, oo iyadu biyaha ha ka soocdo biyaha. markaasuu ilaah sameeyey meeshii bannaanka ahayd, oo wuxuu biyihii bannaanka ka hooseeyey ka soocay kuwii bannaanka ka sarreeyey; sidaasayna ahaatay. ilaahna bannaankii wuxuu u bixiyey samo. waxaana jiray fiid iyo subax, maalintii labaad. ilaahna wuxuu yidhi, biyaha samada ka hooseeya meel ha isugu soo urureen, oo ciidda engegani ha muuqato; sidaasayna ahaatay. markaasuu ilaah ciiddii engegnayd u bixiyey dhul; ururkii biyahana wuxuu u bixiyey bado: oo ilaah wuxuu arkay in taasu wanaagsan tahay. ilaahna wuxuu yidhi, dhulku ha soo bixiyo doog, iyo geedo yaryar oo iniino dhala, iyo geedo waaweyn oo midho caynkooda ah dhala, oo iniinahoodu ku dhex jiraan, oo dhulka ku kor yaal; sidaasayna ahaatay. dhulkiina wuxuu soo bixiyey doog, iyo geedo yaryar oo leh iniino caynkooda ah, iyo geedo waaweyn oo midho dhala, oo iniinahoodu ku dhex jiraan, iyagoo caynkooda ah, ilaahna wuxuu arkay in taasu wanaagsan tahay. waxaana jiray fiid iyo subax, maalintii saddexaad. ilaahna wuxuu yidhi, iftiimmo ha ahaadeen meesha bannaan oo samada dhex ah si ay u kala soocaan maallinta iyo habeenka; oo ha u ahaadeen calaamooyin, iyo xilliyi, iyo maalmo iyo sannado; oo iftiimmo ha u noqdeen meeshii bannaanayd oo samada dhex ahayd si ay u iftiimiyaan dhulka dushiisa; sidaasayna ahaatay. oo ilaah wuxuu sameeyey labada iftiin ee waaweyn; si uu iftiinka weynu u xukumo maallinta, iftiinka yaruna u xukumo habeenka; oo xiddigahana wuu sameeyey. ilaahna wuxuu iyaga dhigay meeshii bannaanayd oo samada dhex ahayd si ay dhulka u iftiimiyaan, oo ay u xukumaan maallinta iyo habeenka, oo ay iftiinka uga soocaan gudcurka, ilaahna wuxuu arkay in taasu wanaagsan tahay. oo waxaana jiray fiid iyo subax, maalintii afraad. oo ilaah wuxuu yidhi, biyuhu aad ha u soo bixiyeen uun dhaqdhaqaaqa oo badan, oo naf nool leh, haadduna ha duusho dhulka dushiisa xagga meeshii bannaanayd oo samada dhex ahayd. oo ilaah wuxuu abuuray nibiriyaada badda oo waaweyn, iyo uun kasta oo nool oo dhaqdhaqaaqa, ee biyuhu aad u soo bixiyeen iyagoo badan, oo caynkooda oo kale dhala, iyo haad kasta oo caynkiisa dhala; ilaahna wuxuu arkay in taasu wanaagsan tahay. oo ilaah baa barakeeyey iyaga, isagoo leh, wax badan dhala, oo tarma, oo biyaha badaha ka buuxsana, haadduna ha ku tarmeen dhulka. oo waxaana jiray fiid iyo subax, maalintii shanaad. oo ilaah wuxuu yidhi, dhulku ha soo bixiyo uun nool oo caynkiisa dhala, kuwaasoo ah xoolo, iyo waxa gurguurta, iyo dugaagga dhulka oo

caynkooda dhala; sidaasayna ahaatay. ilaahna wuxuu sameeyey dugaagga dhulka oo caynkiisa dhala, iyo xoolo caynkooda dhala, iyo wax kasta oo dhulka gurguurta oo caynkiisa dhala; ilaahna wuxuu arkay in taasu wanaagsan tahay. ilaahna wuxuu yidhi, aan nin inoo eg ka samayno araggeenna, oo iyagu ha xukumeen kalluunka badda, iyo haadda hawada, iyo xoolaha, iyo dhulka oo dhan, iyo waxa dhulka gurguurta oo dhan. oo ilaah nin buu ka abuuray araggiisa, ilaah araggiisa ayuu ka abuuray isaga; lab iyo dhaddig ayuu abuuray. oo ilaah waa barakeeyey iyaga; oo ilaah wuxuu iyaga ku yidhi, wax badan dhala oo tarma, oo dhulka ka buuxsana, oo ka sara mara dhulka, oo xukuma kalluunka badda, iyo haadda hawada, iyo wax kasta oo nool oo dhulka kor dhaqdhaqaaqa. oo ilaah wuxuu yidhi, bal eeg, waxaan idin siiyey geed kasta oo yar oo iniino dhala, oo ku yaal dhulka dushiisa oo dhan, iyo geed kasta oo weyn, kaasoo midho leh, iniinona dhala; oo waxay idiin noqon doonaan cunto; oo dugaag kasta oo dhulka jooga, iyo haad kasta oo hawada duula, iyo wax kasta oo cagaar ah cunto u siiyey; sidaasayna ahaatay. oo ilaah wuxuu arkay wax kasta oo uu sameeyey, oo bal eeg, aad bay u wanaagsanaayeen. waxaana jiray fiid iyo subax, maalintii lixaad.

2

samada iyo dhulkuna way dhammaadeen, iyo waxa badan ee ku jira oo dhammuba. maalintii toddobaadna ilaah wuu dhammeeyey shuqulkiisii uu sameeyey; oo maalintii toddobaad ayuu ka nastay shuqulkiisii uu sameeyey oo dhanba. oo ilaah wuu barakeeyey maalintii toddobaad, quduusna wuu ka dhigay; maxaa yeelay, maallintaas ayaa ilaah ka nastay shuqulkiisii uu sameeyey ee ahaa abuuridda oo dhan. kuwanu waa bilowgii samada iyo dhulka kolkii la abuuray iyaga, maalintii rabbiga ilaah ahu sameeyey dhulka iyo samada. dhirta duurkuna weli kuma ay oollin dhulka, geedaha yaryar oo duurkuna weli sooma ay bixin: waayo, rabbiga ilaah ahu dhulka roob kuma soo dayn, nin dhulka beeraana ma jirin; laakiin ceeryaamo baa dhulka kor uga soo bixi jirtay, oo waraabin jirtay dhulka dushiisa oo dhan. rabbiga ilaah ahuna nin buu ka sameeyey ciidda dhulka, du-lalka sankiisana wuxuu kaga afuufay neeftii nolosha; ninkiina wuxuu noqday naf nool. oo rabbiga ilaah ahu beer buu ka beeray yaryar oo duurkuna weli halkaasuuna geeyey ninkii uu sameeyey. rabbiga ilaah ahuna wuxuu dhulka ka soo bixiyey geed kasta oo indhaha u roon, oo cunto ku wanaagsan; beerta dhexdeedana wuxuu ka soo bixiyey geedkii nolosha iyo geedkii aqoonta wanaagga iyo xumaanta. cee-denna webi baa ka baxay inuu beerta waraabiyo; halkaasuuna ku kala qaybsamay, wuxuuna noqday afar madax. kan kowaad magiciisii wuxuu ahaa fi-shoon: kaasu waa kan ku wareegsan dhulka xawi-ilaah oo dhan, meeshaas oo dahab leh; oo dahabka dhulkaasu waa wanaagsan yahay: oo meeshaasuna waxay leedahay beduliyum iyo dhagaxyo onika la yidhaahdo. webiga labaad magiciisuna waa giixoon: kaasuna waa kan ku wareegsan dhulka kuush oo

dhan. webiga saddexaad magiciisuna waa xiddeqel: kaasuu waa kan ashuur dhankeeda bari mara. webiga afraadna waa yufraad. rabbiga ilaah ahuna ninkii wuu kaxeeyey oo wuxuu geeyey beer ceeden inuu falo oo dhawro. rabbiga ilaah ahuna wuxuu ninkii ku amray isagoo leh, geed kasta oo beerta ku yaal wax baad ka cuni kartaa: laakiin geedka aqoonta wanaagga iyo xumaanta waa inaanad waxba ka cunin: waayo, maalintii aad wax ka cuntid hubaal waad dhi-man doontaa. oo rabbiga ilaah ahu wuxuu yidhi, ma wanaagsana in ninku keligiis ahaado; waxaan u samayn doonaa mid caawisa oo ku habboon. rabbiga ilaah ahuna wuxuu ciidda ka sameeyey dugaag kasta oo duurka jooga, iyo haad kasta oo hawada duula; oo iyagii wuxuu u keenay ninkii, inuu arko wuxuu u bixiyo; oo wax kastoo ninkii u bixiyeey uun kasta oo nool ayaa magiciisii noqday. oo ninkii baa magacyo u bixiyeey xoolaha oo dhan, iyo haadda hawada, iyo dugaag kasta oo duurka jooga, laakiin ninkii looma helin mid caawisa oo ku habboon. oo rabbiga ilaah ahu hurdo weyn buu ku riday ninkii, kolkaasuu gum'ay; kolkaasuu wuxuu ka bixiyeey feedhihiisii middood, meesheediina hilib buu ku awday. oo feedhii rabbiga ilaah ahu ka bixiyeey ninka ayuu naag ka sameeyey, oo wuxuu iyadii u keenay ninkii. ninkiina wuxuu yidhi, tanu hadda waa laf ka mid ah lafahayga, iyo hilib ka mid ah hilibkayga: waxaa iyada loogu yeedhi doonaa naag, maxaa yeelay, iyada waxaa laga soo saaray nin. sidaas daraaddeed nin wuxuu ka tegayaa aabbihis iyo hooyadiis, wuxuuna la joogayaa naagtiisa: oo waxay noqonayaan isku jidh. oo labadooduba way qaawanaayeen, ninka iyo naagtiisuba, mana ay xishoonaynin.

3

haddaba abeesadu way ugu khiyaano badnayd bahal kasta ee duurka jooga oo rabbiga ilaah ahu sameeyey. oo waxay naagtii ku tidhi, ilaah miyuu idinku yidhi, waa inaydnaan waxba ka cunin geed kasta oo beerta ku yaal? naagtiina waxay abeesadii ku tidhi, midhaha geedaha beerta waannu cuni karnaa; laakiinse midhaha geedka beerta dhexdeeda ku yaal, ilaah wuxuu nagu yidhi, waa inaydnaan waxba ka cunin, ama ayd-naan taaban, yeydnan dhimanine. abeesadiina waxay naagtii ku tidhi, ma dhiman doontaan; waayo, ilaah wuxuu og yahay in maalinta aad cuntaan ay indhihiinnu furmi doonaan, oo aad noqon doontaan sida ilaah oo kale, idinkoo kala garanaya wanaagga iyo xumaanta. oo markii naagtii aragtay in geedkii cunto ku wanaagsan yahay, oo indhaha u roon yahay, oo uu yahay geed caqli lagu yeesho, ayay midho ka qaadatay, oo cuntay; ninkeedii la joogayna wax bay ka siisay, oo isagiina wuu cunay. oo labadoodiiba indhahoodii way furmeen, oo waxay garteen inay qaawan yihiin; waxayna isku tosheen caleemo berde, oo ay gunti ka samaysteen. oo waxay maqleen codkii rabbiga ilaaha ah, isagoo beerta dhex socda kolkii maalintu qaaboobay: oo ninkii iyo naagtiisii way iska qariyeen ilaah, oo waxay ku dhuunteen geedihii beerta dhexdooda. oo rabbiga ilaah ahu wuu u yeedhay ninkii, oo wuxuu ku yidhi, xaggee baad joogtaa? isagiina wuxuu yidhi, codkaagan beerta ka dhex maqlay, waanan

cabsaday, maxaa yeelay, waan qaawanaa; oo waan isqariyey. kolkaasuu ku yidhi, yaa kuu sheegay inaad qaawan tahay? miyaad wax ka cuntay geedkii aan kugu amray inaad wax ka cunin? ninkiina wuxuu yidhi, naagtii aad i siisay inay ila joogto ayaa geedkii wax iga siisay, oo anna waa cunay. oo rabbiga ilaah ahu wuxuu naagtii ku yidhi, waa maxay waxaan aad samaysay? naagtiina waxay tidhi, abeesadaa i khiyaanaysay oo anna waan cunay. oo rabbiga ilaah ahu wuxuu abeesadii ku yidhi, waxan aad samaysay aawadiis waad ka habaaran tahay xoolaha oo dhan, iyo dugaag kasta oo duurka jooga; waxaanad ku socon doontaa boggaaga, ciid baanad cuni doontaa maalmaha cimrigaaga oo dhan: oo colaad baan idin dhex dhigi doonaa adiga iyo naagta, iyo farcankaaga iyo farcankeeda; oo madaxaaguu burburin doonaa, adiguna cedhibtiisaad burburin doontaa. naagtiina wuxuu ku yidhi, dhibtaada iyo wallacaaga aad baan u badin doonaa; oo dhib baad carruur ku dhali doontaa; oo waxay doonistaadu ahaan doontaa ninkaaga, wuuna kuu talin doonaa. aadanna wuxuu ku yidhi, codkii naagtaadaad maqashay oo waxaad wax ka cuntay geedkii aan kugu amray, anigoo leh, waa inaad waxba ka cunin, sidaas daraaddeed dhulku waa habaaran yahay adiga aawadaa; maalmaha cimrigaaga oo dhanna dhibaataad wax kaga cuni doontaa. qodxan iyo yamaarugna waa kaaga soo bixi doonaa, waxaanad cuni doontaa geedaha yaryar oo duurka. wejigaagoo dhididisan baad wax cuni doontaa, ilaa aad dhulka ku noqotid; maxaa yeelay, dhulkaa lagaa qaaday; waayo, ciid baad tahay, ciid baadna ku noqon doontaa. ninkiina wuxuu naagtiisii u bixiyeey xaawa, maxaa yeelay, waxay ahayd hooyadii waxa nool oo dhan. rabbiga ilaah ahuna wuxuu aadan iyo naagtiisii u sameeyey dhar harag ah, wuuna u xidhay iyagii. oo rabbiga ilaah ahuna wuxuu yidhi, ninku wuxuu noqday sidii mid innaga mid ah, isagoo garanaya wanaagga iyo xumaanta; oo haatan, waaba intaasoo uu gacantiisa soo fidiyaa, oo uu wax ka qaataa geedka nolosha, oo uu cunaa oo uu weligiis noolaadaa: sidaas daraaddeed ilaah isaga wuu ka saaray beer ceeden, si uu u beerto dhulkii isaga laga soo qaaday. kolkaasuu ninkii eryay; beer ceeden barigeedana wuxuu taagay keruubiim, iyo seef ololaysa, oo dhan walba u jeesanaysa, si ay u dhawro jidka geedka nolosha.

4

ninkiina naagtiisii xaawa ahayd buu u tegey; wayna uuraysatay, oo qaabiil bay dhashay, oo waxay tidhi, wiil baan ku helay rabbiga caawimaaddiisa. dabadeedna waxay dhashay walaalkiis haabiil. haabiilna wuxuu ahaa adhijir, laakiin qaabiil wuxuu ahaa beerfale. maalmo dabadeed waxay noqotay in qaabiil qurbaan ahaan rabbiga ugu keenay midhihi dhulka. haabiilna wuxuu wax uga keenay curadyadii adhigiisa iyo baruurtoodiiba. rabbiguna wuu eegay haabiil iyo qurbaankiisii; laakiinse qaabiil iyo qurbaankiisii rabbigu ma uu eegin. qaabiilna aad buu u cadhooday, wejigiisina wuu madoobaaday. oo rabbigu wuxuu ku yidhi qaabiil, maxaad u cadhoonaysaa? maxaase wejigaagu u madoobaaday? haddaad wax wanaagsan samaysid, sow laguma aqbaleen? had-

daadan wax wanaagsan samaynse, dembi illinkuu ku-ugu gabbanayaa; doonistiisuna aday noqon doon-
taa, adiguna waa inaad xukuntid isaga. qaabiilna
wuxuu ku yidhi walaalkiis haabiil, ina keen, aynu
duurka tagnee. waxaana dhacday, markii ay du-
urka joogeen, in qaabiil walaalkiis haabiil ku ka-
cay oo dilay isagii. rabbiguna wuxuu qaabiil ku
yidhi, walaalkaa haabiil meeh? kolkaasuu yidhi, ma
aqaan: ma anigaa ah walaalkay ilaaliyihiiisa? kolka-
asaa ilaah ku yidhi, maxaad samaysay? codkii dhi-
iggii walaalkaa ayaa dhulka iiga dhawaaqayaye. oo
haatan waad ka habaaran tahay dhulkii afkiisa u
kala qaaday si uu dhiiggii walaalkaa gacantaada uga
helo. kolkaa aad dhulka beeratid, wax badan kuuma
dhali doono. waxaad dhulka ku noqon doontaa mid
carcarara oo warwareega. qaabiilna wuxuu rabbiga
ku yidhi, taqsiirtaydu waa ka sii badan tahay wax
aan qaadi karo. bal eeg, maanta dhulkaad iga eri-
dan, wejigaagana waan ka qarsoonaan doonaa, wax-
aanan dhulka ku noqon doonaa mid carcarara oo
warwareega; waxaana dhici doonta in kii i arkaaba
i dili doono. oo rabbigu wuxuu ku yidhi isagii,
sidaas daraaddeed ku alla kii dila qaabiil, waxaa
looga aargudan doonaa toddoba labanlaab. rabbi-
guna calaamad buu u sameeyey qaabiil, si aanu ku
alla kii arkaaba u dilin. qaabiilna rabbiga horti-
isuu ka tegey, oo wuxuu degay dalkii la odhan ji-
ray nood, oo xagga bari oo ceeden ku yiil. qaabi-
ilna naagtiisuu u tegey; wayna uuraaysatay, oo waxay
dhashay enoog. wuxuuna dhisay magaalo, oo ma-
gaaladiina wuxuu ku magacaabay magicii wiilkiisii
enoog. enoogna waxaa u dhashay ciiraad, ciiraadna
wuxuu dhalay mexuuya'el, mexuuya'elna wuxuu dha-
lay metuusha'el, metuusha'elna wuxuu dhalay lameg.
lamegna wuxuu guursaday laba naagood; mid ma-
gaceedu wuxuu ahaa caadah, tan kalena magaceedu
wuxuu ahaa sillah. caadahna waxay dhashay yaabaal:
isna wuxuu ahaa aabbihii kuwa teendhooyinka deg-
gan oo xoolaha leh. magaca walaalkiisna wuxuu ahaa
yuubaal; isna wuxuu ahaa aabbihii kuwa kataaradda
iyo biibiilaha garaaca. sillahna waxay dhashay tu-
balqayin oo ahaa mid tumi jiray laabtii naxaasta iyo
birta ahayd oo dhan; tuubalqayin walaashiisna waxay
ahayd nacmah. lamegna wuxuu naagihisii ku yidhi:
caadah iyo sillahay, codkayga maqla; lameg naagihis-
iisow, hadalkayga dhegaysta; nin baan u dilay dhaawi-
cid uu i dhaawacay aawadeed, iyo nin dhallinyar dhu-
fashadii uu wax igu dhuftay aawadeed. haddii qaabiil
toddoba labanlaab looga aargudan lahaa, runtii lameg
waa in toddoba iyo toddobaatan labanlaab looga ar-
guta. aadanna naagtiisii mar kale ayuu u tegey; wax-
ayna dhashay wiil, magiciisiina waxay u bixisay seed,
iyadoo leh, ilaah abuur kaluu ii soo dhigay haabiil
meeshiisii; waayo, qaabiil baa dilay isagii. seedna
waxaa u dhashay wiil, magiciisiina wuxuu u bixiyey
enoos; markaasaa dadkii waxay bilaabeen inay rab-
biga ku baryaan magiciisa.

5

kanu waa buuggii farcankii aadan. maalintii ilaah
ninkii abuuray, ekaanta ilaah buu ka sameeyey isagii;
wuxuu abuuray iyagoo lab iyo dhaddig ah; wuuna

barakeeyey iyagii, magacoodiina wuxuu u bixiyey
aadan maalintii iyagii la abuuray. aadanna wuxuu ji-
ray boqol iyo soddon sannadood, wuxuuna dhalay
wiil isagii u eg oo araggiisii leh; magiciisiina wuxuu
u bixiyey seed. aadanna markuu seed dhalay ka dib
wuxuu noolaa siddeed boqol oo sannadood; wiilal
iyo gabdhona wuu dhalay. wakhtigii aadan noolaa
oo dhammuna wuxuu ahaa sagaal boqol iyo soddon
sannadood; dabadeedna wuu dhintay. seedna wuxuu
jiray boqol iyo shan sannadood, wuxuuna dhalay
enoos. seedna markuu enoos dhalay ka dib wuxuu
noolaa siddeed boqol iyo toddoba sannadood, wiilal
iyo gabdhona wuu dhalay. wakhtigii seed noolaa
oo dhammuna wuxuu ahaa sagaal boqol iyo laba iyo to-
ban sannadood; dabadeedna wuu dhintay. enoosna
wuxuu jiray sagaashan sannadood, wuxuuna dhalay
qaynaan. enoosna markuu qaynaan dhalay ka dib
wuxuu noolaa siddeed boqol iyo shan iyo toban san-
nadood, wiilal iyo gabdhona wuu dhalay. wakhtigii
enoos noolaa oo dhammuna wuxuu ahaa sagaal boqol
iyo shan sannadood; dabadeedna wuu dhintay. qay-
naanna wuxuu jiray toddobaatan sannadood, wuxu-
uuna dhalay mahalale'el. qaynaanna markuu maha-
lale'el dhalay ka dib wuxuu noolaa siddeed boqol iyo
afartan sannadood, wiilal iyo gabdhona wuu dha-
lay. wakhtigii qaynaan noolaa oo dhammuna wuxuu
ahaa sagaal boqol iyo toban sannadood, dabadeedna
wuu dhintay. mahalale'elna wuxuu jiray shan iyo
lixdan sannadood, wuxuuna dhalay yaared. maha-
lale'elna markuu yaared dhalay ka dib wuxuu noolaa
siddeed boqol iyo soddon sannadood, wiilal iyo gab-
dhona wuu dhalay. wakhtigii mahalale'el noolaa
oo dhammuna wuxuu ahaa siddeed boqol iyo shan
iyo sagaashan sannadood, dabadeedna wuu dhin-
tay. yaaredna wuxuu jiray boqol iyo laba iyo lix-
dan sannadood, wuxuuna dhalay enoog. yaaredna
markuu enoog dhalay ka dib wuxuu noolaa siddeed
boqol oo sannadood, wiilal iyo gabdhona wuu dha-
lay. wakhtigii yaared noolaa oo dhammuna wuxuu
ahaa sagaal boqol iyo laba iyo lixdan sannadood; wu-
una dhintay. enoogna wuxuu jiray shan iyo lixdan
sannadood, wuxuuna dhalay metushelax. enoogna
wuxuu la socday ilaah saddex boqol oo sannadood
markuu metushelax dhalay ka dib, wiilal iyo gabd-
hona wuu dhalay. wakhtigii enoog jiray oo dham-
muna wuxuu ahaa saddex boqol iyo shan iyo lixdan
sannadood. enoogna ilaah buu la socday; waana la
waayay; maxaa yeelay, ilaah baa qaatay isagii. me-
tushelaxna wuxuu jiray boqol iyo toddoba iyo sid-
deetan sannadood, wuxuuna dhalay lameg. metushe-
laxna wuxuu noolaa markuu lameg dhalay ka dib tod-
doba boqol iyo laba iyo siddeetan sannadood, wi-
ilal iyo gabdhona wuu dhalay. wakhtigii metushe-
lax noolaa oo dhammuna wuxuu ahaa sagaal boqol
iyo sagaal iyo lixdan sannadood; dabadeedna wuu
dhintay. lamegna wuxuu jiray boqol iyo laba iyo
siddeetan sannadood; wuxuuna dhalay wiil: magici-
isiina wuxuu u bixiyey nuux, isagoo leh, kanu waa
inooga raaxayn doonaa shuqulkeenna iyo hawsha
gacmaheenna, xagga dhulka ilaah habaaray. lamegna
markuu nuux dhalay ka dib wuxuu noolaa shan bo-
qol iyo shan iyo sagaashan sannadood, wiilal iyo gab-
dhona wuu dhalay. wakhtigii lameg noolaa oo dham-

muna wuxuu ahaa toddoba boqol iyo toddoba iyo toddobaatan sannadood; dabadeedna wuu dhintay. nuuxna wuxuu jiray shan boqol oo sannadood; wux-uuna dhalay sheem, iyo xaam, iyo yaafed.

6

waxayna noqotay, markii ay bilaabatay in dadku ku bataan dhulka oo ay gabdho u dhashaan, in wiilashii ilaah arkeen gabdhihii dadku inay wanaagsan yihiin, oo ay guursadeen in alla intay doorteen oo dhan. rabbiguna wuxuu yidhi, ruuxaygu lama sii dagaal-lami doono dadka weligiis, maxaa yeelay, isagu waa jidh, laakiinse cimrigiisu wuxuu noqon doonaa bo-qol iyo labaatan sannadood. waagaas waxaa dhulka joogay dad waaweyn oo xoog badan, taas ka dibna kolkii wiilashii ilaah u yimaadeen gabdhihii dadka, oo ay carruur u dhaleen, isla kuwaas waxay ahaay-
een nimankii xoogga badnaa oo waagii hore ahaa raggii caanka ahaa. rabbiguna wuxuu arkay in dadka sharkiisu ku badan yahay dhulka, iyo in male kasta oo fikirrada qalbigiisu ay shar keliya yihiin had iyo goorba. rabbiguna wuxuu ka qoomamoo-day abuuriddii uu dadka ku abuuray dhulka, wu-
una caloolkumaaday. oo rabbigu wuxuu yidhi, wax-
aan dhulka ka baabbi'in doonaa dadkii aan abuu-
ray; dadka, iyo weliba dugaagga, iyo waxa gurgu-
urta, iyo haadda hawada; maxaa yeelay, waan ka
qoomamooday samayntii aan sameeyey iyaga. laakiin
rabbigu nuux raalli buu ka ahaa. kuwanu waa far-
cankii nuux. nuux wuxuu ahaa nin xaq ah, oo ku
eed la' farcankiisii; nuuxna ilaah buu la socon ji-
ray. oo nuux wuxuu dhalay saddex wiil oo ahaa
sheem, iyo xaam iyo yaafed. dhulkuna wuu kharrib-
naa ilaah hortiiisa, dhulkana dulmi baa ka buuxsamay.
ilaahna wuxuu arkay dhulka, oo bal eeg, wuu khar-
ribnaa; waayo, intii jidh lahayd oo dhammu jidkoo-
day ku kharribeen dhulka. oo ilaah wuxuu nuux
ku yidhi, intii jidh leh oo dhan dhammaadkoodii
aan dhammayn lahaa ayaa gaadhay; waayo, dhulkii
waxaa ka buuxsamay dulmi iyaga ka yimid, oo bal
eeg, iyagaan dhulka la baabbi'in doonaa. doonni
ka samayso qoryo gofer ah; qowladana ka dhex
samee doonnida, daamurna ka mari dusha iyo hoost-
aba. waa inaad sidatan u samaysid iyada: doon-
nida dhererkeeda waxaad ka dhigtaa saddex boqol oo
dhudhun, ballaadheedana waxaad ka dhigtaa kon-
ton dhudhun, sarajooggeedana waxaad ka dhigtaa
soddon dhudhun. waa inaad dariishadna u samaysid
doonnida, oo waxaad ku dhammaysaa in dhudhun ah
ilaa xageeda sare, albaabka doonnidana dhinaca ka
samee, dabaqad hoose, iyo tu labaad, iyo tu saddex-
aadna u samee iyada. oo bal eeg, anigu daad biyo ah
baan ku soo dayn dhulka, inaan baabbi'yo inta jidhka
leh oo dhan oo neefta noloshu ku jirto, inta samada
ka hoosaysa; wax kasta oo dhulka joogaaba way dhi-
man doonaan. laakiin axdigayga adigaan kula dhigan
doonaa; oo doonnidaad soo geli doontaan, adiga, iyo
wiilashaada, iyo naagtaada, iyo naagaha wiilashaada
ee kula jiraba. oo wax kasta oo nool oo jidh leh waa
inaad cayn walba laba ka soo gelisaa doonnida, si ay
kuula sii noolaadaan; waana inay ahaadaan lab iyo
dhaddig. haadda caynkooda, iyo xoolaha caynkooda,

iyo wax kasta oo dhulka gurguurta caynkooda, cayn
walba laba ka mid ihi ha kuu soo galeen, si ay u
sii noolaadaan. cuntada la cuno oo dhanna qaado,
oo kulligeed ururso oo waxay idiin noqon doontaa
cunto, adiga iyo iyagaba. sidaasuu nuux sameeyey;
wax kasta sidii ilaah ugu amray buu u sameeyey.

7

oo rabbigu wuxuu nuux ku yidhi, adiga iyo dadka
gurigaaguba soo gala doonnida; waayo, waxaan
arkay adigoo qarnigan xaq ku ah hortayda. xoolaha
daahirka ah toddoba iyo toddoba ka qaad, ku lab iyo
dhaddiggiis; xoolaha aan daahirka ahayna laba ka
qaad, ku lab iyo dhaddiggiis; haadda hawadana tod-
doba iyo toddoba ka qaad, lab iyo dhaddig; si farcan
ugu sii noolaado dhulka dushiisa oo dhan. waayo,
waxaa weli hadhay toddoba maalmood, dabadeedna
afartan maalmood iyo afartan habeen ayaan roob
ku soo dayn dhulka; oo wax kasta oo nool oo aan
sameeyey waan ka baabbi'in doonaa dhulka dushi-
isa. nuuxna wax kasta sidii rabbigu ugu amray ayuu
u sameeyey. nuuxna wuxuu jiray lix boqol oo san-
nadood markii daadka biyuhu dhulka dul joogay.
nuuxna doonnidu galay, isagii iyo wiilashiisii iyo
naagtiisii, iyo naagihii wiilashiisii ee la jiray oo dhan,
waxayna ka soo galeen biyihii daadka. xoolihii
daahirka ahaa, iyo xoolihii aan daahirka ahayn, iyo
haaddii iyo wax kasta oo dhulka gurguurta buux-
bay laba laba ugu galeen doonnidii, lab iyo dhad-
dig, sidii ilaah ugu amray nuux. waxaana dhac-
day, in toddobadii maalmood dabadeed, ay biyihii
daadka ahaa dhulka dul joogeen. sannaddii uu nuux
lix boqol oo sannadood jiray, bisheedii labaad, maal-
intii toddoba iyo tobnaad oo bisha, isla maalintaas
ayaa ilihii moolka weyn biyo ka buqdeen, dariishadi-
hii samadana la furay. roobkuna wuxuu dhulka ku
da'ayay afartan maalmood iyo afartan habeen. isla
maalintaas nuux wuxuu galay doonnidii, isagii iyo
sheem, iyo xaam, iyo yaafed, oo ahaa wiilashii nuux,
iyo naagtiisii nuux, iyo saddexdii naagood oo wiilashi-
isa ee la jiray; iyagii, iyo dugaag kasta caynkiisa,
iyo xoolo kasta caynkooda, iyo wax kasta oo dhulka
gurguurta caynkooda, iyo haad kasta caynkiisa, iyo
shimbir kasta oo cayn kasta ah. wax kasta oo jidh
leh oo neefta noloshu ku jirtaba buux bay laba laba
ugu galeen doonnidii. oo kuwii galay waxay ahaay-
een lab iyo dhaddig oo wax kasta oo jidh leh, sidii
ilaah ku amray isagii: oo ilaahna waa ku xidhay isagii.
daadkiina afartan maalmood buu dhulka dul joogay;
biyihiina way sii kordheen, oo doonnidii bay kor u
qaadeen, oo waxaa iyadii kor looga qaaday dhulka.
biyihiina way xoogaysteen, oo dhulkay aad ugu kor-
dheen; doonnidiina waxay dul socotay biyihii. biy-
ihiina aad bay ugu xoogaysteen dhulka; oo dham-
maan buurihii dhaadheeraa oo samada oo dhan ka
hooseeyey way qarsoomeen. shan iyo toban dhudhun
baa biyihii xagga sare xoog ugu kaceen; buurihiina
way qarsoomeen. oo wax kasta oo jidh leh oo dhulka
ku dul dhaqaaqaba way dhinteen, haaddii, iyo xooli-
hii, iyo dugaaggii, iyo wax kasta oo dhulka gurguurta,
iyo dadkii oo dhanba. wax walba oo dhulka engegan
joogay oo dulalka sankiisa ay neefta ruuxa nolosha ku

jirtay, way wada dhinteen. waxaa la wada baabbi'iyey wixii dhulka dushiisa ku noolaa oo dhan, xataa dadkii, iyo xoolihii, iyo wixii gurguuran jiray, iyo haadii cirka; kulli waa laga wada baabbi'iyey dhulka; oo waxaa hadhay nuux oo keliya, iyo kuwii doonnidii kula jiray isagii. biyihii na boqol iyo konton maalmood ayay dhulka xoog ku lahaayeen.

8

oo ilaah wuxuu xusuustay nuux, iyo wixii noolaa, iyo xoolihii doonnidii kula jiray isagii oo dhan; oo ilaah dabayl buu dhulka dul mariyey, biyihii wuxu dhinmeen; ilihii moolka iyo dariishadihii samaduna way awdmeen; roobkii samadana waa la joojiyey; biyihii na had iyo goorba dhulkay ka noqonayeen, oo boqol iyo konton maalmood dabadood ayaa biyihii dhinmeen. oo bishii toddobaad, maalinteedii toddoba iyo tobnaad, ayay doonnidii ku fadhiisatay buuraha araard. biyihii na way sii dhinmayeen ilaa bishii tobnaad. bishii tobnaad, maalinteedii kowaad, ayaa buuraha dushoodii la arkay. waxaana dhacday in afartan maalmood dabadood nuux furay dariishaddii doonnidii uu sameeyey; oo wuxuu dibadda u diray tuke, hor iyo dib buuna u duulayey, ilaa intay biyihii ka engegeen dhulka dushiisa. dabadeedna wuxuu diray qoolley si uu u ogaado bal in biyihii dhulka dushiisa ka yaraadeen iyo in kale; laakiin qoolleydii meel ay cagta dhigto ayay weyday, kolkaasay nuux xaggiisii ku soo noqotay iyo xaggii doonnidii, maxaa yeeley, biyihii baa dhulka oo dhan dul joogay; kolkaasuu gacanta dibadda u bixiyey, oo soo qabtay iyadii, oo soo geliyey doonnidii. kolkaasuu toddoba maalmood oo kale sugay; markaasuu mar kale qoolleydii doonnidii ka diray; qoolleydiina waxay isagii ku soo noqotay fiidkii; oo afkana waxay ku wadatay caleen saytuun oo qoyan; kolkaasuu nuux ogaaday in biyihii dhulka ka yaraadeen. kolkaasuu toddoba maalmood oo kale sugay; dabadeedna qoolleydii buu diray; iyadiina mar dambe kuma ay soo noqon. oo waxaana dhacday sannaddii lix boqol iyo kowaad, bishii kowaad, maalinteedii kowaad, inay biyihii dhulka ka engegeen: nuuxna daboolkii buu doonnidii ka qaaday, wuuna fiiriyey, oo bal eeg, dhulka dushiisu way engegnayd. oo bishii labaad, maalinteedii toddoba iyo labaatanaad, ayaa dhulka engegay. ilaahna nuux buu la hadlay, isagoo leh, doonnida ka baxa adiga, iyo naagtaada, iyo wiilashaada, iyo naagaha wiilashaada ee kula jiraba. soo bixi wax kasta oo nool oo kula jooga, inta jidhka leh oo dhan, kuwaas oo ah haadda, iyo xoolaha, iyo waxa dhulka gurguurtu oo dhan; si ay dhulka ugu bataan, oo ay wax badan u dhalaan, oo ay dhulka ugu tarmaan. nuuxna wuu baxay, isagii iyo wiilashiisii, iyo naagtiisii, iyo naagihii wiilashiisa ee la jirayba. dugaag kasta, iyo wax kasta oo gurguurta, iyo haad kasta, iyo wax alla wixii dhulka ku dhaqaaqaaba, jinsigoodii ayay doonnidii kala soo baxeen. nuuxna meel al-labari buu rabbiga u dhisay; xayawaankii daahirka ahaa iyo haaddii daahirka ahaydba, intuu wax ka qaatay, ayuu allabaryo la gubo ku bixiyey meeshii allabariga dusheeda. rabbiguna wuxuu uriyey caraftii udgoonayd, kolkaasuu rabbigu iska yidhi qalbigi-

isa, mar dambe dadka aawadiis dhulka uma habaari doono, maxaa yeelay, malaha qalbiga dadku waa shar tan iyo yaraantiisa; mar dambena ma aan dili doono wax kasta oo nool sidii aan yeelay. intuu dhulku jiro, beer abuurid, iyo beer goosasho, iyo qabow iyo kulayl, iyo gu iyo jiilaal, iyo habeen iyo maalin midnaba ma joogsan doono.

9

oo ilaah waa barakeeyey nuux iyo wiilashiisii, oo wuxuu ku yidhi, wax badan dhala, oo tarma, oo dhulka ka buuxsama. cabsidiinna iyo baqdiintuun way la jiri doonaan dugaag kasta, iyo haad kasta oo hawada, iyo waxa dhulka gurguurta oo dhan, iyo kalluunka badda oo dhan, gacmihiiinna baa laydiin geliyey iyaga. wax kasta oo dhaqdhaqaaqa oo noolu cuntay idiin noqon doonaan; sidii aan geedaha cagaarka ah idiin siiyey ayaan kulli idiin siiyey. laakiin waa inaydnaan cunin hilibka noloshiisu la jirto, taasoo ah dhiigiisa. oo hubaal dhiigga naftiinna waan weyddiin, oo waxaan weyddiin dugaag kasta iyo dadkaba, xataa nafta nin kasta walaalkiis waan weyddiin. ku kasta oo nin dhiiggiis daadiya, nin baa isna dhiiggiisa daadin doona: waayo, ilaah arragii isuu ka sameeyey ninka. idinku wax badan dhala, oo tarma; aad iyo aadna ugu farcama dhulka, kuna tarma dhexdiisa. oo ilaah nuux buu la hadlay, iyo wiilashiisii la joogay, isagoo ku leh, bal eega, anigu axdigayga baan idinku adkaynayaa, idinka iyo farcankiinna idinka dambeeya; iyo uun kasta oo nool oo idinla jooga, haadda iyo xoolaha, iyo dugaag kasta oo dhulka idinla jooga; oo ah in alla intii ka soo baxda doonnida, xataa dugaag kasta oo dhulka. oo waxaan idinku adkayn doonaa axdigayga; inta jidh leh oo dhan mar dambe biyo daad ah laguma baabbi'in doono; daad dambe oo dhulka baabbi'iyaa mar dambe ma jiri doono. oo ilaah wuxuu yidhi, waa tan calaamadii axdiga aan idinla dhiganayo idinka iyo uun kasta oo nool oo idinla jooga, tan iyo qarni kasta. waxaan qaansadayda ku dhex dhigay daruurta, waxayna noqon doontaa calaamadii axdiga dhex yaal aniga iyo dhulka. waxaana dhici doonta, markii aan dhulka daruur dul keeno, in qaansada lagu arki doono daruurta dhexdeeda, oo waxaan xusuusan doonaa axdigayga ina dhex yaal aniga iyo idinka iyo uun kasta oo nool oo jidh kasta leh; biyuhuna dib dambe ma noqon doonaan daad baabbi'iya inta jidh leh oo dhan. qaansaduna waxay ku dhex jiri doontaa daruurta; anna waan fiirin doonaa iyada, inaan xusuusto axdiga weligiis dhex yaal ilaah iyo uun kasta oo nool oo jidh kasta leh oo dhulka jooga. oo ilaah wuxuu nuux ku yidhi, tanu waa calaamadii axdigii aan ku adkeeyey inta jidhka leh oo dhulka joogta. oo wiilashii nuux oo doonnidii ka soo baxay, waxay ahaayeen sheem, iyo xaam, iyo yaafed: xaamna waa kancaan aabbihiis. saddexdanu waxay ahaayeen wiilashii nuux; oo iyagii farcankoodii baa dhulka oo dhan ku fiday. nuuxna wuxuu bilaabay inuu beerrey noqdo, oo wuxuu beertay canab. kolkaasuu wax ka cabbay khamrigeedii, wuuna sakhraamay; oo teendhadiisii dhexdeeda ayuu ku qaawanaa. oo xaam, oo ahaa kancaan aabbihiis, ayaa arkay qaawanaan-

tii aabbiihiis, kolkaasuu u sheegay labadii walaaliihiis ahayd oo dibadda joogta. kolkaasaa sheem iyo yaafed dhar qaadeen, oo labadoodu garbahay saareen, oo dib dib u socdeen, kolkaasay qaawanaantii aabbahood ku dedeen, oo wejyadooduna way sii jeedeen, mana ay arkin qaawanaantii aabbahood. nuuxna khamrigiisii wuu ka soo miyirsaday, wuuna ogaaday wixii wiilki-isa yaru ku sameeyey. kolkaasuu yidhi, inkaaru ha ku dhacdo kancaan; addoonkii addoommaduu u noqon doonaa walaaliihiis. oo wuxuu yidhi, ammaan ha u ahaato rabbiga ah ilaaha sheem, kancaanna addoon ha u noqdo. ilaah ha fidiyo yaafed, hana dego teend-hooyinka sheem; kancaanna addoon ha u noqdo isaga. nuuxna daadka ka dib wuxuu sii noolaa saddex boqol iyo konton sannadood. waktigii nuux noolaa oo dhammuna waxay ahaayeen sagaal boqol iyo konton sannadood; dabadeedna wuu dhintay.

10

haddaba kuwanu waa farcankii wiilashii nuux, kuwaas oo ahaa sheem, xam iyo yaafed: oo wiilal baa u dhashay iyaga daadkii dabadiis. wiilashii yaafed waxay ahaayeen gomer, iyo maajuy, iyo maaday, iyo yaawaan, iyo tubal, iyo mesheg, iyo tiiraas. wiilashii gomerna waxay ahaayeen ashkenas, iyo riifad, iyo togarmaah. wiilashii yaawaanna waxay ahaayeen elishah, iyo tarshiish, iyo kitiim iyo dodaaniim. kuwaasay jasiiradihii quruumuhu ugu kala qaybsameen waddammadoodii, dad kasta sidii afkoodii, iyo qabiilooyinkoodii, iyo quruumahoodii ay ahaayeen. wiilashii xaamna waxay ahaayeen kuush, iyo misrayim, iyo fuud, iyo kancaan. wiilashii kuushna waxay ahaayeen sebaa, iyo xawiilaah, iyo sabtaah, iyo racmaah, iyo sabteka: wiilashii racmaahna waxay ahaayeen shebaa, iyo dedaan. kuushna wuxuu dhalay nimrod: wuxuuna bilaabay inuu noqdo mid dhulka xoog weyn ku leh. wuxuu ahaa ugaadsade ku xoog weyn rabbiga hortiisa: taas daraaddeed waxaa la yidhaahdaa, sidii nimrod ugaadsade xoog weyn rabbiga hortiisa. bilowgii boqortooyadiisu waxay ahayd baabel, iyo ereg, iyo akad, iyo kalneh, waxayna ku yiilleen waddankii shincaar. dhulkaas wuu ka tegey oo wuxuu galay ashuur, wuxuuna dhisay nineweh, iyo rexobod, iyo kaalah, iyo resen oo u dhexeeyey nineweh iyo kaalah, (taasuna waxay tahay magaalada weyn). misrayimna wuxuu dhalay luudiim, iyo canaamiim, iyo lehaabiim iyo naftuxiim, iyo fatrusiim iyo kasluxiim (oo ay reer falastiin ka yimaadeen), iyo kaftoriim. kancaanna wuxuu dhalay siidoon oo ahaa curadkiiisii, iyo xeed; iyo reer yebuus, iyo reer amor, iyo reer girgaash; iyo reer xiwi, iyo reer carqi, iyo reer siini; iyo reer arwaad, iyo reer semaar, iyo reer xamaad: dabadeedna qabiilooyinkii kancaan way kala firdheen. oo soohdintii reer kancaan waxay ka bilaabmaysay siidoon, markii loo kaco xagga geraar, ilaa gaasa, oo markii loo kaco xagga sodom iyo gomora iyo admah iyo seboyim, ilaa laashac. kuwanu waxay ahaayeen wiilashii xam, sidii qabiilooyinkoodii, iyo afafkoodii, iyo waddammadoodii, iyo quruumahoodii ay ahaayeen. sheem oo aabbe u ahaa carruurtii ceeber oo dhan, oo ahaa yaafed

walaalkiisii weynaa, isagana carruur baa u dhalatay. wiilashii sheemna waxay ahaayeen ceelaam, iyo ashuur, iyo arfaksad, iyo luud, iyo araam. wiilashii araamna waxay ahaayeen cuus, iyo xuul, iyo geter, iyo mash. arfaksadna wuxuu dhalay salah; salahna wuxuu dhalay ceeber. ceeberna waxaa u dhashay laba wiil: mid magiciisu wuxuu ahaa feleg; waayo, waagiisii ayaa dhulku qaybsamay; magaca walaalkiisna wuxuu ahaa yooqaan. yooqaanna wuxuu dhalay almoooda, iyo shelef, iyo xasarmaawed, iyo yerah; iyo hadooraa, iyo uusaal, iyo diqlah; iyo coobaal, iyo abiimaa'el, iyo shebaa; iyo oofir, iyo xawiilaah, iyo yooabaab: kuwaasu kulli waxay ahaayeen wiilashii yooqaan. meeshay degganaayeenna waxay ka bilaabmaysay meesha, markii loo kaco xagga sefaar, buurta bari. kuwanu waxay ahaayeen wiilashii sheem; sidii qabiilooyinkoodii, iyo afafkoodii, iyo waddammadoodii, iyo quruumahoodii ay ahaayeen. kuwanu waa qabiilooyinkii wiilashii nuux; sidii farcankoodii iyo quruumahoodii ay ahaayeen; oo kuwanaa quruumuhu ka kala qaybsameen daadkii dabadiis.

11

dhulka oo dhammuna wuxuu ahaa isku af iyo isku hadal keliya. waxaana dhacday markay xagga bari u sii socdaaleen inay waddankii shincaar meel bannaan ka heleen; oo halkaas ayay degeen. oo waxay isku yidhaahdeen, ina keena, aynu leben samaysannee, oo aynu aad u dubnee. oo waxay dhagaxa meeshiisa u haysteen leben, nuuradda meesheedana dhoobo. oo waxay yidhaahdeen, ina keena, aynu magaalad dhisannee, iyo munaarad dhaladeedu samada gaadho, oo aynu magac yeelanee, waaba intaasoo aynu dhulka dushiisa oo dhan ku kala firdhnaaye. rabbiguna wuxuu u soo degay inuu arko magaaladii iyo munaaraddii ay binu-aadmigu dhisayeen. oo rabbigu wuxuu yidhi, bal eega, iyagu waa isku dad keliya, oo dhammaan isku af keliya bay leeyihiin, oo waxaanuna waa waxa ay bilaabayaan inay sameeyaan, oo haatan wax ka hor joogsan doona waxay damcaan inay sameeyaan ma jiraane. ina keena, aynu degnee, oo halkaas aynu afkooda iskaga qasnee, yaan midna midka kale hadalkiisa garanine. kolkaasaa rabbigu halkaas ka kaxeeyey oo ku kala firdhiyey dhulka dushiisa oo dhan, oo dhisiddii magaaladii way joojiyeen. sidaas daraaddeed magaceedii waxaa loo bixiyey baabel, maxaa yeelay, halkaasaa rabbigu afkii dhulka oo dhan iskaga qasay; oo halkaasuu rabbigu ka kaxeeyey iyagii oo ku kala firdhiyey dhulka dushiisa oo dhan. kuwanu waa farcankii sheem. sheem wuxuu jiray boqol sannadood, oo laba sannadood oo daadkii ka dambaysay wuxuu dhalay arfaksad. sheemna markuu arfaksad dhalay ka dib wuxuu noolaa shan boqol oo sannadood, wiilal iyo gabdhona wuu dhalay. arfaksadna wuxuu jiray shan iyo soddon sannadood, wuxuuna dhalay salah: arfaksadna markuu salah dhalay ka dib wuxuu noolaa afar boqol iyo saddex sannadood, wiilal iyo gabdhona wuu dhalay. salahna wuxuu jiray soddon sannadood, wuxuuna dhalay ceeber. salahna markuu ceeber dhalay ka dib wuxuu noolaa afar boqol iyo saddex san-

nadood, wiilal iyo gabdhona wuu dhalay. ceeberna wuxuu jiray afar iyo soddon sannadood, wuxuuna dhalay feleg: ceeberna markuu feleg dhalay ka dib wuxuu noolaa afar boqol iyo soddon sannadood, wiilal iyo gabdhona wuu dhalay. felegna wuxuu jiray soddon sannadood, wuxuuna dhalay recu: felegna markuu recu dhalay ka dib wuxuu noolaa laba boqol iyo sagaal sannadood, wiilal iyo gabdhona wuu dhalay. recuna wuxuu jiray laba iyo soddon sannadood, wuxuuna dhalay seruug. recuna markuu seruug dhalay ka dib wuxuu noolaa laba boqol iyo toddoba sannadood, wiilal iyo gabdhona wuu dhalay. seruugna wuxuu jiray soddon sannadood, wuxuuna dhalay naaxoor: seruugna markuu naaxoor dhalay ka dib wuxuu noolaa laba boqol oo sannadood, wiilal iyo gabdhona wuu dhalay. naaxoorna wuxuu jiray sagaal iyo labaatan sannadood, wuxuuna dhalay terax; naaxoorna markuu terax dhalay ka dib wuxuu noolaa boqol iyo sagaal iyo toban sannadood, wiilal iyo gabdhona wuu dhalay. teraxna wuxuu jiray toddobaatan sannadood, wuxuuna dhalay aabraam, iyo naaxoor, iyo haaraan. kuwanu waa farcankii terax. terax wuxuu dhalay aabraam, iyo naaxoor, iyo haaraan; haaraanna wuxuu dhalay luud. haaraanna wuxuu dhintay aabbihii terax oo jooga, wuxuuna ku dhintay dhulkii uu ku dhashay, oo la odhan jiray uur tii reer kaldayiin. aabraam iyo naaxoorna way guursadeen: aabraam naagtiisii waxaa la odhan jiray saaray; naagtii naaxoorna waxaa la odhan jiray milkah, waxayna ahaay gabadhii haaraan, aabbihii milkah iyo iskah. saarayna waxay ahayd madhalays; ilmona ma ay lahayn. teraxna wuxuu kaxaystay wiilkiisii aabraam, iyo luud oo ahaa ina haaraan, wiilki wiilkiisii, iyo saaray oo uu soddog u ahaa, oo ahayd naagtii wiilkiisii aabraam; wayna kala baxeen uur tii reer kaldayiin, si ay u tagaan dalkii kancaan; waxayna yimaadeen haaraan, oo halkaasay degeen. wakhtigii terax noolaa wuxuu ahaa laba boqol iyo shan sannadood, teraxna wuxuu ku dhintay haaraan.

12

rabbigu wuxuu aabraam ku yidhi, ka tag wad-dankaaga, iyo xigaalkaaga, iyo reerka aabbaahaaba, oo dalka aan ku tusi doono u kac. oo quruun weyn baan kaa dhigi doonaa, oo waan ku barakayn doonaa, magacaagana waan weynayn doonaa; oo waxaad noqon doontaa barako; oo waan barakayn doonaa kuwa kuu duceeya, kan ku habaaraana waan habaari doonaa: oo qabiilooyinka dhulka oo dhammu adigay kugu barakoobi doonaan. markaasaa aabraam tegey, sidii rabbigu ku yidhi; luudna wuu raacay. aabraam shan iyo toddobaatan sannadood buu jiray markuu haaraan ka tegey. aabraamna wuxuu kaxaystay naagtiisii saaray, iyo luud oo ahaa wiilki walaalkiis, iyo xoolahoodii ay urursadeen oo dhan, iyo dadkii ay haaraan ka heleen oo dhan; kolkaasay u kaceen dalkii kancaan, oo waxay yimaadeen dalkii kancaan. aabraamna dalkii buu dhex maray ilaa meeshii la odhan jiray shekem iyo tan iyo geedkii moreh. wakhtigaasna reer kancaan dalkay joogeen. oo ilaah baa aabraam u muuqday, oo ku yidhi, dalkan farcankaagaan siin doonaa. kolkaasuu

meeshaas meel allabari uga dhisay rabbigii u muuqday. markaasuu meeshaas ka guuray, oo wuxuu tegey buurtii xagga bari ka ahayd beytel, oo teendhadiisii buu ka dhistay meel beytel galbeed ka ahayd, aaciina bari ka ahayd; markaasuu meeshaas meel allabari rabbiga uga dhisay, oo magaca rabbiga ku baryootamay. kolkaasaa aabraam socdaalay, isagoo weli xagga koonfureed u sii socda. kolkaasaa dhulkii abaari ka dhacday: markaasuu aabraam masar tegey; inuu halkaas qariib ku ahaado, waayo, abaartii aad bay dhulkii ugu xumayd. oo waxay noqotay in markii uu ku soo dhowaaday inuu masar galo, uu ku yidhi naagtiisii saaray, bal eeg, waan ogahay inaad tahay naag arag quruxsan, oo waxaa dhici doona in markii ay masriiyintu ku arkaan, ay odhan doonaan, waa naagtiisii tanu. oo way i dili doonaan, laakiin adiga way ku dayn doonaan. waxaad ku tidhaahdaa, walaashiis baan ahay; si ay iigu roonaadaan adiga aawadaa, oo ay naftaydu daraaddaa u noolaato. oo waxay noqotay in markii aabraam masar soo galay, ay masriiyintii arkeen in naagtu aad u quruxsan tahay. oo amiirradii fircoon baa arkay, oo fircoon bay u ammaaneen iyadii, oo naagti waxaa loo kaxeeyey gurigii fircoon. isaguna aabraam si wanaagsan buu u qabtay iyada aawadeed: wuxuuna lahaa ido, iyo dibiyi, iyo dameerro lab, iyo niman addoommo ah, iyo naago addoommo ah, iyo dameerro dhaddig iyo geel. oo rabbigu belayoyiin waaweyn buu ku riday fircoon iyo reerkiisiiba, saaray oo naagtii aabraam ahayd aawadeed. fircoonna aabraam buu u yeedhay, oo ku yidhi, waa maxay waxan aad igu samaysay? maxaad iigu sheegi weyday inay tahay naagtaadii? maxaad u tidhi, waa walaashay si aan u guursado iyada? haddaba waa tan naagtaadii, kaxayso oo iska tag. fircoonna niman buu u soo amray isaga: wayna soo ambabbixiyeen isagii iyo naagtiisii, iyo wuxuu haystay oo dhan.

13

aabraamna masar wuu ka baxay, isaga, iyo naagtiisii, iyo wuxuu haystay oo dhan, luudna wuu raacay, oo wuxuu tegey xagga koonfureed. oo aabraam hodan buu ka ahaa xagga xoolaha iyo lacagta iyo dahabka. xagga koonfureed ayuu ka tegey oo wuxuu u socdaalay ilaa beytel, meeshii bilowgii ay teendhadiisu ahayd, ee u dhexaysay beytel iyo aacii; ilaa meeshii allabariga oo uu horraantii halkaas ka sameeyey; oo meeshaasuu aabraam magaca rabbiga kaga baryootamay. oo luud, oo isna aabraam la socday, wuxuu lahaa adhi, iyo lo', iyo teendhooyin. dhulkuna ma uu qaadi karin iyagii, hadday wada degganaan lahaayeen: waayo, xoolahoodu way badnaayeen, oo sidaas daraaddeed ma ay wada degganaan karin. dirir baana ku dhex jirtay xoolojirradii aabraam iyo xoolojirradii luud. markaasna reer kancaan iyo reer feris dhulkaasay degganaayeen. oo aabraam wuxuu luud ku yidhi, waxaan kaa baryayaa inaan diriru inaga dhex dhicin aniga iyo adiga, iyo xoolojirradayda iyo xoolojirradaada; maxaa yeelay, waxaynu nahay walaalo. dhulka oo dhammu sow kaa ka horreeyo? waxaan kaa baryayaa inaad iga guurtid. haddaad bidixda tagto, midigtaan tegayaa; haddaad midigta tagtona,

bidixdaan tegayaa. kolkaasuu luud indhihiisii kor u taagay, oo wuxuu arkay bannaankii webi urdun oo dhan, iyo inay meel waluba aad u waraabsan tahay, intaan rabbigu baabbi'in sodom iyo gomora; wuxuu u ekaa beertii ilaah, iyo sida dalka masar markaad tagto xagga socar. markaasuu luud wuxuu doortay bannaankii urdun oo dhan; oo luud xagga bari buu u socdaalay; oo way kala guureen. aabraam wuxuu degay dalkii kancaan, luudna wuxuu degay magaalooyinkii bannaanka ku yiil, oo teendhadiisii wuxuu u wareejiyey xagga sodom. haddaba dadkii sodom shari'iidhan bay ahaayeen, ilaahna aad iyo aad bay ugu dembaabeen. oo rabbigu wuxuu aabraam ku yidhi, intii luud ka guuray ka dib, indhahaaga kor u taag, oo meeshaad joogto ka fiiri, xagga woqooyi iyo xagga koonfureed, iyo xagga bari iyo xagga galbeedba; waayo, dhulka aad aragto oo dhan waxaan siin doonaa adiga iyo farcankaaga weligiin. farcankaagana waxaan ka dhigi doonaa sida ciidda dhulka; haddii nin ciidda dhulka tirin karo, farcankaagana waa la tirin doonaa. bal kac oo ku dhex soco dhulka dhererkiisa iyo ballaadhkiisa; waayo, adigaan ku siin doonaa. oo aabraam teendhadiisii wuu wareejiyey, oo wuxuu yimid oo degay dhirtii mamre, ee ku tiil xebroon, oo halkaasuu rabbiga meel allabari uga dhisay.

14

oo waxaa dhacday waagii amraafel boqorka u ahaa shincaar, aryoogna boqorka u ahaa ellaasaar, kedorlaacomerna boqorka u ahaa ceelaam, tidcaalna boqorka u ahaa goyiim, inay la dirireen berac oo boqor u ahaa sodom, iyo birshac oo boqor u ahaa gomora, iyo shinaab oo boqor u ahaa admah, iyo shemeeber oo boqor u ahaa seboyim, iyo boqorkii belac (oo iyana ahayd socar). kuwanu waxay kulligood isugu yimaadeen dooxo siddiim (oo iyana ahayd baddii cusbada). laba iyo toban sannadood bay kedorlaacomer u adeegeen, markaasay sannaddii saddex iyo tobnad ku caasiyoobeen. sannaddii afar iyo tobnadna waxaa yimid kedorlaacomer, iyo boqorradii la jiray, oo waxay reer refaa'iim ku dileen cashterod qarnayim, oo reer suusiimna waxay ku dileen haam, oo reer eyimiinna waxay ku dileen shaweh qiryaatayim, reer xorna waxay ku dileen buurtoodii secir, iyo ilaa ayilfaaraan oo u dhowayd cidlada. oo way soo noqdeen, oo waxay yimaadeen ceyn mishfaad (oo iyana ahayd qaadeesh), oo waxay dileen dadkii dalkii reer camaaleq oo dhan, waxaa kale oo ay dileen reer amor oo degganaa hasason tamar. oo waxaa soo baxay boqorkii sodom, iyo boqorkii gomora, iyo boqorkii admah, iyo boqorkii seboyim, iyo boqorkii belac (oo iyana ahayd socar); oo waxay dooxo siddiim ugu diyaargaroobeen inay la dagaallamaan kedorlaacomer oo ahaa boqorkii ceelaam, iyo tidcaal oo ahaa boqorkii goyiim, iyo amraafel oo ahaa boqorkii shincaar, iyo aryoog oo ahaa boqorkii ellaasaar. waxay ahaayeen afar boqor oo shantii boqor ka gees ah. haddaba dooxo siddiim waxaa ka buuxay boholo waaweyn oo dhoobo ah; oo boqorradii gomora iyo sodom way carareen, oo halkaasay ku dhaceen, intii kalena waxay u carareen xagga buurta. oo waxay qaateen alaabtii sodom iyo gomora oo dhan, iyo cun-

tadoodii oo dhan, wayna iska tageen. oo waxaa kaloo ay la tageen luud, oo ahaa wiilkii aabraam walaalkiis, oo sodom degganaa, iyo alaabtiiisii oo dhan, wayna iska tageen. oo waxaa yimid mid soo baxsaday, oo wuxuu u warramay aabraam kii ahaa cibraaniga isagoo ag deggan dhirtii mamre kii ahaa reer amor, oo eshkol iyo caaneer walaalkood ahaa. kuwaasu aabraam bay gaashaanbuur la ahaayeen. oo aabraam markuu maqlay in walaalkiis maxbuus ahaan loola tegey ayuu soo kaxaystay raggiisii la tababaray oo gurigiisa ku dhashay, iyagoo ah saddex boqol iyo siddeed iyo toban nin, oo wuxuu raacdo ku jiray ilaa daan. oo habeenimo ayuu raggiisii u kala qaybiyey, isaga iyo addoommadiisiiba, oo waxay laayeen colkii, oo ay raacdaysteen ilaa xooxab, oo dimishaq xagga bidixda ka ah. oo alaabtii oo dhan buu soo celiyey, oo waxaa kale oo uu soo celiyey walaalkiis luud, iyo alaabtiiisii, iyo naagihii, iyo dadkiiba. markuu ka soo noqday layntii kedorlaacomer iyo boqorradii la jiray ka dib ayaa boqorkii sodom aabraam kaga hor tegey dooxo shaweh oo ahayd dooxadii boqorka. oo malkisadaq oo ahaa boqorkii saalem baa keenay cunto iyo khamri: wuxuuna ahaa wadaadkii ilaaha ugu sarreeya. oo aabraam buu u duceeyay, oo yidhi, ilaaha ugu sarreeya, ee leh samada iyo dhulkaba ha barakeeyo aabraam. ammaan waxaa leh ilaaha ugu sarreeya, oo cadaawayaashaadii gacantaada geliyey. markaasaa aabraam wuxuu isagii wax kasta ka siiyey toban meelood oo meel. boqorkii sodom wuxuu aabraam ku yidhi, dadka uun i sii, alaabtana adigu iska qaado. laakiin aabraam wuxuu boqorkii sodom ku yidhi, gacantaydaan kor u taagay oo waxaan ku dhaartay rabbiga, kan ah ilaaha ugu sarreeya, ee leh samada iyo dhulka, inaanan qaadanin miq ama kab yeelmeheed ama wax adigu aad leedahay, waayo, waaba intaasoo aad tidhaahdaa, anaa aabraam hodaan ka dhigaye. waxba qaadan maayo wixii ay ragga dhallinyarada ahu cuneen mooyanaane, iyo qaybtii raggi i raacay. caaneer iyo eshkol, iyo mamre ha qaateen qaybtooda.

15

waxyaalahaas ka dib ereygii ilaah baa aabraam ugu yimid muuqasho ahaan, isagoo leh, aabraamow, ha baqin: anigu waxaan ahay gaashaankaaga, abaalgudkaaguna aad buu u weynaan doonaa. oo aabraam wuxuu yidhi, sayidow rabbiyow, maxaad i siin doontaa? waayo, anigu carruurla'aan baan sii socdaa, reerkaygana waxaa dhaxli doona eliceser oo ah reer dimishaq. oo aabraam wuxuu yidhi, bal eeg, aniga ima aad siin farcan: oo mid gurigayga ku dhashay baa i dhaxlaya. oo bal eeg, ereygii rabbigaa u yimid, isagoo leh, ninkanu kuma dhaxli doono: laakiinse waxaa ku dhaxli doona wiil aad dhali doontid. oo dibadduu u soo bixiyey, oo ku yidhi, bal samada fiiri, oo xiddigaha tiri, haddaad tirin kartid: oo wuxuu ku yidhi, sidaas oo kalaa farcankaagu ahaan doonaa. oo rabbiga wuu rumaystay; ilaahna taas wuxuu ugu tiriyey xaqnimo. oo wuxuu ku yidhi isaga, anigu waxaan ahay rabbiga kaaga soo kaxeeyey uur ti reer kaldayiin, inaan ku siiyo dalkan si aad u dhaxashid. oo aabraam wuxuu yidhi, sayidow rabbiyow, maxaan ku

ogaadaa inaan dhaxli doono? oo wuxuu ku yidhi, ii kaxeex qaalin lo' ah oo saddex jir ah, iyo ceesaan saddex jir ah, iyo wan saddex jir ah, iyo qoolley, iyo xamaam yar. oo wuu u kaxeeyey kuwaas oo dhan, oo badhtankuu ka kala wada gooyay, oo badh kastaba kan kaluu hor dhigay: laakiinse shimbirrihii ma uu kala gooyin. haad baana hilibkii ku soo degtay, laakiinse aabraam baa ka eryay. oo kolkii qorraxdu sii dhacaysay, ayaa hurdo aad u weynu aabraam ku soo dhacday; oo bal eeg, cabsi gudcur weyn leh baa ku soo degtay. markaasuu wuxuu ku yidhi aabraam, ogow in hubaal farcankaagu ay dad qalaad ku ahaan doonaan dal aan kooda ahayn, oo ay u adeegi doonaan, oo afar boqol oo sannadood waa la dhibi doonaa; oo weliba quruuntaas ay u adeegi doonaan, xukun baan ku ridi doonaa; oo dabadeedna way ka soo bixi doonaan iyagoo xoolo badan wata. laakiinse adigu nabad baad ugu tegi doontaa aowowayaashaa, oo waxaa lagu xabaali doonaa adigoo cimri dheer gaadhay. oo iyagu qarniga afraad halkan bay ku soo noqon doonaan: waayo, dembigii reer amor weli ma dhamma. oo waxay noqotay, markii qorraxdii dhacday oo ay ahayd gudcur, in gire qiiqaya iyo dab ololaya ay dhex mareen cadadkii. maalintaas rabbigu aabraam buu axdi la dhigtay, isagoo leh, farcankaagaan siiyey dhulkan, oo laga bilaabo webiga masar ilaa webiga weyn, oo ah weli yufraad: reer qeyn, iyo reer qenas, iyo reer qadmon, iyo reer xeed, iyo reer feris, iyo reer refaa'iim, iyo reer amor, iyo reer kancaan, iyo reer girgaash, iyo reer yebuus.

16

saaray oo ahayd aabraam naagtiisii carruur uma ay dhalin isagii: waxayna lahayd gabadh midiidin ah, oo masriyad ah, magaceedana waxaa la odhan jiray haagaar. oo saaray waxay aabraam ku tidhi, bal eeg imminka, rabbigu waa ii diiday inaan dhalo; haddaba waxaan kaa baryayaa inaad midiidintayda u tagto, mindhaa iyadaan carruur ka heli doonaaye, aabraamna codkii saaray buu maqlay. saaray oo ahayd naagtii aabraam waxay kaxaysay haagaar tii masriyadda ahayd, oo midiidinteeda ahayd, markii aabraam toban sannadood joogay dalkii kancaan ka dib, oo waxay iyadii siisay ninkeedii aabraam inay naagtiisii u noqoto. oo haagaar buu u tegey, wayna uuraysatay; oo markay aragtay inay uuraysatay ayay murwadeedii aad u quudhsatay. oo saaray waxay aabraam ku tidhi, dulmigii laygu sameeyey dushaada ha ahaado: midiidintaydii waxaan geliyey laabtaada; oo markay aragtay inay uuraysatay ayay i quudhsatay; rabbigu aniga iyo adiga ha ina kala xukumo. laakiinse aabraam wuxuu ku yidhi saaray, bal eeg, midiidintaadii gacantaaday ku jirtaaye; waxaad doonto ku samee. saarayna si adag bay ula macaamilootay, kolkaasay midiidintii ka carartay horteeda. oo malaa'igtii rabbigaa heshay iyadoo ag joogta ii biyo ah oo cidlada ku taal, oo ishuna waxay ku tiil jidka shuur. oo malaa'igtii waxay ku tidhi, haagaar, midiidintii saaray, xaggee baad ka timid? xaggee baadse ku socotaa? oo waxay ku tidhi, murwadaya saaray baan ka cararayaa. oo malaa'igtii rabbigu waxay ku tidhi iyadii, ku noqo murwadaadii, oo gacmaheeda is-hoos

dhig. oo malaa'igtii rabbigu waxay ku tidhi iyadii, farcankaaga aad baan u tarmin doonaa si aan loo tirin karin farabadnaantiisa aawadeed. oo malaa'igtii rabbigu waxay ku tidhi iyadii, bal eeg, uur baad leedahaye, oo wiil baad dhali doontaa; magaciisana waxaad u bixin doontaa ismaaciil, maxaa yeelay, rabbigu waa maqlay dhibaataadaadii. oo dadka dhexdiisa wuxuu ku noqon doonaa sida dameer banjoog ah; gacantiisu nin walba gees bay ka noqon doontaa, oo nin walba gacantiisuna gees bay ka noqon doontaa isaga; wuxuuna degganaan doonaa walaalihiis oo dhan hortooda. oo waxay magicii rabbigii la hadlay iyada u bixisay, waxaad tahay ilaaha wax arka, waayo, waxay tidhi, weliba miyaan halkan ka arkay kan i arka? sidaas daraadeed ceelkii waxaa loo bixiyebyi'ir lahayroy; bal eeg, wuxuu u dhexeeyaa qaadeesh iyo bered. oo haagaar waxay aabraam u dhashay wiil; oo aabraamna wuxuu wiliikiisii haagaar dhashay u bixiyeey ismaaciil. aabraamna wuxuu jiray lix iyo siddeetan sannadood, markii ay haagaar ismaaciil u dhashay aabraam.

17

oo markuu aabraam jiray sagaal iyo sagaashan sannadood ayaa rabbigu u muuqday, oo wuxuu ku yidhi, waxaan ahay ilaaha qaadirka ah; hortayda ku soco, oo mid eed la' ahow. oo axdigaygaan kula dhigan doonaa, oo anigu aad baan kuu tarmin doonaa. markaasuu aabraam wejiga u dhacay; oo ilaah baa la hadlay isagoo ku leh, bal eeg, axdigaygii waa kula jiraaye, oo adigu quruumo badan baad aabbe u noqon doontaa. magacaagana mar dambe lama odhan doono aabraam, laakiinse magacaagu wuxuu noqon doonaa ibraahim; waayo, waxaan kaa dhigay quruumo badan aabbahood. aad baanan kuu badin doonaa, oo quruumo baan kaa samayn doonaa, boqorrana way kaa soo bixi doonaan. oo axdigayga waxaan ku adkayn doonaa dhexdeenna iyo farcankaaga kaa dambeeyaba, tan iyo qarniyadooda oo dhan, waana axdi weligiis waara, kaas oo ah inaan adiga ilaah kuu noqdo iyo farcankaaga kaa dambeeya. oo waxaan ku siin doonaa, adiga iyo farcankaaga kaa dambeeyaba, dhulkii aad sodcaalka ku ahayd, kaas oo ah dalka kancaan oo dhan inuu idiin ahaado hanti aad weligiin lahaataan; aniguna waxaan ahaan doonaa ilaahood. oo ilaah wuxuu ibraahim ku yidhi, adiguna waa inaad axdigayga xajisaa, adiga iyo farcankaaga kaa dambeeyaba, tan iyo qarniyadooda oo dhan. kanu waa axdigayga aad xajin doontaan, oo inoo dhexeeya aniga iyo adiga iyo farcankaaga kaa dambeeyaba; mid kasta oo lab oo idinku jira waa in la gudaal. oo waxaad iska diid doontaan buuryadiinna; waxayna calaamo u noqon doontaa axdiga ina dhex yaal aniga iyo idinka. kii siddeed maalmood jira oo idinku dhex jira waa in la gudaal, mid kasta oo lab tan iyo qarniyadiinna oo dhan, ha ahaado kii gurigaaga ku dhasha ama kii lacag lagaga soo iibsado shisheeyaha oo aan farcankaaga ahayn. kii gurigaaga ku dhasha, iyo kii lacagtaada lagu iibsado, waa in la gudaal: axdigaygana wuxuu jidhihiinna ku noqon doonaa axdi weligiis waara. oo buuryoqabka lab oo aan buuryadiisa laga gooyin, midkaasu waa

ka go'i doonaa dadkiisa; waayo, axdigaygii buu jebiyey. oo ilaah wuxuu ibraahim ku yidhi, naagtaada saarayna magaceeda waa inadaan ugu yeedhin saaray, laakiinse magaceedu wuxuu ahaan doonaa saarah. oo iyadaan barakayn doonaa, oo weliba wiil baan kaa siin doonaa; iyadaan barakayn doonaa, oo waxay noqon doontaa quruumo hooyadood; boqor-rada dadyowguna iyaday ka iman doonaan. markaa-suu ibraahim wejiga u dhacay, oo qoslay, oo qalbigiisa wuxuu iska yidhi, ma ilmaa u dhalan doona nin boqol jir ah? oo saarah oo sagaashan jir ihi miyey dhali doontaa? oo ibraahim wuxuu ilaah ku yidhi, waxnaan jeclaan lahaa in ismaaciil hortaada ku noolaado! oo ilaah wuxuu yidhi, maya, laakiin naagtaada saarah wiil bay kuu dhali doontaa, magiciisana waxaad u bixin doontaa isxaaq; oo waxaan isaga ku adkayn doonaa axdigayga, kaas oo farcankiisa ka dambeeya u ahaan doona axdi weligiis waara. xagga ismaaciilna waan ku maqlay; oo bal eeg, isaga waan barakeeyey, waanan badin doonaa, oo aad baan u tarmin doonaa isaga; laba iyo toban amiir buu dhali doonaa, oo quruun weyn baan ka dhigi doonaa. laakiin axdigayga waxaan ku adkayn doonaa isxaaq kan saarah kuu dhali doonto sannadda soo socota xilligan oo kale. oo kolkuu hadalkii u dhammeeyey, ilaah waa ka tegey ibraahim. markaasaa ibraahim wuxuu kaxaystay wiilkiisii ismaaciil, iyo intii gurigiisa ku dhalatay oo dhan, iyo kuwii lacagtiisa lagu iibsaday oo dhan, kulli intii labayd oo ka midka ahayd dadkii guriga ibraahim joogay, oo isla maalintaas ayuu ka guday buuryadoodii sidii ilaah ku yidhi isaga. oo ibraahim wuxuu jiray sagaal iyo sagaashan sannadood markii laga guday buuryadiisii. wiilkiisii ismaaciilna wuxuu jiray saddex iyo toban sannadood markii buuryadiisii laga guday. oo isla maalintaas baa la guday ibraahim iyo wiilkiisii ismaaciil. oo raggii gurigiisa joogay oo dhan, kuwii gurigiisa ku dhashay, iyo kuwii lacagtiisii shisheeyaha lagaga iibsadayba waa lala guday isaga.

18

oo rabbigaa u muuqday isaga oo ag jooga dhiirtii mamre, isagoo iridda teendhada fadhiga markii maalinta ugu kululayd. oo indhihiisii buu kor u taagay oo eegay, oo wuxuu arkay saddex nin oo hortiisa taagan: oo kolkuu arkay, ayuu ka orday iriddii teendhada inuu ka hor tago iyagii, kolkaasuu dhulka ku sujuuday, oo wuxuu yidhi, sayidkaygiiyow, haddaad raalli iga tahay, ha i dhaafin anigoo addoonkaaga ah. biyo yar ha laydiin keeno, oo cagamaydha, oo geedka hoostiisa ku nasta: oo waxaan idiin keeni doonaa wuxoogaa cunto ah, ee raaxaysta; waayo, waxaad u timaadeen addoonkiinna; markaas ka dib waad tegi doontaan. oo waxay ku yidhaahdeen, yeel sidaad tidhi. ibraahimna dhaqsuu u galay teendhadii, oo saarah u tegey, oo wuxuu ku yidhi, saddex koombo oo bur ah degdeg u diyaari, oo cajiin, oo kibis ka samee. oo ibraahim xagga lo'dii buu ku orday, oo wuxuu soo kaxeeyey dibi yar oo dhaylo ah oo wanaagsan, oo wuxuu u dhiibay nin dhallinyaro ah, isaguna dhaqsuu u diyaariyey. kolkaasuu u qaaday subag, iyo caano, iyo dibigii uu diyaariyey, oo hortooduu dhiigay; isna dhinacooduu istaagay geedkii hoostiisii;

iyana way cuneen. oo waxay ku yidhaahdeen, meeday bilcantaadii saarah? markaasuu yidhi, waa ta; teendhaday ku jirtaa. wuxuuna ku yidhi, hubaal waan kuu soo noqon doonaa markii xilligu soo wareego; oo bal ogow, naagtaada saarah wiil bay dhali doontaaye. saarahna way maqashay, iyadoo joogta iriddii teendhada oo ka dambaysay isaga. haddaba ibraahim iyo saarah way da' weynaayeen; gabow bayna la dhaceen; caadadii naaguhuna saarah way ka joogsatay. saarahna qalbigay ka qososhay, iyadoo leh, ma anigoo gaboobay baan farxad heli doonaa, iyadoo sayidkayguna gaboobay? rabbiguna wuxuu ibraahim ku yidhi, saarah maxay u qososhay, iyadoo leh, runtii ma ilmaan dhali doonaa, anoo gaboobay? ma wax rabbiga ku adag baa jira? waokhtigii la ballamay baan kugu soo noqon doonaa, markii xilligu soo wareego, oo saarah wiil bay dhali doontaa. markaasaa saarah dafirtay oo tidhi, ma aan qoslin; maxaa yeelay, way cabsatay. oo isna wuxuu yidhi, maya, laakiin waad qososhay. nimankiina halkaas way ka kaceen, oo waxay u jeesteen xagga sodom: ibraahimna wuu raacay inuu sagootiyo iyaga. rabbiguna wuxuu yidhi, miyaan ibraahim ka qariyaa waxaan samaynayo, maxaa yeelay, hubaal ibraahim wuxuu noqon doonaa quruun weyn oo xoog leh, oo quruumaha dhulka oo dhammu isagay ku barakoobi doonaan? waayo, waan garanayaa isaga, inuu caruurtiisa iyo kuwa gurigiisa jooga ku amri doono, inay jidka rabbiga xajiyaan inay sameeyaan xaqnimo iyo caaddilnimo; si uu rabbigu ibraahim ugu soo dejiyo wixii uu kaga hadlay. rabbiguna wuxuu yidhi, qaylada sodom iyo gomora way badatay, dembigooduna aad buu u weynaaday. haddaba waan degi doonaa, oo waxaan arki doonaa inay wada sameeyeen sida qayladu ii soo gaadhay iyo in kale; hadaadanay wada samaynna, waan ogaan doonaa. oo nimankii halkaasay ka noqdeen oo waxay tageen xagga sodom: laakiinse ibraahim weli wuxuu hor taagnaa rabbiga. oo ibraahim baa u dhowaaday, oo yidhi, miyaad kuwa xaq ah la baabbi'inaysaa kuwa sharka fala? mindhaa waxaa magaalada jooga konton xaq ah. de miyaad baabbi'inaysaa meesha oo aadan ugu tudhaynin kontonka xaq ah ee jooga aawadood? yaanay noqon inaad sidaas samayso, inaad kuwa xaq ah la dishid kuwa sharka fala, oo sidaas xaq ahu ay kula mid noqdaan kuwa sharka fala, taas yaanay noqon. dunida oo dhan xaakinkeedu miyuusan xaq samayn doonin? markaasaa rabbigu yidhi, haddaan sodom ka helo konton qof oo xaq ah oo magaalada jooga, de markaas meesha oo dhan waxaan ugu tudhi doonaa iyaga daraaddood. oo ibraahimna wuu jawaabay oo yidhi, bal eeg, waxaan isu diray inaan sayidka la hadlo, anoo ciid iyo dambas ah. mindhaa kontonka xaq ah shan baa ka dhiman; miyaad magaalada oo dhan u baabbi'in hadday shanu ka dhiman tahay? markaasuu yidhi, baabbi'in maayo haddaan meeshaas shan iyo afartan ka helo. kolkaasuu mar kula la hadlay, oo yidhi, mindhaa waxaa halkaas laga heli afartan. markaasuu yidhi, afartanka aawadood ayaanan u baabbi'inayn. oo wuxuu yidhi, sayidku yuusan cadhoon, waan la hadlayaaye. mindhaa waxaa halkaas laga heli sodon. markaasuu yidhi, baabbi'in maayo haddaan

soddon halkaas ka helo. markaasuu yidhi, bal eeg, waxaan isu diray inaan sayidka la hadlo: mindhaa waxaa halkaas laga heli labaatan. markaasuu yidhi, labaatanaka daraaddood ayaanan u baabbi'inayn. oo wuxuu yidhi, sayidku yuusan cadhoon, oo weli waan la hadlayaaye, waase markan keliya. mindhaa waxaa halkaas laga heli toban. wuxuuna yidhi, tobanka daraaddood ayaanan u baabbi'inayn. rabbiguna wuu iska tegey markuu ibraahim la dhammeeyey hadalkii, ibraahimna meeshiisii buu ku noqday.

19

oo labadii malaa'igood baa sodom fiidkii yimid; luudna wuxuu fadhiyey iridda sodom. oo markuu luud iyagii arkey ayuu u kacay inuu ka hor tago; wuuna sujuuday oo wejigiisuu dhulka saaray; oo wuxuu ku yidhi, bal eega, sayidayadiiyoow, soo leexda, waan idin baryayaaye, oo gala guriga addoonkiinna, oo caawa oo dhan jooga, oo cagamaydha. aroortii baanad kici doontaan oo iska tegi doontaane. oo waxay ku yidhaahdeen, maya; laakiin jidkaannu joogaynaa caawa oo dhan. aad buuna u baryay; xaggiisayna u soo leexdeen, oo gurigiisii bay galeen; diyaafad buuna u sameeyey, kibis aan khamiir lahayna wuu u dubay, wayna cuneen. laakiinse intaanay jiifsan ka hor, waxaa gurigii hareereeyey nimankii magaalada, oo ahaa nimankii soom, yar iyo weynba, dadkii oo dhan oo ka yimid meel kastaba; oo luud bay u yeedheen, oo waxay ku yidhaahdeen, meeye nimankii caawa kuu yimid? dibadda noogu soo bixi iyaga, aannu fuulnee. oo luudna dibaddu ugu baxay iyagoo albaabka jooga, albaabkiina wuu xidhay. oo wuxuu yidhi, waan idin baryayaaye, walaalahayow, ee wax sidaas u xun ha samaynina. bal eega, waxaan leeyahay laba gabdhood oo aan weli nin u tegin; haddaba waan idin baryayaaye, aan idiin soo bixiyo iyaga, oo saad doontaan u gala, laakiin niman kan uun waxba ha ku samaynina, maxaa yeeley, waxay soo hoos galeen dugsiga saqafkayga. waxayna yidhaahdeen, dib u joogso. oo waxay kaloo yidhaahdeen, ninkanu socdaal buu ku yimid, oo wuxuu doonayaa inuu xaakin noqdo. haatan wax daran baannu kugu samayn, intaannu iyaga ku samayn lahayn in ka sii daran. markaasay si xun ninkii luud ahaa u riixeen. waxayna ugu soo dhowaadeen inay albaabka jebiyaan. laakiinse nimankii baa gacmahoodii soo bixiyeey, oo luud bay gurigii soo gashadeen, markaasay albaabkii xidheen. wayna indho tireen nimankii guriga albaabkiisa joogay, yar iyo weynba: oo saas daraaddeed way ka daaleen inay albaabkii helaan. oo nimankii waxay luud ku yidhaahdeen, intan mooyana wax kale ma ku leedahay meeshan? wiil aad soddog u tahay iyo wiilashaada iyo gabdhaaaga, iyo ku alla kaad magaalada ku leedahay kala soo bax meeshan; waayo, meeshan waannu baabbi'in doonnaa, maxaa yeelay, qayladoodii baa rabbiga hortiiisa aad ugu badatay: oo rabbigu wuxuu noo soo diray inaanu baabbi'inno. markaasuu luud dibadda u baxay, oo wuxuu la hadlay wiilashuu soddogga u ahaa, oo gabdhihiisa qabay, oo wuxuu ku yidhi, kaca, oo ka soo baxa meeshan; waayo, rabbigu magaalada wuu baabbi'in doonaa. laakiin wuxuu wiilashuu sod-

dogga u ahaa ula ekaaday sidii mid ku cayaaraya. oo markii waagii beryay ayaa malaa'igihii luud deddejiyeen, iyagoo leh, kaca, oo la tag naagtaada iyo labadaada gabdhood oo halkan jooga; waaba intaasoo aad dembiga magaalada ku baabba'daane. laakiin markuu raagay aay nimankii gacantiisa qabteen, iyo gacantii naagtiisa, iyo gacantii labadiisii gabdhood; rabbiguna waa u naxariistay isaga, iyana way soo bixiyeen, oo waxay geeyeen magaaladii dibaddeeda. oo markay dibadda u soo bixiyeen ayuu ku yidhi, naftaada la baxso; gadaashaadana ha eegin. bannaanka oo dhanna ha joogsan, ee buurta u baxso, waaba intaas oo aad baabba'daaye. luudna wuxuu ku yidhi iyagii, sayidkaygiyow, saas yaanay noqon. bal eeg, anigoo addoonkaaga ah raalli baad iga ahayd, oo waad weynaysay naxariistaadii aad i tustay markii aad naftayda badbaadisay; aniguse buurta uma baxsan karo, waaba intaasoo shar i gaadhaa oo aan dhintaa. bal eeg, magaaladan baa dhow inaan u cararo, waana mid yar, de iyada aan u baxsado, (miyaanay mid yar ahayn?) naftayduna waa noolaan doontaa. oo wuxuu ku yidhi isagii, bal eeg, waxanna waan kaa aqbalay inaan rogii doonin magaaladii aad ka hadashay. dhaqso, oo halkaas u baxso; waayo, waxba ma aan samayn karo ilaa aad halkaas tagto. sidaas daraaddeed magaalada magaceeda waxaa loo bixiyeey socar. markii luud socar yimid ayaa qorraxdu dhulka u soo baxday. markaasaa rabbigu wuxuu sodom iyo gomora ku soo daayay baruud iyo dab ka yimid xagga rabbiga oo samada ka soo daatay; wuuna rogay magaalooiyinkaas, iyo bannaankii oo dhan, iyo dadkii degganaa magaalooiyinkaas oo dhan, iyo wixii dhulka ka soo baxay oo dhan. laakiinse naagtiisii oo daba socotay ayaa dib u eegtay, waxayna noqotay tiir cusbo ah. ibraahimna aroortii hore ayuu u kacay meeshii uu rabbiga hor istaagay: oo wuxuu eegay xagga sodom iyo gomora, iyo dhulkii bannaanka oo dhan, wuuna fiiriyeey, oo bal eeg, qiiqii dhulka ayaa kor u baxay sidii qiiqa foornada oo kale. oo waxay noqotay, markii ilaah baabbi'iyeey magaalooiyinkii bannaanka, in ilaah xusuustay ibraahim, luudna roggidda wuu ka bixiyeey markuu rogay magaalooiyinkii luud dhex degganaa. luudna socar wuu ka baxay, oo buurtuu degay, isaga iyo labadiisii gabdhood ee la joogayba; waayo, wuu ka cabsaday inuu socar degganaado, wuxuuna degay bohool dhexdeed, isaga iyo labadiisii gabdhood. oo tii curadda ahayd waxay tii yarayd ku tidhi, aabbeheen waa duq, dhulkana ma jiro nin inoo iman kara sida caadada dunida oo dhan tahay. kaalay, aynu aabbeheen khamri cabsiinne, markaasaynu la jiifsanaynaa, si aynu aabbeheen farcan ugala hadhno. oo habeenkaasay aabbahood khamri cabsiyeen, oo tii curadda ahayd baa u tagtay oo la jiifsatay aabbeheed; mana uu ogayn markay la jiifsatay, iyo markay ka kacday toona. oo waxay noqotay in maalintii dambe ay tii curadda ahayd ku tidhi tii yarayd, bal eeg, xalayto aabbahay baan la jiifsaday: caawana aynu khamri cabsiinn; oo adigu u tag oo la jiifso isaga, aynu aabbeheen farcan kala hadhnee. oo haddana habeenkaasay aabbahood khamri cabsiyeen: oo tii yarayd baa kacday oo aabbeheed la jiifsatay; mana uu ogayn markay la jiifsatay iyo markay ka kacday toona. oo sidaasay luud labadiisii gabdhoodba aab-

bahood uurka ugu lahaayeen. oo tii curaddii ahayd waxay dhashay wiil, oo waxay magiciisii u bixisay moo'aab, isna waa reer moo'aabka maanta joogo aab-bahood. tii yarayd iyana waxay dhashay wiil, oo waxay magiciisii u bixisay bencammii: isna waa reer cammoonka maanta jooga aabbahood.

20

ibraahimna meeshaas wuu ka sodcaalay oo wuxuu u kacay xagga v dhulka koonfureed, oo wuxuuna degay qaadeesh iyo shuur dhexdooda, qariib ahaan buuna geraar u degay. ibraahimna wuxuu naagtiisii saarah ka yidhi, waa walaashay. oo abimeleg oo ahaa boqorkii geraar ayaa u soo cid dirtay, oo watay saarah. laakiinse ilaah baa abimeleg habeenkii riyo ugu yimid, oo wuxuu ku yidhi, bal eeg, waxaad tahay meyd uun, waana naagtii aad qaadatay aawadeed, maxaa yeelay, iyadu waa nin naagtiis. abimelegna uma uusan dhowaan iyada, wuxuuna yidhi, sayidow, miyaad quruun xaq ah baabbi'inaysaa? miyuuusan isaga qudhiisu igu odhan, waa walaashay? oo iyana xataa waxay igu tidhi, isagu waa walaalkay. tan waxaan ku sameeyey daacadnimada qalbigayga iyo daahirsanaanta gacmahayga. oo ilaah wuxuu ku yidhi isaga intuu riyoonayay, haah, waan ogahay inaad waxan daacadnimada qalbigaaga ku samaysay, anna waan kaa celiyey inaad igu dembaabto: sidaas daraadeed kuuma aan oggolaan inaad iyada taabato. haddaba ninka naagtiisa u celi, waayo, isagu waa nebi, wuuna kuu ducayn doonaa, waanad noolaan doontaa. haddaadan iyada celinna, ogow hubaal waad dhiman doontaa, adiga iyo waxaaga oo dhammuba. abimelegna aroor horuu kacay, oo wuxuu u yeedhay addoommadiisii oo dhan, oo waxyaalahan oo dhan buu u sheegay, nimankiina aad iyo aad bay u cabsadeen. markaasaa abimeleg wuxuu u yeedhay ibraahim, oo wuxuu ku yidhi, waa maxay waxa aad nagu samaysay? oo maxaan kuugu dembaabay, oo aad aniga iyo boqortooyadayda dembi weyn ugu soo jiidday? waxaad igu samaysay waxyaalo aan waajib ahayn in la sameeyo. abimelegna wuxuu ibraahim ku yidhi, maxaad aragtay oo aad waxan u samaysay? ibraahimna wuxuu yidhi, waxaan mooday inaan cabsida ilaah meeshan jirin, oo ay naagtayda aawadeed ii dili doonaan. oo weliba sida runta ah iyadu waa walaashay, waana gabadhii aabbahay, laakiin ma aha gabadhii hooyaday; waxayna noqotay naagtaydii. waxaana dhacay, markii ilaah iga wareejiyey gurigii aabbahay, inaan ku idhi iyada, rax-maddaada aad i tusi doonto waxay tahay inaad meel kastoo aynu tagnaba iga tidhaahdo, waa walaalkay. markaasaa abimeleg wuxuu waday ido iyo diibiyo, iyo niman addoommo ah, iyo naago addoommo ah, oo wuxuu siiyey ibraahim, naagtiisii saarahna wuu u celiyey. abimelegna wuxuu ku yidhi, bal eeg dhulkaygu waa ku hor yaallaaye. meeshaad doonto deg. saarahna wuxuu ku yidhi, bal eeg, walaalkaa waxaan siiyey kun xabbadood oo lacag ah, waana u indhad-abool kuwa kula jooga oo dhan; oo xagga wax kasta waa lagaa xaq mariyey. ibraahimna ilaah buu baryay, markaasaa ilaah bogsiyey abimeleg, iyo naagtiisii, iyo gabdhihii midiidinyada u ahaa; waxayna dhaleen

carruur. waayo, ilaah wuxuu awooday maxalladii kuwa reerka abimeleg oo dhan, waana saarah oo ahayd naagtii ibraahim aawadeed.

21

oo rabbigu saarah wuu soo booqday siduu yidhi, oo rabbigu wuxuu saarah u yeelay siduu kula hadlay. oo saarah way uurasatay, oo ibraahim wiil bay u dhashay isagoo da' weyn, waxayna ahayd wakhtigii ilaah kala hadlay isaga. oo ibraahim wuxuu wiilkiisii u dhashay, oo saarah u dhashay isaga, u bixiyeey isxaaq. oo ibraahim baa guday wiilkiisii isxaaq markuu siddeed maalmood jiray, sidii ilaah ku amray isaga. oo ibraahimna wuxuu jiray boqol sannadood, markii wiilkiisii isxaaq u dhashay isaga. saarahna waxay tidhi, ilaah waa iga qosliyey, qof kasta oo maqlaana waa ila qosli doonaa. oo waxay tidhi, yaa ibraahim ku odhan lahaa, saarah carruur bay nuujin doontaa? waayo, wiil baan u dhalay isaga oo da' weyn. wiilkiina wuu koray, naaskiina waa laga gudhiyey. ibraahimna diyaafad weyn buu sameeyey maalintii isxaaq naaska laga gudhiyey. saarahna waxay aragtay wiilkii ay haagaar tii masriyadaa ahayd ibraahim u dhashay oo ku cayaaraya. sidaas daraadeed waxay ibraahim ku tidhi, eri addoontan iyo wiilkeedaba: maxaa yeelay, wiilka addoontanu wax la dhaxli maayo wiilkayga isxaaq ah. waxaasuna ibraahim aad buu ula xumaa xagga wiilkiisa. ilaahna wuxuu ibraahim ku yidhi, yaanay kula xumaan wiilka dartiis, iyo naagta addoonta ah toona. wax alla wixii saarah kugu tidhaahdo, hadalkeeda maqal; waayo, farcankaaga isxaaq baa loogu yeedhi doonaa. wiilka addoontana waxaan ka dhigi doonaa quruun, waayo, isna waa farcankaaga. ibraahimna aroortii horuu kacay, wuxuuna qaaday cunto iyo sibraar biyo ah, oo haagaar buu siiyey intuu garbaha u saaray, wiilkiina wuu siiyey, markaasuu eryay: wayna iska tagtay, oo ku wareegtay cidladii bi'ir shebac. biyihii sibraarka ku jirayna way dhammaadeen, kolkaasay ilmihii ku xoor-tay geedihii midkood hoostiisa. wayna tagtay oo waxay fadhiisatay meel ku soo jeedda oo ka fog, oo qiyaastii ah intii fallaadh la ganay gaadho, waxayna tidhi, yaanan eegin dhimashada wiilka. iyadoo fadhida meel ku soo jeedda ayay codkeedii kor u qaaday oo ooyday. ilaah baana maqlay codkii wiilka; malaa'igtii ilaahna haagaar bay samada uga yeedhay, oo waxay ku tidhi, haagaaray, maxaa ku helay? ha baqin; waayo, ilaah waa maqlay codkii wiilka, meeshuu joogo isagu. kac oo wiilka toosi, oo gacantaada ku hay; maxaa yeelay, quruun weyn baan ka dhigi doonaa isaga. markaasaa ilaah indhaheedii furay, oo waxay aragtay ceel biyo ah; kolkaasay tagtay, oo sibraarkii biyo ka soo buuxisay, oo wiilkii waraabisay. ilaahna wiilkii buu la jiray; wuuna koray; oo cidladu degay, wuxuuna noqday qaansoole. wuxuuna degay cidladii faaraan: hooyadiis baana dhulka masar naag uga qaaday. waxayna noqotay wakhtigaas in abimeleg iyo fiikol oo ahaa madaxda ciidankiisa ay la hadleen ibraahim iyagoo leh, ilaah waa kugula jiraa waxa aad samayso oo dhan. haddaba halkan ilaah iigu dhaaro inaad inaan i khiyaanaynin aniga ama wiilkayga, ama wiilkayga wiilkiisa, laaki-

inse sidii aan wanaagga kuugu sameeyey, inaad adna iigu samaynaysid, aniga iyo dhulka aad qariib ahaanta u degganaydba. ibraahimna wuxuu yidhi, waan kuu dhaaran doonaa. ibraahimse wuxuu abimeleg u canaantay ceelkii ay addoommada abimeleg ka xoogeen aawadiis. abimelegna wuxuu yidhi, anigu garan maayo ka waxaas sameeyey; adna iima aad sheegin, welina ma aan maqlin, maanta mooy-aane. markaasaa ibraahim ido iyo dibiyo kaxeeyey, oo wuxuu siiyey abimeleg; labadoodiina axdi bay dhigteen. kolkaasaa ibraahim idihii gooni ahaan uga bixiyeey toddoba sabeenood. abimelegna wuxuu ibraahim ku yidhi, micnehoodu waa maxay todobadan sabeenood oo aad gooni ahaantooda u bixiisay? markaasuu yidhi, toddobadan sabeenood waa inaad iga guddoontid inay markhaati ii noqoto inaan anigu ceelkan qoday. sidaas daraaddeed meeshaas wuxuu u bixiyeey bi'r shebac; maxaa yeelay, labadooduba meeshaas bay ku dhaarteen. sidaas daraaddeed axdi bay ku dhigteen bi'r shebac; markaasaa abimeleg kacay, isaga iyo fiikol oo ahaa madaxda cidankiisa, oo waxay ku noqdeen dhulkii reer falastiin. ibraahimna geed buu bi'r shebac ku beeray, oo halkaas buu ku ducaystay magaca rabbiga ilaaha daa'imka ah. ibraahimna maalmo badan ayuu dhulka reer falastiin qariib ahaan ku degganaa.

22

oo waxaa dhacay waxyaalahaas ka dib, in ilaah ti-jaabiyeey ibraahim, oo uu ku yidhi, ibraahimow. isna wuxuu yidhi, waa i kan. markaasuu ku yidhi, hadda kaxee wiilkaaga keliigis ah, kan aad jeceshahay, oo ah isxaaq, oo u kac dalka moriyaah; oo halkaas isaga sida allabari la gubo ku dul bixi buuraha middood oo aan kuu sheegi doono. oo aroortii horaa ibraahim kacay, oo wuxuu kooraystay dameerkiisii, oo wuxuu kaxaystay laba ka mid ah dhallinyaradiisii, iyo wiilkiisii isxaaq; qoryihiina allabariga la gubo wuu u jeexjeexay, wuuna kacay, oo wuxuu tegey meeshii ilaah u sheegay. maalintii saddexaad ayuu ibraahim indhihiisa kor u taagay, markaasuu meeshii oo ka fog arkay. ibraahimna wuxuu raggiisii dhallinyarada ahaa ku yidhi, idinku halkan dameerka la jooga, aniga iyo wiilkuna halkoo baannu tegaynaa oo ilaah ku soo caabudaynaa, dabadeedna waannu idinku soo noqonaynaa. ibraahimna wuxuu qaaday qoryihii allabariga la gubo, oo wuxuu saaray wiilkiisii isxaaq, isna wuxuu gacantiisa ku qaaday dambii iyo mindidii; markaasay labadoodiiba israaceen. isxaaqna waa la hadlay aabbihiis ibraahim, oo yidhi, aabbow. isna wuxuu yidhi, waa i kan, wiilkaygiyow. markaasuu ku yidhi, bal eeg, waa kuwan dambii iyo qoryihii, laakiinse meeh wankii allabariga la gubo loo bixin lahaa? ibraahimna wuxuu yidhi, ilaah qudhiisaa keeni doona wankii allabariga la gubo loo bixin lahaa, wiilkaygiyow; saas daraaddeed labadoodiiba way israaceen. oo waxay yimaadeen meeshii ilaah isaga u sheegay; ibraahimna meeshaasuu ka dhisay meeshii allabariga, qoryihiina wuu hageejiyey, markaasuu xidhay wiilkiisii isxaaq, oo meeshii allabariga saaray qoryihii dushooda. ibraahimna gacantiisii buu fidiyey, oo mindidii buu u qaaday inuu

wiilkiisii dilo. markaasay malaa'igtii rabbigu samada uga yeedhay isaga, oo waxay ku tidhi, ibraahimow, ibraahimow. kolkaasuu yidhi, waa i kan. markaasay ku tidhi, gacantaada ha saarin wiilka, waxbana ha ku samaynin: waayo, hadda waan garanayaa inaad ilaah ka cabsatid, maxaa yeelay, igama aadan lexeje-claysan wiilkaaga, kaas oo ahaa wiilkaaga keliigis ah. markaasaa ibraahim indhihiisii kor u taagay, oo wax fiiriyeey, oo wuxuu dabadiisa ku arkay wan geesaha kayn kula jira. markaasaa ibraahim tegey oo wankii soo kaxeeyey, oo wuxuu u bixiyeey allabari guban meeshii wiilkiisa. ibraahimna meeshaas wuxuu u bixiyeey yehowah yireh; xataa ilaa maanta waxaa la yidhaahdaa, buurta rabbiga ayaa lagu arki doonaa. kolkaasaa mar labaad malaa'igtii rabbigu ibraahim samada uga yeedhay, oo waxay ku tidhi, rabbigu wuxuu yidhi, waxan aad samaysay aawadood, iyo wiilkaaga aadan iga lexejeclaysan, kaas oo ah wiilkaaga keliigis ah aawadiis ayaan nafsaddayda ku dhaartay inaan barako ku barakayn doono, oo aan farcankaaga u tarmin doono sida xiddigaha cirka, iyo sida cammuudda taal badda xeebteeda; oo uu farcankaaguna hantiyi doono cadaawayaashiisa iriddooda; oo ay quruumaha dunida oo dhammu ku barakoobi doonaan farcankaaga, maxaa yeelay, codkaygaad addeeday. haddaba ibraahim wuxuu ku noqday raggiisii dhallinyarada ahaa, markaasay kaceen oo waxay wada tageen bi'r shebac, ibraahimna wuxuu iska degay bi'r shebac. oo waxaa dhacay waxyaalahaas dabadood, in ibraahim loo sheegay, oo lagu yidhi, bal eeg, milkah carruur bay u dhashay walaalkaa naaxoor. waxay yihiin cuus oo ah curadkiisa, iyo buus oo ah walaalkiis, iyo qemuul oo ah araaam aabbihiis; iyo kesed, iyo haso, iyo fildash, iyo yidlaf iyo betuu'el. ketuu'elna wuxuu dhalay rebeqah. siddeedan bay milkah u dhashay naaxoor, oo ahaa ibraahim walaalkiis. addoontiisii la odhan jiray re'uumah waxay iyana u dhashay tebah, iyo gaham, iyo tahash, iyo macakah.

23

saarah waxay noolayd boqol iyo toddoba iyo labaatan sannadood; intaasu waa saarah cimrigeedii. oo saarah waxay ku dhimatay qiryad arabac, taasoo ah xebroon, tan ku taal dalka kancaan: ibraahimna wuxuu u yimid inuu u baroorto, oo uu u ooyo saarah. markaasaa ibraahim meydkaa naagtiisa ka kacay, oo wuxuu la hadlay reer xeed, isagoo ku leh, waxaan ahay shisheeye sodcaal ah oo idin dhex jooga: ee dhexdiinna iga siiya meel xabaaleed oo hanti ah, si aan meydka naagtayda hortayda uga aaso. oo reer xeedna ibraahim bay u jawaabeen, iyagoo ku leh, bal na maqal sayidkaygiyow, adigu dhexdayada waxaad ku tahay amiir weyn. midka ugu wanaagsan qabriyadayada meydka naagtaada ku aas. midkayana kaama lexejeclaysan doono qabrigiisa inaad ku aastid meydka naagtaada. markaasaa ibraahim sare kacay, oo uu u sujuuday dadkii waddanka lahaa, oo ahaa reer xeed. wuuna la hadlay oo ku yidhi, haddaad og-goshihiin inaan meydka naagtayda hortayda ka aaso, i maqla oo ii barya cefroon ina sohar, inuu i siiyo godka la yidhaahdo makfelah oo uu haysto, oo ku

yaal berrinkiisa geestiisa. qiimo dhan ha iga siiyo, inay dhexdiinnaa ii noqoto meel xabaaleed oo hanti ah. haddaba cefroon wuxuu fadhiyey reer xeed dhexdooda; oo cefroon oo ahaa reer xeed ayaa ibraahim u jawaabay, iyadoo ay maqlayaan reer xeed intii iriddii magaaladiisa ka gashay oo dhammu, oo wuxuu ku yidhi, maya, sayidkaygiyow, i maqal, berrinka waan ku siinayaa, godka ku dhex yaalna waan ku siinayaa; waxaan kugu siinayaa ragga reerkayga hortooda, ee meydka ku aaso. ibraahimna wuxuu ku hor sujuuday dadkii waddanka. markaasuu cefroon la hadlay iyadoo ay dadkii waddanku maqlayaan, oo wuxuu ku yidhi, waan ku baryayaaye, haddaad oggoshahay i maqal; waan ku siin qiimihii berrinka ee iga qaado, anna meydkaan meeshaas ku aasan. cefroonna ibraahim buu u jawaabay, isagoo ku leh, sayidkaygiyow, bal i maqal: meel dhul ah oo qiimihiisu yahay afar boqol oo sheqel oo lacag ah, wax maxay dhexdeenna? haddaba meydka aaso. ibraahimna cefroon buu maqlay; markaasaa ibraahim u miisaamay cefroon lacagtii uu u sheegay, iyadoo ay reer xeed maqlayaan, oo waxay ahayd, afar boqol oo sheqel oo lacag ah, oo lacagtii baayacmushartarka ku socotay ah. sidaasaa berrinkii cefroon, oo makfelah ku yiil, oo mamre ku hor yiil, berrinkii iyo godkii ku dhex yiil, iyo geedihii ku yiil berrinkii, iyo xuduudkii ku wareegsanaa oo dhanba waxaa lagu xaqiijiyey reer xeed intii iriddii magaaladiisa ka gashay oo dhan hortooda, in ibraahim hanti ahaan u lahaado. markaas ka dib ayaa ibraahim naagtiisii saarah ku aasay godkii berrinkii makfelah oo ku hor yiil mamre, taas oo ah xebroon oo dalka kancaan ku tiil. oo berrinkii iyo godkii ku dhex yiilba reer xeed ayaa ibraahim u xaqiijiyey inay meel xabaaleed oo hanti ah u noqdaan.

24

ibraahimna waa da' weynaa, gabow buuna la dhacay. rabbiguna ibraahim buu ku barakeeyey wax walba. oo ibraahim, wuxuu ku yidhi addoonkiisii oo dadka gurigiisa ugu weynaa, oo u talin jiray wixii uu lahaa oo dhan, waan ku baryayaaye gacantaada bowdadayda hoos dhig. oo waxaan kugu dhaarin doonaa rabbiga ah ilaaha samada iyo ilaaha dhulka inaadna wiilkayga naag uga guurinaayn gabdaha reer kancaanka aan dhex degganahay: laakiin waxaad u kacdaa dalkaygii iyo xigaalkaygii, oo waxaad naag uga keentaa wiilkayga isxaaq. addoonkiina wuxuu ku yidhi, waxaa laga yaabaa inaanay naagtu oggolaan inay ii soo raacdo dalkan; ma inaan wiilkaaga ku celiyo dalkii aad ka timid baa? ibraahimna wuxuu ku yidhi isagii, iska jir oo wiilkayga meeshaas ha ku celin. rabbiga ilaaha samada ah, oo iga soo kaxeeyey gurigii aabbahay iyo dalkaygii aan ku dhashay, oo ila hadlay, iiguna dhaartay, isagoo leh, farcankaaga ayaan dalkan siinayaa, ayaa malaa'igtiisa kaa sii hor diri doona, wiilkaygana naag baad halkaas uga soo guurin doontaa. haddii naagtu aanay oggolaan inay ku soo raacdo, markaas dhaartaydan waxba kaa ma saarna, laakiin wiilkayga halkaas ha ku celin. addoonkii wuxuu gacantiisii hoos dhigay bowdadii sayidkiisii ibraahim, wuxuuna ugu dhaartay wax arintan ku saabsan. addoonkiina wuxuu kaxeeyey to-

ban awr, oo ka mid ah awrtii sayidkiisa, wuuna tegey, isagoo gacantiisa ku haya waxyaalihii sayidkiisa oo wanaagsanaa oo dhan, oo intuu kacay ayuu tegey mesobotamiya, xagga magaalada naaxoor. awrtiina wuxuu tu'iyey meel magaalada dibaddeeda ah oo ceelka biyaha agtiisa ah kolkay galabtii ahayd, marka dumarku biyo dhaansiga u soo baxaan. oo wuxuu yidhi, rabbiyow, sayidkayga ibraahim ilaahisow, waan ku baryayaaye, maanta i liibaani, sayidkayga ibraahimna u roonow. bal eeg, waxaan aq taaganahay isha biyaha ah, gabdaha dadka magaaladuna waxay u soo baxayaan inay biyo dhaansadaan. gabadhii aan ku odhan doono, ashuunkaaga deji, waan ku baryayaaye, aan ka cabbee, oo igu odhan doonta, cab, awrtaadana waan waraabin doonaa, taas ha noqoto tii aad u dooratay addoonkaaga isxaaq, oo taas baan ku ogaan doonaa inaad sayidkayga u roonaatay. intususan hadalkii dhammayn, waxaa soo baxday, iyadoo ashuunkeedii garabka ku sidata, rebeqah oo u dhalatay betuu'el wiilkii milkah, oo ahayd naagtii naaxoorkii ahaa ibraahim walaalkiis. gabadhuna waa suurad quruxsanayd, waxayna ahayd bikrad aan ninna u tegin. waxay tagtay ishi biyaha ahayd xaggeeda, oo intay ashuunkeedii soo buuxsatay, ayay soo baxday. markaasuu addoonkii ku orday inuu ka hor tago oo wuxuu ku yidhi, ashuunkaaga iga waraabin in yar oo biyo ah, waan ku baryayaaye. markaasay tidhi, cab, sayidkaygiyow. oo intay dhaqsatay ayay ashuunkeedii dejisay oo gacanta ku qabatay, wayna waraabisay. oo markii ay waraabisay ka dib ayay ku tidhi, awrtaadana waan u dhaamin doonaa, ilaa ay wabxaan. oo intay dhaqsatay ayay biyihii ashuunkeedii ku shubtay berkeddii, oo mar kalay ceelkii ku orodday inay soo dhaamiso, wayna u dhaamisay awrtiisii oo dhan. ninkiina aad buu u fiiriyey iyada, isagoo aamusan, inuu ogaado in rabbigu ku liibaaniyey sodcaalkiisii iyo in kale. markii awrtii cabtay ka dib ayaa ninkii soo qaaday sangelis dahab ah oo miisaankiisu yahay nus sheqel, gacmaheedana wuxuu u soo qaaday laba dugaagadood oo dahab ah oo miisaankoodu yahay toban sheqel. oo wuxuu ku yidhi, ina ayaad tahay? waan ku baryayaaye, ii sheeg, guriga aabbahaa meel aannu ku hoyanno ma leeyahay? oo waxay ku tidhi isagii, anigu waxaan ahay ina betuu'el, wiilkii milkah ay naaxoor u dhashay. oo weliba waxa kale oo ay ku tidhi, caws iyo cunto badanba waannu haysannaa, iyo meel lagu hoydo. markaasaa ninkii madaxa foororiyey oo rabbiga caabuday. markaasuu yidhi, mahad waxaa leh rabbiga ah sayidkayga ibraahim ilaahisaa, oo aan naxariistiisa iyo runtiisa ka joojin sayidkayga. anigana rabbigu jidkuu igu soo hoggaamiyey, oo wuxuu i keenay gurigii sayidkayga walaalihis. gabadhiina intay orodday ayay waxyaalahan dadkii guriga hoyadeed uga warrantay. rebeqahna waxay lahayd walaal magiciisa la yidhaahdo laabaan. markaasaa laabaan dibadda u baxay oo wuxuu ku orday ninkii isha joogay. markuu arkay sangeliskii, iyo dugaagadihii gamcihii walaashii ku jiray, oo uu maqlay hadalkii walaashii rebeqah, iyadoo leh, sidan buu ninkii ila hadlay, ayuu u yimid ninkii oo bal eeg, wuxuu ay istaagay awrtii isha joogtay. oo wuxuu ku yidhi, kaaga rabbigu barakeeyeyow, soo gal, maxaad dibadda u taagan tahay? gurigii

waan soo hagaajiyey, awrtana meel baan u diyaariyey. ninkiina gurigii buu soo galay, awrtiina wuu furay, wuxuuna isaga awrtii ugu dhiibay caws iyo cunto, biyona wuu siiyey inay ku cago maydhaan isaga iyo raggii la socdayba. cuntuna waa la hor dhigay inuu cuno: laakiinse wuxuu yidhi, cuni maayo ilaa aan sheego farriintayda. kolkaasuu yidhi, sheeg. markaasuu yidhi, waxaan ahay ibraahim addoonkiisa. rabbigu aad iyo aad buu u barakeeyey sayidkayga, wuuna weynaaday: wuxuuna siiyey adhi iyo lo', iyo lacag iyo dahab, iyo rag addoommo ah, iyo naag addoommo ah, iyo geel iyo dameerro. saarah oo ahayd sayidkayga naagtiisii ayaa wiil u dhashay sayidkayga markay gabowday, oo wuxuu isaga siiyey wuxuu leeyahay oo dhan. sayidkayguna wuu u dhaariyey, isagoo leh, wiilkayga waa inaanad naag uga guurin gabdhaha reer kancankaan aad koldooda degganahay. laakiinse waxaad u kacdaa gurigii aabbahay, iyo xigaalkaygii, oo wiilkayga naag uga keen. markaasaan sayidkaygii ku idhi, waxaa laga yaabaa inaanay naagtu i soo raaci doonin. oo wuxuu igu yidhi, rabbiga aan hortiiisa ku socdo wuxuu ku raacin doonaa malaa'igtiisa, jidkaagana wuu kugu liibaanisid, bal eeg, waxaan ag taaganahay isha biyaha ah, gabadhii u soo baxda inay biyo dhaansato oo aan ku odhan doono, waan ku baryayaaye, ashuunkaaga iga sii in yar oo biyo ah aan cabbee, oo igu odhan doonta, cab, awrtaadana waan u dhaamin doonaa, taas u naqoto tii rabbigu u doortay wiilka sayidkayga. oo intaan hadalkii qalbigayga ka dhammaan ayaa rebeqah soo baxday iyadoo ashuunkeedii garabka ku sidata, markaasay ishi ku dhaadhaday, oo soo dhaansatay: anna waxaan ku idhi, waan ku baryayaaye, i waraabi. iyana intay dhaqsatay oo ay ashuunkeedii garabkeeda ka soo dejisay ayay tidhi, cab, awrtaadana waan waraabin doonaa: sidaas daraaddeed waan cabbay, awrtiina way waraabisay. markaasaan weyddiiyey oo ku idhi, ina ayaad tahay? oo waxay tidhi, ina betuu'el wiilkii naaxoor ay milkah u dhashay isaga. markaasaan sangeliskii sanku u sudhay; dugaagadihiina gacmaha u geliyey. kolkaasaan madaxa foororiyey, oo rabbiga caabuday, oo waxaan ammaanay rabbiga ah sayidkayga ibraahim ilaahiisa, oo igu soo hoggaamiyey jidkii toosnaa, inaan gabadhii sayidkayga walaalkiis u kaxeeyo wiilkiisa. haddaba haddaad sayidkayga ula macaamiloonaysaan si raxmad leh oo daacad ah, ii sheega: haddii kalese ii sheega, inaan u leexdo xagga midigta ama xagga bidixda. markaasay laabaan iyo betuu'el jawaabeen oo yidhaahdeen, waxanu wuxuu ka soo baxay xagga rabbiga, annana kugulama hadli karno xumaan iyo samaan toona. bal eeg, rebeqah waa ku hor joogtaaye, kaxee oo la tag, oo ha noqoto sayidkaaga wiilkiisii naagtiisa, sidii rabbigu ku hadlay. markii uu ibraahim addoonkiisii hadalkoodii maqlay ayuu rabbiga u sujuiday. markaasuu addoonkii soo bixiyey jowharro lacag ah iyo jowharro

dahab ah, iyo dhar, oo rebeqah siiyey: walaalkeed iyo hooyadeedna wuxuu siiyey waxyaalo qaali ah. markaasay wax cuneen oo wax cabbeen, isaga iyo raggii la jirayba, habeenkii oo dhanna halkaasay joogeen. aroortii bay kaceen oo wuxuu yidhi, xagga sayidkaygii ii dira. walaalkeed iyo hooyadeedna waxay yidhaahdeen, gabadhu ha nala joogto dhawr maalmood, ugu yaraan toban beri; dabadeedna way tegi doontaa. markaasuu ku yidhi iyagii, rabbigu waa igu liibaaniyey jidkaygii, sidaas daraaddeed ha i raajinina, ee i dira inaan sayidkaygii u tago. markaasay yidhaahdeen, gabadha waannu u yeedhi doonnaa oo weyddiin doonnaa. markaasay rebeqah u yeedheen, oo waxay ku yidhaahdeen, ninkan ma raacaysaa? oo waxay tidhi, haah, waan raacayaa. markaasay walaashood rebeqah direen, iyada iyo midiidinteedii, iyo addoonkii ibraahim, iyo raggiiisiiiba. oo rebeqah bay u duceeyeen oo ku yidhaahdeen, walaashayoy, kumanyaal kun hooyadood noqo, farcankaaguna kuwa iyaga neceb iriddooda ha hantiyeen. rebeqahna way kacday, iyada iyo gabdhaheediiiba, oo waxay fuuleen awrtii, ninkiina way raaceen: addoonkiina wuu kaxeeyey rebeqah, wuuna tegey. isxaqna wuxuu ka yimid xagga jidka bi'r lahayroy, waayo, wuxuu degganaa dhulka koonfureed. oo gabbaldhici ayaa isx-aaq berrinka u soo baxay inuu fikiro: markaasuu indhihiisa kor u taagay, oo wax fiiriyey, oo wuxuu arkay awr soo socota. rebeqahna indhaheedii bay kor u taagtay, oo markay isx-aaq aragtay ayay ratigii ka degtay. oo waxay addoonkii ku tidhi, waa ayo ninkaas berrinka dhex socda, oo inaga hor imanaya? addoonkiina wuxuu yidhi, waa sayidkaygii. markaasay indhashareetudii qaadatay oo hagoogatay. addoonkiina wuxuu isx-aaq u sheegay wixii uu sameeyey oo dhan. isxaqna wuxuu iyadii soo geliyey teendhadii hooyadiis saarah, rebeqahna wuu guursaday, oo naagtiisii bay noqotay. wuuna jeclaaday iyada, oo isx-aaq waxaa laga qalbi qabowjiyey geeridii hooyadiis.

25

ibraahim wuxuu guursaday naag kale, magaceeduna wuxuu ahaa qetuurah. oo waxay u dhashay simraan, iyo yoqshaan, iyo medaan, iyo midyaan, iyo yishbaaq, iyo shuu'ah. yoqshaanna wuxuu dhalay shebaa, iyo dedaan. wiilashii dedaanna waxay ahaayeen ashuurim, iyo letushim, iyo le'ummiim. wiilashii midyaanna waxay ahaayeen ceefah, iyo ceefey, iyo xanoog, iyo abiidac iyo eldacah. kuwanu waxay wada ahaayeen carruurtii qetuurah. ibraahimna wax alla wuxuu lahaa wuxuu siiyey isx-aaq. laakiinse naagihii addoommada ahaa oo ibraahim haystay wuxuu wiilashoodii siiyey hadiyado, oo intuu isagu noolaa ayuu ka diray wiilkiisii isx-aaq, bari buuna u diray xagga dhulka bari. sannadihii ibraahim noolaa oo cimrigiisu ahaa waa boqol iyo shan iyo toddobaatan sannadood. ibraahimna waa naf baxay, cimrii wanaagsan buuna ku dhintay, isagoo duq ah, oo sannado badan jiray; oo wuxuu ku dardaray dadkiisii. markaasay wiilashiisii isx-aaq iyo ismaaciil ku aaseen godkii makfelah, oo ku dhex yiil berrinkii ceefroon ina sohar oo ahaa reer xeed oo ku hor yiil mamre; berrinkaas oo ahaa kii ibraahim ka iibsaday

reer xeed. halkaasaa lagu aasay ibraahim iyo naagtiisii saarahba. ibraahim geeridiisii ka dib ayaa ilaah barakeeyey wiilkiisii isxaaq; isxaaqna wuxuu ag degganaa bi'ir lahayroy. haddaba kuwanu waa farcankii ismaaciil ina ibraahim, kii haagaar tii masriyadda ahayd oo saarah midiidinteedii ahayd ay u dhashay ibraahim. kuwanuna waa magacyadii wiilashii ismaaciil, magacyadoodii sidii farcankoodii ahaa. curadkii ismaaciil wuxuu ahaa nebayod; waxaana ku xigay qedaar, iyo adbe'el, iyo mibsam, iyo mishmaac, iyo duumah, iyo masa; hadar, iyo tema, iyo yetuur, iyo nafish, iyo qedemah. kuwanu waa wiilashii ismaaciil, kuwanuna waa magacyadoodii sidii ay tuulooyinkoodii iyo xeryahoodii ahaayeen; waxayna lahaayeen laba iyo toban amiir sidii ay qoloolayinkoodii ahaayeen. sannadihii ismaaciil noolaa waa boqol iyo toddoba iyo soddon sannadood, wuuna naf baxay, oo dhintay; wuxuuna ku darmaday dadkiisii. waxayna degganaayeen tan iyo xawiilaah iyo shuur tan ku hor taal masar, haddaad u kacdo xagga ashuur. walaalihiis oo dhan hortooda ayuu degay. kuwanuna waa farcankii isxaaq ina ibraahim. ibraahim isxaaq buu dhalay: isxaaqna afartan sannadood buu jiray markuu guursaday rebeqah ina betuu'el kii dalkiisu ahaa suuriya ee reer fadan araa, iyadoo ahayd laabaan kii dalkiisu suuriya ahaa walaashii. isxaaqna naagtiisuu rabbiga u baryay, maxaa yeelay, madhalays bay ahayd, rabbiguna waa ka aqbalay, markaasay naagtiisii rebeqah uuraysatay. carruurtiina uurkeeday isku dhex riixriixeen; markaasay tidhi, hadday saas tahay, maxaan sidan u ahay? kolkaasay u tagtay inay rabbiga wax weyddiiso. rabbiguna wuxuu ku yidhi iyada, laba quruumood baa maxalkaaga ku jirta, oo laba dad oo kala duwan ayaa uuurkaaga ka soo bixi doona; oo labada dad midkood baa ka xoog badnaan doona dadka kale; kan weynuna wuxuu u adeegi doona kan ka yar. oo markii wakhtigii ay umuli lahayd dhammaaday, bal eeg, waxaa maxalkeedii ku jiray mataano. oo kii hore wuu soo baxay isagoo cas, korkiisa oo dhammuna wuxuu u ekaa dhar dhogor laga sameeyey, magiciisiina waxay u baxsheen ceesaw. dabadeedna waxaa soo baxay walaalkiis, gacantiisuna waxay ku dhegganayd cedhibta ceesaw; magiciisiina waxaa loo bixiyey yacquub; isxaaqna lixdan sannadood buu jiray markay iyaga dhashay. wiilashiina way koreen: oo ceesaw wuxuu ahaa nin ugaadhsiga aad u yaqaan, wuxuuna ahaa nin duurgal ah; yacquubna wuxuu ahaa nin aamusan oo teendhooyin degi jiray. isxaaqna wuu jeclaa ceesaw, maxaa yeelay, wuxuu cuni jiray hilibkiisii ugaadha; rebeqahna waxay jeclayd yacquub. yacquub wuxuu karsaday fuud; markaasaa waxaa duurka ka yimid ceesaw, wuuna daalanaa. markaasaa ceesaw wuxuu yacquub ku yidhi, waan ku baryayaaye, i sii aan cunee fuudkaas cas, waayo, waan daalanahay. sidaas daraaddeed magiciisii waxaa loo bixiyey edom. yacquubna wuxuu yidhi, maanta iga iibi curadnimadaada. markaasaa ceesaw yidhi, bal eeg, geeri baan ku dhowahay; haddaba curadnimadu maxay ii taraysaa? markaasaa yacquub ku yidhi, maanta ii dhaaro. kolkaasuu u dhaartay, curadnimadiisiina wuxuu ka iibiyey yacquub. yacquubna wuxuu ceesaw siiyey kibis iyo fuud digir laga sameeyey, wuuna

cunay oo cabbay, markaasuu intuu kacay, iska tegey. sidaasuu ceesaw u quudhsaday curadnimadiisii.

26

waxaa dhulkii ka dhacday abaar, oo aan ahayn tii hore oo waagii ibraahim dhacday. markaasaa isxaaq u kacay xagga abimeleg oo ahaa boqorkii reer falastiin xagga geraar. rabbiguna wuu u muuqday isaga, oo wuxuu ku yidhi, xagga masar ha u dhaadhicin, laakiinse deg dhulka aan kuu sheegi doono. dhulkan qariib ahaan u deg, oo anna waan kula jiri doonaa, oo waan ku barakayn doonaa; waayo, adiga iyo farcankaaga ayaan dalalkan oo dhan siin doonaa, oo waxaan adkayn doonaa dhaartii aan ugu dhaartay aabbahaa ibraahim. farcankaagana waxaan u tarmin doonaa sida xiddigaha samada, oo waxaan farcankaaga siin doonaa dalalkan oo dhan, farcankaagayna quruumaha dunida oo dhammu ku barakoobi doonaan; maxaa yeelay, ibraahim baa addeecay codkaygii, wuxuuna dhawray wixii la ii dhawri lahaa, iyo xukummadaydii, iyo amarradaydii, iyo qaynuunnadaydii. isxaaqna wuxuu degganaa geraar: oo dadkii meeshaas joogay baa naagtiisii ka warsaday, oo wuxuu yidhi, iyadu waa walaashay: waayo, wuu ka cabsaday inuu yidhaahdo, waa naagtaydii, oo wuxuu isyidhi, waaba intaasoo ay dadka meeshanu igu dilaan rebeqah aawadeed, maxaa yeelay, way suuraad quruxsanayd. markuu halkaas wakhti dheer joogay ayaa abimeleg oo ahaa boqorkii reer falastiin daaqah ka fiiriyeey, oo uu arkay isxaaq oo naagtiisii rebeqah la qooqaya. markaasuu abimeleg isxaaq u yeedhay, oo yidhi, hubaal iyadu waa naagtaadii. de sidee baad ku tidhi, waa walaashay? isxaaqna wuxuu ku yidhi, maxaa yeelay, waxaan is-idhi, waaba intaasoo aad u dhimatid iyada aawadeed. oo abimelegna wuxuu ku yidhi, war waa maxay waxaan aad nagu samaysay? mid dadka ka mid ahu dhib yaraan buu ula jiifsan lahaa naagtaada, oo kolkaasaaad eed noo soo jiidi lahayd. markaasaa abimeleg wuxuu dadkii oo dhan ku amray, oo yidhi, kii ninkan ama naagtiisa taabta hubaal naftaa laga qaadi doonaa. isxaaqna dhulkaasuu wax ku beertay, isla sannaddiina wuxuu helay boqol laab; rabbiguna wuu barakeeyey isagii. ninkiina wuu weynaaday, oo hor u maray, ilaa uu noqday nin aad u weyn, wuxuuna lahaa adhi iyo lo', iyo addoommo fara badan; markaasay reer falastiin ka masayreen. ceelashii addoommada aabbihiis qodeen oo dhan waxay aabbihiis ibraahim noolaa ayay reer falastiin hore u awdeen oo ciid uga buuxiyeen. abimelegna wuxuu isxaaq ku yidhi, naga tag; waayo, aad baad nooga xoog badan tahay. markaasaa isxaaq halkaas ka tegey, oo dooxadii geraar degay, halkaasuuna joogay. kolkaasaa isxaaq mar kale qoday ceelashii biyaha oo ay qodeen waagii aabbihiis ibraahim noolaa, waayo, reer falastiin baa awday markii ibraahim dhintay ka dib, oo wuxuu magacyadoodii u bixiyey magacyadii aabbihiis ibraahim u bixiyey. markaasaa addoommadii isxaaq dooxadii qodeen, oo waxay ka heleen ceel durdur ah. markaasaa xoolojiradii reer geraar la dirireen xoolojiradii isxaaq, iyagoo leh, biyaha anagaa leh. ceelka magiciisiina wuxuu u bixiyey ce-

seq, maxaa yeelay, way la diriireen isagii. ceel kalena way qodeen, oo kaasna way kula diriireen, markaa-suu magiciisii u bixiyeey sitnah. kolkaasuu meeshaas ka guuray, oo wuxuu qoday ceel kale; kaasna kula lama ay diririn; magiciisiina wuxuu u bixiyeey rexo-bod, oo wuxuu yidhi, haatan rabbigu meel buu noo banneeyey, oo dalka waannu ku badnaynaa. markaa-suu halkaas ka tegey, oo wuxuu u kacay bi'ir shebac. oo isla habeenkaas ayaa rabbigu u muuqday isagii oo ku yidhi, waxaan ahay aabbahaa ibraahim ilaahiisa. ha cabsan, waayo, waan kula jiraa, oo waan ku barakayn doonaa, farcankaagana waan tarmin doonaa addoonkaygii ibraahim aawadiis. kolkaasuu halkaas ka dhisay meel allabari, oo magaca rabbiga ku baryootamay, halkaas buuna teendhadiisii ka dhisay, markaasaa addoommadii isxaaq halkaas ceel ka qodeen. dabadeedna abimeleg iyo saaxiibkiis axusad, iyo fiikol oo ahaa madaxda ciidankiisa ayaa gerraar ka tegey oo isxaaq u kacay. markaasaa isxaaq ku yidhi, maxaad iigu timaadeen, waabad i neceb tihiine, oo aad iska kay erideene? oo waxay yidhaahdeen, caddaan baannu u aragnay in rabbigu kula jiro; oo waxaannu nidhi, annaga iyo adiga dhaaru ha inoo dhexayso oo aynu axdi dhiganno, inaad wax na yeelayn, sidii annana aannan kuu taaban, oo aannan waxba kuugu samayn wanaag mooyaaane, oo aannu nabad kuugu dirnay. adigu hadda waxaad tahay kan rabbigu barakeeyey. diyaafad buuna u sameeyey, wayna cuneen oo cabbeen. kolkaasay aroor hore kaceen, oo isu dhaardhaarteen: markaasaa isxaaq iska diray, iyana nabad bay kaga ambabbaxeen, oo isla maalintaas ayay addoommadii isxaaq yimaadeen, oo ay uga warrameen ceelkii ay qodeen, oo waxay ku yidhaahdeen, biyaannu helnay. markaasuu u bixiyeey shebcaah; sidaas daraaddeed magaaladaas magaceeda waxaa ilaa maantadan la yidhaahdaa bi'ir shebac. ceesaw markuu afartan sannadood jiray ayuu guursaday yuhuudiid ina be'eerii kii reer xeed, iyo basmad ina eeloon kii reer xeed. kuwaasuna isxaaq iyo rebeqah ayay caloolxumo geliyeen.

27

markii isxaaq gaboobay, oo ay indhihiisii u arag dar-naayeen si uusan waxba arki karin, ayuu u yeed-hay wiilkiisii weynaa oo ceesaw ahaa, oo wuxuu ku yidhi, wiilkaygiyow. isaguna wuxuu yidhi, waa i kan. markaasuu yidhi, bal i eeg, haatan waan gaboobay, garanna maayo maalinta dhimashadayda. sidaas daraaddeed waan ku baryayaaye, qaado hubkaaga, gabooyahaaga iyo qaansadaada, oo duurka u bax, oo hilib ugaadheed ii keen; oo ii samee hilib macaan, oo ah kan aan jeclahay, oo ii keen, aan cunee, inay naftaydu kuu ducayso intaanan dhiman. rebeqahna way maqashay markii isxaaq la hadlay wiilkiisii ceesaw. ceesawna duurkuu u kacay inuu ugaadheed soo dilo oo uu keeno. markaasay rebeqah la hadashay wiil-keedii yacquub, oo tidhi, waxaan maqlay aabbahaa oo la hadlaya walaalkaa ceesaw, isagoo leh, hilib ugaadheed ii keen, oo ii samee hilib macaan, aan cunee, oo aan kuugu duceeyee rabbiga hortii intaanan dhimane. haddaba sidaas daraaddeed, wiilkaygiyow, codkayga u addeec sida aan kuugu amro. bal adhiga

u kac, oo iiga keen laba waxar oo wanwanaagsan, oo waxaan aabbahaa uga samayn hilib macaan, oo ah kan uu jecl yahay, adna aabbahaa waad u geeyn doontaa inuu cuno, si uu kuugu duceeyo intuusan dhiman. yacquubna wuxuu hooyadiis rebeqah ku yidhi, walaalkay ceesaw waa nin xaad badan, anna waxaan ahay nin xaad yar. mindhaa aabbahay waa i taaban doonaa, oo markaasaan ula ekaan doonaa khaa'in, oo habaar baan isu soo jiidi doonaa, ducuse ma heli doono. oo hooyadiis baa ku tidhi, wiilkaygiyow, habaarakaagu aniga ha igu dhaco: codkayga uun addeec, oo orod oo ii keen iyaga. markaasuu tegey, oo soo kaxeeyey, oo u keenay hooyadiis, hooyadiisna waxay samaysay hilib macaan, oo ah sidii kii aab-bihiis jeclaa. markaasaa rebeqah waxay soo qaad-day dharkii wanaagsanaa oo wiilkeedii weynaa oo ahaa ceesaw, oo ay guriga ku haysay, oo waxay u xidhay wiilkeedii yaraa oo ahaa yacquub; markaasay waxarihii hargahoodii ku xidhay gacmihiisii iyo intii aan xaadda lahayn oo luquntiisii. markaasay hilibkii macaanaa iyo kibistii ay diyaarisay u dhiibtay wiilkeedii yacquub. kolkaasuu aabbihiis u yimid, oo yidhi, aabbow. isna wuxuu yidhi, waa i kan. ku-maad tahay, wiilkaygiyow? yacquubna wuxuu aab-bihiis ku yidhi, waxaan ahay curadkaagii ceesaw. waan sameeyey sidii aad iigu amartay. haddaba waan ku baryayaaye, kac oo fadhiiso oo cun hilibkaygan ugaadheed, si aad iigu ducayso. isxaqna wuxuu wiilkiisii ku yidhi, wiilkaygiyow, sidee baad dhaqso ugu soo heshay? isna wuxuu yidhi, maxaa yeelay, rabbiga ah ilaahaaga ayaa ii keenay. isxaqna wuxuu yacquub ku yidhi, soo dhowow, waan ku baryayaaye, aan ku taabtee, wiilkaygiyow, bal inaad tahay wiilkaygii ceesaw iyo in kale. yacquubna waa u dhowaaday aabbihiis isxaaq; markaasuu taabtay oo yidhi, codku waa codkii yacquub, gacmuhuse waa gacmihiis ceesaw. mana uu garanin, maxaa yeelay, gacmihiisu xaad miidhan bay ahaayeen sidii gacmihiis walaalkiis ceesaw; sidaas daraaddeed wuu u duceeyey. kolkaasuu yidhi, war ma tahay wiilkaygii ceesaw qudhiisii? isna wuxuu yidhi, waan ahay. markaasuu ku yidhi. bal ii soo dhowee, aan cunee wiilkayga hilibkiisa ugaadheed, si aan kuugu duceeyo. kolkaasuu u soo dhoweeyey, oo isna wuu cunay: oo wuxuu kaloo u keenay khamri, wuuna cabbay. markaasaa aabbihiis isxaaq ku yidhi, bal ii soo dhowow, oo i dhunko, wiilkaygiyow. isna wuu u soo dhowaaday, oo wuu dhunkaday. markaasuu ursaday dharkiisa, wuuna u duceeyey, oo yidhi, bal eeg, urta wiilka-ygu waa sida urta duurka rabbigu barakeeyey, ilaahu ha ku siiyo sayaxa samada, iyo barwaaqada dhulka, iyo hadhuudh iyo khamri badan. dadyowgu ha kuu adeegeen, quruumuhuna ha kuu sujuudeen. walaalaha sayid u noqo, wiilasha hooyadaana ha kuu sujuudeen. ha inkaar naado ku kasta oo ku inkaaraa, ha ducaysnaado ku kasta oo kuu duceeyaa. markii isxaaq dhammeeyey ducadii uu yacquub u ducaynayay, yacquubna ka tegey aabbihiis, ayaa walaalkiis ceesaw ka yimid ugaadhsigii. oo isna hilib macaan buu sameeyey, oo u keenay aabbihiis; oo wuxuu ku yidhi aabbihiis, aabbow kac, oo cun hilibkaygan ugaadheed, si aad iigu ducayso. markaasaa aabbihiis isxaaq ku yidhi, kumaad tahay? isna wuxuu yidhi, wax-

aan ahay wiilkaaga ah curadkaaga ceesaw. markaasuu isxaaq aad iyo aad u garriiray, oo yidhi, de yuu ahaa haddaba kii intuu hilib ugaadheed soo qaaday, ii keenay, oo aan kulli kunay intaadan iman ka hor, oo aan u duceeyey? kaasu wuu ducaysnaa doonaa. ceesawna markuu maqlay hadalkii aabbihiis ayuu ku dhawaaqay dhawaaq aad iyo aad u weyn oo daran, oo wuxuu aabbihiis ku yidhi, aabbahayow, anigana ii ducee. isna wuxuu yidhi, walaalkaa baa khiyaano iila yimid oo ducadaadii qaatay. oo wuxuu yidhi, miyaanay ku habboonayn in magiciisa loo bixiyo yacquub? waayo, labadan goor buu i khiyaaneeyey. curadnimadaydii buu qaatay; haatanna wuxuu qaatay ducadaydii. oo wuxuu yidhi, miyaadan ducii eebeeb? isxaaqna wuu jawaabay oo wuxuu ceesaw ku yidhi, bal eeg, waxaan isaga ka dhigay sayid-kaagii, walaalihiis oo dhanna waxaan u siiyey isaga inay addoommo u noqdaan, hadhuudh iyo khamrino waan u ballanqaaday, ee maxaan haddaba adiga kuu sameeyaa, wilkaygiyow? ceesawna wuxuu aabbihiis ku yidhi, aabbahayow, ducadaadu ma mid keliya baa? ii ducee anigana sidoo kale, aabbow. markaasuu ceesaw aad u qayliyey oo oooyay. markaasaa aabbihiis isxaaq u jawaabay oo ku yidhi, bal eeg, rugtaadu waxay ahaan doontaa meel ka baxsan dhulka barwaaqadiisa iyo sayaxa samada sare ka yimaada. oo waxaad ku noolaan doontaa seeftaada, walaalkaana waad u adeegi doontaa, oo waxaa dhici doonta markaad xukunka qabsato inaad harqoodkiisa surkaaga ka turii doonto. ceesawna wuxuu yacquub u nebcaaday ducadii aabbihiis ugu duceeyey aawaadeed. ceesawna wuxuu isku yidhi, maalmihii aabbahay loo barooran lahaa waa dhow yihiin; dabadeedna waan dili doonaa walaalkay yacquub. rebeqahna waxaa loo sheegay hadalkii wiilkeedii weynaa oo ahaa ceesaw; markaasay intay u cid dirtay u yeedhay wiilkeedii yaraa oo ahaa yacquub, oo waxay ku tidhi isagii, bal eeg, walaalkaa ceesaw wuxuu isku qalbi qabowjiyaa talajirka uu ku talo jiro inuu ku dilo. haddaba sidaas daraadeed wiilkaygiyow, codkayga addeec. kac oo u carar walaalkay laabaan xagga haaraan; oo dhawr balmood isaga la joog, ilaa walaalkaa ciilku ka ba'ayo, iyo ilaa walaalkaa cadhaduu kuu qabo ka ba'ayso, oo uu ka illoobayo wixii aad ku samaysay: dabadeedna waan kuu soo cid diri doonaa, oo halkaasaan kaa soo kaxayn doonaa. maxaan labadiinaba isku maalin idiin waayayaa? rebeqahna waxay isxaaq ku tidhi, naftaydu waa rafaadsan tahay gabdhaha reer xeed dartood. haddii yacquub naag ka guursado gabdhaha reer xeed oo kuwan oo kale ah, kuwaas oo ah gabdhaha waddanka, noloshaydu maxay igu taraysaa?

28

isxaaqna wuxuu u yeedhay yacquub, wuuna u duceeyey, oo wuxuu ku amray, oo ku yidhi, waa inaad naag ka guursan gabdhaha reer kancaan. kac oo xagga fadan araam tag, iyo xagga gurigii betuu'el oo ah hooyadaa aabbeheed; oo halkaas naag ka guurso gabdhaha laabaan oo ah hooyadaa walaalkeed. oo ilaaha qaadirka ahu ha ku barakeeyo, oo ha ku badiyo, oo ha ku tarmiyo, inaad noqotid dad faro

badan, oo ha ku siiyo barakadii ibraahim, adiga iyo farcankaaga kula joogaba, inaad dhaxashid dalka aad qariibka ku tahay, oo ilaah ibraahim siiyey. isxaaqna yacquub wuu diray: oo wuxuu u kacay fadan araam xagga laabaan, ina betuu'el kii reer suuriya, oo ahaa rebeqah walaalkeed tii ahayd yacquub iyo ceesaw hooyadood. ceesawna wuxuu arkey in isxaaq u duceeyey yacquub oo u diray fadan araam, inuu halkaas naag ka guursado, iyo inuu markuu u duceeyey amray, oo ku yidhi, waa inaad naag ka guursan gabdhaha reer kancaan; iyo in yacquub addeecay aabbihiis iyo hooyadiis, oo uu u kacay xagga fadan araam. oo ceesaw wuxuu arkey inaanay gabdhaha reer kancaan ka farxin aabbihiis isxaaq. markaasuu ceesaw wuxuu u kacay xagga ismaaciil, oo wuxuu naagihii uu qabay ku daray mahalad gabdhii ismaaciil ina ibraahim, taas oo ahayd nebayod walaashiis, si ay naagtiisii u noqoto. yacquubna waa ka tegey bi'ir shebac, oo wuxuu u kacay xagga haaraan. oo meel buu gaadhay oo halkaasuu habeenkii oo dhan joogay, maxaa yeelay, qoraxdu waa dhacday, markaasuu qaaday mid ka mid ah dhagxantii meeshaas, oo barkaday, halkaasuuna jiif-saday si uu u seexdo. wuuna riyooday, oo riyadiisii wuxuu ku arkey sallaan dhulka qotoma oo caaradiiisii samada gaadhay, wuxuuna arkey malaa'igihii ilaah oo ku koraya, kuna soo degaya. oo bal eeg, rabbigaa isdul taagay, oo yidhi, waxaan ahay rabbiga ah ilaaha awoowgaa ibraahim, iyo ilaaha isxaaq. dhulka aad ku jiifto, waxaan siin doonaa adiga iyo farcankaaga. farcankaaguna wuxuu noqon doonaa sida ciidda dhulka, oo waxaad ku firdhi doontaan tan iyo galbeed, iyo bari, iyo tan iyo woqooyi, iyo koonfur: oo adiga iyo farcankaagay qabiilooyinka dhulka oo dhammu ku barakoobi doonaan. oo bal eeg, waan kula jiraa, meel alla meeshii aad tagtidna waan kugu dhawri doonaa, dalkanna mar kalaan kugu soo celin doonaa; waayo, anigu kaa tegi maayo ilaa aan sameeyo wixii aan kugula hadlay. markaasuu yacquub ka toosay hurdadiisii, oo wuxuu yidhi, hubaal rabbigaa halkan jooga, mana aan ogayn. wuuna cab-saday, oo wuxuu yidhi, meeshanu cabsi badanaa! tanu meel kale ma aha, gurigii ilaah mooyaane, tanuna waa iriddii samada. yacquubna aroor horuu kacay, oo wuxuu qaaday dhagaxii uu barkaday, oo sidii tiir buu u qotomiyey, kolkaasuu saliid ku dul shubay. meeshaas magaceediina wuxuu u bixiyey beytel: laakiinse markii hore magaalada magaceedu wuxuu ahaa luus. yacquubna nidar buu nidray, oo wuxuu yidhi, haddii ilaah ila jiro, oo uu jidkan aan socdo igu dhawro, oo uu i siiyo wax aan cuno, iyo dhar aan xidho, oo aan aniga oo nabad qaba ku soo noqdo gurigii aabbahay, markaas rabbigu wuxuu ii noqon doonaa ilaah, oo dhagaxan aan sidii tiir u qotomiyey, wuxuu noqon doonaa guriga ilaah: oo wax alla wixii aad i siisidna hubaal meel tobnaadka adigaan ku siin doonaa.

29

1 yacquubna sodcaalkiisii buu iska sii watay, oo wuxuu yimid dalkii reer bari. kolkaasuu wax fiiriyey, oo wuxuu arkey ceel berrinka ku dhex yaal,

oo waxaa joogay saddex qaybood oo ido ah oo agtiisa jiiifiifa, maxaa yeelay, ceelkaasay idaha ka waraabin jireen. dhagaxa ceelka afkiisa saarnaana aad buu u weynaa. oo halkaasaa idaha oo dhan lagu soo ururin jiray: kolkaasay dhagaxa ceelka afkiisa ka rogi jireen, oo idaha ka waraabin jireen, markaasay mar labaad dhagaxa ceelka afkiisa saari jireen oo ku celin jireen meeshiisii. markaasaa yacquub ku yidhi, walaalahayow, xaggaad ka timaadeen? iyana waxay yidhaahdeen, waxaannu ka nimid haaraan. markaasuu ku yidhi, ma taqaaniin laabaan oo ah ina naaxoor? markaasay ku yidhaahdeen, waannu naqaan. markaasuu ku yidhi, ma nabad qabaa? iyana waxay yidhaahdeen, haah, wuu nabad qabaa. waa taas gabadhiisii raaxeel idaha soo kaxaynaysa. oo wuxuu ku yidhi iyagii, bal eega, weli waa maalin weyn, mana aha goortii xoolaha la soo wada ururin lahaa. idaha waraabiyi, oo kaxeeyo oo daaiya. iyana waxay yidhaahdeen, ma yeeli karno taas, jeeray idoy-owga oo dhammu isu yimaadaan, oo dhagaxa ceelka afkiisa laga rogo; markaasaannu idaha waraabinaynaa. oo intuu weli la hadlayay ayaa raaxeel keen-tay idihii aabbeheed, waayo, iyadaa ilaalin jirtay. oo yacquub markuu arkay raaxeel oo ahayd gabadhi-ii abtigiis laabaan, iyo idihii abtigiis laabaan, ayuu u dhowaaday, oo dhagaxii ka rogay ceelka afkiisa, oo uu waraabiyey idihii abtigiis laabaan. markaasuu yacquub raaxeel dhunkaday, wuuna qayliyey oo ooyay. yacquubna wuxuu raaxeel u sheegay inuu yahay aabbeheed xigaalkiis, oo uu yahay wiilkii rebe-qah; kolkaasay orodday oo u sheegtay aabbeheed. oo laabaan markuu maqlay warkii yacquub oo ahaa wiilkii walaashiis ayuu ku orday inuu ka hor tago, markaasuu isku duubay, oo dhunkaday, oo uu gurigiisii keenay. isna wuxuu laabaan u sheegay waxyaala-han oo dhan. laabaanna wuxuu ku yidhi isagii, hubaal waxaad tahay laftayda iyo jidhkayga. wuxuuna la joogay isagii intii bil ah. markaasaa laabaan yacquub ku yidhi, walaalkayga aad tahay aawadeed ma hab-boon tahay inaad mushahaarola'aan iigu shaqaysid? bal ii sheeg, mushahaaradaadu maxay ahaan doon-taa? laabaanna wuxuu lahaa laba gabdhood: midda weyn magaceedu wuxuu ahaa lee'ah, tan yar mag-aceeduna wuxuu ahaa raaxeel. lee'ahna way indha darnaday, laakiinse raaxeel way quruxsanayd, suu-rad wanaagsanna way lahayd. yacquubna wuxuu je-claa raaxeel; markaasuu yidhi, toddoba sannadood baan kuugu shaqayn gabadhaada yar oo raaxeel ah. laabaanna wuxuu yidhi, waa wanaagsan tahay in-aan adiga ku siiyo intii aan iyada nin kale siin la-haa, ee ila joog. yacquubna toddoba sannadood buu u shaqaynayay raaxeel aawadeed; waxayna la ahaayeen maalmo yar, waana jacaylkii uu iyada u qabay aawadiis. yacquubna wuxuu laabaan ku yidhi, maalmahaygii way dhammaystirmeen; ee naagtayda i sii, si aan ugu tago iyada. markaasuu laabaan soo ururiyey nimankii meeshaas joogay oo dhan, oo wuxuu sameeyey diyaafad. oo waxay noqotay inuu fiidkii kaxeeyey gabadhiisii lee'ah, oo uu u geeyey is-agii; isna wuu u tegey iyadii. laabaanna wuxuu gabadhiisii lee'ah siiyey silfah oo isaga addoon u ahayd inay iyada addoon u noqoto. yacquubna wuxuu aroor-tii arkay inay tahay lee'ah, oo wuxuu laabaan ku

yidhi, waa maxay waxaan aad igu samaysay? miyaanan raaxeel kuugu shaqaynayn? de maxaad haddaba ii khiyaanaysay? laabaanna wuxuu yidhi, dhulkayaga sidaas laguma sameeyo in tan yar curadda la dhaafiyo. bal tan toddobaadkeeda dhammee, tan kalena wax-aannu kugu siin doonnaa shuulkaa aad toddoba san-nadood oo kale ii shaqayn doontid. yacquubna sidii buu yeelay, toddobaadkeediina wuu dhammeeyey. markaasuu laabaan yacquub siiyey gabadhiisii raax-eel inay naag u noqoto. laabaanna wuxuu gabadhiisii raaxeel siiyey bilbah oo isaga addoon u ahayd inay iyada addoon u noqoto. oo raaxeelna wuu u tegey, oo isna raaxeel aad buu uga jeclaa lee'ah, toddoba san-nadood oo kalena wuu u shaqeeyey isaga. rabbiguna wuxuu arkay in lee'ah la nebcaaday, markaasuu max-alkeedii furay; laakiinse raaxeel waxay ahayd madha-lays. lee'ahna way uuraysatay, oo waxay dhashay wiil, magiciisiina waxay u bixisay ruubeen, oo waxay tidhi, sababtu waxaa weeye inuu rabbigu dhibaatadayda arkay, oo haatan ninkaygu wuu i jeclaan doonaa. oo haddana way uuraysatay mar labaad, waxayna dhashay wiil, oo waxay tidhi, rabbigu waa maqlay in lay nebcaaday, oo haddaba taas aawadeed ayuu ii si-iyey wiilkanna; magiciisiina waxay u bixisay sime-coon. oo haddana mar kalay uuraysatay, oo waxay dhashay wiil, waxayna tidhi, haatan ninkayga ayaa ila jiri doona, maxaa yeelay, saddex wiil baan u dha-lay isaga; sidaas daraaddeed magiciisii waxaa loo bixiyey laawi. oo haddana way uuraysatay, oo waxay dhashay wiil; oo waxay tidhi, haatan rabbigaan am-maani, sidaas daraaddeed waxay magiciisii u bixisay yahuudah; wayna dhalmo daysay.

30

raaxeelna markay aragtay inaanay yacquub carruur u dhalin, ayay walaasheed ka masarytay; oo waxay yacquub ku tidhi, carruur i sii, haddii kalese waan dhi-man. markaasaa yacquub aad ugu cadhooday raaxeel; oo wuxuu ku yidhi, ma anigaa ku jira meeshii ilaaha midhihii maxalka kuu diiday? markaasay tidhi, bal eeg addoontayda bilbah, u tag iyada, inay jilbahayga ku dul dhasho, oo aan anna carruur ku helo iyada. markaasay isagii siiyay addoonteedii bilbah inuu naag ka dhigto; yacquubna wuu u tegey iyadii. bilbahna way uuraysatay, oo yacquub wiil bay u dhashay. raax-eelna waxay tidhi, ilaah waa i xukumay, codkaygi-na wuu maqlay, oo wiil buu i siiyey. sidaas daraad-deed magiciisii waxay u bixisay daan. bilbah oo ahayd addoontii raaxeel mar kalay uuraysatay, oo waxay yacquub u dhashay wiil labaad. oo raaxeelna waxay tidhi, legdan aad u weyn baan walaashay la legdamay, waanan ka adkaaday. magiciisiina waxay u bixisay naftaali. lee'ahna markay aragtay inay dhalmo daysay ayay kaxaysay addoonteedii silfah, oo waxay siiyay yacquub inuu naag ka dhigto. lee'ah addoonteedii sil-fah ahaydna yacquub wiil bay u dhashay. oo lee'ahna waxay tidhi, ayaan weynaa! magiciisiina waxay u bix-isay gaad. lee'ah addoonteedii silfah ahaydna wiil labaad bay u dhashay yacquub. oo lee'ahna waxay tidhi, waan faraxsanahay! waayo, naaguhu waxay igu yeedhi doonaan tan faraxsan. magiciisiina waxay u bixisay aasheer. maalmihii sarreenka la goosanayay

ayaa ruubeen tegey berrinka oo ka dhex helay ubax, oo wuxuu u keenay hooyadiis lee'ah. markaasay raaxeel waxay lee'ah ku tidhi, waan ku baryayaaye, wax iga sii ubaxa wiilkaaga. iyana waxay ku tidhi, ma wax yar baa inaad ninkaygii iga qaadday? weliba ubaxa wiilkaagana ma iga qaadan lahayd? raaxeelna waxay tidhi, haddaba wiilkaaga ubaxiisa aawadiis isagu caawa wuu kula seexan doonaa. yacquubna fiidkii buu beertii ka yimid, markaasay lee'ah ka hor tagtay oo waxay tidhi, waa inaad ii timaadaa, waayo, hubaal waxaan kugu kiraystay ubaxii wiilka- yga. habeenkaasna iyadii buu la seexday. ilaahna wuu maqlay lee'ah, wayna uuraysatay, oo yacquub bay u dhashay wiil shanaad. lee'ahna waxay tidhi, ilaah waa i siiyey kiradaydii, maxaa yeelay, addoontaydii waxaan siiyey ninkayga. wiilkii magiciisiina waxay u bixisay isaakaar. lee'ahna mar kalay uuraysatay, oo waxay yacquub u dhashay wiil laxaad. lee'ahna waxay tidhi, ilaah dhiibaad wanaagsan buu iigu dhiibaadiyey, haatan buu ninkaygu ila joogi doonaa, maxaa yeelay, waxaan u dhalay lix wiil. wiilkii magiciisiina waxay u bixisay sebulun. dabadeedna waxay dhashay gabadh, magaceediina waxay u bixisay diinah. ilaahna wuu xusuustay raaxeel, oo ilaah wuu maqlay iyada, max- alkeediina wuu u furay. oo way uuraysatay, oo wiil bay dhashay; oo waxay tidhi, ilaah baa ceebtaydii iga qaaday. magiciisiina waxay u bixisay yuusuf, iyadoo leh rabbigu wiil kale ha iigu daro. markii raaxeel yu- usuf dhashay ka dib ayaa yacquub laabaan ku yidhi, iska kaq dir, si aan u tago meeshaydii, iyo dalkay- gii. i sii naagahayga iyo carruurtayda aan daraad- dood kuugu adeegay, oo aan iska tago; waayo waad og tahay adeegiddii aan kuu adeegi jiray. laabaanna wuxuu ku yidhi isagii, haddaad raalli iga tahay, joog, waayo, waxaan faal ku gartay in rabbigu daraad- daa ii barakeeyey. oo wuxuu yidhi, mushahaaradaa- da ii sheeg, oo waan ku siin doonaa. oo isna wuxuu ku yidhi, waad og tahay sidii aan kuugu adeegay, iyo sidii xoolahaagii aan daaqi jiray xaalkoodu ahaa. waayo, waxaad haysan jirtay wax yar bay ahayd in- taanan iman ka hor, waana ay korodhay oo waxay noqotay wax fardo badan; rabbiguna wuu kugu bar- keeyey dhinacii aan u kacayba; de haddaba goormaan reerkaygana wax u dhaqan doonaa? oo isna wuxuu yidhi, maxaan ku siiyaa? yacquubna wuxuu yidhi, waa inaanad waxba i siin, laakiin haddaad waxan ii samaysid, adhigaaga haddana waan daajin oo waan ilaalin doonaa. maanta adhigaaga oo dhan waan dhex mari doonaa, oo waxaan ka sooci doonaa mid kasta oo dhibicyo iyo barbaro leh, iyo mid kasta oo madow oo idaha ku dhex jira, iyo inta barbaraha iyo dhibi- cyada leh oo riyaha ku jirta; oo waxaasu waxay noqon doonaan mushahaaradayda. oo sidaasay xaqni- madaydu iigu jawaabi doontaa hadda ka dib, goortaad timaadid oo ka hadlaysid mushahaaradayda ku hor- taal. mid kasta oo aan dhibicyo ama barbaro lahayn oo riyaha ku jira, iyo mid kasta oo aan madoobayn oo idaha ku jira, haddii layga helo, waxaa lagu tirin doonaa wax la soo xaday. laabaanna wuxuu yidhi, waa hagaag, sidaad tidhi ha noqoto. oo maalinta- asu wada soocay orgidii xariijimaha iyo barbaraha la- hayd, iyo riyihii dhibicyada iyo barbaraha lahaa oo dhan, mid kasta oo caddaani ku jirto, iyo kuwa mad-

madow oo idaha ku jira oo dhan, oo wuxuu gacanta u geliyey wiilashiisii; oo wuxuu yacquub ka fogaa- day intii saddex maalmood loo socdo, yacquubna wuxuu daajin jiray laabaan adhigiisii intii ka had- hay. yacquubna wuxuu qaatay dhengedo qoyan oo ah geedihii la odhan jiray libneh iyo yicib iyo carmon, kolkaasuu diiray oo xariijimo cadcad ku sameeyey. markaasuu dhengedihii uu diiray adhigii hor dhigay oo ku riday dararkii berkedaha oo adhigu ka cabbi jiray; wayna rimeen markay soo arooreen. adhigi- na dhengedihii hortooda ayuu ku rimay, wuxuuna dhalay maqal xariijimo iyo dhibicyo iyo barbaro leh. markaasuu yacquub naylihii ka soocay oo wuxuu ad- hигii u jeediyey xagga kuwii xariijimaha lahaa iyo intii madmadoobayd oo dhan ee adhigii laabaan; markaa- suu gooni u soocay goosankiisii, kumana uu darin adhigii laabaan. markii adhiga intiisii xoogga lahayd rintay ayaa yacquub dhengedihii adhiga indhihiisa hor dhigay intuu dararkii ku riday, inay dhengedi- hii ku dhex rimaan; laakiinse adhiga qaarkii caatada ahaa, uma uu dhex gelin jirin; sidaas daraadeed in- tii caatada ahayd waxaa lahaa laabaan, intii xoogga lahaydna waxaa lahaa yacquub. ninkiina aad buu u xoolo batay, wuxuuna lahaa adhi badan, iyo naago ad- doommo ah, iyo niman addoommo ah, iyo geel, iyo dameerro.

31

wuxuu maqlay hadalkii laabaan wiilashiisii, iya- goo leh, yacquub baa wixii aabeheen oo dhan wada qaatay, oo xoolahan oo dhan wuxuu ku helay wixii aabeheen. yacquubna wuxuu fiiriyey wejigii laabaan, oo wuxuu arkay inuusan sidii hore u ahayn. rabbiguna wuxuu yacquub ku yidhi, ku noqo dalkii aabbahaa iyo xigaalkaaga, oo anna waan kula jiri doonaa. yacquubna wuxuu u cid diray oo u yeedhay raaxeel iyo lee'ah inay yimaadaan berrinkii adhigiisu joogay, oo wuxuu iyagii ku yidhi, waxaan arkay we- jigii aabbihiin inuusan sidii hore ii ahayn, laakiinse ilaaha aabbahay baa ila jiray. idinkuna waad og ti- hiin inaan aabbihiin xooggayga oo dhan ugu adee- gay. laakiin aabbihiin wuu i khiyaaneeyey, oo toban goor buu mushahaaradaydii beddelay; ilaahse uma oggolaan inuu wax i yeelo. hadduu yidhi, kuwa dhibi- cyada lahu waxay noqon doonaan mushahaaradaa, adhiga oo dhammu wax dhibicyo leh bay dhaleen; hadduu yidhi, kuwa xariijimaha lahu waxay no- qon doonaan mushahaaradaa, adhiga oo dhammu wax xariijimo leh bay dhaleen. sidaasaa ilaah aab- bihiin xoolihiisii uga qaaday, oo uu aniga ii siiyey. wakhtigii adhigii rimay ayaan indhahayga kor u taag- ay, oo aan riyo ku arkay orgidii adhiga ku bood- day inay wada lahaayeen xariijimo, iyo dhibicyo iyo barbaro. malaa'igtii ilaahna waxay igu tidhi intaan riyoonayay, yacquubow. oo anna waxaan idhi, waa i kan. oo waxay tidhi, haatan indhahaaga kor u taag, oo arag, orgida adhiga ku boodda oo dhammu waxay wada leeyihiin xariijimo iyo dhibicyo iyo bar- baro, maxaa yeelay, waxaan wada arkay waxa laabaan kugu sameeyo oo dhan. waxaan ahay ilaaha bey- tel, meeshii aad tiirka ku subagtay, oo aad nidarka iigu nidartay. haddaba kac, oo dalkan ka bax, oo

ku noqo dalkii aad ku dhalatay. markaasay raaxeel iyo lee'ah u jawaabeen isagii oo ku yidhaahdeen, weli ma qayb baa guriga aabbahayo noogu hadhay amase dhaxal? miyaannan xaggiisa ka xisaabnayn shisheeye? waayo, wuu na iibiyey, oo weliba lacagtayadiina wuu kunay. waayo, kulli maalkii ilaah ka qaad aabbahayo waxaa leh annaga iyo carruurtayada; haddaba yeel wixii ilaah kugu yidhi. markaasuu yacquub kacay, carruurtiisii iyo naagihiiisina wuxuu fushiiyey awrtii; wuuna la tegey xoolihiiisii oo dhan, iyo alaabadii uu urursaday, kuwaas oo ahaa xoolihii uu helay, oo uu ku ururiyey fadan araam, inuu tago xaggii aabbihiis isxaaq iyo ilaa dalkii kancaan. laabaannaa wuxuu ku maqnaa inuu idihiisa dhogorta ka soo xiirt; kolkaasay raaxeel xadday sanamyadii aabbeheed lahaa. markaasaa yacquub si qarsoon uga tegey laabaankii reer suuriya oo aan ogayn, umana uu sheegin inuu cararayo. oo sidaasuu ilaa cararay wixii uu haystay oo dhan, oo intuu kacay, ayuu webigii ku gudbay, oo wejigisii ku toosiyey buurtii gilecaad. maalintii saddexaad baa laabaan loo sheegay in yacquub cararay. markaasuu walaalihiis xayastay, oo wuxuu raacdaynayay toddoba maalin socod, wuxuuna ku gaadhay buurtii gilecaad. markaasaa ilaah riyo habeennimo ugu yimid laabaankii reer suuriya, oo ku yidhi, iska jir oo yacquub xumaan iyo wanaag toona ha kula hadlin. laabaanna wuu soo gaadhay yacquub. haddaba yacquub teendhadiisii wuxuu ka dhistay buurta; laabaanna walaalihiis buu kala dhistay buurtii gilecaad. laabaanna wuxuu yacquub ku yidhi, waa maxay waxan aad samaysay, oo maxaad si qarsoon iiga soo tagtay anoo aan ogayn, oo aad gabdhahayga ula soo carartay sidii iyagoo ah maxaabiis seef lagu soo dhacay? maxaad qarsoodiga ugu soo carartay, oo aad si qarsoon iiga soo tagtay? oo maxaad iigu sheegi weyday, si aan kuugu soo ambabixiyo rayrayn iyo gabayo iyo daf iyo katoarad? oo maxaad iigu oggolaan weyday inaan dhunkado wiilashayda iyo gabdhahayga? de taas nacasnimaad u yeeshay. de xoog aan wax kugu yeelo waan leeyahay, laakiinse ilaaha aabbahaa baa xalay ila hadlay, oo wuxuu igu yidhi, iska jir oo yacquub ha kula hadlin xumaan iyo wanaag toona. oo haatan waad tagtay, maxaa yeelay, aad baad ugu hilowday gurigii aabbahaa, laakiinse maxaad ilaahyadayda iiga soo xaday? yacquubna waa u jawaabay oo wuxuu laabaan ku yidhi, maxaa yeelay, waan cabsaday; waayo, waxaan is-idhi, wuu kaa xoogi doonaa gabdhihiisa. qofkii aad ilaahyadaadii ka hesho waa inuusan noolaan. walaalahayo hortooda ku fiiri wixii aan kaa haysto, oo iska qaado. waayo, yacquub ma uu ogayn inay raaxeel soo xadday. laabaanna wuxuu galay teendhadii yacquub, iyo teendhadii lee'ah, iyo teendhadii labada addoommood, laakiinse ma uu helin. oo intuu ka baxay teendhadii lee'ah ayuu galay teendhadii raaxeel. raaxeelna way qaadday sanamyadii, oo waxay gelisay heeryadii awrta, wayna ku fadhiisatay. laabaanna wuu ka wada baadhay teendhadii oo dhan, mana uu helin. oo waxay aabbeheed ku tidhi, sayidkaygiyow, ha u cadhoon inaan istaagi karin, waayo, caadadii dumarku heli jiray baan qabaa. isna wuu baadhay, laakiinse sanamyadii ma uu helin. yacquubna wuu cadhooday, oo laabaan wuu

la murmay; yacquubna wuu u jawaabay oo wuxuu laabaan ku yidhi, waa maxay xadgudubkaygu? waa maxay dembigayga aad aawadiis aad iigu soo raacdaysatay? waxaad baadhay alaabtayda oo dhan, ee maxaad ka heshay oo ah alaabtii gurigaaga? halkan soo hor dhig walaalahayga iyo walaalahayga, inay labadeenna inoo kala qayb naqaan. labaatan sannadood baan kula joogay; laxahaaga iyo riyahaaguna dhicis ma dhalin, wananka idahaagiina ma aan cunin. kuwii dugaagu ka cunayna kuuma aan keenin; laakiinse anaa kuu magdhabay, anaad i weyddiisan jirtay, ha ahaadeen wixii maalin lagaa xado ama wixii habeen lagaa xado ee. maalintii kulayl baa i dili jiray, habeenkiina dhaxan; hurdadiina waa iga tagtay. oo sidaaasan ahaan jiray. labaatan sannadood baan gurigaaga joogay; afar iyo toban sannadood waxaan kuugu shaqeeyey labadaada gabbhood aawadood, lix sannadoodna adhigaaga aawadiin. mushahaaradaydiina waxaad beddeshay toban goor. ilaaha aabbahay, oo ah ilaaha ibraahim, iyo kan isxaaq ka cabsado, haddii uusan ila jirin, buubaal haatan waxaad i diri lahayd anoo falo madhan. ilaah wuxuu arkay dhibaataadaydii iyo hawshii gacmahayga, kolkaasuu xalay ku canaantay. laabaanna wuu u jawaabay oo wuxuu yacquub ku yidhi, gabbdhuu waa gabdhahayga, carruurtuna waa carruurtayda, adhiguna waa adhigaaga, oo waxa aad aragto oo dhammuna waa waxayga, haddaba maxaan maanta ku samayn karaa gabdhahaygan, ama carruurtooda ay dhaleen? haddaba kaalay, aan aniga iyo adigu axdi dhiganee, hana noqdo markhaati ina dhex yaal aniga iyo adiga. markaasaa yacquub dhagax soo qaaday, oo sidii tiir u qotomiyey. yacquubna wuxuu walaalihiis ku yidhi, dhagaxyo soo ururiya; kolkaasay dhagaxyo soo gureen, oo meel taalleeyeen; kolkaasay taallada agteedii wax ku cuneen. laabaanna wuxuu meeshaas u bixiyey yegar sahaduta; yacquubse wuxuu u bixiyey galceed. laabaanna wuxuu yidhi, maanta taalladanu waa markhaati ina dhex yaal aniga iyo adiga. sidaas daraaddeed waxaa magaceedii loo bixiyey galceed, iyo misfaah, waayo, wuxuu yidhi, rabbigu ha dhawro aniga iyo adiga dhexdeenna markaynu kala maqan nahay. haddaad gabdhahayga dhibtid, ama aad naago kale gabdhahayga la guursatid, ninna inalama joogo, balse ogow, ilaah baa markhaati dhexdeenna ka ah aniga iyo adiga. laabaanna wuxuu yacquub ku yidhi, bal eeg taalladan, oo bal fiiri tiirka aan ina dhex dhigay aniga iyo adiga. taalladan markhaati ha ka noqoto, tiirkuna markhaati ha ka noqdo, inaan taalladan kuugu soo dhaafayn inaan wax ku yeelo, adna aadan taalladan iyo tiirkan iigu soo dhaafayn inaad wax i yeeshid. kan ah ilaaha ibraahim, iyo ilaaha naaxoor, iyo ilaaha aabbahood, ha ina kala xukumo innaga. yacquubna wuxuu ku dhaartay kan aabbihiis isxaaq ka cabsado. yacquubna allabari buu buurtii ku bixiyey, walaalihiisna wuxuu ugu yeedhay inay wax cunaan; cuntadiina way cuneen, habeenkii oo dhanna buurtay joogeen. laabaanna aroor hore ayuu kacay, wiilashiisii iyo gabdhihiisina wuu dhunkaday, wuuna u duceeyey; markaasuu laabaan tegey, oo ku noqday meeshiisii.

yacquubna jidkiisii buu iska qaaday, malaa'igihii ilaah baana ka hor yimid. yacquubna markuu iyagii arkay wuxuu yidhi, kanu waa ciidankii ilaah. meeshaas magaceediina wuxuu u bixiyeey maxanayim. yacquubna wuxuu iska hor mariyeey kuwo fariin wada oo wuxuu u diray walaalkiis ceesaw oo degganaa dalkii seciir oo ahaa duurkii edom. wuuna amray, oo wuxuu iyagii ku yidhi, waxaad ku tidhaahdaan sayidkayga ceesaw, addoonkaagii yacquub wuxuu yidhi, waxaan qariib ahaan ula degay laabana, oo ilaa haatanna waan la joogay, oo waxaan haystaa dibiyo, iyo dameerro, iyo adhi, iyo niman addoommo ah iyo naago addoommo ah; oo waxaan kuugu soo cid diray inaan kuu sheego, sayidkaygiyow, inaad raalli iga noqotid. kuwii fariintii wadaya yacquub bay ku soo noqdeen, oo waxay ku yidhaahdeen, waannu gaadhnay walaalkaa ceesaw, oo weliba wuu soo socdaa inuu kaa hor yimaado isagoo wata afar boqol oo nin. markaasaa yacquub aqay u cabsaday, cidhiidhi buuna galay; kolkaasuu kala qaybiyeey dadkii la jiray, iyo adhiigii, iyo lo'dii, iyo geelii, oo wuxuu ka dhigay laba kooxood, oo wuxuu isyidhi, ceesaw hadduu koox u yimaado oo uu laayo, dabadeed kooxda hadha ayaa baxsan doonta. yacquubna wuxuu yidhi, arowgay ibraahim ilaahiisiyow, aabbahay isxaag ilaahiisiyow, ku noqo dalkaagii, iyo xigaalkaagii, oo anna wanaag baan kuu samayn doonaa, rabbigii igu yidhiyow: ma aan istaahilo waxa ugu wada yar ee ka mid ah naxariistaada iyo daacadnimadaada ee aad addoonkaaga tustay, waayo, ushaydaan kaga soo gudbay webigan urdun, haatanna waxaan noqday laba kooxood. waan ku baryayaaye, iga samatabbixi gacanta walaalkay ee ah gacanta ceesaw; waayo, isagaan ka baqayaa waaba intaasoo uu yimaadaa oo dilaa aniga iyo hooyooyinka iyo carruurta la socotaba. waxaad igu tidhi, hubaal wanaag baan kuu samayn doonaa, farcankaagana waxaan ka dhigi doonaa sida cammuudda badda, taas oo aan la tirin karin farabadnaan aawadeed. habeenkaasna halkaas buu ku baryay, oo walaalkiis ceesaw ayuu hadiyad uga qaaday wixii uu lahaa, taas oo ah laba tiro oo riyo ah, iyo labaatan orgi, iyo laba tiro oo sabeeno ah iyo labaatan wan, iyo sodon halaad oo irmaan iyo nirgahoodii, iyo afartan sac iyo toban dibi, iyo labaatan dameerood iyo toban qayl. markaasuu xoolihii u dhiibay gacanti ad-doommadiisa, iyadoo goosan waluba goonidiisa yahay; oo wuxuu addoommadiisii ku yidhi, iga sii hor gudba, xoolahana goosan waluba goosanka kale cabbaar ha ka dambeeyo. oo kii ugu horreeyey ayuu amray oo wuxuu ku yidhi, markii walaalkay ceesaw kaa hor yimaado, oo ku weyddiiyo, isagoo ku leh, yaa ku leh? oo xaggee baad ku socotaa? kuwan kaa horreeyana yaa leh? waxaad ku tidhaahdaa, waxaa leh addoonkaagii yacquub; oo waa hadiyad loo soo diray sayidkayga ceesaw; oo isagiina wuu naga dambeeyaa. sidaasuu ku amray kii labaad, iyo kii saddexaad, iyo kuwii goosannada daba socday oo dhan, oo wuxuu ku yidhi, sidaas waa inaad ula hadashaan ceesaw markaad aragtaan; oo waxaad ku tidhaahdaan, weliba addoonkaagii yacquub waa naga dambeeyaa. oo wuxuu yidhi, hadiyadda iga horraysa

ayaan ku cadho tirayaa isaga, dabadeedna wejigisaan arki doonaa; oo mindhaa wuu i aqbali doonaa. sidaas daraadeed hadiyaddii waa ka sii hor guudubtay, isna habeenkaas geeddigii buu ku dhex baryay. kolkaasuu kacay habeenkaas, oo wuxuu kaxaystay labadiisii naagood, iyo labadiisii addoommood, iyo koob iyo tobankiisi carruurta ahayd, oo wuxuu ka gudbiyeey tog yabboq marinkiisii. wuuna kaxeeyey iyagii oo wuxuu u diray durdurka shishadiisa, wixii uu haystayna wuu gudbiyeey. markaasuu yacquub keliigii hadhay, nin baana la legdamayay isaga ilaa markii waagu beryayay. oo markuu arkay inuusan ka adkaanayn ayuu taabtay godkii bowdadiisa, bowdadii yacquubna way murkacatay, intuu la legdamayay isagii. markaasuu yidhi, i sii daa, maxaa yeelay, waagii waa beryayaa. isna wuxuu yidhi, ku sii dayn maayo inaad i barakaysid mooyaane. mar kaasuu ku yidhi isagii, magacaa? isna wuxuu yidhi, yacquub. markaasuu ku yidhi, magacaga hadha ka dib lama odhan doono yacquub, waase israa'iil; waayo, ilaah iyo dadba waad la dagaallantay, waanad ka adkaatay. yacquubna wuu weyddiiyeey, oo wuxuu ku yidhi, waan ku baryayaaye, ii sheeg magacaga. oo wuxuu yidhi, bal maxaad u haybsanaysaa magacayga? halkaasuuna ku barakeeyey. yacquubna meeshaas magaceedii wuxuu u bixiyeey feniieel; waayo, wuxuu yidhi, ilaah fool ka fool baan u arkay, naftayduna way nabad gashay. qorraxdiina waxay soo baxday markuu fenuu'eel dhaaftay, isna bowdadiisii buu ka dhutinayay. sidaas daraadeed ilaa maantadan reer binu israa'iil ma cunaan seedda misigta oo ku dul taal godka bowdada; maxaa yeelay, wuxuu taabtay godkii bowdadii yacquub xagga seedda misigta.

33

markaasaa yacquub indhihiisii kor u taagay oo wax fiiriyeey, wuxuuna arkay ceesaw oo soo socda, oo afar boqol oo nin wata. kolkaasuu carruurtii u qaybiyeey lee'ah, iyo raaxeel, iyo labadii addoon. markaasuu addoommihii iyo carruurtoodii ugu hor mariyeey, lee'ah iyo carruurteediina wuu ku xigsiyeey, raaxeel iyo yuusufna wuu ugu dambaysiyeey. isna markaasuu ka hor gudbay, toddoba goor buuna sujuuday, intuusan walaalkiis u soo dhowaan. ceesawna wuu ku soo orday inuu ka hor tago isaga, wuuna isku dubay, oo qoortisuu dhab yidhi, wuuna dhunkaday, wayna ooyeen. markaasuu ceesaw indhihiisii kor u taagay, oo wuxuu arkay dumarkii iyo carruurtii; oo wuxuu ku yidhi, waa ayo kuwan kula socdaa? isna wuxuu yidhi, waa carruurtii ilaah intuu ii roonaday i siiyeey anoo ah addoonkaaga. dabadeedna addoommihii iyo carruurtoodii ayaa u soo dhowaaday, wayna wada sujuudeen. lee'ah iyo carruurteediina way u soo dhowaadeen, wayna wada sujuudeen; dabadeedna waxaa u soo dhowaaday yuusuf iyo raaxeel, wayna sujuudeen. markaasuu yidhi, maxaad ula jeeddaa kooxahan iga hor yimid oo dhan? isna wuxuu yidhi, inaad raalli iga noqotid, sayidkaygiyow. ceesawna wuxuu yidhi, walaalkayow, wax igu filan baan haystaa; ee iska hayso waxaaga. yacquubna wuxuu yidhi, maya, waan ku baryayaaye, haddii aad haatan raalli iga tahay, de hadiyaddayda gacantayda ka gud-

doon; waayo, wejigaaga waxaan u arkay sidii wejigi ilaah loo arko, oo adna waad igu faraxday. waan ku baryayaaye, guddoon hadiyaddayda lagu keenay; maxaa yeelay, ilaah baa ii roonaaday, oo haddana wax igu filan baan haystaa. aad buuna u baryay, kolkasuu guddoomay. oo wuxuu yidhi, sodcaalkeenna aan iska sii soconno, oo inna keena, oo anna waan kaa hor marayaa. markaasuu ku yidhi isagii, sayidkaygiyow, waad og tahay in carruurta ay tabar daranyihiin, adhiga iyo lo'dana waa la nuugaa; oo haddii maalin keliya aad loo sii kaxeeyo, de adhigu waa wada dhimanayaa. sayidkaygiyow, waan ku baryayaaye, iga hor mar anigoo addoonkaaga ah, oo anna aayar baan soo kaxayn, anoo fiirinaya tallaabada xoolaha i hor jooga, iyo tallaabada carruurta, ilaa aan seciir kuugu imaado, sayidkaygiyow. markaasaa ceesaw ku yidhi, haddaba aan dadka ila jira qaar kaaga tago. isna wuxuu yidhi, maxaa looga baahan yahay? raalli iga ahow, sayidkaygiyow. oo maalintaasaa ceesaw ku noqday jidkiisii ilaa seciir. yacquubna wuxuu u sodcaalay sukod, wuxuuna ka dhistay guri, xoolihiisiina wuxuu u sameeyey xerooyin; sidaas daraadeed meeshaas magaceeda waxaa la yidhaahdaa sukod. yacquubna nabad buu ku yimid magaaladii shekem, oo ku taal dalka kancan, markuu ka yimid fadan araam; oo wuxuu degay magaalada horteeda. jagadii uu teendhadiisii ka dhistayna wuxuu ka iibsaday reer xamoor oo ahaa shekem aabbihiis, oo wuxuu siistay boqol xabbadood oo lacag ah. halkaasna wuxuu ka taagay meel allabari, wuxuuna u bixiyey el-elohe-israa'iil.

34

oo diinah oo ahayd gabadhii lee'ah ay yacquub u dhashay ayaa dibadda u baxday inay soo aragto gabdhihii dalka. markaasuu shekem ina xamoor kii reer xixi oo ahaa amiirkii dalka arkay iyadii, oo uu kaxaystay oo la jiifsaday, wuuna ceebeeyey iyadii. naftisiina way raacday gabadhii yacquub oo diinah ahayd, wuuna jeclaaday gabadhii, si raxmad lehna wuu ula hadlay gabadhii. markaasuu shekem la hadlay aabbihiis xamoor, oo yidhi, gabadhan ii doon aan guursadee. haddaba yacquub waa maqlay in shekem gabdhiisii diinah nijaaseeyey; wiilashiisiina duurka ayay xoolihiisa la joogeen; yacquubna wuu iska aamusay ilaa ay yimaadeen. markaasaa xamoor oo shekem aabbihiis ahaa yacquub ugu tegey inuu la hadlo isaga. oo wiilashii yacquub ayaa duurka ka yimid markay taas maqlaan; nimankiina way caloolxumaayeen, aad bayna u cadhaysnaayeen, maxaa yeelay, nacasnimo buu ku sameeyey reer binu israa'iil markuu la jiifsaday gabadhii yacquub, taas oo aanay jid ahayn in la sameeyo. xamoorna wuu la hadlay iyagii, oo wuxuu ku yidhi, wiilkaygii shekem naftisiisii aad bay u doonaysaa gabadhaada; haddaba waan ku baryayaaye, iyada sii ha guursadee. oo aan iska guursanno, gabbdhihiinna na siya annaga, idinkuna gabdhahayaga guursada. oo waad nala degganaan doontaan; dalkuna hortiiinnu oolli doonaa; degganaada oo ku baayacmushtara dhexdiisa, oo xoolo ku yeesha. shekemna wuxuu aabbeheed iyo walaalaheed ku yidhi, raalli iga ahaada, oo anna wixii aad i weyddiisataan waan idin siin. in alla intii aad

meher iyo yarad doonaysaan i weyddiista, oo anna waan idin siin intii aad igu tidhaahdaan, laakiinse gabadha i siiya aan guursadee. wiilashii yacquubna khiyaanay ugu jawaabeen shekem iyo aabbihiis xamoor, wayna la hadleen, maxaa yeelay, walaashood diinah ayuu nijaaseeyey, oo waxay ku yidhaahdeen, ma yeeli karno inaan walaashayo siinno nin buuryoqab ah; waayo, taasuu ceeb bay nagu ahaan lahayd. si uun baannu idinku yeeli karnaa; taasuna waa haddii aad intiinna ragga ah oo dhan iswada guddaan, oo aad noqotaan sidayada oo kale; markaasannu gabdhahayaga idin siin doonnaa, oo annaguna waxaan guursan doonnaa gabdhihiinna, oo waannu idinla degganaan doonnaa, oo waxaynu noqon doonnaa isku dad. laakiinse haddaydan na maqlin, inaad isguddaan, de markaa gabdhahayada waannu wadan, oo waannu tegi. hadalkoodiina waa ka farxiyey xamoor, iyo wiilkiisii shekem. ninkii dhallinyarada ahaana dib uma uu dhigin inuu taas yeelo, maxaa yeelay, aad buu ugu faraxsanaa yacquub gabdhiisii, isna wuu ka wada maamuus badnaa intii guriga aabbihiis joogtay oo dhan. markaasay xamoor iyo wiilkiisii shekem magaaladoodii iriddeeda yimaadeen, oo ay raggi magaaladooda la hadleen, oo waxay ku yidhaahdeen, nimankanu waa inala nabad, sidaas daraadeed dhulka ha degeen, oo ha ka baayacmushtareen dhexdiisa, maxaa yeelay, bal eega, dhulku ku weyn yahay oo waa ku wada filan yahay. aynu gabdhahooda guursanno, oo innana aan gabdhaheenna siinno iyaga. nimanku si uun bay inagu yeelayaan inay inala degganaadaan si aynu isku dad u noqonno, taasuna waa haddii inteenna lab oo dhan loo gudo sida ay iyagu u gudan yihiin. oo miyaan lo'dooda iyo alaabadooda iyo xayawaankooda oo dhammu noqon doonin kuweenna? bal aynu yeelno uun, oo iyaguna way inala degganaan doonaan. markaasaa in alla intii ka baxday magaaladiisa iriddeeda waxay maqlaan xamoor iyo wiilkiisii shekem; markaasaa la wada gудay intii labka ahayd oo magaaladiisa ka baxday oo dhan. oo maalintii saddexaad, markay dhaawaca wada ahaayeen, waxay noqotay in laba ka mid ahaa wiilashii yacquub oo ahaa simecoon iyo laawi, diinah walaalaheed, uu midkood kastaa seefiisii qaatay, oo waxay yimaadeen magaaladii, iyagoo aan la ogayn, waxayna wada laayeen intii labka ahayd oo dhan. xamoor iyo wiilkiisii shekemna waxay ku dileen seef afkeed, diinahna way kala baxeen gurigii shekem, wayna iska tageen. wiilashii yacquubna waxay yimaadeen raqdi kuwii la laayay, oo magaaladiina way dhaceen, maxaa yeelay, walaashood bay ka nijaaseeyeen. waxayna la tageen adhigoodii iyo lo'doodii iyo dameerradoodii, iyo wax alla wixii magaalada u yiil, iyo wax alla wixii duurka u joogay, iyo maalkoodii oo dhan, iyo dhallaankoodii oo dhan, iyo naagahoodiiba, way qabsadeen oo way dhaceen, xataa wixii guryaha yiil oo dhan. yacquubna wuxuu simecoon iyo laawi ku yidhi, dhib baad igu riddeen, maxaa yeelay, waxaad i nacsiiseen dadka dhulka deggan, oo ah reer kancan, iyo reer feris. haddaba anigoo dadkaygu yar yahay, ayay isu kay wada urursan doonaan oo ay i dili doonaan; markaasna aniga iyo reerkeygaba waa la baabbi'in doonaa. oo iyana waxay ku yidhaahdeen, de miyey ku habboonayd inuu walaashayo sidii dhillo

35

oo ilaah wuxuu yacquub ku yidhi, kac oo xagga beytel tag, oo halkaas deg; oo meel allabari halkaas uga samee ilaahii kuu muuqday markii aad walaalkaa ceesaw ka cararaysay. markaasaa yacquub ku yidhi dadkii gurigiisa iyo intii isaga la jirtay oo dhan, iska fogeeya ilaahyada qalaad oo idinku dhex jira, oo isdaahirsha, oo dharkiinnana beddesha, oo ina ki-ciya, aynu beytel tagnee, oo anna halkaas meel allabari baan uga samayn doonaa ilaahii ii jawaabay maalintii aan dhibtoonayay oo ila jiray jidkii aan maray. markaasay yacquub wada siiyeen ilaahyadii qalaad oo gacantooda ku jiray, iyo hilaqadii dhega-hooda ku jiray, yacquubna wuxuu ku qariyey geed shekem ku ag yiil hoostiisa. wayna sodcaaleen, magalooyinkii ku wareegsanaa oo dhanna cabsi weyn baa ku dhacday, mana ay ka daba tegin reer yacquub. yacquubna wuxuu yimid luus oo ku taal dalka kancaan (taasuna waa beytel), isagii iyo dadkii la jiray oo dhanba. markaasuu halkaas ka dhisay meel allabari, wuxuuna meeshii u bixiyeey elbeytel, maxaa yeelay, ilaah baa halkaas ugu muuqday isaga, markuu ka cararay walaalkiis. markaasaa debooraah oo rebeqah mididiinteedii ahayd dhimatay, waxaana lagu aasay beytel geedka hoostiisa; meeshaas magaceediina waxaa loo bixiyeey alloon bakuud. markaasaa ilaah mar kale yacquub u muuqday, markii uu ka yimid fadan araam, wuuna barakeeyey. oo waxaa ilaah ku yidhi, magacaagu waa yacquub. hadda ka dib magacaaga lama odhan doono yacquub, laakiinse magacaagu wuxuu ahaan doonaa israa'iil. magiciisiina wuxuu u bixiyeey israa'iil. markaasaa ilaah ku yidhi isaga, waxaan ahay ilaaha qaadirka ah. wax badan dhal oo taran; quruun iyo qurumo badan ayaa kaa iman doona, waxaa kaa soo bixi doona boqorro; oo dhulkii aan siiyey ibraahim iyo isxaaq, adigaan ku siin doonaa, adiga dabadaana farcankaagaan siin doonaa dhulka. ilaahna kor buu uga tegey isagii iyo meeshii uu kula hadlayba. yacquubna meeshii uu kula hadlay isaga wuxuu ka taagay tiir, kaas oo ahaa tiir dhagax ah; wuxuuna ku dul shubay qurbaan cabniin ah, saliida wuu ku dul shubay. yacquubna meeshii ilaah kula hadlay isaga magaceedii wuxuu u bixiyeey beytel. wayna ka sodcaaleen beytel; oo intaanay efrad weli soo gaadhin ayaa raaxeel foolatay, fooshiina way ku rafaadday. oo markay fooshii ku rafaadaysay umulisadii baa ku tidhi, ka cabsan; waayo, haatan waxaad dhalaysaa wiil kale. oo waxay noqotay in, markii ay naftu ka sii baxaysay, ay magiciisii u bixisay benooni, waayo, way dhimatay, laakiinse aabbihiis wuxuu u bixiyeey benyaamiin. raaxeelna way dhimatay, waxaana lagu aasay jidka loo maro efrad, taasuna waa beytlaxam. yacquubna tiir buu ka taagay qabrigedii; waana isla tiirka ka taagan qabrigii raaxeel ilaa maanta. israa'iilna waa sodcaalay, oo wuxuu teendhadiisii ka dhistay munaaraddii ceeder shishadeeda. oo waxay noqotay, intuu israa'iil dhulkaas degganaa, in ruubeen u tegey oo la jiifsaday addoontii aabbihiis oo bilhah ahayd; israa'iilna taas wuu maqlay. wi-

ilashii yacquubna laba iyo toban bay ahayeen. wiilashii lee'ah waxay ahaayeen ruubeen oo ahaa curadkii yacquub, iyo simecoon, iyo laawi, iyo yahudah, iyo isaakaar, iyo sebulun. wiilashii raaxeelna waxay ahaayeen yuusuf iyo benyaamiin. addoontii raaxeel oo bilhah ahayd wiilashii waxay ahaayeen daan iyo naftaali. addoontii lee'ah oo silfah ahayd wiilashii waxay ahaayeen gaad iyo aasheer. kuwanu waa wiilashii yacquub oo isaga ugu dhashay fadan araam. markaasaa yacquub aabbihiis isxaaq ugu yimid mamre, iyo xagga qiryad arabac, taasuna waa xebroon, oo ahayd meeshii ibraahim iyo isxaaq qariib ahaanta u degganaan jireen. isxaaq cimrigiisuna wuxuu ahaa boqol iyo siddeetan sanadood. isxaaqna wuu naf baxay, wuuna dhintay, oo wuxuu ku darmaday dadkiisii, isagoo duq ah oo cimri weyn; markaasay wiilashiisii ceesaw iyo yacquub isagii aaseen.

36

haddaba kuwanuna waa farcankii ceesaw, isna waa edom. ceesaw wuxuu gabdhihii reer kancaan ka gursaday caadah ina eeloon kii reer xeed, iyo aaholiibaamah ina canah, oo ahayd ina sibecon kii reer xiwi, iyo basmad oo ahayd ina ismaaciil, oo la dhalatay nebayod. caadahna waxay u dhashay elifas, basmadna waxay u dhashay recuu'eel; aaholiibaamahna waxay u dhashay yecuush, iyo yaclaam, iyo qorax; kuwanu waa wiilashii ceesaw, oo isaga ugu dhashay dalkii kancaan. markaasaa ceesaw kaxaystay naagihisii, iyo wiilashiisii iyo gabdhihiisii, iyo dadkii gurigiisa oo dhan, iyo lo'diisii, iyo xayawaankiisii oo dhan, iyo wixii uu lahaa oo dhan oo uu ku urursaday dalkii kancaan; markaasuu tegey dal ka fog walaalkiis yacquub. waayo, xoolahoodu aad bay u badnaayeen oo ma ay wada degi karin; dhulkii ay degganaan jireenna ma uu wada qaadi karin lo'dooda aawadeed. ceesawna wuxuu degay buur seciir; ceesaw waa edom. kuwanuna waa farcankii ceesaw oo ahaa reer edom aabbahood oo degganaan jiray buur seciir. kuwanu waa wiilashii ceesaw magacyadoodii, elifas oo ahaa wiilkii caadah oo naagtii ceesaw ahayd, iyo recuu'eel oo ahaa wiilkii basmad oo naagtii ceesaw ahayd. wiilashii elifasna waxay ahaayeen teemaan, oomaar, sefoo, iyo gactaam iyo qenas. timnac waxay ahayd addoontii uu elifas ina ceesaw qabay, oo waxay elifas u dhashay camaaleq; kuwanu waa wiilashii naagtii ceesaw oo caadah ahayd. kuwanuna waa wiilashii recuu'eel: nahad, iyo serax, iyo shammah, iyo misaah; kuwanuna waxay ahaayeen wiilashii naagtii ceesaw oo basmad ahayd. kuwanuna waxay ahaayeen wiilashii naagtii ceesaw oo ahayd aaholiibaamah, gabadhii canah oo ahayd ina sibecon; oo iyana waxay ceesaw u dhashay yacuush, iyo yaclaam, iyo qorax. kuwanu waxa weeye ugaasyadii wiilashii ceesaw. waa wiilashii elifas kii ahaa curadkii ceesaw kuwaas oo ah ugaas teemaan, iyo ugaas oomaar, iyo ugaas sefoo, iyo ugaas qenas, ugaas qorax, iyo ugaas gactaam, iyo ugaas camaaleq. kuwanu waa ugaasyadii elifas dhalay oo dalkii edom joogay; kuwanu waa wiilashii caadah. kuwanuna waa wiilashii recuu'eel oo ahaa ina ceesaw:

ugaas nahad, iyo ugaas serax, iyo ugaas shammah, iyo ugaas misaah. kuwanuna waa ugaasyadii uu re-cuu'eel dhalay oo dalkii edom joogay; kuwanu waa wiilashii naagtii ceesaw oo basmad ahayd. kuwanuna waa wiilashii naagtii ceesaw oo aaholiibaamah ahayd: ugaas yecuush, iyo ugaas yaclaam, iyo ugaas qorax. kuwanuna waa ugaasyadii ay dhashay naagtii ceesaw oo ahayd aaholiibaamah, gabadhii canah. kuwanu waa wiilashii ceesaw oo ahaa edom, oo kuwanu waa ugaasyadoodii. kuwanuna waa wiilashii seciir, kii reer xor, oo ahaa kuwii dhulka degganaa, lootaan, iyo shoobaal, iyo sibecoon, iyo canah, iyo dishon, iyo eeser, iyo diishaan. kuwanu waa ugaasyadii reer xor, oo ahaa ilma seciir oo degganaa dhulkii edom. carruurtii lootaanna waxay ahaayeen xori iyo heemaam, lootaan walaashiisna waxay ahayd timnac. kuwanuna waa carruurtii shoobaal; calwaan, iyo maana-had, iyo ceebaal, iyo shefo, iyo oonaam. kuwanuna waa carruurtii sibecoon; ayah, iyo canah. kanu waa canah kii cidlada ka helay ilaha biyaha oo kulul, markuu daajinayay dameerrada aabbihiis sibecoon. kuwanuna waa carruurtii canah; dishon, iyo aaholiibaamah, gabadhii canah. kuwanuna waa carruurtii dishon; xemdaan, iyo eshbaan, iyo yitraan, iyo keraan. kuwanuna waa carruurtii eeser; bilhaan, iyo sacwaan, iyo caqaan. kuwanuna waa carruurtii dishaan; cuus iyo araan. kuwanuna waa ugaasyadii reer xor; ugaas lootaan, iyo ugaas shoobaal, iyo ugaas sibecoon, iyo ugaas canah, ugaas dishon, iyo ugaas eeser, iyo ugaas diishaan. kuwanuna waa ugaasyadii reer xor siday ahaayeen ugaasyadoodii dalka seciir joogay. kuwanuna waa boqorradii xukumi jiray dalkii edom intaan boqorna xukumim reer binu is-raa'iil. belac ina becoor wuxuu xukumi jiray edom, magaaladiisii magaceedana waxaa la odhan jiray dinhaabah. markaasaa belac dhintay, oo waxaa meeshiisii xukumi jiray yooabaab ina serax oo reer bosraah ahaa. yooabaabna waa dhintay, oo waxaa meeshiisii xukumi jiray xushaam oo ka yimid dhulkii reer teemaan. xushaamna waa dhintay, oo waxaa meeshiisii xukumi jiray hadad ina bedad, oo reer midyaan ku laayay berrinkii moo'aab, magaaladiisii magaceedana waxaa la odhan jiray cawiid. markaasaa hadadna dhintay, oo waxaa meeshiisii xukumi jiray samlah oo reer masreqah ahaa. markaasaa samlahna dhintay, oo waxaa meeshiisii xukumi jiray sha'ul oo reer rexobod ahaa oo webiga ag degganaa. markaasaa sha'ulna dhintay, oo waxaa meeshiisii xukumi jiray balac xanaana ina cakboor. balac xanaana ina cakboorna waa dhintay, oo waxaa meeshiisii xukumi jiray hadar, magaaladiisii magaceedana waxaa la odhan jiray faacuu; naagtiisa magaceeduna wuxuu ahaa dheetabeel, oo ay matreed gabadha meesaa-haab dhashay, kuwanuna waa magacyadii ugaasyadii ceesaw dhalay, siday ahaayeen qabiilooyinkoodii iyo magacyadii meelahoodii ay degganaan jireen, waana ugaas timnac, iyo ugaas calwah, iyo ugaas yeteed, iyo ugaas aaholiibaamah, iyo ugaas eelaah, iyo ugaas fi-inon; iyo ugaas qenas, iyo ugaas teemaan, iyo ugaas mibsaar; iyo ugaas magdii'eel, iyo ugaas ciiraam. kuwanu waa ugaasyadii reer edom sidii ay u degganaayeen dhulkii ay lahaayeen. kanu waa ceesaw oo ahaa reer edom aabbahood.

yacquubna wuxuu degay dhulkii aabbihiis qariibka ku ahaan jiray, oo ahaa dalkii kancaan. kuwanuna waa farcankii yacquub. yuusuf, isagoo jirna todoba iyo toban sannadood, ayuu idaha la daajinayay walaalihiis, wuxuuna ahaa wiil la jooga wiilashii bilhah iyo silfah oo ahaa naagihii aabbihiis. markaasuu yuusuf xaggooda war xun uga keenay aabbahood. israa'iilna yuusuf wuu ka jeclaa carruurtiisa oo dhan, maxaa yeelay, wuxuu ahaa inankuu dhalay markuu gaboobay; oo wuxuuna u sameeyey shulug midabyo badan leh. markaasaa walaalihiis arkeen in aabbahood ka jecel yahay isaga walaalihiis oo dhan; kolkaasay nebcaadeen isagii, wayna kari waayeen inay isaga sii nabad ah ula hadlaan. yuusufna wuu riyooday, markaasuu riyadiisii u sheegay walaalihiis, iyana aad bay u sii nebcaadeen. oo wuxuu iyagii ku yidhi, waan idin baryayaaye, bal maqla riyadan aan ku riyooday. bal eega, waxaynu beerta ku xidhixidhaynay leh. markaasaa xidhmadaydii kacday, oo istaagtay, xidhmooyinkiinniina ha-reeraheeday yimaadeen oo u sujuudeen xidhmadaydii. markaasaa walaalihiis ku yidhaahdeen, ma an-nagaad na xukumi doontaa? amase noo talin doontaa? markaasay aad iyo aad ugu sii nebcaadeen riyoyinkiisii iyo hadalladiisii aawadood. markaasuu haddana riyo kale ku riyooday, oo walaalihiis u sheegay, oo wuxuu ku yidhi, bal eega, riyo kalaan ku riyoodaye. waxaan ku riyooday qorraxdii iyo dayaxii, iyo koob iyo toban xiddigood oo ii sujuuday. markaasuu aabbihiis u sheegay, iyo walaalihiisba, aabbihiisna waa canaantay, oo wuxuu ku yidhi, waa maxay riyadan aad ku riyootay? ma aniga iyo hooyadaa iyo walaalahaa baa kuu iman doonna, oo intaan wejiga dhulka saarno kuu sujuudi doonna? markaasay walaalihiis ka masayreen isagii; laakiinse aabbihiis maankuu ku haystay hadalkii. markaasaa walaalihiis tageen, inay adhigii aabbahood soo daajiyaan shekem. israa'iilna wuxuu yuusuf ku yidhi, miyaanay walaalahaa adhigii daajinayn shekem? bal kaalay, xaggoodaan kuu dirayaaye. markaasuu isna ku yidhi, waa i kan. oo wuxuu ku yidhi isagii, bal tag oo soo arag in walaalahaa iyo adhigiiba nabad qabaan iyo in kale, oo haddana ii war keen. sidaas daraaddeed isagii wuxuu ka diray dooxadii xebroon, oo wuxuu tegey shekem. markaasaa nin helay isagoo duurka wareegaya; ninkiina wax buu weydiiyey oo wuxuu ku yidhi, maxaad doondoonyasaa? isna wuxuu yidhi, waxaan doondoonyasaa walaalahay. waan ku baryayaaye, ii sheeg meesha ay adhigii daajinayaan. markaasaa ninkii ku yidhi, halkan way ka tageen, waayo, waxaan maqlay iyagoo isku leh, ina keena aynu dotaan tagnee. markaasuu yuusuf walaalihiis ka daba tegey, oo wuxuu iyagii ka helay dotaan. markaasay meel fog ka arkeen isagii, oo intuuusan u soo dhowaan iyagii, ayay ku tashadeen inay dilaan. oo waxay isku yidhaahdeen, bal eega, kii riyada badnaa waa soo socdaaye. haddaba kaalaya aynu dilnee, oo aynu ku turno ceelasha midkood, oo waxaynu odhan doonnaa, bahal xun baa cunay. dabadeedna waxaynu arki doonnaa bal waxay riyoyinkiisii noqdaan. oo ruubeen baas taas maqlay, isagiina wuu

ka samatabbixiyeey gacantoodii; oo wuxuu iyagii ku yidhi, yeynan naftiisa ka qaadin. kolkaasaa ruubeen ku yidhi iyagii, dhiig ha daadinina, ee isaga ku tuura ceelkan cidlada ku yaal, laakiinse far ha saarina. oo wuxuu taas u yeelay inuu isaga ka samatabbixiyo gacantooda oo uu u celiyo aabbihiis. oo waxay noqotay in markii yuusuf walaalihiis u yimid ay yuusuf ka furteen shuluggiisii, kaasoo wuxuu ahaa shuluggii midabyada badnaa oo uu qabay. kolkaasay qabteen oo ay ceelkii ku tuureen; ceelkuna waa madhnaa oo biyo kuma jirin. kolkaasay u fadhiisteen inay wax cunaan; dabadeedna indhahay kor u taageen oo wax bay fiiriyeen, oo waxay arkeen safar reer ismaaciil ah oo ka soo socda xagga gilecaad, oo awrtooda ay ugu raran yihiin xawaash, iyo beeyo, iyo malmal, waxayna u socdeen xagga masar. markaasuu yahuudah ku yidhi walaalihiis, maxaa faa'iido inoogu jirta, hadaynu walaalkaheen dilno oo aynu dhiigiisaa qarino? kaalaya, aynu reer ismaaciil ka iibinneey, oo yeynan isaga far saarin, maxaa yeelay, isagu waa walaalkaheen, waana jidhkeenna. walaalihiisna way maqlaen isagii. oo waxaa ag maray niman reer midyaan ah, oo baayacmushtariyaal ah. markaasay yuusuf soo jiideen oo ceelkii ka soo bixiyeen, oo waxay yuusuf kuwii reer ismaaciil kaga iibiyeen labaatan xab-badood oo lacag ah. oo iyana yuusuf waxay keeneen masar. markaasaa ruubeen ku noqday ceelkii; wuxu-una arkay inuusan yuusuf ku jirin ceelka, kolkaasuu dharkiisii dildillaaciyeey. markaasuu walaalihiis ku noqday, oo wuxuu ku yidhi, yarkii ma joogo, haddaba anigu xaggee baan tagaa? kolkaasay shuluggii yuusuf qaadeen oo intay orgi gowraceen ayay shuluggii dhi-igii geliyeen. markaasay shuluggii midabyada bad-naa direen, oo ay aabbahood u keeneen; oo waxay ku yidhaahdeen, kan waannu helnay, haddaba bal garo inuu shuluggii wiilkaagii yahay iyo in kale. wuuna gartay, oo wuxuu yidhi, waa shuluggii wiilkayga. ba-hal xun baa cunay isagii. shakila'aan yuusuf caddad baa loo kala jeexjeexay. markaasaa yacquub dharki-isii dildillaaciyeey, oo joonyad buu dhexda ku xid-hay, wiilkiisiina maalmo badan ayuu u barooranayay. kolkaasaa wiilashiisii oo dhan iyo gabdhihiisii oo dhammu u kaceen inay isaga qalbi qabooyiiaan, laaki-inse wuu diiday inuu qalbi qaboobo, oo wuxuu yidhi, anigoo barooranaya ayaan qabriga geli doonaa oo wi-ilkaygii u tegi doonaa. aabbihiisna wuu u ooyay is-agii. markaasay kuwii reer midyaan isagii masar kaga iibiyeen nin la odhan jiray footiifar, wuxuuna ahaa sirkaalkii fircoon oo ahaa madaxa waardiyaayaasha.

38

oo waagaas waxay noqotay inuu yahuudah ka tegey walaalihiis, oo wuxuu u leexday nin magiciisa la odhan jiray xiirah oo reer cadullaam ah. markaasaa yahuudah wuxuu halkaas ku arkay nin reer kancaan ah oo magiciisa la odhan jiray shuuca gabadhiisii. kolkaasuu kaxaystay iyadii oo uu u tegey. wayna uu-raysatay oo waxay dhashay wiil, magiciisiina wuxuu u bixiyeey ceer. oo haddana mar kalay uuraaysatay oo waxay dhashay wiil; magiciisiina waxay u bix-isay oonaan. oo weliba haddana wiil kalay dhashay, magiciisiina waxay u bixisay sheelaah; oo isna wuxuu

joogay kesiib, markay dhashay isaga. markaasaa yahuudah naag u guuriyey curadkiisii ahaa ceer, ma-gaceedana waxaa ee odhan jiray taamaar. yahuudah curadkiisii ahaa ceer waa ku xumaa rabbiga horti-isa; rabbiguna waa dilay isagii. markaasaa yahuu-dah wuxuu ku yidhi oonaan, naagta walaalkaa u tag oo dumaal, oo ku samee wixii ninkeeda walaalkiis ku samayn lahaa, oo farcan u reeb walaalkaa. oon-aanna wuu ogaa inaan farcanku kiisii noqonayn, oo markuu u tegey naagtii walaalkiis ayuu shahwadiisii ku daadiyey dhulka, si uusan farcan u siin walaalkiis. wixii uu sameeyeyna rabbiga hortiisa aad buu ugu xumaa; oo markaasuu isagii dilay. markaasuu yahuudah ku yidhi gabadhii taamaar oo uu sod-dogga u ahaa, carmalnimo ku joog guriga aabba-haa, ilaa uu wiilkayga sheelaah koro; waayo, wuxuu isyidhi, waaba intaasoo uu isna dhintaa sidii walaal-ihiis. kolkaasay taamaar tagtay oo gurigii aabbeheed joogtay. wakhti dheer ka dib waxaa dhimatay shuuca gabadhiisii oo ahayd naagtii yahuudah. markaasaa yahuudah loo taciyeeyey, oo wuxuu tegey xagga kuwii dihiisay dhogorta ka xiiri jiray oo joogay tim-naad, isaga iyo saaxiibkiis xiirah kii reer cadullaamba. markaasaa taamaar loo sheegay, oo waxaa lagu yidhi, bal eeg, soddogga wuxuu tegayaa xagga timnaad inuu dihiisii dhogorta ka soo xiirto. markaasay iska dhigtay dharkii carmalinimadeeda, oo waxay ha-googtay indhashareerteedii, oo intay isdadday ayay waxay fadhiisatay iriddii cenayim, oo ku ag tiil jidka loo maro timnaad, waayo, waxay aragtay inuu shee-laah weynaaday, oo aan loo guurin iyada. markii yahuudah arkay ayuu u maleeyey inay dhillo tahay; maxaa yeelay, wejigeeday qarisay. kolkaasuu ku soo leexday iyadoo jidka ag fadhida, oo wuxuu ku yidhi, waan ku baryayaale, kaalay aan kuu tagee; waayo, ma uu ogayn inay tahay gabadhii uu soddogga u ahaa. kolkaasay waxay ku tidhi, maxaad ii siinaysaa aad ii tagtide? markaasuu wuxuu ku yidhi, waxaan adhiga kaaga soo diri doonaa waxar. iyana waxay tidhi, ra-haamad ma i siinaysaa intaad ii soo diraysid? isna wuxuu yidhi, maxaan rahaamad kuu siyaa? kolka-asay tidhi, i sii kaatunkaaga iyo xadhigaaga, iyo ushaada aad gacanta ku haysatid. kolkaasuu siiyeey, oo uu u tegey iyadii, oo iyana xaggiisay ka uuraysa-tay. kolkaasay kacday oo tagtay, oo intay indhasha-reerteedii iska dhigtay, ayay xidhatay dharkii carma-linimadeedii. markaasaa yahuudah waxar adhiga ka soo diray oo wuxuu ugu soo dhiibay gacanta saaxi-ibkiis kii reer cadullaam, inuu rahaamaddii ka soo qaado gacantiis naagta, laakiinse iyadii wuu waayay. markaasuu weyddiiyey dadkii degganaa meesheedii, oo wuxuu ku yidhi, meeday dhilladii joogi jirtay ce-nayim jidka dhinaciisa? kolkaasay iyana ku yid-haahdeen, halkan dhillo ma joogi jirin. markaasuu ku noqday yahuudah, oo wuxuu ku yidhi, iyadii waan waayay, dadkii meeshaa degganaana waxay igu yid-haahdeen, halkan dhillo ma joogi jirin. markaasaa yahuudah yidhi, ha iska qaadato, waaba intaasoo aynu ku ceebownaaye; waayo, bal eeg, anigu wax-aan u diray waxarkan, waana aad soo weyday iyadii. oo waxay noqotay in muddo saddex bilood ku dhow dabadeed yahuudah war loo soo sheegay, oo lagu yidhi, gabadhii taamaar oo aad soddogga u ahayd

waa dhillowday; oo dhillanimadeedii bay ku uursay-tay. markaasaa yahuudah yidhi, soo bixiya oo ha la gubo. kolkaasay markii la soo bixiyeey farriin u dirtay soddoggeed, oo waxay tidhi, ninka alaabtay leh ayaa i uureeyey; oo waxay kaloo tidhi, waan ku baryayaaye, bal hubso ninka leh kuwan ah kaatunka iyo xadhkaha, iyo usha. markaasaa yahuudah qirtay iyagii, oo wuxuu yidhi, iyadu way iga xaqsan tahay, waayo, waxaan iyada siin waayay wiilkaaga sheelaah ah. mar damben uma uu tegin iyadii. oo bal eeg, markii ay foolatay mataano baa ku jiray maxalkeeda. oo waxay noqotay, in markii ay foolatay uu midkood gacan soo bixiyeey; markaasay umulisadii qaadatay dun guduudan oo ay gacantiisii ku xidhay, oo waxay tidhi, kanaa soo hor baxay. oo waxay noqotay, markuu gacanta dib u ceshaday, inuu walaalkiis soo baxay; oo iyana waxay tidhi, de maxaad u soo dustay? sidaas daraaddeed magiciisii waxaa loo bixiyeey feres. dabadeedna waxaa soo baxay walaalkiis, kii ay dunta guduudan gacanta ugu xidhnayd; magiciisina waxaa loo bixiyeey serax.

39

yuusufna waxaa la keenay masar. kuwii reer ismaaciil oo isaga halkaas geeyeyna waxaa gacantoodii ka iib-saday nin masri ahaa oo la odhan jiray footiifar, oo fircoon sirkaal u ahaa, oo madaxii waardiyayaasha ahaa. rabbiguna waa la jiray yuusuf, wuxuuna ahaa nin liibaansan, wuxuuna joogi jiray gurigii sayidkiisii masriga ahaa. sayidkiisina wuu arkay in rabbigu liibaaniyey wixii uu sameeyey oo dhan. isaguna raalli buu yuusuf ka ahaa, yuusufna waa u adeegi jiray, oo wuxuu isagii ka dhigay kan gurigiisa u sarreeya, wixii uu haystay oo dhanna gacantiisuu wada geliyey. oo waxay noqotay in wakhtigii uu ka dhigay kan u sarreeya gurigiisa iyo wixii uu haystay oo dhan, uu rabbigu gurigii kii masriga ahaa u barakeeyey yuusuf aawadiis, wixii uu guriga iyo beertaba ku haystay oo dhanna barakada rabbigaa saarnayd. wixii uu lahaa oo dhanna yuusuf gacantiisuu kaga tegey. waxbana kama ogayn wixii uu hayay, wixii uu cuni jiray mooy-aane. yuusufna aad buu u quruxsanaa, wuuna suu-rad wanaagsanaa. oo waxay noqotay waxyaalahaas ka dib in naagtii sayidkiisii ay fiirisay yuusuf, oo ay ku tidhi, kaalay ila jifso. laakiinse wuu diiday, oo wuxuu ku yidhi naagtii sayidkiisa, bal eeg, sayidkaygu waxba kama oga waxa aan guriga ku hayo; wixiisii oo dhanna gacantayduu wada geliyey; oo weliba gurigan mid aniga iga weynu ma joogo, oo is-aguna waxba igalama hadhin adiga mooyaane, maxaa yeelay, adigu waxaad tahay naagtiisii, de haddaba sidee baan u samayn karaa xumaantan weyn, oo aan ilaah ugu dembaabaa? oo waxay noqotay, in kastoo ay maalinba maalin ka dambaysa la hadlaysay yuusuf, inuu maqli waayay inuu la jifsooda ama uu la joogo iyadii. oo waxay noqotay haddaa oo kale, inuu gurigii galay inuu shuquulkiisii qabsado, nimankii gurigana midna gudaha ma joogin. kolkaasay qabsatay dharkiisii, oo waxay ku tidhi, ila jifso. isaguse dharkiisii gacanteeduu kaga tegey, wuxuu cararay oo baxay. markay aragtay inuu dharkiisii gacanteeda kaga tegey, oo uu dibadda u cararay, ayay u yeedhay

raggii gurigeeda oo ay la hadashay, oo waxay ku tidhi, bal eega, ninkaygu wuxuu inoo keenay nin cibraani ah inuu inagu majaajiloodo. wuxuu iigu soo galay inuu ila jifsooda aawadeed, markaasaan cod dheer ku qayliyeey, oo markuu maqlay inaan codkaygii sare u qaaday oo aan qayliyeey ayuu dharkiisii iiga tegey, wu-una cararay oo baxay. dharkiisiina way is-ag dhigtay ilaa uu sayidkiisii guriga yimid. kolkaasay hadalkan kula hadashay isagii, oo waxay ku tidhi, addoonkii cibraaniga ahaa, oo aad inoo keentay, ayaa iigu soo galay inuu iigu majaajiloodo, oo markaana codkaygii sare u qaaday oo aan qayliyeey ayuu dharkiisii iiga tegey, oo uu dibadda u cararay. markii sayidkiisii maqlay hadalkii naagtiisa, oo ay kula hadashay isaga, iyadoo leh, addoonkaagii sidan buu igu sameeyey, ayuu cadhooday. markaasaa yuusuf sayidkiisii qabtay isagii, oo wuxuu geliyey xabsigii ahaa meeshii max-aabiista boqorku ku xidhnaayeen; oo isna halkaasuu ku jiray xabsigii gudhihiisa. laakiinse yuusuf waxaa la jiray rabbiga, wuuna u roonaaday, kii xabsiga hayayna raalli buu uga dhigay. kii xabsiga hayayna wuxuu yuusuf gacanta u geliyey maxaabiistii xab-siga ku jirtay oo dhan; oo wax kastoo ay halkaas ku sameeyeen, wuxuu ahaa kii sameeyey. kii xabsiga hayayna ma uu eegi jirin waxa isaga gacantiisa ku jira, maxaa yeelay, rabbigaa la jiray isaga, wixii uu sameeyeyna rabbigu waa liibaaniyey.

40

waxyaalahaas ka dib, kii boqorkii masar khamriga siin jiray iyo kii wax u dubi jiray waxay xumeyeen sayidkoodii ahaa boqorkii masar. fircoonaa aad buu ugu cadhaysnaa labadiisii sirkaal oo ahaa kii madaxa u ahaa kuwii khamriga siin jiray, iyo kii madaxa u ahaa kuwii wax u dubi jiray. oo wuxuu iyagii ku xabbisay gurigii madaxa waardiyayaasha, xagga xab-siga gudhihiisa oo ahaa meeshii yuusuf ku xidhnaa. madaxii waardiyayaashuna yuusuf amar buu u siiyey iyagii, wuuna u adeegi jiray iyagii; intii wakhti ahna xabsigay ku jireen. kii khamriga siin jiray iyo kii wax u dubi jiray boqorkii masar, iyagoo xabsiga ku xidhnaa, ayay labadoodiiba isku habeen riyoodeen, nin kastaana riyadiisuu ku riyooday oo nin kastaa wuxuu ku riyooday sidii riyadiisii fasiskeedu ahaa. subaxdii baa yuusuf u soo galay oo fiiriyeey iyagii, oo wuxuu arkay iyagoo calool xun. markaasuu wax wey-ddiiyey saraakiishii fircoon oo isaga lagula xabbisay guriga sayidkiisa, oo wuxuu ku yidhi, maxaad maanta ugu eg tihiin kuwo calool xun? markaasay waxay ku yidhaahdeen isagii, riyaanu ku riyoonnay, mana jiro mid fasiri karaa. markaasaa yuusuf wuxuu ku yidhi iyagii, miyaan ilaah fasirro lahayn? haddaba waan idin baryayaaye, bal ii sheega. markaasaa madaxii kuwii khamriga keeni jiray riyadiisii yuusuf u shee-gay, oo wuxuu yidhi, riyadaydii waxaan ku arkay geed canab ah oo i hor yaal. geedkuna wuxuu lahaa saddex laamood. waxayna u ekaayeen sidii iyagoo magoolaya, ubaxyadiina soo baxayaan; markaasaa rucubyadii waxay noqdeen canab bisil. koobkii fircoonaa gacantayduu ku jiray, markaasaan canabkii guray oo koobkii fircoon ku tuujiyey, koobkiina wax-aan u dhiibay gacantii fircoon. markaasaa yuusuf

ku yidhi, fasirkeedii waa kan: saddexda laamood waa saddex maalmood. oo weliba saddex maalmood dhexdooda ayaa fircoon madaxaaga kor u qaadi doonaa, oo meeshaaduu kugu celin doonaa; fircoon koobkiisiina gacantiisaad u dhiibi doontaa sidii waagii hore markaad ahaan jirtay kii khamriga siin jiray. laakiinse waan ku baryayaaye, i soo xusuuso markay kuu hagaagto, oo ii roonow, oo fircoon ii sheeg, oo gurigan aiga bixi; waayo, waxaa layga soo xaday dhulka cibraaniyada, oo halkanna kuma aan samayn wax ay iigu ridaan godxabsiga. madaxii kuwii wax dubi jiray markuu arkay inuu fasirkaasu wanaagsanaa ayuu wuxuu yuusuf ku yidhi, aniguna waxaan riyadaydii ku arkay saddex dambii oo kibis cadcadu ku jirto oo madaxayga saaran. oo dambiishii ugu wada sarreeyey waxaa ku jiray cunto cayn kasta ah oo fircoon loo dubay; markaasay haadkii cuntadii ka cuneen dambiishii madaxayga saarnaa. markaasaa yuusuf u jawaabay oo ku yidhi, fasirkeedii waa kan; saddexda dambii waa saddex maalmood. oo weliba saddex maalmood dhexdooda ayaa fircoon madaxaaga kor kaaga qaadi doonaa, geed buuna kaa soo deldeli doonaa, markaasaa haadku hilibkaaga cuni doonaa. maalintii saddexaad oo la xusuustay maalintii fircoon dhashay ayuu addoommadiisii oo dhan diyaafad u sameeyey; markaasuu kor u qaaday madaxii kii madaxa u ahaan jiray kuwii khamriga isaga siin jiray iyo madaxii kii madaxa u ahaan jiray kuwii wax u dubi jiray oo addoommadiisa dhex joogay. markaasuu madaxii kuwii khamriga keeni jiray mar kale shaqadiisii ku celiyey; oo koobkii buu u dhiibay gacanti fircoon; laakiinse madaxii kuwii wax dubi jiray ayuu deldelay sidii yuusuf ugu fasiray iyaga. laakiinse madaxii kuwii khamriga keeni jiray ma uu xusuusan yuusuf, wuuse illoobay isagii.

41

markii laba sannadood oo dhammu dhammaatay ayuu fircoon riyooday, oo wuxuu is-arkay isagoo webiga ag taagan. oo bal eeg, waxaa webigii ka soo baxay toddoba sac oo quruxsan oo cayillan, oo waxay daaqeen cawskii dareemada ahaa. markaasaa waxaa dabadood webigii ka soo baxay toddoba sac oo kale oo fool xun, oo weyd ahaa, oo waxay isag taageen sicihii kale oo webiga qarqiisa jooga. markaasaa sicihii foosha xumaa oo weydd ahaa waxay cuneen toddobadii sac oo qurxoonaayd oo cayillanayd. kolkaasuu fircoon toosay. markaasuu haddana seexday oo mar labaad riyooday, oo wuxuu arkay toddoba sabuul oo buurbuuran oo wanaagsan oo ka soo baxay isku jirid. oo bal eeg, waxaa haddana ka soo daba baxay toddoba sabuul oo xunxun, oo ay dabayshii bari qallajisay. markaasaa sabuulladii xunxumaa waxay liqeen toddobadii sabuul oo buurbuurnayd oo iltirnayd. markaasuu fircoon toosay, oo wuxuu arkay inay riyo tahay. oo subaxdiina wuu dhibaataysnaa, kolkaasuu u cid diray oo uu u wada yeedhay saaxiirintii masar oo dhan iyo niman-kii xigmadda lahaa oo dhan; markaasaa fircoon u sheegay riyadiisii; laakiin ma jirin mid fircoon u fasiri karaa. markaasaa waxaa fircoon la hadlay kii madaxa u ahaa kuwa khamriga siin jiray isaga, oo

wuxuu ku yidhi, maantaan xusuustay dembiyadaydii. fircoonow, adigoo u cadhaysnaa addoommadaada, waxaad igu xabbistay guriga madaxa waardiyaayaasha, oo waxaannu ahayn aniga iyo kii madaxa u ahaa kuwii wax dubi jiray; oo markaasaannu isku habeen riyoonnay, aniga iyo isagiiba; waxaannu ku riyoonnay midkayo kastaba sidii riyadiisii fasirkeedu ahaa. oo halkaasna waxaa nala joogay nin dhalinyaro ah oo cibraani ah, oo madaxa waardiyaayaasha addoon u ahaa, markaasaannu isagii u sheegnay, oo isna wuu noo fasiray riyooynkayagii, nin kastana sidii riyadiisu ahayd buu ugu fasiray. oo sidii uu noogu fasiray ayay noqotay. aniga waxaa laygu soo celiyey meeshaydii, isagiina waa la deldelay. dabadeedna fircoon baa u cid diray oo u yeedhay yuusuf. markaasay dhaqso uga soo bixiyeen godxabsigii; kolkaasuu xirtay, oo dharkiisii beddeshay, oo uu u soo galay fircoon. markaasaa fircoon wuxuu yuusuf ku yidhi, riyaan ku riyooday, mana jiro mid fasiri karaa; oo waxaan maqlay in markii aad riyo maqashid aad fasiri kartid. yuusufna fircoon buu u jawaabay oo ku yidhi, taasu xaggayga ma aha, laakiinse ilaah wuxuu fircoon siin doonaa jawaab nabadeed. markaasaa fircoon yuusuf la hadlay, oo yidhi, waxaan riyadaydii ku arkay anigoo webiga qarqiisa taagan; oo bal eeg, waxaa webigii ka soo baxay toddoba sac oo buurbuuran oo quruxsan oo waxay daaqeen cawskii dareemada ahaa; oo waxaa haddana ka soo daba baxay toddoba sac oo kale, oo taag daran oo fool xun oo weyd ah. weligay dhulka masar oo dhan kuma aan arag kuwa sidooda u xun. markaasaa sicihii weydd ahaa oo foosha xumaa waxay cuneen toddobadii sac oo hore. oo markay cuneen lagama garan karin inay cuneen, laakiinse waxay u fool xumaayeen sidii markii hore. markaasaan toosay. oo waxaan kaloo riyadaydii ku arkay toddoba sabuul oo iltiran oo wanaagsan, oo ka soo baxay isku jirid; dabadeedna waxaa ka soo daba baxay toddoba sabuul oo engegan oo xunxun oo dabayshii bari qallajisay. markaasaa sabuulladii xunxumaa waxay liqeen toddobadii sabuul oo wanaagsanayd; markaasaan u sheegay saaxiirinta, laakiinse ma uu jirin mid ii sheegi karay. oo yuusuf wuxuu ku yidhi fircoon, riyadaadu waa mid, oo waxa ilaah samaynayo ayuu kuu sheegay, fircoonow. toddobada sac oo wanwanaagsanu waa toddoba sannadood, toddobada sabuul oo wanwanaagsanuna waa toddoba sannadood; riyadu waa mid. toddobada sac oo weyd ah oo foosha xun, oo ka soo daba baxay waa toddoba sannadood, oo haddana toddobada sabuul oo madhan, oo dabayshii bari qallajisay waxay noqon doonaan toddoba sannadood oo abaar ah. taasu waa wixii aan kugula hadlay, fircoonow. waxa ilaah samaynayo ayuu ku tusay. oo bal eeg, waxaa dalka masar oo dhan imanaya toddoba sannadood oo barwaaqo ah, oo dabadoodna waxaa dhici doona toddoba sannadood oo abaar ah; oo barwaaqadii oo dhanna waa laga illoobi doonaa dalka masar, markaasay abaartu dhulka dhammayn doontaa, barwaaqadana dhulka laguma ogaan doono abaartaas ka dambaysa aawadeed, waayo, waxay noqon doontaa mid aad u xun. oo taas aawadeed riyadii labanlaab bay kuu noqotay, fircoonow, maxaa yeelay, waxaas waxaa amray ilaah, oo weliba ilaah

dhowaan buu samayn doonaa. haddaba fircoonow, waxaad doontaa nin caqli iyo xigmad leh, oo u saraysii dalka masar oo dhan. tan yeel oo waxaad doorataa niman dalka u sarreeya, oo waxa toddobada sannadood oo barwaaqada ah dhulka ka baxa inta shanaad ha ururiyeen. oo cuntada oo dhan sannadahan wanaagsan oo imanaya ha ururiyeen, hadhuudhkana ha kugu hoos kaydiyeen, fircoonow, oo intay cunto ahaan magaalooyinka u dhigaan, ha ilaaliyeen. cuntaduna kayd bay dalka u noqon doontaa toddobada sannadood oo abaarta ah oo ka dhici doonta dalka masar, si aan dalku abaarta ugu baabbi'in. waxaasuna fircoon way la wanaagsanaayeen, isaga iyo addoommadiisiiba. markaasaa fircoon wuxuu addoommadiisii ku yidhi, miyaynu heli karaynaa mid la mid ah kan, oo ah nin ruuxa ilaah ku jiro? markaasuu fircoon wuxuu yuusuf ku yidhi, mar haddii ilaah ku tusay waxyaalahan oo dhan, ma jiro mid sidaadoo kale caqli iyo xigmad u leh. adigu waxaad ka sarrayn doontaa gurigayga, dadkayga oo dhanna waxaa lagu xukumi doonaa si waafaqsan hadalkaaga, oo anigu carshiga oo keliya ayaan kaaga weynaan doonaa. markaasaa fircoon wuxuu yuusuf ku yidhi, bal eeg, dalka masar oo dhan ayaan kaa sarraaysiyeey. markaasuu fircoon gacantiisa ka bixiyeey kaatunkisii, oo yuusuf gacanta u geliyey, oo wuxuu u xidhay dhar aad u wanaagsan, silsilad dahab ahna qoortuu u sudhay; oo wuxuu fuushiyeey gaadhifarakskii labaad oo uu lahaa, oo waxay hortiiisa kaga qayliyeen, sujuuda; oo wuxuu ka sarraaysiyeey dalka masar oo dhan. markaasaa fircoon wuxuu yuusuf ku yidhi, anigu waxaan ahay fircoon, oo adiga la'aantaa ninna gacantiisa ama cagtiisa kor uma qaadi doono dalka masar oo dhan. markaasaa fircoon wuxuu yuusuf magiciisii u bixiyeey saafnad facneh, oo wuxuu u guuriyeey aasenad oo ahayd ina footiiferac, wadaadkii oon. yuusufna markaasuu dalkii masar oo dhan u baxay oo wada maray. yuusufna soddon sannadood buu jiray markuu hor istaagay fircoon oo ahaa boqorkii masar. markaasaa yuusuf fircoon hortiiisii ka tegey, oo wuxuu wada maray dalkii masar oo dhan. markaasaa toddobadii sannadood oo barwaaqada ahayd waxaa dhulkii ka soo baxay wax aad u badan. markaasuu ururiyeey cuntadii toddobadii sannadood baxday oo dalka masar oo dhan tiil, oo cuntadii wuxuu ku kaydiyeey magaalooyinka. cuntadii beerihii ku wareegsanaa magaalo kastana isku meel buu ku kaydiyeey. markaasaa yuusuf hadhuudh aad u badan wuxuu u kaydiyeey sida cammuudda badda, ilaa uu tirintii daayay, maxaa yeelay, waxay ahayd wax aan tiro lahayn. oo yuusuf waxaa u dhashay laba wiil intii aan sannaddii abaarta ahayd iman, oo waxaa u dhashay aasenad oo ahayd ina footiiferac, wadaadkii oon. markaasaa yuusuf wuxuu curadkii magiciisii u bixiyeey manaseh; waayo, wuxuu yidhi, ilaah waa i illowsiiyeey dhibaatadaydii oo dhan, iyo gurigii aabbahay oo dhan. kii labaadna magiciisii wuxuu u bixiyeey efrayim. waayo, wuxuu yidhi, ilaah waa igu badiyeey dalkii aan ku dhiibtoday. markaasaa toddobadii sannadood oo barwaaqada ahayd ay dalkii masar ka dhamaadeen. oo waxaa bilaabatay toddobadii sannadood oo abaarta ahayd, sidii yuusuf yidhi. dalalkii oo dhanna abaar baa ka dhacday; laaki-

inse dalka masar oo dhan cuntaa jirtay. oo markii dalkii masar oo dhammu wada abaarsaday ayaa dadkii fircoon cunto ugu qayliyeen. markaasaa fircoon wuxuu ku yidhi masriyiintii oo dhan, yuusuf u taga, oo wuxuu idin yidhaahdo yeela. oo abaartuna waxay ka dhacday dhulka dushiisa oo dhan. markaasaa yuusuf wada furay maqsiinnadii oo dhan, oo wuxuu hadhuudhkii ka iibiyeey masriyiintii, abaartuna aad bay ugu xumayd dalka masar. markaasaa dalalkii oo dhammu waxay u soo safreen masar, oo yuusuf bay ugu yimaadeen inay hadhuudh ka iibsadaan; maxaa yeelay, abaartu aad bay ugu xumayd dhulka oo dhan.

42

haddaba yacquub wuxuu arkay in hadhuudh laga helo masar, markaasuu yacquub wiilashiisii ku yidhi, war maxaa midkiinba midka kale u fiirinayaa? oo wuxuu yidhi, bal ogaada, waxaan maqlay in hadhuudh laga helo masar. bal xaggaas u dhaadhaca, oo halkaas wax inooga soo iibiya, inaynu noolaanno oo aynaan dhimanin. markaasaa yuusuf tobankiisii walaal waxay u tageen masar inay hadhuudh ka soo iibsadaan. laakiinse benyaamiin oo ahaa yuusuf walaalkiis yacquub ma uu raacinin walaalihiis; waayo, wuxuu isyidhi, waaba intaasoo belaaayo ku dhacdaa. markaasaa wiilashii israa'iil waxay u yimaadeen inay wax iibsadaan, iyagoo la socda kuwii yimid, waayo, abaartu dalkii kancanna way ka dhacday. yuusufna wuxuu ahaa taliyihii dalka, isaguna wuxuu ahaa kii wax ka iibin jiray dadka dalka oo dhan. markaasay yuusuf walaalihiis u yimaadeen isagii, oo intay u wada sujuudeen ayay wejiga dhulka wada saareen. yuusufna walaalihiis wuu arkay, wuuna gartay, laakiin wuxuu isaga dhigay sidii nin qalaad, oo intuu si qallafsan ula hadlay ayuu wuxuu ku yidhi iyagii, war xaggee baad ka timaadeen? oo iyana waxay yidhaahdeen, waxaannu ka nimid dalka kancaan si aannu cunto u iibsanno. yuusufna wuu gartay walaalihiis laakiinse iyagu ma ay garan isagii. markaasaa yuusuf xusuustay riyoooyinkii iyagu ku saabsanaa oo uu ku riyooday, oo wuxuu ku yidhi iyagii, basaasyaad tihiiin, oo waxaad u timaadeen inaad aragtaan dhulka abaarnimadiisa. iyana waxay ku yidhaahdeen isagii, maya, sayidkayagiyoow, laakiinse annagoo addoommadaada ah waxaannu u nimid inaanu cunto iibsanno. kulligayo isku nin wiilashiis baannu nahay, oo waxaannu nahay niman daacad ah, oo annagoo addoommadaada ah basaasyo ma nihiin. oo isna wuxuu ku yidhi iyagii, maya, laakiinse waxaad u timaadeen inaad aragtaan dhulka abaarnimadiisa. iyana waxay yidhaahdeen, annagoo ah addoommadaada waxaannu nahay laba iyo toban walaalo ah, oo waxaannu nahay nin jooga dalka kancaan wiilashiisii; oo bal eeg, kii noogu yaraa wuxuu maanta la joogaa aabbahayo, midna maba joogo. markaasuu yuusuf iyagii ku yidhi, taasaa waa tii aan idinkula hadlay, anigoo leh, basaasyaad tihiiin. haddaba tan baa laydinku tijaabin doonaa; noloshu fircoon baan ku dhaartay inaydaan halkan ka tegi doonin, in walaalkiinnii yaraa halkan yimaado mooyaane. mid idinka mid ah dira, oo ha keeno walaalkiinn, idinkuna waad xidhnaa doontaan, in la tijaabiyo hadalkiinna, bal

inay runi idinku jirto iyo in kale, haddii kalese hubaal nolosha fircoon baan ku dhaartay inaad basaasyo tihiin. markaasuu kulligood muddo saddex maalmood ah wada xabbisay. kolkaasaa maalintii sad-dexaad yuusuf iyagii ku yidhi, tan yeela, oo waad noolaan doontaan, waayo, anigu ilaah baan ka cab-sadaa. haddaada niman daacad ah tihiin, walaalihiinna midkood ha ku xidhnaado guriga xabsigiinna; laaki-inse idinku taga, oo hadhuudh u geeya reerihiinna abaaraysan. walaalkiinna idiinku wada yar ii keena; sidaasuu hadalkiinnu ku rumoobi doonaa, mana aad dhiman doontaan. iyana sidii bay yeeleen. markaasay waxay isku yidhaahdeen, runtii walaalkeen eed baan ka galnay, maxaa yeelay, waxaynu aragnay naftiisii dhibaataada ku jirtay, markuu ina baryay, mana aynu maqlin, sidaas daraaddeed ayay dhibaataadanu inoogu dhacday. markaasaa ruubeen u jawaabay iyagii, oo wuxuu ku yidhi, miyaannan idinla hadlin oo idinku odhan, wiilka ha ku dembaabina, oo sow ima ay-din maqli waayin? haddaba bal eega, dhiiggiisii baa laydin weyddiistaye. oo iyana ma ay ogayn in yu-suf gartay iyaga; waayo, turjumaan baa kala dhex joogay. markaasuu ka sii jeestay iyagii, wuuna ooyay; oo haddana intuu ku soo noqday ayuu la hadlay, oo wuxuu kala dhex baxay simcoon, wuuna xidhag isagii iyagoo arkaya. markaasaa yuusuf wuxuu am-ray in joonyadahoodii hadhuudh looga buuxiyo, iyo in nin walba lacagtiisii loogu celiyo joonyaddiisii iyo in sahay jidka loo siiyo, oo sidii baana loo yeelay. markaasay hadhuudhkoodii dameerradoodii ku rar-teen, wayna ka tageen halkaas. meeshay ku hoy-deen markii uu midkood joonyaddiisii ugu furay inuu dameerkiisii cunto siiyo ayuu arkay lacagtiisii oo ku jirta joonyaddiisii afkeeda. markaasuu walaalihiis ku yidhi, lacagtaydii waa lay soo celiyey; oo waxay ku jirtaa joonyaddayda, markaasay qalbiga ka nex-eeen, oo ay isku jeesteen iyagoo gariraya, oo waxay isku yidhaahdeen, waa maxay waxaan ilaah inagu sameeyey? markaasay aabbahood yacquub ugu yi-maadeen dalkii kancaan, oo waxay isagii u sheegeen wixii ku dhacay oo dhan, iyagoo leh, ninka sayidka u ah dalka ayaa si qallafsan nola hadlay, oo wuxuu noo qaatay inaanuu dalka basaasayno. oo waxaannu isagii ku nidhi, annagu waxaannu nahay niman daacad ah; oo basaasay ma aannu nihin. waxaannu nahay laba iyo toban walaalo ah, oo ah wiilashii aabbahayo. mid ma joogo, kii noogu yaraana maanta dalkii kancaan ayuu aabbahayo la joogaa. markaasaa ninkii sayidka u ahaa dalka wuxuu nagu yidhi, inaad niman daa-cad ah tihiin tanaan idinku garan doonaa; walaal-ihiiin mid igaga taga, oo hadhuudh u qaada reerihi-inna abaaraysan, oo iska taga, oo ii keena walaalki-innii idiinku wada yaraa, markaasaan garan doonaa inaydaan basaasyo ahayn, laakiinse inaad tihiin ni-man daacad ah. markaasaan walaalkiin idin siin doonaa, dalkana waad ka baayacmushtari doontaan. oo waxay noqotay in markay joonyadahoodii had-huudhkii ka shubeen, nin walba xidhmadiisii lacagta ahayd ay ugu jirtay joonyaddiisii, oo markii iyaga iyo aabbahood ay arkeen xidhmooyinkoodii lacagta ahaa ayay baqeen. markaasaa aabbahood yacquub wuxuu iyagii ku yidhi, gablan baad iga dhigteen, bal eeg, yu-suf ma joogo, oo simcoon ma joogo, oo haddana

waxaad kaxayn doontaan benyaamiin; waxyaalahan oo dhammu waa iga gees. markaasaa ruubeen aab-bihiis la hadlay, oo wuxuu ku yidhi, haddii aan isaga kuu keeni waayo, dil labadayda wiil. aniga ii dhiib is-aga, oo anna waan kuu soo celin doonaa. markaa-suu yidhi, wiilkaygu idinla dhaadhici maayo; waayo, walaalkiis waa dhintay, oo keliigis baa hadhay. had-dii jidka aad sii maraysaan belaaayo kaga dhacdo isaga, de markaas cirradayda caloolxumaad qabriga la gelin doontaan.

43

abaartuna dalka aad bay ugu xumayd. oo markii ay wada cuneen hadhuudhkii ay masar ka keeneen ayaa aabbahood ku yidhi, bal taga haddana, oo cunto yar inoo soo iibiya. markaasaa yahuudah la hadlay isagii, oo wuxuu ku yidhi, ninkii aad buu noogu digay, oo wuxuu nagu yidhi, wejigayga ma aad arki doontaan in walaalkiin idinla jiro mooyaane. haddaad walaalkayo na raacisid, waannu dhaadhacaynaa oo cuntaannu kuu soo iibinaynaa, laakiinse haddaadan isaga dirin, annagu dhaadhici mayno; waayo, ninkii wuxuu nagu yidhi, wejigayga ma aad arki doontaan in walaalkiin idinla jiro mooyana. markaasaa israa'iil wuxuu yidhi, maxaad sida xun iigula macaamilooteen, oo aad ninka ugu sheegteen inaad walaal kale leedihiin? markaasay yidhaahdeen, ninku wuu na haybsaday annaga iyo xigaalkayaga, oo wuxuuna yidhi, aabbi-hiini weli ma nool yahay? walaal kale ma leedihiin? oo annana waxaannu ugu jawaabnay wixii uu na weyd-diiey; waayo, miyaannu sinaba ku garan karnay inuu nagu odhan doono, walaalkiin keena? markaasaa yahuudah wuxuu ku yidhi aabbihiis israa'iil, wiilka i raaci, oo markaas waannu kici oo waannu tegi doon-naa, inaynu noolaanno, oo aynaan dhiman, annaga, iyo adiga, iyo dhallaankayaguba. anigaa dammiin u noqon doona oo anaad i weyddiisan doontaa isaga. haddii aan kuu keeni waayo isaga oo aan hortaa da soo joojin waayo, aniga eeddu ha i saarnaato weli-gay, waayo, haddaannan raagin, hubaal hadda mar labaad waannu soo noqon lahayn. markaasaa aabba-hood israa'iil wuxuu iyagii ku yidhi, hadday haatan saas tahay, bal tan yeela, haddaba midhaha ugu fi-can oo dalka weelashiinna ku qaada, oo bal ninkii hadiyad ugu geeya, wuxoogaa beeyo ah, iyo wux-oogaa malab ah, iyo xawaash iyo malmal, iyo lows iyo yicib; gacantiinnana lacag labanlaab ah ku qaada, oo lacagti joonyadihiinna afkooda lagu soo celiyeyna haddana gacantiinna ku qaada, waayo, mindhaa waa la soo qaldamay. walaalkiinna kaxeeya, oo kaca, oo bal haddana ninkii u taga, oo ilaaha qaadirka ahu naxariis la idinka siiyo ninka hortiiisa, inuu idiin sii daayo walaalkiinnii kale iyo benyaamiin. oo haddaan carruurtayda ka gablamo, anaa gablamay. markaasaa nimankii waxay qaadeen hadiyaddii, lacag laban-laab ahna gacantooday ku qaadeen, benyaamiinna way kaxeeyeen, wayna kaceen oo masar tageen, oo waxay hor istaageen yuusuf. oo markii yuusuf arkay benyaamiin oo iyaga la jira ayuu wakiilkiis gurigi-isa ku yidhi, nimanka guriga soo geli, dabadeedna neef qal oo diyaari, waayo, duhurka nimanku ani-gay ila qadayn doonaa. markaasaa ninkii yeelay

wixii yuusuf ku amray; oo ninkii wuxuu nimankii soo geliyey gurigii yuusuf. nimankiina waa cabcab-sadeen, maxaa yeelay, waxaa la soo geliyey gurigii yuusuf; oo waxay isku yidhaahdeen, lacagtii markii hore lagu soo celiyey joonyadaheenna weeye waxa lainoo soo xeraystay; wuxuu doonayaa inuu wax inoo qabsado, oo uu ina dhaco, oo uu ina addoon-sado, dameerradeennana qaato. markaasay waxay u soo dhowaadeen wakiilkii guriga yuusuf, oo waxay isagii kula hadleen albaabkii guriga, waxayna ku yidhaahdeen, sayidkayagiiyow, markii hore waxaannu u soo dhaadhacnay inaanu cunto iibsanno, oo markii aannu meel aannu ku hoyanno gaadhay ayaannu furnay joonyadahayagii, oo bal eeg, nin walba lacagtii isii waxay ugu jirtay joonyaddiisa afkeeda, waxay ahayd lacagtayadii oo miisaankeedii dhan yahay; oo haddana gacantayadaannu ku soo celinnay. oo lacag kale oo aannu cunto ku iibsannona waan la soo dhaadhacnay. annagu garan mayno kii lacagtayadii ku riday joonyadahayagii. isna wuxuu yidhi, nabad ha idiin ahaato, ee ha cabsanina. ilaahiinna ah ilaaha aabbihiin ayaa maal idiinku riday joonyadihiinnii. anigu waan helay lacagtiiinnii. markaasuu simcoon dibadda ugu soo bixiyey iyagii. oo ninkii baa nimankii soo geliyey gurigii yuusuf, oo biyo siiyey, kolkaasay cagamaydheen. dameerradoodiina cuntu siiyey. markaasay diyaariyeen hadiyaddii intuuusan yuusuf duhurkii iman; waayo, waxay maqleen inay halkaas wax ka cuni doonaan. oo markii yuusuf gurigii yimid ayay gurigii ugu keeneen hadiyaddii gacantooda ku jirtay, markaasay u wada sujuudeen oo wejiga dhulka saareen. isna markaasuu nabdaadiyey iyagii, oo wuxuu ku yidhi, ninkii duqa ahaa oo aad sheegteen oo aabbihiin ahaa ma ladan yahay? weli miyuu nool yahay? markaasay yidhaahdeen, addoonkaagii aabbahayo ahaa waa ladan yahay, welina wuu nool yahay. kolkaasay madaxa fooriyeeen, oo ay u sujuudeen. markaasuu intuu indhihiisii kor u taagay wuxuu arkay benyaamiin oo ahaa walaalkiisii hooyo, oo wuxuu yidhi, kanu ma walaalkiinnii idiinku yaraa oo aad ii sheegteen baa? oo wuxuu ku yidhi, wiilkaygiiyow, ilaah ha kuu roon-aado. markaasuu yuusuf dhaqsaday, oo goobtay meel uu ku ooyo, waayo, walaalkiis buu u beernuglaaday oo wuxuu galay qowladdiisii, oo halkaasuu ku ooyay. kolkaasuu intuu foodhaqday soo baxay; oo intuu adkaystay ayuu wuxuu yidhi, cunto noo soo dhiga. markaasay isagii gooni ahaantiis ugu dhigeen, iyagiina gooni ahaantood, masriyiintii isaga la cuntayna gooni ahaantood; maxaa yeelay, masriyiintu lama ay cuni karin cibraaniyada, waayo, taas masriyiinta karaahiyo bay u ahayd. oo waxay hor fadhiisteen isagii, curadka sidii curadnimadiisii ahayd buu u fadhiistay, kii ugu yaraana yaraanmadiisii; markaasaa nimankii midba midka kale eegay oo ay wada yaabeen. markaasaa hortiiisa waxaa iyagii looga qaaday dhawr qaybood oo cunto ah, laakiinse intii benyaamiin shan jeer bay ka weynayd kuwa kale intoodii. kolkaasay wax cabbeen oo ay la farheen isagii.

markaasuu amray wakiilkii gurigiisa, oo ku yidhi, nimanka joonyadahooda cunto uga buuxi, in alla intay qaadi karaan, nin walba lacagiisana joonyaddiisa afkeeda ugu rid. kan ugu yar joonyaddiisa afkeedana waxaad ku riddaa koobkayga lacagta ah iyo lacagtii isii uu hadhuudhka ku doonayay. markaasuu yeelay hadalkii yuusuf kula hadlay. oo markii waagii beryay ayaa nimankii la diray, iyagii iyo dameerradoodiiba. oo markay magaaladii dibadda uga baxeen, oo ayan weli fogaan, ayaa yuusuf ku yidhi wakiilkiisii, kaca oo ka daba tag nimankii, oo markaad gaadhid, waxaad ku tidhaahdaa, maxaad wanaag xumaan noogu abaalguddeen? miyuusan kanu ahayn koobka sayidkaygu wax ku cabbo, oo uu ku faaliyo? wax xun baad samayseen markaad saas yeeshen. kolkaasuu gaadhay, oo uu hadalkan kula hadlay. markaasay waxay isagii ku yidhaahdeen, sayidkaygiiyow, hadalka caynkan ah maxaad ugu hadlaysaa? yaanay noqon in annagoo ah addoommadaada aannu wax caynkaas ah samayno. bal eeg, lacagtii aannu ka dhex helnay joonyadahayaga afafkooda ayaannu kaaga soo celinnay dalkii canaan; de haddaba sidee baannu guriga sayidkaaga uga xadi karnaa lacag ama dahab? ku alla kii addoommadaada ka mid ah oo laga helo, kaasu ha dhinto, annaguna addoommo baannu kuu noqon doonnaa, sayidkaygiiyow. markaasuu yidhi, waah yahay, oo haatan sidaad tidhaahdeen ha noqoto. kii laga helo addoon buu ii noqon doonaa, idinkuna waad eedla'aan doontaan. markaasay degdegeen, oo nin waluba joonyaddiisii buu dhulka dhigay, dabadeedna nin waluba joonyaddiisii buu furay. kolkaasuu baadhay, oo wuxuu ka bilaabay kii ugu weynaa, oo wuxuu ku dhammeeyey kii ugu yaraa; oo koobkiina waxaa laga helay joonyaddii benyaamiin. kolkaasay dharkoodii jeexjeexen, oo nin waluba dameerkiisii buu rartay, oo magaaladii bay ku noqdeen. markaasaa yahuudah iyo walaalihiis waxay yimaadeen gurigii yuusuf; oo isna weli halkaasuu joogay. kolkaasay hortiiisa dhulka isku tuureen. oo yuusufna wuxuu iyagii ku yidhi, waxan aad samayseen waa maxay? miyaydnaan ogayn ninkii anoo kale ahu inuu faalin karo? markaasaa yahuudah ku yidhi, maxaannu kuugu jawaabnaa, sayidkaygiiyow? oo maxaannu ku hadalnaa? ama sidee baannu ku eed baxnaa? ilaah waa soo saaray dembi-gayagii annagoo ah addoommadaada; bal eeg, sayidkaygiiyow, waxaannu nahay addoommadaada, annaga iyo kii gacantiisa koobka laga helayba. markaasuu yidhi, yaanay noqon inaan saas yeelo. ninkii gacantiisa koobka laga helay ayaa addoon ii noqon doona; laakiinse idinku kaca oo nabdoonaan aabbihiin ugu taga. markaasaa yahuudah u soo dhowaaday oo ku yidhi, sayidkaygiiyow, anigoo addoonkaaga ah waxaan kaa baryayaa inaan hadal yar kugula hadlo, sayidkaygiiyow, oo ha ii cadhoon anigoo ah addoonkaaga; waayo, waxaad la mid tahay sida fircoon oo kale. sayidkaygiiyow, annagoo ah addoommadaada, ayaaad wax na weyddiisay oo nagu tidhi, aabbe ama walaal ma leedihiin? oo annaguna waxaannu kugu nidhi, sayidkaygiiyow, waxaannu leen-nahay aabbe duq ah, iyo wiil yar oo uu dhalay markuu

gaboobay, oo walaalkiisna waa dhintay, oo keligiis baa ka hadhay bahdoodii, aabbihiisna waa jecel yahy isaga. oo adigu waxaad nagu tidhi, annagoo ah addoommadaada, bal ii keena isaga, aan indhahayga saaree. oo annaguna waxaannu kugu nidhi, sayidkaygiyow, yarku aabbihiis kama tegi karo; waayo, hadduu ka tago aabbihiis, de markaas aabbihiis waa dhiman lahaa. oo adna waxaad nagu tidhi, annagoo ah addoommadaada, haddii uusan walaalkiiniidii idinku yaraa idin soo raacin, wejigayga mar dambe ma aad arki doontaan. oo markii aannu u tagnay aabbahay oo addoonkaaga ah, ayaannu isaga u sheegnay hadalladaadii, sayidkaygiyow. oo aabbahayow wuxuu nagu yidhi, orda haddana oo wuxooga yar oo cunto ah inoo soo iibiyi. oo waxaannu ku nidhi, ma tegi karno. haddiise walaalkayaga noogu yaru na raaco, markaasannu dhaadhici doonaa; waayo, ma aannu arki karno ninkii wejigiisa, haddii uusan walaalkayaga noogu yaru nala jirin. markaasaa addoonkaagii aabbahay ahaa wuxuu nagu yidhi, waad og tihiin in naagtaydu ii dhashay laba wiil; oo uu midkood iga baxay, oo waxaan idhi, hubaal cadcad baa loo kala jeexjeexay, tan iyo wagaasna ma aanan arkin isagii. oo haddaad kanna iga kaxaysataan, oo belaaoy ku dhacdo isaga, de markaas cirradayda caloolxumaad qabriga la gelin doontaan. haddaba sidaas daraadeed markii aan u tago aabbahay oo addoonkaagii ah, haddii uusan wiilku nala jirin, de naftiisu waxay ku xidhan tahay nafta wiilka, oo wuu dhiman doonaa markuu arko inuusan yarkii nala jirin; oo annagoo ah addoommadaada ayaannu aabbahayaga addoonkaaga ah cirradiisa caloolxumo qabriga la gelin doonaa. waayo, annigoo addoonkaaga ah ayaa aabbahay dammiin uga noqday wiilka, oo waxaan ku idhi, haddaan kuu keeni waayo, xaggaaga eeddu ha iga saarnaato weligay, aabbahayow. haddaba sidaas daraadeed, waan ku baryayaaye, aniga oo ah addoonkaagii, aan wiilka meeshiisii kuu joogo oo aan addoon kuu noqdo, sayidkaygiyow; wiilkuna walaalihiis ha iska raaco. waayo, sidee baan aabbahay ugu tegi doonaa iyadoo aan yarku ila jirin? maba tegi karo waaqda intaasoo aan arkaa hoogga aabbahay ku dhici doona.

45

markaasaa yuusuf ku hor adkaysan kari waayay kuwii isaga la taagnaa oo dhan; oo wuxuu ku qayliyey, nin walba dibadda iiga bixiya. oo ninnaba lama taagnayn isaga markii yuusuf walaalihiis isu sheegay. markaasuu intuu codkiisii kor u qaaday ooyay; oo masriyiintiina way maqleen, dadkii guriga fircoonna way maqleen. markaasuu yuusuf wuxuu walaalihiis ku yidhi, yuusuf baan ahay, ee aabbahay weli ma nool yahay? walaalihiisna way u jawaabi kari waayeen; waayo, aad bay ugu argaggexeen hortisa. markaasaa yuusuf wuxuu walaalihiis ku yidhi, bal ii soo dhowaada, waan idin baryayaaye. kolkaasay u soo dhowaadeen. markaasuu yidhi, anigu waxaan ahaa walaalkiini yuusuf, kii aad ka iibiseen kuwii masar tegayay. oo haatan ha caloolxumaanina, naftiinnana ha u cadhoonina iibiskii aad halkan iga iibiseen aawadiis; waayo, ilaah wuxuu hortiin ii

soo diray in nafo la badbaadiyo. waayo, labadan sannadood baa dhulku abaar ahaa, oo weli waxaa hadhay shan sannadood, oo aan beer la fali doonin, waxna la goosan doonin. oo ilaah wuxuu hortiin ii soo diray inuu dadkiinna qaar dhulka idiinku reebo, oo uu idiin badbaadiyo kuwo fara badan oo baxsada. haddaba sidaas daraadeed idinka ma ahayn kii halkan ii soo diray, laakiinse wuxuu ahaa ilaah; oo isagu fircoon buu aabbe iiga dhigay, iyo sayidkii dadka gurigiisa oo dhan, iyo taliyihii dalka masar oo dhan. dhaqsada, oo aabbahay u kaca, oo waxaad isaga ku tidhaahdaan, wiilkaagii yuusuf wuxuu kugu soo yidhi, ilaah wuxuu iga dhigay sayidkii masar oo dhan, ee soo dhaadhac oo ii kaalay, hana raagin; oo waxaad degi doontaa dhulka la yidhaahdo goshen, oo waad ii soo dhowaan doontaa, adiga iyo carruurtaada, iyo carruurtaada carruurtooda, iyo adhigaaga iyo lo'daada, iyo waxa aad haysatid oo dhanba; oo halkaasaan kugu quudin doonaa; waayo, weli waxaa hadhay shan sannadood oo abaar ah, waaba intaasoo aad gaajootaan, adiga iyo reerkaaga, iyo waxa aad haysatid oo dhammuba. oo bal eega, indhihiinnu waa arkaan, iyo indhaha walaalkay benyaamiinba, inuu afkaygii yahay kan idinla hadlaya. idinku waxaad aabbahay u sheegtaan ammaantayda aan masar ku leeyahay oo dhan, iyo waxii aad aragteen oo dhan; oo dhaqsada oo aabbahay halkan keena. markaasuu walaalkiis benyaamiin qoortiisa dhab yidhi, wuuna ku dul ooyay, benyaamiinna qoortiiisuu ku ooyay. markaasuu wada dhunkaday walaalihiis oo dhan, wuuna ku dul ooyay; dabadeedna walaalihiis baa la hadlay isagii. markaasaa warkii laga maqlay gurigii fircoon, oo waxaa la yidhi, yuusuf walaalihiis baa yimid. taasna aad bay uga farxisay fircoon iyo addoommadiisiiba. markaasaa fircoon wuxuu yuusuf ku yidhi, walaalaha waxaad ku tidhaahdaa, idinku sidan yeela, gaadiidkiinna rarta, oo taga oo dalkii kancaan u kaca; oo waxaad soo kaxaysataan aabbihiin iyo reerihiinna oo dhan, oo aniga ii kaalaya; oo anna waxaan idin siin doonaa waxyaalaha wanwanaagsan ee dalka masar, oo idinku waxaad cuni doontaan barwaaqada dalka. haddaba waa lagu amray, sidan yeela. gaadhifardood dalka masar uga kaxaaysta dhallaankiinna, iyo dumarkiinna; oo aabbihiin keena, oo kaalaya. oo alaabiinnana ha ka fikirina, waayo, waxyaalaha wanwanaagsan ee dalka masar oo dhan idinkaa iska leh. markaasaa wiilashii israa'iil saas yeeleen, yuusufna wuxuu iyagii siiyey gaadhifardood, sidii fircoon amarkiisu ahaa, sahanay jidkuu u siiyey. dhamaantoodna wuxuu nin kasta siiyey dhar iskujoog ah; laakiinse benyaamiin wuxuu siiyey saddex boqol oo xabbadood oo lacag ah, iyo shan iskujoog. oo aabbihiisna sidan buu wax ugu diray, toban dameer oo ay ku raran yihiin waxyaalihii wanwanaagsanaa ee masar, iyo toban dameerood oo hadhuudh iyo cunto ku raran yihiin, iyo sahaydii aabbihiis jidka ku soo mari lahaa. markaasuu walaalihiis diray, oo iyana way tageen; oo wuxuu iyagii ku yidhi, idinku jidka ha isugu cadhoonina. markaasay masar ka baxeen, oo ay yimaadeen dalkii kancaan, oo waxay u yimaadeen aabbahood yaacquub. markaasay u sheegeen oo ku yidhaahdeen, yuusuf weli waa nool yahay, oo wuxuu u taliyaa dalka masar oo dhan.

markaasuu taag darnaaday, waayo, wuu rumaysan waayay iyagii. markaasay u sheegeen hadalkii yuusuf kula hadlay oo dhan, oo markuu arkay gaadhifardoodkii yuusuf u soo diray in isaga lagu qaado ayaa aabbahood yacquub ruuxiisii cusboonaaday. markaasaa israa'iil wuxuu yidhi, igu filan mar haddii wiilkaygii yuusuf weli nool yahay; haddaba waan tegi doonaa, oo waan arki doonaa isaga intaanan dhiman.

46

markaasaa israa'iil la guuray wixii uu haystay oo dhan, oo wuxuu yimid bi'r shebac, oo halkaasuu ilaaha aabbihiis isxaaq allabaryo ugu bixiye. markaasaa ilaah riyooyinka habeenka kula hadlay israa'iil oo wuxuu ku yidhi, yacquubow, yacquubow. isna wuxuu yidhi, waa i kan. markaasuu ku yidhi, anigu waxaan ahay ilaaha ah ilaaha aabbahaa. ha ka baqin inaad masar ku dhaadhacdo, waayo, anigu halkaas baan kaaga dhigi doonaa quruun weyn. anigu masar baan kuu raaci doonaa, oo hubaal haddana waan kaa soo bixin doonaa; yuusufna gacantiisuu saari doonaa indhahaaga. markaasaa yacquub ka tegey bi'r shebac, wiilashii israa'iilna waxay aabbahood yacquub, iyo dhallaankoodii, iyo dumarkoodiiba ku qaadeen gaadhifardoodkii fircoon u soo diray in isaga lagu soo qaado. oo waxay kaxaysteen xoolahoodii, iyo alaabtoodii ay ka heleen dalkii kancaan, oo waxayna yimaadeen masar, yacquub iyo farcankiisii la socday oo dhammuba; kuwaas oo ahaa wiilashiisii iyo wiilashiisii wiilashoodii isaga la socday, iyo gabdhihiisii iyo wiilashiisii gabdhahoodii. farcankiisii oo dhanna wuxuu keenay masar. kuwanu waa magacyadii reer binu israa'iil oo masar yimid, yacquub iyo wiilashiisii: ruubeen wuxuu ahaa curadkii yacquub. wiilashii ruubeenna waxay ahaayeen xanoog, iyo falluu, iyo xesroon, iyo karmii. wiilashii simcoonna waxay ahaayeen yemuu'eel, iyo yaamiin, iyo ohad, iyo yaakiin, iyo sohar, iyo shaa'uul oo ay naag reer kancaan ihi dhashay. wiilashii laawina waxay ahaayeen gershoon, iyo qohaad, iyo merarii. wiilashii yahuudahna waxay ahaayeen ceer, iyo oonaan, iyo sheelaah, iyo feres, iyo serax; laakiinse ceer iyo oonaan waxay ku dhinteen dalkii kancaan. wiilashii feresna waxay ahaayeen xesroon iyo xaamuul. wiilashii isaakaarna waxay ahaayeen toolac iyo fuwaah, iyo yooB, iyo shimroon. wiilashii sebulonna waxay ahaayeen sered, iyo eeloon, iyo yaxle'eel. intaasu waa wiilashii lee'ah oo ay yacquub ugu dhashay fadan araam, iyo weliba gabdhiisii diinah ahayd. yacquub wiilashiisa iyo gabdhiisiiisa oo dhammu waxay ahaayeen saddex iyo soddon. wiilashii gaadna waxay ahaayeen siifiyoon, iyo xaggii, iyo shuunii, iyo esboon, iyo ceerii, iyo aroodii, iyo areelii. wiilashii aasheerna waxay ahaayeen yimnaah, iyo yishwaah, iyo yishwii, iyo beriicaah, iyo walaashood serax; wiilashii beriicaahna waxay ahaayeen xeber iyo malkii'eel. kuwanu waa wiilashii silfah, tii uu laabaan siiyey gabdhiisii lee'ah, oo intaasay yacquub u dhashay, waxayna ahaayeen lix iyo toban. naagtii yacquub oo raaxeel ahayd wiilashii wiilashii waxay ahaayeen yuusuf iyo benyaamiin. yuusufna dalka masar waxaa ugu dhashay manaseh iyo efrayim, oo

waxaa u dhashay aasenad ina footiiferac, oo wadaadkii oon ahaa. wiilashii benyaamiinna waxay ahaayeen belac, iyo beker, iyo ashbeel, iyo geeraa, iyo nacaamaan, iyo eexii, iyo rosh, iyo mufiim, iyo xufiim, iyo ared. kuwanu waa wiilashii raaxeel u dhashay yacquub, kulligoodna waxay ahaayeen afar iyo toban. wiilashii daanna waxay ahaayeen xushiim. wiilashii naftaalina waxay ahaayeen yaxse'eel, iyo guunii, iyo yeser, iyo shilleem. kuwanuna waa wiilashii bilhah, tii uu laabaan siiyey gabdhiisii raaxeel, oo intaasay yacquub u dhashay; kulligoodna waxay ahaayeen toddoba. intii yacquub masar la timid, oo xanjaadkiisa ka soo baxday, haddaan lagu darin wiilashii yacquub naagahooda, kulligood waxay ahaayeen lix iyo lixdan. wiilashii yuusuf masar ugu dhashayna waxay ahaayeen laba. reerkii yacquub dadkiisii masar yimid oo dhammu waxay ahaayeen toddobaatan. markaasuu wuxuu iska hor mariyey yahuudah inuu yuusuf u tago, si uu u tuso jidka loo maro goshen; oo waxay yimaadeen dalkii goshen. yuusufna wuxuu diyaarsaday gaadhifaraskiisii, oo aabbihiis israa'iil ayuu kaga hor tegey goshen; oo markuu isagii arkay ayuu qoortiiisii dhab yidhi, qoortisana wuxuu ku dul ooyay wakhti dheer. israa'iilna wuxuu yuusuf ku yidhi, haddaba aan iska dhinto, mar haddaan arkay wejigaaga, oo aad weli nooshahay. yuusufna wuxuu walaalihiisii iyo reerkii aabbihiis ku yidhi, waan tegi, oo fircoon baan u sheegi, oo waxaan ku odhan, walaalahay iyo reerkii aabbahay oo joogi jiray dalka kancaan ayaa ii yimid. nimankaasuna waa adhijirro, waayo, waxay ahaan jireen lo'ley; waxayna la yimaadeen adhigoodii, iyo lo'doodii, iyo waxay haysteen oo dhan. markii fircoon idiin yeedho, oo idinku yidhaahdo, shuulkiinnu waa maxay? waxaad ku tidhaahdaan, annagoo addoommadaada ah waxaannu tan iyo yaraantayadii ahaan jirnay lo'ley, annaga iyo aowayaashayoba; si aad u degtaan dalka goshen; waayo, adhijir waluba waa u karaahiyo masriyiinta.

47

markaasaa yuusuf gudaha galay oo uu fircoon u waramay, wuxuuna ku yidhi, aabbahay iyo walaalahay, iyo adhigoodii, iyo lo'doodii, iyo waxay haystaan oo dhammu way ka yimaadeen dalkii kancaan, oo bal eeg, haatan waxay joogaan dalka goshen. oo walaalihiisna wuxuu ka kaxeeyey shan nin, oo wuxuu hor taagay fircoon. markaasaa fircoon wuxuu yuusuf walaalihiis ku yidhi, shuulkiinnu waa maxay? markaasay waxay fircoon ku yidhaahdeen, annagoo addoommadaada ah waxaannu nahay adhijirro, annaga iyo aowayaashayoba. oo waxay fircoon ku yidhaahdeen, inaanu qariib ahaan dhulka u joogno ayaannu u nimid, waayo, adhiga addoommadaadu daaq ma haysto, maxaa yeelay, abaartu aad bay ugu xun tahay dalkii kancaan; haddaba waxaannu kaa baryaynaa inaanu annagoo addoommadaada ah degno dalka goshen. markaasaa fircoon la hadlay yuusuf, oo wuxuu ku yidhi, aabbahaa iyo walaalahaa aday kuu yimaadeen. dalka masarna wuu ku hor yaal; haddaba dalka meesha ugu wanaagsan aabbahaa iyo walaalahaa deji, oo dalka goshen ha degeen. oo haddaad ku garanaysid rag karti leh, de ka dhig

kuwo xoolahayga u taliya. markaasaa yuusuf aabbihiis yacquub gudaha soo geliyey, oo wuxuu soo hor taagay fircoon; yacquubna fircoon wuu u duceeyey. fircoonna wuxuu yacquub ku yidhi, immisa jir baad tahay? markaasaa yacquub wuxuu fircoon ku yidhi, sannadiibii aan qariibka ahaa waa boqol iyo sodon; cimrigaygu waa yaraa, wuuna xumaa, mana gaadhin cimrigii awowayaashay qariibka ahaayeen. yacquubna fircoon wuu u duceeyey, markaasuu fircoon hortiiisa ka tegey. markaasuu yuusuf aabbihiis iyo walaalihiis dejiyey dalkii masar oo uu ka siiyey meel hanti ah, taasoo ah meeshii dalka ugu wanaagsanayd oo ku tiil dalka la yidhaahdo racmees, sidii fircoon ku amray. yuusufna aabbihiis iyo walaalihiis, iyo reerkii aabbihiis oo dhan, sidii ay carruurtoodii tiradoodii ahayd, ayuu u quudiyey. dalkii oo dhanna cunto ma jirin; waayo, abaartu aad bay u xumayd, sidaas daraaddeed dalkii masar iyo dalkii kancaan abaartay la taag darnaadeen. yuusufna wuxuu ururiyey lacagtii dalka masar tiil oo dhan, iyo tii dalka kancaan tiil oo dhan, waayo, hadhuudh bay kaga iibsadeen; yuusufna lacagtii wuxuu keenay gurigii fircoon. oo markii lacagtii ka wada dhammaatay dalkii masar iyo dalkii kancaanba ayay masriyiintii oo dhammu u yimaadeen yuusuf, oo waxay ku yidhaahdeen, cunto na sii, waayo, maxaannu hortaa ugu dhimanaynaa? maxaa yeelay, lacagtayadii way naga dhammaatay. markaasaa yuusuf wuxuu ku yidhi, haddii lacagtii idinka dhammaatay, xoolihiinna keena, oo anna xoolihiinna ayaan cunto idinka siin doonaa. markaasay xoolahoodii yuusuf u keeneen, yuusufna wuxuu iyagii cunto ugu beddelay fardihii, iyo adhigii, iyo lo'dii iyo dameerradii; oo sannadaas ayuu quudiyey oo xoolahoodii oo dhan cunto ugu beddelay. oo markii sannaddaasi dhammaatay ayay sannaddii labaad u yimaadeen, oo waxay ku yidhaahdeen, sayidkaygiyow, kaa qarin mayno in lacagtayadii oo dhammu naga idlaaday, ishkinkii lo'da ahaana adigaa leh, sayidkaygiyow, waxba kuma hadhin hortaa, sayidkaygiyow, jidhkayaga iyo dhulkalkayaga mooyaane. de haddaba maxaannu hortaa ugu dhimanaynaa annaga iyo dhulkayaguba? annaga iyo dhulkayagaba cunto nagu iibso, oo annaga iyo dhulkayagaba fircoon baannu addoommo u noqon doonaa. abuur la beero na sii inaannu noolaanno, oo aannan dhiman, dhulkayaguna usan baabbi'in. yuusufna dhulkii masar oo dhan fircoon buu u iibiye, waayo, masriyiintii nin waluba wuxuu iibiye beertiisii, maxaa yeelay, abaartaa ku xumayd iyagi; dhulkiina waxaa yeeshay fircoon. dadkiina wuxuu u wareejiyey magaalooyinka dhulka masar darafkiisa ilaa darafka kale. wuxuusan iibsan dhulkii wadaadda oo keliya, waayo, wadaaddadu qayb bay ku lahaan jireen fircoon, oo waxay cuni jireen qaybtii fircoon siin jiray, oo sidaas daraaddeed ma ay iibsan dhulkoodii. markaasaa yuusuf wuxuu dadkii ku yidhi, bal eega, maantaan fircoon idiin iibiye idinka iyo dhulkiiinnaba; haddaba abuurkan qaata oo dhulka ku beera. markii aad wax soo goosataan, waxaad fircoon siisaan shan meelood meel, afarta kalena waxay idiin ahaan doonaan abuur aad beerta ku abuurtaan iyo cuntadiinna iyo cuntadii reerihiinna iyo cuntadii dhallaankiinnaba. markaasay

iyana waxay yidhaahdeen, adigu noloshayada waad badbaadisay, haddaba, sayidkaygiyow, naga raalli ahow, oo annana waxaannu fircoon u noqon doonaa addoommo. yuusufna wuxuu sameeyey qaynuun ku saabsan dhulka masar in ilaa maantadan la joogo fircoon lahaado shantii meeloodba meel, fircoonna wuxuusan yeelan dhulkii wadaadda oo keliya. reer binu israa'iilna waxay degeen dalka masar, xagga dhulka goshen; oo halkaas bay maal ka heleen, wayna bateen, oo aad iyo aad bay u tarmeen. yacquubna wuxuu dalka masar ku noolaa toddoba iyo toban sannadood, oo yacquub cimrigiisu wuxuu ahaa boqol iyo toddoba iyo afartan sannadood. wakhtigii israa'iil dhiman lahaana waa soo dhowaaday, markaasuu wiilkiisii yuusuf u yeedhay, oo wuxuu ku yidhi, haddaba haddii aad raalli iga tahay, waan ku baryayaaye, gacantaada bowdadayda hoos geli, oo si raxmad leh oo daacad ah igu la dhaqan. haddaba waan ku baryayaaye, masar ha igu aasin, laakiinse meydkeygu ha la jiifo awowayaashay; waa inaad masar iga qaaddaa oo aad igu aataa meeshii lagu aasay awowayaashay. markaasuu isna yidhi, waan yeeli doonaa sidaad igu tidhi. markaasuu ku yidhi, ii dhaaro, isna wuu u dhaartay. markaasaa israa'iil sariirta madaxeedii ku foororsaday.

48

waxyaalahaas ka dib waxaa yuusuf lagu yidhi, bal eeg, aabbahaa waa bukaaye. markaasuu wuxuu kaxaystay labadiisii wiil oo ahaa manaseh iyo efrayim. kolkaasaa waxaa yacquub loo soo sheegay, oo lagu yidhi, bal eeg, wiilkaagii yuusuf baa kuu imanaya. markaasaa israa'iil intuu xoog isgeliyey ayuu soo dul fadhiistay sariirtiisii. markaasaa yacquub wuxuu yuusuf ku yidhi, ilaaha qaadirka ah ayaa iigu muuqday luus oo ku taal dalka kancaan, wuuna i barakeeyey, oo wuxuu igu yidhi, bal eeg waan ku badin doonaa, waanan ku tarmin doonaa, oo waxaan kaa dhigi doonaa dad fara badan; dhulkanna waxaan siin doonaa farcankaaga kaa dambeeya, inuu hanti aan weligeed dhammaanayn u ahaado. haddaba labadaadii wiil oo dalka masar kuugu dhashay, intaan kuugu iman masar, anigaa iska leh. efrayim iyo manaseh ayaan u lahaan doonaa sida ruubeen iyo simecoon. carruurta aad iyaga ka dib dhasho, adigaa iska lahaan doona, waana in loo bixiyo magacyada walaalahood markay wax dhaxlaan. anigana, markii aan ka imid fadan ayaa raaxeel igaga dhimatay dalkii kancaan waddada loo maro, intaan weli efrad soo gaadhin; oo kolkaasaan iyadii ku aasay waddada loo maro efrad, meeshaasuna waa beytlaxan. markaasaa israa'iil intuu wiilashii yuusuf dhugtay ayuu yidhi, kuwanu waa ayo? markaasaa yuusuf wuxuu aabbihiis ku yidhi, waa wiilashaydii ilaah halkan igu siiyey. markaasuu isna wuxuu ku yidhi, waan ku baryayaaye, iyaga ii soo dhowee, waanan u ducaynayaa. haddaba israa'iil cimrigiisii dheeraa aawadiis ayuu la indha darnaaday, sidaas daraaddeed waxba ma uu arki karin. kolkaasuu iyagii u soo dhoweeyey, wuuna isku duubay oo dhunkaday. markaasaa israa'iil wuxuu yuusuf ku yidhi, uma aan malaynayn inaan wejigaaga arki doono, oo bal eeg, ilaah weliba wuxuu i tusay

xataa farcankaagii. markaasaa yuusuf wuxuu iyagii ka durkiyey lowyihiisii; oo intuu sujuuday ayuu wejiisii dhulka saaray. markaasuu yuusuf labadoodiiba kaxeeyey, intuu efrayim gacantiisii midigta ahayd ku qabtay oo ku toosan israa'iil bidxiidiisa, manasehna ku qabtay bidxiidiisii oo ku toosan midigtii israa'iil, wuuna u soo dhoweeyey iyagii. markaasaa israa'iil soo fidiyey gacantiisii midigta ahayd, oo wuxuu saaray madaxii efrayim oo kii yaraa ahaa. gacantiisii bidxida ahaydna wuxuu saaray manaseh madaxiisii, wuuna isdhaafiyey gacmihiisii, maxaa yeelay, manaseh wuxuu ahaa curadkii. markaasuu yuusuf u duceeyey, oo wuxuu yidhi, ilaaha aabbahay isxaq iyo awoogay ibraahim ay ku hor socdeen, oo ah ilaaha i quudinayay intii aan noolaa oo dhan ilaa maanta, iyo malaa'igtii iga soo samatabbixisay xumaato oo dhan, wiilasha ha barakeeyeen; oo magacayga ha lagu magacaabo iyaga, iyo magicii aabbahay isxaq, iyo kii awoogay ibraahim; oo dad faro badan dhulka ha ku noqdeen. oo markii yuusuf arkay in aabbihiis gacantiisii midigta ahayd efrayim madaxiisa saaray ayuu taas ka xumaaday; markaasuu gacantiisii aabbihiis qabtay inuu ka qaado efrayim madaxiisa oo uu saaro manaseh madaxiisa. oo yuusufna wuxuu aabbihiis ku yidhi, aabbahayow, saas ma aha, waayo, kanu waa curadkii ee gacantaada midigta ah madaxiisa saar. markaasaa aabbihiis diiday oo wuxuu ku yidhi, waan ogahay, waan ogahay, wiilka-ygiyow. isaguna wuxuu noqon doonaa quruun, wuuna weynaan doonaa; habase yeeshee walaalkiisa ka yar baa ka weynaan doona, oo farcankiisu wuxuu noqon doonaa quruumo faro badan. oo maalintaasuu u duceeyey iyagii, oo wuxuu yidhi, reer binu israa'iil idinkay idinku ducaysan doonaan, iyagoo leh, ilaah ha kaa dhigo sidii efrayim iyo sidii manaseh. oo efrayimna wuxuu ka hor mariyey manaseh. oo israa'iilna wuxuu yuusuf ku yidhi, anigu waan dhimanayaa, laakiinse ilaah baa kula jiri doona, oo mar labaadna wuxuu ku geeyn doonaa dhulkii aowayaashaa. oo weliba waxaan ku siiyey qayb dheeraad ah, oo aad walaalahaa dheer tahay, waana tii aan reer amor kaga qaatay seeftayda iyo qaansadayda.

49

markaasuu yacquub wiilashiisii u yeedhay; oo wuxuu ku yidhi, isa soo urursada, aan idiin sheego waxyaalaha maalmaha ugu dambeeya idinku dhici doona. wiilashii yacquubow, isa soo urursada, oo maqla, oo i dhegaysta anigoo ah aabbihiin israa'iil. ruubeenow, waxaad tahay curadkayga, iyo xooggayga, iyo itaalkayga bilowgiisa, xagga sharafka adaa u sarreeya, xagga xooggana adaa u sarreeya. waxaad tahay sida biyo socda, oo ma sarraayn doontid, maxaa yeelay, adigu waxaad fuushay sariirtii aabbahaa; waanad nijaasaysay. wuxuu fuulay sariirtaydii. simecoon iyo laawi waa walaalo, seefahoodu waa hub dirireed. naftaydiyey, ha gelin guddigooda, oo ururkoodana ha la midoobin, ammaantaydiyey; waayo, cadhadoodii nin bay ku dileen, oo qushi-gooday dibi ku boqno jareen. habaar ha ku dhaco cadhadooda, waayo, xoog bay lahayd, habaar ha ku dhaco ciilkooda, waayo, naxariis ma uu lahayn. reer

yacquub baan ku kala qaybin, oo reer binu israa'iil baan ku kala firdhin. yahuudahow, walaalahaa waa ku ammaani doonaan. gacantaadu waxay saarnaan doontaa cadaawayaashaada qoortooda, anigoo ah aabbahaana wiilashaydu way kuu sujuudi doonaan, yahuudah waa libaax dhashiis. wiilka-ygiyow, wixii aad ugaadhsatay waad ka tagtay. wuu kadaloobsaday, oo wuxuu u jiifsaday sida aar, iyo sida gool, haddaba yaa kicin doona? usha boqortooyadu kama tegi doonto yahuudah, usha taliyuhuna cagihisa kama dhex bixi doonto; ilaa shiloh yimaado; dadkuna isagay addeeci doonaan. qaylkiisa wuxuu ku xidhaa geed canab ah, dameerkiisa yarna canabka la doorto, dharkiisa wuxuu ku maydhaa khamri, lebiskiisana dhiig canab. indhihiisu waxay la gududaan doonaan khamri, ilkihiisuna waxay la caddaan doonaan caano. sebulun wuxuu degganaan doonaa badda xeebteeda. wuxuuna noqon doonaa marsada doonnayaha, xuduudkiisuna wuxuu ahaan doonaa siidoon agteeda. isaakaar waa dameer xoog weyn, oo jiifsada xeryaha idaha dhexdooda. oo wuxuu arkay meel lagu nasto inay wanaagsan tahay, iyo dhulku inuu nincaysan yahay; kolkaasuu garbihiisa u soo goday inuu wax ku qaado, oo addoon buu u noqday hawshii. daanna wuxuu dadkiisa u xukumii doonaa sidii qabiilooyinka israa'iil middood. daan wuxuu noqon doonaa abeeso jidka dhex joogta, iyo jilbis waddada dhex yaal, oo fardaha cedhbaha ka qaniina, si uu kii faraska ku joogaana dib ugu dhaco. rab-biyow, waxaan sugayay badbaadintaada. waxaa gaad cidhiidhi gelin doonta guuto wax dhacda; laakiinse isna cedhibtoodu cidhiidhi gelin doonaa. aasheerna cuntadiisu subag bay lahaan doontaa, wuxuuna keeni doonaa cunto ay reer boqor ku farxaan. naftaali waa cawl la furay, hadallo wanwanaagsanna wuu ku hadlaa. yuusuf waa laan midho leh, waa laan midho leh oo i dhaafay, laamihiisuna derbigay kor u dhaafaan. qaansolayaasha ayaa aad u dhibay, wayna toogteen oo silciyeen; laakiinse qaansadiisu xoog bay sii yeelatay, dhudhumadii gacmihiisana waxaa lagu xoogeeyey gacmaha kan xoogga leh oo yacquub, (kaasuu adhiijirku ka imanayaa, waana dhagaxii israa'iil) oo ah ilaaha aabbahaa oo ku caawimi doona, iyo ilaaha qaadirka ah, oo kugu barakayn doona barakooyinka samada sare, iyo barakooyinka moolka hoos jiifa, iyo barakooyinka naasaha iyo maxalka. barakooyinkii aabbahaa way ka xoog badnaadeen barakooyinkii aowayaashay ilaa meesha ugu fog oo buuraha weligood waara; waxay saarnaan doonaan madaxa yuusuf, iyo dhakada kan walaalihiis laga soocay. benyaamiin waa yeey hilib dillaacsada; oo aroortu wuxuu cuni doonaa wixii uu ugaadhsaday, fiidkana wuxuu qaybin doonaa wixii uu dhacay. kuwan oo dhammu waa laba iyo tobankii qabiil oo reer binu israa'iil; tanuna waa wixii aabbahood kula hadlay oo ugu duceeyey; mid walbana sidii ducadiisu ahayd buu ugu duceeyey. oo wuxuu kula dardaarmay, oo ku yidhi iyagii, waxaan ku darman doonaa dadkaygii. aowayaashay igula aasa godka ku yaal berrinka cefroon kii reer xeed, kaasoo ah godka ku yaal berrinkii makfelah, oo ku hor yaal mamre, oo dalka kancan ku taal, oo uu ibraahim cefroon kii reer xeed ka iibsaday, godka

iyó berrinkaba, inuu ka dhigto meel xabaaleed oo hanti ah. halkaasaa lagu aasay ibraahim iyo afadiisii saarahba, halkaasaa lagu aasay isxaaq iyo afadiisii rebeqahba, oo anna lee'ah baan ku aasay halkaas oo ah berrinka iyo godka ku dhex yaalba, oo laga iibsaday reer xeed. oo markii yacquub dhammeeyey dardaarankii uu wiilashiisii kula dardaarmay ayuu cagihiiisii ku soo urursaday sariirta, oo markaasuu naf baxay, oo wuxuu ku darmaday dadkiisii.

50

markaasaa yuusuf ku dhacay wejigii aabbihis, wuna ooyay oo dhunkaday. kolkaasaa yuusuf wuxuu addoommadiisii dhakhtarrada ahaa ku amray inay aabbihis meydkiisa dawo mariyaan, markaasay dhakhtarradii israa'iil dawo mariyeen. oo waxaa u dhammaaday afartan maalmood, waayo, sidaasay maalmaha dawomarintu ugu dhammaan jireen. masriyiintiina waxay isaga u ooyayeen toddobaatan maalmood. oo markii maalmihii loo ooyayay isaga ay dhammaadeen ayaa yuusuf la hadlay reerkii fircoon oo wuxuu ku yidhi, waan idin baryayaaye haddaad haatan raalli iga tihiin, fircoon iila hadla oo waxaad ku tidhaahdaan, aabbahay baa i dhaariyey, oo wuxuu igu yidhi, bal eeg, waan dhimanayaa ee waxaad igu aastaa qabrigaygii aan ka qotay dalka kancaan. haddaba waan ku baryayaaye, ii fasax inaan tago oo aan aabbahay soo aaso, oo haddana waan soo noqon doonaa. markaasaa fircoon ku yidhi, tag oo aabbahaa u soo aas siduu kugu dhaariyey. markaasaa yuusuf tegey inuu aabbihis soo aaso; oo waxaana isagii raacay addoommadii fircoon oo dhan, iyo odayaashii reerkiisa, iyo odayaashii dalka masar oo dhan, iyo reerkii yuusuf oo dhan, iyo walaalihis, iyo reerkii aabbihis. waxaa keliyahoo ay dalkii goshen kaga tageen dhallaankoodii, iyo adhigoodii, iyo lo'doodii. waxaana isagii raacay gaadhifardoodyo, iyo fardoolay; oo waxay ahaayeen guuto aad u weyn. markaasay waxay yimaadeen goobtii hadhuudhka lagu tumi jiray oo ataad, oo webi urdun ka shishaysay, oo halkaasay ku baroorteen baroor aad u weyn oo daran; oo aabbihis buu toddoba maalmood oo loo baroortay u dhigay. oo markii dadkii reer kancaan oo dalka degganaa ay arkeen baroortii ka dhacday goobtii ataad ayay waxay yidhaahdeen, tanu waa baroor ku xun masriyiinta. oo sidaas daraaddeed waxaa magaceedii loo bixiyey aabeel masriyiin, oo waxay ka shishaysaa webi urdun. wiilashiisii way u yeeleen wixii uu kula dardaarmay iyaga, maxaa yeelay, wiilashiisii waxay isagii u qaadeen dalkii kancaan, oo waxay ku aaseen godkii ku dhex yiil berrinkii makfelah, oo ibraahim u iibsaday isaga iyo berrinkaba inuu ka dhigto meel xabaaleed oo hanti ah, wuxuuna ka iibsaday cefroon kii reer xeed, oo wuxuu ku hor yaal mamre. yuusufna markuu aabbihis aasay ka dib, wuxuu ku noqday masar, isagii iyo walaalihis, iyo kulli intii isaga u raacday oo dhan inay aabbihis la soo aasaan. oo markay yuusuf walaalihis arkeen in aabbahood dhintay ayay isku yidhaahdeen, mindhaa yuusuf waa ina nebcaan doonaa oo wuu inaga magan doonaa xumaantii aynu ku samaynay oo dhan. oo markaasay farriin u

fareen yuusuf, oo waxay ku yidhaahdeen, aabbahaa intuusan dhiman ayuu dardaarmay oo wuxuu yidhi, waxaad yuusuf ku tidhaahdaan, haatan waan ku baryayaaye, cafi walaalaha xadgudubkooda, iyo dembigooda, maxaa yeelay, iyagu xumaan bay kugu sameeyeen. haddaba waannu ku baryaynaaye, annagoo ah addoommada ilaaha aabbahaa, naga cafi xadgududkayaga. yuusufuna wuu ooyay markay la hadleen. walaalihisna way u dhawaadeen oo ku hor dhaceen; oo waxay yidhaahdeen, bal eeg, waxaannu nahay addoommadaada. markaasaa yuusuf wuxuu iyagii ku yidhi, ha cabsanina, waayo, ma anna ilaah meeshiisii jooga? idinku xumaan baad ila damacsanaydeen, laakiinse ilaah wuxuu damacsanaa wanaag si uu u sameeyo siday maantaba tahay oo uu dad badan badbaadiyo. haddaba ha cabsanina. anigu waan idin quudin doonaa idinka iyo dhallaankiinnaba. wuuna qalbi qabooyiyeey oo si raxmad leh ula hadlay. oo yuusufna dalkii masar buu degganaa, isaga iyo reerkii aabbihisba; oo wuxuu yuusuf noolaa boqol iyo toban sannadood. yuusufna qarnigii saddexaad oo carruurtii efrayim ayuu arkay; oo carruurtii maakiir ina manasehna waxay ku kor dhasheen yuusuf lowiyihisii. oo yuusuf wuxuu walaalihis ku yidhi, anigu waan dhimanayaa, laakiinse hubaal ilaah waa idin soo booqan doonaa, oo dalkan idinka kaxayn doonaa, oo wuxuu idin geeyn doonaa dalkii uu ugu dhaartay ibraahim iyo isxaaq iyo yacquub. yuusuf wuxuu dhaariyey reer binu israa'iil, oo ku yidhi, hubaal ilaah waa idin soo booqan doonaaye, idinkuna waa inaad lafahayga halkan ka qaaddaan. yuusufna wuxuu dhintay isagoo boqol iyo toban sannadood jira; markaasaa inta dawo meydkiisii la mariyey, waxaa lagu riday sanduuq dalka masar.

haddaba waa kuwan magacyadii wiilashii israa'iil, oo masar yimid; nin walba iyo reerkiisiiba waxay la yimaadeen yacquub. ruubeen, simecoon, laawi iyo yahuudah, isaakaar, sebulun, iyo benyaamiin, daan iyo naftaali, iyo gaad iyo aasheer. oo dadkii ka soo go'ay xanjaadkii yacquub oo dhammu waxay ahaayeen toddobaatan qof; yuusufna masar buu markii hore joogay. yuusufna, iyo walaalihiis, iyo farcankaas oo dhanba way wada dhinteen. oo reer binu israa'iilna waa bateen, oo aad bay u kordheen, wayna tarmeen, oo aad iyo aad u xoogaysteen; dhulkina way buuxiyeen. haddaba masar waxaa ka kacay boqor cusub oo aan yuusuf aqoonin. markaasuu wuxuu dadkiisii ku yidhi, bal eega, dadkii reer binu israa'iil waa inaga badan yihiin, wayna inaga xoog weyn yihiin. kaalaya, aynu si caqli ah ula macamiloonnee; waaba intaasoo ay tarmaan, oo ay markuu dagaal dhaco cadaawayaasheenna inoogu darmadaan, oo intay inala diriraan ay dalka ka baxaane. haddaba sidaas daraaddeed ayay niman madax uga dhigeen si ay culaabtooda ugu dhibaana, oo waxay fircoon u dhiseen magalooyin wax lagu kaydiyo oo la yidhaahdo fitom iyo racmeses. laakiinse in kastoo ay aad u dhibeen, haddana aad bay u sii tarmeen, oo aad bay u faafeen. oo reer binu israa'iil aawadood ayay la murugaysnaayeen. oo masariyiintiina waxay reer binu israa'iil ku qasbeen inay qaxar ku adeegaan, oo waxay naftoodii ku dhibeen hawl aad u adag, oo ahayd dhoobo la qaso, iyo leben, iyo hawl kasta oo beeraha laga qabto, oo hawl kastoo ay ku qasbeen inay qabtaanba way ku qaxri jireen. markaasaa boqorkii masar wuxuu la hadlay umulisooiyinkii cibraaniyadaha ahaa, oo middood magaceeda shifraah la odhan jiray, tan kale magaceedana fuwaha la odhan jiray, oo wuxuu ku yidhi, markii aad umulinaysaan naagaha cibraaniyadaha, oo aad aragtaan iyagoo gambarka umusha fadhiya, hadii uu wiil yahay, waa inaad dishaan, haddayse gabadh tahay, ha iska noolaato. laakiinse umulisooiyinkii ilaah bay ka cabsadeen, mana ay samayn wixii boqorkii masar ku amray, ee way badbaadiyeen carruurtii labka ahayd. markaasaa boqorkii masar u yeedhay umulisooiyinkii, oo wuxuu ku yidhi, maxaad waxan u samayseen, oo aad u badbaadiiseen carruurtii labka ahayd? markaasaa umulisooiyinkii waxay fircoon ku yidhaahdeen, maxaa yeelay, naagaha cibraaniyaduhu la mid ma aha naagaha masriga, oo waa ka dhaqso badan yihiin, oo intii aan umulisooiyinku u iman bay umulaan. haddaba ilaah si wanaagsan buu u sameeyey umulisooiyinkii, dadkiina waa tarmay, oo aad bay u xoogaysteen. oo waxay noqotay, in ilaah umulisooiyinkii reero u yeelay, maxaa yeelay, ilaah bay ka cabsadeen. markaasaa fircoon wuxuu dadkiisii ku amray, oo ku yidhi, wiil kasta oo dhasha waa inaad webiga ku tuurtaan, laakiinse gabadh kasta waa inaad badbaadisaan.

markaasaa waxaa tegey nin reer laawi ah, oo wuxuu guursaday gabadh reer laawi iyana ah. markaasay

naagtii uuraysatay oo waxay dhashay wiil; oo markay aragtay inuu ilmo wanaagsan yahay, ayay qarisay in saddex bilood ah. oo markay in dambe qarin kari weyday, ayay waxay soo qaadday abxad caws duur ah, oo intay dhoobo iyo daamur ku malaastay ayay wiilkii ku ridday, oo waxay dhex gelisay duur webiga qarkiisa ka baxay. walaashiisna waxay taagnayd meel ka fog, inay ogaato waxa isaga lagu samayn doono. markaasaa gabadhii fircoon webiga timid inay ku maydhato. gabdhiihiy addoommada u ahaana waxay socdeen webigii dhinaciisa. markaasay iyadu waxay aragtay abxadda duurka ku dhex jirta, oo waxay u diratay gabadhii addoonta u ahayd inay u keento. markaasay furtay, oo waxay aragtay wiilkii; oo bal eeg, yarkii waa ooyay. kolkaasay u naxariisatay, oo waxay tidhi, kanu waa carruurtii cibraaniyada midkood. markaasaa walaashiis waxay gabadhii fircoon ku tidhi, ma kuugu yeedhaa naagaha cibraaniyadaha middood inay kuu nuujiso ilmaha? gabadhii fircoonna waxay ku tidhi iyadii, haah, tag. gabadhiina way tagtay oo waxay u yeedhay yarkii hooyadiis. markaasaa gabadhii fircoon waxay ku tidhi iyadii, tag, oo ilmahen qaad oo ii nuuji, oo anna waxaan ku siin doonaa mushahaaraadaada. markaasay naagtii yarkii qaadday oo nuujisay. yarkiina waa koray, markaasay u keentay gabadhii fircoon, oo wuxuu noqday wiilkeedii. oo waxay magiciisii u bixisay muuse, oo waxay tidhi, maxaa yeelay, anaa biyihii ka soo bixiye. oo waayahaas, markii muuse weynaaday, waxay noqotay inuu walaalihiis u soo baxay, oo uu fiiriye culaabta saaran. markaasuu wuxuu arkay mid masri ah oo dilaya mid cibraani ah oo walaalihiis ka mid ah. markaasuu iska fiiriye xagga iyo xagga, oo markuu arkay inaan ciduna joogin ayuu masrigii kaw kaga siiye, oo ciidda ku qariye. markaasuu hadana maalintii labaad soo baxay, oo wuxuu arkay laba nin oo cibraaniyo ah oo isla diriraya; oo kii gardar naa buu wuxuu ku yidhi, war maxaad u dilaysaa wadayga? markaasuu wuxuu yidhi, bal yaa amiir iyo xaakin nooga kaa dhigay? ma waxaad doonaysaa inaad ii disho sidaad u dishay masriga? markaasaa muuse cabsaday, oo wuxuu isyidhi, hubaal wixii waa la ogaaday. haddaba markii fircoon waxaas maqlay, ayuu wuxuu doondoonyay inuu muuse nafta ka qaado. laakiinse muuse waa ka cararay fircoon hortiiisii, oo wuxuu degay dalka midyaan, oo ceel buu ag fadhiistay. haddaba wadaadkii midyaan wuxuu lahaa toddoba gabdhood. intay ceelkii yimaadeen ayay dhaamiyeen oo berkedihii biyo ka buuxiyeen inay waraabiyaan idihii aabbahood. markaasaa adhiijirro yimaadeen oo ka eryeen, laakiinse muuse intuu istaagay, ayuu caawiyeey iyagii, oo idahoodii u warabiye. oo markay u yimaadeen recuu'eel oo aabbahood ah ayuu wuxuu ku yidhi, waa sidee, maanta waad soo dhaqsateene? markaasay waxay yidhaahdeen, midkoo masri ah ayaa naga samatabbixiye gacantii adhiijirrada, oo weliba biyuu noo dhaamiyeey oo idaha isagaa noo warabiye. markaasuu wuxuu gabdhiihii isii ku yidhi, isagii meeye? de maxaad ninkii uga soo kacdeen? u yeedha, kibis ha cunee. muusena raalli buu ka ahaa inuu ninkaas la joogo, oo isagu wuxuu muuse siiye gabdhiiisii siforah. oo waxay u dhashay wiil, markaasuu magiciisii wuxuu u bixiye

gershoom, waayo, wuxuu yidhi, qariib baan ku ahaa dal qalaad. oo waxay noqotay in waayahaas badan dabadeed uu boqorkii masar iska dhintay, reer binu israa'iilna addoonnimada aawadeed ayay ula taaheen, oo way ooyeen, oo oohintoodiina waxay gaadhay ilaah addoonnimada aawadeed. ilaahna waa maqlay cabaadkoodii, markaasaa ilaah xusuustay axdigiisii uu la dhigtay ibraahim, iyo isxaaq, iyo yacquub. markaasaa ilaah arkay reer binu israa'iil, ilaahna wuu ogaaday xaalkoodii.

3

muuse wuxuu ilaalinayay adhigii soddoggisii yetroo oo ahaa wadaadkii midyaan, oo wuxuu adhigii u soo kexeeyey meeshii cidlada ahayd shishadeeda, markaasuu wuxuu yimid buurtii ilaah oo ahayd xoreeb. markaasaa malaa'igtii rabbigu waxay uga muuqatay dab ololaya oo ka baxaya geed dhexdiis, kolkaasuu fiiriyey oo wuxuu arkay geedkii oo ololaya oo dabku gubayo, geedkuna ma basayn. markaasaa muuse wuxuu yidhi, anigu waan ku leexan doonaa, waanan arki doonaa muuqashadan weyn, iyo waxa geedku u guban waayay. oo markuu rabbigu arkay inuu ku soo leexday inuu arko ayaa ilaah uga yeedhay geedka dhexdiisii, oo wuxuu ku yidhi, muusow, muusow. markaasuu yidhi, waa i kan. markaasuu wuxuu ku yidhi, halkan ha u soo dhowaan, kabahana iska siib, waayo, meesha ad taagan tahay waa dhul quduus ah. oo weliba wuxuu kaloo ku yidhi, anigu waxaan ahay ilaahii aabbahaa oo ah ilaahii ibraahim, iyo ilaahii isxaaq, iyo ilaahii yacquub. markaasaa muuse wejigiisii qariyey, waayo, wuxuu ka cabsaday inuu ilaah eego. rabbiguna wuxuu ku yidhi, hubaal waxaan arkay dhibaataada dadkayga ku haysata masar, oo waan maqlay oohintii ay ooyeen kuwa hawsha ku qaxraya aawadood, waayo, anigu waan ogaahay caloolumadooda; oo waxaan u imid inaan ka samatabbixiyo gacanta masriyiinta, iyo inaan ka soo bixiyo dhulkaas, oo keeno dhul wanaagsan oo balaadhan, oo ah dal caano iyo malab la barwaaqaysan; waana meesha ay deggan yihiin reer kancaan, iyo reer xeed, iyo reer amor, iyo reer feris, iyo reer xiwi, iyo reer yebuus. oo haatan bal eeg, waxaa i hor timid oohintii reer binu israa'iil, oo weliba waxaan arkay cadaadinta ay masriyiintu ku cadaadinayaan iyaga. haddaba kaalay, oo waxaan kuu dirayaa fircoon, inaad dalka masar ka soo kaxaysid dadkayga reer binu israa'iil ah. markaasaa muuse wuxuu ilaah ku yidhi, bal yaan ahay anigu, markaan fircoon u tegayo, oo aan reer binu israa'iil ka soo bixinayo dalka masar? markaasuu wuxuu ku yidhi, xaqiqa aniga kula jiraya, oo taasaa calaamo kuu noqonaysa, inaan anigu ku soo diray; markii aad dadka ka soo bixiso masar, ilaah baad buurtan ugu adeegi doontaan. markaasaa muuse wuxuu ilaah ku yidhi, bal eeg, markii aan u tago reer binu israa'iil, oo aan ku idhaahdo iyaga, ilaahii awoyayaashiin baa ii soo kiin diray, oo iyaga waxay igu odhan doonaan, de magiciisaa maxaa la yidhaahdaa? haddaba maxaan ku odhan doonaa? markaasaa ilaah wuxuu muuse ku yidhi, anigu waxaan ahay kaan ahay; oo weliba wuxuu ku yidhi, waxaad ku odhan doontaa reer binu israa'iil, waan ahay

baa ii soo kiin diray. oo ilaah weliba wuxuu kaloo muuse ku yidhi, waxaad ku tidhaahdaa reer binu israa'iil, rabbiga ah ilaahii awoyayaashiin, oo ah ilaahii ibraahim, iyo ilaahii isxaaq, iyo ilaahii yacquub ayaa ii soo kiin diray; kanu waa magacyga weligay, oo lagyu xusuusto ka ab ka ab. bal tag, oo isu soo ururi waayeellada reer binu israa'iil, oo waxaad ku tidhaahdaa, rabbiga ah ilaahii awoyayaashiin, oo ah ilaahii ibraahim, iyo ilaahii isxaaq, iyo ilaahii yacquub ayaa ii muuqday, isagoo leh, hubaal waan idin soo booqday, oo waan arkay waxa laydinku sameeyey masar dhexdeeda, oo waxaan idhi, anigu waan idinka soo wadi doonaa dhibaataada masar, oo waxaan idin keeni doonaa dalka reer kancaan, iyo reer xeed, iyo reer amor, iyo reer feris, iyo reer xiwi, iyo reer yebuus, oo ah dal caano iyo malab la barwaaqaysan. oo codkaaga way maqli doonaan, markaas adiga iyo waayeellada reer binu israa'iil waa inaad u tagtaan boqorka masar, oo waxaad ku tidhaahdaan, rabbiga ah ilaahii cibraaniyada ayaa nala kulmay. haddaba waan ku baryaynaaye, iska kaaya daa aannu meel saddex maalmood loo socdo oo cidla ah tagnee, inaanuu al-labari u bixinno rabbiga ah ilaahayo. oo anna waxaan ogahay inaanu boqorka masar idiin sii daynayn inaad tagtaan, maya, ee wuxuuna idiinku diidayaa gacan xoog leh. markaasaan gacantayda soo kala bixin doonaa, oo waxaan masar ku layn doonaa caajaa'ibayadaya oo dhan oo aan ku dhex samayn doono iyada, oo markaas dabadeed wuu idin sii dayn doonaa inaad iska tagtaan. oo anigu dadkan raalli baan uga yeeli doonaa masriyiinta; oo waxay noqon doontaa in markii aad tagtaan aydnaan faromadhaan ku tegin, laakiinse naag waluba ha weyddiisato deriskeeda iyo tan guriga la joogta alaab lacag ah iyo alaab dahab ah, iyo dhar; waxaadna saari doontaan wiilashiinna iyo gabdhihiinna, oo waxaad dhici doontaan masriyiinta.

4

markaasaa muuse jawaabay oo wuxuu yidhi, laakiinse, bal ogow, ima ay rumaysan doonaan, codkaygana ma ay dhegaysan doonaan, waayo, waxay igu odhan doonaan, rabbigu kuuma uu muuqanin. markaasaa rabbigu wuxuu ku yidhi, waa maxay waxaas gacantaada ku jiraa? oo wuxuu yidhi, waa ul. markaasuu ku yidhi, bal dhulka ku tuur. markaa-suu dhulka ku tuuray, oo waxay noqotay abeeso. kolkaasaa muuse ka hor cararay. markaasaa rabbigu wuxuu muuse ku yidhi, bal gacanta soo fidi oo dabada ku dheg, kolkaasuu gacantii soo fidiyey oo dabada ku dhegay, kolkaasay noqotay ul gacantiisa ku jirta. sidaas yeel inay ku rumaystaan inuu kuu muuqday rabbiga ah ilaahii awoyayaashood, oo ah ilaahii ibraahim, iyo ilaahii isxaaq, iyo ilaahii yacquub. oo rabbigu wuxuu kaloo ku sii yidhi isagii, bal gacanta laabta saar, markaasuu gacanta laabta saaray, oo markii uu ka qaaday, bal eeg, gacantii baras bay yeelatay oo waxay u caddaatay sida baraf cad. markaasuu ku yidhi, bal gacanta laabta mar kale saar. kolkaasuu mar kale gacantii laabta saaray, oo markii uu ka qaaday laabtii, bal eeg, waxay haddana u rogmatay oo u ekaatay sida jidhkiisii kale. oo waxay noqon doontaa, hadday kugu rumaysan waayaan oo ay

calaamada hore codkeeda maqli waayaan, de markaas calaamada dambe codkeeday rumaysan doonaan. oo haddana waxay noqon doontaa, hadday rumaysan waayaan labadan calaamo, oo weliba ay codkaaga maqli waayaan, de markaas bal waa inaad webiga biyo ka qaaddid oo aad dhulka engegan ku shubtid, oo biyihii aad webiga ka qaadday, markay gaadhaan dhulka engegan dhiig bay noqon doonaan. markaasaa muuse wuxuu rabbiga ku yidhi, rabbiyow, anigu codkar ma ahi, hadda iyo hore toona, iyo tan iyo markaad ila hadashay anigoo addoonkaaga ah, maxaa yeelay, anigu hadalka waan shigaa, waanan carrab la'ahay. markaasaa rabbigu wuxuu ku yidhi, kan dadka afkiisa sameeyey waa ayo? yaase dadka carrab tira, ama dhego tira, ama wax tusa, ama indho tira? sow anigan rabbiga ah ma aha? haddaba sidaas daraadeed tag, oo anigaa afkaaga la jiri doona oo ku bari doona wixii aad ku hadli lahayd. isna wuxuu yidhi, rabbiyow, waan ku baryayaaye, dir kaad doonaysid inaad dirtid. markaasaa rabbigu u cadhooday muuse, oo wuxuu ku yidhi, sow ma joogo walaalkaa haaruun oo ah reer laawi? waan ogahay inuu isagu si wanaagsan u hadli karo. oo bal ogow, wuu u soo socdaa inuu kula kulmo, oo markuu ku arko, qalbigiisuu ka farxi doonaa. haddaba waa inaad isaga la hadashaa, oo aad erayada afkiisa ku riddaa, oo anigu afkaagaan la jiri doonaa, iyo afkiisaba, oo waxaan idin barayaa wixii aad samayn lahaydeen. oo isagu wuxuu kuu noqon doonaa ninka dadka kuula hadla, oo waxay noqon doontaa inuu isagu af kuu noqdo, adna waxaad isaga u noqon doontaa ilaah oo kale. haddaba waa inaad gacanta ku qaadatid ushan aad cajaa'ibyada ku samayn doontid. markaasaa muuse tegey oo wuxuu ku noqday soddoggii yetroo, oo wuxuu ku yidhi, waan ku baryayaaye, bal i sii daa aan tagee, oo ku noqdo walaalahayga masar jooga, oo aan soo arkee bal inay nool yihiin iyo in kale. markaasaa yetroo wuxuu muuse ku yidhi, nabad ku tag. markaasaa rabbigu wuxuu ku yidhi muuse, isagoo midyaan jooga, tag, oo masar ku noqo, waayo, dadkii doondoonyay inay nafta kaa qaadaan way wada dhinteen. markaasaa muuse wuxuu watay naagtiisii iyo wiilashiisii, oo wuxuu saartay dameer, wuxuuna ku noqday dalkii masar. markaasaa muuse ushii ilaah gacanta ku qaatay. rabbiguna wuxuu muuse ku yidhi, markii aad masar ku noqotid, cajaa'ibyadii aan gacantaada ku riday oo dhan fircoon hortiiisa ku samee, laakiinse anigu qalbigiisaan qallafin doonaa, oo dadka ma uu sii dayn doono inay tagaan. oo waxaad fircoon ku tidhaahdaa, rabbigu wuxuu yidhi, israa'iil waa wiilkayga curadka ah, oo waxaan adiga kugu idhi, wiilkayga sii daa, ha tagee oo ha ii adeeg. adiguse waad u diiday inuu tago. bal hadda ogow, waxaan dili doonaa wiilkaaga curadka ah. intay jidka sii socdeen meel bay ku habeen dhexeen, rabbi baana ugu yimid, oo wuxuu damcay inuu dilo isaga. markaasaa siforaah waxay qaadatay dhagax af leh, oo wiilkeedii buuryadiisii bay ku goowsay, oo waxay ku ag tuurtay cagihisa oo tidhi, hubaal waxaad ii tahay aroskii dhiigga. markaasuu iska daayay isagii. kolkaasay tidhi, waxaad ii tahay aroskii dhiigga gudniinta aawadeed. markaasaa rabbigu wuxuu haaruun ku yidhi, tag inaad muuse kaga hor tagtid

cidlada dhexdeeda. markaasuu tegey, oo wuxuu kaga hor tegey buurta ilaah, kolkaasuu dhunkaday. kolkaasaa muuse wuxuu haaruun u sheegay erayadii rabbigu u soo faray oo dhan, iyo calaamooyinkii uu ku amray oo dhan. markaasaa muuse iyo haaruun tageen oo waxay isu soo ururiyeen waayelladii reer binu israa'iil oo dhan. markaasaa haaruun kula hadlay erayadii rabbigu muuse u soo faray oo dhan, calaamooyinkiina dadka hortiiisuu ku sameeyey. dadkiina way rumaysteen, oo markay maqleen inuu rabbigu soo boogday reer binu israa'iil iyo inuu arkay dhibaataadooda ayay madaxa hoos u foorariyeen oo caabudeen.

5

oo dabadeedna muuse iyo haaruun waxay u tageen fircoon, oo waxay ku yidhaahdeen, rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil wuxuu leeyahay, sii daa dadkaygu ha tageene, inay cidlada iigu ciidaan. markaasaa fircoon wuxuu yidhi, waa ayo rabbiga ay wajaibka igu tahay inaan codkiisa maqlo oo aan reer binu israa'iil sii daayo? anigu garan maayo rabbiga, oo weliba sii dayn maayo reer binu israa'iil inay tagaan. markaasay waxay ku yidhaahdeen, ilaahii cibraaniyada ayaa nala kulmay, haddaba waannu ku baryaynaaye, na sii daa, aannu tagnee meel cidla ah oo saddex maalmood loo socdo oo aan allabari ugu bixinnee rabbiga ah ilaahayga inuusan belayaayo ama seef nagu soo dejin. markaasaa boqorkii masar wuxuu ku yidhi iyagii, muuse iyo haaruunow, maxaad dadka uga joojinaysaan shuqulladooda? orda oo hawlihiinna culculus qabsada. kolkaasaa fircoon wuxuu yidhi, bal eega, haatan dadka dalku waa badan yihiin, oo idinku waad ka nasiseen hawlhoodii cuscuslaa. markaasaa fircoon wuxuu isla maalintaas ku amray kuwii dadka hawsha ku cadaadin jiray iyo saraakiishoodii, isagoo leh, hadda dabadeed waa inaydnaan dadka siin caws ay leben ka sameeyaan sidii loo siin jiray, laakiinse iyagu ha tageen oo caws ha soo gurteen. oo lenbikii ay markii hore samayn jireen tiradiisii oo kale waa inaad hadda ka dib ku qasabtaan inay sameeyaan, oo waa inaydnaan waxba ka dhimin, waayo, waa caajisiin oo sidaas daraadeed waxay u qaylinayaan, iyagoo leh, na sii daa aannu tagnee oo aan ilaahayga allabari u bixinnee. haddaba nimanka ha lagu qasbo hawl ka culus intii hore inay ku hawshoodaan, oo yaanay hadal been ah u jeedin. markaasay kuwii hawsha dadka ku cadaadin jiray iyo saraakiishoodiiba dibadda u bexeen, oo waxay la hadleen dadkii, oo ku yidhaahdeen, waxaa fircoon idin leeyahay, caws idin siin maayo. idinku taga oo caws ka doonta meeshii aad ka heli kartaan, laakiin hawshiinna waxba laydinka dhimi maayo innaba. sidaa daraadeed ayaa dadku ku kala firdhay dalkii masar oo dhan inay jirrido jajab ah soo ururiyaan meeshii cawska laga siin jiray. oo kuwii dadka hawsha ku cadaadin jirayna way daddajiyeen, oo waxay ku yidhaahdeen, dhammeeya shuqulladiinna, iyo hawshiinna intii aad maalin walba samayn jirteen, sidii markii cawsku jiri jiray oo kale. oo saraakiishii reer binu israa'iil, oo fircoon kuwiisa dadka hawsha ku cadaadiyaa ay dadka madaxda uga dhigeen,

waa la garaacay, oo waxaa lagu yidhi, war maxaad shalay iyo maantaba hawshiinna u dhammayn weydeen oo aad lebenkii uga samayn weydeen sidii hore? markaasay saraakiishii reer binu israa'iil waxay u tageen oo u cataabeen fircoon, waxayna ku yidhaahdeen, war maxaad addoommadaada sidan ugula macamilootaa? addoommadaada caws lama siiyo, oo waxay nagu yidhaahdaan, leben sameeya. oo bal eeg, addoommadaadii waa la garaacaa, laakiinse gardarrada waxaa iska leh dadkaaga. laakiinse wuxuu ku yidhi iyagii, caajisiin baad tihiin, caajisiin baad tihiin, oo sidaas daraaddeed baad u leedihiin, aannu tagno oo aan rabbiga allabari u bixinno. haddaba taga oo shaqeeya, waayo, caws laydin siin maayo, oo weliba waa inaad keentaan tiradii lebenkii oo kale. oo saraakiishii reer binu israa'iil waxay arkeen in xaalkoodii xun yahay, markii lagu yidhi, waa inaydnaan waxba dhimin lebenkii aad maalin walba samayn jirteen. oo markay fircoon ka soo bexeen waxay ka hor yimaadeen muuse iyo haaruun oo jidka taagtaagan, oo waxay ku yidhaahdeen, rabbigu ha idin fiiriyo oo ha idin xukumo, waayo, waxaad naga dhigteen wax u ura fircoon iyo addoommadiisii si ay noo nacaan oo ay intay seefo noo qaataan noo laayaan. markaasaa muuse mar kale rabbiga u jeestay, oo wuxuu ku yidhi, rabbiyow, maxaad dadkan si xun ugula macamilootay? oo maxaad aniga ii soo dirtay? ilaa markii aan u imid fircoon oo aan magacaaga kula hadlay isaga, wax xun buu dadkan ku sameeyey, oo adna dadkaaga kama aad samatabbixin innaba.

6

markaasaa rabbigu wuxuu muuse ku yidhi, haddaba waad arki doontaa waxaan ku samayn doono fircoon, waayo, gacan xoog leh buu ku sii dayn doonaa iyaga, oo gacan xoog leh buu dhulkiisa kaga erii doonaa. markaasaa ilaah wuxuu la hadlay muuse oo ku yidhi, anigu waxaan ahay rabbiga, oo waxaan ugu muuqday ibraahim, iyo isxaaq, iyo yaquub, sidii ilaaha qaadirka ah, laakiinse magacyaga ah rabbi iguma ay aqoonin. oo weliba axdigaygii waan la dhigtay iyaga inaan siiyo dalka reer kancaan oo ah dalkii geeddin-imadooda oo ay qariibka ku ahaayeen. oo weliba waxaan maqlay cabaadka reer binu israa'iil oo masriyiintu addoonsiga ku sii hayaan, oo axdigaygii baan xusuustay. haddaba waxaad reer binu israa'iil ku tidhaahdaa, anigu waxaan ahay rabbiga, oo waan idinka soo bixin doonaa culaabta masriyiintu idinku hoos hayaan, waanan idinka xorayn doonaa addoonsi-gooda, waanan idinku furan doonaa gacan fidsan iyo xukummo waaweyn, oo waxaan idiin qaadan doonaa dad ahaan, oo aan idiin noqon doonaa ilaah, oo waxaad ogaan doontaan inaan anigu ahay rabbiga ilaahinna ah oo idinka bixinaya culaabti masriyiinta. oo waxaan idin geeyn doonaa dalkii aan ku dhaartay inaan siiyo ibraahim, iyo isxaaq, iyo yaquub, oo idinkaan dhaxal ahaan idiin siin doonaa. anigu waxaan ahay rabbiga. muusena sidaasuu reer binu israa'iil ula hadlay, laakiinse ma ayan maqlin muuse, caloolxumadooda iyo addoonsiga aan looga tudhayn aawadood. markaasaa rabbigu muuse la hadlay, isagoos leh, fircoon oo ah boqorka masar u tag, oo la

hadal, si uu u sii daayo reer binu israa'iil si ay dalkiisa uga baxaan. markaasaa muuse rabbiga la hadlay oo wuxuu ku yidhi, bal eeg, reer binu israa'iil ima maqline, de haddaba sidee buu fircoon ii maqli doonaa, anigoo aan bushimaha ka xalaalaysnayn? markaasaa rabbigu wuxuu la hadlay muuse iyo haaruun, oo amar buu u soo faray reer binu israa'iil, iyo boqorkii masar oo ahaa fircoon, inay reer binu israa'iil ka soo wadaan dalka masar. kuwanu waa madaxdii reerihii awowayaashood, kuwanu waa reer ruubeen oo ahaa curadkii israa'iil, xanoog, iyo falluu, iyo xesroon, iyo karmii; kuwanu waa qolooyinkii reer ruubeen. reer simecoonna waa kuwan, yemuu'eel, iyo yaamiin, iyo ohaad, iyo yaakiin, iyo sohar, iyo shaa'uul oo ahaa wiilkii ay naag reer kancaan ah dhashay. kuwanu waa qolooyinkii reer simecoon. kuwanuna waa reer laawi magacyadoodii, iyo sidii farcankoodii kala ahaayeen; gershoon, iyo qohaad, iyo meraarii. oo laawi cimrigiisii wuxuu ahaa boqol iyo toddoba iyo soddon sannadood. reer gershoon, iyo sidii qolooyinkoodu kala ahaayeenna waa libnii iyo shimcii. reer qohaadna waa camraam, iyo isehaar, iyo xebroon, iyo cusii'eel. oo qohaad cimrigiisiina wuxuu ahaa boqol iyo saddex iyo soddon sannadood. reer meraariina waa maxlii iyo mushii. kuwanu waa qolooyinkii reer laawi iyo sidii ay farcankoodii kala ahaayeen. oo camraam wuxuu guursaday yookebed oo eeddadiis ahayd, oo waxay u dhashay haaruun iyo muuse. oo camraam cimrigiisiina wuxuu ahaa boqol iyo toddoba iyo soddon sannadood. reer isehaarna waa qorax, iyo nefeg, iyo sikrii. reer cusii'eelna waa miishaa'eel, iyo elsaafaan, iyo sitrii. haaruunna wuxuu guursaday eliishebac ina cammiinaadaab oo ahayd naxshoon walaashiis; oo waxay u dhashay naadaab iyo abiihuu, iyo elecaasaar, iyo iitaamaar. reer qoraxna waa asiir, iyo elqaanaah, iyo abii'aasaaf. kuwanu waa qolooyinkii reer qorax. markaasaa elecaasaar oo ahaa ina haaruun wuxuu guursaday gabdhihii fuuti'eel middood, oo waxay u dhashay fiinxaas. kuwanu waa madaxdii reer laawi, iyo qolooyinkoodii siday kala ahaayeen. kuwanu waa haaruun iyo muuse kuwii rabbigu ku yidhi, reer binu israa'iil ka soo wada dalka masar sida ay dadkooda guutooyinkoodu yihiin. kuwanuna waa kuwii la hadlay boqorkii masar oo fircoon ahaa, inuu dalka masar ka bixiyo reer binu israa'iil. iyagu waa muusahaas iyo haaruunkaas. maalintii rabbigu la hadlay muuse oo dalka masar jooga, wuxuu rabbigu ku yidhi muuse, anigu waxaan ahay rabbiga. boqorka masar oo fircoon ah la hadal oo waxaad u sheegtay wixii aan kugula hadlo oo dhan. markaasaa muuse wuxuu ku yidhi rabbiga, bal eeg, anigu bushimaha kama xalaalaysni, de haddaba sidee buu fircoon ii maqlayaa?

7

markaasaa rabbigu wuxuu muuse ku yidhi, bal fiiri, waxaan fircoon kaaga dhigay sidii ilaah oo kale, walaalkaa haaruunna wuxuu ahaan doonaa nebigaaga. adigu waa inaad ku hadasho waxa aan kugu amrayo oo dhan; walaalkaa haaruunna waa inuu fircoon la hadlo si uu reer binu israa'iil u sii daayo si ay dalkiisa uga baxaan. oo fircoon qalbigiisana

waan qallafin doonaa, calaamooyinkayga iyo ca-jaa'ibayadayaana waan ku badin doonaa dalka masar. laakiin fircoon kuma markaasaa masriyiintu ogaan gacantayda saari doonaa masar, oo aan soo bixin doonaa ciidankayga oo ah dadkayga reer binu is-raa'iil, waanan kaga soo saari doonaa xukummo waa'eyn dalka masar. markaasaa masriyiintu ogaan doonaan inaan anigu rabbiga ahay, markii aan gacantayda masar ku kor fidiyo, oo aan reer binu israa'iil ka dhex bixiyo iyaga. markaasaa muuse iyo haaruun sidaas yeeleen. sidii rabbigu ku amray, ayay yeeleen. muusena markaas wuxuu jiray siddeetan sannadood, haaruunna wuxuu jiray saddex iyo siddeetan sannadood markay fircoon la hadleen. markaasaa rabbigu la hadlay muuse iyo haaruun, oo wuxuu ku yidhi, markii fircoon idinla hadlo, oo idinku yidhaahdo, cajaa'ib i tusaa; markaas waxaad haaruun ku tidhaahdaa, ushaada qaado, oo fircoon hortiiisa ku tuur, si ay abeeso u noqoto. markaasaa muuse iyo haaruun waxay u tageen fircoon, oo waxay yeeleen sidii rabbigu ku amray, markaasaa haaruun ushiisii ku hor tuuray fircoon iyo addoommadiisii, oo waxay noqotay abeeso. fircoonna markaasuu wuxuu u yeedhay raggiisii xigmadda lahaa iyo saaxiriintiisii, markaasaa falalowyadii masarna iyana yeeleen sidii si le'eg oo falfalkoodii ku sameeyeen. waayo, nin waluba wuxuu tuuray ushiisii, markaasay waxay noqdeen abeesooyin, laakiinse ushii haaruun baa wada liqday ulahoodii oo dhan. qalbigii fircoonna wuu sii qallafsanaaday, mana uu dhegaysan iyagii, sidii rabbigu yidhi. markaasaa rabbigu wuxuu muuse ku yidhi, fircoon waa macangag, oo wuu diidayaa inuu dadka sii daayo. bal subaxda fircoon u tag, waayo, aroortu wuxuu tagaa biyaha. haddaba waxaad iistaagtaa webiga qarkiisa inaad la kulantid isaga; oo gacanta waxaad ku qaadataa ushii abeesada noqotay. oo waxaad isaga ku tidhaahdaa, rabbiga ah ilaaha cibraaniyada ayaa ii soo kaa diray, oo wuxuu kugu yidhi, sii daa dadkayga ha tageene, inay cidlada iigu adeegaan; oo bal eeg, hadda ka hor ima aad maqlin. oo waxaa rabbigu ku leeyahay, tan ayaad ku ogaan doontaa inaan rabbiga ahay, bal ogow, ushan aan gacanta ku hayo ayaan ku dhufan doonaa biyaha webiga ku jira, markaasay waxay u rogmnan doonaan dhiig. oo kalluunka biyaha ku jiraana way wada bakhtiyi doonaan, markaasaa webigu soo uri doonaa; kolkaasaa masriyiintu aad u nebaan doonaan inay webiga biyo ka cabbaan. rabbigu wuxuu muuse ku yidhi, waxaad haaruun ku tidhaahdaa, ushaada qaado, oo gacanta ku kor fidi biyaha masar, iyo webiyaashooda, iyo durdurradooda, iyo galalkooda, iyo balliyadooda biyaha ah oo dhan, si ay u noqdaan dhiig; oo dhulka masar oo dhammu wuxuu noqon doonaa dhiig miidhan, oo ku jiri doona weelasha qoriga ah iyo weelasha dhagaxa ahba. markaasaa muuse iyo haaruun yeeleen sidii rabbigu ku amray; kolkaasuu ushii kor u qaaday, oo biyihii webiga ku jiray ku dhuftay fircoon iyo addoommadiisii hortooda, markaasaa biyihii webiga ku jiray oo dhammu waxay u rogmadeen dhiig. kalluunkii webiga ku jirayna way wada bakhtiyeen; webigiina waa uray, masriyiintiina biyo way ka cabbi kari waayeen webigii; dhulkii masar oo dhammuna wuxuu noqday dhiig miidhan.

markaasaa saaxiriintii masarna waxay yeeleen sidii si le'eg oo falfalkoodii ku sameeyeen. qalbigii fircoonna wuu sii qallafsanaaday, mana uu dhegaysan iyagii, sidii rabbigu yidhi. kolkaasaa fircoon noqday oo gurigiisii tegey, waxanna qalbigiisii maba uu gelin. markaasaa masriyiintii oo dhammu waxay qoteen webiga dhinacyadiisa inay helaan biyo ay cabbaan, waayo, biyihii webiga way cabbi kari waayeen. oo intii rabbigu webiga kharribay toddoba maal-mood baa ka dambaysay.

8

markaasaa rabbigu wuxuu muuse ku yidhi, fircoon u tag, oo waxaad ku tidhaahdaa, waxaa rabbigu leeyahay, dadkayga sii daa ha tageene inay ii adeegaan. oo haddii aad diiddo inaad sii daysid, bal hadda ogow, waddankaaga oo dhan waxaan ku soo dayn doonaa rahyo. oo webiga waxaa ka buuxsami doona rahyo, markaasay waxay tegi doonaan oo geli doonaan gurigaaga, iyo qawladdaada aad seexatid, iyo sariirtaada dusheeda, iyo guryaha addoommadaada oo dhan, iyo dadkaaga dushiisa, iyo foornooyinkaaga dhexdooda, iyo weelashaada wax lagu cajiimo oo dhan; oo rahyadu waxay kor fuuli doonaan adiga, iyo dadkaaga, iyo addoommadaada oo dhanba. markaasaa rabbigu wuxuu muuse ku yidhi, waxaad haaruun ku tidhaahdaa, gacanta adoo ushaada ku haysta ku fidi webiyaasha dushooda, iyo durdurrada dushooda, iyo balliyada dushooda, oo rahyo ku soo daa dalka masar. markaasaa haaruun gacanta ku kor fidiyey biyihii dalka masar oo dhan, kolkaasaa rahyadii soo baxeen oo qariyeen dalkii masar. saaxiriintiina sidaas si le'eg bay yeeleen oo falfalkoodii ku sameeyeen, oo rahyo bay keeneen dalkii masar. markaasaa fircoon wuxuu u yeedhay muuse iyo haaruun, oo wuxuu ku yidhi, rabbiga noo barya inuu rahyada naga qaado aniga iyo dadkaygaba; oo markaasaan dadka sii dayn doonaa inay tagaan oo ay rabbiga allabari u bixiyaan. kolkaasaa muuse wuxuu fircoon ku yidhi, adaa amarka leh; goormaan idiin baryaa adiga iyo addoommadaada iyo dadkaaga, iyo in rahyada laga baabbi'yo adiga iyo guryahaagaba, oo ay ku hadhaan webiga keliya? markaasuu ku yidhi, berri. isaguna wuxuu yidhi, sidaad u tidhi ha noqoto, bal inaad ogaatid inaanu jirin mid la mid ah rabbiga ah ilaahayaga. oo rahyadu waa ka tegi doonaan adiga iyo guryahaaga, iyo addoommadaada, iyo dadkaagaba, oo waxay ku hadhi doonaan webiga oo keliya. markaasay muuse iyo haaruun ka tageen fircoon; markaasaa muuse rabbiga ugu qayshaday wax ku saabsan rahyadii uu ku soo daayay fircoon. rabbiguna wuu yeelay siduu muuse yidhi, oo rahyadii waa ka idlaadeen guryihii, iyo barxadihii, iyo beerihiiba. kolkaasay isu soo wada ururiyeen oo meelo ku tuuleen, markaasaa dalkii uray. fircoonse markuu arkay inay wixii joogsadeen ayuu qalbiga ka sii qallafsanaaday, mana uu dhegaysan iyagii, sidii rabbigu yidhi. markaasaa rabbigu wuxuu muuse ku yidhi, waxaad haaruun ku tidhaahdaa, ushaada fidi oo ciidda dhulka ku dhufo si uu dalka masar oo dhammu injir miidhan u noqdo. markaasay sidii yeeleen. kolkaasaa haaruun ushiisii gacanta ku fidiyey, oo wuxuu ku dhufay ci-

idda dhulka, kolkaasaa injiru gashay dadkii iyo duunyadiiba; ciiddii dhulka oo dhammuna waxay noqotay injir miidhan oo qulqulaysa dalkii masar oo dhan. saaxiriintiina saasay yeeleen, oo waxay damceen inay injir falfalkoodii ku keenaan, laakiinse way kari waayeen; injir baana ku jirtay dadkii iyo duunyadiiba. markaasaa saaxiriintii waxay fircoon ku yidhaahdeen, tanu waa fartii ilaah. qalbigii fircoonna wuu sii qallafsanaday, mana uu dhegaysan iyagii, sidii rabbigu yidhi. markaasaa rabbigu wuxuu muuse ku yidhi, aroor hore kac oo fircoon hortiiisa istaag, waayo, markaasuu biyaha tegayaa, oo waxaad ku tidhaahdaa, waxaa rabbigu leeyahay, dadkayga sii daa ha tageene inay ii adeegaan. haddii kalese hadaadan dadkayga sii daynin inay tagaan, bal ogow, waxaan idiin soo diri doonaa duqsiiyo faro badan, adiga, iyo addoommadaada, iyo dadkaaga, iyo guryahaaga dhexdooda; oo guryaha masriyiinta oo dhanna waxaa ka buuxsami doona duqsiiyo faro badan, iyo weliba dhulka ay joogaanba. inaad ogaatid inaan anigu dhulka dhexdiisa ku ahay rabbiga, maalin-taas waan ka duwi doonaa dalka goshen oo dadkaygu deggan yahay, inaan duqsiiyo badanu halkaas jirin innaba. oo dadkayga iyo dadkaagana waan kala sooci doonaa; calaamadaasuna berri bay ahaan doontaa. rabbiguna sidii buu yeelay, oo duqsiiyo badan oo baas ayaa yimid gurigii fircoon, iyo guryihii addoommadiisa, oo dalkii masar oo dhanna duqsiyadii badnaa aawadood ayuu u kharribmay. markaasaa fircoon wuxuu u yeedhay muuse iyo haaruun, oo wuxuu ku yidhi, taga oo ilaahiin dalka dhexdiisa alabari ugu bixiya. kolkaasaa muuse ku yidhi, sidaas inaan yeelno ma habboona; waayo, karaahiyada masriyiinta ayaannu rabbiga ilaahiyaga ah u bixinaynaa. bal eeg, miyaannu karaahiyada masriyiinta ku allabarinnaa iyagoo noo jeeda? de sow na dhagxin maayaan? meel saddex maalmood loo socdo oo cidla ah ayaannu tegaynaa, oo allabari ugu bixinaynaa rabbiga ilaahiyaga ah, siduu nagu amri doono. markaasaa fircoon wuxuu ku yidhi, waan idin sii daynayaa inaad tagtaan inaad cidlada allabari ugu bixisaan rabbiga ilaahiinna ah, laakiinse waa inaydinaan aad u fogaana. iina soo duceeya. muusena wuxuu ku yidhi, bal eeg, waan kaa baxayaa oo waxaan rabbiga ka baryi doonaa inay duqsiyada badanu berri ka tagaan fircoon iyo addoommadiisa, iyo dadkiisa, laakiinse fircoon yuusan mar dambe khiyaano nagula macamiloon, isagoo aan daynin dadka inay tagaan si ay allabari ugu bixiyaan rabbiga. markaasaa muuse ka tegey fircoon, oo wuxuu baryay rabbiga. rabbiguna sidii muuse yidhi ayuu yeelay; duqsiyadii badnaana wuu ka kexeeyey fircoon, iyo addoommadiisii, iyo dadkiisiiba. mid qudh ahna kama hadhin. markanna fircoon qalbiga ayuu ka sii qallafsanaday, oo dadkiina siima uu dayn inay tagaan.

9

markaasaa rabbigu wuxuu muuse ku yidhi, fircoon u tag, oo waxaad ku tidhaahdaa, waxaa rabbiga ah ilaaha cibraaniyadu leeyahay, dadkayga sii daa ha tageene, inay ii adeegaan. waayo, haddii aad sii dayn weydo, oo aad sii haysatid, bal ogow, gacanta rabbigu

waxay ku dhici doontaa xoolahaaga berrinka jooga, ha ahaadeen fardaha, dameeraha, geela, lo'da, iyo ad-higaba; waxaana dhici doona cudur baas. oo rabbigu waa kala sooci doonaa xoolaha reer binu israa'iil iyo xoolaha masar; oo waxa reer binu israa'iil ay leeyihiinna waxba kama dhiman doonaan. rabbiguna wakhti buu u qabtay, isagoo leh, berri rabbigu waxan ayuu dalka dhexdiisa ku samayn doonaa. rabbiguna waxaas waa sameeyey maaliintii dambe, oo xoolihii masar oo dhammuna way wada bakhtiyeen; laakiinse xoolihii reer binu israa'iil midna kama bakhtiyin. markaasaa fircoon cid diray, oo bal eeg, xoolihii reer binu israa'iil xataa mid kama bakhtiyin. laakiinse fircoon wuu madax adkaaday, dadkiina siima uu dayn inay tagaan. markaasaa rabbigu wuxuu muuse iyo haaruun ku yidhi, waxaad qadataan cantoobooyin dambaska foornada ah, oo muuse samada ha u saydho fircoon hortiiisa. oo waxay noqon doontaa habaas dhulka masar oo dhan dul yaal, oo dalka masar oo dhan waxaa dadka iyo duunyadaba ka soo bixi doona boogo xunxun. markaasay qaadeen dambaskii foornada, oo waxay hor istaageen fircoon; kolkaasaa muuse xagga samada kor ugu saydhay, markaasaa dadkii iyo duunyadiiba waxaa ka soo wada baxay boogo xunxun. oo saaxiriintiina muuse ma ay hor istaagi karin boogaha dartood, waayo, booguhu waxay ka soo bexeen saaxiriintii iyo masriyiintii oo dhan. rabbiguna waa sii qallafiyeey fircoon qalbigiisii, oo isna ma uu dhegaysan iyagii, sidii rabbigu muuse ku yidhi. markaasaa rabbigu wuxuu muuse ku yidhi, aroor hore kac, oo fircoon hortiiisa istaag, oo waxaad ku tidhaahdaa, rabbiga ilaaha cibraaniyada ah wuxuu leeyahay, dadkayga sii daa ha tageene, inay ii adeegaan. waayo, waxaan markan qalbigaaga, iyo addoommadaada, iyo dadkaagaba ku soo dayn doonaa belaaayadayda oo dhan, inaad ogaatid inaan dhulka oo dhan lagu arag mid anoo kale ah. waayo, haatan hadaadan gacantayda fidin lahaa, oo aan belaaayo kugu dhufan lahaa adiga iyo dadkaagaba, de markaas adiga dhulka waa lagaa baabbi'in lahaa, laakiin sababtan aawadeed ayaan kuu taagay, inaan xooggayga kaa muujiyo iyo in magacayga laga sheego dhulka oo dhan. ma weli baad dadkayga iska weynaynaysaa, oo aanad sii daynin? bal ogow, berrito haddaa oo kale waxaan soo daadin doonaa roobdhagaxyaale baas oo aan weligiis lagu arag masar tan iyo maaliintii la dhisay ilaa haatan. haddaba cid u dir oo la soo dhaqso lo'daada iyo waxa berrinka kuu jooga oo dhan; waayo, dad iyo duunyo wixii berrinka laga helo oo dhan oo aan guryaha la soo gelin, waxaa ku soo degi doona roobka dhagaxyada leh, wayna dhiman doonaan. markaasaa mid kasta oo addoommadii fircoon ka mid ahaa oo ka cabsanayay ereyigii rabbiga, addoommadiisii iyo lo'diisii ayuu xagga guryaha u eryay; kii aan dan ka lahayn ereyigii rabbigase addoommadiisii iyo lo'diisiiba ayuu berrinka ku daayay. markaasaa rabbigu wuxuu muuse ku yidhi, gacanta xagga samada u fidi, in roobka dhagaxyada leh ku soo dego dalka masar oo dhan, dadka dushiisa iyo duunyada dusheeda iyo dhalatada duurka ku taal dusheeda oo dhan ee dalka masar dhammaantiis. markaasaa muuse uushiisii u fidiey xagga samada, oo rabbigu wuxuu soo diray onkod iyo roobdhagaxyaale, wax-

aana dhulka ku soo degay dab; oo rabbigu wuxuu dalkii masar ku soo daayay roobdhagaxyaaale. sidaas daraaddeed waxaa ku soo da'ay roobdhagaxyaaale baas, roobka dhagaxyada lehna waxaa ku qaldanaa dab, kaas oo kalena weligiis kama di'in dalka masar oo dhan tan iyo maalintii ay quruun noqotay ilaa haatan. oo roobkii dhagaxyada lahaana wuxuu laayay wax alla wixii dalka masar oo dhan duurkiisa joogay, dad iyo duunyoba; oo dhalatadii duurka oo dhanna roobkii dhagaxyada lahaa baa laayay, oo dhirtii duurka oo dhanna wuu jebebiyey. waxaa keliyahoo aan roobdhagaxyaaale ku di'in dalkii goshen oo reer binu israa'iil joogeen. markaasaa fircoon cid u diray, oo u yeedhay muuse iyo haaruun, oo wuxuu iyagii ku yidhi, markan waan dembaabay; rabbigu waa xaq, aniga iyo dadkaygubana shar baannu leenahay. bal rabbiga noo barya, waayo, roobkan dhagaxyada leh iyo onkodkan weynu waa nagu filan yihiin; oo waan idin sii dayn doonaa, oo idinku mar dambe sii joogi maysaan innaba. kolkaasaa muuse wuxuu isagii ku yidhi, isla markii aan ka baxo magaalada ayaan gacmahayga u kala bixin doonaa rabbiga, oo onkodku waa joogsan doonaa, roobdhagaxyaaale dambena ma jiri doono, si aad adigu u ogaatid inuu rabbigu dhulka leeyahay. laakiin waan ogahay in adiga iyo addoommadaadu aydnaan weli ka cabsanayn rabbiga ilaaha ah. oo cudbigii iyo shaciirkiiba waa baabbe'een; waayo, shaciirku waa midhaystay, cudbigana ubax baa ka baxayay. laakiinse sarreenkii waxba kuma dhicin; waayo, weli aad uma uu bixin. oo muusena magaaladii buu ka baxay, wuuna ka tegey fircoon, oo gacmihisii buu u kala bixiyey rabbiga. markaasaa onkodkii iyo roobkii dhagaxyada lahaaba joogsadeen, roobkiina dhulka kuma shubmin. fircoonna kolkuu arkay inay joogsadeen roobkii iyo roobdhagaxyaalihii iyo onkodkiiba, ayuu weliba sii dembaabay, oo qalbigiisiina wuu sii qallafiyeey, isaga iyo addoommadiisiiba. oo fircoon qallabiisina waa sii qallafsanaaday, oo reer binu israa'iilna siima uu dayn inay tagaan, sidii rabbigu muuse afkiisa kaga hadlay.

10

kolkaasaa rabbigu muuse ku yidhi, orod oo fircoon u gal, waayo, qalbigiisii waan qallafiyeey, iyo qalbiyadii addoommadiisa, inaan calaamooyinkaygan dhexdooda ka muujiyo, iyo inaad adigu u sheegtid dhagaxa wiilkaaga, iyo wiilkaaga wiilkiisa, wixii aan ku sameeyey masriyiinta, iyo calaamooyinkaygii aan ku dhex sameeyey, inay iyagu ogaadaan inaan anigu ahay rabbiga. markaasaa muuse iyo haaruun waxay u tageen fircoon, oo ku yidhaahdeen, rabbiga ah ilaaha cibraaniyadu wuxuu kugu yidhi, ilaa goormaad diidaysaa inaad hortayda is-hoosaysiiso? dadkayga sii daa ha tageene, inay ii adeegaan. laakiinse had-dii aad diiddo inaad dadkayga sii dayso, bal ogow, berrito dalkaaga ayax baan ku soo dayn doonaa, oo dhulkuu qarin doonaa, si aan dhulka loo arkin, oo wuxuu cuni doonaa wixii ka baxsaday roobkii dhagaxyada lahaa oo idiin hadhay, oo wuxuu kaloo cuni doonaa geed kasta oo duurka idiinka baxaya. oo wuxuu ka buuxsami doonaa guryahaaga, iyo guryaha

addoommadaada, iyo guryaha masriyiinta oo dhan; si aan aabbayaashii iyo awoyayaashii midkoodna arag tan iyo waagii ay dhulka joogeen ilaa maantadan. kolkaasuu ka noqday oo ka tegey fircoon. markaasaa fircoon addoommadiisii waxay ku yidhaahdeen, ilaa goormuu ninkanu dabin inagu noqon-ayaa? inaga sii daa nimanka, rabbiga ilaahooda ah ha u adeegeene. war miyaadan weli ogayn in masar baabba'day? markaasaa muuse iyo haaruun mar kale loo keenay fircoon. kolkaasuu wuxuu ku yidhi, taga oo rabbiga ilaahiinna ah u adeega, laakiinse waa ayo kuwa tegayaa? muusena wuxuu yidhi, annagu waannu tegaynaa yar iyo weynba, oo waxaannu la tegaynaa wiilashayada iyo gabdahayaga, iyo adhya-hayaga, iyo lo'dayada oo dhan; waayo, waxaannu u iidaynaa rabbigayaga. oo wuxuu iyagii ku yidhi, rabbigu ha idinla jiro, haddaan idin sii daayo idinka iyo yaryarkiinnaba, laakiinse bal ogaad in wax xumu idinka horreeyaan. sidaas ma aha; ee intiinna ragga ahu taga, oo rabbiga u adeega; waayo, taasuu waa wixii aad doonayseen. kolkaasaa fircoon hortiiisa laga eryay iyagii. markaasaa rabbigu wuxuu muuse ku yidhi, gacantaada ayaxa ugu fidi dalka masar korkiisa, inuu kor yimaado dalka masar, oo uu cuno geed yar oo kasta, oo ah in alla intii roobkii dhagaxyada lahaa ka baxsatay. markaasuu muuse ushiisii dalkii masar ku kor fidiyey, oo rabbigu maalintaa oo dhan iyo habeenkii oo dhan, wuxuu dhulkii ku soo daayay dabayl bari ka timid, oo markii waagii beryay ayaa dabayshii bari ayaxii keentay. kolkaasaa ayaxii dalkii masar oo idil dul fuulay, oo wuxuu ku soo degay dalkii masar oo dhan; wuxuuna ahaa ayax baas; hortiiisna lama arag ayax saas oo kale ah, dabadiisna ma jiri doono kaas oo kale. waayo, wuxuu qariyey dhulka dushiisa oo dhan, kolkaasaa dalkii gudcur noqday; oo wuxuu cunay dhalatadii waddanka oo dhan, iyo midhihihi dhirtii roobkii dhagaxyada lahaa ka baxsaday oo dhan; oo dalkii masar oo dhanna wax cagaar ahuna kuma hadhin ama dhir ha noqoto ama dhalatada duurka. markaasaa fircoon dhaqso ugu yeedhay muuse iyo haaruun, oo wuxuu ku yidhi, waan ku dembaabay rabbiga ilaahiinna ah iyo idinkaba. haddaba waan ku baryayaaye, iga cafi dembigayga markan keliya, oo ii barya rabbiga ilaahiinna ah, inuu iga qaado dhimashadan keliya. kolkaasuu fircoon dibadda uga baxay oo rabbiga baryay. markaasaa rabbigu wuxuu soo leexiyey dabayl aad iyo aad u xoog badan oo galbeed ka timid, kolkaasay ayaxii kor u qaaday oo waxay ku gurtay badda cas, oo xataa ayax qudha ahi kuma hadhin dalka masar oo dhan. markaasaa rabbigu sii qallafiyeey fircoon qalbigiisii, mana uusan sii dayn reer binu israa'iil inay tagaan. markaasaa rabbigu wuxuu muuse ku yidhi, gacantaada xagga samada u taag, in gudcur ku soo dego dalka masar, kaasoo ah gudcur aad u daran. kolkaasaa muuse gacanta xagga samada u taagay; oo waxaa dalkii masar ku soo degay gudcur weyn oo in saddex maalmood ah jiray; oo midkoodna midka kale ma arkin, ama midkoodna meeshiisii kama kicin in saddex maalmood ah; laakiinse reer binu israa'iil oo dhan guryahoodu iftiin bay lahaayeen. markaasaa fircoon muuse u yeedhay oo wuxuu ku yidhi, taga oo rabbiga u adeega; laakiinse adhyihiinna iyo lo'diinnu

ha joogeen; yaryarkiinnuse ha idin raaceen. muusena wuxuu yidhi, de waa inaad weliba na siisaa allabaryo iyo qurbaan la gubo, oo aannu u bixinno rabbiga ah ilaahayaga. lo'dayaduna waa inay na raacdaa, oo waa inaan neef keliyahu dib nooga hadhin, waayo, iyada waa inaanu wax ka qaadanna si aannu ugu adeegno rabbiga ah ilaahayaga. annagu garan mayno wax aannu ugu adeegno rabbiga jeeraannu tagno xaggaas. laakiinse rabbigu waa sii qallafiyey fircoon qalbigiisii, mana u doonaynin inuu iyaga sii daayo. markaasaa fircoon wuxuu isagii ku yidhi, war iga tag, oo iska jir, si aadan wejigayga mar dambe u arkin, waayo, maaliintii aad wejigayga aragtid hubaal waad dhiman doontaa. markaasaa muuse wuxuu ku yidhi, adigu si wanaagsan baad u hadashay, oo wejigaaga mar dambe arki maayo.

11

markaasaa rabbigu wuxuu muuse ku yidhi, weli belaa kale ayaan fircoon iyo masar ku soo dejin doonaa; oo dabadeedna wuu idin sii dayn doonaa inaad halkan ka tagtaan, oo markuu idin sii daayo, giddigiin ayuu halkan idinka sii wada eryi doonaa. haddaba dadka dhegihiisa maqashii, oo nin waluba ha weyddiisto deriskiisa, naag walubana ha weyddiisato deriskeeda alaab lacag ah iyo alaab dahab ah. rabbiguna masriyiintii ayuu dadkii raalli uga dhigay. oo weliba ninkii muuse ahaa wuxuu dalka masar ku ahaa mid aad u weyn xagga fircoon addoommadiisa iyo xagga dadkaba. muusena wuxuu yidhi, waxaa rabbiigu leeyahay, habeenbadhka baan dalka masar ku dhex soconayaa, oo curadyada dalka masar jooga oo dhammu way wada dhiman doonaan, curadka fircoon oo ku fadhiya carshigiisa, ilaa la gaadho curadka gabadha addoonta ah oo ka dambaysa dha-gaxshiidka, iyo curadyada xoolaha oo dhan. oo waxaa dalka masar oo dhan jiri doonta oohin weyn, taas oo kale aan hore loo arag, hadda kaddibna aan la arki doonin marnaba. laakiinse reer binu israa'iil dad iyo duunyo toona xataa eeyna afka u kala qaadi maayo, si aad u ogaataan in rabbigu kala duway masriyiinta iyo reer binu israa'iil. oo addoommadaadan oo dhammu anigay ii iman doonaan, oo anigay ii sujuudi doonaan, iyagoo leh, iska bax, adiga iyo dadka kula socda oo dhammuba; oo markaas dabadeed ayaan bixi doonaa. oo wuxuu fircoon kaga tegey cadho aad u kulul. markaasaa rabbigu wuxuu muuse ku yidhi, fircoon hadalkaaga dhegaysan maayo, inay cajaan'ibayadaydu dalka masar ku sii bataan aawadeed. muuse iyo haaruunna cajaan'ibayadan oo dhan waxay ku sameeyeen fircoon hortiisa; rabbiguna waa sii qallafiyey qalbigii fircoon oo isna ma uusan sii dayn reer binu israa'iil inay dalkiisa ka baxaan.

12

oo rabbigu wuxuu muuse iyo haaruun kula hadlay dalka masar, oo ku yidhi, bishanu waxay idiin noqonaysaa tii bilaha ugu horraysay; oo waxay idiin noqonaysaa sannadda bisheedii kowaad. shirka reer binu israa'iil oo dhan la hadla oo waxaad ku tidhaah-

daan, maalinta tobnaad oo bishan waa in nin waluba wan qaataa sida reeraha aabbayaashood yihiin, qoys waluba wan ha qaato; oo haddii qoys uusan wada qaadan karin wan, de markaas waa in isaga iyo deriskiisa oo ah kan qoyskiisa ku xiga ay mid wada qaataan oo ay u qaybsadaan sida tirada dadku tahay; nin walba sida cuntadiisu tahay waa inaad u tirisaan kalaqaybinta wanka. wankiinnu waa inuu ahaadaa mid aan iin lahayn, waana inuu ahaadaa mid lab oo sannad jiray, waana inaad wananka ama orgiyada ka bixisaan, oo waa inaad gooni u xidhaan ilaa bisha maaliinteeda afar iyo tobnaad; oo ururka shirka reer binu israa'iil oo dhammu waa inay makhribkii qalaan. oo waa inay dhiigga wax ka qaataan, oo ay mariyaan fayaraadda albaabka labadeeda dhinac iyo meesheeda sare oo ah guryaha ay wax ku dhex cuni doonaan. oo habeenkaas waa inay cunaan hilibka oo dab lagu dubay, iyo kibus aan khamiir lahayn, oo ha ku cuneen caleemo qadhaadh. ha cunina isagoo ceedhiin ama biyo lagu kariyey, laakiin waxaad cuntaan isagoo dab lagu dubay, oo qaba madaxiisa iyo mijhiisa iyo waxa gudhihiisa ku jira qaba. oo waa inaydnaan waxba ka reebin ilaa subaxda, laakiin waxa ka hadha markuu waagu beryo waa inaad dab ku guubtaan. oo sidan waa inaad u cuntaan, idinkoo guntan, oo kabiihinna cagaha idiinku jiraan, ushiinnuna gacanta idiinku jirto; oo waa inaad degdeg u cuntaan; waayo, waa rabbiga kormariddiisa. waayo, habeenkaas waxaan dhex mari doonaa dalka masar, oo waxaan wada layn doonaa curadyada dalka masar oo dhan, kuwa dadka iyo kuwa duunyadaba, oo ilaahyada masar oo dhan waxaan ku soo dejin doonaa xukummo. anigu waxaan ahay rabbiga. oo dhiiggu wuxuu idiin noqon doonaa calaamo kor taal guryaha aad ku jirtaan; oo markii aan dhiigga arko, waan iska kiin kor mari doonaa, belaa iyo idin baabbi'isaana idinkuma dhici doonto, markaan wax ku dhufto dhulka masar. oo maaliintanu waa inay xusuus idiin noqotaa, oo waa inaad rabbiga u iiddaan. waa inaad ka ab ka ab weligiin ku dhawrtaan iid amar ahaan. toddoba maalmood waxaad cuntaan kibus aan khamiir lahayn; weliba maaliinta kowaad waa inaad khamiirka ka saartaan guryihiinna; waayo, ku alla kii cuna kibus khamiir leh maaliinta kowaad ilaa maaliinta toddobaad, qofkaas waa laga gooyin doonaa reer binu israa'iil. maaliinta kowaad waxaa idiin ahaan doona shir quduus ah, maaliinta toddobaadna shir quduus ah. wax shuqul ah maalmahaas waa inaan la qaban, waxa qof kastaaba cuno mooyaane, taas oo keliya baa la samayn karaa. oo idinku waa inaad dhawrtaan iidda kibista aan khamiirka lahayn, waayo, maaliintaas qudheeda ayaan dadkiinna badnaantiisii ka soo bixiyeey dalkii masar; sidaas daraadeed amar ahaan waa inaad ka ab ka ab weligiin ku dhawrtaan maaliintaas. bisha kowaad, maaliinteeda afar iyo tobnaad, markay fiidkii tahay waa inaad cuntaan kibus aan khamiir lahayn, ilaa laga gaadho maaliinta koob iyo labaatanaad oo bisha, markay fiidkii tahay. toddoba maalmood waa inaan guryihiinna khamiir laga helin; waayo, ku alla kii wax khamiir leh cuna, qofkaas waa laga gooyin doonaa shirka reer binu israa'iil, hadduu yahay qariib iyo hadduu waddanka ku dhex dhashayba. wax khamiir leh waa inaydnaan cunin; guryihiinna oo

dhan waa inaad ku cuntaan kibis aan khamiir lahayn. markaasaa muuse wuxuu u wada yeedhay waayeel-ladii reer binu israa'iil oo dhan, oo wuxuu iyagii ku yidhi, la baxa wanan oo qoys, qoys u qaata, oo qala wanka kormaridda. waxaad qaadataan xidhmo geed hushob ah, oo waxaad dartaan dhiigga ku jira xeedhada, oo albaabka fayaaraddiisa sare iyo labada dhinac oo fayaaradda ah ku taabsiiya dhiigga ku jira xeedhada; oo midkiinna ilaa waagu ka beryo yuusan albaabka gurigiisa dibadda uga bixin. waayo, rabbigu wuxuu dhex mari doonaa dalka, oo wuxuu layn doonaa masriyiinta, oo markuu arko dhiigga ku yaal albaabka fayaaraddiisa sare iyo labada dhinac oo fayaaradda ah ayaa rabbigu kor mari doona albaabka, oo u oggolaan maayo in baabbi'iyuhu guryihiinna soo galo oo idin laayo. oo waxan amar ahaan waa inaad weligiin u dhawrtaan idinka iyo carruurtiinnuba. oo markii aad timaadaan dalka rabbigu idin siin doono, oo uu idinku ballanqaaday, waa inaad dhawrtaan u adeegiddan ilaah. oo markii carruurtiinnu idinku yidhaahdaan, maxaad ula jeeddaan u-adeegiddan ilaah? waxaad ku odhan doontaan, waa allabarigii rabbiga kormariddiisii, kii kor maray guryihii reer binu israa'iil markay masar joogeen, oo samatabbixiyeer eerahayagii, masriyiintiise laayay. markaasaa dadku madaxa u foororiyeey oo u sujuuday. markaasaa reer binu israa'iil tageen oo sidaas yeeleen; sidii rabbigu muuse iyo haaruun ku amray ayay yeeleen. oo waxaa dhacday in habeenbadhkii rabbigu laayay curadyadii dalkii masar oo dhan, inta laga bilaabay curadkii fircoon oo carshigiisii ku fadhiyey ilaa la gaadhay curadkii maxbuuska godxabsiga ku jiray, iyo curadyadii xoolaha oo dhan. markaasaa habeenkaas waxaa kacay fircoon, iyo addoommadiisii oo dhan, iyo masriyiintii oo dhan; oo oohin aad u weyn baa masar ka dhacday, waayo, ma jirin guri aan meyd oollin. markaasuu muuse iyo haaruun u yeedhay habeennimadii, oo wuxuu ku yidhi, kaca, oo dadkayga ka dhex baxa, idinka iyo reer binu israa'iilba; taga oo rabbiga u adeega, sidaad u tidhaahdeen. oo adhyihiinna iyo lo'diinnaba kaxaysta, sidaad u tidhaahdeen, iina soo duceeya. oo masriyiintuna waxay dadka ku deddejiyeen inay dhaqso uga saaraan dalka; waayo, waxay yidhaahdeen, kulligeen waxaynu nahay dad go'ay. markaasaa dadkii waxay qaateen cajiinkoodii intaanu khamiirin, iyo weelashoodii ay wax ku dhex cajiimi jireen, oo intay maryahoodii ku xidheen ayay garbaha saarteen. oo reer binu israa'iilna waxay yeeleen sidii muuse eraygiisu ahaa; oo waxay masriyiintii weyddiisteen alaab lacag ah iyo alaab dahab ah iyo dhar; oo rabbiguna masriyiintii ayuu dadkii raalli uga dhigay, oo sidaas daraadeed way u daayeen inay qaataan wixii ay weyddiisteenna. oo iyana masriyiintii way dheceen. oo reer binu israa'iilna waxay ka sodcaaleen racmeses oo waxay tageen sukod, tiradooduna waxay ku dhowayd lix boqol oo kun oo nin oo lugaynaya oo aan carruurta lagu tirin. oo waxaa kaloo raacay dad faro badan oo isku darsan, iyo adhyihii, iyo lo'dii, oo ahaa xoolo aad u badan. oo cajiinkii ay masar kala yimaadeen ayay ka dubteen kibis aan khamiir lahayn, waayo, ma ay khamiirin; maxaa yeelay, dalkii masar degdeg bay kaga soo baxeen, oo ma aanay sii joogi

karin, mana ay diyaarsan sahay. reer binu israa'iil intay dalka masar qariib ku ahaayeen waxay ahayd afar boqol iyo soddon sannadood. oo markii afartii boqol iyo soddonkii sannadood dhammaadeen, isla maalintaas ayaa rabbiga dadkiisii badnaa oo dhammu ka baxay dalkii masar. habeenkaasu waa habeen aad rabbiga loogu dhawro, bixintii uu iyaga masar ka soo bixiyeey aawadeed; kaasu waa habeenkii rabbiga oo ay reer binu israa'iil oo dhammu ka ab ka ab aad u dhawraan. markaasaa rabbigu wuxuu muuse iyo haaruun ku yidhi, kanu waa amarkii iidda kormaridda; shisheeyuhuna yuusan wax ka cunin; laakiinse nin kasta addoonkiisa uu lacagta ku iibsaday, markaad guddo dabadeed waa inuu wax ka cunaa. kii qariib ah iyo midiidinka la soo kiraystay toona midkoodna waa inuusan wax ka cunin. oo waa in isku guri lagu cuno; oo waa inaad hilibka waxba dibadda uga bixin; lafna waa inaydnaan ka jebin. oo shirka reer binu israa'iil oo dhammu waa inuu dhawro. oo haddii mid qariib ahu idinla dego, oo uu doonayo inuu rabbiga u dhawro iidda kormaridda, de waa in intiisa lab oo dhan la wada guda, oo markaas ha soo dhowaado oo ha dhawro, oo markaas wuxuu noqon doonaa sidii mid dalka ku dhashay; laakiinse qof buuryoqab ahu waa inuusan wax ka cunin. kan waddanka ku dhashay iyo kan qariibka ah oo idin dhex degganu waa inay isku sharci ahaadaan. sidaasay reer binu israa'iil oo dhammu yeeleen; sidii rabbigu muuse iyo haaruun ku amray ayay yeeleen. oo isla maalintaasaa rabbigu reer binu israa'iil uga bixiyeey dalkii masar, siday guutooyinkoodii ahaayeen.

13

markaasaa rabbigu muuse la hadlay oo wuxuu ku yidhi, curadyada oo dhan quduus iiga dhig; wax alla wixii maxal fura oo ku dhex jira reer binu israa'iil, dad iyo duunyoba, anigaa iska leh. markaasaa muuse wuxuu dadkii ku yidhi, xusuusta maalintan aad masar ka soo baxdeen, oo aad ka soo baxdeen gurigii addoonsiga; waayo, rabbigu gacan xoog badan buu idinkaga soo bixiyeey meeshan; waa inaan kibis khamiirsan la cunin. idinku waxaad baxdeen maanta oo ah bisha aabiib. oo markii rabbigu idin geeyo dalka reer kancaan iyo reer xeed, iyo reer amor, iyo reer xiwi, iyo reer yebuus, oo uu awoyayaashii ugu dhaartay inuu idin siinayo, kaas oo ah dal caano iyo malab la barwaaqaysan, de markaas waa inaad bishan dhexdeeda dhawrtaan u adeegiddan ilaah. todoba maalmood waa inaad kibis aan khamiir lahayn cuntaan, oo maalinta toddobaad waa inay iid rabbiga u ahaato. oo kibis aan khamiir lahayn waa in la cunaa toddobada maalmood oo dhan; oo waa inaan lagugu arag kibis khamiirsan, ama waa inaan xataa lagugu arag khamiir, tan iyo xudduudkaaga oo dhan. maalintaas waa inaad wiilkaaga u sheegtay, oo waxaad ku tidhaahdaa, waa wixii rabbigu ii sameeyey aawadood markii aan masar ka soo baxay. oo waxay kuu noqon doontaa calaamo gacantaada saaran, iyo xusuus indahaaga u dhaxaysa, in rabbiga sharcigisu afkaaga ku jiro; waayo, rabbigu gacan xoog leh buu kaaga soo bixiyeey dalkii masar. sidaas daraad-

deed waa inaad amarkan haysaa xilligiisa, oo aad dhawrtaa sannad ilaa sannad. oo markii rabbigu ku geeyo dalka reer kancaan siduu ugu dhaartay adiga iyo awowayaashaaba, oo uu ku siiyo, de markaas waa inaad rabbiga gooni ugu soocdaa kulli intii maxal furta oo dhan iyo intii xoolaha curad ah, mid kasta oo lab ah rabbigu waa iska lahaan doonaa. oo curad kasta oo dameer ah waa inaad ku madax furtaa wan yar; oo haddii aadan doonaynin inaad madax furto, de markaas waa inaad luqunta ka jebisaa, oo dadkaaga curadyadiisa oo dhan waa inaad wax ku madax furtaa. oo dabadeedto markii wiilkaagu wax ku weyddiyo oo kugu yidhaahdo, waxanu waa maxay? waa inaad ku tidhaahdaa isaga, gacan xoog badan baa rabbigu nagaga soo bixiyey masar oo ahaa gurigii adoonsiga; oo markii fircoon dooni waayay inuu na sii daayo, waxaa dhacday inuu rabbigu wada laayay curadyadii masar oo dhan oo ahaa curadyadii dadka iyo curadyadii duunyadaba; oo sidaas daraadeed baan rabbiga allabari ugu bixiyaa wax alla wixii maxal fura oo dhan, ee ah inta lab, laakiinse dadkayga curadyadiisa oo dhan wax baan ku madax furtaa. oo waxay kuu noqon doontaa calaamo gacantaada saaran, iyo wax ka laalaada indhahaaga dhexdooda; waayo, rabbigu gacan xoog badan buu masar nagaga soo bixiyey. oo markii fircoon dadkii sii daayay, ilaah kuma uu kaxayn jidka dalka reer falastiin in kastoo uu kaasu dhowaa, waayo, ilaah wuxuu yidhi, waaba intaasoo dadku markay dagaal arkaan ay qoomameeyaan, oo ay masar dib ugu noqdaan. laakiinse ilaah wuxuu dadkii u hor kacay waddada la wareegta cidlada ku ag taal badda cas; reer binu israa'iilna waxay masar ka bexeen iyagoo hubkoodii sita. markaasaa muuse wuxuu qaaday lafihii yuusuf; waayo, yuusuf aad buu ugu dhaartay reer binu israa'iil, oo wuxuu ku yidhi, hubaal ilaah waa idin soo booqan doonaa; ee lafa-hayga waa inaad halkan ka qaaddaan. oo waxay sodcaalkoodii ka bilaabeen sukd, oo waxay degeen eetaam, oo ku taal cidlada qarkeeda. rabbiguna inuu iyaga jidka tuso aawadeed ayuu maalintii hortooda socon jiray isagoo ku jira tiir daruur ah, habeenki-na tiir dab ah, inuu iyaga u iftiimiyo si ay u socdaan hadh iyo habeenba. tiirkii daruurta ahaa oo maalinta, iyo tiirkii dabka ahaa oo habeenka kama tegin dadka hortiisa.

14

markaasaa rabbigu la hadlay muuse, oo wuxuu ku yidhi, la hadal reer binu israa'iil oo u sheeg inay dib u soo noqdaan oo ay degaan meel ka horraysa fihaahiirrod, oo u dhaxaysa migdolo iyo badda, kana horraysa bacal sefoon. horteeda oo meel badda agteeda ah waa inaad degtaan. oo fircoon wuxuu wax ka sheegi doonaa reer binu israa'iil, oo odhan doonaa, dhulkaa murgiyey, oo cidladaa xidhay iyagii. oo anna waxaan qallafin doonaa fircoon qalbigiisa, oo isna wuu soo raacdaysan doonaa iyaga; markaasaan fircoon iyo ciidankiisaba ciso ka heli doonaa; masriyi-intuna waxay ogaan doonaan inaan anigu ahay rabbiga. oo iyana sidii bay yeeleen. oo waxaa loo sheegay boqorkii masar inay dadkii carareen; markaasaa fircoon iyo addoommadiisii qalbigoodii wuxuu u rog-

maday xaggii dadka, oo waxay yidhaahdeen, waxan aynu samaynay waa maxay, oo maxaynu reer binu israa'iil uga sii daynay adeegiddii ay inoo adeegi jireen? markaasuu wuxuu diyaarsaday gaadhifaraskiisii, oo wuxuu watay dadkiisii; oo wuxuu kaxaystay lix boqol oo gaadhifaras ah oo la doortay, iyo gaadhifardoodkii masar oo dhan, iyo saraakiil u saraysa kulligood. markaasaa rabbigu qallafiyey qalbigii boqorkii masar oo fircoon ahaa; kolkaasuu wuxuu raacdaystay reer binu israa'iil; waayo, reer binu israa'iil waxay ku bexeen gacan saraysa. markaasaa masriyiintii iyagii raacdaysteen. kulli fircoon fardihiisii iyo gaadhifardoodkiisii oo dhan, iyo fardooleydiisii, iyo ciidankiisii ayaa raacdeeyey, oo waxay gaadheen iyagoo deggan meel badda u dhow, oo fihaahiirrod dhinaceeda ah, kana horraysa bacal sefoon. oo markii fircoon soo dhowaaday, ayaa reer binu israa'iil indhaha kor u taageen, oo waxay arkeen masriyiintii oo soo daba socota; markaasay aad iyo aad u cabsadeen, oo reer binu israa'iil ayaa rabbiga u qayshaday. oo waxay muuse ku yidhaahdeen, war ma xabaalaan jirin masar, oo sidaa aawadeed aad noogu soo kaxaysay cidlada inaanuu ku dhimanno? maxaad sidan noogu gashay oo aad masar nooga soo saartay? sow erayganu ma aha kii aanuu kugula hadalnay masar dhexdeeda, annagoo ku leh, iska kaaya daa, aanuu masriyiinta u adeegnee? waayo, waxaa noo wanaagsanaan lahayd inaanuu masriyiinta u adeegno, intii aanuu cidlada ku dhiman lahayn. markaasaa muuse wuxuu dadkii ku yidhi, war ha cabsanina, oo iska taagnaada, oo bal arka badbaadada uu rabbigu maanta idiin samayn doono; waayo, masriyiinta aad maanta aragteen, weligiin mar dambe ma arki doontaan. oo rabbigu aawadiin buu u diriri doonaa, oo idinku waa inaad iska aamusnaataan. markaasaa rabbigu wuxuu muuse ku yidhi, war maxaad iigu qaylinaysaa? reer binu israa'iil u sheeg inay hore u socdaan. oo adigu ushaada kor u qaad, oo gacanta badda ku kor fidi, oo kala goo; oo reer binu israa'iil waxay mari doonaan badda dhexdeeda oo ay ku socon doonaan dhul engegan. oo bal ogow, anigu waxaan qallafin doonaa qalbiga masriyiinta, oo iyagay daba geli doonaan; oo markaasaan ciso ka heli doonaa fircoon, iyo ciidankiisa oo dhan, iyo gaadhifardoodkiisa, iyo fardooleydiisa. oo masriyiintu markaasay garan doonaan anigu rabbiga ahay, kolkii aan sharaf ka helo fircoon, iyo gaadhifardoodkiisa, iyo fardooleydiisa. markaasaa mala'igtii ilaah oo hor socotay reer binu israa'iil soo wareegtay oo daba martay iyagii, markaasaa tiirkii daruurta ahaa ka soo hor wareegay oo uu daba maray iyagii; oo wuxuu kala dhex galay reer masar iyo reer binu israa'iil; oo waxaa jiray daruur iyo gudcur, laakiinse weliba habeennimadii wuu iftiimay; oo habeenkii oo dhan midna uma soo dhowaan ka kale. markaasaa muuse gacantii baddii ku kor fidiyey, oo habeenkii oo dhan rabbigu wuxuu baddii dib ugu celiyey dabayl xoog badan oo bari ka timid, oo wuxuu baddii ka dhigay dhul engegan, oo biyihiina way kala go'een. markaasaa reer binu israa'iil baddii dhex mareen, oo waxay ku socdeen dhul engegan, oo biyihiina waxay iyagii u ahaayeen derbi xagga midgita iyo xagga bidxidaba. markaasaa masriyiintiina soo eryadeen, oo intay soo daba galeen

ayay waxay mareen badda dhexdeeda, oo waxayna ahaayeen fircoon fardihiisii iyo gaadhifardoodkiisii, iyo fardooleydiisii oo dhan. oo markii waagii beryay waxaa dhacday in rabbigu ciidankii masriyiinta ka dhex fiiriyey tiirkii dabka ahaa iyo kii daruurta ahaa, kolkaasuu kadeeday ciidankii masriyiinta. kolkaasuu giringirihii gaadhifardoodkooda xidhay, inay si dhib leh u kexeeyaan; markaasay masriyiintii waxay yidhaahdeen, reer binu israa'iil hortooda aynu ka cararno; waayo, rabbigu waa u dirirayaa iyaga oo uga hiilinayaa masriyiinta. markaasaa rabbigu wuxuu muuse ku yidhi, badda gacanta ku kor fidi, inay biyuhu ku soo noqdaan masriyiinta, iyo gaadhifardoodkooda, iyo fardooleydooda. markaasaa muuse gacantii badda ku kor fidiyey, oo markii waagii beryay ayaa baddii xooggeedii hore ku soo noqotay, markaasaa masriyiintiina ka carareen; kolkaasaa rabbigu wuxuu masriyiintii ku tuuray badda dhexdeedii. markaasaa biyihii isku soo noqdeen, oo waxay qariyeen gaadhifardoodkii, iyo fardooleydii, iyo xataa ciidankii fircoon oo dhan oo badda dhexdeeda reer binu israa'iil ku eryaday, oo xataa midna kama hadhin. laakiinse reer binu israa'iil waxay ku socdeen dhul engengan oo badda dhexdeeda ah, biyihiiina waxay iyagii u ahaayeen derbi xagga midigta iyo xagga bidixdaba. oo sidaasaa rabbigu reer binu israa'iil uga badbaadiyey gacantii masriyiinta; oo reer binu israa'iilna waxay arkeen masriyiintii oo dhimatay oo badda xeebteeda taal. markaasaa reer binu israa'iil waxay arkeen shuulkii weynaa oo rabbigu ku sameeyey masriyiintii, kolkaasay dadkii rabbiga ka cabsadeen, oo waxay rumaysteen rabbiga iyo addoonkiisii muuse.

15

markaasaa muuse iyo reer binu israa'iil waxay rabbiga ugu gabyeen gabaygan, oo intay qaadeen, bay yidhaahdeen, anigu rabbiga waan u gabyi doonaa, waayo, ammaan buu ku guulaystay; faraskii iyo kii fuushanaaba wuxuu ku tuuray badda. rabbigu waa xooggayga iyo gabaygayga, oo isagu wuxuu noqday badbaadadayda. kanu waa ilaahay, oo anigu waan ammaani doonaa isaga; waa ilaahii aabbahay, aniguna waan sarraysiin doonaa. rabbigu waa dagaalyahan, magiciisuna waa rabbi. wuxuu fircoon gaadhifardoodkiisii iyo ciidankiisii ba ku tuuray badda dhexdeeda, oo saraakiishiisii la doortayna waxay tiimbadeen badda cas dhexdeeda. oo waxaa iyagii qariyey moolkii, oo moolkay dhex tiimbadeen sidii dhagax oo kale. rabbiyow, gacantaada midig xoog bay ammaan ku leedahay, rabbiyow, gacantaada midig cadowga bay burburisaa. oo mudnaantaada weynaanteeda ayaad ku jebisaa kuwa adiga kugu kaca. oo waxaad soo dirtaa cadhadaada, kolkaasay iyaga u gubtaa sidii jirrido yaryar oo jajab ah. oo neeftii sankaa aawadeed ayaa biyihii isdul rasasmeen, daadkiina kor buu u kacay sidii taallo; moolkiina wuxuu ku adkaaday badda dhexdeeda. oo cadowgii wuxuu yidhi, anigu waan eryan doonaa, anigu waan gaadhi doonaa, boolida waan kala qaybin doonaa. oo damacaygu waa ka dhergi doonaa iyaga; oo seef-taydaan galka kala bixi doonaa, gacantayduna way

baabbi'in doontaa iyaga. adigu dabayshaadii baad ku afuufatay, oo baddii baa qarisay iyagii; oo sidii laxaamad oo kale ayay u dhex tiimbadeen biyihii xoogga badnaa. rabbiyow, adiga bal yaa kula mid ah ilaahyada dhexdooda? bal yaa adiga kula mid ah oo quduusnimada ammaan ku leh, oo ammaantiisa laga cabsadaa, oo cajaa'ibyo sameeya? adigu gacantaadii midig baad soo fidisay, markaasaa dhulku liqay iyagii. oo raxmaddaadaad ku soo hor kacday dadkii aad soo madax furatay. oo waxaad iyagii ku soo hor kacday xooggaaga, waxaada u soo wadday rugtaada quduuska ah. oo dadyowgii baa maqlay, wayna gariireen. kuwii falastiin degganaana waxay noqdeen sidii dumar fool qabatay. markaasay ugaaysadii reer edom yaabeen; raggi xoogga weynaa oo moo'aabna garriir baa qabtay. dadkii kancaan degganaa oo dhammuna way dhalaleen. oo cabsi iyo naxdin baa ku dhacay iyagii. oo gacantaada weynaanteeda aawadeed ayay sidii dhagax oo kale u aamuseen, ilaa ay dadkaagu gudbeen, rabbiyow, ilaa ay dadkii aad soo iibsatay gudbeen. iyaga gudahaad soo gelin doontaa, oo waxaad ku beeri doontaa buurta dhaxalkaaga, taasoo ah meesha aad u samaysatay inaad degganaatid, rabbiyow, waana meesha quduuska ah oo gacmahaagu diyaariyeen. rabbigu boqor buu ahaan doonaa weligiis iyo weligiisba. waayo, fircoon fardihiisii waxay baddii la galeen gaadhifardoodkiisii, iyo fardooleydiisii, oo rabbigu biyihii badda ayuu dushooda ku soo celiyey; laakiinse reer binu israa'iil waxay ku socdeen dhul engengan oo badda dhexdeeda ah. markaasaa maryan oo nebiyad ahayd, haaruunna walaashiis ahayd, ayaa waxay gacanteeda ku qaadatay daf; kolkaasaa dumarkii oo dhammu ka daba yaaceen iyagoo cayaaraya oo dafaf wata. markaasaa maryan waxay ugu celisay iyagii, war rabbiga u gabya, waayo, ammaan buu ku guulaystay; oo faraskii iyo kii fuushanaaba wuxuu ku tuuray badda. markaasaa muuse reer binu israa'iil hore uga sii kexeeyey badda cas, oo waxay tageen cidlada shuur la yidhaahdo; oo waxay cidlada ku dhex soconayeen saddex maalmood, oo biyona ma ay helin. oo markii ay yimaadeen maaraah, way cabbi kari waayeen biyihii maaraah, waayo, way qadhaadhaayeen, oo sidaas daraaddeed magaceedii waxaa loo bixiyey maaraah. markaasay dadkii muuse u gunnuuseen, oo waxay yidhaahdeen, bal maxaannu cabnaa? kolkaasuu rabbiga u qayshaday, oo rabbigu wuxuu tusay geed, geedkiina wuu ku dhex tuuray biyihii, markaasaa biyihii macaan noqdeen. oo meeshaas buu wuxuu ugu sameeyey qaynuun iyo amar, oo meeshaas buu ku tijaabiyeey iyagii; oo wuxuu ku yidhi, haddaad aad u dhegaysatid rabbiga ilaahaaga ah codkiisa, oo aad samaysid wixii ku hagaagsan indhihiisa hortooda, oo aad dhegta u dhigtid amarradiisa, oo aad dhawrtid qaynuunnadiisii oo dhan, de markaas anigu kugu ridi maayo cudurradii aan masriyiinta ku riday midnaba; waayo, anigu waxaan ahay rabbiga ku bogsiyaa. markaasay waxay yimaadeen meel la yidhaahdo eelim, oo meeshaas waxaa ku yiil laba iyo toban ilood oo biyo ah, iyo toddobaatan geed oo timir ah, oo halkaasay degeen biyaha agtooda.

markaasay ka ambabbexeen eelim, oo shirkii reer binu israa'iil oo dhammu waxay yimaadeen cidlada siin la yidhaahdo, taasoo u dhaxaysa eelim iyo siinay, waxayna ahayd bishii labaad, maalinteedii shan iyo tobnaad, taasoo ka dambaysay baxniintii ay masar ka soo baxeen. markaasaa shirkii reer binu israa'iil oo dhammu cidladii muuse iyo haaruun ugu gunuuseen. oo reer binu israa'iilna waxay iyagii ku yidhaahdeen, waxaa noo wanaagsanaan lahayd inaanu gacanta rabbiga ku dhimanno, annagoo dalkii masar joogna, intii aanu ag fadhinnay dheryaha hilibka ah, oo aanu kibis ka dhergaynay, waayo, waxaad cidladan noogu soo bixiseen inaad ururkan oo dhan gaajo ku dishaan. markaasaa rabbigu wuxuu muuse ku yidhi, bal eeg, waxaan samada idinka soo dayn doonaa kibis, oo dadku waa inay dibadda u baxaan oo maalin walba soo urursadaan in maalin ku filan, si aan u tijaabiyo iyaga, bal inay sharci-gayga ku socdaan iyo in kale. oo maallinta lixaad waa inay diyaarsadaan wixii ay soo gurteen, kolkaasay noqon doontaa intii ay maalin walba guran jireen in labanlaabkeed ah. markaasaa muuse iyo haaruun waxay reer binu israa'iil oo dhan ku yidhaahdeen, makhribka baad ogaan doontaan inuu rabbigu idinka soo bixiyeey dalkii masar, oo subaxdana waxaad arki doontaan ammaantii rabbiga, waayo, wuu maqlayaa gunuuskiinna aad rabbiga u gunuusaysaan. oo annagu maxaannu nahay oo aad noogu gunuusaysaan? markaasaa muuse wuxuu yidhi; rabbigu makhribka wuxuu idin siin doonaa hilib aad cuntaan, subaxdana wuxuu idin siin doonaa kibis aad ka dheragtaan; maxaa yeelay, rabbigu wuxuu maqlayaa gunuuskiinna aad isaga u gunuusaysaan. bal maxaannu annagu nahay? annaga noo gunuusi maysaane, ee waxaad u gunuusaysaan rabbiga. markaasaa muuse wuxuu haaruun ku yidhi, shirka reer binu israa'iil oo dhan waxaad ku tidhaahdaa, rabbiga hortisa ku soo dhowaada; waayo, wuu maqlay gunuuskiinnii. intii haaruun la hadlayay shirkii reer binu israa'iil oo dhan waxay eegeen xaggii cidlada, oo bal eeg, ammaantii rabbiga ayaa daruurtii ka dhex muuqatay. markaasaa rabbigu muuse la hadlay, oo wuxuu isagii ku yidhi, anigu waan maqlay gunuuskii reer binu israa'iil; haddaba la hadal, oo waxaad ku tidhaahdaa, makhribka waxaad cuni doontaan hilib, subaxdana waxaad ka dhergi doontaan kibis; oo waad ogaan doontaan inaan anigu ahay rabbiga ilaahiinna ah. oo waxaa dhacday in makhribkii digaagduur yimaadeen oo ay xeradii oo dhan qariyeen, oo subaxdiina waxaa degmadii hareeraheeda ku soo degay sayax. oo markii xayaxii soo degay baabba'ay ayaa waxaa dhulkii cidlada ku hadhay wax yaryar oo goobaaban oo laale'eg sayax barafobay. oo markay reer binu israa'iil arkeen ayaa midkoodba ka kale ku yidhi, maxay tahay? waayo, ma ay garanayn waxay tahay. kolkaasaa muuse wuxuu iyagii ku yidhi, tanu waa kibistii rabbigu idiin siiyeey inaad cuntaan. waxaanu waa wixii rabbigu idinku amray, nin waluba ha ka gurto in cuntadiisa ugu filan, inta dadkiinna tiradiisu tahay, qofkiiba comer muggiis ha qaato, oo nin waluba inta teendhadiisa joogta ha u qayb qaado. oo

reer binu israa'iil sidaasay yeeleen, oo qaarna wax badan buu soo gurtay, qaarna wax yar. oo markay comerkii ku qiyaaseen, kii wax badan soo gurtay waxba kama hadhin, kii wax yar soo gurtayna waxba kama dhinmin, oo nin waluba in cuntadiisa ugu filan buu soo gurtay. markaasaa muuse wuxuu iyagii ku yidhi, ninna yuusan wax ka reebin ilaa subaxda. habase yeeshee muuse ma ay dhegaysan, laakiinse qaarkood baa wax ka reebay ilaa subaxdii, kolkaasaa dirxi galay, oo ay urtay. markaasaa muusena iyagii u caddhooday. oo subax kasta nin waluba wuxuu guran jiray in cuntadiisa ugu filan; oo markii qoraxdu soo kululaatana, way dhalaali jirtay. oo maallintii lixaad waxay soo gurteen kibistii hore labanlaabkeed, qof waluba wuxuu soo gurtay laba comer, markaasaa taliyayaashii shirka oo dhammu intay u yimaadeen muuse u sheegeen. kolkaasuu wuxuu iyagii ku yidhi, waxanu waa wixii rabbigu ku hadlay, berri waa maalin weyn oo nasasho ah, oo waa sabti quduus u ah rabbiga. wixii aad duban lahaydeen dubta, oo wixii aad karin lahaydeen kariya, oo wax alla wixii jiri hadha meel dhigta oo ha idiin yaalleen ilaa subaxda. kolkaasay meel dhigteen ilaa subaxdii, sidii muuse ku amray; oo mana ay urin, dirxina laguma arag. markaasaa muuse wuxuu yidhi, intan maanta cuna; waayo, maanta waa maalin sabti u ah rabbiga; oo maanta waxba duurka ka heli maysaan. lix maalmood waa inaad soo gurataan, laakiinse maallinta toddobaad waa sabtida, oo maallintaas waxba ma jiri doonaan innaba. oo waxaa dhacday maallintii toddobaad inay dadkii qaarkood dibadda u baxeen inay wax soo gurtaan, laakiinse waxba ma ay helin. markaasaa rabbigu wuxuu muuse ku yidhi, ilaa goormaad diidaysaan inaad dhawrtaan amarradayda iyo qaynuunnadayda? bal eega, rabbigu wuxuu idin siiyeey sabtida, oo sidaas daraaddeed buu isagu maallintii lixaad idiin siiyeey kibis laba maalmood idinku filan; haddaba nin kasta oo idinka mid ahu meeshiisa ha joogo, oo maallinta toddobaad ninna yuusan meeshiisa ka bixin. oo sidaas daraaddeed baa dadkii maallintii toddobaad u nasteen. oo reer binu israa'iil waxay magaceedii u bixiyeen maanna; oo waxay u caddayd sida midhaha koryander la yidhaahdo, waxayna u dhadhan ekayd sidii buskud malab lagu sameeyey. markaasaa muuse wuxuu yidhi, waxanu waa wixii rabbigu idinku amray, oo wuxuu yidhi, comer muggiis ha loo dhigo farcankiinna dambe, inay arkaan kibistii aan idinku masruufi jiray markaad cidlada joogteen oo aan dalkii masar idinka soo bixiyeey. markaasaa muuse wuxuu haaruun ku yidhi, weel qaado oo waxaad ku shubtaa comer muggiis oo maanna ah, oo rabbiga hor dhig in loo hayo farcankiinna dambe. sidii rabbigu muuse ku amray ayaa haaruun maragga hortii u dhigay, in loo hayo aawadeed. oo reer binu israa'iil waxay maannadii cunayeen afartan sannadood, ilaa ay yimaadeen dhul la deggan yahay. waxay cuni jireen maannadii ilaa ay yimaadeen dalkii reer kancaan xadkiisii. comer waa eefaah toban meelood loo dhigay meeshiis.

oo markaasaa shirkii reer binu israa'iil oo dhammu waxay ka sodcaaleen cidlada siin la yidhaahdo, oo waxay u socdeen sidii rabbigu ku amray, kolkaasay waxay degeen meel la yidhaahdo refiidiim; oo dadkuna ma ay haysan biyo ay cabbaan. sidaas daraadeed dadkii waxay la diriireen muuse, oo waxay ku yidhaahdeen, war biyo aannu cabno na sii. kolkaasaa muuse wuxuu iyagii ku yidhi, bal maxaad aniga iila diriraysaan? oo maxaad rabbiga u jirrabaysaan? markaasay dadkii meeshaas biyo ugu harraadeen; kolkaasaa dadkii intay muuse u gunuuseen ayay waxay ku yidhaahdeen, war maxaad masar nooga soo kaxaysay? ma inaad annaga iyo carruurtayada, iyo xoolahayaga harraad noogu disha baa? kolkaasaa muuse rabbiga u qayshaday oo ku yidhi, bal maxaan dadkan ku sameeyaa? waayo, waxay ku dhow yihiin inay i dhagxiyaan. markaasaa rabbigu wuxuu muuse ku yidhi, bal dadka ka hor mar, oo waxaad kaxaysataa waayeellada reer binu israa'iil, ushaadii aad webiga ku dhufatayna gacanta ku qabso oo tag. oo bal ogow, halkaas ayaan hortaada isku dul taagi doonaa dhagaxa weyn oo xoreeb yaal, kolkaas waa inaad dhagaxa ushaada ku dhufataa, oo waxaa halkaas ka iman doona biyo ay dadku cabbaan. kolkaasaa muuse sidaas ku sameeyay waayeelladii reer binu israa'iil hortooda. markaasuu meeshaas magaceedii wuxuu u bixiyey meriibaah, diriitii ay reer binu israa'iil diriireen aawadeed, iyo jirrabaaddii ay rabbiga jirraabeen aawadeed, oo ay yidhaahdeen, war, rabbigu ma na dhex joogaa mise nama dhex joogo? markaasaa waxaa yimid reer camaaleq, oo wuxuu reer binu israa'iil kula diriray refiidiim. markaasaa muuse wuxuu yashuua ku yidhi, rag inoo dooro, oo la bax, oo reer camaaleq la dirir. berrito waxaan istaagi doonaa buurta dusheeda, anigoo gacanta ku haysta ushii ilaah. kolkaasaa yashuua yeelay sidii muuse ku yidhi, oo wuxuu la diriray reer camaaleq. markaasaa muuse iyo haaruun iyo xuur waxay koreen ilaa buurta dusheedii. oo markii muuse gacanta kor u taagayba, waxaa adkaaday reer binu israa'iil; markuu gacanta dejiyeyna, waxaa adkaaday reer camaaleq. laakiinse muuse gacmihiisu way cuslaayeen; kolkaasay waxay soo qaadeen dhagax, oo muuse u saldhigeen, isna kolkaasuu ku fadhiistay; haaruun iyo xuurna gacmihiisii bay sare u hayeen, intuu midba dhinac ka maray, oo gacmihiisiina way xoogeeeyeen ilaa ay qorraxdii dhacday. oo yashuucana seef afkeed buu ku jebiyey reer camaaleq iyo dadkiisiiba. markaasaa rabbigu wuxuu muuse ku yidhi, waxan buug ku qor si loo xusuusto, oo yashuua dhegihiisa maqashii, waayo, xusuusta reer camaaleq lagu xusuusan jiray ayaan inta samada ka hoosaysa oo dhan ka baabbi'inayaa. markaasaa muuse wuxuu dhisay meel allabari, oo magaceedii wuxuu u bixiyey yehowah nisii, oo wuxuu yidhi, rabbigu waa dhaartay, oo rabbigu wuu la dagaallami doonaa reer camaaleq ka ab ka ab.

haddaba wadaadkii midyaan oo yetroo ahaa, muusena soddog u ahaa, ayaa wuxuu maqlay kulli wixii rabbigu u sameeyey muuse iyo dadkiisa reer binu israa'iil, iyo sidii rabbigu reer binu israa'iil uga soo bixiyey dalkii masar. markaasaa yetroo oo muuse soddog u ahaa ayaa wuxuu soo kexeeyey naagtii muuse oo ahayd siforah, markuu iska diray dabadeed, iyadii iyo labadeedii wiilba, oo midkood magiciisu wuxuu ahaa gershoom, waayo, wuxuu yidhi, qariib baan ku ahaa dal qalaad, midka kalena magiciisuna wuxuu ahaa eliceser; waayo, wuxuu yidhi, ilaahii aabbahay baa i caawiyey, oo wuxuu iga samatabbixiyey seftii fircoon. markaasaa yetroo oo muuse soddog u ahaa ayaa muuse ugu yimid cidladii ay degeen oo buurtii ilaah agteeda ahayd isagoo wada wiilashiisii iyo naagtiisii. markaasuu wuxuu muuse ku yidhi, anigoo ah yetroo soddoggaa waan kuu imid aniga iyo naagtaada iyadoo wadata labadeedii wiilba. markaasaa muuse dibadda u baxay inuu ka hor tago soddoggiis, kolkaasuu u sujuuday oo dhunkaday, markaasaa intay iswaraysteen ayay teendhadii soo galeen. markaasaa muuse wuxuu soddoggiis u sheegay kulli wixii rabbigu ku sameeyey fircoon iyo masriyiintii oo uu ugu sameeyey reer binu israa'iil aawadood, iyo wixii dhib iyaga ku dhacay oo dhan intay soo socdeen, iyo sidii rabbigu uga samatabbixiyey. markaasaa yetroo ku farxay kulli wanaaggii rabbigu reer binu israa'iil u sameeyey oo dhan, iyo bixinta uu ka soo samatabbixiyey gacantii masriyiinta. markaasaa yetroo wuxuu yidhi, ammaan waxaa leh rabbigii idinka soo samatabbixiyey gacantii masriyiinta, iyo gacantii fircoon; oo kaasu waa kii dadka ka soo samatabbixiyey gacantii masriyiinta hoosteeda. oo haatan anigu waan ogahay in rabbigu ka wada weyn yahay ilaahyada oo dhan; waayo, waxyaalihii ay kula macaamilooddeen iyagoo kibirsan aawadeed, isagaa ka sarreeyey. markaasaa yetroo oo muuse soddog u ahaa ayaa wuxuu qaaday qurbaan la gubo iyo allabaryo. markaasaa waxaa yimid haaruun iyo waayeelladii reer binu israa'iil oo dhan inay ilaah hortiisa kibiis kula cunaan muuse soddoggiis. markaasaa waxaa maaliintii dambe dhacday in muuse u fadhiistay inuu dadkii u kala gar naqo; dadkiina waxay muuse ag taagnaayeen subaxdii ilaa makhribkii. oo muuse soddoggiis markuu arkay wixii uu dadkii ku sameeyey oo dhan ayuu yidhi, waa maxay waxan aad dadka ku samaynayaa? oo maxaad keligaa u fadhidaa, dadka oo dhammuna kuu ag taagan yahay subaxda ilaa makhribka? markaasaa muuse soddoggiis ku yidhi, maxaa yeelay, dadku waxay iigu yimaadaan inay ilaah wax iga weyddiiyaan. oo markay wax isu haystaanna anigay ii yimaadaan, oo markaasaan u kala gar naqaa nin iyo deriskiisa, oo waxaan iyaga ogeysiyyaa amarrada ilaah iyo qaynuunnadiisa. markaasaa muuse soddoggiis wuxuu isaga ku yidhi, war waxaad samaysaa ma wanaagsana. waayo, hubaal waad ku daali doontaan, adiga iyo dadka kula joogaaba, maxaa yeelay, waxanu waa kugu culus yihiin adiga; oo ma aad awooddid inaad keli ahaantaa samayso. haddaba bal i dhagayso oo waan kula talinayaaye, oo

ilaahna ha kula jiro. adigu dadka daraaddiis ilaah u dhowow, oo arrimahoodana ilaah u keen. oo waa inaad iyaga bartaa amarrada iyo qaynuunnada, oo waa inaad iyaga tustaa jidkii ay mari lahaayeen, iyo shuqulkii ay qaban lahaayeen. oo weliba waa inaad dadka oo dhan kala soo baxdaa rag karti leh, oo ilaah ka cabsada, oo daacad ah, oo neceeb faa'iidada xaqdarrada ah, oo kuwo caynkaas ah madax uga dhig, inay ahaadaan kuwo kun kun u taliya, iyo kuwo boqol boqol u taliya, iyo kuwo konton konton u taliya, iyo kuwo toban toban u taliya, oo kuwaasu dadka ha u gar naqeen had iyo goor, oo waxay noqon doontaa in wixii weyn oo dhan ay adiga kuu keenaan, laakiinse wixii yar oo dhan ay iyagu ka gar naqi doonaan; oo sidaasaa hawshu kaaga yaraan doontaa, oo iyana hawshay kula qaybsan doonaan. oo haddaad waxan samaysid, oo haddii ilaah sidan kugu amro, de markaas waad adkaysan kari doontaa, oo dadkan oo dhammuna meeshooda ayi nabad ku tegi doonaan. sidaas daraaddeed muuse wuu dhegystay hadalkii soddoggiis, wuuna wada sameeyey wixii uu ku yidhi oo dhan. markaasaa muuse wuxuu reer binu israa'iil oo dhan ka doortay rag karti leh, oo wuxuu ka dhigay madaxdii dadka, oo ah kuwo kun kun u taliya, iyo kuwo boqol boqol u taliya, iyo kuwo konton konton u taliya, iyo kuwo toban toban u taliya. oo dadkay u gar naqi jireen had iyo goorba, oo arrimaha adadagna waxay u keeni jireen muuse, laakiinse wixii yaryar oo dhan iyagaa ka gar naqi jiray. markaasaa muuse u oggolaaday soddoggiis inuu tago, isna dalkiisii ayuu tegey.

19

markii reer binu israa'iil masar ka soo baxeen dabadeed, bishii saddexaad, ayay isla maalintaas yimaadeen cidlada siinay la yidhaahdo. oo markay ka soo keceen refidiim oo ay yimaadeen cidladii siinay ayay teendhooyinkoodii cidladii ka dhiseen, oo reer binu israa'iil halkaasay degeen buurta horteeda. muusena kor buu ugu tegey ilaah, markaasaa rabbigu buurta uga yeedhay isagii, oo wuxuu ku yidhi, yacquub reerkiisa waxaad ku tidhaahdaa sidan, reer binu israa'iilna ku dheh, idinku waad aragteen wixii aan ku sameeyey masriiyintii, iyo sidii aan idiinku soo qaaday gorgorro baalashood, oo aan idiin soo kaxaystay. haddaba sidaas daraaddeed, haddaad daacad ahaan ii addeecaysaan, oo aad axdigayga dhawraysaan, de markaas waxaad ahaan doontaan dad hanti iiga ah dadyowga oo dhan, waayo, dhulka oo dhan anigaa iska leh; oo waxaad ii ahaan doontaan boqortooyo wada wadaaddo ah, iyo quruun quduus ah. kuwanu waa erayada aad reer binu israa'iil kula hadli doonto. markaasaa muuse yimid oo wuxuu u yeedhay waayeelladii dadka oo dhan, kolkaasuu erayadii rabbigu isaga ku amray oo dhan hortooda wada dhigay. markaasaa dadkii oo dhammu waxay ku wada jawaabeen, oo yidhaahdeen, kulli waxa rabbigu ku hadlay oo dhan waannu wada yeeli doonaa. markaasaa muuse rabbiga uga waramay erayadii dadka. kolkaasaa rabbigu wuxuu muuse ku yidhi, bal ogow, waxaan kuugu iman doonaa daruur qaro weyn dhexdeed, inay dadku maqlaan markii aan

kula hadlayo, iyo weliba inay weligood adiga ku ru-maystaan. markaasaa muuse rabbiga u sheegay erayadii dadka. kolkaasaa rabbigu wuxuu muuse ku yidhi, bal orod oo dadka u tag, oo maanta iyo berri quduus ka dhig iyaga, oo dharkooda ha dhaqeen, oo maalinta saddexaad diyaar ha u noqdeen, waayo, maalinta saddexaad dadka oo dhan hortiisa ayaa rabbigu ku soo degi doonaa buur siinay. oo waa inaad soohdin dadka kaga wareejiisaa, oo waxaad ku tidhaahdaa, iska jira, oo buurta ha fuulina, hana taabanina xuduudkeeda; waayo, ku alla kii buurta taabta hubaal waa la dili doonaa. gacanuu yaanay taaban isaga, laakiinse hubaal isaga waa in la dhagxiyo ama waa in gantaal lagu dilo; dad iyo duunyo ha ahaado, kaasu sina yaanu u noolaan; oo markii buunka aad looga dhawaajiyo, buurta ha soo fuuleen. markaasaa muuse buurtii ka degay, oo wuxuu u tegey dadkii, kolkaasuu dadkii quduus ka dhigay, oo ay dharkoodii dhaqeen. oo wuxuu dadkii ku yidhi, maalinta saddexaad diyaar noqda oo naagna ha isugu dhowaanina. oo maalintii saddexaad, markuu waagii beryay, waxaa dhacay onkod iyo hillaac, oo daruur qaro weyn baa buurtii soo dul joogsatay, oo waxaa yeedhay buun codkiisu aad iyo aad u weyn yahay, kolkaasay dadkii xerada ku jiray oo dhammu wada garireen. markaasaa muuse dadkii xeradii ka soo bixiyeey inay ilaah la kulmaan aawadeed; kolkaasay waxay istaageen buurta salkeedii. oo buur siinay dhammaan- teed way qiiqaysay, maxaa yeelay, rabbi baa dusheeda ku soo degay, isagoo dab ku dhex jira, oo qiiqeediina kor buu u baxay sida qiiq foorno oo kale, oo buurtii oo dhammuna aad bay u gariirtay. oo markii buunkii codkiisii aad iyo aad u sii weynaaday ayaa muuse hadlay, ilaahna kolkaasuu cod ugu jawaabay. markaasaa rabbigu wuxuu ku soo kor degay buur siinay, oo wuxuu yimid buurta dusheedii. kolkaasaa rabbigu wuxuu muuse ugu yeedhay buurta dusheedii; oo muusena kor buu u baxay. markaasaa rabbigu wuxuu muuse ku yidhi, hoos u deg, oo dadka u dig, waaba intaasoo ay rabbiga xaggiisa u soo xadgudbaan inay fiirsadaan, oo ay qaarkood badanu halligmaane. oo weliba wadaaddada rabbiga u soo dhowaanaya quduus ha iska dhigeen, waaba intaasoo rabbigu uu halligaaye. kolkaasaa muuse wuxuu rabbiga ku yidhi, dadku buur siinay sooma fuuli karaan, waayo, waxaad nagu amartay, oo nagu tidhi, buurta soohdin ku wareeji, oo quduus ka dhig. markaasaa rabbigu wuxuu isagii ku yidhi, orod oo hoos u deg; oo dabadeedna soo fuul adigoo haaruun wata; laakiinse wadaaddada iyo dadku yaanay kor u soo xadgudbin xagga rabbiga, waaba intaasoo uu halligaaye. haddaba muuse hoos buu u degay oo dadkii u tegey, una sheegay.

20

markaasaa rabbigu erayadan oo dhan ku hadlay, isagoo leh, anigu waxaan ahay rabbiga ilaahaaga ah, oo kaa soo bixiyeey dalkii masar iyo gurigii addooniga. aniga mooyaane ilaahyo kale waa inaanad lahaan. waa inaanad samaysan kor u xardhan, ama wax u eg waxa samada sare jira, ama waxa dhulka hoose jira, ama waxa biyaha dhulka ka hooseeya ku

jira. waa inaanad iyaga u sujuudin, ama u adeegin, waayo, aniga oo ah rabbiga ilaahaaga ah waxaan ahay ilaah masayr ah, oo xumaantii awowayaasha waxaan soo gaadhsiinayaa carruurtooda tan iyo farcanka sad-dexaad iyo kan afraad oo kuwa i neceb, oo waxaan u naxariistaa kumanyaal ah kuwa i jecel oo amarra-dayda xajiga. waa inaanad magaca rabbiga ilaahaaga ah si been ah ugu hadal qaadin, waayo, rabbigu eed-laawe u haysan maayo kii magaciisa i been ah ugu hadal qaada. xusuuso maalinta sabtida, inaan quduus ka dhigto. lix maalmood waa inaad hawshootaa, oo aad shuqulkaaga oo dhan qabsataa, laakiinse maalin-ta toddobaad waa maalin sabti u ah rabbiga ilaahaaga ah, oo waa inaanad shuqul qaban, adiga, ama wiilkaaga, ama gabadhaada, ama addoonkaaga, ama addoontaada, ama xoolahaaga, ama qariibka irdaahaaga ku jira; waayo, rabbigu lix maalmood buu ku sameeyey samada, iyo dhulka, iyo badda, iyo waxa dhexdooda ku jira oo dhan, kolkaasuu nastay maalin-tii toddobaad, sidaas daraaddeed ayaa rabbigu u barakeeyey maalin-tii sabtida ahayd oo quduus uga dhigay. aabbahaa iyo hooyadaa maamuus, in cimrigaagu ku dheeraado dhulka rabbiga ilaahaaga ahu ku siiyo. waa inaanad qudh gooyin. waa inaanad sinaysan. waa inaanad waxba xadin. waa inaanad deriskaaga marag been ah ku furin. waa inaanad damcin guriga deriskaaga, waa inaanad damcin naagta deriskaaga, ama addoonkiisa, ama addoontiisa, ama dibigiisa, ama dameerkiisa, ama waxa deriskaagu leeyahay oo dhan. oo dadkii oo dhammuna way wada arkeen onkodkii iyo hillaacii, iyo codkii buunka, iyo buurtii qiiqaysay; oo markii dadkii arkay ayay gariireen, oo meel fog istaageen. kolkaasay waxay muuse ku yidhaahdeen, adigu nala hadal, oo annana waannu ku maqli doonaa, laakiinse ilaah yuusan nala hadlin, waaba intaasoo aannu dhimannaaye. markaasaa muuse wuxuu dadkii ku yidhi, ka cabsanina, waayo, ilaah wuxuu u yimid inuu idin tijaabiyo, iyo in ka cabsashadiisu idinku jirto, si aydnaan u dembaabin. markaasaa dadkii waxay istaageen meel fog, muusena wuxuu u soo dhowaaday gudcurkii qarada weynaa oo ilaah joogay. markaasaa rabbigu wuxuu muuse ku yidhi, waxaad reer binu israa'iil ku tidhaahdaa, idinka qudhiinnu waad aragteen inaan samada idinkala hadlay. haddaba waa inaydnaan yeelan ilaahyo kale aniga mooyaane; oo ilaahyo lacag ah iyo ilaahyo dahab ah waa inaydnaan samaysan. meel allabari waa inaad ciid iiga samaysaa, oo waa inaad dusheeda iigu bixisaa qurbaannadaada la gubo, iyo qurbaannadaada nabaadiinada, iyo idahaaga iyo dibiyadaada. oo meel kasta oo aan magacayga dadka ku xusuusiyooba waan kuugu iman doonaa oo waan kugu barakayn doonaa. oo haddaad meel allabari dhagax iiga samayso, waa inaadn dhagax qoran ka dhisin, waayo, haddaad alaabtaada taabsiisid waad nijaasaysay. ama waa inaanad meeshayda allabariga sallaan ku fuulin, si aan cawradaadu uga muuqan.

21

haddaba kuwanu waa amarradii aad hortooda dhigi lahayd. haddaad addoon cibraani ah iibsatiid, ha kuu adeego lix sannadood, oo tan toddobaadna ha iska

tago isagoo xor ah oo aan waxba bixin. oo hadduu keli ahaantiis ku soo galo, haddana keli ahaantiis ha ku baxo, hadduuse naag qabo, de markaas waa inay naagtiisu isaga la baxdaa. haddii sayidkiisu naag siiyona, oo ay wiilal iyo gabdho u dhasho, de markaas naagta iyo carruurteedaba waxaa iska lahaanaya sayidkeedii, oo waa inuu isagu keligiis iska baxaa. laakiinse haddii addoonku bayaan u yidhaahdo, anigu waan jeclahay sayidkayga, iyo naagtayda, iyo carruurtayda, oo anigoo xor ah bixi maayo, de markaas waa in sayidkiisu xaakinnada u keenaa, oo waa inuu albaabka ag keenaa, ama tiirka albaabka; markaas sayidkiisu dhegta mudac ha kaga dalooliyo; oo weligiis ha u adeego. oo haddii nin gabadhiisa u iibiyo inay addoon noqoto, waa inaanay dibadda u bixin sida addoommada nimanka ahu ay u baxaan. oo haddaanay raalli gelin sayidkeedii doonay iyada, de markaas waa inuu sii daayo iyada, ha la madax furto, laakiinse amar waa lahaan doono inuu iyada dad qalaad ka iibiyo, waayo, khiyaano ayuu kula macaamilooday iyada. oo hadduu iyada wiilkiisa u guursho, de waa inuu iyada ula macaamiloodaa sida gabdhaa loola macaamiloodo. oo hadduu naag kale la guursado, waa inuusan inna ka dhimin masruufkeeda, iyo dharkeeda, iyo xaqna naagnimadeeda. oo hadduusan saddexdaas iyada u samayn, markaas lacagla'aan ha ku baxdo. kii nin wax ku dhufsta si uu ninku u dhinto, isagana hubaal waa in la dilaa. oo haddii aanu gaadin, laakiinse ilaah u dhiibo gacantiisa, de markaas anaa kuu samayn doona meel uu ku cararo. oo haddii nin kibir ula badheedho inuu deriskiisa khiyaano ku dilo, waa inaad isaga ka waddaa meeshayda allabariga, ha dhintee. oo kii aabbihiis ama hooyadiis wax ku dhufsta, hubaal kaas waa in la dilaa. oo kii intuu nin xada iibiya ama gacantiisaba laga helo, hubaal kaas waa in la dilaa. oo kii aabbihiis ama hooyadiis caaya, hubaal kaas waa in la dilaa. oo haddii niman diriraan, oo midkood kan kale dhagax ama feedh ku dhufsto, oo uusan dhiman, laakiinse uu sariir ku jiif noqdo; kaasu hadduu mar kale sara kaco oo uu dibadda u baxo isagoo uushiisa ku tukubaya, markaas kii wax ku dhufstay eed ma leh, laakiinse waa inuu siiyaa wixii ka khasaarobay intuu jiiifay, waana inuu dhaqaaleeyo ilaa uu ka bogsado. haddii nin addoonkiisa ama addoontiisa uu ul ku dhufsto, oo uu gacantiisa ku dhinto, kaas hubaal waa in la ciqaabaa. kan la dilayse hadduu maalin ama laba sii joogo, de markaas waa inaan la ciqaabin, waayo, isagu waa lacagtiisii. oo haddii niman diriraan oo ay wax yeelaan naag uir leh, oo uu ilmaheedu ka soo dhaco, laakiinse dhib kale aanu dhicin, kaas waa in lagu ganaaxaa intii ninkii naagta qabay uu kor saaro, oo waa inuu bixiyaa intii xaakinnadu ku xukumaan. laakiinse haddii dhib kale dhacdo, waa inaad naf naf u dishaa, oo waa inaad il il u riddaa, iligna ilig u riddaa, gacanna gacan u gooyaa, cagna cag u gooyaa, oo kii wax guba, gub, kii wax dhaawacana, dhaawac, kii wax karbaashana, karbaash. oo haddii nin isha addoonkiisa ama isha addoontiisa wax ku dhufsto, oo ka rido, de markaas waa inuu iska sii daayaa isagoo xor ah, ishiisa aawadeed. oo hadduu iligga addoonkiisa ama iligga addoontiisa wax ku dhufsto oo ka rido, de markaas waa inuu iska sii daayaa isagoo

xor ah iliggiisa aawadiis. oo haddii dibi nin ama naag geeso ku mudo, oo ay dhintaan, markaas hubaal waa in dibiga la dhagxiyaa, oo hilibkiisana waa inaan la cunin; laakiinse qofkii dibiga lahaa waxba eed ma leh. laakiinse haddii markii hore dibigu dad geesaha ku mudi jiray, oo loo sheegay qofkii lahaa, isaguse aanu xidhin, laakiinse uu dibigu nin ama naag dilay, dibiga waa in la dhagxiyaa, oo weliba qofkii lahaana waa in isna la dilaa. haddiise mag la saaro isaga, de markaas waa inuu bixiyaa wax alla wixii la kor saaray madaxfurashadiisa aawadeed. hadduu wiil geeso ku muday iyo hadduu gabadh geeso ku mudayba waa in xukunkan lagu qaadaa. oo haddii dibigii geeso ku mudo nin addoon ah ama naag addoon ah, waa inuu ninkii dibiga lahaa sayidkoodii soddon sheqel oo lacag ah siiyaa, oo dibigana waa in la dhagxiyaa. oo haddii nin god daboolka ka qaado, ama haddii nin god qodo oo uu dabooli waayo, oo uu ama dibi ama dameer ku dhaco, de markaas waa in ninkii godka lahaa xaq mariyaa. waa inuu lacag siiyaa ninkii neefka lahaa, oo neefka dhintayna waa inuu isagu lahaado. oo haddii nin dibigiis nin kale dibigiis wax yeelo oo uu dhinto, de markaas waa inay dibiga nool iibiyaan, oo qiimihiisa waa inay qaybsadaan; oo weliba kan dhintayna waa inay qaybsadaan. ama haddii dibiga lagu yiqiin inuu markii hore wax geeso ku mudi jiray, oo uusan qofkii lahaa xidhin, markaas hubaal waa inuu dibi dibi ku bixiyaa, oo neefka dhintayna waa inuu isagu lahaado.

22

haddii nin dibi ama lax xado, oo uu qasho ama iibiyo, waa inuu shan dibi dibigii ku magdhabo, laxdiina afar laxaad. haddii tuug la helo isagoo guri u dhacaya, oo inta wax lagu dhufto uu dhinto, markaas kii dilay dhiig eed kuma laha. haddiise qorraxdu u soo baxdo, markaas dhiigga eed buu ku leeyahay. waa inuu u soo celiyaa, hadduusanse waxba haysan, de markaas waa in isaga la iibiya tuugnimadiisii aawadeed. haddiise wuxuu xaday iyagoo nool gacantiisa laga helo, ama dibi ha noqdo amase dameer, amase lax, waa inuu labanlaab u bixiyaa. haddii nin beer canab ah ama beer kale xoolo daajiyo, oo uu neefkiisa ku sii daayo si uu nin kale beertiis u daqo, de markaas waa inuu meesha beertiisa ugu wanaagsan iyo meesha beertiisa canabka ah ugu wanaagsan ugu magdhabaa. haddii dab baxo, oo uu qodxanta qabsado, oo uu wada gubo xidhmooyinka sarreenka ah ama sarreenka weli baalka ku yaal, ama beerta oo dhan, markaas kii dabka shiday waa inuu magdhabaa. haddii nin deriskiisa lacag ama alaah ammaano ugu dhiibto, oo ninka gurigiisii laga xado, oo markaas tuuggii la helo, waa inuu labanlaab u magdhabaa. haddiise aan tuuggii la helin, markaas waa in ninkii guriga lahaa xaakinnada u soo dhowaadaa si loo caddeeyo inuu alaabbii deriskiisa fartiisa saaray iyo in kale. waayo, wax kasta oo xadgudub ah ama ha noqdo dibi aawadiis, ama dameer aawadiis, ama lax aawadeed, ama dhar aawadiis, ama wax kasta oo baadi ah, haddii la leeyahay, waa kan, waa in labada qolo arrintooda xaakinnada la hor keenaa. oo midkii xaakinadu ku xukumaan waa inuu deriskiisa labanlaab

ugu magdhabaa. haddii nin deriskiisa ammaano ugu dhiibto dameer ama dibi, ama lax amase neef uun, markaas hadduu dhinto, ama wax gaadhaan, ama la kaxaysto iyadoo aan la arkayn, markaas waa in dhaartii rabbiga la dhex dhigaa labadooda, si loo caddeeyo inuu fartiisa saaray xoolihii deriskiisa iyo in kale, oo kii lahaana waa inuu aqbalaa, oo waxbana loo magdhabi maayo. laakiinse haddii laga xado, waa inuu isagu qofkii lahaa u magdhabaa. haddiise dugaag bakhitiisto, waa inuu marag ahaan u keenaa, oo wixii dugaaggu bakhitiistay waxba ka magdhabi maayo. oo haddii nin deriskiisa neef ka ammaahdo, oo ay wax gaadhaan amaba uu dhinto, isagoo aan ninkii lahaa la joogin, kaasuu hubaal waa inuu magdhabaa. haddiise kii lahaa la joogay, waa inuusan waxba ka magdhabin, oo hadduu kiro ahaa, kiradiisii waa laga xisaabay. oo haddii nin sasabto gabadh bikrad ah oo aan doonanayn, oo uu iyada la seexo, de markaas waa inuu yarad ka bixiyo oo uu guursadaa iyada. haddiise aabbeheed innaba u diido inuu isaga siiyo, de markaas waa inuu bixiyaa intii gabadh bikrad ah yaradkeedu yahay. saaxirad inay sii noolaato wax inaad u fasaxin. ku alla kii neef u galmooda, hubaal waa in la dilaa. kii wax u bixiya ilaah kale oo aan rabbiga keligiis ah ahayn, kaas waa in dhammaantiis la baabbi'iyaa. oo qariib waa inaadn xumayn, ama waa inaadn dulmin, waayo, idinba qariib baad ku ahaydeen dalkii masar. waa inaydnaan dhibin carmaal, ama ilmo agoon ah. oo si kasta ha noqotee haddii aad iyaga dhibtid, oo ay ii qayshadaan hubaal qayladdooda waan maqli doonaa, oo aad baan u cadhoon doonaa, oo markaasaan seef idinku dili doonaa, kolkaasaa naagihiinnu waxay noqon doonaan carmallo, carruurtiinnuna agoon. oo haddaad lacag ammaahisid dadkayga masaakiinta ah oo kula jooga, waa inaadn ku noqon sidii mid dayn ku leh ama waa inaadn waxba kor saarin. haddaad deriskaaga dharkiisa rahmad uga qaadatid waa inaad u celisaa intaan qorraxdu dhicin, waayo, kaasuu waa kan qudh ah oo uu isa saari jiray, oo waa dharkii uu huwan jiray, oo muxuu ku seexan doonaa? oo waxaa dhici doonta in markuu ii qayshado, aan maqli doono, waayo, anigu waan raxmad badnahay. waa inaadn xaakinnada caayin, mid dadkaaga u taliyana ha habaarin. waa inaadn ka raagin inaad wax ka bixiso midhaahaaga badan iyo dheecaanka macsaraddaada. oo curadyada dadkaagana waa inaad aniga i siisaa. oo sidaas oo kalena waa inaad ka yeeshaa dibiyadaada iyo idahaaga; todoba maalmoood waa inuu hooyadiis la joogaa, maallinta siddeedaadna waa inaad ii bixisaa. oo waa inaad dad quduus ah ii ahaataan, oo sidaas daraaddeed waa inaydnaan cunin hilib neef oo dugaag berrinka ku bakhitiistay, laakiinse waa inaad eeyaha u tuurtaan.

23

waa inaadn qaadqaadin war been ah; gacantaada heshiis ha ugu dhiibin kan sharka ah, yaadan markhaati xaqdaran noqone. inaad xumaan fashid aawadeed dad badan ha u raacin, ama marag ha furin oo dad badan dhankooda ha u leexan inaad gar qalloocisaan, waana inaadn nin miskiin ah u gar eexan. haddaad aragtig cadowgaaga dibigiisii ama

dameerkiisii oo lumaya, waa inaad u celisaa. had-daad aragtid kan ku neceb dameerkiisii oo rar la dhacay, oo aanaad doonayn inaad caawiso, hubaal waa inaad caawisaa. miskiinkaaga dacwaddiisa waa inaad garta ka qalloocin. wax been ah ka fogow; oo ha dilin mid aan eed lahayn iyo kan xaq ah; waayo, anigu xaq ka dhigi maayo kan shar fala. oo waa inaad laaluush qaadan innaba; waayo, laaluushku waa indho tiraa kuwa wax arka, wuuna qalloociyaa kan xaq ah hadalkiisa. oo qariib waa inaadn dulmin; waayo, qalbiga qariibka waad garanaysaan, maxaa yeelay, idinba qariib baad dalkii masar ku ahaydeen. lix sannadood waa inaad dhulkaaga wax ku abuurtaa oo midhihiisa urursataa, laakiinse sannadda toddobaad waa inaad iska daysaa ha nasto, oo dhul aan beernayn ha noqdee, inay masaakiinta dadkaagu wax ka cunaan; oo waxay reebaanna dugaagga dururku ha daaqeen. oo sidaas oo kalena waa inaad u gashaa beertaada canabka ah iyo beertaada saytuunka ah. lix maalmood waa inaad shuqulkaaga qabsataa, oo maalinta toddobaadna waa inaad nasataa, si ay dibigaaga iyo dameerkaaguna u nastaan, oo ay wiilka addoontaada iyo kan qariibka ahuba nafis u helaan. oo kulli wixii aan idinku idhi oo dhan waa inaad aad u dhawrtaan, oo ilaahyo kale magacood ha soo qaadina innaba, ama afkaagaba yaan laga maqlin. oo sannad walba saddex goor waa inaad ii iiddaa. oo iiddii kibista-aan-khamiirka-lahayn waa inaad dhawrtaa. toddoba maalmood waa inaad cuntaa kibis aan khamiir lahayn, sidii aan kugu amray wakhtigii la yidhi oo bisha aabiib ah, maxaa yeelay, bishaas ayaad masar ka soo baxday; oo midkiinna hortayda yuusan iman isagoo faro madhan. oo waa inaad dhawrtaa iiddii beergoosadka oo ah midhihi ugu horreeyey hawshaada aad beerta ku abuurtay, iyo iiddii wax urursiga oo sannadda dhammaadkeeda ah, marka aad soo urursatid midhihi aad beerta ku hawshootay. kuwaaga labka ah oo dhammu waa inay sannad walba saddex goor rabbiga ilaaha ah ka hor yimaadaan. oo waa inaad dhiiggaa allabarigayga la bixin kibis khamiir leh; baruurta iiddayduna waa inaanay khadiin habeenka oo dhan ilaa subaxda. oo dhulkaaga midhaha ugu horreeya waa inaad inta hore guriga rabbiga ilaahaaga ah geeyso. waa inaadn waxar caanaha hooyadiis ku karin. bal eeg, waxaan hortaa u soo dirayaa malaa'ig, inay jidka kugu dhawro oo ay meeshii aan diyaarshay ku geeyso. iyada iska jira, oo codkeeda dhegaysat, hana ka xanaajinina, waayo, iyadu xadgudubkiinna idinkama cafiyi doonto; maxaa yeelay, iyada magacaygii baa ku dhex jira. laakiinse xaqiqa haddaad codkeeda dhegaysatid, oo aad yeeshid kulli waxa aan ku hadlayo, de markaas waxaan noqon cadaawayaashaada cadowgooda, oo kuwa ku dhibana mid dhiba iyaga. waayo, malaa'igtaydu way ku horsocon doontaa, oo waxay ku dhex geeyn doontaa reer amor, iyo reer xeed, iyo reer feres, iyo reer kancaan, iyo reer xiwi, iyo reer yebus; oo kolkaasaan iyaga baabbi'in doonaa. waa inaadn u sujuudin ilaahyadooda, hana u adeegin, shuqulkooda oo kalena ha samayn; laakiinse waa inaad wada afgembidaa, oo aad sanamyadoodana jejebisaa. oo waa inaad rabbiga ilaahiinna ah u adeegtaan, oo isaguna

wuu idiin barakayn doonaa kibistiinna iyo biyihiinna; oo anna cudur waan ka fogayn doonaa dhexdiinna, oo dhulkaaga dhexdiisa miduna dhicis ma dhali doonto, ama madhalays ma noqon doonto, oo tirada maalmahaaga waan dhammaystiri doonaa. oo cab-sidaydaan ku hor marin doonaa, oo dadka aad u tegaysid oo dhan waan argaggixin doonaa, oo waxaan cadaawayaashaada oo dhan ka dhigi doonaa inay dhabarkooda kaa sii jeediyaan. oo waxaan hortaa diri doonaa xoon, kaas oo reer xiwi, iyo reer kancaan, iyo reer xeed hortaa da ka eryi doona. oo iyaga sannad uun hortaa da ka eryi maayo, waayo, waaba intaasoo dhulkul cidla noqdaa, oo dugaagga duurku kugu bataa. in yar in yar ayaan hortaa da ka eryi doonaa, ilaa aad adigu badatid oo aad dalka dhaxashid. oo waxaan soohdintaada ka dhigi doonaa badda cas iyo tan iyo badda reer falastiin, iyo cidlada ilaa tan iyo webiga, waayo, dadka dhulka deggan waxaan gelin doonaa gacantaada, markaasaa hortaa da ka eryi doontaa. waa inaadn axdi la dhigan iyaga iyo ilaahyadooda toona. waa inayan iyagu dalkaaga degganaan, waaba intaasoo ay igu kaa dembaa-jijaane, waayo, haddaad ilaahyadooda u adeegtid, hubaal waxay taasuu kugu noqon doontaa dabin.

24

markaasuu wuxuu muuse ku yidhi, soo fuula oo rabbiga u kaalaya, adiga iyo haaruun, iyo naadaab, iyo abiihuu, iyo toddobaatan oday oo reer binu israa'iil ah, oo meel fog ka caabuda; oo muuse oo keliyahu waa inuu rabbiga u soo dhowaada, laakiinse iyagu waa inayan soo dhowaan, dadkuna yuusan la soo fuulin. markaasaa muuse dadkii u yimid, oo wuxuu u sheegay hadalladii rabbiga oo dhan iyo amarradii oo dhan. markaasaa dadkii oo dhammu isku cod ku jawaabeen, oo waxay yidhaahdeen, ereyadii rabbigu ku hadlay oo dhan waannu wada yeeli doonaa. markaasaa muuse wuxuu qoray ereyadii rabbiga oo dhan, kolkaasuu aroor hore kacay, oo buurta hoosteedii wuxuu ka dhisay meel allabari iyo laba iyo toban tiir, sidii laba iyo tobankii qolo oo reer binu israa'iil ay ahaayeen. kolkaasuu wuxuu diray raggii dhallinyarada ahaa oo reer binu israa'iil, oo waxay rabbiga u bixiyeen allabaryo la gubo iyo qurbaano nabaadiino oo dibiyoo ah. markaasaa muuse wuxuu qaaday dhiiggii badhkii oo wuxuu ku shubay xeed-hooyin; oo dhiiggii badhkiiisna wuxuu ku rusheeyey meeshii allabariga. markaasuu wuxuu qaaday ki-taabkii axdiga, oo wuuna akhriyey iyadoo ay dadkii maqlayaan, oo waxay yidhaahdeen, kulli wixii rabbigu ku hadlay waannu yeeli doonnaa oo waannu ad-deeci doonnaa. markaasaa muuse wuxuu qaaday dhiiggii, oo dadkii ku rusheeyey, oo wuxuu ku yidhi, bal eega dhiiggii axdiga oo rabbigu idinla dhigtay oo ku saabsan hadalladan oo dhan. kolkaasaa waxaa kor u fuulay muuse, iyo haaruun, iyo naadaab, iyo abiihuu, iyo toddobaatan oday oo reer binu israa'iil ah. markaasay waxay arkeen ilaahii reer binu israa'iil; oo waxaa caghiisa ka hooseeyey sallax dhagax safaray ah oo sida samada u daahirsan. oo odayaashii reer binu israa'iilna far ma uu saarin, oo ilaah bay arkeen, waxna way cuneen oo cabbeen. markaasaa

rabbigu wuxuu muuse ku yidhi, bal kaalay oo bur-urta ii soo fuul, oo halkaas iska joog; oo waxaan ku siinayaa looxyada dhagaxa ah, iyo sharcigii iyo qaynuunnadii aan qoray, inaad iyaga bartid. kolkaasaa muuse sara kacay, isaga iyo mididinkisii yashu-uc, oo muuse wuxuu fuulay buurtii ilaah. oo wuxuu odayaashii ku yidhi, idinku halkan noo jooga, ilaa aan mar kale idiin nimaadno, oo bal eega, waxaa idinla jooga haaruun iyo xuur; ku alla kii dacwo qaba, iyaga ha u yimaado. markaasaa muuse wuxuu fuulay buurtii, oo buurtiina waxaa qarisay daruur. oo ammaantii rabbiguna waxay dul joogtay buur siinay, oo daruurtuna way qarinaysay intii lix maalmood ah, oo maalintii toddobaad ayaa rabbigu muuse uga dhex yeedhay daruurtii. oo muuqashada ammaantii rabbigu waxay reer binu israa'iil ula ekayd sidii dab wax gubaya buurtii dushooda. markaasaa muuse wuxuu galay daruurtii dhexdeeda, oo buurtuu fuulay; oo muuse wuxuu buurtii fuushanaa aftartan maalmood iyo aftartan habeen.

25

markaasaa rabbigu wuxuu la hadlay muuse, oo ku yidhi, waxaad reer binu israa'iil ku tidhaahdaa, rabbigu wuxuu leeyahay, qurbaan ii ururiya, oo nin kasta oo qalbigiisu raalli ka yahay waa inaad ka qaaddaa qurbaankayga. oo qurbaanka aad ka qaadayso waxa weeyaan: dahab, iyo lacag, iyo naxaas, iyo buluug, iyo guduud, iyo casaan, iyo maro wanaagsan, iyo dhogor riyaa, iyo wanan hargahood oo la caseeyey, iyo adhibadeed hargahood, iyo qori qudhac ah, iyo saliid laambadda lagu shubo, iyo udgoon lagu daro saliidda lagu subkado, iyo dhir udgoon oo lagu daro uunsiga; iyo dhagaxyo onika la yidhaahdo, iyo dhagaxyo loogu dhejiyo eefodka, iyo laabgashiga. oo meel quduus ah ha ii sameeyeen aan iyaga dhex joogee. waxaan ku tusi doono oo dhan, oo ah hannaanka taambuugga iyo hannaanka alaabiisa oo dhan, waa inaad sidaas oo kale u samaysaan. oo waa inay sanduuq ka sameeyaan qori qudhac ah, oo dhererkiisuna waa inuu ahaadaa laba dhudhun iyo badh, ballaadhkiisuna waa inuu ahaadaa dhudhun iyo badh, sarajooggiisuna waa inuu ahaadaa dhudhun iyo badh. oo waa inaad ku dahaadhaa dahab saafi ah, oo gudaha iyo dibaddaba waa inaad ka dahaadhaa, oo dushiisana waa inaad u samaysaa wax taaj oo kale ah oo dahab ah oo ku wareegsan. oo waa inaad afar siddo oo dahab ah u yeeshaa, oo aad kaga dhejisaa aftarta rukun, oo laba siddo waa inay isku dhinac ku yaalliin, laba siddona waa inay dhinaciisa kale ku yaalliin. oo waa inaad ulo ka samaysaa qori qudhac ah, waana inaad dahab ku dahaadhaa. oo ulahana waa inaad gelisaa siddooyinka sanduuqa dhinacyadiisa ku yaal, in sanduuqa lagu qaado. oo uluhu waa inay ku jiraan sanduuqa siddooyinkiisa; oo waana inaan iyaga laga bixin marnaba. oo sanduuqa gudihiisana waa inaad ku riddaa maragga aan ku siin doono. oo daboolna waa inaad uga samaysaa dahab saafi ah; laba dhudhun iyo badh waa inuu dhererkiisu ahaadaa, ballaadhkiisuna waa inuu ahaadaa dhudhun iyo badh. oo waa inaad laba keruub ka samaysaa dahab la tumay iyagoo daboolka labadiisa

madax ka soo taagan. keruub waa inaad madax ka samaysaa, keruubka kalena waa inaad madaxa kale ka samaysaa; oo labada keruub oo labada madax ka kala taagan iyo daboolka waa inaad isku waslad ka wada samaysaan. oo keruubiimtu waa inay baalas-hooda meel sare ka soo kala bixiyaan, iyagoo baalas-hooda ku qarinaya daboolka, oo wejiyadoodu isku soo jeedaan, oo keruubiimta wejiyadooduna waa inay ku soo jeedaan daboolka. oo daboolkana waa inaad sanduuqa dushiisa saartaa; oo sanduuqa gudihiisana waa inaad ku riddaa maragga aan ku siin doono. oo halkaasaan kugula kulmi doonaa, oo waxaan kaala hadli doonaa daboolka dushiisa, iyo labada keruub oo sanduuqa maragga dul saaran dhexdooda, oo waxaan kuu sheegi doonaa waxyaalaha aan ku siin doono oo dhan oo aan amar ahaan kuugu dhiibi doono reer binu israa'iil. oo waa inaad miis ka samaysaa qori qudhac ah, oo dhererkiisu ha ahaado laba dhudhun, ballaadhkiisuna ha ahaado dhudhun, sarajooggiisuna ha ahaado dhudhun iyo badh. oo waa inaad dahab saafi ah ku dahaadhaa, waana inaad u samaysaa wax taaj oo kale ah oo dahab ah oo ku wareegsan. oo waa inaad qar le'eg calaal ballaadhkeed oo ku wareegsan u samaysaa, oo waa inaad qarka u samaysaa wax taaj oo kale ah oo dahab ah oo ku wada wareegsan. oo waa inaad afar siddo oo dahab ah u yeeshaa, oo siddooyinkana waa inaad ku dhejisaa aftarta gees oo rukummada ah. oo meel qarka ku dhow waa inay siddooyinku ku yaalliin, iyagoo ah meelaha laga geliyo ulaha miiska lagu qaado. 28 oo ulaha waa inaad qori qudhac ah ka samaysaa, oo aad dahab ku dahaadhaa, in miiska lagu qaado iyaga. oo waa inaad u samaysaa suxuuntiisa, iyo malqacadihiisa, iyo kidhliyadiisa, iyo maddiibadihiisa wax lagaga shubo, oo waa inaad dahab saafi ah ka wada samaysaa. oo miiska dushiisana waa inaad kibistii tusniinta saartaa, hana taallo hortayda had iyo goorba. oo laambad waa inaad dahab saafi ah ka samaysaa, oo laambaddii waa in dahab laga tumaa, xataa salkeeda iyo usheeda dhexe, iyo koobabkeeda, iyo burooyinkeeda, iyo ubaxeeduba, waa inay isku waslad la ahaadaan. dhinacyadana waa in lix laamood ka baxdaa; saddex laamood waa inay laambadda dhinac kaga yaalliin, saddexda kalena waa inay dhinaca kale kaga yaalliin. saddex koob oo yicib ubaxeed u eg, iyo buro iyo ubax waa inay isku laan ku yaalliin, oo saddex koob oo yicib ubaxeed u eg iyo buro iyo ubaxna waa inay ku yaalliin laanta kale; oo lixda laamood oo laambadda ka baxdaa waa inay sidaas wada ahaadaan. oo laambadduna waa inay lahaataa afar koob oo u eg yicib ubaxeed, iyo burooyinkoodii, iyo ubaxoodii; iyo buro oo laba laamood ka hoosaysa oo ay isku waslad la yihiin, iyo buro kale oo laba laamood ka hoosaysa oo ay isku waslad la yihiin, iyo buro kale oo laba laamood ka hoosaysa oo ay isku waslad la yihiin, oo waa inay lixda laamood oo laambadda ka baxday sidaas wada ahaadaan. burooyinkooda iyo laamooduba waa inay isku waslad la ahaadaan, oo kulligeedna waa inay ahaataa isku waslad dahab la tumay oo saafi ah. oo waa inaad toddoba laambadood ka dhigtaa, oo laambadaheeda waa in la shidaa inay hortooda iftiimiyaan. oo birqaabyadeeda iyo alaabteeda lagu safeeyoba waa inay dahab saafi ah ahaadaan. oo

iyada iyo alaabtanta oo dhanba waa in talanti dahab saafi ah laga sameeyaa. oo sida hannaankii lagugu tusay buurta waa inaad u samaysaa.

26

oo weliba waa inaad samaysaa taambuugga toban daah leh, oo waxaad ka samaysaa maro wanaagsan, iyo buluug, iyo guduud, iyo casaan, oo lagu daabacay kerubiim. oo daah walba dhererkiisu waa inuu ahaadaa siddeed iyo labaatan dhudhun, daah walba ballaadhkiisuna waa inuu ahaadaa afar dhudhun; oo daahyada oo dhammuna waa inay isku qiyaas ahaadaan. shan daah waa inay isku xidhnaadaan, oo shanta daah oo kalena waa inay isku wada xidhnaadaan. oo daahyada midkood waa inaad darafta uu ka laaban yahay u yeeshaa siddooyin buluug ah, oo sidaas oo kalena waa inaad ka yeeshaa daaha dibadda ugu xiga laabka labaad. isku daah waa inaad konton siddo u yeeshaa; oo daaha ku yaal laabka labaad waa inaad daraftiisa u yeeshaa konton siddo; oo siddooyinkuna waa in midkoodba kan kale ka hor jeedaa. waa inaad konton qabsato oo dahab ah samaysaa, oo daahyadana waa inaad midba kan kale qabsatooyinka kula xidhaa, oo taambuuggana waa inuu mid dhan ahaadaa. oo waa inaad daahyo ah dhogor riyaa samaysaa oo aad taambuugga ku deddaa; oo waa inaad iyaga ka dhigtaa koob iyo toban daah. oo daah kasta dhererkiisu waa inuu sodon dhudhun ahaadaa, daah kasta ballaadhkiisuna waa inuu afar dhudhun ahaadaa; oo koob iyo tobanka daah waa inay isku qiyaas ahaadaan. oo waa inaad shan daah gooni ahaantooda isugu xidhaa, lix daahna gooni ahaantooda isugu xidh, oo daaha lixaad waa inaad ku labanlaabtaa teendhada fooddeeda. oo daaha dibadda u xiga laabka daraftiisa waa inaad konton siddo u yeeshaa, oo daaha laabka labaad ugu korreeya daraftiisana waa inaad konton siddo u yeeshaa. oo waa inaad samaysaa konton qabsato oo naxaas ah, oo waa inaad qabsatooyinkana sudhaa siddooyinka, oo teendhadana isku xidh kulligeed si ay mid dhan u noqoto. oo inta dusha ka lalmata oo ka hadhay daahyada teendhada, oo ah daaha badhkiisa, waa in laga lalmiyaa taambuugga dabadiisa. dhudhunka oo dhinaca ah iyo dhudhunka oo dhinaca kale oo ah waxa ka hadha daahyada teendhada dhererkooda waa in laga lalmiyaa dhinacyada taambuugga, oo ah dhankan iyo dhankaasba, inay dedaan. oo teendhada waa inaad ded uga dhigtaa wanan hargahood oo la caseeyey, iyo ded ah adhidibadeed hargahood oo ka sarreeya. oo looxyada taambuuggu ku taagan yahay waa inaad qori qudhac ah ka samaysaa. looxiiba dhererkiisu waa inuu toban dhudhun ahaadaa, oo loox kasta ballaadhkiisu waa inuu dhudhun iyo badh ahaadaa. oo loox kasta waa inuu lahaadaa laba caarad, oo looxyadu waa inay dhinacyada isku hayaan, oo waa inaad sidaas u yeeshaa looxyada taambuugga oo dhan. oo dhinaca koonfureed oo taambuugga looxyadiisa waa inaad labaatan loox ka dhigtaa. oo waa inaad samaysaa afartaan saldhig oo lacag ah oo ka hooseeya labaatanka loox; oo laba saldhigba waa inay ka hooseeyaan loox inay saldhig u ahaadaan labadiisa caarad, oo laba saldhigna waa inay ka hooseeyaan

loox kale inay saldhig u ahaadaan labadiisa caarad. oo taambuugga dhankiisa labaad oo woqooyi xiga waa inaad u yeeshaa labaatan loox, iyo afartankoodii saldhig oo lacagta ahayd. laba saldhigba waa inay loox ka hoosayso. oo meesha ugu dambaysa taambuugga oo ah dhankiisa galbeed waa inaad lix loox u yeeshaa. oo laba loox waa inaad u yeeshaa labada geesood oo taambuugga xaggiisa dambe. oo waa inay hoosta labanlaab ka noqdaan, oo sidaas oo kalena waa inay dhamaadaan ilaa saddada kowaad dusheeda, oo labaduba waa inay sidaas ahaadaan, oo labada gees baa iska leh. oo waa inay ahaadaan siddeed loox, iyo saldhigyadoodii lacagta ahayd oo ah lix iyo toban saldhig, oo laba saldhigba waa inay loox ka hoosayso. oo waa inaad ulo gudban ka samaysa qori qudhac ah; looxyada taambuugga dhinac kaga jira shan ulood u yeel, looxyada dhinaca kale kaga jirana shan ulood oo kale u yeel, oo shan ulood oo kale u yeel taambuugga looxyadiisa kaga jira dhanka galbeed xaggiisa dambe. oo uldhexaadda oo looxyada ku gudban waa inay gaadhaa gees ilaa gees. oo looxyada waa inaad dahab ku dahaadhaa, oo siddooyinkooda ah meelaha ulaha gudban ka gelayaan waxaad ka samaysaa dahab, oo ulahana waa inaad dahab ku dahaadhaa. oo taambuugga waa inaad u taagtaa sidii hannaankii aan buurta kugu tusay. oo waa inaad ilxidh ka samaysaa buluug, iyo guduud, iyo casaan, iyo maro wanaagsan; hana lagu daabaco kerubiim. oo waa inaad ka soo lalmisaa afar tiir oo qudhac ah oo dahab lagu dahaadhaa, iyagoo leh qabsatooyin dahab ah, oo ku taagan afar saldhig oo lacag ah. oo waa inaad ilxidhka ka soo lalmisaa qabsatooyinka hoostooda, oo waxaad soo gelisaa sanduuqa maragga ilxidhka gudihiisa; oo ilxidhkuna wuxuu u dhexeeyaa meesha quduuska ah iyo meesha ugu quduusan idinka aawadiin. oo daboolka waa inaad saartaa sanduuqa maragga oo ku jira meesha ugu quduusan. oo miiskana waa inaad dhigtaa ilxidhka dibadiisa, oo laambaddana waxaad dhigtaa miiska hortiiisa oo ah dhanka koonfureed oo taambuugga, miiskana dhanka woqooyi dhig. oo waa inaad iridda teendhada u samaysaa daah buluug, iyo guduud, iyo casaan, iyo maro wanaagsan oo daabac leh. oo daaha waa inaad u samaysaa shan tiir oo qudhac ah, oo dahab ku dahaadh iyaga, qabsatooyinkooduna ha ahaadeen dahab; oo waa inaad shan saldhig oo naxaas ah u yeeshaa.

27

oo meesha allabariga waa inaad ka samaysaa qori qudhac ah, dhererkeedu shan dhudhun ha ahaado, ballaadhkeeduna shan dhudhun; oo meesha allabariga afar geesood ha ahaado, oo sarajooggeeduna saddex dhudhun ha ahaado. oo afarteeda rukun waxaad u yeeshaa afar gees; oo geesheedu waa inay isku waslad la ahaadaan; oo waa inaad naxaas ku dahaadhaa. oo waa inaad u samaysaa weelal dambaska lagaga guro, iyo majarafaadha, iyo maddiibadaheeda, iyo mudacyadeeda, iyo dabqaadayaasheeda, oo alaabteeda oo dhan waxaad ka samaysaa naxaas. oo waa inaad shabag naxaas ah u yeeshaa; oo shabagga dushiisa waa inaad u yeeshaa afar siddo oo naxaas ah oo ku taal afarta gees. oo waxaad hoos

dhiqtaa qarka ku wareegsan meesha allabariga, inuu shabaggu gaadho meesha allabariga kalabadhkeeda. oo meesha allabariga waa inaad u yeeshaa ulo qudhac ah oo lagu qaado, oo waxaad ku dahaadhaa naxaas. oo ulaheeda waa in siddooyinka laga geliyaa, oo uluhu waa inay meesha allabariga labada dhinac kaga jiraan ha lagu qaadee. oo waxaad iyada ka samaysaa looxyo, sida sanduuq madhan oo kale, oo sidii bururta lagugu tusay ha u sameeyeen. oo waa inaad samaysaa barxadda taambuugga; oo barxadda dhinaceeda koonfureed waxaad ka lalmisaa daah maro wanaagsan ah oo dhererkiisu yahay boqol dhudhun, oo tiirarkiisuna waa inay ahaadaan labaatan, iyo labaatan saldhig oo naxaas ah, oo tiirarka qabsatooyinkooda iyo waxyaalaha laysugu wada xidhaa waa inay lacag ahaadaan. oo sidaas oo kale waa inaad dhinaca woqooyina ka lalmisaa daah ah boqol dhudhun, oo tiirarkiisuna ha ahaadeen labaatan, iyo labaatan saldhig oo naxaas ah, oo tiirarka qabsatooyinkooda iyo waxyaalaha laysugu wada xidhaana lacag ha ahaadeen. oo barxadda dhinaca galbeed ballaadhkeeda waxaad ka lalmisaa daah konton dhudhun ah, oo tiirarkiisu ha ahaadeen toban, saldhigyadooduna toban. oo barxadda dhinaca bari ballaadhkeeda waa inuu konton dhudhun ahaado. oo iridda dhinaceeda waxaad ka lalmisaa daah shan iyo toban dhudhun ah; tiirarkiisuna waa inay ahaadaan saddex, saldhigyadooduna saddex. oo dhinaca kalena waxaad ka lalmisaa daah shan iyo toban dhudhun ah, tiirarkiisuna waa inay ahaadaan saddex, saldhigyadooduna saddex. oo barxadda iriddeeda waxaad u yeeshaa daah labaatan dhudhun ah, oo ah buluug, iyo guduud, iyo casaan, iyo maro wanaagsan oo daabac laga sameeyey, tiirarkiisu ha ahaadeen afar, saldhigyadooduna afar. oo tiirarka barxadda ku wareegsan oo dhan waa in lacag laysugu wada xidhaa; oo qabsatooyinkooduna waa inay lacag ahaadaan, saldhigyadooduna waa inay naxaas ahaadaan. barxadda dhererkeedu waa inuu ahaado boqol dhudhun, oo ballaadhkeeduna waa inuu meel walba u ahaadaa konton dhudhun, sarajoogeeduna waa inuu ahaado shan dhudhun, kana samee maro wanaagsan oo saldhigyadooduna ha ahaadeen naxaas. oo alaabta taambuugga lagaga adeego oo dhan, iyo musmaarradiisa oo dhan, iyo barxadda musmaarradeeda oo dhammu waa inay naxaas wada ahaadaan. oo waxaad reer binu israa'iil ku amartaa inay kuu keenaan saliid saafi ah oo saytuun laga tumay oo laambadda lagu shido, si ay laambaddu had iyo goor u baxdo. taambuugga shirka gudhihiisa oo ku yaal ilxidhka dibadiisaa, kuna hor yaalla maragga, fiidka ilaa subaxda waa inay haaruun iyo wiilashiisu rabbiga hortiisa ku diyaariyaan laambadda; oo wuxuu reer binu israa'iil u noqon doonaa qaynuun weligiis u jira ka ab ka ab.'

28

oo soo kaxayso walaalkaa haaruun iyo wiilashiisa, oo kala soo dhex bax reer binu israa'iil, inuu iiga adeego hawsha wadaadnimada, kuwaasu waxa weeyaan haaruun qudhiisa iyo naadaab, iyo abiihuu, iyo elecaasaar, iyo iitaamaar oo wada ah wiilashii haaruun. oo walaalkaa haaruun waa inaad

u samaysaa dhar quduus ah, ammaan iyo qurux aawadood. oo waxaad la hadashaa kulli inta qalbigooda xigmadu ku jirto, oo aan ruuxii xigmadda ka buuxiyey, inay haaruun dharkiisa u sameeyaan oo ay isaga quduus ka dhigaan inuu iiga adeego hawsha wadaadnimada. oo dharka ay u samaynayaan waxa weeyaan laabgashi, iyo eefod, iyo khamiis, iyo jubbad, iyo duub, iyo dhex-xidh, oo waa inay dhar quduus ah u sameeyaan walaalkaa haaruun iyo wiilashiisa, inuu iiga adeego hawsha wadaadnimada. oo ha qaateen dahab, iyo buluug, iyo guduud, iyo casaan, iyo maro wanaagsan. oo eefodka ha ka sameeyeen dahab, iyo buluug, iyo guduud, iyo casaan, iyo maro wanaagsan, oo daabacna ha lagu sameeyo. waa inuu lahaadaa laba garab oo is-haysta oo ku xidhan labadiisa daraf, inuu iswada haysto kulligii. oo dhex-xidhka daabaca leh oo dusha kaga yaal in lagu xidho waa in isku si loo sameeyaa oo uu isku waslad la ahaadaa; oo ha ahaado dahab, iyo buluug, iyo guduud, iyo casaan, iyo maro wanaagsan. oo waxaad qaadataa laba dhagax oo onika la yidhaahdo, oo waxaad dushooda ku xaradhaa magacyada reer binu israa'iil; magacyadooda lix waa inaad isku dhagax ku dhiqtaa, oo lixda magac oo hadhayna waa inaad dhagaxa kale ku dhiqtaa, siday u kala hor dhasheen. sida shuqulka dhagax-xardhihi waa inaad labada dhagax u xaradhaa xaradh u eg xaradhka shaabadda, oo waana inaad ku dhiqtaa magacyadii reer binu israa'iil; oo waa inaad saldhigyo dahab ah ku dhejisaa. oo labada dhagax waa inaad ku dhejisaa eefodka garbihiisa inay dhagaxyo xusuus ah u noqdaan reer binu israa'iil, oo haaruun waa inuu rabbiga hortiisa magacyadooda ku qaadaa garbihiisa xusuus ahaan aawadeed. oo waa inaad u samaysaa saldhigyo dahab ah, oo waa inaad u samaysaa laba silsiladood oo ah dahab saafi ah, oo waxaad u samaysaa sida wax xadhko u eg oo tidcan, oo silsiladaha isku tidcan waa inaad ku xidhaa saldhigyada. oo waa inaad samaysaa laabgashi xukumaadeed, oo daabacna ha lagu sameeyo; oo waa inaad u samaysaa sida samaynta eefodka; waana inaad ka samaysaa dahab, iyo buluug, iyo guduud, iyo casaan, iyo maro wanaagsan. waa inuu ahaadaa afgaarsood oo isku laalaaban; dhererkiisuna ha ahaado taako, ballaadhkiisuna ha ahaado taako. oo waa inaad afar saf oo dhagaxyo ah ku dul dhejisaa; safka kowaad ha ahaado sardiyo, iyo tobasiyo, iyo mid birqaya; safka labaadna ha ahaado sumurud, iyo safayr, iyo dheemman; safka saddexaadna ha ahaado yakintos, iyo agate, iyo ametustos; safka afraadna ha ahaado berullos, iyo onika, iyo yasbid; oo waa in lagu dhejiyo saldhigyo dahab ah. oo dhagaxyadu waa inay tiro le'ekadaan sida magacyada reer binu israa'iil, ha ahaadeen laba iyo toban sida magacyadooda, oo laba iyo tobanka qabiil waa in mid kasta magiciisa lagu xardho sida xaradhka shaabadda. oo laabgashiga waxaad ku samaysaa silsilado xadhko u eg oo laga tidcay dahab saafi ah. oo laabgashiga waxaad ku samaysaa laba siddo oo dahab ah, oo labada siddo waxaad sudhaa laabgashiga labadiisa darfood. oo labada silsiladood oo tidcan oo dahabka ah waxaad ku xidhaa labada siddo oo ku yaal laabgashiga labadiisa darfood. oo labada silsiladood oo tidcan labadooda madax oo kale waxaad ku xidhaa labada

saldhig, oo waxaad ku xidhaa eefodka garbihiisa xag-gooda hore. oo waxaad samaysaa laba siddo oo dahab ah, oo waxaad soo sudhaa laabgashiga labadiisa darfood oo gudaha oo eefodka xiga. oo waxaad samaysaa laba siddo oo dahab ah, oo waxaad ku xidhaa eefodka labadiisa garab xaggooda hoose oo dhanka hore ku yaal, oo ku dhow meeshay isku xidhmaan, oo ka sarreeya eefodka dhex-xidhiisa oo daabaca ah. oo laabgashiga waa inay siddooyinkiisa ku xidhaan siddooyinkii eefodka oo ha kula xidheen shalash buluug ah, inuu ku dul xidnaado dhex-xidhka daabaca ah oo eefodka, iyo inuusan laabgashigu ka furnaan eefodka. oo magacyada reer binu israa'iil waa in haaruun ku qaadaa laabgashiga xukumaadda oo qalbigiisa saaran markuu galo meesha quduuska ah, inay xusuus noqdaan rabbiga hortiisa had iyo goor. oo laabgashiga xukumaadda waa inaad gelisaa uuriimka iyo tummiimka, oo waa inay haaruun qalbigiisa saar-naadaan markuu rabbiga hortiisa tago; oo haaruun waa inuu qalbigiisa ku qaadaa xukumaadda reer binu israa'iil had iyo goorba. oo khamiiska eefodka kul-ligiis waa inaad ka dhigtaa buluug. oo waa inuu meel daloosha oo madaxu maro ku lahaadaa; oo waa inuu ahaado sida dhar leh tolmo wanaagsan oo daloolkiisa ku wareegsan inuusan dillaacin aawadeed. oo khamiiska daraftiisa hoose waxaad u yeeshaa rummaanno oo ah buluug, iyo quduud, iyo caasan, oo ku wada wareeji daraftiisa hareeraheeda oo dhan; oo dawanno dahab ahna dhexdooda geli oo ku wareeji. dawan dahab ah iyo rummaan, haddana dawan dahab ah iyo rummaan, waa inaad ku wareejiisa khamiiska daraftiisa. oo haaruun waa inuu gashado inuu ku adeego; oo sanqadhiisana waa la maqli doonaa markuu tago rabbiga hortiisa oo uu galo meesha quduuska ah, iyo markii uu ka soo baxaba, inuusan dhiman aawadeed. oo waa inaad samaysaa waslad khafiifa oo dahab saafiya ah, waxaad ku xaradhaa xaradha u eg xaradhka shaabadaa oo leh, waa u quduus rabbiga. oo waa inaad ku xidhaa shalash buluug ah, oo ku dhejisa duubka, oo duubka intiisa hore ha ku taallo. oo ha ku taallo haaruun food-diisa, oo haaruun baa qaadi doona dembiga alaabta quduuska ah, oo ay reer binu israa'iil quduus kaga dhigi doonaan hadiyadahooda quduuska ah; oo mar kasta waxay ku oolli doontaa fooddiisa, in iyaga laga aqbalo rabbiga hortiisa. oo jubbadda marada wanaagsan laga sameeyey waa inaad daabacdaa oo waa inaad duub ka samaysaa maro wanaagsan, oo dhex-xidh waa inaad ka samaysaa daabac. oo wiilasha haaruunna waa inaad u samaysaa jubbado iyo dhex-xidho, iyo duubab, iyagu ha u ahaadeen ammaan iyo qurux. oo waxaad dharkaas u lebbistaa walaalkaa haaruun iyo wiilashiisa la joogaba; oo waa inaad iyaga subagtaa, oo daahirisa oo quduus ka dhigtaa, inay iiga adeegaan hawsha wadaadnimada. oo waa inaad iyaga u samaysaa sirwaallo maro wanaagsan ah oo gaadha dhexdooda ilaa bowdiyahooda, oo ay ku qariyaan cawradooda; haaruun iyo wiilashiisu waa inay gashadaan markay galaan taambuugga shirka ama markay meesha allabariga u dhowadaan inay ka dhex adeegaan meesha quduuska ah inaanay dembi qaadin oo dhiman. waxay isaga iyo farcankiisa ka dambeeyaba ku noqon doontaa qaynuun weligiis ah.

oo waxyaalahan waa waxa aad ku samayso iyaga inaad quduus ka dhigtid inay iiga adeegaan hawsha wadaadnimada; waxaad wadataa dibi yar iyo laba wan oo aan iin lahayn, iyo kibis aan khamiir lahayn, iyo moofa aan khamiir lahayn oo saliid lagu daray, iyo canjeero aan khamiir lahayn oo saliidu marsan tahay, oo waxaad ka samaysaa bur wanaagsan oo sarreen ah. oo waa inaad isku dambiil ku rid-da oo dambiisha ku keentaa, adigoo wada dibigii iyo labadii wan. oo haaruun iyo wiilashiisa waa inaad ilaa iridda teendhada shirka keentaa, oo waa inaad biyo ugu maydhaa. oo waxaad qaadataa dharkii, oo waxaad haaruun u gelisaa jubbadda, iyo khamiiska eefodka, iyo eefodka, iyo laabgashiga, oo dhexdana waxaad ugu xidhaa dhex-xidhka daabaca leh oo eefodka; oo duubkana waa inaad madaxiisa saartaa, oo taajka quduuska ahna duubka saar. oo markaas waxaad qaadataa saliidda lagu subkado, oo madaxiisa ku shub, oo ugu subag isaga. oo waxaad soo kaxaysaa wiilashiisa oo iyagana jubbado u geli. oo dhex-xidho ugu xidh, duubabna u duub haaruun iyo wiilashiisaba; oo qaynuun weligiis ah ayay hawsha wadaadnimada ku lahaan doonaan, oo haaruun iyo wiilashiisaba waa inaad quduus ka dhigtaa. oo dibiga waxaad keentaa teendhada shirka horteeda, haaruun iyo wiilashiisuna gacmaha ha dul saareen dibiga madaxiisa. oo dibiga waxaad ku qashaa rabbiga hortiisa xagga iridda teendhada shirka. oo waxaad qaadaa dibiga dhiiggiisa, oo fartaada ku mari meesha allabariga geesaheeda; oo dhiigga oo dhan waxaad ku qubtaa meesha allabariga hoosteeda. oo waxaad qaaddaa xaydha gudaha ku jirta oo dhan, iyo xuubka beerka ku dul yaal, iyo labada kelyood, iyo xaydha dushooda ku taal, oo meesha allabariga ku dul gub. laakiinse dibiga hilibkiisa iyo haraggiisa iyo uuskii isaba waxaad ku gubtaa xerada dibaddeeda; waayo, waa qurbaan dembi loo bixiye. oo haddana waxaad qaaddaa wan; oo haaruun iyo wiilashiisuna gacmaha ha dul saareen wanka madaxiisa. oo markaas waa inaad wanka gowracdaa, oo dhiiggiisa intaad qaadatid waxaad ku dul rushaysaa meesha allabariga. oo markaas waa inaad wanka kala googooyasaa, oo waxaad maydhaa uurkujirtii iyo lughiisa, oo meel la dhig googo'iisa iyo madaxiisaba. oo wanka oo dhan waa inaad ku dul gubtaa meesha allabariga, waayo, waa qurbaan rabbiga loo gubo; oo waa caraf udgoon oo waa qurbaan dab loogu sameeyo rabbiga. oo haddana waxaad qaaddaa wanka kale; oo haaruun iyo wiilashiisuna gacmaha ha dul saareen wanka madaxiisa. oo markaas waa inaad wanka gowracdaa, oo dhiiggiisa intaad qaadatid waxaad marisaa dhegta midig oo haaruun caaraddeeda, iyo dhegta midig oo wiilashiisa caaraddeeda, iyo suulka gacantooda midig, iyo suulka cagtooda midig, oo haddana waxaad dhiigga ku dul rushaysaa meesha allabariga. oo waxaad qaadaa dhiigga meesha allabariga ku dul yaal, iyo saliidda lagu subkado, oo waxaad ku rushaysaa haaruun, iyo dharkii, iyo wiilashiisa, iyo dharkii wiilashiisa isaga la jooga; oo waa in quduus laga dhigaa isaga, iyo dharkii, iyo wiilashiisa, iyo dharkii wiilashiisa isaga la jooga. oo waxaad kaloo qaaddaa wanka

baruurtiisa, iyo badhidiisa, iyo xaydhiisa gudaha ku duuban, iyo xuubka beerka ku dul yaal, iyo labadiisa kelyood iyo xaydhooa, iyo bowdada midigta ah; waayo, waa wanka quduuskadhigidda. oo dambiisha hor taal rabbiga oo ay ku jirto kibista aan khamiirka lahaynu waxaad kala soo baxdaa xabdad kibis ah, iyo xabdad ah moofa saliid leh, iyo xabdad canjeero ah; oo kulligood waxaad saartaa gacmaha haaruun, iyo gacmaha wiilashiisa, oo rabbiga hortiisa ku ruxrux inay ahaadaan qurbaanka la ruxruxo. oo markaas waa inaad gacmahooda ka qaaddid, oo waxaad ku dul gubtaa qurbaanka la gubo oo meesha allabariga kor yaal, inay caraf udgoon ku ahaadaan rabbiga hortiisa. waa qurbaan dab loogu sameeyey rabbiga. oo waxaad qaaddaa haaruun wankiisa quduuskadhigidda sakaarkiisa, oo rabbiga hortiisa ku ruxrux sidii qurbaanka la ruxruxo, oo wuxuuna noqon doonaa qaybtaada. oo waa inaad quduus ka dhigtaa sakaarka qurbaanka la ruxruxo, iyo bowdada qurbaanka sare loo qaado, oo la ruxruxo, oo sarena loo qaado, ee wanka quduuskadhigidda, xataa qaybta haaruun iyo qaybta wiilashiisaba, oo intaas waa inay haaruun iyo wiilashiisu amar ahaan uga lahaadaan reer binu israa'iil weligoodba, waayo, waa qurbaan sare loo qaado; waana inay ahaato qurbaan sare loo qaado, oo ay reer binu israa'iil bixiyaan markay ku allabayaan qurbaannadooda nabaadiinada. waa qurbaankooda sare loogu qaado rabbiga. oo dharka haaruun oo quduuska ah waxaa qaadan doona wiilashiisa isaga dabadhiis, si loogu subko oo quduus looga dhigo iya-goo gashan. oo wiilka isaga meeshiisa wadaad ka noqdaa toddoba maalmood waa inuu gashanaadaa markuu teendhada shirka galo inuu ka adeego meesha quduuska ah. oo waa inaad qaaddaa wanka quduuskadhigidda, oo hilibkiisa waxaad ku karisaa meel quduus ah. oo haaruun iyo wiilashiisu waa inay hilibka wanka iyo kibista ku jirta dambiisha cunaan xagga irdida taambuugga shirka. oo waa inay cunaan waxyaalahaas lagu kafaaro gudah, inay daahir iyo quduus ku noqdaan; laakiinse qof qalaadu yaanu waxba ka cunin, waayo, iyagu waa quduus. oo had-dii hilibka quduuskadhigidda iyo kibista wax ka hadhaan oo ay gaadhaan ilaa subaxda, de markaas waa inaad intii hadhay dab ku gubtaa, oo waa inaan la cunin, maxaa yeelay, waa quduus. oo haaruun iyo wiilashiisa waxaad ku samaysaa sidii aan kugu amray oo dhan, oo toddoba maalmood waa inaad iyaga quduus ka dhigtaa. maalin walba waa inaad dibiga qurbaanka dembiga u bixisaa kafaaraggud aawadiis, oo meesha allabarigana waa inaad daahirisaa markaad u kafaaro gudaysid, oo waa inaad subagtaa inaad quduus ka dhigitid. oo toddoba maalmood waa inaad meesha allabariga u kafaaro guddaa oo quduus ka dhigtaa, oo meesha allabarigu waa inay ugu wada quduusnaataa, oo wax kasta oo meesha allabariga taabtaa quduus wuu noqon doonaa. haddaba waxanu waa wixii aad meesha allabariga ku dul bixin lahayd; maalin walba had iyo goor waa inaad laba wan oo sannad jira ku bixisaa. wan waa inaad subaxda bixisaa, wanka kalena waa inaad makhribka bixisaa. oo bur wanaagsan oo hiin rubuceed oo saliid saafi ah lagu daray toban meelood oo meel waa inaad wanka la bixisaa, iyo weliba hiin rubuceed oo khamri ah oo

ah qurbaankii cabniinka. oo wanka kalena waa inaad makhribka bixisaa, oo waxaad u bixisaa sida qurbaanka hadhuudhka ah oo subaxda, iyo qurbaanka cabniinka oo subaxda, caraf udgoon ha lahaado hana ahaado qurbaan rabbiga dab loogu sameeyo. oo wuxuu ka ab ka ab ahaan doonaa qurbaan joogto ah oo rabbiga hortiisa lagu gubo xagga irdida taambuugga shirka, oo ah meesha aan kugula kulmi doono inaan kula hadlo aawadeed. oo halkaas reer binu israa'iil ayaan kula kulmi doonaa; oo taambuugguna wuxuu quduus ku noqon doonaa ammaantayda. oo waxaan quduus ka dhigi doonaa taambuugga shirka iyo meesha allabariga; oo haaruun iyo wiilashiisa quduus baan ka dhigi doonaa, inay hawsha wadaadnimada iiga adeegaan. oo anigu waxaan dhax joogi doonaa reer binu israa'iil, oo waxaan ahaan doonaa ilaahood. oo iyagu waxay ogaan doonaan inaan anigu ahay rabbiga ilaahood ah oo iyaga dalkii masar ka soo bixiyeey inaan iyaga dhax joogo. anigu waxaan ahay rabbiga ah ilaahood.

30

oo waxaad samaysaa meel allabari oo foox lagu shido; waxaadna ka samaysaa qori qudhac ah. oo dherkerkeeduna ha ahaado dhudhun, ballaadhkeeduna ha ahaado dhudhun, afar geesoodna waa inay lahaataa, sarajooggeeduna ha ahaado laba dhudhun, oo geesahooduna waa inay isku waslad la ahaadaan. oo waa inaad dahab saafi ah ku dahaadhaa dusheeda iyo dhinacyadeeda ku wareegsan iyo geesahooda; oo waxaad u samaysaa wax taaj oo kale ah oo dahab ah oo ku wareegsan. oo qarkeeda hoostiisa waa inaad laba siddo oo dahab ah ugu yeeshaa labada rukun; labada dhinac waa inaad sidaas u yeeshaa, oo waxay u noqon doonaan meelihii ulaha lagu qaado laga gelin lahaa. oo waxaad ulaha ka samaysaa qori qudhac ah, waana inaad dahab ku dahaadhaa. oo waxaad hor dhigtaa ilxidhka u dhow sanduuga maragga oo hor yaal daboolka ka sarreeya maragga, halkaas oo ah meesha aan kugula kulmi doono. oo haaruun waa inuu ku shido foox udgoon; subax walba markuu laambadaha hagaajinayo waa inuu foox shido. oo makhribka haaruun markuu laambadaha shidayo waa inuu foox shido, kaasoo ah foox joogto u ah rabbiga hortiisa, ka ab ka ab. oo waa inaydnaan dusheeda ku bixin foox qalaad, ama qurbaan la gubo, ama qurbaan hadhuudh ah, oo dusheedana ha ku daadinina qurbaan cabniin ah. geesahoodana sannaddiiba mar haaruun waa inuu ku dul kafaaro gudo; oo dhiigga allabariga dembiga oo kafaaraggud ah sannaddiiba mar waa inuu ku kafaaro gudo tan iyo ka ab ka ab. waa kan ugu wada quduusan rabbiga. markaasuu rabbigu muuse la hadlay, oo wuxuu ku yidhi, markaad reer binu israa'iil tirinaysid, intii ay tiradoodu noqoto oo dhan, nin waluba waa inuu rabbiga siiyo madaxfurashadiisa, markaad tirisid; si aan belayo ugu dhicin markaad iyaga tirisid. oo waxan waa inay bixiyaan, nin walba oo u gudba kuwa la tiriyey waa inuu bixiyya nus sheqel le'eg sheqelkii meesha quduuska ah (sheqelku waa labataan geeraah): nus sheqel waa in rabbiga loo bixiyya. oo mid kasta oo u gudba kuwa la tiriyey oo ah inta jirta labataan sannadood

ioy wixii ka sii weyn, waa inuu bixiyaa rabbiga wixiisa. markay rabbiga wixiisa u bixinayaan inay nafihiinna u kafaaro gudaan, kii taajir ahu waa inaanu bixin wax nus sheqel ka badan, kii miskiin ahuna waa inaanu bixin wax nus sheqel ka yar. oo waa inaad reer binu israa'iil ka qaaddaa lacagta kafaaraggudka ah, oo aad wax kaga qabataa hawsha taambuugga shirka, inay reer binu israa'iil u noqoto xusuus rabbiga hortiiisa, si aad nafihiinna ugu kafaaro guddaan. markaasuu rabbigu muuse la hadlay oo wuxuu ku yidhi, waxaad samaysaa berked weyso oo naxaas ah, salkeedana waxaad ka samaysaa naxaas, oo waxaad dhigtaa meel u dhexaysa taambuugga shirka iyo meesha allabariga; oo waa inaad biyo ku shubtaa, ha lagu maydho e. haaruun iyo wiilashiisu waa inay gacmaha iyo cagaha ku dhaqdaan: oo markay gelayaan taambuugga shirka waa inay biyo ku maydhaan, yaanay dhimanine, ama markay meesha allabariga ag yimaadaan inay ka adeegaan oo ay gubaan qurbaan rabbiga dab loogu sameeyo, waa inay gacmaha iyo cagahaba dhaqdaan, yaanay dhimanine; oo wuxuu iyaga u noqon doonaa qaynuun weligiis ah, xataa xagga isaga iyo farcankiisa ka dambeeyaba ka ab ka ab. oo markaasuu haddana rabbigu muuse la hadlay oo ku yidhi, waxaad qaadataa dhir udgoon oo wacan, oo ah shan boqol oo sheqel oo ah malmal asli ah, iyo badhkiis oo qorfe macaan ah, oo ah laba boqol iyo konton sheqel, iyo laba boqol iyo konton sheqel oo ah kalamus, iyo shan boqol oo sheqel oo ah kasiya, oo le'eg sheqelka meesha quduuska ah, iyo hiin muggeed oo saliid saytuun ah. oo waxaad ka samaysaa saliid lagu subkado oo quduus ah, taas oo ah cadar laysku daray sidii kan cadarsameeyaha oo kale; oo waxay noqon doontaa saliid lagu subkado oo quduus ah. oo waxaad ku subagtaa taambuugga shirka iyo sandu-uqa maragga, iyo miiska iyo alaabtiiisa oo dhan, iyo laambadda iyo alaabteeda, iyo meesha allabariga ee fooxa, iyo meesha allabariga lagu gubo iyo alaabteeda oo dhan, iyo berkedda weysada iyo salkeedaba. oo waa inaad iyaga quduus ka dhigtaa, inay noqdaan kuwa ugu wada quduusan; oo wax kasta oo iyaga taabtaaba waxay noqon doonaan quduus. oo haaruun iyo wiilashiisaba waa inaad u subagtaa oo quduus ka dhigtaa, inay iiga adeegaan hawsha wadaadnimada. oo waa inaad la hadashaa reer binu israa'iil oo waxaad ku tidhaahdaa, tanu waxay ka ab ka ab ii noqon doontaa saliid lagu subkado oo quduus ah. haddaba waa inaan dad jidhkiisa lagu shubin, ama waa inayd-naan samayn mid la mid ah, oo sideeda oo kale loo sameeyey, waayo, iyadu waa quduus, oo waxay idiin noqon doontaa quduus. oo ku alla kii taas oo kale sameeya, ama ku alla kii qof qalaad mariya, dadkiisa waa laga gooyin doonaa. markaasaa rabbigu wuxuu muuse ku yidhi, waxaad qaadataa uunsi udgoon oo ah istakte iyo onika iyo galbanum, iyagoo ah uunsi ay ku jirto beeyo saafi ah, oo miisaankooduna ha iswada le'ekaado. oo waxaad ka samaysaa foox, kaas oo loo sameeyey sida cadarsameeyuhu uu u sameeyo oo kale, oo cusbo lagu daray, oo saafi ah, quduusna ah. oo qarkiiis waa inaad tuntaa oo yaryarayaa, oo waxaad hor dhigtaa maragga ku jira taambuugga shirka, taasoo ah meesha aan kugula kulmi doono; oo waxay idiin noqon doontaa kan ugu wada quduusan. oo

fooxa aad samayn doontaan sidiisa ha u samaysanina; waayo, wuxuu kuu noqon doonaa quduus rabbiga aawadiis. oo ku alla kii kaas oo kale sameeya, inuu ku udgoonsado, kaas dadkiisa waa laga gooyin doonaa.

31

markaasaa rabbigu muuse la hadlay, oo wuxuu ku yidhi, bal eeg, magac baan ugu yeedhay besaleel ina uuri, oo ah ina xuur, qabiilkiisuna yahay yahuudah; oo waxaan isaga ka buuxiyey ruuxa ilaah, xagga xigmadda, iyo waxgarashada, iyo aqoonta, iyo sancada cayn kasta ah, inuu shuqullo yaab leh hindiso, oo uu ka shaqeeyo dahabka, iyo lacagta, iyo naxaasta, iyo inuu qoro dhagaxyada saldhigyo lagu dhejiyo oo uu looxyada xardho, iyo inuu ka shaqeeyo sanco cayn kasta ah. oo bal eeg, waxaan isaga la doortay aaholii'aab oo ah ina axiisaamaag, oo qabiilkiisu yahay daan; oo inta xigmadda leh oo dhan waxaan qalbigooda geliyey xigmad, inay sameeyaan wixii aan kugu amray oo dhan; kuwaasoo ah taambuugga shirka, iyo sandu-uqa maragga, iyo daboolka dul saaran, iyo alaabta taambuugga oo dhan, iyo miiska iyo alaabtiiisa, iyo laambadaha saafiga ah, iyo alaabtooda oo dhan, iyo meesha allabariga oo fooxa, iyo meesha allabariga lagu gubo, iyo alaabteeda oo dhan, iyo berkedda weysada iyo salkeeda, iyo dharka adeegidda, iyo dharka quduuska ah oo wadaadka haaruun ah, iyo dharka wiilashiisaba, inay ka adeegaan hawsha wadaadnimada, iyo saliidda lagu subkado, iyo fooxa uunsiga udgoon ah oo meesha quduuska ah, oo wax walba sidii aan kugu amray waa inay u sameeyaan. markaasaa rabbigu muuse la hadlay, oo wuxuu ku yidhi, waxaad la hadashaa reer binu israa'iil, oo waxaad ku tidhaahdaa, sida runta ah waa inaad dhawrtaan ayaamahayga sabtiyaasha ah: waayo, waa calaamo ina dhex taal aniga iyo idinka ka ab ka ab; si aad u ogaataan inaan anigu ahay rabbiga quduus idinka dhigaya. haddaba waa inaad dhawrtaan sabtida, waayo, waa idiin quduus, oo mid kasta oo ka dhiga wax aan quduus ahayn hubaal waa in la dilaa, waayo, ku alla kii maalin-taas shaqeeya, de qofkaas waa in laga gooyaa dadkiisa. lix maalmood waa in shuqul la qabtaa, laakiinse maallinta toddobaad waa sabti nasasho ah oo rabbiga quduus u ah; oo ku alla kii maallinta sabtidaa shuqul qabta hubaal waa in la dilaa. sidaas daraad-deed reer binu israa'iil waa inay sabtida dhawraan, iyagoo ka ab ka ab sabtida u dhawra axdi weligiis ah aawadiis. waa calaamo weligeed ina dhex taal aniga iyo reer binu israa'iil; waayo, rabbigu lix maalmood buu ku sameeyey samada iyo dhulka, oo maallintii toddobaadna wuu nastay, wuuna qabowsaday. oo markii uu dhameeyey hadalkii uu kula hadlayay buur siinay dusheeda, ayuu muuse siiyey labadii loox ee maragga iyagoo ah looxyo dhagaxyo ah, oo fartii ilaah lagu qoray.

oo markii dadkii arkay in muuse raagay oo uusan buurtii ka soo degin, ayaa dadkii iyagoo urursan haaruun u yimaadeen, oo waxay ku yidhaahdeen, kac, oo inoo samee ilaahyo ina hor socda; waayo, muusahan oo ah ninkii inaga soo bixiyey dalkii masar, garan mayno wax ku dhacay. markaasaa haaruun wuxuu iyagii ku yidhi, soo bixiya hilqadaha dahabka ah oo dhegaha ugu jira naagihinna, iyo wiilashiinna, iyo gabdhihiinna, oo ii keena. markaasaa dadkii oo dhammu waxay soo bixiyeen hilqadihii dahabka ahaa oo dhegaha ugu jiray oo waxay u keeneen haaruun. kolkaasuu gacmahooda ka guddoomay, oo wuxuu ku xardhay alaabta wax lagu xardho, wuxuuna ka sameeyey weyl dahab la shubay ah; oo waxay yidhaahdeen, reer binu israa'iilow, kanu waa ilaahiinnii dalka masar idinka soo waday. oo haaruun markuu arkay ayuu meel allabari ka hor dhisay, markaasaa haaruun ogeysiis ku dhawaaqay, oo wuxuu yidhi, berri waa iiddii rabbiga. markaasay subaxdii dambe aroor hore keceen, oo waxay bixiyeen qurbaanno la gubo, oo waxay keeneen qurbaanno nabaadiino, markaasay dadkii u fadhiisteen inay wax cunaan oo wax cabaan, oo ay u keceen inay cayaaraan. markaasaa rabbigu wuxuu muuse ku yidhi, kac oo hoos u deg, waayo, dadkaagii aad dalkii masar ka soo bixisay, way iskharribeen, oo haddiiba way ka leexdeen jidkii aan ku amray, oo waxay samaysteen weyl dahab la shubay ah, wayna caabudeen, oo allabarina way u bixiyeen, oo waxayna yidhaahdeen, reer binu israa'iilow, kanu waa ilaahiinnii dalka masar idinka soo waday. kolkaasaa rabbigu wuxuu muuse ku yidhi, anigu dadkan waan arkay oo waa dad madax adag, haddaba iska kay daa, aan aad ugu cadhoodee, oo aan kulligood baabbi'iyee, oo waxaan adiga kaa dhigi doonaa quruun weyn. markaasaa muuse baryay rabbiga ilaahiis ah oo wuxuu ku yidhi, rabbiyow, maxaad aad ugu cadhoonaysaa dadkaaga aad dalkii masar kaga soo bixisay itaal weyn iyo gacan xoog leh? bal masriyiintu maxay u odhan doonaan, wuxuu iyaga u saaray xumaan inuu buuraha ku laayo iyo inuu dhulka iyaga ka baabbi'iyoo? rabbiyow, ka leexo cadhadaada kulul oo ka noqo xumaantay aad damacsan tahay inaad dadkaaga ku samaysid. bal xusuuso addoommadaadii ahaa ibraahim, iyo isxaaq, iyo israa'iil, oo aad naftaada ugu dhaaratay, oo aad ku tidhi, farcankiinna waxaan u badin doonaa sid xid-digaha cirka, oo dalkan aan ka hadlay oo dhan waxaan siin doonaa farcankiinna, wayna dhaxli doonaan weligood. markaasaa rabbigu ka noqday xumaantii uu damacsanaa inuu dadkiisa ku sameeyo. markaasuu muuse jeestay, oo buurtii hoos uga degay, isagoo labadii loox oo maragga ahaa gacanta ku sita, looxyadana wax baa kaga qornaa labadooda dhinacba; oo dhankan iyo dhankaasba wax qoran baa kaga yiil. oo looxyadu waxay ahaayeen shuulkii ilaah, oo farta ku qoranuna waxay ahayd fartii ilaah oo looxyada ku xardhan. oo markii yashuua maqlay qayladii ay dadku ku qaylinayeen ayuu muuse ku yidhi, war xeradii qaylo colaadeed baa ka yeedhaysa. markaasuu ku yidhi, kaasu ma aha codka kuwa guulaysta, mana aha codka kuwa laga ad-

kaado, laakiinse waxaan maqlayaa kuwa gabyaya codkood. oo markuu xeradii ku soo dhowaaday wuxuu arkay weyshii iyo cayaartii; markaasaa muuse aad u cadhooday, looxyadiina gacmihiisa wuu ka tuuray, oo wuxuu ku jebebiyey buurta hoosteedii. markaasuu weyshii ay samaysteen qaaday, dab buuna ku gubay oo daqiiqiyey, oo intuu biyaha ku dul daadiyey ayuu reer binu israa'iil cabsiiyey. markaasaa muuse wuxuu haaruun ku yidhi, war maxaa dadkanu kugu sameeyey oo aad dembi weyn ugu keentay? markaasaa haaruun wuxuu yidhi, sayidkaygiyow, bal ha ii cadhoon; waayo, adiguba waad og tahay inay dadkanu sharka jecel yihiin. waayo, waxay igu yidhaahdeen, inoo samee ilaahyo ina hor socda, waayo, muusahan oo ah ninkii inaga soo bixiyey dalkii masar, garan mayno wax ku dhacay. markaasaan ku idhi, ku alla kii dahab haystaa, ha siibo. kolkaasay i siiyeen, anna dabkaan ku tuuray, oo waxaa ka soo baxday weyshan. oo markii muuse arkay in dadkii layska sii daayay, waayo, haaruun baa sii daayay oo ku kashifay cadaawayaashooda hortooda, ayuu muuse istaagay xerada iriddeedii, oo wuxuu yidhi, ku alla kii rabbiga la gees ahow, ii kaalay. markaasay reer laawi oo dhammu agtiisa ku soo urureen. markaasuu wuxuu iyagii ku yidhi, rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil sidan buu leeyahay, nin waluba seefiisa dhinaca ha ku xidho, oo kulligiin irid ilaa irid xerada hore iyo dib u dhex qaada, oo nin waluba ha dilo walaalkiisa, iyo saaxiibkiis, iyo deriskiisaba. oo reer laawi waxay yeeleen hadalkii muuse, oo maalin-taas dadkii waxaa ka dhintay qiyaastii saddex kun oo nin. markaasaa muuse wuxuu ku yidhi, inuu maanta barako idinku soo dejiyo aawadeed, rabbiga quduus isaga dhiga oo nin waluba ha ka gees noqdo wiilkiisa iyo walaalkiisba. oo waxaa dhacday, in muuse maalin-tii dambe dadkii ku yidhi, idinku dembi weyn baad samayseen, oo haatan waxaan kor ugu tegayaa rabbiga; mindhaa dembigiinna aawadii ayaan u kafaaro gudi doonaaye. markaasaa muuse wuxuu ku noqday rabbiga xaggiisa, oo wuxuu yidhi, bal dadkanu dembi weyn bay sameeyeen, oo waxay samaysteen ilaahyo dahab ah. laakiin hadda haddaad dembigooda cafidid; haddii kalese waan ka baryayaaye, kitaabkaaga aad qortay iga tir. markaasaa rabbigu wuxuu muuse ku yidhi, ku alla kii igu dembaabay weeye kan aan kitaabkayga ka tirayaa. ee haddaba tag, oo meeshii aan kaala hadlay dadka u hor kac, oo bal eeg, malaa'igtayda ayaa ku hor kici doontee; habase yeeshee maalin-taas oo boqood ayaan dembigooda u ciqaabi doonaa. markaasaa rabbigu dadkii belayo ku riday, waayo, waxay sameeyeen weyshii taasoo tii haaruun sameeyey ahayd.

33

markaasaa rabbigu wuxuu muuse ku yidhi, tag, oo halkan ka socda, adiga iyo dadkii aad dalkii masar ka soo bixisayba, oo waxaad u kacdaan dalkii aan ugu dhaartay ibraahim, iyo isxaaq, iyo yaacquub, oo aan mid walba ku idhi, farcankaagaan siin doonaa. oo waxaan hortiinna ku soo diri doonaa malaa'ig, oo waan eryi doonaa reer kancaan, iyo reer amor, iyo reer xeed, iyo reer feris, iyo reer xiwi, iyo reer yebuus.

u kaca dalkaas caanaha iyo malabka la barwaaqaysan. anigu idin dhex socon maayo, waayo, waaba intaasoo aan jidka idinku baabbi'iyaa, maxaa yeelay, idinku waxaad tihiiin dad madax adag. oo markii dadkii warkaas xun maqlay, ayay wada calool xumaadeen, oo midkoodna ma xidhan wixii uu isku sharrixi jiray. markaasaa rabbigu wuxuu muuse ku yidhi, waxaad reer binu israa'iil ku tidhaahdaa, idinku waxaad tihiiin dad madax adag, oo haddii aan daadiqad qudh ah dhexdiinna imaado, waan idin baabbi'in; haddaba wixii aad isku sharrixi jirteen, iska fura, bal inaan ogaado waxaan idinku sameeyo. markaasaa reer binu israa'iil waxay buur xoreeb ka bilaabeen inay iska furaan wixii ay isku sharrixi jireen. haddaba muuse wuxuu qaadi jiray taambuugga oo uu ka dhihi jiray xerada dibaddeeda, meel xerada ka durugsan; oo wuxuu u bixiyeey taambuuggii shirka. oo mid kasta oo rabbiga doonay, wuxuu u baxay taambuuggii shirka oo xerada dibaddeeda ahaa. oo markii muuse taambuuggii u baxay, dadkii oo dhammu way wada keceen, oo nin waluba teendhadiisa iriddeeda ayuu istaagay, oo waxay eegayeen muuse ilaa uu taambuuggii galay. oo markii muuse taambuuggii galay ayaa tiirkii daruurta ahaa soo degay oo taambuugga iriddiisii qotonsaday, markaasaa rabbigu muuse la hadlay. oo dadkii oo dhammuna way wada arkeen tiirkii daruurta ahaa oo taambuugga iriddiisii hor qotoma; kolkaasay dadkii oo dhammu wada kaceen oo ilaah caabudeen, nin walba oo teendhadiisa iriddeeda ag jooga. markaasaa rabbigu wuxuu muuse ula hadlay sida nin saaxiibkiis ula hadlo, iyagoo iska soo hor jeeda. kolkaasuu haddana xeradii ku soo noqday; laakiinse midiidinkiisii ahaa yashuua ina nuun oo nin dhallinyar ahaa ayaan taambuuggii ka bixin. muusena wuxuu rabbiga ku yidhi, bal eeg, waxaad i leedahay, dadkan kaxee, oo imana aad ogeysiin kan aad ila diraysid. laakiin waxaad igu tidhi, magacaaga waan kugu aqaan, oo raalli baan kaa ahay. haddaba waan ku baryayaaye, haddaad raalli iga tahay, jidadkaaga i tus, inaan ku ogaado aawadeed, oo aad raalli iga ahaato, oo bal fiiri in quruuntanu tahay dadkaaga. markaasuu wuxuu ku yidhi, anigu waan kula socon doonaa, oo waan ku nasin doonaa. markaasuu isna ku yidhi, haddaba haddaanad ila socon, halkan ha naga kaxayn. waayo, sidee baa lagu garanayaa inaad raalli naga tahay, aniga iyo dadkaagaba? miyaanay ahayn inaad nala socoto si aannu aniga iyo dadkaaguba uga duwanaanno dadka dhulka jooga oo dhan? markaasaa rabbigu wuxuu muuse ku yidhi, weliba waxan aad ku hadashay waan kuu samayn doonaa; waayo, raalli baan kaa ahay, oo magacaagana waan kugu aqaan. markaasuu yidhi, waan ku baryayaaye, ammaantaada i tus. isna wuxuu ku yidhi, wanaaggayga oo dhan ayaan hortaaada soo marin, oo magaca rabbiga ayaan hortaaada ku naadin, oo waan u roonaan kii aan doonayo inaan u roonaado, waanan u naxariisiin kii aan doonayo inaan u naxariisto. oo wuxuu yidhi, adigu wejigayga arki kari maysid, waayo, dad i arkaa noolaan maayo. markaasaa rabbigu wuxuu yidhi, bal eeg, meel baa agtayda ah, oo waxaad isku taagi doontaa dhagaxa weyn, oo markii ay ammaantaydu ku ag marayso, waxaan ku gelin doonaa meel dhagaxa ka dillaacsan, oo gacantaydaan

kugu dabooli doonaa ilaa aan ku dhaafno; oo haddana waan kaa qaadi doonaa gacantayda, oo waxaad arki doontaa dhabarkayga, laakiinse wejigayga la arki maayo.

34

markaasaa rabbigu wuxuu muuse ku yidhi, waxaad soo qortaa laba loox oo dhagax ah oo kuwii hore u eeg, oo waxaan looxyada ku qori doonaa erayadii ku qornaa looxyadii hore, oo aad jebisay. oo subaxda diyaar ahow, oo buur siinay subaxda soo fuul, oo halkaas buurta dusheeda ah iigu kaalay. oo ninna yuusan kula soo fuulin, oo buurta dhan yaan ninna lagu arkin, oo adhi iyo lo' toona yaanay buurta horteeda daaqin. markaasuu qoray laba loox oo dhagax ah oo kuwii hore u eeg, kolkaasuu muuse aroor hore kacay, oo buur siinay fuulay sidii rabbigu ku amray, oo gacantana wuxuu ku qaaday laba loox oo dhagax ah. markaasaa rabbigu daruurtii ku soo degay, oo halkaas isla taagay, oo wuxuu naadiyey magicii rabbiga. kolkaasaa rabbigu hortiisa maray oo naadiyey isagoo leh, waxaan ahay rabbiga, rabbiga, oo ah ilaah raxmad iyo roonaan badan, oo cadho u gaabiya, oo naxariis iyo run badan, oo kumankun u naxariista, oo xumaanta iyo xadgudubka iyo dembiga dhaafa, laakiin aan sinaba u caddayn in kan dembiga galay aanu eed lahayn; oo xumaantii aowwayaasha soo gaadhsiya carruurtooda iyo carruurta carruurtooda tan iyo farcanka saddexaad iyo kan afraadba. markaasaa muuse intuu dhaqsaday u sujuuday oo caabuday. kolkaasuu wuxuu yidhi, haddaba, rabbiyow, haddii aad raalli iga tahay, waan ku baryayaaye, rabbiyow, bal na dhex soco oo naga cafi xumaantayada iyo dembigayaga, waayo dadkanu waa dad madax adag, ee annaga dhaxal ahaan noo qaado. markaasuu ku yidhi, bal eeg, axdi baan dhi-gayaa; dadkaaga oo dhan hortiisa waxaan ku samayn doonaa cajaa'ibyo aan weligood lagu samayn dhulka oo dhan iyo quruunnaba; oo dadka aad dhex joogto oo dhammu waxay arki doonaan shuqulka rabbiga, waayo, waxaan kugu samaynayaa waa wax cabsi badan. waxaad dhawrtaa waxaan maanta kugu amray; oo bal ogow,hortaada waxaan ka eryayaa reer amor, iyo reer kancaan, iyo reer xeed, iyo reer feris, iyo reer xiwi, iyo reer yebuus. haddaba iska jira, oo axdi ha la dhiganina dadka deggan dalka aad u socotaan, waaba intaasoo ay dabin ku noqoto dhexdiinna, laakiinse waa inaad dumisaan meelhooda al-labariga, oo burburisaan tiirarkooda, oo gooyaan geedahooda asheeraah, waayo, idinku waa inayndnaan caabudin ilaah kale, maxaa yeelay, rabbiga magiciisu yahay masayr waa ilaah masayr ah; waaba intaasoo aad axdi la dhigataan dadka dalkaas deggan, oo ay ilaahyadooda raacaan sida naagi ninkeeda uga dhil-lowdo, oo ay allabari u bixiyaan ilaahyadooda, oo inta laydiin yeedho, aad allabariigiisa wax ka cuntaan, oo waaba intaasoo aad gabdhahooda u guurisaa wi-lashaada, oo ay gabdhahooduna ilaahyadooda raacaan sida dhillooyin oo kale, oo ay wiilashaadana u jiitaan inay raacaan ilaahyadooda. waa inaad samaysaan ilaahyo shub ah. waa inaad dhawrtaan iiddii kibista-aan-khamiirka-lahayn. oo toddoba maal-

mood waa inaad cuntaan kibis aan khamiir lahayn, sidii aan kugu amray wakhtigii la yidhi ee bishii aabiib ahayd, maxaa yeelay, bishii aabiib ayaad masar ka soo baxday. kulli intii maxal furta anigaa iska leh, iyo kulli xoolahaaga intooda lab oo ah curadyada dibida iyo wananka oo dhan. oo dameerka curadka ah waa inaad wan yar ku furataa, oo haddaadan furanin, de waa inaad qoorta ka jebisaa. oo dadkaaga curadyadiisa oo dhan waa inaad furataa. oo hortayda midna yuusan iman isagoo faro madhan. lix maalmood waa inaad shaqaysaan, laakiinse maalinta toddobaad waa inaad nasataan; ha ahaatee xilliga beeraha la falo iyo xilliga beeraha la goostoba waa inaad maalinta toddobaad nasataan. oo waa inaad dhawrtaan iidda toddobaadyada, taasoo ah marka la goosto midhaha ugu horreeya ee sarreenka, iyo iidda waxurursiga ah marka sannadda ugu dambaysa. sannaddiiba saddex goor waa inay labkiinna oo dhammu ka hor yimaadaan rabbiga ilaaha ah, ilaaha reer binu israa'iil. waayo, anigu quruumaan hortiinna ka eryi doonaa, oo soohdimihiinnana waan ballaadin doonaa; oo ninnaba dalkiinna ma damci doono markii aad sannaddiiba saddex goor u baxdaan inaad rabbiga ilaahiinna ah ka hor tagtaan. waa inaydaan dhiigga allabarigayga la bixin kibis khamiir leh, oo waa inaan allabariga iidda komaridda ilaa subaxda la gaadhsiin. dhulkiinna midhaha ugu horreeya waa inaad inta hore guriga rabbiga ilaahiinna ah geeysaan. waa inaydaan waxar caanaha hooyadiis ku karin. markaasaa rabbigu wuxuu muuse ku yidhi, erayadan qor, waayo, waxaan idinla dhigtay adiga iyo reer binu israa'iilba axdi erayadan waafaqsan. oo halkaasuu rabbiga la joogay afartan habeen iyo afartan maalmood, waxbana ma uu cunin, biyona ma uu cabbin. oo looxyadiina wuxuu ku qoray erayadii axdiga, kuwaas oo ah tobanka qaynuun. oo markii muuse buur siinay ka soo degay isagoo labadii loox oo maragga gacanta ku sita, intuu buurta ka soo degayay muuse ma uu ogayn inuu dubka wejigiisu la dhalalayay hadalkii uu kula hadlay aawadiis. oo markay haaruun iyo reer binu israa'iil oo dhammu muuse arkeen, bal eeg, dubka wejigiisu waa dhalaalayay, wayna ka cabsadeen inay u dhowaadaan. markaasaa muuse iyagii u yeedhay; haaruun iyo taliyayaashii shirka oo dhammuna way ku soo noqdeen; muusena wuu la hadlay. dabadeedna reer binu israa'iil oo dhammu waa u soo dhowaadeen. markaasuu wuxuu iyagii ku amray kulli wixii rabbigu isaga ugu sheegay buur siinay. oo markuu muuse dhammeeyay hadalkii uu kula hadlayay ayuu indho shareertay. laakiinse markii muuse rabbiga u galay oo uu is-hor taagay inuu la hadlo ayuu indhashareertii iska fayday ilaa uu soo baxay; kolkaasuu soo baxay, oo wuxuu reer binu israa'iil u sheegay wixii lagu amray, oo reer binu israa'iilna way arkeen muuse wejigiisii iyo inuu dubka wejigiisu dhalaalayay, markaasaa muuse haddana indho shareertay ilaa uu gudaha u galay inuu la hadlo.

35

markaasaa muuse isu soo ururiyey shirkii reer binu israa'iil oo dhan, oo wuxuu ku yidhi, kuwanu waa erayadii rabbigu idinku amray inaad yeeshaan. lix

maalmood waa in la shaqeeyaa, laakiinse maalinta toddobaad waa inay maalin quduus ah idiin ahaataa oo waa sabti nasasho oo rabbiga loo nasto, oo ku kalla kii maalintaas shuqul qabta waa in nafta laga qaadaa. oo maalin kasta oo sabti ah waa inaydaan innaba dab ku shidin rugihiinna oo dhan. oo muuse wuxuu la hadlay shirkii reer binu israa'iil oo dhan, isagoo leh, waxanu waa wixii rabbigu idinku amray, isagoo leh, idinku dhexdiinna waa inaad wax rabbiga isaga ururisaan. mid kasta oo qalbigiisu raalli ka yahay, ha keeno qurbaanka rabbiga, kaasoo ah dahab, iyo lacag, iyo naxaas, iyo buluug, iyo guduud, iyo casaan, iyo maro wanaagsan, iyo dhogor riyaad, iyo wanan hargahood oo la caseeyey, iyo adhidibadeed hargahood, iyo qori qudhac ah, iyo saliid laambadda lagu shubo, iyo udgoon lagu daro saliidda lagu subkado, iyo foox udgoon, iyo dhagaxyo onika la yidhaahdo, iyo dhagaxyo lagu dhejiyo eefodka iyo laabgashiga. oo nin kasta oo xigmad leh oo idinku dhex jiraaba ha yimaado oo ha sameeyo wixii rabbigu idinku amray oo dhan; waxaas oo ah taambuugga iyo teendhadiisa, iyo dedkiisa, iyo qabsatooyinkiisa, iyo looxyadiisa, iyo ulihiisa gudban, iyo tiirarkiisa, iyo labdhiyadiisa, iyo sanduuga, iyo ulihiisa, iyo daboolka, iyo ilx-idhka daaha ah, iyo miiska, iyo ulihiisa, iyo alaabiitiisa oo dhan, iyo kibista tusniinta, iyo laambadda iftiinka aawadiis, iyo alaabteeda, iyo laambadaheeda, iyo saliidda iftiinka aawadiis, iyo meesha allabariga ee fooxa, iyo ulaheeda, iyo saliidda lagu subkado, iyo fooxa udgoon, iyo daaha iridda laga soo galo taambuugga, iyo meesha allabariga lagu gubo, iyo shabaggeeda naxaasta ah, iyo ulaheeda, iyo alaabteeda oo dhan, iyo berkedda weysada, iyo salkeeda, iyo barxadda daahyadeeda, iyo tiirarkeeda, iyo saldhigyadooda, iyo daaha iridda barxadda, iyo musmaarradii taambuugga, iyo musmaarradii barxadda, iyo xadhkhahooda, iyo dharka lagaga adeegi lahaa meesha quduuska ah, kuwaas oo ah dharka quduuska ah ee wadaadka haaruun, iyo dharka wiilashiisa si ay ugaga adeegaan hawsha wadaadnimada. markaasaa shirkii reer binu israa'iil oo dhammu waxay ka tageen muuse hortiisii. oo waxay yimaadeen iyagoo mid walba qalbigiisu kacay, oo mid walba ruuxiisu raalli ka dhi-gay, oo waxay keeneen waxay rabbiga u bixiyeen, kuwaasoo ah wixii loo doonay shuqulkii teendhada shirka, iyo hawsheeda oo dhan, iyo dharkii quduuska ahaa. oo in alla intii raalliga ahayd way yimaadeen, rag iyo dumarba, oo waxay keeneen dugaa-gado, iyo hilaqado, iyo kaatunno, iyo murriyado, iyo wax kasta oo laysku sharxo oo dahab ah; oo nin kastaaba wuxuu rabbiga u bixiyey wax dahab ah. oo nin walba, oo laga helay buluug, iyo guduud, iyo casaan, iyo maro wanaagsan, iyo dhogor riyaad, iyo wanan hargahood oo la caseeyey, iyo adhidibadeed hargahoodba wuu keenay. oo mid kasta oo qurbaan lacag iyo naxaas ah bixiyey wuxuu u bixiyey rabbiga; oo nin kasta oo laga helay qori qudhac ah wuxuu u keenay hawsha adeegidda aawadeed. oo dumarkii xigmadda lahaa oo dhammu waxay gacmahooda ku miiqeen dun, oo waxay keeneen wixii ay miiqeen oo ahaa buluug, iyo guduud, iyo casaan, iyo maro wanaagsan. oo dumarkii qalbigoodu xigmadda la kacay oo dhammu waxay miiqeen dhogor riyaad.

oo taliyayaashiina waxay keeneen dhagaxyada onika la yidhaahdo, iyo dhagaxyada lagu dhejiyo eefodka iyo laabgashiga. waxayna keeneen uunsiga, iyo saliidda iftiinka, iyo saliidda lagu subkado, iyo fooxa udgoon. oo reer binu israa'iil waxay rabbiga u bixiyeen qurbaan ay raalli ka yihiin; oo waxay ahaayeen dad rag iyo dumarba leh oo qalbigoodu raalli ka ahaa inay u keenaan shuqulka rabbigu muuse ku amray in la sameeyo oo dhan. markaasaa muuse wuxuu reer binu israa'iil ku yidhi, bal eega, rabbigu wuxuu magac ugu yeedhay besaleel oo ah ina uuri, oo ah ina xuur, oo qabiilkiisu yahay yahuudah; oo wuxuu isaga ka buuxiyeey ruuxii ilaah, xagga xigmadda iyo waxgarashada, iyo aqoonta, iyo sancada caynka kasta ah, iyo inuu shuqullo yaab leh hindiso, oo uu ka shaqeeyo dahabka, iyo lacagta, iyo naxaasta, iyo inuu qoro dhagaxyo saldhigyo lagu dhejinayo, oo uu looxyada xardho, iyo inuu ka shaqeeyo sanco cayn kasta ah. oo wuxuu qalbigiisii geliyey inuu wax baro, isaga iyo aaholii'aab oo ah ina axiisaamaag, oo qabiilkiisu yahay daan. oo iyaga wuxuu qalbigooda ka buuxiyeey xigmad, inay ka shaqeeyaan shuqul cayn kasta ah oo ay qabtaan kuwa wax xardha iyo kuwa wax hindisa, iyo kuwa daabac ku tola buluug, iyo guduud, iyo casaan, iyo maro wanaagsan, iyo kuwa dharka sameeya, xataa ha ahaatee kuwa shuqul kasta qabta iyo kuwa shuqullo yaab leh hindisa.

36

oo besaleel iyo aaholii'aab iyo nin kasta oo xigmad leh, oo rabbigu geliyey xigmad iyo waxgarasho ay ku gartaan si loo sameeyo shuqul kasta oo ah adeegidda laga qabanayo meesha quduuska ah, waa inay u qabtaan sidii rabbigu ku amray oo dhan. markaasaa muuse wuxuu u yeedhay besaleel iyo aaholii'aab, iyo nin kasta oo xigmad leh, oo rabbigu qalbigiisa xigmad geliyey, xataa mid kasta oo qalbigiisu kiciyey inuu yimaado oo shuqulka qabto. markaasay muuse ka guddoomeen wixii la bixiyeey oo dhan, oo ay reer binu israa'iil u keeneen shuqulka adeegidda meesha quduuska ah, inay ka sameeyaan. oo haddana waxay weliba subax walba u keeni jireen waxay raalli ka yihiin. oo raggii xigmadda lahaa oo dhan, oo ahaa kuwii shuqulka ka qabtay meesha quduuska ah, way wada yimaadeen, oo waxaa nin waluba ka soo kacay shuqulkii uu samaynayay. oo intay muuse la hadleen ayay ku yidhaahdeen, dadku waxay keeneen in ka sii badan intii ku filnayd in lagu qabto shuqulkii rabbigu amray in la sameeyo. markaasaa muuse amar bixiyeey, oo waxaa xeradii oo dhan laga naadiyey inaan nin iyo naag toona wax dambe u bixin shuqulka meesha quduuska ah. sidaas daraaanteed baa dadkii looga joojiyey si aanay wax kale u keenin. waayo, alaabtii ay haysteen waa ku filnayd in shuqulka oo dhan lagu sameeyo, wayna ka sii badnayd weliba. oo nin kasta oo xigmad leh oo iyaga ku dhex jiray oo shuqulkii qabtay wuxuu taambuuggii ka sameeyey toban daah, oo wuxuu ka sameeyey maro wanaagsan, iyo buluug, iyo guduud, iyo casaan, oo keruubiim lagu daabacay. oo daah kasta dhererkiisu wuxuu ahaa siddeed iyo labaatan dhudhun, oo daah kasta ballaadhkiisuna wuxuu ahaa afar dhudhun; oo daahyada

oo dhammuna isku wada qiyaas bay ahaayeen. oo shan daah ayuu mid kasta midka kale ku xidhay, oo shantii daah oo kalena ayuu mid kasta midka kale ku xidhay. oo daahyada midkii darafta ugu xigay qarkiisa ayuu wuxuu u yeelay siddooyin buluug ah; oo sidaasoo kalena wuxuu u yeelay daahii dibadda ugu xigay intii labaad. konton siddo ayuu daahba u yeelay, oo konton siddo oo kalena wuxuu u yeelay qarkii daaha dibadda u xiga ee intii labaad; oo siddooyinkuna midba mid buu ku toosnaa. oo wuxuu sameeyey konton qabsato oo dahab ah, oo daahyadiina wuxuu midba midka kale kula lammaaneeyey qabsatooyinkii; sidaasuu taambuuggu mid u noqday. markaasuu daahyo ka sameeyey dhogor riyaaad, inay ahaadaan teendho ka sarrrays taambuugga, oo wuxuu iyaga ka dhigay kow iyo toban daah. oo daah kasta dhererkiisu wuxuu ahaa soddon dhudhun, oo daah kasta ballaadhkiisuna wuxuu ahaa afar dhudhun; oo kow iyo tobanka daah isku wada qiyaas bay ahaayeen. markaasuu shan daah gooni-ahaantooda isugu xidhay, lix daahna gooni-ahaan. markaasuu qarkii daahii dibadda u xigay intii kowaad u yeelay konton siddo, oo konton siddo oo kalena wuxuu u yeelay qarkii daahii dibadda u xigay intii labaad. oo haddana wuxuu sameeyey konton qabsato oo naxaas ah inuu teendhada iskula dhejiyo oo ay mid noqoto. oo teendhadana wuxuu ded uga sameeyey wanan hargahood oo la caseeyey, iyo ded ah adhidibadeed hargahood oo ka sarreeya. oo taambuugga looxyadiisii taagtaagnaana wuxuu ka sameeyey qori qudhac ah. oo loox kasta dhererkiisu wuxuu ahaa toban dhudhun, ballaadhkiisuna wuxuu ahaa dhudhun iyo badh. oo loox kastaaba wuxuu lahaa laba caaro, oo looxyaduna dhinacyaday isku hayeen, oo looxyadii taambuugga oo dhan sidaasuu u sameeyey. oo looxyada ayuu taambuugga u sameeyey, oo waxay ahaayeen labaatan loox dhinaca koonfureed. oo wuxuu sameeyey afartan saldhig oo lacag ah oo ka hooseeya labaatan loox, oo laba saldhigba waxay ka hooseeyeen loox, oo waxay saldhig u ahaayeen labadiisii caaro, oo laba kale oo saldhigna waxay saldhig u ahaayeen loox kale labadiisii caaro. oo taambuugga dhankiisa labaadna oo woqooyi xiga, wuxuu u sameeyey labaatan loox, iyo afartankoodii saldhig oo lacagta ahayd. laba saldhigba loox bay ka hooseeyeen, oo laba saldhig oo kalena waxay ka hooseeyeen loox kale. oo taambuugga xaggiisa dambe oo galbeed xigtana wuxuu u sameeyey lix loox. oo labada geesood oo taambuugga xaggiisa dambena wuxuu u sameeyey laba loox. oo hoosta bay labanlaab ka noqdeen, oo sidaas oo kalena way dhammaadeen ilaa siddada kowaad dusheeda, oo sidaasuu ka dhigay labadoodii ku jiray labada geesood. waxaana jiray siddeed loox, iyo saldhigyadoodii lacagta ahaa. kuwaasu waxay ahaayeen lix iyo toban saldhig, oo lababa loox ka hoosayso. oo wuxuu ulo gudban ka sameeyey qori qudhac ah, oo shan buu u sameeyey looxyada taambuugga dhinac kaga jira, oo shan ulood oo kalena wuxuu u sameeyey looxyada dhinaca kale kaga jira taambuugga, oo shan ulood oo kalena wuxuu u sameeyey looxyada taambuugga kaga jira xaggiisa dambe oo galbeed xigta. oo uldhexaaddii ayuu looxyadii ku gudbay gees ilaa

gees. oo looxyadii wuxuu ku dahaadhay dahab, oo siddooyinkoodana wuxuu ka sameeyey dahab inay ahaadaan meelihii ay ulaha gudban ka geli lahaayeen, oo ulihiina wuxuu ku dahaadhay dahab. oo ilx-idhkiina wuxuu ka sameeyey buluug, iyo guduud, iyo casaan, iyo maro wanaagsan, oo keruubiim buu ku daabacay. oo wuxuu u sameeyey afar tiir oo qori qudhac ah, wuxuuna ku dahaadhay dahab; oo qabsatooyinkooduna waxay ahaayeen dahab; oo wuxuuna u yeelay afar saldhig oo lacag ah. oo iridda teendhada wuxuu u sameeyey daah ah buluug, iyo guduud, iyo casaan, iyo maro wanaagsan oo daabac leh. wuxuuna sameeyey shantiisii tiir iyo qabsatooyinkoodiiba, oo dahab buu ku dahaadhay tiirarka madaxyadoodii iyo waxyaalihii laysugu wada xidhayba; oo shantoodii saldhigna waxay ahaayeen naxaas.

37

oo besaleel wuxuu sanduuqii ka sameeyey qori qudhac ah, oo dhererkiisuna wuxuu ahaa laba dhudhun iyo badh, ballaadhkiisuna wuxuu ahaa dhudhun iyo badh. markaasuu gudaha iyo dibaddaba kaga dahaadhay dahab saafi ah, oo wuxuu u yeelay wax taaj oo kale ah oo dahab ah oo ku wareegsan. kolkaasuu wuxuu u yeelay afar siddo oo dahab ah oo afartiisa rukun ee hoose ku yaal; oo laba siddoba dhinac buu kaga dhejiyey, dhinaca kalena laba siddo buu kaga dhejiyey. wuxuuna ulo ka sameeyey qori qudhac ah, dahab buuna ku dahaadhay. markaasuu ulihii wuxuu geliyey siddooyinkii sanduuqa dhinacyadiisa ku yiil, si sanduuqa loogu qaado. markaasuu wuxuu dahab saafi ah ka sameeyey dabool, oo dhererkiisuna wuxuu ahaa laba dhudhun iyo badh, ballaadhkiisuna wuxuu ahaa dhudhun iyo badh. markaasuu laba keruub ka sameeyey dahab la tumay, oo daboolkii labadiisa madax ayuu ka taagay. keruub wuxuu ka sameeyey madaxa kale; oo labada keruub oo labada madax ka kala taagan iyo daboolkii wuxuu ka wada sameeyey isku waslad. oo keruubiimtuna meel sare ayay baalashooda ka soo kala bixiyeen, oo daboolkay baalashooda ku qariyeen, wejiyadooduna way iska soo horjeedeen; oo keruubiimta wejiyadoodu waxay ku soo jeedeen daboolka. miiskana qori qudhac ah ayuu ka sameeyey, oo dhererkiisu wuxuu ahaa laba dhudhun, ballaadhkiisuna dhudhun, sarajooggiiisuna dhudhun iyo badh, oo wuxuu ku dahaadhay dahab saafi ah, oo wuxuuna u yeelay wax taaj oo kale ah oo dahab ah oo ku wareegsan. oo wuxuu u yeelay qar le'eg calaalac ballaadhkeed oo ku wareegsan, oo qarkiina wuxuu u yeelay wax taaj oo kale ah oo dahab ah oo ku wada wareegsan. oo wuxuu u yeelay afar siddo oo dahab ah, oo wuxuu siddooyinkii ku dhejiyey afarta gees oo afarta rukun oo hoose kaga yiil. oo siddooyinku waxay ku dhowaayeen qarka, iya-goo ah meelaha laga geliyo ulaha miiska lagu qaado. oo wuxuu ulihii ka sameeyey qori qudhac ah oo ku dahaadhay dahab, si miiska loogu qaado. oo wuxuu dahab saafi ah ka sameeyey alaabtii miiska saarnayd oo dhan oo ahayd suxuuntiisii, iyo malqacadihiisii, iyo maddiibadihiisii, iyo kidhliyadiisii wax

laga shubo. oo wuxuu laambadda ka sameeyey dahab saafi ah, oo laambaddii waxay ahayd mid tuman, xataa salkeeda iyo usheeda dhaxe iyo koobabkeeda, iyo burooyinkeeda iyo ubaxeeduba isku waslad bay la wada ahaayeen. oo dhinacyadeeda waxaa ka baxayay lix laamood, oo saddex laamood dhinac bay kaga yiilleen, saddex laamoodna dhinaca kale ayay kaga yiilleen. oo saddex koob oo yicib ubaxeed u eg, iyo buro, iyo ubax baa isku laan ku yiil, laanta kalena waxaa ku yiil saddex koob oo yicib ubaxeed u eg, iyo buro, iyo ubax, oo lixdii laamood oo ka baxday laambaddii sidaasay wada ahaayeen. oo laambaddii waxaa ku yiil afar koob oo yicib ubaxeed u eg, iyo burooyinkoodii iyo ubaxoodii, oo buro waxay ku tiil laba laamood hoostood, isku waslad bayna la ahayd, buro kalena waxay ku tiil laba laamood hoostood, isku waslad bayna la ahayd, buro laamood hoostood, isku waslad bayna la ahayd, oo lixda laamoodba sidaasay wada ahaayeen. oo burooyinkooda iyo laamahooduba isku waslad bay la ahaayeen: oo kulligeedna waxay ahayd isku waslad dahab la tumay oo saafi ah. oo dahab saafi ah wuxuu ka sameeyey toddobadeedii laambadood, iyo birqaabyadeedii iyo alaabteedii lagu safayn jirayba. oo iyada iyo alaabteeda oo dhanba wuxuu ka sameeyey talanti dahab saafi ah. oo meeshii alabariga ee fooxana wuxuu ka sameeyey qori qudhac ah, oo dhererkeeduna wuxuu ahaa dhudhun, ballaadhkeeduna wuxuu ahaa dhudhun, oo afar geesood bay ahayd, sarajooggeeduna wuxuu ahaa laba dhudhun, oo geesahooduna isku waslad bay la ahaayeen. oo wuxuu dahab ku dahaadhay dusheedii iyo dhinacyadeedii ku wareegsanaa, iyo geesahoodii, oo wuxuu u sameeyey wax taaj oo kale ah oo dahab ah oo ku wareegsan. oo qarka hoostiisa laba siddo oo dahab ah ayuu ugu yeelay labadeeda rukun inay labadeeda dhinac ugu ahaadaan meelaha ulaha lagu qaado laga gelin lahaa. oo ulihii wuxuu ka sameeyey qori qudhac ah, dahab buuna ku dahaadhay. oo saliiddii quduska ahayd oo lagu subkado iyo fooxii saafiga ahaa ee uunsiga udgoon wuxuu u sameeyey sidii shuqulka cadarsameeyaha oo kale.

38

oo meeshii allabariga lagu gubi lahaana wuxuu ka sameeyey qori qudhac ah, oo dhererkeedu wuxuu ahaa shan dhudhun, ballaadhkeeduna wuxuu ahaa shan dhudhun, afargeesood bay ahayd, sarajooggeeduna wuxuu ahaa saddex dhudhun. oo geesahoodii wuxuu ugu sameeyey afarteeda rukun; oo geesahooduna isku waslad bay la ahaayeen, naxaas buuna ku dahaadhay. oo wuxuu kaloo sameeyey alaabtii meesha allabariga oo dhan, kuwaasoo ah dheryihii, iyo majarafadihii, iyo maddiibadihii, iyo mudacyadii, iyo dabqaadayaashii; oo alaabteeda oo dhan wuxuu ka sameeyey naxaas. oo wuxuu meeshii alabariga u sameeyey shabag naxaas ah oo gaadha qarka hoostiisa ilaa kalabadhka. afarta daraf oo shabaggii naxaasta ahaa ayuu u yeelay afar siddo si ay u ahaadaan meelihii ulaha laga gelin lahaa. oo ulihiina wuxuu ka sameeyey qori qudhac ah, naxaas buuna ku dahaadhay. oo ulihiina wuxuu ka geliyey

siddooyinkii meesha allabariga si loogu qaado; oo wuxuu meeshii allabariga ka sameeyey looxyo sida sanduug madhan oo kale. oo berkeddii weysada iyo salkeedii wuxuu ka sameeyey naxaas, taasoo laga helay muraayadihii dumarka ka adeegi jiray teendhada shirka iriddeeda. oo wuxuu sameeyey barxadadii; oo barxadada xaggeeda koonfureed waxaa ka lushay daahyo dhererkoodu yahay boqol dhudhun oo ah maro wanaagsan. oo tiirarkoodu waxay ahaayeen labaatan, saldhigyadooduna labaatan, naxaas laga sameeyey; tiirarka qabsatooyinkooda iyo waxyaalihii laysugu xidhi jirayna waxaa laga sameeyey lacag. oo xaggeeda woqooyina waxaa ka lushay daahyo boqol dhudhun ah, oo tiirarkoodu waxay ahaayeen labaatan, saldhigyadooduna labaatan, naxaas laga sameeyey; tiirarka qabsatooyinkooda iyo waxyaalihii laysugu xidhi jirayna waxaa laga sameeyey lacag. oo dhinaca galbeed daahyadiisu waxay ahaayeen konton dhudhun, tiirarkoodu waxay ahaayeen toban, saldhigyadooduna toban, oo tiirarka qabsatooyinkooda iyo waxyaalihii laysugu xidhi jirayna waxay ahaayeen lacag. oo xagga bari daahyadiisuna waxay ahaayeen konton dhudhun. oo iridda daahyadeedu dhinac waxay ka ahaayeen shan iyo toban dhudhun, tiirarkooduna saddex bay ahaayeen, saldhigyadooduna saddex, oo dhinaca kalena sidaas oo kalay ahaayeen, oo barxadada iriddeeda xaggan iyo xaggaasba waxaa ka lushay daahyo dhererkoodu yahay shan iyo toban dhudhun, tiirarkooduna waxay ahaayeen saddex, saldhigyadooduna saddex. daahyadii barxadada ku wareegsanaa oo dhammu waxay ahaayeen maro wanaagsan. oo tiirarka saldhigyadoodu waxay ahaayeen naxaas; qabsatooyinkooda iyo waxyaalihii laysugu xidhi jirayna waxay ahaayeen lacag; tiirarka madaxyadooda waxaa lagu dahaadhay lacag, oo tiirarka barxadada oo dhanna waxaa laysugu wada xidhay lacag. oo daaha barxadada iriddeeda wuxuu ahaa wax daabacan oo ah buluug, iyo guduud, iyo casaan, iyo maro wanaagsan, oo dhererkiisuna wuxuu ahaa labaatan dhudhun, sarajooggiisuna wuxuu ahaa shan dhudhun oo u dhigma barxadada daahyadeeda. tiirarkooduna waxay ahaayeen afar, saldhigyadoodii naxaasta ahaana afar; qabsatooyinkooduna waxay ahaayeen lacag, oo tiirarka madaxyadoodii waxaa ku dahaadhnay lacag, waxyaalihii laysugu xidhayna waxay wada ahaayeen lacag. oo musmaarrada taambuugga iyo barxadada ku wareegsanba kulligood waxay ahaayeen naxaas. waa tan tiradii alaabtii taambuugga, kaas oo ah taambuuggii maragga, markii la tiriyey sidii muuse ku amray adeegidda reer laawi, oo uu tilmaamay iitaamaar kii wadaadkii haaruun ahaa dhalay. oo kulli wixii rabbigu ku amray muuse waxaa sameeyey besaleel oo ahaa ina uuri oo ahaa ina xuur, oo qabiilkiisu ahaa yahuudah. oo waxaa isaga la jiray aaholi'aab oo ahaa ina axiisaamaag, oo qabiilkiisu ahaa daan, oo wuxuu ahaa mid wax xardha, oo aad iyo aad u farsamo badan, iyo mid yaqaan sida loo daabaco buluug, iyo guduud, iyo casaan, iyo maro wanaagsan. oo dahabkii la bixiyey oo loogu isticmaalay hawshii meesha quduuskaa oo dhammu wuxuu ahaa sagaal iyo labaatan talanti, iyo toddoba boqol iyo soddon sheqel, oo le'eg sheqelka meesha quduuska ah. oo shirka intiisii la tiriyey lacagtoodii

waxay ahayd boqol talanti, iyo kun iyo toddoba boqol iyo shan iyo toddobaatan sheqel, oo le'eg sheqelka meesha quduuska ah. waxaa nin kastaa bixiyey beqac, kaas oo ah nus sheqel, oo le'eg sheqelka meesha quduuska ah, oo kulli intii u gudubtay kuwii la tiriyey, intii jirtay labaatan sanadood iyo wixii ka sii weyn, waxay ahaayeen lix boqol iyo saddex kun, iyo shan boqol iyo konton nin. oo saldhigyada meesha quduuska ah iyo saldhigyada ilxidhku waxay ka samaysmeen boqolkii talanti oo lacagta ahaa, boqol saldhig baa laga sameeyey boqolkii talanti, saldhigba talanti baa laga sameeyey. kun iyo toddoba boqol iyo shan iyo toddobaatan sheqel ayuu tiirarka qabsatooyinkoodii ka sameeyey, oo wuxuuna ku dahaadhay tiirarka madaxyadoodii, wuxuuna ka sameeyey waxyaalihii tiirarka laysugu wada xidhay. naxaastii la bixiyey waxay ahayd toddobaatan talanti, iyo laba kun iyo afar boqol oo sheqel. oo wuxuu naxaastii ka sameeyey iriddii teendhada shirka saldhigyadeedii, iyo meeshii naxaasta ahayd oo allabariga, iyo shabaggeedii naxaasta ahaa, iyo alaabtii meesha allabariga oo dhan, iyo saldhigyadii barxadada ku wareegsanaa, iyo saldhigyadii iridda barxadada, iyo musmaarradii taambuugga oo dhan, iyo musmaarradii barxadada ku wareegsanaa oo dhan.

39

oo waxay buluuggii, iyo guduudkii, iyo casaankii ka sameeyeen dhar aad u wanaagsan in meesha quduuskaa lagaga adeego, oo waxay kaloo sameeyeen dharkii quduuska ahaa oo haaruun, sidii rabbigu muuse ku amray. oo eefodkiina wuxuu ka sameeyey dahab, iyo buluug, iyo guduud, iyo casaan, iyo maro wanaagsan. oo waxay dahabkii u tumeen sidii caleemo khafiif ah oo kale, markaasay googooyeen oo silig ka dhigeen, in looga shaqeeyo buluuggii, iyo guduudkii, iyo casaankii, iyo maradii wanaagsanayd, oo la daabacay. oo waxay u sameeyeen garbo ishaystay, oo waxay iska haysteen labada daraf. oo dhex-xidhkii daabaca lahaa oo dusha kaga yiil in lagu xidho, isku waslad buu la ahaa eefodka, isku sina waa loo sameeyey, waxaana laga sameeyey dahab, iyo buluug, iyo guduud, iyo casaan, iyo maro wanaagsan, sidii rabbigu muuse ku amray. oo waxay diyaariyeen dhagaxyadii onika la odhan jiray, oo ku jira saldhigyo dahab ah, oo lagu xardhay xaradhkii shaabadda oo ah sida ay magacyadii reer binu isra'ail ahaayeen. oo wuxuu ku dhejiyey eefodka garbihiisa, inay dhagaxyo xusuus ah u noqdaan reer binu isra'ail, sidii rabbigu muuse ku amray. oo wuxuu sameeyey laabgashigii, oo la daabacay, oo u eg sida samaynta eefodka oo kale, oo ahayd dahab, iyo buluug, iyo guduud, iyo casaan, iyo maro wanaagsan. wuxuu ahaa afargeesood, oo laabgashiga waxay u sameeyeen labanlaab, oo dhererkiisu wuxuu ahaa taako, ballaadhkiisuna wuxuu ahaa taako isagoo labanlaaban. oo waxay ku dul dhejiyeen afar saf oo dhagaxyo ah; oo safka kowaad wuxuu ahaa sardiyoos, iyo tobasiyoos, iyo mid birqaya. safka labaadna wuxuu ahaa sumurud, iyo safayr, iyo dheemman. safka saddexaadna wuxuu ahaa yakintootos, iyo agate, iyo ametustos. safka afraadna wuxuu ahaa berullos, iyo onika, iyo yasbid; oo waxaa lagu

dhejiyey saldhigyo dahab ah oo meeshooda ku yaal. oo dhagaxyaduna waxay tiro le'ekaayeen magacyadii reer binu israa'iil, oo waxay ahaayeen laba iyo toban sidii magacyadoodii; oo laba iyo tobankii qabiil, mid kasta waxaa magiciisa loogu xardhay sidii xaradhkii shaabadda. oo laabgashiga waxay ku sameeyeen silsilado xadhko u eg, oo laga tidcay dahab saafi ah. oo waxay sameeyeen laba saldhig oo dahab ah, iyo laba siddo oo dahab ah, oo waxay labadii siddo sudheen laabgashiga labadiisa daraf. oo labadii silsiladood oo dahabka ahayd oo tidcanayna waxay ku xidheen labadii siddo oo ku yiil darfaha laabgashiga. oo labadii silsiladood oo tidcanay labadoodii madax oo kalena waxay ku xidheen labadii saldhig, oo waxay ku xidheen eefodka garbihiisa xag-gooda hore. oo waxay sameeyeen laba siddo oo dahab ah, oo waxay soo sudheen laabgashiga labadiisa daraf oo gudaha ah oo eefodka xiga. oo waxay kaloo sameeyeen laba siddo oo dahab ah, oo waxay soo sudheen eefodka garbihiisa xaggooda hoose, oo dhanka hore ku yaal, oo ku dhow meeshay isk-dhanka hore, oo ka sarreeya suunka eefodka dhex-xidhkiisa daabaca ah. oo laabgashigii waxay sid-dooyinkiisii ku xidheen sid-dooyinkii eefodka, waxayna kula xidheen shalash buluug ah, inuu ku dul xidhnaado dhex-xidhka daabaca ah oo eefodka, iyo inuusan laabgashigu ka debcin eefodka, sidii rabbigu muuse ku amray. oo khamiiskii eefodkana wuxuu ahaa dhar samaysan, oo kulligiis buluug ah. oo daloolkii khamiiska ku yiil wuxuu ahaa sida daloolka dhar afkiisa rigrig ku wareegsan yahay, si uusan u dillaacin. oo khamiiska darafkiisa hoose waxay ku sameeyeen rummaanno buluug, iyo guduud, iyo casaan ah, iyo maro wanaagsan. oo waxay sameeyeen dawanno dahab saafi ah, oo dawannadii waxay kala dhex geliyeen rummaannadii ku yiil khamiiska darafkiisa ku wareegsan, oo u dhexeeya rummaannadii; oo dawan iyo rummaan, haddana dawan iyo rummaan, ayuu ku wareejiyey khamiiska dharafkiisa, in lagu adeego aawadeed, sidii rabbigu muuse ku amray. waxay haaruun iyo wiilashiisii u sameeyeen jubbadihii marada wanaagsan ahaa oo si fiican loo sameeyey, oo waxay kaloo sameeyeen duubkii haaruun oo marada wanaagsan ahaa, iyo wiilashiisii duubabkoodii wacanaa oo marada wanaagsan ahaa, iyo sirwaalladii marada wanaagsan ahaa, iyo dhex-xidhkiisii ahaa marada wanaagsan, iyo buluug, iyo guduud, iyo casaan, oo daabacnaa, sidii rabbigu muuse ku amray. oo waxay kaloo sameeyeen taajkii quduuska ahaa ee ahaa wasladdii khafiifka oo dahabka saafiga ahayd, oo waxay dushiisii ku qoreen far u eg xaradhkii shaabadda oo leh, waa u quduus rabbiga. oo waxay ku xidheen shalash buluug ah, in lagula dhejiyo duubka sare, sidii rabbigu muuse ku amray. oo sidaasay hawshii taambuugga teendhadii shirka oo dhammu ku dhammaatay; oo reer binu israa'iil way wada sameeyeen wixii rabbigu muuse ku amray oo dhan, sidii bayna u sameeyeen. oo waxay muuse u keeneen taambuuggii, oo ahaa teendhadii iyo alaabteedii oo dhan, qabsatooyinkeedii iyo looxyadeedii iyo ulaheedii gubanaa, iyo tiirarkeedii, iyo saldhigyadeedii, iyo dedkii ahaa wananka hargahooda oo la caseeyey, iyo dedkii ahaa hargaha ad-

hidibadeedka, iyo ilxidhkii daaha ahaa, iyo sanduuqii maragga, iyo ulihiisii, iyo daboolkii, iyo miiskii, iyo alaabtiisii oo dhan, iyo kibistii tusniinta, iyo laambaddii saafiga ahayd, iyo laambadaheedii, kuwaasoo ah laambadihii la diyaarin lahaa, iyo alaabtoodii oo dhan, iyo saliiddii lagu shidi lahaa, iyo meeshii al-labariga oo dahabka ahayd, iyo saliiddii lagu subkan lahaa, iyo fooxii udgoonaa, iyo daahii iridda teendhada, iyo meeshii allabariga oo naxaasta ahayd, iyo shabaggeedii naxaasta ahaa, iyo ulaheedii, iyo alaabteedii oo dhan, iyo berkeddii weysada, iyo salkeedii, iyo barxadda daahyadeedii, iyo tiirarkeedii, iyo saldhigyadeedii, iyo daahii iridda barxadda, iyo xadhkihiisii, iyo musmaarradiisii, iyo alaabtii lagu qaban lahaa hawsha taambuugga oo dhan, teendhada shirka aawadeed, iyo dharkii loo sameeyey in lagaga adeego meesha quduuska ah, iyo dharkii quduuska ahaa oo wadaadka haaruun ah, iyo dharkii wiilashiisa, ee loogu sameeyey inay kaga adeegaan hawsha wadaadnimada. oo kulli wixii rabbigu muuse ku amray oo dhan reer binu israa'iil sidii bay hawshii u wada qabteen. markaasaa muuse wuxuu arkay shuqulkii oo dhan, oo bal eeg way wada sameeyeen; sidii rabbigu ku amray ayay u sameeyeen; markaasaa muuse iyagii u duceeyey.

40

markaasaa rabbigu muuse la hadlay, oo ku yidhi, bisha kowaad maalinteeda kowaad waa inaad taambuugga teendhada shirka qotomisaa. oo waa inaad sanduuqa maragga gudaheeda gelisaa, oo sanduuqa waa inaad ilxidhka ku qarisaa. oo miiskana waa inaad gudaha soo gelisaa, oo aad alaabta saaran hagaajisaa, oo laambaddana waa inaad gudaha soo gelisaa, oo laambadaheeda waa inaad shiddaa. oo meesha allabariga oo dahabka ah oo fooxa waxaad dhigtaa sanduuqa maragga hortiiisa, oo iridda taambuuggana daaheeda sudh. oo meesha allabariga lagu gubona waxaad hor dhigtaa iridda taambuugga teendhada shirka. oo berkedda weysadana waxaad dhigtaa teendhada shirka iyo meesha allabariga dhexdooda, waana inaad biyo ku shubtaa. oo waa inaad dayrka barxadda ku wareegsan qotomisaa, oo barxadda irideedana waxaad soo sudhaa daaha. oo markaas waxaad qaadataa saliidda lagu subkado, oo waxaad ku subagtaa taambuugga, iyo waxa gudihiisa ku jira oo dhan, oo waa inaad quduus ka dhigtaa isaga iyo alaabtiisa oo dhanba; oo kolkaasuu quduus noqon doonaa. oo waxaad kaloo subagtaa meesha allabariga lagu gubo, iyo alaabteeda oo dhan, oo meesha allabariga quduus ka dhig, oo markaasay meesha allabariga waxay noqon doontaa tan ugu wada quduusan. oo waxaad kaloo subagtaa berkedda weysada iyo salkeeda, oo waa inaad quduus ka dhigtaa. oo haaruun iyo wiilashiisa waxaad keentaa iridda teendhada shirka, oo waa inaad biyo ugu maydhaa iyaga. oo haaruun waa inaad u gelisaa dharkii quduuska ahaa; oo waa inaad isaga u subagtaa oo quduus ka dhigtaa, inuu iiga adeego hawsha wadaadnimada. oo wiilashiisana waa inaad keentaa oo jubbado u gelisaa, oo waa inaad iyana u subagtaa sidii aad aabbahood ugu subagtay oo kale,

inay iiga adeegaan hawsha wadaadnimada, oo sub-kiddoodu waxay iyaga u noqon doontaa wadaadnimo iyaga u jiraysa weligood iyo tan iyo ka ab ka ab. sidaasuu muuse yeelay, oo sidii rabbigu ku amray oo dhan wuu wada sameeyey. oo sannaddii labaad, bisheedii kowaad, maalinteedii kowaad ayaa taambuuggii la qotomiyeey. oo muuse wuxuu qotomiyeey taambuuggii, saldhigyadiisiina wuu dhigay, oo wuxuu taagay looxyadiisii, ulahoodiina wuu ku gudbay, tiirarkiisiina wuu taagay. oo taambuuggii buu ku deday teendhada, oo teendhada dedkeediina wuu ka sii dul mariyey, sidii rabbigu muuse ku amray. markaa-suu qaaday maraggii oo ku riday sanduuqii, oo ulihiina sanduuqii sudhay, daboolkiina wuxuu saaray sanduuqa dushiisii; markaasuu sanduuqiina taambuuggii soo geliyey, oo haddana sudhay ilxidhkii daaha, oo wuxuu ku qariyey sanduuqii maragga, sidii rabbigu muuse ku amray. oo miiskiina wuxuu geliyey teendhadii shirka, oo wuxuu dhigay ilxidhka dibadiisa oo ah taambuugga dhankiisa woqooyi. oo intuu rabbiga hor dhigay ayuu kibistii hagaajiyey, sidii rabbigu muuse ku amray. oo laambaddiina wuxuu geliyey teendhadii shirka, oo wuxuu dhigay meel miiska ku toosan, oo ah taambuugga dhankiisa koonfureed. markaasuu laambadihii rabbiga hortiisa ku shiday, sidii rabbigu muuse ku amray. oo meeshii allabariga oo dahabka ahaydna wuu soo geliyey teendhadii shirka, oo wuxuu dhigay ilxidhka hortiisa, oo markaasuu ku shiday foox uunsi udgoon ah, sidii rabbigu muuse ku amray. oo taambuugga iriddiisiina wuxuu sudhay daahii. oo meeshii allabariga lagu gubi jirayna wuxuu ag dhigay iridda taambuugga ee teendhada shirka, oo wuxuu dusheeda ku bixiyey qurbaankii la gubayay iyo qurbaankii hadhuudhka ahaa, sidii rabbigu muuse ku amray. oo berkeddii weysadana wuxuu dhigay teendhadii shirka iyo meeshii allabariga dhexdooda, oo wuxuu ku shubay biyo in lagu maydho. oo muuse iyo haaruun iyo wilashiisiiba gacmaha iyo cagaha ayay ku maydheen; oo markay teendhada shirka galeen iyo markay meesha allabariga u soo dhowaadeenba way ku maydheen, sidii rabbigu muuse ku amray. markaasuu qotomiyeey dayrkii barxadda taambuuggii iyo meeshii allabariga ku wareegsanaa, oo barxadda iriddeediina wuxuu sudhay daahii. sidaasuu muuse shuqulkii u dhammeeyey. markaasaa daruurtii teendhadii shirka qarisay, ammaantii rabbiguna taambuuggay ka buuxsantay. oo muusena inuu teendhadii shirka galo wuu kari waayay, maxaa yeelay, daruurtii baa dul joogtay, oo ammaantii rabbiguna taambuuggay ka buuxday. oo markii daruurtii taambuuggii kor ahayd laga qaaday ayaa reer binu israa'iil hore u sii wadeen sodcaalladoodii oo dhan, laakiinse haddii aan daruurtii kor loo qaadin, ma ay socon jirin ilaa maalinta kor loo qaado. waayo, daruurtii rabbigu maallintii taambuuggay dul joogi jirtay, habeenkiina waxaa daruurtii ku jiri jiray dab, reer binu israa'iil oo dhammuna waxyaalahaas ayay arki jireen sodcaalladoodii oo dhan.

rabbigu wuxuu muuse uga yeedhay teendhadii shirka oo intuu la hadlay ayuu ku yidhi, reer binu israa'iil la hadal oo waxaad ku tidhaahdaa, markii nin idinka mid ahu uu rabbiga qurbaan u bixinayo, qurbaankiinna waxaad ka bixisaan xoolaha, kuwaasoo ah lo'da iyo idaha. oo haddii qurbaankiisu yahay qurbaan la gubo oo lo' ah, waa inuu bixiyaa neef lab oo aan iin lahayn, oo waa inuu ku bixiyaa teendhada shirka iriddeeda, si isaga rabbiga hortiiisa loogu aqbalo. oo waa inuu gacanta saaraa madaxa neefka qurbaanka la gubayo, oo waxaa loo aqbali doonaa inuu isaga u ahaado kafaaraggud. oo dibiga waa inuu rabbiga hortiiisa ku gowraco, oo wiilasha haaruun oo wadaaddada ahu waa inay dhiigga keenaan, oo ay dhiigga ku dul rusheeyaan hareeraha meesha allabariga ee teendhada shirka horteeda taal. oo neefka qurbaanka la gubayo waa inuu haragga ka bixiyaa, oo haddana waa inuu xubin xubin u googooyaa. oo wiilasha haaruun oo wadaaddada ahu waa inay meesha allabariga dab ku shubaan oo haddana waa inay qoryo ku dul hagaajiyaan dabka, oo markaas wiilasha haaruun oo wadaaddada ahu xubnaha iyo madaxa iyo baruurta ha ku dul hagaajiyeen qoryaha dabka meesha allabariga saaran, laakiinse neefka uurku-jirtiisa iyo addimmadiisa biyo ha ku maydho, oo wadaadku meesha allabariga dusheeda dhammaantiis ha ugu gubo qurbaan la gubo oo ah qurbaan dab lagu sameeyo oo rabbiga caraf udgoon u ah. oo haddii qurbaankiisu yahay neef adhi ah, ha ahaado wan ama orgi oo qurbaan la gubo loo keenay, ha bixiyo neef lab oo aan iin lahayn. oo neefka waa inuu rabbiga ku hor gowraco meesha allabariga dhinaceeda woqooyi, oo wiilasha haaruun oo wadaaddada ahu dhiiggiisa ha ku dul rusheeyeen hareeraha meesha allabariga. oo haddana isagu xubin xubin ha u kala googooyo, iyo madaxiisa iyo baruurtiisa, oo markaas wadaadku waa inuu ku dul hagaajiyo qoryaha dabka meesha allabariga saaran, laakiinse neefka uurkujirtiisa iyo addimmadiisa biyo ha ku maydho, oo wadaadku dhammaantiis ha bixiyo, oo meesha allabariga dusheeda ha ku gubo, waayo, waa qurbaan la gubo oo ah qurbaan dab lagu sameeyo, oo rabbiga caraf udgoon u ah. oo haddii qurbaankiisu uu rabbiga u bixinayo uu yahay haad qurbaan la gubo ah, markaas qurbaankiisa ha u bixiyo qoolleyo ama xamaam yaryar. oo wadaadku ha keeno meesha allabariga agteeda, oo madaxa ha ka maroojiyo, oo meesha allabariga dusheeda ha ku gubo, oo dhiiggana ha lagaga mi-iro meesha allabariga agteeda. oo waa inuu ka soo bixiyaa gulgulada iyo baalasheeda oo ha ku tuuro meesha allabariga dhinaceeda bari, kaasoo ah meeshii dambaska. oo garbaha ha ka jeexo, laakiinse yuusan kala dillaacin dhammaanteed, oo wadaadku ha ku dul gubo qoryaha dabka meesha allabariga saaran, waayo, waa qurbaan la gubo oo ah qurbaan dab lagu sameeyo, oo rabbiga caraf udgoon u ah.

oo markii qof qurbaan hadhuudh ah rabbiga u bixinayo, qurbaankiisu ha ahaado bur, oo waa inuu

saliid ku shubaa, oo fooxna saaraa. oo isagu ha u keeno wadaaddada wiilasha haaruun ah, oo cantoobo muggeed ha ka qaato burka, iyo saliidda, iyo fooxa oo dhan, oo wadaadku xusuus ahaan meesha allabariga dusheeda ha ugu gubo, waayo, waa qurbaan dab lagu sameeyo oo rabbiga caraf udgoon u ah. oo wixii qurbaanka hadhuudhka ah ka hadhana waxaa iska leh haaruun iyo wiilashiisa; oo waa wax ugu wada quduusan qurbaannada rabbiga ee dab lagu sameeyo. oo markaad bixinaysid qurbaan hadhuudh ah oo foorno lagu dubay, ha ahaado moofa aan khamiir lahayn oo laga sameeyo bur saliid lagu daray, ama canjeero aan khamiir lahayn oo saliidu marsan tahay. oo haddii qurbaankaagu yahay qurbaan hadhuudh ah oo digsi lagu dubay, ha ahaado bur aan khamiir lahayn oo saliid lagu daray. waa inaad cad cad u kala jebebisid oo aad saliid ku shubtid, waayo, waa qurbaan hadhuudh ah. oo haddii qurbaankaagu yahay qurbaan hadhuudh ah oo birdaawe lagu dubay, markaas ha laga sameeyo bur saliid lagu daray. oo qurbaanka hadhuudhka ah oo waxyaalahaas laga sameeyey waa inaad rabbiga u keentaa, oo waa in wadaadka loo dhiibaa, oo isna meesha allabariga ha keeno. oo wadaadku qurbaanka hadhuudhka ah waa inuu ka qaadaa intii xusuusta ahayd, oo meesha allabariga dusheeda ha ku gubo, waayo, waa qurbaan dab lagu sameeyo oo rabbiga caraf udgoon u ah. oo wixii qurbaanka hadhuudhka ah ka hadho waa in haaruun iyo wiilashiisu iska lahaadaan, oo waa wax ugu wada quduusan qurbaannada rabbiga ee dab lagu sameeyo. qurbaan hadhuudh ah oo aad rabbiga u bixinaysaan waa inaan khamiir lagu samayn, waayo, waa inaydaan khamiir iyo malab toona sidii qurbaan rabbiga dab loogu sameeyo u gubin. iyaga waa inaad rabbiga ugu bixisaan sidii qurbaan midhaha ugu horreeya ah, laakiinse waa inaan meesha allabariga loogu dul gubin caraf udgoon aawadeed. oo qurbaan kasta oo ah qurbaankaaga hadhuudhka ah waa inaad cusbaysaa, oo waa inaad innaba u oggolaan in cusbadii axdiga ilaahaaga ay ka maqnaato qurbaankaaga hadhuudhka ah. qurbaannadaada oo dhan waa inaad cusbo la bixiisaa. oo haddaad rabbiga u bixinaysid qurbaan hadhuudh ah oo midhaha ugu horreeya ah, qurbaankaaga hadhuudhka ah oo midhaha ugu horreeya ah waxaad u bixisaa sabuul qoyan oo la dubay oo la tumay. oo waa inaad saliid ku shubtaa, fooxna saartaa, waayo, taasuu waa qurbaan hadhuudh ah. oo wadaadku waa inuu gubaa intii xusuusta ahayd, oo qaarkeed ha ahaado hadhuudhka tuman, qaarkeedna ha ahaado saliiddeeda, iyo fooxeeda oo dhan, waayo, taasuu waa qurbaan rabbiga dab loogu sameeyo.

oo haddii qurbaankiisu yahay allabari qurbaanno nabaadiino ah, oo uu lo'da ka bixinayo, lab ama dhad-dig midduu yahayba, waa inuu rabbiga hortiiisa ku bixiyaa neef aan iin lahayn. oo waa inuu gacanta saaraa madaxa neefka qurbaanka ah, oo waa inuu ku ag gowracaa iridda teendhada shirka, oo wiilasha haaruun oo wadaaddada ahu waa inay dhiigga ku dul rusheeyaan hareeraha meesha allabariga. oo allabariga qurbaannada nabaadiinada ah waa inuu rab-

biga qurbaan dab loogu sameeyo uga bixiyaa xaydha gudaha ku duuban, iyo xaydha neefka uurkiisa ku jirta oo dhan, iyo labada kelyood iyo xaydha dushooda ku taal, oo xanjaadka u dhow, iyo xubka beerka ku dul yaal, dhammaantood kelyaha ha la qaado. oo wiilasha haaruun waa inay ku dul gubaan meesha allabariga iyo qurbaanka la gubayo oo kor saaran qoryaha dabka, waayo, taasuu waa qurbaan dab lagu sameeyo oo rabbiga caraf udgoon u ah. oo haddii qurbaankiisu yahay allabari qurbaanno nabaadiino ah oo uu adhiga ka bixinayo, lab iyo dhaddig miduu yahayba, waa inuu bixiyaa neef aan iin lahayn. oo hadduu qurbaankiisa wan yar ku bixinayo, rabbiga hortiisa ha ku bixiyo. oo waa inuu gacanta saaraa madaxa neefka qurbaanka ah, oo waa inuu teendhada shirka horteeda ku gowracaa, oo wiilashii haaruun waa inay neefka dhiiggiisa ku dul rusheeyaan hareeraha meesha allabariga. oo allabariga qurbaannada nabaadiinada ah waa inuu rabbiga qurbaan dab loogu sameeyo uga bixiyaa xaydhiisa iyo badhidiisa oo dhan, taasoo uu ka gooyo meesha ay lafta dhabarka ka haysato, iyo xaydha gudaha ku duuban, iyo xaydha neefka uurkiisa ku jirta oo dhan, iyo labada kelyood, iyo xaydha dushooda ku taal, oo xanjaadka u dhow, iyo xubka beerka ku dul yaal, dhammaantood kelyaha ha la qaado. oo wadaadku ha ku dul gubo meesha allabariga, waayo, waxaasu waa cuntadii qurbaanka rabbiga dabka loogu sameeyo. oo haddii qurbaankiisu neef riyo ah yahayna, rabbiga hortiisa ha ku bixiyo. oo waa inuu gacanta saaraa madaxa neefka, oo teendhada shirka horteeda waa inuu ku gowracaa, oo wiilasha haaruunna neefka dhiiggiisa waa inay ku dul rusheeyaan hareeraha meesha allabariga. oo isagu ha bixiyo qurbaankiisii, kaasoo ah qurbaan rabbiga dab loogu sameeyo oo ah xaydha gudaha ku duuban, iyo xaydha neefka uurkiisa ku jirta oo dhan, iyo labada kelyood, iyo xaydha ku dul taal oo xanjaadka u dhow, iyo xubka beerka ku dul yaal, dhammaantood kelyaha ha la qaado. oo wadaadku ha ku dul gubo meesha allabariga, waayo, waxaasu waa cuntadii qurbaankii dabka loogu sameeyo caraf udgoon. xaydha oo dhan rabbigaa iska leh. tan iyo ah ka ab waa inuu qaynuun joogto ah ku ahaadaa meel kastoo aad deggan tihiinba inaydaan cunin xaydh iyo dhiig midnaba.

4

markaasaa rabbigu muuse la hadlay oo ku yidhi, dadka reer binu israa'iil la hadal, oo waxaad ku tidhaahdaa, haddii mid kama' ugu dembaabo waxyaalihii rabbigu amray inaan la samayn, oo uu sameeyo waxyaalaaha qaarkood, iyo haddii wadaadka subkanu uu dembaabo oo uu sidaas dadka dembi ugu keeno, markaas waa inuu dembigiisa uu dembaabay aawadiis rabbiga qurbaan dembi ugu bixiyaa dibi yar oo aan iin lahayn. oo dibiga waa inuu rabbiga ugu hor keenaa iridda teendhada, oo waa inuu gacanta saaraa madaxa dibiga, oo uu dibiga rabbiga hortiisa ku gowracaa. oo wadaadka subkanu waa inuu dhiigga dibiga qaarkiis qaadaa oo uu teendhada shirka keenaa, oo markaas wadaadku fartiisa dhiigga ha geliyo, oo dhiigga toddoba jeer waa inuu rabbiga ugu hor saydhaa ilxidhka meesha quduuska ah. oo

wadaadku waa inuu dhiigga qaarkiis mariyaa geesaha meesha allabariga ee fooxa oo rabbiga hortiisa taal oo teendhada shirka ku dhex taal, oo dibiga dhiiggiisa oo dhanna waa inuu ku ag shubaa salka meesha allabariga ee qurbaanka la gubo, taasoo iridda teendhada shirka taal. oo dibiga qurbaanka dembiga loo bixinayo xaydhiisa oo dhan waa inuu ka bixiyaa, waana xaydha gudaha ku duuban, iyo xaydha neefka uurkiisa ku jirta oo dhan, iyo labada kelyood, iyo xaydha ku dul taal, oo xanjaadka u dhow, iyo xubka beerka ku dul yaal, dhammaantood kelyaha ha la qaado, sida dibiga allabariga qurbaannada nabaadiinada ah looga qaado oo kale, oo wadaadku ha ku dul gubo meesha allabariga ee qurbaanka la gubo. oo dibiga haraggiisa iyo hilibkiisa oo dhan, iyo madaxiisa, iyo xataa dibiga oo dhan waa inuu xerada dibadda uga bixiyaa oo uu geeyaa meel daahirsan, taasoo ah meesha dambaska lagu soo daadiyo, oo intuu qoryo saaro waa inuu dab ku gubaa. meesha dambaska lagu soo daadiyo waa in lagu gubaa. oo ururka reer binu israa'iil oo dhammu hadduu qaldamo, oo ay waxaasu indhaha shirka ka qarsoon yihiin, oo ay sameeyaan wax ka mid ah waxyaalihii uu rabbigu amray inaan la samayn, oo ay saas eed ku leeyihiin, dembigii ay dembaabeen markii la ogaado, shirku waa inuu dibi yar qurbaan dembi u bixiyaa, oo uu dibiga keenaa teendhada shirka horteeda. oo odayaasha ururku waa inay rabbiga hortiisa gacmahooda ku saaraan madaxa dibiga, oo dibiga rabbiga hortiisa ha lagu gowraa. oo wadaadka subkanu waa inuu dibiga dhiiggiisa keenaa teendhada shirka, oo markaas wadaadku fartiisa dhiigga ha geliyo, oo toddoba jeer waa inuu rabbiga ugu hor saydhaa ilxidhka. oo isagu waa inuu dhiigga qaarkiis mariyaa geesaha meesha allabariga oo rabbiga hortiisa taal oo teendhada shirka ku dhex taal, oo dibiga dhiiggiisa oo dhanna waa inuu ku ag shubaa salka meesha allabariga ee qurbaanka la gubo, taasoo iridda teendhada shirka taal. oo dibiga xaydhiisa oo dhanna waa inuu ka bixiyaa, oo meesha allabariga ku dul gubaa. oo dibiga ha ku sameeyo siduu ku sameeyey dibigii qurbaanka dembiga oo kale, oo kanna sidaas oo kale ha ku sameeyo; oo wadaadku iyaga kafaaraggud ha u sameeyo, oo iyana waa la cafiyo doonaa. oo dibiga waa inuu xerada dibadda uga bixiyaa oo uu gubaa siduu dibigii hore u gubay oo kale, waayo, kaasu wuxuu shirka u yahay qurbaanka dembiga. markii qof madax ahu dembaabo oo uu kama' u sameeyo mid ka mid ah waxyaalihii rabbiga ilaahiiisa ahu uu amray inaan la samayn, oo uu saas eed ku leeyahay, haddii la ogeysiyo dembigiisii uu dembaabay, waa inuu qurbaankiisa aawadiis u keenaa neef riyo ah, waana inuu ahaadaa mid lab oo aan iin lahayn. oo waa inuu gacanta saaraa madaxa orgiga, oo uu ku gowracaa meesha lagu gowraa qurbaanka la gubo oo rabbiga hortiisa ah, waayo, kaasu waa qurbaan dembi. oo wadaadku waa inuu dhiigga qaarkiis ku qaadaa fartiisa oo uu mariyaa geesaha meesha allabariga qurbaanka la gubo, oo dhiiggana waa inuu ku ag shubaa salka meesha allabariga qurbaanka la gubo. oo xaydhiisa oo dhanna waa inuu ku dul gubaa meesha allabariga, sidii xaydhii allabariga qurbaannada nabaadiinada ah oo kale, oo wadaadku

waa inuu kafaaraggud u sameeyaa dembigiisii, oo isna waa la cafiyi doonaa. oo dadka dhulka mid ka mid ahu hadduu kama' ku dembaabo, oo uu sameeyo wax ka mid ah waxyaalihii uu rabbigu amray inaan la samayn, oo uu taas eed ku leeyahay, haddii la ogeysiyo dembigiisii uu dembaabay, waa inuu qurbaankiisa aawadiis u keenaa neef riyo ah, waana inuu ahaadaa mid dhaddig oo aan iin lahayn, dembigiisii uu dembaabay aawadiis. oo waa inuu gacanta saaraa madaxa neefka ah qurbaanka dembiga, oo waa inuu neefka ah qurbaanka dembiga ku gowracaa meesha lagu gowraco qurbaanka la gubo. oo wadaadku waa inuu dhiigga qaarkiis fartiisa ku qaadaa oo uu mariyaa geesaha meesha allabariga qurbaanka la gubo, oo dhiigga oo dhanna waa inuu ku ag shubaa salka meesha allabariga. oo xaydhiisa oo dhanna waa in laga bixiyaa sidii xaydha looga bixiyo allabarigii qurbaanada nabaadiinada ah, oo wadaadku waa inuu meesha allabariga ku dul gubaa, si ay rabbiga ugu ahaato caraf udgoon; oo wadaadku waa inuu isaga kafaaraggud u sameeyaa, oo isna waa la cafiyi doonaa. oo hadduu neef ido yar ah u keeno qurbaanka dembigana waa inuu neef dhaddig oo aan iin lahayn keenaa. oo waa inuu gacanta saaraa madaxa neefka qurbaanka dembiga ah, oo waa inuu qurbaanka dembiga ugu gowracaa meesha lagu gowraco qurbaanka la gubo. oo wadaadku waa inuu qurbaanka dembiga dhiiggiisa qaarkiis fartiisa ku qaadaa oo uu mariyaa geesaha meesha allabariga qurbaanka la gubo lagu baxsho, oo dhiigga oo dhanna waa inuu ku ag shubaa salka meesha allabariga. oo xaydhiisa oo dhanna waa inuu ka bixiyaa sidii xaydhii laga qaado wanka yara oo ahaa allabarigii qurbaannada nabaadiinada ah, oo wadaadku waa inuu ku dul gubaa meesha allabariga, sidii qurbaannadii rabbiga dabka loogu sameeyo, oo wadaadku waa inuu kafaaraggud u sameeyaa dembigiisii uu dembaabay, oo isna waa la cafiyi doonaa.

5

haddii qof ku dembaabo cod dhaar ah oo uu maqlay, ee uu isagu marag ka yahay, hadduu arkay iyo hadduu gartayba, hadduusan sheegin waa inuu dembigiisa qaataa. ama haddii qof taabto wax nijaas ah, hadduu yahay bahal nijaas ah baqtigiis, ama neef xoolo ah oo nijaas ah baqtigiis, ama waxyaalo gurguurta oo nijaas ah baqtigood, haddii taasu ay isaga ka qarsoon tahay, oo uu taas ku nijaasoobo, markaas isagu wuxuu ahaan doonaa mid eed leh. ama hadduu taabto qof nijaastiis, nijaasta uu ku nijaa-soobay wax kastoo ay tahayba, haddii taasu ay isaga ka qarsoon tahay, markuu ogaado wuxuu ahaan doonaa mid eed leh. ama haddii mid uu bushimihiisa degdeg ugaga dhaarto inuu samaynayo xumaan ama samaan, wax kasta ha ahaadeene wixii qof degdeg ugu dhaarto, hadday waxaasu isaga ka qarsoon yihiin, markuu waxaas ogaado wuxuu ahaan doonaa mid waxyaalahan midkood eed ku leh. oo markuu ahaado mid waxyaalahan midkood eed ku leh waa inuu qirtaa wixii uu ku dembaabay, oo markaas waa inuu dembigii uu dembaabay aawadiis rabbiga ugu keenaa qurbaankii xadgudubkiisa, oo waa inuu adhiga ka soo qabto neef dhaddig ah, oo ah nayl ama

waxar oo qurbaan dembi ah, oo wadaadku waa inuu kafaaraggud uga sameeyaa dembigiisii. oo haddii lacagtiisu ayan ugu filnayn inuu neef baraar ah keeno, markaas dembigii uu dembaabay aawadiis waa inuu qurbaankii xadgudubkiisa rabbiga ugu keenaa laba qoolley ama laba xamaam oo yaryar, oo mid qurbaan dembi ha ka dhigo, midda kalena qurbaan la gubo. iyaga waa inuu wadaadka u keenaa, oo isna marka hore ha bixiyo tan qurbaanka dembiga ah, oo madaxa ha ka maroojiyo, laakiinse waa inuusan kala dillaacin. oo qurbaanka dembiga dhiiggiisa qaarkiis waa inuu ku rusheeyaa meesha allabariga dhinaceeda, oo dhiigga intiisa kalena ha lagaga miiro salka meesha allabariga, waayo, taasu waa qurbaan dembi. oo tan labaadna waa inuu qurbaan la gubo ugu bixiyo si qaynuunka waafaqsan, oo wadaadku waa inuu kafaaraggud u sameeyaa dembigiisii uu dembaabay, oo isna waa la cafiyi doonaa. laakiinse haddii lacagtiisu ayan ugu filnayn laba qoolley amase laba xamaam oo yaryar, markaas wixii uu ku dembaabay aawadood qurbaankiisa ha u keeno eefaaq toban meelood loo dhigay meeshiis oo bur ah, kaasoo qurbaan dembi ah, oo waa inuusan saliid ku shubin, waana inuusan waxba foox saarin, waayo, waa qurbaan dembi. oo waa inuu wadaadka u keenaa, oo wadaadkuna waa inuu cantoobo muggeed uga qaataa xusuus, oo meesha allabariga ha ku dul gubo, sidii qurbaanada rabbiga dabka loogu sameeyo, waayo, waa qurbaan dembi. oo wadaadku waa inuu kafaaraggud u sameeyaa dembigiisii uu ku dembaabay wax kasta oo waxyaalahan ka mid ah, oo isna waa la cafiyi doonaa, oo inta kalena waxaa iska leh wadaadka, sidii qurbaankii hadhuudhka. markaasaa rabbigu muuse la hadlay oo wuxuu ku yidhi, haddii qof xadgudbo oo uu si kama' ah ugu dembaabo rabbiga waxyaalihiisa quduuska ah, markaas waa inuu rabbiga u keenaa qurbaankii xadgudubkiisii aawadiis, kaasoo ah wan aan iin lahayn oo idaha laga soo bixiye, oo aad ku qiimaysay lacag intuu sheqel yahay, iyadoo lagu miisaamay sheqelka meesha quduuska ah, oo kaas qurbaan xadgudub ha u bixiyo. oo alaabtii quduuska ahayd oo uu ku dembaabay waa inuu magdhabaa, oo weliba iyadoo shan meelood loo dhigay meesheed waa inuu ku daraa, oo waa inuu wadaadka u dhiibaa, oo wadaadkuna waa inuu isaga kafaaraggud uga dhigaa wankii ahaa qurbaanka xadgudubka oo isna waa la cafiyi doonaa. oo haddii qof dembaabo oo uu sameeyo wax ka mid ah waxyaalihii uu rabbigu amray inaan la samayn, in kastoo uusan ogayn, weli eed buu leeyahay, oo waa inuu dembigiisa qaataa. oo isagu waa inuu idaha ka soo bixiyaa wan aan iin lahayn oo aad adigu qiimaysay, oo waa inuu wadaadka ugu dhiibaa qurbaan xadgudub, oo wadaadkuna waa inuu kafaaraggud u sameeyaa wixii uu kama' ugu qaldamay isagoo aan ogayn, oo isna waa la cafiyi doonaa. waa qurbaan xadgudub, maxaa yeelay, sida xaqiiqada ah isagu rabbiga hortiisa eed buu ku leeyahay.

6

markaasaa rabbigu muuse la hadlay oo wuxuu ku yidhi, haddii qof dembaabo oo uu rabbiga ku xadgudbo, oo uu si aan daacad ahayn deriskiisa kula

macaamiloodo wax ku saabsan carbuun, ama rahmad, ama dhicid, amase hadduu deriskiisa dulmo, amase hadduu helo wax lumay oo uu waxaas qarsado oo uu been ku dhaarto, hadduu waxyaalahaas midkood sameeyo oo uu taas ku dembaabo, markaas hadduu dembaabay oo uu eedaysan yahay waa inuu soo celiyaa wixii uu dhacay, ama wixii uu dulmi ku qaatay, ama carbuunkii isaga loo dhiibtay, ama wixii lumay oo uu helay, amase wixii uu beenta ugu dhartay, waa inuu celiyaa iyagoo kaamil ah, oo weliba waa inuu ku daraa iyada oo shan meelood loo dhigay meesheed. oo waa inuu siiyaa kii waxaas lahaa maalintii la ogaado inuu isagu eedaysan yahay. oo isagu qurbaanka xadgudubkiisa aawadiis waa inuu rabbiga ugu keenaa wan aan iin lahayn oo uu idaha ka soo bixiyeey ee aad qiimaysay, oo qurbaan xadgudub aawadiis wadaadka ha ugu keeno. oo wadaadkuna waa inuu isaga kafaaraggud ugu sameeyaa rabbiga hortiiisa, oo isna waa laga cafiyo doonaa wixii uu sameeyey oo uu ku eedaysan yahay oo dhanba. markaasaa rabbigu muuse la hadlay oo wuxuu ku yidhi, haaruun iyo wiilashiisa amar oo waxaad ku tidhaahdaa, kanu waa sharciga qurbaanka la gubo ku saabsan: qurbaanka la gubo waa inuu habeenkii oo dhan saarnaadaa qoryaha meesha allabariga saaran tan iyo ilaa waga ka baryo; oo dabka meesha allabarigana waa in lagu sii oliolayaa. oo wadaadkuna waa inuu xidhaa dharkiisa wanaagsan, oo sirwaalkiisa marada wanaagsan laga sameeyeyna waa inuu gashadaa, oo waa inuu qaadaa dambaskii qurbaanka la gubayay oo dabku meesha allabariga dusheeda ku baabba'saday, oo waa inuu meesha allabariga ku ag shubaa. oo markaas waa inuu dharkiisii iska furaa oo uu dhar kale xidhaa, oo dambaska waa inuu meel daahirsan oo xerada dibaddeeda ah u qaadaa. oo dabka meesha allabarigana waa in had iyo goor la sii oliolayaa oo waa inuusan marna demin; oo wadaadku waa inuu subax kasta qoryo saaraa, oo uu qurbaanka la gubona ku dul hagaajiyaa, oo xaydha qurbaanka nabaadiinadana waa inuu ku dul gubaa. oo dab joogto ah waa in meesha allabariga dusheeda laga sii oliolayaa had iyo goorba, oo waa inuusan marna demin. oo kanuna waa sharciga qurbaanka hadhuudhka ku saabsan: wiilashii haaruun waa inay ku hor bixiyaan meesha allabariga ee rabbiga hortiiisa ah. oo isagu waa inuu cantoobadiisa muggeed ka qaadaa burka wanaagsan ee qurbaanka hadhuudhka ah iyo saliidiiisa, iyo kulli fooxa saaran qurbaanka hadhuudhka oo dhan, oo waa inuu meesha allabariga ugu dul gubaa caraf udgoon ee xusuus u ah rabbiga. oo wixii qurbaankaas ka hadhayna haaruun iyo wiilashiisu ha cuneen. iyadoo aan khamiir lahayn waa in meel quduus ah lagu cunaa; oo iyagu waa inay ku cunaan barxadda teendhada shirka. waa inaan khamiir lagu dubin. anigu taas waxaan iyaga u siiyey qaybtoodii ay ka heli lahaayeen qurbaannadayda dabka lagu sameeyo. iyadu waa ugu quduusan tahay oo waa sidii qurbaankii dembiga iyo sidii qurbaankii xadgudubka. oo qof kasta oo lab ah oo reer haaruun ka mid ahu waa inuu wax ka cunaa, oo tan iyo ab ka ab intaasaa looga amray qurbaannada rabbiga oo dabka lagu sameeyo; oo ku alla kii taabtaana quduus buu ahaan doonaa. markaasaa rabbigu muuse

la hadlay oo wuxuu ku yidhi, kanu waa qurbaanka haaruun iyo wiilashiisu ay rabbiga u bixin doonaan maalintii isaga la subko, waana eefaaq bur ah oo toban meelood loo dhigay meeshiis, oo ah qurbaan hadhuudh oo joogto ah, oo intaas badkheed subaxdii ha la bixiyo, badhka kalena fiidkii ha la bixiyo. oo waa in lagu sameeyo digsi oo salid lagu sameeyo, oo markii la isku qooshay waa inaad gudaha soo gelisaa. xabbad xabbad la dubay waa inaad u bixisaa qurbaanka hadhuudhka oo rabbiga caraf udgoon u ah. oo waxaa bixin doona wadaadka subkan oo reer haaruun oo isaga meeshiisa joogi doono, oo qaynuun weligiis ah waa in dhammaan rabbiga loogu gubaa. oo qurbaan kasta oo hadhuudh ah oo wadaadku bixiyoba waa in dhammaantiis la wada guba, oo waa inaan la cunin. markaasaa rabbigu muuse la hadlay oo wuxuu ku yidhi, la hadal haaruun iyo wiilashiisa, oo waxaad ku tidhaahdaa, kanu waa sharciga ku saabsan qurbaanka dembiga: meesha qurbaanka la gubo lagu gowraco waa in qurbaanka dembigana lagu gowracaa rabbiga hortiiisa, waayo, kaasu waa kan ugu wada quduusan. oo wadaadka dembiga aawadiis u bixiyaa waa inuu cunaa, waana in lagu cunaa meel quduus ah oo ah barxadda teendhada shirka. oo wax alla wixii hilibkiisa taabtaana quduus bay ahaan doonaan, oo dhiigiisana haddii dhar lagu saydho, wixii uu kaga saydhmay waa inaad ku maydhaa meel quduus ah. laakiinse weelka dhoobada ah oo lagu kariyey waa in la burburiyaa, oo haddii weel naxaas ah lagu kariyana waa in la xaquudaa oo biyo lagu dhaqaa. oo wadaadada intooda laboodka ah oo dhammu waa inay wax ka cunaan, waayo, waa kan ugu wada quduusan. oo qurbaankii dembiga oo dhiigiisaa la soo geliyo teendhada shirka sii meesha quduuska ah kafaaraggud loogu sameeyo innaba waa inaan la cunin, waase in dab lagu gubaa.

7

oo kanuna waa sharciga ku saabsan qurbaanka xadgudubka. kaasu waa kan ugu wada quduusan. meesha qurbaanka la gubo lagu gowraco waa in qurbaanka xadgudubkana lagu gowracaa, oo dhiigiisana waa inuu ku dul rusheeyaa hareeraha meesha allabariga. oo isagu waa inuu bixiyaa baruurta taasoo ah badhida, iyo xaydha gudaha ku duuban, iyo labada kelyood iyo xaydha ku dul taal oo xanjaadka u dhow, iyo xuubka beerka ku dul yaal, waa inuu kelyaha la qaadaa. oo wadaadku waa inuu meesha allabariga ugu dul gubaa qurbaan rabbiga dab loogu sameeyo, waayo, kaasu waa qurbaankii xadgudubka. oo wadaaddada intooda laboodka ah oo dhammu waa inay wax ka cunaan, oo waa in lagu cunaa meel quduus ah, waayo, kaasu waa kan ugu wada quduusan. oo qurbaanka xadgudubku waa sidii qurbaanka dembiga oo kale. oo iyagu isku sharci ayay leeyihiin, oo wadaadkii kafaaraggudku ku sameeyaa ha lahaado. oo wadaadkii qof qurbaan la gubo u bixiyaa ha iska qaato haragga qurbaanka la gubo oo uu bixiyeey. oo qurbaan kasta oo hadhuudh ah oo foorno lagu dubo, iyo wax alla wixii birdaawe ama digsi lagu sameeyo waxaa iska leh wadaadka bixiya. oo qurbaan kasta oo hadhuudh ah oo saliid lagu daray amase

engeg ah waa inay wiilasha haaruun oo dhammu lahaadaan, oo sidii mid u cuno kan kalena ha u cuno. oo kanuna waa sharciga ku saabsan allabariga qurbaannada nabaadiinada ah oo rabbiga loo bixiyo. oo hadduu mahadnaqid aawadeed u bixiyo, waa inuu allabariga mahadnaqidda la bixiyaa mofo aan khamiir lahayn oo saliid lagu daray, iyo canjeero aan khamiir lahayn oo saliidu marsan tahay, iyo mofo saliid lagu daray oo bur la qoyay laga sameeyey. kibis khamiir leh waa inuu la bixiyaa qurbaankiisa iyo allabariga qurbaannadiisa nabaadiinada ah mahadnaqid aawadeed. oo qurbaan kastana waa inuu ka bixiyaa xabbad ah qurbaanka sare loo qaado oo rabbiga loo bixiyo, oo waxaa iska lahaanaya wadaadka saydhsaydha dhiigga qurbaannada nabaadiinada. oo hilibka allabarigiisa qurbaannadiisa nabaadiinada ah oo uu mahadnaqidda u bixiyo waa in dhammaantiis la cunaa maalinta uu qurbaankiisa bixiyo, oo waa inuusan waxba ka gaadhsiin tan iyo subaxda dambe. laakiinse haddii allabariga qurbaankiisu uu yahay nidar amase qurbaan uu ikhtiyaar u bixiyo, waa in la cunaa maalinta uu bixiyo allabarigiisa, oo wixii ka hadhana maalinta ku xigta ha la cuno. laakiinse hilibka allabariga wixii ka hadha oo maalinta saddexaad gaadha waa in dab lagu gubaa. oo haddii hilibka allabarigiisa qurbaannada nabaadiinada ah la cuno maalinta saddexaad, markaas la aqbali maayo, oo kii bixiyeyna loo xisaabi maayo, laakiin taasuu waxay ahaan doontaa karaahiyo, oo qofkii cunaana isagaa dembigiisa qaadanaya. oo hilibkii taabta wax nijaas ahna waa inaan la cunin; waase in dab lagu gubaa. oo hilibkana qof kasta oo daahir ahu wax ka la cuno. laakiinse hilibka allabariga qurbaannada nabaadiinada ah oo rabbigu iska leeyahay qofkii cuna isagoo nijaastiisii ku taal waa in dadkiisii laga gooyaa. oo qof hadduu taabto wax nijaas ah, hadday tahay qof nijaastiis ama bahal nijaas ah amase karaahiyo nijaas ah, oo uu wax ka cuno hilibka allabariga qurbaannada nabaadiinada ah oo rabbigu iska leeyahay, qofkaas waa in dadkiisa laga gooyaa. markaasaa rabbigu muuse la hadlay oo wuxuu ku yidhi, reer binu israa'iil la hadal oo waxaad ku tidhaahdaa, idinku waa inaydaan cunin baruur lo'aad ama mid idaad amase mid riyood. oo neefkii iska dhinta baruurtiisa iyo neefkii dugaaggu bakhtiisto baruurtiisa toona waa inaydaan sinaba u cunin, laakiinse siyaalo kale waa loogu isticmaali karaa. waayo, qofkii cuna baruurtii neefka dadku u bixiyo qurbaan dab loogu sameeyo rabbiga, qofka kaas cuna waa in dadkiisa laga gooyaa. oo waa inaydaan degmooyinkiinna oo dhan ku dhex cunin dhiig cayn kasta ha ahaadee, hadduu yahay mid haad ama mid xayawaan toona. ku kasta ha ahaadee qofkii dhiig cuna waa in dadkiisa laga gooyaa. markaasaa rabbigu muuse la hadlay oo wuxuu ku yidhi, reer binu israa'iil la hadal oo waxaad ku tidhaahdaa, kii rabbiga u bixiyaa allabarigiisa qurbaannada nabaadiinada ah waa inuu rabbiga qurbaankiisa uga keenaa allabariga qurbaannadiisa nabaadiinada ah. waa inuu gacmihiisa ku keenaa qurbaannada rabbiga oo dabka lagu sameeyo; waa inuu keenaa baruurta iyo sakaarka in sakaarka rabbiga hortii lagu ruxruxo sidii qurbaanka la ruxruxo. oo wadaadku waa inuu baruurta ku dul gubaa meesha

allabariga, laakiinse sakaarka waxaa iska leh haaruun iyo wiilashiisa. oo allabariga ah qurbaannadiinna nabaadiinada waxaad ka soo bixisaan bowdada midig oo waa inaad wadaadka siisaan, ha ahaatee qurbaan sare loo qaado. kii reer haaruun ka mid ah oo bixiyo dhiigga qurbaannada nabaadiinada iyo baruurta ayaa qayb ahaan u leh bowdada midig. waayo, anigu reer binu israa'iil ayaan allabariga ah qurbaannadooda nabaadiinada kala baxay sakaarka la ruxruxo iyo bowdada sare loo qaado, oo waxaan reer binu israa'iil amar kaga siiyey wadaadka haaruun iyo wiilashiisa weligoodba. taasuu waa qaybtii subkidda oo haaruun iyo qaybtii subkidda oo wiilashiisa oo la kala baxayo qurbaannada rabbiga oo dabka lagu sameeyo, maaliintii iyaga loo keenay rabbiga inay isaga uga adeegaan jagada wadaadnimada, kuwaasoo maaliintii la subkay uu rabbigu amray in reer binu israa'iil iyaga siiyaan, oo taasna ab ka ab baa loo amray. haddaba kanu waa sharciga ku saabsan qurbaanka la gubo, iyo qurbaanka hadhuudhka, iyo qurbaanka dembiga, iyo qurbaanka xadgudubka, iyo kan quduuskadhigidda, iyo kan allabariga qurbaannada nabaadiinada ah, ee uu rabbigu muuse kaga amray buur siinay maaliintii uu reer binu israa'iil ku amray inay rabbiga u bixiyaan qurbaannadooda iyagoo jooga cidladii siinay.

8

markaasaa rabbigu muuse la hadlay oo wuxuu ku yidhi, waxaad keentaa haaruun iyo wiilashiisa oo isaga la jira, iyo dharka, iyo saliidda lagu subkado, iyo dibiga ah qurbaanka dembiga, iyo labada wan, iyo dambiisha ay kibista aan khamiirka lahaynu ku jirto. oo ururka oo dhanna waxaad ku soo shirisaa irrida teendhada shirka. oo muusena waa yee-lay wixii rabbigu isaga ku amray, oo ururkiina waa lagu soo shiriye irrida teendhadii shirka. kolkaasaa muuse ururkii oo dhan ku yidhi, waxanu waa waxa rabbigu amray in la sameeyo. markaasaa muuse wuxuu soo kexeeyey haaruun iyo wiilashiisii, oo biyuu iyagii ku maydhay. oo wuxuu isagii u geliyey jubbadii, oo dhexdana wuxuu ugu xidhay dhex-xidhka, oo wuxuu u geliyey khamiiskii, eefodkiina wuu u geliyey, oo dhexdana wuxuu ugu xidhay dhex-xidhki eefodka oo daabaca lahaa, oo kaasuu isagii ku xidhay. oo haddana wuxuu isagii saaray laabgashigii, oo laabgashigiina wuxuu geliyey uuriimkii iyo tummiimkii. oo madaxana wuxuu u saaray duub, oo duubka dhankiisa horena wuxuu ku dhejiyey waslad khafiif ah oo dahab ah oo ah taajka quduuska ah sidii rabbigu muuse ku amray. markaasaa muuse soo qaaday saliidda lagu subkado, oo wuxuu ku subkay taambuuggii iyo waxyaalihii gudihiisa ku jiray oo dhan, oo dhammaantoodna quduus buu ka dhigay. oo qaarkeedna wuxuu todoba jeer ku saydhsaydhay meeshii allabariga, oo wuxuu subkay meeshii allabariga iyo weelashadii oo dhan iyo berkeddii weysada iyo salkeedii, si uu dhammaantood quduus uga dhigo. oo saliidda lagu subkado qaarkeedna wuxuu ku shubay haaruun madaxiisa, oo isagii wuu subkay si uu quduus uga dhigo. oo haddana muuse wuxuu soo kexeeyey wiilashii haaruun, oo wuxuu iyagii u geliyey jubbado, wuxu-

una ugu xidhay dhex-xidho, duubabna wuu u duubay sidii rabbigu muuse ku amray. oo haddana wuxuu keenay dibigii ahaa qurbaanka dembiga ahaa, oo haaruun iyo wiilashiisiina gacmahooday madaxa ka saareen dibigii qurbaankii dembiga ahaa. markaasuu dibigii gowracay, oo muuse wuxuu soo qaaday dhiiggii, oo farta ku mariyey geesihii meesha allabariga, oo meesha allabarigana sidaasuu ku daahiriyeey, kolkaasuu dhiigga ku ag shubay salkii meesha allabariga, quduus buuna ka dhigay, si uu kafaaragudd ugu sameeyo. oo wuxuu qaaday kulli xaydhii uurka ku jirtay oo dhan, iyo xuubkii beerka ku dul yiil, iyo labada kelyood iyo xaydhooda, oo muuse intaasuu ku dul gubay meesha allabariga. laakiinse dibigii iyo haraggiisii, iyo hilibkiisii, iyo uuskiisiiba wuxuu ku gubay meel xerada dibaddeeda ah sidii rabbigu muuse ku amray. oo haddana wuxuu keenay wankii ahaa qurbaanka la gubo, oo haaruun iyo wiilashiisiina gacmahooday madaxa ka saareen wankii. oo isna wankii wuu gowracay, markaasaa muuse dhiiggii ku dul rusheeyey hareeraha meesha allabariga. oo wankii xubin xubin buu u kala googooyay, markaasaa muuse wuxuu gubay madaxii iyo xubnihii iyo xaydhii, oo isna uurkujirtii iyo addimmadii ayuu biyo ku maydhaa, markaasaa muuse wankii oo dhan ku dul gubay meesha allabariga, waayo, kaasuu wuxuu ahaa qurbaan la gubo oo caraf udgoon loo bixiyo, wuxuuna ahaa qurbaan rabbiga dab loogu sameeyo, sidii rabbigu muuse ku amray. oo haddana wuxuu keenay wankii kale, kaasoo ahaa wankii quduuskadhigidda, oo haaruun iyo wiilashiisiina gacmahooday madaxa ka saareen wankii. markaasuu wankii gowracay, oo muuse wuxuu soo qaaday dhiiggii oo wuxuu mariyey haaruun caaradda dhegtiisa midig, iyo suulka gacantiisa midig, iyo suulka cagtiisa midig. oo haddana wuxuu keenay haaruun wiilashiisii, kolkaasaa muuse dhiiggii mariyey caaradda dhegahooda midig, iyo suulka gacantooda midig, iyo suulka cagtooda midig, oo muusena wuxuu dhiiggii ku dul rusheeyey hareeraha meesha allabariga. markaasuu soo qaaday baruurtii, iyo badhidii, iyo xaydhii wankii ku jirtay oo dhan, iyo xuubkii beerka ku yiil, iyo labadii kelyood, iyo xaydhoodii, iyo bowdadii midig. oo dambiishii ay kibista aan khamiirka lahaynu ku jirtay oo rabbiga hortiisa tiilna wuxuu ka soo bixiyeey xabbad ah kibis aan khamiir lahayn, iyo xabbad ah moofa saliid leh, iyo xabbad canjeero ah, oo wuxuu saaray baruurtii iyo bowdadii midig, oo intaas oo dhan ayuu saaray haaruun gacantiisii, iyo gacantii wiilashiisa, oo sida qurbaanka la ruxruxo ayaa rabbiga hortiisa lagu ruxruxay. kolkaasaa muuse gacmahoodii ka qaaday oo wuxuu qurbaankii la gubayay kula dul gubay meesha allabariga, oo waxay ahaayeen quduuskadhigidda oo caraf udgoon loo bixiyo. taasuu waxay ahayd qurbaan rabbiga dab loogu sameeyo. kolkaasaa muuse qaaday sakaarkii, oo rabbiga hortiisa ayuu ugu ruxruxay qurbaan la ruxruxo aawadiis, oo kaasuu wuxuu ahaa qaybtii muuse ku lahaa wankii quduuskadhigidda sidii rabbigu muuse ku amray. markaasaa muuse qaaday saliiddii lagu subkado qaarkeed iyo dhiiggii meesha allabariga ku kor yiil, oo wuxuu ku kor saydhsaydhay haaruun, iyo dharkiisii, iyo wiilashiisii,

iyo dharkii wiilashiisa, oo wuxuu quduus ka dhigay haaruun iyo dharkiisii iyo wiilashiisii iyo dharkii wiilashiisaba. markaasaa muuse haaruun iyo wiilashiisii ku yidhi, hilibka waxaad ku ag karisaan irrida teendhada shirka, oo halkaas ku cuna hilibka iyo kibista dambiisha quduuskadhigidda ku jirta, sidaan u amray, oo aan u idhi, haaruun iyo wiilashiisu waa inay cunaan. oo hilibka iyo kibista wixii ka hadhana waa inaad dab ku gubtaan. oo idinkuna waa inaydaan ka bixin irrida teendhada shirka intii toddoba maalmood ah, ilaa maalmaha quduus laydinka dhigay ay dhammaystirmaan, waayo, isagu wuxuu quduus idinka dhigayaa intii toddoba maalmood ah. oo rabbigu wuxuu amray in la yeelo sida maantadan la yeelay, in kafaaragudd laydin sameeyo. oo intii toddoba maalmood ah habeen iyo maalinba waa inaad ag joogtaan irrida teendhada shirka, oo rabbiga amarkiisa xajiya yeydnan dhimanine, waayo, sidaasaa laguu amray. oo haaruun iyo wiilashiisiina way wada yeeleen waxyaalihii rabbigu amray oo uu gacanta muuse u soo dhiibay oo dhan.

9

oo maalintii siddeedaad ayaa muuse u yeedhay haaruun iyo wiilashiisii, iyo odayaashii reer binu israa'iil, oo wuxuu haaruun ku yidhi, waxaad keentaa dibi yar oo ah qurbaan dembi, iyo wan ah qurbaan la gubo oo aan innaba iin lahayn, oo iyaga rabbiga hortiisa ku bixi. oo reer binu israa'iilna la hadal oo waxaad ku tidhaahdaa, waxaad keentaa orgi ah qurbaan dembi, iyo weyl iyo wan oo labadooduba gu jiraan oo aan innaba iin lahayn oo qurbaan la gubo ah. oo dibi iyo wanna waxaad u keentaa qurbaanno nabaadiino in rabbiga hortiisa allabari ahaan loogu bixiyo, iyo qurbaan hadhuudh ah oo saliid lagu daray, waayo, maanta ayaa rabbigu idiin muuqan doonaa. oo iyana waxay teendhadii shirka horteeda keeneen wixii muuse amray, markaasay dadkii ururkii oo dhammu soo dhowaadeen oo rabbiga hortiisa istaageen. markaasaa muuse wuxuu yidhi, waxanu waa wixii rabbigu idinku amray inaad samaysaan, oo waxaa idiin muuqan doona rabbiga ammaantiisa. kolkaasaa muuse wuxuu haaruun ku yidhi, meesha allabariga u dhowow, oo waxaad bixisaa qurbaankaaga dembiga iyo qurbaankaaga la gubo, oo nafsaddaada kafaaragudd u samee, iyo weliba dadka aawadiis, oo waxaad bixisaa dadka qurbaankiisii oo iyaga kafaaragudd ugu samee sidii rabbigu amray. sidaas daraaddeed ayuu haaruun u soo dhowaaday meeshii allabariga, oo wuxuu gowracay weylkii isaga nafsaddiisa u ahaa qurbaanka dembiga. oo wiilashii haaruun ayaa isagii u keeneen dhiiggii, oo isna fartiisii ayuu dhiiggii daray oo wuxuu mariyey geesihii meesha allabariga, oo dhiigga intiisii kalena wuxuu ku ag shubay salkii meesha allabariga. laakiinse xaydhii, iyo kelyihii, iyo xuubkii laga soo gooyay beerkii qurbaanka dembiga wuxuu ku dul gubay meesha allabariga sidii rabbigu muuse ku amray. oo hilibkii iyo haraggiina wuxuu ku gubay meel xerada dibaddeeda ah. oo haddana wuxuu gowracay neefkii qurbaanka la gubo ahaa, markaasaa wiilashii haaruun waxay isagii u keeneen dhiiggii, oo isna wuxuu ku dul

rusheeyey hareeraha meesha allabariga. oo haddana waxay isagii u keeneen neefkii qurbaankii la gubo oo cad cad ah iyo madaxii neefka, oo isna wuxuu ku dul gubay meesha allabariga. markaasuu biyo ku maydhay uurkujirtii iyo addimmadii, oo wuxuu ku dul gubay qurbaankii la gubayay oo meesha allabariga saarnaa. oo haddana wuxuu keenay qurbaankii dadka, oo wuxuu soo waday ridii dadka u ahayd qurbaankii dembiga, wuuna gowracay oo u bixiyey dembi aawadiis, siduu kan hore yeelay. oo haddana wuxuu keenay neefkii qurbankii la gubo ahaa, oo si qaynuunka waafaqsan ayuu u bixiyey. oo haddana wuxuu keenay qurbaankii hadhuudhka, markaasuu cuntoobo muggeed ka qaaday oo ku dul gubay meesha allabariga, kaasoo ka gooni ah qurbaankii la gubayay oo subaxnimada. oo weliba wuxuu gowracay dibigii iyo wankii ahaa allabariga qurbaannada nabaadiinada ah oo dadka aawadiis loo bixinayay; oo markaasay wiilashii haaruun isagii u keeneen dhiigigii, oo isna wuxuu ku dul rusheeyey hareeraha meesha allabariga. markaasay keeneen baruurtii dibiga iyo tii wanka, iyo badhidi, iyo xaydhii gudaha ku duubnayd, iyo kelyihii, iyo xuubkii beerka. markaasay baruurtii saareen sakaarradii, oo isna baruurtii buu ku dul gubay meeshii allabariga. kolkaasaa haaruun rabbiga hortiisa qurbaan la ruxruxo ugu ruxruxay sakaarradii iyo bowdadii midig, sidii muuse amray. markaasaa haaruun gacmihiisii ku soo taagay dadka xaggiisii, oo wuu u duceeyey iyagii; markaasuu ka soo degtay bixintii uu bixinayay qurbaankii dembiga, iyo qurbaankii la gubayay, iyo qurbaannadii nabaadiinada. markaasay muuse iyo haaruun teendhadii shirka galeen, oo haddana way ka soo beexen oo dadkii u duceeyeen; kolkaasaa ammaantii rabbigu dadkii oo dhan u muqatay. oo rabbiga hortiisa waxaa ka yimid dab, oo meesha allabariga dusheedii ayuu ku baabba'saday qurbaankii la gubayay iyo baruurtii, oo dadkii oo dhammuna markay taas arkeen ayay qayliyeen oo wejigooda u dheceen.

10

oo naadaab iyo abiihuu oo ahaa wiilashii haaruun ayaa midkood waluba qaatay idankiisii, oo dab bay ku rideen, foonna way dul saareen, oo waxay rabbiga hortiisa ku bixiyeen dab qalaad oo uusan ku amrin. oo dab baa rabbiga hortiisa ka yimid, oo iyagii baabba'saday, oo rabbiga hortiisa ayay ku dhinteen. markaasaa muuse haaruun ku yidhi, tanu waa wixii rabbigu ka hadlay, oo uu yidhi, aniga waa in quduus laygaga dhex dhigaa kuwa ii soo dhowaada, oo waa in laygu ammaanaa dadka oo dhan hortiisa. oo haaruunna wuu iska aamusay. markaasaa muuse u yeedhay miisha'a'el iyo elsaafaan, oo ahaa wiilashii cusii'el kaasoo ahaa haaruun adeerkiis, oo wuxuu ku yidhi, soo dhowaada, oo walaalihiin ka soo qaada meesha quduuska ah horteeda oo waxaad geeysaan xerada dibaddeeda. sidaas daraaddeed way u dhowaadeen, oo wayna qaadeen iyagoo jubbadahoodii gashan, waxayna geeyeen xerada dibaddeedii sidii muuse yidhi. markaasaa muuse ku yidhi haaruun iyo wiilashiisii ahaa elecaasaar iyo iitaamaar,

timaha madaxiinnu yaanay arbushnaan, dharkiinnana ha dildillaacinina yeydnan dhimane, si aan rabbigu ugu cadhoon ururka oo dhan, laakiinse walaalihiin ah reer binu israa'iil oo dhammu ha ka ooyeen gubashadii rabbigu huriiyey. oo idinku waa inaydaan ka bixin iridda teendhada shirka yeydnan dhimane, waayo, waxaa korkiinna ku taal saliiddii shukidda oo rabbiga, oo iyana waxay yeeleen si waafaqsan eraygii muuse. markaasaa rabbigu haaruun la hadlay, oo wuxuu ku yidhi, ha cabbina khamri amase wax lagu sakhraamo, adiga iyo wiilashaada kula jira toona, markaad teendhada shirka gashaan yeydnan dhimane, oo taasu weligiin iyo ab ka ab qaynuun bay idiin ahaan doontaa, oo waa inaad kala dadaan waxa quduuska ah iyo waxa aan quduuska ahayn, iyo waxa nijaasta ah iyo waxa daahirka ah; iyo inaad reer binu israa'iil bartaan kulli qaynuunnadii rabbigu iyaga kula hadlay oo uu gacanta muuse ugu soo dhiibay oo dhan. kolkaasaa muuse la hadlay haaruun, iyo wiilashiisii hadhay oo ahaa elecaasaar iyo iitaamaar, oo wuxuu ku yidhi, qurbaanka hadhuudhka ah oo ka hadhay qurbaannadii rabbiga dadka loogu sameeyey qaata oo isagoo aan khamiir lahayn ku cuna meesha allabariga dhinaceeda, waayo, kaasu waa kan ugu wada quduusan. oo waa inaad ku cuntaan meel quduus ah, maxaa yeelay, waa intii adiga iyo wiilashaadaba looga amray qurbaannada rabbiga oo dadka lagu sameeyo, waayo, aniga sidaasaa laygu amray. oo sakaarka la ruxruxo iyo bowdada sare loo qaado waa inaad meel daahirsan ku cuntaan adiga iyo wiilashaada iyo gabdhahaaga kula jiraaba, waayo, kuwaasu waa intii adiga iyo wiilashaada looga amray allabayada qurbaannada nabaadiinada ah oo reer binu israa'iil ay bixiyaan. oo iyagu bowdada sare loo qaado iyo sakaarka la ruxruxo waa inay la keenaan qurbaannada xaydha oo dadka lagu sameeyo, in iyaga rabbiga hortiisa lagu ruxruxo sidii qurbaanka la ruxruxo, oo markaasay ahaan doonaan inta weligiin laydiin amray adiga iyo wiilashaadaba, sidii rabbigu amray. oo muuse aad buu u doondoonyay ridii ahayd qurbaanka dembiga, markaasuu ogaaday in la gubay, kolkaasuu ku xanaaqay elecaasaar iyo iitaamaar oo ahaa haaruun wiilashiisii hadhay, oo wuxuu iyagii ku yidhi. war maxaad qurbaanka dembiga ugu cuni weydeen meesha quduuska ah gudaheeda, maxaa yeelay, kaasu waa kan ugu wada quduusan, oo isagu wuxuu kaas idiin siiyey inaad qaaddaan xumaantii ururka oo aad iyaga rabbiga hortiisa kafaaragud ugu samaysaan? bal eega, orgiga dhiiggiisii lama soo gelin meesha quduuska ah gudaheeda. sida xaqiiqada ah waxaa idiin ekayd inaad meesha quduuska ah gudaheeda ku cuntaan, sidan idinku amray. markaasaa haaruun la hadlay muuse, oo wuxuu ku yidhi, bal eeg, maantadan ayay rabbiga hortiisa ku bixiyeen qurbaankoodii dembiga iyo qurbaankoodii la gubayay, oo aniga waxaa igu dhacay wax sidan oo kale ah, oo maanta haddaan cuno qurbaankii dembiga, taasuu rabbiga hortiisa ma ku wanaagsanaan lahayd? muusena markuu taas maqlay raalli buu ka noqday.

markaasaa rabbigu la hadlay muuse iyo haaruun, oo wuxuu ku yidhi. reer binu israa'iil la hadla, oo waxaad ku tidhaahdaan, kuwanu waa waxyaalaha noolnool oo aad ka cunaysaan xayawaanka dhulka jooga oo dhan, wax alla wixii xayawaan ah oo raafkoodu kala jeexan yahay, oo qanjaafilo leeyahay, oo calyanaqsiga raamsado waa inaad cuntaan. habase yeesh ee, kuwan oo ka mid ah kuwa calyanaqsiga raamsado oo raafka jeexan leh waa inaydaan cunin, kuwaasoo ah geela, maxaa yeelay, calyanaqsiga wuu raamsadaa, laakiinse raafkiisu ma kala jeexna, haddaba isagu waa idinka nijaas. oo waladana ha cunina, maxaa yeelay, iyadu calyanaqsiga way raamsataa, laakiinse raafkeedu ma kala jeexna, haddaba iyadu waa idinka nijaas. oo bakaylahana ha cunina, maxaa yeelay, isagu calyanaqsiga wuu raamsadaa, laakiinse raafkiisu ma kala jeexna, haddaba isagu waa idinka nijaas. oo doofaarkana ha cunina, maxaa yeelay, isaga raafkiisu waa kala jeexan yahay, oo qanjaafiluu leeyahay, laakiinse calyanaqsiga ma raamsado, sidaas daraaddeed isagu waa idinka nijaas. haddaba kuwaas hilibkooda waa inaydaan cunin, oo baqtigoodana waa inaydaan taaban, maxaa yeelay, iyagu waa idinka nijaas. waxa biyaha ku dhex jira oo dhan kuwan ka cuna: wax alla wixii baalal iyo qolfo leh oo ku dhex jira biyaha iyo badaha iyo webiyada cuna. laakiinse wax alla wixii aan baalal iyo qolfo lahayn oo ku dhex jira badaha iyo webiyada, iyo waxa biyaha ku dhex dhaqdhaqaaqa oo dhan, iyo kulli waxyaalaha noolnool oo biyaha ku dhex jira oo dhammu waa idinka karaahiyo. haddaba iyagu waa inay karaahiyo idinka ahaadaan; idinku waa inaydaan hilibkooda cunin, oo baqtigoodana waa inuu karaahiyo idinka ahaadaa. wax alla wixii biyaha ku dhex jira oo aan lahayn baalal iyo qolfo waa idinka karaahiyo. oo haaddana waxaa idinka karaahiyo ah kuwan, oo iyaga waa inaan la cunin, waayo, iyagu waa karaahiyo, waana baqalyada, iyo babawga, iyo saratoosiyaha, iyo xuunshada, iyo shimbirilaayaha, iyo faragooysta caynkeeda, iyo cayn kasta oo tuke ah, iyo gorayada, iyo aboodiga, iyo shimbirbadeedda, iyo cayn kasta oo haadka adag, iyo guumaysta yar, iyo xeebajoogta iyo guumaysta weyn, iyo guumaysgeesaleyda, iyo cantalyaaga, iyo gorgorka, iyo xuurta, iyo haadbiyoodda iyo caynteeda, iyo ceelajoojooqta, iyo fiidmeerta. oo wax baalal leh oo gurguurta oo afarta addinba ku socda dhammaantood waa idinka karaahiyo. laakiinse wax baalal leh oo gurguurta oo afarta addinba ku socda dhammaantood waxaad ka cuni kartaan kuwa addimmada ku leh cagahooda ka kor, oo dhulka ku kor boodbooda, iyaga waxaad ka cuntaan kuwa caynkan ah oo ah ayaxa iyo caynkiisa, iyo kabajaanka iyo caynkiisa, iyo jiriqisiga iyo caynkiisa, iyo koronkorrada iyo caynkeeda. laakiinse wax baalal leh oo gurguurta oo afarta cagood lahu, waa idinka karaahiyo. oo kuwaas idinku waad ku nijaasobaysaan, oo ku alla kii baqtigooda taabtaa nijaas buu ahaanayaa tan iyo fiidkii, oo ku alla kii baqtigooda wax ka qaadaa waa inuu dharkiisa maydhaa, oo nijaas buu ahaanayaa tan iyo fiidkii. xayawaan kasta oo raafkiisu kala jeexan yahay, oo aan qanjaafilo lahayn ama aan calyanaqsiga raam-

san waa idinka nijaas, oo ku alla kii iyaga taabtaana wuu nijaasobayaa. oo xayawaanka afarta addinba ku socda, wax alla wixii baabaacooyinka ku socdaa waa idinka nijaas, oo ku alla kii baqtigooda taabtaa nijaas buu ahaanayaa tan iyo fiidkii. oo kii baqtigooda qaadaana waa inuu dharkiisa maydhaa, oo tan iyo fiidkiina nijaas buu ahaanayaa, waayo, iyagu waa idinka nijaas. oo waxa dhulka ku gurguurta oo dhan kuwan waa kuwa idinka nijaas ah, waana fadhan-fadhka, iyo jiirka, iyo amuurka iyo caynkiisa oo dhan, iyo ilweynta iyo maansalugaleyda, iyo qorratada, iyo mulaca, iyo jiririroolaha. oo waxa gurguurta oo dhan kuwaasu waa kuwa idinka nijaas ah, oo ku alla kii taabtaa markay dhintaan nijaas buu ahaan doonaa tan iyo fiidkii. oo wax alla wixii ay ku dhacaan markay dhintaan, nijaas bay ahaan doonaan, hadday yihiin weel qori ah, ama dhar, ama harag, ama joonyad, weelkaasu wax kasta ha ahaadee haddii wax loogu isticmaalo waa in biyo la dhex geliyaa, oo tan iyo fiidkiina nijaas buu ahaanayaa, oo markaas dabadeedna daahir buu ahaanayaa. oo weekii dhoobah oo mid iyaga ka mid aha gudhihiisa ku dhaco, wax alla wixii weekaas gudhihiisa ku jiraaba way nijaasoobi doonaan, oo weekiina waa inaad jebisaan. oo waxa la cuno oo ku jira oo biyo gaadhaanba way nijaasoobi doonaan, oo weeka caynkaas ah waxa la cabbo oo ku jira oo dhammuna way nijaasoobi doonaan. oo wax alla wixii wax baqtigooda ahu ku dhacaanba way nijaasoobi doonaan, hadday yihiin foorno ama sholad, waa in la burburiyaa, waayo, iyagu waa nijaas, waana inay nijaas idinka ahaadaan. habase yeesh ee il amase god ay biyo badanu ku jiraan daahir bay ahaanayaan, laakiinse wixii baqtigooda taabtaa way nijaasobayaan. oo wax baqtigooda ahu hadday ku dhacaan abuur la abuurayo, kaasuu waa daahir. laakiinse abuurka haddii biyo lagu shubo oo wax baqtigooda ahu ay ku dhacaan markaas waa idinka nijaas. oo xayawaanka aad cuni kartaan midkood hadduu dhinto, kii baqtigiisa taabtaa nijaas buu ahaanayaa tan iyo fiidkii. oo neefkaas baqtigiisa qofkii cunaana waa inuu dharkiisa maydhaa, oo isna nijaas buu ahaanayaa tan iyo fiidkii, oo kii neefka baqtigiisa qaadaana waa inuu dharkiisa maydhaa, oo isna nijaas buu ahaanayaa tan iyo fiidkii. oo wax kasta oo dhulka ku gurguurtaaba waa karaahiyo, oo waa inaan la cunin. wax alla wixii bogga ku socda, iyo wax alla wixii afar addin ku socda, amase wax alla wixii addimmo badan leh, kuwaas oo ah waxyaalaha dhulka ku gurguurta oo dhan, waa inaydaan cunin, waayo, iyagu waa karaahiyo. idinku waa inaydaan karaahiyo iskaga dhigin waxa dhulka ku gurguurta oo dhan, oo waa inaydaan iyaga isku nijaasayn si aydaan iyaga ugu nijaasoobin. waayo, anigu waxaan ahay rabbiga ilaahiinna ah, haddaba isdaahiriyaa oo quduus ahaada, maxaa yeelay, anigu quduus baan ahay. oo waa inaydaan isku nijaasayn cayn kasta oo ah waxa gurguurta oo dhulka ku kor dhaqdhaqaaqa. waayo, anigu waxaan ahay rabbigii dalkii masar idinka soo bixiyeey inuu ilaah idiin ahaado, haddaba sidaas daraaddeed waa inaad quduus ahaataan, waayo, anba quduus baan ahay. haddaba intaasu waa sharciga ku saabsan xayawaanka, iyo haadka, iyo wax kasta oo nool oo biyaha ku dhex dhaqdhaqaaqa, iyo wax kasta oo

dhulka ku gurguurta; si loo kala duwo waxa nijaasta ah iyo waxa daahirka ah, iyo waxa nool oo la cuni karo iyo waxa nool ee aan la cuni karin.

12

markaasaa rabbigu muuse la hadlay oo wuxuu ku yidhi, reer binu israa'iil la hadal oo waxaad ku tidhaahdaa, haddii naagu ilmo uuraysato oo ay wiil dhasho, markaas intii toddoba maalmood ah waa inay nijaas ahaataa, oo waxay u nijaasobaysaa siday nijaasta u ahayd maalmihii dhiiggeeda. oo maalinta siddeedaadna wiilka buuryadiisa ha la gudo, oo iyadu waa inay ku sii jirtaa dhiigga isdaahirinteeda saddex iyo soddon maalmood oo kale, oo waa inayan taaban wax quduus ah, waana inayan meesha quduuska ah gelin ilamaa maalmaha isdaahirinteedu ay dhammaystirnaan. laakiinse hadday gabadh dhasho, markaas intii laba toddobaad ah waa inay nijaas ahaataa sidii markay xagga dhiigga nijaas ka tahay, oo waa inay ku sii jirtaa dhiigga isdaahirinteeda lix iyo lixdan maalmood oo kale. oo markii maalmaha isdaahirinteedu ay dhammaystirnaan wiilkeeda aawadiis ama gabadheeda aawadeed waa inay keentaa wan gu jira oo qurbaan la gubo aawadiis loo bixiyo, iyo xamaam yar ama qoolley oo qurbaan dembi aawadiis loo bixiyo oo waa inay wadaadka ugu keentaa teendhada shirka iriddeeda. oo isna qurbaankaas waa inuu ku bixiyaa rabbiga hortii, oo waa inuu iyada kafaaraggud u sameeyaa, oo iyana dhiigbixiddeeda way ka daahirsanaan doontaa. kanu waa sharciga ku saabsan tii dhasha ama wiil ha ahaado ama gabadhe. oo haddii lacagteedu ayan wan ugu filnayna waa inay keentaa laba qoolley ama laba xamaam oo yaryar, oo midkood waa in loo bixiyaa qurbaan la gubo aawadiis, kan kalena waa in loo bixiyaa qurbaan dembi aawadiis, oo wadaadkuna waa inuu iyada kafaaraggud u sameeyaa, oo iyana daahir bay ahaan doontaa.

13

markaasaa rabbigu la hadlay muuse iyo haaruun oo wuxuu ku yidhi, haddii qof jidhkiisa lagu arko barar, ama qolof, ama bar dhalaalaysa, oo ay jidhkiisa ku noqoto cudurkii baraska, markaas waa in loo keenaa wadaadka haaruun ah, amase wiilashiisa wadaaddada ah midkood, oo wadaadku waa inuu fiiriyaad cudurka jidhka ku yaal, oo haddii meesha cudurka leh timaheedu ay caddaadeen, oo cudurka muuqashadiisu ay dubka sare hoos u sii dhaafiisnaan tahay, markaas waa cudurkii baraska, oo wadaadku waa inuu fiiriyaad oo yidhaahdaa, ninkanu waa nijaasaysan yahay. laakiinse haddii barta dhalaalaysaa ay jidhka sare ka cad dahay, oo muuqashadeeduna ayan dubka sare hoos u sii dhaafiisnayn, oo meeshaa timaheeduna ayan caddaan, markaas waa in wadaadku qofkaas cudurka qaba karantiilaa intii toddoba maalmood ah. oo hadana wadaadku maalinta toddobaad waa inuu isaga fiiriyaad, oo bal eeg, hadduu indhihiisa ku arko in cudurku joogsaday oo uusan dubka sare ku sii faafin, markaas waa in wadaadku qofkaas sii karantiilaa tod-

doba maalmood oo kale. oo haddana maalinta toddobaad waa in wadaadku fiiriyaad, oo bal eeg, haddii cudurkii yaraaday oo uusan dubka sare ku sii faafin, markaas wadaadku ha yidhaahdo, ninkanu waa daahir, oo meeshu waa qolof keliya, oo isna dharkiisa ha maydho oo daahir ha ahaado. laakiinse qolofu hadday jidhka ku sii faafto markii u daahirintiisa aawadeed wadaadka isu tuso dabadeed, waa inuu wadaadka mar kale istusaa. oo wadaadku waa inuu fiiriyaad, oo bal eeg, haddii qolofu ay jidhka ku faafto, markaas wadaadku waa inuu yidhaahdaa, ninkanu waa nijaasaysan yahay, waayo, kaasu waa baras. oo haddii nin cudurka baraska qabo waa in wadaadka loo keenaa, oo wadaadku waa inuu fiiriyaad, oo bal eeg, haddii dubka sare barar cadu ku yaal, oo meeshaa timaheeduna ay caddaadeen, oo bararkana haddii boog xun ku dhex taal, kaasu waa baras gaboobay oo dubka jidhka ku dhex jira, oo wadaadku kaas waa inuu yidhaahdaa, ninkanu waa nijaasaysan yahay, oo isaga waa inuusan karantiilin, waayo, isagu waa nijaas. oo haddii barasku dubka ku faafto, oo uu barasku kan cudurka qaba dubkiisa oo dhan qariyo tan iyo madaxiisa iyo ilaa cagihiiisa, in alla intii wadaadka u muuqata, markaas wadaadku waa inuu qofkaas fiiriyaad, oo bal eeg, haddii barasku jidhkiisa oo dhan ku faafay, markaas isagu kan cudurka qaba waa inuu ku yidhaahdaa, ninkanu waa daahir, waayo, isagu wuu wada caddaaday oo waa daahir. laakiinse mar alla markii boog xumu isaga ka muuqdo, waa inuu nijaas ahaadaa, oo wadaadku waa inuu boogtii xumayd fiiriyaad oo waa inuu yidhaahdaa, ninkanu waa nijaasaysan yahay, waayo, boogta xumu waa nijaas oo waa baras. oo boogta xumu hadday mar kale beddelanto oo caddaato, markaas isagu waa inuu wadaadka u yimaadaa, oo wadaadkuna waa inuu fiiriyaad, oo bal eeg, haddii cudurkii caddaaday, markaas wadaadku kan cudurka qabi jiray ha ku yidhaahdo, waa daahir, isagu waa daahir. oo haddii jidhku kasoobax ku leeyahay dubka sare oo uu bogsaday, oo kasoobaxa meeshuu ku yaal haddii lagu arko barar cad ama bar dhalaalaysa oo ah guduud caddaan ku jiro, markaas waa in wadaadka la tusaa. oo wadaadku waa inuu fiiriyaad, oo bal eeg, haddii muuqashadeedu hoos u sii dhaafiisnaan tahay dubka sare oo meeshaa timaheeduna ay caddaadeen, markaas wadaadku waa inuu yidhaahdaa, ninkanu waa nijaasaysan yahay, waayo, taasuu waa cudurkii baraska oo soo baxay. laakiinse haddii wadaadku fiiriyo, oo meeshaa timo cad laga waayo, oo nabarkuna uusan dubka sare hoos u sii dhaafiisnayn, illowse uu sii yaraaday, markaas waa in wadaadku karantiilaa intii toddoba maalmood ah, oo haddii cudurku dubka sare ku sii faafto, markaas wadaadku ha yidhaahdo, ninkanu waa nijaasaysan yahay, waayo, kaasu waa cudur. laakiinse bartii dhalaalaysay hadday meesheedii ku joogsatay oo ayan sii faafin, markaas waa astaantii kasoobaxii ka hadhay, oo wadaadku waa inuu yidhaahdaa, ninkanu waa daahir. amase haddii dubka jidhku dab ku gubto oo jidhkii gubtay uu noqdo bar dhalaalaysa oo ah guduud caddaan ku jiro, amase caddaan, markaas wadaadku waa inuu meeshaa fiiriyaad, oo bal eeg, barta dhalaalaysa timaheedu hadday caddaadeen oo nabarka muuqashadiisuna ay dubka sare hoos u sii

dhaafsiisan tahay, waa baras kaasu, oo wuxuu ka soo dhex baxay meeshii gubatay, oo wadaadku waa inuu yidhaahdaa, ninkanu waa nijaasaysan yahay, waayo, kaasu waa cudurkii baraska. laakiinse haddii wadaadku fiiriyo, oo barta dhalaalaysa laga waayo timo cad, oo nabarkuna uusan dubka sare hoos u sii dhaafsiisnayn laakiinse uu yaraaday, markaas wadaadku waa inuu qofkaas karantiilaa intii toddoba maalmood ah. oo maalinta toddobaad waa in wadaadku qofkaas fiiriyaa, oo haddii nabarku dubka sare ku faafay, markaas wadaadku waa inuu yidhaahdaa, ninkanu waa nijaasaysan yahay, waayo, kaasu waa cudurkii baraska. laakiinse bartii dhalaalaysay hadday meesheedii ku joogsatay, oo ayan dubka sare ku sii faafin, illowse ay yaraatay, markaas waa bararkii meeshii gubatay, oo wadaadku waa inuu yidhaahdaa, ninkanu waa daahir, waayo, taasu waa astaantii gubashada. haddii nin ama naagu ay cudur ku yeeshaan madaxa amase gadhka, markaas wadaadku waa inuu cudurka fiiriyaa, oo bal eeg, haddii cudurka muuqashadiisu ay dubka sare hoos u sii dhaafsiisan tahay, oo meeshaasna ay ku yaalliin timo casuur ah oo khafiif ah, markaas wadaadku waa inuu yidhaahdaa, ninkanu waa nijaasaysan yahay, waayo, taasu waa cambaar oo waa baraskii madaxa iyo gadhka. oo wadaadku hadduu fiiriyo cudurka cambaarta ah, oo bal eeg, haddii muuqashadeedu ayan dubka sare hoos u sii dhaafsiisnayn, oo aan timo madoobu meeshaas ku oollin, markaas wadaadku waa inuu karantiilaa kan cudurka cambaarta ah qaba intii toddoba maalmood ah. oo maalinta toddobaad wadaadku waa inuu cudurka fiiriyaa, oo bal eeg, haddii cambaartii ayan sii faafin, oo aan lagu arag timo casuur ah, oo cambaarta muuqashadeedu ayan dubka sare ka sii dhaafsiisnayn, markaas isagu waa inuu xiirto, laakiinse meesha cambaarta leh yuusan xiirin, oo wadaadku waa inuu qofkaas karantiilaa toddoba maalmood oo kale. oo haddana maalinta toddobaad wadaadku waa inuu cambaartii fiiriyaa, oo bal eeg, cambaartu haddii ayan dubka sare ku sii faafin, oo muuqashadeeduna ayan dubka sare hoos u sii dhaafsiisnayn, markaas wadaadku waa inuu yidhaahdaa, ninkanu waa daahir, oo isna waa inuu dharkiisa maydhaa oo uu daahir ahaadaa. laakiinse cambaartii haddii ay dubka sare ku sii faaftay daahirintiisa dabadeed, markaas wadaadku waa inuu fiiriyaa, oo bal eeg, haddii cambaartu ay dubka sare ku sii faaftay wadaadku yuusan sii doondoonin timo casuur ah, waayo, ninkanu waa nijaasaysan yahay. laakiinse cambaartu hadday indhihiisa la ahaato inay joogsatay oo timo madoobuna ay ka bexeen, markaas cambaartu waa bogsatay, oo ninkaasuna waa daahir, oo wadaadkuna waa inuu yidhaahdaa, ninkanu waa daahir. oo haddii nin ama naagu ay dubka jidhkooda ku yeeshaan baro dhaldhalaalaya, oo ah baro cad-cad oo dhaldhalaalaya, markaas wadaadku waa inuu fiiriyaa, oo bal eeg, haddii baraha dhaldhalaalaya oo dubka jidhkooda ku yaallaa ay yihiin caddaan khafiif ah, taasu waa xaajiin jidhka ka soo baxday, oo qofkaasu waa daahir. oo haddii nin madaxiisa ay timahu ka dhammaadaan, isagu wuxuu leeyahay bidaar, hase ahaatee waa daahir. oo haddii timihiisu ay foodda hore ka dhammaadaanna, isagu foodda

horuu bidaar ku leeyahay, hase ahaatee waa daahir. laakiinse madaxa bidaarta leh ama foodda bidaarta leh haddii laga arko cudur guduudan oo caddaan ku jiro, markaas waa baras ka soo baxay madaxiisii bidaarta lahaa ama fooddiisii bidaarta lahayd. markaas wadaadku waa inuu fiiriyaa, oo bal eeg, cudurka bararkiiisu hadduu yahay mid guduudan oo caddaan ku jiro, oo ku yaal madaxiisa bidaarta leh, ama fooddiisa bidaarta leh, sidii ay tahay muuqashada baraska oo dubka jidhkiisa ku taal, isagu waa nin baras qaba, oo waa nijaasaysan yahay, oo sida xaqiiqada ah wadaadku waa inuu yidhaahdaa, ninkanu waa nijaasaysan yahay; oo cudur buu madaxa ka qabaa. oo qofkii cudurka baraska qaba dharkiisu wax jeexjeexan ha ahaadeen, oo timaha madaxiisuna ha bannaanaadeen, oo bushintiisa sarena ha daboolo, oo ha ku qayliyo, waan nijaasaysanahay, waan nijaasaysanahay! oo in alla intuu cudurkaas qabo oo dhan isagu waa inuu nijaasaysanaadaa, waayo, isagu waa nijaasaysan yahay, oo waa inuu keligiis meel ku hoydaa, oo hoygiisuna waa inuu ahaadaa xerada dibadeeda. oo dharkii uu cudurka barasku ku yaal, hadduu yahay dhar dhogor idaad ah amase dhar wanaagsan oo linen ah, hadduu ku jiro dunta fidsan amase tan gudubsan ee dharka wanaagsan oo linenka ah, ama kan dhogorta idaad ah, iyo hadduu ku jiro haragga ama wax alla wixii harag laga sameeyo, haddii cudurku ka cagaaran yahay ama ka guduudan yahay dharka ama haragga ama dunta fidsan ama tan gudubsan ama waxa alla wixii harag laga sameeyo, kaasu waa cudurkii baraska oo waa in wadaadka la tusaa. oo wadaadkuna waa inuu fiiriyaa cudurkaas, oo waxaas cudurka qabana waa inuu meel ku xereeyaa intii toddoba maalmood ah. oo haddana maalinta toddobaad waa inuu cudurka fiiriyaa, oo haddii cudurku dharka kaga sii faafay dunta fidsan ama tan gudubsan, ama haragga dhexdiisa, haraggaas hawl kasta oo loogu isticmaalaba, markaas cudurku waa baras wax xaganaya oo waxaasu waa nijaasaysan yahay. oo isna waa inuu gubaa dharkaas cudurku ku jiro, hadduu yahay dunta fidsan ama tan gudubsan oo ku jirta dharka dhogorta idaad ah ama kan wanaagsan oo linenka ah, ama wax kasta oo harag laga sameeyey, waayo, kaasu waa baras wax xaganaya, ee waa in dab lagu gubaa. oo haddii wadaadku fiiriyo, oo markaa cudurkii uusan dharka kaga sii faafin dunta fidsan ama tan gudubsan toona, ama wax harag laga sameeyey, markaas wadaadku waa inuu ku amraa in la maydhaa waxaas cudurka qaba, oo isagu hadana waa inuu waxaas meel ku xereeyaa intii toddoba maalmood oo kale ah. oo wadaadku waa inuu fiiriyaa, markii cudurka laga maydho dabadeed, oo bal eeg, cudurka midabkiisu hadduusan beddelmin, iyo haddii cudurku uusan faafina, waxaasu waa nijaas, oo waa inaad dab ku gubtaa, oo haddii meeshii xumayd kaga taal hoosta ama dushaba, taasu waa wax xaganaya. oo haddii wadaadku fiiriyo, oo bal eeg, cudurku hadduu yaraaday markii la maydhay dabadeed, markaas isagu waa inuu intaas ka dil-laaciya dharka ama haragga ama dunta fidsan ama tan gudubsan. oo haddii cudurkii weli dharkii kaga sii muuqdo dunta fidsan ama tan gudubsan ama wax kasta oo harag laga sameeyey markaas waa inaad dab

ku gubtaa waxa cudurku ku yaal, maxaa yeelay, cudurku waa soo faafayaa. oo dharkii ha ahaado dunta fidsan ama tan gudubsan ama wax alla wixii harag laga sameeyey oo aad maydho, haddii cudurku iyaga ka baxo, haddana waa in mar labaad la maydhaa, oo kolkaasay daahir ahaan doonaan. kanu waa sharciga ku saabsan cudurka baraska ahu markuu dharka dhogorta idaad ah ama dharka wanaagsan oo linenka ah kaga dhaco dunta fidsan ama tan gudubsan, ama waxa kasta oo harag laga sameeyo, in la yidhaahdo, waxaasu waa daahir, ama in la yidhaahdo, waa nijaas.

14

markaasaa rabbigu muuse la hadlay oo wuxuu ku yidhi, kanu waa inuu ahaadaa sharciga ku saabsan qofkii baras qaba maalinta la daahirinayo: waa in isaga wadaadka loo keenaa. oo wadaadku waa inuu xerada dibadda uga baxaa, oo waa inuu qofkaa fiiriya, oo bal eeg, cudurkii barasku hadduu ka bogsaday qofkii baraska qabay, markaas wadaadku waa inuu amraa in kan la daahirinayo aawadiis loo keeno laba shimbirrood oo noolnool oo daahir ah, iyo qori kedar ah, iyo wax casaan ah, iyo geed husob la yidhaahdo. oo wadaadku waa inuu amraa in shimbiraha middood lagu dhex gowraco weel dhoobo ah oo biyo socda korkooda ah. oo shimbirta nool iyo qoriga kedarka ah, iyo waxa caasanta ah iyo geedka husobka abba waa inuu soo qaadaa oo iyaga iyo shimbirta noolba waa inuu dhex geliyaa dhiigga shimbirtii biyaha socda lagu kor gowracay. oo wadaadkuna kan baraska laga daahirinayo toddoba jeer waa inuu dhiigga ku saydhaa oo waa inuu yidhaahdaa, kanu waa daahir. oo shimbirta noolna berrin bannaan ha ku sii daayo. oo kan la daahirinayaana waa inuu dharkiisa maydhaa oo timihiisa oo dhanna iska xiiraa, oo isna biyo ku maydhaa, kolkaasuu daahir noqon doonaaye, oo markaas dabadeedna waa inuu xerada soo galaa, laakiinse intii toddoba maalmood ah waa inuu teendhadiisa dibaddeeda ku hoydaa. oo maalinta toddobaad waa inuu timaha ka wada xiiraa madaxa iyo gadhka iyo suunniyadaba. xataa timihiisa oo dhan waa inuu iska wada xiiraa, oo waa inuu dharkiisaana maydhaa, jidhkiisana biyo ku maydhaa, kolkaasuu daahir noqon doonaaye. oo maalinta siddeedaadna isagu waa inuu keenaa laba wan oo yaryar oo aan innaba iin lahayn, iyo nayl gu jira oo aan iin lahayn, iyo eefaah toban meelood loo dhigay saddexdiis meelood oo bur ah oo saliid lagu daray, kaasoo ah qurbaan hadhuudh, iyo qiyaas log la yidhaahdo oo saliid ah. oo wadaadka isaga daahirinayaa waa inuu kan la daahirinayo iyo alaabtiba keenaa rabbiga hortiisa, meel iridda teendhada shirka agteeda ah. oo wadaadku waa inuu soo qaadaa wananka midkood oo waa inuu u bixiyaa qurbaan xadgudub aawadiis, oo weliba waa inuu logga saliidah ah qaadaa oo uu iyaga rabbiga hortiisa ugu ruxruxaa qurbaan la ruxruxo. oo wanka waa inuu ku gowracaa meesha lagu gowrac qurbaanka dembiga iyo qurbaanka la gubo oo ku dhex taal meesha quduuska ah, waayo, sida qurbaanka dembigu uu kii wadaadka u yahay ayaa qurbaanka xadgudubkuna kiisii u yahay. waa kan ugu quduusan.

oo wadaadku waa inuu qaadaa dhiigga qurbaanka xadgudubka qaarkiiis, oo waa inuu dhiigga taabsiiyaa kan la daahirinayo caaradda dhegtiisa midig, iyo suulka gacantiisa midig, iyo suulka cagtiisa midigba. oo wadaadku waa inuu qaadaa loggii saliidah ahaa qaarkiiis oo waa inuu calaacasha gacantiisa bidix ku shubaa. oo wadaadku waa inuu fartiisa midig daraa saliidah ku jirta calaacashiisa bidix, oo waa inuu toddoba jeer saliidah fartiisa kula saydhaa rabbiga hortiisa. oo saliidah inteeda kale oo gacantiisa ku hadhayna waa in wadaadku taabsiiyaa kan la daahirinayo caaradda dhegtiisa midig, iyo suulka gacantiisa midig, iyo suulka cagtiisa midig, oo ha ka kor mariyo dhiiggii qurbaanka xadgudubka. oo saliidah inteeda kale oo ku jirta wadaadka calaacashiisana waa inuu taabsiiyaa kan la daahirinayo madaxiisa, oo wadaadku waa inuu isaga rabbiga hortiisa kafaaragud ugu sameeyaa. oo wadaadku waa inuu bixiyaa qurbaanka dembiga, oo waa inuu nejisnimadiisii daraaddeed kan la daahirinayo aawadiis kafaaragud u sameeyaa, oo dabadeedna waa inuu gowracaa neefkii ahaa qurbaanka la gubo, oo wadaadku waa inuu meesha allabariga ku dul bixiyaa qurbaanka la gubo iyo qurbaanka hadhuudhka, oo wadaadku waa inuu isaga kafaaragud u sameeyaa, oo isna daahir buu ahaan doona. laakiinse isagu haduu miskiin yahay oo uusan intaas oo dhan wada heli karin, markaas waa inuu keenaa wan yar oo qurbaankii xadgudubka aawadiis loo ruxruxo si uu kafaaragud ugu sameeyo, iyo eefaah toban meelood loo dhigay meeshiis oo bur ah oo saliid lagu daray oo qurbaan hadhuudh ah loo bixiyo, iyo log saliid ah, iyo laba qoolley ama laba xamaam oo yaryar, kuwaas oo ah wax uu heli karo, oo middood waa inay ahaato qurbaan dembi, midda kalena qurbaan la gubo. oo waa inuu maalinta siddeedaad daahirintiisa aawadeed wadaadka ugu keenaa iridda teendhada shirka agteeda oo rabbiga hortiisa ah. oo wadaadku markaas waa inuu soo qaadaa wanka qurbaanka xadgudubka ah, iyo logga saliidah ah, oo wadaadku waa inuu iyaga rabbiga hortiisa ugu ruxruxaa qurbaan la ruxruxo. oo waa inuu gowracaa wanka qurbaanka xadgudubka ah, oo wadaadku waa inuu dhiigga qurbaanka xadgudubka qaarkiiis soo qaadaa, oo taabsiiyaa kan la daahirinayo caaradda dhegtiisa midig, iyo suulka gacantiisa midig, iyo suulka cagtiisa midigba. oo waa in wadaadku saliidah ku shubaa calaacasha gacantiisa bidix. oo waa inuu saliidah calaacashiisa bidix ku jirta qaarkeed toddoba jeer fartiisa midig kula saydhaa rabbiga hortiisa. oo waa in wadaadku saliidah calaacashiisa ku jirta qaarkeed taabsiiyaa kan la daahirinayo caaradda dhegtiisa midig, iyo suulka gacantiisa midig, iyo suulka cagtiisa midig, oo ha ka kor mariyo meeshii uu ku yiil dhiiggii qurbaanka xadgudubku. oo saliidah wadaadka gacantiisa ku jirta inteeda kalena waa inuu mariyaa kan la daahirinayo madaxiisa, si uu isaga kafaaragud ugu sameeyo rabbiga hortiisa. oo markaas waa inuu bixiyaa mid ka mid ah qoolleyaha ama xamaamka yaryar, kuwaas oo ah wax uu heli karo. oo xataa waxaas uu heli karo middood ha u bixiyo qurbaan dembi, midda kalena qurbaan la gubo, oo qurbaankii hadhuudhka la socda, oo wadaadku waa inuu

kan la daahirinayo kafaaraggud ugu sameeyaa rabbiga hortii. kaasuu waa sharciga ku saabsan qofkii cudurka baraska ah qaba, oo aan awoodin inuu keeno wixii daahirintiisa waajibka ku ahaa. markaasaa rabbigu la hadlay muuse iyo haaruun oo wuxuu ku yidhi, idinku markaad gashaan dalka reer kancaan oo aan hantida idiin siinayo, haddaan cudurka baraska ah ku rido guri ku yaal dalka hantidiinna ah, markaas qofka guriga lahu waa inuu wadaadka u yimaadaa oo u sheegaa isagoo leh, waxay ila tahay in cuduru guriga ku jiro. oo wadaadku waa inuu amraa in guriga mid madhan laga dhigo, intaan wadaadku soo gelin markuu cudurka fiirinayo, si aan waxa guriga ku jira oo dhan nijaas looga dhigin, oo dabadeedna wadaadku waa inuu galaa si uu guriga u fiiriyo. oo waa inuu cudurka fiiriyaa, oo bal eeg, cudurku hadduu ku yaal guriga derbiyadiisa oo ay leeyihiin meelo godgodan oo ah cagaar iyo guuduud, iyo haddii muuqashadiisu ay derbiga sare hoos u sii dhaafsiisan tahay, markaas waa in wadaadku gurigaas ka baxo oo albaabka istaagaa, oo waa inuu gurigaas intii toddoba maalmood ah xidhaa. oo haddana maallinta toddobaad waa in wadaadku soo noqdaa oo fiiriyaa, oo bal eeg, haddii cudurku ku sii faafay guriga derbiyadiisa, markaas wadaadku waa inuu amraa in guriga laga bixiyo dhagaxyada cudurka qaba, oo lagu xooraa meel nijaas ah oo magaalada dibaddeeda ah. oo markaas waa inuu ka dhigaa in guriga gudhihiisa oo dhan la wada xoqo, oo malaasta guriga laga xoqayna waa in lagu soo daadiyaa meel nijaas ah oo magaalada dibaddeeda ah. oo waa in dhagaxyo kale la soo qaadaa, oo la geliyaa meeshii ay dhagaxyadaas laga bixiye, oo malaas kale waa inuu keena oo guriga ku malaasaa. oo haddii cudurku mar kale guriga ku soo noqdo oo uu ka soo dhex baxo, markii dhagaxyada laga bixiye oo guriga oo dhan la xoqay oo la malaasay dabadeed, markaas wadaadku waa inuu soo galaa, oo fiiriyaa, oo bal eeg, cudurku hadduu guriga ku faafay, waa baras wax xagta oo guriga ku jira, oo markaas gurigu waa nijaasaysan yahay. oo isagu waa inuu guriga dumiya kulli dhagxantiisa, iyo alwaaxdiisa, iyo malaastiisa oo dhanba, oo waa inuu magaalada dibaddeeda u bixiyaa, oo meel nijaas ah ku daadiyaa. oo weliba gurigu intuu xidhan yahay oo dhan ku alla kii galaaba, nijaas buu ahaan doonaa tan iyo fiidkii. oo qofkii guriga seexdaaba waa inuu dharkiisa maydhaa, oo kii guriga wax ku cunaana waa inuu dharkiisa maydhaa. oo haddii wadaadku guriga soo galo, oo uu fiiriyo, oo uu arko inaan cudurkii guriga ku dhex faafin markii guriga la malaasay dabadeed, markaas wadaadku waa inuu yidhaahdaa, gurigu waa daahir, maxaa yeelay, cudurkii wuu ka bogsaday. oo isna si uu guriga u daahiriyo aawadeed waa inuu qaadaa laba shimbirrood, iyo qori kedar ah, iyo wax casaan ah, iyo geed husob la yidhaahdo. oo shimbirraha middood waa inuu ku dhex gowracaa weel dhoobo ah oo biyo socda korkooda ah. oo isagu markaas waa inuu soo qaadaa qoriga kedarka ah, iyo geedka husobka ah, iyo waxa casaanta ah iyo shimbirta nool, oo iyaga waa inuu dhex geliyaa dhiigga shimbirtii la gowracay iyo biyaha socdaba, oo markaas waa inuu toddoba jeer guriga ku saydhsaydhaa. oo waa inuu guriga ku daahiriya dhiigga

shimbirta, iyo biyaha socda, iyo shimbirta nool, iyo qoriga kedarka ah, iyo geedka husobka ah, iyo waxa casaanta ah. laakiinse waa inuu shimbirta nool ku sii daayaa berrin bannaan oo magaalada dibaddeeda ah, oo sidaas waa inuu guriga kafaaraggud ugu sameeyaa, oo markaasuu daahir ahaan doonaa. kanu waa sharciga ku saabsan cayn kasta oo ah cudurka baraska ah, waana cambaarta, iyo weliba baraska dharka gala iyo kan guriga galaba, iyo bararka iyo qolofa, iyo barta dhalaalaysa. kanu waa sharciga baraska ku saabsan, oo idinkala baraya markay wax nijaas yihiin iyo markay daahir yihiin.

15

markaasaa rabbigu la hadlay muuse iyo haaruun oo wuxuu ku yidhi, dadka reer binu isra'ii la hadla oo waxaad ku tidhaahdaan, haddii qof leeyahay dheecaan jidhkiisa ka soo dareero, dheecaankiisa aawadiis isagu waa nijaas. oo nijaastiisuna sidanay ahaanaysaa inta dheecaankiisu ka daadanayo. haddii dheecaanku jidhkiisa ka daadanayo iyo haddii dheecaanku jidhkiisa ka joogsadayba, waa nijaastiisa. oo kan dheecaanku ka daadanayo sariir alla sariirtii uu ku jifsadaaba way nijaasoobaysaa, oo wax alla wixii uu ku fadhiistaaba way nijaasoobayaan. oo ku alla kii sariirtiisa taabtaaba waa inuu dharkiisa maydhaa, oo isna biyo ku maydhaa, oo tan iyo fiidkiina nijaas buu ahaanayaa. oo ku alla kii ku fadhiisto wixii uu qofkii dheecaanku ka daadanaya ku fadhiistay waa inuu dharkiisa maydhaa, oo isna biyo ku maydhaa, oo tan iyo fiidkiina nijaas buu ahaanayaa. oo kan dheecaanku ka daadanayo jidhkiisa qofkii taabtaana waa inuu dharkiisa maydhaa, oo isna biyo ku maydhaa, oo tan iyo fiidkiina nijaas buu ahaanayaa. oo kan dheecaanku ka daadanaya hadduu ku candhuufo qof daahir ah, markaas ninkaasu waa inuu dharkiisa maydhaa, oo isna biyo ku maydhaa, oo tan iyo fiidkii nijaas buu ahaanayaa. oo kan dheecaanku ka daadanayo koore alla koorihii uu fuulaaba nijaas buu ahaanayaa. oo ku alla kii taabtaa wixii isaga hoostiisa ku jirayna, tan iyo fiidkii nijaas buu ahaanayaa, oo waxyaalahaas qofkii qaadaana waa inuu dharkiisa maydhaa, oo isna biyo ku maydhaa, oo tan iyo fiidkii nijaas buu ahaanayaa. oo kan dheecaanku ka daadanayo isagoo aan gacmihiisa biyo ku maydhin ku alla kii uu taabtaaba waa inuu dharkiisa maydhaa, oo isna biyo ku maydhaa, oo tan iyo fiidkii nijaas buu ahaanayaa. oo kan dheecaanku ka daadanayo weelkii dhoobo ah oo uu taabtona waa in la burburiyaa, oo weel kasta oo qori ahna waa in biyo lagu xalaa. oo kii dheecaanka daadanayaa markuu daahir ka noqdo, waa inuu toddoba maalmood nafsaddiisa u tirsadaa daahirintiisa aawadeed, oo dharkiisana waa inuu maydhaa, oo isna ku maydhaa biyo socda, oo markaasuu daahir ahaanayaa. oo maallinta siddeedaadna waa inuu laba qoolley ama laba xamaam oo yaryar qaataa oo uu rabbiga ugu hor yimaadaa iridda teendhada shirka, oo uu iyaga wadaadka u dhiibaa. oo wadaadku waa inuu middood u bixiyo qurbaan dembi, midda kalena qurbaan la gubo, oo wadaadku waa inuu rabbiga hortiiisa kafaaraggud isaga ugu sameeyaa dheecaankiisa

aawadiis. haddii nin shahwaddiisu ka timaada waa inuu jidhkiisa oo dhan biyo ku maydhaa, oo tan iyo fiidkii nijaas buu ahaanayaa. oo dhar kasta iyo harag kasta oo ay shahwaddiisu ku taalba, waa in biyo lagu maydhaa, oo tan iyo fiidkii nijaas bay ahaanayaan. oo weliba nin hadduu naag la seexdo, labadooduba waa inay biyo ku maydhayaan, oo tan iyo fiidkii nijaas bay ahaanayaan. oo haddii dheecaan naag ka daadanayo, oo dheecaanka jidhkeeda ku yaal uu xayl yahay, iyadu waa inay intii toddoba maalmood ah nijaasteeda ku sii jirtaa. oo intay nijaasaysan tahay wax alla wixii ay ku jiifsataaba way nijaasoobayaan, oo wax alla wixii ay ku fadhiisataaba way nijaasoobayaan. oo ku alla kii sariirteeda taabtaana waa inuu dharkiisa maydhaa, oo isna biyo ku maydhaa, oo tan iyo fiidkiina nijaas buu ahaanayaa. oo wax alla wixii ay ku fadhiisato kii taabtaana waa inuu dharkiisa maydhaa, oo isna biyo ku maydhaa, oo tan iyo fiidkiina nijaas buu ahaanayaa. oo sariirteeda ama waxay ku fadhiisato haddii xayl ku yaal, markuu taabto, tan iyo fiidkii nijaas buu ahaanayaa. oo nin hadduu iyada la jiifsado oo xaylkeedu taabto intii toddoba maalmood ah nijaas buu ahaanayaa, oo sariir alla sariirtii uu ku jiifsadaaba way nijaasoobaysaa. haddii naag uu ka daato dheecaan dhiiggeeda ah maalmo badan oo aan ahayn wakhtigii xaylkeeda, ama hadduu iyada ka daato dheecaan ka badan oo dhaafsiisan wakhtigii xaylkeeda, inta iyada dheecaanku ka daadanayo oo ay nijaasaysan tahay oo dhan waa inay ahaataa sidii maalmihii ay xaylka qabtay oo kale, waayo, waa nijaasaysan tahay. oo inta dheecaanku iyada ka daadanayo oo dhan, sariir alla sariirtii ay ku jiifsataaba, waxay iyada u ahaan doontaa sida sariirta ay ku jiifsato markay xaylka qabto, oo wax alla wixii ay ku fadhiisataaba waxay u nijaasoobayaan sida nijaasta xaylkeeda. oo waxyaalahaas ku alla kii taabtaa wuu nijaasoobayaa, oo waa inuu dharkiisa maydhaa, oo isna biyo ku maydhaa, oo tan iyo fiidkii nijaas buu ahaanayaa. laakiinse hadday dheecaankeedii ka daahirsanaato, markaas waa inay toddoba maalmood nafsadeeda u tirsataa, oo markaas dabadeedna daahir bay ahaanaysaa. oo maalinta siddeedaadna waa inay laba qoolley ama laba xamaam oo yaryar qaadataa oo ay wadaadka ugu keentaa iridda teendhada shirka. oo wadaadku waa inuu middoo u bixiyaa qurbaan dembi, oo midda kalena qurbaan la gubo, oo wadaadku waa inuu iyada kafaaraggud ugu sameeyaa rabbiga hortiisa dheecaankii nijaasteeda aawadiis. oo sidaas waa inaad reer binu israa'iil nijaastooda uga sooddaan, si ayan nijaastooda ugu dhex dhiman markay nijaaseeyaan taambuuggayga dhexdooda ku yaal. kanu waa sharciga ku saabsan kii dheecaan ka daadanayo iyo kii shahwaddiisu ka timaado, oo uu sidaas ku nijaasoobay, iyo naagtii xayl qabta, iyo qofkii dheecaan ka daadanayo nin iyo naag miduu yahayba, iyo kii la seexda tii nijaasaysan.

16

oo markii haaruun labadiisii wiil ay rabbiga hortiisa u soo dhowaadeen oo ay dhinteen dabadeed ayaa rabbigu muuse la hadlay, oo wuxuu muuse ku yidhi,

walaalkaa haaruun la hadal si uusan goor walba u soo gelin meesha quduuska ah oo ilxidhka ka shishaysa gudaheeda, oo ka soo hor jeedda daboolka sanduuga kor saaran, yuusan dhimane, waayo, anigu waxaan ka dhex muuqan doonaa daruurta kor saaran daboolka. haddaba haaruun meesha quduuska ah waa inuu la soo galo dibi yar oo qurbaan dembi ah, iyo wan qurbaan la gubo ah. waa inuu gashadaa jubbadda quduuska ah oo dhar linen ah laga sameeyey, oo waa inuu jidhkiisa u lebbisaa sirwaalka linenka ah, oo dhexdana waa inuu ku xidhaa dhex-xidhka linenka ah, oo duubka linenka ahna waa inuu madaxa ku duubtaa, waayo, iyagu waa dharka quduuska ah oo intuu jidhkiisa biyo ku maydho waa inuu dharkaas lebbis-taa. oo ururka reer binu israa'iilna waa inuu laba orgi uga soo qaadaa qurbaan dembi, wanna qurbaan la gubo. oo haaruun waa inuu keenaa dibiga qurbaanka dembiga ah oo uu nafsaddiisa u bixinayo, oo waa inuu nafsaddiisa iyo reerkiisaba kafaaraggud u sameeyaa. oo waa inuu labada orgi soo kexeeyaa, oo uu soo taagaa meel rabbiga hortiisa ah oo iridda teendhada shirka u dhow. oo markaas haaruun waa inuu labada orgi saami u kala ridaa, oo saami kan rabbiga ha ahaado, saamiga kalena kan casaaseel ha ahaado. oo orgigii saamigu ugu dhacay rabbiga, haaruun waa inuu keenaa, oo qurbaan dembi u bixiyaa. laakiinse orgigii saamigu ugu dhacay casaaseel waa in isagoo nool rabbiga hortiisa la taagaa si kafaaraggud looga kor sameeyo, oo casaaseel aawadiis cidlada loogu eryo. oo haaruun waa inuu keenaa dibiga qurbaanka dembiga ah oo uu nafsaddiisa u bixinayo, oo waa inuu nafsaddiisa iyo reerkiisaba kafaaraggud u sameeyaa, oo uu gowracaa dibiga qurbaanka dembiga ah oo uu nafsaddiisa u bixinayo. oo waa inuu meesha allabariga ee rabbiga hortiisa taal ka qaadaa idan ay dhuxulo noolu ka buuxaan, oo waa inuu sacabbadiisana ka buuxsadaa foox udgoon oo tuman, oo uu ilxidhka la galaa. oo waa inuu fooxa ku shubaa dabka rabbiga hortiisa yaal, si fooxa qi-iqiisu u qariyo daboolka sanduuga markhaatiga kor saaran, yuusan dhimane. oo isagu waa inuu qaadaa dhiiggii dibiga qaarkiis, oo fartiisa ha kula saydhsay-dho daboolka dhankiisa bari, oo daboolka hortiisana waa inuu dhiigga fartiisa kula saydhsaydhah toddoba jeer. markaas waa inuu gowracaa orgigii dadka loogu bixinayo qurbaan dembi, oo uu dhiiggiisana ilxidhka soo geliyaa, oo orgiga dhiiggiisana waa inuu ku sameeyaa siduu ku sameeyey dhiig-gii dibiga oo kale, oo uu ku saydhsaydhah daboolka dushiisa iyo hortiisaba. oo isagu waa inuu meesha quduuska ah daraaddeed kafaaraggud ugu sameeyaa dadka reer binu israa'iil waxyaalalhooda nijaasta ah iyo xadgudubyadooda oo ah xataa dembiyadooda oo dhan aawadood, oo sidaasoo kalena waa inuu u sameeyaa teendhada shirka oo iyaga la deggan waxyaalalhooda nijaasta ah dhexdooda. oo waa inaan ninna teendhada shirka joogin markii uu isagu u galo inuu kafaaraggud ku sameeyo meesha quduuska ah gudaheeda ilaa uu ka soo baxo, isagoo kafaaraggud u sameeyey nafsaddiisa, iyo reerkiisa, iyo shirka reer binu israa'iil oo dhan. oo waa inuu meesha allabariga ee rabbiga hortiisa taal u baxaa, oo uu kafaaraggud u sameeyaa, oo uu soo qaadaa dhiigga

dibiga qaarkii, iyo dhiigga orgiga qaarkii, oo uu mariyaa meesha allabariga geesaaheeda. oo waa inuu toddoba jeer dhiigga fartiisa kula saydhaa meesha allabariga, oo waa inuu daahiriya, oo quduus ka dhigaa waxyaalaha nijaasta ah ee reer binu israa'iil. oo markuu dhammaystiro kafaaraggudka uu u samaynayo meesha quduuska ah, iyo teendhada shirka, iyo meesha allabarigaba waa inuu orgiga nool keena. oo markaas haaruun waa inuu labadiisa gacmoodba kor saaraa madaxa orgiga nool, oo waa inuu korkiisa ku qirtaa xumaatooyinkii reer binu israa'iil oo dhan iyo xadgudubadoodii oo dhan, oo ah xataa dembiyadoodii oo dhan, oo waxaas oo dhan waa inuu kor saaraa orgiga madaxiisa, dabadeedna waa inuu cidlada ugu diraa nin diyaarsan. oo origuna xumaatooyinkoodii oo dhan wuxuu u qadayaa dhul cidla ah, oo markaas waa inuu orgiga ku sii daayaa cidlada dhexdeeda. markaas haaruun waa inuu teendhada shirka galaa, oo waa inuu iska furaa dharka wanaagsan oo linenka ah, oo uu gashaday markuu galay meesha quduuska ah, oo waa inuu dharka halkaas kaga tagaa, oo waa inuu meel quduus ah ku maydhaa, oo uu dharkiisii soo gashadaa, oo dibadda u soo baxaa, oo bixiyaa qurbaankiisii la gubayo iyo qurbaankii dadka oo la gubayoba, oo kafaaraggudna waa inuu u sameeyaa nafsaddiisa iyo dadka daraaddiisba. oo xaydha qurbaanka dembigana waa inuu meesha allabariga ku dul gubaa. oo kii casaaseel orgiga u sii daayayna waa inuu dharkiisa maydhaa, oo jidhkiisana biyo ku maydhaa, oo dabadeedna xerada galaa. oo dibigii qurbaanka dembiga ahaa, iyo orgigii qurbaanka dembiga ahaa oo dhiiggooda loo soo geliyey meesha quduuska ah in kafaaraggud lagu sameeyo, waa in xerada dibadda looga bixiyaa, oo haraggooda iyo hilibkooda iyo uuskoodaba dabka lagu gubaa. oo qofkii iyaga gubaana dharkiisa waa inuu maydhaa, oo jidhkiisana biyo ku maydhaa, oo dabadeedna xerada soo galaa. oo waxaa weliginba qaynuun idiin ahaan doona inaad bisha toddobaad maalinteeda tobaad nafihiinna dhibtaan, oo waa inaydaan waxba shuqul qaban cayn kasta ha ahaadee, kiinna waddaniga ah iyo shisheeyaha dhexdiinna degganuba, waayo, maalintaas kafaaraggud baa laydiin samayn doonaa in laydin daahiriyo aawadeed, oo dembiyadiinna oo dhanna daahir baad kaga noqon doontaan rabbiga hortiisa. maalintaasu waxay idiin tahay sabti nasasho weyn leh, oo waa inaad nafihiinna dhibtaan. taasuu waa qaynuun weligiis jira. oo wadaadka la subki doono oo quduus looga dhigi doono inuu wadaad ka ahaado meeshii aabbihiis ayaa kafaaraggudka samayn doona, oo isagaa xidhan doona dharka wanaagsan oo linenka ah, oo ah dharka quduuska ah. oo isagu waa inuu kafaaraggud u sameeyaa meesha quduuska ah, waana inuu kafaaraggud u sameeyaa teendhada shirka iyo meesha allabariga, oo waa inuu kafaaraggud u sameeyaa wadaaddada iyo dadka shirka oo dhan. oo kaasu qaynuun weligiis ah buu idiin ahaan doonaa inaad reer binu israa'iil sannaddiiba mar kafaaraggud ugu samaysaan dembiyadooda oo dhan. oo isna wuxuu sameeyey sidii rabbigu muuse ku amray.

markaasaa rabbigu muuse la hadlay oo wuxuu ku yidhi, waxaad la hadashaa haaruun, iyo wiilashiisa, iyo dadka reer binu israa'iil oo dhan, oo waxaad ku tidhaahdaa, waxaan waa wixii rabbigu amray, oo uu yidhi, nin kasta oo reer binu israa'iil ka mid ah, oo xerada gudaheeda ama dibadeeda ku gowraca dibi ama wan yar ama orgi, isagoo aan irrida teendhada shirka keenin inuu rabbiga qurbaan ahaan ugu bixiyo taambuugga rabbiga hortiisa, ninkaas waxaa lagu xisaabi doonaa mid uu dhiig saaran yahay, waayo, isagu dhiig buu daadiyey, oo qofkaas waa in dadkiisa dhexdooda laga gooyaa, oo sidaas daraaddeed reer binu israa'iil waa inay keenaan allabaryadooda ay berrinka bannaan ku bixiyaan, oo iyagu waa inay rabbiga ugu keenaan irrida teendhada shirka, waana inay wadaadka guddoonsiiyaan, oo ay rabbiga ugu bixiyaan allabaryo qurbaanno nabaadiino ah. oo wadaadkuna waa inuu dhiigga ku saydhsaydhaa meesha allabariga ee rabbiga oo ag yaal irrida teendhada shirka, oo xaydhana waa inuu gubaa si ay rabbiga u ahaato caraf udgoon. oo iyagu waa inayan mar dambe allabaryadooda u bixin orgiyada ay caabudaan sida naagu ninkeeda uga dhilloowdo. kaasu qaynuun weligiis ah buu ka ab ka ab u ahaan doonaa iyaga. oo waxaad iyaga ku tidhaahdaa, nin kasta oo ka mid ah reer binu israa'iil ama shisheeyayaasha dhexdooda deggan, oo bixiya qurbaan la gubo ama allabari, isagoo aan keenin irrida teendhada shirka inuu rabbiga u bixiyo daraaddeed, ninkaas waa in dadkiisa laga gooyaa. oo nin alla ninkii ka mid ah reer binu israa'iil ama shisheeyayaasha dhexdooda deggan oo cuna cayn kasta oo dhiig ah, aniga ayaa ka gees noqon doonaa qofkaas dhiigga cuna, oo dadkiisaan isaga ka gooyin doonaa. waayo, jidhka noloshiisii waxay ku dhex jirtaa dhiigga; oo anna waxaan meesha allabariga dusha idinku siiyey in nafihiinna loogu kafaaro gudo, waayo, waa dhiigga waxa loogu kafaaro gudaa nolosha daraaddeed. haddaba sidaas daraaddeed waxaan reer binu israa'iil ku idhi, qof idinka mid ahu waa inuusan dhiig cunin, oo shisheeyaha idin dhex degganuna waa inuusan dhiig cunin. oo nin alla ninkii ka mid ah reer binu israa'iil ama shisheeyayaasha dhexdooda deggan hadduu ugaadhsasho ku helo neef amase haad ugaadh ah oo la cuno, waa inuu dhiiggiisa daadiyaa oo ciid ku daboolaa. waayo, jidh kastaba naftiisa iyo dhiiggiisu waa isku mid qudha, oo sidaas daraaddeed ayaan reer binu israa'iil ku idhi, waa inaydaan jiidhnaba dhiiggiisa cunin cayn kastoo uu yahayba, waayo, jidh kastaba noloshiisu waa dhiiggiisa, oo qof alla qofkii dhiig cunaba waa la gooyin doonaa. oo qof kasta oo cuna neef iska baktiyeey amase neef dugaagu baktiistay, hadduu yahay waddani iyo hadduu shisheeye yahayba waa inuu dharkiisa maydhaa, oo isna biyo ku maydhaa, oo tan iyo fiidkana nijaas buu ahaanayaa, oo dabadeedna daahir buu ahaan doonaa. laakiinse hadduusan dharkiisa maydhin ama uusan jidhkiisa maydhin, markaasuu dembiigiisa qaadan doonaa.

markaasaa rabbigu muuse la hadlay oo wuxuu ku yidhi, reer binu israa'iil la hadal oo waxaad ku tidhaahdaa, anigu waxaan ahay rabbiga ilaahiinna ah. falimaha dalka masar ee aad degganaan jirteen waa inaydaan samayn, oo falimaha dalka kancan oo aan idiin geeynayana waa inaydaan samayn, oo qaynuunnadoodana waa inaydaan ku socon. waxaad samaysaan xukummadayda, oo waxaad dhawrtaan qaynuunnadayda si aad iyaga ugu dhex socotaan, waayo, aniga ayaa ah rabbiga ilaahiinna ah. haddaba sidaas daraaddeed idinku waa inaad dhawrtaan qaynuunnadayda iyo xukummadayda, oo ninkii sameeyana iyaguu ku noolaan doonaa, waayo, aniga ayaa rabbiga ah. waa inaan midkiinna u dhowaan qof ka mid ah xigaalkiisa u dhow inuu cawradiisa qaawiyo, waayo, aniga ayaa rabbiga ah. cawrada aabbahaa taasoo ah cawrada hooyadaa waa inaad qaawin, iyadu waa hooyadaa, ee waa inaad cawradeeda qaawin. oo waa inaad qaawin cawrada naagta aabbahaa, ee waa cawradii aabbahaa. waa inaad qaawin cawrada walaashaa oo ah aabbahaa gabadhiisa ama hooyadaa gabadheeda, hadday guriga ku dhalatay iyo hadday meel kale ku dhalatayba. waa inaad qaawin cawrada gabadha wiilkaaga, ama cawrada gabadha gabadhaada, waayo, toodu waa cawradaadii. waa inaad qaawin cawrada naagta aabbahaa gabadheeda ay aabbahaa u dhashay, waayo, iyadu waa walaashaa, ee waa inaad cawradeeda qaawin. waa inaad qaawin cawrada eeddadaa, waayo, iyadu waa aabbahaa qaraabadiis u dhow. waa inaad qaawin cawrada habaryartaa, waayo, iyadu waa hooyadaa qaraabadeed u dhow. waa inaad adeerkaa cawradiisa qaawin. waa inaad naagtiisa u dhowaan, waayo, iyadu waa aayadaa. waa inaad qaawin cawrada gabadha aad soddogga u tahay, waayo, iyadu waa naagti wiilkaaga, ee waa inaad cawradeeda qaawin. waa inaad qaawin cawrada naagta walaalkaa, waayo, taasoo waa cawradii walaalkaa. waa inaad naag iyo gabadheeda cawradooda wada qaawin, oo waa inaad kaxaysan gabadha wiilkeeda ama gabadha gabadheeda si aad cawradeeda u qaawisid; waayo, iyagu waa naago qaraabo kuu dhow ah, oo taasoo waa shar. waa inaad naagta walaasheed la guursan oo aadan cawradeeda qaawin intay naagtaadu nooshahay. waa inaad naag u dhowaan si aad cawradeeda u qaawisid, in alla intay xaylka ku nijaaysan tahay. waa inaad la jiifsan naagta deriskaaga, si aadan iyada ugu nijaasobin. waa inaad carruurtaada moleg siin oo aadan iyaga innaba dab u dhex marsiin, oo weliba waa inaad magaca ilaahaaga hadal nijaas ah ka sheegin, waayo, aniga ayaa rabbiga ah. waa inaad raggaa ula seexan sida dumarka loola seexdo oo kale, waayo, taasoo waa karaahiyo. waa inaad neef xayawaan ah kudin si aadan ugu nijaasobin, oo naaguna waa inay neef xayawaan ah is-hor taagin si ay isaga ugu jiifato, waayo, taasoo waa qasnaan. idinku waxyaalahaas midkoodna nafsaddiinna ha ku nijaasaynina, waayo, quruumihii aan hortiinna ka eryay oo dhammu waxyaalahaas bay ku nijaasobeen, oo dalkii wuu nijaasobay, haddaba sidaas daraad-

deed ayaan xumaantiisii soo gaadhsiiyaa, oo dalku waa mantagayaa dadka deggan. haddaba idinku waa inaad dhawrtaan qaynuunnadayda iyo xukummadayda, oo waa inaydaan waxyaalahaas karaahiyada ah innaba samayn, kiinnii waddani ah, iyo kii shisheeye ah oo idin dhex degganuba, (waayo, dadkii dalka degganaan jiray oo idinka horreeyey waxyaalahaas karaahiyada ah oo dhan ayay wada samayn jireen, oo dalkuna wuu nijaasobay;) si markaad nijaasaysaan dalku uusan idinkana idiin mantagin, siduu quruntii idinka horraysay u mantagay oo kale. waayo, ku alla kii sameeya waxyaalahaas karaahiyada ah, xataa nafihii waxyaalahaas sameeya dadkooda waa laga goyn doonaa. haddaba sidaas daraaddeed waa inaad amarkayga xajisaan si aydaan u samayn oo aydaan ugu nijaasobin caadooyinkaas karaahiyada ah oo dadkii idinka horreeyey ay samayn jireen, waayo, aniga ayaa ah rabbiga ilaahiinna ah.

19

markaasaa rabbigu muuse la hadlay oo wuxuu ku yidhi, la hadal ururka reer binu israa'iil oo dhan, oo waxaad ku tidhaahdaa, waa inaad quduus ahaataan, waayo, anigoo ah rabbiga ilaahiinna ahuba quduus baan ahay. oo idinka midkiin kastaaba waa inuu ka cabsadaa aabbihii iyo hooyadiis, oo waa inaad dhawrtaan maalmahayga sabtida ah, waayo, aniga ayaa ah rabbiga ilaahiinna ah. sanamyo ha u jeesana, oo hana samaysanina ilaahyo la tumay, waayo, aniga ayaa ah rabbiga ilaahiinna ah. oo markaad allabari qurbaanno nabaadiino ah rabbiga u bixi-naysaan waa inaad bixisaan si laydiin aqbalo. oo waa in dhammaantiis la wada cunaa maalinta aad bixisaan iyo maalinta ku xigta, oo haddii wax ka hadhaan oo ay gaadhaan maalinta saddexaad waa in dab lagu gubaa. oo innaba haddii maalinta saddexaad la cuno waa karaahiyo, oo la aqbali maayo, ku alla kii cunaase dembigiisuu qaadanayaa, maxaa yeelay, nijaas buu ka dhigay rabbiga wixiisii quduuska ahaa, oo qofkaasna dadkiisa wada laga goyn doonaa. oo markaad goosataan waxa dhulkiinna ka soo baxa waa inaydaan midhaha ka wada goosan rukummada beertiinna, oo weliba waa inaydaan soo urursan xaaxaabka beer-goosadkiinna. oo beertiinna canabka ahna waa inaydaan xaaxaabin, oo midhaha beertiinna canabka ah oo dhacayna waa inaydaan soo urursan, laakiinse waa inaad u daysaan miskiinka iyo shisheeyaha, waayo, aniga ayaa ah rabbiga ilaahiinna ah. waa inaydaan waxba xadin, oo aydaan daacadla'aan ku isticmaal, waana inaan midkiinna midka kale been u sheegin. oo waa inaydaan magacayga been ugu dhaaran, yeydnan hadal nijaas ah ka sheegin magaca ilaahiinna, waayo, aniga ayaa rabbiga ah. waa inaad deriskaaga dulmin, waana inaad waxba ka dhicin. oo shaqaale aad soo kiraysatay mushahaaradiisuu yaanay habeenkii kugu baryin oo kugu gaadhin tan iyo subaxda dambe. waa inaad caayin qofkii dhega la', oo kii indha la'na waa inaad hortiiis dhigin wax lagu turunturoodo, laakiinse waa inaad ilaahaaga ka cab-sataa, waayo, aniga ayaa rabbiga ah. waa inaydaan garsooridda caddaaladdarro ku samayn, oo waa inaad miskiinka u eexan, ama aadan cisayn qofka

weyn, laakiinse deriskaaga waxaad ugu garsoortaa si caddaalad ah. waa inaadn dadkaaga xan kula dhex wareegin, oo waa inaadn deriskaaga dhiiggiisa hor joogsan, waayo, aniga ayaa rabbiga ah. waa inaadn walaalkaa qalbiga ka nebcaan, oo sida xaqi-iqada ah waa inaad deriskaaga canaanataa, yaadan isaga daraaddiis dembi u qaadane. waa inaadn ninna ka aarsan, waana inaadn dadkaaga u ciil qabin, laakiinse waa inaad deriskaaga u jeclaataa sidaad naftaada u jeceshahay oo kale, waayo, aniga ayaa rabbiga ah. waa inaad qaynuunnadayda dhawrtaan. waa inaadn xoolahaaga u dayn inay cayn kale ku beermaan, oo waa inaadn beertaada ku beeran midho laba cayn ah, oo waa inaadn xidhan dhar laga sameeyey laba cayn oo isku darsan. oo ku alla kii la seexda naag addoon ah oo nin u doonan, oo aan la madax furin ama aan la xorayn, markaas waa in iyaga la ciyaabaa, laakiinse waa inaan iyaga la dilin, maxaa yeelay, iyadu xor ma ay ahayn. oo isagu waa inuu qurbaankiisii xadgudubka, kaasoo ah wan ah qurbaan xadgudub, rabbiga ugu keenaa iridda teendhada shirka. oo wadaadku waa inuu isaga kafaaraggud uga dhigaa wanka qurbaanka xadgudubka ah, oo waa inuu rabbiga hortiisa ugu bixiyaa dembiguu dembaabay aawadiis, oo isagana waa laga cafiya doonaa dembigii uu dembaabay. oo markaad dalka gashaan, oo aad cunto u beerataan dhir cayn kasta ah, markaas waa inaad midhahooda ku tirisaan sidii wax buuryoqab ah, oo intii saddex sannadood ah waxay idiin ahaan doonaan sidii wax buuryoqab ah, oo waa inaan midhahaas la cunin. laakiinse sannadda afraad midhahooda oo dhammu quduus bay ahaan doonaan, si rabbiga loo ammaano aawadeed. oo midhahoodana waxaad cuni doontaan sannadda shanaad, si ay midhahoodu idiinku soo baxaan, waayo, aniga ayaa ah rabbiga ilaahiinna ah. waa inaydaan wax dhiigoodu ku jiro cunin, oo waa inaydaan u tegin falan-fallowyo ama aydaan faalna ku noqnoqon. waa inaydaan timaha madaxa ka jaran dhinacyada, gadhkiinnana waa inaydaan jarin. waa inaydaan jidhkiinna u gooyin qof dhintay daraaddiis, ama waa inaydaan waxba ku daabicin, waayo, aniga ayaa rabbiga ah. waa inaadn gabadhaada nijaasayn oo aadan dhillo ka dhigin, waaba intaasoo uu dalku noqdaa sino midhan oo uu shar ka buuxsamaa, waa inaad maalmahayga sabtida ah dhawrtaan, oo aad meeshayda quduuska ah maamuustaan, waayo, aniga ayaa rabbiga ah. ha u jeesanina xagga kuwa ruuxaanta leh, iyo saaxiriinta, oo iyaga ha doondoona yeydnan nijaasoobine, waayo, aniga ayaa ah rabbiga ilaahiinna ah. waa inaad qofkii cirro leh u istaagtaa, oo waa inaad ninkii oday ah cisaysaa, waana inaad ilaahaa ka cabsataa, waayo, aniga ayaa rabbiga ah. oo haddii mid shisheeye abu idinla deggan yahay dhulkiinna, waa inaydaan xumayn. shisheeyaha idinla degganu waa inuu idiinla mid ahaadaa sida waddaniga idin dhex jooga, oo waa inaad isaga u jeclaataan sidaad naftiinna u jeceshi-hiin oo kale, maxaa yeelay, idinkuba shisheeyayaal baad ku ahaan jirteen dalkii masar, waayo, aniga ayaa ah rabbiga ilaahiinna ah. waa inaydaan xaqdarro ka samayn garsooridda, iyo cabbiridda, iyo miisaamidda iyo beegiddaba. waa inaad haysataan kafado qumman iyo miisaan qumman, iyo eefaah qumman iyo

hiin qumman, waayo, aniga ayaa ah rabbiga ilaahiinna ah oo dalkii masar idinka soo bixiye. oo waa inaad wada dhawrtaan oo yeeshaan qaynuunnadayda oo dhan iyo xukummadayda oo dhan, waayo, aniga ayaa rabbiga ah.

20

markaasaa rabbigu muuse la hadlay oo wuxuu ku yidhi, weliba waxaad ku tidhaahdaa reer binu israa'iil, ku alla kii reer binu israa'iil ka mid ah, ama shisheeyayaasha idin dhex deggan ka mid ah, oo carruurtiisla moleg siiya, sida xaqiigada ah kaas waa in la dilaa, oo dadka dalka degganu waa inay dhagax la dhacaan. oo anna qofkaas ayaan ka gees noqon doonaa, oo isagaan dadkiisa ka dhex gooyin doonaa, maxaa yeelay, wuxuu carruurtiisii siiyey moleg, oo sidaasuu meeshayda quduuska ah ku nijaaseeyey oo uu magacayga quduuska ahna wax nijaas ah kaga sheegay. oo haddii dadka dalka degganu ay ninkaas indhahooda ka qarsadaan oo ayan isaga dilin markuu carruurtiisla moleg siiyo, markaas aniga ayaa ninkaas iyo reerkiisaba ka gees noqon doonaa, oo isaga iyo in alla intii raacda inay moleg u daba galaan sida naagu ninkeeda uga dhillowdo, waxaan ka dhex gooyin doonaa dadkooda. oo qof alla qofkii u jeesta xagga kuwa ruuxaanta leh iyo saaxiriinta, oo iyaga u daba gala sida naagu ninkeeda uga dhillowdo, sida xaqiigada ah anigu qofkaas ayaan ka gees noqon doonaa oo isagaan dadkiisa ka dhex gooyin doonaa. haddaba isdaahiriya oo quduus ahaada, waayo, aniga ayaa ah rabbiga ilaahiinna ah. oo waa inaad qaynuunnadayda dhawrtaan oo yeeshaan, waayo, anigu waxaan ahay rabbiga quduus idinka dhiga. oo ku alla kii caaya aabbihiis ama hooyadiis, sida xaqiigada ah waa in la dilaa, waayo, wuxuu caaya aabbihiis ama hooyadiis, oo dhiiggiisuna isaguul dul saarnaan doonaa. oo nin alla ninkii ka sinaysta nin kale naagtiis, kaasoo ah kii ka sinaysta naagta deriskiisa, sida xaqiigada ah dhillaayga iyo dhillaadba waa in la dilaa. oo ninkii naagta aabbihiis la seexdaana wuxuu qaawiyeey cawradii aabbihiis, oo sida xaqiigada ah labadoodaba waa in la dilaa; oo dhiiggooduna iyaguul dul saarnaan doonaa. oo haddii nin la seexo gadbad uu soddog u yahay, sida xaqiigada ah labadoodaba waa in la dilaa; iyagu waxay sameeyeen wax qas ah, oo dhiiggooduna iyaguul dul saarnaan doonaa. oo haddii nin nin kaleeto ula seexo sida dumarka loola seexdo oo kale, labadoodaba waxay sameeyeen karahiyo oo sida xaqiigada ah waa in iyaga la dilaa, oo dhiiggooduna iyaguul dul saarnaan doonaa. oo haddii nin wada guursado naag iyo hooyadeed, taasuu waa shar, oo isaga iyo labadoodaba waa in dhammaantood dab laga gubaa, si aan sharu idiinku dhex jirin. oo haddii nin neef xayawaan ah kudo, sida xaqiigada ah waa in ninkaas la dilaa, oo neefkana waa inaad gowracdaan. oo naaguna hadday u dhowaato neef xayawaan ah, oo ay u jiifsato, naagta iyo neefkaba waa inaad dishaan, sida xaqiigada ah waa in labadoodaba la dilaa; oo dhiiggooduna iyaguul dul saarnaan doonaa. oo haddii nin kaxaysto walaashiis oo ah ina aabbihiis ama ina hooyadiis, oo uu cawradeeda arko, oo iyana ay cawradiisa aragto, taasuu waa wax ceeb ah, oo iyaga

waa in dadkooda hortiiisa laga gooyaa, waayo, isagu wuxuu qaawiyeey cawradii walaashiis, oo dembigi-isana wuu qaadan doonaa. oo haddii nin la seexdo naag xayl qabta, oo uu cawradeeda qaawiyo, wuxuu qaawiyeey ishihi dhigigeeda oo iyana waxay qaawisay ishihi dhigigeeda, oo markaas labadoodaba waa in laga gooyaa dadkooda. oo waa inaadna qaawin habar-yartaa, ama eeddadaa, waayo, kii saas yeelaa wuxuu qaawiyeey xigaalkiisa u dhow, oo iyagu waxay qaadan doonaan dembigooda. oo haddii nin la seexdo naagta adeerkiis, kaasoo wuxuu qaawiyeey cawradii adeerkiis; iyagu waxay qaadan doonaan dembigooda, oo waxay dhiman doonaan iyagoo gablan ah. oo haddii nin kaxaysto naagta walaalkiis, taasoo waa nijaas, waayo, wuxuu qaawiyeey cawradii walaalkiis, oo iyagu waxay ahaan doonaan gablan. haddaba waa inaad wada xajisaan oo yeeshaan qaynuunnadayda oo dhan iyo xukummadayda oo dhan, si dalka aan idin geeynayoo inaad degtaan uusan idiin mantagin. oo waa inaydaan ku socon caadooyinkii quruuntii aan hortiinna ka eryayo, waayo, iyagu waxyaalahaas oo dhan ayay samayn jireen, oo sidaas daraaddeed ayaan u karhay. laakiinse waxaan idinku idhi, idinka ayaa dalkoodii dhaxli doona, oo hanti ahaan ayaan idiin siinayaa, kaasoo ah dal caano iyo malab la barwaaqaysan, waayo, aniga ayaa ah rabbiga ilaahiinna ah oo idinka soocay dadyowga. haddaba sidaas daraaddeed waa inaad kala soocdaan xayawaanka daahirka ah iyo kan nijaasta ah, iyo haadda daahirka ah iyo tan nijaasta ah, oo waa inaydaan nafihiinna wax karaahiyo ah kaga dhigin xayawaan ama haad ama waxa dhulka ku gur-guurta oo aan idinka soocay oo aan idhi, waa nijaas. waa inaad quduus ii ahaataan, waayo, anigoo rabbiga ahuba quduus baan ahay, oo dadyowgii baan idinka soocay, si aad kuwaygii u ahaataan. oo weliba sida xaqiiqada ah waa in la dilaa ninkii ama naagtii ruuxaan leh, ama ku alla kii saaxir ah, oo iyaga waa in dhagax la dhacaa, oo dhiiggooduna iyaguu dul saarnaan doonaa.

21

markaasaa rabbigu muuse ku yidhi, la hadal wadaad-dada ah wiilashii haaruun, oo waxaad ku tidhaahdaa, ninkiiinna yuusan isu nijaasayn mid dadkiisa ah oo dhintay, xigaalkiisa u dhow mooyaane, kuwaasoo ah hooyadiis, ama aabibihiis, ama wiilkiisa, ama gabadhiisa, ama walaalkiis, ama walaashiisa bikradada ah oo isaga u dhow, oo aan weli nin guursan; taas wuu isu nijaasayn karaa. waa inuusan isnijaasayn isagoo dadkiisa madax u ah, yuusan nijaas iska dhigin. oo waa inaan ninkoodna madaxa xiiran, oo waa inayan gadhkooda xiirin, ama ayan jidhkooda goyn. iyagu waa inay ilaahooda quduus u ahaadaan, oo ayan wax nijaas ah ka sheegin magaca ilaahooda, waayo, iyagu waxay bixiyaan qurbaannadii rabbiga ee dabka lagu sameeyo oo ah cuntada ilaahooda, oo sidaas daraaddeed waa inay quduus ahaadaan. waa inayan guursan naag dhillo ah ama mid la nijaaseeyey, oo waa inayan guursan naag la furay, waayo, wadaadku quduus buu ilaahiis u yahay. haddaba sidaas daraaddeed waa inaad isaga quduus ka dhigtaa, waayo, isagu wuxuu bixiyaa cuntada ilaahaaga, oo isagu waa inuu quduus

kuu ahaadaa, waayo, anba quduus baan ahay, anigoo ah rabbiga quduus idinka dhiga. oo wadaad kasta haddii ay gabadhiisu isnijaasayso oo ay dhilloowdo, iyadu nijaas bay ka dhigaysaa aabaheed, oo waa in dab lagu gubaa. oo kii wadaadka sare walaalihiis ka dhex ah, oo madaxiisa lagu shubay saliidhii subkidda, oo ah kan loo daahiriyeey inuu xidho dharka quduuska ah waa inaanay timaha madaxiisu arbushnaan ama uusan dharkiisa dildillaacin. oo weliba waa inuusan meyd gudaha ugu gelin, oo xataa waa inuusan isu nijaasayn aabibihiis iyo hooyadiis toona. oo waa inuusan dibadda uga bixin meesha quduuska ah, waana inuusan nijaasayn meesha quduuska ah ee ilaahiisa, waayo, isaga waxaa kor saaran taajkii saliidhii subkidda ee ilaahiisa, waayo, aniga ayaa rabbiga ah. oo isagu waa inuu guursadaa gabadh bikrad ah. waa inuusan marnaba guursan carmal, ama naag la furay, ama naag nijaasowday oo dhillo ah, laakiinse waa inuu guursadaa gabadh bikrad ah oo dadkiisa ka dhalatay. oo waa inuusan dhashiisa ku dhex nijaasayn dadkiisa, waayo, aniga ayaa ah rabbiga isaga quduus ka dhiga. markaasaa rabbigu muuse la hadlay oo wuxuu ku yidhi, haaruun la hadal, oo waxaad ku tidhaahdaa, tan iyo ab ka ab ku alla kii farcankaaga ahu, isagoo iin leh, yuusan u dhowaan inuu cuntada ilaahiisa bixiyo. waayo, nin alla ninkuu yahayba, kii iin lahu waa inuusan u soo dhowaan, kaasoo ah ninkii indha la' ama curyaan ah, ama kii sankiisu faruuran yahay, ama jidhkiisu leeyahay wax dheeraad ah, ama ninkii cag jaban, ama gacan jaban, ama kii tuur leh, ama kii cilin ah, ama kii ishiisu iin leedahay, ama kii cambaar qaba, ama kii cadho qaba, ama kii xiniinyihiisu burbureen. wadaadka haaruun ah nin alla ninkii farcankiisa ka mid ahu isagoo iin leh waa inuusan u soo dhowaan inuu bixiyo qurbaannada rabbiga oo dabka lagu sameeyo, waayo, isagu iin buu leeyahay, oo waa inuusan u soo dhowaan inuu cuntada ilaahiisa bixiyo. isagu waa inuu cunaa cuntada ilaahiisa, tan quduuska ah iyo tan ugu wada quduusanba. laakiinse waa inuusan meesha daaha leh gelin, ama uusan meesha allabariga u dhowaan, si uusan u nijaasayn meelahayga quduuska ah, maxaa yeelay, isagu iin buu leeyahay, oo aniga ayaa ah rabbiga iyaga quduus ka dhiga. muuse sidaasuu kula hadlay haaruun iyo wiilashiisii, iyo dadkii reer binu israa'iil oo dhanba.

22

markaasaa rabbigu muuse la hadlay oo wuxuu ku yidhi, la hadal haaruun iyo wiilashiisa, oo waxaad iyaga u sheegtaa inay iska soocaan waxyaalaha quduuska ah oo reer binu israa'iil, oo ay ii daahiriyaan, iyo inayan wax nijaas ah ka sheegin magacayga quduuska ah, waayo, aniga ayaa rabbiga ah. oo waxaad iyaga ku tidhaahdaa, ku alla kii ka mid ah farcankiinna oo dhan tan iyo ab ka ab, hadduu isagoo nijaas qaba u soo dhowaad waxyaalaha quduuska ah oo reer binu israa'iil ay rabbiga u daahiriyeen, qofkaas hortayda waa in laga gooyaa, waayo, aniga ayaa rabbiga ah. oo ku alla kii farcanka haaruun ka mid ah oo baras qaba, ama dheecaan ka daadanayaa, waa inuusan wax ka cunin waxyaalaha quduuska ah jeeruu daahir noqdo. oo ku alla kii taabta wax meyd ku ni-

jaasoobay, ama uu taabta nin shahwaddiisu ka daa-datay, ama ku alla kii taabta wax gurguurta oo uu isagu ku nijaasoobo, amase qof isaga nijaaso qabad-siin kara, wax kastoo ay nijaastiisu tahayba, qof alla qofkii waxyaalaha caynkaas ah taabtaa wuxuu nijaas ahaan doonaa tan iyo fiidkii, oo waa inuusan wax ka cunin waxyaalaha quduuska ah, inuu jidhkiisa biyo ku maydho mooyaane. oo isna markii qor-raxdu dhacdo ayuu daahir noqon doonaa, oo markaas dabadeedna isagu wax ha ka cuno waxyaalaha quduuska ah, maxaa yeelay, taasaa waa cuntadiisii. oo isagu si uusan ugu nijaasoobin waa inuusan innaba cunin wax iska bakhtiyey amase dugaagu bakhtiistay, waayo, aniga ayaa rabbiga ah. oo sidaas daraadeed iyagu waa inay amarkayga xajiyaan, waaba in-taasoo ay dembi u qaataan taas aawadeed oo ay ku dhintaan haddii ay nijaaseeyaan, waayo, aniga ayaa ah rabbiga iyaga quduus ka dhiga. oo qof qalaadu waa inuusan waxba ka cunin waxa quduuska ah, oo qofkii wadaadka la deggan, amase shaqaalihii la soo kiraystay waa inuusan waxba ka cunin waxa quduuska ah. laakiinse haddii wadaad qof soo iibsado, kii uu lacagtiisa ku soo iibsaday wax ha ka cuno, oo intii isaga gurigiisa ku dhalatayna cuntadiisa wax ha ka cuneen. oo wadaad gabadhiis hadday nin qalaad guursto, iyadu waa inayan wax ka cunin qurbaanka sare loo qaado ee waxyaalaha quduuska ah. laakiinse wadaad gabadhiis hadday carmaal tahay, ama la soo furay, oo ayan carruur lahayn, oo ay ku soo noqoto gurigii aabbaheed, oo ay halkaas u joogto sidii waagii ay yarayd, markaas iyadu wax ha ka cunto cuntada aabbaheed, laakiinse qof qalaadu yuusan wax ka cunin. oo waxa quduuska ah haddii nin kama' ku cuno, intii uu cunay oo shan meelood loo dhigay meesheed ha ku sii daro, oo waxa quduuska ah wadaadka ha u dhiibo. oo iyagu waa inayan nijaasayn waxyaalaha quduuska ah ee reer binu israa'iil oo ay rabbiga u bixiyaan, si ayan uga dhigin inay iyagu qaataan xumaanta eedda keenta, markay cunaan waxyaalahooda quduuska ah, waayo, aniga ayaa ah rabbiga iyaga quduus ka dhiga. markaasaa rabbigu muuse la hadlay oo wuxuu ku yidhi, waxaad la hadashaa haaruun iyo wiilashiisa iyo dadka reer binu israa'iil oo dhan, oo waxaad ku tidhaahdaa, ku alla kii reer binu israa'iil ka mid ah, ama dadka shisheeyayaasha ah ee reer binu israa'iil dhex deggan, markay keenaan qurbaankooda ay rabbiga ugu bixinayaan qurbaan la gubo aawadiis, hadduu yahay nidarradooda midkood amase qurbaannadooda ikhtiyaarka ah, si laydiinka aqbaloo aawadeed waa inaad bixisaan neef lab oo aan iin lahayn, kaasoo ka mid ah lo'da, ama idaha, ama orgida. laakiinse waa inaydaan bixin wax alla wixii iin leh, waayo, waxaas laydinka aqbaloo maayo. oo ku alla kii rabbiga u bixiyo allabari qurbaanno nabaadiino ah, si uu ku oofiyo nidar amase qurbaan ikhtiyaar ah, si looga aqbaloo aawadeed waa inuu ka bixiyaa lo'da ama idaha neef dhan oo aan innaba iin lahayn. waa inaydaan rabbiga u bixin ama aydaan ka dhigin qurbaan dab lagu sameeyo oo meesha allabariga loo saaro rabbiga aawadiis neef indha la', ama mid jaban, ama mid naafo ah, ama mid qoon leh, ama mid cambaar qaba, ama mid cadho qaba. oo dibi yar ama wan yar miduu yahayba neefkii jidhkiisu wax dheeraad ah

leeyahay ama xubnihiisa wax ka dhiman yihiin, kaas qurbaan ikhtiyaar ah waad u bixin kartaa, laakiinse nidar daraaddiis loo aqbaloo maayo. waa inaydaan rabbiga u bixin neef xiniinyihiisa la burburiyey, ama la tumay, ama la jebebiyey, ama laga gooyay, oo waa inaydaan dalkiinna sidaasoo kale ku dhex samayn. oo kuwaas waa inaydaan ka guddoomin qof shisheeye ah gacantiis oo aydaan ku bixin cuntada ilaahiinna, maxaa yeelay, iyagu wax kharriban bay leeyihiin, oo iin baq ku taal. sidaas daraadeed iyaga innaba laydinka aqbaloo maayo. markaasaa rabbigu muuse la hadlay, oo wuxuu ku yidhi, markii uu dhasho dibi ama wan ama orgi intii toddoba maalmood ah waa inuu hooyadiis ku hoos jiraa, oo maalinta siddeedaad iyo intii ka dambaysana waa loo aqbaloo doonaa in rabbiga loogu bixiyo qurbaan dab lagu sameeyo. oo sac iyo lax toona waa inaydaan ilmaheeda iyo iyada isku maalin gowracin. oo markaad rabbiga u bixinaysaan allabari mahadnaqid ah, waa inaad kaas u bixisaan si laydiinka aqbaloo. oo isla maalintaas waa in la wada cunaa, oo waa inaydaan waxba ka reebin tan iyo subaxda dambe, waayo, aniga ayaa rabbiga ah. haddaba sidaas daraadeed waa inaad xajisaan oo yeeshaan amarradayda, waayo, aniga ayaa rabbiga ah. waa inaydaan wax nijaas ah ka sheegin magacayga quduuska ah, laakiinse quduus baan ku dhex ahaan doonaa dadka reer binu israa'iil, waayo, anigu waxaan ahay rabbiga quduus idinka dhiga, oo dalkii masar idiinka soo bixiyeey inuu ilaah idiin ahaado aawadeed, waayo, aniga ayaa rabbiga ah.

23

markaasaa rabbigu muuse la hadlay oo wuxuu ku yidhi, dadka reer binu israa'iil la hadal oo waxaad ku tidhaahdaa, kuwanu waa rabbiga iidihiisa la amray, oo aad naadin doontaan inay ahaadaan shirar quduus ah. xataa kuwanu waa iidahayga la amray. lix maalmood waa in shuqul la qabtaa, laakiinse maalinta toddobaad waa sabti nasasho weyn leh oo ah shir quduus ah. waa inaydaan innaba shuqul qaban cayn kastoo uu yahayba, waayo, waa sabti ay tahay in rabbiga looga dhawro meel kastoo aad deggan tihiinba. kuwanu waa rabbiga iidihiisa la amray, oo ah shirar quduus ah, oo ay tahay inaad naadisaan wakhtigooda la amray. bisha kowaad, maalin-teeda afar iyo tobnad, markay fiidkii tahay, waa rabbiga iidiisii kormaridda. oo isla bishaas maaliinteeda ah iyo tobnadna waa iidda kibista-aan-khamiirka-lahayn oo rabbiga loo qabto, oo intii toddoba maalmood ah waa inaad kibis aan khamiir lahayn cuntaan. oo maalinta kowaad waa inaad shir quduus ah yeelataan. oo ay tahay innaba shuqul adag qaban. laakiinse intii toddoba maalmood ah waa inaad rabbiga u bixisaan qurbaan dab lagu sameeyo, oo maalinta toddobaad waa shir quduus ah, oo waa inaydaan innaba shuqul adag qaban. markaasaa rabbigu muuse la hadlay, oo wuxuu ku yidhi. dadka reer binu israa'iil la hadal, oo waxaad ku tidhaahdaa, dalka aan idin siinaya markaad gashaan oo aad midhaha goosataan, markaas waxaad wadaadka u keentaan xidhmo ah beergooyiska midhihiisa ugu horreeya. oo isna xidhmada waa inuu ku ruxruuxaa rab-

biga hortiisa si laydiin aqbalo, oo maalinta sabtida ka dambaysa wadaadku waa inuu ruxruxaa. oo maalinta aad xidhmada ruxruxdaan, wan yar oo aan iin lahayn oo gu jira waa inaad rabbiga ugu bixisaan qurbaan la gubo aawadiis. oo qurbaankiisa hadhuudhka ahuna waa inuu ahaadaa eefaah toban meelood loo dhigay labadiis meelood oo bur wanaagsan ah oo saliid lagu daray, kaasoo ah qurbaan dab lagu sameeyo oo rabbiga caraf udgoon u ah, oo qurbaankiisa cabniinka ahuna waa inuu ahaadaa khamri, kaasoo ah hiin afar meelood loo dhigay meesheed. oo waa inaydaan cunin kibis, ama hadhuudh duban, ama sabuullo cusub ilaa isla maalintaas, jeeraad keentaan qurbaankii ilaahiinna. kaasu weligiinba waa idiin qaynuun tan iyo ab ka ab meel kastoo aad deggan tihiinba. oo maalintii aad keenteen xidhmada qurbaanka la ruxruxo, oo ah maalinta ka dambaysa sabtida, waxaad ka tirsataan toddoba toddobaad oo kaamil ah. oo waxaad tirsataan konton maalmood ilaa maalinta ka dambaysa sabtida toddobaad, oo dabadeedna waxaad rabbiga u bixisaan qurbaan hadhuudh cusub ah. oo waa inaad rugihiinna ka keentaan laba kibsood oo ah qurbaan la ruxruxo, oo ah eefaah toban meelood loo dhigay labadiis meelood, oo waa inay bur ahaadaan, oo waa in khamiir lagu dubaa oo rabbiga loogu keenaa qurbaan midhaha ugu horreeya. oo waxaad kibista la keentaan toddoba wan oo yaryar oo aan iin lahayn oo wada gu jira, iyo dibi yar, iyo laba wan oo waaweyn, oo waa inay rabbiga u ahaadaan qurbaan la gubo, oo waxaad iyaga la keentaan qurbaankooda hadhuudhka ah iyo qurbaannadooda cabniinka ahba, kuwaasoo wada ah qurbaan dab lagu sameeyo oo rabbiga u ah caraf udgoon. oo waa inaad bixisaan orgi qurbaan dembi ah iyo laba wan oo yaryar oo gu jira oo ah allabari qurbaanno nabaadiino ah. oo wadaadku waa inuu rabbiga hortiisa qurbaan la ruxruxo iyaga ugula ruxruxaa kibista midhaha ugu horreeya oo raacda labada wan oo yaryar, oo iyagu quduus bay rabbiga u ahaan doonaan wadaadka aawadiis. oo isla maalintaas waa inaad naadisaan inuu shir quduus ah idiin jiri doono, oo waa inaydaan dharaartaas shuqul adag qaban, waayo, kaasu weligiinba waa idiin qaynuun tan iyo ab ka ab meel kastoo aad deggan tihiinba. oo markaad beeraha dhulkiiinna goosataan waa inaydaan dhammaan wada goosan midhaha ku yaal beertiinna geesaheeda, oo weliba waa inaydaan wada urursan xaaxaabka beer-goosadkiinna; waa inaad u daysaan miskiinka iyo shisheeyaha, waayo, aniga ayaa ah rabbiga ilaahiinna ah. markaasaa rabbigu muuse la hadlay oo wuxuu ku yidhi, dadka reer binu israa'iil la hadal, oo waxaad ku tidhaahdaa, bisha toddobaad maalinteeda kowaad waxay idiin ahaan doontaa nasasho weyn oo ah bu-unafuufid xusuus ah, iyo shir quduus ah, oo innaba waa inaydaan shuqul adag qaban, oo waa inaad rabbiga u bixisaan qurbaan dab lagu sameeyo. markaasaa rabbigu muuse la hadlay oo wuxuu ku yidhi, habase yeeshee bishan toddobaad maalinteeda tobnad waa maalinta kafaaraggudka. oo waa inay idiin ahaataa shir quduus ah, oo waa inaad nafihiinna dhibtaan; oo waa inaad rabbiga u bixisaan qurbaan dab lagu sameeyo. oo isla maalintaas waa inaydaan waxba shuqul qaban cayn kasta ha ahaadee, waayo, taasu

waa maalintii kafaaraggudka in kafaaraggud laydinku sameeyo rabbiga ilaahiinna ah hortiisa. oo qof kasta ha ahaadee kii aan maalintaas la dhibin, dadkiisa waa in laga gooyaa. oo qof kasta ha ahaadee kii maalintaas wax shuqul ah qabtaa cayn kastoo uu yahayba, qofkaas ayaan ka dhex baabbi'in doonaa dadkiisa. waa inaydaan innaba shuqul qaban cayn kastoo uu yahayba, oo kaasu weligiinba waa idiin qaynuun tan iyo ab ka ab meel kastoo aad deggan tihiinba. oo dharaartaasu waxay idiin ahaan doontaa sabti nasasho weyn leh, oo waa inaad nafihiinna dhibtaan. oo bisha maalinteeda sagaalaaad waa inaad dhawrtaan sabtiidiinna tan iyo fiid ilaa ka fiid. markaasaa rabbigu muuse la hadlay oo wuxuu ku yidhi, la hadal dadka reer binu israa'iil, oo waxaad ku tidhaahdaa, bishan toddobaad maalinteeda shan iyo tobnad waa iiddii waababka oo waa in toddoba maalmood rabbiga loo iidaa. maalinta kowaad waa inay shir quduus ah ahaataa, oo waa inaydaan innaba shuqul adag qaban. oo intii toddoba maalmood ah waxaad rabbiga u bixisaan qurbaan dab lagu sameeyo, oo maalinta siddeedaadna waa inay idiin ahaataa shir quduus ah, oo waa inaad rabbiga u bixisaan qurbaan dab lagu sameeyo, oo waa inaydaan innaba shuqul adag qaban, waayo, dharaartaasu waa shir quduus ah. kuwanu waa rabbiga iidihiisa la amray, oo ay tahay inaad naadisaan inay ahaadaan shirar quduus ah, oo waa inaad rabbiga u bixisaan qurbaan dab lagu sameeyo, kaasoo ah qurbaan la gubo, iyo qurbaan hadhuudh ah, iyo allabari, iyo qurbaanno cabniin ah, oo mid kastana maalintiisa ha la bixiyo. oo kuwaasu waa ka gooni sabtiyadii rabbiga iyo hadiyadihiinna oo waa ka gooni nidarradiinna oo dhan, oo waa ka gooni qurbaannadiinna ikhtiyaarka ah oo dhan ee aad rabbiga siisaan. habase yeeshee bisha toddobaad maalinteeda shan iyo tobnad, markaad midhaha dhulka soo urursataan, waa inaad intii toddoba maalmood ah rabbiga iidiisa dhawrtaan. maalinta kowaad waa inay ahaataa nasasho weyn, oo maalinta siddeedaadna waa inay ahaataa nasasho weyn. oo maalinta kowaad waxaad soo qaadataan midhaha dhirta wanaagsan, iyo laamo cawbaar ah, iyo dhir waaweyn laamaheed, iyo safsaafka durdurka, oo waa inaad rabbiga ilaahiinna ah hortiisa ku rayraysaan intii toddoba maalmood ah. oo sannadiiba toddoba maalmood waa inaad rabbiga iid u qabataan, oo kaasu waa qaynuun weligiisba idiin jira tan iyo ab ka ab; oo iiddaas waa inaad bisha toddobaad dhawrtaan. intii toddoba maalmood ah waa inaad waabab ku hoyataan, oo kulli reer binu israa'iilka waddaniga ah oo dhammu waa inay waabab ku hoydaan, si farkaniiinna dambe u ogaado inaan reer binu israa'iil waabab ku hoyiye markaan iyaga ka soo bixiyeey dalkii masar, waayo, aniga ayaa ah rabbiga ilaahiinna ah. oo muusena wuxuu reer binu israa'iil u sheegay iidihi rabbiga oo la amray.

24

markaasaa rabbigu muuse la hadlay oo wuxuu ku yidhi, waxaad reer binu israa'iil ku amartaa inay kuu keenaan saliid saafiya oo saytuun ah oo loo tumay laambadda, in laambad lagu shido had iyo goorba. oo

daaha markhaatiga dibaddiisa oo teendhada shirka gudaheeda ah haaruun waa inuu rabbiga hortiisa had iyo goorba ku hagaajiyaa tan iyo fiidkii iyo ilaa sub-axdii, oo kaasu waa inuu ahaadaa qaynuun weligiis idiin jiri doona tan iyo ab ka ab. oo isagu waa inuu had iyo goorba laambadaha ku kor hagaajiyaa laambadda saafiga ah oo rabbiga hortiisa taal. oo waa inaad bur soo qaadataa, oo aad ka dubtaa laba iyo toban xabbadood oo kibis ah, oo xabbaddiiba waa inuu eefaah toban meelood loo dhigo labadiis meelood ku jiraa. oo waa inaad laba saf u dhigtaa oo safkiiba waxaad ka dhigtaa lix xabbadood, oo waxaad saartaa miiska saafiga ah oo rabbiga hortiisa yaal. oo saf kastaba waxaad ku shubtaa foox saafi ah, si uu kibista ugu noqdo xusuus, kaasoo ah qurbaan rabbiga dab loogu sameeyo. oo isagu had iyo goorba sabti kasta waa inuu rabbiga hortiisa ku hagaajiyaa; waayo, kaasu wuxuu reer binu israa'iil u yahay axdi weligiis ah. oo kibistaas waxaa iska yeelan doona haaruun iyo wiilashiisa, oo waa inay meel daahir ah ku cunaan, waayo, taas isaga waa ugu wada quduusan tahay qurbaannada rabbiga ee dabka lagu sameeyo oo qaynuun weligiis ah loo amray. oo naag reer binu israa'iil ah wiilkeed, oo aabbihiis uu masri ahaa ayaa reer binu israa'iil dhex galay, oo wiilkii naagta reer binu israa'iil iyo nin reer binu israa'iil ah ayaa xerada dhexdeedii ku diriray. markaasaa naagtii reer binu israa'iil wiilkeedii magicii rabbiga caayay oo habaaraay, oo isagii waxaa loo keenay muuse. oo wiilkaas hooyadiis magaceedu wuxuu ahaa shelomiid ina dibrii, waxayna ahayd qabiilka daan. oo isagiina way xidheen ilaa xukunkiisu ka soo baxo afka rabbiga. markaasaa rabbigu muuse la hadlay oo wuxuu ku yidhi, kii caytamay xerada ka soo bixi, oo intii isaga maqashay oo dhammu gacmahooda madaxiisa ha kor saareen, oo dabadeedna ururka oo dhammu ha dhagxiyeen. oo waa inaad reer binu israa'iil la hadashaa oo waxaad ku tidhaahdaa, ku alla kii ilaahiisa caayaa waa inuu dembigiisa qaadaa. kii magaca rabbiga caaya sida xaqiiqada ah waa in la dilaa. ururka oo dhammu hubaal waa inay isaga dhagxiyaan, oo hadduu shisheeye yahay iyo hadduu waddani yahayba, markuu magaca rabbiga caayo waa in la dilaa. oo ku alla kii qof kale dila, sida xaqiiqada ah waa in la dilaa. oo ku alla kii neef xoolo ah dilaana waa inuu magaa, oo neef neef ku gudaa. oo haddii nin deriskiisa wax yeelo, wax alla wixii uu yeelay oo kale waa in isagana la yeelaa. jabniin jabniin ha ku mago, ilna il ha ku mago, iligna ilig ha ku mago, oo isagu siduu qofka wax u yeelay, saasoo kale isagana ha loo yeelo. oo kii neef xoolo ah dilaa waa inuu isagu magaa, kii qof dilase waa in isagana la dilaa. oo waa inaad sharci qudha u haysataan shisheeyaha iyo waddanigaba, waayo, aniga ayaa ah rabbiga ilaahiinna ah. markaasaa muuse la hadlay reer binu israa'iil, oo iyana waxay xerada ka soo bixiyeen kii caytamay, oo way dhagxiyeen. oo reer binu israa'iil waxay sameeyeen sidii rabbigu muuse ku amray.

markaasaa rabbigu muuse kula hadlay buur siinay oo wuxuu ku yidhi, reer binu israa'iil la hadal, oo waxaad ku tidhaahdaa, markaad gashaan dalka aan idin siinayo, waa in dalku sabti rabbiga u dhawraa. lix sannadood waa inaad beertaada beerataa, oo lix sannadoodna waa inaad beertaada canabka ah baarka ka jartaa, oo midhaheedana waa inaad soo xeraysataa. laakiinse sannadda toddobaad waa inay dhulka u ahaataa sabti nasasho weyn ah, oo taas waa sabti rabbiga loo dhawro, oo waa inadaan beertaada beeran, ama aadan beertaada canabka ah baarka ka jarin. oo sannaddaas wixii beertaada ka baxa iyagoo aan la beerin waa inadaan guran, oo canabkaaga aan la hagaajin midhihiis ka baxana waa inadaan urursan, waayo, sannaddaasu waa inay dhulka u ahaata nasasho weyn. oo dhulka sabtidiisu cunto bay idiin ahaan doontaa. adiga, iyo addoonkaaga, iyo addoontaada, iyo midiiinkaaga aad kiraysatay, iyo kan shisheeye kuu ah oo kula degganba, iyo xoolahaaga, iyo xayawaanka dalkaaga jooga oo dhan waxaa cunto u ahaan doona midhaha dalka iska baxa oo idil. oo waa inaad tirsataa toddoba sabtiyood oo sannado ah, taas waxa weeyaan toddoba meelood oo toddoba sannadood ah; oo toddoba sabtiyood oo toddoba sannadood ah wakhtigoodu wuxuu kuu ahaan doonaa sagaal iyo afartan sannadood. oo dabadeedna waa inaad bisha toddobaad maalinteeda tobnad buun dhawaajisaa, oo maalinta kafaaraggudka waa inaad dalkiinna oo dhan buun ka dhawaajisaan. oo waa inaad sannadda kontonaad quduus ka dhigtaan, oo dhammaan dadka dalka deggan oo dhan waxaad u naadisaan xorriyad, oo sannaddaasu waxay idiin ahaan doontaa wakhti yubillii ah; oo midkiin kastaa waa inuu ku noqdaa hantidiisii, oo midkiin kastaa waa inuu ku noqdaa qoladiisii. oo sannaddaas kontonaad wuxuu idiin ahaan doonaa wakhti yubillii ah, oo waa inaydaan waxba beeran, ama aydaan goosan wixii beertiinna iskood uga baxa, ama aydaan soo urursan canabka ka baxa geedcanabka oo aan la hagaajin. waayo, sannaddaasu waa wakhti yubillii ah, oo waa inay idiin ahaataa mid quduus ah; oo waxaad cuni doontaan midhaha berrinka iskood uga baxa. oo sannaddaas yubillii ah midkiin kastaa waa inuu ku noqdaa hantidiisii. oo haddaad deriskaaga wax ka iibisid, ama haddaad gacanta deriskaaga wax ka iibsatid, waa inaan midkiinna midka kale dulmin. oo sannadaha wakhtiga yubillii ah ka dambeeya siday tiradoodu tahay waa inaad deriskaaga wax uga iibsataa, oo isna wax ha kaaga iibiyo siday tahay sannadaha wax la goosto. oo waa inaad qiimaha u kor dhisaa sida sannaduhu u badan yihiin, oo waa inaad qiimaha u dhintaa sida sannaduhu u yar yihiin, waayo, isagu wuxuu wax kaaga iibin doonaa sida ay tahay tirada sannadaha wax la goosanayo. waa inaan midkiinna midka kale dulmin; laakiinse waxaad ka cabsataan ilaahiinna, waayo, aniga ayaa ah rabbiga ilaahiinna ah. haddaba sidaas daraaddeed waa inaad qaynuunnadaydaa yeeshaan, oo aad xukum-madaydana dhawrtaan oo yeeshaan, oo markaasaa dalka ammaan ku degganaan doontaan. oo dhulkuna wuxuu dhali doonaa midhihiisa, oo waxaad cuni

doontaan wax aad ka dheregtaan, oo dalkana ammaan baad ku degganaan doontaan. oo haddaad istidhaahdaan, bali maxaynu sannadda toddobaad cuni doonnaa? waayo, waxba ma aynu beeran doonno, oo soomana urursan doonno midhaheenna, markaas anigu sannadda lixaad ayaan barakadayda idiin amri doonaa, oo waxaa dhulka idiinka soo bixi doona midho saddex sannadood ku filan. oo sannadda siddeedaadna wax baad beeran doontaan, oo waxaad cuni doontaan midhihi hore, oo tan iyo ilaa aad midhaha sannadda sagaalaad soo xeraysataan waxaad iska cuni doontaan midhihi hore. oo dalkana waa inaydaan hanti weligeed ah u iibin, waayo, dalka aniga iska leh, oo idinna waxaad tihiiin shisheeyayaal iyo socoto ila jooga. oo dalka aad hantida u leedihiin oo dhan waxaad dhulka uga oggolaataan furasho. oo haddii walaalkaa miskiin noqdo oo uu hantidiisa qaar iibiyo, markaas xigaalkiisa ugu dhow ha yimaado, oo ha u furto wixii walaalkiis iibiyeey. oo nin hadduusan lahayn qof isaga u furta, laakiinse uu mar dambe helo wax ku filan inuu dhulkiisii ku soo furto, markaas ha tiriyi sannadaha la iibiyeey, oo waxa dheeraadka ah ha u celiyo ninkii uu ka iibiyeey; oo hantidiisii ha ku noqdo, laakiinse hadduusan soo ceshan karin, markaas wixii uu iibiyeey waxay ku sii jiri doonaan kii ka iibsaday gacantiisa tan iyo sannadda yubilii ah, oo sannadda yubiliiga ah ayaa waxaasu gacantiisa ka bixi doonaan, oo isna markaasuu hantidiisii ku noqon doonaa. oo qof hadduu iibiyo guri lagu hoydo oo magaalo deyr leh ku yaal, markaas intii sannad dhan ah wuu soo furan karaa gurigiisii uu iibiyeey, waayo, sannad dhan ah wuxuu xaq u leeyahay inuu soo furto. oo haddaan la soo furan intii sannad dhan ah, markaas gurigii magaalada deyran ku yiil waa inuu weligii hanti u ahaadaa qofkii iibsaday, oo tan iyo ab ka ab isagaa iska leh, oo sannadda yubilii ahna gacantiisa ka bixi maayo. laakiinse guryaha ku dhex yaal tuulooyinka aan lahayn deyr ku wareegsan ha lagu tiriyi beeraha duurka ku yaal, oo iyaga waa la soo furan karaa, oo sannadda yubilii ahna gacanta kii iibsaday way ka bixi doonaan. habase yeesh ee magaalooiyinka reer laawi saas ma aha, oo reer laawi mar kasta way soo furan karaan guryaha ku dhex yaal magaalooiyinka ay iyagu hantida u leeyihiin. oo mid reer laawi aha hadduu soo furto, markaas gurigii la iibiyeey iyo magaaladii hantidiisa ahaydba waxay bixi doonaan wakhtiga yubilii ah, waayo, guryaha ku dhex yaal magaalooiyinka reer laawi waa hantidooda oo ku dhex jirta reer binu israa'iil. laakiinse waa inaan la iibin bertiit ku talagaarka magaalooiyinkooda, waayo, taasuu waa hantidooda weligeed ah. oo haddii walaalkaa miskiin noqdo, oo intuu ku ag joogo masruufkiisa waayo, adigu waa inaad taageertaa, oo isagu waa inuu kuula degganaado sidii shisheeye iyo nin socoto ah. oo waa inaad isaga ka qaadan korsocod ama wax dheeraad ah toona, laakiinse ilaahaaga ka cabso, oo walaalkaa ha kula degganaado. oo waa inaadna lacagtaada korsocod ku deymin, ama aadan quudkaaga u siin si aad wax dheeraad ah kaga qaadatid. aniga ayaa ah rabbiga ilaahiinna ah oo dalkii masar idiinka soo bixiyeey inaan idin siiyo dalka kancaan oo aan ilaah idin noqdo aawadeed. oo haddii walaalkaa miskiin noqdo isagoo

kula jooga oo uu iska kaa iibiyo, waa inaad isaga ka dhigin inuu kuugu adeego sidii addoon oo kale, laakiinse waa inuu kuula joogaa sidii miidiin la kiraysto iyo sidii mid socoto ah, oo waa inuu kuu adeegaa tan iyo sannadda yubilii ah, oo dabadeedna ha kaa tago, isaga iyo carruurtiisaba, oo ha ku noqdo reerkiisii iyo hantidii awowayaashiis. waayo, iyagu waa addoommadaydii aan dalkii masar ka soo bixiyeey, oo waa inaan loo iibin sidii addoommo. waa inaad cadaadis ugu talin, laakiinse ilaahaaga ka cabso. oo ragga iyo dumarka addoommada ah oo aad lahaanaysaan waxaad ka iibsan doontaan quruumaha hareerahinna ku wareegsan. iyaga waa inaad ka iibsataan rag iyo dumar addoommo ah. oo weliba waxaad ka iibsataan shisheeyayaasha idin dhex deggan iyo reerahooda idinla joogaba, kuwaasoo ay dalkiinna ku dhaleen, oo waxay ahaan doonaan hantidii. oo iyaga waa inaad dhaxal uga dhigtaan carruurtiinna idinka dambaysa, si ay iyana hanti ahaan ugu haystaan; oo iyagu waa kuwa aad weligiin addoommo ka dhiganaysaan, laakiinse walaalihiinna reer binu israa'iil waa inaan midkiinna midka kale cadaadis ugu talin. oo haddii shisheeye ama socoto kula joogo uu taajir noqdo, oo walaalkaana uu agtiisa miskiin ku noqdo oo uu markaas iska iibiyo shisheeyaha ama socotada kula jooga amase shisheeyaha qoladiisii, markii la iibiyo dabadeed waa la soo furan karaa. walaalihiis mid ka mid aha waa soo furan karaa, ama adeerkiis ama ina-adeerkiis way soo furan karaan, amase midkii xigaal u dhow ah oo qoladiisa ugu waa soo furan karaa, amase isaga qudhiisu hadduu taajir noqdo waa isfuran karaa. isaga iyo kan isaga iibsaday waa inay tiriyaan sannadihii u dhexeeyey sannaddii uu iibsaday iyo sannadda yubilii ah, oo qiimihii iibka waa inuu ahaadaa si waafaqsan tiradii sannadaha, oo wakhtiguu la joogay waa inuu ahaadaa sida wakhtiga shaqaale la kiraysto. oo haddii sannado badan ay weli dhiman yihiin, inta ay yihiin oo kale iyaga ha uga celiyo qiimihii furashadiisa oo ha uga bixiyo lacagtii lagu iibsaday. laakiinse haddii sannado yaru ay ka dhiman yihiin sannadda yubilii ah, markaas waa inuu isaga la xisaabtamo, oo inta sannadihiisu ay yihiin oo kale waa inuu ka celiyaa qiimihii furashadiisa. oo waa inuu isaga ula joogaa sida shaqaale la kiraysto sannad ka sannad, oo isagu waa inuusan cadaadis hortaa ugaga talin. oo isaga haddaan sidan lagu soo furan, markaasuu sannadda yubilii ah bixi doonaa, isaga iyo carruurtiisaba. waayo, reer binu israa'iil anigay addoommo ii yihiin, oo iyagu waa addoommadaydii aan ka soo bixiyeey dalkii masar. aniga ayaa ah rabbiga ilaahiinna ah.

26

waa inaydaan sanamyo samaysan, ama aydaan qontsan ekaan la qoray amase tiir, oo waa inaydaan dalkiinna dhagax la qoray u dhex dhigin inaad u sujuuddaan, waayo, aniga ayaa ah rabbiga ilaahiinna ah. waa inaad iidahayga dhawrtaan, oo aad meeshayda quduuska ha maamuustaan, aniga ayaa rabbiga ah. haddaad qaynuunnadayda ku socotaan, oo aad amarradayda dhawrtaan oo yeeshaan, markaasaan roobkiinna idin siinayaa xilligiisa, oo

dhulkuna wuxuu dhali doonaa midhihiisa, dhirta durkuna midhahooday dhali doonaan. tumidda hadhuudhkiinnu waxay gaadhi doontaa guridda canabkiinna, guridda canabkuna waxay gaadhi doontaa ilaa wakhtiga beeridda, oo cuntadiinna ayaad cuni doontaan ilaa aad dheregtaan, oo dalkiinnana ammaan baad ku degganana doontaan. oo anigu waxaan dalka idinku siin doonaa nabaadiino, oo idinna waad iska jiifsan doontaan, oo waxba idinma cabsiin doonaan, oo anna dugaagga xun dalkiinna waan ka baabbi'in doonaa, oo seefuna dalkiinna innaba ma dhex mari doonto. oo idinku cadaawayaashiinnaad eryan doontaan, oo iyana hortinnay seef kaga baabbi'i doonaan. oo shan idinka ahu boqol nin bay eryan doonaan, oo boqol idinka ahuna toban kun oo nin bay eryan doonaan, oo cadaawayaashiinnuna hortinnay seef kaga baabbi'i doonaan. oo anigu waan idiin soo jeesan doonaa, waanan idin badin doonaa oo idin tarmin doonaa, oo axdigaygii aan idinla dhigtayna waan sii adkayn doonaa. oo waxaad kun doontaan midhihii hore oo aad wakhti dheer kaydsateen, oo waxaad soo bixin doontaan midhihii hore si aad kuwa cusub meel ugu heshaan. oo anna taambuuggaygaan idinka dhex dhisan doonaa, oo naftayduna idinma karhi doonto. oo dhexdiinnaan ku socon doonaa, oo ilaahiinnaan ahaan doonaa, oo idinkuna dadkaygaad ahaan doontaan. anigu waxaan ahay rabbiga ilaahiinna ah, oo idiinka soo bixiyey dalkii masar si aydaan u sii ahaan addoommadoodii. qataarradii harqoodkiinna waan idinka jebiyey, oo waxaan idinka dhigay inaad madaxfurnaan ku socotaan. laakiinse haddaad i dhegaysan weydaan, oo aydaan amarradan oo dhan wada yeelin, iyo haddaad qaynuunnadayda diiddaan, iyo haddii naftiinnu xukummadayda karahdo, oo aad amaradayda oo dhan wada yeeli weydaan, illowse aad igu axdi furtaan, markaasaan aniguna waxyaalahan idinku samayn doonaa. naxdin baan idinku soo dejin doonaa, taasoo ah baabbi'id iyo qandho indhaha idinka ridda oo naftana idinka dullaysa, oo abuurkiinnana waxtarla'aan baad u beeran doontaan, waayo, waxaa iska cuni doona cadaawayaashiinna. oo anna gees baan idinka noqon doonaa, oo cadaawayaashiinna hortooda baa laydinku layn doonaa, oo waxaa idiin talin doona kuwo idin neceb, waadna iska carari doontaan iyadoo aan ninna idin eryanayn. oo weliba haddaydnan waxyaalahaas daraaddood ii dhegaysan, haddana toddoba jeer oo kale ayaan dembiyadiinna aawadood idiin edbin doonaa. waanan jebin doonaa kibirka xooggiinna, oo samadiinnana waxaan ka dhigi doonaa sida bir oo kale, dhulkiinnana sida naxaas oo kale. oo xooggiinnuna waxtarla'aan buu idinkaga dhammaan doonaa, waayo, dhulkiinnu midho ma dhali doono, oo dhirta dalka ku taalna midho kama soo bixin doonaan. oo haddaad i sii caasisaan oo aydaan i dhegaysan, toddoba jeer oo kale ayaan belayao idiinku soo dejin doonaa siday dembiyadiinnu yihiin. oo waxaan dhexdiinna ku soo dayn doonaa dugaagga duurka, kuwaasoo carruurtiinna idinka dhifan doona, oo xoolihiinna baabbi'in doona, oo idin kala yarayn doona, oo jidadkiinnuna cidla bay noqon doonaan. oo weliba waxyaalahaas daraaddood haddaad edeb ku soo yeelan weydaan, laakiinse

aad i sii caasisaan, markaas aniguna gees baan idinka ahaan doonaa oo waan idin layn doonaa, xataa toddoba jeer ayaan dembiyadiinna aawadood idiin layn doonaa. oo waxaan idinku soo dejin doonaa seef idinka aargudda aanadii axdiga, oo magaalooiyinkiinna waad ku soo wada ururi doontaan, oo anna belayao waan idinku dhex ridi doonaa, markaasaa cadowga u gacangeli doontaan. oo markaas usha kibistiinna jebiyi, toban naagood ayaa kibistiinna isku foorno ku dubi doonta, oo haddana waxay kibistiinna idinku siin doonaan miisaan, oo kolkaad cuntaanna kama dhergi doontaan. oo haddaad waxyaalahaas oo dhan igu dhegaysan weydaan, illowse aad i sii caasisaan, markaasaan aniguna gees idinka ahaan doonaa, waanan xanaaqi doonaa, oo dembiyadiinna aawadoodna ayaan toddoba jeer oo kale idiin edbin doonaa. oo waxaad cuni doontaan hilibka wiilaashiinna, oo waxaad cuni doontaan hilibka gabdhihiinna. oo anigu meelihiinna sarsare waan dumin doonaa, oo sanamyadiinna qorraxdana waan wada baabbi'in doonaa, oo meydadkiinnana waxaan ku dul xoori doonaa meydka sanamyadiinna; oo naftayduna way idin karhi doontaa. oo magaalooiyinkiinna baabba' waan ka dhigi doonaa, oo meeshiinna quduuska ahna cidla waan ka dhigi doonaa, oo weliba carafta fooxiinna udgoon ma aan ursan doono. oo weliba dalkana cidla baan ka dhigi doonaa, oo cadaawayaashiinna dalka dhex degganuna taas way la yaabi doonaan. oo waxaan idinku kala dhex firdhin doonaa quruumaha, oo seef kag la' waan idinla daba geli doonaa, dalkiinnuna cidla buu noqon doonaa, oo magaalooiyinkiinnuna baabba' bay noqon doonaan. oo markaasaa dalku sabtiyadiisa ku raaxaysan doonaa intuu cidla yahay oo idinku aad joogtaan dalka cadaawayaashiinna oo dhan; oo wakhtigaas oo dhan dalku wuu iska nasan doonaa, oo wuxuu ku raaxaysan doonaa sabtiyadiisa. oo dalka intuu cidla yahay oo dhan wuu iska nasan doonaa, nasahadaas oo ah mid uusan sabtiyadiinna helin markaad degganaydeen. oo intii idinka hadhana waxaan qalbigooda ku ridi doonaa fulanimo, iyagoo dalalka cadaawayaashooda dhex jooga, oo sanqadha caleen dabaylu kaxaynayso ayaa iyaga eryan doonta, oo waxay uga carari doonaan sida qof seef uga cararo, oo iyadoo aan ninna eryanayn ayay iska daadan doonaan. oo iyagoo aan ninna eryanayn ayaa midkoodba midka kale ku turunturtoon doonaa sidii iyagoo seef ka baqanaya. oo innaba ma aad yeelan doontaan itaal aad cadaawayaashiinna isku hor taagtaan. waxaad ku dhex baabbi'i doontaan quruumaha, oo dalka cadaawayaashiinnuna waa idin dhammayn doonaa. oo intii idinka hadhana iyagoo dalka cadaawayaashiinna jooga ayay xumaatadooda u dulloobi doonaan, oo weliba xumaatooyinkii awowayaashoodna ayay u dulloobi doonaan. wayna qiran doonaan xumaatadoodii iyo xumaatadii awowayaashood, iyo xadgudubkii ay igu xadgudbeen, iyo weliba caasinimadii ay igu caasiyeen oo aan aawadeed iyaga gees uga noqday, oo aan dalkii cadaawayaashooda u geeyey. markaas hadday qalbigooda buuryoqabka ah hoosaysiiyaan, oo ay aqbalaan taqsiirta xumaatadooda, ayaan soo xusuusan doonaa axdigaygii aan yacquub la dhigtay, iyo weliba axdigaygii aan isxaaq la dhigtay, oo weliba

waxaan kaloo soo xusuusan doonaa axdigaygii aan ibraahim la dhigtay, oo dalkana waan soo xusuusan doonaa. oo iyagu dalka way ka tegi doonaan, oo wuxuu ku raaxaysan doonaa sabtiyadiisa intuu cidla yahay oo iyagu ay ka maqan yihiin oo dhan; oo iyaguna way aqbali doonaan taqsiirta xumaatadooda, maxaa yeelay, way diideen xukummaydaydii, oo naftooduna qaynuunnadayday karahday. laakiinse in kastoo ay saas sameeyeen anigu intay dalka cadaawayaashooda joogaan oo dhan iyaga diidi maayo, karhina maayo, wada baabbi'inna maayo, oo axdigaygii aan la dhigtay jebin maayo, waayo, aniga ayaa ah rabbiga ilaahooda ah. laakiinse iyaga daraaddood ayaan u xusuusan doonaa axdigii aan la dhigtay awoowaayaashood, kuwaasoo aan, iyadoo ay quruumuhu u jeedaan, dalkii masar uga soo bixiyeey si aan iyaga ilaah ugu ahaado, waayo, aniga ayaa rabbiga ah. kuwaasu waa qaynuunnadii iyo xukumadii iyo sharciyadii uu rabbigu u dhexaysiiyey isaga qudhiisa iyo reer binu israa'iil oo uu muuse ugu soo dejiyey buur siinay.

27

markaasaa rabbigu muuse la hadlay oo wuxuu ku yidhi, dadka reer binu israa'iil la hadal oo waxaad ku tidhaahdaa, haddii nin nidar galo, qofafka waa inay rabbiga ugu ahaadaan sidaad ugu qiimaysa. oo inta labka ah oo jirta labaatan sannadood iyo ilaa lixdan sannadood qiimayntooda aad qiimayso waa inay ahaataa konton sheqel oo lacag ah oo le'eg sheqelka meesha quduuska ah. oo qofku hadduu dhaddig yahayna markaas qiimayntaada ha ahaato soddon sheqel. oo qofku hadduu shan sannadood jiro iyo ilaa labaatan sannadood, markaas kii lab waxaad ku qiimaysaa labaatan sheqel, oo tii dhaddigna waxaad ku qiimaysaa toban sheqel. oo haddii qofku jiro bil iyo ilaa shan sannadood, markaas qofkii lab waxaad ku qiimaysaa shan sheqel oo lacag ah, tii dhaddigna waxaad ku qiimaysaa saddex sheqel oo lacag ah. oo haddii qofku lixdan jir yahay amase ka sii weyn yahay, hadduu lab yahay waxaad ku qiimaysaa shan iyo toban sheqel, hadduu dhaddig yahayna waxaad ku qiimaysaa toban sheqel. laakiinse qofku hadduu ka miskiinsan yahay intaad ku qiimaysay, markaas waa in la soo taagaa wadaadka hortiisa, oo wadaadku waa inuu qiimeeyaa, oo qofkii nidarka galay intuu awoodo waa in wadaadku ku qiimeeyaa. oo neef rabbiga qurbaan loogu bixiyo hadduu yahayna, wax alla wixii qofi rabbiga saas ugu bixiyaa quduus bay ahaan doonaan. oo isagu waa inuusan doorin, ama waa inuusan neef fiican mid xun ku beddelin, ama neef xun mid fiican ku beddelin, oo hadduu neef neef kale ku beddelo, markaas neefkii hore iyo kii lagu beddelayba waa inay quduus wada ahaadaan. oo neefku hadduu yahay neef nijaas ah oo aan rabbiga qurbaan loogu bixin, markaas isagu neefka ha soo taago wadaadka hortiisa, oo wadaadku ha qiimeeyo, hadduu xun yahay iyo hadduu fiican yahayba, oo adiga wadaadka ahu intii aad ku qiimaysay waa inay ahaataa. laakiinse isagu hadduu doonayo inuu furto, waa inuu ku sii daraa intii aad ku qiimaysay oo shan meelood loo dhigay meesheed. oo haddii qof doonayo inuu gurigiisa

quduus uga dhigo rabbiga, markaas wadaadku waa inuu qiimeeyaa hadduu xun yahay iyo hadduu fiican yahayba, oo sidii wadaadku ku qiimeeyo ha ahaato. oo kii quduus ka dhigay hadduu doonayo inuu gurigiisii soo furto, markaas ha ku sii daro lacagtii aad ku qiimaysay oo shan meelood loo dhigay meesheed, markaas isagaa lahaan doona. oo haddii nin doonayo inuu rabbiga quduus uga dhigo qaar ka mid ah beertuu leeyahay, markaas waxaad ku qiimaysaa inta abuurkeedu dhan yahay; xomeer muggiis oo shaciir abuur ah waa in lagu qiimeeyaa konton sheqel oo lacag ah. oo beertiisa hadduu quduus ka dhigo oo uu ka bilaabo sannadda yubilii ah, markaas intaad ku qiimaysay ha ahaato. laakiinse hadduu beertiisa quduus ka dhigo sannadda yubilii ah dabadeed, markaas wadaadku waa inuu lacagta u xisaabaa intay yihiin sannadaha ka dhiman sannadda yubilii ah, oo intaad ku qiimaysayna waa in wax laga sii dhimaa. oo kii beerta quduus ka dhigay hadduu doonayo inuu soo furto markaas waa inuu ku sii daraa lacagtii aad ku qiimaysay oo shan meelood loo dhigay meesheed, oo dabadeedna mar labaad buu mulkin doonaa. laakiinse hadduusan doonayn inuu beerta soo furto, ama hadduu beerta nin kale ka iibiyey, markaas mar dambe waa inaan la soo furan, laakiin beertu markay wareegto sannadda yubilii ah, waxay quduus u ahaan doontaa rabbiga sidii beer isaga loo soocay, hantideedana waxaa yeelan doona wadaadka. oo hadduu rabbiga quduus uga dhigo beer uu soo iibsaday oo aan ahayn beerta hantidiisa ah, markaas wadaadku waa inuu xisaabaa qiimihii aad ku qiimaysay tan iyo sannadda yubilii ah, oo isla maalin-taas isagu waa inuu wixii aad beerta ku qiimaysay u bixiyaa sida wax rabbiga quduus u ah. oo sannadda yubilii ahna beertu waxay u noqon doontaa kii laga soo iibsaday, kaasoo ah kii dhulka hanti u leh. oo waxa aad wax ku qiimayso oo dhammu waa inay waafaqsanaadaan sheqelka meesha quduuska ah, oo sheqelku waa inuu ahaadaa labaatan geeraah. laakiinse xayawaanka curadkooda rabbiga gooni ahaanta loogu soocay ninna waa inuusan quduus ka dhigin, hadduu dibi yahay iyo hadduu ido yahayba, waayo, waxaa iska leh rabbiga. oo hadduu yahay neef nijaas ah markaas isagu waa inuu ku furtaa intii aad ku qiimaysay, oo weliba waa inuu ku sii daraa intaas oo shan meelood loo dhigay meesheed, oo haddaan la soo furanna waa in lagu iibiyaa intii aad ku qiimaysay. habase yeeshee wixii gooni loo sooco, oo qof waxyaalihiiisa oo dhan rabbiga uga sooco, had-day waxaasu yihiin qof, ama neef, ama beerta hantidiisa ah, waa inaan innaba la iibin ama la furan, waayo, wax kasta oo gooni loo sooco waa wax rabbiga ugu wada quduusan. oo qof alla qofkii gooni loo sooco oo dadka laga sooco oo dhan waa inaan innaba la soo furan, laakiinse hubaal waa in la dilaa. oo meeltobnaadka waxa dalka ka baxa oo dhan hadday yihiin dhulka iniinihiisa ama hadday yihiin midhaha dhirtaba, rabbigaa iska leh, oo waa wax rabbiga quduus u ah. oo haddii qof doonayo inuu wax meeltobnaadkiisii ah furto waa inuu ku daraa waxaas oo shan meelood loo dhigay meesheed. oo kulli meeltobnaadka lo'da ah ama kan adhiga ah oo dhan, wax alla wixii lagu tiriyoo ee hoos maro usha adhiijirka,

meeltobnaadku waa inuu rabbiga quduus u ahaadaa.
oo neefkaasu inuu xun yahay iyo inuu fiican yahay,
isagu waa inuusan kala habsan, waana inuusan bed-
delin, oo kolnaba hadduu beddelo, markaas isagii iyo
kii lagu beddelayba waa inay quduus wada ahaadaan
ee aan la soo furan. kuwanu waa amarradii rabbigu
muuse kaga amray buur siinay oo uu reer binu is-
raa'iil ugu soo dhiibay.

rabbigu wuxuu muuse kula hadlay cidladii siinay, isagoo ku jira teendhadii shirka, bishii labaad maalin-teedii kowaad, oo ah sannaddii labaad oo ay dalkii masar ka soo baxeen dabadeed, oo wuxuu ku yidhi, shirka reer binu israa'iil oo dhan u soo tiriya qolo qolo iyo reer reer, sida ay tirada magacyadoodu tahay, nin kasta madax madax u tiriya. oo waxaad tirisaa intii labaatan sannadood jirta iyo intii ka sii weyn. inta reer binu israa'iil oo dagaal u bixi karta oo dhan adiga iyo haaruun waa inaad koox koox u tirisaan. oo waa inuu idinla jiraa qabiil kasta nin ka mid ah oo reerka aabbihiis madax u ah. oo nimanka isla kiin taagi doona magacyadooduna waa kuwan: reer ruubeen waxaa ka iman eliiisuur ina shedeeyuur. reer simecoonna waxaa ka iman shelumii'eel ina suuriishadday. reer yahuudahna waxaa ka iman naxshoon ina cammiinaadaab. reer isaakaarna waxaa ka iman netaneel ina suucaar. reer sebulunna waxaa ka iman elii'aab ina xeelon. oo kuwa reer yuusufna waxaa reer efrayim ka iman eliishaamaac ina cammiihuud: oo waxaa reer manaseh ka iman gamalii'eel ina fedaahsuur. oo reer benyaamiinna waxaa ka iman abiidaan ina gidconii. oo reer daanna waxaa ka iman axiiceser ina cammiishadday. oo reer aasheerna waxaa ka iman fagcii'eel ina cokraan. oo reer gaadna waxaa ka iman eliyaasaaf ina decuu'eel. oo reer naftaalina waxaa ka iman axiirac ina ceynaan. kuwanu waa kuwa shirka looga yeedhay oo amiirro u ahaa qabiilooyinka aabbayaashood, oo waxay ahaayeen madaxdii kumanyaalka reer binu israa'iil. markaasaa muuse iyo haaruun waxay kaxaysteen nimankaas la magacaabay, oo shirkii oo dhan ayay isu soo ururiyeen bishii labaad maalin-teedii kowaad, oo waxay u soo abtirsadeen qolo qolo iyo reer reer, oo ay madax madax u tiriyeen sida tirada magacyadoodu ay ahayd intii labaatan sannadood jirtay iyo intii ka sii weynaydba. oo muusena wuxuu iyagii cidlada siinay ugu tiriyeen sidii rabbigu ku amray. oo reer ruubeen oo ahaa curadkii israa'iil farcankoodii, qolo qolo iyo reer reer, sidii ay tirada magacyadoodu ahayd markii madax madax loo tiriyeen, nin kasta oo labaatan sannadood jiray iyo intii ka sii weynaydba, in alla intii dagaal u bixi kartay oo dhan, intii iyaga laga tiriyeen oo ahayd qabiilka reer ruubeen waxay ahaayeen lix iyo afartan kun iyo shan boqol. oo reer simecoon farcankoodii, qolo qolo iyo reer reer, kuwii iyaga laga tiriyeen sidii ay tirada magacyadoodu ahayd markii madax madax loo tiriyeen, nin kasta oo labaatan sannadood jiray iyo intii ka sii weynaydba, in alla intii dagaal u bixi kartay oo dhan, intii iyaga laga tiriyeen oo ahayd qabiilka reer simecoon waxay ahaayeen sagaal iyo konton kun iyo saddex boqol. oo reer gaadna farcankoodii, qolo qolo iyo reer reer, sidii ay tirada magacyadoodu ahayd, intii labaatan sannadood jirtay iyo intii ka sii weynaydba, in alla intii dagaal u bixi kartay oo dhan, intii iyaga laga tiriyeen oo ahayd qabiilka reer gaad waxay ahaayeen shan iyo afartan kun iyo lix boqol iyo konton. oo reer yahuudahna farcankoodii, qolo qolo iyo reer reer, sidii ay tirada magacyadoodu ahayd, intii labaatan sannadood jirtay iyo intii ka sii weynaydba, in alla intii dagaal u bixi kartay oo dhan,

intii iyaga laga tiriyeen oo ahayd qabiilka reer yahuudah waxay ahaayeen afar iyo toddobaatan kun iyo lix boqol. oo reer isaakaarna farcankoodii, qolo qolo iyo reer reer, sidii ay tirada magacyadoodu ahayd, intii labaatan sannadood jirtay iyo intii ka sii weynaydba, in alla intii dagaal u bixi kartay oo dhan, intii iyaga laga tiriyeen oo ahayd qabiilka reer isaakaar waxay ahaayeen afar iyo konton kun iyo afar boqol. oo reer sebulunna farcankoodii, qolo qolo iyo reer reer, sidii ay tirada magacyadoodu ahayd, intii labaatan sannadood jirtay iyo intii ka sii weynaydba, in alla intii dagaal u bixi kartay oo dhan, intii iyaga laga tiriyeen oo ahayd qabiilka reer sebulun waxay ahaayeen toddoba iyo konton kun iyo afar boqol. oo kuwa reer yuusuf oo ahaa reer efrayim farcankoodii, qolo qolo iyo reer reer, sidii ay tirada magacyadoodu ahayd, intii labaatan sannadood jirtay iyo intii ka sii weynaydba, in alla intii dagaal u bixi kartay oo dhan, intii iyaga laga tiriyeen oo ahayd qabiilka reer efrayim waxay ahaayeen afartan kun iyo shan boqol. oo reer manasehna farcankoodii, qolo qolo iyo reer reer, sidii ay tirada magacyadoodu ahayd, intii labaatan sannadood jirtay iyo intii ka sii weynaydba, in alla intii dagaal u bixi kartay oo dhan, intii iyaga laga tiriyeen oo ahayd qabiilka reer manaseh waxay ahaayeen laba iyo soddon kun iyo laba boqol. oo reer benyaamiinna farcankoodii, qolo qolo iyo reer reer, sidii ay tirada magacyadoodu ahayd, intii labaatan sannadood jirtay iyo intii ka sii weynaydba, in alla intii dagaal u bixi kartay oo dhan, intii iyaga laga tiriyeen oo ahayd qabiilka reer benyaamiin waxay ahaayeen shan iyo soddon kun iyo afar boqol. oo reer daanna farcankoodii, qolo qolo iyo reer reer, sidii ay tirada magacyadoodu ahayd, intii labaatan sannadood jirtay iyo intii ka sii weynaydba, in alla intii dagaal u bixi kartay oo dhan, intii iyaga laga tiriyeen oo ahayd qabiilka reer aasheerna farcankoodii, qolo qolo iyo reer reer, sidii ay tirada magacyadoodu ahayd, intii labaatan sannadood jirtay iyo intii ka sii weynaydba, in alla intii dagaal u bixi kartay oo dhan, intii iyaga laga tiriyeen oo ahayd qabiilka reer daan waxay ahaayeen laba iyo lixdan kun iyo toddoba boqol. oo reer aasheerna farcankoodii, qolo qolo iyo reer reer, sidii ay tirada magacyadoodu ahayd, intii labaatan sannadood jirtay iyo intii ka sii weynaydba, in alla intii dagaal u bixi kartay oo dhan, intii iyaga laga tiriyeen oo ahayd qabiilka reer aasheer waxay ahaayeen kow iyo afartan kun iyo shan boqol. oo reer naftaalina farcankoodii, qolo qolo iyo reer reer, sidii ay tirada magacyadoodu ahayd, intii labaatan sannadood jirtay iyo intii ka sii weynaydba, in alla intii dagaal u bixi kartay oo dhan, intii iyaga laga tiriyeen oo ahayd qabiilka reer naftaali waxay ahaayeen saddex iyo konton kun iyo afar boqol. kuwaasu waa kuwii la tiriyeen, oo ay tiriyeen muuse iyo haaruun iyo amiirradii reer binu israa'iil oo laba iyo toban nin ahaa oo midkood kastaba loo soocay reerkii aabbihiis. haddaba intii reer binu israa'iil oo dhan ee reer-ihi aabbayaashood laga tiriyeen, intii labaatan sannadood jirtay iyo intii ka sii weynaydba, in alla intii dagaal u bixi kartay oo dhan oo reer binu israa'iil dhex joogtay, xataa intii la tiriyeen oo dhammu waxay ahaayeen lix boqol iyo saddex kun, iyo shan boqol iyo konton. laakiinse qabiilkii reer laawi reer reer looma tirin. waayo, rabbigu waa la hadlay muuse oo wuxuu ku yidhi, qabiilka reer laawi oo keliya waa inaad tirin, oo reer binu israa'iilna waa inaad tiradooda ku dhex darin, laakiinse reer laawi waxaad u doorataa

inay u taliyaan taambuugga maragga, iyo alaabiisa oo dhan, iyo waxa uu isagu leeyahay oo dhan. iyagu waa inay taambuugga iyo alaabiisa oo dhan sidaan, oo ay u adeegaan, oo ay taambuugga hareerhiisa degaan. oo markii taambuuggu hor u dhaqaaqayo reer laawi waa inay furaan, markii taambuugga la dhisayona reer laawi waa inay dhisaan, oo shisheeyihii u soo dhowaadana waa in la dilaa. oo reer binu israa'iilna markay teendhooyinkooda dhistaan, nin waluba tiisa xeradiisa ha ka dhisto, oo nin waluba calankiisa ha uga ag dhisto sida ciidammadoodu yihiin. laakiinse reer laawi waa inay teendhooyinkooda ka dhistaan taambuugga maragga hareerhiisa, si aan cadho ugu soo degin shirka reer binu israa'il; oo reer laawi waa inay u taliyaan taambuugga maragga. oo reer binu israa'il sidaasay yeeleen; oo sidii rabbigu muuse ku amray oo dhan ayay wada yeeleen.

2

markaasaa rabbigu la hadlay muuse iyo haaruun, oo wuxuu ku yidhi, reer binu israa'il waa in nin waluba teendhadiisa ka ag dhista calankiisa, iyagoo ag jooga bandiiradihii reerka aabbahood, oo waa inay teendhooyinkooda ka dhistaan meel teendhada shirka ka hor jeedda oo hareeraheeda ah. oo kuwa ka dhistaa xagga bari dhanka qorrax ka soo baxa waa inay ahaadaan kuwa calanka xerada reer yahuudah sida ciidammadoodu yihiin, oo amiirka reer yahuudahna waa inuu ahaadaa naxshoon ina cammiinaadaab. oo ciidankiisii kuwii laga tiriyey waxay ahaayeen afar iyo toddobaatan kun iyo lix boqol. oo kuwa ku xiga oo agtiisa ka dhistaana waa inay ahaadaan qabiilka reer isaakaar, oo amiirka reer isaakaarna waa inuu ahaadaa netaneel ina suucaar. oo ciidankiisii kuwii laga tiriyey waxay ahaayeen afar iyo konton kun iyo afar boqol. qabiilka reer sebulunna, oo amiirka reer sebulunna waa inuu ahaadaa elii'aab ina xeelon. oo ciidankiisii kuwii laga tiriyeyna waxay ahaayeen toddoba iyo konton kun iyo afar boqol. oo kulli intii xerada reer yahuudah laga tiriyey oo dhammu waxay ahaayeen boqol iyo lix iyo siddeetan kun iyo afar boqol, siday ciidammadoodu yihiin, oo iyagu waa inay marka hore baxaan. oo xagga koonfureedna waa inuu ahaadaa calanka xerada reer ruubeen, siday ciidammadoodu yihiin, oo amiirka reer ruubeenna waa inuu ahaadaa elisuur ina shedeeyuur. oo ciidankiisii kuwii laga tiriyey waxay ahaayeen lix iyo afaratan kun iyo shan boqol. oo kuwa ku xigana waa inay ahaadaan qabiilka reer simecoon. oo amiirka reer simecoonna waa inuu ahaadaa shelumi'eel ina suuriishadday. oo ciidankiisii kuwii laga tiriyey waxay ahaayeen sagaal iyo konton kun iyo saddex boqol. qabiilka reer gaadna, oo amiirka reer gaadna waa inuu ahaadaa eliyaasaf ina recuu'eel. oo ciidankiisii kuwii laga tiriyey waxay ahaayeen shan iyo afaratan kun iyo lix boqol iyo konton. oo kulli intii xeradii reer ruubeen laga tiriyey waxay ahaayeen boqol iyo kow iyo konton kun iyo afar boqol iyo konton, siday ciidammadoodu ahaayeen. oo iyana waa inay marka labaad baxaan. dabadeedna teendhada shirku waa inay baxdaa, iyadoo kooxda reer laawi ku dhex jirta kooxaha kale, oo siday u degaan waa inay u baxaan,

nin kasta oo meeshiis ku jira oo calankooda ag jooga. oo dhanka galbeedna waa inuu ahaadaa calanka xerada reer efrayim siday ciidammadoodu yihiin, oo amiirka reer efrayimna waa inuu ahaadaa eliishaamaac ina cammiihuud. oo ciidankiisii kuwii laga tiriyey waxay ahaayeen afaratan kun iyo shan boqol. oo qabiilka reer manaseh waa inuu ku xigaa; oo amiirka reer manasehna waa inuu ahaadaa gamalii'eel ina fedaahsuur. oo ciidankiisii kuwii laga tiriyey waxay ahaayeen laba iyo soddon kun iyo laba boqol. qabiilkii reer benyaamiinna, oo amiirka reer benyaamiinna waa inuu ahaadaa abiidaan ina gidconii. oo ciidankiisii kuwii laga tiriyey waxay ahaayeen shan iyo soddon kun iyo afar boqol. oo kulli intii xerada reer efrayim laga tiriyey waxay ahaayeen boqol iyo siddeetan kun iyo boqol, siday ciidammadoodii ahaayeen. oo iyana waa inay marka saddexaad baxaan. oo dhanka woqooyina waa inuu ahaadaa calanka xerada reer daan siday ciidammadoodu yihiin, oo amiirka reer daanna waa inuu ahaadaa axiceser ina cammiishadday. oo ciidankiisii kuwii laga tiriyey waxay ahaayeen laba iyo lixdan kun iyo toddoba boqol. oo qabiilka reer aasheer waa inuu ku xigaa, oo amiirka reer aasheerna waa inuu ahaadaa fagcii'eel ina cokraan. oo ciidankiisii kuwii laga tiriyey waxay ahaayeen kow iyo afaratan kun iyo shan boqol. qabiilkii reer naftaalina, oo amiirka reer naftaalina waa inuu ahaadaa axiirac ina ceynaan. oo ciidankiisii kuwii laga tiriyey waxay ahaayeen saddex iyo konton kun iyo afar boqol. oo kulli intii xerada reer daan laga tiriyey waxay ahaayeen boqol iyo toddoba iyo konton kun iyo lix boqol. oo iyagu waa inay baxaan marka ugu dambaysa, iyagoo calammadooda ag jooga. kuwaasu waa intii laga tiriyey reer binu israa'il siday reerhoodu ahaayeen. kulli intii xerooyinka laga tiriyey sidii ciidammadoodii ahaayeen waxay ahaayeen lix boqol iyo saddex kun iyo shan boqol iyo konton. laakiinse reer laawi laguma tirin reer binu israa'il, waayo, sidaas ayaa rabbigu muuse ku amray. sidaasay reer binu israa'il yeeleen, oo kulli wixii rabbigu muuse ku amray, sidaasay dhammaan uga ag dhiseen calammadoodii, oo sidaasay ugu bexeen siday qoladoodii iyo reerhoodii ahaayeen.

3

haddaba kuwanu waxa weeye farcammadii haaruun iyo muuse waagii rabbigu muuse kula hadlay buur siinay. oo kuwanu waa wiilashii haaruun magacyadoodii, naadaab oo curadkii ahaa, iyo abihuu, iyo elecaasaar, iyo iitaamaar. kuwaasu waa wiilashii haaruun magacyadoodii, oo waa wadaaddadii la subkay oo uu gooni uga dhigay inay adeegaan shuulka wadaadnimada. naadaab iyo abihuu waxay ku dhinteen rabbiga hortiiisa, markay dab qalaad ku bixiyeen rabbiga hortiiisa iyagoo cidlada siinay jooga, oo iyagu carruurna ma ay lahayn. markaasay elecaasaar iyo iitaamaar shuulkii wadaadnimada kaga adeegi jireen aabbahood haaruun hortiiisa. kolkaasaa rabbigu muuse la hadlay oo wuxuu ku yidhi, qabiilka reer laawi soo dhowee oo wadaadka haaruun hortiiisa keen inay isaga u adeegaan. oo iyagu waa inay amarkiisa iyo amarka shirka oo dhan ku yeelaan

teendhada shirka horteeda si ay hawsha taambuugga u sameeyaan. oo waa inay dhawraan alaabta teendhada shirka oo dhan, iyo amarka reer binu israa'iil, si ay hawsha taambuugga u sameeyaan. oo adigu waa inaad reer laawi siisaa haaruun iyo wiilashiisaba, oo iyaga dhamaantood waa la siiyey reer binu israa'iil aawadood. oo waa inaad haaruun iyo wiilashiisa doorataa, oo iyagu waa inay dhawraan wadaadnimadooda, oo shisheeyihii u soo dhowaadana waa in la dilaa. markaasaa rabbigu muuse la hadlay oo wuxuu ku yidhi, oo bal eeg, anna waxaan reer laawi kala dhex baxay reer binu israa'iil intii aan ka qaadan lahaa curadyada reer binu israa'iil ee maxalka furta oo dhan, oo reer laawi waxay ahaanayaan kuwaygii, waayo, curadyada oo dhan anigaa iska leh. maaliintii aan curadyadii masar oo dhan wada laayay ayaan quduus ka wada dhigatay curadyada reer binu israa'iil, dad iyo duunyoba, oo iyagu kuwaygay ahaanayaan, waayo, aniga ayaa rabbiga ah. oo haddana rabbigu wuxuu muuse kula hadlay cidlada siinay, oo wuxuu ku yidhi, reer laawi oo dhan u soo wada tiri reer reer iyo qolo qolo. nin kasta oo bil jira ama ka sii weyn waa inaad tirisaa. markaasaa muuse iyagii u tiriyeey sidii eraygii rabbigu ahaa oo uu isaga ugu amray. kuwanu waxay ahaayeen wiilashii laawi magacyadoodii: gershoon, iyo qohaad, iyo meraarii. oo kuwanuna waa magacyadii wiilashii gershoon siday qolooyinkoodu yihiin, libnii iyo shimcii. oo wiilashii qohaad siday qolooyinkoodu yihiin waa camraam, iyo isehaar, iyo xebroon, iyo cusii'eel. oo wiilashii meraariina siday qolooyinkoodu yihiin waa maxlii iyo mushii, kuwanu waa qolooyinkii reer laawi siday reerahoodu yihiin. oo gershoon waxaa ka soo farcamay reer libnii iyo reer shimcii, kuwaasu waa qolooyinkii reer gershoon. oo kuwii iyaga laga tiriyeey siday ahayd tiradii kuwii lab ahaa oo dhan, intii bil jirtay ama ka sii weynayd, kulli intoodii la tiriyeey waxay ahaayeen toddoba kun iyo shan boqol. oo reer gershoon qolooyinkoodii waa inay taambuugga dabadiisa xagga galbeedka teendhooyinkooda ka dhistaan. oo amiirka reer gershoonna waa inuu ahaadaa eliyaasaaf ina laa'eel. oo reer gershoonna waa inay teendhada shirka ugu taliyaan taambuuga, iyo teendhada, iyo dedkeeda, iyo daaha iridda teendhada shirka, iyo barxadda daahyadeeda, iyo daaha iridda barxadda oo taambuugga iyo meesha allabariga ku wareegsan iyo xadhkiihi hawsha lagu qabto oo dhan. oo qohaadna waxaa ka soo farcamay reer camraam, iyo reer isehaar, iyo reer xebroon, iyo reer cusii'eel; kuwaasu waa qolooyinkii reer qohaad. siday ahayd tiradii kuwii lab ahaa oo dhan intii bil jirtay ama ka sii weynayd waxay ahaayeen siddeed kun iyo lix boqol, oo waxay u taliyeen meesha quduuska ah. oo qolooyinka reer qohaad waa inay taambuugga dhankiisa koonfureed teendhooyinkooda ka dhistaan. oo amiirka reer qohaadna waa inuu ahaadaa eliyaasaaf ina cusii'eel. oo iyana waxay u talin doonaan sanduuga, iyo miiska, iyo laambadda, iyo meelaha allabariga, iyo weelasha meesha quduuska ah oo ay ku adeegaan, iyo daaha, iyo hawsha oo dhan. oo elecaasaar ina wadaadka haaruun waa inuu ahaadaa amiirka amiirrada reer laawi, oo wuxuu korka ka ilaalin doonaa kuwa u taliya meesha quduuska ah.

oo meraariina waxaa ka soo farcamay reer maxlii iyo reer mushii, kuwaasu waa qolooyinkii reer meraarii. oo kuwadii loo tiriyeey siday ahayd tiradii kuwii labka ahaa oo dhan, intii bil jirtay ama ka sii weynayd, waxay ahaayeen lix kun iyo laba boqol. oo qabiilka reer meraarii amiirkoodii wuxuu ahaa surii'eel ina abixayil, oo iyana waa inay taambuugga dhankiisa woqooyi teendhooyinkooda ka dhistaan. oo reer meraarii waxaa loo amray inay u taliyaan taambuugga looxyadiisa, iyo ulihiisa gudban, iyo tiirarkiisa, iyo saldhigyadiisa, iyo alaabtiisa oo dhan, iyo hawshiisa oo dhan, iyo tiirarka barxadda ku wareegsanna, iyo saldhigyadooda, iyo musaamiirtooda iyo xadhkahooda. oo kuwa teendhooyinkooda ka dhista taambuugga xaggiisa bari iyo teendhada shirka horteeda xagga qorrax ka soo baxa waa inay ahaadaan muuse iyo haaruun iyo wiilashiisa, oo waxay reer binu israa'iil ugu talinayaan meesha quduuska ah; oo shisheeyaha u soo dhowaadana waa in la dilaa. oo kulli intii reer laawi ah ee la tiriyeey, oo muuse iyo haaruun ay qolo qolo ugu tiriyeen amarkii rabbiga, kuwii lab ahaa oo dhan oo bil jiray ama ka sii weynaa, waxay ahaayeen laba iyo labaatan kun. markaasaa rabbigu wuxuu muuse ku yidhi, tiri curadyada labka ah oo reer binu israa'iil oo dhan, intii bil jirta ama ka sii weyn, oo magacyadooda ku soo xisaab. oo waa inaad ii qaaddaa reer laawi intii aad ii qaadi lahayd curadyada reer binu israa'iil oo dhan, oo waa inaad xoolaha reer laawina ii qaaddaa intii aad ii qaadi lahayd curadyada xoolaha reer binu israa'iil oo dhan, waayo, aniga ayaa rabbiga ah. markaasaa muuse curadyadii reer binu israa'iil oo dhan u tiriyeey sidii rabbigu ugu amray. oo curadyadii labka ahaa oo dhammu, sidii tirada magacyadoodu ahayd, intii bil jirtay ama ka sii weynayd, kuwii iyaga laga soo tiriyeey waxay ahaayeen laba iyo labaatan kun iyo laba boqol iyo saddex iyo toddobaatan. markaasaa rabbigu muuse la hadlay, oo wuxuu ku yidhi, reer laawi ii qaad intii aad ii qaadi lahayd curadyada reer binu israa'iil oo dhan, oo xoolaha reer laawina ii qaad intii aad ii qaadi lahayd xoolaha reer binu israa'iil, oo reer laawi kuwaygay ahaanayaan, waayo, aniga ayaa rabbiga ah. oo labada boqol iyo saddex iyo toddobaatanka curad oo reer binu israa'iil oo ka sii badan reer laawi, madaxtiriskiiba waxaad iigu madax furataa shan sheqel oo le'eeg sheqelka meesha quduuska ah. (sheqelku waa labaatan geeraah.) oo tiradooda dheeraadka ah lacagta lagu madax furtay waa inaad haaruun iyo wiilashiisa siisaa. markaasaa muuse lacagtii ka qaaday kuwii ka sii badnaa kuwii lagu madax furtay reer laawi. oo curadyadii reer binu israa'iil ayuu ka qaaday lacagtii, oo ahayd kun iyo saddex boqol iyo shan iyo lixdan sheqel oo le'eeg sheqelka meesha quduuska ah. oo muuse lacagtii madaxfurashada ahayd wuxuu u dhiibay haaruun iyo wiilashiisi, siduu ahaa eraygii rabbigu muuse ku amray.

4

markaasaa rabbigu muuse iyo haaruun la hadlay oo wuxuu ku yidhi, reer qohaad qolo qolo iyo reer reer uga soo tiri reer laawi, intii soddon sannadood jirta iyo intii ka sii weyn ilaa tan iyo konton jir dhammaan

intii hawsha gasha si ay shuqulka teendhada shirka u sameeyaan. tanu waa hawshii reer qohaad ee ku jirtay teendhada shirka. waa inay waxyaalaha ugu wada quduusan ka adeegaan. markii dadkii xeradu ay gurayaan haaruun iyo wiilashiisu waa inay galaan oo iyagu waa inay daaha ilxidhka ah soo dejiyaan oo ku daboolaan sanduuqa maragga. oo markaas dushooda waa inay ded ah harag adhidibadeed saaraan, oo ay ku kala dul bixiyaan maro kulligeed buluug ah, oo waa inay ulaha lagu qaado sudhaan. oo miiska kibista tusniintana waa inay ku kala bixiyaan maro buluug ah, oo ay dusheedana saaraan suxuunta, iyo malqacadaha, iyo maddiibadaha, iyo koobabka wax lagaga shubo, oo kibista joogtada ahuna waa inay saarnaataa, oo markaas waa inay dushooda maro cas ku kala bixiyaan oo ay isla taasna dedka ah haragga adhidibadeedka ku daboolaan, oo ay markaas ulaha lagu qaado sudhaan. oo markaas waa inay maro buluug ah qaadaan oo ay ku daboolaan laambadda iftiinka, iyo laambadaheeda, iyo birqaabyadeeda, iyo alaabteeda lagu safeyo, iyo weelasha saliidda oo dhan oo ay kaga adeegaan. oo iyada iyo alaabteeda oo dhanba waa inay dhex geliyaan harag adhidibadeed oo markaas waa inay usha lagu qaado sudhaan. oo meesha allabariga oo dahabka ahna waa inay maro buluug ah ku daboolaan, oo ay ku dedaan ded harag adhidibadeed ah, oo markaas waa inay ulaha lagu qaado sudhaan. oo waa inay qaadaan alaabta lagu adeego oo dhan oo ay kaga adeegaan meesha quduuska ah, waana inay maro buluug ah ku wada dhex ridaan oo ay ded ah harag adhidibadeed ku dedaan, oo ay usha lagu qaado sudhaan. oo waa inay meesha allabariga dambaska ka daadiyaan, oo ay maro guduudan ku kala dul bixiyaan. waana inay saaraan alaabteeda oo dhan oo ay kaga adeegaan, kuwaas oo ah idammada, iyo mudacyada, iyo majarafadaha, iyo maddiibadaha, iyo weelashii meesha allabariga oo dhan, oo markaas waa inay ku kala dul bixiyaan ded ah harag adhidibadeed, oo ay ulaha lagu qaado sudhaan. oo haaruun iyo wiilashiisu markay dhammeeyaan inay dedaan meesha quduuska ah iyo alaabta meesha quduuska ah oo dhan, oo ay dadkii xeradu guurayaan, reer qohaad ha yimaadeen oo ha qaadeen; laakiinse iyagu waa inaanay taaban waxyaalaha quduuska ah si aanay u dhiman. waxyaalahaasu waa waxa teendhada shirka ku jira oo ay tahay in reer qohaad qaadaan. oo wadaadka haaruun ah wiilkiisa elecaasah ahuna waa inuu u taliyaa saliidda laambadda, iyo fooxa udgoon, iyo qurbaanka hadhuudhka oo joogtada ah, iyo saliidda lagu subkado, iyo shuqulka taambuugga oo dhan, iyo waxa ku jira oo dhan, kuwaasoo ah meesha quduuska ah iyo alaabteedaba. markaasaa rabbigu la hadlay muuse iyo haaruun oo wuxuu ku yidhi, reer qohaad qolooyinkooda ha ka goynina reer laawi dhexdooda, laakiinse sidan ku sameeya si ay u noolaadaan oo aanay u dhiman markay u soo dhowaadaan waxyaalaha ugu wada quduusan. haaruun iyo wiilashiisu waa inay gudaha galaan, oo ay iyaga u amraan hawshooda iyo waxqaadkooda, laakiinse iyagu waa inaanay xataa daqiiqad u gelin inay waxyaalaha quduuska ah arkaan, yaanay dhi mane. oo haddana rabbigu musuu la hadlay oo wuxuu ku yidhi, reer gershoonna qolo qolo iyo reer

reer u soo tiri. intii soddon sannadood jirta iyo intii ka sii weyn ilaa tan iyo konton jirka waa inaad soo tirisaa, kulli intii hawsha gasha si ay shuqulka teendhada shirka u sameeyaan. tanu waa hawshii qolooyinka reer gershoon oo ah adeegidda iyo waxqaadkaba. iyagu waa inay qaadaan daahyada taambuugga, iyo teendhada shirka, iyo dedkeeda, iyo dedka ah haragga adhidibadeedka oo kor saaran, iyo ilxidhka iridda teendhada shirka, iyo daahyada barxadda, iyo ilxidhka iridda barxadda ku ag taal taambuugga iyo meesha allabariga ee ku wareegsan, iyo xadkhahooda, iyo alaabta hawshooda oo dhan, oo wax alla wixii iyaga lagu sameeyo oo dhan, xag-gooda waa inay kaga adeegaan. oo reer gershoon waa inay amarka haaruun iyo wiilashiisu ka qabtaan waxa ay qaadaan iyo shuqulka ay qabtaan oo dhan; oo idinku waa inaad ku amartaan waxay qaadayaan. oo tanuna waa qolooyinka reer gershoon hawshooda ku saabsan teendhada shirka; oo shuqulkooduna waa inuu ka hooseeyaa gacanta iitaamaar ina haaruun ee wadaadka ah. oo reer meraariina waa inaad qolo qolo iyo reer reer u soo tirisaa. intii soddon sannadood jirta iyo intii ka sii weyn ilaa tan iyo konton jirka waa inaad soo tirisaa, mid kasta oo hawsha gala si uu shuqulka teendhada shirka u sameeyo. oo tanuna waa hawsha ay teendhada shirka ku leeyihiin ee ah waxa loo amray inay qaadaan: looxyada taambuugga, iyo ulihiisa gudban, iyo tiirarkiisa, iyo saldhigyadiisa, iyo tiirarka barxadda ku wareegsan, iyo saldhigyadooda, iyo musamiirtooda, iyo xadkhahooda, iyo alaabtooda oo dhan, iyo hawshooda oo dhan. oo magac magac waa inaad ugu amartaan alaabta ay qaadayaan. taasii waa hawshii qolooyinka reer meraarii, sida ay tahay dhammaan hawshooda ku saabsan teendhada shirka, oo waxay ka hoosaysaa gacantii iitaamaar ina haaruun ee wadaadka ah. markaasaa muuse iyo haaruun iyo amiirradii shirku waxay reer qohaad u tiryeen qolo qolo iyo reer reer, intii soddon sannadood jirtay iyo intii ka sii weynayd, ilaa tan iyo konton jirka, mid kasta oo hawsha geli jiray si uu shuqulka teendhada shirka u sameeyo. oo kuwoodii qolo qolo loo tiriyey waxay ahaayeen laba kun iyo toddoba boqol iyo konton. kuwanu waa kuwii qolooyinkii reer qohaad ee la tiriyey, kulli intii ka adeegi jirtay teendhadii shirka, oo muuse iyo haaruun ay ku tiryeen amarkii rabbiga ee uu gacanta muuse u dhiibay. oo kuwii reer gershoon ee qolo qolo iyo reer reer loo soo tiriyey, intii soddon sannadood jirtay iyo intii ka sii weynayd ilaa tan iyo konton jirka, mid kasta oo hawsha geli jiray si uu shuqulka teendhada shirka u sameeyo, xataa kuwoodii qolo qolo iyo reer reer loo tiriyey waxay ahaayeen laba kun iyo lix boqol iyo soddon. oo kuwanuna waa kuwii qolooyinkii reer gershoon, ee la tiriyey, kulli intii ka adeegi jirtay teendhadii shirka, oo muuse iyo haaruun ay amarkii rabbiga ku tiryeen. oo kuwii qolooyinka reer meraarii ee qolo qolo iyo reer reer loo tiriyey, intii soddon sannadood jirtay iyo intii ka sii weynayd ilaa tan iyo konton jirka, mid kasta oo hawsha geli jiray si uu shuqulka teendhada shirka u sameeyo, xataa kuwii qolo qolo loo tiriyey waxay ahaayeen saddex kun iyo laba boqol. kuwanu waa kuwii qolooyinka reer meraarii oo la tiriyey, oo muuse iyo haaruun ay

ku tiriyeen amarkii rabbiga ee uu gacanta muuse u dhiibay, oo kulli intii reer laawi ah oo la soo tiriyeey, oo muuse iyo haaruun iyo amiirradii reer binu israa'iil ay qolo qolo iyo reer reer u soo tiriyeen, intii soddon sannadood jirtay iyo intii ka sii weynayd xataa ilaa tan iyo konton jirka, mid kasta oo u geli jiray si uu shuqulka hawsha u sameeyo, iyo si uu alaabta teendhada shirka u qaado, xataa kuwoodii la tiriyeey waxay ahaayeen siddeed kun iyo shan boqol iyo siddeetan. oo sidii amarka rabbigu ahaa ayaa loogu tiriyeey gacantii muuse, mid walba sidii hawshisu ahayd iyo sidii waxqaadkiisu ahaa, oo isagii sidaasuu iyyagii u tiriyeey sidii rabbigu muuse ugu amray.

5

markaasaa rabbigu muuse la hadlay oo wuxuu ku yidhi, waxaad reer binu israa'iil amar ku tidhaahdaa, xerada ka saara mid kasta oo baras qaba, iyo mid kasta oo dheecaan ka dareera, iyo mid kasta oo meyd ku nijaasoobay. oo waa inaad rag iyo dambarba bixisaan, oo aad xerada dibaddeeda geysaan si aanay u nijaasayn xeradooda aan anigu dhex deggan ahay. oo reer binu israa'iilna sidaasay yeeleen, oo iyagii xerada dibaddeeday geeyeen, oo sidii rabbigu muuse kula hadlay ayaa reer binu israa'iil yeeleen. oo haddana ayaa rabbigu muuse la hadlay oo wuxuu ku yidhi, reer binu israa'iil la hadal oo waxaad ku tidhaahdaa, haddii nin ama naagu ay galaan dembi ay dadku galaan, oo ay rabbiga ku xadgudbaan, oo ay naftaasu sidaas eed ku lahaato, markaas waa inay qirtaan dembigoodii ay sameeyeen. oo wixii uu ku xadgudbay waa inuu dhaamaan u magdhabaa, oo weliba ku sii daraa shan meelood meesheed, oo siiyaa kii uu ku xadgudbay. laakiinse ninku hadduusan lahayn xigto xadgudubkii mag laga siiyo, markaas magta xadgudubka ee rabbiga loo bixiyo waxaa lahaan doona wadaadka; oo weliba waxaa wehliya wanka kafaaraggudka oo isaga aawadiis loogu kafaaro gudo. oo qurbaan kasta oo sare loo qaado oo ah waxyaalaha quduuska ah oo dhan ee ay reer binu israa'iil wadaadka u keenaan waa in isagu lahaadaa. oo nin walba waxyaalihiisa quduuska ah waa in wadaadku lahaadaa, oo wax alaa wixii nin wadaadka siiyana isagu waa inuu lahaadaa. oo haddana ayaa rabbigu muuse la hadlay oo wuxuu ku yidhi, reer binu israa'iil la hadal oo waxaad ku tidhaahdaa, haddii nin naagtiis isaga ka tagto oo ay ku xadgudubto, oo haddii nin kale la jiifsado oo waxaas ninkeedii laga qariyo oo qarsoodi loo haysto, oo ay naagtaasu sidaas ku nijasowdo, laakiinse markhaati loo waayo iyada, amase aan iyada lagu qaban samayntii, oo markaas haddii masayr ku soo dego ninka oo uu naagtiisa ka masayro oo ay iyadu nijasowday, amase haddii masayr ku soo dego oo uu naagtiisa ka masayro oo ayan iyadu nijasooabin, markaas ninku waa inuu naagtiisa wadaadka u keena, oo iyada aawadeed qurbaan ugu keena eefaah toban meelood loo qaybiyey meeshiis bur shaciir ah. isagu waa inuusan saliindii ku shubin amase foox saarin, waayo, taas waxa weeye qurbaankii masayrka, waana qurbaan xusuuseed oo dembiga lagu soo xusuusto. markaas wadaadku waa inuu iyada soo dhoweeyaa oo rabbiga hortiisa keena.

oo markaas wadaadku waa inuu biyo quduus ah weel dhoobo ah ku qaadaa, oo ciidda taambuugga dhulkiisa taalna waa in wadaadku qaadaa oo biyaha ku shubaa, oo markaas waa in wadaadku naagta keenaa rabbiga hortiisa, oo naagta timaheeduna ha furfur-naadaan, oo qurbaankii xusuuseedna gacmaheeda ha ku rido, kaasoo ah qurbaankii masayrka. wadaadkuna gacanta ha ku haysto biyaha qadhaadhka ah oo habaarka kiciyo. oo markaas wadaadku iyada ha dhaariyo, oo ha ku yidhaahdo naagta, hadduusan nin kale kula jiifsan, oo aadan nijaaso ku leexan, adoo ninkaaga ka dambayn lahaa, ka xorow biyahan qadhaadhka ah oo habaarka kiciyo, laakiinse hadda ad gees u leexatay adigoo ninkaaga ka dambayn lahaa, oo aad markaas nijasowday, oo haddii nin kale kula jiifsaday ninkaaga mooyaaane, markaas wadaadku waa inuu naagta ku dhaariyaa dhaar habaar ah, oo wadaadku naagta ha ku yidhaahdo, markuu rabbigu bowdadaada hilib beeliyo oo uu calooshaada barariyo, dadkaaga dhexdiisa ha kaaga dhigo habaar iyo dhaar, oo biyahan habaarka kiciyaa way ku geli doonaan, oo calooshaada bararin doonaan, bowdadaadana way hilib beelin doonaan. oo naagtuna waa inay tidhaahdaa, aamiin, aamiin. oo wadaadkiina waa inuu habaarradaa buug ku qoraa, oo uu biyaha qadhaadhka ah ku baabi'iya. oo waa inuu naagta cabsiiyaa biyaha qadhaadhka ah oo habaarka kiciya, oo biyaha habaarka kiciyaa ayaa iyada geli doona oo qadhaadh bay noqon doonaan. oo markaas wadaadku waa inuu qurbaankii masayrka naagta gacanteeda ka qaadaa oo rabbiga hortiisa ku ruxruxaa, oo markaas waa inuu meesha allabariga keena. oo markaas wadaadku waa inuu qaadaa cantoo mugeedo oo qurbaanka xusuuseed ah, oo waa inuu meesha allabariga ku dul gubaa, oo haddana naagta biyaha cabsiiyaa. oo markuu iyada biyaha cabsiiyo markaas hadday iyadu nijasowday, oo ay ninkeeda ku xadgudubtay, biyaha habaarka kiciya iyaday geli doonaan oo qadhaadh bay noqon doonaan, oo caloosheedu way barari doontaa oo bowdadeeduna way hilib beeli doontaa; oo naagtu waxay dadkeeda ku dhex ahaan doontaa habaar. laakiinse naagtu haddaanay nijasooabin illowse ay daahir tahay, markaas iyadu xor bay ahaanaysaa, wayna u-raysanaysaa. kanu waa sharciga ku saabsan masayrka haddii naagu iyadoo ninkeeda ka dambayn lahayd ka leexato oo ay nijasowdo, ama haddii masayr ku soo dego nin, oo uu naagtiisa ka masayro, de markaas waa inuu naagta rabbiga hor keena, oo wadaadku waa inuu iyada sharcigaas oo dhan ku oofiyaa. oo markaas ninku dembi xor buu ka ahaanayaa, oo naagtaasuna dembiga way qaadan doontaa.

6

markaasaa rabbigu muuse la hadlay oo wuxuu ku yidhi, reer binu israa'iil la hadal oo waxaad ku tidhaahdaa, haddii nin ama naagu galo nidar khaas ah, kaasoo ah nidarka nadiirka, inuu rabbiga gooni isugu sooco, waa inuu ka waxgaadaa khamri iyo wax lagu sakhraamoba. waa inuusan cabbin khamri khalkiis ama wax lagu sakhraamo khalkood, oo waa inuusan cabbin dheecaanka canabka, uusanna cunin canab

cusub ama sabiib toona. maalmaha isa-soociddiisa oo dhan waa inuusan cunin innaba wax laga sameeyey canab tan iyo inta hoose iyo diirka sare. maalmaha uu nidarka isa-soociddiisa qabo oo dhan waa inaan mandii madaxiisa la marin. ilamaa uu dhammaystiro maalmihii uu rabbiga goonida isugu soocay waa inuu quduus ahaadaa oo timaha madaxiisana waa inuu daystaa. oo maalmaha uu rabbiga gooni isugu sooco oo dhan waa inuusan meyd u soo dhowaan. oo waa inuusan isu nijaasayn aabbihiis ama hooyadiis ama walaalkiis ama walaashiis markay dhintaan; waayo, waxaa isaga saaran soociddii uu ilaah isu soocay. oo maalmaha isa-soociddiisa oo dhan ayuu quduus u yahay rabbiga. oo haddii nin agtiisa kedis ugu dhinto oo uu isagu nijaaseeyo madaxiisii uu gooni u soocay, markaas waa inuu madaxiisa xiiraa maalinta daahirintiisa; maalinta toddobaad waa inuu xiiraa. oo maalinta siddeedaad waa inuu laba qoolley ama laba xamaam oo yaryar wadaadka ugu keenaa iridda teendhada shirka. oo markaas wadaadku waa inuu mid u bixiyaa qurbaan dembi, midka kalena qurbaan la gubo, oo waa inuu isaga u kafaaro guda, waayo, wuu ku dembaabay meyd, oo isla maalintaas waa inuu madaxiisa quduus ka dhigaa. oo waa inuu rabbiga gooni isugu soocaa maalmaha isa-soociddiisa oo dhan, oo waa inuu qurbaan xadgudub u keenaa wan gu jir ah, laakiinse waa inaan maalmihii hore loo tirin, maxaa yeelay, isa-soociddiisii way nijasowday. oo kanu waa sharciga nadiirka ku saabsan; markii maalmihii isa-soociddiisu ay dhammaystirmaan waa in isaga la keenaa iridda teendhada shirka, oo waa inuu qurbaankiisa rabbiga u bixiyaa. wan yar oo gu jir ah oo aan iin lahayn waa inuu qurbaan la gubo u bixiyaa, oo uu sabeen gu jir ah oo aan iin lahayna qurbaan dembi u bixiyaa, oo wan weyn oo aan iin lahayna qurbaanno nabaadiino u bixiyaa, iyo dambiil ah kibis aan khamiir lahayn taasoo ah mofo ah bur saliid lagu daray iyo canjeero aan khamiir lahayn oo saliidu marsan tahay, iyo qurbaankooda hadhuudhka ah iyo qurbaankooda cabniinka ah. oo markaas wadaadku waa inuu iyaga rabbiga hortiiisa keenaa, oo waa inuu bixiyaa qurbaankiisa dembiga iyo qurbaankiisa la gubo. oo waa inuu rabbiga allabari ah qurbaanno nabaadiino ugu bixiyaa wanka iyo dambiisha kibista aan khamiirka lahayn. oo weliba wadaadku waa inuu bixiyaa qurbaankooda hadhuudhka ah iyo qurbaankooda cabniinka ah. oo nadiirku waa inuu madaxii isa-soociddiisa ku xiiraa iridda teendhada shirka agteeda oo markaas waa inuu qaadaa timihii madaxii isa-soociddiisa, oo waa inuu ku shubaa dabka ka hooseeya allabariga qurbaannada nabaadiinada ah. oo markaas wadaadku waa inuu qaadaa wanka garabkiisa karsan, oo dambiishana ha ka soo bixiyo xablad mofo ah oo aan khamiir lahayn iyo xablad canjeero ah oo aan khamiir lahayn, oo iyaga ha saaro gacanta nadiirka markuu madaxii isa-soociddiisa xiro dabadeed. oo wadaadku waa inuu ruxruxaa iyaga inay ahaadaan qurbaan lagu ruxruxo rabbiga hortiiisa. intaasu waa u quduus wadaadka oo sakaarka la ruxruxo iyo bowdada sare loo qaadana way raacaan, oo markaas dabadeed nadiirku khamri wuu cabbi karaa. kaasu waa sharciga nadiirkiis nidar gala, iyo qurbaankiisa uu rabbiga ugu bixiyo isa-

soociddiisa, iyo weliba wixii uu isagu heli karo; oo isagu siduu nidarkiisa u nidray waa inuu u sameeyaa, sidii sharciga isa-soociddiisa. markaasaa rabbigu muuse la hadlay, oo wuxuu ku yidhi, haaruun iyo wilashiisa la hadal, oo waxaad ku tidhaahdaa, idinku waa inaad sidan reer binu israa'iil ugu ducaysaan, oo waxaad midkood kasta ku tidhaahdaan, rabbigu ha ku barakeeyo, oo ha ku dhawro. rabbigu wejigiisa ha kugu iftiimiyo, oo ha kuu roonaado. rabbigu jaahisa kor ha kuugu qaado, oo nabadna ha ku siiyo. oo sidaas waa inay magacayga u saaraan reer binu israa'iil, oo anna iyaga waan barakayn doonaa.

7

maallintii muuse dhammeeyey dhisiddii taambuugga, oo uu subkay oo quduus ka dhigay isagii iyo alaabiisii oo dhan iyo meeshii allabariga iyo weelasheedii oo dhan, oo uu subkay oo quduus ka dhigay iyagii, ayay amiiradii reer binu israa'iil oo madaxda u ahaa reerahood wax bixiyeen. kuwanu waxay ahaayeen amiiradii qabiilooyinka, oo iyagu waa kuwii ka sarreeyey kuwii la tiriyey. oo waxay rabbiga hortiiisa keeneen qurbaankoodii oo ah lix gaadhi oo dedan, iyo laba iyo toban dibi. labadii amiirba waxay keeneen gaadhi, amiir kastaana dibi, oo waxay geeyeen taambuugga hortiiisii. markaasaa rabbigu la hadlay muuse oo wuxuu ku yidhi, ka qaad iyaga inay u ahaadaan wax hawsha teendhada shirka lagu sameeyo, oo waxaad siisaa reer laawi, nin walba sidii hawshiisu tahay. markaasaa muuse gaadhiyaashii iyo dibidi qaaday oo reer laawi siiyey. laba gaadhi iyo afar dibi wuxuu siiyey reer gershoon, sidii hawshoodu ahayd. oo afar gaadhi iyo siddeed dibina wuxuu siiyey reer mearari, sidii hawshoodu ahayd, oo wuxuu ugu dhiibay gacantii wadaadkii haaruun ahaa wiilkiisii iitaamaar. laakiinse reer qohaad waxba kama uu siin, maxaa yeelay, iyagaa lahaa hawshii meesha quduuska ah, oo waxay ku qaadi jireen garbahooda. oo maallintii meesha allabariga la subkay ayay amiiradii bixiyeen qurbaankii daahirinta, oo waxay qurbaankoodii ku bixiyeen meesha allabariga horteeda. markaasaa rabbigu muuse ku yidhi, iyagu qurbaankooda waa inay u bixiyaan meesha allabariga daahirinteeda, oo amiir kastaaba maallintii ha bixiyo. oo kii maallintii kowaad qurbaankiisii bixiyeey wuxuu ahaa naxshoon oo ahaa ina cammiinaadaab oo reer yahuudah ah. oo qurbaankiisuna wuxuu ahaa saxan weyn oo lacag ah oo miisaankiisu yahay boqol iyo soddon sheqel, iyo maddiibad lacag ah oo miisaankeedu yahay toddobaatan sheqel oo le'eg sheqelka meesha quduuska ah, oo labadoodaba waxaa ka buuxay bur saliid lagu daray qurbaanka hadhuudhka aawadiis, iyo malqacdad dahab ah ee miisaankeedu yahay toban sheqel, oo foom ka buuxo. oo qurbaan la gubona wuxuu u keenay dibi yar, iyo wan weyn, iyo wan yar oo gu jir ah, oo qurbaan dembina wuxuu u keenay orgi. oo allabarigii qurbaannadii nabaadiinadana wuxuu u keenay laba dibi, iyo shan wan oo waaweyn, iyo shan orgi, iyo shan wan oo yaryar oo wada gu jir ah, oo intaasu waxay ahayd qurbaankii naxshoon ina cammiinaadaab. oo maallintii labaadna waxaa bixiyeey netaneel ina suucaar oo amiir u ahaa reer isaakaar.

oo qurbaankiisiina wuxuu ahaa saxan weyn oo lacag ah oo miisaankiisu yahay boqol iyo soddon sheqel, iyo maddiibad lacag ah oo miisaankeedu yahay toddobaatan sheqel oo le'eg sheqelka meesha quduuska ah, oo labadoodaba waxaa ka buuxay bur saliid lagu daray qurbaanka hadhuudhka aawadiis, iyo malqacad dahab ah ee miisaankeedu yahay toban sheqel, oo foox ka buuxo. oo qurbaan la gubona wuxuu u keenay dibi yar, iyo wan weyn, iyo wan yar oo gu jir ah, oo qurbaan dembina wuxuu u keenay orgi. oo allabarigii qurbaannadii nabaadiinadana wuxuu u keenay laba dibi, iyo shan wan oo waaweyn, iyo shan orgi, iyo shan wan oo yaryar oo wada gu jir ah, oo intaasu waxay ahayd qurbaankii netaneel ina suucaar. oo maalintii saddexaadna waxaa bixiyey eli'aab ina xeelon, oo amiir u ahaa reer sebulun. oo qurbaankiisiina wuxuu ahaa saxan weyn oo lacag ah oo miisaankiisu yahay boqol iyo soddon sheqel, iyo maddiibad lacag ah oo miisaankeedu yahay toddobaatan sheqel oo le'eg sheqelka meesha quduuska ah, oo labadoodaba waxaa ka buuxay bur saliid lagu daray qurbaanka hadhuudhka aawadiis, iyo malqacad dahab ah ee miisaankeedu yahay toban sheqel, oo foox ka buuxo. oo qurbaan la gubona wuxuu u keenay dibi yar, iyo wan weyn, iyo wan yar oo gu jir ah, oo qurbaan dembina wuxuu u keenay orgi. oo allabarigii qurbaannadii nabaadiinadana wuxuu u keenay laba dibi, iyo shan wan oo waaweyn, iyo shan orgi, iyo shan wan oo yaryar oo wada gu jir ah, oo intaasu waxay ahayd qurbaankii eli'aab ina xeelon. oo maalintii afraadna waxaa bixiyey eliisuur ina shedeeyuur oo amiir u ahaa reer ruubeen. oo qurbaankiisiina wuxuu ahaa saxan weyn oo lacag ah oo miisaankiisu yahay boqol iyo soddon sheqel, iyo maddiibad lacag ah oo miisaankeedu yahay toddobaatan sheqel oo le'eg sheqelka meesha quduuska ah, oo labadoodaba waxaa ka buuxay bur saliid lagu daray qurbaanka hadhuudhka aawadiis, iyo malqacad dahab ah ee miisaankeedu yahay toban sheqel oo foox ka buuxo. oo qurbaan la gubona wuxuu u keenay dibi yar, iyo wan weyn, iyo wan yar oo gu jir ah, oo qurbaan dembina wuxuu u keenay orgi. oo allabarigii qurbaannadii nabaadiinadana wuxuu u keenay laba dibi, iyo shan wan oo waaweyn, iyo shan orgi, iyo shan wan oo yaryar oo wada gu jir ah, oo intaasu waxay ahayd qurbaankii eliisuur ina shedeeyuur. oo maalintii shanaad waxaa bixiyey shelumii'eel ina suuriishadday, oo amiir u ahaa reer simecoon. oo qurbaankiisiina wuxuu ahaa saxan weyn oo lacag ah oo miisaankiisu yahay boqol iyo soddon sheqel, iyo maddiibad lacag ah oo miisaankeedu yahay toddobaatan sheqel oo le'eg sheqelka meesha quduuska ah, oo labadoodaba waxaa ka buuxay bur saliid lagu daray qurbaanka hadhuudhka aawadiis, iyo malqacad dahab ah ee miisaankeedu yahay toban sheqel, oo foox ka buuxo. oo qurbaan la gubona wuxuu u keenay dibi yar, iyo wan weyn, iyo wan yar oo gu jir ah, oo qurbaan dembina wuxuu u keenay orgi. oo allabarigii qurbaannadii nabaadiinadana wuxuu u keenay laba dibi, iyo shan wan oo waaweyn, iyo shan orgi, iyo shan wan oo yaryar oo wada gu jir ah, oo intaasu waxay ahayd qurbaankii shelumii'eel ina suuriishadday. oo maalintii lixaadna waxaa bixiyey eliyaasaaf ina decuu'eel,

oo amiir u ahaa reer gaad. oo qurbaankiisiina wuxuu ahaa saxan weyn oo lacag ah oo miisaankiisu yahay boqol iyo soddon sheqel, iyo maddiibad lacag ah oo miisaankeedu yahay toddobaatan sheqel oo le'eg sheqelka meesha quduuska ah, oo labadoodaba waxaa ka buuxay bur saliid lagu daray qurbaankii hadhuudhka aawadiis, iyo malqacad dahab ah ee miisaankeedu yahay toban sheqel, oo foox ka buuxo. oo qurbaan la gubona wuxuu u keenay dibi yar, iyo wan weyn, iyo wan yar oo gu jir ah, oo qurbaan dembina wuxuu u keenay orgi. oo allabarigii qurbaannadii nabaadiinadana wuxuu u keenay laba dibi, iyo shan wan oo waaweyn, iyo shan orgi, iyo shan wan oo yaryar oo wada gu jir ah, oo intaasu waxay ahayd qurbaankii eliyaasaaf ina decuu'eel. oo maalintii toddobaadna waxaa bixiyey eliishaamaac ina cammiihuud oo amiir u ahaa reer efrayim. oo qurbaankiisiina wuxuu ahaa saxan weyn oo lacag ah oo miisaankiisu yahay boqol iyo soddon sheqel, iyo maddiibad lacag ah oo miisaankeedu yahay toddobaatan sheqel oo le'eg sheqelka meesha quduuska ah, oo labadoodaba waxaa ka buuxay bur saliid lagu daray qurbaanka hadhuudhka aawadiis, iyo malqacad dahab ah ee miisaankeedu yahay toban sheqel, oo foox ka buuxo. oo qurbaan la gubona wuxuu u keenay dibi yar, iyo wan weyn, iyo wan yar oo gu jir ah, oo qurbaan dembina wuxuu u keenay orgi. oo allabarigii qurbaannadii nabaadiinadana wuxuu u keenay laba dibi, iyo shan wan oo waaweyn, iyo shan orgi, iyo shan wan oo yaryar oo wada gu jir ah, oo intaasu waxay ahayd qurbaankii eliishaamaac ina cammiihuud. oo maalintii siddeedaadna waxaa bixiyey gamalii'eel ina fedaahsuur oo amiir u ahaa reer manaseh. oo qurbaankiisiina wuxuu ahaa saxan weyn oo lacag ah oo miisaankiisu yahay boqol iyo soddon sheqel, iyo maddiibad lacag ah oo miisaankeedu yahay toddobaatan sheqel oo le'eg sheqelka meesha quduuska ah, oo labadoodaba waxaa ka buuxay bur saliid lagu daray qurbaanka hadhuudhka aawadiis, iyo malqacad dahab ah ee miisaankeedu yahay toban sheqel, oo foox ka buuxo. oo qurbaan la gubona wuxuu u keenay dibi yar, iyo wan weyn, iyo wan yar oo gu jir ah, oo qurbaan dembina wuxuu u keenay orgi. oo allabarigii qurbaannadii nabaadiinadana wuxuu u keenay laba dibi, iyo shan wan oo waaweyn, iyo shan orgi, iyo shan wan oo yaryar oo wada gu jir ah, oo intaasu waxay ahayd qurbaankii gamalii'eel ina fedaahsuur. oo maalintii sagaalaadna waxaa bixiyey abiidaan ina gidconii, oo amiir u ahaa reer benyaamin. oo qurbaankiisiina wuxuu ahaa saxan weyn oo lacag ah oo miisaankiisu yahay boqol iyo soddon sheqel, iyo maddiibad lacag ah oo miisaankeedu yahay toddobaatan sheqel oo le'eg sheqelka meesha quduuska ah, oo labadoodaba waxaa ka buuxay bur saliid lagu daray qurbaanka hadhuudhka aawadiis, iyo malqacad dahab ah ee miisaankeedu yahay toban sheqel, oo foox ka buuxo. oo qurbaan la gubona wuxuu u keenay dibi yar, iyo wan weyn, iyo wan yar oo gu jir ah, oo qurbaan dembina wuxuu u keenay orgi. oo allabarigii qurbaannadii nabaadiinadana wuxuu u keenay laba dibi, iyo shan wan oo waaweyn, iyo shan orgi, iyo shan wan oo yaryar oo wada gu jir ah, oo intaasu waxay ahayd qurbaankii abiidaan ina gidconii. oo maalintii tob-

naadna waxaa bixiyeey axiiceser ina cammiishadday oo amiir u ahaa reer daan. oo qurbaankiisiina wuxuu ahaa saxan weyn oo lacag ah oo miisaankiisu yahay boqol iyo soddon sheqel, iyo maddiibad lacag ah oo miisaankeedu yahay toddobaatan sheqel oo le'eg sheqelka meesha quduuska ah, oo labadoodaba waxaa ka buuxay bur saliid lagu daray qurbaanka hadhuudhka aawadiis, iyo malqacad dahab ah oo miisaankeedu yahay toban sheqel, oo foom ka buuxo. oo qurbaan la gubona wuxuu u keenay dibi yar, iyo wan weyn, iyo wan yar oo gu jir ah, oo qurbaan dembina wuxuu u keenay orgi. oo allabarigii qurbaannadii nabaadiinadana wuxuu u keenay laba dibi, iyo shan wan oo waaweyn, iyo shan orgi, iyo shan wan oo yaryar oo wada gu jir ah, oo intaasu waxay ahayd qurbaankii axiiceser ina cammiishadday. oo maalintii kow iyo tobnadna waxaa bixiyeey facii'eel ina cokraan oo amiir u ahaa reer aasheer. oo qurbaankiisiina wuxuu ahaa saxan weyn oo lacag ah oo miisaankiisu yahay boqol iyo soddon sheqel, iyo maddiibad lacag ah oo miisaankeedu yahay toddobaatan sheqel oo le'eg sheqelka meesha quduuska ah, oo labadoodaba waxaa ka buuxay bur saliid lagu daray qurbaanka hadhuudhka aawadiis, iyo malqacad dahab ah oo miisaankeedu yahay toban sheqel, oo foom ka buuxo. oo qurbaan la gubona wuxuu u keenay dibi yar, iyo wan weyn, iyo wan yar oo gu jir ah, oo qurbaan dembina wuxuu u keenay orgi. oo allabarigii qurbaannadii nabaadiinadana wuxuu u keenay laba dibi, iyo shan wan oo waaweyn, iyo shan orgi, iyo shan wan oo yaryar oo wada gu jir ah, oo intaasu waxay ahayd qurbaankii facii'eel ina cokraan. oo maalintii laba iyo tobnadna waxaa bixiyeey axiirac ina ceynaan oo amiir u ahaa reer naftaali. oo qurbaankiisiina wuxuu ahaa saxan weyn oo lacag ah oo miisaankiisu yahay boqol iyo soddon sheqel, iyo maddiibad lacag ah oo miisaankeedu yahay toddobaatan sheqel oo le'eg sheqelka meesha quduuska ah, oo labadoodaba waxaa ka buuxay bur saliid lagu daray qurbaanka hadhuudhka aawadiis, iyo malqacad dahab ah oo miisaankeedu yahay toban sheqel, oo foom ka buuxo. oo qurbaan la gubona wuxuu u keenay dibi yar, iyo wan weyn, iyo wan yar oo gu jir ah, oo qurbaan dembina wuxuu u keenay orgi. oo allabarigii qurbaannadii nabaadiinadana wuxuu u keenay laba dibi, iyo shan wan oo waaweyn, iyo shan orgi, iyo shan wan oo yaryar oo wada gu jir ah, oo intaasu waxay ahayd qurbaankii axiirac ina ceynaan. intaasu waxay ahayd wixii amiirradii reer binu israa'iil ay maalintii meesha allabariga la subkay daahirinteeda u bixiyeen, waxayna ahaayeen laba iyo toban saxan oo waaweyn oo lacag ah, iyo laba iyo toban maddiibadood oo lacag ah, iyo laba iyo toban malqacadood oo dahab ah. oo miisaanka saxan kastaa oo lacag ah wuxuu ahaa boqol iyo soddon sheqel, oo kan maddiibad kastaana wuxuu ahaa toddobaatan sheqel, oo weelasha oo dhan lacagtoodu waxay ahayd laba kun iyo afar boqol oo sheqel oo le'eg sheqelka meesha quduuska ah. oo laba iyo tobanka malqacadood oo dahabka ahna waxaa ka wada buuxay foom, oo mid kastaaba waxay ahayd toban sheqel oo le'eg sheqelka meesha quduuska ah, oo malqacadaha oo dhan dahabkoodu wuxuu ahaa boqol iyo labaatan sheqel. oo dibidii qur-

baanka la gubo loo bixiyeey oo dhammu waxay ahaayeen laba iyo toban dibi, wanankuna waxay ahaayeen laba iyo toban wan oo waaweyn, iyo laba iyo toban wan oo yaryar oo wada gu jir ah, waxaana la keenay qurbaankoodii hadhuudhka ahaa. oo qurbaankii dembigana orgidii loo bixiyeey waxay ahaayeen laba iyo toban, oo allabarigii qurbaannadii nabaadiinada dibidii loo bixiyeey oo dhammu waxay ahaayeen afar iyo labaatan, wananka waaweynuna waxay ahaayeen lixdan, orgiduna waxay ahaayeen lixdan, wananka yaryar oo wada gu jirka ahuna waxay ahaayeen lixdan. intaasu waa wixii daahirinta meesha allabariga loo bixiyeey markii la subkay dabadeed. oo markii muuse u galay teendhadii shirka inuu rabbiga la hadlo, wuxuu maqlay codka isaga la hadlaya oo ka yeedhaya daboolkii saarnaa sanduuqii maragga iyo labadii keruub dhexdooda, oo isaguna wuu la hadlay isagii.

8

markaasaa rabbigu muuse la hadlay oo ku yidhi, haaruun la hadal, oo waxaad ku tidhaahdaa, markaad laambadaha shiddid, toddobada laambadood oo yaryar waa inay ka iftiimaan laambadda horteeda. oo haaruunna sidaasuu yeelay, oo wuxuu wada shiday laambadaheedii si ay uga iftiimaan laambadda horteeda, sidii rabbigu muuse ku amray. oo shuulkii laambaddu wuxuu ahaa dahab la tumay. tan iyo salkeeda ilaa ubaxeeda waxay wada ahayd dahab la tumay. sidii rabbigu muuse u tusay ayuu laambaddii u sameeyey. markaasaa rabbigu muuse la hadlay oo wuxuu ku yidhi, reer laawi ka dhex sooc reer binu israa'iil oo iyaga daahiri. oo markaad daahirinaysid sidan iyaga ku samee: dushooda waxaad ku rushaysaa biyaha daahirinta, oo iyaguna timaha ha ka xiireen jidhkooda oo dhan, oo dharkoodana ha maydheen, hana isdaahiriyeen. oo markaas iyagu ha kaxaysteen dibi yar iyo qurbaankiisii hadhuudhka oo ah bur saliid lagu daray, oo dibi kale oo yarna waxaad u kaxaysaa qurbaan dembi. oo reer laawi waa inaad hor taagtaa teendhada shirka, oo waa inaad soo shirisaa dadka reer binu israa'iil oo dhan. oo reer laawi waa inaad keentaa rabbiga hortiiisa, oo reer binu israa'iilna waa inay gacmaha saaraan reer laawi. haaruunna waa inuu reer laawi rabbiga hortiiisa ugu bixiyaa qurbaan la ruxruxo ahaan reer binu israa'iil daraadood, si ay u sameeyaan rabbiga hawshiisa. oo reer laawina waa inay gacmaha saaraan madaxa dibida, oo mid waxaad u bixisaa qurbaan dembi, kan kalena waxaad rabbiga ugu bixisaa qurbaan la gubo, si aad reer laawi ugu kafaaro guddid. oo reer laawi waa inaad haaruun iyo wiilashiisa soo hor taagtaa, oo aad rabbiga ugu bixisaa qurbaan la ruxruxo ahaan. oo waa inaad reer laawi sidaas uga soocdaa reer binu israa'iil, oo reer laawina kuwaygay ahaan doonaan. oo markaas dabadeedna reer laawi ha u galeen inay ka adeegaan teendhada shirka, oo waa inaad iyaga daahirisaa oo qurbaan la ruxruxo ahaan u bixisaa. waayo, iyaga dhammaantood ayaal iiga soocay reer binu israa'iil. intii lay siin lahaa intii maxal furta oo dhan, kuwaasoo ah curadyada reer binu israa'iil oo dhan, ayaan iyaga qaatay. waayo, dad iyo du-

unyaba curadyada reer binu israa'iil oo dhan anigaa iska leh. waxaan iyaga quduus ka dhigtay maalin-tii aan wada laayay curadyadii dalka masar oo dhan. oo waxaan qaatay reer laawi intii aan qaadan lahaa curadyada reer binu israa'iil oo dhan. oo reer laawi ayaan reer binu israa'iil ka soocay oo hadiyad ahaan u siiyey haaruun iyo wiilashiisa inay reer binu israa'iil uga adeegaan teendhada shirka iyo inay reer binu israa'iil u kafaaro gudaan, si aan belaa'yo ugu dhicin reer binu israa'iil markii reer binu israa'iil ay u soo dhowaadaa meesha quduuska ah. oo muuse iyo haaruun iyo shirkii reer binu israa'iil oo dhammu sidaasay ku sameeyeen reer laawi. wixii reer laawi ku saabsanaa ee uu rabbigu muuse ku amray oo dhan ayay reer binu israa'iil wada yeeleen. oo reer laawina dembi way iska daahiriyeen, oo dharkoodiina way maydheen, markaasaa haaruun qurbaan la ruxruxo ahaan rabbiga hortiiisa iyaga ugu bixiyey, oo inuu iyaga daahiriyo aawadeed ayaa haaruun u kafaaro gudah. oo markaas dabadeed ayaa reer laawi guda u galeen inay teendhada shirka kaga adeegaan haaruun iyo wiilashiisa hortooda, oo wixii reer laawi ku saabsanaa ee uu rabbigu muuse ku amray ayay ku sameeyeen. markaasaa rabbigu muuse la hadlay oo wuxuu ku yidhi, tanu waa waxa reer laawi intii shan iyo labaatan sannadood jirta ama ka sii weyn ay leeyihiin inay sameeyaan. iyaga ha galeen oo ha ka adeegeen hawsha teendhada shirka. oo markii ay konton jir gaadhaan waa inay ka joogsadaan hawsha ka-adeegideeda oo aanay mar dambe adeegin, laakiinse walaalahood teendhada shirka ha kala adeegeen si ay amarka u hayaan laakiinse yaanay hawl dambe qaban. sidaas waa inaad ka yeeshaa amarrada ku saabsan reer laawi hawshooda.

9

markaasaa rabbigu muuse kula hadlay cidladii siinay, bishii kowaad ee sannaddii labaad oo ka dambaysay wakhtigii ay dalkii masar ka soo baxeen, oo wuxuu ku yidhi, weliba reer binu israa'iil ha dhawreen iidda kormaridda xilligeedii la amray. bishan maaliinteeda afar iyo tobnaad markay fiidkii tahay waa inaad dhawraan xilligeedii la amray. waxaad u dhawraan sida qaynuunnadeedii iyo amarradeedii oo dhammu ay yihiin. markaasaa muuse la hadlay reer binu israa'iil oo wuxuu u sheegay inay iidda kormaridda dhawraan. oo bishii kowaad maaliinteedii afar iyo tobnaad markay fiidkii ahayd ayay iiddii kormaridda ku dhawreen cidladii siinay; oo sidii rabbigu muuse ku amray oo dhan ayay reer binu israa'iil wada yeeleen. oo waxaa jiray niman ku nijaasobay nin dhintay meydkiis oo aanay sidaas aawadeed karin inay maaliintaas iiddii kormaridda dhawraan, oo maaliintaasay yimaadeen muuse iyo haaruun hortooda. oo nimankaasu waxay isagii ku yidhaahdeen, annagu waxaannu ku nijaasownay nin dhintay meydkiis. haddaba maxaa nalooga celiyey inaanu reer binu israa'iil la bixinno qurbaankii rabbiga xilligii la amray? markaasaa muuse ku yidhi, i suga intaan soo maqlayo waxa rabbigu amri doono oo idinku saabsan. markaasaa rabbigu muuse la hadlay oo wuxuu ku yidhi, reer binu israa'iil la hadal

oo waxaad ku tidhaahdaa, haddii nin idinka mid ah amase farcankiinna ka mid ahu uu ku nijaasooobo sabab meyd ka timid, amase hadduu sodcaal dheer ku jiro, weli waa inuu rabbiga u dhawraa iidda kormaridda. bishii labaad maaliinteeda afar iyo tobnaad markay fiidka tahay waa inay dhawraan oo ay kibis aan khamiir lahayn iyo caleemo qadhaadh cunaan. waa inayan waxba ka reebin ilaa subaxda, oo ayan lafahana mid ka jebin. waa inay u dhawraan sida qaynuunka iidda kormaridda yahay oo dhan. laakiinse ninkii daahir ah oo aan sodcaal ku jirin oo ka hadha inuu dhawro iidda kormaridda, qofkaasu waa ka go'i doonaa dadkiisa, maxaa yeelay, wuxuusan bixin qurbaankii rabbiga xilligiiisii la amray, oo ninkaasu dembigiisuu qaadan doonaa. oo haddii nin qalaad dhexdiinna deggan yahay, oo uu doonayo inuu rabbiga u dhawro iidda kormaridda, waa inuu u sameeyaa sida ay iidda kormaridda qaynuunkeeda iyo amarkeedu yihiin, oo kii qalaad iyo kii dalka ku dhashayba waa inaad isku qaynuun u lahaataan. oo maaliintii taambuugga la dhisay ayaa daruurta qarisay taambuuggii, kaasoo ah teendhadii maragaa, oo fiidkii waxay taambuuggii korkiisa ay muuqatay sida wax dab u eg ilaa subaxdii. oo sidaasay mar kasta ahayd. maaliintii daruurtii baa qarisay, habeenkiina wax dab u eg. oo mar alla markii daruurta teendhada korkeeda laga qaado, dabadeed ayaa reer binu israa'iil guuri jireen, oo meeshii daruurta degto ayay reer binu israa'iil degi jireen. oo reer binu israa'iil waxay ku guuri jireen amarka rabbiga, waxayna ku degi jireen amarka rabbiga; oo in alla inta daruurta taambuugga kor joogto halkaasay iska sii degganaan jireen. oo haddii daruurta taambuugga kor joogto maalmo badan, markaas reer binu israa'iil way xajin jireen amarka rabbiga oo mana ay guuri jirin. oo marmarna daruurta taambuugga waxay kor joogi jirtay dhawr maalmood, oo markaas sidii amarka rabbiga ahaa way iska sii degganaan jireen, oo waxay ku guuri jireen sidii amarka rabbiga ahaa. oo marmarna daruurta waxay joogtay fiidkii ilamaa subaxdii; oo markii daruurta subaxdii la qaado ayay guuri jireen; oo haday habeen iyo maalin sii joogtana, markii daruurta la qaado ayay guuri jireen. oo hadday tahay laba maalmood ama bil ama sannad, in alla intii daruurta taambuugga dul joogto, oo ay kor deggan tahay, reer binu israa'iil way iska sii degganaan jireen, oo mana ay guuri jirin; laakiinse markii daruurta kor loo qaado way guuri jireen. waxay ku degi jireen amarka rabbiga, oo waxay ku guuri jireen amarka rabbiga. iyagu xukunkii rabbiga ayay ku dhawri jireen amarkii rabbigu ugu soo dhiibay muuse.

10

markaasaa rabbigu muuse la hadlay oo wuxuu ku yidhi, laba turumbo oo lacag ah samayso, oo waxaad iyaga ka samaysaa lacag la tumay, oo waa inaad u isticmaashaa ururka markaad isugu yeedhayso iyo markay xerooyinkii guurayaan. oo markii iyaga laga dhawaaajiyo, ururka oo dhammu waa inay kuugu soo shiraan iridda teendhada shirka. oo haddii mid keliya la afuufo markaas waxaa kuu soo shiraya amiirrada ah utaliyayaasha kumanyaalka reer

binu israa'iil. oo markaad turumbada digtoonaanta afuufaan, xerooyinka xagga bari degganu waa inay guuraan. oo haddana markaad turumbada digtoon- aanta afuufaan mar labaad, xerooyinka xagga koon- fureed degganu ha guureen; oo waa inay afuufaan tu- rumbo digtoonaaneed guuriddooda aawadeed. laaki- inse markii shirka laysu soo ururinayo waa inaad tu- rumbada afuufaan, laakiinse tan digtoonaanta ha ka dhawaajinna. oo wadaaddada ah wiilasha haaruun waa inay turumbooyinka afuufaan, oo iyagu waa inay idiin ahaadaan qaynuun tan iyo qarniyadiinna oo dhan. oo markaad waddankiinna dhexdiisa dagaal ugu baxaysaan cadowgiinna idin cadaadiya waa in- aad digtoonaan kaga dhawaaajisaan turumbooyinka, oo markaasuu rabbiga ilaahiinna ahu idin xusu- san doonaa, oo cadaawayaashiinna ayaa laydinka badbaadin doonaa. oo weliba maalintii aad farax- daan, iyo markaad iidihiinna la amray dhawrtaan, iyo markay bilaha idiin dhashaan, waa inaad tu- rumbooyinka ku dul dhawaaajisaan qurbaannadiinna la gubo, iyo allabaryada qurbaannadiina nabaadi- inad ah, oo iyana xusuus bay idiinku noqon doon- aan ilaahiinna hortisa, waayo, aniga ayaa ah rab- biga ilaahiinna ah. sannaddii labaad, bisheedii labaad, maalinteedii labaatanaad ayaa daruurtii laga qaaday taambuuggii maragga korkiisa. oo markaasay reer binu israa'iil cidlada siinay uga guureen sida sod- caalkoodii loo amray, oo daruurtiina waxay deg- tay cidladii faaraan. oo iyana markii hore waxay sodaalkoodii ku bilaabeen amarkii rabbigu u soo dhiibay muuse. oo horta waxaa baxay calankii xeradii reer yahuudah siday ciidammadoodu ahaay- een. oo ciidankiisana waxaa u sarreeyey naxshoon ina cammiinaadaab. oo qabiilka reer isaakaar ci- idankoodana waxaa u sarreeyey netaneel ina suu- caar. oo qabiilka reer sebulun ciidankoodana waxaa u sarreeyey elii'aab ina xeelon. markaasaa taambu- uggii la furay oo reer gershoon iyo reer meraarii oo taambuugga qaadi jiray ayaa baxay. oo haddana waxaa baxay calankii xeradii reer ruubeen siday ci- idammadoodu ahaayeen, oo ciidankiisana waxaa u sarreeyey eliisuur ina shedeeyuur. oo qabiilkii reer simecoon ciidankoodana waxaa u sarreeyey shelu- mi'i'eel ina suuriishadday. oo qabiilkii reer gaad ci- idankoodana waxaa u sarreeyey eliyaasaaf ina de- cuu'eel. oo haddana waxaa baxay reer qohaad oo teendhadii quduuska ahayd sida, oo kuwii kalena taambuuggay dhiseen intay iyagu soo socdeen. oo haddana waxaa baxay calankii xeradii reer efrayim siday ciidammadoodu ahaayeen, oo ciidankiisana waxaa u sarreeyey eliishaamaac ina cammiihuud. oo qabiilka reer manaseh ciidankoodana waxaa u sar- reeyey gamalii'eel ina fedaahsuur. oo qabiilka reer benyaamiin ciidankoodana waxaa u sarreeyey abi- daan ina gidconii. oo haddana calankii xeradii reer daan oo ugu wada dambeeyey xerooyinka oo dhan ayaa baxay siday ciidammadoodu ahaayeen, oo ci- idankiisana waxaa u sarreeyey axiiceser ina cammi- ishadday. oo qabiilka reer aasheer ciidankoodana waxaa u sarreeyey fagcii'eel ina cokraan. oo qabiilkii reer naftaali ciidankoodana waxaa u sarreeyey axi- irac ina ceynaan. sidaasay reer binu israa'iil u sod- caaleen siday ciidammadoodu ahaayeen, oo hore bay

u baxeen. markaasaa muuse wuxuu ku yidhi xoobaab ina recuu'eel oo reer midyaan ahaa, oo muuse soddog u ahaa, annagu waxaannu u sodcaalaynaa meeshii rabbigu yidhi, waan idin siinayaa. haddaba na soo raac, oo annana wanaag waannu kuu samaynaynaa, maxaa yeelay, rabbigu wanaag ayuu ugu ballanqaad- day reer binu israa'iil. oo isna wuxuu isagii ku yidhi, anigu tegi maayo, laakiinse waxaan u kacayaa dalka- ygii iyo dadkaygii. oo isna wuxuu ku yidhi, waan ku baryayaaya ha naga tegin, waayo, adigu waad garanaysaa sida roon ee aannu cidlada u degno, oo waxaad noo ahaanaysaa indho oo kale. oo weliba haddaad na raacdo, wax kasta oo wanaagsan oo rab- bigu noo sameeyo annana waannu kuu samayna- naa. oo iyaguna buurtii rabbiga ayay saddex maal- mood socodkood ka sii sodcaaleen, sanduuqii axdiga rabbiguna iyagu hor kacay intii saddex maalmood socodkood ah, inuu iyaga u sii doondoono meel ay ku nastaan. markay xerada ka baxeen ayaa daruurtii rabbigu maalinnimada oo dhan dul joogtay. oo kolkii sanduuqii hore u baxay ayaa muuse yidhi, rabbiyow, sara joogso, oo cadaawayaashaadu ha kala firtheen, oo kuwa ku necebuna hortaada ha ka carareen. oo markuu joogsadayna wuxuu yidhi, rabbiyow, ku soo noqo kumanyaalka kun ee reer binu israa'iil.

11

oo dadkuna waxay ahaayeen sidii kuwo gunuunac badan, oo wax shar ah ayay rabbiga dhegihiisa maqashiyeen. oo markii rabbigu maqlay ayaa cad- hadiisii kululaatay, oo dadkii rabbiguna dhexdooduu ka qaxmay, oo xerada meesheedii ugu dambaysay ayuu baabbi'iyey. markaasaa dadkii waxay u qayliy- een muuse, kolkaasaa muuse rabbiga baryay, oo dadkiina wuu damay. oo meeshaas magaceediina waxaa loo baxshay tabceeraah, maxaa yeelay, dadkii rabbiga ayaa dhexdooda ka qaxmay. oo dadkii bad- naa oo isku darsanaa oo iyaga ku dhex jirayna aad bay wax ugu jeeleen. oo reer binu israa'iilna mar kalay ooyeen, oo waxay yidhaahdeen, bal yaa hilib aannu cunno na siinaya? annagu waxaannu xusuusan na- hay kalluunkii aannu masar lacagla'aan uga cuni jir- nay, iyo khajaarkii, iyo batiikhii, iyo basashii cagaarka ahayd, iyo basashii guduudnayd, iyo toontii. laaki- inse haatan naftayadii way cunta nacday, oo waxba ma jiraan, oo maannadan ma ahaane wax kaloo aan fiirsanno ma haysanno. oo maannaduna waxay u ekayd midhaha koryander la yidhaahdo, oo midab- keeduna wuxuu u ekaa midabka xabagta beduliyum la yidhaahdo. dadku way warwareegi jireen oo soo urursan jireen, markaasay mixdin ku daqiijin jireen, amase mooye ku tumi jireen, oo dheray ku karsan jireen, oo mofo bay ka samaysan jireen; oo dhad- hankeeduna wuxuu ahaa sida dhadhanka wax saliid lagu sameeyey. oo habeennimada markii sayaxu xer- ada ku soo dego ayaa maannaduna la soo dhici jir- tay. haddana muuse wuxuu maqlay dadkii oo ka dhex ooyaya qabiilooyinkoodii oo dhan, oo nin waluba teendhadiisa iriddeedu taagnaa, markaasaa cadhadii rabbigu aad u kululaatay, oo muusena wuu ka xu- maaday. oo muuse wuxuu rabbiga ku yidhi, max- aad anoo addoonkaaga ah sida xun iigu gashay? oo

maxaan raallinimadaada u heli waayay, oo maxaad ii kor saaraysaa dadkan oo dhan culaabtiis? dadkan oo dhan ma anigaa uuraystay? oo ma anigaa dhalay markaad igu leedahay, iyaga laabtaada ku qaad sida aabbe u qaado ilmo caanonuug ah, tan iyo dalkii aad awoyayaashood ugu dhaaratay? bal xaggee baan ka helayaa hilib aan siiyo dadkan oo dhan? waayo, iyagu way igu ooyaan oo waxay igu yidhaahdaan, hilib aannu cunno na si. anigu ma aan qaadi karo dadkan oo dhan, maxaa yeelay, rarkan aad buu iigu culus yahay. haddaad sidaas ii gashid, waan ku baryayaaye, i dil, haddaad raalli iga tahay, oo yaanan dandarradayda arkin. markaasaa rabbigu muuse ku yidhi, waxaad ii soo ururisaa toddobaatan nin oo ah waayeelladii reer binu israa'iil oo aad garanaysid inay dadka waayeello u yihiin iyo saraakiil u talisa, oo waxaad iyaga keentaa teendhada shirka inay halkaas kula istaagaan. oo anna waan soo degan doonaa, oo halkaasaan kugula hadli doonaa, oo waxaan qaadi doonaa ruuxa ku kor jooga, markaasaan iyaga saari doonaa, oo waxay kula qaadi doonaan culaabta dadka, si aanad keligaa u qaadin. oo dadkana waxaad ku tidhaahdaa, hilib baad cunaysaane berri quduus isaga dhiga, waayo, waxaad ku ooydeen rabbiga dhegihiisii, oo waxaad tidhaahdeen, bal yaa hilib aannu cunno na siinaya? waayo, markaannu masar joogi jirnay baa noo dhaantay. haddaba rabbigu hilib buu idin siin doonaa oo idinna waad cuni doontaan. oo idinku ma cuni doontaan maalin keliya, ama laba maalmood, amase shan maalmood, amase toban maalmood, amase labaatan maalmood, laakiinse waxaad cuni doontaan bil dhan, jeer aad sanku dalkiisa ka keentaan, oo aad ka diiqootaan, maxaa yeelay, rabbiga idin dhex jooga ayaad dabiideen oo aad ku hor ooydeen, oo waxaad tidhaahdeen, bal maxaannu masar uga soo baxnay? markaasaa muuse yidhi, dadka aan dhex joogaa waa lix boqol oo kun oo nin oo lug ah, oo adna waxaad tidhi, waxaan iyaga siinayaa hilib ay bil dhan cunaan. ma waxaa loo qalaa ido iyo lo' si ay uga dhergaan? mase kalluunka badda ku jira oo dhan baa loo soo ururiyaa si ay uga dhergaan? markaasaa rabbigu muuse ku yidhi, war ma gacantii rabbigaa gaabatay? haddaba waad arki doontaa bal in eraygaygu rumoobayo iyo in kale. markaasaa muuse baxay oo dadkii u soo sheegay ereygii rabbiga, oo wuxuu soo ururiyey toddobaatan nin oo reer binu israa'iil waayeello u ah, oo teendhada hareeraheedii ayuu isugu keenay. markaasaa rabbigu ku soo degtay daruurtii oo isagii la hadlay, wuxuuna qaaday ruuxii isaga saarnaa, markaasuu toddobaatankii waayee saaray, oo markii ruuxu korkooda ku degay ayay wax sii sheegeen, laakiinse sidaas mar dambe ma ay yeelin. laakiinse laba nin baa xeradii ku dhex hadhay. mid magiciisa waxaa la odhan jiray eldaad, kan kalena magiciisa waxaa la odhan jiray meedaad, oo iyagana ruuxii baa ku soo degay, oo waxay ka mid ahaayeen kuwii la qoray, laakiinse uma ay bixin teendhadii; oo iyagu xerada dhexdeedii ayay wax ku sii sheegeen. markaasaa nin dhallinyaro ah soo orday oo muuse u soo sheegay oo yidhi, eldaad iyo meedaad xeradii bay wax ku sii sheegayaan. markaasaa yashuua ina nuun oo muuse mididiinkiiisa ahaa oo raggiisii uu doortay ka mid ahaa ayaa ku yidhi, sayidkaygii muu-

sow, u diid iyaga. markaasaa muuse wuxuu isagii ku yidhi, war ma aniga baad ii xinaasaysaa? bal may dadka rabbiga oo dhammu nebiyo ahaadaan, oo rabbigu muu iyaga ruuxiisa ku soo dejiyo! markaasaa muuse iyo waayeelladii reer binu israa'iilba xerada ku noqdeen. markaasaa dabayl rabbiga ka timid, oo waxay badda ka keentay digaagduur, oo xerada hareeraheedii ayay ku soo daadisay intii maalin socodkeed ah oo dhanka kale ah oo xerada ku wareegsan, oo dalka korkiisana waxay u jireen intii laba dhudhun ah. markaasaa dadkii kacay oo maalintaas oo dhan, iyo habeenkii oo dhan, iyo maaliintii dambe oo dhan waxay soo ursursadeen digaagduurkii; oo kii ugu wax yaraa wuxuu soo ursursaday toban xomeer, oo waxay ku kala bixiyeen xerada hareeraheedii. oo intii hilibkii ilkahoodii ku dhex jiray, oo aanay weli calalin, ayaad cadhadii rabbigu dadkii aad ugu kulaatay, markaasaa rabbigu wuxuu dadkii ku dhufstay belaaayo weyn. oo meeshaas magaceedii waxaa loo bixiyeey qibrood xatawaah, maxaa yeelay, halkaasaa lagu aasay dadkii hunguri xumaaday. markaasay dadkii qibrood xatawaah ka guureen, oo waxay u socdaaleen xaseerood, xaseeroodna way degeen.

12

oo maryan iyo haaruunna waxay muuse u xanteen naagtii reer kuush oo uu guursaday, maxaa yeelay, isagu wuxuu guursaday naag reer kuush. oo iyagu waxay yidhaahdeen, war rabbigu ma muuse keliyuhu la hadlay? miyuusan annagana nala hadlin? oo rabbigu taas wuu maqlay. haddaba muuse wuxuu ahaa ninka ugu wada qalbi qaboobaa dadkii dunida joogay oo dhan. markaasaa rabbigu dhaqso ula hadlay muuse iyo haaruun iyo maryan, oo wuxuu ku yidhi, saddexdiinnuba kaalaya teendhada shirka. oo saddexdoodiiba way soo baxeen. markaasaa rabbigu ku soo degtay tiir daruur ah oo istaagay iridii teendhadii shirka, oo wuxuu u yeedhay haaruun iyo maryan, kolkaasaa labadoodiiba soo baxeen. oo wuxuu iyagii ku yidhi, haddaba bal hadalladayda maqla. haddii nebi idinku dhex jiro, anigoo rabbiga ah ayaa muujin isku tusi doona, oo riyo baan kula hadli doonaa. addoonkayga muuse sidaas ma aha, oo isagu aamin buu ku yahay gurigayga oo dhan. isaga bayaan baan afkayga ugula hadlayaa, oo hadal gudcur ah kula hadli maayo, oo wuxuu arki doonaa rabbiga qaabkiisa. haddaba maxaad uga cabsan weydeen inaad addoonkayga muuse wax ka sheegtaan? markaasaa rabbigu iyagii aad ugu cadhooday, wuuna ka tegey. oo daruurtiina way ka tagtay teendhada korkeedii; oo maryanna waxaa ku dhacay baras, oo waxay u caddaatay sida barafka cad oo kale. markaasaa haaruun fiiriyeey maryan oo wuxuu arkay inay baras qabto. markaasaa haaruun muuse ku yidhi, sayidkaygiyow, waan ku baryayaaye, wixii aannu nacasnimada u samaynay iyo wixii aannu ku dembaabnay aawadood dembi ha noo saarin. waan ku baryayaaye, yaanay ahaan sidii mid dhintay oo kale oo jidhkiisii badh baabba'san yahay markuu uurkii hooyadiis ka soo baxay. markaasaa muuse rabbiga u qayliyeey, oo wuxuu ku yidhi, ilaahow, waan ku

baryayaaye, iyada bogsii. oo rabbigu wuxuu muuse ku yidhi, haddii aabbeheed wejiga kaga candhuufo sow ma ay ceebowdeen intii toddoba maalmood ah? haddaba xerada ha laga saaro intii toddoba maalmood ah, oo markaas dabadeedna ha la soo celiyo. kolkaasaa maryan xerada dibadda looga xidhay, oo dadkiina ma guurin ilamaa maryan mar kale la soo celiyey. oo dabadeedna dadkii xaseerood way ka guureen, oo waxay degen cidladii faaraan.

13

markaasaa rabbigu muuse la hadlay oo wuxuu ku yidhi, war waxaad dirtaa niman soo basaasa dalka reer kancaan oo aan reer binu israa'iil siinayo, oo qabiil walba waa inaad nin ka dirtaan, oo mid kastaaba ha ahaado amiir iyaga ku jira. markaasaa muuse iyagii ka diray cidladii faaraan sidii amarkii rabbigu ahaa, oo kulligood waxay ahaayeen rag reer binu israa'iil madax u ahaa. oo magacyadoodiina kuwan bay ahaayeen: qabiilkii reer ruubeen waxaa ka tegey shammuuca ina saakuur. oo qabiilkii reer simcoonaa shaafaad ina xori. oo qabiilkii reer yahuudahna kaaleeb ina yefunneh. oo qabiilkii reer isaakaarna yigaal ina yuusuf. oo qabiilkii reer efrayimna hoosheeca ina nuun. oo qabiilkii reer benyaamiinna faltii ina raafuu. oo qabiilkii reer sebulunaa gaddii'eel ina soodii. oo qabiilkii reer yuusuf oo ah reer manasehna gaddii ina suusii. oo qabiilkii reer daanna cammii'eel ina gemallii. oo qabiilkii reer aasheerna setuur ina miikaa'eel. oo qabiilkii reer naftaalina naxbii ina waafsii. oo qabiilkii reer gaadna ge'uu'el ina maakii. intaasu waa magacyadii nimankii muuse u diray inay dalka soo basaasaan. markaasaa muuse wuxuu hoosheeca ina nuun u bixiyey yashuuca. markaasaa muuse iyagii u diray inay dalkii reer kancaan soo basaasaan, oo wuxuu iyagii ku yidhi, jidkan koonfureed xaggiisa u kaca oo buuraha fuula. oo waxaad soo fiirisaan dalku siduu yahay, iyo dadka degganu inay xoog badan yihiin iyo inay itaal yar yihiin, iyo inay tiro yar yihiin iyo inay tiro badan yihiin, iyo dalka ay deggan yihiin siduu yahay inuu wanaagsan yahay iyo inuu xun yahay, iyo magaalooyinka ay deggan yihiin siday yihiin, inay xerooyin deggan yihiin iyo inay qalcado xoog badan ku jiraan, iyo siduu dalku yahay inuu barwaaqaysan yahay iyo in kale, iyo inuu dhiir leeyahay iyo in kale. haddaba dhiirranaada oo dalka midhihiisa keena. oo wakhtiguna wuxuu ahaa xilliga uu canabka hore bislaado. haddaba iyagii way tageen oo waxay soo basaaseen dalkii tan iyo cidlada sin iyo ilaa xerob oo ku taal meesha xamaad laga galo. oo waxay tageen xagga koonfureed, oo yimaadeen xebroon; oo axiimaan iyo sheeshay iyo talmay oo reer canaaq ahaa ayaa halkaas degganaa. (oo xebroon waxaa la dhisay goor toddoba sannadood ka horraaysa intaan la dhisin socan oo masar ku taal.) oo haddana waxay yimaadeen dooxadii eshkol, oo halkaasay ka goosteen laan rubuc canab ahu ku yaal, oo waxay ku qaadeen ul laba nin u dhexaysa, waxayna keeneen midho rummaan iyo berde ah. oo meeshaas magaceeda waxaa la odhan jiray eshkol, rubuckii canabka ahaa oo ay reer binu israa'iil halkaas ka goosteen aawadiis. oo markay afar-

tan maalmood dalkii soo basaaseen dabadeed ayay ka soo noqdeen. markaasay tageen oo muuse iyo haaruun iyo shirkii reer binu israa'iil oo dhan ugu yimaadeen cidladii faaraan iyo tan iyo qaadeesh, oo iyagii iyo ururkii oo dhan war bay u keeneen, oo waxay soo tuseen midhihi dalka. oo muuse bay u warrameen oo waxay ku yidhaahdeen, annagu dalkii aad noo dirtay waan gaadhnay, oo hubaal wuxuu la barwaaqaysan yahay caano iyo malab, oo midhihiisii ina waa kuwan. habase yeeshee dadka dalka degganu waa xoog badan yihiin, oo magaalooyinkuna deyrar bay leeyihiin, waana waaweyn yihiin, oo weliba waxaannu halkaas ku soo aragnay reer canaaq. oo reer camaaleq waxay deggan yihiin dalka xaggiisa koonfureed, oo reer xeed iyo reer yebuus iyo reer amorna waxay deggan yihiin buuraha, oo reer kancaanna waxay deggan yihiin badda agteeda iyo webi urdun dhinaciisa. markaasaa kaaleeb dadkii ku aamusiiyey muuse hortii, oo wuxuu ku yidhi, war haddiiba ina keena, aynu dalka qabsannee, waayo, innagu waynu karaynaa inaynu ka adkaanno. laakiinse nimankii isaga raacay waxay yidhaahdeen, war innagu dadkaas kuma kici karno, waayo, way inaga xoog badan yihiin. oo iyagu dalkii ay soo basaaseen ayay reer binu israa'iil war xun uga keeneen, oo waxay yidhaahdeen, dalka annu dhex marnay oo soo basaasnay waa dal cuna dadka deggan, oo dadkii annu ku aragnay oo dhammuna waa dad aad u dhaadheer. oo waxaannu halkaas ku aragnay dad waaweyn oo xoog badan oo ah reer canaaq oo ka yimid dadkii waaweynaa oo xoogga badnaa. waxaannu isula yaraannay sida kabajaan oo kale, oo hortoodana sidaas oo kalaannu ku ahayn.

14

oo shirkii oo dhammuna codkoodii bay kor u qaadeen oo qayliyeen, oo dadkiina habeenkaas way ooyeen. oo reer binu israa'iil oo dhammuna waxay u gunuuseen muuse iyo haaruun, oo shirkii oo dhammu waxay iyagii ku yidhaahdeen, waxaa inoo roonayd inaynu dalkii masar ku dhimanno! amase inaynu cidladan ku dhimanno! bal rabbigu muxuu inoogu soo kexeeyey dalkan aynu sefta ku le'aynaa? naagaheenna iyo dhallaankeennu dhac bay noqonayaan. sow inaynu masar ku noqonno inooma roona? oo markaasaa midba midkii kale ku yidhi, kaalaya aynu madax doorannee oo aynu masar isaga noqonnee. markaasaa muuse iyo haaruun waxay ku hor dheceen ururkii shirka reer binu israa'iil oo dhan. oo yashuuca ina nuun iyo kaaleeb ina yefunneh oo kuwii dalka soo basaasay ka mid ahaa ayaa dharkoodii iska jeexjeexay, oo waxay la hadleen shirkii reer binu israa'iil oo dhan oo ku yidhaahdeen, war dalkii annu dhex marnay oo aan soo basaasnay waa dal aad iyo aad u wanaagsan. oo haddii rabbigu innagu farxo, ayuu dalkaas ina geeyn doonaa, oo wuu ina siin doonaa dalkaas caanaha iyo malabka la barwaaqaysan. laakiinse rabbiga ha ku caasiyoobina, oo ha ka cabsanina dadka dalka deggan, waayo, waxay inoo yihiin sida kibis oo kale. daafacoodii kor-kooda waa laga qaaday, oo rabbigu innagu inala jiraa; iyaga ha ka cabsanina. laakiinse shirkii oo

dhammu waxay yidhaahdeen, iyaga ha la dhagxiyo. markaasaa ammaantii rabbigu waxay reer binu israa'iil oo dhan uga muuqatay teendhadii shirka. oo rabbigu wuxuu muuse ku yidhi, dadkanu ilaa goormay i quudhsanayaan? oo ilaa goormay i rumaysan waayayaan in kastoo aan dhexdooda calaamooyinka oo dhan ku sameeyey? haddaba iyagaan belayoo ku dhufan doonaa, oo waan dhaxal tiri doonaa, oo waxaan kaa samayn doonaa quruun iyaga ka weyn oo ka sii xoog badan. markaasaa muuse wuxuu rabbiga ku yidhi, de taas waxaa maqli doona masriyiintii, waayo, dadka itaalkaagaad iyaga kaga soo dhex bixisay. oo iyana waxay u sheegi doonaan dadka dalkan deggan. iyagu waxay maqleen inaad dadkan dhex joogto, rabbiyow, waayo, rabbiyow, fool ka fool baa lagu arkay oo daruurtaadii baa iyaga kor taagan, oo maalintii waad ku hor kacdaa tiir daruur ah, habeenkiina tiir dab ah. haddaba haddaad dadkan sidii nin keliya u disho, quruumihii warkaaga maqlay way hadli doonaan, oo waxay odhan doonaan, rabbigu ma uu karin inuu dadkan keeno dalkii uu ugu dhaartay, sidaas daraaddeed ayuu cidladii ku laayay. haddaba waan ku baryayaaye, sayidow, xooggaagu wax weyn ha ahaado, sidaad u hadashay oo aad tidhi, rabbigu cadho waa u gaabiya, oo waa naxariis badan yahay, oo xumaanta iyo xadgudubka wuu dhaafaa, oo sinaba uma caddeeyo in kan dembiga galay aanu eed lahayn, oo xumaantii awoyayaashana wuxuu gaadhsiiyaa carruurtooda tan iyo farcanka saddexaad iyo kan afraad. haddaba waan ku baryayaaye, sida ay naxariistaadu u weyn tahay oo aad dadkan u cafiyi jirtay tan iyo dalkii masar iyo ilaa haddeer dadkan xumaantooda saamax. markaasaa rabbigu yidhi, sidaad u tidhi, waan u saamaxay, laakiinse sida runta ah anigu waan noolahay, oo dunida oo dhammuna waxay ka buuxsami doontaa ammaanta rabbiga. kulli dadkii ammaantayda arkay, oo arkay calaamooyinkii aan ku sameeyey masar iyo cidladii, oo weliba tobanka jeer i jirrabay oo aanay codkaygiina dhegaysan, hubaal ma ay arki doonaan dalkii aan awoyayaashood ugu dhaartay, oo intoodii i quudhsatayna midna ma arki doono. laakiinse adoonkayga kaaleeb wuxuu lahaa ruux kaleeto oo dhammaan ahaan buu ii raacay, oo sidaas daraaddeed isaga waan geeynayaa dalkii uu tegey, oo farkaniiisuna way lahaan doonaan. haddaba dooxada waxaa deggan reer camaaleq iyo reer kanaan. idinku berrito dib u noqda, oo waxaad tagtaan cidladii ku taal jidka loo maro badda cas. markaasaa rabbigu la hadlay muuse iyo haaruun, oo wuxuu ku yidhi, ilaa goormaan u adkaysanayaa shirkan sharka ah oo ii gunuusa? waxaan maqlay gunuuskii ay reer binu israa'iil ii gunuuseen. waxaad iyaga ku tidhaahdaa, rabbigu wuxuu leeyahay, noloshaydaan ku dhaartaaye, hubaal sidaad dhegahayga ugu hadasheen ayaan idinku samaynayaa. meydadkiinnu waxay ku dhici doonaan cidladan, oo kulli kuwiinna la tiriyey sidii tiradiinnu ahayd oo ah intii labataan sannadood jirtay ama ka sii weynayd oo aniga ii gunuusay, hubaal idinku geli maysaan dalkii aan ku dhaartay inaan idin dejinayo, kaaleeb ina yefunneh iyo yashuua ina nuun mooyane. laakiinse yaryarkiinna aad tidhaahdeen, waa la dhacayaa, iyagaan keeni doonaa, oo

iyagu way baran doonaan dalkii aad diiddeen. laakiinse idinka meydadkiinnu way ku dhici doonaan cidladan. oo carruurtiinnuna afartan sannadood ayay cidlada ku warwareegi doonaan, oo ilaa meydadkiinnu ay cidlada ku baabba'aan iyagu waxay sidi doonaan daacadnimola'aantiinna. oo maalmihii aad dalka ku soo basaasteen oo afartan maalmood ahaa, maalmiintaiba sannad ayaad dembiyadiinna u qaadanaysaan, oo idinku xumaantiinna waad qaadanaysaan xataa afartan sannadood, oo waxaad ogaan doontaan diidniintayda. anigoo rabbiga ah ayaan sidaas ku hadlay, oo hubaal waxan oo dhan ayaan ku samaynayaa shirkan sharka ah ee iiga wada ururay oo dhan. cidladan ayay ku baabbi'i doonaan oo ku wada dhiman doonaan. oo nimankii muuse u diray inay dalka soo basaasaan oo soo noqday oo shirka oo dhan ka dhigay inay isaga u gunuusaan markay dalkii war xun ka keeneen, nimankaas oo war xun dalkii ka keenay ayaal belayadii ku dhintay rabbiga hortiiisa. laakiinse yashuua ina nuun iyo kaaleeb ina yefunneh ayaal nolol kaga hadhay nimankii tegey inay dalka soo basaasaan. markaasaa muuse hadalkaas reer binu israa'iil oo dhan u sheegay, kolkaasaa dadkii aad u baroordeen. markaasaa aroor hore kaceen, oo buurta dhaladeeday fuuleen, oo waxay yidhaahdeen, bal eeg, waa na kan, waanan u kacaynaa meeshii rabbigu noo ballanqaaday, maxaa yeelay, waannu dembaabnay. kolkaasaa muuse yidhi, war rabbiga amarkiisa maxaad ugu xadgudubaysaan, waayo, taasu faa'iido idiinna lahaan doonto? halkaas ha u kicina, waayo, rabbigu idinma dhex joogo ee yaan cadaawayaashiinnu idin laayn. waayo, halkaas waxaa idinka horreeya reer camaaleq iyo reer kanaan, oo seftaad ku le'an doontaan, maxaa yeelay, rabbiga lasocodkiisii dib baad uga noqdeen, oo sidaas daraaddeed rabbigu idinla jiri maayo. laakiinse iyagii waxay ku sii adkaysteen inay buurta dhaladeedii fuulaan, habase yeeshee muuse iyo sanduugii axdiga rabbigu xeradii kama ay bixin. kolkaasay reer camaaleq iyo reer kanaan oo buurta degganaa hoos u degeen, oo intay laayeen ayay tan iyo xormaaah eryadeen.

15

markaasaa rabbigu muuse la hadlay oo wuxuu ku yidhi, reer binu israa'iil la hadal oo waxaad ku tidhaahdaa, markaad gaadhaan dalka rugtiinna ah oo aan idin siinayo, haddaad doonaysaan inaad rabbiga qurbaan dab ugu bixisaan, kaasoo ah qurbaan la gubo, amase allabari aad nidar ku samaynaysaan, amase qurbaan aad ikhtiyaar ku bixisaan, amase idihiinna joogtada ah inaad caraf udgoon rabbiga uga bixisaan lo'da ama idaha, haddaba kii wax bixinayaa qurbaankiisa ha ku bixiyo rabbiga aawadiis qurbaan hadhuudh ah efaah toban meelood loo qaybiyey meeshiis oo bur wanaagsan ah oo lagu daray hiin rubuceed oo saliid ah; oo khamri ah qurbaanka cabniinka hiin rubuceed waa inaad qurbaanka la gubo ama allabariga ula diyaarisaan wan kasta. oo wankii weynna waxaad qurbaan hadhuudh ah u diyaarisaan efaah toban meelood loo qaybiyo labadiis meelood oo bur wanaagsan ah oo hiin saddex meelood meel saliid ah lagu daray. oo qurbaanka cabniinkana wax-

aad u bixisaan hiin saddex meelood meel khamri ah oo rabbiga u ah caraf udgoon. oo markaad dibi u bixinaysid allabariga la gubo amase allabari aad nidar ku samaynaysid, amase qurbaanno nabaadi-ino oo aad rabbiga u bixinayo, markaas efaah to-ban meelood loo qaybiyey saddexdiis meelood oo bur wanaagsan ah oo lagu daray hiin nuskeed saliid ah qurbaan hadhuudh ha ula bixiyo dibiga. qurbaanka cabniinkana waa inaad u bixisaa hiin nuskeed khamri ah, kaas oo ah qurbaan dab lagu sameeyo oo caraf udgoon rabbiga u ah. oo sidaas ha loo sameeyo dibi kasta, ama wan kasta oo weyn, ama wan kasta oo yar, ama orgi kasta oo yar. intaad diyaarisaan sida tiradu tahay mid kasta u sameeya. inta waddaniga ah oo dhammu waxyaalahan sidaas ha u sameeyeen markay bixinayaan qurbaan dab lagu sameeyo oo caraf udgoon rabbiga u ah. oo haddii shisheeye idinla deggan yahay ama mid kasta oo idin dhex jooga qarniyadiinna oo dhan, hadduu doonayo inuu qurbaan dab lagu sameeyo rabbiga ugu bixiyo caraf udgoon, sidaad idinku yeeshaan isna waa inuu yee-laa. oo ururkiinna oo dhammu waa inaad idinka iyo shisheeyaha idinla degganu lahaataan qaynuun ke-liya, kaas oo ahaanaya qaynuun ab ka ab. waayo, sidaad idinku tihiin, shisheeyuhuna waa inuu rab-biga hortiisa sidaas oo kale ku ahaadaa. oo idinka iyo shisheeyihii idinla degganuba waa inaad lahaataan isku sharci iyo isku qaynuun. markaasaa rabbigu haddana muuse la hadlay oo wuxuu ku yidhi, reer binu israa'iil la hadal oo waxaad ku tidhaahdaa, dalka aan idin geeynayo markaad gaadhaan, oo aad dalka cuntadiisa cuntaan waa inaad rabbiga u bixisaan qur-baan sare loo qaado. cajiinkiinna ugu horreeya waa inaad ka bixisaan moofa ah qurbaan sare loo qaado, oo waa inaad taas sare u qaaddaan sidaad sare ugu qaaddaan qurbaanka hadhuudhka ee laga qaado mee-sha hadhuudhka lagu tumo. oo cajiinkiinna ugu hor-reeya waa inaad rabbiga uga bixisaan qurbaan sare loo qaado tan iyo ab ka ab. oo markaad qaldan-taan oo aydaan wada xajin amarradan oo dhan oo uu rabbigu muuse kula hadlay, xataa wixii uu rab-bigu muuse idinkaga amray oo dhan tan iyo maal-intii rabbigu amarka bixiyey ilaa tan iyo ab ka ab, markaas haddii qaladkii kama' loo sameeyey iyadoo aan shirku ogayn, shirka oo dhammu waa inay qur-baan la gubo aawadiis dibi yar rabbiga ugu bixiyaan caraf udgoon, isaga iyo qurbaankiisii hadhuudhka, iyo qurbaankiisii cabniinka, iyo orgi ah qurbaanka dembiga, oo ha loo bixiyo sida qaynuunku leeya-hay. oo shirka reer binu israa'iil oo dhan waa in wadaadku u kafaaro guda, oo markaas iyaga waa la cafiyaayaa, maxaa yeelay, waxay ahayd qalad kama' loo sameeyey, oo iyana waxay qaladkoodii u kee-neen qurbaankoodii kaas oo ahaa qurbaan dab loogu sameeyey rabbiga, iyo qurbaankii dembigooda rab-biga hortiisa loogu bixiyey. oo shirka reer binu is-raa'iil oo dhan iyo shisheeyaha iyaga dhex degganba waa la cafiyo doonaa, waayo, qaladkaas dadka oo dhammu kama' bay u sameeyeen. oo haddii qof keliya kama' u dembaabo, isagu waa inuu qurbaanka dem-biga u bixiyaa ceesaan gu jir ah. oo qofkii qaldamay waa in wadaadku u kafaaro gudaan naftiisa markuu qofkaas kama' ugu dembaabo rabbiga hortiisa, si uu

isaga u kafaaro gudo, oo markaas isaga waa la cafiyo doonaa. waa inaad isku sharci keliya u yeeshaan kii kama' u qaldama ha ahaadee waddanigii reer binu is-raa'iil ku dhex dhashay ama shisheeyihii iyaga dhex degganba. laakiinse qofkii gacan kibir leh gaf ku sameeyaa hadduu waddani yahay iyo hadduu shishe-eye yahayba kaasu wuxuu caayay rabbiga, oo qofkaas waa in dadkiisa laga gooyaa. qofkaas dhammaantiis waa in laga gooyaa, oo dembigiisuna waa inuu ko-rkiisa saarnaadaa, maxaa yeelay, isagu rabbiga erey-giisuu quudhsaday, oo markaasiina wuu jebiyey. oo intii reer binu israa'iil cidladii joogeen, waxay heleen nin maalintii sabtida qoryo guranaya. oo kuwii helay isagoo qoryo guranaya waxay u keeneen muuse iyo haaruun iyo shirkii oo dhan. oo markaasay xidheen, maxaa yeelay, waxa isaga lagu samayn lahaa ayaan weli la caddayn. markaasaa rabbigu muuse ku yidhi, ninka hubaal waa in la dilaa, oo shirka oo dhammu waa inay isaga xerada dibaddeeda ku dhagxiyaan. markaasaa shirkii oo dhammu waxay isagii keeneen xerada dibaddeedii, kolkaasay dhagxiyeen oo wuu dhintay, sidii rabbigu muuse ku amray. kolkaasaa rabbigu muuse la hadlay, oo wuxuu ku yidhi, reer binu israa'iil la hadal, oo waxaad iyaga ku amartaa inay iyaga ab ka ab farqiyaan darfaha dharkooda, iyo inay faraqaa daraf kasta u yeelaan xadhiig buluug ah. oo wuxuu idiin noqonayaa faraq aad fiirsataan oo aad rabbiga amarradiisii oo dhan ku xusuusataan inaad samaysaan, si aydaan u raacin qalbigiinna iyo indhihiinna aad daacadnimola'aan ku raaci jirteen, laakiinse aad xusuusataan oo aad samaysaan amarradayda oo dhan, oo aad quduus uu ahaataan ilaahiinna. anigu waxaan ahaa rabbiga ilaahiinna ah oo dalkii masar idiinka soo bixiyey inuu ilaah idiin ahaado. aniga ayaa ah rabbiga ilaahiinna ah.

16

haddaba qorax ina ishehar oo ahaa ina qohaad, oo ka sii ahaa reer laawi, isaga iyo daataan iyo abiiraam oo ahaa ilma eli'aab, iyo oon oo ahaa ina feled oo reer ruubeen ahaa ayaa rag watay, oo waxay ku hor kaceen muuse iyaga iyo reer binu israa'iil qaarkood oo ahaa laba boqol iyo konton amiir oo shirka loo doortay oo wada caan ahaa. oo iyana way wada urureen oo gees ka noqdeen muuse iyo haaruun, oo waxay iyagii ku yidhaahdeen, idinku filan, maxaa yeelay, shirka oo dhan qof kastaaba waa quduus, oo rabbi-guna waa dhex joogaa iyaga. haddaba maxaad rabbiga ururkiisa isaga sara marisaan? oo muusena markuu taas maqlay ayuu wejiga dhulka dhigay. markaasuu la hadlay qorax iyo guutadiisii oo dhan oo wuxuu ku yidhi, berri subax ayaa rabbigu muujin doonaa kuwa ah kuwiisa iyo kii quduus ah, wuuna soo dhowayn doonaa; oo kii uu isagu dooranayana wuu isu soo dhowayn doonaa. haddaba qorax iyo gu-utadiisa oo dhammay, sidan yeela, oo waxaad qaa-dataan idammo, oo berrito rabbiga hortiisa iyaga dab ku shuba oo foom ku shida, oo kolkaas ninkii rab-bigu doorto, wuxuu ahaan doonaa quduus. idinku filan reer laawiyow. markaasaa muuse wuxuu qorax ku yidhi, haddaba maqla reer laawiyow. ma idinla yar tahay in ilaaha reer binu israa'iil idiinka soocay

shirka reer binu israa'iil inuu idin soo dhowaysto si aad u samaysaan hawsha taambuugga rabbiga oo aad shirka hortiiisa istaagtaan oo u adeegtaan, iyo inuu weliba idinka iyo walaalihiinna reer laawi oo dhanba soo dhowaystay? oo haddana ma waxaad doonaysaan wadaadnimada? haddaba adiga iyo guutadaada oo dhammu waxaad isu soo urursateen oo aad gees ka tihiiin rabbiga. balse maxaa dhacay oo aad haaruun ugu gunuustaan? markaasaa muuse u cid diray daataan iyo abiiraam oo ahaa ilma elii'aab, oo iyana waxay yidhaahdeen, iman mayno. ma wax yar baa inaad naga soo kaxaysay dal caano iyo malab la barwaaqaysan, si aad noogu dishid cidlada dhexdeeda, oo aad weliba annaga amiir isaga kaayo dhigtid? oo weliba nama aadan geeyn dal caano iyo malab la barwaaqaysan, oo namana aadan siin dhul iyo beero canab ah oo aan dhaxalno. war ma waxaad doonaysaa inaad dadkan indhaha ka riddo? anagu iman mayno. markaasaa muuse aad u cadhooday, oo wuxuu rabbiga ku yidhi, adigu qurbaankooda ha aqbalin. anigu iyaga dameerna kama qaadan, midkoodna waxba ma yeelin. markaasaa muuse wuxuu qorax ku yidhi, berrito adiga iyo guutadaaduba rabbiga hortiiisa kaalaya, adiga iyo iyaga iyo haaruunba. oo idinka nin waluba idankiisa ha qaato oo foox ha ku shubo, oo ninkiin kastaaba idankiisa rabbiga ha hor keeno, kuwaasoo wada ah laba boqol iyo konton idan, oo weliba adiga iyo haaruunna idammadiinna soo qaata. oo iyana nin waluba idankiisii buu soo qaatay, oo dab bay ku shubeen, fooxna way saareen, kolkaasay muuse iyo haaruun la istaageen irrida teendhadii shirka. markaasaa qorax soo shirsaday shirkii oo dhan oo iyaga ka gees ah, oo wuxuu soo tubay irrida teendhadii shirka. oo shirkii oo dhan waxaa u muuqatay ammaantii rabbiga. markaasaa rabbigu muuse iyo haaruun la hadlay oo wuxuu ku yidhi, idinku shirkan dhan isaga sooca aan iyaga daqiiqad ku baabbi'iyee. markaasay wejiga dhulka dhigeen, oo waxay yidhaahdeen, ilaahow, adigoo ah ilaaha binu-aadmiga oo dhan ruuxoodow, haddaba nin keliyahaa dembaabayee ma dadka shirka oo dhan baad u cadhoonaysaa? markaasaa rabbigu muuse la hadlay oo wuxuu ku yidhi, shirka la hadal, oo waxaad ku tidhaahdaa, war, ka ag kaca taambuugyada qorax, iyo daataan iyo abiiraam. markaasaa muuse wuxuu u kacay daataan iyo abiiraam, oo waayeealladii reer binu israa'iilna isagay soo raaceen. markaasuu shirkii la hadlay, oo wuxuu ku yidhi, waan idin baryayaaye, isaga fogaada nimankan sharka ah teendhooyinkooda, oo waxay iyagu leeyihiinna ha taabanina, yaan dembiyadooda aawadood laydiin baabbi'ine. haddaba waxay ka kaceen dhinac kasta ee taambuugyadii qorax iyo daataan iyo abiiraam. markaasay daataan iyo abiiraam soo bexeen, oo waxay istaageen irrida teendhooyinkoodii, iyaga iyo naagahoodii, iyo wiilashoodii, iyo dhallaankoodiiba. markaasaa muuse wuxuu yidhi, tanaad ku ogaanaysaan in rabbigu ii soo diray inaan waxyaalahan oo dhan sameeyo, waayo, anigu maankayga uun kama samayn. haddii nimankanu ay u dhintaan sida caadiga u ah dadka oo dhan, ama iyaga loo booqdo sida dadka oo dhan loo soo booqdo, markaas rabbigu ima uu soo dirin. laakiinse haddii rabbigu wax cusub sameeyo, oo dhulku

afka kala qaado oo uu iyaga iyo waxay leeyihiin oo dhan liqo, oo haddii iyagoo noolnool ay she'ool ku dhaadhacaan, de markaas waxaad garan doontaan in nimankanu rabbiga quudhsadeen. oo kolkuu dhammeeyey waxyaalahaas uu ku hadlay oo dhan, ayaa dhulkii iyaga ka hooseeyey kala dillaacay, oo dhulku afka kala qaaday oo liqay iyagii iyo reerahoodii, iyo dadkii qorax oo dhan, iyo alaabtoodii oo dhan. haddaba iyagii iyo wixii ay lahaayeen oo dhammuba iyagoo noolnool ayay she'ool ku dhaadhaceen, markaasaa dhulkii ku dul xidhmaa, oo iyana shirkii way ka halligmeen. markaasaa reer binu israa'iilkii hareerahooda joogay waxay ka carareen qayladoodii, waayo, waxay isyidhaahdeen, war aar-maa dhulku innagana ina liqaa. markaasaa dab rabbiga xaggiisa ka yimid oo baabbi'iyey laba boqol iyo kontonkii nin oo fooxa bixiyeey. markaasaa rabbigu muuse la hadlay oo wuxuu ku yidhi, la hadal elecaasaar ina haaruun wadaadka ah, oo u sheeg inuu idammada dabka ka bixiyo, adna dabka xagga shishe ku kala firdhi, waayo, iyagu waa quduus. oo idammada nimankan naftooda ku dembaabay la laga dhigo dahaadh tuman oo meesha allabariga lagu dahaadho; waayo, rabbiga hortiiisay ku bixiyeen, oo sidaas daraaddeed iyagu waa quduus; oo calaamo bay reer binu israa'iil u noqon doonaan. markaasaa wadaadkii elecaasaar wuxuu soo qaaday idammadii naxaasta ahaa oo ay kuwii gubtay bixiyeen, oo inta la tumay ayaa meesha allabariga dahaadh looga dhigay, inay taas reer binu israa'iil xusuus u noqoto, si uusan shisheeye aan haaruun farcankiisa ahaynu rabbiga hortiiisa ugu soo dhowaan inuu foox u bixiyo, si uusan u noqon sidii qorax iyo guutadiisa, sidii rabbigu isaga ugula hadlay muuse. laakiinse subaxdii dambe shirkii reer binu israa'iil oo dhammu ay soo urureen oo ay muuse iyo haaruun gees ka noqdeen, waxay soo fiiriyeen teendhadii shirka xaggeedii, oo bal eeg, daruurtii baa qarisay, oo waxaa muuqatay rabbiga ammaantiisii. markaasaa muuse iyo haaruun waxay yimaadeen teendhadii shirka horteeda. oo rabbigu muuse la hadlay oo wuxuu ku yidhi, adigu shirkan ka soo kac, aan iyaga daqiiqad ku baabbi'iyee. oo iyana markaasay wejiga dhulka dhigeen. kolkaasaa muuse wuxuu haaruun ku yidhi, war idankaaga qaad oo meesha allabariga dab kaga soo shubo, oo foox ku rid, oo had-diiba shirka u qaad, oo iyaga u kafaaro gud, waayo, cadho ayaa rabbiga ka soo baxday, oo belayadii way bilaabatay. markaasaa haaruun qaaday sidii muuse ku hadlay, oo shirkuu ku dhex orday, oo bal eeg, belayadiina dadka way ku dhex bilaabatay; oo fooxii wuu shiday, dadkiina buu u kafaaro guday. markaasuu isdhex taagay kuwii dhintay iyo kuwii noolaa; oo belayadiina way joogsatay. haddaba kuwii belayada ku dhintay waxay ahaayeen afar iyo toban kun iyo toddoba boqol, oo aan lagu tirin kuwii ku dhintay xaalkii qorax. markaasaa haaruun muuse ugu noqday iriddii teendhadii shirka; oo belayadiina way joogsatay.

markaasaa rabbigu muuse la hadlay, oo wuxuu ku yidhi, reer binu israa'iil la hadal, oo iyaga ulo ka qaad. qabiil kastaba ulu ka qaad; amiirradooda oo dhan sida ay qabiilooyinkoodu kala yihiin laba iyo toban ulood ka kala qaad. oo nin walba magiciisa ushiisa ku qor. usha reer laawi waxaad ku qortaa magaca haaruun. qabiilooyinkooda madaxdooda mid kastaaba waa inuu ulu lahaadaa. oo waa inaad iyaga hor dhigtaa maragga teendhada shirka ku yaal, taasoo ah meesha aan idinkula kulmo. oo markaas ninkii aan doorto ushiisu way magooli doontaa, oo anna hortayda waan ka joojin doonaa gunuuska ay reer binu israa'iil adiga kuu gunuusaan. markaasaa muuse reer binu israa'iil la hadlay, oo amiirradoodii oo dhammu waxay isagii siiyeen ulu, oo amiir kastaaba mid buu siiyey siday qabiilooyinkoodu ahaayeen, intaasu waxay ahayd laba iyo toban ulood; oo ushii haaruunna ulahooday ku dhex jirtay. markaasaa muuse ulihii dhigay rabbiga hortiiisa teendhadii maragga gudaheeda. maalintii dambe waxaa noqotay in muuse galay teendhadii maragga, oo bal eeg, wuxuu arkay ushii haaruun oo reer laawi oo magooshay; way magooshay, wayna ubxisay, oo waxay dhashay yicib bisil. markaasaa muuse ulihii ka soo qaaday rabbiga hortiiisa oo wuxuu u keenay reer binu israa'iil oo dhan, oo way fiiriyeen oo nin waluba ushiisii buu qaata. markaasaa rabbigu muuse ku yidhi, usha haaruun dib ugu celi maragga hortiiisa in iyada loo haysto calaamo ka gees ah dadka caasiya, inaad iga joojisid gunuuskooda ay ii gunuusaan, yaanay iyagu dhimane. oo sidaasaa muuse yeelay. sidii rabbigu isaga ugu amray ayuu u sameeyey. markaasay reer binu israa'iil muuse la hadleen, oo waxay ku yidhaahdeen, war bal eeg, waannu baabba'aynaa, oo waannu halligmaynaa, kulligayo waannu wada halligmaynaaye. mid kasta oo soo dhowaada oo u soo dhowaadaa taambuugga rabbiga wuu dhiman doonaa. haddaba kulligayo miyaannu wada baabba'aynaa?

18

markaasaa rabbigu haaruun ku yidhi, adiga iyo wilashaada iyo qabiilkaagu waxaad qaadi doontaan dembiga meesha quduuska ah, oo adiga iyo wilashaada kula jiraa waxaad qaadi doontaan dembiga wadaadnimadiinna. oo walaalaha oo ah qabiilka reer laawi, qabiilkaas oo ah kan aabbahaa, la soo dhowow si ay kuugu darmadaan, oo ay kuugu adeegaan, laakiinse adiga iyo wiilashaada kula jiraa waa inaad teendhada maragga hor joogtaan. oo iyagu waa inay dhawraan amarkaaga iyo hawsha teendhada oo dhan, laakiinse waa inaanay u soo dhowaan alaabta meesha quduuska ah iyo meesha allabariga, yaanay iyaga iyo idinka toona dhimanine. oo iyagu ha idinku darmadeen oo ha dhawreen teendhada shirka, iyo hawsha teendhada loo sameeyo oo dhan; oo shisheeyena yaanu idiin soo dhowaan. oo inaan mar dambe cadho ku dhicin reer binu israa'iil idiinku waa inaad dhawrtaan hawsha meesha quduuska ah iyo hawsha meesha allabariga. oo bal eeg, anna walaalihiin reer laawi ayaan kala dhex baxay

reer binu israa'iil, oo waxay idiin yihiin hadiyad rabbiga loo siiyey inay teendhada shirka ka adeegaan. oo adiga iyo wiilashaada kula joogaaba waa inaad wadaadnimadiinna u dhawrtaan waxyaalaha meesha allabariga oo dhan, iyo waxyaalaha daaha ka shisheeya oo dhan, oo waa inaad adeegtaan. wadaadnimada ayaan idiin siiyey sida hawl hadiyad ah; oo shisheeyihii soo dhowaada waa in la dilaa. markaasaa rabbigu haaruun ku yidhi, bal eeg, anna adigaan ku siiyey amarka qurbaannadayda sare loo qaado, kuwaas oo ah waxyaalaha quduuska ah oo reer binu israa'iil oo dhan. subkidda aawadeed ayaan adiga iyo wilashaada u siiyey qayb joogto ah weligeed. kulli waxyaalaha aad u quduuska ah oo dabka laga reebay oo aad lahaan doonto waa kuwan: mid kasta oo qurbaankooda ah, xataa qurbaankooda kasta ee hadhuudhka ah, iyo qurbaankooda kasta ee dembiga, iyo qurbaankooda kasta ee xadgudubka, oo ay ii bixiynayaan, adiga iyo wiilashaada ayaad aad u quduus idiin ahaan doonaan. oo sida waxyaalaha aad u quduuska ah waa inaad u cuntaa, oo mid kasta oo lab ahu wax ha ka cuno. taasuu waa inay quduus kuu ahaataa. oo adiga iska leh qurbaanka sare loo qaado oo hadiyaddooda ah, oo ah qurbaannada la ruxruxo ee reer binu israa'iil oo dhan. kuwaas adiga iyo wilashaada iyo gabbdahaaga kula jooga ayaan u siiyey qayb joogto ah weligeed. oo mid kasta oo daahir ah oo gurigaaga joogaaba wax ha ka cuno. oo saliidda inteeda ugu wanaagsan oo dhan iyo canabka iyo hadhuudhka intooda ugu wanaagsan oo dhan kuwaasoo ah midhaha ugu horreeya oo ay rabbiga siiyaanba, ayaan adiga ku siiyey. midhaha ugu horreeya oo dalkooda oo dhan, oo ay rabbiga u keenaan, adiga iska lahaan doonta; oo mid kasta oo daahir ah oo gurigaaga joogaaba wax ha ka cuno. oo wax kasta oo ay reer binu israa'iil gooni u soocaan waa inay kuwaaga ahaadaan. oo wax kasta oo maxal furo oo rabbiga loo bixiyo, dad iyo duunyoba, waa inay kuwaaga ahaadaan, habase yeeshee dadka curadkiisa kolleyba waa inaad madax furtaa, oo xoolaha aan daahirka ahayn curadyadoodana waa inaad madax furtaa. oo kuwa la madax furayo, markay bil jiraan waa inaad ku madax furtaa, sidaad u qiimayso, lacag ah shan sheqel oo le'eg sheqelka meesha quduuska ah (kaasu waa labaatan geeraah). laakiinse dibigii curad ah, iyo curadka idaha, iyo curadka riyaah midnaba yaan la madax furin, iyagu waa quduus; haddaba dhiiggooda waa inaad meesha allabariga ku rushaysaa, oo baruurtoodana waa inaad u gubtaa qurbaan dab lagu gubo oo rabbiga caraf udgoon u ah. oo hilibkoodana waa inuu kaaga ahaadaa, oo sidii sakaarkii la ruxruxo iyo bowdadii midig adiga iska leh. oo waxyaalaha quduuska ah oo dhan qurbaannadooda sare loo qaado oo ay reer binu israa'iil rabbiga u bixiyaan ayaan adiga iyo wiilashaada iyo gabbdahaaga kula jooga u siiyey qayb joogto ah weligeed. oo taasuu waa axdi cusbo ah oo weligiis rabbiga ku hor yaal, oo uu idinla dhigtay adiga iyo farcankaaga kula jiraba. markaasaa rabbigu haaruun ku yidhi, adigu dalkooda dhaxal kuma lahaan doonto, oo dhexdoodana innaba qayb kuma yeelan doonto. aniga ayaal reer binu israa'iil dhexdooda ku ah qaybtadii iyo dhaxalkaagiiba. oo bal eeg, reer laawina waxaan dhaxal u siiyey meeltob-

naadka ay reer binu israa'iil oo dhan bixiyaan; taasoo waa hawshooda ay qabtaan abaalgudkeedii, taasoo ah hawsha teendhada shirka. oo hadda ka dib waa inaan reer binu israa'iil u soo dhowaan teendhada shirka yaanay dembi qaadine oo dhimane. laakiinse reer laawi waa inay teendhada shirka ka adeegaan, oo ay dembigooda qaadaan: oo taasoo waa inay idiin ahaataa qaynuun weligiin ab ka ab ah, oo iyagu reer binu israa'iil dhexdooda dhalax kuma yeelan doonaan. waayo, waxaan reer laawi dhalax u siiyey meeltobnaadka ay reer binu israa'iil rabbiga ugu bixiyaan qurbaan sare loo qaado, oo sidaas daraaddeed waxaan iyaga ku idhi, reer binu israa'iil dhexdooda dhalax kuma lahaan doontaan. markaasaa rabbigu muuse la hadlay oo wuxuu ku yidhi, weliba waxaad la hadashaa reer laawi oo ku tidhaahdaa, markaad reer binu israa'iil dhalax uga qaadataan meeltobnaadka aan idinka siiyey, markaas waa inaad rabbiga uga bixisaan qurbaan sare loo qaado, oo ah meeltobnaadka meeltobnaadkiisa. oo qurbaankiinna sare loo qaado wuxuu idiin tirsanaan doonaa sidii isagoo ah hadhuudhka meesha lagu tumo, iyo sida buuxsanaanta macsaradda canabka. oo sidaas waa inaad idinku qurbaan sare loo qaado rabbiga uga bixisaan meeltobnaadyadiinna oo dhan oo aad ka qaadataan reer binu israa'iil, oo waa inaad rabbiga qurbaankiisii sare loo qaado ka siisaan wadaadka haaruun ah. oo hadiyadaha aad heshaan oo dhanba waa inaad ka bixisaan qurbaan kasta oo rabbiga oo sare loo qaado intooda ugu wanaagsan oo ah inta ugu wada quduusan. oo sidaas daraaddeed waxaad iyaga ku tidhaahdaa, markii aad sare uga qaadaan inta ugu wanaagsan, waxaa reer laawi loogu tirinayaa sida hadhuudhka meesha wax lagu tumo yaal iyo sida midhaha canabka oo macsaradda yaal. oo meel kastaad ku cuni doontaan idinka iyo reerihinnuba, waayo, iyadu waa abaalgudkiinna aad ka heshaan hawsha aad ka qabataan teendhada shirka. oo idinku taas aawadeed dembi u qaadi maysaan, markaad sare uga qaadaan inteeda ugu wanaagsan; oo waa inaydaan nijaasayn waxyaalaha quduuska ah oo reer binu israa'iil.

19

markaasaa rabbigu muuse iyo haaruun la hadlay oo wuxuu ku yidhi, kanu waa qaynuunkii sharciga rabbigu idinku amray oo uu idinku yidhi, reer binu israa'iil la hadla, oo waxaad ku tidhaahdaan, noo keena qaalin lo'aad oo cas oo aan bar iyo iin lahayn oo aan weligeed harqood la saarin. oo waxaad iyada siisaan wadaadka elecaasaar ah, oo isagu iyada ha geeyo xerada dibaddeeda, oo hortiisa waa in lagu gowraca. oo markaas wadaadka elecaasaar ahu waa inuu dhiiggeeda farta ku qaadaa, oo uu dhiiggeeda toddoba jeer ku rusheeya xagga teendhada shirka horteeda. oo waa in qaallinta hortiisa lagu gubaa. haraggeeda, iyo hilibkeeda, iyo dhiiggeeda, iyo uuskeedaba waa in la wada gubaa. oo markaas waa in wadaadku soo qaadaa qoryo ah geed kedar la yidhaahdo, iyo husob, iyo wax quduud ah, oo waa inuu ku dhex tuuro dabka qaallintu ku gubanayo. oo markaas wadaadku dharkiisa ha maydho, oo jidhkiisana biyo ha ku maydho, oo markaas ka dib xerada ha soo

galo, oo tan iyo fiidkii wadaadku nijaas buu ahaan doonaa. oo kii qaallinta gubona dharkiisa biyo ha ku maydho, jidhkiisana biyo ha ku maydho, oo isna tan iyo fiidkii nijaas buu ahaan doonaa. oo markaas nin daahir ahu ha soo ururiyo qaallinta dambaskeedii, oo meel xerada dibaddeeda oo nadiif ah ha dhigo, oo shirka reer binu israa'iil ha lagu dhigo biyaha nijaasta daahiriya; waayo, iyadu waa dembi qurbaankiis. oo kii dambaska qaallinta soo ururiyaana dharkiisa ha maydho, oo tan iyo fiidkiina nijaas buu ahaan doonaa, oo taasoo waa inay reer binu israa'iil iyo shisheeyaha la degganba u ahaataa qaynuun weligiis jira. oo kii qof meyd ah taabta intii toddoba maalmood ah ayuu nijaas ahaan doonaa. oo kaasoo waa inuu maalinta saddexaad isku daahiriya, oo maalinta toddobaad isagu daahir buu ahaan doonaa; laakiinse haddaanu maalinta saddexaad isdaahirin, markaas maalinta toddobaad daahir ma uu ahaan doono. oo ku alla kii qof dhintay meydkiis taabta oo aan isdaahirin, kaasoo wuxuu nijaaseeyaa rabbiga taambuuggiisa, oo qofkaasu wuu ka go'i doonaa reer binu israa'iil, maxaa yeelay, isaga laguma rushayn biyaha nijaasta daahiriya, oo isagu nijaas buu ahaan doonaa, oo nijaasnimadiisa ayaa weli saaran. oo tanu waa sharciga markii nin teendho ku dhex dhinto. mid kasta oo teendhada soo gala, iyo mid kasta oo teendhada ku jirayba, intii toddoba maalmood ah ayay nijaas ahaan doonaan. oo weel kasta oo furan oo aan lahayn dabool ku xidhan waa nijaas. oo ku alla kii berrin bannaan ku soo taabta qof seef lagu dilay, ama meyd, ama laf dad, ama qabri, intii toddoba maalmood ah ayuu nijaas ahaan doonaa. oo nijaasta aawadeed waa in loo qaadaa dambaska qurbaankii dembiga oo la gubay, oo biyo socda waa in weel lagula shubaa, oo markaas waa in qof daahir ahu geed husob ah soo qaadaa, oo uu biyaha daraa, oo kolkaas ha ku rusheeyo teendhada, iyo weelasha oo dhan, iyo dadkii halkaas joogay, iyo kii taabtay lafta, ama qofka la dilay, ama meydka, ama qabriga. oo qofka daahirka ahu waa inuu maalinta saddexaad iyo maalinta toddobaad ku rusheeyaa kii nijaas ah, oo maalinta toddobaad waa inuu isaga daahiriya, markaas dharkiisana ha maydho, jidhkiisana biyo ha ku maydho, oo markaas fiidkii daahir buu ahaan doonaa. laakiinse qofka nijaasta ah, oo aan isdaahirin, qofkaasu shirka dhexdiisa waa in laga gooyaa, maxaa yeelay, wuxuu nijaaseeyey rabbiga meeshiisii quduuska ahayd, oo waa nijaas oo laguma rushayn biyaha nijaasta daahiriya. kaasoo wuxuu iyaga u ahaanayaa qaynuun weligiis jira, oo kii rusheeyo biyaha nijaasta daahiriyaana waa inuu dharkiisa maydhaa, oo kii biyaha nijaasta daahiriya taabtaana nijaas buu ahaan doonaa tan iyo fiidkii. oo wax alla wixii uu qofka nijaasta ahu taabtana nijaas bay ahaan doonaan, oo qofkii taabtaana tan iyo fiidkii nijaas buu ahaan doonaa.

20

oo reer binu israa'iil, xataa shirkii oo dhammu waxay cidladii sin yimaadeen bishii kowaad. markaasaa dadkii waxay degen qaadeesh, oo maryanna halkaasay ku dhimatay, oo halkaasaa lagu aasay. oo shirkiiina biyo ma haysan, oo markaasay muuse iyo

haaruun u wada shireen. kolkaasaa dadkii muuse la diriireen, wayna la hadleen oo ku yidhaahdeen, waxaa noo roonayd inaanuu walaalahayo iskala dhimanno markay rabbiga hortiisa ku dhinteen! bal maxaad shirka rabbiga cidladan u keenteen si aan annaga iyo lo'dayaduba halkan ugu wada dhimanno? oo maxaadse dalkii masar nooga soo bixiseen, oo aad meeshan sharka ah noo keenteen? waayo, meeshanu ma aha meel laga helo midho, ama berde, ama geedcanab, amase rummaanno; oo biyo la cabbona laguma arko. markaasay muuse iyo haaruun ururka hortiisii uga tageen iriddii teendhadii shirka, kolkaasay wejiga dhulka dhigeen, oo waxaa iyagii u muuqatay ammaantii rabbiga. markaasaa rabbigu muuse la hadlay, oo wuxuu ku yidhi, usha qaado, oo adiga iyo walaalkaa haaruun dadka shirka ah oo dhan soo shiriya, oo iyagoo arkaya dhagaxa la hadla, biyo ha soo daayee; oo waa inaad iyaga dhagaxa biyo uga keentaa, si aad u wada waraabisid shirka iyo lo'doodaba. markaasaa muuse ushii ka qaatay rabbiga hortiisii, siduu isaga ugu amray. kolkaasay muuse iyo haaruun ururkii oo dhan ku soo ururiyeen dhagaxa hortiisii, oo wuxuu iyagii ku yidhi, war bal maqla, caasiyiin yahay. dhagaxan biyo ma idiinka soo daynaa? kolkaasaa muuse gacanta kor u qaaday, oo dhagaxii ayuu ushiisii laba jeer ku dhufatay; oo waxaa ka soo baxay biyo aad u badan, oo shirkii iyo lo'doodiiba way wada cabbeen. markaasaa rabbigu muuse iyo haaruun ku yidhi, idinku ima aydaan rumaysan, oo quduusna igama aydaan dhigin reer binu israa'iil hortooda, haddaba sidaas daraaddeed idinku shirkan geeyn maysaan dalkii aan iyaga siiyey. kuwanu waa biyihii meriibaah, maxaa yeelay, reer binu israa'iil way la dirireen rabbiga, oo wuxuu iyaga tusay inuu quduus yahay. markaasaa muuse kuwa farriin wada qaadeesh uga diray boqorkii reer edom, oo wuxuu ku yidhi, annagoo ah walaalaha ilma israa'iil waxaannu kugu leennahay, waad garanaysaa dhikii nagu soo dhacay oo dhan, iyo sida awoyayaashayo dalkii masar u tageen, iyo inaanuu masar wakhti dheer degganayn. masriyiintu aad iyo aad bay noo xumeeyeen annaga iyo awoyayaashayoba. oo markaannu rabbiga u qayshannay, codkayagii wuu maqlay, oo wuxuu noo soo diray malaa'ig, oo masarna wuu naaga soo bixiyey, oo haddana waxaannu joognaa qaadeesh oo ah magaaloo ku taal soohdintaada darafkeeda. waan ku baryayaaye, na daa aan dalkaaga dhex marnee. kaa dhex mari mayno berrin ama beercanab, oo ceelasha biyahoodana ka cabbi mayno. waxaannu iska maraynaa boqorka waddadiisa oo ugu leexan mayno xagga midigta ama xagga bidixda jeeraannu soohdintaada ka baxno. markaasaa boqorkii edom wuxuu ku yidhi, dalkayga waa inaanad soo dhex marin yaanan seef kuula soo bixine. markaasaa reer binu israa'iil waxay ku yidhaahdeen, annagu waddada weyn baannu iska maraynaa, oo annaga iyo lo'dayaduba haddaannu biyo kaa cabno qiima-hooda waannu ku siinaynaa, haddaba annagoo aan innaba wax kale samayn aan dalkaaga cagaha ku dhex marno. oo isna wuxuu yidhi, dalkayga soo dhex mari maysaan. markaasaa boqorkii edom wuxuu u soo baxay reer binu israa'iil isagoo gacan xoog leh dad badan ku wata. oo sidaasuu boqorkii edom ugu di-

iday reer binu israa'iil inay soohdintiisa soo dhex maraan, oo saas aawadeed reer binu israa'iil isagii way ka leexdeen. oo qaadeesh way ka guureen, oo reer binu israa'iil xataa shirkii oo dhammu waxay yimaadeen buur xor. markaasaa rabbigu muuse iyo haaruun kula hadlay buur xor oo ku ag taal soohdinta dalka edom oo wuxuu ku yidhi, haaruun wuxuu ku darman doonaa dadkiisii, waayo, isagu geli maayo dalkii aan siiyey reer binu israa'iil, maxaa yeelay, hadalkaygii waad ku caasideen markaad biyihii meriibaah ag joogteen. haddaba haaruun iyo wiilkiisa elecaasaar soo wad, oo waxaad iyaga keentaa buur xor. oo markaas haaruun dharkiisa ka bixi oo waxaad u gelisaa wiilkiisa elecaasaar, oo haaruun dadkiisa wuu ku darman doonaa, oo halkaasuu ku dhiman doonaa. markaasaa muuse sameeyey sidii rabbigu ku amray, oo waxay fuuleen buur xor iyadoo shirkii oo dhammu ay u jeedaan. markaasaa muuse haaruun ka bixiyey dharkiisii, oo wuxuu u geliyey wiilkiisii elecaasaar, markaasaa haaruun ku dhintay halkaas oo ahaa buurtii dhaladeeda; kolkaasay muuse iyo elecaasaar buurtii ka soo degen. oo markii shirkii oo dhammu ay arkeen in haaruun dhintay ayaa reer binu israa'iil oo dhammu waxay haaruun u ooyeen intii soddon maal-mood ah.

21

oo boqorkii caraad, oo reer kancaan, oo xagga koonfureed degganaa ayaa maqlay in reer binu israa'iil ka yimaadeen xagga jidka ataariim, markaasuu la diriray reer binu israa'iil oo qaarkood qabsaday. markaasay reer binu israa'iil rabbiga nidar u nidireen oo waxay yidhaahdeen, hubaal haddaad dadkan gacantayada soo gelisid markaas magaalooyinkooda oo dhan waannu wada baabbi'inaayna. oo rabbigu wuu dhegaystay codkii reer binu israa'iil, oo gacantooda buu soo geliyey reer kancaan, oo iyana iyagii iyo magaalooyinkoodiiba way wada baabbi'iyeen, oo meeshaas magaceediina waxaa loo bixiyey xormaah. oo buur xor waxay uga guureen xagga jidka loo maro badda cas inay hareer ka maraan dalka reer edom. markaasay dadku aad u qalbi jabeen jidkii daraadiis. oo dadkii waxay ku hadleen wax ka gees ah ilaah iyo muuseba, oo waxay yidhaahdeen, war dalkii masar maxaad nooga soo bixiseen si aanuu cidladan ugu dhimanno? waayo, kibis ma jirto, biyona ma jiraan, oo naftayaduna kistan khafiifka ah way ku yaqyaqasta. markaasaa rabbigu wuxuu dadka dhexdiisii ku soo daayay abeesooyin qaniinyo kulul oo ay dadkii qanqaniineen, oo dad badan oo reer binu israa'iil ah ayaa dhintay. markaasay dadkii muuse u yimaadeen, oo waxay ku yidhaahdeen, annagu waannu dembaabnay, maxaa yeelay, waxaannu ku hadalnay wax ka gees ah rabbiga iyo adiga, haddaba rabbiga noo bari inuu abeesooyinka naga fogeeyo. markaasaa muuse dadkii u baryay rabbiga. oo rabbigu wuxuu muuse ku yidhi, abeeso samee, oo tiircalan kor saar, oo mid kasta oo la qaniinoba, markuu arko wuu noolaanayaa. oo muuse baa abeeso naxaas ah sameeyey oo wuxuu kor saaray tiirkii calanka, oo haddii abeeso qof qaniinto oo qofku soo eego abeesadii naxaasta ahayd wuu noolaan jiray.

markaasaa reer binu israa'iil soo guureen, oo waxay degeen obod. oo obodna way ka guureen, oo waxay degeen ciyee hacabaarim oo cidlada ku dhex taal oo ah moo'aab horteeda oo xagga qorrax ka soo baxa ah. oo halkaasna way ka guureen, oo waxay degeen dooxadii sered, halkaasna way ka guureen, oo waxay degeen webi arnoon dhankiisa kale, kaasoo cidlada ku yaal oo soohdinta reer amor ka soo baxa, waayo, webi arnoon waa soohdinta reer moo'aab oo wuxuu u dhexeeyaa reer moo'aab iyo reer amor. haddaba kitaabkii dagaalladii rabbiga waxaa ku qoran, waa- heeb oo suufaah ku taal, iyo dooxooyinka arnoon, iyo dhaadhaca dooxooyinka oo u dadban xagga rugta caar, oo u dhow soohdinta reer moo'aab. oo halka- asna waxay uga guureen xagga bi'ir, kaasoo ah ceelkii rabbigu muuse kaga yidhi, dadka oo dhan soo ururi, oo anna biyo waan siinayaa. markaasay reer binu israa'iil gabaygan ku gabyeen, ceel yahow, soo dur- dur. war idinku u gabya ceelkii ay amiirradii qodeen, oo ay dadkii gobta ahu ku qodeen ushii dowladni- mada iyo ulahoodii. oo cidladiina waxay uga guureen xagga mataanaah. oo mataanaahna waxay uga gu- ureen xagga naxalii'eel; naxalii'eelna waxay uga gu- ureen xagga baamood. oo baamoodna waxay uga gu- ureen xagga dooxadii ku taal bannaanka moo'aab, iyo buur fisaah dhaladeeda oo cidlada hoos u soo fi- risa. markaasay reer binu israa'iil wargeeyayaal u di- reen siixon oo ahaa boqorkii reer amor, oo waxay ku yidhaahdeen, na daa aan dalkaaga dhex marnee. n- aguu gees ugu leexan mayno berrin aha beercanab, oo ceelashana biyo ka cabbi mayno. waxaannu iska maraynaa boqorka waddadiisa jeeraannu soohdin- taada ka baxno. siixonse uma uu oggolaan in reer binu israa'iil soohdintiisa soo dhex maraan; laaki- inse siixon dadkiisii oo dhan ayuu soo urursaday oo ku soo baxay reer binu israa'iil oo cidlada jooga, oo wuxuu yimid yahas, oo uu reer binu israa'iil la diri- ray. markaasay reer binu israa'iil seef ku dileen, oo waxay qabsadeen dalkiisii tan iyo arnoon iyo ilaa yab- boq, iyo xataa tan iyo reer cammoon, waayo, soohd- intii reer cammoon wuu xoog badnaa. oo reer binu israa'iil magaalooyinkaan oo dhan ayay qabsadeen, oo reer binu israa'iil waxay degeen magaalooyinkii reer amor oo dhan, xataa xeshboon iyo magaalooyin- keedii oo dhan. waayo, xeshboon waxay ahayd mag- aaladii siixon oo ahaa boqorkii reer amor, oo la diri- ray boqorkii hore oo reer moo'aab, oo dalkiisii oo dhan ka qabsaday, xataa tan iyo arnoon. oo sidaas daraaddeed kuwa maahmaahyo ku hadlaa waxay yid- haahdaan, war xeshboon kaalaya, magaaladii siixon ha la dhisoo oo ha la xoojiyo, waayo, dab baa ka soo baxay xeshboon, taasoo ah magaaladii siixon oo olol ka soo baxday. wuxuu baabbi'iyey caartii reer moo'aab, iyo sayyadii meelaha sare oo arnoon. moo'aabay, waa kuu hoog! waad baabba'day, dadka reer khe- mooshow. wiilashiisii wuxuu u sii daayay sida laa- jiyo, gabsdhihiisiina wuxuu maxaabiis ahaan ugu sii daayay boqorka reer amor oo siixon ahaa. iyaga waannu toogannay; oo xeshboon waa baabba'day tan iyo diibon, oo annagu waxaannu baabbi'innay tan iyo nofax, taasoo gaadha tan iyo meedebaa. oo sidaasay reer binu israa'iil u degeen dalkii reer amor. markaasaa muuse diray rag soo basaasa yacser, oo

iyana way qabsadeen magaalooyinkeedii, oo reer amorkii halkaas degganaana way ka eryeen. oo intay leexdeen ayay waxay tageen xagga jidka baashaan loo maro. markaasaa waxaa ku soo baxay coog oo ahaa boqorkii baashaan, isagii iyo dadkiisii oo dhanba, inay kula diriraan edrecii. markaasaa rabbigu muuse ku yidhi, ha ka cabsan, waayo, gacantaadaan geliyey isaga iyo dadkiisa oo dhan iyo dalkiisa, oo waxaad isaga ku samayn doontaa sidii aad ku samaysay si- xon oo ahaa boqorkii reer amor oo xeshboon deg- ganaa. oo iyana waxay dileen isagii, iyo wiilashiisii, iyo dadkiisii oo dhan ilaa ayan isagii waxba u hadhin, oo dalkiisiina way qabsadeen.

22

markaasaa reer binu israa'iil guureen, oo waxay degeen bannaanka moo'aab oo webi urdun ka shisheeya oo yerixoo ka soo hor jeeda. oo baalaaq ina sifoor wuxuu arkay kulli wixii ay reer binu is- raa'iil ku sameeyeen reer amor. oo reer moo'aab dadka bay ka cabsadeen, maxaa yeelay, iyagu aad bay u badnaayeen, oo reer moo'aab aad iyo aad bay u welweleen reer binu israa'iil aawadood. markaasaa reer moo'aab waxay ku yidhaahdeen odayaashii reer midyaan, sida dibi u dhammaysto cawska berrinka ayaa dadkan faraha badanu waxa hareerahayaga ku wareegsan oo dhan u dhammaysanayaan. oo wakhti- gaas waxaa reer moo'aab boqor u ahaa baalaaq ina sifoor. oo wargeeyayaal buu u diray balcaam ina be- coor oo joogay fetoor oo webiga ku ag taal oo ah dalkii dadkiisa si ay ugu yeedhaan oo wuxuu ku yidhi, bal eeg, halkan waxaa jooga dad masar ka yimid, oo dhulkii oo dhan way qarinayaan, oo waxay deggan yi- hiin hortayda. haddaba waan ku baryayaaye kaalay oo dadkan ii habaar, waayo, way iga xoog badan yi- hiin, oo mindhaa waan ka adkaanayaa si aanuu ugu layno, oo dalka uga erinno, waayo, waan ogahay in kii aad u ducaysaa wuu ducaysan yahay, kii aad habaar- taana wuu habaaran yahay. markaasaa odayaashii reer moo'aab iyo odayaashii reer midyaan waxay gacantooda ku qaadeen abaalgudkii habaaridda, oo waxay u tageen balcaam, oo isagay kula hadleen erayadii baalaaq. oo isna wuxuu ku yidhi iyagii, caawa halkan ku barya oo anna war dambaan idiinka keenayaa wixii rabbigu igula hadlo. markaasay ami- irradii reer moo'aab la hoydeen balcaam. markaasaa ilaah balcaam u yimid, oo wuxuu ku yidhi, war ni- manka kula joogaa yay yihiin? markaasaa balcaam wuxuu ilaah ku yidhi, baalaaq ina sifoor oo ah bo- qorkii reer moo'aab ayaa ii soo diray oo yidhi, bal eeg, dadka masar ka yimid waxay qarinayaan dhulka oo dhan, haddaba kaalay oo ii habaar, oo mindhaa waan karayaa inaan iyaga la diriro oo aan eryado. markaasaa rabbigu wuxuu balcaam ku yidhi, waa in- aanad iyaga raacin, oo waa inaanad dadka habaarin, waayo, iyagu waa barakaysan yihiin. arooriti dambe ayaa balcaam kacay, oo wuxuu amiirradii baalaaq ku yidhi, dalkiinnii taga, waayo, rabbigu fasax buu ii diidaa inaan idin raaco. markaasaa amiirradii reer moo'aab kaceen, oo baalaaq u tageen, oo waxay ku yidhaahdeen, balcaam waa diiday inuu na soo raaco. oo baalaaq haddana wuxuu diray amiirto

kale oo kuwii hore ka sii badan oo ka sii derejo weyn. oo iyana balcaam bay u tageen, oo waxay ku yidhaahdeen, baalaaq ina siifoor wuxuu kugu leeyahay, waan ku baryayaaye inaad ii timaado yaanay waxba kaa hor joogsan. waxaan ku siinayaa derejo sharaf ah, oo wax alla wixii aad igu tidhaahdona waan samaynayaa. haddaba waan ku baryayaaye kaalay oo dadkan ii habaar. markaasaa balcaam jawaabay, oo wuxuu addoommadii baalaaq ku yidhi, haddii baalaaq i siiyo gurigiisa oo lacag iyo dahab ka buuxo, anigu kama tallaabsan karo erayga rabbiga ilaahayga ah inaan sameeyo wax ka yar iyo wax ka badan toona. haddaba waan idin baryayaaye, bal caawa halkan isaga hoyda, bal aan soo ogaado waxa kaloo rabbigu igula hadlee. oo habeennimadii ayaa ilaah balcaam u yimid, oo wuxuu ku yidhi, haddii nimanku u yimaadeen inay kuu yeedhaan, kac oo iyaga raac; laakiinse waxaad yeesha aan kugula hadlo oo keliya. oo subaxdii dambe ayaa balcaam kacay oo dameertiisii kooraystay, kolkaasuu raacay amiirradii reer moo'aab. oo ilaah cadhadiisiina way kullaatay, maxaa yeelay, balcaam baa tegey. markaasaa malaa'igtii rabbigu jidka istaagtay iyadoo cadow ku ah isaga. haddaba isagu wuxuu iska fuushanaa dameertiisii, oo labadiisii addoonna way la socdeen. markaasaa dameertii waxay aragtay malaa'igtii rabbiga oo jidka taagan oo seefteedii oo galka ka baxsan gacanta ku haysata. kolkaasay dameertii jidka ka leexatay oo berrinka gashay. oo balcaamna dameertii wax buu ku dhufatay si uu jidka ugu soo celiyo. markaasaa malaa'igtii rabbigu waxay istaagtay su-run beercanabyada ku dhex yaal oo dhankan deyr ka yahay, dhanka kalena deyr ka yahay. oo haddana dameertii waxay aragtay malaa'igtii rabbiga, markaasay derbiga isku jiidday, oo balcaam cagtiisii ayay derbigii kula qabatay, oo isna haddana wax buu ku dhufatay. markaasaa malaa'igtii rabbigu hore u sii socotay oo waxay istaagtay meel cidhiidhi ah oo aan meel looga leexdo lahayn midig iyo bidix toona. oo haddana dameertii waxay aragtay malaa'igtii rabbiga, markaasay iska jiifsatay balcaam hoostiisa, balcaamna wuu cadhooday, oo dameertii usha ku dhufatay. markaasaa rabbigu afka dameerta furay oo waxay balcaam ku tidhi, war maxaan kugu sameeyey oo aad saddexdan jeer ii dishay? markaasaa balcaam dameertii ku yidhi, maxaa yeelay, adigu waad igu maajajilootay. oo weliba waxaan jeclaan lahaa in seefu gacantayda ku jirto, waayo, waan ku dili lahaa hadda. markaasaa dameertii balcaam ku tidhi, war sow ma ahi dameertaadii aad cimrigaaga oo dhan fuuli jirtay ilaa maantadan? oo miyaan hore sidan oo kale weligay kugu sameeyey? oo isna wuxuu ku yidhi, maya. kolkaasaa rabbigu balcaam indhaha u furay oo wuxuu arkay malaa'igtii rabbiga oo jidka dhex taagan oo seefteedii oo galka ka baxsan gacanta ku haysata. markaasuu madaxa foororiyey oo sujuuday. kolkaasaa malaa'igtii rabbigu waxay isagii ku tidhi, war maxaad dameertaada u dishay saddexdan jeer? bal eeg, anigu waxaan u soo baxay cadow ahaan, maxaa yeelay, jidkaagu hortayda waa ku qalloocan yahay. oo dameertuna anay i aragtay oo saddexdan jeerba hortayday ka leexatay. oo haddaanay iga leexan, hubaal waan ku dili lahaa, iyadase waan bad-

baadin lahaa. oo balcaam wuxuu malaa'igtii rabbiga ku yidhi, waan dembaabay, waayo, ma aan ogayn inaad jidka taagan tahay adigoo iga gees ah. haddaba haddii sidaasu ku xumayso, dib baan u noqonayaa. markaasaa malaa'igtii rabbigu balcaam ku tidhi, orod oo nimanka raac; laakiinse hadalkii aan kula hadlo oo keliya waa inaad ku hadashaa. sidaas daraaddeed balcaam wuxuu raacay amiirradii baalaaq soo diray. oo baalaaq markuu maqlay in balcaam yimid ayuu u baxay inuu isaga ku qaabbilo magaaladii moo'aab oo ku taal soohdinta arnoon oo ah soohdinta darafkeeda. markaasaa baalaaq wuxuu balcaam ku yidhi, war sow degdeg dad kuuguma soo dirin inay kuu yeedhaan? maxaad igu iman weyday? miyaanan awoodin inaan derejo weyn ku siiyo? kolkaasaa balcaam wuxuu baalaaq ku yidhi, haddaba waa i kan oo waan kuu imid. war anigu ma waxaan leeyahay awood aan wax kaga hadlo innaba ha ahaate? ereygii ilaah afkayga geliyo ayaan ku hadli doonaa. markaasaa balcaam raacay baalaaq, oo waxay yimaadeen qiryard xusood. markaasaa baalaaq allabari u bixiyeen dibi iyo ido, oo wax buu u diray balcaam iyo amiirradii isaga la joogay. oo subaxdii dambe ayaa baalaaq kaxaystay balcaam, oo wuxuu keenay meelihii sare oo bacal, oo halkaas wuxuu ka arkay dadka darafkii ugu shisheeya.

23

oo balcaam wuxuu baalaaq ku yidhi, halkan iiga dhis toddoba meelood oo allabari, oo halkan iigu soo diyaari toddoba dibi iyo toddoba wan. markaasaa baalaaq sameeyey sidii balcaam ku hadlay, oo baalaaq iyo balcaam meel kasta oo allabariba waxay ku dul bixiyeen dibi iyo wan. kolkaasaa balcaam baalaaq ku yidhi, allabarigaaga la gubo ah istaag, oo anna waan tegayaa, mindhaa rabbigu waa iga hor iman doonaa, oo wax alla wixii uu i tuso waan kuu sheegi doonaa. markaasuu meel sare oo bannaan tegey. kolkaasaa ilaah balcaam ka hor yimid, oo wuxuu ku yidhi, waxaan diyaariyey toddobada meelood oo allabari, oo meel kastaba waxaan ku dul bixiyeen dibi iyo wan. markaasaa rabbigu eray balcaam afka u geliyey, oo wuxuu ku yidhi, baalaaq ku noqo oo sidatan ula hadal. oo isna markaasuu ku noqday, oo wuxuu arkay isagoo ag taagan allabariigii la gubo, isagii iyo amiirradii reer moo'aab oo dhan. markaasuu hadalkiisii bilaabay oo wuxuu yidhi, baalaaq oo ah boqorkii reer moo'aab oo ka yimid xagga buuraha bariga ayaa iga keenay araa, oo yidhi, kaalay oo reer yacquub ii habaar, oo kaalay, cadhadaadu reer binu israa'iil ha ku dhacdo. bal sidee baan u habaaraa mid aan ilaah habaarin? oo sidee baan ugu cadhoodaa mid aan rabbigu ka cadhaysnayn? waayo, dhagaxyada dushooda ayaan ka arkaa, oo xagga buuraha ayaan uga jeedaa, oo bal eeg, waa dad gooni u deggan, iyagana quuumaha kale laguma tirin doono. bal yaa qiyaasi kara reer yacquub oo sida boodhka ah? amase yaa tirin kara reer binu israa'iil rubucii? anigu aan u dhinto sida kuwa xaq ahu u dhintaan, oo ugu dambaystayduna ha ahaato sida tooda oo kale. kolkaasaa baalaaq wuxuu balcaam ku yidhi, war waa maxay waxa aad igu samaysay? wax-

aan ku soo watay inaad cadaawayaashayda habaartid, laakiinse bal eeg, waad u wada ducaysay. kolkaasuu u jawaabay oo wuxuu ku yidhi, sow waajib iguma aha inaan isjiro si aan ugu hadlo wixii rabbigu afkayga geliyo? markaasaa baalaaq isagii ku yidhi, waan ku baryayaaye, kaalay, oo meel kale ii raac inaad halkaas iyaga ka aragtid. waxaad arki doontaa darafkooda, oo kulligood ma arki doontid; haddaba halkaas iiga habaar. markaasuu isagii geeyey berrinkii sofiim xagga buur fisaah dhaladeeda, oo halkaasuu ka dhisay toddoba meelood oo allabari, oo meel kasta wuxuu ku dul bixiyey dibi iyo wan. oo markaasuu baalaaq ku yidhi, halkan allabarigaaga la gubo ag istaag intaan rabbiga xaggaas shishe kaga hor tegayo. markaasaa rabbigu ka hor yimid balcaam, oo eray buu afka u geliyey, oo wuxuu ku yidhi, baalaaq ku noqo, oo sidatan ula hadal. markaasuu isagii u yimid, oo wuxuu arkay isagoo ag taagan allabarigisii la gubo, oo waxaa isaga la jiray amiirradii reer moo'aab. kolkaasaa baalaaq isagii ku yidhi, war rabbigu muxuu ku hadlay? markaasuu hadalkiisii sii watay, oo wuxuu yidhi, baalaaq, kac oo maqal, bal aniga i dhegayso, ina sifoorow. ilaah ma aha nin been sheego; mana aha binu-aadmi qoomameeyo. ma wuxuu yidhi buusan samaynayn? ama ma wuxuu ku hadlay buusan yeelayn? bal eeg, waxaa laygu amray inaan u duceeyo. isagaa barakeeyey, anna barakadaas ma aan beddeli karo. isagu reer yacquub dembi kuma uu arag, oo reer binu israa'iil qalloocsanaan ugama uu jeedin. rabbiga ilaahood ah ayaa iyaga la jira, oo waxaa dhexdooda ka yeedhaysa boqor qayladiis. ilaah baa iyaga masar ka soo bixiyey, iyagu waxay leeyihiin xoog gisiyeed oo kale, hubaal sixir reer yacquub kuma dhaco, oo reer binu israa'iil innaba fal ma qabto, haddaba yacquub iyo israa'iil waxaa laga sheegi doonaa, bal fiiri waxa ilaah sameeyey! bal eeg, dadku wuxuu u kacaa sidii gool oo kale, oo sidii aar oo kale ayuu isu qaadaa: oo isagu jiifsan maayo jeeruu ugaadh cuno, oo uu dhiigga ka cabbo waxa uu dishay. markaasaa baalaaq wuxuu balcaam ku yidhi, war iyaga hana habaarin, hana u ducayn innaba. laakiinse balcaam ayaa jawaabay oo wuxuu baalaaq ku yidhi, sow kuuma sheegin oo kuguma odhan, wixii rabbigu ku hadlo oo dhan waa inaan sameeyaa? markaasaa baalaaq wuxuu balcaam ku yidhi, haddaba kaalay, meel kalaan ku geeynayaaye, mindhaa ilaah waa ku farxi doonaa inaad iyaga halkaas iiga habaartid. markaasaa baalaaq wuxuu balcaam geeyey buur fecoor dhaladeeda taasoo lamadegaanka hoos u soo fiiriso. oo balcaam wuxuu baalaaq ku yidhi, halkan iiga dhis toddoba meelood oo allabari, oo halkan iigu soo diyaari toddoba dibi iyo toddoba wan. markaasaa baalaaq sameeyey sidii balcaam ku yidhi, oo meel kasta oo allabariba wuxuu ku dul bixiyey dibi iyo wan.

24

oo balcaamna markuu arkay in rabbigu ku farxay inuu reer binu israa'iil barakeeyo, ma uu tegin sidii mararkii kale inuu sixir doondoono, laakiinse wuxuu wejigiisii u jeediyey xagga cidlada. markaasaa balcaam indhaha kor u qaaday, oo wuxuu arkay reer

binu israa'iil oo qabiil qabiil u deggan, kolkaasaa waxaa isagii ku soo degay ruuxii ilaah. markaasuu hadalkiisii watay oo wuxuu yidhi, balcaam ina becoor wuxuu leeyahay, oo ninkii ishiisu daboolnaan jirtay wuxuu leeyahay, wuxuu leeyahay kii erayadii ilaah maqla oo tusniintii ilaaha qaadirka ah arka, oo dhaca isagoo indhihiisu furan yihiin, teendhooyinkinnu wanaagsanaa, reer yacquubow, oo taambuugyadiinnu qurxoona, reer binu israa'iilow! waxay u fidsan yihiin sidii dooxooyin, iyo sidii beero webiga barbarkiisa ku yaal, iyo sidii geedo dacar ah oo rabbigu beeray, iyo sidii geedo kedar ah oo biyo ku ag yaal. baaldiyaadooda waxaa ka daadan doona biyo, oo farcankoodu wuxuu ku jiri doonaa biyo badan, oo boqorkooduna wuu ka sarrayn doonaa agag, oo boqortooyadoodana waa la sarraaysiin doonaa. ilaah baa iyaga masar ka soo bixiyey, oo iyagu waxay leeyihiin xoog gisiyeed oo kale, oo waxay cuni doonaan quruumaha cadaawayaashooda ah, oo lafahooda way jebebin doonaan, oo waxay iyaga ka mudhbiixin doonaan fallaadhahooda. iyagu hoos bay isu gaabiyeen, oo sida arag bay u jiifsadeen, iyo sida gool libaac; haddaba bal yaa kicin doona? duco ha ku dhacdo ku alla kii idiin duceeya, oo habaarna ha ku dhaco ku alla kii idin habaara. markaasaa baalaaq aad ugu cadhooday balcaam, oo gacmihiisuu isku dhufatay. oo baalaaq wuxuu balcaam ku yidhi, waxaan ku ugu yeedhay inaad cadaawayaashayda ii habaartid, oo bal eeg, saddexdan jeer baad u wada ducaysay. haddaba meeshaad ku carar. anigu waxaan damacsanaa inaan derejo weyn ku siiyo, laakiinse rabbigu dib buu kaaga celiyey derejadii. kolkaasaa balcaam wuxuu baalaaq ku yidhi, war kuwii farriin kaa waday miyaanan u sheegin oo aanan ku odhan, haddii baalaaq i siiyo gurigiisa oo lacag iyo dahab ka buuxo, anigu kama tallaabsan karo erayga rabbiga inaan maankayga ka sameeyo xumaan iyo samaan toona. wixii rabbigu ku hadlo, kaas uun baan ku hadli doonaa. haddaba waxaan u tegayaa dadkaygii, oo bal kaalay aan kuu sheego waxay dadkanu dadkaaga ku samayn doonaan maalmaha ugu dambaysta. markaasuu hadalkiisii sii watay oo wuxuu yidhi, balcaam ina becoor wuxuu leeyahay, oo ninkii ishiisu daboolnaan jirtay wuxuu leeyahay, wuxuu leeyahay kii erayadii ilaah maqla, oo yaqaan aqoonta kan ugu sarreeya, oo tusniintii ilaaha qaadirka ah arka, oo dhaca, isagoo indhihiisu furan yihiin, isagaan arkaa, haddase ma aha, waan u jeedaa, mase dhowa, reer yacquub xiddig baa ka soo bixi doonta, reer binu israa'iil waxaa ka soo kici doonta id boqortooyo, oo waxay burburin doontaa rukummada moo'aab, oo waxay baabbi'in doontaa dadka sheed oo dhan. oo dalka edom wuxuu noqonayaa hantidooda, oo seciir oo isna cadowgooda ahaa hantidoodu noqonayaa. oo reer binu israa'iil way xoogaysan doonaan. oo mid reer yacquub ka soo farcamay ayaa xukun yeelan doona, oo wuxuu baabbi'in doonaa kuwa magaalada ka hadha. markaasuu camaaleq eegay, oo hadalkiisii sii watay oo yidhi, camaaleq wuxuu ahaa kan quruumaha ugu horreeya, laakiinse ugudambaysta wuu halligmi doonaa. oo haddana wuxuu eegay reer qeyn, markaasuu hadalkiisii sii watay oo yidhi, meeshaad deggan tihiin waa adag tahay, oo buulki-

innana dhagaxaa laga dhisay. habase yeeshee waa laydin baabbi'in doonaa, reer qeynow, jeer ay reer ashuur maxaabiiis ahaan idiin kaxaystaan. markaasuu hadalkiisii sii watay oo wuxuu yidhi, hoogay, ee bal yaa sii noolaan doona markii ilaah waxan sameeyo? laakiinse doonniyo waxay ka iman doonaan xeebta kitiim, oo waxay dhibi doonaan ashuur, oo waxay dhibi doonaan ceeber, oo isna wuu halligmi doonaa. markaasaa balcaam kacay oo ku noqday meeshiisii; baalaagna wuu iska tegey.

25

oo reer binu israa'iilna waxay iska degeen shitiim, markaasay dadkii bilaabeen inay ka dhillaaystaan gab-dhiihi reer moo'aab, waayo, dadkii bay ugu yeedheen allabaryadii ilaahyadooda, markaasay dadkii wax cuneen, oo waxay u sujuudeen ilaahyadoodii. oo reer binu israa'iil waxay isku dareen bacal fecoor. markaasaa rabbiga cadhadiisii aad ugu kulaatay reer binu israa'iil. kolkaasaa rabbigu muuse ku yidhi, dadka madaxdiisa oo dhan soo wado oo maalin cad ku deldel rabbiga hortiiisa in cadhadii kulalayd oo rabbigu ay ka soo noqoto reer binu israa'iil. kolkaasaa muuse wuxuu xaakinnadii reer binu israa'iil ku yidhi, idinka mid waluba ha dilo nimankiisii bacal fecoor isku daray. oo bal eeg, mid reer binu israa'iil ah ayaa walaalihiis ula yimid naag reer midyaan ah muuse hortiiisa iyo shirkii reer binu israa'iil oo dhan hortooda iyagoo ku ooyaya iriddii teendhadii shirka horteeda. oo fiinexaas ina elecaasaar oo ahaa wadaadkii haaruun wiilkiisii markuu taas arkay ayuu shirka dhexdiisii ka kacay oo wuxuu gacanta ku qaatay waran. oo teendhadii ayuu uga daba galay ninkii reer binu israa'iil, oo ninkii reer binu israa'iil iyo naagtii labadiiba calooshuux ka wareemay. markaasaa belaayadii laga jooyiye reer binu israa'iil. oo intii belaayadii u dhimatay waxay ahaayeen afar iyo labaatan kun. kolkaasaa rabbigu muuse la hadlay, oo wuxuu ku yidhi, waxaa cadhadaydii reer binu israa'iil ka celiiye fiinexaas ina elecaasaar oo ah wiilkii wadaadka haaruun ah, waayo, dhexdooda ayuu iiga qiirooday, oo sidaas daraad-deed anigu qiiradaydii kuma aan baabbi'in reer binu israa'iil. haddaba sidaas daraaddeed waxaad tidaahdaa, bal eeg, anigu waxaan isaga la dhiganayaa axdigaygii nabadda. oo isaga iyo fargankaasiis ka dambeeyaba buu u ahaan doonaa xadiga wadaad-nimo weligeed ah, maxaa yeelay, ilaahiis buu qiiri u qabay, oo reer binu israa'iil ayuu u kafaaro gu-day. haddaba ninkii reer binu israa'iil oo la dilay, oo naagtii reer midyaan lala dilay, magiciisu wuxuu ahaa smrii ina saaluu oo amiir u ahaa qoladiisa reer simecoon. oo naagtii reer midyaan oo la dilay magaceedu wuxuu ahaa kaasbii ina suur, oo aabbeheed wuxuu madax u ahaa qolo ka mid ah reer midyaan. markaasaa rabbigu muuse la hadlay oo wuxuu ku yidhi, reer midyaan dhib oo laa iyaga, waayo, waxay idinku dhibeen khiyaanadooda ay idinku khiyaaneeyeen xagga xaalkii fecoor iyo xaalkii kaasbii oo ahayd gabadhii amiirka reer midyaan oo walaashood ahayd, taasoo maalintii belayada la dilay xaalkii fecoor aawadiis.

26

oo belaayadii dabadeed ayaa rabbigu la hadlay muuse iyo elecaasaar oo ahaa wadaadkii haaruun wiilkiisii, oo wuxuu ku yidhi, shirka reer binu israa'iil oo dhan u soo tiriya reer reer, intii labaatan sannadood jirta iyo intii ka sii weyn, kuwaas oo ah inta reer binu israa'iil ee dagaal u bixi karta oo dhan. markaasaa muuse iyo wadaadkii elecaasaar ahaa iyagii kula hadleen bannaankii moo'aab oo webi urduu ku ag yaal oo yerixoo ka soo hor jeeda. oo waxay ku yidhaahdeen, dadka inta labaatan sannadood jirta iyo inta ka sii weyn soo tiriya, sidii rabbigu ku amray muuse iyo dadkii reer binu israa'iil oo dalkii masar ka soo baxay. ruubeen wuxuu ahaa curadkii israa'iil, oo waxaa reer ruubeen ka soo farcamay xanoog oo dhalay qabiilka reer xanoog, iyo falluu oo dhalay qabiilka reer falluu, iyo xesroon oo dhalay qabiilkii reer xesroon, iyo karmii oo dhalay qabiilkii reer karmii. intaasu waa qabiilooyinkii reer ruubeen, oo intii iyaga laga tiriyey waxay ahaayeen saddex iyo afaratan kun iyo toddoba boqol iyo soddon. reer falluu waxaa ka dhashay elii'aab. wiilashii elii'aabna waxay ahaayeen nemuu'eel iyo daataan iyo abiiraam. daataankan iyo abiiraamkana waa kuwii shirka ururin jiray oo la diriray muuse iyo haaruun oo ku jiray kooxdii qorax markii ay rabbiga la dirireen, oo uu dhulku afka kala qaaday oo liqay iyagii iyo qorax markii kooxdaasu ay dhinteen, kolkii dabku baabbi'iyeey labada boqol iyo kontonka nin oo ay calaamad noqdeen. habase yeeshee qorax wiilashisii ma ay dhiman. wiilashii simecoon iyo qabiilooyinkoodii ka soo farcamay waa kuwan: nemuu'eel oo dhalay qabiilka reer nemuu'eel, iyo yaamiin oo dhalay qabiilka reer yaamiin, iyo yaakiin oo dhalay qabiilkii reer yaakiin, iyo serax oo dhalay qabiilkii reer serax, iyo shaa'uul oo dhalay qabiilkii reer shaa'uul. intaasu waa qabiilooyinkii reer simecoon, oo waxay ahaayeen laba iyo labaatan kun iyo laba boqol. wiilashii gaad iyo qabiilooyinkii ka soo farcamay waa kuwan: sefoon oo dhalay qabiilka reer sefoon, iyo xaggii oo dhalay qabiilka reer xaggii, iyo shuunii oo dhalay qabiilka reer shuunii, iyo aasnii oo dhalay qabiilka reer aasnii, iyo ceerii oo dhalay qabiilka reer ceerii, iyo arood oo dhalay qabiilka reer arood, iyo areelii oo dhalay qabiilka reer areelii. intaasu waa qabiilooyinkii reer gaad, oo intii iyaga laga tiriyey waxay ahaayeen afaratan kun iyo shan boqol. oo wiilashii yahuudahna waxay ahaayeen ceer iyo oonaan; oo ceer iyo oonaanna waxay ku dhinteen dalkii kancaan. oo wiilashii yahuudah iyo qabiilooyinkoodiina waxay ahaayeen: sheelaah oo dhalay qabiilka reer sheelaah, iyo feres oo dhalay qabiilka reer feres, iyo serax oo dhalay qabiilka reer serax. feres wiilashiisiina waxay ahaayeen: xesroon oo dhalay qabiilka reer xesroon, iyo xaamuul oo dhalay qabiilka reer xaamuul. intaasu waa qabiilooyinkii reer yahuudah oo intii iyaga laga tiriyey waxay ahaayeen lix iyo toddobaatan kun iyo shan boqol. oo wiilashii isaakaar iyo qabiilooyinkoodii waa kuwan: toolac oo dhalay qabiilka reer toolac, iyo fuwaah oo dhalay qabiilka reer fuwaah, iyo yaashuub oo dhalay qabiilka reer yaashuub, iyo shimroon oo dhalay qabiilka reer shimroon. intaasu waa qabi-

ilooyinkii reer isaakaar, oo intii iyaga laga tiriyeyna waxay ahaayeen afar iyo lixdan kun iyo saddex boqol. oo wiilashii sebulun iyo qabiilooyinkoodiina waa kuwan: sered oo dhalay qabiilka reer sered, iyo eeloon oo dhalay qabiilka reer eeloon, iyo yaxle'eel oo dhalay qabiilka reer yaxle'eel. intaasu waa qabiilooyinkii reer sebulun, oo intii iyaga laga tiriyey waxay ahaayeen lixdan kun iyo shan boqol. oo wiilashii yuusuf iyo qabiilooyinkoodii waxay ahaayeen manaseh iyo efrayim. oo wiilashii manaseh waa kuwan: maakiir oo dhalay qabiilka reer maakiir, oo maakiirna wuxuu dhalay gilecaad, gilecaadna waxaa ka soo farcamay qabiilka reer gilecaad. wiilashii gilecaad waa kuwan: iiceser oo dhalay qabiilka reer iiceser, iyo xeeleq oo dhalay qabiilka reer xeeleq, iyo asrii'eel oo dhalay qabiilka reer asrii'eel, iyo shekem oo dhalay qabiilka reer shekem, iyo shemiidaac oo dhalay qabiilka reer shemiidaac, iyo heefer oo dhalay qabiilka reer heefer. oo selaafexaad oo ahaa ina heefer wiilal ma uu lahayn gabdho mooyaane. oo selaafexaad gabdhihiisa magacyadoodu waxay ahaayeen maxlaah iyo nocaah iyo xoglaah iyo milkaah iyo tirsaa. intaasu waa qabiilooyinkii reer manaseh, oo intii iyaga laga tiriyey waxay ahaayeen laba iyo konton kun iyo toddoba boqol. oo wiilashii efrayim iyo qabiilooyinkoodii waa kuwan: shuutelax oo dhalay qabiilka reer shuutelax, iyo beker oo dhalay qabiilka reer beker, iyo tahan oo dhalay qabiilka reer tahan. intanuna waa wiilashii shuutelax: ceeraan oo dhalay qabiilka reer ceeraan. intaasu waa qabiilooyinkii wiilashii efrayim, oo intii iyaga laga tiriyey waxay ahaayeen laba iyo soddon kun iyo shan boqol. kuwaasu waxay ahaayeen wiilashii yuusuf iyo qabiilooyinkoodii. oo wiilashii benyaamiin iyo qabiilooyinkoodiina waa kuwan: belac oo dhalay qabiilka reer belac, iyo ashbeel oo dhalay qabiilka reer ashbeel, iyo axiiraam oo dhalay qabiilka reer axiiraam, iyo shefuufaan oo dhalay qabiilka reer shefuufaan, iyo xuufaam oo dhalay qabiilka reer xuufaam. oo wiilashii belac waxay ahaayeen ared iyo nacamaan. oo ared wuxuu dhalay qabiilka reer ared, nacamaanna wuxuu dhalay qabiilka reer nacamaan. intaasu waa wiilashii benyaamiin iyo qabiilooyinkoodii, oo intii iyaga laga tiriyey waxay ahaayeen shan iyo afartan kun iyo lix boqol. oo wiilashii daan iyo qabiilooyinkoodiina waa kuwan: shuuxaam oo dhalay qabiilka reer shuuxaam. intaasu waa qabiilooyinkii reer daan, siday qabiilooyinkoodii ahaayeen. oo qabiilooyinkii reer shuuxaam oo dhan intii iyaga laga tiriyey waxay ahaayeen afar iyo lixdan kun iyo afar boqol. oo wiilashii aasheer iyo qabiilooyinkoodiina waa kuwan: yimnaah oo dhalay qabiilka reer yimnaah, iyo yishwii oo dhalay qabiilka reer yishwii, iyo beriicaah oo dhalay reer beriicaah. oo wiilashii beriicaah waxaa ka soo farcamay: xeber oo dhalay qabiilka reer xeber, iyo malkii'eel oo dhalay qabiilka reer malkii'eel. oo aasheer gabadhiisii magaceediina wuxuu ahaa serax. oo intaasu waa qabiilooyinkii reer aasheer, oo intii iyaga laga tiriyeyna waxay ahaayeen saddex iyo konton kun iyo afar boqol. oo wiilashii naftaali iyo qabiilooyinkoodii waa kuwan: yaxse'eel oo dhalay qabiilka reer yaxse'eel, iyo guunii oo dhalay qabiilka reer guunii; iyo yeser oo dhalay qabiilka reer

yeser, iyo shilleem oo dhalay qabiilka reer shilleem. intaasu waa qabiilooyinkii reer naftaali sidii ay qabiilooyinkoodu ahaayeen. oo intii iyaga laga tiriyey waxay ahaayeen shan iyo afartan kun iyo afar boqol. intaasu waa intii laga tiriyey reer binu israa'iil, oo waxay kulligood ahaayeen lix boqol oo kun iyo toddoba boqol iyo soddon. markaasaa rabbigu muuse la hadlay oo wuxuu ku yidhi, kuwan ayaa dalka dhaxal ahaan loogu qaybin doonaa sida ay tahay tirada magacyadoodu. kuwii badan waa inaad siisaa dhaxal badan oo kuwii yarna waa inaad siisaa dhaxal yar. oo mid kasta sida kuwii laga tiriyey ay ahaayeen dhaxalka ha loo siiyo. habase yeeshee dhulka waa in saami loo rita marka la qaybsanayo. sida magacyada qabiilooyinka awoyayaashoodu ahaayeen ha u dhaxleen. oo kuwa badan iyo kuwa yarba dhaxalkooda saami ha lagu kala qaybiyo. kuwii laga tiriyey reer laawi iyo qolooyinkoodii waa kuwan: gershoon oo dhalay qabiilka reer gershoon, iyo qohaad oo dhalay qabiilka reer qohaad, iyo meraarii oo dhalay qabiilka reer meraarii. intanu waa qabiilooyinkii reer laawi: qabiilkii reer libnii, iyo qabiilkii reer xebroon, iyo qabiilkii reer maxlii, iyo qabiilkii reer mushii, iyo qabiilkii reer qorax. oo qohaadna wuxuu dhalay camraam. oo camraam naagtiisu waxay ahayd yookebed ina laawi, taasoo laawi ugu dhalatay dalkii masar. oo iyana waxay camraam u dhashay haaruun iyo muuse iyo walaashood maryan. oo haaruun waxaa u dhashay naadaab iyo abihiuu iyo elecaasaar iyo iitaamaar. oo naadaab iyo abihiuu way dhinteen markay rabbiga hortiisa ku bixiyeen dab qalaad. oo intii iyaga laga tiriyey waxay ahaayeen saddex iyo labaatan kun, mid kasta oo lab ah oo bil jira iyo intii ka sii weyn, waayo, iyaga laguma tirin reer binu israa'iil, maxaa yeelay, dhaxal laguma siin reer binu israa'iil dhexdooda. kuwaasu waa kuwii ay tiriyeen muuse iyo wadaadkii elecaasaar ahaa oo ku tiriyey reer binu israa'iil bannaankii moo'aab oo webi urdun ku ag yaal oo yerixoo ka soo hor jeeda. laakiinse kuwaas nin keliyuhu kagama jirin kuwii ay muuse iyo wadaadkii haaruun ahaa tiriyeen markay reer binu israa'iil ku tiriyeen cidladii siinay. waayo, rabbigu wuxuu iyaga ka yidhi, hubaal cidlada bay ku dhiman doonaan. oo nin qudhuhu kama hadhin, kaaleeb ina yefunneh iyo yashuua ina nuun mooyaane.

27

markaas waxaa soo dhowaaday gabdhihii selaafexaad ina heefer ina gilecaad oo ahaa ina maakiir ina manaseh, oo ahaa reer manaseh ina yuusuf; oo magacyadii gabdhihiisiina waa kuwan: maxlaah iyo nocaah iyo xoglaah iyo milkaah iyo tirsaa. oo iyana markaasay is-hor taageen muuse, iyo wadaadkii elecaasaar ahaa, iyo amiirradii iyo shirka oo dhan, xagga iriddii teendhada shirka, oo waxay yidhaahdeen, aabbahayo wuxuu ku dhintay cidladii, laakiinse isagu kuma uu jirin kooxdii is-urursatay oo rabbiga geesta ka ahayd, oo kooxdii qorax ahayd, illowse isagu wuxuu u dhintay dembi uu isagu lahaa, oo isagu wiilalna ma uu lahayn. in kastoo uusan wiilal lahayn magicii aabbahayo maxaa qabiilkiisa looga dhex baabbi'inayaa? haddaba aabbahayo walaalihiis dhul dhaxal ah nagu

dhex sii. markaasaa muuse arrintoodii keenay rabbiga hortiiisa. markaasaa rabbigu muuse la hadlay, oo wuxuu ku yidhi, gabdaha selaafexaad wax quman bay ku hadleen. haddaba hubaal waa inaad dhul dhaxal ah aabbahood walaalihiis ka dhex siisaa, oo waa inaad iyaga aabbahood ka dhaxalsiisaa. oo waa inaad reer binu israa'iil la hadashaa, oo waxaad iyaga ku tidhaahdaa, haddii nin dhinto oo uusan wiil lahayn, markaas waa inaad gabadhiisa dhaxalsiisaan. oo hadduusan gabadha lahayn, markaas waa inaad dhaxalsiisaan walaalihiis. oo hadduusan walaalo lahaynna markaas waa inaad adeerradiis dhaxalsiisaan. oo hadduusan aabbihiis walaalo lahaynna markaas waa inaad dhaxalsiisaan mal xigtadiisa ah oo isagu ha lahaado. oo taasuu qaynuun xukun ah bay u ahaan doontaa reer binu israa'iil, sida rabbigu muuse ku amray. kolkaasaa rabbigu muuse ku yidhi, buurtan cabaariim soo fuul, oo bal fiiri dalka aan reer binu israa'iil siiyey. oo markaad aragtid dabadeed dadkaagii dhintay waad ku darman doontaa, sidii walaalkaa haaruunba ugu darmaday, maxaa yeelay, eraygayga baad kaga caasideen cidladii sin markay dadka shirku dirreen ee aad aniga quduus igaga dhigi weydeen biyaha agtooda, iyagoo u jeeda. (kuwaasu waa biyihii meribaah oo ku yaal qaadeesh oo ah cidlada sin.) markaasaa muuse rabbiga la hadlay, oo wuxuu ku yidhi, rabbiga ah ilaaha ruuxyada binu-aadmiga oo dhan, ha doorto nin u taliya shirka, oo hortooda dibadda ugu baxa, oo hortooda gudaha soo gala, oo iyaga dibadda u hoggaamiya, oo gudaha soo geliya inaan shirka rabbigu ahaan sidii ido aan idojir lahayn. markaasaa rabbigu muuse ku yidhi, waxaad soo waddaa yashuuca ina nuun oo ah nin ruuxu ku jiro, oo gacanta dul saar isaga. oo waxaad isaga soo hor taagtaa wadaadka elecaasaar ah iyo shirka oo dhan, oo hortooda amar ku sii. oo waxaad isaga dul saartaa sharaftadii, si shirka reer binu israa'iil oo dhammu ay isaga u addeecaan. oo isagu waa inuu is-hor taagaa wadaadka elecaasaar ah oo isaga wax ugu weyddiin doona xukunka uuriimka rabbiga hortiiisa. iyagu eraygiisay dibadda ugu bixi doonaan, oo eraygiisay gudaha ku soo geli doonaan, isaga iyo reer binu israa'iilka isaga la jiraaba, kuwaas oo ah shirka oo dhan. markaasaa muuse yeelay sidii rabbigu ku amray, oo wuxuu soo waday yashuuca, kolkaasuu soo hor taagay wadaadkii elecaasaar ahaa iyo shirkii oo dhan. oo gacmuhuul dul saaray, oo amar buu siiyey, sidii rabbigu muuse kula hadlay.

28

kolkaasaa rabbigu muuse la hadlay, oo wuxuu ku yidhi, reer binu israa'iil amar, oo waxaad ku tidhaahdaa, qurbaankayga oo ah cuntada qurbaannada dabka la iigu sameeyo oo carafa udgoon ii ah waa inaad dhawrtaan inaad wakhtigoodii bixisaan. oo waxaad iyaga ku tidhaahdaa, kanu waa qurbaanka dabka lagu sameeyo oo aad rabbiga u bixisaan laba wan oo gu jir ah oo aan iin lahayn oo aad maalin kasta qurbaan la gubo oo joogto ah u bixisaan. waa inaad wan bixisaa aroortii, wanka kalena makhribkii. oo waxaad la bixisaa oo qurbaan hadhuudh ka dhigtaa eefaah bur ah oo toban meelood loo dhigay meeshiis oo lagu daray

hiin rubuceed oo ah saliid saafi ah. kaasuu waa qurbaan la gubo oo joogto ah oo buur siinay laga amray inuu ahaado qurbaan dab loogu sameeyo rabbiga oo caraf udgoon u ah. oo wan qurbaankiisa cabniinku waa inuu ahaadaa hiin rubuceed, oo meesha quduuska ah waa inaad rabbiga ugu shubtaa qurbaan cabniin oo ah khamri culus. oo wanka kalena waa inaad makhribka bixisaa, oo qurbaankiisii hadhuudhka iyo qurbaankiisii cabniinka waa inaad isaga la bixisaa sida kii aroortii oo kale, waayo, waa qurbaan dab lagu sameeyo oo rabbiga u ah caraf udgoon. oo maalinta sabtidana waxaad bixisaa laba wan oo wada gu jir ah oo aan iin lahayn, iyo eefaah bur ah oo toban meelood loo dhigay labadiis meelood ee qurbaan hadhuudh ah oo saliid lagu daray iyo qurbaankiisii cabniinka. kaasuu waa qurbaanka la gubo oo sabtida, oo ayan qurbaanka la gubo oo joogtada ah iyo qurbaankiisa cabniinku ku jirin. oo bilowga bilihiinnana waa inaad rabbiga qurbaan la gubo ugu bixisaan laba dibi oo yaryar, iyo wan weyn, iyo toddoba wan oo yaryar oo wada gu jir ah oo aan iin lahayn, oo eefaah bur ah toban meelood loo dhigay saddexdiis meelood oo saliid lagu daray waa inaad qurbaan hadhuudh ula bixisaan dibi kasta, oo eefaah bur ah oo toban meelood loo dhigay labadiis meelood oo saliid lagu daray waa inaad qurbaan hadhuudh ula bixisaan wanka weyn. oo wan kasta oo yarna waxaad qurbaan hadhuudh ula bixisaan eefaah bur ah oo toban meelood loo dhigay meeshiis oo saliid lagu daray, kaasoo wada ah qurbaan la gubo oo caraf udgoon ah oo rabbiga dab loogu sameeyo. oo qurbaannadooda cabniinkuna waa inay ahaadaan hiin nuskeed khamri ah dibigiiba, iyo hiin saddex daloolkeed oo wanka weyn la socdaa, iyo hiin rubuceed oo wanka yar la socdaa. intaasu waa qurbaanka la gubo oo ay tahay inaad bixisaan bil kasta bilaha sannaddii oo dhan. oo waa inaad orgi rabbiga ugu bixisaan qurbaan dembi, oo ayan qurbaanka la gubo oo joogtada ah iyo qurbaankiisa cabniinku ku jirin. oo bisha kowaad maalinteeda afar iyo tobnadna waa wakhtiga kormaridda rabbiga. oo bishaas maalinteeda shan iyo tobnadna waa in iidi jirtaa. toddoba maalmood waa in kibis aan khamiir lahayn la cunaa. oo maalinta kowaadna waa in la yeesho shir quduus ah. idinku waa inaydaan innaba shuqul caadi ah samayn, laakiinse waa inaad bixisaan qurbaan dab lagu sameeyo, kaas oo ah qurbaan loo gubo rabbiga, oo ah laba dibi oo yaryar, iyo wan weyn, iyo toddoba wan oo yaryar oo wada gu jir ah. waa inay idiin ahaadaan kuwa aan iin lahayn. oo qurbaankooda hadhuudhkuna wuxuu ahaan doonaa bur saliid lagu daray. burka toban meelood loo dhigay saddexdiis meelood waa inaad dibiba la bixisaan, labadiis meeloodna wanka weyn, iyo meeshiisna toddoba wan oo yaryar midkood kasta. oo waa inaad orgi qurbaan dembi u bixisaan si laydiinku kafaaro gudo. kuwaas waa inaad bixisaan iyadoo uusan ku jirin qurbaanka la gubo oo subaxnimada, kaasoo ah qurbaan la gubo oo joogto ah. sidan waa inaad maalin kasta intii toddoba maalmood ah u bixisaan cuntada ah qurbaanka dabka lagu sameeyo oo rabbiga caraf udgoon u ah. taas waa in la bixiyaa iyadoo ayan qurbaanka la gubo oo joogtada ah iyo qurbaankiisa cabniinka ahu ku jirin. oo maalinta toddobaadna waa in-

aad yeelataan shir quduus ah, oo waa inaydaan innaba shuqul caadi ah samayn. oo weliba maalinta midhaha baale la goosto, markaad qurbaan hadhuudh oo cusub rabbiga ugu bixisaan iidda toddobaadyada waa inaad shir quduus ah yeelataan; oo waa inaydaan innaba shuqul caadi ah samayn. laakiinse waa inaad qurbaan la gubo oo caraf udgoon ah rabbiga ugu bixisaan laba dibi oo yaryar, iyo wan weyn, iyo toddoba wan oo yaryar oo wada gu jir ah, oo waxaad la bixisaan qurbaankooda hadhuudhka ah oo ah bur saliid lagu daray, oo burkii tobankii meelood dibigii kasta saddex meelood la bixi, oo wankana laba meelood la bixi, oo toddobada wan oo yaryarna midkood kasta meel la bixi. oo waa inaad bixisaan orgi laydiinku kafaaro gudo. oo iyaga iyo qurbaannadooda cabniinka waa inaad bixisaan iyadoo ayan qurbaanka la gubo oo joogtada ah iyo qurbaankiisa hadhuudhka ahu ku jirin (oo waa inay idiin ahaadaan kuwa aan iin lahayn).

29

oo bisha toddobaad, maalinteeda kowaad, waa inaad yeelataan shir quduus ah; oo waa inaydaan innaba shuqul caadi ah samayn, waayo, waa maalin buunan laydiin afuufo. oo waa inaad qurbaan la gubo oo caraf udgoon ah rabbiga ugu bixisaan dibi yar iyo wan weyn iyo toddoba wan oo yaryar oo wada gu jir ah oo aan iin lahayn, oo waxaad la bixisaan qurbaankoodii hadhuudhka ah oo ah bur saliid lagu daray, oo burkii tobankii meelood saddex meelood dibiga la bixi, wankana laba meelood, oo toddobada wan oo yaryarna wankiiba meel la bixi. oo waa inaad orgi qurbaan dembi u bixisaan si laydiinku kafaaro gudo, oo ayan ku jirin qurbaanka la gubo ee bisha cusub, iyo qurbaankiisa hadhuudhka ah, iyo qurbaanka la gubo oo joogtada ah, iyo qurbaankiisa hadhuudhka ah, iyo qurbaannadooda cabniinka ah, sidii qaynuunkoodu ahaa, kuwaasoo wada ah caraf udgoon ee ah qurbaan rabbiga dab loogu sameeyo. oo bishaas toddobaad, maalinteeda tobnaad, waxaad yeeshaan shir quduus ah, oo waa inaad nafihiinna dhibtaan, oo waa inaydaan innaba shuqul samayn cayn kasta ha ahaadee, laakiinse waa inaad rabbiga qurbaan la gubo oo caraf udgoon ah ugu bixisaan dibi yar iyo wan weyn iyo toddoba wan oo yaryar oo wada gu jir ah, oo waa inay idiin ahaadaan kuwa aan iin lahayn, oo waxaad la bixisaan qurbaankoodii hadhuudhka ah oo ah bur saliid lagu daray, oo burka tobankii meelood saddex meelood dibiga la bixi, wankana laba meelood, oo toddobada wan oo yaryarna wankiiba meel la bixi. oo waa inaad orgi qurbaan dembi u bixisaan, oo ayan qurbaanka dembiga oo kafaaragudka ah, iyo qurbaanka la gubo oo joogtada ah, iyo qurbaankiisii hadhuudhka ah iyo qurbaannadooda cabniinka ahu ku jirin. oo bisha toddobaad maalinteeda shan iyo tobnaad waa inaad yeelataan shir quduus ah, oo waa inaydaan innaba shuqul caadi ah samayn, oo waa inaad into toddoba maalmood ah rabbiga iid u samaysaan. oo waa inaad bixisaan qurbaan la gubo oo ah qurbaan dab lagu sameeyo oo rabbiga caraf udgoon u ah, oo ah saddex iyo toban dibi oo yaryar, iyo laba wan oo waaweyn, iyo afar iyo to-

ban wan oo yaryar oo wada gu jir ah, oo waa inay ahaadaan kuwa aan iin lahayn, oo waxaad la bixisaan qurbaankooda hadhuudhka ah oo ah bur saliid lagu daray, oo burkii tobankii meelood saddex meelood saddex iyo tobanka dibi midkiiba la bixi, oo labada wan oo waaweynna midkiiba laba meelood la bixi, oo saddex iyo tobanka wan oo yaryarna mid kasta meel la bixi. oo weliba orgi waa inaad u bixisaan qurbaan dembi, oo ayan qurbaanka la gubo oo joogtada ah iyo qurbaankiisa hadhuudhka ah, iyo qurbaankiisa cabniinka ahu ku jirin. oo maalinta labaadna waxaad bixisaan laba iyo toban dibi oo yaryar, iyo laba wan oo waaweyn, iyo afar iyo toban wan oo yaryar oo wada gu jir ah oo aan iin lahayn. oo dibida iyo wananka waaweyn iyo wananka yaryarba qurbaankooda hadhuudhka ah iyo qurbaankooda cabniinka ahba waa inaad u bixisaan sida tiradoodu tahay oo qaynuunka waafaqsan. oo waa inaad orgi u bixisaan qurbaan dembi, oo ayan qurbaanka la gubo oo joogtada ah, iyo qurbaankiisa hadhuudhka ah, iyo qurbaankiisa cabniinka ahu ku jirin. oo maalinta saddexaadna waxaad bixisaan kow iyo toban dibi, iyo laba wan oo waaweyn, iyo afar iyo toban wan oo yaryar oo wada gu jir ah oo aan iin lahayn. oo dibida iyo wananka waaweyn iyo wananka yaryarba qurbaankooda hadhuudhka ah iyo qurbaankooda cabniinka ahba waa inaad u bixisaan sida tiradoodu tahay oo qaynuunka waafaqsan. oo waa inaad orgi u bixisaan qurbaan dembi, oo ayan qurbaanka la gubo oo joogtada ah, iyo qurbaankiisa hadhuudhka ah, iyo qurbaankiisa cabniinka ahu ku jirin. oo maalinta afraadna waxaad bixisaan toban dibi, iyo laba wan oo waaweyn, iyo afar iyo toban wan oo yaryar oo wada gu jir ah oo aan iin lahayn. oo dibida iyo wananka waaweyn iyo wananka yaryarba qurbaankooda hadhuudhka ah iyo qurbaankooda cabniinka ahba waa inaad u bixisaan sida tiradoodu tahay oo qaynuunka waafaqsan. oo waa inaad orgi u bixisaan qurbaan dembi, oo ayan qurbaanka la gubo oo joogtada ah, iyo qurbaankiisa hadhuudhka ah iyo qurbaankiisa cabniinka ahu ku jirin. oo maalinta shanaadna waxaad bixisaan sagaal dibi, iyo laba wan oo waaweyn, iyo afar iyo toban wan oo yaryar oo wada gu jir ah oo aan iin lahayn. oo dibida iyo wananka waaweyn iyo wananka yaryarba qurbaankooda hadhuudhka ah, iyo qurbaankooda cabniinka ahba waa inaad u bixisaan sida tiradoodu tahay oo qaynuunka waafaqsan. oo waa inaad orgi u bixisaan qurbaan dembi, oo ayan qurbaanka la gubo oo joogtada ah, iyo qurbaankiisa hadhuudhka ah, iyo qurbaankiisa cabniinka ahu ku jirin. oo maalinta lixaadna waxaad bixisaan siddeed dibi, iyo laba wan oo waaweyn, iyo afar iyo toban wan oo yaryar oo wada gu jir ah oo aan iin lahayn. oo dibida iyo wananka waaweyn iyo wananka yaryarba qurbaankooda hadhuudhka ah iyo qurbaankooda cabniinka ahba waa inaad u bixisaan sida tiradoodu tahay oo qaynuunka waafaqsan. oo waa inaad orgi u bixisaan qurbaan dembi, oo ayan qurbaanka la gubo oo joogtada ah, iyo qurbaankiisa hadhuudhka ah, iyo qurbaankiisa cabniinka ahu ku jirin. oo maalinta toddobaadna waxaad bixisaan toddoba dibi, iyo laba wan oo waaweyn, iyo afar iyo toban wan oo yaryar oo wada gu jir ah oo aan iin lahayn. oo dibida iyo wananka waaweyn

io ywananka yaryarba qurbaankooda hadhuudhka ah iyo qurbaankooda cabniinka abha waa inaad u bixisaan sida tiradoodu tahay oo qaynuunka waafaqsan. oo waa inaad orgi u bixisaan qurbaan dembi, oo ayan qurbaanka la gubo oo joogtada ah, iyo qurbaankiisa hadhuudhka ah, iyo qurbaankiisa cabniinka ahu ku jirin. oo maalinta siddeedaadna waa inaad yee-lataan shir quduus ah, oo waa inaydaan innaba shuqul caadi ah samayn, laakiinse waxaad bixisaan qurbaan la gubo, kaasoo ah qurbaan dab lagu sameeyo oo rabbiga u ah caraf udgoon, oo waa dibi iyo wan weyn iyo toddoba wan oo yaryar oo wada gu jir ah oo aan iin lahayn. oo dibiga iyo wanka weyn iyo wananka yaryarba qurbaankooda hadhuudhka ah iyo qurbaankooda cabniinka abha waa inaad u bixisaan sida tiradoodu tahay oo qaynuunka waafaqsan. oo waa inaad orgi u bixisaan qurbaan dembi, oo ayan qurbaanka la gubo oo joogtada ah, iyo qurbaankiisa hadhuudhka ah, iyo qurbaankiisa cabniinka ahu ku jirin. kuwaas waa inaad rabbiga u bixisaan iidihiinna xilligooda, kuwaasoo ayan ku jirin nidarradiinna iyo qurbaannadiinna ikhtiyaarka ah, kuwaasu waa qurbaannadiinna la gubo, iyo qurbaannadiinna hadhuudhka ah, iyo qurbaannadiinna cabniinka ah, iyo qurbaannadiinna nabaadiinada. oo muuse wuxuu reer binu israa'iil u sheegay kulli wixii rabbigu muuse ku amray oo dhan.

30

kolkaasaa muuse madaxdii qabiilooyinka reer binu israa'iil la hadlay, oo wuxuu ku yidhi, intanu waa wixii rabbigu amray. markii nin rabbiga nidar u nidro, amase uu dhaar ugu dhaarto oo uu naftiisa sidaas ugu xidho, waa inuusan eraygiisa jebin. waa inuu sameeyaa kulli wixii afkiisa ka soo baxay oo dhan. qof dumar ahuna markay rabbiga nidar u nidarto oo ay sidaas nafteeda ugu xidho, oo ay gurigii aabbaheed joogto iyadoo dhallinyaro ah, haddii aabbaheed maqlo nidarkeeda iyo dhaarteedii ay nafteeda ku xidhay, oo uu markaas iska aamuso, de markaas nidarradeedii oo dhammu way taagnaan doonaan, oo dhaar kastoo ay nafteeda ku xidhayna waa taagnaan doontaa. laakiinse haddii aabbaheed u diido maalin-tii uu maqlo, nidarradeedii iyo dhaaraheedii ay nafteeda ku xidhay midkoodna taagnaan maayo, oo rabbiguna wuu cafiyaaya iyada, maxaa yeelay, aabbaheed baa u diiday. oo hadday nin leedahay iyadoo ay kor saaran yihiin nidarradeedii iyo hadalkii degdegga ahaa oo bushimaheeda ka baxay oo ay nafteeda ku xidhay, haddii ninkeedu maqlo oo uu iska aamuso maalin-tii uu maqlo, markaas nidarradeedii way taagnaan doonaan, oo dhaaraheedii ay nafteeda ku xidhayna way taagnaan doonaan. laakiinse haddii ninkeedu u diido maalin-tii uu maqlo, markaasuu burin doonaa nidarkii saarnaa iyo hadalkii degdegga ahaa oo bushimaheeda ka baxay oo ay nafteeda ku xidhay; oo rabbiguna iyada wuu cafiya doonaa. laakiinse carmal laga dhintay, amase tii la furay, nidarkeeda iyo xataa waxa kastoo ay nafteeda ku xidhayba way taagnaan doonaan. oo hadday nidar gasho ama ay nafteeda dhaar ku xidho iyadoo guriga ninkeeda joogta, oo haddii ninkeedu maqlo oo uu iska aamuso

ee uusan iyada u diidin, markaas nidarradeedii oo dhammu way taagnaan doonaan, oo dhaar kastoo ay nafteeda ku xidhayna way taagnaan doontaa. laakiinse haddii ninkeedu uu iyaga buriyo maalin-tii uu maqlay, markaas wax alla wixii bushimaheeda ka soo baxay oo nidarradeeda ku saabsan amase ku saabsan dhaartii ay nafteeda ku xidhay ma ay taagnaan doonaan, waayo, ninkeedii baa buriyey, oo rabbiguna wuu cafiya doonaa iyada. nidar kasta iyo dhaar kasta oo nafta lagu xidho in lagu dhibo aawadeed, ninkeedaa adkayn kara ama ninkeedaa burin kara. laakiinse haddii ninkeedu maalin ka maalin ka aamuso iyada, markaas wuu adkeeyaa nidarradeedii oo dhan iyo dhaaraheedii iyada saarnaa oo dhan. wuu adkeeyey, maxaa yeelay, wuu isaga aamusay maalin-tii uu maqlay. laakiinse hadduu buriyo markuu maqlay dabadeed, de markaas isagaa qaadaya dembigeedii. kuwanu waa qaynuunnadii rabbigu ku amray muuse, ee u dhexeeya nin iyo naagtiis, oo u dhexeeya aabbe iyo gabadhiis dhallinyaro ah oo guriga aabbaheed joogta.

31

markaasaa rabbigu muuse la hadlay oo wuxuu ku yidhi, reer binu israa'iil uga aargud reer midyaan, oo taas dabadeedna dadkaagaad ku darman doontaa. markaasaa muuse dadkii la hadlay, oo wuxuu ku yidhi, war idinku dhexdiinna rag dagaal uga diyaariya, oo hub siiya, inay reer midyaan ku kacaan, oo ay rabbiga reer midyaan uga aargudaan. oo qabiilooyinka reer binu israa'iil oo dhan waa inaad qabiil kastaba kun ka soo bixisaan oo dagaal u dirtaan. sidaas daraaddeed kumanyaalkii reer binu israa'iil qabiil kasta waxaa laga soo bixiyey kun nin, oo waxay ahaayeen laba iyo toban kun oo nin oo dagaal hub u sita. markaasaa muuse qabiilba kun dagaalka uga diray, iyagii iyo fiinexaas wadaadkii elecaasaar wiilkiisii ahaa isagoo wada alaabtii meesha quduuska ah iyo turumbooyinkii dhawaaqa digtoonaanta oo gacanta ugu jira. oo waxay la dirireen reer midyaan sidii rabbigu muuse ugu amray, oo waxay dileen mid kasta oo lab ahaa. oo boqorradii reer midyaan ayay la dileen kuwii kaloo la laayay, oo shantii boqor oo reer midyaan waxay ahaayeen ewii, iyo reeqem, iyo suur, iyo xuur, iyo rebac; oo balcaam oo ahaa ina becoorna seef bay ku dileen. oo reer binu israa'iil waxay maxaabiis ahaan u wateen dumarkii reer midyaan iyo dhallaankoodiiba; oo lo'doodii oo dhan, iyo idahoodii oo dhan, iyo alaabtoodii oo dhanna way wada dheceen. oo magaalooyinkoodii ku yiil meelihii ay degganaayeen iyo xerooyinkoodii oo dhan way wada gubeen. oo dad iyo duunyaba way dheceen oo booli bay u qaateen. oo maxaabiistii iyo boolidii iyo wixii la soo dhacay waxay u keeneen muuse iyo wadaadkii elecaasaar ahaa iyo shirkii reer binu israa'iil oo dhan oo joogay xeradii ku tiil bannaankii moo'aab oo webi urdun u dhowaa oo yerixoo ka soo hor jee-day. markaasaa muuse iyo wadaadkii elecaasaar ahaa iyo shirka amiirradiisii oo dhammu waxay u baxeen inay kaga hor tagaan xerada dibaddeeda. markaasaa muuse u cadhooday saraakiishii ciidanka, kuwaas oo ahaa kun-u-taliyayaashii iyo boqol-u-taliyayaashii ka

yimid hawshii dagaalka. oo muuse wuxuu iyagii ku yidhi, war dumarkii oo dhan miyaad badbaadiseen? bal eeg, taladii balcaam aawadeed kuwanu waxay reer israa'iil ka dhigeen inay rabbiga kaga xadgudbaan xaalkii fecoor, oo sidaas daraaddeed belayayadaa uga dhex dhacday shirkii rabbiga. haddaba sidaas daraaddeed dila dhallaanka mid kastoo lab ah, oo dila naag kastoo nin la seexatay. laakiinse carruurta dhaddig oo aan rag la seexan daysta. oo idinna xerada dibaddeeda dega intii toddoba maalmooh la. oo ku alla kii qof dilay, iyo ku alla kii qof la dilay taabtayba, maalinta saddexaad iyo maalinta toddobaad ha is-daahiriyo, idinka iyo maxaabiistiinnuba. oo waxaad kaloo daahirsataan dhar kasta iyo inta haragga laga sameeyey oo dhan, iyo wax kasta oo dhogor riyaa ah, iyo alaab kasta oo qoryo laga sameeyeyba. oo wadaadkii elecaasaar ahaana wuxuu ku yidhi rag-gii dagaalka u baxay, kanu waa qaynuunkii sharciga oo rabbigu muuse ku amray. habase yeeshee dhabka, iyo lacagta, iyo naxaasta, iyo birta, iyo waxa daasadda ah, iyo waxa rasaasta ah, iyo wax kasta oo dab u adkaysta waa inaad dab dhex marisaan, oo markaas nadiif bay ahaan doonaan; hase ahaatee waa in lagu daahiriya biyaha nijaasta daahiriya, oo wixii aan dabka u adkaysanna waa inaad biyaha dhex marisaan. oo dharkiinnana waa inaad maalinta toddobaad maydhaan, oo markaas daahir baad ahaanaysaan oo kolkaas dabadeed waa inaad xerada soo gashaan. markaasaa rabbigu muuse la hadlay, oo wuxuu ku yidhi, soo tiriya boolida la soo dhacay, dad iyo duunyaba, adiga iyo wadaadka elecaasaar ah iyo madaxda qabiilooyinka shirka, oo boolida laba meelood u kala qaybi, oo kala sii ragga dagaalyahanka ah ee dagaalka u baxay, iyo intii kale ee shirka oo dhan; oo rabbiga canshuur uga qaad rag-gii dagaalka u baxay; oo shantii boqolba mid ka soo bixi dadka, iyo lo'da, iyo dameerrada, iyo idaha, badhkooda intaas ka qaad, oo waxaad wadaadka elecaasaar ah u siisaa rabbiga qurbaankiisa sare loo qaado. oo reer binu israa'iil badhkoodana kontonkiiba mid ka soo bixi dadka, iyo lo'da, iyo dameerrada, iyo idaha, iyo xataa xoolaha oo dhan, oo waxaad siisaa reer laawi oo haya shuqulka taambuugga rabbiga. markaasaa muuse iyo wadaadkii elecaasaar ahaa waxay sameeyeen sidii rabbigu muuse ku amray. haddaba boolidii aan lagu tirin wixii nimankii dagaalyahannada ahaa soo dhaceen waxay ahayd lix boqol iyo shan iyo toddobaatan kun oo ido ah, iyo laba iyo toddobaatan kun oo lo' ah, iyo kow iyo lixdan kun oo dameer, oo dadkuna kulligiis wuxuu ahaa laba iyo soddon kun oo ah dumarkii aan rag la seexan. oo badhkii ahaa kuwii dagaalka u baxay qaybtodii waxay ahayd saddex boqol iyo toddoba iyo soddon kun iyo shan boqol oo ido ah. oo rabbiga canshuurtiisii idaha ka go'day waxay ahayd lix boqol iyo shan iyo toddobaatan neef. oo lo'duna waxay ahayd lix iyo soddon kun, oo rabbiga canshuurtiisii ka go'dayna waxay ahayd laba iyo toddobaatan neef. oo dameerraduna waxay ahaayeen soddon kun iyo shan boqol, oo rabbiga canshuurtiisii ka go'dayna waxay ahayd kow iyo lixdan neef. oo dadkuna wuxuu ahaa lix iyo toban kun, oo rabbiga canshuurtiisii ka go'dayna waxay ahayd laba iyo soddon qof. oo canshuurtii ahayd rab-

biga qurbaankiisii sare loo qaado muuse wuxuu si-iyey wadaadkii elecaasaar ahaa, sidii rabbigu muuse ku amray. oo reer binu israa'iil badhkoodii wuxuu muuse gooni uga dhigay qaybtii rag-gii dagaallamay. (haddaba shirka badhkiiisii wuxuu ahaa saddex boqol iyo toddoba iyo soddon kun iyo shan boqol oo ido ah, iyo lix iyo soddon kun oo lo' ah, iyo soddon kun iyo shan boqol oo dameerro ah, iyo lix iyo toban kun oo qof.) oo xataa reer binu israa'iil badhkoodii muuse kontonkiiba mid buu ka soo saaray dad iyo duunyaba, oo wuxuu siiyey reer laawi oo haya shuqulkii taambuuggii rabbiga, sidii rabbigu muuse ku amray. markaas waxaa muuse u yimid saraakiishii ahayd kun-u-taliyayaashii iyo boqol-u-taliyayaashii oo u sarreeyey kumanyaalkii ciidanka ahaa, oo waxay muuse ku yidhaahdeen, annagoo addoommadaada ah waan soo tirinnay ragga dagaalyahannada ah oo aannu u talinno, oo nin qudhuhu nagama dhinna. oo annagu waannu keennay qurbaankii rabbiga, kaas oo ah wixii dahab ah oo nin waluba helay, kuwaa-soo ah silsilado, iyo dugaagado, iyo kaatunno, iyo hilqado, iyo murriyado, inaannu naftayada rabbiga hortiisa u kafaaro gudno. oo muuse iyo wadaadkii elecaasaar ahaa iyagay ka qaadeen dahabkii oo ahaa wax kasta oo laysku sharxo oo dahab laga sameeyey. oo dahabkii qurbaanka sare loo qaado oo dhan oo ay kun-u-taliyayaasha iyo boqol-u-taliyayaashu rabbiga u bixiyeen wuxuu ahaa lix iyo toban kun iyo toddoba boqol iyo konton sheqel. (waayo, rag-gii dagaalyahan-nada ahaa nin waluba wuxuu qaatay wixii uu soo dhacay.) markaasaa muuse iyo wadaadkii elecaasaar ahaa dahabkii ka qaadeen kun-u-taliyayaashii iyo boqol-u-taliyayaashii, oo waxay soo geliyeen teendhadii shirka inuu reer binu israa'iil rabbiga hortiisa xusuus ugu ahaado.

32

haddaba reer ruubeen iyo reer gaad waxay lahaayeen xoolo faro badan, oo markay arkeen dalkii yacser iyo dalkii gilecaad inay meeshaasu xoolo u wanaagsan tahay, ayay reer gaad iyo reer ruubeen u yimaadeen muuse iyo wadaadkii elecaasaar ahaa iyo amiirradii shirka, oo waxay ku yidhaahdeen, cataarood, iyo diiboon, iyo yacser, iyo nimraah, iyo xeshboon, iyo elecaaleeh, iyo sebaam, iyo neboo, iyo becon, oo ah dalkii rabbigu wax kaga dhuftay reer binu israa'iil hortooda waa dal xoolo u wanaagsan, oo annagoo addoommadaada ahuna xoolo baannu leennahay. oo weliba waxay yidhaahdeen, haddaad raalli naga tihiin, annagoo addoommadaada ah dalkan inaannu hantinno soo sii, oo webi urdun ha naga gudbin. markaasaa muuse wuxuu reer gaad iyo reer ruubeen ku yidhi, war, walaalihiin ma dagaalkay galayaan oo idinku aad iska fadhiisanaysaan? oo maxaad reer binu israa'iil uga qalbi jebinaysaan inay u gudbaan oo galaan dalkii rabbigu iyaga si-iyey? aabbayaashiinna sidaasay yeeleen markaan iyaga ka diray qaadeesh barneeca inay dalka soo arkaan aawadeed. waayo, markay tageen doxadii eshkol oo ay dalkii arkeen ayay reer binu israa'iil qalbi jebiyeen si ayan u gelin dalkii rabbigu iyaga si-iyey. maalintaas rabbigu aad buu u cadhooday, oo in-

tuu dhaartay ayuu yidhi, hubaal dadkii masar ka soo baxay intii labataan sannadood jirta ama ka sii weyn, midkoodna ma arki doono dalkii aan ugu dhaartay ibraahim, iyo isxaaq, iyo yacquub, maxaa yeelay, qalbiga igama ay wada raacin, kaaleeb ina yefunneh oo ahaa reer genes, iyo yashuua ina nuun mooy-aane; maxaa yeelay, iyagu qalbigay rabbiga ka wada raaceen. markaasaa rabbigu reer binu israa'iil u cad-hooday, oo wuxuu iyagii ka dhigay inay intii afar-taan sannadood ah cidlada hor iyo dib ugu warwaree-gaan, ilamaa qarnigii rabbiga hortiisa xumaanta ku sameeyey oo dhan la wada baabbi'iyey. haddaba bal eega, idinku meeshii aabbayaashiin baad ka kacdeen, oo waxaad tihiin niman dembi miidhan ah oo soo kordhay inaad rabbiga kaga sii cadhaysiisaan reer binu israa'iil. waayo, haddaad rabbiga ka noqo-taan, cidlada dhexdeeda ayuu haddana iyaga kaga tegi doonaa, oo dadkan oo dhan waad wada baabbi'in doontaan. markaasay isagii u soo dhowaadeen, oo waxay ku yidhaahdeen, annagu halkanaannu xoola-hayaga xeryo uga oodaynaa, dhallaankayagana ma-gaalooyin waannu uga dhisaynaa, laakiinse annaga qudhayadu diyaar baannu ahaanaynaa annagoo hub leh, oo reer binu israa'iil baannu hor kacaynaa il-amaa annu iyaga geeyno meeshoodii, oo kuwa dhulka deggan aawadood dhallaankayagu waxay de-ganaanayaan magaalooyinka deyrarka leh. oo an-nagu guryahayaga ku soo noqon mayno ilamaa reer binu israa'iil nin waluba dhaxalkiisa dhaxlo. waayo, annagu iyaga la dhaxli mayno webi urdun dhanki-isa kale iyo xaggaas hore toona, maxaa yeelay, dhax-alkayagii wuxuu noogu dhacay webi urdun dhanki-isan bari. kolkaasaa muuse wuxuu iyagii ku yidhi, haddaad waxan samaynaysaan, oo aad rabbiga horti-isa hub ugu qaadanaysaan dagaalka, oo aad raggiinna hubka leh oo dhammu webi urdun ku dhaafaysaan rabbiga hortiisa ilamaa uu isagu cadaawayaashiisa ka wada eryo hortiisa, oo dalkana rabbiga horti-isa lagaga adkaado, markaas dabadeed idinku waad soo noqonaysaan, oo xagga rabbiga iyo reer binu is-raa'iilba waad ka eedla'aanaysaan, oo dalkanuna rab-biga hortiisa hanti buu idiinku ahaan doonaa. laaki-inse haddaydnan sidaas yeelin, bal eega, rabbigaad ku dembaabteen, oo bal ogaada, dembigiinnuna wuu idinku soo bixi doonaa. haddaba dhallaankiinna magaalooyin u dhista, idihiinnana xeryo u oota, oo sameeya wixii afkiinna ka soo baxay. markaasaa reer gaad iyo reer ruubeen la hadleen muuse, oo waxay ku yidhaahdeen, annagoo addoommadaada ah waannu samaynaynaa wixii aad nagu amartay, sayidkayagi-yow. haddaba dhallaankayaga, iyo afooyinkayaga, iyo idahayaga, iyo xoolahayaga oo dhammu halka-asay wada joogi doonaan xagga magaalooyinka gile-caad; laakiinse annagoo addoommadaada ah kulli intayada dagaalka hub u leh oo dhammu webi ur-dun waannu gudbaynaa, oo rabbiga hortiisa ayaannu ku dagaal galaynaa sidaad tidhi, sayidkayagi-yow. sidaas daraaddeed ayaa muuse amar iyaga ku saab-san siiyey wadaadkii elecaasaar iyo yashuua ina nuun iyo madaxdii reeraha qabiilooyinka reer binu israa'iil. oo muuse wuxuu iyagii ku yidhi, had-dii reer gaad iyo reer ruubeen webi urdun idinla gudbaan, intooda rabbiga hortiisa dagaalka hub u

leh oo dhammu, oo dalka lagaga adkaado hortiinna, markaas waa inaad iyaga hanti u siisaan dalka gile-caad. laakiinse haddayan idinla gudbin iyagoo hub leh, waxay hanti ku yeelan doonaan dhexdiinna dalka reer kancaan. markaasaa reer gaad iyo reer ruubeen u jawaabeen, oo waxay ku yidhaahdeen, sidii rabbigu nagu yidhi, annagoo addoommadaada ah, ayaannu yeelaynaa. annagoo hub leh ayaannu gudbaynaa oo rabbiga hortiisa waxaannu galaynaa dalka reer kan-caan, oo hantidii aan dhaxalka u helnayna waxay noogu hadhaysaa webi urdun dhinacan. markaasaa muuse reer gaad iyo reer ruubeen iyo qabiilkii reer manaseh oo ahaa wiilkii yuusuf badhkood wuxuu siiyey boqorkii reer amor oo ahaa siixoon boqor-tooyadiisii, iyo boqorkii baashaan oo ahaa coog bo-qortooyadiisii, oo wuxuu waddankii ugu qaybshay sidii ay ahaayeen magaalooyinka iyo soohdintoodii, xataa magaalooyinkii dalka iyaga ku wareegsan oo dhan. markaasaa reer gaad waxay dhiseen diboon, iyo cataarood, iyo carooceer, iyo catrood shoofaan, iyo yacser, iyo yaagbehaah, iyo beytnimraah, iyo beyd haaraan, kuwaasoo ah magaalooyin deyrar leh, iyo xeryo idaad. oo reer ruubeenna waxay dhiseen xesh-boon, iyo elecaaleeh, iyo qiryaatayim, iyo neboo, iyo bacal mecoon, (kuwaasoo magacyadoodii la bedde-lay,) iyo sibmaah; oo magacyo kalay u bixiyeen maga-looyinkii ay dhiseen. oo reer maakiir oo ahaa man-aseh wiilkiisiina waxay tageen dalkii gilecaad, oo way qabsadeen, oo dadkii reer amor oo halkaas degganaa ayay hanti tireen. oo muuse wuxuu gilecaad siiyey reer maakiir oo ahaa wiilkii manaseh, oo iyana halka-asay degeen. oo reer yaa'iir ina manasehna wuu tegey gilecaad, oo magaalooyinkeedii qabsaday, oo wuxuu magacyadoodii u bixiyeey hawood yaa'iir. oo nobaxna wuu tegey oo wuxuu qabsaday qenaad iyo tuulooyin-keediiba, markaasuu u bixiyeey magiciisa nobax.

33

reer binu israa'iil sodcaalladoodii waa kuwan markay gacanta muuse iyo haaruun koox koox uga soo bexeen dalkii masar. oo muuse wuxuu amarka rab-biga ugu qoray bixitimmadoodii sidii sodcaalladoodu ahaayeen, oo sodcaalladoodii sidii bixitimmadoodu ahaayeen waa kuwan. oo bishii kowaad maalin-teedii shan iyo tobnaad ayay racmeses ka guureen. habeenkii kormaridda maaliintii ka dambaysay ayay reer binu israa'iil gacan sarraysa ku baxeen iyadoo masriyiintii oo dhammu ay u jeedaan, intii mas-riyiintu ay aasayeen curadyadoodii uu rabbigu ku dhax laayay oo dhan. oo ilaahyadoodiina rabbigu xukumood buu ku soo dejiyey. oo reer binu israa'iil racmeses bay ka guureen, oo waxay degeen sukod. oo sukodna way ka guureen, oo waxay degeen eetaam oo ku taal cidlada darafkeeda. oo haddana eetaam bay ka guureen, oo waxay dib ugu noqdeen fiiahaahirood oo ku hor taal bacal sefoon; kolkaasay degeen migdol horteeda. oo haxiirood horteedana way ka guureen, oo badday dhex mareen oo waxay gaadheen cidlada, oo cidladii eetaam ayay saddex maalmood socod-kood ku dhax socdeen, kolkaasay maaraah degeen. oo maaraahna way ka guureen, oo waxay yimaadeen eelim, oo eelim waxaa ku yiil laba iyo toban ilood oo

biyo ah iyo toddobaatan geed oo timir ah, kolkaasay halkaas degeen. oo haddana eelim way ka guureen, oo waxay degeen badda cas agteeda. oo badda cas way ka guureen, oo waxay dhex degeen cidlada siin la yidhaahdo. oo cidladii siinna way ka guureen, kolkaasay degeen daafqaah. oo daafqaahna way ka guureen, oo waxay degeen aaluush. oo aaluushna way ka guureen, oo waxay degeen refiidiim, meeshaas oo aan lahayn biyo ay dadku cabbaan. oo refiidiimna way ka guureen, oo waxay dhex degeen cidladii siinay. oo cidladii siinayna way ka guureen, kolkaasay degeen qibrood xatawaah. oo qibrood xatawaahna way ka guureen, kolkaasay degeen xaseerood. oo xaseeroodna way ka guureen, oo waxay degeen ritmaah. oo ritmaahna way ka guureen, oo waxay degeen rimmon feres. oo rimmon feresna way ka guureen, oo waxay degeen libnaah. oo libnaahna way ka guureen, oo waxay degeen risaah. oo risaahna way ka guureen, oo waxay degeen qeheelaataah. oo qeheelaataahna way ka guureen, oo waxay degeen buur shefer. oo haddana buur shefer way ka guureen, oo waxay degeen xaraadaah. oo xaraadaahna way ka guureen, oo waxay degeen maqheelod. oo maqheelodna way ka guureen, oo waxay degeen taxad. oo taxadna way ka guureen, oo waxay degeen terax. oo teraxna way ka guureen, oo waxay degeen mitqaah. oo mitqaahna way ka guureen, oo waxay degeen xashmonaah. oo xashmonaahna way ka guureen, oo waxay degeen mooseerood. oo mooseeroodna way ka guureen, oo waxay degeen bini yacaqaan. oo bini yacaqaanna way ka guureen, oo waxay degeen xor haggidgaad. oo xor haggidgaadna way ka guureen, oo waxay degeen yaatbaataah. oo haddana yaatbaataah way ka guureen, oo waxay degeen cabronaah. oo cabronaahna way ka guureen, oo waxay degeen cesyoon geber. oo cesyoon geberna way ka guureen, oo waxay degeen cidladii sin (taasoo ah qaadeesh). oo qaadeeshna way ka guureen, oo waxay degeen buur xor oo ku taal dalka reer edom darafiiska. markaasaa wadaadkii haaruun ahaa wuxuu buur xor ku fuulay amarka rabbiga, oo halkaasuu ku dhintay sannaddii afartanaad bishii shanaad maalinteedii kowaad markay reer binu israa'iil dalkii masar ka soo bexeen dabadeed. haaruunna markuu buur xor ku dhintay wuxuu jiray boqol iyo saddex iyo labaatan sannadood. oo boqorkii caraad oo reer kancaan ahaa oo degganaa xagga koonfureed ee dalka reer kancaan wuxuu maqlay in reer binu israa'iil soo socdaan. oo waxay ka guureen buur xor, kolkaasay degeen salmonaah. oo salmonaahna way ka guureen, oo waxay degeen fuunon. oo fuunonna way ka guureen, oo waxay degeen obod. oo obodna way ka guureen, oo waxay degeen ciyee hacabaariim, oo ku taal soohdinta dalka moo'aab. oo ciyiimna way ka guureen, oo waxay degeen diibon gaad. oo diibon gaadna way ka guureen, oo waxay degeen calmoon diblaatayimaah. oo calmoon diblaatayimaahna way ka guureen, oo waxay degeen buuraha cabaariim oo neboo ku hor yaal. oo haddana buurihii cabaariim way ka guureen, oo waxay degeen bannaanka dalka moo'aab oo webi urdun u dhow ee yexiroo ka soo hor jeeda. oo haddana waxay degeen webi urdun agtiisa tan iyo beytyeshimood iyo xataa tan iyo aabeel shitiim oo

ku yaal bannaanka dalka moo'aab. markaasaa rabbigu muuse kula hadlay bannaankii dalka moo'aab oo webi urdun u dhowaa ee yexiroo ka soo hor jeeday, oo wuxuu ku yidhi, reer binu israa'iil la hadal, oo waxaad ku tidhaahdaa, markaad webi urdun gudubtaan oo aad dalka kancaan gashaan, waa inaad dadka dalka deggan oo dhan hortinna ka eridaan, oo aad dhagaxyadooda sawirrada ah oo dhan wada baabbi'isaan, oo aad sanamyadooda la shubay oo dhan wada burburisaan, oo aad meelhooda sarsare oo dhan wada dumisaan. markaas waa inaad dalka hanti ahaan u qaadataan oo aad iska dhex degtaan; waayo, dalka idinkaan idin siiyey inaad lahaataan. oo dalka waa inaad qabiil qabiil saami ugu dhaxashaan. inta badan waxaad siisaan dhaxalka badan, oo inta yarna waxaad siisaan dhaxalka yar. oo meel alla meeshii nin saami ugu dhaco halkaas isagaa iska lahaanaya, oo sida qabiilooyinkii awowayaashiin yihiin waa inaad u dhaxshaan. laakiinse haddaydnan dadka dalka deggan hortinna ka eryin, markaas kuwii aad daysaan waxay idinku noqon doonaan sidii wax indhihiinna muda, iyo sidii qodxan dhinacyada idinkaga jira, oo waxay idinku dhibi doonaan dalka aad deggan tihiin. oo sidii aan ku talaggalay inaan iyaga ku sameeyo ayaan idinka idinku samayn doonaa.

34

markaasaa rabbigu muuse la hadlay, oo wuxuu ku yidhi, reer binu israa'iil waxaad ku amartaa oo ku tidhaahdaa, markaad gashaan dalka kancaan, (kaas oo ah dalka dhaxal idiinku dhici doona oo ah dalka kancaan siday soohdimihiisu yihiin.) waaxdiinna koonfureed waxay ahaan doontaa cidlada sin iyo tan iyo dhinaca edom, oo soohdintiinna koonfureedna waxay ka bilaaban doontaa badda cusbada leh darafkeeda bari, oo soohdintiinnuna waxay la soo wareegi doontaa xagga koonfureed oo jiirtii caqrabiim, oo waxay u gudbi doontaa ilamaa sin, oo dhammaadkeeduna wuxuu ahaan doonaa qaadeesh barneeca xaggeeda koonfureed, oo waxay u sii bixi doontaa xagga hasar addaar, oo waxay u sii dhaafi doontaa ilaa casmoon. oo soohdintu waxay la soo wareegi doontaa casmoon ilaa tan iyo durdurka masar, oo dhammaadkeeduna wuxuu ahaan doonaa xagga badda. oo soohdinta galbeedna waxaad yeelan doontaan badda weyn iyo soohdinteedaba. intaasu waxay ahaan doontaa soohdintiinna galbeed. oo intanuna waxay ahaan doontaa soohdintiinna woqooyi, waxaad ka tilmaansataan badda weyn ilaa tan iyo buur xor. oo buur xorna waxaad ka tilmaansataan ilaa tan iyo meesha hamaad laga galo, oo soohdinta dhammaadkeeduna wuxuu ahaan doonaa sedaad. oo soohdintu waxay u bixi doontaa xagga sifron, oo dhammaadkeeduna wuxuu ahaan doonaa hasar eenaan. taasuu waxay ahaan doontaa soohdintiinna woqooyi. oo soohdintiinna barina waxaad ka tilmaansataan hasar eenaan ilamaa tan iyo shefaam. oo soohdintu waxay hoos uga dhaadhici doontaa shefaam iyo ilamaa riblaah oo ah cayn xaggeeda bari, oo soohdintu waxay hoos ugu dhaadhici doontaa gaadhi doontaa badda kinnered dhinaceeda bari. oo soohdintu waxay hoos ugu dhaadhici doontaa webi urdun

oo dhammaadkeeduna wuxuu ahaan doonaa badda cusbada leh. intaasu waxay ahaan doontaa dalkiinna siday soohdimihiisu u wareegsan yihiin. markaasaa muuse amray reer binu israa'iil, oo wuxuu ku yidhi, waa kan dalka aad saamiga ku dhaxli doontaan oo rabbigu amray in la siiyo sagaalka qabiil iyo qabiilka badhkis, waayo, qabiilkii ruubeen sida reerahoodu yihiin, iyo qabiilkii gaad sida reerahoodu yihiin, iyo qabiilkii manaseh badhkis horay u heleen dhaxalkoodii. labadaas qabiil iyo qabiilka badhkis waxay dhaxalkoodii u heleen webi urdun shishadiisa, ee yerixoo barigeeda ah, xagga qorrax ka soo baxa. markaasaa rabbigu muuse la hadlay, oo wuxuu ku yidhi, nimanka dalka dhaxal idiinku qaybin doonaa magacyadoodii waa kuwan: wadaadka elecaasaar ah iyo yashuua ina nuun. oo qabiil kastana waa inaad amiir kala soo baxdaan inay dalka dhaxal u kala qaybiyaan. oo nimankaas magacyadoodiina waa kuwan: qabiilka reer yahuudah kala soo baxa kaaleeb ina yefunneh. qabiilka reer simeconna, shemuu'eel ina cammiihuud. qabiilka reer benyaamiinna, eliadaa ina kisloun. qabiilka reer daanna waxaad kala baxdaan amiir, kaas oo ah buqii ina yaaglii. reer yususufna, qabiilka reer manaseh waxaad kala soo baxdaan amiir, kaas oo ah xannii'eel ina eefod. qabiilka reer efrayimna waxaad kala soo baxdaan amiir, kaas oo ah qemuu'eel ina shifatan. qabiilka reer sebulunna waxaad kala baxdaan amiir, kaas oo ah elisaafaan ina farnaag. qabiilka reer isaakaarna waxaad kala soo baxdaan amiir, kaas oo ah faltii'eel ina casaan. qabiilka reer aasheerna waxaad kala soo baxdaan amiir, kaas oo ah axiihuud ina shelomii. qabiilka naftaalina waxaad kala soo baxdaan amiir, kaas oo ah fedaheel ina cammiihuud. kuwaasu waa inta rabbigu ku amray inay reer binu israa'iil dhaxalka ugu qaybiyaan dalka kancaan.

35

markaasaa rabbigu muuse kula hadlay bannaankii moo'aab oo webi urdun u dhowaa ee yerixoo ka soo hor jeeday, oo wuxuu ku yidhi, waxaad reer binu israa'iil ku amartaa inay dhaxalkooda hantida ah reer laawi ka siiyaan magaalooyin ay degaan, oo magaalooyinkaas agagaarkooda ku wareegsanna reer laawi siiya. oo magaalooyinka iyagaa lahaanayaan inay degaan, agagaarkooduna waxay u ahaan doonaan lo'dooda, iyo alaabtooda, iyo xoolahooda oo dhan. oo magaalooyinka aad reer laawi siin doontaan agagaarkooda ha laga bilaabo magaalo kasta derbigeeda, oo dibadda ha uga baxo kun dhudhun oo hareeraheeda ku wareegsan ah. oo magaalada dibadeeda waa inaad ka qiyaastaan xagga bari laba kun oo dhudhun, dhanka koonfureedna waa inaad ka qiyaastaan laba kun oo dhudhun, dhanka galbeedna waa inaad ka qiyaastaan laba kun oo dhudhun, dhanka woqooyiina waa inaad ka qiyaastaan laba kun oo dhudhun, oo magaaladuna dhexda ha ahaato. oo intaasaa iyaga u ahaan doonta agagaarka magaalooyinka. oo magaalooyinka aad reer laawi siin doontaan waxay ahaan doonaan lixda magaalada oo magangalka ah oo aad siin doontaan si uu gacankudhiigluhu ugu cararo, oo kuwaas mooyane

waxaad kaloo iyaga siisaan laba iyo afartan magaalada. oo magaalooyinka aad reer laawi siin doontaan oo dhammu waxay ahaan doonaan siddeed iyo afartan magaalo, oo waxaad siin doontaan iyaga iyo agagaarkoodaba. oo waxa ku saabsan magaalooyinka aad reer laawi hantida uga siin doontaan reer binu israa'iil waa sidan, waa inaad kuwii badan magaalooyin badan ka qaaddaan, kuwii yarna waa inaad magaalooyin yar ka qaaddaan, oo mid waluba dhaxalkiisii uu dhaxlay magaalooyinkiisa reer laawi wax ha ka siiyo. markaasaa rabbigu muuse la hadlay, oo wuxuu ku yidhi, reer binu israa'iil la hadal, oo waxaad ku tidhaahdaa, markaad webi urdun dhaaftaan oo aad gashaan dalka kancaan, waa inaad doortaan magaalooyin idiin ahaada magaalooyin aad magan gashaan, si uu gacankudhiigluhu qof kama' u dilaa halkaas ugu cararo. oo magaalooyinkaasu waxay idiin ahaan doonaan meel aad ka magan gashaan kan aardoonka ah, si uusan gacankudhiigluhu u dhiman intuusan shirka hortiisa xukun isu soo taagin. oo magaalooyinka aad bixin doontaan waxay idiin ahaan doonaan lix magaalo oo magangal ah. oo webi urdun shishadiisa waa inaad ka bixisaan saddex magaalo, dalka kancaanna waa inaad ka bixisaan saddex magaalo, oo iyagu waa inay ahaadaan magaalooyin magangal ah. oo lixdaas magaalo waxaa magangeli doona reer binu israa'iil iyo shisheeyaha iyo qariibka iyaga dhex deggan, si uu ku alla kii qof kama' u dilaa ugu cararo. laakiinse hadduu wax bir ah ku dhufto, oo uu sidaas ku dhinto, markaas isagu waa gacankudhiigle, oo gacankudhiiglaha hubaal waa in la dilaa. oo hadduu ku dhufto dhagax uu gacanta ku haysto oo qof u dhiman karo, oo uu sidaas ku dhinto, markaas isagu waa gacankudhiigle, oo gacankudhiiglaha hubaal waa in la dilaa. amase hadduu ku dhufto hub qori ah oo uu gacanta ku haysto oo qof u dhiman karo, oo uu sidaas ku dhinto, markaas isagu waa gacankudhiigle, oo gacankudhiiglaha hubaal waa in la dilaa. oo aardoonka dhiigga doonayaa qudhiisu ha dilo gacankudhiiglaha. markuu isaga helo ha dilo. oo hadduu nacayb aawadiis u riixdo, ama intuu u gabbado uu wax ku tuuro, oo uu markaas dhinto, amase hadduu cadownimo aawadeed gacanta ugu dhufto, oo uu sidaas ku dhinto, kii wax ku dhuftay hubaal waa in la dilaa, waayo, isagu waa gacankudhiigle, oo aardoonka dhiigga doonayaa gacankudhiiglaha ha dilo markuu helo. laakiinse hadduu kama' u riixdo isagoo aan cadownimo ku jirin, amase uu wax ku tuuro isagoo aan u gabban, amase hadduu ku dhufto dhagax qof u dhiman karo, oo isagoo aan arkayn uu ku tuuro, oo uu sidaas ku dhinto, oo haduusan cadowgiis ahayn ama uusan waxyeelladiisa doondoonaayn, markaas kii wax dilay iyo kan ah aardoonka dhiigga doonayo, shirku waa inuu ugu kala garsooraa sida xukummadanu yihiin. oo shirku waa inuu gacankudhiiglaha ka samatabbixiyaa gacanta kan ah aardoonka dhiigga doonayo, oo shirku waa inuu isaga ku celiyaa magaaladiisii uu magangalay, oo uu ku cararay, oo isagu waa inuu halkaas degganaado jeer uu dhinto wadaadka sare oo lagu subkay saliiddii quduuska ahayd. laakiinse gacankudhiigluhu mar kasta ha ahaatee hadduu ka gudbo soohdinta magaaladiisii uu magangalay oo uu ku cararay,

oo markaas kii ahaa aardoona dhiigga doonayo uu ka helo meel dibadda ka ah soohdinta magaaladiisii uu magangalay, kolkaas kii ahaa aardoona dhiigga doonayo hadduu gacankudhiiglaha dilo, isagu ma ahaan doono mid dhiig qaba, waayo, waxaa isaga waajib ku ahaa inuu iska joogo magaaladiisii uu magangalay ilamaa uu wadaadka sare dhinto, laakiinse markuu wadaadka sare dhinto gacankudhiigluhu waa inuu markaas dabadeed ku noqdo dalkiisii hantida u ahaa. oo waxyaalahanu waa inay qaynuun xukun ah degmooyinkiinna oo dhan idiinku ahaadaan ab ka abkiin. ku alla kii qof dila, gacankudhiiglaha waa in la dilaa markii lagu marag furo, laakiinse qofnaba yaan lagu dilin markhaati keliya maragfurkiis. oo weliba waa inaydaan innaba furan nafta gacankudhiigle dhimasho lagu xukumay, laakiinse hubaal waa in la dilaa. oo weliba waa inaydaan furan kii ku cararay magaaladiisa magangalka ah, si uu ugu noqdo oo uu u dego dalkiisa ilamaa uu wadaadka sare dhinto. dalka aad deggan tihiin waa inaydaan nijaasayn, waayo, dhiigu dalka waa nijaaseeyaa, oo dalka dhiiggii lagu dhex daadshay wax loogu kafaaro gudi karo lama arko, dhiigga kii daadshay mooyaane. oo waa inaydaan nijaasayn dalka aad dhex deggan tihiin, oo anna aan dhexdiisa degganahay, waayo, aniga rabbiga ahu waxaan dhex degganahay reer binu israa'iil.

36

markaas madaxdii qabiilka reer gilecaad oo ahaa ina maakiir, ina manaseh oo ka mid ahaa qabiilooyinkii ilma yuusuf way soo dhowaadeen, oo waxay ku hor hadleen muuse iyo amiirradii ahaa madaxdii qolooyinka reer binu israa'iil, oo waxay yidhaahdeen, sayidkayagiiyow, rabbigu wuxuu kugu amray inaad reer binu israa'iil dalka dhaxal ahaan saami ugu kala qaybiso, oo weliba, sayidkayagiiyow, waxaa rabbigu kugu amray inaad walaalkayo selaafexaad gabdhihiisa dhaxalka siiso. oo haday guursadaan wiilasha qabiilooyinka kale oo reer binu israa'iil, markaas dhaxalkoodii waa laga gooyanayaa dhaxalka awowayaashayo, oo waxaa lagu dari doonaa dhaxalka qabiilka ay ka guursadeen, oo sidaasaa looga qaadan doonaa qaybtii dhaxalkayaga. oo markii reer binu israa'iil ay gaadhaan sannaddii yubilii, ayaa dhaxalkooda lagu dari doonaa dhaxalka qabiilka ay ka guursadeen, oo sidaasaa dhaxalkooda looga qaadi doonaa dhaxalka qabiilka awowayaashayo. markaasaa muuse reer binu israa'iil ku amray sidii uu eraygii rabbigu ahaa, oo wuxuu ku yidhi, qabiilka ilma yuusuf wax qumman bay ku hadleen. waxyaalaha ku saabsan selaafexaad gabdhihiisa oo rabbigu amray waa kuwan, oo wuxuu yidhi, iyagu ha guursadeen kii la wanaagsan iyaga, laakiinse qabiilka aabbahood uun ha ka guursadeen. sidaasaanu dhaxalka reer binu israa'iil qabiil uga tagayn oo qabiil kale ugu dhaafayn, waayo, reer binu israa'iil nin waluba waa inuu sii xajiyaa dhaxalkii qabiilka awowayaashiis. oo gabadh kasta oo dhaxal ku leh qabiilooyinka reer binu israa'iil middood waa inay afo u ahaato mid ka mid ah qolada qabiilka aabbaheed, si reer binu israa'iil nin waluba u lahaado

dhaxalkii awowayaashiis. sidaasaanu dhaxalna qabiil uga tagayn oo qabiil kale ugu dhaafayn, waayo, qabiilooyinka reer binu israa'iil mid waluba waa inuu dhaxalkiisa sii xajiyaa. oo sidii rabbigu muuse ku amray ayay selaafexaad gabdhihiisu yeeleen, waayo, maxlaah, iyo tirsaaah, iyo xoglaah, iyo milkaah, iyo noocaah, oo ahaa selaafexaad gabdhihiisii, waxay wada guursadeen ilma-adeerradood. oo waxay ka guursadeen qabiilooyinkii ilma manaseh oo ahaa ina yuusuf, oo dhaxalkoodii wuxuu ku hadhay qabiilkii reerka aabbahood. intaasu waa amarradii iyo xukummadii uu rabbigu u soo dhiibay muuse oo uu ku amray reer binu israa'iil oo jooga bannaankii moo'aab oo webi urdun u dhowaa ee yerixoo ka soo hor jeeday.

kuwanu waa erayadii muuse kula hadlay reer binu israa'iil markay joogeen webi urduun shishadiisa cidlada dhexdeeda, oo ah caraabaah oo ka soo hor jeedda suuf, meel u dhexaysa faaraan, iyo tofel, iyo laabaan, iyo xaseerood, iyo diisaahaab. oo koob iyo toban maalmood ayaa looga socdaa xoreeb xagga buur seciir ilaa tan iyo qaadeesh barneeca. oo san-naddii afartanaad bisheedii koob iyo tobnaad, maal-inteedii kowaad ayaa muuse reer binu israa'iil kula hadlay kulli amarradii rabbigu ugu soo dhiibay oo dhan. taasuna waa ka dambaysay diliddii uu dilay siixon oo ahaa boqorkii reer amor oo degganaa xeshboon, iyo coog oo ahaa boqorkii reer baashaan oo degganaa cashtarod ee edrecii ku taal. oo meeshaas ee webi urduun ka shishays oo ku taal dalka reer moo'aab ayaa muuse ka bilaabay inuu caddeeyo sharcigan, oo wuxuu yidhi, rabbiga ilaaheenna ahu wuxuu inala hadlay intaan xoreeb joognay oo wuxuu inagu yidhi, buurtan in idinku filan waa degganaydeen, haddaba noqda oo guura oo waxaad tagtaan dalka buuraha leh oo reer amor, iyo meelaha halkaas u dhow oo dhan oo ah caraabaah, iyo dalka buuraha leh, iyo dooxooyinka, iyo xagga koonfureed, iyo badda xeebteeda, kuwaasoo ah dalka reer kancaan, iyo lubnaan, iyo tan iyo webiga weyn oo yufraad. bal eega, dalka waan idin hor dhigay, haddaba gala oo hantiya dalkii rabbigu ugu dhaartay awoyayaashiin oo ahaa ibraahim iyo isxaaq iyo yacquub inuu siinayo iyaga iyo farcankooda ka dambeeyaba oo anna markaas waan idinla hadlay oo waxaan idhi, anigu idinna aan qaadi karo keli ahaantay. rabbiga ilaahinna ahu wuu idin tarmiyey, oo bal eega, maanta waxaad u faro badan tihiin sida xiddigaha samada oo kale. oo weliba rabbiga ah ilaaha awoyayaashiin ha idinka dhigo kun jeer in ka sii badan intaad haatan tihiin, oo ha idiin barakeeyo siduu idin ballanqaaday! oo bal anigoo keligay ah sidee baan u qaadi karaa culayskiinna iyo rarkiinna iyo rabshaddiinna? haddaba siday qabiilooyinkiinnu yihiin waxaad kala soo baxdaan rag xigmad leh oo waxgarad ah oo caan ah, oo anna waxaan iyaga ka dhigayaa madax idiin talisa. oo idinna waad ii jawaabteen oo waxaad igu tidhaahdeen, waxaad ku hadashay waa noo wanaagsan yihiin inaannu samayno. sidaas daraad-deed waxaan soo kaxaystay madaxdii qabiilooyinkiinna oo ah rag xigmad leh oo caan ah, oo waxaan ka dhigay madax idiin talisa, oo ah kun u taliyayaal, iyo boqol-u-taliyayaal, iyo konton-u-taliyayaal, iyo toban u taliyayaal, iyo saraakiil, siday qabiilooyinkiinnu ahaayeen. oo waagaas ayaan xaakinnadiinna amray, oo waxaan ku idhi, maqla dacwadaha walaalihiin dhex yaal, oo caddaalad ugu kala garsoora nin iyo walaalkiis iyo shisheeyaha isaga la jira. oo xagga garsooridda dadka ha u kala eexanina. kii yar iyo kii weynba waa inaad isku si u maqashaan, oo ninna wejigiisa ha ka cabsanina, waayo, garsooridda ilaah baa iska leh, oo dacwaddii idinku adagna ii keena, oo anna taas waan maqli doonaa. oo waagaas waxaan idinku amray wixii aad samayn lahaydeen oo dhan. markaasaynu ka soo guurnay xoreeb oo waxaynu dhex marnay cidladaas weyn oo aad looga cab-

sado ee aad soo aragteen ee ku taal jidka loo maro dalka buuraha leh oo reer amor, siduu inagu amray rabbiga ilaaheenna ahu, oo waxaynu nimid qaadeesh barneeca. oo anna markaas waxaan idinku idhi, war waxaad timaadeen dalka buuraha leh oo reer amor ee rabbiga ilaaheenna ahu ina siinayo. bal eega, rabbiga ilaahinna ahu dalkii buu idin hor dhigay. haddaba u kaca, oo hanti u qaata sidii rabbiga ah ilaaha awoyayaashiin uu idiin sheegay, oo ha cabsanina, hana qalbi jabina. oo mid kastoo idinka mid ahuba wuu ii soo dhowaaday oo wuxuu igu yidhi, war aynu niman iska hor marinno, si ay dalka inoogu soo baadhaan, oo ay inoogu soo sheegaan jidka aan marayno iyo magaalooyinka aan tegayno. oo anna taas aad baan ugu farxay, markaasaan idinkala soo baxay laba iyo toban nin, oo qabiil kastaba nin baan ka soocay. kolkaasay noqdeen oo buurtii u kaceen, oo waxay gaadheen dooxadii eshkol, wayna soo basaaseen. oo waxay gacmahooda ku soo qaadeen dalka midhihiisii, oo innagay inoo keeneen, oo haddana intay inoo war keeneen ayay yidhaahdeen, dalku waa dal wanaagsan oo rabbiga ilaaheenna ahu ina siinayo. laakiinse idinku waad diiddeen inaad u kacdaan, oo waxaad ku caasiyowdeen amarkii rabbiga ilaahinna ah. oo teendhooyinkiinna ayaa ku dhex gunuunacdeen, oo waxaad tidhaahdeen, rabbigu nacaybka uu inoo qabo aawadiis ayuu dalkii masar inooga soo bixiyeey inuu ina geliyo gacanta reer amor oo ay ina baabbi'yaan. bal xaggee baynu u sii kacnaa? waayo, walaalaheen ayaa qalbigeenii aad u cabsiiyey, oo waxay yidhaahdeen, dadku waa inaga badan yahay, wayna inaga dhaadheer yihiin, oo magaalooyinkuna way waweyn yihiin oo deyr samada ku tolan ayaa ku wareegsan, oo weliba waxaan kaloo halkaas ku soo aragnay reer canaaq. oo markaasaan idinku idhi, ha cabsanina, hana ka baqina. waayo, waxaa idiin dagaallami doona rabbiga ilaahinna ah ee idin hor socda, si waafaqsan dalkii wixii uu indhihiinna hortooda idiinku sameeyey dalkii masar, iyo cidladii oo aad ku soo aragteen sidii rabbiga ilaahinna ahu, sida nin wiilkiisa u sido, uu idiinku siday jidkii aad soo marteen oo dhan ilamaa aad meeshan timaadeen. oo weliba waxyaalahaas kuma aydaan rumaysan rabbiga ilaahinna ah oo jidkii aad soo marteen idinku soo hor kacay si uu idiinku doondoono meel aad teendhooyinkiinna ka dhisataan, isagoo habeenkii dab ku dhex jira, maalintiina daruur, si uu idiin tuso jidka aad mari lahaydeen. oo rabbigu wuu maqlay codkii erayadiinna, markaasuu cadhooday oo intuu dhaartay ayuu yidhi, hubaal dadka qarnigan sharka ah midkoodna ma arki doono dalka wanaagsan oo aan ku dhaartay inaan awoyayaashiin siinayo, kaaleeb ina yefunneh mooyaane; isagu wuu arki doonaa, oo waxaan dhulkii uu cag mariyey siin doonaa isaga iyo carruurtiisaba, maxaa yeelay, isagu dhammaan ahaanba ayuu rabbiga u raacay. oo weliba rabbigu wuu ii cadhooday idinka aawadiin oo wuxuu yidhi, adiguna halkaas geli maysid. yashuuca ina nuun oo hortaa taagan ayaa halkaas geli doona. isaga dhiirrigeli, waayo, reer binu israa'iil ayuu dalkaas dhaaxsiin doonaa. oo weliba yaryarkiinna, oo aad tidhaahdeen, waa la dhacayaa, iyo carruurtiinna maanta aan khayr iyo shar kala aqoon, iyagu dalkaas way geli

doonaan, oo iyagaan siin doonaa, iyana way hantiyi doonaan. laakiinse idinku noqda oo u guura cidladii xagga jidka badda cas loo maro. markaasaaad jawaabteen oo waxaad igu tidhaahdeen, rabbiga waannu ku dembaabnay, haddaba waannu tegaynaa oo waxaannu u dagaallamaynaa sidii rabbiga ilaahayaga ahu nagu amray. oo midkiin waluba wuxuu dhexda ku xidhay hubkiisii dagaalka, oo waxaad mooddeen inay fudud dahay inaad buurta u kacdaan. markaasaa rabbigu igu yidhi, waxaad iyaga ku tidhaahdaa, kor ha u kicina, hana dagaallamina, waayo, anigu idinkuma dhex jiro, haddii kalese waxaa laydinku layn doonaa cadaawayaashiinna hortooda. oo sidaasaan idinkula hadlay, laakiinse ima aydaan maqlin, illowse amarkii rabbiga ayaad ku caasiyoowdeen, waadna kibirteen oo buurtaad u kacdeen. oo reer amorkii buurta degganaa ayaa idinku soo baxay oo idiin soo eryaday sida shinnida, oo waxay idinku jebiyeen seciir iyo tan iyo xormaah. markaasaaad soo noqoteen oo rabbiga hortiiisa ku ooydeen, laakiinse rabbigu codkiinnii ma uu maqlin, dhegna idiinna uu dhigin. sidaas daraaddeed qaadeesh ayaaad maalo badan degganaydeen intii ay ahaayeen maalmihii aad halkaas degganaydeen.

2

markaasaynu noqonnay, oo waxaynu u guurnay cidladii ku tiil jidka badda cas loo maro, sidii rabbigu igu amray, oo in maalamo badan ah baynu ku wareegaynay buur seciir. markaasaa rabbigu ila hadlay oo wuxuu igu yidhi, idinku buurtan wakhti dheer baad ku wareegayseen, haddaba xagga woqooyi u leexda. oo adigu waxaad dadka ku amartaa oo ku tidhaahdaa, idinku waxaad dhex martaan soohdinta walaalihiin reer ceesaw oo seciir deggan, oo iyana way idinka cabsan doonaan, haddaba si wanaagsan u digtoon-aada, hana la diririna, waayo, dalkooda idinka siin maayo xataa intii cagta la saaro, maxaa yeelay, buur seciir hanti baan u siiyey reer ceesaw. wax aad cuntaan lacag kaca iibsada, oo weliba biyo aad cabtaanna lacag kaca iibsada. waayo, rabbiga ilaahiinna ahu waa idinku wada barakeeyey shuqulkii gacantiinna oo dhan, oo isagu wuu yiqiin socodkiinnii aad cidladan soo dhex marteen. aftarkaan sannadood ayaa rabbiga ilaahiinna ahu idinla jiray, oo waxba uma aydaan baahan. oo sidaas daraaddeed ayaynu walaalaheen reer ceesaw oo buur seciir degganaa ku soo dhaafnay jidka caraabaah ee ka soo baxa eelad iyo cesyoon geber. markaasaynu leexannay oo waxaynu soo marnay jidka cidlada moo'aab. markaasaa rabbigu igu yidhi, reer moo'aab ha dhibin, dagaalna ha kula diririn, waayo, dalkooda waxba hanti idiinka siin maayo, maxaa yeelay, caar waxaan hanti u siiyey reer luud. (waagii hore waxaa halkaas degganaan jiray reer eyimiin oo ahaa dad waaweyn oo badan oo dhaadheer sida reer canaaq, oo kuwaasna sida reer canaaq ayaa waxaa la odhan jiray refaa'iim, laakiinse reer moo'aab waxay iyaga ku magacaabaan reer eyimiin. oo reer xorna waagii hore waxay degganaan jireen seciir, laakiinse reer ceesaw ayaa daba hantiyey oo hortooda ka baabbi'iyey, oo meeshoodii deggay, sida reer binu israa'iil ay ku sameeyeen dalkii ay hantiyeen oo rabbigu iyaga siiyey.) haddaba kaca oo

ka gudba durdurka sered. oo markaasaynu ka gudubnay durdurkii sered. oo wakhtigii u dhexeeyey waagii aan qaadeesh barneeca ka soo kacnay iyo markii aan durdurka sered ka soo gudubnay wuxuu ahaa siddeed iyo soddon sannadood, ilamaa qarnigii dagaalyahannada ahaa oo dhan laga wada baabbi'iyey xerada dhexdeedii, sidii rabbigu iyaga ugu dhaartay. oo weliba gacantii rabbigu iyaga gees bay ka ahayd, si iyaga looga wada baabbi'iyey xerada dhexdeeda jeeray wada baabba'aan. markii dadkii dagaalyahannada ahaa oo dhammu ay wada baabbe'een oo ay dadka dhexdiisii ka wada le'deen, ayuu rabbigu ila hadlay oo igu yidhi, maanta waa inaad ka gudubtaa caar oo ah soohdinta dalka moo'aab, oo markaad u soo dhowaato reer cammoon, iyaga ha dhibin hana la diririn, waayo, waxba hanti idiinka siin maayo dalka reer cammoon, maxaa yeelay, halkaas waxaan hanti u siiyey reer luud. (weliba dalkaasna waxaa lagu tiriyaa inuu yahay dalkii reer refaa'iim, maxaa yeelay, waagii hore waxaa halkaas degganaan jiray reer refaa'iim, laakiinse reer cammoon waxay iyaga ku magacaabaan samsummiin, oo ahaa dad waaweyn oo badan oo dhaadheer sida reer canaaq, laakiinse rabbiga ayaa hortooda ka baabbi'iyey, kolkaasay daba hantiyeen oo meeshoodii degeen, siduu reer ceesaw oo buur seciir deggan u sameeyey markuu hortooda ka baabbi'iyey reer xor oo ay daba hantiyeen oo ay meeshoodii degeen ilaa maantadan la joogo. oo reer caw oo degganaa tuulooyin tan iyo gaasa yiil waxaa wada baabbi'iyey oo meeshoodii degay reer kaftoriim oo ka soo baxay kaftoor.) haddaba kaca oo guura, oo waxaad ka gudubtaan dooxada arnoon. bal eeg, waxaan gacantaada soo geliyey boqorka xeshboon oo siixon ah oo reer amor iyo dalkiisaba. haddaba waxaad bilowdaa inaad dalka hantidid oo aad isaga la dagaallantaa. maanta waxaan bilaabayaa inaan cabsidaada iyo baqdintaada ku soo dejiyo dadyowga samada ka hooseeya oo dhan, oo waxay maqli doonaan warkaaga, kolkaasay gariiri doonaan oo kaa nixi doonaan. oo anigu waxaan cidladii qedemood uga diray boqorkii xeshboon oo siixon ahaa waargeeyayaal hadallo nabdeed sida, oo waxaan ku idhi, dalkaaga aan dhex maree. waxaan iska marayaa jidka weyn, oo u leexan maayo xagga midigta iyo xagga bidixda toona. wax aan cuno lacag igaga iibso, oo biyo aan cabbana lacag igaga siiso, haddaba waxaa keliyahoo aad ii yeeshaa inaan dalka cagahayga ku dhex maro, oo ii yeel siday ii yeeleen reer ceesaw oo deggan buur seciir iyo reer moo'aab oo deggan caar, ilamaa aan webi urduin uga gudbo dalkii rabbiga ilaahayaga ahu na siinayo. laakiinse siixon oo ahaa boqorkii xeshboon inooma dayn inaan dalkiisa marno, waayo, rabbiga ilaahaaga ah ayaa ruuxiisa qallafiyey oo qalbigiisana wuxuu ka dhigay wax adag, si uu isaga u soo geliyo gacantaada siday maanta tahay. markaasaa rabbigu wuxuu igu yidhi, bal eeg, waxaan bilaabay inaan siixon iyo dalkiisaba gacantaada soo geliyo, haddaba waxaad bilowdaa inaad hantidid aad dalkiisa dhaxashide. markaasaa siixon iyo dadkiisii oo dhammu inagu soo kaceen oo waxay inagula dirireen yahas. oo rabbiga ilaahaenna ahu isagu soo geliyey gacanteenna, oo innana waynu dilnay isagii iyo wilaashiisii iyo dadkiisii oo dhanba. oo waagaasaynu

wada qabsannay magaalooyinkiisii oo dhan, oo magaalooyinkii la degganaa oo dhanna waynu wada baabbi'innay, iyo dumarkii iyo dhallaankiiba, cidna kama aynu reebin. laakiin waxaynu booli ahaan u qaadannay xoolihii iyo alaabtii magaalooyinka aynu qabsannay. oo magaalo inagu adag laguma arag tan iyo carooceer oo ku taal dooxada arnoon qarkeeda, iyo tan iyo magaalada dooxada ku dhex taal iyo tan iyo gilecaad, maxaa yeelay, rabbiga ilaaheenna ah ayaa kulligood gacanta inoo geliyey. laakiinse waxaa keliyahoo aadan u soo dhowaan dalkii reer cammoon, iyo webi yabboq dhinaciisa oo dhan, iyo magaalooyinka dalka buuraha leh, iyo meel alla meeshii uu rabbiga ilaaheenna ahu inoo diiday.

3

markaasaynu leexannay oo waxaynu fuulnay jidka baashaan u baxa, kolkaasaa waxaa inagu soo baxay coog oo ahaa boqorkii baashaan iyo dadkiisii oo dhan inay inagula diriraan edrecii. markaasuu rabbigu igu yidhi, isaga ha ka cabsan, waayo, gacantaan kuu geliyey isaga iyo dadkiisa oo dhan iyo dalkiisaba, oo waxaad isaga ku samaysaa wixii aad ku samaysay siixon oo ahaa boqorkii reer amor oo xeshboon degganaa. oo sidaasuu rabbiga ilaaheenna ahu coogna oo ahaa boqorkii baashaan iyo dadkiisii oo dhanba gacanteenna u soo geliyey, oo waynu wada laynay ilaa aan isagii midna u hadhiin. oo waagaasaynu magalooyinkiisii oo dhan wada qabsannay, oo magaalo aynaan isaga ka qabsan lama arag, oo waxaynu qabsannay lixdan magaaloo oo ahayd gobolkii argob oo dhan, kaasoo ahaa boqortooyadii coog ee baashaan ku tiil. oo intaas oo dhammu waxay ahaayeen magalooyin ay ku wada deyran yihiin derbiyo dhaadheer iyo irdo iyo qataarro, oo aanay ku jirin magalooyin faro badan oo aan deyrnayn. oo dhammaan tood waynu wada duminnay, oo waxaynu ku samaynay sidii aynu siixon oo boqorkii xeshboon ahaa ku samaynay oo kale, waynu wada baabbi'innay magaaloo kasta oo la degganaa, iyo dumarkii iyo dhallaankiiba. laakiinse waxaynu booli ahaan u qaadannay xoolihii iyo alaabtii magaalooyinka. oo waagaas ayaynu dalka kala baxnay fariihii labadii boqor oo reer amor oo degganaa webi urdu shishadiisa tan iyo dooxada arnoon iyo ilaa buur xermoon. (reer siidoon waxay xermoon ku magacaabaan siryon, reer amorna waxay ku magacaabaan seniir.) waxaynu wada qaadannay magaalooyinkii bannaanka ku yiil oo dhan, iyo dalkii gilecaad oo dhan, iyo baashaan oo dhan, iyo tan iyo salkaah iyo edrecii kuwaasoo ahaa magaalooyinkii boqortooyadii coog oo baashaan ku yiil oo dhan. (waayo, boqorkii baashaan oo ahaa coog keligii ayaa ka hadhay dadkii reer refaa'iim, oo bal eeg, sariirtiisu waxay ahayd sariir bir ah, oo dhererkeedu wuxuu ahaa sagaal dhudhun, ballaadhkeeduna wuxuu ahaa afar dhudhun, markii nin dhudhunkii lagu qiyaaso. sariirtaas sow ma oollin rabbaah oo ku taal dalka reer cammoon?) oo dalkan waagaas ayaan hanti u qaadannay. oo tan iyo carooceer oo ku taal dooxada arnoon agtiisa, iyo dalka buuraha leh oo reer gilecaad badhkiis iyo magaalooyinkiisaba waxaan siiyey reer ruubeen iyo reer gaad. oo wax-

aan qabiilka reer manaseh badhkiis siiyey gilecaad in-teeda kale iyo baashaan oo dhan oo ah boqortooyadii coog, intaasoo ah gobolka argob oo dhan iyo xataa baashaan oo dhan. (oo intaas waxaa lagu magacaabaa dalkii reer refaa'iim. reer yaa'iir oo ahaa ina manasehna wuxuu qabsaday gobolka argob oo dhan iyo tan iyo soohdinta reer geshuur iyo reer macakaah, oo baashaanna wuu isugu magacaabay oo u bixiyey hawood yaa'iir, oo ilaa maantadanna waa loo yaqaan.) oo gilecaadna waxaan siiyey reer makaair. oo reer ruubeen iyo reer gaadna waxaan gilecaad ka siiyey tan iyo dooxada arnoon taas oo ah dooxada badhtankeeda oo ah soohdinta, iyo xataa ilaa webi yabboq kaasoo ah soohdinta reer cammoon, iyo caraabaah, iyo webi urdu oo soohdinta ah, tan iyo kinnered iyo xataa ilaa badda caraabaah oo ah badda cusbada oo ka hoosaysa dalcadaha buur fisgaah xaggeeda bari. oo waagaas waxaan idinku amray oo idinku idhi, rabbiga ilaahiinna ahu dalkan buu idiin siiyey inaad hantidaan. raggiinna dagaalyahanka ah oo dhammu idinkoo hub wata walaalihiinna reer binu israa'il hor mara oo gudba. laakiinse afyooyinkiinna iyo yaryarkiinna iyo xoolihiinna ha iska joogeen magaalooyinkiinna aan idin siiyey, (waayo, waan ogahay inaad xoolo badan leedihiin,) ilaa uu rabbigu nasiyo walaalihiin siduu idiin nasiyey oo kale, oo iyana ay hantiyaan dalka rabbiga ilaahiinna ahu uu iyaga ka siinayo webi urdu shishadiisa, markaas ninkiin waluba ha ku soo noqdo hantidiisa aan siiyey. oo waagaas ayaan yashu-uca amray oo waxaan ku idhi, indhaagu way arkeen kulli wixii rabbiga ilaahaaga ahu uu ku sameeyey labadan boqor. oo boqortooyooyinka aad u gudbaysid oo dhan rabbigu saasuu u gelayaa. haddaba ha ka cabsanina, waayo, waxaa idiin dagaallamaya rabbiga ilaahiinna ah. markaasaan rabbiga baryay oo waxaan idhi, sayidow, ilaahow, waxaad bilowday inaad anoo addoonkaaga ah i tusto weynaantaada iyo gacantaada xoogga badan, waayo, waa kee ilaaha ku jiraa samada amase dhulka oo samayn kara shuquldadaada oo kale iyo falimahaaga waaweyn oo kale? haddaba waan ku baryayaaye, aan u gudbo oo aan arko dalka wanaagsan oo ka shisheeya webi urdu, kaasoo ah buurtaas wanaagsan iyo lubnaan. laakiinse rabbigu idinka daraaddiin buu igu cadhooday, imana uu maqlin. markaasaa rabbigu wuxuu igu yidhi, intaasu ha kugu filnaato, oo mar dambe xalkaas ha igala hadlin. haddaba u kac buur fisgaah dusheeda, oo indhaha ku taag xagga galbeed iyo xagga woqooyi iyo xagga koonfureed iyo xagga bari, maxaa yeelay, adigu ka gudbi maysid webigan urdu. laakiinse yashuua amar, oo dhiirrigeli, oo xoogee, waayo, isagu wuu gudbi doonaa oo dadkan hor kici doonaa, oo wuxuu dhaxalsiin doonaa dalka aad arki doontid. sidaas daraaddeed waxaan degnay dooxada ka soo hor jeeda beytfecoor.

4

haddaba reer binu israa'iilow, maqla qaynuunnada iyo xukummada aan idin barayo oo yeela si aad u noolaataan, oo aad u gashaan oo aad u hantidaan dalkii rabbiga ah ilaaha awowayaashiin uu idin siinayo. oo erayaan idinku amrayo wax ha ku da-

rina, waxna ha ka dhimina, si aad u dhawrtaan amara-
rada rabbiga ilaahiinna ah oo aan idinku amrayo.
indhiihiinnaad ku aragteen wixii rabbigu sameeyey
bacal fecoor aawadiis, maxaa yeelay, nimankii bac-
cal fecoor raacay oo dhan rabbiga ilaahiinna ahu
dhexdiinna wuu ka wada baabbi'iyey. laakiinse in-
tiinnii ku hadhay rabbiga ilaahiinna ah midkiin kas-
taaba maanta waa nool yahay. bal eega, qaynuunno
iyo xukummo ayaan idiin baray sidii rabbiga ilaa-
hayga ahu igu amray, inaad saas ku dhex samaysaan
dalka aad u gelayaan inaad hantidaan. haddaba
iyaga dhawra oo sameeya, maxaa yeelay, taasu waa
xigmaddiinna iyo waxgarashadiinna aad ummada
hortooda ku yeelanaysaan, kuwaasoo markay qaynu-
unnadan oo dhan maqlaan odhan doona, hubaal qu-
ruuntan weynu waa dad xigmad leh oo waxgarad
ah. waayo, bal waa tee quruunta weyn oo leh ilaaha
saas iyada ugu dhow, siduu inoogu dhow yahay rab-
biga ilaahenna ahu mar alla markaynu barinno?
oo bal waa tee quruunta weyn oo haysataa qaynu-
unno iyo xukummo xaq u ah siduu yahay sharci-
aan oo dhammu ee aan maanta idin hor dhigayo?
laakiin digtoonaada oo naftiinna aad u dhawra, si
aydaan u illoobin wixii indhihiinnu arkeen oo ayan
cimrigiinna oo dhan qalbigiinna uga bixin, iyagase
ogeysiya carruurtiinna iyo carruurtiinna carruur-
tooda. xusuusta maalintii aad rabbiga ilaahiinna ah
hortiisa istaagteen oo aad xoreeb joogteen, markii
rabbigu igu yidhi, dadka ii soo shiri, oo anna wax-
aan maqashiinayaa erayadayda inay bartaan inay iga
cabsadaan intay dhulka ku nool yihiin oo dhan, oo
ay carruurtoodana saas baraan. oo idinkuna waad
soo dhowaateen oo waxaad istaagteen buurta hoos-
teedii, oo buurtiina waxaa ka qaxmayay dab samada
ku tolan, oo waxaa jiray madow, iyo daruur, iyo gud-
cur qaro weyn. markaasaa rabbigu idinkala hadlay
dabka dhexdiisii, oo idinku waxaad maqasheen er-
ayada codkoodii, laakiinse wax qaab leh ma aydaan
arkin, waxaase keliyahoo aad maqasheen cod. oo
wuxuu idiin caddeeyey axdigiisii uu idinku amray in-
aad samaysaan, kaasoo ah tobanka amar, oo wuxuu
iyaga ku qoray laba loox oo dhagax ah. oo markaas
rabbigu wuxuu igu amray inaan idin baro qaynuunno
iyo xukummo, inaad ku dhex samaysaan dalka aad
ugu gudbaysaan inaad hantidaan. haddaba aad u dig-
toonaada, waayo, wax qaab leh ma aydaan arkin cayn
kasta ha ahaadee maalintii rabbigu dabka dhexdiisa
idinkala hadlay oo aad joogteen buur xoreeb, waaba
intaasoo aad iskharribtaan, oo aad samaysaan sanam
xardhan qaab kasta ha lahaadee, oo u eg lab ama
dhaddig, ama u eg dugaagga dhulka jooga, ama u eg
haadda cirka dhex duusha, ama u eg wax dhulka gur-
guurta, ama u eg wax kalluun u ah oo ku jira biyaha
dhulka ka hooseeya. ama waa intaasoo aad indha
samada kor ugu taagtaan, oo markaad aragtaan qor-
raxda iyo dayaxa iyo xididigaha oo ah ciidanka samada
oo dhan, laydin jiitaa oo aad caabuddaan iyaga, oo aad
u adeegtaan, kuwaasoo rabbiga ilaahiinna ahu u qay-
biyey dadyowga samada ka hooseeya oo dhan. laaki-
inse rabbigu wuu idin qaatay, oo wuxuu idinka soo
bixiyey foornadii birta ee dalkii masar, inaad isaga
u noqotaan dad isaga keliyahu leeyahay, siday maan-
tadan tahay. oo weliba rabbigu wuu iigu cadhooday

idinka daraaddiin, oo wuxuu ku dhaartay inaan
webi urdun ka gudbin, iyo inaan gelayn dalka
wanaagsan oo rabbiga ilaahiinna ahu dhalad idiin si-
inayo, laakiinse anigu waa inaan dalkan ku dhin-
taa, oo waa inaan webi urdun ka gudbayn, laaki-
inse idinku waad gudbi doontaan, waanad hantiyi
doontaan dalkaas wanaagsan. digtoonaada, waaba
intaasoo aad illowdaan axdigiisii rabbiga ilaahiinna ahu
idinla dhigtay, oo aad samaysaan sanam xardhan oo
u eg waxyaalihii rabbiga ilaahiinna ahu idiin dii-
day. waayo, rabbiga ilaahiinna ahu waa dab wax
baabbi'iyaa oo waa ilaah masayr ah. markaad carruur
dhashaan oo carruurtiinnuna carruur sii dhasho, oo
aad dalka wakhti dheer sii joogtaan, oo aad iskhar-
ribtaan, oo aad samaysataan sanam qaab kasta ha la-
haadee, oo aad samaysaan wax shar ku ah rabbiga
ilaahiinna ah hortiisa, oo aad isaga ka cadhaysiisaan,
waxaan samada iyo dhulka maanta ugu yeedhayaa
inay idinku marag furaan, inaad dhaqso uga wada
baabbi'i doontaan dalka aad webi urdun uga gud-
baysaan inaad hantidaan. dalkaas cimrigiinnu kuma
raagi doono, laakiinse kulligiin waad wada baabbi'i
doontaan. oo rabbigu wuxuu idinku kala firdhin
doonaa dadyowga dhexdooda, oo quruumaha rab-
bigu xaggooda idiin hoggaamin doono idinkoo yar
ayaad ku dhex hadhi doontaan. oo halkaas waxaad u
adeegi doontaan sanamyo gacma dad lagu sameeyey
oo ah qoryo iyo dhagax, oo aan waxba arag, waxna
maqla, oo aan wax cunin, waxna urin. laakiinse had-
daad halkaas rabbiga ilaahiinna ah ka doondoontaan,
waad heli doontaan, haddaad qalbigiinna oo dhan
iyo naftiinna oo dhan ku doondoontaan. markaad
dhib ku dhex jirtaan, oo waxyaalahan oo dhammu
ay idinku dhacaan, marka u dambaysa waxaad ku
soo noqon doontaan rabbiga ilaahiinna ah, codki-
isana waad dhegaysan doontaan, maxaa yeelay, rab-
biga ilaahiinna ahu waa ilaah naxariis badan, oo is-
agu idin gabi maayo, idinna baabbi'in maayo, il-
loobina maayo axdigiisii uu awoyayaashiin ugu dhaar-
tay. bal haatan weyddii waayihii tegey oo idinka
horreeyey, ilamaa maalintii ilaah dadka ku abuuray
dhulka, iyo samada geesteed ilaa geesteeda kale, inay
jireen ama la maqlay wax sidan oo kale u weyn. war
weligeed dad ma maqlay codkii ilaah oo ka had-
laya dab dhexdiisa sidaad u maqasheen oo kale, oo
ma sii noolaaday? oo weligiis ilaah maysku dayay
inuu quruun dhexdeed kala soo baxo quruun kale,
oo ma kaga soo bixiyey jirraabaadyo, iyo calaamooyin,
iyo yaabab, iyo dagaal, iyo gacan xoog badan, iyo
cudud fidsan, sidii rabbiga ilaahiinna ahu idinkoo
u jeeda uu idiinku sameeyey dalkii masar? oo taas
waxaa laydin tusay inaad ogaataan in rabbigu yahay
ilaah, oo isaga mooyaane mid kale ma jiro. oo is-
agu samadu codkiisa idinka maqashiiyey si uu wax
idiin baro, oo dhulka dushiisana wuxuu idinka tusay
dabkiisii weynaa, oo erayadiisiina waad ka maqashay
dabka dhexdiisa. wuxuu jeclaa awoyayaashiin, oo
sidaas daraaddeed ayuu doortay farcankoodii iyaga
ka dambeeyey, oo wuxuu dalkii masar idinkaga soo
bixiyey lajiriddiisa iyo xooggiisa weyn, iyo inuu hor-
tiinna ka eryo quruumo idinka waaweyn oo idinka
xoog badan, oo uu dalkooda idin geliyo oo uu dhalad
idiin siiyo siday maanta tahay. haddaba maanta

ogaada oo qalbiga geliya in rabbigu yahay ilaah jooga xagga samada sare iyo xagga dhulka hooseba, oo isaga mooyaane uusan mid kale jirin. oo waa inaad dhawrtaan qaynuunnadiisa iyo amarradiisa aan maanta idinku amrayo, inaad idinka iyo carruurtinna idinka dambaysaaba nabdoonaataan, oo uu cimrigiinnu ku dheeraado dalka rabbiga ilaahiinna ahu idin siinayo inaad weligiin lahaataan. markaasaa muuse wuxuu gooni ka dhigay saddex magaalo oo ku taal webi urdu shishadiisa xagga qorrax ka soo baxa, in gacankudhiiglihii deriskiisa kama' u dilo, isagoo aan wakhti hore nebcayn, uu halkaas ku cararo, iyo in hadduu magaalooyinkan middood ku cararo uu noolaado. saddexdaas magaalona waxay ahaayeen beser oo ku taal cidlada ah waddanka bannaan oo uu u doortay reer ruubeen, iyo raamod oo gilecaad ku taal oo uu u doortay reer gaad, iyo goolaan oo baashaan ku taal oo uu u doortay reer manaseh. oo kanu waa sharcigii muuse hor dhigay reer binu israa'iil, kuwanuna waa markhaatifurkii iyo qaynuunnadii iyo xukummadii uu muuse kula hadlay reer binu israa'iil markay dalkii masar ka soo baxeen, iyagoo jooga dooxada webi urdu shishaysa oo ka soo hor jeedda beytfeecor oo ku taal dalkii boqorkii reer amor oo siixon ahaa oo xeshboon deganaa oo muuse iyo reer binu israa'iil ay dileen waagii ay dalka masar ka soo baxeen. oo dalkiisii bay hanti u qateen iyo dalkii boqorkii baashaan oo coog ahaa, kuwaasoo ahaa labadii boqor oo reer amor oo joogay webi urdu shishadiisa xagga qorrax ka soo baxa. waxay qabsadeen tan iyo carooceer oo ku taal dooxada arnoon qarkiisa iyo xataa buur sii'oon (taasu waa buur xermoon), iyo caraabaah webi urdu shishaysa oo dhan oo xagga bari ka xigta, iyo tan iyo badda caraabaah oo ka hoosaysa dalcadaha buur fisa-gaah.

5

markaasaa muuse u wada yeedhay dadkii reer binu israa'iil oo dhan oo wuxuu ku yidhi, reer binu israa'iilow, maqla qaynuunnada iyo xukummada aan maanta dhegahiinna kula hadlayo inaad iyaga barataan oo aad dhawrtaan si aad u samaysaan. rabbiga ilaaheenna ahu innagoo xoreeb jooga ayuu axdi inala dhigtay. oo rabbigu axdigaas lama uu dhigan awoyayaasheen, laakiinse wuxuu la dhigtay innagoo ah inteenaa maanta nool oo halkan wada joogta oo dhan. oo rabbigu isagoo buurta jooga fool ka fool ayuu dabka dhexdiisa idiinkala hadlay, (oo anna markaas waxaan istaagay rabbiga iyo idinka dhexdiinna si aan idiin tuso eraygii rabbiga, waayo, waxaad ka cabsanayseen dabka, oo buurtana ma aydaan fuulin,) oo isaguna wuxuu yidhi, anigu waxaan ahay rabbiga ilaahaaga ah, oo kaa soo bixiyeed dalkii masar, iyo gurigii addoonsiga. aniga mooyaane ilaahyo kale waa inaanad lahaan. waa inaanad samaysan sanam xardhan, oo u eg waxa samada sare jira, ama waxa dhulka hoose jira, ama waxa biyaha dhulka ka hooseeya ku jira. waa inaanad iyaga u sujudin, ama u adeegin, waayo, aniga oo ah rabbiga ilaahaaga ah waxaan ahay ilaah masayr ah, oo xumaantii awoyayaasha waxaan soo gaadhsinayaa carruur-

tooda, iyo tan iyo farcanka saddexaad iyo kan afraad oo kuwa i necebe, oo waxaan u naxariistaa kumanyaal ah kuwa i jecel oo amarradayda xajiya. waa inaanad magaca rabbiga ilaahaaga ah si been ah ugu hadal qaadin, waayo, rabbigu eedlaawe u haysan maayo kii magiciisa si been ah ugu hadal qaada. dhawr maalinta sabbida inaad quduus ka dhigto sidii rabbiga ilaahaaga ahu kuugu amray. lix maalmood waa inaad hawshootaa, oo aad shuulkaaga oo dhan qabsataa, laakiinse maalinta toddobaad waa maalin sabbti u ah rabbiga ilaahaaga ah, oo waa inaanad shuul qaban, adiga, ama wiilkaaga, ama gabadhaada, ama addoonkaaga, ama addoontaada, ama dibigaaga, ama dameerkaaga, ama mid kasta oo xoolahaaga ah, ama qariibka irdahaaga ku jira, si addoonkaaga iyo addoontaaduba ay u nastaan sidaada oo kale. oo waa inaad xusuusataa inaad addoon ku ahaan jirtay dalka masar, oo rabbiga ilaahaaga ahu uu halkaas kaaga soo bixiyeed gacan xoog badan iyo cudud fidsan, oo sidaas daraaddeed rabbiga ilaahaaga ahu wuxuu kugu amray inaad dhawro maalinta sabbida. aabbahaa iyo hooyadaa u maamuus sidii rabbiga ilaahaaga ahu kugu amray, in cimrigaagu dheeraado, oo aad ku nabdoonaatid dalka rabbiga ilaahaaga ahu ku siiyo. waa inaanad qudh gooyin. oo waa inaanad sinaysan. oo waa inaanad waxba xadin. oo waa inaanad deriskaaga marag been ah ku furin. oo waa inaanad damcin naagta deriskaaga, oo waa inaanad damcin guriga deriskaaga, ama beertiisa, ama addoonkiisa, ama addoontiisa, ama dibigiisa, ama dameerkiisa, ama waxa deriskaagu leeyahay oo dhan. erayadaas wuxuu rabbigu, isagoo buurta jooga, dab iyo daruur iyo gudcur qaro weyn dhexdooda shirkiinna oo dhan kagala hadlay cod weyn, wax kalena kuma uu darin. oo wuxuu ku qoray laba loox oo dhagax ah, markaa suu i siiyey. markaad codka ka dhex maqasheen gudcurka, iyadoo buurta dab ka qaxmayo, ayaad ii soo dhowaateen idinkoo ah madaxdii qabiilooyinkiinna iyo duqowdiinnii oo dhanba, oo waxaad tidhaahdeen, bal eega, rabbiga ilaaheenna ahu wuxuu ina tusay ammaantiisa iyo weynaantiisa, codkiisiina waynu ka maqlanay dabka dhexdiisa, oo maanta waxaan ogaannay in rabbigu dadka la hadlo oo uu isagu nool yahay. haddaba bal maxaynu u leennahay inaynu dhimanno? waayo, dabkan weyn baa ina baabbi'inaya, oo haddaynu sii maqlano codka rabbiga ilaaheenna ah waynu dhimanaynaa. waayo, binu-aadmiga oo dhan bal yaa weligiis codka ilaaha nool oo dabka dhexdiisa ka hadlaya maqlay, sidaan u maqlanay oo kale, oo sii noolaaday? haddaba adigu u dhowow oo soo maql kulli waxa rabbiga ilaaheenna ahu odhan doono oo dhan, oo noo soo sheeg kulli waxa rabbiga ilaaheenna ahu kuu sheegi doono oo dhan, oo annana markaasannu maqlaynaa oo yelaynaa. markaasaa rabbigu maqlay codkii erayadiinna markaad ila hadasheen, oo rabbigu wuxuu igu yidhi, waan maqlay codkii erayada dadkan, oo ay kugula hadleen, oo wixii ay ku hadleen oo dhan si wanaagsan bay u yidhaahdeen. waxaan jecnaan lahaa in qalbi sidaas ahu uu iyaga ku jiro si ay iiga cabsadaan oo ay had iyo goorba u dhawraan amarradayda inay iyaga iyo carruurtooduba weligood nabdoonaadaan! haddaba u tag oo waxaad ku tidhaah-

daa, teendhooyinkiinnii ku noqda. laakiinse adigu waxaad soo istaagtaa halkan agtayda ah, oo anaa kuu sheegaya amarka, iyo qaynuunnada, iyo xukummada aad iyaga bari doontid oo dhan inay ku sameeyaan dalka aan hantida u siinayo. haddaba waa inaad dhawrtaan oo u samaysaan sida rabbiga ilaahiinna ahu idinku amray. waa inaydaan u leexan xagga midigta iyo xagga bidixda toona. waa inaad ku socotaan jidkii rabbiga ilaahiinna ahu idinku amray oo dhan aad noolaataane inaad nabdoonaataan oo uu cimrigiinnu ku dheeraado dalka aad hantiyi doontaan.

6

haddaba waxanu waa amarkii, iyo qaynuunnadii, iyo xukummadii uu rabbiga ilaahiinna ahu amray inaan idin baro, inaad ku dhex samaysaan dalka aad ugu gudbaysaan inaad hantidaan, oo aad rabbiga ilaahiinna ah ka cabsataan, oo aad wada xajisaan qaynuunnadiisa iyo amarradiisa aan idinku amrayo oo dhan. waa inaad idinka iyo wiilashiinna iyo wiilashiinna wiilashooduba wada dhawrtaan intaad nooshihiin oo dhan in cimrigiinnu dheeraado. haddaba reer binu israa'iilow, maqla oo yeela si aad u nabdoonaataan oo aad ugu badataan dal caano iyo malab la barwaaqaysan sidii rabbiga ah ilaaha aowowayaashiin uu idiin ballanqaaday. maqal, israa'iilow, rabbiga ilaahenna ahu waa rabbi keliya. waa inaad rabbiga ilaahaaga ah ka jeclaataa qalbigaaga oo dhan iyo naftaada oo dhan iyo xooggaaga oo dhan. oo erayadan aan maanta kugu amrayo ha ku sii jireen qalbigaaga. oo waa inaad carruurtaada aad u bartaa oo aad kula hadashaa markaad gurigaaga fadhido, iyo markaad jid marto, iyo markaad jifto, iyo markaad sara joogtaba. waa inaad iyaga calaamad ka dhigtaa oo gacantaada ku xidhaa, oo iyagu ha kuu ahaadeen qardhaas indhaha dhexdooda kuugu xidhan. oo waa inaad ku qortaa tiirarka albaabka gurigaaga iyo irdahaagaba. oo markii rabbiga ilaahiinna ahu idin geeyo dalkii uu ugu dhaartay inuu siiyo aowowayaashiin oo ahaa ibraahim iyo isxaaq iyo yacquub, oo uu idin siiyo magaalooyin waaweyn oo wanwanaagsan oo aydaan dhisan, iyo guryo waxyaalo wanwanaagsanu ay ka buuxaan oo aydaan buuxin, iyo ceelal qodan oo aydaan qodan, iyo beero canab ah iyo geedo saytuun ah oo aydaan beeran, oo intaad wax ka cuntaan aad dheregtaan, de markaas iska jira oo ha illoobina rabbigii idinka soo bixiyeey dalkii masar iyo gurigii addoonsiga. oo waa inaad rabbiga ilaahaaga ah ka cabsataa, oo u adeegtaa oo magiciisa ku dhaarataa. oo idinku waa inaydaan daba gelin ilaahyo kale oo ah ilaahyada dadyowga hareerihiinna ku wareegsan, maxaa yeelay, rabbiga ilaahiinna ah oo dhexdiinna joogaa waa ilaah masayr ah, waaba intaasoo rabbiga ilaahiinna ahu intuu aad idinku cadhoodo uu dhulka idinka wada baabbi'iyaa. waa inaydaan rabbiga ilaahiinna ah u jirrabin sidaad masaah ugu jirrabteen oo kale. oo waa inaad aad u xajisaan rabbiga ilaahiinna ah amarradiisa iyo markaati-furkiisa iyo qaynuunnadiisa uu idinku amray. waa inaad samaysaan wixii rabbiga hortiisa ku qumman oo ku wanaagsan inaad nabdoonaataan oo aad in-

taad gashaan hantidaan dalka wanaagsan oo rabbigu ugu dhaartay aowowayaashiin, oo aad cadaawayaashiinna oo dhan hortiinna ka eridaan sidii rabbigu idiin sheegay. wakhtiga iman doona markii wiilkaagu wax ku weyddiyo oo kugu yidhaahdo, markhaatifurka iyo qaynuunnada iyo xukummada uu rabbiga ilaahenna ahu idinku amray micnahoodu waa maxay? markaas waxaad wiilkaaga ku tidhaahdaa, annagu fircoon baannu addoommo ugu ahaan jirnay dalka masar, markaasaa rabbigu masar nagaga soo bixiyeey gacan xoog badan, oo rabbigu annagoo u jeedna ayuu masar iyo fircoon iyo reerkiisii oo dhan ku sameeyey calaamooyin iyo yaabab waaweyn oo adadag. oo halkaas wuu naga soo bixiyeey inuu na keeno oo na siiyo dalkii uu ugu dhaartay aowowayaasheen. oo rabbigu waa nagu amray inaanuu samayno qaynuunnadan oo dhan oo aannu wanaaggayaga aawadiis weligayo uga cabsanno rabbiga ilaahayaga ah, inuu nolosha noogu daayo siday maanta tahay. oo waxay inoo ahaanaysaa xaqnimo haddaynu dhawrno oo aynu amarkan oo dhan ku samayno rabbiga ilaahenna ah hortiisa, siduu inoogu amray.

7

markii rabbiga ilaahiinna ahu idin geeyo dalka aad ugu socotaan inaad hantidaan, oo uu hortiinna ka eryo quruumo badan oo ah reer xeed, iyo reer girgaash, iyo reer amor, iyo reer kancaan, iyo reer feris, iyo reer xiwi, iyo reer yebuus, kuwaasoo ah toddoba quruumood oo idinka weyn oo idinka xoog badan, oo markii rabbiga ilaahiinna ahu iyaga gacanta idiin soo geliyo, oo aad iyaga laysaan, markaas waa inaad iyaga dhammaantood wada baabbi'isaan. waa inaydaan axdi la dhigan, oo aydaan u naxariisan innaba. oo idinka iyo iyaga yuusun guur idin dhex marin, oo gabadhiinna wiilkiisa ha siinina, wiilkiinna gabadhiisana ha u guurinina. waayo, isagu wuxuu wiilkiinna ka leexin doonaa aniga lasocodkaaga inay iyagu u adeegaan ilaahyo kale, sidaas daraadeed rabbiga cadhadiisu aad bay idinku kululaan doontaa, markaasuu haddiiba idin baabbi'in doonaa. laakiinse iyaga waa inaad sidan kula macaamilootaan, meelahooda allabariga waa inaad dumisaan, oo aad tirarkoodana burburisaan, oo aad geedahooda asheer-aahna gooyaan, oo aad sanamyadooda xardhanna gubtaan. waayo, waxaad rabbiga ilaahiinna ah u tihiin dad quduus ah, oo rabbiga ilaahiinna ahu wuxuu idiin doortay inaad ahaataan dad hanti isaga uga ah dadyowga dhulka jooga oo dhan. badnaan aad dadadka kale ka badan tihiin rabbigu idiinna jeclaan oo idiinna dooran saas aawadeed, waayo, idinku dadyowga oo dhan waad ugu wada yaraydeen, laakiinse rabbigu wuu idin jecel yahay, oo wuxuu doonayaa inuu oofiyo dhaartii uu aowowayaashiin ugu dhaartay, oo sidaas daraadeed rabbigu wuxuu idinku soo bixiyeey gacan xoog badan, oo wuxuu idinka soo fur-tay gurigii addoonsiga iyo boqorkii masar oo fircoon ahaa gacantiisii. haddaba bal ogaada in rabbiga ilaahiinna ahu ilaah yahay, oo isagu yahay ilaaha aaminka ah oo axdiga dhawra, oo tan iyo kun garni u naxariista kuwa isaga jecel oo amarkiisa xajiya. oo kuwa isaga necebna si uu u baabbi'iyu ayuu abaal-

gudkooda toos u mariyaa; ka raajin maayo kii isaga necebe ee abaalgudkiisa haddiiba toos buu u mariyayaa. haddaba waa inaad dhawrtaan amarka iyo qaynuunnada iyo xukummada aan maanta idinku amrayo inaad yeeshaan. xukummadaas haddaad maqashaan oo aad xajisaan oo aad samaysaan ayaa rabbiga ilaahiinna ahu idiin xajin doonaa axdigii iyo naxariistii uu aowwayaashiin ugu dhaartay, wuuna idin jeclaan doonaa oo idin barakayn doonaa oo idin tarmin doonaa, oo weliba wuxuu kaloo barakayn doonaa midhaha jidhkiinna iyo midhaha dhulkiiinna oo ah hadhuudhkiinna iyo khamrigiinna iyo saliidiinna iyo taranka lo'diinna iyo ubadka idihiinna, dhammaan wuxuuna ku barakayn doonaa dalkii uu aowwayaashiin ugu dhaartay inuu idin siinayo. oo dadyowga oo dhan waad ka barako badnaan doontaan, oo idinka iyo xoolihiinna toona lab iyo dhad-digba laguma arki doono madhalurs. oo rabbigu wuxuu idinka qaadi doonaa cudur kasta, oo isagu idinku ridi maayo cudurradii masar oo xunxumaa oo aad tiqiin midnaba, laakiinse kulligood wuxuu ku wada ridi doonaa kuwa idin necebe oo dhan. oo waa inaad wada baabbi'isaan dadyowga rabbiga ilaahiinna ahu gacanta idiin soo gelin doono, oo waa inaydaan iyaga u nixin, oo ilaahyadoodana waa inaydaan u adeegin, maxaa yeelay, taas dabn bay idiin noqonaysaa. oo haddaad qalbiga iska tidhaahdaan, quruumahanu way naga badan yihiin haddaba bal sidee baannu iyaga u hanti tiri karnaa? waa inaydaan ka cabsan, oo waa inaad aad u xusuus-taan wixii rabbiga ilaahiinna ahu ku sameeyey fircoon iyo dalkii masar oo dhan. xusuusta jirrabyadii waaweynaa oo aad aragteen, iyo calaamooyinkii, iyo yaabakkii, iyo gacantii xoogga badnayd, iyo cudud-dii fidsanayd ee uu rabbiga ilaahiinna ahu idinku soo bixiyey, oo sidaasoo kalaa rabbiga ilaahiinna ahu ku wada samayn doonaa dadyowga aad ka cabsanaysaan oo dhan. oo weliba rabbiga ilaahiinna ahu wuxuu iyaga dhexdooda u soo diri doonaa xoon ilamaa inta ka hadhay oo dhuumatay ay hortiinna ka wada baabba'aan. waa inaydaan iyaga ka baqin, waayo, rabbiga ilaahiinna ahu dhexdiinnuu joogaa, oo isagu waa ilaah weyn oo laga cabsado aad iyo aad. oo rabbiga ilaahiinna ahu quruumahaas aayar aayar ayuu hortiinna uga eryi doonaa. oo waa inaydaan iyaga mar qudha baabbi'in si aan dugaagga duurku idinku badan. laakiinse rabbiga ilaahiinna ahu gacantiinnuu soo gelin doonaa, oo jeeray wada baabba'aan wuxuu idiinkaga nixin doonaa naxdin weyn. oo boqorradooda wuxuu soo gelin doonaa gacantiinna, oo magacooda waa inaad ka baabbi'isaan inta samada ka hoosaysa, oo ninnaba ma awoodi doono inuu hortiinna istaago jeeraad iyaga wada baabbi'isaan. oo sanamyada xardhan oo ilaahyadooda waa inaad gubtaan, oo aydaan damcin lacagta iyo dahabka korkooda saaran, hana qaadnana, yeyndan siriq ku dhicine, waayo, taasuu waxay rabbiga ilaahiinna ah u tahay karaahiyo. gurigiinnana waa inaydaan soo gelin wax karaahiyo ah, si aydaan sideeda oo kale wax xaraan ah u noqon. waa inaad kulligood ka yaqyaqsataan oo aad iyo aad u nacdaan, maxaa yeelay, waxaasu waa xaraan.

oo amarka aan maanta idinku amrayo oo dhan waa inaad wada samaysaan si aad u noolaataan oo u tarantaan oo aad u gashaan oo u hantidaan dalkii rabbigu ugu dhaartay aowwayaashiin. oo waa inaad xusuusataan jidkii uu rabbiga ilaahiinna ahu afartankan sannadood idinku soo dhex mariyey cidladii, si uu idiin hoosaysiiyo oo idiin tijaabiyo si uu u ogaado wixii qalbigiinna ku jiray, bal inaad amar-radiisa xajinaysaan iyo in kale. wuu idin hoosaysiiyey, oo gaajuu idinku riday, oo wuxuu idinku qu-duiyey maanna aydaan aqoon oo aowwayaashiinna ayan aqoon, inuu idin ogeysiiyo inaan dadku kibis oo keliya ku noolaan, laakiinse uu dadku eray walba oo afka rabbiga ka soo baxa ku noolaado. oo afartankan sannadood dharkiinnii aad qabteen idinkama duu-goobin oo cagihinnuna marna ma bararin. oo waa inaad qalbigiinna kaga fikirtaan in rabbigu idin ed-biyo sida nin wiilkiisa u edbiyo. oo waa inaad xajisaan amarrada rabbiga ilaahiinna ah aad jidadkiisa ku socotaan oo aad isaga ka cabsataan. waayo, rabbiga ilaahiinna ahu wuxuu idin keenayaa dal wanaagsan oo ah dal ay ka buuxaan durdurro biyo ah, iyo ilo, iyo biyo mool dheer oo ka soo baxaya dooxooyin iyo buuro. waa dal ay ka buuxaan sarreen iyo shaciir, iyo geedo canab ah iyo geedo berde ah, iyo rummaan, oo waa dal ay ka buuxaan saliidsaytuun iyo malab, oo waa dal aad waayitaanla'aan kibis kaga cunaysaan oo aydaan waxba uga baahnayn, waa dal dhagaxyadiisu ay bir yihiin, oo aad buurihiisana naxaas ka qodan doontaan. oo intaad wax cuntaan ayaaad dhergi doontaan, oo markaasaad rabbiga ilaahiinna ah ugu mahadnaqi doontaan dalka wanaagsan oo uu idin siiyey. digtoonaada, waaba intaasoo aad rabbiga ilaahiinna ah illowdaan markaad xajin weydaan amarradiisa iyo xukumadiisa iyo qaynuunnadiisa, oo aan maanta idinku amrayo, oo markaad wax cuntaan oo aad dheregtaan, oo aad guryo wanaagsan dhisataan oo aad degtaan, oo lo'diinna iyo idihiinnu ay tarmaan, oo lacagtiinna iyo dahabkiinnuna ay bataan, oo waxaad haysataan oo dhammuna ay tarmaan, uu qalbigiinnu kor u kacaa oo aad illowdaan rabbiga ilaahiinna ah oo idinka soo bixiyey dalkii masar iyo gurigii addoonsiga. isagaa idin soo dhex mariyey cidladii weynayd oo cabsida badnayd oo ay ka buuxeen abeesooyin qaniinyo kulul iyo hangaralayaal, oo ahaa dhul oomane ah oo aan biyo lahayn, oo dhagaxmadowgii ayuu biyo idiinka soo bixiyey. oo intaad cidladii joogtay ayuu idinku quudiyey maanna aan aowwayaashiinna aqoon. waxaas oo dhan wuxuu u sameeyey si uu idiin hoosaysiiyo oo idiin tijaabiyo, si uu ugu dambaystiinna wanaag idinku sameeyo, waaba intaasoo aad qalbiga iska tidhaahdaan, xoogayaga iyo itaalka gacantayada ayaannu maalkan ku helayn. laakiinse waa inaad xusuusataan rabbiga ilaahiinna ah, waayo, kan xoogga aad maalka ku he-shaan idin siiyaa waa isaga, inuu adkeeyo axdigii uu aowwayaashiin ugu dhaartay, siday maanta tahay. oo haddaad rabbiga ilaahiinna ah illowdaan oo aad ilaahyo kale raacdaan oo u adeegtaan oo caabuddaan, hubaal waxaan maanta idiin markhaati furayaa inaad baabba'aysaan. sidii quruumihii rabbigu hortiinna

ka baabbi'iyeey oo kale ayaad idinkuna baabba'aysaan, maxaa yeelay, waad diiddeen inaad codkii rabbiga ilaahiinna ah maqashaan.

9

reer binu israa'iilow, maqla, maanta waa inaad webi urdun ka gudubtaan inaad gashaan oo hantidaan quruumo idinka waaweyn oo idinka sii xoog badan iyo magaaloooyin waaweyn oo deyrkoodu samada ku tolan yahay, oo dadkoodu yihiin dad waaweyn oo dhaadheer oo ah reer canaaq, oo aad taqaanaan oo aad maqashaan in la yidhi, bal yaa reer canaaq hor istaagi kara? haddaba bal maanta ogaada in rabbiga ilaahiinna ahu yahay kan hortiin gudbaya isagoo ah sida dab wax baabbi'iya. iyaga wuu baabbi'in doonaa oo hortiinnu ku soo ridi doonaa, oo sidaasaad u eryi doontaan oo aad haddiiba baabbi'in doontaan, siduu rabbigu idiin sheegay. markii rabbiga ilaahiinna ahu iyaga idinka hor eryo ka dib, qalbiga ha iska odhanina, xaqnimadayada aawadeed ayaalabbigu dalkan noo keenay inaanu hantinnu, waayo, rabbigu wuxuu quruumahaas idiinka hor erya waa sharkoodii aawadiis. oo xaqnimadiinna iyo qummanaanta qalbigiinna midna kuma aydaan hantiyin dalkooda, laakiinse rabbiga ilaahiinna ahu quruumahaas sharkoodii aawadiis ayuu idinka hor eryayaa, iyo in rabbigu sii adkeeyo eraygii uu ugu dhaartay awoowayaashii oo ahaa ibraahim iyo isxaaq iyo yacquub. haddaba ogaada inuusan rabbiga ilaahiinna ahu dalkan wanaagsan idiin siinayn inaad hantidaan xaqnimadiinna aawadeed, waayo, waxaad tihiin dad madax adag. bal xusuusta oo ha illoobina sidaad rabbiga ilaahiinna ah uga xanaajiseen markaad cidladii joogteen. oo tan iyo maalintii aad dalkii masar ka soo baxdeen iyo ilamaa aad halkan timaadeen rabbigaad ku caasiyoobayseen. oo weliba markaad xoreeb joogteenna rabbiga waad ka xanaajiseen, markaasaa rabbigu idiin cadhooday oo wuxuu damcay inuu idin baabbi'yo. oo markaan buurta fuulay inaan soo helo looxyadii dhagaxa ahaa, kuwaasoo ahaa looxyadii uu ku qornaa axdigii rabbigu idinla dhigatay, markaasaan buurta joogay afartan maalmood iyo afartan habeen, oo intaasna baadna ma cinin biyana ma cabin. markaasaa rabbigu wuxuu ii soo dhiibay labadii loox oo dhagaxa ahayd oo lagu qoray fartii ilaah, oo waxaa ku qornaa kulli erayadii uu rabbigu maalintii shirka idinkagala hadlay dabka dhexdiisa isagoo buurta jooga. afartan maalmood iyo afartan habeen ka dib ayaalabbigu i soo siiyey labadii loox oo dhagaxa ahayd, kuwaasoo ahaa looxyadii axdiga. markaasaa rabbigu wuxuu igu yidhi, kac oo halkan dhaqso uga deg, waayo, dadkii aad dalkii masar ka soo bixisay way iskhariibeen, oo haddiiba way ka leexdeen jidkii aan ku amray, oo waxay samaysteen sanam la shubay. oo weliba waxaa kaloo rabbigu igula hadlay oo igu yidhi, anigu dadkan waan arkay oo bal eeg waa dad madax adag, haddaba iska kay daa, aan baabbi'iyee, oo aan magacooda samada hoosteeda ka tiree, oo waxaan adiga kaa dhigi doonaa quruun iyaga ka xoog badan oo ka sii weyn. markaasaan jeestay oo buurtii hoos uga degay, oo buurtiina dab baa ka qaxmayay, oo labadii loox oo axdiguna waxay

ku jireen labadayda gacmood. oo anna wax baan firiyey oo waxaan arkay inaad ku dembaabteen rabbiga ilaahiinna ah, oo waxaad samaysateen weyl dhab la shubay ah, oo haddiiba gees baad uga leexateen jidkii rabbigu idinku amray. markaasaan qaaday labadii loox, oo labadaydii gacmood ayaan ka tuuray oo indhihiinna hortooda ku jebejiyey. markaasaan rabbiga hortiisa ku dhacay oo joogay afartan maalmood iyo afartan habeen sidii markii hore, oo anigu baadna ma cinin, biyana ma cabin, maxaa yeelay, sababtu waa dembigiinnii aad dembaabteen oo dhan, markaad samayseen wax rabbiga hortiisa shar ku ahaa, oo aad isaga kaga xanaajiseen. maxaa yeelay, waan ka cabsaday cadhadii iyo xanaaqii kululaa oo rabbigu dhifray oo uu damcay inuu idinku baabbi'yo. laakiinse rabbigu markaasna wuu i maqlay. oo rabbigu haaruunna aad buu ugu cadhooday, oo wuxuu damcay inuu isaga baabbi'yo, laakiinse anigu haaruunna isla markaasaan rabbiga u baryay. markaasaan qaaday dembigiinnii ahaa weysii aad samaysateen, waanan gubay oo ku dul joogjoogsaday oo daqiiijyey, ilaa ay sida boodhka oo kale noqotay, oo boodhkeediina waxaan ku shubay durdurka buurta ka soo dega. oo waxaad kaloo rabbiga ka cadhaysiiseen markaad tabceeraah joogteen, iyo markaad masaah joogteen, iyo markaad qibrood xatawaha joogteen. oo markii rabbigu qaadeesh barneeca idinka diray oo uu idinku yidhi, taga oo hantiya dalkaan idin siiyey, waad ku caasiyowdeen amarkii rabbiga ilaahiinna ah, mana aydaan rumaysan, codkiisiina ma aydaan dhegaysan. tan iyo maalintii aan idin bartay caasiyiin baad rabbiga ku ahaydeen. oo sidaas daraaddeed ayaan rabbiga hortiisa ku dhacay, oo afartan maalmood iyo afartan habeen ayaan hortiisa joogay, maxaa yeelay, rabbigaa yidhi, iyagaan baabbi'inayaa. markaasaan rabbiga baryay oo waxaan ku idhi, sayidow, ilaah, ha baabbi'in dadka dhaxalkaaga ah oo aad weynaantaada ku soo furatay, oo aad gacantaada xoogga badan dalkii masar kaga soo bixisay. bal xusuuso adoommadaadii ibraahim, iyo isxaaq, iyo yacquub, oo ha fiirin dadkan madax adkaantooda ama xumaantooda amase dembigooda, waaba intaasoo dadkii aad dalkoodii naga soo bixisay yidhaahdaa, rabbigu ma u awoodin inuu iyaga geeyo dalkii uu u ballanqaaday, oo nacaybkii uu iyaga u qabay aawadiis ayuu u bixiyeey si uu cidlada ugu laayo. laakiin iyagu waa dadkaagii iyo dhaxalkaagii aad xooggaaga weyn iyo cududdaada fidsan ku soo bixisay.

10

markaasaa rabbigu wuxuu igu yidhi, waxaad soo qortaa laba loox oo dhagax ah oo kuwii hore u eg, oo buurta iigu kaalay, oo waxaad kaloo samaysataa sanduuq qori ah. oo looxyada waxaan ku qori doonaa erayadii ku yiil looxyadii hore oo aad jebisay, oo markaas waa inaad sanduuqa ku dhex riddaa. sidaas daraaddeed waxaan sanduuq ka sameeyey qori qudhac, oo waxaan soo qoray laba loox oo dhagax ah oo u eg kuwii hore, markaasaan buurta fuulay anigoo labadii loox gacmaha ku sida. oo isna wuxuu looxyadii ku qoray qorninkii kuwii hore ku yiil oo kale, kaasoo ahaa tobankii qaynuun oo rabbigu maal-

intii shirka idinkagala hadlay dabka dhexdiisa isagoo buurta jooga, markaasaa rabbigu iyagii i siiyey. oo markaasaan jeestay oo buurtii ka soo degay, oo looxyadiina waxaan ku dhex riday sanduuqii aan sameeyey, oo halkaasay ku jiraan, sidii rabbigu igu amray. (markaasay reer binu israa'iil bi'irod bini yacaqaan ka guureen, oo waxay u kaceen mooseeraah, oo halkaasaa haaruun ku dhintay, oo halkaasaa lagu aasay, oo meeshiisii shuulkii wadaadnimada waxaa ka adeegay wiilkiisii elecaasaar. oo halkaasaa waxay uga guureen gudgodaah, oo waxay gudgodaahna uga guureen yaatbaataah oo ah dal leh durdurro biyo ah. oo waagaas ayaa rabbigu qabiilka reer laawi u soocay inay sanduuqa axdiga rabbiga qaadaan, iyo inay rabbiga hortiiisa istaagaan oo ay isaga u adeegaan, iyo inay magiciisa ku duceeyaan, ilaa maantadan la joogo. oo sidaas daraaddeed laawi walaalihiis lama laha qayb iyo dhaxal toona, dhaxalkiisa waxaa ah rabbiga sidii rabbiga ilaahaaga ahu ku yidhi.) oo anna sidii markii hore ayaan buurta joogay afartan maalmood iyo afartan habeen, oo rabbigu markaasna wuu i maqlay, oo rabbiguna inuu idin baabbi'yo ma uu jeclayn. markaasaa rabbigu igu yidhi, kac, oo dadka hor mar, oo iyana way geli doonaan oo hantiyi doonaan dalkii aan ugu dhaartay awoyayaashood inaan iyaga siinayo. hadda reer binu israa'iilow, bal maxaa rabbiga ilaahiinna ahu idinka doonaya, inaad rabbiga ilaahiinna ah ka cabsataan, oo aad jidakiisa oo dhan ku socotaan, oo aad isaga jeclaataan, oo aad rabbiga ilaahiinna ah ugu adeegtaan qalbigiinna oo dhan iyo naftiinna oo dhan, oo aad xajisaan rabbiga amarradiisa iyo qaynuunnadiisa aan maanta idiinku amrayo wanaaggiinna awaadiis mooyane? bal eega, rabbiga ilaahiinna ah ayaa iska leh samada, iyo samada samooyinka, iyo dhulka, iyo waxa ku jira oo dhanba. oo waxaa keliyahoo rabbigu ku farxay inuu awoyayaashiin jeclaado, oo farcankoodii iyaga ka dambeeyeyna wuu doortay, kuwaasoo ah idinka ee uu dadyowga oo dhan ka dhex doortay siday maantadan tahay. haddaba sida jidhka loo gudo isaga jara xumaanta qalbigiinna, oo mar dambe ba sii madax adkaanina. maxaa yeelay, rabbiga ilaahiinna ahu waa ilaahii ilaahyada, iyo sayidkii sayidyada, oo isagu waa ilaaha weyn oo xoogga badan oo laga cabsado oo aan dadka u kala eexan, laaluushna qaadan. wuxuu u garsooraa agoonta iyo carmalka, shisheeyahana wuu jecel yahay, wuxuuna siiyaa dhar iyo dhuuni. haddaba sidaas daraaddeed idinku shisheeyaha jeclaada, maxaa yeelay, idinba shisheeyayaal baad ku ahaydeen dalkii masar. oo waa inaad rabbiga ilaahiinna ah ka cabsataan, oo aad u adeegtaan, waana inaad ku dhegtaan oo aad magiciisana ku dhaaraataan. isagu waa ammaantiinnii, oo isagu waa ilaahiinnii idiin sameeyey waxyaalihii waaweynaa oo cabsida lahaa oo aad indhaha ku aragteen. awoyayaashiin markay masar u dhaadhaceen waxay ahaayeen todobaatan qof, haatanse rabbiga ilaahiinna ahu wuxuu tiradiinna ka dhigay sida xiddigaha samada oo kale.

11

haddaba sidaas daraaddeed waa inaad jeclaataan rabbiga ilaahiinna ah, oo waa inaad had iyo goor dhawr-

taan waxa loo dhawri lahaa, iyo qaynuunnadiisa, iyo xukumadiisa iyo amarradiisaba. oo bal idinku maanta ogaada, waayo, la hadli maayey carruurtiinnii aan aqoon oo aan arkin rabbiga ilaahiinna ah edbintiisa, iyo weynaantiisa, iyo gacantiisa xoogga badan, iyo cududdiisa fidsan, iyo calaamooyinkiisa, iyo shuqulladiisii uu ku dhex sameeyey masar oo uu ku sameeyey boqorkii masar oo fircoon ahaa iyo dalkiisii oo dhan, iyo wixii uu ku sameeyey ciidankii masar, iyo fardahoodii, iyo gaadhifardoodkoodii, iyo siduu iyaga ugu qarqiyeey biyihii badda cas markay idin eryadeen, iyo siduu rabbigu iyagii u baabbi'iyey ilamaa maantadan la joogo, iyo wixii uu idinku sameeyey, markaad cidladii joogtay jeeraad meeshan timaadeen, iyo wixii uu reer binu israa'iil oo dhan dhexdooda kaga sameeyey daataan iyo abiiraam oo ahaa ilma eli'aab oo ahaa reer ruubeen, iyo sidii ciidda afkeeda u kala qaadayd oo ay u liqday iyagii, iyo reerahoodii, iyo teendhooyinkoodii, iyo wax alla wixii noolaa oo iyaga raacay, laakiinse idinka indhihiinnu way arkeen shuulkii weynaa oo rabbigu sameeyey oo dhan. haddaba sidaas daraaddeed waa inaad xajisaan amarkan aan maanta idinku amrayo oo dhan si aad u xoogaysataan oo aad u gashaan oo u hantidaan dalka aad ugu gudbaysaan inaad hantidaan, iyo in cimrigiinnu ku dheeraado dalkii rabbigu ugu dhaartay awoyayaashiin inuu siinayo iyaga iyo farcankooda, kaasoo ah dal caano iyo malab la barwaaqaysan. maxaa yeelay, dalka aad ugu gudbaysaan inaad hantidaan ma aha sidii dalkii masar oo aad ka soo baxdeen ee aad abuurkiinna ku abuurteen oo aad caghiinna ku waraabiseen sidii beer khudaareed, laakiinse dalka aad ugu gudbaysaan inaad hantidaan waa dal leh buuro iyo dooxooyin, oo wuxuu biyaha ka cabbaa roobka samada, oo waa dal rabbiga ilaahiinna ahu uu xannaaneeyo, waayo, rabbiga ilaahiinna ah indhihiisa ayaa fiiriya tan iyo sannadda bilowgeeda iyo xataa sannadda dabaadi-geeda. oo haddaad aad u dhegaysataan amarrada aan maanta idinku amrayo oo ah inaad rabbiga ilaahiinna ah jeclaataan oo aad isaga ugu adeegtaan qalbigiinna oo dhan iyo naftiinna oo dhan, de markaas dalkiinna roobka waxaan siin doonaa xilligiisa kaas oo ah roobka hore iyo roobka dambe, inaad soo urursataan hadhuudhkiinna, iyo khamrigiinna, iyo saliiddiinna. oo berrimmadiinnana waxaan ka buuxin doonaa doog ay xoolihiinnu daqaan, oo idinkuna wax baad cinii doontaan, waadna dhergi doontaan. haddaba digtoonaada, waaba intaasoo uu qalbigiinnu idin khiyaaneeyaa, oo aad gees u leexataan oo ilaahyo kale u adeegtaan oo caabuddaan, oo markaas cadhada rabbigu idinku kululaataa, oo uu samada idinka xidhaa, si aad roob u weydaan, oo uu dhulku midho soo bixin waayo, oo aad haddiiba uga baabba'daan dalka wanaagsan oo rabbigu idin siinayo. haddaba erayadaydan waa inaad gelisaan qalbigiinna iyo naftiinna, oo waa inaad calaamad ahaan gacanta ugu xidhataan, waxayna idiin ahaan doonaan wax indhihiinna dhexdooda ka laalaada. oo waa inaad iyaga carruurtiinna bartaan, idinkoo ku sheekaysta markaad gurigiinna dhex fadhidaan, iyo markaad jidka marataan, iyo markaad jiiftaan, iyo markaad sara joogtaanba. oo waa inaad iyaga ku qortaan tiirarka al-

baabka gurigiinna iyo iridihiinnaba, in cimrigiinna iyo cimriga carruurtiinnuba uu dalkii rabbigu ugu dhaartay aowayaashiin ugu dheeraado sida cimriga samooyinka dhulka ka sarreeya. maxaa yeelay, had-daad aad u xajisaan kulli amarkan aan idinku am-rayo oo dhan inaad yeeshaan, kaasoo ah inaad rab-biga ilaahiinna ah jeclaataan, oo aad jidadkiisa oo dhan ku socotaan, oo aad isaga ku hadhaan, markaa-suu rabbigu hortiinna ka wada eryl doonaa quru-umahaas oo dhan, oo waxaad hantiyi doontaan qu-ruumo idinka badan oo idinka xoog weyn. oo meel kasta oo aad cagta dhigtaanba idinkaa iska yeelan doona, tan iyo cidlada iyo ilaa lubnaan iyo ilaa we-biga, kaasoo ah webi yufraad, iyo xataa ilaa badda galbeed. oo ninnaba ma awoodi doono inuu idin hor istaago, oo rabbiga ilaahiinna ahu wuxuu dalkii aad cag marin doontaan oo dhan saari doonaa cab-sidiinna iyo naxdintiinna, siduu idiin sheegay. bal eega, maanta waxaan idin hor dhigayaa barako iyo habaar, barakada waxaad helayaan haddaad dhe-gaysataan amarrada rabbiga ilaahiinna ah oo aan maanta idinku amrayo, habaarkuna wuxuu idinku dhacayaa haddaydan dhegaysan amarrada rabbiga ilaahiinna ah, laakiin aad gees uga leexataan jidka aan maanta idinku amrayo, oo aad ilaahyo kale oo aydnan aqoon raacdaan. oo markii rabbiga ilaahi-inna ahu idin geeyo dalka aad ugu gudbaysaan inaad hantidaan, barakada waa inaad kaga dhawaaqdaan buur gerisiim, habaarkana waa inaad kaga dhawaaq-daad buur cebaal. war sow iyagu kama shisheeyaan webi urduu xagga jidka dambe oo qorrax u-dhaca, oo ah dalka reer kancaanka caraabaah deggan, oo ka soo hor jeedda gilgaal, oo ku dhinac yaal geedaha moreh? waayo, waxaad ka gudubtaan webi urduu inaad gashaan oo hantidaan dalkii rabbiga ilaahi-inna ahu uu idin siinayo, waadna hantiyi doontaan oo dhex degi doontaan. oo waa inaad dhawrtaan oo wada yeeshaan qaynuunnada iyo xukummada aan maanta idin hor dhigayo oo dhan.

12

kuwanu waa qaynuunnada iyo xukummada ay tahay inaad dhawrtaan oo aad ku dhex yeeshaan dalkii rab-biga ilaaha aowayaashiin ahu uu idiin siinayo inaad hantidaan intaad dhulka ku nooshihiin oo dhan. oo idinku hubaal waa inaad wada baabbi'isaan meelaha ay quruumaha aad hantiyi doontaan ilaahyadooda ugu adeegi jireen oo dhan, meelahaas oo ah kuwa buuraha dhaadheer ku kor yaal, iyo kuwa kuraha ku yaal, iyo kuwa geed kastoo dheer oo doog ah ku hoos yaal. oo waa inaad meelahooda al-labariga dumisaan, oo aad tiirarkoodana wada bur-burisaan, oo aad geedahooda asheeraahna gubtaan, oo sanamyada xardhan oo ilaahyadoodana waa in-aad jartaan, oo magacoodana waa inaad meeshaas ka baabbi'isaan. waa inaydaan rabbiga ilaahiinna ah saas ku samayn. laakiinse meesha rabbiga ilaahi-inna ahu uu qabiilooyinkiinna oo dhan ka dooranayo inuu magiciisa halkaas dhigo, taasoo ah rugtiisa, waa inaad doontaan, oo halkaas waa inaad timaadaan. oo waa inaad halkaas keentaan qurbaannadiinna la gubo, iyo allabaryadiinna, iyo meel tobnadyadi-

inna, iyo qurbaanka aad gacanta sare ugu qaaddaan, iyo waxyaalaha aad nidartaan, iyo qurbaannada aad ikhtiyaarka u bixisaan, iyo curadyada lo'diinna iyo adhigiinna. oo waxyaalahaas waa inaad halkaas ku cuntaan rabbiga ilaahiinna ah hortiisa, oo wax alla wixii aad gacanta ku qabataan oo uu rabbiga ilaahi-inna ahu idinku barakeeyey waa inaad ku faraxdaan idinka iyo reerihiiinnuba. oo waa inaydaan samayn waxyaalaha aynu maanta halkan ku samaynayno oo dhan kuwaas oo ah waxa nin walba la qumman, waayo, idinku weli ma aydaan gaadhin nasashada iyo dhaxalka uu rabbiga ilaahiinna ahu idin siinayo. laakiinse markaad webi urduu ka gudubtaan oo aad degtaan dalka rabbiga ilaahiinna ahu idin dhax-alsiinayo, oo uu idinka nasiyo cadaawayaashiinna idinku wareegsan oo dhan, si aad ammaan ugu deg-ganaataan, de markaas meesha rabbiga ilaahiinna ahu uu u dooranayo in magiciisu ku jiro waa inaad wada keentaan wixii aan idinku amrayo oo dhan, kuwaas oo ah qurbaannadiinna la gubo, iyo allabaryadiinna, iyo meeltobnaadyadiinna, iyo qurbaanka aad gacanta sare ugu qaaddaan, iyo wax walba oo wanaagsan oo aad rabbiga u nidartaan. oo rabbiga ilaahiinna ah hortiisa waa inaad ku faraxdaan, idinka iyo wiilashi-inna, iyo gabdhihiinna, iyo addoommadiinna lab, iyo addoommihiinna dhaddig, iyo ka reer laawi oo ku jira iridihiinna, maxaa yeelay, isagu idinlama laha qayb iyo dhaxal toona. digtoonaada, oo qurbaannadiinna la gubo ha ku bixinina meel alla meeshii aad arag-taanba, laakiinse qurbaannadiinna la gubo waa in-aad ku bixisaan meesha rabbigu ka dhex dooranayo qabiilooyinkiinna middood, oo halkaas waa inaad ku wada yeeshaan waxaan idinku amrayo oo dhan. laakiinse waa idiin bannaan tahay inaad wax qalataan oo aad iridihiinna gudahooda hilib ku cuntaan in alla intii naftiinnu doonayso sida ay tahay barakadii uu rabbiga ilaahiinna ahu idin siiyey, oo qofkii daahir ah iyo qofkii aan daahir ahaynba way u cuni karaan, sida cawsha iyo deerada loo cuno. laakiinse waa in-aydaan dhiigga cunin, waxaadse dhulka ugu daadis-aan sida biyo oo kale. laakiin idiinma bannaana in-aad iridihiinna gudahooda ku cuntaan meeltobnaadka hadhuudhkiinna, ama kan khamrigiinna, ama kan saliiddiinna, ama curadyada lo'diinna iyo adhigiinna, ama wax alla wixii aad nidartaan, amase qurbaannada aad ikhtiyaarkiinna u bixisaan, amase qurbaanka aad gacanta sare ugu qaaddaan, laakiinse iyaga waa in-aad ku cuntaan rabbiga ilaahiinna ah hortiisa taa-soo ah meesha rabbiga ilaahiinna ahu dooranayo. midkiin kasta iyo wiilkiisa iyo gabadhiisa, iyo ad-doontiisa iyo addoontiisa, iyo ka reer laawi oo ir-dihiisa ku jira, meeshaas ha ku cuneen, oo idinkoo rab-biga hor jooga waa inaad ku faraxdaan wax alla wixii aad gacanta ku qabataanba. haddaba digtoonaada, oo reer laawi ha dayrinina in alla intaad dalkiinna ku nooshihiin oo dhan. markii rabbiga ilaahiinna ahu uu soohdintiinna u ballaadhiyo siduu idiin bal-lanqaaday, oo aad tidhaahdaan, waxaannu doonay-naa inaan hilib cuno, sababtoo ah nafsaddiinna oo doonaysa inay hilib cunto, markaas way idiin ban-naan tahay inaad hilib cuntaan in alla inta nafsaddi-innu doonayso. haddii meesha rabbiga ilaahiinna ahu uu u dooranayo inuu magiciisa dhigo ay idinka fog

tahay, markaas waa inaad lo'diinna iyo adhigiinna uu rabbigu idin siiyey wax uga qalataan sida aan idinku amray, oo waa inaad irdihiinna gudahooda ku cuntaan in alla inta nafsaddiinnu doonayso. oo waxaad iyaga u cuntaan sida loo cuno cawsha iyo deerada, oo qofkii daahir ah iyo qofkii aan daahir ahaynuba isku si ha u cuneen. laakiinse waxaa keliyahood habsataan inaydaan dhiigga cunin, waayo, dhiiggu waa noloshu, haddaba waa inaydaan cunin hilibka noloshiisu la jirto. waa inaydaan dhiigga cunin, waxaade dhulka ugu daadisaan sida biyo oo kale. waa inaydaan cunin, si aad u nabdoonaataan idinka iyo carruurtiinna idinka dambaysaba, markaad yeeshaan waxa ku qumman rabbiga hortiisa. laakiinse waxyaalihiinna quduuska ah oo aad haysataan iyo waxyaalihii aad nidartaanba waa inaad qaaddaan oo aad geeysaan meesha rabbigu dooranayo, oo waa inaad qurbaannadiinna la gubo, hilibka iyo dhiiggaba ku kor bixisaan meesha allabariga oo rabbiga ilaahiinna ah, oo allabariigiinna dhiiggiisana waa in lagu shubo meesha allabariga oo rabbiga ilaahiinna ah, hilibkase waa inaad cuntaan. dhawra oo dhegaysa erayadan aan idinku amrayo oo dhan, si aad idinka iyo carruurtiinna idinka dambaysaba weligiin u nabdoonaataan, markaad yeeshaan waxa wanaagsan oo ku qumman rabbiga ilaahiinna ah hortiisa. markii rabbiga ilaahiinna ahu hortiinna ka wada gooyo quruumaha aad ugu socotaan inaad hantidaan, oo aad hantidaan ee aad dalkooda iska degtaan, digtoonaa, yaan dabin laydinku qabsan si aad iyaga u raacdaan, markii iyaga hortiinna laga baabbi'yo ka dib, oo ha haybsanina ilaahyadooda oo ha odhanina, war quruumahanu sidee bay ugu adeegaan ilaahyadooda? annana sidaas oo kalaannu yeelaynaaye. waa inaydaan rabbiga ilaahiinna ah saas ku samayn, maxaa yeelay, wax kasta oo rabbigu karahsado oo uu neceb yahay ayay iyagu ilaahyadooda ku sameeyaan, oo xataa wiilshooda iyo gabdhahooda bay u gubaan ilaahyadooda. oo wax alla wixii aan idinku amrayo waa inaad dhawrtaan oo yeeshaan, waxna ha ku darina, waxna ha ka dhimina.

13

hadduu dhexdiinna ka kaco nebi ama mid riyooyin ku riyoooda, oo uu idin tuso calaamad ama yaab, oo calaamadda amase yaabku haddu rumoobo oo la arko wixii uu idinkula hadlay isagoo leh, ina keena aynu ilaahyo kale raacnee oo aynu iyaga u adeegnee kuwaas oo aydaan aqoonin, waa inaydaan dhegaysan erayada nebigaas ama riyaalowgaas, waayo, rabbiga ilaahiinna ahu wuu idin tijaabinayaa inuu ogaado bal inaad rabbiga ilaahiinna ah ka jeceshihiin qalbigiinna oo dhan iyo naftiinna oo dhan iyo in kale. waa inaad rabbiga ilaahiinna ah raacdaan oo ka cabsataan, oo waa inaad amarradiisa xajisaan oo codkiisa ad-deecdaan, waana inaad isaga u adeegtaan oo ku hadhaan. oo nebigaas ama riyaalowgaas waa in la dilaa, maxaa yeelay, wuxuu ku hadlay wax ku caasinimo ah rabbiga ilaahiinna ah oo idinka soo bixiye dalkii masar oo idinka soo furtay gurigii addoonsiga, si uu idiinka leexiyo jidkii rabbiga ilaahiinna ahu idinku amray inaad ku socotaan. oo sidaas waa inaad

shar dhexdiinna uga saartaan. oo haddii walaalkaa oo ah wiilkii hooyadaa, ama wiilkaaga, ama gabadhaada, ama naagtaada laabta kaaga jiifta, ama saaxiibkaaga sida naftaada kula mid ahu uu si qarsoodi ah kugu sasabo oo uu ku yidhaahdo, ina keen aynu u adeegno ilaahyo kale kuwaasoo aadan aqoon, adiga iyo awoyayaashaa toona, ee ah ilaahyada dadyowga hareerihiinna ku wareegsan ha ahaadeen kuwa kuu dhow ama kuwa kaa fog ee jooga dunida geesteed iyo xataa tan iyo geesteeda kale, kaas waa inaadna la heshiin, oo isaga ha dhegaysan, hana u nixin, hana u tudhin, hana qararin isaga, laakiinse kaas hubaal waa inaad dishaa, oo gacantaadu ha ahaato tan ugu horraya oo isaga disha, dabadeedna dadka oo dhammu ha u gacan qaadeen. oo waa inaad dhagxiasa si uu u dhinto, maxaa yeelay, wuxuu damcay inuu kaa fageeyo rabbiga ilaahaaga ah oo idinka soo bixiye dalkii masar iyo gurigii addoonsiga, oo reer binu is-raa'iil oo dhammu way maqli doonaan, wayna cabsan doonaan, oo mar dambe ma ay samayn doonaan shar la mid ah sida aan idinku dhex jira oo kale. oo haddaad wax ka maqashaan mid ka mid ah magaalooyinka rabbiga ilaahiinna ahu idiin siinayo inaad degtaan, iyadoo la leeyahay, dad waxmatarayaal ah baa dhexdiinna ka baxay oo waxay jiteen dalkii magaaladooda degganaa, iyagoo leh, ina keena oo aynu u adeegno ilaahyo kale, kuwaasoo aydaan aqoon, markaas waa inaad weyddiisaan oo baadhaan, oo aad iyo aad u haybisaan, oo bal eeg, haddii taasu run tahay, oo ay tahay wax hubaal ah, in karaahiyada caynkaas ah dhexdiinna lagu sameeyey, markaas dadka magaaladaas deggan hubaal waa inaad seef ku laysaan, oo dhammaanteed waa inaad wada baabbi'isaan, oo kulli waxa magaaladaas ku jira iyo xoolahooda seef ku laaya. oo alaabteeda dhaca ah oo dhanna waxaad ku soo ururisaan jidka dhexdiisa, oo waa inaad rabbiga ilaahiinna ah dhammaan u gubtaan magaalada iyo alaabteeda oo dhanba, oo weligeed waxay ahaan doontaa tuulmo, oo mar dambena lama dhis doono. oo gacantiinna yaanay waxba kaga hadhin alaabta xaaraanta ah, in rabbigu ka soo noqdo cadhadiisii kululayd, oo uu siduu awoyayaashiin ugu dhaartay idiinku naxariisto, oo idiinku naxo, oo idiin tarmiyo, markaad dhegaysataan rabbiga ilaahiinna ah codkiisa, inaad xajisaan amarradiisa aan maanta idinku amrayo oo dhan, oo aad samaysaan waxa ku qumman rabbiga ilaahiinna ah hortiisa.

14

idinku waxaad tihiin rabbiga ilaahiinna ah carruurtiisii, haddaba qof dhintay aawadiis jidhiinna ha u goynina, oo indhihiinna dhexdoodana ha u xiirina. waayo, waxaad rabbiga ilaahiinna ah u tihiin dad quduus ah, oo rabbigu wuxuu idiin doortay inaad ahaataan dad hanti isaga uga ah dadyowga dhulka jooga oo dhan. waa inaydaan cunin innaba wax karaahiyo ah. kuwanu waa xayawaanka ad hilibkooda cunaysaan, oo waa lo'da, iyo idaha, iyo riyaha, iyo deerada, iyo cawsha, iyo dibtaagta, iyo garannuugta, iyo goodirka, iyo biciidka, iyo adhiidbadeedka. xayawaan kasta oo raafkiisu kala jeexan yahay, oo calyanaqsiga

raamsado oo xayawaanka ka mid ah kaas waa inaad cuntaan. habase yeeshee kuwa caynkan ah oo calyanaqsiga raamsado oo raafka jeexan leh waa inaydaan cunin, kuwaasoo ah geela iyo bakaylaha iyo walada, maxaa yeelay, calyanaqsiga way raamsadaan laakiinse raafkoodu ma kala jeexna, oo iyagu waa idinka nijaas, oo doofaarkana ha cunina, maxaa yeelay, isaga raafkiisu waa kala jeexan yahay, calyanaqsiga ma raamsado, sidaas daraaddeed waa idinka nijaas, oo kuwaas hilibkooda waa inaydaan cunin, baktigigoodana waa inaydaan taaban. waxa biyaha ku dhex jira oo dhan kuwan ka cuna: wax alla wixii baalal iyo qolfo leh cuna, laakiinse wax alla wixii aan baalal iyo qolfo lahayn waa inaydaan cunin, maxaa yeelay, waa idinka nijaas. haadda daahirka ah oo dhan waad cuni kartaan. laakiinse ha cunina haadda caynkan ah: baqalada, iyo babawga, iyo saratoosiyaha, iyo xuunshada, iyo shimbirlaayaha, iyo faragooysta caynkeeda, iyo cayn kasta oo tuke ah, iyo gorayada, iyo aboodiga, iyo shimbirbadeedda, iyo cayn kasta oo haadka adag ah, iyo guumaysta yar, iyo guumaysta weyn, iyo guumaysgeesaleyda, iyo cantalyaaga, iyo gorgorka, iyo xeebajoogta, iyo xuurta, iyo haadbiyoodda iyo caynteeda, iyo ceelajoogta, iyo fiidmeerta. oo wax baalal leh oo gurguurta oo dhammu waa idinka nijaas, oo iyaga waa inaan la cunin. laakiinse haadda daahirka ah oo dhan waad cuni kartaan. oo wax alla wixii iska dhinta waa inaydaan cunin, laakiinse shisheeyihii irdihiinna ku jira waad siin kartaan isagu ha cunee, amase ajnabiga waad ka iibsaan karaysaan, waayo, waxaad rabbiga ilaahiinna ah u tihiin dad quduus ah. oo waxar waa inaydaan ku karsan caanihii hooyadeed. oo waa inaad toban meelood meel ka bixisaa midhaha abuurkaaga oo ah waxa sannad kasta beerta kaaga baxa oo dhan. oo rabbiga ilaahaaga ah meesha uu u dooranayo inuu magiciisa dhigo hortiiisa waa inaad ku cuntaa meel tobaadka hadhuudhkaaga, iyo kan khamrigaaga, iyo kan saliiddaada, iyo curadyada lo'daada iyo kuwa adhigaaga, inaad barato inaad rabbiga ilaahaaga ah ka cabsato had iyo goorba. oo haddii jidku kugu dheer yahay, oo aad u qaadi kari weydo, meesha kaa fog aawadeed oo uu rabbiga ilaahaaga ahu u dooranayo inuu magiciisa dhigo, markii rabbiga ilaahaaga ahu ku barakeeyo, markaas waa inaad lacag u beddeshaa, oo aad lacagta gacanta ku qabsataa, oo markaas waa inaad tagtaa meesha rabbiga ilaahaaga ahu dooranayo, oo markaas waxaad lacagta ku soo iibsataa wax alla wixii naftaadu doonayo oo ah dibi, ama ido, ama khamri, ama wax lagu sakhraamo, ama wax alla wixii nafsaddaadu ku weyddiisato, oo waxaad ku cuntaa rabbiga ilaahaaga ah hortiiisa, oo waa inaad adiga iyo reerkaaguba faraxdaan. oo waa inaadnaan dayrin kan reer laawi oo irdahaaga ku jira, maxaa yeelay, isagu qayb iyo dhexal midna idinlama laha. oo saddex sannadood oo kasta markay dhammaadaanba waa inaad soo bixisaa meeltoobaadka waxa sannaddaas kuu baxay, oo waxaad ku kaydsoo irdahaaga gudahooda. oo markaas waxaa iman oo ka cuni oo ka dhergi doona kan reer laawi, waayo, isagu idinlama laha qayb iyo dhexal toona, iyo qariibka, iyo agoonta, iyo cirmalka inuu rabbiga ilaahaaga ahu kugu barakeeyo shuqulka aad gacantaada ku qabato

oo dhan.

15

oo toddoba sannadood oo kastaa markay dhammaadaan waa inaad saamaxaad samaysaan. oo sidaad saamaxaad u samaynaysaan waa sidatan: mid kasta oo deyn baxshayba ha saamaxo wixii uu deriskiisa deynshay, oo waa inuusan ka qaadan deriskiisa iyo walaalkiis toona, maxaa yeelay, waxaa la naadiyey rabbiga saamaxaaddiisii. kii shisheeye ah waad ka qaadan karaysaan, laakiinse wax alla wixii aad leedihiin oo gacanta walaalkiis ku jira waa inaad saamaxdaan. si kastaba ha ahaatee mid miskiin ah waa inaan dhexdiinna laga helin, (maxaa yeelay, hubaal rabbigu waa idinku barakayn doonaa dalka rabbiga ilaahiinna ahu uu dhexalka idiin siinayo inaad hantidaan), haddii keliyahoo aad aad u dhegaysataan codka rabbiga ilaahiinna ah, oo aad dhawrtaan oo yeeshaan amarkiisa aan maanta idinku amrayo oo dhan. maxaa yeelay, rabbiga ilaahiinna ahu waa idiin barakayn doonaa siduu idiin ballanqaaday, oo wax baad deymintoon doontaan quruumo badan, laakiinse waxba kama amaahan doontaan, oo quruumo badan baad u talin doontaan, laakiinse iyagu idiinna ay talin doonaan. hadduu kula joogo nin miskiin ah oo walaalaha midkood ah ee ku jira irdahaaga middood ee dalka rabbiga ilaahaaga ahu ku siinayo, waa inaad qalbiga ka qalafin, gacantana ka xidhin walaalkaaga miskiinka ah. laakiinse hubaal waa inaad gacanta u furtaa oo hubaal waa inaad deymisaa intii baahidiisa ku filan. digtoonow, oo yaan fikir xun qalbigaaga gelin adoo isku leh, sannaddii toddobaad ee saamaxaaddu waa soo dhow dahay. walaalkaaga miskiinka ah si aan naxariis lahayn ha u eegin inaad waxba siin. haddii kalese rabbigu kaaga caban doonaa, oo taasuna dembi bay kugu noqon doontaa. hubaal waa inaad isaga wax siisaa, oo markaad wax siisana qalbigaagu yuusan xumaan, maxaa yeelay, taas daraaddeed ayaa rabbiga ilaahaaga ahu kugu barakayn doonaa shuqulkaaga oo dhan iyo wax alla wixii aad gacanta ku qabatoba. waayo, masaakiintu weligood dalka kama ay dhammaan doonaan, haddaba waxaan kugu amrayaa oo kugu leeyahay, hubaal waa inaad gacanta u furtaa walaalkaaga iyo kaaga baahan iyo masaakiintaada dalkaaga joogta. oo haddii qof walaalka ah oo ah nin cibraani ah amase naag cibraaniyad ah lagaa iibiyo oo uu lix sannadood kuu adeego, sannadda toddobaad waa inaad xoraysoa. oo markaad xorayso waa inaad dirin isagoo faro madhan. waa inaad si deeqsinimo ah isaga uga xoolagooysoo idahaaga iyo hadhuudhka goobtaada lagu tumo iyo waxa macsarada canabkaaga ku jira, oo sidii rabbiga ilaahaaga ahu uu kuu barakeeyey waa inaad isaga wax u siisid. oo waa inaad xusuusataa inaad dalkii masar addoon ku ahaan jirtay oo rabbiga ilaahaaga ahu ku soo furtay, oo sidaas daraaddeed baan maanta waxan kuugu amrayaa. oo hadduu kugu yidhaahdo, dooni maayo inaan kaa baxo, oo sababtuna ay tahay jacayl uu u qabo adiga iyo reerkaaga, iyo nabdoonaan uu kugu qabo, kolkaas waa inaad mudac qaaddaa oo aad dhegtiisa albaabka kula daloolisaa, oo isna weligiis addoon buu kuu ahaan doonaa. oo weliba addoontaadana

sidaas oo kale ku samee. oo markaad xoraysid yaanay kula ahaan wax adag, waayo, isagu lixdaas sannadood wuxuu kuugu adeegay sidii shaqaale la kiraysto laba jibbaarkiis. oo rabbiga ilaahaaga ahuna wuu kugu barakayn doonaa wax alla wixii aad samaysidba. kulli curadyada labka ah oo ka dhasho lo'daada iyo adhi-gaagaba waa inaad quduus uga dhigtid rabbiga ilaahaaga ah, oo waa inaad ku shaqaysan curadka lo'daada, oo aadan dhogortana ka xiirin curadka idahaaga. sannad kasta adiga iyo reerkaaguba waa inaad kuwaas ku cuntaan rabbiga ilaahaaga ah hortiisa taasoo ah meesha rabbigu dooranayo. oo haddii curadku leeyahay iin ah addinla'aan ama indhala'aan, ama hadduu leeyahay iin xun wax kasta ha ahaatee, waa inaad rabbiga ilaahaaga ah allabari ugu bixin. waa inaad irdahaaga gudahooda ku cuntaa, oo qofkii daahir ah iyo kii aan daahir ahaynuba isku si ha u cuneen sida cawsha iyo deerada oo kale. laakiinse waa inaad dhiiigiisa cunin, waxaadse dhulka ugu daadisaa sida biyo oo kale.

16

bisha aabiib dhawra, oo rabbiga ilaahiinna ah iiddii kormaridda u sameeya, waayo, bisha aabiib ayaa rabbiga ilaahiinna ahu habeennimo idinka soo bixiyey dalkii masar. oo iidda kormaridda waa inaad rabbiga ilaahiinna ah u bixisaan neef aad ka qaadaan idaha iyo lo'da, uguna bixiya meesha uu rabbiga u dooranayo inuu magiciisa dhigo. oo allabariga waa inaydaan kibis khamiir leh ku cunin, toddoba maalmoode waa inaad ku cuntaan kibis aan khamiir lahayn oo ah kibistii dhibka, waayo, dalkii masar degdeg baad kaga soo baxdeen. waa inaad cimrigiinna oo dhan xusuusnaataan maalin-tii aad dalkii masar ka soo baxdeen. oo intii toddoba maalmoode ah soohdimihiinna gudahooda oo dhan waa inaan khamiir lagu arag, oo allabariga aad fiidka maalinta kowaad bixisaan hilibkiisu waa inuusan haabeenkii oo dhan oollin oo subaxdii gaadhin. iidiinna bannaana inaad allabariga iidda kormaridda ku bixisaan irdihiinna gudahooda oo rabbiga ilaahiinna ahu uu idin siinayo, laakiinse meesha rabbiga ilaahiinna ahu uu u dooranayo inuu magiciisa dhigo waa inaad allabariga kormaridda ku bixisaan markay fiidka tahay, oo qorraxdu dhacdo, oo ah xilligii aad masar ka soo baxdeen. hilibka waa inaad dubtaan oo ku cuntaan meesha rabbiga ilaahiinna ahu uu dooranayo, oo subaxdii waa inaad noqotaan oo teendhooyinkiinna tagtaan. lix maalmoode waa inaad cuntaan kibis aan khamiir lahayn, oo maalin-ta toddobaadna shir quduus ah waa inaad u qabataan rabbiga ilaahiinna ah, oo maalin-taas waa inaydaan waxba shuqul qaban. waxaad tirsataan toddoba toddobaad, oo hadhuudhka taagan markaad manjada ku bilowdaan kolkaas waa inaad bilowdaan inaad tirsataan toddoba toddobaad. oo iiddii toddobaadyada ee rabbiga ilaahiinna ah waa inaad ugu samaysaan waxyaalaha aad iktiyaarkiinna gacmaha ugu bixisaan, oo taas waxaad u bixisaan sida rabbiga ilaahiinna ahu idiin barakeeyo. midkiin kasta iyo wiilkiisa, iyo gabadhiisa, iyo addoonkiisa, iyo addoontiisa, iyo kii reer laawi oo irdihiisa ku jira, iyo qariibka, iyo

agoonta iyo carmalka idin dhex joogaaba waa inay ku wada farxaan rabbiga ilaahooda ah hortiisa taasoo ah meesha rabbiga ilaahooda ahu uu u dooranayo inuu magiciisa dhigo. oo waa inaad xusuusnaataan inaad addoommo ku ahaydeen dalkii masar, oo waa inaad dhawrtaan oo samaysaan qaynuunnadan. oo markaad wax ka soo urursataan goobihiiinna hadhuudhka lagu tumo iyo macsaroooyinkiinna canabka, dabadeed waa inaad dhawrtaan iidda waababka intii toddoba maalmoode ah. oo midkiin kasta iyo wiilkiisa, iyo gabadhiisa, iyo addoonkiisa, iyo addoontiisa, iyo ka reer laawi, iyo qariibka, iyo agoonta, iyo carmalka irdahooda ku jiraaba waa inay ku wada farxaan iiddiinna. oo intii toddoba maalmoode ah waa inaad iidda rabbiga ilaahiinna ah ugu qabataan meesha rabbigu dooranayo, maxaa yeelay, rabbigu wuxuu idinku barakayn doonaa waxa idiin kordha oo dhan iyo shuqulka gacmihiinna oo dhan, oo dhammaan-tiin waxaad ahaan doontaan farax miidhan. oo sannaddiiba saddex jeer raggiinna oo dhammu waa inay rabbiga ilaahiinna ah kaga hor muuqdaan meeshu dooranayo, oo saddexdaas jeer waa iidda kibistaan-khamiirka-lahayn, iyo iidda toddobaadyada, iyo iidda waababka, oo waa inaanay iyagoo fara madhan rabbiga hortiisa ka muuqan. nin waluba waa inuu bixiyo wixii uu awoodo sida ay tahay barakada rabbiga ilaahiinna ahu uu idin siiyey. oo dalka rabbiga ilaahiinna ahu uu idin siinayo irdihiinna oo dhan sida qabiilooyinkiinnu yihiin u samee xaakinno iyo saraakiil, oo iyana dadka ha ugu garsooreen garsoor xaq ah. waa inaydaan garta qalloocin, oo dadkana waa inaydaan u kala eexan, oo laaluushna waa inaydaan qaadan, waayo, laaluushku wuu indhatiraa kuwa xigmadda leh, oo erayada kuwa xaq aha wuu qalloociyaa. oo wixii dhammaan xaq ah waa inaad raacdaan, inaad noolaataan, oo aad dhaxashaan dalka rabbiga ilaahiinna ahu uu idin siinayo. oo meesha allabariga ee rabbiga ilaahiinna ah oo aad samayn doontaan agtiisa ha ka beeran geed asheeraah cayn kastoo uu yahay toona. oo hana qotonsan tiir uu rabbiga ilaahiinna ahu neceb yahay.

17

rabbiga ilaahiinna ah waa inaydaan allabari ugu bixin dibi ama wan ay ku yaallaan iin ama wax xun oo kale, waayo, taas waxay rabbiga ilaahiinna ah u tahay karaahiyo. oo magaalooyinkiinna rabbiga ilaahiinna ahu uu idin siinayo haddii laga dhex helo nin ama naag sameeya wax rabbiga ilaahiinna ah hortiisa shar ku ah isagoo axdigiisa ka gudba, oo intuu tagar u adeega ilaahyo kale, oo caabuda iyaga, ha ahaadeen qorraxda, ama dayaxa, amase ciidanka samada midkood, taasoo aanan anigu ku amrin, haddii laydin soo sheego oo aad maqashaan, markaas waa inaad dadka aad u haybisaan, oo bal eega, haddii ay run tahay iyo wax xaqiqa ah in reer binu israa'iil lagu sameeyey wax karaahiyo oo caynkaas ah, kolkaas waa inaad irdihiinna keentaan ninkaa ama naagtaa waxan sharka ah sameeyey, oo qofkaasu nin ama naag ha ahaadee waa inaad dhagxisaan si ay u dhintaan. oo kii la dilayo, markii laba ama saddex qof ku markhaati furan waa in la dilo, laaki-

inse qof keliya markhaatigiisa waa inaan lagu dilin. oo markhaatiyaashu waa inay marka hore u gacan qaadaan qofkaas, dabadeedna dadka oo dhammu waa inay u gacan qaadaan. oo sidaas waa inaad sharka dhexdiinna uga saartaan. oo haddii dhexdiinna ka kaco xaal garsoorid ah oo idinku adag oo ku saabsan dhiig, ama gar, ama dhaawac, oo xaalalkaas iridihiinna gudahooda lagaga murmo, kolkaas waa inaad kacdaan oo tagtaan meesha rabbiga ilaahiinna ahu dooranayo. oo waa inaad u tagtaan wadaaddada reer laawi iyo xaakinka wakhtigaas joogi doonoo, oo waa inaad xaalalkaas haybisaan oo iyana waxay idiin sheegi doonaan xukunkaas garsooriddiisa. oo waa inaad u samaysaan sida xukunka garsooriddiisu tahay, taasoo ay idiinka sheegi doonaan meesha rabbiga ilaahiinna ahu uu dooranayo, oo waa inaad dhawrtaan oo wada samaysaan waxa ay idin bari doonaan oo dhan. oo siduu yahay sharciga ay idin bari doonaan, iyo siduu yahay xukunka ay idiin sheegi doonaan waa inaad u samaysaan. xukunka ay idiin sheegi doonaan waa inaydaan uga leexan xagga midigta ama xagga bidixda toona. oo ninkii kibra oo diidaa inuu maqlo wadaadka rabbiga ilaahiinna ah hortiisa u taagan inuu u adeego, amase xaakinka, ninkaas waa in la dilaa, oo sharka waa inaad reer binu israa'iil ka saartaan. markaasay dadka oo dhammu maqli doonaan, oo cabsan doonaan, oo kibir dambena ma samayn doonaan. oo markaad gashaan dalka rabbiga ilaahiinna ahu uu idin siinayo, oo intaad hantiadaan aad dhex degtaan, haddaad istidhaahdaan, waxaannu doonaynaa inaannu boqor u boqranno sida quruumaha hareerahayaga ku wareegsan oo kale, si kastaba ah ahaatee waa inaad boqrataan kii rabbiga ilaahiinna ahu doorto. oo mid aad walaalihiinna kala soo dhex baxdaan waa inaad boqrataan. waa inaydaan shisheeye aan walaalkiin ahayn boqor ka dhigan. laakiinse isagu waa inuusan fardo badsan, oo dadkana uusan masar dib ugu celin si uu fardo u badsado, maxaa yeelay, rabbigu wuxuu idinku yidhi, hadda ka dib jidkaas waa inaydaan dib ugu noqon. oo naagona waa inuusan badsan si aan qalbigiisu rabbiga uga leexan, oo lacag iyo dahabna waa inuusan aad u badsan. oo markuu carshiga boqortooyadiisa ku fadhiisto waa inuu naqil ah sharcigan kitaab kaga qoro waxa wadaaddada reer laawi hortooda yaal, oo naqilkaas waa inuu haystaa, oo waxa ku qoran waa inuu cimrigiisa oo dhan akhristaa inuu barto si uu uga cabsado rabbiga ilaahiisa ah inuu wada xajiyo oo yeelo erayada sharcigan iyo qaynuunnadan oo dhan, si uusan qalbigiisu kor ugaaga kicin walaalihiis, oo uusan amarka uga leexan xagga midigta ama xagga bidixda toona, in isaga iyo carruurtiisuba ay boqortooyada ku cimridheeraadaan reer binu israa'iil dhexdooda.

18

wadaaddada reer laawi iyo xataa qabiilka reer laawi oo dhan waa inayan reer binu israa'iil qayb iyo dhaxal toona la yeelan, laakiinse waa inay cunaan qurbaannada rabbiga oo dabka lagu sameeyo iyo isaga dhaxalkiisa. oo iyagu waa inayan walaalahood dhaxal ku dhex yeelan. dhaxalkooda waxaa ah rab-

biga siduu u sheegay. oo dadka allabariga bixiya waxaa ku waajib ah inay wadaadka siiyaan, hadday dibi bixiyaan iyo hadday wan bixiyaanba, garabka iyo labada daan iyo caloosha. oo isaga waa inaad siisaan waxa ugu horreeya hadhuudhkiinna iyo khamrigiinna, iyo saliiddiinna, iyo dhogorta ugu horraysa idihiinna. waayo, rabbiga ilaahiinna ah ayaa isaga ka dhex doortay qabiilooyinkiinna oo dhan inuu isagu istaago oo ku adeego magaca rabbiga, isaga iyo carruurtiisuba weligood. oo haddii mid reer laawi ahu uu ka soo baxo magaalooyinkiinna middood, taasoo ah meeshuu dalka israa'iil ka degganaa, oo isagoo aad u doonaya inuu yimaado meesha rabbigu uu dooranayo, markaas waa inuu ku adeega magaca rabbiga ilaahiisa ah siday wada yeelaan walaalihiisa reer laawi oo rabbiga hortiisa taagan oo dhammu. oo iyagu waa inay cunaan qayb isle'eg, oo aanay ku jirin waxa laga helo xoolaha aabbahood oo la iibiyo. oo markaad gashaan dalkii rabbiga ilaahiinna ahu uu idin siinayo waa inaydaan baran inaad samaysaan waxyaalaha karaahiyo ah oo ay quruumahaasu sameeyaan. oo dhexdiinna waa inaan laga helin mid wiilkiisa ama gabadihiisa dab dhex mariya, ama mid faal ku isticmaala, ama mid xidigaha ku faaliya, ama qumay, ama mid wax fala, ama falanfallow, ama mid qof ruuxaan leh la hadla, ama sixirow, ama mid kuwa dhintay la hadla. waayo, ku alla kii waxyaalahaas sameeyaa waa u karaahiyo rabbiga, oo waxyaalahan karaahiyada ah daraaddood ayaa rabbiga ilaahiinna ahu iyaga hortiinna uga eryayaa. waa inaad rabbiga ilaahiinna ah dhammaan u qummanaataan. maxaa yeelay, qurumaahas aad hantiyi doontaan waxay dhegaysaan kuwa xiddigaha ku faaliya iyo faalshowyada kale, laakiinse idinka rabbiga ilaahiinna ahu idiinna uu oggolaan inaad saasoo kale yeeshaan. oo rabbiga ilaahiinna ahu wuxuu dhexdiinna idiinka kicin doonaa nebi sidaayda oo kale oo walaalihiinna ka mid ah, oo idinku waa inaad isaga dhegaysataan, sidaad rabbiga ilaahiinna ah uga doonayseen maalintii shirka markaad xoreeb joogteen oo aad tidhaahdeen, rabbiga ilaahayaga ah codkiisa yaannan mar dambe maqlin, oo dalkan weynna yaannan mar dambe arkin, si aanan u dhiman. oo markaas rabbigu wuxuu igu yidhi, wixii ay ku hadleen si wanaagsan bay u yidhaahdeen. waxaan iyaga walaalahood uga dhex kicin doonaa nebi sidaada oo kale ah, oo markaasaan afkiisa gelin doonaa erayadayda, oo isna wuxuu iyaga kula hadli doonaa wax alla waxaan isaga ku amri doono oo dhan. oo waxay noqon doontaa in ku alla kii aan maqlin erayadayda uu magacayga ku sheegi doono, isagaan weyddiin doonaa. laakiinse nebigii wax aanan ku amrin leh oo si kibir ah magacayga ugu hadla, ama kii ilaahyo kale magacood ku hadlaa, nebigaasu waa inuu dhintaa. oo haddaad qalbigiinna iska tidhaahdaan, sidee baannu u garanaynaa eraygii aan rabbigu ku hadlin? markii nebi ku hadlo magaca rabbiga, haddii wixii uu ku hadlay ayan ahaan oo ayan noqon, waxaas ayaa ah waxa aanu rabbigu ku hadlin. nebigu si kibir ah buu u hadlay ee waa inaydaan ka cabsan innaba.

oo markii rabbiga ilaahiinna ahu uu wada gooyo quruumaha rabbiga ilaahiinna ahu uu dalkooda idin siinayo oo aad meeshooda gashaan ee aad degtaan magaalooyinkooda iyo guryahooda, markaas waa inaad saddex magaalo gaar kaga dhex dhigataan dalkiinna uu rabbiga ilaahiina ahu idiin siinayo inaad hantidaan. oo waa inaad jidka hagaagsataan oo dalka rabbiga ilaahiinna ahu uu idin dhaxalsiinayona soohdimihiisa waxaad u qaybisaan saddex meelood in gacankudhiigle kastaaba halkaas ku cararo. oo gacankudhiiglaha halkaas ku cararayo oo noolaanayo waa caynkan: oo waa kii deriskiisa kama' ku dilay isagoo aan hore u necbayn, sida markii nin deriskiis duurka ugu raaco inay qoryo soo jaraan, oo gacantiisu ay faaska qaadato inuu geedka ku jaro, oo markaas birtu intay daabka ka siibato ku dhacdo kii deriskiisa ahaa ee uu saas ku dhinto, markaas isagu waa inuu ku cararaa magaalooyinkaas middood si uu ku noolaado, waaba intaasoo ka aardoonka ahu uu gacankudhiiglaha raacdaystaa intuu qalbigiisu kulul yahay, oo uu gaadhaa jidka fog aawadiis, oo uu markaas dilaa isagoo aan dhimasho istaahilin, maxaa yeelay, isagu hore uma uu necbayn. oo sidaas daraaddeed waxaan idinku amrayaa oo idinku leeyahay, waa inaad saddex magaalo gaar ka dhigataan. haddii rabbiga ilaahiinna ahu u ballaadihiyo soohdimihiinna, siduu aowayaashiin ugu dhaartay, oo uu idin wada siiyo dalkii uu aowayaashiin u ballanqaaday inuu iyaga siinayo oo dhan, oo haddaad xajisaan oo wada yeeshaan amarkan aan maanta idinku amrayo oo dhan, inaad rabbiga ilaahiinna ah jeclaataan oo aad weligiin jidadkiisa ku socotaan, kolkaas saddex magaalo oo kale oo aan saddexdan ahayn waa inaad ku darsataan, si aan dhiig aan xaq qabinu loogu dhex daadin dalkii rabbiga ilaahiinna ahu uu idin siinayo, waaba intaasoo dhiig idin saarnaadaa. laakiinse haddii nin deriskiisa neceb yahay ee uu isaga meel ugu gabbado oo uu markaas ku soo boodo oo uu ku dhufto nabar uu u dhinto, kolkaas hadduu u cararo magaalooyinkaas middood, waayeellada magaaladiisu waa inay cid u soo diraan, oo halkaas ka soo wadaan, oo waa inay kii aardoonka ahaa gacantiisa ku ridaan isagu ha dhintee. oo isaga ishiinnu yaanay u nixin, laakiinse dhiigga aan xaq qabin reer binu israa'iil dhexdooda waa inaad ka fogaysaan, si aad u nabdoonaataan. midkiinna waa inuusan innaba durkin soohdinta deriskiisa oo hore loo dhex qotomiyey dhaxalkiinna aad dhaxli doontaan ee dalka rabbiga ilaahiinna ahu uu idiin siinayo inaad hantidaan. qof keliyahu yuusan nin ugu marag furin xumaan ama dembi uu dembaabay toona, laakiinse wax kastaba ha lagu adkeeyo afka laba markhaati ama saddex markhaati. haddii markhaati aan xaq ahaynu uu nin ku kaco oo uu ku marag furo inuu xumaan sameeyey, markaas labada nin oo muranku ka dhexeeyaa waa inay soo istaagaan rabbiga horttiisa iyo wadaaddada iyo xaakinnada waagaas jiri doono hortooda, oo xaakinnadu waa inay xalkaas aad u baadhaan, oo bal eeg, haddii markhaatigu yahay markhaati been ah, oo uu walaalkiis si been ah ugu marag furay, markaas waa inaad ku samaysaan siduu

damcay inuu walaalkiis ku sameeyo, oo sidaas waa inaad dhexdiinna sharka uga saartaan. oo kuwa hadhay xalkaas way maqli doonaan oo cabsan doonaan, oo markaas ka dibna innaba dhexdiinna shar dambe oo caynkaas ah kuma samayn doonaan. oo ishiinnu yaanay ninna u nixin, nafu naf ha u baxdo, ilna il ha loo rido, iligna ilig, gacanna gacan ha loo gooyo, cagna cag.

20

markaad dagaal ugu baxdaan cadaawayaashiinna, oo aad aragtaan fardo iyo gaadhifardood iyo dad idinka sii badan, waa inaydaan ka cabsan, waayo, waxaa idinla jira rabbiga ilaahiinna ah oo idinka soo bixiyeey dalkii masar. oo markaad dagaalka ku soo dhowaataan, wadaadku waa inuu dadka u soo dhowaadaa oo la hadlaa, oo ha ku yidhaahdo, reer binu israa'iilow, maqla, maanta waxaad ku soo dhowaanaysaan dagaal aad cadaawayaashiinna kula diriraysaan, haddaba qalbigiinnu yuusan itaal darnaan, oo ha cabsanina, hana gariirina, iyagana ha ka baqina, maxaa yeelay, rabbiga ilaahiinna ah ayaa ah kan idinka socda inuu idiin dagaallamo oo cadaawayaashiinna idinka hiiliyo si uu idiin badbaadiyo. oo saraakiishu dadka ha la hadleen oo ha ku yidhaahdeen, ninkee baa guri cusub dhistay oo aan weli u ducaysan? kaasu ha tago oo gurigiisii ha ku noqdo, waaba intaasoo intuu dagaalka ku dhinto uu nin kale u ducaystaaye. oo ninkee baa beer canab ah beertay oo aan weli midhihiisii ku isticmaalin? kaasu ha tago oo gurigiisii ha ku noqdo, waaba intaasoo intuu dagaalka ku dhinto uu nin kale guursaday? kaasu ha tago oo gurigiisii ha ku noqdo, waaba intaasoo intuu dagaalka ku dhinto uu nin kale guursadaaye. oo saraakiishu weliba dadka ha la sii hadleen oo ha ku yidhaahdeen, ninkee baa cabsanaya oo qalbigiisu itaal daranyahay? kaasu ha tago oo gurigiisii ha ku noqdo, waaba intaasoo qalbiga walaalihiis uu u baqaa sida qalbigiisoo kale. oo markay saraakiishu dadka lahadliidiisa dhammeeyaan waa inay doortaan saraakiil ciidameed inay dadka madax u noqdaan. markaad magaalooyinku soo dhowaataan inaad la dirirtaan, waxaad u naadisaan war nabdeed. oo hadday jawaab nabdeed idin siyaan oo ay albaabka idinka furaa, waa inay dadka magaaladaas dhexdeeda laga helo oo dhammu addoommo idiin noqdaan oo ay idiin wada adeegaan. oo hadday idinla nabdi waayaan, laakiinse ay doonayaan inay idinla diriraan, markaas waa inaad ha reeraysaan, oo markii rabbiga ilaahiinna ahu uu magaalada idiin soo gacangeliyo, dadkeeda labka ah oo dhan waa inaad seef ku wada laysaan, laakiinse dumarka iyo dhallaanka iyo xoolaha iyo waxa magaalada ku jira oo dhan, xataa wax kasta oo laga dhacaba waa inaad booli ahaan u qaadataan, oo waa inaad cuntaan xoolihii aad cadaawayaashiinna ka dhacdeen oo rabbiga ilaahiinna ahu uu idiin siiyeey. oo sidaas waa inaad u wada gashaan magaalooyinka idinka fog oo aan ahayn magaalooyinka quruumahan. laakiinse magaalooyinka dadyowga rabbiga ilaahiinna ahu uu dhaxalka idiin siiyeey waa inaydaan wax nool oo

neefsada dhexdooda ku reebin, illowse waa inaad dhammaantood u wada baabbi'isaan, kuwaasoo ah reer xeed, iyo reer amor, iyo reer kancan, iyo reer feris, iyo reer xiwi, iyo reer yeubusba, siduu rabbiga ilaahiinna ahu idiinku amray, si ayan idiin barin inaad samaysaan waxyaalahooda karaahiyaada ah oo ay ilaahyadooda ku sameeyeen oo dhan, oo aydaan idiinku saas ugu dembaabin rabbiga ilaahiinna ah. oo markaad wakhti dheer magaalo dagaal ku hareeray-naysaan si aad u qabsataan, waa inaydaan dhirteeda faas ku baabbi'in, waayo, wax baad ka cuni karaysaan, saas aawadeed waa inaydaan jarin. waayo, bal geedka duurka ma nin baa oo aad saas darteed u weerartaan? waxaad keliyahoo baabbi'isaan oo jartaan dhirta aad garanaysaan inayan ahayn dhir la cuno, oo magaalada idinla dirirayso waa inaad hareeraheeda ka dhisataan dhufaysyo ilaa ay dhacdo.

21

oo dalka rabbiga ilaahiinna ahu uu idiin siinayo inaad hantidaan haddii laga dhex helo mid la dilay oo berrinka dhex yaal, oo la aqoon waayo kii isaga dilay, markaas waa inay wadaaddadiinna iyo xaakinnadiinu soo baxaan, oo waa inay qiyaasaan ilaa magaalooyinka kan la dilay hareerahiisa ku wareegsan, oo magaaladii ugu dhow ninka la dilay waa in odayaasha magaaladaasu ay lo'da ka soo wataan qaalin aan lagu shaqaysan oo aan harqood wax ku jiidin, oo odayaasha magaaladaasu waa inay qaalinta u wadaan dooxo biyaheedu ordayaan oo aan la jeexin, waxna lagu beerin, oo halkaas dooxada dhexdeeda ah qaalinta qoorta ha kaga jebiyeen. oo markaas wadaaddada ah ilma laawi waa inay soo dhowaadaan, waayo, rabbiga ilaahiinna ahu iyaguu u doortay inay isaga u adeegaan iyo inay ku ducayaan magaca rabbiga, oo muran kasta iyo dhaawac kastaba siday iyagu yidhaahdaan ha laga yeelo. oo magaalada ninka la dilay magaalo ahaan ugu dhow odayaasheeda oo dhammu waa inay ku kor faraxashaan qaalintii qoorta lagaga jebiyey dooxada dhexdeeda, oo iyagu markaas ha jawaabeen oo ha yidhaahdeen, dhiiggan gacmahayaga ma daadin, indhahayaguna ma arag. haddaba rabbiyow, cafi dadkaaga reer binu israa'iil oo aad soo furatay, oo hana u oggolaan in dhiig aan xaq qabinuu uu saarnaado dadkaaga reer binu israa'iil. oo markaas iyaga waa loo kafaaro gudi doonaa dhiiggaas. oo sidaas waa inaad dhexdiinna uga saartaan dhiigga aan xaq qabin markaad samaysaan waxa ku qumman rabbiga hortiisa. oo markaad dagaal ugu baxdaan cadaawayaashiinna, oo uu rabbiga ilaahiinna ahu iyaga gacmihiinna soo geliyo, oo aad maxaabiis ahaan iyaga u kaxaysataan, oo haddii midkiin maxaabiista dhexdooda ku arko qof dumar ah oo qurux badan, oo uu iyada jeclaado oo uu doonayo inuu naagaysto, markaas waa inuu gurigiisii geystaa, oo iyadu waa inay timaha iska xiirtaa oo ciddiyahana iska jartaa, oo dharkii maxaabiista waa inay iska furtaa, oo gurigiisa ha joogto, oo bil dhan ha u baroorato aabbaheed iyo hooyadeed, oo taas dabadeed waa inuu u tagaa oo ninkeedii ahaadaa, oo iyana naagtiisii ha ahaato. oo markaas hadduusan iyada u bogin, waa inuu iska sii daayaa, meeshay doonayso ha tagtee,

laakiinse iyada waa inuusan marnaba lacag ku iibin, oo waa inuusan iyada sidii addoon ula macaamiloon, maxaa yeelay, ceeb buu ku hoosaysiiyey. haddii nin laba naagood qabo, oo uu mid jecel yahay, tan kalena neceb yahay, oo tan uu jecel yahay iyo tan uu neceb yahay labaduba ay isaga carruur u dhaleen, oo haddii wiilkiisa curadka ah tan uu neceb yahay ay dhashay, maalinta uu isagu wiilashiisa dhaxalsiiyo xoolihiisa waa inuusan naagti u jeclaa wiilkeeda ka dhigin curadka ka horreeyey tii uu nebcuu wiilkeedii ee curadka ahaa, laakiinse naagti uu nebcuu wiilkeedu inuu curadkiisii yahay waa inuu ku caddeeyaa qaybta labanlaabka ah ee uu ka siiyo waxa uu haysto oo dhan, maxaa yeelay, isagu waa bilowgii xooggiisa, oo xaq curadnimada isagaa leh. haddii nin leeyahay wiil madax adag oo caasi ah oo aan addeecin hadalka aabbihiis ama hadalka hooyadiis, oo in kastoo ay edbiyaan aan iyaga dhegaysan innaba, markaas aabbihiis iyo hooyadiis waa inay isaga soo qabtaan, oo intay odayaasha magaaladiisa u soo bixiyaan ay irrida magaalada keenaan, oo iyagu odayaasha magaaladiisa ha ku yidhaahdeen, wiilkyaganu waa madax adag yahay, oo waa caasi, oo isagu dooni maayo inuu hadalkayaga addeeco. isagu waa rabshaalow oo waa khamriyacab. oo markaas nimanka magaaladiisa oo dhammu waa inay isaga dhagxiyaan si uu u dhinto, oo sidaas waa inaad sharka dhexdiinna uga saartaan, oo reer binu israa'iil oo dhammu taas way maqli doonaan, markaasay cabsan doonaan. oo haddii nin galo dembi dhimasho istaahila, oo isaga la dilo oo aad geed ka soo deldeshaan, jidhkiisa meydka ahu waa inaan habeenka oo dhan geedka lagu dayn, laakiinse hubaal waa inaad isla maalintaas aasaan si aydaan ku nijaasayn dalka uu rabbiga ilaahiinna ahu dhaxal idiin siiyey, maxaa yeelay, mid kasta oo geed ka soo delde-lanu wuu ka inkaaran yahay xagga ilaah.

22

walaalkaa dibigiisa ama laxdiisa oo baxsi ah intaad aragtid waa inaadkan ka dhuuman, laakiinse hubaal waa inaad walaalkaa u soo celisaa. oo walaalkaagii lahaa hadduusan kuu dhowayn, ama haddaadan isaga aqoon, markaas waa inaad neefka baxsiga ah gurigaaga keentaa oo waa inaad haysaa ilaa uu kuu yi-maado walaalkaa oo doondoonya, oo markaas waa inaad isaga u celisaa. oo waa inaad sidaas oo kale u gashaa dameerkiisa, iyo dharkiiisaba, oo waa inaad sidaas oo kale u gashaa wax alla wixii walaalkaa ka lumay ee aad adigu heshid. waa inaadkan ka dhuuman. haddaad aragtid walaalkaa dameerkiisa ama dibigiisa oo jidka ku dhacay, waa inaadkan ka dhuuman, laakiinse hubaal waa inaad isaga caawisaa oo la istaajisaa. naagu waa inayan xidhan waxa nin leeyahay, oo ninna waa inuusan guntan dhar naageed, waayo, ku alla kii waxaa sameeyaa waa u karaahiyo rabbiga ilaahaa ha ah. jidka hortaaadaa haddaad ka heshid shimbir buulkeed oo geed ama dhulka ku yaal, oo ay buulka ku jiraan dhal ama uxgan iyo hooyadood oo ku fadhida dhashii ama uxgantii waa inaadkan hooyada la qaadan dhasha. si kasta ha ahaatee waa inaad hooyada sii daysaa, laakiinse dhasha waad qaadan kartaa, inaad nabdoonaatid oo uu cimrigaagu ku dheeraado.

markaad dhacatid guri cusub, saqafkiisa waa inaad derbi ku wareejiisaa si aadan reerkaaga dhiig ugu soo jiidin haddii nin halkaas ka soo dhaco. beertaada canabka ah waa inaad ku wada beeran iniino laba cayn oo kala duwan ah, waaba intaasoo ay midhaha oo dhammu quduus kaa noqdaan, kuwaasoo ah iniini-hii aad beeratay iyo midhihiib beerta canabka ah kaaga baxayba. waa inaad beer ku jeexin dibi iyo dameer wada jira. waa inaad guntan dhar isku darsan oo laga sameeyey dhogor idaad iyo geed linen la yidhaahdo oo isku jira. oo dharka aad guntato afartiisa darafba waa inaad faraq u yeeshaa. oo haddii nin naag guursado oo uu u tago, dabadeedna uu necbaado, oo uu waxyaalo ceeb ah ka sheego ee uu magac ceeb ah u soo jiidoo isagoo leh, naagtan waan guursaday oo markaas u soo dhowaaday kama aanan helin calaamadihii bikradnimada, markaas gabadha aabbaheed iyo hooyadeed ha soo qaadeen calaamadihii bikradnimada gabdhooda, oo odayaasha magaalada ha ugu keeneen irrida magaalada, oo markaas gabadha aabbaheed odayaasha ha ku yidhaahdo, anigu gabadhayda ayaan ninkan siiyey inuu guursado, oo iminkana wuu neceb yahay, oo bal eega, wuxuu ka soo sheegay waxyaalo ceeb ah, oo wuxuu yidhi, gabadhaada kama aanan helin calaamadihii bikradnimada, iyadoo calaamadihii bikradnimadeedu ay kuwan yihiin. oo iyana dharka ha ku kala bixiyeen odayaasha magaalada hortooda. oo markaas odayaasha magaaladaas waa inay ninka qabtaan oo ay edbiyaan, oo weliba waa inay ku ganaaxaan boqol sheqel oo lacag ah oo ay siiyaan gabadha aabbaheed, maxaa yeelay, isagu magac ceeb ah buu u soo jiiday bikrad reer binu israa'iil ah. iyana naagtiisii ha ahaato, oo isna cimrigiisa oo dhan waa inuusan furin. laakiinse haddii waxyaalahaasu run yihiin oo gabadha laga waayo calaamadihii bikradnimada, markaas gabadha dibadda ha u soo bixiyeen oo ha keeneen guriga aabbaheed irridiisa, oo dadka magaaladaas jooga oo dhammu iyada ha dhagxiyeen si ay u dhimato, maxaa yeelay, iyadu nacasnimo bay ku dhex samaysay reer binu israa'iil oo waxay ku dhillowday gurigii aabbaheed, oo sidaas waa inaad sharka dhexdiinna uga saartaan. oo haddii la helo nin la jiifa naag nin kale qabo, markaas labadooduba waa inay dhintaan, ninkii naagta la jiifsaday iyo naagtaaba, oo sidaas waa inaad sharka reer binu israa'iil dhexdooda uga saartaan. oo haddii nin magaalada dhexdeeda ka helo gabadh bikrad ah oo nin kale u doonan, oo uu iyada la jiifsado, markaas labadoodaba waa inaad soo bixisaan oo keentaa magaaladaas irrideeda, oo waa inaad dhagxisaan si ay u dhintaan, maxaa yeelay, gabadhu magaaladay joogtay, mana ay qaylin, ninkuna ceeb buu ku hoosaysiiyey tii deriskiisa u doonanayd, oo sidaas waa inaad sharka dhexdiinna uga saartaan. laakiinse haddii nin duurka ka helo gabadh nin u doonan, oo uu ninku gabadhaas xoogo oo la jiifsado, markaas ninka iyada la jiifsaday keliyahu waa inuu dhintaa, laakiinse gabadha waxba ha yeelin, maxaa yeelay, gabadha dembi dhimasho istaahilaa kuma jiro, waayo, xalkanu wuxuu la mid yahay markii nin deriskiisa ku kaco oo dilo, waayo, iyada wuxuu ka helay duurka, oo gabadha ninka u doonanuna way qaylisay oo cid iyada badbaadisana la ma arag. haddii nin helo

gabadh bikrad ah oo aan ninna u doonanayn, oo intuu qabsado uu iyada la jiifsado, oo markaas iyaga la helo, markaas ninkii gabadha la jiifsaday waa inuu gabadha aabbaheed siiyaa konton sheqel oo lacag ah. iyana naagtiisa ha ahaato, maxaa yeelay, isagu ceeb buu ku hoosaysiiyey, oo isna waa inuusan furin cimrigiisa oo dhan. ninna waa inuusan qaadan naagti aabbihiis, oo waa inuusan aabbihiis marada ka bannayn.

23

oo kii xiniinyaha ka tuman ama guska ka jaran waa inuusan shirka rabbiga gelin. oo garacna waa inuusan shirka rabbiga gelin, oo xataa hadduu toban qarni joogo farcankiisu waa inuusan shirka rabbiga gelin. oo mid reer cammoon ah ama mid reer moo'aab ahu waa inuusan shirka rabbiga gelin, xataa hadday toban qarni joogaan wax ay farcankoodu leeyihiin waa inayan weligood shirka rabbiga gelin, maxaa yeelay, markaad jidka soo socoteen, idinkama ay hor keenin kibus iyo biyo toona markaad masar ka soo baxdeen, oo weliba waxay idiin soo kiraysteen balcaam ina becoor oo ka yimid fetoor oo ku taal mesobotamiya inuu idin habaaro aawadeed. habase yeeshee rabbiga ilaahiinna ahu wuu yidhi inuu balcaam dhegastoo, laakiinse rabbiga ilaahiinna ahu wuxuu habaarkii idinku beddelay duc, maxaa yeelay, rabbiga ilaahiinna ahu wuu idin jeclaa. cimrigiinna oo dhan waa inaydaan weligiinba iyaga u doonin nabad ka soo barwaaqo toona. waa inaydaan karhin mid reer edom ah, maxaa yeelay, waa walaalkiin. waana inaydaan karhin mid masri ah, maxaa yeelay, dalkiisaad qariib ku ahaan jirteen. oo carruurta qarnigooda saddexaad u dhallataa ha soo galeen shirka rabbiga. markaad cadaawayashiinna kula baxdaan ciidanka waa inaad wax kasta oo shar ah iska jirtaan. oo hadduu idinku jiro nin aan nadiif ahayn oo habeenkii isku janubay, xerada dibadda ha uga baxo, oo waa inuusan xerada soo gelin. laakiinse markay casar gaabadkii tahay, biyo ha ku maydho, oo kolkii qorraxdu dhacdo, xerada ha soo galo. oo xerada dibaddeeda waxaad ka yeelataan meel aad u baxdaan, oo hubkiinna waxaad la qaadataan taki, oo kolkaad dibadda saxaro u fadhisaatan waa inaad takida god ku qoddaan oo intaad dib u soo jeesataan wixii idinka soo baxay waa inaad ciid ku aasaan. waayo, rabbiga ilaahiinna ahu xeradiinnuu dhex socdaa inuu idin samatabbixiyo oo uu cadaawayashiinnana gacantiinna soo geliyo, oo sidaas daraaddeed xeradiinnu waa inay quduus ahaataa si uusan dhexdiinna ugu arag wax nijaas ah oo uusan idiinka sii jeesan. haddii addoon sayidkiisii ka soo cararo oo uu idiin yimaado waa inaydaan isaga sayidkiisii dib ugu celin. isagu ha idinla joogo, oo dhexdiinna ha joogo meeshuu irdihiinna middood ka doorto oo uu jecl yahay. waa inaydaan isaga dumin. dumarka reer binu israa'iil waa inaan laga helin dhillo, nimanka reer binu israa'iilna waa inaan laga helin mid khamiis ah. dhillo kiradeed iyo eey kiradiis toona waa inaydaan guriga rabbiga ilaahiinna ah u soo gelin nidar aawadiis, waayo, labadaasuba waa u karaahiyo rabbiga ilaahiinna ah. waa inaydaan walaalkiin intaad wax deymisaan korsaar ka qaadan, ha ahaadeen lacag korsaar ah, ama cunto ko-

rsaar ah, ama wax kale oo korsaar laysku deymiyo toona. kii shisheeye ah korsaar wax baad ku deymi kartaan, laakiinse walaalkiin waa inaydaan korsaar wax ku deymint, in rabbiga ilaahiinna ahu uu idinku barakeeyo wax alla wixii aad gacanta ku qabataanba intaad joogtaan dalka aad u gelayaan inaad hantidaan. oo markaad rabbiga ilaahiinna ah nidar u nidartaan waa inaydaan ka raagin inaad waxaas bixisaan, waayo, rabbiga ilaahiinna ahu hubaal kaas wuu idin weyddiin doonaa, oo dembi buu idinku noqon lahaa. laakiinse haddaynaan nidar gelin taas dembi idinkuma ahaan doonto. wax alla wixii afkiinna ka soo baxay waa inaad dhawrtaan oo yeeshaan sidaad rabbiga ilaahiinna ah ugu nidarteen, oo wixii aad ikhtiyaarkiinna afka ugu ballanqaaddeen waa inaad bixisaan. markaad soo gashaan beerta canabka ah ee deriskiinna, canabka uga dherga si alla saad doonaysaan, laakiinse waa inaydaan weelkiinna waxba kaga qaadan. oo markaad timaadaan hadhudhka taagan ee deriskiinna, sabuulka gacanta waad ku goosan kartaan, laakiinse waa inaydaan hadhudhka taagan ee deriskiinna manjo ku gooyin.

24

haddii nin naag qaato oo uu guursado, oo dabadeed uusan raalli ka ahayn, sababtuna ay tahay ceeb uu iyada ka dhex helay, markaas isagu ha u qoro warqaddii furniinka oo iyada gacanta ha u geliyo, gurigiisana ha ka eryo. oo iyadu markay gurigiisa ka tagto way tegi kartaa oo nin kale naagtiis way noqon kartaa. oo ninka dambena hadduu iyada nebaaado, oo uu qoro warqaddii furniinta, oo uu iyada gacanta u geliyo, oo uu gurigiisana ka eryo, amase haddii ninka dambe oo iyada guursaday uu dhinto, ninkeedii hore oo iyada eryay yuusan mar dambe naagnimo u qaadan, kolkii iyadu ay nijaasowday dabadeed, maxaa yeelay, taas rabbiga hortiiisa karaahiyo bay ku tahay, oo waa inaydaan dembi keenin dalka rabbiga ilaahiinna ahu uu dhaxalka idiin siinayo. markii nin naag dhowaan guursado waa inuusan dagaalka gelin, hawl kalena waa inaan loo dirin, laakiinse intii sannad ah waa inuu gurigiisa ikhtiyaar ku joogaa oo waa inuu ka farxiyaa naagtiis uu guursaday. ninna waa inuusan rahaamad u qaadan dhagaxa hoose ama dhagaxa sare oo wax lagu shiido, waayo, taas waxay la mid tahay isagoo rahaamad u qaatay waxa lagu noolyahay. haddii nin la helo isagoo mid ka mid ah walaalkiisa reer binu israa'iil intuu xaday uu ugu macaamiloodo sidii addoon oo kale, amase uu isaga iibiyo, markaas tuuggaas waa in la dilaa, oo sidaas waa inaad sharka dhexdiinna uga saartaan. xagga cudurka baraska ah waa inaad isjirtaan, oo waa inaad dhawrtaan oo yeeshaan wax alla wixii wadaad-dada reer laawi ay idin baraan oo dhan, oo sidaan iyaga ugu amray, idinku waa inaad saas u dhawrtaan oo u yeeshaan. bal xusuusta wixii rabbiga ilaahiinna ahu uu ku sameeyey maryan, markaad jidka soo socoteen oo aad masar ka soo baxdeen. markaad deriskaaga waa amaahiso, deyn kasta ha ahaadee, waa inaad gurigiisa gelin si aad rahaamadda uga soo qaadato. waa inaad dibadda istaagtaa, oo ninkii aad wax deymisay waa inuu dibadda kuugu keenaa raha-

madda. oo isagu hadduu yahay nin miskiin ah waa inaad seexan adigoo rahaamaddiisa sii haysta, laakiinse hubaal waa inaad rahaamaddiisa u celisaa markii qorraxdu dhacdo inuu dharkiisa ku seexdo oo uu kuu duceeyo, oo taasuna waxay rabbiga ilaahaaga ah hortiiisa kuugu ahaanaysaa xaqnimo. waa inaad dulin shuqaale la kiraystay oo miskiin ah oo baahan, hadduu yahay walaalahaaga midkood ama hadduu yahay shisheeyaha dalkaaga deggan oo irdahaaga ku jira. waa inaad maaliintisa mushahaaradiisa siisaa, oo qorraxduna yay ka dhicin adoo aan siin, maxaa yeelay, isagu waa miskiin, oo mushahaaradiisa qalbiguu ku hayaa, waaba intaasoo uu rabbiga kaaga cawdaa oo ay taas dembi kugu noqotaaye. aabbayaasha waa inaan loo dilin carruurtooda, carruurtana waa inaan loo dilin aabbayaashood, laakiinse nin kasta waa in loo dilaa dembigiisa uu isagu falay. waa inaydaan qalloocin garta qariibka iyo agoonta, oo naag carmal ah dharkeedna waa inaydaan rahaamad u qaadan, laakiinse waa inaad xusuusataan inaad dalkii masar ad-doommo ku ahaan jirteen oo rabbiga ilaahiinna ahu halkaas idinka soo furtay, haddaba waan idinku amrayaa inaad waxan samaysaan. oo markaad beer-taada goosatid haddaad xidhmo sabuullo ah beerta ku soo dhex illowdo waa inaad dib ugu noqon si aad u soo qaadato. waxaa lahaan doona qariibka iyo agoonta iyo carmalka, si uu rabbiga ilaahaaga ahu kuugu barakeeyo wixii ay gacmahaagu qabtaan oo dhan. oo markaad geedkaaga saytuunka ah midhaha ka garaacdiid, mar dambe laamaha ha ku noqon. waxaa lahaan doona qariibka iyo agoonta iyo carmalka. oo markaad midhaha ka soo urursatid beer-taada canabka ah waa inaad dib u soo xaaxaabin. waxaa lahaan doona qariibka iyo agoonta iyo carmalka. waa inaad xusuusataan inaad dalkii masar ad-doommo ku ahaan jirteen, haddaba waan idinku amrayaa inaad waxan samaysaan.

25

haddii niman muran dhex maro, oo ay garsoorid u yimaadaan, oo loo garsooro, markaas kii gar leh, gartiisa ha la siiyo, kii gardaranna ciqaab ha lagu xukumo. oo haddii ninkii gardarnaa karbaash istaahilo xaakinku waa inuu hortiiisa jifiyaa si isaga loogu hor karbaasho, oo intii gardarradiisu ahayd ha loo tiriyo. wuxuu ku xukumi karaa afartan karbaash, laakiinse yuusan uga sii badin, waaba intaasoo hadduu intaas uga sii badiyo oo karbaash badan la dhaco aad walaalkaa fududaysataa. waa inaad dibiga af xidhin markuu sarreenka burburinayo. haddii walaalo wada deggan yihiin, oo midkood dhinto, laakiinse uusan wiil lahayn, kan dhintay naagtiis yaanay dibadda ka guursan mid shisheeye ah. ninkeedii walaalkiis waa inuu u guri galo oo dumaalo, oo uu ku sameeyo wixii ku habboon ninkeedii walaalkiis inuu ku sameeyo. si uusan ku dhintay magiciis reer binu israa'iil uga dhex baabi'in ninkeedu wiilka ugu horreeya oo ay dhali doonto ha u bixiyo magicii walaalkiisii dhintay. laakiinse hadduusan ninku doonaynin inuu dumaalo naagtiis walaalkiis, markaas naagta walaalkiis waa inay odayaasha ugu tagtaa iridda magaalada oo ay ku tidhaahdaa, ninkay-

gii walaalkiis wuu diiday inuu walaalkiis magac uga dhex kiciyo reer binu israa'iil, oo dooni maayo inuu igu sameeyo waxa ku habboon in dumaashigay igu sameeyo. oo markaas odayaasha magaaladiisu waa inay isaga u yeedhaan oo la hadlaan, oo markaas had-duu ka soo istaago oo yidhaahdo, dooni maayo inaan dumaalo, markaas naagta walaalkiis waa inay ugu timaadaa odayaasha hortooda, oo ay kabtiisa ka siib-taa, oo ay wejigana candhuuf uga tuftaa, oo iyadu waa inay jawaabtaa oo tidhaahdaa, saas ha lagu sameeyo ninkii aan dhisin reerka walaalkiis. oo magiciisa reer binu israa'iil dhexdooda ha loogu yeedho, reerkii kan kabtiisii laga siibay. oo markii niman isdiri-raan, haddii mid naagtiisu u soo dhowaato si ay nin-keeda uga samatabbixiso gacanta kan isaga dilaya, hadday gacanta soo fidiso oo ay isaga xiniinyaha ku dhegto, markaas waa inaad iyada gacanta ka gooy-saa oo aadan inaba u nixin. waa inaadn kolayaaga ku haysan miisaanno kala cayn ah oo ah mid weyn iyo mid yar. oo waa inaadn gurigaaga ku haysan wee-lal qiyaaseed oo kala cayn ah oo ah mid weyn iyo mid yar. waa inaad haysataa miisaan qumman oo xaq ah, oo waa inaad haysataa weel qiyaaseed oo qum-man oo xaq ah, in cimrigaagu ku dheeraado dalka rabbiga ilaahaaga ahu uu ku siinayo. waayo, kuwa waxyaalahaas oo kale sameeya oo ah kuwa si aan xaq ahayn wax u sameeya oo dhan waa u karaahiyo rab-biga ilaahaaga ah. bal xusuusta wixii ay reer camaaleq idinku sameeyeen markaad jidka soo socoteen oo aad masar ka soo baxdeen, iyo siday jidka idiinkaga hor yimaadeen oo ay u laayeen dabaadigiinnii, kuwaas oo ahaa kulli intiinnii taagta darnayd oo dambaysay, markaad tabarta darnaydeen oo daallanaydeen. iya-guse ilaah kama ay cabsan. sidaas daraaddeed markii rabbiga ilaahiinna ahu idinka nasiyo cadaawayaashi-inna hareerahiinna ku wareegsan oo dhan, idinkoo jooga dalka rabbiga ilaahiinna ahu uu dhaxal idiin si-nayo inaad hantidaan aawadeed, waa inaad reer ca-maaleq ka baabbi'isaan inta samada ka hoosaysa, oo taas ha illoobina.

26

oo markaad gashid dalkii rabbiga ilaahaaga ahu uu dhaxalka kuu siinayo, oo aad hantido ee aad dhex degto, waa inaad keentaa midhaha dhulka kuwa ugu horreeya oo dhan, kuwaasoo aad ka guran doonto dalka rabbiga ilaahaaga ahu uu ku siinayo, oo waa inaad dambii ku riddaa oo kolkaas waxaad tag-taa meesha rabbiga ilaahaaga ahu uu u dooranayo inuu magiciisa halkaas dhigo. oo waa inaad u timaadaa wadaadka waagaas joogi doono, oo wax-aad ku tidhaahdaa, waxaan maanta u qirayaa rabbiga ilaahaaga ah inaan imid dalkii rabbigu ugu dhaar-tay aowayaasheen inuu ina siinayo. oo markaas wadaadku waa inuu dambiisha gacantaada ka qaadaa oo uu hor dhigaa meesha allabariga oo rabbiga ilaa-haaga ah. oo markaas waa inaad jawaabtaa oo rabbiga ilaahaaga ah hortiisa ka tidhaahdaa, aabba-hay wuxuu ahaa mid reer suuriya ah oo warwa-reega. wuxuu ku dhaadhacay masar, oo halkaa-suu degay, isagoo reerkiisu yar yahay, oo halkaas wuxuu ku noqday quruun weyn oo xoog badan oo

tiro badan. markaas masriyiintii wax xun bay nagu sameeyeen oo na dhibeen, oo waxay na saareen ad-doonnimo culus. oo annana markaasaannu rabbiga ah ilaahii aowayaashayo u qayshannay, kolkaasaa rabbigu codkayagii maqlay oo dhibkayagii iyo haw-shayadii iyo dulgimayagii arkay. markaasaa rabbigu dalkii masar nagaga soo baxshay gacan xoog badan, iyo cudud fidsan, iyo cabsi weyn, iyo calaamooyin iyo yaabab, oo meeshan buu na keenay, oo wuxuu na siiyey dalkan oo ah dal caano iyo malab la bar-waaqaysan. oo haatan rabbiyow, waxaan keenay dhulkii aad i siisay midhihiisii u horreeyey. kolkaas waa inaad midhaha hor dhigtaa rabbiga ilaahaaga ah, oo aad ku sujuuddaa rabbiga ilaahaaga ah hortiisa. waa inaad idiga iyo kan reer laawi ah iyo qariibka idin dhex joogaaba ku faraxdaan kulli wanaagga rab-biga ilaahiinna ahu idin siiyey adiga iyo reerkaagaba. oo markaad wada dhammaysid bixintii meeltoob-naadyada aad ka bixinaysid midhaha kuu baxa san-nadda saddexaad taasoo ah sannaddii bixinta meel-toobnaadyada, waa inaad siisaa kan reer laawi, iyo qariibka, iyo agoonta, iyo carmalka inay idahaaga gudahooda ku cunaan oo dhergaan. oo rabbiga ilaa-haaga ah hortiisa waxaad ka tidhaahdaa, anigu guri-gaygii waan ka soo bixiyeey waxyaalihii quduuska ahaa, oo sidaad iigu amartay oo dhan ayaan u siiyey kan reer laawi, iyo qariibka, iyo agoonta, iyo car-malka. amarradaadii midna kuma xadgudbin, mana aanan illoobin iyagii. oo iyaga wax kama cunin anoo barooranaya, waxna kama qaadan anigoo nijaas ah, qof dhintayna wax ugama siin. waan dhegaysat cod-kii rabbiga ilaahayga ah, oo waxaan sameeyey wixii aad iigu amartay oo dhan. rabbiyow, hoygaaga qudu-uska ah oo samada ah hoos ka soo fiiri oo barakee dadkaaga reer binu israa'iil, iyo dhulkii aad na si-isay oo aad ugu dhaaratay aowayaashayo oo ah dal caano iyo malab la barwaaqaysan. maanta rabbiga ilaahiinna ahu wuxuu idinku amrayaa inaad qaynu-unnadan iyo amarradan yeeshaan, haddaba sidaas daraaddeed waa inaad xajisaan oo aad qalbigiinna oo dhan iyo naftiinna oo dhan ka yeeshaan. oo maanta waxaad rabbiga u ballanqaaddeen inuu isagu ilaah idiin yahay, iyo inaad jidkiisa ku soconaysaan, oo aad qaynuunnadiisa iyo amarradiisa iyo xukumma-di-isa xajinaysaan, oo aad codkiisa dhegaysanaysaan. oo rabbiguna wuxuu maanta idiin ballanqaaday in-aad ahaanaysaan dad hanti isaga u ah siduu idiin ballanqaaday, iyo inaad xajinaysaan amarradiisa oo dhan, iyo inuu idinka sare mariyo quruumaha uu sameeyey oo dhan xagga ammaanta iyo xagga mag-aca iyo xagga sharaftaba, iyo inaad rabbiga ilaahiinna ah u ahaanaysaan dad quduus ah siduu yidhi.

27

markaasaa muuse iyo odayaashii reer binu israa'iil waxay dadkii ku amreen oo ku yidhaahdeen, amarka aan maanta idinku amrayo oo dhan wada xajiya. oo maalintii aad webi urduu uga gudubtaan dalkii rabbiga ilaahiinna ahu uu idin siinayo waa inaad dhagaxyo waaweyn qotomisaan oo aad nuurad ku malaastaan, oo waxaad ku qortaan erayada sharci-gan oo dhan markaad gudubtaan inaad gashaan dalkii

rabbiga ilaahiinna ahu idin siinayo oo ah dal caano iyo malab la barwaaqaysan, sidii rabbiga ah ilaahii aowayaashiin uu idiin ballanqaaday. oo markaad webi urdun ka gudubtaan, waa inaad buur ceebaal ku qotomisaan dhagaxyada aan maanta idinkaga amrayo, oo iyaga waa inaad nuurad ku malaastaan. oo halkaas waa inaad rabbiga ilaahiinna ah meel al-labari uga dhistaan, ha ahaato meel allabari oo dhagax ah, oo dhagaxyadeeda waa inaydaan alaab bir ah u qaadan. oo rabbiga ilaahiinna ah meeshiisa al-labariga waa inaad ku dhistaan dhagaxyo aan la qorin, oo meeshaas dusheeda waxaad rabbiga ilaahiinna ah ugu bixisaan qurbaanno la gubo. oo waa inaad qurbaanno nabaadiino sadqaysaan, oo aad halkaas ku cuntaan, oo aad rabbiga ilaahiinna ah hortiiisa ku faraxdaan. oo waa inaad dhagaxyada si bayaan ah ugu qortaan sharcigan erayadiisa oo dhan. markaasaa muuse iyo wadaaddadii reer laawi waxay la hadleen reer binu israa'iil, oo waxay ku yidhaahdeen, reer binu israa'iilow, aamusa oo dhegaysta. maanta waxaad noqoteen dadkii rabbiga ilaahiinna ah. haddaba waa inaad addeecdaan codka rabbiga ilaahiinna ah, oo aad yeeshaan amarradiisa iyo qaynuunnadiisa aan maanta idinku amrayo. oo isla maalintaas muuse wuxuu dadkii ku amray oo ku yidhi, reer simcoon, iyo reer laawi, iyo reer yahuudah, iyo reer isaakaar, iyo reer yuusuf, iyo reer benyaamiin waa inay kor istagaan buur geriisim inay dadka u duceeyaan markaad webi urdun ka gudubtaan. oo reer ruubeen, iyo reer gaad, iyo reer aasheer, iyo reer sebulun, iyo reer daan, iyo reer naftaalina waa inay buur ceebaal habaar isla taagaan. oo markaas reer laawi waa inay jawaabaan oo dadka reer binu israa'iil oo dhan cod weyn ku yidhaahdaan, inkaaru ha ku dhacdo ninkii sameeya oo meel qarsoon qotonsada sanam xardhan ama la shubay oo rabbiga karaahiyo u ah oo ah wax nin saanak ahu gacantiisa ku sameeyey. oo dadka oo dhammuna ha la jawaabeen oo ha yidhaahdeen, aamiin. inkaaru ha ku dhacdo kii aabbihiis ama hooyadiis fududaysta. oo dadka oo dhammuna ha yidhaahdeen, aamiin. inkaaru ha ku dhacdo kii soohdinta deriskiisa derkiya. oo dadka oo dhammuna ha yidhaahdeen, aamiin. inkaaru ha ku dhacdo kii qof indha la' jidka ka habaabiya. oo dadka oo dhammuna ha yidhaahdeen, aamiin. inkaaru ha ku dhacdo kii qalloociya garta qariibka iyo agoota iyo carmalka. oo dadka oo dhammuna ha yidhaahdeen, aamiin. inkaaru ha ku dhacdo kii la seexda naagtii aabbihiis, maxaa yeelay, aabbihiis buu maradii ka banneeyey. oo dadka oo dhammuna ha yidhaahdeen, aamiin. inkaaru ha ku dhacdo kii neef u galmooda, cayn kasta ha ahaadee. oo dadka oo dhammuna ha yidhaahdeen, aamiin. inkaaru ha ku dhacdo kii la seexda walaashiis oo ah ina aabbihiis ama ina hooyadiis. oo dadka oo dhammuna ha yidhaahdeen, aamiin. inkaaru ha ku dhacdo kii soddohdiis la seexda. oo dadka oo dhammuna ha yidhaahdeen, aamiin. inkaaru ha ku dhacdo kii deriskiisa qarsoodi ku dila. oo dadka oo dhammuna ha yidhaahdeen, aamiin. inkaaru ha ku dhacdo kii laaluush u qaata inuu qof aan xaq qabin dilo. oo dadka oo dhammuna ha yidhaahdeen, aamiin. inkaaru ha ku dhacdo ku kasta oo aan adkayn sharcigan erayadiisa inuu

sameeyo. oo dadka oo dhammuna ha yidhaahdeen, aamiin.

28

oo haddaad aad u dhegaysataan codka rabbiga ilaahiinna ah, oo intaad xajisaan aad yeeshaan amarradiisa aan maanta idinku amrayo oo dhan, rabbiga ilaahiinna ah wuxuu idinka wada sare marin doonaa quruumaha dunida oo dhan. oo barakooyinkan oo dhammuna way idinku soo degi doonaan, wayna idin soo gaadhi doonaan, haddaad codka rabbiga ilaahiinna ah dhegaysataan. waxaad ku barakaysnaan doontaan magaalada, oo waxaad ku barakaysnaan doontaan duurka. oo waxaa barakaysnaan doona midhaha jidhkiinna, iyo midhaha dhulkiinna, iyo midhaha xoolihiinna oo ah dhasha lo'diinna iyo tan idihiinna. waxaa barakaysnaan doona dambiishiinna iyo weelkiinna aad wax ku cajiintaan. oo waad barakaysnaan doontaan markaad gudaha soo gashaan, oo waad barakaysnaan doontaan markaad dibadda u baxdaan. oo cadaawayaashiinna idinku kaca rabbigu wuxuu ka dhigi doonaa in hortiinna lagu laayo. jid qudha ayay idinkaga iman doonaan, oo hortiinna ayay toddoba jid ku kala carari doonaan. oo rabbigu wuxuu ku amri doonaa inay barakadu idinku soo degto idinka, iyo maqsiinnadiinna, iyo wax alla wixii aad gacanta ku qabataanba, oo wuxuu idinku barakayn doonaa dalka rabbiga ilaahiinna ahu uu idin siinayo. rabbigu wuxuu idinka dhigan doonaa dad isaga qudhiisa quduus u ah, siduu idiinku dhaartay, haddaad amarrada rabbiga ilaahiinna ah xajisaan oo aad jidadkiisana ku socotaan. oo dadka dunida oo dhammu waxay arki doonaan in laydiinku yeedhay magicii rabbiga, wayna idinka cabsaan doonaan. oo rabbigu wanaag buu idiinku badin doonaa midhaha jidhkiinna, iyo midhaha xoolihiinna, iyo midhaha dhulkiinna idinkoo jooga dalka rabbigu aowayaashiin ugu dhaartay inuu idin siinayo. oo rabbigu wuxuu idiin furi doonaa khasnadiisa wanaagsan ee samada inuu dalkiinna roob siiyo xilligiisa, iyo inuu wada barakeeyo shuqulka aad gacanta ku qabataan oo dhan, oo idinku quruumo badan baad wax deymin doontaan, waxbase ma amaahan doontaan. oo rabbigu wuxuu idinka dhigayaa madaxa, idinkana dhigi maayo dabada, oo weligiin waxaad ahaanaysaan kuwa sarreeya, oo noqon maysaan kuwa hooseeya, haddaad dhegaysataan amarrada rabbiga ilaahiinna ah oo aan maanta idinku amrayo, oo intaad xajisaan aad yeeshaan, oo aydaan erayada aan maanta idinku amrayo gees uga leexan xagga midgita iyo xagga bixidka toona, inaad ilaahyo kale daba gashaan oo aad u adeegtaan. laakiinse hadaydan dhegaysan codka rabbiga ilaahiinna ah, inaad xajisaan oo aad wada yeeshaan amarradiisa iyo qaynuunnadiisa aan maanta idinku amrayo, markaas inkaarahan oo dhammu way idinku soo degi doonaan oo idin soo gaadhi doonaan. waxaad ku inkaar-naan doontaan magaalada oo waxaad ku inkaar-naan doontaan duurka. waxaa inkaarnaan doona dambiishiinna iyo weelkiinna aad wax ku cajiintaan. oo waxaa inkaarnaan doona midhaha jidhkiinna iyo midhaha dhulkiinna, iyo dhasha lo'diinna iyo tan idi-

hiinna. oo waad inkaarnaan doontaan markaad gu-daha soo gashaan, oo waad inkaarnaan doontaan markaad dibadda u baxdaan. rabbigu wuxuu idinku soo dejin doonaa inkaar iyo dhibaato, oo wuu idinku canaanan doonaa wax alla wixii aad gacanta ku qabataan oo dhan jeeraad baabba'daan oo aad haddi-ba halligantaan, waana sharka falimihiinna, oo aad iiga tagteen aawadiis. oo rabbigu wuxuu idinku dhejin doonaa balaayada, jeeruu idinka baabbi'yo dalka aad u gelayaan inaad hantidaan. rabbiguna wuxuu idinku dhufan doonaa taagdarro, iyo qandho, iyo gubasho, iyo kulayl daran, iyo seef, iyo beera-engeeg, iyo caariyaysi, oo iyana way idin eryan doonaa ilaa aad halligantaan. oo samada idinka korraysaa waxay noqon doontaa naxaas, oo dhulka idinka hooseyaana wuxuu noqon doonaa bir. oo rabbigu roobka dalkiinna wuxuu ka dhigi doonaa budo iyo boodho, oo waxaasu samaday idinkaga soo degi doonaa ilaa aad baabba'daan. oo rabbigu wuxuu ka dhigi doonaa in laydinku laayo cadaawayaashiinna hortooda, oo iyaga jid qudha baad kaga iman doontaan, oo hortooda ayaad toddoba jid ku kala carari doontaan, oo boqortooyooyinka dunida oo dhammu waad ku dhex rogrogmi doontaan hore iyo dib. oo meyd-kiinnu wuxuu cunto u noqon doonaa haadka hawada oo dhan iyo dugaagga dhulka, oo mid iyaga ka eryana lama arki doono. oo rabbigu wuxuu idinku ridi doonaa boogtii masar, iyo kasoobaxyo, iyo cadho, iyo xajiin aydaan ka bogsan karin. oo weliba rab-bigu wuxuu idinku ridi doonaa waalli iyo indhabbeel iyo naxdin. oo hadhkii baad u haabhaaban doontaan sida indhooluhu gudcurka u haabhaabto, oo jidadkiinna kuma liibaani doontaan, laakiinse had iyo goorba wax laydin dulmi doonaa oo waa lay-din dhici doonaa, oo mid idin badbaadiyana lama arki doono. naag baad guursan doontaa, laakiinse nin kalaa la seexan doona, guri baad dhisan doontaa, laakiinse degi maysid, beercanab baad beeran doontaa, laakiinse midhihiisa ku isticmaali maysid. dibigaaga ayaa hortaada lagu gowrici doono, idahaagana waxaa la siin doonaa cadaawayaashaada, oo mid ku badbaadiyana lama arki doono. wiilashiinna iyo gab-dhihiinna waxaa la siin doonaa dad kale, oo indhi-hiinnuna way eegi doonaan, oo maalinta oo dhan waxaad la taag darnaan doontaan xiiso aad iyaga u qabtaan, oo gacantiinnuna xoog ma yeelan doonto innaba. oo midhaha dhulkiinna iyo hawshiinna oo dhan waxaa cuni doona quruun aydaan aqoon, oo weligiin waxaad ahaan doontaan dad la dulmo oo la burburiyo, oo taas daraaddeed waxaad la waalan doontaan waxa indhihiinnu arki doonaan. oo rab-bigu lowyaha iyo lugaha tan iyo tin iyo cedhib wuxuu idinka gelin doonaa boogo aydaan ka bogsan karin. oo rabbigu wuxuu idinka iyo boqorkiinna aad bo-qran doontaanba u geeyn doonaa quruun idinka iyo aowayaashiinba aydaan aqoon, oo halkaas waxaad ugu adeegi doontaan ilaahyo kale oo qoryo iyo dhagaah. oo dadyowga rabbigu idiin geeyn doono oo dhan dhexdooda waxaad ku ahaan doontaan yaab iyo maahmaah iyo halqabsi. waxaad beerta u qaadan doontaan abuur badan, wax yar baadse ka soo urur-san doontaan, maxaa yeelay, waxaa cuni doona ayax. waxaad beeran doontaan beero canab ah, waanad

fali doontaan, laakiinse khamrina ma cabbi doontaan, canabna kama guran doontaan, waayo, waxaa cuni doona dixiri. oo soohdimihiinna oo dhan dhex-dooda waxaa idiinku oolli doona geedo saytuun ah, laakiinse saliid kuma subkan doontaan, waayo, say-tuunkiinna midhuhu way ka daadan doonaan. wax-aad dhali doontaan wiilal iyo gabdho, laakiinse iyagu kuwiinna ma ahaan doonaan, maxaa yeelay, max-aabiis ahaan yar idiinka tegi doonaan. dhirtiiinna oo dhan iyo midhaha dhulkiinnaba waxaa lahaan doona ayax. oo qariibka dhexdiinna ku jira ayaa idinka sare mari doona, oo idinkuna hoos baad u sii degi doontaan. oo isagu wax buu idin deymin doonaa, idinkuse wax ma deymin doontaan, madaxa buu noqon doonaa, idinkuse dabada baad noqon doontaan. inkaarahan oo dhammu idinkay idinku soo degi doonaan, wayna idin eryan doonaan oo idin soo gaadhi doonaan ilaa aad baabba'daan, maxaa yeelay, ma aydaan dhegaysan codka rabbiga ilaahiinna ah, inaad xajisaan amarradiisa iyo qaynuunnadiisa uu idinku amray. oo waxay calaamad iyo yaab ku dul ahaan doonaan idinka iyo farcankiinnaba weligiin, maxaa yeelay, idinku rabbiga ilaahiinna ah wax kasta oo uu idinku badiyey aawadood uguguma aydaan adeegin faraxsanaan iyo qalbi reyreeya. haddaba sidaas daraaddeed cadaawayaashiinna rabbigu idiin soo diri doono ayaad ugu adeegi doontaan gaajo iyo harraad iyo qaawanaan, idinkoo wax kasta u baa-han, oo wuxuu qoorta idinka saari doonaa harqood bir ah, ilaa uu idin baabbi'yo. rabbigu wuxuu meel fog oo dhulka darafkiisa ah idinkaga keeni doonaa quruun sida gorgorka u duulaysa oo aydaan afkeeda garanayn, oo ah quruun weji cabsi badan, oo aan dadka waayeelka ah maamuusin, aan dhaallaankana u nixin. oo dadkaasu wuxuu cuni doonaa mid-haha xoolihiinna iyo midhaha dhulkiinna, ilaa aad baabba'daan, oo weliba idinkama tegi doono hadhu-udh, iyo khamri, iyo saliid, iyo dhasha lo'diinna, iyo tan idihiinna, ilaa uu idin halligo. oo meel kasta oo dhulkiinna ah ayuu dhammaan iridihiinna idinku ha-reerayn doonaa ilaa derbiyadiinna deyarka dheer ee aad isku hallayseen ay soo wada dhacnaan, oo wuxuu idinku hareerayn doonaa iridihiinna oo dhan ee dhulka rabbiga ilaahiinna ahu uu idin siiyey oo dhan. oo waxaad cuni doontaan midhaha jidhkiinna, kaa-soo ah hilibka wiilashiinna iyo gabdhihiinna rabbiga ilaahiinna ahu uu idin siiyey, waana markaad gashaan hareeraynta iyo cidhiidhiga ay cadaawayaashiinnu idinku cidhiidhin doonaan. ninka idinku dhex jira oo idiinku jilicsan, oo qabow ku noolaan jiray, wuxuu il shar ah ku dayi doonaa walaalkiis, iyo naagtiisa laabta kaga jiifta, iyo kuwa carruurtiisa ka hadhay, si uu-san midkoodna wax uga siin hilibka carruurtiisa oo uu cuni doono, maxaa yeelay, isaga waxba uma hadhi doonaan intii uu ku jiro hareeraynta iyo cidhiidhiga ay cadaawayaashiinnu iridihiinna oo dhan idinkaga cidhiidhin doonaan. oo naagta jilicsan, oo idinku dhex jirta oo qabow ku noolaan jirtay oo aan u qu-udhin inay cagteeda cad dhulka dhigto nolosheedii qaboobayd oo jilicsanayd aawadeed, waxay il shar ah ku dayi doontaa ninkeeda laabta kaga jiifta, iyo wiilkeeda iyo gabadheeda. wayna ka qarsan doon-taa mandheerta ka soo dhex baxdo labadeeda lu-

good, iyo carruurteeda ay dhasho, waayo, qarsoodi bay iyaga u cuni doontaa iyadoo wax kasta u baahan, intay ku jirto hareeraynta iyo cidhiidhiga ay cadaawayaaashiinnu irdihiinna oo dhan idinkaga cidhiidhin doonaan. haddeydnan dhawrin oo wada yeelin erayada sharcigan ee kitaabkan ku qoran oo dhan inaad ka cabsataan magacan ammaanta badan oo cabsida badan oo ah rabbiga ilaahiinna ah, markaas rabbigu wuxuu idinka iyo farcankiinnaba ku ridi doonaa belaaoyoyin yaab leh oo waaweyn oo wakhti dheer idinku raaga, iyo cudurro xunxun oo wakhti dheer idinku raaga, iyo cudurro xunxun oo wakhti dheer idinku raaga. oo haddana wuxuu idinku soo dejin doonaa cudurradii masar oo dhan oo aad ka cabsan jirteen, oo way idinka dhegi doonaan. oo weliba rabbigu wuxuu kaloo idinku soo dejin doonaa ilaa aad wada baabba'daan cudur kasta iyo belaaoy kasta oo aan ku qornayn kitaabka sharcigan. oo in kastoo aad u faro badnaydeen sida xiddigaha samada oo kale waxaa uun idinka hadhi doona in yar oo dhawr ah, maxaa yeelay, codkii rabbiga ilaahiinna ah ayaad dhegaysan weydeen. oo sidii rabbigu idiinku farxay inuu wanaag idiin sameeyo oo uu idin badiyo, ayuu sidaas oo kale ugu farxi doonaa inuu idin halligo oo idin baabi'iyo, oo idinka waa laydinka rujin doonaa dalka aad ugu socotaan inaad hantidaan. oo rabbigu wuxuu idinku kala dhex firdhin doonaa dadyowga oo dhan, iyo tan iyo dunida geesteed iyo ilaa geesteeda kale, oo halkaas waxaad ugu adeegi doontaan ilaahyo kale oo qoryo iyo dhagax ah oo aydaan aqoon idinka iyo aowayaashiin toona. oo quruumahaas dhexdooda istareex kama heli doontaan, oo cagtiinnuna ma nasan doonto, laakiinse rabbigu wuxuu halkaas idinku siin doonaa qalbigariir, iyo indhabbeel, iyo naf dulloobid. oo naftiinnana waad u shakiyi doontaan, oo habeen iyo maalinba waad cabsan doontaan, oo noloshiinnana ma aad hubi doontaan innaba. oo waaberigii waxaad odhan doontaan, bal may fiid noqoto! sababtuna waa cabsida aad qalbiga ka cabsan doontaan iyo xumaanta aad indhaha ku arki doontaan. oo rabbigu mar dambe wuxuu masar idinku celin doonaa idinkoo doonniyo ku jira, oo waxaad mari doontaan jidkii aan idinku idhi, mar dambe ma aad arki doontaan, oo halkaasaad cadaawayaaashiinna isugu iibin doontaan, inaad rag iyo dumarba ad-doommo u ahaataan, oo weliba ninna idinma iibsan doono.

29

kuwanu waa erayadii axdigi rabbigu muuse ku amray, oo uu reer binu israa'iil kula dhigtay dalkii reer moo'aab, oo aan ahayn axdigi uu iyaga kula dhigtay buur xoreeb. markaasaa muuse u wada yeedhay reer binu israa'iil oo dhan, oo wuxuu ku yidhi, idinku waad wada aragteen wixii rabbigu markaad masar joogteen hortiinna ku sameeyey fircoon iyo addoommadiisii oo dhan iyo dalkiisii oo dhan, kuwaas oo ahaa jirrabayadii waaweynaa oo indhihiinnu arkeen, iyo calaamooyinkii iyo yaababkii waaweynaa, laakiinse rabbigu ilaa maantadan la joogo idinna siin qalbi wax garta iyo indho wax arka iyo dhego wax maqla toona. oo anigu intii afartan sannadood ah ayaan cid-

lada idinku dhex kexeeyey, oo dharkiinnii korkiinna kuma duugoobin, kabiihiinniina caghihiinna kuma dhammaanin. idinku ma aydaan cunin kibis, mana aydaan cabbin khamri ama wax lagu sakhraamo toona si aad u garataan inaan anigu ahay rabbiga ilaahiinna ah. oo markaad meeshan timaadeen waxaa inagu soo baxay siixon oo ahaa boqorkii xeshboon iyo coog oo ahaa boqorkii baashaan, oo innana waynu laynay. oo dalkoodiina intaan qaadannay ayaan dhaxal u siinnay reer ruubeen iyo reer gaar iyo qabiilkii reer manaseh badhkood. haddaba erayada axdigan xajiya oo yeela inaad ku liibaantaan wax alla wixii aad samaysaan. maanta dhammaantiin waxaad hor taagan thiihi rabbiga ilaahiinna ah. waxaa wada jooga madaxdiinnii, iyo qabiilooyinkiinnii, iyo odayaashiinnii, iyo saraakiishiinnii, iyo xataa nimankii reer binu israa'iil oo dhan, iyo dhallaankiinnii, iyo naag-ihiinnii, iyo qariibkiinnii xeryihiinna ku dhex jira, xataa kan geedaha idiin jara iyo kan biyaha idiin dhaansha, inaad gashaan axdiga rabbiga ilaahiinna ah iyo dhaarta rabbiga ilaahiinna ahu uu maanta idinla dhiganayo, inuu maanta dad idinka dhigto iyo inuu ilaah idiin noqdo, siduu idiin sheegay oo uu ugu dhaartay aowayaashiin oo ahaa ibraahim iyo isxaaq iyo yacquub. oo idinka keligiinna idinla dhigan maayo axdigan iyo dhaartan, laakiinse waxaan la dhiganayaa ka maanta inala taagan halkan rabbiga ilaaheenna ah hortiisa, iyo ka aan maanta halkan inala taagnaynba, (waayo, waad ogthihiin sidaan masar ku dhex deggaanaan jiray iyo sidaan u soo dhex marnay quruumihii aad ka soo dhex gudubteen, waanad aragteen waxyaalahoodii karaahiyada ahaa iyo sanamyadoodii ahaa qoryaha, iyo dhagaxa, iyo lacagta, iyo dahabka, oo iyaga dhex yiil,) waaba intaasoo uu dhexdiinna ku jiraa nin, ama naag, ama reer, ama qabiil, qalbigiisu maanta uga sii jeestay rabbiga ilaaheenna ah inuu u adeego quruumahaas ilaahyadooda, oo waaba intaasoo uu idinku dhex jiraa xidid dhalaa xammeeti iyo dacar, oo ay noqon doontaa markuu maqlo habaarkan erayadiisa inuu isagu qalbigiisa ka ducaysto oo isyidhaahdo, nabad baan heli doonaa, in kastoo aan ku socday madaxadag-gayga inaan sakhraannimo ku harraadbeelo. rabbigu ninkaas saamixi maayo, laakiinse rabbiga cadhadiisa iyo masayrkiiisa ayaa ninkaas ku kululaan doona, oo inkaarta kitaabkan ku qoran oo dhammuna isagay saarnaan doontaa, oo rabbiguna magiciisa wuu ka tirtiri doonaa inta samada ka hoosaysa oo dhan. oo rabbigu wuxuu isaga qabiilooyinka reer binu israa'iil oo dhan ugu dhex sooci doonaa inuu belaaoy ugu dejiyo siday yihiin dhammaan inkaaraha axdiga ee ku qoran kitaabkan sharciga. oo qarniga soo socda oo ah carruurtiinna dabadiin kici doonta, iyo shisheeyaha dal fog ka iman doonaaba markay arkaan dalkaas belaayadiisa iyo cudurrada rabbigu ku riday, iyo in dalka oo dhammu yahay baaruud, iyo cusbo, iyo meel guban, oo aan waxba lagu beerin, aanna dhalin, oo aan cawsna ka bixin innaba sidii markii la afgembiyey sodom iyo gomora, iyo admaah iyo seboyim oo rabbigu ku afgembiyey cadhadiisa iyo xanaaqiisa, markaasay quruumaha oo dhammu odhan doonaan, rabbigu muxuu dalkan sidaas ugu galay? oo kulaylka xanaaqan weyn micnihiisu waa maxay?

markaasaa dadku waxay odhan doonaan, maxaa yeelay, iyagu waxay ka tageen axdigi uu rabbiga ah ilaaha awoyayaashood la dhigtay markuu ka soo bixiyey dalkii masar, oo intay tageen ayay u adeegeen oo caabudeen ilaahyo kale oo ayan aqoon, isaguna uusan siin, oo sidaas daraaddeed ayaa rabbigu ugu xanaaqay dalkan, inuu ku soo dejiyo kulli inkaarta kitaabkan ku qoran oo dhan. oo rabbigu dhulkoodii ayuu kaga rujiyey cadho iyo xanaaq iyo dhirif weyn, oo wuxuu ku dhex tuuray dal kaleeto siday maantadan tahay. waxyaalaha qarsoon waxaa iska leh rabbiga ilaahheenna ah, laakiinse waxyaalaha la muujiyey waxaa iska leh innaga iyo carruurteenna weligeenba inaan sharcigan erayadiisa oo dhan yeelno.

30

oo markii waxyaalahan oo dhammu ay idinku dhacaa, kuwaas oo ah barakada iyo inkaarta aan idin hor dhigay, oo aad ku xusuusataan quruumaha rabbiga ilaahiinna ahu uu idinku kexeeyey dhexdooda oo dhan, oo aad rabbiga ilaahiinna ah u soo noqotaan oo aad idinka iyo carruurtiinnuba qalbigiinna oo dhan iyo naftiinna oo dhan ku addeecdaan codkiisa iyo waxyaalahan aan maanta idinku amrayo oo dhan, markaasaa rabbiga ilaahiinna ahu idinka celin doonaa maxaabiisnimadiinna, wuuna idiin naxariisan doonaa, oo mar kaluu idinka soo ururin doonaa quruumihii rabbiga ilaahiinna ahu uu dhexdooda idinku kala firdhiyey oo dhan. oo haddii masafiradiinna qaarkoodu joogaan meesha samada ugu shishaysa, rabbiga ilaahiinna ahu halkaasuu idinka soo ururin doonaa, oo halkaasuu idinka soo kaxayn doonaa, markaasaa rabbiga ilaahiinna ahu wuxuu idin keeni doonaa dalkii awoyayaashiin mar hore hantiyeen, oo idinna waad hantiyi doontaan, oo wanaag buu idiin samayn doonaa, wuuna idinka sii badin doonaa intii awoyayaashiin ahaan jireen. oo markaas rabbiga ilaahiinna ahu sida jidhka loo gudo ayuu idinka jari doonaa xumaanta qalbigiinna iyo tan qalbiga farcankiinna inaad rabbiga ilaahiinna ah ka jeclaataan qalbiga oo dhan iyo nafta oo dhan si aad u noolaataan. oo rabbiga ilaahiinna ahu inkaarahan oo dhan wuxuu ku ridi doonaa cadaawayaashiinna iyo kuwa idin neceb oo idin silcin jiray. oo idinna waa inaad soo noqotaan, oo aad addeecdaan codka rabbiga, oo aad yeeshaan amarradiisa aan maanta idinku amrayo oo dhan. oo rabbiga ilaahiinna ahu wuxuu idinku barwaaqayn doonaa shuqulka aad gacanta ku qabataan oo dhan iyo midhaha jidhkiinna iyo midhaha xoolahiinna, iyo midhaha dhulkiinnaba, waayo, rabbigu mar kaluu ku farxi doonaa inuu wanaag idiin sameeyo siduu awoyayaashiin ugu farxay oo kale, haddaad addeecdaan codka rabbiga ilaahiinna ah oo aad xajisaan amarradiisa iyo qaynuunnadiisa ku qoran kitaabkan sharciga, iyo haddaad rabbiga ilaahiinna ah ugu soo noqotaan qalbiga oo dhan iyo nafta oo dhan. waayo, amarkan aan maanta idinku amrayo ma aha mid aad idiinku adag, mana aha mid idinka fog. oo samadana kuma uu jiro si aad u tidhaahdaan, bal yaa samada noo kori doona oo noo keeni doona, oo na maqashiin doona annu amarkaas yeelnee? oo baddana kama uu shisheeyo si aad u

tidhaahdaan, bal yaa badda nooga gudbi doona oo noo keeni doona, oo na maqashiin doona, annu amarkaas yeelnee? laakiinse eraygii waa idiin dhow yahay, wuxuuna ku jiraa afkiinna iyo qalbigiinna inaad yeeshaan. bal eega, maanta waxaan idin hor dhigay nolol iyo wanaag, iyo geeri iyo shar, oo waxaan maanta idinku amrayaa inaad rabbiga ilaahiinna ah jeclaataan, oo aad jidadkiisa ku socotaan, oo aad wada xajisaan amarradiisa iyo qaynuunnadiisa iyo xukum-madiisa inaad noolaataan oo badataan iyo in rabbiga ilaahiinna ahu idinku barakeeyo dalka aad ugu socotaan inaad hantidaan. laakiinse haddii qalbigiinnu sii jeesto, oo aad dhegaysan weydaan, laakiinse laydiin jiito inaad ilaahyo kale caabuddaan oo u adeegtaan, waxaan maanta idiin caddaynayaa inaad hubaal hal-ligmaysaan, oo cimrigiinnu ku dheeraan maayo dalka aad webi urdun ugu gudbaysaan inaad gashaan oo aad hantidaan. maanta waxaan u yeedhayaa samada iyo dhulka inay idiinku markaati furaan, inaan idin hor dhigay nolol iyo geeri, iyo barako iyo inkaar, haddaba sidaas daraaddeed nolosha doorta idinka iyo farcankiinnuba aad noolaatene, idinkoo rabbiga ilaahiinna ah jecel, oo codkiisa addeecaya, oo isaga sii xajista, waayo, isagu waa noloshiinna iyo dhererka cimrigiinna inaad degganaataan dalkii rabbigu ugu dhaartay inuu siinayo awoyayaashiin oo ahaa ibraahim, iyo isxaaq, iyo yacquub.

31

markaasaa muuse tegey oo erayadan kula hadlay reer binu israa'iil oo dhan. oo wuxuu iyagii ku yidhi, maanta waxaan jiraa boqol iyo labaatan sannadood, oo mar dambe ma bixi karo, mana soo geli karo, oo rabbiguna wuxuu igu yidhi, webigan urdun ka gudbi maysid. haddaba waxaa idin hor gudbaya rabbiga ilaahiinna ah, oo hortiiinna buu ka baabbi'in doonaa quruumahaas, oo idinna iyaga waad hantiyi doontaan, oo sidii rabbigu yidhi, waxaa idin hor kici doona yashuua. oo rabbigu wuxuu quruumahaas ku samayn doonaa siduu ugu sameeyey siixon iyo coog iyo dalkoodiiba, kuwaas oo ahaa boqorradii reer amor ee uu baabbi'iyey. oo rabbigu iyaga gacantiinna buu soo gelin doonaa, oo waa inaad ku samaysaan siduu yahay amarkii aan idinku amray oo dhan. haddaba xoog yeesha oo aad u dhiirranaada, ha baqiina, hana ka cabsanina, waayo, waxaa idinka socda rabbigii ilaahiinna ahaa. idinna gabi doono, idinnama dayrin doono. markaasaa muuse yashuua u yeedhay, oo wuxuu reer binu israa'iil oo dhan hortooda ku yidhi, xoog yeelo oo aad u dhiirranow, waayo, waxaad dadkan ula gudbaysaa dalkii rabbigu awoyayaashood ugu dhaartay inuu iyaga siinayo, oo dalkaas ayaad dhaxalsiin doontaa. waxaa ku hor socda rabbiga, wuuna kula jiri doonaa, kuma gabi doono, kumana dhayrin doono, haddaba ha baqiin, hana qalbi jabin. markaasaa muuse sharcigan qoray, oo wuxuu u dhiibay wadaaddadii reer laawi oo qaadi jiray sanduugii axdiga rabbiga, iyo odayaashii reer binu israa'iil oo dhan. markaasaa muuse iyagii ku amray oo ku yidhi, haddaba markii toddoba sannadood dhammaatoba wakhtiga la amray oo sannadda saamaxaadda, oo ah iidda waababka,

markii reer binu israa'iil oo dhammu ay u yimaadaan inay rabbiga ilaahiinna ah kaga hor muuqdaan meesha uu dooranayo, waa inaad sharcigan ku akhridaan reer binu israa'iil oo dhan hortooda iyagoo maqlaya. oo soo wada shiriya dadka oo dhan, ragga, iyo dumarka, iyo dhallaanka, iyo qariibka iridihiinna ku jiraba, inay maqlaan, oo ay bartaan, oo ay rabbiga ilaahiinna ah ka cabsadaan, iyo inay xajiyaan oo wada yeelaan erayada sharcigan oo dhan, iyo in carruurtooda aan hore u aqoonu ay maqlaan, oo ay bartaan inay rabbiga ilaahiinna ah ka cabsadaan, in alla intaad deggan tihiin dalka aad webi urdun uga gudbaysaan inaad hantidaan. markaasaa rabbigu muuse ku yidhi, bal eeg, wakhtigii aad dhiman lahayd waa soo dhow yahay, haddaba yashuuca u yeedh oo isdhex taaga teendhada shirka, aan isaga amar siiyee. markaasaa muuse iyo yashuuca taageen oo teendhadii shirka isdhex taageen. kolkaasaa rabbigu teendhada kaga dhex muuqday tiir daruur ah, oo tiirkii daruurta ahaa wuxuu ku kor istaagay irididii teendhada. markaasaa rabbigu muuse ku yidhi, bal eeg, waad dhiman doontaa oo awoyayaashaa la seexan doontaa, oo dadkanuna way kici doonaan oo sida naagi ninkeeda ka dhilloowday ayay u raaci doonaan ilaahyada qalaad ee dalka, kuwaasoo ay dhex joogayaan, oo aniga way iga tegi doonaan oo axdigiigii aan iyaga la dhigtayna way jebin doonaan. oo kolkaasaa cadhadaydu ku kululaan doontaa iyaga, waanan ka tegi doonaa, oo wejigayana waan ka qarin doonaa, oo iyaga waa la baabbi'in doonaa, oo waxaa ku soo degi doona masiibo iyo dhibaatoyin badan, oo waxay maalintaas odhan doonaan, ilaahaenna aan ina dhex joogin aawadiis sow masiibadanu inooguma soo degin? oo anna hubaal maalintaas wejigayga ayaan ka qarin doonaa sharka badan oo ay sameeyeen aawadiis, maxaa yeelay, iyagu waxay u jeesteen ilaahyo kale. haddaba gabaygan qorta, adiguna reer binu israa'iil bar, oo iyaga afkooda geli, in gabaygaasu ii noqdo markhaati reer binu israa'iil ka gees ah. waayo, markaan iyaga geeyo dalkii aan awoyayaashood ugu dhaartay, dalkaasoo caano iyo malab la barwaaqaysan, oo ay wax cunaan oo wada dhergaan oo cayilaan, kolkaasay u jeesan doonaan ilaahyo kale, wayna u adeegi doonaan, anna way i quudhsan doonaan, axdigayana way jebin doonaan. oo markii masiibo iyo dhibaatoyin badan ku soo degaan ayaa gabayganu hortooda ku markhaati furayaa, waayo, afka farcankoodu ma illoobi doono, maxaa yeelay, waan ogahay fikirkooda ay ku fikirayaan haddeertan intaanin iyaga geeyn dalkii aan ugu dhaartay ka hor. sidaas daraaddeed muuse ayaa gabaygan isla maalintaas qoray oo reer binu israa'iil baray. oo rabbiga yashuuca ina nuun amar siiyee oo ku yidhi, xoog yeelo oo aad u dhiirranow, waayo, reer binu israa'iil ayaad geeyn doontaa dalkii aan iyaga ugu dhaartay, oo anna waan kula jiri doonaa. oo markii muuse dhammaystiray sharcigan erayadiisii oo uu kitaab ku qoray ilaa ay wada dhammaadeen, ayaa muuse amray reer laawi oo qaadi jiray sandu-uqii axdiga rabbiga, oo wuxuu ku yidhi iyagii, ki-taabkan sharciga qaada, oo waxaad aq dhigtaan sandu-uqa axdiga rabbiga ilaahiinna ah inuu halkaas ku ahaado markhaati idinka gees ah. waayo, caasini-

madiinna iyo madax adkaantiinna waan aqaan. bal eeg, intaan weli noolahay oo aan maantadan idinla joogo caasiyini baad ku ahaydeen rabbiga, haddaba intee baad ka sii darnaan doontaan markaan dhinto dabadeed? haddaba bal ii soo shiriya odayaasha qabiilooyinkiinna oo dhan iyo saraakiishiinna aan erayadan dhegahooda kula hadlee, oo aan samada iyo dhulkana u yeedha iyaga ha ku marag fureene. waayo, waan ogahay in markaan dhinto dabadeed aad iskharribi doontaan, oo aad jidkii aan idinku amrayna gees uga leexan doontaan, oo ugu dambaystana masiibo baa idinku dhici doonta, maxaa yeelay, waxaad samayn doontaan wax rabbiga hortiiisa shar ku ah, inaad isaga kaga xanaajisaan shuulka aad gacmihiinna ku samaysaan. kolkaasaa muuse shirkii reer binu israa'iil oo dhan dhegahoodii kula hadlay erayadii gabaygan ilaa ay wada dhammaadeen.

32

samooyinkow, dhegaysta waan hadlayaaye, oo dhulkuna ha maqlo erayada afkayga. cilmigaygu wuxuu u soo da'ayaa sida roobka, hadalkayguna wuxuu u soo degayaa sida sayaxa, sida roob yaru doogga ugu da'o, iyo sida tiixu bigilka ugu tiixo, waayo, anigu waxaan naadinayaa magicii rabbiga. idinku weyneeya ilaahaenna. isagu waa dhagaxa, shuulkiiisuna waa kaamil, waayo, jidadkiisa oo dhammu waa caddaalad, isagu waa ilaah aamin ah, oo aan xumaan lahayn, isagu waa xaq, waana caaddil. way iskharribeen, oo carruurtiisii iyagu ma aha, waa ceebtooda, iyagu waa qarni qalloocan oo maroorsan. dadyahow nacaska ah oo aan xigmadda lahaynu ma saasaad rabbiga ugu abaalguddaan? war isagu sow ma aha aabbihiinnii idin soo iibsaday? isagaa idin uumay oo idin xoogeeyee. bal xusuuso waagii hore, oo soo garwaqso qarniyada badan sannadahaad, aabbahaa weyddii oo wuu ku ogeysiin doonaa, odayaashaadana weyddii oo way kuu sheegi doonaan. markii ilaaha ugu wada sarreeyaa uu quruumaha dhaxalkooda siiyee, oo uu kala soocay binu-aadmiga, intii tirada reer binu israa'iil ahayd ayuu dadka soohdimaha u dhigay, waayo, rabbiga qaybtiisu waa dadkiisa, reer yacquubna waa saamigii dhaxalkiisa. wuxuu isaga ka dhex helay dhul lamadegaan ah, iyo cidlada baabba'a ah oo ay dugaaggu ka dhex ciyaan. hareerihiiisu isku wareejiyey, wuuna xannaaneeyey, oo wuxuu isaga u dhawray sida ishiisa inankeeda, sida gorgorku buulkiisii u lulo, oo dhashiisa ugu kor ruxmo, oo baalashiisa u kala bixiyo, oo uu u qaado, oo garbihiisa ugu xambaaro, ayaa rabbiga oo keliya isaga hoggaamiyey, oo ilaah qalaadna lama joogin. wuuna fuuliyey meelaha sarsare ee dhulka, oo wuxuu cunay wixii beerta ka baxay, wuxuuna ka dhigay inuu nuugo malab dhagaxii ka soo baxay, iyo saliid dhagax madow ka soo baxday. wuxuuna quytay subag lo'aad, iyo caano idaad, iyo baraarro baruurtood, iyo wananka baashaan, iyo riyaha, iyo sarreenka ugu wanaagsan. oo dhigigii canabkana waxaad ka cabtay khamri. laakiinse yeshuruun wuu cayilay, oo wax buu harraatiyey. adigu waad cayishay, waanad buurnaatay, oo xaydhaysatay. markaasuu ka tegey ilaahii uumay, oo quudhsaday

dhagaxii badbaadadiisa. waxay isaga kaga hinaasiyeen ilaahyo qalaad, oo waxay kaga xanaajiyeen waxyaalo karaahiyo ah. waxay wax u sadaqeeyeen jinniyo aan ilaah ahayn, iyo ilaahyo ayan iyagu aqoon oo ah kuwo cusub oo dhowaan soo baxay, oo awowayaashiin ayan ka cabsan jirin. adigu dhagaxii ku dhalay ma aad xusuusnid, oo waad iska illowday ilaahii ku dhalay. rabbiguna wuu arkay, oo wuu nacay, maxaa yeelay, wiilashiisii iyo gabdhihiisii ayaa isaga ka xanaajiyey. oo wuxuu yidhi, wejigayga waan ka qarin doonaa, oo waxaan arki doonaa bal wixii ugu dambaystoo du noqon doonto. waayo, iyagu waa qarni aad u qalloocan iyo carruur aan iimaan lahayn. wax aan ilaah ahayn bay iyaga hinaasiyeen, oo waxay igaga cadhaysiiyeen waxyaalahoodii aan waxtarka lahayn, oo anna waxaan iyaga kaga hinaasin doonaa kuwo aan dad ahayn, oo waxaan kaga cadhaysiin doonaa quruun nacas ah. waayo, dab baa ka qaxmay cadhadaydii, oo wuxuu gubaa ilaa meesha ugu hoosaysa ee she'ool, dhulkana wuu baabbi'iyaa iyo waxa ka baxaba. oo wuxuu dab ku dhejiyaa aasaaska buuraha. waxaan korkooda ku tuuli doonaa belaya- ooyin, oo fallaadhahaygana iyagaan ku gani doonaa. waxay ku baabbi'i doonaan gaajo, oo waxay ku guban doonaan kulayl qaxmaysa iyo halligaad qadhaadh, oo waxaan ku diri doonaa ilkaha dugaagga, iyo waabayda waxyaalaha ciidda ku gurguurta. dibadda waxaa ku layn doona seef, guryaha gudahoodana cabsi, oo barbaar iyo bikrad iyo naasnug iyo oday cirro lehba way wada baabbi'i doonaan. waxaan idhi, iyaga meel fog baan ku kala firdhin lahaa, oo xusuustoodana dadka dhexdiisa waan ka joojin lahaa, haddaanan ka cabsanin cadowga cadhadiisa, waaba intaasoo ay cadaawayaashoodu si xun u macamiloodaan, oo ay yidhaahdaan, gacantayadii waa sarraaysaa, oo waxyaalahan oo dhan rabbigu ma uu samayn. waayo, iyagu waa quruun aan talo lahayn, oo innaba waxgarasho kuma jirto. bal may caqli yeeshaan, oo ay waxan gartaan, oo bal may ka fikiraan ugu dambaystoo! haddaan dhagaxoodii iyaga iibin, oo aan rabbigu iyaga gacanta u gelin, sidee baa nin keliya kun u eryl karaa? labase sidee bay toban kun u didin karaan? dhagaxoodu ma aha sida dhagaxayaga. oo xataa cadaawayaashayada qudhoodu waxaas way kala gartaan. waayo, geed-canabkoodu wuxuu ka yimid geedcanabkii sodom, iyo kii ku yiil beerihii gomora. canabkoodu waa midho sumeed, rucubayadooduna waa qadhaadh. khamrigoodu waa jebiso waabaydeed, iyo mariidka xun ee jilbiska. tanu sow ilama kaydsana, iyadoo shaabadaysan oo khasnadahayga ku dhex jirta? aarsasho iyo abaalmarinba anigaa iska leh, markay cagtoodu simbiiriixan doonto, waayo, maalintii masiibadoodu waa dhow dahay, oo waxyaalaha iyaga ku soo kor degi doona ayaa deddejin doona. maxaa yeelay, rabbigu dadkiisa wuu xukumi doonaa, oo addoommadiisana wuu ka nixi doonaa, markuu arko in xooggoodii dhammaaday, oo aan midna ku hadhin, mid xidhan iyo mid furan toona. oo wuxuu odhan doonaa, bal meeye ilaahyadoodii, iyo dhagaxii ay isku halleeyeen, oo cunay baruurtii allabaryadooda, oo cabbay khamrigii qurbaankoodii cabniinka ahaa? haddaba ha soo kaceen, oo ha idin

caawiyeen, oo iyagu ha idin daafaceen. haddaba bal eega inaan aniga qudhuu ahay isagii, oo aniga mooyasame aan ilaah kale jirin. wax baan dilaa, waanan soo nooleeyaa. wax baan dhaawacaa, waanan bogsiyaa. mana jiro mid gacantayda wax ka samatabbixin karaa. waayo, gacantayda ayaan xagga samada kor ugu qaadaa, oo waxaan leeyahay, weligay waan noolahay. haddaan listo seeftayda dhalaalaysa, oo gacantayduna xukun qabsato, cadaawayaashayda waan ka aarsan doonaa, oo kuwa i necebna waan u abaalgudi doonaa. fallaadhahayga waan ku sakhraamin doonaa kuwa la dilay iyo maxaabiista dhiiggooda, oo seeftayduna waxay hilib ka cuni doontaa madaxa hoggaamiyayaasha cadowga. quruumahow, dadkiisa la reyreeya, waayo, isagu wuu aaran doonaa dhiiggi addoommadiisa, oo cadaawayaashiisana wuu ka aarsan doonaa, oo dadkiisa iyo dadkiisana buu u kafaaro gudi doonaa. markaasaa muuse yimid oo gabaygan erayadiisii oo dhan kula hadlay dhegihii dadka, isaga iyo yashuuca ina nuunba. markaasaa muuse dhammeeyey hadalkii uu erayadan oo dhan kula hadlayay reer binu israa'iil oo dhan, oo wuxuu ku yidhi, qalbigiinna ku qabsada kulli erayadan aan maanta idiin sheegay oo dhan, kuwaasoo aad carruurtiinna ku amri doontaan si ay u dhawraan oo u wada yeelaan sharcigan erayadiisa oo dhan. waayo, taasuu idiinna aha wax aan waxtar lahayn, maxaa yeelay, waaba naftiinnii, oo waxyaalahaas daraaddood ayaa cimrigiinnu ugu dheeraan doonaa dalka aad webi urduin uga gudbaysaan inaad hantidaan. oo rabbigu isla maalintaas qudheeda wuu la hadlay muuse oo wuxuu ku yidhi, waxaad fuushaa buurtan caabariim, oo ah buur nebo oo ku dhex taal dalka reer moo'aab, oo ka soo hor jeeda yerixoo, oo bal waxaad fiirisaa dalka reer kancan oo aan reer binu israa'iil hantida u siinayo, oo kolkaas ku dhimo buurta aad fuulaysid, oo dadkaagii la urur, sidii walaalkaa haaruunba ugu dhintay buur xor, oo uu dadkiisii ula ururay, maxaa yeelay, waad igu xadgudubteen idinkoo reer binu israa'iil dhex jooga markaad joogteen biyihii meriibaah oo ku taal qaadeesh, oo cidladii sin ku dhex taal, waayo, reer binu israa'iil dhexdooda quduus igagama aydaan dhigin. haddaba dalka hortadaad ka arki doontaa, laakiinse geli maysid dalka aan reer binu israa'iil siinayo.

33

tanu waa muuse oo ahaa ninkii ilaah ducadiisii uu reer binu israa'iil ugu duceeyey intuusan dhiman. is-agoo leh, rabbigu wuxuu ka yimid siinay, oo seciir ayuu uga soo kacay iyaga, wuxuu ka soo iftiimay buur faaraan, oo ka yimid tobanka kun oo qudu-uska ah, oo gacantiisa midigtana waxaa iyaga ugu jiray sharci dab ah. haah, isagu dadyowga wuu jecel yahay. kuwiisii quduuska ah oo dhammuna gacanta-day ku jiraan, oo iyagu waxay fadhiisteen cagahaaga, oo waxay qaadanayaan erayadadaa. muuse wuxuu inagu amray sharci, dhaxal u ah shirka reer yacquub. oo waxaa yeshuruun ku jiray boqor. markii madaxda dadka qabiilooyinka reer binu israa'iil oo dhammu ay soo wada urureen. ruubeen ha noolaado oo yu-

usan dhiman, oo raggiisu yuusan yaraan. tanuna waa ducadii uu yahuudah ugu duceeyey, isagoo leh, rabbiyow, codka yahuudah maqal, oo isaga dadkiisa soo dhex geli, gacmihiisu ha ku filnaadeen, oo adiguna ka caawi cadaawayaashiisa. oo markuu laawi u ducaynayayna wuxuu yidhi, tummiimkaagii iyo uuriimkaagii waxay la jiraan kaaga aad jeceshahay, oo aad masaah ku tijaabisay, oo aad biyihii meriibaah agtooda kula dirirtay, kii aabbihiis iyo hooyadiis yidhi, anigu ma arag, oo walaalihiisna aan aqoonsan, oo caruurtiisiina aan aqoon, waayo, iyagu erayadaadii way xajiyeen, oo axdigaagiina way dhawreen. waxay reer yacquub bari doonaan xukummadaada, reer binu israa'iilna sharcigaaga. hortaada waxay soo dhigi doonaan foox, oo meeshaada allabarigana waxay saari doonaan allabari dhan oo la gubo. haddaba rabbiyow xoolihiisa barakee, oo shuqulka gacmihiisana aqbal, oo kuwii isaga ku kaca iyo kuwa necebna dhexda ku dhufo si ayan mar dambe u kicin. oo markuu benyaamiin u ducaynayayna wuxuu yidhi, kan rabbigu jecel yahay wuxuu ammaan u fadhiyi doona meel cagtiisa ah, oo maalintii oo dhanna gaashaan buu u yahay, oo wuxuu deggan yahay garbihiisa dhexdooda. oo markuu yuusuf u ducaynayayna wuxuu yidhi, dalkiisu ha ahaado mid rabbigu ku barakeeyo waxyaalaha qaaliga ah oo samada, iyo sayaxa, iyo moolka hoos fidsan, iyo waxyaalaha qaaliga ah oo ah midhaha qorraxda, iyo waxyaalaha qaaliga ah oo ah waxyaalaha bilaha soo baxa, iyo waxyaalaha ugu wanaagsan ee buuraha gaaboobay, iyo waxyaalaha qaaliga ah oo ku kuraha daa'imiska ah, iyo dhulka waxyaalihiisa qaaliga ah iyo buuxnaantiisa, iyo kii duurka degganaa raallinimadiisa. barakadaasu ha ku soo degto madaxa yuusuf, isagoo ahaa kii walaalihiis laga soocay. sida dibigiisa curadka ah weynaan buu leeyahay, oo geesihisuna waa sidii geeso gisi, oo wuxuu ku hardiyyi doonaa dadka dunida dhinacyadeeda jooga oo dhan, oo iyagu waa tobanka kun oo reer efrayim, iyo kumaanyaalka reer manaseh. oo markuu sebulun u ducaynayayna wuxuu yidhi, sebulunow, ku farax baxniintaada, adiguna isaakaarow, ku farax teendhooyinkaaga. iyagu waxay dadka ugu yeedhi doonaan buurta, oo halkaasay ku bixin doonaan allabaryada xaqnimada, waayo, waxay nuugi doonaan hodantinimada badaha iyo bacaadka qasnadihiisa qarsoon. oo markuu gaad u ducaynayayna wuxuu yidhi, barako ha ku dhacdo kii reer gaad ballaadhiya, isagu wuxuu u jifaa sida gool libaax, oo wuxuu dillaacsadaa gacanta iyo madaxa dhaladiisa. isagaa doortay qaybtii kowaad, waayo, halkaas qaybtii taliyaha baa lagu kaydiyey, wuxuu soo raacay madaxdii dadka, oo wuxuu reer binu israa'il la sameeyey caddaaladdii rabbiga iyo xukumadiisiiba. oo markuu daan u ducaynayayna wuxuu yidhi, daan waa dhal libaax, oo ka soo booda baashaan. oo markuu naftaali u ducaynayayna wuxuu yidhi, naftaaliyow, kaaga raallinimo ka dhergayow, oo barakadii rabbiga ka buuxsantayow, adigu hanti galbeedka iyo koonfurta. oo markuu aasheer u ducaynayayna wuxuu yidhi, aasheer ku wiilasha ku dhex barakaysan ha ahaado, oo hana ahaado kan walaalihiis u bogaan, oo cagtiisana saliid ha daro. kabaagu waxay ahaan doonaan bir iyo naxaas, oo intay

maalmahaagu yihiin xooggaaguna ha ahaado. yeshu-rununow, wax ilaah la mid ah ma jiro, kaasoo samada u fuula, inuu ku caawiyo, cirkana sharaftiisa u fuula. ilaaha daa'imka ahu waa hoygaaga, oo waxaa kaa hooseeya gacmo weligood jira. oo cadowgana hortaaduu ka tuuray, oo yidhi, baabbi'i. oo israa'il oo ah isha yacquub oo keliya ammaan buu ku deggan yahay dal sarreen iyo khamri leh, oo waxaa samada uga soo da'a sayax. reer binu israa'iilow, waad faraxsan yihiin. bal yaa idinla mid ah, oo ah dad uu rabbigu baabbiyey, kaasoo ah gaashaanka caawimaaddiinna, iyo seefta sharaftiinna. cadaawayaashiinnu way isu kiin dhiibi doonaan, oo waxaad cag marin doontaan meelhooda sarsare.

34

markaasaa muuse bannaankii moo'aab ka tegey oo wuxuu aaday buur nebo, oo fuulay dhaladii buur fisaah oo yerixoo ka soo hor jeedda. kolkaasaa rabbigu isagii tusay dalkii gilecaad oo dhan iyo tan iyo daan, iyo dalkii reer naftaali oo dhan, iyo dalkii reer efrayim iyo reer manaseh, iyo dalkii reer yahuudah oo dhan, tan iyo badda galbeed, iyo xagga koonfureed, iyo bannaanka dooxada yerixoo oo ah magaalada geedaha timireed, iyo tan iyo socar. oo rabbigu wuxuu isagii ku yidhi, waa kaas dalkii aan ugu dhaartay ibraahim iyo isxaaq iyo yacquub oo aan midkood kasta ku idhi, dalkaas waxaan siinayaa farankaaga. haddaba waxaan ka dhigay inaad indhaaaga ku aragto, laakiinse xaggaas u gudbi maysid. sidaas daraaadeed muuse oo ahaa addoonkii rabbigu meeshaasoo ahayd dalkii reer moo'aab ayuu ku dhintay, sida erayga rabbigu ahaa. oo wuxuu isagii ku aasay dooxada ku taal dalka moo'aab oo ka soo hor jeeda beytfecoor, laakiinse ilaa maantadan la joogo ma jiro nin qabrigiisii yaqaan. oo muuse markuu dhintay wuxuu jiray boqol iyo labaatan sannadood, oo haddana indhihiisu ma aragdarnaan, xooggiisiina kama yaraan. oo reer binu israa'iilna soddon maalmood ayay muuse ugu ooyayeen bannaankii moo'aab, haddaba maalmihii loo barooranayay muuse way dhammaadeen. oo yashuua ina nuunna waxaa ka buuxay ruuxa xigmadda, maxaa yeelay, muusaa gacmihiisa mar hore saaray, oo reer binu israa'il isagii way maqleen, oo sidii rabbigu muuse ku amray ayay sameeyeen. oo tan iyo waagaasna reer binu israa'il kama dhex kicin nebi muuse la mid ah oo rabbigu fool ka fool u yaqaan. oo ma jirin mid sameeyey calaamooyinkii iyo yaababkii uu rabbigu isaga dalkii masar ugu diray inuu ku sameeyo fircoon, iyo addoommadiisii oo dhan, iyo dalkiisii oo dhan, waxyaalahaasoo uu muuse gacantii xoogga badnayd oo dhan iyo cabsidii weynayd oo dhan kaga sameeyey reer binu israa'il oo dhan hortooda.

addoonkii rabbiga oo muuse ahaa markuu dhintay dabadeed, rabbigu wuxuu la hadlay yashuua ina nuun, oo muuse midiidin u ahaa, oo wuxuu ku yidhi, addoonkaygii muuse ahaa waa dhintay, haddaba kac, oo webigan urdun ka tallaaba, adiga iyo dadkan oo dhammuba, oo waxaad u gudubtaan dalka aan siinayo iyaga, kuwaasoo ah reer binu israa'iil. meel kasta oo aad cagta dhigtaanba waan idin siiyey, sidaan muuse ugu sheegay. oo soohdintiinnu waxay noqon doontaa marka laga bilaabo cidlada, iyo lubnaantan, iyo xataa tan iyo webiga weyn oo ah webi yufraad, iyo dalka reer xeed oo dhan, iyo tan iyo badda weyn ee xagga qorraxdu u dhacdo. cimrigaaga oo dhan ninna isma kaa hor taagi kari doono. sidaan muuse ula jiray ayaan adigana kuula jiri doonaa. kuma aan gabi doono, kumana aan dayrin doono. haddaba xoog yeelo, oo aad u dhiirranow, waayo, dadkan waxaad dhaxalsiisaa dalkii aan ugu dhaartay awowayaashood inaan iyaga siiyo. xoog uun yeelo, oo aad u dhiirranow inaad dhawrtid oo aad yeeshid si waafaqsan sharcigii addoonkaygii muuse kugu amray oo dhan. si aad ugu liibaantid meel kastoo aad tagtidba, sharcigaas ha uga leexan midigta iyo bidixda toona. kiitaabkan sharcigu waa inaanu afkaaga ka tegin, laakiinse waa inaad u fiirsataa habeen iyo maalinba, si aad u dhawrtid wax alla waxa ku qoran oo dhan, waayo, markaasaad jidkaaga ku barwaaqoobi doontaa, waanad liibaani doontaa. miyaanan kugu amrin? xoog yeelo, oo aad u dhiirranow. ha cabsan, hana qalbi jabin, waayo, rabbiga ilaahaaga ahu wuu kula jiraa meel kastoo aad tagtidba. markaasaa yashuua wuxuu amray saraakiishii dadka, oo ku yidhi, bal xerada dhex mara, oo waxaad dadka ku amartaan, oo ku tidhaahdaan, saadkiinna diyaarsada, waayo, saddex maalmo waa inaad kaga gudubtaan webigan urdun inaad gashaan oo hantidaan dalkii rabbiga ilaahiinna ahu hanti ahaan idiin siinayo. oo yashuua wuxuu la hadlay reer ruubeen, iyo reer gaad, iyo qabiilka reer manaseh badhkiis, oo wuxuu ku yidhi, bal xusuusta eraygii addoonkii rabbiga oo muuse ahaa idinku amray isagoo leh, rabbiga ilaahiinna ahu waa idin nasiyaa, oo wuxuu idin siin doonaa dalkan. dumarkiinna, iyo dhallaankiinna, iyo xoolihiinnuba waxay joogi doonaan dalkii muuse idinka siiyey webi urdun shishadiisa, laakiinse raggiinna xoogaa leh oo hubka sita oo dhammu waa inay walaalahood ka hor gudbaan, oo ay caawiyaan iyaga, ilaa rabbigu walaalihiin nasiyo, siduu idinkaba idiin nasiyey, oo ay iyana hantiyaan dalkii rabbiga ilaahiinna ahu iyaga siinayo; oo markaasaad ku soo noqon doontaan dalkii hantiidniinna, oo waad hantiyi doontaan dalkii addoonkii rabbiga oo muuse ahaa idinka siiyey webi urdun shishadiisa oo ah xagga qorrax ka soo baxa. markaasay yashuua ugu jawaabeen, kulli wixii aad nagu amartay oo dhan waannu yeeli doonnaa, oo meel alla meeshii aad noo dirtoba waannu tegi doonnaa. oo sidii aannu muuse wax walba uga dhegaysan jiray ayaannu adigana kaaga dhegaysan doonnaa. rabbiga ilaahaaga ahu uun ha kula jiro siduu muuse ula jiray oo kale. oo ku alla kii amarkaaga caasiya oo aan dhegaysan erayadaada iyo wax alla wixii aad

ku amartid oo dhanba, kaas waa in la dilaa; laakiinse xoog yeelo oo aad u dhiirranow.

2

markaasaa yashuua ina nuun wuxuu shitiim si qarsoon uga diray laba nin oo basaasyo ah, oo wuxuu ku yidhi, bal taga oo soo ilaaleeya dalka iyo magaalada yexixoo. markaasay tageen, oo waxay galeen guri naag dhillo ah oo magaceeda la odhan jiray raxab, oo halkaasay jiifsadeen. oo markaasaa boqorkii yexixoo loo sheegay oo lagu yidhi, niman reer binu israa'iil ah ayaa caawa magaalada yimid si ay dalka u ilaaleeyaan. markaasaa boqorkii yexixoo cid u diray raxab, oo ku yidhi, soo bixi nimankii kuu yimid oo gurigaaga galay, waayo, waxay u yimaadeen si ay dalka oo dhan u ilaaleeyaan. laakiin naagtii mar horay kaxaysay labadii nin, wayna qarisay; oo waxay tidhi, haah, nimankii waa ii yimaadeen, laakiinse ma aan garanaynin meel ay ka yimaadeen, oo markii iridda la xidhi lahay oo ay gudcur noqotay ayay nimankii baxeen. meeshii nimankii tageenna anigu garan maayo; haddaba dhaqso u raacdeeya, waayo, waad gaadhi karaysaan. laakiinse waxay iyagii keentay saqafkii dushiisa, oo waxay ku qarisay caws linen la yidhaahdo oo ay qummaati ugu dhigtay saqafka dushiisa. nimankiina markaasay u raacdaysteen xagga webi urdun ilaa meeshii laga gudbi jiray; oo isla markii kuwii iyaga raacdaynayay baxeen ayaa iriddii la xidhay. oo intaanay seexan ka hor ayaa naagtii saqafkii ugu timid iyagii, oo waxay nimankii ku tidhi, anigu waan ogaahay in rabbigu dalka idin siiyey, oo cabsidiinnii baa nagu dhacday, iyo in kuwa dalka deggan oo dhammu ay hortiinna ku dhalaaleen. waayo, waxaannu maqalnay sidii rabbigu hortiinna uga engejiyey biyihii badda cas, markii aad masar ka soo baxdeen, iyo wixii aad ku samayseen labadii boqor oo siixon iyo coog oo ahaa reer amor, ee joogay webi urdun shishadiisa, oo aad wada baabbi'iseen. oo isla markii aannu maqalnay ayaannu dhalaalnay, oo idinka daraaddiin ninna xoog kuma hadhin; maxaa yeelay, rabbiga ilaahiinna ahu waa ilaaha samada sare iyo dhulka hooseba jooga. haddaba sidaas daraadeed waan idin baryayaaye, rabbiga iigu dhaarta inaad reerka aabbahay ugu roonaanaysaan sidaan idiinku roonaaday oo kale, oo i siiya calaamo run ah; iyo inaad badbaadinaysaan aabbahay, iyo hooyaday, iyo walaalahay, iyo waxay haystaan oo dhan, iyo inaad naf-tayada dhimasho ka samatabbixinaysaan. markaasaa nimankii waxay naagtii ku yidhaahdeen, naftayadu waxay u bixi doontaa tiinna, haddaydnan sheegin xaalkayaga, oo markii rabbigu dalka na siiyo roonaan iyo daacadnimo ayaannu kugula macaamiloon doonnaa. kolkaasay xadhig daaqadda kaga dhex dejiisay, waayo, gurigeedu wuxuu ku yiil magaalada derbigeeda, oo waxay degganayd derbiga dushiisa. oo waxay iyagii ku tidhi, buurta xaggeeda taga, yaan raacadadu idin heline, oo intii saddex maalmood ah halkaas ku dhuunta, ilaa ay raacadadu ka soo noqon-ayso; dabadeeda jidkiinna iska mara. kolkaasaa nimankii waxay iyadii ku yidhaahdeen, bal ogow, an-nagu eed kuma yeelan doonno dhaartaadan aad nagu dhaarisay. markii aannu dalka nimaadno, xadhiggan

dunta guduudan ah waa inaad ku xidhaa daqaaddii aad naga dejisay. oo waa inaad guriga gudhiisa ku soo urursataa aabbahaa, iyo hooyadaa, iyo walaalaha, iyo reerka aabbahaa oo dhan. oo waxay ahaan doontaa, in ku alla kii ka baxa albaabbada gurigaaga oo jidka maraba, uu dhiigiisu ahaan doono dushiisa, oo annana aanan eed ku yeelanaynin, iyo in ku alla kii guriga kugula jira haddii far la saaro, uu dhiigiisu dushayada ahaan doono. laakiinse haddaad xaalka-yaga sheegto, de markaas eed kuma yeelan doonno dhaartaadii aad nagu dhaarisay. kolkaasay waxay ku tidhi, sidaad tidhaahdeen ha ahaato. kolkaasay iska dirtay, oo iyana way ka tageen; markaasay xadhiggii guduudnaa daqaaddii ku xidhay. kolkaasay tageen, oo waxay yimaadeen buurtii, oo halkaasay saddex maalmood joogeen, ilaa ay raacdadii ka soo noqotay; oo raacdadiina jidka oo dhan bay ka doondooneen, laakiinse ma ay helin. markaasaa labadii nin noqdeen; buurtii bay ka degeen, oo intay webigii gudbeen ayay u yimaadeen yashuua ina nuun; kolkaasay u sheegeen wixii ku dhacay oo dhan. oo waxay yashuua ku yidhaahdeen, sida runta rabbigu dalka oo dhan gacmaheennuu geliyey, oo weliba, kuwa dalka deggan oo dhammu horteenay ku dhalaalayaan kulligood.

3

markaasaa yashuua wuxuu kacay aroor hore, oo shitiim way ka guureen, oo webi urdun yimaadeen, isagii iyo reer binu israa'iil oo dhan, oo halkaasay degeen intaanay gudbin ka hor. oo saddex maalmood dabadeed saraakiishii xeraday dhex mareen, oo waxay dadkii ku amreen oo ku yidhaahdeen, markaad aragtaan sanduugii axdiga rabbiga ilaahiinna ah, iyo wadaaddada reer laawi oo isaga sida waa inaad meeshiinna ka guurtaan, oo daba gashaan isaga. oo weliba waa in meel bannaan oo qiyaasteedu dhan tahay laba kun oo dhudhun idiin dhexaysaa idinka iyo sanduuga. ha u soo dhowaanina isaga, si aad u ogaataan jidkii aad mari lahaydeen; waayo, idinku hadda ka hor ma aydaan marin jidkan. markaasaa yashuua wuxuu dadkii ku yidhi, quduus iska dhiga, waayo, berri rabbigu wuxuu dhexdiinna ku samayn doonaa waxyaalo yaab leh. oo yashuua wadaaddadii buu la hadlay, oo ku yidhi, sanduuga axdiga qaada, oo dadka ka hor gudba. kolkaasay waxay qaadeen sanduugii axdiga, oo dadkiina way ka hor mareen. markaasaa rabbigu yashuua ku yidhi, maantaan bilaabayaa inaan kugu weyneeyo reer binu israa'iil hortooda, inay ogaadaan in sidii aan muuse la jiray, aan adigana kuula jiri doono. oo waa inaad amartaa wadaaddada sanduuga axdiga sida, oo waxaad ku tidhaahdaa, markii aad gaadhaan biyaha webi urdun qarkooda waa inaad webi urdun isdhex taagtaan. markaasaa yashuua wuxuu reer binu israa'iil ku yidhi, kaalaya halkan, oo maqla erayada rabbiga ilaahiinna ah. oo yashuua wuxuu yidhi, sidan baad ku ogaan doontaan in ilaaha nool idiin dhex joogo, iyo inuu shakila'aan hortiiinna ka eryi doono reer kancaan, iyo reer xeed, iyo reer xiwi, iyo reer feris, iyo reer girgaash, iyo reer amor, iyo reer yebuus. bal eega, rabbiga dhulka oo dhan san-

duuqiisii axdiga ayaa idin hor maraya xagga webi urdun dhexdiisa. haddaba sidaas daraadeed laba iyo toban nin ka soo bixiya qabiilooyinka reer binu israa'iil, qabiil walba nin. oo markii wadaaddada sida sanduuga rabbiga ah rabbiga dhulka oo dhan ay calaalaha cagahoodu taabtaan biyaha webi urdun, ayaa biyaha webi urdun kala go'i doonaan, kuwaa-soo ah biyaha kor ka imanaya, oo markaasay meel istaagi doonaan iyagoo tuulan. oo markii dadku ka tegey teendhooyinkooda si ay webi urdun uga gudbaan aawadeed, iyadoo ay ka horreeyaan wadaaddada sida sanduugii axdiga, oo markii kuwa sanduuga sida ay soo gaadheen webi urdun, oo wadaaddada sida sanduuga ay cagahoodu galeen biyaha qarkooda, (waayo, xilliga waxgoosashada oo dhan webi urdun qararkiisa oo dhan buu buuxdhaafaa) ayay biyaha kor ka imanaya istaageen, iyagoo tuulan, oo meel aad u fog bay istaageen oo u dhow magaalada la yidhaahdo aadaam oo ku ay taal saaretaan. kuwii hoos u kacay xagga badda caraabaah, taasoo ah badda cusbada leh, iyana kulligood waa go'een; oo dadkii wuxuu u gudbay meel ku toosan yerixoo. oo wadaaddadii siday sanduugii axdiga rabbiga waxay istaageen dhul engegan oo webi urdun dhexdiisa ah, oo reer binu israa'iil oo dhammu waxay ku gudbeen dhul engegan, ilaa ay quruuntii oo dhammu ka wada gudubtay webi urdun.

4

oo markii quruuntii oo dhammu ay ka wada gudubtay webi urdun, ayaa rabbigu yashuua la hadlay, oo ku yidhi, dadka kala bax laba iyo toban nin, qabiil walba nin, oo waxaad iyaga ku amartaa oo ku tidhaahdaa, webi urdun dhexdiisa oo ah meeshii cagaha wadaaddadu istaageen, waxaad ka qaaddaan laba iyo toban dhagax, oo waxaad la gudubtaan dhanka kale, oo waxaad dhigaan meeshaad caawa ku dhaxaysaan. markaasaa yashuua u yeedhay laba iyo tobankii nin, oo uu ka diyaariyey reer binu israa'iil, oo qabiil walbana nin buu ka soo soocay. oo yashuua wuxuu ku yidhi iyagii, ka hor gudba sanduuga rabbiga ilaahiinna ah, oo waxaad tagtaan webi urdun dhexdiisa, oo midkiin waluba dhagax qabka ha ku qaado, inta reer binu israa'iil qabiilooyinkooda tiradoodu tahay, in taasu idiin ahaato calaamo idiin dhex taal, oo wakhtiga soo socda markii carruurtiinnu idin weyddiiyaan, oo idinku yidhaahdaan, maxaad la jeeddaan dhagaxyadan? waxaad ku odhan doontaan, sababtu waxa weeye, biyihii webi urdun baa ku hor kala go'ay sanduuga axdiga ilaah; oo markii uu ka gudbayay webi urdun ayay biyihii webi urdun kala go'een; oo dhagaxyadanu xusuus bay u ahaan doonaan reer binu israa'iil weligood. oo reer binu israa'iil waxay yeeleen sidii yashuua ku amray, oo waxay webi urdun dhexdiisa ka qaadeen laba iyo toban dhagax, oo ah intii qabiilooyinka reer binu israa'iil tiradoodu ahayd sidii rabbigu u sheegay yashuua, oo waxay u gudbiyeen meeshii ay ku dhaxeen, oo halkaasay dhigeen. oo yashuua wuxuu laba iyo toban dhagax qotomiyeey webi urdun dhexdiisa, taasoo ah meeshii wadaaddada sida sanduuga axdiga ay cagahoodu istaageen; oo ilaa maantadan weli meeshii bay jiraan. waayo, wadaaddadii siday sanduuga waxay is-

taageen webi urdun dhexdiisa, ilaa ay dhammaadeen wax waluba wixii rabbigu ku amray yashuuca inuu dadka kula hadlo, sidii wixii muuse ku amray yashu- uca oo dhan, oo dadkiina way degdegeen oo gudbeen. oo waxaa dhacday markii ay dadkii oo dhammu wada gudbeen inuu sanduuqii rabbiguna gudbay, isaga iyo wadaaddadiiba, dadkii oo arka. oo reer ruubeen, iyo reer gaad, iyo qabiilkii reer manaseh badhkiis ayaa reer binu israa'iil ka hor gudbay, iyagoo hub leh, sidii muuse kula hadlay iyaga. qiyaas afar kun oo nin oo hub leh oo dagaal diyaar u ah ayaa rabbiga hortiisa ka gudubtay oo dagaal ugu kacday xagga bannaanka yerixoo. oo maalintaas rabbigu wuxuu yashuuca ku weyneeyey reer binu israa'iil oo dhan hortooda; oo cimrigiisii oo dhanba way ka cabsadeen isagii, sidii ay muuse uga baqi jireen oo kale. markaasaa rabbigu yashuuca la hadlay, oo ku yidhi, wadaaddada sandu- uqa maragga sida waxaad u amartaa inay ka soo bax- aan webi urdun. oo sidaas daraaddeed yashuuca baa amray wadaaddadii, oo ku yidhi, ka soo baxa webi ur- dun. oo markii wadaaddadii siday sanduuqa axdigii rabbiga ay ka soo dhex bexeen webi urdun, oo ay ca- gaha u qaadeen dhul engegan, ayay biyihii webi ur- dun meeshoodii ku soo noqdeen, oo ay qararkiisii oo dhan ka daateen sidii markii hore. oo dadku waxay webi urdun ka soo bexeen maalintii tobnad oo bishii kowaad, oo waxay degeen gilgaal oo xagga bari ka xigta yerixoo. oo laba iyo tobankii dhagax oo ay ka soo qaadeen webi urdun dhexdiisa ayuu yashuuca qo- tomiyey gilgaal. markaasuu ka hadlay reer binu is- raa'iil, oo wuxuu ku yidhi, wakhtiga soo socda markii carruurtiinnu aabbayaashood weyddiiaan, oo yid- haahdaan, maxaad ula jeeddaan dhagaxyadan? wax- aad carruurtiinna ogeysiisaan, oo ku tidhaahdaan, reer binu israa'iil webigan urdun waxay kaga soo gudbeen dhul engegan. waayo, rabbiga ilaahiinna ah baa hortiinna ka engejiyey biyihii webi urdun, ilaa aad ka soo gudubteen, sidii rabbiga ilaahiinna ahu u galay badda cas oo kale, tii uu hortayada ka engejiyey ilaa aannu ka gudubnay, si ay dadka dhulka jooga oo dhammu u ogaadaan gacanta rabbigu inay xoog badan tahay; oo ay weligood uga cabsadaan rabbiga ilaahiinna ah.

5

oo boqorradii reer amor oo dhan oo joogay webi ur- dun xaggiisa shishe oo galbeed, iyo boqorradii reer kancaan oo dhan oo badda dhinaceeda degganaa, markay maqleen sida rabbigu biyihii webi urdun u engejiyey reer binu israa'iil hortooda ilaa aannu soo wada gudubnay, ayay wada dhalaaleen, oo xoog dambena kuma jirin, reer binu israa'iil aawadood. oo markaasuu rabbigu wuxuu yashuuca ku yidhi, waxaad samaysaa mindiyo dhagax adag ah, oo reer binu israa'iil haddana ku gud mar labaad. markaasaa yashuuca wuxuu samaystay mindiyo dhagax adag ah, oo wuxuu reer binu israa'iil ku guday meel la yidhi buurta buuryada. oo yashuuca sababtii uu u gudayna waxay ahayd sidan: dadkii dalkii masar ka soo baxay oo dhammu, intii labka ahayd, xataa raggi dagaalya- hannada ahaa oo dhammuba waxay ku dhinteen cid- lada intay jidka ku jireen markay masar ka soo bex-

een dabadeed. oo dadkii soo baxay oo dhammu way gudnaayeen; laakiinse kulli dadkii cidlada ku dhashay intay jidka ku jireen markay masar ka soo bexeen dabadeed, kuwaas lama gudin. waayo, reer binu israa'iil waxay cidlada dhex socdeen afartan san- nadood, ilaa quruuntii oo dhan ay ka dhammaadeen xataa raggi dagaalyahannada ahaa oo masar ka soo baxay oo dhammu, waayo, waxay maqli waayeen codkii rabbiga; kuwaas oo rabbigu ugu dhaartay in- aanu u oggolaanayn inay arkaan dalkii rabbigu ugu dhaartay awooyaashood inuu annagana siin doono, dalkaas oo ah dal caano iyo malab la barwaaqaysan. oo carruurtoodii oo uu rabbigu meeshoodii ka ki- ciyey, ayaa yashuuca guday; maxaa yeelay, waxay ahaayeen buuryoqab, waayo, jidka laguma soo gudin. oo markay quruuntii oo dhan wada gudeen, waxay iska joogeen meelhoodii ahaa xerada dhexdeeda ilaa ay ka bogsadeen. oo rabbigu wuxuu yashuuca ku yidhi, maantaan idinka rogay ceebtii masar, oo sidaas daraaddeed meeshaas ilaa maantadan la joogo waxaa lagu magacaabaa gilgaal. oo reer binu israa'iil waxay degeen gilgaal; oo bisha maalinteedii afar iyo tobnad markay fiidkii ahayd ayay bannaankii yer- ixoo ku sameeyeen iiddii kormaridda. oo maalin- tii iidda kormaridda ka dambaysay waxay cuneen hadhuudhkii dalkii ka baxay, kaas oo ahaa kibis aan khamiir lahayn, iyo hadhuudh la dubay, maalintaas qudheeda. oo maannadiina maalintii dambe ayay ka joogsatay, markay cuneen hadhuudhkii dalkii ka baxay dabadeed, oo reer binu israa'iilna ma ay helin maanna dambe, laakiinse sannaddaas waxay cuneen midhihii dalkii kancaan ka baxay. oo markii yashu- uca joogay yerixoo agteeda ayuu indhihiisa kor u taag- ay oo wax fiiriye, oo wuxuu arkaa nin isaga ka soo hor jeeda oo seeftiisii oo gal la' gacanta ku haysta. markaasaa yashuuca intuu u tegey ku yidhi, war ma annagaad nala gees tahay mise colkayagaad la gees tahay? markaasuu isna wuxuu ku yidhi, maya; laaki- inse waxaan haatan u imid inaan madax u ahaado ci- idanka ilaah. markaasaa yashuuca wejigiisii dhulka saaray, wuuna sujuuday, oo wuxuu isagii ku yidhi, sayidkaygiyow, maxaad anoo addoonkaaga ah igu odhan lahayd? markaasaa kii ciidanka rabbiga madax u ahaa wuxuu yashuuca ku yidhi, kabtaada iska siib, waayo, meeshaad ku taagan tahay waa quduus. oo yashuucana sidaasuu yeelay.

6

haddaba yerixoo waxaa loo xidhay reer binu israa'iil aawadood; oo lamana geli jirin, lagamana bixi jirin.) markaasaa rabbigu wuxuu yashuuca ku yidhi, bal eeg, adigaan gacanta ku geliyey yerixoo, iyo boqor- keeda, iyo ragga xoogga leh. oo waa inaad magaalada hareeraysaan, oo raggiinna dagaalyahannada ah oo dhammu magaalada mar ku soo wareega. oo sidaas waxaad yeeshaan lix malmood. oo toddoba wadaad waa inay sanduuqa hortiisa socdaan iyagoo wata tod- doba buun oo wanag geesahood ah, oo maalinta tod- dobaad waa inaad magaalada ku soo wareegtaan tod- doba jeer, oo wadaaddaduna waa inay buunanka afu- ufaan. oo markay aad u afuufaan buunanka wananka geesahooda ah, oo idinku aad maqashaan dhawaaqa

buunka, dadka oo dhammu qaylo dheer waa inay ku qayliyaan, oo markaasaa derbiga magaalada meeshiisa ku dhici doonaa, dadkuna waa inuu nin waluba hortiisa qummaati ugu socdaa. markaasaa yashuuca ina nuun wadaaddadii u yeedhay, oo ku yidhi, sandu-uqa axdiga kor u qaada, oo sandu-uqa rabbiga toddoba wadaad ha la hor socdeen toddoba buun oo wanan geesahood ah. oo waxay dadkii ku yidhaahdeen, socda oo magaalada hareereeya, oo ragga hubka sitaana ha ka hor mareen sandu-uqa rabbiga. oo sidii bay noqotay. markii yashuuca la hadlay dadkii waxaa socday oo rabbiga hortiisa maray toddobadii wadaad oo sidda toddobadii buun oo wanan geesahood ah; oo waxay afuufeen buunankii; oo sandu-uqi axdiga rabbiguna waa lala daba socday. oo raggii hubka sitayna waxay hor socdeen wadaaddadii buunanka afuufayay, oo ururkii intiisii kalena waxay daba socdeen sandu-uqa, oo wadaaddaduna buunankay afuufayeen intay socdeen. oo yashuuca wuxuu dadkii ku amray oo ku yidhi, waa inaydnaan qaylin, codkiinnana waa inaan la maqlin, afkiinnana eray qudh ah yaanu ka soo bixin, ilaa maalintii aan idinku amro inaad qaylisaan; oo markaas waa inaad qaylisaan. oo sidaasuu sandu-uqi rabbiga ugu soo wareejiyey magaaladii, oo mar bay ku soo wareegeen hareeraheeda; oo markaasay ku noqdeen xeradii, waxayna u hoydeen xeradii. markaasaa yashuuca wuxuu kacay aroor hore, oo wadaaddadiina waxay kor u qaadeen sandu-uqi rabbiga. toddobadii wadaad oo sidday toddobadii buun oo wanan geesahood ahna, waxay had iyo goorba hor socdeen sandu-uqi rabbiga, oo waxay afuufeen buunankii; oo raggii hubka sitayna iyagay ka horreeyeen; ururkii intiisii kalena waxay daba socdeen sandu-uqi rabbiga, wadaaddaduna waxay afuufayeen buunankii intay socdeen. oo maalintii labaadna mar bay ku soo wareegeen magaaladii, oo waxay ku noqdeen xeradii; oo sidaasay intii lix maalmood ah yeeleen. oo maalintii toddobaad aroor horay keceen markii waagu beryay, oo sidii oo kale ayay magaaladii toddoba jeer ugu soo wareegeen; laakiin maalintaas ayay magaalada toddoba jeer ku soo wareegeen. oo markii toddobaad, markii wadaaddadii afuufeen buunankii ayaa yashuuca dadkii ku yidhi, qayliya, waayo, rabbigu waa idin siiyey magaalada. oo magaalada waa inay xaaraan ka noqoto cid kale rabbiga mooyane, iyada iyo waxa gudaheeda ku jiraba; waxaa keliyahoo ka noolaanaya dhillada la yidhaahdo raxab iyo inta guriga kula jirta oo dhan, maxaa yeelay, waxay qarisay basaasyadii aannu dirnay. oo idinku waa inaad si walba isaga dhawrtaan waxa la xarrimay, waayo, waaba intaasoo markii aad xarrintaan, aad haddana wax ka qaadataan alaabtii la xarrimay. sidaas haddaad yeeshaan waxaad xaaraan ka dhigi doontaan oo aad dhibi doontaan xerada reer binu israa'iil. laakiinse lacagta, iyo dahabka, iyo alaabta naxaasta iyo birta ah oo dhammu waxay quduus u yihiin rabbiga, oo iyaga waa in la soo geliyaa khasnadda rabbiga. sidaas daraaanteed dadkii way qayliyeen, oo wadaaddadiina buunankii bay afuufeen, oo markii dadkii maqlaan dhawaqii buunka ayaa dadkii ku qayliyey qaylo dheer, oo markaasaa derbigii meeshiisii ku dhacay, oo sidaasay dadkiina ku galeen magaaladii, oo nin waluba hortiisuu qummaati ugu

socday, oo magaaladii bay qaateen. markaasay wax alla wixii magaalada ku jiray wada baabbi'iyeen, raggii iyo dumarkii, iyo dhallinyaradii iyo kuwii da'da weynaaba, iyo dibidii iyo idihii, iyo dameerradiiba, kulli waxay ku laayeen seef. oo yashuuca wuxuu ku yidhi labadii nin oo dalka soo basaatay, gurigii dhillada gala, oo ka soo bixiya naagtii, iyo wax alla waxa ay haysato sidii aad iyada ugu dhaaraateen. oo markaasay dhallinyaradii basaasyada ahaa gurigii galeen oo soo bixiyeen raxab, iyo aabbeheed iyo hooyadeed, iyo walaalaheed, iyo wixii ay haysatay oo dhan, oo qaraabadeedii oo dhanna way soo bixiyeen, oo waxay geeyeen xeradii reer binu israa'iil dibadeeda. markaasay magaaladii iyo wixii ku jirayba dab ku gubeen, oo waxay keliyahoo khasnaddii rabbiga geliyeen lacagtii iyo dahabkii, iyo alaabtii naxaasta iyo birta ahayd. laakiinse wuxuu yashuuca badbaadiyey dhilladii raxab, iyo reerkii aabbeheed, iyo wixii ay haysatay oo dhan, oo ilaa maantadan la joogo waxay dhex deggan tahay reer binu israa'iil, waayo, waxay qarisay basaasyadii yashuuca u diray inay yexixoo soo basasaan. markaasaa yashuuca dhaariyey, oo wuxuu iyagii ku amray, oo ku yidhi, kii kaca oo dhisa magaalada yexixoo rabbiga hortiisa inkaaru ha ku dhacdo. markuu aasaaskeeda dhigo curradkiisuu waayi doonaa, markuu irdaheeda dhisona wiilkiisa ugu yar. haddaba rabbigu wuxuu la jiray yashuuca, oo warkiisiina wuxuu gaadhay dalkii oo dhan.

7

laakiinse reer binu israa'iil waxay ku xadgudbeen alaabtii la xarrimay, waayo, waxaa alaabtii la xarrimay qaar qaatay caakaan ina karmii, ina sabdii, oo ahaa ina serax, oo ahaa qabiilka yahuudah; oo markaasaa rabbigu aad ugu cadhooday reer binu israa'iil. oo yashuuca wuxuu niman ka diray yexixoo oo u diray aacii, taasoo ku tiil beytaawen dhinaceeda, oo xagga bari ka jirtay beytel. oo intuu la hadlay wuxuu iyagii ku yidhi, bal taga oo dalka soo basasa. oo nimankii intay tageen ayay aacii soo basaaheen. oo markaasay yashuuca ku soo noqdeen, oo waxay ku yidhaahdeen, dadka oo dhammu yaanay wada tegin; laakiinse laba ama saddex kun oo nin ha tageen, oo ha baabbi'iyeen aacii; oo dadka oo dhan halkaas ha ku daalin, maxaa yeelay, iyagu way yar yihiin. sidaas daraaanteed waxaa dadkii ka tegey oo halkaas u kacay in saddex kun oo nin ku dhow, oo waxay ka hor baqdeen dadkii reer aacii. oo markaasaa dadkii reer aacii waxay iyagii ka laayeen lix iyo sodon nin; oo magaalada iriddeedii ayay ka eryadeen tan iyo shebaariim, oo waxay ku laayeen meesha dhaadhaca ah, markaasaa dadkii qalbigiisii dhalaalay, oo biyo oo kale noqday. markaasaa yashuuca intuu dharkiisii jeexjeexay ayuu wejiga dhulka saaray oo wuxuu ku hor sujuuday sandu-uqi rabbiga tan iyo fiidkii, isaga iyo waayellada reer binu israa'iilba; oo waxay madaxa iska mariyeen boodh. markaasaa yashuuca wuxuu yidhi, way, sayidow, rabbiyow, ma waxaad dadkan webi urduu uga soo gubdisay inaad nagu riddo gacmaha reer amor iyo inaad na haligto? waxaa noo wanaagsanaan lahaa inaanu degno

webi urdu shishadiisa oo halkaas raalli ku ahaanno. sayidow, maxaan idhaahdaa mar hadday reer binu israa'iil cadaawayaashoodii dhabarka u jeediyeen? maxaa yeelay, reer kancaan iyo kuwa dalka deggan oo dhammu waxay maqli doonaan warkaas, oo markaasay na hareerayn doonaan oo ay magacayaga dhulka ka tiri doonaan; oo markaas maxaad u samaynaysaa magacaaga weyn? markaasaa rabbigu wuxuu yashuua ku yidhi, sara joogso, maxaad sidaas wejigaaga isugu tuurtay? reer binu israa'iil way dembaabeen; xataa weliba waxay ku xadgudbeen axdigay-gii aan iyaga ku amray; xataa waxay wax ka qaadeen alaabtii la xarrimay, oo wax bay xadeen, khiyaanana way sameeyeen, oo waxay weliba ku dhex darsadeen alaabtoodii, oo sidaas daraaddeed reer binu israa'iil cadaawayaashooda isma hor taagi karaan, oo cadaawayaashooday dhabarka u jeediyeen, maxaa yeelay, waxay noqdeen wax la xarrimay. anigu mar dambe idinla jiri maayo, inaad alaabtii la xarrimay dhexdiinna ka baabbi'isaan mooyaane. kac, oo dadka quduus ka dhig, oo waxaad ku tidhaahdaa, berri quduus iska dhiga, waayo, rabbiga ah ilaaha israa'iil wuxuu leeyahay, reer binu israa'iilow, waxaa idinku dhex jira alaab la xarrimay, oo isma aad hor taagi kartaan cadaawayaashiinna, ilaa aad dhexdiinna ka fogaysaan alaabtii la xarrimay. haddaba aroorta waxaa laydiin soo dhowayn doonaa qabiil qabiil, oo qabiilkii rabbigu soo sooco ha ii soo dhowaado iyagoo reer reer ah; oo haddana reerkii rabbigu soo sooco, ha iigu soo dhowaadeen xaas xaas; oo haddana xaaskii rabbigu soo sooco nin nin ha iigu soo dhowaadeen. oo kii laga helo alaabtii la xarrimay dab baa lagu gubi doonaa isaga iyo wuxuu haysto oo dhanba; maxaa yeelay, wuxuu ku xadgudbay axdigii rabbiga, oo wuxuu reer binu israa'iilna ku dhex sameeyey xumaan. markaasaa yashuua wuxuu kacay aroor hore, oo wuxuu reer binu israa'iil u soo dhoweeyey qabiil qabiil, oo markaasaa waxaa la soocay qabiilkii yahuudah. markaasuu hadda wuxuu soo dhoweeyey qabiilkii yahuudah; oo wuxuu ka soocay reerkii serax. markaasuu xaaskii serax u soo dhoweeyey nin nin, oo waxaa lala baxay sabdii. markaasuu reerkii nin nin u soo dhoweeyey, kolkaasaa waxaa la soocay caakaan ina karmii, ina sabdii, oo ahaa ina serax ee qabiilkiisuna ahaa yahuudah. markaasaa yashuua wuxuu caakaan ku yidhi, wiilkeygiyow, waan ku baryayaaye, rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil ammaan, oo isaga wax u qiro; oo anna hadda ii sheeg waxaad samaysay, oo ha iga qarinin. markaasaa caakaan wuxuu yashuua ugu jawaabay, sida runta ah waan ku dembaabay rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil, oo waxaan sameeyey sidaas iyo sidaas: markaan alaabtii boolida ahayd ku dhex arkay dhar wanaagsan oo baabuloon laga keenay, iyo laba boqol oo sheqel oo lacag ah, iyo waslad dahab ah oo miisaankeedu yahay konton sheqel ayaan damcay, oo qaatay, oo bal eeg waxay haatan ku qarsoon yihiin dhulka meel teendhadayda dhexdeeda ah, lacagtuna way ka hoosaysaa. markaasaa yashuua cid u diray, oo teendhaday ku ordeen, oo bal eeg, alaabtii waxay ku qarsoonayd teendhadiisii, oo waxaa ka hoosaysay lacagtii. oo markaasay ka bixiyeen teendhadii dhexdeedii, oo waxay u keeneen yashuua, iyo

reer binu israa'iil oo dhan, oo waxay hor dhigeen rabbiga. markaasaa yashuua iyo reer binu israa'iil oo dhan oo isaga la jira waxay qaadeen caakaan ina serax, iyo lacagtii, iyo dharkii, iyo wasladdii dahabka ahayd, iyo caakaan wiilashiisii, iyo gabdhihiisii, iyo dibidiisii, iyo dameerradiisii, iyo idihiisii, iyo teendhadiisii, iyo wixii uu haystay oo dhan; oo waxay keeneen dooxadii caakoor. markaasaa yashuua wuxuu yidhi, war maxaad noo dhibtay? rabbiguna maantuu ku dhibi doonaaye. markaasaa reer binu israa'iil oo dhammu waxay isaga la dheecen dhagaxyo; oo haddana waxay iyaga ku gubeen dab, oo dhagaxyona way la dheecen. oo waxay ku kor tuuleen dhagaxyo badan oo jira ilaa maantadan la joogo. markaasaa rabbigu ka soo noqday cadhadiisii kululayd. sidaas daraaddeed meeshaas magaceedii waxaa loo bixiyey dooxadii caakoor, oo waa loo yaqaanna ilaa maantadan la joogo.

8

markaasaa rabbigu wuxuu yashuua ku yidhi, ha cab-san, hana qalbi jabin. ragga dagaalyahannada ah oo dhan kaxayso, oo kac oo waxaad tagtaa xagga aacii, oo bal eeg, adigaan gacanta ku geliyey boqorka aacii, iyo dadkiisa, iyo magaaladiisa, iyo dalkiisaba; oo aacii iyo boqorkeedaba waxaad ku samaysaa wixii aad ku samaysay yerixoo iyo boqorkeedii; alaabteeda iyo xoolaheedaa waa inaad dhacdaan oo qaadataan. oo magaalada xagga dambe ka gaad. sidaas daraaddeed yashuua waa kacay, isagii iyo raggi dagaalyahan-nada ahaa oo dhammu, si ay aacii u tagaan, oo yashu-ua wuxuu dooray soddon kun oo nin oo ah rag xoog leh, oo wuxuu diray goor habeennimo ah. oo wuxuu ku amray oo ku yidhi, bal maqla, waxaad gaadnaan magaalada xaggeeda dambe, oo ha ka fogaanina magaalada, laakiinse kulligii diyaar ahaada; oo aniga iyo dadka ila jira oo dhammuba waxaannu u dhowaan doonnaa magaalada, oo markay dibadda noogu soo baxaan sida kolkii ugu horraysay, waannu ka carari doonnaa boytel iyo aacii, oo markaasay na soo eryan doonaan ilaa aannu iyaga magaalada ka fogayno; waayo, waxay is-odhan doonaan, sidii markii ugu horraysay bay naga cararayaan, oo sidaasaannu uga hor carari doonnaa iyaga. oo markaas waa inaad gaadmada ka timaadaan, oo aad magaalada qabsataan, waayo, rabbiga ilaahiinna ah ayaa gacanta idiin gelin doona iyada. oo markii aad magaalada qabsataan, waa inaad dab qabadiisiiisaan magaalada, oo waxaad yeeshaan si waafaqsan ereyga rabbiga; bal eega, sidaasaan idinku amraye. markaasaa yashuua iyagii diray; oo waxay tageen meeshii gaadmada, oo waxay joogeen meel u dhaxaysa boytel iyo aacii, oo galbeed ka xigta aacii; laakiinse habeenkaas yashuua dadkii buu ku dhex baryay. kolkaasaa yashuua aroor hore kacay, oo dadkii isu ururiyey, oo isagii iyo waayeelladii reer binu israa'iil waxay dadkii u hor kacayn xaggii aacii. oo dadkii dagaalyahannada ahaa oo dhan oo ah kuwii isaga la jiray way wada tageen oo intay soo dhowaadeen ayay magaaladii hor yimaadeen, oo waxay degeen dhinaca woqooyi oo aacii; oo dooxo baa u dhexaysay isaga iyo aacii. markaasuu wuxuu kaxaystay rag shan kun ku dhow, oo wuxuu gaadmo u diray

meel u dhexaysa beytel iyo aacii, oo magaalada ka xigta xagga galbeed. markaasay diyaariyeen dadkii oo dhan, xataa ciidankii magaalada xagga woqooyi ka xigay oo dhan, iyo kuwoodii gaadmada ugu qarsoona magaalada xaggeeda galbeed, oo yashuucana habeenkaas wuxuu dhaxay dooxadii dhexdeeda. oo markii boqorkii aacii taas arkay, ayay isaga iyo dadkiisa oo dhammu aroor hore keceen oo dhaqsadeen, oo markaasay dadkii magaaladu dagaal ugu baxeen reer binu israa'iil wakhtigii la yidhi, oo waxay wada tageen meel ka horraysa caraabaah, laakiinse ma uu ogayn in rag gaadmo ugu qarsoon yahay magaalada dabadeeda. markaasaa yashuuca iyo reer binu israa'iil oo dhammu waxay iska dhigeen sidii iyagoo laga adkaaday, oo waxay ku carareen xaggii jidka cidlada. markaasaa dadkii magaalada joogay oo dhan waxaa loogu wada yeedhay inay eryadaan reer binu israa'iil, oo intay yashuuca eryanayeen ayaa iyagii laga fogeeyey magaaladii. oo nin keliyah kuma hadhin aacii iyo beytel toona, oo aan daba gelin reer binu israa'iil; oo magaaladii oo furan bay ka tageen, oo waxay eryadeen reer binu israa'iil. markaasaa rabbigu wuxuu yashuuca ku yidhi, waranka gacantaada ku jira xagga aacii ku taag, waayo, adigaan gacanta kuu gelin doonaa aacii. markaasaa yashuuca warankii gacantiisa ku jiray wuxuu ku taagay xaggii magaalada. markaasaa haddiiba raggii gaadmada u qarsoona ka soo baxeen meeshoodii ay ku jireen, oo markuu gacanta taagay ayay haddiiba soo ordeen, oo waxay galeen magaaladii, wayna qabsadeen; oo intay dhaqsadeen ayay magaaladii dab qabadsiiyeen. oo dadkii reer aacii markay dib u egeen ayay waxay arkeen qiiqii magaalada oo samada kor ugu baxaya, oo mana ay lahayn xoog ay ugu cararaan xaggan ama xagga; oo dadkii u cararay xagga cidlada waxay dib ugu soo jeesteen raacdadii daba joogtay. oo markii yashuuca iyo reer binu israa'iil oo dhammu arkeen in raggii gaadmada ahaa ay magaaladii qabsadeen, iyo in magaalada qiiqeedii kor u baxay, ayay dib u soo noqdeen, oo waxay laayeen dadkii reer aacii. oo kuwii kalena waxay iyaga kaga soo baxeen magaaladii, sidaas daraaddeed waxay ku dhex jireen reer binu israa'iil, iyadoo qaarna dhinacan ka xigo, qaarna dhinacaas ka xigo; oo way wada laayeen, oo midna kama reebin, qofna kama baxsan. oo boqorkii aacii isagoo nool bay qabteen, oo waxay u keeneen yashuuca. oo markii reer binu israa'iil dhammeeyeen oo ay dadkii aacii degganaan jiray ku wada laayeen duurkii, iyo cilladii ay u eryadeen, oo ay seef ku wada le'deen ilaa ay wada baabbe'een, ayaa reer binu israa'iil oo dhammu waxay ku soo noqdeen aacii xaggeedii, oo waxay ku laayeen seef. oo intii maalintaas le'atay rag iyo dumarba waxay ahaayeen laba iyo toban kun, oo intaasuna waxay ahayd dadkii reer aacii oo dhan. waayo, yashuuca gacantii uu waranka ku taagay dib uma celin ilaa uu wada baabbi'iyey dadkii aacii degganaa oo dhan. oo reer binu israa'iil waxay keliyahoo dheecen xoolihii iyo alaabtii magaalada, sidii erayga rabbiga uu yashuuca ku amray ahaa. sidaasaa yashuuca u gubay aacii, oo wuxuu ka dhigay tuulmo cidla weligeed ah ilaa maantadan la joogo. oo boqorkii aaciina geed buu ka soo deldelay, oo wuxuu sudhnaa ilaa makhribkii, oo qor-

raxdhicii ayaa yashuuca amray, markaasay meydkiisii geedkii ka soo dejiyeen, oo waxay ku tuureen iridda magaalada laga soo galo, oo waxay ku tuuleen dhagaxyo badan oo jira ilaa maantadan. markaasaa yashuuca wuxuu rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil buur ceebaal uga dhisay meel allabari, sidii addoonkii rabbiga oo muuse ahaa reer binu israa'iil ugu amray, iyo sida ku qoran kitaabkii sharciga muuse, oo waxay ahayd meel allabari oo ah dhagaxyo aan la qorin oo aan ninna bir u qaadin; oo waxay rabbiga ugu kor bixiyeen qurbaanno la gubo, iyo qurbaanno nabaadiino. oo wuxuu dhagaxyadii ku qoray naqil sharcigii muuse ah oo uu ku qoray reer binu israa'iil hortooda. oo reer binu israa'iil oo dhan iyo waayeelladoodii, iyo saraakiishoodii, iyo xaakinnadoodiiba, waxay istaageen sanduuqii dhankiisa shishe iyo dhankiisa soke oo ka horreeya wadaaddada reer laawi oo siday sanduuqii axdiga rabbiga, qariibka iyo kii waddanka ku dhashayba, oo badhkood wuxuu is-hor taagay buur gerisiim, badhkoodii kalena wuxuu is-hor taagay buur ceebaal sidii addoonkii rabbiga oo muuse ahaa ku amray inay marka hore u ducayaan reer binu israa'iil. oo dabadeedna wuxuu akhriyey erayadii sharciga oo dhan, ducadii iyo habaarkiiba, si-day ahaayeen wixii ku qornaa kitaabkii sharciga oo dhan. oo ma jirin eray muuse amray oo aan yashuuca ku hor akhriyin shirkii reer binu israa'iil oo dhan, iyo dumarkii, iyo dhallaankii, iyo kuwii qariibka ahaa oo iyaga dhex socdayba.

9

oo webi urdun shishadiisa, iyo dhulka buuraha, iyo dhulka dooxada ah, iyo badda weyn xeebteeda oo ka horraysa lubnaan boqorradii degganaa oo dhammu markay maqleen, waxaa dhacday inay reer xeed, iyo reer amor, iyo reer kancaan, iyo reer feris, iyo reer xiwi, iyo reer yebuusba iswada urursadeen inay isku si ula diriraan yashuuca iyo reer binu israa'iil. laakiinse dadkii gibecoon degganaa markay maqleen wixii yashuuca ku sameeyey yerixoo iyo aacii, iyana markaasay khiyaano sameeyeen, oo intay tageen bay iska dhigeen sidii iyagoo ah wakiillo dalal kale, oo waxay dameerradoodii ku qaateen joonyado gaboobay, iyo sibraarro khamri oo khamri oo gaboobay oo dillilaacay oo la xidhxidhay. oo waxay gashadeen kabo duugoobay oo la karkaray, oo waxay xidheen dhar gaboobay, oo kibistii ay soo sahaydeen oo dhammuna waxay ahayd mid engaan oo caaryaysatay. oo waxay u tageen yashuuca oo jooga xeradii ku tiil gilgaal, oo waxay ku yidhaahdeen isagii iyo raggii reer binu israa'iilba, annagu waxaannu ka nimid dal fog; haddaba sidaas daraaddeed axdi nala dhigta. oo raggii reer binu israa'iil waxay ku yidhaahdeen kuwii reer xiwi, war mindhaa annagaad na dhex deggan tihiin, oo haddaba sidee baannu axdi idiinla dhiiganaynaa? oo waxay yashuuca ku yidhaahdeen, annagu waxaannu nahay addoommadaada. markaasaa yashuuca wuxuu ku yidhi, yaad tihiin? oo xaggee baad ka timaadeen? kolkaasay waxay isagii ku yidhaahdeen, magaca rabbiga ilaahaaga ah aawadiis ayaannu annagoo addoommadaada ah waddan aad u fog uga nimid, waayo, waxaannu maqalnay warki-

isii, iyo kulli wixii uu masar ku dhex sameeyey oo dhan, iyo kulli wixii uu ku sameeyey labadii boqor oo reer amor oo ka shisheeyey webi urdun, kuwaas oo ahaa siixon oo boqor ka ahaa xesh-boon, iyo coog oo boqor ka ahaa baashaan, oo degganaa cashtarod. oo odayaashayadii iyo dadkii wadankayaga degganaa oo dhammu waxay nagu soo yidhaahdeen, sodcaalka aawadiis sahay u qaata, oo taga si aad ula kulantaan iyaga, oo waxaad ku tidhaahdaan, annagu waxaannu nahay addoommadiinna, ee haddaba axdi nala dhigta. oo kibistan iyadoo kulul baan guryahayagii sahay uga soo qaadannay maaliintii aan idiin soo kacnay; laakiinse bal hadda eega, way engegtay, wayna caaryaysatay: oo sibraardagan khamriga oo aannu soo buuxsannay way cusbaayeen, oo bal eega haatan waa dildillaacsan yihiin, oo dharkayaga iyo kabahayagu waxay ku duugoobeen sodcaalkii aad u dheeraa aawadiis. oo markaasay nimankii wax ka qaateen sahaydoodii, oo rabbigana talo ma ay weyddiisan. oo yashuucana wuu la nabday iyagii, oo axdina wuu la dhigtay inuu naftooda u daayo; oo amiirradii shirkuna way u dhaarteen iyagii. oo markay axdigii la dhigteen sadex maalmood dabadeed waxay maqlen inay yihiin deriskooda, oo ay dhexdooda deggan yihiin. oo reer binu israa'iil way sodcaaleen, oo maaliintii saddexaad waxay yimaadeen magaalooyinkoodii. oo magaalooyinkooduna waxay ahaayeen gibecoon, iyo kefiiraah, iyo bi'irod, iyo qiryad yecaariim. oo reer binu israa'iilna ma ay laayn, waayo, amiirradii shirku waxay iyagii ugu dhaarteen rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil. oo markaasaa shirkii oo dhammu waxay ka gunnuuaceen amiirradii. laakiinse amiirradii oo dhammu waxay shirkii oo dhan ku yidhaahdeen, waxaannu iyaga ugu dhaarannay rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil; oo haddaba sidaas daraaddeed waa inaynaan taaban iyaga. oo sidan baan u yeelaynaa, oo naftooda ayaan u daynaynaa waaba intaas oo dhaartii aannu ugu dhaarannay daraaddeed cadho inoogu dhacdaaye. oo amiirradii waxay ku yidhaahdeen, naftooda u daaya, ha noolaadeene. sidaas daraaddeed waxay shirkii oo dhan u noqdeen kuwo xaabada gura oo biyaha dhaansha, sidii amiirradii kula hadleen iyagii. markaasaa yashuuca u yeedhay iyagii, oo intuu la hadlay buu ku yidhi, war maxaad noo khiyaanayseen oo noogu tidhaahdeen, waannu idinka fog nahay, idinkoo na dhex deggan? sidaas daraaddeed waad habaaran tihiin, oo weligiin laydinka waayi maayo addoommo ah kuwa xaabada u gura, biyahana u dhaamiya guriga ilaahayga. oo waxay yashuuca ugu jawaabeen, maxaa yeelay, hubaal waxaa annagoo addoommadaada ah lanoo sheegay sida rabbiga ilaahaaga ahu addoonkiisii muuse ahaa ugu amray inuu idin siiyo dalka oo dhan, iyo in dalka dalka deggan oo dhan hortiinna laga baabbi'yo; oo sidaas aawadeed naftayada aad baannu ugu cabsannay idinka daraadiin, oo waxaanna sidaas baannu u yeelnay. oo haddaba bal eeg gacantaadaannu ku jirnaa. sidii kula wanaagsan oo kula qumman inaad nagu samaysid yeel. oo sidaas buu u yeelay, oo ka samatabbixiyeey gacantiir reer binu israa'iil inaanay dilin. oo maaliintaasuu yashuuca iyagii ka dhigay kuwo xaabada u gura, biyahana u dhaamiya shirka

iyo meesha allabariga rabbiga, taas oo ku taal meel alla meeshuu doortoba, ilaa maantadan la joogo.

10

oo boqorkii yerusaaalem oo adonii sedeq ahaa markuu maqlay siduu yashuuca aacii u qabsaday, oo uu dhammaanteed u baabbi'iyey, iyo siduu yerixoo iyo boqorkeediiba ku sameeyey, oo uu haddana sidaas oo kale ku sameeyey aacii iyo boqorkeediiba, iyo siday dadkii gibecoon degganaa oo ku dhex jiray ula nabdeen reer binu israa'iil, ayuu aad u cabsaday, maxaa yeelay, gibecoon waxay ahayd magaaloweyn sida mid ka mid ah magaalooyinka boqorrada, waayo, way ka sii weynayd aacii, oo dadkeeda oo dhammuna waa xoog badnaayeen. sidaas daraaddeed boqorkii yerusaaalem oo ahaa adonii sedeq wuxuu u cid diray boqorkii xebroon oo ahaa hoohaam, iyo boqorkii yarmuud oo ahaa firaam, iyo boqorkii laakiish oo ahaa yaafiica, iyo boqorkii cegloon oo ahaa debiir, oo wuxuu ku yidhi, ii kaalaya, oo i caawiya, oo ina keena aynu gibecoon baabbi'innee; waayo, waxay la nabadday yashuuca iyo reer binu israa'iil. sidaas daraaddeed shantii boqor oo reer amor waa iswada urursadeen, oo kuwaasu waxay ahaayeen boqorkii yerusaaalem, iyo boqorkii xebroon, iyo boqorkii yarmuud, iyo boqorkii laakiish, iyo boqorkii cegloon; iyaga iyo ciidamaddooda oo dhammu kor bay u bixiyeen oo waxay hor degen gibecoon oo dagaal ku qaadeen. oo dadkii reer gibecoon waxay u cid dirteen yashuuca oo joogay xeradii gilgaal, oo waxay ku yidhaahdeen, gacantaadu yay ka raagin addoommadaada, noo soo dhaqso, oo na badbaadi, oo na caawi: maxaa yeelay, boqorradii reer amor oo buuraha degganaa oo dhammu way isu kaayo urursadeen. sidaas daraaddeed yashuuca wuxuu ka tegey gilgaal isagoo ay la socdaan dadkii dagaalyahannada ahaa oo dhan iyo raggii xoogga lahaa oo dhammuba. oo markaasaa rabbigu wuxuu yashuuca ku yidhi, iyaga ha ka cabsan, waayo, iyaga gacmahaagaan kuu soo geliyey. midkoodna isma kala hor taagi doono. oo sidaas daraaddeed yashuuca ayaa ku soo kediyey iyagii, waayo, habeenkii oo dhan buu ka soo guuraynayd gilgaal. oo markaasaa rabbigu cabsi ku riday iyagii reer binu israa'iil hortooda, oo gibecoon agteeda ayuu aad ugu laayay, oo wuxuu u eryaday xagga jidkii kor loo baxo beytxooroon, oo wuxuu ku laaynayd ilaa caseeqaah iyo tan iyo maqeedaah. oo markay ka carareen yashuucan reer binu israa'iil, intay ku sii jireen dhaadhaca beytxooroon, ayaa rabbigu wuxuu iyaga samada kaga soo daayay roob dhagaxyo leh oo waaweyn ilaa caseeqaah, oo way dhinteen; oo intii rookkii dhagaxyada lahaa ku dhimatay baa ka sii badnayd intoodii reer binu israa'iil sefta ku laayeen. markaasaa yashuucan rabbiga la hadlay maaliintii rabbigu reer amor u dhiibay reer binu israa'iil, oo wuxuu reer binu israa'iil hortooda ka yidhi, qorraxday, istaag gibecoon korkeeda, adiguna, dayaxow, waxaad kor istaagtaa dooxada ayaaloan. oo markaasaa qorraxdii istaagtay; dayaxiina waa joogsaday, ilaa ay quruuntii ka aarsatay cadaawayaashoodii. tanu miyaanay ku qornayn kitaabkii yaashaar? oo qorraxdii waxay ku joogsaa-

tay samada dhexdeeda, umana ay degdegin inay hoos u dhacdo maalin dhan. oo maalintaas maalin la mid ahu kamana horrayn, kamana dambayn, ee uu rabbigu maqlay nin codkiis: waayo, rabbigu wuxuu u diriray reer binu israa'iil. markaasaa yashuuca iyo reer binu israa'iil oo dhammu waxay ku noqdeen xeradii ku tiil gilgaal. kolkaasaa shantii boqor carartay, oo waxay ku dhuunteen godkii ku yiil maqeedaah. oo markaasaa yashuuca loo sheegay, oo waxaa lagu yidhi, shantii boqor waxaa la helay iya-goo ku qarsoon god ku yaal maqeedaah. markaasuu yashuuca yidhi, dhagaxyo waaweyn ku giringiriya godka afiisa, oo rag dhawrana ag taaga; laakiinse intiinna kale ha joogsanina; ee cadaawayaashiinna eryada, oo laaya intooda ugu dambaysa, oo ha u oggolaanina inay galaan magaalooyinkooda; waayo, rabbiga ilaahiinna ah ayaa iyaga gacanta idiin geliyey. oo markii yashuuca iyo reer binu israa'iil ay dhammeeyeen layntii weynayd ee ay raggii laayeen, ilaa ay wada baabbi'iyeen oo firxadkii ka soo hadhayna ay galeen magaalooyinkii deyrarka lahaa, ayaa dadkii oo dhammu naboonaan ku soo noqdeen yashu- uca oo joogay xeradii ku tiil maqeedaah, oo mid qudh ahu afka uma kala qaadin reer binu israa'iil. oo markaasuu yashuuca yidhi, godka afkiisa ban- neeeyo oo shantii boqor ka soo bixiya godkii oo ii keena. kolkaasay sidii yeeleen, oo waxay isagii u keeneen shantii boqor oo ay ka soo bixiyeen god- kii, kuwaas oo ahaa boqorkii yeruusaalem, iyo bo- qorkii xebroon, iyo boqorkii yarmuud, iyo boqorkii laakiish, iyo boqorkii cegloon. oo markay boqor- radii u keeneen yashuuca ayuu u yeedhay raggii reer binu israa'iil oo dhan, oo wuxuu raggii dagaalya- hannada ahaa oo isaga raacay madaxdoodii ku yidhi, soo dhowaada, oo boqorradan qoorta kaga joogsada. oo kolkaasay soo dhowaadeen, oo boqorradii qoorta kaga joogsadeen. markaasaa yashuuca wuxuu iyagii ku yidhi, ha cabsanina, hana qalbi jabina; xoog yee- sha oo aad u dhiirranaada; waayo, rabbigu sidaa- suu u geli doonaa cadaawayaashiinna aad la diri- raysaan oo dhan. oo markaas dabadeed ayuu yashu- uca wada laayay, oo uu shan geed ka soo deldelay, oo waxay geedihii ka soo laalaadeen ilaa fiidkii. oo kolkay qorraxdu dhacday ayaa yashuuca amray in laga soo dejiyo geedihii, oo kolkaasay ku tuureen godkii ay markii hore ku dhuunteen, oo markaasay dhagaxyo waaweyn godkii afkiisii saareen, oo waa sidii ilaa maantadan. oo yashuuca maalintaasuu qab- saday maqeedaah, oo wuxuu dadkeedii ku laayay seef, iyo xataa boqorkeedii; oo dadkii ku jiray oo dhan wuu wada baabbi'iyey, oo waxba kama uu reebin, oo bo- qorkii maqeedaah wuxuu ku sameeyey sidii uu ku sameeyey boqorkii yerixoo. oo yashuuca iyo reer binu israa'iil oo dhammu way dhaafeen maqeedaah oo waxay tageen libnaah, oo la dirireen reer libnaah; oo rabbigu iyada iyo boqorkeediiba wuxuu gacanta u geliyey reer binu israa'iil, oo wuxuu seef ku laayay iyada iyo dadkii ku jiray oo dhan, oo waxba kama uu reebin, oo boqorkeediiba wuxuu ku sameeyey sidii uu ku sameeyey boqorkii yerixoo. oo yashuuca iyo reer binu israa'iil oo dhammu way dhaafeen libnaah, oo waxay tageen laakiish, kolkaasay degeen meel ka soo hor jeedda oo dagaal ku qaadeen; oo rabbigu

wuxuu laakiish geliyey gacantii reer binu israa'iil, oo wuxuu iyana qabsaday maaltintii labaaad, oo dadkii ku jiray oo dhan wuxuu ku laayay seef, oo wuxuu u galay sidii uu libnaah u galay oo kale. markaasaa laakiish waxaa u soo hiiliyey boqorkii geser oo ahaa horaam, kolkaasaa yashuuca laayay isagii iyo dadkiisiiba, ilaa uusan waxba ka reebin. markaasay yashuuca iyo reer binu israa'iil oo dhammu dhaafeen laakiish oo waxay tageen cegloon; kolkaasay degeen meel ka soo hor jeedda, oo dagaal ku qaadeen; oo maalintaasay iyana qabsadeen oo dadkii ku jiray oo dhan waxay ku laayeen seef, oo maalintaasuu wada baabbi'iyey, oo wuxuu ku sameeyey sidii uu ku sameeyey laaki- ish oo kale. markaasaa yashuuca iyo reer binu israa'iil oo dhammu way dhaafeen cegloon oo waxay tageen xebroon, wayna la dirireen, oo iyana way qabsadeen, oo waxay ku wada laayeen seef dadkeedii iyo boqor- keedii iyo magaalooyinkeedii oo dhan iyo dadkii ku jiray oo dhanba; waxba kama reebin, sidii uu cegloon ku sameeyey oo kale, laakiinse wuu wada baabbi'iyey iyadii iyo dadkii ku jiray oo dhanba. markaasaa yashuuca iyo reer binu israa'iil oo dhammu waxay ku noqdeen debiir, oo dagaal bay ku qaadeen. oo iyana wuu qabsaday, iyo boqorkeedii, iyo magaalooyin- keediiba, oo waxay ku laayeen seef, oo dadkii ku jiray oo dhanba way wada baabbi'iyeen oo waxba kama uu reebin; oo wuxuu debiir iyo boqorkeediiba ku sameeyey siduu ku sameeyey xebroon iyo weliba siduu markii hore ku sameeyey libnaah iyo boqor- keediiba. sidaasuu yashuuca u wada laayay dadkii dalkii oo dhan, kaas oo ahaa waddankii buuraha ahaa, iyo xaggii koonfureed, iyo dooxooyinkii, iyo dhaad- hacyadii, iyo xataa boqorradoodii oo dhan, oo waxba kama uu reebin; laakiinse wuu wada baabbi'iyey in- ti neefsanaysay oo dhan, sidii uu rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil ku amray. oo yashuuca wuxuu laayay iyagii ilaa qaadeesh barneeca iyo tan iyo gaasa, iyo dalkii reer goshen oo dhan, iyo xataa tan iyo gibecoon. oo boqorradaas iyo dalkoodii oo dhan yashuuca isku mar buu wada qabsaday, maxaa yee- lay, rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil baa u diriray reer binu israa'iil. markaasaa yashuuca iyo reer binu israa'iil oo dhammu waxay ku noqdeen xeradii ku tiil gilgaal.

11

oo markuu boqorkii xaasoor oo ahaa yaabiin wax- aas maqlay ayuu u cid diray boqorkii maadoon oo ahaa yoobaab, iyo boqorkii akshaaf, iyo boqorradii ji- ray xagga woqooyi, kaas oo ahaa dalka buuraha leh, iyo kuwii joogay xagga ban caraabaah oo koonfur ka xigta kinnered, iyo xagga dooxooyinka, iyo dalka sare oo door ee xagga galbeed jira, iyo kuwii reer kancaan oo jiray bari iyo galbeedba, iyo reer amor, iyo reer xeed, iyo reer feris, iyo reer yebuus oo degganaa dalka buuraha leh, iyo reer xiwi oo degganaa dalkii misfaah oo ka hooseeyey xermoon. kolkaasay baxeen, iyagii iyo ciidamadoodii oo la jirayba, oo waxay ahaay- een dad badan, oo tiradoodu waxay ahayd sida cam- muudda taal badda xeebteeda, waxayna wateen fardo iyo gaadhifardood aad u badan. oo boqorradaas oo dhammu way isu yimaadeen, oo waxay wada degeen

biyihii meeroom agtooda si ay reer binu israa'iil ula diriraan. markaasaa rabbigu wuxuu yashuuca ku yidhi, ha ka cabsan iyaga, waayo, berri hadda oo kale ayaan reer binu israa'iil gacanta u gelin doonaa, iya-goo la wada laayay. oo waa inaad fardahooda boqno gooyasa, oo gaadhifardoodkoodana waa inaad dab ku gubtaa. markaasay yashuuca iyo raggi dagaalyahan-nada ahaa oo dhammu biyihii meeroom agtooda kaga soo kediyeen oo weerareen iyagii. oo rabbigu wuxuu iyagii geliyey gacanti reer binu israa'iil, oo way laayeen, oo waxay u eryadeen xagga siidoonta weyn, iyo xagga misrefood mayim, iyo xagga dooxadii mis-faah oo bari xigta, oo way laayeen ilaa aanay waxba ka reebin. oo yashuuca wuxuu ku sameeyey iyagii wixii rabbigu u sheegay; oo fardahoodii wuu boqno gooyay, oo gaadhifardoodkoodiina dab buu ku wada gubay. oo markaasaa yashuuca dib u noqday, oo wuxuu qabsaday xaasoor, oo boqorkeediina wuxuu ku dilay seef; waayo, markaas ka hor xaasoor mada-x bay u ahaan jirtay boqortooyooyinkaas oo dhan. oo dadkii ku jiray oo dhan waxay ku laayeen seef, wayna wada baabbi'iyeen; oo waa neefsadaa kuma hadhin, xaasoorna dab buu ku gubay. oo yashuuca wuxuu wada qabsaday boqorradaas magaalooyinkoodii oo dhan, iyo boqorradoodii oo dhan, oo wuxuu ku wada laayay seef, oo wuu wada baabbi'iyey; sidii uu ad-doontii rabbiga oo muuse ahaa ku amray. laakiinse reer binu israa'iil waxba kama gubin magaalooyinkii buurahoodii ku yiil, xaasoor mooyaane, taasna waxaa gubay yashuuca. oo magaalooyinkaas alaabtoodii oo dhan iyo xoolahoodii oo dhanba reer binu israa'iil way dhaceen, laakiinse nin kasta waxay ku dileen seef ilaa ay wada baabbi'iyeen, oo waxba kama ay reebin intii neefsaday oo dhan. wixii rabbigu addoonki-isii muuse ahaa ku amray ayuu muusena yashuuca ku amray, oo yashuucana sidaasuu yeelay, oo kulli wixii rabbigu muuse ku amray wax aanu samayn ma jirin. oo yashuuca wuxuu qabsaday dalkaas oo dhan, kaas oo ahaa dalkii buuraha lahaa, iyo koonfur oo dhan, iyo dalkii goshen oo dhan, iyo dalkii dooxada ahaa, iyo bankii carabaah, iyo dalkii reer binu is-raa'iil oo buuraha lahaa, iyo intiisii dooxada ahayd, haddii laga bilaabo buur haalaaq, taasoo kor u kac-san ilaa seciir, iyo xataa tan iyo bacal gaad oo ku taal dooxadii lubnaan oo ka hoosaysa buur xermoon; oo wuxuu wada qabsaday boqorradoodii oo dhan, oo in-tuu dilay buu wada laayay. oo yashuuca wakhti dheer buu la dirirayay boqorradaas oo dhan. oo lama arag magaala la nabadday reer binu israa'iil, reer xiwi oo gibecon degganaa mooyaane: oo dagaal bak kulli-good ku wada qabsadeen. waayo, xagga rabbiga ayay ka timid inuu qalbigooda adkeeyo, si ay dagaal ugu soo baxaan reer binu israa'iil, oo uu dhammaantood u baabbi'iyey, oo aanay waxba inna raallinimo ka helin, laakiinse uu u wada baabbi'iyey sidii rabbigu muuse ku amray. oo markaasaa yashuuca yimid, oo wuxuu reer canaaq ka tiray dalkii buuraha lahaa, kaas oo ahaa xe-broon, iyo debiir, iyo canaab, iyo xaggii dalkii reer yahuudah oo buuraha lahaa oo dhan, iyo dalkii reer binu israa'iil oo buuraha lahaa oo dhan; oo yashu-ucca dhammaan iyagii oo magaalooyinkoodiiba wuu wada baabbi'iyey. oo dalkii reer binu israa'iil mid reer canaaq ahu kuma hadhin, laakiinse waxaa wux-

oogaa ku hadhay gaasa, iyo gad, iyo ashdoon oo ke-liya. sidaasuu yashuuca u wada qabsaday dalkii oo dhan, oo wuxuu wada yeelay sidii rabbigu kula had-lay muuse; oo yashuuca wuxuu dalkii dhaxal u siiyey reer binu israa'iil, oo wuxuu ugu qaybiyey sidii qabi-ilooyinkoodu ahaayeen. oo dalkiina dagaal wuu ka nastay.

12

haddaba kuwanu waa boqorradii dalka, oo ay reer binu israa'iil laayeen oo ay dalkoodii ka qaateen meel webi urdun ka shishaysa oo qorrax ka soo baxa ka xigta, markii laga bilaabo dooxadii arnoon iyo tan iyo buur xermoon, iyo inta banka carabaah xagga bari ka xigta oo dhan: oo waxay ahaayeen bo-qorkii reer amor oo ahaa siixon, oo degganaa xesh-boon, oo xukumi jiray carooceer oo ku tiil dooxadii arnoon darafteda, iyo magaaladii ku tiil dooxadii dhexdeeda, iyo gilecaad badhkeed, iyo tan iyo webi yabboq, kaasoo ku yiil soohdintii reer cammoon, iyo bankii carabaah iyo tan iyo baddii kinnered, iyo xagga bari, iyo tan iyo baddii carabaah, taas oo ah badda cusbada leh, oo bari, ee ku taal jidkii beytYESH-mood, ee xagga koonfureed, ee ka hoosaysay dhaad-hacyadii fisgaah: iyo xuduudkii coog oo ahaa bo-qorkii baashaan, oo ka hadhay reer rafaa ee cashtarod agteeda joogay, edrecii agteedana joogay. kaasu wuxuu xukumii jiray buur xermoon, iyo salkaah, iyo baashaan oo dhan, iyo tan iyo soohdinta reer geshuur iyo kan reer macakaad iyo gilecaad badhkeed, iyo xuduudka siixon oo boqor u ahaa xeshboon. ad-doontii rabbiga oo muuse ahaa iyo reer binu is-raa'iil baa laayay iyagii, oo addoonkii rabbiga oo muuse ahaa ayaa reer ruubeen iyo reer gaad, iyo reer manaseh badhkood hanti ahaan u siiyey. oo kuwanu waa boqorradii yashuuca iyo reer binu is-raa'iil ka laayeen webi urdun shishadiisa xagga gal-beed ka xigta, markii laga bilaaba bacal gaad oo ku tiil dooxadii lubnaan iyo tan iyo buur xaalaaq oo kor u kacsan seciir; oo yashuuca wuxuu siiyey qabi-ilooyinkii reer binu israa'iil, oo hanti ahaan buu ugu qaybiyey, xagga dalkii buuraha lahaa, iyo dalkii doox-ooyinka ahaa, iyo bankii carabaah, iyo dhaadha-cyadii, iyo cidladii, iyo xagga koonfureed, iyo reer xeed, iyo reer amor, iyo reer kancaan, iyo reer feris, iyo reer xiwi, iyo reer yebuus. oo waa kuwan bo-qorradii, boqorkii yerixoo, iyo boqorkii aacii tii u dhowayd beytel, iyo boqorkii yerusaaleem, iyo bo-qorkii xebroon, iyo boqorkii yarmuud, iyo boqorkii laakiish, iyo boqorkii cegloon, iyo boqorkii geser, iyo boqorkii debiir, iyo boqorkii geder, iyo boqorkii xormaah, iyo boqorkii caraad, iyo boqorkii libnaah, iyo boqorkii cadullaam, iyo boqorkii maqeedaah, iyo boqorkii beytel, iyo boqorkii tafuu'ax iyo boqorkii heefer, iyo boqorkii afeeq, iyo boqorkii laashaaron, iyo boqorkii maadood, iyo boqorkii xaasoor, iyo bo-qorkii shimroon meroon, iyo boqorkii akshaaf, iyo boqorkii tacanaaq, iyo boqorkii megiddoo, iyo bo-qorkii qedesh, iyo boqorkii yoqnecaam oo karmel tiil, iyo boqorkii door oo ku tiil meesha ugu dheer door, iyo boqorkii quruumaha degganaa gilgaal, iyo boqorkii tirsaa. oo boqorradii oo dhammuna waxay

13

yashuua waa da' weynaa, gaboowna wuu la dhacay, oo kolkaasaa rabbigu wuxuu isagii ku yidhi, adigu waad da' weyn tahay oo gaboowna waad la dhacday, laakiinse weliba waxaa hadhay dal badan in la hantiyo. oo dalka weli hadhay waxa weeye kan: gobollada reer falastiin oo dhan iyo reer geshuur oo dhan, tan iyo shiixoorta ku taal masar horteeda, iyo xataa tan iyo soohdinta ceqroon ee xagga woqooyi, ee loo tiriyi reer kancaan, iyo shanta amiir ee reer falastiin oo u taliya reer gaasa, iyo reer ashdood, iyo reer ashqeloon, iyo reer gad, iyo reer ceqroon, iyo xataa reer caw oo xagga koonfureed xiga, iyo dalka reer kancaan oo dhan, iyo mecaaraah tan ay reer siidoon leeyihiin, iyo ilaa afeeq, iyo tan iyo soohdinta reer amor, iyo dalka reer gebal iyo lubnaan oo dhan, xagga qorrax ka soo baxa, inta laga bilaabo bacal gaad ku tan taal buur xermoon hoosteeda, iyo tan iyo meesha laga galo xamaad. dadka deggan dalka buuraha leh oo dhan, tan iyo lubnaan iyo ilaa misrefood mayim, iyo xataa reer siidoon oo dhan kulligood waxaan ka eryl doonaa reer binu israa'iil hortooda; laakiinse waa inaad dhaxal ahaan ugu qori riddaa reer binu israa'iil sidaan kugu amray. haddaba dalkan dhaxal ahaan ugu qaybi sagaalka qabiil iyo qabiilka reer manaseh badhkiis, kuwaasoo ay reer ruubeen iyo reer gaadba la heleen dhaxalkoodii uu muuse ka siiyey xagga bari oo webi urdun ka shishaysa, xataa sidii addoonkii rabbiga oo muuse ahaa uu u siiyey iyaga, tan iyo carooceer oo ku taal dooxadii arnoon darafkeeda, iyo magaalada ku taal dooxada dhexdeeda, iyo banka meedebaa oo dhan iyo xataa tan iyo diibon, iyo dhammaan magaaloyinkii siixon oo boqor u ahaa reer amor uu ku xukumi jiray xeshboon, tan iyo soohdinta reer cammoon, iyo gilecaad, iyo soohdinta reer geshuur, iyo reer macakaad, iyo buur xermoon oo dhan, iyo baashaan oo dhan iyo ilaa salkaah, iyo boqortooyadii baashaan ku tiil oo dhan oo coog ka xukumi jiray cashtarod iyo edrecii (isagu wuxuu ka hadhay reer rafaal), waayo, kuwaas waxaa laayay muuse, wuuna eryl. habase yeeshee reer binu israa'iil ma ay eryin reer geshuur iyo reer macakaad toona; laakiinse reer geshuur iyo reer macakaad waxay dhex deggan yihiin reer binu israa'iil ilaa maantadan la joogo. oo waxaanu dhaxal siin qabiilkii reer laawi oo keliya. sidii rabbigu kula hadlay isaga, waxaa dhaxal u ahaa qurbaannada loo bixiyi rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil. oo muuse wuxuu reer ruubeen qabiilkoodii wax u siiyey sidii reerahoodu ahaayeen. oo xuduudkoodu wuxuu ka bilaaban jiray carooceer taas oo ku taal dooxada arnoon darafkeeda, iyo magaalada ku taal dooxada dhexdeeda, iyo kulli banka meedebaa u dhow oo dhan, iyo xeshboon, iyo kulli magaaloyinkeeda banka ku yaal oo dhan, kuwaasoo ah, diibon iyo baamood bacal, iyo beyd bacal mecoon, iyo yahash, iyo qedemood, iyo mefacad, iyo qiryatayim, iyo sibmaah, iyo sered shahar oo ku taal buurta dooxada, iyo beytfecoor, iyo dhaadhacyadii fiskaah, iyo beytyeshimood, iyo kulli magaaloyinkii banka oo

dhan, iyo boqorkii reer amor oo siixon ahaa boqortooyadiisii oo dhan, kaas oo xukumi jiray xeshboon, oo muuse la dilay madaxdii reer midyaan, kuwaasoo ahaa ewii, iyo reqem, iyo suur, iyo xuur, iyo rebac, oo ahaa amiirradii siixon oo dalkaas degganaa. weliba faaliyaha balcaam oo ahaa ina becoor ayay reer binu israa'iil seef kula dileen dadkii kaloo ay laayeen. reer ruubeen dalkooduna wuxuu ahaa urdun, iyo inta soohdintiisa ah oo dhan. kanu waa dhaxalkii reer ruubeen iyo sidii reerahoodu ahaayeen, iyo magaaloyinkoodii iyo tuulooyinkoodiiba. oo muuse wax buu siiyey qabiilkii reer gaad, oo wuxuu wax u siiyey reer gaad sidii reerahoodu ahaayeen. oo xuduudkooduna wuxuu ka koobnaa yacser, iyo magaaloyinkii gilecaad oo dhan, iyo dalkii reer cammoon badhkiis, iyo tan iyo carooceer oo ku hor taal rabbaah, iyo ilaa xeshboon iyo tan iyo raamad-misfaah, iyo betonim, iyo tan iyo maxanayim iyo ilaa soohdinta debiir, iyo kuwii dooxadii ku dhex yiil oo ahaa beytaaraam, iyo beytnimraah, iyo sukod, iyo saafoon oo ahaa boqorkii xeshboon oo siixon ahaa boqortooyadiisii intii ka hadhay, iyo urdun iyo soohdintiisii, iyo meesha ugu fog badda kinnered ee ka shishaysa webi urdun ee xagga bari ka xigta. kanu waa dhaxalkii ay reer gaad u heleen sidii reerahoodu ahaayeen iyo magaaloyinkoodii iyo tuulooyinkoodii. oo muuse wuxuu dhaxal siiyey qabiilkii reer manaseh badhkiis. wuxuu u ahaa qabiilkii reer manaseh badhkiis sidii reerahoodu ahaayeen. oo xuduudkoodu wuxuu ka koobnaa maxanayim, iyo baashaan oo dhan, iyo boqorkii baashaan oo coog ahaa boqortooyadiisii oo dhan, iyo magaaloyinkii yaa'iir oo baashaan ku yiil oo dhan, kuwaasoo ahaa lixdan magaaloo; iyo gilecaad badhkeed, iyo cashtarod, iyo edrecii, kuwaas oo ahaa magaaloyinkii boqortooyadii coog oo baashaan ku yiil, waxaa la siiyey reer maakiir kaasoo ahaa ina manaseh, oo waxaa loo siiyey reer maakiir badhkeed sidii reerahoodu ahaayeen. kuwanu waa dhaxalkii muuse ku qaybiyey baanaankii moo'aab, oo ka shishaysa webi urdun, meel u dhow yerixoo, oo xagga bari ka xigta. laakiinse qabiilkii reer laawi muuse dhaxal ma uu siin. waxaa dhaxal u ah rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil, sidii uu kula hadlay iyaga.

14

kuwanu waa dhaxalkii ay reer binu israa'iil ka qaateen dalkii reer kancaan, oo wadaadkii elecaasaar ahaa, iyo yashuua ina nuun, iyo madaxdii qabiilooyinkii reer binu israa'iil ay u qaybiyeen. oo sidii rabbigu ku amray muuse sagaal qabiil iyo qabiil badhkiis saami bay ku heleen dhaxalkoodii. waayo, muuse wuxuu laba qabiil iyo qabiil badhkiis dhaxal ka siiyey webi urdun shishadiis: laakiinse reer laawi innaba dhaxal ma uu siin. maxaa yeelay, reer yuusuf waxay ahaayeen laba qabiil, oo kala ah reer manaseh iyo reer efrayim; oo dhulkii qayb lagama siin reer laawi magaaloyinkii ay degganaayeen mooyaane, iyo agagaarkoodii ay xoolahoodii iyo alaabooodii ku hayn jireen. oo sidii rabbigu muuse ku amray ayay reer binu israa'iil yeeleen, oo dalkiina way qaybsadeen. markaasaa reer yahuudah waxay u soo

dhowaadeen yashuuu oo gilgaal joogay; oo kaaleeb ina yefunneh; oo ahaa reer qenes, wuxuu isagii ku yidhi, waad garanaysaa wixii aniga iyo adiga inagu saabsanaa oo rabbigu u sheegay muuse oo ahaa nin ilaah, markaynu qaadeesh barneeca joognay. afartan sannadood baan jiray markii addoonkii ilaah oo muuse ahaa iga diray qaadeesh barneeca inaan dalka soo basaaso; oo sidii qalbigayga ku jirtay ayaan ugu soo war celiyey. habase yeeshee walaalahaygii i raacay ayaa dadka qalbi dhalaaliyey, laakiinse anigu daacad baan u raacay rabbiga ilaahayga ah. oo maalin-taas ayuu muuse dhaartay, oo yidhi, hubaal dhulkii cagtaadu ku joogsatay wuxuu dhaxal u ahaan doonaa adiga iyo carruurtaada weligiin, maxaa yeelay, daacad baad u raacday rabbiga ilaahayga ah. oo haddaba bal eeg, rabbigu waa i soo gaadhsiiyey ilaa haatan, anoo nool, siduu ku hadlay, oo shan iyo afartankan sannadood baa ka dambaysay markii rabbigu muuse eraygan kula hadlay, oo waxay ahayd intii ay reer binu israa'iil cidlada dhex socdeen; oo haatanna maanta waxaan jiraa shan iyo siddeetan sannadood. oo weliba maanta iyo maaintii muuse i diray isku xoog baan ahay; oo intii itaalkaygu waagaas ahaa ayuu haatanna yahay inaan dagaal galo, iyo inaan baxo, soona galo. haddaba sidaas daraaddeed i sii buurtan rabbigu maaintaas ka hadlay, waayo, waad maqashay maaintaas in reer canaaq halkaas joogay, oo ay magaalooyinkoodu waaweynaayeen, deyrarna lahaayeen. mindhaa rabbigaa ila jiri doona, waanan eryi doonaa sidii rabbigu ku hadlay. markaasaa yashuuu u duceeyey isagii, oo kaaleeb ina yefunneh dhaxal u siiyey xebroon. sidaas daraaddeed ilaa maantadan la joogo xebroon waxay dhaxal u noqotay kaaleeb ina yefunneh oo ahaa reer qenes, maxaa yeelay, daacad buu u raacay rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil. oo waagii hore xebroon magaceeda waxaa la odhan jiray qiryad arbac; oo arbacna wuxuu ahaa ninkii ugu weynaa reer canaaq. oo dalkiina dagaal wuu ka xasillay.

15

oo reer yahuudah qabiilkoodii waxay qayb u heleen sidii ay reerahoodu ahaayeen ilaa soohdinta edom, iyo tan iyo xataa cidlada sin ee xagga koonfureed ka xigta, iyo xagga koonfureed ee ugu shishaysa. oo soohdintooda koonfureedna waxay gaadhsiiisnayd xagga ugu shishaysa ee badda cusbada leh, iyo tan iyo gacanka koonfur u jeeda, oo waxay u baxday xagga koonfureed ee jiirta caqarbiim, oo waxay u dhaaftay xagga sin, oo haddana waxay martay xagga koonfureed oo qaadeesh barneeca, oo ay martay xagga xesroon, oo waxay kor ugu baxday xagga addaar, oo u laabatay xagga qarqaacaa; oo waxay u sii dhaaftay xagga casmoon, oo haddana waxay u baxday xagga durdurka masar, oo soohdinta waxaa dhammaadkeedu ahaa badda; taasuna waxay ahaan doontaa soohdintiinna koonfureed. oo soohdinta barina waxay ahayd ilaa badda cusbada leh, iyo tan iyo meesha uu webi urdun ku dhammaado. oo waaxda woqooyi soohdinteeduna waxay ahayd badda gacan-keeda u dhow meesha uu webi urdun ku dhammaado; oo soohdintu waxay martay ilaa beytxoglaah, oo waxay sii martay xagga woqooyi oo u dhow

beytcaraabaah; oo soohdintu waxay martay dhagaxii bohan ina ruubeen; oo soohdintu waxay sii martay debiir, marka laga tago dooxadii caakoor, iyo xagga woqooyi ee ku soo jeedda gilgaal, taasuna waxay weeyaan meel ku toosan jiirta adummiim, taasoo ku taal webiga dhiniiciisa koonfureed; oo soohdintu waxay sii martay biyaha ceyn shemesh, oo dhammaadkeedu wuxuu ahaa ceyn rogeel agteeda; oo soohdintu waxay sii martay dooxadii ina xinnom iyo ilaa xagga koonfureed ee yebuus. taasuna waa yeruusaaleem. oo soohdintu waxay kor ugu baxday buurta ku taal dooxadii xinnom horteeda ee xaggeeda galbeed, taasoo ku taal dooxada xagga woqooyi oo ugu fog ee reer rafaa. oo soohdintu waxay ka soo baxday buurta dhaladeeda ilaa isha biyaha ee neftoo'ax, oo ay u baxday xagga magaalooyinkii ku yiil buur cefroon; oo soohdintu waxay sii martay xagga bacalaah, (taasu waxa weeyaan qiryad yecaariim), markaasay soohdintu ka laabatay bacalaah galbeedkeeda ilaa buur seciir, oo waxay sii martay buur yecaariim dhinaceeda woqooyi (taasuna waxa weeyaan kesaaloon), oo waxay hoos ugu dhaadhacday xagga beytshemesh, oo waxay sii martay timneh; markaasay soohdintu u baxday dhinaca woqooyi oo cefroon; oo haddana soohdintu waxay u baxday shikeroon, oo waxay sii martay buur bacalaah, oo waxay u baxday yabne'el agteeda; oo soohdinta dhammaadkeedu wuxuu ahaa badda. oo soohdinta xagga galbeedna waxay ahayd tan iyo badda weyn iyo xeebteeda. intaasu waa soohdintii ku soo wareegti jirtay reer yahuudah sida reerahoodu ahaayeen. oo wuxuu kaaleeb ina yefunneh qayb ka siiyey reer yahuudah dhexdooda, sidii rabbigu yashuuu ugu amray, oo qaybtaas wuxuu ahaa qiryad arbac, kaas oo ahaa canaaq aabbihiiis (taasuna waxa weeyaan xebroon). oo kaaleebna halkaas wuxuu ka eryay saddexdii wiil oo canaaq, kuwaasoo ahaa sheeshay, iyo axiim, iyo talmay, oo ahaa ilma canaaq. oo halkaasuu ka tegey oo la diriray dadkii debiir degganaa; oo waagii hore debiir magaceeda waxaa la odhan jiray qiryad sefer. oo kaaleeb wuxuu yidhi, kii qiryad sefer intuu wax ku dhuftha qabsada, waxaan u guurin doonaa gabadhayda caksaa. markaasaa magaaladii waxaa qabsaday cotni'el oo ahaa ina qenas kii kaaleeb walaal u ahaa, markaasuu caksaa u guuriyey. oo markay isagii u timid waxay ku deddejiisay inuu aabbeheed beer weyddiisto: oo markay dameerkeedii ka soo degtay ayaa kaaleeb ku yidhi, maxaad doonaysaa? kolkaasay ku tidhi, hadiyad i sii, waayo, waxaad i siisay dalka koonfureed, weliba i sii ilo biyo ah. markaasuu siiyey ilihii sare iyo ilihii hoose. intanu waa dhaxalkii ay reer yahuudah heleen sidii ay reerahoodu ahaayeen. oo qabiilkii reer yahuudah magaalooyinkoodii ugu fogaa xagga soohdinta koonfureed oo edom waxay ahaayeen qabse'el, iyo ceeder, iyo yaaguur, iyo qiinaah, iyo diimoonaa, iyo cadcaadaah, iyo qedesh, iyo xaasoor, iyo itnaan, iyo siif, iyo telem, iyo becaalood, iyo xaasoor xadataah, iyo qiryood xesroon (oo taasuna waa xaasoor qudheeda), iyo amaam, iyo shemac, iyo molaadaah, iyo xasar gadaah, iyo xeshmoon, iyo beytfeled, iyo xasar shuucal, iyo bi'r shebac, iyo bisyootiyaah, iyo bacalaah, iyo ciyimi, iyo cesem, iyo eltoolad, iyo kesiil, iyo xor-

maah, iyo siiqlag, iyo madmannaah, iyo sansannaah, iyo lebaa'ood, iyo shilxiim, iyo cayn, iyo rimmon, oo magaalooyinka oo dhan iyo tuulooyinkooduba waa sagaal iyo labaatan. oo dalka dooxadana waxay ku lahaayeen eshtaa'ool, iyo sorcaah, iyo ashnaah, iyo saano'ax, iyo ceyn ganniim, iyo tafuu'ax, iyo ceynaam, iyo yarmuud, iyo cadullaam, iyo sokoh, iyo caseeqaah, iyo shacarayim, iyo cadiitayim, iyo gederaah, iyo gederoootayim, oo iyana waa afar iyo toban magaalo iyo tuulooyinkoodii. iyo senaan, iyo xadaashaah, iyo migdal gaad, iyo dilcaan, iyo misfaah, iyo yoque'eel, iyo laakiish, iyo bosqad, iyo cegloon, iyo kabboon, iyo laxmaam, iyo kitliish, iyo gederood, iyo beytdagoon, iyo nacamaah, iyo maqedaah, iyana waa lix iyo toban magaalo iyo tuulooyinkoodii. libnaah, iyo ceter, iyo caashaan, iyo yiftaax, iyo ashnaah, iyo nesiib, iyo qeciilaah, iyo aksiib, iyo maareeshaah, oo iyana waa sagaal magaalo iyo tuulooyinkoodii. ceqroon, oo magaalooyinkeedii iyo tuulooyinkeedii, iyo ceqroon iyo ilaa badda, iyo kulli intii u dhowayd ashdoon iyo tuulooyinkoodii. ashdoon iyo magaalooyinkeedii iyo tuulooyinkeedii, iyo gaasa iyo magaalooyinkeedii, iyo tuulooyinkeedii, iyo ilaa durdurkii masar, iyo ilaa badda weyn, iyo soohdinteeda. iyo dalkii buuraha lahaa oo dhan, iyo shamiir, iyo yatiir, iyo sokoh, iyo dannaah, iyo qiryad sannaah (taasoo debiir ah), iyo canaah, iyo eshtemoh, iyo caaniim, iyo goshen, iyo xolon, iyo giloh, iyana waa koob iyo toban magaalo iyo tuulooyinkoodii. araah, iyo duumah, iyo eshecaan, iyo yaaniim iyo beyd tafuu'ax, iyo afeeqaah, xumtaah, iyo qiryad arbac (taasoo ah xebroon), iyo si-icor, iyana waa sagaal magaalo iyo tuulooyinkoodii. iyo macoon, iyo karmel, iyo siif, iyo yutaah, iyo yesreheel, iyo yokdecaam, iyo saano'ax, kayn, iyo gibecaah, iyo timneh, iyana waa toban magaalo iyo tuulooyinkoodii. xalxuu, iyo beysuur, iyo gedoor, iyo macaraad, iyo beytcanood, iyo elteqon, iyana waa lix magaalo iyo tuulooyinkoodii. qiryad bacal (taasoo ah qiryad yecaariim), iyo rabbaah, iyana waa laba magaalo iyo tuulooyinkoodii. xagga cidladana waxay ku lahaayeen beytaraabaah, iyo middiin, iyo sekaakaah, iyo nibshaan iyo magaalada cusbada leh iyo ceyn gedii, iyana waa lix magaalo iyo tuulooyinkoodii. xagga reer yebuus, kuwaasoo yeruusaalem degganaa, reer yahuudah way eryi kari waayeen; laakiinse reer yebuus yeruusaalem bay la degganaayeen reer yahuudah ilaa maantadan la joogo.

16

oo reer yuusuf qaybtoodiina wuxuu ka bilaabmay webi urdun oo yerixoo ku ag yaal, biyaha yerixoo dhankooda bari, taasoo ah xagga cidlada, iyo markii laga tago yerixoo oo la dhex maro dalka buuraha leh ilaa beytel, oo wuxuu ka baxay beytel ilaa luus, oo wuxuu sii maray ilaa soohdinta reer arkii iyo ilaa cataarood; oo wuxuu dhanka galbeed ka maray soohdinta reer yaafleetii iyo ilaa soohdinta beytxooroonta hoose iyo tan iyo xataa geser; oo soohdinta dhammaadkeedu wuxuu ahaa xagga badda. oo reer yuusuf, oo ahaa reer manaseh iyo reer efrayim, dhaxalkoodii way qaateen. oo reer efrayim sidii

ay reerahoodu ahaayeen soohdintoodii sidan bay ahayd; dalkii ay dhaxalka u heleen dhinaca bari waxaa u xigay cataarood addaar, iyo beytxooroonta sare; oo soohdintu waxay galbeed ka mari jirtay mikmetaah tan ku taal xagga woqooyi, oo soohdintu waxay ka soo wareegtay oo bari ka martay ta'anaad shiloh, oo waxay bari ka martay yaanooxaah; oo intay yaanooxaah ka tagto ayay sii martay cataarood, iyo ilaa nacaraah, oo waxay gaadhay yerixoo, markaasay ka sii baxday webi urdun. oo xagga tafuu'axna soohdintu waxay galbeed ka sii martay durdurka reer qaanaah; oo waxaa dhammaadkeedu ahaa xagga badda. intaasu waa dhaxalkii reer efrayim qabiilkoodii u heleen sidii reerahoodii ay ahaayeen, iyo xataa kulli magaalooyinkii loo soocay reer efrayim ee ku dhex yiil dhaxalkii reer manaseh, kuwaas oo ahaa magaalooyinkii oo dhan iyo tuulooyinkoodii. oo ma ay eryin reer kacaankii degganaa geser; laakiinse reer kacaan waxay dhex degganaayeen reer efrayim ilaa maantadan la joogo, oo waxay u noqdeen adoommo u hawshooda.

17

oo intanuna waxay ahayd qaybtii qabiilka reer manaseh, waayo, isagu wuxuu ahaa curadkii yuusuf. maakiir oo ahaa curadkii manaseh oo aabbe u ahaa gilecaad, wuxuu helay gilecaad iyo baashaan, maxaa yeelay, isagu wuxuu ahaa dagaalyahan. oo reer manaseh iyo reerahoodii intii hadhay iyana qayb bay heleen; kuwaas oo ahaa reer abiiceser, iyo reer xeeleq, iyo reer asrii'eel, iyo reer shekem, iyo reer heefer, iyo reer sheemiidaac; intaasu waxay ahaayeen ilmi-hii labka ahaa ee manaseh ina yuusuf sidii reerahoodii ahaayeen. laakiinse seloofexaad ina heefer, ina gilecaad, ina maakiir, ina manaseh wiilal ma uu lahayn gabdho mooyaane, oo magacyadii gabdhihiisu waa kuwan: maxlaah, nocaah, xoglaah, milkaah, iyo tirsaa. oo waxay u dhowaadeen wadaadkii la odhan jiray elecaasaar, iyo yashuua ina nuun, iyo amiirradii, oo waxay ku yidhaahdeen, rabbigu wuxuu muuse ku amray inuu walaalahayo dhexdooda dhaxal naga siiyo. oo sidaas daraaddeed amarkii rabbiga aawadiis ayuu yashuua dhaxal ku siiyey walaalihii aabbahood dhexdooda. oo reer manaseh waxaa ku soo hagaagay toban meelood oo aan ahayn dalkii gilecaad iyo baashaan oo webi urdun ka shishaysa; maxaa yeelay, gabdhihii manaseh waxay dhaxal ka dhex heleen wiilashiisii; oo dalkii gilecaadna waxaa lahaa wiilashii manaseh intoodii hadhay. oo soohdintii reer manasehna waxay ahayd ilaa aasheer iyo tan iyo mikmetaah, taasoo ku hor taal shekem, oo soohdintu waxay ka baxday xagga midigta, iyo ilaa dadkii degganaa ceyn tafuu'ax. oo dalkii tafuu'axna waxaa iska lahaa reer manaseh; laakiinse tafuu'ax tii ku tiil soohdinta waxaa iska lahaa reer efrayim. oo soohdintu waxay u baxday durdurkii qaanaah, oo durdurka xagga koonfureed ka ahaa. magaalooyinkaas ku dhex yiil magaalooyinkii reer manaseh waxaa lahaa reer efrayim. soohdintii efrayimna waxay ahayd durdurka xaggiisa woqooyi, oo waxaa soohdintii dhammaadkeedu ahaa badda. dhanka koonfureed waxaa lahaa reer efrayim, dhanka woqooyina waxaa lahaa

reer manaseh, oo badduna waxay ahayd soohdintiisa, oo waxay gaadheen ilaa reer aasheer oo woqooyi jira, iyo tan iyo reer isaakaar oo ku yaal xagga bari. oo reer manaseh waxay reer isaakaar iyo reer aasheer ku dhex lahaayeen beytsh'e'aan, iyo magaalooyinkeedii, iyo dadkii degganaa door iyo magaalooyinkeedii, iyo dadkii degganaa ceyn door iyo magaalooyinkeedii, iyo dadkii degganaa tacanaag, iyo magaalooyinkeedii, iyo dadkii degganaa megiddoo iyo magaalooyinkeedii, iyo xataa saddexdii meelood ee dhaadheerayd. laakiin reer manaseh ma ay eryl karin dadkii degganaa magaalooyinkaas; reer kancaanse waxay doonayeen inay dalkaas sii degganaadaan. oo markii reer binu israa'iil aad u xoogaysteen ayay hawl saareen reer kancaan, oo ma ay wada eryin. oo reerkii yuusuf yashuua bay la hadleen, oo ku yidhaahdeen, maxaad qayb keliya dhaxal noogu siisay? maxaa yeelay, annagu waxaannu nahay dad badan, oo rabbigu waa na barakeeyey ilaa haatan. markaasaa yashuua wuxuu iyagii ku yidhi, haddaad dad badan tihiin, haddaba kaca oo duudda taga, oo waxaad soo goosataan dalka reer feris iyo kan reer rafaa; maxaa yeelay, dalka buuraha leh oo reer efrayim waa idinku cidhiidhi. markaasaa reerkii yuusuf waxay yidhaahdeen, dalka buuraha lahu naguma filna; oo reer kancaanka deggan dalka dooxada leh oo dhammu waxay leeyihiin gaadhifardood bir ah, kuwooda deggan beytsh'e'aan iyo magaalooyinkeeda, iyo kuwooda deggan dooxadii yesreceleelba. markaasaa yashuua wuxuu la hadlay reer yuusuf, kuwaasoo ahaa reer efrayim iyo reer manaseh, oo wuxuu ku yidhi, idinku waxaad tihiin dad badan, oo waxaad leedihiiin xoog badan; haddaba qayb keliya heli maysaan; laakiinse dalka buuraha leh idinkaa yeelan doona; waayo, in kastoo uu duud yahay, waad jari doontaan, oo meelaha laga baxona idinkaa yeelan doona, maxaa yeelay, waxaad eryl doontaan reer kancaan in kastay leeyihiin gaadhifardood bir ah, oo ay xoog badan yihiin.

18

oo shirkii reer binu israa'iil oo dhammu shiihoh bay dhammaantood isugu soo urureen, oo waxay halkaas ka dhiseen teendhadii shirka; oo dadkii waddankana waa laga adkaaday. oo reer binu israa'iil dhexdooda waxaa ku hadhay toddoba qabiil oo aan weli helin qaybtii ay dhaxalka u lahaayeen. markaasaa yashuua wuxuu reer binu israa'iil ku yidhi, dalkii uu rabbiga ah ilaaha awoyayaashiin idin siiyey ilaa goormaad ka raagaysaan inaad gashaan si aad dalka u hantidaan? haddaba qabiil walba saddex nin kala soo baxa; oo anigu iyaga waan diri doonaa, markaas waa inay kacaan, oo dalka dhex maraan, oo soo kala tilmaamaan siday u kala dhaxlayaan, oo markaas waa inay ii yimaadaan. oo waa inay dalka u kala qaybiyaan toddoba meelood. reer yahuudah waa inay degganaadaan soohdintooda ah xagga koonfureed, oo reer yuusufna waa inay degganaadaan soohdintooda ah xagga woqooyi. oo waa inaad dalka u soo kala tilmaantaan toddoba meelood, oo aad tilmaanta ii keentaan, oo markaasaan halkan idiinku saami ridi doonaa rabbiga ilaaheenna ah hortiiisa. maxaa yee-

lay, reer laawi dhexdiinna qayb dhaxal ah kuma laha; waayo wadaadnimada rabbiga ayaa dhaxal u ah. oo reer gaad iyo reer ruubeen iyo qabiilkii reer manaseh badhkood waxay dhaxal u qaateen meel webi urdun ka shishaysa oo xagga bari ka xigta, oo muuse oo addoonkii rabbiga ahaa uu iyaga siiyey. markaasaa raggii kaceen oo tageen; oo kuwii tegey inay dalka soo tilmaamaan yashuua ayaa ku amray, oo ku yidhi, taga oo dalka dhex mara, oo soo tilmaama, oo haddana aniga ii kaalaya, oo markaasaan halkan shiihoh ah idiinku saami ridi doonaa rabbiga hortiiisa. markaasay raggii tageen oo dalkii soo dhex mareen, oo waxay soo kala tilmaameen magaalooyinkii oo toddoba meelood u kala qaybsan, oo waxayna ku soo qoreen buug, oo markaasay u yimaadeen yashuua oo joogay xerada shiihoh ku taal. markaasaa yashuua shiihoh ugu saami riday iyagii rabbiga hortiiisa; oo halkaasaa yashuua reer binu israa'iil ugu qaybshay dalkii sidii ay u kala qaybsanaayeen. oo qabiilkii reer benyaamiin saamigoodii ay u heleen sidii ay reerahoodii kala ahaayeen ayaa u soo hor baxay; oo soohdintoodii ay saamiga u heleen waxay kala dhex mari jirtay reer yahuudah iyo reer yuusuf. oo soohdintoodu xagga waaxda woqooyi waxay ka bilaabatay webi urdun; oo soohdintu waxay u baxday yerixoo dhinaceeda woqooyi, oo waxay dhex martay dalka buuraha leh xaggiisa galbeed; oo dhammaadkeedii wuxuu u baxay cidladii beytaawen. oo soohdintu waxay halkaas uga gudubtay luus (taasoo ah beytel), iyo ilaa dhinaceeda koonfureed, oo soohdintu waxay ku dhaadhacday cataarood addaar, taasoo u dhow buurta ku taal beytxooroonta hoose xaggeeda koonfureed. oo soohdintu waxay u baxday oo ka laabatay waaxda galbeed xaggeeda koonfureed, iyo xagga buurta ku hor taal beytxooroon xaggeeda koonfureed; oo soohdinta dhammaadkeedu wuxuu u baxay qiryad bacal taasoo ah qiryad yecaariim ee ahayd magaalada ay reer yahuudah leeyihiin, intaasu waxay ahayd waaxdii galbeed. oo waaxdii koonfureedna waxay ka bilaabatay meesha ugu fog qiryad yecaariim, oo soohdintu waxay martay xagga galbeed, oo waxay u baxday ishihi biyaha ahayd oo neftoo'ax; oo soohdintu waxay ku dhaadhacday meesha ugu fog buurta ku hor taal dooxadii ina xinnom, taasoo ku taal xagga woqooyi oo dooxada reer rafaa, oo waxay ku dhaadhacday ilaa dooxadii xinnom, iyo ilaa dhinaca reer yebuus xaggooda koonfureed, oo waxay kaloo sii martay ceyn rogeel, oo waxay u leexatay xagga woqooyi, oo waxay martay ceyn shemesh agteeda; oo waxay u baxday geliilood, taasoo ka soo hor jeedda jiirta adummiim; oo haddana waxay u baxday dhagaxii bohan ina ruubeen; oo waxay sii martay dhinaca ka soo hor jeeda caraabaah xaggeeda woqooyi, oo waxay ku dhaadhacday caraabaah; oo soohdintu waxay sii martay beytxoglaah dhinaceeda woqooyi; oo soohdinta dhammaadkeedu wuxuu ahaa xagga gacanka woqooyi oo badda cusbada leh, ee ku yaal webi urdun dhammaadkiisa koonfureed meesha uu ku dhammaado; intaasu waa soohdintii koonfureed. waaxda bari soohdinteeduna waxay ahayd webi urdun. intaasu waxay ahayd dhaxalkii reer benyaamiin iyo soohdimihii ku wareegsanaa, ee ay u heleen sidii reerahoodu ahaayeen. haddaba magaalooyinkii reer

benyaamiin siday reerahoodu ahaayeen waxay ahaayeen yexiroo, iyo beytxoglaah, iyo dooxadii qeesii, iyo beytcaraabaah, iyo semaarayim, iyo beytel, iyo cawiim, iyo faaraah, iyo cofraah, iyo kefar reer cammoon, iyo cofnii, iyo gebac, oo intaasu waa laba iyo toban magaalo iyo tuulooyinkoodii, iyo gibecoon, iyo raamaah, iyo bi'irod, iyo misfaah, iyo kefiiraah, iyo mosaah, iyo reqem, iyo yirfe'eel, iyo taralaah, iyo seelac, iyo elef, iyo yebuus (taasoo ah yeruusaalem), iyo gibecaad, iyo qiryad, oo intaasu waa afar iyo toban magaalo iyo tuulooyinkoodii. intaasu waa dhaxalkii reer benyaamiin siday reerahoodii ahaayeen.

19

oo saamigii labaadna wuxuu u soo baxay reer simecoon, oo waa dhaxalkii ay qabiilkii reer simecoon u heleen siday reerahoodu ahaayeen. oo dhaxalkooduna wuxuu ku dhax jiray dhaxalkii reer yahuudah. oo waxay dhaxal u heleen: bi'ir shebac, ama shebac, iyo molaadaah, iyo hasar shuucal, iyo baalaah, iyo cesem, iyo eltoolad, iyo betuul, iyo hormaah, iyo siiqlag, iyo beytmarkaabod, iyo hasar suusaah, iyo beytlebaa'ood, iyo shaaruhen, oo intaasu waa saddex iyo toban magaalo iyo tuulooyinkoodii, cayn, iyo rimmon, iyo ceter, iyo caashaan, oo intaasu waa afar magaalo iyo tuulooyinkoodii, iyo tuulooyinkii ku wareegsanaa magaalooyinkaas oo dhan ee ku yiil tan iyo bacalad bi'ir, iyo raamaahda koonfureed. intaasu waa dhaxalkii qabiilkii reer simecoon sidii ay reerahoodii ahaayeen. oo qaybtii reer yahuudah waxaa ku jiray dhaxalkii reer simecoon, maxaa yeelay, reer yahuudah qaybtoodu waa ku badnaa; sidaas daraaddeed reer simecoon waxay dhaxal ka heleen dhaxalkii reer yahuudah dhexdiisa. oo saamigii saddexaadna wuxuu u soo baxay reer sebulun siday reerahoodu ahaayeen, oo dhaxalkoodii soohdintiisuna waxay ahayd ilaa saariid. oo soohdintoodu waxay u baxday xagga galbeed, iyo xataa ilaa marcalaah, oo waxay gaadhay tan iyo dabbashad, oo haddana waxay gaadhay tan iyo durdurka ku yaal yooqnecaam horteeda; oo waxay saariid uga leexatay xagga bari ee qorraxdu ka soo baxdo, ilaa soohdinta kislod taabor, kolkaasay waxay u baxday xagga daberad, oo haddana kor ugu baxday yaafiica, oo halkaasna waxay uga gudubtay xagga bari oo martay gad hefeer iyo tan iyo citaah qaasiin, oo waxay u baxday xagga rimmon oo gaadhaa ilaa neecaah, soohdintu waxay xagga woqooyi ugu laabatay xannaatoon, oo soohdinta dhammaadkeedu wuxuu ahaa dooxadii yiftax'eel, iyo qataad, iyo nahalaal, iyo shimroon, iyo idalaah, iyo beytlaxam, intaasu waa laba iyo toban magaalo iyo tuulooyinkoodii. intaasu waa dhaxalkii ay reer sebulun u heleen sidii reerahoodii ahaayeen, iyo xataa magaalooyinkan iyo tuulooyinkooduba, oo saamigii afraadna reer isaakaar buu u soo baxay sidii reerahoodu ahaayeen. oo soohdintooduna waxay ahayd ilaa yesreheel, iyo kesullood, iyo shuuneem, iyo xafaarayim, iyo shi'oon, iyo anaaxaraad, iyo rabbiid, iyo qiishyoon, iyo ebes, iyo ramed, iyo ceyn ganniim, iyo ceyn xaddaah, iyo beytfasees, oo soohdintu waxay gaadhay ilaa taaboor, iyo shaxasimaah, iyo beytshemesh, oo soohdintooda dhammaadkeedu

wuxuu ahaa xagga webi urdun, oo intaasuna waa lix iyo toban magaalo iyo tuulooyinkoodii. oo intaasu waa dhaxalkii ay qabiilkii reer isaakaar u heleen sidii reerahoodii ahaayeen, iyo xataa magaalooyinkan iyo tuulooyinkooduba. oo saamigii shanaadna wuxuu u soo baxay reer aasheer sidii reerahoodii ahaayeen. oo soohdintooduna waxay ahayd xelqad, iyo xali, iyo beten, iyo akshaaf, iyo allammeleg, iyo camcaad, iyo mishaal; oo wuxuu gaadhay karmel xaggeeda galbeed, iyo ilaa shiihoor libnaad, oo waxay u leexatay xagga qorraxdu ka soo baxdo, ee ah beytdaagoon, oo waxay gaadhay tan iyo sebulun, iyo dooxadii yiftax'eel xaggeeda woqooyi iyo ilaa beytcemeq iyo necii'eel, oo waxay u baxday xagga bidix ee ah kabuul, iyo cebroon, iyo rexob, iyo xammoon, iyo qaanaah, iyo xataa siidoonta weyn; oo soohdintii waxay u leexatay xagga raamaah, iyo xagga magaaladii deyrka lahayd oo tuuro, oo haddana soohdintu waxay u leexatay xagga xosaah, oo dhammaadkeedu wuxuu ahaa xagga badda ee aksiib dhinaceeda ah, iyo cummaah, iyo afeeq, iyo rexob, oo intaasu waa laba iyo labaatan magaalo iyo tuulooyinkoodii. oo intaasu waa dhaxalkii ay qabiilkii reer aasheer u heleen sidii reerahoodii ahaayeen, iyo xataa magaalooyinkan iyo tuulooyinkooduba oo saamigii lixaadna reer naftaali buu u soo baxay sidii reerahoodii ahaayeen. oo soohdintoodu waxay ka bilaabatay xelef, tan iyo geedka ku yaal sacananniim, iyo adaamii neqeb, iyo yabne'eel, iyo ilaa laquim; oo dhammaadkeedu wuxuu ahaa xagga webi urdun. oo soohdintu waxay u leexatay xagga galbeed tan iyo asnood taaboor, oo halkaasna waxay ugu baxday xagga xuqoq; oo waxay gaadhay ilaa xagga koonfureed oo sebulun, oo haddana waxay gaadhay xagga galbeed oo aasheer, iyo tan iyo reer yahuudah oo webi urdun xagga qorraxdu ka soo baxdo ka xiga. oo magaalooyinkii deyrka lahaa waxay ahaayeen siddiim, iyo seer, iyo xammad, iyo raqad, iyo kinnered, iyo adaamaah, iyo raamaah, iyo xaasoor, iyo qedesh, iyo edrecii, iyo ceyn xaasoor, iyo yiroon, iyo migdal eel, iyo xoreem, iyo beytcanaad iyo beytshemesh, waxay ahaayeen sagaal iyo toban magaalo iyo tuulooyinkoodii. oo intaasu waa dhaxalkii ay qabiilkii reer naftaali u heleen sidii reerahoodii ahaayeen, iyo xataa magaalooyinka iyo tuulooyinkooduba oo saamigii toddobaadna wuxuu u soo baxay qabiilkii reer daan sidii reerahoodii ahaayeen. oo soohdintii ay dhaxalka u heleenna waxay ahayd sorcaah, iyo eshtaa'ool, iyo ciir shemesh, iyo shacalabbiin, iyo ayaaloon, iyo yitlaah, iyo eeloon, iyo timnaataah, iyo ceqroon, iyo eltegeeh, iyo gibbetoon, iyo bacalad, iyo yehud, iyo bini beraaq, iyo gad rimmoon, iyo meey yarqoon, iyo raqoon, iyo soohdinta ka soo hor jeedda yaafaa. oo soohdintii reer daan iyagay ka baxday, oo intay reer daan tageen ayay la dirireen lesheem, oo way qabsadeen, oo dadkii degganaana waxay ku laayeen seef markaasay lesheem hantiyeen oo iska degeen, oo waxay u bixiyeen daan, kaas oo ahaa magicii awowgood daan. oo intaasu waa dhaxalkii ay qabiilkii reer daan u heleen sidii reerahoodii ahaayeen, iyo xataa magaalooyinkan iyo tuulooyinkooduba. sidaasay ku dhammeeyeen qaybintii dhulkii ay dhaxalka u qaybsanayeen siday soohdintihiisu ahaayeen, oo reer binu israa'iil dhaxal bay

yashuua ina nuun dhexdooda ka siiyeen, oo sidii rabbigu ku amray waxay isagii siiyeen magaaladii uu weyddiistay taasoo ahayd timnad serah oo ku tiil dalka buuraha leh oo reer efrayim; markaasuu magaaladii dhistay oo dhex degay. kuwanu waa qaybihi dhaxalka ahaa ee wadaadkii elecaasaar ahaa, iyo yashuua ina nuun, iyo madaxdii reer binu israa'iil qabiilooyinkoodii, ay saamiga ugu qaybiyeen rabbiga hortisa, iyagoo jooga shiilo, oo fadhiya teend-hadii shirka iriddeeda. wayna dhammeeyeen qaybintii dhulka.

20

markaasaa rabbigu yashuua la hadlay, oo ku yidhi, la hadal reer binu israa'iil, oo waxaad ku tidhaahdaa, sooca magaalooyinkii magangalka oo aan idiinku sheegay muuse, in gacankudhiiglihii qof dilaa, isagoo aan u kasayn oo aan badheedh u samayn, uu halkaas u cararo; oo waxay idiin noqonayaan meeshaad ka magangeli lahaydeen kan dhiigga ka aarsada. oo magaalooyinkaas middood waa inuu u cararaa, oo waa inuu istaagaa iridda magaalada laga soo galo, oo xaalkiisa waa inuu u caddeeyaa odayaasha magaalada, oo iyana waa inay magaalada soo geliyaan, oo meel siiyaan inuu la degganaado. oo haddii kan dhiigga ka aarsadaa uu soo eryado, markaas waa inaanay gacankudhiiglihii gacantiisa gelin, maxaa yee-lay, kaasu wuxuu deriskiisa ku dilay kama' oo horena ma uu nebcaan jirin. oo magaaladaas waa inuu degganaadaa ilaa uu xukun isu hor taago shirka, iyo ilaa uu ka dhinto wadaadka sare oo jiri doona waayahaas, oo markaas ka dib gacankudhiigluhu waa inuu noqdaa, oo waa inuu magaaladiisii yimaadaa, iyo gurigiisii, ilaa magaaladii uu markii hore ka cararay. oo waxay sooceen qedesh oo ku tiil galii oo ah dalka buuraha leh oo reer naftaali, iyo shekem oo iyana ku tiil dalka buuraha leh oo reer efrayim, iyo qiryad arabac (oo ah xebroon) ee ku tiil dalka buuraha leh oo reer yahuudah. oo webi urdun shishadiisa meel yerixoo u dhow oo bari ka xigta waxay ka sooceen beser oo ku tiil cidladii ku tiil bannaankii qabiilka reer ruubeen, iyo raamod oo ku tiil gilecaad oo ay qabiilkii reer gaad lahaayeen, iyo goolaan oo ku tiil baashaan oo ay qabiilkii reer manaseh lahaayeen. intaasu waa magaalooyinkii loo doortay reer binu israa'iil oo dhan, iyo qariibkii dhexdooda degganaa, in ku alla kii qof dilaa, isagoo aan u kasayn, uu halkaas ku carari karo inaanu ku dhiman gacanta kan dhiigga ka aarsada, ilaa uu hor istaago shirka.

21

markaasaa madaxdii reer laawi waxay u soo dhowaadeen wadaadkii elecaasaar ahaa, iyo yashuua ina nuun, iyo madaxdii reer binu israa'iil qabiilooyinkoodii. wayna kula hadleen, iyagoo jooga shiilo oo ku taal dalkii reer kancaan, oo waxay ku yidhaahdeen, rabbigu wuxuu noogu amray muuse in nala siiyo magaalooyin aan degno iyo agagaarkoodii ay xoolahayagu daaqaan. markaasaa reer binu israa'iil waxay dhaxalkoodii reer laawi

ka siiyeen magaalooyinkaas iyo agagaarkooda sidii amarka rabbigu ahaa. markaasaa saami u soo baxay qolooyinkii reer qohaad; oo reerkii wadaadkii haaruun ahaa, kuwaasoo reer laawi ka mid ahaa, waxay saami kaga heleen reer yahuudah iyo reer simecoon, iyo reer benyaamiin saddex iyo toban magaalo. oo reer qohaad intoodii hadhay waxay saami kaga heleen qolooyinkii reer efrayim, iyo reer daan, iyo reer manaseh badhkood toban magaalo. oo reer gershoonna waxay saami kaga heleen qolooyinkii reer isaakaar, iyo reer aasheer, iyo reer naftaali, iyo reer manaseh badhkoodii degganaa baashaan saddex iyo toban magaalo. oo reer mearaariina sidii ay reerahoodii ahaayeen waxay ka heleen reer ruubeen, iyo reer gaad, iyo reer sebulun laba iyo toban magaalo. oo reer binu israa'iil magaalooyinkaas iyo agagaarkoodiiba waxay saami ku siiyeen reer laawi sidii rabbigu ku amray muuse. oo waxaa laga siiyey qabiilkii reer yahuudah iyo qabiilkii reer simecoon magaalooyinkan magacooda halkan lagu sheegayo. oo waxaa iska lahaa reerkii haaruun ee ahaa qolooyinkii reer qohaad, kuwaasoo ka mid ahaa reer laawi; maxaa yeelay, iyagaa saamiga hore lahaa. oo waxaa la siiyey qiryad arabac, oo arabaca wuxuu ahaa canaag aabbihiis (oo taasuna waa xebroon), oo waxay ku tiil dalka buuraha leh ee reer yahuudah, iyada iyo agagaarkeeda ku wareegsanba. laakiinse magaalada beerahedii iyo tuulooyinkeediiba waxay siiyeen kaaleeb ina yefunneen inuu hanti ahaan u qaato. oo wadaadkii haaruun ahaa reerkiisii waxay siiyeen xebroon iyo agagaarkeedii, oo taas waxay ahayd magaaladii magangalka u ahayd gacankudhiiglaha, iyo libnaah iyo agagaarkeedii, iyo yatiir iyo agagaarkeedii, iyo eshtemooca iyo agagaarkeedii, iyo xolon iyo agagaarkeedii, iyo debiir iyo agagaarkeedii, iyo cayn iyo agagaarkeedii, iyo yutaah iyo agagaarkeedii, iyo beytshemesh iyo agagaarkeedii, oo labadaas qabiil waxay ka heleen sagaal magaalo. oo qabiilkii reer benyaamiinna waxay ka heleen gibecoon iyo agagaarkeedii, iyo geeraa iyo agagaarkeedii, iyo canaatood iyo agagaarkeedii, intaasu waxay ahayd afar magaalo. oo wadaadkii haaruun ahaa reerkiisii magaalooyinkoodii oo dhammu waxay ahaayeen saddex iyo toban magaalo iyo agagaarkoodii. oo qolooyinkii reer qohaad oo ahaa reer laawi, xataa reer qohaad intoodii hadhay, waxay magaalooyin saami uga heleen qabiilkii reer efrayim. oo waxay iyagii siiyeen shekem iyo agagaarkeedii, oo waxay ku tiil dalka reer efrayim oo buuraha leh, oo waxayna ahayd magaaladii magangalka u ahayd gacankudhiiglaha, iyo geser iyo agagaarkeedii, iyo qibsayim iyo agagaarkeedii, iyo beytxooroon iyo agagaarkeedii, oo intaasu waxay ahayd afar magaalo. oo qabiilkii reer daanna waxay ka heleen elteqaah iyo agagaarkeedii, iyo gibbetoon iyo agagaarkeedii, iyo ayaaloon iyo agagaarkeedii, iyo gad rimmoon iyo agagaarkeedii, oo intaasu waxay ahayd afar magaalo. oo qabiilkii reer manaseh badhkiisna waxay ka heleen tacanaag iyo agagaarkeedii, iyo gad rimmoon iyo agagaarkeedii, oo intaasu waxay ahayd laba magaalo. oo qolooyinkii reer qohaad intoodii hadhay magaalooyinkoodii oo dhammu

waxay ahaayeen toban iyo agagaarkoodii. oo reer gershoon oo ahaa reer laawi waxaa qabiilkii reer manaseh badhkiis laga siiyey goolaan, oo baashaan ku dhex taal iyo agagaarkeedii, oo taasu waxay ahayd magaaladii magangalka u ahayd gacankudhiiglaha, iyo weliba beseshteraah iyo agagaarkeedii, oo intaasu waxay ahayd laba magaalo. oo waxay qabiilkii reer isaakaarna ka heleen qiishyoon iyo agagaarkeedii, iyo daaberad iyo agagaarkeedii, iyo yarmuud iyo agagaarkeedii, iyo ceyn ganniim iyo agagaarkeedii, oo intaasu waxay ahayd afar magaalo. oo waxay qabiilkii reer aasheerna ka heleen mishaal iyo agagaarkeedii, iyo cabdoon iyo agagaarkeedii, iyo xelqad iyo agagaarkeedii, iyo rexob iyo agagaarkeedii, oo intaasu waxay ahayd afar magaalo. oo waxay qabiilkii reer naftaalina ka heleen qedesh oo ku taal galili iyo agagaarkeedii, oo taasu waxay ahayd magaaladii magangalka u ahayd gacankudhiiglaha, iyo xammood door iyo agagaarkeedii, iyo qartaan iyo agagaarkeedii, oo intaasu waxay ahayd saddex magaalo. oo magaaloooyinkii reer gershoon oo dhan, sidii qoloooyinkoodu ahaayeen, saddex iyo toban magaalo iyo agagaarkoodii bay ahaayeen. oo qoloooyinkii reer meraarii oo ahaa intii ka hadhay reer laawi waxay qabiilkii reer sebulun ka heleen yonqecaam iyo agagaarkeedii, iyo qartaah iyo agagaarkeedii, iyo dimnaah iyo agagaarkeedii, iyo nahalaal iyo agagaarkeedii, oo intaasu waxay ahayd afar magaalo. oo waxay qabiilkii reer ruubeenna ka heleen beser iyo agagaarkeedii, iyo yahas iyo agagaarkeedii, iyo qedemood iyo agagaarkeedii, iyo mefacad iyo agagaarkeedii, oo intaasu waxay ahayd afar magaalo. oo waxay qabiilkii reer gaadna ka heleen raamod oo ku dhex taal gilecaad iyo agagaarkeedii, oo taasu waxay ahayd magaaladii magangalka u ahayd gacankudhiiglaha, iyo maxanayim iyo agagaarkeedii, iyo xeshboon iyo agagaarkeedii, iyo yaser iyo agagaarkeedii, oo intaasu dhammaantood waxay ahaayeen afar magaalo. oo kulli intaas oo dhammu waxay ahaayeen magaaloooyinkii qoloooyinkii reer meraarii iyo xataa reer laawi intoodii hadhay, oo qaybtoodii waxay ahayd laba iyo toban magaalo. oo reer laawi magaaloooyinkoodii ay qaybta u heleen ee ku dhex yiil dalkii hantida u ahaa reer binu israa'iil kulligood waxay ahaayeen siddeed iyo afartan magaaloo iyo agagaarkoodii. magaaloooyinkaas mid waluba waxay lahayd agagaarkeedii ku wareegsanaa; oo magaaloooyinku dhammaantood sidaasay ahaayeen. sidaasuu rabbigu reer binu israa'iil u siiyey dhulkii u awoowayaashood ugu dhaartay inuu siiyo oo dhan, oo iyana way hantiyeen, wayna iska degeen. oo rabbigu wuxuu iyagii ka nasiyey dadkii ku wareegsanaa, siduu awoowayaashood ugu dhaartay oo dhan: oo nin cadaawayaashoodii oo dhan ka mid ihi hortooda isma taagin, oo rabbigu cadaawayaashoodii oo dhan gacantuu u soo geliyey. oo waxba kama baaqan innaba wixii wanaagsanaa oo rabbigu u sheegay reer binu israa'iil; laakiinse kulli way wada ahaadeen.

22

markaasaa yashuuca u yeedhay reer ruubeen, iyo reer gaad, iyo reer manaseh badhkiis, oo wuxuu ku yidhi,

waad xajiseen kulli wixii uu addoonkii rabbiga oo muuse ahaa idinku amray, oo codkaygana waad dhegaysateen oo waad yeeshen kulli wixii aan idinku amray. oo waagaas ilaa maantadan la joogo walaalihiin kama aydnaan tegin, laakiinse waad xajiseen amarkii rabbiga ilaahiinna ah. oo haatan rabbiga ilaahiinna ahu walaalihiin buu nasiyey, siduu markii hore kula hadlay; haddaba noqda, oo taga teendhooyinkiinnii, iyo dalkii hantida idiin ahaa, oo addoonkii rabbiga oo muuse ahaa idinka siiyey webi urdun shishadiisa. laakiinse aad iyo aad u dadaala inaad yeeshaan amarkii iyo sharcigii uu addoonkii rabbiga ee muuse ahaa idinku amray, kuwaasoo ah inaad rabbiga ilaahiinna ah jeclaataan, oo aad ku socotaan jidadkiisa oo dhan, oo aad amarradiisa xajisaan, oo aad isaga aad u sii xajisataan, oo aad qalbigiinna oo dhan iyo naftiinna oo dhan ugu adeegtaan. markaasuu yashuuca u duceeyey oo iska diray, oo iyana waxay tageen teendhooyinkoodii. oo reer manaseh badhkiis muuse wuxuu dhexal ka siiyey baashaan dhexdeeda; laakiinse badhkiis kale yashuuca ayaa dal ka shiye walaalhood dhexdooda meel webi urdun ka shishaysa oo xagga galbeed ka xigta. oo weliba yashuuca markuu iyagii iska diray, oo ay teendhooyinkoodii tageen, ayuu u duceeyey iyaga, oo intuu la hadlay ayuu ku yidhi, teendhooyinkiinnii kula noqda maal badan, iyo lo' aad u tiro badan, iyo lacag, iyo dahab, iyo naxaas, iyo bir, iyo dhar aad u badan; oo boolidii cadaawayaashiinna laga helay walaalihiin la qaybsada. markaasaa reer ruubeen, iyo reer gaad, iyo reer manaseh badhkiis ayaa noqday, oo ka tegey reer binu israa'iil oo joogay shiiloh taasoo ku taal dalkii kancaan, inay u kacaan dalkii gilecaad, kaasoo ahaa dalkii hantidooda ahaa, ee ay ku hantiyeen amarkii rabbigu muuse u soo dhiibay. oo markay yimaadeen gobolkii u dhowaa webi urdun oo ku yaalay dalkii kancaan ayay reer ruubeen, iyo reer gaad, iyo reer manaseh badhkiis webi urdun agtiisa ka dhiseen meel allabari oo muuq weyn. markaasaa reer binu israa'iil waxay maqleen in la yidhi, reer ruubeen, iyo reer gaad, iyo reer manaseh badhkiis ayaa meel allabari ka dhisay darafka dalka kancaan, meeshaas oo ah gobolka u dhow webi urdun oo ah dinaca ay leeyihiin reer binu israa'iil. oo markii reer binu israa'iil ay taas maqleen ayaa shirkii reer binu israa'iil oo dhammu ku ururay shiiloh inay dagaal ugu baxaan iyaga. oo reer binu israa'iil waxay xagga reer ruubeen, iyo reer gaad, iyo reer manaseh badhkiis oo joogay dalkii gilecaad u direen fiinexaas oo ahaa wiilkii wadaadkii ahaa elecaasaar. oo waxay isagii ku dareen toban amiir, oo amiirba wuxuu ka socday qabiiloooyinka reer binu israa'iil midkood, oo mid waluba wuxuu ahaa kii madaxda u ahaa reerahooda ku jira kumanyaalka reer binu israa'iil. markaasay u yimaadeen reer ruubeen, iyo reer gaad, iyo reer manaseh badhkiis oo joogay dalkii gilecaad, oo intay la hadleen ayay ku yidhaahdeen, shirkii rabbiga oo dhammu sidan bay leeyihiin, waa maxay xadgudubkan aad ku samayseen ilaaha reer binu israa'iil, idinkoo ka leexday inaad rabbiga la socotaan, oo meel allabari dhistay, si aad maanta rabbiga ugu caasiyowdaan? miyuu nagu yar yahay dembigii fecoor oo aannan iska nadiifin ilaa maantadan la joogo

in kastoo ay belaaayo ku soo degtay shirka rabbiga, inaad maanta ka leexataan inaad rabbiga la socotaan? oo caasinimadii aad maanta rabbiga ku caasiyowdeen aawadeed ayuu berrito ugu cadhoon doonaa shirka reer binu israa'iil oo dhan. habase yeeshee, haddii dalkii hantidiinna ahaa aanu nadiif ahayn, de markaas u soo gudba dalka rabbiga hantidiisa ah, oo uu taambuuggii rabbigu ku dhex jiro, oo nala qayb qaata; laakiinse rabbiga ha ku caasiyoobina, oo an-nagana ha nagu caasiyoobina, oo ha dhisina meel allabari oo aan ahayn tii rabbiga ilaahheenna ah. caakaan in serax miyaanu ku xadgudbin alaabtii la nidray, oo taas daraaddeed miyaan cadho ugu dhicin shirkii reer binu israa'iil oo dhan? oo ninkaasu keligiis kuma uu dhiman debbigiisii. markaasaa reer ruubeen iyo reer gaad iyo reer manaseh badhkiis waxay u jawaabeen oo la hadleen kuwii madaxda u ahaa kumanyaalka reer binu israa'iil, oo ku yidhaahdeen, rabbiga ah ilaaha ilaahyada, rabbiga ah ilaaha ilaahyadu wuu og yahay, oo reer binu israa'iilna waa inuu ogaadaa, haddii taas caasinimo tahay, ama xadgudub rabbiga ka gees ah (maanta ha na badbaadin), iyo haddii aan meel allabari u dhisannay inaanu rabbiga kaga leexanno, ama haddii aanu u dhisnay in lagu dul bixiyo qurbaan la gubo, ama qurbaan hadhuudh ah, ama in lagu dul bixiyo allabari ah qurbaanno nabaadiinno, sidaas hadday tahay, rabbiga qudhiisu ha na weyddiyo; oo haddii annan taas u samaynin feejignaay iyo sabab aawadood, annagoo leh, waa dambe carruurtiinnu waxay la hadli doonaan carruurtayada, oo waxay ku odhan doonaan, maxaa idinka galay rabbiga ilaaha u ah reer binu israa'iil? waayo, rabbigu wuxuu webi urdun ka dhigay soohdin inoo dhexaysa annaga iyo idinka, reer ruubeen iyo reer gaadow. qayb kuma lihidin rabbiga. oo sidaasay carruurtiinnu carruurtayada uga joojin doonaan cabsida rabbiga. oo sidaas daraaddeed waxaanu isnidhi, haddaba aynu isi diyaarinno inaynu dhisanno meel allabari, oo aan lagu bixin qurbaan la gubo ama allabari, laakiinse waxay noqon doontaa markhaati inoo dhexeeya annaga iyo idinka, iyo farcankeenna inaga dambeeya, si aanu rabbiga hortiiisa ugu adeegno annagoo wadna qurbaannadayada la gubo, iyo allabaryadayada, iyo qurbaannadayada nabaadiinada, inaan carruurtiinnu waa dambe ku odhan carruurtayada, qayb kuma lihidin rabbiga. sidaas daraaddeed waxaanu isnidhi, markay sidaas waa dambe inagu yidhaahdaan innaga ama farcankeenna, waxay noqon doontaa oo aanu ku odhan doonnaa, bal eega, hannaankii meeshii allabariga oo rabbiga, ee ay awoyayaasheen dhiiseen oo aan lagu bixin qurbaanno la gubo ama allabari, laakiinse waa markhaati inoo dhexeeya annaga iyo idinka. ilaah ha naga fogeeyo inaanu rabbiga ku caasiyowno, oo aanu ka leexanno lasocodkii rabbiga, oo aanu meel allabari u dhisno qurbaan la gubo, iyo qurbaan hadhuudh ah, ama allabari, taasoo aan ahayn meeshii allabariga rabbiga ilaahen ah ee ku hor taal taambuuggiisa. oo wadaadkii fiinexaas ahaa iyo amiirradii shirka, oo ahaa madaxdii kumanyaalka reer binu israa'iil oo isaga la socday, kolkay maqleen warkii ay reer ruubeen, iyo reer gaad, iyo reer manaseh badhkiis ku hadleen ayay aad ugu farxeen. markaasaa wadaadkii ahaa fiinexaas ina elecaasaa

wuxuu ku yidhi reer ruubeen iyo reer gaad iyo reer manaseh, maanta waannu og nahay in rabbigu ina dhex joogo, maxaa yeelay, idinku xadgudubkan kuma aydnaan samayn rabbiga. haddaba idinku waxaad reer binu israa'iil ka samatabbixiseen gacantii rabbiga. markaasaa wadaadkii ahaa fiinexaas ina elecaasaa, iyo amiirradii waxay ka noqdeen reer ruubeen iyo reer gaad oo joogay dalkii gilecaad, oo waxay tageen dalkii reer kancaan, oo reer binu israa'iil ayay warkii u sheegeen. oo reer binu israa'iilna waa ku farxeen warkaas. markaasaa reer binu israa'iil ilaah ammaaneen, oo mar dambena kuma ay hadlin inay dagaal ugu kacaan, oo ay baabbi'yaan dalka ay reer ruubeen iyo reer gaad deggan yihiin. markaasaa reer ruubeen iyo reer gaad waxay meeshii allabariga u bixiyeen markhaati; waayo, waxay yidhaahdeen, waa markhaati na dhex yaal in rabbigu ilaah yahay.

23

maalmo badan dabadood, markii rabbigu reer binu israa'iil ka nasiyey cadaawayaashoodii ku wareegsanaa, yashuucana da' weynaa, gabowna la dhacay, ayaa yashuucan u yeedhay reer binu israa'iil oo dhan, iyo waayeelladoodii, iyo madaxdoodii, iyo xaakinnadoodii, iyo saraakiishoodii, oo wuxuu ku yidhi, anigu waan da' weynahay oo gabow baan la dhacay; oo idinkuna waad aragteen kulli wixii rabbigu quruumahan oo dhan ku sameeyey idinka aawadiin; waayo, kan idiin diriray waa rabbiga ilaahiinna ah. bal eega waan idiin qaybiyey quruumahan hadhay inay qabiilooyinkiinna dhaxal u ahaadaan, tan iyo webi urdun iyo kulli quruumihii aan gooyay, iyo xataa tan iyo xagga gabbalku u dhaco ee badda weyn. oo rabbiga ilaahiinna ahaa iyaga hortiiinnu ka tuuri doonaa, oo idinka hor eryi doonaa, oo markaasaad dalkooda hantiiyo doontaan, sidii rabbiga ilaahiinna ahu idinkula hadlay. sidaas daraaddeed aad u dhiirranaada inaad xajisaan oo yeeshaan kulli waxa ku qoran kitaabkii sharcigii muuse, iyo inaydnaan sharcigaas uga leexan xagga midigta iyo xagga bidixda toona. oo iska jira inaydnaan quruumahaas dhex iman, kuwaasoo ah kuwa idinku dhex hadhay, oo magacyada ilaahyadoodana marnaba ha soo hadalqaadina, ninnaa ha ku dhaaranina, hana u adeegina, hana u sujuudina kolnaba, laakiin rabbiga ilaahiinna ah aad u sii xajista sidaad ilaa maantadan la joogo yeesheen. waayo, rabbigu wuxuu hortiiinna ka eryay quruumo waaweyn oo xoog badan; oo weliba idinka ninna idinma hor istaagin ilaa maantadan la joogo. nin keliya oo idinka mid ahaa kun buu eryi doonaa; waayo, kan idiin diriraa waa rabbiga ilaahiinna ah siduu idinkula hadlay. haddaba isjira oo jeclaada rabbiga ilaahiinna ah. haddaadse dib ugu noqotaan oo aad u xajisataan kuwa ka hadhay quruumahan, kuwaas oo ah kuwa idinku dhex hadhay, haddaad guursataan oo aad isdhex gashaan, oo iyana ay idin dhex galaan, markaas xaqiig ahaan u ogaada inuusan rabbiga ilaahiinna ahu mar dambe quruumahaas hortiiinna ka eryayn, laakiinse waxay idinku noqon doonaan siriq iyo dabib, oo markaasay dhinacyada idinka karbaashi doonaan, oo indhahana qodxan

idinkaga mudi doonaan, ilaa aad ka baabba'daan dalkan wanaagsan oo rabbiga ilaahiinna ahu idin siiyey. bal eega, maanta waxaan mari doonaa jidka dadka dhulka jooga oo dhan; idinkuna waad ku og tihiin qalbigiinna oo dhan iyo naftiinna oo dhan, inaan wax keliyuhu ka baqaan kulli wixii wanaagsanaa oo rabbiga ilaahiinna ahu xaggiinna kaga hadlay; laakiinse kulligood way idiin wada ahaadeen oo mid keliyuhu kama baqaan. oo siday waxyaalihii wanaagsanaa idiinku soo wada degeen, kuwaasoo ahaa kuwii rabbiga ilaahiinna ahu idinkula hadlay, ayaa rabbigu idiinku soo dejin doonaa waxyaalaha sharka ah oo dhan, ilaa uu idinka baabbi'iyo dalkan wanaagsan oo rabbiga ilaahiinna ahu idin siiyey. markaad ku xadgudubtaan axdigi rabbiga ilaahiinna ahu idinku amray, oo aad ka tagtaan, ee aad u adeegtaan ilaahyo kale, oo aad iyaga u sujuuddaan, de markaasaa cadhada rabbigu idinku kululaan doontaa, oo aad haddiiba ka baabbi'i doontaan dalka wanaagsan oo uu idin siiyey.

24

markaasaa yashuuca qabiilooyinkii reer binu israa'iil oo dhan ku soo ururshay shekem, oo wuxuu u yeedhay waayelladii reer binu israa'iil, iyo madaxdoodii, iyo xaakinnadoodii, iyo saraakishoodii, oo waxay kulligood ku soo urureen ilaah hortiisa. oo yashuuca wuxuu dadkii oo dhan ku yidhi, rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil wuxuu leeyahay, awoyayaashiin waxay waa hore degganaan jireen webigii shishadiisa, oo waxaa ka mid ahaa terax oo ahaa aabbihii ibraahim iyo naaxoor; waxayna u adeegi jireen ilaahyo kale. markaasaan awoygiin ibraahim ka soo kexeeyey webiga shishadiisa, oo aan dhex mariyey dalka kancaan oo dhan, oo farcankiisiina waan badiyey, oo waxaan siiyey isxaaq. isxaaqna waxaan siiyey yacquub iyo ceesaw; ceesawna waxaan buur seciir u siiyey inuu hantiyo, oo yacquub iyo carruurtiisiina waxay ku dhaadhaceen xagga dalka masar. oo markaasaan soo diray muuse iyo haaruun, oo masarna belayaan ku riday, sidii wixii aan dhexdooda ku sameeyey; oo dabadeedna waan idinka soo saaray. oo awoyayaashiin waxaan ka soo saaray masar, oo markaasaad timaadeen badda; oo masriyiintiina awoyayaashiin ayay ku sii eryadeen gaadhifardood, iyo fardooley, ilaa ay yi-maadeen badda cas. oo markay rabbiga u qayshadeen ayuu gudcur kala dhex dhigay idinka iyo masriyinti, oo badduu ku soo daayay oo ku daboolay; oo indhihiinnaad ku aragteen waxii aan ku sameeyey masar; oo idinna maalmo badan ayaad cidlada degganaydeen. oo markaasaan idin keenay dadkii reer amor, kuwaasoo degganaa webi urdun shishadiisa, oo iyana way idinla dirireen; kolkaasaan gacanta idiin geliyey, oo dalkoodiina waad hantideen, iyagiina hortii-na waan ka baabbi'iyey. dabadeedna waxaa kacay boqorkii moo'aab oo ahaa baalaaq ina sifoof, oo wuxuu la diriray reer binu israa'iil, markaasuu u yeedhay oo idiinku soo diray inuu idin habaaro balcaam ina becoor. laakiinse anigu balcaam ma aanan dhegaysan; sidaas daraaddeed weliba wuu idiin sii duceeyey; oo sidaasaan gacantiisii idiinka samatab-

bixiyey. oo idinku waxaad ka soo gudubteen webi urdun oo aad timaadeen yerixoo, oo dadkii reer yerixoo way idinla dagaallameen, kuwaasu waxay ahaayeen reer amor, iyo reer feris, iyo reer kancaan, iyo reer xeed, iyo reer girgaash, iyo reer xiwi, iyo reer yebuus, oo anna dhammaantood gacantaan idiin geliyey. oo waxaan idinka hor mariyey xoonkii hortii-na ka eryay iyagii oo ahaa xataa labadii boqor oo reer amor, oo kuwaas kuma aadan eryin seef-taada iyo qaansadaada toona. oo waxaan idin siiyey dal aydnaan u hawshoon, iyo magaaloyin ayd-naan dhisan, oo waad iska dhex degtaan, oo waxaad ka cuntaan canab iyo saytuun aydnaan beeran. haddaba rabbiga ka cabsada, oo daacad iyo run ugu adeega; oo iska fogeeya ilaahyadii awoyayaashiin ugu adeegi jireen webiga shishadiisa, iyo dalka masar dhexdiisa, oo idinku waxaad u adeegtaan rabbiga. oo hadday shar idinla tahay inaad rabbiga u adeegtaan, haddaba maanta doorta kii aad u adeegi doontaan, ama ha noqoto ilaahyadii awoyayaashiin ugu adeegi jireen webiga shishadiisa, ama ilaahyada reer amor, kuwaas oo aad dalkoodii deggan tihiin; laakiinse aniga iyo reerkeyguba waxaannu u adeegi doonaa rabbiga. kolkaasaa dadkii waxay ugu jawaabeen, ilaah ha naga fogeeyo inaanu rabbiga ka tagno oo aanu u adeegno ilaahyo kale; waayo, rabbiga ilaahheenna ahu waa kii innaga iyo awoyayaasheenba inaga soo saaray dadkii masar oo ahaa gurigii addoonsiga, oo isagu waa kii calaamooyinkaas waaweyn ku sameeyey horteenaa oo inagu dhawrayay jidkii aan soo mar-nay oo dhan, oo inaga samatabbixiyey dadkii aynu soo dhex soconnay oo dhan. oo rabbigu wuxuu horteenaa ka eryay dadkii oo dhan, iyo xataa reer amor oo dalka degganaa; oo sidaas daraaddeed annaguna waxaannu u adeegi doonnaa rabbiga, maxaa yeelay, isagu waa ilaahyo. markaasaa yashuuca wuxuu dadkii ku yidhi, rabbiga uma aad adeegi kartaan; waayo, isagu waa ilaah quduus ah; oo waa ilaah masayr ah, oo isagu idinkama cafiyi doono xadgudubkiinna iyo dembiyadiinna toona. oo markuu wax wanaagsan idiin sameeyo dabadeed, haddaad rabbiga ka tagtaan, oo aad u adeegtaan ilaahyo qalaad, de markaas wuu soo jeesan doonaa oo wax xun buu idinku samayn doonaa, oo wuu idin baabbi'in doonaa. markaasaa dadkii waxay yashuuca ku yidhaahdeen, maya; laakiinse annagu rabbiga waannu u adeegi doonnaa. yashuucana wuxuu dadkii ku yidhi, idinka qudhiinnaa isku marag furaya inaad doora-teen rabbiga oo aad isaga u adeegaysaan. kolkaasay yidhaahdeen, annagaa ka marag ah. kolkaasuu yidhi, haddaba iska fogeeya ilaahyada qalaad oo idinku dhex jira, oo qalbigiinna u jeediya rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil. markaasaa dadkii waxay yashuuca ku yidhaahdeen, annaguu waxaannu u adeegi doonnaa rabbiga ilaahayaga ah, oo weliba codkiisaannu maqli doonnaa. taas daraaddeed maalintaas ayaa yashuuca dadkii axdi la dhigtay, oo shekem buu ugu dejiyey qaynuun iyo amar. markaasaa yashuuca erayadan ku qoray kitaabkii sharcigii ilaah; oo dhagax weyn buu qaaday, oo wuxuu hoos qotonshay geedkii ku ag yiil taambuugga quduuskaa oo rabbiga. yashuucana wuxuu dadkii oo dhan ku yidhi, bal ogaada, dhagaxaana inagu marag furi doonee; waayo, wuxuu maqlay

erayadii rabbiga oo uu inagula hadlay oo dhan; sidaas daraaddeed wuxuu idinku noqon doonaa marag, si aydnaan ilaahiinna u inkirin. markaasaa yashuuca dadkii kala diray oo nin waluba wuxuu tegey dalkii dhaxalkiisa ahaa. oo taas dabadeed addoonkii rabbiga oo ahaa yashuuca ina nuun ayaa dhintay, isagoo jira boqol iyo toban sannadood. oo waxay ku aaseen dalkii uu dhaxalka u helay oo ahaa timnad serah oo ku tiil dalkii buuraha lahaa oo reer efrayim, oo xagga woqooyi ka xigta buurta gacash. reer binu israa'iilna rabbigay u adeegi jireen waagii yashuuca oo dhan, iyo waagii odayaashii ka nolol dambeeyey yashuuca oo dhan, kuwaas oo ogaa kulli shuqulkii rabbigu u sameeyey reer binu israa'iil. oo lafihii yuusuf oo reer binu israa'iil ka soo saareen masar, waxay ku aaseen shekem taasoo ah dhulkii yaraa oo yacquub ka iibsaday reer xamoor oo ahaa shekem aabbihiiis oo uu ka siistay boqol gogo' oo lacag ah; oo meeshaasu waxay dhaxal u noqotay reer yuusuf. oo elecaasaar ina haaruunna wuu dhintay, oo waxay isna ku aaseen buurtii wiilkiisa fiinexaas oo isaga laga siiyey dalkii buuraha lahaa oo reer efrayim.

markii yashuuca dhintay dabadeed ayay reer binu israa'iil rabbiga weyddiiyeen, oo yidhaahdeen, yaa marka hore xagga reer kancaan noo hor kici doona oo noo dagaal geli doona? markaasaa rabbigu wuxuu ku yidhi, reer yahuudah ha baxeen, oo anna dalka gacantoodaan geliyey. markaasaa reer yahuudah waxay ku yidhaahdeen walaalahood reer simcoon, kaalaya oo markayaga na raaca aynu la dagaallanno reer kancaane; oo annana sidaas oo kale markiinnaan idin raaci doonnaaye. markaasay reer simcoon raaceen. kolkaasay reer yahuudah tageen, oo rabbiguna wuxuu gacantoodii geliyey reer kancaan iyo reer feris, oo waxay beseq kaga laayeen toban kun oo nin. oo waxay beseq ka heleen adonii beseq, oo way la dagaallameen, oo waxay laayeen reer kancaan iyo reer feris. laakiinse adonii beseq waa cararay, oo iyana way eryoodeen, wayna qabteen isagii, oo waxay ka gooyeen suulashiisii gacmaha iyo kuwiisii lugaha. markaasaa adonii beseq wuxuu yidhi, toddobaatan boqor oo suulashoodii gacmaha iyo kuwoodii lugahu ka go'an yihiin ayaa cuntadooda ka urursan jiray miiskayga hoostiisa; oo sidii aan yeelay ayaa rabbigu ii abaalmariyey. markaasay isagii keeneen yerusaaalem, oo halkaasuu ku dhintay. oo reer yahuudah waxay la dirireen reer yerusaaalem, oo intay magaaladii qabsadeen ayay dadkeedii ku laayeen seef, magaaladiina dab bay qabsadiiyeen. oo dabadeedna reer yahuudah waxay u kaceen inay la diriraan reer kancaankii degganaa dalkii buuraha lahaa, iyo kuwii xagga koonfureed, iyo kuwii degganaa dalkii dooxada ahaa. oo reer yahuudah waxay ku duuleen dadkii reer kancaan oo degganaa xebroon, (oo waagii hore xebroon magaceeda waxaa la odhan jiray qiryad arabac), oo waxay laayeen sheeshay iyo axiiman iyo talmay. oo intay halkaas ka tageen ayay dadkii degganaa debiir ku duuleen. (oo waagii hore debiir magaceedu wuxuu ahaa qiryad sefer). markaasaa kaaleeb wuxuu yidhi, kii la dirira qiryad sefer oo qabsada, kaas waxaan u guurin doonaa gabadhayda caksaa. markaasaa cotnii'eel ina qenas, kaasoo ahaa kaaleeb walaalkiisii yaraa, magaaladii qabsaday; markaasuu wuxuu u guuriyey gabadhiisii caksaa. oo markay u timid ayay kula talisay inuu aabbeheed berrin ka baryo; markaasay dameerkeedii ka soo degtay, oo kaaleeb wuxuu ku yidhi iyadii, maxaad doonaysaa? markaasay ku tidhi, ii ducee, oo waxaad ii siisaa ilo biyo ah, maxaa yeelay, waxaad i siisay dalkii koonfureed. kolkaasaa kaaleeb wuxuu siiyey ilihii sare iyo kuwii hooseba. markaasay kii reer qeyn oo ahaa muuse seeddigiis reerkiisii ka tageen magaaladii lahayd geedaha timirta ah, oo waxay reer yahuudah u raaceen xagga cidladii reer yahuudah taasoo ku taal caraad xaggeeda koonfureed; oo intay tageen ayay dadkii la degeen. oo reer yahuudahna waxay raaceen walaalahood reer simcoon, oo waxay laayeen reer kancaan oo sefad degganaa, oo dhammaanteedna way baabbi'iyeen. oo magaaladii magaceediina waxaa la odhan jiray xormaah. oo reer yahuudah waxay qabsadeen haddana gaasa iyo xuduudkeedii, iyo ashqeloon iyo xuduudkeedii, iyo ceqron iyo xuduudkeedii. oo rabbigu wa la jiray

reer yahuudah, oo wuxuu hortooda ka eryay dadkii degganaa dalkii buuraha lahaa; maxaa yeelay, ma ay eryi karin dadkii dooxadii degganaa, waayo, waxay lahaayeen gaadhifardood bir ah. oo markaasay xebroon siiyeen kaaleeb, sidii muuse markii hore u sheegay; oo halkaas wuxuu ka eryay canaaq sadexdiisii wiil. oo reer benyaamiin ma ay eryin dadkii reer yebuus oo yerusaaalem degganaa; laakiinse reer yebuus waxay yerusaaalem la degganaayeen reer benyaamiin ilaa maantadan la joogo. oo reer yusuufna waxay ku kaceen beytel; oo rabbiguna wuu la jiray iyagii. oo reer yuusufna waxay beytel u direen ilaallo soo basaasta. (magaaladaas markii hore waxaa magaceeda la odhan jiray luus.) markaasaa ilaaladii waxay arkeen nin magaalada ka soo baxaya, oo waxay ku yidhaahdeen, waannu ku baryanaaye, na tus irrida magaalada laga galo, oo annaguna wanaag baannu kuu falaynaa. markaasuu iyagii tusay iriddii magaalada laga geli jiray, oo waxay dadkii magaalada ku laayeen seef, laakiinse ninkii iyo xaaskiisii oo dhanba way iska sii daayeen. markaasaa ninkii wuxuu tegey dadkii reer xeed, oo halkaasuu magaalada ka dhisay, oo magaceediina wuxuu u bixiyeey luus, kaasoo ah magaceeda ilaa maantadan la joogo. oo reer manasehna ma ay eryin dadkii degganaa beyt-she'aan iyo magaalooyinkeedii, ama kuwii tacanaag iyo magaalooyinkeedii, ama dadkii degganaa door iyo magaalooyinkeedii, ama dadkii degganaa yiblecaam iyo magaalooyinkeedii, ama dadkii degganaa megiddoo iyo magaalooyinkeedii, laakiinse reer kancaan waxay doonayeen inay dalkaas degganaadaan. oo markii ay reer binu israa'iil xoogaysteen ayay reer kancaan addoonsadeen oo mana ay wada eryin. oo reer efrayimna ma ay eryin dadkii reer kancaan oo degganaa geser; laakiinse reer kancaan iyagay la degganaayeen geser. oo reer sebulunna ma ay eryin dadkii degganaa qitroon, iyo dadkii degganaa nahalaa, laakiinse reer kancaan waxay degganaayeen iyaga dhexdooda, oo addoommo ayay u noqdeen. oo reer aasheerna ma ay eryin dadkii degganaa cakoo, ama dadkii degganaa siidoon, ama kuwii axlaab, ama kuwii aksiib, ama kuwii xelbaah, ama kuwii afiiq, ama kuwii rexob. laakiinse reer aasheer waxay dhex degganaayeen reer kancaan oo ahaa dadkii dalka degganaa, maxaa yeelay, iyagu ma ay eryin. oo reer naftaalina ma ay eryin dadkii degganaa beytshemesh ama dadkii degganaa beytcanaad; laakiinse wuxuu degganaa reer kancaan dhexdooda, kuwaasoo ahaa dadkii dalka degganaa; habase yeeshee dadkii degganaa beytshemesh iyo beytcanaad addoommo ayay u noqdeen iyaga. markaasaa reer amor waxay ku dirqiyeen reer daan dalkii buuraha ahaa, maxaa yeelay, ma ay u oggolaan inay u soo degaan xagga dooxada. laakiinse reer amor waxay doonayeen inay degganaadaan buur xeres oo ku taal ayaaloon iyo shacalbiim; laakiinse waxaa ka adkaatay gacantii reer yusuuf, oo sidaas daraaddeed addoommo ayay u noqdeen. oo xuduudkii reer amorna wuxuu ka bilaabmayay meesha laga koro caqrabbiim marka laga bilaabo selac iyo inta ka sarraaya.

markaasaa malaa'igtii rabbigu waxay ka soo kacday gilgaal oo bokiim timid, oo waxay tidhi, aniga idinka soo bixiyeey dalkii masar, oo waxaan idin keenay dalkii aan ugu dhaartay awowayaashiin, oo waxaan idhi, anigu weligay jebin maayo axdigayga aan indila dhigtay. idinkuna waa inaydnaan axdi la dhigan dadka dalkan deggan; oo waa inaad jebebsaan meelhooda allabariga. laakiinse idinku ma aydnaan dhegaysan codkaygii. de haddaba maxaad sidan u yeesheen? sidaas daraaddeed waxaa kaloo aan idhi, hortinna kama eryi doono iyaga, laakiinse waxay idinku noqon doonaan sida qodxan dhinacyada idinkaga jirta, oo ilaahyadooduna waxay idinku noqon doonaan dabin. oo markay malaa'igtii rabbigu erayadan kula hadashay reer binu israa'iil oo dhan ayay dadkii codkoodii kor u qaadeen oo ooyeen. oo meeshaas magaceedii waxay u bixiyeen bokiim; oo halkaasay allabari rabbiga ugu bixiyeen. haddaba markii yashuua dadkii diray ayaa reer binu israa'iil mid waluba u kacay dhaxalkiisii inuu hantiyo dalka. oo dadkuna rabbigay u adeegeen wakhtigii yashuua noolaa oo dhan, iyo wakhtigii odayaashii yashuua ka nolol dambeeyey oo dhan, kuwaasoo wada arkay kulli shuqulkii weynaa oo rabbigu u sameeyey reer binu israa'iil. yashuua oo ahaa ina nuun oo addoonkii rabbiga ahaa wuxuu dhintay isagoo boqol iyo toban sannadood jira. oo waxay ku aaseen dalkii uu dhaxalka u helay oo ahaa timnad xeres, oo ku tiil dalkii buuraha lahaa oo reer efrayim, oo xagga woqooyi ka xigta buurta gacash. oo weliba dadkii qarnigaas oo dhammu waxay ku darmadeen awowayaashood; oo waxaa ka daba kacay kuwo qarni kale ah oo aan aqoon rabbiga, ama shuqulkii uu u sameeyey reer binu israa'iil. oo reer binu israa'iil waxay sameeyeen wax rabbiga hortisa ku xun, oo waxay u adeegeen bacaliimka. wayna ka tageen rabbigii ahaa ilaahii awowayaashood oo iyaga ka soo bixiyeey dalkii masar, oo waxay raaceen ilaahyo kale, kuwaasoo ahaa ilaahyadii dadkii iyaga ku wareegsanaa, wayna u sujuudeen; oo rabbigana way ka xanaajiyeen. oo intay rabbiga ka tageen ayay u adeegeen bacal iyo cashtarod. markaasaa cadhadii rabbigu aad ugu kululaatay reer binu israa'iil, oo wuxuu iyagii ku riday kuwii iyaga dhacay gacmahoodii, oo wuxuu ka iibiyeey gacmihi cadaawaashoodii ku wareegsanaa, sidaas daraaddeed mar dambe ma ay hor istaagi karin cadaawayaashooda. oo meel kasta oo ay tageenba gacanta rabbigu dhib bay u ahayd, sidii rabbigu ku hadlay, iyo sidii rabbigu iyaga ugu dhaartay; oo iyana aad bay u dhibaataysnaayeen. markaasaa rabbigu wuxuu kiciyeey xaakinno iyaga ka badbaadiyey gacantii kuwii dhacayay. oo weliba xaakinnadoodiina ma ay dhegaysan, maxaa yeelay, ilaahyo kalay raaceen sidii naag ninkeedii ka dhilloowday, wayna u sujuudeen; oo hadiiba gees bay uga leexdeen jidkii ay awowayaashood mareen iyagoo addeecaya amarradii rabbiga; laakiinse iyagu sidaas ay yeelin. oo markii rabbigu iyaga u kiciyeey xaakinno ayuu rabbigu la jiray xaakinkii, oo wakhtigii xaakinkii noolaa oo dhan wuxuu iyagii ka badbaadiyey gacantii cadaawayaas-

hooda; waayo, rabbigu wuxuu ka qoomamooday taahiddii ay ka taahayeen kuwii iyaga dulmay oo cad-dibay. oo haddana markii xaakinkii dhintay ayay dib u noqdeen, oo waxay ku kaceen wax ka sii xun wixii awowayaashood ay ku kici jireen, oo waxay raaceen ilaahyo kale inay u adeegaan oo ay u sujuudaan. kama ay joogsan falimahoodii, iyo madax adkaantoodii. oo cadhadii rabbigu aad bay ugu kululaatay reer binu israa'iil, oo wuxuu yidhi, quruuntanu way ku xadgudbeen axdigii aan ku amray awowayaashood, oo codkaygiina ma ay dhegaysan; sidaas daraaddeed hadda ka dib ka eryi maayo hortooda mid ka mid ah quruumihii yashuua ka tegey markuu dhintay; si aan iyaga ugu tijaabiyo reer binu israa'iil bal inay xajiyaan oo ku socdaan jidka rabbiga, sidii ay awowayaashood u xajiyeen iyo in kale. sidaas daraaddeed rabbigu wuu daayay quruumahaas, oo degdegna uma eryin; oo weliba iyagii sooma uu gelin gacantii yashuua.

3

haddaba kuwanu waa quruumihii rabbigu u daayay inuu reer binu israa'iil ku tijaabiyo, oo waxay ahaayeen in alla intii aan ogayn dagaalladii reer kancaan oo dhan; inay reer binu israa'iil ogaadaan oo uu iyaga baro dagaal ayan waxba ka aqoon jirin. oo kuwaasu waxay ahaayeen shantii amiir oo reer falastiin, iyo reer kancaan oo dhan, iyo reer siidoon, iyo reer xiwi, oo degganaa buur lubnaan, iyo tan iyo buur bacal xermoon, iyo tan iyo meesha laga galo xamaad. oo kuwaas waxaa loo daayay in reer binu israa'iil lagu tijaabiyo, in la ogaado bal inay dhegaysanayaan amaradii rabbiga oo uu ku amray awowayaashood oo uu muuse soo faray iyo in kale. oo reer binu israa'iil waxay dhex degeen reer kancaan, kuwaas oo ahaa reer xeed, iyo reer amor, iyo reer feris, iyo reer xiwi, iyo reer yebuus. oo gabadhahoodiina way ka guursadeen, oo kuwoodiina wiilashoodii bay u guuriyeen, oo waxay u adeegeen ilaahyadoodii. oo reer binu israa'iilna waxay sameeyeen wax rabbiga hortisa ku xun, oo rabbiga ilaahooda ahna way illoobeen, wayna u adeegeen bacaliimkii iyo geedihii asheeraah. sidaas daraaddeed cadhadii rabbigu aad bay ugu kululaatay reer binu israa'iil, oo wuxuu iyagii ka iibiyeey boqorkii mesobotamiya oo ahaa kuushan rishaqaatayim; oo reer binu israa'iil waxay kuushan rishaqaatayim u adeegayeen siddeed sannadood. oo markii reer binu israa'iil ay rabbiga u qayshadeen, rabbigu wuxuu reer binu israa'iil u kiciyeey badbaadiye, kaasoo badbaadiyey, oo wuxuu ahaa cotnii'eel ina qenas oo ahaa kaaleeb walaalkiisii yaraa. oo kaas waxaa ku soo degay ruuxa rabbiga, oo wuxuu xukumii jiray reer binu israa'iil. dagaal buuna u baxay, oo rabbiguna wuxuu gacantiisii u geliyey boqorkii mesobotamiya oo ahaa kuushan rishaqaatayim, oo isna wuu ka gacan sarreeyey kuushan rishaqaatayim. markaasaa dalkii xasilloonaa afartan sannadood. oo cotnii'eel ina qenas wuu dhintay. oo reer binu israa'iil mar kalay sameeyeen wax rabbiga hortisa ku xun; markaasaa rabbigu wuxuu xoog u yeelay oo reer binu israa'iil ku diray boqorkii reer mo'o'ab oo ahaa cegloon, maxaa yeelay, waxay sameeyeen wax rabbiga hortisa ku xun. oo isna wuxuu soo urursaday reer

cammoon iyo reer camaaleq; kolkaasuu intuu tegey laayay reer binu israa'iil, oo waxay qabsadeen ma-gaaladii lahayd geedo timireedka. oo reer binu is-raa'iil waxay boqorkii reer moo'aab oo cegloona ahaa u adeegayeen siddeed iyo toban sannadood. laakiinse markii reer binu israa'iil ay rabbiga u qayshadeen, rabbigu wuxuu u kiciyey badbaadiye, kaasoo ahaa ee-huud ina geeraa, oo reer benyaamiin, oo ahaa nin gur-ran. isaga ayay reer binu israa'iil hadiyad ugu soo dhi-been cegloon kii ahaa boqorkii reer moo'aab. oo ee-huudna wuxuu samaystay seef laba af leh, oo dher-erkeedu yahay dhudhun, oo wuxuu ku xidhay meel dharkiisa ka hoosaysa oo ah bowdadiisa midig. oo wuxuu hadiyaddii u dhiibay boqorkii reer moo'aab oo ahaa cegloon; cegloonna wuxuu ahaa nin aad u buuran. oo markuu dhammeeyey bixintii hadiyadda ayuu diray dadkii hadiyadda siday. laakiinse ee-huud wuxuu ka soo noqday dhagaxyadii qorqoranaa gilgaal ageeda, oo wuxuu yidhi, boqorow, anigu waxaan kuu wadaa farriin qarsoon. markaasuu yidhi, iska aa-mus. oo dadkii hareerihiisa taagnaa oo dhammuna dibadday uga baxeen isagii. markaasaa ee-huud u yimid isagii; oo isna wuxuu keliis fadhiyey qowlad-dii uu ku laydhsan jiray, markaasaa ee-huud wuxuu ku yidhi, waxaan farriin kaaga wadaa ilaah. markaa-suu ka soo kacay kursigiisii. oo ee-huudna wuxuu soo bixiyey gacantiisii bidix, oo wuxuu seeftii kala soo baxay dhinaca bowdadiisii midig, markaasuu cegloona caloosha kaga muday, oo xataa daabkiina waa galay afkii dabadiis, oo seefta afkeediina waxaa qariyey xaydhii, waayo, seeftii kama uu soo bixin calooshi-isii; oo uus baa ka yimid. markaasaa ee-huud wuxuu u baxay xagga qolqolka, oo uu soo xidhay qowladda al-baabadeedii, wuuna qufulay. haddaba markuu tegey waxaa yimid addoommadii cegloon, markaasay intay wax fiiriyeen arkeen albaabbadii qowladda oo qu-fulan; kolkaasay waxay isyidhaahdeen, hubaal wuu isku deday qowladdiisa uu ku laydhsado. oo way sugeen ilaa ay isla yaabeen; oo bal eeg isna albaab-badii qowladda ma uu furin, sidaas daraadeed fura-hay qaadeen oo albaabbaday fureen, oo markaasay arkeen sayidkoodii oo dhulka ku dhacay oo meyd ah. ee-huudna waa baxsaday intay sugayeen, oo wuxuu dhaafay dhagaxyadii qorqoranaa, oo wuxuu u fakaday xagga seciiraah. oo markuu yimid dalkii buuraha la-haa oo reer efrayim ayuu afuufay buun, oo reer binu israa'iilna isagay kala dhaadhaceen dalkii buuraha la-haa, oo isna wuu hor socday. oo wuxuu ku yidhi, i soo raaca, waayo, rabbigu gacantiinnuu soo geliyey reer moo'aab oo cadaawayaashiinnii ah. oo iyana is-agay ka daba dhaadhaceen, oo waxay reer moo'aab ka qabsadeen meeshii webiga urdun laga gudbi jiray, oo ninna uma ay oggolaan inuu ka gudbo. oo markaasay reer moo'aab ka laayeen rag toban kun ku dhow, kuwaas oo ahaa kuwo xoog wada leh, oo xataa nin ke-liyuhu kama baxsan. sidaasay reer moo'aab ku hoos galeen reer binu israa'iil; dalkiina wuu xasilloonaa siddeetan sannadood. oo isagii ka dibna waxaa ka-cay shamgar ina canaad, kaasoo reer falastiin lix bo-qol oo nin kaga laayay usha dibida lagu shuqeeyo, oo isaguna reer israa'iil wuu badbaadiyey.

oo reer binu israa'iil waxay haddana sameeyeen wax rabbiga hortiisa ku xun, markii uu ee-huud dhintay dabadeed. oo rabbigu wuxuu iyagii ka iibiyey bo-qorkii reer kancaan oo ahaa yaabiin oo xukumi ji-ray xaasoor; oo sirkaalkii ciidankiisu wuxuu ahaa siiseraa kaas oo degganaa xaroshed tii quruumaha. oo reer binu israa'iilna waxay u qayshadeen rabbiga, waayo, ninkaasu wuxuu lahaa sagaal boqol oo gaad-hifardood oo bir ah, oo kaasu labaatan sannadood buu reer binu israa'iil aad u cadaadinayay. oo waa-gaas waxaa reer binu israa'iil xaakimad u ahayd de-booraah, naagtii lafiidood, taasoo nebiyad ahayd. oo waxay hoos fadhiyi jirtay geedkii timirta ahaa oo de-booraah, oo u dhexeeyey raamaah iyo beytel, oo ku yiil dalkii buuraha lahaa oo reer efrayim; oo reer binu israa'iilna iyaday ugu iman jireen inay u gar naqdo. oo iyana cid bay u dirtay, oo baaraaq ina abinocam ayay uga yeedhay qedesh naftaali, oo waxay ku tidhi, miyaan rabbiga ilaaha reer binu israa'iil ahu kugu amrin, oo kugu odhan, tag oo u dhowow buur taa-boor, oo waxaad kaxaysataa toban kun oo nin oo ah reer naftaali iyo reer sebulun. oo anna waxaan webi qiishoon kuugu soo dhowayn doonaa siiseraa oo ah sirkaalka ciidanka yaabiin, isaga iyo gaadhi-fardoodkiisa iyo dadkiisa badanba oo gacantaadaan gelin doonaa. markaasaa baaraaq wuxuu ku yidhi, haddaad i raacdiid, waan tegi doonaa, laakiinse had-daanaad i raacin, tegi maayo. kolkaasay ku tidhi, hubaal waan ku raacayaa; habase yeeshee socdaalka aad tegaysaa ahaan maayo mid adiga sharaf ku leh, waayo, rabbigu wuxuu siiseraa ka iibin doonaa naag gacanteed. kolkaasay debooraah kacday oo baaraaq u raacday xagga qedesh. markaasaa baaraaq wuxuu qedesh isugu yeedhay reer sebulun iyo reer naftaali; oo waxaa isaga raacay toban kun oo nin; oo de-booraahna isagay raacday. haddabaheber oo ahaa reer qeyn ayaa hore isaga soocay reer qeyn, kuwaas oo ahaa reer xoobaab, muuse seeddigiis, oo wuxuu meel iyaga ka fog teendhadiisii ka dhistay xagga geed-kii ku yiil sacananniiim oo u dhow qedesh. oo waxay siiseraa u sheegeen, inuu baaraaq ina abinocam ko-ray buur taaboore. markaasaa siiseraa wuxuu gaad-hifardoodkiisii oo dhan, kuwaasoo ahaa sagaal bo-qol oo gaadhifardood oo bir ah, iyo kulli dadkii isaga la joogay oo dhan, ka soo wada urursaday xaroshed tii quruumaha, oo wuxuu ku soo urursaday webi qi-ishoon. oo debooraahna waxay baaraaq ku tidhi, kac, waayo, maanta waa maalintii rabbigu siiseraa gacantaada soo geliyey. rabbigu miyaanu ku hor so-con? sidaas daraadeed baaraaq wuxuu ka dhaadhacay buur taaboore, isagoo ay toban kun oo nin daba socdaan. oo rabbigu wuxuu seef ku dhibay siiseraa, iyo gaadhifardoodkiisii oo dhan, iyo ciidankiisii oo dhan baaraaq hortiisa; oo siiseraa intuu ka degay gaadhifaraskiisii ayuu caghihiisii ku cararay. laaki-inse baaraaq wuxuu eryooday gaadhifardoodkii iyo ciidankii ilaa xaroshed tii quruumaha; oo siiseraa ci-idankiisii oo dhan waxaa lagu laayay seef, oo xataa nin keliyuhu kama hadhin. laakiinse siiseraa cagi-hiisuu ugu cararay teendhadii yaaceel taasoo ahayd naagtiiheber kii reer qeyn, waayo, nabad baa ka dhex-

aysay boqorkii xaasoor oo ahaa yaabiin iyo reerkii xeber kii reer qeyn. oo yaaceelna intay dibadda u soo baxday inay ka hor tagto siiseraa, waxay isagii ku tidhi, soo leexo, sayidkaygiyow, ii soo leexo, oo ha cabsan. oo isna intuu ku leexday ayuu galay teendhada, oo markaasay buste ku dedday. markaasuu wuxuu iyadii ku yidhi, waan ku baryayaaye, i sii in yar oo biyo ah oo aan cabbo, waayo, waan harraad-sanahay. kolkaasay u soo furtay sibraar caano ah, oo intay dhansiisay ayay haddana dedday isagii. markaasuu wuxuu iyadii ku yidhi, teendhada iriddeeda istaag, oo haddii dad kuu yimaado oo ay i kaa weyddiiyaan, oo ku yidhaahdaan, halkan nin ma jooga? waxaad ku tidhaahdaa, maya. markaasaa naagtii xeber oo ahayd yaaceel ayaa qaadatay qori dhidib ah, oo gacantana waxay ku qabsatay dubbe, oo intay tartiib ugu dhowaatay ayay dhidibkii kaga dhufatay dhafoorka, oo intuu dhidibkii ka dusay ayuu dhulka muday, maxaa yeelay, isagay hurdo weyn buu ku jiray oo aad buu u daalay, oo sidaasuu u dhintay. oo bal eeg, baaraaq intuu raacdaynayay siiseraa, ayay yaaceel u soo baxday inay isagii ka hor timaado, oo waxay ku tidhi, bal kaalay oo waan ku tusi ninkaad doonaysid. markaasuu u yimid, oo wuxuu arkay siiseraa oo jiifa oo meyd ah, oo dhafoorkiisa dhidib ka taagan yahay. sidaasaa ilaah maalintaas boqorkii reer kancaan oo ahaa yaabiin ugu hoosaysiiyey reer binu israa'iil hortooda. oo gacantii reer binu israa'iil aad iyo aad bay uga sii adkaanaysay boqorkii reer kancaan oo yaabiin ahaa, ilaa ay baabbi'iyeen boqorkii reer kancaan oo yaabiin ahaa.

5

deedna maalintaas waxaa gabyay debooraah iyo baaraaq ina abiinocam, oo waxay yidhaahdeen, madaxdii baa reer binu israa'iil hoggaamisay, dadkiina iyagoo oggol ayay isbixiyeen, taas aawadeed rabbiga ammaana. bal maqla, boqorradow; oo dhegaysta, amiirradow, anigu anaa u gabyi doona rabbiga; ammaan baan ugu gabyi doonaa rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil. rabbiyow, markaad secir ka baxday, iyo markaad ku socotay berrinkii edom, ayaa dhulku gariiray, oo samadiina waa soo da'day, daruurihiina biyay soo daadsheen. buurihiina way u gariireen rabbiga aawadiis, xataa siinaydaasu way u gariirtay rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil aawadiis. wakhtigii shamgar ina canaad, iyo wakhtigii yaaceel, jidadka waaweynu cidlay ahaayeen, oo socotooyinkuna waxay mari jireen wadooyin qalqalloocan. taliyayaashu way ka joogsadeen reer binu israa'iil, way joogsadeen ilaa aan anigoo debooraah ahu kacay, ilaa aan kacay anigoo reer binu israa'iil hooyo u ah. waxay doorteen ilaahyo cusub; oo markaasaa dagaal irdaha ka dhacay. afartan kun oo reer binu israa'iil ma lagu arkay gaashaan ama waran? qalbigaygu wuxuu la jiraa taliyayaasha reer binu israa'iil, kuwaasoo iyagoo oggol isku bixiyeed dadka dhexdiisa. rabbiga ammaana. bal taas ka warama kuwiinna dameerraha cadcad fuushan, iyo kuwiinna ku fadhiya gogosha wanaagsan, iyo kuwiinna jidka marow. meelaha biyaha laga dhaansado, oo ka fog qaylada qaansoleyda, halkaasay ka maqashiin

doonaan falimihihi rabbiga oo xaqa ahaa, kuwaas oo ahaa falimihihi xaq ahaa oo uu ku xukumay reer binu israa'iil. taas ka dibna dadkii rabbigu waxay tageen xagga irdaha. toos, toos, debooraahoy; toos, toos, oo gabay ku gabay; baaraaqow, kac, oo kaxayso maxaabiistaada, ina abiinocamow. markaasay raggii gobta ahaa intiisii hadhay iyo dadkii soo degeen; rabbigu waa ii yimid oo wuxuu iiga hiiliyey kuwii xoogga badnaa. reer efrayim waxaa ka soo baxay kuwo xididkoodii yahay camaaleq; dabadeedna, adiga reer benyaamiinow, iyo dadkaaga kugu dhex jira, oo reer maakiirna waxaa ka soo baxay taliyayaal, reer sebulunna waxaa ka yimid kuwo haya usha sirkaalka wax qora. oo amiirradii reer isaakaarna waxay la jireen debooraah; oo sidii reer isaakaar ahaa ayaa baaraaqna ahaa; oo xagga dooxada ayay u ordeen iyagoo daba socda. oo biyo mareenka reer ruubeen agtiisa wax weyn baa lagu goostay. maxaad xeryaha idaha u fadhiday, inaad maqasho biilbiilaha idaha u yeedhaya? biyo mareenka reer ruubeen agtiisa aad baa qalbiyo loogu baadhay. gilecaad wuxuu joogay urdun shishadiisa; reer daanna muxuu dooniyaha ugu hadhay? reer aasheer wuxuu weli fadhiyey xeebta badda, oo wuxuu ag joogay durdurradiisa. reer sebulun wuxuu ahaa dad geerida isku biimeeyey, reer naftaalina wuxuu isku biimeeyey meelaha dhaadheer oo duurka. boqorradii waa yimaadeen oo dirireen, dabadeedna boqorradii reer kancaanna waxay ku dirireen tacanaag taas oo u dhow biyaha megiddoo: oo lacag faa'iido ah ma ay qaadan. waxay kala dirireen xagga samada, xiddiguhuna meeshooday siiseraa kala dirireen. oo waxaa qaaday webi qishshoon, webiga duqa ah oo qiishshoon la yidhaahdo. naftaydoy, adigoo xoog leh hore u soco. markaasay farduhu qoobabkoodii dhulka ku garaacayeen, maxaa yeelay, kuwoodii xoogga badnaa ayaa socod doonayay. oo malaa'igtii rabbigu waxay tidhi, meeroos habaara, oo aad u habaara dadka deggan, maxaa yeelay, uma ay iman inay rabbiga caawiyaan oo ay uga hiiliyaan kuwa xoogga badan. waxaa dumarka oo dhan ka barako badnaan doonta yaaceel oo ah heberkii reer qeyn naagtiisa, way ka barako badnaan doonta naagaha teendhooyinka deggan. biyuu weyddiistay, oo waxay siisay caano; oo saxan wanaagsan ayay subag ugu keentay. oo waxay gacan ku qabsatay dhidibkii, oo gacanteedii midigna dubbiihi raggaa shaqeyaa; oo waxay dubbiihi ku dhufatay siiseraa, oo dhidibkii madaxiisay ka dusisay, haah, waxay ku mudday oo ka mudhbiixisay dhafoorradiisa. oo cagaheeda agtooda ayuu ku foororsaday oo dhacay oo jiifsaday: cagaheeda agtooda ayuu ku foororsaday oo dhacay: oo meeshuu ku foororsaday ayuu ku dhacay isagoo meyd ah. siiseraa hooyadiis daaqadday wax ka eegtay oo qaylisay, shabaggay ka qaylisay oo tidhi, maxaa gaadhifaraskiisii u raagay? oo maxaa dib u riday giringirihii gaadhifardoodkiisa? dumarkeedii caqliga lahaa way jawaabeen, oo iyana way isu jawaabtay. oo waxay tidhi, miyaanay wax helin oo booliidii qaybsan? oo nin kastaaba miyaanu helin gabadh ama laba gabdhoo; oo siiseraana sow ma helin dhar booli ah oo kala midab ah, oo miyaanu helin daabac kala midab ah, oo miyaanu helin daabac kala midab ah oo labada dhan ku yaal, oo boolida qoortooda sudhan? rab-

biyow, cadaawayaashaada oo dhammu sidaas ha u halligmeen; laakiinse kuwa rabbiga jecel oo dhammu ha noqdeen sida qorraxda markay xoogeeda la soo baxdo. oo dalkiina afartan sannadood wuu xasiloonaa.

6

oo reer binu israa'iilna waxay sameeyeen wax rabbiga hortiisa ku xun; markaasaa rabbigu wuxuu intii toddoba sannadood ah gacanta u geliyey reer midyaan. oo gacantii midyaanna waa ka adkaatay reer binu israa'iil; markaasaa reer binu israa'iil waxay reer midyaan aawadood u samaysteen bohola buuraha ku yaal, iyo godad, iyo dhufaysyo xoog leh. oo markii reer binu israa'iil ay wax beeri jireen, waxaa iman jiray reer midyaan iyo reer camaaleq, iyo reer bariga, wayna ku kici jireen; oo intay ag degaan ayay ka baabbi'in jireen wixii dhulka uga baxay, ilaa la soo gaadho gaasa, oo reer binu israa'iil uguna ay tegin wax la quuto, iyo ido, iyo dibi, iyo dameerro toona. waayo, waxay la iman jireen xoolahooda iyo teend-hooyinkooda, oo waxay u faro badnaayeen sida ayaxa oo kale. iyaga iyo geeloodu midna tiro ma lahayn; oo waxay dalka u iman jireen inay baabbi'yaan. oo reer midyaan aawadood ayay reer binu israa'iil aad iyo aad ugu caydhoobeen; markaasaa reer binu israa'iil rabbiga u qayshadeen. oo markii reer binu israa'iil rabbiga ugu qayshadeen reer midyaan aawadood ayaa rabbigu reer binu israa'iil u soo diray nebi; oo wuxuu ku yidhi iyagii, rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil sidan buu leeyahay, anaa idinka soo bixiyey dalkii masar, oo waxaan idinka soo saaray gurigii addoonsiga; waanan idinka soo samatabbixiyey gacantii masriyiinta, iyo gacantii kuwii idin dulmi jiray oo dhan, oo kulligood intaan hortiinna ka eryay ayaan dalkoodii idin siiyey; oo waxaan idinku idhi, anigu waxaan ahay rabbiga ilaahiinna ah, oo waa inaydnaan ka baqin ilaahyada reer amor oo aad dalkooda deggan tihii; laakiinse idinku ma aydnaan dhegaysan codkaygii. markaasaa waxaa yimid malaggii rabbiga, oo wuxuu hoos fadhiistay geedkii ku yiil cofraah, oo uu lahaa yoo'aash kii reer abiiceser; oo wiilkiisii gidcoon ahaa ayaa sarreen ku tumayay meeshii macsaradda inuu ka qariyo reer midyaan. markaasaa malaggii rabbigu u muuqday, oo wuxuu ku yidhi, rabbigu waa kula jiraa, nin yahow xoogga lahu. oo markaasaa gidcoon malaggii ku yidhi, sayidkaygiyow, haddii rabbigu nala jiro, de maxaa waxyaalahan oo dhammu noogu dhaceen? oo meeye kulli shuqulladiisii yaabka lahaa oo ay awoyayaashayo noo sheegeen, oo ay nagu yidhaahdeen, miyaanu rabbigu naga soo bixin dalkii masar? laakiinse haatan rabbigu waa na xooray, oo wuxuu gacanta noo geliyey reer midyaan. markaasaa rabbigu isagii eegay, oo wuxuu ku yidhi, xooggaa-gan ku tag, oo reer binu israa'iil ka badbaadi gacanta reer midyaan. sow kuma aanan dirin? markaasuu isna wuxuu ku yidhi, sayidow, maxaan reer binu israa'iil ku badbaadiyaa? bal eeg, reerkaygu waa kan ugu liita reer manaseh, oo anna waxaan ahay kan ugu yar reerka aabbahay. markaasaa rabbigu wuxuu ku yidhi, hubaal waan kula jirayaa, oo waxaad reer midyaan u layn doontaa sida nin keliya. oo

markaasuu wuxuu ku yidhi, haddaba haddaad raalli iga tahay, de calaamo i tus inaad tahay kan ila hadlaya. waan ku baryayaaye, halkaas ha ka tegin ilaa aan kuu imaado, oo aan qurbaankayga kuu keeno, oo aan ku hor dhigo. isagu wuxuu yidhi, waan ku sugaaya ilaa aad soo noqotid. markaasaa gidcoon gudaha galay, oo wuxuu diyaariyey orgi yar, iyo qiyaas eefaah bur ah oo uu ka sameeyey kibis aan khamiir lahayn. hilibkii wuxuu ku riday dambiil, maraqiina dheri buu ku shubay, oo wuxuu ugu keenay oo ku siiyey geedkii hoostiisa. markaasaa malaggii ilaah wuxuu ku yidhi isagii, hilibka iyo kibista aan khamiirka lahayn qaad, oo waxaad saartaa dhagaxan, oo maraqaana ku qub. oo isna sidaasuu yeelay. markaasaa malaggii rabbigu wuxuu soo taagay ushii gacantiisa ku jirtay dabadeedii, oo wuxuu ku taabtay hilibkii iyo kibistii aan khamiirka lahayn, markaasaa dab ka soo baxay dhagaxii, oo wuxuu laastay hilibkii iyo kibistii aan khamiirka lahayn; oo markaasaa malaggii rabbigu ka libdhay araggiisii. markaasaa gidcoon arkay inuu yahay malaggii rabbiga, oo gidcoon wuxuu yidhi, waa ii hoog, sayidow, rabbiyow, waayo, malaggii rabbiga ayaan fool ka fool u arkay. kolkaasaa rabbigu wuxuu ku yidhi isagii, nabad ahow, oo ha cabsan, adigu dhiman mayside. markaasaa gidcoon halkaas wuxuu rabbiga uga dhisay meel allabari, oo wuxuu magaceedii u bixiyey rabbigu waa nabad, oo taas xataa maantadan la joogo waxay ku taal cofraah tii reer abiiceser. oo isla habeenkaas ayaa rabbigu ku yidhi isagii, kaxayso dibiga aabba-haa, kaasoo ah dibiga labaad oo toddoba jirka ah, oo waxaad dumisaa meeshaa allabariga loogu bixiyo bacal oo aabbahaa haysto, oo geedaha asheeraah ku ag yaalna jar; oo rabbiga ilaahaaga ah meel allabari uga dul dhis dhufayskan, oo hagaaji, oo kexee dibiga labaad, oo geedihii asheeraah oo aad goowsay qoryihiisa ku bixi allabari la gubo. markaasaa gidcoon wuxuu soo kaxaystay toban nin oo addoommadiisii ahaa, oo wuxuu sameeyey wixii rabbigu u sheegay, oo shuqulkii habeenimuu sameeyey, maxaa yeelay, wuxuu ka cabsanayay reerkii aabbihiis iyo dadkii magaalada, oo taas darteed maalinimo ma uu samayn karin. oo dadkii magaaladu markay aroor hore soo tooseen ayay arkeen in meeshii allabariga bacal loogu bixin jiray ay dunsan tahay iyo in geedihii asheeraah oo agteeda ku yiil ay salka ka go'an yihiin, iyo in dibigii labaad lagu dul bixiyey meeshii allabariga oo loo dhisay. markaasaa midkoodba wuxuu kii kale ku yidhi, yaa waxaan sameeyey? oo markay haybiyeen oo dadkii weyddiiyeen ayaa la yidhi, waxaan waxaa sameeyey gidcoon ina yoo'aash. markaasaa dadkii magaaladu waxay yoo'aash ku yidhaahdeen, soo bixi wiilkaaga aan dilnee, waayo, wuxuu dumiyey meeshii allabariga bacal loogu bixin jiray, oo geedihii asheeraah oo ku ag yiilna salkuu ka gooyay. markaasaa yoo'aash wuxuu ku yidhi dadkii ku kacay oo dhan, ma idinkaa u dagaallamaya bacal? oo ma isagaad badbaadinaysaan? kii u dagaallama ha la dilo subaxda, waayo, hadduu isagu ilaah yahay, de ha isu dagaallamo, maxaa yeelay, waxaa laga jebiyey meeshiisii allabariga. sidaas daraadeed wuxuu maalintaas gidcoon u bixiyey yerubacal, oo wuxuu yidhi, bacal ha la dagaallamo isaga, maxaa yeelay, wuxuu ka

dumiyeey meeshiisii allabariga. markaasaa waxaa is-urursaday reer midyaan, iyo reer camaaleq, iyo reer barigii oo dhan, oo intay webi urdun ka gudbeen ayay dooxadii yesreecel degeen. laakiinse ruuxii rabbigu wuxuu ku soo degay gidcoon, markaasuu buun ku dhufay, oo waxaa ku soo ururay reer abiciiser. oo wuxuu wargeeyayaal u diray reer manaseh oo dhan, oo iyana markaasay ku soo urureen; oo had-dana wuxuu wargeeyayaal u diray reer aasheer, iyo reer sebulun, iyo reer naftaali, oo iyana way u yimaadeen inay la kulmaan iyagii. markaasaa gidcoon wuxuu ilaah ku yidhi, sidaad ii sheegtay, haddaad reer binu israa'iil gacantayda ku badbaadinaysid, bal eeg, meesha sarreenka lagu tumo ayaan dhigayaa dhogor idaad, haddaba haddii dharab qoyo dhogorta keliya oo dhulka kale oo dhammuna uu engegnaado, markaasaan ogaanayaa inaad gacantayda ku badbaadinaysid reer binu israa'iil, sidaad ku hadashay. oo sidii bay noqotay, waayo, markuu toosay subaxdii dambe, oo tuujiyey dhogorta, wuxuu ka maroojiyey koob muuggiis oo biyo ah. markaasaa gidcoon wuxuu ilaah ku yidhi, cadhadaadu yaanay igu kululaan oo markan keliya ayaan hadlayaa. markan keliya aan dhogorta wax ku hubsado, waan ku baryayaaye. bal markan dhogorta keliya engeg ha noqoto, laakiinse dhulka kale oo dhammu dharab ha lahaado. oo ilaahna sidii buu yeelay habeenkaas; waayo, waxaa engegnaa dhogortii keliya, oo dhulka kale oo dhammuna dharab buu lahaa.

7

markaasay yerubbacal oo ah gidcoon iyo dadkii isaga la jiray oo dhan aroor hore kaceen, oo waxay degeen ishi xarod dhinaceeda; oo xeradii reer midyaanna waxay iyaga ka xigtay xagga woqooyi oo u dhow bur-urta moreh, oo dooxadii ku dhax tiil. markaasaa rabbigu wuxuu gidcoon ku yidhi, dadka kula socdaa way igu badan yihiin inaan reer midyaan gacanta u soo geliyo, waayo, waaba intaasoo ay reer binu israa'iil ii faanaan, oo ay isyidhaahdaan, gacantaydaa i badbaadisay. haddaba tag oo dadka dhegahooda ku naadi, oo waxaad ku tidhaahdaa, ku alla kii baqaya oo gariirayaa, ha iska noqdo oo ha ka tago buur gilecaad. markaasaa dadkii waxaa dib uga noqday laba iyo labaatan kun oo nin, oo waxaa soo hadhay toban kun. markaasaa rabbigu wuxuu gidcoon ku yidhi, dadku weli aad buu u badan yahay; bal waxaad geeysa biyaha, oo halkaasaan iyaga kuugu tijaabinayaa, oo waxay noqon doontaa, kii aan kugu idhaahdo, kanu ha ku raaco, kaasaa ku raaci doonaa, oo ku alla kii aan kugu idhaahdo, kanu ku raaci maayo, kaasuu waa inaanu ku raacin. sidaas daraaddeed dadkii wuxuu keenay biyihii; markaasaa rabbigu gidcoon ku yidhi, ku alla kii biyaha carrabkiisa ku leefleefa sida eey oo kale, kaas gooni ahaantiisa u sooc, sidaas oo kalena ku alla kii u jilba joogsada inuu biyaha cabbo isna gooni ahaantiisa u sooc. oo kuwii leefleefay oo calaalaha-hooda afka saaray tiradoodii waxay noqotay saddex boqol oo nin; laakiinse dadka intiisii kale way wada jilba joogsadeen inay biyihii cabbaan. markaasaa rabbigu wuxuu gidcoon ku yidhi, saddexda boqol oo nin oo calaalahooda biyo ka leefleefay ayaan

idinku badbaadinayaa, oo reer midyaanna gacan-taadaan soo gelinayaa; laakiinse dadka intiisa kale oo dhammu ha iska tageen, oo nin waluba ha ku noqdo meeshiisii. sidaas daraaddeed dadkii waxay gacmahoodii ku qaateen sahay iyo buunankoodii, oo kulli dadkii reer binu israa'iil wuu iska diray, oo nin waluba wuxuu tegey teendhadiisii, laakiin wuxuu la hadhay saddexdii boqol oo nin. oo xeradii reer midyaanna waxay ku tiil dooxadii isaga ka hoosaysay. oo isla habeenkaas rabbigu wuxuu gidcoon ku yidhi, kac, oo xerada ku dhaadhac, waayo, iyada gacantaan kuu geliyey. laakiinse haddaad ka baqaysid inaad ku dhaadhacdo, waxaad xerada kula dhaadhacdaa addoonkaaga furaah, oo waxaad maqli doontaa waxay isku leeyihiin; oo markaasay gacmahaagu u xoogaysan doonaan inaad xerada ku dhaadhacdo. markaasuu hoos u dhaadhacay isagoo kaxastay addoonkiisii furaah ilaa meeshii ku wareegsanayd xerada oo raggii hubka lahaa degganaa. oo reer midyaan iyo reer camaaleq iyo reer barigii oo dhammu waxay ku jireen dooxadii, iyagoo u faro badan sida ayax oo kale, oo geelooduna tiro ma lahayn, oo waxay la faro le'ekaayeen cammuudda badda xeebteeda taal. oo markuu gidcoon yimid waxaa jiray nin saaxiibkiis riyo u sheegayay, oo wuxuu yidhi, war riyaan ku riyooday, oo waxaan arkay kibis shaacir laga sameeyey oo ku soo giringiratay xerada reer midyaan, oo waxay soo gaadhay teendhada, oo intay ku dhacday ayay dumisay, oo markaasay gembiday, oo teendhadiina way dhacday. markaasaa saaxiibkiis u jawaabay oo wuxuu ku yidhi, taasu wax kale ma aha, seftii gidcoon ina yoo'aash mooyaane, kaasoo ah nin reer israa'iil ah. ilaah baa kaas gacantiisa geliyey reer midyaan iyo ciidanka oo dhanba. oo markii gidcoon maqlay sheegistii riyada iyo micnaynteediiba ayuu rabbiga caabuday, oo kolkaasuu xeradii reer binu israa'iil ku noqday, oo wuxuu ku yidhi, kaca, waayo, rabbigu gacantuu idiin soo geliyey ciidanka reer midyaan. markaasuu saddexdii boqol oo nin u kala qaybiyey saddex guuto, oo kulligoodba gacmahuu u geliyey buunan, iyo jalxado madhan oo ay qoryo ololayaa ku dhax jiraan. oo wuxuu ku yidhi iyagii, ii fiirsada, oo yeela sidaan yeelo oo kale; oo bal eega, markii aan gaadho meesha xerada ku wareegsan waa inaad yee-shaan sidaan yeelo oo kale. markaan buunka afu-ufo, aniga iyo inta ila jirta oo dhammu, idinkuna buunanka dhinac walba kaga afuufa xerada, oo waxaad tidhaahdaan, rabbiga aawadiis iyo gidcoon aawadiis. haddaba gidcoon iyo boqolkii nin oo la jiray waxay yimaadeen meeshii xerada ku wareegsanayd, dhankii ugu fogaa, oo markaasna waxay ahayd habeenbadhkii goorta waardiyaaha cusub la saaro; oo waxay afu-ufeen buunankii, jalxadihii gacmahooda ku jirayna way burburiyeen. markaasay saddexdii guutoba buunankii afuufeen, oo jalxadihiina way burburiyeen, oo qoryihii ololayayna waxay ku wada qabsadeen gacanta bidx, buunankiina gacanta midig inay afu-ufaan, oo waxay ku wada qayliyeen, seftii rabbiga iyo gidcoon. oo iyana nin waluba wuxuu istaagay meeshiisii iyagoo xerada ku wareegsan; markaasaa ciidankii oo dhammu wada yaacay; wayna qayliyeen oo carareen. oo iyana waxay afuufeen sad-dexdii boqol oo buun, markaasaa rabbigu wuxuu

nin walba ku kiciyey saaxiibkiis iyo ciidankii oo dhan; oo ciidankiina wuxuu sii cararayay ilaa beyt-shitah oo ah xagga sereeraad, iyo tan iyo xuduudka aabeel mehoolaah oo u dhow tabbaad. oo ragii reer binu israa'iilna waxay isaga soo urureen reer nafa-taali, iyo reer aasheer, iyo reer manaseh oo dhan, oo waxay eryoodeen reer midyaan. markaasaa gidcoon wargeeyayaal u diray dalkii buuraha lahaa oo reer efrayim oo dhan, oo wuxuu ku yidhi, dhaadhaca, oo ka hor taga reer midyaan, oo waxaad ka hor qabsa-taan biyaha ku jira tan iyo beytbaaraah, iyo xataa webi urdun. markaasay ragii reer efrayim oo dhammu soo urureen oo waxay qabsadeen biyihii ku jiray tan iyo beytbaaraah, iyo xataa webi urdun. oo waxay gacanta ku dhigeen labadii amiir oo reer midyaan, oo ahaa cooreeb iyo se'eeb; oo markaasay cooreeb ku dileen dhagaxii cooreeb, oo se'eebna waxay ku dileen macsaraddii se'eeb, wayna sii eryoodeen reer midyaan; markaasay madaxyadii cooreeb iyo se'eeb gidcoon ugu keeneen webi urdun shishadiisa.

8

oo ragii reer efrayim waxay gidcoon ku yidhaahdeen, war maxaad waxan noogu samaysay, oo aad noogu yeedhi weyday, markaad u soo kacday in-aad reer midyaan la dagaallanto? oo aad iyo aad bay u canaanteen isagii. oo isna wuxuu ku yidhi, haddaba maxaan sameeyey oo u qalma waxaad samayseen? ururinta dambe oo canabka reer efrayim sow kama wanaagsana ururinta hore oo canabka reer abiiceser? ilaah wuxuu gacanta idiin geliyey amiiradii reer midyaan oo ahaa cooreeb iyo se'eeb; haddaba maxaan samayn karay oo u qalma waxaad samayseen? oo markuu sidaas ku yidhi ayaa ciilkay u qabeen ka baxay. markaasay gidcoon iyo saddexdii bo-qol oo nin ee la socotay isaga yimaadeen webi urdun, wayna ka gudbeen, oo in kastoo ay daalanaayeen weliba wax bay eryoonayeen. markaasuu dadkii reer sukod ku yidhi, waan idin baryayaaye, dadka ila socda kibis siiya, waayo, way daalan yihiin, oo anna waxaan eryoonayaa boqorrada reer midyaan oo ah sebah iyo salmunnac. markaasaa amiiradii reer sukod waxay ku yidhaahdeen, sebah iyo salmunnac miyey haatan gacantaada ku jiraan aannu colkaaga cunto siinee? markaasaa gidcoon wuxuu yidhi, waa hagaag ee markii rabbigu ii soo gacangeliyo sebah iyo salmunnac ayaan hilibikiinna ku jeexjeexi doonaa qodxanta cidlada iyo gocondhada. markaasuu intuu halkaas ka tegey ayuu u kacay xagga reer fenuu'eel, sidii oo kaluu ku yidhi; oo ragii reer fenuu'eel waxay ugu jawaabeen sidii ay reer sukod ugu jawaabeen oo kale. kolkaasuu haddana wuxuu la hadlay ragii reer fenuu'eel oo wuxuu ku yidhi, markaan soo nabad noqdo ayaan dumin doonaa munaaraddan. haddaba sebah iyo salmunnac waxay joogeen qarqor, iyaga iyo ciidammadoodii, oo waxay ku dhowaayeen shan iyo toban kun oo nin, oo intaasuna waxay ahayd intii ka hadhay ciidankii reer bariga oo dhan; waayo, waxaa ka la'day boqol iyo labaatan kun oo nin oo seefqaad ah. kolkaasaa gidcoon u kacay xagga kuwii teendhooyinka degganaa oo ku jiray meel bari ka xigta nobax iyo yaagbehaah, oo wuxuu laayay ci-

idankii, maxaa yeelay, ciidanku nabad buu u fadhiyey. oo sebah iyo salmunnac way carareen, oo isna wuu eryooday, wuuna soo qabsaday labadii bo-qor oo reer midyaan oo ahaa sebah iyo salmunnac, oo ciidankii oo dhanna wuu ka nixiyey. oo gidcoon ina yoo'aash wuxuu dagaalkii kaga soo noqday jiir-tii xeres. markaasuu wuxuu qabtay nin dhallinyar oo reer sukod ah, oo wax weyddiiyey; oo isna wuxuu u tilmaamay amiiradii reer sukod iyo odayaashoodii, oo waxayna ahaayeen toddoba iyo toddobaatan nin. markaasuu wuxuu u yimid ragii reer sukod, oo wux-uuna ku yidhi, bal eega sebah iyo salmunnac, kuwii aad daraaddood igu majajilooteen oo aad igu tidhaahdeen, sebah iyo salmunnac miyey haatan gacan-taada ku jiraan, aannu raggaaga daalan cunto siinee? markaasuu kaxaystay odayaashii magaalada, oo wuxuu qaaday qodxantii cidlada iyo gocondho, wu-una ku edbiyey dadkii reer sukod. oo munaaraddii fenuu'eelna wuu dumiyei, dadkii magaaladana wuu laayay. kolkaasuu sebah iyo salmunnac ku yidhi, rag-gii aad taaboor ku layseen siday ahaayeen? oo iyana waxay ugu jawaabeen, waxay ahaayeen sidaadood kale; oo mid waluba wuxuu u ekaa ilmo boqor oo kale. isna wuxuu yidhi, waxay ahaayeen walaalahay oo ah wiilashii hooyaday; oo haddii aad iyagoo nool bixin lahaydeen, rabbiga nool baan ku dhaartaye, id-inna aad laayeen. markaasuu curadkiisii yeter ku yidhi, kac oo laa iyaga. laakiinse wiilkii seefiisii lama uu soo bixin; maxaa yeelay, wuu baqay, waayo, weli wuu yaraa. markaasaa sebah iyo salmunnac waxay ku yidhaahdeen, war adigu kac oo na laa; waayo, nin waluba siduu yahay ayaa xooggiisuna yahay. markaasaa gidcoon kacay oo laayay sebah iyo salmunnac, oo wuxuu qaatay bilihi ku xidhnaa qoorta awrtooda. markaasaa dadkii reer binu israa'iil waxay gidcoon ku yidhaahdeen, haddaba noo tali, adiga iyo wiilkaaga, iyo wiilkaaga wiilkiisuba; maxaa yeelay, waad naga badbadadisay gacantii reer midyaan. kolkaasaa gidcoon wuxuu ku yidhi, anigu idiinna talin doono, wiilkayguna idiinna talin doono; laaki-inse rabbigaa idiin talin doona. oo haddana gid-coon wuxuu ku yidhi, waxaan idin weyddiisan la-haa in ninkiin waluba i siiyo hilqadihii uu boolida u helay. (waxay haysteen hilqado dahab ah, maxaa yee-lay, waxay ahaayeen reer ismaaciil). oo waxay ugu jawaabeen, annagoo raalli ka ah ayaannu ku siinay-naa. kolkaasay maro gogleen, oo nin kastaaba wuxuu ku tuuray hilqadihii uu boolida u helay. oo hilqadi-hii dahabka ahaa oo uu weyddiistay miisaankoodii wuxuu noqday kun iyo toddoba boqol oo shegel oo dahab ah, intaasoo aanay ku jirin bilihi, iyo mur-riyadihi, iyo dharkii guduudnaa oo ay boqorradii reer midyaan xidhnaayeen, iyo silsiladihii sudhnaa qoorta awrtooda. markaasaa gidcoon wuxuu da-habkii ka sameeyey eefod, oo wuxuu dhigay maga-aladiisii taasoo ahayd coofraah; oo reer binu israa'iil oo dhammuna way wada raaceen sidii naag ninkeedii ka dhilloowday, markaasuu dabin ku noqday gidcoon iyo reerkiisiiiba. sidaasaa reer midyaan loo hoosaysi-iyey reer binu israa'iil hortooda, oo mar dambena madaxooda kor uma ay qaadin. oo wakhtigii gidcoon dalku wuxuu nastay afartan sannadood. markaasaa wiilkii yoo'aash, oo yerubbacal ahaa intuu tegey ayuu

iska degay gurigiisii. oo gidcoon wuxuu lahaa toddobaatan wiil oo uu isagu dhalay, waayo, wuxuu qabay naago badan. oo naagtiisii addoonta ahayd oo degganayd shekem, iyana wiil bay u dhashay, oo wuxuu magiciisii u bixiyey abiimeleg. oo gidcoon ina yoo'aash ayaa dhintay isagoo da' weyn, oo waxaa lagu aasay xabaashii aabbihisii yoo'aash, oo ku tiil coofraah tii reer abiiceser. oo isla markii gidcoon dhintay ayay reer binu israa'iil haddana noqdeen, oo bacaliimkii raaceen sidii naag ninkeedii ka dhillowday, oo bacial beriidna ilaahoodii bay ka dhigteen. oo reer binu israa'iilna ma ay xusuusan rabbiga ilaahood ahaa, oo ka samatabbixiyey cadaawayaashoodii dhan kasta ka xigay oo dhan; raxmadna ma ay tusin reerkii yerubacal, kaasoo ahaa gidcoon, siduu wanaagga oo dhan ugu sameeyey reer binu israa'iil.

9

markaasaa abiimeleg ina yerubbacal tegey xagga shekem iyo abtiyaashisii, oo wuu la hadlay iyagii iyo reerka awowgiis oo dhan, oo wuxuu ku yidhi, waan idin baryayaaye, la hadla dadka shekem oo dhan, oo bal weyddiia, kee baa idiin wanaagsan, in wilaasha yerubbacal oo ah toddobaatan ay idiin wada taliyaan, mise in mid keliyahu idiin taliyo? oo waxaad kaloo xusuusataan inaan ahay laftiinnii iyo hilibkiinnii. markaasay abtiyaashis ula hadleen dadkii shekem oo dhan, oo waxay u sheegeen erayadiisii oo dhan; kolkaasay qalbiyadoodii u leexdeen inay abiimeleg raacaan; waayo, waxay yidhaahdeen, isagu waa walaalkeen. markaasay waxay isagii gurigii bacial beriid ka siiyeen toddobaatan xabbadood oo lacag ah, oo abiimeleg wuxuu ku kiraystay ciyaala-suuq iyo waxmatarayaal isaga raacay. markaasuu reerkii aabbihis ugu tegey coofraah, oo wuxuu isku dhagax dushiis ku laayay walaalihiis ilmo yerubacal oo ahaa toddobaatan qof; laakiinse garud-dambayskii yerubbacal oo ahaa yootam ayaa hadhay, waayo, wuu dhuuntay. markaasaa waxaa soo shiray oo isku soo ururay dadkii shekem oo dhan iyo reer millo oo dhan, oo intay tageen ayay abiimeleg boqor ka dhigteen, oo waxay ku ag boqreen geedkii tiirkii ku yiil shekem. oo markii taas loo sheegay yootam ayuu tegey oo wuxuu isku taagay buur gerisiim dusheedii, oo intuu qayliyey ayuu codkiisii kor u qaaday oo yidhi, bal i maqla, dadka reer shekemow, in ilaah idin maqla. waa baa dhirtu damacday inay boqor subkaan, markaasay geedsaytuun ku yidhaahdeen, kaalay oo boqor noo noqo. laakiinse geedsaytuunkii wuxuu ku yidhi iyagii, miyaan barwaaqadayda ka tagaa, tan lagu shafra ilaah iyo dadkaba, oo miyaan u kacaa inaan hore iyo dib uga lulumado geedaha dushooda? markaasay dhirtii ku yidhaahdeen geedberde, kaalay oo boqor noo noqo. laakiinse geedberdihii wuxuu ku yidhi, miyaan ka tagaa macaankayga iyo mid-hahayga wanaagsan, oo miyaan u kacaa inaan hore iyo dib uga lulumado geedaha dushooda? markaasay dhirtii ku yidhaahdeen geedcanab, kaalay oo boqor noo noqo. markaasaa geedcanabkii wuxuu ku yidhi iyagii, miyaan ka tagaa khamrigayga ka farxiya ilaah iyo dadkaba, oo miyaan u kacaa inaan hore iyo dib

uga lulumado geedaha dushooda? markaasaa dhirtii oo dhammu waxay ku yidhaahdeen gocondho, kaalay oo boqor noo noqo. markaasaa gocondhadii waxay dhirtii ku tidhi, haddaad daacad ii boqranaysaan, kaalaya oo hooskayga hadhsada; haddii kalese, dab ha ka soo baxo gocondhada oo ha laasto geedaha kedar la yidhaahdo oo lubnaan. haddaba haddaad daacad iyo si qumman ku socoteen, markii aad boqrateen abiimeleg, iyo haddaad daacad kula macaamilooteen yerubbacal iyo reerkiisii, oo aad u samayeen wixii uu idinka istaahilay; (waayo, aab-bahay idinkuu idiin diriray oo aawadiin buu naftiisii u biimeeyey, oo wuxuu idinka soo samatabbixiyey gacantii reer midyaan; oo idinku maanta waxaad ku kacdeen reerkii aabbahay, oo waxaad isku dhagax ku layseen wiilashiisii oo ah toddobaatan qof, oo waxaad dadkii shekem boqor uga dhigteen abiimeleg oo ah wiilkii addoontiisa, maxaa yeelay, isagu waa walaalkiini;) haddaba haddaad maanta daacad iyo si qumman ula macaamilooteen yerubbacal iyo reerkiisii, de markaas abiimeleg ku reyreeya oo isna ha idinku reyreeyo; haddii kalese, dab ha ka soo baxo abiimeleg, oo ha laasto dadka shekem iyo reer millo; oo dadka shekem iyo reer millona dab ha ka soo baxo, oo ha laasto abiimeleg. markaasaa yootam orday oo cararay, oo wuxuu tegey bi'ir, oo halkaasuu joogay cabsidii uu walaalkiis abiimeleg ka qabay aawadeed. oo abiimelegna saddex sannadood buu amiir u ahaa reer binu israa'iil. oo ilaahna dadkii shekem iyo abiimeleg dhexdooda wuxuu u soo diray jinni; oo dadkii shekemna way khiyaaneeyeen abiimeleg, in dumigii lagu sameeyey toddobaatankii wiil oo yerubbacal uu yimaado, oo dhiiggoodii la saaro walaalkood abiimeleg oo iyaga dilay, iyo dadkii reer shekem oo gacmihiisa xoojiyey inuu laayo walaalihiis. oo dadkii reer shekemna waxay isagii buuraha dushooda u saareen rag gaadmo ah, oo iyana waxay dhaceen wax alla wixii jidkaas agtooda ah soo maray; oo taas waxaa loo sheegay abiimeleg. markaasaa gacal ina cebed ayaa yimid isagoo la socda walaalihiis, oo wuxuu tegey shekem; oo dadkii reer shekemna way isku halleeyeen isagii. markaasay beeraha tageen, oo canabkoodii soo gurteen, oo waxay ku tunteen midhihihi canabka, waynaa iideen, oo waxay galeen gurigii ilaahood, oo wax bay cuneen oo cabbeen, oo waxay caayeen abiimeleg. markaasaa gacal ina cebed yidhi, abiimeleg waa ayo? shekemna waa ayo? maxaynu ugu adeegna? sow isagu ma aha ina yerubbacal? sirkaalkiisuna sow ma aha sebul? u adeega dadkii reer xamoor oo ahaa shekem aabbihis; laakiinse maxaynu ugu adeegnaa isaga? haddii ilaah dadkan gacantayda hoos gelin lahaa, ogaada, abiimeleg waan eryi lahaaye. kolkaasuu ku yidhi abiimeleg, ciidankaaga soo badso oo soo bax. markii sebul oo ahaa taliyihii magaaladu maqlay erayadii gacal ina cebed ayuu aad u dhacooday. markaasuu hoos ahaan wargeeyayaal ugu diray abiimeleg, oo wuxuu ku yidhi, bal eeg, gacal ina cebed iyo walaalihiis ayaa shekem yimid, oo magaaladiina wuu kugu diray. haddaba adiga iyo dadka kula jiraaba habeenimo soo kaca oo duurka ku soo dhuunta. oo subaxda markay qorraxdu soo baxdo waa inaad aroor hore soo kacdaa oo magaalada weerartaa; oo bal eeg, markii isaga iyo dadka la jiraa ay da-

gaal kuugu soo baxaan, markaasaaad ku samayn doontaa sida kuugu suurtoowa. markaasaa abiimeleg iyo dadkii la jiray oo dhammu habeenimo kaacen, oo waxay soo gaadeen shekem, iyagoo afar guuto ah. markaasaa gacal ina cebed baxay, oo wuxuu istaagay iridda magaalada laga soo galo; oo abiimeleg iyo dadkii la jirayna waxay ka soo kaacen gaadmadii. oo gacalna markuu arkay dadkii wuxuu sebul ku yidhi, bal eeg, dad baa buuraha dushooda ka soo degaya. sebulna wuxuu ku yidhi isagii, war waxaad arkaysaa oo dad moodaysaa buuraha hooskooda. oo gacal haddana wuu hadlay oo wuxuu yidhi, bal day, dad baa dhulka dhexdiisa soo socda, oo guutona waxay soo ag socotaa geedkii meconeeniim. markaasaa sebul wuxuu ku yidhi isagii, meeh afkaagii aad ku tidhi, waa ayo abiimeleg oo maxaynu ugu adeegnaa? sow kanu ma aha dadkii aad quudhsatay? haddaba waan ku baryayaaye, u bax oo la dirir. oo gacalna intuu baxay ayuu hor maray dadkii reer shekem, oo wuxuu la diriray abiimeleg. oo abiimelegna wuu eryooday gacal, oo isna wuu cararay, oo dad badan oo dhaawac ah ayaa kaga dhacay tan iyo iridda magaalada laga galo. oo abiimelegna wuxuu degay arumaah, sebulna wuu eryay gacal iyo walaalihiisba, oo wuu u diiday inay shekem degganaadaan. oo subaxdii dambe ayaa dadkii duurka tegey oo ay abiimeleg u sheegeen wixii dhacay. markaasuu dadkii kaxaystay, oo intuu u kala qaybiyey saddex guuto ayuu duurka ku gaaday; markaasuu intuu wax fiiriyey ayuu arkay dadkii magaalada ka soo baxayay oo intuu ku kacay ayuu laayay. markaasay abiimeleg iyo guutooyinkii la jiray hore u soo rooreen, oo waxay istaageen iriddii magaalada laga soo geli jiray; oo labadii guutona waxay ku yaaceen dadkii duurka joogay oo dhan, wayna wada laayeen. oo abiimelegna maalintaas oo dhan wuxuu la dirirayay magaaladii; oo wuu qabsaday magaaladii, oo dadkii ku jirayna wuu wada laayay; oo magaaladiina wuu dumiyey, wuxuuna ku daadiyey cusbo. oo dadkii ku jiray munaaraddii shekem markay taas maqleen, ayay galeen qalcaddii ku tiil gurigii ilaahooda beriid la odhan jiray. markaasaa abiimeleg waxaa loo sheegay in dadkii ku jiray munaaraddii shekem oo dhammu ay isku urursan yihiin. markaasaa abiimeleg wuxuu fuulay buur salmoon, isagii iyo dadkii la jiray oo dhammuba; kolkaasaa abiimeleg wuxuu gacanta ku qabsaday faas, oo wuxuu dhirtii ka soo jaray laan, oo intuu kor u qaatay ayuu garbaha soo saaray, oo dadkii la jirayna wuxuu ku yidhi, dhaxsada, oo wixii aad igu aragteen anoo samaynaya u sameeya sidii aan u sameeyey. markaasaa dadkii nin waluba wuxuu soo jaray laantiisii, oo waxay soo raaceen abiimeleg, oo intay laamihi qalcaddii ku ag tuuleen ayay haddana dab sudheen, oo sidaasay dadkii munaaraddii shekem joogay oo dhammu u wada le'deen; oo waxay ahaayeen in ku dhow kun qof oo rag iyo dumarba leh. oo haddana abiimeleg wuxuu tegey teebes, oo wuxuu degay meel ka soo hor jeedda, markaasuu qabsaday. laakiinse magaalada waxaa ku dhex tiil munaarad xoog badan. markaasay halkaas ku carareen rag iyo dumarba, iyo kulli wixii magaalada joogay oo dhan, oo intay isku soo xidheen ayay kor u fuuleen munaaradda saaq-keedii. markaasaa abiimeleg munaaraddii yimid, wu-

una la diriray, oo wuxuu u dhowaaday iridda munaaradda intuu dab ku gubo. naag baa kor dhagaxshiid kaga soo tuurtay abiimeleg madaxiisii, oo burburisay dhakadiisii. markaasuu haddiiba u yeedhay ninkii dhallinyarada ahaa, oo hubka u siday, oo wuxuu ku yidhi, war dadku yaanu i odhan, naag baa dishaye, seeftaada la soo bax oo i dil. markaasaa ninkiisii dhallinyarada ahaa seef ka mudhbixiyeey, kolkaasuu dhintay. dadkii reer binu israa'iilna markay arkeen intuu abiimeleg dhintay ayaa nin waluba meeshiisii tegey. oo sidaasaa ilaah abiimeleg xumaantii uu aab-bihiis ku sameeyey uga jeebay, waayo, wuxuu laayay toddobaatan walaalihiis ah: oo dadkii reer shekem xumaantoodii oo dhan ilaah baa ka jeebay madaxoodii, oo waxaa ku soo degay habaarkii yootam ina yerubbacal.

10

markaasaa abiimeleg dabadiis waxaa u kacay intuu reer binu israa'iil badbaadiyo toolac ina fuwaah oo ahaa ina doodoo, oo reer isaakaar ahaa, oo wuxuu degganaa shaamiir oo ku tiil dalkii buuraha lahaa oo reer efrayim. kaasuu wuxuu reer binu israa'iil xukumayay saddex iyo labaatan sannadood, dabadeedna wuu dhintay, oo waxaa lagu aasay shaamiir. oo kaas dabadiisna waxaa kacay yaa'iir oo reer gilecaad ahaa, oo isna wuxuu reer binu israa'iil xukumayay laba iyo labaatan sannadood. oo isna wuxuu lahaa soddon wiil oo soddon qayl dameer fuuli jirtay, oo iyana waxay lahaayeen soddon magaalo, oo ilaa maantadan la joogo la yidhaahdo hawood yaa'iir, oo waxay ku yaalliin dalka gilecaad. markaasaa yaa'iir dhintay, oo waxaa lagu aasay qaamoon. markaasaa reer binu israa'iil waxay haddana sameeyeen wax rabbiga hortiisa ku xun, oo waxay u adeegeen bacaliim, iyo cashtarod, iyo ilaahyadii suuriya, iyo ilaahyadii siidoon, iyo ilaahyadii moo'aab, iyo ilaahyadii reer cammoon, iyo ilaahyadii reer falastiin, oo rabbiga way ka tageen, umana ay adeegin. oo rabbiguna aad buu ugu cadhoday reer binu israa'iil, markaasuu iyagii ka iibiyey gacantii reer falastiin, iyo gacantii reer cammoon. oo sannaddaas way dhabeen oo dulmeen reer binu israa'iil; oo siddeed iyo toban sannadood ayay dulmayeen kulli reer binu israa'iilkii degganaa dalka reer amor oo ku yaal gilecaad webi urdun shishadiisa. markaasay reer cammoon ka soo gudbeen webi urdun inay la diriraan reer yahudiid, iyo reer benyaamiin, iyo reer efrayim; sidaas daraaddeed reer binu israa'iil waxay ku jireen cidhiidhi weyn. markaasay reer binu israa'iil rabbiga u qayshadeen, oo yidhaahdeen, waannu kugu dembaabnay, maxaa yeelay, waxaannu ka tagnay ilaahayo, oo bacaliimkii baannu u adeegnay. markaasaa rabbigu wuxuu reer binu israa'iil ku yidhi, miyaanan idinka badbaadin masriyiintii, iyo reer amor, iyo reer cammoon, iyo reer falastiin? oo weliba reer siidoon, iyo reer camaaleq, iyo reer maacoonba way idin dulmeen, oo waad ii qayshateen, oo markaasaan idinka badbaadiyey gacantoodii. oo weliba waad iga tagteen, oo waxaad u adeegeen ilaahyo kale; sidaas darteed anigu mar dambe idinma badbaadin doono. haddaba taga oo u qayshada ilaahyadii aad doorateen;

oo iyagu ha idin badbaadiyeen wakhtiga aad cidhiidhi ku jirtaan. markaasaa reer binu israa'iil waxay rabbiga ku yidhaahdeen, waannu dembaabnay; haddaba nagu samee wax alla wixii kula wanaagsan; laakiinse waannu ku baryaynaaye, bal maanta na samatabbixi. markaasay iska wada fogeeyeen ilaahyadii qalaad oo dhexdooda yiil, oo waxay u adeegeen rabbiga; oo naftiisuna way ka xumaatay hooggii haystay reer binu israa'iil. markaasaa waxaa soo wada ururay reer cammoon oo waxay soo degeen gilecaad. oo reer binu israa'iilna way isa soo urursadeen oo iyana waxay soo degeen misfaah. markaasaa dadkii iyo amiiradii reer gilecaad ayaa midba midka kale wuxuu ku yidhi, car, ninkee baa bilaabaya inuu la diriro reer cammoon? kaasu wuxuu ahaan doonaa madaxda dadka gilecaad deggan oo dhan.

11

haddaba yeftaah oo reer gilecaad ahaa wuxuu ahaa nin xoog leh, oo wuxuuna ahaa dhillo wiilkeed. yeftaahna waxaa dhalay gilecaad. oo gilecaad naagtiisiina wiilal bay u dhashay, oo wiilashii naagtiisuna markay koreen ayay yeftaah iska eryeen, oo waxay ku yidhaahdeen, reerka aabbeheen adigu nala dhexli maysid; maxaa yeelay, naag kalaa ku dhashay. markaasuu yeftaah walaalihiis ka cararay, oo wuxuu degay dalkii toob: markaasaa waxaa isku soo ururay ciyaalasuuq, oo iyana waxay raaceen yeftaah. oo intii wakhti ah dabadeed ayay reer cammoon la dirireen reer binu israa'iil. oo markii reer cammoon ay la dirireen reer binu israa'iil ayaa odayaashii reer gilecaad yeftaah ka dooneen dalkii toob; oo waxay yeftaah ku yidhaahdeen, kaalay oo madax noo noqo, aynu reer cammoon la dirirnee. markaasuu yeftaah odayaashii reer gilecaad ku yidhi, war sow ima aydaan nebcayn oo igama aydaan eryin reerkii aab-bahay? maxaad haatan iigu timaadeen idinkoo cidhiidhi ku jira? oo odayaashii reer gilecaadna waxay ku yidhaahdeen yeftaah, war haatan waannu kuu soo noqonay si aad noo raacdid oo aad ula dirirtid reer cammoon, oo madax ayaad noo noqonaysaa oo waxaad ugu saraynaysaa dadka deggan dalka gilecaad oo dhan. markaasuu yeftaah ku yidhi odayaashii reer gilecaad, haddaad mar kale dalkii iigu celisaan inaan reer cammoon la diriro, oo rabbigu iyaga gacanta ii soo geliyo, de markaas madax ma idiin noqonayaa? oo odayaashii reer gilecaadna waxay yeftaah ku yidhaahdeen, taas rabbigu ha ka noqdo marag inoo dhexaya; oo hubaal waxaannu yeelaynaa siduu eraygaagu yahay. markaasuu yeftaah raacay odayaashii reer gilecaad oo dadkiina waxay isagii ka dhigteen madax iyo ugaas iyaga ka sarreeya; oo yeftaah wuxuu hadalkiisii oo dhan rabbiga ugu sheegay misfaah. markaasuu yeftaah wargeeyayaal u diray boqorkii reer cammoon, oo wuxuu ku yidhi, war maxaa inaga dhexeeya, oo maxaadi iigu timid oo aad dalkayga iigu la diriraysaa? markaasuu boqorkii reer cammoon ku yidhi wargeeyayaashii yeftaah ka yimid, maxaa yeelay, reer binu israa'iil markii ay ka yimaadeen masar, waxay iga dhaceen dalkaygii ilaa arnoon iyo tan iyo xataa yabboq, iyo ilaa urdun; haddaba dalalkaas oo dhan nabad iigu soo celi. oo yeftaah haddana

wargeeyayaal buu u diray boqorkii reer cammoon; oo wuxuu ku yidhi, yeftaah wuxuu leeyahay, reer binu israa'iil ma dhicin dalkii reer moo'aab iyo dalkii reer cammoon toona: laakiinse markii ay ka yimaadeen masar, reer binu israa'iil waxay soo mareen cidlada ilaa xagga badda cas, oo dabadeedna waxay yimaadeen qaadeesh; markaasaa reer binu israa'iil waxay wargeeyayaal u direen boqorkii reer edom, oo waxay ku yidhaahdeen, waannu ku baryaynaaye, aannu dalkaaga dhex marno; laakiinse boqorkii reer edom ma uu dhegaysan. sidaas oo kalena waxay cid u direen boqorkii reer moo'aab; laakiinse isna wuu diiday; oo reer binu israa'iilna waxay iska joogeen qaadeesh. markaasay dhex mareen cidladii, oo waxay hareereyeen dalkii reer edom, iyo dalkii reer moo'aab, oo waxay yimaadeen geesta bari oo dalka reer moo'aab, oo waxay degeen arnoon geesteeda kale; laakiinse soohdintii reer moo'aab sooma ay gelin, waayo, arnoon waxay ahayd soohdintii dalka reer moo'aab. markaasay reer binu israa'iil wargeeyayaal u direen boqorkii reer amor oo siixon ahaa oo boqor u ahaa xeshboon; oo reer binu israa'iil waxay ku yidhaahdeen siixon, waannu ku baryaynaaye, aannu dalkaaga dhex marno si aannu ugu gudubno meeshayadii. laakiinse siixon ma aaminin reer binu israa'iil inay dhex maraan dalkiisii; laakiinse siixon wuxuu soo urursaday dadkiisii oo dhan, oo intuu yahas soo degay ayuu reer binu israa'iil la diriray. markaasuu rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil siixon iyo dadkiisii oo dhanba ku riday gacantii reer binu israa'iil oo iyana way laayeen iyagii; oo sidaasay reer binu israa'iil ku hantiyeen dalkii reer amor oo dhan iyo dadkii waddankaasba. oo waxay hantiyeen dalkii reer amor oo dhan tan iyo arnoon iyo ilaa yabboq, iyo tan iyo cidlada iyo ilaa webi urdun. haddaba haatan inta rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil reer amor dalka kaga qaaday dadkiisa reer binu israa'iil hortooda, miyaad adigu qabsanaysaa iyaga? sow lahaan maysid wuxuu ilaahaaga kemoosh ahu ku siiyo inaad lahaatid? taas aawadeed kuwa rabbiga ilaahayaga ahu hortayada ka eryo waannu qabsan doonnaa. haddaba miyaad ka wanaagsan tahay boqorkii reer moo'aab oo ahaa baalaq ina sifoof? miyuu weligiis la diriray reer binu israa'iil, oo miyuu weligiis la dagaallamay reer binu israa'iil? oo intii reer binu israa'iil ay degganaayeen xeshboon iyo magaalooyinkeedii, iyo carrooceed iyo magaalooyinkeedii, iyo magaalooyinkii arnoon dhinaceeda ku yiil oo dhan, intaasu waxay ahayd saddex boqol oo sannadood ee maxaad wakhtigaas u soo qabsan weydeen? sidaas daraadeed anigu kuguma aan dembaabin, laakiinse adigu qalad baad igu samaynaysaa inaad ila dirirto. rabbiga xaakinka ahu maanta ha noqdo xaakin u dhexeeya reer binu israa'iil iyo reer cammoon. habase yeeshee, boqorkii reer cammoon ma uu dhegaysan erayadii yeftaah u soo diray. markaasaa ruuxii rabbigu wuxuu ku soo degay yeftaah, oo wuxuu soo dhaafay reer gilecaad iyo reer manaseh, oo wuxuu soo dhaafay misfaah tii reer gilecaad, oo markaasuu misfaah tii reer gilecaadna wuxuu uga sii gudbay xagga reer cammoon. markaasaa yeftaah wuxuu rabbiga u nidray nidar, oo wuxuu yidhi, hubaal haddaad reer cammoon

gacantayda soo geliso, markaasaa wax alla wixii ir-daha gurigayga ka soo baxo inuu ila kulmo markaan reer cammoon nabad kaga soo noqdo, waxaa lahaan doona rabbiga, oo waxaan u bixin doonaa allabari la gubo. markaasuu yeftaah u gudbay xagga reer cammoon inuu la dagaallamo, oo rabbiguna gacantiisuu soo geliyey. oo wuxuu iyagii laayay ilaa carooceer iyo tan iyo ilaa aad minniid timaadid, oo intaas waxay ahaayeen labaatan magaalo, oo ilaa aabeel keraami-imna wuxuu ku laayay dad badan. sidaasaa reer cammoon loogu hoosaysiiyey reer binu israa'iil hortooda. markaasuu yeftaah yimid misfaah xagga gurigiisii, oo bal eeg, gabadhiiisii baa ka soo baxday inay la kulanto, iyadoo daf tumaysa oo cayaarayssa. madi bay u ahayd oo iyada mooyaane wiil iyo gabadh midna ma uu lahayn. oo markuu arkay iyadii ayuu dharkiisii iska jeexjeexay, oo wuxuu yidhi, hoogay gabadhaiyey! hoos baad ii dhigtay, oo waxaad tahay kuwa i dhiba middood; waayo, rabbigaan afkayga u furay, oo dibna uma aan noqon karo. oo waxay ku tidhi, aabbahayow, rabbigaad afkaaga u furay, haddaba igu samee wixii afkaaga ka soo baxay, waayo, rabbigu waa kaaga aarguday cadaawayaashaadii, kuwaasoo ahaa reer cammoon. oo waxay aabbaheed ku tidhi, bal waxan ha la ii sameeyo, intii laba bilood ah i daa, oo intaan buuraha tago, aniga iyo saaxiibadahay, aan bikradnimadayda u baroortee. markaasuu yidhi, tag, oo intii laba bilood ah ayuu iska diray; oo iyadii iyo saaxiibadaheedba way tageen, oo bikradnimadeedii ayay buuraha ugu soo baroordeen. oo labadii bilood dabadeed ayay ku soo noqotay aabbaheed, oo isna wuxuu ku sameeyey sidii uu nidarka ku galay; oo iyana nin ma ay aqoon. oo reer binu israa'iilna waxaa caado u ahaa, inay gabdaha reer binu israa'iil sannad walba afar maalmood baxaan oo u baroortaan gabadhii yeftaah kii reer gilecaad.

12

oo raggii reer efrayimna way is-urursadeen, oo waxay u gudbeen xagga woqooyi, oo waxay yeftaah ku yidhaahdeen, reer cammoon inaad la dirirto intaad u soo gudubtay, maxaad noogu yeedhi weyday aannu ku raacnee? gurigaagaannu kugu dul gubi doonnaa. yeftaahna wuxuu ku yidhi, aniga iyo dadkayguba dagaal weyn baannu kula jirnay reer cammoon, oo markaan idiin yeedhay igama aydnaan badbaadin gacantoodii. oo markaan arkay inaydnaan i badbaadinayn ayaan naftayda biimeeyey, oo waxaan u gudbay reer cammoon, oo rabbigu gacantayduu soo geliyey. haddaba maxaad maanta iigu timaadeen inaad ila dirirtaan? markaasuu yeftaah soo urursaday raggii reer gilecaad oo dhan, oo wuxuu la diriray reer efrayim; oo reer gilecaadna way laayeen reer efrayim, maxaa yeelay, waxay yidhaahdeen, idinku fakad baad tihiin kuwiinnan reer gilecaad oo ku dhex jira reer efrayim iyo reer manaseh. oo reer gilecaadna waxay qabsadeen meelihii webi urdun laga gudbi jiray oo xagga reer efrayim ahaa; oo markuu mid reer efrayim ah oo cararay yidhaahdo, i daaya aan gudbee, waxaa dhici jirtay inay reer gilecaad ku odhan jireen, ma reer efrayim baad tahay? oo hadduu yidhaahdo, maya, waxay ku odhan jireen, bal

waxaad tidhaahdaa shibboleed, markaasuu odhan jiray, sibboleed, waayo, taas odhaahdeeda qummaati uma uu odhan karin; markaasay intay qabsadaan ku dili jireen meelihii webi urdun laga gudbi jiray; oo wakhtigaas waxaa reer efrayim ka dhintay laba iyo afartan kun. oo yeftaahna wuxuu reer binu israa'iil xukumayay lix sannadood. markaasuu yeftaah oo ahaa reer gilecaad dhintay, oo waxaa lagu aasay magaalooinkii reer gilecaad middood. isaga dabadiisna waxaa reer binu israa'iil xukumi jiray ibsaan oo ahaa reer beytlaxam. oo wuxuu lahaa soddon wiil, oo soddon gabdhoodna wuu bixiyey, soddon gabdhoodna wiilashisuu dibadda uga keenay. oo isna reer binu israa'iil wuxuu xukumayay toddoba sannadood. markaasuu ibsaan dhintay, oo waxaa lagu aasay beytlaxam. dabadiisna waxaa reer binu israa'iil xukumi jiray eeloon oo ahaa reer sebulun; oo isna wuxuu reer israa'iil xukumayay toban sannadood. oo eeloon oo reer sebulun ahaana wuu dhintay, oo waxaa lagu aasay ayaaloon oo ku taal dalka reer sebulun. isaga dabadiisna waxaa reer binu israa'iil xukumi jiray cabdoon ila hilleel oo ahaa reer fircaatoon. oo isna wuxuu lahaa afartan wiil iyo soddon uu awowe u ahaa, oo fuuli jiray toddobaatan qayl dameer. oo wuxuu reer binu israa'iil xukumayay siddeed sannadood. oo cabdoon ila hilleel oo ahaa reer fircaatoon wuu dhintay, oo waxaa lagu aasay fircaatoon oo ku taal dalka reer efrayim, kaasoo ahaa dalka buuraha leh oo reer camaaleq.

13

reer binu israa'iilna waxay haddana sameeyeen wax rabbiga hortiisa ku xun, markaasaa rabbigu gacanta u geliyey reer falastiin intii afartan sannadood ah. oo waxaa jiray nin reer sorcaah ah, oo jilibkiisuna ahaa reer daan, magiciisana waxaa la odhan jiray maano'o'ax, oo naagtiisuna madhalays bay ahayd, oo ma ay dhali jirin. markaasay malaa'igtii rabbigu naagtii u muuqatay, oo ku tidhi, bal eeg, haatan waxaad tahay madhalays, oo waxba ma aad dhashid; laakiinse waad uuraysan doontaa, oo waxaad dhali doontaa wiil. haddaba sidaas daraadeed iska jir, oo waan ku baryayaaye ha cabbin khamri ama wax kale oo lagu sakhraamo, oo wax aan nadiif ahayna ha cunin; waayo, bal eeg, waad uuraysan doontaa, oo waxaad dhali doontaa wiil, oo madaxiisana waa inaan mandii la marin; waxyu ilmuhu markuu dhasho iyo inta ka dambaysaba wuxuu noqon doonaa nadiir ilaah loo soocay; oo isagu wuxuu bilaabi doonaa inuu reer binu israa'iil ka badbaadiyo gacanta reer falastiin. markaasaa naagtii timid oo ninkeedii u sheegtay, oo ku tidhi, nin ilaah baa ii yimid, jaahisuna wuxuu u ekaa jaahii malaa'igta ilaah oo aad looga cabsado. anna ma aan weyddiin meeshuu ka yimid, isna iima uu sheegin magiciisa; laakiinse wuxuu igu yidhi, bal eeg, waad uuraysan doontaa, oo waxaad dhali doontaa wiil; oo haddaba ha cabbin khamri ama wax kale oo lagu sakhraamo; wax aan nadiif ahayna ha cunin; waayo, ilmuhu markuu dhasho iyo ilaa maalinta dhimashadiisa wuxuu noqon doonaa nadiir ilaah loo soocay. markaasuu maano'o'ax rabbiga baryay oo yidhi, sayidow, waan

ku baryayaaye, ninkii ilaah oo aad soo dirtay, mar kale ha noo yimaado, oo ha na baro waxa aannu ku samayn lahayn wiilka dhalan doona. ilaahna codkii maano'ax wuu maqlay, oo malaa'igtii ilaahna naagtii bay mar kale u timid iyadoo berrinka fadhida; laakiinse maano'ax oo ahaa ninkeedii lama uu joogin iyada. markaasay naagtii dhaqsatay oo orodday, oo ninkeeday u sheegtay, oo waxay ku tidhi, bal eeg, waxaa ii muuqday ninkii maalintii ii yimid. markaasuu maano'ax kacay, oo naagtiisii raacay, oo wuxuu u yimid ninkii, kolkaasuu ku yidhi, ma waxaad tahay ninkii la hadlay naagta? oo isna wuxuu yidhi, waan ahay. markaasuu maano'ax yidhi, haddaba markii sidaad tidhi ay rumowdo, wiilku caynkee buu noqon doonaa, shuqulkiisuna muxuu ahaan doonaa? markaasay malaa'igtii rabbigu maano'ax ku tidhi, kulli wixii aan u sheegay oo dhan naagtu ha iska jirto. iyadu waa inaanay cinin wax ka soo baxa geedcanab, oo yaanay cabbin khamri ama wax kale oo lagu sakhraamo, oo wax aan nadiif ahayna yaanay cinin; oo kulli wixii aan ku amray oo dhan ha dhowrto. maano'axna wuxuu malaa'igtii rabbiga ku yidhi, waan ku baryayaaye, aan ku raajinno intii aannu orgi yar kuu diyaarinayno. oo malaa'igtii rabbiguna waxay maano'ax ku tidhi, in kastoo aad i raajiso, anigu cuni maayo cuntadaada; oo haddaad diyaarisid allabari la gubo, waa inaad rabbiga u bixisid. waayo, maano'ax ma uu ogayn inay malaa'igtii rabbiga tahay. markaasuu maano'ax malaa'igtii rabbiga ku yidhi, magacaa, si markay erayadaadu ahaadaan, aannu kuu murwayno? malaa'igtii rabbiguna waxay ku tidhi, maxaad magacayda u haybsanaysaa, waaba yaabe? sidaas daraaddeed maano'ax wuxuu qaaday orgigii yaraa iyo qurbaankii hadhuudhka ahaa, oo dhagax dushiis buu rabbiga ugu bixiyey; oo malaa'igtiina yaab bay samaysay, maano'ax iyo afadiisiina way fiiriyeen. waayo, markii ololkii meesha allabariga ka kacay xagga samada, ayay malaa'igtii rabbigu kor u raacday ololkii meesha allabariga; maano'ax iyo afadiisiina way fiiriyeen; oo intay dhaceen ayay wejigoodii dhulka saareen. laakiinse malaa'igtii rabbigu mar dambe uma ay muuqan maano'ax iyo afadiisii. markaasaa maano'ax ogaaday inay ahayd malaa'igtii rabbiga. oo maano'axna wuxuu afadiisii ku yidhi, hubaal waynu dhimanaynaa, maxaa yeelay, waxaynu aragnay ilaah. laakiinse afadiisii waxay ku tidhi, hadduu rabbigu doonayo inuu ina dilo, inagama uu aqbaleen qurbaan la gubo iyo qurbaan hadhuudh ah, oo waxyaalahan oo dhanna inama uu tuseen, oo haatanna inooma uu sheegeen waxyaalo caynkan ah. oo naagtiina wiil bay dhashay, oo magaciisina waxay u bixisay samsoon; wiilkiina wuu koray, ilaahna wuu barakeeyey isagii. oo ruuxii rabbiguna wuxuu bilaabay inuu ku dhaqaajiyo maxaneh daan, oo u dhexaysa sorcaah iyo eshtaa'ool.

14

markaasuu samsoon tegey timnaad, oo wuxuu ku arkay naag ka mid ah gabdhaha reer falastiin. oo intuu soo noqday ayuu aabbihiis iyo hooyadiis u sheegay; oo wuxuu ku yidhi, waxaan timnaad ku arkay

naag gabdhaha reer falastiin ka mid ah, haddaba sidaas daraaddeed taas ii doona aan guursadee. markaasay aabbihiis iyo hooyadiis ku yidhaahdeen, war miyaan naagu ku jirin gabdhaha tolkaa, amase dadkayga oo dhan, oo maxaa kugu wata inaad ka guursato reer falastiinka buuryoqabka ah? markaasuu samsoon aabbihiis ku yidhi, iyada ii doon, waayo, aad bay iila wanaagsan tahay. laakiinse aabbihiis iyo hooyadiis ma ay ogayn in taasu ahayd wax rabbiga ka yimid; waayo, wuxuu doonayay sabab uu ku qabsado reer falastiin. oo wakhtigaas reer falastiin ayaa xukumay reer binu israa'iil. markaasaa samsoon, iyo aabbihiis iyo hooyadiis, waxay tageen timnaad, oo waxay yimaadeen beerihii canabka ahaa oo timnaad. oo bal eeg, waxaa isagii ku soo ciyeey libaax yar. markaasaa ruuxii rabbigu aad ugu soo degay isagii, oo samsoon wuxuu u jeexjeexay libaaxii sidii uu orgi yar u kala jeexjeexi lahaa oo kale, oo gacmihiisana waxba kuma uu haysan; laakiinse wixii uu sameeyey uma uu sheegin aabbihiis iyo hooyadiis toona. markaasuu dhaadhacay oo naagtii la hadlay; oo iyana samsoon aad bay ula wanaagsanayd. oo wakhti yar dabadeed ayuu u soo noqday inuu kaxaysto iyadii, markaasuu ku leexday inuu arko bakhtigii libaaxa; oo bal eeg, bakhtigii libaaxa waxaa ku jiray shinni badan iyo malab. oo markaasuu gacmihiisii ku qaaday, oo iska tegey, isagoo kunaya intuu sii socday, markaasuu u yimid aabbihiis iyo hooyadiis, oo iyagiina wuu siiyey, wayna cuneen; laakiinse iyagii uma uu sheegin inuu malabka ka soo qaaday bakhtigii libaaxa. markaasuu aabbihiis dhaadhacay oo u yimid naagtii; oo samsoon halkaasuu diyaafad ku sameeyey; waayo, ragga dhallinyarada ahu sidaasay yeeli jireen. oo markay isagii arkeen ayay u keeneen soddon nin si ay ula joogaan. kolkaasuu samsoon iyagii ku yidhi, bal aan idin halxidho. toddobada maalmood oo diyaafadda ah haddaad ii sheegi kartaan oo aad furi kartaan, waxaan idin siinayaa soddon maro, iyo soddon isku joog oo dhar ah; laakiinse haddaad ii sheegi weydaan, idinku waa inaad i siisaan soddon maro iyo soddon isku joog oo dhar ah. oo iyana waxay ku yidhaahdeen, bal sheeg halxidhkaaga, aannu maqalnee. markaasuu ku yidhi iyagii, kii wax cuni jiray ayaa cunto ka soo baxday, kii xoogga badnaana waxaa ka soo baxay macaan. oo iyana intii saddex maalmood ah ayay halxidhkii furay waayeen. oo maalintii toddobaad waxay samsoon naagtiisii ku yidhaahdeen, soo sasab ninkaaga si uu noogu sheego halxidhkii, yaannan adiga iyo reerka aabbahaaba dab ku gubine. ma waxaad noogu yeedheen inaad na caydhaysaan? sow sidaas ma aha? markaasay samsoon naagtiisu ku hor ooyday, oo waxay isagii ku tidhi, waxba iima aad samayn nacayb maahee, oo ima aad jeclid innaba. dadkaygi waad halxidhay, oo iima aad sheegin. markaasuu ku yidhi, aab-bahay iyo hooyaday toona uma aan sheegine, ma adaan kuu sheegayaa? oo toddobadii maalmoodba way ku hor ooyaysay isaga, intii ay diyaafaddoodii ka dhammaanaysay; oo waxaa dhacay maalintii toddobaad inuu iyadii u sheegay, maxaa yeelay, aad bay ugu cadaadisay; markaasay halxidhkii micnihiisii dadkeedii u sheegtay. markaasay dadkii magaaladu isagii ku yidhaahdeen maalintii toddobaad in-

taan qorraxdu dhicin, maxaa malab ka macaan? maxaase libaax ka xoog badan? markaasuu iyagii ku yidhi, haddaydnan qaalintayda beerta ku falin, halx-idhkayga ma aydnaan furteen. markaasuu ruuxii rabbigu aad ugu soo degay isaga, oo wuxuu tegey ashqeloon, wuxuuna ka laayay soddon nin, oo intuu soo furtay ayuu dharkii siiyey kuwii halx-idhkii furay. oo markaasuu intuu aad u cadhooday ayuu reerkii aabbihiis tegey. laakiinse naagtii samsoon waxaa la siiyey wehelkiis oo uu saaxiib ka dhigan jiray.

15

laakiinse wakhti yar dabadeed ayuu samsoon xilligii sarreenka la goosan jiray soo booqday naagtiisii, isagoo orgi yar wada. markaasuu yidhi, naagtayda waxaan ugu tegayaa qowlada. laakiinse aabbeheed uma uu oggolaanin inuu u tago. oo aabbeheedna wuxuu yidhi, sida runta ah waxaan mooday inaad nacday iyada, sidaas daraadeed waxaan siiyey saaxiibkaa. walaasheeda ka yari sow kama qurux badna? haddaba waan ku baryayaaye, meesheedii ka qaado iyada. markaasuu samsoon iyagii ku yidhi, markan anigu eed kuma lahaan doono markaan belaaqay ku sameeyo reer falastiin. markaasuu samsoon tegey, oo wuxuu soo qabsaday saddex boqol oo dawaco, oo intuu qoryo soo qaaday ayuu dabooyinka isugu xidhay, oo qoryihiina wuxuu ku dhex xidhay laba dabo oo kasta. oo markuu qoryihii dab ku dhejiyey dabadeed ayuu dawacooyinkii ku sii dhex daayay beerihii sarreenka ahaa oo reer falastiin, markaasaa waxaa gubtay sarreenkii beeraha dhex tuulnaa iyo kii weli taagna, iyo weliba beerihii saytuunka ahaa. markaasay reer falastiin yidhaahdeen, yaa waxakan sameeyey? kolkaasay yidhaahdeen, waxaa sameeyey samsoon oo ah wiilka uu kan reer timnaad soddogga u yahay, maxaa yeelay, isagu wuxuu ka qaaday naagtiisii, oo wuxuu siiyey saaxiibkiis. kolkaasay reer falastiin yimaadeen oo iyadii iyo aabbeheedba dab bay ku gubeen. kolkaasuu samsoon iyagii ku yidhi, haddaad sidatan yeeshaan, hubaal waan idinka aargudan doonaa, oo dabadeedna waan joogsan doonaa. markaasuu aad iyo aad u laayay, dabadeedna intuu dhaadhacay ayuu degay dillaacii dhagaxa weyn oo ceetaam. markaasay reer falastiin intay tageen degeen dhulka yahuudah, oo waxay ku dhex firdheen lexii. oo markaasay raggii reer yahuudah ku yidhaahdeen, war maxaad noogu soo duusheen? oo iyana waxay ku yidhaahdeen, waxaannu u nimid aannu samsoon soo xidhno oo ku samayno wixii uu nagu sameeyey oo kale. markaasaa dillaacii dhagaxa weyn oo ceetaam waxaa ku dhaadhacay saddex kun oo nin oo reer yahuudah ah, oo waxay samsoon ku yidhaahdeen, war miyaanad ogayn inay reer falastiin inoo taliyaan? oo haddaba waa maxay waxakan aad nagu samaysay? oo isna wuxuu ku yidhi, wixii ay igu sameeyeen oo kale ayaan anna ku sameeyey iyaga. markaasay isagii ku yidhaahdeen, waxaannu u nimid inaannu ku xidhno, si aannu gacanta kuugu gelinno reer falastiin. kolkaasuu samsoon ku yidhi iyagii, ii dhaarta inaydnaan idinku i dilayn. oo intay la hadleen ayay ku yidhaahdeen, maya; laakiinse aad baannu kuu xidhaynaa oo gacantoodaannu ku gelinaynaa;

laakiinse hubaal annagu ku dili mayno. markaasay laba xadhig oo cusub ku soo xidheen, oo intay dhagaxii weynaa ka soo bixiyeen ayay kor u kexiyeen. oo markuu lexii yimid ayay reer falastiin qayliyeen intay ka hor yimaadeen. markaasuu ruuxii rabbigu aad ugu soo degay isagii, oo xadhihiis gacmihiisa ku xidhnaa waxay noqdeen sidii geed linen ah oo dab lagu gubay, birihiina way ka dhaceen gacmihiisii. markaasuu helay daan dameer oo cusub, oo intuu gacantiisii fidiyey ayuu ku qaatay, oo wuxuu daankii ku laayay kun nin. oo samsoonna wuxuu yidhi, dameer daankiis ayaan taallo taallo ku dul dhi-gay, oo dameer daankiis ayaan kun nin ku laayay. oo markuu hadalkii dhammeeyey ayuu daankii iska xooray, oo meeshaasna waxaa loo bixiyeey raamad lexii. oo markaasuu aad u oomay, oo rabbiguu baryay, oo wuxuu yidhi, adaa samatabbixintan weyn gacantayda siiyey, anoo addoonkaaga ah, de haddaba ma waxaan u dhimanayaa oon, oo ma waxaan gelayaa gacanta kuwa buuryoqabka ah? markaasaa ilaah wuxuu kala dillaaciyeey meeshii qodnayd oo lexii ku tiil, oo waxaa ka soo baxay biyo, oo markuu cabbay ayaa naftiisii soo noqotay, wuuna noolaaday. taas aawadeed meeshaas magaceedii waxaa loo bixiyeey ceyn haqoorree, oo xataa maanta waxay ku taal lexii. oo isna xadhtigii reer falastiin wuxuu reer binu is-rra'iil xukumayay labaatan sannadood.

16

markaasuu samsoon tegey gaasa, oo halkaas wuxuu ku arkay dhilllo, wuuna u galay. oo waxaa dadkii reer gaasa lagu yidhi, samsoon halkaanuu yimid. oo intay hareereeyeen ayay habeenkii oo dhan magaalada iriddeeda ku gaadayeen, oo habeenkaas oo dhanna way aamusnaayeen, oo waxay yidhaahdeen, markuu waagu beryo ayaynu dili doonnaa. oo samsoonna ilaa habeenbadhkii ayuu jifay, oo wuxuu kacay habeenbadhkii, oo gacanta ku qabsaday albaabadii magaalada iriddeeda iyo labadii tiir, markaaasuu fuujiyey dhammaantood iyo qataarkiiba, oo garbahuu saaray, oo wuxuu la tegey buurta xebroon ku hor taal dusheeda. dabadeedna wuxuu jecladay naag joogta dooxadii soreq, oo magaceedna la odhan jiray delilaah. oo amiirradii reer falastiin ayaa u yimid iyadii, oo waxay ku yidhaahdeen, bal sasab isaga oo soo ogow meesha xooggiisa weynuu kaga jiro, iyo sida aannu ka gacdaan karno, oo aannu intaannu xidhno u saxariirno karno; oo midkayo kastaaba wuxuu ku siin doonaa kun iyo boqol xab-badood oo lacag ah. markaasay delilaah samsoon ku tidhi, waan ku baryayaaye ii sheeg meesha xooggaaga weynuu kaaga jiro, oo maxaa lagu xidhi karaa si lagu saxariiriyo. oo samsoonna wuxuu iyadii ku yidhi, haddii lagu xidho toddoba xadhig oo qoyan oo aan weligood engegin, markaasaan taag yaraanayaa, oo waxaan noqonayaa sida dadka kale. markaasay amiirradii reer falastiin iyadii u keeneen toddoba xadhig oo qoyan oo aan engegin, oo iyana isagii bay ku xidhay xadhihiis. haddaba waxay haysatay niman gaadmo ah oo joogay qolka hoose. oo waxay isagii ku tidhi, samsoonow, reer falastiin way ku hayaan. oo xadhihiina wuxuu u jaray sidii shootali

dab la saaray u go'o oo kale. taas darteed xooggiisii meeluu ku jiro lama ogaan. markaasay deliilaah samsoon ku tidhi, bal eeg, waad igu majaajilootaye. oo been baad ii sheegtay, haddaba waan ku baryayaaye, ii sheeg waxa lagugu xidhi karo. oo isna wuxuu ku yidhi, haddii laygu xidho xadhko cuscusub oo aan lagu shaqayn, markaas waan taag yaraanayaa, oo waxaan noqonayaa sida dadka kale. markaasay deliilaah qaadday xadhko cuscusub oo ku xidhay isagii, oo waxay ku tidhi, samsoonow, reer falastiin way ku hayaan. nimankii gaadmadii ahaana waxay ku jireen qolka hoose. markaasuu xadhkihiis gacmihiisa uga jaray sida dunta oo kale. markaasay deliilaah samsoon ku tidhi, haddaba tan iyo markii hore waad igu majaajilootay, oo been baad ii sheegtay. ii sheeg waxa lagugu xidhi karo. kolkaasuu ku yidhi, toddobada raamood ee madaxayga haddaad dharsameeye duntii kula tidicidid waan taag yaraanayaa. markaasay qodob ku qodobtay oo ku tidhi, samsoonow, reer falastiin waa ku hayaan. oo intuu hurdadii ka soo toosay ayuu rujiyey qodobkii iyo looxii dunta, iyo duntii dharsameeyaha. markaasay isagii ku tidhi, sidee baad u odhan kartaa, waan ku jeclahay, adigoo aanu qalbigaagu ila jirin? bal eeg, saddex jeer baad igu majaajilootay oo iimana aad sheegin meesha xooggaaga weynu ku jiro. oo markay maalin walba hadalkeedii ku sii caadaadisay, oo ay ku adkaysay, ayaa naftisii cidhiidhi gashay ilaa dhimasho. oo markaasuu u sheegay wixii qalbigiisa ku jiray oo dhan oo ku yidhi, madaxayga mandii lama marin, waayo, tan iyo markaan dhashay waxaan ahaa nadiir ilaah loo soocay. haddii la ii xiro, xooggaygu waa iga tegayaa, oo waan taag yaraanayaa, oo waxaan noqonayaa sida dadka kale. deliilaahna markay ogaatay inuu u wada sheegay wixii qalbigiisa ku jiray oo dhan ayay u cid dirtay oo u yeedhay amiirradii reer falastiin, oo waxay ku tidhi, bal markan ii kaalaya, waayo, wixii qalbigiisa ku jiray oo dhan wuu ii sheegay. markaasay amiirradii reer falastiin iyadii u yimaadeen oo lacagtiina gacantooday ugu soo qaadeen. markaasay intay isagii ku seexisay jilbaheedii, ayay nin u yeedhatay, oo waxay ka xiirtay toddobadii raamood ee madaxiisa, dabadeedna waxay bilowday inay saxariiriso, oo xooggiisiina waa ka tegey. markaasay ku tidhi, samsoonow, reer falastiin waa ku hayaan. kolkaasuu hurdadiisii ka soo toosay, oo wuxuu yidhi, sidii mararkii kale ayaan bixi doonaa oo isgilgili doonaa. laakiinse isma uu ogayn in rabbigu ka tegey isaga. markaasay reer falastiin isagii qabteen, indhihiisiina way ka rideen, kolkaasay isagii keeneen gaasa, oo waxay ku xidheen silsilado naxaas ah; oo isna wax buu ku ridqi jiray xabsiga. habase yeeshee timihii madaxiisu waxay bilaabeen inay soo baxaan kolkii la xiiray dabadeed. markaasay amiirradii reer falastiin isu soo urursadeen inay al-labari weyn u bixiyaan ilaahood oo ahaa daagoon, iyo inay reyreyaan; waayo, waxay isku yidhaahdeen, cadowgeennii samsoon ahaa waxaa gacanteenna soo geliyey ilaahen. oo dadkiina markay isagii arkeen ayay ilaahood ammaaneen; waayo, waxay yidhaahdeen, ilaahen wuxuu gacanteenna soo geliyey kii ahaa cadowgeennii iyo kii dalkeenna baabbi'in jiray oo layn jiray kuwo badan oo inaga mid ah. oo

markii qalbigoodii farxay ayay yidhaahdeen, samsoon u yeedha ha noo cayaaree. markaasay samsoon xabsigii uga yeedheen, oo hortooduu ku cayaaray. kolkaasay waxay isagii taageen tiirarkii dhexdooda. markaasuu samsoon ku yidhi yarkii hagayay, bal i daa aan taabtee tiirarka gurigu ku taagan yahaye, oo aan ku tiirsadee. oo gurigana waxaa ka buuxay rag iyo dumarba, oo amiirradii reer falastiin oo dhammuna halkaasay wada joogeen; saqafkana waxaa dul joogay dad ku dhow saddex kun oo rag iyo dumarba leh, oo daawanayay intuu samsoon cayaarayay. markaasuu samsoon rabbiga baryay, oo yidhi, sayidow, rabbiyow, waan ku baryayaaye, i xusuuso, oo waan ku tuugayaaye, markan keliya xoog ii yeel, ilaahow, si aan reer falastiin haddiiba uga magdhowdo labadaydii indhood. markaasuu samsoon qabsaday labadii tiir-dhexaad oo gurigu ku taagnaa, wuuna ku tiirsaday, oo mid wuxuu ku qabsaday gacantiisii midig, kii kalena wuxuu ku qabsaday bidixdiisii. markaasuu samsoon yidhi, aan reer falastiin la dhinto. oo wuxuu la fooror-saday itaalkiisii oo dhan, gurigiina wuxuu ku dhacay amiirradii iyo dadkii ku jiray oo dhan. sidaasay kuwuu markuu dhintay laayay uga sii badnaayeen kuwuu laayay markuu noolaa. markaasay walaalihiis iyo reer aabbihiis oo dhammu soo dhaadhaceen, oo intay qaadeen isagii ayay keeneen oo ku aseen meel u dhexaysa sorcaah iyo eshtaa'ool, taasoo ahayd xabaashii aabbihiis maano'ax. oo isna wuxuu reer binu israa'iil xukumayay labaatan sannadood.

17

oo waxaa jiray nin degganaa dalka buuraha leh oo reer efrayim; magiciisana waxaa la odhan jiray miikaah. oo isna wuxuu hooyadiis ku yidhi, kun iyo boqolkii xabbadood oo lacagta ahaa ee lagaa qaaday, ee aad ku habaartamaysay ee aad igu dhego hadlaysay, lacagtii anigaa haya; oo anaa qaaday. markaasay hooyadiis tidhi, wiilkaygiyow, rabbigu ha ku barakeeyo. oo kun iyo boqolkii xabbadood oo lacagta ahaa ayuu u soo celiyey hooyadiis, markaasay hooyadiis tidhi, sida runta ah waxaan lacagta u soocay rabbiga, oo gacantaydan ka bixiye wiilkayga aawadiis in laga sameeyo sanam xardhan iyo sanam la shubay; taas aawadeed adigaan kuu soo celin doonaa. oo markuu lacagtii hooyadiis u soo celiyey ayay hooyadiis qaadatay laba boqol oo xabbadood oo lacag ah, oo waxay u dhiibtay lacagume, oo isna wuxuu ka sameeyey sanam xardhan iyo sanam la shubay; waxayna yaalleen gurigii miikaah. oo ninkii miikaah ahaana wuxuu lahaa guri ilaahyood, oo wuxuu sameeyey eefod iyo teraafiim, oo wuxuuna quduus ka dhigay wiilashiisii midkood, oo isna wuxuu u noqday wadaadkiisii. waagaasna reer binu israa'iil boqor ma ay lahayn; oo nin walubana wuxuu samayn jiray wixii isaga la qumman. oo waxaa jiray nin dhallinyaro ahaa oo ka soo baxay beytlaxam yahuudah oo reer yahuudah ahaa, ee qoladiisu ahayd reer laawi, oo halkaasuu degganaan jiray. markaasuu ninkii ka baxay magaaladii ahayd beytlaxam yahuudah, inuu dego meel u heli karo; oo intuu socday ayuu yimid gurigii miikaah oo ku yiil dalkii buuraha lahaa oo reer efrayim. markaasuu miikaah ku yidhi isagii, xaggee baad ka

timid? isna wuxuu yidhi, anigu waxaan ahay reer laawi, oo beytlaxam yahuudah ayaan ka imid, oo waxaan u socdaa inaan dego meel aan heli karo. markaasuu miikaah ku yidhi isagii, aniga ila joog, oo ii noqo aabbe iyo wadaad, anna sannaddiiba waxaan ku siinayaa toban xabbadood oo lacag ah, iyo isku joog dhar ah, iyo cuntadaada. sidaas daraaddeed kii reer laawi guduhuu galay. oo kii reer laawina raalli buu ka ahaa inuu ninkii la joogo; oo ninkii dhallinyarada ahaana wuxuu miikaah u ahaa sida wiilashiisa midkood oo kale. markaasuu miikaah quduus ka dhigay kii reer laawi, oo ninkii dhallinyarada ahaana wuxuu miikaah u noqday wadaadkiisii, oo gurigii miikaah ayuu joogay. markaasuu miikaah yidhi, haatan waan ogsoo nahay in rabbigu wanaagi ii samaynayo, maxaa yeelay, waxaa wadaad ii noqday nin reer laawi ah.

18

waagaas reer binu israa'iil boqor ma ay lahayn; oo qabiilkii reer daan waxay wakhtigaas doonayeen dal dhaxal u ah oo ay degaan; waayo, ilaa maalintaas dhaxal kama ay helin qabiilooyinka reer binu israa'iil. markaasay reer daan qabiilkoodii oo dhan ka direen shan nin oo xoog leh, oo waxay ka direen sorcaah iyo eshtaa'ool, inay dalka soo basaasaan oo ay soo baadhaan; oo waxay ku yidhaahdeen, taga oo dalka soo baadha. markaasay yimaadeen gurigii miikaah oo ku yiil dalkii buuraha lahaa oo reer efrayim, oo meeshaasay u hoydeen. oo markay gurigii miikaah ag joogeen ayay garteen codkii ninkii dhallinyarada ahaa oo reer laawi. markaasay halkaas ku leexdeen, oo waxay ku yidhaahdeen, war yaa halkan ku keenay? oo maxaad ka samaysaa meeshan? maxaadse ku haysataa halkan? oo isna wuxuu ku yidhi iyagii, sidan iyo sidaas ayaa miikaah ii sameeyey, wuuna i kiraystay, oo anna waxaan noqday wadaadkiisii. oo iyana waxay ku yidhaahdeen, waannu ku baryaynaaye, bal ilaah talo noo weyddii, inaannu ogaanno bal inaannu jidkayaga aan ku soconno ku soo liibaanayno iyo in kale. markaasuu wadaadkii ku yidhi, nabad ku taga; waayo, jidka aad ku socotaan wuxuu hor yaallaa rabbiga. markaasay shantii nin tageen, oo yimaadeen layish oo waxay arkeen dadkii halkaa joogay oo ammaan ku deggan siday reer siidoon u xasilloonaayeen oo ammaan u ahaayeen oo kale; waayo, dalka laguma arag wax amar haysta, oo ka xishoodsiinaya, oo reer siidoonna way ka fogaayeen, oo ninnaba lama ay macaamiloon jirin. markaasay nimankii walaalahood ugu yimaadeen sorcaah iyo eshtaa'ool. kolkaasaa walaalahood waxay ku yidhaahdeen, war bal warrama. oo iyana waxay ku yidhaahdeen, war kaca oo ina keena aynu ku duullee, waayo, waannu soo aragnay dalkii, oo aad buu u wanaagsan yahay. miyaad iska aamusnaanaysaan? war ha ka caajisina inaad tagtaan oo aad dalka gashaan oo dhaxashaan. markaad tagtaan waxaad u tegi doontaan dad ammaan ah, oo dalkuna waa ballaadhan yahay; waayo, ilaah gacantuu idiin geliyey, oo waa meel aan waxba looga baahnayn waxa dhulka laga helo oo dhan. markaas reer daan waxaa halkaas kaga bixitmay oo sorcaah iyo eshtaa'ool ka tegey lix boqol oo

nin oo hubkii dagaalka xidhan. markaasay baxeen oo degeen qiriyad yecaariim oo ku taal yahuudah; sidaas daraaddeed meeshaas waxay u bixiyeen maxaneh daan, oo ilaa maanta waa la yidhaahdaa; oo waxay ka dambaysaa qiriyad yecaariim. oo halkaasna way ka tageen oo waxay u kaceen dalkii buuraha lahaa oo reer efrayim, markaasay yimaadeen gurigii miikaah. kolkaasaa shantii nin oo waddanka layish soo basaastay waxay ku jawaabeen oo walaalahood ku yidhaahdeen, war ma og tihiin inay guryahan ku jiraan eefod iyo teraafiim, iyo sanam xardhan iyo sanam la shubay? haddaba sidaas daraaddeed ka fiirsada waxaad samayn lahaydeen. oo intay halkaas ku soo leexdeen ayay yimaadeen gurigii ninkii dhallinyarada ahaa oo reer laawi, kaasoo ahaa gurigii miikaah, wayna nabdaadiyeen. markaasay lixdii boqol oo nin ee hubka dagaalka xidhnayd ee ahaa reer daan ag istaageen irrida laga soo galo. markaasay shantii nin oo dalka soo basaastay yimaadeen oo gudaha galeen, oo waxay soo qaateen sanamkii xardhanaa, iyo eefodkii, iyo teraafiimkii, iyo sanamkii la shubay; oo wadaadkiina wuxuu irrida laga soo galo isla taagay lixdii boqol oo nin ee xidhnayd hubka dagaalka. oo kuwaasu markay galeen gurigii miikaah, oo ay soo qaateen sanamkii xardhanaa, iyo eefodkii, iyo teraafiimkii, iyo sanamkii la shubay, ayuu wadaadkii ku yidhi, war maxaad samaynaysaan? oo iyana waxay isagii ku yidhaahdeen, iska aamus, oo gacanta afka saar, ee haddaba na soo raac, oo noo noqo aabbe iyo wadaad; bal kee baa kuu roon, inaad nin keliya reerkiis wadaad u ahaatid, iyo inaad wadaad u ahaatid qabiil iyo jilil reer binu israa'iil ka mid ah? markaasuu wadaadkii qalbiga ka farxay, oo qaaday eefodkii iyo teraafiimkii, iyo sanamkii xardhanaa, oo wuxuu dhex galay dadka. markaasay noqdeen oo tageen, oo waxay iska horraysiyeen dhallaankii, iyo xoolihii iyo alaabtii. oo markay ka fogaadeen gurigii miikaah ayaa raggii joogay gurihii u dhowaa gurigii miikaah soo wada ururay, oo waxay gaadheen reer daan. oo waxay u dhawaaqeen reer daan. iyana intay ku soo jeesteen ayay miikaah ku yidhaahdeen, war maxaa kaa qaylisiinaya oo aad guutada caynkan ah u soo kaxaysatay? isna wuxuu yidhi, waxaad iga qaadateen ilaahyadaydii aan sameeyey, iyo wadaadkaygii, oo waad tagteen, haddaba maxaalan kaloo haystaa? haddaba sidee baad ii leedihiin, war maxaa kaa qaylisiinaya? markaasay reer daan ku yidhaahdeen, war hoy, codkaaga yaan dhexdayada laga maqlin, waaba intaasoo ay ragga cadhaysanu ku dilaan, oo aad weydaa naftaada iyo nafta reerkaagaba. markaasay reer daan iska tageen. oo miikaahna markuu arkay inay aad uga xoog badan yihiin ayuu iska noqday oo gurigiisii tegey. oo iyana waxay la tageen wixii miikaah sameeyey, iyo wadaadkiisii, markaasay yimaadeen layish, iyo dalka xasilloon oo ammaan u fadhiya, oo waxay ku laayeen seef; oo magaaladiina dab bay ku gubeen. oo badbaadiyena ma ay lahayn, maxaa yeelay, siidoon way ka fogayd, oo ninnaba lama ay macaamiloon jirin; oo waxay ku tiil dooxada u dhow beytreshob. oo iyana intay magaaladii dhiseen ayay degeen. oo magaaladii magaceediina waxay u bixiyeen daan, oo waxay ku samiyeen magiciisii awoogood daan, kii u dhashay israa'iil; habase yeeshee magaalada magaceedu wuxuu

markii hore ahaa layish. markaasay reer daan qotonsadeen sanamkii xardhanaa; oo yoonataan oo ahaa ina gershoom oo ina muuse ahaa iyo wiilashiisiba waxay wadaaddo u ahaayeen qabiilkii reer daan ilaa wakhtigii dalka la qabsaday. oo waxay qotonsadeen sanamkii xardhanaa oo miikaah sameeyey, oo intii guriga ilaah shiiloh ku yiil oo dhan ayuu oolli jiray.

19

oo waagaas markii aanay reer binu israa'iil boqor lahayn, waxaa jiray nin reer laawi ah oo degganaa dhanka shishe oo dalka buuraha leh oo reer efrayim, oo kaasuna addoon buu ka guursaday beytlaxam yahuudah. markaasay naagtiisii addoonta ahayd ka dhallowdah, oo intay isagii ka tagtay ayay aadday gurigii aabbeheed oo ku yiil beytlaxam yahuudah, oo halkaasay joogtay intii afar bilood ah. markaasuu ninkeedii kacay oo iyadii doonay, inuu si raxmad leh ula hadlo oo soo celiyo; oo wuxuu u tegey iyadii, isagoo wata mididinkiisii iyo laba dameer. markaasay isagii soo gelisay gurigii aabbeheed; oo gabadha aabbeheedna markuu isagii arkay ayuu ku farxay inuu la kulmo. markaasaa soddoggiiis oo gabadha aabbeheed ahaa ayaa raajigiiis, oo saddex maalmood ayuu la joogay; markaasay wax cuneen oo cabbeen oo halkaasay ku hoydeen. oo maalintii afraad aroor hore ayay tooseen, oo wuxuuna u kacay inuu tago. markaasaa gabadha aabbeheed wuxuu ku yidhi wiilkii uu soddogga u ahaa, bal nafta ugu raaxee wuxoogaa cunto ah, dabadeedna waad tegaysaaye. sidaas daraaanteed way fadhiisteen, oo labadoodiiba wax bay wada cuneen oo cabbeen, markaasaa gabadha aabbeheed wuxuu ninkii ku yidhi, waan ku baryayaaye, raalli ahow, caawa oo dhanna iska joog, oo qalbigaaguna ha faraxsanaado. markaasuu ninkii u kacay inuu tago; laakiinse soddoggiiis baa ku sii adkeeyey, oo halkaasuu ku hoyday haddana. oo haddana maalintii shanaad ayuu aroor hore u kacay inuu tago; markaasaa gabadha aabbeheed ku yidhi, waan ku baryayaaye iska raaxayso, oo iska joog ilaa gelinka dambe, oo labadoodiiba wax bay wada cuneen. oo markii ninkii u kacay inuu tago, isagii iyo naagtiisii addoonta ahayd, iyo mididinkiisiba, ayaa soddoggiiis oo ahaa gabadha aabbeheed ku yidhi, bal eeg haatan qorraxdu waa sii dhacaysaaye, haddaba waan ku baryayaaye, bal caawa oo dhanna iska joog; bal eeg haatan waa gabbaldhac, de halkan isaga hooy, in qalbigaagu iska faraxsanaado; oo haddana berri aroorta hore iska tag oo gurigaagii aad. laakiinse ninkii ma doonaynin inuu habeenkaas joogo, wuuse kacay oo tegey, oo wuxuu yimid meel ku toosan yebuus, (taas oo ah yerusaaleem); oo wuxuu watay laba dameer oo kooraysan, oo naagtiisii addoonta ahaydna way la socotay. oo markay yebuus ku soo dhowaadeenna maalintii horay u badatay; markaasaa mididinkii wuxuu sayidkiisii ku yidhi, waan ku baryayaaye, kaalay oo aynu ku leexanno magaaladan reer yebuus oo aynu u hoyanno. kolkaasaa sayidkiisii ku yidhi, dad shisheeye ah oo aan reer binu israa'iil ahayn magaaladiis ku leexan mayno; laakiinse waxaynu u gudbaynaa xagga gibecaah. oo wuxuu mididinkiisii ku yidhi, kaalay oo aynu ku dhowaanno meela-

han middood; oo waxaynu u hoyanaynaa gibecaah, ama raamaah. kolkaasay iska sii socdeen oo jidkoodii qaadeen; oo waxaa qorraxdu ugu dhacday iyagoo ag jooga gibecaah oo ay reer benyaamiin lahaayeen. markaasay halkaas ku leexdeen inay u hoydaan gibecaah. kolkaasuu galay, oo wuxuu fadhiistay jidkii magaalada; waayo, ninna gurigiisii ma gelin inay u hoydaan. oo fiidkii oday baa shuqulkiisii beerta ka yimid. haddaba ninku wuxuu ahaa reer efrayimkii dalka buuraha leh degganaa, oo gibecaahna qariib buu ku ahaa; laakiinse dadkii meesha degganaa waxay ahaayeen reer benyaamiin. markaasuu indhihiisii kor u qaaday, oo wuxuu jidkii magaalada ku arkay ninkii socotada ahaa. markaasaa odaygii yidhi, xaggee baad u socotaa? oo xaggee baad ka timid? oo isna wuxuu ku yidhi, waxaannu ka gudbaynaa beytlaxam yahuudah; oo dhanka shishe oo dalka buuraha leh oo reer efrayim ayaannu tegaynaa. anigu xaggaas baan ka imid, oo waxaan tegey beytlaxam yahuudah; oo haatan waxaan u socdaa guriga rabbiga, oo nin gurigiisa i geliyeyna ma jiro. weliba dameerahayaga waa loo hayaan caws iyo cuntoba; oo kibis iyo khamrina waa u diyaar aniga iyo gabadhaada addoonta ah, iyo weliba ninka dhallinyarada ah ee nala socda annagoo addoommadaada ah, haddaba wax loo baahan yahay ma jiraan. oo markaasaa odaygii yidhi, nabadu ha kula jirto; habase yeesh ee waxaad u baahan tahay oo dhammu ha i saarnaadeen; laakiin jidka ha u hoyan. markaasuu gurigiisii geliyey, oo dameerihii cuntuu siiyey; oo iyana intay cago maydheen ayay wax cuneen oo cabbeen. oo intay farxayeen waxaa yimid raggii magaalada oo niman xunxun ah, oo intay guriga hareereeyeen ayay albaabkii garaaceen, markaasay la hadleen odaygii guriga lahaa, oo ku yidhaahdeen, noo soo bixi ninkii gurigaaga soo galay, aannu u tagnee. markaasaa ninkii guriga lahaa dibadda ugu baxay oo ku yidhi, maya, walaalahayow, waan idin baryayaaye, ha samaynina wax sidaas u shar ah, maxaa yeelay, ninkanu gurigayguu galay ee ha ku samaynina xumaantan. bal eega, waxaa jooga gabadhaydii oo bikrad ah iyo naagtiisii addoonta ahayd; haddaba iyagaan idiin soo bixinayaaye, iyaga kufsada oo sidaad doonaysaan ka yeela; laakiinse ninkan ha ku samaynina xumaan caynkan ah. laakiinse raggii ma ay doonaynin inay dhegaystaan, sidaas daraaanteed ninkii wuxuu qabtay naagtiisii addoonta ahayd, dibadduuna ugu soo saaray; kolkaasay iyadii kufsadeen, oo si xun bay u galeen habeenkii oo dhan ilaa subaxdii; oo markii waagu baryayay ayay iska sii daayeen. markaasaa naagtiisii timid markii waagu soo kaahay, oo waxay ku dhacday albaabkii ninkii gurigiisa oo uu sayidkeedii joogay, ilaa ay iftiin noqotay. markaasaa sayidkeedii kacay aroortii, oo albaabbadii guriga furay, oo inuu tago ayuu udu dibadda ugu soo baxay; oo bal eeg, naagtiisii addoonta ahayd waxay ku dhacday guriga iriddiisa, oo gacmaheeduna waxay saarnaayeen marinka. markaasuu iyadii ku yidhi, naa bal kac, oo ina keen aan tagnee; laakiinse cidna uma ay jawaabin; markaasuu dameerkiisii saaray, oo meeshiisii u kacay. oo markuu gurigiisii galay ayuu mindi qaaday, oo intuu naagtiisii addoonta ahayd qabtay ayuu xubin xubin u kala gooyay, oo wuxuu ka dhigay laba iyo toban cad, oo wuxuu

u diray xuduudka reer binu israa'iil oo dhan inta ka dhex leh. oo kulli wax alla wixii arkayba waxay yidhaahdeen, maalintii ay dalka masar ka soo baxeen ilaa maantadan la joogo reer binu israa'iil laguma samayn, lagumana arag, shuqul caynkan ah; haddaba bal ka fiirsada, oo ka tashada, oo ka hadla.

20

markaasay reer binu israa'iil oo dhammu soo wada baxeen, oo shirkiina wuxuu u soo ururay sidii nin qudha, oo waxay ka soo shireen tan iyo daan iyo xataa bi'ir shebac, iyo weliba dalka reer gilecaad, oo waxay rabbiga ugu soo shireen misfaah. markaasaa dadka madaxdiisii oo dhan ee ka socda qabiilooyinka reer binu israa'iil oo dhan ayaa isa soo dhex taagay dadka ilaah shirkiisii, kuwaasoo ahaa afar boqol oo kun oo nin oo lug ah oo wada seefqaad ah. (markaasaa reer benyaamiin waxay maqleen in reer binu israa'iil misfaah tageen.) oo reer binu israa'iilna waxay yidhaahdeen, war bal noo sheeg siday xumaantanu u dhacday. markaasuu kii reer laawi oo ahaa ninkii qabay naagtii la dilay jawaabay oo yidhi, waxaan imid magaalada gibecaah oo reer benyaamiin ay leeyihiin, oo waxaannu doonaynay inaannu ku hoyanno aniga iyo naagtaydii addoonta ahayd. markaasay raggii reer gibecaah igu kaceen, oo habeennimo ayay gurigii igu hareereeyeen, oo waxay damceen inay i dilaan, naagtaydii addoonta ahaydna way kufsadeen, wayna dhi-matay. oo anna intaan naagtaydii addoonta ahayd qaaday ayaan cadcad u kala googooyay, oo waxaan u diray dalkii ay reer binu israa'iil dhaxalka u heleen oo dhan; waayo, waxay reer binu israa'iil ku dhex sameeyeen wasakhnimo iyo xumaan. hadda kulligiin reer binu israa'iilow, bal ka tashada oo ka arrinsada. markaasaa dadkii oo dhammu isku mar isla kacay sidii nin qudha, oo waxay yidhaahdeen, annaga mid-kayana tegi maayo teendhadiisii, oo midkayana ku le-exan maayo gurigiisii. laakiinse waxa aannu gibecaah ku samaynaynaa waa kan; saami baannu ku weer-araynaa. qabiilooyinka reer binu israa'iil oo dhan bo-qolkiiba toban nin baannu kala baxaynaa, kunkiina waxaannu kala baxaynaa boqol nin, tobankii kunna waxaannu kala baxaynaa kun nin, inay dadka sa-hay u keenaan si markii ay tagaan gibecaahda reer benyaamiin ay wax ugu sameeyaan xumaantii ay ku dhex sameeyeen reer binu israa'iil aawadeed. oo sidaasay raggii reer binu israa'iil oo dhammu isugu soo urursadeen magaaladii, iyagoo u midobay sidii nin qudha. markaasay qabiilooyinkii reer binu is-raa'iil rag u direen qabiilkii reer benyaamiin oo dhan, oo waxay ku yidhaahdeen, war xumaantan dhexdi-inna ka dhacday waa maxay? haddaba sidaas daraad-deed nimanka xunxun ee gibecaah jooga noo soo bixiya, aannu dilnee, oo aannu reer binu israa'iil sharka ka dhex fogaynee. laakiinse reer benyaamiin ma ay doonaynin inay dhegayaan codkii reer binu israa'iil oo walaalhood ahaa. oo reer benyaamiinna waxay iska soo urursadeen magaaloyinkii, oo waxay ku soo shireen gibecaah, inay ku duulaan reer binu israa'iil. oo maalintaas inay la tiriyey reer benyaami-inkii magaaloyinka ka baxay, oo waxay noqdeen lix iyo labaatan kun oo seefqaad ah, iyo weliba kuwii

gibecaah degganaa oo tiradoodii ahayd toddoba bo-qol oo nin oo la soo xulay. oo dadkaas oo dhanna waxaa ka mid ahaa toddoba boqol oo nin oo la soo xulay oo wada gurran, oo mid waluba ka dhaadhacay wadhafka tuuristiisa oo xataa uusan la waayayn tin. oo raggii reer binu israa'iil oo reer benyaamiin aana-y ku jirinna tiradoodii waxay ahayd afar boqol oo kun oo nin oo wada seefqaad ah; oo kulligoodna waxay ahaayeen rag dagaalgal ah. markaasay reer binu is-raa'iil kaceen, oo waxay tageen beytel, oo ilaah bay talo weyddiisteen. oo waxay yidhaahdeen, yaa reer benyaamiin marka hore noogu duulaya? markaasaa rabbigu wuxuu ku yidhi, reer yahuudah ha u hor-reeyeen. subaxdii dambe ayay reer binu israa'iil kaceen, oo ag degeen gibecaah. oo raggii reer binu israa'iil waxay u soo baxeen inay reer benyaamiin ku duulaan; oo reer binu israa'iilna gibecaah bay isugu diyaariyeen inay reer benyaamiin la dagaalla-maan. markaasay reer benyaamiin ka soo baxeen gibecaah, oo baabbi'yeen reer binu israa'iil, oo maal-intaas waxay ka laayeen laba iyo labaatan kun oo nin. markaasay raggii reer binu israa'iil isdhiirrigeliyeen, oo mar kalay dagaal isugu soo diyaariyeen meeshii ay maalintii hore isku soo diyaariyeen. (markaasay reer binu israa'iil tageen oo ilaa fiidkii ku hor ooyeen rab-biga, oo rabbigay weyddiisteen iyagoo leh, miyaannu haddana u dhowaannaa inaannu walaalahayo reer benyaamiin la dirirno? markaasuu rabbigu ku yidhi, taga oo la dirira.) oo haddana maalintii labaad ayaa reer binu israa'iil u soo dhowaadeen reer benyaamiin. kolkaasay reer benyaamiin maalintii labaad kaga soo baxeen gibecaah, oo haddana waxay baabbi'yeen reer binu israa'iil, oo waxay ka laayeen siddeed iyo toban kun oo nin oo wada seefqaad ah. markaasay reer binu israa'iil oo dhan iyo dadkii oo dhammu wada tageen oo waxay yimaadeen beytel, oo intay rabbiga hor fadhiisteen ayay ooyeen, oo maalintaasna ilaa fi-idkii wax soomanaayeen; oo waxay rabbiga horti-isa ku bixiyeen qurbaanno la gubo iyo qurbaanno nabaadiino. markaasay reer binu israa'iil had-dana rabbiga wax weyddiisteen, (waayo, wakhtigaas waxaa halkaas oolli jiray sanduuqii axdiga ilaah, oo wakhtigaas waxaa is-hor taagi jiray fiinexaas ina ele-caasaar oo ina haaruun ahaa), oo waxay yidhaahdeen, miyaannu mar kale haddana ku duulnaa walaala-hayo reer benyaamiin, mise waannu ka joogsanna? markaasuu rabbigu ku yidhi, taga, waayo, berri baan gacanta idiin soo gelin doonaa. markaasay reer binu israa'iil gibecaah hareeraheeda dhigeen rag gaadmo ah. oo haddana maalintii saddexaad reer binu israa'iil waxay ku soo kaceen reer benyaamiin, oo waxay da-gaal isugu diyaariyeen gibecaah sidii mararkii hore. oo reer benyaamiinna waxay ku soo baxeen dadkii, oo magaaladiina waa laga fogeeyey, oo waxay bi-laabeen inay dadkii laayaan oo dilaan sidii mararkii hore, oo waxay ku laayeen waddooyinkii waawey-naa kuwaasoo middood beytel loo maro, tan kalena gibecaah loo maro, iyo duurka, oo waxay dileen in ku dhow soddon nin oo reer binu israa'iil ah. markaasay reer benyaamiin isku yidhaahdeen, sidii mararkii hore ayay hortayda ugu le'deen. laakiinse reer binu israa'iil waxay yidhaahdeen, war aynu cararno, oo iyaga magaalada ka fogayno oo geeyno xagga wad-

dooyinka waaweyn. markaasay raggii reer binu israa'iil oo dhammu ka kaceen meeshoodii, oo waxay dagaal isugu diyaariyeen bacal taamaar; oo raggii gaadmada ahaa oo reer binu israa'iilna waxay ka soo yaaceen meeshoodii, taasoo ahayd duurka gibecaah. oo waxaa gibecaah hor yimid toban kun oo nin oo laga soo doortay reer binu israa'iil oo dhan, oo dagaalkiina aad iyo aad buu u sii kululaaday; laakiinse ma ay ogayn in belaaayo ku soo dhow dahay. markaasay rabbigu reer benyaamiin ku laayay reer binu israa'iil hortooda; oo maalintaas reer binu israa'iil waxay reer benyaamiin ka baabbi'iyeen shan iyo labaatan kun iyo boqol nin oo wada seefqaad ah. sidaas daraaddeed reer benyaamiin waxay arkeen in la jebiye, waayo, reer binu israa'iil waxay meel u banneyeen reer benyaamiin, maxaa yeelay, waxay isku halleeyeen raggii qarsoona ee ay gibecaah gaadmada u geliyeen. markaasay raggii gaadmada ahaa soo dhaqsadeen oo haddiiba ku soo yaaceen gibecaah, oo kuwii gaadmada ahaana intay soo baxeen ayay magaaladii oo dhan ku laayeen seef. haddaba reer binu israa'iil iyo raggii gaadmada ahaa waxaa calaamad u ahaa inay qiiq weyn ka kiciyaan magaalada. markaasay raggii reer binu israa'iil dagaalkii ka jeesteen, oo reer benyaamiinna waxay bilaabeen inay laayaan oo dilaan, oo waxay raggii reer binu israa'iil ka dileen in ku dhow soddon qof; waayo, waxay isyidhaahdeen, hubaal sidii dagaalkii horay ku le'deen hortayada. laakiinse markii daruurtii ka kacday magaaladii iyadoo tiir qiiq ah ayaa reer benyaamiin dib u fiiriyeen, oo waxay arkeen magaaladii oo dhammaan- teed qiiq samada uga baxay. markaasay raggii reer binu israa'iil soo jeesteen, oo raggii reer benyaamiinna way yaabeen; waayo, waxay arkeen in belaaayo ku dhacday iyaga. sidaas daraaddeed waxay dhabarka u jeediyeen raggii reer binu israa'iil, oo waxay u carareen xagga cidlada; laakiinse dagaalkii si adag baa loola sii raacay, oo kuwii magaalooyinka ka soo baxay ayaa labadhexaadkii ku laayay. oo intay hareereeyeen ayay reer benyaamiin sii eryadeen, oo waxay ku gaadheen meeshii ay ku nasteen taasoo ka horraysa oo xagga qorrax ka soo baxa ka xigta gibecaah. oo waxaa reer benyaamiin haddana ka le'day siddeed iyo toban kun oo nin, oo kulligoodna waxay wada ahaayeen rag xoog badan. oo intay jeesteen ayay u carareen xagga cidlada iyo ilaa dhagaxii weynaa oo rimmon; oo waxaa jidadka waaweyn lagu sii laayay shan kun oo nin; oo waxaa loo sii raacdaystay xagga gidcom, oo laga laayay laba kun oo nin. sidaas daraaddeed maalintaas wixii reer benyaamiin ka le'day kulligood waxay ahaayeen shan iyo labaatan kun oo nin oo seefqaad ah, oo kulligoodna waxay wada ahaayeen rag xoog badan. laakiinse lix boqol oo nin ayaa jeesatay oo waxay u carareen xagga cidlada iyo ilaa dhagaxii weynaa oo rimmon oo waxay dhagaxii weynaa oo rimmon joogeen afar bilood. oo raggii reer binu israa'iil haddana way ku soo noqdeen reer benyaamiin, oo waxay ku laayeen seef magaaladii oo dhan, iyo xoolihii, iyo wixii ay heleen oo dhanba; oo weliba magaalooyinkii ay heleen oo dhanna dab bay qabadsiiyeen.

haddaba raggii reer binu israa'iil waxay ku dhaarteen, iyagoo misfaah jooga, oo waxay isku yidhaahdeen, midkeenna waa inaanu gabadhiisa u guurin reer benyaamiin. markaasaa dadkii waxay yimaadeen beytel, oo halkaasay ilaah hor fadhiyeen ilaa fiidkii, oo intay codkoodii kor u qaadeen ayay aad u ooyeen. oo waxay yidhaahdeen, rabbiiyow, ilaaha reer binu israa'iilow, maxaa waxanu uga dhex dhaceen reer binu israa'iil in maanta qabiil ka dhimanaado reer binu israa'iil? oo waxay noqotay maalintii dambe inay dadkii aroor hore kaceen oo ay halkaas ka dhiseen meel allabari, oo waxay bixiyeen qurbaanno la gubo iyo qurbaanno nabaadiino. oo reer binu israa'iilna waxay yidhaahdeen, qabiilooyinkii reer binu israa'iil oo dhan yaa ka maqan oo aan iman shirka ilaah? waayo, waxay ku dhaarteen dhaar weyn oo ku saabsan kii aan misfaah rabbiga ugu soo shirin, oo waxay yidhaahdeen, hubaal kaas waa in la dilaaw. oo reer binu israa'iilna waxay u qoomamooden walaalahood reer benyaamiin, oo waxay yidhaahdeen, maanta waxaa jira qabiil ka go'ay reer binu israa'iil. sidee baynu inta ka hadhay naago ugu yeelnaa, maxaa yeelay, waxaynu ku dhaarannay rabbiga inaynaan gabdhaheenna u guurin iyaga? oo waxay isku yidhaahdeen, qabiilooyinka reer binu israa'iil qabiilkee baan rabbiga misfaah ugu iman? oo bal eeg, midnaba xeradii shirka ugama iman reer yaabeesh gilecaad oo dhan. waayo, markii dadka la tiriyey bal eeg, halkaas ma joogin ka mid ah dadkii yaabeesh gilecaad degganaa. markaasaa shirkii wuxuu halkaas u diray laba iyo toban kun oo nin oo xoog leh, oo waxayna ku amreen oo ku yidhaahdeen, taga oo seef ku laaya dadka yaabeesh gilecaad deggan, iyo dumarka iyo yaryarkaba. oo waa inaad sidatan yeeshaan, oo aad inta lab oo dhan wada baabbi'isaan, iyo naag kasta oo nin la seexdayba. markaasay dadkii yaabeesh gilecaad degganaa ka soo heleen afar boqol oo gabdhood oo dhallinyar oo wada bikrado ah, oo aan weligood ninna la seexan; oo waxay iyagii keeneen xeradii shiihlo, taasoo ku tiil dalka reer kancaan. markaasaa shirkii oo dhammu wuxuu u cid diray oo la hadlay reer benyaamiinkii joogay dhagaxii weynaa oo rimmon, oo waxay ugu bishaareeyeen nabad. oo markaasay reer benyaamiin soo noqdeen, oo waxaa la siiyey naagihii iyagoo nool yaabeesh gilecaad laga keenay ee ka hadhay naagihii dalkaas; oo weliba kuma ay filnaan. oo dadkii waxay u qoomamooden reer benyaamiin, maxaa yeelay, rabbigu dillaac buu u yeelay qabiilooyinkii reer binu israa'iil. markaasaa odayaashii shirku waxay yidhaahdeen, bal inta hadhay sidee baynu naago ugu yeelnaa, maxaa yeelay, naagihii waa laga baabbi'iyeey reer benyaamiin? oo waxay isku yidhaahdeen, intii reer benyaamiin ka baxsatay waa inay dhaxal helaan, si aan qabiil ugu baabbi'in reer binu israa'iil. habase ahaatee waa inaynaan gabdhaheenna iyaga u guurin; waayo, reer binu israa'iil waxay ku dhaarteen, oo yidhaahdeen, inkaar u ha ku dhacdo kii gabadh u guuriya reer benyaamiin. oo haddana waxay yidhaahdeen, bal eeg, sannad ka sannad waxaa jirta iidda rabbiga ee lagu sameeyo shiihlo, taasoo woqooyi ka xigta beytel, oo ah dhanka bari oo waddada weyn oo shekem

aadda oo beytel ka tagta, iyo leboonaah xaggeeda koonfureed. markaasay waxay reer benyaamiin ku amreen oo ku yidhaahdeen, taga oo ku gaada beeraha canabka ah dhexdooda; oo bal eega, haddii ay gabdhaha reer shiiloh u soo baxaan inay cayaaraan, de markaas ka soo baxa beeraha canabka ah, oo nin kastaaba naag ha ka qabsado gabdhaha reer shiiloh, oo markaas waxaad la tagtaan dalka reer benyaamiin. oo markay aabbayaashood ama walaalahood noo soo cawdaan, waxaannu iyaga ku odhan doonnaa, warroy raalli nooga ahaada iyaga; maxaa yeelay, annagu ninna dagaalkii naag ugama aannan reebin. idinna ma aydnaan siin iyaga, haddii kalese haatan eed baad lahaan lahaydeen. oo reer benyaamiinna sidii bay yeeleen, oo waxay intii tiradoodu ahaydba naago ka qaateen kuwii cayaarayay, oo way la tageen; oo waxay tageen oo ku noqdeen dalkoodii ay dhaxalka u heleen, oo magaalooyinkiina way dhiseen oo degeen. oo reer binu israa'iilna markaasay halkaas ka tageen. oo nin waluba wuxuu tegey qabiilkiisii iyo xaaskiisii, oo halkaas intay ka tageen ayaa nin waluba wuxuu u kacay dalkiisii dhaxalka ahaa. waagaasna reer binu israa'iil boqor ma ay lahayn; oo nin walubana wuxuu samayn jiray wixii isaga la qumman.

waxaa jiray nin reer raamaatayim soofiim ahaa oo degganaa dalkii buuraha lahaa ee reer efrayim, magaciisana waxaa la odhan jiray elqaanaah, oo wuxuu ahaa ina yeroxaam, ina eliihuu, ina toohuu, ina suuf, wuxuuna ahaa reer efraad; oo wuxuu lahaa laba naagood, middood magaceeda waxaa la odhan jiray xannaah, tan kale magaceeduna wuxuu ahaa feninnaah. feninnaah carruur bay lahayd, laakiinse xannaah carruur ma lahayn. oo ninkaasu sannad ka sannad wuxuu ka bixi jiray magaaladiisa, oo wuxuu u tegi jiray inuu rabbiga ciidammada shiiloh ku caabudo oo allabari u bixiyo. oo ceelii labadiisii wiil oo ahaa hofnii iyo fiinexaas, ee rabbiga wadaaddo u ahaana halkaasay joogeen. oo elqaanaah maalin-tii uu allabariga bixiyeey ayuu qayb siiyey naagtiisii feninnaah iyo wiilasheedii iyo gabdhaheedii oo dhan, laakiinse xannaah wuxuu siiyey qayb labanlaab ah; maxaa yeelay, xannaah wuu jeclaa, laakiinse rabbigaa maxalkeedii xidhay. tii dhibi jirtay ayaa aad uga cadhaysiisay, si ay uga xanaajiso, maxaa yeelay, rabbigaa maxalkeedii xidhay. oo intuu saas yeelayay sannad ka sannad, markii ay gurigii rabbiga tagtay, ayay ka xanaajisay iyadii, taas daraaddeed way ooyday, oo waxba ma ay cunin. markaasaa ninkeedii elqaanaah wuxuu iyadii ku yidhi, xannaah, maxaad u ooyaysaa? oo maxaad wax u cuni weyday? oo maxaa qalbigaagu u xumaaday? miyaanan anigu toban wiil kaaga wanaagsanayn? saas aawadeed xannaah way kacday markii ay shiiloh wax ku cuneen oo ay wax cabbeen dabadeed. haddaba wadaadkii ceelii ahaa wuxuu ku fadhiistay kursigiisii oo ag yiil macbudka ilaah tiirkiisa. iyadu aad bay u murugootay, oo intay ooyday ayay rabbiga bariday. markaasay nidar nidartay, oo waxay tidhi, rabbiga ciidammadow, haddaad fiirisid dhibta aan anoo addoontaada ah qabo, oo aad i soo xusuusatid, ee aadan i illoobin anoo addoontaada ah, laakiinse aad i siiso wiil, de markaas cimrigiisa oo dhan waan ku siinayaa, rabbiiyow, oo madaxiisana mandii lama marin doono. oo intii ay rabbiga hortiisa ku baryootamaysay ayuu ceelii fiiriyeey afkeedii. haddaba xannaah waxay ka hadlaysay qalbigeeda, oo bushimaheeda keliya ayaa dhagdhagaqayay, laakiinse codkeedii lama maqlin; sidaas daraaddeed ceelii wuxuu mooday inay sakhraantay. markaasaa ceelii wuxuu iyadii ku yidhi, ilaa gormaad sakhraamaysaa? khamrigaaga iska foguee. markaasaa xannaah u jawaabtay oo ku tidhi, maya, sayidkaygiyow, ee waxaan ahay naag ruuxeedu murugaysan yahay, oo ma aanan cabbin khamri iyo wax lagu sakhraamo toona, laakiinse naftaydaan rabbiga ku baryayaa. anoo addoontaada ah ha igu tirin gabadh xun; waayo, welwelkayga iyo xanaaqayga batay aawadood ayaan ilaa haatan u hadlayay. markaasaa ceelii u jawaabay oo yidhi, nabad ku tag, oo ilaaha reer binu isra'ail ha ku siiyoo baryadaadii aad weyddiisatay. markaasay tidhi, anoo addoontaada ah naxariis aan kaa helo. sidaas daraaddeed naagtii way iska tagtay, oo wax bay cuntay, oo wejigeeduna mar dambe ma murgusanayn. markaasay aroor hore kaceen, oo rabbiga caabudeen, dabadeedna way noqdeen, oo yimaadeen gurigoodii

raamaah ku yiil; markaasaa elqaanaah u tegey naagtiisii xannaah; oo rabbiguna iyadii wuu xusuustay. oo markii wakhtigii la gaadhay ayay xannaah uuraysatay, oo ay wiil dhashay; oo magaciisiiina waxay u bixisay samuu'eel, oo waxay tidhi, maxaa yeelay, isagaa rabbiga weyddiistay. markaasaa ninkii elqaanaah ahaa, iyo reerkiisii oo dhammuba waxay u tageen inay rabbiga u bixiyaan allabarigii sannad walba joogtada u ahaa iyo nidarkiisii. laakiinse xannaah ma ay tegin, waayo, waxay ninkeedii ku tidhi, anigu tegi maayo ilaa wiilka naaska laga gudhiyo, dabadeedna waan keeni doonaa inuu rabbiga hortiisa ka muuqdo, oo uu halkaas joogo weligiisba. markaasaa ninkeedii elqaanaah ku yidhi, wixii kula wanaagsan yeel; oo iska joog ilaa aad naaska ka gudhisid, laakiinse rabbigu eraygiisa ha adkeeyo. sidaas aawadeed naagtii way iska joogtay oo wiilkii bay nuujisay ilaa ay naaskii ka gudhisay. oo markay isagii naaska ka gudhisay ayay qaadatay oo la tagtay isagii, iyo saddex dibi, iyo eefaah bur ah, iyo qarbed khamri ah, oo waxay isagii keentay gurigii rabbiga ee shiiloh ku yiil, oo wiilkuna wuu yaraa. markaasay dibi qaleen, oo wiilkiina waxay u keeneen ceelii. kolkaasay tidhi, sayidkaygiyow, waxaan ku dhaaranayaa naftaada nool, sayidkaygiyow, waxaan ahay naagtii halkan ku soo ag istaagtay, iyadoo rabbiga baryaysa. waxaan ka baryay wiilkan, oo rabbigu waa i siiyey baryadaydii aan weyddiistay isaga, sidaas daraaddeed waxaan isaga siiyey rabbiga, oo intuu nool yahay oo dhan waxaa leh oo la siiyey rabbiga. oo isna halkaasuu rabbiga ku caabuday.

2

markaasaa xannaah tukatay oo waxay tidhi: qalbigaygu ilaah buu ku faraxsan yahay, geeskaygana rabbigu kor buu u qaaday. afkayguna wuxuu u faanaa cadaawayaashayda, maxaa yeelay, waxaan ku reyreeyaa badbaadintaada. mid quduus ahu sida rabbiga ma jiro, waayo, adiga mooyee mid kala ma jiro, oo dhagax weyn oo ilaahayaga la mid ahuna ma jiro. hadal dambe oo saas u kibir badan ha ku hadlina; afkiinna yaanu kibir ka soo bixin; waayo, rabbigu waa ilaah wax walba yaqaan, falimahana isagaa miisaama. raggii xoogga badnaa qaansooyinkoodii waa jajaban yihiin, oo kuwii kufkufayayna itaal bay guntan yihiin. kuwii dhergi jiray waxay naftooda u kiraysteen kibis aawadeed. kuwii gaajaysnaana way gaajo baxeen, oo madhashadiina waxay dhashay toddoba, oo tii carruur badan lahaydna way taag gabtay. rabbigu wax buu dilaa, wuuna soo nooleeyaa; qabriguu wax geliyaa, wuuna ka soo bixiyaa. rabbigu isagaa wax masaakiin ka dhiga, isagaana taajir ka dhiga. wuu hoosaysiiyaa, wuuna sarraaysiiyaa haddana. oo miskiinka ciidduu ka kiciyaa, oo ka baahanna tuulmada digada ayuu kor uga qaadaa, si uu amiirrada ula fadhiisiiyo, oo ay carshiga ammaanta u dhaaxlaan; waayo, tiirarka dhulka rabbigaa leh, oo dunidana iyagu saaray. kuwiisa quduuska ah cagahooda isagaa dhawri doona, laakiinse kuwa sharka leh waxaa lagu amusiin doonaa gudcur dhexdiis; waayo, ninna xoog kuma adkaan doono. kuwa rabbiga la dirira waa la kala jebebin doonaa; oo iyaga samaduu kaga soo

onkodi doonaa, rabbigu wuxuu xukumi doonaa dar-faha dunida; oo wuxuu xoog u yeeli doonaa boqorki-isa, oo wuxuu sarraysiin doonaa geeska kiisa subkan. markaasaa elqaanaah wuxuu tegey raamaah iyo xag-gii gurigiisii. oo wiilkiina wuxuu rabbiga uga adeegi jiray wadaadkii ceelii hortiisa. haddaba ceelii wi-lashishiisii waxay ahaayeen wiilal waxmatarayaal ah, oo rabbiga ma ay aqoon. haddaba caadadii wadaaddadu dadka la lahaayeen waxay ahayd, in markii nin uun al-labari bixiyo uu midiidinka wadaadku iman jiray, inta hilibka la karinayo, isagoo gacanta ku sita hilibqa-bato saddex farood leh, oo wuxuu ku dhex mudi jiray daawihii, ama kidhligii, ama digsigii, ama dherigii, oo kulli wixii qabatadu ay soo qaaddoba wadaadku wuu qaadan jiray. oo saasyar reer binu israa'iilki shi-ilooh yimid oo dhan ku sameeyeen. oo weliba intaan baruurta la gubin ayaa midiidinkii wadaadku iman jiray, oo wuxuu ku odhan jiray ninkii ala baryayay, hilib wadaadka loo dubo keen, waayo, isagu kaa dooni maayo hilib karsan, mid ceedhin ah mooy-aane. oo haddii ninku ku yidhaahdo, marka hore baruurta hubaal waa la gubayaa, dabadeedse intii naf-taadu jeceshahay qaado; markaas wuxuu ku odhan jiray, maya, saas ma aha, laakiinse haatan i sii, had-dhii kalese, xoog baan ku qaadan doonaa. oo raggii dhallinyarada ahaa dembigoodii aad buu ugu wey-naa rabbiga hortiisa; waayo, raggii waxay quudhsan jireen qurbaankii rabbiga. laakiinse samuu'eel wuxuu ka adeegi jiray rabbiga hortiisa, isagoo wiil yar ah, ee guntan eefod dhar wanaagsan laga sameeyey. oo weliba hooyadiisna waxay u samayn jirtay khamiis yar, oo sannad ka sannad ayay u keeni jirtay, markay ninkeeda soo raacdo inay bixiyaan allabarigii san-nadda. oo ceeliina waa u duceeyey elqaanaah iyo afadiisiiba, oo wuxuu ku yidhi, daynkii rabbiga la si-iyey aawadiis rabbigu naagtan farcan ha kaa siiyo. oo iyana waxay tageen xaggii gurigoodii. oo rab-bigu waa soo booqday xannaah, oo way uuraysatay, oo waxay dhashay saddex wiil iyo laba gabdhood. oo yarkii samuu'eel ahaana wuxuu ku koray rabbiga hortiisa. oo ceeliina aad buu u gaboobay; oo wuxu-una maqlay wixii ay wiilashiisu reer binu israa'iil oo dhan ku sameeyeen, iyo inay la seexdeen dumarkii ka adeegi jiray iridda teendhada shirka. markaa-suun wuxuu ku yidhi iyagii, war maxaad waxyaalaha caynkaas ah u samaysaan? waayo, waxaan dadkan oo dhan ka maqlay macaamiloooyinkiinna xunxun. maya, wiilashaydiyyow, waayo, warkaan maqlay ma wanaagsana, maxaa yeelay, idinku dadka rabbiga waad xadgudbisaan. haddii nin mid kale ku dem-baabo, ilaah baa isaga xukumi doona, laakiinse nin hadduu rabbiga ku dembaabo, bal yaa isaga u bary-ootami doona? laakiinse iyagu ma ay dhegaysan cod-kii aabbahood, maxaa yeelay, rabbigu wuxuu doon-ayay inuu dilo iyaga. oo yarkii samuu'eel ahaana wuu sii koray, oo rabbiga iyo dadkuba raalli bay ka ahaayeen. markaasaa ceelii waxaa u yimid nin ilaah, oo wuxuu ku yidhi isagii, sidanaa rabbigu leeyahay, reerkii aabbahaa miyaan isu muujiyey markay masar joogeen oo ay ku hoos jireen addoonsigii reerkii fir-coon? oo miyaan isaga ka doortay qabiilooyinka reer binu israa'iil oo dhan inuu wadaad ii noqdo, iyo inuu ku allabaryo meeshayda allabariga, iyo inuu uunsi

shido, iyo inuu hortayda eefod ku xidho? oo miyaan reerkii aabbahaa siiyey qurbaannadii reer binu is-raa'iil oo dhan ee dab lagu sameeyo? war maxaad u quudhsataan allabarigayga iyo qurbaankayga aan ku dhex amray rugtayda; oo maxaad wiilashaada iiga murwad badisaa, ee aad naftiinna ugu cayilisaan dad-kayga reer binu israa'iil qurbaannadooda oo dhan inta ugu wanaagsan? sidaas daraaddeed rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil wuxuu leeyahay, anigu wax-aan idhi, hubaal reerkaaga iyo reerka aabbahaaba hortayday ku socon doonaan weligood. laakiinse haatan rabbigu wuxuu leeyahay, taas ha iga fogaato, waayo, kuwa i murweeya waan murwayn doonaa, oo kuwa i quudhsadana waa la fududaysan doonaa. bal eeg, waxaa iman doona wakhtigii aan gooyin la-haa gacantaada iyo gacanta reerka aabbahaaba si aan reerkaaga nin da' weyn looga helin. oo waxaad arki doontaa dhibaataada rugtayda markii ilaah reer binu israa'iil maba siiyo, oo reerkaaguna nin da' weyn ma yeelan doono weligiisba. oo haddii la helo nin kaa ah ee aanan meeshayda allabariga ka gooyin, kaasoo indhahaagu gubi doonaa oo qalbigaagu murugayn doonaa, oo dadkii reerkaaga ka dhashaana dhallinyar-onimada ayay ku dhiman doonaan dhammaantood. oo tanu waxay kuu ahaan doontaa calaam, waana waxa ku dhici doona labadaada wiil ee ah hofnii iyo fiinexaas, oo labadooduba isku maalin bay dhiman doonaan. oo anigu waxaan kicin doonaa wadaad aamin ah kaasoo samayn doona waxa ku jira qalbi-gayga iyo maankayga; oo anna waxaan isaga u dhisi doonaa reer ammaan ah, oo isna weligiis wuxuu ku hor socon doonaa kayga subkan. oo waxaa dhici doona in kuwa reerkaaga ka hadha oo dhammu ay u iman doonaan oo ku hor dhici doonaan isaga, iya-goo ka tuugaya gogo' lacag ah iyo xabdad kibis ah, oo waxay ku odhan doonaan, waan ku baryayaaye, haw-sha wadaaddada middood i sii si aan u cuno xabdad kibis ah.

3

oo yarkii samuu'eel ahaana wuxuu rabbiga uga adeegi jiray ceelii hortiisa. oo wakhtigaasna erayga rab-bigu wax aan marar badan la helin buu ahaa, oo muuqasho bayaan ahna lama muujin. oo wakhti-gaas markii ceelii jiifsaday meeshiisii, (haddaba in-dhihiisii way arag darnaayeen oo waxba ma uu arki karin) oo laambaddii ilaahna aan weli la demin, oo samuu'eelna jiifsaday mabudkii rabbiga, kaasoo ah meeshii sanduuqa ilaah yiil, ayaa rabbigu samuu'eel u yeedhay, oo isna wuxuu yidhi, waa i kan, waayo, waad ii yeedhay. kolkaasuu yidhi, anigu ku-uma aan yeedhin, ee iska jifso. markaasuu tegey oo jiifsaday. markaasaa rabbigu haddana u yeedhay oo yidhi, samuu'eelow. kolkaasaa samuu'eel kacay oo ceelii u tegey, oo wuxuu ku yidhi, waa i kan, waayo, waad ii yeedhay. oo isna wuxuu ugu jawaabay, wiilka-ygiyow, kuuma aan yeedhin ee iska jifso. haddaba samuu'eel weli ma uu aqoon rabbiga, oo welina er-ayga rabbiga looma muujin isaga. oo haddana rab-bigu wuxuu samuu'eel u yeedhay mar saddexaad. oo isna wuu kacay oo u tegey ceelii, wuxuuna ku

yidhi, waa i kan; waayo, waad ii yeedhay. oo ceeliina markaasuu gartay in rabbigu u yeedhay yarka. sidaas daraaddeed ceelii wuxuu samuu'el ku yidhi, tag oo iska jifso, oo waxay ahaan doontaa, hadduu kuu yeedho inaad ku tidhaahdid, rabbiyow ila hadal, waayo anoo addoonkaaga ah waan ku maqlayaaye. sidaas aawadeed samuu'el waa tegey oo meeshiisuu jifsaaday. markaasaa rabbigu u yimid, oo ag istaagay, oo sidii mararkii kale ayuu u yeedhay oo ku yidhi, samuu'elow, samuu'elow. markaasaa samuu'el wuxuu yidhi, ila hadal, waayo, anoo addoonkaaga ah waan ku maqlayaaye. markaasaa rabbigu samuu'el ku yidhi, bal eeg, waxaan reer binu israa'iil ku dhex samaynayaa wax ku alla kii maqlaaba uu ka nixi doono. oo maalintaas waxaan ceelii ku samayn doonaa kulli wixii aan reerkiisa kaga hadlay oo dhan, ilaa bilowgii iyo xataa dhammaadka. waayo, waxaan isaga u sheegay inaan reerkiisa weligiis u xukumayo dembigii uu oga, maxaa yeelay, wilashiisii inkaar bay isku rideen, oo isna kama uu joojin iyagii. sidaas daraaddeed waxaan reerka ceelii ugu dhaartay inaan reerka ceelii weligiis dembigiisa lagu nadiifin doonin allabari amase qurbaan. markaasaa samuu'el iska jifsaaday ilaa subaxdii, oo dabadeedna wuxuu furay gurigii rabbiga albaabbadiisii. oo samuu'eelna waa ka cabsaday inuu ceelii muujintii u sheego. markaasaa ceelii samuu'el u yeedhay, oo ku yidhi, wiilkaygii samuu'elow, oo isna wuxuu yidhi, waa i kan. markaasuu ku yidhi, waxa rabbigu kuu sheegay waa maxay? waan ku baryayaaye, ha iga qarin. ilaa ha kugu sameeyo waxaas iyo wax ka sii daranba, had-dii aad iga qarisid innaba wixii uu kuu sheegay oo dhan. oo samuu'eelna wuu u sheegay wax kasta, oo waxba kama uu qarin innaba. markaasuu yidhi, isagu waa rabbiga, ee ha sameeyo wixii la wanaagsan isaga. oo samuu'eelna wuu koray, rabbiguna waa la jiray isaga, oo uma oggolaan in erayadiisii midna dhulka ku dhaco. oo reer binu israa'iil oo dhammuna tan iyo daan iyo ilaa bi'ir shebac way wada ogaayeen in samuu'el loo adkeeyey inuu ahaado rabbiga nebiigiis. oo rabbigu haddana mar kale ayuu ka muuqday shiiloh, waayo, rabbiga ayaa eraygiisii isugu muujiyey samuu'el oo shiiloh jooga.

4

oo hadalkii samuu'eelna wuxuu soo gaadhay reer binu israa'iil oo dhan. oo reer binu israa'iilna waxay u soo baxeen inay reer falastiin la diriraan, oo waxay soo ag degeen ebenceser; reer falastiinna waxay soo degeen afeeq. oo reer falastiinna waxay weerar isugu soo diyaariyeen reer binu israa'iil; oo markii ay dagaalkii isugu yimaadeenna reer binu israa'iil waa la jebiyey reer falastiin hortooda; oo waxay ciidankii berrinka joogay ka laayeen afar kun oo nin. oo markay dadkii xeradii yimaadeen ayay odayaashii reer binu israa'iil yidhaahdeen, maanta maxaa rabbigu inoogu laayay reer falastiin hortooda? haddaba sanduuqii axdiga rabbiga aynu shiiloh ka soo qaadanno oo dhexdeenna ha yimaado, inuu inaga badbaadiyo gacanta cada-awayaasheenna. sidaas daraaddeed dadkii waxay u cid direen shiiloh, oo waxay halkaas ka keeneen san-

duuqii axdiga rabbiga ciidammada oo ku fadhiya keruubiimta dushooda, oo ceelii labadiisii wiil oo ahaa hofnii iyo fiinexaas iyana halkaasay la joogeen sanduuqa axdiga ilaah. oo markii sanduuqii axdiga rabbigu soo galay xeradii ayaa reer binu israa'iil oo dhammu waxay ku qayliyeen qaylo weyn ee dhulku la gariiray. oo reer falastiinna markay maqlaan dhawaaqii qaylada ayay yidhaahdeen, dhawaaqa qaylada weyn ee xeradii cibraaniyadii ka baxaya micnihiisu waa maxay? markaasay garteen inuu sanduuqii rabbigu xeradii dhex yimid. oo reer falastiinna way cabsadeen, oo waxay yidhaahdeen, ilaah baa xeradii soo galay. oo haddana waxay yidhaahdeen, hoog baa inagu dhacay! waayo, hadda ka hor waxan oo kale lama arag, hoog baa inagu dhacay! bal yaa inaga samatabbixin doona ilaahyadan xoogga weyn gacantooda? kuwanu waa ilaahyadii masriiyinta ku laayay ciidada ee ku soo daayay belaaoyoyin cayn kasta ah. reer falastiinow, xoog yeessa, oo raganimo isgeliya, yeydnan cibraaniyada addoommo u noqone, sidii ay idiinku ahaayeen oo kale. haddaba raganimo isgeliya oo dirira. markaasay reer falastiin dirireen, reer binu israa'iilna waa la jebiyey, oo midkood waliba wuxuu ku cararay teendhadiisii. oo maalintaas waxaa la laayay dad aad u badan; waayo, reer binu israa'iil waxaa ka le'day soddon kun oo nin oo lug ah. oo sanduuqii ilaahna waa la qaatay; oo ceelii labadiisii wiil oo ahaa hofnii iyo fiinexaasna waa la dilay. oo ciidankii waxaa ka orday nin reer benyaamiin ah, oo isla maalintiiba wuxuu yimid shiiloh isagoo dharkiiisu jeexjeexan yahay, oo madaxana ciid ku leh. oo markuu yimid, bal eeg, ceelii wuxuu ku fadhiyey kursigiisii waddada dhankeeda yiil, isagoo wax fiirina; waayo, qalbigiisu wuxuu u dhibbanaa sanduuqii ilaah aawadiis. oo markii ninkii soo galay magaaladii, oo uu u warramay, ayaa magaaladii oo dhammu qaylisay. oo ceeliina markuu maqlay dhawaaqii qaylada ayuu yidhi, buuqan sawaxankiisu waa maxay micnihiisu? markaasaa ninkii intuu soo dhaqsaday ayuu ceelii u yimid oo u warramay. ceeliina wuxuu jiray siddeed iyo sagaashan sannadood, oo indhihiisuna dem bay ahaayeen oo waxba ma uu arki karin. oo ninkii wuxuu ceelii ku yidhi, anigu waxaan ahay kii ciidankii ka soo baxay, oo maantaan ciidankii ka soo cararay. markaasuu yidhi, wiilkaygiyow, sidee bay xaaladdu u dhacday? oo kii warka keenay waa jawaabay oo yidhi, reer binu israa'iil way ka carareen reer falastiin, oo dad badan baa la laayay, oo labadaadii wiil oo ahaa hofnii iyo fiinexaas iyana way dhinteen, oo sanduuqii ilaahna waa la qaatay. oo markuu sanduuqii ilaah wax uga sheegay, ayuu ceelii dib uga dhacay kursigiisii irrida ag yiil, markaasuu qoorta ka jabay oo dhintay, waayo, wuxuu ahaa nin da' weyn oo culus. oo wuxuu reer binu israa'iil xukumii jiray afartan sannadood. oo gabadhii uu soddogga u ahaa ee fiinexaas qabay, uur bay lahayd oo fool bay ku dhowday; oo markay maqashay warkii ahaa in sanduuqii ilaah la qaatay, oo ay soddoggeed iyo ninkeediiba dhinteen ayay foororsatay oo umushay; waayo, haddiiba fool baa qabatay. oo markay sakaraadaysay ayay naagihii agteeda taagnaa ku yidhaahdeen, ha baqin, waaqin, waxaad dhashay wiil. laakiinse uma ay jawaabin, oo danna kama gelin.

oo iyana waxay wiilkii u bixisay iikabood, oo tidhi, reer binu israa'iil ammaantii way ka tagtay; maxaa yeelay, sanduuqii ilaah waa la qaatay, oo weliba sod-doggeed iyo ninkeediiba way dhinteen. oo waxay tidhi, reer binu israa'iil ammaantii way ka tagtay; maxaa yeelay, sanduuqii ilaah waa la qaatay.

5

haddaba reer falastiin way qaateen sanduuqii ilaah, oo waxay ka keeneen ebenceser, oo geeyeen ashdood. markaasay reer falastiin sanduuqii ilaah qaateen, oo intay geliyeen gurigii daagoon ayay ag qotomiyeen daagoon. oo maalintii dambe markii kuwii reer ashdood aroor hore kaceen waxay arkeen daagoon oo wejiga ugu dhacay sanduuqii rabbiga hortiisa. markaasay daagoon qaadeen oo meeshiisii qotomiyeen. oo haddana markay subaxdii dambe aroor hore kaceen, waxay arkeen daagoon oo wejiga ugu dhacay sanduuqii rabbiga hortiisa; oo daagoon madaxiisii iyo labadiisii gacmoodba way ka go'naayeen oo waxay ku dhaceen marinka, oo daagoon waxaa u hadhay gumudkii oo keliya. taas aawadeed daagoon wadaaddadiisii, ama dad kaletto oo daagoon gurigiisa soo galaba, midna kuma joogsado marinkii guriga daagoon oo ashdood ku yiil ilaa maantadan la joogo. laakiinse gacantii rabbigu way ku cuslayd reer ashdood, wuuna baabbi'iyey iyagii, oo wuxuu kasoobaxyo ku soo daayay ashdood iyo xuduudkeeda oo dhanba. oo dadkii reer ashdood markay arkeen inay saas tahay ayay yidhaahdeen, sanduuqa ilaaha reer binu israa'iil waa inaanu ina dhex oollin; waayo, gacantiisii aad bay inoogu adag tahay, innaga iyo ilaa-heenna daagoonba. sidaas daraaddeed waxay u cid dirteen oo soo urursadeen madaxdii reer falastiin oo dhan, oo waxay yidhaahdeen, war maxaynu ku samaynaa sanduuqa ilaaha reer binu israa'iil? oo iyana waxay ugu jawaabeen, sanduuqii ilaaha reer binu israa'iil ha lagu soo wareejiyo gad. oo iyana sanduuqii ilaaha reer binu israa'iil halkaasay ku soo wareejiyeen. oo sidaasay ahaatay markii ay qaadeen dabadeed inay gacantii rabbigu gees ka ahayd magaaladii, oo wuxuu ku riday naxdin weyn; oo dadkii magaaladana wax buu ku dhufatay yar iyo weynba, oo kulligoodna kasoobaxyo ayaa ka soo wada baxay. sidaas daraaddeed waxay sanduuqii ilaah u direen xagga ceqroon. oo markii sanduuqii ilaah ceqroon yimid ayay reer ceqroon wada qayliyeen, oo yidhaahdeen, sanduuqa ilaaha reer binu israa'iil waxay inoogu keeneen inay ina laayaan innaga iyo dadkeennaba. sidaas daraaddeed way u cid dirteen oo soo wada urursadeen madaxdii reer falastiin oo dhan, oo waxay ku yidhaahdeen, sanduuqa ilaaha reer binu israa'iil inaga fogeyna, oo iska daaya, meeshiisii had-dana ha tagee, oo innaga iyo dadkeennaba yuu ina layne; waayo, magaalada waxaa kulligeed ku dhex jiray naxdinta dhimashada, oo halkaasna gacanta ilaah waa ku cuslayd. oo dadkii aan dhimanna waxaa lagu dhufatay kasoobaxyo, oo magaalada qayladeedi-na waxay u baxday xagga samada.

6

oo sanduuqii rabbiguna wuxuu waddankii reer falastiin yiil toddoba bilood. markaas reer falastiin waxay u yeedheen wadaaddadii iyo kuwii wax sheegi jiray, oo waxay ku yidhaahdeen, sanduuqa rabbiga maxaannu ku samaynaa? bal noo sheega waxaannu ugu dirno meeshiisii. kolkaasay iyana waxay yidhaahdeen, haddaad diraysaan sanduuqa ilaaha reer binu israa'iil, isagoo madhan ha dirina; laakiinse si walba qurbaan xadgudub u celiya; oo dabadeedna waad bogsan doontaan, oo waxaad ogaan doontaan sababta gacantiisu idinkaga dhaqaqi weyday. oo markaasay yidhaahdeen, qurbaanka xadgudubka ee aannu u celin doonaa muxuu noqon doonaa? oo iyana waxay yidhaahdeen, madaxda reer falastiin inta tiradoodu tahay oo dhammu ha bixiyeen shan kasoobax oo dahab ah, iyo shan jiir oo dahab ah; waayo, idinka iyo madaxdiinnaba isku belayaa idinku wada dhacday. haddaba sidaas daraaddeed waa inaad samaysaan kasoobaxyadiinnii taswiirtooda, iyo jirarkii dalkiinna kharribay taswiirtood; oo waa inaad ammaantaan ilaaha reer binu israa'iil; waayo, waxaa suurtoowda inuu gacantiisa idinka qaado, idinka, iyo ilaahyadiinna, iyo dalkiinnaba. haddaba maxaad qalbiyadiinna ugu adkaynaysaan sidii masriyiintii iyo fircoon qalbiyadooda u adkeeyeen oo kale? oo markii uu cajaa'ibka weyn dhexdooda ku sameeyey, miyaanay dadkii sii dayn inay taagan oo miyaanay ambabbixin? haddaba sidaas daraaddeed qaata oo diyaariya gaadhi cusub, iyo laba sac oo irmaan ee aan weligood harqood la saarin, oo sacaha gaadhiga ku xidha, weylahoodana ka soo celiya oo guriga keena; markaas qaada sanduuqa rabbiga oo saara gaadhiga, oo dahabka aad ugu celinaysaan qurbaankii xadgudubka aawadiisna intaad sanduuq ku riddaan dhinaciisa saara, oo markaas iska dira ha tagee. oo bal eega, haddii uu aado xagga xuduudkiisa iyo ilaa beytshemesh, de markaas isagaa xumaantan weyn inagu sameeyey; haddii kalese waxaannu ogaanaynaa inaanay gacantiisii ahayn waxa ina laayay, ee uu ahaa wax iskaga keen dhacay. oo dadkiina sidii bay yeeleen, oo waxay soo wateen laba sac oo irmaan, oo waxay ku xidheen gaadhigii, oo weylahoodiina waxay ku xereeyeen guriga; oo sanduuqii rabbiga iyo sanduuqii ay ku jireen jiirarkii dahabka ahaa iyo taswiirtii kasoobaxyada waxay saareen gaadhigii. sacihiina waxay qaadeen jidkii toosnaa oo beytshemesh, oo waxay tageen xagga jidkii weynaa iyagoo sii bunaaxinaya intii ay sii socdeen, oo midig iyo bidix toona uma ay leexan, oo madaxdii reer falastiinna way daba socdeen ilaa soohdintii beytshemesh. oo kuwii reer beytshemeshna waxay dooxada ka goosanayeen sarreenkoodii; oo intay indha-hoodii kor u qaadeen ayay arkeen sanduuqii, oo way ku reyreyeen inay arkaan. oo gaadhigiina wuxuu soo galay beertii yashuua kii reer beytshemesh, oo wuxuu istaagay meel dhagax weynu ku yiil; oo intay qoryihii gaadhiga jeexjeexeen ayay sacihiina rabbiga ugu bixiyeen qurbaan la gubo aawadiis. markaasay kuwii reer laawi soo dejiyeen sanduuqii rabbiga, iyo sanduuqii isaga la jirayba ee alaabta dahabka ahu ku jirtay, oo waxay kor saareen dhagaxii weynaa; oo

isla maalintaas ayaa dadkii reer beytshemesh rabbiga u bixiyeen qurbaanno la gubo iyo allabaryo. oo shantii madaxda ahayd oo reer falastiinna markay arkeen ayay isla maalintaas ceqroon ku noqdeen. oo kuwanu waa kasoobaxyadii dahabka ahaa ee reer falastiin rabbiga ugu celiyeen qurbaan xadgudub aawadiis; ashdoon aawadeed mid baa loo celiyey, gaasa aawadeedna mid, ashqelon aawadeedna mid, gad aawadeedna mid, ceqroon aawadeedna mid; oo jiirarkii dahabka ahaana waxay tiro le'ekaayeen magaaloooyinkii reer falastiin oo shantii madaxda ahayd lahaayeen oo dhan, oo waa laga wada bixiyeen magaaloooyinkii deyrka lahaa iyo tuulooyinkii duurka ku yiilba iyo ilaa xataa dhagaxii weynaa ee ay dul saareen sanduuqii rabbiga, kaasoo xataa ilaa maantadan la joogo dhex yaal beertii yashuua kii reer beytshemesh. oo isna wuu laayay dadkii beytshemesh, maxaa yeelay, waxay dhugteen sanduuqii rabbiga gudihiisa, oo wuxuu dadkii ka laayay kon-ton kun iyo toddobaatan nin, oo dadkiina way baroorteen, maxaa yeelay, rabbigu wuxuu laayay dad aad u badan. markaasaa dadkii beytshemesh waxay yidhaahdeen, bal yaa awooda inuu hor istaago rabbiga ah ilaahan quduuska ah? oo bal yuu nooga tegayaa? oo waxay wargeeysyo u direen dadkii degganaa qiriyad yecaariim, oo waxayna ku yidhaahdeen, reer falastiin haddana way soo celiyeen sanduuqii rabbiga, haddaba idinku kaalaya oo qaata.

7

markaasaa waxaa yimid dadkii reer qiriyad yecaariim, oo waxay qaateen sanduuqii rabbiga, oo waxay soo geliyeen gurigii abiinaadaab ee buurta ku yiil, oo waxay quduus ka dhigeen wiilkiisii elecaasaar inuu hayo sanduuqii rabbiga. oo ilaa maalintii sanduuqu yil qiriyad yecaariim wakhtigu waa dheeraa, maxaa yeelay, waxay ahayd labaatan sannadood, oo reer binu israa'iil oo dhammuna rabbiga ayay ka daba barooran jireen. markaasaa samuu'eel wuxuu la hadlay reer binu israa'iil oo dhan, oo wuxuu ku yidhi, haddaad qalbigiinna oo dhan rabbiga ugu soo noqotaan, de haddaba dhexdiinna ka fogeeya ilaahyada qalaad iyo cashtarod, oo qalbiyadiinna u diyaariya rabbiga oo keliigis u adeega; oo isna wuu idinka samatab-bixin doonaa gacanta reer falastiin. markaasaa reer binu israa'iil iska fogeeyeen bacalim iyo cashtarod, oo waxay u adeegeen rabbiga keliya. markaasaa samuu'eel wuxuu yidhi, reer binu israa'iil oo dhan misfaah ku soo wada ururiya, oo anna rabbigaan idiin baryayaa. markaasay dhammaantood misfaah ku soo wada urureen, oo intay biyo soo dhaamiyeen ayay rabbiga hortii ku shubeen, oo maalintaasna way soomeen, oo waxay halkaas ku yidhaahdeen, annagu waxaannu ku dembaabnay rabbiga. oo samuu'eelna wuxuu reer binu israa'iil ku xukumi jiray misfaah. oo reer falastiinna markay maqlaan in reer binu israa'iil misfaah ku urursan yihiin ayaa madaxdii reer falastiin u kaccen inay ku soo duulaan reer binu israa'iil. oo reer binu israa'iilna markay taas maqlaan ayay aad uga cabsadeen reer falastiin. oo reer binu israa'iilna waxay samuu'eel ku yidhaahdeen, ha joojin inaad noo baridid rabbiga ilaahenna ahu inuu

naga badbaadiyo gacanta reer falastiin. markaasaa samuu'eel soo kaxastay wan yar oo caanonuug ah oo wuxuu rabbiga ugu bixiyeen allabari la gubo dhammaantiis; markaasaa samuu'eel rabbiga u baryay reer binu israa'iil aawadood; oo rabbiguna wuu ka aqbalay samuu'eel. oo intii samuu'eel allabariga la gubo bixinayay ayaa reer falastiin soo dhawadeen inay la diriraan reer binu israa'iil; laakiinse rabbigu maalintaas wuxuu reer falastiin ku soo daayay onkod weyn, wuuna baabi'iyeey, oo reer binu israa'iil hortooday ku jabeen. kolkaasay rabbii reer binu israa'iil intay misfaah ka soo baxeen reer falastiin eryadeen, wayna laynaayeen ilaa ay beytkaar hoosteeda yimaadeen. markaasaa samuu'eel dhagax qaaday oo qotomiyeey misfaah iyo sheen dhexdooda, oo wuxuu magiciisiina u bixiyeey ebenceser, oo yidhi, ilaa haatan rabbigu waa ina caawiyeey. sidaas daraadeed reer falastiin waa la hoosaysiiyeey, oo mar damben sooma ay gelin xuduudkii reer binu israa'iil; oo intii samuu'eel noolaa oo dhan gacanta rabbigu gees bay ka ahayd reer falastiin. oo magaaloooyinkii reer falastiin ay ka qabsadeen reer binu israa'iil waa loo soo celiyey reer binu israa'iil, oo waxay ahaayeen ceqroon iyo xataa tan iyo gad; oo xuduudkeedii reer binu israa'iil waa kala soo baxeen gacantii reer falastiin. oo reer binu israa'iil iyo reer amorna nabad baa u dhexaysay. oo samuu'eelna wuxuu reer binu israa'iil xukumi jiray intuu noolaa oo dhan. oo sannad kastaba wuxuu ku soo wareegi jiray beytel, iyo gilgaal, iyo misfaah, oo meelahaas oo dhanna reer binu israa'iil buu ku xukumi jiray. oo wuxuu ku noqon jiray raamaah, waayo, halkaasuu gurigiisu ahaa, oo halkaasna reer binu israa'iil buu ku xukumi jiray; oo halkaasna wuxuu rabbiga uga dhisay meel allabari.

8

oo markii samuu'eel gaboobay ayuu wiilashiisii xaakinno uga dhigay reer binu israa'iil. oo wiilkiisa curadka ahaa magiciisu wuxuu ahaa yoo'eel, wiilkiisii labaadna magiciisu wuxuu ahaa abiiyaah; oo waxay xaakinno ka ahaayeen bi'ir shebac. oo wiilashiisiina kuma ay socon jidadkiisii, laakiinse waxay u leexdeen si ay faa'iido u helaan, oo intay laaluush qaateen ayay gartii qalloociyeen. markaasaa odayaashii reer binu israa'iil oo dhammu isa soo urursadeen, oo samuu'eel ugu yimaadeen raamaah; oo waxay ku yidhaahdeen, bal eeg, waad gabowday, oo wiilashaaduna kuma soodaan jidadkaagii; haddaba noo yeel boqor na xukuma sida quruumaha kale oo dhan. laakiinse waxaas samuu'eel way la xumaayeen, markii ay ku yidhaahdeen, na sii boqor na xukuma. markaasaa samuu'eel rabbiga baryay. oo rabbiguna wuxuu samuu'eel ku yidhi, bal dhegayso codka dadka iyo kulli waxa ay ku leeyihiin oo dhan, waayo, adiga kuma ay diidin, laakiinse anay i diideen, inaanin iyaga u ahaan boqor. si-day hore u yeeleen tan iyo maalintii aan ka soo bixiyeey masar iyo ilaa maantadan, taasoo ahayd inay iga tageen, oo ilaahyo kale u adeegeen, saasay adiga kugu samaynayaan. haddaba sidaas daraadeed bal codkooda dhegayso, habase yeeshee waa inaad aad ugu markhaati furtaa, oo waa inaad u sheeg-

taa boqorka xukumi doona siduu ahaan doono. oo samuu'eelna wuxuu erayadii rabbiga oo dhan u sheegay dadkii boqorka weyddiistay. markaasuu wuxuu ku yidhi, boqorka idin xukumayaa wuxuu ahaanayaa sidan: wuxuu idinka qaadan doonaa wiilashiinna, oo wuxuu ka dhigan doonaa kuwa gaadhifardoodka u wada, iyo fardooleydiisa, oo iyana waxay hor ordi doonaan gaadhifardoodkiisa. haddana wuxuu iyaga ka dhigan doonaa saraakiil kun kun u sarreeya iyo saraakiil konton konton u sarreeya, oo qaarna beerihiisay u fali doonaan, oo u gooyin doonaan, oo waxay u samayn doonaan alaabta dagaalka, iyo alaabta gaadhifardoodkiisa. oo gabbdhiinnana wuu idinka qaadan doonaa oo wuxuu ka dhigan doonaa kuwo uunsiga sameeya, iyo kuwo cuntada kariya, iyo kuwo kibista duba. oo wuxuu idinka qaadan doonaa beerihiinna, iyo beerihiinna canabka ah, iyo beerihiinna saytuunka ah, iyo xataa meelaha ugu wada wanaagsan, oo wuxuu siin doonaa mididinnadiisa. oo wuxuu idinka qaadan doonaa iniinihiinna toban meelood oo meel iyo beerihiinna canabka ah, markaasuu siin doonaa saraakiishiisa, iyo mididinnadiisa. oo haddana wuxuu idinka qaadan doonaa raggiinna addoommada idiin ah, iyo gabdhaha addoommaha idiin ah, iyo dhallinyaradiinna ragga ugu wanaagsan, iyo dameerhiinna, markaasuu ku shaqaysan doonaa. oo wuxuu idinka qaadan doonaa adhiigiinna toban meelood oo meel, oo idinna waxaad noqon doontaan addoommadiisa. oo maalintaas waxaad ka qaylin doontaan boqorkiinna aad idinku doorateen oo rabbiguna idiin jawaabi maayo maalintaas. laakiinse dadkii way diideen inay dhegaystaan samuu'eel codkiisii, oo waxay yidhaahdeen, maya, laakiinse waxaanuu yeelanaynaa boqor noo taliya; si aanuu ula mid noqonno quruumaha kale oo dhan; oo uu boqorkayagu noogu taliyo, oo uu noo hor kaco oo noo dagaallamo wakhtiga dirirta. oo samuu'eelna wuu maqlay erayadii dadka oo dhan, oo haddana wuxuu maqashiiyey dhegihii rabbiga. markaasaa rabbigu wuxuu samuu'eel ku yidhi, codkooda maqal oo boqor u yeel iyaga. markaasaa samuu'eel wuxuu dadkii reer binu israa'iil ku yidhi, taga oo ninkiin waluba magaaladiisii ha tago.

9

haddaba waxaa jiray nin reer benyaamiin ah, oo magiciisana waxaa la odhan jiray qiish, oo wuxuu ahaa ina abii'eel, ina seroor, ina bekoo'ad, ina afiyax, oo reer benyaamiin ah, kaasoo ahaa nin xoog leh oo geesi ah, oo isna wuxuu lahaa wiil la yidhaahdo saa'uul, oo ahaa nin dhallinyar oo wanaagsan. oo reer binu israa'iilna kuma jirin qof isaga ka wanaagsan. garbihiisa iyo waxa ka sarreeyaaba way ka dheeraayeen dadka kale oo dhan. qiish oo ahaa saa'uul aabbihiis ayaa dameerhiisii ka lumeen. markaasaa qiish wuxuu wiilkiisii saa'uul ku yidhi, mididinnada midkood kaxee, oo kac, oo dameerihii doonoon. markaasuu dhex maray dalkii buuraha lahaa oo reer efrayim, oo haddana wuxuu dhex maray dalkii reer shaalishaah, laakiinse dameerihii ma ay helin. markaasay haddana dhex mareen dalkii reer shacaliim, oo halkaasna ma ay joogin. oo haddana

wuxuu dhex maray dalkii reer benyaamiin, laakiinse halkaasna kama ay helin. oo markay yimaadeen dalkii reer suuf, saa'uul wuxuu mididinkiisii la socday ku yidhi, ina keen aan noqonnee, waayo, waaba intaasoo aabbahay dameerihii ka hawo go'aa oo in naga inaga fikiraaeye. oo isna wuxuu ku yidhi, bal eeg, magaaladan waxaa jooga nin ilaah, oo isna waxaa weeyaan nin aad loo ciseeyo, oo wax alla wixii uu yidhaahdaaba run bay noqdaan, haddaba bal ina keen aynu u tagnee; mindhaa wax waa inooga sheegi karaa jidka aan mari doonno. markaasaa saa'uul wuxuu mididinkiisii ku yidhi, war haddaynu u tagno maxaan u geeynaa ninka? waayo, kibistii weelashheenna waa ka dhammaatay, oo ma hayno hadiyad aan u geeyno ninka ilaah. bal maxaynu haysanaa? markaasaa mididinkii mar kale u jawaabay saa'uul, oo ku yidhi, bal eeg, gacanta waxaan ku hayaa rubuc sheqel lacag ah, haddaba kaasaan ninka ilaah siinayaa inuu jidkeenna inoo sheego aawadeed. (waagii hore reer binu israa'iil dhexdooda markii nin ilaah wax weyddiisanayo, sidan buu odhan jiray, ina keena aan wax arkaha u tagnee, waayo, haatan kan la yidhaahdo, nebi, waagii hore waxaa la odhan jiray, wax arke.) markaasaa saa'uul wuxuu mididinkiisii ku yidhi, wax wanaagsan baad tidhi, haddaba ina keen aan tagnee. sidaas daraaddeed waxay galeen magaaladii ninka ilaah joogay. oo markay soo fulayeen jiirtii magaalada waxay la kulmeen gabdho aroor u soo baxaya, kolkaasay ku yidhaahdeen, wax arkihii halkan ma joogaa? oo markaasay ugu jawaabeen, wuu joogaa, oo wuu idinka horreeyaa, haddaba dhaqsada, waayo, isagu maantuu magaalada yimid, maxaa yeelay, dadku maantay allabari ku bixinayaan meesha sare. oo markaad magaalada gashaan, isla markaasba wad helayaan isaga intuusan meesha sare tegin inuu wax ku cuno, waayo, dadku wax cuni maayaan ilaa uu yimaado, maxaa yeelay, isagaa allabariga ku duceeya; dabadeedna kuwii loo yeedhay way cunaan. haddaba sidaas daraaddeed kaca, waayo, hadda waad helayaan isagii. markaasay magaaladii u kaceen, oo markay magaaladii soo galeen, bal eeg, waxaa iyagii ka soo hor baxay samuu'eel oo u socda meeshii sare. haddaba rabbigu wax buu samuu'eel u muujiyey maalin ka horraysay intaan saa'uul iman, oo wuxuu ku yidhi, berri haddaa oo kale waxaan kuu soo dirayaa nin ka yimid dalka reer benyaamiin, haddaba waa inaad isaga subagtaa inuu amiir u ahaado dadkayga reer binu israa'iil, oo isna wuxuu dadkayga ka badbaadin doonaa gacanta reer falastin, waayo, anigu waxaan soo dhugtay dadkayga, maxaa yeelay, oohintoodii baa i soo gaadhay. oo samuu'eelna wuxuu arkay saa'uul, rabbiguna wuxuu isaga ku yidhi, bal eeg, waa kaas ninkii aan kuu sheegay! kan qudhiisa ayaa dadkayga u talin doona. markaasaa saa'uul u soo dhowaaday samuu'eel oo iridda jooga, oo wuxuu ku yidhi, waan ku baryayaaye, ii sheeg wax arkaha gurigiisu meeshuu yahay. oo samuu'eelna wuu u jawaabay saa'uul oo ku yidhi, wax arkuhu waa aniga, meesha sare hortay taga, waayo, idinku maanta anigaad wax ila cunaysaan, oo subaxdiina waan ku dirayaa, oo kulli waxa qalbigaaga ku jira oo dhanna waan kuu sheegi doonaa. oo dameerahaaga saddex maalmood hortood kaa lumayna ha

ka fikirin innaba, waayo, waa la helay. bal yaa reer binu israa'iil dhexdooda laga wada jeclaadaa? sow ma aha adiga iyo reerka aabbahaa oo dhanba? markaasaa saa'uul u jawaabay oo ku yidhi, war sow anigu ma ahi reer benyaamiin oo u wada yar qabiilooyinka reer binu israa'iil? oo weliba jilibkaygu soo ugama sii yara qabiilka reer benyaamiin jilibyadiisa? haddaba maxaad sidan iigula hadlaysaa? markaasaa samuu'eel wuxuu kexeeyey saa'uul iyo miidiidinkiisii, oo wuxuu keenay qolkii martida, wuxuuna fadhiisiyey kuwii loo yeedhay dhexdooda meeshii ugu wacnayd, oo kuwii loo yeedhayna waxay ahaayeen in soddon qof ku dhow. markaasaa samuu'eel wuxuu cuntokariyihii ku yidhi, qaybtii aan kuu dhiibay ee aan kugu idhi, adigu ii hay, bal la kaalay. markaasaa cuntokariyihii wuxuu soo qaaday garabkii iyo wixii ku yiilba, oo wuxuu hor dhigay saa'uul. oo samuu'eelna wuxuu yidhi, bal eeg wixii laguu kaydiyey, haddaba hortaa dhigo oo cun, waayo, waa laguu hayay ilaa wakhtigii la qawimay, oo anigu waxaan idhi, dadka waan marti qaaday. markaasuu saa'uul maalintaas wax la cunay samuu'eel. oo markay ka soo degeen meeshii sare, oo ay magaaladii soo galeen, wuxuu saa'uul kula sheekaystay guri dushiis. oo waxay kaceen aroor hore, oo markii waagu soo kaahay, samuu'eel ayaa saa'uul gurigii dushiisa uga yeedhay, oo ku yidhi, kac aan ku diree. markaasaa saa'uul kacay, oo isaga iyo samuu'eelba dibadday u baxeen. oo markay ka sii dhaadhacayeen magaalada darafkeeda, samuu'eel ayaa saa'uul ku yidhi, miidiidinka u sheeg inuu inaga sii hor maro, (markaasuu isna ka hor maray,) laakiinse adigu istaag haatan, aan erayga ilaah ku maqashiyeey.

10

markaasaa samuu'eel wuxuu qaaday weel saliid ah, kolkaasuu madaxiisii ku shubay, oo intuu dhunkaday ayuu yidhi, sow rabbigu kuuma subkin inaad amiir u ahaatid dhaxalkiisa? maanta markaad igaa tagto, waxaad laba nin ka heli doontaa qabriga raaxeel agtiisa, kaasoo ku yaal soohdinta reer benyaamiinka sel-sax ku jira, oo waxay kugu odhan doonaan, dameerihii aad soo doontay waa la helay, oo bal eeg, aabbahaa dameerihii wuu ka dan baxay, oo adiga aawadaa buu ka fikirayaa, oo wuxuu yidhi, maxaan wiilka-ygii u sameeyaa? oo halkaasna waad ka sii socon doontaa oo waxaad iman doontaa geedka taaboore, oo halkaasna waxaad kula kulmi doontaa saddex nin oo u socota xagga ilaah iyo ilaa beytel; mid wuxuu sidaa saddex orgi oo yaryar, mid kalena wuxuu sidaa saddex xabbadood oo kibis ah, kan kalena wuxuu sidaa sibraar khamri ah. way ku salaami doonaan, oo waxay ku siin doonaan laba xabbadood oo kibis ah, oo aad gacantooda ka guddoomi doonto. oo taas dabadeedna waxaad iman doontaa buurta ilaah, meeshaas ay joogaan ciidankii falastiin, oo waxay noqon doontaa markaad magaalada timaadid inaad la kulmi doonto guuto nebiyo ah ee ka soo degaysa meesha sare iyagoo horta ku sita shareerad, iyo daf, iyo biibiile, iyo kataarad, oo iyana wax bay sii sheegi doonaan. markaasaa ruuxa ilaah si xoog leh ku-ugu soo degi doona, oo markaasaa iyaga wax la

sii sheegi doontaa, oo waxaad u beddelmi doontaa nin kale. haddaba markii calaamooyinkaasu ku soo gaadhaan, waxaad samaysaa wixii ku soo gaadha oo dhanba, maxaa yeelay, ilaah baa kula jira. oo waxaad ku dhaadhacdaa, oo iga hor martaa xagga gil-gaal; oo bal eeg, anna waan kuu iman doonaa, inaan bixiyo qurbaanno la gubo, iyo inaan bixiyo qurbaanno nabaadiino. toddoba maalmood waa inaad i sugtaa, ilaa aan kuu imado oo aan ku tuso waxaad samayn doonto. oo waxaa dhacday markuu dhabarka u jeediyey samuu'eel, inuu ilaah siiyey qalbi kale, oo calaamooyinkaasi oo dhammuna maalintaasay wada ahaadeen. oo markay buurtii yimaadeen waxaa la kulmay guuto nebiyo ah, oo ruuxii ilaahna si xoog leh ayuu ugu soo degay isagii, markaasuu dhexdoodii wax ka sii sheegay. oo kuwii mar hore isaga yiqiin oo dhammu, markay arkeen inuu nebiyada wax la sii sheegayo, ayaa dadkii midba kan kale ku yidhi, war waa maxay waxan ku dhacay wiilkii qi-ish? saa'uulna ma nebiyadu ka mid yahay? oo mid halkaas joogay ayaa isna yidhi, oo aabbahoodna waa kuma? sidaas daraadeed taas waxay noqotay maahmaah; saa'uulna ma nebiyadu ka mid yahay? oo markuu dhammeeyey waxsheegiddii ayuu yimid meeshii sare. markaasaa saa'uul adeerkiis wuxuu ku yidhi isagii iyo miidiidinkiisiba, war xaggee baad tagteen? markaasuu yidhi, dameerihii baannu doonay, oo markaannu ogaannay inaan la helin ayaannu samuu'eel u nimid. markaasaa saa'uul adeerkiis wuxuu ku yidhi, waan ku baryayaaye, ii sheeg wixii samuu'eel idinku yidhi. kolkaasaa saa'uul wuxuu adeerkiis ku yidhi, bayaan buu noogu sheegay in dameerihii la helay. laakiinse xagga waxa boqortooyadii ku saabsan samuu'eel ka hadlay uma uu sheegin. oo samuu'eelna dadkii buu dhammaan isugu yeedhay xagga rabbiga ilaa misfaah; oo wuxuu reer binu israa'iil ku yidhi, rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil sidaasuu leeyahay, reer binu israa'iilow, anaa masar idinka soo bixiyeey oo anaa idinka soo samatab-bixiyeey gacantii masriyiinta, iyo kulli boqortooyooyinkii idin dulmay gacantoodii oo dhan. laakiinse idinku maanta waad diiideen ilaahiinnii idinka badbaadshay belaaoyoyinkiinnii iyo dhibaatooyinkiinnii oo dhan, oo waxaad isagii ku tidhaahdeen, maya, laakiinse boqor noo yeel. haddaba rabbiga hortiiisa ku soo ururiya qabiilooyinkiinna, iyo kumanyaalkiinna. sidaas aawadeed samuu'eel wuxuu soo dhoweeyey qabiilooyinkii reer binu israa'iil oo dhan, oo waxaa lala baxay qabiilkii reer benyaamiin. oo haddana wuxuu soo dhoweeyey qabiilkii reer benyaamiin oo qoys qoys ah, oo waxaa lala baxay qoyskii reer martii, oo waxaa kaloo lala baxay saa'uul oo ahaa ina qi-ish; laakiinse markay doondooneen waa la waayay. sidaas daraadeed rabbiga wax kalay sii weydiiyeen, weli ma waxaa jira nin kaloo halkan imanaya? oo rabbiguna wuxuu ugu jawaabay, bal eega, alaabta dhexdeeda ayuu ku dhuuntay. oo intay ordeen ayay halkaas ka soo kexeeyeen, oo markuu dadkii soo dhex joogsaday, wuu ka dheeraa dadkii oo dhan garbihiisa iyo waxa ka sarreeyaba. markaasaa samuu'eel wuxuu dadkii oo dhan ku yidhi, ma aragtaan kan rabbigu doortay inaan mid la mid ahu dadka ku jirin? kolkaasaa dadkii oo dhammu dhawaaqeen oo

waxay yidhaahdeen, boqorku ha noolaado. kolkaasaa samuu'eel wuxuu dadkii u sheegay sida boqortooyadii aalkeedu noqon doono, oo buug buuna ku qoray, oo rabbiga hortiisa dhigay. samuu'elna markaa suu dadkii oo dhan iska diray, oo nin waluba gurigiisii buu tegey. oo saa'uulna wuxuu tegey gurigiisii oo gibeacaah ku yiil; oo waxaa raacay isagii rag geesiyo ah, oo qalbigooda ilaah taabtay. laakiinse kuwo waxmatarayaal ah ayaa waxay yidhaahdeen, ninkanu sidee buu noo badbaadin doonaa? oo isagiina way quudhsadeen, oo hadiyadna uma ay keenin. laakiinse isagu wuu iska aamusay.

11

markaasaa waxaa soo kacay naaxaash oo ahaa reer cammoon, oo wuxuu soo ag degay yaabeesh gilecaad. oo dadkii yaabeesh oo dhammu waxay naaxaash ku yidhaahdeen, axdi nala dhigo oo annana waannu kuu adeegaynaa. markaasaa naaxaash oo ahaa reer cammoon wuxuu iyagii ku yidhi, sabab keliya ayaan axdi idinkula samaysanayaa, taasuna waa anigoo isha midigta idinka wada bixiya si aan u ceebeeyo reer binu israa'iil oo dhan. markaasaa duqowdii reer yaabeesh waxay isagii ku yidhaahdeen, bal toddoba maalmood na sug, annu xuduudka reer binu israa'iil oo dhan wargeeyayaal u dirnee, oo dabadeedna haddii annu wayno mid na badbaadiya, waannu kuu imanaynaa. markaasaa wargeeyayaashii waxay yimaadeen gibeacahdii saa'uul, oo erayadan ayay dadkii u sheegeen. kolkaasaa dadkii oo dhammu codkoodii kor u qaadeen oo wada ooyeen. oo bal eeg, waxaa yimid saa'uul oo dibiyadii duurka ka keenay, oo saa'uulna wuxuu yidhi, maxaa ku dhacay dadka oo ay la ooyayaan? markaasay u sheegeen hadaladii nimankii reer yaabeesh. oo saa'uulna markuu maqlay hadalladaa ayaa ruuxa ilaah si xoog leh ugu soo degay, oo xanaaqiisiina aad iyo aad buu u kululaaday. markaasuu wuxuu qaatay laba dibi oo intuu galay ayuu cad cad u kala jaray, oo intuu wargeeyayaal gacantood u dhiibay ayuu wada gaadhsiisiiyey xuduudka reer binu israa'iil oo dhan, oo wuxuu yidhi, ku alla kii aan saa'uul iyo samuu'eel soo raacin, sidaas oo kalaa dibidiisa loo geli doonaa. markaasaa waxaa dadkii ku soo dhacday cabsidii rabbiga, oo waxay u soo baxeen sidii nin qudha. markaasuu iyagii ku tiriiyey beseq, oo reer binu israa'iil waxay ahaayeen saddex boqol oo kun, oo raggii reer yahuudahna waxay ahaayeen soddon kun. markaasay waxay ku yidhaahdeen wargeeyayaashii yimid, dadkii reer yaabeesh gilecaad waxaad ku tidhaahdaan, berrito markii qorraxdu kulushahay ayaad samatabbixin heli doontaan. markaasaa wargeeyayaashii u yimaadeen oo u warrameen dadkii reer yaabeesh gilecaad, oo iyana way farxeen. sidaas daraaddeed dadkii reer yaabeesh waxay yidhaahdeen, berrito ayaannu idiin soo bixi doonnaa, oo waxaad nagu samayn doontaan kulli wax alla wixii idinla wanaagsan. oo maalintii dambe saa'uul wuxuu dadkii ka dhigay saddex guuto; oo subaxdii hore ayay xeradii soo dhex galeen, oo waxay reer cammoon laynayeen tan iyo hadhkii, oo waxay ahaatay in intii hadhayna kala firidhay, oo xataa laba iyagii ka mid ahu isma haysan. markaasaa

dadkii waxay samuu'eel ku yidhaahdeen, waa ayo kii yidhi, ma saa'uul baa na xukumaya? nimankaas soo bixi aannu dilnee. kolkaasaa saa'uul wuxuu yidhi, ninnaba maanta la dili maayo, waayo, maanta rabbigu wuxuu samatabbixiiyey reer binu israa'iil. markaasaa samuu'eel wuxuu dadkii ku yidhi, ina keena aynu gilgaal tagnee oo aynu halkaas boqortooyada ku cusboonaysiinnee. markaasaa dadkii oo dhammu waxay tageen gilgaal, oo gilgaal ayay saa'uul ku boqreen rabbiga hortiisa, oo waxay halkaas rabbiga hortiisa ku bixiiyeen qurbaanno nabaadiino, oo halkaasaa saa'uul iyo dadkii reer binu israa'iil oo dhammu aad ugu farxeen.

12

samuu'eel wuxuu reer binu israa'iil oo dhan ku yidhi, bal eega, anigu waan maqlay codkiinnii iyo wixii aad igu tidhaahdeen oo dhan, oo waxaan idiin yee-lay boqor idiin taliya. oo haatan, bal eega, boqorkii wuu idin hor socdaaye, oo anigu waan gabobay, waanan cirroobay; oo bal eega, wiilashaydiina way idinla joogaan, oo aniguna waxaan idin hor socday tan iyo yaraantaydii. bal waa i kan. rabbiga hortiisa igu markaati fura, iyo kan uu subkaday hortiisaba. bal yaan dibigiisii ka qaatay? amase bal yaan dameerkiisii ka qaatay? amase yaan dulmay? amase yaan cadaadiyey? kumaanse gacantiisa laaluush ka qaatay si aan isu indhatiro daraaddeed? had-day saas tahay waan idiin celin. oo iyana waxay yidhaahdeen, nama aad dulmin, namana aad cadaadin, oo ninnaba gacantiisa waxba kama aad qaadan. markaasuu isna wuxuu ku yidhi iyaga, maanta rabbigaa idinku marag ah, iyo kan uu subkaday, inayd-naan waxba gacantayda ku helin. oo iyana waxay yidhaahdeen, haah, isagu waa ka marag. markaasaa samuu'eel wuxuu dadkii ku yidhi, muuse iyo haaruun waxaa doortay rabbiga, oo isagaa awowayaashiin ka soo saaray dalkii masar. haddaba bal joogsada inaan rabbiga hortiisa idinkula hadlo wax ku saabsan falimihiisii rabbiga oo xaqa ahaa oo dhan, oo uu idiin sameeyey idinka iyo awowayaashiinba. markii yacquub masar yimid, oo awowayaashiin rabbiga u qayshadeen, kolkaasaa rabbigu soo diray muuse iyo haaruun, kuwaasoo awowayaashiin ka soo bixiiyey masar oo halkan soo dejiyey. laakiinse way illoobeen rabbigii ilaahooda ahaa, markaasuu wuxuu ka iibsaday oo gacanta u geliyey siiseraa, oo ahaa sirkaalkii ciidanka xaasoor, oo wuxuu geliyey gacantii reer falastiin, iyo gacantii boqorkii reer moo'aab, wayna la dirireen iyaga. markaasay rabbiga u qayshadeen, oo yidhaahdeen, waannu dembaabnay, maxaa yee-lay, waannu kaa tagnay, rabbiiyow, oo u adeegnay baliim iyo cashtarod, laakiinse haatan naga samatabbixi gacanta cadaawayaashayada, oo waannu kuu adeegi doonnaa. dabadeedna rabbigu wuxuu soo diray yerubbacal, iyo bedaan, iyo yeftaah, iyo samuu'eel, oo idinka samatabbixiiyey gacantii cadaawayaashiin-nii dhan walba idinka jiray, oo ammaan baad ku deg-ganaateen. oo markii aad aragteen boqorkii naaxaash ahaa oo reer cammoon inuu idinku soo duulay, waxaad igu tidhaahdeen, maya, laakiinse waa inuu bo-qor noo taliyaa; markaasna waxaa boqor idiin ahaa

rabbiga ilaahiinna ah. haddaba bal eega boqorkii aad doorateen oo aad i weyddiisateen, oo hadda bal eega, rabbigu wuxuu idiin yeelay boqor idiin taliya. waa hagaag, haddii aad rabbiga ka cabsataan oo aad u adeegtaan, oo aad codkiisa maqashaan, oo aydnaan ku caasiyoobin amarka rabbiga, oo aad idinka iyo boqorka idiin taliyaaba ahaataan kuwo raacaya rabbiga ilaahiinna ah. laakiinse haddii aydnaan dhegaysan codka rabbiga, illowse aad ku caasiyowdaan amarka rabbiga, de markaas gacanta rabbigu gees bay idinka ahaanaysaa, siday aawayaaashiinba uga ahayd. haddaba bal joogsada oo eega waxan weyn oo uu rabbigu ku samayn doono hortiiinna. sow maanta ma aha maalintii sarreenka la gooynayay? anigu rabbigaan baryayaa inuu soo diro onkod iyo roob; oo idiinna markaasaa ogaan doontaan oo arki doontaan inuu weyn yahay sharkiinna aad rabbiga hortiiisa ku samayseen markaad boqor weyddiisateen. saas aawadeed samuu'eel rabbigu baryay, oo rabbiguna maalintaasuu onkod iyo roob soo diray, oo dadkii oo dhammuna aad iyo aad bay uga cabsadeen rabbiga iyo samuu'eelba. markaasaa dadkii oo dhammu waxay samuu'eel ku yidhaahdeen, addoommadaada u bari rabbiga ilaahaaga ah, yaannan dhimanne, waayo, dembiyadayadii oo dhan waxaan ku darsannay sharkan markaannu boqor weyddiisannay. oo samuu'eelna wuxuu dadkii ku yidhi, ha cabsanina; xaqiiqa, waxaad samayseen sharkan oo dhan, laakiinse gees ha u leexanina rabbiga lasocodkiisa, waxaad ugu adeegtaan qalbigiinna oo dhan; oo gees ha uga leexanina, waayo, markaas waxaad raaci lahaydeen waxyaalo aan micne lahayn ee aan waxba tari karin, waxna badbaadin karin, waayo, iyagu micne ma leh. maxaa yeelay, rabbigu ka tegi maayo dadkiisa, magiciisa weyn aawadiis; maxaa yeelay, rabbiga way ka farxisay inuu dad idinka dhigto. oo hadana aniga xaggayga, ilaah ha iga fogeeyo inaan rabbiga ku dembaabo, taasoo ah anoo joojinaya inaan idiin duceeyo; laakiinse waxaan idin barayaa jidka wanaagsan oo qumman. laakiinse idinku rabbiga ka cabsada, oo si run ah qalbigiinna oo dhan ugu adeega; waayo, bal ka fiirsada waxyaalaha waaweyn oo uu idiin sameeyey. laakiinse haddaad shar sii samaysaan waa laydin baabbi'in doonaa idinka iyo boqorkiinnaba.

13

saa'uul markuu reer binu israa'iil boqorka u noqday wuxuu jiray soddon sannadood, oo wuxuu reer binu israa'iil xukumayay laba sannadood. markaasaa saa'uul wuxuu reer binu israa'iil ka dhex doortay saddex kun oo nin; oo laba kun waxay saa'uul la joogeen mikmaash iyo buurtii beytel, oo kunna wuxuu yoon-ataa la joogay gibecaahdii reer benyaamiin; oo dadka intiisii kalena nin walba wuxuu u diray inuu teendhadiisii tago. oo yoonataa wuxuu ku dhuf-tay xeradii ciidankii reer falastiin oo gebac joogay, oo reer falastiinna taas way maqleen. oo saa'uulna dadkii oo dhan buu buun ugu dhuf-tay oo yidhi, cibraaniyadu ba maqleen. oo reer binu israa'iil oo dhammu waxay maqleen in saa'uul wax ku dhuf-tay xeradii ciidanka reer falastiin, iyo weliba in reer

falastiin ay karheen reer binu israa'iil. oo dadkiina dhammaantood waxay saa'uul ugu soo urureen gil-gaal. oo reer falastiinna waxay isu soo urursadeen inay reer binu israa'iil la diriraan, oo waxayna ahaayeen soddon kun oo gaadhifardood, iyo lix kun oo far-dooley ah, iyo dad ah sida cammuudda taal badda xeebeeda. oo intay soo dhowaadeen ayay degen mikmaash, oo bari ka xigta beytaawen. oo dadkii reer binu israa'iilna markay arkeen inay cidhi-idhi ku jiraan, (waayo, dadku way dhibaataysnaayeen) markaasaa dadkii waxay ku dhunteen godad, iyo kayn, iyo dhagaxyo dhexdooda, iyo bohola, iyo hogag. oo haddaba cibraaniyadii qaarkood waxay ka gudbeen webi urduu oo tageen ilaa dalkii reer gaad iyo gilecaad; laakiinse saa'uul weli wuxuu iska joogay gilgaal, oo dadkii oo dhammuna isagay daba galeen iyagoo gariiraya. oo toddoba maalmood buu sugayay, sidii waxkhtiigii samuu'eel u qabtay uu ahaa, laakiinse samuu'eel ma iman gilgaal, oo dadkiina way ka kala firdheen saa'uul. markaasaa saa'uul wuxuu yidhi, halkan iigu keena qurbaanka la gubo, iyo qurbaan-nada nabaadiinadaba. markaasuu bixiyeey qurbaankii la gubayay. oo markuu dhammeeyey bixintii uu bix-inayay allabariga la gubo, waxaa yimid samuu'eel; markaasaa saa'uul u baxay inuu ka hor tago oo soo salaamo. markaasaa samuu'eel wuxuu ku yidhi, war maxaad samaysay? oo saa'uulna wuxuu yidhi, maxaa yeelay, waxaan arkay in dadkii iga kala firdhay, iyo inaad adiguna ku iman weydii maalmihii aan ku bal-lannay, iyo in reer falastiinna dhammaantood isku soo urursadeen mikmaash agteeda; sidaas daraad-deed waxaan is-idhi, haatan reer falastiin waxay igu soo weerari doonaan gilgaal, anigoo aan rabbiga raallinimo ka baryin. taas aawadeed ayaan isugu qas-bay oo waan bixiyeey allabariga la gubo. markaasaa samuu'eel wuxuu saa'uul ku yidhi, nacasnimoo baad samaysay oo amarkii rabbiga ilaahaaga ahu kugu am-ray ma aad xajin. haatan rabbigu boqortooyadaadu ku adkayn lahaa reer binu israa'iil weligeedba. laakiinse imminka boqortooyadaadu sii jiri mayso. rabbigu wuxuu doontay nin ah siduu qalbigiisu doonayo, oo rabbiguna isaguu u doortay inuu ahaado amiir dadkiisa u taliya, maxaa yeelay, adigu ma aadan xaj-in wixii rabbigu kugu amray. markaasaa samuu'eel kacay, wuuna ka baxay gilgaal, oo xagga gibecaahda reer benyaamiin buu tegey. oo saa'uulna markaa-suu tiriyey dadkii isaga la jiray, oo waxay noqdeen in ku dhow lix boqol oo nin. kolkaasaa saa'uul iyo wiilkiisii yoonataa, iyo dadkii iyaga la jirayba waxay iska joogeen gebacdi reer benyaamiin, laakiinse reer falastiin waxay degganaayeen mikmaash. markaasaa xeradii reer falastiin waxaa ka soo baxay kuwo wax dhaca oo saddex guuto ah, oo guuto waxay u leexatay xagga waddada cofraah iyo xagga dalka reer shuucal; oo guuto kalena waxay u leex-atay xagga waddada beytxooroon, oo guutadii had-hayna waxay u leexatay xagga waddada soohdinta kor ka soo dhowrta dooxada seboyim iyo xagga cid-lada. haddaba tumaal laguma arag dalka reer binu israa'iil oo dhan; waayo, reer falastiin waxay isyid-haahdeen, cibraaniyadu yaanay samaysan seefo iyo warmo. laakiinse reer binu israa'iil oo dhammu waxay xagga reer falastiin u tageen in nin waluba

soo afaysto marashidiisii, iyo manjadiisii, iyo faaskiisii, iyo sabaraddiisii; oo weliba waxay lahaayeen wax lagu soofeeyo sabaradaha, iyo manjooyinka, iyo faraleyada, iyo faasaska, iyo inay hagaajiyaan takiyadaba. sidaas daraaddeed maalintii dagaalka dadkii la jiray saa'uul iyo wiilkiisii yoonaaatanka midkoodna gacantiisa lagama helin seef iyo waran toona, saa'uul iyo wiilkiisii yoonaaatanka mooyaane. oo ciidankii reer falastiinna waxay u soo baxeen marinkii mikmaash.

14

haddaba waxaa maalin dhacay inuu yoonaaatanka inaa saa'uul ku yidhi ninkii dhallinyarada ahaa oo hubkiisa u siday, bal ina keen aan ciidanka reer falastiin oo xaggaas jooga u gudubnee. laakiinse taas uma uu sheegin aabbihiis. oo saa'uulna wuxuu joogay gibeacah darafkeeda, oo wuxuu hoos fadhiyey geed rummaanka ah oo migroon ku yaal; oo dadkii isaga la joogayna waxay ahaayeen in ku dhow lix boqol oo nin, iyo axiiyaah oo ahaa ina axiituub, oo iikaboodna walaalkiis ahaa, ee ahaa reer fiinexaas ina ceelii oo ahaa wadaadkii rabbiga oo shiiloh joogay, isagoo eefod qaba. oo dadkuna ma ogayn inuu yoonaaatanka tegey. oo yoonaaatanka marinkii uu doonayay inuu uga gudbo ciidanka reer falastiin waxaa dhinac kaga yiil buur dhagax ah, dinaca kalena waxaa kaga yiil buur dhagax ah, oo middood magaceedu wuxuu ahaa booses, oo tan kale magaceedna waxaa la odhan jiray seneh. oo buur waxay ku tiil xagga woqooyi oo mikmaash ka horraysa, oo tan kalena waxay ku tiil xagga koonfureed oo gebacda horraysa. markaasaa yoonaaatanka wuxuu ku yidhi ninkii dhallinyarada ahaa oo hubkiisa u siday, kaalay, oo ina keen aan xagga ciidanka buuryoqabka ah u gudubnee, waayo, waxaa suurtoowda in rabbigu inoo shagheeyo, maxaa yeelay, rabbiga waxba kama hor joogsan karaan inuu ku badbaadiyo kuwo badan ama kuwo yarba. oo kii hubka u sidayna wuxuu ku yidhi, wax alla waxa qalbigaaga ku jira yeel, oo bal eeg, waan kula socdaa, oo sida qalbigaagu yahay weeye kayguna. markaasaa yoonaaatanka wuxuu yidhi, bal eeg, nimanka xaggooda ayaynu u gudbaynaa, oo isu muujiyaynaa iyaga. oo haddii ay inagu yidhaahdaan, jooga halkiinna ilaa aannu idiin nimaadno, markaas waxaynu iska joogaynaa meesheenna, oo una tegi mayno. laakiinse haddii ay inagu yidhaahdaan, kaalaya oo soo fuula, markaasaynu fuulaynaa, waayo, rabbigu iyaga gacanteennu soo geliyey, oo taasaa calaamadadii inoo ahaan doonta. oo labadoodiiba waxay isu muujiyeen ciidankii reer falastiin; markaasay kuwii reer falastiin waxay yidhaahdeen, bal eega cibraaniyadii waxay ka soo baxayana godadkii ay ku dhuunteene. oo rag-gii ciidanku waxay yoonaaatanka iyo kii hubkiisa u siday ugu jawaabeen oo ku yidhaahdeen, soo fuula, wax baannu idin tusaynaaye. markaasaa yoonaaatanka wuxuu ku yidhi kii hubkiisa u siday, iga soo daba fuul, waayo, rabbigu wuxuu iyaga soo geliyey gacanta reer binu israa'iil. markaasaa yoonaaatanka buurtii fantay, kii hubkiisa u sidayna wuu daba socday, oo kuwii reer falastiinna way ku hor dhaceen yoonaaatanka, kii hubkiisa u sidayna wuu ka daba laayay. yoonaaatanka iyo kii hubkiisa u siday intii ugu horraysay oo ay laay-

een waxay ahayd in ku dhow labaatan nin oo ay ku laayeen goob nus tacab ah. oo cabsi weyn bay la qadhdadheen kuwii xerada ku jiray, iyo kuwii duurka joogay iyo dadkii oo dhanba; oo xataa ciidankii, iyo waxdhacayaashuna way wada gariireen, oo dhulkuna waa gariiray, haddana waxaa jiray gariir aad iyo aad u weyn. markaasaa saa'uul waardiyaayaashiisii gibeacaadkii reer benyaamiin joogay wax fiiriyeen, oo waxay arkeen dadkii badnaa oo kala firdhay oo xaggan iyo xaggaa u kala yaacay. kolkaasaa saa'uul wuxuu dadkii isaga la jiray ku yidhi, bal tiriya, oo eega kii inaga tegey kuu yahay. oo markay tiriyeen waxay arkeen inayan yoonaaatanka iyo kii hubkiisa u siday halkaas joogin. markaasaa saa'uul wuxuu axiiyaah ku yidhi, sanduuqii ilaah halkan keen. waayo, waagaas sanduuqa ilaah wuxuu la jiray reer binu israa'iil. oo markuu saa'uul la hadlayay wadaadkii, rabshaddii ku jirtay xerada reer falastiin ayaa sii adkaatay oo sii badatay; kolkaasaa saa'uul wuxuu wadaadkii ku yidhi, gacanta laab. markaasaa saa'uul iyo dadkii la jiray oo dhammuba isa soo wada urursadeen, oo waxay yimaadeen goobtii dagaalka. oo bal eeg, nin walba seeftiisii waxay ku dhacday saaxiibkiiis, oo waxaa jiray baabba' aad u weyn. oo cibraaniyadii markii hore la jiray reer falastiin, oo intay raaceen xerada la galay, iyagoo dalka ku wareegsan ka yimid, xataa iyana way soo jeesteen, oo waxay ku darmadeen reer binu israa'iilkii la jiray saa'uul iyo yoonaaatanka. oo sidaas oo kalena kulli raggii reer binu israa'iil oo mar hore ku dhuuntay dalka buuraha leh oo reer efrayim, iyana markii ay maqleen in reer falastiin carareen ayay soo raacdaysteen oo dagaalkii soo galeen. sidaasuu rabbigu maalintaas u badbaadiyey reer binu israa'iil; oo dagaalkiina wuxuu u sii gudbay xagga beytaawen. oo maalintaas dadka reer binu israa'iil way dhibaataysnaayeen; laakiinse saa'uul baa dadkii dhaariyey oo ku yidhi, ilaa ay fiidkii noqoto, oo aan cadaawayaashayda ka aarsado ninkii wax cuna inkaaruu ha ku dhacdo. haddaba dadkii cunto ma dhadhamin innaba. oo dadkii oo dhammu waxay soo galeen duurkii, dhulkuna waxaa yiil malab. oo markii dadkii soo galay durkii ayaa malabkii soo dareeray, laakiinse ninna gacanta afka ma saarin, waayo, dadku waxay ka cabsadeen dhaartii. laakiinse yoonaaatanka ma uu maqlin markii aabbihiis dadka dhaarta ku amray, sidaas aawadeed wuxuu soo fidiyey ushi gacanta ugu jirtay caaraddeedii, oo wuxuu daray malabkii, markaasuu gacantii afka saaray; oo indhihiisiina aad bay u iftiimeen. markaasaa dadkii mid ka mid ahu u jawaabay, oo ku yidhi, aabbahaa dadka dhaar buu aad ugu amray oo yidhi, maanta ninkii wax cuna inkaaruu ha ku dhacdo. oo dadkiina way itaal dar-naayeen. markaasaa yoonaaatanka wuxuu yidhi, aab-bahay isagaa dalka dhiibay, waan idin baryayaaye, bal eega sida indhahaygu u iftiimeen, maxaa yeelay, in yar baan ka dhadhamiyey malabkan. haddaba intee bay ka sii fiicnaan lahayd haddii dadku maanta ikhtiyaar wax uga cuni lahaayeen wixii ay cadaawayaashooda ka dhaceen ee ay heleen? waayo, hadday sidaas ahaan lahayd reer falastiin dhexdooda layn tan ka weyn baa ku dhici lahayd. oo maalintaas waxay reer falastiin ku laayeen ilaa mikmaash iyo tan iyo ayaaloon; oo dadkuna aad bay u itaal darnaayeen.

oo dadkiina wixii ay dhaceen ayay ku boodeen, oo waxay qaateen ido iyo dibi iyo weylo, oo dhulkay ku qasheen, markaasaa dadkii waxay cuneen hilibkii oo dhiig leh. dabadeedna waxaa loo sheegay saa'uul, oo lagu yidhi, bal eeg, dadku rabbigay ku dembaabaan, markay cunaan hilib dhiig leh. markaasuu wuxuu ku yidhi, aad baad u xadgudubteen, haddaba maanta ii soo giringiriya dhagax weyn. markaasaa saa'uul wuxuu yidhi, dadka dhex gala, oo waxaad ku tidhaahdaan, nin waluba halkan ha iigu keeno dibigiisa, nin walubana laxdiisa, oo halkan ku gowraca oo cuna; oo rabbiga ha ku dembaabina intaad hilib dhiig leh cuntaan. habeenkaas dadkii oo dhammu nin waluba wuxuu keenay dibigiisii, kolkaasay halkaas ku gowraceen. markaasaa saa'uul wuxuu rabbiga u dhisay meel allabari, oo taasuna waxay ahayd meeshii allabariga ee ugu horraysay uu rabbiga u dhisso. saa'uulna wuxuu yidhi, ina keena aynu reer falastiin raacdaysannee oo habeenmimo miirnee, oo tan iyo aroortii dhacnee, oo ninkoodna yeynan ka sii dayn. oo iyana waxay ku yidhaahdeen, wax alla wixii kula wanaagsan samee. markaasaa wadaadkii wuxuu yidhi, ina keena aynu rabbiga u dhowaannee. markaasaa saa'uul ilaah talo weyddiistay, oo wuxuu yidhi, miyaan reer falastiin raacdaystaa? oo ma doonaysaa inaad iyaga soo geliso gacanta reer binu israa'iil? laakiinse maalintaas ilaah uma uu jawaabin. kolkaasaa saa'uul wuxuu yidhi, madaxda reer binu israa'iil oo dhammay, soo dhowaada, oo maanta dembiganu wuxuu ku jiray bal soo ogaada oo soo eega. waayo, rabbiga reer binu israa'iil badbaadiya noloshiisaan ku dhaartaye, xataa hadduu ku jiray wiilka-yaga yoonataan, hubaal kaasu wuu dhiman doonaa. laakiinse dadkii oo dhan laguma arag nin u jawaabay. markaasuu reer binu israa'iil oo dhan ku yidhi, idinku dhan joogsada, aniga iyo wiilka-yaga yoonataanna dhanka kale ayaannu joogsanaynaa. dadkiina waxay saa'uul ku yidhaahdeen, wixii kula wanaagsan samee. sidaas daraaddeed saa'uul wuxuu ku yidhi rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil, saamiga runta ah na tus. oo wuxuu saamigii ku dhacay yoonataan iyo saa'uul, laakiinse dadkii way baxeen. markaasaa saa'uul wuxuu yidhi, noo saami rida aniga iyo wiilka-yaga yoonataan. dabadeedna saamigii wuxuu ku dhacay yoonataan. kolkaasaa saa'uul wuxuu yoonataan ku yidhi, bal ii sheeg waxaad samaysay. oo yoonataan wuu u sheegay oo ku yidhi, xaqiiga in yar oo malab ah ayaan ku dhadhamiyeey ushii gacanta iigu jirtay caaraddeedii; haddaba waa inaan dhintaa. markaasaa saa'uul wuxuu ku yidhi, ilaah saas iyo si ka sii daran ha sameeyo, waayo, yoonataan, hubaal waa inaad dhimataa. oo dadkii waxay saa'uul ku yidhaahdeen, yoonataan oo badbaadadan weyn ku dhex sameeyey reer binu israa'iil, ma inuu dhintaa? yaanay noqon; rabbiga noloshiisaan ku dhaaranay ee waa inaan tin keliya oo madaxiisu dhulka ku dhicin; waayo, isagu wuxuu maanta la shaqeeyey ilaah. sidaasay dadkii u samatabbixiyeen yoonataan inuusan dhiman. markaasaa saa'uul wuxuu ka hadhay reer falastiin raacdaysigoodii; oo reer falastiinna meeshoodii bay tageen. oo markii saa'uul qabsaday boqortooyada reer binu israa'iil wuxuu la diriray kulli cadaawayaashiisii dhan kasta ka jiray, kuwaa-

soo ahaa reer moo'aab, iyo reer cammoon, iyo reer edom, iyo boqorradii reer soobaah, iyo reer falastiin; oo meel kasta oo uu u jeestayba si xun buu ugu galay. oo isagu si xoog leh ayuu wax ku sameeyey, oo wuxuu laayay reer siiqlag oo reer binu israa'iilna wuxuu ka samatabbixiyeey gacantii kuwii dhici jiray. haddaba saa'uul wiilashiisii waxay ahaayeen yoonataan iyo yishwii, iyo melkiishuuca; oo labadiisii gabdhoodna magacyadoodii waxay ahaayeen meerab iyo miikaal; tii curadda ahayd magaceedu wuxuu ahaa meerab, tii yaraydna magaceeda waxaa la odhan jiray miikaal. oo naagtii saa'uul magaceeduna wuxuu ahaa axiino'am, oo waxay ahayd ina axiimacas; oo sirkaalkii ciidankiisana magiciisu wuxuu ahaa abneer, wuxuuna ahaa ina neer, kaasoo ahaa saa'uul adeerkiis. oo qiishna wuxuu ahaa saa'uul aabbihiis; oo neer oo ahaa abneer aabbihiis isna wuxuu ahaa ina abii'eel. oo intii saa'uul noolaa oo dhan dagaal kulul oo reer falastiin ka gees ah ayaa jiray. oo saa'uulna markuu arko nin xoog leh, amase nin daran wuu qaadan jiray.

15

markaasaa samuu'eel wuxuu saa'uul ku yidhi, rabbigu wuxuu ii soo diray inaan kuu subko inaad boqor u ahaatid dadkiisa reer binu israa'iil; haddaba bal maqal codka erayada rabbiga. rabbiga ciidammadu wuxuu leeyahay, reer binu israa'iil markay masar ka soo baxeen, camaaleq wuxuu ku sameeyey iyo siduu jidka ugu hor joogsaday waan ogaaday. haddaba tag oo reer camaaleq laa, oo waxay haystaan oo dhan wada baabbi'i, oo iyaga innaba ha u tudhin, laakiinse wada laa nin iyo naag, iyo dhallaan iyo caanonuugba, iyo dibi iyo ido, iyo geel iyo dameerroba. markaasaa saa'uul dadkii u yeedhay, oo tala'iim buu ku tiriyeey, oo waxay noqdeen laba boqol oo kun oo nin oo lug ah, iyo toban kun oo nin ee reer yahuudah ah. kolkaasuu saa'uul yimid magaaladii reer camaaleq, oo dooxadii buu ugu soo dhuuntay. markaasaa saa'uul wuxuu reer qeyn ku yidhi, taga oo ka dhex baxa reer camaaleq, yaanan idinku dhex baabbi'ine; waayo, markii ay reer binu israa'iil oo dhammu masar ka soo baxeen waad u wada roonaateen. sidaas aawadeed reer qeyn way ka dhex baxeen reer camaaleq. oo saa'uul wuxuu reer camaaleq ku laayay xagga xawi-ilaah ilaa xagga shuur, taasoo ku taal masar horteeda. oo boqorkii reer camaaleq oo agag ahaa isagoo nool buu qabsaday, laakiinse dadkii kale oo dhan seef buu ku wada baabbi'iyeey. laakiinse saa'uul iyo dadkiiba way reeben agag, iyo intii ugu wanaagsanayd oo dhan oo idihii, iyo dibidii, iyo xoolihii shishis-laa, iyo wanankii yaryaraa, iyo wixii wanaagsanaa oo dhan; oo ma ay doonayn inay wada baabbi'yaan; laakiinse waxay wada baabbi'iyeen wixii la quudhsaday iyo intii liidatay oo dhan. markaasaa samuu'eel waxaa u yimid eraygii rabbiga oo ku leh, waxaan ka qoomaamoonayaa inaan saa'uul boqor ka dhigay; waayo, lasocodkaygii dib buu uga noqday, oo mana uu oofin amarradaydii. oo samuu'eelna wuu cadhooday oo habeenkii oo dhan rabbigu u qaylinayay. markaasaa samuu'eel aroor hore kacay, oo wuxuu damcay inuu saa'uul ka hor tago; oo waxaa samuu'eel loo sheegay oo lagu yidhi, saa'uul baa yimid karmel,

oo bal eeg, halkaas tiir xusuus ah ayuu ka taagtay, oo intuu wareegay ayuu gudbay, oo gilgaal ku dhaadhacay. oo samuu'elna saa'uul buu u yimid; markaasaa saa'uul ku yidhi isagii, rabbigu ha ku barakeeyo; anigu amarkii rabbiga waan oofiyeey. markaasaa samuu'el wuxuu yidhi, haddaba waa maxay micneheedu cidan idaha ee aan dhegahayga ku maqlayaa, iyo cida dibida ee aan maqlayaa? oo saa'uulna wuxuu yidhi, reer camaaleq bay ka keeneen; waayo, dadku waxay u reeben intii ugu wanaagsanayd ee idihii iyo dibidii inay allabari ugu bixiyaan rabbiga ilaahaaga ah; intii kalese dhammaantood waannu baabbi'innay. markaasaa samuu'el wuxuu saa'uul ku yidhi, bal sug, oo anna waxaan ku sheegayaa wixii rabbigu xalay igu yidhi. markaasuu yidhi, bal ii sheeg. markaasaa samuu'el wuxuu yidhi, in kastoo aad isla yarayd, sow madax lagaagama dhigin qabiilooyinka reer binu israa'iil? oo rabbigu waa ku subkay inaad ahaato boqor u taliya reer binu israa'iil; oo rabbigu sod-caal buu kuu diray, oo kugu yidhi, tag oo wada baabbi'i dembilayaasha reer camaaleq, oo la dirir ilaa ay baabbi'aan. haddaba maxaad rabbiga codkiisa u addeeci weyday, oo aadse ugu boodday wixii la dhacay, oo maxaad u samaysay wixii rabbiga hortiisa sharka ku ahaa? markaasaa saa'uul wuxuu samuu'el ku yidhi, waan addeecay rabbiga codkiisii, oo waxaan maray jidkii rabbigu igu diray, oo agag oo ah boqorkii reer camaaleq ayaan keenay, oo reer camaaleqna dhammaan waan wada baabbi'iyeey. laakiinse dadkii wax bay ka qaateen xoolihii la dhacay ee ahaa ido iyo dibi, iyo waxyaalihii khaaska ahaa ee la nidray inay gilgaal allabari ugu bixiyaan rabbiga ilaahaaga ah. markaasaa samuu'el yidhi, rabbigu miyuu aad ugu farxa qurbaanno la gubo iyo allabariyo, siduu ugu farxo in codka rabbiga la addeeco? bal eeg, addeeciddu waa ka wanaagsan tahay allabariga, maqlidduna waa ka wanaagsan tahay baruurta wananka. waayo, caasinimadu waxay la mid tahay dembiga sixirka, madaxadaygguna wuxuu la mid yahay shar iyo sanam caabudid. waxaad diidday eraygii rabbiga, oo sidaas daraadeed isna wuxuu kuu diiday inaad boqor sii ahaatid. markaasaa saa'uul wuxuu samuu'el ku yidhi, waan dembaabay, waayo, amarkii rabbiga, iyo erayadaadiiba waan ku xadgudbay, maxaa yeelay, dadkii baan ka cabsaday, codkoodiina waan addeecay. haddaba waan ku baryayaaye dembigayga iga cafi, oo mar kale ila noqo, aan rabbiga soo caabudee. oo samuu'elna wuxuu saa'uul ku yidhi, kula noqon maayo, waayo, eraygii rabbigaad diidday, oo rabbigaana kuu diiday inaad sii ahaatid boqor reer binu israa'iil u taliya. oo markii samuu'el ka jeestay oo uu damcay inuu tago, ayuu qabsaday darafkii khamiisiiska, wuuna dilaacay. markaasaa samuu'el isagii ku yidhi, maanta rabbigu boqortooyadii reer binu israa'iil buu kaa dilaaciyeey, wuxuuna siiyeey mid deriskaaga ah oo kaa sii wanaagsan. kan xoogga reer binu israa'iil ahna been sheegi maayo, qoomamayna maayo; waayo, isagu ma aha nin qoomamooda. markaasuu yidhi, waan dembaabay; haddaba waan ku baryayaaye, igu murwee duqowda dadkayga hortooda, iyo reer binu israa'iil hortooda, oo mar kale ila noqo aan rabbiga ilaahaaga ah soo caabudee. haddaba samuu'el mar

kaluu saa'uul la noqday, oo saa'uulna rabbigu soo caabuday. markaasaa samuu'el wuxuu yidhi, halkan iigu keena boqorka reer camaaleq ee agag ah. kolkaasaa agag u yimid isagoo qalbi san. oo wuxuu yidhi, hubaal geerida qadhaadhkeedii waa i dhaafay. oo samuu'elna wuxuu ku yidhi, sida seeftaadu dumarka u ilmo tirtay, saasoo kalay hooyadaana dumarka dhexdiisa ugu ilmola'aan doontaa. oo samuu'elna agag ayuu cad cad ugu jarjaray gilgaal dhexdeeda rabbiga hortiisa. markaasaa samuu'el raaxaah tegey; oo saa'uulna wuxuu tegey xaggii gurigiisii oo ku yiil gibecaahdii saa'uul. samuu'elna mar dambe uma iman inuu saa'uul soo arko ilaa maalintii uu dhintay; laakiin samuu'el baa saa'uul u ooyay; oo rabbiguna wuxuu ka qoomamooday inuu saa'uul ka dhigay boqor u taliya reer binu israa'iil.

16

markaasaa rabbigu wuxuu samuu'el ku yidhi, war ilaa goormaad saa'uul u ooyaysaa, adigoo og inaan u diiday inuu reer binu israa'iil boqor u ahaado? haddaba geeskaaga saliid ka buuxso oo tag, waxaan kuu dirayaa yesay oo ah reer beytlaxam; waayo, boqor baan wiilashiisa ka dhex doortay. oo samuu'elna wuxuu yidhi, sidee baan u tegi karaa? waayo, haddii saa'uul taas maqlo wuu i dili doonaa. oo rabbiguna wuxuu ku yidhi, waxaad kaxaysataa qaalin lo' ah, oo waxaad tidhaahdaa, waxaan u imid inaan rabbiga allabari u bixiyo. oo yesay allabariga ugu yeedh, waanan ku tusi doonaa waxaad samayn doonto; oo waxaad ii subagtaa kii aan kuu magacaabo. oo samuu'elna wuxuu rabbigu kala hadlay ayuu sameeyey, wuxuuna yimid beytlaxam. oo odayaashii magaaladuna way ka hor tageen, iyagoo gariiraya, oo waxay ku yidhaahdeen, nabad ma u timid? markaasuu yidhi, haah, nabad baan u imid, waxaan u imid inaan rabbiga allabari u bixiyo. haddaba isa soo daahiriya, oo kaalaya, meesha allabariga ii raaca. markaasuu wuxuu daahirshay yesay iyo wiilashiisii, dabadeedna meeshii allabariga buu ugu yeedhay. oo markay yimaadeen wuxuu fiiriyeey elii'aab, oo yidhi, hubaal kii rabbigu subkaday ayaal hortiisa jooga. markaasaa rabbigu wuxuu samuu'el ku yidhi, ha fiirin soojeedkiisa, ama dhererkiisa, maxaa yeelay, waan diiday isaga. rabbigu wax uma arko sida dadku wax u arko, waayo, dadku wuxuu fiiriya muuqashada dusha, rabbiguse qalbiguu fiiriya. markaasaa yesay u yeedhay abiinaadaab, oo soo mariyeey samuu'el hortiisa, samuu'elna wuxuu yidhi, rabbigu kanna ma uu dooran. oo haddana yesay wuu soo hor mariyeey shammaah. oo wuxuu yidhi, rabbigu kanna ma dooran. yesayna wuxuu samuu'el soo hor mariyeey toddoba wiilashiisii ka mid ah. markaasaa samuu'el wuxuu yesay ku yidhi, rabbigu kuwan ma dooran. samuu'elna wuxuu yesay ku yidhi, war carruurtaadii halkan ma wada joogaan? markaasuu yidhi, weli waxaa hadhay kii ugu yaraa, oo idahuu ilaalinayaa. oo haddana samuu'el wuxuu yesay ku yidhi, cid u dir oo keen; waayo, innagu fadhiisan mayno jeeruu halkan yimaado. markaasuu u cid diray, oo soo geliyeey. oo isna wuxuu ahaa mid cas, oo soojeed qurxoon, oo midabkiisuna

aad u wanaagsan yahay. markaasaa rabbigu wuxuu samuu'eel ku yidhi, kac, oo subag, waayo, kanu waa isagii. markaasaa samuu'eel qaaday geeskii saliiddu ku jirtay, wuuna ku subkay isagoo walaalihiis dhex jooga; oo maalintaas intii ka dambaysay ruuxii rabbigu aad buu ugu soo degay daa'uud. dabadeedna samuu'eel wuu kacay, oo raamaah buu tegey. haddaba ruuxii rabbigu saa'uul wuu ka tegey, oo ruux shar leh oo xagga rabbiga ka yimid ayaa dhibay isagii. markaasaa saa'uul addoommadiisii waxay ku yidhaahdeen, bal eeg, haatan waxaa ku dhibaya ruux shar leh oo xagga ilaah ka yimid. sayidkayagow, nagu amar annagoo ah addoommadaada ku hor jooga inaanuu kuu doondoono nin aad kataaradda u yaqaan; oo markuu ruuxa sharka leh ee xagga ilaah ka yimid kugu soo dego, ayuu kataaradda garaaci doonaa, waanad bogsan doontaa. markaasaa saa'uul wuxuu addoommadiisii ku yidhi, ii doona nin aad u yaqaan, oo ii keena. dabadeedna raggii dhallinyarada ahaa midkood ayaa ku jawaabay oo yidhi, waxaan arkay yesayga reer beytlaxam wiil uu dhalay oo aad u yaqaan sida kataaradda lagu dhufto oo ah nin xoog leh oo dagaalyahan ah, codkarna ah, oo suuraad qurxoon, oo weliba rabbiguna wuu la jiraa. sidaas daraadeed saa'uul wargeeyayaal buu u diray yesay oo ku yidhi, wiilkaaga daa'uud oo idaha ilaalinaya ii soo dir. markaasaa yesay wuxuu soo kexeeyey dameer ku raran kibis iyo sibraar khamri ah, iyo orgi yar, oo saa'uul buu u diray. wuxuuna ugu sii dhiibay wiilkiisii daa'uud. markaasaa daa'uud saa'uul u yimid, oo hortiiisu soo istaagay, oo isna aad buu u jeclaa-day daa'uud, oo wuxuu saa'uul u noqday kii hubka u siday. kolkaasaa saa'uul farriin u diray yesay oo ku yidhi, waan ku baryayaaye, ii daa daa'uud, hortayda la joogee, waayo, isagu aad buu iiga farxiyey. oo markuu ruuxii sharka lahaa ee xagga ilaah ka yimid saa'uul ku soo degay ayaa daa'uud qaatay kataaraddiisii, oo garaacay, dabadeedna saa'uul wuu qaboobay, wuuna bogsaday, oo ruuxii sharka lahaana waa ka tegey.

17

haddaba reer falastiin waxay soo wada ururiyeen ciidammadoodii oo dagaal isii diyaariyey, oo waxay dhammaantood ku soo wada urureen sokoh, oo ay reer yahuudah leeyihiin, oo waxay soo degeen efes dammiim oo u dhexaysa sokoh iyo caseeqaah. markaasay saa'uul iyo raggii reer binu israa'iilna isa soo wada urursadeen, oo waxay soo degeen dooxada eelaah, oo isu diyaariyeen inay la dagaallamaan reer falastiin. oo reer falastiin waxay soo istaageen buur dhinac ah, reer binu israa'iilna waxay soo istaageen buur dhinacii kale ah; oo waxaana labada qolo u dhexaysay dooxo. oo waxaa xeradii reer falastiin ka soo baxay nin tiirri ah oo magiciisa la yidhaahdo goli'ad, oo reer gad ah oo dhererkiisuna wuxuu ahaa lix dhudhun iyo taako. oo waxaa madaxiisa u saarnaa koofiyyad naxaas ah, dhar bir ahna wuu huwanaa, oo dharka miisaankiisuna wuxuu ahaa shan kun oo sheqel oo naxaas ah. oo lugahana waxaa ugu xidhnaa naxaas, garbaha dhexdoodana naxaas kale. oo samayda warankiisuna waxay

le'ekayd dharsameeyaha looxiisa, oo miisaanka afka warankiisuna wuxuu ahaa lix boqol oo sheqel oo bir ah; oo waxaana hor socday gaashaansidihiisii. oo intuu soo istaagay ayuu ku qayliyey ciidammadii reer binu israa'iil, oo ku yidhi, war maxaad ugu soo baxdeen oo aad dagaal isugu soo diyaariseen? sow anigu ma ihi reer falastiin, idiinna ma ihiidin addoommadii saa'uul? haddaba nin iska soo doorta, oo isna ha ii soo dhaadhaco. oo hadduu awoodo inuu ila diriyo oo i dilo, markaas waxaan idiin noqonaynaa addoommadiinni; laakiinse haddaan ka adkaado oo dilo isaga, markaas waxaad noo noqonaysaan addoommo oo waad noo adeegaysaan. oo kii reer falastiin wuxuu yidhi, ciidammada reer binu israa'iilow, car, maanta ii soo dirin nin ila dirira. oo saa'uul iyo reer binu israa'iil oo dhammu markay maqlaan erayadii reer falastiin way nexeen, aad bayna u cabsadeen. haddaba daa'uud wuxuu ahaa wiil uu dhalay nin reer efraah ah oo deggan beytlaxamta reer yahuudah, oo magiciisana la yidhaahdo yesay; oo isna wuxuu lahaa siddeed wiil; oo ninkaasuna wuxuu ahaa nin duq ah oo joogay wakhtigii saa'uul, oo dadkana aad buu ugu dhex gaboobay. oo yesay saddexdiisii wiil oo waaweynayd waxay saa'uul u raaceen xagga dagaalka; oo saddexdiisii wiil oo dagaalka tagtay magacyadoodii waxay ahaayeen elii'aab kii curadka ahaa, iyo abiinaadaab oo ku xigay, iyo kan saddexaad oo shammaah ahaa. oo daa'uudna wuxuu ahaa kii ugu yaraa; saddexdii ugu waaweynaydna waxay raaceen saa'uul. daa'uudna hadba saa'uul wuu ka tegi jiray, wuuna ku soo noqon jiray, inuu idaha aabbihiis beytlaxam ku daajiyay aawadeed. oo kii reer falastiinna wuu soo dhowaan jiray subax iyo fiidba, oo wuxuu ismuujiyey afartan maalmood. markaasaa yesay wuxuu wiilkiisii daa'uud ku yidhi, waxaad walaalaha u qaaddaa eefaah hadhuudhkan duban ah, iyo tobankan xabbadood ee kibista ah, oo haddiiba xeradii u qaad oo walaalaha u gee, oo tobankan xabbadood ee burcadka ahna waxaad u geeysa kun-u-taliyahooda, oo soo eeg sida walaalaha xalkoodu yahay, warkooda oo xaqiiqa ahna ii keen. haddaba saa'uul, iyo iyagii, iyo raggii reer binu israa'iil oo dhammu, waxay joogeen dooxadii eelaah, iyagoo reer falastiin la diriraya. markaasaa daa'uud aroor hore kacay, oo wuxuu idihii kaga tegey mid dhawra; dabadeedna intuu tegey ayuu qaaday wixii yesay ku amray. markaasuu yimid meeshii gaadhifardoodku tubnaa, intii ciidankii goobta dagaalka u baxayay ay dirirta u qaylinayeen. oo reer binu israa'iil iyo reer falastiin dagaal bay isugu soo diyaariyeen, iyadoo ciidanba ciidanka kale ka gees yahay. oo daa'uud wuxuu alaabtiiisii kaga tegey kii alaabta dhawrayag gacantiisii, wuuna ku orday ciidankii, oo intuu walaalihiis u tegey ayuu salaamay, oo intuu walaalihiis la hadlayay, bal eeg, waxaa soo baxay tiirrigii reer falastiin ee gad ka yimid, ee magiciisa goli'ad la odhan jiray, isagoo ka soo dhex baxay safalkii reer falastiin, oo wuxuu ku hadlay erayadiisii hore oo kale; daa'uudna taas wuu maqlay. oo raggii reer binu israa'iil oo dhammu markii ay ninkii arkeen ayay ka carareen, aad bayna uga cabsadeen. oo raggii reer binu israa'iilna waxay yidhaahdeen, war ma aragteen ninkan soo baxay? hubaal wuxuu u soo baxay inuu

reer binu israa'iil careeyo; oo waxay noqon doontaa in ninkii isaga dila uu boqorku taajir ka dhigi doono oo maal badan siin doono; gabadhiisuuna siin doonaa, oo reerka aabbihiisna ku dhex xorayn doonaa reer binu israa'iil. markaasaa daa'uud rag-gii dhinaciisa taagnaa la hadlay, oo ku yidhi, ninkii dila midkan reer falastiin, oo ceebta ka qaada reer binu israa'iil, maxaa lagu samayn doonaa? oo bal yuu yahay buuryoqabkan reer falastiin ee ilaaha nool ciidammadiisa caraysan karaa? oo dadkiina waxay ugu jawaabeen, oo ku yidhaahdeen, sidan baa lagu samayn doonaa ninkii dila. oo markuu ragga la hadlayay elii'aab oo ahaa walaalkiisii ugu weynaa ayaa maqlay, oo elii'aabna aad buu ugu cadhooday daa'uud oo wuxuu ku yidhi, war maxaad u soo dhaadhacday? oo bal yaad uga soo kacday xayntii idaha ahayd oo cidlada joogtay? anigu waan aqaan kibirkaaga, iyo xumaanta qalbigaaga ku jirta, waayo, waxaad u timid inaad dagaalka fiirsato. markaasaa daa'uud ku yidhi, bal maxaan haatan sameeyey? sow hadal uun ma aha? markaasuu isagii ugu jeestay mid kale, oo sidii oo kaluu kula hadlay; oo dadkiina sidii hore oo kalay ugu jawaabeen. oo erayadii daa'uud ku hadlay markii la maqlay ayaa saa'uul loo warramay, oo isna wuu u soo cid diray. oo daa'uudna wuxuu saa'uul ku yidhi, ninna yuusan u cabsan isaga aawadiis; anoo addoonkaaga ah ayaan u tegi doonaa oo la diriri doonaa midkan reer falastiin. oo saa'uulna wuxuu daa'uud ku yidhi, adigu ma awoodid inaad la dirirto midkan reer falastiin, waayo, waxaad tahay wiil yar, isna dagaalyahan buu ahaa tan iyo yaraantiisii. oo daa'uudna wuxuu saa'uul ku yidhi, anoo addoonkaaga ah waxaan hayn jiray idaha aabbahay, oo haddii libaax ama orso yimaado, oo idaha naye yar ka qaato, waan ka daba ordo jiray, oo intaan wax ku dhufto ayaan afkiisa ka soo bixin jiray; oo hadduu igu soo boodana intaan gadhka ku dhago ayaan dili jiray. anoo addoonkaaga ah libaaxii iyo orsadiiba waan dilay; oo midkan reer falastiin oo buuryoqabka ahuna iya-goo kaluu noqon doonaa, waayo, wuxuu careeyey ciidammadii ilaaha nool. oo daa'uud wuxuu haddana yidhi, rabbiga iga samatabbixiyeey ciddiyihii libaaxa iyo ciddiyihii orsada ayaa haddana iga samatabbixin doona gacanta midkan reer falastiin. markaasaa saa'uul wuxuu daa'uud ku yidhi, tag, rabbigu ha kula jiree. markaasaa saa'uul daa'uud u xidhay dharkiisii, oo madaxiisana u saaray koofiyad naxaas ah, oo wuxuu kaloo huwiyeey dhar bir ah. oo daa'uudna seeftii buu ku xor xidhay dharkiisii, oo wuxuu isku dayay inuu socdo, waayo, ma uu tijaabin. markaasaa daa'uud wuxuu saa'uul ku yidhi, kuwan kuma socon karo; waayo, ma aanan tijaabin. markaasaa daa'uud iska dhigay. wuxuuse gacanta ku qaatay ushiisii, oo biyo mareenkuu ka sii doortay shan dhagax oo siman, oo wuxuu ku ritay kolaygii adhiijirka ee uu haystay, kaasoo ahaa qandigiisii, oo wadhafkiisina gacantuu ugu jiray; markaasuu u soo dhowaaday ninkii reer falastiin. oo ninkii reer falastiinna daa'uud buu u soo dhowaaday; ninkii gaashaanka u sidayna wuu hor socday. oo markii kii reer falastiin wax fiiriyeey, wuxuu arkay daa'uud, wuuna quudhsaday; waayo, wuxuu ahaa wiil yar uun, oo cas, oo soojeed qurxoon. markaasaa kii reer falastiin wuxuu daa'uud ku

yidhi, war anigu ma eey baan ahay waadiga ulo ii soo qaataye? oo kii reer falastiin daa'uud buu ku habaaray magacyadii ilaahyadiisii. kii reer falastiinna wuxuu daa'uud ku yidhi, ii kaalay oo hilibkaaga siin doonaa haadka hawada iyo dugaagga dururka. markaasuu daa'uud kii reer falastiin ku yidhi, adigu waxaad ii soo qaadatay seef iyo waran iyo hoto; aniguse waxaan kuula imid magaca rabbiga ciidammada, kaasoo ah ilaaha ciidammada reer binu israa'iil ee aad caraysiisay. maanta rabbigu gacantayduu ii soo kaa gelin doonaa; waanan ku dili doonaa, oo madaxaan kaa gooyin doonaa; oo maanta meydka reer falastiin ciidankooda waxaan siin doonaa haadka hawada, iyo dugaagga dhulka, si dunida oo dhammu ay u ogaato in ilaah ku dhex jiro reer binu israa'iil; iyo si uu shirkan oo dhammu u ogaado inaan rabbigu wax ku badbaadin seef iyo waran; waayo, dagaalka rabbigaa leh, oo gacantayadu idinku soo ridi doonaa. oo markii kii reer falastiin soo kacay oo uu u soo dhowaaday inuu daa'uud ka hor tago, ayaa daa'uud soo dhaqsaday oo ku soo orday xaggii ciidanka inuu ka hor tago kii reer falastiin. markaasaa daa'uud gacanta geliyey kolaygiisii, oo dhagax kala soo baxay, oo intuu wadhfiyey ayuu kii reer falastiin wejiga kaga dhufatay, oo dhagaxiina wejigiisuu dalacay yidhi, markaasuu dhulka afgambi ugu dhacay. sidaasuu daa'uud kii reer falastiin kaga adkaaday wadhaf iyo dhagax, oo wuu ku dhufatay, wuuna dilay; laakiinse daa'uud gacanta seefu uguma jirin. markaasaa daa'uud orday oo ag istaagay kii reer falastiin, oo wuxuu ka qaatay seeftiisii, oo galkii ka soo bixiyeey, oo intuu ku bireeyey ayuu madaxiina kaga gooyay. oo kuwii reer falastiinna markay arkeen in tiirrigoodii dhintay ayay carareen. markaasay raggii reer binu israa'iil iyo raggii reer yahuudah kaceen oo qayliyeen oo waxay eryadeen reer falastiin, tan iyo dooxadii iyo ilaa irdaha ceqroon. oo dhaawicii reer falastiinna waxay ku dhaceen jidka shacarayim, iyo tan iyo gad iyo ilaa ceqroon. oo reer binu israa'iilna way ka noqdeen reer falastiinkii ay eryanayeen, oo xeradoo-diina way dhaceen. markaasaa daa'uud madaxii kii reer falastiin qaaday, oo yerusaaleem keenay, laakiinse hubkiisii teendhadiisuu dhigay. oo saa'uulna markuu arkay daa'uud oo u baxaya kii reer falastiin ayuu abneer oo ahaa sirkaalkii ciidanka ku yidhi, abneer, yarkanu waa ina ayo? oo abneerna wuxuu ku yidhi, boqorow, noloshaadaan ku dhaartaye, kuuma sheegi karo. markaasaa boqorkii wuxuu ku yidhi, soo haybso yarka ina ayihiisa. oo markii daa'uud ka soo noqday diliddii kii reer falastiin ayaa abneer kexeeyey oo saa'uul hor keenay isagoo gacanta ku wata madaxii kii reer falastiin. markaasaa saa'uul ku yidhi, inanyahow, ina ayaad tahay? oo daa'uudna wuxuu ugu jawaabay, waxaan ahay wiilkii addoonkaaga yesay ee reer beytlaxam.

18

oo markii uu dhammeeyey lahadliddii uu saa'uul la hadlayay ayay naftii yoonataan ku xidhantay naftii daa'uud, oo yoonataan wuxuu isaga u jeclaaday sidii naftiisa. oo maalintaasaa saa'uul qaatay oo mar dambena uma uu oggolaan inuu gurigii aabbihiis

tago. markaasaa yoonataan iyo daa'uud axdi dhigteen, maxaa yeelay, wuxuu isaga u jeclaaday sidii naftiisii. markaasaa yoonataan iska bixiyeey khamiiskiisii uu huwanaa, oo daa'uud siiyeey, iyo dharkiisii, iyo xataa seeftiisii, iyo qaansadiisii, iyo suundhabarkiisii. oo daa'uudna meel alla meeshii saa'uul u diro ayuu tegi jiray, wuuna ku guulaysan jiray; oo saa'uulna wuxuu madax uga dhigay raggii dagaalka, oo taasuna way la wanaagsanayd dadkii oo dhan iyo addoommadii saa'uul oo dhanba. oo markay yimaadeen, markii daa'uud ka soo noqday layntii reer falastiin, dumarkii baa waxay ka yimaadeen magaalooiyinkii reer binu israa'iil oo dhan si ay boqor saa'uul uga hor tagaan iyagoo gabyaya oo cayaaraya, oo faraxsan oo daf iyo alaabtii muusikada tumaya. oo dumarkiina midba midda kalay gabay u celisay, iyagoo cayaaraya, oo waxay yidhaahdeen, saa'uul wuxuu laayay kumanyaalkiisii, daa'uudna wuxuu laayay to-banyaalkiisii kun. saa'uulna aad buu u cadhooday, oo hadalkaas ayuu ka xumaaday, wuxuuna yidhi, waxay daa'uud ku sheegeen to-banyaal kun, laakiinse aniga waxay igu sheegeen kumanyaal; oo maxaa intaas ka badan oo uu heli lahaa boqortooyada mooyaane? oo saa'uulna maalintaas dabadeed daa'uud si xun buu u fiirin jiray. oo subaxdii dambe ruux xun oo xag ilaah ka yimid ayaa ku soo degay saa'uul, oo sidii nebi ayuu wax ugu sii sheegay guriga dhexdiisa. markaasaa daa'uud wuxuu gacanta ku dhufatay kataarad siduu maalin walba yeeli jiray; oo saa'uulna gacantuu ku haystay warankiisii. oo wuxuu yidhi, daa'uud derbigaan ku qodbi doonaa. markaasaa saa'uul warankii ku soo ganay. daa'uudna laba jeer buu ka gabbaday. oo saa'uulna daa'uud buu ka cabsanayay, maxaa yeelay, rabbigaa isaga la jiray, wuuna ka tegey saa'uul. sidaas daraaddeed saa'uul wuu iska fogeeyey isagii, oo wuxuu ka dhigay sirkaal kun u taliya; isaguna dadka hortiiisuu ka bixi jiray, soona geli jiray. oo daa'uudna wuu ku guulaysan jiray socodka isaga oo dhan, rabbiguna wuu la jiray. oo saa'uulna markuu arkay in daa'uud aad u guulaystay ayuu la yaabay. laakiinse reer binu israa'iil iyo reer yahuudah oo dhanba daa'uud aad bay u jeclaayeen; waayo, isagu hortooduu ka bixi jiray, soona geli jiray. oo saa'uulna wuxuu daa'uud ku yidhi, bal eeg, gabadhayda weyn oo meerab ah ayaan kuu siinayaa inaad guursato; laakiinse waa inaad ii xoog badnaato oo aad dagaallada rabbigana dirirto. waayo, saa'uul wuxuu isyidhi, yuusan gacantayda ku bixin, laakiinse gacanta reer falastiin ha ku baxo. markaasaa daa'uudna wuxuu saa'uul ku yidhi, war yaan ahay, oo noloshaydu waa maxay, amase reer aabbahay xagay ka joogaan reer binu israa'iil, inaan ahaado wiilkii boqorku soddogga u ahaa? laakiinse wakhtigii saa'uul gabadhiisii meerab ahayd daa'uud loo guurin lahaa, waxaa la siiyeey oo loo guuriyeey cadrii'eel oo reer mexolaad ahaa. oo gabadhiisii saa'uul oo miikaal ahayd ayaa daa'uud jeclaatay. markaasaa saa'uul loo sheegay, oo taasuna isagii way ka farxisay. markaasaa saa'uul wuxuu isyidhi, dabin ha ku noqotee, isaga waan siin iyada, si ay gacanta reer falastiin isaga gees uga ahaato. sidaas aawadeed saa'uul wuxuu daa'uud ku yidhi, adigu maanta waxaad mar labaad noqonaysaa wiilkii aan soddogga u

ahaa. markaasaa saa'uul wuxuu addoommadiisii ku amray oo ku yidhi, daa'uud hoos ahaan ula hadla, oo waxaad ku tidhaahdaan, bal eeg, boqorku wuu kugu farxay, oo addoommadiisa oo dhammuna way ku jecel yihiin; haddaba sidaas daraaddeed boqorku soddog ha kuu noqdo. oo addoommadii saa'uulna erayadaas waxay u sheegeen daa'uud. oo daa'uudna wuxuu yidhi, ma waxay idinla tahay inay fudud dahay inaan ahaado wiilkii boqorku soddogga u ahaa, anigoo ah nin miskiin ah oo weliba derejo yar? oo saa'uul addoommadiisiina way u soo sheegeen oo ku yidhaahdeen, daa'uud sidaasuu u hadlay. markaasaa saa'uul wuxuu yidhi, sidan daa'uud ku dhaha, boqorku waxba yarad kaa dooni maayo, boqol buuryo oo reer falastiin oo boqorka cadaawayaashiisa looga aarguto mooyaane. haddaba saa'uul wuxuu damcay inuu daa'uud u gacangeliyo reer falastiin. oo addoommadiisiina markay daa'uud erayadaas u soo sheegeen ayaa daa'uud aad ugu farxay inuu ahaado wiilkii boqorku soddogga u ahaa. maalmahaasuna ma ay dhammaan; markaasaa daa'uud kacay oo tegey isagii iyo raggisiiba, oo waxay reer falastiin ka soo laayeen laba boqol oo nin; markaasaa daa'uud buuryadoodii keenay, oo boqorkii bay siiyeen tiradoodii oo dhan, si daa'uud u noqdo wiilkii boqorku soddogga u ahaa. saa'uulna wuu isyidhi gabadhiisii miikaal inay naag u noqoto. oo saa'uulna wuu arkay wuuna ogaa in rabbigu daa'uud la jiro; oo saa'uul gabadhiisii miikaal ahaydna daa'uud bay caashaqday. saa'uulna aad buu uga yidhi cabsanayay daa'uud; oo saa'uulna had iyo goorba daa'uud cadow buu u ahaa. markaasaa waxaa soo baxay amiirradii reer falastiin; oo sidii ay marar badan u soo bixi jireen, ayaa daa'uud ka sii guul badnaa addoommadii saa'uul oo dhan; oo sidaas aawadeed magiciisii aad iyo aad buu caan u noqday.

19

markaasaa saa'uul la hadlay wiilkiisii yoonataan iyo addoommadiisii oo dhan, oo wuxuu ku amray inay daa'uud dilaan. laakiinse saa'uul wiilkiisii yoonataan ahaa daa'uud aad buu ugu farxay. markaasaa yoonataan wuxuu daa'uud u sheegay oo ku yidhi, aabbahay saa'uul wuxuu doonayaa inuu ku dilo. haddaba waan ku baryayaaye, subaxdii digtoonow, oo intaad meel qarsoon gashid dhuumo; oo anigu waan tegayaa, oo beerta aad ku jirto dhexdeeda ayaan aabbahay ag istaagayaa, oo xagaagaan aabbahay kala hadlayaa, oo hadday wax jiraanna waan kuu soo sheegayaa. oo yoonataanna wax wanaagsan ayuu aabbihiis saa'uul uga sheegay daa'uud, oo ku yidhi, addoonkaaga daa'uud ha ku dembaabin, maxaa yeelay, isagu kuguma uu dembaabin, oo shuqulladiisuna xaggaaga aad bay ugu wanaagsanaayeen, waayo, intuu isku biimeeyey ayuu kii reer falastiin dilay, oo rabbiguna guul weyn buu u sameeyey reer binu israa'iil oo dhan. waad aragtay, waanad ku faraxday, haddaba maxaad dhiig aan xaq qabin ugu dembaabaysaa inaad sababla'aan daa'uud u disho? markaasaa saa'uul maqlay codkii yoonataan, oo wuxuu ku dhaartay nolosha rabbiga inaan daa'uud la dilayn. dabadeedna yoonataan daa'uud

buu u yeedhay, oo u sheegay waxyaalahan oo dhan. markaasaa yoonataan daa'uud u keenay saa'uul, oo uu hor joogay sidii waagii hore. oo haddana mar kale waxaa dhacay dagaal. markaasaa daa'uud baxay oo la diriray reer falastiin, oo intuu aad u laayay ayay ka hor carareen. oo haddana ruux xun oo xagga rabbiga ka yimid ayaa ku soo degay saa'uul isagoo gurigiisa dhex fadhiya oo warankiisii gacanta ugu jiro; markaasaa daa'uud gacanta ku dhufatay kataaraddii. oo saa'uulna wuxuu damcay inuu daa'uud wareemo oo uu derbiga ku qodbo; laakiinse wuu ka cararay saa'uul hortiiisii oo saa'uul wuxuu warankii ka taagay derbigii. daa'uudna wuu cararay, oo habeenkaasuu baxsaday. markaasaa saa'uul rag u diray daa'uud gurigiisii, oo wuxuu ku yidhi, dhawra oo subaxdii isaga dila. markaasaa miikaal oo daa'uud naagtiisii ahayd ayaa warkii u sheegtay, oo ku tidhi, haddaadan caawa naftaada la baxsan, berri waa lagu dilayaa. haddaba miikaal waxay daa'uud ka dejisay daaqaddii; oo isna intuu tegey ayuu cararay, waana baxsaday. markaasaa miikaal waxay soo qaadday sanam oo sariirtay saartay, oo waxay madaxa u dhigtay barkin dhogor riyood ah, waxayna ku dedday dhar. oo markii saa'uul rag u soo diray inay daa'uud soo kexeeyaan ayay ku tidhi, wuu bukaa. markaasaa saa'uul raggii soo diray inay daa'uud soo arkaan, oo wuxuu ku yidhi, isagoo sariirta ku jiifa ii keena aan dilee. oo raggiiina markay gurigiisii soo galeen ayay arkeen sanamkii oo sariirta saaran oo barkin dhogor riyood ahu madaxa u taal. kolkaasaa saa'uul wuxuu miikaal ku yidhi, naa maxaad taas iigu khiyaanaysay oo cadowgayga u sii daysay inuu baxsado? miikaalna waxay saa'uul ugu jawaabtay, wuxuu igu yidhi, i sii daa, yaanan ku diline. haddaba daa'uud wuu cararay oo wuu baxsaday, oo wuxuu samuu'eel ugu yimid raamaah, oo u sheegay kulli wixii saa'uul ku sameeyey oo dhan. markaasaa isaga iyo samuu'eel waxay tageen oo degeen naayood. saa'uulna waa loo soo sheegay, oo lagu yidhi, daa'uud wuxuu joogaa naayood oo raamaah ku taal. markaasaa saa'uul rag u soo diray inay daa'uud soo qabtaan; oo iyana markay arkeen guutadii nebiyada ahayd oo wax sheegaya, iyo samuu'eel oo dhex taagan oo madax u ah ayaa ruuxii rabbigu ku soo degay raggii saa'uul soo diray, oo iyana wax bay sii sheegeen. oo taas markii saa'uul loo sheegay ayuu haddana soo diray rag kale, oo iyana wax bay sii sheegeen. oo haddana mar saddexaad ayaa saa'uul rag kale soo diray, oo iyana wax bay sii sheegeen. markaasaa isagiina raamaah tegey, oo wuxuu yimid ceelka weyn oo ku yaal sekuu, dabadeedna dadkii buu wax weyddiiyey oo ku yidhi, samuu'eel iyo daa'uud xaggee bay joogaan? oo waxaa lagu yidhi, waxay joogaan naayood oo raamaah ku taal. markaasuu wuxuu tegey naayood oo raamaah ku taal; markaasaa isagiina waxaa ku soo degay ruuxii ilaah, oo wuu sii socday, oo sidii nebi buu wax u sheegay tan iyo ilaa uu yimid naayood oo raamaah ku taal. oo isna dharkii buu iska siiyay, oo samuu'eel hortiiisuu wax ku sii sheegay, oo halkaasuu jifay isagoo qaawan maalintii oo dhan iyo habeenkii oo dhan. oo sidaas daraaddeed waxay yidhaahdaan, saa'uulna ma nebiyadu ku mid yahay?

markaasaa daa'uud wuxuu ka cararay naayood oo raamaah ku taal, oo intuu yoonataan u yimid ayuu ku yidhi, war maxaan sameeyey? oo dembigaygu waa maxay? oo dembiga aan aabbahaa ku sameeyey ee uu naftayda u doonayaa waa maxay? oo isna wuxuu ku yidhi, yaanay noqon, adigu dhiman maysid. aabbahay wax yar iyo wax weyn toona ma sameeyo wixii uu daaha iiga qaaday mooyaane. maxaa aabbahay waxaas oo kale iiga qarinaya? taas ma aha. oo haddana daa'uud wuu dhaartay oo yidhi, aabbahaa aad buu u og yahay inaad raalli iiga tahay; oo wuxuu isyidhaahdaa, yuusan yoonataan tan ogaanin waaba intaasoo uu ka calool xumaadaaye; laakiinse sida runta ah, waxaan ku dhaartay rabbiga noloshiisa iyo adiga naftaada inaan aniga iyo dhimasho waxba noo dhaxayn tallaabo mooyaane. markaasaa yoonataan wuxuu daa'uud ku yidhi, wax alla wixii naftaadu jeceshahayba waan kuu samayn doonaa. oo daa'uudna yoonataan buu ku yidhi, bal eeg, berrito bil baa dhalanaysa, oo waa inaan ka baaqan inaan boqorka cunto ula fadhiisto, laakiinse i sii daa, aan tagee, oo aan ilaa maalinta saddexaad duurka ku dhuuntee. oo haddii aabbahaa i waayo, waxaad ku tidhaahdaa, daa'uud aad buu fasax ii weyddiistay inuu magaaladiisii beytlaxam ku ordo; waayo, ehelkiisii oo dhan ayaa halkaas ku bixinaya allabarigii sannadka. haduu kugu yidhaahdo, waa hagaag, anoo addoonkaaga ah nabad baan helayaa. laakiinse hadduu cadhoodo, bal ogow inuu shar maaggan yahay. sidaas daraaddeed anoo addoonkaaga ah ii roonow; waayo, adigu waxaad ila dhigatay axdi xagga rabbiga ah. laakiinse haddaan dembi galay, adiguba i dil; bal maxaad aabbahaa iigu geeynaysaa? markaasaa yoonataan wuxuu yidhi, taas u ka fogaato, waayo, haddaan ogahay in aabbahay maaggan yahay inuu shar kugu sameeyo, sow kuuma soo sheegeen? kolkaasaa daa'uud wuxuu yoonataan ku yidhi, haddii aabbahaa si xun ugu jawaabo bal yaa ii soo sheegaya? oo yoonataanna wuxuu daa'uud ku yidhi, kaalay oo ina keen aan duurka tagnee. oo labadoodiiba waxay tageen duurka. markaasaa yoonataan wuxuu daa'uud ku yidhi, rabbiga ilaaha reer binu israa'iil ahu, markhaati ha ka ahaado; berrito ama saa dambe haddaa oo kale, markii aan aabbahay soo calool baadho, haduu wanaag kuu qabo, sow kuu soo cid diri maayo, oo daaha kaaga qaadi maayo wuxuu maaggan yahay oo dhan? hadday aabbahay ka farxin lahayd inuu shar kugu sameeyo oo aanan daaha kaaga qaadin, oo aanan weliba ku dirin si aad nabdoonaan ugu tagtid, rabbigu saas iyo ka sii daran ha igu sameeyo; rabbiguna ha kuula jiro siduu aabbahay ula jiray oo kale. waa inaanad raxmadda rabbiga i tusin intaan noolahay oo keliya, si aanan u dhiman, laakiinse raxmaddaada waa inaanad ka gooyin reerkayga weligaa, oo xataa ma aha markii rabbigu cadaawayaashaada ka dhammeeyo dhulka. sidaasuu yoonataan axdi ula dhigtay reerkii daa'uud, oo yidhi, taas wuxuu rabbigu ka doonayaa cadaawayaasha daa'uud gacantooda. oo yoonataan mar kaluu daa'uud dhaariyey, jacaylkii uu u qabay aawadiis, waayo, wuxuu isaga u jeclaa siduu naftiisa u jeclaa oo kale. markaasaa yoonataan

wuxuu isagii ku yidhi, berrito bil baa dhalanaysa oo waa lagu waayi doonaa, maxaa yeelay, kursigaagu wuu madhnaan doonaa. markaad saddex maalmood joogto dabadeed waa inaad dhaqsataa oo aad tagtaa halkaad ku dhuumatay markii xaalkanu dhacay, oo waa inaad sii ag joogtaa dhagixii kalategidda. oo anna waxaan meeshaas dhinaceeda ku soo gani doonaa saddex fallaadhood, sidii anigoo calaamad ku ganaya. oo bal eeg, wiil yar baan u soo diri doonaa, oo waxaan ku odhan doonaa, tag oo fallaadhiihi soo doonoon. haddaba haddaan yarka ku idhaahdo, war fallaadhiihi waa kaa sokeeyaan, soo qaad oo kaalay; waayo, nabad baa kuu jirta oo waxyeello lama arko, rabbiga noloshiisaan ku dhaartaye. laakiinse hadaan wiilka ku idhaahdo, war fallaadhiihi waa kaa shisheeyaan; markaas iska tag, waayo, rabbigu wuu ku diray. oo xagga xaalkii aynu ka hadalnay, bal eeg, aniga iyo adiga waxaa inoo dhexeeya rabbiga weligiisba. sidaasaa daa'uud duurka ugu dhex dhuntay, oo markii bishii dhalatay ayaa boqorkii u fadhiistay inuu wax cuno. markaasaa boqorkii wuxuu ku fadhiistay kursigiisii, sidii mararkii hore oo kale, kaasuna wuxuu ahaa kursigii derbiga ag yiil; oo yoonaaatanna wuu istaagay, abneerna wuxuu dhinac fadhiistay saa'uul, laakiinse meeshii daa'uud way madhnayd. habase yeeshee saa'uul maalintaa waxba kuma uu hadlin, waayo, wuxuu u maleeyey in wax ku dhaceen, oo wuxuu isiydhi, ma uu nadiifana, hubaal isagu ma uu nadiifana. oo maalintii ka dambaysay galabtii bishu dhalatay, taasoo ahayd maalintii labaad, daa'uud meeshiisii way madhnayd, markaasaa saa'uul wuxuu wiilkiisii yoonaaatan ku yidhi, war wiilka yesay muxuu cuntada ugu iman waayay shalay iyo maantaba? markaasaa yoonaaatan wuxuu saa'uul ugu jawaabay, daa'uud aad buu fasax ii weyddiistay inuu beytlaxam tago, oo wuxuu yidhi, waan ku baryayaaye, i sii daa, aan tagee, waayo, ehelkayagii baa magaalada allabari ku leh, oo walaalkay baa igu amray inaan halkaas joogo, haddaba haddii aad raalli iiga tahay i sii daa aan tagee oo walaalahay soo arkee, waan ku baryayaaye. oo sidaas daraadeed buu u iman waayay miiska boqorka. markaasaa saa'uul aad ugu cadhooday yoonaaatan, oo wuxuu ku yidhi, kaagan naag qalloocan oo caasiyad ah inankeed ahow, war sow ma aan ogi inaad wiilka yesay dooratay adoo ceeb u soo jiidaya naaftada iyo cawrada hooyadaa? waayo, inta wiilka yesay dhulka ku nool yahay, adiga iyo boqortooyadaada midna dhismi maayo. sidaas daraadeed u cid dir oo soo kexee, waayo, hubaal wuu dhimanayaa. markaasaa yoonaaatan wuxuu u jawaabay aabbihiis saa'uul oo ku yidhi, maxaa loo dilayaa? oo bal muxuu sameeyey? kolkaasaa saa'uul warankiisii ku soo gantaalay si uu u dilo. sidaasaa yoonaaatan taas ku ogaaday in aabbihiis maaganaa inuu daa'uud dilo. oo yoonaaatanna miiskuu kala kacay cadho kulul, oo bisha maalinteedii labaadna waxba ma cunin, waayo, wuxuu u calool xumaaday daa'uud aawadiis, maxaa yeelay, aabbihiis baa ceeb ku sameeyey. oo subaxdii dambe ayuu yoonaaatan duurka tegey wakhtigii uu daa'uud la ballamay isagoo wata wiil yar. markaasuu wiilkiisii yaraa ku yidhi, orod hadda oo soo doondoon fallaadhaha aan ganayo. oo intii yarkii sii ordaday ayuu fal-

laadh shishadiisa ku ganay. oo yarkii markuu yimid meeshii yoonaaatan fallaadhii ku soo ganay ayaa yoonaaatan ka soo daba qayliyey yarkii, oo ku yidhi, war sow fallaadhii kaama sii shishayso? oo haddana yoonaaatan wuxuu ka soo daba dhawaaqay wiilkiisii oo ku yidhi, war dheeree oo dhaqso oo ha joogsan. markaasaa yoonaaatan yarkiiisii soo ururiyey fallaadhiihi oo sayidkiisii u yimid. laakiin yarku waxba ma ogayn, yoonaaatan iyo daa'uud keliya ayaa xaalka oga. markaasaa yoonaaatan hubkiisii yarkii u dhiibay, oo ku yidhi, tag, oo magaaladii gee. oo isla markiiba kolkii yarkii tegey ayaa daa'uud ka soo baxay meel yoonaaatan xagga koonfureed ka ahayd, markaasuu wejiga dhulka ku dhufay oo saddex jeer sujuuday, wayna isdhunkadeen oo isla ooyeen ilaa daa'uud sii badiyey. markaasaa yoonaaatan wuxuu daa'uud ku yidhi, nabad ku tag, maxaa yeelay, labadeennuba waxaynu isugu dharaannay magaca rabbiga, innagoo leh, rabbigu ha inoo dhexeeyo aniga iyo adiga, iyo farcankayga iyo farcankaaga weligiisba. markaasaa daa'uud kacay oo tegey, oo yoonaaatanna magaaladu galay.

21

oo markaas dabadeedna daa'uud wuxuu nob ugu yimid wadaadkii aximeleg ahaa, oo aximelegna daa'uud buu ka hor yimid isagoo gariiraya, oo wuxuu isagii ku yidhi, war maxaa keligaa kaa dhigay oo ninna kuula socon waayay? oo daa'uudna wuxuu wadaadkii aximeleg ku yidhi, boqorkii baa i amray oo muraad ii soo diray, wuxuuna igu yidhi, ninna yusan waxba ka ogaan muraadka aan kuu diray, iyo waxa aan kugu amray toona, oo raggii dhallinyarada ahaana meel baan kula ballamay. haddaba bal maxaa gacantaada ku jira? bal i sii shan xabbadood oo kibis ah amase wax alla waxa yaal. markaasaa wadaadkii wuxuu daa'uud ugu jawaabay, kibis la wada cuno gacantayda kuma jirto, laakiinse waxaa taal kibis quduus ah haddii ragga dhallinyarada ahu naago ayan taaban. kolkaasaa daa'uud wuxuu wadaadkii ugu jawaabay, sida runta ah intii saddex maalmood ah naago waa nalaga dhawray, oo markii aan soo baxay ragga dhallinyarada ah weelalkoodu quduus bay ahaayeen, laakiinse in kastoo uu sod-caalku mid caadi ah yahay, bal maanta intee bay weelalkoodu quduus sii yihiin? sidaas daraadeed wadaadkii wuxuu daa'uud siiyey kibis quduus ah, waayo, halkaas kibis ma oollin, kibistii tusniinta mooyaane, taas oo rabbiga hortiisa laga soo qaaday si kibis kulul loo dhigo maalinta tii hore laga soo qaado. oo maalintaa waxaa halkaas joogay nin ka mid ah saa'uul addoommadiisii, oo kaasna rabbiga hortiisaa lagu hayay, magiciisuna wuxuu ahaa do'eeg kii reer edom, oo wuxuuna ahaa kii madaxda u ahaa xoolojirrada saa'uul. markaasaa daa'uud wuxuu aximeleg ku yidhi, waxba miyaanad haynin waran amase seef? waayo, sooma aan qaadan seeftaydii iyo hubkaygii toona, maxaa yeelay, waxaa i soo deddejiyey muraadkii boqorku ii soo diray. oo wadaadkiina wuxuu yidhi, bal eeg, waxaa halkan eefodka dabadiisa taal iyadoo maro ku duudduuban seftii goli'adkii reer falastiin, oo aad dooxii eelaah ku dishay, oo

haddaad doonaysid inaad taas qaadatid, iska qaado, maxaa yeelay, taas mooyaane mid kale halkan ma taal. markaasaa daa'uud wuxuu yidhi, taasoo kaleba ma jirto; ee bal i soo sii. markaasaa daa'uud kacay, oo maalintaas wuxuu u cararay cabsi uu saa'uul ka qabay aawadeed, oo wuxuu u tegey aakiish oo boqorkii gad ahaa. kolkaasaa addoommadii aakiish waxay isagii ku yidhaahdeen, war sow kanu ma aha daa'uud boqorkii dalka? oo sow midkoodba midka kale gabay uguma celin iyagoo cayaaraya oo leh, saa'uul wuxuu laayay kumanyaalkiisii, daa'uudna wuxuu laayay to-banyaalkiisii kun? oo daa'uudna erayadaas qalbiguu ku haystay, oo aad buuna yaga cabsanayay aakiish oo ahaa boqorkii gad. oo markaasuu dabicaddiisii hortooda ku beddelay, oo wuxuu iska dhigay mid waalan markuu gacmahooda soo galay, oo wuxuu xagxagtay albaabbadii iridda, oo gadhkana dhareer buu iskaga daadiyey. markaasaa aakiish wuxuu addoommadiisii ku yidhi, war waad aragtaan inuu ninku waalan yahay, haddaba bal maxaad iigu keenteen? war ma waxaan u baahanahay niman waalan, oo ma taas aawadeed baad ninkan u keenteen inuu hortayda isku waalo? war ma ninkan oo kalaa gurigayga soo gala?

22

sidaas daraadeed daa'uud halkaas wuu ka tegey oo wuxuu u baxsaday xagga bohoshii cadullaam, oo markii walaalihiis iyo reerkii aabbihiis oo dhammu ay taas maqleen ayay halkaas isagii ugu tageen. oo mid kasta oo cidhiidhi ku jira, iyo mid kasta oo deyn qaba, iyo mid kasta oo aan raalli ahayna isagay isu soo urursadeen, oo isna wuxuu u noqday madax u taliya, oo waxaa isaga la joogay in ku dhow afar boqol oo nin. markaasaa daa'uud halkaas ka tegey oo misfaahdii reer moo'aab u kacay; oo wuxuu boqorkii reer moo'aab ku yidhi, waan ku baryayaaye, aabbahay iyo hooyaday ha soo baxeen oo ha kula joogeen, ilaa aan ogaado waxa ilaah ii samaynayo. oo wuxuu iyagii hor keenay boqorkii reer moo'aab, oo isagay la joogeen intii daa'uud dhufayska ku jiray oo dhan. markaasaa nebi gaad wuxuu daa'uud ku yidhi, dhufayska ha ku sii jirine bax oo waxaad tagtaa dalka yahuudah. markaasaa daa'uud tegey, oo wuxuu yimid kayntii xaafeed. markaasaa saa'uul wuxuu maqlay in daa'uud iyo raggii la jirayba la soo arkay; oo saa'uulna wuxuu joogay gibecaah, isagoo hoos fadhiya geed raamaah ku yaal, oo warankiisina gacanta ugu jiro, addoommadiisii oo dhammuna hareero taagan yihiin. kolkaasaa saa'uul wuxuu ku yidhi addoommadiisii hareerahiisa taagnaa, bal maqla hadda, kuwiinnan reer benyaamiinow, wiilka yesay miyuu midkiin kastaba siinayaa beero iyo beero canab ah, oo miyuu kulligiin idinka wada dhigi doonaa kuwo kun kun u taliya, iyo kuwo boqol boqol u taliya? ma saasaad kulligiin iigu heshiiseen, oo uu midkiinna iigu soo sheegi waayay markii wiilkaygu axdi la dhiganayay wiilka yesay, oo uu midkiinna ii nixi waayay, wuuna iigu soo sheegi waayay in wiilkaygu igu kiciyey addoonkayga inuu i gaado sida maanta oo kale? markaasaa waxaa jawaabay do'eeggii reer edom oo ag taagnaa saa'uul addoommadiisa, oo wuxuu yidhi, waxaan arkay wiilkii yesay oo nob ku soo socda oo u yimid axiime-

leg ina axiituub. oo isna rabbiguu wax u weyddiiyey, oo saadna wuu siiyey, oo seftii goli'adkii reer falastiinna wuu siiyey. kolkaasaa boqorku u cid diray in loo yeedho wadaadkii axiimeleg ee ahaa ina axiituub, isagii iyo reerkii aabbihiis oo dhanba, kuwaas oo ahaa wadaaddadii nob joogay; oo iyana kulligood boqorkii bay u yimaadeen. markaasaa saa'uul ku yidhi, bal hadda maqal, ina axiituubow. oo isna wuxuu ugu jawaabay, sayidkaygiyow, waa i kan. kolkaasaa saa'uul ku yidhi, maxaad iigu heshiiseen, adiga iyo ina yesay, oo maxaad u siisay kibista iyo sefta, oo ilaahna wax ugu weyddiiyay si uu iigu kaco inuu i gaado sida maanta oo kale? markaasaa axiimeleg wuxuu boqorkii ugu jawaabay, bal yaa addoommadaada ka mid ah oo sida daa'uud aamin u ah, kaa-soo boqorku soddog u yahay, oo weliba shirkaaga ka qayb gala, oo reerkaagana sharaf ku leh? anigu ma maantaan bilaabay inaan isaga ilaah wax u weyddiiyo? taasuu ha iga fogaato. anigu waxan oo dhan waxba kama ogi wax yar iyo wax badan toona, haddaba, boqorow, anigoo addoonkaaga ah iyo reerka aabbahay oo dhanba waxba ha na saarin. markaasaa boqorkii wuxuu yidhi, axiimelegow, hubaal waad dhimanaysaa adiga iyo reerka aabbahaa oo dhammuba. dabadeedna boqorkii wuxuu waardiyaashii hareerahiisa taagnaa ku yidhi, ku jeesta oo wadaaddada rabbiga laay, maxaa yeelay, gacantooda daa'uud bay la jirtaa, oo iyagoo og inuu baxsaday ayayan ii soo sheegin, laakiinse boqorka addoommadiisii way diideen inay gacantooda ku fidiyaan oo laayaan wadaaddadii rabbiga. markaasaa boqorkii do'eeg ku yidhi, adigu ku jeeso oo wadaaddada laa. do'eeggii reer edomna wuu ku jeestay oo wadaaddadii laayay, oo maalintaas wuxuu laayay shan iyo siddeetan qof oo wada qaba eefod dhar wanaagsan laga sameeyey. oo magaaladii wadaaddada oo nob ahaydna wixii joogay ayuu seef ku laayay. rag iyo dumarba, iyo carruur iyo caanonuugba, iyo dibi iyo dameerro iyo idoba wuxuu ku wada laayay seef. oo waxaa ka baxsaday oo daa'uud ka daba cararay mid ka mid ah wiilashii axiimeleg ina axiituub, magiciisana la odhan jiray aabyaataar. markaasaa aabyaataar wuxuu daa'uud u sheegay in saa'uul laayay wadaaddadii rabbiga. kolkaasaa daa'uud aabyaataar ku yidhi, maalintii do'eeggii reer edom halkaas joogay, waan garanayay inuu saa'uul u sheegi doono. dadkii reerka aabbahaa oo dhan anigaa dhimashada u soo jiiday, haddaba aniga ila joog oo ha cabsan, maxaa yeelay, kii naf-tayda doona ayaa naftaadana doonaya, waayo, ammaan waad igula joogi doontaa.

23

markaasaa daa'uud loo sheegay oo lagu yidhi, reer falastiin waxay la dirirayaan reer qeciilaah iyagoo ka dhacaya meelihii hadhuudhka lagu tumi jiray. sidaas daraadeed daa'uud rabbiguu wax weyddiistay oo yidhi, miyaan tagaa oo kuwan reer falastiin soo laayaa? oo rabbiguna wuxuu daa'uud ku yidhi, tag, oo reer falastiin soo laa, oo reer qeciilaah soo badbaadi. markaasaa daa'uud raggiiisii waxay ku yidhaahdeen, bal eeg, annagu halkan oo ah dalka yahuudah ayaan ku cabsanaynaa, haddaba intee in le'eg bay nooga sii

daran tahay haddaannu qeciilaah tagno oo ciidanka reer falastiin ku duulno? oo haddana mar kale ayaa daa'uud rabbiga wax weyddiistay. markaasaa rabbigu ugu jawaabay, kac, oo ku dhaadhac qeciilaah, waayo, reer falastiin gacantaadaan soo gelin doonaa. markaasaa daa'uud iyo raggiisiiba qeciilaah tageen, oo reer falastiin la dirireen, oo waxay ka soo dhaceen lo'doodii, dad faro badanna way laayeen. sidaasuu daa'uud dadkii qeciilaah degganaa u badbaadiyey. oo markii aabyaataar oo ina axiimeleg ahaa daa'uud ugu soo cararay xagga qeciilaah, wuxuu yimid isagoo eefod gacanta ku sita. oo saa'uul baa loo soo sheegay in daa'uud qeciilaah yimid. markaasaa saa'uul yidhi, haddaa ilaah gacanta ii soo geliyey; waayo, wuxuu ku xidhmay markuu galay magaalo leh irdo iyo qataarro. markaasaa saa'uul dadkiisii oo dhan dagaal ugu yeedhay inay qeciilaah ku dhaadhacaan, oo ay daa'uud iyo raggiisaba hareereeyaan. oo daa'uudna wuu oga in saa'uul belaaayo la damacsan yahay; markaasuu wadaadkii aabyaataar ahaa ku yidhi, halkan eefodka keen. markaasaa daa'uud yidhi, rabbiyow, ilaaha reer binu israa'iilow, hubaal anoo addoonkaaga ah waxaan maqlay in saa'uul doonayo inuu qeciilaah yimaado, oo uu magaaladana daraadday u baabi'iyo. haddaba dadka reer qeciilaah miyey isaga ii gacangelin doonaan? oo saa'uul miyuu soo dhaadhacayaa sidii anoo addoonkaaga ah aan u maqlay? rabbiyow, ilaaha reer binu israa'iilow, waan ku baryayaaye, anigoo addoonkaaga ah taas ii sheeg. markaasaa rabbigu ku yidhi, haah, wuu soo dhaadhaci doonaa. kolkaasuu daa'uud yidhi, haddaba miyey dadka reer qeciilaah aniga iyo raggaygaba saa'uul gacanta noo gelin doonaan? rabbigu wuxuu yidhi, haah, way ku gacangelin doonaan. markaasaa daa'uud iyo raggiisii oo lix boqol ku dhowaa kaceen oo qeciilaah ka baxeen, oo waxay tageen meel alla meeshii ay tegi kareen. oo saa'uulna waxaa loo soo sheegay in daa'uud qeciilaah ka baxsaday, markaasuu iska daayay inuu u soo baxo. oo daa'uudna wuxuu degganaa dhufaysyada cidlada ku yiil, oo wuxuu iska joogay dalka buuraha leh ee cidlada ah ee siif. oo saa'uul baa doondooni jiray maalin kasta, laakiinse ilaah gacanta uma soo gelin. oo daa'uudna wuxuu arkay in saa'uul u soo baxay si uu naftiisa u deydeyo. daa'uudna cidlada siif buu ku jiray, duurka dhexdiisa. markaasaa saa'uul wiilkiisii yoonataana ahaa kacay, oo daa'uud ugu tegey duurka dhexdiisa, oo gacantiisuu ku xoogeeyey ilaah. oo wuxuu isagii ku yidhi, ha cabsan, waayo, aabbahay saa'uul gacantiisu kuma heli doonto; oo adna reer binu israa'iil boqor baad u noqon doontaa, oo anna waan kugu xigi doonaa; taasna aabbahay saa'uul waa og yahay. oo labadoodii axdi bay rabbiga hortiisa ku dhigteen. oo daa'uud wuxuu iska joogay duurkii, yoonataanna gurigiisii buu tegey. markaasaa saa'uul waxaa gibeceah ugu yimid reer siif, waxayna ku yidhaahdeen, daa'uud miyaanu ku dhuuman dhufaysyada dalkayga dururka ku yaal, oo ku dhex yaal buurta xakiilaah, oo lamadegaanka xaggiisa koonfureed ku taal? haddaba, boqorow, soo dhaadhac adigoo aad u doonaya inaad timaadi; oo annana qaybtayadu wuxuu ahaan doonaa inaan gacantaada ku soo ridno, boqorow. markaasaa saa'uul wuxuu yidhi, kuwo xagga rabbiga

ka barakaysan noqda; waayo, idinku waad ii naxariisateen. haddaba waan idin baryayaaye weliba taga oo sii hubsada, oo waxaad soo ogaataan oo soo aragtaan meeshuu u caado leeyahay, iyo kii isaga halkaas ku soo arkay, waayo, waxaa la ii soo sheegay inuu aad xeelad ugu macaamiloodo. sidaas daraaddeed soo arka oo soo wada ogaada meelaha uu ku gabbado ee uu ku dhuunto oo dhanba, oo mar kale igu soo noqda idinkoo aad u dhulka, markaasaan idin raaci doonaa, oo haddii uu dhulka dhex joogo, waxaan isaga ka dhex baadhi doonaa kumanyaalka reer yahuudah oo dhan. markaasay saa'uul hor mareen, oo ay u kaceen xagga siif, laakiinse daa'uud iyo raggiisiiba waxay joogeen cidlada reer maacoon ku dhex taal carabaah ee lamadegaanka xaggiisa koonfureed ku taal. markaasaa saa'uul iyo raggiisiiba waxay u soo baxeen inay daa'uud doondoonaan. oo iyana taas bay u sheegeen daa'uud, sidaas daraaddeed ayuu u dhaadhacay xagga dhagaxii weynaa, oo cidladii maacoon ayuu iska joogay. oo saa'uulna markuu taas maqlay ayuu daa'uud u eryaday xagga cidladii maacoon. oo saa'uulna wuxuu maray buurta dhankeedii soke, daa'uud iyo raggiisiiba waxay mareen buurta dhankeedii shishe, oo daa'uudna wuu dhaqsaday inuu u cararo cabsi uu saa'uul ka qabo aawadeed, waayo, saa'uul iyo raggiisii waxay u hareereeyeen daa'uud iyo raggiisii inay qabtaan. laakiinse wargeeys baa saa'uul u yimid oo ku yidhi, soo dhaqso oo kaalay; waayo, reer falastiin weerar bay ku soo kacsheen dalkii. oo sidaas daraaddeed saa'uul wuu ka noqday daa'uud kii uu eryanayay, oo wuxuu u kacay kuwii reer falastiin, sidaas aawadeed waxay meeshaas u bixiyeen selac hammaxleqood. oo daa'uudna halkaas wuu ka tegey, oo iska joogay ceyn gedii dhufaysyadeedii.

24

kolkii saa'uul ka soo noqday kuwii reer falastiin oo uu raacdaysanayay ayaa loo soo sheegay oo lagu yidhi, daa'uud cidlada ceyn gedii buu joogaa. markaasaa saa'uul reer binu israa'iil oo dhan kala baxay sadex kun oo nin oo la doortay, oo wuxuu daa'uud iyo raggiisii ka xulayay dhagaxyadii ay riyodibadeedku joogeen. markaasuu wuxuu yimid xeryihii idaha oo jidka ku ag yiil, oo halkaasna waxaa ku tiil bohol; markaasaa saa'uul halkaas u galay inuu cagihiiisa qariyo aawadeed. haddaba daa'uud iyo raggiisiiba waxay ku jireen bohosh meelaha ugu sii hooseeya. oo daa'uudna raggiisii waxay ku yidhaahdeen, bal eeg, maanta waa maalintii rabbigu kugu yidhi, cadowgaaga gacantaadaan ku soo ridi doonaa, oo waxaad ku samayn doontaa wixii kula wanaagsan. markaasaa daa'uud kacay, oo hoos ahaan ayuu aayar u gooyay saa'uul darafkii khamiiskii. oo waxay hadhow noqotay in daa'uud qalbigiisii naxdini ku dhacday, maxaa yeelay, wuxuu gooyay darafkii khamiiskii saa'uul. markaasuu wuxuu raggiisii ku yidhi, rabbigu ha iga fogeeyo inaan waxan ku sameeyo sayidkayga kaasoo ah rabbiga kiisa subkan, iyo inaan isaga gacanta u qaada, maxaa yeelay, wuxuu yahay rabbiga kiisa subkan. sidaasaa daa'uud raggiisii ugu diiday erayadaas, oo umana uu oggolaan

inay saa'uul ku kacaan. markaasaa saa'uul ka soo baxay bohoshii, oo iska tegey. oo daa'uudna mar dambuu kacay oo bohoshii ka soo baxay, oo wuxuu ka daba qayliyey saa'uul, oo ku yidhi, sayidkaygiyow, boqorow. oo saa'uulna markuu dib dhugtay ayaa daa'uud wejiga dhulka saaray, wuuna sujuuday. oo daa'uudna wuxuu saa'uul ku yidhi, war maxaad u maqashaa dadka warkiisa intay kugu yidhaahdaan, daa'uud wuxuu doonayaa inuu wax ku yeelo? bal eeg, maanta indahaagu way arkeen sida rabbigu iigu soo kaa gacangeliyey annagoo godka ku jirna, oo qaarna, dil, bay igu yidhaahdeen, laakiinse waan kuu naxay; oo waxaan idhi, anigu sayidkayga gacanta u qaadi maayo, maxaa yeelay, isagu waa rabbiga kiisa subkan. bal eeg, aabbow, bal eeg haddana darafkii khamiiskaaga oo gacantayda ku jira, waayo, waxaan gooyay darafkii khamiiskaaga, kumana diline, haddaba ogow inayan gacantayda ku jirin shar iyo xadgudub toona, oo anna kuguma aanan dembaabin, in kastoo aad nartayda u gaadaysid inaad iga qaaddid. rabbigu aniga iyo adiga ha ina kala xukumo, oo rabbigu ha iiga kaa aar gudo, gacantayduse ku taaban mayso. sida ay leedahay maahmaahdii dadkii hore, kii shar ah waxaa ka soo baxda sharnimo, gacantayduse ku taaban mayso. bal boqorkii reer binu israa'iilow, yaad ka soo daba baxaysaa? oo bal yaad eryanaysaa? ma eey bakhthi ah, mase tagfi? haddaba rabbigu aniga iyo adiga dhexdeenna xaakin ha ka ahaado oo ha inoo garnaqo, oo ha arko gartayda, gacantaadana ha iga samatabbixiyo. markii daa'uud hadalkaas saa'uul u dhammeeyey ayaa saa'uulna wuxuu yidhi, wiilkaygii daa'uudow, kaasu ma codkaagii baa? saa'uulna codkiisii kor buu u qaaday oo oooyay. kolkaasuu daa'uud ku yidhi, aad baad iiga qumman tahay, waayo, wanaag baad ii fashay, anse xumaan baan kuugu beddelay. oo adna maanta waxaad caddaysay sidii aad sii wanaagsan iigula macaamilootay, waayo, markii rabbigu gacantaada igu soo riday ima aadan dilin. waayo, haddii nin cadowgiisa helo miyuu wanaag ku sii dayn lahaa? sidaas daraaddeed tan aad maanta ii samaysay aawadeed rabbigu wanaag ha kuugu abaalgudo. oo hadda bal eeg, hubaal waan ogahay inaad boqor noqonaysid, iyo in boqortooyada reer binu israa'iil gacantaada ku dhismi doonto. haddaba bal rabbiga iigu dhaaro, inaadn gooynayn farcankayga iga dambeeya, iyo inaadn magacayga reer aabbahay ka dhex baabbi'inayn. markaasaa daa'uud u dhaartay saa'uul. oo saa'uulna gurigiisii buu tegey, laakiinse daa'uud iyo raggiiisiba waxay galeen dhufayskii.

25

markaasaa waxaa dhintay samuu'eel, reer binu israa'iil oo dhammuna way isu soo wada urureen oo u baroorteen, oo waxay isagii ku dhex aaseen gurigiisii raamaah ku yiil. daa'uudna wuu kacay oo ku dhaadhacay cidladii faaraan. oo waxaa jiray nin reer maacoon ahaa oo ay xoolihiisu karmel joogeen, oo ninkaasuna aad buu u weynaa, oo wuxuu lahaa saddex kun oo ido ah iyo kun riyo ah, oo isna idihiisii ayuu karmel ku xiirayay. haddaba ninkaas magiciisu wuxuu ahaa naabaal, naagtiisa magaceeduna abiigayil, oo naagtuna waxay ahayd mid

caqli wanaagsan, aadna u suurad qurxoon, laakiinse ninku wuxuu ahaa nin qallafsan oo shar sameeya; oo wuxuuna ahaa reer kaaleeb. oo daa'uud oo cidlada joogay ayaa maqlay in naabaal idihiisii xiirayo. daa'uudna toban nin oo dhallinyaro ah ayuu diray, oo daa'uud wuxuu raggii dhallinyarada ahaa ku yidhi, orda oo naabaal ugu taga karmel, oo magacayga ku salaama; oo waxaad kaas barwaaqaysan ku tidhaahdaan, nabadu ha kuu ahaato, reerkaagana nabadu ha u ahaato, oo waxaad haysatid oo dhanna nabadu ha u ahaato. oo haatan waxaan maqlay inaad haysatid kuwo ido xiira; adhijir-radaadiina way nala joogayeen, oo annana waxba ma aannu yeelin, oo innaba wax kama dhinnayn intii ay karmel joogeen oo dhan. oo taas bal raggaaga dhallinyarada ah weyddii, oo way kuu sheegi doonaan. taas aawadeed ragga dhallinyarada ah raalli ka ahow, waayo, maalin wanaagsan baannu kuu nimid, haddaba waan ku baryayaaye wax alla wixii gacantaada ku jira soo sii addoommadaada iyo anoo ah inankaaga daa'uud. oo markay daa'uud raggiiisii dhallinyarada ahaa yimaadeen ayay erayadan oo dhan naabaal kula hadleen iyagoo magaca daa'uud ku hadlaya, dabadeedna way aamuseen. markaasaa naabaal ugu jawaabay daa'uud addoommadiisii, waa ayo daa'uud? wiilka yesayee waa kuma? maalmahan waxaa jira addoommo badan oo nin kastaa ku caasiyooba sayidkiisa. haddaba miyaan qaadaa kibistayda, iyo biyahayga, iyo hilibkayga aan u qalay kuwa idaha ii xiiraya, oo miyaan siiya niman aanan aqoon meel ay ka yimaadeen? sidaas daraaddeed daa'uud raggiiisii dhallinyarada ahaa way jeesteen oo dib bay u noqdeen, oo intay daa'uud u yimaadeen ayay erayadan oo dhan u sheegeen. markaasaa daa'uud wuxuu raggiiisii ku yidhi, nin walowba seeftaada xidho. oo nin waluba seeftiisii buu xidhay, oo daa'uudna seeftiisii buu xidhay. kolkaasaa waxaa daa'uud raacay in ku dhow afar boqol oo nin; oo laba boqolna alaabtii bay la joogeen. laakiinse raggii dhallinyarada ahaa midkood ayaa u warramay naabaal naagtiisii abiigayil ahayd oo wuxuu ku yidhi, bal eeg, daa'uud ayaa wargeeys ka soo diray cidlada inay soo salaa-maan sayidkayaga, laakiinse wuu caayay. laakiinse nimankaasu way noo wanaagsanaayeen aad iyo aad, oo waxba nalama yeelin, oo innaba wax nagama dhinnayn intii aannu la soconnay oo dhan markii aannu duurka joognay. iyagu habeen iyo maalinba derbi bay noo ahaayeen intaannu iyaga la joognay oo idaha haynay oo dhan. haddaba bal garo oo ka fiirso wixii aad samayn doonto, waayo, sayidkayaga iyo reerkiisa oo dhanba belaaayaa lala damacsan yahay, waayo, isagu waa waxmatara, oo ninnaba lama hadli karo. markaasaa abiigayil dhaqsatay, oo waxay soo qaadatay laba boqol oo xabdadood oo kibis ah, iyo laba sibraar oo khamri ah, iyo shan neef oo ido ah oo la qalay, iyo shan koombo oo hadhuudh la dubay ah, iyo boqol rucubood oo sabiib ah, iyo laba boqol oo fud oo berde ah, oo waxay ku raratay dameerro. markaasay waxay raggeedii dhallinyarada ahaa ku tidhi, taga oo iga hor mara, oo anna waan idinka daba imanayaa. laakiinse waxba uma ay sheegin ninkeedii naabaal. oo siday dameerkeedii u soo fuushanayd ayay soo dhaadacday oo ag

martay buurta meesheedii qarsoonayd, oo waxaa ka hor yimid daa'uud iyo raggiisii, markaasay la kulantay. haddaba daa'uud wuxuu markaa ka hor yidhi, hubaal waxtarla'aan baan u dhawrayay waxa ninkanu cidlada ku haysto oo dhan, si aan waxba uga maqnaan waxa uu leeyahay oo dhan, oo wanaaggii aan u falay shar buu igu beddelay. ilaah saas iyo si ka sii daranba ha ku sameeyo cadaawayaashayda, haddii waxa uu leeyahay oo dhan xataa wiil yarna ha noqotee aan ka tago tan iyo waaberiga. oo abiigayilna markay daa'uud aragtay ayay haddiiba dameerkeedii ka soo degtay, oo daa'uud isku hor tururtay, wayna sujuudday. oo intay cagihisa isku tururtay ayay tidhi, dembiganu dushayda ha ahaado, sayidkaygiyow, dushayda ha ahaado, oo waan ku baryayaaye, anoo addoontaada ahu dhegahaaga aan ku hadlo, oo adiguna bal maqal erayadayda anoo addoontaada ah. waan ku baryayaaye, sayidkaygiyow, ha ka fikirin ninkan waxmataraha ah ee naabaal la yidhaahdo, waayo, sida magiciisu u yahay weeye isaguna; magiciisu wa naabaal oo waxaa isaga ku jirta nacasmino, laakiinse anigoo ah addoontaada ma aanan arkin nimankii dhallinyarada ahaa oo aad soo dirtay, sayidkaygiyow. sidaas daraaddeed, sayidkaygiyow, waxaan ku dhaartay nolosha rabbiga, iyo adiga naftaada, maxaa yeelay, rabbigu wuxuu kaa hor joogsaday inaad dhiig gasho, iyo inaad gacantaada ku aarsatid, haddaba cadaawayaashaada iyo kuwa xumaanta kula doonaya, sayidkaygiyow, ha noqdeen sida naabaal oo kale. haddaba sayidkaygiyow, hadiyaddan anoo addoontaada ah aan kuu keenay, ha la siiyo ragga dhallinyarada ah oo kula socda. waan ku baryayaaye, anoo addoontaada ah xadgudubkayga iga cafi, sayidkaygiyow, waayo, rabbigu hubaal wuxuu kuu samayn doonaa guri ammaan ah, maxaa yeelay, waxaad dirirtaa dagaallada rabbiga; oo cimrigaaga oo dhanna shar lagaama heli doono. oo in kastoo dadku kugu kaco oo kuu eryado inuu nafta kaa qaado, weliba, sayidkaygiyow, naftaadu waxay xidhmada nolosha kula xidhnaan doontaa rabbiga ilaahaaga ah, oo cadaawayaashaada naftoodana wuu tuuri doonaa sidii isagoo ka tuuraya wadhafka meeshiisa godan. oo markii rabbigu kuu sameeyo wanaaggii uu kaaga hadlay oo dhan ee uu amiir kaaga dhigo reer binu israa'iil oo dhan, sayidkaygiyow, markaas ma nixi doontid, qalbigaaguna kuma xumaan doono dhiig aad sababla'aan u daadisay, iyo aarsasho; oo markii rabbigu si wanaagsan kula macaamiloodo, sayidkaygiyow, bal markaas i soo xusuuso, anoo addoontaada ah. markaasaa daa'uud wuxuu abiigayil ku yidhi, waxaa mahad leh rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil oo maanta kuu soo diray inaad iga hor timaadid. waxaa barakaysan xig-maddaada, oo adna waad barakaysan tahay, waayo, waxaad maanta iga celisay inaan dhiig galo iyo inaan gacantayda ku aarsado. waxaan ku dhaartay rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil oo nool oo iga joojiyey inaan wax ku yeelo, waayo, hubaal haddii aadan degdegin oo iga hor iman, waaberiga naabaal xataa wiil yaru uma uu hadheen. sidaas daraaddeed daa'uud gacanteedii buu ka guddoomay wixii ay u keentay, markaasuu ku yidhi, haddaba gurigaagii nabad ku tag, oo bal eeg, codkaagii waan maqlay,

waan ku aqbalay. markaasaa abiigayil u timid naabaal, oo bal eeg, gurigiisuu ku qabtay diyaafad u eeg boqor diyaafaddiis, oo naabaalna qalbigiisu aad buu u faraxsanaa, waayo, aad buu u sakhraansanaa; sidaas daraaddeed waxba uma ay sheegin yar iyo badnaan toona ilaa waaberigii. oo subaxdii markii naabaal sakhraankii ka ba'ay ayay naagtiisii waxyaalahan u sheegtay, markaasaa qalbigii ku dhex dhintay, oo sidii dhagax oo kale ayuu noqday. oo haddana toban maalmood dabadeed rabbiga naabaal dilay, wuuna iska dhintay. oo daa'uudna markuu maqlay in naabaal dhintay ayuu yidhi, waxaa mahad leh rabbigii naabaal caydii uu i caayay iiga soo aarguday, oo anoo adoonkiisa ah shar iga celiyey; naabaalna xumaantii uu samaynayay rabbigu isaguu ku celiyey. markaa-suu daa'uud cid u diray abiigayil oo kala hadlay siduu u guursan lahaa. oo addoommadii daa'uudna markay abiigayil ugu yimaadeen karmel, intay la hadleen ayay ku yidhaahdeen, daa'uud baa noogu kaa soo diray inuu ku guursado. markaasay kacday oo intay sujuudday ayay wejigeeda dhulka saartay, oo waxay tidhi, bal eeg, anoo addoontaada ah waxaan ahay midiidin cagaha u maydha addoommada sayidkayga. markaasaa abiigayil dhaqsatay, oo kacday, oo waxay fuushay dameer, iyadoo wadata shan gabdhoo oo kuweed ah oo la socda; oo iyana wareegeyayaashii daa'uud bay daba gashay, waxayna noqotay naagtiisii. oo daa'uud haddana axinocamtii reer yesreecel buu guursaday, oo labadoodiiba waxay noqdeen naagtiisii. haddaba saa'uul gabadhiisii miikaal ee daa'uud naagtiisa ahayd wuxuu siiyey faltii oo ahaa ina layish, kaasoo ahaa reer galliim.

26

oo waxaa saa'uul gibecaah ugu yimid kuwii reer siif, iyagoo leh, miyuusan daa'uud ku dhuuman buurta xakiilaah, oo lamadegaanka ku hor taal? markaasaa saa'uul kacay, oo wuxuu ku dhaadacay cidladii siif, isagoo wata saddex kun oo nin oo reer binu israa'iil laga soo doortay, inuu daa'uud ka soo doondoona cidlada siif. kolkaasaa saa'uul soo degay buurtii xakiilaah, taasoo lamadegaanka ku hor taal, waddadana ku dhinac taal. laakiinse daa'uud cidladii joogay, oo wuxuuna arkay in saa'uul cidlada uga soo daba galay. sidaas daraaddeed daa'uud basaaysuu soo diray, wuxuuna ogaaday in saa'uul xaqiiqa ahaan yimid. markaasaa daa'uud soo kacay oo yimid meeshii saa'uul degay, oo daa'uud wuxuu arkay meeshii saa'uul jifay, isaga iyo abneer ina neer oo ahaa sirkaalkii ciidankiisa, oo saa'uulna wuxuu jifay meeshii gaadhifardoodku joogay dhexdeeda, oo dadkuna hareerhiisay degen. markaasaa daa'uud jawaabay oo ku yidhi kii reer xeed oo axiimeleg ahaa iyo abiishay oo ay seruuyaah dhashay, oo yoo'aabna walaalkiisa ahaa, oo wuxuu ku yidhi, yaa ii raacaya saa'uul xeraduud joogo? kolkaasaa abiishay ku yidhi, anaa ku raacaya. sidaasay daa'uud iyo abiishay dadkii ugu yimaadeen habeennimo, oo waxay arkeen saa'uul oo hurda meeshii gaadhifardoodka dhexdeeda, oo warankiisiina dhulkuu ku mudnaa meel madaxiisa u dhow; oo abneer iyo dadkiina hareerhiisay jifeen. markaasaa abiishay wuxuu daa'uud ku yidhi,

maanta ilaah wuxuu kuu soo gacangeliyey cadowgaagii. haddaba waan ku baryayaaye i daa aan waareemee oo aan mar keliya dhulka ku qodbee, oo mar labaad ku dhufan maayo. markaasaa daa'uud wuxuu abiishay ku yidhi, ha dilin, waayo, bal yaa gacan u qaadi kara rabbiga kiisa subkan, oo haddana eedla'aan doona? oo daa'uudna wuxuu yidhi, rabbiga noloshiisaan ku dhaartaye, waxaa isaga dili doona rabbiga, ama maalintiisii baa iska iman doonta, amase dagaal buu geli doonaa markaasaa la dili doonaa. rabbiga ha iga fogeeyo inaan gacanta u qaado rabbiga kiisa subkan. haddaba waan ku baryayaaye inoo qaad waranka madaxiisa ag yaal iyo kusadda biyaha, oo ina keen aannu tagnee. sidaas aawadeed daa'uud wuxuu saa'uul madaxiisii ka ag qaatay warankii iyo kusaddii biyaha; kolkaasay tageen, oo ninnaba ma arkin, lamana ogayn, oo midna ma toosin, waayo, kulligood way wada hurdeen, maxaa yeelay, waxaa xagga rabbiga kaga soo degtay hurdo weyn. markaasaa daa'uud dhankii kale u gudbay oo wuxuu ku dul istaagay buur iyaga in yar ka fog, oo waxaana u dhexeeyey bannaan weyn. kolkaasaa daa'uud u dhawaqay dadkii iyo abneer oo ahaa ina neer, oo yidhi, abneerow, war miyaadan jawaabayn? markaasaa abneer jawaabay oo yidhi, kaaga boqorka u dhawaaqayaa, kumaad tahay? markaasaa daa'uud wuxuu abneer ku yidhi, war sow ma tihiid nin rag ah? yaana kula mid ah oo reer binu israa'iil ku jira? haddaba maxaad u dhawri weyday sayidkaaga boqorka ah? waayo, mid dadka ka mid ah ayaa xerada u galay inuu boqorka sayidkaaga ah dilo. war waxan aad samaysay ma wanaagsana. rabbiga noloshiisaan ku dhaartaye waxaad istaahishaan dhimasho, maxaa yeelay, ma aydaan dhawrin sayidkiinna ah rabbiga kiisa subkan. haddaba bal fiiriya boqorka warankiisii iyo kusaddiisii biyaha oo madaxiisa ag yiil. markaasaa saa'uul gartay daa'uud codkiisii oo yidhi, wiilkaygii daa'uudow, kaasu ma codkaagii baa? oo daa'uudna wuxuu yidhi, haah, kanu waa codkaygii, boqorow sayidkaygiyow. oo haddana wuxuu yidhi, sayidkaygiyow, maxaad ii eryanaysaa, anoo addoonkaaga ah? waayo, maxaan sameeyey? waase maxay xumaanta gacantayda ku jirtaa? haddaba waan ku baryayaaye, boqorow sayidkaygiyow, bal maqal erayadayda anoo addoonkaaga ah. oo haddii rabbigu igu kaa diray qurbaan ha aqbalo, laakiinse haddii waxa igu kaa diray ay binu-aadmi yihiin, rabbiga hortiisa ha ku inkaarnaadeen, waayo, maanta way i eryeen si aanan u sii joogin dhaxalkii rabbiga, oo waxay igu yiidhaahdeen, tag oo ilaahyo kale u adeeg. haddaba sidaas daraadeed dhiigaygu yuusan ku daadan meel rabbiga hortiisa ka fog, waayo, boqorkii reer binu israa'iilow, waxaad u soo baxday si aad tagfi u doondoonto, oo waa sidii mid buuraha digaagduur ka ugaadhsanaya. markaasaa saa'uul wuxuu yidhi, waan dembaabay, wiilkaygii daa'uudow, iska noqo, waayo, anigu mar dambe wax ku yeeli maayo, maxaa yeelay, maanta naftaydu qaali bay kula noqotay. bal eeg, waan nacasoobay oo aad iyo aad baan u qaldamay. markaasaa daa'uud ugu jawaabay, boqorow, waa kan warankaagii! haddaba ragga dhalinyarada ah midkood oo ha yimaado oo ha kuu qaado. oo rabbiguna nin walba wuu ka abaalmarin doonaa xaqnimadiisa iyo aaminnimadiisa, waayo, rabbigu maanta

gacantayduu kugu soo riday, aniguse ma aan doonaynin inaan gacantayda u qaado rabbiga kiisa subkan. oo bal eeg, sida maanta naftaadu iigay dheeraatay, sidaas oo kale naftaydu ha ku dheeraato rabbiga hortiisa, oo dhibaato oo dhanna ha iga samatabbixiyo. markaasaa saa'uul wuxuu daa'uud ku yidhi, wiilkaygii daa'uudow, waad barakaysan tahay. hubaal xoog baad yeelan doontaa, waadna guulaysan doontaa. dabadeedna daa'uud waa iska tegey, saa'uulna meeshiisuu ku noqday.

27

markaasaa daa'uud wuxuu isyidhi, maalin uun baan gacanta saa'uul ku dhiman doonaa; haddaba wax iiga wanaagsan ma jiro inaan dalka reer falastiin u baxsado mooyaane; oo saa'uulna wuu iga quusan doonaa, oo mar dambe xuduudka reer binu israa'iil oo dhan igama doondooni doono; oo saas ayaan gacantiisa kaga baxsan doonaa. markaasaa daa'uud kacay oo gudbay, isagii iyo lixdii boqol oo nin ee isaga la joogay, oo waxay u yimaadeen aakiish oo ahaa ina maacoog, kaasoo ahaa boqorkii gad. oo daa'uudna aakiish buu la joogi jiray gad, isagii iyo raggiisiiba, oo nin waluba reerkiisii wuu watay, oo xataa daa'uud wuu watay labadiisii naagood, kuwaasoo ahaa axi-inocam tii reer yesreel iyo abiigayil tii reer karmel oo naabaal u dhaxday. markaasaa saa'uul waxaa loo soo sheegay in daa'uud u cararay xagga gad, oo isna mar dambe ma uusan doondooinin. kolkaasaa daa'uud wuxuu aakiish ku yidhi, haddaba haddaad raalli iga tahay, magaalooyinka duurka ku yaal meel ha iga siiyeen, aan halkaas iska degee, waayo, bal anoo addoonkaaga ah maxaan magaalada reer boqor kula degganahay? maalintaasaa aakiish siiyey siiqlag, oo sidaas aawadeed siiqlag ilaa maanta waxaa iska leh boqorrada dalka yahuudah. oo maalmihii daa'uud joogay duurka reer falastiin tiradoodu waxay ahayd sannad dhan iyo afar bilood. markaasaa daa'uud iyo raggiisii u keceen inay weeraraan reer geshuur, iyo reer geser, iyo reer camaaleq, waayo, qurumaahaas ayaa waagii hore dalka degganaa, oo waxay degganaayeen ilaa shuur iyo xataa tan iyo dalka masar. markaasaa daa'uud dalkii weeraray, oo nololna kuma uu dayn nin iyo naag toona, wuxuuna la tegey idihii, iyo dibidii, iyo dameerrihii, iyo geelii, iyo dharkii, dabadeedna wuu soo noqday, oo aakiish u yimid. markaasaa aakiish wuxuu ku yidhi, yaad maanta soo dhacdeen? oo daa'uudna wuxuu yidhi, waxaannu weerarnay xagga koonfureed oo dalka yahuudah, iyo xagga koonfureed oo reer yeraxme'eel iyo xagga koonfureed oo reer qeyn. oo daa'uudna nolol kuma uu dayn nin iyo naag toona, inuu gad keeno aawadeed, waayo, wuxuu isyidhi, waaba intaasoo ay inagu sheekaystaan oo yidhaahdaan, daa'uud saasu yeelay, caadadiisuna saasay ahayd intuu duurka reer falastiin degganaa oo dhan. aakiishna daa'uud buu aaminay, oo wuxuu isyidhi, isagu dadkiisii reer binu israa'iil oo dhan wuu isku diray oo aad bay u karahsadeen isaga; sidaas daraadeed isagu wuxuu ii ahaan doonaa addoon weligiisba.

oo wakhtigaas reer falastiin ciidammadoodii oo dhan dagaal bay u soo urursadeen inay reer binu israa'iil la diriraan. aakiishna wuxuu daa'uud ku yidhi, ogow inaad adiga iyo raggaaguba dagaalka ii raacaysaan. oo daa'uudna wuxuu aakiish ku yidhi, hubaal waad ogaan doontaa waxa anoo addoonkaaga ah aan samayn doono. oo aakiishna wuxuu daa'uud ku yidhi, taas aawadeed mid madaxayga weligii ilaaliya ayaan kaa dhigayaa. oo samuu'eelna mar hore wuu dhintay, oo reer binu israa'iil oo dhammuna way u baroordeen, waxayna ku aaseen raamaah taasoo ahayd magaaladiisii. saa'uulna wuu wada eryay kuwii ruuxaanta lahaa iyo saaxiirintii oo dhan, oo dalka wuu ka wada saaray. oo reer falastiinna way isa soo wada urursadeen, oo shuuneem soo degeen; saa'uulna wuxuu soo wada urursaday reer binu israa'iil oo dhan, oo iyana waxay soo degeen gilboca. saa'uulna markuu ciidankii reer falastiin arkay ayuu baqay, aad buuna u gariiray. oo saa'uulna markuu rabbiga wax weyddiiyey, rabbigu uma uu jawaabin, oo riyooyin iyo uuriim iyo nebiyo midnaba uguma uu jawaabin. markaasaa saa'uul wuxuu addoommadiisii ku yidhi, war ii doona naag ruuxaan leh, aan u tago oo wax weyddiiyee. markaasaa addoommadiisii waxay ku yidhaahdeen, naag ruuxaan leh baa ceyn door joogta. kolkaasaa saa'uul si kale iska dhigay, dhar kalena wuu qaatay, wuuna tegey, isagoo laba nin la socda, oo waxay naagtii u yimaadeen goor habeen-nimo ah. markaasuu ku yidhi, waan ku baryayaaye, ruuxaanta iila hadal, oo ii soo kici ku alla kii aan kuu magacaabo. naagtiina waxay ku tidhi, bal eeg, waad og tahay saa'uul wuxuu sameeyey, iyo siduu dalka uga saaray kuwii ruuxaanta lahaa, iyo saaxiirintii oo dhanba. haddaba bal maxaad dabii iigu dhigaysaa si aan u dhinto? markaasaa saa'uul rabbiga ugu dhaartay, oo ku yidhi, rabbiga noloshiisaan ku dhaartaye inaan waxan innaba lagugu ciqaabayn. dabadeedna naagtii waxay tidhi, haddaba yaan kuu soo kiciyaa? wuxuu isna ku yidhi, samuu'eel ii soo kici. oo naagtii markay samuu'eel aragtay ayay cod weyn ku qaylisay, oo saa'uul la hadashay oo tidhi, war maxaad ii khiyaanaysay? waayo, saa'uul baad tahay. markaasaa boqorkii wuxuu ku yidhi, ha cab-san ee maxaad aragtaa? naagtiina waxay saa'uul ku tidhi, waxaan arkaa ilaahyo dhulka ka soo baxaaya. isna wuxuu ku yidhi, muxuu u eg yahay? markaasay tidhi, waxaa soo baxaya nin oday ah oo huwis huwan. kolkaasaa saa'uul wuxuu ogaaday inuu kaasu samuu'eel yahay, wejiguuna dhulka saaray, wuuna u sujuuday. markaasaa samuu'eel saa'uul ku yidhi, war maxaad ii soo dhibatay oo ee soo kicisay? markaasaa saa'uul wuxuu ugu jawaabay, anigu aad baan u dhibbanahay; waayo, reer falastiin baa ila dagaallama, oo ilaahna waa iga tegey, oo marna iima jawaabo, oo nebiyo iyo riyooyin midna igulama hadlo, sidaas daraaddeed ayaan kuugu yeedhaa, inaad i ogeysiisid waxaan sameeyo. markaasaa samuu'eel wuxuu yidhi, war adoo og in rabbigu kaa tegey oo uu col kuu noqday, maxaad wax ii weyddiinaysaa? oo rabbiguna wuxuu samaystay wixii uu iga hadlay, oo rabbiguna boqortooyadii gacantaada

wuu ka dillaaciyeey, oo wuxuu siiyey deriskaaga kaaso ah daa'uud. maxaa yeelay, waad addeeci weyday rabbiga codkiisii, cadhadiisii weynaydna camaaleq waad ku dili weyday, oo sidaas daraaddeed baa rabbigu maanta waxan kuugu sameeyey. oo weliba rabbigu wuxuu adiga iyo reer binu israa'iilba u gacangelin doonaa reer falastiin. berrito adiga iyo wiilashaaduba anigaad ila joogi doontaan. oo rabbiguna wuxuu ciidanka reer binu israa'iil ku ridi doonaa gacanta reer falastiin. markaasaa saa'uul haddiiba kulligiis dhulka ku dhacay, oo aad buu u cabsaday erayadii samuu'eel aawadood, oo itaalna kuma jirin, waayo, waxba ma uu cunin maalintii oo dhan iyo habeenkii oo dhanba. markaasaa naagtii u timid saa'uul oo aragtay inuu aad u naxsanaa, oo waxay ku tidhi, bal eeg, anoo addoontaada ah codkaagii baan maqlay, oo anna naf-taydii baan biimeeyey, erayadii aad igula hadashayna waan maqlay. haddaba waan ku baryayaaye, bal adna codkayga maqal anoo addoontaada ah, oo in yar oo kibis ah aan hortaada dhigo, oo adna cun si markaad tagtid aad xoog u yeelatid. laakiinse wuu diiday, oo wuxuu yidhi, anigu waxba cuni maayo. laakiinse addoommadiisii ayaa naagtii kula qasbay; markaasuu codkoodii yeelay. oo intuu dhulkii ka kacay ayuu sariirtii ku fadhiistay. oo naagtuna waxay guriga ku hasyatay weyl shilis, kolkaasay haddiiba degdegatay, oo soo qashay, oo haddana bur soo qaadatay oo cajiintay, oo waxay ka dubtay kibis aan khamiir lahayn. dabadeedna waxay soo hore dhigtay saa'uul iyo addoommadiisii, wayna cuneen. kolkaasay kacceen, oo isla habeenkii bay tageen.

29

haddaba reer falastiin waxay ciidammadoodii oo dhan ku soo ururiyeen afecay, oo reer binu israa'iilna waxay soo ag degeen ishi ku tiil yesreceil. oo saraakiishii reer falastiinna way soo gudbeen iya-goo ah boqol boqol iyo kun kun, oo daa'uud iyo raggiisiina iyagoo aakiish la socda ayay soo daba galeen. markaasaa amiirradii reer falastiin waxay yidhaahdeen, kuwan cibraaniyada ahu maxay halkan ka samaynayaan? aakiishna wuxuu amiirradii reer falastiin ku yidhi, war kanu sow ma aha daa'uud oo ahaa addoonkii boqorka reer binu israa'iil ee saa'uul ah, oo ila joogay maalmahan iyo sannadahanba, oo aanan innaba xumaan ka helin tan iyo maalintii uu ii yimid ilaa maantadan? laakiinse amiirradii reer falastiin aad bay ugu cadhoodeen, markaasay amiirradii reer falastiin ku yidhaahdeen, war ninkan celi, si uu ugu noqdo meeshiisii aad u dooratay, oo yuusan dagaalka noo raacin, waaba intaasoo intaannu dagaalka ku jirno oo col noo noqdaa, waayo, ninkanu bal muxuu sayidkiisii kula heshiin karaa? sow ma aha nimankan madaxyadooda? kanu sow ma aha daa'uud kii ay gabay isugu celceliyeen, iyagoo cayaarayaa, oo leh, saa'uul wuxuu laayay kumanyaalkiisii, daa'uudna wuxuu laayay tobanyaalkiisii kun? markaasaa aakiish daa'uud u yeedhay, oo ku yidhi, rabbiga noloshiisaan ku dhaartay, adigu waad qummanayd, oo markaynu ciidanka dhex socoonay siibixiddaada iyo soogeliddaaduba hortayda way ku wanaagsanaayeen, waayo, ilaa maalintii aad ii timid iyo maantadan la

joogo innaba xumaan kuguma aanan arkin; habase yeeshee saraakiishu raalli kaama aha. sidaas daraad-deed iska noqo, oo nabad ku tag, yaadan saraakiisha reer falastiin calool xumayne. markaasaa daa'uud wuxuu aakiish ku yidhi, war maxaan sameeyey? oo xumaanmaad igu aragtay anoo addoonkaaga ah intii aanan kula joogay iyo ilaa maantadan, oo maxaa laygu diiday si aanan u tegin oo aanan ula diririn cada-awayaashaada, boqorow sayidkaygiyow? markaasaa aakiish daa'uud ugu jawaabay, anigu waan ogahay inaad hortayda ku wanaagsan tahay, oo waxaad iila mid tahay malaa'ig ilaah, habase yeeshee amiirradii reer falastiin waxay yidhaahdeen, isagu dagaalka noo raaci maayo. haddaba aroor hore adiga iyo sayidkaaga addoommadiisii oo kula socdaaba kaca; oo aroortii markaad kacdaan oo waagu idiin baryo, taga. markaasaa daa'uud iyo raggiisiiba aroor hore keceen, si ay subaxdii u tagaan, oo ay ugu noqdaan dalkii reer falastiin. oo kuwii reer falastiinna kor bay ugu sii baxeen xagga yesrecele.

30

oo maalintii saddexaad intaanay daa'uud iyo raggiisii siiqlag iman ayaa reer camaaleq soo dhaceen xagga koonfureed, iyo siiqlag, oo waxay weerareen siiqlag, wayna gubeen; oo waxay la tageen dumarkii iyo kuwii magaalada ku jiray oo dhan yar iyo weynba. waxba kama ay laayn, laakiinse way la tageen oo iska baxeen. oo daa'uud iyo raggiisiina markay magaaladii yimaadeen, waxay arkeen iyadoo la gubay, oo naagahoodii iyo wiilashoodii iyo gabdhahoodiiba loola wada tegey maxaabiis ahaan. markaasaa daa'uud iyo dadkii la jirayba codkoodii kor u qaadeen oo ooyeen, ilaa ay waayeen itaal ay ku sii ooyaan. oo daa'uud labadiisii naagood ee ahaa axiinocam tii reer yesrecele, iyo abigayil oo ahayd reer karmel oo naabaalna u dhaxdayba, waa lala tegey iyagoo maxaabiis ah. oo daa'uudna aad buu u dhibtooday, waayo, dadku waxay ku wada hadleen inay dhagxiyaan, maxaa yeelay, dadkii wuxuu u wada calool xumaaday nin waluba wiilashiisii iyo gabdhihiisii, laakiinse daa'uud wuxuu isku sii dhiirriyey rabbiga ilaahiisa ah. markaasaa daa'uud wuxuu wadaadkii ahaa abyayataar ina aximeleg ku yidhi, waan ku baryayaaye eefodka halkan iigu keen. abyayataarna eefodkii buu daa'uud u keenay. markaasaa daa'uud rabbiga waa weyddiiyey, oo wuxuu yidhi, miyaan eryadka colkan, oo miyaan gaadhayaa? oo rabbiguna wuxuu ugu jawaabay, haah, eryo, waayo, hubaal waad gaadhaysaa, oo intii lala tegey oo dhan waad soo celinaysaa. sidaas daraaddeed daa'uud wuu tegey, isagii iyo lixdii boqol oo nin ee la jirtayba, oo waxay yimaadeen durdurkii besoor, oo intii laga tegeyna halkaasay ku hadheen. laakiinse daa'uud wuu eryaday, isagoo afar boqol oo nin wata; waayo, laba boqol ayaa dib u hadhay, kuwaasoo aad u daalay oo dhaafi kari waayay durdurkii besoor. oo mid masri ah ayay duurka ka heleen, oo waxay u keeneen daa'uud, oo kibisna way siiyeen, wuuna cunay, oo biyo uu cabbona way siiyeen. oo waxay kaloo siiyeen fud yar oo berde ah, iyo laba rucubood oo sabiih ah; oo markuu cunay ayaa naftii ku soo noqotay, waayo, saddex

maalmood iyo saddex habeen kibisna ma uu cunin, biyona ma uu cabbin. markaasaa daa'uud wuxuu ku yidhi, war yaa ku leh? oo xaggee baad ka timid? isna wuxuu yidhi, waxaan ahay nin dhallinyar oo masri ah, oo addoon baan u ahay mid reer camaaleq ah. sayidkaygii baa igu tegey, maxaa yeelay, saddex maalmood ka hor ayaan bukooday. oo waxaannu soo dhacnay reer kereetiim xaggooda koonfureed, iyo dalka ay leeyihiin reer yahuudah, iyo xagga koonfureed oo reer kaaleeb; oo siiqlagna waan gubnay. markaasaa daa'uud wuxuu ku yidhi, colkaas ma ii geeynaysaa? isna wuxuu yidhi, ilaah iigu dhaaro inaadna i dilayn, sayidkaygiina ii gacangelinayn, oo anna colkaas waan kuu geeynayaa. oo markuu keenay waxay ku kala firidhsanaayeen dhulka oo dhan, iyagoo wax cabbaya, oo wax cunaya, oo cayaaraya, maxaa yeelay, maal badan bay ka soo dhaceen dalkii reer falastiin iyo dalkii yahuudahba. oo daa'uudna wuxuu laaynay iyagii fiidkii ilaa fiidkiisii kale, oo nin iyagii ahuna ma baxsan, afar boqol oo dhallinyaro ah oo intay awr fuuleen ku carartay mooyaane. oo daa'uudna wuu soo wada dhiciyey waxay reer camaaleq la tageen oo dhan; oo labadiisii naagoodna daa'uud waa soo badbaadiyey. oo waxba kama maqnayn iyagii, wax yar iyo wax weyn toona, ama wiilal iyo gabdho toona, ama booli iyo wixii ay la tageen oo dhan toona; oo daa'uudna wuu soo wada celiyey kulligood. markaasaa daa'uud kaxaystay idihii iyo lo'dii oo dhan, oo waxay ku hor kexeeyeen xoolihii kale, oo yidhaahdeen, intanu waa boolidii daa'uud. oo daa'uudna wuxuu u yimid labadii boqol oo nin oo intay daaleen daa'uud raaci kari weyday, oo ay durdurkii besoor agtiisa kaga tageen, oo iyana waxay u soo baxeen inay ka hor tagaan daa'uud iyo dadkii la jiray; oo daa'uudna markuu dadkii u soo dhowaaday ayuu nabdaadiyey. markaasay raggi sharka lahaa ee waxmatarayaasha ahaa oo daa'uud raacay oo dhammuba waxay ugu jawaabeen, maalkii aannu soo dhacsannay iyaga waxba ka siin mayno, maxaa yeelay, nama ay raacin, laakiinse nin kasta waxaannu siinaynaa naagtiisii iyo carruurtiisii, ee ha kaxaysteen oo ha iska tageen. markaasaa daa'uud wuxuu yidhi, walaalahayow, waa inaydnaan saas ku samayn wixii rabbigu ina siiyey, kaasoo ah kii ina badbaadiyey, oo weliba inoo soo gacangeliyey colkii ina soo weeraray. haddaba bal yaa waxaa idinka maqlaya? ka dagaalka u baxaa siduu qayb u helo ayuu ka alaaba ku hadhaana qayb u helayaa; isku si waa inay u qayb-sadaan. maalintaas intay ka bilaabantu ilaa maantadan la joogo, wuxuu taas uga dhigay reer binu israa'iil, qaynuun iyo amar. oo daa'uudna markuu siiqlag yimid ayuu boolidii qaarkeed odayaashii dalkii yahuudah u diray, iyo xataa saaxiibbadiis, oo wuxuu ku yidhi, bal eega, tanu waa hadiyad ka mid ah boolidii aan cadaawayaashii rabbiga ka soo dhacay, oo wuxuu u wada diray kuwii beytel joogay, iyo kuwii raamod tii koonfureed joogay, iyo xataa kuwii yatiir joogay, iyo kuwii carooceer joogay, iyo kuwii sifmood joogay, iyo kuwii eshtemooca joogay, iyo kuwii raakaal joogay, iyo kuwii magaalooiyinka reer yeraxme'eel joogay, iyo kuwii magaalooiyinka reer qeyn joogay, iyo kuwii xormaah joogay, iyo kuwii koor caashaan joogay, iyo kuwii cataag joogay, iyo kuwii

xebroon joogay, oo xataa wuu u wada diray kuwii joogay meelihii daa'uud iyo raggii ku noqnoqon jireen oo dhan.

31

haddaba reer falastiin waxay la dirireen reer binu is-
raa'iil, oo raggii reer binu israa'iilna way ka cara-
reen reer falastiin, oo buur gilboca ayay ku daa-
teen iyagoo la laayay. oo reer falastiinna aad bay
u eryadeen saa'uul iyo wiilashiisii, markaasaa reer
falastiin waxay dileen yoonataan, iyo abiinaadaab,
iyo melkiishuua oo ahaa saa'uul wiilashiisii. oo
dagaalkiina aad buu ugu sii kululaaday saa'uul, oo
waxaa isagii gaadhay qaansoleydii, oo isna qaansoley-
dii aawadeed ayuu dhib badan ula kulmay. markaasaa
saa'uul wuxuu kii hubka u siday ku yidhi, war seef-
taada la soo bax oo iga mudhbixi, waaba intaasoo bu-
uryoqabyadanu yimaadaan oo ay intay seef iga mud-
hbixiyaan i caayaane. laakiinse kii hubka u siday wuu
diiday, waayo, aad buu u cabsaday. sidaas daraad-
deed saa'uul wuxuu qaatay seefiisii, markaasuu ku
dul dhacay. oo kii hubka u sidayna markuu arkay
in saa'uul dhintay, isna wuxuu ku dul dhacay seefi-
isii, wuuna la dhintay. sidaas daraaddeed maalintaas
waxaa wada dhintay saa'uul, iyo saddexdiisii wiil, iyo
kii hubka u siday, iyo raggiiisii oo dhan. oo raggii reer
binu israa'iil oo dooxadii dhankeeda kale joogay, iyo
kuwii webi urdun shishadiisa joogay, markay arkeen
in raggii reer binu israa'iil carareen oo saa'uul iyo wi-
ilashiisii ay dhinteen ayay magaalooyinkii ka tageen
oo carareen; markaasaa reer falastiin yimaadeen oo
iska degeen. oo maalintii dambe markay reer falastiin
u yimaadeen inay dharka ka furtaan kuwii la dilay
waxay heleen saa'uul iyo saddexdiisii wiil oo buur
gilboca ku dhintay. markaasay madaxii ka gooy-
een, oo hubkiisiina way ka furteen, oo waxay u cid
direen dalkii reer falastiin oo ku wareegsanaa inay
u wargeeyaan gurigii sanamyadooda iyo dadkiiba.
oo hubkiisiina gurigii cashtarod ayay dhigeen, mey-
dkiiisiina derbigii beytshaan bay ku xidheen. oo
dadkii yaabeesh gilecaad degganaa markay maqleen
waxyaalihii ay reer falastiin saa'uul ku sameey-
een, waxaa kacay raggii xoogga lahaa oo dhan, oo
habeenkii oo dhan ayay sii guuraynayeen, markaasay
beytshaan derbigiisii ka soo qaadeen saa'uul meydki-
isii iyo meydadkii wiilashiisa, kolkaasay yimaadeen
yaabeesh, oo halkaasay ku gubeen. markaasay lafa-
hoodii qaadeen oo ku aaseen geed yaabeesh ku yiil
hoostiisa, toddoba maalmoodna way soomeen.

dhimashadii saa'uul dabadeed, markii daa'uud ka soo noqday laayntii reer camaaleq oo uu daa'uud laba maalmood siiqlag sii joogay ayaa xataa maalintii sad-dexaad nin ka yimid xeradii saa'uul isagoo maryo jeejxeexan, madaxana ciidu kaga taal, oo markuu daa'uud u yimid ayuu dhulka ku dhacay oo sujuuday. markaasaa daa'uud ku yidhi, xaggee baad ka timid? markaasuu isna wuxuu yidhi, waxaan ka soo baxsaday xeradii reer binu israa'iil. daa'uudna wuxuu ku yidhi, waan ku baryayaaye, sidee baa wax u dhaceen? bal ii sheeg. oo isna wuxuu ugu jawaabay, dadkii dagaalkii way ka carareen, oo dadkii badidiisiina way le'deen; oo saa'uul iyo wiilkiisii yoonataanaa waa dhinteen. markaasaa daa'uud wuxuu ku yidhi ninkii dhallinyarada ahaa, oo u soo warramay, war sidee baad u ogaatay in saa'uul iyo wiilkiisii yoonataanaa ay dhinteen? markaasaa ninkii dhallinyarada ahaa oo u soo warramay, wuxuu ku yidhi, markaan si lamafilaan ah buur gilboca u soo gaadhay, waxaan arkay saa'uul oo ku tiirsan warankiisii, gaadhifardoodkii iyo fardooleydiina aad bay u eryanayeen. oo markuu gadaashiisa dhugtay ayuu i arkay, oo ii yeedhay. oo anna waxaan ugu jawaabay, waa i kan. markaasuu igu yidhi, yaad tahay? oo anna waxaan ugu jawaabay, nin reer camaaleq ah baan ahay. oo isna wuxuu igu yidhi, waan ku baryayaaye, bal i soo ag joogso, oo i dil, waayo, wareer baa i haya; waayo, weli naftii waa igu jirtaa. saas aawadeed waan ag joogsaday oo waan dilay, maxaa yeelay, waan hubay markuu dhacay dabadeed inuusan noolaanayn; oo markaasaan ka soo qaaday taajkii madaxa u saarnaa, iyo dugaa-gaddii gacanta ugu jirtay, waanan kuu keenay, sayid-kaygiyow. markaasaa daa'uud dharkiisii jeejxeexay; oo raggii isaga la jiray oo dhammuna saasoo kalay wada yeelen, wayna u baroorteen, oo u ooyeen, oo u soomeen ilaa fiidkii saa'uul, iyo wiilkiisii yoonataana, iyo dadkii rabbiga, iyo reer binu israa'iil aawadood; maxaa yeelay, seef bay ku le'deen. kolkaasaa daa'uud ku yidhi ninkii dhallinyarada ahaa oo u soo warramay, xaggee baad ka timid? isna wuxuu ugu jawaabay, waxaan ahay nin qalaad wiilkiis oo reer camaaleq ah. daa'uudna wuxuu ku yidhi isagii, sidee baad uga cab-san weyday inaad gacantaada u qaaddo rabbiga kiisa subkan? dabadeedna daa'uud wuxuu u yeedhay raggii dhallinyarada ahaa midkood, oo ku yidhi, u dhowow oo dil. markaasuu dilay, isna wuu dhintay. daa'uudna wuxuu ku yidhi, dhiigaagu madaxaaga ha saarnaado; waayo, afkaagaa kugu marag furay, oo waxaad tidhi, rabbiga kiisa subkan ayaan dilay. markaasaa daa'uud baroortan ugu baroortay saa'uul iyo wiilkiisii yoonataana, oo wuxuu ku amray inay carruurta dalka yahuudah baraan gabayga qaansada; oo bal eeg, kaasu wuxuu ku qoran yahay kitaabka yaashaar. reer binu israa'iilow, ammaantiinnii waxaa lagu dilay meelihiinna sarsare! bal eega kuwa xoogga leh siday u dhaceen! haddaba taas gad ha ku sheegina, oo jidadka ashqeloonna ha ku caddaynina; waaba intaasoo ay naagaha reer falastiin ku farxaane, waaba intaasoo ay buuryoqabyada naagahoodu ku guulaystaane. buuraaha gilbocow, dharab iyo roob midna yaan laydinku arkin, beerihii qurbaanyadu ka bixi jireenna yaanay

jirin, waayo, kuwii xoogga lahaa gaashaankoodii ayaa halkaas lagu tuuray, xataa gaashaankii saa'uul oo ahaa sida mid aan saliid lagu subkin. kuwii la laayay dhiigoodii, iyo kuwii xoogga lahaa xaydhoodii, yoonataana qaansadiisii dib ugama ay soo noqon, oo saa'uul seefitiisiina madhnaan kuma ay soo noqon. gantay noolaayeen saa'uul iyo yoonataana waxay ahaayeen kuwo la jecel yahay, oo macaan, markay dhinteenna, lama kala geeyn, gorgorrada way ka dheereeyeen, libaaxyadana way ka xoog badnaayeen. gabdhaha reer binu israa'iilow, saa'uul u ooya, kii dhar cas si raaxa leh idiin huwiyeey, oo dharkiinnana dahab ku sharraxay. kuwii xoogga badnaa siday dagaalka ugu dhex dhaceen! yoonataana waxaa lagu dilay meelihiinna sarsare. anigu daraad-daa baan u dhibtooday, walaalkay yoonataanaow; adigu aad baad iigu macaanayd, oo jacaylkaad ii qabtay wuxuu ahaa mid yaab leh, oo xataa caashaqa naagaha dhaafaya. bal eeg kuwii xoogga badnaa siday u dhaceen, hubkii dagaalkuna siduu u hallaabay!

2

markaas dabadeed daa'uud baa rabbiga wax weyddiiyeey, oo yidhi, magaalooyinka dalka yahuudah mid-dood ma u kacaa? rabbiguna wuxuu ku yidhi, haah, u kac. markaasaa daa'uud yidhi, xaggee baan u kacaa? isna wuxuu yidhi, xebroon tag. saas daraaddeed daa'uud halkaasuu u kacay, oo labadiisii naagoodna way raaceen, kuwaas oo ahaa axiinocam tii reer yesreceel, iyo abiigayil oo u dhexday naabaal kii reer karmel. oo raggiiisii isaga la jirayna daa'uud wuu kaxaaystay, iyadoo nin waluba reerkiisii wato; oo waxay degeen magaalooyinkii xebroon. markaasaa dadkii dalka yahuudah yimid, oo halkaasay daa'uud ugu subkeen inuu ahaado boqor u taliya dalka yahuudah. waxaana daa'uud loo sheegay, oo lagu yidhi, kuwii saa'uul aasay waxay ahaayeen dadka reer yaabeesh gilecaad. markaasaa daa'uud wargeeyayaal u diray dadkii reer yaabeesh gilecaad, oo ku yidhi, rabbigu ha idin barakeeyo, waayo, waad u roonaateen oo aas-teen sayidkiinnii saa'uul ahaa. haddaba rabbigu ha idiin roonaado oo runtana ha idin tuso; oo anna waan idiinka abaalgudi doonaa roonaantaas, maxaa yeelay, idinku waxaas baad samayseen. haddaba gacmihi-innu ha xoogaysteen, oo idinna xoog yeesha, waayo, sayidkiinnii saa'uul waa dhintay, oo reer yahuudahna anigay ii subkeen inaan u ahaado boqor u taliya. haddaba abneer oo ahaa ina neer, oo saa'uul ciidanki-isa sirkaal u ahaa ayaa soo kaxaaystay iishboshed oo ahaa ina saa'uul, oo wuxuu u soo gudbiyey xagga maxanayim; oo wuxuu boqor ugu dhigay reer gilecaad, iyo reer ashuur, iyo yesreceel, iyo reer efrayim, iyo benyaamiin, iyo reer binu israa'iil oo dhan. (oo iishboshed oo ahaa ina saa'uul afartan sannadood buu jiray markii uu bilaabay inuu boqor u noqdo reer binu israa'iil, oo wuxuuna boqor u ahaa laba sannadood.) laakiinse reer yahuudah waxay raaceen daa'uud. oo wakhtigii daa'uud xebroon boqorka ugu ahaa reer yahuudah wuxuu ahaa toddoba sannadood iyo lix bilood. markaasaa abneer oo ahaa ina neer, iyo addoommadii iishboshed ina saa'uul, maxanayim ka soo baxeen, oo waxay tageen gibecoon. kolka-

asaa yoo'aab oo ay seruuuyaah dhashay, iyo addoommadii daa'uud soo baxeen; oo waxay ku wada kulmeen balligii gibecoon agtiisa; oo iyana qolo waxay balliga ka fadhiisatay dhinac, qoladii kalena waxay balliga ka fadhiisteen dhinacii kale. markaasaa abneer wuxuu yoo'aab ku yidhi, waan ka baryayaaye, ragga dhallinyarada ahu ha kaceen oo horteenaa ha ku cayaareen. yoo'aabna wuxuu yidhi, waa yahay ee ha kaceen. markaasay kaceen oo tiro ku gudbeen; oo waxay ahaayeen laba iyo toban reer benyaamiin ah, oo ka socda xaggii iishboshed oo ahaa ina saa'uul, iyo laba iyo toban ka socda addoommadii daa'uud. oo mid waluba ninkiisii ayuu madaxa qabsaday, oo seefiisii ayuu dhinaca ka daray midkii uu haystay. sidaasay dhammaantood u wada dhaceen. saas aawadeed meeshaas oo gibecoon ku taal waxaa loo baxshay xaqd hasuuriim. oo dagaalkiina aad buu u kululaaday maalintaas; oo waxaa laga adkaaday abneer, iyo raggii reer binu israa'iil, waxaana ka reeyey addoommadii daa'uud. oo saddexdii wiil ee ay seruuuyaah dhashay halkaas ayay wada joogeen, kuwaa-soo ahaa yoo'aab iyo abiishay iyo casaahel. casaahelna wuxuu u cago fududaa sida cawsha duurka. markaasaa casaahel wuxuu eryaday abneer, oo intuu abneer eryanayayna uma uu leexan midig iyo bidix toona. markaasaa abneer gadaashiisa dhugtay, oo wuxuu yidhi, war ma adigii baa, casaahelow? oo isna wuxuu ugu jawaabay, haah, waa anigii. markaasaa abneer wuxuu ku yidhi, war midigta ama bidixda u leexo, oo ragga dhallinyarada ah midkood qabs, oo ka soo qaado hubkiisa dagaalka. laakiinse casaahel wuu diiday inuu isaga ka leexdo. markaasaa abneer haddana casaahel ku yidhi, war ha i eryane, gees iiga leexo; maxaan dhulka kuugu dhufanayaa? haddaba sidee baan wejiga u siin karayaa walaalkaa yoo'aab? habase yeeshee wuu diiday inuu gees uga leexdo; sidaas daraadeed abneer waranka dabadiisii ayuu caloosha kaga dhufatay, warankiina dib buu uga mudhaxay; markaasuu halkaas ku dhacay, oo isla meeshaasuu ku dhintay; oo in alla intii soo gaadhay meeshii casaahel ku dhacay oo ku dhintay way wada istaageen. laakiinse yoo'aab iyo abiishay waxay eryadeen abneer; oo qorraxdiina way dhacday markii ay yimaadeen buurtii ammaah oo ku hor taal giyax ee ku ag taal waddada cidlada gibecoon. markaasaa reer benyaamiin dhammaantood soo wada urureen oo abneer soo daba galeen, oo waxay noqdeen guuto keliya, markaasay buur isku dul taageen. dabadeedna abneer wuxuu u dhawaaqay yoo'aab, oo ku yidhi, war seeftu miyey weligeed baabbi'inaysaa? ugudambaystase inay qadhaadh noqonayso sow ma ogid? haddaba ilaa goormay noqonaysaa markaad dadka kala hadlayso inay ka hadhaan walaalahooda ay eryanayaan? markaasaa yoo'aab wuxuu yidhi, rabbiga noloshiisaan ku dhaartaye, haddaadnan hadlin, hubaal dadku subaxda waa iska tegi lahaa oo ninnaba walaalkiis ay eryadeen. sidaas daraadeed yoo'aab buunkii buu afuufay, oo dadkii oo dhammu way wada istaageen, oo mar dambe reer binu israa'iilna ma ayan eryan, kol kalena ma ay diririn. oo abneer iyo raggiiisina habeenkii oo dhan ayay sii dhex guuraynayeen carabaah; wayna ka gudbeen webi urdu, oo bitroon oo dhanna way dhex mareen, oo waxay yimaadeen

maxanayim. oo yoo'aabna wuu ka noqday eryadkii uu abneer eryanayay; oo markuu dadkii oo dhan soo urursaday, waxaa addoommadii daa'uud ka dhinaaday sagaal iyo toban nin iyo casaahel. laakiinse addoommadii daa'uud wax bay reer benyaamiin iyo raggii abneer ka laayeen, oo waxaa ka dhintay saddex boqol iyo lixdan nin. markaasay casaahel qaadeen oo ku aaseen qabrigii aabbihiiis, oo ku yiil beytlaxam. oo yoo'aab iyo raggiiisina habeenkii oo dhan ayay guureeyeen oo waxaa waagu ugu beryay xebroon.

3

haddaba waxaa jiray dagaal dheer oo dhex maray reer saa'uul iyo reer daa'uud; oo daa'uudna waa sii xoog badnaanayay, laakiinse reer saa'uul way sii xoog yaraanayeen. oo daa'uudna wiilal baa ugu dhashay xebroon. curadkiisu wuxuu ahaa amnoon, oo waxaa dhashay axinocam tii reer yesreheel. wiilkiisii labaadna wuxuu ahaa kile'aab, oo waxaa dhashay abigayil oo u dhaxday naabaal kii reer karmel. kan saddexaadna wuxuu ahaa absaaloow oo waxaa dhashay macaakaah oo ahayd boqorkii geshuur oo talmay ahaa gabadhiisii. kan afraadna wuxuu ahaa adoniyaah oo waxaa dhashay xaggiid. kan shanaadna wuxuu ahaa shefatyaah oo waxaa dhashay abiital. kan lixaadna wuxuu ahaa yitrecaam, oo waxaa dhashay ceglaah oo daa'uud u dhaxday. intaas waxay daa'uud ugu dhashdeen xebroon. intii ay reer saa'uul iyo reer daa'uud dagaallamayeen ayaa abneer aad ugu xoogaystay reerkii saa'uul. haddaba saa'uul wuxuu lahaa naag addoon ah oo magaceedana la odhan jiray risfaah, waxayna ahayd ina ayah; oo iishboshed wuxuu abneer ku yidhi, war maxaad ugu tagtay addoontii aabbahay? markaasaa abneer aad ugu cadhooday erayadii iishboshed, oo wuxuu yidhi, anigu ma waxaan ahay madax eey oo reer yahuudah leeyihiin? bal maanta raxmad baan tusayaa reerkii aabbahaa saa'uul, iyo walaalihiis, iyo saaxiibbadiis, oo adigana kuuma aan gacangelin daa'uud, oo weliba maanta waxaad igu eedaynaysaa wax ku saabsan naagtan. haddaba sidii rabbigu ugu dhaartay daa'uud, ilaah saas iyo si ka sii badanaa anoo abneer ah, ha igu sameeyo haddaanan saas oo kale isaga ku samayn, taasoo ah inaan boqortooyada ka wareejiyo reer saa'uul, iyo inaan carshiga daa'uud u qotomiyo reer binu israa'iil iyo reer binu yahuudah, iyo tan iyo daan iyo ilaa bi'ir shebac. oo isna eray dambe wuu ugu jawaabi waayay abneer, maxaa yeeley, wuu ka cabsanayay. markaasaa abneer wuxuu daa'uud u soo diray wargeeyayaal magiciisa ku hadlaya, oo leh, war dhulka yaa leh? oo wuxuu kaloo ku yidhi, heshiis ila dhigo, anaa gacan baan ku siinayaa, inaan kuu soo wada jeediyo reer binu israa'iil oo dhan. markaasuu yidhi, waa hagaag; heshiis baan kula dhiganayaa, laakiinse wax baan kaa doonayaa, taasuna waxaa weeyaan, markaad ii timaadiid waa inaadna i hor iman adoo marka hore miikaal oo ah ina saa'uul i soo hor taaga mooyane. oo daa'uudna wargeeyayaal buu u diray iishboshed oo ahaa ina saa'uul, isagoo leh, ii keen naagtaydii miikaal, oo aan ku guursaday boqol buuryo oo reer falastiin. markaasaa iishboshed rag u diray oo iyadii

ka soo kexeeyey ninkeedii, kaasoo ahaa faltii'el ina layish. markaasaa ninkeedii soo raacay iyadii, isagoo ooyaya intuu socday oo dhan, oo wuxuu iyadii daba socday tan iyo baxuuriim. markaasaa abneer ku yidhi, war orod, oo iska noqo. kolkaasuu iska noqday. oo abneerna wuxuu la arrinsaday odayaashii reer binu israa'iil, oo ku yidhi, waa hore waxaad doonayseen in daa'uud boqor idiin noqdo. haddaba haatan sidii yeela, waayo, rabbigu daa'uud buu ka hadlay, oo yidhi, addoonkayga daa'uud gacantiisa ayaan dadkayga reer binu israa'iil kaga badbaadin doonaa gacanta reer falastiin iyo gacanta cadaawayaashooda oo dhanba. oo abneer wuxuu kaloo la hadlay reer benyaamiin; oo weliba abneer wuxuu daa'uud ugu yimid xebroon si uu ugu sheego waxa la wanaagsan reer binu israa'iil oo dhan, iyo reer benyaamiin oo dhanba. saas aawadeed abneer wuxuu daa'uud ugu yimid xebroon, labaatan nin baana la socday. oo daa'uudna diyaafad ayuu abneer iyo raggii la socdayba u sameeyey. markaasaa abneer daa'uud ku yidhi, anigu waan kacayaa, waanan tegayaa, oo reer binu israa'iil oo dhanna waan kuu soo wada ururin doonaa, boqorow, sayidkaygiyow, inay axdi kula dhigtaan oo adna aad xukuntid in alla intii naftaadu doonayso. markaasaa daa'uud abneer iska diray; oo isna nabad buu ku tegey. oo bal eeg, daa'uud addoommadiisii iyo yoo'aabba waxay ka yimaadeen duulaan, iyagoo dhac badan wada, laakiinse abneer daa'uud lama joogin xebroon, waayo, wuu iska diray, oo isna nabad buu ku tegey. oo markii yoo'aab iyo ciidankii la jiray oo dhammu ay yimaadeen waxaa yoo'aab loo sheegay, oo lagu yidhi, waxaa boqorka u yimid abneer ina neer, oo isna wuu iska diray, markaasuu nabad ku tegey. markaasaa yoo'aab boqorkii u yimid, oo ku yidhi, maxaad samaysay? bal eeg, abneer baa kuu yimid, maxaad u dirtay oo uu u tegey? abneer oo ah ina neer waad garanaysaa inuu kuugu yimid inuu ku khiyaaneeyo, iyo inuu ogaado bixiddaada iyo soo geliddaada, iyo weliba inuu sii ogaado waxaad samaysid oo dhanba. yoo'aabna markuu daa'uud ka soo baxay ayuu rag ka daba diray abneer, oo waxay ka soo celiyeen ceelkii siraaah, laakiinse taas daa'uud ma ogayn. oo markuu abneer ku soo noqday xebroon ayaa yoo'aab gees ula baxay oo irrida la dhex galay si uu ula faqo, markaasuu caloosha ka dooxay si uu u dhinto, maxaa yeelay, dhiiggi walaalkiis casaahel ayuu daadshay. dabadeedna markuu daa'uud taas maqlay ayuu yidhi, aniga iyo boqortooyadayda midna eed kuma lahayn rabbiga hortiisa xagga dhiigga abneer ina neer. yoo'aab madaxiisa ha saarnaado, iyo reerka aabbihiis, oo reer yoo'aabna yaan laga waayin mid cudur dheecaan leh qaba, iyo mid baras qaba, iyo mid ul ku tukubaya, iyo mid seef lagu dilo, ama mid cunto la'. sidaasay yoo'aab iyo walaalkiis aabiishay u dileen abneer, maxaa yeelay, wuxuu walaalkood casaahel ku dilay dagaalkii gibecon. markaasaa daa'uud wuxuu ku yidhi yoo'aab iyo dadkii isaga la jiray oo dhan, dharkiinna jeejjeexa oo dhar joonyad ah guntada, oo abneer hortiisa ku baroorta. oo boqor daa'uudna wuxuu raacay naxashkii. oo abneer waxaa lagu aasay xebroon, boqorkiina codkiisii kor buu u qaaday, oo qabrigii abneer ku dul ooyay; oo dadkii oo dhammuna way wada ooyeen. oo boqorki-

ina wuxuu u baroortay abneer, oo yidhi, miyey habboon tahay in abneer u dhinto sida nacas u dhinto oo kale? gacmahaagu ma xidhnayn, cagahaaguna ma dabranayn, sida nin ugu dhaco dad dembi leh hortooda ayaad u dhacday. markaasaa dadkii oo dhammu mar kale u ooyay isagii. markaasay dadkii oo dhammu yimaadeen oo damceen ilay daa'uud wax cunsiyaan intii ay maalinnimada ahayd; laakiinse daa'uud wuu dhaartay, oo yidhi, ilaah taasoo kale ha igu sameeyo, iyo weliba tu ka sii badan, haddaan kibis dhadhansho, iyo wax kale toona, ilaa ay qoraxdu dhacdo. markaasaa dadkii oo dhammu taas u fiirsadeen, wayna la wanaagsanayd, oo wax alla wixii boqorku sameeyey ayaa la wanaagsanaa dadkii oo dhan. sidaasay dadkii oo dhan iyo reer binu israa'iil oo dhammu maalintaas u garteen inuusan boqorku doonaynin in abneer oo ahaa ina neer la dilo. oo boqorkii wuxuu addoommadiisii ku yidhi, war miyeeyd-naan ogayn maanta inuu reer binu israa'iil ku dhex dhintay amiir iyo nin weyn? oo anigu maanta in kastoo lay boqray, waan taag yarahay; oo nimankan ay seruuyaah dhashay ayaa iga xoog badan. kii shar sameeya rabbigu ha ugu abaalgudo sida sharkiisu yahay.

4

oo saa'uul wiilkiisii iishboshed ahaa markuu maqlay in abneer xebroon ku dhintay ayaa gacmihiisii taag beeleen, oo reer binu israa'iil oo dhammuna way nexteen. oo saa'uul wiilkiisii iishboshed ahaana wuxuu lahaa laba nin oo askartiisa saraakiil u ahaa. mid magiciisu wuxuu ahaa bacanaah, oo kan kale magiciisuna wuxuu ahaa reekaab, oo waxayna ahaayeen ilmo rimmon kii reer bi'iroad, oo waxayna ahaayeen reer benyaamiin (waayo, bi'iroad waxaa lagu tiriyey reer benyaamiin, oo reer bi'irodna waxay u careeren xagga gitayim, oo halkaasay degganaayeen ilaa maantadan). yoonataatan ina saa'uul wuxuu lahaa wiil curyaan ah. oo isagu shan jir buu ahaa markii war ku saabsan saa'uul iyo yoonataatan yesreel laga keenay, ee ay naagtii isaga dhawraysay kor u qaadatay, oo carartay. oo intay ku degdegaysay inay cararto ayuu ka dhacay, oo markaasuu curyaan noqday. oo magiciisuna wuxuu ahaa mefiiboshed. oo rimmonkii reer bi'iroad wiilashiisii oo ahaa reekaab iyo bacanaah way tageen, oo wakhti kulul ayay gurigii iishboshed yimaadeen, isagoo hadhkii nasanaya. oo gurigay soo galeen, sidii iyagoo sarreen qaadanaay; markaasay caloosha ka dooxeen. markaasaa reekaab iyo walaalkiis bacanaah baxsadeen. markay guriga soo galeen, isagoo sariirta ku jiifa oo qolka la seexdo ku jira, ayay garaaceen oo dileen, oo madaxiina way ka gooyeen oo la tageen, markaasay jidkii caraabaah habeenkii oo dhan sii guuraynayeen. oo iishboshed madaxiisii ayay daa'uud ugu keeneen xebroon, oo waxay boqorkii ku yidhaahdeen, bal eeg madaxii iishboshed ee uu dhalay saa'uul kii cadowgaaga ahaa oo doonayay inuu nafta kaa qaado; haddaba sayidkaygiyow, boqorow, rabbigu maanta waa kaaga ar gu-day saa'uul iyo farcankiisiba. markaasaa daa'uud ugu jawaabay reekaab iyo walaalkiis bacanaah, oo ahaa ilma rimmonkii reer bi'iroad, waxaan ku dhaar-

tay nolosha rabbigii naftayda ka badbaadshay cidhiidhi oo dhan, markii mid ii soo sheegay inuu saa'uul dhintay, isagoo u malaynaya inuu war wanaagsan ii sido, waan qabtay oo siiqlag baan ku dilay, taasuna waxay ahayd abaalgudkii aan warkiisii ka siiyey. haddaba idinkoo ah niman shar leh, markaad disheen qof xaq ah oo sariirti gurigiisa ku jiifa, miyaanan in ka sii badan dhiiggiisii gacmihiinna weyddiinayn, oo miyaanan dhulka idinka qaadayn? markaasaa daa'uud amray raggiisii dhallinyarada ahaa, wayna dileen iyagii, oo waxay ka jareen gacmihi iyo cagihii, oo ka soo lalmiyeen balliga xebroon ku yaal agtiisa. laakiinse iishboshed madaxiisii intay qaadeen ayay ku aaseen qabrigii abneer oo xebroon ku yiil.

5

markaasaa qabiilooyinkii reer binu israa'iil oo dhammu waxay daa'uud ugu yimaadeen xebroon, oo intay la hadleen ayay ku yidhaahdeen, annagu waxaannu nahay laftaada iyo jidhkaaga. waagii hore oo saa'uul boqorka noo ahaa, adiguu ahaa kii reer binu israa'iil dibadda u bixin jiray oo gudaha soo gelin jiray; oo rabbiguna wuxuu kugu yidhi, adigu waxaad quudin doontaa dadkayga reer binu israa'iil, oo amiir baanad u ahaan doontaa reer binu israa'iil. sidaas aawadeed odayaashii reer binu israa'iil oo dhammu waxay boqorkii ugu yimaadeen xebroon; oo boqor daa'uudna wuxuu iyagii axdi kula dhigtay xebroon rabbiga hortiisa, oo iyana waxay daa'uud u boqreen inuu ahaado boqor reer binu israa'iil u taliya. oo daa'uudna soddon sannadood buu jiray markuu bilaabay inuu boqor noqdo, oo wuxuuna boqor ahaa afartan sannadood. oo reer yahuudahna wuxuu xebroon ugu talinayay toddoba sannadood iyo lix bilood, oo reer israa'iil oo dhan iyo reer yahuudahna wuxuu yerusaaalem ugu talinayay saddex iyo soddon sannadood. oo boqorkii iyo raggiisiiba waxay tageen yerusaaalem, inay ku duulaan reer yebuus oo ahaa dadkii dalka degganaa, kuwaasoo la hadlay daa'uud oo ku yidhi, adoo kuwa indhaha la' iyo curyaannada qaada mooyaane halkan iman maysid, waayo, waxay u maleeyeen inuusan daa'uud halkaas iman karin. habase yeeshee daa'uud waa qabsaday qalcaddii siyoon, oo taasuna waa magaaladii daa'uud. markaasaa daa'uud maalintaas wuxuu yidhi, ku alla kii reer yebuus laayaa, ha tago meesha biyomareenka ah, oo ha ku laayo curyaannada iyo indhoolayaasha oo neceb daa'uud naftiisa. sidaas daraaddeed waxay leeyihiin, indhoolayaasha iyo curyaannadu yaanay guriga soo gelin. oo daa'uudna qalcaddii ayuu degay, wuxuuna u bixiyey magaaladii daa'uud. oo daa'uudna wuxuu dhisay hareerahedii iyo tan iyo millo ilaa gudaha. oo daa'uudna aad iyo aad buu u sii xoogaystay; waayo, waxaa isaga la jiray rabbiga ah ilaaha ciidammada. markaasaa xiiraam oo ahaa boqorkii turos aya daa'uud wargeeyayaal u soo diray, iyo geedo kedar la yidhaahdo, iyo nijaarro iyo wastaadyo, oo iyana guri bay daa'uud u dhiseen. oo daa'uudna wuxuu ogaaday in rabbigu isaga u taagay inuu ahaado boqor u taliya reer binu israa'iil, iyo inuu boqortooyadiisa u sarraysiiyey dadkiisa reer binu israa'iil aawadood. oo daa'uudna weliba

yerusaaalem ayuu ka guursaday addoommo iyo naago kale markuu xebroon ka yimid dabadeed, oo weliba waxaa daa'uud u dhashay wiilal iyo gabdho. oo kuwanuna waa kuwii isaga yerusaaalem ugu dhashay magacyadoodii: shammuuca, iyo shoobaab, iyo naataan, iyo sulaymaan, iyo yibxaar, iyo eliishu-uca, iyo nefeg, iyo yaafiica, iyo elishiamaaac, iyo elyaadaac, iyo eliifeled. oo reer falastiinna markay maqleen in daa'uud loo subkay inuu boqor u ahaado reer binu israa'iil ayay reer falastiin oo dhammu u soo baxeen inay daa'uud doondoonaan; oo daa'uudna taas wuu maqlay, markaasuu dhufayskii hoos ugu dhaadhacay. haddaba reer falastiin way yimaadeen, oo waxay ku firdheen dooxadii refaa'iim. markaasaa daa'uud rabbiga wax weyddiiyey, oo yidhi, miyaan reer falastiin ku kacaa? miyaad ii soo gacangelinaysaa? markaasaa rabbigu wuxuu daa'uud ku yidhi, haah, ku kac, waayo, hubaal reer falastiin waan kuu soo gacangelinayaa. markaasaa daa'uud yimid bacal feraasiim, oo halkaasaa daa'uud iyagii ku laayay, oo yidhi, rabbigu cadaawayaashaydii ayuu hortayda degdeg ugu qabtay, sida biyaha cadaacyaa u degdegaan oo kale. sidaas daraaddeed meeshaas magaceedii wuxuu u bixiyey bacal feraasiim. iyana halkaasay sanamyadoodii kaga tageen, waxaana qaaday daa'uud iyo raggiisii. haddana reer falastiin mar kalay soo kaceen oo dooxadii refaa'iim ku firdheen. oo daa'uudna markuu rabbiga wax weyddiiyey ayaa rabbigu ku yidhi, waa inaad ku kicin, laakiinse xagga dambe ka mar oo waxaad ku weerartaa meel ka soo hor jeedda geedaha bukaa la yidhaahdo. oo markaad sanqadha askarta socodkeeda ka maqashid geedaha bukaa dushooda, kolkaas waa inaad dhaqsataa, waayo, rabbigu waa kaaga hor baxay inuu ciidanka reer falastiin laayo. oo daa'uudna sidii buu yeelay sidii rabbigu ku amray, oo wuxuu reer falastiin ku laynayay ilaa gebac iyo tan iyo geser.

6

markaasaa daa'uud haddana soo ururiyey raggi reer binu israa'iil oo la doortay oo dhan, waxayna ahaayeen soddon kun. dabadeedna daa'uud bac kacay, oo la tegey dadkii isaga la jiray ee ka yimid baacda yahuudah oo dhan, inay xaggaas ka soo qaadaan sandu-uqii ilaah, kaasoo lagu magacaabo magaca, waxa weeye magaca rabbiga ciidanka ee dhax fadhiya keruubiimta. oo sandu-uqii ilaah gaadhi cusub bay saareen, iyagoo ka soo bixiyey gurigii abiinaadaab oo buurta ku yiil; markaasaa gaadhigii cusbaa waxaa waday abiinaadaab wiilashiisii oo ahaa cuusaah iyo axiyoo. oo sidaasay uga soo bixiyey gurigii abiinaadaab, oo buurta ku yiil, iyagoo wada sandu-uqii ilaah; oo axiyoo ayaa sandu-uqii hor maray. daa'uud iyo reer binu israa'iil oo dhammuna rabbiga hortisay ku cayaareen iyagoo haysta cayn kasta oo alaabta muusikada ah oo ah qori beroosh la yidhaahdo, oo alaabtaasay waxay ahaayeen kataarado, iyo shareerado, iyo dafaf, iyo shuguxshugux iyo suxuun laysku garaaco. oo markay yimaadeen meeshii hadhuudhka lagu tumi jiray oo naakoon ayaa cuusaah gacanta ku fidiyey sandu-uqii ilaah, wuuna qabtay; maxaa yeelay,

dibidii sidday ayaa turunturootay. markaasaa rabbigu aad ugu cadhooday cuusaah; oo ilaahna halkaasuu ku dilay qaladkiisii aawadiis, oo sanduuqii ilaah agtiisa ayuu ku dhintay. oo daa'uudna taas buu ka xumaaday, maxaa yeelay, rabbigu degdeg buu u qabtay cuusaah, oo meeshaas magaceediina wuxuu u bixiyeey feres cuusaah, oo ilaa maantadanna waa la yidhaahdaa. oo daa'uudna rabbiga wuu ka baqay maalintaas, oo wuxuu isyidhi, sanduuqa rabbigu sid ee buu iigu imanayaa? sidaas daraadeed daa'uud wuu diiday inuu wado sanduuqii rabbiga oo uu geeyo magaaladii daa'uud; laakiinse daa'uud sanduuqii buu gees ugu leexshay gurigii cobeed edoom kii reer gad. oo saddex bilood ayaa sanduuqii rabbigu gurigii cobeed edoom yiil; oo rabbiguna wuu barakeeyey cobeed edoom iyo reerkiisii oo dhanba. markaasaa daa'uud loo soo sheegay oo lagu yidhi, rabbigu waa barakeeyey cobeed edoom reerkiisii, iyo wixii uu lahaa oo dhan, taasuna waa sanduuqa ilaah aawadiis. markaasaa daa'uud tegey oo sanduuqii ilaah ka soo qaaday gurigii cobeed edoom oo farax ku soo geliyey magaaladii daa'uud. oo markii kuwii sanduuqa rabbiga siday ay lix tallaabo socdeen wuxuu allabari u qalay dibi iyo nef kale oo shilis. oo daa'uudna rabbiga hortisuu xooggiisii oo dhan ugu cayaaray, wuxuuna guntanaa eefod dhar wanaagsan laga sameeyey. sidaasay daa'uud iyo reer binu israa'iil oo dhammu u soo qaadeen sanduuqii rabbiga, iyagoo qaylinaya oo buunna ka dhawaajinaya. oo markuu sanduuqii rabbigu soo galay magaaladii daa'uud ayaa miikaal oo ahayd ina saa'uul dariishadda wax ka fiirisay, oo waxay aragtay boqor daa'uud oo boodboodaya oo rabbiga hortisa ku cayaaraya; markaasay quudhsatay. sanduuqii rabbigana gudahay soo geliyeen oo meeshiisii bay dhigeen, taasoo ahayd teendhadii daa'uud u dhisay badhtankeeda; kolkaasaa daa'uud rabbiga hortisa ku bixiyeey qurbaanno la gubo iyo qurbaanno nabaadiiino. oo daa'uudna markuu dhammeeyey qurbaankii la gubayay iyo qurbaannadii nabaadiinada ee uu bixinayay ayuu dadkii ugu duceeyey magicii rabbiga ciidammada. markaasuu wuxuu dadkii oo dhan, iyo xataa dadkii badnaa oo reer binu israa'iil oo dhan, rag iyo dumarba, mid kasta siiyey xabbad kibis ah, iyo cad hilib ah, iyo fud sabiib ah. markaasaa dadkii oo dhan mid waluba gurigiisii tegey. markaasaa daa'uud u noqday inuu reerkiisii u duceeyo. oo miikaal oo ahayd ina saa'uul ayaa u soo baxday inay daa'uud ka hor timaado, oo waxay ku tidhi, boqorka reer binu israa'iil qurux badnaa maanta, kaasoo maanta isku hor qaawiyey gabdhiihi adoommadiisa sida waxmatarayaasha midkood isugu qaawiyo oo kale! markaasaa daa'uud miikaal ku yidhi, waxay ahayd rabbiga hortisa, kii iga doortay aabbahaa iyo reerkiisii oo dhan, oo iga dhigay amiir u taliya dadka rabbiga, kuwaas oo ah reer binu israa'iil; oo sidaas daraadeed ayaan rabbiga hortisa ugu cayaarayaa. oo weliba intaas waan ka sii liidanayaa, oo waan isla xumaanayaa, laakiinse gabdhiihi aad ka hadashay xaggooda derejaan ka lahaan doonaa. oo miikaal oo ahayd ina saa'uulna ilaa maalintii ay dhimatay ilmo ma dhalin.

oo waxay noqotay markii boqorkii gurigiisii degay oo uu rabbigu nasasho ka siiyey cadaawayaashiisii ku wareegsanaa oo dhan, in boqorkii nebi naataan ku yidhi, bal eeg haatan, anigu waxaan degganahay guri qori kedar ah laga sameeyey, laakiinse sanduuqii ilaah wuxuu dhex yaal daahyo. markaasaa naataan wuxuu boqorkii ku yidhi, tag, oo wax laa wixii qalbigaaga ku jira samee, waayo, rabbiga ayaa kula jira. oo isla habeenkaas rabbiga eraygiisii baa naataan u yimid oo ku yidhi, tag, oo waxaad addoonkayga daa'uud ku tidhaahdaa, rabbigu wuxuu ku leeyahay, war guri aan dego ma ii dhisaysaa? waayo, guri ma degin ilaa maalintii aan reer binu israa'iil ka soo bixiyeey dalkii masar iyo tan iyo maantadan, laakiinse waxaan ku dhex socday teendho iyo taambuub, oo meel kasta oo aan kula socday reer binu israa'iil oo dhan, qabiilooyinka reer binu israa'iil oo aan ku amray inay quudiyaan dadkayga reer binu israa'iil ma midkood baan eray kula hadlay oo miyaan ku idhi, war maxaad iigu dhisi weydeen guri kedar ah? haddaba waxaad addoonkayga daa'uud ku tidhaahdaa, rabbiga ciidammadu wuxuu leeyahay, anaa kaa soo kex-eeyey xeradii idaha iyo idihii aad raacaysay, inaad ahaatid amiir u taliya dadkayga reer binu israa'iil, waanan kula jiray meel kastoo aad tagtayba, oo cadaawayaashaadii oo dhanna hortaaadaan ka baabbi'iyey. oo waxaan kuu bixin doonaa magac weyn, oo la mid ah magacyada kuwa waaweyn oo dhulka jooga. oo dadkayga reer binu israa'iilna meel baan u dooran doonaa, oo waan ku beeri doonaa inay meeshooda degganaadaan oo ayan mar dambe dhagdhagaaqin, ama ayan ilmaha sharku mar dambe dhibin sidii markii hore, iyo tan iyo maalintii aan xaakinno ku amray inay dadkayga reer binu israa'iil u taliyaan. oo adiga waan kaa nasin doonaa cadaawayaashaada oo dhan. oo weliba rabbigu wuxuu kuu sheegayaa inuu reer kuu yeeli doono. oo markii cimrigaagu dhammaado, oo aad la seexato awowayaashaa, farcankaaga kaa dambeeya oo kaa soo bixi doona ayaan sara kicin doonaa, oo boqortooyadiisana waan dhisi doonaa. oo isna guri buu magacayga u dhisi doonaa, oo xoog baan u yeeli doonaa carshiga boqortooyadiisna weligiis. oo anigu aabbaan u ahaan doonaa, isna wiil buu ii ahaan doonaa, oo hadduu dembi galona, waxaan ku edbin doonaa usha dadka iyo garaacidda binu-aadmiga, laakiinse naxariistaydu ka dhammaan mayso isaga, sidii aan saa'uul ugu dhammeeyey oo kale, kaasoo ahaa kii aan hortaa fageeyey. oo reerkaaga iyo boqortooyadaadaba waxaa laga dhigi doonaa kuwo weligood hortaa ku raaga, oo carshigaaguna weligiis wuu dhisan doonaa. haddaba siday erayadaas oo dhan iyo tusniintaas oo dhammu ahaayeen ayaa naataan kula hadlay daa'uud. markaasaa boqor daa'uud gudaha galay oo rabbiga hor fadhiistay, oo wuxuu yidhi, sayidow, rabbow, bal yaan ahay? reerkaaguna waa maxay oo aad halkan ii soo gaadhsiiyay? oo weliba waxanu hortaa wuu ku yaraa, sayidow, rabbow, laakiinse waxaad kaloo ka sii hadashay reerkaagu wuxuu wakhti dheer noqon doono, oo sayidow, rabbow, taasuu ma caadada dadkaa? sayidow, rabbow! bal maxaan

kaloo kugu odhan karaa? waayo, waad i garanaysaa anoo addoonkaaga ah, rabbow ilaahow. eraygaaga aawadiis iyo qalbigaagu siduu yahay ayaaad waxyaalahaan waaweyn oo dhan u samaysay, inaad i ogeysiisid anoo addoonkaaga ah. haddaba, rabbow ilaahow, waad weyn tahay, waayo, mid kula mid ahu ma jiro, oo adiga mooyaane ilaah kale ma jiro, siday ahaayeen kulli wixii aannu dhegahayaga ku maqalnay oo dhammu. bal quruuntee baa dunida joogta oo la mid ah dadkaaga reer binu israa'iil, kuwaasoo adiga qudhaadu aad soo furatay inay dad kuu ahaadaan, iyo inaad magac isu yeesho, oo aad waxyaalo waaweyn isu samayso, iyo inaad dalkaaga aawadiis waxyaalo cabsi leh ugu samayso dadkaaga hortiisa, kuwaasoo aad ka soo furatay dalkii masar, iyo quruumaha iyo ilaahyadooda? oo waxaad dhisatay dadkaagii reer binu israa'iil inay dad kuu ahaadaan weligood, oo ilaahood baad noqotay, rabbiyow. haddaba, rabbow ilaahow, eraygii aad ku hadashay oo igu saabsanaa anoo addoonkaaga ah oo ku saabsanaa reerkayga weligaa adkee oo sidaad ugu hadashay yeel. oo magacaaguna ha weynaado weligiis, hana la yidhaahdo, rabbiga ciidammadu waa ilaaha u taliya reer binu israa'iil, oo anoo addoonkaaga daa'uud ah reerkayguna wuu ku dhismi doonaa hortaada. waayo, rabbiga ciidammadow, ilaaha reer binu israa'iilow, anoo addoonkaaga ah wax baad ii muujisay, oo waxaad igu tidhi, reer baan kuu dhisi doonaa, sidaas daraadeed waan ku dhiirranahay inaan baryadan ku baryo. haddaba, sayidow, rabbow, waxaad tahay ilaah, oo erayadaaduna waa run, oo waxan wanaagsanna waad ii ballanqaaday anoo addoonkaaga ah. haddaba, sayidow, rabbow, waan ku baryayaaye, anoo addoonkaaga ah, barakee reerkayga inuu weligiisba hortaada ku sii raago, waayo, adigaa taas ku hadlay, oo reerkayguna weligiis ha barakaysnaado.

8

oo taas dabadeed ayaa daa'uud reer falastiin laayay, oo jebiyey, oo daa'uudna wuxuu gacantii reer falastiin ka qaaday magaalada la yidhaahdo meteg ammaah. oo wuxuu kaloo laayay reer moo'aab, oo intuu dhulka jiifiyey ayuu xadhig ku qiyaasay, oo markaasuu laba xadhig wuxuu u qiyaasay in la dilo, xadhig buuxana wuu la hadhay iyagoo nool. oo reer moo'aabna adoommay daa'uud u noqdeen, oo baad bay u keeneen. daa'uudna wuxuu kaloo dilay boqorkii soobaah, oo ahaa hadadceser ina rexob, intuu ku socday inuu dowladnimadiisii ku soo ceshado webiga agtiisa. oo daa'uud wuxuu isagii ka qabsaday kun iyo toddoba boqol oo fardooley ah, iyo labaatan kun oo nin oo lug ah; oo daa'uudna wuxuu boqno jaray fardihii gaadhiyada waday oo dhan, laakiinse iyagii boqol gaadhifaras buu uga reebay. oo reer suuriyihii dimishaqna markay u yimaadeen inay u hiiliyaan boqorkii soobaah oo ahaa hadadceser, daa'uud wuxuu reer suuriya ka laayay laba iyo labaatan kun oo nin. daa'uudna wuxuu reer dimishaq oo suuriya jooga dhex dhigay rugo askareed, oo reer suuriyana daa'uud bay addoommo u noqdeen oo baad u keeneen. oo rabbiguna daa'uud guul buu siiyey meel kastoo uu tegeyba. markaasaa daa'uud soo qaaday

gaashaammadii dahabka ahaa oo ay wateen addoommadii hadadceser, wuxuuna keenay yeruusaaleem. oo magaaloooyinkii hadadceser oo ahaa betax, iyo beerrootay boqor daa'uud wuxuu ka soo qaaday naxaas aad iyo aad u badan. oo toonii oo ahaa boqorkii xamaad markuu maqlay in daa'uud laayay ciidankii hadadceser oo dhan, ayaa toonii wiilkiisii yooram u soo diray inuu soo salaamo boqor daa'uud oo uu u soo duceeyo, maxaa yeelay, wuxuu la diriray oo dilay hadadceser; waayo, hadadceser wuxuu la diriri jiray toonii. oo yooramaa wuxuu keenay weelal lacag ah, iyo weelal dahab ah iyo weelal naxaas ah, oo kuwaasna boqor daa'uud wuxuu quduus uga dhigay rabbiga, oo wuxuu ku daray lacagtii uu dahabkii uu quduuska ka dhigay oo uu ka soo dhacay quruumihii uu jebiyey oo dhan; kuwaas oo ahaa reer suuriya, iyo reer moo'aab, iyo reer cammoon, iyo reer falastiin, iyo reer camaaleq, iyo dhicii uu boqorkii soobaah oo ahaa hadadceser ina rexob ka helay. oo daa'uudna magac buu isu yeelay markuu ka soo noqday layntii uu reer suuriya dooxadii cusbada kaga laayay siddeed iyo tobanka kun oo nin. oo wuxuu edom dhex dhigay rugo askareed; oo edom oo dhanna wuxuu dhex dhigay rugo askareed, oo reer edom oo dhammuna daa'uud bay addoommo u noqdeen. oo rabbiguna daa'uud guul buu siiyey meel kastoo uu tegeyba. oo daa'uudna reer binu israa'iil oo dhan buu u taliyey; oo daa'uud wuxuu dadkiisii oo dhan ugu gar qaybshay xukun iyo caddaalad. oo waxaa ciidanka u sarrayn jiray yoo'aab oo ay seruuyaah dhashay; oo taariikhdana waxaa qori jiray yehooshaafaad ina axiiluud, oo wadaaddona waxaa ahaa saadooq ina axiituub, iyo axiimeleg ina aabyaataar, oo seraayaahna wuxuu ahaa karraani; benaayaah ina yehooyaadaacna wuxuu u taliyey reer kereetiim iyo reer feleetii, oo daa'uud wiilashiisuna waxay ahaayeen wasiirro.

9

markaasaa daa'uud yidhi, war reerkii saa'uul wax ka hadhay ma jiraan, aan yoonataan aawadiis ugu roonaadee? reerkii saa'uulna waxaa halkaas ka joogay addoon magiciisa la yidhaahdo siibaa, oo isagii bay daa'uud ugu yeedheen. boqorkiina wuxuu ku yidhi, ma siibaad baad tahay? oo isna ku yidhi, haah, waan ahay anoo addoonkaaga ah. markaasaa boqorkii yidhi, miyaan reerkii saa'uul wax ka hadhin aan ilaah aawadiis ugu roonaadee? siibaana wuxuu boqorkii ku yidhi, waxaa ka hadhay wiil yoonataan dhalay, oo curyaan ah. kolkaasaa boqorkii isagii ku yidhi, xaggee buu joogaa? siibaana wuxuu boqorkii ku yidhi, wuxuu joogaa guriga maakiir oo ah ina cammi'eele ee deggan loo debaar. markaasaa boqor daa'uud u cid diray, oo ka soo kexeeyey gurigii maakiir oo ahaa ina cammi'eele, oo ku yiil loo debaar. dabadeedna waxaa daa'uud u yimid mefiiboshed, oo ahaa ina yoonataan, ina saa'uul, oo intuu wejiga u dhacay ayuu u sujuuday. kolkaasaa daa'uud yidhi, war mefiiboshedow. oo isna wuxuu ugu jawaabay, way kan anoo addoonkaaga ah. markaasaa daa'uud isagii ku yidhi, ha cabsan, waayo, xaqiiqa waxaan kuugu roonaan doonaa aabbahaa yoonataan aawadiis, oo weliba waxaan kuu celin doonaa dhulkii awoow-

gaa saa'uul oo dhan; oo miiskaygana had iyo goor wax baad ka cuni doontaa. oo isna intuu u sujuuday ayuu ku yidhi, bal maxaad igu aragtay anigoo u eg eey dhintay, anoo addoonkaaga ahna maxaan ahay? markaasaa boqorkii wuxuu u yeedhay siibaa, oo ahaa saa'uul midiidinkiisii, oo wuxuu ku yidhi, kulli wixii saa'uul lahaa iyo wax alla wixii reerkiisu lahaa oo dhan waxaan siiyey wiilkii sayidkaaga. haddaba waa inaad dhulka u fashaan isaga, adiga iyo wiilashaada iyo addoommadaaduba, oo midhahana waa inaad gudaha soo gelisaa si uu sayidkaaga wiilkiisu u helo wax uu cuno, laakiinse sayidkaaga wiilkiisa mefiiboshed ahu mar kasta wax buu ka cuni doonaa miiskayga. haddaba siibaa wuxuu lahaa shan iyo toban wiil iyo labaatan addoon. markaasaa siibaa wuxuu boqorkii ku yidhi, wax alla wixii adoo ah boqorka sayidkayga aad igu amarto anoo addoonkaaga ah, ayaan u yeelayaa. oo boqorkiina wuxuu yidhi, mefiiboshed wuxuu wax ka cuni doonaa miiskayga sidii mid boqorka wiilashiisa ka mid ah. oo mefiiboshedna wuxuu lahaa wiil yar, oo magiciisuna wuxuu ahaa miika. intii siibaa gurigiisa joogtay oo dhammu addoommay mefiiboshed u ahaayeen. mefiiboshedna wuxuu degganaa yeruusaalem, waayo, wuxuu had iyo goor wax ka cuni jiray miiskii boqorka, oo labada cagoodna curyaan buu ka ahaa.

10

taas dabadeedna boqorkii reer cammoon ayaa dhintay, meeshiisiina waxaa boqor ka noqday wilkiisii xaanuun ahaa. markaasaa daa'uud yidhi, anigu xaanuun ina naaxaash, waxaan ugu roonaan doonaa sidii aabbihii isgu roonaaday oo kale. sidaas daraaddeed daa'uud wuxuu u diray addoommadiisii inay ka soo tacsiiyeeyaan aabbihii. oo addoommadii daa'uudna waxay yimaadeen dalkii reer cammoon. laakiinse amiirradii reer cammoon waxay ku yidhaahdeen sayidkoodii xaanuun, ma waxaad u malaynaysaa in daa'uud aabbahaa cisaynayo oo uu sidaas daraaddeed kuugu soo diray kuwa tacsiyada wada? daa'uud sow uma soo dirin addoommadiisii inay magaalada baadhaan, oo ay soo basaasaan, oo ay dabadeedna afgembiyaan? sidaas daraaddeed xaanuun wuxuu qabsaday daa'uud addoommadiisii, oo intuu gadhkoodii badh ka xiiray ayuu dharkoodiina dhexda ka kala gooyay xataa ilaa dabada, markaasuu iska eryay. oo taas markii daa'uud loo soo sheegay wuxuu iyagii u diray dad ka hor taga, waayo, niman kii aad bay u ceeboobeen. boqorkiina wuxuu iyagii ku yidhi, yerixoo iska jooga ilaa gadhku idiin soo baxo, dabadeedna soo noqda. oo reer cammoonna markay ogaadeen inay daa'uud isnaciyeen ayay u cid direen oo ka soo kiraysteen reer suuriyihii beytorexob degganaa, iyo reer suuriyihii soobaah degganaa labataan kun oo nin oo lug ah, iyo boqorkii macakaah oo isna wata kun nin, iyo raggii reer toob oo iyana ahaa laba iyo toban kun oo nin. oo daa'uudna markuu taas maqlay ayuu diray yoo'aab, iyo ciidankii raggii xoogga lahaa oo dhan. oo reer cammoonna waa soo baxeen, oo waxay dagaal isugu soo diyaariyeen iridda horteeda; oo reer suuriyihii soobaah ka yimid, iyo kuwii rexob ka yimid, iyo

raggii reer toob iyo reer macacaahna, duurkay keli ahaantood joogeen. haddaba yoo'aab markuu arkay in dagaal looga soo kacshay hore iyo dibba ayuu raggii reer binu israa'iil ka xushay kuwii xuladka ahaa oo dhan, oo wuxuu u soo diyaariyey inay reer suuriya la dagaallamaan. oo dadkii intiisii kalena wuxuu u dhiibay walaalkiis abishay, oo isna wuxuu u soo diyaariyey inay reer cammoon la dagaallamaan. oo wuxuu yidhi, haddii reer suuriya iga xoog bataan, waa inaad i soo caawisaa, laakiinse haddii reer cammoon kaa xoog bataan, markaasaan kuu iman doonaa oo waan ku soo caawin doonaa. haddaba si fiican u dhiirranow, oo aynu rag u ahaanno dadkeenna, iyo magaaloyinka ilaahdeen aawadood; oo rabbiguna ha sameeyo wixii la wanaagsan. sidaas daraaddeed yoo'aab iyo dadkii la jirayba waxay ugu soo dhowaadeen inay la dagaallamaan reer suuriya, oo iyana markaasay hortiisa ka carareen. oo reer cammoonna markay arkeen in reer suuriya carareen, ayay abiishay iyana hortiisa saasoo kale uga carareen, oo waxay galeen magaaladii. markaasaa yoo'aab ka soo noqday reer cammoon, oo yeruusaalem yimid. oo reer suuriyana markay arkeen in iyaga looga adkaaday reer binu israa'iil hortooda ayay dhammaantood isa soo wada urursadeen. markaasaa hadarceser u cid diray oo soo wada kexeeyey reer suuriyihii webiga ka shisheeyey; oo waxay yimaadeen xeelaam, iyagoo uu madax u yahay shoobag oo ahaa sirkaalkii ciidanka hadarceser. taas waxaa loo soo sheegay daa'uud, kolkaasuu reer binu israa'iil oo dhan soo wada ururiyey, oo intuu ka soo gudbay webi urdun ayuu xeelaam yimid. markaasaa reer suuriya isugu soo diyaariyeen inay daa'uud la dagaallamaan, wayna la dirireen. oo reer suuriyana way ka carareen reer binu israa'iil. daa'uudna wuxuu reer suuriya ka laayay toddoba boqol oo gaadhifaras raggoodii iyo afartan kun oo fardooley ah, oo wuxuu dilay shoobag oo ahaa sirkaalkii ciidankooda, halkaasuuna ku dhintay. oo markii boqorradii hadarceser addoommada u ahaa oo dhammu ay arkeen in iyaga reer binu israa'iil hortooda looga adkaaday ayay la nabdeen reer binu israa'iil, wayna u adeegeen. oo saas aawadeed reer suuriya way ka cabsadeen inay mar dambe reer cammoon caawiyaan.

11

oo isla xilligii sannaddii dambe, markay boqorradu dagaalka u soo bixi jireen ayaa daa'uud yoo'aab diray isagoo wata addoommadiisii, iyo reer binu israa'iil oo dhan, oo waxay baabbi'yeen reer cammoon, oo rabbaahna way hareereeyeen, laakiinse daa'uud baa yeruusaalem iska joogay. oo makhribkii ayaa daa'uud ka kacay sariirtiisii, oo wuxuu dul socday gurigii boqorka saqafkiisa, oo wuxuu saqafka ka arkay naag maydhanaysa, naagtuna aragga aad bay u qurux badnayd. markaasaa daa'uud cid naagtii soo haybsata diray. oo waxaa la yidhi, war sow tanu ma aha bat-shebac ina eliiicaam, oo uu uuriyaah kii reer xeed qabo? markaasaa daa'uud wargeeyayaal u diray, wuuna soo kaxaystay; markaasay u soo gashay, wuuna la seexday, (waayo, waxay iska daahirisay nijaasteedii); dabadeedna gurigeedii bay ku noqotay. oo naagtiina

way uuraysatay; markaasay daa'uud u soo cid dirty oo u sheegtay, waxayna ku tidhi, uur baan yeeshay. daa'uudna cid buu u diray yoo'aab, oo ku yidhi, ii soo dir uuriyaah kii reer xeed. markaasaa yoo'aab uuriyaah u soo diray daa'uud. oo markii uuriyaah u yimid ayaa daa'uud weyddiiyey yoo'aab siduu ahaa, iyo sidii dadku u nabdoonaa, iyo dagaalkii sida loogu guulaystay. daa'uudna wuxuu uuriyaah ku yidhi, bal orod gurigaaga tag oo cagomaydho. markaasaa uuriyaah gurigii boqorka ka baxay oo waxaana lala daba galay cunto ka tagtay xagga boqorka. laakiinse uuriyaah guriga boqorka iriddiisa ayuu la seexday addoommadii sayidkiisa oo dhan, oo gurigiisiina ma uu tegin. daa'uudna waa loo soo sheegay oo lagu yidhi, uuriyaah gurigiisii ma tegin. markaasaa daa'uud wuxuu uuriyaah ku yidhi, war miyaadan sodcaal ka iman? maxaadse gurigaaga u tegi weyday? markaasaa uuriyaah wuxuu daa'uud ku yidhi, sanduuqa ilaah, iyo reer binu israa'iil, iyo reer yahuudahba waxay ku jiraan waabab; oo sayidkaygii yoo'aab iyo addoommadii sayidkayguba waxay ku hoydaan berrin bannaan; haddaba miyaan u galaa gurigayga inaan wax cuno, oo wax cabbo, oo naagtayda la seexo? haddaba waxaan ku dhaartay noloshaada iyo naftaada inaan waxan samaynayn. markaasaa daa'uud uuriyaah ku yidhi, haddaba bal maantana iska joog oo berrina waan ku dirayaa. saas aawaadeed uuriyaah maalin-taas iyo maaliintii dambeba yeruusaleem buu joogay. markii daa'uud u yeedhay ayuu hortiisa wax ku cunay oo wax ku cabbay; markaasuu sakhraamiyey, oo fiidkii buu tegey inuu sariirtiisii jiifsado isagoo la socda addoommadii sayidkiisa, laakiinse gurigiisii ma uu tegin. oo subaxdii dambe daa'uud warqad buu yoo'aab u qoray, wuxuuna ugu sii dhiibay uuriyaah. oo wuxuu warqaddiisii ku qoray oo yidhi, uuriyaah waxaad ugu hor marisaan dagaalka ugu kulul, oo idinkuna dib uga noqda, si loo diido, uuna u dhinto. oo markuu yoo'aab magaaladii arkay ayuu uuriyaah ku hagaajiyey meeshii uu ku ogaa inay niman-kii xoogga badnaa joogaan. oo raggii magaaladuna way soo baxeen, oo yoo'aab la dirireen, oo dadkiina qaar baa ka dhintay, kuwaas oo ahaa addoommadii daa'uud; uuriyaah kii reer xeedna wuu dhintay. markaasaa yoo'aab daa'uud cid u diray, oo wixii dagaalkii ku saabsanaa u dhan ayuu uga waramay, oo kii farriinta waydina wuxuu ku amray oo ku yidhi, markaad boqorka uga warrantid waxa dagaalka ku saabsan oo dhan, markaas hadduu boqorku cadhoodo, oo kugu yidhaahdo, war maxaad magaalada ugu dhowateen inaad la dirirtaan? miyeydaan ogayn inay derbiga idinka soo tooganayaan? bal yaa dilay abimeleg oo ahaa ina yerubbeshed? sow naagu dhagax wax lagu shiido derbi kagama soo turin oo sow kuma uu dhiman tebes? haddaba maxaad idinku derbiga ugu dhowateen? markaas waxaad ku tidhaahdaa, addoonkaagii uuriyaah ahaa ee reer xeed isna waa dhintay. haddaba wargeeyihii waa tegey, daa'uudna wuu u yimid oo u sheegay wixii yoo'aab u soo diray oo dhan. oo wargeeyihii wuxuu daa'uud ku yidhi, nimankii way naga xoog badnaadeen, markaasay dibadda noogu soo baxeen, oo annana waxaannu eryaannay iyagii ilaa ay iriddii magaalada galeen. markaasay kuwii wax toogan

jiiray addoommadaadii derbiga ka soo toogteen, oo boqorow, addoommadaadiina qaar baa dhintay, oo addoonkaagii uuriyaah ahaa ee reer xeed isna wuu dhintay. markaasaa daa'uud wuxuu wargeeyihii ku yidhi, waxaad yoo'aab ku tidhaahdaa, waxanu yay kula xumaan, waayo, seeftu mar mid bay baabbi'isaa, marna midka kale, haddaba magaalada dagaalka aad ugu sii adkee, oo afgembi; oo adna isaga dhiir-rigeli. oo uuriyaah bilcaantiisiina markay maqashay in ninkeedii uuriyaah dhintay, way u barooratay ninkeedii. oo markii baroortii dhammaatay ayaa daa'uud u soo cid diray iyadii oo gurigiisii soo gashaday, oo iyana waxay noqotay naagtiisii, wiilna way u dhashay. laakiinse wixii daa'uud sameeyey ayaa rabbigu ka xumaaday.

12

dabadeedna rabbigu wuxuu daa'uud u soo diray naataan. isna waa u yimid oo ku yidhi, waxaa jiray laba nin oo isku magaalada degganaa; midkood wuxuu ahaa taajir, midka kalena miskiin. ninkii taajirka ahaa wuxuu lahaa ido iyo lo' aad u badan, laakiinse ninkii miskiinka ahaa waxba ma lahayn, nayl yar mooyane, taasoo uu mar hore soo iibsaday oo uu korsaday; waxayna la kortay isagii iyo carruurtiisii, oo wax bay ka cuntay cuntadiisii, oo koobkiisay wax kula cabtay, oo laabtiisay ku jifsatay, waxayna u ahayd sidii gabadhiisii oo kale. waxaa ninkii taajirka ahaa u yimid nin socoto ah, markaasuu ka lexejclaystay idhihiisii iyo lo'diisii inuu uga loogo ninkii socotada ahaa ee u yimid, laakiinse wuxuu soo qabtay nayshii ninka miskiinka ahaa, wuuna u qalay ninkii u yimid. markaasaa daa'uud aad ugu cadhooday ninkii; oo wuxuu naataan ku yidhi, rabbiga noloshiisaan ku dhaartay, ninkii waxakan sameeyey wuxuu istaahilaa dhimasho, oo nayshiina waa inuu afar jibbaar u guda, maxaa yeelay, waxan buu sameeyey wuuna naxariisan waayay. kolkaasaa naataan wuxuu daa'uud ku yidhi, ninkaasu waa adiga. rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil wuxuu leeyahay, waxaan kuu subkay inaad ahaatid boqor reer binu israa'iil u taliya, gacantii saa'uulna waan kaa samatabbixiyey, gurigii sayidkaagana waan ku siiyey, naagihii sayidkaagana laabtaadaan ku jifiyey; dalkii israa'iil iyo dalkii yahuudahna waan ku siiyey; oo haddii intaasu kugu yaraydna waxaan kuugu dari lahaa waxyaalo kaloo ka sii badan. haddaba erayga rabbiga maxaad u quudhsatay, oo aad u samaysay waxa hortiisa ku xun? seef baad ku dishay uuriyaah kii reer xeed, oo naagtiisiina waad u kaxaysatay inay naag kuu noqoto, oo isaigana waxaad ku dishay seeftii reer cammoon. sidaas daraadeed seeftu reerkaaga ka tegi mayso; maxaa yeelay, waad i quudhsatay, oo waxaad kaxaysatay naagtii uuriyaah kii reer xeed inay naag kuu noqoto. oo rabbigu wuxuu leeyahay, bal ogow, shar baan gurigaaga kaaga kicin doonaa, oo adoo u jeeda ayaan naagahaaga kaa kaxaysan doonaa, oo waxaan siin doonaa deriskaaga, oo isna intay qorraxdanu soo jeeddo ayuu naagahaaga la seexan doonaa. waayo, waxan qarsoodi baad u samaysay, laakiinse anigu bayaan baan ugu hor samaynayaa reer binu israa'iil oo dhan iyo qorraxdaba. markaasaa

daa'uud wuxuu naataan ku yidhi, anigu rabbiga waan ku dembaabay. oo naataanna wuxuu daa'uud ku yidhi, rabbigu dembigaagii wuu kaa fogeeyey; dhimanna maysid. habase yeeshee waxaas aad samaysay aawadiis ayaad meel siisay cadaawayaashii rabbiga inay caytamaan, taas aawadeed wiilka kuu dhashay hubaal wuu dhiman doonaa. markaasaa naataan gurigiisii tegey. markaasaa rabbigu wax ku riday wiilkii naagta uuriyaaah daa'uud u dhashay, aad buuna u bukey. sidaas daraaddeed daa'uud ayaa wiilkiisii ilaah u baryay, kolkaasaa daa'uud soomay, oo intuu gudaha galay ayuu habeenkii oo dhan dhulka jifay. markaasaa waxaa soo kacay odayaashii reerkiisa, oo intay agtiisa soo istaageen ayay damceen inay dhulka ka kiciyaan, laakiinse wuu diiday, oo waxbana lama uu cunin. oo maalintii toddobaad ayaa yarkii dhintay. oo daa'uud addoommadiisiina way ka cabsadeen inay daa'uud u sheegaan in yarkii dhintay, waayo, waxay isyidhaahdeen, war intii yarku weli noolaa ayaynu isaga la hadalnay, oo isna codkeennii ma uu maqlin; haddaba haddaynu u sheegno in yarkii dhintay, intee in ka badan buu isdhibi doonaa? laakiinse daa'uud markuu arkay inay addoommadiisii faqayaan ayuu ogaaday inuu yarkii dhintay; kolkaasaa daa'uud addoommadiisii ku yidhi, war yarkii ma dhintay? iyana waxay ku yidhaahdeen, haah, wuu dhintay. kolkaasaa daa'uud dhulkii ka kacay, oo maydhay, oo intuu subkaday ayuu dharkiisii beddeshay; wuxuuna galay gurigii rabbiga, wuuna caabuday; oo dabadeedna gurigiisii buu yimid, oo intuu cunto weyddiistay ayaa wax la soo hor dhigay, wuuna cunay. markaasaa addoommadiisii waxay ku yidhaahdeen, war waxan aad samaysay waa maxay? wiilku intuu noolaa ayaad soontay, oo u ooyday aawadiis; laakiinse yarkii markuu dhintay, waad kacday, wax baanad cuntay. markaasuu ku yidhi, intii yarku noolaa ayaan soomay oo ooyay, waayo, waxaan is-idhi, bal yaa og in rabbigu ii roonaan doono iyo in kale si uu yarku iigu sii noolaado? laakiinse haatan wuu dhintay, haddaba bal maxaan u soomaa? miyaan isagii soo celin karaa? anigaa u tegi doona, laakiinse isagu iima soo noqon doono. markaasaa daa'uud qalbi qabowjiyey naagtiisii batshebac, oo intuu u tegey ayuu la seexday, markaasay wiil u dhashay, oo wuxuu magiciisii u bixiyey sulaymaan. kolkaasaa rabbigu isagii jeclaaday, oo wuxuu u diray nebi naataan, magiciisii inay wuxuu u bixiyey yediidiyaah, rabbiga aawadiis. markaasaa yoo'aab la diriray rabbaah oo ahayd magaaladii reer cammoon, wuuna qabsaday magaaladii reer boqor. yoo'aabna wuxuu daa'uud u diray wargeeyayaal, oo ku yidhi, waxaan la diriray rabbaah, waanan qabsaday magaaladii biyaha. haddaba dadka intiisa kale soo urusro, oo magaalada horteeda deg, oo qabsa, waayo, waaba intaasoo intaan magaalada qabsado, laygu magacaabaaye. markaasaa daa'uud dadkii oo dhan soo urursaday, wuxuuna tegey ilaa rabbaah, wuuna la diriray, oo qabsaday. boqorkoodii madaxiisii ayuu taajkii ka qaaday, oo miisaankiisuna wuxuu ahaa talanti dahab ah, dhagxan qaali ahna wuu lahaa; markaasaa daa'uud madaxa loo saaray. oo wuxuu dibadda u soo bixiyey dhacii magaalada oo aad iyo aad u badnaa. dibadduu u soo bixiyey dadkii magaalada ku jiray, oo wuxuu hoos dhigay

miinshaaro, iyo biro wax lagu qodo, iyo faasas biro ah, oo wuxuu ka dhex dushiyeed meesha lebenka lagu dubo; saasuuna u wada galay magaalooiyinkii reer cammoon oo dhan. markaasaa daa'uud iyo dadkii oo dhammu ku noqdeen yeruusaalem.

13

markaasaa absaaloom inay daa'uud wuxuu lahaa gabadh walaashiis ah oo suurad qurxoon, oo magaceedana waxaa la odhan jiray taamaar; oo amnoon oo ahaa inay daa'uud ayaa caashaqay. oo amnoon ayaa u dhibtooday oo u bukooday walaashiis taamaar, waayo, iyadu bikrad bay ahayd; amnoonna dhib bay la noqotay inuu wax ku sameeyo. laakiinse amnoon wuxuu lahaa saaxiib, magiciisa la odhan jiray yoonadaab, oo uu dhalay shalaymeah oo ahaa daa'uud walaalkiis; oo yoonadaabna nin sir badan buu ahaa. markaasuu ku yidhi, inay boqorow, maxaad maalinta maalinta ka dambaysa sidan ugu caatoobaysaa? war maad ii sheegtid? kolkaasaa amnoon wuxuu ku yidhi, waxaan caashaqay taamaar oo ah walaalkay absaaloom walaashiis. markaasaa yoonadaab ku yidhi, sariirtaada ku jifso oo iska dhig sidii mid buka, oo markii aabbahaa kuu yimaado, waxaad ku tidhaahdaa, waan ku baryayaaye walaashay taamaar ha ii timaado, oo cunto ha i siisoo, oo cuntadana hortayda ha ku samayso, aan iska fiirsadee, oo aan gacanteedna ku cunee. sidaas daraaddeed amnoon wuu jifay, oo wuxuu iska dhigay sidii mid buka, oo markii boqorkii u yimid ayaa amnoon boqorkii ku yidhi, waan ku baryayaaye walaashay taamaar ha ii timaado, oo hortayda ha iigu samayso laba xabbadood oo moofa ah, oo aan gacanteeda ku cunee. markaasaa daa'uud taamaar gurigii ugu cid diray, oo ku yidhi, orod oo waxaad tagtaa gurigii walaalkaa amnoon, oo isaga cunto u samee. sidaas daraaddeed taamaar gurigii walaalkeed amnoon ayay tagtay; oo isna wuu iska jifay. markaasay qaaday cajiin, wayna cajiintay, oo hortiiisay moofa ku samaysay, markaasay moofadiina dubtay. oo intay digsigii qaaday ayay hortiiisa ku soo shubtay; laakiinse wuu diiday inuu cuno. markaasaa amnoon yidhi, dadka oo dhan dibadda iiga bixiya. iyana dibadday uga wada baxeen. kolkaasaa amnoon wuxuu taamaar ku yidhi, cuntada qolka iigu keen, aan gacantaada ku cunee. markaasay taamaar qaaday moofadii ay samaysay, oo walaalkeed amnoon qolka ugu keentay. oo markay u soo dhowaysay inuu cuno ayuu iyadii qabsaday, oo wuxuu ku yidhi, walaalay, kaalay ila seexo! oo waxay ugu jawaabtay, maya, walaalkaayow, ha i xoogin; waayo, waxan oo kale in reer binu israa'iil lagu dhex sameeyo ma habboona, haddaba nacasnimadan ha samayn. waayo, bal xaggee baan geeynayaa ceebtayda? oo adiguna waxaad noqonaysaa nacasyada reer binu israa'iil midkood. haddaba waan ku baryayaaye, bal boqorka la hadal, waayo, isagu ii kaa diidi maayo. habase yeeshee wuu diiday inuu codkeedii maqlo, laakiinse wuu xoogay oo la seexday, waayo, wuu ka xoog badnaa. markaasaa amnoon iyadii si aad iyo aad u weyn u nebaadnay, waayo, nacaybkuu u qabay wuu ka sii weynaa caashaquu caashaqay. markaasaa amnoon ku yidhi, kac, oo iiga

tag. kolkaasay ku tidhi, maya, saas ma aha, maxaa yeelay, xumaantan weyn ee aad igu bixinayso ayaa ka sii liidata tii kale ee aad igu samaysay. laakiinse ma uu dhegaysan. markaasuu u yeedhay mididinkiisii u adeegayay, oo ku yidhi, naagtan hadda dibadda iiga saar, oo albaabkana ka soo daba xidh. oo iyana waxay qabtay dhar midabyo kala duwan leh, waayo, dhar caynkaas ah ayay gabdhaha boqorka ee bikradaha ahu qabi jireen. markaasaa addoonkiisii dibadda u soo saaray, oo albaabkiina ka soo daba xidhay. markaasaa taamaar waxay madaxa ku shubatay dambas, oo ay jeexjeexday dharkii midabyada kala duwan lahaa oo ay qabtay; madaxayna gacmaha saartay, wayna iska tagtay iyadoo aad u ooyaysa. markaasaa walaalkeed absaaloombu wuxuu ku yidhi, ma waxaa kula jiray walaalkaa amnoon? haddaba walaalay, bal iska aamus, oo waxan qalbiga ha ku qabsan, waayo, isagu waa walaalkaa. sidaas daraadeed taamaar waxay ku hadhay oo ku cidlowday gurigii walaalkeed absaaloombu. laakiinse boqor daa'uud markuu waxyaalahan oo dhan maqlay, ayuu aad u cadhooday. oo absaaloombu amnoon kulama hadlin xumaan iyo samaan toona, waayo, absaaloombu wuu nebcaaday amnoon, maxaa yeelay, walaashiiis taamaar buu xoogay. oo laba sannadood markay buuxsamaan dabaddood absaaloombu wuxuu lahaa kuwo idaha dhogorta uga xiira oo jooga bacal xasoor, oo ku taal efrayim dhinaciisa, oo absaaloombu martiqaad buu ugu yeedhay wiilashii boqorka oo dhan. oo absaaloombu boqorkii buu u yimid, oo ku yidhi, bal eeg, idihii ayaan dhogorta ka xiiranayaa, haddaba waan ku baryayaaye, boqorow, adiga iyo addoommadaaduba i soo raaca anoo addoonkaaga ah. markaasaa boqorkii wuxuu absaaloombu ku yidhi, wiilkaygiyow saas ma aha, ee yaannan kulligayo wada tegin, waaba intaasoo aannu culaab kugu noqonnaaye. oo isna wuu ku sii adkeeyey, habase yeeshee wuu diiday inuu raaco, laakiinse wuu u ducueyey. markaasaa absaaloombu wuxuu yidhi, haddaba haddaanay saas ahayn, ii daa walaalkay amnoon ha i raacee. kolkaasaa boqorkii wuxuu ku yidhi, muxuu kuu raacayaa? laakiinse absaaloombu wuu ku sii adkeeyey inuu u daayo amnoon iyo wiilashii boqorka oo dhammuba inay raacaan. markaasaa absaaloombu midiidinnadiisii amray, oo ku yidhi, haddaba ogaada markii amnoon intuu khamriga cabbo ku farxo, oo aan idinku idhaahdo, amnoon dila, markaas waa inaad dishaan, hana baqina, waayo, sow anigu idinkuma amrin? saas aawadeed dhiirranaada oo xoog yeesha. oo midiidinnadii absaaloombu waxay amnoon ku sameeyeen wixii absaaloombu ku amray. markaasaa wiilashii boqorka oo dhammu wada kaceen, oo nin waluba wuxuu fuulay baqalkiisii, wayna wada careeren. oo intay sii socdeen ayaa war u yimid daa'uud, oo waxaa lagu yidhi, absaaloombu wuxuu laayay wiilashii boqorka oo dhan, oo mid qudhuhuna kama hadhin. markaasaa boqorkii kacay, oo dharkiisii jeexjeexay, oo dhulkuu ku jifsaday, oo addoommadiisii oo dhammuna agtiisa soo istaageen iya-goo dharkoodii jeexjeexay. markaasaa yonaadaab, oo ahaa ina shime'aah daa'uud walaalkiisii ayaa ugu jawaabay, sayidkaygiyow, ha moodin in la wada laayay wiilashii boqorka oo dhan, laakiinse waxaa

dhintay amnoon oo keliya, waayo, absaaloombu taas wuu goostay, wuuna ku talo jiray tan iyo maalin-tii uu amnoon xoogay walaashiiis taamaar. haddaba, boqorow, sayidkaygiyow, waxan qalbiga ha ku qabsan, oo ha moodin in wiilashaadii ay wada dhinteen, laakiinse waxaa dhintay amnoon oo keliya. laakiinse absaaloombu wuu cararay. markaasaa ninkii dhallinyarada ahaa ee gaadhka hayay indhaha kor u qaaday, oo wax fiiriyeey, oo wuxuu arkay dad badan oo ka soo socda jidka mara buurta dhinaceeda meel isaga ka dambaysa. markaasaa yonaadaab wuxuu boqorkii ku yidhi, bal eeg, boqorow, wiilashaadii waa yimaadeen, oo sidii anoo addoonkaaga ahu aan kugu idhi, way noqotay. oo isla haddiiba markuu hadalkii dhammeeyey ayay wiilashii boqorku yimaadeen, codkoodiina kor bay u qaadeen, oo ooyeen, oo boqorkii iyo addoommadiisii aad bay u ooyeen. laakiinse absaaloombu wuu cararay, oo u tegey boqorkii geshuur oo ahaa talmay ina cammiixuur. oo maalin kastaba daa'uud wiilkiisii ayuu u barooranayay. sidaasuu absaaloombu u cararay, oo geshuur u tegey, oo saddex sannadood buu halkaas joogay. boqor daa'uudna aad buu ugu xiisooday inuu u tago absaaloombu; waayo, wuu ka samray amnoon, maxaa yeelay, wuu dhintay.

14

markaasaa yoo'aab oo ay seruuyaah dhashay ayaa ogaaday in boqorka qalbigiisii absaaloombu la jiro. markaasaa yoo'aab u cid diray teqooca, oo wuxuu halkaas uga yeedhay naag caqli badan, oo ku yidhi, waan ku baryayaaye, waxaad iska dhigtaa sidii mid barooranaysa, oo waan ku baryayaaye, waxaad xidhataa dharkii baroorta, saliidna ha ku subkan, laakiinse waxaad noqotaa sidii naag wakhti dheer ku ka dhintay u barooranaysay; oo waxaad u gashaa boqorka, oo sidan ula hadal. sidaasuu yoo'aab erayadii afka ugu riday. oo naagtii reer teqooca markay boqorkii la hadashay ayay dhulka wejiga saartay oo u sujuudday, oo waxay ku tidhi, boqorow, i caawi. markaasaa boqorkii wuxuu ku yidhi, naa maxaa kugu dhacay? oo iyana waxay ugu jawaabtay, sida runta ah waxaan ahay naag carmal ah, oo ninkaygiina waa dhintay. oo anoo addoontaadii ahuna waxaan lahaa laba wiil, oo labadoodii ayaa ku diriray duurka, oo wax kala qabtaana lama jirin; markaasaa midkood kii kale wax ku dhufatay, wuuna dilay. oo bal eeg, anoo addoontaada ah waxaa igu kacay reerki oo dhan, oo waxay igu yidhaahdeen, noo keen kii walaalkiis dilay, aannu walaalkiis oo uu nafta ka qaday daraaddiis u dilnee, oo aannu kan dhaxalka lehna dilnee; oo saasna waxay u bakhtiin doonaan dhuxushii ii hadhay, oo ninkaygana dhulka uguma ay reebi doonaan magac iyo wax u hadha toona. markaasaa boqorkii naagtii ku yidhi, orod oo gurigaagii tag, oo amar kugu saabsan baan bixin doonaa. naagtii reer teqoocana waxay boqorkii ku tidhi, boqorow, sayidkaygiyow, dembigu ha saarnaado aniga iyo reerka aabbahayba; oo adiga iyo carshigaaguna ka eed la'aada, boqorow. boqorkiina wuxuu yidhi, ku alla kii kula hadla, ii keen oo isna mar dambe ku taaban maayo. markaasay tidhi, waan ku baryayaaye, boqorow, xusuuso rabbiga

ilaahaaga ah, si kan dhiig u aaraa uusan mar dambe wax u dilin, waaba intaasoo ay wiilkayga dilaane. oo isna wuxuu ku yidhi, nolosha rabbigaan ku dhaartaye inaan wiilkaaga tin keli ahi dhulka kaga dhacayn. markaasaa naagtii tidhi, waan ku baryayaaye, anoo addoontaada ah, aan eray kugula hadlo, boqorow sayidkaygiyow. isna wuxuu yidhi, bal ku hadal. naagtiina waxay tidhi, maxaad ugu fikirtay wax sidaas ah oo dadka ilaah ka gees ah? waayo, waxaan aad ku hadlaysay daraaddii, boqorow, waxaad tahay sida mid gardaran, maxaa yeelay, mar dambe reerkii kuma aad soo celin kaagii aad eriday, boqorow. waayo, kolleyba dhammaanteen waan dhi-manaynaa, oo waxaannu la mid nahay sidii biyo dhulka ku daatay, oo aan mar dambe la soo ururin karin; oo ilaahna nafta ma qaado, laakiinse si fiican buu u talaggalaa, si uusan kii xaggiisa laga eryay u noqonin ku isaga ka go'ay. sidaas daraaanteed ayaan kuugu imid, boqorow, sayidkaygiyow, inaan eraygan kugula hadlo; maxaa yeelay, dadkaa i cabsiiyey, markaasaan anoo addoontaada ah is-idhi, haatan waxaan la hadlayaa boqorka, waayo, waaba intaasoo uu boqorku ii yeelaa waxaan weyddisto anoo addoontiisa ah. waayo, boqorku wuu i maqli doonaa, inuu anoo addoontiisa ah iga samatabbixiyo gacantiinkii doonayay inuu na baabbi'yo oo dhaxalka ilaahna naga saaro aniga iyo wiilkaygaba. haddaba anoo addoontaada ah waxaan idhi, boqorka sayidkayga ah hadalkiisu ha ahaado mid i nasiya, waayo, boqorka sayidkayga ahu sida malaa'igta ilaah ayuu u kala gartaa xumaanta iyo samaanta. rabbiga ilaahaaga ahuna ha kula jiro. markaasaa boqorkii naagtii ugu jawaabay, waan ku baryayaaye waxa aan ku weyddiin doono, waxba ha iga qarin. oo naagtiina waxay tidhi, boqorow, sayidkaygiyow, bal iska hadal. boqorkiina wuxuu yidhi, waxyaalahan oo dhan ma yoo'aab baa kugu weheliya? kolkaasaa naagtii ugu jawaabtay, boqorow, sayidkaygiyow, naftaada nool baan ku dhaartaye inaan ninna xagga midigta ama xagga bidixda uga leexan karin waxaad tidhi, boqorow, sayidkaygiyow, waayo, addoonkaaga yoo'aab ah ayaa igu amray waxan, oo erayadan oo dhanna isagaa iga iigu riday, anoo addoontaada ah. addoonkaaga yoo'aab ahu wuxuu waxan u sameeyey inuu xaalka si kale u beddello aawadeed. sayidkaygiyow, caqli baad leedahay, waxaanad leedahay xigmad sida tan malaa'igta ilaah oo kale ah, oo waxaad garan kartaa waxyaalaha dhulka ku jira oo dhan. markaasaa boqorkii wuxuu yoo'aab ku yidhi, bal eeg, waxan baan sameeyey; haddaba tag, oo soo celi ninkii dhallinyarada ahaa ee ahaa absaaloom. kolkaasaa yoo'aab dhulka wejiga saaray, oo sujuuday, oo boqorkii u duceeyey; wuxuna yoo'aab yidhi, boqorow, sayidkaygiyow, maanta anoo addoonkaaga ah waan ogahay inaan raallinimo kaa helay, waayo, boqorow, waad ii yeeshay wixii aan ku weyddiistay, anoo addoonkaaga ah. sidaas daraa-deed yoo'aab wuu kacay, oo geshuur tegey, oo absaaloomna yerusaleem buu keenay. markaasaa boqorkii yidhi, gurigiisii ha ku noqdo, laakiinse yuusan wejigayga arkin. saas aawadeed absaaloom wuxuu ku noqday gurigiisii, mana uu arkin boqorka wejigiisii. haddaba reer binu israa'iil oo dhan laguma arag nin absaaloom la mid ah oo quruxdiisa aad loogu am-

maano, waayo, cagtiisa cad ilaa dhaladiisa innaba iin laguma arag. haddaba timihiisu way ku cuslaayeen, oo sannad kasta dhammaadkeeda ayuu iska jari jiray, oo markuu timaha madaxiisa jaro wuu miisaami jiray oo miisaankoodu wuxuu ahaa laba boqol oo she-qel ee ah miisaanka boqorka. oo absaaloom waxaa u dhashay saddex wiil, iyo gabadh magaceeda la odhan jiray taamaar, oo iyana waxay ahayd naag suurad qurxoon. oo absaaloomna yerusaleem laba san-naadood oo dhan ayuu degganaa, mana uu arag wejigii boqorka. markaasaa absaaloom u cid dirtay yoo'aab inuu boqorka u diro; laakiinse wuu diiday inuu u yimaado; oo haddana mar labaad buu u cid dirtay, laakiinse wuu diiday inuu yimaado. sidaas daraa-deed absaaloom wuxuu addoommadiisii ku yidhi, bal eega, yoo'aab beertiisu waxay u dhow dahay tayda, oo waxaa ugu taal shaciir; haddaba taga oo dab qabad-siia. markaasaa absaaloom addoommadiisii beerti dab qabadsiiyey. dabadeedna yoo'aab baa soo kacay oo absaaloom gurigiisii ugu yimid, oo ku yidhi, war addoommadaadu maxay beertayda dab u qabadsiiy-een? absaaloomna wuxuu yoo'aab ugu jawaabay, bal eeg waan kuu soo cid dirtay inaad ii timaadid, waayo, waxaan doonayay inaan boqorka kuu dirto oo aan ku idhaahdo, bal maxaan geshuur uga imid? waayo, waxaa ii roonayd inaan halkaas sii joogo, haddaba sidaas daraaanteed i daa aan boqorka wejigiisa soo ar-kee; oo haddaan dembi leeyahayna, isagu ha i dilo. sidaas daraaanteed yoo'aab baa boqorkii u yimid, wu-una u sheegay, oo markuu absaaloom u yeedhay ayuu isna boqorkii u yimid, oo intuu u sujuuday ayuu we-jigiisa dhulka saaray boqorka hortiisa; oo boqorkiina absaaloom buu dhunkaday.

15

oo taas dabadeedna absaaloom ayaa diyaarsaday gaadhifardood iyo fardo, iyo konton nin oo horti-isa orodda. markaasaa absaaloom aroortii kacay, oo ag istaagay jidkii iridda, oo markuu nin dacwo qaba boqorka xukun ugu imanayo ayuu absaaloom u yeedhi jiray, oo wuxuu ku odhan jiray, magaaladee baad ka timid? oo isna wuxuu odhan jiray, anoo ad-oonkaaga ah waxaan ka mid ahay qabiilooyinka reer binu israa'iil midkood. markaasaa absaaloom wuxuu ku odhan jiray, xaalalkaagu waa wanaagsan yihiin, waana qumman yihiin; laakiinse nin boqorku amray oo ku maqlayaa ma jiro. oo absaaloom wuxuu kaloo yidhi, way, bal maa aniga dalka xaakin la iiga dhigo, si nin alla ninkii dacwo ama muraad lihi iigu yimaado oo aan caddaalad ugu xukumo! oo waxay ahaatay in ninkii inuu sujuudo ugu soo dhowaada, uu ab-saaloom intuu gacanta soo fidayo oo qabto dhunkan jiray. oo reer binu israa'iil kii boqorka xukun ugu yimid oo dhan absaaloom sidaasuu ku samayn ji-ray dhammaantood; oo sidaasuu absaaloom qalbiga uga xaday dadkii reer binu israa'iil. oo markay afar-tan sannadood dhammaadeen ayaa absaaloom bo-qorkii ku yidhi, waan ku baryayaaye, i sii daa aan xe-broon tagee, waayo, waxaan doonayaa inaan halkaas ku bixiyo nidar aan rabbiga u galay. waayo, anoo addoonkaaga ah nidar baan galay intii aan joogay geshuur oo ku taal suuriya, oo waxaan idhi, haddii

rabbigu yeruusaalem mar kale igu celiyo, markaasaan rabbiga allabari a bixin doonaa. boqorkiina wuxuu ku yidhi, nabad ku tag. kolkaasuu kacay oo tegey xebroon. laakiinse absaaloom jaajusiin buu u diray qabiilooyinkii reer binu israa'iil oo dhan, oo wuxuu ku yidhi, markaad buunka dhawaaqiisa maqashaan, waxaad tidhaahdaan, absaaloom waa ku boqramay xebroon. oo absaaloomna yeruusaalem waxaa ka raacay laba boqol oo nin, oo la marti qaaday, oo waxay tageen iyagoo xog la', oo aan waxba ogayn. oo absaaloomna wuxuu magaaladii giloh ahayd ugu cid dirsaday axiitofel kii reer giloh, oo ahaa daa'uud taliyihiiisa, intuu allabarigii bixinayay. oo sirqoolkiina aad buu u xoog badnaa; waayo, dadkii absaaloom la jiray way soo kordhayaan had iyo goorba. oo markaasaa daa'uud waxaa u yimid wargeeye; isagoo leh, dadkii reer binu israa'iil qalbigoodii wuxuu raacay absaaloom. daa'uudna wuxuu addoommadiisii yeruusaalem la joogay oo dhan ku yidhi, war ina kiciya aynu cararnee; haddii kalese midkeenna absaaloom ka baxsan maayo; haddaba dhaqsada oo baxa, waaba intaasoo uu haddiiba ina soo qabtaaye, oo belayo inagu ridaaye, oo uu magaaladana seef ku laayaaye! markaasaa boqorka addoommadiisii boqorkii ku yidhaahdeen, bal eeg, annagoo ah addoommadaadu diyaar baannu u nahay inaanuu samayno wax kasta oo aad doorato, boqorow, sayidkayagi-yow. markaasaa boqorkii baxay, isagoo reerkiisii oo dhammu daba socdaan. oo boqorkii toban naagood oo addoommo ahaa ayuu uga tegey inay gurigii dhawraan. boqorkiina wuu baxay, oo dadkii oo dhammuna isagay daba socdeen; oo meel fog bay joogsadeen. oo addoommadiisii oo dhammuna way dhinac mareen, iyaga iyo reer keereetii oo dhan, iyo reer feleetii oo dhan, iyo reer gad oo dhan, kuwaasoo ahaa lix boqol oo nin oo gad ka soo raacday, dhammaantood boqorkii way hor mareen. markaasaa boqorkii wuxuu ku yidhi itay oo ahaa reer gad, war adiguna maxaad noola socotaa? noqo, oo boqorka la joog; waayo, adigu waxaad tahay qarib, iyo weliba mid waddankiisii laga soo masaafuriyey. waxaad timid shalayto, haddaba sidee baan maanta noola kaa warwareejiyaa? maxaa yeelay, anigu waxaan tegayaa meel alla meeshaan doonayoba, haddaba naga noqo, oo walaalahaana dib u celi; oo naxariis iyo runuba ha kula jireen. markaasaa itay wuxuu boqorkii ugu jawaabay, waxaan ku dhaartay rabbiga noloshiisa, iyo noloshaada, boqorow, sayidkaygiyow, sida runta meel alla meeshii aad joogtid, ama aan noolaado ama aan dhintee, anoo addoonkaaga ahuna halka-asaan joogayaa. kolkaasaa daa'uud wuxuu itay ku yidhi, haddaba tag oo gudub. markaasaa itay kii reer gadna gudbay, isagii iyo raggiisii oo dhan, iyo yaryarkii la socday oo dhan. oo waddankii oo dhanna waxaa lagaga ooyay cod weyn, oo dadkii oo dhammuna webigii way ka gudbeen; oo boqorka qudhiisii wuu ka gudbay toggii qidroon, oo dadkii oo dhammuna waxay u gudbeen xagga cidlada. oo bal eeg, saadooqna waa yimid, isagoo ay la socdaan reer laawi oo dhan, oo sida sanduugii axdiga ilaah, markaasay sanduugii ilaah dhigeen, oo aabyaataarna kor buu tegey, ilaa dadkii oo dhammu ay magaaladii ka soo gudbeen. markaasaa boqorkii wuxuu saadooq ku

yidhi, sanduuga ilaah qaad oo magaaladii ku celi. hadduu rabbigu raalli iga yahay, mar kaluu i soo celin doonaa, oo wuu i tusi doonaa isaga iyo rugta ilaahba. laakiinse hadduu igu yidhaahdo, kuguma faraxsani; bal eeg, haddaba waa i kane, ha igu sameeyo sidii isaga la wanaagsan. oo haddana boqorkii wuxuu wadaad-kii saadooq ahaa ku yidhi, sow adigu wax arke ma tihiid? haddaba magaaladii ku nabad noqda, idinka iyo labadiinna wiil ee idinla jirta, kuwaas oo ah wiilka-aga axiimacas iyo yonaataan oo ah ina aabyaataar. oo anna waxaan sii joogayaa meesha mareenka ah ee cidlada loogu sii gudbo, jeeruu war iiga kiin yimaado. sidaas daraaddeed saadooq iyo aabyaataar sanduugii ilaah bay qaadeen, waxayna mar kale ku celiyeen yeruusaalem, oo iyana halkaasay iska sii joogeen. oo daa'uudna wuxuu fuulay jiirtii buur saytuun oo intuu sii socdayna wuu ooyayay, isagoo hagoogan, oo caga cad, oo dadkii la jiray oo dhammuna midkood waluba wuu hagoogtay, oo kor bay tageen, iyagoo ooyaya intay kor u sii socdeen. oo daa'uud waxaa loo soo sheegay inuu axiitofelna absaaloom kula jiray shirqoolkii. markaasaa daa'uud wuxuu yidhi, rabbiyow, waan ku baryayaaye, axiitofel taladiisa nacasnimo u beddel. oo markii daa'uud yimid jiirta dusheedii, meeshii ilaah lagu caabudi jiray, waxaa u yimid xuushay kii reer arkii oo jubbaddiisii jeexjeexay, oo madaxana ciid ku shubtay. markaasaa daa'uud ku yidhi, had-daad i raacdo oo aad ila gudubto, culays baad igu noqonaysaa; laakiinse haddaad magaaladii ku noqotid, oo aad absaaloom ku tidhaahdid, boqorow, addoonkaagii baan noqonayaa; oo sidaan hore aabba-haa addoonka ugu ahaan jiray, ayaan haddana adiga addoon kuugu ahaanayaa; markaas waxaad iiga ad-kaanaysaa talada axiitofel. oo halkaasna sow kulama joogaan wadaaddadii ahaa saadooq iyo aabyaataar? sidaas daraaddeed wax alla wixii aad guriga bo-qorka ka maqashoba, waxaad u soo sheegtaa wadaad-dadii ahaa saadooq iyo aabyaataar. oo iyana waxay halkaas ku haystaan labadoodii wiil oo ahaa axi-macas ina saadooq, iyo yonaataan ina aabyaataar; oo iyaga waxaad iigu soo dhiibtaan wax alla wixii aad maqashaanba. sidaas daraaddeed xuushay oo ahaa daa'uud saaxiibkiis magaaladii buu soo galay; oo ab-saaloomna yeruusaalem buu soo galay.

16

oo daa'uud markuu in yar dhaafay jiirta dusheedii waxaa u yimid siibaa oo ahaa midiidinkii mefiiboshed, isagoo wada laba dameer oo kooraysan, oo dushoodana waxaa u saarnaa laba boqol oo xab-badood oo kibis ah, iyo boqol rubucod oo sabiib ah, iyo boqol rubucod oo midho xagaa ah, iyo sibraar khamri ah. markaasaa boqorkii wuxuu si-ibaa ku yidhi, war waxyaalahan maxaad ula jeed-daa? oo siibaana wuxuu yidhi, dameeraha waxaan u keenay in boqorka reerkiisu fuulaan; kibista iyo midhahana waxaan u keenay in ragga dhallinyarada ahu cunaan; khamrigana waxaan u keenay in ku alla kii cidlada ku itaal darnaadaa uu cabbo. markaasaa boqorkii ku yidhi, meeh wiilkii sayidkaagu? si-ibaana boqorkii buu ku yidhi, yeruusaalem buu ku hadhay, oo wuxuu yidhi, reer binu israa'iil maan-

tay ii soo celin doonaan boqortooyadii aabbahay. markaasaa boqorkii wuxuu siibaa ku yidhi, bal eeg, mefiiboshed wixiisii oo dhan adigaa iska leh. oo si-ibaana wuxuu yidhi, boqorow, sayidkaygiyow, waan ku sujuudayaa hortaada; aan raallinimo kaa helo. oo boqor daa'uudna markuu baxuuriim yimid, waxaa ku soo baxay nin ay saa'uul isku cid ahaayeen, oo magiciisa la odhan jiray shimcii ina geeraa. wuu soo baxay, isagoo habaartamaya intuu soo socday. oo dhagxan buuna ku tuuray daa'uud iyo addoommadii boqor daa'uud oo dhanba, oo dadkii oo dhan iyo raggii xoogga lahaa oo dhammuna waxay joogeen midigtiisa iyo bidixdiisaba. oo shimcii markuu habaartamayay wuxuu lahaa, naga tag, nin yahow dhiigga qabaa, oo naga tag, nin yahow waxmataraha ihi! rabbigu waa ku kor saaray reer saa'uul dhiiggoodii oo dhan, saa'uulkaasoo aad meeshiisii xukumayso; oo rabbigu boqortooyadii gacantuu u geliyey wiilkaaga absaaloom; oo bal eeg, adiga belayadaadii baa kula tagtaye, maxaa yeelay, waxaad tahay nin dhiig qaba. markaasaa abishay oo ay seruuyaah dhashay wuxuu boqorkii ku yidhi, war eeygan dhintay muxuu kuu habaarayaa, boqorow, sayidkaygiyow? waan ku baryayaaye, i daa intaan u tago aan madaxa ka gooyee. kolkaasaa boqorkii wuxuu yidhi, kuwiinna ay seruuyaah dhashayow, bal maxaa inoo dhexeeya? hadduu habaartamay, oo rabbigu ku yidhi, daa'uud soo habaar, bal yaa ninkan ku odhan kara, war maxaad saas u yeeshay? daa'uudna wuxuu ku yidhi abishay, iyo addoommadiisii oo dhanba, bal eega, wiilkaygii iga soo baxay ayaa doonaya inuu nafta iga qaado; haddaba intee in ka badan ayaa ninkan reer benyaamiin igu samaynaaya? haddaba ninkan iska daaya, ha iska habaartamee; waayo, rabbigaa saas ku amray. mindhaa rabbigu intuu dhibaataadayda eego ayuu wanaag iigu beddeli doonaa habaarkuu maanta iyo habaaray. sidaas daraaddeed daa'uud iyo raggii siibba jidkii bay mareen, shimciina wuxuu maray buurtii agtiisa ahayd dhinaceeda, oo intuu sii socdayna daa'uud buu habaarayay, oo dhagxan ku tuurayay, ciidna wuu ku soo saydhayay. oo boqorkii iyo dadkii isaga la jiray oo dhammu waxay yimaadeen iyagoo daalay; halkaasuuna ku nastay. markaasaa absaaloom iyo dadkii reer binu israa'iil oo dhammu yerusaaleem yimaadeen, iyagoo uu axiitofel la socdo. oo kolkii xuushay kii reer arkii oo daa'uud saaxiibkiis ahaa uu absaaloom u yimid ayaa xuushay absaaloom ku yidhi, boqorku ha noolaado, boqorku ha noolaado. markaasaa absaaloom wuxuu xuushay ku yidhi, ma sidatanaad ugu roonaanaysaa saaxiibka? maxaadse saaxiibkaa u raaci weyday? xuushayna wuxuu absaaloom ku yidhi, saas ma aha; laakiinse kii rabbiga, iyo dadkan, iyo reer binu israa'iil oo dhammu doorteen ayaa i lahaanaya, oo isagaan la joogayaa. oo haddana, bal yaan u adeegaa? sow wiilkiisa ma aha? sidan aabbahaa ugu adeegi jiray oo kale ayaan haatanna adiga kuugu adeegayaa. markaasaa absaaloom wuxuu axiitofel ku yidhi, bal ka tali waxaan samayn lahayn. oo axiitofelna wuxuu absaaloom ku yidhi, waxaad u tagtaa naagaha addoommaha ah ee aabbahaa, ee uu uga tegey inay guriga dhawraan; oo reer binu israa'iil oo dhammuna waxay maqli doonaan in aabbahaa ku karahsaday; dabadeedna

inta kula jirta oo dhan gacmahoodu way xoogaysan doonaan. sidaas daraaddeed absaaloom teendhay uga dhiseen guriga dushiisa, oo absaaloomna wuxuu u tegey naagihii addoommaha ahaa ee aabbihiis, iyadoo ay reer binu israa'iil oo dhammu u jeedeen. oo waaya-haasna taladii axiitofel ku talin jiray waxay ahayd sidii ilaah hadalkiisa markii ilaah wax la weyddiisto oo kale; oo axiitofel taladiisuna saasay la ahayd daa'uud iyo absaaloomba.

17

oo weliba axiitofel wuxuu absaaloom ku yidhi, i daa aan laba iyo toban kun oo nin doortee oo aan caawa daa'uud eryadee, oo waxaan u imanayaa intuu daallan yahay oo gacmihiisu taag daranyihiin, markaasaan cabsiinayaa, oo dadka isaga la jira oo dhammuna way carari doonaan. markaasaan dili doonaa boqorka oo keliya. oo dadka oo dhanna waan kuu soo celin doonaa, oo ninka aad doonaysaa waa sidii iyadoo ay dhammaan soo wada noqdeen; markaasay dadka oo dhammu nabad ku noolaan doonaan. oo hadalkaasuna aad buu uga farxiyey absaaloom iyo odayaashii reer binu israa'iil oo dhan. markaasaa absaaloom wuxuu yidhi, bal haddana iigu yeedh xuushay kii reer arkii, oo bal aan maqalno wuxuu isagu leeyahay. markaasaa xuushay u yimid absaaloom, oo absaaloomna intuu la hadlay ayuu ku yidhi, axiitofel sidan buu ku hadlay. haddaba siduu nagu yidhi ma yeelnaa? haddii kale, adigu hadal. kolkaasaa xuushay wuxuu absaaloom ku yidhi, axiitofel talada uu markan ku taliyey ma fiicna. oo weliba xuushay wuxuu yidhi oo kale, waad taqaannaa aabbahaa iyo raggiisaba inay rag xoog leh yihiin, iyo in maankoodu u kulul yahay sidii orso ilmaheedii dururka laga xaday, oo aabbahaana waa nin dagaalyahan ah, oo dadkana meel la baryi maayo. oo bal eeg, hadda wuxuu ku dhuumanayaa bohol, ama meel kale; oo markii qaarkood la dilo marka hore, ku alla kii maqla ayaa odhan doona, ciidammadii absaaloom raacay waa la laayay. oo xataa kan xoog badan, ee qalbigiisu yahay sida qalbiga libaaxa, wuu dhalaali doonaa dhammaantiis; waayo, reer binu israa'iil oo dhammu way og yihiin in aabbahaa yahay nin xoog badan, iyo in kuwa isaga la jira ay yihiin rag daran. laakiinse anigu waxaan ku talinayaa in reer binu israa'iil oo dhammu adiga kuu soo shiraan oo ay ka yimaadaan tan iyo daan iyo ilaa bi'ir shebac, oo ay u soo bataan sida cammuudda badda agteeda taal; oo aad adiga qudhaadu dagaalka gashid. sidaasaynu isaga ugu iman doonnaa meesha laga helo, oo waxaynu ugu soo degi doonnaa sida dharabku dhulka ugu soo dego oo kale; oo isaga iyo dadka la socda oo dhanba xataa mid qudha ka reebi mayno. oo weliba hadduu magaalo galo, markaasay reer binu israa'iil oo dhammu xadhko soo qaadan doonaan, oo waxaynu magaalada u jiidaynaa xagga webiga oo waan ku ridaynaa, ilaa halkaas laga waayo xataa dhagax yar. markaasaa absaaloom iyo raggii reer binu israa'iil oo dhammu waxay yidhaahdeen, xuushay kii reer arkii taladiisu way ka wanaagsan tahay taladii axiitofel. waayo, rabbigu wuxuu ka dhigay in laga adkaado taladii wanaagsanayd oo axiitofel, si rab-

bigu absaaloom shar ugu soo dejiyo. markaasaa xushay wuxuu ku yidhi wadaaddadii ahaa saadooq iyo aabyaataar, axiitofel saas iyo saas buu ula taliyey absaaloom iyo odayaashii reer binu israa'iil, oo anna saas iyo saas baan ula taliyey. sidaas daraaddeed haddiiba u cid dira, oo daa'uud u war geeya, oo waxaad ku tidhaahdaan, caawa ha ku baryin meelaha loogu gudbo cidlada, laakiinse si alla si aad yeeshaba ka gudub; yaan adiga iyo dadka kula socda oo dhanba la wada liqine, boqorow. haddaba yoonataan iyo axiimacas ma ay karin inay magaalada bayaan u soo galaan, sidaas daraaddeed waxay joogeen ceyn rogeel, oo gabadh addoon ah ayaa intay u tagtay wax u sheegtay; oo iyana intay tageen ayay boqor daa'uud u soo warrameen. laakiinse wiil baa arkay iyagii, oo wuxuu u soo sheegay absaaloom, oo iyana labadoodiiba haddiiba way carareen, oo waxay yimaadeen nin baxuuriim deggan gurigiis oo barxadda ceel ku leh; oo iyana halkaasay ku dhaadhaceen. oo naagtiina ceelka afkiisii bay wax ku gogoshay, oo waxay ku dul firdhisay hadhuudh la tumay; oo waxbana lagama ogaan. oo addoommadii absaaloom naagtii bay gurigii ugu yimaadeen; oo waxay ku yidhaahdeen, awaye axiimacas iyo yoonataan? markaasaa naagtii waxay ku tidhi, war waxay ka gudbeen togga biyaha. oo iyana markay doondooneen oo ay heli waayeen ayay ku noqdeen yerusaleem. oo markay tageen dabadeed ayay ceelkii ka soo baxeen, oo ay tageen, oo ay boqor daa'uud u soo warrameen; oo waxay daa'uud ku yidhaahdeen, war ka kaca, oo haddiiba biyaha gudba, waayo, axiitofel sidaasuu talo kaa gees ah ugu taliyey. markaasaa daa'uud iyo dadkii isaga la jiray oo dhammu kaceen, oo waxay ka gudbeen webi urdun; oo markii waagii baryay ma jirin mid iyagii ah oo aan webi urdun ka gudbin. oo axiitofelna markuu arkay inaan taladiisii la raacin ayuu dameerkii kooraystay, oo magaaladiisuu tegey, oo intuu reerkiisii la dardarmay, ayuu isdeldelay; wuuna dhintay, oo waxaa lagu aasay qabrigii aabbihiis. oo daa'uudna wuxuu yimid maxanayim. absaaloomna wuxuu ka soo gudbay webi urdun, isagoo wata raggii reer binu israa'iil oo dhan. oo absaaloomna wuxuu ciidankii madax uga dhigay camaasaa, oo yoo'aab wuu ka beddelay. haddaba camaasaa waxaa dhalay nin reer binu israa'iil ah oo magiciisa la odhan jiray yitraa, oo wuxuu qabay abiigayil oo ay naaxaash dhashay, oo waxay la dhalatay seruuyaah oo ahayd yoo'aab hooyadiis. markaasaa absaaloom iyo reer binu israa'iil waxay soo degeen dalkii gilecaad. markii daa'uud yimid maxanayim waxaa u yimid shobii oo ahaa ina naaxaash ee ahaa reer cammoonkii degganaa rabbaah, iyo maakiir oo ahaa ina cammi'ee ee ahaa reer loo debaar, iyo barsillay oo ahaa reer gilecaadkii degganaa rogeliim, oo waxay u keeneen gogol, iyo fijaanno, iyo weelal dhoobo ah, iyo sarreen, iyo shaciir, iyo bur, iyo salool, iyo atar, iyo misir, iyo digir, iyo malab, iyo subag, iyo ido, iyo faar lo'aad, oo waxay waxaas oo dhan u keeneen daa'uud iyo dadkii la socday inay cunaan, waayo, waxay isyidhaahdeen, dadku cidladay ku gaajoodeen, oo ku daaleen, oo ku harraadeen.

markaasaa daa'uud wuxuu tiriyey dadkii isaga la jiray, oo wuxuu u yeelay saraakiil kun kun u taliya iyo saraakiil boqol boqol u taliya. markaasaa daa'uud dadkii diray, oo wuxuu u qaybiyey saddex meelood, kolkaasuu meel wuxuu u dhiibay yoo'aab, meelna wuxuu u dhiibay abiishay oo ay seruuyaah dhashay ee ahaa yoo'aab walaalkiis, oo meeshii kalena wuxuu u dhiibay itay kii reer gad. markaasaa boqorkii wuxuu dadkii ku yidhi, sida xaqiiqada ah aniga qudhayduna waan idin raacayaa. laakiinse dadkii waxay yidhaahdeen, waa inaanad bixin, waayo, annagu hadaannu cararno dan nagama ay lahaan doonaan; oo xataa haddii nuskayo dhintona dan nagama ay lahaan doonaan; laakiinse adigu waad ka qiimo weyn tahay toban kun oo naga mid ah; sidaas daraaddeed haatan waxaa wanaagsan inaad adoo diyaar ah iska joogtid oo aad xagga magaalada naga caawidid. boqorkiina wuxuu iyagii ku yidhi, wax alla wixii idinla wanaagsan ayaan samaynayaa. kolkaasaa boqorkii wuxuu istaagay iridda dhinaceeda, oo dadkii oo dhammuna dibadday u baxeen iyagoo ah boqol boqol iyo kun kun. markaasaa boqorkii wuxuu amray yoo'aab iyo abiishay iyo itay, oo ku yidhi, ninka dhallinyarada oo ah absaaloom aniga aawaday ugu naxariista. oo dadka oo dhammuna way maqleen markii boqorku saraakiisha oo dhan ku amray wax absaaloom ku saabsan. saas daraaddeed dadkii dibadday u baxeen oo waxay reer binu israa'iil kaga hor tageen duurka, oo dagaalkiina wuxuu ka dhacay kayntii reer efrayim. oo dadkii reer binu israa'iilna waxaa meeshaas ku laayay addoommadii daa'uud, oo maalintaas waxaa la laayay dad badan, oo waxaa ka dhintay labaatan kun oo nin. oo dagaalkiina wuxuu ku faafay waddankii oo dhan, oo maalintaas waxaa kayntii cuntay dad ka sii badan intii seeftu cuntay. absaaloomna si kedis ah ayuu uga hor yimid addoommadii daa'uud. absaaloomna baqashiisii ayuu fuushanaa, oo baqashiisii waxay hoos martay geed weyn laamihiis, kolkaasaa geedkii madaxiisii qabsaday, oo wuxuu ka lalmaday meel cirka iyo dhulka u dhaxaysa; oo baqashii ku hoos jirtayna way iska socotay. markaasaa nin arkay, oo yoo'aab u soo sheegay, oo wuxuu ku yidhi, war, waxaan soo arkay absaaloom oo geed ka lalmada. yoo'aabna wuxuu ninkii u soo warramay ku yidhi, oo haddaad aragtay maxaad isaga halkaas ugu dili weyday? oo anna waxaan ku siin lahaa toban gogo' oo lacag ah iyo dhexidh. markaasaa ninkii yoo'aab ku yidhi, in kastoo aan heli lahaa kun gogo' oo lacag ah, weliba ma aanan yeeleen inaan gacantayda wiilka boqorka u qaado, waayo, annagoo maqlayna ayaa boqorku idinku amray, adiga iyo abiishay iyo itay, oo idinku yidhi, iska jira oo yaan ninna taaban ninka dhallinyarada ah ee absaaloom ah. ama haddaan saas samayn lahaa naftaydaan been kula macaamiloon lahaa, waayo, boqorka waxba kama qarsoona, adiga qudhaaduna waad igu kici lahayd. yoo'aabna wuxuu yidhi, anigu saas kugula sii joogi maayo. markaasuu qaatay saddex gantaal, oo absaaloom wadnaha juq ka siiyey, isagoo weli nool oo geedkii ku dhex jira. kolkaasaa waxaa absaaloom hareereyey toban nin oo dhallinyaro

ahaa oo yoo'aab hub u siday, oo intay dileen ayay gowraceen. markaasaa yoo'aab buunkii afuufay, oo dadkiina waxay ka soo noqdeen eryadkii ay reer binu israa'iil eryanayeen, waayo, yoo'aab baa u diiday. oo absaaloow bay qaadeen oo ku tuureen yamays dheer oo kaynta ku dhex yiil, oo waxay dusha kaga tuuleen dhagaxyo faro badan, oo reer binu israa'iilna dhammaantood mid waluba teendhadiisii buu ku cararay. oo absaaloowma intuu noolaa ayuu yidhi, wiil magacaayga lagu soo xusuusto ma aan lihi. sidaas daraadeed wuxuu qaaday tiir oo dhex qotomiyeey dooxadii boqorka; oo tiirkiina wuxuu ku magacaabay magiciisii, oo ilaa maantadan la joogo waxaa lagu magacaabaa taalladii absaaloow. markaasaa axiimacas oo ahaa ina saadooq yidhi, haddaba i daaya aan ordee, oo aan boqorkii u soo warramee, sida rabbigu uga aarguday cadaawayaashiisii. kolkaasaa yoo'aab wuxuu ku yidhi, adigu maanta ahaan maysid kan waraka qaada, laakiinse maalin kalaad qaadi doontaa, illowse adigu maanta waxba war qaadi maysid, maxaa yeelay, boqorka wiilkiisii baa dhintay. markaasaa yoo'aab wuxuu kii reer kuush ku yidhi, tag oo boqorkii u sheeg wixii aad aragtay. oo kii reer kuushna intuu yoo'aab u sujuuday ayuu orday. markaasaa axiimacas oo ahaa ina saadooq ayaa mar kale yoo'aab ku yidhi, wax kastaba ha dhaceene, waan ku baryayaaye, i daa aan kii reer kuush ka daba ordee. oo yoo'aabna wuxuu ku yidhi, wiilkaygiyow, adigooon waxba ku helayn warkan, bal maxaad u ordaysaa? wuxuuse yidhi, wax kastaa ha dhace, waan ordayaa. kolkaasuu ku yidhi, orod. markaasaa axiimacas wuxuu qaaday waddadii bannaanka, oo kii reer kuushna wuu ka dheereeyey. oo daa'uudna wuxuu fadhiyey labada irdood dhexdooda, waardiyyihiina wuxuu fululay iridda saqafkeeda ilaa derbigii, markaasuu wax fiiriyeey, oo arkay nin keligiis soo ordaya. kolkaasaa waardiyyihii dhawaaqay, oo boqorkii buu u sheegay. boqorkiina wuxuu yidhi, hadduu keligiis yahay, war buu sidaa. oo isna wuu soo orday, wuuna soo dhowaaday. markaasaa waardiyyihii arkay nin kale oo soo ordaya; kolkaasaa waardiyyihii u dhawaaqay irdiJoogihii oo ku yidhi, bal eeg, nin kalaa keligiis soo ordaya. oo boqorkiina wuxuu yidhi, isna war buu sidaa. markaasaa waardiyyihii wuxuu yidhi, waxaan u malaynayaa inuu ninka hore orodkiisu u eg yahay orodkii axiimacas ina saadooq. markaasaa boqorkii wuxuu yidhi, isagu waa nin wanaagsan, wuxuu soo wadaa war wanaagsan. markaasaa axiimacas dhawaaqay, oo boqorkii ku yidhi, wax waluba waa hagaagsan yihiin. oo intuu boqorka hortiiisii ku sujuuday ayuu wejiga dhulka saaray, oo yidhi, waxaa ammaan leh rabbiga ilaahaaga ah, oo inoo soo gacangeliey raggi gacanta kuu qaaday, boqorow, sayidkaygiyow. boqorkiina wuxuu yidhi, ninkii dhallintayaraa ee absaaloow ahaa ma nabdoon yahay? axiimacasna wuxuu ku jawaabay, boqorow, markii yoo'aab i soo diray, anigoo addoonkaaga ah, waxaan arkay buuq weyn laakiinse wax alla wuxuu ahaa ma aqaan. markaasaa boqorkii wuxuu yidhi, bal gees u leexo, oo halkan istaag. markaasuu gees u leexday oo istaagay. markaasaa kii reer kuush yimid, oo yidhi, war baan kuu wadaa, boqorow, sayidkaygiyow, waayo, rabbigu maantuu kaaga soo aargu-

day kuwii kugu kacay oo dhan. markaasaa boqorkii wuxuu kii reer kuush ku yidhi, ninkii dhallintayaraa ee absaaloow ahaa ma nabdoon yahay? oo kii reer kuushna wuxuu ku jawaabay, boqorow, sayidkaygiyow, cadaawayaashaada iyo intii inay wax ku yeelaan kuugu kacda oo dhanba, ilaa ha ka yeelo sida ninkaas dhallinyarada ahu yahay. oo boqorkiina aad buu u naxay, oo wuxuu kor ugu baxay qolkii iridda ka kooreeyey, wuuna ooyay; oo intuu sii socdayna, wuxuu lahaa, wiilkaygii absaaloowow, wiilkaygiyow, wiilkaygii absaaloowow! hooggaygee, waan ku dhiman lahaa, absaaloowow, wiilkaygiyow, wiilkaygiyow!

19

markaasaa yoo'aab waxaa loo soo sheegay oo lagu yidhi, bal eeg, boqorkii wuu u ooyayaa oo u barooranayaa absaaloow. oo maalintaas guushii waxay dadkii oo dhan ugu rogmataay baroor, waayo, maalintaas waxaa dadku maqlay in la yidhi, boqorkii wiilkiisii buu u murugoonayaa. oo dadkiina maalin-taas qarsoodi bay ku soo galeen magaaladii, sidii dad ceebaysanu ay u dhuuntaan markii ay dagaalka ka cararaan. markaasaa boqorkii hagoogtay, oo cod weyn buu ku qayliyeey oo yidhi, wiilkaygii absaaloowow, absaaloowow, wiilkaygiyow, wiilkaygiyow! markaasaa yoo'aab boqorkii ugu yimid gurigiisii, oo ku yidhi, maanta waxaad ceebaysay wejiyadii addoommadaada oo dhan, kuwaasoo maanta naftaada badbaadshay, iyo nafta wiilashaada iyo gabdhahaaga, iyo nafta naagahaaga, iyo nafta naagahaaga addoommaha ah; oo weliba waxaad jeceshahay kuwa ku neceb, kuwa ku jecelna waad neceb tahay. waayo, maanta waxaad caddaysay inaanay amiirro iyo addoommoba waxba kula ahayn, maxaa yeelay, maanta waxaan ogaaday, haddii absaaloow noolaan lahaa, oo aan annagu kulligayo dhiman lahayn, inaad taas aad ugu farxi lahayd. haddaba taas daraaddeed kac, oo dibadda u bax, oo addoommadaada intaad la hadashid dhiiro geli; waayo, rabbigaan ku dhaartaye, haddaadna dibadda u bixin, inaan ninna caawa kula joogayn; oo taasuna way kaaga sii xumaanaysaa kulli sharkii kugu dhacay tan iyo yaraantaadii. markaasaa boqorkii sara joogsaday, oo iriddii buu fadhiistay. oo taasaa loo sheegay dadkii oo dhan, oo lagu yidhi, bal eega, boqorkii iridduu fadhiyaaye, markaasaa dadkii oo dhammu boqorkii hor yimaadeen. markii hore reer binu israa'iil nin waluba wuxuu u cararay teendhadiisii. oo dadkii oo dhan iyo qabiilooyinkii reer binu israa'iil oo dhammu way isla doodayeen, oo waxay islaahaayeen, war boqorku wuxuu inaga samatabbixiyeey cadaawayaasheenna, reer falastiinna wuu inaga badbaadshay, oo haatanna wuxuu dalka uga cararay absaaloow aawadiis. oo absaaloowkii aynu u subkannay inuu inoo taliyana dagaalkii buu ku dhintay. haddaba maxaad uga hadli weydeen si boqorka loo soo celiyo? markaasaa boqorkii u cid diray wadaaddadii ahaa saadooq iyo aabyaataar, oo wuxuu ku yidhi, odayaasha dalka yahuudah la hadla oo ku dhaha, waxaa boqorka u yimid hadalkii reer binu israa'iil oo dhan oo leh, boqorka gurigiisa ha lagu soo celiyo, laakiinse maxaad idinku dadka uga hadheen si aad boqorka gurigiisii ugu soo celisaan?

war idinku walaalahay baad tihiin, oo waxaad kaloo tihiin laftayda iyo luddayda; haddaba maxaad idinku dadka uga hadheen si aad boqorka gurigiisii ugu soo celisaan? oo camaasaana waxaad ku tidhaahdaan, war miyaadan ahayn laftayda iyo luddayda? ilaah saas iyo si ka sii daran ha igu sameeyo, haddaan ci-idanka sirkaal kaaga dhigi waayo, oo aadan had iyo goorba hortayda joogin meeshii yoo'aab! markaasuu soo jeediyeey qalbigii dadkii dalka yahuudah oo dhan, oo wuxuu ka dhigay sidii nin keliya qalbigiis; saas aawadeed waxay u soo cid direen boqorkii, oo ku yidhaahdeen, adiga iyo addoommadaada oo dhammuba soo noqda. haddaba boqorkii wuu noqday, oo wuxuu yimid webi urdun. oo dadkii dalka yahuudahna waxay yimaadeen gilgaal inay boqorka ka hor tagaan, oo ay boqorka ka gudbiyaan webi urdun. oo shimcii ina geeraa oo ahaa reer benyaamiin oo ka yimid baxuuriim ayaa soo dhaqsaday oo ula soo dhaadhacay raggii reer yahuudah inay boqor daa'uud ka hor tagaan. oo waxaa isaga la socday kun nin oo reer benyaamiin ah, iyo siibaa oo ahaa miidiidinkii reerkii saa'uul, iyo shan iyo tobankiisii wiil iyo labaatankiisii addooy; oo webi urdun bay dhex mareen isagoo boqorku arko. markaasaa waxaa gudubtay sixiimad in lagu soo tallaabiyo reer boqor iyo inuu sameeyo wixii isaga la wanaagsan. oo shimcii oo ahaa ina geeraa ayaa ku dhacay boqorka hortiiisii markuu webi urdun ka soo gudbay. oo wuxuu boqorkii ku yidhi, sayidkaygiyow, dembi ha igu tirin, oo ha xusuusan wixii aan anoo addoonkaaga ah si qalloocan kuugu sameeyey maallintii aad yeruusaalem ka baxday, oo boqorow, sayidkaygiyow, taas qalbiga ha ku qabsan. waayo, anigoo addoonkaaga ah haatan waan oga-hay inaan dembaabay, oo sidaas daraaddeed ayaan maanta reer yuusuf oo dhan ugu soo hor maray inaan soo dhaadhaco oo aan kaa hor imaado, boqorow, sayidkaygiyow. laakiinse waxaa u jawaabay abishay oo ay seruuyaah dhashay, oo wuxuu ku yidhi, shimcii miyuusan u dhimanayn waxan uu sameeyey, maxaa yeelay, wuxuu habaaray rabbiga kiisii subkanaa? markaasaa daa'uud wuxuu yidhi, kuwiinna ay seruuyaah dhashayow, maxaa inaga dhexeeya? oo maxaadse maanta cadaawayaal iigu noqoteen? maanta reer binu israa'iil ma nin baa laga dilayaa? oo miyaanaan anigu maanta ogayn inaan ahay boqor reer binu israa'iil u taliya? markaasaa boqorkii wuxuu shimcii ku yidhi, adigu dhiman maysid. boqorkiina wuu u dhaartay. kolkaasaa waxaa yimid inuu boqorka ka hor tago mefiiboshed oo ahaa ina saa'uul; oo kaasu maallintii boqorku tegey iyo ilaa maallintii uu soo nabad noqday inta ka dhex leh cagihisa ma uu hagaajin, gadhkiisiina ma uu jarin, dharkiiisiina ma uu maydhiin. markuu yeruusaalem u yimid inuu boqorka ka hor tago ayaa boqorkii ku yidhi, mefiiboshedow, maxaad ii raaci weyday? oo isna wuxuu ku jawaabay, boqorow, sayidkaygiyow, waxaa i khiyaaneeyey addoonkaygii, waayo, anoo addoonkaagii ah waxaan is-idhi, waxaan kooraysan dameer inaan fuulo aawadeed, markaasaan boqorka raaci doonaa, waayo, curyaan baan ahay. oo anigoo addoonkaagii ah ayuu igu kaa hor xantay boqorow, sayidkaygiyow, laakiinse waxaad tahay sidii malaa'ig ilaah oo kale; haddaba wixii kula wanaagsan samee. waayo, reerka

aabbahay oo dhammu waxay ahaayeen sida dad dhintay oo kale xaggaaga boqorow, sayidkaygiyow, laakiinse anoo addoonkaaga ah waxaad i dhex fadhiisay kuwa wax ka cuna miiskaaga. haddaba weli xaqee baan u leeyahay inaan mar dambe kuu qayshado, boqorow? boqorkiina wuxuu ku yidhi, war maxaad weli uga sii hadlaysaa axwaalahaaga? waxaan ku leeyahay, adiga iyo siibaa dhulka qaybsada. markaasaa mefiiboshed wuxuu boqorkii ku yidhi, isagu ha iska wada qaato, mar haddaad gurigaaga ku soo nabad noqotay, boqorow, sayidkaygiyow. oo barsillay oo ahaa reer gilecaad ayaa rogeliim ka yimid; oo wuxuu boqorka kala gudbay webi urdun, si uu u sii sagootiyo. barsillayna nin aad u da' weyn buu ahaa, oo wuxuu jiray siddeetan sannadood, oo boqorkana sooryuu u keeni jiray intuu maxanayim joogay, maxaa yeelay, nin aad u weyn buu ahaa. markaasaa boqorkii wuxuu barsillay ku yidhi, kaalay oo ila gudub, oo anna yeruusaalem baan kugu quudin doonaa. barsillayna wuxuu boqorkii ku yidhi, bal cimrigaygu waa intee, markaan boqorka yeruusaalem u raacayo? maanta waxaan jiraa siddeetan sannadood, haddaba miyaan kala garan karaa xumaanta iyo samaanta? oo anigoo addoonkaaga ah miyaan dhadhamin karaa waxaan cuno iyo waxaan cabbo toona? oo miyaan in dambe maqli karaa codka ragga gabyaya iyo dumarka heesaya? haddaba anoo addoonkaaga ah maxaan culays kuugu noqonayaa, boqorow, sayidkaygiyow? anoo addoonkaaga ah waxaan doonayay inaan webi urdun kaala gudbo oo keliya; haddaba maxaad abaalgudkan weyn iigu soo celinaysaa, boqorow? haddaba anoo addoonkaaga ah, waan ku baryayaaye, i daa aan dib u noqdee, si aan ugu dhinto magaaladaydii iyo meel u dhow qabrigii aabbahay iyo hooyaday. laakiinse bal eeg addoonkaagii kimhaam; isagu ha kula gudbo, boqorow, sayidkaygiyow, oo isaga ku samee wax alla wixii kula wanaagsan. markaasaa boqorkii wuxuu ku jawaabay, kimhaam aniguu ila gudbayaa, oo waxaan u samaynayaa wixii kula wanaagsan; oo wax alla wixii aad i weyddiisato, waan kuu samaynayaa. oo dadkii oo dhammu webi urdun bay ka gudbeen, oo boqorkiina wuu gudbay; boqorkiina barsillay wuu dhunkaday, wuuna u duceeyey; oo isna wuxuu ku noqday meeshiisii. sidaasuu boqorkii ugu gudbay gilgaal, oo kimhaamna isaguu la gudbay, oo reer yahuudah oo dhammu boqorkii bay soo gudbiyeen, iyo reer binu israa'iil badhkood. dabadeedna dadkii reer binu israa'iil oo dhammu boqorkii bay u yimaadeen, oo waxay boqorkii ku yidhaahdeen, walaalaheen oo ah ragga reer yahuudah maxay kuu xadeen, oo ay adiga iyo reerkaagaba webi urdun idinku tallaabiyeen iyo weliba raggaagii kula jirayba, boqorow? markaasaa raggii reer yahuudah waxay ugu jawaabeen raggii reer binu israa'iil, war boqorku annaguu na hilib xigaa, ee maxaad xaaladdan ugu cadhoonaysaan? war ma annagaa boqorka wax ka cunnay? mase hadiyad buu na siiyey? oo raggii reer binu israa'iilna waxay raggii reer yahuudah ugu jawaabeen, war boqorka toban meelood baannu ku leennahay, oo weliba daa'uud annagaa idinkaga xaq leh, haddaba maxaad noo quudhsateen oo aad hore noo weyddiin weydeen talo ku saabsan boqorkeenna soo celintiisa? oo raggii reer yahuudah erayadoodii

way ka sii adkaayeen erayadii raggii reer binu israa'iil.

20

oo halkaasna waxaa joogay nin waxmatara ah, oo magiciisa la odhan jiray shebac, oo ahaa ina bikrii, oo qoladiisu ahayd reer benyaamiin, oo buunkii buu afuufay, oo yidhi, annagu daa'uud qayb kuma lihin, dhaxalna kuma lihin ina yesay, haddaba reer binu israa'iilow, nin walowba teendhadaadii tag. sidaas daraaddeed raggii reer binu israa'iil oo dhammu way ka hadheen daa'uud la socodkiisii, oo waxay daba galeen shebac oo ahaa ina bikrii, laakiinse raggii reer yahuudah waxay ku hadheen boqorkoodii, oo ay la socdeen tan iyo webi urdun xataa ilaa yeru-usaalem. daa'uudna waa yimid gurigiisii yeruusaalem ku yiil, markaasaa boqorkii soo kaxaxstay tobankiisii naagood oo addoommaha ahaa, ee uu kaga tegey inay guriga dhawraan, oo intuu meel gaadh leh geliyey ayuu masruufayay, laakiinse uma uu tegin. sidaas daraaddeed ilamaa maaliintii ay dhinteen bay xidhnaayeen, iyagoo carmallo ah. markaasaa boqorkii wuxuu camaasaa ku yidhi, ragga reer yahuudah muddo saddex maalmood ah isugu kay yeedh, oo adiguna markaas halkan joog. markaasaa camaasaa u tegey inuu reer yahuudah isugu yeedho, laakiinse wuu ka daba maray wakhtigii loo qabtay ee lala ballamay. markaasaa daa'uud abiishay ku yidhi, hadda shebac oo ah ina bikrii wuxuu inagu samayn doonaa waxyeello ka sii daran tii absaaloom, haddaba addoommada sayidkaaga kexee, oo eryo, waaba intaasoo ay magaaloo deyr leh helaan, oo ay inaga baxsadaane. markaasaa waxaa isagii raacay yoo'aab raggiiisii, iyo reer kereetiim iyo reer feleetii, iyo raggii xoogga lahaa oo dhan, oo yeruusaalem bay uga baxeen inay eryadaan shebac ina bikrii. oo markay gaadheen dhagaxii weynaa oo gibecoon ku yiil ayaa waxaa ka hor yimid camaasaa. oo yoo'aabna wuxuu guntanaa dharkiisii dagaalka ee uu xidhay, oo wuxuu kaloo ka kor dhex-xidhay seef gal lihi ku xidhnayd, oo markuu horay u soo baxay ayay ka dhacday. markaasaa yoo'aab camaasaa ku yidhi, walaalkayow, ma nabdoon tahay? yoo'aabna gacanta midig ayuu camaasaa gadhka ku qabtay inuu dhunkado. laakiinse camaasaa iskama uu jirin seefta yoo'aab gacanta ugu jirtay, sidaasuu caloosha seftii ugaga dhufatay, oo xiidmihiisiina dhulkuu ugu soo daadiyey, oo mar kalena kuma uu dhufan; wuuna dhintay. dabadeedna yoo'aab iyo walaalkiis abiishay waxay eryadeen shebac oo ahaa ina bikrii. markaasaa waxaa ag istaagay mid ka mid ah yoo'aab raggiiisii dhallinyarada ahaa, oo wuxuu yidhi, kii yoo'aab jecel iyo kii daa'uud la dhinac ahu yoo'aab ha raaceen. oo camaasaa wuxuu yiil jidka dhexdiisa isagoo dhiigiisii dhex jifaa. oo ninkiina markuu arkay in dadkii oo dhammu weli taagan yihiin ayuu camaasaa jidkii ka qaaday oo meel ku jiiday, markaasuu marona kor saaray kolkuu arkay in dadkii yimid oo dhammu ay is-ag taageen. oo markii jidka laga durkiyey ayaa dadkii oo dhammu tageen oo yoo'aab raaceen inay eryadaan shebac oo ahaa ina bikrii. isna wuxuu dhex maray qabiilooyinkii reer binu israa'iil oo dhan iyo tan iyo aabeel, iyo beytmacaah, iyo reer beerii oo dhan, oo

dhammaantood intay soo urureen ayay eryadeen. oo intay yimaadeen ayay isagii ku hareereeyeen aabeel oo ku taal beytmacaah, oo taallo ciid ah ayay derbigii magaalada ag tuuleen, ilaa ay qarkii ugu sarreeyey gaadhsiyeen; oo dadkii yoo'aab la socday oo dhammuna aad bay u garaacayeen derbigii magaalada si ay u dumiyaan. markaasaa naag caqli badanu magaaladii ka dhawaaqday, oo waxay tidhi, waan idin baryayaaye, i maqla, oo i dhegaysta; oo waxaad yoo'aab ku tidhaahdaan, halkan iigu kaalay, aan kula hadlee. markaasuu u soo dhowaaday, oo naagtii waxay ku tidhi, ma yoo'aab baad tahay? oo isna wuxuu ugu jawaabay, haah, waan ahay. kolkaasay ku tidhi, bal erayadayda maqal, anoo addoontaada ah, oo isna wuxuu ugu jawaabay, waan ku maqlayaa. markaasay la hadashay oo ku tidhi, waxaa waa hore la odhan jiray, hubaal aabeel talo ha laga doonto, oo saasay xaalkii ku dhammeeyeen. anigu waxaan ka mid ahay kuwa reer binu israa'iil ee nabadda jecel ee aaminka ah, adiguse waxaad doonaysaa inaad dumiso magaaloo iyo hooyo reer binu israa'iil ah. rabbiga dhaxalkiisase maxaad u liqaysaa? markaasaa yoo'aab wuxuu ugu jawaabay, inaan wax liqo oo dumiyo ha iga fogaato, oo ha iga dheeraato. laakiinse xaaladdu saas ma aha. nin ka yimid dalka buuraha leh oo reer efrayim, oo magiciisa la yidhaahdo shebac ina bikrii ayaa gacanta u qaaday boqorka daa'uud ah. haddaba isaga keliya ii soo gacangeliya, oo anna magaalada waan ka tegayaa. markaasaa naagtii waxay yoo'aab ku tidhi, bal eeg, madaxiisii ayaa derbiga lagaaga soo tururayaa. markaasaa naagtii waxay caqligeedii ula tagtay dadkii oo dhan. shebac oo ina bikrii ahaana intay madaxii ka soo gooyeen ayay yoo'aab dibadda ugu soo tuureen. markaasuu buunkii afuufay, oo ay magaaladii ka kala dareereen, oo nin waluba wuxuu tegey teendhadiisii. oo yoo'aabna yeruusaalem iyo boqorkii buu ku noqday. haddaba yoo'aab wuxuu u sarreeyey ciidanka reer binu israa'iil oo dhan; benaayaah oo ahaa ina yehooyadaacna wuxuu u sarreeyey reer kereetiim iyo reer feleetii. oo adoraamna wuxuu ahaa kan baad qaada, yehooshaafaad oo ahaa ina axiiluudna wuxuu ahaa kan taariikhda dhiga, oo she-waana karraani buu ahaa, saadooq iyo aabyaataarna wadaaddo bay ahaayeen, oo ciiraa oo reer yaa'iir ahaa isna daa'uud buu wadaad u ahaa.

21

oo wakhtigii daa'uud abaar baa dhacday intii saddex sannadood ah, oo sannadba sannadda ka dambayso, markaasaa daa'uud rabbiga baryay. rabbiguna wuxuu yidhi, tanu waxay ku timid saa'uul iyo reerkiisa dhiigga qaba, maxaa yeelay, wuxuu laayay reer gibecoon. markaasaa boqorkii reer gibecoon u yeedhay, oo ku yidhi; (haddaba reer gibecoon ma ay ahayn reer binu israa'iil, laakiinse waxay ahaayeen dad ka hadhay reer amor; oo reer binu israa'iilna way u dhaarteen iyaga; oo saa'uul baa wuxuu damcay inuu laayo iyaga qiiradii uu u qabay reer binu israa'iil iyo reer yahuudah aawadeed; oo daa'uud wuxuu reer gibecoon ku yidhi, war maxaan idiin sameeyaa? oo maxaan kafaaraggud u bixiyaa si aad dhaxalka rabbiga ugu ducaysaan? oo reer gibecoonna waxay ku yid-

haahdeen, annaga iyo saa'uul, iyo reerkiisa waxa na dhex yaallaa ma aha xaal ku eg lacag iyo dahab; oo annana dooni mayno inaanu reer binu israa'iil nin ka dilno. markaasuu ku yidhi, haddaba wixii aad tidhaahdaan waan idiin samaynayaa. iyana waxay boqorkii ku yidhaahdeen, ninkii na baabbi'iyey, oo ku fikiray in nala laayo, oo aanan dhex degganaan wadanka reer binu israa'iil oo dhan, ha nalloo keeno todoba nin oo wiilshiisii ah, oo rabbiga ayaannu ugu deldelaynaa gibecaahdii saa'uul, kii rabbigu doortay. laakiinse boqorkii wuu badbaadiyey mefii-boshed, oo ahaa ina yoonataan ina saa'uul, maxaa yeelay, dhaartii rabbiga ayaa u dhexaysay daa'uud iyo yoonataan ina saa'uul. laakiinse boqorkii wuxuu soo qabtay labadii wiil ee risfaah ina ayah, oo ay u dhashay saa'uul, kuwaas oo ahaa armonii iyo mefii-boshed, iyo shantii wiil ee miikaal ina saa'uul, oo ay u dhashay cadrii'eel ina barsillay kii reer mexolaad; oo wuxuu u gacangeliyey reer gibecoon, oo buurtay ku deldeleen rabbiga hortiiisa, oo toddobadoodiiba way wada dhinteen; oo waxaana la dilay xilligii beer-goyska maalmaha ugu horreeya, marka shaciirka la gooyo. markaasaa risfaah oo ahayd ina ayah ayaa soo qaadatay dhar joonyad ah oo waxay ku goglatay dhagaxa, halkaasna waxay joogtay wakhtigii beer-goyska iyo ilaa roob cirka ka soo daatay; oo maaliintiina uma ay oggolaan in haadka hawadu ku dego, habeenkiina waxay ka dhawri jirtay dugaagga dururka. oo waxaa daa'uud loo soo sheegay wixii ay samaysay risfaah ina ayah oo ahayd saa'uul naagtiisii addoonta ahayd. oo daa'uud intuu tegey ayuu lafihii saa'uul iyo lafihii wiilkiisii yoonataan ka soo qaaday dadkii reer yaabeesh gilecaad oo ka xaday jidkii beytshaan, kaasoo ah meeshii ay reer falastiin ku deldeleen iyaga, maaliintii ay reer falastiin saa'uul ku dileen gilboca, oo halkaasuu ka soo qaaday lafihii saa'uul iyo lafihii wiilkiisii yoonataan; oo waxaa la soo ururiyey kuwii la deldelay lafaahoodii. oo lafihii saa'uul iyo lafihii wiilkiisii yoonataan waxaa lagu aasay dalka reer benyaamiin meel ku taal oo la yidhaahdo seelac, oo waxaa la geliyey qabrigii aabbihiis qiish; oo waxaa la sameeyey kulli wixii boqorku ku amray oo dhan. oo taas dabadeedna ilaah baa dalkii loo baryay. oo haddana reer falastiin waxay la dirireen reer binu israa'iil, markaasaa daa'uud dhaadhacay isaga iyo addoommadiisii la socdayba, oo waxay la dirireen reer falastiin; laakiinse daa'uud wuu taag gabay. oo yiishbii benob, oo ka mid ahaa wiilashii rafaa, oo miisaanka warankiisu ahaa sad-dex boqol oo shegel oo naxaas ah, oo seef cusubna dhexday ugu xidhnayd, ayaa damcay inuu daa'uud dilo. laakiinse daa'uud waxaa caawiyey abiishay oo ay seruu yaah dhashay, oo intuu kii reer falastiin wax ku dhufatay ayuu dilay. markaasaa daa'uud raggiisii dhaar u mareen, oo ku yidhaahdeen, adigu mar dambe dagaal noola bixi maysid, yaadan laambadda reer binu israa'iil bakhtiine. oo taas dabadeed waxay noqotay in reer falastiin haddana goob lagula diriray, oo sibbekay oo reer xushaad ahaa wuxuu dilay saf oo ahaa mid ka mid ah wiilashii rafaa. oo haddana reer falastiin waxaa lagula diriray goob; oo elxaanaan ina yacaray oreigiin oo reer beytlaxam ahaa wuxuu dilay goli'ad oo reer gad ahaa, oo samayda warankiisuna

waxay le'ekayd dharsameeyaha looxiisa. oo haddana waxaa dagaal ka dhacay gad, halkaasna waxaa joogay nin aad u dheer, oo gacmahana mid kasta wuxuu ku lahaa lix farood, cagahana mid kasta wuxuu ku lahaa lix farood, oo farihiisuna kulligood waxay ahaayeen afar iyo labaatan, oo isna wuxuu u dhashay rafaa. oo markuu reer binu israa'iil caayay, waxaa isagii dilay yoonataan oo uu daa'uud walaalkiisii shimcii ahaa dhalay. afartaasu waxay rafaa ugu dhasheen gad; oo waxay ku dhinteen daa'uud gacantiisii, iyo gacantiisii addoommadiisa.

22

daa'uud wuxuu rabbiga kula hadlay erayadii gabaygan maaliintii rabbigu ka samatabbixiyey gacantiisii cadaawayaaishiisa oo dhan, iyo gacantiisii saa'uulba: oo wuxuu yidhi, rabbigu waa dhagax weyn oo ii gabbaad ah, iyo qalcaddayda iyo samatabbixiyahayga, xataa waa kayga; iyo ilaaha ah gabbaadkayga, isagaan isku hallayn doonaa; isagu waa gaashaankayga, iyo geeska badbaadadayda, iyo munaaraddayda dheer, iyo magangalkayga, iyo badbaadshahayga, waxaad iga badbaadisaa dulmiga. waxaan baryayaa rabbiga istaahila in la ammaano, oo sidaasaan cadaawayaaashayda kaga badbaadi doonaa. waayo, waxaa i hareereeyey hirarkii dhimashada, oo waxaa i cabsiyey daadkii cibaadola'aanta. waxaa igu wareegsanaa xadhkihiis she'ool; oo waxaa i qabsaday dabinadii dhimashada. anigoo cidhiidhi ku jira ayaan rabbiga baryay, haah, waxaan u qayshaday ilaahay; oo isna codkayguu macbudkiisa ka maqlay, oo qayladayduna dhegihiisay gashay. markaasaa dhulku rumxay oo gariiray, oo samada aasaaskeediina wuu dhaqdhaqaaqay, oo wuu rumxay, maxaa yeelay, ilaah waa cadhaysnaa. oo dulalka sankiisa waxaa ka soo baxay qiiq, afsiisana waxaa ka soo baxay dab wax gubaya; oo dhuxulaa ka shidmay isaga. oo samooyinkiina wuu soo foororshay, oo hoos buu u soo degay, oo cagihiiisana waxaa hoos yiil gudcur weyn. wuxuuna fuulay keruub, wuuna duulay; haah, oo waxaa lagu arkay isagoo fuushan dabaysha baalasheeda. oo gudcurkii wuxuu ka dhigay taambuug hareerihiiisa ku wareegsan, iyo biyo urursan, iyo daruuraha qarada waaweyn oo cirka. oo nuurka hortiiisa yaal aawadiisna dhuxulo dab ah ayaa shidmay. rabbiguna wuxuu ka onkoday samada, sarreeyuhuna wuxuu ku hadlay codkiisii. markaa-suu fallaadho soo ganay, oo kala firdhiyey iyagii, oo wuxuu soo diray hilaac, wuuna baabbi'iyey iyagii. oo canaantii rabbiga aawadeed, iyo dulalka sankiisa neefta ka soo baxaysa aawadeed ayaa durrurradii baddu la muuqdeen, oo aasaaskii duniduna wuu soo bannaan baxay. xagga sar ayuu cid ka soo diray, oo wuu i qaaday; oo wuxuu iga soo dhex bixiyey biyo badan. wuxuu iga samatabbixiyey cadowgaygii xoogga badnaa, iyo kuwii i necbaaba; waayo, iyagu way iga xoog badnaayeen. waxay igu soo kediyeen maaliintii aan belaaaysnaa; laakiinse rabbigu wuxuu ii ahaa tiir. weliba wuxuu i keenay meel balaaadhan; wuu i samatabbixiyey, maxaa yeelay, wuu igu farxay. rabbigu wuxuu igu abaalguday sidii ay xaqnimadaydii ahayd; oo sida ay nadiifsanaan-tii gacmahaygu ahayd ayuu igu abaalguday. waayo,

anigu waan xajiyey jidadkii rabbiga, oo ilaahayna sii caasinimo ah ugama tegin. waayo, xukummediisii oo dhammu hortayday yiileen, oo qaynuunnadiisana anigu kama aan tegin. oo weliba xaggiisana waan ku qummanaa, oo waan iska dhawray xumaantaydii. sidaas daraaddeed ayaa rabbigu iigu abaalguday sidii ay xaqimnadaydii ahayd; iyo sidii nadiifsanaantaydii ay ku ahayd indhihiisa hortooda. kii naxariis leh waad u naxariisanaysaa, oo ninkii qummanna waad u qummanaanaysaa. kii daahir ahna daahir baad u ahaanaysaa. oo kii qalloocanna mid maroorsan baad u ahaanaysaa. oo dadka dhibaataysanna waad badbaadinaysaa; laakiinse indhahaagu way arkaan kuwa kibirsan inaad hoos u dejiso. waayo, rabbiyow, waxaad tahay laambaddayda; oo rabbiga ayaa gudcurkayga iftiiminaya. oo adaan col kuugu dhex ordaa, oo ilaahay caawimaaddiisa ayaan derbi kaga boodaa. ilaah jidkiisu waa qumman yahay; rabbiga eraygiisuna waa mid la tijaabiyeey; oo isagu wuxuu gaashaan u yahay kuwa isku halleeya oo dhan. bal yaa ilaah ah, rabbiga mooyaane? oo bal yaa dhagax weyn ah, ilaahayaga mooyaane? ilaah waa qalcaddayda xoogga badan; oo isagu wuxuu hoggaamiyaa kuwa jidkiisa ku qumman. isagu cagahayga wuxuu ka dhigaa sida cagaha deerada, oo wuxuu igu fadhiisiyaa meelahayga sarsare. gacmahaygana wuxuu baraa dagaalka; oo sidaas daraaddeed gacmahaygu waxay xoodaan qaanso naxaas ah. weliba waxaad kaloo i siisay gaashaankii badbaadadaada; oo roonaantaada ayaa i weynaysay; adigu tallaabooyinkayga ayaad ku ballaadhisay hoostayda, oo cagahayguna ma ay simbiriirixan. anigu waxaan eryaday cadaawayaashaydii, oo waan baabbi'iyeey; dibna ugama soo noqon jeeray wada baabbe'een. oo iyagaan baabbi'iyeey, waanan wada laayay, si aanay mar dambe u awoodin inay soo sara kacaan, oo cagahaygay ku soo hoos dhaceen. waayo, xoog baad iigu guntisay dagaalka aawadiis; oo kuwii igu kacayna hoostaydaad ku soo tuurtay; oo cadaawayaashaydiina waxaad ka dhigtay inay dhabarka ii jeediyaan, si aan u kala gooyo kuwa i necebe. wax bay fiirsadeen, laakiinse way waayeen mid iyaga badbaadiya; oo xataa rabbiga way baryeen, laakiinse uma uu jawaabin. markaasaan iyagii u duqeeyey sida boodhka dhulka, waan ku tuntay sidii dhoobada jidadka taal oo kale, markaasaan kala firdhiyeey; oo waxaad kaloo iga samatabbixisay murankii dadkayga; oo waxaad iga sii dhigtay quruumaha madaxdoodii; oo dad aanan aqoon ayaa ii adeegi doona. oo shisheeyayaashu way isu kay dhiibi doonaan, oo mar alla markaa warkayga maqlaan way i addeeci doonaan. shisheeyayaashu way libdhi doonaan, oo iyagoo gariiraya ayay qolalkooda ka soo baxi doonaan. rabbigu waa nool yahay; oo mahad waxaa leh dhagaxayga weyn; oo ha sarreeyo ilaaha ah dhagaxa weyn ee badbaadintayda; kaasoo ah ilaaha aniga ii aarguda, oo dadkana hoostayda ku soo tuura, oo wuxuu iga soo bixiyaa cadaawayaashayda; haah, waxaad iga sara marisaa kuwa igu kaca; oo waxaad iga samatabbixisaa ninka dulmiga badan. sidaas daraaddeed, rabbiyow, anigu waxaan kuugu mahadnaqi doonaa quruumaha dhexdooda, oo magacaaga ammaan baan ugu gabay doonaa. rabbigu si weyn buu boqorkiisa u samatabbixiyaa, oo wuxuu weligiis rax-

mad u sameeyaa kii uu subkaday, kaasoo ah daa'uud iyo farcankiisaba weligiis iyo weligiis.

23

haddaba erayadanu waa kuwii ugu dambeeyey oo daa'uud. daa'uud ina yesay wuxuu leeyahay, ninkii kor loo qaadayna wuxuu leeyahay, kaasoo ah kii ilaaha yaquudub subkay, ee ugu sabuur macaan reer binu israa'iil oo dhan: rabbiga ruuxiisii baa iga dhex hadlay, oo eraygiisiina carrabkayguu saarnaa. ilaaha reer binu israa'iil baa yidhi, oo dhagaxii weynaa ee reer binu israa'iil ayaa ila hadlay, isagoo leh, waxaa jiri doona mid dadka si xaq ah ugu taliya, oo ilaah cab-sidiisa wax ku xukuma, kaasuu wuxuu ahaan doonaa sida iftiinka subaxdii, marka qorraxdu soo baxdo, iyo sida aroor aan cadar ahayn; markuu doog jilicsanu dhulka ka soo baxo, oo uu bayaan u dhalaalayo roobka dabadiis. sida runta ah reerkaygu xagga ilaah saas kuma aha; laakiinse axdi aan weligiis dhammaanayn ayuu ila dhigtay, oo wax kastaba wuu hogaajiyeey, wuuna adkeeyey; oo in kastoo uusan soo bixin weliba waa badbaadadayda oo dhan iyo doon-istayda oo dhanba. laakiinse kuwa waxmatarayaasha ah dhammaantood waxay noqonayaan sidii qodxanta layska tuuro, waayo, iyaga gacanta laguma qaadi karo; laakiinse ninkii iyaga taabta waa in hub looga dhigaa bir iyo waran samaydiisa; oo iyana dhammaantood meeshoodaa lagu gubi doonaa. kuwanu waa magacyadii nimankii xoogga badnaa oo daa'uud haystay: yoshebbashebed oo ahaa reer taxkemon, oo saraakiisha madax u ahaa, kaasoo ahaa caadiinoo kii reer cesen, oo warankiisa u qaaday siddeedda boqol oo isku mar qudha dilay. oo kaas dabadiisna waxaa jiray elecaasaar ina dooday, oo ahaa reer axoo'ax, oo kaasuu wuxuu ahaa saddexdii nin oo daa'uud la jirtay midkood, markay caayeen reer falaatiin oo halkaas isugu urursaday inay la diriraan, oo ay dadkii reer binu israa'iilna mar hore sii tageen. wuu kacay, oo laayay reer falaatiin ilaa ay gacantii daashay, oo gacantii seftii ku dhegtay; oo rabbiguna maalintaas aad buu u guuleeyey, markaasaa dadkiina u soo noqdeen inay wax dhacaan oo keliya. oo isaga dabadiisna waxaa jiray shammaah oo ahaa ina agee oo qoladiisuna ahayd reer haraarii. oo reer falaatiinna waxay isu soo wada urursadeen inay soo dhacaan meel misir ka buuxo, oo dadkiina waxay ka carareen reer falaatiin. laakiinse isagu beertuu isdhex taagay oo daafacay, wuuna laayay reer falaatiin; oo rabbiguna aad buu u guuleeyey. oo soddonkii madaxda ahaa saddex ka mid ah ayaa tegey, oo daa'uud ugu yimid godkii cadullaam xilligii beer-goyska; oo colkii reer falaatiinna waxay soo degeen dooxadii refaa'iim. oo markaas daa'uud wuxuu ku jiray dhufayska, oo ciidankii reer falaatiin xeradooduna waxay ahayd beytlaxam. oo daa'uud intuu biyo u xiisooday ayuu yidhi, waxaan jeclaan lahaa in biyo layga siiyo ceelka beytlaxam ee irrida ku ag yaal! markaasaa saddexdii nin ee xoogga badnaa ayaa dhex maray ciidankii reer falaatiin, oo waxay biyo ka soo dhacamiyeen ceelkii beytlaxam ee irrida ku ag yiil, oo intay soo qaadeen ayay daa'uud u keeneen, laakiinse wuu diiday inuu ka cabbo biyahaas, rabbiguuse

u daadshay. oo wuxuu yidhi, rabbiyow, ha iga fogaato inaan taas yeelo; ma waxaan cabbaa dhigiigi raggii naftooda biimeeyey? sidaas daraadeed wuu diiday inuu cabbo. oo saddexdii nin oo xoogga badnaana saasay yeeleen. oo saddexdoodana waxaa madax u ahaa abiishay oo ahaa yoo'aab walaalkiis, oo ay seruu yaah dhashay. oo kaasu wuxuu waran u qaatay saddex boqol oo nin, wuuna wada laayay, saddexdiina magac buu ku lahaa. isagu miyaanu saddexdooda ugu ciso badnayn? sidaas daraadeed waxaa looga dhigay sirkaal, habase yeeshee saddexdii hore ma uu gaadhin. oo benaayaah ina yehooyaadaac, oo uu dhalay nin xoog weyn oo reer qabse'el ahu, kaasoo sameeyey falimo waaweyn, wuxuu dilay labadii wiil oo arii'el kii reer moo'aab, oo haddana wuu tegey oo libaax buu god ku dhex dilay wakhtiga barafka, oo wuxuu kaloo dilay nin masri ah oo dheer, oo masriguna wuxuu gacanta ku haystay waran, laakiinse isagu wuxuu ula tegey ul, oo warankii ka dhuf-saday gacantii masriga, oo isagii ku dilay warankiisii. oo waxyaalaahan waxaa sameeyey benaayaah ina yehooyaadaac, oo isna saddexdii nin ee xoogga badnaa magac buu ku lahaa. oo weliba isagu wuu ka ciso badnaa soddonka, laakiinse ma uu gaadhin saddexdii hore. oo daa'uudna wuxuu isaga madax uga dhigay lataliyayaashiisii. oo soddonka waxaa ka mid ahaa casaheel oo yoo'aab walaalkiis ahaa, iyo elx-aanaan oo ahaa ina doodoo oo reer beytlaxam ahaa, iyo shammaah oo ahaa reer xarod, iyo eliiqaa oo ahaa reer xarod, iyo xeles oo ahaa reer faltii, iyo ci-iraa ina ciqesh oo ahaa reer teqooca, iyo abiciiser oo ahaa reer canaatoood, iyo mebunnay oo ahaa reer xushaad; iyo salmoon oo ahaa reer axoo'ax, iyo maharay oo ahaa reer netofaah, iyo xeeleb ina bacanaah oo ahaa reer netofaah, iyo itay ina riibay oo ahaa reer gibecaah oo qoladiisu ahayd reer benyaamiin; iyo benaayaah oo ahaa reer fircaatoon, iyo xidday oo ka yimid durdurradii gacash; iyo abiicalboon oo ahaa reer caraabaah, iyo casmaawed oo ahaa reer barxum; iyo elyaxbaa oo ahaa reer shacalbiim, iyo wilaashii yaasheen, yoonaaatan, iyo shammaah oo ahaa reer haraarii, iyo axiyaam ina shaaraan oo ahaa reer araarii, iyo eliifeled ina axasbay, oo ahaa wiilkii kii reer macakaah, iyo elicaam ina axiitofel oo ahaa reer giloh; iyo xesroo oo ahaa reer karmel, iyo facaray oo ahaa reer araah; iyo yigaal ina naataan oo ahaa reer soobaah, iyo baanii oo ahaa reer gaad; iyo seleq oo ahaa reer cammoon, iyo naxaray oo ahaa reer bi'irod, iyo kuwii gaashaanka u qaadi jiray yoo'aab oo ay seruu yaah dhashay; iyo ciiraa oo ahaa reer yeter, iyo gaareeb oo ahaa reer yeter, iyo uuriyaah oo ahaa reer xeed; oo kulligoodna waxay ahaayeen toddoba iyo soddon.

24

oo haddana rabbiga cadhadiisii aad bay ugu kullaatay reer binu israa'iil, oo daa'uud buu iyagii ku soo kiciyey, oo wuxuu yidhi, tag oo soo tiri reer israa'iil iyo reer yahuudah. markaasaa boqorkii ku yidhi yoo'aab oo ahaa sirkaalkii ciidanka oo isaga la joogay, horay iyo dib u dhex mar qabiilooyinka reer binu israa'iil oo dhan, tan iyo daan iyo ilaa bi'ir

shebac, oo dadka soo tiriya si aan u ogaado dadka tiradiisa. markaasaa yoo'aab boqorkii ku yidhi, rabbiga ilaaahaaga ahu ha badiyo dadka, oo in kastoo ay yihiinba, ha ku daro boqol jibbaar, oo indhahaagu, boqorow, sayidkaygiyow, taas ha arkeen; laakiinse maxaad taas ugu farxaysaa, boqorow, sayidkaygiyow? habase yeeshee boqorka hadalkiisii waa ka adkaaday hadalladii yoo'aab iyo saraakiishii ciidankaba. markaasaa yoo'aab iyo saraakiishii ciidankuba boqorka hortiiisii ka tageen inay dadkii soo tiriyaan. oo waxay ka gudbeen webi urdu, oo degeen carrooceed, oo ku taal xagga midigta oo magaalada ku dhex taal dooxadii gaad, iyo tan iyo yacser, oo haddana waxay yimaadeen gilecaad, iyo ilaa dalkii taxtiim xodshii; oo waxay yimaadeen daan yacan, iyo sidoon hareeraheeda, oo waxay yimaadeen dhufayskii turows, iyo magaalooyinkii reer xiwi iyo reer kancaan oo dhan; oo waxay tageen xagga koonfureed oo dalka yahuudah ilaa bi'ir shebac. haddaba markay dalkii oo dhan horay iyo dib u dhex mareen ayay yeruusaaleem ku soo noqdeen sagaal bilood iyo labaatan maalmood dabadeed. markaasaa yoo'aab boqorkii siiyey tiradii dadka; oo waxaa dalka israa'iil ku jiray siddeed boqol oo kun oo nin oo seefqaad ah oo xoog leh; oo waxaa dalka yahuudahna ku jiray shan boqol oo kun oo nin. oo daa'uudna qalbigiisii ayaa naxay markuu dadka tiriyey dabadeed. markaasaa daa'uud rabbiga ku yidhi, waxaan sameeyey aad baan ugu dembaabay; haddaba rabbiyow, waan ku baryayaaye, iga fogee haddabayga anoo addoonkaaga ah, waayo, nacasnimo weyn baan sameeyey. oo markii daa'uud subixii toosay ayaa eraygii rabbigu u yimid nebi gaad, oo ahaa daa'uud wax arkihiisa, oo wuxuu yidhi, tag oo daa'uud la hadal oo waxaad ku tidhaahdaa, rabbigu wuxuu kugu leeyahay, saddexdan waxyaalood baan ku siinayaa, ee ka dooro mid aan kugu sameeyo. sidaas daraadeed gaad baa daa'uud u yimid, oo intuu u warraam ayuu ku yidhi, toddoba sannadood dalkaaga abaari ma kuugu soo degtaa? mase saddex bilood baad cadaawayaashaada ka cararaysaa iyaagoo ku eryanaya? mase saddex maalmood baa belaaoy dalkaaga lagu soo dejiyaa? haddaba tasho, oo ka fiirso jawaabta aan u celiyo kii i soo diray. markaasaa daa'uud wuxuu gaad ku yidhi, cidhiidhi weyn baan ku jiraa; haddaba rabbiga gacantiisa aan ku dhacno; waayo, naxariistiisu waa badan tahay; laakiinse yaanan dad gacantiis ku dhicin. saas aawadeed rabbigu belaaoy ayuu ku soo dejiyey reer binu israa'iil, taasoo timid subaxdii iyo ilaa wakhtigii loo qabtay; oo ilaa daan iyo tan iyo bi'ir shebac waxaa dadkii ka dhintay toddobaatan kun oo nin. markii malaggii gacanta u fidiyey inuu baabbi'yo yeruusaaleem ayaa rabbigu belayaadii ka qoomamooday, oo wuxuu ku yidhi malaggii dadka baabbi'inayay, bes weeye, haddaba gacanta soo celi. oo malaggii rabbiguna wuxuu ag joogay meeshii hadhuudhka lagu tumi jiray oo uu arawnaah kii reer yebuus lahaa. markaasaa daa'uud wuxuu la hadlay rabbiga kolkuu arkay malaggii dadka laayay, oo yidhi, bal eeg, waan dembaabay, oo wax qalloocan baan sameeyey, laakiinse idaanu maxay sameeyeen? haddaba waan ku baryayaaye, gacantaadu ha ka gees noqoto aniga iyo reerka aabbahay. oo gaadna maalintaas ayuu

daa'uud u yimid, oo ku yidhi, tag, oo rabbiga meel allabari uga dhis meeshii hadhuudhka lagu tumi jiray ee arawnaahkii reer yebuus. oo daa'uud baa ku tegey wixii uu gaad ku yidhi iyo sidii rabbigu ku amray. oo arawnaah ayaa arkay boqorkii iyo addoommadiisii oo xaggiisa u soo socda; markaasaa arawnaah soo baxay, oo boqorka hortii ayuu ku sujuuday, wejigana dhulkuu saaray. oo arawnaah wuxuu yidhi, boqorow, sayidkaygiyow, maxaad iigu timid anoo addoonkaaga ah? oo daa'uudna wuxuu yidhi, waxaan kuugu imid inaan kaa iibsado meesha wax lagu tumo, si aan rabbiga uga dhis meel allabari inay belaayadu dadka ka joogsato. oo arawnaahna wuxuu daa'uud ku yidhi, boqorow, sayidkaygiyow, qaado oo ilaah u bixi wax alla wixii kula wanaagsan; bal eeg, waa kuwan dibidii qurbaanka la gubo, waana kuwan alaabtii wax lagu tumayay iyo alaabtii dibidu si ay qoryihii u noqdaan. boqorow, waxan oo dhan anoo arawnaah ah ayaan ku siinayaa. oo arawnaah wuxuu boqorkii ku yidhi, rabbiga ilaahaaga ahu ha ku aqbalo. markaasaa boqorkii wuxuu arawnaah ku yidhi, maya, laakiinse sida runta ah qiimaan kaaga iibsanayaa, oo rabbiga ilaahayga ahna qurbaanno la gubo ugu bixin maayo wax aan waxba ka bixin. haddaba daa'uud wuxuu meeshii wax lagu tumi jiray iyo dibidiiba ku iibsa-day konton sheqel oo lacag ah. markaasaa daa'uud halkaas rabbiga uga dhisay meel allabari, oo wuxuu u bixiyey qurbaanno la gubo iyo qurbaanno nabaadi-ino. haddaba rabbigu waa aqbalay baryadii dalkii loo baryay, oo belaayadiina dalkii way ka joogsatay.

haddaba boqor daa'uud wuu gaboobay, da' buuna la dhacay, oo waxay huwiyeen dhar, laakiinse kulay ma uu helin. sidaas daraadeed addoommadiisii waxay ku yidhaahdeen, boqorow, sayidkayagi-yow, ha lagu doono gabadh dhallinyar oo bikrad ah, oo taasu ha istaagto hortaada, waxna ha kuu tarto, oo laabtaadana ha ku jiifto, si aad kulayl u hesho, boqorow, sayidkayagi-yow. sidaas daraadeed gabadh qurxoon ayay ka doondooneen dalkii israa'iil oo dhan, oo waxay soo heleen abiiishag oo ahayd reer shuuneem, oo taas bay boqorkii u keeneen. oo gabadhuna aad bay u qurxoonyad, oo boqorkiina wax bay u tari jirtay, oo u adeegi jirtay, laakiinse boqorku iyadii ma uu taaban. markaasaa adoniyaah oo ay haggiiid dhashay isweyneeyey, oo yidhi, aniga boqor noqon doona; oo wuxuu diyaarsaday gaadhifardood iyo rag fardooley ah, iyo konton nin oo hortiiisa orodda. oo aabbihiisna marna kama calool xumayn isagii oo kuma odhan, war maxaad taas u yeeshay? wuxuuna ahaa nin qurux badan, oo absaaloom dabadiis dhashay. oo isna wuxuu la hadlay yoo'aab oo ay seruuyaah dhashay, iyo wadaadkii aabyaataar; oo iyana intay adoniyaah raaceen ayaa caawiyeen. laakiinse saadooq oo ahaa wadaad, iyo benaayaah ina yehooyaadaac, iyo nebi naataan, iyo shimcii iyo reecii, iyo raggii xoogga badnaa oo daa'uud lahaa midkoodna adoniyaah lama jirin. markaasaa adoniyaah wuxuu ido iyo dibi iyo neefaf shishilis ku qalay meel u dhow dhagaxa soxeled oo ku dhinac yaal ceyn rogeel, oo wuxuu u wada yeedhay walaalihiis ilmo boqor, iyo raggii reer yahuudah oo boqorka addoommadiisa ahaa oo dhan. laakiinse uma uu yeedhin nebi naataan, iyo benaayaah, iyo raggii xoogga badnaa, iyo walaalkiis sulaymaan. markaasaa naataan la hadlay batshebac oo sulaymaan hooyadiis ahayd, oo ku yidhi, naa miyaadan maqlin inuu boqor noqday adoniyaah kii ay haggiiid dhashay, oo sayidkeenna daa'uudna uusan taas ogayn? haddaba sidaas daraadeed waan ku baryayaaye, bal kaalay aan kula taliyee, si aad u badbaadiso naftaada iyo nafta wiilkaaga sulaymaanba. haddaba tag oo u gal boqor daa'uud, oo waxaad ku tidhaahdaa, boqorow, sayidkayagi-yow, miyaadan anoo addoontaada ah iigu dhaaran oo odhan, hubaal dabaday waxaa boqor ahaan doona wiilkaaga sulaymaan, carshigayguuna ku fadhiisan doonaa? haddaba adoniyaah muxuu boqor u noqday? oo bal eeg, intaad boqorka la hadlayso ayaan anna kaa daba iman doonaa, oo waxaan sii adkayn doonaa erayadaada. markaasaa batshebac waxay boqorkii ugu gashay qolkii, oo boqorkuna aad buu u gaboobay; oo waxaa boqorka u adeegaysay abiiishag tii reer shuuneem. oo batshebacna intay foororsatay ayay boqorkii u sujuudday. markaasaa boqorkii wuxuu ku yidhi, naa maxaad doonaysaa? markaasay ku tidhi, sayidow, anoo addoontaada ah waxaad iigu dhaaratay magaca rabbiga ilaahaaga ah, adoo leh, hubaal dabaday waxaa boqor ahaan doona wiilkaaga sulaymaan, carshigayguuna ku fadhiisan doonaa. oo haddaba bal eeg, waxaa boqor ah adoniyaah, oo adna, sayidow, boqorkaygi-yow, taas ma ogid! oo isagu wuxuu qalay dibi iyo neefaf shishilis

iyo ido badan, oo wuxuu u yeedhay ilmo boqor oo dhan, iyo wadaadka aabyaataar ah, iyo yoo'aab oo ah sirkaalkii ciidanka; laakiinse uma uu yeedhin addoonkaaga sulaymaan. oo adna, sayidow, boqorkaygi-yow, indhihi dadka dalka israa'iil oo dhammu adigay ku soo fiirinaayan, inaad u sheegtid qofka ku fadhiisan doona carshigaaga dabadaa, boqorow, sayidkaygi-yow. haddii kalese, boqorow, sayidkaygi-yow, markaad dhimatid oo aad awoyayaashaa la seexatid, aniga iyo wiilkaaga sulaymaanba waxaa lagu tirin doonaa kuwa dembaabay, oo bal eeg, intii ay weli boqorkii la hadlaysay ayaa nebi naataan soo galay. oo waxaa boqorkii loo soo sheegay, oo lagu yidhi, waa kan nebi naataan. oo isna markuu soo galay, oo uu boqorkii hor yimid, ayuu ku sujuudday boqorka hortiiisa, oo wejigiisuu dhulka saaray. markaasaa naataan wuxuu yidhi, boqorow, sayidkaygi-yow, ma waxaad tidhi, aniga dabaday waxaa boqor ahaan doona adoniyaah, carshigayguuna ku fadhiisan doonaa? waayo, isagu maantuu tegey, oo qalay dibi iyo neefaf shishilis, iyo ido badan, oo wuxuu u yeedhay ilma boqor oo dhan, iyo saraakiishii ciidanka, iyo wadaadka aabyaataar ah, oo bal eeg, iyana hortiiisay wax ku cunayaan, oo wax ku cabbayaan, oo waxay leeyihiin, boqor adoniyaah ha noolaado. laakiinse anigoo addoonkaaga ah, iyo wadaadka saadooq ah, iyo benaayaah ina yehooyaadaac, iyo addoonkaaga sulaymaan ah midna uma uu yeedhin. ma adaa waxan sameeyey, boqorow, sayidkaygi-yow, adoo aan weli addoommadaada ogeysiin kii carshiga ku fadhiisan lahaa dabadaa, boqorow, sayidkaygi-yow? markaasaa boqor daa'uud wuxuu ugu jawaabay, iigu yeedha batshebac. oo iyana way timid, wayna soo gashay meeshii boqorku joogay, oo soo hor istaagtay boqorkii. markaasaa boqorkii dhaartay oo yidhi, waxaan ku dhaartay rabbigii naf-tayda cidhiidhi oo dhan ka samatabbixiyeey, oo sida runta ah waxaan kuugu dhaartay rabbiga ah ilaaha dadka dalka israa'iil, oo aan kugu idhi, hubaal aniga dabaday waxaa boqor ahaan doona wiilkaaga sulaymaan, carshigayguuna ku fadhiisan doonaa dabaday, haddaba sida runta ah taas maantaan samaynayaa. markaasaa batshebac foororsatay oo wejigeedii dhulka saartay, oo waxay u sujuudday boqorkii oo tidhi, boqor daa'uudow, sayidkaygi-yow, weligaaba noolow. oo boqor daa'uudna wuxuu yidhi, iigu yeedha wadaadka saadooq ah, iyo nebi naataan, iyo benaayaah ina yehooyaadaac. oo iyana boqorkay hor yimaadeen. markaasaa boqorkii wuxuu ku yidhi iyagii, addoommadaada kaxaysta, oo wiilkaaga sulaymaanna waxaad fuushiisaan baqalkayga oo waxaad geeysaan giixoon. oo wadaadka saadooq ah iyo nebi naataan isaga halkaas ha ku subkeen, oo ha ka dhigeen boqorkii dalka israa'iil; oo markaas waxaad afuufaan buunka oo waxaad tidhaahdaan, boqor sulaymaan ha noolaado. dabadeedna waa inaad soo raacdaan isaga, oo isna waa inuu yimaado, oo carshigayga ku fadhiisto; waayo, meeshaydii isagaa boqor ka noqon doona, oo waxaan ka dhigay amiir u taliya dalka israa'iil iyo dalka yahuudah. markaasaa benaayaah ina yehooyaadaac boqorkii ugu jawaabay, amiin, oo saas ha yidhaahdo ilaahaagu, boqorow, sayidkaygi-yow. oo sidii rabbigu uu kuula jiray, bo-

qorow, sayidkaygiyow, saas oo kale ha ula jiro sulaymaanna, oo carshigiisana ha ka dhigo mid ka sii weyn carshigaagii, boqor daa'uudow, sayidkaygiyow. sidaas daraaddeed wadaadkii saadooq ahaa, iyo nebi naataan, iyo benaayaah ina yehooyadaac, iyo reer kereetiim, iyo kuwii reer feleetiiba way wada tageen, oo sulaymaanna waxay fuushiyeen baqalkii boqor daa'uud, oo waxay isagii geeyeen giixoon. markaasaa wadaadkii saadooq ahaa wuxuu teendhada kala soo baxay geeskii saliidha ahaa, oo wuxuu ugu subkay sulaymaan. kolkaasay buunkii afuufeen, oo dadkii oo dhammuna waxay yidhaahdeen, boqor sulaymaan ha noolaado. oo dadkii oo dhammuna isagii bay soo raaceen, oo dadkii waxay ka dhawaajiyeen biibilayaal, oo aad iyo aadna way u farxeen, sidaas daraaddeed dhulkii wuxuu la dillaacay dhawaaqoodii. oo adoniyaah iyo martidiisii isaga la joogtay oo dhammuna taasay maqleen markay cunitaankii dhammeeyeen. oo yoo'aabna markuu maqlay dhawaaqii buunka ayuu yidhi, war waa maxay qaylada iyo buuqa magaaladii ka dhacay? oo intuu weli hadlayay ayaa waxaa yimid yoon-ataan wiilkii wadaadkii aabyaataar ahaa. kolkaasaa adoniyaah ku yidhi, soo gal, waayo, nin ragaad tahay, oo war wanaagsan baad waddaaye. markaasaa yoonataan ugu jawaabay adoniyaah, sida runta ah sayidkeenna boqor daa'uud wuxuu boqor ka dhi-gay sulaymaan. oo boqorkiina wuxuu raaciyey isagii wadaadkii saadooq ahaa iyo nebi naataan, iyo benaayaah ina yehooyadaac, iyo kuwii reer kereetiim, iyo kuwii reer feleeti, oo iyana waxay isagii fuushiyeen baqalkii boqorka! markaasaa wadaadkii saadooq ahaa iyo nebi naataan isagii u subkeen oo giixoon ku boqreen, oo halkaasay ka yimaadeen iyagoo faraxsan, saas aawadeed ayay magaaladii haddana u buuqday. oo qayladii aad maqasheen waa taas. oo haddana sulaymaan wuxuu ku fadhiistay carshigii boqortooyada. oo weliba addoommadii boqorku waxay u yimaadeen inay u duceeyaan sayidkeenna boqor daa'uud, oo waxay yidhaahdeen, ilaahaagu magaca sulaymaan ha ka dhigo mid ka sii wanaagsan magacaaga, oo carshigiisana ha ka sii weyneeyo carshigaaga, oo boqorkiina wuxuu ku kor fororsaday sariirtiisii. oo weliba boqorkii wuxuu yidhi, waxaa mahad leh rabbiga ah ilaaha dadka israa'iil, oo maanta siiyey mid carshigaygii ku fadhiista iyadoo ay indha-haygu arkaan. oo adoniyaah martidiisii oo dhammuna way wada cabsadeen, oo intay kaceen ayaa nin waluba meeshiisii tegey. oo adoniyaahna wuxuu ka cabsaday sulaymaan, markaasuu tegey oo qabsaday geesihii meeshii allabariga. oo waxaa taas loo soo sheegay sulaymaan oo lagu yidhi, bal eeg, adoniyaah ayaa kaa cabsaday, boqor sulaymaanow, oo wuxuu qabsaday geesihii meeshii allabariga, oo yidhi, boqor sulaymaan maanta ha ii dhaarto inuusan anoo addoonkiisa ah seef igu dilayn. markaasaa sulaymaan wuxuu yidhi, hadduu isu muujiyo sida nin qumman, xataa tin keliyuhu dhulka kaga dhici maayo, laakiinse haddii xumaan laga helo, wuu dhiman doonaa. sidaas daraaddeed boqor sulaymaan wuu u cid diray, oo waxaa laga soo kaxeeyey meeshii allabariga. oo isna wuu yimid oo u sujuuday boqor sulaymaan, oo sulaymaanna wuxuu ku yidhi, orod, gurigaagii tag.

2

haddaba waxaa soo dhowaaday wakhtigii daa'uud dhiman lahaa; oo wuxuu amray wiilkiisii sulaymaan oo ku yidhi, anigu waxaan marayaa jidka dadka dhulka oo dhan; haddaba xoog yeelo, oo ragani-madaada muuji, oo rabbiga ilaahaaga ahna amarkiisa xaji, si aad jidadkiisa ugu socoto, oo aad u dhawrto qaynuunnadiisa, iyo amarradiisa, iyo xukummadiisa, iyo markhaatifurkiisa, si waafaqsan waxa ku qoran sharciga muuse inaad ku libaantid waxa aad samay-naysid oo dhan, iyo meel kastoo aad u jeesatoba; inuu rabbigu oofiyo eraygiisii uu igaga hadlay, is-agoo leh, carruurtaadu hadday jidkooda dhawraan, oo ay qalbigooda oo dhan iyo naftooda oo dhanba si run ah hortayda ugu socdaan, waayi maysid nin carshiga dalka israa'iil ku fadhiista. oo weliba waad og tahay wixii uu yoo'aab oo ay seruuyaah dhashay igu sameeyey, ee uu ku sameeyey labadii sirkaal oo ciidanka dalka israa'iil, kuwaasoo ahaa abneer ina neer, iyo kamaasaa ina yeter, ee uu labadaba hadlay, iyo inuu wakhtiga nabadda dhiiggii dagaalka daadiyey, oo uu dhiiggii dagaalkana mariyey dhex-xidhkiisa dhexda ugu xidhnaa, iyo kabahiisa cagaha ugu jiray. haddaba wixii kula wanaagsan samee, oo cirrada madaxiisu yaanay nabad ku gelin xabaasha. laakiinse u roonow wiilasha barsillay kan reer gilecaad, oo iyagu ha noqdeen kuwa ka mid ah kuwa miiskaaga wax ka cuna, waayo, saasay igu yimaadeen markaan walaalkaa absaaloom ka cararay. oo bal eeg, waxaa kula jooga shimcii ina geeraa, oo ah reer benyaamiinka deggan baxuuriim, kaasoo habaar xun igu habaaray maalintii aan maxanayim tegey; laakiinse wuu igaga hor yimid webi urdun, oo i soo dhoweeyey, oo anna waxaan isaga ugu dhaartay oo ku idhi, seef kugu dili maayo. sidaas daraaddeed inuu eedlaawe yahay ha u qaadan, waayo, waxaad tahay nin xigmad leh, oo waad garan doontaa waxa kuu eg inaad ku samayso, oo waa inaad cirrada madaxiisa dhiig xabaasha la gelisaa. oo daa'uudna wuu dhintay oo la seexday aowwayaashiis, oo waxaa lagu aasay magaaladii daa'uud. oo daa'uudna wuxuu reer binu israa'iil boqor u ahaa afartan sannadood; toddoba sannadood ayuu xebroon ka taliyey, saddex iyo sodon sannadoodna ayuu yerusalaalem ka taliyey. oo sulaymaanna wuxuu ku fadhiistay carshigii aabbihiis daa'uud, oo boqortooyadiisiina way sii dhinsaatay. markaasaa adoniyaah oo ay haggiid dhashay u yimid batshebac oo ahayd sulaymaan hooyadiis. oo iyana waxay ku tidhi, war ma nabad baad ku timid? isna wuxuu yidhi, haah, nabad baan ku imid. oo weliba wuxuu iyadii ku yidhi, muraad baan kaa leeyahay, iyana waxay tidhi, bal ii sheeg. markaasuu ku yidhi, waad og tahay inaan boqortooyada lahaa, oo ay dadkii dalka israa'iil oo dhammu fiiri ii lahaayeen inaan boqor u noqdo, habase yeeshee boqortooyadii way rogmatay, oo waxaa yeeshay walaalkay, waayo, xagga rabbiga buu ka helay. haddaba wax baan ku weyddiisanayaa, hana ii diidin. iyana waxay tidhi, bal ii sheeg. markaasuu yidhi, waan ku baryayaaye, iila hadal boqor sulaymaan inuu i siiyo abiishag tan reer shuuneem aan guursadee, (waayo, maya, ku odhan maayo.) markaasaa batshebac waxay tidhi, waa ha-

gaag, boqorka waan kuula hadli doonaa. sidaas daraadeed batshebac waxay u tagtay boqor sulaymaan inay ula hadasho adoniyaah. boqorkiina wuu u sara joogsaday inuu iyada soo dhoweeyo, wuuna u foororsaday iyadii, markaasuu carshigiisii ku fadhista, oo wuxuu amray in carshi loo dhigo hooyadiis, markaasay midigtiisa fadhistaay. markaasay tidhi, wax yar baan kaa baryayaaye, hana ii diidin. boqorkiina wuxuu ku yidhi, hooyooy, ii sheeg, waayo, kuu diidi maayo. markaasay tidhi, abiihag tan reer shuuneem ha la siiyo walaalkaa adoniyaah ha guursadee. kolkaasaa boqor sulaymaan hooyadiis ugu jawaabay, abiihag tan reer shuuneem maxaad adoniyaah ugu doonaysaa? haddaba boqortooyadana u doon, waayo, isagu waa walaalkay iga weyn, u doon isaga, iyo wadaadka aabyaataar, iyo yoo'aab oo ay seruuyaah dhashay. markaasaa boqor sulaymaan rabbiga ku dhaartay, oo yidhi, hadalkan uu adoniyaah ku hadlay hadduusan naftiisa ka gees noqon, ilaah ha igu sameeyo taas iyo si ka sii badanba. haddaba waxaan ku dhaartay nolosha rabbigii xoogga ii yeelay, oo igu fadhisiyey carshigii aabbahay daa'uud, oo reerka igu yeelay siduu iigu ballanqaaday, hubaal adoniyaah maanta waa la dilayaa. markaasaa boqor sulaymaan u diray benaayaah ina yehooyadaac, oo isna wuu dilay, adoniyaahna waa dhintay. oo boqorkiina wuxuu wadaadkii aabyaataar ahaa ku yidhi, waxaad tagtaa canaatoood iyo ilaa beerahaagii, waayo, waxaad istaahishaa in lagu dilo, laakiinse haatan ku dili maayo, waayo, aabbahay daa'uud waad ku hor sidi jirtay sanduuqii sayidka rabbiga ah, oo waxaa lagu dhibi jiray wax kasta oo aabbahay lagu dhibi jiray. sidaasuu sulaymaan aabyaataar uga eryay wadaadnimadii rabbiga inuu oofiyo eraygii rabbiga ee uu kaga hadlay reerka ceelii xagga shiiloh. markaasaa warkii u yimid yoo'aab, waayo, yoo'aab wuxuu raacay adoniyaah in kastoo uusan raacin absaaloom. kolkaasaa yoo'aab u cararay teendhadii rabbiga, oo qabsaday geesihii meeshii allabariga. markaasaa taas loo soo sheegay boqor sulaymaan, oo lagu yidhi, yoo'aab teendhadii rabbiga ayuu u cararay, oo wuxuu ag jooga meeshii allabariga. dabadeedna sulaymaan wuxuu diray benaayaah ina yehooyadaac oo wuxuu ku yidhi, tag oo soo dil. markaasaa benaayaah teendhadii rabbiga soo galay oo ku yidhi, boqorkii wuxuu leeyahay, soo bax. isna wuxuu yidhi, maya, laakiinse halkaanan ku dhimanayaa. oo benaayaah haddana boqorkii buu u war keenay oo ku yidhi, yoo'aab saasuu yidhi, oo saasuu iigu jawaabay. markaasaa boqorkii wuxuu ku yidhi, siduu kugu yidhi yeel, oo dil isaga, oo soo xabaal, inaad aniga iyo reerka aabbahayba naga dul qaaddid dhiiggii yoo'aab sababla'aanta ka daadiyey. oo rabbiguna dhiiggiisa wuxuu ku celin doonaa madaxiisa, maxaa yeelay, wuxuu dilay laba nin oo isaga ka xaq badan oo ka wanaagsan, seef buuna ku dilay, aabbahay daa'uudna taas waxba kama ogayn, oo kuwaasuna waxay ahaayeen abneer ina neer oo sirkaal u ahaa ciidanka dalka israa'iil, iyo camaasaa ina yeter oo sirkaal u ahaa ciidanka dalka yahudah. taas aawadeed dhiiggoodii wuxuu ku noqon doonaa madaxa yoo'aab, iyo madaxa farcankiisa weligiis, laakiinse daa'uud, iyo farcankiisa, iyo reerkiisa, iyo carshigiisaba nabad baa xagga rabbiga

uga ahaan doonta weligeed. markaasaa benaayaah ina yehooyadaac tegey, oo intuu ku kor dhacay ayuu dilay, oo waxaa lagu aasay gurigiisii cidlada ku yiil. markaasaa boqorkii wuxuu meeshiisii ku beddelay oo ciidankii madax uga dhigay benaayaah ina yehooyadaac. oo meeshii aabyaataarna wuxuu ku beddelay wadaadkii saadooq ahaa. markaasaa boqorkii u cid diray oo u yeedhay shimcii, oo wuxuu ku yidhi, yerusaleem guri ka dhiso, oo halkaas iska deg, oo mar dambe meella ha uga bixin. waayo, maalintii aad baxdo oo aad durdurka qidroon ka gudubto, bal ogow hubaal inaad dhimanayso; dhiiggaaguna madaxaaguu ku oolli doonaa. markaasaa shimcii boqorkii ku yidhi, hadalkaasu waa wanaagsan yahay, oo sidaad tidhi, boqorow, sayidkaygiyow, waan yeeli doonaa, anigoo addoonkaaga ah. oo shimciina wakhti dheer ayuu yerusaleem degganaa. oo saxeex sannadood dabadood, laba addoon oo shimcii kuwiis ah ayaa u cararay xagga aakiish ina macaah oo ahaa boqorkii gad. markaasaa shimcii kacay, oo dameerkiisii kooraystay, oo wuxuu u tegey aakiish oo gad jooga inuu addoomadiisii ka doonto; oo shimcii wuu tegey oo addoomadiisii ka soo kaxaystay gad. markaasaa sulaymaan waxaa loo soo sheegay in shimcii yerusaleem ka kacay, oo uu gad tegey, oo uu haddana soo noqday. markaasaa boqorkii u cid diray oo shimcii u yeedhay, oo wuxuu ku yidhi, war miyaanan rabbiga kugu dhaarin, oo aanan hore kuugu sii sheegin, oo aanan kugu odhan, ogow oo hubso, inaad xaqiqa dhimanaysid maalintii aad baxdid oo aad meel kale u kacdid? oo adna sow iguma aadan odhan, hadalkaan maqlay waa wanaagsan yahay? haddaba maxaad u dhawri weyday dhartiirabbiga iyo amarkii aan kugu amray? weliba boqorkii wuxuu shimcii ku yidhi, waad wada og tahay sharka qalbigaaga ku jira oo aad aabbahay daa'uud ku samaysay. sidaas daraadeed rabbigu sharkaagii wuxuu ku soo celin doonaa madaxaaga. laakiinse anoo boqor sulaymaan ahu waan barakaysnaan doonaa, oo carshiga daa'uudna weligiis wuu ku sii dhisanan doonaa rabbiga hortiisa. sidaas daraadeed ayaa boqorkii amray benaayaah ina yehooyadaac; kolkaasuu isna tegey oo dilay shimcii, wuuna dhintay. oo boqortooyadiina waxay ku sii dhisanatay gacantii sulaymaan.

3

markaasaa sulaymaan xidhiidh la yeeshay boqorkii masar oo fircoon ahaa, oo soo kaxaystay fircoon gabadhiisii, wuxuuna keenay magaaladii daa'uud ilaa uu dhammeeyey dhismihii gurigiisa, iyo gurigii ilaah, iyo derbigii yerusaleem ku wareegsanaa. oo dadka ayaa ku allabaryi jiray meelaha sarsare oo keliya, maxaa yeelay, ilaa wakhtigaas ma uu jirin guri magaca ilaah loo dhiso. oo sulaymaanna rabbiga wuu jeclaa, oo wuxuu ku socday qaynuunadii abbihiis daa'uud; laakiin meelaha sarsare ayuu ku allabaryi jiray, foonxa ku shidi jiray. markaasaa boqorkii gibecon tegey inuu ku soo allabaryo; waayo, halkaasaa ahayd meesha sare ee weyn; oo meeshaas allabariga sulaymaan wuxuu ku bixiyey kun qurbaan oo la gubo. oo gibecon buu rabbigu sulaymaan

habeenmimo riyo ugu muuqday, markaasaa ilaah ku yidhi, i weyddiiso wax aan ku siiyo. markaasaa sulaymaan wuxuu yidhi, addoonkaagii daa'uud oo aabbahay ahaa aad baad ugu roonaatay, sidii uu hortaada ugu socday daacadnimo iyo xaqnimo, iyo qalbi kula qumman; oo roonaantan weyn ayaad u sii dhawrtay, waa, waxaad isagii siiyay wiil carshiigisii ku fadhiista, sida ay maanta tahay. haddaba rabbigayow, ilaahow, anoo addoonkaaga ah, boqor baad iiga dhig-tay meeshii aabbahay daa'uud; laakiinse waxaan ahay wiil yar, oo garan maayo si loo baxo iyo si loo soo galo toona. oo anoo addoonkaaga ahuna waxaan dhex joogaa dadkaagii aad dooratay, oo ah dad badan oo aan la tirin karin, lana xisaabi karin faro badnaan-tooda. sidaas daraaddeed anoo addoonkaaga ah i sii qalbi wax garanaya oo aan dadkaaga ku xukumo, si aan ku kala garto xumaanta iyo samaanta, waayo, bal yaa kara inuu dadkaagan badan xukumo? oo hadalkaasuna sayidka wuu ka farxiyey markii sulaymaan waxaas weyddiistay. markaasaa ilaah wuxuu ku yidhi, weyddiisashada aad waxaas i weyddiisatay aawadeed, oo aadan cimri dheer i weyddiisan, oo aadan maal i weyddiisan, ama xataa aadan i weyddiisan nolosha cadaawayaashaada, laakiinse aad i weyddiisatay waxgarasho aad ku garatid xukunka, ayaan kuugu yeelay wixii aad i weyddiisatay, oo bal eeg, waxaan ku siiyey qalbi caqli iyo waxgarasho leh, sidaas daraaddeed mid kula mid ahu hortaa ma jirin, dabadaana mid kula mid ahu ma jiri doono. oo weliba wixii aadan i weyddiisanna waan ku siiyey oo ah maal iyo derejoba, sidaas daraaddeed boqor kula mid ahu ma jiri doono cimrigaaga oo dhan. oo haddaad ku socoto jidadkayga sidii aabbahaa daa'uud ugu socday oo kale oo aad dhawrtid qaynuunnadayda iyo amaradaya markaas cimrigaaga waan dheerayn doonaa. markaasaa sulaymaan toosay, oo bal eeg waxay ahayd riyo; oo intuu yerusaleem yimid ayuu hor istaagay sanduuqii axdiga rabbiga, oo wuxuu bixiyey qurbaanno la gubo iyo qurbaanno nabaadiino, oo addoommadiisii oo dhan ayuu diyaafad u sameeyey. markaasaa waxaa boqorkii u yimid oo is-hor taagay laba naagood oo dhillooyin ah. oo naagihii middood baa waxay ku tidhi, sayidow, aniga iyo naagtanu isku guri baannu deggan nahay, oo anigu gurigaan ku umalay iyadoo joogta. oo maalintii aan umalay tii ka saddex ahayd ayay naagtanuna umushay, waannuna wada joognay, oo labadayada mooyaane cid qalaadi guriga nagulama jirin. oo naagtan ilma-heediina habeenkii buu dhintay, maxaa yeelay, iyadaa ku dul seexatay. markaasay habeenbadhkii kacday, intii anoo addoontaada ahu aan hurday, oo ilmahaygii dhinacayga ka qaadatay, oo laabta gashatay, keedii dhintayna anigay laabta ii gelisay. oo markaan subaxdii toosay oo aan damcay inaan ilmahayga nuujiyo ayaan arkay inuu dhintay, laakiinse subaxdiiba markaan u fiirsaday ayaan ogaaday inuusan ahayn wiilkaygii aan dhalay. oo naagtii kalena waxay tidhi, saas ma aha, laakiinse kan noolu waa wiilkaygii, kan dhintayna waa wiilkaagii. iyaduna waxay tidhi, maya ee kan dhintay waa wiilkaagii, kan nooluna waa wiilkaygii. oo sidaasay boqorka hortiiisii ugu hadleen. markaasaa boqorkii wuxuu yidhi, midu waxay leedahay, kan noolu waa wiilkaygii, kan dhintayna waa

wiilkaagii; tan kalena waxay leedahay, maya, laakiinse wiilkaagii waa kan dhintay, wiilkaygiise waa kan nool. markaasaa boqorkii wuxuu yidhi, bal seef ii keena. kolkaasay boqorkii seef u keeneen. oo hadana boqorkii wuxuu yidhi, ilmaha nool laba u kala qaybiya, oo middood badh siiya, badhka kalena tan kale siiya. markaasaa naagtii wiilka nool lahayd boqorkii la hadashay oo ku tidhi, sayidow, wiilka nool iyada sii, laakiinse sinaba ha u dilin, waayo, waxay u calool jilicsanaatay wiilkeeda. laakiinse tii kale waxay tidhi, anigu yeelan maayo, adna yeelan maysid ee qaybi. markaasaa boqorkii wuxuu ku jawaabay, wiilka nool iyada siiya oo hana dilina, maxaa yeelay, iyadu waa hooyadiis. oo dadkii dalka israa'iil oo dhammuna way wada maqleen xukunkii boqorku wax ku xukumay, wayna ka baqeen boqorkii; maxaa yeelay, waxay arkeen in xigmaddii ilaah ku jirto si uu wax u xukumo.

4

oo boqor sulaymaanna boqor buu u ahaa dadkii is-raa'iil oo dhan. oo kuwanuna amiirraddiisii bay ahaayeen, casaryaaah oo uu dhalay wadaadkii saadooq ahaa, eliixoref iyo axiiyaaah oo ahaa ilma shiisha waxay ahaayeen karraaniyo, yehooshaafaad ina axiiluudna wuxuu ahaa taariikhdhige; benaayaah ina yehooy-aadaacna wuxuu u sarreeyey ciidanka; oo saadooq iyo aabyataarna waxay ahaayeen wadaadood; oo casaryaaah ina naataanna wuxuu u sarreeyey saraaki-isha; oo saabuud ina naataanna wuxuu ahaa wadaad, boqorkana saaxiib buu la ahaa; oo axiishaarna wuxuu u sarreeyey shuqulka guriga; oo adoniiraam ina cabdaana wuxuu ahaa gabbaroqaade. oo sulaymaan wuxuu lahaa laba iyo toban wakiil oo dalka israa'iil oo dhan u sarreeya, oo cunto u keena boqorka iyo reerkiisaba; oo nin kasta sannaddiiba bil buu masruufi jiray reer boqor. haddaba waa kuwan magacyadoodii: benxuur oo wakiil ka ahaa dalka buuraha leh oo efrayim; bendeqer oo wakiil ka ahaa maqas, iyo shacalbiim, iyo beytshemesh iyo eeloon beytshemesh; benxesed oo wakiil ka ahaa arubood oo lahaa sokoh iyo dalka heefer oo dhan; benabiinaadaab oo wakiil ka ahaa meelaha dhaadheer ee door oo dhan, oo wuxuu qabay taafad oo ahayd ina sulaymaan, iyo bacanaa ina axiiluud oo wakiil ka ahaa tacanaa iyo megiddoo, iyo beytshemesh oo dhan oo ku ag taal saaretaan, yesrecele hoosteeda, laga soo bilaabo beytshemesh ina ilaa aabeel mehoolaah, iyo tan iyo yomamecaam shishadeeda; bengeber oo wakiil ka ahaa raamod gilecaad, oo lahaa magaalooyinka yaa'iir ina manaseh oo gilecaad ku yaal oo dhan; oo isagu xataa wuxuu wakiil ka ahaa gobolka argob oo ku yaal baashaan, oo lahaa lixdan magaalo oo waaweyn oo derbi ku wareegsan yahay iyo biro naxaas ah. axiinaadaab ina iddo oo maxanayim wakiil ka ahaa; iyo axiimacas oo wakiil ka ahaa naaftaali oo isna qabay sulaymaan gabadhiisii basemad ahayd; iyo bacanaa ina xuushay oo wakiil ka ahaa asheer iyo becaalood; iyo yehooshaafaad ina faaruu'ax oo isaakaar wakiil ka ahaa; iyo shimcii ina eelaa, oo reer benyaamiin wakiil ka ahaa: iyo geber ina uuri oo wakiil ka ahaa dalka gilecaad oo ah waddankii siixon oo ahaa boqorkii

reer amor, iyo waddankii coog boqorkii baashaan. oo dalkaas oo dhan keligii baa wakiil ka ahaa. oo dadkii yahuudah iyo dadkii israa'iilna waxay u faro badnaayeen sida cammuudda badda xeebteeda taal, oo wax bay cunayeen, wax bayna cabbayeen, wayna farxayeen. oo sulaymaanna wuxuu xukumii jiray boqortooyooyinkii oo dhan tan iyo webiga iyo ilaa dalka reer falastiin, iyo tan iyo soohdinta masar, oo waxay sulaymaan u keeni jireen hadiyado, wayna u adeegi jireen intuu noolaa oo dhan. oo sulaymaan maaliintiba wuxuu masruufan jiray soddon kor oo bur ah, iyo lixdan kor oo jidhiidh ah, iyo toban dibi oo buurburan, iyo labaatan dibi oo daaqa laga soo bixiyeey, iyo boqol neef oo ido ah, oo ayan ku jirin deerooyin, cawl, iyo dibtaago, iyo digaag la cayiliyeey. waayo, isagaa xukumay webiga dhankiisan oo dhan, marka laga bilaabo tifsax iyo ilaa gaasa, iyo kulli boqorradii webiga dhankiisan joogay oo dhan; oo hareerihiisa oo dhanna nabad buu la ahaa. oo wakhtigii sulaymaan oo dhan dadkii yahuudah iyo dadkii israa'iilna ammaan bay ku degganaayeen, oo nin waluba wuxuu hoos fadhiyeey geedkiisii canabka ahaa iyo geedkiisii berdaha ahaa marka laga bilaabo daan iyo xataa ilaa bi'r shebac. oo sulaymaanna wuxuu gaadhifardoodkiisii u haystay afartan kun oo xero oo fardo ah iyo laba iyo toban kun oo fardooley ah. oo wakiil-ladaasuna waxay masruuf u keeni jireen boqor sulaymaan, iyo intii boqor sulaymaan miiskiisii timid oo dhan, wakiil waluba bishiisii, oo ma ay oggolaanin in wax ka dhinmo. oo meesha wakiilladu joogaan ayay fardaha iyo rakuubbada ugu keeni jireen shaacir iyo caws, nin waluba intii lagu amray. oo ilaahna wuxuu sulaymaan siiyeey xigmad iyo waxgarasho aad iyo aad u badan, iyo qalbi ballaadhan, kuwaasoo badan sida cammuudda badda xeebteeda taal. oo sulaymaan xigmaddiisiina waxay ka fiicnaatay xigmaddii dadka bari oo dhan, iyo xigmaddii masar oo dhan, maxaa yeelay, isagu wuu ka xigmad badnaa dadka oo dhan, oo xataa wuu ka xigmad badnaa eetaankii reer esraax, iyo heemaan, iyo kalkol, iyo dardaac, kuwaasoo ahaa ilma maaxool; oo warkiisiina wuxuu gaadhay quruumihihi hareerihiisa ku wareegsanaa oo dhan. oo wuxuu ku hadlay saddex kun oo maahmaahood; oo gabayadiisuna waxay ahaayeen kun iyo shan. oo wuxuu ka hadlay geedaha, intuu ka bilaabay kedarka lubnaan ku yaal, ilaa uu gaadhay husobka derbiga ka soo baxa; oo dugaaggana wuu ka hadlay, iyo haadka, iyo waxyaalaha gurguurta, iyo kalluunka. oo qaar baa ka yimid dadyowga oo dhan, inay maqlaan xigmadda sulaymaan kuwaasoo ka yimid boqorradii dunida oo dhan ee xigmaddiisa maqlay.

5

oo xiiraam oo ahaa boqorkii turos wuxuu sulaymaan u soo diray addoommadiisii, waayo, wuxuu maqlay inay meeshii aabbihiis xigama boqradeen; waayo, xiiraam weligiisba wuxuu jecclaa daa'uud. oo sulaymaanna xiiraam buu u cid diray oo ku yidhi, waad og tahay in aabbahay daa'uud guri u dhisi kari wayay magaca rabbiga ilaahiisa ah, dagaalladii dhinac kasta kaga wareegsanaa aawadood, ilaa rabbigu u wada geliyey cagihiiisa hoostooda. laakiinse haatan rab-

bigu waa iga nasiyeey dhinac kastaba, oo lama arko cadow iyo wax xun toona. oo waxaan damacsana-hay inaan guri u dhiso magaca rabbiga ilaahayga ah, sidii rabbigu u sheegay aabbahay daa'uud, isagoo leh, wiilkaaga oo aan dabadaa carshigaaga ku fadhiisin doono ayaa magacayga guri u dhisi doona. haddaba sidaas daraadeed amar in lubnaan layga soo jaro geedo kedar ah, oo addoommadayduna waxay la jiri doonaan addoommadaada, oo addoommadaadana in alla intii aad tidhaahdid ayaan kaaga kiraysan; waayo, waad garanaysaa inaan dhexdayada lagu arag wax dhirta u jari kara sida reer siidoon. oo markii xiiraam maqlay hadalkii sulaymaan ayuu aad u farxay oo yidhi, maanta waxaa mahad leh rabbiga daa'uud siiyeey wiil xigmad leh oo u taliya dadkan badan. markaasaa xiiraam sulaymaan u cid diray oo wuxuu ku yidhi, waan maqlay farriintii aad ii soo dirtay; oo waan yeelayaa waxaad doonayso oo ku saabsan qoryaha kedarka ah iyo qoryaha berooshka la yidhaahdo. oo addoommadayda ayaa lubnaan ka soo qaadi doona, oo keeni doona ilaa badda; oo xidhmooyin baan ka dhigayaa si ay badda u raacaan ilaa meeshii aad igula ballantay, oo waxaan ka dhigi doonaa in halkaas lagu kala furfuro, oo waad qaadan doontaa; oo adna waxaan doonayo ayaad ii dhammayn doontaa, adoo reerkayga cunto ii siinaya. sidaasuu xiiraam u siiyeey sulaymaan qoryo kedar ah iyo qoryo beroosh ah, intuu doonayay oo dhan. sulaymaanna wuxuu xiiraam siiyeey labaatan kun oo kor oo sarreen ah oo reerkiisu quuto, iyo labaatan kor oo saliid saafiya ah; oo sulaymaan intaasuu sannad kasta siin jiray xiiraam. oo rabbiguna wuxuu sulaymaan siiyeey xigmad siduu ugu ballanqaaday; oo xiiraam iyo sulaymaanna nabad baa u dhexaysay, oo labadoodu axdi bay dhigteen. oo boqor sulaymaanna wuxuu dadkii israa'iil oo dhan ka dhex doortay niman shaqaalayaal ah, oo shaqaalayaashuna waxay ahaayeen soddon kun oo nin. oo bishiiba toban kun ayuu lubnaan u diri jiray; markaasay intii bil ah lubnaan joogi jireen, laba biloodna reerahooday joogi jireen; oo shaqaalayaasha waxaa u sarreeyey adoniraam. oo sulaymaanna wuxuu lahaa toddobaatan kun oo xammaal iyo siddeetan kun oo nin oo buuraha geedo ka jari jiray. oo laguma tirin sulaymaan saraakiishiisii sarsare oo hawsha u taliyey, kuwaasoo ahaa saddex kun iyo saddex boqol oo u talin jiray dadkii shuqulka qaban jiray. markaasaa boqorkii amray, oo iyana waxay soo jareen dhagxan waaweyn oo qaali ah, inay dhagxan la qoray ka dhigaan aasaaskii guriga. oo sulaymaan waxdhisayaashiisii iyo xiiraam waxdhisayaashiisii iyo reer gebal ayaa qoray, oo waxay haggajiyeen alwaaxdii iyo dhagxantii guriga lagu dhisi lahaa.

6

oo sulaymaan wuxuu bilaabay inuu gurigii rabbiga dhiso markay ahayd afar boqol iyo siddeetan sannadood, kolkii reer binu israa'iil dalka masar ka soo baxeen dabadeed, taasoo ahayd sannaddii afraad oo sulaymaan boqorka u noqday dadkii israa'iil, bisheedii labaad taasoo ah bisha sif. oo gurigii sulaymaan rabbiga u dhisay dhererkiisu wuxuu ahaa lix-

dan dhudhun, ballaadhkiisuna wuxuu ahaa labaatan dhudhun, sarajooggiisuna wuxuu ahaa soddon dhudhun. oo guriga meeshiisa quduuska ah horteedana waxaa ku tiil balbalo, oo dhererkeedu wuxuu ahaa labaatan dhudhun sida guriga ballaadhkiisa; oo xagga guriga hortiiisana ballaadhkeedu wuxuu ahaa toban dhudhun. oo gurigana wuxuu u yeelay daaqado shabag leh. oo guriga derbigiisa wuxuu ku xijisiyey dabaqado ku wareegsan derbiyada guriga kaasoo ah macbudka iyo meesha ugu quduusanba; oo dhinacyadana wuxuu u yeelay qolal ku wareegsan. oo dabaqadda ugu hoosaysa ballaadhkeedu wuxuu ahaa shan dhudhun, tan dhexena ballaadhkeedu wuxuu ahaa lix dhudhun, tan saddexaadna ballaadhkeedu wuxuu ahaa toddoba dhudhun; oo inaan dogobhada sarsare ee guriga haya guriga gudihiiisa soo gelin aawadeed ayuu guriga dibaddiisa ugu yeelay meelo la saaro. oo markii guriga la dhisayay waxaa lagu dhisay dhaxgan lagu soo diyaariyey meeshii laga soo qoday; oo intii guriga la dhisayay guriga dhexdiisa laguma maqlin dubbe ama faas ama alaab kale oo bir ah. oo qolalka dabaqadda hoose albaabkoodu wuxuu ku yiil guriga dhankiisa midigta ah; dabaqadda dhexena waxaa kor loogu fuuli jiray jaranjaro warwareegta iyo weliba marka laga baxo tan dhexe ilaa laga galo tan saddexaad. sidaasuu gurigii u dhisay oo u dhammeeyey, oo wuxuu ku deday dogobbo iyo safalwaax kedar ah. oo dabaqadihii wuxuu ka wada dhisay guriga wareeggiisa oo dhan, oo mid kastaba sarajooggiisu wuxuu ahaa shan dhudhun; oo waxay kor saarnaayeen alwaax kedar ah. oo sulaymaanna waxaa u yimid eraygii rabbiga, oo wuxuu ku yidhi, gurigan aad dhisayso waxaan kaa leeyahay, haddaad qaynuunnadayda ku socotid, oo aad xukumadayda yeeshid, oo aad amarradayda oo dhan dhawrtid inaad ku socotid aawadeed, markaasaan kugu xoojin doonaa eraygaygii aan aabbahaa daa'ud kula hadlay. oo waxaan dhex joogi doonaa reer binu israa'iil, oo kama tegi doono dadkayga reer binu israa'iil. sidaasaa sulaymaan gurigii u dhisay oo u dhammeeyey. oo guriga derbiyadiisii gudaha ahaa wuxuu ka dhisay looxyo kedar ah; oo xagga gudaha salka iyo baarka inta ka dhex leh alwaax buu ku deday; oo dhulkii guriga dhexdiisa ahaana wuxuu ku deday looxyo beroosh ah. oo guriga xaggiisa dambe, salka iyo ilaa derbiyada labaatan dhudhun buu ku dhisay looxyo kedar ah, oo weliba wuxuu gudaha ka dhisay meel quduus ah, taasoo ah meesha ugu wada quduusan. oo guriga macbudka ah ee ka horreeyey dhererkiisu wuxuu ahaa afartan dhudhun. oo guriga gudihiiisa waxaa ku jiray qori kedar ah oo la xardhay oo ubooyin iyo ubax furan loo yeelay; oo kullii wuxuu ahaa qori kedar ah, oo dhagax laguma arag. oo gurigii dhexe badhtankiisa wuxuu ka diyaariyey meel quduus ah inuu dhigo sanduuqii axdiga rabbiga. oo meesha ugu quduusan waxay lahayd meel dhererkeedu ahaa labaatan dhudhun, ballaadhkeeduna ahaa labaatan dhudhun, sarejooggeeduna ahaa labaatan dhudhun; oo wuxuu ku wada dahaadhay dahab saafi ah; oo meeshii allabarigana wuxuu ku deday qori kedar ah. sidaasuu sulaymaan gurigii gudaha ku yiil ugu dahaadhay dahab saafi ah; oo silsilado dahab ah ayuu ku xidhay meeshii quduuska

ahayd horteeda, wuxuuna ku wada dahaadhay dahab. oo guriga oo dhanna wuxuu ku dahaadhay dahab jeer uu gurigii oo dhammu dhammaaday. oo meesha ugu quduusan meesheedii allabarigana wuu ku dahaadhay dahab. oo meeshii ugu quduusnaydna wuxuu u yeelay laba keruub oo qoryo saytuun ah, oo mid walbana dhererkiisu wuxuu ahaa toban dhudhun. oo keruubka baalkiisu wuxuu ahaa shan dhudhun, baalkiisa kalena shan dhudhun; oo baal caaraddiisii iyo kan kale caaraddiisu waxay isu jireen toban dhudhun. oo keruubka kalena wuxuu ahaa toban dhudhun, oo labada keruubna waxay ahaayeen isku qiyaas iyo isku qaab. oo kerubiimta midkood sarajooggiisu wuxuu ahaa toban dhudhun, oo kan kalena saasoo kaluu ahaa. oo kerubiimtiina wuxuu dhigay gurigii dhexe gudihiiisa, oo kerubiimta baalashooduna way kala baxsanaayeen oo mid baalkiisu wuxuu taabtay derbiga, oo keruubka kale baalkiisuna wuxuu taabtay derbiga kale; oo baalashooduna waxay isku taabteen guriga dhexbadhtankiisa. oo kerubiimtana wuxuu ku dahaadhay dahab. oo gurigii derbiyadiisii oo dhan, gudaha iyo dibadda wuxuu ku xardhay sawirro keruubiim, iyo geedo timireed, iyo ubaxyo wada furan. oo guriga dhulkiisana ayuu dahab ku dahaadhay gudaha iyo dibaddaba. oo meesha ugu quduusan iriddeedana wuxuu u yeelay albaabbo ah qoryo saytuun; fayaaraddu labadeeda dhinac iyo meesheeda sare waxay ahaayeen derbiga meeshiisii shanaad. sidaasuu u sameeyey laba albaab oo qoryo saytuun ah, oo wuxuu ku xardhay sawirro keruubiim, iyo geedo timireed, iyo ubaxyo furan, oo wuxuu ku dahaadhay dahab, oo dahabkiina wuxuu mariyey kerubiimtii iyo geedihii timirta ahaa. oo sidaas oo kaluu albaabkii macbudkana ugu yeelay fayaaradd qoryo saytuun ah, kaasoo ku yiil derbiga meeshiisa afraad; iyo laba albaab oo qoryo beroosh ah; oo albaabbada midkood wuxuu lahaa laba qaybood oo laabma, kan kalena wuxuu lahaa laba qaybood oo laabma. oo wuxuu ku xardhay keruubiim iyo geedo timireed, iyo ubaxyo furan; oo wuxuu ku dahaadhay dahab la mariyey xaradhkii. oo barxaddii dhexena wuxuu u yeelay saddex saf oo dhagax la qoray ah iyo saf alwaax kedar ah. oo gurigii rabbiga aasaaskiisii waxaa la dhigay bishii sif oo sannaddii afraad. oo gurigii waxaa dhammaantiis la dhammeeyey isagoo wax waluba u dhan yahay sannaddii kow iyo tobnad, bisheedii siddeedaad, taasoo ah bisha bul, oo wuxuu dhisayay toddoba sannadood.

7

oo sulaymaan gurigiisana wuxuu dhisayay saddex iyo toban sannadood, oo gurigiisii oo dhanna wuu dhammeeyey. waayo, guriga wuxuu ka dhisay geedihii lubnaan, oo dhererkiisu wuxuu ahaa boqol dhudhun, ballaadhkiisuna wuxuu ahaa konton dhudhun, sarajooggiisuna wuxuu ahaa soddon dhudhun, oo wuxuu ku dul taagnaa afar saf oo tiirar kedar ah, oo tiirarkana waxaa dul saarnaa alwaax waaweyn oo kedar ah. oo waxaa ku dednaa qoryo kedar ah oo ka sarreeya shan iyo afartanka loox oo tiirarka dul saarnaa, ee shan iyo tobanba saf ahaayeen. oo wuxuu lahaa saddex saf oo dariishado ah,

oo saddexda saf iftiinkooduna midba mid buu ka soo hor jeeday. oo albaabbada oo dhan iyo darsi-hadaha oo dhammu waxay wada ahaayeen afargees, oo saddexda saf iftiinkooduna midba mid buu ka soo hor jeeday. oo wuxuu sameeyey balbalo tiirar ah; oo dhererkeedu wuxuu ahaa konton dhudhun, bal-ladhiheeduna wuxuu ahaa soddon dhudhun, oo bal-balona waa ka horraysay, iyadoo leh tiirar iyo looxyo balballaadhan. oo wuxuu kaloo sameeyey balbaladii carshiga oo ahayd meeshii uu wax ku xukumi lahaa, oo taasuu waxay ahayd balbaladii xukunka; oo dhul-keedana waxaa ku dednaa alwaax kedar ah. oo gu-rigiisii uu degi lahaana wuxuu ku yiil balbalada barx-addeeda kale, oo isku si baana loo dhisay. oo guri bal-baladan u eg ayuu u dhisay gabadhii fircoon (oo sulay-maan guursaday). oo kuwanu dhammaantood waxay ahaayeen dhagxan qaali ah oo qiyaas loo qoray, oo kor iyo hoosba miinshaaro lagu gooyay tan iyo salka iyo baarka, oo dibadduna saasay ahayd tan iyo barxadda weyn. oo aasaaskuna wuxuu ahaa dhagxan qaali ah oo waaweyn, oo qaarna waxay ahaayeen toban dhud-hun, qaarna waxay ahaayeen siddeed dhudhun. oo korkana waxaa jiray dhagxan qaali ah oo qiyaas loo qoray, iyo alwaax kedar ah. oo barxadda weyn ee ku wareegsanna waxay lahayd saddex saf oo dhagxan qoran ah, iyo saf ah looxyo waaweyn oo kedar ah, oo waxay la mid ahayd guriga rabbiga barxaddiisa hoose iyo sida balbalada guriga. oo boqor sulaymaanna xiiraam cid buu u diray oo turos ka soo kexeeyey. oo xiiraam waxaa dhashay naag carmal ah oo qabi-ilkeedu yahay reer naftaali, aabbihiisna wuxuu ahaa nin reer turos ah, oo naxaasta ka shaqayn jiray, xi-iraamna waxaa ka buuxay xigmad, iyo waxgarasho, iyo sancu uu ku sameeyo shuqul kasta oo naxaas laga qabto. oo boqor sulaymaan buu u yimid oo shuqulki-isii oo dhan u sameeyey. wuxuu sameeyey labada tiir oo naxaasta ah, oo midkiiba sarajooggiisu yahay sid-deed iyo toban dhudhun; meersikiisuna yahay laba iyo toban dhudhun markii xadhig lagu qiyaaso. wux-uuna sameeyey laba taaj oo naxaas la shubay ah in la saaro tiirarkii dhaladooda. oo taaj sarajooggiisu wuxuu ahaa shan dhudhun, oo taajka kale sarajooggi-isuna wuxuu ahaa shan dhudhun. oo taajajka tiirarka dhaladooda saarnaa waxay lahaayeen shabagyo isa suhdusdhan, iyo silsilado tidcan, oo taaj wuxuu la-haa toddoba, taajka kalena wuxuu lahaa toddoba. oo saasuu u sameeyey tiirarkii; oo shabaggiiba waxaa kor saarnaa laba saf oo ku wareegsan inay dedaan taajajka tiirarka kor saaran; oo taajkii kalena saa-soo kaluu u galay. oo balbalada tiirarkeedii taaja-jkoodii saarnaa waxay u ekaayeen ubax, afar dhud-hun bayna ahaayeen. oo taajajkii labadii tiir saarnaa dushooda oo shabagga u dhowaana waxay lahaay-een rummaanno. oo rummaannadu waxay ahaayeen laba boqol oo taajkiiba safaf ugu wareegsan. oo ti-irarkiina wuxuu qotomiyey balbaladii macbudka; oo tiirkii midigta ahaa intuu qotomiyey ayuu magici-isii u bixiyey yaakiin, tiirkii bidixda ahaana intuu qotomiyey ayuu u bixiyey bocas. oo tiirarka ko-rkoodana waxaa saarnaa wax ubax u eg, oo tiirarka hawshoodiina saasay ku dhammaatay. oo wuxuu sameeyey berkedda naxaasta ah, oo labadeeda qar igu jiraan toban dhudhun, oo ku wada wareegsan,

oo sarajooggeeduna wuxuu ahaa shan dhudhun, oo meeriskeeduna wuxuu ahaa soddon dhudhun. oo berkedda qarkeedii wareegsanaa waxaa ku hoos yiil ubbooyin ku wareegsan berkedda, dhudhunba toban; oo ubbooyinku waxay ahaayeen laba saf, oo markii berkeddii la shubay ayaa iyana la shubay. oo berkeddu waxay dul saarnayd laba iyo toban dibi, oo saddex waxay u jeedday xagga woqooyi, saddexna waxay u jeedday xagga galbeed, saddexna waxay u jeedday xagga koonfureed, saddexna waxay u jeedday xagga bari; berkeddiina way dul saarnayd, oo dibidii kul-ligoodna qarkooda dambe wuxuu ku jiray gudaha. oo berkeddii dhumucdeedu waxay ahayd taako; qar-keedana waxaa loo sameeyey sidii koob qarakiis oo kale oo ubax u ekaa; oo waxay qaadday laba kun oo qiyaasood oo bad la yidhaahdo. oo wuxuu sameeyey toban saldhig oo naxaas ah, oo saldhig kasta dher-erkiisu wuxuu ahaa afar dhudhun, ballaadhiisuna wuxuu ahaa afar dhudhun, sarajooggiisuna wuxuu ahaa saddex dhudhun. oo saldhigayadana sidan baa loo sameeyey; darfaha dhexdooda waxay ku lahaay-een meelo dhexe. oo darfaha meelaha u dhexeeyeyna waxaa ku yiil libaaxyo, iyo dibiyoy, iyo kerubiim, oo darfaha korkoodana waxaa ku yiil meel la saaro; oo libaaxyada iyo dibiyada hoostoodana waxaa ku yiil ubaxyo ka soo laalaada. oo saldhig kastaaba wuxuu lahaa afar giraangirood oo naxaas ah, iyo ulo nax-aas ah oo giraangiraha wareejiya; oo afarta rukunna waxay ku lahaayeen meelo haya; oo berkeddii hoost-eeda ayaa meelihii hayay oo shubanu ku yiileen iya-goo dhinac kasta ku leh ubaxyo ka laalaada. oo af-keeda oo qarka ku dhex jira wuxuu ahaa dhudhun; oo afkeeduna wuu wareegsanaa, oo wuxuu u ekaa sida meesha haysa, wuxuuna ahaa dhudhun iyo badh; oo weliba afkeedu waa xardhanaa oo darfahooduna afargees bay ahaayeen oo ma wareegsanayn. oo afarta giraangiroodna waxay ku yiileen darfaha hoostooda, oo ulaha giraangiraha wareejiyaana waxay ku yiileen salka hoose; oo giraangir kastana sarajooggeedu wuxuu ahaa dhudhun iyo badh. oo giraangiruhuna waxay u ekaayeen sidii gaadhifaras giraangirihiis; oo ulahooda wareejiya, iyo qararkooda, iyo birahooda gudban, iyo dhexbadhtanadoodaba kulligood shub bay ahaayeen. oo afarta geesna waxay ku lahaay-een afar meelood oo haya, oo afarta meelood oo hayaana waxay ka mid ahaayeen saldhigga qudhiisii. oo saldhigga dushiisana waxaa tiil meel wareegsan oo sarajooggeedu yahay dhudhun badhkiis; oo sald-higga korkiisa siddooyinkiisa iyo darfihiisuba isagay ku yiileen. oo siddooyinkiisa iyo darfihiisuba dushooda wuxuu ku xardhay kerubiim, iyo libaaxyo, iyo geedo timireed sidii mid kasta meeshiisii ban-naanayd ahayd, iyagoo mid kasta ubaxyo laalaada ku wareegsan yihiin. oo tobankii saldhigna saasuu u sameeyey; oo kulligoodna isku si baa loo shubay, oo isku qiyaas bay ahaayeen iyo isku qaab. oo wuxuu sameeyey toban berkedood oo naxaas ah; oo berkedba waxay qaadday afartan bad; oo berked kas-taaba waxay ahayd afar dhudhun; oo tobankii sald-higna mid kasta berked baa saarnayd. oo saldhigyadii shanna wuxuu dhigay guriga dhankiisa midig, shan-tii kalena wuxuu dhigay guriga dhankiisa bixid; oo berkeddii weynaydna wuxuu dhigay guriga dhanki-

isa midig ee xagga bari ee dhinaca koonfureed. oo xiiraam wuxuu wada sameeyey berkedihii, iyo majarafadihii, iyo maddiibadihii. oo sidaasoo xiiraam u dhammeeyey shuulkii uu boqor sulaymaan ugu sameeyey guriga rabbiga, kaasoo ahaa labadii tiir, iyo labadii fijaan oo taajajkii tiirarka kor saarnaa, iyo labadii shabag oo ku dednaa labada fijaan oo taajajkii tiirarka kor saarnaa, iyo afartii boqol oo rummaan ee labadii shabag lahaayeen, oo shabag kastaa wuxuu lahaa laba saf oo rummaan ah si ay u dedaan labadii fijaan ee taajajkii tiirarka kor saarnaa; iyo tobankii saldhig, iyo tobankii berkedood ee saldhigyada dul saarnaa, iyo berkeddii weynayd, iyo laba iyo tobankii dibi ee berkedda weyn ka hooseeyey, iyo dheryihii, iyo majarafadihii, iyo maddiibadihii; oo dhammaan weelashan gurigii rabbiga yiil ee uu xiiraam boqor sulaymaan u sameeyey waxay ahaayeen naxaas dhalaasha. oo boqorku wuxuu alaabtaas ku shubay bannaankii webi urdun oo dhoobada lahaa ee u dhexeeyey sukod iyo saaretaan. oo sulaymaanna weelashii oo dhan ma uu miisaamin, maxaa yeelay, aad iyo aad bay u badnaayeen; oo naxaasta miisaankeeda lama hubin. oo sulaymaan ba'a sameeyey alaabtii guriga rabbiga tiil oo dhan, kuwaasoo ahaa girgirihii dahabka ahaa, iyo miiskii ay kibistii tusniinta saarnayd oo dahabka ahaa; iyo laambadihii ahaa dahabka saafiga ah oo meesha ugu quduusan horteeda yiil, ee shanu midigta ka tiil, shanuna bidxda, iyo ubaxyadii iyo laambadihii, iyo birqaabyadii ee dahabka wada ahaa; iyo koobabkii, iyo alaabta laambadihii lagu safeeya, iyo maddiibadihii, iyo malgacadihii, iyo idammadii ee dahabka saafiga ah wada ahaa, iyo birihii albaabada guriga hoose ee ah meesha ugu wada quduusan iyo guriga macbudka ah albaabadiisa oo dhan ee dahabka wada ah. oo saasuu ku wada dhammaaday shuulkii uu boqor sulaymaan ku sameeyey guriga rabbiga. oo sulaymaanna wuxuu soo geliyey alaabtii aabbihiis daa'uud quduuska ka dhigay ee ahayd lacagtii, iyo dahabkii, iyo weelashii, oo wuxuu ku riday khasnadihii guriga rabbiga.

8

markaasaa boqor sulaymaan wuxuu yeruusaaleem isugu soo shiriyey odayaashii reer binu israa'iil, iyo qabiilooyinka madaxdoodii oo dhan, oo ahaa amiiradii jilibyadii reer binu israa'iil inay sanduuqii axdiga rabbiga ka soo qaadaan magaaladii daa'uud oo siiyoon ahayd. oo raggii reer binu israa'iil oo dhammu waxay u soo shireen boqor sulaymaan wakhtigii iidda ah bisha toddobaad ee eetaaniim la yidhaahdo. oo odayaashii reer binu israa'iil oo dhammu way yimaadeen, markaasay wadaaddadii sanduuqii soo qaadeen. oo wadaaddadii iyo kuwii reer laawi waxay soo qaadeen sanduuqii rabbiga, iyo teendhadii shirka, iyo kulli weelashii quduuska ahaa oo teendhada ku jiray oo dhan. oo boqor sulaymaan iyo shirkii reer binu israa'iil oo isaga u soo ururay oo dhammu waxay wada joogeen sanduuqii hortiiisa, iyagoo ku allabaryaya ido iyo dibi aan la sheegi karin ama aan farahooda la tirin karin. oo wadaaddadiina sanduuqii axdiga rabbiga ayay meeshiisii keeneen, oo waxay soo geliyeen guriga qolkisiisii quduuska ahaa

oo ahaa meeshii ugu wada quduusnayd, taasoo ah keruubiimta baalashooda hoostooda. waayo, keruubiimtu baalashoodii way ku kor fidiyeen meeshii sanduuqa, oo ku qariyeen sanduuqii iyo ulihiisiiba. oo uluhuna aad bay u dhaadheeraayeen, sidaas daraaddeed dabadooda waxaa laga arkay meesha quduuska ah oo ka horraya meesha ugu wada quduusan, laakiinse dibadda kama ay muuqan; oo halkaasay yaallaan ilaa maantadan. oo sanduuqiina waxba kuma jirin labadii loox ee dhagaxa ahayd oo muuse isagoo xoreeb jooga ku riday, markii rabbigu axdiga la dhig-tay reer binu israa'iil ee ay dalkii masar ka soo baxeen mooyaane. oo kolkii wadaaddadii ka soo baxeen meeshii quduuska ahayd ayaa daruurtii ka buuxsan-tay gurigii rabbiga, oo sidaas daraaddeed wadaaddadii way taagnaan kari waayeen inay adeegaan daruurtii aawadeed; waayo, rabbiga ammaantiisii ayaa ka buuxsantay gurigii rabbiga. markaasaa sulaymaan hadlay oo yidhi, rabbiyow, waxaad sheegtay inaad gudcurka qarada weyn dhex degganaanayso. hubaal waxaan kuu dhisay guri kuu ah, oo ah meel aad weliga degganaanayso. markaasaa boqorkii soo jeestay, oo shirkii reer binu israa'iil oo dhan u duceeyey, shirkii reer binu israa'iilna way wada istaageen. markaasuu yidhi, mahad waxaa leh rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil, oo afkiisa kula hadlay aabbahay daa'uud, oo gacantiisa ku oofiyeey isagoo leh, tan iyo maalintii aan dadkayga reer binu israa'iil ka soo bixiyeey dalkii masar, qabiilooyinka reer binu israa'iil oo dhan kama aan dooran magaaloo guri la iiga dhiso si magacaygu halkaas ugu jiro, laakiinse daa'uud baan u doortay inuu dadkayga reer binu israa'iil u taliyo. haddaba aabbahay waxaa qalbigiisa ku jiray inuu guri u dhiso magaca rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil. laakiinse rabbigu wuxuu aabbahay daa'uud ku yidhi, qalbigaaga waxaa ku jiray inaad guri u dhiso magacayga aawadiis, oo taasuu hadday qalbigaaga ku jirtay waad ku hagaagsanayd. habase yeesh ee adigu guri ii dhisi maysid, laakiinse wiilkaaga kaa soo bixi doona ayaa magacayga gurigii u dhisi doona. oo rabbigu wuu adkeeyey eraygiisii uu ku hadlay; waayo, meeshii aabbahay daa'uud anigaa fuulay, oo waxaan ku fadhiistay carshigii reer binu israa'iil, sidii rabbigu ballanqaaday; oo gurigii baan u dhisay rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil magiciisa. oo halkaasna meel baan ugu sameeyey sanduuqii uu ku jiray axdigii rabbiga ee uu awoyayaasheen la dhig-tay markuu ka soo bixiyeey dalkii masar. markaasaa sulaymaan hor istaagay meeshii allabariga ee rabbiga iyadoo ay wada joogaan shirkii reer binu israa'iil oo dhammu, oo intuu gacmihiisii xagga samada u kala bixiyeey, ayuu yidhi, rabbiyow, ilaaha reer binu israa'iilow, ilaah kula mid aha kuma jiro samada sare ama dhulka hoose toona, adoo axdiga xajiya oo u naxariistaa addoommadaada hortaa ku socda oo kugu aamina qalbigooda oo dhan. waad xajisay wixii aad u ballanqaaday aabbahay daa'uud oo addoonkaagii ahaa; run ahaan afkaagaad kaga hadashay oo gacantaadana waad ku oofisay siday maantadan tahay. haddaba sidaas daraaddeed, rabbiyow, ilaaha reer binu israa'iilow, xaji wixii aad u ballanqaaday aabbahay daa'uud oo addoonkaagii ahaa, adoo ku leh, hortayda laga waayi maayo nin carshiga reer

binu israa'iil ku fadhiista, hadday carruurtaadu isjiiraan, oo ay hortayda ugu socdaan sidaad hortayda ugu socotay oo kale. haddaba sidaas daraaddeed, ilaaha reer binu israa'iilow, waan ku baryayaaye eraygaagii aad kula hadashay aabbahay daa'uud oo addoonkaagii ahaa ha rumoobo. haddaba ma dhab baa in ilaah dhulka degganaan doono? xataa samada iyo samada samooyinku kuma qaadi karaan, haddaba bal gurigan aan dhisay sidee buu kuu qaadi karaa! oo weliba rabbiyow, ilaahayow, aqbal tukashadayda iyo baryootankayga anoo addoonkaaga ah, oo maqal qaylada iyo tukashada anoo addoonkaaga ahu aan maanta hortaa ku tukanayo, in indhahaagu ay habeen iyo maalinba la jiraan gurigan oo ah meeshii aad tidhi, magacaygu halkaasuu ku jiri doonaa, si aad u maqashid tukashadayda anoo addoonkaaga ah oo aan meeshan xaggeeda u soo tukanayo. bal maqal baryootankayga anoo addoonkaaga ah, iyo kan dadkaaga reer binu israa'iil markaannu meeshan xaggeeda u soo tukanayno, kaas ka maqal samada oo ah meeshaad deggan tahay, oo markaad maqashid na cafi. haddii nin deriskiisa ku dembaabo, oo dhaar la saaro oo la dhaariyo, oo intuu yimaado uu ku hor dhaarto meeshaada allabariga ee gurigan taal, de marka samada ka maqal oo yeel, oo addoom-madaada xukun adigoo kii shar leh ciqaabaya si aad xumaantii jidkiisa madaxa ugu saartid, oo aad kii xaq ahna xaq uga dhigtid, oo aad ugu abaalguddid sida xaqnimadiisu tahay. oo haddii dadkaaga reer binu israa'iil cadowgoodu uu laayo dembigii ay kugu dembaabeen aawadiis, oo ay soo noqdaan, oo magacaaga qirtaan, oo tukadaan, oo gurigan kugu baryaan, de markaas samada ka maqal oo dembiga dadkaaga reer binu israa'iil ka cafi, oo iyagu ku soo celi dalkii aad awoyayaashood siisay. oo hadday kugu dembaabaan, oo aad sidaas aawadeed samada uga xidho, oo roob la waayo, oo ay meeshan xaggeeda u soo tukadaan, oo magacaaga qirtaan, oo dembigoodii ka soo noqdaan markaad dhibtid, de markaas samada ka maqal, oo dembiga ka cafi addoom-madaada iyo dadkaaga reer binu israa'iil, markaad bartid jidka wanaagsan ee waajibka ku ah inay ku socdaan, oo roob u soo dir dalkaaga aad dadkaaga dhaxal ahaan u siisay. oo hadday dalka ka dhacaan abaar, ama belaaayo cudur ah, ama beera-engeeg, ama caariyaysi, ama ayax, ama diir, ama haddii cadowgoodu ku hareereeyo dalkooda magaalooyinkiisa, belaaayo kasta iyo cudur kastaba ha ahaadee, kolkaas haddii nin kastaaba amase dadka reer binu israa'iil oo dhammu ay tukadaan oo baryootamaan oo nin kastaaba ogaado belaaayada qalbigiisa ku jirta, oo uu gacmaha u soo fidiyo gurigan xaggiisa, de markaas samada oo ah meeshaad deggan tahay ka maqal, oo iyaga cafi, oo yeel, oo nin walba ugu abaalgud si day jidadkiisa oo dhammu yihiin, adoo qalbigiisa og, (maxaa yeelay, adigoo keliya ayaa garta waxa binu-aadmiga oo dhan qalbiyadooda ku jira;) inay kaa cabsadaan cimrigooda oo dhan intay ku nool yihiin dalkii aad awoyayaashay oo siisay. oo weliba shisheeyaha aan dadkaaga reer binu israa'iil ahayna, hadduu dal fog uga yimaado magacaaga aawadiis, (waayo, waxay maqli doonaan magacaaga weyn, iyo gacantaada xoogga badan, iyo cududdaada fidsan)

markuu yimaado oo uu u soo tukado gurigan xaggiisa, de markaas samada oo ah meeshaad deggan tahay ka maqal, oo shisheeyaha u yeel wixii uu ku weyddiisto oo dhan, in dadka dunida jooga oo dhammu ay magacaaga ogaadaan, oo ay kaa cabsadaan sida dadkaaga reer binu israa'iil oo kale, iyo inay ogaadaan in gurigan aan dhisay magacaaga loogu yeedho. oo hadday dadkaagu dagaal u baxaan inay la diriraan cadowgooda, oo ay maraan jidkii aad ku soo dirtay, oo ay ku baryaan oo u soo tukadaan xagga magaaladii aad dooratay iyo xagga gurigii aan magacaaga u dhisay, de markaas samada ka maqal tukashadooda iyo baryootankooda, dacwaddoodana u yeel. haddii ay kugu dembaabaan, waayo, nin aan dembaabinu ma jiro, oo aad u cadhotheid, oo aad markaas cadowga u gacangelisid inay la tagaan oo maxaabiis ahaan ugu kaxaystaan cadowga dalkiisii, ama ha dhowaado ama ha dheeraadee; oo weliba hadday ku fikiraan dalkii maxaabiis ahaanta loogu kaxaystay, oo ay kuu soo noqdaan, oo ay kugu baryaan dalkii kuwii maxaabiisahaanta u kaxaystay, ee ay yidhaahdaan, waannu dembaabnay, oo wax qalloocan baannu samaynay, oo si shar ah ayannu u macamiloonnay, oo hadday kuugu soo noqdaan qalbigooda oo dhan iyo naftooda oo dhan intay joogaan dalka cada-awayaashoodii maxaabiis ahaanta u kaxaystay, oo ay ku baryaan oo u soo tukadaan xagga dalkoodii aad mar hore awoyayaashood siisay, iyo xagga magaaladii aad dooratay, iyo xagga gurigii aan magacaaga u dhisay, markaas tukashadooda iyo baryootankooda ka maqal samada oo ah meeshaad deggan tahay, dacwaddoodana u yeel; oo cafi dadkaaga kugu dembaabay, oo ka saamax xadgudubiyadooda ay kugu xadgudbeen oo dhan; oo kuwii maxaabiis ahaanta u kaxaystay raxmad geli si ay ugu naxariistaan, maxaa yeelay, iyagu waa dadkaagii iyo dhaxalkaagii aad ka soo bixisay dalkii masar iyo foornadii birta dhexdeeda; oo dhegahaagu ha maqleen baryootanka addoonkaaga iyo baryootanka dadkaaga reer binu israa'iil si aad u maqashid mar alla markay kuu qayshadaanba, waayo, sayidow, rabbiyow, iyagaad uga soocatay dadkii dunida oo dhan inay ahaadaan dhaxalkaagii, siduu ahaa eraygaagii aad u soo dhibtay addoonkaagii muuse, markaad awoyayaashay oo ka soo bixisay dalkii masar. oo markii sulaymaan dhammeeyey tukashadan iyo baryootankan uu rabbiga baryay oo dhan ayuu ka kacay meeshii rabbiga allabariga loogu bixin jiray horteeda iyo jilbajooggii uu jilbo joogay isagoo gacmaha xagga samada u fidinaya. markaasuu istaagay oo shirkii reer binu israa'iil oo dhan cod weyn ugu duceeyey, oo yidhi, waxaa mahad leh rabbiga nasiyey dadkiisa reer binu israa'iil siduu ugu ballanqaaday oo dhan, oo wixii uu ballanqaaday oo dhan eray keliya kama baqaan balankiisii wanaagsanaa oo dhan, ee uu ugu ballanqaaday addoonkiisii muuse. rabbiga ilaahenna ahu ha inoala jiro, siduu ula jiray awoyayaasheen oo kale; oo yuusan iyaga tegin, oo lama dayrin; si uu qalbiyadeenna xaggiisa ugu jeediyo inaynu ku soconno jidadkiisa oo dhan, oo aynu xajinno amarradiisa iyo qaynu-unnaadiisa iyo xukumadiisa uu awoyayaasheen ku amray. oo erayadaydan aan rabbiga hortii ku baryay, habeen iyo maalinba ha gaadheen rabbiga

ilaheenna ah, si uu u yeelo dacwaddayda anoo ad-
doonkiisa ah iyo dacwadda dadkiisa reer binu is-
raa'iil, sida maalin walba laga doonayo, si ay dadka
dunida jooga oo dhammu u ogaadaan in rabbigu ilaah
yahay oo aan mid kale jirin. sidaas daraaddeed qal-
bigiinnu ha u qummanaado rabbiga ilaheenna ah,
inaad qaynuunnadiisa ku socotaan oo aad amarradi-
isa xajisaan sida maanta oo kale. markaas boqorkii
iyo reer binu israa'iil oo dhammaantood la jira ayaa
allabari rabbiga hortiisa ku bixiyeey. oo sulaymaan
qurbaannada nabaadiinada ee uu rabbiga u bixiyeey
waxay ahaayeen laba iyo labaatan kun oo dibi, iyo
boqol iyo labaatan kun oo ido ah. oo sidaasay bo-
qorkii iyo reer binu israa'iil oo dhammuba gooni
uga dhigeen gurigii rabbiga. oo isla maalintaasuu
boqorku quduus ka dhigay barxaddii ka horraysay
guriga rabbiga dhexdeeda, waayo, halkaas wuxuu
ku bixiyeey qurbaanka la gubo, iyo qurbaanka had-
huudhka, iyo baruurtii qurbaannada nabaadiinada;
maxaa yeelay, meeshii allabariga oo naxaasta ahayd
ee rabbiga hor tiil way ku yarayd oo ma wada qaadin
qurbaanka la gubo iyo qurbaanka hadhuudhka iyo
baruurtii qurbaannada nabaadiinada. oo wakhti-
gaas sulaymaan sidaasuu iiddii u sameeyey iyadoo ay
la joogaan reer binu israa'iil oo dhammu kuwaasoo
ahaa shir weyn, oo waxay ka yimaadeen meesha xam-
aad laga soo galo iyo ilaa durdurka masar, oo rabbiga
ilaheenna ah hortiisa waxay ku iidayeen toddoba
maalmood iyo toddoba maalmood oo isku ah afar iyo
toban beri. oo maalintii siddeedaad ayuu dadkii di-
ray, oo iyana intay boqorkii u duceeyeen ayay teend-
hooyinkoodii tageen iyagoo faraxsan oo qalbigoodu
kaga rayraynaa wanaagii oo dhan oo uu rabbigu
u sameeyey addoonkiisii daa'uud iyo dadkiisii reer
binu israa'iilba.

9

oo sulaymaan markuu dhammeeyey dhismihii guriga
rabbiga, iyo gurigii boqorka, iyo kulli wixii uu
damacsanaa oo uu ka faraxsanaa inuu sameeyo oo
dhan, ayaa rabbigu sulaymaan mar labaad u muuq-
day, siduu markii hore gibeoon ugu muuqday oo
kale. oo rabbigu wuxuu ku yidhi, waan maqlay
tukashadaadii iyo baryootankaagii aad hortayda ku
samaysay; oo quduus baan ka dhigay gurigan aad
dhistay si magacayga weligiisba halkaas loogu daayo,
oo indahayga iyo qalbigayguna halkaasay joogi
doonaan weligood iyo weligoodba. oo adiguna had-
daad sidii aabbahaa daa'uud oo kale hortayda ugu
socotid qalbi daacad ah iyo qummanaan, si aad u
yeeshid wax alla wixii aan xukum amray oo aad u
xaajishid qaynuunnadayda iyo xukumadayda, de
markaasaan dhihi doonaa oo aan weligiis waarin
doonaa carshiga boqortooyadaa ee reer binu is-
raa'iil u taliya sidaan ugu ballanqaaday aabbahaa
daa'uud, markaas ku idhi, nin carshiga dalka israa'iil
ku fadhiista lagaa waayi maayo. laakiinse idinka
ama carruurtiinnu haddaad lasocodkayga ka leex-
ataan oo aydnaan dhawrin amarradayda iyo qaynu-
unnadayda aan idin hor dhigay, laakiinse aad in-
taad tagtaan ilaahyo kale u adeegtaan oo caabud-
daan, de markaasaan reer binu israa'iil ka goyn

doonaa dalkii aan siiyey; oo gurigan aan magacayga
aawadiis quduus uga dhigayna hortaydaan ka tuuri
doonaa, oo reer binu israa'iilna markaas waxay daay-
owga oo dhan ku dhex noqon doonaan maahmaah
iyo halqabsi. oo in kastoo gurigan dheer yahay, had-
dana mid walba oo ag maraaba wuu la yaabi doonaa,
oo wuu ku foodhyi doonaa, oo wuxuu odhan doonaa,
rabbigu muxuu sidan uga dhigay dalkan iyo gurigan?
oo waxaa lagu jawaabi doonaa, waxay ka tageen rab-
bigii ilaahood ahaa oo awoowayaashood ka soo bixiyeey
dalkii masar, oo waxay raaceen ilaahyo kale, wayna
caabudeen oo u adeegeen, oo sidaas daraaddeed baa
rabbigu xumaantan oo dhan ugu soo dejiyeey. oo
markay dhammaadeen labaatanii sannadood ee uu
sulaymaan labadii guri dhisayay, kuwaasoo ahaa gu-
rigii rabbiga iyo gurigii boqorka, ayuu boqor su-
laymaan xiiraam siiyey labaatan magaalo oo ku tiil
dalkii galili. (maxaa yeelay, xiiraam oo ahaa bo-
qorkii turos wuxuu sulaymaan siiyey qoryo kedar
ah, iyo qoryo beroosh ah, iyo dahab, in alla intuu
doonayay.) oo xiiraamna wuxuu turos uga soo ka-
cay inuu arko magaalooyinkii sulaymaan siiyey, ku-
mana uu farxin. markaasuu yidhi, walaalkayow, ma-
gaalooyinkan aad i siisay waa maxay? kolkaasuu ma-
gaalooyinkii u bixiyeey dalkii kabaal oo ilaa maan-
tadanna waa la yidhaahdaa. xiiraamna wuxuu bo-
qorkii u diray boqol iyo labaatan talanti oo dahab ah.
oo sababtii uu sulaymaan shaqaalayaashii u doortay
waxay ahayd inuu dhiiso gurigii rabbiga, iyo gurigii uu
isagu lahaa, iyo millo, iyo derbigii yeruusaalem, iyo
xaasoor, iyo megiddoo, iyo geser. waayo, fircoon oo
ahaa boqorkii masar mar horuu tegey oo geser qab-
saday oo gubay, oo wuxuu laayay dadkii reer kancaan
oo magaalada degganaa, oo qayb ahaan ayuu u si-
iyeey gabadhiisii sulaymaan u dhaxday. markaasaa su-
laymaan dhisay geser, iyo beytxooroontii hoose, iyo
bacalad, iyo taamaar oo ku dhex tiil cidladii dalka,
iyo magaaloooyinkii wax lagu kaydin jiray ee uu su-
laymaan lahaa oo dhan, iyo magaaloooyinkii gaadhi-
fardoodkiisa, iyo magaaloooyinkii fardooleydiisa, iyo
wixii uu sulaymaan jeclaaday inuu ka dhisto yeru-
usaalem iyo lubnaan, iyo dalkii uu boqorka ka ahaa
oo dhan. oo weliba dadkii ka hadhay reer amor, iyo
reer xeed, iyo reer feris, iyo reer xiwi, iyo reer yebuus,
oo aan reer binu israa'iil ahayn, kuwaas farcankoodii
dalka ku hadhay oo anay reer binu israa'iil karin inay
wada baabbi'yaan, sulaymaan wuxuu ka dhigtay ad-
doommo ilaa maantadan la joogo. laakiinse reer binu
israa'iil sulaymaan addoommo kama dhigan, wax-
ayse ahaayeen raggii dagaalyahannada ahaa, iyo midii-
dinnadiisii, iyo amiirradiisii, iyo saraakiishiisii, iyo
taliyayaashii gaadhifardoodkiisa, iyo fardooleydiis-
aba. kuwanu waxay ahaayeen saraakiishii sulaymaan
hawshiisa u talin jiray oo ahaa shan boqol iyo konton
nin oo u taliya dadka hawsha qabta. laakiinse gaba-
dhii fircoon waxay ka soo baxday magaaladii daa'uud,
oo gashay gurigeedii uu sulaymaan iyada u dhisay;
markaasuu haddana wuxuu dhisay millo. oo sannad-
diiba saddex jeer ayuu sulaymaan meeshii allabariga
oo uu rabbiga u dhisay ku bixin jiray qurbaanno la
gubo, iyo qurbaanno nabaadiino, oo qirgirihih rab-
biga hor yiilna wuxuu ku gubi jiray fox, oo saa-
suu gurigii ku dhammeeyey. markaasaa boqor su-

laymaan doonniyo ku sameeyey cesyoon geber taasoo ku taal eelood dhinaceeda ee ah xeebta badda cas ee ku taal dalka edom. oo xiiraamna wuxuu doonniyihii raaciyeey addoommadiisii baxriyiinta ahaa oo badda aqoonta u lahaa, oo waxaa wada jiray iyaga iyo addoommadii sulaymaan. waxayna yimaadeen oofir, oo halkaasay boqor sulaymaan uga keeneen afar boqol iyo labaatan talanti oo dahab ah.

10

boqoraddii shebaa markay maqashay sulaymaan warkiisii ku saabsanaa xagga magaca rabbiga ayay ugu timid inay ku imtixaanto su'aalo adadag. oo waxay yerusaaalam la timid dad aad u badan, iyo awr badan oo ay ku raran yihiin uunsi, iyo dahab aad u badan, iyo dhagaxyo qaali ah; oo markay sulaymaan u timid wixii qalbigeeda ku jiray oo dhan ayay kala hadashay. sulaymaanna wuxuu uga jawaabay su'aalaheedii oo dhan; oo wax boqorka ka qarsoonaa oo uusan u sheegin ma jirin. boqoraddii shebaana markay aragtay xigmaddii sulaymaan oo dhan, iyo gurigii uu dhisay, iyo cuntadii miiskiisa, iyo fadhigii addoommadiisa, iyo hawshii adeegayaashiisa, iyo dharkoodii, iyo kuwiiisii cabniinka siin jiray, iyo wixii uu guriga rabbiga ku fuuli jiray, naf dambe iyadii kuma hadhin. markaasay boqorkii ku tidhi, warkii aan dalkaygii ku maqlay ee ku saabsanaa falimahaaga iyo xigmaddaadu run buu ahaa. habase yeeshee erayadaas ma aan rumaysan jeeraan imid oo ay indhahaygu arkeen; oo weliba badhna la iima sheegin. xigmaddaada iyo barwaaqadaadu way ka sii badan yihiin warkii aan maqlay. waxaa faraxsan raggaaga, oo waxaa faraxsan addoommadaadan had iyo goorba hortaada taagan oo xigmaddaadaan maqla. waxaa mahad leh rabbiga ilaahaaga ah oo kugu farxay inuu kugu fadhiisiiyo carshiga reer binu israa'iil. rabbigu weligiisba wuu jeclaaday reer binu israa'iil, oo sidaas aawadeed ayuu boqor kaaga dhigay inaad samaysid xukun iyo caddaalad. markaasay boqorkii siisay boqol iyo labaatan talanti oo dahab ah, iyo uunsi faro badan, iyo dhagaxyo qaali ah; uma iman uunsi dambe oo u badan sidii kii boqoradda shebaa ay siisay boqor sulaymaan. oo xiiraam doonniyihisii oofir dahab ka keenay, waxay kaloo oofir ka keeneen geedo almuug ah oo badan, iyo dhagaxyo qaali ah. oo boqorkiina geedihii almuugga ahaa ayuu tirar uga dhigay gurigii rabbiga, iyo gurigii boqorka, oo wuxuu kaloo nimankii gabayaaga ahaa uga sameeyey kataarado iyo shareerado; oo ilaa maantadan la joogo geedo almuug ah oo kuwaas oo kale ah ma iman, lamana arkin. oo boqor sulaymaanna wuxuu boqoraddii shebaa siiyey wax alla wixii ay doonaysay oo dhan oo ay weyddiisatay, oo ayan ku jirin wixii uu sulaymaan u siiyey sharafta boqornimadiisa, markaasay noqotay oo dalkeedii tagtay iyadii iyo addoommadeediiba. haddaba dahabkii sannad kasta sulaymaan u iman jiray miisaankiisu wuxuu ahaa lix boqol iyo lix iyo lixdan talanti oo dahab ah, oo intaasuna kuma jirin wixii ay keeni jireen geddisleyda iyo baayacmushtariyaasha, iyo boqorradii dalka carabta oo dhan, iyo taliyayaashii waddanka. markaasaa boqor sulaymaan wuxuu sameeyey laba

boqol oo gaashaan waaweyn oo dahab la tumay ah; oo gaashaan weynba waxaa galay lix boqol oo sheqel oo dahab ah. oo haddana wuxuu kaloo sameeyey saddex boqol oo gaashaan oo yaryar oo dahab la tumay ah, oo gaashaan yarba waxaa galay saddex mina oo dahab ah, markaasaa boqorku iyagii dhigay gurigii ku yiil kaynta lubnaa. oo weliba boqorku wuxuu kaloo sameeyey carshi weyn oo foolmaroodi ah, oo wuxuu ku dahaadhay dahabkii ugu fiicnaa. carshigu wuxuu lahaa jaranjaro lix tallaabo ah, oo carshiga xaggiisa sare ee dambana way wareegsanayd; oo kursiga meeshiisa lagu fadhiisto labadeeda dhinacba waxay lahayd meelo xusullada la saarto, oo meelaha xusullada la saartana dhinacooda waxaa taagnaa laba libaax. oo jaranjardii lixdeedii tallaabo labadooda dhinac waxaa ka taagnaa laba iyo toban libaax; oo boqortooyana saas oo kale looguma samayn. oo boqor sulaymaan weelashiisii wax lagu cabbi jiray oo dhammu waxay wada ahaayeen dahab; gurigii kaynta lubnaa weelashiisii oo dhammuna waxay wada ahaayeen dahab saafi ah, oo midna lagama samayn lacag, waayo, wakhtigii sulaymaan lacag waxba qiimo ma lahayn. maxaa yeelay, boqorku wuxuu badda ku lahaa doonniyo tarshiish u dhoofa oo ay la jiraan xiiraam doonniyihiisa; oo saddexdii sannadoodba mar bay doonniyihii tarshiish iman jireen, oo waxay keeni jireen dahab, iyo lacag, iyo foolmaroodi, iyo daayeerro, iyo daa'uusyo. sidaasuu boqor sulaymaan xagga maalka iyo xagga xigmaddaba ugaga hor maray boqorradii dunida oo dhan. oo dunida oo dhammuna waxay doondooneen sulaymaan inay arkaan oo ay maqlaan xigmaddii ilaah qalbigiisa geliyey. oo nin waluba wuxuu sannad kasta u keeni jiray hadiyaddiis oo ay ka mid yihiin weel lacag ah, iyo weel lacag dahab ah, iyo dhar, iyo hub, iyo uunsi, iyo fardo, iyo baqlo. sulaymaanna wuxuu urursaday gaadhifardood iyo rag fardooley ah, oo wuxuu lahaa kun iyo afar boqol oo gaadhifaras, iyo laba iyo toban kun oo nin oo fardooley ah, oo wuxuu fadhiisiiyey magaalooiyinkii gaadhifardoodka, oo qaarna boqorkay yerusaaalam la joogeen. oo boqorku wuxuu lacag yerusaaalam kaga dhigay sida dhagaxyo oo kale, oo geedo kedar ahna wuxuu u soo badiyey oo ka dhigay sida geedaha darayga ah oo dhulka hoose ka baxa oo kale. fardihihi sulaymaan haystayna waxaa laga keenay dalka masar, oo boqorka baayacmushtariyaashiisii ayaa raxan raxan u soo kaxeeyey, iyagoo raxanba iib gaar ah siiyey. oo gaadhifaras wuxuu masar kaga soo bixi jiray lix boqol oo sheqel oo lacag ah, farasna boqol iyo konton sheqel; oo saasoo kalay ugu wada keeni jireen boqorradii reer xeed oo dhan iyo boqorradii reer suuriyaba.

11

oo boqor sulaymaan wuxuu jeclaaday naago badan oo qalaad, oo aan gabadihi fircoon ahayn, naagahaas oo ahaa reer moo'aab, iyo reer cammoon, iyo reer edom, iyo reer siidoon, iyo reer xeed. oo quruumahaasuna waxay ahaayeen kuwii rabbigu reer binu israa'iil ku yidhi, idinku ha dhex gelina, iyana yaanay idin soo dhex gelin, waayo, hubaal qalbiyadiinna waxay u jeedinayaan xagga ilaahyadooda; oo su-

laymaan kuwaasuu caashaq u qabtay. oo wuxuu lahaa toddoba boqol oo naagood oo marwooyin ah, iyo saddex boqol oo naagood oo addoommo ah; oo naag-ihiisiina qalbigiisii way sii jeediyeen. oo markii sulaymaan gaboobay ayaa naagihisii qalbigiisii u jeediyeen ilaahyo kale xaggood; oo qalbigiisuna kuma qumanayn xagga rabbiga ilaahiisa ahaa sidii qalbigii aabbihis daa'uud ahaa oo kale. waayo, sulaymaan wuxuu raacay cashtored oo ahayd ilaahaddii reer siidoon, iyo milkom oo ahaa karaahiyadii ay reer cammoon caabudi jireen. oo sulaymaan wuxuu sameeyey wax rabbiga hortiiisa shar ku ah, oo dhammaantiis ma uu raacin rabbiga sidii aabbihii daa'uud. markaasaa sulaymaan wuxuu meel saar uga dhisay buurtii yeruusaalem ku hor tiil kemoosh oo ahaa karaahiyadii reer moo'aab, iyo molokh oo ahaa karaahiyadii reer cammoon. oo sidaasuu ugu wada sameeyey naagihisii qaaladaa oo dhan kuwaasoo uunsi u shidi jiray, allabarina u bixin jiray ilaahyadooda. oo rabbigu sulaymaan buu u cadhooday, maxaa yeelay, qalbigiisii ayaa ka jeestay rabbiga ilaaha reer binu israa'iil ah, oo isaga labada jeer u muuqday, oo ku amray wax ku saabsan waxan kuwaasoo ah inuusan raacin ilaahyo kale; laakiinse isagu ma uu xajin wixii rabbigu ku amray. sidaas daraaddeed rabbigu wuxuu sulaymaan ku yidhi, waxan aad samaysay aawadiis ayaan boqortooyada kaaga xoogayaa, oo waxaan siinayaa addoonkaaga, maxaa yeelay, ma aadan xajin axdigaygii iyo qaynuunnadaydii aan kugu amray. habase yeeshee, intaad nooshahay taas yeeli maayo, aabbahaa daa'uud aawadiis; laakiinse waxaan ka xoogayaa wiilkaaga. oo weliba boqortooyada oo dhan ka wada xoogi maayo, laakiinse qabiil ayaan wiilkaaga siinayaa, addoonkayga daa'uud aawadiis iyo yeruusaalem oo aan doortay aawadeed. markaasaa rabbigu wuxuu sulaymaan ku kiciyey cadow, kaasoo ahaa hadad oo reer edom ahaa, oo ka soo farcamay boqorka edom. markii daa'uud edom joogay, oo yoo'aab oo ahaa sirkaalkii ciidankuna halkaas u tegey inuu soo aaso dadkii la laayay, kuwaasoo ahaa wixii lab ahaa ee uu edom ku wada laayay oo dhan; (waayo, yoo'aab iyo reer binu israa'iil oo dhammu halkaasay iska joogeen intii lix bilood ah, ilaa uu wada jaray wixii lab ahaa ee edom joogay oo dhan;) waxaa cararay hadad iyo dhawr reer edom ah oo ahaa addoommadii aabbihis inay tagaan dalka masar, oo hadadna kolkaas weli inan yar buu ahaa. oo waxay ka ambabbaxeen midyaan, oo faaraan tageen; oo rag bay faaraan ka sii xayasteen, oo waxay yimaadeen dalkii masar, kolkaasay u tageen fircoon oo ahaa boqorkii masar, oo isna wuxuu siiyey guri, cuntona joogtuu uga dhigay, dhulna wuu siiyey. hadadna ralinlinoom weyn buu ka helay fircoon, oo xataa wuxuu u guuriyey naagtiisii walaasheed, taasoo la dhalatay boqoraddii taxfenees. oo taxfenees walaasheed waxay isagii u dhashay wiilkiisii genubad, kaasoo ay taxfenees guriga fircoon kaga gudhisay, oo genubad guriga fircoon ayuu joogi jiray, isagoo la jooga fircoon wiilashiisa. oo markii hadad masar ku maqlay in daa'uud dhintay oo la seexday ahowayaashiis, yoo'aab oo sirkaalkii ciidanka ahaana dhintay ayuu fircoon ku yidhi, i sii daa aan dalkaygii tagee. markaasaa fircoon ku yidhi, war intaad

ila joogtay maxaad iga weyday oo aad u doonaysaa inaad dalkaagii tagto? isna wuxuu ugu jawaabay, waxba; laakiinse i sii daa aan tagee. oo ilaah haddana wuxuu ku kiciyey cadow kale, oo kaasuna wuxuu ahaa resoon ina elyaadaac kaasoo ka cararay sayidkiisii hadadceser oo boqorkii soobaah ahaa. oo rag buu soo urursaday, guutona sirkaal buu u noqday markii daa'uud kuwii soobaah laayay; oo dimishaq bay tageen oo halkaasay iska degeen oo dimishaq wax ku xukumeen. oo wakhtigii sulaymaan noolaa oo dhan cadow buu u ahaa reer binu israa'iil, oo waxaa kaloo wehliyey belaayadii hadad ku sameeyey; oo intuu reer binu israa'iil u karaahsaday ayuu suuriya boqor u noqday. oo waxaa kaloo jiray yaaraabcaam ina nebaad oo ahaa reer efraad oo sereedaah deganaa, kaasuu wuxuu ahaa sulaymaan addoonkiisa, oo hooyadiis magaceeda waxaa la odhan jiray seruucaa, waxayna ahayd naag carmal ah, oo isna gacantuu boqorka u qaaday. tanu waxa weeye sababtii uu boqorkii gacanta ugu qaaday: sulaymaan wuxuu dhisay millo, oo uu hagaajiyey dildillaacii magaaladii aabbihis daa'uud. oo ninkii yaaraabcaamna wuxuu ahaa nin xoog leh; markaasaa sulaymaan wuxuu arkay in ninka dhallintayaru yahay nin aad u shaqeeya, kolkaasuu madax uga dhigay hawshii reer yuusuf oo dhan. oo waagaas waxay noqotay, markii yaaraabcaam yeruusaalem ka tegey, inuu nebi axiiyaah oo ahaa reer shiiloh isagii jidka ka helay, oo axiiyaahna dhar cusub buu qabay, oo labadooda keliya ayaa berrin joogay. markaasaa axiiyaah qabsaday dharkii cusbaa oo uu qabay, oo wuxuu u kala jeexjeexay laba iyo toban meelood. kolkaasuu yaaraabcaam ku yidhi, toban meelood qaado, waayo, rabbiga ilaaha reer binu israa'iil ah wuxuu leeyahay, boqortooyada waan ka xoogayaa sulaymaan, oo toban qabiil ayaan ku siinayaa, (laakiinse qabiil isagaa u haysanaya addoonkaygii daa'uud aawadiis, iyo yeruusaalem oo ah magaaladii aan qabiilooyinka reer binu israa'iil oo dhan ka doortay aawadeed;) maxaa yeelay, way i dayriyeen, oo waxay caabudeen cashtored oo ilaahaddii reer siidoon ah, iyo kemoosh oo ah ilaahii reer moo'aab, iyo milkom oo ah ilaahii reer cammoon; oo jidadkaygiina kuma ay socon, inay sameeyaan waxa hortayda ku qumman, iyo inay dhawraan qaynuunnadayda iyo xukummadayda, sidii aabbihis daa'uud yeeli jiray oo kale. habase yeeshee boqortooyada oo dhan ka wada qaadi maayo; laakiinse cimrigiisa oo dhan amiir baan ka dhigayaa addoonkaygii daa'uud oo aan doortay aawadiis, maxaa yeelay, wuxuu dhawray amarradaydii iyo qaynuunnadaydii. laakiinse boqortooyada waxaan ka qaadayaa wiilkiisa oo adigaan ku siinayaa toban qabiil. oo wiilkiisana waxaan siinayaa qabiil keliya in addoonkaygii daa'uud had iyo goorba hortayda laambad ku haysto yeruusaalem dhexdeeda, taasoo ah magaaladii aan u doortay inaan magacayga halkaas dhigo. oo waan ku qaadan doonaa, oo waxaad boqor u ahaan doontaa siday naftaad doonayoo, oo dalka israa'iilna boqor baad ka noqon doontaa. oo haddaad maqasho waxa aan kugu amro oo dhan, oo aad jidadkaygana ku socotid, oo aad samaysid waxa hortayda ku qumman, oo aad dhawrtid qaynuunnadayda iyo amarradayda, sidii addoonkaygii daa'uud yeeli jiray oo kale,

ayaan kula jiri doonaa, oo waxaan kuu dhisi doonaa reer ammaan ah, sidii aan daa'uud ugu dhisay oo kale, oo weliba dalka israa'iilna adigaan ku siinayaa. oo taas aawadeed daa'uud farcankiisa waan dhibayaa laakiinse dhibka ku waarin maayo. sidaas daraadeed sulaymaan wuxuu damcay inuu yaaraabcaam dilo; laakiinse yaaraabcaam wuu kacay, oo wuxuu u cararay dalka masar, oo u tegey shiishaq oo ahaa boqorkii masar, oo tan iyo markii sulaymaan geeriyooday ayuu dalka masar iska joogay. haddaba sulaymaan falimihiisii kale iyo wixii uu sameeyey oo dhan, iyo xigmaddiisiiba, sow kuma qorna kitaabkii falimaha sulaymaan? oo wakhtigii sulaymaan reer binu israa'iil oo dhan yerusaleem boqorka ugu ahaa wuxuu ahaa afartan sannadood. markaasaa sulaymaan dhintay oo la seexday awowayaashis, oo waxaa lagu aasay magaaladii aabbihiis daa'uud; oo wiilkiisii rexabcaam ayaa meeshiisii boqor ka noqday.

12

markaasaa rexabcaam wuxuu tegey shekem, maxaa yeelay, reer binu israa'iil oo dhammu waxay yimaadeen shekem inay isaga ku soo boqraan. oo markii yaaraabcaam ina nebaad taas maqlay ayaa yaaraabcaam iyo shirkii reer binu israa'iil oo dhammu u yimaadeen, (waayo, yaaraabcaam wuxuu weli joogay dalkii masar oo uu boqor sulaymaan kaga cararay, oo yaaraabcaamna wuxuu iska joogay dalka masar, laakiinse waa loo cid diray oo loo yeedhay); markaasay rexabcaam la hadleen oo waxay ku yidhaahdeen, war aabbahaa harqood daran buu na saaray; haddaba noo fududee hawshii aabbahaa oo adkayd iyo harqoodkiisii cuslaa oo uu na saaray, annana waannu kuu adeegaynaa. markaasuu ku yidhi, bal intii saddex maalmood ah iga maqnaada, dadadeedna igu soo noqda. markaasaa dadkii ka tegey. markaasaa boqor rexabcaam la tashaday odayaashii aabbihiis sulaymaan intuu noolaa hor joogi jiray, oo wuxuu ku yidhi, war maxaad igula talinaysaan oo aan dadkan jawaab ugu celiyaa? oo intay la hadleen ayay ku yidhaahdeen, maanta haddaad doonayso inaad dadkan addoon u ahaatid oo aad u adeegtid, haddaba u jawaab oo waxaad kula hadashaa erayo wanaagsan, oo markaasay weligood addoommo kuu ahaanayaan. laakiinse wuu ka tegey taladii odayaashu kula taliyeen, oo haddana wuxuu la arrinsaday raggii dhallinyarada ahaa oo isaga la koray ee hortiiisa joogay. oo wuxuu iyagii ku yidhi, war maxaad igula talinaysaan oo aan jawaab ugu celinnaa dadkan ila hadlay oo igu yidhi, war harqoodkii aabbahaa na saaray noo fududee? markaasay raggii dhallintayaraa oo isaga la koray la hadleen, oo waxay ku yidhaahdeen, la hadal dadkii kula hadlay oo kugu yidhi, aabbahaa harqood daran buu na saaray ee adigu noo fududee. oo waxaad ku tidhaahdaa, faryaradaydu waa ka sii dhumuc weyn tahay aabbahay dhexdiisa. haddaba meeshii aabbahay harqood culus idinka saaray, anna culays baan idiinku sii darayaa; oo aabbahay wuxuu idinku edbin jiray shaabuugyo, laakiinse anigu waxaan idinku edbinayaa hangarallayaa. sidaas daraadeed yaaraabcaam iyo dadkii oo dhammuba maallintii

saddexaad ayay rexabcaam u yimaadeen siduu boqorku hore ugu amray markuu ku yidhi, maallinta saddexaad igu soo noqda. markaasaa boqorkii ka tegey taladii ragga odayaasha ahaa, oo dadkiina si qallafsan ayuu ugu jawaabay, oo wuxuu kula hadlay taladii raggii dhallintayaraa, oo ku yidhi, aabbahay harqood culus buu idin saaray, laakiinse anna culays kalaan idiinku sii darayaa; aabbahay wuxuu idinku edbin jiray shaabuugyo, laakiinse anigu waxaan idinku edbinayaa hangarallayaa. sidaas daraadeed boqorkii dadkii ma uu dhegaysan; waayo, taasuu waxay ahayd wax rabbiga xaggiisa ka yimid, si uu u adkeeyo eraygiisii rabbigu kula hadlay yaaraabcaam ina nebaad oo uu ugu soo dhiibay axiiyaah kii reer shiihoh. oo dadkii israa'iil oo dhammuna markay arkeen inaan boqorku dhegaysan ayaa dadkii waxay boqorkii ugu jawaabeen oo ku yidhaahdeen, bal maxaan qayb ku leennahay daa'uud? dhaxalna kuma lihin ina yesay. haddaba dadkii israa'iilow, teendhooyinkiinnii taga. oo daa'uudow, bal eeg, reerkaagii waa kuu kaas. markaasay dadkii israa'iil tageen teendhooyinkoodii. laakiinse rexabcaam wuxuu boqor u ahaa intii reer binu israa'iil ahayd ee degganayd magaalooiyinka reer yahuudah. markaasaa boqor rexabcaam wuxuu diray adoraam oo cashuurta u sarreeyey, oo dadkii israa'iil oo dhammu dhagax bay la dhaceen, wuuna dhintay. markaasaa boqor rexabcaam ku degdegay inuu fuulo gaadhifaraskiisii si uu yerusaleem ugu cararo. sidaasay dadkii israa'iil ugu caasiyoobeen daa'uud reerkiisii ilaa maantadan la joogo. oo markii dadkii israa'iil maqleen in yaaraabcaam soo noqday ayay u cid direen oo shirkii ugu yeedheen, oo waxay ka dhigteen boqor u taliya dadkii israa'iil oo dhan; oo reerkii daa'uudna nin qudha ma raacin, qabiilkii reer yahuudah mooyaane. oo rexabcaamna markuu yerusaleem tegey wuxuu reer yahuudah oo dhan iyo qabiilkii reer benyaamiin ka soo shiriye boqol iyo siddeetan kun oo rag la doortay oo dagaalyahan ahaa, si ay dadkii israa'iil ula diriraan oo ay boqortooyadii mar kale ugu soo celiyaan rexabcaam ina sulaymaan. laakiinse shemacyaah oo nin ilaah ahaa waxaa u yimid eraygii ilaah oo leh, la hadal rexabcaam ina sulaymaan oo reer yahuudah boqorka u ah, iyo reer yahuudah iyo reer benyaamiin, iyo dadka intiisa kale oo dhanba, oo waxaad ku tidhaahdaa, rabbigu wuxuu leeyahay, waa inaydnaan kor u bixin oo aydnaan walaalihiin dadka israa'iilna la diririn. nin waluba gurigiisii ha ku noqdo, waayo, waxanu aniguu iga yimid. sidaas aawadeed way maqleen eraygii rabbiga, oo intay noqdeen ayay iska tageen sidii erayga rabbigu ahaa. markaasaa yaaraabcaam wuxuu dhisay shekem oo ku taal dalka buuraha leh oo reer efrayim, halkaasuuna iska degay, oo haddana halkaas wuu ka tegey oo wuxuu dhisay fenuu'eel. markaasaa yaaraabcaam wuxuu qalbiga iska yidhi, haddaba boqortooyadu waxay u noqon doontaa reerkii daa'uud; oo haddii dadkanu yerusaleem tagaan inay rabbiga allabaryo ugu bixiyaan, de markaas qalbigoodu wuxuu u noqon doonaa sayidkoodii, kaasoo ah rexabcaam ee boqor u ah reer yahuudah, oo markaasay i dili doonaan, waxayna u noqon doonaan rexabcaam ee ah boqorka

reer yahuudah. markaasaa boqorkii tashaday, oo wuxuu sameeyey laba weylod oo dahab ah, oo wuxuu dadkii ku yidhi, dadkii israa'iilow, aad bay idiinku dhib badan tahay inaad yerususalem tagtaan, haddaba bal eega ilaahyadiinnii idinka keenay dalkii masar. oo labadii weylod middood wuxuu dhigay beytel, tii kalena wuxuu dhigay daan. haddaba taas waxay noqotay dembi, maxaa yeelay, dadkii waxay u tegi jireen inay middood caabudaan xataa ilaa daan. oo wuxuu kaloo sameeyey guryo meelo sarsare ah, oo wuxuu wadaaddo ka dhex doortay dadkii aan reer laawi ahayn oo dhan. oo haddana yaaraabcaam wuxuu sameeyey iid u eg tii reer yahuudah oo ahayd bisha siddeedaad maalinteeda shan iyo tobnaad, oo wuxuu u baxay meeshii allabariga; sidaasuu beytel ku sameeyey isagoo allabari u bixinaya weylihi u sameeyey; oo wadaaddadii meelaha sarsare ee uu doortayna wuxuu geeyey beytel. oo meeshii allabariga ee uu beytel ka sameeyeyna wuxuu u baxay bishii siddeedaad maalinteedii shan iyo tobnaad oo taasuna waxay ahayd bishii uu qalbigiisa ka tashaday; oo iidi buu u sameeyey dadkii israa'iil, oo meeshii allabarigu ugu baxay inuu foxo shido.

13

markaasaa waxaa yahuudah ka yimid nin ilaah oo eraygii rabbiga ku yimid beytel; oo yaaraabcaamna wuxuu ag taagnaa meeshii allabariga inuu foxo shido aawadeed. markaasuu wax ka gees ah meeshii allabariga ku qayliyey sidii rabbigu ku amray, oo wuxuu yidhi, meeshii allabarigay, meeshii allabarigay, rabbigu wuxuu leeyahay, reer daa'uud waxaa u dhalan doona wiil magiciisa la yidhaahdo yoosiyaah, oo isna dushaada wuxuu ku qali doonaa wadaaddada meelaha sarsare ee dushaada foxo ku shida, oo waxaa dushaada lagu gubi doonaa dad lafihiis. oo isla maalintaasba calaamad buu tusay oo wuxuu yidhi, tanu waa calaamaddii rabbigu ku hadlay: bal ogaada, meesha allabarigu way kala dillaaci doontaa oo dambaska saaranuna wuu soo daadan doonaa. oo markii boqorkii maqlay hadalkii ninka ilaah uu ku qayliyey ee ka geesta ahaa meeshii allabariga oo beytel ku tiil ayuu yaaraabcaam gacanta ka soo fidiyey meeshii allabariga oo wuxuu yidhi, war ninka qabta. oo gacantii uu isaga ku fidiyeyna way qallashay, mar dambena wuu soo laabi kari waayay. oo meeshii allabariguna way kala dillaacday, oo dambaskiina wuu ka soo daatay meeshii allabariga, sidii calaamaddii uu ninka ilaah bixiyey ee rabbigu ku amray. markaasaa boqorkii ugu jawaabay ninkii ilaah, haddaba rabbiga ilaahaaga ah raallinimo iiga bari, oo ii ducee in gacantaydu ii soo noqoto aawadeed. markaasaa ninkii ilaah rabbiga baryay, oo boqorkiina gacantiisii way u soo noqotay, oo waxay u noqotay sidii ay markii hore ahayd. dabadeedna boqorkii wuxuu ninkii ilaah ku yidhi, kaalay, guriga ii raac, oo isqabooji, oo anna waan kuu abaalgudayaa. kolkaasaa ninkii ilaah wuxuu boqorkii ku yidhi, xataa hadaad gurigaaga badhkiis i siinayso ku raaci maayo, oo innaba kibisna ku cuni maayo, biyona ka cabbi maayo meeshan; waayo, erayga rabbiga ayaa saas igu amray, oo yidhi, waa inaad kibis cunin, biyona cabbin,

waana inaad dib u sii qaadin jidkii aad soo martay. oo sidaas daraaddeed jid kaluu maray, dib umana uu sii qaadin jidkii uu beytel u soo maray. waagaas waxaa beytel degganaa nebi duq ah, oo wiilashiisii midkood baa u yimid oo u soo sheegay kulli shuqul-ladii ninka ilaah maalintaas beytel ku sameeyey; oo erayadii uu boqorka kula hadlayna aabbahood way u soo sheegeen. markaasaa aabbahood ku yidhi, jid-kee buu qaaday? oo wiilashiisuna way arkeen jidkii ninkii ilaah oo yahuudah ka yimid qaaday. markaasuu wiilashiisii ku yidhi, war dameerka ii kooreeya. dameerkiina way u kooreeyeen oo isna wuu fuulay. oo ninkii ilaah wuu daba galay, oo helay isagoo geed hoos fadhiya; kolkaasuu ku yidhi, war ma waxaad tahay ninkii ilaah oo yahuudah ka yimid? isna wuxuu yidhi, haah, waan ahay. markaasuu ku yidhi, kaalay oo gurigaygii ii raac aad kibis soo cuntide. isna wuxuu yidhi, kari maayo inaan kula noqdo iyo inaan gurigaaga galo toona. halkan innaba kibis kugula cuni maayo, biyona kugula cabbi maayo. waayo, erayga rabbigu wuxuu igu yidhi, waa inaad meeshaas kibis ku cunin, biyona ka cabbin, jidkii aad soo martayna dib ha u sii qaadin. isna wuxuu ku yidhi, war anba waxaan ahay nebi kula mid ah, oo mala'ig baa eraygii rabbiga igula hadashay oo igu tidhi, isaga soo celi oo gurigaaga keen inuu kibis cuno oo biyo cabbo. laakiinse been buu u sheegay. sidaas daraaddeed wuu la noqday, oo gurigiisii buu kibis ka cunay, biyona ka cabbay. markaasaa intay miiska wada fadhiyeen uu eraygii rabbigu u yimid nebigii soo celiyey. wuna ku qayliyey ninkii ilaah oo yahuudah ka yimid, oo ku yidhi, rabbigu wuxuu leeyahay, caasi baad ku noqotay rabbiga, mana aadan xajin amarkii rabbiga ilaahaaga ahu kugu amray, laakiinse waad soo noqotay oo kibis baad ku cuntay, biyona waad ku cabtay meeshii uu kugu yidhi, kibis ha ku cunin, biyona ha ku cabbin. sidaas daraaddeed meydkaagu gaadhi maayo xabaashii awowayaashaa. oo markuu kibis cunay oo biyo cabbay dabadeed ayuu dameerkiisii u kooreeyey nebigii uu soo celiyey. oo markuu ka tegey ayaa libaax jidkii kaga hor yimid, wuna dilay isagii; oo meydkiisiina waxaa lagu tuuray jidka dhexdiisa, oo dameerkiina wuu ag taagnaa; libaaxiina wuxuu dhinac taagnaa meydka. oo bal eeg, dad baa soo ag maray, oo waxay arkeen meydka jidka lagu tuuray iyo libaaxa meydka agtiisa taagan; oo waxay yimaadeen magaaladii nebiga duqa ahu degganaa, markaasay dadkii u sheegeen. oo nebigii isaga jidka ka soo celiyey markuu taas maqlay ayuu yidhi, waa ninkii ilaah oo ku caasiyoobay rabbiga; oo sidaas daraaddeed ayuu rabbigu isaga ugu gacan gashay libaaxa dildillaacsaday oo dilay, taasuna waa sidii uu ahaa erayguu rabbigu kula hadlay. markaasuu wiilashiisii la hadlay oo ku yidhi, war dameerka ii kooreeya. oo iyana way u kooreeyeen. kolkaasuu tegey oo wuxuu helay meydkiisii oo jidka dhex yaal, iyo dameerkiisii iyo libaaxii oo meydka ag taagan; libaaxiina meydkiisii ma cunin, dameerkiina ma dildillaacsan. oo nebigiina wuxuu qaaday meydkiisii ninkii ilaah, oo kor saaray dameerkiisii, wuna soo celiyey. markaasuu yimid magaaladii nebigii duqa ahaa inuu halkaas ku aaso oo ugu baroorto. oo xabaashiisii uu isagu lahaa ayuu meydkiisii geliyey, wayna u ba-

roorteen, oo yidhaahdeen, hoognay, walaalkayow! oo markuu aasay dabadeed ayuu wiilashiisii la hadlay oo ku yidhi, markaan dhinto igu xabaala xabaashii ninkii ilaah lagu xabaalay, oo lafahayga lafihiisa ag dhiga. waayo, hadalkii uu amarkii rabbiga ku qayliyey ee ka geesta ahaa meesha allabariga oo beytl ku taal, iyo kulli gurayha meelaha sarsare oo ku yaal magaaloooyinka reer samaariya, hubaal wuu ahaan doonaa. oo waxyaalahaas dabadood yaaraabcaam kama uu noqon jidkiisii sharka ahaa, laakiinse wuxuu dadkii oo dhan ka doortay wadaaddo meelaha sarsare; oo mid kasta oo doonayayba wuu daahiriyeey inay jiraan wadaaddo meelaha sarsare. oo taasuna dembi bay u noqotay reer yaaraabcaam iyo xataa inay gooyo so oo dhulka ka baabbi'iso.

14

oo waagaas ayaa abiiyaah oo ahaa ina yaaraabcaam bukodood. markaasaa yaaraabcaam wuxuu bilcantiisii ku yidhi, waan ku baryayaaye, kac oo isbeddel, oo yaan lagu aqoon inaad tahay bilcantiia yaaraabcaam; oo waxaad tagtaa shiihlo, waayo, halkaas waxaa jooga nebi axiiyaah oo ii sheegay inaan dadkan boqor u ahaanayo. oo waxaad qaaddaa toban xabbadood oo kibis ah, iyo buskuddo, iyo ubbo malab ah, oo isaga u tag; oo wuxuu kuu sheegi doonaa waxa wiilka ku dhici doona. oo yaaraabcaam bilcantiisiina sidaasay yeeshay, oo waxay u kacday shiihlo oo gurigii axiiyaah bay timid. haddaba axiiyaah waxba ma arki karin, waayo, indhihiisii waxay la dhaceen dugow aawadiis. markaasaa rabbigu wuxuu axiiyaah ku yidhi, bal eeg, yaaraabcaam bilcantiisii ayaa kuugu imanaysa inay ku weyddiiso wax ku saabsan wiilkeeda, maxaa yeelay, isagu wuu bukaa; haddaba iyada saas iyo saas ku dheh; waayo, markay kuu timaado waxay iska dhigaysaa xun kale. oo markii axiiyaah maqlay sanqadhii cagaheeda, markii ay albaabka soo gashay ayuu ku yidhi, soo gal, yaaraabcaam bilcantiisay, maxaadse isaga dhigaysaa mid kale? waayo, waxaa la iigu soo kaa dhiibay war xun. haddaba tag, oo yaaraabcaam waxaad ku tidhaahdaa, rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil wuxuu leeyahay, anigu dadka oo dhan waan kaa sara mariyey, oo waxaan amiir kaaga dhigay dadkaygii israa'iil, oo boqortooyadiina intaan reerkii daa'uud ka soo xoogay ayaan ku siiyey, oo weliba ma aadan ahaan sidii addoonkaygii daa'uud, kii amarradaydii xajiyey, oo qalbigiisa oo dhanna igu raacay inuu sameeyo wixii hortayda ku qummanaa oo keliya, laakiinse waxaad samaysay shar ka sii badan kii intii kaa horraysay oo dhan, oo waxaad samaysatay ilaahyo kale iyo sanamyo la shubay, waanad iga xanaajisay, oo waxaad igu turtay gadaashaada. sidaas daraaddeed, bal ogow, shar baan ku soo dejin doonaa reer yaaraabcaam, oo yaaraabcaam waxaan ka baabbi'in doonaa wiil kasta, ha ahaado mid kasta oo dalka israa'iil ku dhex xidhan ama mid kasta oo ku dhex furan, oo reer yaaraabcaam oo dhanna waan xaqii doonaa ilaa uu wada baabbo'o sida digo dibadda loogu xaaqo. oo yaaraabcaam dadkiisa kii magaalada kaga dhinta waxaa cuni doona eeyaha, oo kii duurka kaga dhintana waxaa cuni doona haadka samada, waayo, rabbigu saasuu

ku hadlay. haddaba kac, oo gurigaaga tag, oo mar alla markay cagaahaagu magaalada galaan ayuu wiilkii dhiman doonaa. oo dadka dalka israa'iil oo dhan ayaa u barooran doona oo aasi doona, waayo, dadka yaaraabcaam oo dhan isaga keliya ayaa xabaasha gelaya, maxaa yeelay, reer yaaraabcaam isaga keliya ayaa laga helay wax ku wanaagsan xagga rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil. oo weliba rabbigu wuxuu sara kicin doonaa boqor u taliya dadkii israa'iil, oo kaasuna maalintaas wuxuu baabbi'in doonaa reer yaaraabcaam, laakiinse taasuu waa goorma? waa haddeer. waayo, rabbigu wuxuu dadkii israa'iil u layn doonaa sida cawsduur biyo ugu ruxmado, oo dadkii israa'iil wuu ka rujin doonaa dalkan wanaagsan oo uu siiyey awowayaashood, oo wuxuu ku firdhin doonaa webiga shishadiisa, maxaa yeelay, waxay samaysteen geedihii asheeraah, oo rabbigana saasay uga xanaajiyey. oo rabbigu wuxuu dadka dalka israa'iil u sii daynayaa dembiyadii yaaraabcaam dembaabay oo uu dadka dalka israa'iilna dembaajiyey aawadood. markaasay yaaraabcaam bilcantiisii kacday oo tagtay, oo waxay timid tirsaah; oo markay guriga iriddiisii soo gaadhay ayaa wiilkii dhintay. oo dadkii dalka israa'iil oo dhammu way aaseen, wayna u wada baroordeen siduu ahaa eraygii rabbigu ku hadlay ee uu nebigii ahaa addoonkiisii axiiyaah u soo dhiibay. oo yaaraabcaam falimihiisii kale ee ku saabsanaa siduu u diriray, iyo siduu u talin jiray, waxay ku qoran yihiin kitaabka taariikhda boqoradii dalka israa'iil. oo yaaraabcaamna wuxuu taliinay laba iyo labaatan sannadood; markaasuu dhintay oo awowayaashiis la seexday, oo waxaa meeshiisii boqor ka noqday wiilkiisii naadaab. oo rexabcaam ina sulaymaanna boqor buu ka ahaa dalka yahuudah. oo markuu rexabcaam boqor noqday wuxuu jiray kow iyo afartan sannadood, oo toddoba iyo toban sannadood ayuu boqor ku ahaa yerusaleem oo ahayd magaaladii rabbigu ka doortay qabiilooyinkii reer binu israa'iil oo dhan inuu magiciisa halkaas dhigo. oo hooyadiis magaceeduna wuxuu ahaa naca-maah tii reer cammoon. oo reer yahuudahna waxay sameeyeen wax rabbiga hortiiisa shar ku ah, oo waxay rabbiga kaga hinaasiyeen dembiyadoodii ay galeen oo ka badnaa kuwii ay awowayaashood galeen. waayo, waxay buur kasta oo dheer dushedy iyo geed kasta oo dheer oo doog ah hoostiis ka dhiseen meelo sarsare, iyo tiirar, iyo geedo asheeraah. oo weliba dalka waxaa joogay makhnuudyo, oo waxay u wada sameeyeen sidii kulli karaahiyaadii ay samayn jireen quruumihii rabbigu ka eryay reer binu israa'iil hortooda. oo sannaddii shanaad oo boqor rexabcaam ayaa shiishaq oo boqorkii masar ahaa yerusaleem ku kacay, oo wuxuu qaatay khasnadihii guriga rabbiga iyo khasnadihii guriga boqorka, oo dhammaantood wuu wada qaatay; oo wuxuu kaloo wada qaatay gaashaammadii dahabka ahaa oo sulaymaan sameeyey. oo boqor rexabcaam ayaa meeshoodii ka sameeyey gaashaammo naxaas ah, oo wuxuu u dhiibay saraakiishii waardiyaashii albaabkii guriga boqorka dhawri jiray. oo mar alla markii boqorku gurigii rabbiga galo ayay waardiyaashu gaashaammada qaadi jireen, oo haddana waxay ku soo celin jireen qolkii waardiyaasha. haddaba rexabcaam

falimihiisii kale iyo wixii uu sameeyey oo dhammuba sow kuma qorna kitaabkii taariikhda boqorradii dalka yahuudah? oo rexabcaam iyo yaaraabcaamna dagaal baa ka dhexayn jiray had iyo goorba. oo rex-abcaamna wuu dhintay oo la seexday aowwayaashiis, oo waxaa lagula aasay aowwayaashiis magaaladii daa'uud; oo hooyadiis magaceeduna wuxuu ahaa nacamaah tii reer cammoon. oo meeshiisiina waxaa boqor ka noqday wiilkiisii abiiyaam.

15

haddaba sannaddii siddeed iyo tobnaad ee boqor yaaraabcaam ina nebaad ayaa abiiyaam boqor ka noqday dalka yahuudah. oo saddex sannadood ayuu boqor ku ahaa yerusaaalem, oo hooyadiis magaceedana waxaa la odhan jiray macakaah ina abiishaaloom. oo isna wuxuu sameeyey dembiyadii uu aabbihiis samayn jiray isaga hortii oo dhan, oo qalbigiisuna rabbiga ilaahiisa ah uguma qummanayn sidii qalbigii awoogiiis daa'uud oo kale. habase yeesh ee daa'uud daraaddiis ayaa rabbiga ilaahiis ahu yerusaaalem ka dhex siiyey laambad inuu isaga dabadiis wiilkiisa dhiso iyo inuu yerusaaalem adkeeyo aawadeed, maxaa yeelay, daa'uud wuxuu sameeyey wixii rabbiga hortiiisa ku qummanaa, oo cimrigiisii oo dhanna kama uu leexan wax kasta oo uu ku amray, xaalkii uuriyaah kii reer xeed oo keliya mooyaane. oo rexabcaam iyo yaaraabcaamna dagaal baa ka dhexeeyey cimrigiisii oo dhanba. oo abiiyaam falimihiisii kale iyo wixii uu sameeyey oo dhammuba sow kuma qorna kitaabkii taariikhda boqorradii dalka yahuudah? oo abiiyaam iyo yaaraabcaamna dagaal baa ka dhexeeyey. oo abiiyaam wuu dhintay oo la seexday aowwayaashiis, oo waxaa lagu aasay magaaladii daa'uud; oo meeshiisiina waxaa boqor ka noqday wiilkiisii aasaa. oo boqorkii dalka israa'iil oo yaaraabcaam ahaa sannaddiisii labaatanaad ayaa aasaa boqor ka noqday dalka yahuudah. oo wuxuu yerusaaalem boqor ka ahaa kow iyo afar-tan sannadood; oo hooyadiisna magaceedu wuxuu ahaa macakaah ina abiishaaloom. oo aasaa wuxuu sameeyey wixii rabbiga hortiiisa ku qummanaa sidii uu awoogiiis daa'uud yeelay oo kale. oo makhnu-udyadiina dalka wuu ka eryay, sanamyadii aabbihiis sameeyey oo dhanna wuu wada fogeeyey. macakaah oo hooyadiis ahaydna boqoradnimadii wuu ka dejiyey, maxaa yeelay, waxay sanam karaahiya ah u samaysay geed asheeraah, oo aasaa sanamkeedii wuu jebiyey, wuxuuna ku gubay durdurka qidroon agtiisa. laakiinse meelihii sarsare lama baabbi'in; habase yeesh ee aasaa qalbigiisu waa ku qummanaa rabbiga hortiiisa cimrigiisii oo dhanba. oo gurigii rabbigana wuxuu soo geliyey alaabtii aabbihiis quduuska ka dhigay iyo alaabtii uu isaga qudhiisu quduuska ka dhigay, waxayna ahayd lacag iyo dahab iyo weelal. oo cimrigoodii oo dhanna dagaal baa ka dhexeeyey aasaa iyo bacshaa oo ahaa boqorkii dalka israa'iil. oo bacshaa oo ahaa boqorkii dalka israa'iil ayaa dalka yahuudah ku kacay, oo wuxuu dhisay raamaah, inuusan qofna u oggolaan inuu ka baxo ama u galo aasaa oo ahaa boqorkii dalka yahuudah. markaasaa aasaa qaaday kulli lacagtii iyo dahabkii

ku hadhay khasnadihii guriga rabbiga iyo khasnadihii guriga boqorka oo dhan, oo wuxuu u dhiibay addoommadiisa, oo boqor aasaa wuxuu iyagii u diray benhadad ina tabrimmoon oo ahaa ina xesyoona, oo dalka suuriya boqorka u ahaa oo dimishaq degganaa, oo wuxuu ku yidhi, aniga iyo adiga axdi baa inoo dhexeeya, oo aabbahay iyo aabbahaana wuu u dhexayn jiray; haddaba bal eeg, waxaan kuu soo diray hadiyad lacag iyo dahab ah, saas aawadeed tag oo jebi axdiga aad la leedahay boqorka dalka israa'iil oo bacshaa ah, ha iga tagee. markaasaa benhadad dhegaystay hadalkii boqor aasaa, oo saraakiishii ciidammadiisa ayuu u diray magaalooiyinkii dalka israa'iil, oo waxay dagaal ku dhufteen ciyoon, iyo daan, iyo aabeel beytmacakaah, iyo kinnered oo dhan, iyo dalkii reer naftaali oo dhan. kolkii bacshaa taas maqlay wuu ka tegey raamaah dhisdeedii, oo wuxuu degay tirsaaah. markaasaa boqor aasaa wuxuu dalka yahuudah oo dhan gaadhsiyeey naado ogeysiis ah, oo ninna lagama reebin; oo waxay wada qaadeen dhagxantii iyo alwaaxdii raamaah ee uu bacshaa ku dhisayay, kolkaasaa boqor aasaa wuxuu ku dhisay gebac oo ku taal dalka reer benyaamiin iyo misfaah. haddaba aasaa falimihiisa kale, iyo xooggiisii oo dhan, iyo wixii uu sameeyey oo dhan, iyo magaalooiyinkii uu dhisay oo dhammuba sow kuma qorna kitaabka taariikhda boqorradii dalka yahuudah? laakiinse markuu gaboobay wuxuu ka bukooday cagaha. markaasaa aasaa dhintay oo la seexday aowwayaashiis, oo waxaa aowwayaashiis lagula aasay magaaladii awoogiiis daa'uud; oo meeshiisiina waxaa boqor ka noqday wiilkiisii yehooshaafaad oo naadaab oo ahaa ina yaaraabcaam boqor buu ka noqday dalka israa'iil sannaddii labaad oo aasaa boqorkii dalka yahuudah; oo wuxuu dalka israa'iil boqor ka ahaa laba sannadood. oo isna wuxuu sameeyey wixii rabbiga hortiiisa shar ku ahaa, oo wuxuu ku socday jidkii aabbihiis, iyo dembigiisa uu dadkii israa'iil dembaajiyey. oo waxaa shirqoolay bacshaa ina axiiyaah oo ahaa reer isaakaar, oo bacshaa isaguu ku dilay gibbetoon tan ay reer falastiin lahaayeen, waayo, naadaab iyo dadkii dalka israa'iil oo dhammuba waxay weerarayeen gibbetoon. oo isaga bacshaa wuxuu dilay oo meeshiisii boqor ka noqday sannaddii saddexaad ee aasaa oo ahaa boqorkii dalka yahuudah. oo haddiiba markuu boqor noqday ayuu wada laayay reerkii yaaraabcaam oo dhan, oo yaaraabcaam uma uu dayn qof keliya oo neefsada, laakiinse wuu wada baabbi'iyey, sidii uu ahaa eraygii rabbigu u soo dhiibay addoonkiisii axiiyaah kii reer shiiloh; waayo, waxay saas u noqotay yaaraabcaam dembiyadiisii uu dembaabay, oo uu dadkii israa'iilna dembaajiyey, iyo xanaaqii uu ka xanaajiyey rabbiga ah ilaaha dalka israa'iil. haddaba naadaab falimihiisii kale, iyo wixii uu sameeyey oo dhammuba sow kuma qorna kitaabka taariikhda boqorrada dalka israa'iil? cimrigood oo dhan dagaal baa ka dhexeeyey aasaa iyo bacshaa oo boqor ka ahaa dalka israa'iil. oo boqorkii dalka yahuudah oo aasaa ahaa sannaddiisii saddexaad ayaa bacshaa ina axiiyaah boqor dalka israa'iil ugu noqday tirsaaah, oo wuxuu boqor ahaa afar iyo labatan sannadood. oo isna wuxuu sameeyey wax rabbiga hortiiisa shar ku ah, oo wuxuu ku socday jidkii aabbi-

hiis yaaraabcaam, iyo dembigiisii uu dadkii israa'iilna dembaajiyey.

16

markaas waxaa yeehuu ina xanaanii u yimid eraygii rabbiga oo ka gees ah bacshaa, oo leh, ciid-daan kaa sara mariyey, oo waxaan kaa dhigay amiir u taliya dadkayga israa'iil, oo adna waxaad ku socotay jidkii yaaraabcaam, oo dadkaygii israa'iilna waad dembaajisay, oo waxaad ka dhigtay inay dembiyadoodii igaga xanaajiyaan, sidaas daraaddeed bal eeg, bacshaa iyo reerkiisa oo dhanba waan wada baabbi'inayaa, oo reerkaagana waxaan ka dhigayaa sidii reerkii yaaraabcaam ina nebaad oo kale. oo dadka bacshaa kii magaalada kaga dhinta waxaa cuni doona eeyaha, oo kii duurka kaga dhintana waxaa cuni doona haadka samada. haddaba bacshaa falimihiisii kale, iyo wixii uu sameeyey, iyo xooggiiisii oo dhammu sow kuma qorna kitaabkii taariikhda boqorradii dalka israa'iil? markaasaa bacshaa dhintay oo la seexday awoyayaashiis, oo waxaa lagu aasay tirsaa, oo meeshiisiina waxaa boqor ka noqday wiilkiisii eelaah. haddana waxaa nebi yeehuu ina xanaanii u yimid eraygii rabbiga oo ka gees ah bacshaa iyo reerkiisaba, sababtuna waxay ahayd sharkii uu rabbiga hortiisa ku sameeyey oo dhan ee uu rabbiga kaga xanaajiyey shuulkii gacmihiisa, markuu la mid noqday reer yaaraabcaam, iyo diliddii uu dilay aawadeed. oo aasaa oo ahaa boqorkii dalka yahuudah sannaddiisii lix iyo labaatanaad ayaa eelaah oo ahaa ina bacshaa dalka israa'iil boqor ugu noqday tirsaa, oo wuxuu boqor ahaa laba sannadood. oo adoonkiisii simrii oo sirkaal u ahaa gaadhifardoodkiisa badhkood ayaa isaga shirqoolay. haddaba wuxuu joogay tirsaa isagoo khamri ku cabbaya guriga arsa oo madax u ahaa reerkiisii tirsaa ku yiil; oo waxaa u soo galay simrii, markaasuu wax ku dhuf-tay, oo dilay isagii, waxayna ahayd aasaa oo ahaa boqorkii dalka yahuudah sannaddiisii toddoba iyo labaatanaad, oo meeshiisiina isagaa boqor ka noqday. isla markuu boqor noqday ee uu carshigiisii ku fadhiistay wuxuu wada laayay reerkii bacshaa oo dhan; oo ugama uu reebin dadkii qaraabadiisa ahaa ama saaxiibbadiis toona xataa wiil yar oo keliya. oo simrii saasuu u baabbi'iyeey reerkii bacshaa oo dhan, oo waxay noqotay sidii eraygii rabbiga ee bacshaa ka geesta ahaa ee nebi yeehuu ku hadlay, sababtuna waxay ahayd dembiyadii bacshaa iyo dembiyadii wiilkiisii eelaah oo dhan ee ay dembaabeen ee ay dadkii israa'iilna dembaajiyeen ee ay rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil kaga xanaajiyeen falimahoodii aan waxtarka lahayn. haddaba eelaah falimihiisii kale, iyo wixii uu sameeyey oo dhammuba sow kuma qorna kitaabkii taariikhda boqorradii dalka israa'iil? oo aasaa oo ahaa boqorkii dalka yahuudah sannaddiisii toddoba iyo labaatanaad ayaa simrii intii todoba maalmood ah boqor ku ahaa tirsaa. haddaba dadkii waxay iyagoo ka gees ah ag degen gibeetoon oo ay reer falastiin lahaayeen. oo dadkii magaalada ag degay waxay maqlaan oo lagu yidhi, simrii shirqool buu sameeyey oo boqorkiina wuu dilay. sidaas daraaddeed dadkii dalka israa'iil oo dhammu

waxay maalintaas xerada dhexdeeda dalka israa'iil boqor uga dhigeen coomrii oo ahaa sirkaalkii ciidanka. oo coomrii wuxuu ka kacay gibeetoon isagoo ay dadkii israa'iil oo dhammu la socdaan, markaasay tirsaa hareereeyeen. markii simrii arkay in magaaladii la qabsaday ayuu galay qalcaddii gurigii boqorka, kolkaasuu gurigii boqorka isku gubay, wuuna u dhintay dembiyadiisii uu dembaabay markuu sameeyey wixii rabbiga hortiisa shar ku ahaa, oo uu ku socday jidkii yaaraabcaam, iyo dembigii uu sameeyey ee uu dadkii israa'iilna dembaajiyey. haddaba simrii falimihiisii kale iyo fallaagowgiisii uu sameeyeyba sow kuma qorna kitaabkii taariikhda boqorradii dalka israa'iil? markaasaa dadkii dalka israa'iil laba meelood u kala qaybsamay; dadkii badhkiiis wuxuu raacay tibnii oo ahaa ina giinad, oo boqor bay ka dhigteen; badhkii kalena wuxuu raacay coomrii. laakiinse dadkii coomrii raacay waxay ka adkaadeen dadkii raacay tibnii ina giinad. markaasaa tibnii dhintay, coomriina boqor buu noqday. oo aasaa oo ahaa boqorkii dalka yahuudah sannaddiisii kow iyo soddonaad ayaa coomrii dalka israa'iil boqor ka noqday, oo wuxuu boqor ahaa laba iyo toban sannadood oo tirsaa wuxuu boqor ka ahaa lix sannadood. oo shemer ayuu buurtii samaariya kaga iibsaday laba talanti oo lacag ah; markaasuu buurta dhusdeedii magaalada ka dhisay, oo magaaladii uu dhisay magaceediina wuxuu u bixiyey samaariya, oo wuxuu ku magacaabay ninkii shemer ahaa ee buurta lahaa. oo coomriina wuxuu sameeyey wixii rabbiga hortiisa shar ku ahaa, oo wuxuu ku kacay shar ka sii daran sharkii kuwii isaga ka horreeyey oo dhan. oo wuxuu ku socday jidkii yaaraabcaam ina nebaad oo dhan, iyo dembiyadii uu dadkii israa'iil dembaajiyey ee ay rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil kaga xanaajiyeen falimahoodii aan waxtarka lahayn. haddaba coomrii falimihiisii kale ee uu sameeyey, iyo xooggiiisii uu muujiyeyba sow kuma qorna kitaabkii taariikhda boqorradii dalka israa'iil? markaasaa coomrii dhintay oo la seexday awoyayaashiis, oo waxaa lagu aasay samaariya; oo wiilkiisii axaab ayaa meeshiisii boqor ka noqday. oo aasaa oo ahaa boqorkii dalka yahuudah sannaddiisii siddeed iyo soddonaad ayaa axaab oo ahaa ina coomrii dalka israa'iil boqor ka noqday, oo wuxuu dalka israa'iil samaariya boqor ugu ahaa laba iyo labatan sannadood. oo axaab oo ahaa ina coomrii wuxuu sameeyey wixii shar ku ahaa rabbiga hortiisa oo ka sii daran sharkii kuwii isaga ka horreeyey oo dhan. markaas sidii iyadoo la sahlan isaga inuu sameeyo dembiyadii yaaraabcaam ina nebaad, wuxuu guursaday yesebeel oo ahayd ina etbacal boqorkii reer siidoon, wuuna tegey oo u adeegay oo caabuday bacal. oo bacal aawadiis wuxuu meel allabari uga dhisay gurigii bacal ee uu hore uga dhex dhisay samaariya. oo haddana axaab wuxuu sameeyey geed asheeraah, oo axaab haddana wuu ka sii xanaajiyey rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil si ka sii daran boqorradii dalka israa'iil ee isaga ka horreeyey oo dhan. oo wakhtigiisii yerixoo waxaa dhisay nin reer beytel ah oo magiciisa la odhan jiray xii'eel; oo markuu aasaaskeedii dhigay waxaa ka dhintay wiilkiisii cudarka ahaa oo abiiiraam ahaa, markuu irdaheedii taagayna waxaa ka dhintay wiilkiisii yaraa oo seguub

ahaa, oo waxay noqotay sidii eraygii rabbigu kula hadlay yashuua ina nuun.

17

oo eliyaah oo ahaa reer tishbii, oo ka mid ahaa kuwii gilecaad degganaa ayaa axaab ku yidhi, waxaan rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil ee aan hortiisa taaganahay noloshiisa ugu dhaartay inaan dharab iyo roob midna sannadahan la arki doonin, sidaan leeyahay mooyaane. markaasaa haddana waxaa isagii u yimid eraygii rabbiga oo leh, halkan ka tag, oo u leexo xagga bari, oo waxaad ku ag dhuumataa durdurka keriiid ee ku hor yaal webi urdun. oo waxaad ka cabbi doontaa durdurka, oo tukayaashana waan ku amray inay halkaas kugu quudiyaan. sidaas daraaddeed wuu tegey, oo wuxuu yeelay sidii erayga rabbigu ku yidhi, waayo, wuu tegey oo ag joogi jiray durdurka keriiid ee ku hor yaal webi urdun. oo tukayaasha ayaa subaxdii u keeni jiray kibus iyo hilib, fiidkiina kibus iyo hilib, oo biyona durdurkuu ka cabbi jiray. oo in yar dabadeed ayaa durdurkii iska engegay, maxaa yeeley, dalku roob ma lahayn. markaasaa waxaa isagii u yimid eraygii rabbiga oo leh, kac oo waxaad tagtaa sarefta oo ay reer siidoon leeyihiin, oo halkaas iska deg; oo bal eeg, naag carmal ah oo halkaas joogta waxaan ku amray inay ku quudiso. sidaas daraaddeed wuu kacay, oo wuxuu tegey sarefta, oo markuu magaaladii iriddeedii yimid waxaa halkaas joogtay naag carmal ah oo xaabo guranaysa; oo intuu u yeedhay ayuu ku yidhi iyadii, waan ku baryayaaye, wuxoogaa biyo ah weel iigu keen aan cabbee. oo markay u sii socotay inay u keento ayuu u yeedhay oo ku yidhi, waan ku baryayaaye waxaad gacanta iigu soo qaaddaa in yar oo kibus ah. iyana waxay tidhi, waxaan rabbiga ilaahaaga ah noloshiisa ugu dhaartay inaan kibus haysan innaba, laakiinse waxaan haystaa sacab muggiis oo jidhiidh ah oo weel ku jira, iyo in yar oo saliid ah oo kusad ku jirta, oo bal eeg, laba qori baan u guranayaa si aan intaan gurigayga galo ugu diyaariyo aniga iyo wiilkayga, dabadeedna aan cunno oo aan dhimannee. markaasaa eliyaah ku yidhi iyadii, ha cabsane tag oo yeel sidaad tidhi, laakiinse marka hore ii soo samee in yar oo kibus ah oo ii keen, dabadeedna u samee adiga iyo wiilkaaga. waayo, rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil wuxuu leeyahay, weelka jidhiidha ahu idlaan maayo, kusadda saliidda ahuna idin gabi mayso ilaa maalinta rabbigu dhulka roob ku soo daayo. markaasay tagtay oo waxay yeeshay sidii eliyaah ku yidhi, oo iyadii iyo isagii iyo reerkeediiba maalamo badan bay wax cunayeen. oo weelkii jidhiidha ahaa ma uu idlaan, kusaddii saliidda ahaydina ma ay gabin, oo waxay ahaatay siduu ahaa eraygii rabbigu u soo dhiibay eliyaah. oo waxyaalahaas dabadood ayaa naagtii guriga lahayd wiilkeedii bukooday, oo xataa neef keliyahu kuma hadhin, maxaa yeelay, bukaankiisu aad buu u xumaa. markaasay eliyaah ku tidhi, war nin yahow ilaah, maxaa inoo dhexeeya? war ma waxaad iigu timid inaad dembigayga i soo xusuusiisid oo aad wiilkaaga dishid? markaasuu ku yidhi, naa bal wiilkaaga ii keen. oo intuu isagii ka qaaday xabadkeedii ayuu kor ula baxay qowladdii uu isagu degganaa, oo wuxuu

saaray sariirtiisii. markaasuu rabbiga u qayshaday, oo ku yidhi, rabbiyow, ilaahayow, naagta carmalka ah oo aan la degganahay ma shar baad ku soo dejisay intaad wiilkeedii dishay? oo saddex jeer ayuu wiilka korkiisii isku kala bixiyeey, oo intuu rabbiga u qayshaday ayuu yidhi, rabbiyow, ilaahayow, waan ku baryayaaye, wiilkan naftiisii mar kale ha ku soo noqoto. markaasaa rabbigu dhegastay eliyaah codkiisii, oo yarka naftiisii mar kalay ku soo noqotay, wuuna soo noolaaday. dabadeedna eliyaah yarkii buu soo qaaday, oo intuu qowladdii ka soo dejiyeey ayuu gurigii keenay, oo u dhiibay hooyadiis; wuxuuna eliyaah iyadii ku yidhi, bal eeg, wiilkaagii waa nool yahaye. markaasaa naagtii waxay eliyaah ku tidhi, haatan waan garanayaa inaad tahay nin ilaah, iyo inuu run yahay erayga ilaah oo afkaaga ku jira.

18

oo wakhti dheer dabadiis waxay noqotay in sannaddii saddexaad eraygii rabbigu eliyaah u yimid oo uu ku yidhi, tag oo axaab istus, oo anna roob baan dhulka ku soo daynayaa. markaasaa eliyaah wuxuu u tegey inuu axaab istuso. oo abaartuna aad bay ugu xumayd samaariya. markaasaa axaab wuxuu u yeedhay cobadyaah oo shuqulkii guriga u sarreeyey. (haddaba cobadyaah rabbiga aad buu uga cabsan jiray, waayo, markay yesebeel baabbi'isay nebiyadii rabbiga ayaa cobadyaah kaxeeyey boqol nebi, oo kontonba god buu ku qariyeey, oo wuxuu ku quudin jiray kibus iyo biyo.) markaasaa axaab wuxuu cobadyaah ku yidhi, bal tag, oo dalka oo dhan dhex mar, ilaa ilaha biyaha oo dhan, iyo durdurrada oo dhan, waaba intaasoo aynu daaq helnaa, si aynu fardaha iyo baqlaha u noolayno, oo ayan cuudka oo dhammu nooga dhammaan. sidaas daraaddeed dhulkii way qaybsadeen inay soo wada dhex maraan; axaab keligiis dhan buu u sahamiyeey, cobadyaahna dhankii kaluu keligiis u sahamiyeey. oo bal eeg, cobadyaah intuu jidkii sii socday ayaa waxaa ka hor yimid eliyaah; oo wuu aqooday, markaasuu wejiga dhulka saaray, oo wuxuu yidhi, eliyaahow sayidkaygiyow, ma adigii baa? markaasuu ugu jawaabay, haah, waa anigii; haddaba tag oo sayidkaagii waxaad ku tidhaahdaa, war eliyaah halkaannu jooga. markaasuu wuxuu ku yidhi isagii, war maxaan ku dembaabay, oo aad u doonaysaa anoo addoonkaaga ah inaad axaab ii gacangeliso inuu i dilo aawadeed? rabbiga ilaahaaga ah noloshiisaan ku dhaataye inaan la arag quruun iyo boqortooyo uusan sayidkaygu cid u dirin si uu kaaga goobo; oo markay yidhaahdeen, halkan ma joogo, ayuu boqortooyo kasta iyo quruun kastaba dhaariyeey inay ku waayeen. oo imminka waxaad leedahay, tag, oo sayidkaagii u sheeg in eliyaah halkan joogo. oo bal eeg waxay noqon doontaa markaan kaa tago in ruuxa rabbigu kuu qaadi doona meel aanan aqoon, oo sidaas daraaddeed markaan axaab u tago oo kuu soo sheego, oo uu ku waayo aniguu i dilayaa; laakiinse anigoo addoonkaaga ah rabbiga waan ka cabsan jiray tan iyo dhallinyaranimadaydii. oo sayidkaygiyow, miyaan lagu sheegin wixii aan sameeyey markii yesebeel laysay nebiyadii rabbiga, iyo sidaan u qariyeey boqol nin oo rabbiga nebiyadiisii ah, oo aan kontonba god

geliyey, oo aan kibis iyo biyo ku quudiyey? oo hadda waxaad igu leedahay, tag oo sayidkaagii u sheeg in eliyaah halkan joogo; oo isna wuu u dilayaa. markaasaa eliyaah wuxuu ku yidhi isagii, waxaan ku dhaartay rabbiga ciidammada ee aan hor taagnahay noloshiisa inaan xaqiiqa maanta isaga isu muujinayo. sidaas daraaddeed cobadyaah wuxuu u tegey inuu axaab la kulmo, wuuna u soo sheegay; markaasaa axaab u tegey inuu eliyaah la kulmo. oo markuu axaab arkay eliyaah ayuu ku yidhi, war ma adigii baa kii dadkii israa'iil dhibabayow? markaasuu u jawaabay, oo ku yidhi, anigu dadkii israa'iil ma aanan dhibin, laakiinse waxaa dhibay adiga iyo reerka aabbahaa, waayo, waxaad ka tagteen amarradii rabbiga, oo weliba waxaad raacday bacalim. haddaba sidaas daraaddeed u cid dir, oo dadkii israa'iil oo dhan, iyo bacal nebiyadiisa ah afarta boqol iyo konton, iyo geedihii asheeraah nebiyadooda ah afar boqol oo miiska yesebeel wax ka cuna, kulli ku soo wada ururi buur karmel. sidaas daraaddeed axaab wuxuu u cid diray dadkii israa'iil oo dhan, oo nebiyadiina wuxuu ku soo wada ururiyey buur karmel. markaasaa eliyaah u soo dhowaaday dadkii oo dhan, oo wuxuu ku yidhi, war ilaa goormaad laba ra'yi u dhexaynaysaan? war haddii rabbigu ilaah yahay isaga raaca, laakiinse haddii bacal ilaah yahay isaga raaca. oo dadkiina isagii xataa eray keliya uguna jawaabin. markaasaa eliyaah wuxuu hadana dadkii ku yidhi, anigoo keliya ayaa ka hadhay nebiyadii rabbiga, laakiinse bacal nebiyadiisu waa afar boqol iyo konton nin. haddaba bal laba dibi ha naloo keeno, oo iyagu dibi ha doorteen, oo ha jarjareen, oo qoryaha ha dul saareen, oo innaba dab yay hoosta ka gelin; oo anna dibiga kalaan qalayaa, oo qoryahaan dul saarayaa, oo innaba dab hoosta ka gelin maayo. oo markaas idinku u yeedha magaca ilaahinna, oo anna waxaan u yeedhanayaa magaca rabbiga; oo markaas ilaahii dab ku soo jawaabaa ha ahaado ilaah. markaasaa dadkii oo dhammu jawaabeen oo waxay yidhaahdeen, kaasu waa hadal wanaagsan. markaasaa eliyaah wuxuu nebiyadii bacal ku yidhi, bal idinku dibi doorta oo marka hore qala, dabse hoosta ha ka gelinina, oo idinku waad badan thiine marka hore u yeedha magaca ilaahinna. markaasay qaateen dibigii la siiyey, wayna qaleen, oo aroortii ilaa duhurkii ayay u yeedhanayeen magicii bacal, oo waxay lahaayeen, bacalow, na maqal! laakiinse cod iyo wax iyaga u jawaabay toona ma jirin. oo meeshii allabariga oo la dhisay hareeraheeda ayay boodboodayeen. oo waxay duhurkii noqotay inuu eliyaah iyagii ku majajilooday oo ku yidhi, war aad u qayliya; waayo, waa ilaah, oo mindhaa wuu isla tashanayaa, ama gees buu u leexday, ama socdaal buu ku maqan yahay, ama mindhaa wuu iska hurdaa oo waa in la toosiyaa. markaasay aad u qayliyeen, oo sidii caadadoodu ahayd waxay isku jareen mindiyo iyo eebooyin ilamaa dhiig ka soo burqaday. oo markii hadhkii la dhaafay ayay sidii nebi wax sii sheegayeen ilaa wakhtigii la bixin jiray allabarigii fiidnimada, laakiinse cod iyo wax u jawaaba iyo wax ka dan leh midna ma jirin. markaasaa eliyaah wuxuu dadkii oo dhan ku yidhi, haddaba ii soo dhowaada; kolkaasaa dadkii oo dhammu u soo dhowaadeen, dabadeedna meeshii allabariga ee rabbiga ee la dumiyeey ayuu ha-

gaaiyey. oo wuxuu eliyaah soo qaaday laba iyo toban dhagax oo ka dhigan intii qabiilooyinkii wiilashii yacquub tiradoodu ahayd, kaasoo eraygii rabbigu u yimid oo ku yidhi, magacaagu wuxuu ahaan doonaa israa'iil. oo dhagxantii wuxuu meel allabari ugu dhisay magaca rabbiga, oo meeshii allabariga hareeraheeda wuxuu ka qoday meel ku wareegsan oo qaadi karta laba qiyaas oo midho ah. oo qoryihiina si ha gaagsan buu u saaray, oo dibigiina intuu jarjaray ayuu qoryihii dul saaray. markaasuu yidhi, afar barmiiil biyo ka soo buuxiya oo ku dul shuba qurbaanka la gubo iyo qoryahaba. oo haddana wuxuu ku yidhi, sidii oo kale mar labaad yeela, iyana way yeelen mar labaad. oo haddana wuxuu ku yidhi, sidii oo kale mar saddexaad yeela, oo iyana way yeelen mar saddexaad. oo biyihii waxay qulquleen meeshii allabariga hareeraheeda, oo xataa meeshii la qodayna wuxuu ka buuxshay biyo. oo markii la gaadhay wakhtigii la bixin jiray allabarigii fiidnimada, nebi eliyaah waa soo dhowaaday, oo wuxuu yidhi, rabbiyow, ibraahim iyo isxaaq iyo israa'iil ilaahoodiiyow, maanta dalka israa'iil ha lagu dhex ogaado inaad adigu ilaah tahay, oo aan anna ahay addoonkaaga, iyo inaan waxyaalaahan oo dhan eraygaaga ku sameeyey. rabbiyow, i maqal oo i maqal, inay dadkanu ogaadaan inaad adigu ilaah tahay rabbiyow, iyo inaad qalbigooda soo celisay. markaasaa rabbiga dadkiisii soo dhacay oo wuxuu gubay allabariga la gubo, iyo qoryihii, iyo dhagxantii, iyo boodhkii, oo xataa biyihii godka ku jirayna ololkii baa lefay. oo markii dadkii taas arkay ayay wejiga u wada dhaceen; oo waxay yidhaahdeen, rabbigu isagu waa ilaah, rabbigu isagu waa ilaah. markaasaa eliyaah wuxuu ku yidhi iyagii, nebiyada bacal qabta oo midna yuusna ka baxsan. oo iyana way soo qabteen; markaasaa eliyaah wuxuu iyagii keenay durdurka qiishoon agtiisa, oo halkaasuu iyagii ku laayay. markaasaa eliyaah wuxuu axaab ku yidhi, war kac oo wax cun, oo wax cab, waayo, waxaa sanqadhaya roob badan! markaasaa axaab u kacay inuu wax cuno oo wax cabbo. oo eliyaahna wuxuu fuulay buur karmel dusheeda, oo intuu foororsaday ayuu dhulka ku sujuuday oo wejigiisna wuxuu geliyey lowyihisa dhexdooda. markaasuu miidiidinkiisii ku yidhi, bal tag oo badda xaggeeda fiiri. kolkaasuu tegey oo wax fiiriyey, oo wuxuu yidhi, waxba lama arko. oo haddana wuxuu ku yidhi, ku noqo toddoba jeer. oo waxaa dhacday inuu markii toddobaad yidhi, waxaa badda ka kacday daruur yar oo nin gacantiis le'eg. isna wuxuu yidhi, orod oo waxaad axaab ku tidhaahdaa, war, gaadhifaraskaaga diyaarso oo dhaadhac, yaan roobku ku joojine. oo wakhti yar dabadiis cirkii ayaa daruuro iyo dabayl la madoobaaday, oo waxaa jiray roob weyn. oo axaabna gaadhifaraskiisii buu fuulay, oo wuxuu tegey yesreceil. oo eliyaah waxaa la jiray gacantii rabbiga, oo intuu guntigiisii dhexda ku gigaaday ayuu axaab hor ordaday ilaa meeshii yesreceil laga galo.

19

oo markaasaa axaab wuxuu yesebeel u sheegay kulli wixii eliyaah sameeyey oo dhan, iyo siduu nebiyadii oo dhan seef ugu laayay. markaasaa yesebeel farriin u

dirtay eliiyaah oo ku tidhi, sidaas iyo si ka sii daranba ilaahyadu ha igu sameeyeen haddaan berrito hadda oo kale naftaada ka dhigin sidii mid iyaga ka mid ah naftiisii. oo isna markuu saas ogaaday ayuu kacay oo naftiisii la cararay, oo wuxuu yimid bi'ir shebac oo dalka yahuudah ka mid ahaa, markaasuu midiidinkiisii halkaas kaga tegey. laakiinse isagii intii maalin socodkeed ah ayuu cidlada sii dhex maray, oo intuu meel yimid ayuu hoos fadhiistay geed rotem la yidhaahdo; oo wuxuu weyddiistay inuu dhinto, oo yidhi, rabbiyow, haatan waabase naftayda iga qaad, waayo, anigu kama aan fiicni awowayaashay. markaasuu jifisaday, oo hoos seexday geed rotem ah, kolkaasaa waxaa taabtay malaa'ig, oo waxay ku tidhi, toos oo wax cun. kolkaasuu wax fiiriyeey oo wuxuu arkay kibis dhuxul lagu dubay iyo kusad biyo ah oo madaxiisa yaal. markaasuu wax cunay oo wax cabbay oo haddana wuu iska jifisaday. markaasaa malaa'igtii rabbiga mar labaad u timid, oo intay taabatay ayay ku tidhi, toos oo wax cun, maxaa yeelay, sodcaalku waa kugu dheer yahay. markaasuu toosay, oo wax cunay, oo wax cabbay, oo cuntadaas itaalkeedii ayuu ku socday afartan maalmood iyo afartan habeen ilaa uu gaadhay xoreeb oo ahayd buurtii ilaah. oo intuu halkaas yimid ayuu god iska galay, oo halkaasuu baryay, oo bal eeg, waxaa isagii u yimid eraygii rabbiga, oo wuxuu ku yidhi, eliiyaah, maxaad halkan ka samaynaysaa? isna wuxuu yidhi, anigu rabbiga ah ilaaha ciidammada aawadiis ayaan aad ugu hinaasay; waayo, dadkii israa'iil axdigaagii way ka tageen, oo meelahaagii allabarigana way dumiyeen, oo nebiyadaadiina seef bay ku laayeen; oo aniga keligay ayaa ka hadhay, oo waxay doonayaan inay naftayda iga qaadaan. oo isna wuxuu ku yidhi, ka bax, oo buurta fuul oo rabbiga hortiiisa istaag. oo bal eeg, waxaa meeshaas soo maray rabbiga, oo hortiiisa ayaa dabayl weyn oo xoog badan buurihii kala jebebisay, dhagxantiina burburisay; laakiinse rabbigu kuma jirin dabaysha; oo dabayshii dabadeedna waxaa jiray dhulgariir, oo rabbiguna kuma jirin dhulgariirka. oo dhulgariirkii dabadiisna waxaa jiray dab, laakiinse rabbigu kuma jirin dabka, oo dadkii dabadiisna waxaa jiray cod yar oo gaaban. oo markuu eliiyaah taas maqlay, ayuu go'iisii wejiga ku duudduubtay oo dibadda u baxay, oo wuxuu istaagay meeshii godka laga soo geliyeey. oo bal eeg, markaasaa waxaa isagii u yimid cod leh, eliiyaah, maxaad halkan ka samaynaysaa? isna wuxuu yidhi, anigu rabbiga ah ilaaha ciidammada aawadiis ayaan aad ugu hinaasay, waayo, dadkii israa'iil axdigaagii way ka tageen, oo meelahaagii allabarigana way dumiyeen, oo nebiyadaadiina seef bay ku laayeen; oo aniga keligay ayaa ka hadhay, oo waxay doonayaan inay naftayda iga qaadaan. markaasaa rabbigu wuxuu ku yidhi, tag, oo ku noqo jidkaagii cidlada dimishaq; oo markaad dimishaq gaadhiid waa inaad xasaa'eel u boqortaa dalka suuriya. oo yeehuu ina nimshiina waxaad u boqortaa dalka israa'iil; oo eliihaa ina shaafaad oo ah reer aabeel mehooolaahna waa inaad u subagtaa inuu meeshaadii nebi ka ahaado. oo markaasay waxay noqon doontaa in ninkii ka baxsada seefta xasaa'eel uu yeehuu dili doono; oo kii yeehuu seeftiisa ka baxsadaan waxaa dili doona eliihaa. laakiinse weliba waxaan daynayaa

toddoba kun oo qof oo dalka israa'iil ku jirta oo aan kulligood bacal u jilbo joogsan oo aan midkoodna afkiisu bacal dhunkan. sidaas daraaddeed halkaas wuu ka tegey, oo wuxuu helay eliihaa ina shaafaad oo beer ku qodaya laba iyo toban qindi oo dibi ah ee ka horreeya isaga, oo isna wuxuu la jiray kii laba iyo tobnaba; markaasaa eliiyaah waagii u soo gudbay oo go'iisii ayuu ku dul tuuray. oo isna dibidii wuu ka tegey, markaasuu ka daba orday eliiyaah oo ku yidhi, waan ku baryayaaye aan soo dhunkado aabbaahay iyo hooyaday, oo dabadeedna waagii u soo raacayaa. isna wuxuu ku yidhi, haddana noqo, waayo, maxaan kugu sameeyey? markaasuu ka noqday isagii, oo wuxuu kaxeeyey qindigii dibida ahaa, wuuna qalay oo hilibkoodiina ku karshay alaabtii dibida, oo wuxuu siiyey dadkii, oo iyana way cuneen. markaasuu kacay oo wuxuu raacay eliiyaah, wuuna u adeegay isagii.

20

oo benhadad oo ahaa boqorkii suuriya wuxuu soo urursaday ciidankiisii oo dhan, waxaana isaga la jiray laba iyo soddon boqor, iyo fardo iyo gaadhifardood; oo intuu soo kacay ayuu samaariya hareereyey, wuuna la diriray. markaasuu magaaladii fariin u diray oo wuxuu boqorkii dalka israa'iil oo axaab ahaa ku yidhi, anigoo benhadad ah, waxaan kugu leeyahay, lacagtaada iyo dahabkaaga anigaa iska leh, oo naagaaha, iyo carruurtaada, xataa kuwa ugu fiican anigaa iska leh. markaasaa boqorkii dalka israa'iil ugu jawaabay, boqorow, sayidkaygiyow, waa sidaad u tidhi, oo aniga iyo waxayga oo dhanba adigaa iska leh. oo wargeeyayaashii haddana way soo noqdeen oo waxay yidhaahdeen, benhadad wuxuu kugu leeyahay, xaqiiqa waan kuu soo cid diray oo waxaan kugu idhi, waa inaad ii soo dhiibto lacagtaada, iyo dahabkaaga, iyo naagaaha, iyo carruurtaada, laakiinse berrito hadda oo kale waxaan kuu soo diri doonaa addoommadayda, oo waxay soo baadhi doonaan guri-gaaga iyo guryaha addoommadaadaba, oo wax alla wixii kula wanaagsan gacantooday ku dhigi doonaan, wayna kaa soo qaadi doonaan. markaasaa boqorkii dalka israa'iil u soo yeedhay odayaashii dalka oo dhan, oo wuxuu ku yidhi, waan idin baryayaaye, bal eega oo ogaada sida ninkanu iiga belayo doonayo, waayo, wuxuu u soo cid dirsaday naagahayga iyo carruurtaada, iyo lacagtaada, iyo dahabkaaga, oo anna uma aanan diidin. markaasaa odayaashii oo dhan iyo dadkii oo dhammu waxay isagii ku yidhaahdeen, ha dhegaysan, hana oggolaan. sidaas daraaddeed wuxuu ku yidhi kuwii benhadad warka ka keenay, boqorka sayidkayga ah u sheega oo waxaad ku tidhaahdaan, dhamaan wixii aad markii hore ii soo dirsatay anoo addoonkaaga ah, waan yeelayaa, laakiinse waxan yeeli kari maayo. oo wargeeyayaashiina way ka tageen, oo haddana war kalay u keeneen isagii. benhadad baa u soo cid diray oo ku yidhi, sidaas iyo si ka sii daranba ilaahyadu ha igu sameeyeen had-dii ciidda samaariya sacab sacab u gaadho dadka ila socda oo dhan. markaasaa boqorkii dalka israa'iil wuxuu ugu jawaabay, u sheega oo waxaad ku tidhaahdaan, ka hubka dagaalka xidhaa yuusan u faanin sidii midka iska fura. markii benhadad farriintii maqlay,

isagoo khamri teendhooyinka kula cabbaya boqorradii ayuu addoommadiisii ku yidhi, war weerar isu diyaariya. oo iyana markaasay magaaladii weerar isugu diyaariyeen. oo bal eeg, nebi baa u soo dhowaaday boqorkii dalka israa'iil oo axaab ahaa, oo wuxuu ku yidhi, war rabbigu wuxuu leeyahay, dadkan faraha badan oo dhan ma aragtay? bal ogow, kulligood adigaan maanta kuu soo gacangelinayaa, oo markaasaad ogaan doontaa inaan anigu ahay rabbiga. markaasaa axaab wuxuu yidhi, oo yuu iigu soo gacangelinayaa? isna wuxuu yidhi, rabbigu wuxuu leeyahay, amiiradii gobollada addoommadooda ayaan kuugu soo gacangelinayaa. oo haddana wuxuu yidhi, oo dagaalka yaa bilaabaya? wuxuu yidhi, adiga. markaasuu tiriyey amiiradii gobollada addoommadooda, oo waxay ahaayeen laba boqol iyo laba iyo soddon; oo dabadoodna wuxuu tiriyey dadkii oo dhan, oo dadkii dalka israa'iil oo dhammu waxay noqdeen todoba kun. oo duhurkii ayay baxeen. laakiinse benhadad khamri buu cabbayay oo teendhooyinkii ku sakhraamayay, isaga iyo boqorradii la jirayba, kuwaa-soo ahaa laba iyo soddonkii boqor oo isaga caawinayay. oo waxaa markii hore soo baxay amiiradii gobollada addoommadoodii; oo benhadadna cid buu diray, oo waxaa loo soo sheegay oo lagu yidhi, rag baa samaariya ka soo baxay. isna wuxuu yidhi, hadday nabad u soo baxeen iyo hadday dagaal u soo baxeenba iyagoo nool qabqabta. sidaas daraaddeed kuwanu magaaladii way ka soo baxeen, waxayna ahaayeen amiiradii gobollada addoommadoodii iyo ciidankii iyaga daba socday. oo kulligood mid waluba ninkiisii ayuu dilay; markaasaa ciidanka suuriya cararay, oo ciidankii israa'iilna way eryadeen; oo benhadad oo ahaa boqorkii suuriya faras buu fulay oo rag fardooley ah la baxsaday. markaasaa boqorkii dalka israa'iil baxay oo baabbi'iyeey fardihii iyo gaadhifardoodkii, oo ciidankii suuriyana aad buu u laayay. markaasaa nebigii u soo dhowaaday boqorkii dalka israa'iil oo wuxuu ku yidhi, tag oo soo xoogayso, oo bal ogow, oo eeg waxaad samaynaysid, waayo, markii sannaddu soo wareegto ayaa boqorka suuriya kugu soo duuli doonaa. oo boqorkii suuriya addoommadiisii waxay isagii ku yidhaahdeen, war ilaahoodu waa ilaahii buuraha oo sidaas daraaddeed ayay inooga xoog bateen. haddaba aynu bannaanka kula dirirno oo markaas hubaal waynu ka xoog badnaanaynaa. oo waxaad yeeshaa, boqorrada nin walba meeshiisii ka saar, oo meeshoodii waxaad gelisaa taliyayaal. oo waxaad tirsataa ciidan le'eg ciidankii kaa le'day, oo faras kasta meeshiisii faras geli, gaadhifaras kastana meeshiisii gaadhifaras geli; oo markaasaynu iyaga bannaanka kula diriraynaa, oo hubaal waynu ka adkaanaynaa, oo isna codkoodii buu maqlay oo saasuu yeelay. oo markii sannaddii soo wareegtay ayaa benhadad tiriyey ciidankii suuriya, oo intuu afeeq tegey ayuu la diriray ciidankii israa'iil. oo ciidankii israa'iilna waa la tiriyey, oo saadkoodiina waa la siiyey, markaasay iyagii ka hor tageen; oo ciidankii israa'iilna hortooday degeen iyagoo la moodo sidii laba xaymood oo yaryar oo waxarro ah, laakiinse ciidankii suuriya dalkoo dhan bay buuxiyeen. markaasaa boqorkii dalka israa'iil waxaa u yimid oo la hadlay nin ilaah, oo wuxuu ku yidhi, rab-

bigu wuxuu kugu leeyahay, reer suuriya waxay yidhaahdeen, rabbigu waa ilaahii buuraha, laakiinse ma aha ilaahii dooxooyinka, oo sidaas daraaddeed dadkan faraha badan oo dhan adigaan kuu soo gacangelinayaa, oo markaasaad ogaan doontaa inaan anigu ahay rabbiga. oo intii toddoba maalmood ah ayay is-hor degganaayeen. oo waxay noqotay in maaintii toddobaad dagaalkii bilaabmay, oo maalin keliya ayaa ciidankii israa'iil waxay dadkii suuriya ka laayeen boqol kun oo nin oo lug ah. laakiinse intoodii kale afeeq ayay u carareen oo magaaladay galeen, oo toddoba iyo labaatan kun oo nin oo ka hadhayna waxaa ku soo dhacay derbigii. markaasaa benhadad cararay oo magaaladu galay isagoo ugu gudbaya qol ilaa qol. oo addoommadiisii waxay ku yidhaahdeen, bal eeg, waxaannu maqalnay in boqorrada dalka israa'iil yihiin boqorro naxariis badan, haddaba waannu ku baryaynaaye aannu joonyado guntanno, oo madaxaana aannu xadhko ku duudduubanno, oo aannu boqorka dalka israa'iil u baxno, waxaa laga yaabaa inuu naftaada badbaadiyee. sidaas daraaddeed waxay guntadeen joonyado, madaxyadana waxay ku duudduubteen xadhko, oo waxay u yimaadeen boqorkii dalka israa'iil, oo ku yidhaahdeen, addoonkaagii benhadad wuxuu kugu leeyahay, waan ku baryayaaye maanta i bixi. oo isna wuxuu ku yidhi, war miyuu weli nool yahay? isagu waa walaalkay. oo nimankiina aad bay ugu dadaaleen inay calaamad wanaagsan ka maqlaan, oo waxay ku dhaqsadeen inay qabsadaan in taasu maankiisa ku jirto iyo in kale, kolkaasay waxay ku yidhaahdeen, benhadad waa walaalkaa. isna wuxuu yidhi, taga oo ii keena. markaasaa benhadad isagii u soo baxay, oo isna gaadhifaraskiisii ayuu soo fushiyeey. markaasaa benhadad wuxuu ku yidhi, waan kuu celinayaa magaalooyinkii aabbahay aabbahaa ka dhacay, oo waxaad dimishaq ka samaysataa jidad sidii aabbahay samaariya uga samaystay oo kale. axaabna wuxuu ku yidhi, axdiganaan kugu sii daynayaa. sidaasuu axdi ula dhigtay, wuuna iska sii daayay. oo nin qoonkii nebiyada ka mid ah ayaa saaxiibkiis ku yidhi, war i dil, waan ku baryayaaye, taasuna waxay ahayd eray xagga rabbiga ka yimid, laakiinse ninkii waa diiday inuu dilo. kolkaasuu ku yidhi, adigu ku aadan addeecin eraygii rabbiga oo sidaas daraaddeed bal ogow haddiiba markii aad iga tagto waxaa ku dili doona libaax. oo haddiiba markuu isagii ka tegey ayaa waxaa helay libaax, wuuna dilay isagii. oo haddana wuxuu helay nin kale, markaasuu ku yidhi, war waan ku baryayaaye i dil. markaasaa ninkii intuu wax ku dhufatay dhaawacay. markaasaa nebigii tegey oo boqorkii ku sugay jidka agtiisa, wuuna isku beddelay calalkiisii madaxa oo uu indhaha ku qariyey. oo markii boqorkii soo ag maray ayuu boqorkii u qayliyey, oo wuxuu ku yidhi, anigoo addoonkaaga ahu waxaan dhex galay dagaalkii, oo bal eeg nin baa igu soo leexday, nin buuna ii keenay, oo wuxuu igu yidhi, ninkan dhawr; oo si kastaba ha noqotee haddii hadhow la waayo, naftaadaa loo qisaasayaa, ama haddii kaletu waxaad bixin doontaa talanti lacag ah. oo anigoo addoonkaaga ah intii aan mashquul ku ahaa halkan iyo halkaas ayaa ninkii iska tegey. markaasaa boqorkii dalka israa'iil ku yidhi, xukunkaagu saasuu ahaanayaa, waayo, adaa goostay. markaasuu dhaqsa-

day oo calalkiina indhihi ku qaaday, boqorkiina wuu gartay inuu isagu qoonkii nebiyada ka mid ahaa. markaasuu isagii ku yidhi, rabbigu wuxuu ku leeyahay, ninkii aan baabba'a ku xukumay ayaad gacantaada ka sii daysay, oo sidaas daraaddeed naftaadu waxay u dhiman doontaa naftiisa, dadkaaguna dadkiisa. markaasaa boqorkii dalka israa'iil wuxuu u kacay gurigiisii isagoo calool xun, oo xanaaqsan, oo samaariya buu yimid.

21

oo waxyaalahaas dabadood waxay noqotay in naabood oo ahaa reer yesreheel uu lahaa beer canab ah oo yesreheel ku tiil ee uu dhowayd gurigii axaab oo ahaa boqorkii samaariya. oo axaab baa naabood la hadlay, oo ku yidhi, beertaada canabka ah i sii aan beer khudrad ah ka dhigtee, maxaa yeelay, waxay u dhow dahay gurigayga, oo adigana waxaan ku siinayaa beer canab ah oo iyada ka sii wanaagsan, amase haddii ay kula wanaagsan tahay, waxaan ku siinayaa qiimeheeda oo lacag ah. markaasaa naabood wuxuu axaab ku yidhi, ilaah ha iga hayo inaan dhaxalkii awooyaashay ku siiyo. markaasaa axaab wuxuu yimid gurigiisii isagoo calool xun oo ka xanaaqsan eraygii naabood kii reer yesreheel isaga kula hadlay; maxaa yeelay, wuxuu isaga ku yidhi, ku siin maayo dhaxalkii awooyaashay. markaasuu sariirtiisii jiifsaday, wuuna sii jeestay, oo diiday inuu wax cuno. laakiinse naagtiisii yesebeel ayaa u timid oo waxay ku tidhi, war maxaa naftaadu u qulubsan tahay oo aad kibis la cuni weyday? markaasuu iyadii ku yidhi, naa waxaan la hadlay naabood kii reer yesreheel, oo aan ku idhi, beertaada canabka ah lacag iga siiso, ama haddii kale oo ay kula wanaagsan tahay waxaan ka siisanayaa beer kale oo canab ah, oo isna wuxuu iigu jawaabay, beertayda ku siin maayo. markaasaa naagtiisii yesebeel waxay ku tidhi, war miyaadan haatan u talin boqortooyada israa'iil? haddaba kac oo wax cun, oo qalbigaagana ka farxi; anigaa ku siinayaa naabood ka reer yesreheel beertiisa canabka ah. sidaas daraaddeed warqado ayay ku qortay axaab magiciisii oo waxay ku shaabadaysay shaabadiiisii. oo waxay warqadihii u dirtay odayaashii iyo kuwii gobta ahaa ee magaaladiisii naabood la degganaa. oo waxay warqadaha ku qortay oo ku tidhi, war waxaad naadiisaan oo tidhaahdaan, ha la soomo; oo naaboodna dadka ka sarraaysiiya. oo hortiisana waxaad fadhiisinaan laba nin oo waxmatarayaal ah, oo iyana isaga ha ku marag fureen, oo ha ku yidhaahdeen, adigu waxaad cayday ilaah iyo boqorka. markaas isaga dibadda u bixiyo oo dhagaxyo la dhaca si uu u dhinto. oo dadkii magaaladiisii la degganaa ee ahaa odayaashii iyo kuwii gobta ahaa waxay yeeleen sidii yesebeel u soo fartay oo ahayd sidii ku qornayd warqadihii ay iyaga u dirtay. waxay naadiyeen oo yidhaahdeen, ha la soomo, oo naaboodna ayay dadka ka sarraaysiiyeen. oo waxaa yimid oo hortiisa fadhiistay laba nin oo waxmatarayaal ah, markaasaa waxmatarayaashii naabood ku marag fureen dadka hortiisii, oo waxay yidhaahdeen, naabood wuxuu caayay ilaah iyo boqorkaba. markaasay isagii magaaladii ka saareen, oo waxay la dhaceen dhagaxyo, wuuna dhin-

tay. markaasay yesebeel farriin u direen oo waxay ku yidhaahdeen, naabood waa la dhagxiyey, wuuna dhintay. markii yesebeel ay maqashay in naabood la dhagxiyey oo uu dhintay, ayay yesebeel axaab ku tidhi, war kac oo iska qaado beertii canabka ahayd oo naabood kii reer yesreheel ee uu hore inuu lacag kaa siisto kuugu diiday; waayo, haatan naabood ma noola, wuuse dhintay. oo markii axaab maqlay in naabood dhintay ayaa axaab wuxuu u kacay inuu u dhaadhaco oo iska qaato beertii naabood kii reer yesreheel. oo eraygii rabbiga ayaa u yimid eliiaah kii reer tishbii, isagoo leh, war sara joogso, oo u dhaadhac boqorka dalka israa'iil oo axaab ah oo samaariya deggan; oo bal eeg, wuxuu ku dhex jiraa beertii canabka ahayd oo naabood, halkaasoo uu ugu dhaadhacay inuu iska qaato. waa inaad isaga la hadashaa, oo waxaad ku tidhaahdaa, rabbigu wuxuu kugu leeyahay, war ma wax baad dishay, oo haddana ma wax baad qaadatay? oo haddana isaga waxaad ku tidhaahdaa, rabbigu wuxuu kugu leeyahay, meeshii eeyuhu ka leeflefeen dhiiggii naabood ayaa adiga dhiiggagana eeyo ka leefleefi doonaan. markaasaa axaab wuxuu ku yidhi eliiaah, cadowgaygiyow, haddana ma i heshay? oo isna wuxuu ugu jawaabay, haah, waan ku helay, maxaa yeelay, waxaad isu iibisay inaad rabbiga hortiisa wax shar ah ku samayso. oo bal ogow, axaabow, belaaayo baan kugu soo dejin doonaa, oo farcankaaga waan kaa qaadi doonaa, oo waxaan kaa baabbi'in doonaa wiil kasta, ha ahaado mid kasta oo dalka israa'iil ku dhex xidhan ama mid kasta oo ku dhex furan. oo reerkaagana waxaan ka dhigi doonaa sidii reerkii yaaraabcaam ina nebaad iyo sidii reerkii bacshaa ina axiiyaah, sababtuna waxa weeye xanaaqii aad iga xanaajisay oo aad dadkii israa'iilna dhaajisay aawadiis. oo yesebeelna rabbigu wuu ka hadlay oo yidhi, yesebeel eeyuhu waa ku cuni doonaan derbiga yesreheel agtiisa. oo axaab dadkiisa kii magaalada kaga dhinta waxaa cuni doona eeyaha; oo kii duurka kaga dhintana waxaa cuni doona haadka samada. (laakiinse lama arag qof axaab la mid ah oo isu iibiyey inuu sameeyo wax rabbiga hortiisa shar ku ah, kaasoo ay kicisay naagtiisii yesebeel. oo wax aad karaahiyo u ah ayuu sameeyey markuu sanamyo raacay oo uu u wada sameeyey siday sameeyeen reer amor kii rabbigu ka tuuray dadka israa'iil hortooda.) kolkii axaab erayadaas maqlay ayuu dharkiisii jeejeexay, oo joonyado guntaday, wuuna soomay, oo joonyado ku dhex seexday, oo aayar u socday. oo haddana eraygii rabbigu wuxuu u yimid eliiaah kii reer tishbii oo ku yidhi, war sow uma jeedid siduu axaab hortayda isugu hoosaysiiyey? sharka ku soo dejin maayo intuu isagu nool yahay, maxaa yeelay, isagu hortayduu isku hoosaysiiyey; laakiinse sharka waxaan reerkiisa ku soo dejin doonaa wakhtiga wiilkiisa.

22

oo intii saddex sannadood ah ayaanu dagaal dhex marin dadka suuriya iyo dadka israa'iil. oo waxay noqotay sannaddii saddexaad in yehooshaafad oo dalka yahuudah boqor ka ahaa u yimid boqorkii dalka israa'iil. markaasaa boqorkii dalka israa'iil adoommadiisii ku yidhi, war miyeydnaan ogayn inaan

iska leennahay raamod gilecaad? oo annana waannu iska fadhinnaa, oo kalama aannu bixin gacantii boqorka suuriya! oo wuxuu yehooshaafaad ku yidhi, dagaal baan raamod gilecaad u tegayaaye ma i raacaysaa? oo yehooshaafaadna wuxuu boqorkii dalka israa'iil ku yidhi, anigu kula mid baan ahay, oo dadkayguna waa dadkaagoo kale, fardahayguna waa fardahaagoo kale. markaasaa yehooshaafaad boqorkii dalka israa'iil ku yidhi, waan ku baryayaaye bal maanta erayga rabbiga wax weyddii. markaasaa boqorkii dalka israa'iil soo wada ururiyey nebiyadii oo ahaa in ku dhow afar boqol oo nin, oo wuxuu ku yidhi, raamod gilecaad dagaal ma u tagaa mise waan iska daayaa? oo iyana waxay ku yidhaahdeen, tag, waayo, sayidku wuxuu iyada soo gelin doonaa gacantaada, boqorow. laakiinse yehooshaafaad wuxuu ku yidhi, kuwan mooyaane miyaanu nebi rabbigu jirin aan wax weyddiinnee? markaasaa boqorkii dalka israa'iil wuxuu yehooshaafaad ku yidhi, weli waxaa jira nin kale oo aan rabbiga wax ka weyddiin karno, kaasuna waa miikayhuu ina yimlaah, laakiinse waan nebcahay, maxaa yeelay, isagu wax wanaagsan igama sheego wax xun mooyaane, oo yehooshaafaadna wuxuu ku yidhi, boqorow, saas ha odhan. markaasaa boqorkii dalka israa'iil u yeedhay mid sirkaal ah, oo wuxuu ku yidhi, haddiiba ii keen miikayhuu ina yimlaah. haddaba boqorkii dalka israa'iil iyo yehooshaafaad oo ahaa boqorkii dalka yahuudah mid kastaaba wuxuu ku fadihiyey carshigiisii, isagoo dharkii boqornimada qaba, oo waxay fadihiyeen meel bannaan oo ku taal iridda samaariya laga soo galo, oo nebiyadii oo dhammuna hortooday wax ku sii sheegayeen. oo sidqiyaah ina kenacanaah ayaa samaystay geeso bir ah, oo wuxuu yidhi, waxaa rabbigu leeyahay, kuwan waad ku hardiyi doontaa reer suuriya ilaa ay wada baabba'aan. oo nebiyadii oo dhammuna saasay sii wada sheegeen, iyagoo leh, raamod gilecaad tag oo guulayso, maxaa yeelay, rabbigu wuu soo gelin doonaa gacantaada, boqorow. oo wargeeyskii miikayhuu loo diray inuu u soo yeedho wuu la hadlay oo ku yidhi, bal eeg, nebiyadii war wanaagsan bay u sheegeen boqorkii, oo isku af bay ku wada hadleen. haddaba waxaan kaa baryayaa in eraygaagu la mid noqdo eraygooda, oo adigu wax wanaagsan ku hadal. markaasaa miikayhuu yidhi, rabbiga noloshiisaan ku dhaartaye waxaan sheegayaa wax alla wixii rabbigu igu yidhaahdo. oo markuu boqorkii u yimid ayaa boqorkii ku yidhi, miikayhuuyow, raamod gilecaad dagaal ma u tagnaa mase waannu iska daynaa? oo isna wuxuu ugu jawaabay, tag, oo ku soo guulayso; oo rabbiguna iyadu soo gelin doonaa gacantaada, boqorow. markaasaa boqorkii isagii ku yidhi, runta mooyaane wax kale inaadn magaca rabbiga iigu sheegayn intee jeer baan ku dhaariyaa? oo isna wuxuu yidhi, waxaan arkay dadka israa'iil oo dhan oo buuraha ku kala firdhay sidii loo aan adhijir lahayn, oo rabbigu wuxuu yidhi, kuwanu sayid ma leh ee nin waluba gurigiisii ha ku nabad noqdo. markaasaa boqorkii dalka israa'iil yehooshaafaad ku yidhi, miyaanan kuu sheegin inuusan wax wanaagsan iga sii sheegayn wax shar ah mooyaane? markaasuu miikayhuu yidhi, haddaba erayga rabbiga maqal, waxaan arkay rab-

biga oo carshigiisa ku fadhiya oo ciidankii samada oo dhammuna taagan yihiin midtiigta iyo bidixdiisa. markaasaa rabbigu yidhi, kumaa axaab soo sasabaya inuu raamod gilecaad tago oo halkaas ku dhinto? oo mid sidanuu yidhi, mid kalena sidaasuu yidhi. markaasaa ruux soo baxay, oo rabbiga hortiiisa istaagay oo yidhi, anigaa soo sasabaya. kolkaasaa rabbigu ku yidhi, sidee baad u soo sasabaysaa? isna wuxuu yidhi, anigu waan tegayaa oo waxaan noqonayaa ruux beenlow ah oo afka nebiyadiisa oo dhan ku jira. oo rabbigu wuxuu yidhi, adigu waad sasabi doontaa oo weliba waad ka adkaan doontaa, haddaba tag oo saas yeel. haddaba bal eeg, rabbigu afka nebiyadaadan oo dhan wuxuu geliyey ruux beenlow ah, oo rabbigu wuxuu kaa sheegay wax be-laayo ah. markaasaa sidqiyaah ina kenacanaah intuu miikayhuu u soo dhowaaday dhabanka ku dhuf-tay, oo wuxuu ku yidhi, war ruuxii rabbigu xaggee buu iga maray inuu kula hadlo? kolkaasaa miikayhuu ku yidhi, waad arki doontaa maalinta aad qol hoose u geli doonto inaad ku dhuumato. markaasaa boqorkii dalka israa'iil yidhi, miikayhuu qabta u u celiya amoon oo ah taliyaha magaalada, iyo yoo'aash oo ah ina boqor; oo waxaad ku tidhaahdaan, boqorkii wuxuu leeyahay, ninkan xabsiga geliya, oo waxaad ku quudisaan kibis dhib ah, oo waxaad ka waraabisaan biyo dhib ah, ilaa aan soo nabad noqdo. markaasaa miikayhuu ku yidhi, sinaba haddaad ku soo nabad noqotid, rabbigu igama dhex hadlin. oo wuxuu kaloo yidhi, dadkoo dhammow, maqla. markaasay boqorkii dalka israa'iil iyo yehooshaafaad oo ahaa boqorkii dalka yahuudah raamod gilecaad u kaceen. oo boqorkii dalka israa'iil wuxuu yehooshaafaad ku yidhi, anigu waan ismidab qarinnayaa, oo dagaalkaan dhex gelayaa; laakiinse adigu dharkaaga xidho. oo boqorkii dalka israa'iil wuu ismidab qariyey oo dagaalkuu dhex galay. haddaba boqorkii dalka suuriya wuxuu amray laba iyo soddonkii sirkaal oo u taliyey gaadhifardoodkiisa, oo ku yidhi, mid weyn iyo mid yar toona ha la diririna boqorka dalka israa'iil oo ke-liya mooyaane. oo markii saraakiishii gaadhifardoodku ay yehooshaafaad arkeen ayay isyidhaahdeen, hubaal kanu waa boqorkii dalka israa'iil, markaasay ku leexdeen inay la diriraan aawadeed; kolkaasaa yehooshaafaad qayliyey. oo markii saraakiishii gaadhifardoodku ay arkeen inuusan ahayn boqorkii dalka israa'iil ayay dib uga noqdeen. oo nin baa intuu qaansadiisii xooday kama' ahaan fallaadh u ganay, oo wuxuu boqorkii dalka israa'iil kaga dhufstay meesha dharkiisa dagaalku isaga yimaadeen. markaasuu boqorkii kii gaadhifaraskiisa kaxaynayay ku yidhi, gacantaada leexi, oo ciidanka iga dhex bixi, waayo, aad baan u dhaawacmay. oo maalintaas dagaalkii waa sii kordhay, oo boqorkiina gaadhifaraskiisii ayaa la dhex taagay, isagoo ka hor jeeda dadkii suuriya, oo wuxuu dhintay makhrbikii, oo dhiigii dhaawaca ka baxay wuxuu iska dareerayay gaadhifaraska salkiisa. oo markii qorraxdu sii dhacaysay ayaa qaylo ka dhex baxday ciidankii oo dhan, oo waxay lahaayeen, war nin waluba ha tago magaaladiisii iyo waddankiisii. oo sidaasuu boqorkii u dhintay, oo waxaa la keenay samaariya, oo waxaana boqorkii lagu aasay samaariya. oo gaadhifaraskii waxaa lagu maydhay

balligii samaariya agtiisa, oo dhiiggiisiina eeyahaa leefleefay, oo waxay noqotay siduu ahaa eraygii rabbigu ku hadlay. (haddaba dhillooyinkii halkaasay isku maydheen.) haddaba axaab falimihiisii kale iyo wixii uu sameeyey oo dhan, iyo gurigii uu dhisay oo foolka maroodiga ahaa, iyo magaalooyinkii uu dhisay oo dhammuba sow kuma wada qorna kitaabkii taariikhda boqorradii dalka israa'iil? markaa-suu axaab dhintay oo la seexday awowayaashiis, oo wiilkiisii axasyaah ayaa meeshiisii boqor ka noqday. oo yehooshaafaad ina aasaa wuxuu boqor ka noqday dalka yahuudah boqorkii dalka israa'iil oo axaab ahaa sannaddiisii afraad. oo yehooshaafaad markuu boqor noqday wuxuu jiray shan iyo sodon sannadood. oo yeruusaalemma shan iyo labaatan sannadood boqor buu ku ahaa, oo hooyadiis magacedana waxaa la odhan jiray casuubaah ina shilxii. oo wuxuu ku socday jidkii aabbihiis aasaa ku socday oo dhan, oo geesna ugama uu leexan, oo wixii rabbiga hortiisa ku qummanaa ayuu sameeyey. habase yeeshee meelihii sarsare lama baabbi'in, oo dadkuna weli way ku allabaryi jireen, foonxa way ku shidi jireen meelihii sare. oo yehooshaafaadna nabad buu la dhigtay boqorkii dalka israa'iil. haddaba yehooshaafaad falimihiisii kale, iyo xooggiisii uu muujiyey, iyo sidii uu u dagaallamayba sow kuma qorna kitaabkii taariikhda boqorradii dalka yahuudah? oo makhnuudyadii intii wakhtigii aabbihiis aasaa ka hadhayna dalka wuu ka wada eryay. oo edomna boqor ma lahayn, laakiinse waxaa u talin jiray boqor-ku-xigeen. oo yehooshaafaadna wuxuu samaystay doonniyo tarshiish inay oofir tagaan oo dahab u doonaan aawadeed, laakiinse halkaas ma ay tegin, maxaa yeelay, doonniyihii waxay ku burbureen cesyoon geber agteeda. markaasaa axasyaah oo ahaa ina axaab ayaa yehooshaafaad ku yidhi, addoommadaydu addoommadaada doonniyaha ha la raaceen, laakiinse yehooshaafaad wuu diiday taas. oo yehooshaafaadna wuu dhintay oo la seexday awowayaashiis, oo waxaa awowayaashiis lagula aasay magaaladii awowgiis daa'uud; oo meeshiisiina waxaa boqor ka noqday wiilkiisii yehooraam. oo axasyaah oo ahaa ina axaab wuxuu dalka israa'iil samaariya boqor ugu noqday sannaddii toddoba iyo tobnaad oo yehooshaafaad boqorkii dalka yahuudah, oo laba sannadood buu dalka israa'iil boqor ka ahaa. oo isna wuxuu sameeyey waxa rabbiga hortiisa shar ku ah, oo wuxuu ku socday jidkii aabbihiis maray, iyo jidkii hooyadiis martay, iyo jidkii yaaraabcaam ina nebaad maray, ee uu dadkii israa'iil dembaajiyey. oo isna wuxuu u adeegay bacal, wuuna caabuday isagii, oo weliba rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iilna wuu ka xanaajiyey, sidii aabbihiis sameeyey oo kale.

oo markii axaab dhintay dabadeed ayaa reer moo'aab ku caasiyoobeen dalka israa'iil. oo axasyaahna wuxuu ka dhacay daaqaaddii qolkiisii sare oo samaariya ku yiil, wuuna bukooday, markaasuu wargeeyayaal di-ray, oo wuxuu ku yidhi, taga oo bacal sebuub oo ah ilaaha reer ceqroon waxaad ii soo weyddiisaan bal inaan buktadan ka bogsanaayo iyo in kale. laakiinse malaa'igtii rabbigu waxay ku tidhi eliyaah kii reer tishbii, kac oo ka hor tag wargeeyayaasha boqorka samaariya, oo waxaad ku tidhaahdaa, war ma ilaah baan joogin dalka israa'iil, oo saas aawadeed baad bacal sebuub wax u soo weyddiinaysaan? haddaba sidaas daraaddeed rabbigu wuxuu leeyahay, sariirta aad fuushay ka soo degan maysid, laakiinse hubaal waad dhimanaysaa. dabadeedna eliyaah wax iska tegey. kolkaasaa wargeeyayaashii isagii ku soo noqdeen, oo isna wuxuu ku yidhi, war maxaad u soo noqoteen? oo iyana waxay isagii ku yidhaahdeen, war nin baa naga hor yimid, oo wuxuu nagu yidhi, taga, oo boqorkii idin soo diray ku noqda, oo waxaad ku tidhaahdaan, rabbigu wuxuu leeyahay, war ma ilaah baan joogin dalka israa'iil, oo saas aawadeed baad u cid diranaysaa in wax la soo weyddiyo bacal sebuub oo ah ilaaha reer ceqroon? haddaba sariirta aad fuushay ka soo degan maysid, laakiinse hubaal waad dhimanaysaa. oo isna wuxuu iyagii ku yidhi, ninkii idinka hor yimid oo waxakan idiin sheegay nin caynkee ah buu ahaa? oo iyana waxay isagii ugu jawaabeen, wuxuu ahaa nin xaad badan, oo suun meged ahna dhexduu ku xidhnaa. markaasuu yidhi, kaasu waa eliyaah kii reer tishbii. markaasaa bo-qorkii wuxuu u diray sirkaal konton xukuma oo wata kontonkiisii ninba. isna kor buu ugu baxay, oo bal eeg, buur korkeed buu fadihiyey, oo intuu la hadlay buu ku yidhi, war nin yahow ilaah, bo-qorkii wuxuu kugu soo yidhi, soo deg oo kaalay. oo eliyaahna wuxuu ugu jawaabay sirkaalkii kontonka nin xukumay, haddaan nin ilaah ahay, samada dab ha ka soo dego, oo ha baabbi'yo adiga iyo kontonkaaga ninba. kolkaasaa waxaa samada ka soo degay dab, oo wuxuu wada baabbi'iyey isagii iyo kontonkiisii ninba. oo haddana wuxuu isagii u diray sirkaal kale oo konton nin xukuma ee isna wata kontonkiisii. oo isna intuu u jawaabay buu ku yidhi, war nin yahow ilaah, waxaa boqorkii kugu soo yidhi, soo deg oo haddiiba kaalay. markaasaa eliyaah ugu jawaabay, haddaan nin ilaah ahay, samada dab ha ka soo dego, oo ha baabbi'yo adiga iyo kontonkaaga ninba. kolkaasaa waxaa samada ka soo degay dalkii ilaah, oo wuxuu wada baabbi'iyey isagii iyo kontonkiisii ninba. oo haddana boqorkii wuxuu isagii u diray sirkaal saddexaad oo konton nin xukuma ee kontonkiisii nin wata. oo sirkaalkii saddexaad oo kontonka nin xukumayna kor buu ugu baxay, oo intuu u yimid ayuu eliyaah hortiiisa jilbo u dhacay oo baryay, oo wuxuu ku yidhi, war nin yahow ilaah, waan ku baryayaaye naftayda iyo kontonkan nin oo addoom-madaada ah naftooda hortaada qaali ha ku noqdeen. waayo, bal eeg, dab baa samada ka soo degay oo wada baabbi'iyey labadii sirkaal oo iga soo horreeyey iyo kontomadoodiiba, laakiinse haatan naftaydu hor-

taada qaali ha ku noqoto. markaasaa malaa'igtii rabbigu waxay eliyaah ku tidhi, tag oo isaga raac; hana ka babsan. kolkaasuu kacay oo intuu isagii la dhaadhacay ayuu boqorkii u tegey. oo wuxuu is-agii ku yidhi, rabbigu wuxuu ku leeyahay, waxaad wargeeyayaal u soo dirtay inaad bacal sebuub oo ah ilaaha reer ceqroon wax soo weyddiiso ee sababtu ma waxay tahay inaan dalka israa'iil jirin ilaah aad hadalkiisa wax weyddiiso? haddaba sidaas daraad-deed sariirtii aad fuushay ka soo degan maysid, laakiinse hubaal waad dhimanaysaa. markaasuu u dhintay sidii eraygii rabbiga oo eliyaah ku hadlay ahaa. oo yehoorraam ayaa boqor ka noqday meeshiisii, oo taasuna waxay dhacday yehoorraam ina yehooshaafaad oo boqor ka ahaa dalka yahuudah sannaddiisii labaad, maxaa yeelay, isagu wiil ma uu lahayn. haddaba ax-asyaah falimihiisii kale ee uu sameeyey sow kuma qorna kitaabkii taariikhda boqorradii dalka israa'iil?

2

oo markii rabbigu doonayay inuu eliyaah samada dabayl cirwareen ah ugu qaado ayaa eliyaah wuxuu gilgaal ka raacay elishaah. markaasaa eliyaah wuxuu elishaah ku yidhi, waan ku baryayaaye halkan iska joog, waayo, rabbigu wuxuu ii diray tan iyo beytel. oo elishaahna wuxuu yidhi, waxaan ku dhaartay rabbiga noloshiisa iyo adiga naftaadee inaanan kaa tagayn. sidaas daraaddeed wuxuu ku wada dhaadhaceen beytel. oo qoonkii nebiyada ahaa oo beytel joogay ayaa elishaah u soo baxay, oo waxay ku yidhaahdeen, war ma og tahay in rabbigu maanta sayidkaaga kaa qaadi doono? oo isna wuxuu ku yidhi, haah, waan ogahaye iska aamusa. markaasaa eliyaah wuxuu ku yidhi isagii, elishaah, waan ku baryayaaye halkan iska joog, waayo, rabbigu haddana wuxuu ii diray yerixoo. oo isna wuxuu yidhi, waxaan ku dhaartay rabbiga noloshiisa iyo adiga naftaadee inaanan kaa tagayn. sidaas daraaddeed waxay yimaadeen yerixoo. oo haddana qoonkii nebiyada ahaa oo yerixoo joogay ayaa elishaah u soo dhowaaday, oo waxay ku yidhaahdeen, war ma og tahay in rabbigu maanta sayidkaaga kaa qaadi doono? oo isna wuxuu ugu jawaabay, haah, waan ogahaye iska aamusa. markaasaa eliyaah wuxuu ku yidhi isagii, waan ku baryayaaye halkan iska joog, waayo, rabbigu wuxuu ii diray webi urdun. oo isna wuxuu ku yidhi, waxaan ku dhaartay noloshii rabbiga iyo adiga naftaadee inaanan kaa tagayn. markaasay labadiiba israaceen. oo waxaa tegey konton nin oo qoonkii nebiyada ahaa ah, oo waxay istaageen meel hortooda ah oo cabbaar ka fog; oo labadoodiina waxay istaageen webi urdin agtiisa. markaasaa eliyaah go'iisii qaaday oo duudduubay, oo biyihii ku dhuftay, iyana xagga iyo xagga ayay u kala qaybsameen, sidaas daraaddeed labadoodiiba waxay mareen dhul engegan. oo haddana markii ay ka gudbeen, eliyaah wuxuu elishaah ku yidhi, war intaan layga kaa qaadin ka hor i weyddiiso wax aan kuu sameeyo. markaasaa elishaah yidhi, waan ku baryayaaye ruuxaaga labanlaabkii ha igu soo dego. isna wuxuu yidhi, wax aad u adag baad i weyddiisatay; habase yeeshee haddaad i aragtid markii layga kaa qaado, sidaasay kuu ahaanaysaa, haddii kalese

biga hortiisa shar ku ah, laakiinse uma samayn sidii aabbiihiis iyo sidii hooyadiis u sameeyeen oo kale, waayo, wuu riday tiirkii bacal oo aabbiihiis sameeyey. habase yeeshee wuxuu ku dhegay dembigii yaaraab- caam ina nebaad, ee uu dakkii israa'iil dembaajiyey, kaas kama uu tegin. haddaba boqorkii reer moo'aab oo meeshaac ahaa ido buu lahaa, oo wuxuu bo- qorkii dalka israa'iil baad u siin jiray boqol kun oo baraar ah, iyo boqol kun oo wan dhogortood. laaki- inse markii axaab dhintay ayaa boqorkii moo'aab ku caasiyoobay boqorkii dalka israa'iil. oo markaasaa boqor yehooraam ka baxay samaariya, oo wuxuu soo safay dakkii israa'iil oo dhan. oo intuu tegey ayuu u cid diray yehooshaafaad oo ahaa boqorkii dalka yahuudah, oo wuxuu ku yidhi, waxaa igu caasiyo- obay boqorkii moo'aab, haddaba ma i raacaysaa aan moo'aab la dirirnee? isna wuxuu yidhi, haah, waan ku raacayaa, waayo, waxaan ahay adigoo kale, dadkay- guna waa sida dadkaaga oo kale, fardahayguna waa sida fardahaaga oo kale. oo isna wuxuu yidhi, war jidkee baynu maraynaa? markaasuu ugu jawaabay, jidka ciidlada edom. sidaas daraadeed waxaa is- raacay boqorkii dalka israa'iil, iyo boqorkii dalka yahuudah, iyo boqorkii dalka edom; oo waxay wa- reegeen meel toddoba maalmoood loo socdo; oo ci- idankii iyo xayawaankii la socday toona biyo ma he- lin. markaasaa boqorkii dalka israa'iil wuxuu yidhi, hoogay! waayo, rabbigu wuxuu saddexdayadan bo- qor isugu yeedhay inuu gacanta reer moo'aab na geliyo. laakiinse yehooshaafaadba wuxuu yidhi, war sow ma joogo nin ah rabbiga nebigiis aan rabbiga wax ka weyddiinnee? oo mid ka mid ah boqorkii dalka israa'iil addoommadiisii ayaa ugu jawaabay, waxaa jooga eliishaa ina shaafaad oo biyo ku shubi jiray eli- iyaah gacmihiisii. markaasaa yehooshaafaad wuxuu yidhi, isaga eraygii rabbigaa la jira. kolkaasay bo- qorkii dalka israa'iil, iyo yehooshaafaad, iyo boqorkii edomba isagii u tageen. markaasaa eliishaa wuxuu boqorkii dalka israa'iil ku yidhi, war maxaa inaga dhexeeya? nebiyadii aabbaah iyo nebiyadii hooy- adaa u tag. oo boqorkii dalka israa'iilna wuxuu ku yidhi, maya, waayo, rabbigu wuxuu saddexdayadan boqor isugu yeedhay inuu gacanta reer moo'aab na geliyo. oo eliishaana wuxuu yidhi, waxaan ku dhaartay rabbiga ciidammada oo aan hor taagnahay noloshiisa ee hubaal haddii aanan xurmaynayn hor- joogidda yehooshaafaad oo ah boqorka dalka yahu- udah, xaggaaga ma aanan fiiriyeen kuna arkeen. haddaba waxaad ii keentaan nin kataarad wada. oo markii ninkii kataaraddii ka dhawaajiyey ayaa gacan- tiis rabbigu ku soo degtay isagii. oo wuxuu yidhi, rab- bigu wuxuu idinku leeyahay, dooxadan boholo miid- han ka dhiga. waayo, waxaa rabbigu leeyahay, dabayl ma arki doontaan, roobna ma arki doontaan, laakiin dooxadaas waxaa ka buuxsami doona biyo, oo idinna waad cabbi doontaan idinka, iyo lo'diinna, iyo xooli- hiinnuba. oo taasu rabbiga hortiisa waa ku fudud dahay; oo weliba isagu reer moo'aabna gacantiinnuu soo gelin doona. oo waa inaad dumisaan magaaloo kasta oo deyr leh, iyo magaaloo kasta oo la doortay, oo geed kasta oo wanaagsan waa inaad jartaan, oo waxaad xidhaan ilo walba oo biyo ah, oo waxaad dhul kasta oo wanaagsan ku hallavsaan dhagaxo. oo sub

axdii dambe markii allabariga la bixin jiray goor ku dhow ayaa biyo ka yimaadeen xagga edom, oo wad-dankiina biyaa ka buuxsamay. haddaba markay reer moo'aab maqleen in boqorradii ay yimaadeen inay la dagaallamaan ayaa waxaa is-urursaday dhammaan kuwii hub qaadi karay iyo kuwii ka weynaa, oo waxay istaageen soohdinta. oo iyana waxay kaceen aroor hore, oo qorraxdiina biyihii bay dhalaalisay, oo reer moo'aabna waxay arkeen biyihii hortooda ka muuq-day oo guuduudan sida dhiig oo kale. markaasay yidhaahdeen, war waxanu waa dhiig, hubaal boqorradii waa islaayeen oo nin waluba saaxiibkiis buu dilay; haddaba, reer moo'aabow, xagga dhaca u kaca. oo markay yimaadeen xeradii dadka israa'iil ayaa dadka israa'iil ku kaceen oo laayeen reer moo'aab; iyana way ka carareen hortooda, oo dadka israa'iilna dhulkii bay hore u galeen iyagoo reer moo'aab laynaa. oo magaalooiyinkii way burburiyeen, oo dhul kasta oo fiicanna nin waluba dhagaxiisii buu ku tuuray, oo way buuxiyeen; oo ilihii biyaha ahaa oo dhanna way wada xidheen, oo geedihii wanaagsanaa oo dhanna way wada jareen, ilaa ay qiir xaresed oo keliya dhagx-anteedii u daayeen, habase yeeshee wadhafleydii ayaa isku wareejiisay oo ku dhufatay. oo boqorkii reer moo'aab markuu arkay in dagaalku ku kulul yahay ayuu kaxaystay toddoba boqol oo nin ee seefqaad wada ah si uu ugu gudbo xagga boqorka edom, laakiinse way kari waayeen. markaasuu kaxaystay wiilkiisii curadka ahaa oo meeshiisa boqor ka noqon lahaa, oo derbiga korkiisa ayuu sida allabari la gubo ugu bixiyey, oo dadka israa'iilna cadho weyn baa loo qabay, oo iyana way ka tageen isagii, oo waxay ku noqdeen dalkoodii.

4

haddaba waxaa eliishaa u qaylisay naag u dhaxday qoonkii nebiyada ahaa midkood, oo waxay ku tidhi, ninkaygii oo addoonkaaga ahaa waa dhintay, oo adna waad og tahay inuu addoonkaagu rabbiga ka cab-san jiray. oo nin deyn nagu lahaa ayaa u yimid inuu labadayda carruurta ah iga qaato oo addoommo ka dhigto. markaasaa eliishaa wuxuu iyadii ku yidhi, bal ii sheeg, maxaan kuu sameeyaa? oo maxaad guriga ku haysataa? iyana waxay tidhi, anigoo addoontaada ah guriga waxba iima yaalliin dheri saliidi ah mooy-aane. oo isna wuxuu ku yidhi, tag, oo weel wey-diiso derisyadaada oo dhan, oo ha ahaadeen weel madhan, wax yarna ha soo weyddiisan. oo waa inaad gurigaaga gashaa oo adiga iyo wiilashaadu albaabka isku soo xidha, oo markaas weelashaas saliidda ku shub, oo intii buuxsanta oo dhan gees u dhig. sidaas daraadeed isagii way ka tagtay, oo iyadii iyo wiilashadii albaabkii bay isku soo xidheen, oo iyaguna weelashii bay u keenkeeneen, iyana way ku shubtay. oo markii weelashii ay wada buuxsameen ayay wiilkeedii ku tidhi, weliba weel kale ii keen. markaasuu ku yidhi, weel dambe ma hadhin. dabadeedna saliiddii way joogsatay. markaasay soo kacday, oo waxay u soo sheegtay ninkii ilaah, oo isna wuxuu ku yidhi, tag oo saliidda iibi, oo deynkaagii ku bixi, oo adiga iyo wiilashaaduna inta hadha ku noolaada. oo waxaa maalin dhacday in eliishaa shuuneem tegey,

oo halkaasna waxaa joogtay naag weyn, oo iyana waxay isagii yeelsiisay inuu wax cuno. oo haddana mar alla markuu soo ag maray ayuu xaggeeda u leexday inuu wax ka cuno. markaasay ninkeedii ku tidhi, bal eeg, waxaan gartay in ninkan oo had iyo goor ina soo ag maraa uu yahay nin ilaah oo quduus ah. haddaba waan ku baryayaaye ayuu isaga derbiga uga samayno qol yar, oo halkaas u dhigno sariir, iyo miis, iyo kursi, iyo laambad; oo waxay ahaan doontaa markuu inoo yimaadoba inuu halkaas ku leexdo. oo waxaa maalin dhacday inuu halkaas yimid oo intuu qolkii ku leexday ayuu halkaas jiifsaday. oo markaa-suu midiidinkiisii geexasii ku yidhi, u yeedh naagtan reer shuuneem. oo markuu u yeedhay ayay hortiiisii soo istaagtay. markaasuu ku yidhi isagii, hadda waxaad iyada ku tidhaahdaa, adigu aad baad noo xannaanaysay, haddaba maxaa lagu sameeyaa? ma doonaysaa in laguula hadlo boqorka ama sirkaalka ci-idanka? markaasay ku jawaabtay, anigu waxaan dhex degganahay dadkaygii. oo isna wuxuu yidhi, haddaba maxaa loo sameeyaa iyada? kolkaasaa geexasii wuxuu ku jawaabay, runtii iyadu wiil ma leh, oo ninkeeduna waa oday. markaasuu ku yidhi, bal iyada u yeedh. oo markuu u yeedhay ayay albaabka soo istaagtay. oo isna wuxuu yidhi, markii wakhtigu soo wareego xil-ligan oo kale wiil baad laabta ku qabsan doontaa, oo iyana waxay tidhi, maya sidaikaygiyow, oo adigu nin yahow ilaah anoo addoontaada ah been ha ii shee-gin. oo naagtiina way uuraysatay, oo wiil bay dhashay markii wakhtigii soo wareegay, oo waxay noqatay sidii eliishaa iyada ku yidhi. oo wiilkii markuu koray waxaa maalin dhacay inuu aabbihiis u tegey meeshii kuwa beeraha gooyaa ay joogeen. oo wuxuu aabbihiis ku yidhi, madaxa madaxa! oo isna wuxuu addoonkiisii ku yidhi, war qaad, oo hooyadiis u gee. oo markuu soo qaaday oo hooyadiis u keenay, tan iyo duhurkii ayuu jilbaha hooyadiis ku fadihiyey, dabadeedna wuu dhintay. oo iyana kor bay u baxday, oo waxay is-agii ku jiifisay sariirtii ninkii ilaah, oo intay albaabkii ku xidhay ayay ka baxday. markaasay ninkeedii u dhawaaqday oo ku tidhi, waan ku baryayaaye iigu cid dir mididiinnadii midkood iyo dameerihii mid-kood, si aan ninkii ilaah ugu ordo oo aan haddana u soo noqdo. oo isna wuxuu ku yidhi, naa maxaad maanta ugu tegaysaa? maanta bil cusub ma aha, sabinta ma aha. oo iyana waxay tidhi, war way ha-gaagi doontaa. markaasay dameer kooraysatay, oo mididiinkeedii waxay ku tidhi, igu kaxee oo hore u soco, oo anigoo kugu amra mooyaaane ha i raajin. saas daraadeed way tagtay, oo waxay ninkii ilaah ugu timid buur karmel. oo markii ninkii ilaah iyadii meel fog ka arkay ayuu mididiinkii geexasii ku yidhi, bal eeg waxaa soo socota tii reer shuuneem. haddaba waan ku baryayaaye ku orod oo ka hor tag, oo waxaad ku tidhaahdaa, ma nabad qabtaa? ninkaagiina ma nabad qabaa? wiilkaagiina ma nabad qabaa? oo iyana waxay ugu jawaabtay, waa nabad. oo markay ninkii ilaah buurtu ugu timid ayay cagihisii qabsatay. oo geexasii baa u soo dhowaaday inuu ka durkiyo, laakiinse ninkii ilaah baa yidhi, war iska daa, waayo, naf-teedu way welwelsan tahay, oo rabbiguna taas wuu iga qariyey, imanaa sheegin. markaasay tidhi, war ma rabbigaan wiil ka doonay? sow kuma aan odhan, war

hay khiyaanayn? oo isna wuxuu geexasii ku yidhi, war guntiga isku giiji, oo ushayda gacanta ku qabso oo tag, oo haddaad qof la kulantid, ha salaamin, oo haddii qof ku salaamana, ha u jawaabin, oo ushayda waxaad saartaa wiilka wejijsa. oo wiilkii hooyadiis waxay tidhi, waxaan ku dhaartay rabbiga noloshiisa iyo adiga naftaadee inaanan kaa tagayn. markaasuu kacay oo raacay. oo geexaasiina wuu ka sii hor maray, oo ushii saaray wiilka wejijsii, laakiinse cod iyo wax maqlid toona laguma arag. sidaas daraaddeed wuu noqday oo intuu ka hor yimid ayuu u waramay, oo ku yidhi, yarkii ma uu toosin. oo eliishaa markuu gurigii soo galay ayuu arkay in yarku meyd yahay, oo uu sariirtiisii ku jiifo. sidaas daraaddeed gudahuu galay oo intuu labadoodiiba albaabkii ku xidhay ayuu rabbiga baryay. markaasuu intuu kacay ayuu yarkii ku kor jifisaday, oo afkuu afka u saaray, indhihiina indhuhuu u saaray, gacmihiina gacmuhuu u saaray; oo korkiisuu isku fidiyey; markaasaa yarka jidhkiisii soo diiray. markaasuu noqday oo guriga dhexdiisii mar ayuu hore iyo dib ugu socday, oo intuu tegey ayuu haddana yarkii isku fidiyey, markaasaa yarkii toddoba goor hindhisay oo indhaha kala qaaday. markaasuu geexasii u yeedhay, oo wuxuu ku yidhi, tii reer shuuneem u yeedh. oo isna wuu u soo yeedhay. oo markay gudaha ugu soo gashay ayuu ku yidhi, wiilkaaga qaado. markaasay gudaha soo gashay, oo cagihisii ku dhacday, oo dhulkay ku sujuudday, markaasay wiilkeedii qaadatay oo dibadda u baxday. oo eliishaa haddana wuxuu yimid ilgaal; oo wakhtigaasna dalku abaar buu ahaa, oo isagana waxaa hortiiisa fadhiyey qoonkii nebiyada ahaa; oo isna miidiinkiiisii ayuu ku yidhi, dheriga weyn dabka saar oo qoonka nebiyada ah maraq u kari. oo midba berrinka u baxay inuu khudaar soo goor aawadeed, oo wuxuu helay geed duureed, oo ubdodibadeedyona faraquu ka soo buuxsaday, oo intuu soo noqday ayuu dherigii maraqa ku googooyay, waayo, ma ay garanayn. sidaas daraaddeed raggii bay u soo gureen inay cunaan aawadeed. oo intay maraqii cunayeen ayay qayliyeen, oo yidhaahdeen, war nin yahow ilaah, dheriga geeri baa ku jirta! maraqiina way cuni kari waayeen. laakiinse isagii wuxuu yidhi, war bal jidhiidh ii keena. oo kolkay u keeneen ayuu dherigii ku dhex riday, oo wuxuu ku yidhi, war maraqa dadka u shub ha cuneene. oo dherigiina waxba waxyeello laguma arag. oo nin baa xagga bacal shalishaah ka yimid, oo wuxuu ninkii ilaah kolaygiisii ugu keenay cunto midhihi hore ah, taas oo ah labaatan kibsood oo shaciir ah iyo sabuullo arabikhi oo qoyan. oo wuxuu ku yidhi, war kuwan dadku ha cuneene sii. markaasaa miidiinkiiisii wuxuu ku yidhi, war waa sidee, ma intaanen boqol nin hor dhigaa? laakiinse isagii wuxuu yidhi, dadku ha cuneene sii; waayo, rabbigu wuxuu leeyahay, way cuni doonaan, oo weliba wax bay reebi doonaan. sidaas daraaddeed hortoodii buu dhigay, oo iyana way cuneen oo weliba wax bay u reeben sidii erayga rabbigu ahaa.

5

haddaba nacamaan oo ahaa sirkaalkii ciidanka boqorka suuriya wuxuu ahaa nin xagga sayidkiisa ku

weyn oo ciso leh, maxaa yeelay, isaga ayaa rabbigu reer suuriya lib ku siiyey; oo weliba wuxuu ahaa nin xoog leh, laakiinse baras buu qabay. oo reer suuriyana guutooyin bay ku baxeen, oo waxay dalkii israa'iil ka soo dhaceen gabadh yar, oo iyana nacamaan bilcantiisa ayay u adeegi jirtay. oo waxay sayid-daddeedii ku tidhi, hoogay, haddii sayidkaygu hor tegi lahaa nebiga samaariya jooga wuu ka bogsiiin lahaa baraskan. oo mid baa sayidkiisii u galay oo ku yidhi, gabadhii dalka israa'iil ka timid taas iyo saas bay tidhi. markaasaa boqorkii suuriya wuxuu nacamaan ku yidhi, war orod oo tag, oo anna warqad baan kuugu sii dhiibayaa boqorka dalka israa'iil. oo isna wuu tegey, oo wuxuu qaaday toban talanti oo lacag ah, iyo lix kun oo sheqel oo dahab ah, iyo toban isku joog oo dhar ah. oo wuxuu u keenay boqorkii dalka israa'iil warqaddii lahayd, haddaba markii warqad-danu kuu timaado, bal eeg, addoonkayga nacamaan ah ayaan kugu soo diray si aad baraska uga bogsiiisid. oo markii boqorkii dalka israa'iil warqaddii akhriyey ayuu dharkiisii iska jeexjeexay oo wuxuu yidhi, war ma anigaa ah ilaah wax dili kara, waxna noolayn kara? oo ninkanu ma saasuu nin iigu soo diray si aan baraska uga bogsiiyo? waan idin baryayaaye bal u fiirsada siduu ii daandaansanayo. oo markii eliishaa oo ahaa nin ilaah uu maqlay in boqorkii dalka israa'iil dharkiisii iska jeexjeexay ayuu u cid diray boqorkii oo ku yidhi, war maxaad dharkaagii isaga jeexjeexday? bal isagu ha ii yimaado, oo wuxuu ogaan doonaa in dalka israa'iil nebi dhex joogo. markaasaa nacamaan yimid, isagoo wata fardihiisii iyo gaadhifardoodkiisii, oo wuxuu soo hor istaagay albaabkii gurigii eliishaa. oo eliishaa wargeeyuu u diray oo wuxuu ku yidhi, tag oo webi urduun toddoba jeer ku maydho, oo jiidhkaagu mar kaluu kuu soo noqon doonaa, oo nadiif baad ahaan doontaa. laakiinse nacamaan wuu cadhooday oo tegey, oo wuxuu yidhi, bal eega, waxaan mooday inuu isaga qudhiisu ii soo baxayo oo istaagayo, oo uu magaca rabbiga ilaahiisa ah iigu ducaynayo, oo uu gacantiisa meesha bukta dul mar-marinayo, oo uu saas baraska ku bogsiiinayo. war abaanaah iyo farfar oo ah webiyadii dimishaq sow kama wanaagsana biyaha dalka israa'iil oo dhan? bal miyaanan iyaga ku maydhan karin oo nadiif ahaan karin? sidaas daraaddeed wuu noqday, oo wuxuu tegey isagoo cadhaysan. laakiinse addoommadiisii ayaa u yimid oo la hadlay, oo waxay ku yidhaahdeen, aabbow, haddii nebigu wax weyn kugu amro sow ma aadan samayseen? haddaba bal maxaa ka sahlan hadduu kugu yidhaahdo, maydho, oo nadiif noqo? markaasuu tegey, oo sidii ninkii ilaah isaga ku yidhi ayuu yeelay, oo webi urduun ayuu toddoba jeer liimbaday; oo jiidhkiisiina mar kaluu u soo noqday isagoo u eg ilmo yar jiidhkiis, nadiif buuna noqday. markaasuu ninkii ilaah ku noqday, oo isagii iyo kooxdiiisii oo dhammuba, intay yimaadeen ayay hortiiisii soo istaageen; oo isna wuxuu yidhi, bal eeg, haatan waan ogahay inaan dunida oo dhan ilaah lagu arag dalka israa'iil mooyaane, haddaba sidaas daraaddeed waxaan kaa baryayaa inaad qaadato hadiyaddayda anoo addoonkaaga ah. laakiinse eliishaa wuxuu yidhi, waxaan ku dhaartay nolosha rabbiga aan hor taagnahaye inaanan waxba kaa qaadnayn. oo isna wuu ku sii

cadaadiyey inuu qaato, laakiinse eliishaa wuu diiday. markaasaa nacamaan wuxuu yidhi, haddii ayan saas ahayn weliba waxaan kaa baryayaa in anigoo addoonkaaga ah lay siiyo ciid intii ay laba baqal qaadi karaan, waayo, anigoo addoonkaaga ah, hadda ka dib rabbiga mooyane ilaahyo kale u bixin maayo qurbaan la gubo iyo allabari toona. oo waxakanna rabbigu ha iga cafiyo anigoo addoonkaaga ah, markii sayidkaygu guriga rimmon u tago inuu ku tukado, oo uu ku tiirsada gacantayda ee aan anna ku sujuudo guriga rimmon gudihiisa, oo markaana ku sujuudo guriga rimmon gudihiisa rabbigu anigoo addoonkaaga ah ha iga cafiyo waxakan. oo isna wuxuu isagii ku yidhi, orod oo nabad ku tag. sidaas daraadeed in yar buu ka socday. laakiinse geexasii oo ahaa midiidinkii eliishaa oo ahaa ninkii ilaah wuxuu yidhi, bal eega, sayidkaygu wuu u tudhay nacamaan kii reer suuriya, oo wixii uu u keenayna waxba kama uu qaadan. waxaan rabbiga noloshiisa ugu dhaartay inaan intaan isagii ka daba ordo wax ka soo qaato. sidaas daraadeed geexasii wuxuu daba galay nacamaan. oo nacamaanna markuu arkay mid soo daba ordaya ayuu gaadhifaraskiisii ka soo degtay inuu ka hor tago, oo wuxuu ku yidhi, war ma nabad baa? oo isna wuxuu ku yidhi, waa nabad. oo sayidkaygii baa i soo diray oo wuxuu kugu soo yidhi, haddeerba waxaa ii yimid laba nin oo dhallinyar oo qoonkii nebiyada ah oo ka yimid dalka buuraha leh oo reer efrayim; haddaba waxaan kaa baryayaa inaad iyaga siiso talanti lacag ah iyo laba iskujoog oo dhar ah. markaasaa nacamaan yidhi, oggolow oo qaad laba talanti oo lacag ah. wuuna ku sii adkeeyey, oo labadii talanti wuxuu ugu xidhay laba kiish, oo wuxuu ugu sii daray laba iskujoog oo dhar ah, oo weliba wuxuu u saaray laba midiidinnadiisii ah, oo iyana intay u qaadeen ayay hortiiisa socdeen. oo markuu buurtii yimid ayuu gacmahoodii ka qaaday, oo guriguu dhigtay; nimankiina wuu iska diray oo way tageen. oo isagiina intuu gudaha galay ayuu sayidkiisii hor istaagay. markaasaa eliishaa ku yidhi, geexasiiyow, xaggee baad ka timid? isna wuxuu yidhi, anigoo addoonkaaga ahu meella ma tegin. oo isna wuxuu isagii ku yidhi, war sow qalbigaygu kulama socon markii ninku gaadhifaraskiisii ka soo noqday inuu kaa hor yimaado? war haatan ma wakhti lacag la qaataa oo ma wakhti la qaataa dhar, iyo beero saytuun ah, iyo beero canab ah, iyo ido, iyo dibi, iyo niman addoommo ah, iyo naago addoommo ah? haddaba waxaa adiga iyo farcankaagaba idinku dhegi doona weligiin nacamaan baraskiisii. oo wuxuu hortiiisii ka tegey isagoo baras qaba oo u cad sida baraf cad oo kale.

6

oo qoonkii nebiyada ahaana waxay eliishaa ku yidhaahdeen, bal eeg, meesha hortaa da ee aannu deggan nahay waa nagu cidhiidhi. haddaba waannu ku baryaynaaye aannu tagno xagga urdun oo halkaas nin waluba dogob ha ka qaado, oo aannu halkaas ka dhisanno meel aan degno. oo isna wuxuu ugu jawaabay, orda oo taga. oo midba wuxuu yidhi, waan ku baryayaaye raalli ahow oo na raac annagoo addoommadaada ah. oo isna wuxuu ugu jawaabay,

waan idin raacayaa. sidaas daraadeed wuu raacay. oo iyana markay urdun yimaadeen ayay geedo jareen. laakiinse midba intuu qori jarayay ayaa faaskii intii birta ahayd biyihii ku dhex dhacday, oo isna intuu qayliyey ayuu yidhi, sayidkaygiiyow, hoogay! waayo, deyn buu igu ahaa. markaasaa ninkii ilaah wuxuu yidhi, war xaggee bay ku dhacday? oo isna markaasuu meeshii tusay. markaasuu ul soo goostay oo meeshii ku riday, birtiina waa soo dabaalatay. wuxuuna yidhi, war haddaba soo qaado. sidaas daraadeed gacantii buu fidiyey oo soo qaata. haddaba boqorkii suuriya wuxuu la diriray dadkii israa'iil, oo intuu addoommadiisii la tashaday ayuu ku yidhi, meesha saa iyo saa ah ayaa xeradaydu ahaan doonta. markaasaa ninkii ilaah u cid diray boqorkii dalka israa'iil oo wuxuu ku yidhi, war iska jir oo ha soo marin meesha saas ah, waayo, reer suuriya meeshaasay ku dhaadhacayaa. oo boqorkii dalka israa'iilna cid buu u diray meeshii ninkii ilaah isaga u sheegay oo uu uga digay, oo isna intuu halkaas iska nabadgeliyey mar iyo laba toona ma aha. oo boqorkii suuriyana qalbigiisu waxyaalahan aad buu uga welwelsanaa; oo wuxuu isugu yeedhay addoommadiisii, oo ku yidhi, war maad ii sheegtaan midkeenna la jira boqorkii dalka israa'iil? markaasaa mid addoommadiisii ka mid ahu wuxuu ku yidhi, boqorow, sayidkaygiiyow, saas ma aha; laakiinse eliishaa oo ah nebi dalka israa'iil dhex jooga ayaa boqorka dadka israa'iil u sheega erayada aad kaga hadasho qolkaaga aad seexato. oo isna wuxuu ku yidhi, tag oo soo arag meeshu joogo si aan isaga ugu cid diro ha la soo qabtee. oo waxaa loo sheegay oo lagu yidhi, war wuxuu joogaa dotaan. sidaas daraadeed wuxuu halkaas u diray fardo, iyo gaadhifaradood, iyo ciidan fardo badan; oo iyana intay habeenimo yimaadeen ayay magaaladii hareereyeen. oo ninkii ilaah shaqeyihiisii markuu arortii soo toosay oo uu baxay, bal eeg, waxaa la arkay ciidan fardo iyo gaadhifaradood wata oo magaaladii ku wareegsan. markaasaa midiidinkiisii wuxuu isagii ku yidhi, sayidow, hoogaye! sidee baynu yeeli doonnaa? oo isna wuxuu ugu jawaabay, ha cabsan, waayo, kuwa inala jiraa way ka sii badan yihiin kuwa iyaga la jira. markaasaa eliishaa baryootamay oo yidhi, rabbiyow, waxaan kaa baryayaa inaad ninkan indhaha u furtid wax ha arkee. markaasaa rabbigu ninkii dhallinyarada ahaa indhihiisii u furay, wax buuna arkay; oo wuxuu u jeeday fardo iyo gaadhifaradood dab ah oo buurta ka buuxa ee eliishaa ku wareegsan. oo iyana markay isagii u soo dhaadhaceen ayaa eliishaa rabbiga baryay oo yidhi, rabbiyow, waxaan kaa baryayaa inaad dadkan indhabbeel ku ridid. oo isna indhabbeel ayuu ugu riday sidii eraygii eliishaa u ahaa. markaasaa eliishaa wuxuu iyagii ku yidhi, war jidkanu ma aha jidkii, magaaladanuna ma aha magaaladii. haddaba i soo raaca oo waxaan idiin geeynayaa ninkaad doonaysaan. oo isna wuxuu u hor kacay xagga samaariya. oo markay samaariya soo galeen ayaa eliishaa yidhi, rabbiyow, nimankan indhaha u fur, wax ha arkeene. kolkaasaa rabbigu indhaha u furay, wax bayna arkeen, oo waxay u jeedeen inay samaariya dhex joogaan. markaasaa boqorkii dalka israa'iil wuxuu eliishaa ku yidhi markuu nimankii arkay, aabbahayow, miyaan laayaa? miyaan

laayaa? oo isna wuxuu ugu jawaabay, maya, waa inaad aan laayn. ma laayn lahayd kuwaad ku soo qabsatay seeftaada iyo qaansadaada? waxaad soo hor dhigtaa kibis iyo biyo ay cunaan oo ay cabbaan, oo dabadeedna ha u tageen sayidkoodii. markaasuu wuxuu iyagii u diyaariyey cunto badan, oo markay wax cuneen oo wax cabbeean ayuu iska diray, oo sayidkoodii bay u tageen. oo guutooyinkii reer suuriyana mar dambe ma soo gelin dalkii israa'iil. oo taas dabadeed benhadad oo ahaa boqorkii suuriya wuxuu soo wada urursaday ciidankiisii oo dhan, oo intuu soo kacay ayuu samaariya hareereeyey. oo samaariyana abaar weyn baa ku dhacday, oo bal eeg iyana waxay hareeraha ka joogeen ilaa madax dameer lagu iibiyey siddeetan sheqel oo lacag ah, oo qab rubuciis digo qolley ahna lagu iibiyey shan sheqel oo lacag ah. oo boqorkii dalka israa'iil oo derbiga dul maraya ayaa naagu u qayshatay oo ku tidhi, boqorow, sayidkaygiyow, i caawi. oo isna wuxuu ku yidhi, naa haddii uusan rabbigu ku caawin, anigu xaggee baan kaa caawinayaa? naa ma waxaan kaa caawinayaa meesha hadhuudhka lagu tumo; mase meesha canabka lagu tuujiyo? markaasaa boqorkii wuxuu iyadii ku yidhi, naa maxaa ku helay? oo iyana waxay ugu jawaabtay, naagtan waxay igu tidhi, naa wiilkaaga na sii aan maanta cunnee oo wiilaygana berri baannu wada cuni doonnaa. sidaas daraaddeed wiilkaygii waan karsannay oo waannu cunnay; markaasaan maalintii dambe iyadii ku idhi, naa wiilkaagii na sii aan cunnee; laakiinse iyadu way qarisay wiilkeedii. oo markii boqorkii naagtii hadalkeedii maqlay ayuu dharkiisii dildillaaciyeey; (oo markaas wuxuu dul marayay derbiga), oo dadkiina way wada arkayeen inuu jidhkiisii ku guntaday joonyado. oo markaasuu yidhi, ilaah saas iyo si ka sii daranba ha igu sameeyo, haddii eliiashaa ina shaafaad madaxiisu maanta ku sii yaallo. oo eliihaana markaas wuxuu dhex fadhiyey gurigiisii, oo odayaashiina way la fadhiyeen; oo boqorkiina nin buu iska soo hor mariyey; laakiinse ninkii wargeeyska ahaa intuusan isagii u iman ayuu eliiashaa odayaashii ku yidhi, war bal eega siduu kan gacankudhiiguluhu dhalay cid ugu soo diray in madaxa layga gooyo? war markii wargeeysku yimaado albaabka xidha, oo dib ugu celiya albaabka. war waxa ka dambeeya sow ma aha sanqadhii cagihii sayidkiisa? oo intuu iyagii weli la hadlayay ayaa wargeeyskii u soo dhaadhacay; oo isna wuxuu yidhi, belaaadanu xagga rabbigay ka timid; haddaba maxaan rabbiga weli u sii sugaa?

7

markaasaa eliiashaa yidhi, war maqla erayga rabbiga. rabbigu wuxuu leeyahay, berrito hadda oo kale samaariya iriddeeda koombo bur ah waxaa lagaga iibin doonaa sheqel, oo laba koombo oo shaciir ahna waxaa lagaga iibin doonaa sheqel. oo sirkaalkii gacantiisa boqorku ku tiirsanaa wuxuu ninkii ilaah ugu jawaabay, rabbiga oo samada daqaado ka fura mooyaane, ee sidee baa waxanu ku noqon karaan? oo isna wuxuu ku yidhi, bal ogow, indahaaga ayaad ku arki doontaa, laakiinse waxba kama cuni doontid. haddaba iridda magaalada laga soo galo waxaa

joogay afar nin oo baras qabay; oo iyana midba kii kaluu ku yidhi, war maxaynu halkan u fadhinnaa ilaa aynu ka dhimanno? haddaynu nidhaahno, aan magaalada galno, de markaasna magaaladii waa abaar, oo kolleyba halkaasaynu ku dhimanaynaa. oo haddaynu halkan iska fadhinnona waynu dhimanaynaa. haddaba ina keena oo aynu ciidanka suuriya u baxno; oo hadday na bixiyaan, waynu noolaan, hadday na dilaanna kolleyba waynu dhiman lahayn. oo markaasay fiidkii kaceen inay tagaan xeradii ciidanka suuriya, oo markay yimaadeen dibadda sare oo xeradii ciidankii suuriya waxay arkeen inaan ciduna halkaas joogin. maxaa yeelay, sayidku wuxuu ciidankii suuriya maqashiiyey gaadhifardood sanqadhood, iyo fardo sanqadhood, iyo xataa ciidan weyn sanqadhiis; oo waxay isku yidhaahdeen, war boqorkii dalka israa'iil wuxuu inoo soo kiraystay boqorradii reer xeed, iyo boqorradii masar inay inagu soo duulaan. sidaas daraaddeed way kaceen oo carareen intay fiidkii ahayd. waxayna ka tageen teendhooyinkoodii, iyo fardahoodii, iyo dameerahoodii, iyo xataa xeradii sida ayahay; naftoodiina way la carareen. oo kuwii baraska qabayna markay yimaadeen xeradii dibadeeda sare ayay teendho galeen, oo wax bay cuneen, waxna way cabbeean, markaasay halkaas ka qateen lacag, iyo dahab, iyo dhar, oo intay tageen ayay soo qarsadeen; oo haddana way soo noqdeen oo waxay galeen teendho kale, oo halkaasna wax kalay ka qateen, oo intay tageen ayay soo qarsadeen. markaasay isku yidhaahdeen, war wax wanaagsan ma samaynayno, waayo, maanta waa maalin war wanaagsan, oo annana waynu iska aamusana nahay. haddaynu sugno ilaa waagu ka beryo hubaal belaaayo baa inagu dhici doonta; haddaba ina keena oo aynu xaalkan reerkii boqorka u soo sheegno. sidaas daraaddeed way yimaadeen, oo waxay u dhawaaqeen magaalada iridjoogayaasheedii; oo way u warrameen oo waxay ku yidhaahdeen, waxaannu galnay xeradii ciidanka suuriya, oo halkaas ninna ma joogin, codna laguma maqal, laakiinse waxaa joogay fardihii xidhxiidnaa, iyo dameerihii xidhxiidnaa, iyo teendhooyinkii oo sidoodii iska ahaa. oo isna wuxuu u yeedhay iridjoogayaashii, oo iyana waxay saas u soo sheegeen reerkii boqorka ee gudaha joogay. markaasaa boqorkii habeennimadii toosay oo addoommadiisii ku yidhi, haatan waxaan idin tusayaa wixii ay reer suuriya nagu sameeyeen. iyagu way og yihiin in aynu gaajaysan nahay, oo sidaas daraaddeed xeradii way ka baxeen oo duurka ku dhuunteen, oo waxay isyidhaahdeen, markay magaalada ka soo baxaan ayaynu iyagoo noolnool qabqabanaynaa, oo magaalada ayaynu galaynaa. oo mid addoommadiisii ka mid ahaa ayaa ugu jawaabay, waxaan kaa baryayaa in qaar wado shan faras oo kuwa magaalada ku dhahay ah, (maxaa yeelay, iyagu waxay la mid yihiin sida dadkii israa'iil ka hadhay oo dhan, oo waxay la mid yihiin sida dadkii israa'iil ee le'ayd oo dhan,) oo aynu dirno iyagu ha soo arkeene. oo sidaas daraaddeed waxay wadeen laba gaadhifaras iyo fardahoodii; oo boqorkii baa wuxuu ka daba diray ciidankii suuriya, oo wuxuu ku yidhi, ordoo soo arka. oo iyana waxay daba socdeen ilaa webi urdu; oo bal eeg jidka oo dhan waxaa ka buuxay dhar iyo

weelal ay reer suuriya iska xooreen intay degdegayeen. oo wargeeyayaashiina intay soo noqdeen ayay saas boqorkii u soo sheegeen. markaasaa dadkii baxay oo waxay dhaceen xeradii reer suuriya. haddaba koombo bur ah waxaa lagu iibiyey sheqel, laba koombo oo shaciir ahna waxaa lagu iibiyey sheqel, oo waxay noqotay sidii erayga rabbigu ahaa. markaasaa boqorkii sirkaalkii uu gacantiisa ku tiirsanaa ku amray inuu irrida u taliyo; laakiinse dadkii baa ku tuntay isagoo irrida jooga, oo wuu dhintay sidii ninkii ilaah sheegay kolkii boqorku isaga u soo dhaadhacay. oo waxay noqotay sidii ninkii ilaah boqorkii ula hadlay isagoo leh, berrito hadda oo kale samaariya iriddeeda laba koombo oo shaciir ah waxaa lagaga iibin doonaa sheqel, koombo bur ahna waxaa lagaga iibin doonaa sheqel; oo sirkaalkii baa wuxuu ugu jawaabay ninkii ilaah, rabbiga oo samada daaqaado ka fura mooyaane, ee sidee baa waxanu ku noqon karaan? oo isna wuxuu ku yidhi, bal ogow, indahaaga waad ku arki doontaa, laakiinse waxba kama cuni doontid. haddaba isagii sidii baa ku dhacday; maxaa yeelay, isagii dadkii baa ku tuntay isagoo irrida jooga oo wuu dhintay.

8

markaasaa eliishaa la hadlay naagtii uu wiilkeeda soo noolaysiiyey oo wuxuu ku yidhi, sara joogso oo tag, adiga iyo reerkaagiiba, oo waxaad degtaa meel alla meeshii aad degi karto, maxaa yeelay, rabbigu wuxuu amray in dalka abaaru ku dhacdo, oo waxay dalka joogi doontaa toddoba sannadood. markaasaa naagtii sara joogsatay oo yeeshay sidii eraygii ninkii ilaah ahaa; oo way tagtay iyada iyo reerkeediiba oo intii toddoba sannadood ah ayay degganayd dalkii reer falastiin. oo markii toddobadii sannadood ay dhammaadeen ayay naagtii ka soo noqotay dalkii reer falastiin; oo waxay u tagtay boqorkii inay ugu qayshato gurigeedii iyo dhulkeedii. markaasna boqorku wuxuu la hadlayay geexasii oo ahaa mididinkii ninkii ilaah, oo wuxuu ku lahaa, waxaan kaa baryayaa inaad ii sheegto waxyaalihii waaweynaa oo eliishaa sameeyey oo dhan. intuu boqorkii uga waramayay sidii uu u soo noolaysiiyey mid meyd ahaa, bal eeg, naagtii uu wiilkeeda soo noolaysiiyey ayaa boqorkii ugu qayshatay gurigeedii iyo dhulkeedii. oo geexasiina wuxuu yidhi, sayidkaygiyow, boqorow, tanu waa naagtii, kanuna waa wiilkeedii eliishaa soo noolaysiiyey. oo boqorkiina markuu naagtii saas weyddiiyey ayay iyana u sheegtay. markaasaa boqorkii iyadii u amray sirkaal oo ku yidhi, u wada celi wax alla wixii ay lahayd oo dhan, iyo weliba midihii beerteeda ka baxay tan iyo maaliintii ay dalka ka tagtay iyo ilaa haddeer. oo benhadad oo ahaa boqorkii suuriya isagoo buka ayaa eliishaa dimishaq yimid, oo waa loo sheegay oo waxaa lagu yidhi, war ninkii ilaah waa yimid. markaasaa boqorkii xasaa'eel ku yidhi, hadiyad qaad, oo waxaad ka hor tagtaa ninka ilaah, oo rabbiga wax iiga soo weyddii, oo waxaad ku tidhaahdaa, boqorku ma cudurkuu ka bogsanayaa? markaasaa xasaa'eel tegey inuu isagii ka hor tago oo wuxuu qaaday hadiyad ah dimishaq wax alla waxeedii wanaagsanaa oo dhan oo afartan rati ku raran,

oo intuu u yimid ayuu soo hor istaagay oo yidhi, waxaa ii soo kaa diray wiilkaagii benhadad oo ah boqorkii suuriya, oo wuxuu leeyahay, miyaan cudurkaan ka bogsanayaa? markaasaa eliishaa wuxuu isagii ku yidhi, tag, oo waxaad ku tidhaahdaa, hubaal waad bogsanaysaa; habase yeeshree rabbigu wuxuu i tusay inuu hubaal dhimanayo. oo isna wuu ku dhaygagay ilaa uu isku yaxyaxay; markaasaa ninkii ilaah ooyay. markaasaa xasaa'eel ku yidhi, sayidkaygiyow, maxaad u ooyaysaa? oo isna wuxuu ugu jawaabay, maxaa yeelay, waxaan ogahay xumaanta aad dadka israa'iil ku samayn doonto; waayo, qalcadahooda dab baad ku dhejin doontaa, oo raggooda dhallinyarada ahna seef baad ku wada layn doontaa, oo dhallaankoodana dhulkaad ku tuuri doontaa, oo naagahooda uurka lehna waad dooxi doontaa. markaasaa xasaa'eel yidhi, war sidee baan anigoo addoonkaaga ah oo aan eey waxba dhaamin waxyaalahan waaweyn u samayn doonaa? markaasaa eliishaa wuxuu ugu jawaabay, rabbigu wuxuu i tusay inaad noqon doontid boqor suuriya u taliya. markaasuu eliishaa ka tegey oo wuxuu u yimid sayidkiisii isaga ku yidhi, war maxaa eliishaa kugu soo yidhi? oo isna wuxuu ugu jawaabay, wuxuu ii sheegay inaad hubaal bogsanaysid. oo maaliintii ku xigtay ayuu maro qaaday oo biyo dhex geliyey, markaasuu wejiga boqorka ku deday wuuna dhintay; oo meeshiisiina xasaa'eel ayaa boqor ka noqday. yooraaam oo ahaa ina axaab boqorkii dalka israa'iil sannaddiisii shanaad, oo yehooshaafaadna dalka yahuudah boqorka ka ahaa, ayaa yehooraam ina yehooshaafaad dalka yahuudah boqor ka noqday. oo markuu boqor noqday wuxuu jiray laba iyo soddon sannadood, siddeed sannadoodna boqor buu ku ahaa yeruusaalem. oo wuxuu ku socday jidkii ay boqorradii dalka israa'iil mareen, sidii reerkii axaab yeelay oo kale, waayo, wuxuu qabay axaab gabadhiisii; oo wuxuu sameeyey wax rabbiga hortiiisa shar ku ah. habase yeeshree rabbigu ma uu doonaynin inuu dalka yahuudah baabbi'yo, sababtuna waa addoonkiisii daa'uud aawadiis, waayo, wuxuu u ballanqaaday inuu isaga iyo carruurtiisa had iyo goorba laambad siiyo. oo wakhtigiisii ayaa reer edom ka fallaagoobay dadka yahuudah, oo iyana waxay yeeshreen boqor u taliya. markaasaa yooraaam u gudbay xagga saaciir, isagoo wata gaadhifardoodkiisii oo dhan; oo intuu habeenimo kacay ayuu laayay reer edom oo hareereeyey isaga iyo saraakiishii gaadhifardoodka, dadkiina waxay ku carareen teendhooyinkoodii. reer edomna way ka fallaagoobeen oo way ka hoos baxeen gacantii dadka yahuudah ilaa maantadan la joogo. oo haddana isla markaasba waxaa kaloo ka fallaagoobay reer libnaah. oo yooraaam falimihiisii kale iyo wixii uu sameeyey oo dhammu sow kuma qorna kitaabkii taariikhda boqorradii dalka yahuudah? markaasaa yooraaam dhintay oo la seexday awowayaashiis, oo waxaa awowayaashiis lagula aasay magaaladii daa'uud; oo waxaa meeshiisii boqor ka noqday wiilkiisii axasyaah. oo boqorkii dalka israa'iil oo ahaa yooraaam ina axaab sannaddiisii laba iyo tobnaad ayaa axasyaah ina yehooraam dalka yahuudah boqor ka noqday. oo axasyaah markuu boqor noqday wuxuu jiray laba iyo labaatan sannadood, oo sannad ayuu yeruusaalem boqor ka ahaa. hooyadiisna

magaceeda waxaa la odhan jiray catalyaah, oo waxay ahayd ina coomrii oo ahaa boqorkii dalka israa'iil. oo wuxuu ku socday jidkii reerkii axaab maray, oo wuxuu sameeyey wax rabbiga hortiiisa shar ku ah sidii reerkii axaab yeelay oo kale, waayo, isaga waxaa soddog u ahaa axaab. oo wuxuu raacay yoo raam oo ahaa ina axaab inay xasaa'eel oo ahaa boqorkii suuriya kula diriraan raamod gilecaad; oo reer suuriyana yoo raam bay dhaawaceen. oo boqor yoo raamna wuxuu ku noqday yesreceel in laga soo daweeyo nabrihii ay reer suuriya raamaah kaga dhufteen markuu la diriray xasaa'eel oo ahaa boqorkii suuriya. markaasaa axasyaah ina yehooraam oo ahaa boqorkii dalka yahuudah yesreceel tegey inuu soo arko yoo raam ina axaab, maxaa yeelay, dhaawac buu ahaa.

9

markaasaa eliishaa u yeedhay mid qoonkii nebiyada ka mid ahaa, oo wuxuu ku yidhi, war guntiga isku giiji, oo weelkan saliidda ahna gacanta ku sii qaado, oo waxaad tagtaa raamod gilecaad. oo markaad halkaas tagto waxaad doondoonaa yeehuu ina yehooshaafaad oo ahaa ina nimshii, oo u tag oo walaalihiis ka dhex kici, oo intaad kaxaysid qol hoose la gal. oo markaas waxaad qaadataa weelka saliidda ah oo madaxiisa ku shub, oo waxaad ku tidhaahdaa, rabbigu wuxuu kugu leeyahay, waxaan kuu subkay inaad ahaato boqor u taliya dalka israa'iil. oo markaas intaad albaabka furtid carar oo innaba ha raagin. sidaas daraaddeed ninkii dhallinyarada ahaa oo nebiga ahaa wuxuu tegey raamod gilecaad. oo markuu yimid ayuu arkay saraakiishii ciidanka oo fadhida; oo wuxuu ku yidhi, sirkaalow, farriin baan kuu wadaa. markaasaa yeehuu yidhi, kayagee baad u waddaa? isna wuxuu yidhi, adigaan kuu wadaa, sirkaalow. oo markaasuu intuu kacay ayuu gurigii galay, dabadeedna saliiddii buu madaxiisa ku shubay, oo wuxuu ku yidhi, rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil wuxuu kugu leeyahay, waxaan kuu subkay inaad ahaato boqor u taliya dalka ilaah oo ah dalka israa'iil. oo adna waa inaad laysaa reerka axaab ee sayidkaaga, inaan ka aargudo dhiigii addoommadaydii nebiyada ahaa, iyo addoommadii rabbiga oo dhan ee ay yesebeel daadisay. waayo, axaab reerkiisa oo dhammu waa halligmayaa; oo axaab waan ka baabbi'in doonaa wiil kasta ha ahaado mid kasta oo dalka israa'iil ku dhex xidhan ama mid kasta oo ku dhex furan. oo reerka axaab waxaan ka dhigayaa sidii reerkii yaaraabcaam ina nebaad iyo sidii reerkii bacshaa ina axiiyaah oo kale. oo yesebeel ayaa eeydu ku cuni doonaan dhulka yesreceel, oo ninna iyada ma xabaali doono, oo markaasuu albaabkii furay oo cararay. markaasaa yeehuu u soo baxay addoommadii sayidkiisii; oo midkood baa wuxuu isagii ku yidhi, war wax waluba ma hagaagsan yihiin? ninkan waalanu muxuu kuugu yimid? oo isna wuxuu ku yidhi, idinku waad garanaysaan ninka iyo hadalkiisu wuxuu ahaaba. oo iyana waxay yidhaahdeen, taasuu waa been; ee bal hadda noo sheeg. markaasuu yidhi, saas iyo saas buu igula hadlay, oo igu yidhi, rabbigu wuxuu kugu leeyahay, waxaan kuu subkay inaad ahaato boqor u taliya dalka israa'iil. markaasay

dhaqsadeen oo nin waliba wuxuu qaatay dharkiisii, oo hoostiisay dhigeen jaranjarada dusheeda, buun bayna ku dhufteen, oo waxay yidhaahdeen, yeehuu waa boqor. sidaasuu yeehuu ina yehooshaafaad oo ahaa ina nimshii u shirqoolay yoo raam. (haddaba yoo raam iyo dadka israa'iil oo dhammu waxay u sii haysteen raamod gilecaad xasaa'eel oo ahaa boqorkii suuriya daraaddiis, laakiinse boqor yoo raam wuxuu ku noqday yesreceel in laga soo daweeyo nabrihii reer suuriya ku dhufteen markuu la diriray boqorkii reer suuriya oo xasaa'eel ahaa). markaasaa yeehuu wuxuu yidhi, hadday idinla wanaagsan tahay yaan ninna baxsan oo magaalada ka bixin si uu intuu yesreceel tago xaalkan u sheego. markaasuu yeehuu gaadhifaras fuulay, oo wuxuu tegey xagga yesreceel, waayo, yoo raam baa halkaas jifay, oo axasyaah oo ahaa boqorkii dalka yahuudahna wuxuu u yimid inuu yoo raam arko. haddaba waardihihii wuxuu kor taagnaa noobiyaddii yesreceel, oo wuxuu arkay kooxdii yeehuu oo soo socota; markaasuu yidhi, waxaan u jeedaa koox. yoo raamna wuxuu yidhi, nin faras wata u dir, oo ha ka hor tago, oo ha ku yidhaahdo, war ma nabad baa? sidaas daraaddeed waxaa tegey mid faras ku jooga inuu isaga ka hor tago, oo wuxuu ku yidhi, boqorkii wuxuu ku leeyahay, ma nabad baa? oo yeehuu baa wuxuu ku yidhi, war maxaa nabad kaa galay? i soo daba gal. markaasaa ninkii waardiyaaha ahaa wuxuu yidhi, ninkii wargeeyska ahaa wuu u tegey iyagii, laakiinse soo noqon maayo. markaasuu haddana diray mid labaad oo faras ku jooga, oo isna intuu u tegey ayuu ku yidhi, boqorkii wuxuu ku leeyahay, ma nabad baa? oo yeehuu baa ugu jawaabay, war maxaa nabad kaa galay? i soo daba gal. markaasaa ninkii waardiyaaha ahaa yidhi, isna wuu u tegey iyagii, laakiinse soo noqon maayo, oo socodkuna wuxuu u eg yahay sidii socodkii yeehuu ina nimshii; waayo, wuxuu gaadhifaraskiisa u kaxeeyaa sidii isagoo waalan. markaasaa yoo raam yidhi, gaadhifaras diyaariya. oo iyana gaadhifaraskiisii ayay diyaariyeen. kolkaasaa yoo raam oo ahaa boqorkii dalka israa'iil iyo axasyaah oo ahaa boqorkii dalka yahuudahba waxay baxeen isagoo mid waliba gaadhifaraskiisii ku jiro, oo waxay u baxeen inay yeehuu ka hor tagaan, oo waxay ka heleen beertii naabood kii reer yesreceel. oo markii yoo raam yeehuu arkay ayuu ku yidhi, war yeehuu, ma nabad baa? oo isna wuxuu ugu jawaabay, war xaggee nabadu joogtaa inta hooyadaa yesebeel dhillanimadeedii iyo sixirnimadeediiba ay aad u badan yihiin? markaasaa yoo raam intuu faraskii dib u ceshaday ayuu cararay oo wuxuu axasyaah ku yidhi, war axasyaah, tanu waa khiyaano. markaasaa yeehuu qaansadiisii ku xooday xooggiisii oo dhan, oo yoo raam ku dhufatay labada garab dhexdooda, oo fallaadhiina waxay ka mudhboxday wadnaha, markaasuu ku dhex dhacay gaadhifaraskiisii. kolkaasaa yeehuu wuxuu ku yidhi bidqar oo sirkaalkiisii ahaa, isaga kor u qaad oo ku dhex tuur beerta naabood kii reer yesreceel; waayo, bal xusuuso sidii rabbigu isaga hadalkan culus uga sheegay markaynu aniga iyo adiguba innagoo fardo fuushan aabbihiis axaab daba soconnay; rabbigu wuxuu yidhi, hubaal shalayto waxaan arkay naabood dhiiggiisii iyo dhiiggi wiilashiisii, haddaba

adiga beertan baan abaalkaaga kugu siinayaa. sidaas daraadeed isaga qaad oo beerta ku dhex tuur sidii erayga rabbigii ahaa. laakiinse axasyaah oo ahaa boqorkii dalka yahuudah markuu taas arkay ayuu u cararay xagga gurigii beerta. oo yeehuuna wuu eryaday oo wuxuu yidhi, war isagana gaadhifarskiisa ku dhex dila. markaasay isagii ku dileen jiirtii guur oo yiblecaam ku ag taal. wuuna u cararay xagga megid-doo oo halkaasuu ku dhintay. addoommadiisii ayaa gaadhifaras xagga yeruusaalem ugu qaaday, oo qab-rigiisii ayay arowayaashiis kula aaseen magaaladii daa'uud dhexdeeda. oo axasyaah wuxuu dalka yahu-udah boqor ka noqday sannaddii kow iyo tobnaad oo yooraaam ina axaab. oo yeehuu markuu yesreceel yimid ayaa yesebeel maqashay, markaasay intay ind-hakuulatay oo gambaysatay daaqaddii ka fiirisay. oo markii yeehuu iriddii ka soo galay ayay tidhi, simriigii sayidkiisii dilayow, ma nabad baa? oo isna intuu kor u eegay xagga daaqaddii ayuu yidhi, war yaa ila gees ah? yaa ila gees ah? markaasaa waxaa soo fiiriyey laba ama saddex nin oo bohon ah. kolkaasuu ku yidhi, soo tuura iyada. iyana way soo tuureen, oo dhiiggeedii waxaa qaar ku saydhmay derbigii iyo fardihii; oo isna kolkaasuu iyadii ku tuntay. oo markuu meeshii galay ayuu wax cunay oo wax cabbay, dabadeedna wuxuu yidhi, bal naagtan habaaran u jeesta oo aasa, waayo, iyadu waa ina boqor. oo iyana waxay u tageen inay iyadii soo aasaan, laakiinse waxba kama ay helin dha-ladii iyo cagihii iyo calaalihii gacmaheeda mooy-aane. sidaas daraadeed way soo noqdeen, oo isagii bay u soo sheegeen. wuxuuna yidhi, kanu waa eray-gii rabbigu kaga hadlay addoonkiisii eliyyaah kii reer tishbii isagoo leh, beerta yesreceel dhexdeeda ayaa eeydu ku cuni doonaan yesebeel hilibkeeda. oo yese-beel meydkeedu wuxuu ahaan doonaa sida digo taal beerta yesreceel dhexdeeda, si aan loo odhan, tanu waa yesebeel.

10

haddaba axaab wuxuu samaariya ku lahaa tod-dobaatan wiil. yeehuuna warqaduu qoray oo wuxuu u diray samaariya iyo taliyayaashii yesreceel oo ahaa odayaashii, iyo kuwii soo koriyey wiilashii axaab, oo wuxuu ku yidhi, waxaa idinla jooga wiilashii sayidki-inna, oo waxaad haysataan gaadhifardood iyo fardo, oo weliba waxaad ku jirtaan magaalo deyr leh, hubna waad haysataan; haddaba markii warqaddanu idiin timaado, doortan kan ugu wanaagsan oo ugu wada fi-ican wiilasha sayidkiinna oo ku fadhiisiya carshigii aabbihii, oo u dirira sayidkiinna aawadiis. laakiinse aad iyo aad bay u baqeen, oo waxay yidhaahdeen, labadii boqorba way hor joogsan waayeen, annagu addoommadaadii baannu nahay, oo wax alla wixii aad nagu amartana waannu yeelaynaa; oo annagu ninnaba boqor ka dhigan mayno; haddaba wax alla wixii kula wanaagsan samee. oo isna mar labaad buu warqad u qoray isagoo leh, haddaad ila jir-taan, oo aad codkayga maqlaysaan, berrito hadda

oo kale wiilasha sayidkiinna madaxyadooda yesre-ceel iigu keena. haddaba boqorka wiilashiiisii oo tod-dobaatan qof ahaa waxay la joogeen raggii magaal-ada ugu waaweynaa oo iyaga soo koriyey. oo markii warqaddii u timid ayay wiilashii boqorka soo kax-eeeyen oo laayeen iyagoo toddobaatan qof ah, oo madaxyadoodii ayay dambiilo ku gureen, oo isagii bay yesreceel ugu direen. oo waxaa isagii u yimid mid wargeeys ah, oo intuu u warramay ayuu ku yidhi, wi-lashii boqorka madaxyadoodii waa la keenay. oo isna wuxuu ku yidhi, iridda laga soo galo albaabka laba tuulmo u kala dhiga, oo ilaa berri subax ha yaalleen. oo markii subaxdii la gaadhay ayuu soo baxay oo dibadda istaagay, oo wuxuu dadkii oo dhan ku yidhi, idinku xaq baad thiin! bal eega, anigu sayidkay-gii baan shirqoolay, oo waan dilay, laakiinse bal yaa kuwan oo dhan laayay? haddaba bal oogaada in er-aygii rabbiga ee uu rabbigu reer axaab kaga hadlay aan waxba dhulka kaga dhacayn, maxaa yeelay, rab-bigu waa sameeyey wixii uu kaga hadlay addoonki-isii eliyyaah. sidaasuu yeehuu yesreceel ugu laayay reerkii axaab intii ka hadhay oo dhan, iyo raggiiisii waaweynaa oo dhan, iyo saaxiibbadiisii oo dhan, iyo wadaaddadiisii, ilaa uusan waxba u reebin. markaa-suu kacay oo baxay, oo wuxuu tegey samaariya. oo markuu gaadhay gurigii adhiharrada ee jidka ku yiil ayaa yeehuu la kulmay boqorkii dalka yahuudah oo axasyaah ahaa walaalihii, oo wuxuu ku yidhi, war yaad thiin? oo iyana waxay ugu jawaabeen, annagu waxaannu nahay axasyaah walaalihii, oo waxaannu u soconnaa inaanuu soo salaanno carruurtii boqorka iyo carruurtii boqoradda. oo isna wuxuu yidhi, iya-goo nool nool qabqabta. markaasaa la qabtay iya-goo nool nool, oo waxaa iyagoo ah laba iyo afar-tan nin lagu ag laayay godkii guriga adhiharrada, oo midkoodna kama uu tegin. oo markuu halkaas ka tegey ayuu la kulmay yeheonaadaab ina reekaab oo soo socda inuu ka hor tago, oo intuu salaamay ayuu ku yidhi, war sidaan kuugu qalbi fayooobahay oo kale ma iigu qalbi fayow dahay? markaasaa yeheonaadaab ugu jawaabay, haah, oo waan kuu qalbi fayoooba-hay. isna wuxuu yidhi, hadday saas tahay gacanta ii dhiib. markaasuu gacanta u dhiibay, oo isna gaad-hifaraskiisii ayuu soo saartay. markaasuu ku yidhi, kaalay, i raac, oo fiiri qiirada aan rabbiga u qabo. sidaasaa loo fuushiyeey gaadhifaraskiisii. oo haddana markuu samaariya gaadhay ayuu wada laayay intii axaab samaariya ugu hadhay oo dhan ilaa uu u baabi'i'yey sidii uu ahaa eraygii rabbigu kula hadlay eliyyaah. markaasaa yeehuu soo wada ururiyey dad-kii oo dhan, oo wuxuu ku yidhi, axaab in yar buu bac-al u adeegi jiray, laakiinse anoo yeehuu ah si weyn baan ugu adeegi doonaa. haddaba sidaas daraadeed iigu soo wada yeedha nebiyadii bacal oo dhan, iyo intii isaga caabudi jirtay oo dhan, iyo wadaaddadiisii oo dhan; oo midna yuusan ka maqnaan, waayo, allabari weyn baan bacal u bixinayaa; oo ku alla ka maqnaadaa noolaan maayo. laakiinse yeehuu saas khiyaannu u sameeyey, waayo, wuxuu damacsanaa inuu wada baabi'iyo inta bacal caabudda oo dhan. yeehuuna wuxuu yidhi, shir weyn bacal quduus uga dhiga. oo taas waa la naadiyey. oo yeehuuna wuxuu u cid di-ray dalka israa'iil oo dhan, markaasaa waxaa yimid

intii bacal caabudi jirtay oo dhan, sidaas daraaddeed nin aan iman na jirin. oo waxay soo galeen gurigii bacal; oo gurigii bacalna waa buuxsamay gees ilaa gees. markaasuu wuxuu ku yidhi kii meeshii dharka u sarreeyey, inta bacal caabudda oo dhan dhar u keen. kolkaasuu dhar u keenay. markaasaa yeehuu iyo yehoonaadaab ina reekaab waxay galeen gurigii bacal, yeehuuna wuxuu ku yidhi kuwii bacal caabudayay, baadha oo iska fiiriya inaan halkan addoom-madii rabbiga waxba idinkala joogin, laakiinse aad tihii kuwa bacal caabuda oo keliya. markaasay gudaha u galeen inay allabaryo iyo qurbaanno la gubo bixiyaan. haddaba yeehuu wuxuu mar hore soo doortay siddeetan nin inay dibadda joogaan, oo wuxuu ku yidhi, nimanka aan gacantiinna soo geliyo hadduu midna baxsado, kii sii daaya ayaa naftiisa loo qisaasayaa. oo haddiiba markuu dhammeeyey allabariigii gubnaa oo uu bixinayay ayaa yeehuu ku yidhi askartii iyo saraakiishii, gala oo wada laaya, oo yaan midna ka soo bixin. markaasay seef ku laayeen, oo askartii ordi jirtay iyo saraakiishii ayaa iyagii dibadda u soo tuuray oo waxay tageen magaaladii guriga bacal. oo waxay soo bixiyeen tiirarkii guriga bacal ku jiray, wayna gubeen. wayna jebiyeen tiirkii bacal, oo dumiyeen gurigii bacal oo ilaa maantadan waxay ka dhigeen meel lagu saxaroodo. oo yeehuu sidaasuu bacal uga baabi'iyey dalka israa'iil. habase yeeshee dembiyadii yaaraabcaam ina nebaad kii dadka israa'iil dembaajiyey yeehuu kama hadhin, kuwaasoo ahaa weyliihii dahabka ahaa ee dhex yiil beytel iyo daan. markaasaa rabbigu wuxuu yeehuu ku yidhi, si wanaagsan baad u yeeshay wax hortayda ku toosan, oo reerkii axaabna waad ku samaysay wax alla wixii qalbigayga ku jiray oo dhan, haddaba sidaas daraaddeed farcankaaga qarniga afraad ah ayaa ku fadhiisan doona carshiga dalka israa'iil. laakiinse yeehuu iskama uu jirin oo kuma socon sharcigii rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil, kumana raacin qalbigiisa oo dhan, oo kama tegin dembiyadii yaaraabcaam uu dadka israa'iil dembaajiyey. oo waagaas ayaa rabbigu bilaabay inuu dalka israa'iil yareeyo, oo xasaa'eel ayaa iyaga ku laayay dalka israa'iil oo dhan, oo laga bilaaba webi urdun ilaa barigiisa, intaas oo ah dalka gilecaad oo dhan, iyo reer gaad, iyo reer ruubeen, iyo reer manaseh, iyo tan iyo carrooceedta ku ag taal webi arnoon, iyo xataa gilecaad iyo baashaan. haddaba yeehuu falimihiisii kale iyo wixii uu sameeyey oo dhan, iyo xooggiisii oo dhammuba sow kuma qorna kitaabkii taariikhda boqorradii dalka israa'iil? markaasaa yeehuu dhintay oo la seexday awowayaashiis, oo waxaa lagu aasay samaariya. oo meeshiisiiina waxaa boqor ka noqday wiilkiisii yehoo'axaas. oo wakhtigii yeehuu dalka israa'iil samaariya boqorka ugu ahaa wuxuu ahaa siddeed iyo labaatan sannadood.

11

catalyaah oo ahayd axasyaah hooyadiis markay aragtay in wiilkeedii dhintay ayay kacday oo wada baabi'isay farcankii reer boqor oo dhan. laakiinse yehooshebac oo ahayd boqor yooraaam gabadihiisii, oo axasyaahna walaashiis ahayd, waxay la tag-

tay axasyaah wiilkiisii yoo'aash, oo ay ka dhex xad-day wiilashii boqorka ee la laayay, isagii iyo tii xanaanaayn jirtayba, oo waxay gelisay qolka la seexdo, oo iyana catalyaah way ka qariyeen, sidaas daraaddeed isagii lama dilin. oo isna iyadii buu la joogay, oo wuxuu kula qarsoonaa gurigii rabbiga intii lix sannadood ah; oo dalkiina waxaa u talisay catalyaah. oo sannaddii toddobaad ayaa yehooyaadaac u cid diray oo isugu yeedhay boqol u taliyayaashii u taliyey reer kaarii iyo askartii ordi jirtay, oo gurigii rabbiga ayuu keensaday; markaasuu axdi la dhigay oo iyagii gurigii rabbiga gudhihiisa ku dhaariyey, dabadeedna wuxuu tusay wiilki boqorka. wuuna amray oo ku yidhi, idinku sidan yeela: meeshiinna saddexaad ee sabtida gashaa waa inay guriga boqorka ilaaliyaan; oo meel saddexaadna iridda suur ha joogeen; meel saddexaadna ha joogeen iridda askartii ordi jirtay ka dambaysa; sidaas waa inaad guriga u ilaaliisaan oo aad wax ugu celisaan. oo labadiinna guuto oo ah kulli inta sabtida baxda oo dhanba waa inay guriga rabbiga ilaaliyaan iyagoo boqorka ku wareegsan. oo idinku waxaad isku wareejiisaan boqorka idinkoo nin waluba hubkiisa gacanta ku haysto, oo midkii safafka soo dhex gala ha la dilo, oo boqorkana la jira markuu baxayo iyo markuu soo gelayoba. oo boqol u taliyayaashiina way yeeleen wixii wadaadkii yehooyaadaac ahaa ku amray oo dhan; oo nin waluba wuxuu kaxeeyey raggiisii sabtida geli lahaa iyo kuwii sabtida bixi lahaa, oo waxay u yimaadeen wadaadkii yehooyaadaac ahaa. markaasaa wadaadkii wuxuu boqol u taliyayaashii siiyey warmihii iyo gaashaammadii boqor daa'uud lahaa oo guriga rabbiga yiil. markaasay askartii isagoo nin waluba hubkiisii gacanta ku haysto istaageen guriga dhankiisii midig iyo ilaa dhankiisii bidix iyo meeshii al-labariga agteeda iyo guriga agtiisa, oo boqorkii bayna isku wareejiyeen. markaasuu wiilki boqorka soo bixiyeey, oo wuxuu madaxa u saaray taajkii, markhaat-ifuurkiina wuu siiyey; oo waxay ka dhigeen boqor, wayna subkeen, kolkaasay u sacbiyeen, oo waxay yidhaahdeen, boqorku ha noolaado. oo catalyaahna markay qayladii askarta iyo dadka maqashay ayay dadkii ugu timid gurigii rabbiga. oo bal eeg, boqorku wuxuu taagnaa tiirka agtiisa siday caadadu ahayd, oo saraakiishii iyo kuwii turumbada watayna boqorkay ag taagnaayeen; oo dadkii waddanka oo dhammuna way reyreyeen oo turumbooyin afu-ufeen. markaasaa catalyaah dharkeedii iska jeexjeexday oo waxay ku qaylisay, waa fallaagow, waa fallaagow! markaasaa wadaadkii yehooyaadaac ahaa amray boqol u taliyayaashii ciidanka u sarreeyey, oo wuxuu ku yidhi, iyada soo bixiya oo safafka soo dhex mariya, oo kii soo raacana seef ku dila, waayo, wadaadku wuxuu yidhi, iyada yaan lagu dhex dilin guriga rabbiga. sidaas daraaddeed iyadii meel bay u banneyeen, markaasay tagtay marinkii ay fardu-gurigii boqorka u mari jireen, oo halkaasaa lagu dilay. markaasaa yehooyaadaac sameeyey axdi u dhexeeya rabbiga iyo boqorka iyo dadkaba inay iyagu ahaadaan rabbiga dadkiisa, oo haddana wuxuu dhex dhigay boqorkii yoo dadkii. dabadeedna dadkii waddanka oo dhammu waxay tageen gurigii bacal, oo way dumiyeen, oo meelihiisii allabariga iyo

sanamyadiisii oo dhanna way wada burburiyeen, oo mataan oo ahaa bacal wadaadkiisii waxay ku dileen meelihii allabariga hortooda. oo wadaadkii wuxuu doortay kuwa gurigii rabbiga u taliya. oo haddana wuxuu kaxeeyey boqol u taliyayaashii iyo kuwii reer kaarii, iyo askartii ordi jirtay, iyo dadkii waddanka oo dhanba, oo waxay boqorkii ka soo dejiyeen gurigii rabbiga, oo intay jidkii iridda waardiyayaasha soo mariyeen ayay keeneen gurigii boqorka. oo isna wuxuu ku fadhiistay carshigii boqorrada. sidaas daraaddeed dadkii waddanka oo dhammu way wada reyreyeen, oo magaaladiina way xasilloonayd, oo catalyaahna gurigii boqorka agtiisa ayay seef ku dileen. oo yehoo'aashna toddoba sannadood buu jiray markuu boqor noqday.

12

oo yehoo'aash wuxuu boqor noqday sannaddii toddobaad oo yeehuu; oo afartan sannadood ayuu yerusuusalem boqor ku ahaa; oo hooyadiis magaceeduna wuxuu ahaa sibyaah tii reer bi'ir shebac. oo yehoo'aashna wuxuu sameeyey wixii rabbiga hortiisa ku qummanaa wakhtigii uu wadaadkii yehooyaadaac isaga baray oo dhan. habase yeeshee meelihii sarsare lama baabbi'in; oo dadkuna meelihii sarsare weli way ku allabaryi jireen, foonna way ku shidi jireen. oo yehoo'aash wuxuu ku yidhi wadaaddadii, alaabta quduuska laga dhigay ee guriga rabbiga la keenay lacagteeda oo dhan, taas oo ah lacagta nin waluba bixiyeey markuu u gudbay kuwa la tiriyo, iyo lacagta kuwii lagu qiimeeyey, iyo lacagta nin kastaba qalbigiisa ka damcay inuu guriga rabbiga keeno, wadaaddada nin waluba ha ka qaado kii uu yaqaan, oo ha ku dhiso meelaha guriga ka jajaban meel kasta oo meel jaban laga heloba. laakiinse sannaddii saddex iyo labaatanad oo yehoo'aash wadaaddadii weli ma ay dhisin guriga meelihiisii jajabnaa. markaasaa boqor yehoo'aash wuxuu u yeedhay wadaadkii yehooyaadaac ahaa, iyo wadaaddadii kaleba, oo wuxuu ku yidhi, war maxaad guriga meelihiisa jajaban u dhisi weydeen? haddaba lacag dambe ha ka qaadana dadka aad taqaaniin, laakiinse meelaha jajaban ee guriga aawadood ku bixiya. oo wadaaddadiina waxay oggolaadeen inayan dadka lacag dambe ka qaadin, oo guriga meelihiisa jajabanna ayan dhisin. laakiinse wadaadkii yehooyaadaac ahaa ayaa intuu sanduuq qaaday daboolka ka dalooliyeey oo wuxuu ag qotomiyeey meeshii allabariga xagga midigta markii guriga rabbiga la soo gelayo; oo wadaaddadii albaabka dhawr jiray ayaa ku riday lacagtii guriga rabbiga la keenay oo dhan. oo markay arkeen in lacag badanu sanduuqii ku jirto ayaa waxaa yimid karaanigii boqorka iyo wadaadkii sare, oo kiishash bay ku gureen markay tiriyeen lacagtii laga helay gurigii rabbiga. oo lacagtii la miisaamay ayay u dhiibeen kuwii shuqulka sameeyey, kuwaas oo guriga rabbiga u talin jiray; oo waxay siiyeen nijaarradii iyo waxdhisayaashii ka shaqeeyey gurigii rabbiga, iyo wastaadyadii, iyo kuwii dhagaxyada qori jiray, waxayna u bixiyeen in lagu iibiyi alwaax iyo dhagaxyo la qoray si loogu dhiso meelihii guriga rabbiga ka jajabnaa, iyo wax kasta oo loo bixiyeey in

guriga lagu dhiso. laakiinse lacagtii guriga rabbiga la soo geliyey guriga rabbiga looguma samayn koobab lacag ah, iyo alaab laambado lagu safeeyo, iyo maddiibado, iyo turumbooyin, iyo innaba weelal dahab ah amase weelal lacag ah, waayo, waxay lacagtii siiyeen kuwii shuqulka sameeyey, oo waxay ku dhiseen gurigii rabbiga. oo weliba lama ay xisaabtamin raggii ay lacagta u dhiibeen inay iyagu siiyaan nimankii shuqulka sameeyey, maxaa yeelay, waxay ku shaqeeyeen aaminnimmo. oo lacagtii qurbaannada xadgudubka iyo lacagtii qurbaannada dembiga toona lama soo gelin gurigii rabbiga; oo waxaa iska lahaa wadaaddada. markaasaa xasaa'eel oo ahaa boqorkii suuriya kacay oo wuxuu la diriray gad, wuuna qabsaday. kolkaasaa xasaa'eel wuxuu u jeestay oo u kacay yerusuusalem. markaasaa yehoo'aash oo ahaa boqorkii dalka yahuudah wada qaaday alaabtii quduuska ahayd oo dhan, taasoo ay boqorradii dalka yahuudah quduus ka dhigeen, iyagoo ahaa awoyayaashiis yehooshaafaad, iyo yehooraam, iyo axasyaah, iyo weliba isaga alaabtii quduuska ahayd, iyo kulli dahabkii laga helay khasnadihii guriga rabbiga iyo gurigii boqorkaba, oo wuxuu u diray boqorkii suuriya oo xasaa'eel ahaa; oo isna yerusuusalem wuu ka tegey. haddaba yoo'aash falimihiisii kale iyo wixii uu sameeyey oo dhammu sow kuma qorna kitaabkii taariikhda boqorradii dalka yahuudah? oo addoomadiisii intay ku kacéen ayay sirqoolen, oo waxay yoo'aash ku dileen guriga millo agtiisa oo ku ag yiil jidka u kaca xagga sillaa, oo kuwii isagii dilay waxay ahaayeen addoomadiisii oo ahaa yoonskar oo ay shimcaad dhashay iyo yehoosaabaad oo ay shomeer dhashay; wuuna dhintay, oo waxaa awoyayaashiis lagula aasay magaaladii daa'uud; oo meeshiisii waxaa boqor ka noqday wiilkiisii amasyaah.

13

yoo'aash ina axasyaah oo ahaa boqorkii dalka yahuudah sannaddiisii saddex iyo labaatanad ayaa yehoo'aaxaas ina yeehuu dalka israa'iil boqor ugu noqday samaariya, oo wuxuuna boqor ahaa toddoba iyo toban sannadood. oo wuxuu sameeyey wax rabbiga hortiisa shar ku ah, wuuna raacay dembiyadii yaaraabcaam ina nebaad uu dadkii israa'iil dembaajiyey, kamana uu tegin. oo rabbiga cadhadiisiina aad bay ugu kululaatay dadkii israa'iil, oo wuxuu had iyo goorba gacanta u gelin jiray xasaa'eel oo ahaa boqorkii suuriya, iyo benhadad ina xasaa'eel. oo yehoo'aaxaas ayaa rabbiga baryay, rabbiguna wuu maqlay, waayo, wuxuu arkay dulmigii uu boqorkii suuriya dadka israa'iil ku hayay. (markaasaa rabbigu wuxuu dadkii israa'iil siiyey badbaadiye, wayna ka hoos baxeen gacantii reer suuriya; kolkaasay dadkii israa'iil teendhooyinkoodii iska degeen sidii hore. habase yeeshee kama ay tegin dembiyadii reerkii yaaraabcaam uu dadkii israa'iil dembaajiyey, laakiinse way ku socdeen, oo samaariyana waxaa ku hadhay geedihii asheerah.) waayo, rabbigu waxba dadkii ugama uu reebin yehoo'aaxaas konton nin oo fardooley ah, iyo toban gaadhifaras, iyo toban kun oo nin oo lug ah mooyaane; waayo, boqorkii suuriya wuu wada baabbi'iyey, oo wuxuu ka dhigay sida

boodhka lagu tunto oo kale. haddaba yehoo'aaxaas falimihiisii kale iyo wixii uu sameeyey oo dhan, iyo xooggiisiba soo kuma qorna kitaabkii taariikhda boqorradii dalka israa'iil? markaasaa yehoo'aaxaas dhintay oo la seexday awowayaashiis, oo waxaa lagu aasay samaariya; oo meeshiisiina waxaa boqor ka noqday wiilkiisii yoo'aash. yoo'aash oo ahaa boqorkii dalka yahuudah sannaddiisii toddoba iyo soddonaad ayaa yehoo'aash ina yehoo'aaxaas dalka israa'iil samaariya boqor ugu noqday, wuxuuna boqor ahaa lix iyo toban sannadood. oo isna wuxuu sameeyey wax rabbiga hortiisa shar ku ah, kamana uu tegin dembiyadii yaaraabcaam ina nebaad oo dhan kuwaa-soo uu dadkii israa'iil dembaajiyey; laakiinse wuu ku socday. haddaba yoo'aash falimihiisii kale, iyo wixii uu sameeyey oo dhan, iyo xooggiisii uu kula diriray amasyaah oo ahaa boqorkii dalka yahuudah sow kuma qorna kitaabkii taariikhda boqorradii dalka israa'iil? markaasaa yoo'aash dhintay oo la seexday awowayaashiis, oo carshigiisiina waxaa ku fadhiistay yaaraabcaam; yoo'aashna waxaa samaariya lagula aasay boqorradii dalka israa'iil. haddaba eliishaa wuxuu la bukooday cudurkii uu u dhintay, oo waxaa isagii u yimid yoo'aash oo ahaa boqorkii dalka israa'iil, oo intuu ku dul oooyay ayuu ku yidhi, aabbow, aabbow, bal eeg, gaadhifardoodkii dalka israa'iil iyo raggoodii fardooleyda ahaa! markaasaa eliishaa ku yidhi, bal qaado qaanso iyo fallaadho, kolkaasuu qaanso iyo fallaadho soo qaatay. oo isna wuxuu boqorkii dalka israa'iil ku yidhi, bal qaansada gacanta kor saar, markaasuu gacantii kor saaray. kolkaasaa eliishaa gacmihiisii kor saaray gacmihi boqorka. oo wuxuu ku yidhi, bal daaqadda xagga bari fur; oo isna wuu furay. kolkaasaa eliishaa ku yidhi, fallaadha gan, oo isna wuu ganay. oo wuxuu yidhi, tanu waa fallaadhii rabbiga ee badbaadada, oo waxa weeye fallaadha badbaadada laga heli doona reer suuriya; waayo, waa inaad reer suuriya afeeq ku laysaa ilaa aad wada baabbi'iso. markaasuu yidhi, war fallaadhaha qaado, oo isna wuu qaatay. markaasuu boqorkii dalka israa'iil ku yidhi, bal dhulka ku dhufo; kolkaasuu saddex jeer dhulka ku dhuftay, oo joogsaday. markaasaa ninkii ilaah dhirfay oo wuxuu ku yidhi, war waxaa ku ekayd inaad ku dhufatid shan ama lix jeer; oo markaas reer suuriya waad wada layn lahayd ilaa aad wada baabbi'iso; laakiinse haatan reer suuriya waxaad laynaysaa saddex jeer oo keliya. markaasaa eliishaa dhintay, waana la aasay. oo sannad kasta bilowgeeda waxaa dalka dhici jiray guutooyinkii reer mo'aab. markii nin la aasayay ayay kuwii aasayay u jeedeen guuto soo socota; markaasay waxay ninkii ku dhex tuureen qabrigii eliishaa; oo haddiiba ninkii markuu taabtay eliishaa lafihiisii ayuu soo noolaaday, oo sara joogsaday. oo xasaa'eel oo ahaa boqorkii suuriya ayaa dadkii israa'iil dulmi jiray wakhtigii yehoo'aaxaas oo dhan. laakiinse rabbigu iyaga wuu u roonaaday, oo u naxariistay, wuxuuna ugu jeestay iyaga axdigiis uu la dhigtay ibraahim, iyo isxaaq, iyo yacquub aawadiis, oo mana uu doonayn inuu baabbi'yo oo weli hortiisa kama uu tuurin. markaasaa xasaa'eel oo ahaa boqorkii suuriya dhintay, oo meeshiisiina waxaa boqor ka noqday wiilkiisii benhadad. markaasaa

yehoo'aash ina yehoo'aaxaas ayaa benhadad ina xasaa'eel mar kale ka qaatay magaalooyinkii uu dagaalka kaga qaatay aabbihiis yehoo'aaxaas. oo yoo'aash saddex jeer buu isagii dagaal ku dhuftay oo ka soo dhacsaday magaalooyinkii dalka israa'iil.

14

yoo'aash ina yoo'aaxaas ee ahaa boqorkii dalka israa'iil sannaddiisii labaad ayaa amasyaah ina yoo'aash dalka yahuudah boqor ka noqday. oo markuu boqor noqday wuxuu jiray shan iyo labaatan sannadood, oo yerusaleem ayuu boqor ku ahaa sagaal iyo labaatan sannadood, oo hooyadiisna magaceeda waxaa la odhan jiray yehoocaddiin tii reer yeruusaalem. oo wuxuu sameeyey wax rabbiga hortiisa ku qumman, laakiinse ma uu samayn sidii awowgiis daa'uud sameeyey oo kale; wuxuuse sameeyey kulli wixii aabbihiis yoo'aash sameeyey oo kale. habase yeeshee meelihii sarsare lama baabbi'in; oo dadku weli way ku allabaryi jireen, foonxa way ku shidi jireen meelihii sarsare. oo haddiiba markii boqortooyadiisii xoogaysatay ayuu laayay addoommadiisii dilay boqorkii aabbihiis ahaa. laakiinse gacankudhiiglayaasha carruurtoodii ma uu dilin; oo wuxuu yeelay sida ku qoran kitaabkii sharcigii muuse sidii rabbigu amray, isagoo leh, aabbayaasha yaan loo dilin carruurtooda, carruurtaana yaan loo dilin aab-bayaashood; laakiinse nin waluba dembigiisa ha u dhinto. oo dooxadii cusbada wuxuu reer edom kaga laayay toban kun oo nin, oo selacna dagaal buu ku qabsaday, oo wuxuu magaceedii u bixiyeey yoque'eel, ilaa maantadanna waa loo yaqaan. markaasaa amasyaah wargeeyayaal u diray yehoo'aash oo ahaa ina yehoo'aaxaas ina yeehuu oo ahaa boqorkii dalka israa'iil, oo wuxuu ku yidhi, car kaalay aynu iska hor nimaadnee. kolkaasaa yehoo'aash oo ahaa boqorkii dalka israa'iil u cid diray amasyaah oo ahaa boqorkii dalka yahuudah, oo wuxuu ku yidhi, yamaaruggii lubnaan ku yiil wuxuu u cid diray geedkii kedarka ah oo lubnaan ku yiil, oo wuxuu ku yidhi, gabadhaada sii wiilkaygu ha guursadee; oo waxaa halkaas soo maray bahal lubnaan joogay, markaasuu yamaaruggii ku joogsaday. hubaal reer edom baad laysay, waanad isla weynaatay, haddaba faan oo dalkaaga iska joog, waayo, bal maxaad belaayo isugu soo jiidaysaa oo aad adiga iyo dadka yahuudahba u wada dhacaysaan? laakiinse amasyaah taas wuu maqli waayay. markaasuu yehoo'aash oo ahaa boqorkii dalka israa'iil soo kacay, oo isagii iyo amasyaah oo ahaa boqorkii dalka yahuudah waxay iskaga hor yimaadeen beytshemesh oo uu dadka yahuudah leeyahay. oo dadka israa'iil way ka adkaadeen dadka yahuudah, oo nin waluba wuxuu u cararay teendhadiisii. oo yehoo'aash oo ahaa boqorkii dalka israa'iil ayaa amasyaah oo ahaa boqorkii dalka yahuudah kaasoo ahaa ina yehoo'aash oo ahaa ina axasyaah, ku qabtay beytshemesh, oo intuu yeruusaalem yimid ayuu dumiyeey derbigii yeruusaalem tan iyo iriddii efrayim iyo ilaa iriddii geeska ahayd, intaasoo ahayd afar boqol oo dhudhun. oo wuxuu qaatay dahabkii iyo lacagtii oo dhan iyo weelashii laga helay guriga rabbiga iyo khasnadihii guriga boqorka oo dhan, oo

dadna cudhaadh ahaan buu u kaxaystay, markaasuu samaariya ku noqday. haddaba yehoo'aash falimihiisii kale ee uu sameeyey, iyo xooggiisii, iyo siduu ula diriray amasyaah oo ahaa boqorkii dalka yahuudahba sow kuma qorna kitaabkii taariikhda boqorradii dalka israa'iil? markaasaa yehoo'aash dhintay oo la seexday awowayaashiis, oo samaariya ayaa lagula aasay boqorradii dalka israa'iil, oo meeshiisiina waxaa boqor ka noqday wiilkiisii yaaraabcaam. oo amasyaah ina yoo'aash oo ahaa boqorkii dalka yahuudah shan iyo toban sannadood buu sii noolaa markii yehoo'aash ina yehoo'aaxaas oo ahaa boqorkii dalka israa'iil uu dhintay dabadeed. haddaba amasyaah falimihiisii kale sow kuma qorna kitaabkii taariikhda boqorradii dalka yahuudah? oo isagii shirqool bay yerusaleem ugu sameeyeen, markaasuu laakiish u cararay, laakiinse laakiish bay cid uga daba direen, oo halkaasay ku dileen. markaasay isagii fardo ku keeneen, oo awowayaashiis ayaa lagula aasay yerusaleem oo ah magaaladii daa'uud. oo dadkii yahuudah oo dhammu waxay soo kaxaysteen casaryaah oo lix iyo toban sannadood jiray, oo isagay boqor uga dhigeen meeshii aabbihiis amasyaah. oo isna eelad wuu dhisay oo dalka yahuudah u soo celiyey markii boqorkii dhintay oo la seexday awowayaashiis dabadeed. amasyaah ina yoo'aash oo ahaa boqorkii dalka yahuudah sannaddiisii shan iyo tobnada ayaa yaaraabcaam ina yoo'aash dalka israa'iil samaariya boqor ugu noqday, wuxuuna boqor ahaa kow iyo aftartan sannadood. oo isna wuxuu sameeyey wax rabbiga hortiisa shar ku ah, kamana uu tegin dembiyadii uu yaaraabcaam ina nebaad dadkii israa'iil dembaajiyey oo dhan. oo wuxuu soo celiyey soohdintii dalka israa'iil tan inyo meesha laga galo xamaad iyo tan iyo badda caraabaah, taasuna waa siduu ahaa eraygii rabbiga ah ilaaha dadka israa'iil ee uu kaga hadlay addoonkiisii ahaa nebi yoonis ina amitay oo ahaa reer gad heefer. waayo, rabbigu wuxuu arkay dhibaataadii ay dadkii israa'iil ku jireen inay aad u qadhaadhayd, waayo, ma jirin mid xidhan iyo mid furan toona, mana jirin mid dadkii israa'iil u kaalmeeya. rabbigu ma uu odhan, magaca dadka israa'iil waan ka baabbi'inayaa samada hoosteeda. laakiinse iyagii wuxuu ku badbaadiyey yaaraabcaam ina yoo'aash. haddaba yaaraabcaam falimihiisii kale, iyo wixii uu sameeyey oo dhan, iyo xooggiisii, iyo siduu u dagaallamay, iyo siduu dalka israa'iil ugu soo celiyey dimishaq iyo xamaad oo ay dadkii yahuudah lahaayeen sow kuma qorna kitaabkii taariikhda boqorradii dalka israa'iil? markaasaa yaaraabcaam dhintay oo la seexday awowayaashiis kuwaasoo ahaa boqorradii dalka israa'iil, oo waxaa meeshiisii boqor ka noqday wiilkiisii sekaryaah.

15

yaaraabcaam oo ahaa boqorkii dalka israa'iil sannaddiisii toddoba iyo labaatanad ayaa casaryaah ina amasyaah dalka yahuudah boqor ka noqday. oo markuu boqor noqday wuxuu jiray lix iyo toban sannadood, oo wuxuu yerusaleem boqor ku ahaa laba iyo konton sannadood, oo hooyadiisna magaceeda waxaa la odhan jiray yekaalyaah tii reer yeru-

usaalem. oo isna wuxuu sameeyey wax rabbiga hortiisa ku qumman, oo wuxuu wada yeelay sidii aabbihiis amasyaah yeelay oo kale. habase yeeshsee meelihiis sarsare lama baabbi'in; oo dadkuna weli way ku allabaryi jireen, foonxa way ku shidi jireen meelihiis sarsare. oo boqorkiina rabbigaa wax ku dhufatay, haddaba tan iyo maalintii uu dhintay wuxuu ahaa barasle, oo guri gaar ah buu degay. oo yootam oo ahaa ina boqor ayaa reerka u talin jiray, isagoo dadkii dalka degganaa u gar qaybinaya. haddaba casaryaah falimihiisii kale iyo wixii uu sameeyey oo dhammu sow kuma qorna kitaabkii taariikhda boqorradii dalka yahuudah? markaasaa casaryaah dhintay oo la seexday awowayaashiis; oo waxaa awowayaashiis lagula aasay magaaladii daa'uud, oo meeshiisiina waxaa boqor ka noqday wiilkiisii yootam. oo casaryaah oo ahaa boqorkii dalka yahuudah sannaddiisii siddeed iyo soddonaad ayaa sekaryaah ina yaaraabcaam dalka israa'iil samaariya boqor ugu ahaa intii lix bilood ah. oo isna wuxuu sameeyey wax rabbiga hortiisa shar ku ah, siday awowayaashiis yeeli jireen oo kale; oo kamana uu tegin dembiyadii uu yaaraabcaam ina nebaad dadkii israa'iil dembaajiyey. oo waxaa isagii shirqoolay shalluum ina yaabeesh, oo wax buu ku dhufatay dadka hortiisii, wuuna dilay, markaasuu meeshiisiina boqor ka noqday. haddaba sekaryaah falimihiisii kale waxay ku qoran yihiin kitaabkii taariikhda boqorradii dalka israa'iil. kanu wuxuu ahaa eraygii rabbigu kula hadlay yeehuu, ee uu ku yidhi, farcankaaga qarniga afraad ah ayaa ku fadhiisan doona carshiga dalka israa'iil. oo saasay noqotay. oo shalluum ina yaabeesh wuxuu boqor noqday cusiyaaah oo ahaa boqorkii dalka yahuudah sannaddiisii sagaal iyo soddonaad, oo muddo bil ah ayuu samaariya boqor ku ahaa. markaasaa menaxeem ina gaadii ayaa ka kacay tirsaah, oo wuxuu tegey samaariya, markaasuu shalluum ina yaabeesh ku dilay samaariya oo meeshiisii boqor ka noqday. haddaba shalluum falimihiisii kale iyo shirqoolkii uu sameeyeyba waxay ku qoran yihiin kitaabkii taariikhda boqorradii dalka israa'iil. haddaba menaxeem wuu wada laayay tifsax iyo wixii ku jiray oo dhan, iyo soohdimaheedii marka tirsaah laga bilaabo, maxaa yeelay, way ka furi waayeen, sidaas daraaddeed buuna u laayay; oo naagihii uurka lahaa oo magaalada ku jiray oo dhan wuu wada dooxay. casaryaah oo ahaa boqorkii dalka yahuudah sannaddiisii sagaal iyo soddonaad ayaa menaxeem ina gaadii dalka israa'iil boqor ka noqday, oo samaariya ayuu toban sannadood boqor ku ahaa. oo wuxuu sameeyey wax rabbiga hortiisa shar ku ah; oo isagu wakhtigiisii oo dhan kama uu tegin dembiyadii uu yaaraabcaam ina nebaad dadka israa'iil dembaajiyey. markaasaa waxaa waddankii ku kacay fuul oo ahaa boqorkii ashuur; oo menaxeem ayaa fuul kun talanti oo lacag ah siiyey inuu gacan ku siiyo si ay boqortooyadu ugu xoogsato. oo menaxeem wuxuu lacagtii saaray dadkii taajiriinta ahaa oo dalka israa'iil oo dhan, oo wuxuu ku amray in nin waluba konton sheqel oo lacag ah bixiyo si loo siiyo boqorka ashuur, sidaas daraaddeed boqorkii ashuur dib buu u noqday oo dalkiina siima uu joogin. haddaba menaxeem falimihiisii kale iyo wixii uu sameeyey oo dhammu sow

kuma qorna kitaabkii taariikhda boqorradii dalka is-
 ra'ii? markaasaa menaxeem dhintay oo la seex-
 day awowayaashiis, oo meeshiisina waxaa boqor ka
 noqday wiilkiisii fiqaxyaa. casaryaa oo ahaa bo-
 qorkii dalka yahuudah sannaddiisii kontonaad ayaa
 fiqaxyaa ina menaxeem dalka israa'iil samaariya bo-
 qor ugu noqday, oo wuxuu boqor ahaa laba san-
 nadood. oo isna wuxuu sameeyey wax rabbiga hor-
 tiisa shar ku ah, oo kama uu tegin dembiyadii uu
 yaaraabcaam ina nebaad dadka israa'iil dembaaijey.
 oo waxaa isagii shirqoolay sirkaalkiisii feqax ina re-
 malyaah ahaa oo wuxuu isagii qalcaddii guriga bo-
 qorka kula dilay argob iyo aryaah; oo waxaa isaga la
 jiray konton nin oo reer gilecaad ah; oo markuu is-
 agii dilay ayuu meeshiisii boqor ka noqday. haddaba
 fiqaxyaa falimihiisii kale iyo wixii uu sameeyey oo
 dhammuba waxay ku wada qoran yihiin kitaabkii
 taariikhda boqorradii dalka israa'iil. casaryaa oo
 ahaa boqorkii dalka yahuudah sannaddiisii laba iyo
 kontonaad ayaa feqax ina remalyaah dalka israa'iil
 samaariya boqor ugu noqday, oo wuxuu boqor ahaa
 labaatan sannadood. oo isaguna wuxuu sameeyey
 wax rabbiga hortiisa shar ku ah, kamana uu tegin
 dembiyadii uu yaaraabcaam ina nebaad dadka is-
 ra'ii dembaaijey. oo wakhtigii feqax boqorka ka
 ahaa dalka israa'iil waxaa yimid tiglad fileser oo ahaa
 boqorka ashuur, oo wuxuu qabsaday ciyoon, iyo
 aabeel beytmacacaah, iyo yaano'o'ax, iyo qedesh, iyo
 xaasoor, iyo gilecaad, iyo galili, oo dalkii reer naftaali
 oo dhan, oo dadkiina maxaabiis ahaan ayuu ashuur
 ugu kaxaystay. hoosheeca ina eelaah ayaa feqax ina
 remalyaah shirqoolay, oo intuu wax ku dhufatay ayuu
 dilay, oo meeshiisina boqor buu ka noqday sannad-
 dii labaatanad oo yootam ina cusiyaa. haddaba fe-
 qax falimihiisii kale iyo wixii uu sameeyey oo dham-
 muba waxay ku wada qoran yihiin kitaabkii taari-
 ikhda boqorradii dalka israa'iil. feqax ina remalyaah
 oo ahaa boqorkii dalka israa'iil sannaddiisii labaad
 ayaa yootam ina cusiyaa dalka yahuudah boqor ka
 noqday. oo markuu boqor noqday wuxuu jiray shan
 iyo labaatan sannadood, oo yerusaaalem ayuu bo-
 qor ku ahaa lix iyo toban sannadood, oo hooyadiis
 magaceedana waxaa la odhan jiray yerusaaah ina
 saadooq. oo isna wuxuu sameeyey wax rabbiga hor-
 tiisa ku qumman, oo wuxuu wada yeelay sidii aabbi-
 hiis cusiyaa yeelay oo kale. habase yeesh ee meeli-
 hii sarsare lama baabbi'in, oo dadkuna weli way ku
 allabaryi jireen, foonna bay ku shidi jireen meelihii
 sarsare. oo isagu wuxuu dhisay iriddii sare oo gu-
 rigii rabbiga. haddaba yootam falimihiisii kale iyo
 wixii uu sameeyey oo dhammuba sow kuma qorna
 kitaabkii taariikhda boqorradii dalka yahuudah? oo
 waagaas rabbigu wuxuu bilaabay inuu dalka yahuu-
 dah ku soo diro resiin oo ahaa boqorkii suuriya iyo
 feqax ina remalyaah. markaasaa yootam dhintay oo la
 seexday awowayaashiis, oo waxaa awowayaashiis lag-
 ula aasay magaaladii awowgiis daa'uud, oo meeshiis-
 ina waxaa boqor ka noqday wiilkiisii aaxaas.

yahuudah. aaxaas markuu boqor noqday wuxuu jiray
 labaatan sannadood; oo lix iyo toban sannadood ayuu
 yerusaaalem boqor ku ahaa; oo isagu ma uu samayn
 sidii awowgiis daa'uud oo kale wax rabbiga ilaahiisa
 ah hortiisa ku qumman. laakiinse wuxuu ku socday
 jidkii boqorrada dalka israa'iil; oo weliba wiilkiisii
 ayuu dab dhex mariyey sidii ay ahayd karaahiyadii
 quruumihii rabbigu ka eryay reer binu israa'iil hor-
 tooda. oo isna wuxuu ku allabaryi jiray, foonna
 ku shidi jiray meelihii sarsare, iyo buuraha dus-
 hooda, iyo geed kastoo dheer oo doog ah hoostiis-
 aba. markaasaa waxaa yerusaaalem ku soo kacay
 resiin oo ahaa boqorkii suuriya iyo feqax ina re-
 malyaah oo ahaa boqorkii dalka israa'iil inay la diri-
 raan; wayna hareereeyeen aaxaas, laakiinse way ka
 adkaan kari waayeen. oo waagaas resiin oo ahaa bo-
 qorkii reer suuriya wuxuu suuriya u soo celiyey eel-
 lad, oo yuhuudiina wuu ka eryay eelad, markaasay
 reer suuriya eelad yimaadeen, oo ilaa maantana way
 deggan yihiin. sidaas daraaddeed aaxaas wuxuu far-
 riin u diray tiglad fileser oo ahaa boqorkii ashuur,
 oo wuxuu ku yidhi, anigu waxaan ahay addoonkaagii
 iyo wiilkaagiiba, haddaba ii kaalay oo iga badbaadi
 boqorka suuriya iyo boqorka dalka israa'iil kuwaas
 oo igu kacay. oo aaxaas wuxuu qaaday lacagtii iyo
 dahabkii laga helay gurigii rabbiga iyo khasnadihii
 gurigii boqorkaba, oo wuxuu hadiyad ahaan ugu di-
 ray boqorkii ashuur. oo boqorkii ashuurna wuu
 maqlay; markaasaa boqorkii ashuur dimishaq ku ka-
 cay oo qabsaday, oo dadkiina maxaabiis ahaan buu
 qiir ugu kaxaystay, oo resinna wuu dilay. oo boqor
 aaxaasna wuxuu dimishaq u tegey inuu tiglad fileser
 oo ahaa boqorkii ashuur la kulmo, oo wuxuu arkay
 meeshii allabariga ee dimishaq ku tiil; markaasaa bo-
 qor aaxaas wuxuu wadaadkii uuriyaah ahaa u di-
 ray tilmaantii meeshii allabariga siday u ekayd iyo
 siduu hanaankeedu ahaa iyo sidii loo sameeyey oo
 dhan. markaasaa wadaadkii uuriyaah ahaa u dhisay
 meel allabari sidii boqor aaxaas dimishaq ka soo di-
 ray oo kale, oo wadaadkii uuriyaah ahaa taas buu
 sameeyey intuuhan boqor aaxaas dimishaq ka iman.
 oo markuu boqorkii dimishaq ka yimid wuxuu arkay
 meeshii allabariga, markaasuu u dhowaaday meeshii
 allabariga oo wax buu ku dul bixiyey. oo wuxuu
 meeshii allabariga ku dul gubay qurbaankiisii la gubi
 jiray iyo qurbaankiisii hadhuudhka ahaa, oo qur-
 baankiisii cabniinka wuu ku dul shubay, oo wuxuu
 ku saydhsaydhay dhiigii qurbaannadiisii nabaadi-
 inada. oo meeshii allabariga ee naxaasta ahayd oo
 rabbiga hor tiilna wuu ka soo qaaday guriga hortiisii
 iyo meeshii u dhexaysay meeshiisa allabariga iyo gu-
 rigii rabbiga, oo wuxuu dhigay meeshiisii allabariga
 dhinaceeda woqooyi. oo boqor aaxaas wuxuu am-
 ray wadaadkii uuriyaah ahaa, oo ku yidhi, meesha al-
 labariga oo weyn waxaad dusheeda ku gubtaa qur-
 baanka la gubo oo subaxda, iyo qurbaanka hadhu-
 udhka ah oo fiidnimada, iyo qurbaanka la gubo ee
 boqorka, iyo qurbaankiisa hadhuudhka ah, iyo qur-
 baanka la gubo oo dadka dalka deggan oo dhan, iyo
 qurbaankooda hadhuudhka ah, iyo qurbaannadooda
 cabniinka; oo dhiigga qurbaanka la gubo oo dhanna
 dusheeda ku saydhsaydh, iyo dhiigga allabariga;
 laakiinse meesha allabariga ee naxaasta ahu ha ahaato

feqax ina remalyaah sannaddiisii toddoba iyo tob-
 naad ayaa aaxaas ina yootam boqor ka noqday dalka

mid aan wax ku weyddiisto. haddaba wadaadkii uuriyaah ahaa sidaasuu u wada yeelay wixii boqor aaxaas ku amray oo dhan. oo boqor aaxaasna wuxuu jaray saldhigyadii darfahoodii, oo berkeddii weysadana wuu ka kor qaaday, oo berkeddii naxaasta ahaydna wuu ka dejiyey dibidii hoosteeda ku jirtay, oo wuxuu saaray meel sallax ah. oo boqorkii ashuur aawadiis ayuu gurigii rabbiga ugu soo beddelay meeshii daboolnayd ee sabtida ee guriga looga dhex dhisay iyo meeshii boqorku ka soo geli jirayba. haddaba aaxaas falimihiisii kale ee uu sameeyey sow kuma qorna kitaabkii taariikhda boqorradii dalka yahuudah? markaasaa aaxaas dhintay oo la seexday awowayaashiis, oo waxaa awowayaashiis lagula aasay magaaladii daa'uud; meeshiisna waxaa boqor ka noqday wiilkiisii xisqiyaah.

17

aaxaas oo ahaa boqorkii dalka yahuudah sannaddiisii laba iyo tobnad ayaa hoosheeca ina eelaah dalka israa'iil samaariya boqor ugu noqday, oo wuxuu boqor ahaa sagaal sannadood. oo wuxuu sameeyey wax shar ku ah rabbiga hortiisa, laakiinse uma uu samayn sidii boqorradii dalka israa'iil oo isaga ka horreeyey. oo waxaa isagii ku kacay shalmaneser oo ahaa boqorkii ashuur; oo hoosheeca addoon buu u noqday isagii, oo wuxuu u keenay gabbaro. markaasaa boqorkii ashuur wuxuu hoosheeca ka gartay shirqool, waayo, wuxuu wargeeyayal u dirtay soowa oo boqorkii masar ahaa, oo boqorkii ashuurna gabbaro ma uu siin siduu sannad kasta yeeli jiray; sidaas daraaddeed boqorkii ashuur wuu xidhay oo xabsi ku riday. markaasaa boqorkii ashuur dalkii oo dhan dhex maray, oo wuxuu yimid samaariya, oo intii saddex sannadood ah ayuu hareereyey. oo hoosheeca sannaddiisii sagaalaad ayaa boqorkii ashuur qabsaday samaariya, oo dadkii israa'iilna wuxuu u kaxaystay ashuur, oo wuxuu dejiyey xalax, iyo xaaboor oo webigii goosaan ag ahaa, iyo magaalooiyinkii reer maaday. oo taasuu way dhacday, maxaa yeelay, dadkii israa'iil waxay ku dembaabi jireen rabbiga ilaahooda ah oo iyaga ka soo bixiyey dalkii masar oo ka soo hoos bixiyey gacantii fircoon oo ahaa boqorkii masar, oo waxay ka cabsan jireen ilaahyo kale, wayna ku socon jireen qaynuunnadii quruumaha kale, kuwaasoo rabbigu ka eryay dadka israa'iil hortooda, iyo kuwii ay boqorradii dadkii israa'iil samaysteenba. oo dadkii israa'iil waxay rabbiga ilaahooda ah si qarsoon ugu samayn jireen waxyaalo aan qummanayn, oo magaalooinkooda oo dhan waxay ka dhisan jireen meelo sarsare tan iyo munaaraddii waardiyaasha iyo ilaa magaaladii deyrka lahayd. oo buur kasta oo dheer korkeeda iyo geed kastoo dheer oo doog ah hoostiisaba waxay qotonsan jireen tiirar iyo geedihii asheeraah. oo meelihii sarsare oo dhan waxay ku shidi jireen foom sidii ay yeeli jireen quruumihii kale oo rabbigu uu hortooda ka eryay; oo waxay samayn jireen waxyaalo shar ah oo ay rabbiga kaga xanaajiyeen. oo waxay u adeegi jireen sanamyadii uu rabbigu ku yidhi, idinku waxan ha samaynina. oo weliba rabbigu dadkii israa'iil iyo dadkii yahuudahba wuxuu ugu digi jiray nebiyadii oo dhan iyo kuwii wax arki

jiray oo dhan, isagoo leh, war jidadkiinna sharka ah ka soo noqda, oo amarradayda iyo qaynuunnadayda u dhawra siduu ahaa sharcigii aan awowayaashiin ku amray oo dhan oo aan idinkugu soo dhiibay addoommadaydii nebiyada ahaa. habase yeeshee iyagu way diidi jireen inay taas maqlaan, laakiinse waxay u madax adkaan jireen sidii awowayaashood oo kale, kuwaasoo aan rumaysan rabbiga ilaahooda ah. oo iyagu way diidi jireen qaynuunnadiisii iyo axdigiisii uu awowayaashood la dhigtay, iyo markhaatifurkiisii uu iyagu ugu marag furay, oo intay waxtarla'aan raaceen ayay wax aan waxba tarin noqdeen, oo waxay ku dayan jireen quruumihii hareerahooda ku wareegsanaa oo rabbigu ku amray inayan sidooda oo kale yeelin. oo iyagu way ka tegi jireen amarradii rabbiga ilaahooda ah oo dhan, oo waxay samaysteen sanamyo la shubay, kuwaasoo ahaa laba weylod, oo waxay kaloo samaysteen geedihii asheeraah, oo waxay caabudi jireen ciidanka samada oo dhan, bacalna way u adeegi jireen. oo wiilashoodii iyo gabdhahoodii ayay dab dhex marin jireen, oo waxay u tegi jireen waxsheegyo iyo falanfallowyo, oo waxay nafsaddoodii u iibin jireen inay sameeyaan wax shar ku ah rabbiga hortiisa, oo ay kaga xanaajiyeen. sidaas daraaddeed rabbigu aad buu ugu cadhooday reer binu israa'iil, markaasuu hortiisa ka fogeeyey; oo iyagii waxba kama hadhin qabiilkii yahuudah oo keliya mooyaane. oo xataa reer yahuudahna ma ayan dhawrin amarradii rabbiga ilaahooda ah, laakiinse waxay ku socdeen qaynuunnadii ay dadkii israa'iil sameeyeen. oo rabbigu wuxuu nacay farcankii reer binu israa'iil oo dhan, oo intuu dhibay ayuu gacanta u geliyey kuwii dhacay ilaa uu hortiisa ka tuuray. waayo, isagu reer binu israa'iil wuu ka soocay daa'uud reerkiisii, oo waxay boqor ka dhigteen yaaraabcaam ina nebaad, oo yaaraabcaamna dadkii israa'iil wuu ka kaxeeyey rabbiga lasocdikiisii, oo wuxuu iyagii dembaajiyeey dembi weyn. oo dadkii israa'iil waxay ku socdeen kulli dembiyadii yaaraabcaam sameeyey oo dhan, oo kuwaasna kama ay tegin ilaa uu rabbigu dadkii israa'iil hortiisa ka fogeeyey, siduu kaga hadli jiray addoommadiisii nebiyada ahaa oo dhan. oo sidaas daraaddeed dadkii israa'iil waa laga kaxaystay dalkoodii, oo waxaa lala tegey dalka ashuur, halkaasoo ay ilaa maantadan joogaan. markaasaa boqorkii ashuur dad ka keenay xagga baabuloon, iyo kuutaah, iyo cawaa, iyo xamaad, iyo sefarwayiim, oo wuxuu dejiyey magaalooiyinkii samaariya, meeshay dadkii israa'iil ka degganaan jireen, oo waxay hantiyeen samaariya, magaalooinkeediina way degeen. oo markay bilaabeen inay meeshaas degaan rabbiga kama ay cabsan jirin, oo sidaas daraaddeed rabbigu wuxuu dhexdooda u soo diray libaaxyo, kuwaasoo iyagii qaar ka laayay. sidaas daraaddeed boqorkii ashuur ayaa lala hadlay oo lagu yidhi, war quruumihii aad kaxaysay oo aad magaalooiyinka samaariya dejisay ma ay yaqaaniin camalka ilaaha dalkaas, oo sidaas daraaddeed wuxuu dhexdooda u soo diray libaaxyo, oo bal eeg, libaaxyadu way laayaan, maxaa yeelay, iyagu ma ay yaqaaniin camalka ilaaha dalkaas. markaasaa boqorkii ashuur wuxuu bixiyey amar, oo yidhi, wadaaddadii aad ka soo kaxayseen midkood halkaas ku celiya, oo halkaas ha tago oo ha dego,

dadkana ha baro camalka ilaaha dalkaas. haddaba wadaaddadii ay samaariya ka soo kaxeeyeen mid-kood ayaa yimid, oo wuxuu degay beytel, oo wuxuu dadkii baray siday rabbiga uga cabsan lahaayeen. habase yeeshee quruun waluba waxay samaysatay ilaahyo ay iyagu leeyihiin, oo waxay dhex dhigteen guryihii meelaha sarsare oo ay reer samaariya samaysteen, oo quruun waluba waxay dhex dhigteen magaalooyinkii ay iyagu degganaayeen. oo dadkii reer baabuloon waxay samaysteen sukood benood, dadkii reer kuudna waxay samaysteen neergal, dadkii reer xamaadna waxay samaysteen ashiimaa, oo reer cawaana waxay samaysteen nibxas iyo tartaq, oo reer sefarwayiimna waxay carruurtoodii dab ugu gubeen adarmmeleg iyo canammeleg oo ahaa ilaahyadii reer sefarwayiim. rabbiga way ka cabsan jireen oo waxay dadkooda ka dooran jireen wadaaddadii meelaha sarsare, kuwaasoo ugu allabaryi jiray guryihii meelaha sarsare. rabbiga way ka cabsan jireen, isla markaasna waxay u adeegi jireen ilaahyadoodii sidii quruumihihi iyaga laga soo dhex kaxeeyey ay yeeli jireen. oo ilaa maantadan waxay sameeyaan sidii caadooyinkoodii hore ay ahaayeen, oo rabbiga kama cabsadaan, mana ay sameeyaan qaynuunnadoodii, iyo xukummadoodii, iyo sharcigii iyo amarkii uu rabbigu amray reer yacquub, kii uu israa'iil u bixiyeey, kuwaasoo uu rabbigu axdi la dhigtay, oo uu ku amray, isagoo leh, idinku ilaahyo kale ha ka cabsanina, hana u sujuudina, hana u adeegina, allabarina ha u bixinina; laakiinse waxaad ka cabsataan rabbigii dalkii masar idinkaga soo bixiyeey xoogga weyn iyo cudud fidsan, isagana u sujuuda oo allabari u bixiya; oo qaynuunnadii, iyo xukummadii, iyo sharcigii, iyo amarkii uu idiin qoray waa inaad dhawrtaan oo aad weligiinba samaysaan, oo waa inaydnaan ka cabsan ilaahyo kale. oo axdigii aan idinka dhigtayna waa inaydnaan illoobin, oo aydnaan ilaahyo kale ka cabsan; laakiinse waxaad ka cabsataan rabbiga ilaahinna ah, oo isna wuxuu idinka samatabbixin doonaa gacanta cadaawayaashiinna oo dhan. habase yeeshee iyagu ma ayan dhegaysan, laakiinse waxay sameeyeen sidii caadadoodii hore ay ahayd. quruumahaasna waxay ka cabsan jireen rabbiga, isla markaasna waxay u adeegi jireen sanamyadoodii xardhanaa, oo carruurtoodii na saasoo kalay yeeleen, oo carruurtii carruurtooduna saasoo kalay yeeleen, oo sidii awoyayaas-hood samayn jireen ayay iyaguna sameeyaan ilaa maantadan la joogo.

18

haddaba hoosheeca ina eelaah oo ahaa boqorkii dalka israa'iil sannaddiisii saddexaad ayaa xisqiyaah ina aaxaas dalka yahuudah boqor ka noqday. oo markuu boqor noqday wuxuu jiray shan iyo labaatan sannadood, oo yerusalaalem boqor buu ka ahaa sagaal iyo labaatan sannadood, oo hooyadiisna magaceeda waxaa la odhan jiray abii ina sekaryaah. oo isna wuxuu sameeyey wax rabbiga hortiiisa ku qumman, sidii dhammaan awoogiiis daa'uud sameeyey oo kale. wuxuu dumiyeey meelihii sarsare, tiirarkiina wuu jejebiyeey, geedihii asheeraahna wuu jaray; oo wuxuu kaloo burburiyeey abeesadii naxaasta ahayd oo muuse

sameeyey, waayo, ilaa wakhtigaas dadkii israa'iil foox bay u shidi jireen, oo isna wuxuu magaceedii u bixiyeey nexushtaan. oo wuxuu isku halleeyey rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil; oo dabadiis boqorradii dalka yahuudah oo dhan laguma arag mid isagii la mid ah, hortiiisna ma jirin. waayo, rabbiguu xajistay, oo lasocodkiisiina kama uu tegin, laakiinse wuxuu dhawray amarradiisii uu rabbigu muuse ku amray. oo rabbigu isaga wuu la jiray, oo meel alla meeshuu tegeyba wuu ku liibaanaa, oo wuxuu ka fallaagoobay boqorkii ashuur oo umana adeegin. oo reer falastiinna wuxuu ku laayay gaasa iyo soohdimahaeda, iyo tan iyo munaaraddii waardiyaasha iyo ilaa magaaladii deyrka lahayd. oo sannadii afraad ee boqor xisqiyaah, taasoo ahayd sannadii toddobaad ee hoosheeca ina eelaah oo boqorkii dalka israa'iil ahaa ayuu shalmaneser oo ahaa boqorkii ashuur samaariya ku kacay oo hareereyeey. oo saddex sannadood dabadeedna way qabsadeen, taasuna waxay ahayd xisqiyaah sannaddiisii lixaad, oo ahayd hoosheeca oo boqorkii dalka israa'iil ahaa sannaddiisii sagaalaad markii samaariya la qabsaday. markaasaa boqorkii ashuur kaxaystay dadkii israa'iil oo wuxuu dejiyeey xalax iyo xaaboora oo webiga goosaan ag ahaa, iyo magaalooyinkii reer maaday, maxaa yeelay, ma ay addeecin codkii rabbiga ilaahooda ahaa, laakiinse way ku xadgudbeen axdigiisii iyo dhammaan wixii uu midiidinkii rabbiga oo muuse ahaa ku amray; ma ay maqlin, mana ay samayn. haddaba boqor xisqiyaah sannaddiisii afar iyo tobnaad ayaa seenxeeriib oo ahaa boqorkii ashuur ku kacay magaalooyinkii deyrka lahaa oo dalka yahuudah oo dhan, wuuna qabsaday. markaasaa xisqiyaah oo ahaa boqorkii dalka yahuudah ayaa boqorkii ashuur ugu cid diray laakiish, oo wuxuu yidhi, xumaan baan sameeyey, haddaba iga noqo, oo anna wixii aad i saarto waan aqbalayaa. markaasaa boqorkii ashuur wuxuu boqorkii dalka yahuudah saaray saddex boqol oo talanti oo lacag ah iyo soddon talanti oo dahab ah. markaasaa xisqiyaah wuxuu isagii siiyey kulli lacagtii laga helay gurigii rabbiga iyo khasnadihii gurigii boqorka oo dhanba. oo waagaasaa xisqiyaah dahabkii ka jaray albaabbadii gurigii rabbiga iyo tiirarkiiba, kuwaasoo uu xisqiyaah oo ahaa boqorkii dalka yahuudah ku dahaadhay, oo wuxuu siiyey boqorkii ashuur. markaasaa boqorkii ashuur wuxuu laakiish ka diray tartana iyo rab saariis iyo rab-shaaqeeh oo ciidan faro badan wata, oo wuxuu iyaga boqor xisqiyaah ugu diray yerusalaalem. oo iyana intay kaceen ayay yerusalaalem tageen. oo markay yimaadeen waxay is-ag taageen biyomareenkii balliga sare kaasoo ku dhex yiil waddada berrinkii dharmay-dhaha. oo markay boqorkii u yeedheen waxaa iyagii u yimid elyaagiiim ina xilqiyaah oo u saareeyey reerkii boqorka, iyo shebnaa oo karraanigii ahaa, iyo yoo'aax ina aasaaf oo ahaa taariikhqorihihi. markaasaa rab-shaaqeeh wuxuu iyagii ku yidhi, waxaad xisqiyaah haddeer ku tidhaahdaan, boqorka weyn ee boqorka ashuur ah wuxuu kugu leeyahay, war waxaad ku kalsoon tahay oo aad isku hallaynaynaa waa maxay? adigu waxaad leedahay, dagaalka waxaa loo hayaa talo iyo xoog, laakiinse afka aun baad ka tidhi. haddaba waadiga iga fallaagoobaye bal yaad isku hal-

laynaysaa? bal ogow, waxaad isku hallaynaysaa oo ul ahaan u qaadannaysaa cawdsuurkan burburay, kaa-soo ah masar, oo isna haddii nin ku tiirsado gacantuu ka galaa oo ka mudaa; oo boqorka masar oo fircoon ahu saasoo kaluu u yahay kuwa isaga isku halleeya oo dhan. laakiinse haddaad igu tidhaahdaan, waxaanu isku hallaynaynaa rabbiga ilaahayaga ah, miyuu-san isagu ahayn kii meelihiisii sarsare iyo meelihiisii allabarigaba uu xisqiyaah wada dumiyeey isagoo dadka yahuudah iyo dadka yerusaleemba ku leh, meeshan allabariga ee yerusaleem ku taal horteeda waa inaad ilaah ku caabuddaan? haddaba waan ku baryayaaye bal sharad la dhigo sayidkayga oo ah bo-qorka ashuur, haddaba waxaan ku siin doonaa laba kun oo faras, haddaad rag fuula u heli kartid. bal sidee baad u celin kartaa sirkaal ka mid ah kuwa ugu yaryar ee addoommada sayidkayga ah, oo sidee baad masar isugu hallaynaysaa inay ku siinayso gaadhi-fardood iyo rag fardooley ah? haddaba miyaan rab-biga la'aantiis ugu kacay meeshan inaan baabbi'yo? rabbigu wuxuu igu yidhi, dalkaas ku kac oo soo baabbi'i. markaasaa elyaaqiim ina xilqiyaah iyo sheb-naa iyo yoo'aax waxay rabshaaqeex ku yidhaahdeen, waan ku baryaynaaye nagula hadal afka reer suuriya, annagoo addoommadaada ah, isagaannu garanay-naa; oo ha nagula hadlin afka yuhuudda iyadoo dadka derbiga dul jooga ay na maqlayaan. laaki-inse rabshaaqeex wuxuu iyagii ku yidhi, sayidkaygu ma wuxuu ii soo diray inaan sayidkiinna iyo idinka eryadan kula hadlo? sow iima uu soo dirin nimanka derbiga dul joogaa inay saxaradooda cunaan oo ay kaadidooda idinla cabbaan? markaasuu rabshaaqeex istaagay, oo intuu cod weyn ku qayliyey ayuu afka yuhuudda ku hadlay oo yidhi, war maqla eraygii bo-qorka weyn ee ah boqorka ashuur. boqorkii wuxuu idinku leeyahay, xisqiyaah yuusan idin khiyaanayn, waayo, isagu ma uu awoodi doono inuu gacantiisa idinka samatabbixiyo. oo weliba xisqiyaah yuusan rabbiga idin aaminsii isagoo leh, hubaal rabbigu waa ina samatabbixin doonaa, oo magaaladan laguma ridi doono gacanta boqorka ashuur. haddaba xisqiyaah ha maqlina, waayo, boqorkii ashuur wuxuu leeyahay, nabad ila dhigta, oo ii soo baxa, oo midkiin waluba wax ha ka cuno canabkiisa iyo geedkiisa berde, oo midkiin waluba ha cabbo biyaha ceelkiisa, intaanan iman oo idiin kaxayn dal dalkiinna la mid ah, oo ah dal hadhuudh iyo khamri leh, oo ah dal cunto iyo bee-rocanab leh, oo ah dal saliid saytuun iyo malab leh inaad noolaataan oo aydnaan dhiman. oo xisqiyaah ha maqla markuu idinku sasabayo oo idin leeyahay, rabbigu waa ina samatabbixin doonaa. bal qu-ruumaha ilaahyadoodii midkoodna miyuu weligiis dalkiisa ka samatabbixiyeey gacanta boqorka ashuur? bal meeye ilaahyadii xamaad iyo arfaad? oo meeye ilaahyadii sefarwayiim iyo xeenac iyo ciwaah? iyagu miyey samaariya ka samatabbixiyeen gacanta? bal waa kuwee kuwa ku jira ilaahyada dalalka oo dhan oo dalkooda ka samatabbixiyeey gacantayda? haddaba rabbigu sidee buu yerusaleem gacantayda uga samatabbixin karaa? laakiinse dadkii way iska aamuseen oo xataa eray keliya uguma ay jawaabin, waayo, boqorku wuxuu ku amray oo yidhi, ha u jawaabina. markaasaa waxaa xisqiyaah u yimid

elyaaqiim ina xilqiyaah oo reerka boqorka u sar-reeyey, iyo shebnaa oo karraanigii ahaa, iyo yoo'aax ina aasaaf oo taariikhqorihihi ahaa, iyagoo dhar jeex-jeexan, oo waxay isagii u sheegeen rabshaaqeex er-ayadiisii.

19

oo markii xisqiyaah taas maqlay intuu dharkiisii je-exjeexay oo joonyad guntaday ayuu gurigii rabbiga galay. markaasuu elyaaqiim oo reerka boqorka u sar-reeyey, iyo shebnaa oo karraanigii ahaa, iyo duqowdii wadaadda, iyagoo joonyado qaba u diray nebi isha-cyaaah oo ahaa ina aamoos. oo iyana waxay ku yidhaahdeen, xisqiyaah wuxuu kugu leeyahay, maanta waa maalin dhibaato, iyo canaan, iyo cay, waayo, car-ruurtii way dhalan lahayd laakiinse xoog lagu dha-laa ma jiro. waxaa laga yaabaa in rabbiga ilaahaaga ahu uu wada maqla erayadii rabshaaqeex oo dhan, kaasoo sayidkiisii ahaa boqorka ashuur uu u soo di-ray inuu caayo ilaaha nool; waana suurtoowdaa inuu rabbiga ilaahaaga ahu canaanto kan uu erayadiisii maqlay; haddaba sidaas daraaddeed u ducee kuwa hadhay. sidaas daraaddeed boqor xisqiyaah addoom-madiisii waxay u yimaadeen ishiycyaaah. oo isha-cyaaah wuxuu ku yidhi, waxaad sayidkiinnii ku tidhaahdaan, rabbigu wuxuu ku leeyahay, ha ka cab-san erayadii aad maqashay oo midiidinnadii bo-qorka ashuur ay igu caayeen. bal ogow, jinni baan gelin doonaa, oo belef buu maqli doonaa, markaa-su u ku noqon doonaa dalkiisii, oo waxaan ka dhigi doonaa in isaga seef lagu dilo, isagoo dalkiisii jooga. markaasaa rabshaaqeex intuu noqday wuxuu helay boqorkii ashuur oo la diriraya libnaah, waayo, wuxuu maqlay inuu laakiish ka tegey. oo markuu maqlay iyadoo la leeyahay, boqorka itoobiya oo tirhaaqaah ah ayaa kugu soo baxay si uu kuula diriro ayuu haddana wargeeyayaal u diray xisqiyaah, isagoo leh, xisqiyaah oo ah boqorka dalka yahuudah waxaad ku tidhaahdaan, ilaahaaga aad isku hallaysaa yu-san ku khiyaanayn, isagoo kugu leh, yerusaleem gacanta loo gelin maayo boqorka ashuur. bal eeg, waad maqashay wixii ay boqorrada ashuur dalalka oo dhan ku sameeyeen, iyo sidii ay dhammaan-tood u wada baabbi'yeen; haddaba adiga ma lagu samatabbixinayaa? quruumihii ay awowayaashay baabbi'yeen ilaahyadoodii miyey samatabbixiyeen, kuwaasoo ahaa goosaan, iyo xaaraan, iyo resef, iyo reer ceeden oo telasaar degganaa? oo bal meeye boqorkii xamaad, iyo boqorkii arfaad, iyo boqorkii magaalada sefarwayiim, iyo kii xeenac, iyo kii ci-waah? markaasaa xisqiyaah warqaddii ka qaatay gacantii wargeeyayaashii oo akhriyey, dabadeedna wuxuu tegey gurigii rabbiga oo warqaddii ku kala bixiyeey rabbiga hortisa. oo xisqiyaah wuxuu ku baryootamay rabbiga hortisa oo yidhi, rabbiyow, ilaaha reer binu israa'iilow, kan keruubiimta ku dul fadihiyow, waxaad tahay ilaah, oo adiga keligaa ayaa ah ilaaha boqortooyoyinka dunida oo dhan, oo cirka iyo dhulkana adigaa sameeyey. rabbiyow, dhegta u dhig oo maql, oo rabbiyow, indahaaga fur oo arag; bal maql seenxeeriib erayadii uu u soo diray inuu ilaaha nool ku caayo. rabbiyow, sida runta ah bo-

qorrada ashuur waxay baabbi'yeen quruumihii iyo dalalkoodii, oo ilaahyadoodiina dab bay ku dhex tuureen, waayo, iyagu ilaahyo ma ay ahayn, laakiinse waxay ahaayeen wax gacanta lagu sameeyey, oo ahaa qoryo iyo dhagaxyo, oo sidaas daraaddeed iyagu way baabbi'yeen. haddaba sidaas daraaddeed rabbiyow ilaahyagow, waan ku baryayaaye gacantiisa naga badbaadi, in boqortooyooyinka dunida oo dhammu ay ogaadaan inaad adiga keliyahu tahay rabbiga ilaaha ah. markaasaa ishacyaah ina amoos u soo cid diray xisqiyaah, oo wuxuu ku yidhi, rabbiga ilaaha reer binu israa'iil ahu wuxuu leeyahay, seenxeeriib oo ah boqorka ashuur waad iga bariday, taas aawadeed waan ku maqlay. oo kanu waa erayguu rabbigu isaga kaga hadlay: gabadha bikradda ah oo siyoon way ku fududaysatay, oo intay kugu qososhay ayay ku quudhsatay; gabadhii yerusaleem madaxay kaa ruxatay. bal adigu kumaad yaraysatay oo aad cayday? oo bal yaad codkaaga kor ugu qaadday oo aad indhaahaaga ku taagtay? waa kan quduuska ah oo reer binu israa'iil. wargeeyayaashaadii ayaad sayidka ku cayday oo waxaad tidhi, gaadhifardoodkayga badan ayaan ku soo fuulay buuraha meesha ugu dheer, iyo meelaha ugu hooseeya ee lubnaan gudaheeda; oo waxaan jari doonaa geedaheeda dhaadheer oo kedarka ah, iyo geedaheeda la doortay oo berooshka ah, oo waxaan geli doonaa meesha ugu fog hoygeeda, iyo kaynta berrinkeeda oo midhaha badan. anigu waxaan qoday oo cabbay biyo qalaad, oo calaacalaha cagahayga baan ku wada qallajin doonaa webiyaasha masar oo dhan. war sow ma aad maqal sidaan waa hore u sameeyey oo aan wakhtiyadii hore u qabanqaabiyey? haddaba anigaa saas kaa yeelay inaad maqaalooyin deyr leh baabbi'isid oo aad ka dhigtid taalooyin burbur ah. oo sidaas daraaddeed dadkii degganaa way xoog yaraayeen, wayna naxeen oo wareereen; oo waxay ahaayeen sida cawska berrinka, iyo sida doogga, iyo sida cawska guryaha korkooda ka soo baxa, iyo sida hadhuudh gubtay intaanu korin. laakiinse waan aqaan fadhigaaga, iyo bixiddaada, iyo soo geliddaada, iyo cadhadaadii aad ii cadhootayba. cadhadaadii aad ii cadhootay, iyo islawaynaataadii waxay soo gaadheen dhagahayga, oo sidaas daraaddeed sanku waxaan kaa sudhi doonaa qabatadayda, bushimahaagana waxaan gelin doonaa xakamahayga, oo waxaan kugu celin doonaa jidkii aad ku timid. oo tanu waxay kuu ahaan doontaa calaamad; sannaddan waxaad cuni doontaan waxa iska soo baxa, oo sannadda labaadna waxaad cuni doontaan wax kii hore uun ka soo baxa; oo sannadda labaadna waxaad cuni doontaan wax kii hore uun ka soo baxay; sannadda saddexaadna idinku wax beerta, oo haddana goosta, oo beera canab ah tabcada, oo midhahooda cuna. markaasaa kuwii hadhay oo reer yahuudah ah oo baxsaday mar kalay xididdo hoos u bixin doonaan, midhona kor bay u dhali doonaan. waayo, yerusaleem waxaa ka soo bixi doona kuwa hadhi doona, oo buur siyoona waxaa ka soo bixi doona kuwa baxsan doona. oo qiirada rabbiga ayaa taas samayn doonta. haddaba rabbigu saasu uga hadlay boqorka ashuur oo yidhi, isagu magaaladan iman maayo, falaadhna ku soo gani maayo, horteedana gaashaan la iman maayo, taallo ciid ahna ag tuuli maayo. oo rab-

bigu wuxuu leeyahay, jidkuu ku yimid ayuu ku noqon doonaa, oo magaaladan iman maayo. waayo, anigu magaaladan waxaan u daafici doonaa oo u badbaadin doonaa aniga daraadday iyo addoonkaygii daa'uud daraaddiis. oo isla habeenkaas ayaa malaa'igti rabbigu baxday oo waxay xeradii reer ashuur ka laysay boqol iyo shan iyo siddeetan kun oo nin; oo aroor hore markii la toosay waxay wada ahaayeen meyd. markaasaa seenxeeriib oo ahaa boqorkii ashuur intuu tegey ninewh ku noqday oo degay. oo markuu wax ku caabudaday gurigii ilaahiis nisrog ayay adrammeleg iyo shareser isagii seef ku dileen; markaasay u carareen dalkii araarad. oo meeshiisiina waxaa boqor ka noqday wiilkiisii eesar xaddoon.

20

oo waagaas ayaa xisqiyaah bukooday, oo geeri buu u dhowaaday. markaasaa nebi ishacyaah oo ahaa ina amoos u yimid oo wuxuu ku yidhi, rabbigu wuxuu leeyahay, reerkaaga la dardaaran, waayo, waad dhi-manaysaa oo sii noolaan maysid. oo isna markaasuu wejigiisii derbiga ku sii jeediyey, oo rabbiga baryay, oo yidhi, rabbiyow, waan ku baryayaaye, bal haatan xusuuso sidaan hortaada ugu socday runta iyo qalbi qumman, iyo sidaan u sameeyey waxa hortaada ku wanaagsan. xisqiyaahna aad buu u ooyay. oo intaanu ishacyaah weli magaalada dhexe u bixin ayaa eraygii rabbigu isagii u yimid oo ku yidhi, dib u noqo, oo xisqiyaah oo ah amiirka dadkayga waxaad ku tidhaahdaa, rabbiga ah ilaaha awoogaa daa'uud wuxuu leeyahay, baryootankaagii waan maqlay, il-madaadiina waan arkay, haddaba waan ku bogsinayaa, oo maalinta saddexaad waxaad u bixi doontaa guriga rabbiga. oo cimrigaagiina waxaan kuugu dari doonaa shan iyo toban sannadood, oo adiga iyo magaaladanba waan ka samatabbixin doonaa gacanta boqorka ashuur, oo waxaan magaaladan u daafici doonaa aniga daraadday iyo addoonkaygii daa'uud daraaddiis. markaasaa ishacyaah yidhi, waxaad qaadaan fud berde ah, oo iyana way qaadeen, oo waxay saareen kasoobixii, wuuna bogsaday. markaasaa xisqiyaah wuxuu ishacyaah ku yidhi, maxaa calaamad ii noqon doona in rabbigu i bogsinayo oo aan maalinta saddexaad guriga rabbiga u baxayo? kolkaasaa ishacyaah ku yidhi, calaamadda xagga rabbiga kaaga imanaysa in rabbigu samaynayo wixii uu ballanqaaday waxay ahaan doontaa tan: hoosku ma inuu hore u socdaa toban derejo mase waa inuu dib u socdaa toban derejo? markaasaa xisqiyaah wuxuu ugu jawaabay, waa wax fudud in hoosku toban derejo hore u socdo; hase ahaatee, hoosku dib ha u soo noqdo toban derejo, markaasaa nebi ishacyaah u qayliyey rabbiga; oo isna markaasuu hooskii toban derejo dib uga soo celiyey intuu hore uga socday derejooyinkii axaasa. waagaas berodag baladaan, oo ahaa ina baladaan oo boqorkii baabuloon ahaa ayaa warqado iyo hadiyad xisqiyaah u soo diray, waayo, wuxuu maqlay in xisqiyaah bukay. oo markaasuu xisqiyaah iyagii maqlay oo wuxuu tusay dhammaan gurigii ay yiileen waxyaalihiisii qaaliga ahaa, kuwaasoo ahaa lacagtii iyo dahabkii, iyo uunsigii iyo saliiddii qaaliga ahayd, iyo gurigiisii hubka,

iyoo kulli waxyaalihii khasnadhihiisa ku jiray oo dhan. oo xisqiyaah wax uusan iyaga tusin laguma arag gurigiisa iyo dowladdiisa oo dhan. markaasaa nebi ishacyaah u yimid boqor xisqiyaah, oo wuxuu ku yidhi, war nimankanu maxay yidhaahdeen? xaggee bayse kaaga yimaadeen? kolkaasaa xisqiyaah yidhi, waxay ka yimaadeen dal fog, kaasoo ah baabuloon. markaasuu ku yidhi, maxay gurigaaga ku arkeen? oo xisqiyaah wuxuu ugu jawaabay, way wada arkeen waxa gurigayga yaal oo dhan; oo khasnadahayga kuma jiraan wax aanan tusin. kolkaasaa ishacyaah wuxuu xisqiyaah ku yidhi, haddaba bal maqal erayga rabbiga. bal eeg, waxaa iman doona maalmaha waxa gurigaaga yaal oo dhan iyo wixii ay awowayaashaa ilaa maantadan kaydiyeen baabuloon loo qaadan doono. rabbigu wuxuu leeyahay, waxba ma hadhi doonaan. wiilashaada kaa soo bixi doona oo aad dhali doontana waa la kaxaysan doonaa; oo iyana waxay ahaan doonaan bohomo jooga daarta boqorka baabuloon. markaasaa xisqiyaah wuxuu isha-cyaah ku yidhi, erayga rabbiga oo aad ku hadashay waa wanaagsan yahay. oo weliba wuxuu kaloo yidhi, mar haddii nabad iyo rumu ay jirayaan intaan noolahay, sow ma wanaagsana? haddaba xisqiyaah falimihiisii kale, iyo xooggiisii oo dhan, iyo siduu u sameeyey balliga iyo biyomareenka, iyo siduu magaalada biyo ugu keenay, sow kuma qorna kitaabkii taariikhda boqorradii dalka yahuudah? markaasaa xisqiyaah dhintay oo la seexday awowayaashiis, oo waxaa meeshiisii boqor ka noqday wiilkiisii manaseh.

21

oo manaseh markuu boqor noqday wuxuu jiray laba iyo toban sannadood; oo yerusaaalemma wuxuu boqor ka ahaa shan iyo konton sannadood, oo hooyadiis magaceeduna wuxuu ahaa xefsiibaah. oo isna wuxuu sameeyey wax rabbiga hortiisa shar ku ahaa, sidii karaahiyadii quruumihii rabbigu ka eryay reer binu israa'iil hortooda. waayo, wuxuu mar kale dhisay meelihii sarsare ee aabbihiis xisqiyaah baabbi'iyey, oo bacalna meelo allabari buu u dhisay, oo geedo asheer-aahna wuu sameeyey siduu yeelay axaab oo ahaa boqorradii dalka israa'iil, oo wuxuu caabuday oo u wada adeegay ciidanka samada oo dhan. oo wuxuu meelo allabari ka dhex dhisay gurigii rabbiga, kaasoo rabbigu ka hadlay oo yidhi, magacayga waxaan dhigayaa yerusaaalem dhexdeeda. oo wuxuu ciidanka samada oo dhan meelo allabari uga dhisay labadii barxadood oo gurigii rabbiga. oo wiilkiisiina dab buu dhex mariyey, faalna wuu ku noqnoqday, wuxuuna u tegey falanfallowyo, wuuna la macamillooday kuwii ruuxaanta lahaa iyo saaxiriintii, oo wuxuu rabbiga hortiisa ku sameeyey shar badan oo uu isaga kaga xanaa-jijey. oo sanamkii xardhanaa ee geedihii asheeraah ee uu sameeyey ayuu dhex qotomiyey gurigii rabbigu ka hadlay oo daa'uud iyo wiilkiisii sulaymaanba ku yidhi, gurigan iyo yerusaaalem dhexdeeda oo aan ka doortay qabiilooyinka reer binu israa'iil oo dhan ayaan magacayga weligiisba ku dayn doonaa. oo cagaha reer binu israa'iilna mar dambe ka dhigi maayo kuwo ka wareega dalkii aan awowayaashood

siiey, hadday dhawraan uun wixii aan ku amray oo dhan, iyo sharcigii addoonkaygii muuse ku amray oo dhan. laakiinse way dhegaysan waayeen, oo manaseh ayaa iyagii ku sasabay inay sameeyaan shar ka sii badan kii ay sameeyeen quruumihii rabbigu ku hor baabbi'iyey reer binu israa'iil. markaasaa rabbigu ka dhex hadlay nebiyadii addoommadiisa ahaa, oo yidhi, manaseh oo ah boqorka dalka yahuudah ayaa sameeyey karaahiyadan, wuuna sameeyey shar ka sii badan kii reer amorkii isaga ka horreeyey ay sameeyeen, oo dadka yahuudahna wuxuu ku dembaajiyey sanamyadiisii, oo sidaas daraaddeed rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil wuxuu leeyahay, bal ogaada, belaaayo weyn baan ku soo ridi doonaa yerusaaalem iyo dalka yahuudahba, si ku alla kii maqlaaba uu u argaggaxo. oo yerusaaalem korkeeda waxaan ku soo fidin doonaa xadhiggii samaariya iyo xadhiggii miisaanka lahaa ee gurigii axaab; oo yerusaaalem waxaan u tirtiri doonaa siduu nin saxan u tirtiro oo kale, isagoo tirtira oo gembiiya. oo waan xoorayaa kuwa dhaxalkayga ka hadha, oo waxaan u gacangelinayaa cadaawayaashooda, oo iyana waxay cadaawayaashooda oo dhan u noqon doonaan dhac iyo wax la boobo; maxaa yeelay, wax shar ah ayay hortayda ku samayn jireen oo way iga xanaajin jireen tan iyo maalintii awowayaashood ay masar ka soo baxeen ilaa maantadan. oo weliba manaseh wuxuu daadiyey dhiig badan oo aan xaq qabin ilaa uu ka buuxiyey yerusaaalem dhinac ilaa dhinac, wuxuu kaloo sameeyey dembigiisii uu dadka yahuudah dembaajiyey, markuu sameeyey wixii rabbiga hortiisa sharka ku ahaa. haddaba manaseh falimihiisii kale iyo wixii uu sameeyey oo dhan, iyo dembigiisii uu dembaabay oo dhammu sow kuma qorna kitaabkii taariikhda boqorradii dalka yahuudah? kolkaasaa manaseh dhintay oo la seexday awowayaashiis, oo waxaa lagu aasay beertii gurigiisa, taasoo ahayd beertii cuusaah, oo meeshiisiina waxaa boqor ka noqday wiilkiisii aamoon. oo aamoon markuu boqor noqday wuxuu jiray laba iyo labaatan sannadood, oo laba sannadoodna yerusaaalem buu boqor ka ahaa, oo hooyadiis magaceedana waxaa la odhan jiray meshullemed ina xaaruus oo reer yotbaah ahaa. oo isna wuxuu sameeyey wax shar ku ah rabbiga hortiisa, sidii aabbihiis manaseh u yeelay oo kale. oo wuxuu ku socday jidkii aabbihiis ku socday oo dhan, oo wuxuu u adeegay sanamyadii aabbihiis u adeegay oo dhan, wuuna caabuday. rabbiga ah ilaahii awowayaashiisna wuu ka tegey oo kuma uu socon jidkii rabbiga. markaasaa aamoon addoommadiisii sirqooleen, oo waxay boqorkii ku dhex dileen gurigiisii. laakiinse dadkii dalka degganaa ayaa wada laayeen kuwii boqor aamoon sirqooleen oo dhan, markaasaa dadkii dalku waxay meeshiisii boqor ka dhigeen wiilkiisii yooysiyaah. haddaba aamoon falimihiisii kale ee uu sameeyey sow kuma qorna kitaabkii taariikhda boqorradii dalka yahuudah? oo isagii waxaa lagu aasay qabrigiisii ku dhex yiil beertii cuusaah, oo waxaa meeshiisii boqor ka noqday wiilkiisii yooysiyaah.

yoosiyaah markuu boqor noqday wuxuu jiray sid-deed sannadood, oo yerusaaalemna boqor buu ka ahaa kow iyo soddon sannadood. oo hooyadiis maga-ceeduna wuxuu ahaa yediidaah ina cadaayaah oo reer bosqad ahaa. oo isagu wuxuu sameeyey wixii rab-biga hortiiisa ku qummanaa, wuuna ku socday jidkii awowgiis daa'uud maray oo dhan, ugamaana uu leexan xagga midigta iyo xagga bidixda toona. oo boqor yoosiyaah sannaddiisii siddeed iyo tobnad wuxuu shaafaan ina asalyaah oo ahaa ina meshullaam oo karraanigii ahaa u diray gurigii rabbiga, oo wuxuu ku yidhi, orod oo waxaad u tagtaa xilqiyaah oo ah wadaadka sare, oo isagu ha xisaabo lacagta guriga rabbiga la soo geliyey oo irid-dhawrayaashu ay dadka ka soo ururiyeen. oo iyagu ha u dhiibeen shaqaalaha guriga rabbiga u taliya, oo si meelaha guriga ka ja-jabay loo dhiso iyana ha u dhiibeen shaqaalaha guriga rabbiga ku jira, kuwaasoo ah nijaarrada, iyo waxd-hisayaasha, iyo wastaadyada, oo ha ku soo iibiyeen alwaax iyo dhagaxyo la qoray oo guriga lagu dhiso. habase yeeshee lama xisaabin lacagtii iyaga loo dhi-babay, maxaa yeelay, waxay ahaayeen kuwa la aam-inay. markaasaa xilqiyaah oo ahaa wadaadkii sare wuxuu ku yidhi shaafaan oo karraanigii ahaa, wax-aan guriga rabbiga ka dhex helay kitaabkii sharciga. oo xilqiyaah kitaabkii buu u dhiibay shaafaan, oo isna wuu akhriyey. markaasaa shaafaan oo karraanigii ahaa boqorkii u yimid, wuuna u soo warramay oo ku yidhi, addoommadaadii lacagtii guriga rabbiga laga dhex helay way soo ururiyeen, oo waxay u dhi-ibeen shaqaalaha guriga rabbiga u taliya. oo shaafaan oo karraanigii ahaa ayaa boqorkii u sheegay oo ku yidhi, wadaadkii xilqiyaah ahaa wuxuu ii dhiibay kitaab. markaasaa shaafaan kitaabkii ku akhriyey boqorka hortiiisii. oo markii boqorkii maqlay er-ayadii kitaabkii sharciga ayuu dharkiisii jeexjeexay. markaasaa boqorkii amray wadaadkii xilqiyaah ahaa, iyo axiiqaam ina shaafaan, iyo cakhboor ina mi-ikaayaah, iyo shaafaan oo ahaa karraanigii, iyo casaayaah oo ahaa midiidinkii boqorka, oo wuxuu ku yidhi, war taga oo aniga iyo dadka iyo reer yahuudah oo dhan rabbiga inoo soo weyddiiaa waxa ku saab-san erayada kitaabkan la helay, waayo, cadhada rab-biga oo uu inoo cadhooday way weyn tahay, maxaa yeelay, awowayaashen ma ay dhegaysan erayada ki-taabkan inay yeelaan kulli waxyaalaha inagu saabsan ee ku qoran. markaasaa wadaadkii xilqiyaah ahaa, iyo axiiqaam, iyo cakhboor, iyo shaafaan, iyo casaayaah waxay u tageen nebiyaddii xuldaah ahayd oo u dhax-day shalluun ina tiqwaah oo ahaa ina xarxas, kaa-soo ahaa kii dharka dhawri jiray. (haddaba iyadu waxay degganayd yerusaaalem xaafaddeeda labaad.) markaasay iyadii la hadleen, oo waxay ku tidhi, rab-biga ah ilaaha reer binu israa'iil wuxuu leeyahay, wax-aad ninkii ii soo kiin diray ku tidhaahdaan, rab-bigu wuxuu leeyahay, bal eeg, belayaan ku soo de-jin doonaa meeshan iyo dadka degganba, taasoo ah kulli erayadii ku yiil kitaabkii boqorka dalka yahuu-dah akhriyey oo dhan, maxaa yeelay, iyagu way iga tageen, oo waxay foom u shideen ilaahyo kale inay igaga xanaajiyaan shuqulka gacmahooda oo dhan;

oo sidaas daraaddeed cadhadaydu waxay ku kulu-laanaysaa meeshan, mana qaboobi doonto. laaki-inse boqorkii dalka yahuudah oo idiin soo diray in-aad rabbiga wax soo weyddiisaan waxaad ku tidhaah-daah, rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil wuxuu ka leeyahay waxa ku saabsan erayadii aad maqashay: qalbigaagu wuu jilicsanaa oo rabbiga hortiiisa ayaad isku hoosaysiisay markaad maqashay wixii aan kaga hadlay meeshan iyo dadka degganba, iyo inay iyagu noqon doonaan cidla iyo inkaar, oo waad igu hor ooyday, dharkaagiina waad jeexjeexday, oo sidaas daraaddeed waan ku maqlay, ayaa rabbigu leeyahay. haddaba waxaan kula ururin doonaa awowayaashaa, oo qabrigaaga nabad baad ugu ururi doontaa, oo in-dhahaaguna ma ay arki doonaan kulli belaaayada aan meeshan ku soo dejin doono. oo iyana boqorkii ayay mar kale u war keeneen.

23

markaasaa boqorkii cid diray, oo waxaa loo soo ururiyey odayaashii dalka yahuudah iyo kuwii yeru-usaaalem oo dhan. oo boqorkiina wuxuu u kacay gu-rigii rabbiga, oo waxaa isagii la socday raggii dalka yahuudah oo dhan, iyo dadkii yerusaaalem degganaa oo dhan, iyo wadaaddadii, iyo nebiyadii, iyo dadkii oo dhan yar iyo weynba; oo isna wuxuu hortooda ku akhriyey dhamaan erayadii kitaabkii axdiga oo gu-rigii rabbiga laga dhex helay. markaasaa boqorkii is-taagay tiirka agtiisii, oo wuxuu rabbiga hortiiisa axdi ugu maray inuu rabbiga raaco oo uu qalbigiisa oo dhan iyo naftiisa oo dhan ku dhawro amarradiisa, iyo markhaatiyadiisa, iyo qaynuunnadiisa, iyo inuu sii adkeeyo erayadii axdigan oo kitaabkan ku qornaa, oo dadkii oo dhammuna axdigii bay aqbaleen oo u istaageen. markaasaa boqorkii ku amray wadaadkii sare oo ahaa xilqiyaah, iyo wadaaddadii lahaa dere-jada labaad, iyo iridiJoogayaashii, inay macbudka rab-biga ka soo bixiyaan kulli weelashii loo sameeyey ba-cal, iyo geedihii asheeraah, iyo ciidanka samada oo dhan; oo isna wuxuu ku gubay yerusaaalem dibad-deeda oo ah berrimmadii qidroon, oo dambaskood-iina beytel buu u qaaday. oo wuxuu casilay wadaad-dadii sanamaya caabudi jiray oo ay boqorradii dalka yahuudah u doorteen inay foom ku shidaan meelaha sarsare oo ku yaal magaalooyinka dalka yahuudah iyo meelaha ku wareegsan yerusaaalem, iyo weliba kuwii fooma u shidi jiray bala, iyo qorraxda, iyo dayaxa, iyo xiddigaha, iyo ciidanka samada oo dhan. oo geedihii asheeraahna gurigii rabbiga wuu ka soo bixiyey oo wuxuu geeyey yerusaaalem dibaddeeda ilaa durdurka qidroon, oo wuxuu ku gubay durdurkii qidroon agtiisa, oo intuu ku tuntay ayuu budo ka dhigay, oo budadiina ku daadshay qabuurihii dadka. oo wuxuu dumiyey guryihii makhnuudyada oo ku dhex yiil guriga rabbiga meeshay naaguhu ku samayn jireen daahyadii geedihii asheeraah. oo wadaaddadii oo dhanna wuxuu ka soo kaxeeyey magaalooyinkii dalka yahuudah, wuuna nijaseeyey meelihii sarsare oo wadaaddadu fooma ku shidi jireen, tan iyo gebac ilaa bi'r shebac; oo haddana wuxuu dumiyey meel-ihii sarsare oo irdaha, kuwaas oo ku yiil meesha laga soo galo iridda yashuua oo ahaa taliyihii ma-

gaalada, oo ku yiil xagga bidix ee iridda magaalada. habase yeeshee wadaaddadii meelaha sarsare ma ay iman meeshii allabariga oo rabbiga ee yeruusaalem ku tiil, laakiinse walaalahood way ku dhex cuni jireen kibis aan khamiir lahayn. oo wuxuu nijaaseeyey tofed oo ku taal dooxadii reer xinnom, si uusan ninna wiilkiisa ama gabadiisa dalkii u dhex marin moleg. oo wuxuu fogeeyey fardihii boqorradii dalka yahuudah ay qorraxda ku siiyeen iridda laga soo galo guriga rabbiga ee u dhow qolkii naataan meleg oo bohon ahaa uu degganaa, oo gaadhifardoodkii qorraxdana buu gubay. oo meelihii allabariga oo ku yiil qowladda sare ee aaxaas saaqfkeeda oo boqorradii dalka yahuudah ay sameeyeen, iyo meelihii allabariga oo manaseh ka sameeyey labada barxadood oo guriga rabbiga ayuu boqorkii wada dumiyeey, oo halkaas intuu ka orday ayuu boodhkoodii ku shubay durdurkii qidroon. oo boqorkii wuxuu kaloo nijaaseeyey meelihii sarsare oo yeruusaalem horteeda ku yiil, kuwaas oo ku yiil midigta buurta baabba'a, kuwaas oo sulaymaan oo ahaa boqorkii reer binu israa'iil uu u dhisay cashtored oo ahayd karaahiyadii reer siidoon, iyo kemoosh oo ahaa karaahiyadii reer moo'aab, iyo milkom oo ahaa karaahiyadii reer cammoon. oo wuxuu burburiyey tiirarkii, geedihii asheeraahna wuu jaray, oo meelahoodiina wuxuu ka buuxiyey dad lafahood. oo weliba wuxuu kaloo dumiyeey meeshii allabariga ee beytel ku tiil, iyo meeshii sare oo yaaraabcaam ina nebaad oo dadkii israa'iil dembaajiyey uu sameeyey, oo isla meeshii sare wuu gubay oo intuu ku tuntay ayuu budo ka dhigay, oo geedihii asheeraahna wuu gubay. oo yoosiyaah markuu soo jeestay ayuu arkay qabuurihii buurta ku yiil, oo intuu cid diray oo qabuurihii lafihii ka soo bixiyey ayuu meeshii allabariga ku dul gubay, wuuna nijaaseeyey, sidii uu ahaa erayga rabbiga oo ninkii ilaah naadiyey, kaasoo ahaa kii waxyaalaahan naadiyey. markaasuu yidhi, taalladaas aan arkaa ahaa maxay? oo dadkii magaaladu waxay ku yidhaahdeen, waa qabrigii ninkii ilaah oo dalka yahuudah ka yimid oo naadiyey waxyaalaahan aad ku samaysay meeshii allabariga ee beytel. markaasuu yidhi, iska daaya oo yaan ninna lafihiisa dhaqaajin. sidaas daraaddeed way iska daayeen lafihiisii iyo lafihii nebigii samaariya ka yimid. oo guryihii meelaha sarsare oo dhan ee ku yiil magaalooiyinka samaariya ee ay boqorradii dalka israa'iil u dhiseen inay rabbiga kaga xanaajiyaan ayuu yoosiyaah wada dumiyeey, oo wuxuu ku sameeyey falimihii uu beytel ku sameeyey oo kale. oo wadaaddadii meelaha sarsare oo halkaas joogay oo dhanna wuxuu ku wada laayay meelihii allabariga dushooda, dushoodiina wuxuu ku gubay lafo dad, dabadeedna yeruusaalem buu ku noqday. markaasaa boqorkii dadkii oo dhan amray oo ku yidhi, rabbiga ilaahiinna ah u dhawra iidda kormaridda, siday ugu qoran tahay kitaabkan axdiga. hubaal iiddaas kormaridda oo kale lama dhawrin tan iyo wakhtiyadii xaakinnadu reer binu israa'iil xukumi jireen, iyo wakhtiyadii boqorradii dalka israa'iil oo dhan, iyo wakhtiyadii boqorradii dalka yahuudah toona. laakiinse sannaddii siddeed iyo tobnad oo boqor yoosiyaah ayaa iiddaas kormaridda rabbiga loogu dhawray yeruusaalem. oo

weliba yoosiyaah wuxuu baabbi'iyey kuwii ruuxaanta lahaa, iyo saaxiirintii, iyo teraafiimtii, iyo sanamyadii, iyo dhammaan karaahiyadii lagu arkay dalka yahuudah iyo yeruusaalemba, si uu u adkeeyo erayadii sharcigii ku qornaa kitaabkii wadaadkii xilqiyaaah ka dhex helay gurigii rabbiga. oo isaga hortiis ma jirin boqor la mid ah oo rabbiga ugu soo jeestay qalbigiisa oo dhan iyo naftiisa oo dhan iyo xooggiisa oo dhan siduu ahaa sharcigii muuse oo dhan, oo isagii dabadiisna ma uu kicin boqor la mid ahaa. laakiinse rabbigu kama uu soo noqon cadhadisii kululayd ee weynayd oo uu dadka yahuudah ugu cadhooday xanaaqii uu manaseh isaga ka xanaajiyey aawadiis. markaasaa rabbigu yidhi, anigu dadkii yahuudahna hortayda waan ka fogaynayaa, sidaan dadkii israa'iilba u fogeeyey oo kale, oo waan duminayaa magaaladan aan doortay oo ah yeruusaalem, iyo gurigii aan idhi, magacaygu halkaas ha yaallo. haddaba yoosiyaah falimihiiisii kale iyo wixii uu sameeyey oo dhammu sow kuma qorna kitaabkii taariikhda boqorradii dalka yahuudah? oo isaga wakhtigiisii ayaa fircoon nekoo oo boqorka masar ahaa ku kacay boqorkii ashuur ilaa beyt yufraad, oo waxaa isagii ku soo baxay boqor yoosiyaah, markaasaa fircoon nekoo isagii ku dilay megiddoo agteeda markuu arkay. oo addoommadiisii intay gaadhifaras megiddoo kaga qaadeen isagoo meyd ah ayay yeruusaalem keeneen oo qabrigiisii ku aaseen. markaasay dadkii waddanku soo wateen yehoo'aaxaas ina yoosiyaah, oo intay subkeen ayay boqor ugu dhigeen meeshii aabbihiis. oo yehoo'aaxaas markuu boqor noqday wuxuu jiray saddex iyo labaatan sannadood, oo intii saddex bilood ah ayuu yeruusaalem boqor ka ahaa; oo hooyadiis magaceeduna wuxuu ahaa xamuutal ina yeremyaah, oo reer libnaah ahayd. oo isna wuxuu sameeyey wax rabbiga hortiisa shar ku ah sidii wixii ay awoyayaashiis sameeyeen oo dhan. fircoon nekoo ayaa isagii ku xidhay riblaah oo ku taal dalka xamaad si uusan yeruusaalem boqor ugu sii ahaan; oo dalkiina wuxuu saaray baad ah boqol talanti oo lacag ah iyo talanti dahab ah. markaasaa fircoon nekoo ayaa eliyaqaqim ina yoosiyaah boqor ugu dhigay meeshii aabbihiis yoosiyaah, oo magiciisiina wuxuu u beddelay yehooyaaqim, laakiinse isagu yehoo'aaxaas buu kaxeeyey, oo markuu masar keenay ayuu halkaas ku dhintay. markaasaa yehooyaaqim lacagtii iyo dahabkii fircoon siiyey; laakiinse wuxuu cashuuray dalka inuu lacagtii u bixiyo sidii fircoon ugu amray; oo lacagtii iyo dahabkii wuxuu ka soo guray dadkii dalka degganaa, intii mid kastaba cashuurtiisu ahayd, si uu fircoon nekoo u siiyo. oo yehooyaaqimna markuu boqor noqday wuxuu jiray shan iyo labaatan sannadood, oo yeruusaalemma wuxuu boqor ka ahaa kow iyo toban sannadood, oo hooyadiis magaceedana waxaa la odhan jiray sebuudaah ina fedaayaah, oo reer ruumaah ahayd. oo isna wuxuu sameeyey wax shar ku ah rabbiga hortiisa, sidii wixii ay awoyayaashiis sameeyeen oo dhan.

isagii addoon u noqday intii saddex sannadood ah, dabadeedna wuu ka jeestay, oo ka fallaagoobay. markaasaa rabbigu u soo diray guutooyin reer kaldayiin ah, iyo guutooyin reer suuriya ah, iyo guutooyin reer moo'aab ah, iyo guutooyin reer cammoon ah, oo wuxuu iyaga u soo diray inay dalka yahuudah baabbi'yaan sidii rabbigu uga hadlay nebiyadii addoommadiisa ahaa. hubaal amarkii rabbiga aawadiis ayaa tanu ugu soo degtay dadkii yahuudah, inuu iyaga ka dhaqaajiyo hortiisa dembigii manaseh sameeyey aawadiis, sidii ay ahaayeen kulli waxyaalihii uu sameeyey oo dhan, iyo dhiigii aan xaq qabin oo uu daadshay, waayo, yerusaaalem wuxuu ku nijaaseeyey dhiig aan xaq qabin; oo rabbiguna ma uu cafiyeen. haddaba yehooyaaqiim falimihiisii kale iyo wixii uu sameeyey oo dhammu sow kuma qorna kitaabkii taariikhda boqorradii dalka yahuudah? markaasaa yehooyaaqiim dhintay oo la seexday aowayaashiis, oo meeshiisina waxaa boqor ka noqday wiilkiisii yehooyaaqiin. oo boqorkii masarna mar dambe dalkiisii kama uu soo bixin, waayo, boqorkii baabuloon baa wada qaatay ilaa durdurkii masar iyo tan iyo webi yufraad ee uu dhammaan boqorka masar lahaa. oo yehooyaaqiinna markuu boqor noqday wuxuu jiray siddeed iyo toban sannadood, wuxuuna yerusaaalem boqor ka ahaa intii saddex bilood ah; oo hooyadiis magaceedana waxaa la odhan jiray nexush-taa ina elnaataan, oo reer yerusaaalem ahayd. oo isna wuxuu sameeyey wax rabbiga hortiisa shar ku ah sidii wixii uu baabbihiis sameeyey oo dhan. markaasaa waxaa yerusaaalem yimid oo magaaladii hareereeyey addoommadii nebukadnesar oo ahaa boqorkii baabuloon. oo nebukadnesar oo ahaa boqorkii baabuloon ayaa soo gaadhay magaaladii intay addoommadiisii hareera joogeen. markaasaa yehooyaaqiin oo ahaa boqorkii dalka yahuudah u soo baxay boqorkii baabuloon, isagii, iyo hooyadiis, iyo addoommadiisii, iyo amiirradiisii, iyo saraakiishiisii, oo boqorkii baabuloon ayaa isagii kaxeeyey sannaddii siddeedaad oo boqornimadiisa. oo isna halkaasuu ka qaatay khasnadihii guriga rabbiga oo dhan iyo khasnadihii guriga boqorka, oo wuxuu kala jebiyey weelashii dahabka ahaa oo boqorkii reer binu israa'iil oo sulaymaan ahaa uu ku dhex sameeyey macbudkii rabbiga, siduu rabbigu yidhi. oo haddana wuxuu kaxaystay reer yerusaaalem oo dhan, iyo amiirradii oo dhan, iyo raggii xoog lahaa oo dhan, oo wada ahaa toban kun oo maxaabiis ah, iyo saanacyadii oo dhan, iyo tumaalladii, oo ninna ma hadhin dadkii dalka ugu liitay mooyane. oo wuxuu baabuloon u kaxaystay yehooyaaqiin; oo boqorka hooyadiis, iyo boqorka naagihii, iyo saraakiishiisii, iyo raggii dalka madaxda u ahaa maxaabiis ahaan ayuu yerusaaalem uga kaxaystay oo baabuloon la tegey. oo boqorkii baabuloon maxaabiis ahaan ayuu baabuloon u keenay raggii xoogga lahaa oo dhan oo tiradoodu ahayd toddoba kun, iyo saanacyadii iyo tumaalladii oo iyana kun ah, oo kulligood way wada xoog badnaayeen, oo dagaalyahan bay ahaayeen. markaasaa boqorkii baabuloon wuxuu yehooyaaqiin meeshiisii boqor uga dhigay adeerkii matanyaah oo magiciisiina wuxuu u beddelay sidqiyaah. oo sidqiyaahna markuu boqor noqday wuxuu jiray kow iyo labaatan sannadood, oo

yerusaaalemna wuxuu boqor ka ahaa kow iyo toban sannadood, oo hooyadiis magaceeduna wuxuu ahaa xamuutal ina yeremyaah oo reer libnaah ahayd. oo isna wuxuu sameeyey wax rabbiga hortiisa shar ku ah, sidii wixii yehooyaaqiim sameeyey oo dhan. oo tanu waxay yerusaaalem iyo yahuudah ugu dhacday cadhadii rabbiga aawadeed ilaa uu hortiisa iyaga ka tuuray; kolkaasaa sidqiyaah ka fallaagoobay boqorkii baabuloon.

25

oo sannaddii sagaalaaad oo boqornimadiisa bishii tobnaad maalinteedii tobnaad ayaa nebukadnesar oo ahaa boqorkii baabuloon iyo ciidankiisii yerusaaalem ku kaceen, oo intay hor degeen ayay qalcado hareereheeda ka dhiseen. oo sidaasay magaaladii u hareeraysnayd tan iyo sannaddii kow iyo tobnaad oo boqor sidqiyaah. oo maalintii sagaalaaad oo bishii afraad ayaa abaartii magaaladii aad iyo aad ugu xumaatay, oo sidaas daraadeed dadkii dalka degganaa cunto ma haysan. markaasaa meel magaalada ahayd la jebiyey, oo raggii dagaalka oo dhammu intay habeennimo carareen ayay mareen jidkii iriddii u dhexaysay labada derbi oo ku ag tiil beertii boqorka; oo boqorkiina wuxuu maray jidkii carabaabaa. (haddaba reer kaldayiin waxay ku wareegsanaayeen magaalada.) laakiinse ciidankii reer kaldayiin ayaa boqorkii eryaday, oo waxay ku gaadheen bannaannadii yerixoo; oo ciidankiisii oo dhammuna way ka kala firdheen. oo markaasay boqorkii qabsadeen oo boqorkii baabuloon ugu geeyeen riblaah, wayna xukumeen. oo sidqiyaah wiilashiisina hortisay ku laayeen, dabadeedna sidqiyaah indhihii bay ka soo bixiyeen, silsiladona bay ku xidheen, oo waxay u kaxeeyeen baabuloon. haddaba bishii shanaad, maalinteedii toddobaad oo ahayd sannaddii sagaal iyo tobnaad oo nebukadnesar boqorkii baabuloon ayaa waxaa yerusaaalem yimid nebuusaradaan oo ahaa sirkaalkii askarta oo ahaa addoonkii boqorkii baabuloon. markaasuu gubay gurigii rabbiga iyo gurigii boqorka; oo wuxuu kaloo gubay guryihii yerusaaalem oo dhan, kuwaasoo ahaa guri kasta oo weyn. markaasaa ciidankii reer kaldayiin oo dhan oo la socday sirkaalkii askarta waxay wada dumiyeen derbiyadii yerusaaalem ku wareegsanaa. oo nebuusaradaan wuxuu maxaabiis ahaan u kaxaystay dadkii magaalada ku hadhay, iyo kuwii cararay oo u galay boqorkii baabuloon, iyo intii dadkii faraha badnaa ka hadhay. laakiinse sirkaalkii askartu wuxuu ka tegey dadkii waddanka ugu liitay inay ahaadaan kuwa canabka iyo beeraha kale ka shaqeeya. markaasaa reer kaldayiin jebebiyeen tiirarkii naxaasta ahaa oo guriga rabbiga ku jiray, iyo saldhigyadii iyo berkeddii naxaasta ahayd oo guriga rabbiga ku jiray, oo naxaastoodiina waxay u qaadeen baabuloon. oo waxay kaloo qaadeen dheryihii, iyo majarafadihii, iyo alaabta laambadaha lagu safayn jiray, iyo malgacadihii, iyo weelashii naxaasta ahaa oo lagu adeegi jiray oo dhan. oo sirkaalkii askartu wuxuu la tegey dabqaa-dayaashii, iyo maddibadihii; intii dahabka ahayd, dahab ahaan buu u qaaday, intii lacagta ahaydna lacag ahaan. labadii tiir, iyo berkeddii, iyo saldhigyadii uu

sulaymaan u sameeyey gurigii rabbiga, dhammaan weelashaas naxaastoodu miisaan ma lahayn. oo tiirarka midkood sarajooggiisu wuxuu ahaa siddeed iyo toban dhudhun, oo korkiisana waxaa sarnaa taaj naxaas ah; oo taajka sarajooggiisuna wuxuu ahaa saddex dhudhun, wuxuuna lahaa shabag iyo rummaanoo taajka ku wareegsan, oo kulligoodna waxay ahaayeen naxaas; tiirkii labaadna waxan oo kaluu lahaa iyo shabag. oo sirkaalkii askartu wuxuu kaloo kaxaystay seraayaah oo ahaa wadaadkii sare, iyo sefanyaah oo ahaa wadaadkii labaad, iyo saddexdii iridjoog; oo wuxuu magaaladii kala soo baxay sirkaal u sarreeyey raggii dagaalyahanka ahaa, iyo shan nin oo ka mid ahaa kuwii boqorka hor joogi jiray oo magaaladii laga dhex helay, iyo karraanigii sirkaalka ciidanka ee ururin jiray dadkii waddanka, iyo lixdan nin oo ahaa dadkii dalka degganaa oo magaaladii laga dhex helay. markaasaa nebuusaradaan oo ahaa sirkaalkii askartu iyagii kaxeeyey, oo riblaah ugu geeyey boqorkii baabuloon. markaasaa boqorkii baabuloon iyagii ku laayay riblaah oo ku taal dalka xamaad. oo sidaasaa dadkii yahuudah dalkoodii looga kaxaystay iyagoo maxaabiiis ah. oo dadkii dalka yahuudah lagaaga tegey oo nebukadnesar oo boqorkii baabuloon ahaa uu uga tegey, kuwaas wuxuu taliye uga dhi-gay gedalyaah ina axiiqaam oo ahaa ina shaafaan. haddaba saraakiishii ciidammada oo dhammu iyaga iyo raggoodii markay maqleen in boqorkii baabuloon uu gedalyaah ka dhi-gay taliye ayay gedalyaah ugu yimaadeen misfaah, oo kuwaasu waxay ahaayeen ismaaciil ina netanyaah, iyo yooxaanaan ina qaree'ax, iyo seraayaah ina tanhumed oo reer netofaah ahaa, iyo ya'sanyaah oo uu dhalay kii reer macakaad, iyagii iyo raggoodiiba. markaasaa gedalyaah u dhaartay iyagii iyo raggoodiiba, oo ku yidhi, ha ka cabsanina addoommada reer kaldayiin; haddaba dalka degganaada oo boqorka baabuloon u adeega, oo waad nabdoonaan doontaan. laakiinse bishii toddobaad ismaaciil ina netanyaah oo ahaa ina eliishaamaac oo farcankii reer boqor ahaa ayaa yimid, isagoo toban nin wata, markaasuu dilay gedalyaah oo uu dhintay, isaga iyo yuhuuddii iyo reer kaldayiin oo isaga misfaah la joogayba. markaasaa dadkii oo dhan yar iyo weynba iyo saraakiishii ciidammada way kaceen oo waxay tageen masar, waayo, waxay ka cabsadeen reer kaldayiin. oo sannaddii toddoba iyo soddonaad intii boqorkii dalkii yahuudah oo yehooyaakiin ahaa uu xidhnaa, bishii laba iyo tobnad, maalinteedii toddoba iyo labatanaad, ewiil merodag oo ahaa boqorkii baabuloon sannaddii uu boqor noqday ayuu xabsigii ka soo bixiyey yehooyaakiin oo ahaa boqorkii dalka yahuudah. oo si roon buu ula hadlay, oo wuxuu carshigiisii ka kor mariyey carshiyadii boqorradii isagii baabuloon la joogay. oo dharkiisii xabsiga ayuu beddelay oo hortiisuu wax ku cuni jiray had iyo jeerba cimrigiisii oo dhanba. oo xagga masruufkiisana boqorka xaggiisa waxaa laga siin jiray masruuf joogta ah, oo maalin kasta qayb buu heli jiray cimrigiisii oo dhan.

kanu waa wixii ishacyaah ina aamoos la tusay ee uu ku arkay wax ku saabsan dalka yahuudah iyo yeruusaaleem waagii ay cusiyaa, iyo yootam, iyo aaxaas, iyo xisqiyaah boqorrada ka ahaayeen dalka yahuudah. samooyinkow maqla, dhulkow bal wax dhegayso, waayo, rabbigu wuu hadlay oo yidhi: caruur baan quudiyey oo koriyey, oo iyana way igu caasiyoobeen. dibigu kan isaga leh wuu yaqaan, oo dameerkuna waa yaqaan meeshuu wax ka cuno ee sayidkiisa, laakiinse reer binu israa'iil waxba ma yaqaaniin, oo dadkayguna waxba garan maayaan. hoog waxaa leh quruuntan dembiga badan, iyo dadkan xumaanta ku raran, iyo dhashan xumaan-falayaasha, iyo wiilashan si xun u macaamilooda. iyagu rabbiga way ka tageen, oo waxay quudhsadeen ka quduuska ah ee reer binu israa'iil dib bayna uga noqdeen. bal maxaa mar dambe wax laydinku dhufan doonaa, oo aad u sii fallaagoobi doontaan? madaxa oo dhammu waa bukaa, oo qalbiga oo dhammuna waa taag daranyahay. madaxa iyo minjaha inta ka dhex leh innaba caafimaad ma leh, laakiinse waxaa ku yaal nabro, iyo burbur, iyo boogo cusub, lama awdin, lamana duubin, oo salidna laguma dhayin. dalkiinnii waa cidla, magaaloooyinkiinniina waa la gubay, oo waddankiinniina shisheeyayaal baa hortiinna ku cunay, waana cidla, sidii wax ay shisheeyayaal afgembiyeen. oo magaalada siyoonna waxaa looga tegey sidii waab beer-canab ku dhex yaal, iyo sidii buul beer khijaar ah ku dhex yaal, iyo sidii magaalo cadow hareereyey. haddaan rabbiga ciidammadu dad aad u yar inoo reebin, sida sodom baan noqon lahayn, oo sida gomorana baan noqon lahayn. taliyayaasha sodomow, rabbiga eraygiisa maqla, dadka gomorow, sharciga ilaahayaga dhegta u dhiga. rabbigu wuxuu leeyahay, allabaryadiinna tirada badanu bal maxay ii yihiin? waan ka dhergay qurbaanno guban oo wanan ah iyo xoolo buurbuuran baruurtood, kuma farxo dhiigga dibida, iyo ka baraaraka iyo ka orgida toona. markaad u timaadaan inaad i hor istaagtaan, bal yaa weydiisti inaad barxadahayga ku joogjoogsataan? mar dambe ha ii keenina qurbaanno aan waxtar lahayn, fooxu waa ii karaahiyo, bilaha cusub, iyo maalmaha sabtida, iyo isuyeedhidda shirarkaba uma aan adkaysan karo, oo xataa shirka weyn waa dembi. bilihiiinna cusub iyo ciidihiiinnaba naftaydu way neceb tahay, waa ii culays, inaan u adkaysto waan ka daalay. oo markaad gacmihiinna ii soo hoorsataanna indhahayga waan idinka qarinayaa, oo markaad tukasho ku noqnoqataanna idin maqli maayo, waayo, gacmihiinnu waa dhiig miidhan. maydha, oo isnadiifiya, oo falimihiinna sharkooda, indhahayga hortooda ka fageeya, oo sharka aad samaysaan daaya. inaad wax wanaagsan samaysaan barta, oo caddaalad doon-doona, oo kuwa la dulmay u gargaara, agoonta gartooda u qaada, oo carmallada u muddaca. rabbigu wuxuu leeyahay, haatan kaalaya oo aynu u wada fiirsannee. in kastoo ay dembiyadiinnu guduudan yihiin, sida baraf cad oo kalay u caddaan doonaan, oo in kastoo ay cascas yihiin, sida suuf oo kalay ahaan doonaan. haddaad raalli tihiin oo aad dhega nugushihiin,

waxaad cuni doontaan dalka barwaaqadiisa, haddise aad diiddaan oo aad caasiyowdaan, waxaa idin wada baabbi'in doonta seef, waayo, afkii rabbiga ayaa saas ku hadlay. magaaladii aaminka ahayd oo caddaaladdu ka buuxday, sidee bay dhillo u noqotay! waxaa ku jiri jirtay xaqnimo, haatanse waxaa jooga gacankudhiiglayaal! lacagtaadii wasakh bay noqotay, khamrigaagiina waxaa ku qasmay biyo. amiir-radaadii way caasiyoobeen, oo waxay u wehel yeeleen tuugag, oo mid walubana wuxuu jecel yahay laaluush, oo wuxuu daba ordaa abaalgudyo. agoonta gartooda uma qaadaan, oo dacwada carmalkuna hortooda ma timaado. haddaba sidaas daraadeed sayidka ah rabbiga ciidammada, oo ah ka xoogga badan ee reer binu israa'iil wuxuu leeyahay, way, anigu nacabyadayda waan ka nasan doonaa, oo cadaawayaashaydana waan ka aar gudan doonaa. oo haddana gacantayda waan ku saari doonaa, oo wasakhdaadana aad baan kaaga nadiifin doonaa, waxaaga aan saafi ahayn oo dhanna waan kaa bixin doonaa. oo waxaan kuu soo celin doonaa xaakinnadaadii sidii markii hore oo kale, oo lataliyayaashaadana waxaan ka dhigi doonaa sidii bilowgii oo kale, oo dabadeedna waxaa laguugu yeedhi doonaa magaalada xaqnimada, iyo magaalada aaminka ah. siyoon waxaa lagu soo furan doonaa caddaalad, oo kuweeda soo noqdayna waxaa lagu soo furan doonaa xaqnimo. laakiinse kuwa xadgudba iyo dembilayaasha isku mar baa la burburin doonaa, oo kuwa rabbiga ka tagana waa la wada baabbi'in doonaa. waayo, way ku ceeboobi doonaan geedihii aad jeclaateen, oo beerihii aad doorateenna waad ku qasmi doontaan. waayo, idinku waxaad ahaan doontaan sida geed caleentiisu dhado iyo sida beer aan biyo lahayn. kan xoogga badanu wuxuu noqon doonaa sida shootali oo kale, oo shuqulkiisuna wuxuu noqon doonaa sida dhimbiil oo kale, oo labadooduba way isla guban doonaan, oo lama demin doono iyaga.

2

kanu waa eraygii uu ishacyaah ina aamoos ku arkay wax ku saabsan dalka yahuudah iyo yeruusaaleem. ugu dambaysta buurta guriga rabbigu waxay ka taagan doontaa buuraha korkooda, oo kurahana way ka wada sara mari doontaa, oo quruumaha oo dhammuna iyaday ku qulquli doonaan. oo dad badan baa halkaas tegi doona oo waxay odhan doonaan, ina keena, buurta rabbiga aynu u kacnee, oo guriga ilaaha reer yacquub aynu tagnee, oo isna wuxuu ina bari doonaa jidadkiisa, oo innana waxaynu mari doonaa waddooyinkiisa, waayo, sharcigu wuxuu ka soo bixi doonaa siyoon, erayga rabbiguna yeruusaaleem. oo isaguna quruumuhuu u kala garsoori doonaa, oo dad badan ayuu canaanan doonaa, oo iyana waxay seefahooda ka tuman doonaan marashiiyo, warmahoodana manjooyin, oo quruuniga quruun kale seef uma qaadan doonto, oo innaba mar dambe dagaal ma ay baran doonaan. reer yacquubow, kaalaya, oo aynu iftiinka rabbiga ku dhex soconnee. waad ka tagtay dadkaagii reer yacquub, maxaa yeelay, waxay ka buuxsameen waxyaalihii bariga, oo waa faaliyayaal sida reer falastiin, oo waxay la heshiiyaan dad

shisheeyayaal ah. oo weliba dalkooda waxaa ka buuxa lacag iyo dahab, oo khasnadahooduna dhammaad ma leh, oo weliba dalkooda waxaa ka buuxa fardo, oo gaadhifardoodayadooduna innaba dhammaad ma leh. oo weliba dalkooda waxaa ka buuxa sanamyoo, oo waxay caabudaan shuulkii gacmahooda, iyo wixii ay farahoodu sameeyeen. oo ninka hoose waa u foororsadaa, oo ninka weynuna waa isu hoosaysi-iyaa, haddaba dembigooda ha ka cafiin. cabsida rabbiga, iyo sharafta haybaddiisa dhagaxa ka gal, oo ciidda kaga dhuumo. binu-aadmiga indhihiisa kibray waa la hoosaysiin doonaa, oo dadka madaxweynaan-tiisana hoos baa loo soo dejin doonaa, oo rabbiga keli-ya ayaa maalintaas la sarraaysiin doonaa. waayo, rabbiga ciidammadu wuxuu maalin u haystaa ku kasta oo kibra oo madax weynaada, iyo ku kasta oo kor isu qaada, waana la hoosaysiin doonaa, iyo weliba geedaha kedar la yidhaahdo ee lubnaan ee dhaadheer ee sare u baxa oo dhici, iyo geedaha eelaah la yidhaahdo ee baashaan oo dhan, iyo buuraha dhaadheer oo dhan, iyo kuraha sare u jooga oo dhan, iyo mu-naarad kasta oo dheer, iyo derbi kasta oo deyr leh, iyo doonniyaha tarshiish oo dhan, iyo taswiir la jecel ya-hay oo dhan. oo kibirka binu-aadmiga hoos baa loo soo dejin doonaa, oo dadka madaxweynaan-tiisana waa la hoosaysiin doonaa, oo rabbiga keliya ayaa maalintaas la sarraaysiin doonaa. oo sanamyaduna dhammaantood way wada baabi'i doonaan. markii rabbigu u soo sara joogsado inuu dhulka si xun u gari-riyo ayay dadku cabsida rabbiga iyo sharafta haybad-diisa ka geli doonaan qorrofyada dhagaxyada, iyo go-dadka dhulka. oo maalintaas dadku sanamyadooda lacagta ah iyo sanamyadooda dahabka ah oo ay u samaysteen inay caabudaan waxay u tuuri doon-aa jirarka iyo fiidmeeraha, si ay cabsida rabbiga iyo sharafta haybaddiisa uga galaan qorrofyada dha-gaxyada iyo qararka meelahooda dildillaacsan markii rabbigu uu soo sara joogsado inuu dhulka si xun u gariiriyo. ka joogsada binu-aadmiga ay neeftiisu ku jirto dulalka sankiisa, waayo, bal maxaa isaga lagu tiriyaa?

3

waayo, bal eega, sayidka ciidammada ahu wuxuu yerusaaalem iyo dalka yahuudah ka qaadayaa tiirka iyo waxa la cuskado, xataa tiirka cuntada oo dhan, iyo tiirka biyaha oo dhan, iyo ninka xoogga badan, iyo ninka dagaalyahanka ah, iyo xaalka, iyo nebiga, iyo waxsheegaha, iyo odayga, iyo sirkaalka konton u taliya, iyo ninka sharafta leh, iyo lataliyaha, iyo saanaca, iyo saaxirka. oo waxaan amiirro uga dhigi doonaa carruur, oo dhallaan baa iyaga u talin doona. oo dadkana midkood kastaba waxaa dulmi doona mid kale, oo mid kastaba waxaa dulmi doona deriski-isa, yarku wuxuu ku kibri doonaa odayga, oo kan hoosena kan sharafta leh. oo markaas nin wuxuu soo qaban doonaa walaalkiis oo jooga gurigii aab-bihiis, oo wuxuu ku odhan doonaa, adigu waxaad leedahay dhar, haddaba taliye noo noqo oo waxan burburka ahuna ha kaa hooseeyo. maalintaasba wuu dhawaaqi doonaa, oo wuxuu odhan doonaa, anigu bogsiye noqon maayo, maxaa yeelay, gurigayga dhar

iyo dhuuni midna laguma arko, haddaba dadka taliye ha iiga dhigina. waayo, yerusaaalem waa duntay, oo dadka yahuudahna waa dheecen, maxaa yeelay, hadalkooda iyo falimahooduba waxay col ku yihiin rabbiga, oo indhihiisa ammaanta leh ayay ka cad-haysiayaan. muuqashada wejigooda ayaa iyaga ku marag furta oo dembigoodana way u sheegaan sidii dadkii sodom oo kale, oo innaba ma ay qarsadaan. naftoodaa hoogtay! waayo, xumaan bay isu kee-neen. waxaad sheegtaan inuu kan xaq ah bar-waaqaysnaan doono, waayo, iyagu waxay cuni doon-aa midhihi falimahooda. waxaa hoogay kan sharka ah, waayo, belayaa ku dhici doonta, oo waxaa loo samayn doonaa wixii gacmihiisu sameeyeen oo kale. laakiinse waxaa dulma dadkayga carruur, oo dumar baa iyaga u taliya. dadkaygow, hoggaamiyayaashaadu way ku qaldaan, oo waxay kharriibaan jidkaaga aad ku socoto. rabbigu wuxuu u sara joogaa inuu doodo, oo wuxuu u taagan yahay inuu dadka xukumo. rabbigu wuxuu dacwad la geli doonaa odayaasha iyo amiir-rada dadkiisa. waa idinka kuwa dhammaystay beer-canabka, wixii aad masaakiinta ka soo dhacdeenna guryihiinnay ku dhex jiraan. sayidka ah rabbiga ci-idammadu wuxuu leeyahay, war maxaad ula jeeddaan dadkayga aad burburinaysaan iyo masaakiinta aad wejigooda duqaynaysaan? oo weliba rabbigu wuxuu yidhi, gabdhaha siyoon waa kibirsan yihiin, oo waxay socdaan iyagoo madax taagan oo indhaha ku baqaya, oo qaadaya tallaabooyin yaryar oo degdeg ah, dugaagadaha cagahana way ka shanqadhiyaan, haddaba sidaas daraaddeed gabdhaha siyoon madaxooda dha-ladiisa sayidku wuxuu u yeeli doonaa canbaar, oo wuxuu muujin doonaa cawradooda. oo maalin-taas sayidku wuxuu iyaga ka qaadi doonaa quruxda dugaagadaha cagahooda, iyo shabagyada timaha, iyo bilaha, iyo waxa dhegaha la sudho, iyo sindiyada, iyo indhashareeryada, iyo waxa madaxa lagu shar-raxo, iyo silsiladaha lugaha, iyo waxa madaxa lagu xidho, iyo weelasha cadarka, iyo qardhaasaha, iyo kaatummada, iyo sangeliisyada, iyo dharka lagu iido, iyo shaadirrada, iyo go'yaasha, iyo boorsooyinka, iyo muraayadaha, iyo dharka wanaagsan, iyo garbasaar-rada, iyo gambooyinka. oo waxay noqon doontaa in meeshii ay ka carfi jireen ay ka qudhmuunaan doonaan, oo meeshii ay dhex-xidh ka xidhan jireenna xadhig bay dhexda ku xidhan doonaan, oo meeshii ay timo wanaagsan ka lahaayeenna waa looga xiiri doonaa, oo meeshii ay maro wanaagsan ka guntan jireenna, joonyad bay ka guntan doonaan, oo meeshii ay quruxda ka lahaayeenna waa laga sunti doonaa. raggaagu wuxuu ku le'an doonaa seefta, oo kuwaaga xoogga badanuna waxay ku le'an doonaan dagaalka. oo siyoon irdaheeduna way ooyi doonaan oo ay ba-rooran doonaan, oo iyadoo cidla ah ayay dhulka fadhiisan doontaa.

4

oo maalintaas toddoba naagood ayaa isku nin qabsan doona, oo waxay ku odhan doonaan, annagaa ismas-ruufayna oo annagaa is-arrad tirayna, ee magacaaga keliya ha lanoogu yeedho, oo ceebtayada naga fogee. oo maalintaas ayaa biqilka rabbigu noqon doonaa

wax qurux iyo ammaan badan, oo midhaha dhulkuna waxay kuwa reer binu israa'iil oo baxsaday u noqon doonaan wax lagu faano oo quruxsan. oo waxay noqon doontaa in kii siyoon ku hadhay iyo kii yeruusaalem sii joogay loogu yeedho quduus, xataa mid kasta oo ku qoran kuwa yeruusaalem ku nool dhexdooda markii sayidku maydho wasakhda dadka siyoon, oo uu yeruusaalem dhiiggeeda dhexdeeda kaga nadiifiso ruuxa caddaaladda, iyo ruuxa wax guba. oo meel kasta oo la deggan yahay oo buur siyoon ku taal, iyo shirarkeeda oo dhanba rabbigu wuxuu ku kor aburi doonaa maalintii daruur iyo qiiq, habeenkiina dab ololaya iftiinkii, oo ammaanta oo dhanna waxaa ka sarraayn doona dabool. oo maalinnimada waxaa jiri doona meel kulaylka laga hadhsado, iyo meel la galo, iyo meel laga dugsado duufaanka iyo roobka.

5

aan gacaliyahayga ugu gabyo gacaliyahayga gabaygiisa oo ku saabsan beertiisa canabka ah. gacaliyahaygu wuxuu beer canab ah ku lahaa kur barwaaqaysan. oo wuxuu hareereheeda ka qoday god, oo dagaxyadii ku jirayna wuu ka saaray, markaa suu ku dhac beeray geedcanabka ugu wanaagsan, oo dhexdeedana wuxuu ka dhisay munaarad, oo weliba wuxuu dhexdeeda ka sameeyey god macsa-reed, oo wuxuu ka sugayay in midho canab ka soo baxaan, laakiinse waxaa ka soo baxay kuwa xunxun. haddaba, dadka yeruusaalem deggan iyo dadka yahuudahow, waxaan idinka baryayaa inaad aniga iyo beertayda canabka ah noo kala gar qaybisaan. bal maxaa kaloo beertayda loo samayn karay oo aanan u samayn? maxayse markaan ka sugayay inay midho canab ka soo baxaan kuwa xunxun uga soo baxeen? haddaba waxaan idiin sheegayaa waxaan beertayda canabka ah ku samayn doono: heeraarkeeda waan ka qaadi doonaa, oo dhammaanteed way baabbi'i doontaa, oo deyrkeedana waan dumin doonaa, oo waa lagu joogjoogsan doonaa, oo iyada waxaan ka dhigi doonaa baabba' oo lama gooyin doono, lamana xagaafi doono, laakiinse waxaa ka soo bixi doona yamaarug iyo qodxan, oo weliba daruurahana waan ku amri doonaa inayan roob ku soo dayn. waayo, rabbiga ciidammada beercanabkiisu waa dadka israa'iil, oo dadka yahuudahna waa geedkuu ku farxo, oo wuxuu ka sugayay caddaalad, laakiinse bal eega, waxaa ka soo baxay dhiigdaadasho oo wuxuu ka sugayay xaqnimo, laakiinse bal eega, waxaa ka soo baxay qaylo. hoog waxaa leh kuwa guriba guri ku dhejiya oo beerna beer kale ku dara ilaa meel la waayo oo ay keli ahaantood dhulka dhexdiisa degaan. rabbiga ciidammada wuxuu leeyahay, oo aan anigu dhegahayga ku maqlay, sida runta ah guryo badan baa cidloobi doona, oo xataa kuwa waaweyn oo quruxda badanina waxay ahaan doonaan cidla aan qofna deganayn. oo weliba toban tacab oo beer canab ahu waxay dhali doonaan qiyaas bad la yidhaahdo oo keliya, oo xomeer muggiis oo iniino ahuna wuxuu dhali doonaa in efaah qaadi karo. hoog waxaa leh kuwa aroor hore u kaca si ay wax lagu sakhraamo u daba galaan, oo haddana ilaa habeenkii ku sii raaga ilaa uu khamrigu ololiyo! diyaafadahooda waxaa

yaal kataarad iyo shareerad, iyo daf iyo biibiile, iyo khamri, laakiinse iyagu kama fiirsadaan shuulkaba rabbiga, kamana fikiraan waxyaalihii ay gacmihiisu sameeyeen. haddaba sidaas daraaddeed dadkaygii waxaa loo kaxaystay maxaabbiis ahaan, maxaa yee-lay, aqoon ma laha, oo raggoodii sharafta lahaa way gaajooddeen, dadkoodii badnaanaa on bay la gubteen. haddaba sidaas daraaddeed she'ool calooshiisii buu isballaadihiyey, oo afkiisiina qiyaasla'aan buu u kala qaaday, oo kuwooda haybadda leh, iyo dadkooda badan, iyo kuwooda buuqa, iyo ku alla koodii reyreyyaba isagay hoos ugu dhaadhacaan. oo ninka hoose baa la soo dejin doonaa, oo ninka weynna waa la hoosaysiin doonaa, oo kuwa isla weyn indahooda waa la hoosaysiin doonaa, laakiinse rabbiga ciidammada caddaalad baa lagu sarraaysiin doonaa, oo ilaaha quduuska ahna waxaa quduus loogu tirin doonaa xaqnimo. oo markaasay baraarku daaqsintooda ikhtiyaar u daaqi doonaan, oo kuwii barwaaqaysnaana meelahooda baabba'ay waxaa cuni doona shisheeyayaal. hoog waxaa leh kuwa xumaanta ku soo jiita xadhkaha aan waxba tarayn, oo dembigana ku soo jiita jaraha gaadhiga oo kale, kuwaasoo yidhaahda, isagu ha soo dhaqsado, oo shuulkiiisana ha soo deddejiyo, si aannu u aragno aawadeed, oo kan quduuska ah oo reer binu israa'iil taladiisuna ha soo dhowaato oo ha timaado, si aannu iyada u aqoonsanno aawadeed! hoog waxaa leh kuwa sharka yidhaahda waa wanaag, wanaagna yidhaahda waa shar, oo gudcurkana iftiin ku beddela, iftiinkana gudcur ku beddela, oo qadhaadhkana macaan ku beddela, macaankana qadhaadh ku beddela. hoog waxaa leh kuwa isla caqliga badan ee isla miyirka badan! hoog waxaa leh kuwa u xoogga badan inay khamri cabbaan, iyo dadka u itaalka weyn inay qasaan wax lagu sakhraamo, kuwaasoo kan sharka leh xaq ka dhiga laaluush aawadiis, oo ka xaq ahna xaqiiska ka qaada! haddaba sidaas daraaddeed sida carrabka dabku xaabka u gubo, oo uu cawskuna ololka ugu dhammaado ayaa xididkoodu u xumaan doonaa, oo ubaxooduna wuxuu u duuli doonaa sida boodh oo kale, maxaa yeelay, waxay diideen sharcigii rabbiga ciidammada, oo waxay quudhsadeen kan quduuska ah oo reer binu israa'iil eraygiisii. haddaba sidaas daraaddeed ayaa cadhadii rabbigu dadkiisa ugu oloshay, oo wuxuu iyagu ku soo fidiyey gacantiisii, wax buuna ku dhufatay, oo buurihiina way wada gariireen, oo meydadkoodiina jidadkay dhex daadsanaayeen sida qashin oo kale, hase ahaatee cadhadiisa kama uu sii jeedin, laakiinse gacantiisu weli way sii fidsan tahay. oo isna meel fog ayuu calan uga taagi doonaa quruumaha, oo wuxuu iyaga uga foodhyi doonaa dhulka dhammaadkiisa, oo bal eega, dhaqay u iman doonaan. midkoodna ma daali doono, mana kufi doono, oo midkoodna ma gam'i doono, mana seexan doono, dhex-xidhkuna ma furmi doono, yeelmaha kabahooduna ma go'i doono. fallaadhahoodu waa af miidhan, oo qansooyinkooda oo dhammuna waa wada xodan yihiin, oo qoobabka fardahoodana waxaa la moodaa sida dhagaxmadow oo kale, oo giraangirahooduna waa sida cirwareenta oo kale, oo cidoodu waxay ahaan doontaa sida gool cideed, oo waxay u ciyi doonaan sida libaaxyo yaryar

oo kale; hubaal way ciyi doonaan, wayna qabsan doonaan waxay ugaadhsanayaan, oo si ammaan ah ayay u qaadan doonaan, oo ciduna kama samatabixin doonto. oo maalintaas waxay iyaga ugu gurgurami doonaan sida gurguranka badda; oo haddii dalka la eegana waxaa ka muuqda gudcur iyo cidhiidhi, oo iftiinkuna waa ku dhex madoobaaday daruurihii.

6

sannaddii boqor cusiyaa dhintay ayaan arkay rabbiga oo ku fadhiya carshi sare oo dheer, oo faraqi dharkiisa ayaa macbudkii buuxiye. oo meel isaga ka saraysayna waxaa taagnaa seraafiim, oo midkood kastaaba wuxuu lahaa lix baal, laba wejigiisuu ku deday, labana cagihiiisuu ku deday, labana wuu ku duulay. oo midba wuxuu u qaylinayay midka kale, oo waxay lahaayeen, quduus, quduus, quduus waxaa ah rabbiga ciidammada, oo dhulka oo dhanna waxaa ka buuxda ammaantiisa. oo aasaaska iridda ayaa la gariiray kii qayliyey codkiisii, oo gurigiina waxaa ka buuxsamay qiiq. markaasaan idhi, anaa hoogay! waayo, waan lumay, maxaa yeelay, waxaan ahay nin aan bushimihiisu daahirsanayn, oo weliba waxaan dhex degganahay dad aan bushimahoodu daahirsanayn, waayo, indhahaygu waxay arkeen boqorka ah rabbiga ciidammada. markaasaa seraafiimtii midkood xag-gayga u soo duulay isagoo gacanta ku sida dhuxul nool, oo uu birqaab kaga soo qaaday meeshii al-labariga, oo intuu dhuxushii afkayga taabsiiyey ayuu igu yidhi, bal eeg, tanu waxay taabatay bushimahaaga, oo xumaantaadii waa lagaa qaaday, oo dembigaagiina waa lagaa kafaaraggaday. oo weliba waxaan maqlay codkii rabbiga oo leh, yaan diraa? yaase noo tegaya? markaasaan idhi, waa i kane aniga i dir. oo wuxuu igu yidhi, tag, oo dadkan waxaad ku tidhaahdaa, wax sii maqla, mana garan doontaan, oo wax sii arka, idiinmana dhaadhiici doonto. dadkan qalbigooda ka dhig mid qallafsan, dhegahoodana kuwa dhib wax ku maqla, indhahoodana kuwa xidhan, si aanay indhaha wax ugu arkin, oo aanay dhegaha wax ugu maqlin, oo aanay qalbiga wax ugu garan, oo aanay u soo noqon, oo aanay u bogsan. markaasaan idhi, sayidow, waa ilaa goorma? oo isna wuxuu iigu jawaabay, waa ilaa magaaloyinku baabba'aan oo wax deggan laga waayo, oo guryuhuna ay noqdaan cidla, oo dalkuna uu dhammaantiis wada baabba'o, oo rabbigu dadka ka fogeeyo, oo ay dhulka ku bataan meelo badan oo laga tegey. oo haddii dhexdiisa toban meelood meel ku hadho way baabbi'i doontaa, oo sida geedo marka la gooyo jiridu u hadho ayaa farcanka quduuska ahu dadka jirid u yahay.

7

oo aaxaas ina yootan, ina cusiyaa, oo ahaa boqorkii dalka yahuudah wakhtigiisii waxaa yeruusaalem ku soo kacay resiin oo ahaa boqorkii suuriya iyo fe-qax ina remalyaah oo ahaa boqorkii dalka israel inay la diriraan, laakiinse way ka adkaan kari waayeen. oo waxaa reer daa'uud loo soo sheegay war leh, suuriya waxay xidhiidh la yeelatay reer efrayim.

markaasaa qalbigiisii iyo qalbigii dadkiisuba waxay u ruxmadeen sida geedaha duurka dabayshu u ruxdo oo kale. markaasaa rabbigu wuxuu ishacyaah ku yidhi, adiga iyo wiilkaaga she'ar yaashuubba taga oo waxaad aaxaas uga hor tagtaan meeshuu biyoma-reenka balliga sare ku dhammaado kaasoo ku dhex yaal waddada berrinka dharmaydhaha, oo waxaad isaga ku tidhaahdaa, digtoonow oo xasilloonow, ha cabsan, hana qalbi jabin labadan qori ee dabka ah ee qiiqaya aawadood, ha ka welwelin cadhada kulul oo resiin iyo suuriya, iyo tan ina remalyaah toona. suuriya, iyo efrayim, iyo ina remalyaah waxay kuugu tashadeen talo xun, oo waxay isku yidhaahdeen, ina keena aynu dalka yahuudah ku kacnee oo dhibnee, aynuna jabsanno, oo dhexdiisa boqor fadhiisinn, kaasoo ah ina taabeel, taas daraaddeed sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, taladaasu hagaagi mayso, mana ahaan doonto. waayo, suuriya madaxeedu waa dimishaq, oo dimishaq madaxeeduna waa resiin, oo reer efrayimna waxay ku kala jajabi doonaan muddo ah shan iyo lixdan sannadood si aanay innaba dad u sii ahaan, oo reer efrayim madaxoodu waa samaariya, oo samaariya madaxeeduna waa ina remalyaah. had-daad rumaysan weydaan, sida xaqiiqada ah sinaba ma xoogaysan doontaan. oo weliba rabbigu mar kaluu aaxaas la sii hadlay, oo wuxuu ku yidhi, rabbiga ilaa-haaga ah calaamad weyddiiso, oo waxaad ka weyddiisataa meelaha hoose ama meelaha sare. oo aax-aasna wuxuu yidhi, anigu waxba weyddiisan maayo, oo rabbigana innaba jirrabi maayo. oo isna wuxuu yidhi, reer daa'uudow, bal haatan i maqla, ma wax yar bay idinku tahay inaad dadka daalisaan? oo weliba ilaahaygana miyaad daalinaaysan? haddaba rabbiga qudhiisa ayaa calaamad idin siin doona. bal ogaada, gabadh bikrad ah baa uuraaysan doonta, oo waxay dhali doontaa wiil, oo magiciisana waxay u bixin doontaa cimmaanuu'eel. wuxuu cuni doonaa subag iyo malab, ilaa uu aqoonsado inuu sharka diido oo wanaagga doorto. waayo, intaan yarku aqoonsan inuu diido sharka oo uu wanaagga doorto ayaa dalka aad labadiisa boqor karaahiyaysatoba laga tegi doona. adiga, iyo dadkaaga iyo reerka aabba-haaba waxaa rabbigu ku soo dejin doonaa wakhti aan idiin iman tan iyo waa reer efrayim ay dalka yahuu-dah ka tageen, oo kaasuna waa kii boqorka ashuur. oo weliba maalintaas rabbigu wuxuu u soo food-hyi doonaa diqsiyada jooga webiyada masar darafka ugu shisheeya, iyo shinnida jooga dalka ashuur. oo iyana way iman doonaan, oo kulligood waxay ku degi doonaan dooxooyinka cidlada, iyo godadka dha-gaxyada, iyo geedaha qodxanta leh oo dhan, iyo mee-laha daaqsinta ah oo dhan. oo isla maalintaas ayaa rabbigu madaxa iyo xataa lugahaba ku xiiri doona mandiiil laga soo kiraystay webiga shishadiisa, taasoo ah boqorka ashuur, waxayna baabba' ka dhigi doon-taa gadhka. oo waxay maalintaas noqon doontaa in nin dhaqaalaysto sac iyo laba laxaad, oo caanaha tirada badan oo uu ka heli doono aawadood ayuu subag cuni doonaa, waayo, mid kasta oo dalka ku hadhayba wuxuu qudan doonaa subag iyo malab. oo waxay maalintaas noqon doontaa in meel kasta oo ay ku yiilleen kun geed oo canab ah oo kun xabbadood oo lacag ah lagu qiimeeyo, ay noqoto meel ay ka

soo baxaan yamaarug iyo qodxan. oo waxaa halkaas lala iman doonaa fallaadho iyo qaansooyin, maxaa yeelay, dalka oo dhammu wuxuu noqon doonaa yamaarug iyo qodxan miidhan. oo kurihii sabaradda lagu qodi jiray oo dhan innaba ma aad iman doontaan xaggooda, waana cabsi aad ka qabtaan yamaarugga iyo qodxanta, laakiinse waxay noqon doonaan meel dibida lagu sii daayo daaqaan iyo meel iduhu ku tuntaan.

8

oo rabbigu wuxuu igu yidhi, waxaad soo qaadataa loox weyn, oo waxaad farta dadka ku qortaa. maheer-shaalaal-haash-bas, oo anna waxaan markhaatiyaal aamin ah u soo wadi doonaa wadaadkii uuriyaah iyo sekaryaah ina yeberekyaa. markaasaan u tegey nebiyaddii oo iyana way uuraysatay, oo waxay dhashay wiil. kolkaasaa rabbigu igu yidhi, waxaad magiciisa u bixisaa, maheer-shaalaal-haash-bas. waayo, intaan yarku baran inuu yidhaahdo, aabbe iyo hooyo ka hor ayaa boqorka ashuur maalka dimishaq iyo xoolaha boolida ah oo samaariyaba wada qaadna doonaa. oo haddana rabbigu waa ila hadlay, oo wuxuu igu yidhi, dadkanu way diideen biyaha shilo'ax oo qunyar socda, oo waxay ku reyreeyaan resiin iyo ina remalyaah, haddaba sidaas daraadeed sayidku wuxuu ku soo dayn doonaa biyaha webiga ee xoogga iyo badnaanta leh, kuwaasoo ah boqorka ashuur iyo sharaftiisa oo dhan, oo isna faraqyadiisa oo dhan wuu soo buuxin doonaa, oo qararkiisa oo dhanna wuu buuxdhafaafin doonaa, oo aad buu u socon doonaa ilaa uu galo dalka yahuudah, oo intuu wada buuxdhaafo ayuu dhex mari doonaa, oo wuxuu gaadhi doonaa ilaa luqunta, kalafidinta baadadkiisu waxay buuxin doontaa ballaadhdka dalkaaga oo dhan cimmaanuu'eelow. dadyowgow, qayliya, waadna jajabi doontaan, kuwiinna dalalka fogow, dhegaysta, guntiga isku dhuujiya, waadna jajabi doontaan, guntiga isku dhuujiya, waadna jajabi doontaan. kulligiin isla tashada, taladiinnuna way buri doontaa, erayga ku hadla, mana hagaagi doono, waayo, ilaah baa nala jira. waayo, rabbigu sidaasuu igu hadlay, isagoo gacan xoog badan leh, oo wuxuu iiga digay inaanu ku socon jidka dadkanu ay ku socdaan, wuxuuna igu yidhi, ha odhanina, waa fallaagow waxa dadkanu fallaagow yidhaahdaan oo dhan, hana ka cabsanina waxii ay ka cabsadaan, oo innaba ha argagixina. quduus ka dhiga rabbiga ciidammada, oo isagu ha ahaado kan aad ka cabsataan oo aad ka argaggaxdaanba. oo wuxuu ahaan doonaa meel quduus ah, laakiinse labada qoys oo reer binu israa'iilba wuxuu u noqon doonaa dhagax lagu turunturoodo iyo sallax lagu xumaado, oo dadka yerusaalem degganna wuxuu u noqon doonaa dabin iyo siriq. oo kuwa badan ayaa turunturoon doona, oo kufi doona, oo jebi doona, waana la dabi doonaa, oo la qabsan doonaa. markhaatifurka xidh, oo sharcigana xertayda dhexdeeda ku shaabadee. anigu waxaan sugi doonaa rabbiga wejigiisa dadka yacquub ka qariya, oo isagaan filan doonaa. bal eega, aniga iyo carruurta rabbigu i siiyeyba waxaannu reer binu israa'iil u nahay calaamado iyo yaabab ka yimid xagga rab-

biga ciidammada oo deggan buur siyoan. oo markay idinku leeyihiin, talo weyddiista kuwa ruuxaanta leh, iyo saaxiriinta hadaaqda oo guryanta, miyaanay dadka waajib ku ahayn inay ilaahooda talo weyddiistaan? miyayse iyaga ku habboon tahay inay kuwa dhintay wax u weyddiidaan kuwa nool aawadood? sharciga iyo markhaatifurka ka fiirsada, oo eraygan hadal waafaqsan haddaanay ku hadlinna hubaal iyaga waaberi uma jiri doono. oo iyagoo dhibaataysan oo gaajaysan ayay dalka dhex mari doonaan, oo markay gaajoodaan ayay isku xanaaqi doonaan, oo waxay habaari doonaan boqorkooda oo wax xun ilaahooda ka sheegi doonaan, xagga sarena way u jeedsan doonaan, dhulkana way fiirin doonaan, oo bal eega, waxay ku arki doonaan dhib iyo gudcur, iyo cidhiidhiga madowgiisa, oo waxaa iyaga lagu eryi doonaa gudcur dam ah.

9

habase ahaatee madow uma ahaan doono tii cidhiidhiga ku jirtay. waagii hore wuxuu ka dhigay in la quudhsado dhulka sebulun iyo dhulka naf-taali, laakiinse waagii dambe wuxuu ka dhigay in la sharafo dhulka ah xagga jidka badda, iyo weli urdun shishadiisa, iyo galili quruumaha ka mid ah. dadkii ku socon jiray gudcurka ayaa iftiin weyn arkay, kuwii fadhiiyi jiray dalka hooska dhimashada ahna iftiin baa u baxay. adigu qurunta waad badisay, oo farxaddoodiina waad sii kordhisay, oo waxay hortaa ugu farxaan sida farxadda wakhtiga beeraha la goosto, iyo sida niman booli qaybsanayaa ay u reyreeyaan oo kale. waayo, haarqoodkii ku cuslaa, iyo hangoolkii garbaha lagaga dhufan jiray, iyo ushii kii dulmi jiray, ayaaad jebisay sidii waagii reer midyaan. waayo, ninka hubka leh ee buuqa ku dhex jira hubkiisa oo dhan iyo dharka dhiigga miidhanna waa la gubi doonaa oo waxaa laga dhigi doonaa wax dabka lagu shido. waayo, waxaa inoo dhashay ilmo, waxaa layna siiyey wiil, oo boqornimadu garbihiisay saarmi doontaa, oo magiciisana waxaa loo bixin doonaa ka yaabkaleh, iyo lataliye, iyo ilaaha xoogga leh, iyo aab-baha daa'imka ah, iyo amiirka nabadda, oo boqornimadiisa iyo nabaddu way badnaan doonaan, dhammaadna uma lahaan doonaan carshiga daa'uud iyo boqortooyadiisa, in la sii adkeeyo, oo caddaalad iyo xaqnimo lagu sii hayo haatan iyo tan iyo weligeedba. oo tan waxaa samayn doona qiirada rabbiga ciidammada. sayidku wuxuu eray u soo diray dadka yacquub wuxuuna ku kor dhacay dadka israa'iil. oo waxaa garan doona dadka oo dhan, xataa reer effrayim iyo kuwa samaariya deggan oo kibirka iyo islaweynaanta qalbiga ku hadla, iyagoo leh, lebennadii way soo dheceen, laakiinse annagu waxaannu ku dhisi doonnaa dhagaxyo la qoray, geedihii darayga ahaa waa la jaray, laakiinse waxaannu ku beddelli doonaa geedo kedar ah. haddaba sidaas daraadeed rabbigu wuxuu ku soo kicin doonaa kuwa resiin la col ah, oo cadaawayaashiisana wuu isku soo wada ururin doonaa dhammaantood, wuxuu reer suuriya ka soo kicin doonaa xagga bari, reer falastiinna xagga galbeed, oo waxay dadka israa'iil ku cuni doonaan af furan. hase ahaatee cadhadiisa kama uu sii jeedin,

laakiinse gacantiisii weli way fidsan tahay. laakiinse dadku uma ay soo noqon kii iyaga wax ku dhufatay, mana ay doondoonin rabbiga ciidammada. haddaba sidaas daraaddeed rabbigu maalin keliya ayuu dadka israa'iil ka jari doonaa madaxa iyo dabadaba, iyo laanta iyo cawsduurkaba. odayga iyo kan sharafta lahu waa madaxa, oo nebiga dadka beenta baranaa waa dabada. waayo, dadkan hoggaamiyayaashoodu way qaldaan, oo kuwa la hoggaamiyaana way wada baabba'aan. haddaba sidaas daraaddeed sayidku ku farxi maayo barbaarradooda, oo agoontooda iyo carmalladoodana u naxariisan maayo, waayo, midkood kastaaba waa cibaadalaawe iyo xumaanfale, oo afkastaana wuxuu ku hadlaa wax nacasnimo ah. hase ahaatee cadhadiisa kama uu sii jeedin, laakiinse gacantiisii weli way fidsan tahay. waayo, xumaantu waxay wax u gubtaa sida dabka oo kale, oo waxay dam ka dhigtaa yamaarugga iyo qodxanta, oo jiqda duuddana way ololisaa, oo waxaa kor uga baxa daruur qiiq ah. dhulku wuxuu la gubtay rabbiga ciidammada cadhadiisa, oo dadkuna waxay yihiin sida wax dabka lagu shido, oo ninna walaalkiis ma caymiyo. xagga gacanta midig ayaa wax laga dhufsan doonaa, waana la sii gaajoon doonaa, xagga gacanta bidixna wax baa lagu cuni doonaa, lamana dhergi doono, oo midkood kastaaba wuxuu cuni doonaa hilibka gacantiisa. reer manaseh waxay cuni doonaan reer efrayim, oo reer efrayimna waxay cuni doonaan reer manaseh, oo iyana dhammaantood waxay col ku ahaan doonaan reer yahuudah. hase ahaatee cadhadiisa kama uu sii jeedin, laakiinse gacantiisii weli way fidsan tahay.

10

hoog waxaa leh kuwa amarro aan xaq ahayn soo saara, iyo kuwa wax qalloocan qora, inay kuwa baahan garta ka qalloociyaan oo ay masaakiinta dadkaygana xaqooda ka qaadaan, oo ay carmallada ka dhigaan waxa ay dhacaan agoontana waxa ay ugaadhsadaan. oo bal maxaad samayn doontaan maalinta ciqaabta, iyo wakhtiga baabbi'antu meesha fog ka iman doonto? bal yaad u magangeli doontaan? sharaftiinnana xaggee baad kaga tegi doontaan? waxay ku dhex foororsan doonaan maxaabiista, oo waxay ku dhex dhici doonaan kuwa la layn doono. hase ahaatee cadhadiisa kama uu sii jeedin, laakiinse gacantiisii weli way fidsan tahay. hoog waxaa leh ka reer ashuur oo ah ushii cadhadayda iyo hangoolka dhirifkaygu gacanta ugu jiro. isagaan u diri doonaa inuu quruun cibaadalaawayaal ah ku kaco, oo waxaan ku amri doonaa amar ka gees ah dadka aan u cadhooday, inuu maalkooda dhaco, oo uu maxaabiis kex-eyo, oo uu iyaga ugu tunto sida dhoobada jidadka dhex taal. habase ahaatee isagu saas kuma talo jiro, oo qalbigiisuna saas kuma fikiro, laakiinse waxaa qalbigiisa ku jira inuu baabbi'yo oo jaro quruumo aan yarayn. waayo, isagu wuxuu leeyahay, amiiradaydu dhammaantood sow boqorro ma aha? kalnoo sow ma aha sida karkemiish? xamadna sow ma aha sida arfaad? samaariyana sow ma aha sida dimishaq oo kale? sidii ay gacantaydu u gaadhay boqortooyooyinkii sanamyada, oo ay taswiirahoodii la xardhay ka sii badnayeen kuwa yerusaleem iyo samaariya, iyo sidii

aan samaariya iyo sanamyadeedii ku sameeyey oo kale, miyaanan yerusaleem iyo sanamyadeedaba ku samayn doonin? sidaas daraaddeed markii sayidku shuqulkiisa oo dhan ku dhammaystiro buur siyoon iyo yerusaleem, wuxuu odhan doonaa, boqorka ashuur ayaan u ciqaabi doonaa midhaha qalbigiisa isla weyn iyo faanka indhihiisa kibrayba. waayo, isagu wuxuu yidhi, tan waxaan ku sameeyey xoogga gacantayda iyo xigmaddayda, maxaa yeelay, miyir baan leeyahay, oo waxaan durkiyey dadyowga soohdintooda, khasnadahoodina waan dhacay, oo sidii nin geesi ah oo kale ayaan kuwii carshiyada ku fadhiyey u soo dejiyey. oo gacantayduna waxay maalkii dadka u heshay sidii buul shimbireed oo kale, oo sida loo soo ururiyo ukumo laga tegey ayaan u soo ururiyey dhulka oo dhan, oo lamana arag mid baal dhaqaajiyey, ama afka kala qaaday, amase ciyey. miyuu faasku ka faanaa kan isaga wax ku gooya? minshaartuna miyey iska sii weynaysaa kan iyada ku shaqeeya? waa sida haddii ulu iska gilgisho kuwa iyada kor u qaada, amase sida hangool kor u qaada kan aan qori ahayn? haddaba sidaas daraaddeed sayidka ah sayidka ciidammadu wuxuu kuwiisa cayilay ku soo diri doonaa macaluul, oo sharaftiisa meesheedana waxaa lagu shidi doonaa olol ah sida olol dabeed. iitiinka israa'iilna wuxuu noqon doonaa dab, oo kiisa quduuska ahuna olol, oo maalin qudha ayuu gubi doonaa oo baabbi'in doonaa qodxantiisa iyo yamaaruggiisba, oo wuxuu dhammayn doonaa ammaanta duuddiisa iyo beertiisa midhaha badanba, iyo naf iyo jidhba, oo waxay noqon doontaa sidii markii calanqaade taag darnaado. oo geedaha duuddiisa ku hadhayna waxay noqon doonaan in yar oo ilma yaru tiradooda qori karo. oo waxay maalintaas noqon doontaa in kuwa dadka israa'iil ka hadhay iyo intii dadka yacquub ka baxsatayba ayan mar dambe ku tiirsan kii iyaga wax ku dhufatay, laakiinse waxay si run ah ugu tiirsan doonaan rabbiga ah kan quduuska ah oo dadka israa'iil. qaar hadhay baa soo noqon doona, xataa qaar hadhay oo dadka yacquub waxay u soo noqon doonaan ilaaha xoogga badan. israa'iilow, in kastoo dadkaagu u badan yahay sida cammuudda badda, qaar yar oo qudha ayaa soo noqon doona, oo baabba' la soo amray ayaa caddaalad la qarqi doona. waayo, sayidka ah rabbiga ciidammadu wuxuu baabbi'id la amray ku samayn doonaa dhulka dhexdiisa oo dhan. haddaba sidaas daraaddeed sayidka ah rabbiga ciidammadu wuxuu leeyahay, dadkayga siyoon degganow, kan reer ashuur ha ka baqin. ushiisuu kugu dhufan doonaa, oo hangoolkiisuu kuu qaadan doonaa sida masriyiintu sameeyeen oo kale, laakiin, weli wakhti yar baa hadhay, dabadeedna dhirifkaygu wuu idlaan doonaa, oo cadhadayduna way ku dhammaan doontaa baabba'ooda. oo rabbiga ciidammadu wuxuu iyaga ku ciqaabi doonaa karbaash u gala sida layntii reer midyaan oo ka dhacday dhagixii weynaa ee xoreeb agtiisa, oo sida ushiisu u kor ahayd badda ayuu kor ugu qaadi doonaa sidii masar loogu qaaday oo kale. oo maalintaas rarkiisa ayaa garbahaaga laga qaadi doonaa, oo harqoodkiisana surkaagaa laga dejin doonaa, oo harqoodkuna wuxuu u baabbi'i doonaa saliidda aawadeed. cayaad buu yimid, oo migroon buu dhex maray, oo wuxuu laabtiisii dhig-

tay mikmaash. way gudbeen meeshii laga gudbi jiray, oo waxay ku dhaxeen gebac. raamaah way gariirtay, gibecaahdii saa'uulna way carartay. magaalada galliimay, codkaaga kor u qaad! layishay, maqal! adaa hoogay, canaatooday! madmeenaah way carartay, oo dadkii gebiim degganaana waxay isu soo urursadeen inay baxsadaan. maantaan wuxuu soo joogsan doonaa nob, oo wuxuu gacantiisa ku ruxayaa buurta magaalada siyoon oo ah kurta yerusaleem. bal eega, sayidka ah rabbiga ciidamadu wuxuu laamaha u gooyin doonaa si aad looga cab-sado, oo kuwa waaweynna waa la jari doonaa, oo kuwa dhaadheerna waa la ridi doonaa. oo jiqda duuddana bir buu ku jari doonaa, oo lubnaanaa waxay ku dhici doontaa mid xoog badan gacantiisa.

11

oo jiridda yesay biqil baa ka soo dhali doona, oo xidid-dadiisana laan baa ka soo dhalan doonta, oo waxaa ku dul joogi doona ruuxa rabbiga oo ah ruuxa xigmadda iyo waxgarashada, iyo ruuxa talada iyo xoogga, iyo ruuxa aqoonta iyo ka cabsashada rabbiga. wuxuuna ku farxi doonaa rabbiga ka cabsashadiisa, oo isagu wax uma xukumi doono siduu wax u arko, oo siduu wax u maqlana innaba uma gar gooyin doono, laakiin masaakiinta wuxuu ugu gar qaybin doonaa xaqnimo, oo dhulka kuwiisa hooseeyana wuxuu ugu gar gooyin doonaa caddaalad, oo wuxuu dhulka ku dhufan doonaa usha afkiisa, oo kan sharka lehna wuu ku dili doonaa neefta bushimihiisa. wuxuu dhexda ku xidhan doonaa xaqnimo, miskihiisana wuxuu ku xidhan doonaa aaminimo. oo yeydu waxay la joogi doontaa baraarka, shabeelkuna wuxuu la jiifsan doonaa waxarta, oo weysha iyo dhasha libaaxa iyo neefka buuranu way wada joogi doonaan, oo waxaa iyaga hor kici doona ilma yar. oo waxaa wada daaqi doona saca iyo orsada, oo ubadkooduna way isla wada jiif-san doonaan, oo libaaxuna sida dibiga oo kale caws buu u cuni doonaa. oo caanonuuggu wuxuu ku dul cayaari doonaa godka jilbiska, ilmaha naaska laga gudhiyeyna wuxuu gacantiisa saari doonaa hogga abeesada. oo buurtayda quduuska ah oo dhan, waxba kuma yeeli doonaan, waxna kuma baabbi'in doonaan, waayo, dhulka waxaa ka buuxsami doona aqoonta rabbiga, siday biyuhu badda uga buuxaan. oo maal-intaas xididka yesay ayaa dadyowga calan u ahaan doona. isagay quruumuhu doondooni doonaan, oo rugtiisuna ammaan bay ahaan doontaa. oo maalin-taas ayuu sayidku gacantiisa mar labaad u soo fidin doonaa inuu dadkiisa hadhay ka soo celiyo ashuur iyo masar, iyo fatroos, iyo kuush, iyo ceelaam, iyo shincaar, iyo xamaad, iyo gasiiradaha baddaba. oo calan ayuu quruumaha u taagi doonaa, wuxuuna soo shirin doonaa masafurisyadii dadka israa'iil, oo wuxuu isu soo ururin doonaa oo dhulka afar-tiisa daraf ka soo kaxayn doonaa kuwa kala firdhay oo dadka yahuudah. oo weliba hinaasada reer efrayim wuu idlaan doonaa, oo kuwa dadka yahuu-dah dhibana waa la jari doonaa, reer efrayim kuma hinaasi doonaan dadka yahuudah, oo dadka yahu-udahna reer efrayim ma dhibi doonaan. way duuli doonaan oo ku degi doonaan garbaha reer falastiin

xagga galbeed jooga, oo waxay wadajir u dhici doon-aan dadka reer bari, gacantooday saari doonaan reer edom iyo reer moo'aab, oo reer cammoonna iyagay addeeci doonaan. oo rabbigu wuxuu dhammaan-tiis wada baabbi'in doonaa carrabka badda masar, oo gacantiisa oo dabayl xoog leh wadata ayuu ku kor ruxi doonaa webiga, oo intuu wax ku dhufto ayuu tod-doba faraq u kala qaybin doonaa, oo wuxuu ka dhigi doonaa in dadku kabo kaga gudbaan. oo dadkiisa hadhay waxaa u jiri doona jid weyn oo ka yimaada xagga ashuur, sidii uu reer binu israa'iilba ugu jiray waagii ay dalkii masar ka soo baxeen.

12

oo maalintaas waxaad odhan doontaa, rabbiyow, waan kuu mahadnaqayaa, waayo, in kastoo aad ii cad-haysnayd, cadhadaadii way iga rogmatay oo waad i qalbi qaboojisay. bal eega, ilaah waa badbaadadayda! waan isku hallayn doonaa, mana baqi doono, waayo, rabbiga ilaaha ahu waa xooggayga iyo gabaygayga, oo weliba wuxuu ii noqday badbaadadayda. haddaba farxad baad biyo kaga dhaansan doontaan ceelasha badbaadada. oo maalintaas waxaad odhan doontaan, rabbiga u mahadnaq, oo magiciisa ku barya, falimi-hiisana ka caddeeya dadyowga dhexdooda, oo xusu-usiya inuu magiciisu weyn yahay. rabbiga u gabya, waayo, waxyaalo waaweyn ayuu sameeyey, dunida oo dhanna taas ogeysiya. kuwiinna siyoon degganow, aad u qayliya oo dhawaaqa, waayo, kan quduuska ah oo reer binu israa'iil ee dhexdiinna joogaa wuu weyn yahay.

13

kanu waa warka culus ee baabuloon ku saabsan oo uu ishacyaah ina aamoos arkay. buurta dheer calan ka taaga, codkana iyaga kor ugu qaada, oo u gacanhaadiya inay irdaha kuwa gobta ah galaan. waxaan amray kuwaygii gooni la iigu dhigay, oo weliba waxaan cadhadayda aawadeed ugu yeedhay kuwayga xoogga badan, waxaana weeye kuwa sar-rayntayda ku reyreeya. waxaa la maqlayaa bulx-anka dadka badan oo buuraha ka yeedhaya sida dad fara badan! waxaana la maqlayaa buuqa bo-qortooyooyinkii quruumaha isa soo wada urursaday! rabbiga ciidamadu wuxuu soo ururinyaa ciidanka dagaalka. waxay ka imanayaan waddan fog iyo samada darafka ugu shisheeya inay dalka oo dhan baabbi'yaan, waana rabbiga iyo hubkii dhirifkiisaba. baroorta, waayo, maaliintii rabbigu way dhow dahay, oo waxay u iman doontaa sida baabbi'in xagga ilaaha qaadirka ah ka timid. haddaba sidaas daraad-deed gacmo oo dhammu way taag gabi doonaan, oo nin kastaba qalbigiisu wuu dhalaali doonaa. wayna nixi doonaan, oo waxaa qaban doona xanuun iyo murug, oo waxay u xanuunsan doonaan sida naag foolanaysa. oo midkoodba kan kaluu la yaabi doonaa, oo wejigooduna wuxuu noqon doonaa sida olol oo kale. bal eega, maaliinta rabbigu way imanyasaa iyadoo nac weyn oo ka buuxda cadho iyo xanaaq kulul si dhulka cidla looga dhigo oo dembilayaasha

oo dhan dhexdiisa looga baabbi'yo. waayo, xid-digaha samada iyo ururkooduba ma iftiimi doon-
aan. qorraxduna way madoobaan doontaa markii
ay soo baxdo, oo dayaxuna ma iftiimi doono. oo
dunida sharkeeda aawadiis ayaan u ciqaabi doonaa,
oo kuwa sharka lehna xumaantooda aawadeed ayaan
u ciqaabi doonaa, oo kuwa kibrana kibirkooda waan
joojin doonaa, oo kuwa laga cabsadona madaxwey-
naantooda hoos baan u soo dejin doonaa. wax-
aan dadka ka dhigi doonaa wax dhif ah oo ka qaal-
isan dahabka wanaagsan, oo binu-aadmigana wax-
aan ka dhigi doonaa wax aan badnayn sida dahabka
saafiga ah ee ofoofir. haddaba sidaas daraa'deed maali-
inta rabbiga xanaaqaasi kululu iman doono ayaan
samooyinka gariirin doonaa, dhulkuna meeshiisuu
kaga dhaqaaqi doonaa cadhada rabbiga ciidammada.
oo sida deero la eryay iyo sida ido aan ciduna soo
ururin ayaa midkood kastaaba dadkiisa ku noqon
doonaa, oo mid kastaaba dalkiisa u carari doonaa.
mid kasta oo la helo waa la dooxi doonaa, oo mid
kasta oo la qabto seef baa lagu dili doonaa. oo
dhallaankoodana dhulkana lagu tuuri doonaa iyagoo
arkaya, guryahoodana waa la dhici doonaa, naaga-
hoodana waa la kufsan doonaa. bal eega, waxaan
iyaga ku soo kicin doonaa reer maaday oo aan innaba
lacag ka fikirayn oo aan dahabkana ku farxin. qaan-
sooyinkoodu waxay baabbi'in doonaan barbaarrada,
oo midhaha maxalkana innaba uma ay naxariisan
doonaan, oo carruurtana uma ay tudhi doonaan. oo
baabuloon oo ah sharaftii boqortooyooyinka iyo qu-
ruxdii kibirka reer kaldayiin waxay noqon doon-
taa sidii markii ilaah sodom iyo gomora afgembiyey.
oo weligeed innaba lama degi doono oo tan iyo
ab ka ab laguma dhex hoyan doono, oo carabkuna
halkaas teendho kama dhisan doono, oo adhijir-
raduna halkaas adhigooda ma daajin doonaan. laaki-
inse halkaas waxaa jiifsan doona dugaagga lamade-
gaanka, oo guryahoodana waxaa ka buuxsami doona
gumeysa, oo waxaa ku hoyan doona gorayo, wax-
aana ku dhex cayaari doona xayawaan dhogor dheer
leh. oo yeey baana guryahooda cidloobay qaylo isugu
jawaabi doona, oo daaraftii qurqurxoonna dawa-
cooyin baa ka dhex qaylin doona, oo wakhtigeediina
kol dhow buu iman doonaa, oo cimrigreedana lama sii
dheerayn doono.

14

waayo, rabbigu reer yacquub wuu u naxariisan
doonaa, oo haddana reer binu israa'iil ayuu dooran
doonaa, dalkoodiina wuu fadhiisin doonaa, oo waxaa
iyaga ku darman doona shisheeyayaal, wayna la
degi doonaan reerka yacquub. oo dadyowga ayaa
soo kaxayn doona, oo waxay iyaga keeni doonaan
meeshoodii, oo reer binu israa'iil ayaa iyaga dalka
rabbiga ugu haysan doona addoommo rag iyo gabdho
ah, oo maxaabiis ahaan bay u haysan doonaan kuwii
ay iyagu maxaabiista u ahaan jireen, oo waxay u talin
doonaan kuwii iyaga dulmi jiray. oo maaliinta rab-
bigu kaa nasiyo murugtaadii, iyo dhibkaagii, iyo ad-
doonsigii adkaa oo laguuga addoonsanayay, ayaa'd
boqorka baabuloon ku soo maadsan doontaa, oo wax-
aad ka odhan doontaa, kii wax dulmi jiray sidee

buu u dhammaaday! magaalada gabbaro qaadan jir-
tay sidee bay u idlaatay! rabbigu wuxuu jebiyey
hangoolkii kuwa sharka leh, iyo ushii taliyayaasha.
kii isagoo cadhaysan dadka ku dhufan jiray dar-
bado joogta ah, oo quruumaha u talin jiray isa-
goo xanaaqsan waa la silciyaa iyadoo aan ciduna ka
hor joogsan. dunida oo dhammu way nasan tahay
oo way xasiloon tahay, farxad baana lala gabyayaa.
dhirta berooshka ah iyo geedaha kedarka ah ee lub-
naanba way kugu reyreyaan, oo waxay yidhaahdaan,
tan iyo waagii aad dhacday ninna nooma soo kicin
inuu na jarto. she'oolka hoose wuu soo kacay oo u
dhaqdhaqaaqay inuu ku qaabbilo markaad timaado,
oo wuxuu kuu soo kiciyey kuwii dhintay oo ahaa
xataa kuwii dhulka ugu waaweynaa oo dhan, oo bo-
qorradii quruumaha oo dhan wuxuu ka soo kiciyey
carshiyadoodii. oo iyana dhammaantood waxay
kugu odhan doonaan, war adiguna ma sidayadoo
kalaad u taag gabtay? oo ma annagoo kalaad noqo-
tay? sarrayntaadii iyo dhawaaqii shareeradaahaagaba
waxaa hoos loogu soo dejiyey she'ool, waxaa hoos
lagaaga goolay dixiri, korkana waxaa lagaa huwiyey
dixiri. xiddigta waaberiyow, inanka arrooryadow,
sidee baad samada uga soo dhacday! kaagan qu-
rumaha taag yareeyeyow, sidee baa dhulka lagu-
ugu riday! waxaad qalbigaaga iska tidhi, anigu wax-
aan kori doonaa samada, oo carshigaygana xiddigaha
ilaah waan ka sara marin doonaa, oo weliba wax-
aan ku fadhiisan doonaa buurta shirka ee darafka
woqooyi ku taal. waxaan kori doonaa daruuraha
sare korkooda, oo waxaan noqon doonaa sida ilaaha
ugu sarreeya oo kale. laakiinse waxaa lagu dejin
doonaa she'ool, iyo meelaha ugu hooseeya ee ya-
mayska, oo kuwa ku arkay way kugu dhaygagi doon-
aan, wayna ku fiirsan doonaan, oo waxay odhan
doonaan, war kanu ma ninkii dhulka gariiriyey, oo
boqortooyooyinka ruxruxay, oo dunida sidii lamade-
gaan oo kale ka dhigay, oo magaaloyinkeedii du-
miyey, oo aan maxaabiistiisa u dayn inay gurigoodii
ku noqdaan baa? boqorradii quruumaha oo dhammu
dhammaantood sharaaf bay ku jiifaan iyagoo mid kas-
taaba qabrigiisa ku jiro. laakiinse adiga waa lagu
xooray, oo qabrigaagii waa lagaa fogeeyey sidii laan
la karhay, oo sidii dharka kuwa la laayay oo sefta
lagu mudhbixiyey oo hoos ugu dhaca dhagaxyada ya-
mayska, ayaa sidii meyd oo kale lagu tuntay. oo
iyaga kuma darsami doontid, lagumana aasi doono,
maxaa yeelay, dalkaagii waad baabbi'isay, dadkaagi-
ina waad laysay. farcanka xumaanfalayaasha weli-
good mar dambe lama magacaabi doono. meel lagu
laayo u diyaarsha carruurtiisa xumaantii aabbayaas-
hood aawadeed, si ayan u sara kicin, oo ayan dhulka
u hantiyin, oo ayan dunida korkeedana magaaloooyin
uga buuxin. rabbiga ah ilaaha ciidammadu wuxuu
leeyahay, anigaa ku soo kici doona iyaga, oo baabu-
loon ayaan ka baabbi'in doonaa magac iyo dad had-
hay, iyo wiil iyo wiil wiilkii. oo weliba rabbiga ci-
idammadu wuxuu leeyahay, waxaan ka dhigi doonaa
hantida caanaqubta iyo balliyo biyo ah, oo waxaan
ku xaaqi doonaa xaaqinka baabbi'inta. rabbiga ci-
idammadu wuxuu ku dhaartay oo yidhi, sida xaqi-
iqada ah waxay noqon doontaa sidii aan ku fikiray,
oo taladanuna waxay u hagaagi doontaa sidii aan u

qasdiyey, taasoo ah inaan kan reer ashuur dalkayga ku jebin doono, buurahayga korkoodana isaga ku tuman doono, markaasaa harqoodkiisu iyaga ka fogaan doonaa, culayskiisuna garbahooda ka degi doonaa. kanu waa qasdigi loola qasdiyey dhulka oo dhan, oo tanuna waa gacantiin lagu kor fidiyey quruumaha oo dhan. waayo, rabbiga ciidammadu waxan wuu u qasdiyey, haddaba bal yaa burin doona? oo gacantiisiina way soo fidsan tahay, yaa dib u celin doona? sannaddii boqor aaxaas dhintay ayaa warkan culus la yidhi. reer falastiin oo dhammow, ha ku farxin in ushii lagugu garaacay jabtay, maxaa yeelay, abeesada xididkeeda waxaa ka soo bixi doona jilbis, oo farcankiisuna wuxuu noqon doonaa masduulaa dab leh. oo caradka masaakiinta ayaa wax cuni doona, kuwa baahanna ammaan bay ku jiifsan doonaan, oo xididkaagana waxaan ku dili doonaa abaar, kuwa kaa hadhayna waa la layn doonaa. iriddow, barooro. magaaladaay, ooy! reer falastiin oo dhammow, kulligaa cabsi la dhalaal, waayo, waxaa woqooyi ka iman doona qiiq, oo midna saaxiibbadiis kama hadhi doono. haddaba bal maxaa loogu jawaabi doonaa wargeeyayaasha quuruunta? waxaa loogu jawaabi doonaa in rabbigu siiyoon aasaasay oo kuwa dhibaataysan ee dadkiisuna ay dhexdeeda magangeli doonaan.

15

kanu waa warka culus ee moo'aab ku saabsan. caartii moo'aab habeen qudha baa lagu dumiyeey oo baabba'shay; qiirtii moo'aab habeen qudha baa lagu dumiyeey oo baabba'shay. waxaa kor loogu baxay bayid iyo diboon oo meelaha sare ku yaal in lagu ooyo, reer moo'aab waxay u baroortaan neboo iyo meedebaa, madaxyadooda oo dhan waa la xiiray oo gadh kastana waa la jaray. jidadkooda waxaa lagu guntadaa dhar joonyad ah, oo guryahooda dushooda iyo jidadkooda ayaa mid kastaaba ka baroortaa isagoo aad u ooyaya. oo xeshboon iyo elecaaleehba way qayliyaan, oo codkoodana waxaa laga maqlaa tan iyo yahas, sidaas daraaddeed ragga hubka leh ee moo'aab aad bay u qayliyaan, oo cabsi bay la gariiraan. qalbigaygu wuxuu u ooyaa reer moo'aab, kuwoodii qaxay waxay u cararaan tan iyo socar iyo ilaa ceglad shelishiyaah, waayo, oohin bay la fuulaan jiirta luxiid, oo jidka xororayimna waxay kor ugu qaadaan qaylo baabba'eed. waayo, biyaha nimriim baabba' bay noqon doonaan, cawskiina wuu engegay, biqilkiina wuu qallalay, oo wax cagaar ahna innaba lama arko. sidaas daraaddeed maalkii badnaa ee ay urursadeen iyo wixii ay kaysadeenba waxay u qaadan doonaan durdurka geedaha safsaafka ah. waayo, qayladii waxay gaadhay soohdimaha moo'aab ku wareegsan, baroortoodii waxay gaadhay tan iyo eglayim, oo baroortoodiina waxay gaadhay tan iyo bi'ir eelim. biyaha diimoon dhiig baa ka buuxa, weliba waxaan diimoon ku keeni doonaa belayaale kale, kan moo'aab ka baxsaday iyo kuwa dalka ku hadhayba libaax baan ku diri doonaa.

16

taliyaha dalka baraarka uga soo dira selac oo cidlada ag taal, oo waxaad ugu keentaan buurta magaalada siyoon. waayo, sidii shimbir wareegaysa oo buulkeedii laga tuuray ayaa gabdaha moo'aab ku ahaan doonaan meelaha webi arnoon laga gudbo. talo ku tali, oo caddaalad ku garsoor, maalin hadh cad ah hooskaaga ka dhig habeen madow oo kale, masaafuriyada qari, oo magantana ha gacagelin. kuwa moo'aab ee masaafuriyada ah ha kula joogeen, oo waxaad gabbaad uga noqotaa kan iyaga dhacaya, waayo, kii wax dulmi jiray wuu dhammaaday, dhiciddiina way joogsatay, kuwii dadka cadaadin jirayna dalka laga baabbi'iyey. oo carshigu naxariis buu ku dhismi doonaa, oo run ahaan waxaa carshiga taambuuga daa'uud dhexdiisa ah ku fadhiisan doona mid caddaalad ku garsoora, caddaalada doondoona, oo xaqnimada ku dhacsada. waxaannu maqalnay kibirkii moo'aab oo uu aad u kibray, iyo xataa madaxweynaantiisa, iyo kibirkiisa, iyo cadhadiisa, faankiisuna waa wax aan waxba tarayn. sidaas daraaddeed reer moo'aab waxay u ooyi doonaan dalka moo'aab, oo mid kastaaba waa ooyi doonaa. oo waxaad aad ugu barooraan doontaan aasaaska qiir xaresed oo aad wax loogu dhufatay. waayo, beerihii xeshboon way qallalan yihiin, quruumaha madaxdoodii ayaa jejebisay geedihii canabka ee sibmaah oo soo gaadhay xataa tan iyo yacser oo xagga cidlada u soo baxay. laamihiisii way fidsanaayeen oo badday dhaafeen. sidaas daraaddeed waxaan canabka sibmaah ugu ooyi doonaa oohintii aan yacser ugu ooyay oo kale. xeshboon iyo elecaaleehow, waxaan idinku waraabin doonaa ilmadayda, waayo, midhahaagii la hor guray iyo beergoosadkaagiiba waxaa ku dhacday qayladii dagaalka. farxaddii waa la qaaday, oo beer-tii midhaha badnaydna farxaddii waa laga bixiyey, oo beeraha canabka ahna hees iyo rayrayn ma jiri doonaan, mana jiri doono mid canabka macsarooyin ku tunta, oo qaylada tumidda canabkana waan joojiyey. haddaba sidaas daraaddeed qalbigaygu wuxuu sida kiraar oo kale ugu barooraanayaa moo'aab aawadeed, oo calooshayduna qiir xaresed aawadeed. oo markii moo'aab iskeeno oo uu meesha sare ku daalo, oo uu meeshiisa quduuska ah u yimaado si uu ugu tukado, innaba ma guulaysan doono. kanu waa eraygii uu rabbigu waagii hore reer moo'aab kaga hadlay. laakiinse haatan rabbigu wuu hadlay oo wuxuu yidhi, muddo saddex sannadood ah sida shaqaale sannaddiis ayaa sharafta reer moo'aab lagu quudhsan doonaa, isaga iyo dadkiisa faraha badan, oo kuwa hadhi doonaana waxay ahaan doonaan in yar oo aan tabar lahayn.

17

kanu waa warka culus ee dimishaq ku saabsan. bal eega, dimishaq inay magaalo sii ahaato waa laga joojiyey, oo waxay ahaan doontaa tuulmooyin burbur ah. magaalooyinkii caroorceer waa laga wada tegey. waxay noqon doonaan meelo adhyahu daaqaan oo ay iska fadhiistaan, oo ciduna ma didin doonto. rabbiga ciidammadu wuxuu leeyahay, qalcaddu reer

efrayim way ka baabbi'i doontaa, oo boqortooyaduna dimishaq way ka dhammaan doontaa, oo kuwa suuriya ka hadhi doonaana waxay noqon doonaan sida sharaftii dadkii israa'iil. oo maalintaas sharafta reer yacquub way daciifi doontaa, oo baruurta jidhki-isuna way macaluuli doontaa. oo waxay noqon doontaa sida marku beeragooyuhu balsa soo urursho oo gacantiisuna ay sabuullada soo gurato, oo waxay noqon doontaa sida mid sabuullo laga tegey ka guranaya dooxada refaa'iim. rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil wuxuu leeyahay, weli canab xaabxaab ah ayaa ku hadhi doona, oo sida geed saytuun ah oo la ruxay ayaa laba ama saddex xabbadood ku hadhi doonaan laanta geedka ugu korraysa dhaladeeda, laamaha ugu shisheeya oo midhaha badanna waxaa ku hadhi doona afar ama shan xabbadood. oo maalintaas nin baa wuxuu fiirin doonaa abaarihiisii, oo indhihi-isuna waxay u jeedsan doonaan kan quduuska ah oo reer binu israa'iil. oo isagu ma uu fiirin doono meelaha allabariga ee uu gacmihiisa ku sameeyey, umana uu jeedsan doono wixii ay farihiisu sameeyeen, kuwaasoo ah geedaha asheeraah, iyo sanamyada qorraxda. oo maalintaas magaalooiyinkiisa xoogga badanu waxay noqon doonaan sida meelaha ay reer xiwi iyo reer amor kaga tageen reer binu israa'iil hortood, oo waxaa jiri doona baabba'. maxaa yeelay, waxaad illowday ilaaha badbaadadaada, oo kamana aad fikirin dhagaxa xoogga kuu ah, sidaas daraadeed waxaad beertaa geedo wacan, waxaadna tal-laashaa geedo qalaad oo canab ah. maaliintii aad beerto ayaad xeraysaa, subaxdiina waxaad ubax ka keentaa abuurkaaga, laakiinse beergoosadku wuxuu carari doonaa maalin murug iyo caloolxumo badan. dadka faraha badanu aad bay u buuqayaan, oo waxay u hugmaan sida hugunka badda! quruumuhu aad bay u bulxamayaan, oo waxay u guuxaan sidii guuxa biyo xoog badan! quruumuhu waxay u guuxi doonaan sida guuxa biyo faro badan, laakiinse wuu canaanan doonaa, oo meel fog bay u carari doonaan, oo waxaa loo eryl doonaa sida xaabka buuraha ee dabayshu kaxayso iyo sida boodh cirwareen ah. bal eega, makhrimbii cabsi baa jirta, oo aroortii ka horna ma jiraan. taasuu waa waxa ku dhaca kuwa na booba iyo qaybtii kuwa na dhaca.

18

dalka baalasha hadhsanaya wuxuu ka sii shisheeyaa webiyaasha kuush! ergooyin ayuu badda ku diraa, oo xataa doonniyo caw ah ayuu biyaha korkooda ku diraa oo yidhaahdaa, wargeeyayaasha dheereeyow, waxaad u tagtaan quruun dheer oo sulubsan, oo ah dad tan iyo bilowgoodii aad looga cabsado, oo ah quruun xoog badan oo wax ku tumata, oo dalkeeda webiyadu kala qaybiyaan! kuwiinna dunida deggan oo dhammow, kuwiinna dhulka joogow, markii buuraha korkooda calan laga taago fiiriya, oo markii buunka la yeedhiyana maqla. waayo, rabbigu wuxuu igu yidhi, anigoo aamusan, ayaan hoygaya wax ka soo fiirin doonaa sida kulaylka widhwidhaya ee qorraxda, iyo sida daruur darab ah oo xilliga beergoosadka hooraysa. waayo, beergoosadka ka hor markuu ubaxu dhammaado, oo uu ubaxu canab bis-

laanaya noqdo ayuu manjo laamaha yaryar ku gooyin doonaa, oo laamaha waaweyn ee sii faafayana wuu gooyin doonaa oo fogayn doonaa. oo iyaga waxaa dhammaantood looga wada tegi doonaa haadka buuraha iyo dugaagga dhulka, oo haadka ayaa iyaga kulaylka ka hadhsan doonaa, oo dugaagga dhulka oo dhammuna iyagay qabowga ku dugsan doonaan. oo wakhtigaas waxaa rabbiga ciidammada loo keeni doonaa hadiyad laga keenay dadka dheer oo sulubsan oo ah dad tan iyo bilowgoodii aad looga cabsado, oo ah quruun xoog badan oo wax ku tumata, oo dalkeeda webiyadu kala qaybiyaan, oo waxaa la keeni doonaa buur siyoon oo ah meesha magaca rabbiga ciidammada.

19

kanu waa warka culus ee masar ku saabsan. bal eega, rabbigu wuxuu fuushan yahay daruur dheeraysa oo wuxuu u socdaa masar, oo sanamyada masarna waxay ku gariiri doonaan hortiiisa, oo masriyiinta qalbigooduna cabsi buu kula dhex dhalaali doonaa. oo masriyiinta waxaan ku kicin doonaa masriyiin kale, oo midkood kastaaba wuxuu la diriri doonaa walaalkiis iyo deriskiis, magaalaba magaalay la diriri doontaa, boqortooyana boqortooyo kale. oo masriyiinta ruuxooduna wuu ka dhammaan doonaa, oo taladooda waan baabbi'in doonaa, oo waxay talo u doonaan doonaan sanamyada, iyo falanfallowada, iyo kuwa ruuxaanta leh, iyo saaxiriinta. oo sayidka ah rabbiga ciidammadu wuxuu leeyahay, anigu waxaan masriyiinta gacanta u gelin doonaa sayid nac weyn, oo waxaa u talin doona boqor xoog badan. oo biyuhuna badda way ka madhan doonaan, oo webiguna wuu gudhi doonaa oo engegi doonaa. oo webiyaashuna way qudhmi doonaan oo durdurrada masarna way madhan doonaan oo engegi doonaan, oo cawsduurka iyo dareemaduna way wada qallali doonaan. oo seeraha webi niil oo qarqiisa ku yaal, iyo wax kasta oo lagu beeray webi niil agtiisuba way wada engegi doonaan, oo dabaysha la tegi doonta, oo mar dambena lama arki doono. oo kalluumaystayaashuna way ooyi doonaan, kuwa jillaabka webi niil ku rida oo dhammuna way wada barooran doonaan, oo kuwa biyaha korkooda shabagga ku kala bixiyaana way macaluuli doonaan. oo kuwa geed linenka dharka ka sameeya iyo kuwa cudbiga dharka ka sameeyaaba way quusan doonaan. oo kuwa waddanka tiirarka u ah oo dhammuna way wada jabi doonaan, kuwa kiro u shaqeeyaana way murugoon doonaan. amiirrada socan waa nacasyo, oo taladii taliyayaasha ugu xigmad badnaa ee fircoon waxay noqotay doqonnimo. sidee baad fircoon ugu tidhaahdaan, anigu waxaan ahay nin xigmad leh wiilkiis, oo waxaan ahay farcankii boqorradii hore? haddaba meeye raggaaga xigmadada lahu? oo bal haatan ha kuu sheegeen, oo ha ogaadeen waxa rabbiga ciidammadu masar ugu talaggalay. amiirradii socan waxay noqdeen nacasyo, oo amiirradii nofna waa la khiyaaneeyey masarna waxaa qalday kuwa qabiilooyinkeeda tiirarka u ah. oo rabbigu wuxuu ku dhex qasay wareer, oo iyana waxay masar shuqulladeedii oo dhan ugu qaldeen sida nin sakhraanu mantaggiisa ugu dhacd-

haco oo kale. oo masarna laguma arki doono shuqul ay samayn karaan madaxa ama dabadu, laanta ama cawsduurku toona. oo wakhtigaas masriyiintu waxay noqon doonaan sida naago oo kale, oo waxay la gariiri doonaan oo la cabsan doonaan ruxruxidda gacanta rabbiga ciidammada, oo uu masar korkeeda ku ruxruxi doono. oo dalka yahuudahna cabsi buu masar u noqon doonaa, oo mid kasta oo la xusu-usiyaaba wuu ka cabsan doonaa, waana talada rabbiga ciidamadu uu iyaga u goostay aawadeed. oo wakhtigaas waxaa dalka masar jiri doona shan magaaloo oo afka kancaan ku hadasha oo rabbiga ciidammada ku dhaarata, oo middoodna waxaa lagu magacaabi doonaa magaalada baabba'a. oo wakhtigaas dalka masar dhexdiisa meel allabari baa rabbiga ugu oolli doonta, oo soohdinteedana waxaa rabbiga u jiri doona tiir. oo taasuu waxay calaamad iyo markaati dalka masar dhexdiisa ugu noqon doontaa rabbiga ciidammada, waayo, kuwa dulma aawadood ayay rabbiga ugu qayshan doonaan, oo isna wuxuu u soo diri doonaa badbaadiye iyo mid xoog badan, wuuna samatabbixin doonaa. oo wakhtigaas ayaa rabbigu masriyiinta is-ogeysiin doonaa, oo ay masriyi-intuna rabbiga aqoon doonaan, oo waxay ku caabudi doonaan allabari iyo qurbaan, oo rabbiga ayay nidar u nidiri doonaan, wayna oofin doonaan. oo rabbigu wax buu masar ku dhufan doonaa, wax buu ku dhufan doonaa, wuuna dawayn doonaa, oo iyana rabbigay u soo noqon doonaan, oo isna baryootankooda ayuu aqbali doonaa, wuuna bogsiiin doonaa. oo wakhtigaas waxaa jiri doona jid weyn oo masar ka baxa oo tan iyo ashuur gaadha, oo kuwa reer ashuur ah ayaa masar geli doona, oo masriyiintuna reer ashuur bay ilaah la caabudi doonaan. oo wakhtigaas dalka israa'iil wuxuu saddex ku noqon doonaa masar iyo ashuur, oo dhulka dhexdiisana barako buu ku ahaan doonaa, waayo, rabbiga ciidammadu wuu barakeeyey, isagoo leh, barako waxaa leh masar oo ah dadkayga, iyo ashuur oo ah shuqulkii gacmahayga, iyo israa'iil oo ah dhaxalkayga.

20

sannaddii sargoan oo ahaa boqorkii ashuur uu tartaan ashdood u diray, oo uu tegey, oo la diriray oo qabsaday ashdood, ayaa rabbigu ishacyaah ina aamoosa la hadlay oo wuxuu ku yidhi, tag, oo dharka joonyadda ah dhexdaada ka fur, oo kabahaagana iska siib. oo isna saasuu yeelay, oo wuxuu socday isagoo qaawan oo caga cad. markaasaa rabbigu wuxuu yidhi, sidii addoonkaygii ishacyaah saddex sannadood qaawanaa iyo cago caddaan uu ugu socday inuu calaamad iyo yaab masar iyo itoobiyaaba u ahaado ayaa boqorka ashuur kaxaysan doonaa max-aabiista masar iyo masaafurisada itoobiya, yar iyo weynba, iyagoo qaaqaawan oo wada cagacad, oo badhidoodu muuqato, si uu masriyiinta u ceebeeyo aawadeed. markaasaa la nixi doonaa oo la ceeboobi doonaa itoobiya oo rajadoodii ahayd aawadeed iyo masar oo sharaftoodii ahayd aawadeed. oo kuwa xeebta degganu waxay wakhtigaas odhan doonaan, bal eega wixii ku dhacay kuwii aan isku hallaynaynay oo aan caawimaad ugu cararaynay inay boqorka

ashuur naga samatabbixiyaan oo bal annagu sidee baannu u baxsanaynaa?

21

kanu waa warka culus ee ku saabsan ciidlada badda ku ag taal. sida ciirwareentu koonfur uga timaado oo kale ayuu ciidlada oo ah dal cabsi badan uga yimaadaa. waxaa lay tusay muujin culus. khaa'inkii khiyaanuu sameeyaa, oo kan wax dhacaana wax buu dhacaa. reer ceelaamow, ku kac, reer maadayow, hareeree. taahiddii oo dhan anigu waan joojiyey. sidaas daraaddeed naxdin baa cidhiidhi i gelisay, oo waxaa i qabtay xanuun badan sida naag foosheed oo kale, oo xanuun aawadiis waxba waan maqli kari waayay, oo naxdin aawadeed waxba waan arki kari waayay. waan qalbitakhtakhay, oo cabsi baa i argaggixisay. fiidkii aan istareexa ka filanayay gariir buu iigu rogmaday. miis bay diyaarsadaan, oo gogol bay gogoladaan, wax bayna cunaan oo cabbaan. amiirradow, sara joogsada, oo gaashaanka subka. waayo, sayidku wuxuu igu yidhi, tag, oo waardiye meel dhig, oo isna wuxuu arko ha sheego. oo markaasuu arkay ciidan fardo fuushan oo laba laba u socda, iyo ciidan dameerro fuushan, iyo ciidan rakuubbo fuushan, aad buuna u dhegaystay oo aad iyo aad buu uga fikiray. oo wuxuu u qayliyey sidii libaax oo kale oo yidhi, sayidow, maal-intii oo dhan waxaan had iyo goorba ku kor taagnahay munaaradda waardiyaah, oo habeen walbana waxaan joogaa meeshayda waardiyaah. oo bal eeg, waxaa soo socda ciidan fardo fuushan oo laba laba u socda. oo isna waa u jawaabay oo wuxuu yidhi, baabuloon waa dhacday, waa dhacday, oo sanamyadeedii xardhanaa oo ilaahyadeedu way wada jajabeen oo dhulkay daadsan yihiin. dadkayga sida hadhuudh la tumayow, wixii aan rabbiga ciidammada oo ah ilaaha reer binu israa'iil ka maqlay waan idin ogeysi-iyey. kanu waa warka culus ee duumah ku saabsan. mid baa aniga secir iiga yeedhay, isagoo leh, waardiyaah, habeenka ka warran? oo waardihihiina wuxuu yidhi, waagu waa beryayaa, habeenkuna waa soo socdaa, haddii aad wax weyddiinaysaan, weyddiia, soo noqda oo kaalaya. kanu waa warka culus ee dalka carabta ku saabsan. kuwiinna safarka ah oo reer dedaaranow, waxaad ku hoyan doontaan kaynta dalka carabta. kuwa oomman biyo u keena, kuwa dalka teemaa degganow, kuwa qaxay cunto kala hor taga. waayo, iyagu seef bay ka carareen, taas oo ahayd seef gal la', iyo qanso xodan iyo dagaal aad u kulul. waayo, sayidku wuxuu igu yidhi, muddo sannad ah oo ah sida sannadaha shaqaalaha ayaa sharafta qedaar oo dhammu ku baabbi'i doontaa. oo intii ka hadhay tirada ragga qaansaleyda ah oo ah ragga xoogga badan oo reer qedaarna way yaraan doontaa, waayo, rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil ayaa taas ku hadlay.

22

kanu waa war culus ee dooxada muujinta ku saabsan. war maxaa idinku dhacay, oo aad dhammaan-tiin guryaha dushooda la korteen? magaalada qay-lada iyo bulxanku ka buuxaanay, magaalada farxadda

badanay, kuwa dhexdaada lagu laayay seef laguma layn, dagaalna kuma ay dhiman. taliyayaashaadii oo dhammu way wada cararaan, oo qaansola'aan iyagoo ah ayaa la xidhay. inta lagaa helay oo dhan waa la wada xidhay in kastoo ay meel fog u carareen. sidaas daraadeed ayaan idhi, aniga iga sii jeesta. si qadhaadh baan u ooyi doonaa, ha isku daalinnina inaad dadkayga iiga qalbi qabowjisaan. waayo, waa maalin ay naxdin iyo kutumasho iyo isku qasnaanu sayidka ah rabbiga ciidammada ka iman doonaan oo ay dooxada muujinta ku dhici doonaan, waana wakhti derbiyada la dumin doono oo buuraha lagu qaylin doono. oo reer ceelaam wuxuu qaatay gabooyihii, oo gaadhifardoodyo iyo rag fardo fuushan baa la socday, oo reer qiirna gaashaankii buu daaha ka qaaday. oo waxay noqotay in dooxooyinkaagii ugu wacanaa gaadhifardoodyo ka buuxsamaan, ragga fardooleyda ahuna waxay isku diyaariyeen iridda horteeda. oo isna wuxuu banneeyey daahii dadka yahuudah, oo adna maalintaas waxaad aad u fiirisay hubkii guriga kaynta yiil. oo weliba waxaad aragteen in daldaloolka magaalada daa'uud ay badan yihiin, oo waxaad isku soo wada ururiiseen biyihii balliga hoose. oo waxaad tiriseen guryihii yeruusaleem, oo waxaad guryihii u dumiseen inaad derbiga adkaysaan. oo weliba biyihii balligii hore waxaad biyoxidheeyn uga samayseen labada derbi dhexdooda laakiinse ma aydaan fiirin kii waxan sameeyey, mana aydaan u jeedsan kii waa hore sameeyey. oo sayidka ah rabbiga ciidammadu wuxuu maalintaas dadka ugu yeedhay oohin, iyo madax-xiirnaan, iyo dhar joonyad ah guntashadiisa. oo bal eega, waxaa jira farxad iyo rayrayn, dibi la qalo iyo ido la gowraco, hilib la cuno iyo khamri la cabbo, oo waxaa la yidhaahdaa, aynu wax cunno oo cabno, waayo, berrito waynu dhiman doonayee. oo rabbiga ciidammada ayaa waxan dhexgaha ii saaray. sida xaqiiqada ah xumaantan laydinkama maydhi doono jeeraad dhimataan, ayaa sayidka ah rabbiga ciidammadu leeyahay. sayidka ah rabbiga ciidammadu wuxuu leeyahay, kac, oo waxaad u tagtaa shebnaa oo ah khasnajiga guriga u sarreeya, oo waxaad ku tidhaahdaa, waadiga qabrigaagii halkan ka qotay, oo xabaashaadiina meel sare ka qotay, oo dhagaxana hoy ka samaystay, bal maxaad halkan ku samaynaysaa? oo yaad halkan ku haysataa? bal eeg, ninna xoogga badanood, rabbigu xoog buu kuu tuuri doonaa. aad buu kuu qaban doonaa. oo hubaal sida kubbad oo kale ayuu kugu wadhfin doonaa dhul weyn oo balaadhan, oo halkaasaad ku dhiman doontaa, oo gaadhifardoodyadii sharaftaaduna halkaasay joogi doonaan, adigoo ah ceebta gurigii sayidkaaga. oo waxaan kaa eryi doonaa derejadaada, oo jagada aad joogtona isagaa kaa soo dejin doona. oo waxaan maalintaas u yeedhi doonaa addoonkayga elyaqiim inna xilqiyaah. oo waxaan isaga huwin doonaa shuluggaaga, oo waxaan ku adkayn doonaa dhex-xidhkaaga, oo dowladnimadaada isagaan u dhiibi doonaa, oo isna aabbe buu dadka yeruusaleem deggan iyo reer yahuudah u noqon doonaa. oo furihii guriga daa'uudna garbihiisaan saari doonaa, oo wuu furi doonaa, oo ninna ma xidhi doono, wuu xidhi doonaa, oo ninna ma furi doono. oo waxaan isaga u dhuujin doonaa sida dhiidib meel adag haysta, oo isna wuxuu reerka aabbihiis u noqon

doonaa carshi sharaf badan. oo waxaa korkiisa laga lalmin doonaa sharaftii reerka aabbihiis oo dhan, dhasha iyo farcaanka, iyo weelasha yaryar oo dhan, koobabka iyo xataa sibraarrada waaweyn oo dhanba. oo rabbiga ciidammadu wuxuu leeyahay, maalintaas dhiidibkii meesha adag ku dhuuqsanaa wuu ka siibmi doonaa, oo intuu jabo ayuu dhici doonaa, oo culayskii saarnaana waa la baabbi'in doonaa, waayo, rabbiga ayaa saas ku hadlay.

23

kanu waa warka culus ee turos ku saabsan. doonniyaha tarshiishow, baroorta, waayo, way baabba'day, guri iyo irid la galo midna ma leh, waxaana iyaga looga muujiyey dalka kitiim. kuwiinnan gasiiradda deggan ee baayacmushtariyaasha siidoon oo badda gudbayaa ay alaab ka buuxiyeenow, aamusa. biyaha badan waxaa laga keenay sarreenkii shiixoor iyo waxa beerihii webi niil laga goostay oo faa'iideedii ahaa, oo iyadu waxay noqotay suuqii quruumaha. siidoonay, ceebow, waayo, baddii way hadashay, oo qalcaddii baddu waxay tidhi, anigu ma foolan, caruurna ma dhalin, barbaarrona ma korin, gabdhona ma korin. markii warku masar soo gaadho aad bay warka turos uga xanuunsan doonaan. tarshiish xaggeeda u gudba. kuwiinna gasiiradda degganow, baroorta. tanu ma magaaladiinnii waa hore jirtay oo faraxsanayd baa oo cagaheeda meel fog u waday inay dal shisheeye degto aawadeed? yaa taladan u goostay turos oo ahayd magaaladii taajajka bixisay, oo baayacmushtariyaasheedu amiirro ahaayeen, oo geddisleydeeduna ay ahaayeen kuwii dhulka sharafta ku lahaa? rabbiga ciidammada ayaa waxaas u qasdiyey inuu jebiyo kibirka faanka oo dhan, iyo inuu ka dhigo in kuwa dhulka sharafta ku leh oo dhan la quudhsado. reer tarshiishow, bal dalkaaga dhexmar sida webi niil oo kale. innaba wax ku celiya oo dambe ma jiraan. isagu wuxuu gacantiisa ku fidiyey badda korkeeda, oo boqortooyooyinkiina wuu gariiriyey. rabbigu wuxuu amar ku bixiyey in la dumiyo qalcadaha kancaan. oo isagu wuxuu yidhi, dadka siidoon oo ah sida bikrad la nijaaseeyeyow, mar dambe ma farxi doontid. kac, oo xagga kitiim u gudub, oo xataa halkaasna nasasho kama heli doontid. bal dalka reer kaldayiin fiiriya, dadkaasu ma jirin. kii reer ashuur kuwii cidlada degganaa ayuu u aasaasay, munaaradaa la dhisay, daaraheedii waaweynaana waa la dumiye, oo baabba' buu ka dhigay. doonniyaha tarshiishow, baroorta, waayo, qalcaddiinnii waa la baabbi'iyey. oo waxay wakhtigaas noqon doontaa in turos la illoobi doono toddobaatan sannadood, oo ah sida boqor wakhtigiis. oo toddobaatankaas sannadood markay dhammaadaan ayaa turos waxaa laga heesi doonaa sida dhillada oo kale. dhilladii la illoobayay, kataarad qaado, oo magaalada ku dhexwareeg, oo luuq macaan luuqee, oo heeso badan hees, si lagugu soo xusuusto aawadeed. oo toddobaatanka sannadood markay dhammaadaan ayaa rabbigu turos soo boqon doonaa, oo waxay ku soo noqon doontaa kiradeedii, oo waxay dhulka kaga dhillaysan doontaa boqortooyooyinka dunida oo dhan. laakiinse baayacmushtarigeeda iyo kiradeedaba quduus baa rab-

biga looga dhigi doonaa, lama urursan doono, lamana kayd-san doono, waayo, baayacmushartarigeedu wuxuu u ahaan doonaa kuwa rabbiga hortiiisa jooga inay wax ku filan cunaan oo ay dhar raagaya xidhaan.

24

bal eega, rabbigu dalkuu madhinayaa, oo baabba' buu ka dhigayaa, wuuna afgembiyayaa, oo kuwa degganna wuu kala firdhinayaa. oo waxay noqon doontaa in wixii dadka ku dhaca ay wadaadkana ku dhacaan, oo wixii addoonka hela, sayidkana way heli doonaan, oo wixii iibiyaha helana, iibsadahana way heli doonaan, oo wixii amaahiyaha helana amaah-sadahana way heli doonaan, oo wixii korsaarqaataha helana, korsaarbixiyahana way heli doonaan. oo dalkana dhammaantiis waa la madhin doonaa oo la kharribi doonaa, waayo, rabbiga ayaa eraygaas ku hadlay. dhulku wuu baroor-taa, wuuna qallalaa, dunidu way daashaa, wayna qallashaa, oo dadka sarena way daalaan. oo dhulkii-na waxaa nijaseeyey kuwa deggan, maxaa yeelay, iyagu qaynuunnadii bay ku xadgudbeen, oo amarkiina way beddeleen, oo axdigii daa'imka ahaana way jebiiyeen. sidaas daraad-deed dhulkii waxaa baabbi'iyey habaar, oo kuwii dhex degganaana eed baa laga helay, sidaas daraad-deed kuwii dhulka degganaa way gubteen oo wax yar baa ka hadhay. khamriga cusubu wuu baroor-taa, dhirta canabkuna way dhadaa, oo kuwii qalbi-goodu faraxsanaa oo dhammuna way taahaan. farx-addii dafku way joogsatay, oo kuwii rayraynayay bu-uqoodiina waa dhammaaday, farxaddii kataaradduna way joogsatay. mar dambe khamri hees kuma ay cabbi doonaan, oo wax lagu sakhraamona wuu u qad-haadhaan doonaa kuwa cabba. magaalada cidlada ah waa la dumiyeey, oo guri kastana waa la xidhay si aan ninna u soo gelin. jidadka waxaa looga ooyayaa khamri la waayay aawadeed, farxaddii oo dhammuna way madoobaatay, oo rayrayntiina dalkay ka dham-maatay. magaaladii waxaa lagaga dhex tegey baabba', oo albaabkiina intii la jebiiyey, ayaa la baabbi'iyey. waayo, sidaasay ahaan doontaa dalka iyo dadyowga dhexdoodaba, oo waxay noqon doontaa sida ruxrux-idda geedka saytuunka ah iyo sida xaaxaabka can-abka marka midhaha laga gurto dabadeed. codkoo-day kor u qaadi doonaan, wayna dhawaaqi doonaan, oo haybadda rabbiga ayay badda aad ugaga qaylin doonaan. haddaba sidaas daraaddeed xagga bari rab-biga ka ammaana, oo rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil magiciisana waxaad ka ammaantaan gasi-iradaha badda. darafka dhulka ugu shisheeya ayaan ka maqalnay gabayo lahaa, ammaanu na u ahaato kan xaqa ah. laakiinse anigu waxaan idhi, caa-toobay oo caatoobay, anaa iska hoogay! khaa'innadii khiyaanay sameeyeen, hubaal khaa'innadii aad iyo aad bay khiyaano xun u sameeyeen. kan dhulka degganow, waxaa ku hor yaal cabsi iyo yamays iyo dabin. oo kii qaylada cabsida ka cararaa yamayskuu ku dhici doonaa, oo kii yamayska ka soo baxana waxaa qaban doona dabinka, waayo, waxaa la furay daaqadihii xagga sare, oo aasaaskii dhulkuna wuu gariirayaa. dhulkii dhammaantiis wuu dumay, oo dhulkii kulligiis wuu burburay, oo dhulkii aad iyo

aad buu u dhaqdhaqaaqay. dhulku wuxuu u dhicdhici doonaa sida nin sakhraansan, oo waxaa loo dhaqd-haqaaqin doonaa sida buul oo kale. xadgudubkiisuna wuu ku cuslaan doonaa, oo wuu dhici doonaa, oo mar dambena sooma kici doono. oo waxay maalintaas noqon doontaa in rabbigu ciidanka kuwa sare kor ku ciqaabi doono, oo boqorrada dunidana dhulkuu ku ciqaabi doonaa. oo iyaga waxaa laysugu soo ururin doonaa sida maxaabiista godxabsiga loogu urursho, oo waa la xabbiisi doonaa oo maalo badan dabadeed ayaa la ciqaabi doonaa. oo markaasaa dayaxu isku qasmi doonaa, oo qorraxduna way cee-boobi doontaa, waayo, rabbiga ciidammadu boqor buu ku ahaan doonaa buur siyoon iyo yeruusaalem, isagoo odayaashiisa hortooda sharaftiisa ka muuji-naya.

25

rabbiiyow, waxaad tahay ilaahay. waan ku sarraysiin doonaa, oo magacaagana waan ammaani doonaa, waayo, waxaad samaysay waxyaalo yaab badan oo ah talooyin aad waa hore aaminnimmo iyo run ku ta-laggashay. waayo, waxaad magaalo ka dhigtay meel tuulan, oo magaalo deyr lehna burbur, oo daartii weynayd ee shisheeyahana waxaad ka dhigtay wax aan magaalo ahayn, oo mar dambena lama dhisi doono. sidaas daraaddeed dadka xoogga badanu way ku ammaani doonaan, oo magaalada quruumaha laga cabsadona way ka cabsan doontaa. waayo, wax-aad miskiinka u ahayd xoog, oo saboolka baahanna markuu dhibaataysnaa xoog baad u ahayd, waxaadna ahayd meel duufaanka laga dugsado oo kulaylkana laga hadhsado markii kuwa laga cabsado neeftoodu ay ahayd sida duufaan derbi ku dhacay. waxaad hoos u ridi doontaa buuqa shisheeyayaasha sida ku-laylka meesha engagan oo kale. sida hooska daruurtu kulaylka u rida ayaa kuwa laga cabsado gabaygoda hoos loo ridi doonaa. oo rabbiga ciidammadu wuxuu dadyowga oo dhan buurtan ugu samayn doonaa diyaafad ah baruur miidhan, iyo khamri raagay, iyo waxyaalo baruur badan oo dhuux ka buuxo, iyo khamri raagay oo aad loo miiray. oo isagu wuxuu buurtan ku baabbi'in doonaa daboolka dadyowga oo dhan la dul saaray iyo indhashareerta quruumaha oo dhan lagu dul fidiyey. oo dhimashadana weligeed buu liqay, sayidka rabbiga ahuna weji kastaba il-mada wuu ka tirtiri doonaa, oo ceebta dadkiisana dhulka oo dhan wuu ka qaadi doonaa, waayo, sidaa-suu rabbigu ku hadlay. oo waxaa maalintaas la odhan doonaa, bal eega, waa kan ilaahayagu. is-agaannu sugaynay, wuuna na badbaadin doonaa. kanu waa rabbiga, isagaannu sugaynay, oo wax-aannu ku farxi oo ku rayrayn doonnaa badbaad-intiisa. waayo, rabbiga gacantiisu waxay saarnaan doontaa buurtan, oo moo'aabna meeshiisaa lagula tuman doonaa sida cawksa meesha digada lagula tunto. oo isna gacmihiisuu ku dhex kala fidin doonaa sida mid dabaalanaya gacmihiisa u kala fidiyo inuu dabaasho aawadeed, laakiinse rabbigu wuxuu hoos u ridi doonaa kibirkooda iyo shuulkii gacmahoodaba. oo qalcadda dheer oo derbiyadaada adagna wuu du-min doonaa, oo hoos buu u ridi doonaa, oo dhulka

iyoo ilaa ciidda, ayuu ku xoori doonaa.

26

oo maalintaas dalka yahuudah waxaa lagaga gabyi doonaa gabaygan, annagu magaalo xoog badan baannu leennahay, oo rabbigu wuxuu derbiyo iyo qalcado nooga dhigi doonaa badbaado. irdaha fura, quruunta xaqa ah oo runta xajisa ha soo gashee. qofkii maankiisu isku kaa halleeyo nabad dhan baad ku dhawri doontaa, maxaa yeelay, adigu ku aamin-san yahay. rabbiga weligiinba aamina, waayo, rabbiga ilaaha ahu waa dhagax daa'im ah. maxaa yeelay, isagaa hoos u soo dejiyey kuwii meelaha sare degganaa, oo magaaladii sarajoogga dheeraydna wuu hoosaysiiyey, oo wuxuu hoos ugu soo dejiyaa tan iyo dhulka, oo ciiduu ku soo xooraa, oo cagahaa ku tuman doona, waana cagaha masaakiinta iyo tal-laabooyinka saboolka baahan. kan xaqa ah jidkiisu waa qumman yahay oo adigoo qumman ayaa wadi-iqada kan xaqa ah toosiya. rabbiyow, annagu wax-aannu kugu sugaynay jidka xukummadaada. oo naf-tayaduna waxay xiiso u qabtaa magacaaga iyo xusu-ustaada. habeenka naftaydu adigay kuu xiisootay, oo ruuxa gudahayga ku jira ayaan aad kuugu doon-doona doonaa, waayo, markii xukummadaadu ay dhulka joogaan ayaa dadka dunida degganu xaqni-mo bartaan. kan sharka ah haddii raalli laga no-qdo isagu innaba xaqniimo ma barto, oo dalka qum-manaanta ayuu caddaaladdarro ku samayn doonaa, oo haybadda rabbigana ma uu fiirin doono. rab-biyow, gacantaadu kor bay u taagan tahay, laaki-inse iyagu ma ay arkaan illowse waxay arki doonaan dadaalkaaga aad dadka u dadaashid, wayna ceeboobi doonaan, oo cadaawayaashaadana dab baa baabbi'in doona. rabbiyow, nabad baad na siin doontaa, oo weliba shuqulladayadii oo dhan baad noo wada samaysay. rabbiyow, ilaahayagow, sayidyo kale oo aan adiga ahayn ayaa noo talin jiray, laakiinse adiga keliya ayaannu xusuusannaa oo magacaaga soo qaad-naa. iyagu way dhinteen, soona noolaan maayaan, way baabbe'een, soona sarakici maayaan, oo sidaas daraaddeed waad soo booqatay oo baabbi'isay, oo xusuustoodii oo dhanna waad tirtirtay. quruunta waad kordhisay, rabbiyow, quruunta waad kordhisay, oo adiga waa lagu ammaanay, oo dalka soohdimihi-isii oo dhanna waad wada ballaadhiasay. rabbiyow, markay dhibaataysnaayeen way ku doondooneen, oo markaad edbinaysayna aad bay kuu baryeen. rab-biyow, naag uur leh oo ku soo dhowaatay shinkii ay dhali lahayd, siday u xanuunsato oo ay foosheeda ugu qayliso ayaannu hortaada ku noqonnay. annagu waannu uuraysannay, oo xanuunkii foosha ayaa na qabtay, oo waxaannu noqonnay sidii wax dabayl dha-lay, oo dhulkana samatabbixin kuma aannu samayn, oo dadka dunida degganuna ma ay dhalan. kuwaagii dhintay way soo noolaan doonaan, meydadkuna way soo sara kici doonaan. kuwiinna ciidda ku dhex jirow, soo toosa oo gabya! rabbiyow, dharabkaagu waa sida dharabka geedaha nooleeya, oo dhulkuna meydadkuu soo xoori doonaa. dadkaygow, kaalaya, qolladihiinna gala, oo albaabbadiinna soo xidha, oo wakhti yar dhuunta, intay cadhadu gudbayso. waayo,

bal eega, rabbigu wuxuu meeshiisa uga soo kacayaa inuu dadka dhulka deggan xumaantooda u ciqaabo. dhulkuna wuxuu daaha ka qaadi doonaa dhiigiisa, oo kuwa la laayayna mar dambe ma dabooli doono.

27

oo wakhtigaas ayaa rabbigu seeftiisa adag ee weyn ee xoogga badan ku ciqaabi doonaa lewiyaataan oo ah maska dheereeya, iyo xataa lewiyaataan oo ah maska qalloocan, oo wuxuu dili doonaa bahalka baas ee badda ku jira. oo wakhtigaas waxaa la odhan doonaa, beerta canabka ee la jecel yahay darandoorri ugu heesa. aniga rabbiga ah ayaa ilaaliya, oo daqiiqad kastana waan waraabin doonaa. si aan ciduna wax u yeelin ayaan habeen iyo maalinba dhawri doonaa. aniga cadho igama jirto. haddii yamaarugga iyo qodxantu ay dagaal igu soo kicin lahaayeen, intaan iyaga ku kaco ayaan dhammaantood wada gubi la-haa. haddii kalese xooggayga ha la qabsado, ha layla nabdo, ha layla nabdo. oo wakhtiga soo socdana reer yacquub xidid buu yeelan doonaa, dadka israa'iilna waa magooli doonaa oo ubxin doonaa, oo dunida oo dhanna midhay ka buuxin doonaan. miyuu isaga wax ugu dhuftay siduu wax ugu dhuftay yamaariisaga wax ku dhuftay oo kale? amase isaga ma la dilay sidii layn-tii kuwuu laayay oo kale? markaad eriday qiyaas baad ku edbisay. intuu dalka ka masafuriyey ayuu maal-intii dabaysha bari duufaan adag ku eryay. haddaba sidaas daraaddeed xumaanta reer yacquub tanaa lagu kafaaraggudi doonaa, oo tanuna waa midhihi qaa-didda dembiigiisa oo dhan, markuu dhagaxyada mee-sha allabariga oo dhan ka wada dhigo sida dha-gaxyada nuuradda ah oo la burburiyo oo kale, si aanay geedaha asheeraah iyo sanamyada qorraxduna mar dambe u soo kicin. waayo, magaaladii deyrka la-hayd way cidlowday, waxayna tahay hoy laga kacay, oo waxaa looga tegey sida cidlada oo kale. halkaas waxaa daa'qi doona weylka, wuuna jiifsan doonaa, oo wuxuu dhammayn doonaa laamaheeda oo dhan. markii laamaheedu engeegan way wada jababi doonaan, oo naagaa iman doona oo gubi doona, waayo, kuwanu waa dad aan innaba waxgarasho lahayn, oo sidaas daraaddeed kii iyaga uumay uma uu naxariisan doono, oo kii iyaga sameeyeyna raalli kuma ahaan doono. oo wakhtigaas rabbigu hadhuudhkiisuu ku tuman doonaa tan iyo webi yufraad iyo ilaa durdurka masar, oo reer binu israa'iilow, midba mid baa lay-diin soo wada ururin doonaa, oo wakhtigaas buun weyn baa la yeedhin doonaa, oo kuwii halligaadda u diyaarsanaa iyo kuwii dalka masar loo masafuriyey waxay ka iman doonaan dalka ashuur, oo rabbigay buurta yerusaleem ku caabudi doonaan.

28

waxaa iska hoogay taajka kibirka oo sakhraamiinta reer efrayim, iyo ubaxa engeyag ee quruxdooda weyn oo ku yaal madaxa dooxada barwaaqaysan ee kuwa khamriga ka adkaaday. bal eega, sayidku wuxuu leeyahay mid itaal weyn oo xoog badan. sida roob-dhagaxyaa ah, iyo duufaan wax burburinaya, iyo

sida daad biyo xoog badan oo wax qarqinaya ayaa gacantiis dhulka wax ugu xoori doontaa. oo taajika kibirka ee sakhraamiinta reer efrayim ayaa cagaha lagula tuman doonaa, oo ubaxa engegay oo quruxdooda weyn oo ku yaal madaxa dooxada barwaaqaysanna wuxuu noqon doonaa sida berdaha beergoosadka hortiiis bislaada, oo ku alla kii fiiriyaaba markuu arko iska cuno intuu gacantiisa ku jiro. oo wakhtigaas rabbiga ciidammadu wuxuu kuwa dadkiisa ka hadhay in ahaan doonaa taaj sharaf ah, iyo cigaal quruxsan, oo kan garsoorid in fadhigaana wuxuu in ahaan doonaa caddaalad, oo kuwa dagaalka iridda ka celiyana wuxuu in ahaan doonaa xoog. laakiinse kuwaasuba khamri bay ku ambadeen, oo waxay la dhacdhaceen wax lagu sakhraamo. oo wadaadkii iyo nebigiiba waxay ku ambadeen wax lagu sakhraamo, oo waxay aad ugu qasmeen khamri, oo waxay u habaabeen wax lagu sakhraamo. riyaada way ku ambadaan, oo garsooriddana way ku turunturoodaan. waayo, miiskii oo dhan waxaa ka buuxsamay mantag iyo wasakh, oo xataa meel keliya oo nadiifsan lama arko. bal yuu aqoon bari doonaa? bal yuuse warka garansiin doonaa? ma kuwa caanihii laga gudhiyey oo naasaha laga duway baa? waayo, amarba amar, amarba amar baa lagu daraa, oo qaynuunba qaynuun, qaynuunba qaynuun baa lagu daraa, halkan in yar, halkaasna in yar. laakiinse bushimo dad qalaad iyo af kale ayuu kula hadli doonaa dadkan uu markii hore ku yidhi, tanu waa nasasho, ee kuwa daallan ku nasiya, oo tanuna waa isqabowjintii. laakiinse inay maqlaan way diideen. sidaas daraaddeed erayga rabbigu wuxuu iyaga in noqon doonaa amar amar lagu daray, iyo amar amar lagu daray, qaynuun qaynuun lagu daray, iyo qaynuun qaynuun lagu daray, halkan in yar, halkaasna in yar, si ay intay tagaan dib ugu dhacaan, oo ay u jajabaan, oo ay dabun ugu dhacaan, oo ay u noqdaan kuwa la qabtay. haddaba sidaas daraaddeed kuwiinna wax quudhsada oo dadkan yeruusaaleem deggan in taliyow erayga rabbiga maqla. idinku waxaad tidhaahdeen, axdi baan geerida la dhigannay, oo she'oolna heshiis baannu la nahay, oo markii belaaayada wax qarqinaysa ay dhacayso na soo gaadhi mayso, waayo, been baannu gabbaad ka dhigannay, oo waxaannu ku hoos dhuumannay daacadla'aan, sidaas daraaddeed sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, bal eega, siyoon dhagax baan aasaas uga dhigay, waana dhagax la tiijaabiyeey, waana dhagax geeseed oo qaali ah oo aasaas la hubo ah, oo kii isaga rumaystaana ma degdegi doono. oo caddaaladna waxaan ka dhigi doonaa xadhig qiyaaseed, xaqnimona waxaan ka dhigi doonaa xadhig miisaan leh, oo roobdhagaxyaaluhuna wuxuu xaaqi doonaa gabbaadka beenta, oo biyuhuna waxay qarqin doonaan meesha dhuumashada. oo axdigi aad geerida la dhigateenna waa la burin doonaa, oo heshiiskiinnii aad she'ool la lahaydeenna ma hagaagi doono, oo markii belaaayada wax qarqinaysa ay dhacaysona way idinku tuman doontaa. oo markay dhacaysoba way idin kaxaysan doontaa, waayo, waxay dhici doontaa subax ka subax, iyo habeen iyo maalinba, oo in warka la garto waxay noqon doontaa cabsi uun. waayo, sariirtu way ka gaaban tahay in qof isku kala bixin karo, oo aad buu uga yar ya-

hay wax qof huwan karo. waayo, rabbigu wuxuu u soo kici doonaa siduu buur feraasiim ugu kacay, oo wuxuu in cadhoon doonaa siduu dooxada gibeecoon ugu cadhooday, inuu sameeyo shuqulkiisa, waana shuqulkiisa yaabka leh, iyo inuu falintiisa fallo, waana falintiisa aan la fillayn. haddaba sidaas daraaddeed ha noqonina kuwa wax quudhsada yaan waxa laydinku xidhay idinku sii adkaynine, waayo, sayidka ah rabbiga ciidammada waxaan ka maqlay xukunkii baabbi'inta ee uu dhulka oo dhan la damacsan yahay. dhegta ii dhiga, oo codkayga maqla, dhegaysta oo hadalkayga maqla. kan beerta jeexa miyuu had iyo goorba beerta u jeexaa inuu wax abuurro aawadeed? oo miyuu had iyo goorba beertiisa sii qodaa oo sii jeexaa? markuuse beerta ciiddeeda oo dhan wada simo miyuusan ku firdhin kabsarmadowda, oo miyuusan kamuunta firdhin, oo sarreenkana miyuusan safsaf u beerin, iyo shaciirkana meeshiisii, iyo heeddana xagga darafka? waayo, caqligaas ilaahiisaa ku taclimiya, oo isaga bara. waayo, kabsarmadowda wax af leh laguma tumo, oo giringirta gaadhiguna kamuunta kuma kor wareegto, laakiinse kabsarmadowda siiqaa lagu garaacaa, oo kamuuntana ul baa lagu tumaa. hadhuudhka kibista waa la tumaa, laakiinse had iyo goorba siima uu tumi doono, oo ma uu burburiyo in kastoo giringirta gaadhigiisa iyo fardihiisuba ay ku tuntaan. oo taasuna waxay ka timaadaa rabbiga ciidammada, kaasoo xagga talada yaab miidhan ah, oo xagga xigmaddana aad ugu weyn.

29

waxaa iska hoogtay arii'eel, arii'eel oo ah magaaladii daa'uud degay. sannad ba sannad ku dara, oo ciiduhuna sidooda ha u soo wareegeen. markaasaan arii'eel dhibi doonaa, oo waxaa jiri doona baroor iyo oohin, oo waxay ii noqon doontaa sida arii'eel oo kale. oo aniguna waan ku hareerayn doonaa, oo qalcad baan kugu weerari doonaa, oo waxaan kugu kicin doonaa tuulmooyin. oo hoos baa lagu soo dejin doonaa, oo dhulkaad ka dhex hadli doontaa, oo hadalkaaguna isagoo gaaban ayuu ciidda ka yeedhi doonaa, oo codkaaguna wuxuu uhaan doonaa sida mid ruuxaan leh oo dhulka ka yeedhaya, oo hadalkaaguna ciidduu ka shuqshuqlayn doonaa. laakiinse shisheeyahaaga badanu waxay noqon doonaan sida boodh, oo kuwa laga cabsado oo tirada badanuna waxay noqon doonaan sida buunsho sii bidaya, oo taasuna si kedis ah ayay dhaqso ugu noqon doontaa. oo rabbiga ciidammadu wuxuu la iman doonaa onkod, iyo dhulgariir, iyo sanqadhad weyn, iyo cirwareen, iyo dufaan, iyo dab ololkiisu wax baabbi'inaayo. oo quruumaha badan oo arii'eel la diriraya oo dhan, kuwaasoo iyada iyo qalcaddeeda la diriraya oo iyada dhibaba waxay noqon doonaan sida riyo ah wax habeennimo la arko. oo waxay noqon doontaa sida nin gaajaysan oo ku riyooday isagoo wax cunaya, laakiinse markuu toosay arkay isagoo calooshiisu madhan tahay, amase sida nin oomman oo ku riyooday isagoo biyo cabbaya laakiinse markuu soo toosay arkay isagoo itaaldaran oo aan weli oonbeelin, oo quruumaha buur siyoon la diriraya oo dhammuna sidaas oo kalay wada noqon doonaan. yaaba, oo naxa,

indhihiinna xidha oo indhabbeela. way sakhraansan yihiin, laakiinse khamri kuma ay sakhraamin, way dhacdhacayaan laakiinse wax lagu sakhraamo kuma ay dhacdhacaan. waayo, rabbigu wuxuu idinku ri-day hurdo weyn, wuxuuna aaday indhihiinnii oo nebiyadii ahaa, wuxuuna daboolay madaxyadiinnii oo wax arkayaashii ahaa. oo riyo kastaaba waxay idiin noqotay sidii erayadii qorniin shaabad lagu xidhay, oo loo dhiibay qof wax akhriyi kara, oo lagu leeyahay, waannu ku baryaynaaye kan akhri, oo isna wuxuu leeyahay, ma aan akhriyi karo, waayo, shaabad buu ku xidhan yahay. oo haddana qorniinkii waxaa loo dhiibaa mid aan akhris baran, oo waxaa lagu leeyahay, waannu ku baryaynaaye kan akhri, oo isna wuxuu leeyahay, anigu waxba ma aan akhriyi karo. haddaba sayidku wuxuu yidhi, dadkanu way ii soo dhowaadaan, oo afkooda iyo bushimahooda ayay iga maamuusaan, laakiin qalbigooda way iga fogeeyen, oo cabsida ay iga qabaanna waa amarka dadka laga bartay, sidaas daraaddeed bal eega, waxaan mar kale dadkan dhexdiisa ku sii samayn doonaa waxyaalo yaab ah, waana waxyaalo yaab iyo naxdinba leh, oo xigmadda nimankooda xigmadda leh way baabbi'i doontaa, oo waxgarashada raggooda garashada lehna way qarsoomi doontaa. waxaa iska hoogay kuwa taladooda rabbiga aad uga qariya, oo shuqulladoodana gudcurka ku sameeya, oo sii yidhaahda, bal yaa na arka? yaase na og? waa sidee qalloocnaantiinnu! dheryasameeyaha ma in lagu tiriyaa dhoobada, si wixii la sameeyey, uu kii sameeyey ka yidhaahdo, isagu ima uu samayn, wixii la suubbiyeyna uu kii suubbiyey ka yidhaahdo, isagu waxba garan maayo? sow in yaru kama hadhin intay lubnaan beer midho badan u roghan doonto, oo beerta midhaha badanna duud oo kale lagu tirin doono? oo wakhtigaas kuwa dhegaha la'u erayada qorniinka ayay maqli doonaan, oo kuwa indhaha la' indhaahooduna wax bay mugdiga iyo gudcurka ka arki doonaan. oo kuwa hooseeyana aad bay rabbiga ugu sii farxi doonaan, oo masaakiinta dadka ku dhex jirtaana waxay ku rayrayn doonaan kan quduuska ah ee reer binu israa'iil. waayo, kii wax dulmi jiray siima jiri doono, oo kii wax quudhsan jirayna wuu dhammaan doonaa, oo kuwa xumaanta suga oo dhanna way baabbi'i doonaan, kuwaasoo ah kuwa nin hadal aawadiis xumaanfale kaga dhiga, oo dabinka u dhiga kan iridda ku garnaqa oo kan xaq ahna ku leexiya wax aan waxba ahayn. haddaba rabbigii ibrahim soo furtay wuxuu reer yacquub ka leeyahay, reer yacquub haatan ceboobi maayo, oo wejigiisuna mar dambe cabsi la caddaan maayo. laakiinse carruurti-isu markay dhexdooda ku arkaan shuqulka gacmahayga ayay magacayga quduus ka dhigi doonaan, oo waxay quduus ka dhigi doonaan kan quduuska ah ee reer yacquub, oo waxay ka cabsan doonaan ilaaha reer binu israa'iil. oo weliba kuwa xagga ruuxa ka qaldamaa garaad bay yeelan doonaan, oo kuwa iska gunuunacaana cilmi bay baran doonaan.

30

rabbigu wuxuu leeyahay, waxaa iska hoogay dadka caasiyiinta ah oo talo aan iga iman ku talaggala,

oo heshiis sameeya laakiinse aan xagga ruuxayga ahayn, si ay dembiba dembi ugu sii daran, oo u sii socda inay masar galaan, iyagoo aan afkayga waxba weyddiisan, si ay xoogga fircoon ugu xoogaystaan, oo ay hooska masar isugu halleeyaan! haddaba sidaas daraaddeed xoogga fircoon wuxuu idiin noqon doonaa ceeb, oo iskuhallayntii aad hooska masar isku hallayseenna waxay idiin noqon doontaa sharaf-jab. waayo, amiirradiisii socan bay joogaan, oo ergooyinkiisiina xaanees bay yimaadeen. kulligood waxay ku ceboobi doonaan dad aan iyaga waxba u tari karin, oo aan iyaga u ahayn caawimaad iyo faa'iido toona, laakiinse ceeb iyo sharafjab u soo ji-idi doona. kanu waa warka culus ee xayawaanka koonfureed ku saabsan. waxay maalkooda dameerro dhabarkooda ugu raraan oo ay khasnadahoodana awr kuruskeed ugu qaataan dad aan iyaga waxba u tari doonin, oo waxay dhex maraan dalka dhibka iyo cidhiidhiga oo ay goosha iyo aarka, iyo jilbiska iyo masduulaaga dabka lahu ka yimaadaan. waayo, caawimaadda masar waa wax aan waxba tarayn oo aan innaba qasdi lahayn, oo sidaas daraaddeed waxaan magacedii u bixiyey rahabta iska fadhida. haddaba tag, oo waxaad hortooda warkan ku qortaa loox, oo kitaabna ku qor, si uu wakhtiga soo socda markhaati ugu noqdo weligiis iyo weligiisba, waayo, kuwanu waa ummad caasiyowday, iyo dad been miidhan ah, iyo dad aan doonayn inay sharciga rabbiga maqlaan, oo waxay waxarkayaasha ku yidhaahdaan, waxba ha arkina, oo nebiyadana waxay ku yidhaahdaan, wax qumman ha noo sheegina, ee waxaad noo sheegtaan waxyaalo macmacaan oo khiyaano miidhan ah. jidka ka leexda, oo wadiiqadana ka weecda, oo hortayadana kan quduuska ah ee reer binu israa'iil ka fogeeya. haddaba sidaas daraaddeed kan quduuska ah ee reer binu israa'iil wuxuu leeyahay, idinku eraygan waad quudhsataan oo waxaad isku hallaysaan oo ku tiirsataan dulmi iyo qalloocnaan, sidaas daraaddeed xumaantana waxay idiin noqon doontaa sida derbi dheer oo kala dillaacay oo diyaar u ah inuu dhaco, kaasoo haddiiba si dhaqso ah u soo dumaya. oo isna wuxuu u burburin doonaa sida weelka dheryasameeyahu u burburo oo kale, isagoo burburi-naya oo aan u tudhayn, oo sidaas aawadeed burburkiisa lagama dhex heli doono jabab dab meeshiisa lagaga qaado ama biyo berkedda lagaga dhuro. waayo, sayidka rabbiga ah oo ah kan quduuska ah ee reer binu israa'iil wuxuu yidhi, soo noqosho iyo nasasho ayaa ku badbaadi doonaan, oo xasilloonaan iyo kalsooni ayaad xoog ku yeelan doonaan, laakiinse ma aydaan doonayn. laakiinse idinku waxaad tidhaahdeen, saas ma noqon doonto, waayo, fardaan ku carari doonnaa, haddaba sidaas daraaddeed waad carari doonaan. oo waxaad tidhaahdeen, waxaan fuuli doonnaa fardaha dheereeya, haddaba sidaas aawadeed kuwa idin eryanayaa waxay noqon doonaan kuwa aad u dheereeya. kun qof waxay ka carari doonaan mid qadha cabsigeliintii, idinkuna waxaad ka carari doonaan shan bajintood, ilaa intiinna hadhay ay noqdaan sida tiir buur dhaladeed laga taagay iyo sida calan kur dusheed la saaray. oo sidaas daraaddeed rabbigu wuxuu sugayaa inuu idiin roon-aado, oo wuxuu u sarreeyaa inuu idiin naxariisto,

waayo, rabbigu waa ilaah caddaalad badan, oo waxaa barakaysan kuwa isaga sugaya oo dhan. reer siyoon oo yerusaaalem degganow, mar dambe ma aad ooyi doontaan, waayo, isagu hubaal aad buu idiinku roonaan doonaa markaad qayliisaan, oo markuu maqlo wuu idiin jawaabi doonaa. oo in kastoo uu sayidku idin siiyo cuntada dhibta iyo biyaha silica haddana kuwa wax idin bara mar dambe ma qarsoomi doonaan, laakiinse indhahiinnu kuwa wax idin bara way arki doonaan. oo markaad midigta u leexataan iyo markaad bidixda u leexataanba waxaad xagga dambe ka maqli doontaan eray leh, jidkii waa kan ee ku socda. oo weliba waxaad nijaasayn doontaan sanamyadiinna la qoray oo lacagta lagu dahaadhay, iyo sanamyadiinna la shubay oo dahabka lagu dahaadhay, oo waxaad iyagu u xoori doontaan sida wax wasakhaysan, oo waxaad ku odhan doontaan, ordoos iska baxa! oo markaasuu roob idiin siin doonaa abuurkiinna si aad dhulka ugu abuurtaan, oo wuxuu cunto idinka siin doonaa waxa dhulka idiinka baxa, oo waxayna ahaan doontaa barwaaqo badan, oo wakhtigaas lo'diinnu waxay daaqi doontaa berrimmo balballaadhan. oo dibida iyo dameeraha dhulka qodaana waxay cuni doonaan cunto dhanaan oo gacaf iyo fargeeto weyn lagu haadiyey. oo wakhtiga laynta weyn oo munaaraduhu soo wada dhici doonaan buur kasta oo dheer iyo kur kasta oo dheerba waxaa jiri doona webiyo iyo durdurro biya ah. oo weliba iftiinka dayaxu wuxuu noqon doonaa sida nuurka qoraxda, oo nuurka qorraxduna wuxuu toddoba jibbaar u noqon doonaa sida toddoba maalmood iftiinkood oo kale, waana maalinta rabbigu nabarka dadkiisa duubi doono oo uu dhaawacooda ku dhacay bogsiiin doono. bal eega, rabbiga magiciisu meel fog buu ka imanayaa, isagoo cadho la ololaya, oo qiiajisuna wuu weyn yahay, oo bushimihiisana dhafir baa ka buuxa, oo carrabkiisuna waa sida dab wax gubaya. oo neeftiisuna waa sida durdur wax qarqinaya, oo xataa tan iyo qoorta gaadhaya, inuu quruumaha ku kala shaandheeyo shaandho halaag ah, oo dadka afkiisana waxaa ku jiri doona xakame qalda. idinku waad gabyi doontaan sida habeen iid quduus ah la sameeyo, oo qalbigaad ka farxi doontaan sida marka biibiile loola sii socdo buurta rabbiga in kan dhagaxa u ah reer binu israa'iil loo tago. oo rabbiguna wuxuu ka dhigi doonaa in codkiisa haybadda badan la maqlo, oo wuxuu muujin doonaa soodejinta gacantiisa, oo ay la jiraan dhirifkii cadhadiisa, iyo dab wax gubaya ololkiis, iyo roob weyn oo kedis ah, iyo duufaana, iyo roobdhagaxaale. waayo, kan reer ashuur oo wax ushiisa ku dhufan jiray waxaa burburin doona codka rabbiga, oo darbad kasta oo usha loo diyaariyeyba, kaasoo rabbigu saari doono, waxaa la jiri doona daf iyo kataarado, oo wuxuu kula diriri doonaa dagaallo gariir badan. waayo, tofed waa horaa la sii diyaarshay, oo waxaa loo sii hagaajiyey boqorka, oo aad buu u sii qoday oo uu sii ballaadhiiyey, oo waxaa ka tuullan dab iyo qoryo faro badan, oo waxaa shidaysa neeftii rabbiga oo la moodo sida durdur baaruud ah.

31

waxaa iska hoogay kuwa masar caawimaad ugu dhaadhaca, oo fardo ku kalsoonaada, oo gaadhifardoodyo isugu halleeya badidooda aawadeed, oo fardoolayna isugu halleeya xoogooda badan aawadiis, laakiinse aan kan quduuska ah ee reer binu israa'iil fiirin, oo aan rabbigana innaba doondoonin. laakiinse isaguba waa xigmad badan yahay, oo belaaayuu keeni doonaa, oo erayadiisana dib uma soo celin doono, laakiinse wuxuu ku kici doonaa reerka xumaanfalayaasha iyo caawimaadda kuwa xumaanta sameeya. haddaba bal ogaada in masriyiintu ay binu-aadmi yihiin, oo ayan ilaah ahayn, iyo in fardahoodu ay jiidh yihiin, oo ayan ruux ahayn, oo markii rabbigu gacantiisa soo fidiyo kan wax caawiyaa wuu kufi doonaa, kan la caawiyana wuu dhici doonaa, oo labadooduba way wada halligmi doonaan. waayo, rabbigu wuxuu igu leeyahay, sida aar libaax iyo libaax yar oo raq ku kor guuxa, oo markii adhijirro badan loogu yeedho aan codkooda ka baqin ama aan qayladooda ka cabsan ayaal rabbiga ciidamadiis u soo degi doonaa inuu buur siyoon iyo kurteeda kor-kood ku diriro. sida shimbirro duulaya ayaal rabbiga ciidamadu yerusaaalem u daafici doonaa, wuu daafici oo wuu samatabbixin doonaa, wuuna u tudhi doonaa oo badbaadin doonaa. reer binu israa'iilow, u soo noqda kii aad aad uga caasiyowdeen. waayo, maalintaas nin kastaaba wuxuu iska xoori doonaa sanamyadiisii lacagta ahaa iyo sanamyadiisii dahabka ahaa oo ay gacmihiinnu dembi idiinku sameeyeen. oo markaas kan reer ashuur wuxuu ku le'an doonaa seef aan binu-aadmi ka iman, oo seefta aan xagga dadka ka iman ayaal dili doonta, oo seeftu ka carari doonaa, oo barbaarradiisuna addoommo bay noqon doonaan. oo cabsi ayuu qalcaddiisa kala sii gudbi doonaa, oo amiirradiisuna cabsi aawadeed bay calanka uga carari doonaan, taas waxaa leh rabbiga dabkiisu siyoon ku jiro oo foornadiisuna ay yerusaaalem taallo.

32

bal eega, boqor baa xaqnimo ku talin doona, oo amiirrona caddaalad bay wax ku xukumi doonaan. oo ninba wuxuu noqon doonaa meel dabaysha lagaga dhuunto iyo gabbaad duufaanka laga dugsado, iyo sida webiyo biya ah oo meel engegan ku yaal, iyo sida hoos dhagax weyn oo dal oommane ah ku yaal. oo kuwii arka indhahoodu ma ay awdmi doonaan, oo kuwii maqla dhegahooduna way dhegaysan doonaan. oo kuwa wax walba ku degdega qalbigoodu aqoontuu garan doonaa, oo kuwa gangada leh carrabkooduna wuxuu diyaar u ahaan doonaa inuu bayaan u hadlo. oo mar dambe lama odhan doono, nacasku waa gob, oo lama odhan doono, xoolocirdoonku waa deeqsi. waayo, nacasku nacasnimuu ku hadli doonaa, oo qalbigiisuna xumaan buu samayn doonaa si uu cibaadala'aan ugu isticmaalo oo uu wax been ah rabbiga ka sheego, inuu nafta gaajaysan sii madhiyo oo uu kii oomman cabniinkiisa gooyo. oo xoolocirdoonka hubkiisuna waa shar miidhan, oo wuxuu hindisaa hindisayaal shar ah si uu masakiinta erayo been ah ugu baabbi'yo,

xataa haddii saboolku si qumman u hadlo. laakiinse deeqsigu wuxuu hindisaa waxyaalo deeqsinimo ah, oo wuxuu ku sii adkaan doonaa waxyaalo deeqsinimo ah. naagaha istareexsanow, kaca, oo codkayga maqla, gabdhaha aan digtoonaynow, erayga dhegta u dhiga. naagaha aan digtoonaynow, sannad iyo dhawr maalmood ayaad dhibtoon doontaan, waayo, canabguriddo ma jiri doonto oo midho-urursiguna ma iman doono. naagaha istareexsanow, gariira, oo kuwiinna aan digtoonaynow, dhibtooda. ismud-hxiya, oo isqaawiya, oo dhar joonyad ah dhexda ku xidha. beerihii wanaagsanaa iyo canabkii midhaha badnaa ee la waayay aawadood ayay naashooda u garaaci doonaan. oo dalka dadkayga iyo xataa guryaha farxadda oo magaaloyinka faraxsan ku yaal oo dhan waxaa ka soo bixi doona qodxan iyo yamaarug, maxaa yeelay, daarta boqornimada waa laga tegi doonaa, oo magaalada dadka badanna waa laga kici doonaa, oo buurta iyo munaaradduna waxay weligood ahaan doonaan godad dugaag, iyo farxad dameer banjoog ah, iyo daaqsin idaad, ilaa ruuxa xagga sare nalagu kor shubo, oo cidladuna ay noqoto beer midho badan, oo beerta midhaha badanna sida duud oo kale lagu tiriyoo. oo markaas dabadeed aya caddaaladu cidlada joogi doontaa, oo xaqnimona waxay ku sii jiri doontaa beerta midhaha badan. oo xaqnimada shuqulkeeduna wuxuu ahaan doonaa nabad, xaqnimaduna weligeed waxay keeni doontaa xasilloonaan iyo kalsooni. oo dadkayguna waxay joogi doonaan rug nabaadiino, iyo hoyaal ammaan ah, iyo meelo xasilloon oo lagu nasto. laakiinse roobdhagaxyaa ahu wuxuu ku soo degi doonaa duudda, oo magaaladana hoos baa loo soo dejin doonaa. waxaa barakaysan kuwiinna biyo dhinacyooda oo dhan wax ku abuuraa oo dibiga iyo dameerka u sii daaya inay daaqaan.

33

adaa iska hoogay, kaaga wax dhaca oo aan adiga wax lagaa dhicin oo wax khiyaaneeya oo aan adiga lagu khiyaanayn. markaad waxdhiidda joojisid aya adiga wax lagaa dhici doonaa, oo markaad waxkhiyaanaynta joojisid aya adiga lagu khiyaanayn doonaa. rabbiyow, noo roonow, waayo, waannu ku sugaynay, subax kasta gacan noo ahow, oo wakhtiga dhibaataadana badbaado noo noqo. buuqa gurdanka aya adadyowgii ka carareen, oo sarajoogsigaaga ayay quruumihii la kala firdheen. oo boolidiinna waxaa loo soo urursan doonaa sida diirtu wax u urursato oo kale, oo waxaa loogu boodi doonaa sida ayaxu ugu boodboodo oo kale. rabbigu wuu sarreeyaa, waayo, meel saruu joogaa, oo wuxuu siiyon ka buuxiyey caddaalad iyo xaqnimo. oo wakhtigaaguna wuxuu ahaan doonaa ammaan, iyo badbaado, iyo xigmad, iyo aqoon miidhan, oo cabsida rabbiguna waxay tahay khasnaddiisa. bal eega, kuwoodii xoogga badnaa dibadday ka qaylinayaan, oo ergooyinkii nabaduna si qadhaadh bay u ooyayaan. jidadkii waaweynaa way baabba'san yihiin, oo dadkii mari jirayna way ka joogsadeen. isagu axdigii wuu jebiye, oo magaaloyinkiina wuu quudhsaday, oo ninna dan kama galo. dalku waa barooranayaa, waana taag gabayaa,

lubnaan way ceebowday, oo way engegtay, shaaroon waa sida lamadegaan oo kale, oo baashaan iyo karmelna caleentii bay daadinayaan. rabbigu wuxuu leeyahay, hadda waan kacayaa, hadda kor baan isu qaadayaa, oo hadda waan sara marayaa. waxaad uuraysan doontaan buunshe, oo waxaad dhali doontaan xaab, oo neeftiinnuna waa dab idin baabbi'in doona. oo dadkuna wuxuu noqon doonaa sida nurad la shiday, iyo sida qodxan la jaray oo dab lagu gubay. kuwiinna fogow, waxaan sameeyey maqla, oo kuwiinna dhowow, xooggayga aqoonsada. dembilayaasha siyoon dhex jooga way cabsanayaan, oo cibaadalaawayaashuna cabsi bay la gariirayaan, bal keennee baa dabkan wax gubaya dhex joogi doona? oo keennee baa gubasho weligeed ah dhex joogi doona? kii si xaqnimo ah u socda, oo si qumman u hadla, oo faa'iidada dulmiga quudhsada, kii laaluush qaadashadiis ka gacmo jafajafa, oo maqlidda dhiigdaadinta dhegihiisa ka furaysta, oo indhihiisana isku qabsada si uusan wax shar ah u arag, kaasu wuxuu fadhiyi doonaa meel sare, oo gabbaadkiisuna wuxuu noqon doonaa dhufays dhagaxyo ah, oo cuntadiisa baa la siin doonaa, oo biyihiisuna waxay ahaan doonaan kuwa la hubo. indhahaagu waxay arki doonaan boqorka oo quruxdiisa huwan, oo waxay arki doonaan dhul ilaa meel fog kala baxsan. qalbigaagu wuxuu ka fikiri doonaa cabsida. meeh karraanigii wax tirin jiray? oo meeh kii baadda miisaami jiray? oo meeh kii munaaradaha tirin jiray? mar dambe ma aad arki doontid dadka cadhaadha kulul, ee uusan hadalkoodu kuu dhicin, oo leh af qalaad oo aadan innaba garan karin. bal eeg siyoon oo ah magaaladii iidaheenna. indhahaagu waxay arki doonaan yerusaleem oo ah rug xasilloon, iyo teendho aan la qaadi doonin, oo aan dhiidbeheedana weligood la rujin doonin, oo aan xadhkeheeduna go'i doonin. laakiinse rabbiga haybadda badanu wuxuu halkaas inoogu noqon doonaa meel weebiyo ballaadhan iyo durdurro leh, oo ayan huuriyo seebi lahu mari doonin, oo aan doonniyaha waaweynuna dhaafi doonin. waayo, rabbigu waa xaakinkeenna, oo rabbigu waa taliyaheenna, oo rabbigu waa boqorkeenna wuuna ina badbaadin doonaa. xadhkihii way dabceen, oo salka daqalkiina lama xoojin karin, shiraqiina lama kala fidin karin, markaasaa waxaa la qaybsaday booli badan, oo curyaanka wixii la dhacay wuu qaatay. oo kan halkaas deggan ma odhan doono, waan bukaa, oo dadka dhexdeeda degganna xumaantooda waa laga cafiyo doonaa.

34

quruumahow, u soo dhowaada si aad wax u maqashaan, oo dadyowgow, i dhegaysta, dhulka iyo waxa ka buuxa iyo dunida iyo waxyaalaha ka soo baxa oo dhammu ha maqleen. waayo, rabbigu wuxuu u cadhaysan yahay quruumaha oo dhan, oo wuxuuna u dhirifsan yahay ciidammadooda oo dhan. dhammaantood wuu wada baabbi'iye, oo wuxuu iyaga u gudbiyey in la laayo. oo weliba kuwoodii la laayayna waa la xoori doonaa, oo qudhuunkooduna wuxuu ka soo uri doonaa bakhtigooda, oo buurahana dhiiggooda ka soo

qulquli doona. oo ciidanka samada oo dhammuna wuu wada idlaan doonaa, oo samooyinka oo dhanna waa la wada duudduubi doonaa sida qorniin duudduuban oo kale, oo ciidankooda oo dhammuna hoos buu u soo daadan doonaa sida caleenu geed canab ah uga dhacdo iyo sida xabbad berde ahu geed berde ah uga soo dhacdo. waayo, seeftaydu samooyinkay ka dheregtay oo bal eega, waxay ku soo degi doontaa edom iyo dadkii aan habaaray inay xukunto. waayo, seeftii rabbiga dhiig baa ka buuxsamay, oo waxay ka dheregtay baruur, iyo dhiig baraar iyo orgi, iyo baruurta kelyaha ee wananka, waayo, rabbigu wuxuu qurbaan ku samaynayaa bosraah, oo dalka edomna layn weyn. oo lo'gisiguna iyaguu la dhici doonaa, oo dibida yaryaruna dibida waaweyn bay la dhici doonaan, oo dalkooduna dhiig buu ka waxbi doonaa oo ciiddooduna baruur bay ka dhergi doontaa. waayo, taasuu waa maalinta aarsashada rabbiga, iyo sannaddii abaalgudka dacwaddii siyoon loo qabay. oo durdurraddooduna waxay u beddelmi doonaan daamur, oo ciiddooduna waxay u beddelmi doontaa baaruud, oo dhulkooduna wuxuu noqon doonaa daamur gubanaya. oo habeen iyo maalinka lama demin doono, oo qiiqiisuna weligiisba kor buu u bixi doonaa, oo tan iyo ab ka abna cidla ayuu ahaan doonaa, oo weligiis iyo weligiisba ciduna ma dhex mari doonto. laakiinse waxaa iska hantiyi doona cantalyaaga iyo caanaqubta, oo waxaa dhexdiisa degganaan doona guumays iyo tuke, oo isna wuxuu korkiisa ku fidin doonaa xadhigga qiyaaseed ee qasnaanta, iyo xadhigga miisaanka leh ee baabbi'inta. raggiisa gobta ah waxaa loogu yeedhi doonaa boqortooyada, laakiinse midkoodna halkaas ma joogi doono, oo amiirraddiisa oo dhammuna waxba ma ay ahaan doonaan. oo daarihiisa waaweynna waxaa ka soo bixi doona qodxan, oo qalcadihiisana waxaa ka soo bixi doona maraboob iyo yamaarug, oo waxay noqon doonaan dawacooyin rugtood, iyo barxad gorayo daaqdo. oo xayawaanka lamadegaankuna waxay halkaas kula kulmi doonaan yeyda, bahalka dhogorta dheer lehna wuxuu u qaylin doonaa wadaygiis, oo guumaysuhuna halkaasay degi doonaan, oo waxay nafsaddooda u heli doonaan meel ay ku nastaan. oo abeesaduna halkaasay buul ka samaysan doontaa, oo ukunteeda ku dhali doontaa, oo ku dillaacin doontaa, oo waxay ku soo ururin doontaa hooskeeda, oo gorgoraduna halkaasay ku soo ururi doonaan, oo mid kastaaba waxay la jiri doontaa ka qaba. bal doondoona kitaabka rabbiga oo akhriya. waxyaalahaas miduna kama baaqan doonto, oo midunaba ka qaba ma waayi doonto, waayo, rabbiga afkiisaa amray oo waxaa iyaga soo ururiyey ruuxiisa. oo isagaa saamiga u tuuray, oo gacantiisaa xadhig qiyaaseed ugu qaybisay, oo iyana weligoodba way iska hantiyi doonaan, oo tan iyo ab ka abna way dhex degganaan doonaan.

35

cidlada iyo dhulka engeganuba way farxi doonaan, oo lamadegaankuna wuu rayrayn doonaa, oo wuxuu u magooli doonaa sida ubaxnarjiska. aad iyo aad buu u magooli doonaa, oo xataa wuxuu ku rayrayn

doonaa farxad iyo gabay, oo waxaa la siin doonaa ammaantii lubnaan iyo haybaddii karmel iyo shaaroon. waxaa la arki doonaa ammaanta rabbiga iyo haybadda ilaaheenna. gacmaha taagta daran xoogeeya, oo jilbaha tabarta yarna adkeeya. kuwa qalbigoodu cabsanayo waxaad ku tidhaahdaan, xoog yeesha oo ha cabsanina, waayo, ilaahiinnu wuxuu la iman doonaa aarsasho iyo abaalmarintii ilaah, wuu iman doonaa, wuuna idin badbaadin doonaa. oo markaasaa kuwa indhaha la' indhaahoodu furmi doonaan, oo kuwa dhegaha la' dhegahooda furka laga bixin doonaa. oo markaasaa ninkii curyaan ahu wuxuu u boodboodi doonaa sida deerada oo kale, oo kii carrab la' carrabkiisuna wuu gabyi doonaa, waayo, cidlada biyaa ka soo burqan doona, oo lamadegaankana durdurraa ka soo bixi doona. oo dhulkii engegay wuxuu noqon doonaa balli, oo dalkii oommanaha ahaana wuxuu noqon doonaa ilo biyo ah, oo rugtii dawacooyinku jiifsan jireenna waxaa ka soo bixi doona caws iyo gobays iyo daremo. oo waxaa halkaas jiri doona jid weyn, oo waxaa jidka loo bixin doonaa jidkii quduusnimada, kuwa aan daahirsanaynuna ma mari doonaan, laakiinse waxaa leh kuwa isaga jidka la socda, oo xataa nacasyaduna kuma qaldami doonaan. oo halkaas libaax ma jiri doono, oo bahal dugaag ahuna ma mari doono, oo innaba iyaga halkaas lagama heli doono, laakiinse waxaa jidkaas mari doona kuwa la soo furtay. oo kuwii rabbigu soo madaxfurtayna way soo noqon doonaan, oo iyagoo gabayaya oo weligoodba aad u faraxsan ayay siyoon iman doonaan, oo waxay heli doonaan farxad iyo rayrayn, oo caloolxumo iyo taahiduna way iska dhammaan doonaan.

36

haddaba boqor xisqiyaah sannaddiisii afar iyo tobnaad ayaa seenxeeriib oo ahaa boqorkii ashuur ku kacay magaaloooyinkii deyrka lahaa oo dalka yahudah oo dhan, wuuna qabsaday. oo boqorkii ashuurna wuxuu laakiish ka diray rabshaaqeeh oo cidaan faro badan wata, oo wuxuu boqor xisqiyaah ugu diray yerusaleem. oo wuxuu is ag taagay biyomareenkii balliga sare kaasoo ku dhex yiil waddada berrinkii dharmaydhaha. oo markaasaa waxaa u soo baxay elyaaqiim ina xilqiyaah oo reerka u sarreeyey, iyo shebnaa oo karraaniga ahaa, iyo yoo'aax ina aasaaf oo ahaa taariikhqorihii. markaasaa rabshaaqeeh wuxuu iyagii ku yidhi, waxaad xisqiyaah haddeer ku tidhaahdaan, boqorka weyn ee boqorka ashuur ah wuxuu kugu leeyahay, war waxaad ku kalsoon tahay oo aad isku hallaynaysaa waa maxay? waxaan kugu leeyahay, waxaad tidhaahdaa, dagaal waxaa loo hayaa talo iyo xoog, laakiin afka uun baad ku tidhi. haddaba waadiga iga fallaaqoobaye bal yaad isku hallaynaysaa? bal ogow, waxaad isku hallaynaysaa oo ul ahaan u qaadanaysaa cawdsduurkan burburay, kaasoo ah masar, oo isna haddii nin ku tiirsado gacantuu ka galaa oo ka mudaa, oo boqorka masar oo fircoon ahu saasoo kaluu u yahay kuwa isaga isku halleeya oo dhan. laakiinse haddaad igu tidhaahdid, waxaannu isku hallaynaynaa rabbiga ilaahayaga ah, miyuusan isagu ahayn kii meelihiisii sare iyo meel-

ihiiisii allabarigaba uu xisqiyaah wada dumiyeey isagoo dadka yahuudah iyo dadka yerusaleemba ku leh, meeshan allabariga horteeda waa inaad ilaah ku caabuddaan? haddaba waan ku baryayaaye bal sharad la dhigo sayidkayga oo ah boqorka ashuur, haddaba waxaan ku siin doonaa laba kun oo faras, haddaad rag fuula u heli kartid. bal sidee baad u celin kartaa sirkaal ka mid ah kuwa ugu yaryar ee addoommada sayidkayga, oo sidee baad masar isugu hallaynaysaa inay ku siinayso gaadhifardood iyo rag far-dooley ah? haddaba miyaan rabbiga la'aantiis ugu kacay meeshan inaan baabbi'yo? rabbigu wuxuu igu yidhi, dalkaas ku kac oo soo baabbi'i. markaasaa elyaqiim iyo shebnaa iyo yoo'aax waxay rabshaaqeeh ku yidhaahdeen, waannu ku baryaynaaye nagula hadal afka reer suuriya, annagoo addoommadaada ah, waayo, isagaannu garanaynaa, oo ha nagula hadlin afka yuhuudda iyadoo dadka derbiga dul jooga ay na maqlayaan. laakiinse rabshaaqeeh wuxuu iyagii ku yidhi, sayidkaygu ma wuxuu ii soo diray inaan sayidkiinna iyo idinka erayadan kula hadlo? sow iima uu soo dirin nimanka derbiga dul joogaa inay xasaradooda cunaan oo ay kaadidooda idinla cabbaan? markaasuu rabshaaqeeh istaagay, oo intuu cod weyn ku qayliyeey ayuu afka yuhuudda ku hadlay oo yidhi, war maqla erayadii boqorka weyn ee ah boqorka ashuur. boqorkii wuxuu idinku leeyahay, xisqiyaah yuusan idin khiyaanayn, waayo, isagu ma uu awoodi doono inuu idin samatabbixiyo. oo weliba xisqiyaah yuusan rabbiga idin aaminsiin isagoo leh, hubaal rabbigu waa ina samatabbixin doonaa, oo magaaladan laguma ridi doono gacanta boqorka ashuur. haddaba xisqiyaah ha maqlina, waayo, boqorkii ashuur wuxuu leeyahay, nabad ila dhigta, oo ii soo baxa, oo midkiin waluba wax ha ka cuno canabkiisa iyo geedkiisa berde, oo midkiin waluba ha cabbo biyaha ceelkiisa, intaanan iman oo idiin kaxayn dal dalkiinna la mid ah, oo ah dal hadhuudh iyo khamri leh, oo ah dal kibis iyo beerocanab leh. iska jira oo yuusan xisqiyaah idin sasabin isagoo leh, rabbigu waa ina samatabbixin doonaa. waayo, quruumaha ilaahyadoodii midkoodna miyuu dalkiisii ka samatabbixiyeey gacanta boqorka ashuur? bal meeye ilaahyadii xamaad iyo arfaad? oo meeye ilaahyadii sefarwayiim? iyagu miyey samaariya ka samatabbixiyeey gacantayda? bal waa kuwee kuwa ku jira ilaahyada dalalka oo dhan oo dalkooda ka samatabbixiyeey gacantayda? haddaba rabbigu sidee buu yerusaleem gacantayda uga samatabbixin karaa? laakiinse way iska amuseen oo xataa eray keliya uguma ay jawaabin, waayo, boqorku wuxuu ku amray oo yidhi, ha u jawaabina. markaasaa waxaa xisqiyaah u yimid elyaqiim ina xilqiyaah oo reerka u sarreeyey, iyo shebnaa oo karraanigii ahaa, iyo yoo'aax ina aasaaf oo taariikhqorihii ahaa, iyagoo dhar jeexjeexan, oo waxay isagii u sheegeen rabshaaqeeh erayadiisii.

37

oo markii boqor xisqiyaah taas maqlay intuu dharkiisii jeexjeexay oo joonyad guntaday ayuu gurigii rabbiga galay. markaasuu elyaqiim oo reerka u sarreeyey, iyo shebnaa oo karraanigii ahaa, iyo duqowdii

wadaaddada iyagoo joonyado qaba u diray nebi isha-cyaah oo ahaa ina amoos. oo iyana waxay ku yidhaahdeen, xisqiyaah wuxuu kugu leeyahay, maanta waa maalin dhibaato, iyo canaan, iyo cay, waayo, carruurtii way dhalan lahayd, laakiinse xoog lagu dhalaalaa ma jiro. waxaa laga yaabaa in rabbiga ilaahaaga ahu uu wada maqla erayadii rabshaaqeeh, kaasoo sayidkiisii ahaa boqorka ashuur uu u soo diray intuu caayo ilaaha nool, waana suurtoowdaa inuu rabbiga ilaahaaga ahu canaanto kan uu erayadiisii maqlay, haddaba sidaas daraaddeed u ducee kuwa hadhay. sidaas daraaddeed boqor xisqiyaah addoommadiisii waxay u yimaadeen, ishacyaah. oo ishacyaah wuxuu ku yidhi, waxaad sayidkiinnii ku tidhaahdaan, rabbigu wuxuu ku leeyahay, ha ka cabsan erayadii aad maqashay oo miidiinnadii boqorka ashuur ay igu caayeen. bal ogow, ruux baan gelin doonaa, oo belef buu maqli doonaa, markaasuu ku noqon doonaa dalkiisii, oo waxaan ka dhigi doonaa in seef lagu dilo, isagoo dalkiisii jooga. markaasaa rabshaaqeeh intuu noqday wuxuu helay boqorkii ashuur oo la diriraya libnaah, waayo, wuxuu maqlay inuu laakiish ka tegey. oo markuu maqlay iyadoo la leeyahay, boqorka itoobiya oo tirhaaqaah ah ayaa kugu soo baxay si uu kuula diriro, ayuu haddana wargeeyayaal u diray xisqiyaah isagoo leh, xisqiyaah oo ah boqorka dalka yahuudah waxaad ku tidhaahdaan, ilaahaaga aad isku hallaysaa yuusan ku khiyaanayn, isagoo kugu leh, yerusaleem gacanta loo gelin maayo boqorka ashuur. bal eeg, waad maqashay wixii ay boqorrada ashuur dalalkan oo dhan ku sameeyeen iyo sidii ay dhammaantood u wada baabbi'yeen, haddaba adiga ma lagu samatabbixinayaa? quruumihii ay awoowayaashay baabbi'yeen ilaahyadoodii miyey samatabbixiyeen kuwaasoo ahaa goosaan, iyo xaaraan, iyo reseq, iyo reer ceeden oo telasaar degganaa? oo bal meeye boqorkii xamaad, iyo boqorkii arfaad, iyo boqorkii magaalada sefarwayiim, iyo kii xeenac iyo kii ciwaah? markaasaa xisqiyaah warqaddii ka qaaday gacantii wargeeyayaashii oo akhriyey, dabadeedna wuxuu tegey gurigii rabbiga, oo warqaddii ku kala bixiyeey rabbiga hortiiisa. oo xisqiyaah wuxuu baryay rabbiga, oo yidhi, rabbiyow, rabbiga ciidammadow, ilaaha reer binu israa'iil, kan keruubiimta ku dul fadhiiyow, waxaad tahay ilaah, oo adiga keligaa ayaa ah ilaaha boqortooyinkii dunida oo dhan, oo cirka iyo dhulkana adigaa sameeyey. rabbiyow, dhegta u dhig oo maql, oo rabbiyow, indahaaga fur oo arag, bal maql seenxeeriib erayadii uu u soo diray inuu ilaaha nool ku caayo oo dhan. rabbiyow, sida runta ah boqorrada ashuur waxay baabbi'yeen quruumihii oo dhan iyo dalkoodiiba, oo ilaahyadoodiina dab bay ku dhax tuureen, waayo, iyagu ilaahyo ma ay ahayn, laakiinse waxay ahaayeen wax gacanta lagu sameeyey, oo ahaa qor-yo iyo dhagaxyo, oo sidaas daraaddeed iyagu way baabbi'yeen. haddaba sidaas daraaddeed, rabbiyow, ilaahayagow, gacantiisa naga badbaadi, in boqortooyoyinka dunida oo dhammu ay ogaadaan inaad adiga keliyuhu rabbiga tahay. markaasaa ishacyaah ina amoos u soo cid diray xisqiyaah, oo wuxuu ku yidhi, rabbiga ilaaha reer binu israa'iil ahu wuxuu leeyahay, seenxeeriib oo ah boqorka ashuur waad iga bari-

day, taas aawadeed rabbigu wuxuu ku hadlay eraygan isaga ku saabsan, gabadha bikradda ah oo siyoon ahu way ku fududaysatay, oo intay kugu qososhay ayay ku quudhsatay, yerusaleem madaxay kaa ruxatay. bal adigu kumaad yaraysatay oo aad cayday? oo bal yaad codkaaga kor ugu qaadday oo aad indha-haaga ku taagtay? waa kan quduuska ah oo reer binu israa'iil. addoommadaada ayaad sayidka ku cayday oo waxaad tidhi, gaadhifardoodkayga badan ayaan ku soo fuulay buuraha meesha ugu dheer, iyo meelaha ugu hooseeya ee lubnaan gudaheeda, oo waxaan jari doonaa geedaheeda dhaadheer oo kedarka ah, iyo geedaheeda la doortay oo berooshka ah, oo waxaan geli doonaa meeshiisa ugu dheer oo fog iyo kaynta berrinkeeda oo midhaha badan. anigu waan qoday oo biyaan cabbay, oo calaacalaha cagahayga baan ku wada qallajin doonaa webiyaasha masar oo dhan. war sow ma aad maqal sidaan waa hore u sameeyey, oo aan wakhtiyadii hore u qabanqaabiyeey? haddaba anigaa saas ka yeelay inaad magaalootay deyr leh baabbi'isid oo aad ka dhigtid taallooyin burbur ah. oo sidaas daraadeed dadkii degganaa way xoog yaraayeen, wayna naxeen oo wareereen, oo waxay ahaayeen sida cawska berrinka, iyo sida doogga, iyo sida cawska guryaha korkooda ka soo baxa, iyo sida hadhuudh intaanu korin. laakiinse waan aqaan fadhi-gaaga, iyo bixiddaada, iyo soo geliddaada, iyo cadhadaadii aad ii cadhootayba. cadhadaadii aad ii cadhootay iyo islaweynaantaadii waxay soo gaadheen dhagahayga, oo sidaas daraadeed sanku waxaan kaa sudhi doonaa qabatadayda, bushimahaagana waxaan gelin doonaa xakamahayga, oo waxaan kugu celin doonaa jidkii aad ku timid. oo tanu waxay kuu ahaan doontaa calaamad, sannaddan waxaad cuni doontaan waxa iska soo baxa, oo sannadda labaadna waxaad cuni doontaan wax kii hore uun ka soo baxay, oo sannadda saddexaadna idinku wax beerta, oo hadana goosta, oo beero canab ah tabcada, oo midhahooda cuna. markaasay kuwii hadhay oo reer yahuudah ka baxsaday mar kalay xididdo hoos u bixin doonaan, midhona kor bay u dhali doonaan. waayo, yerusaleem waxaa ka soo bixi doona kuwa hadhi doona, oo buur siyoonna waxaa ka soo bixi doona kuwa baxsan doona, oo qiirada rabbiga ciidamadda ayaal taas samayn doonta. haddaba rabbigu saasuu uga hadlay boqorka ashuur oo yidhi, isagu magaaladan iman maayo, fallaadhna ku soo gani maayo, horteedana gaashaan la iman maayo, taallo ciid ahna ag tuuli maayo. oo rabbigu wuxuu leeyahay, jidkuu ku yimid ayuu ku noqon doonaa, oo magaaladan iman maayo. waayo, anigu magaaladan waxaan u daafici doonaa oo u badbaadin doonaa aniga daraadday iyo addoonkaygii daa'uud daraadiis. markaasaa malaa'igtii rabbigu baxday oo waxay xeradii reer ashuur ka laysay boqol iyo shan iyo siddeetan kun oo nin, oo aroor hore markii la toosay waxay wada ahaayeen meyd. markaasaa seenxeeriib oo ahaa boqorkii ashuur intuu tegey ninweh ku noqday oo degay. oo markuu wax ku caabudayay gurigii ilaahis nisrog ayay wiilashiisii oo ahaa adrammeleg iyo shareser isagii seef ku dileen, markaasay u carareen dadkii aaraad. oo meeshiisiina waxaa boqor ka noqday wiilkiisii eesar xaddoon.

oo waagaas ayaal xisqiyaah bukooday, oo geeri buu u dhowaaday. markaasaa nebi ishacyaah ina aamoos u yimid, oo wuxuu ku yidhi, rabbigu wuxuu leeyahay, reerkaaga la dardaaran, waayo, waad dhimanaysaa oo sii noolaan maysid. markaasaa xisqiyaah wejigiisii derbiga ku sii jeediyey, oo rabbiga baryay oo yidhi, rabbiyow, waan ku baryayaaye, bal haatan xusuuso sidaan hortaada ugu socday runta iyo qalbi qumman, iyo sidaan u sameeyey waxa hortaada ku wanaagsan. xisqiyaahna aad buu u ooyay. markaasaa eraygii rabbigu u yimid nebi ishacyaah oo ku yidhi, tag, oo waxaad xisqiyaah ku tidhaahdaa, rabbiga ah ilaaha awow-gaa daa'uud wuxuu leeyahay, baryootankaagii waan maqlay, ilmadaadiina waan arkay, haddaba cimrigaagiina waxaan kuugu dari doonaa shan iyo toban sannadood. oo adiga iyo magaaladanba waan ka samatabbixin doonaa gacanta boqorka ashuur, oo magaaladanna waan daafici doonaa. oo haddaba calaamadda xagga rabbiga kaaga imaanaysa in rabbigu samaynayo wixii uu rabbigu ballanqaaday waxay ahaan doontaa tan: bal eeg, waxaan dib u soo celin doonaa hooska derejooyinka, intuu hore uga socday toban derejo oo ah derejooyinkii aaxaas. sidaasay qorraxdu dib ugu soo noqotay toban derejo oo ay hore u dhaaftay. kanu waa qorniinkii xisqiyaah oo ahaa boqorkii dalka yahuudah, oo uu qoray markuu bukay, oo uu haddana cudurkiisii ka bogsaday. anigu waxaan is-idhi, cimrigayga oo badh ah ayaan iridihii she'ool sii mari doonaa, oo intii cimrigayga ka hadhayna waa layga qaaday. waxaan is-idhi, ma aan arki doono rabbiga, kaasoo ah rabbiga dalka kuwa nool jooga, mar dambena ma arki doono qof ka mid ah dadka dunida deggan. rugtaydii waa layga fogeeyey, oo sidii adhijir teendhadiis ayaal la iiga qaaday. sida dharsameeye ayaan noloshaydii u duuddubay, oo wuxuu iga goonyayaa alaabiisa uu dharka ku sameeyo, oo maalin ilaa habeenba waad i sii dhammaystiraysaa. oo tan iyo aroortii ayaan fikirayay, isagu lafahayga oo dhan ayuu u jejebiyaa sida libaax oo kale, oo maalin ilaa habeenba waad i sii dhammaystiraysaa. sidii dabafallaadh iyo sara-toosiye oo kale ayaan u dhawaaqay. oo waxaan u baroortay sidii qoolley oo kale, oo indhahaygu daal bay la gudheen sidaan kor u fiirinaayay, rabbiyow, waa lay dulmay, ee i caawi. haddaba bal maxaan idhaahdaa? isagu wuu ila hadlay, oo weliba isaga qudhiisaa waxan sameeyey. haddaba cimrigayga oo dhan tartiib baan u socon doonaa qadhaadhka naf-tayda aawadiis. sayidow, dadku waxyaalahanuu ku nool yahay, oo ruuxa noloshayduna wuxuu ku jiraa waxyaalahan oo dhan. haddaba i bogsii, oo i noolaysii. bal eeg, nabadgelyadayda aawadeed ayaan qadhaadh weyn u qabay, laakiinse naftayda waad jec-laataay, oo sidaas daraadeed yamayskii qudhunka waad ka samatabbixisay, waayo, dembiyadaydii oo dhan waxaad ku tuurtay gadaashaada. waayo, she'ool kuguma mahadnaqi karo, oo dhimashaduna kuma ammaani karto, oo kuwa yamayska hoos ugu dhacana runtaada rajo kama qabi karaan. kan nool, kan nool oo keliya ayaal kugu mahadnaqi doona sidaan aniguba maanta yeelayo. aabbuhu wuxuu runtaada

ogeysiin doonaa carruurtiisa. rabbigu waa u diyaar inuu i badbaadiyo, haddaba sidaas daraaddeed annagu cimriga noloshayada oo dhan waxaannu guriga rabbiga ku dhex gabyi doonnaa gabayadayda annagoo alaab xadhko leh ku cayaarayna. nebi ishacyaah wuxuu yidhi, ha la qaado fud berde ah, oo kasoobaxa ha la saaro, oo isna wuu bogsan doonaa. oo weliba xisqiyaahna wuxuu yidhi, maxaa calaamad ii ah inaan guriga rabbiga u kici doono?

39

waagaas merodag baladaan oo ahaa ina baladaan, oo boqorkii baabuloon ahaa ayaa warqado iyo hadiyad xisqiyaah u soo diray, waayo, wuxuu maqlay inuu buhay oo haddana bogsaday. oo xisqiyaahna aad buu iyagii ugu farxay, oo wuxuu tusay gurigii ay yiilleen waxyaalihiiisii qaaliga ahaa, kuwaasoo ahaa lacagtii, iyo dahabkii, iyo uunsigii, iyo saliidii qaaliga ahayd, iyo gurigiisii hubka oo dhan, iyo kulli waxyaalihii khasnadhiisa ku jiray oo dhan. oo xisqiyaah wax uusan iyaga tusin laguma arag gurigiisa iyo dowladdiisa oo dhan. markaasaa nebi ishacyaah u yimid boqor xisqiyaah, oo wuxuu ku yidhi, war nimankanu maxay yidhaahdeen? xaggee bayse kaaga yimaadeen? kolkaasaa xisqiyaah yidhi, waxay iiga yimaadeen dal fog, kaasoo ah baabuloon. markaasuu ku yidhi, maxay gurigaaga ku arkeen? oo xisqiyaah wuxuu ugu jawaabay, way wada arkeen waxa gurigaaga yaal oo dhan, oo khasnadahayga kuma jiraan wax aanan tusin. kolkaasaa ishacyaah wuxuu xisqiyaah ku yidhi, haddaba bal maqal erayga rabbiga ciidammada. bal eeg, waxaa iman doona maalmaha waxa gurigaaga yaal oo dhan iyo wixii ay arowayaashaa ilaa maantadan kaydiyeen baabuloon loo qaadan doono. rabbigu wuxuu leeyahay, waxba ma hadhi doonaa. wilashaada kaa soo bixi doona, oo aad dhali doontana waa la kaxaysan doonaa, oo iyana waxay ahaan doonaan bohommel jooga daarta boqorka baabuloon. markaasaa xisqiyaah wuxuu ishacyaah ku yidhi, erayga rabbiga oo aad ku hadashay waa wanaagsan yahay. oo weliba wuxuu kaloo yidhi, waayo, waxaa jiri doona nabad iyo run intaan noolahay.

40

ilaahiinnu wuxuu leeyahay, dadkayga qalbi qaboojiya oo sii qalbi qaboojiya! yerusalaalem qalbigaada la hadla, oo iyada u qayliya oo u sheega in dagaalkaadeed dhammaaday, iyo in xumaanteed laga saamaxay, iyo inay dembiyaadeedii oo dhan aawadood laba jibbaar gacantii rabbiga ugu heshay. waxaa yeedhaya mid qaylinaya codkiis oo leh, jidkii rabbiga cidlada dhexdiisa ka hagaajiya, oo lamadegaanka dhexdiisa jid weyn ilaahayaga aawadiis ugu toosiya. dooxo walba kor baa loo qaadi doonaa, oo qar iyo buur walbana waa la gaabin doonaa, waxa qalloocanna waa la toosin doonaa, oo meelaha xunxunna waxaa laga dhigi doonaa bannaan siman, oo waxaa la muujin doonaa ammaanta rabbiga, uunka oo dhammuna way wada arki doonaan, waayo, afkii rabbiga ayaa saas ku hadlay. waxaa yeedhaya codka kan leh, qayli. oo isna

wuxuu yidhi, maxaan ku qayliya? wax kasta oo jiidh lahu waa caws, oo wanaagsanaantiisa oo dhammuna waa sida ubaxa duurka oo kale. cawsku wuu engegaa, ubaxuna wuu dhacaa, maxaa yeelay, neefta rabbigu way afuufaa, sida xaqiiqada ah dadku waa caws oo kale. cawsku wuu engegaa, ubaxuna wuu dhacaa, laakiinse erayga ilaahennu weligiisba wuu waari doonaa. kaaga warka wanaagsan siyoon u keenayow, buurta dheer kor u sii fuul, kaaga warka wanaagsan yerusalaalem keenayow, codkaaga kor xoog ugu qaad, kor u sii qaad, oo innaba ha cabsan. oo magaaloooyinka dalka yahuudah waxaad ku tidhaahdaa, war bal ilaahiinna eega! bal eega, sayidka rabbiga ahu wuxuu la iman doonaa xoog weyn, oo gacantiisaa wax isaga ugu talin doonta! bal eega, abaalgudkiisii wuu wadaa oo abaalmarintiisuna way ka soo horraysaa. isagu adhigiisuu u daajin doonaa sida adhi-jir oo kale, naylaha gacantiisuu ku ururin doonaa, oo wuxuu ku qaadi doonaa laabtiisa, oo kuwa la nuugana qunyar buu u hor kici doonaa. bal yaa biyaha sacabkiisa godan ku qiyaasay, oo samada taako ku qiyaasay, oo ciidda dhulka miisaan ku qiyaasay, oo buuraha miisaammo saaray, oo kurahana kafado ku miisaamay? bal yaa ruuxa rabbiga la taliyey? bal yaase intuu lataliyihiiisii noqday isaga wax baray? bal yuu isagu la tashaday? oo bal yaa tacliimiyeey, oo dhab-baha caddaaladda baray? oo yaa aqoon baray, oo jidka waxgarashada tusay? bal eega, quruumuhu waxay isaga la yihiin sida dhibic biyeed oo baaldi ku jirta oo kale, oo wuxuu ku xisaabaa sida boodh kafado dul saaran oo kale, oo bal eega, gasiiradaha wuxuu kor ugu qaadaa sida habaas fudud oo kale. oo lubnaan in la gubo kuma filla, oo xayawaankeedana qurbaan la gubo uguma filla. quruumaha oo dhammu waxay hortiisa ku yihiin sida wax aan jirin oo kale, oo waxay isaga la xisaabsan yihiin wax ka sii yar baabba' iyo waxaan waxba ahayn. haddaba bal yaad ilaah u ekaysiinaysaan? amase masaalkee baad isaga kala mid dhigaysaan? ninkii saanac ahu sanam xardhan buu shubaa, oo dahabtumuhuna dahab buu ku dahaadhaa, oo wuxuu u tumaa silsilado lacag ah. kii miskiin ah oo aan qurbaan awoodi karinuse wuxuu doortaa geed aan bololi karin, oo wuxuu doondoontaa nin saanac ah oo hagaajiya sanam xardhan oo aan dhaqaqi karin. miyeydaan ogayn? miyeydaan maqlin? miyaan bilowgii laydiin sheegin? oo miyeydaan garan tan iyo aasaaskii dhulka? waa isaga kan wareegga dhulka dul fadhiya, oo dadka kor degganuna waa sida kabaajan oo kale, oo waa isaga kan samooyinka sida daah u kala fidiya, oo wuxuu u kala bixiyo sida teendho lagu hoydo oo kale. isagu amiirrada wuxuu ka dhigaa sida wax aan jirin oo kale, oo xaakinnada dhulkana wuxuu ka dhigaa sida wax aan waxba ahayn oo kale. hubaal iyaga lama beerin, lamana abuurin, jiriddooduna dhulka xidid kuma yeelan, weliba wuu afuufaa, oo iyana way engegaan, oo dabaysha cirwareenta ah ayaa iyaga sida xaab oo kale u qaada. haddaba kan quduuska ahu wuxuu leeyahay, bal yaad ii ekaysiinaysaan si aan ula mid noqdo? bal indhihiinna kor u qaada oo eega. yaa waxyaalahaas uumay? waa kan ciidankooda tirada ku soo bixiya, oo kulligoodba magacyo ugu yeedha. itaalkiisu wuu weyn yahay oo isagu wuu xoog badan yahay, oo sidaas daraaddeed mid-

koodna ma dhinna. reer yacquubow, bal maxaad u leedahay, reer binu israa'iilow, bal maxaad ugu hadlaysaa, jidkaygu rabbiga wuu ka qarsoon yahay, oo ilaahayna gartayda dan kama galo? war miyaadan ogayn? oo miyaadan maqlin in ilaaha daa'imka ah oo ah rabbiga ah uumaha dhulka darafyadiisa uusan itaal darnaan ama uusan daalin? waxgarashadiisana lama baadhi karo. isagu kuwa itaalka daran xoog buu si-iyaa, oo kuwa aan tabarta lahaynaa tabar buu u kordhiyaa. xataa dhallinyaradu way itaal darnaan doonaan, oo daali doonaan, oo barbaarraduna aad bay u dhici doonaan. laakiinse kuwa rabbiga isku halleeyaa xoog cusub bay heli doonaan. way ordi doonaan, mana ay daali doonaan, oo way socon doonaan, mana ay itaal darnaan doonaan.

41

gasiiradahow, hortayda ku aamusa, oo dadkuna xoogooda ha cusboonaysiisteen, ha soo dhowaadeen, oo ha hadleen. aynu dhammaanteen garsoorid u soo wada dhowaanno. waa kuma kan mid xagga bari ka soo kiciyey, oo isaga xaqnimo ugu yeedhay inuu raaco? quruumaha hortiiisu ku siiyaa, oo isaga ka dhigaa inuu boqorro u taliyo. iyaga wuxuu seeftiisa kaga dhigaa sida boodh oo kale, oo qaansadiisana wuxuu kaga dhigaa sida xaab bidaya oo kale. isagu wuu eryadaa iyaga, oo ammaan buu ku dhaafaa jid uusan mar hore marin. yaa waxan sameeyey oo sidan yeelay isagoo facaca bilowgii uga yeedhaya? anigoo rabbiga ah, oo ah kan ugu horreeya iyo kan kuwa dambe la jira, isagaan ahay. gasiiradahu way arkeen, wayna cabsadeen, oo dhulka darafyadiisuna way gariireen, wayna soo dhowaadeen oo yimaadeen. midkood waluba wuxuu caawiyey deriskiisii, oo midkood waluba wuxuu walaalkiis ku yidhi, dhiirranow. markaaasuu nijaarkii dahabtumihii dhiirrigeliyey, oo kii dubbaha wax ku simi jirayna birtumihii buu dhiirrigeliyey, isagoo leh, laxaamaddu way wanaagsan tahay. markaasuu masaamiir ku sii adkeeyey si ayan u dhaqdhaqaaqin. laakiinse reer binu israa'iilow, waxaad tihiin addoommadayda, reer yacquubkii aan doortayow, farcankii saaxiibkay ibrahimow, waxaan idinka soo kaxaystay dhulka darafyadiisa, oo geesihisa waan idiinka yeedhay, oo waxaan idinku idhi, waxaad tihiin addoommadayda, waanan idin doortay, idinmana xoorin. ha cabsanina, waayo, waan idinla jiraa, ha nixina, maxaa yeelay, ilaahiinna baan ahay, waan idin xoogayn doonaa, waanan idin caawin doonaa, oo waxaan idinku tiirin doonaa midigtayda xaq ah. bal eega, kuwa idinku cadhaysan oo dhammu way wada ceeboobi doonaan, wayna sharafjabi doonaan, oo kuwa idinla dirirayaana waxay noqon doonaan sida wax aan jirin, wayna wada halligmi doonaan. waad doondooni doontaan, mana aad heli doontaan, xataa kuwa idinla diriraya, kuwa idinla dagaallamayaana waxay noqon doonaan sida wax aan jirin oo kale, iyo sida wax baabbah ah. waayo, anigoo ah rabbiga ilaahiinna ah ayaa gacanta midig idinku qaban doona anoo idinku leh, ha cabsanina, anigaa idin caawin doone. dixiriga reer yacquub ahow, ha cabsan, dadkiinnan reer binu israa'iilow, waan idin

caawin doonaa, ayuu leeyahay rabbiga bixiyihiinna ah oo ah kan quduuska ah ee reer binu israa'iil. bal eega, waxaan idinka dhigi doonaa alaab cusub oo af badan oo ilka leh oo wax lagu tumo, oo waxaad tumi doontaan buuraha, waanaad daqiiqin doontaan, oo kurahana waxaad ka dhigi doontaa sida buunshe oo kale. waad haadin doontaan, oo dabaysha kaxaysan doonta, cirwareentuna way kala firdhin doontaa, oo waxaad ku rayrayn doontaan rabbiga, waanaad ku faani doontaan kan quduuska ah ee reer binu israa'iil. masaakiinta iyo saboolka baahanuba biyay doondoonaan, mana jiraan, carrabkoodiina oon buu la engagey, anigoo rabbiga ah ayaa u jawaabi doona, anigoo ah ilaaha reer binu israa'iil ma dayrin doono. meelaha sarsare ayaan webiyo ka fur doonaa, ilona dhooxooyinka dhexdood ayaan ka soo dayn doonaa. oo cidladna waxaan ka dhigi doonaa balli biya ah, dhulka engannaa durdurro biya ah. waxaan cidlada ku soo beeri doonaa geedaha la yidhaahdo kedar, iyo qudhac, iyo hadaas, iyo geedsaliid, oo lamade-gaankana waxaan ka soo bixin doonaa geedaha ah beroosh, iyo tidhaar, iyo t'eshuur, in la arko, oo la ogaado, oo laga fiirsado, oo dhammaan la wada garto in gacanta rabbigu ay waxaas samaysay, iyo in kan quduuska ah oo reer binu israa'iil uu waxaas uumay. rabbigu wuxuu leeyahay, dacwadiiina keena. boqorka reer yacquub wuxuu leeyahay, sababihiinna adag soo saara. iyagu ha soo saareen, oo waxa dhici doona ha noo sheegeen. waxyaalihii jiri jiray iyo waxay yihiin noo sheega, si aanu uga fiirsanno, oo aanu u ogaanno waxay ugudambaystoo doo noqon doonto, amase waxyaalaha iman doona na tusa. waxyaalaha hadda dabadeed iman doona noo sheega si aanu u ogaanno inaad idinku ilaahyo tihiin. bal wanaag ama shar sameeya, si aanu u naxno, oo aanu dhammaantayo u wada fiirirno. bal eega, idinku waxaad tihiin sida waxaan jirin oo kale, oo shuqulkiinnuna waa baabba', oo kii idin doortaa waa karaahiyo. mid baan xagga woqooyi ka soo kiciyey, wuuna yimid, kaasoo tan iyo marka qorraxdu soo baxdo magacayga ku baryootama, oo wuxuu amiirro ugu dul tuman doonaa sida dhoobada malaasta ah loogu tunto oo kale, iyo sida dheryasameeyuhu dhoobada ugu tunto oo kale. kumaase waa hore sii sheegay, si aanu u nidhaahno, waa runtiis? hubaal mid wax sheega ma jiro, oo mid wax tusa ma jiro, oo mid erayadiinna maqla ma jiro. anaa ah kan ugu horreeya oo siyoon ku yidhi, bal eega, bal eega iyaga, oo waxaan yeruusaalem siin doonaa mid war wanaagsan u keena. oo markaan eego, ninna ma jiro, oo markaan wax weyddiiyana taliye eray iigu jawaabi kara dhexdooda laguma arag. bal eega, kulligood shuqullodoodu waa wax aan waxba ahayn, waaal baabba' oo sanamiyadooda la shubayna waa dabayl iyo wax aan micne lahayn.

42

bal eega addoonkayga aan tiiriyo, oo aan doortay oo ay naftaydu ku faraxsan tahay. ruuxayga ayaan dul saaray. wuxuu quruumaha u soo saari doonaa xukunka. ma uu qaylin doono, korna uma dhawaaqi doono, oo codkiisana kama uu dhigi doono in jidadka

laga maqlo. cawsduur nabar leh ma jebin doono, dubaalad qiiqaysana ma demin doono, xukunkuu runta ku soo saari doonaa. isagu ma uu taag darnaan doono, mana uu qalbi jabi doono, jeeruu caddaalad dhulka ku hagaajiyo, oo gasiiraduhuna waxay sugi doonaan sharcigiisa. taas waxaa leh ilaaha rabbiga ah oo samooyinka uumay oo kala bixiyeey, kan dhulka iyo waxa ka soo baxaba kala fidiyeey, kan dadka jooga neefta siiya, oo kuwa dhulka ku socdana ruuxa siiya. aniga rabbiga ah ayaa xaqnimo kuugu yeedhay, oo gacantaan kugu hayn doonaa, oo waan ku dhawri doonaa, oo dadyowga ayaan axdi ahaan kuu siin doonaa, oo iftiin ahaan baan qurumaha kuu siin doonaa, inaad kuwa indhaha la' indhaha u furtid, iyo inaad maxaabiista xabsiga ka soo bixisid, iyo inaad kuwa gudcurka fadhiya ka soo bixisid guriga xabsiga. anigu waxaan ahay rabbiga, kaa-suna waa magacayga, oo sharaftaydana mid kale ma siin doono, oo ammaantaydana sanamyo xardhan innaba ma siin doono. bal eega, waxyaalihii hore way wada noqdeen, oo hadda waxaan idiin sheegayaa waxyaalo cusub, oo intayan iman ayaan idiin sii sheegayaa. kuwiinna badka ku sii dhaadhacayow, iyo waxa dhexdeeda ku jira oo dhammow, gasiiradaha iyo kuwa degganow, rabbiga hees cusub ugu heesa, oo ammaantiisana dhulka darafkiisa ka qaada. cidlada iyo magaalooyinkeeda iyo tuulooyinka ay reer qedaar deggan yihiinba, codkooda kor ha u qaadeen, kuwa selac degganu ha heeseen, oo buuraha dushooda ha ka qayliyeen. rabbiga ha sharfeen, oo ammaantiisana gasiiradaha ha ka naadiyeen. rabbigu wuxuu u soo bixi doonaa sida nin xoog badan, oo qiirona wuxuu u soo kicin doonaa sida nin dagaalyahan ah. wuu qaylin doonaa, oo aad buu u dhawaqi doonaa, oo xoog buuna cadowyadiisa kaga adkaan doonaa. wakhti dheer baan iska aamusnaa oo aan xasilloonaa oo aan iscelinayay, oo haatan waxaan u qaylin doonaa sida naag foolanaysa oo kale, waan hinraagi doonaa, waanan taahi doonaa. waxaan baabbi'in doonaa buuro iyo kuro, oo geedaha yaryar oo dhanna waan wada qallajin doonaa, oo durrurradana waxaan ka dhigi doonaa gasiirado, oo balliyadana waan engajin doonaa. oo kuwa indhaha la'na waxaan soo marsiin doonaa jid ayan mar hore aqoon, oo waxaan ku hagi doonaa dhabbayaal ayan aqoon, oo gudcurkana waxaan hortooda kaga dhigi doonaa iftiin, oo meelaha qalloocanna waan u toosin doonaa. waxyaalahaas baan samayn doonaa, oo innaba iyaga ma dayrin doono. kuwa sanamyada xardhan isku halleeya, oo sanamyada la shubay ku yidhaahda, idinku ilaahyadayada baad tihiin, dib baa loo sii jeedin doonaa, oo aad loo ceebayn doonaa. kuwiinna dhegaha la'ow, wax maqla, oo kuwiinna indhaha la'ow, wax fiiriya, aad wax aragteene. bal yaa indha la' addoonkayga mooyaane? yaase dhega la' sida wargeeyahayga aan soo diray? yaase indha la' sida kan ila nabdoon, iyo sida addoonka rabbiga? waxyaalo badan baad aragtaa, laakiinse uma fiirsatid, dhegaha waa la furay, laakiinse waxba lama maqlo. rabbigu wuxuu aad ugu farxay xaqnimadiisa aawadeed inuu sharciga weyneeyo oo aad u sharfo. laakiinse kuwanu waa dad la dhacay oo la boobay, oo kulligoodna waxaa lagu dabay godad, oo waxaa lagu qariyeey guryo xabbiseed,

iyagu waa wax la ugaadhsado, oo innaba ma samatabbixiyo, waa wax la booboo oo ciduna ma tidhaahdo, soo celiya. bal yaa idinka mid ah oo waxan dhegta u dhigi doona? bal yaa dib dambe u dhegaysan oo maqli doona? bal yaa reer yacquub ka dhigay in la booboo, yaase reer binu israa'iil tuugagga u gacangeliyeey? sow ma aha rabbiga, kan aynu ku dembaabnay oo ay diideen inay jidadkiisa ku socdaan, oo ay sharcigiisana addeeci waayeen? sidaas daraadeed wuxuu dadka ku sii daayay cadhaadiisii aad u kululayd, iyo xooggii dagaalka, oo hareerahooda oo dhanna dab baa lagu shiday, laakiinse way garan waayeen, waana la gubay, illowse innaba qalbiga ma gelin.

43

laakiinse haatan, reer yacquubow, rabbigii idin uumay wuxuu leeyahay, oo reer binu israa'iilow, kii idin sameeyey wuxuu leeyahay, ha cabsanina, waayo, anigaa idin soo furtay, oo magiciinna idiin bixiyeey, oo kuwayga baad tihiin. markaad biyaha dhex maraysaan waan idinla jiri doonaa, oo markaad webiyaasha dhex qaadaysaanna idinma qarqin doonaan, markaad dabka ku dhex socotaanna, ma guban doontaan, ololkuna idinna qabsan doono. waayo, waxaan ahay rabbiga ilaahiinna ah oo ah kan quduuska ah ee reer binu israa'iil iyo badbaadiyihiiinna. masar baan furashadiinnii u bixiyeey, oo itoobiya iyo sebaana beddelkiinnii. indhahayga hortooda waxaad ku ahaydeen kuwa qaali ah, oo sharaf badan, waanan idin jeclaaday, oo sidaas daraadeed niman baan idinku doorsan doonaa, oo dad badan baan naftiinna ku soo beddellan doonaa. ha cabsanina, waayo, waan idinla jiraa, oo farcankiinnana xagga bari baan ka keeni doonaa, oo xagga galbeed baan idinka soo ururin doonaa, oo waxaan woqooyi ku odhan doonaa, soo daa, oo koonfurna waxaan ku odhan doonaa, ha celin, wiilashayda meel fog ka soo kexee, oo gabsadaha dhulka darafkiisa ka soo kexee, waana mid kasta oo magacayga loogu yeedho, oo aan u uumay sharaftayda aawadeed. anigaa sameeyey, oo anigaa suubbiyeey. waxaad soo bixisaan dadka indhaha la' oo indho leh, iyo kuwa dhegaha la' oo dhego leh. quruumaha oo dhammu ha isu soo wada urureen, oo dadyowguna ha soo wada shireen. bal yaa iyaga ka mid ah oo waxan sheegi kara oo waxyaalihii hore noo sheegi kara? markhaatiyaashoodii ha keenteen si ay xaq ku noqdaan aawadeed. amase ha maqlaan oo ha yidhaahdeen, taasuu waa run. rabbigu wuxuu leeyahay, idinka iyo addoonkaygii aan doortayba markhaatiyaashaydii baad tihiin inaad ogaataan oo aad i rumsaysataan, oo aad garataan inaan anigu isagii ahay. aniga hortay ilaah lama samayn, dabadayna innaba ma jiri doono. aniga, aniga qudhayda ayaa rabbiga ah, oo aniga mooyaane badbaadiye kale ma jiro. anigu waan naadiyeey, oo waan badbaadiyeey, oo waan muujiyeey, oo ilaah qalaad dhexdiinna kuma uu jirin, haddaba sidaas daraadeed idinku waxaad tihiin markhaatiyaashaydii, ayaa rabbigu leeyahay. aniguna ilaah baan ahay. tan iyo maalintii ugu horraysay anigu waxaan ahay isagii, oo mana jiro mid gacantayda wax ka samatabbixin kara, anigu waan shaqayn doonaa, balse yaa hor joogsan

kara? rabbiga bixiyihiinna ah oo ah kan quduuska ah ee reer binu israa'iil wuxuu leeyahay, idinka aawadiin ayaan baabuloon ugu cid diray, oo kuweedii cararay oo dhanna, kuwaasoo ahaa reer kaldayiin, waxaan ku keeni doonaa doonniyaha ay ku faani jireen. anigu waxaan ahay rabbiga ah kiinna quduuska ah, iyo abuuraha reer binu israa'iil, iyo boqorkiinna. sidaas waxaa leh rabbiga badda dhexdeeda jid ka sameeya, oo biyaha xoogga badan dhexdoodana dhabbe ka hagaajiya, kan gaadhifarsaka iyo faraska, iyo ciidanka iyo ninka xoogga badan soo bixiya, iyagu dhammaan-tood way wada jiifsadaan, oo mana ay kici doonaan, way bakhityeen, oo waxay u dameen sidii dubaalad oo kale. waxyaalihii hore ha xusuusaniina, waxyaalihii qadiimka ahaana ha ka fikirina. bal eega, wax cusub baan samaynaaya, oo haddeer bay soo baxayaan, idinku miyeydaan garan doonin? xataa cidlada dhexdeeda jid baan ka samayn doonaa, oo lamadegaanka dhexdiisana webiyo baan ka jeexi doonaa. xayawaanka duurka, kuwaasoo ah dawacooyinka iyo gorayaduba way i sharfi doonaan; maxaa yeelay, cidladaan biyo uga siiyaa, oo lamadegaankaan webiyo uga jeexaa si aan u waraabiyu dadkayga aan doortay, oo ah dadkaan abuurtaay si ay ammaantayda u muujiyaan. laakiinse reer yacquubow, ima aydaan baryin, reer israa'iilow, waad iga daasheen. adhiigiinnii qurbaannadiinna la gubo iiguma aydaan keenin, oo allabaryadiinniina iguma aydaan sharfin. anigu idinkuma aanan dhibin inaad qurbaanno ii bixisaan, oo idinkumana aanan daalin inaad fox ii shidaan. qasab macaan lacag iiguma aydaan soo iibin, oo baruurtii allabaryadiinnana igama aydaan dherjin, laakiinse waxaad aad iigu dhibteen dembiyadiinnii, oo waxaad iigu daaliseen xumaatooyinkiinnii. aniga qudhayda weeye kan xadgudubadiinna tirtira, aawaday baan u tirtiraa, oo dembiyadiinnana sooma aan xusuusan doono. bal wax i soo xusuusiya, aynu isla muddacnee, dacwadinna soo caddeeya, si aad xaq ku noqotaan. awoogiinnii hore wuu dembaabay, oo macallimiintiiniina way igu xadgudbeen. haddaba sidaas daraadeed waxaan amiirradii meesha quduuska ah ka dhigi doonaa wax nijaas ah, reer yacquubna habaar baan u dayn doonaa, oo dadka israa'iilna cay baan u dayn doonaa.

44

haddaba addoommadayda reer yacquubow, iyo dadka israa'iil ee aan doortayow, bal i maqla. rabbiga idin uumay, oo tan iyo markaad uurka ku jirteen idin samaynay, oo haddana ku caawin doona wuxuu leeyahay, addoommadayda reer yacquubow, iyo yeshuruunkii aan doortayow, ha cabsanina. waayo, kii oomman biyaan ku shubi doonaa. ruuxayga ayaan farcankiinna ku daadin doonaa, oo barakadaydana carruurtiinnaan ku shubi doonaa. oo iyana waxay ka soo dhex bixi doonaan cawka sida geedo safsaaf ah oo biyo socda ku ag yaal. oo midba wuxuu odhan doonaa, anigu waxaan ahay kii rabbiga, oo mid kalena wuxuu isu bixin doonaa magicii yacquub, oo mid kalena wuxuu gacantiisa ku kor qori doonaa, waxaan ahay kii rabbiga, oo wuxuu isku magacaabi doonaa magicii israa'iil. rabbiga ah

boqorka iyo bixiyaha reer binu israa'iil oo ah rabbiga ciidammadu wuxuu leeyahay, anigu waxaan ahay kan ugu horreeyey iyo kan ugu dambeeya, oo aniga mooyaane ilaah kale ma jiro. bal yaa sidayda oo kale u sheegi kara? ha naadiyo, oo si hagaagsan ha iigu sheegeen anoo dadkii hore dhisay. oo waxyaalaha soo socda iyo waxa dhici doona iyagu ha sii sheegeen. ha cabsanina oo ha baqina, waayo, miyaanan waa hore idiin sii sheegin, oo aanan idin tusin? idinku waxaad tihiin markhaatiyaashaydii. aniga mooyaane ma ilaah kalaaj jira? hubaal dhagax kale ma jiro. innaba mid kale garan maayo. sanamyada la qoray kuwa sameeya oo dhammu waa wax aan waxba tarayn, oo waxyaalaha ay jeclaadaanna faa'iido ma yeelan doonaan, oo markhaatiyaashooduna waxba ma arkaan, waxna ma oga, saas darteed way ceeboobi doonaan. bal yaa wax ilaah ah sameeyey, amase shubay sanam xardhan oo aan waxba tarayn? bal eega, kuwa dada gala oo dhammu way wada ceeboobi doonaan, saanacyadu waa binu-aadmi uun. bal dhammaantood ha isu soo wada urureen, oo ha soo istaageen, way cabsan doonaan, oo kulligoodna way wada ceeboobi doonaan. birtumuhu faas buu sameeyaa oo wuxuu ku shaqeeyaa dhuxul, oo dubbayaal buu ku qabanqaabiya, oo gacantiisa xoogga badan ayuu kaga shaqeeyaa; wuu gaajoodaa, wuuna taaga gabaa, biyo ma cabbo, wuuna daalaa. nijaarku xadhig wax lagu qiyaaso buu fidiyaa, oo wax cas buu ku calaamadeeyaa, oo faaradu ku simaa, oo goobeeyena wuu ku qiyaasaa, oo wuxuu u ekaysiiyaa binu-aadmiga ekaantiis iyo si waafaqsan dadka quruxdiisa inuu guriga joogo. wuxuu soo goostaa geedo kedar ah, oo wuxuu soo qaataa geed tirsah ah iyo geed alloon ah, oo mid ka mid ah dhirta duudda ayuu xoogaystaa, oo wuxuu beertaa geed oren ah oo roobkuna waa quudiya. dabadeedna wuxuu noqon doonaa wax dad shito, waayo, wax buu ka qaadaa, oo wuu kulaalaa, wuuna shita oo kibis buu ku dubtaa, oo weliba wax ilaah ah buu ka samaystaa, wuuna u sujuudaa. oo in buu dabka ku gubaa, oo inna hilib buu ku bislaystaa, isagoo ku sosha oo ka dherga, wuuna kulaalaa oo wuxuu yidhaahdaa, hadda waan kululahay, oo dabkii waan arkay. oo intii ka hadhana wuxuu ka samaystaa wax ilaah ah oo ah xataa sanamkiisa xardhan, oo wuu u sujuudaa oo caabudaa, wuuna baryaa, oo wuxuu yidhaahdaa, i samatabbixi, waayo, adigu waxaad tahay ilaahayga. iyagu ma ay aqoon, mana ay garanayn, waayo, indhaoodii waa la xidhay si ayan waxba u arkin, oo qalbigoodiina si ayan waxba u garan. oo midkoodna kama fiikiro, oo aqoon iyo waxgarasho midna laguma arko, inuu yidhaahdo, qoriga qaarkiis baan dab ku gubay, oo duxushiisaan kibis ku dubtay, oo hilib baan ku soshay, waanan cunay, haddaba ma intii ka hadhay baan karaahiyo ka samaystaa? ma waxaan u sujuudaa geed jiriddiis? isagu wuxuu cunaa dambas, oo qalbigiisa la khiyaaneeyey ayaa isaga leexiyeey, oo naftiisana ma uu samatabbixin karo, mana uu odhan karo, sow gacantayda midig beenu kuma jirto? reer yacquubow, waxyaalahan xusuusta, waayo, reer israa'iilow, waxaad tihiin addoommadayda. anigaa idin abuuray, oo waxaad tihiin addoommadayda. israa'iilow, idin illoobi maayo. sidii daruur qaro

weyn ayaan xadgudubyadiinnii u tirtiray, oo sidii daruur oo kale ayaan dembiyadiinniina u tirtiray. haddaba ii soo noqda, waayo, waan idin soo furtay. samooyinkow, heesa, waayo, rabbigaa sameeyey. dhulka meelaha ugu hooseeyow, qayliya. buuraha, iyo duudda, iyo geed kasta oo ku dhex yaallow, hees ku dhuffa, waayo, rabbigu reer yaquub wuu soo furtay oo wuxuu isku dhex weynayn doonaa reer binu israa'iil. rabbiga ah samatabbixiyihiinna iyo kii tan iyo markaad uurka ku jirteen idin samaynayay wuxuu leeyahay, waxaan ahay rabbiga wax kasta sameeya, oo keligiis samooyinka kala bixiya, oo keligiisna dhulka kala fidiya. anigu waxaan ahay kan calaamadaha beenlowyada wax aan waxba ahayn ka dhiga, oo kuwa wax falana nacasyo ka dhiga, oo kuwa caqliga lehna dib u celiya, oo aqoontoodana nacasnimo ka dhiga, kan erayga addoonkiisa xaqiijiya, oo talada wargeeyayaashiisa ooofiya, kan yeruusaalem ka leh, iyada waa la dhex degi doonaa, oo magaalooiyinka dalka yahudahna ka leh, iyaga waa la dhihi doonaa, oo burburkoodana waan sara kicin doonaa. waxaan ahay kan moolka ku yidhaahda, engeng noqo, oo anna webiyaashaada waan qallajin doonaa, kan boqor kuuros ka leh, isagu waa adhijirkayga, oo wuxuu oofin doonaa waxaan jeclahay oo dhan, oo xataa yeruusaalemma ka leh, iyada waa la dhihi doonaa, oo macbudkana ku leh, aasaaskaaga waa la dhigi doonaa.

45

rabbigu wuxuu ku leeyahay kan uu subkaday oo ah kuuros, oo uu gacantiisa midig hayay inuu hortiisa quruumo ku hoosaysiiyo, oo uu boqorro dhexdooda guntiga ka furo, inuu hortiisa albaabbada ka furo, albaabbadaasna aanay mar dambe xidhmin: anigu waan ku hor socon doonaa, oo meelaha sarsarena waan simi doonaa, waanan kala burburin doonaa albaabbada naxaasta ah, oo qataarrada birta ahna waan kala googooyin doonaa, oo waxaan ku siin doonaa khasnadaha gudcurka iyo maal qarsoon oo meelo sir ah ku jira, inaad ogaatid inaan ahay rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil oo magacaa kuugu yeedha. addoonkaygii yaquub oo ah israa'iilkii aan doortay daraadhiis ayaan magacaa kuugu yeedhay, waanan ku magacaabay in kastoo aadan i aqoon. waxaan ahay rabbiga, oo mid kale ma jiro, aniga mooyane ilaah kale ma jiro. anigaa guntiga kuu xidhay in kastoo aadan i aqoon, in qorrax ka soo bax iyo galbeedba laga ogaado inaan aniga mooyane mid kale jirin. anigaa rabbiga ah, mid kalena ma jiro. iftiinka anigaa sameeya, oo masiibadana anigaa abuura. anigoo rabbiga ah ayaa waxyaalahan oo dhan sameeya. samooyinkow, xagga sare ka soo tiftiqa, oo daruuruhuna xaqnimo ha soo shubeen, dhulkuna ha furmo, oo badbaadada iyo xaqnimaduna ha isla soo wada baxaan. aniga rabbiga ah ayaa uumay. waxaa iska hoogay ka uumihiisa la dirira! wuxuu la mid yahay dheri jabkiis oo ka mid ah jababka dhulka! dhoobadu miyey kan sameeya ku tidhaahdaa, war maxaad samaynaysaa? amase shuqulkaaguu miyuu yidhaahdaa, gacmo ma leh? waxaa iska hoogay kii aabbe ku yidhaahda, war maxaad dhalaysaa?

amase naag ku yidhaahda, na maxaad ku foolanaysaa? rabbiga ah kan quduuska ah ee reer binu israa'iil, oo ah uumihiisu wuxuu leeyahay, waxyaalaha iman doona ma i weyddiinaysaan, oo wax ku saabsan wiilashayda, iyo shuqulka gacmahayga ma igu amraysaan? dhulka anigaa abuuray, oo dad baan ku dul uumay. aniga qudhayda ayaa samooyinka gacmahayga ku kala bixiyey, oo ciidankooda oo dhanna anigaa amray. rabbiga ciidammadu wuxuu leeyahay, boqor kuuros ayaan xaqnimo ku sara kiciyey, oo jidadkiisa oo dhanna waan toosin doonaa. magaaladayduu dhihi doonaa, oo maxaabiistaydana wuu sii dayn doonaa, mana aha iib aawadiis amase laaluush aawadiis toona. rabbigu wuxuu leeyahay, hawsha maar, iyo baayacmushtariga itoobiya, iyo reer saabaa'iim oo ah dad sarajoog dheer idinkay idiin soo gudbi doonaan, oo kuwiinnay ahaan doonaan. iyagu way idin daba socon doonaan, oo waxay idiin soo gudbi doonaan iyagoo silsiladaysan, oo way idiin sujuudi doonaan, wayna idin baryi doonaan, iyagoo leh, sida xaqiqaad ah ilaah dhexdiinnu jiraa, oo mid kalena ma jiro, oo isaga mooyane ilaah kale ma jiro. ilaaha reer binu israa'iil oo ah badbaadiyawahow, sida runta ah waxaad tahay ilaah isqariya. iyagu dhammaantood way ceeboobi doonaan oo giddigoodna way sharafjabi doonaan, oo kuwa sanamyo sameeya oo dhammu way wada qasmi doonaan. laakiinse rabbigu wuxuu reer binu israa'iil ku badbaadin doonaa badbaado daa'im ah, oo idinku weligiin iyo weligiinba ma aad ceeboobi doontaan, mana aad sharafjabi doontaan. waayo, rabbiga samooyinka uumay oo ah ilaaha dhulka uumay, oo sameeyey, oo dhisay, oo aan si aan waxba tarayn u uumin, laakiinse u uumay in la degganaado wuxuu leeyahay, anigaa rabbiga ah mid kalena ma jiro. anigu kuma hadlin qarsoodi iyo meel gudcur ah oo dhulka ka mid ah. farcanka yaquub kuma odhan, si aan waxba tarin ii doondoona. aniga rabbiga ahay waxaan ku hadlaa xaqnimo, oo waxaan sheegaa waxyaalo qumman. kuwiinna quruumaha ka baxsadayow, soo shira, oo dhammaantiin kaalaya, kulligiin soo wada dhowaada. kuwa sanamyadooda qoriga ah sita oo ilaah aan waxba badbaadin karin barya aqoon ma leh. sheega oo soo saara, iyagu ha isla wada tashadeen. bal yaa waxyaalahan waa hore muujiyey? oo bal yaa wakhti hore sii sheegay? sow ma aha aniga rabbiga ah? oo aniga mooyane ilaah kale ma jiro. waxaan ahay ilaah xaq iyo badbaadiye ah, oo aniga mooyane mid kale ma jiro. dhulka darafyadiisa oo dhammow, i soo eega, oo kulligiin badbaada, waayo, aniga ilaah ah, oo aniga mooyane mid kale ma jiro. waxaan ku dhaartay nafsaddayda, oo eray baa afkayga xaqnimo uga baxay, soona noqon maayo, waxaana weeye, jilib waluba anuu ii sujuudi doonaa, carrab walubana waa igu dhaaran doonaa. waxaa laygu odhan doonaa, rabbiga uun ayaa xaqnimo iyo xoogba leh. isagaa loo iman doonaa, oo kuwii isaga u cadhaysnaa oo dhammuna way wada ceeboobi doonaan. farcanka israa'iil oo dhammu rabbiga bay xaq ku noqon doonaan, wayna faani doonaan.

beel baa foororsada, nebona wuu dhacaa, sanamyadoodu waxay kor saarnaadaan xayawaanka iyo lo'da. waxyaalihii aad sidan jirteen waxaa laga dhigay rar la saaray neefkii daallanaa. way fooror-sadaan, oo dhammaantood way wada dhacaa, iyagu rarka ma ay samatabbixin karaan, laakiinse xataa iyaga qudhooda maxaabbiisahaan baa loo kaxaystaa. reer yacquub oo ah kuwa reer binu israa'iil ka hadhay oo dhammow, kuwiinna aan siday tan iyo wakhtigii aad caloosha ku jirteen oo aan xambaaray tan iyo wakhtigii aad uurka ka soo baxdeen, i maqla. tan iyo cimri dheer isagii baan ahay, oo tan iyo timo cirroobay waan idin xambaarayaa. anigaa sameeyey, waanan sidi doonaa, waan xambaari doonaa, waanan samatabbixin doonaa. bal yaad ii ekaysiinaysaan oo ila simaysaan, oo yaad igu masaalaysaan inaanu isku mid ahaanno? kuwa dahab kolayga ka soo qubaa, oo lacagna kafadaha ku miisamaa waxay soo kiraystaan dahabtume, oo isna wax ilaah ah buu ka dhigaa, markaasay u sujuudaan oo caabudaan. garbahooday ku qaadaan, oo way xambaaraan, oo meeshiisay qotomiyaan. isna wuu iska taagnaadaa, oo meeshiisana innaba kama dhaqaao. oo dadku way u qayshan doonaa, laakiinse isagu uma uu jawaabi karo, oo dhibkoodana kama uu badbaadin karo. kuwiinna xadgudbayow, bal waxan soo xusuusta, oo aad u fiirsada, bal mar kale soo garwaasada. bal waxyaalihii hore oo qadiimka ahaa soo xusuusta, waayo, anigaa ilaah ah, mid kalena ma jiro, anigaa ilaah ah, oo mid ila mid ahuna ma jiro. bilowga waxaan sheegaa ugudambaysta, oo wakhtiga hore waxaan sii sheegaa waxyaalo aan weli la samayn, anigoo leh, taladaydu way hagaagi doontaa, oo waxaan jeclahay oo dhanna waan wada samayn doonaa. waxaan xagga bari uga yeedhayaa haad aad u gaajaysan oo ah ninka taladaya oofinaya oo aan waddan fog uga yeedhayo. waan ku hadlay, oo weliba waan oofin doonaa. waan u qasdiyey, oo weliba waan samayn doonaa. kuwiinna qalbiga qallafsan oo xaqnimada ka fogow, bal i maqla! xaqnimadaydii waan soo dhowaynayaa, oo iyana ma ay fogaan doonto, oo badbaadintayduna ma ay raagi doonto. reer binu israa'iil oo sharaftayda ah daraaddood ayaan badbaadin siyoon u dhex dhigi doonaa.

47

gabadha bikradda ah ee baabuloon ahay, soo deg, oo ciidda ku fadhiiso, magaalada reer kaldayiinay, carshila'aan dhulka ku fadhiiso, waayo, mar dambe adiga laguuguma yeedhi doono mid dhaylo ah oo jil-cisan. dhagaxshiidyada qaad oo wax shiid, masarka madaxa ka qaad, oo lugaha qaawi, tan iyo bowdada tafaxaydo, oo webiyaasha ka gudub. cawradaada waa la qaawin doonaa, ceebtaadana waa la arki doonaa. waan aarsan doonaa, oo ninna waa tuddi doono. bixiyahayaga magiciisa waxaa la yidhaahdaa rabbiga ciidammada oo ah kan quduuska ah ee reer binu israa'iil. magaalada reer kaldayiinay, shib dheh oo fadhiiso, meel gudcur ah gal, waayo, mar dambe lagu-

uguma yeedhi doono sayidaddii boqortooyooyinka. waxaan u cadhooday dadkaygii, oo dhaxalkaygii ni-jaas baan ka dhigay, oo adigaan gacanta kuu geliyey. innaba iyagii uma aadan naxariisan, oo dadka ga-boobay ayaad harqoodkaagii wax culus kaga dhig-tay. waxaad istidhi, oo weliigayba waxaan ahaan doonaa sayidad, oo waxyaalahanna qalbiga ma aad gelin, oo ugudambaystoo diina sooma aadan xusuusan. haddaba bal waxyaalahan maql, taada iska raax-aysata oo istareexa ku joogtoy. waxaad qalbiga iska tidhaahdaa, anigaa ah oo aniga mooyaane cid kale ma jirto, anigu innaba carmal ma noqon doono, oo ma gablami doono. laakiinse labadan waxyaalood isku maalin qudha ayay isku daqiiqad kuu iman doon-aan, waana gablannimo iyo carmalnimo. aad iyo aad bay kuugu soo degi doonaan in kastoo aad saaxirn-imo badan iyo falfal tiro badan badisay. waayo, wax-aad isku hallaysay sharnimadaada, oo waxaad istidhi, ninna ima arko. waxaa ku qalday xigmaddaada iyo aqoontaada, oo waxaad qalbiga iska tidhi, anigaa ah, oo aniga mooyaane cid kale ma jirto. haddaba sidaas daraaddeed maasiibo baa kugu soo degi doonta, mana aad garan doontid si ay kuugu iman doonto, belayaa kugu dhici doonta, oo mana aad kari doontid in-aad iska fogaysid, oo baabbi'id baa si kedis ah kuugu soo degi doonta, taasoo aadan aqoon. haddaad ku faa'iidi karaysid iyo haddaad ku adkaan karaysid, bal haatan la soo istaag falfalkaaga iyo saaxirnimadaada faraha badan oo aad tan iyo yaraantaadii ku soo haw-shoonaysay. waxaad ku daashay talooynkaagii tirada badnaa, haddaba xiddigayagaannada, iyo xiddigashe-egyada, iyo xilliyasheegyaduba ha sara joogsadeen, oo ha kaa badbaadiyeen waxyaalaha kugu soo degi doona. bal eeg, iyagu waxay noqon doonaan sida xaab oo kale, oo dabka ayaa wada gubi doona, oo iyana xoogga ololka iskama ay samatabbixin doon-aan, oo dabkaasuna ma ahaan doono dhuxul la ku-laalo, amase dab la hor fadhiisto. saasay kuu noqon doonaan waxyaalihii aad ku hawshootay, oo kuwii aad macaamilada la lahayd tan iyo yaraantaadii mid-kood kastaaba meeshiisuu tegi doonaa, oo mid ku badbaadiyana ma jiri doono.

48

reer yacquubka magaca israa'iil loogu yeedho, oo biyihii yahuudah ka soo baxay, oo magaca rabbiga ku dhaarta, oo soo magacaaba ilaaha israa'iil, iya-goo aan run iyo xaqnimo toona ku xusuusanaynow, bal waxan maqla. waayo, iyagu waxay isugu yeed-haan kuwii magaalada quduuska ah, oo waxay isku halleeyaan ilaaha israa'iil, oo magiciisa la yidhaahdo rabbiga ciidammada. tan iyo waagii hore ayaan waxyaalihii hore sii sheegayay. afkaygay ka soo baxeen, waanan muujiyey. dhaqsaan u sameeyey, wayna ahaadeen. waan ogaa inaad madax adag tihiin, iyo in qoortinnu seed bir ah tahay, iyo in jaahiinnu naxaas yahay, sidaas darteed tan iyo waa hore ayaan idiin sii sheegayay, oo intaan waxyaala-hanu dhicin ayaan idiin sii muujiyey, waaba in-taasoo aad tidhaahdaan, sanamkayagii ayaa waxan sameeyey, oo waxaa amray sanamkayagii xardhanaa iyo sanamkayagii la shubay. idinku waad maqasheen,

haddaba bal waxan oo dhan arka, idinkuna miyeydaan sii sheegi doonin? haatan dabadeed waxaan idin tusayaa waxyaalo cusub, kuwaasoo ah waxyaalo qarsoon oo aydaan aqoon. iyaga haddaa la uumay, ma aad maqlin, waaba intaasoo aad tidhaahdaan. war mar horeba waannu niqiin. idinku ma aydaan maqlin, oo ma aydaan aqoon, oo dhegtiinnana waa hore ma furmin, waayo, waan ogaa inaad si khiyaano badan u macamilooteen, iyo in laydiin bixiyeey xadgudbayaal tan iyo intaad uurka hooyadiin kasoo baxdeen. magacayga aawadiis ayaan idiinka joogsan doonaa ammaantayda daraaddeed. bal eega, waan idin safeeyey, laakiinse sida lacagta ma aha. oo waxaan idinku tiijaabiyeey foornadii dhibaataada. anigu aawaday, iyo xataa nafsaddayda qudheeda, ayaan waxan u samayn doonaa, waayo, magacayga bal side baa loo nijaasayn karaa? ammaantayda mid kale siin maayo! reer yacquub oo ah israa'iilkii aan u yeedhayow, bal i maqla, anigu waxaan ahay isagii, waxaan ahay kii ugu horreeyey iyo weliba kan ugu dambeeya. gacantayda ayaa aasaaska dhulka dhigtay, oo samooyinkana waxaa kala fidisay midigtayda, oo markaan u yeedho ayay dhammaantood soo wada istaagaan. kulligiin soo wada shira oo waxan maqla. bal yaa iyaga ka mid ah oo waxyaalahan sii sheegay? kan rabbigu jecel yahay wuxuu baabuloon ku samayn doonaa siduu doonay oo gacantiisu waxay kor saarnaan doontaa reer kaldayiin. aniga qudhayda ayaa sidaas ku hadlay, oo isagaan u yeedhay oo keenay, oo jidkiisuu ku barwaaqoobi doonaa. warroy ii soo dhowaada oo waxan maqla. tan iyo bilowgii si qarsoodi ah uma aan hadlin. tan iyo waagii ay waxanu dheceen, anigu halkaasaan joogay, oo haatanna waxaa i soo diray sayidka rabbiga ah iyo ruuxiisa. rabbiga ah bixiyihiinna oo ah kan quduuska ah ee reer binu israa'iil, wuxuu leeyahay, anigu waxaan ahay rabbiga ilaahiinna ah oo idin bara waxa idiin wanaagsan oo idinku hoggaamiya jidkii aad mari lahaydeen. haddaad amarradayda maqli lahaydeen, nabaddiinnu waxay noqon lahayd sidii webi oo kale, oo xaqnimadiinnuna waxay noqon lahayd sidii hirarka badda oo kale, oo farcankiinnuna wuxuu ahaan lahaa sidii cammuudda oo kale, oo carruurtiinnuna waxay ahaan lahayd sidii ciidda oo kale. magacooda lama gooyeen oo hortaydana lagama baabbi'yeen. idinku baabuloon ka soo baxa, oo reer kaldayiin ka soo carara, oo waxan hees ku naadiya oo sheega. waxaad ka sheegtaan xataa dhulka darafkiisa, oo waxaad tidhaahdaan, rabbigu wuxuu soo furtay addoommadiisii reer yacquub. oo markuu lamadegaannada dhex marsiiyeyna ma ay oomin, oo dhagaxa ayuu biyo uga soo daayay, oo isagu dhagaxii ayuu kala dillaaciyeey, oo markaasay biyihii ka soo buraaceen. rabbigu wuxuu leeyahay, kuwa sharka ah nabadu uma jirto.

49

gasiiradahow, bal i maqla, dadkiinna fogow, bal i dhegaysta, rabbigu wuxuu iiga yeedhay maxalka, oo uurkii hooyaday ayuu iiga soo magacaabay, oo afkaygana wuxuu ka dhigay sidii seef af badan oo kale, oo hooska gacantiisa ayuu igu qariyey, wuxuuna iiga yeelay sidii fallaadh fiqan oo kale, oo gaboo-

ihiisa ayuu igu xaseeyey. oo wuxuu igu yidhi, israa'iilow, waxaad tahay addoonkaygii oo waan kugu ammaanmi doonaa. markaaasaan idhi, wax aan waxba ahayn ayaan u hawshooday, oo xooggaygiina waxaan ku dhammeeyey baabba' iyo wax aan waxba ahayn, laakiinse gartaydu waxay la jirta rabbiga oo abaal-gudkayguna wuxuu la jiraa ilaahayga. oo haddaba rabbigii uurka hooyaday iiga soo sameeyey inaan isaga addoon u noqdo si aan reer yacquub isaga ugu keeno, oo reer binu israa'iilna ay isaga ugu soo wada ururaan, wuu ila hadlay, (waayo, anigu rabbiga hortiiisa waan ku sharaf badnahay, ilaahayguna wuxuu ii noqday xoog iyo itaal) oo isagu wuxuu leeyahay, inaad addoonkaygii ahaatid, oo aad qabiilooyinka reer yacquub soo kicisid, iyo inaad kuwii reer binu israa'iil ka hadhay soo celisid waa wax fudud, oo weliba quruumahaan iftiin kaaraga dhigi doonaa, si ay baddaadintaydu dhulka darafkiisa u gaadho. rabbiga ah bixiyaha reer binu israa'iil iyo kooda quduuska ah wuxuu ku leeyahay kan dadku quudhsado oo quruumuhu karhaan, oo ah taliyayaal addoonkood, boqorraa arji doona oo sarajoogsan doona, oo weliba amiirraa sujuudi doona, waana rabbiga aaminka ah, oo ah kan quduuska ah ee reer binu israa'iil, oo ku doortay aawadiis. rabbigu wuxuu leeyahay, wakhti la aqbalay ayaan kuu jawaabay, oo maalintii badbaadintana waan ku caawiyey, waanan ku ilaalin doonaa, oo axdi ahaan baan dadka kuu siin doonaa inaad dhulka hagaajisid oo aad ka yeeshid in ay dhaxlaan meelihii hantida ahaa ee baabba'ay, iyo inaad kuwa xidhan ku tidhaahdid, soo baxa, oo kuwa gudcurka ku jirana aad ku tidhaahdid, ismuujiya. waxay daaqa doonaan jidadka, oo daaqsintoodana waxay ka heli doonaan meelaha sare oo dhan. ma ay gaajoon doonaan, mana ay harraadi doonaan, oo kulaylka iyo qorraxdu kuma ay dhici doonaan, waayo, ka iyaga u naxariista ayaal hor kici doona, oo wuxuu ku hoggaamin doonaa ilo biya ah agtood. oo buurahayga oo dhan waxaan ka dhigi doonaa waddo, oo jidadkayga weynna kor baa loo wada qaadi doonaa. bal eega, kuwanu waxay ka iman doonaan meel fog, oo bal ogaada, kuwanu waxay ka iman doonaan xagga woqooyi iyo xagga galbeed, oo kuwanuna waxay ka iman doonaan dalka reer siiniim. samooyinkow, heesa, oo dhulkow, faraxsanow, buurahow, hees ku dhuftha, waayo, rabbigu dadkii wuu qalbi qaaboojiyey, oo kuwiisa dhibaataysanna wuu u naxariisan doonaa. laakiinse siyoon waxay tidhi, rabbigu waa iiga tegey, oo sayidku waa i illoobay. miyaa naagu ilmeheeda nuuga illoobi karaa inayn wiilkii uuurkeeda ka soo go'ay u naxariisan? mindhaa kuwaasu way illoobi karaan, aniguse innaba ku illoobi maayo. bal eeg, waxaan kugu calaamadeeyey calaalaha gacmahayga, oo derbiyadaaduna had iyo goorba way i hor yaalliin. carruurtaadu way soo degdegayaan, oo kuwii ku dumiyeey iyo kuwii cidlada kaa dhigayba way kaa bixi doonaan. bal indhahaaga kor u qaad oo hareerahaga fiiri. kuwaas oo dhammu way isa soo wada urursanayaan oo adigay kuu imanayaan. rabbigu wuxuu leeyahay, noloshaydaan ku dhaartay, hubaal kuwaas oo dhan waxaad u xidhan doontaa sida sharraxaad oo kale, oo waxaad u hawan doontaa sida aroosaddu wax u huwato oo kale. waayo,

baabba'aagii iyo meelahaagii cidloobay iyo dalkaagii burburayba haatan cidihiidhi bay ku noqon doonaan kuwa ku degaya, oo kuwii ku liqayna way kaa fogaan doonaan. carruurta aad dhashay markaad gablantay dabadeed ayaa kugu odhan doonta adigoo maqlaya, meeshu aad bay noogu cidihiidhisan tahay, haddaba bal meel aannu degno noo bannee. markaasaad qalbigaaga iska odhan doontaa, bal yaa kuwan ii dhalay? maxaa yeelay, carruurtaydii waan ka gablamay, oo waxaan ahay mid cidlawday, oo la masaafuriyey, oo wareegta. oo bal yaase kuwan ii koriyey? waayo, anoo keligay ah ayaa layga tegey, ee haddaba kuwanu xaggee bay joogeen? sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, bal eeg, quruumahaan u gacan haadin doonaa, oo calankayga dadyowgaan u taagi doonaa, oo wiilashaada laabtooday ku keeni doonaan, oo gabdhahaagana garbahooday ku soo qaadi doonaan. oo boqorto waxay kuu noqon doonaan aabbayaal carruurtaada xannaaneeyaa, oo boqoradahoodu waxay kuu noqon doonaan hooyooyin carruurtaada nuujiya. oo intay jaahooda dhulka saaraan ayay kuu sujuudi doonaan, oo waxay leefleefi doonaan ciidda cagaahaaga. markaasaad ogaan doontaa inaan anigu rabbiga ahay, oo kuwii i sugaa marnaba ma ay ceeboobi doonaan. mid xoog badanu wuxuu qabsado miyaa laga qaadaa? miyaase la samatabbixiyaa maxaabbiistii kan xaq ah? laakiinse rabbigu wuxuu leeyahay, xataa kii xoog badan maxaabbiistiisa waa laga qaadi doonaa, oo kan laga cabsado wuxuu qabsadona waa laga samatabbixin doonaa, waayo, kii kula dirira waan la diriri doonaa, oo carruurtaadana waan badbaadin doonaa. oo kuwii ku dulmana waxaan ku quudin doonaa hilibka jidhkooda, oo dhiiggoodana waxay ugu sakhraami doonaan sida khamri macaan, oo binu-aadmiga oo dhammuna waxay wada ogaan doonaan inaan anigoo rabbiga ahu ahay badbaadiyaahaaga, iyo bixiyahaaga, iyo kan xoogga badan ee reer yaacquub.

50

rabbigu wuxuu leeyahay, meeday warqaddii furninka ee hooyadiin, oo aan ku eryay? waase kuma kan ka mid ah kuwa daynka iga qaba oo aan idinka iibiyey? bal eega, xumaatooyinkiina aawadood ayaa laydiin iibiyey, oo xadgudubyadiinna aawadood ayaa hooyadiin lagu furay. haddaba markaan imid, muxuu ninna u jirin? oo markaan dhawaaqayse maxaa la iigu jawaabi waayay? miyaa innaba gacantaydu gaaban tahay si ayan wax u furan karin? amase miyaanan lahayn xoog aan wax ku samatabbixiyo? bal eega, canaantayda ayaan badda ku engejiyaa, oo webiyaashana cidlo baan ka dhigaa. kalluunkoodu biyola'aan aawadeed buu la soo uraa, oo oon buu u dhintaa. samooyinka madow baan huwiyaa, oo dhar joonyad ah ayaan go' uga dhigaa. sayidka rabbiga ah ayaa afka kuwa wax bartay i siiyey inaan ogaado si aan hadal ugu taageero kan daallan. subax kastuu i toosiya, subax walbana dhegtayduu u toosiya inaan wax u maqlo sida kuwa wax bartay. sayidka rabbiga ah ayaa dhegtayda furay, oo aniguna ma aan caasiyoobin, oo dibna ugama aan noqon. kuwii i karbaashay ayaan dhabarkaygii u duway, oo kuwii

timaha iga rifayna dhabannadaydaan u duway. wejigaygiina ceeb iyo candhuuf toona kama aan qarin. waayo, waxaa i caawin doona sayidka rabbiga ah, oo sidaas daraaddeed ma aan sharafjabin, oo sidaas daraaddeed ayaan wejigaygii uga dhigay sidii dhagxamadow oo kale, oo waxaan ogahay inaan ceeboobi doonin. ka xaq iga dhiga wuu dhow yahay, bal yaa ila diriraya? aannu isla wada istaagno. waa kuma kan cadowgayga ahu? ha ii soo dhowaado. bal eega, sayidka rabbiga ah ayaa i caawinaya, haddaba waa kuma kan i xukumi doonaa? bal ogaada, iyagu dhammaantood sida dhar duugoobay bay u gaboobi doonaan, oo kulligood aboor baa cuni doona. bal yaa idinka mid ah oo rabbiga ka cabsada, oo codka addoonkiisa adeedca? kan gudcurka ku dhex socda, oo aan iftiin lahaynu magaca rabbiga ha aamino, oo ilaahiisa ha isku halleeyo. kuwiinna dabka shida, oo ooloka isku hareereeya oo dhammo, iftiinka dabkiinna iyo ooloka aad shidateen ku socda. waxaas gacantaydaad ka heli doontaan, oo waxaad ku jiifsan doontaan tiiraanyo.

51

kuwiinna xaqnimada raaca oo rabbiga doondoonaow, bal i maqla. bal eega dhagaxii laydinka gooyay iyo godkii laydinka soo qoday. bal eega aabbihiin ibraahim, iyo saarahdii idin dhashay, waayo, markuu mid qudha ahaa ayaan u yeedhay, waanan barakeeyey, oo tarmiyey. waayo, rabbigu siyoon wuu u qalbi qabowjiyey, oo meelaheeda baabba'ay oo dhanna wuu u qalbi qabowjiyey, cidladeedana wuxuu ka dhigay sidii ceeden oo kale, oo lamadegaankeedana sidii beertii rabbiga oo kale, oo dhexdeedana waxaa laga heli doonaa farxad iyo rayrayn, iyo mahadnaqid iyo cod heeseed. dadkaygow, i maqla, oo quruuntaydoy, dhegta ii dhiga, waayo, sharci baa iga soo bixi doona, oo caddaaladdaydana waxaan ka dhigi doonaa inay dadyowga iftiin u noqoto. xaqnimadaydii way soo dhowdahay, badbaadintaydiina way soo baxday, oo gacmahayguna dadyowgay u garsoori doonaan, gasiiraduhuna anigay i sugi doonaan, oo gacantayday isku hallayn doonaan. bal indhihiinna samooyinka ku taaga, oo haddana dhulka hoose fiiriya, waayo, samooyinku sida qiiq oo kale bay u libdhi doonaan, oo dhulkuna sida dhar buu u duugoobi doonaa, oo kuwa degganuna sidaas oo kalay u dhiman doonaan, laakiinse badbaadintaydu weligeedba way sii waari doontaa, oo xaqnimadayduna weligeed ma dhammaan doonto. kuwiinna xaqnimada yaqaanow, dadka sharcigaygu qalbigooda ku jirow, bal i maqla. dadka canaantiisa ha ka cab-sanina, caydiisana ha ka qalbi jabina. waayo, aboor baa sida dhar oo kale u cuni doona, laakiinse xaqnimadaydu weligeedba way sii waari doontaa, oo badbaadintayduna tan iyo ab ka ab way sii jiri doontaa. gacanta rabbigoy, toos oo toos, oo xoog yeelo, oo u toos sidii waayihii hore, iyo sidii qarneyadii hore. miyaadan ahayn tii rahab googooyasay oo balhadeedii mudday? miyaadan ahayn tii engejisay baddii ahayd biyihii moolka dheeraa? sow ma aad tihid tii badda moolkeeda jidka ka samaysay in kuwa

la soo furtay ay ku gudbaan? oo kuwa rabbigu soo furtay way soo noqon doonaan, iyagoo gabyaya ayay siyooy iman doonaan, oo madaxoodana farxad weli-good ah ayaa saarnaan doonta, oo waxay heli doonaan farxad iyo rayrayn, oo tiiraanyo iyo taahna way carari doonaan. aniga qudhayda weeye kan ku qalbi qaboojiya. maxaad tahay waadiga nin dhimanaya iyo binu-aadmi sida caws oo kale u baabba'aya ka cabsanayee? ma waxaad illooday rabbiga ku sameeyey oo samooyinka kala bixiyeey, oo dhulka aasaaskiisa dhigay, oo ma waxaad had iyo goor maalin kasta ka cabsanaysaa kan wax dulma cadhadiisa, sidii isagoo diyaar u ah inuu wax baabbi'yo? haddaba bal meeday kan wax dulma cadhadiisu? maxbuuska la masaafuriyey dhaqso baa loo furi doonaa, oo ma uu dhiman doono, yamayskana ma geli doono, cuntadiisana ma uu waayi doono. laakiinse anigu waxaan ahay rabbiga ilaahaaga ah oo badda isku walaalaq si ay maw-jadaheedu u guuxaan. magiciisa waxaa la yidhaahdaa rabbiga ciidammada. oo erayadaydii ayaan afkaaga geliyey, hooskii gacantaydana waan kugu daboolay si aan samooyinka u kala bixiyo, oo aan aasaaska dhulka u dhigo, oo aan reer siyoonna ugu idhaahdo, dad-kayga baad tihiin. yerususaalemay tii gacanta rabbiga koobkii cadhadiisa ka cabtayay, toos oo toos, oo sara joogso. waxaad cabtay koobka lagu dhacd-haco, waadna heensatay. wiilashii ay dhashay oo dhan laguma arko mid iyada haga, oo wiilashii ay korisay oo dhanna laguma arko mid iyada gacanta qabta. labadan waxyaalood ayaa kugu dhacay. bal yaa kuu barooran doona? baabba' iyo halaag, iyo abaar iyo seef. haddaba bal sidee baan kuu qalbi qabowjin doonaa? wiilashaadii aad bay u daaleen, waxayna dhinac yaalliin jidadka oo dhan sida biciid dabin ku dhacay. waxay ka waxbeen cadhadii rabbiga iyo canaantii ilaahaaga. haddaba taada dhibaataysan oo ku sakhraantay wax aan khamri ahaynay, bal waxan maqal: sayidkaaga rabbiga ah oo ah ilaa-haaga dacwada dadkiisa u muddaca wuxuu leeyahay, bal eeg, waxaan gacantaada ka bixiyeey koobka lagu dhacd-haco, kaasoo ah koobka cadhadayda. adigu mar dambe innaba ma aad cabbi doontid. laakiinse waxaan gacanta u gelin doonaa kuwa ku dhiba, oo naftaada ku yidhi, dhambacaadso aan kugu gudub-nee, oo adna kuwii gudbayay ayaad dhabarkaagii uga dhigtay sida dhulka oo kale, iyo sida jidka oo kale.

52

siyoonay, toos oo toos, oo xooggaaga xidho. yeru-saalemay, magaalada quduuska ahay, dharkaaga qu-ruxda badan xidho, waayo, hadda ka dib kuwa bu-ryoqab ah iyo kuwa nijaas ah toona kuma ay soo geli doonaan. yerususaalemay, boodhka iska jaf oo ka kac, oo fadhiiso, magaalada siyoon oo maxbuu-sad ahayday, iska fur waxa qoorta lagaaga xidhay. waayo, rabbigu wuxuu leeyahay, idinka waxaa lay-dinku iibiyey wax aan waxba ahayn, oo haddana lacagla'aan baa laydinku soo furan doonaa. waayo, sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, dadkaygii waa horay masar ku dhaadheceen inay halkaas joogaan, oo kii reer ashuurna sababla'aan buu u dulmay. haddaba sidaas daraaddeed rabbigu wuxuu leeyahay,

bal maxaa halkan ii jira marka dadkayga waxaan waxba ahayn lagu kaxaystay? rabbigu wuxuu leeyahay, kuwa iyaga u taliyaa way qayliyaan, oo magacaygana had iyo goor maalin kastaba waa la caayaa. sidaas daraaddeed dadkaygu magacaygay aqoonsan doonaan, oo sidaas daraaddeed waxay maaliintaas garan doonaan inaan anigu ahay kan hadla, bal eega, waa i kane. buuraha dushooda ku qurux badanaa cagaha kan warka wanaagsan keena, oo nabadda naadiya, oo waxyaalaha wanaagsan warka wanaagsan ka keena, oo badbaadada naadiya, oo siyoon ku yidhaahda, ilaahaagii baa boqornimada haysta. waa ka codka waardiyaayaashaadu! codkooday kor u qaa-dayaan, oo dhammaantood way wada heesayaan, waayo, indhahooday ku arki doonaan markii rabbigu siyoon ku soo noqonayo. yerususaalem meelaheeda baabba'ayow, dhammaantiin farxa, oo kulligiin hees ku dhuftha, waayo, rabbigu dadkiisii wuu qalbi qaboojiyey, oo yerususaalema wuu soo furtay. waayo, rabbigu wuxuu gacantiisii quduuska ahayd bayaan ugu muujiyey quruumaha oo dhan hortooda, oo dhulka darafyadiisa oo dhammuna waxay wada arki doonaan badbaadinta ilaahenna. kuwiinna weelasha rabbiga sidow, taga, oo taga, oo halkaas ka soo baxa, ha taabanina wax aan daahir ahayn, oo iyada ka dhex baxa, oo daahir ahaada. waayo, degdeg kuma bixi doontaan oo qixidna kuma carari doontaan, maxaa yeelay, rabbiga ayaa idin hor kici doona, oo ilaaha reer binu israa'iil ayaa idin dhaba socon doona. bal eega, addoonkaygu caqli buu yeelan doonaa, oo waa la sarraysiin doonaa, oo kor baa loo kicin doonaa, wuxuuna noqon doonaa mid aad u sarreeya. waxaa jaahiisii loo xumeeyey si ka daran sida nin kale loo xumeeyo, suuraaddiisina waxaa loo xumeeyey si ka daran sida binu-aadmiga loo xumeeyo oo kale, haddaba sidii kuwa badanu ula yaabi jireen oo kale, ayuu isaguna quruumo badan uga yaabin doonaa, oo boqorraddana waxay afkooda u xidhi doonaan isaga aawadiis, waayo, waxay arki doonaan wax aan weli-good loo sheegin, oo waxay ka fiirsan doonaan wax ayan weligood maqal.

53

bal yaa warkayagii rumaystay? oo yaa gacantii rabbiga loo muujiyey? waayo, isagu hortiiisuu ku koray sidii geed curdan ah, iyo sidii xidid dhul engegan ka soo baxay oo kale. isagu suurad iyo qurux aynu ku fiirrinno toona ma leh, oo qurux aynu ku jeclaanno laguma arko. isaga waa la quudhsaday, waana la diiday, oo wuxuu ahaa nin murugeed, oo xanuun bartay, waana la quudhsaday sida mid dadku wejiga ka qarsado, mana aynaayn xurmayn. sida runta ah wuxuu xambaartay xanuunyadeennii, wuxuuna qaatay murugadeennii, laakiinse waxaynu ku tirinnay mid belaaayo ku dhacday, oo ilaah dilay, oo dhibaataysan. laakiinse waxaa isaga loo dhaawacay xadgudubyadeenna, waxaana loo nabareeyey xumaatooyinkeenna, edbintii nabaadiinadeennana dushiisay ku dhacday, dildillaaciisiina waynu ku bogsanay. dhammaanteen sidii ido baynu u hallownay, midkean waluba jidkiisuu u leexday, oo rabbigu wuxuu isaga dul saaray xumaanteenna oo dhan. isaga

waa la dulmay, waana la dhibay, laakiinse innaba afkiisii ma uu kala qaadin. isaga sidii wan la qalayo baa loo kexeeyey, oo sidii lax ku amusan kuwa dhogorta ka xiira hortooda, isagu afkiisa ma uu furin. isaga dulmi iyo xukun baa lagu sii qaaday. haddaba bal yaa qarnigiisii ka mid ahaa oo u maleeyey in isaga laga gooyay dalkii kuwa nool? xadgudubka dadkayga daraaddiis ayaa isaga loo garaacay. xabaashiisii waxaa lagu daray kuwii sharka lahaa, dhimashadiisii mid taajir ahaa, in kastoo uusan dulmi samayn, khiyaanona aanay afkiisa ku jirin. habase ahaatee waxaa rabbigu raalli ka noqday inuu isaga nabareeyo. wuxuu isaga ku riday xanuun. markaad naftiisa qurbaan dembi ka dhigtid ayuu arki doonaa farcankiisii, cimrigiisuna waa dheeraan doonaa, oo rabbiga doonistiisuna gacantiisay ku liibaani doontaa. wuxuu arki doonaa waxay naftiisu ku dhibtootay, wuuna u riyaayi doonaa. addoonkayga xaqa ahuna aqoontiisa ayuu kuwa badan xaq kaga dhigi doonaa, wuxuuna xambaari doonaa xumaatooyinkooda. sidaas daraadeed waxaan isaga wax ula qaybin doonaa kuwa waaweyn, isna wuxuu boolida la qaybsan doonaa kuwa xoogga badan, maxaa yeelay, isagu naftiisuu geeri u huray, waxaana lagu tiriyey kuwa xadgudbay, weliba wuxuu xambaartay kuwa badan dembigood, wuuna u duceeyey kuwa xadgudbay.

54

rabbigu wuxuu leeyahay, faraxsanow, madhalaysta aan dhalinay, hees ku dhufo oo mashxarad, taada aan carruur ku foolanay, waayo, tan cidlowday carruurteedu waa ka badan yihiin tan ninka leh carruurteeda. meesha teendhadaada ballaadhi, oo rugaahaaga daahyadoodana ha la kala bixiyo. waxba ha la hadhin, xadhkahaaga sii dheeree, oo dhidbahaagana sii xoogee. waayo, waxaad u kala faafi doontaa xagga midigta iyo xagga bidxidaba, oo farcankaaguna wuxuu dhalxi doonaa quruumaha, oo magaalooyinka baabba'ayna wuxuu ka dhigi doonaa in la dego. ha cabsan, waayo, ma aad ceeboobi doontid, hana sharafjabin, waayo, laguma ceebayn doono, oo ceebtii yaraantaadana waad illoobi doontaa, oo ceebtii carmalnimadaadana innaba mar dambe sooma aad xusuusan doontid. waayo, uumahaaga ayaa ninkaaga ah, oo magiciisana waxaa la yidhaahdaa rabbiga ciidammada. kan quduuska ah ee reer binu israa'iilna waa bixiyahaaga, oo waxaa isaga la odhan doonaa ilaaha dhulka oo dhan. waayo, ilaahaagu wuxuu leeyahay, anoo rabbiga ahu waxaan kuugu yeedhay sidii adoo ah naag laga tegey oo nafsaddeedu murugootay, iyo sidii bilcaan yaraanteedii lagu nacay oo kale. muddo yar baan kaa tegey, laakiinse waxaan kugu soo ururin doonaa naxariis badan. rabbiga bixiyahaaga ahu wuxuu leeyahay, muddo gaaban ayaan cadho yar wejigayga kaaga qariyey, laakiinse raxmad weligeed ah ayaan kuugu naxariisan doonaa. maxaa yeelay, tanu waxay iila mid tahay sidii biyihii wakhtigii nuux oo kale, waayo, sidaan ugu dhaartay inaanay biyihii nuux mar dambe dhulka kor mari doonin ayaan ugu dhaartay inaan mar dambe kuu cadhoon doonin, iyo inaan innaba ku canaanan doonin. waayo, rabbiga kuu naxariistaa

wuxuu leeyahay, in kastoo ay buuruhu fogaadaan oo ay kuruhuna dhaqdhaqaaqaan raxmaddaydu innaba kaa fogaan mayso, oo axdigayga waxaan dhaqdhaqaaqi maayo. taada dhibaataysan, oo duufaanku rogrogay, oo aan la qalbi qabowjinay, bal eeg, dhaqaxyaadaada waxaan ku qurxin doonaa midabyo kala cayncayn ah, oo aasaaskaagana waxaan ka samayn doonaa dhagaxyo safayr la yidhaahdo. oo daaqaadahaagana waxaan ka samayn doonaa dhagaxyo cas-cas oo yaaquud la yidhaahdo, irdahaagana waxaan ka samayn doonaa dhagaxyo dhalaalaya, oo derbigaaga oo dhanna waxaan ka samayn doonaa dhagaxyo qaali ah. oo rabbigu carruurtaada oo dhan ayuu wax bari doonaa, oo nabadda carruurtaaduna waxay ahaan doontaa mid weyn. xaqnimaad ku dhismi doontaa, oo dulmina waad ka fogaan doontaa, waayo, ma aad cabsan doontid, oo cabsigelintana waad ka fogaan doontaa, waayo, innaba kuuma ay soo dhowaan doonto. bal ogow, haddii dagaal laysu soo wada urursado xagayga kama iman doono. ku alla kii dagaal kugu kiciyaaba aawadaa buu u dhici doonaa. bal eeg, anigaa abuuray birtumaha dabka dhuxuleed afuufa oo hub dagaal u soo saara, oo weliba waxaan abuuray kan wax dumiya inuu wax baabbi'yo aawadeed. hub lagu samaystay oo liibaanaya ma jiro, oo af kasta oo garsoorid kuugu kacana waad xukumi doontaa, rabbigu wuxuu leeyahay, kanu wa dhaxalkii addoommada rabbiga, oo xaqnimadooduna xagaygayga ka timid.

55

hoy, kuwiinna oomman oo dhammow, xagga biyaha kaalaya, xataa kii aan lacag haysanow, kaalaya, wax iibsada, oo wax cuna, kaalaya oo khamri iyo caano lacagla'aan iyo iibla'aan ku qaata. haddaba bal maxaad lacag ugu bixisaan wax aan cunto ahayn? oo wixii aad ku hawshooteenna maxaad ugu bixisaan wax aan idin dherjinayn? bal aad ii maqla, oo waxa wanaagsan cuna, oo naftiinnuna ha iskaga istareexo barwaaqo miidhan. dhegihiinna soo dhiga, oo ii kaalaya, i maqla oo naftiinnuna way noolaan doontaa, oo anna waxaan idinla dhigan doonaa axdi weligiis ah, kaasoo ah waxyaalashii naxariista lahaa oo la hubo ee aan daa'uud u ballanqaaday. bal eega, isagaan dadyowga markhaati uga dhigay, oo hoggaamiye iyo taliyena dadyowgaan uga dhigay. bal eeg, waxaad u yeedhi doontaa quruun aadan aqoon, oo quruun aan ku aqoonna way kuu soo ordi doontaa, waana rabbiga ah ilaahaaga iyo kan quduuska ah ee reer binu israa'iil aawadiis, waayo, wuu ku sharfay. rabbiga doondoona inta isaga la heli karo, oo isaga barya intuu dhow yahay. ka sharka lihi jidkiisa ha ka tago, ninka aan xaga ahaynuna fikirradiisa, oo rabbiga ha u soo noqdo, oo isna wuu u naxariisan doonaa, oo ha u yimaado ilaaheenna, waayo, aad buu u saamixi doonaa. waayo, rabbigu wuxuu leeyahay, fikirradaydu fikirradiinna ma aha, oo jidadkiinnuna jidadkayga ma aha. maxaa yeelay, sida samooyinku ay dhulka uga sarreeyaan ayay jidadkaygu jidadkiinna uga sarreeyaan, oo ay fikirradayduna fikirradiinna uga sarreeyaan. waayo, sida roobka iyo barafka cadu ay samada uga da'aan, oo ayan halkaas ugu noqon, laakiinse ay dhulka u

waraabiyaan oo ay uga dhigaan inuu soo bixiyo oo magoole, si uu abuur u siiyo kan wax abuurta, oo uu cunto u siiyo kan wax cuna, sidaas oo kaluu ereygii afkayga ka soo baxaa noqon doonaa, oo isagoo madhan igu soo noqon maayo, laakiinse wuxuu oofinayaa wixii aan ula qasdiyey, waana ku soo liibaanayaa wixii aan u diray. waayo, farxad baad la bixi doontaan, oo nabad baa laydinku hoggaamin doonaa, oo buuraha iyo kuruhuna hortinnay hees ku dhufan doonaan, oo dhirta duurka oo dhammuna way sacbin doonaan. qodaxda meesheedii waxaa ka soo bixi doona geed beroosh ah, oo maraboobta meesheediina waxaa ka soo bixi doona geed hadaas ah, oo taasu waxay rabbiga u ahaan doontaa magac iyo calaamad weligeed sii waaraysa oo aan la baabbi'in doonin.

56

rabbigu wuxuu leeyahay, caddaaladda dhawra oo xaqnimada sameeya, waayo, badbaadintaydu way soo dhow dahay inay timaado, oo xaqnimadayduna dhaqsay u soo muuqan doontaa. waxaa barakaysan ninkii waxan sameeya iyo binu-aadmigii waxan xajiya, oo sabtida dhawra si uusan u nijaasayn, oo gacantiisana dhawra si ayan innaba wax shar ah u samayn. shisheeyihii rabbiga raacay yuusan odhanin, hubaal rabbigu dadkiisa wuu iga sooci doonaa, oo ninkii bohon ahuna yuusan odhanin, bal eega, anigu waxaan ahay geed kallalan. waayo, rabbigu wuxuu leeyahay, bohommada sabtiyadayda dhawra, oo wixii iga farxiya doorta, oo axdigayga aad u xajiya waxaan gurigayga iyo derbiyadayda dhexdooda ku siin doonaa meel iyo magac ka sii wanaagsan wiilal iyo gabdhoba. waxaan iyaga siin doonaa magac weligiis sii waaraya oo aan la baabbi'in doonin. oo rabbigu wuxuu leeyahay, weliba shisheeyayaasha i raaca inay ii adeegaan, iyo inay magacayga jeclaadaan, oo ay addoommo ii ahaadaan, mid kasta oo sabtida dhawra si uusan u nijaasayn, oo axdigaygana aad u xajiya, kuwaas oo dhan buurtayda quduuska ah ayaan keeni doonaa, oo gurigayga tukashada ayaan kaga farxin doonaa. qurbaannadooda la gubo iyo allabaryadooda ay meeshayda allabariga ku kor bixiyaan waa la aqbali doonaa, waayo, gurigayga waxaa dadyowga oo dhan loogu yeedhi doonaa guriga tukashada. sayidka rabbiga ah oo masaafuriyadii dadka israa'iil soo ururiyaa wuxuu leeyahay, weliba waxaan u soo ururin doonaa qaar kale oo aan ahayn kuwoodii la ururiyey. dugaagga duurka jooga oo dhan iyo dugaagga duudda oo dhammow, kaalaya aad wax cunteene. waardiyaayaashiisu waa indha la' yihiin, oo kulligoodna aqoon ma leh, dhammaantoodna waa eeyo carrar la' oo aan ciyi karin. way riyoodaan oo jiifaaan, oo jecel yihiin inay hurdaan. eeyadu way hunguri weyn yihiin, weligoodna ma dhergi karaan, oo kuwaasuna waa adhijirro aan innaba wax garan karin. kulligood waxay u leexdeen jidkoodii, oo midkood kastaaba xataa kii ugu dambeeyey wuxuu iska daba galay faa'iidadiisii. oo waxay yidhaahdaan, kaalaya khamri baan doonan doonaaye oo wax lagu sakhraamo baynu ka soo dhergi doonnaaye, oo berina waxay ahaan doontaa sida maanta oo kale, oo weliba ka sii weyn.

kan xaq ah wuu halligmaa, oo ninna qalbiga ma geliyo. cibaadalaawayaashana waa la kexeeyey, oo ciduna ma garato in kan xaq ah balaayada soo socota laga waday. isagu wuu nabad galaa, oo mid kasta oo qummanaantiisa ku socdana sariirtiisuu ku nas-taa. laakiinse wiilasha saaxiradda, oo ah farcankii dhilayga iyo dhiladu ay iska dhaleenow, bal halkan u soo dhowaada. bal yaad ku cayaaraysaan? oo bal yaad afka ku kala qaadaysaan oo aad carrabka ku soo taagaysaan? sow idinku ma ihidin carruur-tii xadgudubka iyo farcankii beenta, idinkoo geedaha dhexdooda iyo geed kasta oo cagaar ah hoostiisa iskula kacsada, oo carruurta dooxooyinka iyo meelaha dhagaxyada dillaacsan ka hooseeya ku gowraca. qaybtaadu waxay dhex taallaa dhagaxyada siman oo dooxada dhex yaal, oo iyaga qudhoodu waa qayb-taada, waayo, iyagaad qurbaan cabniin ah u daadisay, oo iyagaad qurbaan u bixisay. haddaba bal miyaan waxyaalahaas raalli ka noqon doonaa? waxaad sariir-taadii dul dhigatay buur sarraaysa oo dheer, oo halka-asaad sii fuushay inaad allabari ku bixisid aawadeed. oo albaabbaa iyo tiirarka dabadooda ayaad xusuus-taadii qotonatay, waayo, waxaad isu qawisay mid kale oo aan aniga ahayn, waanad sii fuushay, oo sariir-taadiina waad sii ballaadhisay, oo axdi baad iyaga la dhigatay. sariirtoodana meeshaad ku aragtay waad ku jeceshahay. saliid baad boqorka ula tagtay, oo cadarkaagiina waad iska sii badisay, ergooyinkaagi-na meel fog baad u dirtay, oo ceeb baad ku dhaad-hacday tan iyo she'ool. waxaad ku daashay jidkaaga dhererkiisa, laakiinse ma aad odhan, rajo ma leh. waxaad heshay xoog cusub, oo sidaas daraaddeed ma aadan taag qabin. oo bal yaad ka baqday oo aad ka cabsatay, oo aad saas darteed been u sheeg-tay oo aadan ii soo xusuusan, ama aadan innaba xaalkan qalbigaaga u gelin? miyaanan wakhti dheer iska aamusin? oo ma sidaas aawadeed baadan iiga cabsanay? waxaan sheegi doonaa xaqnimadaada iyo shuqulladaada, iyaguse waxba kuuma tari doon-aan. markaad qayshatid, bal guutooyinkaagu ha ku samatabbixiyeen, laakiinse iyaga dabayl baa qaadi doonta, oo neef baa wada kaxayn doonta, laakiinse kii isku ku halleeyaa dalkuu hantiyi doonaa oo wuxuu dhaxli doonaa buurtayda quduuska ah. oo isna wuxuu odhan doonaa, dhisa, dhisa, oo jidka ha-gaajiya, oo jidka dadkayga waxa lagu turunturoodo ka wareejiya. waayo, kan dheer oo sarreeya, oo weligiis waara, oo magiciisu quduuska yahay wuxuu leeyahay, anigu waxaan degganahay meesha sare oo quduuska ah, oo weliba waxaan la jiraa kan toobad-keena oo is-hoosaysiia inaan soo nooleeyo ruuxa kuwa is-hoosaysiia, iyo inaan soo nooleeyo qalbiga kuwa toobadkeena. waayo, ilaa weligay diriri maayo oo ilaa weligay sii cadhaysnaa maayo, haddii kalese ruuxii iyo nafihiin aan abuurayba hortayda way ku taag darnaan lahaayeen. xumaantii hunguriweynaantiisa aawadeed ayaan u cadhooday oo aan wax ugu dhuf-tay. waan isqariyey oo waan cadhooday, oo isna wuu ku sii leexday xagga jidkii qalbigiisa. jidadkiisii waan arkay, laakiinse isagaan bogsiin doonaa, oo weliba waan soo hoggaamin doonaa, oo isaga iyo kuwa u

barooranayaba waan qalbiqaboojin doonaa. rabbigu wuxuu leeyahay, anigu midhaha bushimahaan abuuraa. nabad iyo nabadu ha u ahaato kan fog iyo kan dhowba. oo isagaan bogsiiin doonaa. laakiinse kuwa sharka ahu waa sida bad kacsan oo kale, waayo, iyadu innaba ma xasilli karto, oo biyaheeduna waxay kor u soo xooraan wasakh iyo dhoobo. ilaahaygu wuxuu leeyahay, kuwa sharka ah nabadu uma jirto.

58

aad u qayli, oo waxba ha iskula hadhin, codkaagana sida buun oo kale kor u qaad, oo dadkaayga xadgudubkooda u sheeg, oo reer yacquubna dembiyadooda u sheeg. laakiinse iyagu maalin kasta way i doondoonaan, oo waxay jecel yihiin inay jidadkayga ogaadaan. sidii quruun xaqnimo samaysay oo aan innaba amarkii ilaahooda ka tegin waxay i weyddiistaan amarro xaq ah, oo waxay aad u jecel yihiin inay ilaah ku soo dhowaadaan. waxay leeyihiin, bal maxaannu u soonnoo oo aad u arki weyday? bal maxaannu naftayada u dhibnay oo aad u daymoon weyday? bal eega, maalintii aad soontaan waad iska raaxaysataan, oo shaqaalihiiina oo dhanna waad dulantaan. bal eega, idinku waxaad u soontaan dirir iyo dood keliya, iyo inaad feedhkii sharnimada wax ku dhufataan. maanta uma soontaan si codkiinna xagga sare looga maqlo. soonkii aad doortay ma waxaas oo kalaas? ma maalin nin naftiisa dhibo baa? ma inuu madaxiisa sida cawdsuur u foororsho, oo uu hoostiisa dhar joonyad ah iyo dambas ku goglo baa? waxaa ma waxaad tidhaahdaan, waa soon iyo maalin rabbigu aqbali karo? sow kanu ma aha soonkii aan doortay in silsiladihii sharnimada la furo, oo guntimihii harqoodka la debciyo, oo kuwa la dulmay la xoreeyo, oo aad harqood kasta jebisaan? sow ma aha inaad kibistaada ka gaajaysan u gooyisid, oo aad masaakiinta aan hoy lahayn gurigaaga soo gelisid, oo markaad aragtig mid qaawan aad wax huwisid, oo aadan xig-tadaada aad isku jiidhka tihiin ka dhuuman? oo markaas iftiinkaagu wuxuu u soo kaahi doonaa sida kaaha waaberi, oo bogsiiintaaduna dhaqso bay u soo bixi doontaa, oo xaqnimadaaduna way ku hor socon doontaa, oo ammaanta rabbiguna way ku daba socon doontaa. markaasaad dhawaaki doontaa, oo rabbiguna waa kuu jawaabi doonaa, waad u qayshan doontaa, oo isna wuxuu ku odhan doonaa, waa i kan. hadaad dhexdaada ka fogaysid harqoodka, iyo farta fiqiddaada, iyo hadlidda sharka ah, oo haddaad ka gaajaysan quudkaaga siisid, oo aad nafta dhibaataysan dherjisid, markaas iftiinkaagu gudcur buu ka soo dhex kaahi doonaa, oo madowgaaguna wuxuu noqon doonaa sida hadh cad oo kale. oo rabbiguna had iyo goorba wuu ku hoggaamin doonaa, oo iyadoo abaar ah ayuu naftaada dherjin doonaa, lafaahaagana wuu adkayn doonaa, oo adna waxaad noqon doontaa sida beer la waraabiyey, iyo sida il biya ah oo aan innaba biyeheedu gudhin. oo kuwaaga ayaa meelihii hore oo burburay dhisi doona, oo waxaad sara kicin doontaa aasaasyada qarniyada badan, oo waxaa laguugu yeedhi doonaa jabniinkabe, iyo kan jidadka cusboonaysiisa si loo dego. haddaad sabtida cagtaada ula hadhid si aadan maalintayda quduuska ah damacaaga

u samayn, aadse sabtida ugu yeedhid farxad, iyo tan quduuska ah ee rabbiga, oo sharafta badan, iyo haddaad sabtida sharaftid, adigoo aan siyaalahaaga samaynayn, ama aan damacaaga daba galayn, ama aan hadalkaaga ku hadlayn, markaasaa rabbiga ku farxi doontaa, oo anna waxaan ku marsiin doonaa meelaha sarsare ee dhulka, oo dhaxalkii awowgaa yacquub ayaan kugu quudin doonaa, waayo, afkii rabbiga ayaa saas ku hadlay.

59

bal eega, rabbiga gacantiisu inay wax badbaadiso kama gaabna, oo dhegihiisuna inay wax maqlaan kama awdna, laakiinse xumaatooyinkiinnaa idin kala soocay idinka iyo ilaahiinna, oo dembiyadiinnaa wejiisa idinka qariyey, oo saasusan idiin maqlin. waayo, gacmihiinnii dhiig bay ku nijaasaysan yihiin, oo farihiinniina xumaan bay ku nijaasaysan yihiin, bushimihiinnii been bay ku hadleen, oo afkiinniina shar buu ku guryamaa. ninna si xaq ah uma dacweeyo, oo midnaba run kuma muddaco. waxay isku halleeyaan waxaan waxba ahayn, oo been bay ku hadlaan, belaalay uuraystaan, oo xumaan bay dhalaan. waxay dillaaciyaan jilibis ukuntii, oo waxay sameeyaan xuub caaro. kii ukuntooda cunaaba wuu dhintaa, oo tii jabtaba jilibis baa ka soo baxa. xubabkoodu dhar uma ay noqon doonaan, oo shuqul-ladoodana innaba iskuma qarin doonaan. shuqul-ladoodu waa shuqullo xumaaneed, oo falinta dulmi-guna gacmahooday ku jirtaa. cagahoodu shar bay u ordaan, oo waxay u degdegaan inay dhiig aan xaq qabin daadiyaan. fikirradoodu waa fikirro xumaaneed, baabba' iyo halligaad ayaa jidadkooda dhex yaal. jidka nabadda ma yaqaaniin, oo socodkoodana caddaalad laguma arko. waxay samaysteen dhab-bayaal qalqalloocan, oo ku alla kii maraaba nabad ma uu yaqaan. sidaas daraaddeed caddaaladu way inaga fog tahay, oo xaqnimana innaba ina soo gaadhi mayso. waxaynu sugnaa nuur, laakiinse waxaynu aragnaa gudcur, oo waxaynu sugnaa iftiin laakiinse madow baynu ku dhex soconnaa. sida kuwa indhaha la' ayaynu derbiga u haabhaabannaa, oo sida innagoo aan innaba indho lahayn ayaynu wax u haabhaabannaa. sida fiid oo kale ayaynu hadh cad u turunturoonnaa, oo waxaynu nahay sida dad dhintay oo kuwa barwaaqaysan ku dhex jira. kulligeen sida orsooyin oo kale ayaynu u cabaadnaa, oo sida qoolleyo oo kale ayaynu u barooranna. waxaynu sugnaa caddaalad, laakiinse lama arko, oo waxaynu sugnaa badbaado, laakiinse way inaga fog tahay. waayo, rabbiyow, xadgudubyadayadii hortaday ku bataan, oo waxaa nagu marag fura dembiyadayada, waayo, xadgudubyadayadu way nala jiraan, oo xumaatooyinkayagana waannu og nahay. waynu xadgudubnay oo rabbiga been ka sheegnay oo ilaah-heen ka leexannay, innagoo dulmi iyo fallaago ku hadlayna oo erayo been ah uuraysanayna oo qalbiga kaga hadlayna. caddaaladdii dib bay u noqotay, oo xaqnimaduna meel fog bay taagan tahay, waayo, runtii jidkay ku dhex dhacday, oo qummanaauntuna sooma geli karto. hubaal runta waa la waayayaa, oo ku alla kii sharka ka tagaaba wuxuu iska dhi-

gaa wax la boobo, oo rabbiguna taas wuu arkay, shar bayna u ahayd inaan caddaalad la arag. wuxuuna arkay inaan ninna la arag, oo inaan dhexdhexaadiye la arag wuu ka yaabay, sidaas daraaddeed gacantiisa ayaa isaga badbaado u keentay, oo xaqnimadiisii ayaa tiirisay. sida laabdhawr oo kale ayuu xaqnimo u soo xidhay, oo madaxana wuxuu saartay koofiyad badbaado ah, oo wuxuu dhar ahaan u guntaday aarsasho, oo qiir ku kulul ayuu soo huwaday. sida falimahoodu istaahilaan ayuu nacabayasiisna cadho ugu abaalmarin doonaa, oo cadaawayaashiisana wuu u abaalgudi doonaa, oo gasiiradahana abaalgud buu siin doonaa. markaasaa magaca rabbiga xagga galbeed lagaga cabsan doonaa, oo ammaantiisana xagga qorrax-ka-soobaxaa lagaga cabsan doonaa. macaadowgu sida daad oo kale u yimaado ayaa ruuxa rabbigu eryi doonaa. rabbigu wuxuu leeyahay, bixiye baa u iman doona siyoon iyo kuwa reer yacqub ee xadgudubka ka leexdaba. rabbigu wuxuu leeyahay, kanu waa axdigayga aan iyaga la dhigan doono. ruuxayga ku kor jooga iyo erayadaydii aan afkaaga ku riday innaba afkaaga, iyo afka farcankaaga, iyo afka farcankaaga farcankiisa toona hadda ka dib iyo tan iyo weligeedba kama tegi doonaan, ayaa rabbigu leeyahay.

60

sare joogso, oo dhalaal, waayo, iftiinkaagii waa yimid, oo ammaantii rabbiguna way soo baxday oo ku iftiimisay. waayo, bal ogow, dhulka gudcur baa dabooli doona, oo dadyowgana mugdi dam ah ayaa qarin doona, laakiinse rabbigaa soo bixi doona oo ku iftiimin doona, oo ammaantiisana korkaagaa lagu arki doona. oo quruumo baa iftiinkaaga u iman doona, oo boqorrana waxay u iman doonaan dhalaalka sarakicidaada. bal indhahaaga kor u qaad oo hareerahaaga fiiri. intay isa soo wada urursadaan ayay kuu yimaadaan. wiilashaadii meel fog bay ka iman doonaan, oo gabdhahaagana gacmahaa lagu soo qaadi doona. markaasaa arki doontaa oo nuuri doontaa, oo qalbigaaguna farxad buu la gariiri doona, wuuna rayrayn doona, waayo, badda maalkeeda badan adigaa lagu soo leexin doona, oo hodantinimada quruumahuna adigay kuu iman doontaa. waxaa kuu badan doona awr iyo qaalmihii reer midyaan iyo reer ceefah, kulligood waxay ka iman doonaan shebaa, oo waxay keeni doonaan dahab iyo foox. rabbiga ammaantiisana waa la naadin doona. adhyaha reer qedaar oo dhammuna adigay kugu soo wada ururi doonaan, oo wananka nebayodna waxay noqon doonaan wax laguugu adeego, meeshayda allabariga dusheeda way iman doonaan, iyagoo la aqbalo, oo gurigayga ammaanta leh waan ammaani doona. waa kuwee kuwan u duulaya sida daruur oo kale, iyo sida qoolleey buulalkooda u duulaya? hubaal gasiiraduhu inagay i sugi doonaan, oo dooniyaha tarshiish ayaa marka hore iman doona inay wiilashaadii meelo fog ka keenaan iyagoo lacagtoodii iyo dahabkoodiiba wata, oo waxay u iman doonaan magaca rabbiga ah ilaahaaga iyo kan quduuska ah ee reer binu israa'iil aawadiis, maxaa yeelay, isagu wuu ku ammaanay. oo derbiyadaada waxaa dhisi doona

shisheeyayaa, oo boqorradoona adigay kuu adeegi doonaan, waayo, cadhadayda aawadeed ayaan wax kuugu dhufatay, laakiinse raallinimadayda aawadeed ayaan kuugu naxariistay. weliba irdahaagu had iyo goorba way furnaan doonaan, oo habeen iyo maalin toona lama xidhi doono in lagu keeno hodantinimada quruumaha iyo boqorradoona la xaxaystay. waayo, quruuntii iyo boqortooyadii aan kuu adeegin-uba way halligmi doonaan, hubaal quruumahaas waa la wada baabi'in doona. waxaa kuu iman doonta quruxdii lubnaan, taasoo ah geedaha la yidhaahdo beroosh, iyo tidhaar, iyo te'ashuurba si ay u qurxiyaan meeshayda quduuska ah, oo meesha cagahayga waxaan ka dhigi doona mid ammaan badan. oo kuwii ku dhibi jiray wiilashooda ayaa kuu iman doona iyagoo ku hor foororsanaya, kuwii ku quudhsan jiray oo dhammuna cagahaaga hortooday ku wada sujuudi doonaan, oo waxay kugu magacaabi doonaan, magaaladii rabbiga, oo ah siyoontii kan quduuska ah ee reer binu israa'iil. in kastoo lagaa tegey oo lagu necbaaday, oo uusan ninna ku dhex mari jirin, waxaan ka dhigi doona sharaaf weligeed ah iyo farxadda dadka qarniyada badan. oo waxaad nuugi doontaa naasaha boqorrada, oo waxaad ogaan doontaa inaan anigoo rabbiga ah ahuay badbaadiyaahaaga, iyo bixiyahaaga, iyo kan xoogga badan ee reer yacqub. meeshii naxaasta dahab baan ka keeni doona, meeshii birtana lacag baan ka keeni doona, meeshii qorigana naxaas baan ka keeni doona, oo meeshii dhagaxantana bir baan ka keeni doona, oo saraakiishaadana waxaan ka dhigi doona kuwa nabeed, oo kuwa kuu taliyana waxaan ka dhigi doona kuwa xaq ah. dalkaaga mar dambe dumi lagama maqli doono, oo baabi'id iyo halligaadna soohdimahaaga dhexdooda laguma arki doono, laakiinse derbiyadaada waxaad ugu yeedhi doontaa badbaado, irdahaagana ammaan. mar dambe qorraxdu kuuma ahaan doonto iftiinkaaga maallinnimo, oo dayaxuna nuur dhalaalaya kuma siin doono, laakiinse rabbiga ayaa iftiin weligiis ah kuu ahaan doona, oo ilaahaaguna qurux buu kuu ahaan doona. qorraxdaadu mar dambe ma dhici doonto, oo dayaxaaguna iftiinkiisa ma ceshan doono, waayo, rabbigu wuxuu kuu ahaan doona iftiin weligiis ah, oo wakhtigii baroorashadaadu wuu dhammaan doona. oo weliba dadkaaga oo dhammuna waxay ahaan doonaan kuwa xaq ah, oo weligoodba dalkay dhaxli doonaan, iyagoo ah laantii beeriddayda, iyo shuulkii gacmahayga inaan ammaanmo aawadeed. mid yarba wuxuu noqon doona kun, oo mid yarna wuxuu noqon doona quruun xoog badan. anigoo rabbiga ah ayaa waxan wakhtigiisa soo deddejin doona.

61

ruuxii sayidka rabbiga ah ayaa i dul jooga, waayo, wuxuu rabbigu ii subkay inaan war wanaagsan masaakiinta ku wacdiyo, wuxuuna ii soo diray inaan kuwa qalbiga jaban bogsiyo, iyo inaan maxaabiista xornimada ogeysiyo, kuwa xidhanna furriinnimada, iyo inaan dadka ogeysiyo sannadda qaablaadaa ah ee rabbiga iyo maallintii aarsashada ilaahayaga, iyo in-

aan kuwa baroorta oo dhan u qalbi qaboojiyo, iyo inaan kuwa siyoon ku baroorta meeshii dambaska qurux madaxooda ka saaro, oo meeshii baroorashadana aan saliiddii farxadda ka siiyo, oo meeshii qalbijabna aan dharkii ammaanta ka siiyo, in iyaga lagu magacaabo geedihii xaqnimada iyo beeriddii rabbiga, si uu isagu u ammaanmo. iyagu waxay dhisi doonaan burburkii hore, oo waxay kor u taagi doonaan wixii waa hore dumay, oo waxay cusboonayn doonaan magaaloyinkii burburay iyo wixii qarniyo badan baabab' ahaan jiray. oo shisheeyayaalna halkaasay joogi doonaan adhigiinnay daajin doonaan, oo kuwa qariibka ahuna waxay idiin noqon doonaan beerfalayaal iyo kuwa beercanabka ka shaqeeya. laakiinse idinka waxaa laydinku magacaabi doonaa wadaadadii rabbiga, oo dadku waxay idiinku yeedhi doonaan miidiinnadii ilaahayaga. waxaad cuni doontaan maalka quruumaha, oo sharaftooda ayaad ku faani doontaan. meeshii ceebtiinna sharaf labanlaab ah baad ka heli doontaan, oo meeshii qasmiddana waxay ku rayrayn doonaan qaybtooda, sidaas daraaddeed iyagu dalkooda qayb labanlaab ah bay ku hantiyi doonaan, oo waxaa iyaga u ahaan doontaa farxad weligeed ah. waayo, anigoo rabbiga ahu caddaalad baan jeclahay, waxdhicidda iyo xumaantase waan nebcahay. si daacad ah ayaan iyaga ugu abaalgudi doonaa, oo waxaan la dhigan doonaa axdi weligiis ah. oo farcankoodana quruumahaa lagu dhex aqoon doonaa, oo carruurtoodana dadyowga dhexdoodaa lagu aqoon doonaa, oo wax alla wixii iyaga arka oo dhammuba way aqoonsan doonaan inay iyagu yihiin farcankii rabbigu barakeeyey. si weyn baan rabbiga ugu rayrayn doonaa, oo naftayduna ilaahayga bay ku farxi doontaa, waayo, wuxuu ii xidhay dharkii badbaadada, oo wuxuu i huwiyey khamiiskii xaqnimada, sida aroos dharkiisa quruxdasan isku sharaxa iyo sida aroosad jowharadaheeda isku soo sharaxda. waayo, sida dhulku biqilkiisa u soo bixiyo, iyo sida beertu wixii lagu dhex abuuray u soo bixiso, ayaa sayidka rabbiga ahu ka dhigi doonaa in xaqnimo iyo ammaan ay quruumaha oo dhan ka soo hor baxaan.

62

jeeray xaqnimadeedu sida nuur u soo dhalaasho, oo ay badbaadadeeduna sida laambad baxaysa u soo dhalaasho, anigu siyoon daraaddeed aamusi maayo, oo innaba yerusaleem daraaddeed nasan maayo. oo quruumuhu xaqnimadaady arki doonaan, oo boqorrada oo dhammuna sharaftaady arki doonaan, oo waxaa lagu bixin doonaa magac cusub oo rabbiga afkiisu kugu magacaabi doono. oo weliba waxaad gacanta rabbiga ku noqon doontaa taaj qurux ah, iyo cigaal boqornimo. mar dambe laguuguma yeedhi doono tii la dayriyey, oo dalkaagana mar dambe looguma yeedhi doono dhulka baabba'a ah, laakiinse waxaa lagu magacaabi doonaa xefsibaah, oo dalkaagana waxaa lagu magacaabi doonaa beculaa, waayo, rabbigu waa kugu farxaa, oo dalkaagana waa la guursan doonaa. waayo, sida barbaaran bikhad ah u guursado oo kale ayaa wiilashaadu kuu guursan doonaan, oo sida ninkii aroos ahu uu aroosadda ugu farxo oo kale ayaa ilaahaagu kuugu

farxi doonaa. yerusaleemay, derbiyadaada waxaan dul saaray waardiyayaal, oo iyana habeen iyo maalin toona ma ay aamusi doonaan. kuwiinna rabbiga xusuustow, ha aamusina, oo isaga ha nasinina jeeruu yerusaleem dhiso oo ammaan dhulka kaga dhigo, rabbigu wuxuu ku dhaartay gacantiisa midig iyo dhudhunkiisa xoogga badan oo yidhi, hubaal mar dambe hadhuudhkaaga cadaawayaashaada ma aan siin doono inuu cunto u noqdo, oo shisheeyayaalna mar dambe ma ay cabbi doonaan khamrigaagii aad ku hawshootay. laakiinse kuwii soo urursaday ayaa cuni doona, oo rabbiga ayay ammaani doonaan, oo kuwii canabka soo urursaday ayaa barxadaha meeshayda quduuska ah khamriga ku cabbi doona. dhex mara, irdaha dhex mara, oo dadka jidkiisa hagaajiya. jidka weyn dhisa, dhisa. dhagaxyada ka wareejiya, oo dadyowga calan u taaga. bal eega, rabbigu wuxuu tan iyo dhulka darafkiisa ku naadiyey oo yidhi, magaalada siyoon waxaad ku tidhaahdaan, bal eeg, badbaadadaadii waa soo socotaaye. bal eeg, isagu abaal-gudkiisii wuu wataa, oo abaalmarintiisuna way ka soo horraysaa. waxaa loogu yeedhi doonaa, dadka quduuska ah iyo kuwa rabbigu soo furtay, oo waxaa lagugu magacaabi doonaa, tii la doondoonyay, iyo magaalada dayrin.

63

yuu yahay kan edom ka soo socda oo dharka cas bosraah kala imanaya? kan dharkiisa ku quruxda badan oo weynaanta xooggiisa ku soo socda waa kuma? waa anigan xaqnimada ku hadla oo inaan wax badbaadiyo u xoogga badan. bal maxaa dharkaagu u cas yahay, oo lebbiskaagana maxaa loo moodaa sida dharka kan macsarada canabka ku joogjoogsada? keeligay baan macsarada ku tuntay, oo dadkiina qofna igalama joogin, waxaan iyaga kula tuntay cadhadayda, oo waxaan kula joogjoogsaday xanaaqayga, oo dhiiggooduna lebbiskayguu ku firidhsan yahay, dharkayga oo dhanna waan ku wada wasakheeyey. waayo, maalintii aarsashadu qalbigaygu ku jirtay, oo kuwaygii aan furtay sannaddoodu waa timid. waan doondoonyay, laakiinse mid i caawiya lama arag, oo inaan la arag mid i tiiriya waan ka yaabay, sidaas daraaddeed gacantayda qudheeda ayaa badbaado ii keentay, waxaana i tiirisay cadhadaydii. oo dadyowgaan cadhadayda kula tuntay, xanaaqaygana waan ku sakhraamiyey, oo dhiiggooduna dhulkaan ku soo daadiyey. waxaan soo xusuusanayaa rabbiga raxmaddiisii iyo rabbiga ammaantiisii si waafaqsan waxyaalihii rabbigu na siiyey oo dhan, iyo wanaaggii weynaa oo uu reer binu israa'iil siiyey, kaasoo uu iyaga u siiyey si waafaqsan naxariistiisa, iyo si waafaqsan raxmaddiisa faraha badan. waayo, wuxuu yidhi, hubaal iyagu waa dadkayga iyo wiilashayda aan been ku macaamiloon, oo sidaas daraaddeed ayuu badbaadiye ugu noqday. dhibaataoodii oo dhan ayuu isna ku dhibaatooday, oo waxaa iyagii badbaadisay malaa'igta hortiiisa joogta, oo wuxuu iyagii ku soo furtay jacaylkiisii iyo naxdintiisii, oo isna wuu soo xambaaray, oo waayihii hore oo dhanna wuu siday. laakiinse way caasiyoobeen, oo ruuxiisa quduuska ahna way calool xumeeyeen, oo sidaas daraaddeed

ayuu ugu rogmaday inuu cadowgoodii noqdo, wuna la diriray. markaas dadkiisii waxay soo xusuusteen waayihii hore ee muuse, oo waxay yidhaahdeen, meeh kii badda ka soo gudbiyey iyagii iyo adhiijirkii idihiisa? meeh kii ruuxiisa quduuska ah dhexdooda dhigay, kii dhudhunkiisa amaanta badan gacanta midigta ee muuse raacsiyey, oo biyaha hortooda ku kala qaybiyey, inuu magac weligiis ah samaysto? meeh kii moolka dhexdiisa ku soo hor kacay sidii faras cidlada dhex maraya si ayan u turunturoon? sidii lo' dooxada hoos ugu dhaadhacaysa ayaa ruuxa rabbigu iyaga u nasiyey. oo sidaas oo kalaad dadkaagii u hoggaamisay inaad magac ammaan badan samaysatid. bal samada wax ka soo fiiri, oo bal rugtaada quduusnimada iyo amaanta leh wax ka soo arag. meeyey qiiradaadii iyo xooggaagii? jacaylkii iyo raxmaddii aad ii qabtay way iga joogsadeen. in kastoo ibraahim aanu na garan oo reer binu israa'iilna ayan na aqoonsan adigu waxaad tahay aabbahayaga. rabbiyow, waxaad tahay aabbahayaga, oo magacaaguna weligiisba waa bixiyahayaga. rabbiyow, bal maxaad nooga dhigtay inaannu jidkaaga ka qaldanno, maxaade qalbigayaga u qallafisay si aanan kaaga cab-san? u soo noqo addoommadaada aawadood iyo qabiilooyinkii dhaxalkaaga aawadood? wakhti yar keliya ayaa dadkaagii quduusanaa dalkii hanti ahaan u haysteen. cadaawayaashayadii ayaa meeshaadii quduuska ahayd ku tuntay. oo annana waxaannu kula mid noqonnay sidii kuwa aadan weligaa u talin, iyo sidii kuwa aan magacaaga loogu yeedhin.

64

maad samooyinka soo jeexdid, oo maad hoos u soo dhaadhacdid, si ay buuruhu hortaada uga gariiraan sida dab xaabo uu u gubo oo uu biyahana u karkariyo, in magacaaga cadaawayaashaada la ogeysiiyo, iyo in quruumuhu ay hortaada ku gariiraan! markaad waxyaalo cabsi badan oo aannan filanayn samaysay, hoos baad u soo dhaadhacday, oo buurihiina hortaaday ku gariireen. tan iyo waa hore ninna ma garan, dheguna ma maqal, iluna ma arag ilaah aan adiga ahayn oo u shaqeeya kan isaga wax ka suga. kan isagoo faraxsan xaqnimo sameeya, iyo kuwa jidadkaaga kugu xusuusta waad la kulantaa. waad cadhaysnayd, waannuna dembaabnay. dembiyadaas wakhti dheer baannu ku sii soconnay, haddaba ma nala badbaadin doonaa? waayo, kulligayo waxaannu noqonnay sida wax aan nadiif ahayn, oo xaqnimadayada oo dhammuna waa sida dhar wasakh ah, kulligayona waxaannu u engegney sida caleen oo kale, oo xumaantayadiina sidii dabayl oo kale ayay noo kaxaysataa. oo innaba lama kulo magacaaga ku baryootama, ama niyadiisa u kiciya inuu ku xagsado, waayo, wejigaagii waad naga qarisay, oo xumaatooyinkayagii aawadood waad na wada baabbi'isay. laakiinse haatan, rabbiyow, waxaad tahay aabbahayaga. annagu waxaannu nahay dhoobadii, oo adiguna dheryasameeyahayaga baad tahay, oo annana kulligayo shuqulkii gacantaada baannu nahay. rabbiyow, aad ha u cadhoon, oo xumaantana ilaa weligaa ha sii xusuusan. bal eeg, oo na fiiri, waan ku baryaynaaye, waayo, kulligayo dadkaaga

baannu nahay. magaalooyinkaagii quduuska ahaa cidlo bay noqdeen, siyoon waxay noqotay cidlo oo kale, yeruusaalemma waxay noqotay meel baabba' ah. gurigayagii quduuska ahaa oo qurxoona oo ahaa meeshii ay awoowayaashayo kugu ammaani jireen dab baa lagu gubay, oo waxyaalahayagii wanwanaagsanaa oo dhanna waa la wada baabbi'iyeey. rabbiyow, waxyaalahaas aawadood ma isu celinaysaa? ma iska aamaysayaa, oo ma aad baad noo sii dhibaysaa?

65

waxaan aqbalay kuwa aan wax i weyddiinayn, oo waxaa i helay kuwa aan i doondoonaayn. waxaa quruun aan magacayga loogu yeedhi jirin ku idhi, i eeg, i eeg. maalintii oo dhan waxaan gacmahayga u kala bixinayay dad caasi ah, oo jid aan wanaagsanayn ku socda, oo fikirradooda daba gala, oo ah dad had iyo goorba badheedh iiga cadhaysiiya, iyagoo beero allabari ku bixiya, oo meelo leben laga sameeyey foom ku shida. waxay fadhigaan xabaalaha dhexdooda, oo meelo qarsoon bayna ku hoydaan. hilib doofaar bay cunaan oo weelashoodana waxaa ku jira maraq waxyaalo karaahiyo ah laga sameeyey, oo waxay yidhaahdaan, goonidaada u taagnow, oo ha ii soo dhowaanin, waayo, waan kaa quduusanahay. kuwaasu waa qiiq sanku iga galay, iyo dab maalinta oo dhan qaxmaya. bal eegi, tanu hortayday ku qoran tahay, anigu iska aamusi maayo, laakiinse waan abaalmarin doonaa, oo waxaan abaalmarinta gelin doonaa laabtooda. xumaatooyinkiinnii iyo xumaatooyinkii awoowayaashiinba isku mar baan idiinka abaalmarin doonaa, ayaa rabbigu leeyahay, waayo, iyagu buurahay foom ku shideen oo kurahay igu caayeen, sidaas daraaddeed laabtooda ayaan shuqulladoodii hore gelin doonaa. rabbigu wuxuu leeyahay, sida khamriga looga helo rucubka canabka dhexdiisa, oo mid u yidhaahdo, ha hallaynin, waayo, barakaa ku dhex jirta, sidaas oo kalaan u samayn doonaa addoommadayda aawadood, si aanan dhammaantood u wada baabbi'in. waxaan reer yacquub ka soo bixin doonaa farcan, oo yahuudahna waxaan ka soo bixin doonaa mid buurahayga dhaxla, oo kuwayga aan doortay ayaa dhaxli doona, oo addoommadayda ayaa halkaas degi doona. shaaroon waxay noqon doontaa meel ay adhiyuhu daaqaan, oo dooxadii caakoorna waxay noqon doontaa meel ay lo'owgu fadhiistaan, dadkayga i doondoonaay aawadood. laakiinse kuwiinna rabbiga ka taga, oo buurtayda quduuska ah illoobay, oo gaad miis u diyaariya, oo menii khamri u qasa, waxaan idinka dhigi doonaa kuwa seefta ku le'da, oo dhammaantiinna waxaad u wada foororsan doontaan in laydin gowrac, maxaa yeelay, markaan idiin yeedhay iima aydaan jawaabin, oo markaan idinla hadlayna, ima aydaan maqlin, laakiinse wax indhahayga hortooda shar ku ahaa baad samayseen, oo waxaad doorteen wax aanaan ku farxin. sidaas daraaddeed sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, bal ogaada, addoommadaydu wax bay cuni doonaan, indinkuse waad gaajaysnaan doontaan, addoommadaydu wax bay cabbi doonaan, indinkuse waad harraadsanaan doontaan, addoommadaydu way rayrayn doonaan, indinkuse waad ceeboobi doontaan, ad-

doommaydu farxadda qalbigooda ayay la gabyi doonaan, idinkuse murugta qalbigiinna ayaad la ooyi doontaan, oo dhibta ruuxiinna ayaad la barooraan doontaan. oo magiciinna ayaad kuwayga aan doortay ugu dayn doontaan, inuu habaar lagu dhaarto u noqdo, oo sayidka rabbiga ah ayaa idin layn doona, oo addoommadiisana magac kaluu u bixin doonaa. kii isagoo dalka jooga isu duceeyaa wuxuu isugu ducayn doonaa ilaaha runta, oo kii isagoo dalka jooga dhaartaana wuxuu ku dhaaran doonaa ilaaha runta, waayo, dhibaatooyinkii hore waa la illoobay, indhahaygana way ka qarsoon yihiin. waayo, bal eega, waxaan abuurii doonaa samooyin cuscusub iyo dhul cusub, oo waxyaalihii horena lama soo xusuusan doono, oo innaba maanka sooma ay geli doonaan. laakiinse farxa oo weligiinba waxa aan abuurii ku reyreeya, waayo, bal eega, yerusaleem waxaan u abuuraa rayrayn, dadkeedana farxad baan u abuuraa. oo yerusaleem baan ku rayrayn doonaa, oo dadkaygana waan ku farxi doonaa, oo codkii oohinta iyo codkii baroorashadana mar dambe dhexdeeda lagama maqli doono. oo markaas dabadeedna innaba dhexdeeda ilmo dhawr maalmood jira, amase oday aan cimrigiisa dhammaynsan lagama heli doono, waayo, ilmuhu wuxuu dhiman doonaa isagoo boqol sannadood jira, dembilaha boqol sannadood jirase wuxuu ahaan doonaa mid inkaaran. guryay dhisan doonaan, wayna degi doonaan, oo beero canab ahna way beeran doonaan, midhahoodana way cuni doonaan. si uu mid kale u dego, guryo ma ay dhisi doonaan, oo si uu mid kale u cuno, beero ma ay beeran doonaan, waayo, dadkayga cimrigiisu wuxuu ahaan doonaa sidii geed cimrigiis, oo kuwayga aan doortayna wakhti dheer ayay shuqulka gacmahooda ku farxi doonaan. si aan waxba tarin uma ay hawshoon doonaan, oo masiibona carruur uma ay dhali doonaan, waayo, iyagu waa farcankii kuwii rabbigu barakeeyey, iyaga iyo carruurtoodaba. intaanay dhawaqin ayaan u jawaabi doonaa, oo intay weli hadlayaan ayaan maqli doonaa. yeyda iyo baraarku way isla wada daaqi doonaan, libaaxuna sida dibi oo kale caws buu u cuni doonaa, oo boodhkuuna abeesada quudkeedu ahaan doonaa. rabbigu wuxuu leeyahay, buurtayda quduuska ah oo dhan waxba kuma yeeli doonaan, waxna kuma baabbi'in doonaan.

66

rabbigu wuxuu leeyahay, samadu waa carshigayga, dhulkuna waa meeshaan cagaha saarto. guri cayn-maad ii dhisi doontaan? oo maxay tahay meeshaan na nastaa? waayo, waxyaalahan oo dhan gacantaydaa samaysay, oo waxyaalahan oo dhammuna way wada ahaadeen, ayaa rabbigu leeyahay, laakiinse ninkan waan fiirinayaa kaasoo ah miskiin, ruuxiisuna jaban yahay, eraygaygana ka gariira. kii dibi gowracaa wuxuu la mid yahay mid nin dilay oo kale, kii wan yar allabari ahaan u bixiyaana wuxuu la mid yahay mid eey qoorta ka jebiya oo kale, oo kii qurbaan bixiyaana wuxuu la mid yahay sida isagoo doofaar dhiiggiis bixiya oo kale, oo kii foox shidaana wuxuu la mid yahay sida isagoo sanam ammaana. hubaal waxay doorteen jidadkooda, oo naftooduna waxay ku farax-

daa karaahiyadooda. anna waxaan dooran doonaa dhibaatooyinkooda, oo waxay ka cabsadaanna waan ku soo kor dayn doonaa, maxaa yeelay, markaan u yeedhay, innaba cidina iima jawaabin, oo markaan la hadlayna, ima ay maqlin, laakiinse wax indhahayga hortooda shar ku ahaa bay sameeyeen, oo waxay doorteen wax aanaan ku farxin. kuwiinna eraygiisa ka gariiraw, bal erayga rabbiga maqla. walaalihiiinna idin neceb, oo magacayga aawadiis idiin xooraa, waxay yidhaahdeen, rabbiga ha la ammaano, si aan farxad-diinna u aragno, laakiinse iyagu way ceeboobi doonaan. buuq baa magaalada laga maqlayaa, cod baana macbudka ka yeedhaya, waana codka rabbiga oo cadaawayaashiisii abaalmarinaya. intii ayan foolaan ayay dhashay, oo intii ayan xanuunsan ayay wiil umushay. bal yaa waxaas oo kale maqlay? yaase waxaas oo kale arkay? dal miyuu maalin qudha dhashaa? quruunse miyey haddiiba dhalataa? waayo, siyoon mar alla markay foolatay ayay haddiiba carruurteedii dhashay. rabbigu wuxuu leeyahay, anigoo foosha keena miyaanan dhalin doonin? ilaahaagu wuxuu leeyahay, anigoo wax dhaliya, miyaan maxalka awdi doonaa? kuwiinna iyada jecel oo dhammow, yerusaleem la reyreeya, oo aawadeed u faraxsanaada, kuwiinna u baroorta oo dhammow, farxad aawadeed ula reyreeya, si aad naaseheeda gargaarka ah u nugtaan oo aad uga dheregtaan, iyo si aad sharafta badan uga maashaan oo aad ugu faraxdaan. waayo, rabbigu wuxuu leeyahay, bal eega, nabad sida webi oo kale ayaan ugu soo fidin doonaa, oo sharafta quruumahana sida durdur soo buuxdhaafay oo kale ayaan ugu soo dayn doonaa, oo markaasaad nuugi doontaan, oo sintaa laydinku xambaari doonaa, dhabtaana laydinku dul cayaarsiin doonaa. sida mid hooyadiis u qalbi qaboojiso oo kale ayaan aniguna idiin qalbi qaboojin doonaa, oo waxaa laydinku qalbi qaboojin doonaa yerusaleem. oo markaad waxaas aragaan ayaa qalbigiinnu farxi doonaa, oo lafihiiinnuna sida caws qoyan oo kale ayay u soo barwaaqaysnaan doonaan, oo waxaa la ogaan doonaa inay gacanta rabbigu addoommadiisa la jirto, cadhadiisuse waxay ku dhici doontaa cadaawayaashiisa. waayo, bal eega, rabbigu wuxuu la iman doonaa dab, iyo gaadhifardoodyadiisa cirwareenta la moodo, inuu xanaaqiisa cadho ku keeno canaantiisana dab ololkiis. waayo, rabbigu wuxuu binu-aadmiga oo dhan ku xukumii doonaa dab iyo seefiisaa, oo kuwa rabbigu laayana way badan doonaan. rabbigu wuxuu leeyahay, kuwa isdaahiriya, oo beeraha isku dhex nadiifiya, oo midba midka kale daba socdo, oo hilibka doofaarka, iyo karaahiyada, iyo jiirka cunaa dhammaantood way wada baabbi'i doonaan. waayo, shuqulladooda iyo fikirradooda waan ogahay, oo waxay noqon doontaa inaan soo wada ururiyo quruumaha iyo afafka oo dhanba, oo iyana way iman doonaan, ammaan-taydana way arki doonaan. oo waxaan dhexdooda ka taagi doonaa calaamad, oo kuwooda baxsan doonaa waxaan u diri doonaa quruumaha, kuwaasoo ah tarshiish, iyo fuul iyo luudka qaansada xooda, iyo tubal iyo yaawaan, iyo gasiiradaha fog, oo aan weligood warkayga maqal oo aan ammaantaydana arag, oo iyana ammaantayday quruumaha ka dhex sheegi doonaan. rabbigu wuxuu leeyahay, waxay rab-

biga qurbaan ahaan ugu keeni doonaan walaalihiin oo dhan, oo waxay ka soo kaxayn doonaan quruumaha oo dhan, iyagoo fuushan fardo, iyo gaadhifar-doodyo, iyo sariiro gacmeed, iyo baqlo, iyo rakuubbo dheereeya, oo waxay keeni doonaan buurtayda quduuska ah ee yerusaaalem, sida reer binu israa'iil ay weel nadiifsan qurbaankooda ugu keenaan oo ay guriga rabbiga u soo geliyaan. oo rabbigu wuxuu leeyahay, weliba waxaan iyaga kala dhex bixi doonaa wadaaddo iyo kuwa reer laawi ah. oo rabbigu wuxuu leeyahay, sida samooyinka cuscusub iyo dhulka cusub oo aan samayn doono ay hortayda ugu raagi doonaan, ayaa farcankiinna iyo magiciinnuba hortayda ugu raagi doonaan. oo rabbigu wuxuu leeyahay, waxay noqon doontaa in bil ka bil iyo sabti ka sabti binu-aadmiga oo dhammuba ay u iman doonaan inay hortayda igu caabudaan. oo iyana way bixi doonaan, oo waxay firfiirin doonaan dadkii igu xadgudbay meydadkooda, waayo, dixirigoodu ma dhiman doono, oo dabkuna kama demi doono, oo waxay binu-aadmiga oo dhan u noqon doonaan karaahiyo.

kuwanu waa erayadii yeremyaah ina xilqiyaah, oo ka mid ahaa wadaaddadii joogay canaatoood oo ku tiil dalka reer benyaamiin. waxaa isaga u yimid erayga rabbiga wakhtigii uu yoosiyaah ina aamoon dalka yahuudah boqor ka ahaa, sannaddii saddex iyo tobnaad ee boqortooyadiisa. oo wuxuu kaloo isaga u yimid wakhtigii yehooyaaqiiin ina yoosiyaah uu dalka yahuudah boqor ka ahaa, iyo ilaa sannaddii kow iyo tobnaad ee sidqiyaah ina yoosiyaah uu dalka yahuudah boqor ka ahaa, iyo ilaa waagii yeruusaaleem maxaabbisahaanta loo kaxaystay bishii shanaad. markaasaa eraygii rabbigu ii yimid, isagoo leh, intaanan uurkii hooyadaa kugu abuurin ayaan ku iqiin, oo intaadan uurka ka soo bixin ayaan quduus kaa dhigay, oo waxaan kuu doortay inaad nebi u noqotid quruumaha. markaasaan idhi, sayidow, rabbiyow, bal eeg, anigu ma aan hadli karo, waayo, dhallinyaraan ahaa. laakiinse rabbigu wuxuu igu yidhi, ha odhan, dhallinyaraan ahaa, waayo, waa inaad u tagtaa qof kasta oo aan kuu diri doono, oo wax alla wixii aan kugu amri doonoba waa inaad ku hadashaa. iyaga ha ka baqin, waayo, anigu waan kula jiraa inaan ku samatabbiixiyo, ayaa rabbigu leeyahay. markaasaa rabbigu gacanta soo fidiyey, oo afkayguu taabtay, kolkaasaa rabbigu wuxuu igu yidhi, bal eeg, anigu erayadaydii ayaan afka kuugu riday. bal eeg, maantadan ayaan kaa kor yeelay quruumaha iyo boqortooyooyinkaba, inaad rujisid oo aad dumsid, iyo inaad baabbi'isid oo aad afgembidid, iyo inaad dhisitid oo aad beertid. oo weliba eraygii rabbigu waa ii yimid, isagoo leh, yeremyaahow, bal maxaad aragtaa? oo aniguna waxaan idhi, waxaan arkaa ul yicib ah. markaasaa rabbigu igu yidhi, si fiican baad wax u aragtay, waayo, eraygaygaan ka fiirsadaa si aan u oofiyo. oo haddana mar labaad ayuu eraygii rabbigu ii yimid, oo wuxuu igu yidhi, maxaad aragtaa? oo aniguna waxaan idhi, waxaan arkaa dheri karaya, oo wuxuu ka soo jeedaa xagga woqooyi. markaasaa rabbigu igu yidhi, masiibo ayaa xagga woqooyi kaga soo kici doonta dadka dalka deggan oo dhan. waayo, rabbigu wuxuu leeyahay, bal eeg, anigu waxaan u yeedhi doonaa qolooyinka boqortooyooyinka woqooyi oo dhan, oo iyana way iman doonaan, oo midkood kastaaba wuxuu carshigiisa dhigan doonaa irdaha yeruusaaleem laga soo galo, iyagoo ku kacsan derbiyadeeda ku wareegsan oo dhan, iyo magaaloooyinka dalka yahuudah oo dhan. oo anna waxaan kala hadli doonaa xukummadayda ku saabsan xumaantooda oo dhan, waayo, way iga tageen oo ilaahyo kale ayay foom u shideen, wayna u sujuudeen shuqulladii ay gacmahoodu sameeyeen. haddaba sidaas daraaddeed guntiga dhexda ku giiji oo sara joogso, oo waxaad iyaga u sheegtaa wixii aan kugu amro oo dhan, oo yaanan hortooda kugu nixine innaba wejigooda ha ka nixin. waayo, bal eeg, maanta waxaan kaa dhigay magaalo deyr leh, iyo tiir bir ah, iyo derbiyo naxaas ah, oo dalka oo dhan col ku ah, oo col ku ah boqorrada dalka yahuudah, iyo amiirradooda, iyo wadaaddadooda, iyo dadka dalka oo dhanba. oo rabbigu wuxuu leeyahay, iyagu way kula diriri doonaan, laakiinse kaama ay adkaan doonaan, waayo, waan

kula jiraa inaan ku samatabbiixiyo.

2

oo haddana eraygii rabbigu waa ii yimid, isagoo leh, tag oo yeruusaaleem dhegaha kaga qayli, oo waxaad ku tidhaahdaa, rabbigu wuxuu leeyahay, waxaan xusuusnahay roonaantii yaraantaada iyo jacaylkii doonanaantaada, markaad igu raaci jirtay cidladii ahayd dal aan waxba lagu beerin. reer binu israa'iil wuxuu rabbiga u ahaa quduus, iyo midhihi ugu horreeyey ee beergooyiisii, oo kuwii isaga cunay oo dhammu eed bay lahaayeen, oo masiibo baa iyaga ku soo degtay, ayaa rabbigu leeyahay. reer yacquub iyo qolooyinka reer binu israa'iil oo dhammow, bal maqla erayga rabbiga: rabbigu wuxuu leeyahay, awoyayaashiin maxaa xaqdarro ah oo ay iga heleen oo ay iiga fogaadeen, oo ay waxyaalaha aan waxtarka lahayn u raaceen, oo ay waxmatarayaal u noqdeen? oo iyagu innaba ma ay odhan, meeh rabbigii dalka masar naga soo bixiyey, oo nagu soo hor kacay cidlada dhexdeeda, taasoo ahayd dal lamadegaan ah oo godad badan, iyo dal abaar iyo hooska dhimashada ah, iyo dal aan ciduna dhex marin, iyo meel aan la degin? oo waxaan idin keenay waddan barwaaqo badan, inaad midhihiisa iyo wanaaggiisa cuntaan, laakiinse markaad soo gasheen ayaad dalkaygii nijaasayseen, oo dhaxalkaygiina waxaad ka dhigteen wax karaan iyo ah. wadaaddadii ma ay odhan, rabbiigii meeh? oo kuwa sharciga hayaana ima ay aqoon, oo taliyayaashiina way igu xadgudbeen, oo nebiyadiina waxay wax ku sii sheegeen bacal, oo waxay iska daba galeen waxyaalo aan innaba faai'iido lahayn. oo sidaas daraaddeed weli waan idinla muddacayaa, oo carruurtiinna carruurtoodana waan la muddici doonaa. waayo, bal u gudba xagga gasiirrada kitiim, oo bal wax eega, oo xagga qedaarna cid u dira, oo aad u fiirsada, oo bal eega hadday waxaas oo kale halkaas jiraan. miyey jirtaa quruun beddeshay ilaahyadeed aan ilaahyo ahayn? laakiinse dadkaygu waxay ammaan toodii ku beddeleen wax aan waxtar lahayn. rabbigu wuxuu leeyahay, samooyinkow, bal waxan la yaaba, oo aad iyo aad u cabsada, oo haddana aad u garira. waayo, dadkaygii laba waxyaalood oo shar ah ayay sameeyeen, way iga tageen anigoo ah isha biyaha nool, oo waxay qoteen berkedo daldaloola oo aan innaba biyo celin karin. dalka israa'iil ma addoon baa, mase waa bidde guriga ku dhashay? maxaa isaga loo kala boobay? libaaxyo qayrabyo ah ayaa ku ciyey, oo codkoodiina way dheereeyeen, oo dalkiisiina way baabbi'iyeen, oo magaalooynkiisiina way gubteen oo ciduna ma deggana. oo waxaa dhalada kaa jebiyey reer nof iyo reer taxfanees. sow adiga qudhaadu isuma aad keenin belaayadan, waayo, waxaad ka tagtay rabbiga ilaahaaga ah markuu jidka kugu hagayay? oo haatan bal maxaad ka samaynaysaa jidka masar inaad cabto biyaha shiixoor? amase bal maxaad ka samaynaysaa jidka ashuur inaad cabto biyaha webi yufraad? haddaba xumaantaada ayaa ku edbin doonta, oo dibunoqoshadaada ayaa ku canaanan doonta. sayidka ah rabbiga ciidammadu wuxuu leeyahay, haddaba bal ogow oo arag inay tahay wax shar ah oo qadhaadh inaad iga tagtay anigoo rab-

biga ilaahaaga ah, iyo inaad aniga cabsan. waayo, waa hore ayaad harqoodkaagii jebisay, oo waxaad kala gooyasay silsiladihii kugu xidhnay, oo waxaad tidhi, anigu kuu adeegi maayo, oo buur kasta oo dheer korkeed iyo geed kasta oo doog ah hoostiis ayaad ku jiifsatay sida dhillo oo kale. laakiin waxaan kuu beeray canab wacan, oo kulligiis uu wanaagsan ah, haddaba sidee baad ugu beddelantay inaad igu noqotid canab ba'ay oo qalaad? waayo, sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, in kastoo aad soodhe isku maydhid, oo aad saabuun iska badisid, weli xumaantaadii sida calaamad oo kale bay ii muuqataa. sidee baad u odhan kartaa, anigu ma nijaasoobin, oo bacaliimna ma raacin? bal fiiri socodkii aad dooxda ku martay, oo garo wixii aad samaysay. waxaad tahay qaalin geel oo dheeraysa oo warwareegta, iyo dameer dibadeed cidlada baratay, oo iyadoo orgoonaysa dabaysha ur-sanaysa. yaa damaceeda ka celin kara? oo kuwa iyada doonaya oo dhammuna isma ay daalin doonaan, waayo, iyaday bisheeda heli doonaan. caga-haaga kabola'aan ka dhawr, oo hungurigaagana har-raad ka dhawr, laakiinse waxaad tidhi, rajo ma leh innaba, waayo, waxaan jeclaaday shisheeyayaal, oo iyagaan iska daba gelayaa. siduu tuug markii la qabto u ceeboobo oo kale ayay reer binu israa'iil u ceeboobeen, iyaga, iyo boqorradda, iyo amiirrada, iyo wadaaddadooda, iyo nebiyadooduba, kuwaasoo geed ku yidhaahda, waxaad tahay aabbahay, oo dhagaxna ku yidhaahda, adigaa i dhalay. dhaharkay ii soo jeediyeen, wejigiina way iga sii jeediyeen, laakiinse wakhtigii ay dhibaataaysan yihiin waxay i odhan doonaan, kac oo na badbaadi. laakiinse meeye ilaahyadaadii aad samaysatay? iyagu ha keceen haday ku badbaadin karaan wakhtigii aad dhibaataysan tahay, waayo, dadka yahuudah ahow, ilaahyadiinnu waxay tiro le'eg yihiin magaalooyinkiinna. sidaas daraaddeed rabbigu wuxuu leeyahay, bal maxaad iila muddacaysaan? waayo, idinku kulligiin waad iga gudubteen. anigu waxtarla'aan baan carruurtiinnii u dilay, iyaguse innaba kuma ay waano qaadan. seeftiinnii ayaa nebiyadiinnii baabbi'isay sidii libaax wax baabbi'inaya oo kale. dadka qarniganow, bal erayga rabbiga ka fiirsada. reer binu israa'iil ma waxaan u ahaa cidlo ama dal gudcur ah? haddaba bal maxaa dadkaygu u yidhaahdaan, xor baannu nahay, oo mar dambe kuu iman mayno? gabadhu miyey illoobi kartaa wixii ay isku sharaxdo, aroosadduse miyey illoobi kartaa wixii ay xidhato? laakiinse dadkaygu waxay i illoobeen maalmo badan oo aan la tirin karin. sidee baad jidkaaga u hagaajisaa markaad caashaq doondoonto? sidaas daraaddeed xataa naagaha xunxunna jidadkaagaad bartay. oo weliba darfaa dharkaagana waxaa laga helaa dhiigii masaakiinta aan xaq qabin, sababta ma aha inaad heshay iyagoo guriga dhacaya, laakiinse waa waxyaalahaas oo dhan daraad-dood. oo weliba waxaad istidhaahdaa, anigu xaq ma qabo. sida xaqiiqada ah cadhadiisu way iga noqotay. bal ogow, anigu waan kala muddici doonaaye, maxaa yeelay, waxaad tidhaahdaa, anigu ma aan dembaabin. maxaad u warwareegtaa si aad jidadkaaga u beddesho? ceeb baa dalaka masar kaaga iman doonta siday dalka ashuur kaaga timid oo kale. oo weliba isagana waad ka soo bixi doontaa, adigoo gacmahu

madaxa kuu saaran yihiin, waayo, rabbigu waa diiday kuwa aad ku kalsoon tahay oo dhan, oo iyaga innaba ku dhex liibaani maysid.

3

waxaa la yidhaahdaa, haddii nin naagtiisa iska furo, oo ay ka tagto isaga, oo ay nin kale naagtiis noqoto, kii qabi jiray miyuu iyada u soo noqdaa? miyaan dalka-asu aad u nijaasoobayn? laakiinse adigu waxaad ka dhilaysatay saaxiibbo badan, oo haddana miyaad ii soo noqon doontaa? ayaa rabbigu leeyahay. bal indhaha kor u qaad oo waxaad fiirisa meelaha dhaadheer, oo bal eeg. miyey jirtaa meel aan lagula seexan? adoo iyaga sugaya ayaaad jidadka ag fadhiisatay sidii carab cidlada jooga, oo waxaad dalkii ku nijaasaysay dhilanimadaada iyo sharkaagaba. sidaas daraaddeed tiixyadii waa la joojiyey, oo roobkii dambena waa la waayay, weliba waxaad yeelatay dhillo jaahood, oo inaad xishootana waad diidday. haatan soo iguma qayshan, aabbahayow, adigu waxaad tahay saaxiibkii yaraantaydii? miyuu weligiisba sii cadhaysnaa doonaa? oo miyuu cadhadiisa ilaa ugudambaysta sii haysanayaa? bal eeg, waxaad ku hadashay oo samaysay waxyaalo shar ah in alla intii aad kartayba. weliba wakhtigii boqor yoosiyaah rabbigu wuxuu kaloo igu yidhi, war miyaad aragtay waxa boqortooyadii israa'iil ee dib u noqotay ay samaysay? iyadu waxay tagtay buur kasta oo dheer dushood iyo geed kasta oo doog ah hoostiis, oo halkaasay ku dhilloowday. oo iyadu markay waxyaalahaas oo dhan samaysay dabadeed ayaan waxaan is-idhi, way ii soo noqon doontaa, laakiinse iyadu sooma noqon. oo walaasheedii boqortooyadii yahuudah oo sirreyda ahaydna waxaas way aragtay. boqortooyadii israa'iil ee dib u noqotay way sinaysatay, oo taas daraaddeed ayaan iyadii furay oo waxaan siiyey warqadii furniinkeeda, oo waxaan arkay in walaasheedii yahuudah oo sirreyda ahayd innaba aanay weli cabsan, laakiinse iyana ay tagtay oo dhilloowday. oo waxay noqotay inuu dalkii ku nijaasoobay fudaydkii dhilanimadeeda, oo iyana way ka sinaysatay dhagxan iyo geedo. oo rabbigu wuxuu leeyahay, walaasheedii yahuudah oo sirreyda ahayd in kastoo ay waxyaalahaas oo dhan aragtay haddana qalbiga oo dhan iiguma ay soo noqon, laakiinse waxay iigu soo noqotay si isyeelyeelid ah. oo hadana waxaa rabbigu igu yidhi, boqortooyadii israa'iil ee dib u noqotay way iscadadaysay inay ka xaq badan tahay boqortooyada yahuudah ee sirreyda ah. tag, oo erayadan xagga woqooyi u naadi, oo waxaad tidhaahdaa, boqortooyada israa'iil ee dib u noqotay, soo noqo, maxaa yeelay, weji cadhaysan kugu eegi maayo, waayo, waan naxariis badnahay, oo cadhadaydana weligay sii haysan maayo, ayaa rabbigu leeyahay. waxaa keliya ood aqoonsataa xumaantaada, inaad rabbiga ilaahaaga ah ku xadgudubtay, iyo inaad geed kasta oo doog ah hoostiisa jidadkaaga ugu kala firdhisay shisheeyayaasha, iyo inaad codkaygii ad-deecin, ayaa rabbigu leeyahay. carruurtii dib u noqotay, soo noqda, waayo, waxaan ahay sayidkiinnii, oo midkiin waxaan kala soo bixi doonaa magaalo, labana waxaan kaloo soo bixi doonaa qolo, oo

waxaan idin keeni doonaa siyoon, ayaa rabbigu leeyahay. oo sida qalbigaygu jecel yahay waxaan idiin siin doonaa daajiyayaal, oo iyana waxay idinku daajin doonaan aqoon iyo waxgarasho. rabbigu wuxuu leeyahay, wakhtigaas markaad tarantaan oo aad dalka dhexdiisa ku badataan, waxay noqon doontaa inaan mar dambe la odhan, sanduugii axdiga rabbiga, oo lagamana fikiri doono, lamana soo xusuusan doono, lamana soo booqan doono, oo mar dambena lama samayn doono. oo wakhtigaas waxaa yerusuusalem lagu magacaabi doonaa carshigii rabbiga, oo quruumaha oo dhammuna iyaday ugu soo wada ururi doonaan magaca rabbiga oo yerusuusalem yaal, oo iyana mar dambe ma ay daba geli doonaan caasimada qalbigooda sharka ah. oo wakhtigaas dadka yahuudah waxay la socon doonaan dadka israa'iil, oo iyagoo isa soo raaci doona ayay dalka woqooyi ka soo bixi doonaan, waxayna iman doonaan dalkii aan aowayaashiin dhaxalka u siiyey. waxaan idhi, sidee baan wiilasha kuu dhex geeyaa, oo aan dal wacan kuu siiyaa, kaasoo ah dhaxalka ugu wanaagsan ee quruumaha? oo haddana waxaan idhi, waxaad igu yeedhi doontaan, aabbahayow, oo igama aad jeesan doontaan. rabbigu wuxuu leeyahay, reer binu israa'iilow, sida xaqiiqada ah naag khaa'inad ahu siday ninkeeda uga tagto oo kale ayaad idinku khiyaano igula macaamilooteen. cod baa ka yeedhaya meelaha dhaadheer dushooda, waana oohin iyo baryootankii dadka israa'iil, waayo, jidkooday qalloociyeen, oo waxay iska illooben rabbigii ilaahooda ahaa. carruurta dib u noqotayay, soo noqda, oo dibunoqoshadiinna ayaan bogsiiin doonaa. bal eeg, haatan waannu kuu nimid, waayo, waxaad tahay rabbiga ilaahayaga ah. sida runta ah waa rajo been ah in badbaadinta kuraha iyo buuraha badan laga sugo. sida runta ah badbaadadii dadka israa'iil waxay ka timaadaa rabbiga ilaahayaga ah. laakiinse tan iyo yaraantayadii waxa ceebta ah ayaa baabba' ka dhigtay wixii aowayaashayo ku hawshoodaan oo dhan, xataa adhyahoodii iyo ishkinkoodii, iyo wiilashoodii iyo gabdhahoodiiba. ceebtayada annu la jiifsanno oo sharafdarradayaduna ha na dul saarnaato, waayo, tan iyo yaraantayadii iyo ilaa maantadan la joogo annaga iyo aowayaashayoba waxaannu ku dembaabnay rabbiga ilaahayaga ah, oo codkii rabbiga ilaahayaga ahna ma annu addeecin.

4

rabbigu wuxuu leeyahay, dadka israa'iilow, haddaad soo noqotaan, waa inaad xaggayga u soo noqotaan, oo haddaad karaahiyadiinna hortayda ka fogaaysaanna innaba laydin dhaqdhaqajin maayo. oo haddaad si run iyo caddaalad iyo xaqnimo ah ugu dhaarataan, rabbigu waa nool yahay, de markaas quruumuhu isagay ku ducaysan doonaan, oo isagay ku faani doonaan. rabbigu wuxuu dadka dalka yahuudah iyo reer yerusualem ku leeyahay, dhulkiinna jeexan jabsada, oo qodxan dhexdood waxba ha ku beeranina. raggiinna dalka yahuudah iyo kuwa yerusualem degganow, rabbiga isu guda, oo iska gooya buuryada qalbigiinna, si ayan cadhadaydu u soo bixin sida dab oo kale, oo ayan u hurin si aan innaba

loo demin karin sharka falimihiinna aawadiis. dalka yahuudah ka dhex sheega, oo yerusualem ka dhex naadiya, oo waxaad tidhaahdaan, war dalka dhexdiisa buunka ku dhuftha, oo aad u qayliya, oo waxaad tidhaahdaan, isa soo urursada, oo ina keena aynu magaaloyinka deyrka leh galnee. calan u taaga xagga siyoon, carara oo ha joogsanina, waayo, anigu waxaan xagga woqooyi ka keeni doonaa masiibo iyo halligaad weyn. libaax baa ka soo baxay jiqdiisa, quruumo baabbi'iyihiina wuu soo kacay, oo wuxuu meeshiisii uga soo baxay inuu soo dalkaaga cidlo ka dhigo, oo magaaloyinkaagana waa la baabbi'in doonaa, oo qofna ma degganaan doono. taas aawadeed dhar joonyad ah guntada, oo baroorta, oo qayliya, waayo, cadhadii rabbiga oo kululayd nagama noqon. oo rabbigu wuxuu leeyahay, waxaa maalintaas noqon doona in boqorka qalbigiisa iyo amiirrada qalbigooduba ay kharribmaan, oo wadaaddaduna way yaabi doonaan, oo nebiyaduna way fajici doonaan. markaasaan idhi, sayidow, rabbiyow, sida xaqiiqada ah dadkan iyo yerusuusalem aad iyo aad baad u khiyaanaysay, waayo, iyagoo seefi naftooda soo gaadhaysa ayaad ku tidhaahdaa, nabad baad helaysaan. oo wakhtigaas waxaa dadkan iyo yerusualemaba lagu odhan doonaa, dadkayga dabayl kulul ayaa uga iman doonta xagga meelaha dhaadheer ee cidlada ku yaal, mana ahaan doonto mid wax haadinaas amase wax safaynaysa, laakiinse waxay ahaan doontaa dabayl xoog badan oo amarkayga ku imanaysa, oo weliba haatan anigu xukunkoodii waan ku hadli doonaa. bal eega, isagu wuxuu u iman doonaa sida daruur oo kale, oo gaadhifardoodyadiisuna waxay ahaan doonaan sida dabayl cirwareen ah oo kale, oo fardihiisuna xataa gorgorrada way ka sii dheereeyaan. annagaa hoognay! waayo, waannu baabba'ay. yerusuusalemay, qalbigaaga xumaanta ka maydh, si aad u badbaaddo aawadeed. ilaa goormay fikirradaada sharka ahu kugu sii dhex jirayaan? waayo, xagga daan cod baa ka yeedhaya, oo buuraha efrayimna belaaayo baa laga naadiyaa. quruumaha u diga oo yerusualem ogeysiin in ilaallo ay dal fog ka imanayaan, oo ay magaaloyinkii dalka yahuudah ku qaylinayaan. rabbigu wuxuu leeyahay, sida kuwa beer dhawraya ayay hareeraheeda kaga kacsan yihiin, maxaa yeelay, iyadu way igu caasiyowday. jidkaaga iyo falimahaaga ayaa waxyaalaahan kuu keenay, tanu waa belaaayadaada, wayna qadhaadh tahay, oo waxay gaadhaysaa xataa ilaa qalbigaaga. calooshaydiiey, calooshaydiiey! aniga qalbigaa i xanuunaya, oo wadnaha i fig leh. iskamana aamusi karo, maxaa yeelay, naftaydiiey, waxaad maqashay buunka dhawaaqiisii iyo qayladii dagaalka. belaaayo baa belaaayay ku soo kor dhacday, ayaa lagu dhawaaqay, waayo, dalkii oo dhan waa baabba'ay. teendhooyinkaygii haddiiba way baabbe'een, oo daahyadaydiina daqiiqad qudha ayay dhammaadeen. ilaa goormaan calanka arkayaa, oo aan buunka dhawaaqiisa sii maqlayaa? waayo, dadkaygu waa nacasyo, oo aniga ima ay yaqaaniin. iyagu waa carruur caqlidan, oo innaba waxgarasho ma leh. inay xumaan sameeyaan way u caqli badan yihiin, laakiinse inay samaan sameeyaan innaba aqoon uma leh. bal eega, dhulkaan fiiriyey, oo waxaan arkay inuusan qaab lahayn oo uu madhan yahay,

oo haddana samooyinkaani fiiriyeey, oo iyana innaba iftiin ma ay lahayn. buurahaan fiiriyeey, oo waxaan arkay inay gariirayeen, oo kurihi oo dhammuna way wada dhaqdhaqaaqayeen. oo haddana wax baan fiiriyeey, oo ninna ma jirin, oo haaddii hawada oo dhammuna way wada carareen. oo haddana wax baan fiiriyeey, oo waxaan arkay dhulkii midhaha badnaa oo abaaroobay, oo magaaloooyinkeedii oo dhammuna rabbiga hortiiisa ayay ku dundunsanaayeen cadhadiisii kululay daraaddeed. waayo, rabbigu wuxuu leeyahay, dalka oo dhammu wuu cidloobi doonaa, laakiinse anigu kulligiis wada baabbi'in maayo. taas aawadeed dhulku wuu u barooran doonaa, oo samooyinka sarena way u madoobaan doonaan, maxaa yeelay, waxaan anigaa ku hadlay, oo anigaa u qasdiyey, oo innaba ka qoomamoon maayo, kana soo noqon maayo marnaba. magaalada oo dhammu waxay ka qixi doontaa qaylada fardoleyda iyo qaansoleyda, oo jiqday ku carari doonaan, dhaqaxyada dushoodana way fuuli doonaan, magaalo kastana waa laga tegi doonaa, oo nin qudhuhuna ma degganaan doono, oo markii lagu dhoco bal maxaad samayn doontaa? in kastoo aad dhar guuduudan xidhatid, iyo in kastoo aad dahab isku sharraxdid, iyo in kastoo aad indhakuul iska badisidba, waxtarla'aan baad isu qurxinaysaa, waayo, kuwii ku caashaqi jiray way ku wada quudhsadaan, oo waxay doonayaan inay nafta kaa qaadaan. waayo, waxaan maqlay cod sidii naag foolanaysa, iyo qaylo sidii mid ilmaheedii ugu horreeyey dhalaysa, waana codkii magaalada siyoon, oo taahaysa, oo gacmaheeda kala fidisa, oo waxay tidhaahdaa, anigaa haatan hoogay! waayo, naftaydii aad bay ugu daallan tahay gacankudhiiglayaasha aawadood.

5

bal jidadka yeruusaleem hore iyo dib ugu orda, oo bal fiiriya, oo garta, oo meelaheeda balballaadhanna ka doondoona nin qudha oo caddaalad sameeya oo runta doondoona, oo haddaad ka heli kartaanna iyada waan cafiyi doonaa. oo weliba in kastoo ay yidhaahdaan, waa iga rabbiga nool, sida xaqiiqada ah been bay ku dhaartaan. rabbiiyow, indhaahaagu runta sow ma fiiriyaan? iyaga wax baad ku dhufatay, laakiinse innaba kama ay xumaan, oo waad baabbi'isay, laakiinse way diideen inay edeb qaataan. wejigoodiina waxay ka dhigeen wax dhagax ka sii adag, oo inay soo noqdaanna way diideen. markaasaan idhi, sida xaqiiqada ah kuwanu waa masaakiin, oo waa nacasyo, waayo, rabbiga jidkiisa iyo qaynuunka ilaahooda toona garan maayaan. waxaan u tegi doonaa ragga waxaweyn, oo waan la hadli doonaa, waayo, iyagu rabbiga jidkiisa iyo qaynuunka ilaahooda way yaqaaniin. laakiinse kuwanu dhammaantood harqoodkii way jebiyeen, oo xadhkihiina way kala gooyeen. oo sidaas daraaddeed waxaa iyaga dili doona libaax kaynta ka soo baxay, oo waxaa baabbi'in doonta yeyda fiideed. oo magaaloooyinkoodana waxaa gaagaatami doona shabeel, oo ku alla kii halkaas ka soo baxaba waa la kala dildillaacsan doonaa, maxaa yeelay, xadgudubadoodu waa tiro badan yihiin, oo dibunoqshadoodiina waa sii korodhay. sidee baan

kuu saamixi karaa? carruurtaadii way iga tageen, oo waxay ku dhaarteen kuwa aan ilaahyo ahayn, oo markaan dherdhergiyey dabadeed ayay sinaysteen, oo iyagoo guutooyin ah ayay guryihii dhilloooyinka ku soo urureen. waxay la mid noqdeen sidii fardo aroor-tii la barqiyeey, oo midkood kastaaba wuxuu ka daba danayan naagtii deriskiisa. rabbigu wuxuu leeyahay, miyaanan iyaga waxyaalahan u ciqaabayn? miyaanse naftaydu ka aarsanayn quruuntii tan oo kale ah? derbiyadeeda fuula oo dumiya, laakiinse ha wada baabbi'inina. laamaheedana qaada, waayo, kuwii rabbiga ma aha. waayo, dadka israa'iil iyo dadka yahuu-dahba khiyaano bay igula macaamilooddeen, ayaa rabbigu leeyahay. rabbiga way dafiireen, oo waxay yidhaahdeen, isagu ma jiro. masiibo nagu dhici mayso, oo seef iyo abaar midna arki mayno. oo nebiyaduna dabayl bay noqon doonaan, oo eraygu iyaga kuma jiro, oo sidaasaa iyaga lagu samayn doonaa. oo sidaas daraaddeed rabbiga ah ilaaha ciidamadu wuxuu leeyahay, erayadan aad ku hadasheen aawadood bal ogaada, ereyga afkaaga ku jira dab baan ka dhigi doonaa, oo dadkanaa waxaan ka dhigi doonaa xaabo, oo isna wuu wada baabbi'in doonaa dhammaan-tood. rabbigu wuxuu leeyahay, dadka israa'iilow, bal ogaada, quruun baan meel fog idinkaga keeni doonaa, oo taas waa quruun xoog badan, oo waa quruun tan iyo waa hore jirtay, oo waa quruun aydaan afkeeda aqoon, oo aydaan innaba garanayn wax alla waxay yidhaahdaanba. gabooyahoodu waa sida qabri af bannaan, oo kulligoodna waa wada rag xoog leh. oo iyagu waxay dhammayn doonaan waxaad beeraha ka goosataan iyo kibistiinna, oo waxay dhammayn doonaan wiilashiinna iyo gabdhihiinna, oo waxay dhammayn doonaan adhyihiinna iyo lo'diinnaba, oo waxay dhammayn doonaan canabkiinna iyo berdihi-innaba, oo magaaloooyinkiinna deyrka leh oo aad isku hallaynaysaanna seef bay la dhici doonaan. oo rabbigu wuxuu leeyahay, habase ahaatee, anigu wakhti-gaas idin wada baabbi'in maayo. oo markay yidhaahdaan, rabbiga ilaahayaga ahu bal muxuu waxyaalahan oo dhan noogu sameeyey? kolkaas waxaad ku tidhaahdaa, sidaad rabbiga ayaga tageen, oo aad ilaahyo qalaad dalkiinna ugu dhex adeegteen, sidaas oo kalaad shisheeyayaal ugu dhex adeegi doontaan dal aan kiinna ahayn. waxan dadka yacquub ka dhex sheega, oo dadka yahuudah ka dhex naadiya, oo waxaad tidhaahdaan, dadka nacasyada ahu oo aan wax-garashada lahayn, oo indhaha leh laakiinse aan waxba arkin, oo dhegaha leh laakiinse aan waxba maqlinow, bal haatan waxaan maqla: rabbigu wuxuu leeyahay, war miyeydaan iga cabsanayn? oo miyeydaan hortayda ku gariirayn? waayo, anigu waxaan ahay kii cammuudda badda ayga dhigay soohdinta, oo amar weligiis ah bixiyeey inayan soo dhafin, oo in kastoo ay mawjadaheedu aad u dhacaan, innaba kama ay adkaan karaan, oo in kastoo ay guuxaanna marna sooma ay dhaafi karaan. laakiinse dadkanu waxay leeyihiin qalbi fallaagoobaya oo caasiyoobay, way fallaagoobeen oo way iska tageen. oo innaba qalbigooda iskama ay yidhaahdaan, war haatan aynu ka cabsanno rabbiga ilaaheenna ah oo roobka hore iyo kan dambeba xilligiisa ina siiya, oo toddobaadyada beergoosashada loo go'ay inoo haya. xumaatooyinki-

inna ayaa waxyaalahan idinka celiyey, oo dembiyadi-inna ayaa waxyaalo wanaanaagsan idinka diiday. waayo, dadkayga dhexdiisa waxaa laga helaa niman shar ah. waxay u gabbadaan sida kuwa wax dabta, oo intay dabin u qoolaan ayay dad qabsadaan. sida qafas shimbirro ka buuxaan oo kale ayaa guryahooda khiyaano ay buuxdaa, oo sidaas daraaddeed ayay u weynaadeen oo u taajiroobeen. aad bay u buur-naadeen oo cayileen, oo xataa falimaha sharka ahna aad bay u badiyaan, ma garsooraan oo agoontana uma ay muddacaan si ay u barwaaqobaan, oo masaaki-intana xaqooda uma ay sameeyaan. haddaba rab-bigu wuxuu leeyahay, miyaanan iyaga waxyaalahan u ciqaabayn? miyaanse naftaydu ka aarsanayn qu-ruuntii tan oo kale ah? wax baas oo yaab miid-han ah ayaa dalka lagu dhex sameeyey. nebiyadii waxay sii sheegaan wax been ah, oo wadaaddadi-na waxay wax ku xukumaan iyaga taladooda, oo dadkaygiina saasay jecel yihiin, laakiinse bal maxaad ugudambaysta samayn doontaan?

6

reer benyaamiinow, yerusaaalem dhexdeeda ka carara, oo buunka teqooca ka yeedhiya, oo beyd hakeremna calaamad kor uga qaada, waayo, waxaa xagga woqooyi ka soo socda masiibo iyo halligaad weyn. magaalada siyoon oo u eg naag suurad wacan oo jilicsan ayaan baabbi'in doonaa. waxaa iyada u iman doona adhijirro adhyahoodii wata, oo teendhooyinkooda ayay hareeraheeda ka dhisan doonaan, oo midkood kastaaba wuxuu iska daaqsan doonaa meeshiisa. isu diyaariya inaad iyada dagaal ugu kacdaan, sara joogsada, oo ina keena aan iyada hadhka weerarnee. annagaa iska hoognay, waayo, gabbalkii waa dhacay, oo hooskii habeennimo ayaa sii dheeraaday. sara joogsada, oo ina keena aynu iyada habeennimo weerarnee, oo aynu daaraheeda waaweyn wada duminnee. waayo, rabbiga ciidamadu wuxuu yidhi, dhirteeda jara, oo yerusaaalem tuulmo ku tuula, waayo, tanu waa magaalada la ciqaabay, oo waxaa ka buuxa dulmi miidhan. sidii ili biyaheeda u soo burqiso oo kale ayay sharnimadeeda u soo burqisaa had iyo goorba, dhexdeedana waxaa laga maqlaa dulmi iyo kharrib-aad, oo had iyo goorna waxaa hortayda yaal cudur iyo nabro. yerusaaalemay, si aan naftaydu kaaga degganayn, edeb qaado. rabbigii ciidamadu wuxuu leeyahay, kuwa dadka israa'iil ee hadhay waxaa loo wada xaabxaabi doonaa sida geedcanab oo kale, sida mid canab guranaya oo kale gacanta dambiisha ku soo celiya. inay i maqlaan bal yaan la hadlaa oo aan u digaa? bal eega, dhegahoodu ma xalaalaysna, oo waxba ma ay maqli karaan. bal eega, erayga rabbigu cay buu iyaga u noqday, oo innaba kuma ay farxaan. sidaas daraaddeed waxaa iga buuxda cadhadii rabbiga, oo inaan isceliyo waan ku daalay. haddaba cadhadii ku deji carruurta jidka joogta iyo shirka barbaarrada oo dhan, waayo, xataa nin iyo naagtiisaba waa la kaxayn doonaa, oo odaya iyo kan cimriga dheerba waa la isla wada kaxayn doonaa. oo guryahooda, iyo beerahooda, iyo naaghoodaba

kuwa kalaa la siin doonaa dhammaantoodba, waayo, rabbigu wuxuu leeyahay, anigu waxaan gacantayda ku fidin doonaa dadka dalka deggan. waayo, kooda ugu yar ilaa kooda ugu weyn midkood kastaaba wuxuu u go'ay damacxumaan, oo nebiga iyo xataa wadaadka inta ka dhexle midkood kastaaba been buu ku macaamiloodaa. oo iyagu dhaawicii dadkayga ayay si fudud u bogsiiyeen, oo iyadoo aan innaba nabadu jirin ayay yidhaahdaan, waa nabad! waa nabad! markay karaahiyada sameeyeen miyey xishoodneen? maya, innaba ma ay xishoon, ceebna ma garan, sidaas daraaddeed waxay la dhici doonaan kuwa dhacaya. oo rabbigu wuxuu leeyahay, wakhtigii aan iyaga soo ciqaabo ayay hoos u dhici doonaan. rabbigu wuxuu leeyahay, jidadka dhex istaaga, oo bal wax fiiriya, oo bal dhabbayaashii hore haybsada, oo waxaad tidhaahdaan, meeh jidkii wanaagsanaa? oo markaas ku socdaa, oo naftiinna nasashaad u heli doontaan. laakiinse iyagu waxay yidhaahdeen, annagu ku socon mayno jidkaas. oo weliba waxaan idiin dhigay waardiyaayaal, oo waxaan idinku idhi, buunka dhawaagiiisa dhegaysta. laakiinse iyagu waxay yidhaahdeen, annagu waxba dhegaysan mayno. sidaas daraaddeed, quruumahow bal maqla, oo ururkow, bal ogow waxa kuwan ku dhici doona. dhulkow, bal maqla, oo bal ogow, dad-kan masiibaan ku soo dejin doonaa taasoo ah waxay fikirradoodii keeneen, waayo, eradayadii ma ayan dhegaysan, sharcigaygiina way diideen. fooxa shebaa ka yimid iyo qasabka macaan ee dal fog laga keenay maxay ii taraan? qurbaannadiinna la gubo aqbal maayo, oo allabaryadiinnuna iga farxin maayaan. oo sidaas daraaddeed rabbigu wuxuu leeyahay, bal eega, waxaan dadkan hor dhigi doonaa wax lagu turunturoodo, oo aabbayaasha iyo wiilashuba way ku wada turunturoon doonaan, oo deriska iyo saaxiibkiisba way wada halligmi doonaan. rabbigu wuxuu leeyahay, bal ogaada, dadyow baa dalka woqooyi ka iman doona, oo quruun weyn ayaa dhulka darafyadiisa ka soo kici doonta. oo waxay sitaan qaansooyin iyo warmo, oo waa calool adag yihiin, oo innaba naxariis ma leh. codkoodana waxaa la moodaa sida bad guuxaysa oo kale, oo farday fuulaan. siyoonay, mid kastaaba wuxuu kuugu soo safan yahay sida nin dagaal diyaar u ah oo kale. waxaannu maqlanay warkoodii, oo gacmahayagii way taag gabeen, oo cidhiidhi iyo xanuun baa noo qabtay sida naag foolanaysa oo kale. berrinka ha u bixina, oo jidkana ha marina, waayo, seeftii cadowga iyo cabsi baa dhan kasta idinka jirta. dadkaygow, joonyad xidho, oo dambas ku galgalo, oo waxaad u baroorataa sida wiil madi ah loogu baroorito, oo waxaad ku ooydaa baroor aad u qadhaadhi, waayo, waxbaabbi'iyihii dhaqsuu inoogu soo degi doonaa. waxaan dadkayga dhexdiisa kuu dhigay inaad ahaatid imtixaame, si aad jidkooda u ogaatid oo aad u imtixaantid. iyagu waa caasiyiin fallaagoobay, oo xan bay la ordaan oo iyagu waa naxaas iyo bir, oo kulligoodna waa kuwa wax kharriba. buufinkii aad buu wax u buufiyaa, oo laxaamaddiina dabkaa baabba'saday, oo lacag shubihiina waxtarla'aan buu wax u sii dhalaalinayaa, waayo, sharrowyadii weli ma soocna. waxaa iyaga loogu yeedhi doonaa, lacag

kanu waa eraygii yeremyaah uga yimid xagga rabbiga, isagoo leh, guriga rabbiga iriddiisa istaag, oo waxaad halkaas ka naadisaa eraygan, oo waxaad tidhaahdaa, kuwiinna dadka yahuudah oo irdahan u gala inaad rabbiga caabuddaanow, kulligiin bal erayga rabbiga maqla. rabbiga ciidammada oo ah ilaaha reer binu israa'iil wuxuu leeyahay, jidadkiinna iyo falimihiinnaba hagaajiya, oo anna waan idinka yeeli doonaa inaad meeshan degganaataan. ha isku hallaynina erayo been ah oo leh, macbudkii rabbiga, macbudkii rabbiga, macbudkii rabbigu waa kan. waayo, haddaad jidadkiinna iyo falimihiinnaba wada hagaajisaan, oo aad caddaalad ugu garsoortaan nin iyo deriskiisa, iyo haddaydnan dulmin shisheeyaha iyo agoonta iyo carmalka, oo aydaan meeshan ku daadin dhiig aan xaq qabin, oo aydaan ilaahyo kale waxyeeladiinna u daba gelin, de markaas waxaan idinka yeeli doonaa inaad degganaataan meeshan, oo ah dalkii aan waa hore awooyaashiin u siiyey inay weligood lahaadaan. bal eega, idinku waxaad isku hallaysaan erayo been ah oo aan waxba idin tari karin. intaad wax xaddaan, oo dhiig daadisaan, oo sinaysataan, oo been ku dhaarataan, oo bacal foox u shiddaan, oo ilaahyo kale oo aydaan aqoon daba gashaan, miyaad i hor imanaysaan, oo gurigan laygu magacaabay gudihiisa soo istaagaysaan, oo odhanaysaan, annaga waa nala samatabbixiyeey, si aad haddana karaahiyadan oo dhan u sii samaysaan? gurigan laygu magacaabay ma wuxuu hortiinna ku noqday gud tuugo? bal eega, rabbigu wuxuu leeyahay, aniguba waan arkay. laakiinse haatan bal taga meeshaydii shiihlo ku oolli jirtay, oo aan markii ugu horraysay magacayga dejiyeey, oo bal soo arka wixii aan ugu sameeyey xumaantii dadkayga reer binu israa'iil aawadeed. oo haatan rabbigu wuxuu leeyahay, idinku waxaad samayseen shuqulladan oo dhan, oo anna goor wanaagsan waan idinla hadlay, laakiinse ima aydaan maqlin, waanan idiin dhawaaqay, laakiinse iima aydaan jawaabin, sidaas daraaddeed gurigan laygu magacaabay, oo aad isku hallaynaysaan, iyo meeshii aan siiyey idinka iyo awooyaashiinba ayaan ku samayn doonaa wixii aan shiihlo ku sameeyey oo kale. oo idinkana hortaydaan idinka xoori doonaa sidaan u xooray dhammaan walaalihiinna ah farcankii efrayim oo dhan. sidaas daraaddeed dadkan ha u ducayn, oo baryootan iyo salaad midna iyaga aawadood ha u samayn, oo hana ii baryin iyaga aawadood, waayo, innaba ku maqli maayo. war miyaadan arkayn waxay ku dhex sameeyaan magaalooyinka dalka yahuudah iyo jidadka yeruusaalemba? carruurto qoryay soo guraan, aabbayaashuna dabkay shidaan, naaguhuna bur bay cajiimaan inay kibis u sameeyaan boqoradda samada, oo ay ilaahyo kale qurbaanno cabniin ah u daadiyaan, si ay iga cadhaysiiyaan. rabbigu wuxuu leeyahay, ma aniga baa kan ay ka cadhaysiiyaan? sow iyagu iskagama ay cadhaysiin ceebta ay isku soo jiiddeen? sidaas daraaddeed sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, bal ogaada, xanaaqayga iyo cadhadayda ayaan ku soo dejin doonaa meeshan iyo dadka iyo duun-

yada, iyo dhirta duurka, iyo midhaha dhulkaba. cadhadaydu way wada gubi doontaa oo lamana demin doono. rabbiga ciidammada oo ilaaha reer binu israa'iil ahu wuxuu leeyahay, qurbaannadiinna la gubo allabaryadiinna ku darsada, oo hilibkana iska cuna. waayo, waagii aan awooyaashiin dalka masar ka soo bixiyeey kalama hadlin, kumana amrin wax reer saabsan qurbaanno la gubo iyo allabaryo toona, laakiinse waxaan iyaga ku amray, oo aan ku idhi, codkayga dhegaysta, oo anigu waxaan idiin noqon doonaa ilaah, idinkuna waxaad ahaan doontaan dadkayga oo ku socda jidkii aan idinku amray oo dhan, si aad u nabdoonaataan. laakiinse ima ay dhegaysan, dhegna iima dhigin, illowse waxay ku socdeen taloooyinkii iyo caasinimadii qalbigooda sharka ah, oo dib bay u socdeen, horena uma dhaqaaqin. tan iyo maalin-tii ay awooyaashiin dalkii masar ka soo baxeen iyo ilaa maantada la joogo waxaan maalin kasta idiin soo diri jiray miidiinnadayda nebiyadii addoommadaydii ahaa oo dhan, anigoo goor wanaagsan diraya. laakiinse ima ay dhegaysan, dhegna iima ay dhigin, illowse way sii madax adkaadeen, oo waxay sameeyeen wax ka sii xun wixii ay awooyaashood samayn jireen. haddaba waa inaad erayadan oo dhan u sheegtaa, laakiinse iyagu kuma ay dhegaysan doonaan, oo weliba waa inaad u dhawaaqdaa, laakiinse innaba kuma ay jawaabi doonaan. oo waxaad ku tidhaahdaa, tanu waa quruun aan codka rabbiga ilaahooda dhegaysan, oo aan innaba edeb qaadan. runtii way baabba'day, oo afkooday ka go'day. timahaaga iska xiir oo iska xoor, oo waxaad ku baroorataa meelaha dhaadheer, waayo, rabbigu waa nacay oo waa ka tegey qarniga cadhadiisu ku dhacday. waayo, rabbigu wuxuu leeyahay, dadka yahuudah wax hortayda shar ku ah ayay sameeyeen. si ay gurigii laygu magacaabay u nijaaseeyaan ayay karaahiyadoodii dhex qotomiyeen. oo waxay dhiseen meelaha sarsare ee tofed oo ku dhex yaal dooxada ina xinnom, si ay wiilashooda iyo gabdhahoodaba dab ugu dhex gubaan, taasoo aanan iyaga ku amrin, oo aan innaba qalbigayga soo gelin. sidaas daraaddeed rabbigu wuxuu leeyahay, waxaa iman doona wakhti aan mar dambe loogu yeedhi doonin tofed, amase dooxadii ina xinnom, laakiinse waxaa lagu magacaabi doonaa dooxadii gowracidda, waayo, waxay meydad ku aasi doonaan tofed, maxaa yeelay, meel kadalaa la waayi doonaa. waayo, dadkan meydhoodu wuxuu cunto u noqon doonaa haadka samada iyo dugaagga dhulka, oo ciduna kama ay eryi doonto. oo markaasaan magaalooyinka dalka yahuudah iyo jidadka yeruusaalemba ka joojin doonaa codka rayraynta, iyo codka farxad, iyo codka arooska, iyo codka aroosaddaba, waayo, dalku wuxuu noqon doonaa cidla.

rabbigu wuxuu leeyahay, wakhtigaas waxaa qabriyadoodii laga soo bixin doonaa lafihii boqor-rada dalka yahuudah, iyo lafihii amiirradiisa, iyo lafihii wadaaddada, iyo lafihii nebiyada, iyo lafihii dadkii yeruusaalem degganaaba. oo waxaa lagu kala bixin doonaa dhulka hoos yaal qorraxda, iyo dayaxa, iyo ciidanka samada oo dhan, kuwaasoo ay jeclaan

jireen, oo ay u adeegi jireen, oo ay daba socon jireen, oo ay doondooni jireen, oo ay caabudi jireen. lama soo ururin doono, lamana aasi doono, oo sida digo oo kale ayay dhulka saarnaan doonaan. oo rabbigu wuxuu leeyahay, kuwa qoladan sharka ah ka hadhi doona oo dhammu waxay nolosha ka dooran doonaan dhimasho, waana kuwa ku hadhi doona meelaha aan u kexeeyey oo dhan. weliba waxaad iyaga ku tidhaahdaa, rabbigu wuxuu leeyahay, kuwa dhacaa miyeeyan soo kicin? kii leexdaase miyuusaan soo noqon? haddaba dadkan reer yerusaleem bal maxay dib ugugu simbiririxdeen dibunoqosho weligeed ah? iyagu khiyaano way xajisanaaya, wayna diidaan inay soo noqdaan. waan dhegaystay oo waan maqlay, laakiinse si qumman uma ay hadlin. oo midkoodna xumaantiisii kama toobadkeeno, isagoo leh, bal maxaan sameeyey? mid kastaaba wuxuu u leexdaa jidkiisii sida faras dagaal ku yaacaya. sida xaqiiqada ah xuurta samadu xilligeeda way taqaan, oo qoolleyda, iyo dabfallaahda, iyo saratoosiyuhuba way dhawraan xilliga imaatinkooda, laakiinse dadkaygu rabbiga xukunkiisa ma ay yaqaaniin. haddaba bal sidee baad u tidhaahdaan, annagu xigmad baannu leennahay, oo rabbiga sharcigiisuna waa nala jiraa? laakiinse qalinkii beenta ahaa ee karraaniyada ayaa been ka dhigay. nimankii xigmadda lahaa way ceeboobeen, wayna argagexeen oo waa la kaxaystay, bal eega, eraygii rabbiga way diideen, haddaba xigmadda ku jirta waa maxay? sidaas daraaddeed waxaan naagahooda siin doonaa kuwo xantiyi doona, waayo, midkood kasta kan ugu yar ilaa kan ugu weynuba wuxuu u go'ay damacxumaan, oo nebiga iyo xataa wadaadka inta ka dhexle midkood kastaaba been buu ku macaamiloodaa. waayo, iyagu dhaawicii dadkayga ayay si fudud u bogsiiyeen, oo iyadoo aan innaba nabadu jirin ayay yidhaahdaan, waa nabad! waa nabad! markay karaahiyada sameeyeen miyey xishoodeen? maya, innaba ma ay xishoon, ceebna ma garan, sidaas daraaddeed waxay la dhici doonaan kuwa dhacaya. oo rabbigu wuxuu leeyahay, wakhtiga ciqaabtooda ayay hoos u dhici doonaan. rabbigu wuxuu leeyahay, waan wada baabbi'in doonaa. geedcanabka midho kuma oolli doonaan, oo geedberdahana midho kuma oolli doonaan, oo caleentuna way wada dhadi doontaa, oo waxyaalihii aan siiyey oo dhammu way ka wada dhammaan doonaan. bal maxaynu isaga fadhiinnaa? isa soo wada urursada, oo ina keena aynu magaalooiyinka deyrka leh galnee, oo aynu halkaas ku halliganno, waayo, rabbiga ilaaheenna ah ayaa ina halligay, oo wuxuu ina cabsiiyey biyo xammeetiyeed, maxaa yeelay, rabbigeenna waynu ku dembaabnay. innagu nabad baynu sugaynay, laakiinse wanaag inooma iman, oo waxaynu sugaynay wakhti caafimaad leh, oo bal eega naxdin baa inoo timid! bururufthii fardihiisa dalka daan baa laga maqlay, oo dalkii oo dhammu wuxuu la gariiray dananidii kuwiisa xoogga badan, waayo, way yimaadeen, oo waxay wada baabbi'iyeen dalkii, iyo wixii ku dhex jiray oo dhan, iyo magaalooiyinkii iyo kuwii degganaa oo dhanba. waayo, rabbigu wuxuu leeyahay, bal ogaada, anigu waxaan dhexdiinna ku soo dayn doonaa

abeesooyin iyo jilbisyo aan la sixri karin, oo iyana way idin qaniini doonaan. murugtaydu waa mid aan la fududayn karin, oo qalbigaygiina waa igu dhex taag darnaaday. bal maqla codka qaylada dadkayga oo dal fog ka yeedhaya. sow rabbigu siyoon ma joogo? sow boqorkeedii ma dhex joogo? bal maxay iigaga cadhaysiiyeen sanamyadooda xardhan iyo waxyaalahooda qalaad ee aan waxtarka lahayn? beergoosadkii waa dhaafay, oo midhoguriddiina waa idlaatay, laakiin innagu weli ma aynu badbaadin. anigu waxaan ku xanuunsaday nabarkii ku dhacay dadkayga. murug baan la madoobaaday, oo yaab baa i haya. ma gilecaad baan beeyo dawo ah oollin, mase dhakhtar baan halkaas joogin? bal maxaa bogsiiinta dadkaygu u dhammaystirmi weyday?

9

bal muu madaxaygu biyo noqdo, oo bal may indha-hayguna il biyood oo ilmo daadisa noqdaan, si aan habeen iyo maalinta ugu ooyo kuwa laga laayay dadkayga! bal maan cidlada ku lahaado hoy ay socotooyinku ku dhaxaan, si aan dadkayga uga tago, oo aan iyaga uga fogaado! waayo, iyagu dhamaantood waxay noqdeen dhilaylo, iyo urur khaa'inno ah. carrabkooda ayay been ugu xoodaan sida qaanso oo kale, oo dhulkay ku xoogaysteen, runtase uma aha, waayo, sharba shar bay uga sii gudbaan, oo ima ay yaqaaniin, ayaa rabbigu leeyahay. midkiin kastaaba deriskiisa ha iska jiro oo walaalna ha isku hallaynina, waayo, walaal kastaaba waa khaa'in, oo deris kastaaba xan buu la wareegaa. midkood kastaaba wuxuu khiyaaneeyaa deriskiisa, oo runtana kuma ay hadlaan. waxay carrabkooda bareen inuu been ku hadlo, oo waxay isku daaliyaan inay xumaan sameeyaan. rabbigu wuxuu leeyahay, rugtaadu waxay ku dhex jirtaa khiyaano, oo khiyaano aawadeed ayay u diidaan inay i aqoonsadaan. sidaas daraaddeed rabbiga ciidammadu wuxuu leeyahay, bal ogaada, iyagaan dhalaalin doonaa, waanan tijaabin doonaa, waayo, bal maxaa kaloo aan sameeyaa, dadkayga dartiis? carrabkoodu waa sida fallaadh wax dilaysa oo kale. khiyaanuu ku hadlaa. mid waluba deriskiisa nabad buu afka uga sheegaa, laakiinse uurka wuu uga gabbadaa. rabbigu wuxuu leeyahay, miyaanan iyaga waxyaalahan u ciqaabayn? miyaanse naftaydu ka aarsanayn quruun tanoo kale ah? waxaan oohin iyo baroor kor ugu qaadi doonaa buuraha aawadood, oo daaqsimaha cidladana waan u barooran doonaa, maxaa yeelay, way gubteen si aan ciduna u dhex marin. oo ninna codkii lo'da kama maqli karo, haadii samada iyo dugaaggiiba way carareen oo way tageen. oo waxaan yerusaleem ka dhigi doonaa tuulmooyin burbur ah, iyo meel ay dawacooyinku ku hoydaan. oo magaalooiyinka dalka yahuudahna waxaan ka dhigi doonaa cidla aan ciduna degganayn. waa kuma ninka xigmadda leh oo waxan garan karaa? oo kan rabbiga afkiisu la hadlay inuu waxyaalahan sheegi karaa waa kuma? bal maxaa dalku u halligmay, oo uu sidii cidlo oo kale ugu gubtay, si aan ciduna u dhex marin? rabbigu wuxuu leeyahay, iyagu sharcigaygii aan hortooda dhigay way ka tageen, oo codkaygiina ma ay addeecin, kumana ay dhex socon,

laakiinse waxay iska daba galeen caasinimadii qalbigooda, iyo bacaliim oo ay aowwayaashood iyaga bareen, oo sidaas daraadeed rabbiga ciidammada oo ah ilaaha reer binu israa'iil wuxuu leeyahay, dadkan waxaan ku quudin doonaa dacar, oo waxaan cabsiin doonaa biyo xammeetiyeed, oo iyaga waxaan ku kala dhex firdhin doonaa quruumaha iyaga iyo aowwayaashood toona ayan aqoonin, oo waxaan iyaga ka daba diri doonaa seef jeeraan baabbi' iyo. rabbiga ciidammadu wuxuu leeyahay, aad u fiirsada, oo u yeedha naagaha baroorta ha yimaadeene, waxaad u cid dirtaan naagaha aad baroorta u yaqaan ha yimaadeene. oo iyagu ha soo dhaqsadeen, oo aad ha noogu baroorteen, si ay indhahayaga ilmo uga soo daadato oo ay biyona uga soo butaacaan. waayo, waxaa siyoon ka yeedhaya cod baroor ah oo leh, sidee baannu u baabba'na? aad iyo aad baannu u ceebownay, maxaa yeelay, dalkii waannu ka tagnay, oo hoy-aashayadiina waa nalaga dumiyeed. dumarow, bal erayga rabbiga maqla, oo dhegihiinnuna erayga afkiisa ha aqbaleen, oo gabdhihiinnana baroorashada bara, oo middiin kastaaba teeda kale ha barto. waayo, geeri baa daaqaadahayaga nooga soo dustay, oo waxay soo gashay daarahayaga inay carruurta dibadda ka baabbi'iso, oo ay barbaarradana jidadka ka baabbi'iso. waxaad tidhaahdaa, rabbigu wuxuu leeyahay, dadka meydkiisu wuxuu u soo daadan doonaa sida digo berrin bannaan taal oo kale iyo sida gacan muggeed oo ka hadhay nin beer soo goostay, oo ciduna sooma ururin doonto. rabbigu wuxuu leeyahay, kii xigmad lahu yuusan xigmaddiisa ku faanin, oo kii xoog badanuna yuusan xooggiisa ku faanin, oo kii taajir ahuna yuusan maalkiisa ku faanin, laakiinse kii faanaa ha ku faano inuu i garanayo oo uu i yaqaan inaan anigu ahay rabbiga dhulka ku sameeya raxmadda, iyo caddaaladda, iyo xaqnimada, waayo, rabbigu wuxuu leeyahay, waxyaalahaasaan ku farxaa. rabbigu wuxuu leeyahay, bal ogaada, waxaa iman doona wakhtigii aan ciqaabi doono kuwa gudan oo uurka ka buuryaqabka ah oo dhan, kuwaasoo ah reer masar, iyo dadka yahuudah, iyo reer edom, iyo reer caammoon, iyo reer moo'aab, iyo kuwa timaha madaxa dhinac ka jara oo cidlada jooga oo dhan, waayo, quruumahaas oo dhammu waa wada buuryaqab, oo dadka israa'iil oo dhammu xagga qalbigay buuryaqab ka yihiin.

10

dadka israa'iilow, bal maqla erayga rabbigu idinkula hadlayo. rabbigu wuxuu leeyahay, ha baranina jidka quruumaha, oo hana ka nixina calaamadaha samada, waayo, quruumaha ka naxa iyaga. waayo, dadyowga caadooyinkoodu waxtar ma leh, maxaa yeelay, mid baa kaynta geed ka soo jara, waana wax ay nin saanac ah gacmihiisu faas ku sameeyaan. waxaa lagu sharraxaa lacag iyo dahab, oo waxaa lagu dhuujiyaa mashaarro iyo dubbayaal, si uusan u dhaqdhaqaaqin. sanamyadaas waa sida geed timireed oo toosan, laakiinse ma ay hadlaan, oo waxay u baahan yihiin in la qaado, maxaa yeelay, ma ay socon karaan. iyaga ha ka baqina, waayo, wax xun idinkuma samayn karaan, oo weliba innaba wax san ma samayn karaan. rabbiyow, mid kula mid ahu ma jiro. adigu waad weyn

tahay, oo magacaaguna waa xoog badan yahay. boqorka quruumahow, kan aan kaa cabsanaynu waa kuma? waayo, way kugu habboon tahay, maxaa yeelay, kuwa xigmadda leh ee quruumaha iyo boqortooyoyinkooda oo dhanba mid kula mid ahu ma jiro. laakiinse iyagu dhammaantood waa doqonno iyo nacasyo, cilmigoodu waa wax aan waxtar lahayn, waayo, waa qori uun. lacag la tumay baa tarshiish laga keenaa, oo dahabna uufaa, waana nin saanac ah shuulkiiis, iyo wixii lacagshubuhu uu gacmihiisa ku sameeyey, oo dharkooduna waa buluug iyo guduud, oo dhammaantoodna waa nin saanac ah shuulkiiis. laakiinse rabbigu waa ilaaha runta ah. isagu waa ilaaha nool iyo boqorka weligiis ah. cadhadiisa ayaa dhulku la gariiraa, oo quruumuhuna uma ay adkaysan karaan dhirfikiisa. waxaad iyaga ku tidhaahdaan, ilaahyadii aan samooyinka iyo dhulka samaynu way ka wada baabbi'i doonaan dhulka dushiisa iyo samooyinka hoostooda. isagu dhulka xooggiisuu ku sameeyey, dunidana xigmaddiisuu ku dhisay, oo samooyinkana waxgarashadiisuu ku kala bixiyeed. markuu codkiisa ku hadlo iyo badan guuxooda baa samooyinka laga maqlaa, oo isagaa ka dhiga in dhulka darafyadiisa uumi ka soo kaco, roobkana wuxuu u sameeyaa hillaac, oo dabayshana isagaa khasnadihiisa ka soo saara. nin kastaaba wuxuu noqday doqon aan aqoon lahayn, oo dahabshube kastaaba wuxuu ku ceeboobay sanamkiisii la xardhay, waayo, sanamkiisii la shubay waa been oo innaba neef ma leh. iyagu waa wax aan waxtar lahayn iyo shuqul lagu majajilowdo, oo wakhtiga ciqaabiddoodana way wada baabbi'i doonaan. kan yacquub qaybta u ah iyaga la mid ma aha, waayo, isagu waa kan wax kasta abuuray, oo reer binu israa'iilna waa qoladii dhaxalkiisa, oo magiciisuna waa rabbiga ciidammada. tan la weerarayay, alaabtaada dalka ka soo ururo. waayo, rabbigu wuxuu leeyahay, bal eeg, dadka dalka deggan haddeer baan wadhfin doonaa, oo waan dhibi doonaa si ay u dareemaan. anigaa iska hoogay nabarkayga aawadiis! dhaawacaygu aad buu u xun yahay, laakiinse waxaan is-idhi, sida runta ah kanu waa xanuundaran, waase inaan u adkaaytaa. taambuuggaygii waa baabba'ay, oo xadhkahaygii oo dhanna waa la jaray. carruurtaydii way iga tageen oo ma ay joogaan, oo innaba lama arko cid teendhadayda mar dambe dhisaysa oo daahyadayda kor u taagaysa toona. waayo, adhijirradii way wada doqonoobeen, oo rabbigana waxba ma ay weyddiin. oo sidaas daraadeed ma ay liibaanin, oo adhyahooda oo dhammuna way kala firidhsan yihiin. bal maqla qaylada warka iyo rabshadda weyn oo xagga dalka woqooyi ka soo socota, oo markaas waxaa magaaloyinka dalka yahuudah laga dhigi doonaa baabba' iyo meel ay dawacoyinku ku hoydaan. rabbiyow, waan ogahay in binu-aadmiga jidkiisu uusan gacantiisa ku jirin, ninkii socda innaba karti uma leh inuu tallaabooyinkiisa toosiyo. rabbiyow, i edbi, si caddaalad ah mooyaane xanaaqaaga ha igu edbin, si aadan iiga dhigin wax aan waxba ahayn. cadhadaada ku soo deji quruumaha aan ku aqoon iyo qolooyinka aan magacaaga kugu baryin, waayo, reer yacquub way cuneen, hubaal way cuneen oo dhammeeyeen, oo rugtoodiina way baabbi'yeen.

kanu waa eraygii yeremyaah xagga rabbiga uga yimid, isagoo leh, axdigan erayadiisa dhegayso, oo dadka dalka yahuudah iyo kuwa yerusaaalem degganba la hadal. oo adigu waxaad ku tidhaahdaa, rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil wuxuu leeyahay, inkaaru ha ku dhacdo ninkii aan dhegaysan erayada axdigan ee aan awoyayaashiin ku amray waagii aan iyaga ka soo bixiyeey dalkii masar iyo foornadii birta, oo aan ku idhi, codkayga addeeca, oo wixii aan idinku amro oo dhan yeela, oo sidaasaad dadkaygii ku noqon doontaan, oo aniguna ilaahiin baan idiin ahaan doonaa, si aan u oofiyo dhaartii aan awoyayaashiin ugu dhaartay inaan siin doono dal caano iyo malab la barwaaqaysan, sida ay maantadan tahay. markaasaan u jawaabay oo waxaan idhi, aamiin, rabbiyow, oo rabbigu wuxuu igu yidhi, erayadan oo dhan ka dhex naadi magaalooyinka dalka yahuudah, iyo jidadka yerusaaalemba, oo waxaad tidhaahdaa, axdigan erayadiisa dhegaysta oo yeela. waayo, si aad ah ayaan awoyayaashiin ugu digay tan iyo waagii aan iyaga dalkii masar ka soo bixiyeey iyo ilaa maantadan la joogo inta ka dhex leh, anigoo goor wanaagsan u digaya oo ku leh, codkayga addeeca. laakiinse ima ay addeecin oo dhegna iima ay dhigin, laakiinse midkood kastaaba wuxuu daba galay caasinimada qalbigiisa sharka ah. sidaas daraaddeed waxaan iyaga ku soo dejiyeey axdigan erayadiisa oo dhan, kuwaa-soo aan ku amray inay sameeyaan, laakiinse ayan samaynin. oo waxaa rabbigu igu yidhi, dadka dalka yahuudah iyo kuwa yerusaaalem degganba waxaa laga dhex helay shirqool. waxay dib ugu noqdeen xumaatooyinkii awoyayaashoodii diiday inay erayadayda maqlaan, oo waxay daba galeen ilaahyo kale inay iyaga u adeegaan aawadeed. dadka dalka israa'iil iyo dadka yahuudahba way jebiyeen axdigaygii aan awoyayaashood la dhigtay. oo sidaas daraaddeed rabbigu wuxuu leeyahay, bal eega, waxaan iyaga ku soo dayn doonaa masiibo ayan kari doonin inay ka baxsadaan, oo in kastoo ay ii soo qayshadaanna, innaba dheg uma dhigi doono. oo markaasaa magaalooyinka dalka yahuudah iyo kuwa yerusaaalem degganba waxay u tegi oo u qayshan doonaan ilaahyadii ay fooxa u shidi jireen, laakiinse iyagu innaba ma ay badbaadin doonaan wakhtiga ay dhibaataysan waxay. dadka yahuudah ahow, ilaahyadiinni waxay tiro le'eg yihiin magaalooyinkiinna, oo jidadka yerusaaalem intay tiro le'eg yihiin oo kale ayaad meelo allabaryo u qotomiseen waxaas ceebta miidhan ah, waana meelo allabaryo oo aad foox ugu shidaan bacal. sidaas daraaddeed dadkan ha u ducayn, oo iyaga aawadood kor ha ugu qaadin qaylo iyo salaad toona, waayo, anigu dheg uma dhigi doono wakhtigii ay ii soo qayshadaan dhibkooda aawadiis. taan jeclaa bal maxay gurigayga ku leedahay iyadoo kuwa badan wasakhnimo la samaysay? ma hilibka quduuska ahu belayada kaa qaadi kara? markaad shar samaysid ayaad rayraysaa. rabbigu wuxuu magacaaga u bixiyeey geed saytuun oo cagaar ah, oo qurxoon, oo midho wanaagsan. cod buuq weyn ayuu dab kula daayay, oo laamihiisiina way wada jajabeen. waayo, rabbiga ciidammada oo

adiga ku beeray ayaa masiibo kaaga hadlay, waana xu-maanta dadka israa'iil iyo dadka yahuudah aawadeed, taasoo ay qudhoodu isku sameeyeen markay iyaga cadhaysiiyeen fooxii ay bacal u shideen. oo rabbiguna taas wuu i ogeysiiyeey, waanan ogaaday. markaasaad falimahooda i tustay. laakiinse anigu waxaan la mid ahaa neef baraar ah oo loo soo kexeeyo in la gowraco, oo mana aan ogayn inay shirqool ii hindiseen, oo ay yidhaahdeen, geedka iyo midhihiisaba aynu wada baabbi'ino, oo aynu isaga ka goyno dalka kuwa nool, si aan magiciisa mar dambe loo soo xusuusan. laakiinse rabbiga ciidammadow, adigoo si caddaalad ah wax u xukumow, oo kelyaha iyo qalbigaba imitix-aamow, haddaba bal aargoosashadaada iyaga ku kor dhacaysa aan arkee, waayo, dacwadaydii adigaan kuu soo bandhigay. sidaas daraaddeed rabbigu wuxuu ka leeyahay dadka canaatood oo doondoonaaya inay naftaada kaa qaadaan, oo kugu yidhaahda, yaadan gacantayga ku dhimanine rabbiga magiciisa waxba ha ku sii sheegin, rabbiga ciidammadu wuxuu leeyahay, bal ogow, iyagaan ciqaabi doonaa. barbaarradu seef bay ku dhiman doonaan, oo wiilashooda iyo gabdhahooduba abaar bay ku dhiman doonaan. oo innaba iyaga midna kama hadhi doono, waayo, dadka canaatood masiibaan ku soo dayn doonaa sannadda ciqaabiddooda.

12

rabbiyow, xaq baad tahay markaan kula muddaco, haddaba bal aan xukummadaada kaala hadlo. shar-rowyada jidkoodu bal muxuu u hagaagaa? oo kuwa khiyaano kula macaamiloodo oo dhammuna bal maxay u nabdoon yihiin? iyagaad beertay, oo weliba xidid bay yeeshen, way koraan, oo midhay dhalaan. adigu afkooda waad ku dhow dahay, laakiinse qalbigooda waad ka fog tahay. laakiinse, rabbiyow, adigu waad i taqaan, waanaad i aragtaa, oo qalbigaygana xaggaagaad u tijaabisaa. iyaga u soo bixi sida ido la gowracayo, oo u diyaari maalinta gowracidda. ilaa goormuu dalku sii barooranayaa, oo uu waddanka oo dhan dooggiisu engegayaa? xumaanta kuwa dhex deggan aawadeed ayaa xayawaankii iyo shimbirrihiiba wada baabbe'een, maxaa yeelay, dadku waxay yidhaahdeen, isagu ugudambaystayada ma uu arki doono. haddaad rag lug ah la oroddad oo ay ku daaliyeen, haddaba bal sidee baad fardo ula tartami kartaa? oo haddii lagu daaliyo dalkii nabadda ahaa oo aad isku hallaynaysay, haddaba bal maxaad ku dhex samayn doontaa kibirka webi urdun? waayo, xataa walaalaha iyo reerkii aabbahaaba khiyaano bay kugula macaamiloodeen, oo weliba aad bay kaaga soo daba qayliyeen. in kastoo ay erayo wanaagsan kugula hadlaan, ha rumaysan. anigu gurigaygii waan ka tegey, oo dhaxalkaygiina waan iska xooray, oo tii ay naftayda aad u jeclaydna waxaan gacanta u geliyeey cadaawayaasheedii. tan dhaxalkaygii ahayd waxay igu noqotay sidii libaax kaynta ku jira oo kale, codkeeday kor igu qaadday, oo sidaas daraaddeed waan nebaaday. tan dhaxalkaygii ahayd waxay igu tahay xaad birdhicyo leh oo kale, oo xaadka hareereheeda ku wareegsan oo dhammuna waa ku col iyada. taga oo xayawaanka duurka oo dhan soo wada

ururiya, oo soo wada kaxeeya ha cuneene. adhijirro badan ayaa beertaydii canabka ahayd baabbi'iyey, qaybtaydii cagta bay kula tunteen, oo qaybtaydii wanaagsanaydna waxay ka dhigeen lamadegaan cidla ah. cidla bay ka dhigeen, oo iyadoo cidla ah ayay xaggayga u soo baroorataa. dalkii oo dhan cidla waa laga dhigay, waayo, ninna dan kama galo. meelaha dhaadheer oo cidlada ku dhex yaal oo dhan waxaa ku soo kacay baabbi'iyayaashii, waayo, seefta rabbiga ayaa wax ka baabbi'isa dalka darafkiisan iyo ilaa darafka kale inta ka dhex leh, oo binu-aadmiga oo dhan midnaba nabad ma leh. iyagu waxay beerteen sarreen, laakiinse qodxan bay soo goosteen, aad bay u daaleen, laakiinse innaba ma ay faa'iidaan. waxaad ku ceboobi doontaan midhaha aad goosanaysaan, waana rabbiga cadhadiisa kulul aawadeed. derisyadayda sharka ah oo dhan oo taabta dhaxalkii aan dadkayga reer binu israa'iil dhaxalsiiyey, rabbigu wuxuu ka leeyahay, bal ogaada, iyagaan dalka ka rujin doonaa, oo dadka yahuudahna waan ka rujin doonaa dhexdooda. oo markaana iyaga rujiyo dabadeed waan soo noqon doonaa oo iyagaan u naxariisan doonaa, oo mar kalaan ku soo celin doonaa nin kasta dhaxalkiisii iyo dhulkiisii. oo hadday jidadka dadkayga aad u bartaan oo ay magacayga ku dhartaan iya-goo leh, rabbiga nool baannu ku dhaaranaynaa, xataa siday dadkayga u baaren inay bacal ku dhartaan, markaas iyagaa lagu dhihi doonaa dadkayga dhexdiisa. laakiinse rabbigu wuxuu leeyahay, hadday i dhegaysan waayaan, quruuntaas waan wada rujin doonaa, oo waan baabbi'in doonaa.

13

rabbigu wuxuu igu yidhi, tag oo waxaad soo iibsataa gunti maro wanaagsan ah oo dhexda ku xidho, oo marnaba biyo ha dhex gelin. sidaas daraaddeed gunti baan soo iibsaday sidii erayga rabbigu ahaa, oo dhexdaan ku xidhay. oo haddana mar labaad ayaa eraygii rabbigu ii yimid, oo wuxuu igu yidhi, waxaad qaadataa guntigii aad soo iibsaday oo haatan dhexda kuugu xidhan, oo kac, oo waxaad tagtaa xagga webi yufraad, oo halkaas ku qari dhagaxa weyn godkiisa. sidaas daraaddeed waan tegey oo waxaan guntigii ku soo qariyey webi yufraad agtiisa, sidii rabbigu igu amray. oo maalmo badan dabadeed ayaa rabbigu igu yidhi, kac oo waxaad tagtaa xagga webi yufraad, oo waxaad halkaas ka soo bixisaa guntigii aan kugu amray inaad halkaas ku qariso. markaasaan webi yufraad tegey, oo intaan qoday ayaan guntigii ka soo bixiyey meeshii aan ku qariyey, oo bal eeg, guntigii wuu ba'ay, oo waxba ma taraynin. markaasaa eraygii rabbigu ii yimid oo wuxuu igu yidhi, rabbigu wuxuu leeyahay, sidaas oo kale ayaan u bi'in doonaa kibirka dadka yahuudah, iyo kibirka weyn oo yerusalemba. dadkan sharka ah, oo diida inay erayadayda maqlaan, oo iska daba gala caasinimada qalbigooda, oo raaca ilaahyo kale inay iyaga u adeegaan oo caabudaan, waxay kulligood noqon doonaan sida guntigan aan waxba taraynin oo kale. waayo, rabbigu wuxuu leeyahay, sida guntigu ugu dhegsan yahay nin dhexdiis, sidaas oo kalaan uga dhigay inay aniga iigu dhegsanaadaan dadka israa'iil oo dhan iyo

dadka yahuudah oo dhammuba, inay ii ahaadaan dad, iyo magac, iyo ammaan, iyo sharafta, laakiinse iyagu way i maqli waayeen innaba. sidaas daraaddeed waxaad iyaga u sheegtaa eraygan, oo waxaad ku tidhaahdaa, rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil wuxuu leeyahay, sibraar kasta waxaa laga buuxin doonaa khamri, iyaguna waxay kugu odhan doonaan, war sida runta ah miyaannan ogayn in sibraar kastaba khamri laga buuxin doono? oo markaas waxaad iyaga ku tidhaahdaa, rabbigu wuxuu leeyahay, bal ogaada, dadka dalkan deggan oo dhan iyo xataa boqorrada carshigii daa'uud ku fadhiya, iyo wadaaddada, iyo nebiyada, iyo dadka yerusaleem deggan oo dhanba waxaan ka wada buuxin doonaa sakhraannimo. oo rabbigu wuxuu leeyahay, midba mid kalaan ku garaaci doonaa, xataa aabbayaasha iyo wiilashoodaba. oo innaba uma aan nixi doono, umana aan tudhi doono, umana aan naxariisan doono, waanan wada baabbi'in doonaa. maqla, oo dheg u dhiga, hana kibrina, waayo, rabbigu wuu hadlay. rabbiga ilaahiinna ah ammaana intuusan gudcur idinku soo dejin, iyo intaan cagihinnu ku turunturoon buuraha gudcurka ah, oo intaad iftiin sugaysan uusan idiinku beddelin hooskii dhimashada iyo gudcur dam ah. laakiinse haddaad maqli weydaan, naftaydu meel qarsoon bay kibirkiinna aawadiis u ooyi doontaa, oo indhaayguna aad bay u ooyi doonaan, oo ilmaa ka soo daadan doonta, maxaa yeelay, dadkii rabbiga waa la kaxaystay sida adhi oo kale. oo boqorka iyo hooyadiisa boqoradda aha waxaad ku tidhaahdaa, is-hoosaysiiya, waayo, taajkii sharaftiinnu hoos buu madaxa uga soo dhacay. magaalooyinkii koonfureed waa la xidhay, oo cid furaysaana ma jirto. dadka yahuudah oo dhan maxaabiis ahaan baa loo kaxaystay, oo kulligood maxaabiis ahaan baa loo wada kaxaystay. indhihiinna kor u qaada, oo bal waxaad fiirisaan kuwa woqooyi ka soo socda, bal meeh adhigii lagu siiyey oo ah xayntaadii quruxda badnayd? bal maxaad odhan doontaa markii madax lagaaga dhigo kuwaad bartay inay saaxiibbo kuu noqdaan? sow xanuun kuuma qaban doono sida naag foolanaysa? oo haddaad qalbigaaga iska tidhaahdid, bal maxaa waxyaalahanu iigu dheceen? xumaantaada badatay aawadeed ayaa darfaa dharkaaga loo xayday oo cedhbahaagiina loo qaawiyey. miyaa xabashi midabkiisa beddelli karaa, shabeelse miyuu barihiisa beddelli karaa? markaas idinka xumaanta u bartayba wanaag baad samayn kari doontaan. sidaas daraaddeed ayaan kala firdhin doonaa sida dabaysha cidladu ay xaab baabba'aya u kala firdhiso oo kale. rabbigu wuxuu leeyahay, tanu waa qaybtaada oo ah intii aan kuu qiyaasay, maxaa yeelay, waad i illowday, oo been baad isku halsaysay. sidaas daraaddeed darfaa dharkaagaan xaydi doonaa ilaa wejigaaga si ay ceebtaadu u muuqato aawadeed. waan arkay sinadaadii, iyo dananidaadii, iyo wasakhnimadii dhillanimadaada kuwaasoo ahaa karaahiyadaadii aad kuraha iyo berrinkaba ka samaysay. yerusalemay, adigaa iska hoogay! ilaa goormaad diidsayaa inaad nadiifsanaato?

kanu waa eraygii rabbiga ee abaarta ku saabsanaa ee yeremayaa u yimid. dadka dalka yahuudah way baaroonaayaan, irdahoodii way jilceen, oo iyagoo ooy-aya ayay dhulka fadhiyaan, oo yeruusaalem qayladeeduna kor bay u kacaysaa. oo kuwooda waaweyn ayaa yaryarkooda biyo u soo dira, oo waxay yi-maadaan ceelasha, biyona kama ay helaan, oo weelashooda oo madhan ayay dib ula soo noqdaan, oo intay ceeboobaan oo qasmaan ayay madaxa hagoogtaan. dhulkii wuu dillidlaacay, waayo, roob kuma di'in, oo taas darteed raggii beerta qodan jiray ayaa ceebooba, oo madaxay hagoogtaan. oo xataa deeradii duurkay ku dhashaa, oo ilmaheedana way dayrisaa, maxaa yeelay, meeshaasu caws ma leh innaba. oo dameerdiibaadeeyadana waxay istaagaan meelaha dhaadheer, oo waxay u hinraagaan sida dawacooyin oo kale. indhahoodii way madoobaanayaan, maxaa yeelay, doog bay waayaan. rabbiyow, in kastoo ay xumaatooyinkayagu nagu marag furayaan, magacaaga aawadiis wax u samee, waayo, dibunoqoshadayadu way badan tahay, oo adigaannu kugu dembaab-nay. rajadii reer binu israa'iilow, badbaadiyahoodii wakhtiga ay dhibaataysan yihiinow, bal maxaad dalka dhexdiisa ugu noqonaysaa qariib iyo sidii nin socdaal ah oo u soo leexda inuu habeen ku hoydo? bal maxaad u noqonaysaa sidii nin amankaagay, iyo sidii nin xoog badan oo aan waxba badbaadin karin? laakiinse rabbiyow, adigu waad na dhex joogtaa, oo an-nana magacaaga naloogu yeedhaa, haddaba ha naga tegin. rabbiyu wuxuu dadkan ka leeyahay, waxay jeclaadeen inay warwareegaan, oo cagahoodana ma ay celin, sidaas daraaddeed rabbiyu iyaga ma aqbalo. haatan wuu soo xusuusan doonaa xumaantoodii, oo dembiyadoodana wuu ciqaabi doonaa. oo rabbiyu wuxuu igu yidhi, dadkan wax wanaagsan ha ugu ducayn. markay soomaan qayladooda innaba ma aan maqli doono, oo markay qurbaan la gubo iyo qurbaan hadhuudh ah ii soo bixiyaanna innaba ma aan aqbali doono, laakiinse waxaan iyaga ku baabi'in doonaa seef, iyo abaar, iyo belaa. markaasaan idhi, sayidow, rabbiyow, bal eeg, nebiyadiiba waxay ku yidhaahdaan, seef arki maysaan, abaaruna idinku dhici mayso, laakiinse waxaan meeshan idinku siin doonaa nabad hubaal ah. markaasaa rabbiyu igu yidhi, nebiyadu wax been ah ayay magacayga ku sii sheegaan. anigu sooma aan dirin, soomana aan am-rin, lamana aan hadlin innaba. waxay idiin sii shee-gaan riyo been ah, iyo faal, iyo wax aan waxba ahayn, iyo khiyaanadii qalbigooda. sidaas daraaddeed rab-biyo wuxuu nebiyadaas ka leeyahay, nebiyada mag-acayga wax ku sii sheega, oo aanan soo dirin, laaki-inse yidhaahda, seef iyo abaar toona dalkan dhexdi-isa laguma arki doono, waxaa baabi'in doona seef iyo abaar. oo dadka ay wax u sii sheegaanna waxaa lagu tuuri doonaa jidadka yeruusaalem, waana abaar iyo seef daraaddood, oo ciduna ma ay xabaali doonto iyaga, iyo naagahooda, iyo wiilashooda, iyo gabdha-hoodaba, waayo, waxaan iyaga ku soo dejin doonaa xumaantoodii oo dhan. waxaad iyaga ku tidhaahdaa erayadan, habeen iyo maalinba indhahayga ilmo ha ka hoorto, oo yaanay marnaba joogsan, waayo, dad-

kayga oo ah sida gabadh bikrad ah nabar weyn baa ku dhacay iyo dhaawac aad iyo aad u xun. haddaan duurka tago waxaan arkaa kuwa seef lagu laayay, oo haddaan magaalada galona waxaa arkaa kuwa gaajo la buka, waayo, nebiyadii iyo wadaaddadiiba dalkay ku dhex warwareegaan iyagoo aan aqoon lahayn. rabbiyow, aslanba dalka yahuudah ma nacday? naf-taadu siyoon ma karahday? bal maxaad wax noogu dhufatay oo aannu u bogsan waynay? nabad baannu filanaynay, laakiinse wax wanaagsanina ma iman, oo waxaannu filanaynay wakhti caafimaad leh, laaki-inse waxaa noo timid cabsi keliya! rabbiyow, annagu waannu aqoonsannaa sharnimadayada iyo xumaantii awowayaashayoba, waayo, waannu kugu dembaab-nay. magacaaga aawadiis waan ku baryayaaye, ha na karaahsan oo arshigii sharaftaadana ha sharafjebin, bal na soo xusuuso, oo ha nagu axdi furin. sanamyada beenta ah oo quruumaha miyaa lagu arkaa mid roob keeni kara? amase samoooyinku miyey iska soo ti-xixi karaan? rabbiyow ilaahayagow, sow adigu ma ti-hid kan kara? sidaas daraaddeed adiga uun baan ku sugaynaa, waayo, adigaa sameeyey waxyaalahaas oo dhan.

15

markaasaa rabbiyu igu yidhi, xataa haddii muuse iyo samuu'eel ay hortayda soo istaagaan, qalbigaygu innaba dadkan uma soo noqon kareen. hortayda ka fogee iyaga, oo iska daa ha tageene. oo markay kugu yidhaahdaan, xaggee baannu tegaynaa? waxaad ku tidhaahdaa, rabbiyu wuxuu idinku leeyahay, kuwii dhimashadu waajib ku tahay xagga dhimashada ha tageen, kuwii seeftu xagga seefta, kuwii abaartu xagga abaarta, oo kuwii maxaabiisnimadu xagga maxaabiisnimada. rabbiyu wuxuu leeyahay, waxaan korkooda ku soo dayn doonaa belaaoy afar cayn ah, waana in seeftu disho, oo eeydu kala dildillaacsadaan, oo haadka samada iyo dugaagga dhulku ay wada laas-taan oo ay baabi'iyaan. manaseh ina xisqiyaah oo ahaa boqorkii dalka yahuudah wixii uu yeruusaalem ku dhex sameeyey daraaddood ayaan ka dhigi doonaa inay iyagu boqortooyooyinka dunida oo dhan ku dhex rogrogmadaan hore iyo dib. waayo, yeruusaale-may, bal yaa kuu tudhi doonay? yaase kuu barooran doona? yaase u soo leexan doona inuu sidaad tahay weyddiio? rabbiyu wuxuu leeyahay, waad igu tagtay, oo dib baad u noqotay, sidaas daraaddeed gacantay-daannu kugu soo fidiyey, waanan ku baabi'i'yey, waayo, inaan ciqaabiddaada ka noqdo waan ka daalay. dalka irdihiisa ayaan iyaga masaf kaga haadiyey, waanan gablamiiyey, dadkaygana waan baabi'i'yey, waayo, ji-dakoodkii kama ay soo noqon. tiradii carmalladooda waan ka sii badiyey cammuudda badaha, oo barbaar-rada hooyooyinkood waxaan hadhkii ku soo daayay baabi'i'ye. waxaan si kedis ah ugu dejiyey cidhiidhi iyo cabsi. rabbiyu wuxuu leeyahay, tii toddoba wiil dhashay way caatowday, oo naftiina way ka baxday. gabbalkeediina waa dhacay iyadoo ay weli maalin tahay. way ceebowday, wayna wareertay, oo ku-wooda hadhayna waxaan u gacangelin doonaa seefta cadaawayaashooda. anigaa iska hoogay, hooyoy, waxaad ii dhashay inaan dunida oo dhan u ahaado

nin rabshad iyo dirir miidhan! weligay ninna korsocod wax uma deymin, oo ninna korsocod wax kama deymaan, laakiinse mid kastaaba waa i habaaraa. rabbigu wuxuu yidhi, sida runta ah waad nabdoon- aan doontaa, sida runta ah waxaan ka dhigi doonaa in cadowgu ku baryo wakhtigii masiibo jirto iyo wakhtigii dhib jiro. miyaa bir la jebin karaa, xataa birta woqooyi, iyo naxaasta? maalkaaga iyo khas- nadahaaga waxaan u wada bixin doonaa sidii boolida aan loo iibsaa, waana dembigaagii aad waddankaaga oo dhan ku dhex samaysay daraaddiis. oo waxaan ka dhigi doonaa inaad cadaawayaashaada ula gudubtid dal aadan innaba aqoonin, waayo, waxaa xanaaqay- gii ka ololay dab idin gubi doona. rabbiyow, wax kastaba waad og tahay, haddaba bal i soo xusuuso, oo i soo booqo, oo iiga aargud kuwa i silcinaya. ii diluqdaa oo ha i fogayn. ogow inaan aawadaa cay ugu adkaystay. rabbiyow, ilaaha ciidammadow, er- ayadaadii waa la helay, oo waan cunay, oo erayadaadu waxay ii ahaayeen farxaddii iyo rayrayntii qalbigayga, waayo, magacaagaa la iigu yeedhaa. ma aanan dhex fadhiisan shirka kuwa wax ku qosla, oo ma aanan rayrayn innaba, laakiinse keligay baan gooni i fadhi- istay gacantaada i dul saaran aawadeed, waayo, wax- aad iga buuxisay dhirif. bal maxaa xanuunkaygu had iyo goor u sii jiraa, nabarkayguse bal muxuu la raysan waayaa, oo inuu bogsado u diidaa? sida xaqiiqada ah ma waxaad ii noqonaysaa sidii durdur been ah, iyo sidii biyo sii gudhaya oo kale? sidaas daraadeed rabbigu wuxuu leeyahay, haddaad soo noqotid, waan ku soo celin doonaa, oo hortaydaad istaagi doontaa. oo haddaad waxyaalaha qaliga ah nijaasta ka sooc- didna waxaad noqon doontaa sida afkayga oo kale. iyagu waa inay kuu soo noqdaan, laakiinse adigu waa inaadnan xaggooda u noqon. rabbigu wuxuu leeya- hay, waxaan dadkan kaaga dhigi doonaa derbi adag oo naxaas ah. way kula diriri doonaan, laakiinse kaama ay adkaan doonaan innaba, waayo, waan ku- ula jiraa inaan ku badbaadsho oo aan ku samatab- bixiyo. oo waxaan kaa samatabbixin doonaa gacanta sharrowyada, waanan kaa badbaadin doonaa gacanta kuwa laga cabsado.

16

oo haddana eraygii rabbiga ayaa ii yimid oo wuxuu igu yidhi, naag ha guursan, oo wiilal iyo gabdho toona meeshan ha ku yeelan. waayo, rabbigu wuxuu ka leeyahay wiilasha iyo gabdhaha meeshan ku dhalan doona, iyo hooyooyinka iyaga dhali doona, iyo aab- bayaasha iyaga dalkan ku dhex dhali doonaba, waxay u dhiman doonaan dhimasho xun, oo looma ba- rooran doono, lamana xabaali doono, laakiinse sidii digo dhulka daadsan oo kale ayay noqon doonaan, oo waxay ku baabbi'i doonaan seef iyo abaar, oo baqti- gooduna cunto buu u noqon doonaa haadka samada iyo dugaagga dhulkaba. waayo, rabbigu wuxuu leeya- hay, gurigii tacsiiyuu taal ha gelin, iyaga ha u ba- rooran, hana u tacsiiyayn, waayo, rabbigu wuxuu leeyahay, dadkan nabaddaydii waan ka fogeeyey iyo xataa raxmad iyo naxariisba. oo kuwa waxweyn iyo kuwa yaryaruba dalkanay ku dhex dhiman doon- aan. lama xabaali doono, loomana barooran doono,

laysumana googooyn doono, oo iyaga aawadoodna laysuma xiiri doono. oo ciduna iyaga uma jeje- bin doonto kibistii axanka inay uga tacsiiyeyaan kii dhintay, oo ciduna iyaga ma siin doonto koobkii tac- sida inay aabbahood ama hooyadood u cabbaan. oo weliba waa inaadnan innaba u gelin gurigii diyaafadu taal inaad iyaga la fadhiisatid oo aad wax la cuntid, waxna la cabtid. waayo, rabbiga ciidammada oo ah ilaaha reer binu israa'iil wuxuu leeyahay, bal ogow, indhahaaga hortooda iyo wakhtiga aad nooshahay qudhiisa waxaan meeshan ka joojin doonaa codka rayraynta iyo codka farxadda, iyo codka arooska iyo codka aroosaddaba. oo markaad dadkan u sheegtid erayadan oo dhan oo ay kugu yiidhaah- daan, bal maxaa rabbigu noogaga hadlay masiibadan weyn? amase waa maxay xumaantayadu? amase waa maxay dembigii aannu rabbiga ilaahayaga ah ku samaynay? markaas waxaad iyaga ku tidhaah- daa, rabbigu wuxuu leeyahay, awowayaashiin way iga tageen, oo waxay daba galeen ilaahyo kale, wayna u adeegeen oo caabudeen, oo anigana way iga tageen, oo sharcigaygiina ma ay dhawrin, oo idinkuna wax- aad samayseen shar ka sii daran kii ay awowayaashiin sameeyeen, waayo, bal eega, midkiin kastaaba wuxuu daba socdaa caasinimada qalbigiisa sharka ah, ani- gana ma aydaan maqlin. oo sidaas daraadeed dalkan waan idinka xoori doonaa oo waxaan idinku dhex tuuri doonaa dal aydaan aqoonin idinka iyo awowayaashiin toona, oo halkaasaa ilaahyo kale ugu adeegi doontaan habeen iyo maalinba, oo aniguna innaba raalli idinkama ahaan doono. sidaas daraad- deed rabbigu wuxuu leeyahay, bal ogaada, waxaa soo socda wakhti aan mar dambe la odhan doonin, waxaa nool rabbigii reer binu israa'iil dalkii masar ka soo bixiyeey, laakiinse waxaa la odhan doonaa, waxaa nool rabbigii reer binu israa'iil ka soo bixiyeey dalkii woqooyi iyo dalalkii uu u kexeeyey oo dhan. oo ani- guna waxaan iyaga mar kale ku soo celin doonaa dalkoodii aan awowayaashood siiyey. rabbigu wuxuu leeyahay, bal eega, waxaan iyaga u soo diri doonaa kalluumaystayaal badan oo iyana way soo qabsan doonaan, oo haddana waxaan u soo diri doonaa ugaadhsadayaal badan, oo iyana way ka ugaadhsan doonaan buur kasta, iyo kur kasta, iyo boholaha dha- gaxyada oo dhan. waayo, jidadkooda oo dhan ind- hahaan ku hayaa, oo igamana ay qarsoona, xumaan- tooduna kama ay daboolna indhahayga. marka ugu horrayna waxaan laba jibbaar uga abaalmarin doonaa xumaantoodii iyo dembigoodii, maxaa yeelay, dalka- ygii waxay ku nijaaseeyeen bakhitiga sanamyadood- dii la nacay, oo dhaxalkaygiina waxay ka buuxiyeen karaahiyadooda. rabbiyow, xooggaygii, iyo qalcad- daydii, iyo magangalkaygii aan maalinta dhibaataada magangalow, quruumuhu way kaaga iman doonaan dhulka darafyadiisa ugu shisheeya, oo waxay odhan doonaan, sida xaqiiqada ah awowayaashay waxba ma dhaxlin been, iyo wax aan waxtar lahayn, iyo waxyaalo aan innaba faa'iido lahayn mooyeane. bal nin miyuu samaysan karaa ilaahyo aan ilaah ahayn? sidaas daraadeed bal ogaada, waxaan iyaga ogeysiin doonaa gacantayda iyo xooggayga, markan keliya ayaan ogeysiin doonaa, oo waxay ogaan doonaan in magacaygu rabbi yahay.

dembigii dadka yahuudah waxaa lagu qoray qalin bir ah iyo caarad dheemman, oo waxaa lagu xardhay looxa qalbigooda iyo geesaha meelhooda al-labariga, inta ay carruurtoodu xusuusan yihiin meelhoodii allabariga iyo geedahoodii asheeraah ee ku yiil geedaha cagaarka ah dhinacooda iyo kuraha dhaadheer dushooda. buurtayda duurka ku dhex taalay, maalkaaga iyo khasnadahaaga oo dhan, iyo meelahaaga dhaadheer, waxaan booli ahaan uga bixin doonaa soohdimahaaga oo dhan dembigaaga aawadiis. oo adiga qudhaadu waad sii dayn doontaa dhaxalkii aan ku siiyey, oo inaad cadaawayaashaada ugu adeegtid dal aadan weligaa aqoonin ayaan ka dhigi doonaa, waayo, waxaad cadhadaydii ku dhex shidday dab weligiisba sii ololaya. rabbigu wuxuu leeyahay, ninkii nin isku halleeya oo binu-aadmiga gacan ka dhigta, oo qalbigiisu rabbiga ka tegey, waa inkaaran yahay. waayo, wuxuu ahaan doonaa sida geed xun oo lamadegaanka ku yaal, oo mana uu arki doono markii wanaag imanayo, laakiinse wuxuu joogi doonaa meelo engegan oo cidlada dhexdeeda ah, oo ah dal cusba ah oo aan ciduna degganayn. waxaa barakaysan ninkii rabbiga isku halleeya, oo rajadiisuna ay rabbiga tahay. waayo, wuxuu ahaan doonaa sida geed lagu beeray biyaha dhinacooda oo xididihiisa u fidsaday webiga dhiniciisa, oo kulaylku markuu yimaado kama cabsan doono, laakiinse caleentiisu cagaar bay iska ahaan doontaa, oo sannadda abaarta ah innaba ma uu welwel doono, mana uu joojin doono midhobixintiisa. qalbiga dadku wax kasta buu ka khiyaano badan yahay, oo aad iyo aad buu u xun yahay, bal yaa garan kara? aniga rabbiga ah ayaa qalbiga baadha, anigaa kelyaha imtix-aama, si aan nin kastaba ugu abaalmariyo sidii jidkiisu ahaa iyo sidii midhaha falimihiisu ahaayeen. kii si aan xaq ahayn maal ku soo urursadaa wuxuu la mid yahay digaagduurta ku dul fadhida ugxan ayan dhalin, oo wuxuu ka tegi doonaa kalabadhka cimrigiisa, oo ugudambaystiisana nacas buu ahaan doonaa. meeshayada quduuska ahu waa carshi sharaf badan oo tan iyo bilowgii sarreeyey. rabbiyow, rajadii reer binu israa'iilow, kuwa ka taga oo dhammu way wada ceeboobi doonaan. kuwii iga taga dhulkaa lagu qori doonaa, waayo, waxay ka tageen rabbiga ah ishii biyaha nool. rabbiyow, i bogsii, oo anna waan bogsan doonaa, i badbaadi, oo anna waan badbaadi doonaa, waayo, adigu waxaad tahay ammaantaydii. bal eeg, iyagu waxay igu yidhaahdaan, eraygii rabbigu meeh? haddaba haatan ha yimaado! inaan ku addeeco oo aan adhijir sii ahaado kama aanan degdegin, oo maalinta hooggana ma aanan jeclaysan. taas waad og tahay. oo wax alla wixii bushimahayga ka soo baxayba hortaadaan ku idhi. cabsi ha ii noqonin, waayo, maalinta masiibada waxaad tahay magangalkii aan magangalo. kuwa i silciya ha ceeboobheen, laakiinse anigu yaanan ceeboobin, oo iyagu ha nexeen, laakiinse anigu yaanan nixin. maalinta masiibada ku soo deji, oo waxaad iyaga ku halligtaa halligaad laba jibbaar ah. rabbigu wuxuu igu yidhi, tag oo waxaad istaagtaa iridda dadka oo ay boqorrada dalka yahuudah ka soo galaan kana baxaan, iyo weliba irdaha

yeruusaalem oo dhanba. oo waxaad iyaga ku tidhaahdaa, bal erayga rabbiga maqla, boqorrada dalka yahuudah, iyo dadka yahuudah oo dhan, iyo dadka yeruusaalem deggan oo irdahan ka soo gala oo dhammow. rabbigu wuxuu leeyahay, isdhawra, oo maalinta sabtida innaba rar ha qaadina, oo irdaha yeruusaalemna ha soo gelina, oo maalinta sabtida guryihiinna rar ha ka bixinina, oo innaba wax shuqul ah ha samaynina, laakiinse maalinta sabtida waxaad quduus uga dhigtaan sidaan awoyayaashiin ku amray. laakiinse ma ay maqlin, oo dhegna uma ay dhigin, illowse way madax adkaadeen, si ayan u maqlin, ama ayan waano u qaadan. laakiinse rabbigu wuxuu leeyahay, haddaad aad ii maqashaan, oo aydaan maalinta sabtida innaba rar soo gelin irdaha magaaladan, laakiinse aad maalinta sabtida quduus ka dhigtaan, oo aydaan maalintaas innaba wax shuqul ah samayn, markaas boqorro iyo amiirro carshigii daa'uud ku fadhiisan doona ayaa irdaha magaaladan soo geli doona iyagoo fuushan gaadhifardood iyo fardo, iyaga, iyo amiirradooda, iyo dadka dalka yahuudah, iyo kuwa yeruusaalem degganba, oo magaaladanna weligeedba waa la sii degganaan doonaa. oo waxay ka iman doonaan magaalooyinka dalka yahuudah, iyo meelaha yeruusaalem ku wareegsan, iyo dalka reer benyaamiin, iyo dalka hoose, iyo buuraha, iyo xagga koonfureedba, oo waxay guriga rabbiga keeni doonaan qurbaanno la gubo, iyo allabaryo, iyo qurbaanno hadhuudh ah, iyo foox, iyo allabaryo mahadnaqid loo keeno. laakiinse haddaad i maqli weydaan inaad maalinta sabtida quduus ka dhigtaan, iyo inaydaan maalinta sabtida rar qaadin markaad irdaha yeruusaalem soo gelayaan, markaas anigu dab baan ku sii dayn doonaa irdaheeda, oo isna wuxuu baabbi'in doonaa daaraha waaweyn oo yeruusaalem, oo innaba lama demin doono.

18

kanu waa eraygii yeremyaah xagga rabbiga uga yimid, isagoo leh, kac, oo waxaad tagtaa guriga dheryasameeyaha, oo halkaasaan erayadayda kugu maqashiin doonaa. markaasaan xaggii gurigii dheryasameeyaha tegey, oo bal eeg, waxaan arkay isagoo giringiro shuqulkiisa ku samaynaya. oo markii weelkii uu dheryasameeyuhu dhoobada ka samaynayay gacantiisii ku kharribmay ayuu dheryasameeyihii haddana weel kale sameeyey sidii isaga la wanaagsanayd. markaas waxaa ii yimid eraygii rabbiga oo leh, rabbigu wuxuu leeyahay, dadka israa'iilow, miyaanan idinku samayn karin sida dheryasameeyuhu yeelay oo kale? dadka israa'iilow, bal ogaada, idinku waxaad gacantayda ugu jirtaan sida dhoobadu gacanta dheryasameeyaha ugu jirto oo kale. mar alla markaan ku hadlo wax ku saabsan quruun ama boqortooyo, inaan iyaga rujiyo, oo aan dumiyoo, oo aan baabbi'yo, haddii dadka quruuntaas aan ka hadlay ay sharkooda ka soo noqdaan, aniguna waan ka soo noqon doonaa masiibadii aan ku fikiray inaan ku sameeyo. oo mar alla markaan ku hadlo wax ku saabsan quruun ama boqortooyo inaan iyada dhiso oo aan beero, hadday wax shar ah hortayda ku sameeyaan, oo ay codkayga

addeeci waayaan, markaas anigu waan ka soo noqon doonaa wanaaggii aan ugu talagallay. haddaba sidaas daraaddeed tag, oo waxaad la hadashaa dadka dalka yahuudah iyo kuwa yerusaleem deggan, oo waxaad ku tidhaahdaa, rabbigu wuxuu leeyahay, bal ogaada, anigu masiibaan idiin qabanqaabinayaa, oo hindisaan idiin hindisayaa. haddaba midkiiin kastaaba jidkiisa sharka ah ha ka soo noqdo, oo jiddadkiinna iyo falimihiinnaba wanaajiya. laakiinse iyagu waxay leeyihiin, taas ha ka yaabin, annagu waxaannu iska daba soconaynaa hindisooyinkayaga, oo midkayo kastaaba wuxuu samayn doonaa caasini-mada qalbigiisa sharka ah. sidaas daraaddeed rabbigu wuxuu leeyahay, quruumaha waxaad ka dhex weyddiisaan, bal yaa waxyaalahan oo kale maqlay? dadka israa'iil oo bikrad ah waxay sameeyeen waxaad iyo aad u xun. barafka cad ee lubnaan miyaa laga waayaa dhagaxa duurka? miyaase biyaha qabow oo meel fog ka soo qulqulaya iska gudhaan? hase ahaatee dadkaygii way i iloobeen, oo waxay foom u shideen waxyaalo aan waxba ahayn, oo waxay ku dhex turturturoodeen jidadkoodii ahaa waddooyinkii hore, wayna ka leexdeen, oo waxay ku soodeen dhabbayaal qalloocan iyo jid aan jidka weyn ahayn, si ay dalkoodii ugu dhigaan cidla laga yaabo iyo wax had iyo goorba laga foodhyo. mid kasta oo ag maraaba wuu yaabi doonaa, oo madaxuu luli doonaa. anigu waxaan iyaga cadowgooda ugu hor firdhin doonaa sidii iyagoo dabayl bari kaxaysay, oo maalintii masiibadoodana waxaan u jeedin doonaa dhabarka, oo innaba wejiga tusi maayo. oo markaas waxay yidhaahdeen, ina keena aynu yeremyaah shirqool u hindisnee, waayo, sharcigu wadaadka ka tegi maayo, oo taladuna kii xigmad leh ka tegi mayso, oo erayguna nebiga ka tegi maayo. ina keena aynu isaga carrabka ku dhufannee, oo erayadiisana yeynan innaba dheg u dhigin. rabbiyow, bal i maqal, oo bal dhegayso kuwa ila diriraya codkooda. wanaag miyaa loogu abaalgudaa shar? waayo, iyagu god bay u qodeen naftayda. bal xusuuso inaan hortaada u istaagay inaan iyaga aawadood wanaag kaa baryo, iyo inaan cadhadaada iyaga ka leexiyo. haddaba sidaas daraaddeed carruurtooda abaar u gacangeli, oo waxaad iyaga u gudbisaa xoogga seefta, oo naagahooduna ha gablameen, oo carmallo ha noqdeen, oo raggoodana ha la laayo, oo barbaarradoodana seef ha lagu dilo dagaalka dhexdiisa. markaad col sii dhaqsiya ugu soo daysid, qaylo ha ka dhex yeedho guryahooda, waayo, god bay ii qodeen, oo shirqool bay cagahayga u qariyeen. rabbiyow, adigu waad og tahay taladooda oo dhan iyo siday u doonayaan inay i dilaan. xumaantooda ha ka cafiyin, oo dembigoodana hortaada ha ka tirtirin, laakiinse hortaada ha lagu afgembiyo, oo wakhtiga cadhadaadana sidaas ula macaamilo.

19

rabbigu wuxuu igu yidhi, tag, oo dheryasameeye jalxaddiis soo iibso, oo intaad qaar ka mid ah odayaasha dadka iyo odayaasha wadaaddada soo kaxaysid, waxaad tagtaa dooxada ina xinnom oo u dhow meesha laga soo galo iridda xarsiid, oo halkaas erayada aan kuu sheegi doono ka naadi, adoo leh, boqorrada

dalka yahuudah iyo dadka yerusaleem degganow, bal maqla erayga rabbiga. rabbiga ciidammada oo ah ilaaha reer binu israa'iil wuxuu leeyahay, bal ogaada, meeshan masiibaan ku soo dejin doonaa, oo ku alla kii maqlaaba wuu ka nixi doonaa. iyagu way iga tageen, oo intay meeshan nijaaseeyeen, ayay foom u shideen ilaahyo kale oo iyaga, iyo aowwayaashood, iyo boqorrada dalka yahuudahba ayan aqoon, oo waxay meeshan ka buuxiyeen dhigga kuwa aan xaq qabin. oo waxay dhiseen meelaha sarsare ee bacad inay wiilashooda dab ku gubaan oo ay bacad qurbaanno la gubo ugu bixiyaan, taasoo aanan ku amrin, oo aanan ku hadlin, oo aan innaba qalbigayga soo gelin. sidaas daraaddeed rabbigu wuxuu leeyahay, bal ogaada, waxaa iman doona wakhti aan meeshan mar dambe loogu yeedhi doonin tofed, amase dooxadii ina xinnom, laakiinse waxaa lagu magacaabi doonaa dooxadii gowracidda. oo waxaan meeshan ka tirtiri doonaa talada dadka yahuudah iyo dadka yerusaleemba, oo waxaan ka dhigi doonaa inay cadaawayaashooda hortooda ku la'daan oo ay ku dhintaan gacanta kuwa naftooda doondoonaaya, oo baktigoodana waxaan cunto ahaan u siin doonaa haadka samada iyo dugaagga dhulka. oo magaaladanna waxaan ka dhigi doonaa cidla laga yaabo iyo wax lagu foodhyo, oo mid kasta oo ag maraaba wuu ka yaabi doonaa oo ku foodhyi doonaa be-laayoyinkeeda oo dhan aawadood. oo waxaan ka dhigi doonaa inay cunaan hilibka wiilashooda iyo hilibka gabdhaahooda, oo midkood kastaaba wuxuu cuni doonaa hilibka saaxiibkiis markii dagaal lagu hareereeyo oo ay ku cidhiidhsanaadaan cidhiidhiga cadaawayaashooda iyo kuwa naftooda doondoonaaya ay ku cidhiidhin doonaan. oo markaas jalxadda waxaad ku jebisaa raggii kula socda hortooda. oo waxaad iyaga ku tidhaahdaa, rabbiga ciidammadu wuxuu leeyahay, dadkan iyo magaaladanba waxaan u jebebin doonaa sida weelka dheryasameeyaha loo jebiyo oo kale, kaasoo aan mar kale la kabi karayn, oo waxaa meydadkooda lagu wada xabaali doonaa tofed, ilamaa ay waayaan meel ay ku kala xabaalaan. rabbigu wuxuu leeyahay, sidaasaan meeshan ku samayn doonaa, iyada iyo dadka dhex degganba, oo magaaladanna waxaan ka dhigi doonaa sida tofed oo kale, oo guryaha yerusaleem iyo guryaha boqorrada dalka yahuudah ee nijaasaysan waxay u ahaan doonaan sida meesha tofed oo kale, xataa guryahaas oo ah kuwii saqafkooda oo dhan foom loogu shidi jiray ciidammada samada oo dhan, oo qurbaanno cabniin ah loogu bixin jiray ilaahyo kale. markaas yeremyaah wuxuu ka yimid tofed oo ah meeshii rabbigu u diray inuu wax ku sii sheego, oo intuu barxaddii guriga rabbiga soo istaagay ayuu dadkii oo dhan ku yidhi, rabbiga ciidammada oo ah ilaaha reer binu israa'iil wuxuu leeyahay, bal ogaada, waxaan magaaladan iyo tuulooyinkeeda oo dhanba ku soo dayn doonaa masiibadii aan markii hore kaga hadlay oo dhan, maxaa yeelay, way sii madax adkaadeen, si ayan erayadayda u maqlin aawadeed.

haddaba fashxuur ina immer oo ahaa wadaadkii iyo taliyihii sare ee guriga rabbiga ayaa maqlay yere-miyaah oo waxyaalahaas sii sheegaya. markaasaa fashxuur garaacay yeremyaah, oo wuxuu geliyey jeebbooyinkii ku yiil iridda sare oo reer benyaamiin, oo ku tiil guriga rabbiga. oo maalintii dambe fashxuur ayaa yeremyaah jeebbooyinkii ka soo bixiyey. markaasaa yeremyaah isagii ku yidhi, rabbigu magacaaga uguma yeedhin fashxuur, laakiinse wuxuu kugu magacaabay maagoor misaabiib. waayo, rabbigu wuxuu leeyahay, bal eeg, waxaan cabsi kaaga dhigi doonaa nafsaddaada iyo saaxiibbadaa oo dhanba. iyana waxay ku dhiman doonaan seefta cadaawayaashooda, oo indhahaaguna taas bay arki doonaan. oo dadka dalka yahuudah oo dhanna waxaan gelin doonaa gacanta boqorka baabuloon, oo isna wuxuu iyaga maxaabiis ahaan ugu kaxaysan doonaa ilaa baabuloon, oo seef buu ku layn doonaa. oo weliba magaaladan maalkeeda oo dhan, iyo waxyaalihii ay ku hawshootay oo dhan, iyo khasnadaha boqorrada dalka yahuudah oo dhanba, waxaan u gacangelin doonaa cadaawayaashooda, oo iyana way boobi doonaan, oo intay kaxaystaan ayay baabuloon wareejin doonaan. fashxuur, adiga iyo binta gurigaaga deggan oo dhanba maxaabiis ahaan baa laydin wada kaxaysan doonaa, oo waxaad tegi doontaa baabuloon, oo halkaasaa ku dhiman doontaa, oo halkaasaa lagugu xabaali doonaa, adiga, iyo saaxiibbadaadii aad wax been ah u sii sheegi jirtay oo dhanba. rabbiyow, waad i khiyaanaysay, oo waa lay khiyaaneeyey, adigu waad iga xoog badan tahay, oo waad iga adkaatay. maalin kasta waa laygu qoslaa, oo mid kastaaba waa i yaraystaa. waayo, mar alla markaan hadlaba waan qayliyaa, oo waxaan ku dhawaaqaa, waa dulmi iyo kharribaad, maxaa yee-lay, eraygii rabbigu wuxuu ii noqday sabab ay maalin-ta oo dhan igu caayaan oo igu qoslaan. oo had-daan idhaahdo, isaga ka hadli maayo, oo mar dambe magiciisa wax ku sheegi maayo, waxaa qalbigayga ku jira wax dab ololaya la moodo oo lafahayga ku dhegan, oo waxaan la daalay hadalka. waayo, wax-aan maqlay kuxa badan oo i caayaya, iyo cabsi dhan kasta iga wareegsan. oo waxay yidhaahdaan, soo ash-takeeya oo annana waannu ashtakaynaynaa. kuwii ila nabad ahaa oo dhammu waxay sugayaan dhicid-dayda, oo waxay yidhaahdaan, mindhaa isaga waa la khiyaanayn doonaa, oo waannu ka adkaan doonaa, oo waannu aargudan doonaa. laakiinse rabbigu waa ila jiraa isagoo ah sidii mid xoog badan oo cabsi leh, oo sidaas daraaddeed kuwa i silciyaa way turuntur-oon doonaan, oo igama ay adkaan doonaan. ma ay liibaanin oo taas daraaddeed aad iyo aad bay ugu cee-boobi doonaan ceeb weligeed ah oo aan marnaba la il-loobi doonin. laakiinse rabbiga ciidammadow, wax-aad tahay kan kii xaq ah imtixaama, oo waxaad fir-irisaa kelyaha iyo qalbigaba, haddaba bal i tus aar-gudashadaada oo iyaga ku kor dhacaysa, waayo, adi-gaan dacwadaydii ku soo bandhigay. rabbiga u gabya, oo rabbiga amaanaa, waayo, isagaa naftii miski-inka ka samatabbixiyey gacantii xumaanfalayaasha. ha inkaarnaato maalintii aan dhashay, oo maalintii

hooyaday i dhashayna yaanay barakoobin. ha inkaar-naado ninkii aabbahay u bishaareeyey, oo isagoo ka farxinaya ku yidhi, wiil baa ku dhashay! oo ninkaasu ha noqdo sidii magaalooyinkii rabbigu afgembiyey oo uusan u qoomamoon. oo aroortii oohin ha maqla, oo hadhkiina qaylo digtooneed ha maqla, maxaa yee-lay, isagu iguma dhex dilin uurrki hooyaday, si ay hooyaday igu ahaato qabrigaygii, oo uu uurkeeduna u weynaado weligiisba. bal maxaan uurrkii hooyaday uga soo baxay si aan hawl iyo murug u arko, oo uu cimrigaygu ceeb ugu dhammaado?

21

kanu waa eraygii yeremyaah xagga rabbiga uga yimid, markii boqor sidqiyaah uu isaga u soo diray fashxuur ina malkiyyaah, iyo safanyaah ina macaseeyah oo wadaadka ahaa, isagoo leh, waan ku baryayaaye, bal rabbiga wax noo weyddii, waayo, nebukadresar oo ah boqorkii baabuloon ayaa nala diriraya. waxaa suurtowda in rabbigu nagula macaamiloodo shuqulladiisa yaabka badan oo dhan, si uu cadowgu nooga noqdo. markaas yeremyaah wuxuu iyagii ku yidhi, waxaad sidqiyaah ku tidhaahdaan: rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil wuxuu leeyahay, bal ogow, dib baan u celin doonaa hubka dagaalka ee gacantiinna ku jira ee aad kula diriraysaan boqorka baabuloon, iyo reer kal-dayiinka derbiyada dibaddooda idinku hareeraynaya, oo iyagaan magaaladan dhexdeeda ku soo ururin doonaa. oo aniga qudhaydu waxaan idinkula diriri doonaa gacan fidsan iyo cudud xoog badan, anoo xanaaqsan oo cadhaysan oo aad u dhiirfisan. oo wax baan ku dhufan doonaa waxa magaaladan deggan, dad iyo duunyaba, oo waxay ku le'an doonaan be-laayo weyn. oo waxaa rabbigu leeyahay, dabadeed sidqiyaah oo ah boqorka dalka yahuudah, iyo ad-doommadiisa, iyo dadka oo ah intii magaaladan ku hadhay oo belaaayada, iyo seefta, iyo abaartaba ka cay-matay, waxaan gelin doonaa gacanta nebukadresar oo ah boqorka baabuloon, iyo gacanta cadaawayaas-hooda, iyo gacanta kuwa naftooda doondoonaya, oo isna seef buu ku layn doonaa, oo innaba uma tudhi doono, umana nixi doono, umana naxariisan doono. oo dadkana waxaad ku tidhaahdaa, rab-bigu wuxuu leeyahay, bal ogaada, waxaan idin hor dhigayaa jidka nolosha iyo jidka geerida. kii maga-aladan sii joogaaba wuxuu ku dhiman doonaa seef, iyo abaar, iyo belaaayo, laakiinse kii baxa oo reer kaldayiinka idin hareeraynaya u galaa wuu noolaan doonaa, oo naftiisu waxay isaga u ahaan doontaa sida booli oo kale. waayo, rabbigu wuxuu leeyahay, wej-i-gaygaan magaaladan ugu jeediyey inaan masiibo ku sameeyo ee ma aha wanaag. waxay gacanta u geli doontaa boqorka baabuloon, oo isna dab buu ku gubi doonaa. erayga rabbiga ee ku saabsan reerka boqorka dalka yahuudah maqla. rabbigu wuxuu leeyahay, reer dalku uduud, aroortii caddaalad sameeya, oo kii la dha-cay kii dulmay ka samatabbixiya, si ayan cadhadaydu u soo bixin sidii dab oo kale, oo ayan u hurin si aan innaba loo demin sharka falimihiinna aawadiis. rab-bigu wuxuu leeyahay, ogaada, col baan idinla ahay, kuwiinna dooxada iyo dhagaxa bannaanka deggan ee yidhaahda, bal yaa nugu soo dhaadhici kara, amase

yaa rugtayada soo geli kara? rabbigu wuxuu leeyahay, anigu waxaan idiin ciqaabi doonaa siday midhaha falimihiinnu ahaayeen, oo dab baan kaynta oo dhan ku dayn doonaa, oo wuxuu baabbi'in doonaa waxyaalaha hareeraha ku yaal oo dhan.

22

rabbigu wuxuu leeyahay, waxaad u dhaadhadacdaa guriga boqorka dalka yahuudah, oo halkaas eraygan kaga hadal, oo waxaad tidhaahdaa, boqorka dalka yahuudah ee carshiga daa'uud ku fadhiyow, bal erayga rabbiga maqal, adiga iyo addoommadaada iyo dadkaaga irdahan soo galow, wada maqla. rabbigu wuxuu leeyahay, caddaalad iyo xaqnimo sameeya, oo kii la dhacay kii dulmay ka samatabbixiya, oo ha dulinina, hana xumaynina, hana wax yeelina qariibka, iyo agoonta, iyo carmalka toona, oo meeshanna dhiig aan xaq qabin ha ku daadinina. waayo, sida xaqiiqada ah idinku haddaad waxyaalahan samaysaan, markaas boqorro carshigii daa'uud ku fadhiisan doona ayaa irdaha gurigan soo geli doona, iyagoo fuushan gaadhifardood iyo fardo, iyaga, iyo addoommadooda iyo dadkooduba. laakiinse haddaad erayadan maqli weydaan, rabbigu wuxuu leeyahay, nafsaddaydaan ku dhaartaye guriganu cidluu noqon doonaa. waayo, rabbigu wuxuu ku leeyahay reerka boqorka yahuudah, adigu waxaad ii tahay sida gilecaad iyo sida buur lubnaan dhaladeeda oo kale, laakiinse sida xaqiiqada ah waxaan kaa dhigi doonaa cidla, iyo sida magalooyin aan ciduna degganayn oo kale. oo waxaan kuu diyaarin doonaa kuwa ku baabbi'inaya oo midkood kastaaba hubkiisii sito, oo geedahaaga la doortay oo kedarka ah way jari doonaan, oo dab bay ku dhex tuuri doonaan. oo qurumo badan baa magaaladan soo ag mari doona, oo midkood kastaaba wuxuu deriskiisa ku odhan doonaa, rabbigu muxuu sidan magaaladan weyn ugu galay? oo iyana waxay ugu jawaabi doonaan, maxaa yeelay, axdigi rabbiga ilaahooda ah ayay ka tageen, oo waxay caabudeen oo u adeegeen ilaahyo kale. kii dhintay ha u ooyina, hana u barooranina, laakiinse waxaad aad ugu ooydaan kii dhoofa, waayo, isagu mar dambe ma soo noqon doono, oo dalkiisii hooyo ee uu ku dhashayna ma uu arki doono. waayo, rabbigu wuxuu ka leeyahay shalluum ina yoosiyaah oo ahaa boqorkii yahuudah, kaasoo boqor ka noqday meeshii aabbihiis yoosiyaah, oo meeshan ka baxay, isagu mar dambe halkan kuma soo noqon doono, laakiinse wuxuu ku dhiman doonaa meeshii ay isaga maxaabiis ahaan ugu kaxaysteen, oo dalkan mar dambe ma uu arki doono. waxaa iska hoogay ninka gurigiisa xaqdarro ku dhista, oo qolalkiisana caddaaladdarro ku dhista, oo intuu deriskiisa adeegsado aan mushahaaro siin, oo aan shuqulkiisii waxba u siin, oo yiidhaahda, anigu waxaan dhisan doonaa guri ballaadhan iyo qolal waaweyn, oo daaqado samaysta, oo saqafkiisa hoose ka dhiga qoryo kedar ah, oo rinji cas mariya. ma waxaad u malaynaysaa inaad boqor tahay qoryo kedar ah oo aad ku loolamaysid aawadood? aabbahaa isagoo wax cunaya oo wax cabbaya miyuusan caddaalad iyo xaqnimo samayn jirin? oo markaas isagu sow ma nabdoon-

ayn? isagu miskiinka iyo saboolka baahan buu u garsoori jiray, oo markaasuu nabdoonaa. rabbigu wuxuu leeyahay, in lay aqoonsado sow taasuu ma aha? laakiinse indhahaaga iyo qalbigaagu waxay keliyahoo u diyaar yihiin faa'iidadaada xaqdarrada ah, iyo inay dhiig aan xaq qabin daadiyaan, iyo inay dulmi iyo waxyeelid sameeyaan. sidaas daraaddeed rabbigu wuxuu ka leeyahay yehooyaaqiim ina yoosiyaah oo ah boqorka dalka yahuudah, isaga looma barooran doono, iyagoo leh, hoogay walaalkayow, amase hoogay walaashayay! oo isaga looma barooran doono iyagoo leh, hoogay sayidow, amase hoogay isagu sharaf badnaaye! isaga waxaa loo xabaali doonaa sida dameer loo xabaalo oo kale, oo inta la jiido ayaa irdaha yerusaleem dibadda looga bixin doonaa. lubnaan u kac oo halkaas ka qayli, oo baashaan codkaaga kor ugu qaad, oo cabaarim ka qayli, waayo, kuwii ku jeclaa oo dhan waa la wada baabbi'iyey. markaad barwaaqaysayd waan kula hadlay, laakiinse waxaad tidhi, innaba ku maqli maayo. oo tan iyo yaraan-taadiina sidaasaad ahayd, oo codkaygana ma aadan addeecin. dabaysha ayaa wada qaadi doonta daajiyayaashaada oo dhan, oo kuwa ku jecelna maxaabiis ahaan baa loo wada kaxaysan doonaa. sida xaqiiqada ah markaas waad ceeboobi doontaa oo waxaad ku sharafjiibi doontaa sharnimadaadii aawadeed oo dhan. kuwiinna lubnaan deggan oo geedaha kedarka ah buulka ka samaystow, aad baad ugu taahi doontaan markii xanuun idin qabto sida naag foolanaysa oo kale! Rabbigu wuxuu leeyahay, noloshaydaan ku dhaartaye, xataa haddii konyah ina yehooyaaqiim oo ah boqorka dalka yahuudah uu ahaan lahaa katuunka gacantayda midig, xataa markaas waan kaa rujin lahaa meeshan. oo waxaan kuu gelin doonaa gacanta kuwa naftaada doondoonya, iyo gacanta kuwa aad ka baqaysid, oo ah nebukadresar oo boqorka baabuloon ah, iyo reer kaldaiyin. oo adiga iyo hooyadaadii ku dhashayba waxaan ku dhex xoori doonaa dal aydaan ku dhalan, oo halkaasaad ku dhiman doontaan. laakiinse dalka ay u xiiisonayaan inay ku noqdaan, halkaas innaba kuma ay soo noqon doonaan. ninkan konyah ahu ma dheri jabay oo la nacay baa? ma weel aan la doonayn baa? bal maxaa isaga iyo farcankiisiba loo tuuray, oo maxaa loogu dhex xooray dal ayan innaba aqoonin? dhulkow, dhulkow, dhulkow, bal erayga rabbiga maql. rabbigu wuxuu leeyahay, waxaad ninkan ku qortaan sidii madhalays oo kale iyo nin aan cimrigiis liibaanayn, waayo, isaga farcankiisa ninna ka liibaani maayo inuu carshigii daa'uud ku dul fadhiisto, oo uu dalka yahuudah mar dambe ka dhex taliyo.

23

rabbigu wuxuu leeyahay, waxaa iska hoogay adhijirrada idihii daqsintayda baabbi'ya oo kala firdhiya! sidaas daraaddeed rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil wuxuu ka leeyahay adhijirrada dadkaga daajiya, adhigaygii waad kala firdhiseen, waadna kala erideen, oo soomana aydnaan ilaalin. bal eega, waxaan idiin ciqaabi doonaa sharkii falimihiinna, ayaa rabbigu leeyahay. oo intii adhigayga ka hadhayna waxaan ka soo wada ururin doonaa waddammadii aan u kex-eeyey oo dhan, waanan ku soo celin doonaa xerya-

hoodii, oo wax badan way dhali doonaan, wayna tarmi doonaan. oo waxaan iyaga u yeeli doonaa ad-hijirro daajiya, oo mar dambe ma ay baqi doonaan, mana ay nixi doonaan, oo innaba midna kama dhimmanaan doono. rabbigu wuxuu leeyahay, bal eega, waxaa soo socda wakhti aan daa'uud u kicin doono biqil xaq ah, oo boqor ayuu ahaan doonaa, wuna liibaani doonaa, oo wuxuu dhulka ku samayn doonaa caddaalad iyo xaqnimo. oo wakhtigiisa dadka yahuudah way badbaadi doonaan, oo dadka israa'iilna ammaan bay ku degganaan doonaan, oo magiciisa lagu magacaabi doonona waa rabbiga xaqnimadayada ah. sidaas daraaddeed rabbigu wuxuu leeyahay, bal ogaada, waxaa soo socda wakhti aan mar dambe la odhan doonin, waxaa nool rabbigii reer binu israa'il dalkii masar ka soo bixiyey. laakiinse waxaa la odhan doonaa, waxaa nool rabbigii far-cankii reer binu israa'il ka soo bixiyey oo ka soo hor kacay dalkii woqooyi, iyo dalalkii uu u kex-eeyey oo dhan, oo iyana waxay degganaan doonaan dalkooda. qalbigaygii uurkayguu ku qarracmay waana nebiyada daraaddood, lafahayga oo dhammu way wada ruxmadaan, oo waxaan la mid ahay nin sakhraan ah oo khamri ka adkaaday, waana rab-biga iyo erayadiisa quduuska ah daraaddood. dalka waxaa ka buuxa dhillay, oo habaar daraaddiis ayaal dalkii la barooranayaa. daaqsimihii duurku way wada engeegen. socodkoodu waa shar oo xoogooduna ma qummana. waayo, rabbigu wuxuu leeyahay, nebigii iyo wadaadkiiba nijaas bay wada yihiin, oo gurigayga ayaan xumaantoodii ka helay. sidaas daraaddeed jidkoodu wuxuu u noqon doonaa sida meelo sibiibix ah oo gudcur ku dhex yaal. iyaga waa lagu sii kaxayn doonaa oo halkaasay ku dhici doonaan, waayo, sannadda ciqaabiddooda masiibo baan ku soo dayn doonaa, ayaal rabbigu leeyahay. oo nebiyada samaariyana nacasnimaan ku arkay. waxay wax ku sii sheegeen bacad magiciisa, oo dadkaygii reer binu israa'ilna way qaldeen. oo nebiyadii yeru-saalemma wax aad iyo aad u xun, baan ku arkay. way sinaystaan, oo been bay ku socdaan, oo weliba waxay sii xoogeeyaan gacmaha xumaanfalayaasha, si aan midnaba xumaantiisa uga soo noqon. iyagu kul-ligood waxay iila mid noqdeen sidii sodom, oo kuwii degganaana sidii gomora oo kale. sidaas daraad-deed rabbiga ciidammadu wuxuu nebiyada ka leeyahay, bal ogaada, waxaan iyaga ku quudin doonaa dacar, oo waxaan cabsiin doonaa biyo xammeetiyeed, waayo, nijaas baa nebiyada yeruusaalem ka soo faaf-tay oo waxay wada gaadhay dalka oo dhan. rabbiga ciidammadu wuxuu leeyahay, nebiyada wax idiin sii sheega hadalkooda ha maqlina, waayo, wax aan waxba ahayn way idin baraan, oo waxay ku hadlaan riyo qalbigooda ka timid oo aan afka rabbiga ka soo bixin. oo waxay had iyo goorba kuwa i quudhsada ku yidhaahdaan, rabbigu wuxuu yidhi, nabad baad helayaan. oo waxay mid kasta oo caasinimada qal-bigiisa daba galana ku yidhaahdaan, wax masiibo ahu innaba kugu dhici maayaan. waayo, bal yaa guddiga rabbiga dhex istaagay inuu garto oo maqlo eraygiisa? yaase eraygiisa dhegta u dhigay oo soo maqlay? bal eega, duufaankii rabbiga ayaal soo baxay, kaasoo ah cadhadiis, waana dabayl cirwareen ah, oo waxay

ku dhici doontaa madaxa sharrowyada. rabbiga xanaaqaasu dib u noqon maayo jeeruu sameeyo oo wada oofiyo qasdiga qalbigiisa, oo ugudambaystana aad baad u garan doontaan. anigu nebiyadaas sooma aan dirin, laakiinse way ordeen oo iyaga lama aan hadlin, laakiinse wax bay sii sheegeen. haddii ay gud-digayga dhex istaageen, de markaas dadkayga eraya-dayda maqashiin lahaayeen, oo waxay iyaga ka soo celin lahaayeen jidkooda xun iyo sharka falimahood-aba. rabbigu wuxuu leeyahay, anigu ma waxaan ahay ilaah dhow, oo miyaanan ahayn ilaah fog? rabbigu wuxuu leeyahay, miyaa cidi isku qarin kartaa meelo qarsoon oo aanan ka arki karin? waxaa kaluu rabbigu leeyahay, anigu sow kama buuxo cirka iyo dhulkaba? waan maqlay wixii ay yidhaahdeen nebiyada maga-cayga beenta ku sii sheega oo yidhaahda, waan riyooday, waan riyooday. ilaa goormay waxanu ku sii jirayaan qalbiga nebiyada beenta sii sheega? iyagu waa nebiyo sii sheega khiyaanada qalbigooda. waxay u malaynayaan inay dadkayga magacayga ku illowsi-yaan riyooyinkooda midkood kastaba uu deriskiisa u sheego, sidii awoyayaashoodba ay magacayga ugu illoobeen bacad aawadiis. rabbigu wuxuu leeyahay, nebigii riyo arkay, riyadiisa ha sheego, oo kii eraygayga maqlayna si daacad ah eraygayga ha u sheego. buunshaha iyo sarreenka bal maxaa u kala dhexeeya? rabbigu wuxuu leeyahay, miyaan eray-gaygu ahayn sida dab oo kale, iyo sida dubbe dhagaxa kala burburiya oo kale? sidaas daraaddeed rabbigu wuxuu leeyahay, bal ogaada, anigu waxaan col ku ahay nebiyada midkood kastaba erayadayda ka xada deriskiisa. rabbigu wuxuu leeyahay, bal ogaada, col baan ku ahay nebiyada carrabkooda ku isticmaala oo yidhaahda, saasuu rabbigu leeyahay. rabbigu wuxuu leeyahay, bal ogaada, col baan ku ahay kuwa wax ku sii sheega riyooyin been ah, oo intay u warra-maan dadkayga ku qalda beentooda iyo faankooda aan waxtarka lahayn. rabbigu waxaa kaluu leeyahay, anigu iyaga ma soo dirin, oo innaba mana am-rin, oo iyagu dadkan waxba kuma tari doonaan. oo markii dadkan ama nebi ama wadaad uu ku weyd-diyo, oo uu kugu yidhaahdo, rabbiga warkiisa culus waa maxay? waxaad iyaga ku tidhaahdaa, waa war maxay ah? waan idin xoorayaa, ayaal rabbigu leeyahay. oo weliba nebigii iyo wadaadkii iyo dad-kii odhan doona, waa kan warka culus ee rabbiga, ninkaas iyo reerkiisaba waan ciqaabi doonaa. mid-kiin kastaaba wuxuu deriskiisa ku odhan doonaa, oo midkiin kastaaba wuxuu walaalkiis ku odhan doonaa, muxuu rabbigu ku jawaabay? oo muxuu rab-bigu ku hadlay? oo rabbiga warkiisa culusna mar dambe kama aad hadli doontaan, waayo, nin walba eraygiisaar war culus u noqon doona, maxaa yee-lay, idinku waxaad qalloociseen erayadii ilaaha nool oo ah rabbiga ciidammada oo ah ilaahayaga. wax-aad nebiga ku tidhaahdaa, muxuu rabbigu kuugu jawaabay? oo muxuu rabbigu ku hadlay? laakiinse haddaad tidhaahdaan, waa warka culus ee rabbiga, rabbigu wuxuu idinku leeyahay, idinku waxaad tidhaahdaan erayadan oo ah, waa warka culus ee rab-biga, oo sidaas daraaddeed baan idinku soo cidi diray anigoo idinku leh, waa inaadnan odhan, waa warka culus ee rabbiga. sidaas daraaddeed bal ogaada, aniga

qudhayda ayaa giddigiin idin illoobi doona, waanan idin xoori doonaa idinka iyo magaaladii aan idinka iyo aowayaashiinba siiyey, oo hortaydana waan idinka fogayn doonaa. oo waxaan idinku soo dejin doonaa cay aan weligeed idinka hadhayn, iyo ceeb had iyo goorba idinku dul waaraysa, oo aan marnaba la illoobayn.

24

markii nebukadresar oo ahaa boqorkii baabuloon uu maxaabiis ahaan u xayastay yekonyaah ina yehooy-aaqiim oo ahaa boqorkii dalka yahuudah, iyo amiirradii dadka yahuudah, iyo saanacyadii, iyo birtumayaashiiba oo uu ka xayastay yerususaalem oo baabuloon geeyey dabadeed rabbigu wax buu i tusay, oo waxaan arkay laba dambiilood oo berde ah oo macbudka rabbiga hor yaal. oo dambiilaha midkood waxaa ku jiray berde aad u wanaagsan, oo la moodo sidii midho berde oo hore u bislaaday, oo dambiisha kalena waxaa ku jiray midho berde oo aad u xun, oo xumaantooda aawadeedna aan innaba la cuni karin. markaas rabbigu wuxuu igu yidhi, yeremyaahow, maxaad aragtaa? oo aniguna waxaan idhi, waxaan arkaa midho berde. midhaha berde oo wanaagsan aad bay u wanaagsan yihiin, kuwa xumuna aad bay u xun yihiin, oo xumaantooda aawadeed innaba lama cuni karo. markaas waxaa ii yimid eraygii rabbiga oo leh, rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil wuxuu leeyahay, sida midhahaas berde oo wanaagsan ayaan wanaag aawadiis u aqoonsan doonaa maxaabiista dadka yahuudah oo aan meeshan ka diray, oo aan dalka reer kaldayiin u geeyey. waayo, waxaan indhahayga iyaga ugu hayn doonaa wanaag aawadiis, oo dalkan baan ku soo celin doonaa, waanan dhiis doonaa, oo innaba ma aan dumin doono, waanan beeri doonaa, oo innaba ma aan rujin doono. oo waxaan iyaga siin doonaa qalbi ay igu gartaan, si ay u ogaadaan inaan anigu rabbiga ahay, oo waxay noqon doonaan dadkaygii, anna waxaan noqon doonaa ilaahoodii, waayo, qalbigooda oo dhan way iigu soo noqon doonaan. rabbigu wuxuu leeyahay, midhaha berde oo xun oo xumaantooda aawadeed aan innaba la cuni karin, hubaal sidaas oo kalaan u xoori doonaa sidqiyaah oo ah boqorka dalka yahuudah, iyo amiirradiisa, iyo kuwa reer yeruusaalem oo dalkan ku dhex hadhay, iyo kuwa dalka masar degganba. oo waxaan ka dhigi doonaa inay boqortooyooyinka dunida oo dhan hor iyo dib ku dhex roggromadaan, oo meelaha aan iyaga u xayayn doono oo dhanba waxay ku noqon doonaan cay iyo maahmaah iyo halqabsi iyo habaar. oo waxaan dhexdooda ku soo dayn doonaa seef, iyo abaar, iyo be-laayo, ilaa ay ka wada baabba'aan dalkii aan siiyey iyaga iyo aowayaashoodba.

25

kanu waa eraygii yeremyaah u yimid oo ku saabsanaa dadka yahuudah oo dhan, waxayna ahayd yehooy-aaqiim ina yoosiyaah oo ahaa boqorkii dalka yahuudah sannaddiisii afraad, taasoo ahayd sannaddii

kowaad oo nebukadresar oo ahaa boqorkii baabuloon. eraygaas nebi yeremyaah ayaa kula hadlay dadkii yahuudah oo dhan iyo kuwii yeruusaalem degganaa oo dhan, oo wuxuu ku yidhi, tan iyo sannaddii saddex iyo tobnaad oo yoosiyaah ina aamoon uu boqor ka ahaa dalka yahuudah iyo ilaa maantadan la joogo, taasoo ah saddex iyo labaatan sannadood, waxaa ii imanayay eraygii rabbiga, oo aniguna waan idinla hadlay, anoo goor wanaagsan idinla hadlaya, laakiinse idinku innaba ma aydaan dhegaysan. oo rabbiguna wuxuu idiin soo diray ad-doommadiisii nebiyada ahaa oo dhan, isagoo goor wanaagsan diraya, laakiinse idinku innaba ma aydaan dhegaysan, oo marnaba dheg uma aydaan dhigin inaad maqashaan. oo waxay yidhaahdeen, midkii kastaaba haatan jidkiisa ha ka soo noqdo, oo sharka falimihiinnana ka noqda, oo waxaad iska dhex degganaataan dalkii rabbigu idinka iyo aowayaashiinba weligiin iyo weligiinba idin siiyey. oo ilaahyo kale ha u daba gelina inaad u adeegtaan oo caabuddaan, oo shuqullada gacmihiinna ha igaga cadhaysiinina, oo aniguna innaba wax idin yeeli maayo. laakiinse ima aydaan dhegaysan, ayaa rabbigu leeyahay, si aad shuqullada gacmihiinna igaga cadhaysiisaan, oo ay waxyeello idiin soo gaadho. sidaas daraaddeed rabbiga ciidammadu wuxuu leeyahay, erayadaydii waad dhegaysan weydeen, oo sidaas daraaddeed, rabbigu wuxuu leeyahay, bal ogaada, waxaan soo diri doonaa qolooyinka reer woqooyi oo dhan, iyo addoonkayga ah nebukadresar oo ah boqorka baabuloon, oo iyaagaan ku soo kicin doonaa dalkan, iyo dadka deggan, iyo quruumaha ku wareegsan oo dhan, oo kulligoodna waan wada baabbi'in doonaa, oo waxaan ka dhigi doonaa wax laga yaabo oo loogu foodhyo, iyo cidla weligeed ah. oo weliba waxaan iyaga ka baabbi'in doonaa codka rayraynta, iyo codka farxadda, iyo codka arooska, iyo codka aroosadda, iyo sanqadha dhagaxshiidka, iyo iftiinka laambadda. oo dalkan oo dhammuna wuxuu noqon doonaa cidla iyo wax laga yaabo, oo quruumahanuna toddobaatan sannadood ayay boqorka baabuloon u adeegi doonaan. oo markay toddobaatanka sannadood dhammaadaan ayaan xumaantooda aawadeed u ciqaabi doonaa boqorka baabuloon iyo quruuntaas, iyo dalka reer kaldayiinba, oo waxaan ka dhigi doonaa meelo weligoodba cidla ah. oo waxaan dalkaas ku soo dayn doonaa erayadaydii aan kaga hadlay oo dhan, kuwaasoo ah waxa kitaabkan ku qoran oo dhan, oo ah wixii yeremyaah quruumaha oo dhan ka sii sheegay. waayo, iyagaba waxaa addoonsan doona quruumo badan iyo boqorro waaweyn, oo waxaan iyaga u abaalmarin doonaa siday falimahoodu ahaayeen, iyo siday shuqullada gacmahoodu ahaayeen. waayo, rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil wuxuu iyo leeyahay, cadhadan koobkeeda khamriga gacantayda ka qaad, oo waxaad wada cabsiisaa quruumaha aan kuu dirayo oo dhan. oo iyana way cabbi doonaan, oo way iska dhacdhiici doonaan, wayna la waalan doonaan sefta aan dhexdooda u soo dirayo daraaddeed. markaasaan koobkii gacantii rabbiga ka qaaday, oo waxaan cabsiiyey quruumihii rabbigu ii diray oo dhan, kuwaas oo ahaa yeruusaalem, iyo magaaloooyinka dalka yahuudah, iyo boqorraddooda, iyo amiirradooda, si aan

iyaga uga dhigo cidla, iyo wax laga yaabo oo lagu foodhyo, iyo inkaar, siday maantaba tahay, iyo fircoon oo ah boqorka masar, iyo addoommadiisa, iyo amiirradiisa, iyo dadkiisa oo dhan, iyo dadka isku qasan oo dhan, iyo boqorrada dalka cuus oo dhan, iyo boqorrada dalka reer falastiin oo dhan, iyo ashqeloon, iyo gaasa, iyo ceqroon, iyo kuwa ashdood ka hadhay, iyo edom, iyo moo'aab, iyo reer cammoon, iyo boqorrada turos oo dhan, iyo boqorrada siidoon oo dhan, iyo boqorrada gasiiradaha badda ka shisheeya, iyo dedaan, iyo teemaa, iyo buus, iyo inta timaha dhinacyada ka jarata oo dhan, iyo boqorrada carabiya oo dhan, iyo boqorrada dadka isku qasan oo lamadeegaanka dhex deggan oo dhan, iyo boqorrada samirri oo dhan, iyo boqorrada ceelaam oo dhan, iyo boqorrada reer maaday oo dhan, iyo boqorrada woqooyi oo dhan, ku fog iyo ku dhowba, kan iyo kaasba, iyo boqortooyooyinka dunida ee dhulka joogo oo dhan, oo iyaga dabadoodna waxaa cabbi doona boqorka sheeshag. oo waxaad iyaga ku tidhaahdaa, rabbiga ciidammada oo ah ilaaha reer binu israa'iil wuxuu idinku leeyahay, cabba oo sakhraama, oo mantaga, oo dhaca, oo innaba mar dambe ha soo sara kicina, seefta aan dhexdiinna u soo diri doono daraaddeed. oo hadday diidaan inay koobka gacantaada ka qaataan oo ay cabbaan, markaas waxaad iyaga ku tidhaahdaa, rabbiga ciidammadu wuxuu idinku leeyahay, hubaal waad cabbi doontaan! waayo, rabbiga ciidammadu wuxuu leeyahay, bal eega, waxaan bilaabayaa inaan masiibo ku soo dejiyo magaaladii laygu magacaabay, haddaba miyaan idinkana laydin wada ciqaabayn? idinku ciqaabla'aan ku sii joogi maysaan, waayo, waxaan u yeedhayaa seef inay ku dhacdo dadka dhulka deggan oo dhan. sidaas daraaddeed erayadan oo dhan iyaga kaga sii hadal, oo waxaad ku tidhaahdaa, rabbigu xagga saruu ka qaylin doonaa, oo codkiisuu kaga soo hadli doonaa hoygiisa quduuska ah, oo wuxuu si weyn ugu qaylin doonaa xeradiisa, oo dadka dhulka deggan oo dhanna wuxuu ugu qaylin doonaa sida kuwa canabka ku tunta. rabbigu wuxuu leeyahay, dhawaaq baa gaadhi doona tan iyo dhulka darafkiisa, maxaa yeelay, rabbigu dacwad buu la leeyahay quruumaha, oo wuxuu la mudda-cayaa binu-aadmiga oo dhan, oo kuwa sharka ahna seef buu u gacangelin doonaa. rabbiga ciidammadu wuxuu leeyahay, bal ogaada, masiibaa soo bixi doonta oo quruun bay quruun kale uga sii gudbi doontaa, oo duufaan weyn ayaa laga soo kicin doonaa dhulka darafyadiisa. oo kuwa rabbigu laaya waxay maaliintaas oolli doonaan dhulka darafkiisan iyo darafkiisa kale inta ka dhex leh. oo iyaga looma barooran doono, lamana soo ururin doono, lamana xabaali doono, oo waxay noqon doonaan sida digo dhulka ku kor daadsan. adhijirradow, ooya oo qayliya; kuwa adhiga madaxda u ahow, dambas ku galgasha, waayo, wakhtigii laydin gowraci lahaa waa yimid. waan idin burburin doonaa, oo waxaad u dhici doontaan sida weel wanaagsan oo kale. oo adhijirradu meel ay ku cararaan ma ay heli doonaan, oo adhiga madaxdiisuna meel ay ku baxsadaan ma ay heli doonaan. oo waxaa la maqli doonaa codkii qaylada adhijirrada, iyo cidii adhiga madaxdiisa, waayo, rabbigu wuxuu kala baabbi'iyey daaqsintoodii. oo xeryihii nabaadi-

26

bilowgii boqornimadii yehooyaaqiim inay yooysiyaah oo boqor ka ahaa dalka yahuudah ayaa erayganu xagga rabbiga ka yimid, isagoo leh, rabbigu wuxuu leeyahay, waxaad istaagtaa guriga rabbiga barxaddiisa, oo dadka magaalooyinka dalka yahuudah oo u yimid inay rabbiga gurigiisa ku caabudaan oo dhan la hadal, oo erayada aan kugu amro inaad kula hadashid erayna ha ka reebin. mindhaa waxaa suurtoowda inay ku maqlaan oo mid kastaaba ka soo noqdo jidkiisa sharka ah, inaan anigu ka soo noqdo masiibadii aan u qasdiyey inaan iyaga ku sameeyo sharka falimahooda aawadiis. oo waxaad iyaga ku tidhaahdaa, rabbigu wuxuu leeyahay, haddaad i maqli weydaan si aad ugu socotaan sharcigayga aan idin hor dhigay, oo aad u maqashaan erayada nebiyada addoommadayda ah oo aan idiin soo diro, anigoo goor wanaagsan idiin soo diraya, laakiin innaba ma aydaan dhegaysan, markaas gurigan waxaan ka dhigi doonaa sida shiilooh oo kale, oo magaaladanna quruumaha dunida oo dhan ayaan habaay ay dhigi doonaa. oo wadaaddadii iyo nebiyadii iyo dadkii oo dhammuba waxay maqleen yeremyaah oo erayadan gurigii rabbiga kagaga dhex hadlaya, oo markii yeremyaah uu wada dhammeeyey hadalkii uu rabbigu ku amray inuu dadka oo dhan kula hadlo ayaa wadaaddadii, iyo nebiyadii, iyo dadkii oo dhammu isagii qabteen, oo waxay ku yidhaahdeen, hubaal waa inaad dhimataa! bal maxaad magaca rabbiga wax ugu sii sheegat adigoo leh, gurigan wuxuu noqon doonaa sidii shiilooh oo kale, oo magaaladanuna waxay noqon doontaa cidla oo aan ciduna degganayn? oo dadkii oo dhammuna yeremyaah ayay gurigii rabbiga ugu soo wada urureen. oo amiirradii dalka yahuudahna markay waxyaalahaas maqleen ayay gurigii boqorka ka soo baxeen oo waxay yimaadeen gurigii rabbiga, wayna fadhiisteen meesha laga soo galo iridda cusub ee guriga rabbiga. markaasaa wadaaddadii iyo nebiyadii la hadleen amiirradii iyo dadkii oo dhan, oo waxay yidhaahdeen, ninkanu dhimashuu istaahila, waayo, magaaladan ayuu wax ka sii sheegay sidii idinkuba aad dhegihiinna ku maqashen. markaas yeremyaah wuxuu la hadlay amiirradii oo dhan iyo dadkii oo dhan, oo wuxuu ku yidhi, rabbiga ayaa ii soo diray inaan gurigan iyo magaaladanba ka sii sheego erayadii aad maqashen oo dhan. haddaba jidadkiinna iyo falimihiinnaba hagaajiya, oo codka rabbiga ilaahiinna ah addeeca, oo rabbiguna wuu ka soo noqon doonaa masiibadii uu idinkaga hadlay. bal eega, anigu gacmihiinnaan ku jiraa, haddaba iigu sameeya sida idinla wanaagsan oo idinla qumman. laakiinse bal si xaqiiq ah u ogaada, haddaad i dishaan, waxaad nafsaddiinna iyo magaaladan iyo dadka degganba u soo jiidaysaan dhigi aan xaq qabin, waayo, sida runta ah rabbiga ayaa ii soo diray xaggiinna inaan dhegihiinna oo dhan erayadan maqashiyo. markaasaa amiirradii iyo dad-

kii oo dhammu waxay wadaaddadii iyo nebiyadii ku yidhaahdeen, ninkanu dhimasho ma istaahilo, waayo, wuxuu nagula hadlay magicii rabbiga ilaaheenna ah. markaas waxaa istaagay qaar ka mid ah waayeelladii dalka oo waxay la hadleen shirkii dadka oo dhan, iyagoo leh, miikaah kii reer mooredheen ayaa wax sii sheegay wakhtigii xisqiyaah uu boqorka ka ahaa dalka yahuudah, oo dadka yahuudah oo dhan ayuu la hadlay, oo wuxuu yidhi, rabbiga ciidammadu wuxuu leeyahay, siyoon waxaa loo jeexi doonaa sida beer oo kale, oo yerusaalemma waxay noqon doontaa taal-looyin burbur ah, oo buurta guriguna waxay noqon doontaa sidii meelaha sarsare ee kaynta ku yaal oo kale. haddaba xisqiyaah oo ahaa boqorkii dalka yahuudah, iyo dadka yahuudah oo dhammu miyey isagii dileen? oo miyuusan isagu rabbiga ka cabsan, oo uusan rabbiga baryin, oo rabbiguna miyuusan ka soo noqon masiibadii uu iyaga kaga hadlay? innagu masiibo weyn ayaynu nafteenna u soo jiidi lahayn hadaan isaga dilno. oo weliba waxaa kaloo jiray nin magaca rabbiga wax ku sii sheegay, waana uuriyaah ina shemacyaah oo ahaa reer qiryad yecaariim, oo isna wuxuu magaaladan iyo dadkanba ka sii sheegay wax erayada yeremyaah oo dhan waafaqsan. oo markii boqor yehooyaaqiim, iyo raggiisii xoogga badnaa oo dhan, iyo amiiradii oo dhammu ay erayadiisii maqlaan ayaa boqorkii damcay inuu isaga dillo, laakiinse uuriyaah markuu xaalkaas maqlay ayuu baqay, oo intuu cararay ayuu dalkii masar tegey. markaasaa boqor yehooyaaqiim rag u diray dalkii masar, waxayna ahaayeen elnaataan ina cakboor iyo rag kale oo isaga dalkii masar u raacay. oo iyana dalkii masar ayay uuriyaah ka soo bixiyeen, oo waxay u keeneen boqor yehooyaaqiim, oo isna seef buu isagii ku dilay, oo meydkiisiina wuu ku dhex tuuray qabuuraaha dadka. habase ahaatee axiiqaam ina shaafaan gacantiisu way la jirtay yeremyaah inayan isaga ku ridin dadka gacantiisa si ay u dilaan.

27

bilowgii boqornimadii yehooyaaqiim ina yoosiyaah oo boqor ka ahaa dalka yahuudah ayaa erayganu yeremyaah xagga rabbiga uga yimid, isagoo leh, rabbigu wuxuu igu leeyahay, waxaad samaysataa xadhko iyo harqood, oo waxaad kor saartaa qoor-taada. oo waxaad iyaga ugu sii dhiibtaa boqorka dalka edom, iyo boqorka dalka moo'aab, iyo boqorka reer cammoon, iyo boqorka turos, iyo boqorka siidoon gacanta wargeeyayaasha yerusaaleem ugu yimid boqorka dalka yahuudah oo sidqiyaah ah. oo waxaad iyaga ku amartaa inay sayidyadooda ku yidhaahdaan, rabbiga ciidammada oo ah ilaaha reer binu israa'iil wuxuu leeyahay, waxaad sayidyadiinna ku tidhaahdaan, anigu dhulka, iyo dadka iyo xayawaanka dhulka joogaba waxaan ku sameeyey xooggayga weyn iyo gacantayda fidsan, oo waxaan siiyaa kii ila quman. oo haatan dalalkan oo dhan waxaan siiyey addoonkayga nebukadnesar oo ah boqorka baabuloon, oo weliba xayawaanka duurkana isagaan siiyey inay u adeegaan. oo quruumaha oo dhammuna way u wada adeegi doonaan isaga, iyo wiilkiisa, iyo wiilka wiilkiisa, ilaa wakhtiga dalkiisu yi-

maado, oo dabadeedna quruumo badan iyo boqorro waaweyn ayaa isaga addoonsan doona. oo rabbigu wuxuu leeyahay, quruuntii iyo boqortooyadii aan u adeegin nebukadnesar oo ah boqorka baabuloon, oo diida inay qoortooda ka hoos mariyaan harqoodka boqorka baabuloon, quruuntaas waxaan ku ciqaabi doonaa seef iyo abaar iyo belaaayo, ilaa aan iyaga gacantiisa ku baabi'iyo. haddaba idinku innaba ha maqlina nebiyadiinna iyo waxsheegyadiinna, iyo riwolowyadiinna, iyo faaliyayaashiinna amase xataa saaxiiriintiinna ee idinku yidhaahda, idinku uma aad adeegi doontaan boqorka baabuloon, waayo, been bay idiinku sii sheegaan, si ay dalkiinna idinkaga fogeeyaan, oo aan anigu dibadda idinku kexeeyo, oo aad u halligantaan aawadeed. laakiinse rabbigu wuxuu leeyahay, quruuntii qoorteeda ka hoos marisa harqoodka boqorka baabuloon inay doona u adeegto aawadeed, taas dalkeedaan ku dayn doonaa, oo beer-aheday sii fali doontaa, wayna sii degganaan doontaa. weliba erayadan oo dhanna waan kula hadlay sidqiyaah oo ah boqorka dalka yahuudah, oo waxaan ku idhi, qoortiinna ka hoos mariya harqoodka boqorka baabuloon, oo u adeega isaga iyo dadkiisa, oo taas ku noolaada. oo bal maxaad adiga iyo dadkaaguba sefta iyo abaarta iyo belaaayada ugu dhi-manaysaan, sida rabbigu uga hadlay quruuntii aan u adeegin boqorka baabuloon? innaba ha maqlina nebiyada idinka hadla ee leh, uma aad adeegi doontaan boqorka baabuloon, waayo, iyagu been bay idiin sii sheegaan. maxaa yeelay, rabbigu wuxuu leeyahay, anigu sooma aan dirin, laakiinse been bay magacayga ku sii sheegaan, si aan idiin eryo, oo aad u halligantaan, idinka iyo nebiyada wax idiin sii sheegaba. oo weliba wadaaddada iyo dadkan oo dhanba, waan la hadlay oo waxaan ku idhi, rabbigu wuxuu leeyahay, innaba ha maqlina erayadii nebiyadiinna wax idiin sii sheega, oo idinku yidhaahda, bal ogaada, weelashii guriga rabbiga mar dhow baa baabuloon laga soo celin doonaa, waayo, iyagu been bay idiin sii sheegaan. iyaga ha maqlina. boqorka baabuloon u adeega, oo taas ku noolaada, waayo, bal maxay magaaladani cidla u noqonaysaa? laakiinse iyagu hadday nebiyo yihiin, iyo haddii eraygii rabbigu uu iyaga la jiro, haatan rabbiga ciidammada ha ka baryeen in weelasha ku hadhay guriga rabbiga, iyo guriga boqorka dalka yahuudah, iyo yerusaaleem gudaheeduba ayan baabuloon tegin. waayo, rabbiga ciidammadu wuxuu ka leeyahay tiirarka, iyo berkedda, iyo saldhigyada, iyo weelasha magaaladan ku hadhay, oo uusan nebukadnesar oo ah boqorka baabuloon qaadan markuu maxaabiis ahaanta u kaxaystay boqorkii dalka yahuudah oo ahaa yekonyaah ina yehooyaaqiim iyo saraakiishii dadka yahuudah iyo reer yerusaalemba, oo intuu yerusaaleem ka kaxaystay uu baabuloon la tegey, rabbiga ciidammada oo ah ilaaha reer binu israa'iil wuxuu ka leeyahay weelasha ku hadhay guriga rabbiga iyo guriga boqorka dalka yahuudah, iyo yerusaalemba, rabbigu wuxuu leeyahay, iyaga waxaa loo qaadan doonaa baabuloon, oo halkaasay oolli doonaan ilaa maalinta aan soo booqan doono, oo dabadeedna waan soo qaadi doonaa oo meeshan baa ku soo celin doonaa.

oo isla sannaddaasba, bilowgii boqornimadii sidqiyaah uu boqorka ka ahaa dalka yahuudah, sannaddii afraad bisheedii shanaad ayaa xananyaaah ina casuur oo ahaa nebigii gibecoon ka yimid igula hadlay guriga rabbiga dhexdiisa iyadoo ay wada joogaan wadaaddadii iyo dadkii oo dhammu, oo wuxuu igu yidhi, rabbiga ciidammada oo ah ilaaha reer binu israa'iil wuxuu leeyahay, anigu harqoodkii boqorka baabuloon waan jebiyey. intaanay laba sannadood dhammaan ayaan halkan ku soo celin doonaa weelashii guriga rabbiga oo uu nebukadnesar oo ah boqorka baabuloon halkan ka qaatay, oo uu baabuloon la tegey. oo rabbigu wuxuu leeyahay, waxaan halkan ku soo celin doonaa yekonyaah ina yehooyaaqiim oo ahaa boqorkii dalka yahuudah, iyo maxaabiistii dadka yahuudah ee baabuloon lala tegey oo dhan, waayo, harqoodka boqorka baabuloon waan jebin doonaa. markaas nebi yeremyaah baa la hadlay nebi xananyaaah iyadoo ay wada joogaan wadaaddadii iyo dadkii guriga rabbiga dhex taagnaa oo dhammu. oo nebi yeremyaah wuxuu yidhi, aamiin, rabbigu saas ha yeelo. rabbigu ha wada sameeyo erayadii aad sii sheegtay oo weelashii guriga rabbiga ha soo celiyo, oo kuwii maxaabiis ahaanta loo kaxaystay oo dhan baabuloon ha ka soo celiyo oo meeshan ha keeno. hase ahaatee bal adigu haatan maql eraygan aan kula hadlayo dhegahaaga iyo dhegaha dadkan oo dhan. nebiyadii waayihii hore oo aniga iyo adigaba inaga sii horreeyey waxay waddamood badan iyo boqortooyooyin waaweyn wax kaga sii sheegeen dagaal iyo masiibo iyo belaaoy. nebigii nabad wax ka sii sheega, oo uu eraygii nebigaasu run noqdo, markaas nebigaas waxaa loo aqoonsadaa in rabbigu isaga dhab ahaan u soo diray. kolkaasaa nebi xananyaaah harqoodkii qoortii nebi yeremyaah ka qaaday oo uu kala jebiyey. markaasaa xananyaaah dadkii oo dhan hortiiisa ku hadlay oo wuxuu yidhi, rabbigu wuxuu leeyahay, sidaas oo kale intaanay laba sannadood dhammaan ayaan quruumaha oo dhan uga jebin doonaa harqoodka nebukadnesar oo ah boqorka baabuloon. kolkaasaa nebi yeremyaah iska tegey. oo markii nebi xananyaaah uu harqoodkii ka jebiyey qoortii nebi yeremyaah dabadeed ayaa eraygii rabbigu u yimid nebi yeremyaah, isagoo leh, tag, oo waxaad xananyaaah ku tidhaahdaa, rabbigu wuxuu kugu leeyahay, adigu waxaad jebisay harqoodkii qoriga ahaa, laakiinse waxaad meeshiisa ka yeelan doontaa harqood bir ah. waayo, rabbiga ciidammada oo ah ilaaha reer binu israa'iil wuxuu leeyahay, quruumahan oo dhan waxaan qoortooda kor saaray harqood bir ah, si ay ugu adeegaan boqorka baabuloon oo ah nebukadnesar, oo iyana way u adeegi doonaan, oo weliba xayawaanka duurkana isagaan siiyey. markaas nebi yeremyaah wuxuu nebi xananyaaah ku yidhi, xananyaaahow, bal haatan i maql. rabbigu kuma soo dirin, laakiinse waxaad dadkan ka dhigaysaa inay been isku haalleeyaan. sidaas daraaddeed rabbigu wuxuu leeyahay, bal ogow, anigu waan kaa fogayn doonaa dhulka korkiisa, oo isla sannaddan ayaad dhiman doontaa, maxaa yeelay, waxaad ku hadashay

caasinimo rabbiga ka gees ah. sidaas daraaddeed nebi xananyaaah isla sannaddaas bisheedii toddobaad ayuu dhintay.

29

haddaba kuwanu waa erayadii warqaddii uu nebi yeremyaah yerusaleem uga diray kuwii hadhay ee waayeealladii maxaabiisnimadii iyo wadaaddadii, iyo nebiyadii, iyo dadkii uu nebukadnesar yerusaleem maxaabiis ahaanta uga kaxaystay oo uu baabuloon la tegey oo dhan. (taasu waxay ahayd markii boqor yekonyaah, iyo boqoraddii hooyadiis ahayd, iyo bohommadii, iyo amiirradii dadka yahuudah iyo yerusaleem, iyo saanacyadii, iyo birtumayaashiiba ay yerusaleem ka tageen dabadeed.) oo wuxuu ugu sii dhiibay gacanti elcaasaah ina shaafaan, iyo gemaryaah ina xilqiyaah (oo uu boqorkii dalka yahuudah oo sidqiyaah ahaa uu u diray baabuloon iyo ilaa nebukadnesar oo ahaa boqorkii baabuloon,) isagoo leh, rabbiga ciidammada oo ah ilaaha reer binu israa'iil wuxuu leeyahay, kuwii maxaabiis ahaanta loo kaxaystay oo dhan, oo aan ka yeelay in yerusaleem laga kaxaysto oo baabuloon lala tago, waxaan idinku leeyahay, guryo dhista, oo ku hoyda, oo beero beerta, oo midhahoodana cuna. naago guursada, oo wiilal iyo gabdho dhala, oo wiilashiinnana naago u guuriya, oo gabdhihiinnana niman siiya, si ay iyaguna wiilal iyo gabdho u dhalaan, oo halkaasna ku tarma oo ha yaraanina. oo waxaad nabad u doondoontaan magaaladii aan idinka yeelay in laydiin kaxaysto idinkoo maxaabiis ah, oo iyada rabbiga u barya, waayo, idinku nabaddeeda ayaad nabad ku heli doontaan. waayo, rabbiga ciidammada oo ah ilaaha reer binu israa'iil wuxuu leeyahay, nebiyadiinna iyo waxsheegyadiinna idin dhex jooga yaanay idin khiyaanayn, oo idinku innaba ha dhegaysanina riyooyinkiinna aad ku riyootaan. waayo, magacaygay wax been ah idiinku sii sheegaan, laakiinse rabbigu wuxuu leeyahay, anigu iyaga sooma aan dirin. waayo, rabbigu wuxuu leeyahay, markii toddobaatan sannadood baabuloon loo dhammeeyo dabadeed ayaan idin soo booqon doonaa, oo waxaan idiin oofin doonaa eraygaygii waanaagsanaa, oo halkan dib baan idiinku soo celin doonaa. waayo, rabbigu wuxuu leeyahay, anigu waan garanayaa fikir-rada aan idiinku fikiro, waana fikirro nabadeed, oo ma aha kuwa masiibeed, si aan ugudambaystiiinna rajo idiin siiyo. oo markaasaa ii yeedhan doontaan, waanad i soo baryi doontaan, oo aniguna waan idin maqli doonaa. oo waad i doondooni doontaan, waanad i heli doontaan markaad qalbigiinna oo dhan igu doondoontaan. oo rabbigu wuxuu leeyahay, waad i heli doontaan, oo maxaabiisahaantiinnana waan idinka celin doonaa, oo waxaan idinka soo wada ururin doonaa quruumaha oo dhan iyo meelihii aan idin kexeeyey oo dhan ayaa rabbigu leeyahay, oo waxaan idinku soo celin doonaa meeshii aan ka dhigay in maxaabiis ahaan laydinkaga kaxaysto. maxaa yeelay, idinku waxaad tidhaahdeen, rabbiga ayaa baabuloon nebiyo nooga dhex kiciyey. rabbigu wuxuu ka leeyahay boqorka carshigii daa'uud ku fadhiya iyo dadka magaaladan deggan oo dhan, walaalihiinnaa aan max-

aabiis ahaan laydiinla kaxaysan, rabbiga ciidammadu wuxuu ka leeyahay, bal ogaada, waxaan korkooda ku soo dayn doonaa seef, iyo abaar, iyo belaaayo, oo waxaan iyaga ka dhigi doonaa sida midho berde oo qudhmay oo xumaantooda aawadeed aan innaba la cuni karin. oo waxaan iyaga ku eryl an doonaa seef iyo abaar iyo belaaayo, oo waxaan ka dhigi doonaa inay boqortooyooyinka dunida oo dhan ku dhex rogrog-madaan hor iyo dib, oo ay inkaar iyo wax laga yaabo oo lagu foodhyo, iyo cay ku dhex noqdaan quru-umaha aan u kexeeyey oo dhan, maxaa yeelay, iyagu ma ay dhegaysan erayadaydii aan iyaga ugu soo dhi-bay nebiyadii addoommadayda ahaa, anigoo goor wanaagsan soo diraya, laakiinse waad maqli wey-deen, ayaa rabbigu leeyahay. haddaba maxaabiistii aan yerusaaalem ka diray oo aan baabuloon u kex-eeyey, bal erayga rabbiga maqla. rabbiga ciidammada oo ah ilaaha reer binu israa'iil wuxuu leeyahay, ax-aab ina qoolaayaah iyo sidqiyaah ina macaseeyaah oo magacayga been idiinku sii sheega, bal ogaada iyaga waxaan gelin doonaa gacanta nebukadresar oo ah bo-qorka baabuloon, oo isna indhihiinna hortooda ayuu iyaga ku dili doonaa. oo maxaabiista dadka yahuu-dah oo baabuloon joogta oo dhammu way habaar-tami doonaan iyagoo leh, rabbigu ha kaa dhigo sidii sidqiyaah iyo sidii axaab ee uu boqorka baabuloon dabka ku dubay oo kale, maxaa yeelay, nacasnimo ayay dalka israa'iil ku dhex sameeyeen, oo weliba naagihii derisyadooda ayay ka sinaysteen, oo erayo been ah oo aanan iyaga ku soo amrin ayay mag-acayga ku hadleen. anigu kan oo baan ahay, oo markhaati baan ka ahay, ayaa rabbigu leeyahay. oo weliba shemacyaah oo ah reer nexlaamiina waxaad ku tidhaahdaa, rabbiga ciidammada oo ah ilaaha reer binu israa'iil wuxuu leeyahay, adigu waxaad warqado magacaaga ugu soo dirtay dadka yerusaaalem jooga oo dhan, iyo sefanyaaah ina macaseeyaah oo wadaadka ah, iyo wadaaddada oo dhanba, oo waxaad tidhi, rab-bigu wadaad buu kaaga dhigay meeshii wadaadkii yehooyaaadaac inaad saraakiil u noqotaan guriga rab-biga iyo inaad xabsi ku riddid oo aad silsilado ku xidhid nin kasta oo waalan oo nebi iska dhigaba. haddaba bal maxaad u canaanan weyday yeremyaah oo ah reer canaatood oo nebi isaga kaa dhigaya? waayo, isagu cid buu noogu soo diray baabuloon, oo wuxuu yidhi, maxaabiisnimadiinnu waa muddo dheer, haddaba guryo dhista, oo ku hoyda, oo beero beerta, oo midhaahoodana cuna. oo wadaadkii se-fanyaah ahaa ayaa warqaddaas ku akhriyey nebi yere-myaah hortisa. markaasaa eraygii rabbigu ku soo degay yeremyaah, isagoo leh, kuwa maxaabiista ah oo dhan u cid dir oo waxaad ku tidhaahdaa, rabbigu wuxuu shemacyaah oo ah reer nexlaamii ka leeyahay, shemacyaah wax buu idiin sii sheegay, aniguse sooma aan dirin, oo wuxuu idinka dhigay inaad been isku hallaysaan, sidaas daraaddeed rabbigu wuxuu leeya-hay, bal ogaada, shemacyaah oo ah reer nexlaamii iyo farcankiisaba waan ciqaabi doonaa. isagu ma uu yeelan doono nin qudha oo dadkan dhex deggan, oo wanaagga aan dadkayga u samayn doonona isagu ma uu arki doono, maxaa yeelay, wuxuu ku hadlay caasinimo rabbiga ka gees ah, ayaa rabbigu leeyahay.

kanu waa eraygii yeremyaah xagga rabbiga uga yimid, isagoo leh, rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil wuxuu leeyahay, erayadii aan kugula hadlay oo dhan ki-taab ku qor. waayo, bal eeg, rabbigu wuxuu leeya-hay, waxaa iman doona wakhtigii aan maxaabiisni-madii ka soo celin doono dadkayga dalka israa'iil iyo dalka yahuudahba, oo waxaan iyaga ku soo celin doonaa dalkii aan aowayaashood siiyey, oo iyana way hantiyi doonaan, ayaa rabbigu leeyahay. oo kuwaan waa erayadii ku saabsanaa dadka dalka is-raa'iil iyo dalka yahuudahba ee rabbigu ku hadlay. waayo, rabbigu wuxuu leeyahay, waxaannu maqal-nay cod garuur badan, oo cabsiyeed, oo aan mid nab-deed ahayn. bal haatan weyddiia, oo bal eega, had-dii nin ilmo dhalid la foosho iyo haddii kale? bal maxaan u arkaa nin kasta oo gacmihiisa dhexda ku haya sida naag foolanaysa oo kale, iyo wejiyo wada qayirmay? hoogay wakhtigaasu waa wakhti weyn, oo ma jiro mid isaga la mid ah, waana wakhtigii dhibkii dadka yacquub, laakiinse waa laga badbaadin doonaa dhibkaas. oo rabbiga ciidammadu wuxuu leeyahay, wakhtigaas ayaan harqoodkiisa qoortaada ka jebin doonaa, oo dhakaha kugu xidhanna waan jari doonaa, oo shisheeyayaalna mar dambe isaga ma addoonsan doonaan, laakiinse waxay u adeegi doon-aan rabbiga ilaahooda ah, iyo boqorkooda daa'uud ee aan iyaga u sara kicin doono. sidaas daraaddeed rabbigu wuxuu leeyahay, addoonkayga reer yacqu-ubow, ha cabsan, reer israa'iilow, ha nixin, waayo, bal eeg, anigu meel fog baan kaa badbaadin doonaa, oo farcankaagana waxaan ka badbaadin doonaa dalkii ay maxaabiis ahaanta u joogeen, oo reer yacquubna wuu soo noqon doonaa, oo wuxuu ku joogi doonaa aamusnaan, iyo xasilloonaan, oo ciduna ma cabsiin doonto. waayo, rabbigu wuxuu leeyahay, anigu waan kula jiraa inaan ku badbaadsho, waayo, waan wada baabbi'in doonaa quruumihii aan kugu dhex fird-hiyeey oo dhan, laakiinse adiga ku wada baabbi'in maayo, caddaalad baanse kugu edbin doonaa, oo sinaba ciqaabidla'aan kuugu dayn maayo. waayo, rabbigu wuxuu leeyahay, nabarkaagu waa mid aan bogsan karin, oo dhaawacaaguna aad buu u xun ya-hay. oo innaba mid daciwadaada kuu qaada lama arko in nabarkaaga la duubo, oo dawo wax bogsisana ma aad haysatid. kuwii ku jeclaan jiray oo dhammu way ku wada illoobeeyn, oo innaba kuma ay doondoonaan, waayo, waxaan kugu dhaawacay dhaawicii cadowga, iyo edbintii kan naca weyn, waana xumaantaadii bad-datay aawadeed, maxaa yeelay, dembiyadaadii way sii kordheen. bal maxaad ula qaylinaysaa nabarkaaga? xanuunkaagu waa mid aan bogsan karin, waana xu-maantaadii badatay aawadeed, oo waxaan waxyaala-han kuugu sameeyey waa dembiyadaadii sii kordhay aawadood. oo sidaas daraaddeed kuwa ku baabbi'ya oo dhan waa la wada baabbi'in doonaa, oo cada-awayaashaada oo dhanna midkood kastaba max-aabiis ahaan ayaa loo kaxaysan doonaa, oo kuwa ku kala boobana waa la kala boobi doonaa, oo kuwa ku dhacana waxaan ka yeeli doonaa in iyagana la dhaco. waayo, rabbigu wuxuu leeyahay, anigu caafimaad baan ku soo celin doonaa, oo dhaawacyadaadana

waan kaa bogsiin doonaa, maxaa yeelay, iyagu waxay kugu magacaabeen mid la nacay, oo waxay yidhaahdaan, tanu waa siyoon oo aan ninna doonaynin. rabbigu wuxuu leeyahay, bal ogaada, maxaabiistii teend-hooyinka dadka yacqub waan soo celin doonaa, oo meelihiisa lagu hoydona waan u naxariisna doonaa, oo magaaladana waxaa laga dul dhisi doonaa taallada burburkeeda, oo daarta boqorkuna siday ahaan jirtay ayay u ahaan doontaa. oo waxaa iyaga ka soo dhex bixi doona mahadnaqid iyo kuwa reyreeya codkood, oo iyaga waan tarmin doonaa, oo mana ay dhinmi doonaan, oo weliba waan sharfi doonaa, oo ma ay yaraan doonaan. oo carruurtooduna waxay noqon doonaan sidii waayihii hore, oo ururkooduna hortayduu ku dhismi doonaa, oo kuwa iyaga dulma oo dhanna waan wada ciqaabi doonaa. oo amiirkooduna iyaguu ka iman doonaa, taliyahooduna iyaguu ka soo dhex bixi doonaa, oo isagaan ka dhigi doonaa inuu ii soo dhowaado, oo isna wuu ii iman doonaa, waayo, rabbigu wuxuu leeyahay, waa kuma kan ku dhaca inuu ii soo dhowaado? oo idinku dadkayga waad ahaan doontaan, aniguna ilaahiinna baan ahaan doonaa. bal eega, duufaankii rabbiga ayaa soo baxay, kaasoo ah cadhadiis, waana dabayl cirwareen ah, oo waxay ku dhici doontaa madaxa sharrowyada. rabbiga xanaaqiisa kululu dib u noqon maayo jeeruu sameeyo oo wada oofiyo qasdiga qalbigiisa, oo ugu dambaystana waad garan doontaan.

31

rabbigu wuxuu leeyahay, isla markaasba waxaan ahaan doonaa ilaaha qolooyinka reer binu israa'iil oo dhan, oo iyana dadkaygay ahaan doonaan. rabbigu wuxuu leeyahay, markaan u soo kacay inaan isaga nasiyo ayay dadkii seefta ka baxsaday naxariis ka heleen cildadii, waana reer binu israa'iil. rabbigu waa horuu ii muuqday, oo wuxuu igu yidhi, waxaan kugu jeclaaday jacayl daa'im ah, oo sidaas daraaddeed raxmad baan kugu soo jiiday. dadka israa'iil ee bikradda ahow, mar kalaan ku dhisi doonaa, oo waad dhismi doontaa, oo waxaad mar kale isku sharrixi doontaa dafafkaagii, oo waxaad cayaaraha ula bixi doontaa kuwa reyreeya. oo weliba waxaad canab ku beeran doontaa buuraha samaariya, oo beeralaydu wax bay beeran doonaan, oo midhahoodana way ku farxi doonaan. waxaa iman doona wakhti waardiyaayaasha buuraha efrayim kor saaranu ay ku dhawaqdi doonaan, sara joogsada oo aynu rabbiga ilaahena ah siiyoon ugu kacnee. waayo, rabbigu wuxuu leeyahay, reer yacqub aawadiis farxad ugu heesa, oo waxaad u dhawaaqdaan kan madaxa quruumaha ah aawadiis. naadiya, oo ammaana, oo waxaad tidhaahdaan, rabbiyow, dadkaaga ah kuwa reer binu israa'iil ka hadhay badbaadi. bal ogaada, waxaan iyaga ka soo kaxayn doonaa dalka woqooyi, waanan ka soo ururin doonaa dhulka darafyadiisa, oo waxaan iyaga la soo keeni doonaa indhoolaha iyo curyaanka, iyo naagtii uur leh, iyo tii ilmo la foolanaysa. iyagoo guuto weyn ah ayay halkan ku soo noqon doonaan. iyagoo ooyaya bay iman doonaan, oo anoo qalbi qaboojinaya ayaan soo hor kici doonaa, oo waxaan iyaga soo ag marin doonaa durdurro biya ah iyo jid toosan oo ayan ku

dhex turunturoon doonin, waayo, aabbaan reer binu israa'iil u ahay, oo efrayimna waa curadkaygii. quruumahow, rabbiga eraygiisa maqla, oo gasiradaha fog ka dhex naadiya, oo waxaad tidhaahdaan, kii reer binu israa'iil kala firdhiyey wuu soo ururin doonaa, oo wuxuu u ilaalin doonaa siduu adhijir adhiigiisa u ilaaliyo oo kale. waayo, rabbigu reer yacqub wuu soo furtay, oo wuxuu ka soo badbaadiyey gacanti kii isaga ka xoogga badnaa. oo intay yimaadaan ayay meesha sare ee siyoon ka dul heesi doonaan, oo waxay u soo wada qulquli doonaan rabbiga wanaagiisa oo ah hadhuudh, iyo khamri, iyo saliid, iyo ubadka idaha iyo lo'daba, oo naftooduna waxay noqon doontaa sida beer la waraabiyeey oo kale, oo mar dambena innaba weligood ma ay murugoon doonaan. oo markaasay bikraddu cayaarta ku dhex rayrayn doonta, oo barbaarrada iyo odayaashuba ay wada farxi doonaan, waayo, baroorashadoodii farxad baan ugu beddeli doonaa, waanan u qalbi qaboojin doonaa, oo waxaan ka dhigi doonaa inay murugtoodii ka reyreeyaan. oo rabbigu wuxuu leeyahay, wadaaddada naftooda aad baan u dhergin doonaa, oo dadkayguna wanaaggaygay ka dhergi doonaan. rabbigu wuxuu leeyahay, cod baa raamaah laga maqlay, baroorasho iyo oohin qadhaadh, oo raaxeel carruurteeday u ooyaysaa, wayna diiddaa in carruurteeda looga qalbi qaboojiyo, waayo, ma ay joogaan. rabbigu wuxuu leeyahay, codkaaga oohinta ka jooji, oo indhahaagana ilmada ka celi, waayo, rabbigu wuxuu leeyahay, shuqlkaaga waa lagaaga abaalgudi doonaa, oo iyagu mar kalay ka iman doonaan dalkii cadowga. oo rabbigu wuxuu leeyahay, ugudambaystaadana rajaa kuu jirta, oo carruurtaaduna mar kalay wadankooda ku soo noqon doonaan. sida xaqiiqada ah waxaan maqlay efrayim oo ku barooranaya, adigu waad i edbisay, oo waxaa la ii edbiyey sidii dibi layli ah oo aan harqoodka u baran. i soo celi, oo aniguna waan soo noqon doonaa, waayo, rabbiga ilaahayga ah ayaad tahay. hubaal markaan soo noqday ayaan toobadkeenay, oo markii lay waaniyeyna bowdadaan dharbaaxay, oo waan ceeboobay, oo xataa waan sharafjabay, waayo, waxaan weli sitay ceebtii yaraantayda. rabbigu wuxuu leeyahay, efrayim ma wiilkayga aan aad u jeclahay baa? oo ma wiil aan ku farxo baa? waayo, mar alla markii aan wax isaga ka gees ah ku hadlo, aad baan isaga u xusus-taa, oo aawadiis ayaa uurku ii gubtay. hubaal waan u naxariisan doonaa. calaamado samayso, oo tirirar jidka lagu garto qotonso, oo qalbigaaga u soo jeedi xagga jidka weyn, kaasoo ah jidkii aad markii hore ku tagtay. dadka israa'iil ee bikradda ahow, soo noqo. magaalooyinkaagan ku soo noqo. kaaga sida bikrad dib u socdow, ilaa goormaad iska daba wareegaysaa? waayo, rabbigu wax cusubuu dhulka ku sameeyey, oo naag baa nin ku wareegi doonta. rabbiga ciidammada oo ah ilaaha reer binu israa'iil wuxuu leeyahay, hadalkan ayay mar kale kaga dhex hadli doonaan dalka yahuudah iyo magaalooyinkiisaba, markaan maxaabiistooda dib u soo celiyo, oo waxay odhan doonaan, hoyga caddaaladda, iyo buurta quduuska ahay, rabbigu ha ku barakeeyo. xagaas waxaa degganaan doona dadka dalka yahuudah iyo magaalooyinkiisa oo dhanba, kuwaasoo beeralay

io kuwa xoolodhaqato ah. waayo, naf kasta oo dal-lan ayaan waxbiyey, oo naf kasta oo murugaysanna waan dhergiyey. markaasaan toosay, oo wax baan fiiriyeey, oo hurdaydaydiina way ii macaanayd. rab-bigu wuxuu leeyahay, bal ogaada, waxaa iman doona wakhti aan dalka israa'iil iyo dalka yahuudahba ku dhex beeri doono abuur dad iyo duunyoba. oo rab-bigu wuxuu leeyahay, waxay noqon doontaa in sidaan iyaga ugu dhawray inaan rujiyo, oo aan dumiyo, oo aan afgembiyo, oo aan baabbi'yo, oo aan wada dhibo, sidaas oo kale ayaan iyaga ugu dhawri doonaa in-aaan dhiso, oo aan beero. oo wakhtigaas iyagu mar dambe ma ay odhan doonaan, aabbayaashii waxay cuneen canab dhanaan, carruurtiina way saliiyood-een. laakiinse mid kastaaba wuu u dhiman doonaa xumaantiisa, oo nin kasta oo canab dhanaan cu-naaba wuu saliiyoon doonaa. bal eega, maalmihii waa imanayaan, ayaa rabbigu leeyahay, oo anigu axdi cusub baan la dhigan doonaa reer israa'iil iyo reer yahuudah, oo aan ahayn axdigii aan aowayaashood la dhigtay oo kale, maallintii aan iyaga gacanta qab-tay inaan ka kaxeeyo dalka masar. iyagu axdigay-gaas way jebiyeen in kastoo aan iyaga sayid u ahaa, ayaa rabbigu leeyahay. laakiinse kanu waa axdiga aan la dhigan doono reer israa'iil maalmahaas dabadood, ayaa rabbigu leeyahay. sharcigayga waxaan gelin doonaa uurrkooda, oo qalbigoodana waan ku qori doonaa, oo ilaahooda waan ahaan doonaa, iyaguna dadkayga ahaan doonaan. mar dambe nin kas-taaba deriskiisa wax ma bari doono, oo nin kastaaba walaalkiis wax ma bari doono, isagoo ku leh, rabbiga garo, waayo, kulli way i garan doonaan, kooda ugu yar ilaa kooda ugu weynba, ayaa rabbigu leeyahay, waayo, xumaantooda waan cafiiy doonaa, oo dem-bigoodana kol dambe ma xusuusan doono. rabbiga qorraxda maallintii nuurka ka dhiga, oo qaynuunnada dayaxa iyo xiddigaha ka dhiga inay habeenkii nuu-raan, oo baddana kiciya si ay mawjadaheedu u guux-aan, oo magiciisa la yidhaahdo rabbigii ciidammada, wuxuu leeyahay: haddii qaynuunnadaasu ay hor-tayda ka tagaan, farcanka reer binu israa'iilna way ka joogsan doonaan inay weligoodba hortayda quruun ku ahaadaan. rabbigu wuxuu leeyahay, haddii samada sare la qiyaasi karo, amase aasaaska dhulka hoose la soo baadhi karo, markaas aniguna farcanka reer binu israa'iil oo dhan waan u wada xoori doonaa wixii ay sameeyeen oo dhan aawadood, ayaa rabbigu leeyahay. oo haddana rabbigu wuxuu leeyahay, bal ogaada, waxaa iman doona wakhti rabbiga magaalada looga dhisi doono munaaradda xananeel iyo tan iyo iridda rukunka. oo xadhigga qiyaastuna wuxuu hore ugu sii gudbi doonaa tan iyo buurta gaareeb oo ka sii hor-raysa, oo xagga gocaahna wuu u jeedsan doonaa. oo dhammaan dooxda meydadka, iyo dambaskaba, iyo beeraha oo dhan tan iyo durdurka qidroon iyo ilaa iridda faraska oo dhanka bari u jeeddaba quduus bay rabbiga u ahaan doonaan, oo weligeedna mar dambe lama rujiin doono, lamana dumin doono.

32

kanu waa eraygii yeremyaah xagga rabbiga uga yimid sannaddii tobnaad ee sidqiyaah oo ahaa boqorkii

dalka yahuudah, oo kaasu wuxuu ahaa sannaddii sid-deed iyo tobnaad oo nebukadresar. markaasaa ci-idankii boqorka baabuloon yeruusaaleem hareerey-een. oo nebi yeremyaahna wuxuu ku xidhnaa barx-addii xabsigii ku dhex yiil gurigii boqorka dalka yahuudah. waayo, sidqiyaah oo ahaa boqorkii dalka yahuudah ayaa isaga xidhay, oo wuxuu ku yidhi, war maxaad wax u sii sheegtaa, adigoo leh, rab-bigu wuxuu leeyahay, bal ogaada, magaaladan wax-aan gelin doonaa gacanta boqorka baabuloon, oo isna wuu qabsan doonaa, oo sidqiyaah oo ah bo-qorka dalka yahuudah gacanta reer kaldayiin kama uu baxsan doono, laakiinse hubaal waxaa la gelin doonaa gacanta boqorka baabuloon, oo isna afkiisuu kula hadli doonaa, oo indhahana way isku arki doon-aan, oo isna sidqiyaah ayuu u kaxaysan doonaa baab-uloon oo halkaasuu joogi doonaa ilaa aan isaga soo booqdo, ayaa rabbigu leeyahay; oo in kastoo aad reer kaldayiin la dirirtaan innaba ma liibaani doontaan? oo yeremyaahna wuxuu yidhi, eraygii rabbiga ayaa ii yimid, oo wuxuu igu yidhi, bal eeg, waxaa kuu iman doona ina-adeerkaa xanameel ina shalluun, oo wuxuu kugu odhan doonaa, beertayda canaatood ku taal iga iibso, waayo, adigaa furashada xaq u leh inaad iga iibsatid. markaasaa ina-adeerkay xanameel iigu yimid barxadii xabsiga sidii erayga rabbigu ahaa, oo wuxuu igu yidhi, waan ku baryayaaye beertayda ku taal canaatood oo dalka reer benyaamiin ku dhex taal iga iibso, waayo, inaad dhaxasho adigaa xaq u leh, oo furashadeedna adigaa leh, haddaba soo iibso, oo markaasaan ogaaday in kaasu eraygii rabbiga yahay. markaasaan iibsaday ina-adeerkay xanameel beertiisii canaatood ku tiil, oo isagaan lacagtii u miisaamay taasoo ahayd toddoba iyo toban sheqel oo lacag ah. oo intaan warqaddii heshiiska qoray ayaan shaabadeeyey, oo markaasaan markhaatiyaal u yeed-hay oo isagaan lacagtii kafado ugu miisaamay. kolka-asaan qaatay warqadihii heshiiska waxiibashada, tii shaabadaysnayd iyo tii furnaydba, si waafaqsan shar-ciga iyo caadada. oo markaasaan warqaddii heshiiska waxiibashada u dhiibay baaruug ina neeri-iyaa oo ka sii ahaa ina maseyyaah, iyadoo uu u jeedo ina-adeerkay xanameel, oo waxaan ugu hor dhiibay markhaatiyaashii warqadda heshiiska sax-eexay, iyo yuhuuddii xabsiga barxadhiisa fadhiday oo dhan. oo waxaan baaruug ku amray hortooda, oo ku idhi, rabbiga ciidammada oo ah ilaaha reer binu israa'iil wuxuu leeyahay, qaad warqadahan heshiiska waxiibashada, midda shaabadaysan, iyo tan furanba, oo waxaad ku dhex riddaa jaxlad dhooba ah, si ay wakhti dheer u sii raagaan. waayo, rabbiga ciidammada oo ah ilaaha reer binu israa'iil wuxuu leeyahay, weliba mar dambe dalkan waxaa laga iibs-an doonaa guryo iyo beero canab ah. oo markaan war-qaddii heshiiska waxiibashada baaruug ina neeri-iyaa u dhiibay dabadeed ayaan ilaah baryay oo wax-aan ku idhi, sayidow, rabbiyow, bal eeg, samada iyo dhulkaba xooggaaga badan iyo gacantaad fid-san ayaad ku samaysay, oo wax kugu adagna ma jiro. kumanyaal baad u naxariisataa, oo xumaantii aabbayaashu sameeyaanna waxaad abaalmarin ugu soo celisaa laabta carruurtooda iyaga ka dambaysa. magacaagu waa ilaaha xoogga badan ee weyn, iyo

rabbiga ciidammada. xagga talada waad ku weyn tahay, oo xagga shuqulka waad ku xoog badan tahay. indahaagu way u furan yihiin jidadka binu-aadmiga oo dhan, si aad mid kasta ugu abaalmarisid sidii jidkiisu ahaa iyo sidii midhaha falimihiisu ay ahaayeen. waxaad ilaa maantadan calaamooyin iyo yaababba ku dhex samaysay dalkii masar, iyo reer binu israa'iil dhexdooda, iyo dadka kale dhexdooda, oo magac baad samaysatay siday maantadan tahay. oo dadkaaga reer binu israa'iilna dalkii masar baad kaga soo bixisay calaamooyin, iyo yaabab, iyo gacan xoog badan, iyo dhudhun fidsan, iyo cabsi weyn. oo iyagaad siisay dalkan aad awoyayaashood ugu dhaaratay inaad iyaga siinaysid kaasoo ah dal caano iyo malab la barwaaqaaysan, oo iyana intay soo galeen ayay hantiyeen, laakiinse codkaagii ma ay addeecin, oo sharcigaagiina kuma ay socon, oo waxyaalihii aad ku amartay inay sameeyaan waxba kama ay samayn, oo sidaas daraaddeed aayad ka dhig-tay in masiibadan oo dhammu ay ku dhacdo. bal eeg tuulmooyinka! magaalada waa loo yimid in la qabsado, oo waxaa magaaladii la geliyey gacantii reer kal-dayiinkii iyada la diriray, waana seefta iyo abaarta iyo belaayada aawadood. wixii aad ku hadashay way ahaadeen, oo bal eeg, adiguba waad u jeeddada. sayi-dow, rabbiyow, waxaad igu tidhi, beerta lacag ku iibso, oo markhaatiyaal u yeedh, waayo, magaalada waxaa lagu riday gacanta reer kaldayiini. markaasaa yeremyaah waxaa u yimid eraygii rabbiga oo ku leh, bal eeg, anigu waxaan ahay rabbiga ah ilaaha binu-aadmiga oo dhan, haddaba ma wax igan adag baa jira? sidaas daraaddeed rabbigu wuxuu leeyahay, bal ogaada, anigu magaaladan waxaan gelin doonaa gacanta reer kaldayiini, iyo gacanta nebukadresar oo ah boqorka baabuloon, oo isna wuu qabsan doonaa. oo reer kaldayiinka magaaladan la dirirayaana way iman doonaan, oo dab bay magaaladan qabadiisii doonaan, oo way gubi doonaan iyada iyo guryaheedii ay saqafkooda bacal foox ugu shidi jireen, oo ay qurbaanno cabniin ah ilaahyada kale ugu shubi jireen, oo sidaasay iiga cadhaysiiyeen. waayo, dadka israa'iil iyo dadka yahuudahba waxay tan iyo yaraantoodii hortayda ku sameeyeen shar keliya, waayo, rabbigu wuxuu leeyahay, reer binu israa'iil waxaa keliya oo ay sameeyeen inay shuqulka gacmahooda igaga cadhaysiiyaan. waayo, magaaladanu waxay ii ahayd wax iga dhirfiya oo iga cadhaysiiya tan iyo maalintii ay dhiseen iyo ilaa maantadan la joogo inta ka dhex leh, oo sidaas daraaddeed ayaan wejigayga uga hor fo-gayn doonaa, waana sharkii dadka israa'iil iyo dadka yahuudah ay igaga cadhaysiiyeen oo dhan, iyaga, iyo boqorraddooda, iyo amiiraddooda, iyo wadaad-dadooda, iyo nebiyadooda, iyo dadka yahuudah, iyo kuwa yeruusaalem deggan. oo iyagu dhabarkay ii soo jeediyeen, wejigiina way iga sii jeediyeen, oo in kastoo aan iyaga wax baray, anigoo goor wanaagsan wax baraya, inay tacliin qaataan innaba ma ay dhe-gaysan. laakiinse karaahiyoyiinkoodii ayay dhex qotomiyeen gurigii laygu magacaabay gudhihiisa oo sidaasay u nijaaseeyeen. oo weliba waxay dhiseen meelaha sarsare ee bacal oo ku dhex yaal dhoox-ada ina xinnom si ay wiilashooda iyo gabbdahoodaba dab u dhex marsiiyaan moleg aawadiis, taasoo aanan

iyaga ku amrin, oo aan innaba qalbigayga soo gelin, inay karaahiyadan sameeyaan oo ay dadka yahuu-dah dembaajiyaan. haddaba sidaas daraaddeed rab-biga ah ilaaha reer binu israa'iil wuxuu ka leeyahay magaaladan aad tidhaahdeen, waxay boqorka baabuloon ugu gacangeli doontaa seef iyo abaar iyo belaayo, bal ogaada, waxaan iyaga ka soo dhex ururin doonaa waddammadii aan xanaaqayga iyo dhirifkayga iyo cadhada weyn ugu kexeeyey oo dhan, oo meeshan ayaan mar kale ku soo celin doonaa, oo waxaan ka dhigi doonaa inay ammaan ku deg-ganaadaan. iyagu waxay ahaan doonaan dadkaygii, oo anna ilaahood baan ahaan doonaa. oo waxaan iyaga siin doonaa qalbi qudha iyo jid qudha, si ay weligoodba iiga cabsadaan, waana inay iyaga iyo car-ruurtooda ka dambaysaba wanaag helaan. oo waxaan iyaga la dhigan doonaa axdi weligiisba sii waaraya, si aanan marnaba uga sii jeesan inaan iyaga wanaag u sameeyo, oo qalbigooda ayaan cabsidayda gelin doonaa, si ayan iiga tegin aawadeed. waxaan ku farxi doonaa inaan iyaga wanaag u sameeyo, oo sida runta ah qalbigayga oo dhan iyo naftayda oo dhan ayaan iyaga dalkan ku dhex beeri doonaa. waayo, rabbigu wuxuu leeyahay, sidaan dadkan ugu soo de-jiyey masiibadan weyn oo dhan ayaan wanaagii aan u ballanqaaday oo dhan ugu soo dejin doonaa. oo beeraa laga iibsan doonaa dalkan aad tidhaahdaan, waa cidla aan dad iyo duunyo toona lahayn oo waxaa lagu riday gacanta reer kaldayiini. dad baa beero lacag kaga iibsan doona dalka reer benyaamiin iyo mee-laha yeruusaalem ku wareegsan oo dhan, iyo mag-aalooyinka dalka yahuudah, iyo magaalooyinka bu-uraha ku yaal, iyo magaalooyinka dooxada ku yaal, iyo magaalooyinka koonfureedba, oo warqadda heshiiskana way qori doonaan oo shaabadayn doonaan, oo markhaatiyaalna way u yeedhi doonaan, waayo, anigu maxaabiistooda waan soo celin doonaa ayaa rabbigu leeyahay.

33

oo haddana eraygii rabbiga ayaa yeremyaah mar labaad u yimid intuu weli barxaddii xabsiga ku xidhnaa, oo wuxuu ku yidhi, rabbiga waxyaalahaas sameeya, oo u yeela inuu sii adkeeyo aawadeed, magiciisu waa rabbiga, oo wuxuu leeyahay, i bari, waanan kuu jawaabi doonaa, oo waxaan ku tusi doonaa waxyaalo waaweyn oo qarsoon oo aadan aqoon. waayo, rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil wuxuu ka leeyahay guryaha magaaladan iyo guryaha boqorrada dalka yahuudah oo loo dumiyey in la sameeyo wax lagaga daafaco tuulmooyinkii dagaalka iyo seefta, iyagu waxay u imanayaan inay reer kal-dayiin la diriraan, laakiinse waxay meeshan ka bu-uxin doonaan dad dhintay meydadkood, kuwaasoo aan cadhadayda iyo xanaaqayga ku laayay, oo aan dhammaantood xumaantooda aawadeed magaaladan wejigayga uga qariyey. bal ogaada, anigu waxaan iyada u keeni doonaa caafimaad iyo fayooobi, waanan bogsiin doonaa, oo waxaan iyaga u muujin doonaa nabad iyo rin badan. oo maxaabiistii dadka yahuu-dah, iyo maxaabiistii dadka israa'iilba waan soo celin doonaa, oo iyagaan u dhisi doonaa sidii markii hore

oo kale. xumaantoodii ay igu dembaabeen oo dhan waan ka nadiifin doonaa, oo xumaatooyinkoodii ay igu dembaabeen oo ay igu xadgudbeen oo dhanna waan ka cafiyi doonaa. oo magaaladanu waxay igu noqon doontaa magac farxadeed, oo ammaan iyo sharaf ku hor leh quruumaha dunida oo maqli doona wanaagga aan iyaga u sameeyo oo dhan hortooda, oo iyagu waxay la cabsan doonaan oo la wada gari-iri doonaan wanaagga iyo nabadda aan u yeelo oo dhan. rabbigu wuxuu leeyahay, meeshan aad tidhaahdaan, waa cidla aan dad iyo duunyo toona lahayn, taasoo ah magaalooyinka dalka yahuudah iyo jidadka yeruusaalem, oo ah baabba' cidla ah, oo aan lagu arag dad, iyo wax deggan, iyo duunyo toona, waxaa mar kale laga dhex maqli doonaa codka farxadda, iyo codka rayraynta, iyo codka arooska, iyo codka aroosadda, iyo codka kuwa leh, rabbiga ciidammada u mahadnaqa, waayo, rabbigu waa wanaagsan yahay, oo naxariistiisuna weligeedba way waarta, iyo kuwa guriga rabbiga allabaryo mahadnaqid ah keena. waayo, maxaabiista dalka waan soo celin doonaa sidii markii hore oo kale, ayaa rabbigu leeyahay. rabbiga ciidammadu wuxuu leeyahay, meeshan cidlada ah oo aan dad iyo duunyo toona lahayn, iyo magaalooyinkeeda oo dhanba waxaa mar kale jiri doona rug adhiijirro adhyahooda fadhiiisaa. magaalooyinka buuraha, iyo magaalooyinka dooxada, iyo magaalooyinka koonfureed, iyo dalka reer benyaamiin, iyo meelaha yeruusaalem ku wareegsan, iyo magaalooyinka dalka yahuudahba adhyuhu mar kalay hoos mari doonaan kan tirinaya gacmihiisa, ayaa rabbigu leeyahay. rabbigu wuxuu leeyahay, bal eega, waxaa iman doona wakhti aan wada oofin doona wixii wanaagsanaa ee aan dadka israa'iil iyo dadka yahuudahba kaga hadlay. wakhtigaas iyo waagaasba waxaan daa'uud u soo bixin doonaa biqil xaq ah, oo isna wuxuu dalka ku dhex samayn doonaa caddaalad iyo xaqnimo. wakhtigaas dadka yahuudah waa la badbaadin doonaa, oo yeruusaaleman ammaan bay ku degganaan doontaa, oo kanuna waa magaca iyada lagu magacaabi doono, rabbigu waa xaqnimadayadii. waayo, rabbigu wuxuu leeyahay, daa'uud marnaba ma waayi doono nin carshiga reer binu israa'iil ku fadhiiista. oo wadaaddada reer laawina marnaba ma waayi doonaan nin hortayda jooga inuu qurbaanno la gubo bixiyo, iyo inuu qurbaanno hadhuudh ah gubo, iyo inuu had iyo goorba allabaryo. oo hadana eraygii rabbiga ayaa yeremyaah u yimid, oo wuxuu ku yidhi, rabbigu wuxuu leeyahay, haddaad jebin karaysaan axdigayga habeenka, amase axdigayga maalinta, si habeen iyo maalinu ayan xilligooda u ahaanin, markaas axdigayga aan addoonkayga daa'uud la dhigtayna waa jabi karayaa si uusan u helin wiil carshiiga ka dul taliya, iyo kii aan la dhigtay wadaaddada reer laawi oo miidiinnadayda ah. sida aan ciidammada samada loo tirin karin, amase aan ciidda badda loo qiyaasi karin, ayaan u tarmin doonaa farcanka addoonkayga daa'uud, iyo reer laawiga ii adeegaba. oo haddana eraygii rabbiga ayaa yeremyaah u yimid, oo wuxuu ku yidhi, miyaadan ka fikirayn waxa dadkanu ku hadleen iyagoo leh, labadii qolo ee uu rabbigu doortayba wuu xooraay? oo saasay dadkayga u quudhsadaan si ayan iyagu mar dambe

hortooda quruun ugu ahaan. rabbigu wuxuu leeyahay, hadduusan axdigayga habeenka iyo maalintu sii jirin, ama haddaanan waajib ka dhigin qaynuunnada samada iyo dhulkaba, markaas waxaan xoori doonaa farcankii yacquub, iyo addoonkaygii daa'uudba, si aanan farcankiisa qaarna uga dhigin inay taliyayaal u ahaadaan farcankii ibrahim, iyo isxaq, iyo yacquub, waayo, maxaabiistooda waan soo celin doonaa, waanan u naxariisan doonaa.

34

kanu waa eraygii yeremyaah xagga rabbiga uga yimid waagii nebukadnesar oo ahaa boqorkii baabuloon, iyo ciidankiisii oo dhan, iyo boqortooyooyinkii dunida oo taliskiisa ku jiray oo dhan, iyo dadkii oo dhammuba ay la dirirayeen yeruusaalem iyo magaalooyinkeedii oo dhan, oo wuxuu ku yidhi, rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil wuxuu leeyahay, tag oo sidqiyaah oo ah boqorka dalka yahuudah la hadal, oo waxaad ku tidhaahdaa, rabbigu wuxuu leeyahay, bal ogow, magaaladan waxaan ku ridi doonaa gacanta boqorka baabuloon, oo isna dab buu ku gubi doonaa. oo adiguna gacantiisa kama aad baxsan doontid, laakiinse hubaal waa lagu qabsan doonaa, oo gacantiisaa lagugu ridi doonaa, oo indhahaaguna waxay fiirin doonaan indhaha boqorka baabuloon, oo isna afkiisuu kula hadli doonaa, oo baabuloon baad tegi doontaa. sidqiyaah boqorka dalka yahuudahow, weliba bal maqal erayga rabbiga. rabbigu wuxuu kaa leeyahay, seef kuma dhiman doontid, nabad baadse ku dhiman doontaa, oo wax baa lagu shidi doonaa sidii wax loogu shidi jiray awowayaashaa oo ahaa boqorradii kaa sii horreeyey, wayna kuu barooran doonaan, iyagoo leh, hoogaye, sayidkaygiyow, waayo, rabbigu wuxuu leeyahay, eraygaas aniga ku hadlay. markaas nebi yeremyaah wuxuu erayadaas oo dhan yeruusaalem kagala hadlay sidqiyaah oo ahaa boqorkii dalka yahuudah, markii boqorkii baabuloon ciidankiisii uu la dirirayay yeruusaalem, iyo magaalooyinkii dalka yahuudah oo hadhay oo dhan, iyo xataa laakiish iyo caseeqaah, waayo, magaalooyinkaas deyrka lahaa ayaa ka hadhay magaalooyinkii dalka yahuudah oo dhan. kanu waa eraygii yeremyaah xagga rabbiga uga yimid markii boqor sidqiyaah uu dadkii yeruusaalem degganaa oo dhan axdi la dhigtay dabadeed. axdigaasuna waa in xoriyad loogu dhawaaqo, in nin kastaaba xoreeyo addoonkiisii cibraaniga ah ama addoontiisii cibraaniyadda ah, iyo inuusan ninna addoonsan walaalkiisa yuhuudi ah. haddaba amiirradii iyo dadkii axdiga galay oo dhammu markay maqleen inay nin kasta waajib ku tahay inuu xoreeyo addoonkiisa iyo addoontiisaba, iyo inaan ninna iyaga mar dambe addoosan ayay markaas addeceeen oo way sii wada daayeen iyagii. laakiinse markaas dabadeed ayay ku noqdeen, oo waxay soo ceshadeen addoomadii ay mar hore sii daayeen, oo iyagay u gumaysteen inay addoommo u sii ahaadaan. sidaas daraadeed eraygii rabbigu wuxuu xagga rabbiga uga yimid yeremyaah isagoo leh, rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil wuxuu leeyahay, anigu axdi baan awowayaashiin la dhigtay maalintii aan iyaga dalkii

masar iyo gurigii addoonsiga ka soo bixiyeey, oo waxaan ku idhi, markay toddoba sannaddo dhammaystaan midkiin kastaaba ha sii daayo walaalkiisa cibraaniga ah oo is-iibiyeey, oo markuu kuu adeego lix sannaddo waa inaad isaga sii daysaa isagoo xor kaa ah. laakiinse awoyayaashiin ima ay maqlin, oo dhegna iima ay dhigin. idinkuse haatan waad soo noqoteen, oo wax qumman ayaad hortayda ku samayseen markii ninkiin kastaaba uu deriskiisa xorriyaad ugu dhawaaqay, oo axdi baad hortayda ku gasheen idinkoo gurigii laygu magacaabay jooga. laakiinse intaad iga noqoteen ayaad magacaygii nijaasayseen, oo ninkiin kastaaba wuxuu soo ceshaday addoonkiisii iyo addoontiisii uu iktiyaarkooda ku xoreeyey, oo waxaad ku soo celiseen gumaysi inay addoommo idiin sii ahaadaan. sidaas daraaddeed rabbigu wuxuu leeyahay, idinku ima aydaan maqlin, in nin kastaa xorriyaad ugu dhawaaqo walaalkiis iyo deriskiisa. bal ogaada, rabbigu wuxuu leeyahay, waxaan idinku dhawaaqayaa xorriyaad, taasoo ah in seef, iyo belaa, iyo abaaru ay idin baabbi'yaan, oo waxaan idinka dhigi doonaa inaad boqortooyooyinkii dunida oo dhan hore iyo dib ku dhex rogmataan. oo nimankii axdigayga ku xadgudbay, oo aan oofin erayadii axdiga ee ay hortayda ku galeen markay weysa laba in kala gooyeen oo ay qaybaheedii kala dhex mareen, kuwaasoo ah amiirradii dalka yahuudah, iyo amiirradii yerususaalem, iyo bohommadii, iyo wadaaddadii, iyo dadkii dalka oo qaybihii weysa kala dhex maray oo dhan, waxaan kulligood ku wada ridi doonaa gacanta cadaawayaashooda, iyo gacanta kuwa naftooda doondoonaaya, oo meydhooduna wuxuu cunto in noqon doonaa haadka samada iyo dugaagga dhulka. oo sidqiyaah oo ah boqorka dalka yahuudah, iyo amiirradiisaba waxaan ku ridi doonaa gacanta cadaawayaashooda, iyo gacanta kuwa naftooda doondoonaaya, iyo gacanta ciidanka boqorka baabuloon oo haatan idinka noqday. rabbigu wuxuu leeyahay, bal ogaada, anigu waan amri doonaa oo waxaan ka yeeli doonaa inay magaaladan ku soo noqdaan, wayna la diriri doonaan, oo qabsan doonaan, oo dab bay ku gubi doonaan, oo waxaan magaalooyinka dalka yahuudah ka dhigi doonaa cidla' aan ciduna degganayn.

35

kanu waa eraygii yeremyaah waxga rabbiga uga yimid wakhtigii yehooyaaqiim ina yoosiyaah uu boqorka ka ahaa dalka yahuudah, oo wuxuu ku yidhi, waxaad u tagtaa reer reekaab, oo la hadal, oo guriga rabbiga qolladihiisa middood geli, waxaanad siisaa khamri ay cabbaan. markaasaan soo kaxaystay ya'asanyaaah ina yeremyaah oo ahaa ina habasinyaaah, iyo walaalihiis, iyo wiilashiisii oo dhan, iyo qoyskii reer reekaab oo dhan, oo gurigii rabbigana waan keenay, oo waxaan soo geliyey qolladdii ilma xaanaan kaasoo ahaa ina yigdalyaah oo ahaa nin ilaah u go'ay, taasoo ku dhinac tiil qolladdii amiirrada, oo ka sii kor-raysay qolladdii macaseeyaaah ina shalluum ee irid-jooge ahaa. markaasaan wiilashii reer reekaab soo hor dhigay weelal khamri ka buuxo iyo koobab, oo waxaan ku idhi, khamrigan cabba. laakiinse waxay

yidhaahdeen, innaba khamri cabbi mayno, waayo, awoogwayo yoonadaab oo ahaa ina reekaab ayaagu amray oo nagu yidhi, weligiin idinka iyo wiilashiinnuba waa inaydaan khamri cabbin. oo innaba guri ha dhisaniina, abuurna ha daadinina, oo beer-canabna ha beeraniina, hana yeelanina, laakiinse cimrigiinna oo dhan waxaad degganaatana teendhooyin si aad wakhti dheer u sii joogtaan dalka aad deggan tihiin. oo annagu waannu addeecnay codkii awoogwayo yoonadaab ina reekaab oo nagu amray inaanann innaba khamri cabbin cimrigayaga oo dhan, annaga, iyo naagahayaga, iyo wiilashayada, iyo gabdhahayaguba, iyo inaanann guryo aan ku degnona innaba dhisani, oo weliba annagu ma aannu lihin beercanab, ama beer kale, amase abuurba, laakiinse teendhooyin baannu ku degganayn, oo waannu addeecnay, waanan wada samaynay sidii awoogwayo yoonadaab uu nagu amray oo dhan. laakiinse markii nebukadresar oo boqorka baabuloon ahu uu dalka yimid ayaannu isnidhi, ina keena aynu yerususaalem u guurnee, waana cabsida aannu ciidanka reer kaldayiin, iyo ciidanka reer suuriya ka cabsanay aawadeed, oo sidaas daraaddeed ayaannu yerususaalem ku deggan nahay. markaasaa eraygii rabbigu yeremyaah u yimid, isagoo leh, rabbiga ciidammada oo ah ilaaha reer binu israa'iil wuxuu leeyahay, tag, oo dadka yahuudah iyo kuwa yerususaalem degganba waxaad ku tidhaahdaa, rabbigu wuxuu leeyahay, war, tacliin miyeydaan qaadanayn inaad erayadayda maqashaan? yoonadaab ina reekaab erayadiisii uu wiilashiisa ku amray inayan innaba khamri cabbin waa la wada oofiyeey, oo ilaa maantadan la joogo iyagu khamrini ma cabbaan, waayo, waxay addeecaan amarkii awoogwood, aniguse waan idinla hadlay, anigoo goor wanaagsan idinla hadlaya, laakiinse innaba ima aydaan dhegaysan. oo weliba waxaan idiin soo diray nebiyadii addoommadayda ahaa anigoo goor wanaagsan idiin soo diraya, oo idinku leh, midkiin kastaaba haatan jidkiisa sharka ah ha ka soo noqdo, oo falimihiinnana hagaajiya, oo ilaahyo kale ha daba gelina inaad u adeegtaan aawadeed, oo markaas waxaad iska degganaan doontaan dalkii aan siiyey idinka iyo awoyayaashiinba, laakiinse idinku dheeg iima aydaan dhigin, oo innaba ima aydaan dhegaysan. yoonadaab ina reekaab wiilashiisii way wada oofiyeen amarkii awoogwood uu iyagu ku amray, laakiinse dadkanu aniga ima ay dhegaysan, sidaas daraaddeed rabbiga ah ilaaha ciidammada oo ah ilaaha reer binu israa'iil wuxuu leeyahay, bal ogaada, dadka yahuudah iyo kuwa yerususaalem deggan oo dhanba waxaan ku soo dejin doonaa masiibadii aan iyaga kaga hadlay oo dhan, maxaa yeelay, waan la hadlay, laakiinse ima dhegaysan, waanan u yeedhay, laakiinse iima ay jawaabaan. markaas yeremyaah wuxuu reer reekaab ku yidhi, rabbiga ciidammada oo ah ilaaha reer binu israa'iil wuxuu leeyahay, idinku waxaad addeecdeen amarkii awooggiin yoonadaab, oo qaynuunnadiisii oo dhanna waad dhawreen, oo waxaad wada samayseen wixii uu idinku amray oo dhan, haddaba sidaas daraaddeed, rabbiga ciidammada oo ah ilaaha reer binu israa'iil wuxuu leeyahay, yoonadaab ina reekaab marnaba weligiis ma waayi doono nin hortayda istaaga.

boqorkii dalka yahuudah oo ahaa yeooyaaqiim ina yoosiyaah sannaddiisii afraad ayaa erayganu yere-myaah uga yimid xagga rabbiga, oo wuxuu ku yidhi, kitaab duudduuban soo qaad, oo waxaad ku qortaa erayadii aan wakhtigii yoosiyaah iyo ilaa maantadan la joogo inta ka dhex leh kugula hadlay oo dhan, kuwaas oo ka gees ahaa dalka israa'iil, iyo dalka yahuudah, iyo quruumaha oo dhan. waxaa suur-towda inay dadka yahuudah maqli doonaan masiibadii aan ula qasdiyey inaan iyaga ku sameeyo oo dhan, si ninkood kastaaba uu jidkiisa sharka ah uga soo noqdo, si aan xumaantooda iyo dembigoodaba uga cafiyo. markaasaa yere-myaah baaruug ina neeri-yaah u yeedhay, oo baaruugna wuxuu afkii yere-myaah erayadii rabbigu isaga u sheegay oo dhan kaga qoray kitaab duudduuban. markaasaa yere-myaah amray baaruug, oo wuxuu yidhi, anigu waan xidhnahay, oo guriga rabbiga ma aan tegi karo, sidaas daraaddeed adigu tag, oo waxaad maalinka soonka dadka dhegihiisa ku akhridaa erayadii rabbiga ee aad afkayga kitaabkii duudduubnaa kaga qortay, oo waxaad ku akhridaa guriga rabbiga dhexdiisa, oo weliba waxaad kaloo dhegaha uga akhridaa dadka yahuudah ee magaalooyinkooda ka yimid oo dhan. waxaa suur-towda inay baryootankooda rabbiga hor keenaan, oo midkood kastaaba uu jidkiisa sharka ah ka soo noqdo, waayo, cadhada iyo xanaaqa uu rabbigu dadkan kaga hadlay way weyn yihiin. markaasaa baaruug ina neeriyaah wada sameeyey sidii yere-myaah ku amray oo dhan, oo wuxuu kitaabkii ka akhriyey erayadii rabbiga isagoo gurigii rabbiga dhex jooga. boqorkii dalka yahuudah oo ahaa yeooyaaqiim ina yoosiyaah sannaddiisii shanaad bisheedii sagaalaad waxaa dadkii yerusuuaalem degganaa oo dhan iyo dadkii yerusuuaalem uga yimid magaalooyinka dalka yahuudah oo dhan loogu dhawaaqay inay rabbiga hortiisa ku soomaan. markaas baaruug wuxuu kitaabkii ka akhriyey erayadii yere-myaah gurigii rabbiga gudihiisa gemaryaah ina shaafaan oo karraani ahaa qolladdiisii oo ku tiil barxadda sare, oo u dhowayd meesha iridda cusub ee guriga rabbiga laga soo galo, oo wuxuu dhegaha u saaray dadkii oo dhan. miikaayaah ina gemaryaah oo ahaa ina shaafaan markuu kitaabkii ka maqlay erayadii rabbiga oo dhan ayuu hoos u degtay oo wuxuu galay gurigii boqorka iyo qolladdii karraaniga, oo bal eeg, amiirradii oo dhammu halkaasay wada fadhiyeen, oo waxay ahaayeen elishaamaac oo karraaniga ahaa, iyo delaayaah ina shema-cyaah, iyo elnaataan ina cakboor, iyo gemaryaah ina shaafaan, iyo sidqiyaah ina xananyaaah, iyo amiirradii oo dhan. markaas miikaayaah wuxuu iyagii u sheegay erayadii uu maqlay oo dhan markii baaruug uu kitaabka ku akhriyey dadka dhegihiisa. sidaas daraaddeed amiirradii oo dhammu waxay baaruug u soo direen yehudii ina netanyaah oo ahaa ina shelemyaah ina kuushii, oo waxay ku yidhaahdeen, kitaabkii duudduubnaa oo aad dadka dhegihiisa ku akhriday soo qaad oo noo kaalay. markaasaa baaruug ina neeri-yaah gacanta ku soo qaaday kitaabkii duudduubnaa, oo iyagii u yimid. oo iyagiina waxay ku yidhaahdeen, haddaba bal fadhiiso oo dhegahayaga ku

akhri, oo markaasuu baaruug kitaabkii dhegahoodii ku akhriyey. oo markay erayadii oo dhan maqlaan ayay baqeen oo midkoodba kii kaluu fiiriyeey, oo waxay baaruug ku yidhaahdeen, sida xaqiiqada ah erayadan oo dhan boqorka waannu u sheegi doonaa. markaasay baaruug weyddiiyeen oo ku yidhaahdeen, bal noo sheeg sidii aad erayadan oo dhan afkiisa uga qortay? oo baaruugna iyaguu u jawaabay, oo wuxuu ku yidhi, isagu erayadan oo dhan afkiisuu iiga sheegay, oo aniguna khad baan kitaabkii ku qoray. markaas amiirradii waxay baaruug ku yidhaahdeen, tag, oo adiga iyo yere-myaahba dhuunta, oo yaan ciduna ogaan meeshaad joogtaan. markaasay boqorkii oo barxaddiisa jooga u galeen, kitaabkii duudduubnaase waxay dhigeen qolladdii eliishaamaac oo karraanigii ahaa, oo erayadii oo dhanna boqorkay u sheegeen. markaas boqorkii wuxuu yehudii u diray inuu kitaabkii u keeno, oo isna wuxuu ka soo qaaday eliishaamaac oo karraanigii ahaa qolladdiisii. markaas yehudii wuxuu kitaabkii ku akhriyey dhegihi boqorka iyo dhegihi amiirradii boqorka ag taagnaa oo dhan. haddaba waxay ahayd bishii sagaalaad, oo boqorkuna wuxuu fadhiyey gurigii qabowga laga geli jiray, oo hortiisana waxaa yiil dab gurgire ku dhex ololaya. oo haddaba markii yehudii saddex amase afar qaybood akhriyey ayaa boqorku mandiiil ku gooyay, oo wuxuu ku dhex turay dabkii gurgiraha ka baxayay, ilamaa kitaabkii duudduubnaa uu ku wada baabba'ay dabkii gurgiraha ka baxayay. oo boqorkii iyo addoommadiisii erayadaas oo dhan maqlay midkoodna ma cabsan, oo dharkoodiina ma ay jeexjeexin. in kastoo ay elnaataan iyo delaayaah iyo gemaryaah boqorkii ka baryeen inuusan kitaabka duudduuban gurin wuu maqli waayay. markaas boqorkii wuxuu yexame'eel ina hammeleg, iyo seraayaah ina casrii'eel, iyo shelemyaah ina cabdeel ku amray inuu karraanigii baaruug iyo nebi yere-myaahba soo qabtaan, laakiinse rabbiga qariyey. oo haddana eraygii rabbiga ayaa yere-myaah u yimid markuu boqorku kitaabkii duudduubnaa iyo erayadii uu baaruug ka qoray afka yere-myaah gubay dabadeed, oo wuxuu ku yidhi, haddana kitaab kale oo duudduuban soo qaad, oo waxaad ku qortaa erayadii kitaabkii duudduubnaa ee hore ku yiil oo dhan, kaasoo yeooyaaqiim oo ah boqorka dalka yahuudah uu gubay. oo boqorka dalka yahuudah oo yeooyaaqiim ahna waxaad ku tidhaahdaa, rabbigu wuxuu leeyahay, waxaad gubtay kitaabkii duudduubnaa, adigoo leh, maxaad gudihiisa waxyaalahan ugu qortay, oo aad u tidhi, sida xaqiiqada ah boqorka baabuloon wuu iman doonaa oo dalkanna wuu baabbi'in doonaa, halkanna dad iyo duunyoba wuu ka gooyin doonaa? sidaas daraaddeed rabbigu wuxuu yeooyaaqiim oo ah boqorka dalka yahuudah ka leeyahay, isagu ma uu yeelan doono mid carshigii daa'uud ugu fadhiista, oo meydkiisa waxaa maalinkii loo xoori doonaa kulaylka, habeenkiina sayaxa barafoobay. oo isaga iyo farcankiisa iyo addoommadiisaba xumaantooda aawadeed ayaan u ciqaabi doonaa, oo iyaga, iyo dadka yerusuuaalem deggan, iyo dadka dalka yahuudahba waxaan ku soo dejin doonaa masiibadii aan iyaga kaga hadlay oo dhan, laakiinse way maqli waayeen. markaas yere-myaah wuxuu soo

qaaday kitaab kale oo duudduuban, oo wuxuu u dhiibay karraanigii ahaa baaruug ina neeriyaaah, oo isna wuxuu afka yeremyaah ka qoray erayadii ku yiil ki-taabkii yehooyaaqiim oo boqorka dalka yahuudah ahu uu dabka ku gubay oo dhan, oo weliba waxaa iyagii lagu sii daray erayo kale oo badan oo iyagii la mid ah.

37

oo boqor sidqiyaah oo ahaa ina yoosiyaah ayaa bo-qor ka noqday meeshii konyaah ina yehooyaaqiim, kaasoo ahaa kii nebukadresar oo ahaa boqorkii baab-uloon uu isaga boqor uga dhigay dalkii yahuu-dah. laakiinse isagii, iyo addoommadiisii, iyo dad-kii dalka toona midkoodna ma maqlin erayadii rab-biga ee uu isagu kaga hadlay nebi yeremyaah. oo boqor sidqiyaah wuxuu nebi yeremyaah u soo di-ray yehuukal ina shelemyaah, iyo sefanyaah ina wadaadka macaseeyaah, oo wuxuu ku soo yidhi, bal rabbiga ilaahenna ah noo bari. oo markaas nebi yeremyaah dadka dhexdiisa ayuu gudaha u soo geli jiray oo dibadda uga bixi jiray, waayo, weli ma ay xab-bisin. oo ciidankii fircoon ayaa masar ka soo baxay, oo reer kaldayiinkii yeruusaalem ku hareeraysnaana markay warkoodii maqlen ayay yeruusaalem ka kala tageen. markaasaa eraygii rabbigu nebi yeremyaah u yimid, oo wuxuu ku yidhi, rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil wuxuu leeyahay, boqorka dalka yahu-udah oo ii soo kiin diray inuu wax i weyddiisto waxaad ku tidhaahdaan, bal eeg, ciidanka fircoon oo u soo baxay inuu ku caawiyo, waxay ku noqon doonaan dalkoodii masar. oo reer kaldayiinna way soo noqon doonaan, oo magaaladan bay la diriri doonaan, wayna qabsan doonaan, oo dab bay ku gubi doonaan. rabbigu wuxuu leeyahay, idinku ha iskihiyaanaynina, oo ha isku odhanina, hubaal reer kaldayiin way naga tegayaan, maxaa yeelay, iyagu ma ay tegi doonaan. waayo, in kastoo aad ciidanka reer kaldayiin ee idinla diriraya wada baabbi'in la-haydeen, oo rag dhaawac ah mooyaane aan iyaga wax kale ka hadhin, haddana iyaga midkood kastaaba wuxuu ka soo kici lahaa teendhadiisa, oo dab bay magaaladan ku gubi lahaayeen. oo markii ciidankii reer kaldayiin ay yeruusaalem uga kala tageen cabsi ay ka qabaan ciidankii fircoon aawadiis ayaa yere-myaah yeruusaalem ka baxay oo wuxuu galay dalkii reer benyaamiin si uu meeshaas qaybtiisa dadka uga dhex helo. oo markuu iriddii reer benyaamiin joogay waxaa isna halkaas joogay sirkaal waardiyaasha madax u ahaa, oo magaciisa la odhan jiray yiriyaah ina shelemyaah, oo ahaa ina xananyaaah, oo isna yere-myaah buu qabtay oo wuxuu ku yidhi, adigu wax-aad u gelayaas reer kaldayiin. markaas yeremyaah wuxuu ku yidhi, taasu waa been, anigu reer kaldayiin u geli maayo. laakiinse isagu innaba ma uu dhe-gaysan, sidaas daraaddeed yiriyaah wuxuu soo qab-tay yeremyaah, oo amiirradii u keenay. amiirradi-ina yeremyaah bay u cadhoodeen, oo intay garaaceen ayay gurigii yoonaaatan oo karraanigii ahaa ku xab-biseen, waayo, kaasay xabsi ka dhigeen. markii yere-myaah uu gurigii godka ahaa galay iyo weliba qo-lalkii hoose, oo uu halkaas maalmo badan ku jiray,

ayaa waxaa isagii u soo cid diray boqor sidqiyaah, oo soo bixiye. markaasaa boqorkii si qarsoodi ah gurigiisa gudhiisa wax ugu weyddiiye, oo wuxuu ku yidhi, eray rabbiga ka yimid miyuu jiraa? kolka-asaa yeremyaah ku yidhi, waa jiraa. oo wuxuu kaloo yidhi, adigu waxaa lagu gelin doonaa gacanta bo-qorka baabuloon. oo weliba yeremyaah wuxuu boqor sidqiyaah ku yidhi, bal maxaan adiga, amase addoom-madaada, amase dadkan u dhimay, oo aad ii xabbis-teen? haddaba bal meeye nebiyadaadii wax idiin sii sheegay, oo idinku yidhi, boqorka baabuloon ku soo duuli maayo idinka iyo dalkanba? haddaba boqorow, sayidkaygiyow, bal baryadayda maqal, oo waan ku baryayaaye baryootankayga xaggaaga ha laga aqbal, oo gurigii karraaniga yoonaaatan ha igu celin, waaba intaasoo aan halkaas ku dhintaaye. markaas boqor sidqiyaah wuxuu ku amray in yeremyaah barxaddii waardiyaasha lagu daayo, oo waxaa dharaar kasta jidka kibisdubayaasha laga siin jiray xabbaad kibis ah, ilamaa kibistii magaaladu ay wada dhammaatay. oo sidaasuu yeremyaah barxaddii waardiyaasha ugu sii hadhay.

38

shefatyaah ina mataan, iyo gedalyaah ina fashxuur, iyo yuukal ina shelemyaah, iyo fashxuur ina malki-iyaaah waxay maqlen erayadii yeremyaah ee uu dadka oo dhan kula hadlay, isagoo leh, rabbigu wuxuu leeyahay, kii magaaladan sii joogaaba wuxuu ku dhi-man doonaa seef, iyo abaar, iyo belaya, laakiinse kii reer kaldayiin u baxaa wuu noolaan doonaa, oo nafti-isuna waxay isaga u ahaan doontaa sidii booli oo kale, wuuna noolaan doonaa. rabbigu wuxuu leeyahay, sida xaqiiqada ah magaaladan waxaa loo gacangelin doonaa ciidanka boqorka baabuloon, oo isna wuu qabsan doonaa. markaas amiirradii waxay boqorkii ku yidhaahdeen, waannu ku baryaynaaye, ninkan ha la dilo, waayo, erayadan uu iyaga kula hadlayo aawadood ayuu ku daciifinayaa gacmihiy ragga da-gaalka ee magaaladan ku hadhay iyo gacmihiy dadka kale oo dhanba, waayo, isagu dadkan waxyeelladi-isa mooyaane wanaaggiisa dooni maayo. markaasaa boqor sidqiyaah yidhi, bal eega, isagu gacantiinnuu ku jiraa, waayo, boqorku innaba ma aha mid wax idinka gees ah samayn kara. markaasay yeremyaah soo qabteen oo ku dhex rideen godkii malkiyyaah ina hammeleg, ee barxadda waardiyaasha ku dhex yiil, oo yeremyaah xadhkay ku dejiyeen, oo god-kiina biyo kuma jirin, laakiinse waxaa ka buuxday dhoobo, sidaas daraaddeed yeremyaah dhoobadu ku dhex tiimbaday. haddaba cebedmeleg oo ahaa reer itoobiya oo ahaa bohon guriga boqorka joogay, markuu maqlay inay yeremyaah godkii ku dhex rideen, iyadoo boqorkii uu iridda benyaamiin fad-hiyo, ayuu gurigii boqorka ka soo baxay, oo bo-qorkuu la hadlay, isagoo ku leh, boqorow, sayid-kaygiyow, nimankanu si xun bay u sameeyeen wax alla wixii ay ku sameeyeen nebi yeremyaah, kaa-soo ay godkii ku dhex rideen, oo waxaa suurtoowda inuu abaarta ugu bakhtio meeshuu ku jiro, waayo, innaba magaalada kibisu kuma jirto. markaasaa bo-lorkii wuxuu amray cebedmeleg oo reer itoobiya

ahaa, isagoo ku leh, halkan soddon nin ka kaxayso oo nebi yeremyaah godka ka soo bixi intuusan dhiman. sidaas daraaanteed ayaa cebedmeleg ragii kaxaystay, oo gurigii boqorka galay, oo wuxuu tegey meel khasnadda ka hoosaysay, oo halkaasuu ka qaaday calallo haylamo ah iyo dhar duugoobay, oo intuu xadhko ku xidhay ayuu yeremyaah godkii ugu dejiyey. markaas cebedmeleg oo reer itoobiya ahaa wuxuu yeremyaah ku yidhi, calalladan haylamaha ah iyo dharkan duugoobay kilkiilooyinka kaga xidho xadhkaha huu-tooda, oo yeremyaahna saasuu yeelay. markaasay yeremyaah xadhkihii ku soo jiideen oo godkii bay kor uga soo bixiyeen, oo yeremyaahna wuxuu ku hadhay barxadadii waardiyaayaasha. markaasaa boqor sidqiyaah u soo cid diray oo kaxaystay nebi yeremyaah, oo wuxuu gaystay iriddii saddexaad ee guriga rabbiga. kolkaas boqorkii wuxuu yeremyaah ku yidhi, wax baan ku weyddiinaayaaye, inna waxba ha iga qarinin. markaas yeremyaah wuxuu sidqiyaah ku yidhi, haddaan kuu sheego, hubaal miyaadan i dili doonin? oo haddaan kula taliyona innaba ima maqli doontid. markaas boqor sidqiyaah si qarsoodi ah ayuu yeremyaah ugu dhaartay, oo wuxuu ku yidhi, rabbiga nool ee naf ina siiyey ayaan ku dhaaranayaa inaan ku dili doonin, ama aanan gacanta raggan naftaada doondoonaaya kugu ridi doonin. markaas yeremyaah wuxuu sidqiyaah ku yidhi, rabbiga ah ilaaha ciidammada oo ah ilaaha reer binu israa'iil wuxuu leeyahay, haddaad amiirrada boqorka baabuloon u baxdid, naftaada iyo eerkaaguba way noolaan doonaan, oo magaaladanna dab laguma gubi doono, laakiinse haddaadan amiirrada boqorka baabuloon u bixin, markaas magaaladan waxaa lagu ridi doonaa gacanta reer kaldayiin, oo dab bay ku gubi doonaan, adiguna gacantooda kama baxsan doontid. markaas sidqiyaah wuxuu yeremyaah ku yidhi, waxaan ka cabsanayaa yuhuuddii reer kaldayiin u gashay waaba intaasoo ay gacantooda i geliyaan oo ay iyana igu maaajiloodaan. laakiinse yeremyaah wuxuu ku yidhi, iyagu kuma ay gacangelin doonaan. waan ku baryayaaye adeec codka rabbiga ee aan kugula hadlay, waanad nabdoonaan doontaa oo naftaaduna way sii noolaan doontaa. laakiinse haddaad diiddo inaad baxdo, kanu waa eraygii rabbigu i tusay, bal ogow, naagaha guriga boqorka dalka yahuudah ku hadhay dhammaantood waxaa loo bixin doonaa amiirrada boqorka baabuloon, oo naagahaasi waxay odhan doonaan, saaxiibbadaa ayaa ku khiyaaneeyey oo way kaa adkaadeen oo haddana cagahaagii waxay ku dhex tiimbadeen dhoobada, oo iyana dib bay kaaga noqdeen. markaasay naagahaaga oo dhan iyo carruur-taadaba reer kaldayiin u bixin doonaan, oo adiguna gacantooda sina ugama baxsan doontid, laakiinse waxaa ku qabsan doonta gacanta boqorka baabuloon, oo magaaladanna dab baa lagu gubi doonaa. markaas sidqiyaah wuxuu yeremyaah ku yidhi, ninna yuusan erayadan ogaanin, oo adiguna dhiman maysid. laakiinse hadday amiirrada maqlaan inaan kula hadlay, oo ay kuu yimaadaan oo ay kugu yidhaahdaan, wixii aad boqorka ku tidhi noo sheeg, oo weliba wixii boqorku kugu yidhi ha naga qarin, oo annana ku dili mayno, markaas waxaad iyaga ku tidhaahdaa, baryootankaygii ayaan boqorka hor dhigay, in-

uusan gurigii yoonaaatan igu celin, oo aanan halkaas ugu dhiman. markaasay amiirradii oo dhammu yeremyaah u yimaadeen oo wax bay weyddiyeen, oo isna wuxuu u wada sheegay erayadii boqorku ku amray oo dhan. markaasay lahadliiddisii iska daayeen, waayo, xaalkaas ciduna ma maqlin. oo yeremyaah wuxuu joogay barxadadii waardiyaayaasha ilaa maalintii yeru-saalem la qabsaday.

39

sidqiyaah oo ahaa boqorkii dalka yahuudah sannad-diisii sagaalaad, bisheedii tobnad ayay nebukadresar oo ahaa boqorkii baabuloon iyo ciidankiisii oo dhammu yeruusaalem ku keceen, wayna hareereeyeen, boqor sidqiyaah sannaddiisii kow iyo tobnad, bisheedii afraad, maaliinteedii sagaalaad ayaa meel magaalada ahayd la jebiyey, markaas yeruusaalem waa la qabtay oo amiirradii boqorka baabuloon oo dhammu intay galeen ayay iriddii dhexe fadhiis-teen, oo waxay ahaayeen neergal shareser, iyo sam-gar nebuu, iyo sarsekiim, iyo rab saariis, iyo neergal shareser, iyo rab maag iyo intii kale ee saraaki-ishi boqorka baabuloon oo dhan. oo sidqiyaah oo ahaa boqorkii dalka yahuudah iyo ragii dagaalka oo dhammuba markay iyagii arkeen ayay carareen, oo waxay goor habeennimo ah magaaladii kaga bexeen jidkii beerta boqorka ee u dhowaa iriddii labada derbi u dhaxaysay, oo isna wuxuu maray jidkii caraabaa. laakiinse ciidankii reer kaldayiin ayaa iyagii erya-day, oo waxay sidqiyaah ku gaadheen bannaannadii yerixoo, oo markay qabsadeen ayay nebukadresar oo ahaa boqorkii baabuloon ugu geeyeen riblaah oo ku tiil dalka xamaad, wuuna xukumay. markaasaa boqorkii baabuloon sidqiyaah wiilashiisii riblaah ku laayay aabbahood oo arkaya, oo weliba boqorkii baabuloon wuxuu kaloo laayay kuwii gobta ahaa ee dalka yahuudah oo dhan. oo weliba sidqiyaahna indhihi buu ka riday, oo silsilado ku xidhxidhay si uu baabuloon ugu kaxaysto. markaasay reer kaldayiin dab ku gubeen gurigii boqorka iyo guriyihii dadka-aba, oo derbiyadii yeruusaalemma way wada dumiyeen. markaasaa nebuusaradaan oo ahaa sirkaalkii askarta wuxuu baabuloon maxaabiis ahaan ugu kax-aystay dadkii magaalada ku hadhay, iyo kuwii cararay ee isaga u galay, iyo dadka intiisii kale ee hadhayba. laakiinse nebuusaradaan oo sirkaalkii askarta ahaa wuxuu dalka yahuudah kaga tegey dadkii wad-danka ugu liitay oo aan waxba haysan, oo wuxuu isla markaasba iyagii siiyey beero canab ah, iyo beero kaleba. haddaba nebukadresar oo ahaa boqorkii baabuloon wuxuu nebuusaradaan oo ahaa sirkaalkii askarta siiyey amar ku saabsan yeremyaah, oo wuxuu isagii ku yidhi, isaga kaxee, oo si wanaagsan u ilaali, oo innaba waxba ha yeelin, laakiinse wax-aad u samaysaa wax alla wixii uu ku yidhaahdo. sidaas daraaanteed nebuusaradaan oo ahaa sirkaalkii askarta iyo nebuushasbaan, iyo rab saariis, iyo neergal shareser, iyo rab maag, iyo saraakiishii sare oo bo-qorka baabuloon oo dhammuba waxay u soo cid di-reen yeremyaah, oo intay barxadadii waardiyaayaasha ka soo bixiyeen ayay u dhiibeen gedalyaah ina ahi-iqaam oo ahaa ina shaafaan inuu gurigiisa u kaxeeyo,

markaasuu dadka dhexdiisa joogay. haddaba eraygii rabbigu wuxuu u yimid yeremyaah intuu ku xidhnaa barxaaddii waardiyaasha, isagoo leh, tag, oo cebed-meleg kan reer itoobiya la hadal, oo waxaad ku tidhaahdaa, rabbiga ciidamada oo ah ilaaha reer binu israa'iil wuxuu leeyahay, bal ogow, erayadayda ayaan markaadnaan ugu soo dejin doonaa inaan masiibo u keeno, ee mana ahaa wanaag, oo maalintaasay hortaa ku dhici doonaan. laakiinse maalintaas waan ku samatabbixin doonaa, ayaa rabbigu leeyahay, oo laguma gelin doono gacanta dadka aad ka baqaysid. waayo, hubaal waan ku badbaadin doonaa, oo innaba seef kuma aad dhiman doontid, laakiinse naftaadu waxay kuu ahaan doontaa sida booli oo kale, maxaa yeelay, waad isku kay hallaysay, ayaa rabbigu leeyahay.

40

kanu waa eraygii yeremyaah xagga rabbiga uga yimid markii nebuusaradaan oo sirkaalkii waardiyaasha ahaa uu yeremyaah oo silsilado ku xidhan iyo dadka yerusaleem iyo kuwa dalka yahuudah maxaabiis ahaan baabuloon ugu kaxaynayay oo uu yeremyaah raamaah ku sii daayay. sirkaalkii waardiyaashu yeremyaah ayuu soo kexeeyey, oo wuxuu ku yidhi, rabbiga ilaahaaga ah ayaa masiibadan meeshan kaga hadlay. haddaba rabbigu wuu dejiyey, oo wuxuu u sameeyey siduu ku hadlay, maxaa yeelay, rabbigaad ku dembaabteen, oo codkiisiina ma aydaan addeecin, oo sidaas daraaddeed ayaa waxanu idiinku dheceen. haddaba bal eeg, maanta silsiladihii gacanta kaaga xidhnaa waan kaa furay. hadday kula wanaagsan tahay inaad baabuloon ii raacdid, kaalay oo aniguna si wanaagsan baan kuu dhaqaalayn doonaa, laakiinse hadday kula xun tahay inaad baabuloon ii raacdid, iska dhaaf. bal eeg, dalkii oo dhammu adiguu ku hor yaal. haddaba meel alla meeshii kula wanaagsan ee kula habboon inaad tagtid, tag. oo weliba intuusan dib u noqonin ayuu ku yidhi, waxaad ku noqotaa gedalyaah ina ahiqaam oo ahaa ina shaafaan oo boqorkii baabuloon uu taliye uga dhigay magaalooiyinkii dalka yahuudah, oo isaga la joog dadka dhexdiisa, amase waxaad tagtaa meel alla meeshii kula habboon inaad tagtid. markaas sirkaalkii waardiyaashu wuxuu isagii siiyey sahay iyo hadiyad, kolkaasuu iska sii daayay. markaas yeremyaah wuxuu gedalyaah ina ahiqaam ugu tegey misfaah, oo isaguu la dhex degay dadkii dalka ku hadhay. oo saraakiishii ciidammadii duurka ku jiray oo dhan iyo raggoodiiba markay maqleen in boqorkii baabuloon uu dalkii taliye uga dhigay gedalyaah ina ahiqaam, oo uu isagii u dhiibay rag, iyo naago, iyo caruurba, kuwaasoo ahaa masaakiintii dalka ku hadhay oo aan baabuloon maxaabiis ahaan loogu kaxaysan, ayay gedalyaah ugu yimaadeen misfaah, waxayna ahaayeen ismaaciil ina netanyaah, iyo yooxaanaan iyo yoonataaan oo ahaa ilma qaaree'ax, iyo seraayaah ina tanxumad, iyo ilma ceefay oo ahaa reer netofaah iyo yesanyaah oo ahaa wiilkii kii reer macakaah, iyagii iyo raggoodii oo dhammuba. markaasaa gedalyaah ina ahiqaam oo ahaa ina shaafaan wuxuu dhaar u maray iyagii iyo raggoodiiba, oo wuxuu ku yidhi,

ha ka cabsanina inaad reer kaldayiin u adeegtaan. haddaba dalka iska degganaada, oo boqorka baabuloon u adeega, oo idinna waad nabdoonaan doontaan. aniguna waxaan degganaan doonaa misfaah, si aan ugu joogo reer kaldayiinka hadba noo imanaya, idinkuse waxaad urursataan khamri, iyo midhaha beergoosadka, iyo saliid, oo weelashiinna ku shubta, oo waxaad degganaataan magaalooiyinkii aad qabsateen. sidaas oo kalena yuhuuddii reer moo'aab, iyo reer cammoon, iyo reer edom dhex joogtay oo dhan, iyo kuwii dalalka kale joogay oo dhammuba markay maqleen in boqorkii baabuloon uu qaar kaga tegey dalkii yahuudah iyo inuu iyagii madax uga dhigay gedalyaah ina ahiqaam oo ahaa ina shaafaan ayay yuhuuddii oo dhammu ka soo wada noqdeen meelihii loo kala eryay oo dhan, oo waxay yimaadeen dalkii yahuudah, oo gedalyaah bay ugu yimaadeen misfaah, markaasay soo ururiyey khamri iyo midhaha beergoosadka oo fara badan. oo weliba yooxaanaan ina qaaree'ax iyo saraakiishii ciidammadii duurka ku jiray oo dhammuba waxay gedalyaah ugu yimaadeen misfaah oo waxay ku yidhaahdeen, ma og tahay in bacaliis oo ah boqorka reer cammoon uu ismaaciil ina netanyaah u soo diray inuu ku dilo? laakiinse gedalyaah ina ahiqaam ma uu rumaysan. markaasaa yooxaanaan ina qaaree'ax si qarsoodi ah gedalyaah ugula hadlay misfaah, oo wuxuu ku yidhi, waan ku baryayaaye inaan tago ii fasax, ismaaciil ina netanyaah aan soo dilee oo ciduna ma ogaan doonto. bal muxuu kuu dilayaa oo ay yuhuuddii kugu soo wada ururtay oo dhammu u kala firdhaan, oo intii dadka dalka yahuudah ka hadhayna ay u dhintaan? laakiinse gedalyaah ina ahiqaam wuxuu yooxaanaan ina qaaree'ax ku yidhi, adigu waxan waa inaad innaba samayn, waayo, been baad ismaaciil ka sheegaysaa.

41

haddaba bishii toddobaad waxaa yimid ismaaciil ina netanyaah oo ahaa ina elishaamaac, oo ka mid ahaa farcankii boqornimada iyo weliba saraakiishii boqorka, isagoo toban nin wata, oo waxay gedalyaah ina ahiqaam ugu yimaadeen misfaah, oo halkaasay kibis ku wada cuneen. markaasaa waxaa sara joogsaday ismaaciil ina netanyaah iyo tobankii nin ee isaga la socday, oo gedalyaah ina ahiqaam oo ahaa ina shaafaan ayay seef la dheceen oo isagay dileen kaasoo boqorkii baabuloon uu dalka taliye uga dhigay. oo weliba ismaaciil wuxuu kaloo wada laayay yuhuuddii gedalyaah misfaah la joogtay, iyo reer kaldayiinkii halkaas laga helay, kuwaasoo ahaa raggii dagaalka oo dhan. oo maaliintii uu gedalyaah dilay maaliintii ku laba ahayd iyadoo aan ciduna weli ogayn ayaa nimani waxay ka yimaadeen shekem iyo shiiloh iyo samaariya, oo waxay ahaayeen siddeetan nin oo gadhadhkii iska xiiray, oo dharkoodiina jeexjeexay, oo jidhkoodii googooyay, oo gacmaha ku sida qurbaanno iyo foox ay guriga rabbiga u wadaan. oo ismaaciil ina netanyaah wuxuu misfaah uga tegey inuu iyaga ka hor tago aawadeed, isagoo ooyaya intuu sii socday oo dhan, oo markuu iyagii la kulmay wuxuu ku yidhi, gedalyaah ina ahi-

ijaam u kaalaya. oo markay magaalada dhexdeedii yimaadeen ayaa ismaaciil ina netanyaah kulligood wada laayay, oo isagii iyo raggii la socday meyd-koodii god bay ku rideen. laakiinse waxaa dhexdoodii laga helay toban nin oo ismaaciil ku tidhi, ha na dilin, waayo, annagu waxaannu leennahay kayd sarreen iyo shaacir iyo saliid iyo malab ah oo durka ku dhex qarsoon, sidaas daraaddeed iyagii wuu iska dhaafay oo walaalahood lama uu laayn. haddaba godkii uu ismaaciil ku riday raggii uu gedalyaah la laayay meydadkoodii oo dhan wuxuu ahaa kii uu boqor aasaa u samaystay cabsi uu ka qabay boqorkii dalka israa'iil oo bacshaa ahaa aawadeed, oo ismaaciil ina netanyaah wuxuu godkaas ka buuxiyey kuwii uu laayay meyd-koodii. markaasaa ismaaciil wuxuu maxaabiis ahaan u kaxaystay dadka hadhay oo dhan, xataa gabdhihii boqorka iyo dadkii misfaah ku hadhay oo dhan, kuwaasoo nebuusaradaan oo ahaa sirkaalkii waardiyaashu uu u dhiibay gedalyaah ina ahiiaqam. ismaaciil ina netanyaah maxaabiis ahaan ayuu u kaxaystay, oo wuxuu u ambabbaxay inuu reer cammoon u gudbo. laakiinse yooxaanaan ina qaaree'ax iyo saraakiishii ciidammada ee isaga la joogtay oo dhammu markay maqleen xumaantii uu ismaaciil ina netanyaah sameeyey oo dhan ayay kaxaaysteen raggii oo dhan, oo waxay u keceen inay ismaaciil ina netanyaah la diriraan, oo isagay ka ag heleen biyihii badnaa ee gibecoon ku yaal. oo dadkii ismaaciil ina netanyaah watay oo dhammu markay arkeen yooxaanaan ina qaaree'ax iyo saraakiishii ciidammada oo isaga la jiray oo dhan ayay wada farxeen. sidaas daraaddeed dadkii ismaaciil uu misfaah maxaabiisahaanta uga kaxaystay oo dhammu intay jeesteen ayay dib u noqdeen, oo waxay u tageen yooxaanaan ina qaaree'ax. laakiinse ismaaciil ina netanyaah yooxaanaan wuu ka baxsaday, oo intuu siddeed nin la cararay ayuu reer cammoon u tegey. markaasaa yooxaanaan ina qaaree'ax iyo saraakiishii ciidammada ee isaga la jirtay oo dhammu waxay soo kexeeyeen dadkii hadhay ee uu dhammaan ka soo caymiyey ismaaciil ina netanyaah markuu misfaah ku dilay gedalyaah ina ahiiaqam dabadeed, oo kuwaasu waxay ahaayeen raggii dagaalka, iyo naagihii, iyo carruurtii, iyo bohommadii ee uu ka soo celiyey gibecoon. oo iyana intay tageen ayay geeruid kimhaam oo beytlaxam ku ag yiil degeen, si ay u tagaan oo ay masar u galaan reer kaldayiin aawadood, maxaa yeelay, iyagay ka cabsanayeen, waayo, ismaaciil ina netanyaah ayaa dilay gedalyaah ina ahiiaqam oo boqorkii baabuloon uu dalka taliye uga dhigay.

12

markaasaa saraakiishii ciidammada, iyo yooxaanaan ina qaaree'ax, iyo yesanyaah ina hooshacyaah, iyo dadkii oo dhan, kii ugu yaraa ilaa kii ugu weynaa, way soo dhowaadeen, oo waxay nebi yeremyaah ku yidhaahdeen, waannu ku baryaynaaye, baryootankayagu ha ahaado midhortaada lagu aqbal, oo waxaad noo baridaa rabbiga ilaahaaga ah, annagoo ah kuwan hadhay oo dhan, waayo, kuwayagan yar ayaa ka hadhay dadkii badnaa, sida aad adiguba in-

dhahaaga noogu aragtid. noo ducee si rabbiga ilaahaaga ahu uu noo tuso jidkii aannu ku socon lahayn iyo wixii aannu samayn lahayn. markaasaa nebi yeremyaah wuxuu iyagii ku yidhi, waan idin maqlay, oo bal eega, rabbiga ilaahiinna ah sidii ay erayadiinnu ahaayeen ayaan u baryayaa, oo wax alla wixii rabbigu idiinku soo jawaaboba waan idiin sheegayaa, oo waxba dib idiinka ceshan maayo. markaasay yeremyaah ku yidhaahdeen, rabbigu dhexdeenna ha ku ahaado markhaati run iyo daacad ah, haddaannan wada samayn waxyaalihii rabbiga ilaahaaga ahu uu noogu soo kaa dhiibo oo dhan. hadduu wanaag yahay iyo hadduu shar yahayba, annagu waannu addeeci doonnaa codka rabbiga ilaahayaga ah, kaa-soo aannu kuu dirnay, si aannu u nabdooannaano aawadeed markaannu addeecno codka rabbiga ilaahayaga ah. oo toban maalmood dabadeed ayaa eraygii rabbigu yeremyaah u yimid. markaasuu u yeedhay yooxaanaan ina qaaree'ax, iyo saraakiishii ciidammada ee isaga la joogtay oo dhan, iyo dadkii oo dhan xataa kii ugu yaraa ilaa kii ugu weynaa, oo wuxuu iyagii ku yidhi, rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil oo aad iigu dirteen inaan baryootankiinna hortiisa geeyo wuxuu leeyahay, haddaad dalkan sii joogtaan, waan idin dhisi doonaa, oo idinma dumin doono, oo waan idin beeri doonaa, oo idinma rujin doono innaba, waayo, waan ka qoomamooday masiibadii aan idinku sameeyey. boqorka baabuloon oo aad ka baqaysaan ha ka cabsanina. rabbigu wuxuu leeyahay, innaba isaga ha ka cabsanina, waayo, anigaa idinla jira inaan idin badbaadiyo oo aan gacantiisa idinka samatabbixiyo. waanan idiin naxariisan doonaa si uu isagu idiinku naxariisto, oo uu dalkiinnii idiinku soo celiyo. laakiinse haddaad tidhaahdaan, maya, laakiinse waxaannu tegaynaa dalka masar, halkaasoo aannan dagaal arki doonin, amase aannan buunka dhawaaqiisa maqli doonin, oo aannan innaba kibis u gaajoon doonin, oo halka-asaannu degganaan doonnaa, haddaba sidaas daraaddeed, kuwiinna dadka yahuudah ka hadhayow, bal erayga rabbiga maqla. rabbiga ciidammada oo ah ilaaha reer binu israa'iil wuxuu leeyahay, haddaad wejigiinna ku qummaatisaan inaad masar gashaan, oo aad u tagtaan inaad halkaas degtaan, markaas seefta aad ka cabsanaysaan ayaa dalka masar idinku gaadhi doonta, oo abaarta aad ka baqaysaan ayaa dalka masar idinku heli doonta, oo halkaasaad ku dhiman doontaan. oo saasay wada noqon doonaan dadkii wejigooda ku qummaatiyaa inay masar galaan oo ay halkaas degaan. waxay ku dhiman doonaan seef, iyo abaar, iyo belaaayo, oo midkoodna kama hadhi doono, kamana baxsan doono masiibada aan korkooda ku soo dejin doono. waayo, rabbiga ciidammada oo ah ilaaha reer binu israa'iil wuxuu leeyahay, sidii xanaaqaygii iyo cadhadaydii ay kuwii yerusaleem degganaa ugu dheecen oo kale ayaa cadhadaydu idiinku dhici doonta markaad dalka masar gashaan, oo weliba waxaad wada noqon doontaan wax aad loo karho, iyo wax laga yaabo, iyo inkaar, iyo cay, oo meeshanna mar dambe ma aad arki doontaan innaba. kuwiinna dadka yahuudah ka hadhayow, rabbigu wuxuu

idinku soo yidhi, masar ha tegina. haddaba bal si xaqiiqa ah u oogaada inaan maanta idiin digay. waayo, idinku nafsaddiinnaad aad u khiyaanayseen, maxaa yeelay, waxaad ii dirteen rabbiga ilaahiinna ah, oo aad igay tidhaahdeen, rabbiga ilaheenna ah noo bari, oo wax alla wixii rabbiga ilaheenna ahu uu kugu soo yidhaahdaa noo soo sheeg, oo annaguna waannu samayn doonnaa. haddaba maanta xaalkan waan idiin sheegay, laakiinse idinku ma aydaan addeecin codkii rabbiga ilaahiinna ah iyo wixii uu iigu soo kiin dhiibay toona. haddaba bal si xaqiiqa ah u oogaada in meesha aad doonaysaan inaad tagtaan oo aad sii joogtaan aad seef iyo abaar iyo belaayo ugu dhiman doontaan.

43

oo markii yeremyaah uu wada dhammeeyey dadka oo dhan lahadliddiisii uu u sheegayay erayadii rabbiga ilaahooda ah oo dhan, ee rabbiga ilaahooda ahu uu ugu soo dhiibay, kuwaasoo ah erayadan oo dhan, ayaa waxaa hadlay casaryaaah ina hooshacyaah, iyo yooxaanaan ina qaaree'ax, iyo raggii kibirsanaa oo dhan, oo waxay yeremyaah ku yidhaahdeen, been baad sheegaysaa. rabbiga ilaheenna ahu kuuma soo dirin inaad tidhaahdid, masar ha tegina inaad halkaas joogtaan, laakiinse baaruug ina neeriyaaah ayaa nagu soo kaa diray, si uu gacanta reer kaldayiin noogu rido inay na laayaan, oo ay maxaabiis ahaan baabuloon noogu kaxaystaan. markaasay yooxaanaan ina qaaree'ax, iyo saraakiishii ciidammada oo dhan, iyo dadkii oo dhammuba addeeci waayeen codkii rabbiga inay dalkii yahuudah degganaadaan. laakiinse dadkii yahuudah ee hadhay oo dhan oo ka soo noqday quruumihii loo kala kaxaystay oo dhan si ay dalkii yahuudah u degganaadaan waxaa kexeeyey yooxaanaan ina qaaree'ax iyo saraakiisha ciidammada oo dhan. dadkaasu waxay ahaayeen raggii, iyo naagihii, iyo carruurtii, iyo gabdhihii boqorka, iyo qof kasta oo nebuusaradaan oo ahaa sirkaalkii waardiyaashaashu uu kaga tegey gedalyaah ina ahiigqam oo ahaa ina shaafaan, iyo nebi yeremyaah, iyo baaruug ina neeriyaaah. oo waxay yimaadeen dalkii masar, waayo, ma ay addeecin codkii rabbiga, oo waxay yimaadeen ilaa taxfanxees. markaas eraygii rabbiga ayaa yeremyaah ugu yimid taxfanxees, oo wuxuu ku yidhi, dhagxan waaweyn gacanta ku qaad, oo iyadoo ay dadka dalka yahuudah u wada jeedaan waxaad ku dhex qarisa meesha lebenku yaal ee iridda laga galo guriga fircoon ee taxfanxees ku yaal. oo waxaad iyaga ku tidhaadaa, rabbiga ciidammada oo ah ilaaha reer binu israa'iil wuxuu leeyahay, bal ogaada, waxaan soo kaxayn doonaa addoonkayga nebukadresar oo ah boqorka baabuloon, oo carshigiisaan ka dul qotomin doonaa dhagaxantan aan qariyey, oo isna wuxuu ku dul fidin doonaa taambuuggiisa boqornimo. oo isagu wuu iman doonaa oo wax buu dalka masar ku dhufan doonaa, oo kuwii dhimasho ku waajibtay dhimashuu siin doonaa, kuwii maxaabiisnimo ku waajibtayna maxaabiis ahaan buu u kaxaysan doonaa, oo kuwii seefu ku waajibtayna seef buu ku layn doonaa. oo waxaan dab ku dayn doonaa guryaha ilaahyada masar, oo isna wuu gubi doonaa, oo maxaabiis ahaan

buu u kaxaysan doonaa, oo isagu wuxuu dalka masar u huwan doonaa sida adhijir uu dharkiisa u huwado oo kale, oo halkaasna nabad buu kaga bixi doonaa. oo weliba wuxuu wada burburin doonaa tiirarka beytshemesh oo dalka masar ku dhex taal, oo guryaha ilaahyada masarna dab buu ku wada gubi doonaa.

44

kanu waa eraygii yeremyaah u yimid oo ku saabsanaa yuhuuddii dalka masar degganayd, kuwaasoo degganaa migdol, iyo taxfanxees, iyo nof, iyo dalka faatroos, oo wuxuu ku yidhi, rabbiga ciidammada oo ah ilaaha reer binu israa'iil wuxuu leeyahay, waad aragteen masiibadii aan yeruusaalem iyo magaaloyinkii reer yahuudah oo dhan ku dejiyey, oo bal eega, maantadan iyagu waa cidla, oo ciduna halkaas ma dhex deggana, waana xumaantooda ay faleen oo ay igaga cadhaysiiyeen aawadeed markay tageen si ay foox ugu shidaan oo ay ugu adeegaan ilaahyo kale oo aan iyaga iyo idinka iyo awowayaashiinnuba aqoon. habase ahaatee nebiyadii addoommadayda ahaa oo dhan ayaan idiin soo diray, anigoo goor wanaagsan diraya, oo waxaan idhi, ha samaynina waxan karaahiyada ah oo aan nebcahay. laakiinse ma ay maqlin oo dhegna uma ay dhigin inay xumaantooda ka soo noqdaan iyo inayan innaba ilaahyo kale foox u shidin. oo sidaas daraaddeed ayaa cadhadaydii iyo xanaaqaygiiba waxay ku soo dheceen oo ay ku ololeen magaaloyinkii dalka yahuudah iyo jidadkii yeruusaalemba, oo iyana haatan waa cidla iyo baabba' siday maantadan tahay. sidaas daraaddeed rabbiga ah ilaaha ciidammada oo ah ilaaha reer binu israa'iil wuxuu leeyahay, bal maxaad sharkan weyn naftiinna ugu samaysaan, oo aad dalka yahuudah uga sii baabbi'isaan rag, iyo naago, iyo carruur, iyo caanonuug, si aan ciduna idinka hadhin? waxaad igaga cadhaysiisaan shuqullada gacmihiinna idinkoo ilaahyo kale foox ugu shidaya dalka masar oo aad u tagteen inaad degtaan, si laydiin wada baabbi'yo oo aad quruumaha dunida oo dhan ugu dhex ahaataan inkaar iyo cay. war miyaad illowdeen xumaantii awowayaashiin, iyo xumaantii boqorradii dalka yahuudah, iyo xumaantii naagahooda, iyo xumaantiinnii, iyo xumaantii naagihiiinna, oo ay dalka yahuudah iyo jidadkii yeruusaalemba ku dhex sameeyeen? iyagu ilaa maantadan isma ay hoosaysiin, oo kama ay cabsan, kumana ay socon sharcigaygii iyo qaynuunnadaydii aan iyaga iyo awowayaashoodba hor dhigay. sidaas daraaddeed rabbiga ciidammada oo ah ilaaha reer binu israa'iil wuxuu leeyahay, bal eega, wejigaygaan idinku soo jeedin doonaa inaan dadka yahuudah oo dhan wada baabbi'yo. oo waxaan qaadan doonaa kuwa dadka yahuudah ka hadhay ee wejigooda ku qummaatiyey inay dalka masar galaan oo ay halkaas degaan, oo kulligoodna way wada baabbi'i doonaan, oo waxay ku le'an doonaan dalka masar. waxaa baabba' ka dhigi doona seef iyo abaar, wayna wada dhiman doonaan, oo kan ugu yar ilaa kan ugu weyn waxay ku baabbi'i doonaan seef iyo abaar, oo waxay wada noqon doonaan wax aad loo karho, iyo wax laga yaabo, iyo inkaar iyo cay. waayo, kuwa dalka masar deggan seef iyo abaar

iyo belaaayo ayaan ugu ciqaabi doonaa sidaan yeru-
 usaalem u ciqaabay oo kale. markaas dadka yahuu-
 dah ee hadhay ee dalka masar u tegey inay degaan
 midna kama baxsan doono ama kama hadhi doono
 si ay ugu noqdaan dalkii yahuudah oo ay aad u jecel
 yihiin inay ku noqdaan oo ay halkaas degaan, waayo,
 kuwa baxsadaa mooyaane midkoodna kuma noqon
 doono. markaas dhammaan raggii ogaa inay naa-
 gahoodu ilaahyo kale foox u shidaan, iyo naagihii
 ag taagnaa oo dhan, kuwaasoo ahaa dad faro badan
 oo ahaa dadkii degganaa dalka fatroos oo masar ku
 yaal oo dhan waxay yeremyaah ugu jawaabeen, an-
 nagu innaba kaa dhegaysan mayno eraygii aad nag-
 ula hadashay oo aad magaca rabbiga noogu sheeg-
 tay. laakiinse sida xaqiiqada ah waxaannu samayn
 doonnaa wax alla wixii afkayaga ka soo baxay, in-
 aannu foox u shidno boqoradda samada, oo aannu
 iyada u daadinno qurbaanno cabniin ah, sidii annaga
 iyo awowayaashay iyo boqorradiyadii iyo amiirra-
 dayadiiba aannu ugu samayn jirnay magaalooyinkii
 dalka yahuudah iyo jidadkii yeruusaalemba, waayo,
 waagaas waxaannu haysannay cunto faro badan, oo
 waannu nabdoonayn, oo innaba masiibo ma aannu
 arki jirin. laakiinse tan iyo waagii aannu iska day-
 nay inaannu boqoradda samada foox u shidno oo
 aannu qurbaanno cabniin ah u daadinno, wax kastaba
 waannu u baahnayn, oo seef iyo abaar baannu ku
 baabba'ay. oo markaannu foox u shidnay boqo-
 radda samada, oo aannu iyada qurbaanno cabniin
 ah u daadinay, miyaannu kibiis ugu samaynay in-
 naannu iyada ku caabudno amase miyaannu iyada
 qurbaanno cabniin ah u daadinay nimankayaga
 la'aantood? markaasaa yeremyaah dadkii oo dhan,
 rag iyo naagoba, kuwaasoo ahaa dadkii isaga sidaas
 ugu jawaabay oo dhan wuxuu ku wada yidhi, idinka
 iyo awowayaashii iyo boqorradiinnii iyo amiirradi-
 innii iyo dadkii dalkuba fooxii aad magaalooyinka
 dalka yahuudah iyo jidadkii yeruusaalemba ku dhex
 shiddeen miyaan rabbigu soo xusuusan oo miyaanay
 qalbigiisa soo gelin? markaasuu rabbigu u sii ad-
 kaysan kari waayay, waana sharka falimihiinna iyo
 karaahiyaada aad samayseen aawadood, oo sidaas
 daraaddeed dalkiinnii wuxuu u noqday cidla, iyo wax
 laga yaabo, iyo inkaar, oo ciduna ma deggana siday
 maantadan tahay. foox baad shiddeen, oo rabbigaad
 ku dembaabteen, codkiisiina ma aydaan addeecin,
 kumana aydaan socon sharcigiisii, amase qaynuun-
 nadiisii, amase markhaatiyaashiisii, oo sidaas daraad-
 deed ayaa masiibadanu idiinku dhacday siday maan-
 tadan tahay. oo weliba yeremyaah wuxuu dadkii oo
 dhan iyo naagihii oo dhan ku yidhi, dadka yahuu-
 dah oo dalka masar jooga oo dhammow, bal erayga
 rabbiga magaca. rabbiga ciidammada oo ah ilaaha
 reer binu israa'iil wuxuu leeyahay, idinka iyo naag-
 ihiinnuba afkiinnaad ku hadasheen oo gacmihiin-
 naad ku oofiseen, oo waxaad tidhaahdeen, sida xaqi-
 iqada ah annagu waannu oofin doonnaa nidarra-
 dayadii aannu u nidarnay inaannu foox boqoradda
 samada u shidno, iyo inaannu iyaga qurbaanno cab-
 niin ah u daadinno, haddaba nidarradiinna oofiya, oo
 nidarradiinna wada sameeya. haddaba dadka yahuu-
 dah oo dalka masar degganow, bal erayga rabbiga
 maqla. rabbigu wuxuu leeyahay, bal eega, magacayga

weyn waan ku dhaartay inuusan qof dadka yahuu-
 dah ahu mar dambe magacayga ku soo magacaabi
 doonin dalka masar oo dhan, isagoo leh, sayidka rab-
 biga ahu waa nool yahay. bal eega, iyagaan fiirinayaa
 inaan masiibo ku dejiyo, wanaagse u keeni maayo,
 oo dadka yahuudah oo dalka masar jooga oo dhan
 waxay ku wada baabbi'i doonaan seef iyo abaar, ilaa
 ay kulligood wada dhammaadaan. oo kuwa seefta ka
 baxsada ayaa dalka masar ka noqon doona oo waxay
 geli doonaan dalkii yahuudah, waxayna inaan doon-
 aan qaar tiro yar, oo kuwa dadka yahuudah ka had-
 hay oo dalka masar u galay inay halkaas joogaan oo
 dhan waxay wada ogaan doonaan erayadayda iyo ku-
 wooda kuwii rumooba. oo rabbigu wuxuu leeyah-
 hay, waxaa calaamad idiin noqon doonta inaan mee-
 shan idiinku ciqaabi doona, si aad ku ogaataan in er-
 ayadaydu ay xaqiiqa ahaan idiinku rumoobi doonaan
 inaan masiibo idiinku dejin doono. rabbigu wuxuu
 leeyahay, bal ogaada, fircoon xofrac oo ah boqorka
 masar waxaan gelin doonaa gacanta cadaawayaashi-
 isa, iyo gacanta kuwa naftisa doondoonaaya sidaan
 boqorkii dalka yahuudah oo sidqiyaah ahaa u geliyey
 gacantii nebukadresar oo ahaa boqorkii baabuloon,
 kaasoo cadowgiisa ahaa oo naftiisa doondooni jiray.

45

kanu waa eraygii uu nebi yeremyaah kula hadlay
 baaruug ina neerriyaah markuu erayadan kitaab kaga
 qoray afkii yeremyaah, taasoo ahayd sannaddii afraad
 ee yehooyaaqiim ina yoosiyaah uu dalka yahuudah
 boqorka ka ahaa, oo wuxuu ku yidhi, baaruugow,
 rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil wuxuu kugu
 leeyahay, adigu waxaad tidhi, anigaa iska hoogay
 haatan, waayo, rabbigu xanuunkaygii murug buu igu
 sii daray. taahiddaydii, waan la daalay, oo innaba
 nasasho ma aan helin. waxaad isaga ku tidhaah-
 daa, rabbigu wuxuu leeyahay, wixii aan dhisay waan
 dumin doonaa, oo wixii aan beerayna waan rujin
 doonaa, taasuna waa dalka oo dhan. ma nafsad-
 daadaad waxyaalo waaweyn u doondoonaaysaa? ha
 doondooinin, waayo, bal ogow, rabbigu wuxuu leeyah-
 hay, anigu masiibaan binu-aadmiga oo dhan ku soo
 dejin doonaa, laakiinse meel alla meeshii aad tagtidba
 naftaadaan booli ahaan kuu siin doonaa.

46

kanu waa eraygii rabbiga oo nebi yeremyaah u yimid
 ee quruumaha ku saabsanaa. wuxuu ku hadlay masar,
 iyo fircoon nekoo oo ahaa boqorkii masar ciidanki-
 isii, kaasoo joogay karkemiish webi yufraad agti-
 isa, oo uu nebukadresar oo ahaa boqorkii baabuloon
 wax ku dhufatay sannaddii afraad ee yehooyaaqiim
 ina yoosiyaah oo boqorkii dalka yahuudah ahaa.
 gaashaanka yar iyo kan weynba diyaariya oo dagaalka
 u soo dhowaada. fardoleyday, fardaha heenseeya oo
 fuula, oo isa soo safa idinkoo koofiyadihiinna da-
 gaalka qaba, oo warmaha afaysta, oo waxaad soo xid-
 hataan dharka birta ah. bal maxaan u arkay? way
 nexeen oo dib bay u sii noqdeen, oo kuwoodii xoogga
 badnaa waa la wada dilay, oo degdeg bay u carareen,

dibna uma ay soo jeesan, waayo, cabsi baa dhinac kasta kaga hareeraysnayd, ayaa rabbigu leeyahay. kan dheereeyaa yuusan cararin, oo kan xoogga badanuna yuusan baxsan. xagga woqooyi iyo webi yufraad agtiisa ayay ku turunturoodeen, wayna ku dheecen. yuu yahay kan u soo kaca sida webi niil, oo biyihiiisu ay sida webiyaasha u rogrogmadaan? dalka masar ayaa u kaca sida webi niil, oo biyihiiisuna way u rogrogmadaan sida webiyaasha oo kale, oo wuxuu leeyahay, anigu waan kacayaa, oo dhulkaan dabooli doonaa, waanan baabbi'in doonaa magaalada iyo dadka dhex degganba. fardahow, kaca, oo gaadhifardoodiyadow, yaaca. ragga xoogga badanuna ha bexeen, kuwaa-soo ah reer kuush iyo kuwa reer fuud oo gaashaanka gacanta ku haya, iyo kuwa reer luud oo qaansada xoodi yaqaan. waayo, taasu waa maalintii sayidka ah rabbiga ciidammada, waana maalin aarsasho, oo uu cadaawayaashiisa ka aarsan doono. seeftuna way wada baabbi'in doontaa, wayna ka dhergi doontaa, oo dhiiggooday ku sakhraami doontaa, waayo, sayidka ah rabbiga ciidammadu wuxuu qurbaan ku samaynayaa dalka woqooyi webi yufraad agtiisa. dadka masar ee sida bikraad oo kale ahow, waxaad tagtaa gilecaad, oo beeyo dawo ah soo qaado. waxtarla'aan baad dawooyin badan u qaadataa, illowse bogsiiini kuuma jirto. quruumuhu waxay maqlaan ceebtaada, oo qayladaaduna waxay ka buuxsantay dalka oo dhan, waayo, kuwii xoogga badnaa ayaa midba kan kale ku turunturooday, oo labadoodiiba way wada dheecen. kanu waa eraygii rabbigu uu kula hadlay nebi yereyaaah, oo ku saabsanaa sida nebukadresar oo boqorka baabuloon ahu uu u iman doono, oo uu dalka masar wax ugu dhufan doono. masar ka dhex sheega, oo migdol ka dhex naadiya, oo weliba ka dhex naadiya nof iyo taxfanxeesba, oo waxaad tidhaahdaan, istaag oo isdiyaari, waayo, intii kugu wareegsanayd oo dhan seef baa baabbi'isay. kuwaagii xoogga badnaa bal maxaa loo kala xaaqay? iyagu ma ay istaagin, waayo, rabbiga ayaa riday. kuwa badan ayuu turuntureeyey, oo midba midka kaluu ku dhacay. oo waxay isku yidhaahdeen, kaca oo ina keenaa, aynu dadkeennii iyo dalkii aynu ku dhalannay u tagnee, oo aynu seefta ina dulmayso ka carannee. waxay halkaas kaga qayliyeen, fircoon oo ah boqorka masar waa sanqadh keliya, wakhtigiina wuu dhaafiyeey. boqorka magiciisu yahay rabbiga ciidammadu wuxuu leeyahay, noloshaydaan ku dhaartaye. sida xaqiiqada ah isagu wuxuu u iman doonaa sida taaboora oo buuraha ka dhex taal, iyo sida karmel oo badda u dhaw. dadka masar degganow, in maxaabiis ahaan lagu xaxaysto u alaab ururro, waayo, nof waxay noqon doontaa meel cidla iyo baabba' ah oo aan ciduna degganayn. masar waa qaalin lo'aad oo qurxoon, laakiinse halligaad baa xagga woqooyi uga timid, wayna gaadhay. oo weliba raggiisa la soo ki-raystay oo isaga dhex joogaana waa sida weylo cayilay, waayo, dib bay u noqdeen, oo dhammaantood way isla wada carareen, oo innaba ma ay joogsan, waayo, waxaa soo gaadhay maalintii masiibadooda iyo wakhtigii ciqaabiddooda. sanqadhiisu waa sida abeeso sii qurguuranaysa, waayo, iyagu ciidan bay kula soo socon doonaan, oo faasas bay kula soo duli doonaan sida kuwa qoryo jaraya. rabbigu wuxuu

leeyahay, in kastoo aan la dhex baadhi karin, kayntiisa waa la wada jari doonaa, maxaa yeelay, iyagu ayaxa way ka fara badan yihiin, oo waa wax aan la tirin karin. dadka masar way ceeboobi doonaan, waayo, waxaa lagu ridi doonaa gacanta dadka woqooyi. rabbiga ciidammada oo ah ilaaha reer binu israa'iil wuxuu leeyahay, bal ogaada, waan wada ciqaabi doonaa aamoon oo ah ilaaha noo, iyo fircoon, iyo masar, iyo ilaahyadiisa, iyo boqorradiisa, iyo xataa fircoon iyo kuwa isaga isku halleeyaba. oo waxaan ku ridi doonaa gacanta kuwa naftooda doon-doona, iyo gacanta nebukadresar oo ah boqorka baabuloon, iyo gacanta addoommadiisa, oo markaas dabadeedna waa loo degi doonaa sidii waayihii hore, ayaa rabbigu leeyahay. laakiinse, addoonkayga reer yacquubow, ha cabsan, hana nixin, reer binu israa'iilow, waayo, bal eeg, meel fog baan kaa badbaadin doonaa, oo farcankaagana waxaan ka badbaadin doonaa dalka ay maxaabiista ku yihiin, oo reer yacquub wuu soo noqon doonaa oo wuu iska xasilloonaan doonaa oo iska istareexi doonaa, oo ciduna ma cabsiin doonto innaba. rabbigu wuxuu leeyahay, addoonkayga reer yacquubow, innaba ha cabsan, waayo, waan kula jiraa, oo quruumihii aan ku kala kexeeyey oo dhanna waan wada baabbi'in doonaa, laakiinse adiga ku wada baabbi'in maayo, caddaalad baanse kugu edbin doonaa, oo sinaba ciqaabidla'aan kuugu dayn maayo.

47

kanu waa eraygii rabbiga oo reer falastiin ku saabsanaa oo nebi yereyaaah u yimid intaan fircoon gaasa wax ku dhufan ka hor. rabbigu wuxuu leeyahay, bal ogaada, xagga woqooyi biyaa ka soo kici doona, oo waxay noqon doonaan webi aad u daadanaya, oo waxay qarqirin doonaan dalka iyo waxa ku dhex jira oo dhan, iyo magaalada iyo waxa dhex degganba, oo markaas ayaa raggu qaylin doonaa, oo dadka dalka deggan oo dhammuna way wada ooyi doonaan. gurdanka qoobabka fardihiisa xoogga badan iyo yaacidda gaadhifardoodyadiisa, iyo xiinka giraangirihiisa aawadood ayaa aabbayaashu ayan dib u dhugan doonin carruurtooda, waayo, gacmahoodu cabsi bay la taag gabeen, waana maalinta u imanaysa inay reer falastiin wada baabbi'iso, iyo inay kaalmeeye kasta oo hadhay turos iyo siidoon ka baabbi'iso, waayo, rabbigu wuxuu baabbi'in doonaa reer falastiin iyo kuwa hadhay ee gasiiradda kaftoor oo dhan. baroorashaa gaasa heshay, ashqeloonna waa lala baabbi'iyey kuwii dooxadooda ku hadhay; ilaa goormaad isgooyoynaysaa? rabbiga seeftiisay, ilaa goormaad xasilloonaan la'aanaysa? galkaaga gal, naso, oo xasilloonow. sidee baad u xasilli kartaa, iyadoo uu rabbigu ku amray? ashqeloon iyo badda xeebteedaba ayuu iyada ku amray.

48

rabbiga ciidammada oo ah ilaaha reer binu israa'iil wuxuu reer moo'aab ka leeyahay, waxaa iska hoogtay neboo! waayo, iyadu way baabba'day.

qiryaatayim waa la ceebeeyey oo waa la qabsaday, misgaabna waa la ceebeeyey, waana la dumiyey. dalka moo'aab ammaan dambe ma leh. xeshboon baa shar loogu hindisay, oo waxaa la yidhaahdaa, kaalaya oo aynu baabbi'inee si ayan quruun u sii ahaan. madmeenay, adigana waa lagu baabbi'in doonaa, oo seef baa ku erylant doonta. oo waxaa xoronayim laga maqli doonaa oohin qayladeed, kharibaad iyo baabba' weyn aawadood. dalka moo'aab waa la wada baabbi'iyey, oo dhallaankiisiina qaylo bay maqashiyeen. waayo, jiirtii luxiid waxaa laa fuuli doonaa oohin aan kala joogsanayn, waayo, dhaadhaca xoronayim waxay ka maqleen tiiraanyadii oohinta baabbi'idda. carara, oo naftiinna badbaadiya, oo waxaad noqotaan sida geed xun oo cidlada ku yaal oo kale. waayo, waxaad isku hallaysay shuqulladaada iyo khasnadahaaga, oo sidaas daraaddeed adigana waa lagu qabsan doonaa, oo kemooshna maxaabiis ahaan buu u bixi doonaa, isaga iyo wadaaddadiisa, iyo amiirradiisaba. oo baabbi'iyuhuna wuxuu ku soo duuli doonaa magaalo kasta, oo magaalona kama baxsan doonto. oo weliba sidii rabbigu yidhi, dooxaduna way halligmi doontaa, oo bannaankuna wuu baabbi'i doonaa. dalka moo'aab baalal siiya si uu u duulo oo uu u cararo. magaalooyinkiisu waxay noqon doonaan cidla aan ciduna dhex degganayn. inkaaru ha ku dhacdo kii shuqulka rabbiga si dayac ah u sameeya, oo inkaaru ha ku dhacdo kii seefiisa dib uga celiya inay dhiig daadiso. dalka moo'aab wuu iska istareexsanaa tan iyo yaraantiisii, oo sida khamri deggan ayuu iskaga dul fadihiyey gufarkiisii, oo weelna weel kale lagagama shubin, oo maxaabiisahaanna marna looma kaxaysan, sidaas daraaddeed dhadhankiisii wuu ku sii hadhay isaga, oo udgoonkiisiina innaba ma beddelmin. sidaas daraaddeed rabbigu wuxuu leeyahay, bal eega, waxaa iman doona wakhti aan isaga u soo diri doono kuwa wax shuba, isagayna shubayaan, oo weelashisay madhinayaan, oo jalaxadihiisana wada burburinayaan. sidii reer binu israa'iil ay beytel oo ay ku kalsoonaayeen ugu ceeboobeen, sidaas oo kale ayaa reer moo'aabna kemoosh ugu ceeboobi doonaa. idinku sidee baad u odhan kartaan, annagu waxaannu nahay dagaalyahan iyo rag u xoog badan dagaalka? boqorka magiciisu yahay rabbiga ciidammadu wuxuu leeyahay, dalka moo'aab cidla buu noqday, oo magaalooyinkiisiina way baabbe'een, oo kuwa barbaarradiisii u wanaagsanaana waxay hoos ugu dhaadheceen in la gowraco. moo'aab masiibadiisii mar dhow bay imanaysaa, oo dhibtiisiina aad iyo aad bay u soo degdegaysaa. kuwiinna hareerihisa ku wareegsan oo magiciisa yaqaan oo dhammow, u baroorta, oo waxaad tidhaahdaan, ushii xoogga iyo quruxda badnayd sidee bay u kala jabtay! dadka diibon degganow, sharaaftaada hoos uga soo deg oo oon la fadiiiso, waayo, waxaa kugu soo duulay baabbi'iyaha moo'aab, oo isagu wuxuu dumiyey qalcadahaaga adadag. kuwiinna carooceer degganow, bal jidka dhiniciisa istaaga, oo bal wax fiiriya, oo kan sii cararaya iyo tan sii baxsanaysa waxaad weyddiisaan waxa dhacay. moo'aab waa la ceebeeyey, waayo, wuu baabba'ay. haddaba ooya oo qayliya, oo arnoon ka sheega in moo'aab baabba'ay. xukun baa ku dhacay dalka bannaanka ah, iyo xolon, iyo yahsaah, iyo

mefacad, iyo diibon, iyo neboo, iyo beytdiblaatayim, iyo qiryaatayim, iyo beytgaamuul, iyo beytmecoon, iyo qiryood, iyo bosraah, iyo magaalooyinka dalka moo'aab oo dhan, kuwa dhow iyo kuwa fogba. rabbigu wuxuu leeyahay, dalka moo'aab geeskiisii waa la gooyay oo gacantiisiina waa jabtay. isaga sakhraamiya, waayo, rabbigu iska sii weyneeyey, oo moo'aab wuxuu ku dhex galgalan doonaa mantaggiisa, oo weliba wuxuu noqon doonaa wax lagu qoslo. waayo, miyaan dalka israa'iil wax lagu qoslo kuu ahayn? miyaase isaga laga helay tuugag dhexdood? waayo, markaad isaga ka hadashidba madaxaad ruxruxdaa. kuwa dalka moo'aab degganow, magaalooyinka ka taga, oo dhagaxa weyn ku hoyda, oo waxaad la mid noqotaan sidii qoolleyda buulkeeda ka samaysata dhinacyada bohol afkeeda. waxaannu maqalnay kibirkii moo'aab oo uu aad u kibray, iyo xataa kor-isu-qaadiddiisa, iyo kibirkiiisa, iyo madaxweynaantiisa, iyo qabweynaanta qalbigiisaba. rabbigu wuxuu leeyahay, anigu waan ogahay inaan cadhadiisu waxba ahayn oo faankiisuna innaba waxba tarayn. sidaas daraaddeed moo'aab waan u barooran doonaa, oo waxaan u qaylin doonaa reer moo'aab oo dhan daraaddood, waana loo barooran doonaa dadka qiir xeres. canabka sibmaahow, waxaan kuugu ooyi doonaa oohin ka sii daran tii yacser. laamahaagii badday dhaafeen, oo waxay gaadheen xataa tan iyo badda yacser. baabbi'iyihii wuxuu soo dhacay midhahaagii la hor guray iyo canabkaagii. farxadda iyo rayraynta waa laga qaaday beerti midhaha badnayd iyo dalka moo'aabba, oo waxaan ka dhigay in khamri macsarooyinka laga waayo, oo ciduna kuma tuman doonto iyagoo heesaya, oo heestooduna innaba hees ma noqon doonto. qayladii xeshboon waxay gaadhay elecaaleh iyo tan iyo yahas, oo waxaa laga dhawaaqay socar iyo ilaa xoronayim iyo ilaa ceglad shelishiyah, waayo, xataa biyihii nimriim way baabba'ayaan. oo weliba rabbigu wuxuu leeyahay, waxaan moo'aab ka joojin doonaa kan meesha sare allabariga ku bixiya, iyo kan ilaahyadiisa fooxa u shidaba. oo sidaas daraaddeed dalka moo'aab aawadiis qalbigaygu waa u dhawaaqaa sida biibiile oo kale, oo dadka qiir xeres aawadoodna qalbigaygu sida biibiile oo kale waa u dhawaaqaa, saas aawadeed maalkii badnaa ee ay heleen waa ka wada baabba'ay. waayo, madax kastaba waa la xiriray, oo gadh kastaba waa la jaray, oo gacmaha oo dhanna nabaraa ku kor yaal, oo dhexdana joonyad baa ku xidhan. rabbigu wuxuu leeyahay, guryaha moo'aab dushooda, iyo jidadkiisa dhexdooda waxaa meel kasta jira baroorasho, waayo, moo'aab waxaan u burburiyey sidii weel aan la doonaynin oo kale. sidee buu u dumay! sidee baa reer moo'aab dhabarka ceeb ula sii jeediyey! markaasuu reer moo'aab kuwa hareerihisa ku wareegsan oo dhan u noqon doonaa wax lagu qoslo oo lagu naxo. waayo, rabbigu wuxuu leeyahay, bal eega, wuxuu u soo duuli doonaa sida gorgor oo kale, oo baalashiisana wuxuu ku fidin doonaa dalka moo'aab. qiryood waa la qabsaday, oo qalcadihiina waa la argaggixiyey, oo ragga xoogga badan ee moo'aab qalbigoodu wuxuu maaliintaas noqon doonaa sida naag fooli hayso qalbigood oo kale. oo moo'aab waa la baabbi'in doonaa si uu-

san innaba quruun u sii ahaan, maxaa yeelay, rabbigu iska sii weyneeyey. rabbigu wuxuu leeyahay, kan moo'aab degganow, waxaa ku hor yaal cabsi, iyo yamays, iyo dabin. kii cabsida ka cararaa wuxuu ku dhici doonaa yamayska, oo kii yamayska ka soo baxana waxaa qaban doona dabinka, waayo, rabbigu wuxuu leeyahay, waxaan reer moo'aab ku soo dul dejin doonaa sannaddii ciqaabiddooda. kuwii cararay waxay istaagan yihiin hooska xeshboon, iyagoo taag gabay, waayo, dab baa xeshboon ka soo baxay, ololna wuxuu ka soo baxay siixon dhexdeeda, oo wuxuu baabbi'iyey moo'aab darafkeeda iyo kuwa bulxanka badan dhaladooda. moo'aabow, adigaa iska hoogay, kemoosh dadkiisii way wada halligmeen, maxaa yeelay, wiilashaadii maxaabiis ahaan baa loo kaxaystay, oo gabdhahaagiina waa la wada kaxaystay. laakiin rabbigu wuxuu leeyahay, ugudambaysta maxaabiista reer moo'aab waan soo celin doonaa. intaasu waa xukunkii reer moo'aab.

49

rabbigu wuxuu reer cammoon ka leeyahay, israa'iil miyuusan wiilal lahayn? miyuusan mid dhexla lahayn? bal maxaa malkaam u dhexlay gaad, oo maxaase dadkiisu u degay magaalooyinkii reer gaad? sidaas daraaddeed rabbigu wuxuu leeyahay, bal ogaada, waxaa iman doona wakhti aan ka dhigi doono in la maqlo qaylo dagaalee oo ka gees ah magaalada rabbaah ee reer cammoon, oo waxay noqon doontaa taallo burbur ah, oo gabdhaheedana dab baa lagu wada gubi doonaa, oo markaasay dadka israa'iil dhexli doonaan kuwii iyaga dhexli jiray, ayaa rabbigu leeyahay. xeshboonay, barooro, waayo, aacii waa baabba'day. gabdhaha rabbaahoy, ooya, dhar joonyad ah guntada, oo barooro, oo hore iyo dib ugu orda deyrarka dhexdooda, waayo, malkaam maxaabiis ahaan buu u bixi doonaa, isaga iyo wadaad-dadiisa iyo amiirradiisaba. kaaga dib u noqonayow, bal maxaad dooxooyinkaaga ugu faanaysaa? waayo, dooxadaadu way sii dhammaanaysaa. khasnada-haagaad isku hallaysay oo waxaad tidhi, bal yaa ii iman karaya? sayidka ah rabbiga ciidamadu wuxuu leeyahay, waxaan kugu soo dejin doonaa cabsi kaaga timaada kuwa hareerahaaga ku wareegsan oo dhan. oo midkiin kastaba hor baa loo eryl doonaa, oo cid kuwa warwareega soo ururisaana ma jiri doonto. laakiin haddana mar kalaan maxaabiista reer cammoon soo celin doonaa, ayaa rabbigu leeyahay. rabbiga ciidamadu wuxuu reer edom ka leeyahay, teemaan miyaan xigmaad lagu sii arag innaba? taladii miyey ka baabba'day kuwii miyirka lahaa? xigmaad-doodii miyey ka wada dhammaatay? dadka dedaan degganow, carara, oo dib u noqda, oo meelo hul dheer dega, waayo, reer ceesaw waxaan ku soo dejin doonaa masiibadiisa oo dhan, waana wakhtiga aan isaga ciqaabi doono. haddii kuwa canab ururiya ay kuu yimaadaan, sow kaagama ay tageen canab xaaxaab ah? haddiise tuugay ay habeenkii kuu miraan, sow kama ay tageen markay wax ku filan helaan? laakiinse anigu reer ceesaw naan qaawiyeey, oo meelihiisii qarsoonaana daahaan ka wada qaaday, oo isna ma uu kari doono inuu isqariyo. farcankiisii iyo

walaalihiis iyo deriskiisiiba way wada baabbe'een oo isagiina innaba ma jiro. carruurtaada agoonta ah ka tag oo aniguna waan xannaanayn doonaa si ay u sii noolaadaan, oo carmalladaaduna ha isku kay halleeyeen. waayo, rabbigu wuxuu leeyahay, bal eega, kuwii ayan ku garta ahayn inay koobka cabbaan, xaqiiqa ahaan bay u cabbi doonaan. haddaba adigu miyaad tahay mid aan la ciqaabi doonin? adigu ciqaabidla'aan innaba ma sii joogi doontid, laakiinse sida xaqiiqada ah waad cabbi doontaa. waayo, rabbigu wuxuu leeyahay, waxaan ku dhaartay nafsad-dayda inay bosraah noqon doonto cidla, iyo cay, iyo burbur, iyo inkaar, oo magaalooyinkeeda oo dhammuna weligoodba cidla bay ahaan doonaan. war baan xagga rabbiga ka maqlay, oo quruumahana waxaa loo dhex diray wargeeys leh, isa soo wada urursada, oo iyada ku soo duula, oo dagaalka u soo kaca. waayo, bal eeg, waxaan kaa dhigay mid quruumaha dhexdooda ku yar, oo dadka dhexdiisana lagu quudhsado. kaaga qararka dhagaxyadooda deggan oo kurta dhaladeeda sare haystow, belaaonimadaada iyo kibirka qalbigaaga ayaa ku khiyaanay, waayo, rabbigu wuxuu leeyahay, in kastoo aad bulkaaga meel sare ka samaysatid sida kan gorgorka oo kale, anigu halkaas hoos baan kaaga soo dejin doonaa. oo weliba edomna waxay noqon doontaa cidla, oo mid kasta oo ag maraaba wuu la yaabi doonaa, wuuna ku foodhyi doonaa belaaoyinkeeda oo dhan. rabbigu wuxuu leeyahay, sidii afgembigii sodom iyo gomora iyo magaalooyinkii u dhowaa oo kale, ciduna halkaas ma joogi doonto, oo innaba binu-aadmi halkaas ma degganaan doono. bal eega, isagu wuxuu kibirka webi urduun uga soo dhex bixi doonaa sida libaax oo kale, oo wuxuu ku soo kici doonaa rugta xoogga badan, laakiinse anigu waxaan ka dhigi doonaa inuu degdeg uga cararo, oo waxaan madax uga dhigi doonaa kii la doortay, waayo, bal yaa ila mid ah? oo bal yaa wakhtiga ii sheegi doona? oo waa ayo adhiijirka hortayda soo istaagi doona? haddaba bal maqla talada uu rabbigu edom u goostay, iyo qasdiyadiisa uu dadka teemaan deggan u qasdiyey. sida xaqiiqada ah waxaa iyaga kaxayn doona kuwa adhiga ugu yaryar. sida xaqiiqada ah isagu hoygooda iyo iyagaba cidla buu ka dhigi doonaa. dhulkii wuxuu la gariraa sanqadhii dhicidooda, oo qayladoonaana waxaa laga maqlaa tan iyo badda cas. bal ogaada, isagu wuu soo kici doonaa oo wuxuu u soo duuli doonaa sida gorgor oo kale, oo baalashiisana wuxuu ku fidin doonaa bosraah, oo maalintaas ragga xoogga badan oo reer edom qalbigoodu wuxuu noqon doonaa sida naag fooli hayso qalbigeed oo kale. oo dimishaqna wuxuu ka leeyahay, xamaad iyo arfaad way nexeen, waayo, war xun bay maqleen, wayna qalbi jabeen, oo baddana welwel baa jira, oo innaba ma ay xasilli karto. dimishaq way taag gabtay, oo waxay u jeesatay inay cararto. naxdin baa ku dhacday, oo cidhiidhi iyo xanuun baa qabtay sidii naag foolanaysa oo kale. magaaladii ammaanta lahayd oo aan ku faraxsanaa sidee baan looga tegin! sidaas daraad-deed barbaarradeedu waxay ku dhex dhici doonaan jidadkeeda, oo raggeeda dagaalka oo dhanna maalintaasaa la wada baabbi'in doonaa, ayaa rabbiga ciidamadu leeyahay. oo derbiga dimishaq dab baan

ku dayn doonaa, oo daaraha waaweyn ee benhadad oo dhanna baabba' buu ka dhigi doonaa. qeadaar iyo boqortooyooyinka xaasoor oo boqorka baabuloon oo nebukadresar ahu uu wax ku dhufatay rabbigu wuxuu ka leeyahay, sara joogsada, oo qeadaar u kaca, oo dadka reer bari baabbi'iya. teendhooyinkooda iyo ad-hyhoodaba way wada xaasoor degganow, carara, oo aad u sii fogaada, oo meelo hul dheer dega, waayo, nebukadresar oo ah boqorka baabuloon ayaa idiin tashaday, oo wax xun buu idiin qasdiyey. rabbigu wuxuu leeyahay, sara joogsada, oo ku kaca quruun istareexsan, oo welwella'aan isaga deggan, oo aan al-baabbo iyo qataarro midna lahayn, oo keligeed deggan. oo rabbigu wuxuu leeyahay, geeloodu wuxuu noqon doonaa booli, oo xoolahooda badanna waa la kala boobi doonaa, oo waxaan dabaylaha oo dhan u kala firdhin doonaa kuwa timaha dhinacyada ka jarta, oo masiibadoodana waxaan kaga soo dayn doonaa dhinac kasta. oo xaasoorna waxay noqon doontaa meel dawacooyin ku hoydaan iyo meel weligeed cidla ah, ciduna halkaas ma joogi doonto oo innaba binu-aadmina ma degganaan doono. kanu waa eraygii rabbiga ee ceelaam ku saabsanaa ee nebi yere-myaah u yimid bilowgii boqornimadii sidqiyaah oo boqor ka ahaa dalka yahuudah, isagoo leh, rabbiga ciidamadu wuxuu leeyahay, bal ogaada, anigu waxaan kala jebin doonaa qaansada reer ceelaam, taasoo ah waxa xooggooda u weyn. oo waxaan reer ceelaam ku soo dayn doonaa afarta dabaylood oo samada afarteeda qabladdood ka timid, oo iyaga waxaan u kala firdhin doonaa qabladahaas oo dhan, oo innaba ma ay jiri doonto quruun aan reer ceelaam masaa-furisayadoodu geli doonin. waayo, rabbigu wuxuu leeyahay, anigu waxaan ka dhigi doonaa in reer ceelaam ay ku hor naxaan cadaawayaashooda iyo kuwa naftooda doondoonaya, oo masiibo ah cadhadayda kulul ayaan ku soo dejin doonaa, oo seefna waan ka daba diri doonaa, ilaa aan baabba' ka dhigo. oo rabbigu wuxuu leeyahay, anigu carshigayga ceelaam baan dhex qotomin doonaa, oo halkaas boqor iyo amiirroba waan ka wada baabbi'in doonaa. laakiinse rabbigu wuxuu leeyahay, ugudambaysta maxaabiista reer ceelaam waan soo celin doonaa.

50

kanu waa eraygii ku saabsanaa baabuloon iyo dalka reer kaldaiyiin ee uu rabbigu nebi yere-myaah faray. quruumaha ka dhex sheega, oo naadiya, oo dalan kor u taaga. naadiya, oo ha qariniina, oo waxaad tidhaahdaan, baabuloon waa la qabsaday, beel waa la ceebeeyey, merodag waa la burburiyey, taswiira-heedii waa la ceebeeyey, oo sanamyadeediina waa la burburiyey. waayo, quruun baa xagga woqooyi iyada kaga soo kacaysa, taasoo dalkeeda cidla ka dhigi doonta, oo ciduna ma dhex degganaan doonto, oo dad iyo duunyaba way carareen, wayna tageen. rabbigu wuxuu leeyahay, maalmahaas iyo wakhtigaas waxaa iman doona dadka israa'iil iyo dadka yahuu-

dah oo wada socda oo ooyaya, oo rabbiga ilaahooda ahna way doondooni doonaan. iyagu waxay haybin doonaan jidka siyoan iyagoo wejigoodu halkan u soo jeedo, oo waxay odhan doonaan, kaalaya, oo rabbiga ugu dhowaada axdi weligiis ah oo aan la illoobi doonin. dadkaygu wuxuu ahaan jiray sidii ido baadiyoonbay, oo adhiijirradoodii ayaa ka dhigay inay ambadaan. waxay u celiyeen oo ku sii daayeen xagga buuraha, oo intay buur ilaa kur uga sii bexeen ayay xeradoodii illoobeen. ku alla kii iyaga helayba wuu kunay, oo cadaawayaashoodiina waxay yidhaahdeen, annagu dembi kuma lihin, maxaa yeelay, iyagu waxay ku dembaabeen rabbiga ah rugtii caddaaladda, kaasoo ah rabbigii ahaa rajadii awoowayaashood. baabuloon dhexdeeda ka carara, oo dalka reer kaldaiyiin ka dhex baxa, oo noqda sida orgiyo adhi hor socda oo kale. waayo, bal ogaada, waxaan kicin doonaa oo aan baabuloon ku soo dayn doonaa quruumo waaweyn oo is-urursaday oo xagga dalka woqooyi ka yimid, oo dagaal bay isugu soo diyaarin doonaan oo halka-asaa laga qaadi doonaa. oo fallaadhahoodu waxay noqon doonaan sida fallaadhaha kan dagaalka aqoonta u leh oo aan middoodna waxtarla'aan ku soo noqonayn. oo rabbigu wuxuu leeyahay, dalka kalday wuxuu noqon doonaa wax la dhaco, oo kuwii isaga dhaca oo dhammuu way wada dhergi doonaan. kuwiinna dhaxalkayga dhacayow, in kastoo aad faraxdaan oo aad rayraysaan, iyo in kastoo aad u cayishaan sida qaalin lo'aad oo daaqsin fiican dhex joogta, amase aad danantaan sida fardo xoog badan oo kale, kolley hooyadiin si xun bay u ceeboobi doontaa, oo tii idin dhashayna way welweli doontaa, oo bal ogaada, iyadu waxay ahaan doontaa midda quruumaha ugu wada dambaysa, iyo cidla, iyo dhul engagan, iyo lamade-gaan. cadhada rabbiga daraaddeed ayaan ciduna u degi doonin, laakiinse kulligeed waxay ahaan doontaa baabba'. mid kasta oo baabuloon soo ag maraaba wuu yaabi doonaa, oo belayoyoyinkeeda oo dhanna wuu ku foodhyi doonaa. kuwiinna qaansada xoota oo dhammow, baabuloon hareereheeda dagaal isugu diyaariya. iyada fallaadhihiinna ku gana, oo fallaadhaha ha ka ceshanina, waayo, rabbigay ku dembaabtay. hareeraha kaga qayliya, iyadu way isdhiibtay, aasaaskeedii wuu dhacay, derbiyadeediina waa la wada dumiyeey, waayo, taasuu waa aarsashadii rabbiga. iyada ka aarsada, oo sidii ay yeeli jirtay iyadu ku sameeya. baabuloon ka baabbi'iya kan wax beera iyo kan manjada qaada wakhtiga beergoosadka. seefta dulmaysa cabsi ay ka qabaan aawadeed ayaa midkood kastaaba ku noqon doonaa dadkiisii, oo midkood kastaaba u carari doonaa dalkiisii. dadka israa'iil waa sida ido kala firidhsan oo kale. libaaxyaa kala eryay. markii hore waxaa baabbi'iyeey boqorkii ashuur, oo markii damanaa nebukadresar oo ah boqorka baabuloon ayaa lafihiiisii burbursaday. sidaas daraaddeed rabbiga ciidammada oo ah ilaaha reer binu israa'iil wuxuu leeyahay, bal ogaada, boqorka baabuloon iyo dalkiisaba waan u ciqaabi doonaa sidaan boqorkii ashuur u ciqaabay oo kale. oo dadka israa'iilna xeradooda ayaan ku soo celin doonaa, oo waxay daaqi doonaan karmel iyo baashaan, oo nafsaddooduna waxay ka dhergi doontaa buuraha efrayim iyo gilecaad dhexdiisa. rabbigu wuxuu leeyaa-

hay, maalmahaas iyo wakhtigaas waxaa la doon-
dooni doonaa xumaantii dadka israa'iil oo innaba ma
ay jiri doonto, iyo dembiyadii dadka yahuudah oo
innaba lama heli doono, waayo, kuwii aan soo reebay
waan saamixi doonaa. rabbigu wuxuu leeyahay, ku
soo kaca dalka meraatayim, iyo dadka feqood deg-
ganba. laaya oo wada baabbi'ya oo sidaan idinku
amray oo dhan yeela. dalka waxaa dhex yaal da-
gaal iyo halligaad weyn sanqadhood. dubbihii dunida
oo dhammu sidee buu u kala jabay oo uu u bur-
buray! baabuloon sidee bay quruumaha dhexdooda
cidla ugu noqotay! baabuloonay, dabin baan kuu
dhigay, oo adna waa lagu qabtay adigoo aan iska
ogayn. waa lagu helay oo lagu qabtay, maxaa yee-
lay, rabbigaad la dirirtay. rabbigu meesha hubki-
isuu furay, oo wuxuu soo bixiyeey hubkii dhirifki-
isa, waayo, sayidka ah rabbiga ciidamaddu wuxuu
leeyahay shuqul uu ku dhex samayn doono dalka
reer kaldiyaan. quruuntaas kaga soo kaca darafyada
dhulka ugu shisheeya, oo bakhaarradeeda fura, oo
waxaad iyada u taalaysaan sida wax meel tuunsan oo
kale, oo dhammaanteed baabbi'ya, oo innaba waxba
ha ka reebina. dibiyadeeda oo dhan wada gowraca,
oo kulligood in la gowraco ha u dhaadheceen. iya-
gaa iska hoogay, waayo, waxaa haatan yimid maal-
intoodii iyo wakhtigii ciqaabiddooda! waxaa yeed-
haya codkii kuwa dalka baabuloon ka sii cararaya oo
ka baxsanaya inay siiyoonaan naadiyaan aarsashadii
rabbiga ilaahayaga ah, taasoo ah aarsashadii macbud-
kiisa. waxaad baabuloon ugu yeedhaan qaansoley
badan, kuwiinna qaansada xoota oo dhammow. ha-
reereheeda ka dega, oo yaan innaba waxba ka baxsan.
u abaalmariya sidii shuqulkeedu ahaa, oo wixii ay
samayn jirtay oo dhan ku sameeya, waayo, waxay ku
kibirtay rabbiga ah kan quduuska ah ee reer binu
israa'iil. sidaas daraaddeed barbaarradeedu waxay
ku dhex dhici doonaan jidadkeeda, oo raggeeda da-
gaalka oo dhanna maalintaasaa la wada baabbi'in
doonaa, ayaa rabbigu leeyahay. sayidka ah rabbiga
ciidamaddu wuxuu leeyahay, bal eeg, kan kibirka
badanow, anigu col baan kugu ahay, waayo, waxaa
ymid maaliintaadii taasoo ah wakhtigii aan ku ciqaabi
lahaa. oo kan kibirka badanuna wuu turunturoon
doonaa, wuuna dhici doonaa, oo ciduna ma sara
kicin doonto. oo magaaloyinkiisana dab baan ku
dayn doonaa, oo dabbakaasuna wuxuu wada baabbi'in
doonaa inta hareerihiisa ku wareegsan oo dhan. rab-
biga ciidamaddu wuxuu leeyahay, dadka israa'iil iyo
dadka yahuudahba waa la wada dulmay, oo kuwii
iyaga maxaabiis ahaanta u kaxaaystana aad bay u xa-
jistaan, wayna diidaan inay iska sii daayaan. bixiya-
hoodu waa xoog badan yahay, oo magiciisana waxaa
la yidhaahdaa rabbiga ciidamadda. oo isagu sida
xaqiiqada ah dacwadooda wuu u qaadi doonaa, si uu
dhulka u nasiyo, oo uu kuwa baabuloon deggan u
gariiriyo. rabbigu wuxuu leeyahay, reer kaldiyaan,
iyo kuwa baabuloon deggan, iyo amiirradeeda, iyo
raggeeda xigmadda lehba seef baa u diyaar ah. oo
faanlowyadana seef baa u diyaar ah, wayna naca-
soobi doonaa, oo raggeeda xoogga badanna seef baa
u diyaar ah, wayna argaggixi doonaan. oo seef baa
u diyaar ah fardahooda, iyo gaadhifardoodooda,
iyo dadka isku qasan oo dhexdeeda jooga oo dhan,

oo waxay noqon doonaan sida naago oo kale. oo
khasnadaheedana seef baa u diyaar ah, oo iyana waa
la dhici doonaa. biyaheedana abaar baa u diyaar ah,
wayna wada gudhi doonaan, waayo, kanu waa dal ay
taswiirto xardhanu ka buuxaan, oo dadkuna sanamyo
bay ka daba waashaan. sidaas daraaddeed dugaagga
lamadegaanku waxay halkaas la degganaan doonaan
yeyda, oo weliba gorayooyinka ayaa halkaas ku hoyan
doona, oo weligeedna mar dambe lama degi doono,
oo tan iyo ab ka abna dhexdeeda innaba laguma
hoyan doono. rabbigu wuxuu leeyahay, sidii ilaah u
afgambiyeey sodom iyo gomora iyo magaaloyinkii
u dhowaaba ayaan ciduna halkaas u joogi doonin
oo uusan innaba binu-aadminka halkaas degganaan
doonin. bal ogaada, dadyow baa xagga woqooyi ka
iman doona, oo quruun weyn iyo boqorro badan ayaa
dhulka darafyadiisa ka soo kici doona. oo waxay
sitaan qaansooyin iyo warmo, oo waa calool adag yi-
hiin, oo innaba naxariis ma leh. codkoodana waxaa la
moodaa sida bad guuxaysa oo kale, oo farday fuulaan.
baabuloonay, mid kastaaba wuxuu kuugu soo safan
yahay sida nin dagaal diyaar u ah oo kale. boqorkii
baabuloon ayaa warkoodii maqlay, markaasay gacmi-
hiisii taag gabeen, oo cidhiidhi iyo xanuun baa isagii
qabtay sida naag foolanaysa oo kale. bal eega, isagu
wuxuu kibirka webi urduu uga soo dhex bixi doonaa
sida libaax oo kale, oo wuxuu ku shox kici doonaa
rugta xoogga badan, laakiinse anigu waxaan ka dhigi
doonaa inay degdeg ugu cararaan, oo waxaan madax
uga dhigi doonaa kii la doortay, waayo, bal yaa ila
mid ah? oo bal yaa wakhtiga ii sheegi doona? oo waa
ayo adhiijirka hortayda soo istaagi doona? haddaba
bal maqla talada uu rabbigu baabuloon u goostay, iyo
qasdiyadiisa uu dalka reer kaldiyaan u qasdiyeey. sida
xaqiiqada ah waxaa iyaga kaxayn doona kuwa ad-
higa ugu yaryar. sida xaqiiqada ah isagu hoygooda
iyo iyagaba cidla buu ka dhigi doonaa. dhulkii wuxuu
la gariiraa sanqadii qabsashadii baabuloon, oo qay-
ladeeda waxaa laga maqlaa quruumaha dhexdooda.

51

rabbigu wuxuu leeyahay, bal ogaada, anigu baab-
uloon iyo kuwa dalka reer kaldiyaan dhex deg-
ganba waxaan ku soo kicin doonaa dabayl wax
baabbi'isa. oo baabuloonna waxaan u soo diri
doonaa haadiyayaal, oo iyaday haadin doonaan, oo
dalkeedana way madhin doonaan, waayo, maaliinta
dhibaataada dhinac kastay kaga soo duuli doonaan. kii
qaanso xoota iyo kii dharkiisa birta ah la sara ka-
caba qaansoluhu qaansadiisa ha u xooto, oo barbaar-
radeedana ha u tudhina, oo ciidankeeda oo dhanna
wada baabbi'ya. oo kuwa la layn doono waxay ku
dhex dhici doonaan dalka reer kaldiyaan, oo kuwa
la dooxdooxi doonona waxay ku dhici doonaan ji-
dadkeeda. waayo, dadka israa'iil iyo dadka yahuu-
dah toona ilaahooda ah rabbiga ciidamaddu innaba
ma dayrin, in kastoo dalkoodii uu ka buuxsamay
dembii ay ku sameeyeen kan quduuska ah ee reer
binu israa'iil. baabuloon dhexdeeda ka carara, oo
nin kastaaba naftiisa ha la baxsado. xumaanteed
ha ku dhex baabbi'ina, waayo, haatan waa wakhti
uu rabbigu ka aarsan doono, oo iyada wuu abaal-

marin doonaa. baabuloon waxay ahayd koob dahab ah oo rabbiga gacantiisa ku jira oo dunida oo dhan sakhraamiyey. quruumuhu waxay cabbeen khamrigeedii, oo sidaas daraaddeed quruumihii way wada waasheen. baabuloon dhaqso bay u dhacday, wayna baabba'ay. iyada u baroorta oo xanuunkeeda beeyo dawo ah u qaada, hadday saas ku bogsanayso. annagu baabuloon waannu dawayn lahayn, laakiinse iyadu ma ay bogsan. iyada ka taga oo midkean kastaaba dalkiisii la tago, waayo, xukunkeedii wuxuu gaadhay tan iyo samada, oo waxaa kor loogu qaaday tan iyo cirka. rabbigu wuxuu soo saaray xaqnimadeennii, ina keena oo aynu siyoon ka caddayno shuqulka rabbiga ilaahenna ah. fallaadhaha afaysta, oo gaashaam-mada qaada, waayo, rabbigu wuxuu sara kiciyey ruuxii boqorradii reer maaday, waayo, qasdigiisu waa inuu baabuloon baabbi'yo, maxaa yeelay, taas waa aarsashadii rabbiga, taasoo ah aarsashadii macbudi-kiisa. kor u qaada calan ku col ah derbiyada baabu-loon, oo ilaalladana sii xoogeeya, oo waardiyayaasha taaga, oo gaadmada diyaariya, waayo, rabbigu wuxuu u qasdiyey oo weliba sameeyey waxyaalihii uu kaga hadlay kuwa baabuloon deggan. taadan biyaha badan ag deggan oo khasnadaha badanay, dhammaadkaagii waa yimid iyo qiyaastii faa'iidaada qaxdarrada ahu. rabbiga ciidammadu wuxuu ku dhaartay nafsaddiisa, oo wuxuu yiidhi, sida xaqiiqada ah waxaan kaa bu-uxin doonaa rag sida koronkorro u faro badan, oo iyana way kugu qaylin doonaan. isagu dhulka xooggi-issu ku sameeyey, dunidana xigmaddiisu ku dhisay, oo samooyinkana waxgarashadiisu ku kala bixiyey. markuu codkiisa ku hadlo biyo badan guuxooda baa samooyinka laga maqlaa, oo isagaa ka dhiga in dhulka darafayadiisa uumi ka soo kaco, roobkana wuxuu u sameeyaa hillaac, oo dabayshana isagaa khasnadihi-isa ka soo saara. nin kastaaba wuxuu noqday doqon aan aqoon lahayn, oo dahabshube kastaaba wuxuu ku ceeboobay sanamkiisii la xardhay, waayo, sanamki-isi la shubay waa been oo innaba neef ma leh. iyagu waa wax aan waxtar lahayn iyo shuqul lagu ma-jaajilowdo, oo wakhtiga ciqaabiddoodana way wada baabbi'i doonaan. kan yacquub qaybta u ah iyaga la mid ma aha, waayo, isagu waa kan wax kasta abuuray, oo reer binu israa'iilna waa qoladii dhaxalkiisa, oo magiciisuna waa rabbiga ciidammada. adigu waxaad ii tahay dubbahaygii iyo hubkaygii dagaalka, oo adi-gaan quruumaha kugu burburin doonaa, oo adigaan boqortooyooyin kugu baabbi'in doonaa. oo adigaan kugu burburin doonaa faraska iyo kan fuushanba, oo adigaan kugu burburin doonaa gaadhifaraska iyo kan fuushanba, oo weliba adigaan kugu burburin doonaa ragga iyo dumarkaba, oo adigaan kugu burburin doonaa odayga iyo barbaarkaba, oo adigaan kugu burburin doonaa wiilka iyo gabadhaha, oo weliba adigaan kugu burburin doonaa adhijirka iyo adhigiis-aba, oo adigaan kugu burburin doonaa ninkii beerrey ah iyo dibidiisba, oo adigaan kugu burburin doonaa taliyayaasha iyo saraakiishaba. oo rabbigu wuxuu leeyahay, baabuloon iyo dalka kalday dadka deggan oo dhanba waxaan ka abaalmarin doonaa sharkii ay siyoon iyo adiga hortaadaba ku sameeyeen. buurta waa baabbi'isa oo dunida oo dhan haligaysay, rab- bigu wuxuu leeyahay, bal eeg, anigu col baan kugu

ahay, oo gacantaydaan kugu dul fidin doonaa, oo waxaan hoos kaga soo giringirin doonaa dhagaxyada dushooda, oo waxaan kaa dhigi doonaa buur gubatay. rabbigu wuxuu leeyahay, lagaama qaadan doono dha- gax rukun noqon kara iyo dhagax aasaas noqon kara toona, laakiinse adigu weligaaba cidla baad ahaan doontaa. dalka calan ka dhiga taaga, oo quruumahana buunka ka dhex yeedhiya, oo quruumaha u soo wada diyaariya, inay iyada ku kacaan, oo waxaad u wada yeedhaan boqortooyooyinka araard, iyo minnii, iyo ashkenas inay ku kacaan, oo sirkaal iyada col ku ah doorta, oo fardahana ugu sii daaya sida koronkorro baas oo kale. oo waxaad iyada u soo diyaarisaan qu- ruumaha, iyo boqorrada reer maaday, iyo taliyayaas- hooda iyo saraakiishooda oo dhan, iyo dalka taliskiisa ku jira oo dhanba. dalku wuu gariiraa, wuuna xanu- unsadaa, waayo, qasdi kasta oo rabbigu uu baabuloon ugu qasdiyeyba waa la oofiiaa si uu dalka baabuloon uga dhigo cidla aan ciduna degganayn. raggii xoogga badnaa ee baabuloon dagaalkay ka joogsadeen, oo waxay ku hadheen qalcadahaoodii. way taag gabeen, oo waxay noqdeen sidii naago oo kale. meelaheedii lagu hoyan jiray way gubeen, oo qataaradeediina way kala jabeen. wargeeysba wargeeys buu ku or- day, oo farriinqaadeba farriinqaadu ku orday inuu boqorka baabuloon u sheego in magaaladiisii dhan kasta laga qabsaday, oo meelihii webiga laga gudbi jirayna la wada xidhay, oo cawduurkiina dab lagu gubay, oo raggii dagaalkuna ay wada cabsadeen. waayo, rabbiga ciidammada oo ah ilaaha reer binu israa'iil wuxuu leeyahay, dadka baabuloon waa sidii meel hadhuudh lagu tumo, oo haatan waa wakhtigii la tumi lahaa, in yar dabadeedna waxaa u iman doona wakhtigii beergoosashada. nebukadresar oo ah bo- qorka baabuloon aya i baabbi'iyey, wuu i burbur- saday, oo weel madhan buu iga dhigay, wuuna i liqay sidii bahal weyn oo kale, oo wuxuu calooshi- isa ka buuxsaday cuntadaydii macaanayd, oo dibad- duu ii xooray. kan siyoon degganay wuxuu odhan doonaa, dulmigii aniga iyo jidhkayga lagu sameeyey baabuloon ba saarnaado. yerusuuleem waxay odhan doontaa, dhiigaygu dadka dalka kalday deggan ha saarnaado. sidaas daraaddeed rabbigu wuxuu leeya- hay, bal ogow, anigu dacwadaada waan kuu qaadi doonaa, waanan kuu aari doonaa, oo baddeeda waan engejin doonaa, oo isheedana waan qallajin doonaa. baabuloon waxay noqon doontaa tuulmooyin bur- bur ah iyo meel dawacooyinku ay ku hoydaan, iyo wax laga yaabo oo lagu foodhio, oo aan ciduna deg- ganayn. iyagu dhammaantood waxay u ciyi doon- aan sida libaaxyo aaran ah oo kale, oo waxay u guuxi doonaan sida dhal libaax oo kale. rabbigu wuxuu leeyahay, markay kululaadaan ayaan diyaafad u samayn doonaa, oo waan wada sakhraamin doonaa si ay u reyreeyaan oo ay u seexdaan hurdo weligeed ah oo ayan ka soo toosin. oo waxaan iyaga u soo kaxayn doonaa sida baraar la gowracayo iyo sida wanan iyo orgiyo oo kale. sidee baa sheeshag loo qabsaday, sidee baa ammaantii dunida oo dhan loo argaggixiyey, oo sidee baa baabuloon ay wax laga yaabo quruumaha dhexdooda ugu noqotay! baabu- loon baddii baa ku soo kor butaacday, oo waxaa qar- qiyeey hirarkeedii badnaa. magalooyinkeedii waxay

noqdeen cidla iyo dhul engegan, iyo lamadegaan, iyo dal aan ciduna degganayn, ama aan binu-aadmi innaba soo ag marin. oo beelna waxaan ku ciqaabi doonaa baabuloon dhexdeeda, oo waxaan afkiisa ka soo bixin doonaa wixii uu liqay, oo quruumuhuna innaba mar dambe isaga uma ay soo qulquli doonaan, hubaal, derbiga baabuloon wuu dumu doonaa. dadkaygiyow, iyada ka dhex baxa, oo ninkiin kastaaba naftiisa ha kala baxsado rabbiga cadhadiisa kullah. ha qalbi jebin, hana ka cabsan warka belefta ah ee dalka laga dhex maqli doono, waayo, sannad war baa iman doona oo haddana sannadda kalena war kalaa iman doona, oo dalka dhexdiisa waxaa jiri doona dulmi, oo taliyeba taliyuu ku kici doonaa. sidaas daraadeed waxaa iman doona wakhti aan xukun ku soo dejin doono sanamyada xardhan ee baabuloon, oo dalkeeda oo dhammuna wuu ceeboobi doonaa, oo kuweeda la laayay oo dhammuna iyaday ku dhex dhici doonaan. rabbigu wuxuu leeyahay, markaasay samada iyo dhulka iyo waxa ku jira oo dhammuba farxad ku heesi doonaan baabuloon aawadeed, waayo, kuwa iyada baabbi'in doona ayaa xagga woqooyi uga iman doona. baabuloon sidii ay u daadisay kuwii reer binu israa'iil laga laayay, sidaas oo kale ayaa baabuloon waxaa ugu dhex daadan doona kuwa dhulka laga laayay oo dhan. kuwiinna seefta ka baxsadayow, taga, oo ha joogsanina. rabbiga meel fog ka soo xusuusta, oo yeruusaalemma maankiinna ha soo gasho. annagu waannu ceeboonnay, maxaa yeelay, waxaannu maqalnay cay xun, oo ceeb baa wejigayagii qarisay, waayo, shisheeyayaal ayaa meelaha quduuska ah ee guriga rabbiga soo dhex galay. rabbigu wuxuu leeyahay, sidaas daraadeed waxaa iman doona wakhti aan xukun ku soo dejin doono sanamyadeeda xardhan, oo dalkeeda oo dhanna dadka dhaawaca ah baa ka dhex taahi doona. rabbigu wuxuu leeyahay, baabuloon in kastoo ay tan iyo samada korto, iyo in kastoo ay meelaheeda dhaadheer ee xoogga badan sii adkayso, kolleyba waxaa iyada u tegi doona baabbi'iyayaal iga yimid. baabuloon qaylaa ka yeedhaysa, oo dalka reer kaldayiinna baabba' weyn baa ka dhex sanqadhayaa, maxaa yeelay, rabbigu baabuloon wuu baabbi'iyaa, oo codkii weynaana dhexdeeda wuu ka aamusiiyaa, oo mawjadahoodu way u guuxaan sida biyo badan, qaylada codkoodana kor bay u qaadaan, maxaa yeelay, waxaa baabuloon ku soo degay baabbi'iyihii, oo raggeedii xogga badanna waa la qabtay, oo qansooyinkoodiina way jabeen, waayo, rabbigu waa ilaahii abaalmarinta, oo sida xaqiigada ah isagu wuu u aabalgudi doonaa. oo waxaan wada sakhramin doonaa amiirradeeda, iyo raggeeda xigmadda leh, iyo taliyayaasheeda, iyo saraakiisheeda, iyo raggeeda xoogga badanba, oo waxay seexan doonaan hurdo weligeed ah, oo ayan ka soo toosin, ayaa boqorka magiciisa la yidhaahdo rabbiga ciidammadu leeyahay. rabbiga ciidammadu wuxuu leeyahay, derbiyada balballaadhan ee baabuloon waa la wada dumin doonaa, oo irdaheeda dhaadheerna dab baa lagu gubi doonaa, oo dadku waxtarla'aan buu u hawshoon doonaa, quruumuhuna dab, wayna daali doonaan. kanu waa eraygii nebi yeremyaah uu ku amray serayaah ina neeriyyaah oo ahaa ina maxseeyaa markuu baabuloon u raa-

cay sidqiyaah oo ahaa boqorkii dalka yahuudah sannaddii afraad ee boqornimadiisa. serayaah wuxuu ahaa amiirkii reer boqor maamulaha u ahaa. markaas yeremyaah kitaab buu ku qoray masiibadii baabuloon ku soo degi lahayd oo dhan, waana erayadan baabuloon ku saabsan ee uu qoray. oo yeremyaah wuxuu serayaah ku yidhi, markaad baabuloon tagtid oo aad aragtid, erayadan oo dhan wada akhri, oo markaas waxaad tidhaahdaa, rabbiiyow, adigu waxaad ka hadashay meeshan inaad baabbi'inaysid, si aan waxba gudaheeda ugu hadhin dad iyo duunyo toona, laakiinse ay weligeedba cidla ahaan doonto. oo markaad kitaabkan akhrintiisa dhammaysid waa inaad isaga dhagac ku xidhaa oo aad webi yufraad dhexdiisa ku tuurtaa. oo waxaad tidhaahdaa, baabuloon sidaasay u tiimban doontaa, oo kamana soo sara kici doonto masiibada aan iyada ku soo dejin doono aawadeed, oo iyagu way daali doonaan. intaasu waa erayadii yeremyaah.

52

sidqiyaah markuu boqor noqday wuxuu jiray kow iyo labaatan sannadood, oo yeruusaalemma wuxuu boqor ku ahaa kow iyo toban sannadood. oo hooyadiis magaceeduna wuxuu ahaa xamuutal ina yeremyaah oo reer libnaah ahayd. oo isagu wuxuu sameeyey wax rabbiga hortiisa shar ku ah sidii wixii yehooyaaqiim sameeyey oo dhan. oo tanu waxay yeruusaalem iyo dalka yahuudah ugu dhacday cadhadii rabbiga aawadeed ilaa uu hortiisa ka tuuray, kolkaasaa sidqiyaahna ka fallaagoobay boqorkii baabuloon. oo sannaddii sagaalaad oo boqornimadiisa, bishii tobnaad, maalintii tobnaad ayaa nebukadresar oo ahaa boqorkii baabuloon iyo ciidankiisii yeruusaalem ku keceen, oo intay hor degeen ayay qalcado hareereheeda ka dhiseen. oo sidaasay magaaladii u hareeraysnayd tan iyo sannaddii kow iyo tobnaad oo boqor sidqiyaah. oo maalintii sagaalaad, bishii afraad, ayaa abaartii magaaladii aad iyo aad ugu xumaatay, oo sidaas daraadeed dadkii dalka degganaa cunto ma haysan. markaasaa meel magaalada ahayd la jebiyey, oo raggii dagaalka oo dhammuna way carareen, oo waxay goor habeennimo ah magaaladii kaga bexeen iriddii labada derbi u dhaxaysay oo beertii boqorka ku ag tiil (haddaba reer kaldayiinn waxay ku wareegsanaayeen magaalada). oo waxay mareen jidkii carabaah. laakiinse ciidankii reer kaldayiinn ayaa boqorkii eryaday, oo waxay sidqiyaah ku gaadheen bannaannadii yerixoo, oo ciidankiisii oo dhammuna way ka kala firdheen. markaasay boqorkii qabsadeen oo boqorkii baabuloon ugu geeyeen riblaah oo ku tiil dalka xamaad, wuuna xukumay. oo boqorkii baabuloon sidqiyaah wiilashiisii hortiisuu ku laayay, oo weliba amiirradii dalka yahuudah oo dhanna wuxuu ku wada laayay riblaah. oo weliba sidqiyaahna indihii buu ka riday, oo boqorkii baabuloon wuxuu ku xidhxidhay silsilado oo wuxuu u kaxaystay baabuloon, oo xabsi buu ku riday ilaa maalintii dhimashadiisa. haddaba bishii shanaad maalinteedii tobnaad oo ahayd sannaddii sagaal iyo tobnaad oo nebukadresar boqorkii baabuloon ahaa waxaa yeruusaalem yimid nebuusaradaan

oo ahaa sirkaalkii askarta oo boqorka baabuloon u adeegi jiray. markaasuu gubay gurigii rabbiga iyo gurigii boqorka, oo wuxuu kaloo gubay guryihii yerusaaalem oo dhan, kuwaasoo ahaa guri kasta oo weyn. oo ciidankii reer kaldayiin oo sirkaalkii askarta la socday oo dhammuna waxay wada dumiyeen derbiyadii yerusaaalem ku wareegsanaa oo dhan. markaasaa nebuusaradaan oo ahaa sirkaalkii askartu wuxuu maxaabiis ahaan u kaxaystay masaakiintii dadka qaarkood, iyo dadkii magaalada ku hadhay, iyo kuwii cararay oo u galay boqorkii baabuloon, iyo intii dadkii faraha badnaa ka hadhay. laakiinse nebuusaradaan oo sirkaalkii askarta ahaa wuxuu ka tegey dadkii waddanka ugu liitay inay ahaadaan kuwa canabka iyo beeraha kale ka shaqeeya. markaasaa reer kaldayiin waxay jebebiyeen tiirarkii naxaasta ahaa oo guriga rabbiga ku jiray, iyo saldhigyadii iyo berkeddii naxaasta ahayd oo guriga rabbiga ku jiray, oo naxaastoodiina waxay u qaadeen baabuloon. oo waxay kaloo qaadeen dheryihii, iyo majarafadihii, iyo alaabtii laambadihii lagu safayn jiray, iyo maddiibadihii, iyo malgacadihii, iyo weelashii naxaasta ahaa oo lagu adeegi jiray oo dhan. oo sirkaalkii askartu wuxuu la tegey suxuuntii, iyo dabqaadayaashii, iyo maddiibadihii, iyo dheryihii, iyo laambadihii, iyo malgacadihii, iyo koobakkiiba, intii dahabka ahayd dahab ahaan buu u qaaday, oo intii lacagta ahaydna lacag ahaan. labadii tiir, iyo berkeddii, iyo laba iyo tobankii dibi oo naxaasta ahaa oo saldhigyada ka hooseeyey, oo boqor sulaymaan uu u sameeyey gurigii rabbiga, dhammaan weelashaas naxaastoodu miisaan ma lahayn. oo tiirarka midkood sarajooggiisu wuxuu ahaa siddeed iyo toban dhudhun, meeriskiisuna wuxuu ahaa laba iyo toban dhudhun markii xadhig lagu qiyaaso, oo dhexdana wuu ka dalooshanaa. oo korkiisana waxaa saarnaa taaj naxaas ah, oo taajka sarajooggiisuna wuxuu ahaa shan dhudhun, wuxuuna lahaa shabag iyo rummaanoo taajka ku wareegsan, oo kulligoodna waxay ahaayeen naxaas, tiirkii labaadna waxan oo kaluu lahaa iyo rummaanoo. oo dhinacyada waxaa ku yiil lix iyo sagaashan rummaan, oo rummaannadii shabagga ku wareegsanaa oo dhammuna waxay ahaayeen boqol. oo sirkaalkii askartu wuxuu kaloo kaxaystay seraayaah oo ahaa wadaadkii sare, iyo sefanyaah oo ahaa wadaadkii labaad, iyo saddexdii iridjoog. oo wuxuu magaaladii kala soo baxay sirkaal u sarreeyey raggii dagaalyahanka ahaa, iyo toddoba nin oo ka mid ahaa kuwii boqorka hor joogi jiray oo magaaladii laga dhex helay, iyo karraanigii sirkaalka ciidanka ee ururin jiray dadkii waddanka, iyo lixdan nin oo ahaa dadkii dalka degganaa oo magaaladii laga dhex helay. markaasaa nebuusaradaan oo ahaa sirkaalkii askartu iyagii kexeeyey oo riblaah ugu geeyey boqorkii baabuloon. markaasaa boqorkii baabuloon iyagii ku laayay riblaah oo ku taal dalka xamaad. oo sidaasaa dadkii yahuudah dalkoodii looga kaxaystay iyagoo maxaabiis ah. oo sannaddii toddobaad dadkii uu boqor nebukadresar maxaabiisahaanta u kaxaystay waxay ahaayeen saddex kun iyo saddex iyo labaatan qof oo yuhuud ah, oo sannaddii siddeed iyo tobnaad oo boqor nebukadresar na wuxuu

yerusaaalem maxaabiis ahaan uga kaxaystay siddeed boqol iyo laba iyo soddon qof. oo sannaddii saddex iyo labaatan naad oo boqor nebukadresar na nebuusaradaan oo ahaa sirkaalkii askarta ayaa yuhuuddii maxaabiis ahaan uga kaxaystay toddoba boqol iyo shan iyo afartan qof, oo dadkii la kaxaystay oo dhammuna waxay ahaayeen afar kun iyo lix boqol oo qof. oo sannaddii toddoba iyo soddonaad intii boqorkii dalka yahuudah oo yehooyaakiin ahaa uu xidhnaa, bishii laba iyo tobnaad, maalinteedii shan iyo labaatan naad ewiil merodag oo ahaa boqorkii baabuloon sannaddii uu boqor noqday ayuu sara u qaaday yehooyaakiin oo ahaa boqorkii dalka yahuudah, oo xabsiguu ka soo bixiyeey. oo si roon buu ula hadlay, oo wuxuu carshigiisii ka kor mariyey carshigii boqorradii isagii baabuloon la joogay. oo dharkiisii xabsiga ayuu beddelay oo hortiiisuu wax ku cuni jiray had iyo jeerba cimrigiisii oo dhanba. oo xagga masruufkiisana boqorkii baabuloon xaggiisa waxaa laga siin jiray masruuf joogta ah, oo tan iyo maalintii uu dhintay maalin kastaba qayb buu heli jiray cimrigiisii oo dhan.

haddaba sannaddii soddonaad, bisheedii afraad, maalinteedii shanaad, anigoo maxaabistiis webi kebaar ag joogtay ku dhex jira ayaa samooyinkii furmeen, oo waxaan arkay wax layga tusay xagga ilaah. boqor yehooyaakiin maxaabis ahaantiisii sannadeedii shanaad bisha maalinteedii shanaad ayaa eraydii rabbigu dalkii reer kaldayiin ugu yimid wadaadkii yexesqeel ina buusii, isagoo webi kebaar ag jooga, oo halkaasay gacantii rabbigu isagii ku kor saarnayd. oo intaan wax fiirinayay waxaa ii muuqday dabayl duufaan ah oo xagga woqooyi ka timid, iyo daruur weyn, iyo dab iyada ku dhex jira, iyo iftiin hareereheeda ka widhwidhaya, oo dhexdeedna waxaa ku jiray wax la moodo sidii dhuxul cadaatay oo dab ka dhex dhalaalaysa. oo waxaa dhexdeedii ka soo baxay wax u eg afar xayawaan. oo muuqashadooduna sidanay ahayd: waxay lahaayeen nin ekaantiis. oo midkood kastaaba wuxuu lahaa afar weji, oo midkood kastaaba wuxuu lahaa afar baal. oo cagahooduna waxay ahaayeen cago toosan, oo baabacada cagahooduna waxay u ekayd weyl baabaceeda, oo waxay u dhalaalayeen sidii naxaas la safeeyey. oo baalashooda hoostoodana waxay ku lahaayeen nin gacmihiis oo kale oo afarta dhinacba uga yaal, oo afartooduba saasay u lahaayeen wejiyadooda iyo baalashoodaba. oo baalashooduna midba midka kaluu ku dhegganaa, oo markay socdeenna ma ay leexleexan ee midkood kastaaba hortiiisuu qummaati ugu dhaqaaqay. oo xagga ekaanta wejiyadooduna waxay wada lahaayeen nin wejigiis, oo afartooduba dhanka midig waxay ku lahaayeen weji libaax, oo afartooduba waxay dhanka bidix ku lahaayeen weji dibi; oo weliba afartoodu waxay lahaayeen weji gorgor. wejiyadoodu saasay ahaayeen, oo baalashooduna kor bay u kala fidsanaayeen, oo midkood kastaaba laba baal ayuu midka kan kale kula dhegganaa, oo labana waxay ku daboolnaayeen jidhkooda. oo midkood kastaaba hortiiisuu qummaati ugu dhaqaaqay, oo waxay tageen meel alla meeshuu ruuxu tegayoba, oo markay socdeenna ma ay leexleexan. oo xagga ekaanta xayawaanka waxay u ekaayeen dab qaxmaha dhuxulihis iyo qoryo ololaya. oo xayawaanka dhexdoodu hor iyo dib iska daba noqnoqonayay, oo dabkuna wuu dhalaal dheeraa, oo waxaa dabka ka soo baxayay hillaac. oo xayawaankuna sidii hillaaca biriqiisa oo kale ayay u ordeen oo u soo noqdeen. haddaba intii aan xayawaanka fiirinayay waxaan arkay giraangir dhulka korkiisa iyo xayawaanka dhinacooda taal, oo mid kastaaba wuxuu u yiil afarta weji. oo giraangiraha waxay u ekaayeen midabka berillos oo kale, oo afartoodiiba way isu ekaayeen, oo muuqashadoodii iyo farsamadii loo sameeyeyna waxaa la mooday sidii giraangir giraangir kale ku dhex jirta. oo markay tageenna waxay ku socdeen afartooda dhinac, oo mana ay leexleexan markay socdeen. oo wareegyadooduna aad bay u dheeraayeen, waxayna ahaayeen wax aad iyo aad looga cabsado, oo afartoodaba wareegyadooda waxaa ka buuxay indho miidhan. oo markay xayawaanku socdeenba giraangiruhuna way dhinac socdeen, oo xayawaankii markii dhulka

kor looga qaadayba giraangirihiina kor baa loo qaaday. oo meel alla meeshii ruuxu tegeyba iyaguna way tageen, oo giraangirihiina iyagay la sara keceen, waayo, ruuxii xayawaanku wuxuu ku jiray giraangirihii. markii kuwaasu tageen, kuwanuna way tageen, oo markii kuwaasu istaageenna, kuwanuna way istaageen, oo markii kuwaas dhulka kor looga qaadayna giraangirihiina dhinacoodaa kor loola qaaday, waayo, ruuxii xayawaanku wuxuu ku jiray giraangirihii. xayawaanka madaxoodana waxaa ka korreeyey cir ekaantiisa la moodo baraf aad looga cabsado oo ku dul fidsan. oo cirka hoostiisa ayaa baalashoodu ku toosnaayeen, oo midba kan kale xaggiisuu u sii jeeday. oo midkood kastaaba wuxuu lahaa laba baal oo dhinacan uga daboolan iyo laba baal oo jidhkiisa dhinacaas ugu daboolan. oo markay socdeenba waxaan maqlay sanqadhii baalashooda oo la moodo sida biyo badan guuxood, iyo sida ilaaha qaadirka ah codkiisii, iyo buuq sanqadhiis la moodo sidii ciidan hugunkiis oo kale. oo markay istaageenna baalashoodii bay dejiyeen. oo cod baa ka yeedhay cirkii madaxooda ka korreeyey, oo markay istaageen baalashooda bay dejiyeen. oo cirkii madaxooda ka korreeyey dushiisana waxaa ka muuqday wax carshi u eg oo ekaantiisa la moodo sidii dhagax safary ah, oo waxaa wixii carshiga la moodo dushiisa ka muuqday wax nin u eg. oo qaarkiisa hore wuxuu iila ekaa dhuxul cadaatay oo uu dab ku jiro oo hareerihiisa ku wareegsan, oo qaarkiisa dambena wuxuu iila ekaa sidii dab oo kale, oo hareerihiisana waxaa ku wareegsanaa iftiin dhalaalaya. oo ekaantii iftiinku ku wareegsanaana waxay u ekayd qaansoroobaad maalin roobeed daruurta ku taal. taas waxay ahayd ekaantii ammaanta rabbiga. oo markaan arkay ayaan wejiga u dhacay, oo waxaan maqlay mid hadlaya codkiis.

2

oo isna wuxuu igu yidhi, wiilka aadamow, bal istaag, waan kula hadlayaaye. oo markuu ila hadlay ayaa ruuxii i soo galay, oo cagahaygu igu taagay, waanan maqlay kii ila hadlay. oo isaguna wuxuu igu yidhi, wiilka aadamow, waxaan ku dirayaa reer binu israa'iil oo ah dad caasiyiin ah oo iga caasiyobay. ilaa maantadan iyaga iyo awowayaashoodba way igu xadgudbayeen. iyagu waa dad weji adag oo qalbi qallafsan. iyagaan kuu dirayaa, waxaanad ku tidhaahdaa, sayidka rabbiga ahu wax buu idinku leeyahay. oo iyagu hadday maqlaan iyo hadday diidaanba, weli way ogaan doonaan in nebi iyaga dhex joogay (waayo, iyagu waxa weeye reer caasiyobay). wiilka aadamow, iyaga ha ka baqin, erayadoodana ha ka baqin, in kastoo yamaarug iyo qodxan ay kugu wareegsan yihiin oo aad hangarallayaal dhex deggan tahay, erayadooda ha ka cabsan oo aragtidooda ha ka baqin, waayo, iyagu waa reer caasiyobay. oo adigu waa inaad erayadayda iyaga u sheegtaa, hadday maqlaan iyo hadday diidaanba, waayo, iyagu waa kuwa aad iyo aad u caasiyobay. laakiinse adigu, wiilka aadamow, waxaan kugu idhaahdo maqal, oo caasi ha noqon sida reerkaas caasiyobay oo kale. afkaaga kala qaad oo waxaan ku siiyo cun. oo intaan wax fiirinayay waxaan arkay gacan la ii soo diray, oo bal

eeg, waxaa ku jiray qorniin duudduuban. oo isna hortayduu ku kala bixiyeey, oo dusha iyo hoostaba wax baa kaga qornaa, oo waxaa ku qornaa baroorasho iyo oohin iyo hoog.

3

oo wuxuu igu yidhi, wiilka aadamow, waxaad heshid cun. qorniinkan duudduuban cun, oo tag, oo waxaad la hadashaa reer binu israa'iil. sidaas daraadeed afkaan kala qaaday oo isna qorniinkii duudduubnaa wuu i cunsiyey. oo wuxuu igu yidhi, wiilka aadamow, calooshaada geli oo ka buuxi qorniinkan duudduuban oo aan ku siiyo. markaasaan cunay, oo wuxuu afkayga ugu dhadhan macaanaa sidii malab oo kale. markaasuu igu yidhi, wiilka aadamow, reer binu israa'iil u tag, oo erayadayda kula hadal. waayo, laguuma dirin dad hadal qalaad oo afkoodu adag yahay, laakiinse waxaa lagu diray reer binu israa'iil. laguuma dirin dadyow badan oo hadal qalaad oo afkoodu adag yahay, oo aadan erayadooda garan karin. hubaal haddaan iyaga kuu diri lahaa, way maqli lahaayeen. laakiinse reer binu israa'iil dooni maayaan inay ku maqlaan, maxaa yeelay, dooni maayaan inay aniga i maqlaan, waayo, reer binu israa'iil oo dhammu waa dad weji adag oo qalbi qallafsan. bal eeg, wejigaaga waan ka sii adkeeyey wejigooda, oo foolkaagana waan ka sii adkeeyey foolkooda. oo foolkaagana waxaan ka dhigay sidii dheeammahan dhagax ka sii adag oo kale. ha ka cabsan iyaga, oo aragtidooodana ha ka baqin in kastoo ay reer caasiyoobay yihiin. oo weliba wuxuu igu yidhi, wiilka aadamow, erayadayda aan kugula hadli doono oo dhan qalbigaaga ku qaado oo dhegahaaga ku maqal. haddaba waxaad u tagtaa kuwa maxaabiista ah, oo dadkaaga ah, oo intaad la hadashid waxaad ku tidhaahdaa, sayidka rabbiga ahu wax buu idinku leeyahay, hadday maqlaan iyo had-day diidaanba. markaasaa ruuxu kor ii qaaday, oo waxaan gadaashayda ka maqlay cod guuxaya oo leh, rabbiga ammaantiisu meesheeda barakay ku leedahay, waxayna ahayd sanqadhii baalashii xayawaankii markay istaabtaanayeen, iyo sanqadhii giraangirihii iyaga dhinac socday, oo sanqadh yaacideed ahayd. sidaasuu ruuxii kor iigu qaaday oo meel fog ii waday, oo anna waxaan ku tegey dhiriif qadhaad iyo nafa-taydoo kulul, oo gacantii rabbigaa igu kor xoog badnayd. markaasaan teel aabiib maxaabiisti webi kebaa ag degganaa, iyo ilaa meeshii ay fadhiiyeen ugu tegey, oo halkaasaan iyagii toddoba maalmood dhex joogay anigoo naxdin la fadhiya. oo markay todoba maalmood dhammaadeen waxaa ii yimid eraygii rabbiga isagoo leh, wiilka aadamow, waardiye baan reer binu israa'iil kaaga dhigay, haddaba bal erayga afkayga ka soo baxaya maqal, oo digniin xag-gayga ka timid iyaga gaadhsii. markaan sharrowga ku idhaahdo, hubaal waad dhiman doontaa, hadaadaan isaga u dignin, oo aadan sharrowga la hadlin si aad jidkiisa sharka ah uga digto inaad naftiisa baddaadiso aawadeed, ninkaas sharrowga ahu xumaantiisuu ku dhex dhiman doonaa, laakiinse dhiiggiisa gacantaadaan weyddiin doonaa. laakiinse hadaada sharrowga u digto, oo uusan isagu sharnimadiisa amase jidkiisa sharka ah ka soo noqon, markaas

xumaantiisuu ku dhiman doonaa, adiguse naftaadii waad samatabbixisay. oo haddana haddii nin xaq ahu uu xaqnimadiisii ka noqdo oo uu xumaan sameeyo, intaan dhagax turunturo hor dhigo, isagu wuu dhiman doonaa. uma aadan dignin, oo saas darteed dembigiisuu ku dhiman doonaa, oo falimihiisii xaq ahaa ee uu samayn jirayna lama soo xusuusan doono, laakiinse dhiiggiisa gacantaadaan weyddiin doonaa. habase ahaatee haddaad ninka xaq ah u digtid, si uusan ka xaq ahu u dembaabin oo uusan dembi u samayn, markaas hubaal wuu noolaan doonaa, maxaa yeelay, wuu digniin qaatay, adiguna naftaadii waad samatabbixisay. oo gacantii rabbiguna halkaasay igu kor saarnayd, oo wuxuu igu yidhi, kac oo bannaanka u bax halkaasaan kugula hadli doonaaye. markaasaan kacay oo bannaankii u baxay, oo bal eeg, waxaa halkaas jirtay ammaantii rabbiga, taasoo u eg ammaantii aan webi kebaa agtiisa ku arkay, oo aniguna wejigaan u dhacay. markaasaa ruuxii i soo galay, oo cagaha igu taagay, wuuna ila hadlay isagoo leh, tag oo gurigaaga isku xidh. laakiinse wiilka aadamow, bal ogow, xadhkaa lagu xidhi doonaa oo adna waad ku xidhaan doontaa, oo dadka dhexdiisana uma aad bixi doontid. oo carrabkaaga dhabxanaggaagaan ku dhejin doonaa, si aad carrablaawe u noqotid, oo aanad iyaga mid canaanta ugu noqon, waayo, iyagu waa reer caasiyoobay. laakiinse markaan kula hadlo, afkaagaan furi doonaa oo waxaad ku odhan doontaa, sayidka rabbiga ahu sidaasuu leeyahay. kii wax maqlaa, ha maqlo, oo kii diidaana ha diido, waayo, iyagu waa reer caasiyoobay.

4

wiilka aadamow, xabbad leben ah soo qaado oo hortaa dhig, oo waxaad ku dul taswiirtaa magaal, taasoo ah yerusalaalem, oo iyada weerar, qalcadona ku hareeree, oo tuulmona ku tuul, oo xerooyinna hareereheeda ka dhis, oo wax lagu dumiyona ku wareeji. oo weliba birdaawe soo qaad, oo waxaad ka dhigtaa derbi bir ah oo adiga iyo magaalada u dhexeeya, oo wejigaagana waxaad u sii jeedisaa xaggeeda, oo iyana waa la weerari doonaa, oo adiguna waa inaad iyada weerar u dhigtaa. oo taasoo calaamad bay u noqon doontaa reer binu israa'iil. oo weliba dhinacaaga bidix u jiiiso, oo waxaad kor saartaa xumaantii dadka dalka israa'iil. maalmaha aad ku jifto inta tiradoodu tahay oo kale ayaad xumaantooda sidi doontaa. waayo, waxaan ku dul saaray sannadihii xumaantooda, inta maalmaha tiradoodu tahay sad-dex boqol iyo sagaashan maalmood, oo sidaasaa xumaanta dadka dalka israa'iil u sidi doontaa. oo markaad intaas dhammaydsid, haddana waxaad u jififsataa dhinacaaga midig, oo waxaad afartan maalmood sidi doontaa xumaantii dadka dalka yahuudah, maalin kastaba sannad baan kaaga dhigay. oo waxaad wejigaaga u jeedisaa weerarka yerusalaalem xag-giisa, iyadoo gacantaadu qaawan tahay, oo waa inaad iyada wax ka sii sheegtaa. oo bal ogow, anigu xadhkaan kugu xidhixidhi doonaa, oo waa inaad hadba dhinac isu rogin ilaa aad dhammaydsid maalmihii weerarkaaga. oo weliba waxaad soo qaadataa sarreen, iyo shaciir, iyo digir, iyo misir, iyo hadhuudh,

iyoo heed, oo kulligood isku weel ku shub, oo kibis ka samayso, oo maalmaha aad dhinaca u jiifto intay tiradoodu tahay in le'eg, oo ah saddex boqol iyo sagaashan maalmood, waa inaad cuntaa. oo cuntada aad cuni doontaana waa inay ahaataa mid la miisaamay, oo maalintii labaatn sheqel ayaa kuu go'an, oo waa inaad goor ka goor cuntaa. oo biyahana waa inaad qiyaas u cabtaa, oo waxaa kuu go'an hiin lix meelood loo dhigay meeshiis, oo waa inaad goor ka goor cabtaa. oo cuntadaadana waxaad u cuntaa sida kibis shaciireed oo kale, oo waxaad ku dubataa saxaro dad iyadoo ay indhaha ku hayaan. oo rabbigu wuxuu yidhi, sidaas oo kale ayaa reer binu israa'iil kibistooda nijaasowday ugu dhex cuni doonaan quruumihii aan iyaga u kaxayn doonoba. markaasaan idhi, sayidow, rabbiyow, bal eeg, naftaydu weligeed ma ay nijaa-soobin, waayo, tan iyo yaraantaydii iyo ilaa haddatan marnaba ma aan cinin wax bakhtiyey ama wax bahal bakhtistay toona, oo hilib karaahiyey ahuna innaba afkayga ma gelin. markaasuu igu yidhi, bal eeg, saxaro dad waxaan kuugu beddelay saalo lo', oo waa inaad cuntadaada ku diyaarsataa. oo weliba wuxuu kaloo igu yidhi, wiilka aadamow, bal ogow, usha kibista ayaan yeruusaaleem ku dhex jebin doonaa, oo iyagu waxay kibista ku cuni doonaan miisaan iyo digtoonaan, oo biyahana waxay ku cabbi doonaan qiyaas iyo yaab, si ay baad iyo biyo u waayaan oo uu midkoodba kan kale ula welwelo, oo ay xumaantooda aawadeed u wada baabba'aa.

5

wiilka aadamow, seef af badan soo qaado, oo sida mandiiisha rayiislaha ugu isticmaal, oo waxaad ku xiirataa madaxa iyo gadhka, oo markaas kafado soo qaado si aad timaha ugu miisaantid, oo kala qaybi. timaha saddexdooda dalool dalool magaalada dhexdeeda dab ku gub markii maalmaha weerarku ay dhammaystirmaan, oo haddana waxaad qaadataa dalool kale, oo magaalada hareereheeda sefta la dhac, oo daloolka saddexaadna dabaysha ku kala firdhi, oo aniguna seef baan ka daba qaadan doonaa. oo weliba wuxoogaa yar qaad oo daraftaada gunud. oo haddana kuwaas qaar ka qaad oo dab ku dhex tuur, oo dab ku gub, oo iyaga dab baa ka soo bixi doona, wuxuuna wada gaadhi doonaa reer binu israa'iil oo dhan. sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, tanu waa yeruusaaleem. quruumahaan dhex dhigay, oo hareereheedana waddammaa ku wareegsan. oo iyana xukumadaydii bay sharnimadeedii kaga caasiyowday in ka sii badan quruumaha kale, oo qaynuunnadayiina way ka caasiyowday in ka sii badan waddammada hareereheeda ku wareegsan, waayo, iyagu xukumadaydii iyo qaynuunnadaydii way diideen, oo innaba kuma ay socon. sidaas daraaddeed sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, quruumaha hareerihiiina ku wareegsan waad ka sii belaayo badiseen, oo qaynuunnadayiina kuma aydaan socon, oo xukumadayiina ma aydaan xajin, oo quruumaha idinku wareegsan xukumadoodana ma aydaan samayn, haddaba sidaas daraaddeed sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, bal eeg, aniga qudhaydu col baan kugu ahay, oo iyadoo quru-

umuhu ay indhaha ku hayaan ayaan xukummo dhexdaada ku samayn doonaa. oo waxaan dhexdaada ku samayn doonaa wax aanan hore u samayn, oo hadda ka dibna aanan samayn doonin wax la mid ah, waana waxyaalahaagii karaahiyada ahaa oo dhan daraaddeed. sidaas daraaddeed aabbayaashu dhexdaaday wiilashooda ku cuni doonaan, oo wiilashuna aabbayaashood bay cuni doonaan, oo dhexdaadaan xukummo ku samayn doonaa, oo kuwaaga hadhay oo dhanna waxaan u kala firdhin doonaa dabaylaha oo dhan. sidaas daraaddeed sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, noloshaydaan ku dhaartaye, sida xaqiiqada ah, anigu waan ku dhimi doonaa, oo ishayduna kuma ay tudhi doonto, oo innaba kuuma aan nixi doono, maxaa yeelay, waxaad meeshaydii quduuska ah ku nijaaasaysay waxyaalahaagii la nacay oo karaahiyada ahaa oo dhan. saddexdaada dalool baa belaayo u le'an doona, oo abaar bay dhexdaada ugu baabbi'i doonaan, oo daloolna seef buu hareerahaaga ugu le'an doonaa, oo daloolka saddexaadna dabaylaha oo dhan baan ku kala firdhin doonaa, oo seef baan ka daba qaadan doonaa. oo sidaasaa xanaaqaygu ku dhammaystirmi doonaa, cadhadaydana iyagaan ku dejin doonaa, markaasaan qaboobi doonaa, oo waxay ogaan doonaan inaan aniga rabbiga ahu qiiradayda kula hadlay markaana cadhadaydii korkooda ku dhammaystiray. oo weliba waxaan kaa dhigi doonaa meel cidla ah iyo cay dhex taal quruumaha hareerahaaga ku wareegsan, iyadoo ay kuwa ku soo ag mara oo dhanba indhaha ku hayaan. sidaasay quruumaha hareerahaaga ku wareegsan ugu noqon doontaa cay, iyo ceeb, iyo wax lagu waana qaato, iyo wax lagu yaabo, markaan dhexdaada xukummo ugu sameeyo xanaaq iyo cadho iyo canaan kulul. aniga rabbiga ah ayaa sidaas ku hadlay. saasaa noqon doonta markaana dushooda ku soo dayn doono fallaadhaha baas ee abaarta ah, oo inay wax baabbi'yaan u qaybsan, oo aan u soo diri doono inay idin baabbi'yaan, oo abaartaan idiin sii badin doonaa, oo ushiinna kibistana waan kala jebin doonaa, oo waxaan kugu soo dayn doonaa abaar iyo dugaag xunxun, oo iyana way ku gablamin doonaan, oo belaayo iyo dhiig ayaa ku dhex mari doona, oo seef baan kugu soo dayn doonaa. aniga rabbiga ah ayaa sidaas ku hadlay.

6

oo haddana eraygii rabbiga ayaa ii yimid, isagoo leh, wiilka aadamow, wejigaaga buuraha dalka reer binu israa'iil u jeedi oo iyaga wax ka sii sheeg. oo waxaad tidhaahdaa, buuraha reer binu israa'iilow, bal sayidka rabbiga ah eraygiisa maqla. sayidka rabbiga ahu wuxuu ku leeyahay buuraha, iyo kuraha, iyo webiyada, iyo dooxooyinkaba, bal ogaada, aniga qudhaydu seef baan idinku soo dayn doonaa, oo waxaan wada baabbi'in doonaa meelihiiinna sarsare. meelihiiinna allabariguna cidla bay wada noqon doonaan, oo sanamyadiinna qorraxdana waa la wada burburin doonaa, oo raggiinna la laayayna sanamyadiinna waan ku soo hor tuuri doonaa. oo meydadka reer binu israa'iil waxaan hor dhigi doonaa sanamyadooda, oo lafihiinnana waxaan ku kala firdhin doonaa meelihiiinna allabariga hareerahooda. oo

meel alla meeshaad deggan tihiinba magaalooyinka waa laga dumin doonaa, oo meelaha sarsarena cidla bay wada noqon doonaan, si ay meelihiinna al-labarigu u burburaan oo ay cidla u noqdaan, oo ay sanamyadiinnuna jababaan oo ay u wada dhammaadaan, oo sanamyadiinna qorraxdana loo wada jaro, oo shuqulladiinnana loo wada tirtiro. oo kuwa la laayayna dhexdiinnay ku soo daadan doonaan, oo waxaad ogaan doontaan inaan anigu rabbiga ahay. laakiinse qaar baan reebi doonaa, si aad wuxoogaa seefta kaga baxsaday quruumaha dhexdooda u lahaataan, markaad waddammada ku kala dhex firdhi doontaan. oo kuwii idinka baxsadaa waxay igu xusuusan doonaan quruumaha dhexdooda halkaasoo loo kaxaysan doono iyagoo maxaabii ah, waayo, anigu waxaan ku calool xumaaday qalbigoodii dhilloobay oo iga tegey, iyo indhahoodii sanamyadooda dhillan-imada la daba galay, oo iyaga qudhoodu waxay isku nici doonaan xumaatooyinkii ay ku dhex sameeyeen waxyaalahoodii karaahiyada ahaa oo dhan. oo waxay ogaan doonaan inaan anigu rabbiga ahay iyo inaan waxtarla'aan u odhan, belayaadaas ayaan iyaga ku samayn doonaa. sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, sacabbada isku dhufo oo cagta dhulka ku dhufo, oo hoogay! u dheh waxyaalihii karaahiyada ahaa oo dhan ee ay reer binu israa'iil sameeyeen aawadood, waayo, waxay ku baabbi'i doonaan seef, iyo abaar, iyo belaaayo. kii meel fog joogaa belaaayo buu u dhiman doonaa, oo kii meel dhow joogaana seef buu ku dhiman doonaa, oo kii magaalada la weeraraya weli ku hadhaana abaar buu ku dhiman doonaa, oo sidaasaan cadhadayda ugu dhammaystiri doonaa. oo markaasaan ogaan doontaan inaan anigu rabbiga ahay, markii raggooda la laayay ay ku ag daadsanaadaan sanamyadooda ku hareeraysan meelhooda allabariga, oo kor saaran kur kasta oo dheer, iyo buuraha dhaladooda oo dhan, iyo geed kasta oo cagaar ah hoostiisa, iyo geed kasta oo alloon la yidhaahdo oo weyn, kuwaasoo ah meelaha ay carafta udgoon ugu bixiyeen sanamyadooda oo dhan. anigu gacantayda ayaan iyaga ku fidin doonaa, oo dalkana meel cidla ah ayaan ka dhigi doonaa, oo waxaan ka dhigi doonaa meel ka sii daran cidlada ku taal xagga dibla meelaha ay deggan yihiin oo dhan, oo markaasay ogaan doonaan inaan anigu rabbiga ahay.

7

oo haddana eraygii rabbiga ayaa ii yimid isagoo leh, wiilka aadamow, sayidka rabbiga ahu wuxuu dalka reer binu israa'iil ku leeyahay, waa kaa dhammaad-kii, dalka afartiisa geesood dhammaadkii baa gaadhay. dhammaadkii haadeer buu kugu soo degay, oo cadhadaydaan kugu ridi doonaa, oo siday jidad-kaagu ahaayeen ayaan kuu xukumi doonaa, oo waxaan kaa abaalmarin doonaa waxyaalihii karaahiyada ahaa oo dhan. oo indhahaygu kuuma tudhi doonaan, oo innaba kuuma aan nixi doono, laakiinse siday jidadkaagu ahaayeen ayaan kaa abaalmarin doonaa, oo waxyaalahaaga karaahiyada ahuna way ku dhex oolli doonaan, oo idinkuna waad ogaan doontaan inaan anigu rabbiga ahay. sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, belaafo! belaafo gooni ah! bal fiiriya, way

soo socotaaye! dhammaad baa yimid, dhammaadkii waa yimid, bal eeg, wuu kugu soo toosayaa, oo had-dana waa soo socdaaye! kan dalka dhex degganow, masiibadaadii waa kuu timid! wakhtigii waa yimid, oo maalintuna way soo dhow dahay, taasoo ah maalin dhibeed oo aan ahayn dhawaaqa faraxa badan ee buuraha korkooda. goor dhow baan cadhadayda kugu kor shubi doonaa, oo xanaaqaygaan kugu kor dhammaystiri doonaa, oo siday jidadkaagu ahaayeen ayaan kuu xukumi doonaa, oo waxaan kaa abaalmarin doonaa waxyaalahaagii karaahiyada ahaa oo dhan. oo indhahaygu kuuma tudhi doonaan, oo innaba kuuma aan nixi doono, oo waxaan kaa abaalmarin doonaa siday jidadkaagu ahaayeen, oo waxyaalahaaga karaahiyada ahuna way ku dhex oolli doonaan, oo idinkuna waad ogaan doontaan inaan anigoo rabbiga ahu wax idinku dhufto. bal maalinta eega, bal eega way imanaysaa, masiibadaadii waa soo baxday, ushii way magooshay, oo kibir waa ubxiyey. dulmigii wuxuu u kacay sidii ul shareed. midkoodna ma hadhi doono badnaantooda iyo maalkooda badan toona, oo looma barooran doono. wakhtigii waa yimid, oo maalintii way soo dhow dahay. kan wax iibsadaa yuusan waxba rayrayn, kan wax iibiyaana yuusan waxba murugoon, waayo, dadkooda badan oo dhanba cadhaa dul saaran. waayo, kan wax iibiyey uma uu soo noqon doono wixii uu iibiyey in kastoo uu weli kuwa noolnool ku dhex jiro, waayo, waxyaalihii la tusay waxay ku saabsan yihiin dadkooda badan oo dhan, oo midkoodna innaba sooma noqon doono, xumaanta noloshiisana kuma xoogaysan doono. turumbadii bay ku dhufteen, oo wax kastaba way sii diyaariyeen, laakiinse midna dagaalka uma baxo, waayo, dadkooda badan cadhadaydii baa dul saaran. seftii dibadday joogtaa, oo belaayadii iyo abaartiina gudahay ku jiraan. kii berrinka joogaa seef buu ku dhiman doonaa, oo kii magaalada joogaana abaar iyo belaafo ayaa baabbi'in doona. laakiinse kuwoodii baxsadaa way cayman doonaan, oo waxay joogi doonaan buuraha dushooda sida qoolleyda dooxyoyinka iyagoo kulligood barooranaya oo mid kastaaba xumaantiisii aawadeed u ooyaya. gacmaha oo dhammu way taag gabi doonaan, oo jilbaha oo dhammuna sida biyo oo kale ayay u tabaryaraan doonaan. oo weliba iyagu waxay guntan doonaan dhar joonyad ah, oo naxdin baa liqi doonta, oo wejiyada oo dhammuna way ceeboobi doonaan, oo madaxyada oo dhammuna way xiirnaan doonaan. lacagtooda jidadkay ku xoori doonaan, oo dahabkooduna wuxuu noqon doonaa sida wasakh oo kale. maalinta cadhada rabbiga lacagtooda iyo dahabkooduba ma ay samatabbixin kari doonaan. naftooda ma ay dhergin doonaan, oo calooshoodana kama ay buuxin doonaan, maxaa yeelay, kuwaasu waxay ahaayeen dhagaxii turunturada ee xumaantooda. quruxdii sharraxaaddiisa kibir bay u beddeleen, oo waxay ka sameeyeen sanamyada waxyaalahoodii karaahiyada ahaa oo la nacay, sidaas daraaddeed waxaan iyaga uga dhigay sida wasakh oo kale. oo booli ahaan ayaan shisheeyayaal gacanta ugu gelin doonaa oo sida wax la soo dhacay oo kalena ayaan sharrowyada dunida u siin doonaa, oo iyaguna way nijaasayn doonaan. oo weliba wejigaygana iya-gaan ka sii jeedin doonaa, oo iyana meeshayda qar-

soon bay nijaasayn doonaan, oo kuwa wax dhaca ayaa gudaheeda geli doona oo nijaasayn doona. silsilad samee, waayo, dalka waxaa ka buuxda gacankudhi-iglenimo, oo magaaladana waxaa ka buuxa dulmi. sidaas daraaddeed waxaan u keeni doonaa kuwa ugu liita ee quruumaha, oo iyana guryahooda way hantiyi doonaan, oo weliba waxaan joojin doonaa kuwa xoogga badan kibirkooda, oo meelahooda quduuska ahna waa la wada nijaasayn doonaa. halligaag baa imanaysa, oo iyagu nabad bay doondooni doonaan, laakiinse innaba ma ay jiri doonto. belayaba belaaay ku soo kor degi doontaa, war belef ahuna war belef ah buu ka kor iman doonaa, oo markaasay wax nebi la tuso doondooni doonaan, laakiinse sharcigu wadaaddada wuu ka baabbi'i doonaa, oo taladuna odayaasha way ka dhammaan doontaa. boqorku wuu barooran doonaa, oo amiirkuna cabsi buu huwan doonaa, oo dadka dalka deggan gacmahooduna way gariiri doonaan, oo anigu siday jidadkoodu ahaayeen ayaan ku samayn doonaa, oo siday galabsadaanna waan u xukumi doonaa, oo waxay ogaan doonaan inaan anigu rabbiga ahay.

8

oo sannaddii lixaad, bisheedii lixaad, maalinteedii shanaad intii aan gurigaygii dhex fadhiyeyey, oo ay odayaashii dalka yahuudah i hor fadhiyeyeen ayaa gacanti sayidka rabbiga ahu igu soo kor degtay. markaasaa intaan wax fiirinayay waxaa ii muuqday wax muuqashadiisu u ekayd dab oo kale, oo qaarkiisa dambe wuxuu u ekaa dab, oo qaarkiisa horena wuxuu u ekaa dhuxul cadaatay oo dhalaalaysa. oo isna wax gacan u eg buu igu soo taagay, oo wuxuu igu dhegay timahayga, oo ruuxii ayaa dhulka iyo samada dhexdooda kor iigu qaaday, oo waxyaalihii ilaah i tusay wuxuu iigu keenay yeruusaalem, iyo iridda gudaha ku taal albaabkeeda xagga woqooyi u sii jeeda, oo halkaas waxaa yiil kursigii sanamkii hinaasada, kaasoo hinaasada kiciya. oo bal eeg, ammaantii ilaaha reer binu israa'iil ayaa halkaas joogtay, oo waxay u ekayd sidii muuqashadii aan bannaanka ku arkay oo kale. oo markaasuu igu yidhi, wiilka aadamow, bal haatan indhaha xagga woqooyi ku taag. markaasaan indhaha kor ugu taagay jidkii xagga woqooyi, oo waxaan xaggii woqooyi iriddii meeshii allabariga ku arkay sanamkan hinaasada ee iridda ka taagan. oo wuxuu kaloo igu sii yidhi, wiilka aadamow, ma u jeedda waxa ay samaynaayan, xataa waxyaalaha waaweyn oo karaahiyada ah ee ay reer binu israa'iil halkan ku sameeyaan si aan meeshayda quduuska ah uga sii fogaado? laakiinse bal haddana waxaad arki doontaa waxyaalo karaahiyo ah oo tan ka sii weyn. oo haddana wuxuu i geeyey albaabkii barxadda, oo markaan wax fiiriyeey waxaan arkay god derbiga ku dhex yaal. markaasuu igu yidhi, wiilka aadamow, bal haddana derbiga qod, oo markaan derbigii qoday waxaan arkay albaab. oo isna wuxuu igu yidhi, sii gal, oo bal fiiri waxyaalaha karaahiyada iyo sharka ah oo ay halkan ku samaynaayan. sidaas daraaddeed waan galay oo waxaan arkay cayn kasta oo wax gurguurta ah, iyo xayawaan karaahiyo ah, iyo sanamyadii reer binu is-

raa'iil oo dhan oo lagu taswiiray derbiga hareerihisa oo dhan. oo waxaa iyagii halkaas ku hor taagnaa toddobaatan nin oo odayaashii reer binu israa'iil ka mid ahaa, oo waxaa dhexdooda taagnaa ya'asanyaaah ina shaafaan, oo ninkood kastaaba wuxuu gacanta ku haystay idankiisii, oo waxaa kor uga baxayay caraftii qiigii fooxa. markaasuu igu yidhi, wiilka aadamow, ma aragtay waxa odayaashii reer binu israa'iil ay gud-curka ku sameeyaan, oo ninkood kastaaba uu qolladihiisa tasiwiirta ku sameeyo? waayo, waxay isyidhaahdaan, rabbigu inooma jeedo, waayo, rabbigu dhulkuu ka tegey. oo weliba wuxuu igu sii yidhi, bal haddana waxaad arki doontaa waxyaalo kale oo karaahiyo ah oo kuwan ka sii weyn. markaasuu i geeyey albaabkii iriddii gurigii rabbiga oo xagga woqooyi u sii jeeday, oo waxaan halkaas ku arkay naagaha fadhiya oo sanamkii tammuus u ooyaya. markaasuu igu yidhi, waxaas ma aragtay, wiilka aadamow? bal haddana waxaad arki doontaa waxyaalo kale oo karaahiyo ah oo kuwan ka sii weyn. oo haddana wuxuu i geeyey barxaddii hoose oo gurigii rabbiga, oo bal eeg, iriddii macbudkii rabbiga, meel u dhaxaysa balbalada iyo meeshii allabariga waxaa taagnaa rag shan iyo labaatan ku dhow iyagoo dhabarka macbudkii rabbiga u sii jeediyeey, wejigana xagga bari u sii jeediyeey, oo waxay caabudayeen qorraxda bari jirta. markaasuu igu yidhi, waxan ma aragtay, wiilka aadamow? tanu ma wax dadka yahuudah u fudud baa inay sameeyaan waxyaalaha karaahiyada ah ee ay halkan ku samaynaayan? waayo, dalkii dulmi bay ka buuxiyeen oo mar kalay u noqdeen inay iga cadhaysiiyaan, oo bal eeg, laantii ayay sanku u dhoweeyeen. oo sidaas daraaddeed weli cadhaan ku shaqayn doonaa, indhahaygu uma tudhi doonaan, oo innaba uma aan nixi doono, oo in kastoo ay dhegahaygu qaylo weyn ugu qayliyaanna innaba ma aan maqli doono.

9

markaasuu dhegahayga cod weyn ugu qayliyeey, isagoo leh, kuwa magaalada u taliya soo dhowee, iyadoo ninkood kastaaba uu hubkiisa uu wax ku baabbi'yo gacanta ku haysto. oo bal eeg, lix nin baa waxay ka yimaadeen iriddii sare xaggeeda taasoo xagga woqooyi u sii jeedda, oo midkood kastaaba wuxuu gacanta ku haystay hubka uu wax ku laayo, oo waxaa dhexdooda joogay mid dhar wanaagsan qaba, oo dhinacana waxaa ugu xidhnaa geeskii khadka kan wax qora. markaasay galeen oo waxay ag istaageen meeshii allabariga ee naxaasta ahayd. kolkaasaa ammaantii ilaaha reer binu israa'iil kor bay ugu kacday keruubkii ay kor saarnayd, oo waxay tagtay guriga marinkiisii, oo wuxuu u yeedhay ninkii dharkii wanaagsanaa qabay oo dhiniciisa ku sitay geeskii khadka kan wax qora. markaasaa rabbigu isagii ku yidhi, magaalada yeruusaalem dhexdeeda mar, oo waxaad calaamad ku dhigtaa jaaha dadka u taahaya oo u qaylinaya waxyaalaha karaahiyada ah oo dhexdeeda lagu sameeyo oo dhan. oo kuwii kalena wuxuu anigoo maqlaya ku yidhi, isaga dabadiis magaalada dhexmara oo wada laaya, oo indhihiinnu yaanay u tudhin, oo innaba ha u nixina. oo waxaad wada laysaan odayaasha, iyo barbaarrada, iyo gabdhaha, iyo car-

ruurta yaryar, iyo naagahaba, laakiinse innaba ha u dhawaanina nin alla ninkii ay calaamaddu ku taal, oo waxaad ka bilowdaan meeshayda allabariga. markaasay waxay ka bilaabeen raggi odayaasha ahaa oo guriga hortiiisa joogay. oo wuxuu iyagii ku yidhi, guriga nijaaseeya, oo barxadahana meydka ka buuxiya, oo haddana baxa. markaasay baxeen oo magaaladii dad bay ku dhex laayeen. oo intay dadka laynayeen oo aan anigu hadhay ayaan wejiga u dhacay, oo intaan qayliyey ayaan idhi, sayidow, rabbiyow, ma waxaad doonaysaa inaad kuwa reer binu israa'iil ku hadha oo dhan ku wada baabbi'isid cadhadaada aad yeruusaalem ku dul shubayso? markaasuu igu yidhi, dadka dalka israa'iil iyo dadka dalka yahuudahba xumaantoodu aad iyo aad bay u badan tahay, oo dalkiina dhiig baa ka buuxsamay, oo magaaladiina qalloocnaan baa ka buuxsantay, waayo, waxay isyidhaahdaan, rabbigu dhulka wuu ka tegey, oo rabbigu waxba ma arko. oo aniguna indhahaygu uma tudhi doonaan, oo innaba uma aan nixi doono, laakiinse jidkooda ayaan madaxooda kaga abaalmarin doonaa. oo bal eeg, ninkii dharkii wanaagsanaa qabay oo geeska khadka dhinaciisa ku sitay ayaal war keenay, oo wuxuu yidhi, wixii aad igu amartay ayaan sameeyey.

10

markaasaan wax fiiriyey, oo cirkii madaxii kerubiimta ka korreyey waxaa ka muuqday wax dhagax safayr u ekaa, oo muuqashadiisu carshi u eg tahay. markaasuu la hadlay ninkii dharkii wanaagsanaa qabay, oo wuxuu ku yidhi, waxaad kala dhex martaa giraangiraha iyo xataa keruubka hoostiisa, oo markaas labadaada gacmood ka soo buuxi dhuxulo dab ah oo aad kerubiimta dhexdooda ka soo cuntoobiso, oo waxaad ku dul daadisaa magaalada. oo isna wuu dhex maray anigoo indhaha ku haya. haddaba kerubiimtu waxay taagnaayeen guriga dhankiisa midigta markuu ninkii gudaha galay, oo barxaddii hoose waxaa ka buuxsantay daruur. markaasaa ammaantii rabbigu kerubkii marinkii guriga uga kacday, oo gurigiina waxaa ka buuxsamay dhalaalkii ammaanta rabbiga. oo sanqadhii baalashii kerubiimtaana waxaa laga maqlay tan iyo xataa barxaddii dibadda, sidii markuu ilaaha qaadirka ahu hadlo. oo markuu amray ninkii dharka wanaagsanaa qabay oo uu ku yidhi, giraangiraha dhexdooda iyo kerubiimta dhexdooda dab ka soo qaad, markaasuu dhex galay oo wuxuu istaagay giraangir dhinaceed. oo kerubkii wuxuu gacantiisii u fidiyey dalkii kerubiimta dhexdooda yiil, oo intuu wuxooga ka soo qaaday ayuu gacantiisii kii dharka wanaagsanaa qabay ku riday, oo isaguna intuu soo qaaday ayuu baxay. oo kerubiimtii waxaa ka muuqday wax nin gacantiis u eg oo baalashooda hoosta uga yaal. oo intaan wax fiirinayay waxaa ii muuqday afartii giraangiirad oo kerubiimta dhinac yiil, oo giraangir baa kerub dhinac tiil, oo giraangir kalena kerub kalay dhinac tiil, oo giraangiraha muuqashadooduna waxay u ekayd dhagax berulloos oo kale. oo afartooduba isku muuqashay lahaayeen, oo waxaa la mooday sidii giraangir giraangir

kale ku dhex jirta. oo markay socdeenna waxay ku socdeen afartoodii dhinacba, oo innaba ma ay leexleexan markay socdeen, laakiinse meeshii madaxoodu u sii jeeday ayay u raaceen, oo innaba ma ay leexleexan markay socdeen. oo jidhkooda oo dhan, iyo dhabarkooda, iyo gacmahooda, iyo baalashooda, iyo giraangirihii afartooda la socdayba waxay ahaayeen indho miidhan oo hareerahooda ku wareegsan. oo giraangirihiina anigoo maqlaya ayaal lagu magacaabay giraangiraha warwareega. oo mid kastaaba wuxuu lahaa afar wejii. wejigii kowaad wuxuu ahaa wejii keruub, oo wejigii labaadna wuxuu ahaa wejii nin, oo kii saddexaadna wuxuu ahaa wejii libaax, oo kii afraadna wuxuu ahaa wejii gorgor. kerubiimtii kor bay isu qaadeen. kuwaasu waxay ahaayeen xayawaankii aan webi kebaar agtiisa ku arkay. kerubiimtu markay socdeenba giraangiruhuna way dhinac socdeen, oo markii kerubiimtu ay baalashooda kor u qaadeen inay dhulka kor isaga qaadaan aawadeed, isla giraangirahaasu dhinacoodii kama ay leexan. oo markay istaageen, kuwaasuna way istaageen, oo markay kor isu qaadeenna, kuwaasuna kor bay isu qaadeen, waayo, xayawaanka naftoodu iyagay ku jirtay. markaasaa ammaantii rabbigu marinka gurigay ka kacday oo waxay istaagtay meel kerubiimtii ka korraysa. oo kerubiimtiina baalashooday kor u qaadeen oo anigoo indhaha ku haya ayay dhulka kor isaga qaadeen, oo markay baxeen giraangirihiina way dhinac socdeen, oo waxay ag istaageen albaabkii iridda bari ee guriga rabbiga, oo ilaaha reer binu israa'iil ammaantiisiiina iyagay ka korraysay. kuwaasu waxay ahaayeen xayawaankii aan ku arkay ilaaha reer binu israa'iil hoostiisa iyagoo webi kebaar agtiisa jooga, oo waxaan iqii inay kerubiim yihiin. midkood kastaaba wuxuu lahaa afar wejii, oo midkood kastaaba wuxuu lahaa afar baal, oo baalashooda hoostoodana waxaa ku yiil wax nin gacmihiis u eg. oo wejiiyadooduna waxay ahaayeen isla wejiiyadii aan webi kebaar agtiisa ku arkay, oo muuqashadooda iyo iyaga qudhooduba isku mid bay ahaayeen, oo midkood kastaaba hortiiisuu qummaati ugu socday.

11

oo weliba ruuxii baa kor ii qaaday oo wuxuu i geeyey iriddii bari ee guriga rabbiga oo xagga bari u sii jeeday, oo iridda albaabkeedii waxaan ku arkay shan iyo labatan nin, oo waxaan dhexdooda ku arkay ya'asanyaaah ina casuur iyo felatyaah ina be-naayaah, oo labaduba waxay ahaayeen dadka amiir-radoodii. oo markaasuu igu yidhi, wiilka aadamow, kuwaasu waa nimanka xumaanta hindisa, oo magaaladan dhexdeeda talo shar ah kaga taliya. oo waxay yidhaahdaan, wakhtiga guryo la dhiso ma dhowa. magaaladanu waa dheri weyn oo innaguna waxaynu nahay hilibkii. sidaas daraadeed iyaga wax ka sii sheeg, wiilka aadamow, wax sii sheeg. markaasaa ruuxii rabbigu igu soo degay, oo wuxuu igu yidhi, waxaad tidhaahdaa, rabbigu wuxuu leeyahay, reer binu israa'iilow, sidaasaa istidhaahdeen, waayo, waxyaalaha maankiinna soo gala waan ogahay. magaaladan dhexdeeda waxaad ku

badiseen kuwiinnii la laayay, oo jidadkeedana kuwii la laayay waad ka buuxiseen. sidaas daraaddeed sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, meydadkiinna aad dhexdeeda dhigteen ayaa hilibka ah oo magaaladanuna waa dheriga weyn, laakiinse dhexdeedaa laydinka soo bixin doonaa. sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, idinku seef baad ka cabsateen, oo seef baan idinku soo dayn doonaa. oo dhexdeedaan idinka soo bixin doonaa, oo waxaan idinku ridi doonaa shisheeyayaal gacmahooda, oo dhexdiinnana xukummo baan ku samayn doonaa. seef baad ku le'an doontaan, oo soohdinta dalka reer binu israa'iil ayaan idinku xukumi doonaa, oo waxaad ogaan doontaan inaan anigu rabbiga ahay. magaaladanu dherigiinna ma ay ahaan doonto, oo idinkuna hilibka ku dhex jira ma aad ahaan doontaan, laakiinse soohdinta dalka reer binu israa'iil ayaan idinku xukumi doonaa. oo waxaad ogaan doontaan inaan anigu rabbiga ahay, waayo, qaynuunnadaydii kuma aydaan socon, oo xukummadaydiina ma aydaan samayn, laakiinse waxaad samayseen sidii xukummadii quruumaha oo idinku wareegsanu ay samayn jireen. oo intaan wax sii sheegayay ayaa felatyaah ina bnaayaah dhintay. markaasaan wejiga u dhacay oo cod dheer baan ku qayliye, oo idhi, sayidow, rabbiyow, ma waxaad doonaysaa inaad inta reer binu israa'iil ka hadhay wada baabbi'iso? markaasaa eraygii rabbigu ii yimid isagoo leh, wiilka aadamow, walaalaha oo ah walaalahaaga runta ah, iyo dadka xigaalkaaga ah, iyo kulli reer binu israa'iil oo dhammu waa kuwii dadka yeruusaalem degganu ay ku yidhaahdeen, idinku rabbiga ka fogaada. dalkan anagaa dhaxal naloo siiye. sidaas daraaddeed waxaad tidhaahdaa, sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, waxaan idinka soo ururin doonaa dadyowga dhexdooda, oo waddammadii laydinku kala firdhiyey ayaan idinka soo shirin doonaa, oo waxaan idin siin doonaa dalka reer binu israa'iil. oo iyagu halkaasay iman doonaan, oo waxay halkaas ka fogayn doonaan waxyaalaha la naco oo dhan iyo waxyaalaha karaahiyaad oo oo dhanba. oo waxaan iyaga siin doonaa qalbi keliya, oo waxaan gelin doonaa ruux cusub, oo qalbigii dhagaxa ahaana jidhkooda waan ka dhex bixin doonaa, oo waxaan siin doonaa qalbi jiidh ah, si ay iyagu qaynuunnadayda ugu socdaan, oo ay amarradayda u xajiyaan oo ay u sameeyaan, oo waxay ahaan doonaan dadkayga, aniguna ilaahooda ayaan ahaan doonaa. laakiinse sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, kuwa qalbigoodu daba socdo waxyaalaha la naca iyo waxyaalahooda karaahiyaada abba jidkooda ayaan madaxooda kaga abaalmarin doonaa. markaasaa keruubiimtii baalashooda kor u qaadeen, oo giraangirihiina way dhinac yiileen, oo ammaantii ilaaha reer binu israa'iilna iyagay ka korraysay. markaasaa ammaantii rabbigu magaalada dhexdeedii ka kacday, oo waxay kor istaagtay buurta magaalada dhankeeda bari ku taal. oo markaasaa ruuxii kor ii qaaday, oo ruuxii ilaah wuxuu wixii lay

tusay igu keenay dalkii kalday iyo maxaabiistii meeshaas joogtay. oo markaasaa wixii lay tusay oo aan arkay kor iiga bexeen. markaasaan kuwii maxaabiista ahaa u sheegay waxyaalihii uu rabbigu i tusay oo dhan.

12

oo haddana eraygii rabbiga ayaa ii yimid isagoo leh, wiilka aadamow, waxaad dhex deggan tahay reer caasiyoobay, oo leh indho ay wax ku fiiriyaan laakiinse aan waxba arkin, oo leh dhego ay wax ku dhegayaanna laakiinse aan waxba maqlin, waayo, waa reer caasiyoobay. sidaas daraaddeed wiilka aadamow, alaabaada inaad guurtid u diyaarso, oo maalin cad guur iyagoo indhaha kugu haya, oo waa inaad meeshaada ka guurtaa oo aad meel kale u guurtaa iyagoo indhaha kugu haya; waxay noqon kartaa inay ka fiirsadaan, in kastoo ay reer caasiyoobay yihiin. oo waa inaad alaabaada maalin cad soo bixisaa sida alaah lala guurayo iyagoo indhaha kugu haya, oo waa inaad makhribkii ambabbaxdaa sida kuwo masaafuris u bixitimaya iyagoo indhaha kugu haya. oo iyagoo indhaha kugu haya derbiga dalooli oo alaaba halkaas ka soo bixi. iyagoo indhaha kugu haya waa inaad alaaba garbaha ku qaadataa oo la ambabbaxdaa markay gudcur tahay. oo wejigaagana waa inaad deddaa si aadan dhulka u dhag, waayo, calaamad baan reer binu israa'iil ka aragay. oo aniguna sidii laygu amray ayaan sameeyey, oo alaabtaydii maalin cad baan soo bixiye, sidii alaah lala guurayo oo kale, oo markay makhribkii ahayd ayaan derbigii gacantayda ku dalooliye, oo iyadoo gudcur ah ayaan dibadda u soo saaray, oo iyagoo indhaha igu haya ayaan garbaha ku qaatay. oo subaxdii dambe ayaa eraygii rabbigu ii yimid isagoo leh, wiilka aadamow, reerkii caasiyoobay oo reer binu israa'iil ah sow kuguma ay odhan, war maxaad samaynaysaa? waxaad iyaga ku tidhaahdaa, sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, warkan culusu wuxuu ku saabsan yahay amiirka yeruusaalem jooga iyo reer binu israa'iilka dhexdeeda jooga oo dhanba. waxaad iyaga ku tidhaahdaa, anigu calaamad baan idiin ahay. sidaan sameeyey oo kale ayaa iyaga lagu samayn doonaa. iyagu masaafurisyo bay noqon doonaan oo maxaabiisnimay geli doonaan. oo amiirka iyaga dhex joogaana iyadoo gudcur ah ayuu garbaha wax ku qaadan doonaa, wuuna ambabbixi doonaa. derbigay daloolin doonaan si ay halkaas alaaba ugala baxaan aawadeed, oo isna wejiguu dedan doonaa si uusan indhihiisa dhulka ugu arag. oo weliba aniguna shabaggaygaan ku kor kala bixin doonaa, oo dabinkayga lagu soo qaban doonaa, oo waxaan isaga keeni doonaa baabuloon iyo dalka reer kaldayiin, oo weliba ma uu arki doono, in kastoo uu halkaas ku dhiman doono. oo kuwa hareerihiisa u jooga inay isaga caawiyaan oo dhanna waan u kala firdhin doonaa xagga dabaylaha oo dhan iyaga iyo guutooyinkiisa oo dhanba, oo seef baan ka daba qaadan doonaa. oo iyaguna waxay ogaan doonaan inaan anigu rabbiga ahay, markaan iyagu quruumaha ku kala dhex eryi doono, oo aan waddammada ku kala firdhin doono. laakiinse wuxoogaa yar oo iyaga ka

mid ah ayaan ka caymin doonaa seefta, iyo abaarta, iyo belayada si ay waxyaalahooda karaahiyada ah oo dhan uga dhex sheegaan quruumaha oo dhan meel alla meeshay tagaanba, oo waxay ogaan doonaan inaan anigu rabbiga ahay. oo haddana eraygii rabbiga ayaa ii yimid isagoo leh, wiilka aadamow, kibistaada naxdin ku cun, oo biyahaagana gariirid iyo welwel ku cab, oo dadka dalka degganna waxaad ku tidhaahdaa, sayidka rabbiga ahu wuxuu dadka deggan yerusalaalem iyo dalka reer binu israa'iilba ka leeyahay, iyagu kibistooda welwel bay ku cuni doonaan, oo biyahoodana yaab bay ku cabbi doonaan, si uu dalkoodu uga cidloobo waxa dhexdiisa jooga oo dhan, waana dulmiga kuwa dhexdiisa deggan oo dhammu ay sameeyaan aawadiis. oo magaaloooyinka la deggan yahay way baabbi'i doonaan, oo dalkuna wuu cidloobi doonaa, oo idinkuna waxaad ogaan doontaan inaan anigu rabbiga ahay. oo haddana eraygii rabbiga ayaa ii yimid isagoo leh, wiilka aadamow, waa maxay hadalkan aad dalka reer binu israa'iil ku haysataan, kaasoo leh, wakhtigii waa sii dheeraaday oo muujin kastaaba way beenowday? oo haddaba waxaad iyaga ku tidhaahdaa, sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, anigu hadalkaas waan joojin doonaa, oo mar dambena dalka reer binu israa'iil sidaas loogama dhex hadli doono, laakiinse waxaad iyaga ku tidhaahdaa, wakhtigii waa soo dhow yahay, oo muujin kastaaba way rumoobi doontaa. waayo, innaba mar dambe reer binu israa'iil lagama dhex heli doono muujin been ah iyo faal sasab ah. maxaa yeelay, anaa rabbiga ah. anigu waan hadli doonaa, oo eraygii aan ku hadlaana wuu oofi doonaa. mar dambena dib looma sii dhigi doono waayo, sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, reerka caasiyoobayow, wakhtigiinna ayaan erayga odhan doonaa, oo weliba waan oofin doonaa. oo haddana eraygii rabbiga ayaa ii yimid isagoo leh, wiilka aadamow, bal eeg, kuwa reer binu israa'iil waxay yidhaahdaan, muujinta uu arkaa waa mid wakhtiyo badan ka dambaysa, oo isagu wuxuu wax ka sii sheegayaa wakhtiyo fog. sidaas daraadeed bal waxaad iyaga ku tidhaahdaa, sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, erayadayda midkoodna mar dambe dib looma sii dhigi doono, laakiinse eraygii aan ku hadlaaba wuu oofi doonaa, ayaa sayidka rabbiga ahu leeyahay.

13

oo haddana eraygii rabbiga ayaa ii yimid isagoo leh, wiilka aadamow, waxaad wax ka sii sheegtaa nebiyada reer binu israa'iil oo wax sheega, oo kuwa qalbigooda wax ka sii sheega waxaad ku tidhaahdaa, erayga rabbiga maqla: sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, waxaa iska hoogay nebiyada nacasyada ah oo qalbigooda iska daba gala, iyagoo aan waxba arkin. reer binu israa'iilow, nebiyadiinnu waxay la mid ahaayeen dawacooyinka meelaha baabba'a ah jooga. idinku meelihii jajabnaa ma aydaan u kicin, oo heeraarkiina reer binu israa'iil uma aydaan adkayn, si maalinta rabbiga dagaalka loogu istaago. iyagu waxay arkeen wax aan waxba ahayn iyo faal been ah, oo waxay yidhaahdaan, rabbigu saasu leeyahay, iyadoo aan rabbigu iyaga soo dirin. oo waxay

kuwa kale ka yeeleen inay sii rajeeyaan in eraygaas la xaqiijin doono. miyaydaan muujin been ah arkin, oo miyaydaan faal been ah ku hadlin, markaad tidhaahdaan rabbigu saasu leeyahay, in kastoo aanan idinla hadlin? sidaas daraadeed sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, bal ogaada anigu col baan idinku ahay, maxaa yeelay, idinku wax aan waxba ahayn ayaad ku hadasheen oo wax been ah baad aragteen ayaa sayidka rabbiga ahu leeyahay. oo gacantayduna waxay col ku noqon doontaa nebiyada waxa aan waxba ahayn arka, oo waxyaalaha beenta ah ka faaliya. iyagu dadkayga shirkiiisa ma ay dhex joogi doonaan, oo qorniinka reer binu israa'iilna laguma qori doono, oo dalka reer binu israa'iilna ma ay geli doonaan, oo idinkuna waxaad ogaan doontaan inaan anigu ahay sayidka rabbiga ah. waxyaalahaasu way dhici doonaan, maxaa yeelay, iyagu dadkaygay sireen, iyagoo leh, waa nabad, iyadoo aan innaba nabadu jirin, oo markii derbi la dhiso, bal eeg, waxay ku malaasaan dhoobo aan nuurad lahayn. kuwa dhoobada aan nuuradda lahayn wax ku malaasa waxaad u sheegtaa inuu derbigaasu soo dhici doono, waxaana jiri doona roob daad weyn. kuwiinnan roobdhagaxyaaale waaweyn ahow, waad soo di'i doontaan, oo dabayl duufaan leh ayaa kala ridi doonta derbigaas. bal ogaada, markii derbigu dhaco soo laydinkuma odhan doono, war meeday dhoobadii aad wax ku malaasteen? sidaas daraadeed sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, anigoo cadhaysan ayaan dabayl duufaan leh ku dumin doonaa. oo waxaa xanaaqayga ku iman doona roob daad weyn iyo roobdhagaxyaaale waaweyn oo cadhadayda ku baabbi'iyaa. sidaasaan derbigii aad dhoobada aan nuuradda lahayn ku malaasteen u dumin doonaa, oo dhulkaan ku ridi doonaa, oo aasaaskiisana waa la bannayn doonaa. wuu soo dhici doonaa, oo dhexdiisa laydinku wada baabbi'in doonaa, oo markaasaad ogaan doontaan inaan anigu rabbiga ahay. oo sidaasaan cadhadayda ugu dhammayn doonaa derbigii iyo kuwii dhoobada aan nuuradda lahayn ku malaasyba, oo waxaan idinku odhan doonaa, imminka derbigii iyo kuwii malaasyba ma jiraan. kuwaasu waxaa weeye nebiyada reer binu israa'iil oo yerusalaalem wax ka sii sheega, oo iyada muujin nabdeed u arka, iyadoo aan nabadu jirin, ayaa sayidka rabbiga ahu leeyahay. wiilka aadamow, wejigaaga u jeedi gabdhaha dadkaaga oo qalbigooda wax ka sii sheega, oo adiguna waa inaad iyaga wax ka sii sheegtaa. oo waxaad ku tidhaahdaa, sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, waxaa iska hoogay naagaha gacmaha oo dhan xirsiyo ku sameeya oo masarro madaxa dadka dherer kastaba leh u sameeya si ay dad naftiis u ugaadhsadaan! ma waxaad ugaadhsanaysaan dadkayga naftiisa, oo ma waxaad badbadinaysaan kuwiinna naftooda? waxaad dadkaygii iigu dhex nijaasayseen cantoobooyin shaciir ah iyo dhawr xabbadood oo kibis ah daraaddood, si aad nafaha aan dhiman lahayn u dishaan, oo aad nafaha aan sii noolaan lahayn badbaadisaan, idinkoo dadkayga beenta dhagaysta been u sheegaya. haddaba sidaas daraadeed sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, anigu xirsiyadiinna col baan ku ahay, kuwaasoo aad nafaha sida shimbirro oo kale ugu ugaadhsataan, oo gacmihiinna ayaan ka gooyin doonaa, oo nafa-

hana waan sii dayn doonaa, kuwaas oo ah nafihiid aad u ugaadhsateen sida shimbirro oo kale. oo weliba masarraadiinnana waan jeexi doonaa, oo dadkaygana gacantiinna waan ka samatabbixin doonaa, oo mar dambena gacantiinna in la ugaadhsado aawadeed uma soo geli doonaan, oo idinkuna waxaad ogaan doontaan inaan anigu rabbiga ahay. idinku kan xaqa ah been baad ku qalbi jebiseen, kaasoo aanan anigu qalbi jebin, oo waxaad sii xoogayseen gacmihi sharrowga si uusan jidkiisa sharka ah uga soo noqon, oo uusan u badbaadin, sidaas daraadeed mar dambe wax aan waxba ahayn ma arki doontaan, oo faalna ma faalin doontaan, oo dadkayga ayaan gacantiinna ka samatabbixin doonaa, oo idinkuna waxaad ogaan doontaan inaan anigu rabbiga ahay.

14

markaasaa waxaa ii yimid qaar odayaashii reer binu israa'iil ka mid ah oo hortayday fadhiisteen. oo haddana eraygii rabbiga ayaa ii yimid isagoo leh, wiilka aadamow, nimankanu qalbigooday sanamyadoodii dabaggeliyeen, oo wejigoodana waxay hor dhigeen waxa ay ku turunturoodaan ee xumaantooda ah. haddaba miyey waajib igu tahay inaan u jawaabo markay wax i weyddiistaan? sidaas daraadeed iyaga la hadal oo waxaad ku tidhaahdaa, sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, nin kasta oo reer binu israa'iil ka mid ah oo sanamkiisa qalbigiisa dabaggeliya, oo waxa uu ku turunturoodo ee xumaantiisa ahna wejigiisa hor dhiga, oo haddana nebiga u yimaada, aniga rabbiga ah ayaa kii u yimaada u jawaabi doona sida sanamyadiisa faraha badan, si aan reer binu israa'iil qalbigooda ugu qabto, maxaa yeelay, iyagu sanamyadooda aawadood ayay kulligood iiga shisheeyoobeen. sidaas daraadeed waxaad reer binu israa'iil ku tidhaahdaa, sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, soo noqda, oo sanamyadiinna ka soo noqda, oo wejigiinnana waxyaalihiinna karaahiyada ah oo dhan ka sii jeediya. waayo, mid kasta oo reer binu israa'iil ka mid ah ama mid kasta oo shisheeyayaasha reer binu israa'iil dhex deggan ka mid ah oo iska kay sooca, oo sanamyadiisana qalbigiisa dabaggeliya, oo waxa uu ku turunturoodo ee xumaantiisa ah wejigiisa hor dhiga, haddana nebiga ugu yimaada inuu wax i weyddiisto, aniga rabbiga ah qudhaydaa u jawaabi doona. oo ninkaas wejigaygaan u jeedin doonaa, oo waxaan isaga ka dhigi doonaa yaab iyo calaamad iyo maahmaah, oo dadkaygaan ka dhex gooyin doonaa, oo idinkuna waxaad ogaan doontaan inaan anigu rabbiga ahay. oo haddii nebi intuu wax ku hadlo la khiyaaneeyo, nebigaas aniga rabbiga ah ayaa khiyaaneeyo, oo gacantaydaan ku soo kor fidin doonaa, oo dadkayga reer binu israa'iil dhexdiisa ayaan ka baabbi'in doonaa. oo iyana ciqaabta xumaantooday qaadan doonaan. nebiga ciqaabtiisuna waxay ahaan doontaa sidii ciqaabta kan isaga wax weyddiista, si ayan reer binu israa'iil mar dambe iiga amban ama ayan mar dambe xadgudubadooda ugu nijaasoobin, laakiinse ay dadkaygii iigu ahaadaan, oo aan aniguna ilaahooda ugu noqdo, ayaa sayidka rabbiga ahu leeyahay. oo haddana eraygii rabbiga ayaa ii yimid isagoo leh, wiilka aadamow, marka dalku xadgudub xun iigu

dembaabo, oo aan gacantayda ku soo dul fidiyo, oo aan usha cuntadiisa jebiyo, oo aan abaar ku soo daayo, oo aan dad iyo duunyaba ka dhex gooyo, sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, xataa haddii saddexdaas nin oo ah nuux iyo daanyeel iyo ayuub ay dhex joogi lahaayeen, xaqnimadooda waxay ku samatabbixin lahaayeen naftooda oo keliya. haddaan dalka dugaag baas ku soo dhex daayo, oo ay dadka ka baabbi'yaan si uu meel cidla ah u noqdo, oo aan ciduna dugaagga aawadiis u soo dhex marin, xataa hadday saddexdaas nin dhex joogi lahaayeen, sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, noloshaaydaan ku dhaartaye, wiil iyo gabdho toona ma samatabbixeen. iyaga keligood ayaa samatabbixi lahaa, laakiinse dalku waa cidloobi lahaa. amase haddaan dalkaas seef ku soo daayo, oo aan ku idhaahdo, seefay, dalka dhex mar, si aan dhexdiisa dad iyo duunyaba uga wada gooyo, sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, noloshaaydaan ku dhaartaye, xataa hadday saddexdaas nin dhex joogi lahaayeen wiil iyo gabdho toona ma samatabbixeen, laakiinse iyagoo keliya ayaa samatabbixi lahaa. amase haddaan dalkaas belaaayo ku soo dhex daayo, oo aan cadhadaydana dhiig ugu kor shubo, si aan dad iyo duunyaba uga gooyo, xataa haddii nuux iyo daanyeel iyo ayuub ay dhex joogi lahaayeen, sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, noloshaaydaan ku dhaartaye, wiil iyo gabdho toona ma samatabbixeen, laakiinse iyagu xaqnimadooda ayay naftooda oo keliya ku samatabbixin lahaayeen. waayo, sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, haddaba intee in le'eg bay ka sii darnaan doontaa markaan yeruusaalem ku soo daayo afartayda xukun ee baas, kuwaasoo ah seef, iyo abaar, iyo dugaag baas, iyo belaaayo, si aan dhexdeeda dad iyo duunyaba uga wada gooyo? laakiinse bal ogaada, waxaa dhexdeeda ku hadhi doona kuwa la soo bixin doono, oo wiil iyo gabdhoba leh. oo bal ogaada, idinkay idiin soo bixi doonaan, oo waxaad arki doontaan jidkooda iyo falimahoodaba, oo belaaayada aan yeruusaalem ku soo daayay, kuwaasoo ah xataa waxyaalaha aan iyada ku soo dejiyey oo dhan waa lay-diinka qalbi qabowjin doonaa. oo markaad jidkooda iyo falimahoodaba aragtaan way idiin qalbi qabowjin doonaan, oo sayidka rabbiga ahuna wuxuu leeyahay, idinku waxaad ogaan doontaan inaan sababla'aan ugu samayn wixii aan dhexdeeda ku sameeyey oo dhan.

15

oo haddana eraygii rabbiga ayaa ii yimid isagoo leh, 2 wiilka aadamow, geedka canabku bal muxuu dhirta kale dheer yahay, amase laanta canabku maxay dhirta kaynta ku taal dheer tahay? 3 ma qoryaa laga goostaa in shuqul lagu samaysto? miyaase dadku qodob ka goostaa si ay weel u dhexdaan? 4 bal eeg, xaabo ahaan baa dabka loogu dhex tuuraa, oo dabka ayaa labadiisa madaxba dhammeeya, oo dhexdiisuna way gubataa. miyuu in shuqul lagu qabsado wax u taraa? 5 bal eeg, markuu dhamaa shuqulna waxba uma tarayn, haddaba bal intee buu ka sii liitaa haatan oo uu dab dhammeeyey oo uu gubtay? 6 sidaas daraadeed sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, sidii geedka canabka ah oo ku dhex yaal dhirta kaynta, oo aan

xaabo ahaan dabka u siiyey, sidaas oo kale ayaan dadka yerusaaalem deggan u siin doonaa. 7 oo wejigaygaan u soo jeedin doonaa. dabkay ka dhex bixi doonaan laakiinse dabku wuu baabi'in doonaa; oo idinkuna waxaad ogaan doontaan inaan anigu rabbiga ahay, markaan iyaga wejigayga u jeediyo. 8 oo sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, dalkaan cidla ka dhigi doonaa, maxaa yeelay, iyagu way xadgudbeen.

16

oo haddana mar kale eraygii rabbiga ayaay ii yimid isagoo leh, wiilka aadamow, yerusaaalem waxyaalaha karaahiyada ah ogeysii, oo waxaad ku tidhaahdaa, sayidka rabbiga ahu wuxuu yerusaaalem ku leeyahay, jinsiyadaada iyo dhalashadaada waa dalka reer kancaan. aabbahaa wuxuu ahaa reer amor, oo hooyadaana waxay ahayd reer xeed. oo dhalashadaadii iyo maalintii aad dhalatay xudduntaadii lama gooyin, oo biyana laguguma maydhiin si aad nadiif u noqotid. innaba laguma cusbayn, oo innaba waxba laguguma duudduubin. iluna kuuma ay nixin inay waxyaalahaas kuu samayso, ama inay kuu roonaato, laakiinse maalintii aad dhalatay ayaa berrinka bannaan lagugu xooray, waayo, qofnimadaadu waxay ahayd wax la quudhsado. oo markaan ku soo ag maray oo aan arkay adigoo dhiiggaagii ku nijaasoo bay ayaan kugu idhi, adigoo dhiiggaagii ku dhex jira, noolow. adigoo dhiiggaagii ku dhex jira ayaan waxaan kugu idhi, noolow! oo waxaan kaa dhiigay inaad sida biqilka duurka oo kale u badatid, waanad korodhay oo sii weynaatay, oo waxaad noqotay wax qurux badan, waanad naaso keentay, oo timahaagiina way bexeen, in kastoo aad qaawanayd oo aanad dednayn. haddaba markaan ku soo ag maray, oo aan ku fiiriyey, wakhtigaagu wuxuu ahaa wakhtigii caashaqa, oo waxaan kugu deday macawistaydii, oo cawradaadiina waan daboolay, oo weliba waan kuu dhaartay oo axdi kula dhigtay, oo taydii baad noqotay, ayaa sayidka rabbiga ahu leeyahay. oo markaasaan biyo kugu maydhay, oo dhiiggaagiina waan kaa wada dhaqay, oo saliid baan kugu subkay. oo weliba dhar daabac leh ayaan kuu xidhay, oo waxaan kuu geliyey kabo adhibadeed hargahood laga sameeyey, oo dhexdana maro wanaagsan baan kuugu xidhay, oo xariir baan kuu hagooyiyey. oo weliba wax baan kugu sharraxay, oo gacmahana jijimmo baan kuu geliyey, oo qoortana silsilad baan kuu sudhay. oo sangelis baan kuu sudhay, oo dhegahaagana hilaqado baan ka lulay, oo madaxana taaj qurux badan baan kuu saaray. sidaasaa dahab iyo lacag lagugu sharraxay, dharkaaguna wuxuu ahaa dhar wanaagsan, iyo xariir, iyo dhar daabac leh. oo waxaad cuntay daqiiq wanaagsan, iyo malab iyo saliid. oo aad iyo aad baad u qurux badnayd, oo boqorad baad noqotay. oo quruxdaada aawadeed ayaa warkaagii quruumaha ku dhex faafay, waayo, sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, waxay ku dhammaystirantay haybaddaydii aan ku dul saaray. laakiinse quruxdaadaad isku halleysay, oo warkaagii faafay aawadiis ayaaad u dhilloowday, oo dhillanimadaadiina waxaad u badisay mid alla midkii ku soo ag marayba, oo waad isu dhiibtay. oo dharkaagiina waad iska furtay, oo

meelo sarsare ayaaad samaysatay oo waxaad ku sharraxday marooyin midabyo badan, oo halkaasaad ku dhillaysatay. waxyaalahaas oo kale ma jirin, oo weligood ma ay noqon doonaan. oo weliba waxaad qaadatay waxyaalahaagii quruxdasanaa oo dahabkayga iyo lacagtayda ahaa oo aan ku siiyey, oo waxaad ka samaysatay sanamyo nimeed, oo iyagii baad la dhil-lowday. oo dharkaagii daabaca lahaa intaad iska furtay ayaaad iyagii huwisay, oo saliiddaydii iyo fooxaygiina iyagaad hor dhigtay, oo cuntadaydii aan ku siiyey, oo ahayd daqiiqda, iyo saliidda iyo malabka, oo aan kugu qudhiyeyna iyagaad hor dhigtay oo aad caraf udgoon uga dhigtay, oo sidaasay ahayd, ayaa sayidka rabbiga ahu leeyahay. oo weliba wiilashaadii iyo gabdhahaagii aad ii dhashayna allabari ahaan baad iyaga ugu bixisay in la cuno aawadeed. dhillanimadaadu ma wax yar bay ahayd inaad carruurtayda gowracdid, oo aad iyaga u bixisid in dab loo dhex marsiiyo sanamyaadaada aawado? oo weliba intaad ku dhex jirtay waxyaalahaagii karaahiyada iyo dhillanimada ahaa marna sooma aad xusuusan wakhtigii yaraan-taada, markaad qaawanayd oo aanad dednayn, oo aad dhiiggaaga ku dhex nijaasnayd. (sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, adigaa iska hoogay, oo hoogay.) oo xumaantaadii oo dhan dabadeed waxaad dhisa-tay meel qudbad ah, oo meel sare oo jid kastaba ku dhex taal ayaaad samaysatay. meeshaadii sare waxaad ka dhisatay madaxa jid kasta, oo quruxdaadiina waxaad ka dhigtay wax la karhay, oo waxaad lugaha u kala wadhay ku alla kii ku soo ag marayba, oo dhillanimadaadiina waad sii badisay. oo weliba waxaad ka sinaysatay masriyiinta derisyadaada ah, oo buurbuuran, oo intaad dhillanimadaadii si badisay ayaaad iga cadhaysiisay. sidaas daraadeed gacantaydaan kugu soo dul fidiyey, oo cuntadaadii caadiga ahaydna waan kaa dhimay, oo waxaan gacanta kuu geliyey kuwa ku neceb doonistooda, kuwaasoo ah gabdhaha reer falastiin oo jidkaaga sharka ka ka ceboobay. weliba waxaad ka dhillaysatay kuwa reer ashuur, maxaa yeelay, waad kacsi beeli weyday, haddana iyaga waad ka dhillaysatay, oo weliba waad ka dhergi weyday. oo weliba dhillanimadaadii waad ku sii badisay dalka reer kancaan, iyo tan iyo dalka kalday, oo weliba waxaas waad ka dhergi weyday. sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, qalbigaagu taag yaraa markaad samaysid waxyaalahaas oo dhan, waxaas oo ah dhillo caasiyad ah shuqulkeed! oo jid kasta madaxiisa waxaad ka dhisataa qudbad, oo jid kastana waxaad ka samaysataa meel sare, oo weliba ma aadan ahayn sidi dhillo oo kale, waayo, adigu kirada waad quudhsataa. waxaad la mid tahay naag nin leh oo sinaysata oo niman qalaaad ninkeeda uga hor marta! iyagu dhillo kasta hadiyad bay siiyaan, laakiinse adigu waxaad hadiyadahaaga siisaa kuwa ku caashaqa oo dhan, oo laaluush baad u siisaa inay dhinac kasta kaaga yimaadaan dhillanimadaada aawadeed. oo adigu naagaha kale waad ka duwan tahay xagga dhillanimadaada, waayo, laguuma soo raaco in la-gaa sinaysto aawadeed, oo kiira baad u siisaa, iyadoo aan ciduna kiro ku siin, oo sidaas daraadeed waad ka duwan tahay dhillooyinka kale oo dhan. haddaba dhillo yahay, bal erayga rabbiga maqal: sayidka rab-biga ahu wuxuu leeyahay, nijaastaadii way shuban-

tay, oo cawradaadiina daahaa lagaga qaaday dhillani-madaadii aad kuwii ku caashaqay ka dhillaysanaysay, iyo sanamaya waxyaalahaaga karaahiyada ah oo dhan, iyo dhiiggii carruurtaada oo aad iyaga siisay. haddaba sidaas daraaddeed waxaan soo wada ururin doonaa kuwii ku caashaqay oo aad la raaxaysatay oo dhan, iyo kuwa aad jeclaatay oo dhan, iyo kuwa aad necbaatay oo dhan. kulligood dhinac kastaan kaaga soo ururin doonaa, oo cawradaadana iyagaan daaha uga qaadi doonaa, si ay cawradaada oo dhan u arkaan. oo waxaan kuu xukumi doonaa sida naagaha raggooda ka dhillooba iyo kuwa dhiigga daadiya loo xukumo oo kale; oo waxaan kugu ridi doonaa dhiigga cadhada iyo masayrka. oo weliba waxaan kugu ridi doonaa gacantooda, oo iyaguna qudbad-daada way dumin doonaan, oo meelahaaga sarsarena way burburin doonaan, oo weliba dharkay kaa furan doonaan, oo jowharadahaaga qurxoonna way kaa qaadan doonaan, oo waxay kaa tegi doonaan adigoo qaawan oo aan dednayn. oo weliba guutay kugu kicin doonaan, wayna ku dhagxin doonaan, oo seefahooday kugu mudhbixin doonaan. oo guryahaagana dab bay ku gubi doonaan, oo iyadoo ay naago badanu indhaha kugu hayaan ayay xukummo kugu samayn doonaan, oo aniguna waxaan kaa dhigi doonaa inaad dhillaysiga ka joogsatid, oo mar dambe kiro ma aad bixin doontid. sidaasaan cadhadayda xaggaaga ku dhammaystiri doonaa, oo masayrkayguna wuu kaa tegi doonaa, oo aniguna waan xasilli doonaa. oo innaba mar dambe ma aan xanaaqi doono. adigu wakhtigii yaraantaada sooma aadan xusuusan, laakiinse waxyaalahaas oo dhan waad igaga xanaajisay, oo sidaas daraaddeed ayaan jidkaaga madaxaaga kaga abaalmarin doonaa, ayaa sayidka rabbiga ahu leeyahay, oo sharkaas waxyaalahaaga karaahiyada ah oo dhan kuma aad sii dari doontid. bal ogow, mid kasta oo maahmaahyo ku maahmaahaaba wuxuu kuugu maahmaahi doonaa maahmaahyadan isagoo leh, sida ay hooyadu tahay ayaa gabadheeduna tahay. waxaad tahay gabadhii hooyadaa oo ninkeeda iyo carruurteedaba nacd, oo weliba waxaad tahay walaashii walaalaha oo nimankoodii iyo carruurtoodiiba nacay. hooyadaa waxay ahayd reer xeed, oo aabbahaana wuxuu ahaa reer amor. oo walaashaada kaa weynuna waa samaariya, ta iyada iyo gabdhaheeduba bidixdaada deggan yihiin, oo walaashaada kaa yaruna waa sodom ta iyada iyo gabdhaheeduba midigtaada deggan yihiin. jidadkoodii kuma aadan socon oo waxyaalahoodii karaahiyada ahaa oo kalena ma aadan samayn, laakiinse taas wax yar bay kula noqotay, oo iyaga jidadkaagii oo dhan waad kaga sii darnayd. sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, noloshaydaan ku dhaartay, waxa adiga iyo gabdhaagaad aad samayseen oo kale walaashaa sodom iyo gabdhaheeduba ma ay samayn. bal eeg, walaashaa sodom dembigaada sidan buu ahaa. iyada iyo gabdhaheeduba waxay lahaayeen kibir, iyo cunto faro badan, iyo raaxo barwaaqo ah, laakiinse masaakiinta iyo saboolka baahan gacmahooda ma ay taageeri jirin. oo weliba iyagu way isla madax weynaadeen, oo hortayday karaahiyo ku sameeyeen, sidaas daraaddeed markaan waxaas arkay ayaan foqeyey. oo xataa dembigaaga badhkiiis samaariya ma ay samayn,

laakiinse waxyaalahaaga karaahiyada ah waad ka sii badisay kuweeda, oo walaalahaana waxaad xaq kaga dhigtay waxyaalahaagii karaahiyada ahaa oo aad samaysay oo dhan. bal adigu ceebow, waayo, walaalaha waad xukuntay, maxaa yeelay, waxaad samaysay wax karaahiyadoodii ka sii daran, oo iyagu way kaa xaq badan yihiin. haddaba facsharan, oo ceebow, waayo, waxaad xaq ka dhigtay walaalaha. waxaan dib u soo celin doonaa maxaabiistoodii, kuwaas oo ah maxaabiistii sodom iyo gabdhaheeda, iyo maxaabiistii samaariya iyo gabdhaheeda, iyo maxaabiistaada iyaga dhex jooga, si aad u ceebowdid, oo aad ugu facsharantid wixii aad samaysay oo dhan, waayo, waxaad iyaga u tahay qalbi qabowjis. markaasaa walaalaha sodom iyo gabdhaheedu ay sidoodii hore ku soo noqon doonaan, oo samaariya iyo gabdhaheeduna ay sidoodii hore ku soo noqon doonaan, oo adiga iyo gabdhaagaana aad sidiinnii hore ku soo noqon doontaan. waayo, walaashaa sodom afkaagu kama hadlin waagii aad kibirsanayd, intaan xumaantaada daaha laga qaadin, sidii markii gabdhaha suuriya iyo inta hareerahooda ku wareegsan oo dhan, iyo xataa gabdhaha reer falastiin ay ku caayeen iyagoo dhan kastaba kaa quudhsada. rabbigu wuxuu leeyahay, adiga sharkaagii iyo waxyaalahaagii karaahiyada ahaaba waa lagugu ciqaabay. waayo, wuxuu sayidka rabbiga ahu leeyahay, waxaan kugu samayn doonaa sidaad samaysay oo kale, waayo, adigu dhaartii waad quudhsatay markaad axdigii jebisay. habase ahaatee axdigaygii aan yaraantaadii kula dhigtay waan soo xusuusan doonaa, oo weliba waxaan kula samaysan doonaa axdi weligiis ah. oo markaasaaad jidadkaagii soo xusuusan doontaa, oo waad isku ceeboobi doontaa markaad qaabbishid walaalaha, ta kaa weyn iyo ta kaa yarba, oo inay gabdho kuu noqdaan baan kuu siin doonaa, laakiinse axdigaaga kugu siin maayo. aniguna axdigaygaan kula adkaysan doonaa, oo adiguna waxaad ogaan doontaa inaan anigu rabbiga ahay, si aad wax u soo xusuusatid, oo aad u facsharantid, oo aadan afkaagana mar dambe u kala qaadin ceebtaada aawadeed, markaan kaa wada cafiyo wixii aad samaysay oo dhan, ayaa sayidka rabbiga ahu leeyahay.

17

oo haddana eraygii rabbiga ayaa ii yimid isagoo leh, wiilka aadamow, halxidho, oo reer binu israa'iil masaal kula hadal, oo waxaad ku tidhaahdaa, sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, waxaa lubnaan yimid gorgor weyn oo baadad waaweyn oo baalashiisu dheerdeer yihiin, oo baalal badan oo kala midab ah leh, oo wuxuu qaatay intii ugu sarraysay oo geedka kedarka la yidhaahdo. oo wuxuu jaray laamihiisii yaryaraa, ta ugu korraya, oo dal baayacmushtar badan geeyey, oo wuxuu dhigay magaalo baayacmushtariyaal. markaasuu qaatay iniinihii dalka, wuna ku dhex beeray beer wanaagsan, oo wuxuu ag dhigay biyo badan dhinacood oo u qotomiyeey sidii geed safsaf ah. oo iyana way kortay, oo waxay noqotay geed canab ah oo fidsan laakiinse sarajooggiisu gaaban yahay oo laamihiisu xaggiisa u soo noqdeen, oo xiddaddiisuna isagay ka hooseeyeen, oo saasuu

geedcanab u noqday, oo uu laamo u soo bixiyeey, oo uu caleemo cagaar ah u soo saaray. oo weliba waxaa kaloo jiray gorgor kale oo weyn, oo baadad waaweyn, oo baalashiisu ay badan yihiin, oo bal eeg, geedkan canabka ahu xididdadiisuu xaggiisa u soo leexiyeey, oo laamihiisiina xaggiisuu u soo bixiyeey si uu uga waraabiyo meel ka leexsan meeshii lagu dhex beeray. waxaa lagu beeray ciid wanaagsan oo biyo badan u dhow, si uu laamo u soo bixiyo, oo uu midho u dhalo, oo uu geedcanab wanaagsan u noqdo aawadeed. waxaad ku tidhaahdaa, sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, miyaa geedkaasu liibaani doonaa? miyuusan xididdadiisa rujin doonin, oo uusan midhihiisa u googoyn doonin si uu u engego, oo caleemihiisa cagaarka ah oo dhammu ay u engegaan, in kastoo aan xoog weyn amase dad tiro badanu xididdadiisa rujin? in kastoo la beeray miyuu liibaani doonaa? oo miyuusan kulligiis engegi doonin markii dabaysha bari ay taabato? meeshii lagu beeray wuu ka engegi doonaa. oo haddana eraygii rabbiga ayaa ii yimid isagoo leh, haddaba waxaad reerka caasiyoobay ku tidhaahdaa, war miyaydaan waxyaalahaas micnahooda garanayn? waxaad ku tidhaahdaa, bal eega, boqorkii baabuloon yerusaleem buu yimid, oo wuxuu kaxaystay boqorkeedii iyo amiirradeediiba, oo baabuloon buu u watay. oo boqorka farcankiisiina wuu watay, oo axdi buu la dhigtay, oo dhaar buu isagii marsaday, oo weliba wuxuu kaloo kaxaystay dalka raggiisii xoogga badnaa, si ay boqortooyadu u sii hoosayso, oo ayan marnaba kor isu qaadin, laakiinse ay u sii taagnaato axdigiisa oo ay dhowro aawadiis. laakiinse isagu wuu ku caasiyoobay markuu ergooyinkiisii masar ugu diray si ay isaga u siiyaan fardo iyo dad faro badan. miyuu liibaanayaa? kii waxyaalahaas oo kale sameeyaa miyuu baxsan doonaa? amase intuu axdiga jebiyo miyuu baxsan doonaa? sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, noloshaydaan ku dhaartaye, sida xaqiiqada ah meesha uu deggan yahay boqorkii isaga boqorka ka dhigay, oo uu isagu dhaartiisii quudhsaday, oo uu weliba axdigiisii jebiyeey, isaga quudhiisa ayuu baabuloon gudaheeda kula dhiman doonaa. oo fircoon iyo ciidankiisa xoogga badan, iyo guuto badan toona isaga dagaalka kuma ay taageeri doonaan markii tuulmo la tuulo, oo qalcado la dhiso si dad badan loo baabi'iyo. maxaa yeelay, isagu dhaartii wuu quudhsaday markuu axdigii jebiyeey, oo intuu gacantiisa ku dhaartay ayuu haddana waxyaalahaas oo dhan sameeyey, oo sidaas aawadeed innaba ma uu baxsan doono. sidaas daraadeed sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, noloshaydaan ku dhaartaye, sida xaqiiqada ah dhaartaydii uu quudhsaday iyo axdigaygii uu jebiyeey ayaan madaxiisa kaga abaalmarin doonaa. oo korkiisaan ku kala bixin doonaa shabaggayga, oo isagaa dabinkayga lagu soo qaban doonaa, oo baabuloon waan keeni doonaa, oo xadgudubkii uu igu xadgudbay aawadiis ayaan isaga halkaas kula xaajoon doonaa. oo kuwiisa qaxay ee guutooyinkiisa oo dhammu seef bay ku le'an doonaan, oo inta ka hadhaana waxay u kala firdhi doonaan qalbadaha oo dhan, oo markaasaa ogaan doontaan inaan aniga rabbiga ahu waxan ku hadlay. sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, weliba waxaan qaadan doonaa geedkedarka dheer laantiisa ugu sarraaysa, oo

meel baan ka taagi doonaa, oo waxaan gooyin doonaa mid curdan ah oo ka mid ah laamihiisa yaryar oo ugu korreeya, oo waxaan ku dul beeri doonaa buur dheer oo sare. buurta dheer oo dalka reer binu israa'iil ayaan ku beeri doonaa, oo waxay soo bixin doontaa laamo, oo midhona way dhali doontaa, oo waxay noqon doontaa geedkedar wanaagsan, oo waxaa hoostiisa ku hoyan doona haad cayn kasta ah, oo waxay degganaan doonaan hooska laamihiisa. oo dhirta durka ku taal oo dhammu waxay wada ogaan doonaan in aniga rabbiga ahu aan geedkii sare hoos u dejiyeey, oo aan geedkii hoose kor u qaaday, iyo inaan geedkii qoyanaa qallajiyeey, oo aan geedkii qallalnaa magooliyeey. aniga rabbiga ah ayaa saas ku hadlay oo saas sameeyey.

18

oo haddana eraygii rabbiga ayaa ii yimid isagoo leh, maxaad ula jeeddaan markaad maahmaahdan dalka reer binu israa'iil ugu maahmaahdaan, idinkoo leh, aabbayaashu waxay cuneen canab dhanaan, oo carruurta ilkahoodiina way saliiyooodeen? sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, noloshaydaan ku dhaartaye inaydaan mar dambe maahmaahdan dalka reer binu israa'iil kaga dhex maahmaahi doonin. bal eega, nafaha oo dhan anigaa iska leh, oo sida nafta aab-buhu ay taydii u tahay ayaa tan wiilkuna ay taydii u tahay, haddaba naftii dembaabtaa way dhiman doontaa. laakiinse haddii nin xaq yahay oo uu waxa xaq ah oo qumman sameeyo, oo uusan buuraha wax ku cunin, ama uusan indhihiisa sanamyada reer binu israa'iil kor ugu taagin, ama uusan naagta deriskiisa nijaasayn, ama uusan naag xayl qabta u dhowaan, oo uusan cidna dulmin, laakiinse uu kii wax ka deyn-tay rahaamaddiisii u celiyeey, oo uusan waxba xoog ku boobin, oo uu cuntadiisina mid gaajaysan siiyeey, oo uu kii qaawanna dhar huwiyeey, ama uusan korsaar wax ku bixin, oo uusan ribo cidna ka qaadan, oo uu yahay mid gacantiisa xumaanta dib uga celiya, oo si caddaalad ah ugu garsooray nin iyo nin kale, oo uu qaynuunnadayda ku socday, oo uu xukummadayda u xajiyeey si uu wax qumman u sameeyo, kaasuu waa xaq, oo hubaal wuu noolaan doonaa, ayaa sayidka rabbiga ahu leeyahay. oo ninkaasu hadduu dhalo wiil tuug ah, oo gacankudhiigle ah, amase wax waxyaalahaas la mid ah sameeya, oo uusan waxyaalaha waajibka ku ah samayn, laakiinse uu buuraha wax ku cunay, oo uu naagtii deriskiisana nijaaseeyey, oo uu miskiinka iyo saboolka baahan dulmay, oo uu xoog wax ku boobay, oo uusan cidna rahaamad u celin, oo uu indhihiisana sanamyada kor ugu taagay, oo uu wax karaahiya ah sameeyey, oo uu korsaar wax ku bixiyeey, oo uu cid kale ribo ka qaatay, kaasuu miyuu noolaanayaa? isagu noolaan maayo, waayo, waxyaalahaas karaahiya ah oo dhan ayuu sameeyey, hubaal wuu dhiman doonaa, oo dhiiggiisuna isaguu dul saarnaan doonaa. haddaba bal eeg, kaasuu hadduu dhalo wiil dembigii aabbihiis sameeyey oo dhan arka, oo uu markaas cab-sado, oo aan waxaas oo kale samayn, oo uusan buuraha wax ku cunin, ama uusan indhihiisa sanamyada reer binu israa'iil kor ugu taagin, oo uusan naagta deriskiisa nijaasayn, ama uusan cidnaba dulmin, oo

uusan rahaamadda qaadani, oo uusan waxba xoog ku boobin, laakiinse uu cuntadiisa kii gaajaysan si iyyey, oo kii qaawanna dhar huwiyyey, oo uu gacantiisana masaakiinta dib uga celiyyey, oo uusan korsaar amase ribo cidna ka qaadani, oo uu xukummayda sameeyey, oo uu qaynuunnadayda ku socday, kaasuu xumaantii aabbihiis sameeyey aawadeed uma dhiman doono, hubaalse wuu noolaan doonaa. laakiinse aabbihiis xumaantiisuu ku dhex dhiman doonaa, maxaa yeelay, isagu si nac weyn ayuu wax u dulmay, oo walaalkiisna xoog buu wax kaga boobay, oo dadkiisana wax aan wanaagsanayn buu ku dhex sameeyey. laakiinse idinku waxaad tidhaahdaan, wiilku muxuu u qaadani waayaa xumaantii aabbihiis? wiilku hadduu sameeyo waxa xaqa ah oo qumman, oo uu qaynuunnadayda oo dhan xajiyyey, oo uu wada sameeyey, hubaal wuu noolaan doonaa. nafta dembaabtaa way dhiman doontaa. wiilku ma uu qaadani doono xumaanta aabbaha, aabbuhuna ma uu qaadani doono xumaanta wiilka. ka xaq ah xaqnimadiisaa dul saarnaan doonta, oo ka sharka lehna sharnimadiisaa dul saarnaan doonta. laakiinse ka sharka lihi hadduu dembiyadiisii uu sameeyey oo dhan ka soo noqdo, oo uu qaynuunnadayda oo dhan wada xajiyo, oo uu waxa xaq ah oo qumman sameeyo, hubaal kaasuu wuu noolaan doonaa, mana dhiman doono. oo xadgudubyadiisii uu sameeyey oo dhan midna looma soo xusuusan doono. wuxuu ku noolaan doonaa xaqnimadiisii uu sameeyey. sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, anigu miyaan innaba sharrowga dhimashadiisa ku farxaa? sowse kama aan jecli inuu jidkiisa ka soo noqdo oo uu noolaado? laakiinse ka xaq ahu hadduu xaqnimadiisa ka leexo, oo uu xumaan sameeyo, oo uu wada sameeyo waxyaalaha karaahiyada ah ee uu sharrowgu sameeyo oo dhan, markaas miyuu sii noolaan doonaa? waxyaalihii xaq ahaa ee uu sameeyey oo dhan innaba lama soo xusuusan doono, oo wuxuu ku dhex dhiman doonaa xadgudubkiisii uu xadgudbay, iyo dembigiisii uu dembaabay. laakiinse idinku waxaad tidhaahdaan, sayidka jidkiisu ma qummana, haddaba reer binu israa'iilow, bal i maqla. sow jidkaygu ma qummana? sow jidadkiinnu ma aha kuwa aan qummanaynu? marka ka xaq ahu uu xaqnimadiisa ka leexo, oo uu xumaan sameeyo, oo uu taas ku dhinto, wuxuu ku dhiman doonaa xumaantii uu sameeyey. haddaba sharrowgu markuu sharnimadiisii uu sameeyey ka soo noqdo, oo uu waxa xaq ah ee qumman sameeyo, markaasuu naftiisa badbaadin doonaa. isagu wuu firsadaa, oo xadgudubyadiisii uu sameeyey oo dhan wuu ka soo noqdaa, oo sidaas aawadeed hubaal wuu noolaan doonaa, mana dhiman doono. laakiinse reer binu israa'iil waxay yidhaahdaan, sayidka jidkiisu ma qummana. reer binu israa'iilow, sow jidadkaygu ma qummana? sow jidadkiinnu ma aha kuwa aan qummanaynu? sidaas daraadeed sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, reer binu israa'iilow, anigu midkiin kastaba waxaan u xukumi doonaa siday jidadkiisu ahaayeen. haddaba soo noqda, oo xadgudubyadiinnii oo dhan ka soo noqda, si ayan xumaantu halligaadiinnii u noqon. xadgudubyadiinnii aad xadgudubteen oo dhan iska xooro, oo waxaad yeelaatan qalbi cusub iyo ruux cusub, waayo, reer binu israa'iilow, bal

maxaad u dhimanaysaan? waayo, sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, anigu innaba kii dhinta dhimashadiisa kuma farxo, haddaba soo noqda oo noolaada.

19

oo weliba waxaad u baroorataa amiirrada reer binu israa'iil, oo waxaad tidhaahdaa, hooyadaa maxay ahayd? gool bay ahayd! oo libaaxyay dhex jiftay, oo waxay dhasheedii ku dhex korisay libaaxyo yaryar. oo dhasheedii midkood ayay korisay, oo wuxuu noqday libaax aaran ah, oo wuxuu bartay sida ugaadha loo qabsado, dad buuna cunay. qurumihi hii baa warkiisii maqlay, oo waxaa isagii lagu qabtay godkoodii, oo dalkii masar bay qabatooyin ku keeneen. haddaba iyadu markay isagii wax badan sugtay oo ay ka rajo beeshay waxay qaadatay mid kale oo dhasheedii ah, oo waxay ka dhigtay libaax aaran ah. oo isaguna libaaxyadu dhex socday, oo wuxuu noqday libaax aaran ah, oo wuxuu bartay sida ugaadha loo qabsado, dad buuna cunay. qalcadhoodii buu yiqiin, oo magaalooyinkoodiina cidla buu ka dhigay, oo dalkii iyo wixii dhexdiisa ka buuxayba baabba' bay noqdeen, waana codka cidiisa aawadiis. markaasaa qurumihi dhiinac kasta kaga keceen oo gobolladii oo dhan ka soo hujumeen, oo shabagoodii bay ku kor kala bixiyeen, oo godkoodaa lagu qabtay. oo intay qabatooyin ku qabteen ayay khafas ku rideen, oo boqorkii baabuloon bay u keeneen, oo waxay ku rideen qalcado xoog badan si aan codkiisa mar dambe buuraha reer binu israa'iil looga maqlin. hooyadaa waxay ahayd sidii geed canab ah oo dhiigaaga ku dhex jira oo biyo lagu ag beeray. biyaha badan daraaddood ayay wax midho badan iyo laamo miidhan ah u noqotay. oo waxay lahayd laamo adadag oo ulo u ah kuwa xukunka hayay, oo sara joogeeduna wuxuu ka sii sara maray geedaha laamaha waaweyn, oo dhererkeedu wuxuu la muuqday laameheeda badan aawadood. laakiinse iyadii cadhaa lagu rujiyey, oo dhulkaa lagu soo xooray, oo dabayshii bari ayaa midheedii qallajisay, laameheedii adadkaana way jajabeen oo engegeen, oo dab baa iyagii baabbi'iyyey. oo haddana waxaa iyadii lagu dhex beeray cidlada, taasoo ah dhul engan oo oom-manaa. oo dab baa laameheedii ka soo dhex baxay, oo midhaheedii dhammeeyey, oo sidaas aawadeed iyadu ma leh laan adag oo ul wax lagu xukumo noqon karta. tanu waa baroorasho, oo baroorashay u noqon doontaa.

20

oo sannaddii toddobaad, bisheedii shanaad, maal-inteedii tobnad ayaa odayaashii reer binu israa'iil qaarkood u yimaadeen inay rabbiga wax weyddistaan, oo hortayday fadhisteent. haddana eraygii rabbiga ayaa ii yimid isagoo leh, wiilka aadamow, odayaasha reer binu israa'iil la hadal, oo waxaad ku tidhaahdaa, sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, ma waxaad u timaadeen inaad wax i weyddiisaan? sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, noloshaadaan ku dhaartaye inaan waxaad i weyddiisaan

maqlayn. wiilka aadamow, ma doonaysaa inaad iyaga xukuntid? ma doonaysaa inaad iyaga xukuntid? bal iyaga waxyaalihii karaahiyada ahaa ee awoyaaas-hood ogeysii, oo waxaad ku tidhaahdaa, sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, waagii aan reer binu israa'iil doortay, oo aan gacantayda kor ugu qaaday oo aan u dhaartay farcanka reer yacquub, oo aan iyaga dalkii masar dhexdiisa isku baray, oo aan ugu dhaartay anigoo ku leh, anigu waxaan ahay rabbiga ilaahinna ah, waagaas gacantaydaan kor ugu qaaday oo aan iyaga u dhaartay inaan dalkii masar ka soo bixiyo oo aan soo geliyo dal aan iyaga u soo ilaaleeyey oo caano iyo malab la barwaaqaysan, kaasoo ah ammaantii dalalka oo dhan, oo waxaan iyaga ku idhi, ninkiin kastaaba waxyaalaha karaahiyada ah ee indhihiisa ha iska xooro, oo sanamyada masar ha isku nijaasaynina. aniga ayaa ah rabbiga ilaahinna ah. laakiinse way igu caasiyoobeen, oo inay i maqlaan ayay diideen. ninkoodna waxyaalihii karaahiyada ahaa ee indhihiisa iskama xoorin, oo sanamyadii masarna kama ay tegin. markaasaan idhi, cadhadaydaan ku kor shubi doonaa, si aan iyaga dalka masar dhexdiisa xanaaqayga ugu dhammaystiro. laakiinse magacayga daraaddiis ayaan u shaqeeyey, si uusan ugu nijaasoobin quruumihii ay dhex joogeen hortooda, waayo, iyagoo u jeeda ayaan iyaga isbaray, markaan dalkii masar ka soo bixiye. sidaas daraaddeed ayaan iyaga dalkii masar ka soo bixiyeey oo cidlada keenay. oo waxaan iyaga siiyey qaynuunnadaydii, xukummadaydiina waan tusay, kuwaasoo ninkii sameeyaaba uu ku noolaanayo. oo weliba waxaan siiyey sabtiya-dayda inay ahaadaan calaamad aniga iyo iyaga noo dhexaysa, si ay u ogaadaan inaan anigu ahay rabbiga iyaga quduus ka dhiga. laakiinse reer binu israa'iil way igu caasiyoobeen intii ay cidlada dhex joogeen. qaynuunnadaydii kuma ay socon, oo xukummadaydiina way diideen, kuwaasoo ninkii sameeyaaba uu ku noolaanayo, oo sabtiyadaydiina si weyn bay ni-jaas ka dhigeen. markaasaan idhi, anigu waxaan kor-kooda ku shubi doonaa cadhadayda inta ay cidlada dhex joogaan si aan u baabbi'yo. laakiinse magacayga daraaddiis ayaan u shaqeeyey, si uusan ugu nijaasoobin quruumihii ay dhex joogeen hortooda, waayo, iyagoo u jeeda ayaan soo bixiyeey. oo weliba gacantaydaan kor ugu qaaday oo ugu dhaaray cidlada dhexdeedii inaan geeynayn dalkii aan siiyey oo caanaha iyo malabka la barwaaqaysan oo ah ammaantii dalalka oo dhan, maxaa yeelay, xukummadaydii way diideen, oo qaynuunnadaydiina kuma ay socon oo sabtiyadaydii nijas bay ka dhigeen, waayo, qalbigoodii wuxuu raacay sanamyadoodii. habase ahaatee ishaydii way u tudhay si aanan iyaga u baabbi'in, oo cidladiina kuma aanan dhex dhammayn. oo waxaan carruurtoodii ku idhi intii ay cidladii dhex joogeen, qaynuunnada aabbayaashiin ha ku soconina, oo xukummadoodana ha dhawrina, oo sanamyadoodana ha isku nijaasaynina. aniga ayaa ah rabbiga ilaahinna ah. qaynuunnadayda ku socda, oo xukummadayda xajiya oo sameeya, oo sabtiya-dayda quduus ka dhiga, oo iyana waxay ahaan doonaan calaamad aniga iyo idinka inoo dhexaysa, si aad u ogaataan inaan anigu ahay rabbiga ilaahinna ah. laakiinse carruurtiina way igu caasiyoobeen,

oo qaynuunnadaydiina kuma ay socon, xukummadaydiina inay sameeyaan ma xajin, kuwaasoo ninkii sameeyaaba uu ku noolaanayo, oo sabtiyadaydiina nijas bay ka dhigeen. markaasaan idhi, cadhadaydaan ku kor shubi doonaa, si aan xanaaqayga iyaga ugu dhammaystiro cidlada dhexdeeda. habase ahaatee gacantaydii waan ka soo celiyey, oo magacayga daraaddiis baan u shaqeeyey, si uusan ugu nijasoobin quruumaha hortooda, waayo, iyagoo u jeeda ayaan soo bixiye. oo weliba gacantaydaan kor ugu qaaday oo ugu dhaartay cidlada dhexdeedii inaan iyaga quruumaha ku kala dhex eryi doono, oo aan waddammada ku dhex firdhin doono, maxaa yeelay, xukummadaydii ma ay samayn, laakiinse qaynuunnadaydii way diideen, oo sabtiyadaydiina nijas bay ka dhigeen, oo indhahooduna waxay raaceen sanamyadii awoyaaashood. oo weliba iyagaan siiyey qaynuunno aan wanaagsanayn, iyo xukummo ayan ku noolaan karayn, oo waxaan iyagii ku nijaaseeyey hadiyadahoodii, maxaa yeelay, dab bay u dhex marsiiyeen wixii maxal fura oo dhan, si aan iyaga cidla ugu dhigo, si ay u ogaadaan inaan anigu rabbiga ahay. sidaas aawadeed wiilka aadamow, waxaad la hadashaa reer binu israa'iil, oo waxaad ku tidhaahdaa, sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, weliba taasay awoyaaashiin igu caayeen, wayna igu xadgudbeen. waayo, markaan dalka keenay, kaasoo aan gacanta ugu qaaday oo aan ugu dhaartay inaan iyaga siin doono ayay arkeen kur kasta oo dheer iyo geed kasta oo weyn, oo waxay halkaas ku bixiyeen alabaryadoodii, oo qurbaankoodii iga cadhaysiiyey ayay halkaas ku soo bixiyeen, oo weliba halkaasay caraftoodii udgoonayd ku sameeyeen, oo halkaasay qurbaannadoodii cabniinka ku daadiyeen. markaasaan ku idhi, meesha sare oo aad tagtaan maxay tahay? ilaa maantadan la joogo waxaa magaceeda la yidhaahdaa baamaah. sidaas daraaddeed waxaad reer binu israa'iil ku tidhaahdaa, sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, ma waxaad isu nijaasaysaan sidii awoyaaashiin isu nijaaseeyeen oo kale? oo ma waxaad ka daba gashaan waxyaal-hooda karaahiyada ah sida naag ninkeed ka dhilloowda oo kale? oo markaad hadiyadihiinna bixisaan, oo aad wiilashiinna dabka dhex marsiisaan ma waxaad isku nijaasaysaan sanamyadiinna oo dhan ilaa maantadan la joogo? haddaba reer binu israa'iilow, miyaan maqlaa waxaad i weyddiisanaysaan? sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, noloshaydaan ku dhaartaye, maqli maayo waxaad i weyddiisataan. oo waxa maankiinna soo galaana innaba ma ay ahaan doonaan, waayo, waxaad isku tidhaahdaan, annagu waxaannu noqon doonaa sida quruumaha kale, iyo sida qolooyinka waddammada deggan oo kale si aannu qorayo iyo dhagax ugu adeegno. sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, noloshaydaan ku dhaartaye, hubaal boqor baan idiinku ahaan doonaa gacan xoog badan iyo dhudhun fidsan iyo cadho la soo daadshay, oo dadyowga waan idinka soo dhex bixin doonaa, oo waddammadii aad ku kala dhex firdhiheen waxaan idinkaga soo ururin doonaa gacan xoog badan iyo dhudhun fidsan iyo cadho la soo daadshay. oo waxaan idiin keeni doonaa cidlada dadyowga, oo halkaasaan fool ka fool idinkula xaajoon doonaa. sidii aan

awowayaashiin cidladii dalka masar ugula xaajooday oo kale ayaan idinkana idiinla xaajoon doonaa, ayaa sayidka rabbiga ahu leeyahay. oo waxaan idin soo marin doonaa usha hoosteeda, oo axdigaan idinku xidhi doonaa. markaasaan idinka dhex sooci doonaa caasiyiinta iyo kuwa igu xadgudba. waxaan iyaga ka soo bixin doonaa dalka ay qariibi ahaanta u joogaan, laakiinse dalka reer binu israa'iil sooma ay geli doonaan, oo idinkuna waxaad ogaan doontaan inaan anigu rabbiga ahay. reer binu israa'iilow, sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, haddeydnan i dhegaysanayn, taga, oo haddan iyo hadda dabadeedba midkiin kastaaba sanamyadiisa ha u adeego, laakiinse waa inaydaan magacayga quduuska ah mar dambe nijaas kaga dhigin hadiyadihiinna iyo sanamyadiinna. waayo, sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, reer binu israa'iil oo dhan kulligoodba dalka dhexdiisa ayay iigu adeegi doonaan buurtayda quduuska ah taasoo ah burta dheer ee dalka reer binu israa'iil, oo halkaasaan iyaga ku aqbali doonaa. oo halkaasaan qurbaannadiinna iyo inta ugu horraya ee hadiyadihiinna, iyo waxyaalihiinna quduuska ah oo dhanba idinku weyddiisan doonaa. oo sida caraf udgoon baan idiin aqbali doonaa markaan dadyowga idinka soo dhex bixiyo oo aan waddammadii aad ku kala dhex firidheen idinka soo ururiyo, oo dhexdiinnaan quduus ku ahaan doonaa quruumaha hortooda. oo waxaad ogaan doontaan inaan anigu rabbiga ahay, markaan idin dhex keeno dalka reer binu israa'iil, kaasoo ah dalkii aan gacanta ugu qaaday arowayaashiin oo aan ugu dhaartay inaan iyaga siinayo. oo halkaasaad jidadkiinnii iyo falimihiinnii aad isku nijaasayseenba ku soo xusuusan doontaan, oo waxyaalihiinnii sharka ahaa ee aad samayseen oo dhan ayaad isu nici doontaan. sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, reer binu israa'iilow, iyadoo aan ahayn sidii jidadkiinnii sharka ahaa ay ahaayeen, amase sidii falimihiinnii qudhunka ahaa ay ahaayeen, markaan magacayga aawadiis idiinku shaqeeyo ayaad ogaan doontaan inaan anigu rabbiga ahay. oo haddana eraygii rabbiga ayaa ii yimid isagoo leh, wiilka aadamow, wejigaaga xagga koonfureed u sii jeedi, oo hadal xagga koonfureed ka gees ah ku hadal, oo waxaad wax ka sii sheegtaa kaynta duurka xagga koonfureed ku taal; oo waxaad kaynta koonfureed ku tidhaahdaa, rabbiga eraygiisa maqal: sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, bal ogow, dab baan kugu dhex shidi doonaa, oo wuxuu wada baabbi'in doonaa geed kasta oo qoyan oo dhexdaada ku yaal iyo geed kasta oo qallalanba. ololka ololayana lama demin doono, oo weji kasta oo tan iyo xagga koonfureed iyo ilaa xagga woqooyi joogaana isaguu ku guban doonaa. oo binu-aadmiga oo dhammuna waxay wada arki doonaan in aniga rabbiga ahu aan dabkaas shiday, oo innaba lama demin doono. markaasaan idhi, sayidow, rabbiyow, waxay iga yidhaahdaan, sow isagu masaalooyin kuma hadlin?

21

oo haddana eraygii rabbiga ayaa ii yimid isagoo leh, wiilka aadamow, wejigaaga xagga yerusaleem u sii jeedi, oo hadal xagga meelaha quduuska ah ka gees ah ku hadal, oo waxaad wax ka sii sheegtaa dalka

reer binu israa'iil. oo waxaad dalka reer binu israa'iil ku tidhaahdaa, rabbigu wuxuu leeyahay, bal eeg, anigu kul baan kugu ahaye, oo intaan seef-tayda galkeeda ka soo bixiyo ayaan kan xaq ah iyo sharrowgaba kaa baabbi'in doonaa. seeftaydu intay galkeeda ka soo baxdo ayay wada baabbi'in doontaa binu-aadmiga oo dhan tan iyo koonfur iyo ilaa woqooyi inta ka dhex leh, maxaa yeelay, anigu waxaan markaas kaa baabbi'in doonaa kan xaq ah iyo sharrowgaba. oo binu-aadmiga oo dhammuna waxay wada ogaan doonaan in aniga rabbiga ahu aan seeftaydii galkeedii ka soo bixiyeey, oo mar dambena dib uma ay noqon doonto. haddaba wiilka aadamow, taah. qalbigab iyo si qadhaadh hortooda ugu taah. oo markay kugu yidhaahdaan, war maxaad la taahaysaa? waxaad ugu jawaabtaa, waxaan la taahayaa warka soo socda aawadiis. qalbi kastaaba waa dhalaali doonaa, oo gacan kastaaba way taag gabi doontaa, oo naf kastaaba way qalbi jabi doontaa, oo qof kasta jilbihiisu sida biyo oo kale ayay u tabaryaraan doonaan. sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, bal eega, way soo socotaa, wayna ahaanaysaa. oo haddana eraygii rabbiga ayaa ii yimid isagoo leh, wiilka aadamow, wax sii sheeg, oo waxaad tidhaahdaa, rabbigu wuxuu leeyahay, waxaad tidhaahdaa, seef, seef baa laafeeyey, oo weliba waa laafeeyey. waxaa looafeeyey inay aad wax u layso, oo waxaa looafeeyey inay sida hillaac u dhalaasho. haddaba miyaynu rayraynaa? usha wiilkaygu waxay quudhsataa geed kasta. oo seefta waxaa loo dhiibay in la safeeyo si wax loogu isticmaalo. seefta waxaa looafeeyey oo looafeeyey in gacanta loo geliyo kan wax laaya. wiilka aadamow, qayli oo barooro, waayo, waxay ku kor dhici doontaa dadkayga, oo waxay ku kor dhici doontaa amiirrada reer binu israa'iil oo dhan. iyaga iyo dadkaygaba seeftaa loo dhiibay. haddaba sidaas aawadeed bowdadaada u dharbaax. sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, waxaa jira tijaabin, oo maxaa jiri doona xataa hadday usha wax quudhsata aanay mar dambe sii jiri doonin? haddaba sidaas daraad-deed, wiilka aadamow, wax sii sheeg, oo sacabbada isku dhufo. seeftu saddex jeer ha dhacdo, taasoo ah seefta wax lagu laayo, oo kan weyn laysa oo gelayasa xataa qolladahooda. seefta ayaan irdahooda oo dhan ku cabsiiyeey, si uu qalbigoodu u dhalaalo, oo ay kufiddoodu u sii badato. sida hillaac baa loo dhalaashay oo waxaa looafeeyey waxlaynta aawadeed! dadka ururi, xagga midigta u jeeso, dagaal isu diyaari, xagga bidxdana u jeeso, wejigaaga dhinac kasta u jeedi. aniguna sacabbadaydaan isku dhufan doonaa, waanan cadhabeeli doonaa. aniga rabbiga ah ayaa saas ku hadlay. oo haddana eraygii rabbiga ayaa ii yimid isagoo leh, weliba wiilka aadamow, waxaad taswiir ku tilmaantaa laba jid oo ay seefta boqorka baabuloon ku iman karto, oo labadooduba waa inay isku dal ka soo baxaan. meel ku calaamadee, oo waxaad u yeeshaa calaamad ku taal madaxa jidka magaalada soo gala. waxaad taswiirtaa jid ay seeftu ugu iman karto rabbaahda reer cammoon iyo yerusaleemta dhufayska leh oo dalka yahuudah ku dhex taal. waayo, boqorkii baabuloon wuxuu soo istaagay meesha jidadku ku kala leexdaan oo ah labada jid madaxooda inuu faaliyo aawadeed. fallaadhihiisii wuu ku faaliyey,

oo teraafiim ayuu la tashaday, oo beer buu fiiriye. midigtiisa waxaa yiil faalkii yerusuusalem loo faaliyey, inuu wax lagu jebebiyo dhisto, oo uu afka laynta u furo, oo uu qaylo aad ugu dhawaaqo, oo uu wax lagu jebebiyo irdaha ka hor samaysto, oo uu tuulmo tuulo, oo uu qalcado dhisto. oo kuwa dhaarta ku dhaartay waxay hortooda ku noqon doontaa sida faal aan waxtar lahayn oo kale, laakiinse isagu xumaantuu soo xusuusan doonaa, si iyaga lagu qabto aawadeed. sidaas daraadeed sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, dinku xumaantiinnii waxaad ka dhigteen in la soo xusuusto, oo saasaa xadgudubyadiinnii loo soo bandhigay, oo sidaasaa dembiyadiinnu falimihiinna oo dhan uga muuqdaan, maxaa yeelay, waa laydin soo xusuustay, oo sidaas daraadeed gacantaa laydinku qaban doonaa. oo amiirka reer binu israa'iil oo nijaasta iyo sharka ah, oo wakhtigiisu hadda yimid marka la ciqaabayow, sayidka rabbiga ahu wuxuu kugu leeyahay, duubka iska fur, oo taajka iska qaad. xaalku sidiisii sii ahaan maayo. kan hooseeya sar-raysii, oo kan sarreeya hoosaysii. anigu waan afgembiyi, oo afgembiyi, oo afgembiyi doonaa iyada, oo mar dambena siima ay ahaan doonto, ilaa uu yimaado kan xaq u lahu, oo isaga ayaan siin doonaa. haddaba wiilka aadamow, wax sii sheeg, oo waxaad tidhaahdaa, sayidka rabbiga ahu sidaasuu reer cammoon iyo caydoodaba ka leeyahay. adigu waxaad tidhaahdaa, seef, seef baa la soo siibay, oo waxaa loo safeeyey waxlaynta aawadeed, inay sida hillaac u dhalaasho oo ay wax baabbi'iso, inta ay wax aan waxba ahayn kuu arkayaan, oo ay wax been ah kugu faaliyaan, si ay kuugu soo kor daadshaan kuwii la laayay oo sharka ahaa, oo wakhtigoodii yimid markii la ciqaabo. galkeedii ha ku noqoto. anigu waxaan kugu xukumi doonaa meeshii lagugu abuuray iyo dalkii aad ku dhalatay. oo waxaan kugu soo kor shubi doonaa dhirifkayga, oo dabbii cadhadayda ayaan kugu soo afuufi doonaa, oo waxaan gacanta kuugu ridi doonaa niman doqonna ah oo aad waxbaabbi'inta u yaqaan. xaabo baad dabka u noqon doontaa, oo dhiiggaaguna dalkuu dhex oolli doonaa, oo mar dambe laguma soo xusuusan doono, waayo, aniga rabbiga ah ayaa saas ku hadlay.

22

oo haddana eraygii rabbiga ayaa ii yimid isagoo leh, haddaba wiilka aadamow, adigu ma doonaysaa inaad xukunto, ma doonaysaa inaad magaalada dhiigga qabta xukunto? haddaba waa inaad iyada waxyaalaheeda karaahiyada ah oo dhan ogeysiisid. oo waxaad tidhaahdaa, sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, waxaad tahay magaalod dhexdeeda dhiig ku daadisa si uu wakhtigeedu u yimaado, oo sanamyo iyada u daran samaysa inay isku nijaasayso. waxaad ku eedowday dhiiggii aad daadisay, oo waxaad ku nijaasowday sanamyadaadii aad samaysatay, oo wakhtigaagiina waad ka yeeshay inuu soo dhowaado, oo weliba cimrigaagina wuu buuxsamay, oo sidaas daraadeed cay baan quruumaha kaaga dhigay, oo majajilo baan waddammada oo dhan kaaga dhigay. taada magaceedu ba'ay ee rabshadu ka buuxdaay, kuwa kuu dhow iyo kuwa kaa foguba way kugu

majajiloon doonaan. bal eeg, amiirrada reer binu israa'iil ee ku dhex jooga midkood kastaaba wuxuu sidii xooggiisu ahaa ku talajiray inuu dhiig daadiyo. dhexdaaday aabbe iyo hooyo ku fududaysteen, oo dhexdaaday shisheeyaha ku dulmeen, oo dhexdaaday agoonta iyo carmalka ku dhibeen. waxyaalahaygii quduuska ahaa waad quudhshatay, oo sabtiyadaydina nijaas baad ka dhigtay. waxaa dhexdaada jooga niman xanta qaada si ay dhiig u daadiyaan, oo dhexdaada ayay buuraha wax ku cunaan, oo dhexdaada ayay shar ku sameeyaan. dhexdaada ayay cawradii aabbahood ku soo bannaan dhigaan, oo dhexdaada ayay tan xaylka qabta ku ceebeeyaan. midba wuxuu karaahiyo la sameeyaa naagtii deriskiisa, oo mid kalena wuxuu si shar ah u nijaaseeyaa gabadha uu soddogga u yahay, oo mid kalena wuxuu dhexdaada ku kufsadaa walaashiis oo ah gabadhii aabbihiis. dhexdaada ayay laaluush ku qaataan si ay dhiig u daadiyaan aawadeed, oo waxaad qaadataa korsaar iyo ribo, oo si hunguri weyn iyo dulmi ah ayaa uga faa'iidayasataa deriskaaga, oo aniga waad i illowday, ayaa sayidka rabbiga ahu leeyahay. haddaba bal eeg, anigu gacmahaygaan isugu dhuftaa faa'iidaadii aad daacadla'aanta ku heshay, iyo dhiiggii lagugu dhex daadiyey. wakhtiga aan kula macaamiloon doono miyaa qalbigaagu u adkaysan karaa, miyaase gacmahaagu xoog u yeelan karaan? aniga rabbiga ah ayaa saas ku hadlay oo saas samayn doonaa. oo quruumahaan kugu dhex eryi doonaa, oo waddammadaan kugu dhex firdhin doonaa, wasakhdaadana dhexdaada waan ka baabbi'in doonaa. oo waad isku nijaasooobi doontaa iyadoo ay quruumahu indhaha ku hayaan, oo waxaad ogaan doontaa inaan anigu rabbiga ahay. oo haddana eraygii rabbiga ayaa ii yimid isagoo leh, wiilka aadamow, reer binu israa'iil wasakh bay ii noqdeen, oo kulligood waa naxaas iyo qasacad iyo bir iyo laxaamad foornada ku dhex jira, oo xataa waa wasakhda lacagta. sidaas daraadeed sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, waxaan idinku soo ururin doonaa yerusualem gudaheeda, maxaa yeelay, kulligiin wasakh baad noqoteen. sida lacag, iyo naxaas, iyo bir, iyo laxaamad, iyo qasacad loo soo ururiyo, oo foornada loogu dhex rido in dabka lagu afuufo si loo dhalaaliyo aawadeed, sidaas oo kalaan idinku soo wada ururin doonaa xanaaqayga iyo cadhadayda, oo halkaasaan idinku ridi doonaa oo aan idinku dhalaalin doonaa. hubaal waan idin soo ururin doonaa oo waxaan idinku soo afuufi doonaa dabka cadhadayda, oo idinkuna dhexdiisaad ku dhalaali doontaan. sida lacagta foornada dhexdeeda loogu dhalaaliyo ayaad dhexdeeda ugu wada dhalaali doontaan, oo waxaad ogaan doontaan in aniga rabbiga ahu aan cadhadaydii idinku kor shubay. oo haddana eraygii rabbiga ayaa ii yimid isagoo leh, wiilka aadamow, waxaad yerusualem ku tidhaahdaa, waxaad tahay dal aan la nadiifin oo aan maalinta dhirifka roob lagu soo kor dayn. shirqool bay nebiyadeedu dhexdeeda ku sameeyeen, sidii libaax ciyaya oo xoog wax ku qabsada. nafo dad ayay baabbi'iyeen, oo waxay iska qaataan khasnad iyo waxyaalo qaal ah, oo waxay u yeeleen carmallo badan oo dhexdeeda jooga. oo wadaaddadeediina sharcigaygii si xun bay u dhaafeen, oo waxay nijaaseeyeen waxyaalahaygii

quduuska ahaa. innaba ma ay kala duwin wixii quduuska ahaa iyo wixii nijaasta ahaa, oo innaba dadka ma ay barin inay kala gartaan wixii nadiifta ahaa iyo wixii aan nadiifta ahayn, oo indhahoodana waxay ka qariyeen sabtiyadaydii, oo anigana dhexdoodaa wax nijaas ah laygaaga dhigay. amiirraadeeda dhex joogaa waa sida yeey xoog wax ku qabsata oo kale inay dhiig daadiyaan, iyo inay nafa dad halligaan, si ay faa'iido daacadla'aan ugu helaan aawadeed. oo nebiyadeeduna waxay ku malaaseen dhoobo aan nuurad lahayn, oo iyagoo aan rabbigu la hadlin ayay yidhaahdaan, sayidka rabbiga ah ayaa saas leh, illowse waxay arkeen wax aan waxba ahayn, oo wax been ah bay iyaga ugu faaliyeen. dadkii dalku waxay ku isticmaaleen dulmi, oo wax bay dheceen, oo masaakiintii iyo saboolkii baahnaa aad bay u dhibeen, oo xataa shisheeyihii si xun bay u dumleen. oo anigu waxaan dhexdooda ka doondoonyay nin heeraarka kor u dhisa oo hortayda ku soo istaaga meesha dunsan dalka aawadiis, si aanan u baabbi'in, laakiinse midna ma aan helin. sidaas daraaddeed dhirrifkaygaan ku soo shubay, oo dabkii cadhada yadaa aan ku baabbi'iyey, oo jidkoodiina madaxoodaan kaga abaalmariyey, ayaa sayidka rabbiga ahu leeyahay.

23

oo haddana eraygii rabbiga ayaa ii yimid isagoo leh, wiilka aadamow, waxaa jiray laba naagood oo isku hooyo ah. oo dhillanimo bay masar ku sameeyeen, oo intii ay yaryaraayeen ayay dhilloobeen. halkaasna naasahoodii waa lagu tuujiyey, oo halkaasna ibihii naasaha ee bikradnimadooda lagu nabareeyey. oo labadooda tan weyn waxaa la odhan jiray aaholaah, oo walaasheed magaceeduna wuxuu ahaa aaholiibaah, oo kuwaygay noqdeen, oo waxay dhaleen wiilal iyo gabdho. haddaba magacyadoodu waa sidan, aaholaah waa samaariya, oo aaholiibaahna waa yerusaalem. aaholaah waxay dhillaysatay iyadoo taydii ah, oo waxay caashaqday kuwii iyada jeclaa ee reer ashuur oo deriska la ahaa, kuwaas oo dhar buluug ah xidhnaa, oo ahaa saraakiil iyo taliyayaal, oo kulligood dhallinyaro suurad wacan ahaa, oo ahaa fardooley fardo fuushan. oo iyadu kulligood bay ka dhillaysatay, kuwaasoo kulligood ahaa raggi ashuur ee ugu wacanaa, oo ku alla kii ay caashaqday iyo sanamyadoodii oo dhanba way isugu nijaasaysay. oo iyadu innaba kama ay tegin dhillanimadeedii tan iyo markay masar joogtay, waayo, iyadoo yar ayay la seexdeen, oo ibihii naasaha ee bikradnimadeeda way nabareeyeen, oo dhillanimadoodii ayay iyada ku kor shubeen. oo sidaas daraaddeed waxaan u gacangeligey kuwii iyada jeclaan jiray ee reer ashuur oo ay caashaqday. kuwaasu cawradeedii bay soo bandhigeen, oo waxay qaateen wiilashoodii iyo gabdhaheedii, iyadiina seef bay ku dileen, oo magaceediina magac xun buu dumarka dhexdiisa ku noqday, waayo, xukummo baa lagu soo dejiyey. oo walaasheed aaholiibaahna waxaas way aragtay, laakiinse iyadu way kaga sii darnayd caashaqeedii, oo xagga dhillanimadana way ka sii darnayd dhillanimada walaasheed. waxay caashaqday kuwii reer ashuur ee deriska la ahaa, oo ahaa saraakiil iyo

taliyayaal si qurux badan u xidhan, oo ahaa fardooley fardo fuushan, oo kulligood wada ahaa dhallinyaro suurad wacan. oo anigu waxaan arkay inay nijaasowday, oo ay labadoodiiba isku jid qaadeen. dhillanimadeediina way sii kordhisay, waayo, waxay aragtay niman derbiga ku taswiiran, oo ahaa taswiirihii reer kaldayin oo asal guduudan lagu taswiiray, oo dhexda dhex-xidhyo ugu xidhan yihiin, oo madaxana duubab la sibaageeyey ugu xidhan yihiin, oo kulligood la wada moodo amiirro u eg reer baabuloon dalkoodu kalday yahay. oo isla markii ay aragtay ayay caashaqday, oo farriinqaadaayaal dalkii kalday bay ugu dirtay. oo reer baabuloon ayaa iyada sariirtii caashaqa ugu soo galay, oo dhillanimadoodii iyaday ku nijaaseeyeen, oo iyana iyagay la nijaasowday, oo nafsadeediina iyagay ka go'day. sidaasay dhillanimadeedii u soo bandhigtay oo cawradeedii daahay ka qaadday, markaasaa nafsadaydii iyada uga go'day sidii ay nafsaddaydu walaasheed uga go'day oo kale. laakiinse waxay sii badisay dhillanimadeedii iyadoo wakhtigii yaraanteeda soo xusuusanaysa markay dalkii masar ku dhilloowday. waxay caashaqday dhillayadeeda uu jiidhkoodu yahay sida jiidhka dameerrada, oo ay shahwaddooduna tahay sida shahwadda fardaha oo kale. oo sidaas ayaad u soo xusuusatay sharkii yaraantaada markay masariyintu ibihii naasahaaga ee yaraantaada nabarayn jireen. sidaas daraaddeed sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, aaholiibaah, bal ogow, kuwii ku caashaqi jiray ayaan kugu soo kicin doonaa, kuwaasoo ay naf-taadu ka go'day, oo iyagaan dhinac kasta kaaga soo dayn doonaa, kuwaasoo ah reer baabuloon, iyo reer kaldayin oo dhan, iyo feqood, iyo shooca, iyo qooca, iyo reer ashuur oo dhan oo iyaga la jira, oo kulligood ah rag dhallinyaro ah oo suurad wacan oo ah saraakiil iyo taliyayaal, iyo amiirro, iyo rag caan ah, oo kulligood fardo fuushan. oo waxay kugula soo duuli doonaan huf iyo gaadhifardood iyo giraangiro iyo guuto dad, oo hareerahaaga oo dhan ayay kaaga soo kici doonaan iyagoo wata gaashaan weyn, iyo gaashaan yar, iyo koofiyad bir ah, oo waxaan iyaga u dhiibi doonaa xukun, oo waxay kuu xukumii doonaan sida ay xukumadoodu yihiin. oo waxaan kugu soo dayn doonaa xanaaqayga masayrka ah, oo iyaguna cadho bay kugula macaamiloon doonaan. waxay kaa goyn doonaan sanki iyo dhegaha, oo intii kaa hadhana seef bay ku dhici doontaa. waxayna kaxaysan doonaan wiilashaada iyo gabdhahaagaba, oo intii kaa hadhana dab baa baabbi'in doona. oo weliba dharkahaaga way kaa wada murxasan doonaan, oo jowharadahaaga qurxoonna way kaa furan doonaan. oo sidaasaan kaaga joojin doonaa sharkaagii iyo dhillanimadaadii aad dalka masar ka keentay, si aadan indhahaaga kor ugu taagin, oo aadan masar kol dambe soo xusuusan. waayo, sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, bal eeg, waxaan kugu ridi doonaa gacantii kuwa aad neceb tahay, iyo gacantii kuwii ay nafsadaadu ka go'day. iyagu si nacayb badan ayay kugula macaamiilon doonaan, oo wixii aad ku hawshootay oo dhanna way kaa qaadan doonaan, oo waxay kaa tegi doonaan adigoo qaawan oo aan dednayn. oo cawradii dhillanimadaadana daahaa laga qaadi doonaa, xataa sharkaaga iyo dhillan-

imadaadaba. waxyaalahaas waa laguugu samayn doonaa, maxaa yeelay, dhillanimo baad quruumaha la daba gashay, oo sanamyadooda waad ku nijaa-sowday. waxaad qaadday jidkii walaashaa, oo sidaas daraadeed koobkeedii gacantaan kuu gelin doonaa. sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, waxaad cabbi doontaa walaashaa koobkeedii dheeraa oo weynaa, oo fudaydsasho baa laguugu qosli doonaa oo waa lagu quudhsan doonaa, waayo, wuu buuxaa. aad baad u sakhraami doontaa oo murug baa kaa buuxsami doonta, oo waxaad ku cabbi doontaa koobkii yaabka iyo baabba'da, kaasoo ah koobkii walaashaa samaariya. waad cabbi doontaa, oo weliba waad heehenheensan doontaa, oo burburkiisana waad ruugi doontaa, oo naasahaagaad jiidi doontaa, waayo, sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, aniga ayaa saas ku hadlay. sidaas daraadeed sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, waad i illowday oo dhabarkaaga gadaashiisaad igu xoortay, sidaas daraadeed wa inaad sharkaaga iyo dhillanimadaadaba u xambaarataa. oo weliba rabbigu wuxuu kaloo igu yidhi, wiilka aadamow, aaholaah iyo aaholiibaah miyaad xukumi doontaa? bal waxyaalhooda karaahiyada ah u sheeg. waayo, way sinaysteen, oo dhiig baa gacmahooda ku jira, oo sanamyadoodana way ka sinaysteen, oo wilaashoodii ay ii dhaleenna dab bay u dhex marsiiyeen si ay u baabba'aan aawadeed. oo weliba saasoo kalay igu sameeyeen. iyagu isku maalin ayay meeshaydii quduuska ahayd nijaaaseeyeen, oo sabtiyaday-diirna wax njaaas ah bay ka dhigeen. waayo, markay carruurtoodii sanamyadooda u qaleen ayay isla maaliintaasba meeshaydii quduuska ahayd u soo galeen inay nijaaaseeyaan, oo bal eeg, waxaas ayay gurigayga dhexdiisa ku sameeyeen. oo weliba rag baad meel fog uga cid dirsatay, oo waxaa loo diray wargeeye, oo bal eeg, iyana way yimaadeen, oo iyaga aawadood ayaad isu soo maydhay, oo u indhakuushatay, oo wax baad isugus sharraxday, oo waxaad ku fadhiisatay sariir haybad badan oo miis horteeda lagu soo diyaarshay, kaasoo aad fooxaygii iyo saliiddaydii saartay. oo waxaa iyada la jiray codka dadka faraha badan, oo raaxaysan, oo dadkii faraha badnaana waxaa la yimid sakhraamiin cidlada laga keenay, oo waxay gacmaha u geliyeen dugaagado, oo madaxana taaj qurux badan bay u saareen. markaasaan sii sinada ku gabowday ka idhi, miyey haddana ka sinaysan doonaan, oo iyaduse miyey iyaga ka dhillaaysan doontaa? laakiinse iyadii waxay ugu galeen sidii naag dhillo ah loogu galo oo kale, oo sidaasay ugu galeen naagihii sharka ahaa oo ahaa aaholaah iyo aaholiibaah. oo ragga xaqa ahu waxay iyaga u xukumi doonaan sida dhillooyin iyo naago dhiig galay loo xukumo oo kale, maxaa yeelay, iyagu waa dhillooyin, oo gacmahoodana dhiig baa ku yaal. waayo, sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, guuto baan iyaga ku soo kicin doonaa, oo cabsi iyo dhac baan u gacangelin doonaa. oo guutadaasu iyagay dhagxin doontaa oo seefak ku kala jarjari doontaa, oo wiilashooda iyo gabdhahoodaba way wada laay doonaan, oo guryahoodana dab bay ku gubi doonaan. oo sidaasaan shar dalka uga joojin doonaa, si naagaha oo dhan loo baro inaanay mar dambe sidii sharkiinnii oo kale u falin. oo sharkiinnii waa laydinka abaalmarin doonaa, oo dembiyadii sanamyadiinna ayaad

xambaaran doontaan, oo markaasaad ogaan doontaan inaan anigu ahay sayidka rabbiga ah.

24

oo haddana eraygii rabbiga ayaa ii yimid sannaddii sagaalaa, bisheedii tobnaad, maalinteedii tobnaad, isagoo leh, wiilka aadamow, maalintan, xataa isla maantaan qudheeda magaceeda qor, waayo, boqorkii baabuloon isla maantadan qudheeda ayuu yerususalem ku soo dhowaaday. oo reerka caasiy-oobay waxaad kula hadashaa masaal, oo waxaad ku tidhaahdaa, sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, digsiga dabka saara, saara oo biyo ku shuba. oo waxaad ku gurtaan cadcadka, xataa cadcadka wanaagaas oo dhan, oo ah bowdada iyo garabka, oo waxaad ka buuxisaan lafaha ugu wacan. waxaad soo wadataan adhiga jarkiisa, oo waxaad hoostiisa ku gurtaan lafaha, oo si wanaagsan u kariya, oo lafihiisana ku dhex kariya. sidaas daraadeed sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, waxaa iska hoogtay magaalada dhiigga qabta, taasoo ah digsiga miridhkiisu ku jiro, oo aan miridhkiisu ka bixin! cadcad u soo bixiya, iyadoo aan saami lagu bixin. waayo, dhiiggeedii dhexdeedu yaal. waxay kor saartay dhagax diiran, oo dhulkana kuma ay daadin si ay ciid ugu daboosho aawadeed. inay cadho ugu soo kacdo oo ay ka aarsato ayaan dhiiggeedii dhagax diiran dul saaray si uusan u daboolmin. sidaas daraadeed sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, waxaa iska hoogtay magaalada dhiigga qabta! aniguna tuulmada waan weynayn doonaa. qoryo ku sii gur, oo dabka sii shid, oo hilibka aad u kari, oo maraqaana xawaash ku shub, oo lafuhuna ha gubteen. markaas digsiga oo madhan dhuxusha shidan saar si uu u kululaado, oo ay naxaastiisu u gubato, oo ay wasakhdiisu gudhihiisa ugu dhalaasho oo uu miridhkiisuna u baabba'o. iyadu si aan waxba tarayn ayay isu daalisay, oo miridhkeeda badanna iyada kama uu baxo, oo miridhkeeda dabka kagama baxo. wasakhdaada shar baa ku jira, maxaa yeelay, waan ku nadiifiyey laakiinse waad nadiifisanaan weyday, haddaba innaba wasakhdaada kama aad nadiifisami doontid jeeraan cadhadayda kugu dhammaystiro. aniga rabbiga ah ayaa saas ku hadlay. saasay noqon doontaa, oo taasaan samayn doonaa. innaba dib ugama aan noqon doono, mana tudhi doono, oo innaba kama aan soo noqon doono. siday jidadkaagu ahaayeen iyo siday falimahaagu ahaayeen ayay kuu xukumi doonaan ayaa sayidka rabbiga ahu leeyahay. oo haddana eraygii rabbiga ayaa ii yimid isagoo leh, wiilka aadamow, bal ogow, waxaan darbad qudha kaaga qaadayaa tii ay indhahaagu jecel yihiin, laakiinse ha u barooran, hana u ooyin, oo ilmadaaduna innaba yaanay u daadan. taah, laakiin si aamusan u taah, oo baroorasho kuwii dhintay loo barooro ha u barooran. duubkaaga madaxa ku duubo, oo kabaha gasho, oo bushimahaagana ha daboolin, oo kibista dadkana innaba ha cunin. markaasaan aroortii dadkii la hadlay, makhribkiina naagtaydii way dhimatay, oo aniguna sidii laygu amray ayaan subaxdii yeelay. oo markaasaa dadkii waxay igu yidhaahdeen, war maad noo sheegtid waxan aad samaynaaysid ulajeeddadooda? markaasaan ugu jawaabay, eraygii rabbiga

ayaa ii yimid isagoo leh, reer binu israa'iil la hadaal, oo waxaad ku tidhaahdaa, sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, bal ogaada, meeshayda quduuska ah ayaan nijaasayn doonaa, taasoo ah faankii xooggiinna iyo waxa ay indhihiinnu jecel yihiin, iyo waxa ay naftiinnu u naxdo; oo wiilashiinna iyo gabdhihiinna aad ka tagteenna seef bay ku le'an doonaan. oo idinkuna sidaan yeelay oo kale ayaad yeeli doontaan. bushimihiinna ma aad dabooli doontaan, oo kibista dadkana ma aad cuni doontaan. oo duubabkiinnu madaxay idiinku duubnaan doonaan, oo kabhiinnuna caga-hay idiinku jiri doonaan. ma aad barooran doontaan, mana aad ooyi doontaan, laakiinse xumaatooyinkiinna baad la macaluuli doontaan, oo midkiinba kan kaluu ku musannaabi doonaa. sidaasuu yexesqeel calaamad idiinku ahaan doonaa, oo wax alla wixii uu sameeyey ayaad idinkuna samayn doontaan. oo markay waxaasu dhacaan ayaad ogaan doontaan inaan anigu ahay sayidka rabbiga ah. oo weliba wiilka aadamow, maalinta aan iyaga ka qaado xooggooda, iyo farxadda sharaftooda, iyo waxa ay indhahoodu jecel yihiin, iyo waxa uu qalbigoodu raaco, iyo wiilashooda iyo gabdhaahooda, soo noqon maayo in kii soo baxsaday uu maalintaas kuu iman doono inuu dhexaaga wixii dhacay oo dhan kugu maqashiyo? oo maalintaas qudheeda ayaa afkaagu kii soo baxsaday u furmi doonaa, oo waad hadli doontaa, oo mar dambena ma aad carrab la'aan doontid. sidaasaad calaamad u noqon doontaa, oo iyaguna waxay ogaan doonaan inaan anigu rabbiga ahay.

25

oo haddana eraygii rabbiga ayaa ii yimid isagoo leh, wiilka aadamow, wejigaaga reer cammoon u sii jeedi oo iyaga wax ka sii sheeg, oo waxaad reer cammoon ku tidhaahdaa, sayidka rabbiga ah eraygiisa maqla, sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, waxaad ahaa ku tidhaahdeen meeshayda quduuska ah markii la nijaaseeyey, iyo markuu dalka reer binu israa'iil cidlada noqday, iyo markay dadka yahuudah maxaabiisnimo u baxeen, sidaas daraad-deed bal ogow, hanti ahaan ayaan dadka bari kuu siin doonaa, oo iyana xerooyinkooda bay kaa dhex samaysan doonaan, oo hooygoodana dhexdaaday ka samaysan doonaan. midhahaaga way cuni doonaan, caanahaagana way dhami doonaan. oo rabbaahna waxaan ka dhigi doonaa gole geel, meesha reer cammoonna waxaan ka dhigi doonaa xeryo adhi, oo markaasaad ogaan doontaan inaan anigu rabbiga ahay. waayo, sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, waad sacbisay, waanad rablaysay, oo qalbigaagaad ku rayraysay adigoo aad iyo aad dalka reer binu israa'iil u quudhsanaya, oo sidaas daraad-deed bal ogow, gacantaydaan kugu soo dul fidiyey, oo quruumaha ayaan booli ahaan kuu siin doonaa, oo dadyowga dhexdooda waan kaa gooyin doonaa, oo waxaan kaa dhigi doonaa inaad waddammada oo dhan ka halligantid, waanan ku wada baabbi'in doonaa, oo waxaad ogaan doontaa inaan rabbiga ahay. sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, moo'aab iyo seciir waxay leeyihiin, dadka dalka yahuudah quruumaha oo dhan bay la mid yihiin. sidaas daraad-

deed bal ogaada, anigu dalka moo'aab dhinac baan ka faruuri doonaa xagga magaalooyinkiisa, waana magaalooyinka soohdintiisa ku yaal, kuwaas oo ah dalka ammaantiisa, oo ah beytreshimood, iyo bacal mecoon, iyo qiryatayim, oo waxaan u sii dayn doonaa dadka reer bari inay reer cammoon ku kacaan, oo hanti ahaan baan iyaga u siin doonaa si aan reer cammoon mar dambe quruumaha dhexdooda loogu soo xusuusan, oo anigu xukun baan reer moo'aab ku soo dejin doonaa, oo markaasay ogaan doonaan inaan anigu rabbiga ahay. sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, reer edom aarsasho buu dadka yahuudah kula macaamilooday, oo si weyn ayuu u xumeeyey, oo iyaga wuu ka aar goostay, sidaas daraad-deed sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, gacantaydaan dalka edom ku dul fidin doonaa, oo dad iyo duunyoba waan ka baabbi'in doonaa, oo cidla baan ka dhigi doonaa tan iyo teman, oo tan iyo dedaan seef baa lagu le'an doonaa. oo waxaan aarsashadayda dul saari doonaa reer edom, oo gacanta dadkayga reer binu israa'iil ayaan kaga aarsan doonaa, iyaguna reer edom way ku samayn doonaan sida ay cadha-daydu tahay iyo sida uu xanaaqaygu yahay, oo waxay ogaan doonaan aarsashadayda, ayaa sayidka rabbiga ahu leeyahay. sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, reer falastiin aarsashay kula macaamiloodaan oo iyagoo qalbiga ka quudhsanaya ayay ka aarsadeen si ay cadownimo weligeed ah ugu baabbi'yaan, sidaas daraad-deed sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, bal eeg, gacantaydaan reer falastiin ku dul fidin doonaa, oo reer kereetiimna waan gooyin doonaa, oo kuwa badda xeebteeda ku hadhayna waan baabbi'in doonaa. oo waxaan dushooda ku soo dejin doonaa aarsasho weyn anigoo xanaaq weyn ku canaanaya, oo markaan aarsashadayda dul saaro waxay ogaan doonaan inaan anigu rabbiga ahay.

26

oo haddana sannaddii kow iyo tobnaad, bisha maal-inteedii kowaad eraygii rabbiga ayaa ii yimid isagoo leh, wiilka aadamow, reer turos wuxuu yeruusaalem ku yidhi, ahaa, tii dadyowgii iriddiisa ahaan jirtay way jabtay, oo anigay ii soo jeedday, oo haddana waan buuxsanaan doonaa, waayo, iyadu haatan waa cidla. sidaas daraad-deed sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, reer turosow, bal eeg, anigu col baan kugu ahaye, oo waxaan ka dhigi doonaa inay quruumo badanu kuugu soo kacaan siday baddu hirarkeeda u soo kiciso oo kale. oo iyagu derbiyada turos way baabbi'in doonaan, oo munaaradaheedana way dumin doonaan, oo ciiddeedana waan ka xoqi doonaa, oo dhagax diiran oo kale baan ka dhigi doonaa. oo waxay noqon doontaa meel shabagyo lagu wadho oo badda dhexdeeda ku taal, waayo, sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, aniga ayaa saas ku hadlay, oo booli bay quruumaha u noqon doontaa. oo gabdhaheeda berrinka joogana seef baa lagu wada layn doonaa; oo waxay ogaan doonaan inaan anigu rabbiga ahay. waayo, sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, bal ogaada, waxaan turos ku soo kicin doonaa boqorka baabuloon oo ah nebukadresar boqorkii boqorrada, oo xagga woqooyi buu ka iman doonaa isagoo wata

fardo, iyo gaadhifardoodyo, iyo rag fardooley ah, iyo guuto ciidan ah, iyo dad faro badan. oo isagu gabbahaaga berrinka jooga seef buu ku wada layn doonaa, oo qalcado buu kuu samaysan doonaa, oo tuulmo buu kuu tuulan doonaa, oo gaashaan weyn ayuu kor kuguugu qaadan doonaa. wuxuu derbiyadaada ku tumi doonaa wax lagu jebebiyo, oo munaaradahaagana wuxuu ku dumin doonaa faasaskiisa. oo fardihiisa badan aawadood ayaa boodhkoodu ku qarin doonaa, oo derbiyadaaduna waxay la gariiri doonaan ragga fardooleyda buuqooda, iyo giraangiraha iyo gaadhifardoodyada gurdankooda, markuu irdahaaga u soo galo sida rag u soo galo magaalo dhinac laga faruuray oo kale. oo qoobabka fardihiisa ayuu jidadkaaga oo dhan kula tuman doonaa, oo dadkaagana seef buu ku wada layn doonaa, oo tiirarkaaga adadaguna dhulkay ku soo dhici doonaan. maalkaaga way dhici doonaan, oo booli ahaan bay baayacmushtarakaaga u qaadan doonaan, oo derbiyadaadana way dumin doonaan, oo daaraahaaga qurqurxoonna way burburin doonaan, oo dhagxantaada iyo alwaaxdaada iyo boodhkaagaba biyahay ku dhex daadin doonaan. oo waxaan joojin doonaa qaylada heesahaaga, oo kataaradahaaga sanqadhoodana mar dambe lama maqli doono. waxaan kaa dhigi doonaa sida dhagax diiran oo kale, oo waxaad noqon doontaa meel shaabagyada lagu dul wadho, oo mar dambena dib laguuma dhisi doono, waayo, sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, aniga ilaaha ah ayaa saas ku hadlay. sayidka rabbiga ahu wuxuu reer tuos ku leeyahay, markii kuwa dhaawaca ahu cabaadaan oo dad badan dhexdaada lagu laayo, sow jasiiraduhu sanqadha dhiciddaada kama gariiri doonaan? oo markaasay amiirrada badda oo dhammu carshiyaadooda ka soo degi doonaan, oo waxay iska bixin doonaan khamiisyadooda, oo dharkooda daabaca lehna way iska saari doonaan, oo intay gariir xidhaan ayay dhulka fadhiisan doonaan, oo daqiiqad kastana way iska gariiri doonaan, wayna kula yaabi doonaan. oo baroor ayay kor kuugu qaylin doonaan, oo waxay kugu odhan doonaan, magaaladii caanka ahayd, oo dadka badaha maraa ay degganaayeen, oo badaha ku xoog badnayd iyada iyo dadkeeda degganuba, oo kuwa ku ha-reeraysan oo dhan ka cabsiin jirtayay, sidee baad u ba'day! haddaba maalinta dhiciddaada gasiiraduhu way wada gariiri doonaan, hubaal gasiiradaha badda ku dhex yaallaa bixitinkaaga aawadiis ayay la argagixi doonaan. waayo, sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, markaan magaalo cidla ah kaa dhigo sida magaaloyinka aan ciduna degganayn oo kale iyo markaan moolka korkaaga ku soo daayo, oo ay biyo badanu ku daboolaan, markaasaan kula dejin doonaa kuwa yamayska ku dhaadhaca, kuwaasoo ah dadkii waayihii hore jiri jiray, oo waxaan dhulka meesha ugu hoosaysa, oo ah meelo waa hore cidloobay, kula fadhiisin doonaa kuwa yamayska ku dhaadhaca, si aan ciduna kuu degin, oo dalka kuwa noolna waxaan dhex dhigi doonaa sharaaf. waxaan kaa dhigi doonaa cabsi, oo innaba mar dambe siima aad jiri doontid. sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, in kastoo lagu doondoono kol dambe laguma heli doono.

oo haddana eraygii rabbiga ayaa ii yimid isagoo leh, wiilka aadamow, haddana tuos aawadeed baroor kor ugu qayli, oo waxaad turos ku tidhaahdaa, taada badda kadinkeeda ku taal, oo ah meesha ay gasiirado badan dadkoodu ka baayacmushtaraanay, sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, turosay, waxaad istidhi, anigu waxaan leeyahay qurux kaamil ah. soohdimahaagu waxay ku yaallaan badda dhexdeeda, oo kuwii ku dhisayna quruxdaadii way kaamileen. alwaaxda doonniyaahaaga oo dhan waxay ka sameeyeen dhirta berooshka ah ee seniir, oo lubnaan waxay ka soo goosteen geedo kedar ah si ay daqal kaaga dhigaan. waxay seebab kaaga sameeyeen geedihii alloonka ee baashaan, oo kursiyadaadiina waxay ka sameeyeen alwaax gasiiradaha kitiim laga keenay oo foolmaroodi lagu sharxay. oo waxaa shiraaq kuu ahaa maro wanaagsan oo daabac leh oo masar laga keenay, si ay taasu calaamad kuugu ahaato, oo waxaa kugu dednaa buluug iyo guduud gasiiradaha eliishaah laga keenay. tuosay, kuwii sixiimadahaagii seebiyey waxay ahaayeen dadka siidoon iyo arwaad deggan, oo kuwii xigmadda lahaa ee ku dhex joogayna waxay ahaayeen doonniyawadaaashaadii. odayaashii gebal iyo kuweedii xigmadda lahaa ee ku dhex joogay ayaa kuwa dillaacyada awda kuu ahaayeen, oo badda doonniyaheedii oo dhan iyo baxriyadoodii oo dhammuud way ku dhex joogeen si ay kuula baayacmushtaraan. reer faaris, iyo reer luud, iyo reer fuud ayaa ciidankaagii ku jiray, oo waxay kuu ahaayeen dagaalyahankaagii, oo dhexdaaday gaashaanka iyo koofiayadda dagaalka sudheen, oo waxay soo bandhigeen quruxdaadii. oo derbiyadaadii kugu wareegsanaana waxaa dul joogay raggii reer arwad iyo ciidankaagii, oo munaaradahaagiina waxaa ku jiray raggii reer gammaadiim. iyana gaashaammadooday derbiyadaadii kugu wareegsanaa sudheen, oo quruxdaadiina kaamil bay ka dhigeen. tarshiish waxay ahayd tii kula baayacmushtari jirtay hodantinimadaadii badnayd ee cayn kasta ahayd aawadeed, oo waxay alaabtaadii kaga baayacmushtari jirtay lacag, iyo bir, iyo qasacad, iyo alxan. oo reer yaawaan, iyo reer tubal, iyo reer meshegna way kula baayacmushtari jireen, oo waxay alaabtaadii kaga baayacmushtari jireen dad noolnool iyo weelal naxaas ah. oo kuwii reer togarmaahna waxay alaabtaadii kaga baayacmushtari jireen fardo iyo fardo la fuulo iyo baqlo. dadkii reer dedaanna way kula baayacmushtari jireen, oo gasiirado badan ayaa kuu ahaan jiray meelahaad ku baayacmushtartid, oo waxay kuu keeni jireen foolmaroodi iyo qori haabniim ah. suuriyana way kula baayacmushtari jirtay, maxaa yeelay, sancu faro badan baad samayn jirtay, oo waxay alaabtaada kaga baayacmushtari jireen dhagaxyo sumurud la yidhaahdo, iyo guduud, iyo daabac, iyo dhar wanaagsan, iyo shacaab iyo dhagax agate la yidhaahdo. dalka yahuudah iyo dalka israa'iilna way kula baayacmushtari jireen, oo waxay alaabtaada kaga baayacmushtari jireen sarreenkii minniid, iyo fannag macaan, iyo malab, iyo saliid, iyo beeyo. dimishaqna way kula baayacmushtari jirtay sancadaadii faraha badnayd aawadeed, iyo ho-

dantinimadaadii badnayd ee cayn kasta ahayd oo dhan, oo waxay ka dhaafsan jirtay khamrigii xelboon iyo dhogor cad. wedaan iyo yaawaan waxay alaabtaada kaga baayacmushtareen dun, oo alaabtaadana waxaa ka mid ahaa bir dhalaalaysa iyo kasiya iyo kalamus. dedaan waxay kaga baayacmushtari jirtay dharka qaaliga ah ee fardaha lagu saldhaysto. carabiya iyo amiirradii reer qedaar oo dhammu waxay kuu soo iib geeysan jireen baraar, iyo wanan iyo orgi: oo waxaasay kaaga baayacmushtari jireen. oo reer shebaa iyo reer racmaahna way kula baayacmushtari jireen, oo waxay alaabtaadii kaga baayacmushtari jireen xawaashka ugu fiican, iyo dhagxan kasta oo qali ah, iyo dahab. oo waxaa kaloo kula baayacmushtari jiray xaaraan, iyo kanneeh, iyo cee-den, iyo baayacmushtariyaashii shebaa, iyo ashuur, iyo kilmad oo dhan. kuwaasu waxay ahaan jireen baayacmushtariyaasha ka iibin jiray alaab door ah oo cayn kasta ah oo ahaa dhar buluug ah, iyo daabac, iyo sanaaduq uu dhar qali ahu ka buuxo oo ay xadhko ku xidhidhan yihiin oo alwaax kedar ah laga sameeyey. doonniyaha tarshiish ayaa shixnaddaada qaadi jiray, oo adigu waad buuxsantay, oo badda dhexdeeda ayaad aad ugu sharaf badnayd. kuwii seebab kuugu kaxaynayay waxay ku geeyeen meel biyo badan, oo dabayshii bari ayaa badda dhexdeeda kugu jebisay. maalkaaga, iyo alaabtaada, iyo baayacmushtarkaaga, iyo baxriyadaada, iyo doonniyawadayaashaada, iyo kuwa dillaacyada awda, iyo kuwa baayacmushtarkaaga ka shaqaysta, iyo raggaaga dagaalyahanka ah oo ku dhex jooga oo dhan, iyo gutada ku dhex joogta oo dhammuba waxay maalinta baabbi'iddaada ku wada daadan doonaan badaha dhexdooda. kuwa agagaarkaaga jooga oo dhammu waxay la wada gariiri doonaan qaylada dhawaaqa doonniyawadayaashaada. oo kuwa seebabka ku shaqeeya oo dhan, iyo baxriyada, iyo doonniyawadayaasha badda oo dhammuba doonniyahooda way ka soo degi doonaan, oo berrigay soo istaagi doonaan. oo waxaa la maqli doonaa iyagoo kuu barooranaya, oo si qadhaadhi ayay u ooyi doonaan, oo madaxooday boodh ku dul shubi doonaan, oo dambaskay ku galgalan doonaan. oo adiga daraaddaa ayay isu xiri doonaan, oo joonyado bay guntan doonaan, oo waxay kuugu ooyi doonaan qalbi murugaysan iyo baroor qadhaadhi. oo intay ooyayaan ayay baroor kuu qaadi doonaan, oo waxay ku barooran doonaan iya-goo leh, turosta badda dhexdeeda ku baabba'day, bal magaaladee baa la mid ah? markay alaabtaadu badda ka soo baxday dad faro badan baad dhergin jirtay, oo boqorradii dunidana hodan baad maalkaagii badnaa iyo baayacmushtarkaagii kaga dhigtay. wakhtigii badaha lagugu jebiyey biyaha moolka dheer dhexdooda ayaa baayacmushtarkaagii iyo guutadaadii oo dhammuba kugu wada dhex baabbi'iyeen. dadka gasiiradaha deggan oo dhammu way kula yaabsan yihiin, oo boqorraddooduna aad iyo aad bay u cabsan yihiin, oo wejigooduna aad buu u argaggaxsan yahay. oo baayacmushtariyaasha dadka ku dhex jiraa way kugu foodhyaan, oo cabsi baad noqotay, oo weligaana mar dambe ma aad jiri doontid.

oo haddana eraygii rabbiga ayaa ii yimid isagoo leh, wiilka aadamow, amiirka turos waxaad ku tidhaahdaa, sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, qalbigaagu kor buu isu qaaday, oo waxaad tidhi, anigu ilaah baan ahay, oo badaha dhexdooda ayaan kursigii ilaah ku dul fadhiiya, laakiinse waxaad tahay binu-aadmi oo ilaah ma tihiid in kastoo aad qalbigaagii qalbigii ilaah oo kale ka dhigtay. bal eeg, adigu xataa daanyeel waad ka sii xigmad badan tahay, oo wax qarsoodi ah oo lagaa qarin karaana innaba ma jiraan. xigmad-daada iyo waxgarashadaada ayaad maalka ku heshay, oo khasnadahaagana waxaad ku buuxsatay dahab iyo lacag. xigmaddaada badan iyo baayacmushtarkaaga ayaad maalkaaga ku sii korodhsatay, oo qalbigaaguna maalkaaga aawadiis ayuu kor isula qaaday. sidaas daraaddeed sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, qalbigaagii sidii qalbigii ilaah oo kale ayaad ka dhigtay, sidaas daraaddeed bal ogow waxaan kugu soo kicin doonaa shisheeyayaal oo ah kuwa cabsida leh ee quruumaha, oo iyaguna waxay seeftooda ula soo bixi doonaan inay quruxda xigmaddaada ku kharribaan, oo dhalaalkaagana way nijaasayn doonaan. yamaysay kugu ridi doonaan, oo waxaad u dhiman doontaa sida dhimashadii kuwii badaha dhexdooda lagu laayay oo kale. kan ku dilaya weli ma hortiisaad ka odhan doontaa, anigu ilaah baan ahay, in kastoo aad binu-aadmi tahay, ilaahse ma tihiid, adoo gacanta kan ku dilaya ku jira? waxaad shisheeyayaal gacantooda ugu dhiman doontaa sida dhimashadii buuryaqabka, waayo, sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, aniga ayaa saas ku hadlay. oo haddana eraygii rabbiga ayaa ii yimid isagoo leh, wiilka aadamow, boqorka turos baroor u qaad, oo waxaad isaga ku tidhaahdaa, sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, adigu waxaad ahayd dhammaystirkii kaamilnimada, oo waxaa kaa buuxday xigmad, quruxdaaduna kaamil bay ahayd. waxaad joogi jirtay ceeden oo ahayd beertii ilaah, oo waxaad huwatay dhagax kasta oo qali ah, kuwaasoo ahaa sardiyoos, iyo tobasiyos, iyo dheemman, iyo berulloos, iyo onika, iyo yasbid, iyo safayr, iyo sumurud, iyo mid birqaya, oo dafafkaaga iyo biibiilayaashaada shuulkoodu wuu kula jiray. maalintii lagu abuuray waa lagu diyaariyey. waxaad ahayd keruubkii subkanaa ee wax dabooli jiray, oo aniga ayaa saas kaa dhigay si aad buurta quduuska ah ee ilaah u joogtid. oo waxaad hor iyo dib ugu dhex socon jirtay dhagaygu dab ah. maalintii lagu abuuray iyo ilaa markii xaqdarro lagaa helay jidadkaagaad kaamil ku ahayd. baayacmushtarigaaga badan aawadiis waxaa dhexdaada laga buuxiyey dulmi, waanad dembaabtay, oo sidaas daraaddeed ayaan adiga sida wax nijaas ah oo kale buurta ilaah kaaga xooray. keruubkii wax dabooli jirayow, waan ku halligay oo dhagxanta dabka ah dhexdooda waan kaa baabbi'iyey. qalbigaagu quruxdaadu kor isula qaaday, oo xigmaddaadiina waxaad la kharribtay dhalaalkaaga. dhulkaan kugu xooray oo boqorro hortood ayaan ku dhigay si ay kuu arkaan. meelahaagii quduuska ahaa waxaad ku nijaasaysay xumaatooyinkaagii badnaa, iyo xaqdarradii baayacmushtarkaaga, oo sidaas daraaddeed

dhexdaadaan dab ka soo bixiyey, oo isna wuu ku baabbi'iyey, oo dhulka korkiisa ayaan dambas kaaga dhigay iyadoo ay kuwa kuu jeeda oo dhammu indhaha kugu hayaan. dadyowga dhexdooda kuwa kugu yaqaan oo dhammu adigay kula yaabi doonaan, cabsi baad noqotay, oo weligaana mar dambe ma aad jiri doontid. oo haddana eraygii rabbiga ayaa ii yimid isagoo leh, wiilka aadamow, wejigaaga siidoon u jeedi oo iyada wax ka sii sheeg, oo waxaad tidhaahdaa, siidoonay, sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, bal eeg, anigu col baan kugu ahaye, oo waa laygu kaa dhex ammaani doonaa. oo markaan xukummo dhexdeeda ku sameeyo waxay ogaan doonaan inaan anigu rabbiga ahay, oo dhexdeeda ayaan quduus ku ahaan doonaa. belayayo iyo dhiig baan jidadkeeda ku soo dayn doonaa, oo kuwa dhaawaca ahna dhexdeeda lagu xukumi doonaa iyadoo seefu dhinac kastaba kaga taagan tahay, oo markaasay ogaan doonaan inaan anigu rabbiga ahay. oo mar dambe ma ay jiri doonaan yamaarug reer binu israa'iil muda, amase qodax iyaga xanuujisa oo ka mid ah kuwa hareerahooda ku wareegsan oo iyaga quudhsaday oo dhan; oo waxay ogaan doonaan inaan anigu ahay sayidka rabbiga ah. sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, markaan reer binu israa'iil ka soo ururiyo dadyowga ay ku kala dhex firdihsan yihiin, oo aan dhexdooda quduus ku noqdo iyadoo ay quruumuhu indhaha ku hayaan, ayay dalkoodii aan addoonkaygii yacquub siiyey dhex degganaan doonaan. oo halkaasay ammaan ku dhex degganaan doonaan, oo guryo bay dhisaa doonaan, oo beero canab ah bay beeran doonaan, oo weliba ammaan bay ku degganaan doonaan, markaan kuwa hareerahooda ku wareegsan oo iyaga quudhsada oo dhan xukummo ku soo dejiyo, oo markaasay ogaan doonaan inaan anigu ahay rabbiga ilaahooda ah.

29

oo haddana sannaddii tobnaad, bisheedii tobnaad, maalinteedii laba iyo tobnaad ayaa eraygii rabbigu ii yimid isagoo leh, wiilka aadamow, wejigaaga u jeedi fircoon oo ah boqorka masar, oo waxaad wax ka sii sheegtaa isaga iyo dalka masar oo dhan. la hadal oo waxaad ku tidhaahdaa, sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, fircoonow, boqorka masarow, anigu col baan kugu ahaye bal ogow, waxaad tahay yaxaas weyn oo webiyaashiisa iska dhex jiifa, oo yidhi, webi-gayga anigaa iska leh, oo anigaa samaystay. laakiinse qabatooyin baan camanka kaa soo sudhi doonaa, oo kalluunka webiyaashaadana waxaan ka dhigi doonaa inuu qolfahaaga ku dhego, oo webiyaashaadaan kaa soo bixin doonaa adiga iyo kalluunka webiyaashaada ee qolfahaaga ku wada dhegi doona oo dhan. oo adiga iyo kalluunka webiyaashaada oo dhanba cidladaan ku tuuri doonaa. waxaad ku dhici doontaa berrin bannaan, oo innaba layskuma soo kaa ururin doono, lagumana aasi doono, oo waxaan cunto kaaga dhigay dugaagga dhulka iyo haadka samada. oo dadka masar deggan oo dhammu way wada ogaan doonaan inaan anigu rabbiga ahay, maxaa yeelay, iyagu waxay reer binu israa'iil u ahaayeen ul caws-duur ah. markay gacanta kugu qaateen waad jab-

tay, oo waxaad murkicisay garbahoodii oo dhan, oo markay ku cuskadeenna waad kala jabtay, oo dhexdoodii oo dhanna waad gariirisay. sidaas daraaddeed sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, bal ogow, waxaan dushaada ku soo dayn doonaa seef, oo dad iyo duunyaba waan kaa dhex baabbi'in doonaa. oo dalka masar wuxuu noqon doonaa cidla iyo baabba' oo iyagu waxay ogaan doonaan inaan anigu rabbiga ahay, maxaa yeelay, isagu wuxuu yidhi, webiga anigaa iska leh, oo anigaa samaystay. haddaba sidaas daraaddeed bal ogow, anigu col baan kugu ahay adiga iyo webiyaashaadaba, oo dalka masarna waxaan ka dhigi doonaa baabba' iyo cidla, tan iyo munaaradda migdlo iyo ilaa seweeneeh, iyo xataa ilaa soohdinta itoobiya. innaba binu-aadmi cagtiis ma dhex mari doonto, oo xayawaan cagtiisna ma dhex mari doonto, oo intii afartan sannadood ah ciduna dhexdiisa ma degi doonto. dalka masar ayaan waddammada cidlada ah dhexdooda cidla kaga dhigi doonaa, oo magaalooyinkiisuna afartan sannadood ayay magaalooyinka baabba'ay cidla ku dhex ahaan doonaan, oo masriyiintana quruumaha dhexdooda ayaan ku kala dhex eryi doonaa, oo waxaan ku dhex firdhin doonaa waddammada. waayo, sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, markay afartan sannadood dhammaadaan ayaan masriyiinta dadyowgii ay ku kala dhex firdihsanaayeen ka soo ururin doonaa. oo maxaabiista masar baan soo celin doonaa, oo waxaan ka dhigi doonaa inay dalkii fatroos oo ah dalkii ay ku dhasheen ku noqdaan, oo waxay halkaas ku ahaan doonaan boqortooyo hoosaysa. oo waxay ahaan doontaa tan boqortooyooyinka ugu wada hoosaysa, oo mar dambena quruumaha kale iskama ay kor marin doonto. iyagaan u dhimi doonaa si ayan innaba mar dambe quruumaha ugu talin. oo mar dambena siima ay ahaan doonto kalsoonidii reer binu israa'iil taasoo xumaantoodii soo xusuusisa markay xaggooda fiiriyaanba, oo waxay ogaan doonaan inaan anigu ahay sayidka rabbiga ah. oo haddana sannaddii toddoba iyo labaataanaad, bisheedii kowaad, maalinteedii kowaad ayaa eraygii rabbigu ii yimid, isagoo leh, wiilka aadamow, nebukadresar oo ah boqorka baabuloon ciidankiisuu hawl weyn oo tuross ka gees ah ka shaqaysiiyey. madax kasta wuu bidaar-roobay, oo garab kastana wuu diirmay, laakiinse isaga iyo ciidankiisii toona tuross mushahaaro uu hawshii iyada ka gees ahayd ka shaqeeyey kama ay helin. sidaas daraaddeed sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, bal ogaada, waxaan dalka masar siin doonaa nebukadresar oo ah boqorka baabuloon, oo isaguna wuxuu qaadan doonaa barwaaqadeeda, oo maalkeedana wuu boobi doonaa, oo xoolaheedana booli ahaan buu u kaxaysan doonaa, oo mushahaaro bay ciidankiisa u noqon doonaan. dalka masar ayaan isaga u siiyey hawshiisii uu hawshooday aawadeed, maxaa yeelay, aniga ayay ii shaqeeyeen ayaa sayidka rabbiga ahu leeyahay. oo maalintaas ayaan reer binu israa'iil gees u soo bixin doonaa, oo iyaga dhexdooda ayaan kaaga hadlin doonaa; oo waxay ogaan doonaan inaan anigu rabbiga ahay.

oo haddana eraygii rabbiga ayaa ii yimid isagoo leh, wiilka aadamow, wax sii sheeg, oo waxaad tidhaahdaa, sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, hoogga maalinta u baroorta! waayo, maalintii waa soo dhow dahay, maalintii rabbigu waa soo dhow dahay, waana maalin daruuro madow leh, oo waxay noqon doontaa wakhtigii quruumaha. oo seef baa masar ku dul dhici doonta, oo itoobiyaana waxaa jiri doona xanuun weyn, markii kuwa la laayay ay masar ku dhex dhacaan, oo markaasaa maalkeeda badan la qaadan doonaa oo aasaaskeedana waa la dumin doonaa. oo waxaa iyaga seef kula dhiman doona itoobiya, iyo fuud, iyo luud, iyo dadka isku qasan oo dhan, iyo kuub, iyo dadka dalka iyaga axdiga la dhigtay. rabbigu wuxuu leeyahay, kuwa dalka masar tiiriyaa way dhici doonaan, oo kibirka xoog-giisuna hoos buu u soo dhici doonaa, oo tan iyo migdol, iyo ilaa seweenah ayay seef ugu le'an doonaan, ayaa sayidka rabbiga ahu leeyahay, oo cidla bay ku ahaan doonaan waddammada cidlada ah dhexdooda, oo magaalooynkeeduna waxay ku dhex jiri doonaan magaalooynka baabba'ay. markaan masar dab ku dhejiyo oo ay caawimayaasheeda oo dhammu wada baabba'aan waxay ogaan doonaan inaan anigu rabbiga ahay. oo maalintaas waxaa iga ambabbixi doona wargeeysyo doonniyo fuushan inay cabsiiyaan kuwa reer itoobiya oo aan waxba tuhunsanayn, oo waxaa iyaga ku soo kor degi doona xanuun weyn sidii wakhtigii masar oo kale, waayo, bal eeg, waxyaala-haasu way imanayaan. sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, waxaan ka dhigi doonaa in dadka badan ee masar ay gacanta nebukadresar oo ah boqorka baabuloon ku dhammaadaan. isaga iyo dadkiisa la jira oo ah kuwa ugu nac weyn ee quruumaha ayaa loo keeni doonaa inay dalka baabbi'ayaan, oo seefahooda ayay masar ula bixi doonaan oo waxay dalka ka buuxin doonaan kuwa la laayay. oo webiyaashana waan wada engejin doonaa, oo dalkana gacanta sharrowyada waan ka iibin doonaa, oo dalka iyo kuwa dhex degganba waxaan ku wada baabbi'in doonaa gacanta shisheeyayaasha. aniga rabbiga ah ayaa saas ku hadlay. sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, weliba sanamada waan wada burburin doonaa, oo ekaama-hana nof baan ka baabbi'in doonaa, oo mar dambena ma uu jiri doono amiir dalka masar u taliyaa, oo dalka masarna cabsi baan ku soo dejin doonaa. oo fatroos ayaan cidla ka dhigi doonaa, socanna dab baan qabadiisii doonaa, oo noona xukummo baan ku soo dejin doonaa. oo waxaan cadhadayda ku dul shubi doonaa siin oo ah qalcadda masar, oo dadka badan oo noona waan baabbi'in doonaa. oo masarna dab baan ka dhex shidi doonaa. siin xanuun weyn bay heli doontaa, noona waa la wada burburin doonaa, oo nofna maalinta oo dhan waa la cidhiidhin doonaa. barbaarrada aawen iyo fiibeed seef bay ku le'an doonaan, oo magaalooynkaasna maxaabiis ahaan baa loo kaxaysan doonaa. oo tefafnehesna maalintaa ku madoobaan doonta, markaan harqoodyada masar halkaas ku jebebin doono, kibirka xoogeeduna wuu ka dhex baabbi'i doonaa, oo iyada daruur baa qarín doonta, oo gabdhaheedana maxaabiis ahaan baa loo kaxaysan

doonaa. sidaasaan masar xukummo ugu soo dejin doonaa, oo waxay ogaan doonaan inaan anigu rabbiga ahay. oo haddana sannaddii kow iyo tobnaad, bisheedii kowaad, maalinteedii toddobaad ayaa eraygii rabbigu ii yimid isagoo leh, wiilka aadamow, fircoon oo ah boqorka masar gacantiisaan jebiyey, oo bal eeg, lama kabin si ay u bogsato, oo waxaa laguma duubin in xoog loo yeelo si ay seef u qaaddo aawadeed. sidaas daraaddeed sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, bal eeg, anigu col baan ku ahay fircoon oo ah boqorka masar, oo gacmihiisana waan jebebin doonaa, tan xoogga leh iyo tii jabtayba, oo weliba waxaan ka dhigi doonaa in seeftu gacantiisa ka dhacdo. oo masriyiintana waxaan ku kala eryi doonaa quruumaha dhexdooda, waddammadana waan ku kala dhex firdhin doonaa. oo xoog baan u yeeli doonaa gacmaha boqorka baabuloon, oo seeftaydana gacantiisaan u dhiibi doonaa, laakiinse fircoon gacmihiisaan jebebin doonaa, oo hortiiuu kaga cabaadi doonaa sida nin dhaawac ahu uu u cabaado oo kale. laakiinse gacmaha boqorka baabuloon kor baan u qaadi doonaa, oo gacmaha fircoonna hoos bay u dhici doonaan, oo markaan seeftayda gacanta boqorka baabuloon u dhiibo, oo uu dalka masar ku dul fidiyo, waxay ogaan doonaan inaan anigu rabbiga ahay. oo masriyiinta waxaan ku kala eryi doonaa quruumaha dhexdooda, waddammadana waan ku kala dhex firdhin doonaa, oo waxay ogaan doonaan inaan anigu rabbiga ahay.

31

oo haddana sannaddii kow iyo tobnaad, bisheedii saddexaad, maalinteedii kowaad ayaa eraygii rabbigu ii yimid isagoo leh, wiilka aadamow, fircoon oo ah boqorka masar iyo dadkiisa badanba waxaad ku tidhaahdaa, bal yaad weynaanta kala mid tahay? bal eeg, kii reer ashuur wuxuu u ekaa geed kedar ah oo lubnaan ku dhex yaal, oo wuxuu lahaa laamo qurxoon iyo hoos weyn, oo wuu sarajoog dheeraa, oo dhaladiisuna waxay gaadhay tan iyo daruuraha. biyaha ayaa bixiyey, oo moolka ayaa koriyey, waayo, webiyada ayaa hareeraha kaga qulqulay meeshii lagu beeray, oo faraqyo yaryar ayay gaadhsiiyeen dhirta duurka ku taal oo dhan. sidaas daraaddeed sarajooggiisu wuu ka wada sarreeyey dhirta duurka ku taal oo dhan, oo laamihiisuna way tiro badnaayeen, waayo, markuu soo bixiyey laamihiisu waxay la sii dheeraadeen biyaha badan aawadood. haadka samada oo dhammu buulashooda ayay laamihiisa ka dhex samaysteen, oo dugaagga duurka oo dhammuna laamihiisay gabna-hooda ku hoos dhaleen, oo quruumaha waaweyn oo dhammuna hooskiisay degganaayeen. oo sidaasuu weynaantiisa iyo laamihiisa dheerdheer ugu qurxoonaa, waayo, xididkiisu biyo badan buu u dhowaa. geedaha kedarka ah ee beerta ilaah ku dhex yaal ma ay qarín karín isaga, oo geedaha berooshkuna laamihiisa oo kale ma ay lahayn, oo geedaha armoonkuna laamihiisa oo kale ma ay lahayn, oo geedaha beerta ilaah ku dhex yaal midkoodna quruxdiisa oo kale ma uu lahayn. waxaan isaga ku qurxiyey laamihiisa badan, si ay dhirtii beerta ilaah oo ceeden ah ku dhex tiil oo dhammu isaga ugu wada hinaasaan. sidaas daraad-

deed sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, isagaa sarajoog dheeraa, oo dhaladiisiina wuxuu gaadhsiisay tan iyo daruuraha, oo qalbigiisuna wuxuu la kibray dhererkiisa aawadiis, sidaas daraaddeed isagaan u gacangeliyey kan quruumaha ugu wada xoog badan. hubaal isagu wuu abaalmarin doonaa. aniga ayaa sharkiisii aawadiis u eryay. shisheeyayaashii ahaa kuwii quruumaha ugu nac weynaa ayaa isaga baabbi'iyey oo ka tegey. buuraha korkooda iyo dooxooyinka dhexdooda oo dhanba waxaa daadsan laamihiisii, oo laamihiisii waxay ku ag jajaban yihiin webiyaasha dalka oo dhan; oo dadyowgii dunida oo dhammuna hooskiisay ka wada dareereen oo isagay ka tageen. haadka samada oo dhammu waxay ku hoyan doonaan burburkiisa, oo dugaagga duurka oo dhammuna laamihiisay dul saarnaan doonaan. taasuu waa si dhirta biyaha ku ag taal oo dhammu ayan dhererkooda aawadiis kor isugu sii qaadin, ama ayan dhaladooda daruuraha u gaadhsiin, ama aan geedahooda midna dhererkiisa ugu sii taagnaan inta biyaha cabta oo dhan, waayo, kulligood waxaa loo gacangeliyey geeri inay dhulka meelaha ugu hooseeya oo binu-aadmigu ku dhex jiro hoos ugula dhacaan kuwa yamayska ku dhaadhaca. sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, maalintii uu she'ool galay waxaan ka dhigay in loo baroorto. oo moolkii baan aawadiis u daboolay, oo webiyaashiisiina waan celiyey, oo biyihii badnaana waa la joojiyey, oo dadka lubnaanna waxaan ka dhigay inay isaga u baroortaan, oo dhirtii duurka oo dhammuna isaga aawadiis bay u taag darnaadeen. oo markaan isaga she'ool kula dhex tuuray kuwa yamayska ku dhaadhaca waxaan ka dhigay inay quruumuhu sanqadha dhicdiidsi la wada gariraan, oo geedaha ceeden ku yaal oo dhan, oo ah kuwa la doortay oo dhirta lubnaan ugu wada fiican, kuwaasoo ah inta biyaha cabta oo dhanba, dhulka meelaha ugu hooseeya ayaa loogu wada tacsiiyeeyey. oo iyagiina she'ool bay kula dhaadheecen isagii, oo waxay u wada tageen kuwii sefta lagu laayay. iyagu gacantiisay ahaayeen oo hooskiisay quruumaha dhexdooda ku degganaan jireen. haddaba dhirta ceeden ku dhex taal bal midkee baad sharta iyo weynaanta kala mid tahay? laakiinse adiga waxaa hoos laguula dhaadhiicin doonaa dhirta ceeden ku dhex taal, oo waxaad geli doontaa dhulka meelaha ugu hooseeya. oo kuwa sefta lagu laayay ayaaad buuryaqabyada la dhex jiifi doontaa. waana fircoon iyo dadkiisa badan oo dhan, ayaa sayidka rabbiga ahu leeyahay.

32

oo haddana sannaddii laba iyo tobnaad, bisheedii laba iyo tobnaad, maalinteedii kowaad ayaa eraygii rabbigu ii yimid isagoo leh, wiilka aadamow, fircoon oo ah boqorka masar u barooro, oo waxaad isaga ku tidhaahdaa, adiga waxaa lagu ekaaysiyeey aaran libaax oo quruumaha, laakiinse waxaad tahay sida yaxaas badaha ku dhex jira. webiyaashaadaad la butaacdaa, oo biyahana cagahaagaad ku qastaa, oo webiyaashoodana waad wasakhaysaa. sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, shabaggaygaan kugu dul fidin doonaa iyadoo dadyow badan ila jiraan, oo iyaguna shabaggaygay kugu soo bixin doonaan. oo

markaasaan dhulka kaaga tegi doonaa, oo berrin bannaan baan kugu xoori doonaa, oo waxaan ka dhigi doonaa inay haadka samada oo dhammu kugu dul fadhiyaan, oo dugaagga dunida oo dhan ayaan kaa dherjin doonaa. oo hilibkaaga ayaan buuraha ku dul dayn doonaa, oo dooxooyinkana waxaan ka buuxin doonaa taallooyin meydadkaaga ah. oo dhiiggaagana waxaan ka waraabin doonaa dhulka aad ku dhex dabbaalatid iyo tan iyo buuraha, oo webiyaashuna adigay kaa wada buuxsami doonaan. oo markaan ku baabbi'io ayaan samada dabooli doonaa, oo xiddigaheedana waan madoobayn doonaa. qorraxdana daruur baan ku qarin doonaa, oo dayaxuna iftiinkiisa sooma bixin doono. oo sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, iftiimada dhalaalaya oo samada oo dhan ayaan korkaaga ku wada madoobayn doonaa, oo dalkaagana gudcur baan ku soo dejin doonaa. oo markaan halligaaddii aad quruumaha ku dhex halligantay u keeno waddammada aadan aqoonin ayaan dadyow badan qalbigood dhibi doonaa. hubaal maalinta dhicdiidaa waxaan ka dhigi doonaa inay dadyow badan kula yaabaan, oo boqorraddooduna aad bay kuugu baqi doonaan, markaan seeftayda hortooda ku ruxruxo, oo midkood kastaaba nafsaddiisuu daqiiqad kasta u gariiri doonaa. waayo, sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, waxaa kugu soo degi doonta seftii boqorka baabuloon. waxaan ka dhigi doonaa in dadkaaga badanu ay seefaha kuwa xoogga badan ku wada le'daan. waxay wada yihiin kuwa laga cabsado ee quruumaha, oo waxay dhici doonaan waxa masar ku kibirtay, oo dadkeeda badan oo dhanna waa la wada baabbi'in doonaa. oo xayawaankeeda oo dhanna biyaha badan dhinaacoodaan ka wada baabbi'in doonaa, oo mar dambe dad cagtiis ma ay qasi doonto oo duunyoo qoobkeedna ma uu qasi doono. sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, markaasaan biyahooda inay miirmaan ka dhigi doonaa, oo webiyaashoodana waxaan ka dhigi doonaa inay sida saliid oo kale u shubmaan. markaan dalka masar cidla iyo baabba' ka dhigo, oo uu wadanku waayo wixii uu ka buuxi jiray, oo markaan wada laayo waxa dhex deggan oo dhan ayay ogaan doonaan inaan anigu rabbiga ahay. oo sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, taasuu waa baroorta iyada loogu barooran doono. gabdhaha quruumuhuna way ku barooran doonaan. waxay ugu barooran doonaan masar iyo dadkiisa badan oo dhanba. oo haddana sannaddii laba iyo tobnaad, maalintii shan iyo tobnaad oo bisha ayaa eraygii rabbigu ii yimid isagoo leh, wiilka aadamow, dadka badan ee masar u barooro, oo iyaga tuur; xataa masar iyo gabdhaha quruumaha caanka ahba waxaad ku dhex tuurtaa dhulka meelaha ugu hooseeya iyaga iyo kuwa yamayska ku dhaadhacaba. bal yaad ka qurux badan tahay? hoos u dhaadhac, oo buuryaqabyada la jiifso. waxay ku dhex dhici doonaan kuwa sefta lagu laayay, oo seftaa loo gacangeliyey. masar iyo dadkeeda badanba wada jiida. kuwa xoogga badan madaxdooda ayaa iyada iyo caawimayaasheeda she'ool kala dhex hadli doona. hoos bay u dhaadheecen, wayna jiifaan, iyagoo buuryaqabyo ah oo sefta lagu laayay. reer ashuur iyo guutadiisii oo dhammu halkaasay joogaan, oo qabuurahoodiina iyagay ku wareegsan yihiin, iyagoo kul-

ligood la laayay, oo seef ku le'day. qabuurahoodu waxay ku yaalliin yamayska meelaha ugu hooseeya, oo guutadiisuna waxay ku wareegsan tahay qabrigiisa. kuwii dalka kuwa nool cabsigelin jiray oo dhan waa la wada laayay, oo seef bay ku le'deen. waxaana jooga reer ceelaam iyo dadkiisa badan oo qabrigiisa ku wada wareegsan oo dhan. kuwii dalka kuwa nool cabsigelin jiray oo dhan waa la laayay oo seef bay ku le'deen. iyagoo buuryaqabyo ah ayay dhulka meelaha ugu hooseeya hoos ugu dhaadheceen, oo ceebtooday kuwa yamayska ku dhaadhaca la qaateen. sairir baa kuwa la laayay dhexdooda loo diyaariyey isaga iyo dadkiisa badanba. qabuuriihiisii isagay ku wareegsan yihiin, oo kulligood iyagoo buuryaqabyo ah ayay seef ku le'deen, waayo, cabsi bay dalka kuwa nool gelin jireen, oo ceebtooday kuwa yamayska ku dhaadhaca la qaateen: oo isaga waxaa la dhigay kuwa la laayay dhexdooda. halkaas waxaa jooga reer mesheg iyo reer tubal iyo dadkooda badan oo dhan, oo qabuurahoodiina iyagay ku wareegsan yihiin, oo kulligood iyagoo buuryaqabyo ah ayay seef ku le'deen, waayo, cabsi bay dalka kuwa nool gelin jireen. oo iyagu lama ay jiifsan doonaan kuwa xoogga badan oo ka le'day kuwa buuryaqabyada ah oo she'ool hoos ugu dhaadhacay iyagoo hubkoodii dagaalka sita, oo seefahoodii madaxooda la hoos dhigay, dembigooduna lafahooduu dul saaran yahay, waayo, iyagu cabsi bay dalka kuwa nool gelin jireen. laakiinse adigu waxaad ku dhex jabi doontaa kuwa buuryaqabyada ah, oo waxaad la jiifsan doontaa kuwa seefta lagu laayay. halkaas waxaa jooga reer edom, iyo boqorradiisii, iyo amiirradiisii oo dhan, kuwaas oo in kastoo ay xoog badnaayeen la dhinac dhigay kuwii seefta lagu laayay, oo iyana waxay la jiifsan doonaan kuwa buuryaqabyada ah iyo kuwa yamayska ku dhaadhaca. halkaas waxaa jooga amiirradii reer woqooyi oo dhan, iyo reer siidoon oo dhan, kuwaas oo hoos ula dhaadhacay kuwii la laayay. cabsidii ay xooggoodii wax ku cabsigelin jireen way ku ceebooben, oo waxay la jiifsaadaan kuwii seefta lagu laayay iyagoo buuryaqabyo ah, oo waxay ceebtoodii la qaateen kuwa yamayska ku dhaadhaca. sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, fircoon iyaguu arki doonaa, oo dadkiisii badnaa oo dhan ayuu u qalbi qaboobi doonaa. fircoon iyo ciidankiisii oo dhan seef baa lagu wada laayay. waayo, sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, cabsidaydii waxaan dhex dhigay dalka kuwa nool, oo fircoon iyo dadkiisa badan oo dhan ayaa kuwa buuryaqabyada ah dhexdooda lala dhigi doonaa kuwa seefta lagu laayay.

33

haddana eraygii rabbiga ayaa ii yimid isagoo leh, wiilka aadamow, dadkaaga la hadal, oo waxaad ku tidhaahdaa, markaan seef dal ku soo daayo, haddii dadka dalkaasu ay nin iyaga ka mid ah soo soocaan oo ay waardiye ka dhigtaan, markuu arko seefta dhulka soo degaysa hadduu buunka yeedhiyo, oo uu dadka u digo, ku alla kii maqla buunka dhawaaqiisa oo aan digtoonaan, hadday seftu timaado oo ay isaga nafta ka qaaddo, dhiiggiisu wuxuu saarnaan doonaa madaxiisa. buunka dhawaaqiisuu maqlay, mase dig-

toonaan, dhiiggiisu isaga uun buu saarnaan doonaa. hadduu digtoonaan lahaa, naftiisuu samatabbixin lahaa. laakiinse waardiyyuhu hadduu arko seeftii oo soo socota, illowse uusan buunka yeedhin, oo uusan dadka u digin, hadday seftu timaado oo ay qof iyaga ka mid ah nafta ka qaaddo, kaasuu xumaantiisuu ku dhintaa, laakiinse dhiiggiisa waxaa la weyddiin doonaa ninkii waardiyyaha ahaa gacantiisa. haddaba wiilka aadamow, waardiye baan reer binu israa'iil kaaga dhigay, oo sidaas daraaddeed erayga afkayga ka maqal, oo iyaga xaggayga uga dig. markaan mid sharrow ah ku idhaahdo, sharrowgow, hubaal waad dhiman doontaa, haddaadan sharrowga jidkiisa sharka ah kala hadlin oo aadan uga digin, ninkaas sharrowga ahu xumaantiisuu ku dhiman doonaa, laakiinse dhiiggiisa gacantaadaan weyddiin doonaa. habase ahaatee haddaad sharrowga jidkiisa uga digitd inuu ka soo leexdo aawadeed, laakiinse uusan jidkiisa ka soo noqon, markaas isagu xumaantiisuu ku dhiman doonaa, laakiinse adigu naftaadaad samatabbixisay. sidaas daraaddeed wiilka aadamow, reer binu israa'iil la hadal, oo waxaad ku tidhaahdaa, idinku waxaad u hadashaan oo istidhaahdaan, xadgudubyadayadii iyo dembiyadayadiiba way na dul saaran yihiin, oo iyaga ayaannu ku dhex macaluusan nahay, haddaba bal sidee baannu u noolaan karaynaa? waxaad iyaga ku tidhaahdaa, sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, noloshaydaan ku dhaartaye inaan innaba farxad ka helayn dhimashada sharrowga, laakiinse waxaan jecelahay in sharrowgu uu jidkiisa ka soo noqdo oo uu noolaado. soo noqda, jidkiinna ka soo noqda, waayo, reer binu israa'iilow, bal maxaad u dhimanaysaan? wiilka aadamow, waxaad dadkaaga ku tidhaahdaa, ka xaq ah maaliintii uu xadgudub sameeyo xaqnimadiisu ma ay samatabbixin doonto, oo sharrowguna maaliintii uu sharnimadiisa ka soo noqdo sharnimadiisa kuma uu dhex dhici doono. oo ka xaq ahu maaliintii uu dembaabo ma uu kari doono inuu xaqnimadiisa ku noolaado. markaan ka xaq ah ku idhaahdo, hubaal waad noolaan doontaa, hadduu xaqnimada isku halleeyo oo uu xumaan sameeyo, markaas falimihiisii xaq ahaa lama soo xusuusan doono, laakiinse wuxuu ku dhiman doonaa xumaantiisii uu sameeyey. haddana markaan sharrowga ku idhaahdo, hubaal waad dhiman doontaa, hadduu dembigiisa ka soo noqdo, oo uu waxa xaq ah oo qumman sameeyo, iyo hadduu sharrowgu rahaamaddii celiyo, oo uu wixii uu dhacay celiyo, oo uu qaynuunnada nolosha ku socdo, isagoo aan innaba xumaan samaynayn, markaas hubaal wuu noolaan doonaa, mana dhiman doono. oo dembiyadiisii uu sameeyey midkoodna looma xusuusan doono. wuxuu sameeyey wax xaq ah oo qumman, oo hubaal wuu noolaan doonaa. laakiinse dadkaagu waxay yidhaahdaan, sayidka jidkiisu ma qummana, illowse waa iyaga qudhooda waxa aan jidkoodu qummanayn. kan xaq ahu hadduu xaqnimadiisa ka leexdo oo uu xumaan sameeyo, xumaantiisuu ku dhiman doonaa. laakiinse sharrowgu hadduu sharnimadiisa ka soo noqdo oo uu waxa xaq ah ee qumman sameeyo, qummanaantiisuu ku noolaan doonaa. laakiinse idinku waxaad tidhaahdaan, sayidka jidkiisu ma qummana. reer binu israa'iilow, midkiin kastaba waxaan u xukumi

doonaa siday jidadkiisu yihiin. oo sannaddii laba iyo tobnad ee maxaabiisnimadayadii, bisheedii tobnad, maalinteedii shanaad ayaa mid yeerusaalem ka soo baxsaday ii yimid, oo wuxuu igu yidhi, magaaladii waa la qabsaday. oo kan soo cararay intusaan ii iman markay fiidkii ahayd gacantii rabbiga ayaa i dul saarnayd, oo rabbigu afkayguu furay, oo ilaa uu aroortii dambe ii yimid ayaa afkaygii furnaa, oo aniguna mar dambe carrablaawe ma aan ahayn. oo haddana eraygii rabbiga ayaa ii yimid isagoo leh, wiilka aadamow, meelaha cidlada ah ee dalka reer binu israa'iil kuwa degganu waxay yidhaahdaan, ibraahim nin qudhuuu ahaa, oo isagu dalkan buu dhaxlay, laakiinse innagu waynu badan nahay, oo dalkana innagaa dhaxal ahaan inaloow siiyey. haddaba waxaad iyaga ku tidhaahdaa, sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, hilib dhiig leh baad cuntaan, oo sanamyadiinna ayaad indhaa kor ugu taagtaan, oo dhiig baad daadisaa, haddaba ma idinkaa dalka dhaxlaya? seftiinnaad isku hallaysaan, oo wax karaahiyo ah ayaad samaysaan, oo midkiin kastaaba naagta deriskiisu nijaaseeyaa, haddaba ma idinkaa dalka dhaxlaya? waxaad iyaga ku tidhaahdaa, sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, noloshaydaan ku dhaartaye, hubaal kuwa meelaha cidlada ah ku dhex jiraa seef bay ku le'an doonaan, oo kii berrin bannaan joogana dugaaggaan inay cunaan u siin doonaa, oo kuwa qalcadaha iyo bohola ku jiraana belaaayo bay u dhiman doonaan. oo dalka cidla iyo yaab baan ka dhigi doonaa, oo kibirka xooggiisuna wuu dhammaan doonaa, oo buuraha reer binu israa'iilna cidla bay noqon doonaan, si aan ciduna u dhex marin. oo markaan dalka cidla iyo yaab uga dhigo waxyaalahaoodii karaahiyada ahaa ee ay sameeyeen aawadood waxay ogaan doonaan inaan anigu rabbiga ahay. oo weliba wiilka aadamow, dadkaagu derbiyada dhinacooda iyo guryaha irdahooda ayay kugu hadal hayaan, oo midkoodba wuxuu kan kale ku yidhaahdaa, oo midba walaalkiis ku yidhaahdaa, waan ku baryayaaye bal kaalay oo maqal waxa uu yahay erayga rabbiga ka imanayaa! waxay kuugu yimaadaan sida dadku u yimaado, oo waxay hortaada u fadhiistaan sida dadkayga oo kale, oo erayadaadana way maqlaan, laakiinse innaba ma ay yeelaan, waayo, afkooda ayay jacayl badan ku muujiyaan, laakiinse qalbigoodu wuxuu daba galaa faa'iidadooda. bal eeg, waxaad iyaga u tahay sida balwo caashaq ah oo uu mid cod wanaagsan oo alaab muusikeed si wacan ugu cayaari yaqaan ku balweeyo, waayo, erayadaada way maqlaan, laakiinse innaba ma ay yeelaan. oo markay waxyaalahaasu noqdaan, (bal eeg, way iman doonaane,) waxay ogaan doonaan in nebi uu iyaga dhex joogay.

34

oo haddana eraygii rabbiga ayaa ii yimid isagoo leh, wiilka aadamow, adhijirrada reer binu israa'iil wax ka sii sheeg, wax ka sii sheeg, oo waxaad adhijirrada ku tidhaahdaa, sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, waxaa iska hoogay adhijirrada reer binu israa'iil oo iyagu isquudiya! miyaanay adhijirrada ku habboonayn inay adhiga daajiyaan? idinku baruurtaad iska

cuntaan, oo dhogortana waad xidhataan, oo jarraad qalataan, laakiinse adhiga ma aad daajisaan. idinku kii cudur qabay ma aydaan xoogayn, oo kii bukayna ma aydaan bogsiiin, oo kii jabnaana ma aydaan kabin, oo kii baxsadayna sooma aydaan celin, oo kii baadiyooobayna ma aydaan doondoonin, laakiinse xoog iyo cadaadin ayaad iyaga ugu taliseen. oo wax kala firdheen, maxaa yeelay, adhijir ma ay lahayn, oo waxay cunto u noqdeen dugaaggii duurka oo dhan markay kala firidhsanaayeen. idahaygii waxay ku dul wareegeen buuraha oo dhan iyo kur kasta oo dheerba; oo adhigaygii wuxuu ku kala firidhsanaa dhulka oo dhan, mana jirin cid raadisa oo doondoonta. sidaas daraaddeed, adhijirradow, bal erayga rabbiga maqla, sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, noloshaydaan ku dhaartaye, idahaygii waxay noqdeen wax la dhaco, oo idahaygii waxay cunto u noqdeen dugaagga duurka oo dhan, maxaa yeelay, adhijir ma ay lahayn, oo adhijirradowduna ma ay doondoonin, laakiinse adhijirradii way isquudiyeen, adhigaygana ma ay daajin. sidaas daraaddeed, adhijirradow, bal erayga rabbiga maqla. sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, bal eega, anigu adhijirradaan col ku ahaye, oo adhigaygiina gacantoodaan weyddiin doonaa, oo waxaan iyaga ka joojin doonaa inay idaha daajiyaan, oo adhijirradow mar dambe isma quudin doonaan. adhigaygaan afkooda ka samatabbixin doonaa, si uusan cunto ugu noqonin. waayo, sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, bal eega, aniga, xataa aniga qudhayda ayaa idahayga raadin doona oo doondooni doona. sida adhijir adhigiisa u doondooni maalintii uu dhex joogo idihiisa kala firidhsan, sidaas oo kalaan idahayga u doondooni doonaa, oo waxaan ka soo samatabbixin doonaa meelihii ay maalintii cadarka iyo gudcurka ahayd ku kala firdheen oo dhan. oo iyaagan dadyowga ka soo dhex bixin doonaa, oo waddammadaan ka soo wada ururin doonaa, oo dalkoodaan keeni doonaa, oo waxaan daajin doonaa buuraha reer binu israa'iil, iyo webiyaasha dhinacooda, iyo dalka meelihii la deggan yahay, oo dhan. waxaan iyaga daajin doonaa meelo daaqsin wanaagsan, oo xerooduna waxay ahaan doontaa buuraha dhaadheer oo reer binu israa'iil. halkaasay xero wanaagsan dhex fadhiisan doonaan, oo waxay daaqsin wanaagsan ka daaji doonaan buuraha reer binu israa'iil. aniga qudhaydu adhigayga waan daajin doonaa oo dhereg baan la fadhiisin doonaa, ayaa sayidka rabbiga ahu leeyahay. kii baadiyooobay baan raadin doonaa, oo kii baxsadayna waan soo celin doonaa, kii jabayna waan kabi doonaa, oo kii bukayna waan xoogayn doonaa, laakiinse ka buuran iyo ka xoogga leh waan wada baabbi'in doonaa, oo caddaalad baan ku daajin doonaa. sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, adhigaygow, bal eega, anigu waxaan kala xukumi doonaa ido iyo riyo, iyo xataa wanan iyo orgiyoba. ma wax yar bay idinla tahay inaad daaq wanaagsan daaqaan, laakiinse aad daaqa idiin hadha cagaha kula tumataan? iyo inaad biyo saafi ah iska cabtaan, laakiinse aad inta idiin hadha cagaha ku qasataan? bal eega, adhigaygu wuxuu daaqa wixii aad cagaha kula tumateen, oo wuxuu cabbaa wixii aad cagaha ku qasteen. sidaas daraaddeed sayidka rabbiga ahu wuxuu iyaga ku leeyahay, aniga, xataa aniga

qudhayda ayaa idaha buurbuuran iyo idaha caatada ah kala xukumi doona. maxaa yeelay, waxaad iyaga ku riixdaan dhinac iyo garab, oo kuwa cudurka qaba oo dhanna geesihinnaad ku hardidaan ilaa aad kulligood kala firdhisaan. sidaas daraaddeed adhiyagay waaan baabadiin doonaa, oo mar dambena wax la dhaco siima uu ahaan doono, oo waxaan kala xukumi doonaa ido iyo riyo. oo waxaan iyaga u yeeli doonaa adhijir keliya oo iyaga jira, oo isaguna wuu daajin doonaa, oo kaasoo waa addoonkayga daa'uud. isagaa daajin doona, oo adhijir buu u ahaan doonaa. oo aniga rabbiga ahu ilaahooda baan ahaan doonaa, oo addoonkayga daa'uudna wuxuu ahaan doonaa amiir dhexdooda jooga. aniga rabbiga ah ayaa taas ku hadlay. oo waxaan iyaga la dhigan doonaa xadi nabdeed, waxaanan ka dhigi doonaa in dugaag baas ay dalka ka dhex baabba'aan. cidladay ammaan ku degganaan doonaan, oo kaynta dhexdeedana way iska seexan doonaan. oo iyaga iyo meelaha buurtayda ku wareegsanba barako baan ka dhigi doonaa, oo roobkana xilligiisaan u soo di'in doonaa, oo waxaa jiri doona tiixo barakee. dhirta duurku midhay dhali doonaa, oo dhulkuna wax badan buu soo bixin doonaa, oo iyaguna ammaan bay dalkooda ku dhex joogi doonaan, oo markaan xadhkaha harqoodkooda kala gooyo, oo aan gacanta kuwii iyaga addoonsan jiray ka soo samatabbixiyo, waxay ogaan doonaan inaan anigu rabbiga ahay. oo iyagu mar dambe wax la dhaco quruumaha uma ay ahaan doonaan, oo dugaagga dalku ma ay cuni doonaan, laakiinse ammaan bay ku degganaan doonaan, oo ciduna innaba kama cabsiin doonto. oo waxaan iyaga u soo bixin doonaa geed caan ah, oo mar dambena dalka dhexdiisa abaar uguma ay baabbi'i doonaan, oo kol dambe ceebtii quruumaha ma ay sidan doonaan. oo sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, waxay markaas ogaan doonaan in anigoo rabbiga ilaahooda ah aan iyaga la jiro, iyo in iyagoo reer binu israa'iil ah ay dadkaygii yihiin. oo sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, idahaygiyow, idihii daaqshintaydow, waxaad tihiin binu-aadmi, oo aniguna waxaan ahay ilaahiiinna.

35

oo haddana eraygii rabbiga ayaa ii yimid isagoo leh, wiilka aadamow, wejigaaga buur seciir u jeedi, oo iyada wax ka sii sheeg, oo waxaad ku tidhaahdaa, sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, buur seciiray, bal eeg, kol baan kugu ahaye, oo gacantaydaan kugu fidin doonaa, waxaanan kaa dhigi doonaa cidla iyo yaab. oo magaalooyinkaaga waan wada dumin doonaa, oo cidla baad ahaan doontaa, oo markaasaad ogaan doontaa inaan anigu rabbiga ahay. weligaa had iyo goorba nacayb baad reer binu israa'iil u qabtay, oo waagii masiibadoodii iyo waagii ay xumaantu dhammaatay ayaad reer binu israa'iil xooggii sefta u gacangelisay, sidaas daraaddeed sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, noloshaydaan ku dhaartaye, anigu dhiig baan kuu diyaarin doonaa, oo dhiig baa ku erylana doona. dhiig baad nebcaan weyday oo sidaas aawadeed dhiig uun baa ku erylana doona. sidaasaan buur seciir cidla iyo yaab uga dhigi doonaa, oo waxaan ka baabbi'in doonaa kii dhex mara iyo kii ku

soo noqdaba. oo buurihiisana waxaan ka buuxin doonaa raggiisa la laayay, oo kurahaaga, iyo doox-ooyinkaaga, iyo webiyaashaadaba waxaa ku dhici doona kuwa seefta lagu laayay. weligaaba cidlaan kaa dhigi doonaa, oo magaalooyinkaagana lama degganaan doono, oo markaasaad ogaan doontaa inaan anigu rabbiga ahay. in kastoo uu rabbigu halkaas joogay waxaad tidhi, labadan quruumood iyo labadan waddanba anigaa iska lahaan doona, oo waannu hantiyi doonaa, sidaas daraaddeed sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, noloshaydaan ku dhaartaye, anigu waxaan wax kuugu samayn doonaa sidii xanaaqaagu ahaa iyo siduu ahaa masayrkii nacaybkaaga ka yimid oo aad iyaga u muujisay, oo markaan ku kukumo ayaan dhexdooda isku garansin doonaa. oo waxaad ogaan doontaa inaan anigoo rabbiga ah maqlay caydaadii aad buuraha reer binu israa'iil ku cayday oo dhan, adoo lahaa, iyaga cidlaa laga dhigay, oo annagaa lanoo siiyey inaan baabbi'inno. afkaagaad ku faantay oo isaga kay weynaysay, oo erayadaadiina waad igu badisay, oo anigu kulligood waan wada maqlay. sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, iyadoo dunida oo dhammu ay rayraynayso ayaan cidla kaa dhigi doonaa. sidaad dhaxalka reer binu israa'iil ugu rayraysay markuu cidlada noqday sidaas oo kalaan kaa dhigi doonaa. buur seciiray, cidla baad noqon doontaa, dhammaantiin adiga iyo reer edom oo dhammuba, oo markaasay ogaan doonaan inaan anigu rabbiga ahay.

36

oo weliba wiilka aadamow, buuraha reer binu israa'iil wax u sii sheeg, oo waxaad ku tidhaahdaa, buuraha reer binu israa'iilow, bal erayga rabbiga maqla. sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, cadowgu wuxuu idinku yidhi, ahaa, xataa meelihii sarsare oo hore annagaa hanti ahaan u leh. sidaas daraaddeed wax sii sheeg, oo waxaad tidhaahdaa, sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, iyagu cidla bay idinka dhigeen, oo dhinac kastaba way idinka liqeen, si aad quruumaha kale hanti ugu noqotaan, oo waxaa laydinku hadal hayaa bushimaha waranwarrowyada, oo dadyowgaad ceeb u tihiin. sidaas daraaddeed buuraha reer binu israa'iilow, bal erayga sayidka rabbiga ah maqla. sayidka rabbiga ahu wuxuu ku leeyahay buuraha iyo kuraha, iyo webiyaasha, iyo doox-ooyinka, iyo meelaha cidlada ah, iyo magaalooyinka laga tegey oo quruumaha kale ee ku wareegsan wax la dhaco oo la quudhsado u noqday, sidaas daraaddeed sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, hubaal anigu waxaan dabiikii masayrkayga kaga hadlay wax ka gees ah kuwa quruumaha kale iyo reer edom oo dhan, kuwaasoo dalkaygii dhaxal ahaan isaga qaatay iyagoo aad u faraxsan oo dadkayga quudhsanaya si ay u dhacaan. sidaas daraaddeed dalka reer binu israa'iil wax ka sii sheeg, oo waxaad buuraha iyo kuraha iyo webiyaasha iyo dooxooyinkaba ku tidhaahdaa, sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, bal eega, masayrkaygii iyo cadhadaydii ayaan ku hadlay, maxaa yeelay, idinku waxaad sidateen ceebtii quruumaha. sidaas daraaddeed sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, gacan taagan ayaan ku dhaartay oo

idhi, hubaal quruumaha idinku wareegsanu ceebtooday sidan doonaan. laakiinse idinku buuraha reer binu israa'iilow, waxaad soo bixin doontaan laamihiinna, oo waxaad midhihiinna u dhali doontaan dadkayga reer binu israa'iil, waayo, iyagu dhaqsay u iman doonaan. waayo, bal eega, raalli baan idinka ahay, oo waan idiin soo noqon doonaa, oo idinkana waa laydin fali doonaa oo waa laydin beeri doonaa. oo waxaan idinku badin doonaa dad ah reer binu israa'iil oo dhan, xataa kulligoodba, oo magaalooyinka waa la degi doonaa, meelaha burbursanna waa la wada dhisi doonaa. oo waxaan idinku badin doonaa dad iyo duunyo, oo iyana way sii kordhi doonaan oo wax bay dhali doonaan, oo dad baan idin dejin doonaa sidii markii hore, oo waxaan idiin samayn doonaa wax bilowgiinnii hore ka sii wanaagsan, oo waxaad ogaan doontaan inaan anigu rabbiga ahay. hubaal waxaan ka dhigi doonaa in dad kugu dul socdo, waana dadkayga reer binu israa'iil, oo way ku hantiyi doonaan, oo dhaxalkoodii baad ahaan doontaa, oo haatan ka dibna mar dambe ma aad gablamin doontid. sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, waxaa lagu yidhaahdaa, dalyahow, dadka waad baabbi'isaa oo quruuntaadiina waad gablamisay, sidaas daraaddeed sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, mar dambe dad ma aad baabbi'in doontid, oo quruuntaadana mar dambe ma aad gablamin doontid. oo sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, waxaan ka dhigi doonaa inaan mar dambe ceebtii quruumaha dhexdaada laga maql, oo mar dambena caydii dadyowga siima aad sidan doontid, oo quruuntaadana mar dambe ma aad turunturayn doontid. oo haddana eraygii rabbiga ayaa ii yimid isagoo leh, wiilka aadamow, markii reer binu israa'iil ay dalkooda dhex degganaayeen waxay ku nijaaseeyeen socodkooda iyo falimahooda, oo jidkooduna wuxuu hortayda kula mid ahaa sidii naag caado qabta xaylkeed oo kale. sidaas daraaddeed cadhadaydii iyagaan ugu kor shubay dhiiigii ay dalka ku dhex daadiyeen aawadiis, iyo sanamyadoodii ay ku nijaaseeyeen aawadood. oo markaasaan iyagii quruumaha ku kala dhex firdhiyey, oo waddammaday ku kala firdhsanaayeen. waxaan iyaga u xukumay siduu socodkoodu ahaa iyo siday falimahoodu ahaayeen. oo markay quruumihii ay tageenba dhex galeen, magacayga quduuska ah nijaas bay kaga dhigeen, waayo, waxaa laga yidhi, kuwanu waa dadkii rabbiga oo dalkiisii ka soo baxay. laakiinse anaa u naxay magacayga quduuska ah oo ay reer binu israa'iil nijaas kaga dhex dhigeen quruumihii ay tageenba. sidaas daraaddeed waxaad reer binu israa'iil ku tidhaahdaa, sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, reer binu israa'iilow, anigu taas idinka aawadiin uma aanan samayn, laakiinse waxaan u sameeyey magacayga quduuska ah aawadiis, kaasoo aad nijaas kaga dhex dhigteen quruumihii aad tageenba. oo quduus baan ka dhigi doonaa magacayga weyn oo quruumaha nijaas laga dhex dhigay, oo aad idinku nijaas kaga dhigteen. oo sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, quruumuhu waxay ogaan doonaan inaan anigu rabbiga ahay markaan dhexdiinna quduus kaga noqdo iyagoo indhaha ku haya. waayo, quruumahaan idinka soo dhex bixin doonaa, oo waddammadana waan idinka soo ururin doonaa, oo wax-

aan idin geeyn doonaa dalkiinnii. oo markaasaan biyo nadiif ah idinku kor rushayn doonaa, oo idinna nadiif baad ahaan doontaan, oo waxaan idinka nadiifin doonaa wasakhdiinnii oo dhan iyo sanamyadiinnii oo dhanba. oo weliba waxaan idin siin doonaa qalbi cusub, oo ruux cusubna waan idin gelin doonaa; jidhihiinnana qalbigii dhagaxa ahaa baan ka dhex bixin doonaa, oo waxaan idin siin doonaa qalbi jidhi ah. oo ruuxayga ayaan idin dhex gelin doonaa, oo waxaan ka dhigi doonaa inaad qaynuunnadayda ku socotaan, xukumadaydana waad xajin doontaan, waadna samayn doontaan. oo waxaad degganaan doontaan dalkii aan awooyaashiin siiyey, oo dadkaygii baad ahaan doontaan, aniguna ilaahiinna baan ahaan doonaa. oo weliba wasakhnimadiinna oo dhan waan idinka badbaadin doonaa, oo waxaan idiinku yeedhi doonaa hadhuudh, waanan badin doonaa, oo abaarna idinkuma soo dejin doono. oo midhaha dhirtana iyo waxa beeraha ka baxaba, waan badin doonaa, si aydaan mar dambe cay abaareed quruumaha uga dhex helin. oo markaasaad jidadkiinnii xunxumaa iyo falimihiinnii aan wanaagsanayn soo xusuusan doontaan, oo xumaatooyinkiinna iyo waxyaalihiinna karaahiyada ah aawadood ayaa iskaraahsan doontaan. sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, taas idinka aawadiin uma aan sameeyo, bal idinku taas ogaada, reer binu israa'iilow, jidadkiinna xunxun aawadood isu ceebsada oo facsharma. sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, maalinta aan idinka nadiifin doono xumaatooyinkiinna oo dhan waxaan ka dhigi doonaa in magaalooyinka la degganaado, oo meelihii burburayna waa la wada dhisi doonaa. oo dhulkii cidlada ahaan jirayna waa la beeran doonaa, kaasoo cidlada ku ahaan jiray wax laa xixii soo dhex maraba. oo waxaa la odhan doonaa, dalkan cidlada ahaan jiray wuxuu noqday sidii beertii ceeleen oo kale, oo magaalooyinkii dumay oo burburay oo cidlada ahaa waa la deyray oo waa la dhex degay. oo markaasaan quruumaha hareerihiiinna ku hadhay waxay ogaan doonaan in aniga rabbiga ahu aan meelihii dumay dhisay, iyo inaan dhulkii cidlada ahaa beeray. aniga rabbiga ah ayaa taas ku sii hadlay oo waxaasna waan samayn doonaa. sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, weliba reer binu israa'iil waxaas bay i weyddiisan doonaan inaan iyaga u sameeyo, oo dad sidii adhi oo kale ah ayaan iyaga ku sii hadlin doonaa. sida adhiga quduuska ah oo kale, iyo sida adhiga yeruusaaleem dhex jooga wakhtiga iidaheeda ayaa magaalooyinkii dumay dad sidii adhi oo kale ah ugu wada buuxsami doonaa, oo waxay ogaan doonaan inaan anigu rabbiga ahay.

37

gacantii rabbiga ayaa i dul saarnayd, oo ruuxiisuu kor iigu qaaday, oo igu dhex riday dooxo ay lafo ka buuxaan, oo hareerahooda ayuu igu wareejiyey, oo bal eega, waxaa dooxada bannaankeeda yiil lafo aad iyo aad u tiro badan, oo bal eega, aad iyo aad bay u qallalnaayeen. oo wuxuu igu yidhi, wiilka aadamow, lafahan miyey noolaan karaan? oo waxaan ugu jawaabay: sayidow, rabbiyow, adaa og. oo haddana wuxuu igu yidhi, lafahan la hadal, oo wax-

aad ku tidhaahdaa, lafahan engeganow, bal erayga rabbiga maqla. sayidka rabbiga ahu wuxuu lafahan ku leeyahay, bal eega, neef baan idin gelin doonaa, oo idinku waad noolaan doontaan. oo seedaan idin kor saari doonaa, oo hilib baan idiin yeeli doonaa, oo harag baan idinku dabooli doonaa, oo neef baan idin gelin doonaa, oo waad noolaan doontaan, oo waxaad ogaan doontaan inaan anigu rabbiga ahay. sidaas darteed ayaan wax u sii sheegay sidii laygu amray, oo intaan wax sii sheegayay ayaan sanqadh weyni yeedhay, oo dhulgariir baa dhacay, oo lafihiina way isku soo wada urureen, oo lafuba lafteedii bay u tagtay. oo intaan fiirinayay ayaan waxaa soo kor fuulay seedo, oo hilib baana ka dul baxay oo harag baa ku kor daboolmay, laakiinse neefu kuma jirin. markaasuu igu yidhi, wiilka aadamow, dabaysha la hadal, la hadal, oo waxaad dabaysha ku tidhaahdaa, sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, dabayshay, afarta qalbadood ka kaalay oo kuwan la laayay si ay u soo noolaadaan aawadeed ku neefso. sidaas daraaddeed waxaan ku hadlay siduu igu amray, oo neef baa iyagii soo gashay, oo way soo wada noolaadeen, oo cagahay ku istaageen, oo waxay ahaayeen ciidan aad iyo aad u faro badan. markaasuu igu yidhi, wiilka aadamow, lafahanu waa reer binu israa'iil oo dhan. bal eeg, iyagu waxay yidhaahdaan, lafahayagii way engeegen, oo rajadayadiina way go'day, oo waannu wada baabba'nay. sidaas daraaddeed hadal oo waxaad ku tidhaahdaa, sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, dadkaygow, bal eega, qabuurihiinnaan wada furi doonaa, oo qabuurihiinnaan idinka soo bixin doonaa, waxaanan idin keeni doonaa dalkii reer binu israa'iil. dadkaygow, markaan qabuurihiinna wada furo, oo aan qabuurihiinna idinka soo bixiyo, waxaad ogaan doontaan inaan anigu rabbiga ahay. ruuxaygaan idin gelin doonaa, waanad soo noolaan doontaan, oo waxaan idin keeni doonaa dalkiinnii. oo markaasaaad ogaan doontaan in aniga rabbiga ahu aan saas ku hadlay, oo aan weliba oofiyeey, ayaan rabbigu leeyahay. oo haddana eraygii rabbiga ayaan ii yimid isagoo leh, wiilka aadamow, ul soo qaad, oo waxaad ku qortaa: tanu waxay u tahay reer yahuudah iyo reer binu israa'iil oo saaxiibbadiis ah. oo haddana ul kale soo qaad, oo waxaad ku qortaa: tanu waxay u tahay reer yuusuf taasoo ah ushii efrayim, iyo reer binu israa'iil oo dhan oo saaxiibbadiis ah. oo labadoodaba isku dar oo waxaad isaga dhigtaa ul qudha inay iyagu gacantaada isku mid qudha ku noqdaan. oo markay dadkaagu kula hadlaan oo ay kugu yidhaahdaan, war, maad noo sheegtid waxa aad xaalkan ula jeeddid? waxaad ku tidhaahdaa, sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, bal eega, waxaan soo qaadan doonaa usha reer yuusuf oo gacanta reer efrayim ku jirta, iyo qabiilooyinka reer binu israa'iil oo isaga saaxiibbadiis ah, oo waxaan ku dari doonaa usha reer yahuudah, oo kulligood waxaan isaga wada dhigi doonaa ul qudha oo gacantayday ku midoobi doonaan. oo ulaha aad waxaas ku qortana waa inay gacantaada ku jiraan iyagoo indhaha ku haya. oo waxaad iyaga ku tidhaahdaa, sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, bal ogaada, reer binu israa'iil waan ka soo dhex bixin doonaa quruumaha ay tageen, oo intaan dhinac kasta ka soo ururiyo ayaan dalkoodii keeni doonaa. oo iyaga quruun

qudha ayaan uga dhigi doonaa dalka buuraha reer binu israa'iil, oo boqor qudha ayaan kulligood boqor u wada ahaan doona, oo mar dambe laba quruumood ma ay kala ahaan doonaan, oo kol dambe innaba laba boqortooyo uma ay kala qaybsanaan doonaan. oo mar dambena iskuma ay nijaasayn doonaan sanamyadooda, ama waxyaalahooda karaahiyada ah, ama xadgudubadooda midkoodna, laakiinse waxaan ka badbaadin doonaa meelaha ay ku hoydaan oo ay ku dhex dembaabeen oo dhan, oo waan nadiifin doonaa, oo sidaasay dadkayga u ahaan doonaan, oo aniguna ilaahooda baan ahaan doonaa. oo addoonkaygii daa'uud ayaan iyaga boqor u ahaan doona, oo kulligoodna waxay lahaan doonaan adhijir qudha; oo weliba xukummadayday ku dhex socon doonaan, oo qaynuunnadaydana way dhawri doonaan oo way wada samayn doonaan. oo waxay dhex degganaan doonaan dalkii aan addoonkaygii yaquub siiyeey, oo ay awoowayaashiin degganaan jireen, oo weligoodba halkaasay degganaan doonaan iyaga iyo carruurtooda, iyo carruurtooda carruurtooduba, oo addoonkaygii daa'uudna weligiis amiirkoodii buu ahaan doonaa. oo weliba axdi nabdeed baan la dhigan doonaa, oo kaasu wuxuu ahaan doonaa axdi daa'imis ah oo weligoodba iyaga lala dhigtay. oo iyagaan barakayn doonaa, waanan sii badin doonaa, oo meeshayda quduuska ahna weligedba waan dhex dhigi doonaa. oo taambuuggayguna iyagu la jiri doonaa, oo ilaahoodaan ahaan doonaa, oo iyaguna dadkayga ahaan doonaan. oo quruumuhuna waxay ogaan doonaan in aniga rabbiga ahu aan reer binu israa'iil quduus ka dhigo, markii meeshayda quduuska ahu ay weligedba dhexdooda ku sii taallo.

38

oo haddana eraygii rabbiga ayaan ii yimid isagoo leh, wiilka aadamow, wejigaaga u jeedi juuj, oo dalka maajuuj deggan oo ah amiirka madaxda u ah mesheg iyo tubal, oo isaga wax ka sii sheeg. oo waxaad ku tidhaahdaa, sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, juujow, amiirka madaxda u ah mesheg iyo tubalow, bal eeg, col baan kugu ahaye. dib baan kuu soo celin doonaa, oo qabatooyin baan daamanka kaa sudhi doonaa, waanan soo bixin doonaa adiga, iyo ciidankaaga oo dhan, fardaha iyo fardooleyda, iyagoo kulligood dhar dagaaleed xidhan, oo ah ciidan faro badan oo gaashaammo waxaweyn iyo gaashaammo yaryar sita, oo kulligood seef sita, iyagoo weliba ay la jiraan reer faaris iyo reer kuush iyo reer fuud, oo kulligood gaashaan iyo koofiyyad bir ah sita, iyo reer gomer iyo guutooyinkiisii oo dhan, iyo reer togarmaah oo meelaha woqooyi ugu shisheeya deggan iyo guutooyinkiisii oo dhan, xataa dad faro badan oo kula jira. isdiyaari, oo adiga iyo ciidankaaga kugu soo ururay oo dhammu isdiyaariya, oo adigu madax iyaga u noqo. oo wakhti dheer dabadeed ayaan lagu soo booqan doonaa, oo sannadaha dambe waxaad iman doontaa dalkii seefta laga soo celiyeey, oo dadyow badan laga soo dhex ururiyey oo buuraha reer binu israa'iil ku dul yaal, kaasoo weligiisba cidla burbursan ahaan jiray, laakiinse iyagaa quruumaha laga soo dhex bixiyeey, oo kulligoodna si am-

maan ah ayay ku degganaan doonaan. adigu waad soo kici doontaa oo waxaad u iman doontaa sida dufaan oo kale, oo waxaad ahaan doontaa sida daruur dalka qarisa, adiga iyo guutooyinkaaga oo dhan, iyo dad faro badan oo kula jiraba. sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, wakhtigaas wax baa maankaaga ku soo dhici doona, oo waxaad ku fikirir doontaa xee-lad shar ah, oo waxaad odhan doontaa, waxaan ku kici doonaa dalka tuulooyinka aan deyrnayn, oo waxaan ku kici doonaa kuwa xasiloon, oo ammaanka ku deggan, oo kulligood iska deggan iyagoo aan lahayn derbiyo ku deyran iyo qataarro iyo irdo, inaan wax ka dhaco, oo aan wax ka boobo, si aad gacanta ugu dul fidisid meelihii cidlada ahaa haatanse la dega, iyo dadkii quruumaha laga soo dhex ururiyey, oo xoolo iyo alaabbay helay, oo dhulka dhexdiisa deggan. shebaa, iyo dedaan, iyo baayacmushtariyaasha tarshish, iyo libaaxyadooda yaryar oo dhan waxay kugu odhan doonaan, ma waxaad u timid inaad wax dhacdid? oo guutadaada ma waxaad u soo urursatay inaad wax boobtid, iyo inaad lacag iyo dahab iska qaadatid, oo aad xoolo iyo alaab iska kaxaysatid, iyo inaad wax badan dhacdid? sidaas daraadeed wiilka aadamow, wax sii sheeg, oo waxaad juuj ku tidhaahdaa, sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, markii dadkayga reer binu israa'iil ay wakhtigaas si ammaan ah ku deg-gaanaadaan, sow taas ogaan maysid? markaasaad ka soo kici doontaa meeshaada woqooyi ugu shishaysa adiga iyo dad badan oo kula jira, oo kulligood fardo fuushan, oo ah guuto faro badan, iyo ciidan xoog leh. oo waxaad ku soo kici doontaa dadkayga reer binu israa'iil inaad sida daruur oo kale dhulka u qarisiid, oo ugu dambaysta waxay noqon doontaa inaan dalkayga kugu soo kiciyo, juujow, si ay quruumuhu ii aqoonsadaan markii dhexdaada quduuska layga dhigo iyagoo indhaha ku haya. sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, adigu ma waxaad tahay kii aan waa hore adoommadaydii nebiyada reer binu israa'iil ahaa kaga hadlay, kuwaas oo waayahaas sannado badan wax ku sii sheegayay inaan iyaga kugu soo kicin doono? laakiinse wakhtiga juuj uu dalka reer binu israa'iil ku soo kici doono ayaan aad iyo aad u cadhoon doonaa, ayaa sayidka rabbiga ahu leeyahay. waayo, waxaan ku hadlay masayrkaygii iyo cadhadaydii kululayd, oo hubaal wakhtigaas waxaa dalka reer binu israa'iil jiri doona gariir weyn, oo kalluunka badda, iyo haadda samada, iyo dugaagga duurka, iyo waxyaalaha dhulka ku gurguurta oo dhan, iyo dadka dhulka jooga oo dhammuha waxay ka wada gariiri doonaan hortayda, oo buuruhu way dumi doonaan, oo meelaha dheer-deeruna way wada dhici doonaan, oo derbi kastaana dhulkuu ku soo dhici doonaa. oo sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, seef baan buurahayga oo dhan ugaga yeedhi doonaa, oo nin kastaba seeftiisu waxay col ku noqon doontaa walaalkiis. oo waxaan isaga ku xukumi doonaa belaayo iyo dhiig; oo isaga, iyo guutooyinkiisa, iyo dadka badan oo isaga la jiraba waxaan ku soo kor dayn doonaa roob wax qarqir-naya, iyo roob dhagaxyo waaweyn leh, iyo dab, iyo baaruud. oo anigu sidaasaan isu weynayn doonaa, oo aan quduus isaga dhigi doonaa, oo aan quruumo badan is-aqoonsiin doonaa, oo waxay ogaan doonaan inaan anigu rabbiga ahay.

haddaba wiilka aadamow, juuj wax ka sii sheeg, oo waxaad ku tidhaahdaa, sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, juujow, amiirka madaxda u ah mesheg iyo tubalow, bal eeg, col baan kugu ahaye. dib baan kuu soo celin doonaa, waanan ku soo kaxaysan doonaa, oo waxaan kaa soo kicin doonaa meelaha woqooyi ugu shishaysa, oo buuraha reer binu israa'iil ayaan ku keeni doonaa. oo qaansadaada gacantaada bixix waan ka tuuri doonaa, oo fallaadhahaagana gacantaada midig baan ka ridi doonaa. waxaad ku kor le'an doontaa buuraha reer binu israa'iil, adiga iyo guutooyinkaaga oo dhan iyo dadka kula jiraaba, oo haadka adag ee cayn kasta ah iyo dugaagga duurka ayaan cunto ahaan kuu siin doonaa inay ku cunaan. sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, adigu waxaad ku le'an doontaa berrin bannaan, waayo, aniga ayaa saas ku hadlay. oo waxaan dab ku soo dayn doonaa maajuuj iyo kuwa gasiiradaha ammaanka isaga degganba, oo iyagu waxay ogaan doonaan inaan anigu rabbiga ahay. oo waxaan ka dhigi doonaa in magacayga quduuska ah dadkayga reer binu israa'iil dhexdooda lagu ogaado, oo iyaga uma aan dayn doono inay magacayga mar dambe nijaaseeyaan, oo quruumuhuna waxay ogaan doonaan inaan anigu ahay rabbiga ah kan quduuska ah oo reer binu israa'iil. bal eega, sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, wuu imanayaa oo wuu ahaan doonaa, kaasu waa wakhtigii aan ka sii hadlay. oo kuwa magaaloyinka reer binu israa'iil degganu way soo bixi doonaan, oo waxay dab ku shidan doonaan oo ay gubi doonaan hubka dagaalka, kuwaasoo ah gaashaammada yaryar iyo gaashaammada waaweynba, iyo qaansooyinka iyo fallaadhaha, iyo budhahdka iyo warmaha, oo intii toddoba sannado ah ayay dab ku shidan doonaan. sidaas daraadeed iyagu duurka qoryo kama ay soo guran doonaan, oo kayntana waxba kama ay soo goosan doonaan, waayo, waxay dab ku shidan doonaan hubka dagaalka, oo waxay boobi doonaan kuwii iyaga boobay, wayna dhici doonaan kuwii iyaga dhacay, ayaa sayidka rabbiga ahu leeyahay. oo wakhtigaas waxaan juuj meel lagu aaso ka siin doonaa dalka reer binu israa'iil, taasoo ah dooxada badda dhankeeda bari loo maro, oo taasuna way joojin doontaa socotooyinka mara. oo halkaasaa lagu aasi doonaa juuj iyo dadkiisa faraha badan oo dhan, oo waxaa loo bixin doonaa dooxadii hamoonjuuj. oo intii toddoba bilood ah ayaa reer binu israa'iil iyaga aasi doonaan, si ay dalka u nadiifiyaan aawadeed. oo waxaa iyaga wada aasi doona dadka dalka deggan oo dhan, oo wakhtiga lay ammaani doono ayaa taasuu sharaf iyaga u noqon doontaa, ayaa sayidka rabbiga ahu leeyahay. oo waxay gooni ahaan u sooci doonaan rag had iyo goorba dalka dhex mara inay meydadka dhulka ku hadhay aasaan, si ay dalka u nadiifiyaan, oo toddoba bilood dabadeed ayay wax baadhi doonaan. oo dalkay dhex marayaan oo markii qof dad lafihiis arko, wuxuu ka ag taagi doonaa calaamad, ilamaa kuwa wax aasaa ay dooxada hamoonjuuj ku dhex aasaan. waxaana jiri doonta magaalada magaceeda la yidhaahdo hamoonnaah. oo sidaasay dalka u nadiifin doonaan. wiilka aadamow, sayidka rab-

biga ahu wuxuu leeyahay, waxaad la hadashaa haadka cayn kasta ah iyo dugaagga duurka oo dhan, oo waxaad ku tidhaahdaa, isa soo urursada, oo kaalaya, oo waxaad dhinac kasta uga soo ururtaan allabari-gayga aan idiin qalay, kaasoo ah allabari weyn oo aan buuraha reer binu israa'iil dul dhigay inaad hilib cuntaan oo aad dhigi cabtaan aawadeed. waxaad cuni doontaan ragga xoogga badan hilibkooda, oo waxaad cabbi doontaan amiirrada dunida dhi-iggooda, kuwaasoo ah wanan waaweyn, iyo baraar, iyo orgi, iyo dibi, oo kulligood baashaan lagu cay-iliyey. oo allabari-gayga aan idiin qalay ayaad ilamaa aad ka dheregtaan baruur ka cuni doontaan, oo ila-maa aad ku sakhraantaan dhigi ka cabbi doontaan. oo sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, miiskayga ayaad waxaad kaga dhergi doontaan fardo iyo far-dooley, iyo rag xoog badan, iyo kuwa dagaalyahanka ah oo dhanba. oo ammaantaydana waxaan dhex dhigi doonaa quruumaha, oo quruumaha oo dhammuna waxay wada arki doonaan xukunkayga aan sameeyey iyo gacantayda aan iyaga dul saaray. oo maalintaas aad ka dambeeyaba reer binu israa'iil sidaasay u ogaan doonaan inaan anigu ahay rabbiga ilaa-hooda ah. oo quruumuhuna waxay ogaan doonaan in reer binu israa'iil ay maxaabiis u noqdeen xumaan-tooda aawadeed, iyo in xadgudubkii ay igu sameeyeen aawadiis aan wejigayga uga qariyey, oo aan iyaga gacantii cadaawayaashooda ugu riday, oo ay kulli-good seef ugu le'deen. waxaan iyaga ku sameeyey oo aan wejigayga uga qariyey sidii ay wasakhdoodu ahayd iyo sidii ay xadgudubyadoodu ahaayeen. sidaas daraaddeed sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, haatan waxaan soo celin doonaa maxaabiistii reer yacquub, oo reer binu israa'iil oo dhanna waan u wada naxariisan doonaa, oo magacayga quduuskaa aawadiis ayaan u hinaasi doonaa. waxay illoobi doon-aan ceebtoodii iyo xadgudubyadii ay igu xadgudbeen oo dhan markay si ammaan ah dalkooda u degganaan doonaan, oo aan ciduna ka cabsiin doonin, markaan dadyowga ka soo dhex kexeeyo, oo aan dalalka cada-awayaashooda ka soo ururiyo, oo dhexdooda quduus laygaga dhigo iyadoo ay quruumo badanu indhaha ku hayaan. kolkaasay ogaan doonaan inaan anigu ahay rabbiga ilaahooda ah, oo ka dhigay in iyaga maxaabiis ahaan quruumaha dhexdooda loogu kaxaysto, oo aan haddana dalkoodii ku soo dhex ururiyey, oo aanan innaba mar dambe midkoodna halkaas ku soo dayn doonin. oo wejigaygana innaba mar dambe iyaga kama aan qarin doono, waayo, sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, ruuxaygii ayaan reer binu israa'iil ku dul shubay.

40

sannaddii shan iyo labaatanad ee maxaabiisnimada-dayada, sannadda bilowgeedii, bisha maalinteedii tobnaad, sannaddii afar iyo tobnaad markii magaal-ada la qabsaday dabadeed, isla maalintaas qudheeda waxaa i dul saarnayd gacantii rabbiga, oo halkaas buu i keenay. waxyaalihii ilaah i tusay wuxuu igu geeyey dalkii reer binu israa'iil, oo wuxuu i saaray buur aad u dheer, taasoo dhankeeda koonfureed ay wax maga-alo dhismehood u eg ku yiilleen. oo isagu halkaasuu i

geeyey, oo bal eeg, waxaa meeshaas joogay nin naxaas u eg, oo gacanta ku haysta xadhig laga sameeyey geed linen la yidhaahdo, iyo cawsduur wax lagu qiyaaso, oo iridduu soo istaagay. oo ninkii wuxuu igu yidhi, wiilka aadamow, waxyaalaha aan ku tusi doono oo dhan indhaha ku fiiri, oo dhegaha ku maqal, oo qal-biga geli, waayo, waxaa halkan lagu keenay inaan waxyaalahan ku tuso. oo wax alla wixii aad aragtid oo dhanba reer binu israa'iil u sheeg. oo bal eeg, daarta dibadeeda oo dhan waxaa ku wareegsanaa derbi, oo ninka gacantiisana waxaa ku jiray caws-duur wax lagu qiyaaso oo dhererkiisu yahay lix dhud-hun, oo dhudhun kastaaba yahay dhudhun iyo taako. markaasuu daarta ballaadhkeedii qiyaasay oo caws-duur buu ahaa, oo sarajooggeediina wuu qiyaasay oo cawsduur buu ahaa. oo wuxuu yimid iriddii xagga bari i sii jeedday, oo jaranjarradeeduu fuulay, oo wuxuu qiyaasay iridda marinkeedii, oo balladhki-isu wuxuu ahaa cawsduur, oo iridda kale marinkeedi-ina ballaadhkiisu wuxuu ahaa cawsduur. oo qollad kastaba dhererkeedu wuxuu ahaa cawsduur, oo bal-laadhkeeduna wuxuu ahaa cawsduur, oo qolladahana waxaa u dhexeeyey shan dhudhun, oo marinka iridda oo balbalada iridda u dhowayd dhankiisa guduuhu wuxuu ahaa cawsduur. haddana wuxuu qiyaasay iriddii balbaladeedii oo daarta u jeedday, waxayna ahayd cawsduur. oo haddana wuxuu qiyaasay bal-baladii iridda, waxayna ahayd siddeed dhudhun, ti-irarkeeduna waxay ahaayeen laba dhudhun, oo iridda balbaladeeduna daartay u jeedday. oo iridda xagga bari qolladeheeduna waxay ahaayeen saddex dhinac ku taal iyo saddex dhinaca kale ku taal, oo sad-dexdooduba isku qiyaas bay ahaayeen, oo tiirarkuna dhankan isku qiyaas bay ku lahaayeen oo dhanka kalena isku qiyaas bay ku lahaayeen. oo haddana wuxuu qiyaasay kadinkii iridda ballaadhkiisii, wux-uuna ahaa toban dhudhun, oo iridda dhererkeeduna wuxuu ahaa saddex iyo toban dhudhun. oo qol-ladaha darafkii ka horreeyey dhinaciisuna wuxuu ahaa dhudhun oo darafkii dhinaciisa kalena wuxuu ahaa dhudhun, oo qolladaha dhinacooduna wuxuu ahaa lix dhudhun oo dhinaca kalena wuxuu ahaa lix dhudhun. oo haddana iridda qollad saqafkeed ilaa qollad kale saqafkeed ayuu qiyaasay, oo bal-laadhkuna wuxuu ahaa shan iyo labaatan dhudhun albaab ilaa albaab. oo haddana wuxuu qiyaasay ti-irarkii oo ahaa lixdan dhudhun, kuwaas oo gaad-hay tiirkii barxaddii iridda ku wareegsanayd. oo kadinka iridda laga soo galo hortiisa iyo ilaa barx-adda iridda hoose inta u dhaxaysaa waxay ahayd kon-ton dhudhun. oo daaqado cidhiidhi ah baa ku jiray qolladaha iyo tiirarkooda iridda hoose ku wareegsan iyo meelaha dedan, oo sidaas oo kale daaqaduhu xagga gudaha way ka wareegsanaayeen, oo tiir kas-tana waxaa lagu xardhay geedo timireed. markaa-suu barxaddii dibadda i geeyey, oo bal eeg, waxaa ku yiil qollado iyo dhul sallax ah oo barxadda ku wareegsan loo sameeyey. soddon qolladood ayaad dhulka sallaxa ah ku tiil. oo dhulka sallaxa ah oo irdaha dhinacooda ku yiil oo irdaha ka soo hor jee-day wuxuu ahaa dhulka sallaxa ah oo hoose. markaa-suu qiyaasay ballaadhkii iridda hoose horteeda iyo tan iyo barxadda hoose horteeda dibadda ah, xagga

bari iyo xagga woqooyi, oo wuxuu ahaa boqol dhudhun. oo barxaddii dibadda iriddeedii xagga woqooyi u sii jeeddahayna wuxuu qiyaasay dhererkeedii iyo ballaadhkeediiba. oo qolladaheeduna waxay ahaayeen saddex dhinac ku taal iyo saddex dhinaca kale ku taal, oo tiirarkooda iyo meelahooda dedan waxay la qiyaas ahaayeen iridda kowaad. dhererkoodu wuxuu ahaa konton dhudhun, oo ballaadhkooduna wuxuu ahaa shan iyo labaatan dhudhun. oo daaquadahooda, iyo meelahooda dedan, iyo geedahooda timireedba waxay la qiyaas wada ahaayeen qiyaastii iriddii xagga bari u sii jeedday, oo waxaa loo fuulay jaranjarro toddoba tallaabo ah, oo meelahooda dedanna way ku hor yiilleen. oo barxadda hoose iriddeeduna waxay ka soo hor jeedday iriddii kale oo xagga woqooyi iyo xagga bari jirtay, oo irid ilaa iridda kale ayuu qiyaasay, waxayna ahayd boqol dhudhun. oo hadana wuxuu i geeyey xaggii koonfureed, oo bal eeg, waxaa ku tiil irid xagga koonfureed u sii jeedda, oo tiirarkeedii iyo meelaheedii dednaa wuxuu u qiyaasay sidii ay qiyaastaasu ahayd oo kale. oo iyada iyo meelaheeda dedan oo ku wareegsanuba waxay lahaayeen daaquad, oo waxay u ekaayeen daaquadahaas kale; dhererku wuxuu ahaa konton dhudhun oo ballaadhkuna wuxuu ahaa shan iyo labaatan dhudhun. oo waxay lahayd jaranjarro toddoba tallaabo ah oo loo fuulo, oo meelahooda dedanna way ku hor yiilleen, oo waxay lahayd geedo timireed oo mid dhinacan kaga yaal, midna dhinacaas kaga yaal, oo tiirarkeeda ku xardhan. oo barxadda hoosana waxaa ku dhex yiil irid xagga koonfureed u sii jeedday, oo irid ilaa iriddeeda kale ayuu xagga koonfureed u qiyaasay, waxayna ahayd boqol dhudhun. markaasuu barxaddii hoose oo iridda koonfureed ku ag tiil i geeyey, oo iriddii koonfureedna sida qiyaastaas oo kaluu u qiyaasay. oo qolladaheedii, iyo tiirarkeedii, iyo meelaheedii dednaaba sidaas oo kaluu u qiyaasay, oo iyada, iyo meelaheeda dedan oo ku wareegsanuba waxay lahaayeen daaquad, oo dhererkeedu wuxuu ahaa konton dhudhun oo ballaadhkeeduna wuxuu ahaa shan iyo labaatan dhudhun. oo meelaha dedan oo ku wareegsan dhererkoodu wuxuu ahaa labaatan dhudhun, ballaadhkooduna wuxuu ahaa shan dhudhun. oo meelaheeda dedanu waxay u sii jeedeen xagga barxadda dibadda ah, oo tiirarkeedana waxaa ku xardhanaa geedo timireed, oo jaranjarrada loo fuulaana waxay lahayd siddeed tallaabo. oo hadana wuxuu i dhex geeyey barxaddii hoose oo xagga bari u sii jeedday, oo iriddiina wuxuu u qiyaasay sidii qiyaastaas oo kale. oo qolladaheedii, iyo tiirarkeedii, iyo meelaheedii dednaaba waxay wada lahaayeen qiyaastaas oo kale, oo iyada iyo meelaheedii dednaa oo ku wareegsanuba waxay lahaayeen daaquad, oo dhererkeedu wuxuu ahaa konton dhudhun, oo ballaadhkeeduna wuxuu ahaa shan iyo labaatan dhudhun. oo meelaheeda dedanuna waxay u sii jeedeen barxadda dibadda xaggeeda, oo tiirarkana waxaa ku xardhanaa geedo timireed oo dhinacan iyo dhinacaasba kaga yaal, oo jaranjarrada loo fuulaana waxay lahayd siddeed tallaabo. markaasuu iriddii woqooyi i geeyey, oo sidaas oo kaluu u qiyaasay qolladaheeda, iyo tiirarkeeda, iyo meelaheeda dedan, oo waxay lahayd daaquad ku wa-

reegsan, oo dhererku wuxuu ahaa konton dhudhun, oo ballaadhkuna wuxuu ahaa shan iyo labaatan dhudhun. oo tiirarkeedu waxay u sii jeedeen barxadda dibadda xaggeeda, oo geedo timireed ayaa tiirarkiisa dhinacan iyo dhinacaasba kaga xardhanaa, oo jaranjarrada loo fuulaana waxay lahayd siddeed tallaabo. oo waxaa jirtay qollad albaabkeedu ku ag yiil tiirarka irdaha, oo halkaasaa qurbaanka la gubo lagu maydhay. oo balbalada iridda dhinaceedan waxaa yiil laba miis, oo dhinaceedaasna waxaa yiil laba miis, si korkooda loogu gowrac qurbaanka la gubo, iyo qurbaanka dembiga, iyo qurbaanka xadgudubka. oo dhanka dibadda ah ee kadinka iridda woqooyi loo maro waxaa yiil laba miis, oo dhanka kale oo balbalada iridda u dhowna waxaa yiil laba miis oo kale. iridda dhinacan waxaa yiil afar miis, oo dhinacaasna waxaa yiil afar miis oo kale, kuwaasoo ahaa siddeed miis oo allabariga lagu dul gowracay. oo waxaa jiray afar miis oo dhagax la qoray laga sameeyey oo allabariga la gubo lagu dul diyaariyo, oo dhererkoodu wuxuu ahaa dhudhun iyo badh, ballaadhkooduna wuxuu ahaa dhudhun iyo badh, sarajooggooduna wuxuu ahaa dhudhun, oo korkoodana waxaa la saari jiray alaabta qurbaanka la gubo iyo allabariga lagu qalo. oo waxaa gudaha ugu xidhnaa qabatooyin ballaadhkoodu taako yahay oo hareerahooda oo dhan kaga wareegsan, oo miisaskii korkoodana waxaa saarnaa hilibkii qurbaanka. oo iridda hoose dibaddeeda waxaa ku yiil qolladihii kuwa gabya oo barxadda hoose ku yiil, oo mid waxay ku ag tiil iridda woqooyi oo waxay u sii jeedday xagga koonfureed, oo tanna waxay ag tiil iridda bari oo waxay u sii jeedday xagga woqooyi. oo wuxuu igu yidhi, qolladdan xagga koonfureed u sii jeedda waxaa iska leh wadaaddada daarta taladeeda haya. oo qowladda xagga woqooyi u sii jeeddana waxaa iska leh wadaaddada meesha allabariga taladeeda haya, oo kuwaasu waa reer saadoobi oo reer laawi ka mid ah, oo rabbiga ugu soo dhowaada inay isaga u adeegaan. oo haddana wuxuu qiyaasay barxaddii oo dhererkeedu yahay boqol dhudhun, oo ballaadhkeeduna yahay boqol dhudhun, oo afar gees ah, oo meeshii allabariguna daartay ka horraysay. markaasuu balbaladii daarta i geeyey, oo wuxuu qiyaasay balbalada tiirarkeedii, oo dhinacan wuxuu ahaa shan dhudhun, dhinacaasna wuxuu ahaa shan dhudhun; oo iridda ballaadhkeeduna wuxuu ahaa saddex dhudhun oo dhinacan ah iyo saddex dhudhun oo dhinacaas ah. oo balbalada dhererkeedu wuxuu ahaa labaatan dhudhun, oo ballaadhkeeduna wuxuu ahaa kow iyo toban dhudhun, oo jaranjarro baa loogu fuuli jiray, oo tiirarka waxaa ku ag yiil tiirar waaweyn, mid dhinacan kaga yaal, midka kalena dhinacaas kaga yaal.

41

markaasuu macbudkii i geeyey, oo tiirarkuu qiyaasay, oo dhinacan ballaadhku wuxuu ahaa lix dhudhun, oo dhinaca kale ballaadhkuna wuxuu ahaa lix dhudhun, oo kaasuna wuxuu ahaa taambuugga ballaadhkiisii. oo kadinka ballaadhkiisuna wuxuu ahaa toban dhudhun, oo kadinka dhinacyadiisuna waxay ahaayeen shan dhudhun oo dhinaca iyo shan dhudhun oo

dhinaca kale ah, oo dhererkiisuu qiyaasay oo wuxuu ahaa afartan dhudhun oo ballaadhkiisuna wuxuu ahaa labaatan dhudhun. oo haddana quduhuu galay oo wuxuu qiyaasay tiir kasta oo kadinka oo wuxuu ahaa laba dhudhun, oo kadinkuna wuxuu ahaa lix dhudhun, oo kadinka ballaadhkiisuna wuxuu ahaa toddoba dhudhun. oo haddana wuxuu qiyaasay dhererkiisii oo ahaa labaatan dhudhun, iyo ballaadhkiisii oo ahaa labaatan dhudhun oo macbudka hortiisa ku yiil; oo wuxuu igu yidhi, tanu waa meesha ugu wada quduusan. markaasuu qiyaasay daarta derbigeedii oo ahaa lix dhudhun, oo qollad kasta ballaadhkeedu wuxuu ahaa afar dhudhun oo daarta dhinac kasta kaga wareegsan. oo qolladahana waxay ahaayeen saddex dabaqadood oo midba mid ka saraysay, oo dabaqad kastaaba waxay ahayd soddon qolladood, oo waxay ku yiilleen derbigii qolladaha ee daarta ku wareegsanaa, si ay u qabsadaan aawadeed, laakiinse iyagu daarta derbigeeda kuma ay oollin. oo qolladuhuna way sii ballaadheen inay daarta kor ugu sii wareegayeen, waayo, wareegga daarta kor buu u sii kacay isagoo daarta ku wareegsan, sidaas daraadeed daarta ballaadhkeedu xagga saruu u sii socday, oo waxaa qowladda ugu hoosaysa iyo tan ugu saraysa lagay fuulay qowladda dhexe. haddana waxaan arkay inay daartu ku dhinayd meel sallax ah oo sare oo ku wareegsanayd, oo aasaaska qolladaha dhererkiisu wuxuu ahaa cawsduur kaamil ah oo ah lix dhudhun oo dhaadheer. oo qolladaha derbigooda dibadda ah qaradiisuna waxay ahayd shan dhudhun, oo intii hadhayna waxay ahayd meeshii qolladaha ee daarta. oo qolladaha dhexdoodana waxaa ku tiil meel ballaadhkeedu labaatan dhudhun yahay oo daarta dhinac kasta kaga wareegsan. oo qolladaha albaabbadooduna waxay u sii jeedeen meesha hadhay xaggeeda, albaab woqooyi buu u sii jeeday oo mid kalena koonfur buu u sii jeeday, oo meesha hadhay ballaadhkeeduna wuxuu ahaa shan dhudhun oo hareeraheeda ku wada wareegsan. oo dhismihii meesha goonida ka horreeyey oo galbeedka ku tiil ballaadhkiisu wuxuu ahaa toddobaatan dhudhun, oo dhismaha derbigiisa ku wareegsan qaradiisuna waxay ahayd shan dhudhun, oo dhererkiisuna wuxuu ahaa sagaashan dhudhun. oo daartii buu qiyaasay, oo dhererkeedii wuxuu ahaa boqol dhudhun, oo dhismihii meesha goonida ahayd iyo derbiyadiisii dhererkoodii waxay ahaayeen boqol dhudhun. oo ballaadhka daarta horteeda iyo meeshii goonida ahayd ee xagga bari u jeeday waxay ahaayeen boqol dhudhun. oo haddana wuxuu qiyaasay dhererkihi dhismihii ka soo hor jeeday meeshii goonida ahayd oo xagga dambe jirtay, iyo balbalooyinkeedii dhinacan iyo dhinacaasba ka xigay, oo waxay ahaayeen boqol dhudhun, oo waxaa weheliyey macbudkii hoose iyo balbalooyinkii barxadda, iyo marinriadii albaabbada, iyo daaqadihii cidhiidhsanaa, iyo balbalooyinkii ku wareegsanaa saddexdooda dabaqadoodba, oo marinka albaabka ka soo hor jeedaya waxaa lagu dahaadhay alwaax ku wareegsan tan iyo dhulka iyo ilaa daaqadaha inta ka dhex leh, (oo daaqaduhuna way dednaayeen), iyo albaabka dushiisa, iyo xataa daarta gudaheeda iyo dibaddeeda, iyo derbiga ku wareegsan gudaha iyo dibaddaba, qiyaas buu ku qiyaasay. oo

waxaa lagu sharraxay keruubiim iyo geedo timireed, oo geed timireedba wuxuu ku dhex yiil laba keruub, oo keruub kastaaba wuxuu lahaa laba weji. oo mid nin wejigiis u egu wuxuu u sii jeeday geedka timireed ee dhinacan ku yaal xaggiisa, oo mid aaran libaax wejigiis u eguna wuxuu u sii jeeday geedka timireed ee dhinaca kale ku yaal xaggiisa, oo daarta hareereheeda oo dhanna saasaa lagu wada sameeyey. oo dhulka iyo albaabka korkiisa inta ka dhex leh waxaa lagu sameeyey keruubiim iyo geedo timireed, oo derbiga macbudkana sidaas oo kale waa loo sharraxay. oo macbudka tiirarkiisuba waxay ahaayeen afar gees, oo meesha quduuska ah horteeduna way u ekayd. meesha allabariga alwaax bay ahayd, oo sarajooggeedu wuxuu ahaa saddex dhudhun, dhererkeeduna laba dhudhun, oo geeseheeda, iyo dhererkeeda, iyo dhinacyadeeduba waxay wada ahaayeen alwaax. markaasuu igu yidhi, kanu waa miiska rabbiga hortiisa yaal. oo macbudka iyo meesha quduuska ahu waxay lahaayeen laba albaab. oo labada albaab midkiiba wuxuu lahaa laba qaybood, kuwaasoo ah laba qaybood oo isku laalaaban. albaab wuxuu lahaa laba qaybood, oo albaabka kalena wuxuu lahaa laba qaybood. oo waxaa albaabbada macbudka lagu sharraxay keruubiim iyo geedo timireed, oo u ekaa kuwii derbiyada lagu sharraxay, oo balbalada dibadda horteedana waxaa ku yiil looxaan qaro weyn. oo balbalada dhinacyadeeda waxaa ku yiil daaqado cidhiidhsan iyo geedo timireed oo dhinacan iyo dhinacaasba ku yaal oo daarta qolladeheeduna saasoo kalay ahaayeen, iyo looxaantii qarada weynayd.

42

oo haddana wuxuu i geeyey barxaddii dibadda dhankeeda woqooyi, oo wuxuu i geliyey qolladii meesha goonida ah ka soo hor jeeday oo dhismaha xagga woqooyi ka soo hor jeeday. oo dhinaca dheer oo dhererkiisu boqol dhudhun ahaa ayaa albaabka woqooyi ku hor yiil, oo ballaadhkiisuna wuxuu ahaa konton dhudhun. barxadda gudaha oo dhererkeedu labaatan ka dhudhun ahaa horteeda iyo meesha sal-laxa ah barxadda dibadda horteeda waxaa ku yiil balbalo balbalo kale ka soo hor jeedda oo saddex dabaqadood ah. oo qolladaha hortoodana waxaa ku yiil jid ballaadhkiisu toban dhudhun yahay, dhererkiisuna boqol dhudhun yahay, oo albaabbadooduna waxay u sii jeedeen xagga woqooyi. haddaba qolladaha sare way ka cidhiidhsanaayeen kuwa hoose iyo kuwa dhexe ee dhismaha, waayo, balbalooyinku meeshay yareeyeen. waayo, iyagu waxay ahaayeen saddex dabaqadood, laakiinse tiirar kuwa barxadaha la mid ah ay lahayn, sidaas daraadeed kuwa sare way ka cidhiidhsanaayeen qolladaha hoose iyo kuwa dhexeba. oo derbigii dibadda oo ku ag yiil qolladihii xagga barxadda dibadda u sii jeeday oo xagga hore oo qolladaha ku yiil dhererkiisu wuxuu ahaa konton dhudhun. waayo, qolladihii barxadda dibadda ku yiil dhererkoodu wuxuu ahaa konton dhudhun, oo bal eeg, macbudka hortiisu waxay ahayd boqol dhudhun. oo qolladahaas hoostooda waxaa ku yiil irid-dii dhinaca bari laga geli jiray, meeshii iyaga xagga barxadda looga soo galo. oo qollado baa ku yiil der-

bigii barxadda xagga bari oo ka soo hor jeeda xagga meesha goonida ah iyo xagga dhismaha. oo jidkii hortooda ku yiil wuxuu u ekaa sidii kii qolladaha xagga woqooyi ku yiil oo kale. sidooda oo kaluu u dheeraa oo sidoodoo kaluu u ballaadhnaa, oo meelahaada laga baxo oo dhammuna waxay ahaayeen sida qaabkoodoo kale iyo sida albaabbadooda oo kale. oo qolladihii xagga koonfureed u sii jeeday albaabbadoodiina waxay lahaayeen albaab jidka madaxiisa ku yiil, kaasoo ah jidkii derbiga xagga bari ka soo hor jeeday, markii iyaga la soo galo. oo markaasuu igu yidhi, qolladaha woqooyi iyo qolladaha koonfureed oo meesha goonida ah ka soo hor jeeda waa qolladaha quduuska ah oo wadaaddada rabbiga u soo dhowaadaa ay waxyaalaha quduuska ah ku cunaan, oo waxay halkaas dhigi doonaan waxyaalaha aad u quduuska ah, iyo qurbaanka hadhuudhka, iyo qurbaanka dembiga, iyo qurbaanka xadgudubka, waayo, meeshaasu waa quduus. oo markii ay wadaaddadu soo galaan waa inaanay meesha quduuska ah ka bixin inay barxadda dibadda tagaan, laakiinse waa inay meeshaas dhigtaan dharkooda markay adeegayaan ay xidhaan, waayo, iyagu waa quduus, oo waa inay dhar kale xidhaan markay u soo dhowaadaan waxyaalaha dadka. haddaba markuu qiyaasiddii daarta gudaha dhammaystiray ayuu iriddii xagga bari u sii jeeday iga bixiyey, oo wuxuu qiyaasay hareereheedii oo dhan. dhankii bari ayuu cawdsuurkii qiyaasta ku qiyaasay, oo wuxuu ahaa shan boqol oo cawdsuur, oo cawdsuurkii qiyaasta ayuu ku soo wada wareejiyey. dhankii woqooyi cawdsuurkii qiyaasta ayuu ku qiyaasay, oo wuxuu ahaa shan boqol oo cawdsuur. oo dhankii koonfureedna wuu ku qiyaasay cawdsuurkii qiyaasta, oo wuxuu ahaa shan boqol oo cawdsuur. oo markaasuu dhankii galbeed u leexday, oo shan boqol oo cawdsuur ayuu cawdsuurkii qiyaasta ku qiyaasay. oo afartii dhinacba wuu ku qiyaasay, oo waxay lahayd derbi bo wargeesan oo dhererkiisu yahay shan boqol oo cawdsuur, oo ballaadhkiisuna yahay shan boqol oo cawdsuur, wuxuuna u kala dhexeeyey meesha quduuska ah iyo meesha aan quduuska ahayn.

43

oo markaas dabadeedna wuxuu i keenay iriddii xagga bari u sii jeeday. oo bal eeg, sharaftii ilaaha reer binu israa'iil ayaa xagga bari ka timid, oo codkiisuna wuxuu u ekaa sidii biyo badan sanqadhood, oo dhulkuna sharaftiisu la dhalaalay. oo waxyaalihii lay tusay waxay u ekaayeen sidii waxyaalihii hore ee aan arkay; sidii waxyaalihii aan arkay markuu u yimid inuu magaalada dumiyo ayay u ekaayeen, oo waxyaalihii aan arkay waxay u ekaayeen sidii waxyaalihii aan webi kebaar agtiisa ku arkay oo kale; oo aniguna wejigaan u dhacay. oo sharaftii rabbigu waxay daartii ka soo gashay jidkii iriddii xagga bari u sii jeeday. oo ruuxii ayaa kor ii soo qaaday, oo wuxuu i geeyey barxadadii gudaha, oo bal eeg, sharaftii rabbiga ayaa daartii buuxisay. oo waxaan maqlay qof daarta igala soo hadlaya, oo nin baa i garab taagnaa. oo wuxuu igu yidhi, wiilka aadamow, halkanu waa meeshii carshigayga, iyo meeshii caga-hayga, iyo meeshii aan reer binu israa'iil weligay dhex

degganaan doono, oo reer binu israa'iil ama boqorradoodu mar dambe magacayga quduuska ah kuma ay nijaasayn doonaan dhillanimadooda amase meydka boqorradooda oo meelahooda sare yaal. waxay iriddooda marinkeeda ka taageen iriddayda marinkeeda agtiisa, oo tiirkoodiina waxay ka ag taageen tiirkayga, oo derbigii qudha ayaa aniga iyo iyaga noo dhexeeyey, oo magacayga quduuska ahna waxay ku nijaaseeyeen waxyaalahoodii karaahiyada ahaa ee ay sameeyeen, sidaas daraadeed cadhadaydii waan ku baabbi'iyey. haddaba iyagu bal dhillanimadooda iyo meydka boqorradooda ha iga fogeeyeen, oo aniguna weligayba dhexdoodaan degganaan doonaa. wiilka aadamow, bal waxaad reer binu israa'iil tus-taa daarta si ay xumaatooyinkooda ugu wada ceeboobaan, oo bal tilmaanta ha qiyaaseen. oo hadday wixii ay sameeyeen oo dhan ku ceeboobaan, waxaad tustaa daarta qaabkeeda, iyo qabanqaabkeeda, iyo meelaha laga baxo, iyo meelaha laga soo galo, iyo qaabkeeda oo dhan, iyo qaynuunnadeeda oo dhan, iyo qaabkeeda oo dhan, iyo sharciyadeeda oo dhan, oo iyagoo indhaha ku haya qor, si ay qaabkeeda oo dhan u sii dhawraan, oo ay qaynuunnadeeda oo dhan u wada sameeyaan. kanu waa sharcigii daarta: buurta dhaladeeda hareereheeda oo dhammu wuxuu ahaan doonaa waxa ugu wada quduusan. bal eeg, kaasu waa sharcigii daarta. oo kanuna waa qiyaastii meesha allabariga oo lagu qiyaaso dhudhun dheer kaasoo ah dhudhun iyo taako. salku wuxuu ahaan doonaa dhudhun, ballaadhkuna dhudhun, oo qarka hareeraha ku wareegsanuna taako, oo kaasu wuxuu ahaan doonaa meesha allabariga aasaaskeeda. oo salka uu dhulka ku hayo iyo ilaa qarka hoose wuxuu ahaan doonaa laba dhudhun, oo ballaadhkuna dhudhun, oo qarka yar iyo qarka weyn inta u dhexaysaana afar dhudhun, oo ballaadhkuna dhudhun. meesha allabariga inteeda sare waxay ahaan doontaa afar dhudhun, oo meesha allabariga meesheeda dalka lagu shido iyo ilaa dhankeeda sare waxaa ku oolli doona afar gees. oo meesha allabariga meesheeda dalka lagu shido dhererkeedu wuxuu ahaan doonaa laba iyo toban dhudhun, oo ballaadhkeeduna laba iyo toban dhudhun, iyadoo afar gees ah. oo qarka dhererkiisuna wuxuu ahaan doonaa afar iyo toban dhudhun, ballaadhkiisuna afar iyo toban dhudhun, oo weliba afar gees ah, oo darafka ku wareegsanuna wuxuu ahaan doonaa nus dhudhun, oo salkuna wuxuu ahaan doonaa dhudhun, jaranjarraduna waxay u sii jeedi doontaa xagga bari. markaasuu igu yidhi, wiilka aadamow, sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, kuwanu waa qaynuunnada meesha allabariga maallintay sameeyaan inay qurbaanno la gubo ku kor bixiyaan oo ay dhiig ku kor rusheeyaan. sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, wadaaddada reer laawi oo ah farcankii saadooq, oo iigu soo dhowaada inay ii adeegaan, waxaad siisaa dibi yar oo qurbaan dembi loo bixiyo. oo waa inaad dhiiggiisa wax ka qaadaa, oo waa inaad marisaa meesha allabariga afarteeda gees iyo qarka afartiisa rukun iyo darafkiisa ku wareegsan, oo sidaas waa inaad u nadifisaa oo ugu kafaaragguddaa. oo weliba waxaad qaaddaa dibiga qurbaanka dembiga ah, oo isaga waa inuu ku gubaa meeshii loo amray ee daarta oo ah meesha qudu-

uska ah dibaddeeda. oo maalinta labaadna waa inaad qurbaan dembi u bixisaa orgi yar oo aan iin lahayn, oo waa in meesha allabariga la nadiifiyo sidii dibigii loogu nadiifiyey oo kale. oo markaad nadiifinteeda dhammaydsid waa inaad bixisaa dibi yar oo aan iin lahayn iyo wan aan iin lahayn. oo iyaga waa inaad u dhowaysaa rabbiga hortiiisa, oo wadaaddaduna waa inay cusbo ku kor shubaan, oo waa inay qurbaan la gubo rabbiga ugu bixiyaan. oo intii toddoba maalmood ah waa inaad maalin kasta orgi qurbaan dembi ah diyaarisaa, oo weliba waa in dibi yar iyo wan aan iin lahayn la diyaariyaa. intii toddoba maalmood ah waa in meesha allabariga loo kafaaraggu-daa oo la daahiriya, oo sidaasaa quduus looga dhigi doonaa. oo sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, markay maalmahaasu dhammaadaan, maalinta siddeedaad iyo intii ka dambaysa wadaaddadu waa inay meesha allabariga ku kor bixiyaan qurbaannadiinna la gubo iyo qurbaannadiinna nabaadiinoba, oo aniguna waan idin aqbali doonaa.

44

markaasuu dib igu soo celiyey iriddii dibadda ee meesha quduuska ah oo xagga bari u sii jeeday, oo way xidhnayd. kolkaasaa rabbigu igu yidhi, albaabkanu waa xidhnaaneyaa, oo lama furi doono, oo ciduna kama soo geli doonto, waayo, rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil baa ka galay, oo sidaas daraaddeed buu u xidhnaaneyaa. xagga amiirka amiir ahaan buu ugu fadhiisan doonaa oo rabbiga hortiiisa kibis ugu cuni doonaa. wuxuu ka soo geli doonaa jidka balbalada ee iridda, oo isla jidkaas ayuu ka bixi doonaa. markaa-suu i keenay jidkii iridda woqooyi ee daarta ku hor yiil, oo waan fiiriyey oo bal eeg, sharaftii rabbiga ayaa daartii rabbiga ka buuxsantay, oo aniguna wejigaan u dhacay. markaasaa rabbigu igu yidhi, wiilka aadamow, aad u fiirso, oo bal indhaha ku arag, oo bal dhegaha ku maqal waxa aan kugu leeyahay ee ku saabsan qaynuunnada daarta rabbiga oo dhan, iyo sharciyadeeda oo dhan, oo aad u fiirso daarta iridda laga soo galo, iyo meesha quduuska ah meelaheeda laga baxo oo dhan. oo waxaad caasiyiinta reer binu israa'iil ah ku tidhaahdaa, reer binu israa'iilow, sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, waxyaalihiinnii karaahiyada ahaa ee hore ha idinku filnaadeen, waayo, meeshaaya quduuska ah waxaad soo geliseen shisheeyaal aan qalbiga ka gudnayn, oo aan jidhka ka gudnaynba inay soo galaan, oo ay nijaaseeyaan xataa daartayda markaad bixinaysaan cuntadayda ah baruurta iyo dhiigga, oo axdigaygii baad ku jebiseen waxyaalihiinnii karaahiyada ahaa oo dhan. oo idinku ma aydaan dhawrin adeegiddii waxyaalahayga quduuska ah, laakiinse waxaad meeshayda quduuska ah dhigateen kuwo adeegidda idiin dhawra. sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, shisheeyaha reer binu israa'iil ku dhex jira oo ah shisheeye aan qalbiga ka gudnayn oo aan jidhka ka gudnayn toona waa inuusan meeshayda quduuska ah gelin. oo markay reer binu israa'iil baadiyooben kuwii reer laawi oo iga fogaaday, oo intay iga fogaadeen sanamyadoodii ka daba galay, waxay sidan doonaan xumaan-tooda. laakiinse iyagu waxay ka dhex adeegi doon-

aan meeshayda quduuska ah, iyagoo daarta irdaheeda u taliya, oo daarta ka adeegaya, oo waxay dadka u gowraci doonaan qurbaanka la gubo iyo allabariga, oo hortooday u istaagi doonaan inay iyaga u adeegaan. sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, waxay iyagu ugu hor adeegeen sanamyadooda, oo waxay reer binu israa'iil u noqdeen xumaan ay ku turunturoodaan, sidaas daraaddeed ayaan gacantayda ugu qaaday, oo waxay sidan doonaan xumaan-toodii. oo iyagu iima ay soo dhowaan doonaan inay ii sameeyaan shuulkii wadaadnimada, oo waxyaalahayga quduuska ahna uma ay soo dhowaan doonaan kuwaasoo ah waxyaalaha ugu quduusan, laakiinse iyagaa sidan doona ceebtoodii iyo waxyaalahoodii karaahiyada ahaa ee ay sameeyeen. laakiinse waxaan iyaga ka dhigi doonaa kuwo daarta taladeeda haya, oo sameeya hawsheeda oo dhan, iyo waxa gudaheeda lagu samayn doono oo dhan. laakiinse sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, wadaaddadii reer laawi oo ah farcankii saadooq oo adeegiddii meeshayda quduuska ah xajiyey markay reer binu israa'iil iga baadiyooben, iyagu way ii soo dhowaan doonaan inay ii adeegaan aawadeed, oo hortayday u soo istaagi doonaan inay baruurta iyo dhiigga ii soo bixiyaan. meeshayda quduuska ah way soo geli doonaan, oo miskayga way ugu soo dhowaan doonaan inay ii adeegaan, oo adeegiddaydana way xajin doonaan. oo markay irdaha barxadda gudaha soo galaan waa inay dhar linen ah xidhaan, oo intay irdaha barxadda gudaha iyo daarta gudaheeda ka adeegayaan waa inaan wax dhogor ahu korkooda taaban. waa inay madaxa ku duubtaan cimaamado linen ah, oo dhexdana waa inay surwaallo linen ah ku xidhaan, oo innaba waa inayan wax ka dhididiya guntaan. oo markay barxadda dibadda u soo baxaan taasoo ah barxadda dibadda ee uu dadku joogo waa inay dharkii ay ku adeegeen iska bixiyaan, oo waa inay qolladaha quduuska ah dhigaan, oo waa inay dhar kale gashadaan si ayan dadka kale dharkooda quduus ugaga dhigin. oo waa inayan madaxooda xiirin ama ayan timahoodu inay dheeraadaan u oggolaan, waase inay timahooda jaraan. oo markay barxadda gudaha soo galaanna wadaadna waa inuusan innaba khamri cabbin. oo waa inayan guursan carmal laga dhintay ama la furay, laakiinse waa inay guursadaan bikrado reer binu israa'iil farcankooda ah amase carmal wadaad qabi jiray. oo waa inay dadkayga baraan waxa quduuska ah iyo waxa aan quduuska ahayn waxay ku kala duwan yihiin, oo waxay ka dhigi doonaan inay kala gartaan waxa nijaasta ah iyo waxa nadiifta ah. oo markay dawco timaadona waa inay garsoorid u istaagaan, oo waa inay si xukummadayda waafaqsan wax u xukumaan, oo iidahayga oo dhanna waa inay sharciyadayda iyo qaynuunnadaydaba ku dhawraan, oo sabtiyadaydana waa inay quduus ka dhigaan. oo waa inayan qof meyd ah u dhowaan si ayan isu nijaasayn, laakiinse waxay keliyahoo isu nijaasayn karaan aabbe daraad-diis, ama hooyo daraaddeed, ama wiil, ama gabadh, ama walaal, amase gabadh walaashood ah oo aan nin lahayn. oo markii la nadiifiyo dabadeed waa inay toddoba maalmood u tiriyaan. oo sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, maalintii uu meesha quduuska ah iyo barxadda gudaha ah galo, si uu mee-

sha quduuska ah uga dhex adeego aawadeed, waa inuu qurbaankiisii dembiga bixiyaa. oo dhaxalkay heli doonaan waa aniga. anigaa ah dhaxalkoodii, oo waa inaydaan innaba dalka reer binu israa'iil hanti ku siin, waayo, anigaa ah hantidoodii. oo iyagu waxay iska cuni doonaan qurbaanka hadhuudhka, iyo qurbaanka dembiga, iyo qurbaanka waxaa iska leh wadaaddada. oo wax kasta oo ay reer binu israa'iil nidraanba iyagaa iska lahaan doona. oo wax kasta oo midhaha ugu horreeyna cayn kastaba, iyo qurbaannadiinna oo dhan cayn kasta oo ay yihiinba waxaa iska leh wadaaddada. oo cajiinkiinna cadka ugu horreeyana waa inaad wadaadka siisaan si ay barako reerkiinna ugu soo degto. wadaaddadu waa inayan wax iska bakhtiyey, ama wax bahal dilay haad iyo dugaag midu yahayba cunin.

45

oo weliba markaad dhulka saami dhaxal ahaan ugu qaybsataan, waa inaad rabbiga qurbaan ka siisaan, kaasoo ah dalka qaybtiisa quduuska ah. meeshaas dhererkeedu waa inuu ahaadaa shan iyo labaatan kun oo cawdsuur, oo ballaadhkeeduna waa inuu ahaadaa toban kun oo cawdsuur. oo meeshaas hareerheeda ku wareegsan oo dhammu waa inay quduus wada ahaadaan. oo waa in taas meesha quduuska ah looga yeelaa jago dhererkeedu yahay shan boqol, oo ballaadhkeeduna yahay shan boqol, oo afar gees ah, oo waa in konton dhudhun agagaarkeeda laga dhigaa. oo intaasna waa inaad ka qiyaastaa meel dhererkeedu yahay shan iyo labaatan kun, ballaadhkeeduna yahay toban kun, oo waxaa dhexdeeda ku oolli doona meesha quduuska ah taas oo ah meesha ugu wada quduusan. waa dalka qaybtiisa quduuska ah, oo waxaa iska leh wadaaddada ah kuwa meesha quduuska ah ka adeega oo u soo dhowaado inay rabbiga u adeegaan. oo waxay ahaan doontaa meel ay guryo ka dhistaan, iyo meel quduus ah oo ay daarta quduuska ahu ku dhex taal. oo meesha dhererkeedu yahay shan iyo labaatan kun oo ballaadhkeeduna yahay toban kun waa inay hanti ahaan u ahaataa reer laawi oo daarta ka adeega, taas iyo labaatan qol-ladood. oo hantida magaalada waa inaad doorataan, taasoo ah meel ballaadhkeedu yahay shan kun oo cawdsuur, oo dhererkeeduna yahay shan iyo labaatan kun oo cawdsuur, oo ay ag taal qaybta quduuska ah, oo taasna waxaa iska lahaan doona reer binu israa'iil oo dhan. oo meesha qurbaanka quduuska ah iyo meesha ay hantida magaaladu ku dhex taal dhinacoodan iyo dhinacoodaasba waxaa iska lahaan doona amiirka, meesha qurbaanka quduuska ah horteeda iyo meesha ay hantida magaaladu ku taal horteeda, dhinaca galbeed xaggiisa galbeed iyo dhinaca bari xaggiisa bariiba, oo dhererkoodu waa inuu la mid noqdaa qaybaha middood soohdinteeda galbeed iyo soohdinteeda bari inta ka dhex leh. oo taasuu waxay amiirka u ahaan doontaa hantida uu reer binu israa'iil ku dhex leeyahay, oo amiirradayduna waa inayan mar dambe dadkayga dulmin, laakiinse dalka waa inay reer binu israa'iil u siiyaan siday qabiilooyinkoodu kala yihiin. sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, amiirrada reer binu israa'iilow, intaasu ha idinku fil-

naato. dulmiga iyo dhicidda joojiya, oo garsoorid iyo caddaalad sameeya, oo baaddiinnana dadkayga ka foageeya, ayaas sayidka rabbiga ahu leeyahay. waa inaad kafado xaq ah iyo eefaah xaq ah iyo bad xaq ah lahaataan. oo eefaahda iyo badku waa inay isku qiyaas ahaadaan, eefaahdu waa inay qaaddaa xomeer toban meelood loo dhigay meeshiis, oo badkuna waa inuu qaadaa xomeer toban meelood loo dhigay meeshiis, oo qiyaastuna waa inay ahaataa sida xomeerka. oo sheqelkuna waa inuu ahaadaa labaatan geeraah, oo maanehiinnuna waa inuu ahaadaa labaatan sheqel, shan iyo labaatan sheqel iyo shan iyo toban sheqel. oo qurbaanka aad bixinaysaanna waa kan: xomeer kasta oo sarreen ahba waa inaad ka bixisaan eefaah lix meelood loo dhigay meesheed, oo haddana xomeer kasta oo shaciir ahba waa inaad ka bixisaan eefaah lix meelood loo dhigay meesheed. oo amarka saliidduna waa kan: kor kastaba waa inaad ka bixisaan bad toban meelood loo dhigay meeshiis. korkuna waa toban bad, sida xomeer oo kale. oo labadii tiro oo ido ahba waa inaad ka bixisaan wan laga soo kaxeeyey daaqa barwaaqaysan oo reer binu israa'iil, oo waa inaad u bixisaan qurbaan hadhuudh ah, iyo qurbaan la gubo, iyo qurbaanno nabaadiino, si aad iyaga ugu kafaaragguddaan aawadeed, ayaas sayidka rabbiga ahu leeyahay. oo dadka dalka deggan oo dhammu waa inay qurbaankaas amiirka reer binu israa'iil siiyaan. oo amiirka qaybtiisu waxay ahaan doontaa inuu qurbaannada la gubo, iyo qurbaannada hadhuudhka, iyo qurbaannada cabniinka bixiyo ayaamaha iidaha iyo wakhtiga ay biluhu dhashaan, iyo maalmaha sabtiyada, iyo iidaha reer binu israa'iil oo dhan. isagu waa inuu qurbaanka dembiga, iyo qurbaanka hadhuudhka, iyo qurbaanka la gubo, iyo qurbaannada nabaadiinada, diyaariyaa, si reer binu israa'iil loogu kafaaraggudo. sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, bishii kowaad maalinteedii kowaad waa inaad dibi yar oo aan iin lahayn soo wadataa, oo waa inaad meesha quduuska ah nadiifisaa. oo wadaadku waa inuu qaar ka soo qaadaa dhiigga qurbaanka dembiga, oo waa inuu mariyaa daarta tiirarkeeda, iyo meesha allabariga saldhiggeeda afartiisa gees, iyo tiirarka iridda barxadda gudaha. oo waa inaad bisha maalinteeda toddobaad saas oo kale u samaysaa mid kasta oo qalad ama aqoonla'aan ku dembaaba. oo waa inaad sidaas daarta ugu kafaaragguddaan. oo bisha kowaad maalinteeda afar iyo tobnad waa inaad iiddii kormaridda iiddaan, taasoo ah iid toddoba maalmood ah, waana in la cunaa kibis aan khamiir lahayn. oo maallintaas amiirku waa inuu nafsaddiisa iyo dadka dalka oo dhanba dibi qurbaan dembi ah u diyaariyaa. oo toddobada maalmood oo iiddana waa inuu rabbiga u diyaariyaa qurbaan la gubo, kaasoo ah toddoba dibi iyo toddoba wan oo aan iin lahayn oo uu toddobada maalmoodba maalin kasta diyaariya, oo maalin kastana waa inuu orgi qurbaan dembi u bixiyaa. oo waa inuu qurbaan hadhuudh oo ah eefaah dibiba iyo eefaah wanba diyaariyaa, oo eefah kastana waa inuu hiin saliid ah la bixiyaa. oo bisha toddobaad maalinteeda shan iyo tobnadna waa inuu sidaas oo kale sameeyaa iidda toddobada maalmood ah; waa inuu sameeyaa siduu qurbaanka dembigu yahay, iyo siduu qurbaanka la gubo yahay,

iyo siduu qurbaanka hadhuudhku yahay, iyo siday saliiddu tahayba.

46

sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, barxadda gu-daha iriddeeda xagga bari u sii jeeddaa waa inay lixda maalmood ee la shaqeeyo xidhnaataa, laakiinse maal-inta sabtida waa inay furnaataa, oo maalinta bishu dhalatona waa inay furnaataa. oo amiirku waa inuu ka soo galaa jidka balbalada oo iridda dibadda, oo waa inuu iridda tiirkeeda ag istaagaa, oo wadaaddadu waa inay qurbaankiisa la gubo iyo qurbaannadiisa nabaadiinada diyaariyaan, oo waa inuu iridda marin-keeda ku sujuudaa, oo markaas waa inuu dibadda u baxaa, laakiinse iridda tan iyo fiidkii waa inaan la xidhin. oo maalmaha sabtida iyo maalmaha biluhu dhashaanba dadka dalka degganu waa inay albaabka iriddaas rabbiga hortiisa ku sujuudaan. oo qurbaanka la gubo oo uu amiirku maalmaha sabtida ah rabbiga u bixin doono waa inuu ahaadaa lix wan oo yaryar oo aan iin lahayn iyo wan weyn oo aan iin lahayn. oo wan kasta oo weynba waa in lala bixiyaa qurbaanka hadhuudhka oo eefaah ah, oo wananka yaryar qurbaankooda hadhuudhkana nin waluba waa inuu in-tuu bixin karo bixiyaa, oo eefaah kastana hiin saliid ah waa inuu la bixiyaa. oo maalinta bishu dhalatona waa in la bixiyaa dibi yar oo aan iin lahayn, iyo lix wan oo yaryar iyo wan weyn, oo waa inay kulligood wada ahaadaan kuwo aan iin lahayn. oo dibi kasta waa inuu la diyaariyaa eefaah ah qurbaan hadhuudh oo wan kastana waa inuu eefaah la diyaariyaa, oo wananka yaryarna waa inuu in alla intay gacanti-isu karto la diyaariyaa, oo eefaah kastana waa inuu hiin saliid ah la bixiyaa. oo amiirku markuu galo waa inuu jidka balbalada oo iriddaas ka soo galaa, oo haddana waa inuu isla iriddaas jidkeeda ka baxaa. laakiinse dadka dalka degganu markay iidaa rabbiga hortiisa yimaadaan, kii jidka iridda woqooyi ka soo galaa, waa inuu jidka iridda koonfureed ka baxaa, oo kii jidka iridda koonfureed ka soo galaana waa inuu jidka iridda woqooyi ka baxaa, oo waa inuusan jidkii iriddii uu ka soo galay dib ugu noqon, laakiinse waa inuu dhanka isaga ku toosan ka baxaa. oo amiirku waa inuu iyaga dhex galaa markay galaan, oo markii ay baxaanna waa inuu baxaa. oo iidaa iyo maalmaha waaweyn ee la amray qurbaanka hadhuudhku waa inuu ahaadaa dibigiiba eefaah, iyo wankiiba eefaah, oo wananka yaryarna waa inuu la bixiyaa intuu bixin karo, oo eefaah kastana waa inuu hiin saliid ah la bixiyaa. haddaba amiirku markuu diyaariyo qurbaan ikhtiyaar ah ha ahaatee qurbaan la gubo amase qurbaanno nabaadiino oo rabbiga ikhtiyaar loo sii-iyoo, waa in iridda xagga bari u sii jeedda loo furaa, oo isagana waa inuu qurbaankiisa la gubo iyo qurbaannadiisa nabaadiino u diyaariyaa siduu maalinta sabtida yeelo oo kale, oo markaas waa inuu baxaa, oo markuu baxo dabadeed waa in iridda la soo xidhaa. oo adigu waa inaad maalin kasta rabbiga qurbaan la gubo ugu diyaarisaa wan gi jira oo aan iin lahayn oo waa inaad subax kasta kaas diyaarisaa. oo kaas waa inaad subax kasta u diyaarisaa qurbaan hadhuudh ah eefaah lix meelood loo dhigay meesheed iyo

hiin saliid ah oo saddex meelood loo dhigay meeshiis in burka wanaagsan lagu daro, oo kaasu waa qurbaan hadhuudh oo had iyo goorba joogta ah oo amar daa'imis ah rabbiga u ah. oo sidaas subax kasta waa in qurbaan la gubo oo had iyo goor joogta ah loo diyaariyaa wanka, iyo qurbaanka hadhuudhka, iyo saliiddaba. sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, amiirku hadduu wiilashiisa midkood hadiyad siiyo, taasuu waa dhaxalkiisa, oo wiilashiisaa lahaan doona, oo waa hantidooda ay dhaxal ahaan u leeyihiin. laakiinse hadduu dhaxalkiisa hadiyad ka siiyo addoom-madiisa midkood, wuxuu iska yeelan doonaa ilaa san-nadda xorriyadda oo dabadeedna waxay u noqon doontaa amiirkii, laakiinse dhaxalkiisa waxaa iska lahaan doona wiilashiisa oo qudha. oo weliba amiirku waa inuusan dadka dhaxalkooda wax uga qaadan si uu iyaga hantidooda uga bixiyo, laakiinse amiirkii waa inuu hantidooda wiilashiisa ka dhaxalsiiyaa, si aan dadkaygu nin kastaba hantidiisa uga firdhin. markaasuu i dhex mariyey iriddii kadinka dhinciisa ku tiil, oo wuxuu i geeyey qolladihii quduuska ahaa oo wadaaddada oo xagga woqooyi u sii jeeday, oo bal eeg, meel baa ku tiil dhankooda dambe ee galbeed. oo wuxuu igu yidhi, tanu waa meesha ay wadaaddadu qurbaanka xadgudubka iyo qurbaanka dembiga ku karin doonaan, oo ay qurbaanka hadhuudhka ku dubi doonaan, si ayan barxadda dibadda ugu bixin oo ayan dadka quduus uga dhigin. oo haddana wuxuu ii soo bixiyeey barxadadii dibadda, oo wuxuu ka dhigay inaan barxadda afarteedii rukun ku soo wareego, oo bal eeg, barxadda rukunkeed kastaba barxad baa ku tiil. oo barxadda afarteeda rukunba waxaa ku yiil barxado kala xeraysan oo dhererkeedu afartan dhudhun yahay oo ballaadhkooduna soddon dhudhun yahay, oo afartaas barxadood ee rukummada ku tiil isku qiyaas bay ahaayeen. oo hareerahooda oo dhanna waxaa laga dhisay meel safan oo afartoodaba way ku wareegsanaayeen, oo safafka ku wareegsanna waxaa laga hoos sameeyey meelo wax lagu kariyo. markaa-suu igu yidhi, kuwanu waa meelaha wax lagu kariyo, oo ay midiidinnada daartu allabariga dadka ku karin doonaan.

47

oo haddana wuxuu mar kale i geeyey daarta la-baabkeedii, oo bal eeg, biyaa ka soo hoos baxayay marinkii daarta dhankeeda bari, waayo, daarta horteedu waxay u sii jeeday xagga bari, oo biyuhuna waxay ka soo hoos baxayeen daarta dhankeeda midigta oo ah meesha allabariga dhinaceeda koonfureed. markaasuu jidkii iridda xagga woqooyi iga soo bixiyeey, oo wuxuu ila wareejiyey jidkii dibadda ahaa oo iridda dibadda loo mari jiray oo ku dhinac yiil jidkii xagga bari u sii jeeday, oo bal eeg, biyaa dhankeeda midigta ka dareerayay. oo ninkii markuu xagga bari tegey isagoo gacanta xadhiga ku haysta wuxuu qiyaasay kun dhudhun, oo wuxuu i soo dhex mariyey biyihii oo anqowiyada i jooga. oo haddana kun dhudhun ayuu qiyaasay oo biyuhuu i soo dhex mariyey, oo biyuhu waxay i joogeen lowyaha. oo haddana kun dhudhun ayuu qiyaasay, oo biyuhuu i soo dhex mariyey, oo markanna biyuhu waxay i

joogeen dhexda. oo haddana kun dhudhun ayuu qiyaasay, oo markan waxay ahaayeen webi aanan lug kaga gudbi karin, waayo, biyihii kor bay u keeen, oo waxay noqdeen biyo lagu dabaasho iyo webi aan lug lagaga gudbi karin. oo wuxuu igu yidhi, wiilka aadamow, waxan ma aragtay? oo haddana wuu i soo waday oo wuxuu igu soo celiyey webiga qarkiisii. haddaba markaan soo noqday, bal eeg, webiga qarkiisii waxaa ku yiil geedo tiro badan oo dhankan iyo dhankaasba kaga yaal. oo markaasuu igu yidhi, biyahanu waxay u baxayaan xagga dalka bari, oo waxay u dhacayaan tan iyo lamadegaanka caraabaah la yidhaahdo, iyo xagga badda, biyihii baxayayna badday gelayaan oo biyuhuna way bogsan doonaan. oo meel alla meeshuu webigaasu gaadhoba wax kasta oo nool oo dhaqdhaqaaqaaba way noolaan doonaan, oo waxaa jiri doona kalluun aad iyo aad u faro badan, maxaa yeelay, biyahaasu halkaasay u tagaan inay biyaha baddu bogsadaan aawadeed iyo in wax kastaaba ay soo noolaadaan meel alla meeshuu webigaasu gaadhoba. oo kalluumaystayaashuna waxay istaagi doonaan badda qarkeeda, oo tan iyo ceyn geedi iyo ilaa ceyn ceglayim inta ka dhex leh waxay ahaan doontaa meel shabagyo lagu wadho, oo kalluunkooduna wuxuu ahaan doonaa cayn badan oo sida kalluunka badda weyn aad iyo aad u tiro badan. laakiinse meelaheeda dhoobada iyo biyagaleenka ahuba ma ay bogsan doonaan, illowse waxay ahaan doonaan cusbo miidhan. oo webiga qarkiisana dhinacan iyo dhinacaasba waxaa ka bixi doona geed kasta oo la cuno, oo aan caleentiisu dhari doonin, oo aan midhihiisu dhammaan doonin. oo bil kastaba wuxuu soo bixin doonaa midho cusub, maxaa yeelay, biyahoodu waxay ka soo baxaan meesha quduuska ah. oo midhahoodu waxay ahaan doonaan cunto, caleentooduna dawo. sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, tanu waa inay ahaataa soohdinta aad dalka dhaxal ahaan ugu qaybsan doontaan siday laba iyo tobanka qabiil oo reer binu israa'iil yihiin. reer yuusuf waa inuu laba qaybood hela. oo waa inaad dhaxashaan, oo intii midkiin helo waa in ka kalena uu intaas oo kale hela, waayo, gacantaydaan kor ugu qaaday oo ku dhaartay inaan arowayaashiin siinayo, oo dalkaasu dhaxal buu idiin ahaan doonaa. oo dalka soohdintiisa dhanka woqooyi waxay ahaan doontaa tan iyo badda weyn iyo jidka xetlon iyo ilaa meesha laga galo sedaad, iyo xamaad, iyo beerotaah, iyo sibrayim oo u dhaxaysa soohdinta dimishaq iyo soohdinta xamaad, iyo xasar hatiikoon oo ku ag taal soohdinta xawraan. oo soohdinta tan iyo badduna waxay ahaan doontaa xasar eenaan oo ah soohdinta dimishaq, oo xagga woqooyina waa soohdinta xamaad. taasuu waa soohdinta dhanka woqooyi. oo tan dhanka barina waxay ahaan doontaa webi urdun oo u dhexeeya xawraan iyo dimishaq iyo gilecaad, iyo dalka reer binu israa'iil. tan iyo soohdintaas iyo ilaa badda bari waa inaad qiyaastaan, oo taasuna waa tan dhanka bari. oo dhanka koonfureed xaggiisana waa tan iyo taamaar iyo ilaa biyaha meribad qaadeesh, iyo tan iyo webiga xagga badda weyn, oo taasuna waa soohdinta dhanka koonfureed. oo tan dhanka galbeedna waxay ahaan doontaa badda weyn ilaa soohdinta koonfureed iyo ilaa la yimaado

meel xamaad ka soo hor jeedda. oo taasuna waa soohdinta dhanka galbeed. sidaas waa inaad dalkaas u qaybsataan siday qabiilooyinka reer binu israa'iil yihiin. oo waa inaad dhaxal ahaan saami ugu qaybsataan idinka iyo shisheeyayaasha idin dhex deggan oo dhexdiinna carruurta ku dhalay, oo waxay idiin ahaan doonaan sida kuwa dalka ku dhex dhashay oo reer binu israa'iil oo kale, oo iyaguna waa inay dhaxal idinkula qaataan qabiilooyinka reer binu israa'iil dhexdooda. oo sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, kan shisheeyaha ahu qabiilkii uu dhex deggan yahay halkaas waa inaad dhaxalkiisa kala siisaan.

48

haddana kuwanu waa magacyadii qabiilooyinka. xagga woqooyi tan iyo jidka xetlon agtiisa iyo ilaa meesha xamaad laga galo, iyo xasar eenaan iyo ilaa soohdinta dimishaq xaggeeda woqooyi iyo ilaa xagga xamaad, kuwaas oo ah dhinacyada bari iyo galbeed, waxaa jiri doonta qaybta reer daan. oo waxaa soohdinta reer daan dhankeeda bari iyo ilaa dhankeeda galbeed ku xigi doonta qaybta reer aasheer. oo waxaa soohdinta reer aasheer dhankeeda bari iyo ilaa dhankeeda galbeed ku xigi doonta qaybta reer naf-taali. oo waxaa soohdinta reer naftaali dhankeeda bari iyo ilaa dhankeeda galbeed ku xigi doonta qaybta reer manaseh. oo waxaa soohdinta reer manaseh dhankeeda bari iyo ilaa dhankeeda galbeed ku xigi doonta qaybta reer efrayim. oo waxaa soohdinta reer efrayim dhankeeda bari iyo ilaa dhankeeda galbeed ku xigi doonta qaybta reer ruubeen. oo waxaa soohdinta reer ruubeen dhankeeda bari iyo ilaa dhankeeda galbeed ku xigi doonta qaybta reer yahuudah. oo soohdinta reer yahuudah dhankeeda bari iyo ilaa dhankeeda galbeedna waxaa ku xigi doonta meeshaad qurbaan ahaan u bixinaysaan oo ballaadhekoodu yahay shan iyo labaatan kun oo cawsduur, oo dhererkeeduna ula mid yahay sida qaybaha kale middood tan iyo dhankeeda bari iyo ilaa dhankeeda galbeed inta ka dhex leh, oo meesha quduuska ahuna waxay ku oolli doontaa meeshaas dhexdeeda. oo meesha aad rabbiga qurbaan ahaan ugu bixinaysaan dhererkeedu waa inuu ahaadaa shan iyo labaatan kun oo cawsduur, oo ballaadhekooduna toban kun. oo meeshaas ah qurbaanka quduuska ah waxaa iska lahaan doona wadaaddada. dhankeeda woqooyi dhererkiisu waa inuu ahaadaa shan iyo labaatan kun, oo dhankeeda galbeed ballaadhkiisuna toban kun, oo dhankeeda bari ballaadhkiisuna toban kun, oo dhankeeda koonfureed dhererkiisuna shan iyo labaatan kun, oo meesha quduuska ah ee rabbiguna waa inay dhexdeeda ku taallaa. oo meeshaas waxaa iska lahaan doona wadaaddada quduuska laga dhigay ee reer saadooq oo adeegiddaydii xajiyey oo aan u baadiyoobin sidii ay reer laawi u baadiyoobeen markay reer israa'iil baadiyoobeen. oo meeshaasu waxay iyaga u ahaan doontaa dal qurbaan ah oo ka mid ah dhulka qurbaan ahaan loo bixiyey, oo soohdinta reer laawi ku xigta. oo meel soohdinta wadaaddada ku xigtana waxay reer laawi ku lahaan doonaan dhul dhererkiisu yahay shan iyo labaatan kun oo cawsduur, oo ballaadhkiisuna yahay toban kun, oo dhererka oo

dhammu waa inuu ahaadaa shan iyo labaatan kun, oo ballaadhkuna waa inuu ahaadaa toban kun. oo iyagu waa inayan innaba iibsaan, ama ayan beddelan, ama ayan dalka midhihiisa hore innaba shisheeye u gudbin, waayo, dhulkaasu rabbiguu quduus u yahay. oo shanta kun oo ka hadhay ballaadhka ah shan iyo labaatan kun waxay ahaan doontaa meel dadka ka dhexaysa oo ah magaalada la dego iyo aga-gaarkeeda, oo magaaladuna waa inay ku dhex taalaa. oo kuwanuna waa inay qiyaasteeda ahaadaan: dhanka woqooyi waa inuu ahaadaa afar kun iyo shan boqol, dhanka koonfureedna afar kun iyo shan boqol, dhanka barina afar kun iyo shan boqol, dhanka galbeedna afar kun iyo shan boqol. oo magaalada agagaarkeeduna xagga woqooyi waa inuu ahaadaa laba boqol iyo konton, xagga koonfureedna laba boqol iyo konton, xagga barina laba boqol iyo konton, xagga galbeedna laba boqol iyo konton. oo dhererka ka hadhay oo ku xiga dalka qurbaanka ee quduuska ah dhankiisa bari waa inuu ahaadaa toban kun, oo dhankiisa galbeedna waa inuu ahaadaa toban kun, oo waa inuu ku xigaa dalka qurbaanka ee quduuska ah; oo waxa dhulkaas ka baxaana cunto bay u ahaan doonaan kuwa magaalada ku hawshooda. oo dhulkaas waxaa beeri doona kuwa magaalada ku hawshooda ee qabiilooyinka reer binu israa'iil ka soo baxa oo dhan. oo dhulka qurbaanka ah oo dhammu waa inuu ahaadaa shan iyo labaatan kun oo dherer ah iyo shan iyo labaatan kun oo ballaadh ah. dalka qurbaanka ee quduuska ah oo aad bixinaysaan waa inuu ahaadaa afar gees iyadoo hantida magaaladu ku taal. oo inta hadhana waxaa iska lahaan doona amiirka, dhinacan iyo dhinacaas oo dalka qurbaanka ee quduuska ah, iyo meesha ay magaaladu ku taaloba, oo ka soo hor jeedda shan iyo labaatan kun oo dalka qurbaanka ah oo xagga soohdinta bari, iyo dhanka galbeed oo ka soo hor jeeda shan iyo labaatan kun oo xagga soohdinta galbeed, oo ku xiga qaybaha. oo intaas waxaa lahaan doona amiirka, oo dalka qurbaanka ee quduuska ah iyo meesha quduuska ah ee daartana waa inay ku dhex yaallaan. oo weliba xagga hantida reer laawi iyo xagga hantida magaalada oo ku dhex yaal meesha amiirka oo u dhaxaysa soohdinta reer yahuudah iyo soohdinta reer benyaamiinba waxaa iska lahaan doona amiirka. oo qabiilooyinka kale oo hadhana tan iyo dhanka bari iyo ilaa dhanka galbeed reer benyaamiin waa inay qayb ka helaan. oo waxaa soohdinta reer benyaamiin dhankeeda bari iyo ilaa dhankeeda galbeed ku xigi doonta qaybta reer simecoon. oo waxaa soohdinta reer simecoon dhankeeda bari iyo ilaa dhankeeda galbeed ku xigi doonta qaybta reer isaakaar. oo waxaa soohdinta reer isaakaar dhankeeda bari iyo ilaa dhankeeda galbeed ku xigi doonta qaybta reer sebulun. oo waxaa soohdinta reer sebulun dhankeeda bari iyo ilaa dhankeeda galbeed ku xigi doonta qaybta reer gaad. oo xagga soohdinta reer gaadna dhankeeda koonfureed soohdintu waa inay ahaataa tan iyo taamaar iyo ilaa biyaha meriibad qaadeesh, iyo tan iyo webiga xagga badda weyn. kaasu waa dalka aad qabiilooyinka reer binu israa'iil dhaxal ahaan saami ugu qaybin doontaan, oo intaasuna waa qaybahooda, ayaa sayidka rabbiga ahu leeyahay. oo kuwanuna waa meelaha magaalada laga

baxo, xagga dhanka woqooyi waa afar kun iyo shan boqol oo cawdsuur. oo magaalada irdaheedana waa in lagu magacaabaa qabiilooyinka reer binu israa'iil magacyadooda. saddexda irdood oo xagga woqooyi irid waa in reer ruubeen lagu magacaabaa, irdina reer yahuudah, irdina reer laawi. oo xagga dhanka barina waa afar kun iyo shan boqol oo cawdsuur, oo saddexda irdood oo xagga barina irid waa in reer yuusuf lagu magacaabaa, irdina reer benyaamiin, irdina reer daan. oo xagga dhanka koonfureedna qiyaastiisu waa afar kun iyo shan boqol oo cawdsuur, oo saddexda irdood oo dhanka koonfureed irid waa in reer simecoon lagu magacaabaa, irdina reer isaakaar, irdina reer sebulun. oo xagga dhanka galbeedna waa afar kun iyo shan boqol oo cawdsuur, oo saddex irdood leh, oo irid waa in reer gaad lagu magacaabaa, irdina reer aasheer, irdina reer naftaali. oo magaalada wareeggeeduna wuxuu ahaan doonaa siddeed iyo toban kun oo cawdsuur, oo maallintaas intii laga bilaabona magaalada magaceedu wuxuu ahaan doonaa, rabbigaa halkaas jooga.

kanu waa eraygii rabbiga oo u yimid hoosheeca ina be'eri wakhtigii dalka yahuudah ay boqorrada ku ahaayeen cusiyaa, iyo yootam, iyo aaxaas, iyo xisqiyaah, iyo wakhtigii dalka israa'iil uu boqorka ku ahaa yaaraabcaam ina yoo'aash. rabbigu markuu hoosheeca markii ugu horraysay la hadlay, wuxuu rabbigu hoosheeca ku yidhi, tag, oo waxaad gursataa naag dhillo ah oo waxaad yeelataa carruur dhillo dhashay, waayo, dadka dalku rabbigay ka fogaadaan sida naagu ninkeeda uga sinaysata. sidaas daraaddeed wuu tegey oo wuxuu guursaday gomer oo ahayd ina diblaayim, oo iyana way uuraysatay, oo wiil bay isagii u dhashay. markaasaa rabbigu isagii ku yidhi, magicicisa waxaad u bixisaa yesreceel, waayo, in yar dabadeed waxaan dhiiggii yesreceel ka ar gudi doonaa eerka yeehuu, oo boqortooyada dadka israa'iil naa waan joojin doonaa. oo maalintaas ayaan qaansada dadka israa'iil ku jebin doona dooxada yesreceel. oo haddana mar kalay uuraysatay oo gabadh bay dhashay. markaasaa rabbigu wuxuu isagii ku yidhi, waxaad magaceeda u bixisaa lo-ruxaamaah, waayo, anigu mar dambe dadka israa'iil u naxariisan maayo, oo sinaba u saamixi maayo. laakiinse waxaan u naxariisan doonaa dadka yahuudah, oo waxaan iyaga ku badbaadin doonaa rabbiga ilaahooda ah, oo kuma badbaadin doono qaanso, ama seef, ama dagaal, ama fardo iyo fardooley toona. oo haddana markii ay lo-ruxaamaah naaskii ka gudihsay ayay uuraysatay, oo waxay dhashay wiil. markaasaa rabbigu isagii ku yidhi, waxaad magicicisa u bixisaa lo-cammii, waayo, idinku dadkayga ma ahidin, oo aniguna ilaahiin idiin ahaan maayo. laakiinse tirada dadka israa'iil waxay ahaan doontaa sida cammuudda badda oo kale, taasoo aan la qiyaasi karin, lana tirin karin, oo waxay noqon doontaa meeshii laga yidhi iyaga, dadkayga ma ahidin, waxaa laga odhan doonaa, idinku waxaad tihiin wiilashii ilaaha nool. oo dadka yahuudah iyo dadka israa'iilba waa laysu soo wada ururin doonaa, oo waxay dooran doonaan mid madax iyaga u ah, oo dalkana waa ka bixi doonaan, waayo, maalinta yesreceel maalin weyn bay ahaan doontaa.

waxaad wiilasha walaalihiinna ah ku tidhaahdaan, cammii, gabdhaha walaalihiinna ahna waxaad ku tidhaahdaan, ruxaamaah. hooyadiin barya, ee barya, waayo, iyadu ma aha afadaydii, oo aniguna ma ahi ninkeedii. oo wejigeeda ha ka fogayso dhillani-madeeda, oo sinadeedana ha ka fujiso naasaheeda dhexdooda, si aanan iyada u qaawin, oo aanan uga dhigin sidii maalintii ay dhalatay, oo aanan uga dhigin sidii meel cidla ah, oo aanan uga dhigin sidii dhul engan, oo aanan harraad ugu dilin. haah, oo carruurteeda ama aan naxariisan doono, waayo, waa dhillo carruurteed. waayo, hooyadood waa dhil-lowday, oo tii iyaga uuraysatay waxay samaysay wax ceeb weyn ah, waayo, waxay tidhi, anigu waan daba gelayaa kuwa i caashaqa ee i siiya kibistayda iyo biya-hayga, iyo suufkayga, iyo waxayga linenka ah, iyo saliiddayda, iyo cabniinkayga. haddaba bal eeg, anigu

jidkaaga waxaan ku awdi doonaa qodxan, oo deyr baan iyada hor dhigi doonaa, si ayan dhabbaheedii u helin. oo iyana waxay daba geli doontaa kuwa iyada caashaqi jiray, laakiinse ma ay gaadhi doonto. way doondooni doontaa, laakiinse innaba ma ay heli doonto. kolkaasay odhan doontaa, waxaan ku noqon doonaa ninkaygii hore, waayo, markaasaa iiga roonayd siday haatan tahay. waayo, iyadu ma ay ogayn inaan anigu siiyey hadhuudhka, iyo khamriga, iyo saliidda, iyo inaan iyada ku badiyey lacag iyo dahab ay iyagu bacal ugu isticmaali jireen. haddaba sidaas daraaddeed anigu hadhuudhkayga wakhtigiisa waan ceshan doonaa, oo khamrigaygana xilligiisa waan ceshan doonaa, oo suufkayga iyo waxayga linenka ah ee cawradeeda deda lahaana waan ka qaadi doonaa. oo haatan waxaan soo bandhigi doonaa ceebteeda iyadoo ay u jeedaan kama iyada caashaqi jiray, oo ninna iyada kama samatabbixin doono gacantayda, oo weliba farxaddeeda oo dhanna waan wada joojin doonaa, tan ciidaheeda, iyo bilaheeda cusub, iyo sabtiyadeeda, iyo shirarkeedaba. oo waxaan baabbi'in doonaa geedaheedii canabka ahaa iyo dhirteedii berdaha ahayd oo ay iyadu tidhi, kuwanu waa kiradaydii ay kuwii i caashaqi jiray i siiyeen. oo waxaan iyaga ka dhigi doonaa duud, waxaana daaqi doona xayawaanka duurka. rabbigu wuxuu leeyahay, waxaan iyada u taqsiiri doonaa maalmihii ay fooxa bacaliim u shidday, oo ay isku sharraxday hilqadaheedii iyo dahabkeedii, oo ay daba gashay kuwii iyada caashaqi jiray, anigase ay i illowday. haddaba bal eeg, qalbigeedaan soo jiidi doonaa, oo cidladaan iyada keeni doonaa, oo si qabow baan ula hadli doonaa. oo waxaan iyada halkaas ka siin doonaa beeraheedii canabka ahaa, oo dooxada caakoorna waxaan uga dhigi doonaa albaab rajo, oo iyana halkaasay ku jawaabi doontaa, sidii waagii ay dhalinta-yarayd oo kale, iyo sidii maalintii ay dalkii masar ka soo baxday. oo waxay maalintaas noqon doontaa inaad iigu yeedhid, ninkaygiyow, oo aadan mar dambe iigu yeedhin, bacalkaygiyow, ayaan rabbigu leeyahay. waayo, afkeeda waan ka fogayn doonaa magacyada bacaliimta, iyana mar dambe magacooda lama soo qaadi doono. oo maalintaas waxaan iyaga aawadood axdi ula dhigi doonaa xayawaanka duurka, iyo haadda samada, iyo waxa dhulka guurgurtaba, oo dalka dhexdiisa waan ka baabbi'in doonaa qaansada iyo seefta iyo dagaalkaba, oo waxaan ka dhigi doonaa inay si ammaan ah u jiiifsadaan. oo waan ku guursan doonaa inaad weligaaba tayda ahaatid. haah, oo waxaan kugu guursan doonaa xaqnimo, iyo cad-daalad, iyo raxmad, iyo naxariis. oo xataa waxaan kugu guursan doonaa daacadnimoo, oo adna rabbi-gaag ogaan doontaa. oo waxay maalintaas noqon doontaa inaan jawaabo, ayaan rabbigu leeyahay. waxaan u jawaabi doonaa samooyinka, oo iyana waxay u jawaabi doonaan dhulka. oo dhulkuna wuxuu u jawaabi doonaa hadhuudhka, iyo khamriga, iyo saliidda, oo iyaguna waxay u jawaabi doonaan yesreceel. oo anna dhulkaan iyada ku beeran doonaa, oo waan u naxariisan doonaa tii aan naxariista heli jirin, oo kuwo aan dadkayga ahaan jirin ayaan ku odhan doonaa, idinku dadkaygaad tihiin, oo iyana waxay igu odhan doonaan, adna waxaad tahay ilaahayo.

markaasaa rabbigu igu yidhi, haddana tag, oo waxaad jeclaataa naag la caashaqo oo dhillo ah, sida rabbigu u jecel yahay dadka israa'iil in kastoo ay ilaahyo kale u jeestaan, oo ay jeclaadaan wax sababi ah. sidaas daraaddeed iyadaan ku soo iibsaday shan iyo toban xabbadood oo lacag ah, iyo xomeer iyo badh oo shaciir ah. oo waxaan iyadu ku idhi, waa inaad wakhti dheer ii joogtaa, oo aadan dhilloobin, oo aadan innaba nin kale naagtiis noqon, oo aniguna sidaas oo kalaan kuu ahaan doonaa. waayo, dadka israa'iil wakhti dheer bay joogi doonaan boqorla'aan, iyo amiirla'aan, allabarila'aan, iyo tiirla'aan, eefodla'aan, iyo teraafiimla'aan. oo markaas dabadeedna dadka israa'iil way soo noqon doonaan, oo waxay doon dooni doonaan rabbiga ilaahooda ah, iyo daa'uud oo boqorkooda ah, oo ugu dambaysta ayay cabsi ula iman doonaan rabbigooda iyo wanaaggiisa.

dadka israa'iilow, rabbiga eraygiisa maqla, waayo, rabbigu dacwad buu la leeyahay dadka dalka deggan, maxaa yeelay, dalka dhexdiisa laguna arko run, ama naxariis, ama aqoonta ilaah toona. innaba wax kale laguma arko dhaarasho been ah, iyo axdijebin, iyo dilid, iyo xadid, iyo sino mooyane. way soo fara baxsadaan, oo dhiiggelid baa dhiiggelid ku xigsata. oo sidaas daraaddeed ayaa dalku u barooran doonaa, oo mid kastoo dhexdiisa degganuba waa macaluuli doonaa, oo xayawaanka duurka iyo haadda samada, iyo xataa kalluunka badduna way wada baabbi'i doonaan. laakiinse ninna yuusan murmin, oo ninna yuusan mid kale canaan, waayo, dadkaagu waa sida kuwa wadaadka la murma. oo adna maalin-nimo waad turunturoon doontaa, oo habeennimona nebigu waa kula turunturoon doonaa, oo anna hooyadaa waan baabbi'in doonaa. dadkaygu waxay u baabba'aan aqoonarro daraaddeed. aqoonta aad diidday aawadeed ayaan adiga kuu diidi doonaa, oo innaba wadaad ii ahaan maysid, maxaa yeelay, waxaad illowday sharcigii ilaahaaga, oo aniguna waxaan illoobi doonaa carruurtaada. sidii ay u tarmeen si le'eg ayay igu dembaabeen, haddaba sharaftoodii ayaan ceeb u beddeli doonaa. iyagu waxay quutaan dembigii dadkayga, wayna jecelayaan xumaantoodii. oo waxay ahaan doontaa in wadaadku noqdo sida dadka oo kale, oo jidadkooda waan ciqaabi doonaa, oo falimahoodana waan ka abaalmarin doonaa. wax bay cuni doonaan, kamana dhergi doonaan, way sinaysan doonaan, mana tarmi doonaan, maxaa yeelay, waxay ka tageen inay rabbiga dhegayaan. sinada iyo khamriga iyo khamriga cusububa qalbigay la tagaan. dadkaygu waxay talo weyddiistaan waxooda qoriga ah, oo ushooduna wax bay u sheegtaa, waayo, damaca sinada ayaa iyaga qalday, oo ilaahoodii way ka tageen sida naag ninkeeda ka dhilloowda. waxay al-labari ku bixiyaan buuraha dhaladooda, oo fox bay ku shidaan kuraha korkooda iyo geedaha alloon iyo libneh iyo eelaah la yidhaahdo hoostooda, maxaa yeelay, waxay leeyihiin hoos wanaagsan, haddaba gabdhihiinnu way dhilloobaan oo aroosadihiinnuna way

sinayaan. anigu ma aan ciqaabi doono gabdhihiinna markay dhilloobaan amase aroosadihiinna markay sinayaan, waayo, ragga qudhooduba waxay raacaan dhillooyin, oo waxay allabari la bixiyaan sharmuutooyin, oo dadkii aan wax garanayna waa la wada afgembiyi doonaa. dadka israa'iilow, in kastoo aad dhilloowdaan, yaan dadka yahuudah isla dembigaas ku eedaynaa, oo gilgaal ha imanina, oo beytaawen ha tegin, hana ku dhaaranina rabbiga noloshiisa. dadka israa'iil waxay u madax adkaadeen sidii qaalin lo'aad oo madax adag. haddaba rabbigu miyuu iyaga u daajinayaa sidii neef baraar ah oo berrin bannaan jooga? reer efrayim wuxuu raacay sanamyo, haddaba iska daa. cabniinkoodii waa dhanaanaaday. had iyo goorba way sinayaan. taliyayaashooduna aad bay ceebta u jecel, yihiin. dabayshu waxay iyaga ku soo duudduubtay baallaheedii, oo iyana allabaryadooda ayay u ceeboobi doonaan.

wadaaddadow, tan maqla, oo dadka israa'iilow, dhegaysta, oo reerka boqorkow, dhegta u dhiga, waayo, xukun baa idinku dhacaya, maxaa yeelay, waxaad ahaydeen dabin misfaah ku yaal, iyo shabag buur taaboorku kala fidsan. oo caasiyiintii aad iyo aad bay layntii ugu dheeraadeen, aniguse kan dhammaantood canaanta baan ahay. anigu waan aqaan reer efrayim, dadka israa'iilna igama qarsoonaa, waayo, haatan reer efrayimow, waad sinaysateen, dadka israa'iilna way nijaasooheen. falimahoodu u oggolaan maayaan inay ilaahoodii ku soo noqdaan, waayo, damaca sinadu waa ku dhex jiraa, oo rabbiga ma ay yaqaaniin. waxaa dadka israa'iil ku marag fura kibirkooda, haddaba dadka israa'iil iyo reer efrayimba waxay ku turunturoon doonaan xumaantooda, dadka yahuudahna way la turunturoon doonaan iyaga. waxay kaxayn doonaan adhyahooda iyo ishkinkooda iyagoo rabbiga doondoonaaya, laakiinse isaga ma ay heli doonaan, waayo, wuu ka noqday iyaga. rabbiga khiyaano ayay kula macamilooddeen, waayo, waxay dhaleen carruur garacyo ah, haddaba bil baa lagu baabbi'in doonaa iyaga iyo waxoodaba. war buunka gibecaah ka afuufa, turumbadana raamaah, oo beytaawen ka dhawaaga. reer benyaaminow, waa laydin daba socdaa. dalka reer efrayim wuxuu ahaan doonaa meel cidlo ah maallinta canaanta. waxaan qabiilooyinka reer binu israa'iil dhexdooda ka ogeysiyeey waxa xaqiigaa ahaan u dhici doona. amiirrada dalka yahuudah waxay la mid yihiin kuwa durkiya calaamada soohdinta. cadhadayda ayaan ugu dul shubi doonaa sida biyaha oo kale. reer efrayim waa la dulmay, oo xukun baa lagu burburiyey, waayo, raalli bay ku ahaayeen inay amarka daba socdaan. haddaba sidaas daraaddeed reer efrayim waxaan u ahay sida bal-anbaallista oo kale, oo dadka yahuudahna waxaan u ahay sida waxa qudhmay oo kale. reer efrayim markuu arkay cudurkiisa, oo dadka yahuudahna ay dhaawacooda arkeen, markaasaa reer efrayim wuxuu tegey dadka ashuur, oo wuxuu u cid idirsaday boqor yaareeb. laakiinse isagu ma awoodo inuu ku bogsiiyo, oo dhaawacaaga kaa dawayn maayo. waayo, waxaan reer efrayim ku noqon doonaa sidii aar libaax oo

kale, oo dadka yahuudahna waxaan ku noqon doonaa sidii aaran libaax oo kale. anigu qudhayda ayaa jeexjeexan doona oo bixi doona, waan la tegi doonaa, oo mid iga samatabbixiyaana ma jiri doono. anigu waan tegi doonaa oo waxaan ku noqon doonaa meeshaydii, jeeray iyagu xumaantooda qirtaan oo ay i doondoonaan. iyagoo cidhiidhi ku dhex jira ayay aad ii doondoonaan.

6

ina keena aan rabbiga ku noqonnee, waayo, isagaa ina dillacshay, oo isagaa ina bogsiin doona, isagaa wax inagu dhufatay, oo isagaa nabraheenna inoo duubi doona. laba maalmood dabadeed ayuu ina soo noolayn doonaa, oo maalinta saddexaadna wuu ina soo sara kicin doonaa, oo hortiiaynu ku noolaan doonaa. oo aynu ogaanno, oo aynu dadaalno inaan rabbiga ogaanno. soobixitinkiisa sida subaxda baa loo hubaa, oo wuxuu inoogu iman doonaa sida roobka, sida roobka dambe oo dhulka yiyeeyaa. reer efrayimow, bal maxaan idinku sameeyaa? dadka yahuudahow, bal maxaan idinku sameeyaa? waayo, wanaaggiinnu waa sida daruurtu subaxnimo, iyo sida sayaxa aroor hore baabba'a. sidaas daraadeed waxaan iyaga ku gooyay gacantii nebiyada, oo waxaan ku laayay erayadii afkayga, oo xukummadayduna waa sidii iftiinka soo baxa. waayo, waxaan doonayaa naxariis ee ma aha allabari, oo aqoonta ilaahna waan ka jeclahay qurbaanno la gubo. laakiinse iyagu sidii aadan oo kale ayay axdigii ku xadgudbeen, oo halka-asay khiyaano iigula macaamiloodeen. gilecaad waa magaalada kuwa xumaanta ka shaqeeya, oo dhiig baa wasakheeyey. oo sidii guutooyin shufta ahu ay nin ugu gabbadaan ayaa guuto wadaaddo ahu dhiig ku daadisaa jidka u baxa shekem, oo wasakhnimo bay sameeyeen. dadka israa'iil waxaan ku dhex arkay wax aad iyo aad u xun. reer efrayim waxaa laga dhex helay sino, dadka israa'iilna way nijaasoobeen. dadka yahuudahow, markaan dadkayga maxaabiisnimada ka soo celiyo, beergoosasho laydiin amray baa idiin taal.

7

haddaba markii aan damco inaan dadka israa'iil bogsiyo ayaa waxaa la soo bandhigaa xumaantii reer efrayim, iyo sharnimadii dadka samaariya, waayo, waxay sameeyaan wax been ah, oo tuuggi-ina guduuhu galaa, guutada shuftada ahuna dibadday wax ka dhacaan. oo qalbiga kagama ay fikirkaan inaan xumaantooda oo dhan xusuusto. haatan waxaa iyagii dhinacyada ka hareereeyey falimahoodii, oo way i hor yaallaan. waxay boqorka kaga farxiyaan xumaantooda, oo amiirradana beentooda. dhammaantood waa dhillaylo, oo waa sida foorno uu kibisduhu ku kululeeya oo dadka ololintiisa joojiyaa uun markuu cajiinka cajiimayo ilaa uu cajiinku khamiir. maalinta boqorkayaga amiirradu way isku bukaysiyeen kulaylka khamriga, isagu wuxuu gacanta u taagay kuwo wax quudhsada. waayo, iyagu waxay qalbigoodii u diyaariyeen sidii foorno oo kale intii ay wax u gabbanayeen, oo kibisdubahoodiina wuu hur-

daa habeenkii oo dhan, oo aroortiina qalbigu waa u qaxmayaa sida dab ololaya oo kale. iyagu dhammaantood waxay u kulul yihiin sida foorno oo kale, oo waxay baabbi'iyaan xaakinnadooda, oo boqorradii oo dhammuna waxay yihiin kuwa dhacay, oo dhexdooda lagama arko innaba mid i barya. reer efrayim dadyowgu isku dhex qasaa, reer efrayim waa sida kibis aan la wada dubin. shisheeyayaa ayaa xooggiisa dhammeeyey, oo isna maba oga. xataa cirraa ka soo baxday, oo isna maba oga. waxaa dadka israa'iil ku marag fura kibirkooda, laakiinse iyagu uma ay soo noqon rabbiga ilaahooda ah, mana ay doondooinin isaga in kastoo ay waxyaalaha oo dhan sameeyeen. reer efrayim waa sida qoolley doqon ah oo aan waxgarasho lahayn, waayo, iyagu waxay u yeedhaan masar oo waxay tagaan dalka ashuur. markay tagaan waxaan ku kor fidin doonaa shabaggagaya, oo iyagaan u soo dejin doonaa sida haadda samada, oo sidii ururkooda maqlay ayaan iyagu u edbin doonaa. iyagaa iska hoogay, waayo, way iga ambadeen! halaag ha ku dhaco, waayo, way igu xadgudbeen! in kastoo aan iyaga soo furan lahaa haddana been bay iga sheegeen. oo qalbigooda igama ay baryin, laakiinse sariirahooday ku kor ooyaan. waxay u soo wada shiraan hadhuudh iyo khamri aawadood, oo anigana way igu caasiyoobaan. in kastoo aan wax baray oo aan gacmahooda xoogeeyey, ayay weliba shar ii fikiraan. way soo noqdaan, laakiinse uma ay soo noqdaan kan sarreeya. iyagu waa sida qaanso khiyaano badan oo kale. amiirradooduna seef bay ku le'aa doonaan cadhada carrabkooda daraaddeed. tanu waxay dalka masar ku noqon doontaa wax iyaga lagu quudhsado.

8

buunka afkaaga saar. cadowgu sidii gorgor buu u imanayaa guriga rabbiga, maxaa yeelay, dadku axdigaygay jebiyeen, oo sharcigaygiina way ku xadgudbeen. way ii qayshan doonaan, iyagoo leh, ilaahayow, annagoo dadka israa'iil ahu waannu ku naqaan. dadka israa'iil way iska xooreen wixii wanaagsanaa, oo iyaga cadowgu waa eryan doonaa. boqorray boqradeen, laakiinse iyagu ma aha kuwa aan amray, waxayna doorteen amiirro laakiinse anigu ma aan aqoonsan. lacagtoodii iyo dahabkoodiiba ayay sanamyo ka samaysteen, oo sidaas darteed ayaa loo baabbi'in doonaa. samaariyey, weyshaadii wuu diiday isagoo leh, cadhadaydii aad bay ugu kululaatay iyaga. ilaa goormayan karayn inay daahir noqdaan? waayo, xataa dadka israa'iil ayaa kanu ka yimid, oo nin saanac ahu baa sameeyey, oo ilaah ma aha. hubaal weysha samaariya waa la burburin doonaa. waayo, waxay beertaan dabaysha, oo dabaysha cirwareenta ah ayay soo goosan doonaan. hadhuudh taagan ma leh, baalkuna midho ma dhali doono, oo hadduu dhalona, shisheeyaa cuni doona. dadka israa'iil waa la liqay, oo haatan waxay quruumaha u dhex joogaan sidii weel aan la doonayn. waayo, iyagu waxay u keceen dalka ashuur, oo waa sidii dameer banjoog ah oo keligiis jooga. reer efrayim waxay soo kiraysteen kuwa caashaqa. in kastoo ay quruumaha dhexdooda dad ka soo kiraystaan, haatan waan soo ururin doonaa iyaga, oo waxay bilaabayaan

inay la yaraadaan sabab ka kacday culaabtii uu bo-qorkii amiirradu iyaga saaray. reer efrayim waxay badiyeen meelo allabari, wayna ku dembaabeen, oo sidaas daraaddeed meelaha allabarigu waxay iyaga u noqdeen wax iyaga dembaajiyi. in kastoo aan iyaga u qoraa kumanyaalka amar ee sharcigayga, had-dana waxaa lagu tiriyaa sida wax qalaad oo kale. oo weliba allabaryadii qurbaannadayda ahaana waxay ku allabaryaan hilib, wayna iska cunaan, laakiinse rabbigu iyaga ma aqbal. haatan wuu soo xusuusan doonaa xumaantoodii, oo dembiyadoodiina wuu ciqaabi doonaa, oo masar bay ku noqon doonaan. waayo, dadka israa'iil abuurahoodii way illoobeen, oo waxay dhiseen daaro waaweyn, dadka yahuudahna magaalooyn deyr leh aad bay u badsadeen, laakiinse anigu magaalooiyinkooda ayaan dab ku soo dul dayn doonaa, oo wuxuu wada gubi doonaa daarahooda waaweyn oo dhan.

9

dadka israa'iilow, farxad ha ku rayraynina sida dady-owga, waayo, waxaad ka tagteen ilaahiinnii sida naag ninkeeda ka dhilloowday, oo waxaad aad u jeclaa-teen inaad caashaq lacag ku kiraysataan goob kasta oo hadhuudh. goobta hadhuudhka lagu tumo iyo macsarada khamriguba iyaga ma ay quudin doonaan, oo khamriga cusubuna wuu gabi doonaa. iyagu ma ay degganaan doonaan rabbiga dalkiisa, laakiinse reer efrayim masar bay ku noqon doonaan, oo cunto wasakh ah ayay ku dhex cuni doonaan dalka ashuur. iyagu rabbiga uma ay shubi doonaan qurbaanno khamri ah, oo isagana kama ay farxin doonaan. allabaryadoodu waxay iyaga ula mid noqon doonaan sida cuntada kuwa baroorta. in alla intii wax ka cuntaana way wada nijaasooibi doonaan, waayo, cuntadoodu waxay ahaan doontaa mid ay nafsadoodu u hamuunta, oo sooma ay geli doonto guriga rabbiga. bal maxaad samayn doontaan maalinta shirka weyn, iyo maalinta iidda rabbigaba? waayo, bal eeg, iyagu waxay ka tageen halligada, laakiinse masar baa iyaga soo urursan doonta, oo waxaa iyaga aasi doonta magaalada mof. waxyaalalooda wacan oo lacagta ahna waxaa qaadan doona maraboob, oo teendhooyinkoodana waxaa ka soo dhex bixi doonta qodxan. maalmihii ciqaabiddu waa yimaadeen, oo maalmihii abaalmarintu waa yimaadeen. dadka israa'iilna way ogaan doonaan. nebigu waa nacas, ninkii ruuxa lahunaa waa waalan yahay, waana xumaantaada badatay aawadeed, iyo cadownimada badatay aawadeed. reer efrayim wuxuu ahaa waardiye ilaahay la jira, laakiinse nebigii jidadkiisa oo dhan waxaa loo dhigay dabinkii shimbirrodabodka, oo gurigii ilaahiisna cadownimo baa ku jirta. iyagu aad bay isu kharribeen sidii wakhtigii gibeacaah. isagaa soo xusuusan doona xumaantooda oo wuxuu soo ciqaabi doonaa dembiyadooda. waxaan gartay in dadka israa'iil ay la mid ahaayeen canab cidlada ku dhex yaal, oo waxaan arkaay in aowawayashiin ahaayeen sidii berdaha xilliga hore bislaada, laakiinse iyagu waxay yimaadeen bacal fecoor, oo waxay gooni isugu sooceen waxaas ceebta miidhan ah, oo waxay u karaahiyoobeen sidii waxii ay jeclaayeen oo

kale. oo weliba reer efrayimna sharaftoodu waxay u haadi doontaa sidii shimbir oo kale, oo innaba dhalasho, iyo uuraysi, iyo wallacid ma jiri doonaan. in kastoo ay carruurtooda koriyaan haddana waan gablamin doonaa si aan ninna u hadhin aawadeed, oo weliba iyagaa iska hoogay markii aan ka tago! sidii aan turos u arkay aya reer efrayim meel wacan lagu beeray, laakiinse reer efrayim wuxuu carruurtiisa u soo bixin doonaa kan wax laaya. rabbiyow, iyaga wax sii. maxaad siin doontaa iyaga? waxaad siisaa maxal dhiciya iyo naaso gudhay. xumaantoodii oo dhammu waxay ku jirtaa gilgaal, waayo, iyaga halkaas baan ku necbaaday. haddaba xumaanta falimahooda aawadeed ayaan iyaga ugu eryl doonaa gurigayga. mar dambe ma aan jeclaan doono, waayo, amiirradooda oo dhammu waa caasiyiin. reer efrayim wax baa lagu dhufatay, xididkoodiina waa qallalay, oo innaba midho ma ay dhali doonaan! oo xataa in kastoo ay wax dhalaan, haddana waan wada layn doonaa midhaha ay jecel yihiin oo maxalkooda. ilaahay waa xoori doonaa, maxaa yeelay, codkiisii ma ay dhegaysan, oo waxay quruumaha dhexdooda ku ahaan doonaan kuwa warwareega.

10

dadka israa'iil waa geed canab ah oo barwaaqaysan, kaasoo midhihiisa soo bixiya, oo sida midhihiisu u bateen ayuu meelihiisa allabariga u badiyey, oo sida dalkiisu u barwaaqaysan yahay ayay u samaysteen tirir qurqurxoon. qalbigoodu waa kala qaybsan yahay, oo haatan waxaa lagu heli doonaa gardarro. meelaha allabariga ayuu wax ku dhufan doonaa, oo tirarkoodana wuu wada kharribi doonaa. sida xaqi-iqada ah hadda waxay odhan doonaan, annagu boqor ma lihin, waayo, rabbiga kama cabsanno, haddaba bal maxaa boqor noo taraya? waxay ku hadlaan erayo aan waxba ahayn, iyagoo si been ah ugu dhaaranaya markay axdiyo gelayaan. sidaas daraaddeed xukunka wuxuu u soo bixi doonaa sidii dacarmariid ka soo baxa beerta jeejjeexeeda. dadka dalka samaariya degganu aad bay u cabsan doonaan sanamyada weylaha ah ee beytaawen aawadood, waayo, dadkiisa iyo weliba wadaaddadii ku rayrayn jiray way u barooran doonaan sanamka, waana sharaftiisii aawadeed, maxaa yeelay, way ka tagtay. oo weliba sanamkii waxaa loo qaadi doonaa dalka ashuur inuu boqor yaareeb gabbaro u noqdo aawadeed. reer efrayim wuxuu heli doonaa ceeb, oo dadka israa'iilna waxay ka ceeboobi doonaan taladooda. oo weliba samaariyana boqorkeedii wuxuu u baabba'ay sida xumbada biyaha dul sabbayso. oo weliba meelaha sare ee aawen ku yaal oo dembiga dadka israa'iil ahna waa la wada dumin doonaa. meelahooda allabari-gana waxaa ka soo kor bixi doona qodxan iyo yamaarug. waxay buuraha ku odhan doonaan, war na qariya. oo gumburahana waxay ku odhan doonaan, nagu soo dhaca. dadka israa'iilow, tan iyo wakhtigii gibeacaah waad dembaabayseen. halkaasay istaagaan si aan dagaalkii lala dagaallamay carruurta dembigu gibeacaah u gaadhin. markaan damco ayaan iyaga edbin doonaa, oo dadyowga ayaa isugu soo wada ururi doona iyaga, markii loo xidho labadoodii xadgudub

aawadood. oo reer efrayim waa sidii qaalin lo'aad oo la tababaray, taasoo jecel inay hadhuudhka ku tumato, laakiinse anigu waan u tudhay suurkeedii qurxoonaa. reer efrayim waxaan korkooda saari doonaa mid iyaga fuula. dadka yahuudah dhulkay jeexi doonaan, reer yacquubna waxay burburin doonaan ciidda qallalan. nafsaddiinna xaqnimo wax ugu beerta, oo si naxariista waafaqsan wax u goosta, oo jabsada dhulkiinna jeejan, waayo, waa wakhti ku habboon in rabbiga la doondoona, ilaa uu yimaado oo uu xaqnimo idinku soo dejiyo. waxaad falateen sharnimo, waxaad soo goosateen xumaan, oo waxaad cunteen midhihi beenta, waayo, waxaad isku hallayseen jidkiinna iyo raggiinna tirada iyo xoogga badan. haddaba sidaas daraaddeed buuq baa dadkiinna ka dhex kici doona, oo qalcadihiinna oo dhanna waxaa loo wada baabbi'in doonaa sidii shalman beytarbeel maaliintii dagaalka u baabbi'iyey oo kale. hooyada iyo carruurteediiba ayaa dhulka lagu tuuray. sidaas oo kalaa beytel laydinkaga samayn doonaa, waana sharnimadiinna weyn daraaddeed. markii waagu beryo ayaa boqorka dalka israa'iil dhammaantiis la baabbi'in doonaa.

11

markii israa'iil ilmo yar ahaa waan jecelaan jiray, oo wiilkaaygii israa'iil waxaan uga yeedhay dalka masar. sidii loogu yeedhay ayay iyagii uga fogadeen. waxay allabari u bixiyeen bacaliim, oo foox bay u shideen sanamyo xardhan. oo weliba reer efrayim waan socod baray, oo gacmahaygaan ku xambaaray, laakiinse iyagu ma ay ogayn inaan bogsiiyey iyaga. waxaan iyaga ku soo jiiday dad xadhkihiis iyo jacayl xidhmihis, oo waxaan u ahaa sidii kuwa daamankooda harqoodka ka dejiya, oo waxaan hortooda dhigay cunto. iyagu kuma noqon doonaan dalkii masar, laakiinse waxaa boqor u noqon doona kii reer ashuur, maxaa yeelay, iyagu way diideen inay noqdaan. oo seef baa waxay ku dhici doontaa magaaloyinkooda, oo waxay baabbi'in doontaa qataarradooda, oo way wada dhammayn doontaa iyaga, waana taladooda daraaddeed. dadkaygii waxay ku tashadeen inay dib uga noqdaan. in kastoo iyaga loogu yeedhay kan ugu sarreeya, innaba midnaba isaga ma sarraysiin doono. reer efrayimow, sidee baan idiin sii dayn karaa? dadka israa'iilow, sidee baan idiin gacangelin karaa? sidee baan idiinka dhigi karaa sidii admaah? oo sidee baan idiinka dhigi karaa sidii seboyim? qalbigaygii wuu igu dhex rogmadaa oo naxariis buu la dhaqaaqaa. anigu soo dayn maayo kulaylka cadhadayda, oo u soo noqon maayo inaan reer efrayim baabbi'yo, waayo, waxaan ahay ilaah, oo qof aadmi ah ma ihi. anigu dhexdiinna waxaan ku ahay kan quduuska ah, oo magaalada cadho la geli maayo. iyagu waxay daba geli doonaan rabbiga oo sidii libaax buu u ciyi doonaa, markuu ciyo ilmihiisu xagga galbeed bay ka iman doonaan iyagoo gariiraya. waxay iyagoo gariiraya u iman doonaan sidii shimbir masar ka soo baxday, iyo sidii qoolley ka soo baxday dalka ashuur, oo anigu waxaan iyaga ka dhigi doonaa inay guryahooda iska degganaadaan, ayaa rabbigu leeyahay. reer efrayim waxay igu hareereeyaan been

oo waxaa dadka israa'iil igu hareereeyaan khiyaano, laakiinse dadka yahuudah weli ilaah bay wax la xukumaan, oo kan quduuska ah ayay daacad u yihiin.

12

reer efrayim waxay quutaan dabayl oo waxay daba galaan dabaysha bari. had iyo goorba been iyo baabba' bay badiyaan, oo waxay axdi la dhigtaan dadka dalka ashuur, saliidna masar bay u qaadaan. oo weliba rabbigu dacwad buu la leeyahay dadka yahuudah, oo wuxuu reer yacquub u ciqaabi doonaa si waafaqsan jidadkooda, oo wuxuu u aabalmarin doonaa si waafaqsan falimahooda. yacquub markuu uurka ku jiray walaalkiis buu cedhibta ku dhegay, oo markuu nin noqdayna ilaah buu la dagaallamay. haah, oo wuxuu la dagaallamay malaa'igti, wuuna ka adkaaday, wuuna ooyay oo baryay. wuxuu isagii ka helay beytel, oo halkaasuu nagula hadlay. rabbigu waa ilaaha ciidammada. rabbigu waa magiciisa lagu xusuusto. haddaba sidaas daraaddeed ilaahaaga u soo jeeso, oo naxariista iyo garsooridda xaji, oo had iyo goorna ilaahaaga sug. dadkaygu waa baayacmushtari, oo waxaa gacanta ugu jira kafadihii khiyaanada, waxay jecel yihiin inay wax dulmaan. oo reer efrayim wuxuu yidhi, sida xaqiiqada ah taajir baan noqday, oo maal baan helay, oo innaba hawlahaaga oo dhan lagama heli doono xumaan dembi ah. laakiinse anigu waxaan ahay rabbiga ilaahiinna ah oo idinka soo bixiyeey dalkii masar, oo weliba waxaan ka dhigi doonaa inaad mar kale teendhooyin degganaataan sidii wakhtigii iidda. oo weliba waxaan la hadlay nebiyadii, oo waxaan badiyey waxyaalo aan tusay, oo nebiyadana waxaan u soo dhiibay masalooyin. reer gilecaad waa xumaan midhan oo iyagu dhammaantood waa wax aan waxtar lahayn. waxay gilaal ku allabaryaan dibiyi, oo weliba meelahooda allabarigu waa sida tuulmooyin ku dhex yaal jeexjeexyada beerta oo kale. yacquub wuxuu ku dhex cararay beertii aram, oo israa'iil inuu naag helo buu u shaqeeyey oo ido u ilaaliyey. oo rabbigu reer binu israa'iil nebi buu kaga soo bixiyeey dalkii masar, oo nebi baa iyagii lagu ilaashay. reer efrayim si qadhaadh bay rabbiga uga xanaajiyeen, haddaba dhiigoodu korkooduu ku hadhi doonaa, oo ceebtoodana sayidkoodu waa ku soo celin doonaa.

13

markii reer efrayim hadleen waxaa jiray gariir, oo dalka israa'iil ayay isku dhex sarraysiyeen, laakiinse markay bacal ku gardarnaadeen ayay dhinteen. oo haatan aad bay u sii dembaabaan, oo waxay lacagtooda ka samaysteen taswiir la shubay kuwaasoo ah xataa sanamyo ay u samaysteen sida ay waxgarashadoodu tahay, oo dhammaantoodna waxaa weeye nin saanac ah sancadiis, oo waxay ka sheegaan, dadka allabariga bixiya weylaha sanamada ah ha dhunkadeen. haddaba sidaas daraaddeed waxay noqon doonaan sida daruurta subaxnimo, iyo sida sayaxa aroor hore baabba'a, iyo sida buunshaha dabayshu ka kaxayso goobta hadhuudhka lagu tumo,

iyo sida qiiqa sholadda ka baxa. laakiinse anigu waxaan ahay rabbiga ilaahiinna ah oo idinka soo bixiyeey dalkii masar, oo waa inaydaan aqoonsan ilaah kale aniga mooyaane, oo badbaadiye kale ma jiro innaba aniga mooyaane. anigu waan idin iqiin markii aad dhex joogteen cidladii ahayd dalka abaarta badan. markii ay wax daaqeen ayay dhergeen, oo markay dhergeen dabadeed ayaa qalbigoodii kor u kacay, haddaba sidaas daraaddeed bay ii illoobeen. sidaas daraaddeed waxaan iyaga ku ahay sida libaax oo kale, oo sida shabeel ayaan jidka ku ag dhawri doonaa. oo waxaan iyaga uga hor iman doonaa sida orso gabneheedii laga gablamiyey, oo waxaan jeejjeexi doonaa xuubkii wadnahooda, oo halkaasaan iyaga ku baabbi'in doonaa sidii gool libaax oo kale, oo waxaa iyaga dildillaacsan doona dugaagga. dadka israa'iilow, baabbi'inna waxaa sabab u ah cadowni-mada aad ii qabtaan anoo caawiyihiinna ah. haddaba magaalooyinkiinna oo dhan ha idinku badbaadiyee meeh boqorkiinnii? oo meeye xaakinnadiinnii aad ka tidhaahdeen, na sii boqor iyo amiirro? anigoo xanaaqsan ayaan boqor idin siiyey, oo haddana anigoo cadhaysan ayaan idinka qaaday. xumaantii reer efrayim waa xidhxidhan tahay, oo dembigoodiina meel baa lagu kaydiyey. oo waxaa iyaga ku soo kor degi doonta murugtii naag foolanaysa. iyagu waa sida wiil aan caqli lahayn, waayo, haatan waa wakhtigii uusan ku sii raagin meeshii carruurta ka soo dhalan jireen. anigu waxaan iyaga ka soo furan doonaa xoogga she'oolka, oo waxaan ka soo badbaadin doonaa dhimashada. dhimashoy, meeye be-laayooyinkaagii? she'oolow, meeday baabbi'intaadii? toobaddu indhahayga way ka qarsoonaan doontaa. in kastoo uu walaalihiis dhexdooda ku dhal badan yahay, waxaa iman doonta dabayl bari ka timid, taa-soo ah neefta rabbiga oo cidlada ka soo baxaysa, oo ishiisa biyood way engegi doontaa, oo durdurki-isuna wuu iska gudhi doonaa, oo waa laga wada dhici doonaa khasnadda alaabta qaaliga ahu ugu jirto. reer samaariya gardarradooda way qaadi doonaan, waayo, way ku caasiyowdeen ilaahoodii. seef baa lagu layn doonaa, dhallaankoodana dhulkaa lagu tuuri doonaa, oo naagahooda uurka lehna waa la dooxi doonaa.

taa sidii geedka saytuunka, oo caraftooduna waxay ahaan doontaa sidii lubnaan oo kale. oo kuwa hadhka hoos joogaana way soo noqon doonaan. waxay u soo noolaan doonaan sida hadhuudhka oo kale, oo waxay u ubxin doonaan sida canabka oo kale. ud-goorkooduna wuxuu ahaan doonaa sida khamriga lubnaan oo kale. reer efrayim waxay odhan doonaan, bal maxaa mar dambe annaga iyo sanamyoo noo dhexeeya? anna waan u jawaabay oo waan fiirin doonaa. waxaan ahay sida geed beroosh ah oo qoyan, midhihiinna xaggayga laga helaa. kii xigmad lahu waxyaalahan ha fiirsado. kii miyir lahu ha garto. waayo, rabbiga jidadkiisu waa qumman yihiin, oo kuwii xaq ahuna way ku socon doonaan, laakiinse kuwa xadgudbay way ku dhex dhici doonaan.

14

dadka israa'iilow, u soo noqda rabbiga ilaahiinna ah, waayo, xumaantiinnii waad ku dhacdeen. erayo ula taga rabbiga, oo waxaad ku tidhaahdaan, xumaanta oo dhan naga foglee oo si wanaagsan noo aqbal, oo annaguna waxaan sidii dibi qurbaan ah kuu siin doonaa caabudidadda bushimahayaga. reer ashuur na badbaadin maayo, oo annagu fardo fuuli mayno, oo weliba sancada gacmahayagana mar dambe ku odhan mayno, waxaad tihiin ilaahayo. waayo, agoontu adigay naxariis kaa helaan. dibunoqoshadooda waan bogsiiin doonaa, oo waxaan iyaga u jeclaan doonaa si ikhtiyaar ah, waayo, cadhadaydii way ka noqotay. waxaan dadka israa'iil u noqon doonaa sida sayaxa oo kale, oo iyaguna waxay u ubxin doonaan sida ubaxa oo kale, oo waxay xididdada u mudan doonaan sida lubnaan oo kale. laamahoodu way kala bixi doonaan oo quruxdooduna waxay ahaan doon-

kanu waa eraygii rabbiga oo u yimid yoo'eel ina fe-tuu'eel. odayaashow, kan maqla, oo dadka dalka degganow, dhammaantiin dhegta u dhiga. war tanu ma waxay dhacday wakhtigiinnii mase wakhtigii awowayaashiin? haddaba idinku carruurtiinna u sheega, oo carruurtiinnuna carruurtooda ha u sii sheegeen, oo carruurtooduna qarni kale ha u sii sheegeen. wixii koronkorrada ka hadhay ayax baa cunay, oo wixii ayaxa ka hadhayna laddaa baa cunay, oo wixii laddaaga ka hadhayna diir baa cunatay. kuwiinna sakhraamiinta ahow, toosa, oo ooya, kuwiinna khamriga cabta oo dhammow, khamrigii macaanaa aawadiis u baroorta, waayo, waa idinka go'ay. waayo, dalkaygii waxaa ku soo kacay qu-ruun xoog badan oo aan tiro lahayn, oo ilkahoodu waa sida ilko libaax oo kale, oo waxay leeyihiin mi-ciyoo gool libaax oo kale. geedahaygii canabka ahaa way baabbi'iyeen, oo dhirtaydii berdaha ahaydna way diirteen, wayna mudhixiyeen oo kala tuurtuureen, oo laamahoodiina waa qayax cad. haddaba u mu-sannaaba sidii gabadh joonyad xidhatay oo u ba-rooranaysa arooskeedii ka dhintay. qurbaankii had-huudhka iyo qurbaankii cabniinku waa ka go'een gu-rigii rabbiga, oo wadaaddada ah rabbiga midiidin-nadiisa way barooranayaan. beertii way ba'day oo dhulkii wuu barooranayaa, waayo, hadhuudhkii wuu baabba'ay, oo khamrigii cusbaana waa engegay, oo saliiddiina way cidlaanaysaa. kuwiinna beerreyda ahow, isku naxa, oo kuwiinna beeraha canabka ah ka shaqeyow, u ooya sarreenka iyo shiciirka aawadood, waayo, beerta midhaheedii way baabbe'een. canabkii wuu engegay, oo berdihiina wuu dhaday, oo geed-kii rummaanka, iyo geedkii timirta, iyo geedkii tu-faaxa, iyo xataa dhirtii berrinka ku tiil oo dhammu way wada engeegen, oo farxaddiina way ka dham-maatay binu-aadmiga. kuwiinna wadaaddada ahow, joonyado guntada oo ooya, oo kuwiinna meesha al-labariga ka adeegow, baroorta. ilaahayga midiidin-nadiisow, kaalaya oo habeenka oo dhan joonyado ku jiifa, waayo, qurbaankii hadhuudhka iyo qur-baankii cabniinkaba waa laga joojiyey gurigii ilaahi-inna. haddaba soon naadiya, oo shir ku dhawaaqa, oo soo wada ururiya odayaasha iyo dadka dalka deg-gan oo dhan, oo waxaad isugu keentaan guriga rab-biga ilaahiinna ah, oo markaas rabbiga u qayshada. waxaa hoogtay maalintaas! waayo, maalintii rabbigu way soo dhow dahay, oo waxay u imanaysaa sida hal-ligaad ka timid xagga ilaaha qaadirka ah. war cun-tadii sow kama go'in indhahayaga hortooda, farxad-iiyo rayrayntiina sow kama baabbi'in gurigii ilaa-hayaga? abuurkii la beeray wuxuu ku qalalay ci-idda hoosteeda, oo maqsinnadiina way baabbe'een, oo bakaarradiina waa la dumiyeey, maxaa yeelay, hadhuudhkii baa qalalay. xayawaanku aad iyo aad bay u cabaadaan, oo sofyada lo'da ahu waxay la wel-welsan yihiin daaqla'aan, oo xataa xeryaha idaha ahu waa dhibaataysan yihiin. rabbiyow, adigaan kuu qayshanayaa, waayo, dab baa laastay daaqii cidlada, oo dhirtii duurka ku tiilna olol baa wada gubay. haddaba xayawaankii duurku biyahay kaa doon-ayaan, waayo, durdurradii biyuhu way engeegen, oo

daaqii cidladana dab baa laastay.

2

siyoon buun ka dhex afuufa, oo buurtayda qudu-uska ah ka dhawaajiya, oo dadka dalka deggan oo dhammu ha wada gariireen, waayo, maalintii rab-bigu way imanaysaa, oo haatan way soo dhow dahay. oo maalintaasu waa maalin mugdi iyo gudcur ah, oo waa maalin cadar ah oo gudcur qaro weyn ahu jiro, oo waxay u imanaysaa sida kaaha waaberiga buuraha ku dul faafa. bal eega dad tiro badan oo xoog weyn! dadkaas wax la mid ah hore looma arag, oo iyaga dabadoodna wax la mid ahu ma jiri doonaan xataa tan iyo sannado iyo qarniyo badan. hortooda dab baa wax laasanaaya, oo dabadoodana olol baa wax gubaya. dhulka iyaga ka horreeya waa sida beer ceeden, oo kan iyaga ka dambeeyana waa sidii cidla baabba' ah oo kale, oo wax iyaga ka baxsadayna innaba ma jiraan. muuqashoodu waa sida muuq fardood oo kale, oo waxay u ordaan sida rag fardooley ah. oo sanqadhkoodu waa sida gaadhifardood buuraha dhaladooda boodboodaya, iyo sida olol dab oo bal gubaya, iyo sida dad xoog badan oo dagaal u diyaarga-roobay. hortooda dadyowgu way wada gariirayaan, oo qof kastaba wejigiisa cabsi baa ka muuqanaysa. iyagu waxay hore ugu ordayaan sida rag xoog badan, oo waxay derbiga u fuulayaan sida rag dagaalya-han ah, oo midkood waluba halkiisuu marayaa, oo kala leexan maayaan. oo midkoodna midka kale ri-ixi maayo, oo midkood waluba wuxuu ku socdaa meeshiisa. waxay ka dhex dusayaan hubka dagaalka oo innaba socodkooda kama joogsadaan. magaal-ada korkeeda ayay ku boodayaan, oo derbiga korki-isa ayay ku ordayaan, oo guryahay soo korayaan, oo sida tuug oo kale ayay daaqadaha ka soo galayaan. oo hortooda dhulku wuu gariirayaa, samooyinkuna way ruxmanayaan, oo qorraxdii iyo dayaxiina way madoobaadeen, oo xiddigihii iftiinkoodii way ce-shadeen. rabbiga ayaa codkiisa kaga hor hadlaya ci-idankiisa, waayo, xeradiisu aad bay u weyn tahay, oo midka eraygiisa oofinayaa waa xoog badan yahay, waayo, rabbiga maalintiisu waa weyn tahay, waana mid cabsi badan aad iyo aad, haddaba bal yaa u ad-kaysan kara? haddaba haatan waxaa rabbigu leeyahay, qalbigiinna oo dhan iigu soo jeesta, idinkoo sooman, oo ooyaya, oo barooranaya. haddaba qal-bigiinna jeexa ee dharkiinna ha jeexina, oo rabbiga ilaahiinna ah xaggiisa u soo jeesta, waayo, isagu waa nimco miidhan, waana raxmad badan yahay, cadho wuu u gaabiya, waana naxariis badan yahay, oo be-laayadana wuu ka soo noqdaa. bal yaa garanaya inuu isagu soo jeesan doono oo soo noqon doono, iyo in kale, iyo inuu gadaashiisa kaga tegi doono barako, taasoo qurbaan hadhuudh ah iyo qurbaan cabniin ah oo aad rabbiga ilaahiinna ah u bixinaysaan? siyoon buun ka dhex afuufa, oo soon naadiya, oo shir ku dhawaaqa. dadka soo ururiya, oo ururka quduus ka dhiga, oo odayaasha soo shiriya, oo carruurta soo ururiya, iyo xataa kuwa naasaha nuugaya. aroosku qolkiisa ha ka soo baxo, oo aroosadduna ilxidheeda ha ka soo baxdo. wadaaddada midiidinna rabbiga ahu balbalada iyo meesha allabariga dhexdooda ha

ku ooyeen, oo iyagu ha yidhaahdeen, rabbiyow, dadkaaga u tudh, oo dadka dhaxalkaaga ah wax ka caayo ha ka dhigin oo yaanay quruumuhu iyagu u taline. waayo, bal maxaa dadyowga dhexdooda looga odhan doonaa, bal meeh ilaahooda? markaasaa rabbigu u hinaasay dalkiisii, oo dadkiisuu u naxay. oo rabbigu waa u jawaabay dadkiisii oo wuxuu ku yidhi, bal ogaada, waxaan idiin soo dirayaa hadhuudh, iyo khamri, iyo saliid, oo idinkuna waxaasaad ka dhergi doontaan, oo anna mar dambe quruumaha dhexdooda wax ka caayo idinkaga dhigi maayo. laakiinse waan idinka fogayn doonaa ciidanka woqooyi, oo isaga waxaan ku eryi doonaa dal abaar iyo cidlo ah, oo qaybtiisa hore waxaan geeyn doonaa badda bari, oo qaybtiisa dambena waxaan geeyn doonaa badda galbeed, oo waxaa kor u soo bixi doona qudhunkaasi, oo uurkiisa xumuna wuu soo kici doonaa, maxaa yeelay, isagu wuxuu sameeyey waxyaalo waaweyn. haddaba dal yahow, ha baqin, laakiinse farax, oo reyre, maxaa yeelay, rabbigu wuxuu sameeyey waxyaalo waaweyn. xayawaanka duurkow, ha cabsanina, waayo, naqii cidladu waa soo baxayaa, oo dhartiina midhaheeday dhalaysaa, oo berdihii iyo canabkiiba way barwaaqoobayaan. haddaba reer siyoonay, farxa oo rabbiga ilaahiinna ah ku reyreya, waayo, roobkii hore buu si xaq ah idiin siiyey, oo wuxuu idiin di'iyey roob, intii hore iyo intii dambena sidii markii hore. oo goobaha wax lagu tumo waxaa ka buuxsami doona sarreen, oo macsarooyinkuna waxay la buuxdhaafi doonaan khamri iyo saliid. oo waxaan idiin soo celin doonaa waxa ay sannadihii idinka cuneen ayaxa, iyo laddaaga, iyo diirta, iyo koronkorradu, kuwaas oo ahaa ciidankii weynaa oo aan idiin soo diray. oo idinku wax badan baad cuni doontaan oo waad dhergi doontaan, oo waxaad ammaani doontaan magaca rabbiga ilaahiinna ah oo waxa yaabka badan idiin sameeyey, oo dadkayguna innaba ma ay ceeboobi doonaan. oo markaas waxaad ogaan doontaan inaan dadka israa'iil dhex joogo, iyo inaan anigu ahay rabbiga ilaahiinna ah, oo aan ilaah kale jirin, oo dadkayguna innaba ma ay ceeboobi doonaan. oo markaas dabadeedna anigu ruuxayga ayaan ku shubi doonaa dad oo dhan, oo wiilashiinna iyo hablihinu wax bay sii sheegi doonaan, oo odayaashiinnuna riyooyin bay ku riyoon doonaan, oo raggiinna dhallinyarada ahuna wax bay arki doonaan, oo weliba maalmahaas addoommada rag iyo dumarba ruuxaygaan ku shubi doonaa. oo waxaan samooyinka iyo dhulkaba ka muujin doonaa yaabab, kuwaasoo ah dhiig, iyo dab, iyo tiirar qiiq ah. qorraxdu waxay u beddelmi doontaa gudcur, dayaxuna wuxuu u beddelmi doonaa dhiig, intaanay iman maalinta rabbiga oo weyn oo cabsida badanu. oo waxay noqon doontaa in ku alla kii magaca rabbiga ku barya u samatabixi doono, waayo, buur siyoon iyo yerususaalem, iyo kuwa hadhay oo rabbigu u yeedhayba waxaa jiri doona kuwo u baxsada sidii rabbigu yidhi.

3

bal eeg, waayahaas iyo wakhtigaas, markaan soo celin doono maxaabiistii dadka yahuudah iyo reer yerususaalem, ayaan quruumaha oo dhan soo wada

ururin doonaa, oo wada keeni doonaa dooxada yehooshaafaad, oo halkaasaan iyagu ugu xukumi doonaa dadkayga iyo dhaxalkayga oo dadka israa'iil ah aawadood, waayo, quruumaha way ku kala dhex firdhiyeen, oo dhulkaygiina way qaybsadeen. oo iyagu dadkaygii way u saami riteen, oo wiil bay dhilllo kiro u siiyeen, oo gabadhna waxay ku iibiyeen khamri ay cabbaan. haddaba tuross, iyo siidoon, iyo kulli gobollada falastiin oo dhammow, bal maxaad iga doonaysaan? ma abaalgud baad ii siinaysaan? oo hadaad ii abaalguddaan, intaan dhaqsado ayaan degdeg abaalgudkiinna madaxiinna ugu soo celin doonaa. waxaad qaadateen lacagtaydii iyo dahabkaygii, oo alaabtaydii wanaagsanayd oo qurxoonaaydna waxaad geliseen macbudyadiinna, oo weliba dadka yahuudah iyo reer yerususaalemna waxaad ka iibiseen dadka gariigta ah, si aad iyaga dalkooda uga fogaysaan aawadeed. haddaba bal ogaada, iyagii waxaan ka soo kicin doonaa meeshii aad ka iibiseen, oo abaalgudkiinnana waxaan ku soo celin doonaa madaxiinna, oo wiilashiinna iyo gabdhihiinnaba waxaan ka iibin doonaa dadka yahuudah, oo waxay ka sii iibin doonaan dadka reer shebaa oo ah qurruun aad u fog, waayo, rabbiga ayaa saas ku hadlay. haddaba quruumaha dhexdooda saas ka naadiya, dagaal isu diyaariya, oo ragga xoogga badan oo dhan soo kiciya. ragga dagaalyahanka ah oo dhammu ha soo dhowaadeen oo iyagu ha soo baxeen. haddaba birtii marashiyadiinna sefo ka tunta, oo manjooyinkiinnana warmo ka tunta, oo kii itaal yaru ha yidhaahdo, xoog baan leeyahay. quruumaha nagu wareegsan oo dhammow, kaalaya oo soo dhaqsada, oo dhammaantiin isa soo wada urursada. rabbiyow, kuwaaga xoogga badan halkan u soo dir. haddaba quruumuhu ha kaceen, oo ha yimaadeen dooxada yehooshaafaad, waayo, halkaasaan u fadhiisan doonaa inaan xukumo quruumaha hareeraha ku wareegsan oo dhan. waxa beerta laga goosan lahaa way bislaadeene haddaba mindi la gala, oo macsaradii canabku way buuxdaaye kaalaya ku tunta, berkedihii macsarooyinka way buuxdhaafeen, waayo, iyaga xumaantoodu way weyn tahay. dad badan oo badan ayaa ku jira dooxada xunkunka la gooyay, waayo, maalintii rabbigu way ku soo dhow dahay dooxada xunkunka. qorraxdii iyo dayaxii way madoobaadeen, oo xiddigihiina iftiinkoodii way ceshadeen. rabbigu buur siyoon buu ka qaylin doonaa, oo codkiisuu kaga hadli doonaa yerususaalem, oo kolkaasay samooyinka iyo dhulkuba gariiri doonaan, laakiinse rabbigu wuxuu dadkiisa u ahaan doonaa magangal, oo reer binu israa'iilna wuxuu u ahaan doonaa qalcad adag. oo sidaasaad ku ogaan doontaan inaan anigu ahay rabbiga ilaahiinna ah, oo aan deggan ahay siyoon oo ah buurtayda quduuska ah, oo markaasay yerususaalem quudus noqon doontaa, oo shisheeyayaal dambena iyada ma dhex mari doonaan innaba. oo wakhtigaas buuraha waxaa ka soo tifiq doona khamri macaan, oo kurahana caanaa ka soo shubmi doona, oo webiyaasha dalka yahuudah oo dhammuna way durduri doonaan, oo guriga rabbigana waxaa ka bixi doonta il biyo ah, wayna waraabin doontaa dooxada shitiim. dulmigii dadka yahuudah lagu sameeyey aawadeed ayaa dadka masar cidlo noqon doonaa, oo dalka reer edomna wuxuu ahaan

doonaa lamadegaan abaar ah, maxaa yeelay, iyagu dhiig aan xaq qabin ayay dalkooda ku dhex daadiyeen. laakiinse dadka yahuudah weligiis wuu jiri doonaa, oo yerusaaalemna way raagi doontaa ab ka ab. oo waxaan u aari doonaa dhiiggoodii aanan hore ugu aarin, waayo, rabbigu buur siyoon buu deggan yahay.

kuwanu waa erayadii caamoos oo ka mid ahaa xoolo-jirkii reer teqooca, iyo wixii uu arkay oo ku saabsanaa dalka israa'iil wakhtigii uu cusiiyaah dalka yahuudah boqorka ka ahaa, iyo wakhtigii uu yaaraabcaam ina yoo'aash dalka israa'iil boqorka ka ahaa, muddo laba sannadood ka horraysay dhulgariirkii. oo isagu wuxuu yidhi, rabbigu buur siyoon buu ka qaylin doonaa, oo codkiisuu yeruusaalem kaga hadli doonaa, kolkaasay daaqsiimaha adhijirradu barooran doonaan, oo buur karmel dhaladeeduna way engegi doontaa. rabbigu wuxuu leeyahay, saddex iyo weliba afar xadgudub oo ay reer dimishaq sameeyeen aawadood ayaanan ciqaabtooda uga noqonaynin, maxaa yeelay, iyagu waxay reer gilecaad kula tunteen alaah bir ah oo hadhuudh lagula tunto. laakiinse dab baan u soo diri doonaa guriga xasaa'eel, oo wuxuu wada laasan doonaa daaraha waaweyn oo benhadad. rabbigu wuxuu leeyahay, qataarkii albaabka dimishaq waan jebin doonaa, oo waxaan dooxada aawen ka wada baabbi'in doonaa dadka deggan, oo weliba kan haysta usha boqornimada ayaan reer ceeden ka gooyin doonaa, oo dadka suriyana maxaabiis ahaan baa loogu kaxaysan doona qiiir. rabbigu wuxuu leeyahay, saddex iyo weliba afar xadgudub oo ay reer gaasa sameeyeen aawadood ayaanan ciqaabtooda uga noqonaynin, maxaa yeelay, iyagu dadkii oo dhan ayay maxaabiis ahaan u kaxaysteen si ay ugu gacangeliyaan reer edom. laakiinse dab baan ku soo dayn doonaa derbiga gaasa, oo wuxuu laasan doonaa daaraheeda waaweyn. sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, waxaan ashdood ka wada baabbi'in doonaa dadka deggan, oo weliba kan haysta usha boqornimada ayaan reer ashqeloon ka gooyin doonaa, oo waxaan gacantayda ku soo jeedin doonaa reer ceqroon, oo kuwa reer falastiin ka hadhayna way wada baabbi'i doonaan. rabbigu wuxuu leeyahay, saddex iyo weliba afar xadgudub oo ay reer turos sameeyeen aawadood ayaanan ciqaabtooda uga noqonaynin, maxaa yeelay, iyagu dadkii oo dhan ayay u gacangeliyeen reer edom, oo soo mana ay xusuusan axdigii walaalnimada. laakiinse dab baan ku soo dayn doonaa derbiga turos, oo wuxuu wada laasan doonaa daaraheeda waaweyn. rabbigu wuxuu leeyahay, saddex iyo weliba afar xadgudub oo ay reer edom sameeyeen aawadood ayaanan ciqaabtooda uga noqonaynin, maxaa yeelay, iyagu walaalahood bay seef ku eryadeen, oo way iska xooreen naxariis oo dhan, oo xanaaqoodiina had iyo goorba bay la qarxeen, oo cadho bay la gubanayeen weligoodba. laakiinse dab baan ku soo dayn doonaa teemaan, oo wuxuu wada laasan doonaa daaraha waaweyn oo bosraah. rabbigu wuxuu leeyahay, saddex amase afar xadgudub oo ay reer cammoon sameeyeen aawadood ayaanan ciqaabtooda uga noqonaynin, maxaa yeelay, iyagu waxay dooxeen naagihii uurka lahaa oo reer gilecaad si ay xudduudkooda u ballaadhsadaan aawadeed. laakiinse dab baan ku soo dayn doonaa derbiga rabbaah, oo wuxuu wada laasan doonaa daaraheeda waaweyn, oo maalinta dagaalka waa la qaylin doonaa, oo maalinta dabaysha cirwareentana duufaan baa ku dhici doona. rabbigu wuxuu leeyahay, boqorkooda

maxaabiis ahaan baa loo kaxaysan doonaa isaga iyo amiirradiisaba.

2

rabbigu wuxuu leeyahay, saddex iyo weliba afar xadgudub oo ay reer moo'aab sameeyeen aawadood ayaanan ciqaabtooda uga noqonaynin, maxaa yeelay, iyagu waxay gubeen lafihii boqorka reer edom ilaa ay nuurad noqdeen. laakiinse dab baan ku soo dayn doonaa dalka moo'aab, oo wuxuu wada laasan doonaa daaraha waaweyn oo qiryood, oo reer moo'aab waxay ku dhiman doonaan buuq iyo qaylo iyo buun dhawaaqiis. oo rabbigu wuxuu leeyahay, anigu xaakinka waan ka baabbi'in doonaa dalka moo'aab dhexdiisa, oo amiirradiisa oo dhanna waan la laayn doonaa. rabbigu wuxuu leeyahay, saddex iyo weliba afar xadgudub oo ay dadka yahuudah sameeyeen aawadood ayaanan ciqaabtooda uga noqonaynin, maxaa yeelay, iyagu sharcigii rabbiga way diideen, oo qaynuunnadiisiina ma ay xajin, oo beentoodii baa iyaga qaladday, taasoo ay awoowayashoodba daba socon jireen. laakiinse dab baan ku soo dayn doonaa dalka yahuudah, oo wuxuu wada laasan doonaa daaraha waaweyn oo yeruusaalem. rabbigu wuxuu leeyahay, saddex iyo weliba afar xadgudub oo ay dadka israa'iil sameeyeen aawadood ayaanan ciqaabtooda uga noqonaynin, maxaa yeelay, kii xaqaa ahaa lacag bay ku iibiyeen, oo kii baahnaana waxay ku iibiyeen laba kabood. aad bay u damacsan yihiin inay arkaan boodhka dhulka ee kor saaran madaxa masaakiinta, wayna qalloociyaan jidka kuwa camalka qabow. oo nin iyo aabbihiisba waxay u wada galaan isku gabadh, oo sidaasay magacayga quduuska ah ku nijaaseeyaan. oo meel kasta oo allabariba agteed waxay ku jiifsadaan dhar rahmad loo qaatay, oo guriga ilaahoodna waxay ku dhex cabbaaan khamrigii kuwa la ganaaxay. laakiin anigu hortoodaan ka baabbi'iyey kii reer amor oo sarajooggiisu ahaa sida sarajoogga geedaha kedarka la yidhaahdo, oo u xoogga badnaa sida geedaha alloonka la yidhaahdo, oo weliba midhihiisii waan ka baabbi'iyey xagga sare, oo xiddaddiisiina waan ka baabbi'iyey xagga hoose. oo weliba dalkii masar waan idinka soo bixiyeey, oo afartan sannadood ayaan cilladii idinku hor kacayay, si aad u hantidaan dalkii reer amor. oo wiilashiinnii waxaan ka kiciyeey nebiyo, oo barbaarradiiinnii waxaan ka kiciyeey kuwa nadiirrada ah ee ilaah loo soocay. dadka israa'iilow, soow saas ma'ay? ayaa rabbigu leeyahay. laakiinse idinku nadiirraddii waxaad siiseen khamri ay cabbaaan, oo nebiyadiina intaad amarteen ayaad ku tidhaahdeen, innaba waxba ha sii sheegina. bal eega, hoostina baan ugu hoos riixmay sida gaadhiga xidhmooyin bal ah ka buuxan u riixmo. kan dheereeyaa ma carari kari doono, oo kan xoogga badanuna xooggiisa kuma adkaan doono, oo kan itaalka badanuna isma samatabbixin doono, oo kan qaansada haystaana isma taagi doono, oo kan cagaha ka dheereeyaa isma samatabbixin doono, oo kii faras ku joogaana isma samatabbixin doono, oo kuwa xoogga leh kii ugu geesinimo badanuna maaliintaas wuu carari doonaa isagoo qaawan, ayaa rabbigu leeyahay.

reer binu israa'iilow, bal maqla eraygan rabbigu idinkaga hadlay. waxaan kaga hadlay dadkii aan dalka masar ka soo bixiyeey oo dhan, anigoo leh, idinka oo keliya ayaan idinka iqiin qolooyinka dhulka deggan oo dhan, haddaba xumaatooyinkinnii oo dhan ayaan idiin ciqaabi doonaa. laba qof miyey wada socdaan haddaanay heshiis ahayn? aar miyuu duudda ka ciyaa, hadduusan raq haysan? aaran libaax miyuu bohoshiisa ka qayliyaa, hadduusan waxba soo qaadan? shimbiru miyey dabin dhulka ku kor yaal ku dhici kartaa, haddaan siriq loo dhigin? dabin miyuu dhulka ka boddada isagoo aan innaba wax qabsan? haddiise magaalo buun laga dhex afuufo, miyaan dadku cabsan? miyaa belaayo magaalo ku dhacdaa, haddaan rabbigu saas ku samayn? sida xaqiiqada ah sayidka rabbiga ahu waxba ma samayn doono, inuu qarsoodiga u muujiyo addoommadiisa nebiyada ah mooyaane. aarkii waa ciyey, haddaba bal yaan cabsanayn? sayidka rabbiga ahu waa hadlay, haddaba bal yaa wax sii sheegi waayaya? warkan ka dhex naadiya daaraha waaweyn ee ashdood ku yaal iyo daaraha waaweyn ee dalka masar ku dhex yaalaba, oo waxaad tidhaahdaan, war waxaad ku soo shir-taan buuraha samaariya, korkooda, oo bal eega buuqa weyn oo halkaas ku jira, iyo dulmiga ku dhex jira. waayo, rabbigu wuxuu leeyahay, kuwa daara-hooda waaweyn ku soo urursadaa wixii xoog iyo tu-ugnimo lagu soo dhacay ma ay gartaan si ay wax qumman u sameeyaan. haddaba sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, cadow baa dalka hareerayn doona, oo isna xooggiinna wuu idinka qaadi doonaa, oo daarihiinna waaweynna waa la wada dhici doonaa. rabbigu wuxuu leeyahay, sida adhijirku afka libaaxa uga badbaadiyo laba lugood, amase dhex go'eed, saa-soo kalaa loo badbaadin doonaa dadka israa'iil ee samaariya deggan oo ku fadhiga sariirta ruunkaada iyo gogosha barkimaheeda xariirta ah. sayidka rab-biga ah oo ah ilaaha ciidammadu wuxuu leeyahay, maqla oo ku markhaati fura reerka yacquub. maal-inta aan dadka israa'iil xadgudubiyadooda u ciqaabi doono ayaan weliba meelaha allabariga ee beytel baabbi'in doonaa, oo meelaha allabariga geesahooda ka taagan waa la wada jari doonaa, oo dhulkay ku soo dhici doonaan. oo rabbigu wuxuu leeyahay, waan dumin doonaa guryaha gabowga iyo guryaha ku-laylkaba, oo guryaha foolmaroodiga ahuna way wada baabbi'i doonaan, oo daaraha waaweynuna way wada dhammaan doonaan.

eraygan maqla, kuwiinnan ah sacaha baashaan oo bu-urta samaariya jooga, oo masaakiinta dulma, oo kuwa baahan cadaadiya, oo sayidyadooda ku yidhaahda, wax noo keena, oo kaalaya aan cabnee. sayidka rab-biga ahu wuxuu ku dhaartay quduusnimadiisa, is-agoo leh, bal eega, waxaa iman doona wakhti lay-dinkula tegi doona qabatooyin, oo jillaabbo baa lagu qabsan doonaa kuwiinna hadhay. oo rabbigu wuxuu leeyahay, midkiin kastaaba meelaha jajaban buu ka soo dusi doonaa hortiisa, oo waxaad isku tuuri doon-

taan harmoon. beytel kaalaya, oo xadgudba, gil-gaal kaalaya, oo xadgudubyo sii badiya, oo subax walba allabaryadiinna keena, oo marba saddexdii maalmood waxaad keentaa meeltoobnaadyadiinna. oo allabari mahadnaqid ah ka bixiya wixii la khami-riyey, oo waxaad ku dhawaaqdaan oo naadisaan qurbaanno ikhtiyaar loo keeno, waayo, saasaad je-ceshihiin, dadka israa'iilow, ayaal sayidka rabbiga ahu leeyahay. rabbigu wuxuu leeyahay, magaalooyinki-inna oo dhan waxaan idinku siiyey ilko nadiifsan oo ka timaado cuntolaana ka dhacda meelhiinna oo dhan, laakiinse iima aydaan soo noqon. oo anna roobkii waan idinka ceshaday markii ay saddex bilood ka hadhay xilligii beergoosashada, oo maga-alo baan roob ku di'iyeey, magaalo kalena roob kuma aan di'in. roob baa meel ku da'ay, oo meeshii aan roobku ku di'inna way engegtay. sidaas daraaddeed laba ama saddex magaalo ayaal magaalo u soo waree-gay inay biyo ka cabsaan aawadeed, oo kamana ay wabxin, laakiinse iima aydaan soo noqon ayaal rab-bigu leeyahay. waxaan idinku dhufstay beera-engeeg iyo caariyaysi, oo beerihiinnii badnaa, iyo beercan-abyadiinnii, iyo dhirtiinnii berdaha ahayd, iyo dhir-tiinnii saytuunka ahaydba waxaa wada laasatay ko-ronkorrada, laakiinse iima aydaan soo noqon ayaal rab-bigu leeyahay. waxaan idinku soo dhex daayay cudur belayo sidaan masar ugu soo daayay oo kale. barbaarradiinnii seef waan ku laayay, oo fardihi-inniina waan wada kaxaxstay, oo waxaan ka dhi-gay in qudhunkii xeradiinnu uu xataa soo gaadho sankiinna dulalkiisa, laakiinse iima aydaan soo no-qon ayaal rabbigu leeyahay. oo qaarkiinn waan u afgembiyey sidii markii ilaah u afgembiyey sodom iyo gomora, oo idinna waxaad ahaydeen sidii qori ololaya oo dab laga soo dhiftay, laakiinse iima aydaan soo noqon ayaal rabbigu leeyahay. haddaba dadka is-raa'iilow, sidaasaan idinku samayn doonaa, oo waxaan aan idinku samayn doona aawadeed isu diyaariya in-aad ilaahiinna la kulantaan, dadka israa'iilow. waayo, bal eega, kan buuraha sameeya, oo dabaysha uuma, oo binu-aadmiga u sheega waxa fikirkiisu yahay, kan subaxdii gudur ka dhiga, oo ku kor tunta dhulka meelhiisa sare, magiciisu waxaa weeye rabbiga oo ah ilaaha ciidammada.

dadka israa'iilow, maqla eraygan aan idiinku ba-rooranayo. bikradda ah dalka israa'iil waa dhacday, oo mar dambena ma sara joogsan doonto. dalkeedii ayaal lagu dayriyey, oo qof kor u qaada lama arko. waayo, sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, magaal-adii ay kuni ka bixi jireen boqol baa u hadhi doona, oo tii ay boqoli ka bixi jireenna toban baa dadka israa'iil u hadhi doona. waayo, rabbigu wuxuu dadka israa'iil ku leeyahay, aniga i doondoona aad noolaataane. laakiinse beytel ba doondooina, gilgaalna ha gelina, bi'ir shebacna ha u gudbina, waayo, sida xaqiiqada ah gilgaal maxaabiisnimo bay geli doontaa, oo beytelna way baabbi'i doontaa. si aad u noolaataan, oo uusan rabbigu sidii dab reer yuusuf ugu soo farabboxsan, oo aan dabku laasan, oo aan beytel laga waayin wax demiya, rabbiga doondoona, kuwiinna caddaaladda u

roga dacar oo xaqnimadana dhulka ku tuura. doon-
doona kan sameeyey ururrada xiddigaha ah oo la
yidhaahdo toddobaadyada iyo oriyon, oo gudcurka
subaxnimo u beddela, oo maalintana madoobeeya
si ay habeen u noqoto, kan biyaha badda u yeedha
oo dhulka ku daadiya, magiciisu waa rabbi. isagu
baabba' buu ku dejiyaa kuwa xoogga badan, si ay
baabba'du ugu dhacdo qalcadda. way neceb yihiin kii
iridda wax ku canaanta, oo way karhaan kii si qum-
man u hadla. miskiinka baad ku tumataan, oo waxaad
ka qaadataan sarreen badan, sidaas daraaddeed gury-
ihii aad dhagax la qoray ka dhisateen kuma hoyan
doontaan, oo beercanabyadii wanwanaagsanaa ee
aad beerateenna khamrigooda kama cabbi doon-
taan. waayo, waan ogahay xadgudubiyadiinnu inay
badan yihiin, iyo dembiyadiinnu inay waaweyn yi-
hiin, kuwiinnaan kii xaq ah dhiba, ee laaluush qaata,
oo masaakiinta iridda joogtana xaqooda ka leexiya.
haddaba kii miyir lahu wakhtigaas wuu aamusnaan
doonaa, waayo, waa wakhti shar ah. wanaagga doon-
doona, sharkase ha doondoonina, aad noolaataane,
oo sidaasuu rabbiga ah ilaaha ciidammadu idiinla jiri
doonaa sidaad u tidhaahdaan. sharka nebcadaa, oo
wanaagga jeclaada, oo caddaalad iridda ku sameeya,
waayo, waxaa suurtoowda in rabbiga ah ilaaha ci-
idammadu uu u roonaado kuwa reer yuusuf ka had-
hay. haddaba rabbiga ah ilaaha ciidammada oo ah
sayidku wuxuu leeyahay, dariiqyada oo dhan waxaa
ka yeedhi doonta baroor, oo jidadka oo dhan waxaa
laga odhan doonaa, hoogay! hoogay! oo ninka beer-
reyda ah waxaa loogu yeedhi doonaa taci, oo kuwa
baroorta aad u yaqaanna waxaa loogu yeedhi doonaa
baroorasho. oo beercanabyada oo dhanna waxaa
jiri doonta baroorasho, waayo, rabbigu wuxuu leeyah-
ay, anigu waan idin dhex mari doonaa. kuwiinna
maalinta rabbiga jeclaystow, waa idiin hoog. max-
aad maalinta rabbiga u doonaysaan? waa gudcur,
oo iftiin ma aha. waa sidii nin libaax ka cararay
oo orso ka hor timid, ama intuu guri galay derbiga
ku tiirsaday oo markaas abeeso gacanta ka qaniin-
tay. maalinta rabbigu sow ma ahaan doonto gudcur
aan iftiin lahayn, iyo xataa gudcur weyn oo aan dha-
laal lahayn? iidihiinna waan nebcabay, waanna qu-
udhsadaa, oo shirarkiinnana kuma farxo. in kastoo
aad ii bixisaan qurbaannadiinna aad gubtaan iyo qur-
baannadiinna hadhuudhka ah anigu aqbal maayo,
oo qurbaannadiinna nabaadiino oo xoolihiinna bu-
urburanna dan ka yeelan maayo. iga fogeeya qay-
lada gabayadiinna, waayo, anigu dhegaysan maayo
luuqda shareeradihiinna. laakiinse caddaaladdu sida
biyo ha u qulqusho, oo xaqnimaduna sida webi fa-
tahaya ha u yaacdo. bal reer binu israa'iilow, al-
labaryo iyo qurbaanno miyaad cidladii iigu bixiseen
afartankii sannadood? waxaadse sidateen taambu-
uggii moleg iyo sanamyadii kiyuun, kaasoo ah xid-
digtii ilaahiinnii ee aad nafsaddiinna u samaysateen.
haddaba sidaas daraaddeed rabbiga magiciisu yahay
ilaaha ciidammadu wuxuu leeyahay, anigu waxaan
idinka dhigi doonaa in maxaabiis ahaan laydiinku
kaxaysto dimishaq shishadeeda.

6

waxaa iska hoogay kuwa siyoon xasilloonaan ku
nool, oo buurta samaariya ammaan ku deggan,
kuwaasoo ah kuwa caanka ah ee madaxda quru-
umaha oo dadka israa'iil u yimaadaan! kalneh u
gudba oo bal eega, oo halkaasna ka sii taga xam-
aad tan weyn, dabadeedna waxaad sii tagtaan gad ta
reer falastiin. iyagu miyey ka wanaagsan yihiin bo-
qortooyooyinkaas? dalkoodu miyuu ka weyn yahay
dalkiinna? waxaa iska hoogay kuwiinna maalintii
sharka fogeeya, oo ka dhiga fadhigii dulmiga inuu soo
dhowaado, oo sariiro foolmaroodi ah ku jiijsada, oo
gogosha isku kala bixiya, oo cuna baraarka idahin iyo
weylaha edegga ku dhex jira, oo u heesa dhawaaqa
shareeradda, oo isu hindisa alaab muusiko sidii kuwii
daa' uud, oo khamriga maddiibadaha ku cabba, oo ku
subkada saliidu ugu wada fiican, laakiinse kama mu-
rugaysna dhibaataada reer yuusuf haysata. haddaba
sidaas daraaddeed iyagu waxay haatan raaci doon-
aan kuwa marka hore maxaabiis ahaanta loo kax-
aysan doono, oo diyaafadda kuwa iskala idahin ji-
ray waa dhammaan doontaa. rabbiga ah ilaaha
ciidammadu wuxuu leeyahay, sayidka rabbiga ahu
wuxuu ku dhaartay nafsaddiisa, oo yidhi, anigu waan
karhay islaweynaanta reer yacquub, oo waan nebc-
ahay daarihiisa waaweyn, sidaas daraaddeed maga-
alada iyo waxa ku dhex jira oo dhanba cadow baan
u gacangelin doonaa. oo haddii toban nin guri ke-
liya ku hadho way dhiman doonaan. oo markii
nin adeerkiis oo ah kan isaga gubi doona uu kor u
qaado inuu lafaha guriga ka soo bixiyo, oo uu ku
yidhaahdo kan guriga gudihiisa shishe ku jira, war
weli ma qaar baa kula jooga? oo isna uu yidhaahdo,
maya, markaasuu ku odhan doonaa, war naga aamus,
waayo, waa inaannan magaca rabbiga soo qaadin.
waayo, bal eeg, rabbigu waa amraa, oo daarta weyn
waxaa lagu dhufan doonaa daldalool, guriga yarna
waxaa lagu dhufan dildilaac. miyaa fardo dhagaxa ku
ordi doonaan? miyaase mid halkaas dibi ku beerjeexi
doonaa? laakiin, idinku garsooriddii waxaad u bed-
desheen xammeeti, oo midhihii xaqnimadana wax-
aad u beddesheen dacar. waxaad ku rayraysaan wax
aan waxtar lahayn, oo waxaad tidhaahdaan, miyaan-
nan geeso kula soo yeelan xooggayaga? laakiinse bal
eega, dadka dalka israa'iilow, rabbiga ah ilaaha ci-
idammadu wuxuu leeyahay, quruun baan idinku soo
kicin doonaa, oo iyana waxay idinku dhibi doon-
aan tan iyo meesha xamaad laga galo iyo ilaa webiga
carabaah.

7

sayidka rabbiga ahu wax buu i tusay, oo bal eeg,
wuxuu sameeyey ayax markii fufkii dambe bilowday,
oo bal eeg, waxay ahayd fufkii dambe markii boqorka
cawksiisa la gooyay dabadeed. oo markay dham-
meeyeen cunitaankii cawskii dalka ayaan idhi, sayi-
dow, rabbiyow, waan ku baryayaaye, na cafi, waayo,
bal reer yacquub sidee bay isu taagi doonaan? waayo,
iyagu waa yar yihiin. markaasaa rabbigu taas ka
soo noqday, oo rabbigu wuxuu yidhi, taasuu ahaan
mayso. sayidka rabbiga ahu wax buu i tusay, oo bal

eeg, sayidka rabbiga ahu wuxuu amray in dab lagu diriyo, oo dabku wuxuu laastay moolkii weynaa, oo wuxuu cuni lahaa dhulka. markaasaan idhi, sayidow, rabbiyow, waan ku baryayaaye jooji, waayo, bal reer yacquub sidee bay isu taagi doonaan? waayo, iyagu waa yar yihiin. markaasaa rabbigu taas ka soo noqday, oo sayidka rabbiga ahu wuxuu yidhi, taasuna ahaan mayso. oo haddana wax buu i tusay, oo bal eeg, sayidku wuxuu ag istaagay derbi xadhig miisaan leh lagu sameeyey, isagoo xadhig miisaan leh gacanta ku haysta. markaasaa sayidku wuxuu igu yidhi, caamoosow, maxaad aragtaa? oo anna waxaan ku idhi, waxaan arkaa xadhig miisaan leh. markaasaa sayidku wuxuu yidhi, bal eeg, anigu xadhig miisaan leh baan dhigi doonaa dadkayga israa'iil dhexdooda, oo mar dambena iyaga iska dhaafi maayo. oo meelaha sare ee reer isxaaq cidla way noqon doonaan, oo meelaha quduuska ah ee dalka israa'iilna way baabbi'i doonaan, oo anna reerka yaaraabcaam seef baan kula kici doonaa. markaasaa amasyaah oo ahaa wadaadkii beytel farriin u diray yaaraabcaam oo ahaa boqorkii dalka israa'iil, oo wuxuu ku yidhi, caamoos shirqool buu kuugu dhigay dadka israa'iil dhexdooda, oo dadka dhulkuna erayadiisa oo dhan ma qaadi karaan. waayo, caamoos wuxuu leeyahay, yaaraabcaam seef buu ku dhimanayaa, oo dadka israa'iilna sida xaqi-iqada ah maxaabiiis ahaan waa looga kaxaysanayaa dalkooda. oo weliba amasyaah wuxuu caamoos ku yidhi, war wax arke yahow, tag, oo dalka yahuudah u carar, oo halkaas wax ka cun, oo halkaas wax ku sii sheeg. laakiinse mar dambe beytel waxba ha ku sii sheegin, waayo, waa boqorka meeshiisii quduuska ahayd oo waa daar boqoreed. markaasaa caamoos jawaabay oo wuxuu amasyaah ku yidhi, anigu nebi ma aan ahayn, nebi wiilkiisna ma aan ahayn, laakiinse waxaan jiray adhijir iyo mid midhaha darayga urur-sada, oo rabbigu waa ii soo yeedhay anigoo adhi ji- ray, markaasuu rabbigu igu yidhi, tag, oo dadkayga israa'iil wax u sii sheeg. haddaba bal maqal erayga rabbiga. adigu waxaad leedahay, wax dadka israa'iil ka gees ah ha sii sheegin, oo wax reer isxaaq ka gees ahna ha ku hadlin. haddaba rabbigu wuxuu leeyahay, naagtaadu dhillo bay ku ahaan doontaa magaalada, oo wiilashaada iyo gabdhahaaguba seef bay ku dhi- man doonaan, oo dhulkaaga xadhig baa lagu qayb- san doonaa, oo adna waxaad ku dhex dhiman doon- taal dal nijaasaysan, oo dadka israa'iilna sida xaqi- iqada ah maxaabiiis ahaan waa looga kaxaysan doonaa dalkooda.

8

oo haddana sayidka rabbiga ahu wax buu i tusay, oo waxaan arkay dambiil midho bisilu ka buuxaan. oo wuxuu igu yidhi, caamoosow, maxaad aragtaa? oo anna waxaan idhi, waxaan arkaa dambiil midho bisilu ka buuxaan. markaasaa rabbigu wuxuu igu yidhi, dadkayga israa'iil dhammaadkoodii baa yimid, oo anigu mar dambe iyaga iska dhaafi maayo. oo sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, maallintaas gabayada macbudku waxay ahaan doonaan baroor, oo waxaa jiri doona meydad badan, oo meel kasta aamusnaan baa loogu tuuri doonaa. bal maqla, kuwiinna sa-

boolka baahan liqow, oo xataa masaakiinta dalka baabbi'iyow, oo leh, goormuu dayaxa cusub dham- maan doonaa aan hadhuudhka iibinne? sabtiduse goormay na dhaafaysaa aannu sarreenka soo saarnee, idinkoo miisaanka efaah yaraynaya, oo miisaanka sheqelkana weynaynaya, kafadahana khiyaano ku beenaynaya, si aannu masaakiinta lacag ugu iibsanno oo aannu saboolka baahanna laba kabood u siisanno, oo aannu sarreenka xaabkiisa u iibinno? rabbigu waa ku dhaartay islawaynaya reerka yacquub, oo wuxuu yidhi, sida xaqiiqada ah anigu shuquuldooda midnaba ka illoobi maayo. tan daraaddeed miyaan dhulku la gariiri doonin, oo mid kasta oo degganana miyuusan barooran doonin? haah, oo dhammaantiis wuxuu u kici doonaa sida webiga, oo wuu rogrog- man doonaa, dabadeedna wuxuu u degi doonaa sida webiga masar. oo sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, maallintaas waxaan ka dhigi doonaa in qorraxdu hadhkii dhacdo, oo dhulkana maalin cad baan gudcur ka dhigi doonaa. iidihiinnana waan u beddeli doonaa taci, oo gabayadiinna oo dhanna baroorasho baan u beddeli doonaa, oo waxaan ka dhigi doonaa in qof kasta joonyad xidho oo madax kastana la xiiro, oo waxaan ka dhigi doonaa sidii baroorasho wiil madi ah loogu barooro, oo dhammaadkeedana sidii maalin qadhaadhi. sayidka rabbiga ahu wuxuu leeyahay, bal eega, waxaa iman doona wakhti aan dalka abaar u soo diri doono, mana ahaan doonto abaar cunto la waayo ama biyo loo oomo, laakiinse waxay ahaan doontaa abaar la waayayo erayada rabbiga. oo waxay wareegi doonaan bad ilaa ka bad, iyo woqooyi ilaa tan iyo bari, oo waxay u ordi doonaan hore iyo dib iyagoo doon- doonaya erayga rabbiga, oo mana ay heli doonaan innaba. oo maallintaas ayaal biktadaha qurqurxoon iyo barbaarraduba oon daraadhiis la itaal darnaan doonaan. kuwa ku dhaarta dembiga samariya oo yidhaahda, daanow, waxaan ku dhaartay ilaahaaga, oo waxaan ku dhaartay jidka bi'ir shebac, way dhici doonaan oo mar dambena sooma ay kici doonaan.

9

waxaan arkay sayidka oo ag taagan meesha allabariga, oo wuxuu yidhi, fayaaradaha garaac ilaa meelhooda sare gariiraan, oo dadka oo dhan madaxooda ku wada jejebi, oo intii ka hadhana seef baan ku layn doonaa. midkoodna ma carari doono, oo midkoodna ma baxsan doono. oo xataa hadday hoos u qodaan ilaa she'ool, gacantaydaa halkaas ka soo saari doonta, oo xataa hadday samada fuulaan anigaa ka soo dejin doona halkaasna. oo xataa hadday ku dhuntaan buur karmel dhaladeeda anigaa halkaas ka baadhi doona oo ka soo bixin doona, oo xataa hadday badda gunt- teeda iga dhuntaan, halkaasna waan ka amri doonaa mas, oo isna wuu qaniini doonaa. oo xataa had- day cadaawayashooda maxaabiiis ahaan u hor soc- daan, halkaasna seef baan ka amri doonaa, iyana way layn doontaa, oo waxaan indhahayga iyaga ugu taagi doonaa inaan belaa ku sameeyo oo aanan wanaag u samayn. oo sayidka rabbiga ciidammada ahu waa kan dhulka taabta oo dhulkuna wuu dhalaalaa, oo kuwa deggan oo dhammuna way wada barooran doonaan, oo dhammaantiis wuxuu u kici doonaa sida webiga,

dabadeedna wuxuu u degi doonaa sida webiga masar. waa isaga kan qolladihiisa sare samada ka dhistay, oo hoygiisa hoose ee isku qabtana dhalka ku aasaasay, oo intuu biyaha badda u yeedha dhulka korkiisa ku daadiya, magiciisuna waa rabbi. dadka israa'iilow, sow aniga ilama mid ahidin sida reer itoobiya? ayaa rabbigu leeyahay. sow anigu reer binu israa'iil kama soo bixin dalkii masar? reer falastiinna sow kama soo bixin kaftoor, reer suuriyana sow kama soo bixin qiir? bal eega, sayidka rabbiga ah indhihiisu waxay fiirinayaan boqortooyadii dembi badan, oo dhulkaan ka baabbi'in doonaa, laakiinse reer yacquub ma aan wada baabbi'in doono, ayaa rabbigu leeyahay. waayo, bal eega, anigu waan amri doonaa, oo dadka israa'iil waan ku kala haadin doonaa quruumaha oo dhan, sida hadhuudh xaadhin loogu haadiyo, laakiinse xabbad yaruna dhulka kuma dhici doonto. dembilayaasha dadkayga oo dhan oo leh, be-laayo na soo gaadhi mayso nana heli mayso, dhammaantood seef bay ku dhiman doonaan. wakhtigaas waxaan sare kicin doonaa taambuuggii daa'uud oo dhacay, waanan awdi doonaa daldaloolkiisa, oo jabkiisana waan sare kicin doonaa, oo waxaan u dhisi doonaa sidii waagii hore, inay iyagu dhaxlaan kuwii ka hadhay reer edom iyo quruumaha magacayga loogu yeedho oo dhan, ayaa rabbiga waxan sameeya leeyahay. oo rabbigu wuxuu leeyahay, bal eega, waxaa iman doona wakhti kan beerta falaa uu soo gaadhi doono kan gooya, oo kan canabka ku tuntaana wuxuu soo gaadhi doonaa kan iniinaha beera, oo buurahana waxaa ka soo daadan doona khamri macaan, oo kuraha oo dhammuna way wada dhalaali doonaan. oo anigu waxaan soo celin doonaa maxaabiistii dadkayga israa'iil, oo iyana way dhisi doonaan magaaloyinkii baabba'ay, wayna degi doonaan, oo beer-canabyo way beeran doonaan, khamrigoodana way cabbi doonaan, oo weliba waxay samaysan doonaan beero, oo midhahooda way cuni doonaan. oo rabbiga ilaahaaga ahu wuxuu leeyahay, waxaan iyaga ku beeri doonaa dalkoodii, oo mar dambena lagama ru-jin doono dalkooda aan siiyey.

kuwanu waa wixii la tusay cobadyaah. sayidka rabbiga ahu sidan buu dalka edom ka leeyahay: annagu rabbiga xaggiisa ayaannu war ka maqalnay, oo farriinwade ayaa quruumaha dhexdooda loo soo diray, isagoo leh, war kaca, oo kaalaya aan dadka edom dagaal ugu kacnee. bal eega, quruumaha dhexdooda waan idinku yareeyey, oo si weyn baa laydiin quudhsaday. kuwiinna qararka dillaacyadooda ku hoyda oo hoygoodu meesha sare ku yaal, waxaa idin khiyaanay kibirka qalbigiinna, oo waxaad qalbiga iska tidhaahdaan, bal yaa dhulka nagu soo ridi kara? in kastood meel kore fuushaan sida gorgorka, iyo in kastoo buulkiinna laga dhiso xiddigaha dhexdooda, halkaas waan idinka soo dejin doonaa, ayaa rabbigu leeyahay. haddii tuugag idiin soo dhici lahaayeen ama haddii shufto habeennimo idin miri lahayd, sow wax indinkama xadi lahayn jeeray wax ku filan la tagaan? (sidee baad u ba'deen!) haddii kuwa canabka gura idiin iman lahaayeen, sow kama tegi lahayn canab xaaxaab ah? sidee baa loo dhacay alaabtii reer ceesaw! oo khasnadihiisii qarsoona sidee baa loo baadhay! kulli dadkii aad axdiga la lahaan jirteen oo dhammu waxay idinku celiyeen tan iyo soohdinta, oo dadkii nabadda idinla lahaan jiray ayaa idin khiyaanay, wayna idinka adkaadeen, oo kuwii kibistiina cuni jiray ayaa dabin idiin dhigay, oo innaba waxgarasho ma leh. rabbigu wuxuu leeyahay, wakhtigaas ragga xigmadda leh sow kama aan baabbi'in doono reer edom oo waxgarashadana sow kama baabbi'in doono buurta ceesaw? reer teemaanow, raggiinna xoogga badanu way wada nixi doonaan, oo sidaas daraaddeed mid kasta oo buurta ceesaw ka yimid ayaa laynta ku go'i doona. xumaantii aad walaalihiin reer yacquub ku samayseen aawadeed ayaa ceebu idiinku degi doonta, oo weligiin baad go'naan doontaan. waayo, wakhtigii aad ag taagnaydeen oo iska fiirinayseen, markay shisheeyayaashu maalkooda qaadanayeen, oo dadka qalaad irdihooda soo gelayeen, oo ay yerusaaalem saamiga u ridanayeen, xataa idinku iyagoo kalaad ahaydeen. laakiinse ha fiirina wakhtiga walaalihiin cidhiidhiga ku jiraan, oo ha ku farxina wakhtiga reer yahuudah baabba'ooda, oo hana u faanina wakhtiga cidhiidhiga. iridda dadkayga ha soo gelina wakhtiga ay belaayaysan yihiin, oo weliba dhibkooda ha fiirsanina wakhtiga ay belaayaysan yihiin, oo maalkoodana far ha saarina wakhtiga ay belaayaysan yihiin. oo meesha jidadka isku gooyana ha u istaagina si aad u laysaan kuwooda soo fakaday, oo kuwooda wakhtigii cidhiidhiga ka hadhayna cadowgooda ha u gacangelina. waayo, maaltintii rabbigu way soo dhow dahay oo way ku dhici doontaa quruumaha oo dhan, oo sidaad samayseen ayaa idinkana laydiinku samayn doonaa, oo abaalgudkiinnii ayaa madaxiinna ku soo noqon doonaa. oo sidaad buurtayda quduuska ah korkeeda wax ugu cabteen ayaa quruumaha oo dhammuna had iyo goorba wax u cabbi doonaan, haah, iyagu way cabbi doonaan oo way liqi doonaan, oo waxay ahaan doonaan sidii iyagoo aan weligood ahaanin. laakiinse buur siyoon waxaa joogi doona kuwa baxsaday, oo iyana quduus bay ahaan doontaa, oo reer

yacquubna waxay lahaan doonaan waxyaalihii dhaxalkoodii ahaa. reer yacquub dab buu ahaan doonaa, oo reer yuusufna olol buu ahaan doonaa, reer ceesawna bal jabab ah buu ahaan doonaa. dhexdooday ku gubi doonaan oo iyagana way laasan doonaan, oo reer ceesawna innaba waxba kama hadhi doonaan, waayo, rabbigu sidaasuu ku hadlay. oo dadka koonfur degganu waxay hantiyi doonaan buurta ceesaw, oo kuwa bannaanka degganuna waxay hantiyi doonaan dalka reer falastiin, oo weliba waxay hantiyi doonaan dalka reer efrayim, iyo dalka reer samaariya, oo reer benyaamiinna waxay hantiyi doonaan dalka gilecaad. oo ciidankan dadka israa'iil ee maxaabiista ahu waxay hantiyi doonaan dalka reer kancaan tan iyo sarefta, oo yerusaaalem maxaabiisteeda sefaaraad joogtaana waxay hantiyi doonaan magaalooyinka koonfureed. oo badbaadiyayaaluna waa iman doonaan buur siyoon, si ay buurta ceesaw u xukumaan, oo boqortooyadana waxaa lahaan doona rabbiga.

haddaba waxaa yoonis ina amitay u yimid eray-gii rabbiga oo sidan ku leh, kac, oo waxaad tagtaa magaaladaas weyn oo nineweh, oo iyada ku qayli, waayo, sharkoodii wuxuu yimid hortayda. laakiinse yoonis wuxuu u kacay inuu rabbiga hortiisa ka cararo oo xagga tarshiish u baxsado. markaasuu yaafaa u dhaadhacay oo wuxuu halkaas ka helay doonni tarshiish tegaysa. sidaas daraaddeed lacagtii nooliguu bixiyeey, kolkaasuu gudaha galay, waayo, wuxuu doonayay inuu iyaga tarshiish u raaco oo uu ka cararo rabbiga hortiisa. laakiinse rabbigu wuxuu baddii ku soo daayay dabayl weyn, kolkaasaa waxaa baddii ka dhex kacay duufaan xoog leh, doonnidina waxay ku dhowaatay inay burburto. markaasay raggii baxriyiinta ahaa aad u baqeen, oo mid waluba wuxuu u qayshaday ilaahiisii. alaabtii doonnida ku jirtayna badday ku dhex tuureen, si ay doonnidu iyaga ugu fududaato. laakiinse wuxuu yoonis mar hore u dhaadhacay doonnida meesha ugu hoosaysa, oo halkaasuu seexday, wuxuuna ku jiray hurdo weyn. haddaba waxaa isagii u yimid naakhudihii doonnida, oo ku yidhi, hurdahayow, maxaad u jeeddaa? kac oo ilaahaaga u qayli, waaba innaasoo uu inaga fikiraa inaanann halligmine. oo wuxuu midba midkii kale ku yidhi, kaalaya aynu saami ridannee si aan u ogaanno kan aawadiis belaaayadanu inoogu dhacday. sidaas daraaddeed saami bay riteen, oo saamigina wuxuu ku dhacay yoonis. markaasay waxay isagii ku yidhaahdeen, waannu ku baryaynaaye noo sheeg kan aawadiis belaaayadanu inoogu dhacday. waa maxay shuqulkaagu? oo xaggee baad ka timid? waddankaagu waa kee? dadkaaguna waa ayo? oo isna wuxuu iyagii ku yidhi, waxaan ahay cibraani, oo waxaan ka cabsadaa rabbiga ah ilaaha samada, oo ah kan abuuray badda iyo berrigaba. markaasay nimankii aad iyo aad u cabsadeen, oo ku yidhaahdeen, waa maxay waxa aad samaysay? waayo, waxay ogaadeen inuu rabbiga hortiisa ka soo cararay, maxaa yee-lay, isagaa u sheegay. markaasay ku yidhaahdeen, si baddu noogu degto aawadeed haddaba bal maxaannu kugu samaynaa? waayo, badda duufaankeedii aad iyo aad buu u sii weynaaday. oo isna wuxuu ku yidhi, kor ii qaada oo badda igu dhex tuura, sidaasay baddu idiinku degi doontaaye, waayo, waxaan oga-hay in duufaankan weynu daraadday idiinku soo ka-cay. habase yeeshee nimankii aad bay seeb doon-nidii ugu wadeen oo ugu dadaaleen inay xeebtii ku soo noqdaan, laakiinse way kari waayeen, maxaa yeelay, badda duufaankeedii oo ka gees ahaa aad iyo aad buu u sii weynaaday. markaasay rabbiga u qayshadeen, oo waxay ku yidhaahdeen, rabbiyow, waannu ku baryaynaa, oo waannu ku baryaynaaye, yaannan u halligmin nolosha ninkan aawadeed, oo annaga ha na saarin dhiig aan xaq qabin, waayo, rabbiyow, waxaad samaysay sidii aad ku faraxday. sidaas daraaddeed yoonis bay kor u qaadeen oo waxay ku dhex tuureen baddii, kolkaasay baddii joojisay cadhaadeedii. markaasay nimankii aad iyo aad rabbiga uga cabsadeen, oo waxay rabbiga u bixiyeen allabari, nidarrona way galeen. oo rabbigu wuxuu yoonis u diyaariyey kalluun weyn oo isaga liq; yoonisna

wuxuu kalluunka calooshiisii ku dhex jiray saddex habeen iyo saddex maalmood.

2

markaasaa yoonis rabbigii ilaahiisa ahaa baryay, isagoo ku dhex jira calooshii kalluunka. oo wuxuu yidhi, dhibaataadayda aawadeed ayaan rabbiga ugu yeedhay, isna wuu ii jawaabay. waxaan ka dhex qayliyeey she'ool uurkiisa, adna codkaygaad maqashay. waayo, waxaad igu dhex tuurtay moolka iyo badda uurkeeda. hareerahaygana waxaa ku wareegsanaa daad, hirarkaagii iyo mawjadahaagii oo dhammuna way i dul mareen. kolkaasaan idhi, indhahaaga hortooda waa layga tuuray; welise waxaan mar kale eegayaa macbudkaaga quduuskaa. biyihii way i hareerayeen xataa naftayda, moolkiina wuu igu wareegsanaa; madaxaygana waxaa ku duudduubnaa caws badeed. waxaan hoos ugu dhaadhacay buuraha guntooda; oo weligay waxaa i awday dhulkii iyo gudbayaashiisii-iba; laakiinse, rabbiyow, ilaahayow, noloshaaydi way aad ka soo bixisay yamayskii. markii naftaydu itaal darnaatay ayaan ku xusuustay, rabbiyow; oo baryadaydii adigay kuu timid, oo waxay kuugu soo gashay macbudkaaga quduuskaa. kuwa waxyaalaha beenta ah oo aan micne lahayn ku fikiraa waxay ka tagaan naxariistoodii. aniguse codka mahadnaqidda ayaan allabari kuugu bixin doonaa; wixii aan nidraynaa waan bixinayaa. badbaado waxaa leh rabbiga. markaasuu rabbigu kalluunkii amray, kalluunkiina wuxuu yoonis ku mantagay berriga.

3

haddana mar labaad ayaa eraygii rabbigu u yimid yoonis oo ku yidhi, kac, oo waxaad tagtaa magaaladaas weyn oo nineweh, oo waxaad iyada ku wacdi-daa wacdiska aan kuu sheegayo, sidaas daraaddeed yoonis wuu kacay oo wuxuu tegey nineweh siduu eraygii rabbigu ku amray. haddaba nineweh waxay ahayd magaalo aad iyo aad u weyn, oo waxay isu jirtay intii saddex maalmood loo socdo. markaasaa yoonis wuxuu bilaabay inuu magaaladii dhex galo in maalin socod ah, oo intuu qayliyeey ayuu yidhi, weli waxaa u hadhay afartan maalmood, dabadeedna nineweh waa la afgembiyi doonaa. markaasaa dadkii nineweh ilaah rumaysteen, oo waxay ku dhawaqeen in la soomo, oo kii ugu wada weynaa ilaa kii ugu yaraa inta ka dhex leh waxay wada xidheen dhar joonyad ah. oo warkiina wuxuu gaadhay boqorkii nineweh, oo isna intuu carshigiisii ka kacay ayuu dharkiisii quruxdasanaa iska bixiyeey, oo wuxuu huwaday dhar joonyad ah, dambasna wuu ku fadhiistay. oo wuxuu sameeyey naado, oo nineweh gudaheeda ayaa lagu faafiyey amarkii boqorka iyo saraakiishiisa oo leh, dad iyo duunyoy, lo' iyo ido toona, yaan midna wax dhadhamin, oo yaanay wax cunin, biyona cabbin. laakiinse dad iyo duunyoba dhar joonyad ah ha la wada huwado, oo ilaah xaggiisa aad ha loogu qayliyo; oo mid kastaaba ha ka leexdo jidkiisii xumaa iyo dulgiga gacmihiisa ku jira. bal yaa og in ilaah ka noqon doono oo cadhadiisa kulul ka jeesan doono

iyo in kale, si aynaan u halligmin? oo markaasaa ilaah wuxuu arkay shuqulkoodii iyo inay iyagu ka noqdeen jidkoodii xumaa, kolkaasaa ilaah wuxuu ka noqday sharkii uu sheegay inuu iyaga ku samaynayo; oo taasna ma uu samayn.

4

laakiinse yoonis taas aad buu uga caloool xumaaday, wuuna xanaaqay. kolkaasuu wuxuu baryay rabbiga oo ku yidhi, rabbiyow, waan ku baryayaaye, sow kanu ma aha hadalkii aan idhi intaan weli dalkaygii joogay? oo taas daraaddeed ayaan u degdegay si aan xagga tarshiish ugu cararo, waayo, waan ogaa inaad tahay ilaah nimco miidhan ah, oo raxmadu ka buuxdo, oo cadhada u gaabiya, oo naxariis badan, iyo inaad sharka ka noqotid. haddaba sidaas daraaddeed, rabbiyow, waan ku baryayaaye naftayda iga qaad, waayo, intii aan noolaan lahaa waxaa iiga roon inaan dhinto. markaasaa rabbigu wuxuu ku yidhi, war inaad xanaaqdid ma kuu wanaagsan tahay? markaasaa yoonis ka baxay magaaladii, oo wuxuu fadhiistay magaalada dhankeedii bari, oo halkaasuu waab ka dhistay. markaasuu hadhkii hoos fadhiistay ilaa uu arko waxa magaalada ku dhacaya. kolkaasaa rabbigu wuxuu diyaariyey geed ubbo ah, oo wuxuu ka dhigay inuu kor fuulo waabkii yoonis, si uu hoos ugu noqdo, oo uu uga samatabbixiyo xaalkiisii xumaa. sidaas daraaddeed yoonis aad iyo aad buu ugu farxay geedkii ubbada ahaa aawadiis. laakiinse maalintii dambe markii waagii beryay ayaa ilaah diyaariyey dixiri, oo isna geedkii ubbada ahaa ayuu gooyay ilaa uu engegay. oo kolkii qorraxdii soo baxday ayaa ilaah diyaariyey dabayl kulul oo bari ka timid; qorraxdiina yoonis ayay madaxa kaga dhegtay ilaa uu itaal dar-naaday, oo isna wuxuu ku baryootamay inuu dhinto, oo wuxuu yidhi, intii aan noolaan lahaa waxaa iiga roon inaan dhinto. markaasaa ilaah wuxuu yoonis ku yidhi, war inaad geedkii ubbada ahaa u xanaaqdid ma kuu wanaagsan tahay? oo isna wuxuu yidhi, haah, oo inaan cadhoodo way ii wanaagsan tahay xataa ilaa dhimasho. markaasaa rabbigu wuxuu ku yidhi, waxaad u jixinjixday geedkii ubbada ahaa oo aadan u hawshoon oo aadan korinin oo habeen iska soo baxay oo habeen ku baabba'ay. haddaba sow iima eka inaan u jixinjixo magaalada weyn oo nineweh, taasoo ay gudaheeda ku jiraan dad ka badan boqol iyo labaatan kun oo qof oo aan kala garan karin gacantooda midig iyo gacantooda bidix, iyo weliba xoolo badan?

kanu waa eraygii rabbiga oo u yimid miikaah kii reer moorashed waagii ay yootam iyo aaxaas iyo xisqiyaah boqorrada ka ahaayeen dalka yahuudah, oo uu ku arkay wax ku saabsan samaariya iyo yerusaaalem. dadyowga oo dhammow, kulligiin maqla. dhulka iyo waxa ku jira oo dhammow, bal dhegaysta, oo sayidka rabbiga ahu ha idinku marag furo, sayidku macbudkiisa quduuska ah ha idinkaga marag furo. waayo, bal eega, rabbigu meeshiisuu ka soo bixi doonaa, wuuna soo degan doonaa, oo dhulka meelihiisa sarsare mari doonaa. oo buuruho hoostiisay ku dhalaali doonaan, dooxooyinkuna way u kala dillidlaaci doonaan sidii shamac dab hor yaal, iyo sidii biyo ka daadanaya meel sare. waxan oo dhammu waxay u dheceen xadgudubka reer yacquub iyo dembiyada dadka israa'iil. xadgudubka reer yacquub waa maxay? sow samaariya ma aha? meelaha sare oo dalka yahuudahna waa maxay? sow yerusaaalem ma aha? haddaba sidaas daraaddeed waxaan samaariya ka dhigi doonaa sidii taallo burbur ah oo duurka ku taal, iyo sidii meel beercanab laga beerto, oo dhagxanteedana waxaan ku dhex daadin doonaa dooxada, oo aasaaskeedana waan soo bannayn doonaa. taswiirahooda oo xirdhoon oo dhan waa la wada burburin doonaa, oo karooyinkeeda oo dhanna dab baa lagu gubi doonaa, oo sanamyadeeda oo dhanna waan wada baabbi'in doonaa, waayo, iyadu waxay ku soo urursatay dhillo kiradeed, oo kulligoodna waxay dib ugu noqon doonaan dhillo kiradeed. haddaba taas daraaddeed ayaan u ooyi doonaa oo u barooran doonaa, oo anoo cago cad oo qaawan ayaan wareegi doonaa, oo waxaan u dhawaaqi doonaa sida dawacooyinku u ciyaan oo kale, oo waxaan u qaylin doonaa sida goroyadu u cido oo kale. waayo, nabraheedu ma bogsan karaan, oo xataa waxay soo gaadheen dalka yahuudah, oo waxay soo gaadheen xataa iridda dadkayga taasoo ah yerusaaalem. gad ha ku dhex sheegina, hana ooyina, oo beytlecafraah dhexdeeda boodhka ku galgasha. kaaga shaafiir degganow, bad aado qaawan oo ceebaysan. kan sa'anaan degganu soo ma bixin. baroorota beytesel waxay idinka qaadan doontaa meesha aad ku tiirsato. waayo, kan maarood degganu aad buu u sugayaa wanaag, maxaa yeelay, belaaayo baa xagga rabbiga ka soo degtay, oo waxay soo gaadhay iridda yerusaaalem. kan laakiish degganow, gaadhiga ku dhuuji faraska dheereeya. laakiish waxay dadka siyoon u ahayd bilowgii dembiga, maxaa yeelay, xadgudubyadii dadka israa'iil ayaalaga dhex helay. haddaba sidaas daraaddeed waxaad moorashed gad siin doontaa hadiyado. reeraha akxiib waxay boqorrada dalka israa'iil u noqon doonaan wax khiyaano badan. kan maareeshaah degganow, weli waxaan kuu keeni doonaa kan ku hantiyi doona. dalka israa'iil sharaftiisu waxay gaadhi doontaa xataa tan iyo cadullaam. xiiri oo timahaaga iska jar carruurtaadii aad jeclayd daraaddood, oo intaand xirarta sii ballaadhi sida bidaarta gorgorka oo kale, waayo, iyagu way kaa tageen, oo waxaa loo kaxaystay maxaabiis ahaan.

waxaa hoogay kuwa xumaanta ka fikira oo waxyaalaha sharka ah sariirahooda ku hindisa. markii waagu beryo ayay sameeyaan, maxaa yeelay, taas gacantooda baa xoog u leh. oo waxay damcaan beero, kolkaasay xoog ku qabsadaan, oo waxay damcaan guryo oo way iska qaataan, oo waxay dulmaan nin iyo reerkiis, iyo xataa nin iyo dhaxalkiis. haddaba sidaas daraaddeed rabbigu wuxuu leeyahay, bal eega, waxaan hindisay belaaayo qoyskan ka gees ah, taas oo aydaan surkiinna kala bixi doonin, oo weliba si kibir leh uma socon doontaan, waayo, waa wakhti xun. wakhtigaas waxaa laydinku qaadi doonaa masaal, waxaa lagu barooran doonaa baroor aad u weyn, oo waxaa la odhan doonaa, annaga waa nala wada baabbi'iyey. isagu waa beddelaa qaybtii dadkayga. bal sidee buu iiga wareejiyaa! oo beerahayagiina wuxuu u qaybiyaa caasiyiinta. sidaas daraaddeed ururka rabbiga dhexdiisa kuma lahaan doontid mid wax ku qiyaasa xadhigga saamiga. waxay iyagu ku yidhaahdaan, waxba ha sii sheegina. iyagu kuwan waxba uma sii sheegi doonaan. oo hadallo cay ah kama dhammaan doonaan. reer yacquubow, ma waxaa la odhan doonaa, ruuxii rabbigu miyuu soo dulqaadasho yaraday? kuwanuse ma falimihiisii baa? miyaan erayadaydu wax wanaagsan u tarin kii si qumman u socda? laakiinse waayahan dambeba dadkaygii wuxuu u kacay sidii cadow oo kale. waxaad marada ka saartaan dharka dadka jidka ammaan ku maraya sidii kuwa dagaal ka noqda. dumarkii dadkayga waxaad ka saartaan guryahoodii wacnaa, oo carruurtoodii yaryaraydna waxaad weligiin ka qaadataan ammaantaydii. sara joogsada oo taga, waayo, tanu ma aha nasashadiinna, maxaa yeelay, waxaa jirta wasakh wax ku baabbi'inaysa baabba' xoog badan. nin dabayl iyo khiyaano ku dhex socda hadduu been sheego oo yidhaahdo, waxaan wax kaaga sii sheegayaa khamri iyo wax lagu sakhramo, xataa kaasu nebi buu dadkan u noqon doonaa. reer yacquubow, sida xaqiiqada ah dhammaantiin waan soo wada shirin doonaa, sida xaqiiqada ah waxaan soo ururin doona kuwa dadka israa'iil ka hadhay, oo waxaan iyaga isugu wada keeni doonaa sidii idihii bosraah, sidii adhi daaqsintiisii ku dhex jira, oo dadkooda badan daraadiis aad bay u buuqi doonaan. kan wax jebiyo ayaa hortood tegey. way soo fara baxsadeen oo waxay u gudbeen xagga iridda, oo halkaasay ka bexeen, oo boqorkoodiina hortooduu maray, oo rabbiguna waa kan madax u ah.

oo anigu waxaan idhi, waan idin baryayaaye madaxda reer yacquub iyo taliyayaasha dalka israa'iilow, i maqla. sow idinkuma habboona inaad caddaaladda taqaanniin? idinku wanaagga waad neceb tihiin oo sharkaad jeceshihiin, oo haraggoodana waad ka mudhixaan, oo hilibkoodana lafahooda waad ka mudhixaan, oo weliba waxaad cuntaan hilibka dadkayga, oo haraggoodana waad ka siibtaan, oo lafahoodana waad jebebiisaan, haah, oo waxaad u kala go-

gooyasaan sidii hilib dheri loo diyaariyo, iyo sidii hilib digsi ku jiro. markaasay rabbiga u qayshan doonaan, laakiinse isagu uma uu jawaabi doono, oo weliba wakhtigaas wejigiisa wuu ka qarin doonaa, waana sidii ay isagu falimahooda xumaanta ugu sameeyeen. rabbigu sidaasuu kaga leeyahay nebiyada dadkayga qalda, oo qaniina oo haddana ku qayliya, nabad, oo ku dhawaaqa in lala diriro ku alla kii aan afkooda wax ku ridin. haddaba sidaas daraaddeed waxay idiin noqon doontaa habeen, waxbana laydinma tusi doono, oo waxay idiin noqon doontaa gudcur, mana aad faalan doontaan, oo qorraxdu way dhici doontaa nebiyada oo jooga, oo maalintuna way ku madoobaan doontaa iyaga. oo kuwa wax arka way ceeboobi doonaan, oo faaliyayaashuna way isku wareeri doonaan, haah, oo dhammaantood waxay dabooli doonaan bushimahooda, waayo, ma jirto jawaab rabbiga ka timid. laakiinse sida runta ah aniga waxaa ugu buuxa xoog iyo caddaalad iyo itaal uu ruuxa rabbigu i geliyey si aan reer yacquub xadgudubkiisa ugu sheego, oo aan dadka israa'iil dembigiisa ugu sheego. madaxda reer yacquub iyo taliyayaasha dalka israa'iilow, waan idin baryayaaye, waxan maqla, kuwiinna caddaaladda neceb oo qummanaanta qalloociya. siyoon dhiig bay ku dhisaan, yerusaleemna xumaan bay ku dhisaan. madaxdoodu laaluush bay wax ku xukumaan, wadaaddadooduna kiyo bay dadka wax ku baraan, oo nebiyadooduna lacag bay u faaliyaan, oo weliba rabbiga bay ku tiirsadaan iyagoo leh, sow rabbigu dhexdayada ma joogo? belaaayo innaba naguma degi doonto. haddaba sidaas daraaddeed idinka aawadiin siyoon waxaa loo jeexi doonaa sida beer oo kale, oo yerusaleemna waxay noqon doontaa taal-loyiin burbur ah, oo buurta guriguna waxay noqon doontaa sida meelaha sare ee kaynta ku yaal oo kale.

4

laakiinse ugu dambaysta buurta guriga rabbigu waxay ka taagnaan doontaa buuraha korkooda, oo kurahana way ka wada sara mari doontaa, oo dadyowguna iyaday u sii qulquli doonaan. oo quruumo badan baa halkaas tegi doona oo waxay odhan doonaan, ina keena, oo aynu u kacno buurta rabbiga, oo aynu tagno guriga ilaaha reer yacquub, oo isna wuxuu ina bari doonaa jidadkiisa, oo innana waxaynu mari doonaa waddooyinkiisa, waayo, sharcigu wuxuu ka soo bixi doonaa siyoon, erayga rabbiguna yerusaleem. oo isaguna dadyow badan buu u kala garsoori doonaa, oo quruumaha xoogga badan oo meel fog joogana wuu canaanan doonaa, oo iyana waxay seefahooda ka tuman doonaan marashiyo, warmahoodana manjooyin, oo quruuniga quruun kale seef uma qaadan doonto, oo innaba mar dambe dagaal ma ay baran doonaan. laakiinse ninkood waluba wuxuu hoos fadhiisan doonaa geedkiisa canabka ah, iyo geedkiisa berdaha ah, oo ninna ma cabsiin doono iyaga, waayo, afkii rabbiga ciidammada ayaa saas ku hadlay. waayo, dadyowga oo dhan mid kastaaba wuxuu ku socon doonaa magaca ilaahiisa, oo anaguna waxaannu ku socon doonaa magaca rabbiga ilaahayaga ah weligayo iyo weligayoba. rabbigu wuxuu leeyahay, wakhtigaas waxaan soo shirin

doonaa kuwa dhutiya, oo waxaan soo uroorin doonaa kuwa la eryay iyo kuwa aan dhibay. oo kuwii dhutin jiray waxaan ka dhigi doonaa kuwa hadhay, oo kuwa meesha fog lagu tuurayna waxaan ka dhigi doonaa quruun xoog badan, oo rabbigu iyaguugu talin doonaa buur siyoon hadda dabadeed iyo tan iyo weligeedba. oo kaaga munaaradda adhiga ahow, oo buurta dadka siyoon ahow, adigay kuu iman doontaa, xukumaadda hore way kuu iman doontaa, taasoo weliba ah boqortooyada dadka yerusaleem. haddaba bal maxaad u musannaabaysaa? sow boqor kuma dhex joogo? mase taliyahaagii baa halligmay? oo ma sidaas daraaddeed baa xanuun ku qabtay sidii naag foolanaysa? magaalada siyoonay, xanuunso, oo foolo aad dhashide sida naag foolanaysa, waayo, hadda ayaad magaalada ka bixi doontaa, oo waxaad degganaa doontaa duurka, oo xataa waxaad tegi doontaa baabuloon, oo halkaas ayaa lagaa soo samatabbixin doonaa, oo halkaas ayaa rabbigu kaaga soo furan doona gacanta cadaawayaashaada. oo hadda waxaa kaa shiray quruumo badan, oo waxay yidhaahdaan, ha nijaasowdo, oo indhaahyagu siyoon ka fiiriyeen. laakiinse iyagu ma ay yaqaaniin rabbiga fikirradiisa, mana ay gartaan taladiisa, waayo, isagu wuxuu iyaga u ururshay sidii xidhmooyin loo wada meesha hadhuudhka lagu tumo. magaalada siyoonay, sara joogso, oo wax tun, waayo, geeskaaga waxaan ka dhigi doonaa bir, oo qoobabkaagana waxaan ka dhigi doonaa naxaas, oo adna dadyow badan baad burburin doontaa oo faa'iidadooda waxaad gooni u sooci doontaa rabbiga, oo maalkoodana waxaad gooni u sooci doontaa sayidka adduunka oo dhan.

5

ciidammadayo, hadda waa inaad isa soo urursataan. isagu waa inoo hareereeyey. xaakinka dalka israa'iil ul bay dhabanka kaga dhufan doonaan. laakiinse adigu beytlaxam efrataahay in kastoo aad ku yar tahay kumanyaalka reer yahuudah, waxaa adiga iiga kaa soo bixi doona mid dalka israa'iil taliye ka noqon doona, kaasoo bixitinkiiisu ahaa waa hore, iyo tan iyo weligiis. haddaba sidaas daraaddeed iyagu gacangelin doonaa jeeray tan foolanaysa umusho, dabadeedna kuwa walaalihiis ka hadhay waxay ku noqon doonaan dadka israa'iil. oo isagu wuu istaagi doonaa, oo wuxuu adhigiisa ku daajin doonaa xoogga rabbiga iyo haybadda magaca rabbiga ilaahiisa ah, oo iyana ammaan bay ku joogi doonaan, waayo, isagu haatan mid weyn buu ku ahaan doonaa tan iyo dhulka darfihiisa. oo kanu wuxuu noqon doonaa nabaddeenna. markii kan reer ashuur uu dalkeenna soo galo, oo uu ku dhex socdo daaraheenna waaweyn, markaasaynu isaga ku kicin doonaa toddoba adhijir iyo siddeed nin oo madax ah. oo dalka ashuur seef baa lagu dumin doonaa, oo dalka reer nimrod waa laga dumin doonaa irdaha laga galo, oo isagu wuxuu inaga samatabbixin doonaa kan reer ashuur markuu dalkeenna soo galo iyo markuu soohdinteenka dhex maro. oo kuwa reer yacquub ka hadhayna waxay dadyow badan ku dhex ahaan doonaan sidii sayax xagga rabbiga ka yimid, iyo sidii shuxshux caws ku kor da'ay, kaasoo aan ninna

dhawrin, oo aan binu-aadmiga sugin. oo kuwa reer yacquub ka hadhayna waxay quruumaha dhexdooda iyo dadayow badan dhexbadhtankooda joogi doonaan sidii libaax ku dhex jira xayawaanka kaynta, iyo sidii aaran libaax oo ku dhex jira ido foof ah, kaa-soo markuu dhex maraaba ku tunta oo kala jeexjeexda, oo weliba aan la arag mid ka samatabbixiya. gacantiinnu ha ka sarrayso cadaawayaashiinna, oo colkiinna oo dhanna ha wada baabbo'o. oo rabbigu wuxuu leeyahay, wakhtigaas fardihiinna waan idinka dhex baabbi'in doonaa, oo gaadhifardoodkiinnana waan wada jebebin doonaa. oo magaalooiyinka dalkiinna waan baabbi'in doonaa, oo qalcadihiinnana waan wada dumin doonaa. oo gacantiinnana sixir waan ka baabbi'in doonaa, oo mar dambena ma lahaan doontaan faaliyayaal. oo waxaan dhexdiinna ka baabbi'in doonaa taswiirahiinna xardhan iyo tirarkiinna, oo mar dambe ma aad caabudi doontaan sancada gacmihiinna. oo dhexbadhtankiinna waan ka rujin doonaa geedihiiinna asheeraah ah, oo magaalooiyinkiinnana waan wada dumin doonaa. oo quruumihii aan i dhegaysan waxaan kaga aargoosan doonaa xanaaq iyo cadho.

6

haddaba maqla waxa rabbigu leeyahay, sara joogsada, dacwaddiinna buuraha ku hor sheegta, oo kuruhuna codkiinna ha maqlaan. buuraha iyo dhulka aasaasyadiisa warayow, rabbiga dacwaddiisa maqla, waayo, rabbigu dacwad buu la leeyahay dadkiisa, oo wuxuu la muddici doonaa dadka isra'iiil. dadkaygiyow, bal maxaan idinku sameeyey? maxaanse idinku daaliyey? haddaba bal igu markhaatifura. waayo, dalkii masar waan idinka soo bixiyey, oo guriga adoonsiga waan idinka soo furtay, oo waxaan idin hor mariyey muuse, iyo haaruun iyo maryam. dadkaygiyow, bal haatan soo xusuusta wixii uu baalaaq oo ahaa boqorkii moo'aab ku tashaday, iyo wixii u balcaam ina becoor ugu jawaabay, bal soo xusuusta wixii dhacay tan iyo shiitii iyo ilaa gilgaal, si aad ku ogaataan falimaha xaq ah ee rabbiga. bal maxaan rabbiga hortiiisa la imaadaa? oo sidee baan ilaaha sare ugu hor sujuudaa? ma qurbaanno la gubo baan rabbiga hortiiisa la imaadaa? ma weylo gu jira baan la imaadaa? rabbigu ma ku farxaa kumanyaal wanan, amase toban kun oo webi oo saliidi ah? xadgudubkayga aawadiis miyaan curadkayga u bixiyaa? dembigii naftaydase ma midhaha jidhkaygaan u bixiyaa? nin yahow, rabbigu wuxuu ku tusay waxa wanaagsan. oo bal maxaa rabbigu kaa doonayaa, inaad caddaaladda maxaysid, oo aad naxariista jeclaafid, oo aad si hoosaysa ilaahaaga ula socotid mooyaane? codkii rabbigu magaalada buu u qaylinayaa, oo ninkii xigmad lahu magacaaga buu ka cabsan doonaa. idinku usha maqla iyo kan soo dirayba. guriga sharowga weli miyey yaalliin khasnadihii sharnimadu iyo weliba qiyaastii dhimanayd oo karaahiyada ahayd? miyaan daahir ahaanayaa anoo haysta kafado xun iyo kolay miisaanno khiyaano miidhan ah? waayo, dadkeeda taajiriinta ahu waa dulmi miidhan, oo kuweeda degganuna been bay ku hadlaan, oo carrabka afkooduna waa khiyaano miid-

han. haddaba sidaas daraaddeed dhaawac aad u xun baan idinku dhufatay, oo dembigiinna aawadiis cidla baan idinka dhigay. wax baad cuni doontaan mase dhergi doontaan. gaajadiinnu dhexdiinnay ku jiri doontaa. wax baad kaydin doontaan, laakiinse sinaba uma aad nabad gelin doontaan, oo wixii aad nabadgelisaanna seef baan u gacangelinayaa. wax baad beeran doontaan mase goosan doontaan, oo saytuunka waad tuman doontaan laakiinse saliiddiisa kuma subkan doontaan, oo canabkana waad tuman doontaan laakiinse khamrigiisa ma cabbi doontaan. waayo, qaynuunnadii boqor coomrii iyo shuqulladii reer boqor axaab oo dhanba waad dhawrtan, oo waxaad ku socotaan talooyinkoodii, si aan cidla laga yaabo idiinka dhigo, oo dadka magaaladiinna degganna waxaan ka dhigi doonaa wax lagu foodhyo, oo idinku waxaad qaadan doontaan cayda dadkayga.

7

anaa iska hoogay! waayo, waxaan ahay sidii marka la soo ururiyo midhaha beergeosadka, iyo sida xaabxaabka canabka. ma jiro rucub la cuna. naftaydu waxay doonaysaa berdaha hore u bislaaday. dadkii cibaadada lahaa wuu ka wada baabba'ay dhulka, oo dadka dhexdiisa laguma arko mid qumman. kuligood waxay u wada gabbadaan inay dhiig galaan daraaddeed, oo nin kastaaba walaalkiis ayuu shabag ku ugaadhsadaa. gacmahoodu waxay aad ugu dadaalaan inay sameeyaan wax shar ah. amiirka iyo xaakinkuba waxay dadka weyddistaan laalush. ninka weynuna wuxuu ku hadlaa xumaanta naftiisu doonayso, oo sidaasay isugu maroojiyaan xumaan. kooda ugu wanaagsanu waa sidii qodxan oo kale, kooda ugu wada qummanuna waa sidii yamaarug oo kale. wakhtigii waardihihiinna oo ah wakhtigii laydin soo boqon lahaa waa yimid, wareerkoodu hadduu noqon doonaa. deris ha isku hallaynina, saaxiibna ha ku kalsoonaanina, afkaagana ka xidho tan laabtaada ku jiifta. waayo, wiil wuxuu sharafebiyaa aabbihiis, gabadhuna waxay ku kacdaa hooyadeed, oo naaguna waxay ku kacdaa soddohdeed, oo nin cadowgiisuna waa dadka gurigiisa. laakiinse anigu rabbigaan dhawrayaa, oo ilaaha badbaadadayda waan sugayaa. ilaahay wuu i maqli doonaa. cadowgayow, ha igu farxin. goortaan dhoco waan kici doonaa, oo goortaan gudcur fadhiistana rabbiga ayaa iftiin ii noqon doona. anigu waan qaadan doonaa rabbiga dhiirifkiisa, maxaa yeelay, waan ku dembaabay isaga, ilaa uu dacwaddayda ii muddaco, oo uu ii garsooro. iftiinka wuu ii soo bixin doonaa, oo anna xaqnimadiisa waan arki doonaa. dabadeedna waxaa arki doonta tan cadowgayga ah, oo aad bay u ceeboobi doontaa tan igu lahayd, meeh rabbiga ilaahaaga ah? indhahaygu way fiirin doonaan iyada, oo haatan waxaa iyada loogu tuman doonaa sidii dhoobada jidadka dhex taal. waxaa iman doona wakhti derbiyadiinna la dhisi doono, oo wakhtigaas ayaa soohdintiinna la ballaadhin doonaa. wakhtigaas waxaa laydiinka iman doonaa tan iyo dalka ashuur iyo ilaa magaalooiyinka masar, iyo tan iyo masar iyo ilaa webi yufraad, iyo tan iyo bad ilaa baddeeda kale, iyo buur iyo ilaa buurteeda kale. laakiinse dhulku cidla buu noqon doonaa, waana kuwa

dhax deggan daraaddood iyo midhihi falimahooda aawadood. dadkaaga oo ah adhigii dhaxalkaaga oo kaynta karmel ku dhax taal keli ahaantood deggan ushaada ku daaji. iyagu ha daaqeen baashaan iyo gilecaad sidii waagii hore. sidii wakhtigii aad dalkii masar ka soo baxdeen ayaan waxyaalo yaab badan tusi doonaa. quruumuhu way arki doonaan, oo waxay ka ceeboobi doonaan itaalkooda oo dhan, oo intay gacanta afka saaraan ayay dhego beeli doonaan. waxay ciidda u leefleefi doonaan sidii abeeso oo kale, sidii waxyaalo dhulka ku gurguurta ayay iya-goo gariiraya meelahooda ka soo bixi doonaan, oo waxay cabsi ugu iman doonaan rabbiga ilaaheenna ah, oo idinka aawadiin ayay u baqi doonaan. bal waa kee ilaaha kula mid ahi, kaasoo xumaanta saamaxa, oo iska dhaafa xadgudubka kuwa dhaxalkiisa ka hadhay? isagu sii ma cadhaysnaado weligiis, maxaa yee-lay, naxariistuu ku farxaa. isagu wuu soo jeedsan doonaa oo wuu inoo naxariisan doonaa. xumaan-teennana cagta buu kula joogsan doonaa. adigu dem-biyadooda oo dhan waxaad ku tuuri doontaa badda moolkeeda. sidaad waagii hore awowayaashayo ugu dhaaratay, waxaad yacquub u samayn doontaa run, ibraahimna naxariis.

kanu waa warka culus oo nineweh ku saabsan. oo waa kitaabkii waxa naxuum kii reer elkosh la tusay. rabbigu waa ilaah masayr ah oo waa aarsadaa, rabbigu waa aarsadaa oo waa cadho miidhan. rabbigu cadaawayaashiisa waa ka aargutaa, oo cadowgiisana cadho buu u kaydiyaa. rabbigu cadho wuu u gaabiya, waana xoog badan yahay, oo kii gardaran sinaba eedlaawe ugu haysan maayo. rabbigu wuxuu jid ku leeyahay dabaysha cirwareenta ah iyo duufaanka, oo daruuruhuna waa boodhkii caghihiisa. isagu wuxuu canaantaa badda, oo weliba iyadu u engejiyaa, oo webiyaasha oo dhanna wuu wada qallajiya. baashaan iyo karmel way engegaan, oo ubixii lubnaanna waa dhaday. buuruhu way ka gariiraan isaga, oo kuruhuna way dhalaalaan, oo dhulka xataa dunida iyo waxa deggan oo dhammuba way ku rogmadaan hortiisa. bal yaa dhirifkiisa is-hor taagi kara? oo bal yaa u adkaysan kara kulaylka cadhadiisa? cadhadiisu waa u daadatay sidii dab oo kale, oo dhagaxyada waaweynna isagaa kala dildillaacshay. rabbigu waa wanaagsan yahay, oo wakhtigii dhib jirona waa qalcad, wuuna garanayaa kuwa isaga isku halleeya. laakiinse meesheeda wuxuu ku baabbi'in doonaa daad soo buuxdhafay, oo cadaawayaashiisana wuu u eryan doonaa gudcurka dhexdiisa. war maxaad rabbiga la damacsan tihiin? isagu wuu wada baabbi'in doonaa. dhibaataana mar labaad soo ma kici doonto. waayo, in kastoo ay la mid yihiin qodxan isku wada murugsan, oo ay yihiin sidii kuwo cabniinkoodii ku sakhraamay, haddana waxaa loo wada baabbi'in doonaa sidii bal engegay. waxaa kaa soo baxay mid rabbiga wax shar ah u fikirta, oo xumaato ku taliya. rabbigu wuxuu leeyahay, in kastoo ay xoog badan yihiin oo weliba ay tiro badan yihiin, haddana iyaga waa la wada gooyin doonaa, oo isna wuu dhammaan doonaa. in kastoo aan idin dhibay, mar dambe idin dhibi maayo. oo haatan harqoodkiisa waan idinka jebin doonaa, oo jebbooyinka idinku xidhanna waan jebin doonaa. oo rabbigu wuxuu bixiyey amar kugu saabsan, si aan innaba mar dambe jirin farcan magacaaga sii wada. guriga ilaahyadaada waxaan ka baabbi'in doonaa sanamka xardhan iyo sanamka la shubay, oo waxaan samayn doonaa qabrigaagii, waayo, waxaad ahay wax la fududaystay. bal eega kan warka wanaagsan keenaya oo nabadda faafinaya caghihiisa oo buuraha dul socda! dadka yahuudahow, iidihiinna dhawra, oo nidarradiinna oofiya, waayo, kii sharka ahaa mar dambe idinna soo dhex mari doono, waayo, isagii waa la wada baabbi'iyey.

kii wax burburinayay waa u soo baxay hortiinna. qalcadiinna dhawra, oo jidka ilaaliya, oo guntiga isku giijiya, oo xooggiinnana si weyn u adkeeya. waayo, rabbigu sharaftii reer yacquub wuu u soo celiyaa sidii sharaftii reer binu isra'iiil oo kale, waayo, kuwii wax dhici jiray ayaa dhacay, oo laamahoodii canabka ahaana waa wada baabbi'iyeen. oo raggiisa xoogga badan gaashaankoodiina waa la caseeyey, oo ragga dagaalyahanka ahuna waxay xidhaan dhar

guduudan, oo maalintii isdiyaarintiisana gaadhifardoodiyadu waa bir widhwidha, oo warmihiina waa loo ruxay si cabsi badan. gaadhifardoodiyada ayaa jidadka dhexdooda ka gurdamaya, oo jidadka ballaadhan ayaa midkoodba kan kale ku cidhiidhinaya, oo muuqashadooduna waa sida qori iftiimaya oo kale, waxayna u ordayaan sida hillaaca oo kale. wuxuu xusuustaa geesiyaashiisii, way turunturoodaan markay socdaan, oo derbigay ku degdegayaan, gabbaadkana waa la diyaariyey. irdihii webiyaashu way furmeen, oo gurigii boqorkuna waa baabba'ay. husab waa qaawan tahay, iyadii waa la kaxaystay, oo addoommaheediina waxay ugu musannaabayaan cod u eg midka qoolleyda oo kale, laabtana way garacayaan. laakiinse nineweh waxay tan iyo waagii hore ahaan jirtay sidii balli biya ah, habase yeeshee way cararayaan. waxaa lagu qayliyaa, war jooga, jooga! laakiinse ninna dib uma eego. war lacagta dhaca, oo dahabka dhaca, waayo, kaydka iyo maalka wacan oo sharafta leh oo dhammu innaba dhammaad ma leh. way madhan tahay, oo waa baabba', oo waa cidla, oo qalbigu waa dhalaalaya, lowyuhuna way isgaracayaan, oo qof kasta dhexdiisa xanuun baa ku jira, oo kulligoodna wejigooda cabsi baa ka muuqanaysa. bal meeday bohoshi libaaxyada, oo meeday meeshii lagu quudin jiray libaaxyada qayrabka ah, taasoo ah meeshii ay ku socon jireen aarka iyo goosha iyo dhasha libaaxu, iyagoo aan ciduna cabsiin? aarkii libaaxu wuxuu dhashiisii u dildillaaciyeey wax ku filan, oo goolihiisiina wax buu u dilay, oo godadkiisii wuxuu ka buuxsaday ugaadh, oo boholihiisina wuxuu ka buuxsaday raq. rabbigii ciidamadu wuxuu leeyahay, bal eega, anigu col baan idinlahay, oo gaadhifardoodiyadana qiiq baan ku gubi doonaa, oo libaaxyada qayrabyada ahna seef baa baabbi'in doonta, oo waxa aad ugaadhsataanna dhulkaan ka dhammayn doonaa, oo codkii wargeysyadiinnana mar dambe lama maqli doono.

waxaa iska hoogtay magaalada dhiigga! waayo, dhammaanteed waxaa ka buuxa been iyo dhac, oo boobkuna iyada kama dhammaado. oo waxaa ka buuxa dhawaaqa karbaashka, iyo dhawaaqa giraangiraha qablamaaya, iyo fardo qoobqaadaya, iyo gaadhifardoodyo boodboodaya, iyo fardooley hor u socda, iyo seef dhalaalaysa, iyo waran birbirqaya, iyo dad badan oo la laayay, iyo bakhti faro badan oo iskor tuulsan, oo meydadkuna innaba dhammaad ma leh, oo waa lagu turunturoodaan meydadkooda, maxaa yeelay, waa dhillanimadii faraha badnayd oo ay fashay dhilladii aad loo jeclaa oo ah sayiddadii sixirrada, oo quruumo ku iibisa dhillanimadeeda, oo reerona ku iibisa sixirradeeda. rabbigii ciidamadu wuxuu leeyahay, bal eeg, col baan kula ahay, oo gogaradahaagana waan kaa feydi doonaa oo wejigaan kuu saari doonaa, oo waxaan quruumaha tusi doonaa cawradaada, boqortooyooyinkana ceebtaada. oo wasakh baan korkaaga ku tuuri doonaa, oo ceeb baan ku saari doonaa, oo waxaan kaa dhigi doonaa wax lagu dhaygago. oo waxay noqon doontaa in

kuwa ku fiiriya oo dhammu ay kaa cararaan oo ay yidhaahdaan, nineweh waa la baabbi'iyey, bal yaa iyada u barooran doona? xaggee baanse kuwa u taciyeeya uga doonaa? bal adigu miyaad ka wanaagsan tahay noo aamoon, taasoo webiyada dhexdooda ku jirtay, oo ay biyuhu ku hareeraysnaayeen, oo dhufayskeedu u badda ahaa, derbigeeduna u badda ahaa? itoobiya iyo masar waxay ahaayeen xooggeeda aan dhammaadka lahayn, oo reer fuud iyo reer luubi-imna waxay ahaayeen kuwii u hiilin jiray. habase yeeshee iyadii waa la kaxaystay oo maxaabiis ahaan baa loo watay, oo dhallaankeediina dhulkaa lagaga tuuray jidadka rukummadooda oo dhan, oo nimankeedii sharafta lahaa saami baa loo ritay, oo raggeedii waaweynaa oo dhanna silsilado baa lagu xidhay. oo weliba adigu waad sakhraami doontaa oo waad qarsoonaan doontaa, adiguna cadowga aawadiis dufays baad doondooni doontaa. qalcadahaaga oo dhammu waxay noqon doonaan sida geedo berde ah oo midho hore u bislaaday ku yaalliin, oo haddii la ruxruxo waxay ku soo daatan kan wax cuna afkiisa. bal eeg, dadkaaga ku dhex jooga waa dumar, oo irdaha dalkaaguna waa u bannaan yihiin cadaawayaashaada, oo qataaradaadiina dab baa baabbi'iyey. biyo u soo dhaanso hareeraynta aawadeed, oo qalcadahaagana adkee. dhoobada dhex gal, oo dhigada ku joogjoogso, oo xoog u yeel meesha lebenka lagu dubo. halkaasaa dab kugu laasan doona, oo seef baa ku baabbi'in doonta, oo waxay kuu dhammayn doontaa sida koronkorro, bal isu badi sidii koronkorro oo kale, oo sidii ayax oo kale isu badi. baayacmushtariyaashaadii waxaad ka sii badisay xiddigaha samada, koronkorraduse intay wax cunto bay iska duushaa. kuwaaga taajka lahu waa sidii ayax oo kale, oo karraaniyaashaaduna waa sidii kobojaan raxan ah, kaasoo maalintii qabow xaydaanka dhex dega, laakinse kolkii qorraxdu soo baxdo way iska cararaan, oo meeshay joogaan lama yaqaan. boqorkii ashuurow, adhijirradaadii lulo baa haysa, geesiyaashaadii way nasanayaan, dadkaagii wuxuu ku kala firidhsan yahay buuraha dushooda, oo wax iyaga soo ururiyana lama arko. nabarkaagu bogsan maayo, dhaawacaa-guna aad buu u xun yahay, oo kuwa warkaaga maqla oo dhammuba way kugu sacab tumaan, waayo, bal waa kuma kan aanay xumaantaadu had iyo goorba gaadhin?

kanu waa waxa culus ee uu nebi xabaquuq arkay. rabbiyow, ilaa goormaan kuu qayshadaa, oo adna aadan i maqlayn? dulmi baan kaaga qayshadaa, oo namana aad badbaadisid. bal maxaad xumaan ii tustaa oo aad qallooc igu jeedisaa? waayo, waxaa hortayda yaal halligaad iyo dulmi, oo waxaa kor u kaca dirir iyo dagaal. sidaas daraaddeed sharcigii waa dabcay oo caddaaladduna hore uma socto, waayo, kii sharrow ah ayaa hareereeya kii xaq ah, oo sidaas daraaddeed garsooridda waa la qalloociyaa. bal eega quruumaha dhexdooda, ka fiirsada oo aad u yaaba, waayo, maalmihiinnii waxaan samaynayaa shuqul aydaan rumaysan doonin in kastoo laydiin sheego. waayo, bal eega, waxaan soo kicinayaa reer kaldayiin oo ah quruuntaas qadhaadh oo degdegga badan oo dhulka ballaadhkiisa mara inay hantiyaan meelo la dego oo ayan iyagu lahayn. iyagu waa kuwa laga cabsado oo aad looga baqo; xukunkooda iyo sharaftoodu iyagay ka soo baxaan. fardahoodu way ka sii dheereeyaan shabeelka, oo way ka sii cabsi badan yihiin yeyda fiidka, oo fardoo-leydooduna way iskala bixiyaan, haah, oo fardooleydooduna meel fog bay ka yimaadaan, oo waxay u soo duulaan sida gorgor u soo degdegaya inuu wax dhuf-sado oo cuno. dhammaantood waxay u yimaadaan inay wax xoogaan, oo damaca wejigooduna waa sida dabayska bari, oo waxay ursadaan maxaabiis sida cammuudda u badan. cadowgu boqorro wuu quudhsadaa, oo amiirrona wuu fududaystaa, oo qalcad kastana wuu ku qoslaa, waayo, intuu ciid tuula ayuu iska qabsadaa. markaas sida dabayl buu u dhaafi doonaa, oo wuu sii gudbi doonaa, oo dembi buu lahaan doonaa kan xooggiisu ilaah u yahay. rabbiyow, ilaahaygiyow, kayga quduuska ahow, sow adigu weligaaba ma aad jiri jirin? annagu dhiman mayno. rabbiyow, isaga waxaad u diyaarisay xukun, oo waxaad u xoogaysay edbin, kaaga dhagaxa weyn ahow. waxaad tahay mid indhihiisu ka sii daahir-san yihiin inay wax shar ah eegaan, oo qalloocna ma fiirin kartid, haddaba bal maxaad u fiirsaa kuwa khiyaanada sameeya? oo maxaad u aamusan tahay marka sharrowgu liqo ninka isaga ka sii xaq yahay? oo maxaad dadka uga dhigtaa sida kalluunka badda, iyo sida waxa gurguurta oo aan lahayn mid iyaga u taliya? isagu dhammaantood ayuu jillaab ku soo qaataa, oo shabaggiisuu ku soo qabsadaa, oo intuu shabaggiisa ku soo wada ursado ayuu soo jiitaa, haddaba sidaas daraaddeed wuu reyreyeeyaa oo farxaa. haddaba sidaas daraaddeed allabari buu u bixiyaa shabaggiisa, oo foonxa wuu u shidaa shabagguu jiita, maxaa yeelay, iyaga ayaa qaybtiisii ku barwaaqowday, oo quudkiisina aad iyo aad batay. haddaba miyuu shabaggiisa madhin doonaa, oo miyuu quruumaha had iyo goorba layn doonaa, isagoo aan u tudhin?

meeshayda aan wax ka dhawro ayaan istaagi doonaa, qalcaddana waan isa saari doonaa, waanan u fiirin doonaa bal waxa uu igula hadli doono, iyo waxa aan uga jawaabi doono cabashadayda. oo rabbigu wuu ii

jawaabay, oo wuxuu igu yidhi, waxa lagu tusay qor, oo looxyo ku caddee, si kii akhristaaba u ordo. waayo, wixii lagu tusay waa weli, oo waxay iman doonaan wakhtigii la yidhi, wayna u degdegaan ugudambaaysta, oo innaba been ma sheegi doonaan. in kastoo ay raagaan waa inaad sugtaa, maxaa yeelay, sida xaq-iqada ah way noqon doonaan, oo innaba ma raagi doonaan. bal eega, kan madaxa weynaaday naftiisii way kibirtay, oo ma toosna, laakiinse kii xaq ahu rumaysadkiisa buu ku noolaan doonaa. haah, oo weliba khamrigu wax buu khiyaanaa, oo nin isla weynu gurigiisa kuma xasillo. wuxuu xiisihiisa u ballaadhiyaa sida she'ool oo kale, oo isagu waa sida geerida oo kale oo innaba lama dherjin karo, laakiinse wuxuu soo ursadaa quruumaha oo dhan, oo wuxuu isu geeystaa dadyowga oo dhan. kuwan oo dhammu sow isaga kuma halqabsan doonaan? oo sow maah-maahyo kuma quudhsan doonaan? waxay odhan doonaan, waxaa iska hoogay kan ursada wax uusan isagu lahayn! bal ilaa goorma? waxaa iska hoogay kan rahaamado isku rara! kuwii ku qaniini lahaa sow haddiiba ma kici doonaan? oo kuwii ku dhibi lahaa sow ma toosi doonaan? oo adna booli baad iyaga u noqon doontaa. quruumo badan baad dhacday, haddaba sidaas daraaddeed dadyowga intooda hadhay oo dhammu aday ku dhici doonaan, taasuna waa dhiiggii dadka daraaddiis, iyo dulmigii lagu sameeyey dalka iyo magaalada iyo inta dhex deggan oo dhanba. waxaa iska hoogay kii faa'iido shar ah reerkiisa u soo ursadaa si uu buulkiisa uga dhisto meel sare oo uu gacanta sharka uga samatabbaxo! dadyowga badan oo aad baabbi'isay daraaddood waxaad reerkaagii ugu arrimisay ceeb, oo waxaad ku dembaabtay naf-taadii. waayo, dhagax baa ka qaylin doona derbiga dhexdiisa, oo loox alwaaxda ku dhex jira ayaa u jawaabi doona. waxaa iska hoogay kii magaalada dhiig ku dhisa, oo magaalada xumaan ku adkeeya! bal eeg in dadku ay dalka aawadiis u hawshoodaan, oo quruumuhuna ay waxtarla'aan isu daaliyaan sow ma aha mid rabbiga ciidammada xaggiisa ka timid? waayo, sida biyuhu badda u daboolaan oo kale ayaa dhulka waxaa ka buuxsami doona aqoonta sharafta rabbiga. waxaa iska hoogay kaaga deriskiisa khamri cabsiyya, oo cadho ugu shuba, oo weliba u sakhraamiya si uu cawradooda u fiirsada aawadeed! adigu intaad sharaf heli lahayd waxaa ka buuxsantay ceeb, oo weliba adiguna khamri cab, oo waxaad noqotaa sida mid bu-uryaqab ah. rabbiga gacantiisa midig koobka ku jira adiguu kugu soo rogmam doonaa, oo sharaftaadana waxaa ku dhici doonta ceeb xun. waayo, waxaa ku dabooli doona dulmigii lubnaan lagu sameeyey, iyo halligaaddii ku dhacday xayawaankii iyaga ka cabsi-iyey, taasuna waa dhiiggii dadka daraaddiis, iyo dulmigii lagu sameeyey dalka iyo magaalada iyo inta dhex deggan oo dhanba. bal muxuu taraa sanamka xardhan, oo muxuu kii sameeyey u xardhay? oo muxuu taraa sanamka la shubay oo ah macallinka beenta bara, oo kii sameeyey muxuu haddana isugu halleeyaa, waayo, waa sanamyo carrab la'. waxaa iska hoogay kii qoriga ku yidhaahda, toos! oo dhagax carrab la' ku yidhaahda, sara joogsol! kanu miyuu wax bari doonaa? bal eega, waxaa lagu dhaadhaay dahab iyo lacag, laakiinse innaba neefu kuma jirto. laaki-

inse rabbigu waa ku jiraa macbudkiisa quduuska ah, haddaba inta dhulka joogta oo dhammu ha ku hor aamuseen.

lagu tiriyey madaxdii muusikaystayaasha, oo waxaa lagu qaadaa alaabtayda xadhkaha leh.

3

tanu waa salaaddii xabaquuq, oo lagu luuqeeyo shigyoonood. rabbiyow, waxaan maqlay warkaagii, waanan cabsanayaa. rabbiyow, shuqulkaaga soo noolee sannadaha dhexdooda, sannadaha dhexdooda ogeysii, oo markii aad cadhootid naxariis soo xusuuso. ilaah wuxuu ka yimid teemaan, kii quduuska ahaana wuxuu ka yimid buur faaraan. (selaah) sharaftiisii waxay ku fidday samooyinka, oo dhulkiina waxaa ka buuxsamay ammaantiisii. oo dhalaalkiisii wuxuu ahaa sida nuurka, wuxuuna lahaa iftiin gacantiisa ka soo baxaya. oo waxaa halkaas ku qarsoonaa xooggiisa. waxaa hortiisa socday belaayo, oo waxaa daba socday xummad. wuu istaagay, oo dhulkuu qiyaasay, wax buu fiiriyey, oo quruumihii buu kala eryay. kolkaasaa buurihii weligood ahaa kala firdheen, oo kurihii daa'imiska ahaana way wada fooror-sadeen. socodkiisuna wuxuu ahaa sidii waagii hore. waxaan arkay teendhooyinkii reer kushan oo dhib ku dhex jira. daahyadii dalka reer midyaanna way gariireen. rabbigu ma wuxuu u cadhooday webiyaasha? ma waxaad u xanaaqday webiyaasha mase waxaad u cadhootay badda? ma saas aawadeed baad u soo fuushay fardahaaga, iyo gaadhifardoodyadaadii badbaadinta? qaansadaadii daaha baad ka qaadday, dhaartii aad qabiilooyinka ugu dhaaratayna waxay ahayd eray run ah. (selaah) dhulka waxaad ka dil-laacisay webiyaal. buurihii way ku arkeen, oo way cabsadeen. biyaha xoogga lahana way iska gudbeen, moolkii codkiisuu ku hadlay, gacmihiisii kor buu u taagay. qorraxdii iyo dayaxiiba waxay istaageen rugtoodii, markay fallaadhahaaga nuuraya lalayeen, iyo markuu warankaaga dhalaalaya birbirqay. dalkii xanaaq baad kula dhex socotay, quruumihiina cadho baad ku tuntay. waad u soo baxday inaad dadkaaga badbaadiso daraaddeed, iyo inaad badbaadiso kaaga subkan. reerka sharrowga madaxiisa waad dhaawacday. aasaaskiina waad soo bandhigtay. (selaah) madaxii dagaalyahanyadiisa waxaad ku mudday ulihiisii, waxay u yimaadeen sidii dabayl cirwareen ah inay i kala firdhiyaan daraaddeed. rayrayntoodu waxay ahayd inay masaakiinta qarsoodi u dhammeeyaan. fardahaagii waad kula tumatay baddii, taa-soo ahayd biyaha aad u badan oo iskor taallaysan. anigu waan maqlay, kolkaasaan caloosha ka naxay, oo codkii aawadiis ayaa bushimahaygu la qadhqadheen, lafahaygiina way qudhmeen, oo meeshaydaan ku gariiray, inaan iska nasto intaan sugayo maaliinta dhibka oo ay ciidammadu ku soo kici doonaan dadka. waayo, in kastoo berduhu uusan ubxin, ama aan midho ku oollin geedaha canabka ah, oo hawsha saytuunka lagu khasaaro, ama aan beeraha quud ka bixin, oo adhigu xerada ka baabbo'o, oo golahana aan xoolo lagu arag, haddana rabbiga waan ku rayrayn doonaa, oo ilaaha badbaadadayda ah waan ku farxi doonaa. rabbiga sayidka ah ayaa xoog ii ah, cagahaygana wuxuu ka dhigaa sida cagaha deerada, oo wuxuu igu socodsiin doonaa meelahayga sarsare. tan waxaa

kanu waa eraygii rabbiga oo u yimid sefanyaah ina kuushii, ina gedalyaah, ina amaryaah, ina xisqiyaah, wakhtigii yooziyaah ina aamoon uu boqorka ka ahaa dalka yahuudah. rabbigu wuxuu leeyahay, anigu wax kasta waan ka baabbi'in doonaa dhulka korkiisa. rabbigu wuxuu leeyahay, dad iyo duunyoba waan wada baabbi'in doonaa, haadda samada iyo kalluunka baddaba waan wada baabbi'in doonaa, oo waxa lagu turunturoodo iyo sharrowyadaba waan wada baabbi'in doonaa, oo binu-aadmigana waan ka gooyin doonaa dhulka korkiisa. oo gacantaydaan ku soo kor fidin doonaa dalka yahuudah iyo inta yeruusaalem deggan oo dhan, oo intii bacal ka hadhayna meeshan waan ka gooyin doonaa, iyo magaca kemaariin iyo wadaaddada, iyo kuwa ciidanka samada ku caabuda guryaha dhaladooda, iyo kuwa rabbiga caabuda oo ku dhaarta oo haddana ku dhaarta malkaam, iyo kuwa dib uga noqday rabbiga lasocodkiisii, iyo kuwa aan rabbiga doondoonin ama aan isaga sayidkooda wax ka baryin. sayidka rabbiga ah hortiisa ku aamus, maxaa yeelay, maalintii rabbigu waa soo dhow dahay, waayo, rabbigu waa diyaariyey allabari, oo martidiisiina quduus buu ka dhigay. oo maalinta rabbiga allabariigiisa ayaan ciqaabi doonaa amiirrada iyo wiilasha boqorka, iyo inta dharka qalaad xidhan oo dhanba. maalintaas waxaan wada ciqaabi doonaa kuwa marinka ka booda, oo guriga sayidkooda ka buuxiya dulmi iyo khiyaano. oo rabbigu wuxuu leeyahay, isla maalintaas qaylo dhawaaqeed ayaa ka yeedhi doona iridda kalluunka, oo magaalada inteeda labaadna waxaa ka yeedhi doonta baroor, kurahana waxaa ka yeedhi doona daryaan weyn. kuwiinna makteesh degganow, qayliya, waayo, dadkii reer kancaan oo dhammu waa dhammaaday, oo kuwii lacagta ku rarnaa oo dhammu waa baabba'. oo wakhtigaas ayaan yeruusaalem laambado ku baadhi doonaa, waanan ciqaabi doonaa dadka gufarkooda isaga fadhiiyey sida khamri deggan oo kale, oo qalbigooda iska yidhaahda, rabbigu wax wanaagsan samayn maayo, wax shar ahna samayn maayo. maalkoodu wuxuu noqon doonaa wax la boobo, guryahooduna waxay noqon doonaan meel baabba' ah, haah, oo waxay dhisan doonaan guryo, laakiinse ma ay degi doonaan, oo waxay beeran doonaan beero canab ah, laakiinse khamrigooda ma ay cabbi doonaan. maalintii weynayd oo rabbigu way soo dhow dahay, way soo dhow dahay, oo aad bay u soo degdegaysaa. dhawaaqi maalinta rabbigu mar dhow buu yeedhi doonaa, dadka xoogga badanuna halkaasay si qadhaadh ah uga qaylin doonaan. maalintaasu waa maalin ay cadho jirto, oo waa maalin ay jiraan dhibaato iyo cidhiidhi, oo waa maalin ay jiraan dumin iyo baabbi'in, oo waa maalin ay jiraan gudcur iyo mugdi madow, oo waa maalin ay jiraan daruuro iyo gudcur dam ah, oo waa maalin ay jiraan buun iyo qaylo dagaaleed oo ka gees ah magaalooyinka deyrka leh, iyo munaaradaha dhaadheer. dadka waxaan ku soo dejin doonaa cidhiidhi inay u socdaan sidii dad indha la', maxaa yeelay, rabbigay ku dembaabeen, oo dhiiggiigoodu wuxuu u daadan doonaa sida boodh oo kale, hilibkooduna sida digo oo kale. oo maalinta cadhada rabbiga lacagtooda

iyo dahabkooda midna kama samatabbixin doono iyaga, laakiinse dalka oo dhan waxaa baabbi'in doona dadka qiiradiisa, oo dhulka waxa deggan oo dhanna haddiiba dhaqsiyuu u wada dhammayn doonaa.

2

isa soo urursada, quruuntan aan xishoodka lahaynay, isa soo urursada, intaan amarku soo bixin, oo aan maalintu u dhaafin sida xaab oo kale, intaan rabbiga xanaaqiisa kululu idinku soo degin, intaan maalinta cadhada rabbigu idinku soo degin. rabbiga doondoona, dhammaantiin kuwiinna camalka qabow ee dhulkow, oo xukunkiisa yeelayow, xaqnimo doondoona, oo qabownaan doondoona. waxaa laga yaabaa inaad maalinta cadhada rabbiga qarsooonaan doontaan. waayo, gaasa waa la dayrin doonaa, oo ashqeloonna waxay noqon doontaa meel cidla ah, oo dadka ashdoodna waxaa la eryi doonaa hadh cad, ceqroonna waa la rujin doonaa. waxaa iska hoogay dadka deggan badda xeebteeda, waana quruunta reer kereetiim! kancaan oo ah dalka reer falastiinow, rabbiga eraygiisu waa kaa gees. waan ku baabbi'in doonaa si aan qof keliyuhuna kuu sii degganaan. badda xeebteedu waxay noqon doontaa berrimmo daaqsii ah, oo leh rug adhiijirro iyo xeryo adhi. oo xeebta waxaa yeelan doona kuwa dadka yahuudah ka hadhay. iyana adhyahooda ayay halkaas daaqsan doonaan, oo fidkiina waxay jifsan doonaan guryihii reer ashqeloon, waayo, ilaaha rabbigooda ah ayaa iyaga soo booqan doona, oo maxaabistoodiina wuu soo celin doonaa. anigu waan maqlay caydii reer moo'aab iyo canaantii reer cammoon oo ay dadkayga ku caayeen, iyo inay iska sii weyneeyeen soohdintooda. sidaas daraadeed rabbiga ciidammada oo ah ilaaha reer binu israa'iil wuxuu leeyahay, noloshaydaan ku dhaartay oo sida xaqiiqada ah moo'aab waxay noqon doontaa sida sodom oo kale, oo reer cammoonna waxay noqon doonaan sida gomora oo kale, oo waxay ahaan doonaan meel maraboob ka baxo, iyo godad cusbo, iyo meel had iyo goor cidla ah. kuwa dadkayga ka hadhay ayaa dhici doona oo inta quruuntayda ka hadhay ayaa dhaxli doonta. kibirkoodii aawadiis ayay waxan u heli doonaan, maxaa yeelay, waxay caayeen oo iska weynaysiiyeen dadkii rabbiga ciidammada. rabbigu wuxuu iyaga u noqon doonaa mid aad looga cabsado, waayo, wuu wada macaluulin doonaa ilaahyada dhulka oo dhan, kolkaasay dadku isaga caabudi doonaan, oo mid kastaaba wuxuu isaga ka caabudi doonaa meeshiisa, oo xataa qurumaha gasiiraduhu way wada caabudi doonaan isaga. oo weliba reer itoobiyyow, idinkana waxaa laydinku layn doonaa seftayda. oo isagu gacantiisuu u fidin doonaa xagga woqooyi, oo dalka ashuur wuu wada baabbi'in doonaa, oo ninwehna cidla buu ka dhigi doonaa iyo lamadegaan engegan. oo waxaa dhexdeeda jifsan doona xoolo iyo xayawaanka qurumaha oo dhan, oo cantalyaaga iyo caanaqubtuba waxay ku dhex hoyan doonaan tiirarkeeda. cod baa ka gabyi doona daaqadaheeda, oo waxaa marinada joogi doona abaar, waayo, isagu wuu soo bandhigay shuulkii qoriga kedarka ah laga qabtay. tanu waa magaaladii faraxa badnayd oo feyigla'aanta ku deg-

ganayd, oo qalbiga iska tidhi, anigaa ah, oo aniga mooyaane mid kale ma jirto. waxay noqotay cidla iyo meel dugaag ku hoydo! mid kasta oo agteeda soo maraaba wuu ku foodhyi doonaa oo gacanta quudhsasho la ruxi doonaa.

3

waxaa iska hoogtay magaalada caasiyowday oo nijaasowday oo wax dulunta! iyadu codkii ma ay addeecin, oo edbintiina ma ay aqbalin, oo rabbiga iskuma ay hallayn, oo ilaahna kuma ay soo dhowaan. amiirradeeda iyada dhex jooga waa sida libaaxyo ciyaya, xaakinnadeeduna waa sida yeey habeennimo oo aan waxba tan iyo aroortii reebin. nebiyadeedu waa kuwo fudud oo khiyaano badan, oo wadaad-dadeediina meeshii quduuska ahayd ayay nijaaseeyeen, oo sharcigiina si xun bay u dhaafeen. rabbiga dhexdeeda jooga waa xaq, oo innaba xumaan ma samayn doono, oo caddaaladdiisana aroor kastaba wuu soo saaraa, oo marnaba kama baaqdo, laakiinse caddaaladlaawuhu isma ceebsan yaqaan. anigu quruumo ayaan baabbi'iyey, oo qalcadahoodiina waa baabba', oo jidadkoodiina cidla baan ka dhigay si aan ciduna u marin, oo magaalooyinkoodiina waa la dumiyey, si aan qofna u joogin oo aan cid keliyuhuna u degganaan. waxaan idhi, sida xaqiiqada ah waad iga cabsan doontaa, oo edbin baad aqbali doontaa. markaas hoygeedu uma uu baabbe'een sidii aan iyada u goostay. laakiinse aroor horay keceen oo falima-hoodii oo dhan way xumeeyeen. haddaba i suga, ayaa rabbigu leeyahay, ilaa maalinta aan ugaadhsade u soo kici doono, waayo, waxaan ku talajiraa inaan quruumaha isu soo ururiyo oo aan boqortooyooyinka isu soo shiriyo, si aan korkooda ugu shubo dhir-ifkayga iyo xataa xanaaqayga kulul oo dhan, waayo, dhulka oo dhan waxaa baabbi'in doona dabka qiiradayda. waayo, markaas ayaan dadyowga siin doonaa af daahir ah, si ay kulligood magaca rabbiga ugu yeedhaan, oo ay isaga ugu adeegaan isku niyad ke-liya. kuwa i barya oo ah dadkayga firidhsan waxay webiyaasha itoobiya shishadooda ka keeni doonaan qurbaankayga. wakhtigaas uma aad ceeboobi doontid falimahaaga oo dhan, kuwaas oo aad igaga xadgudubtay, waayo, markaas waxaan dhexdaada ka bixin doonaa kuwaaga kibray oo isfaaninaya, oo adna mar dambe ku madax weynaan maysid buurtayda quduuska ah. laakiinse dhexdaada waxaan uga tegi doonaa dad dhibaataysan oo masaakiin ah, oo iyana magaca rabbiga ayay isku hallayn doonaan. kuwa reer binu israa'iil ka hadhay xumaan ma samayn doonaan, beenna ma sheegi doonaan, oo afkoodana innaba carrab khiyaano badan lagama heli doono, waayo, iyagu wax bay quudan doonaan oo way iska jiifsan doonaan, oo waxba iyaga ma cabsiin doonaan. magaalada siyoona, gabay, reer binu israa'iilow, qayliya, magaalada yeruusaalemay, farax oo qalbiga oo dhan ku reyree. rabbigu wuxuu qaaday xukum-madaadii, oo cadowgaagiina wuu tuuray. boqorkii reer binu israa'iil oo rabbiga ah ayaa dhexdaada jooga, oo mar dambe shar ka baqi maysid. wakhtigaas waxaa yeruusaalem lagu odhan doonaa, ha cabsan, siyoona, yaan gacmahaagu debcin. rabbiga ilaa-

haaga ah ayaa dhexdaada jooga, isagu waa mid xoog badan oo ku badbaadin doona. farxad buu kuugu rayrayn doonaa, oo wuxuu ku nasan doonaa jacaylkiisa, oo gabay buu kuugu farxi doonaa. waxaan soo ururin doonaa kuwaagii laga masaafuriyey oo haatan u murugaysan shirka quduuska ah, kuwaasoo culaabta kor saaranu ay cay ahayd. bal eeg, wakhtigaas anigaa la macaamiloon doona kuwa ku dhiba oo dhan, oo waan badbaadin doonaa kuwa dhutiya, oo kuwii la eryayna waan soo ururin doonaa, oo kuwii ceebtoodu ay wada gaadhay dhulka oo dhan ayaan u yeeli doonaa ammaan iyo magac. oo wakhtigaas waan idin soo gelin doonaa gudaha, oo wakhtigaas waan idin soo ururin doonaa, waayo, dadyowga dunida jooga oo dhan waxaan idiinku dhex yeeli doonaa magac iyo ammaan, markaan maxaabiistiin-nii oo dhan hortiinna ku soo celiyo, ayaa rabbigu leeyahay.

boqor daariyus sannaddiisii labaad, bisheedii lixaad, maalinteedii kowaad ayaa eraygii rabbigu u yimid nebi xaggay, oo waxaa loogu soo dhiibay serubaabel ina salaati'eel oo ahaa taliyihii dalka yahuudah, iyo yashuua ina yehoosaadaaq oo ahaa wadaadka sare, oo wuxuu ku yidhi, rabbiga ciidamadu sidanuu u hadlaa oo wuxuu leeyahay, dadkanu waxay yidhaahdaan, wakhtigii weli lama gaadhin, wakhtigii guriga rabbiga la dhihi lahaa weli lama gaadhin. markaasaa eraygii rabbigu u yimid nebi xaggay oo wuxuu yidhi, ma idiin tahay wakhti aad ku hoyataan guriyihiinna saqafka loo yeelay, iyadoo guriganu uu dunsan yahay? haddaba rabbiga ciidamadu wuxuu leeyahay, jidadkiinna ka fiirsada. wax badan baad beerateen, laakiinse in yar baad soo gurateen, wax baad cuntaan, laakiinse innaba kama dheregtaan, wax baad cabtaan, laakiinse innaba kama waxabadaan, dhar baad xidhataan, laakiinse innaba ma diirsataan, oo kii mushahaaro soo qaataana wuxuu mushahaarada u soo qaata inuu kiish daloolan ku rito. haddaba rabbiga ciidamadu wuxuu leeyahay, jidadkiinna ka fiirsada. rabbigu wuxuu leeyahay, buurta fuula, oo al-waax ka keena, oo guriga dhisa, oo anna waan ku farxi doonaa, oo kolkaasaan ammaanmi doonaa. rabbiga ciidamadu wuxuu leeyahay, waxaad filanayseen wax badan, laakiinse waxay noqdeen in yar, oo markaad intaas gurigii keenteenna anigu waan afuufay. waa maxay sababtu? maxaa yeelay, gurigaygii baa dunsan oo idinkana midkiin kastaaba wuxuu u ordaa gurigiisa. haddaba idinka daraaddiin ayaa samadii u diidday sayaxeedii oo dhulkiinna wuu diiday midhihiisii. oo anigu abaar baan u yeedhay, oo waxaan ku soo dejiyey dhulka, iyo buuraha, iyo hadhuudhka, iyo khamriga, iyo saliidda, iyo waxaa dhulka ka soo baxa, iyo dadka, iyo duunyada, iyo hawsha gacmaha oo dhan. markaasaa serubaabel ina salaati'eel, iyo wadaadkii sare oo ahaa yashuua ina yehoosaadaaq, iyo dadka intiisii hadhay oo dhammu waxay addeceen codkii rabbiga ilaahooda ah, iyo erayadii nebi xaggay, waayo, rabbiga ilaahooda ah ayaa isaga soo diray, oo dadkiina rabbiga hortiisa ayaa cabsi ku gashay. markaasaa xaggay oo ahaa wargeeyihii rabbiga dadkii u sheegay farriintii rabbiga, oo wuxuu ku yidhi, rabbigu wuxuu leeyahay, anigu waan idinla joogaa. kolkaasaa rabbigu kiciyey ruuxii serubaabel ina salaati'eel oo ahaa taliyihii dalka yahuudah, iyo ruuxii yashuua ina yehoosaadaaq oo ahaa wadaadka sare, iyo ruuxii dadka intiisa hadhay oo dhanba, oo intay yimaadeen ayay ka shaqeeyeen gurigii rabbiga ciidammada oo ilaahooda ah, oo taasuna waxay dhacday boqor daariyus sannaddiisii labaad, bishii lixaad, maalinteedii afar iyo labaatanaad.

oo haddana bishii toddobaad maalinteedii kow iyo labaatanaad ayaa eraygii rabbigu u yimid nebi xaggay, oo wuxuu yidhi, hadda waxaad la hadashaa serubaabel ina salaati'eel oo ah taliyaha dalka yahuudah, iyo yashuua ina yehoosaadaaq oo ah wadaadka sare, iyo dadka intiisa hadhayba, oo waxaad ku tid-

haahdaa, yaa hadhay oo idin dhex jooga oo gurigan ammaantiisii hore arkay? haatanse sidee buu idiinla eg yahay? sow meel aan waxba ahayn idiinlame eka? haddaba rabbigu wuxuu leeyahay, serubaabelow, xoog yeelo. yashuua ina yehoosaadaaq oo wadaadka sare ahow, xoog yeelo. dadkiinna dalka jooga oo dhammow, xoog yeesha oo shaqeyaa, waayo, rabbiga ciidamadu wuxuu leeyahay, anigu waan idinla joogaa, sidaan idiin ballanqaaday waagii aad masar ka soo baxdeen, oo ruuxaygiina wuu idin dhex joogaa, haddaba ha cabasanina. waayo, rabbiga ciidamadu wuxuu leeyahay, weli wakhti yar oo gaaban baa ii hadhay, oo dabadeedna waxaan gariirin doonaa samooyinka, iyo dhulka, iyo badda, iyo berrigaba. oo quruumaha oo dhanna waan gariirin doonaa, oo waxa ay quruumaha oo dhammu jecclaystaan way iman doonaan, oo anna gurigan waxaan ka buuxin doonaa ammaan, ayaa rabbiga ciidamadu leeyahay. rabbiga ciidamadu wuxuu leeyahay, lacagta anigaa leh, oo dahabkana anigaa leh. rabbiga ciidamadu wuxuu leeyahay, ammaanta gurigan dambe waa ka sii weynaan doontaa tan kii hore. oo rabbiga ciidamadu wuxuu leeyahay, meeshan dhexdeeda ayaan nabad ku siin doonaa. boqor daariyus sannaddiisii labaad, bisheedii sagaalaa, maalinteedii afar iyo labaatanaad ayaa eraygii rabbigu u yimid nebi xaggay, oo wuxuu ku yidhi, rabbiga ciidamadu wuxuu leeyahay, haddaba wadaaddada waxaad weyddiisaan wax sharcig ku saabsan, oo waxaad ku tidhaahdaan, haddii mid darafka maradiisa ku qaato hilib quduusan, oo uu darafkiisu taabto kibis, ama fuud, ama khamri, ama saliid, ama wax kale oo cunta ah, miyey waxaasu quduus noqon-ayaan? kolkaasaa wadaaddadii waxay ugu jawaabeen oo ku yidhaahdeen. maya. kolkaasaa xaggay yidhi, haddii mid ku nijaasoo meyd oo uu taabto wax kuwan ka mid ah, miyaa kaasuu nijaasoo bayaa? oo wadaaddadiina waxay ugu jawaabeen oo ku yidhaahdeen, wuu nijaasoo bayaa. markaasaa xaggay jawaabay oo wuxuu yidhi, rabbigu wuxuu leeyahay, dadkanu waa saasoo kale, oo quruuntanuna saasoo kalay hortayda ku tahay, oo shuqul kasta oo ay gacmahooda ku qabtaanna waa saasoo kale, oo wixii ay halkaas ay bixiyaanna waa nijaas. haddaba waan idin baryayaaye, maanta intii ka bilaabata iyo wixii ka dambeeyaba ka fiirsada intaan dhagaxna dhagax la dul saarin macbudka rabbiga, iyo tan iyo wakhtigaas oo dhan markii la doonto tulmo ah labataan, waxaa laga helay toban keliya, oo markii loo yimaado in macsarada khamriga laga soo dhamsado konton weel, waxaa ku jiray labataan weel oo keliya. anigu shuqulka gacmihiinna oo dhan waxaan ku dhufay beera-engeeg iyo cariyaysi iyo roobdhagaxyaale, laakiinse iima aydaan soo noqon ayaa rabbigu leeyahay. haddaba waan idin baryayaaye maanta intii ka bilaabata iyo wixii ka dambeeyaba ka fiirsada, oo bishii sagaalaa maalinteedii afar iyo labaatanaad oo ahayd maalintii la dhigay asaaska macbudka rabbiga, aad uga fiirsada. maqsinka iniino ma ku jiraan? hubaal canabka iyo berdaha iyo rummaanka iyo saytuunka midkoodna midho ma dhalin, laakiinse maanta inta ka bilaabata waan idin barakayn doonaa. markaasaa mar labaad eraygii rabbigu u yimid nebi

xaggay, taasuna waxay ahayd bisha maalinteedii afar iyo labaatanaad, oo wuxuu ku yidhi, la hadal serubaa-bel oo ah taliyaha dalka yahuudah, oo waxaad ku tidhaahdaa, waxaan gariirin doonaa samooyinka iyo dhulkaba, waanan afgembiyi doonaa carshiga bo-qortooyooyinka, oo waan baabbi'in doonaa xoogga boqortooyooyinka quruumaha, waanan afgembiyi doonaa gaadhifardoodyada iyo kuwa fuushanba, oo fardaha iyo kuwa ku joogaaba way dhici doonaan, oo mid kastaaba wuxuu ku dhiman doonaa seefta walaalkiis. rabbiga ciidammadu wuxuu leeyahay, serubaabelow, addoonkaygiyow, ina salaatii'eelow, maalintaas waan ku qaadan doonaa, ayaa rabbigu leeyahay, oo waxaan kaa dhigi doonaa sidii shaabad oo kale, waayo, rabbiga ciidammadu wuxuu leeyahay, anigu waan ku doortay.

boqor daariyus sannaddiisii labaad, bishii siddeedaad ayaa eraygii rabbigu u yimid sekaryaah oo ahaa ina berekyaah ina iddo oo nebigii ahaa, oo wuxuu ku yidhi, rabbigu aad buu awoyayaashiin ugu cadhoo-day. haddaba sidaas daraaddeed waxaad iyaga ku tidhaahdaa, rabbiga ciidamadu wuxuu leeyahay, ii soo noqda, ayuu rabbiga ciidamadu leeyahay, oo anna waan idiin soo noqonayaa, ayuu rabbiga ciidamadu leeyahay. ha ahaanina sidii awoyayaashiin oo kale, kuwaasoo ahaa kuwii ay nebiyadii hore ku qayliyeen oo ay ku yidhaahdeen, rabbiga ciidamadu wuxuu leeyahay, hadda ka soo noqda jidadkiinna sharka ah iyo falimihiinna sharka ahba, laakiinse rabbigu wuxuu leeyahay, iyagu ima ay maqlin, oo innaba ima ay dhegaysan. bal meeye awoyayaashiin? nebiyaduse miyey weligood iska noolaadaan? laakiinse erayadaydii iyo qaynuunnadaydii aan nebiyadii addoommadayda ahaa ku soo amray, sow ma gaadhin awoyayaashiin? oo iyana intay soo noqdeen ayay yidhaahdeen, rabbiga ciidamadu siduu ku fikiray inuu nagu sameeyo, siday jidadkayagu ahaayeen, iyo siday falimahayagu ahaayeen ayuu nagu sameeyey. boqor daariyus sannaddiisii labaad, bisheedii kow iyo tobnaad, taasoo ah bisha shebaad maalinteedii afar iyo labaataanaad ayaa eraygii rabbigu u yimid sekaryaah oo ahaa ina berekyaah ina iddo oo nebigii ahaa, oo wuxuu ku yidhi, habeenkii waxaan arkay oo ii muuqday nin faras xamar ah fuushan, oo wuxuu dhex istaagay geedaha hadaaska la yidhaahdo oo meel hoos leh ku yiil, oo gadaashiisana waxaa joogay fardo kale oo midabkoodu yahay xamar iyo midab dibicyo leh iyo caddaan. markaasaan idhi, sayidkaygiyow, waa maxay kuwanu? markaasaa malaggii ila hadlay igu yidhi, anigaa ku tusi doona waxa kuwanu yihiin. oo ninkii geedaha hadaaska ah dhex taagnaa ayaa jawaabay oo wuxuu yidhi, kuwanu waa kuwii rabbigu u diray inay dhulka hore iyo dib u dhex maraan. oo iyana waxay u jawaabeen malaggii rabbiga oo geedaha hadaaska ah dhex taagnaa oo waxay ku yidhaahdeen, dhulkii hore iyo dibba waannu u dhex marnay, oo bal eeg, dhulkii oo dhammu wuu deggan yahay oo wuu xasilloon yahay. markaasaa malaggii rabbigu jawaabay oo wuxuu yidhi, rabbiga ciidammadow, ilaa goormaadan u naxariisanayn yeruusaalem iyo magaaloyinka dalka yahuudah, kuwaasoo aad toddobaatan sannadood u cadhaysnayd? markaasaa rabbigu malaggii ila hadlay ugu jawaabay erayo wanaagsan oo qabow. kolkaasaa malaggii ila hadlay igu yidhi, war qayli, oo waxaad tidhaahdaa, rabbiga ciidamadu wuxuu leeyahay, anigu yeruusaalem iyo siyoomba waxaan ugu masayrsanahay masayr weyn. oo aad iyo aad baan ugu cadhoo-day quruumaha iska istareexsan! waayo, anigoo in yar u cadhaysan ayay sii badiyeen dhibaataadii. haddaba sidaas daraaddeed rabbigu wuxuu leeyahay, yeruusaalem ayaan naxariis kula soo noqday. oo rabbiga ciidamadu wuxuu leeyahay, gurigayga waa laga dhisi doonaa dhexdeeda, oo yeruusaalem koreeda waxaa lagu fidin doonaa xadhig qiyaaseed. oo haddana qayli oo waxaad tidhaahdaa, rabbiga ciidamadu wuxuu leeyahay, magaaloyinkaygu mar

kalay barwaaqo la faafi doonaan, oo rabbigu mar kaluu siyoon u qalbi qaboojin doonaa, oo mar kaluu yeruusaalem dooran doonaa. oo indhahaygii baan kor u qaaday, oo wax baan fiiriyeey, oo waxaan arkay afar gees. oo anna waxaan malaggii ila hadlay ku idhi, waa maxay kuwanu? oo isna wuxuu igu jawaabay, kuwanu waa geesihii kala firdhiyeey dadkii dalka yahuudah iyo dadkii dalka israa'iil iyo yeruusaalemba. markaasaa rabbigu wuxuu i tusay afar tumaal. kolkaasaan idhi, kuwanu maxay u yimaadeen inay sameeyaan? oo isna wuu hadlay oo wuxuu yidhi, kuwanu waa geesihii kala firdhiyeey dadkii dalka yahuudah si aan ninna madaxiisa ugu qaadin aawadeed. laakiinse kuwanu waxay haatan u yimaadeen inay ka argaggixiyaan, oo ay hoos u tuuraan quruumaha geesahooda kor ugu qaaday dalka yahuudah inay kala firdhiyaan.

2

oo anna indhahaygii baan kor u qaaday, oo wax baan fiiriyeey, oo waxaan arkay nin gacanta ku haysta xadhig qiyaaseed. kolkaasaan idhi, war xaggee baad u socota? oo isna wuxuu igu yidhi, waxaan u socdaa inaan yeruusaalem soo qiyaaso oo aan soo ogaado intuu ballaadkheedu yahay, iyo intuu dhererkeedu yahayba. oo bal eeg, malaggii ila hadlay ayaa baxay, oo malag kale ayaa u baxay inuu isaga ka hor tago. oo wuxuu ku yidhi isagii, orod, oo la hadal ninkaas dhalinyarada ah, oo waxaad ku tidhaahdaa, yeruusaalem waxaa loo degi doonaa sidii tuulooyin aan deyr lahayn, sababtaana waa dadka tirobadnaantiisa iyo xoolaha iyada dhex jooga daraaddood. waayo, rabbigu wuxuu leeyahay, anigu waxaan iyada u noqon doonaa deyr dab ah oo iyada ku wareegsan, oo waxaan iyada u noqon doonaa ammaanta dhexdeeda joogta. rabbigu wuxuu leeyahay, warroy dalka woqooyi ka carara, waayo, rabbigu wuxuu leeyahay, anigu waxaan idiin kala firdhiyeey sida afarta dabaylood oo samada. siyoonay, tan dadka baabuloon la joogtoy, baxso. waayo, rabbiga ciidamadu wuxuu leeyahay, ammaan dabadeed wuxuu ii soo diray quruumihii adiga ku dhacay, waayo, kii ku taabto wuxuu taabtaa ishiisa inankeeda. waayo, bal eega, gacan-tayda ayaan iyaga ku kor ruxruxi doonaa, oo iyana waxay booli u noqon doonaan kuwii iyaga u adeegi jiray, oo idinna waxaad ogaan doontaan in rabbiga ciidamadu i soo diray. magaalada siyoonay, gabay oo reyree, waayo, rabbigu wuxuu leeyahay, bal eeg, anigu waan imanayaa oo dhexdaadaan degganaan doonaa. oo wakhtigaas quruumo badan ayaa rabbiga isugu darmi doona, oo dadkaygay noqon doonaan, oo dhexdaadaan degganaan doonaa, oo adna waxaad ogaan doontaa in rabbiga ciidamadii ii soo kaa diray. oo rabbiguna dadka dalka yahuudah wuu dhaxli doonaa iyagoo qaybtiisa ku ah dalka quduuska ah, oo weliba yeruusaalem buu dooran doonaa. binu-aadmiga oo dhammow, rabbiga hortiisa ku aamusa, waayo, isagu waa ka soo kacay hoygiisii quduuska ahaa.

3

oo wuxuu i tusay yashuuca oo ah wadaadka sare oo hor taagan malaggii rabbiga, iyo shaydaan oo taagan gacantiisa midig si uu u ashtakeeyo. markaas rabbigu wuxuu shaydaan ku yidhi, shaydaanow, rabbigu ha ku canaanto, rabbiga yerusaleem doortay ha ku canaanto. sow kanu ma aha qori dab laga dhif-tay? haddaba yashuuca dhar wasakhaysan buu qabay, oo wuxuu istaagay malagga hortiiisii. isagu wuu jawaabay oo la hadlay kuwii isaga hor taagnaa, oo wuxuu ku yidhi, dharka wasakhaysan isaga ka fura. kolkaasuu isagiina ku yidhi, bal eeg, xumaantaadii waan kaa qaaday oo waxaan kuu xidhi doonaa dhar aad u wanaagsan. oo anna markaasaan idhi, duub daahirsan madaxa ha loo saaro. markaasaa duub daahirsan madaxa loo saaray, oo dhar baa loo xidhay, oo malaggii rabbiga ayaa ag istaagay. markaasaa malaggii rabbigu u caddeeyey yashuuca, oo wuxuu ku yidhi, rabbiga ciidamadu wuxuu leeyahay, haddaad jidadkayga ku socotid, oo aad amarkayga xajisid, markaas waxaad xukumi doontaa gurigayga, oo weliba waxaad dhawri doontaa barxadahayga, oo anna kuwa halkan taagan dhexdooda ayaan kaa siin doonaa meel aad soo gashid. haddaba yashuuca oo wadaadka sare ahow, maqal, adiga iyo saaxiib-badaada ku hor fadhiya, maxaa yeelay, iyagu waa niman calaamad ah, waayo, bal eeg, anigu waxaan bixin doonaa addoonkayga biqilka ah. waayo, bal eeg dhagaxa aan yashuuca hortiiisa dhigay, isku dhagax ayaa waxaa ku yaal toddoba indhood. rabbiga ciidamadu wuxuu leeyahay, bal eeg, anigu waan xardhi doonaa xaradhkiisa, oo dalkaas xumaantiisana maalin qudha baan ku qaadi doonaa. oo rabbiga ciidamadu wuxuu leeyahay, wakhtigaas ninkiiin kastaaba wuxuu deriskiisa ugu yeedhi doonaa canabka iyo berdaha hoostooda.

4

oo haddana malaggii ila hadlay ayaa i toosiyeey, sidii nin hurdo laga soo toosiyeey. oo wuxuu igu yidhi, war maxaad aragtaa? oo aniguna waxaan idhi, waxaan arkaa oo u jeedaa laambad wada dahab ah, oo maddiibadeedana iyaday kor sarantahay, oo toddobadeeda laambadood ee yaryarna way kor yaalliin, oo waxaa jira toddobada tuubbo oo ku socota laambad yar oo kasta oo ku kor taal. oo agteedana waxaa ku yaal laba geed oo saytuun ah, oo mid wuxuu ku yaal maddiibadda dhankeeda midig, oo kan kalena wuxuu ku yaal maddiibadda dhankeeda bidix. oo anna waan jawaabay oo la hadlay malaggii ila hadlay oo waxaan ku idhi, sayidkaygiyow, waa maxay kuwanu yihiin? oo anna waxaan ku idhi, maya, sayidkaygiyow. markaasuu jawaabay oo ila hadlay, oo wuxuu igu yidhi, kanu waa eraygii rabbigu u soo diray serubaabel, oo wuxuu ku yidhi, rabbigii ciidamadu wuxuu leeyahay, itaal kuma aha, xoogna kuma aha, laakiinse waxay ku tahay ruuxayga. buurtan weynay, kumaad tahay? serubaabel hortiiisa waxaad ku noqon doontaa bannaan. oo isna wuxuu soo bixin doonaa dha-

gaxa madaxa ah isagoo dhawaaqaya oo leh, ammaan ha u ahaato, ammaan ha u ahaato. oo weliba waxaa ii yimid eraygii rabbiga, oo wuxuu igu yidhi, serubaabel gacmihiisa ayaa dhigay gurigan aasaaskiisa, oo weliba gacmihiisa dhammayn doona, oo waxaad ogaan doontaa in rabbiga ciidamadu ii soo kaa diray. waayo, bal yaa quudhsaday maallinta waxyaalaha yaryar? waayo, iyagu way rayrayn doonaan, oo waxay arki doonaan xadhigga miisaanka oo ku jira gacanta serubaabel, waana toddobadan oo ah indhihi rabbiga. iyagu dhulka oo dhan ayay hore iyo dibba u fiiriyaan. markaasaan jawaabay, oo waxaan isagii ku idhi, waa maxay labadan geed oo saytuunka ah oo ku yaal laambadda dhankeeda midig iyo dhankeeda bidixba? oo haddana mar labaad baan jawaabay oo waxaan ku idhi, waa maxay labadan laamood oo saytuunka ah oo ku ag yaal labada tuubbo oo dahabka ah oo saliidda dahabka ah iska madhiya? oo isna wuu ii jawaabay oo wuxuu igu yidhi, war miyaadan aqoon waxa kuwanu yihiin? oo anna waxaan ku idhi, maya, sayidkaygiyow. oo isna kolkaasuu igu yidhi, kuwanu waa labada la subkay oo ag istaaga sayidka dhulka oo dhan.

5

oo haddana indhaha baan kor u taagay oo wax fiiriyeey, oo waxaan arkay qorniin la duubo oo duulaya. oo isna wuxuu igu yidhi, war maxaad aragtaa? oo anna waxaan ugu jawaabay, waxaan arkaa qorniin la duubo oo duulaya, oo dhererkiisu waa labaatan dhudhun, ballaadhkiisuna waa labaatan dhudhun. markaasuu igu yidhi, kanu waa habaarka soo baxay oo dhulka oo dhan kor maraya, waayo, ku alla kii wax xada waxaa lagu baabbi'in doonaa sida dhankiisan ku qoran, oo ku alla kii been ku dhaartana waxaa lagu baabbi'in doonaa sida dhankiisa kale ku qoran. oo rabbiga ciidamadu wuxuu leeyahay, anigu waan soo bixin doonaa, oo wuxuu soo geli doonaa guriga tuugga, iyo guriga kan magacayga beenta ugu dhaarta, oo wuxuu iska joogi doonaa gurigiisa dhexdiisa, oo alwaaxdiisa iyo dhagaxyadiisaba wuu wada baabbi'in doonaa. markaasaa malaggii ila hadlay soo baxay, oo wuxuu igu yidhi, bal hadda indhaha kor u taag, oo bal arag waxa uu yahay waxan soo baxaya. oo waxaan ku idhi, waa maxay? kolkaasuu igu yidhi, kanu waa weel eefaah ah oo soo baxaya. oo weliba wuxuu igu yidhi, kanu waa muuqashadii dembigooda oo dhulka oo dhan gaadhay. oo bal eeg, waxaa kor loo qaaday wax culus oo laxaamad ah, oo waxaa jirtay naag efaahda dhexdeeda fadhida. oo haddana wuxuu igu yidhi, tanu waa xumaan. kolkaasuu iyadii hoos ugu riday efaahda dhexdeeda, oo wuxuu ku daboolay wixii cuslaa oo laxaamadda ahaa. oo markaasaan indhaha kor u taagay, oo intaan wax fiiriyeey ayaan arkay laba naagood oo soo baxay, oo dabayshuna waa ku jirtay baalashooda. iyagu waxay lahaayeen baalal u eg baalasha xuurta oo kale, oo iyana intay efaahdii kor u qaadeen ayay meel dhulka iyo samada u dhaxaysa geeyeen. markaasaan malaggii ila hadlay ku idhi, kuwanu xaggee bay efaahda u qaadayaan? oo isaguna wuxuu igu yidhi, waxay u qaadayaan inay guri iyada uga dhisaan dalka shincaar,

oo markii la diyaariyo ayaa iyada lagu dejin doonaa halkaas oo meesheeda ah.

6

oo haddana indhaha baan kor u taagay oo wax fi-riiyey, oo waxaan arkay afar gaadhifaras oo ka soo baxay laba buurood dhexdood, buurhuna waxay ahaayeen buuro naxaas ah. gaadhifaraska kowaad waxaa waday fardo xamar ah, gaadhifaraska labaadna waxaa waday fardo madmadow. gaadhifaraska saddexaadna waxaa waday fardo cadcad, gaadhifaraska afraadna waxaa waday fardo barbaro leh oo xoog badan. markaasaan jawaabay oo waxaan malag-gii ila hadlay ku idhi, sayidkaygiyow, waa maxay kuwanu? kolkaasaa malaggii jawaabay oo wuxuu igu yidhi, kuwanu waa samada afarteeda dabaylood, oo ka soo baxa meesha sayidka dhulka oo dhan ku hor taagnaayeen. gaadhifaraskii fardaha madmadow lahaa wuxuu tegayaa xagga dalka woqooyi, oo kuwa cadcaduna iyagay daba gelayaan, oo gaadhifaraskii fardaha barbaraha leh lahaana wuxuu tegayaa xagga dalka koonfureed. oo kuwii xoogga badnaana way soo bexeen, oo waxay doonayeen inay dhulka hore iyo dibba u dhex maraan, oo isna wuxuu ku yidhi, taga oo dhulka hore iyo dibba u dhex mara. oo iyana markaasay dhulkii hore iyo dibba u dhex mareen. markaasuu igu qayliyey, oo intuu ila hadlay ayuu igu yidhi, bal eeg, kuwii xagga dalka woqooyi tegey ruuxaygii way ku qabowjiyeen dalka woqooyi. oo haddana waxaa ii yimid eraygii rabbiga oo leh, kuwii maxaabiista loo kaxaystay waxaad ka soo waddaa xelday iyo toobiyaah iyo yedacyaah, oo isla maalintaasba kaalay, oo waxaad gashaa guriga yoosiyaah ina sefanyaah oo ay joogaan kuwii baabuloon ka yimid. oo waxaad iyaga ka qaaddaa lacag iyo dahab, oo waxaad ka samaysaa taaj, oo waxaad madaxa u saartaa yashuuca ina yehoosaadaaq oo ah wadaadka sare. isaga la hadal, oo waxaad ku tidhaadaa, rabbiga ciidamadu sidanuu u hadlaa oo leeyahay, bal eega ninka magiciisu yahay biqilka. wuxuu ku kori doonaa meeshiisa, oo macbudka rabbiga ayuu dhihi doonaa. isaga qudhiisa ayaa dhihi doona macbudka rabbiga, oo isagu ammaantuu sidan doonaa, oo carshiga ayuu ku dul fadhiyi doonaa oo ku talin doonaa. wuxuu ahaan doonaa wadaad carshigiisa ku dul fadhiya, oo labadoodaba waxaa u dhaxayn doona taladii nabaadiinada. oo taajajka waxaa yeelan doona xeelem iyo toobiyaah iyo yedacyaah iyo xeen oo ah ina sefanyaah, oo waxayna u ahaan doonaan xusuus macbudka rabbiga ku jirta. oo kuwa meelaha fog jooga ayaa iman doona oo waxay ka shaqayn doonaan dhisidda macbudka rabbiga, oo idinkuna waxaad ogaan doontaan in rabbiga ciidamadu uu ii soo kiin diray. tanu way ahaan doontaa haddaad ku dadaashaan inaad codka rabbiga ilaahiinna ah ad-deecdaan.

7

oo boqor daariyus sannaddiisii afraad ayaa eraygii rabbigu u yimid sekaryaah maalintii afraad oo bisha

sagaalaad, taasoo ah bisha kislee'u. haddaba reer beytel waxay soo direen shareser iyo regem meleg iyo raggoodiiba inay rabbiga baryaan, iyo inay la hadlaan wadaaddadii guriga rabbiga ciidammada, iyo nebiyadii, oo ay ku yidhaahdaan, miyaan bisha shanaad ooyaa, oo miyaan gooni iska dhigaa sidii aan yeeli jiray sannadahan badan oo dhan? oo hadana waxaa ii yimid eraygii rabbiga oo wuxuu igu yidhi, waxaad la hadashaa dadka dalka deggan oo dhan iyo wadaaddadaba, oo waxaad ku tidhaahdaa, markaad soomi jirteen oo aad barooran jirteen bisha shanaad iyo bisha toddobaad, oo ah toddobaatankan sannadood, miyaad innaba aniga ii soomi jirteen? oo markaad wax cuntaan, iyo markaad wax cabtaan, miyaadna nafsaddiinna u cunin oo miyaadna nafsaddiinna u cabbin? sow ma aha erayadii rabbigu kaga dhex qayliyey nebiyadii hore, markii yerusaleem la degganaa oo ay barwaaqada ku dhex jirtay, oo la wada degganaa magaalooiyinka hareerahooda ku wareegsan iyo xagga koonfureed iyo bannaankaba? markaasaa eraygii rabbigu u yimid sekaryaah, isagoo leh, rabbiga ciidamadu sidan buu ku hadlay oo yidhi, garsoorid daacad ah naqa, oo nin waluba walaalkiis ha u sameeyo naxariis iyo raxmad. hana dulmina carmalka, ama agoonta, ama qariibka, ama masaakiinta, oo midkiinna yuusan qalbiga xumaan ugu fikirin walaalkiis. laakiinse way diideen inay dhegayaan, oo intay caasiyeen ayay dhegaha furaysteen, si ayan u maqlin. oo waxay qalbigoodii ka dhigeen sidii dhagax adag oo kale si ayan u maqlin sharcigii iyo erayadii rabbiga ciidamadu uu ku soo dhiibay ruuxiisa markuu nebiyadiisii hore soo diray, oo sidaas daraadeed waxaa rabbiga ciidammada ka timid cadho weyn. oo sidii uu u dhawaaqay oo iyana ay maqli waayeen, sidaas oo kalay u qayliyeen, oo anna ma aan maqlin, ayaa rabbiga ciidamadu yidhi, laakiinse waxaan iyaga ku kala firdhiyey dabayl duufaana ah oo waxaan dhex geeyey quruumaha ayan aqoon oo dhan. sidaasuu dalkii cidla u noqday iyaga dabadood, oo ninna ma dhex marin, ciduna kuma soo noqon, waayo, dalkii wacnaa cidla baa laga dhigay.

8

markaasaa eraygii rabbiga ciidamadu ii yimid, isagoo leh, rabbiga ciidamadu wuxuu leeyahay, siyoon waxaan ugu qiirooday qiiraa aad u weyn, oo waxaan iyada ugu qiirooday cadho weyn. rabbigu wuxuu leeyahay, siyoon baan ku soo noqday, oo waxaan degganaan doonaa yeruusaaleem dhexdeeda, oo yeruusaaleem waxaa lagu odhan doonaa magaaladii runta, oo buurta rabbiga ciidammada waxaa lagu odhan doonaa buurta quduuska ah. rabbiga ciidamadu wuxuu leeyahay, yeruusaaleem jidadkeeda waxaa mar kale degganaan doona odayaal iyo habro, nin kasta isagoo gacanta ku haysta ushiisa cimrigiisa weynaaday daraadiis. oo magaalada jidadkeeda waxaa ka buuxi doona wiilal iyo gabdho oo jidadka dhexdooda ku cayaaraya. rabbiga ciidamadu wuxuu leeyahay, wakhtigaas hadday yaab ku tahay dadkan kuwoda hadhay, ma yaab bay ku ahaanayaan indhahayga? rabbiga ciidamadu wuxuu leeyahay, bal eeg, dadkaygaan ka badbaadin doonaa dalka bari iyo

dalka galbeed. waanan keeni doonaa, oo yeruusaalem way dhex degganaan doonaa, oo dadkaygii way noqon doonaan oo anna waxaan noqon doonaa ilaahooda anoo leh daacadnimo iyo xaqnimo. rabbiga ciidamadu wuxuu leeyahay, gacmihiinnu xoog ha yeesheen, kuwiinna wakhtigan erayadan ka maqla afka nebiyada kuwaasoo joogay maalintii aasaaskii guriga rabbiga ciidammada, kaasoo ah macbudka, loo dhigay si loo dhiso. waayo, wakhtigaas ka hor ninna kiro ma lahayn, neefna kiro ma lahayn innaba, oo kii baxay iyo kii galay toona nabadu uma jirin cad-owga daraaddiis, waayo, dadka oo dhan nin kasta waxaan ku diray deriskiisa. laakiinse rabbiga ciidamadu wuxuu leeyahay, haatan dadkan hadhay sidii waagii hore u ahaan maayo. waayo, waxaa jiri doona iniintii nabadda. geedcanabkuna canabkiisuu dhali doonaa, oo dhulkuna midhihiisuu soo bixin doonaa, oo samooyinkuna sayaxay soo deyn doonaan, oo waxaan ka dhigi doonaa in kuwa dadkan ka hadhay ay waxyaalahan oo dhan dhaxlaan. dadka dalka yahuudahow, iyo dadka dalka israa'iilow, sidaad quruumaha habaar ugu dhex ahaydeen ayaan idiin badbaadin doonaa, oo barako baad ku ahaan doontaan. ha cabsanina, laakiinse gacmihiinnu xoog ha yeesheen. waayo, rabbiga ciidamadu wuxuu leeyahay, sidii waagii ay awoyayaashiin iiga xanaajiyeen oo aan ugu fikiray inaan iyaga wax xun ku sameeyo, oo aanan taas uga soo noqon, sidaas oo kale ayaan haatan ku fikiray inaan wax wanaagsan ku sameeyo yeruusaalem iyo dadka dalka yahuudah, haddaba ha cabsanina. idinku waxaad samaysaan waxyaalahan, ninkiiin kastaaba deriskiisa run ha kula hadlo, oo waxaad iridihiinna ku naqdaan garsoorid run ah oo nabad keenta, oo midkiinna yusaan qalbiga xumaan ugu fikirin deriskiisa, oo ha jeclaanina dhaar been ah, waayo, rabbigu wuxuu leeyahay, waxyaalahan oo dhammu waa waxyaalo aan necbahay. oo waxaa ii yimid eraygii rabbiga ciidammada, isagoo leh, rabbiga ciidamadu wuxuu leeyahay, soonkii bisha afraad iyo soonkii bisha shanaad iyo soonkii bisha toddobaad iyo soonkii bisha tobnaadba waxay dadka dalka yahuudah u noqon doonaan farxad iyo rayrayn iyo iido lagu rayreeyo, haddaba sidaas daraaddeed jeclaada runta iyo nabadda. rabbiga ciidamadu wuxuu leeyahay, mar kale waxaa iman doona dadyow iyo kuwo magaaloolayn badan deggan. oo magaalo dadka deggan waxay u tegi doonaan dad magaalo kale deggan, oo waxay ku odhan doonaan, ina keena aynu dhaqsiyo rabbiga u barinne, oo aynu rabbiga ciidammada doondoonee, oo aniguna waan tegi doonaa. dadyow badan iyo quruumo xoog badanuba waxay u soo kici doonaan inay yeruusaalem ka doondoonaan rabbiga ciidammada, iyo inay rabbiga bayaan. rabbiga ciidamadu wuxuu leeyahay, wakhtigaas toban nin oo ka mid ah quruumaha oo dhammu waxay ku dhegi doonaan mid yuhuud ah darafka dharkiisa, iyagoo leh, annagu waannu idin raaci doonaa, waayo, waxaannu maqalnay in ilaah idinla jiro.

kanu waa warka culus ee erayga rabbiga oo ku saabsan dalka xadraag, oo dimishaqna waa meeshuu joogayo, waayo, nin kasta iyo qabiilooyinkii reer binu israa'iil oo dhammuba waxay indhaha ku taagayaan rabbiga xaggiisa, iyo weliba xamaad oo soohdinteeda ku ag taal, iyo weliba turos iyo siidoon, maxaa yeelay, iyadu way caqli badan tahay. turos waxay dhisatay qalcad, oo waxay lacag u urursatay sida ciidda oo kale, iyo dahab saafiya sida dhoobada jidadka dhex taal oo kale. bal eeg, sayidku iyadu wuu hantiyi doonaa, oo xoogeedana badduu ku tuuri doonaa, oo dab baa dhammayn doona. ashqeloon way arki doontaa, wayna cabsan doontaa, oo gaasana way arki doontaa oo aad bay u xanuunsan doontaa, ceqroonna way cabsan doontaa, waayo, waxfilashadeedii way dhammaan doontaa, oo gaasana boqorku wuu ka baabbi'i doonaa, ashqeloonna lama degganaan doono. ashdoodna reer garac baa dhex degganaan doona, oo kibirka reer falastiinna waan baabbi'in doonaa. waxaan afkooda ka soo bixin doonaa dhiiggooda, oo ilkahooda dhexdoodana karaahiyadoodaan ka soo bixin doonaa, oo iyaguna ilaahayagay dad hadhay u ahaan doonaan, oo sida ugaas dalka yahuudah dhex jooga oo kale ayay ahaan doonaan, oo ceqroonna waxay noqon doontaa sida reer yebuus. oo gurigayga hareerihisa waan degi doonaa inaan ciidanka ka hor joogsado, inaan ninna ka dhex marin ama ku soo noqon, oo mar dambena mid wax dulma iyaga ma dhex mari doono, waayo, haatan indhahaygaan ku arkay. magaalada siyoonyay, si weyn u reyree, magaalada yeruusaalemay, qayli. bal eeg, boqorkaagu waa kuu imanayaa. isagu waa xaq oo guul buu leeyahay, waana qalbi qabow yahay, oo wuxuu fuushan yahay dameer ah qayl dameereed. oo anigu efrayim gaadhifardood kasta waan ka baabbi'in doonaa, oo yeruusaalemma faras kuma reebi doono, oo qaansada daagalkana waa la baabbi'in doonaa. isna quruumaha nabad buu kula hadli doonaa, oo dowladnimadiisuna waxay gaadhi doontaa bad ilaa baddeeda kale, iyo tan iyo webiga iyo xataa dhulka darafyadiisa. oo weliba adigana dhiiggii axdigaaga daraaddiis maxaabiistaadii waan ka soo bixiyeey godkii aan biyuhu ku jirin. ku noqda qalcadda, maxaabiistiinna rajada lahow, maantadan ayaan caddaynayaa inaan laba jibbaar idin siinayo. waayo, dadka yahuudah sida qaanso baan u xootay, oo reer efrayim sida fallaadh oo kale ayaan qaansadii u gashaday. siyoonyay, wiilashaada waan kicin doonaa, gariigow, iyagaan ku kicin doonaa wiilashaada, oo waxaan kaaga dhigi doonaa sida seef nin xoog badanu haysto. oo rabbigina waa lagu arki doonaa korkooda, oo fallaadhihiisuna waa u soo bixi doonaan sida hillaac. oo sayidka rabbiga ahu buunkuu afuufi doonaa, oo wuxuu raaci doonaa dabaylo cirwareen ah ee koonfureed. rabbiga ciidammada ayaa daafici doona iyaga, oo way baabbi'in doonaan, oo waxay ku tuman doonaan dhaqaxyada wadhafka, oo khamri bay cabbi doonaan oo waxay u qaylin doonaan sida iyagoo sakhraansan, oo waxay u buuxsami doonaan sida maddiibado, iyo sida rukummada meesha allabariga. oo wakhtigaas ayaa rabbiga ilaahooda ahu dadkiisa badbaadin doonaa

sida iyagoo idihiisa ah, waayo, waxay ahaan doonaan sida dhagxan qaali ah oo taaj ku jira oo dalkiisa ka kor dhalaalaya. barwaaqadiisu badanaa oo quruxdiisu weynaan badanaa! barbaarrada hadhuudh baa barwaaqayn doonaa, gabdhahana khamri cusub baa barwaaqayn doona.

10

xilliga roobka dambe roob ka barya rabbiga, isagoo ah rabbiga hillaaca sameeya, oo iyaguu siin doonaa roob wanaagsan, oo wuxuu qof kasta beerta ku siin doonaa doog. waayo, teraafiimkii waxay ku hadleen wax aan waxba ahayn, waxsheegayaashiina wax been ah bay arkeen, oo waxay sheegeen riyooyin been ah, oo si aan waxtar lahayn ayay ugu qalbi qabooyiaan, haddaba sidaas daraaddeed waxay u ambadaan sida ido oo kale, oo aad bay u dhibtoodaan, maxaa yeelay, adhijir ma leh. adhijirrada aad baan ugu cadhooday, oo waxaan ciqaabi doonaa orgida, waayo, rabbiga ciidammadu wuxuu soo booqday idihiisii ahaa dadka dalka yahuudah, oo wuxuu ka dhigi doonaa sida faraskiisa sharafta leh oo dagaalka ku jira. waxaa isaga ka iman doona dhagaxa rukunka, oo dhidibkuna isaguu ka iman doonaa, qaansada dagaalkuna isagay ka iman doontaa, oo taliye kastaana isaguu ka iman doonaa. oo iyana waxay ahaan doonaan sida rag xoog badan oo dagaal gala oo cadowgooda kula tunta dhoobada jidadka dhex taal. wayna diriri doonaan, maxaa yeelay, rabbiga ayaa iyaga la jira. oo kuwa fardaha ku joogaana way isku qasmi doonaan. reer yahuudah waan xoogayn doonaa, waanan badbaadin doonaa reer yuusuf, oo mar kalaan soo celin doonaa, waayo, waan u naxariisanayaa, oo waxay noqon doonaan sidii iyagoo aanan xoorin, waayo, waxaan ahay rabbiga ilaahooda ah, oo waan maqli doonaa iyaga. oo kuwa reer efrayimna waxay noqon doonaan sida nin xoog badan, oo qalbigooduna wuxuu u rayrayn doonaa sidii iyagoo khamri ka wabxay, oo carruurtooduna way arki doonaan, oo way rayrayn doonaan, oo qalbigooduna waa ku farxi doonaa rabbiga. anigu waan u foodhiyi doonaa iyaga, oo waan isu soo wada ururin doonaa, waayo, waan soo furtay, oo waxay u badan doonaan siday u badnaan jireen. waxaan iyaga ku beeri doonaa dadyowga dhexdooda, wayna igu soo xusuusan doonaan waddammo fog. way noolaan doonaan iyaga iyo carruurtooda, oo way soo noqon doonaan. mar kalaan ka soo bixin doonaa dalkii masar, ashuurna waan ka soo ururin doonaa, oo waxaan iyaga keeni doonaa dalka gilecaad iyo lubnaan, oo weliba meel looma heli doono. oo isagu wuxuu dhex mari doonaa badda dhibaataada, oo wax buu ku dhufan doonaa hirarka badda, oo webi niil moolkiisuna waa engegi doonaa, oo kibirka ashuurna waa la soo dejin doonaa, oo usha boqortooyada masarna way iska baabbi'i doontaa. oo iyagaan ku xoogayn doonaa rabbiga, oo hor iyo dibba way ugu socon doonaan magiciisa, ayaa rabbigu leeyahay.

11

lubnaanay, albaabbadaada fur in dab baabbi'iyoo geedahaaga kedarka ah. geed beroosh ahow, ooya, waayo, geedkii kedarka ahaa waa dhacay, maxaa yeelay, kuwii qurqurxoonaa waa la kharribay. kuwiinna geedaha alloonka ah oo baashaan yahow, ooya, waayo, kayntii adkayd waa dhacday. waxaa yeedhaya codkii baroortii adhijirrada! waayo, sharaftoodii waa la kharribay! waxaa yeedhaya codkii cida aaran libaaxyada! waayo, kibirkii urdun waa la kharribay. rabbiga ilaahayga ahu wuxuu yidhi, daaji idaha la qalayo. kuwii hantidooda lahaa way gowracaan, oo isumana ay haystaan inay eed leeyihiin, oo kuwa iyaga soo iibiyana mid kastaaba wuxuu leeyahay, mahad waxaa leh rabbiga, waayo, taajir baan noqday, oo adhijirradooduna uma ay naxaan iyaga. waayo, rabbigu wuxuu leeyahay, anigu mar dambe u sii nixi maayo dadka dalka deggan, laakiinse bal eeg, nin kastaba waxaan ku ridi doonaa gacanta deriskiisa, iyo gacanta boqorkiisa, oo iyana dalkay ku dhufan doonaan, oo gacantooda kama aan samatabbixin doono. markaasaan daaijyey idaha la qalayo, oo sida xaqi-iqada ah waxay ahaayeen idaha ugu miskiinsan. oo waxaan soo qaatay laba ulood, oo mid waxaan u bixiyey raalinimo, middii kalena waxaan u bixiyey xidhiidh, oo idihii waan daaijyey. oo saddexdii adhijirba isku bil baan baabbi'iyey, waayo, naftaydu way ka daashay, oo weliba naftooduna way iga neceen. markaasaan idhi, anigu idin daajin maayo. kii dhimanayaa ha dhinto, kii halligmayaana ha halligmo, oo intii hadhana mid waluba kan kale hilibkiisa ha cuno. oo waxaan soo qaatay ushaydii aan raalinimo u bixiyey, oo waan kala jebiyey, si aan u jebiyo axdi-gaygii aan dadyowga oo dhan la dhigtay. oo maal-intaasuu jabay, oo sidaas kuwii idaha u miskiinsanaa oo i dhegaystay u ogaadeen in kaasu yahay eraygii rabbiga. oo waxaan iyagii ku idhi, hadday idinla wanaagsaan tahay, kiradaydii i siiya, haddii kalese iska daaya. sidaas daraaddeed waxay kiradaydii igu miisaameen soddon gogo' oo lacag ah. oo rabbigu wuxuu igu yidhi, dheryaameeyaha u tuur qiimihii wanaagsanaa oo ay igu qiimeeyeen. oo anna waxaan soo qaaday soddonkii gogo' oo lacagta ahaa, kolkaasaan guriga rabbiga ugu tuuray dheryaameeyaha. oo haddana waxaan kala jebiyey ushaydii kale oo aan xidhiidh u bixiyey, inaan kala gooyo walaalnimadii dadka dalka yahuudah iyo dadka dalka is-raa'iil ka dhexaysay. oo rabbigu wuxuu igu yidhi, haddana mar kale waxaad qaadataa adhijir nacas ah alaabtiis. waayo, bal eeg, waxaan dalka ka dhex kicin doonaa adhijir aan soo booqanayn kuwa ambaday, oo aan doondoonaayn kuwa kala firdhay, oo aan bogsiinayn kii jaban, oo aan daajinayn kii feyow, laakiinse isagu wuxuu cuni doonaa hilibka baruurta, oo raafakoodana wuu kala dildillaacin doonaa. waxaa iska hoogay adhijirka waxtarlaawaha ah oo adhiga isaga taga! seef baa ku dhici doonta gacantiisa iyo ishiisa midig. gacantiisu dhammaanteed way engegi doontaa, oo ishiisa midigna kulligeed way madoobaan doontaa.

kanu waa warka culus ee erayga rabbiga oo ku saabsan dalka israa'iil. rabbigii samada kala bixiyeey, oo aasaaska dhulka dhigay, oo dadka naftiisa ku dhex sameeyey wuxuu leeyahay, bal eeg, yeruusaalem waxaan koob lagu dhacdhaco uga dhigi doonaa dadka ku wareegsan oo dhan, iyo weliba dalka yahuudah, markii yeruusaalem la hareereeyo. oo waxay wakhtigaas ahaan doontaa inaan yeruusaalem dhagax culaab badan uga dhigo dadyowga oo dhan, oo intii isku culaabaysa oo dhammuna aad bay u dhaawacmi doonaan, oo quruumaha dhulka oo dhammuna iyaday isu soo urursan doonaan inay la dagaallamaan. rabbigu wuxuu leeyahay, wakhtigaas faras kasta waan argaggixin doonaa, oo kan ku joogana waalli baan ku ridi doonaa, laakiin indhaha baan ku hayn doonaa dadka dalka yahuudah, markaan faras kasta oo dadyowga indhatiro. oo taliyayaasha dalka yahuudahna waxay qalbiga iska odhan doonaan, kuwa yerusalaam deggan xooggii ay rabbiga ciidammada oo ilaahooda ah ka heleen waa inoo xoog. wakhtigaas taliyayaasha dalka yahuudah waxaan ka dhigi doonaa sida giregire dab ah oo qoryo ku dhex jira, iyo sida qori ololaya oo xidhmooyin hadhuudh ah ku dhex jira, oo iyana waxay wada baabbi'in doonaan dadyowga iyaga ku wareegsan oo dhan, kuwa midigta ka xiga iyo kuwa bidxda ka xigaba, oo reer yerusalaalema mar kalay degganaan doonaan meeshooda, taasoo ah yeruusaalem qudheeda. oo weliba rabbigu wuxuu marka hore badbaadin doonaa teendhooyinka dadka yahuudah, in sharafta reer daa'uud iyo sharafta dadka yerusalaam degganu ayan ka sii weynaan tan dadka yahuudah. wakhtigaas rabbigu wuxuu daafici doonaa dadka yeruusaalem deggan, oo kii iyaga ugu tabaryaru wakhtigaas wuxuu ahaan doonaa sida daa'uud oo kale, oo reer daa'uudna wuxuu noqon doonaa sida ilaah oo kale, iyo sida malaa'igtii rabbiga oo iyaga hor socota. oo wakhtigaas waxaan doondoonaayaa inaan wada baabbi'yo quruumaha yerusalaam ku kaca oo dhan. oo reer daa'uud iyo dadka yeruusaalem degganba waxaan ku shubi doonaa ruuxa raxmadda iyo baryootanka, oo waxay arki doonaan aniga oo ah kii ay wareemeen, oo iyana isagay ugu barooran doonaan sida mid ugu baroorto wiilkiisa madiga ah, oo aad bay ugu murugoon doonaan isaga, sida mid ugu murugoodo curadkiisa. wakhtigaas yeruusaalem waxaa jiri doonta baroorasho weyn oo ah sidii baroorashadii hadad-rimmoon taasoo ku dhex tiil dooxada megid-doo. oo dalkuna waa wada barooran doonaa, qoys kastaba gooni ahaantiisa, qoyska reer daa'uud gooni ahaantiis, naagahooduna gooni ahaantood, qoyska reer naataanna gooni ahaantiis, naagahooduna gooni ahaantood, qoyska reer laawina gooni ahaantiis, naagahooduna gooni ahaantood, qoyska reer shimciina gooni ahaantiis, naagahooduna gooni ahaantood, qoysaska hadhay oo dhan, mid kastaba gooni ahaantiis, naagahooduna gooni ahaantood.

wakhtigaas waxaa reer daa'uud iyo dadka yerusalaam degganba u furmi doonta il dembiga iyo niijaasta lagaga maydho. rabbiga ciidammadu wuxuu leeyahay, waxay wakhtigaas noqon doontaa inaan dalka dhexdiisa ka wada baabbi'yo magacyada sanamyada, oo mar dambena iyaga lama soo xusuusan doono, oo weliba waxaan ka dhigi doonaa inay nebiyada beenta ah iyo ruuxa wasakhda ahba dalka ka dhex baxaan. oo markii mid wax sii sheego, aabbihiis iyo hooyadiisii dhalay waa inay isaga ku yidhaahdaan, waa inaadna sii noolaan, waayo, been baad magaca rabbiga ku sheegtaa. oo aabbihiis iyo hooyadiisii dhalay waa inay isaga wareemaan intuu wax sii sheegayo. oo wakhtigaas nebiyada midkood kas-taaba wuu ku ceeboobi doonaa riyadiisii markuu wax sii sheegayo, mana ay xidhan doonaan dhag dhogor badan oo ay wax ku khiyaanaan. laakiinse wuxuu odhan doonaa, anigu nebi ma ahi, ee waxaan ahay dhulbeerte, waayo, tan iyo yaraantaydii baa lay adoonsanayay. oo waxaa lagu odhan doonaa, waa maxay nabrahan gacmahaaga ku yaalla? oo isna wuxuu ugu jawaabi doonaa, waa kuwii laygu dhaawacay anigoo guriga saaxiibbaday jooga. rabbiga ciidammadu wuxuu leeyahay, seefay, toos oo ku kac adhijirkayga iyo ninka wadaygayga ah. adhijirka dil, oo iduhuna way kala firdhi doonaan, oo gacantaydaan ku soo celin doonaa kuwa yaryar. oo rabbigu wuxuu leeyahay, waxay noqon doontaa in dalka oo dhan laba dalool baabba'do oo dhimato, laakiinse daloolka saddexaad wuu hadhi doonaa. oo anna daloolka saddexaad dab baan dhex marsiin doonaa, oo waxaan u kala miiri doonaa sida lacag loo miiri, oo waxaan u tijaabin doonaa sida dahabka loo tijaabsho. magacaygay igu baryi doonaan oo anna waan maqli doonaa, oo waxaan odhan doonaa, iyagu waa dadkaygii, oo iyana midkood kastaba wuxuu odhan doonaa, rabbigu waa ilaahay.

bal eeg, waxaa imanaysa maaliintii rabbiga ee waxaagii la dhacay dhexdaada lagu qaybsan doono. waayo, quruumaha oo dhan waan u soo wada ururin doonaa inay yeruusaalem la diriraan, oo magaalada waa la qabsan doonaa, guryahana waa la dhici doonaa, naagahana waa la kufsan doonaa, oo magaalada badhkeedna maxaabiis ahaan baa loo kaxaysan doonaa, laakiinse dadka intiisii hadhay magaalada lagama baabbi'in doono. markaasaa rabbigu soo bixi doonaa, oo quruumahaas buu la diriri doonaa, siduu u diriray maaliintii dagaalka. oo maaliintaas cagihiiu waxay ku istaagi doonaan buur saytuun, taasoo yerusalaam ka horraysa oo xagga bari ka xigta, oo buur saytuunna dhexday uga kala dillaaci doontaa xagga bari iyo xagga galbeed, oo waxaa jiri doonta dooxo aad u weyn, oo buurta badhkeed wuxuu u durki doonaa xagga woqooyi, oo badhkeeda kalena wuxuu u durki doonaa xagga koonfureed. markaasaa ku carari doonaan dooxadii buurahayga, waayo, dooxada buuruhu waxay gaadhi doontaa tan iyo aaseel. oo waxaad u carari doonaan sidaad ugu hor carar-

teen dhulgariirkii dhacay wakhtigii cusiyaaah boqorka ka ahaa dalka yahuudah. oo rabbiga ilaahayga ahu wuu iman doonaa, oo waxaa la iman doonaa kuwa quduuska ah oo dhan. oo waxay maalintaas noqon doontaa in iftiinku uusan yeelanayn dhalaal iyo gud-cur toona, laakiinse waxay ahaan doontaa maalin uu rabbigu og yahay, taasoo aan maalin ahayn, oo aan habeenna ahayn, laakiinse waxay ahaan doontaa in markay fiidkii tahay uu iftiin jiri doono. oo waxay maalintaas noqon doontaa inay biyo noolu yerusaaalem ka soo baxaan, oo badhkood wuxuu u qulquli doonaa xagga badda bari, oo badhkooda kalena wuxuu u qulquli doonaa xagga badda gal-beed, oo waxay ahaan doontaa wakhtiga kulaylka iyo wakhtiga qabowga. oo rabbigu boqor buu ka ahaan doonaa dunida oo dhan, oo maalintaas rabbigu mid buu ahaan doonaa, oo magicisuna mid buu ahaan doonaa. oo dalka oo dhammuna wuxuu u rogman doonaa sida caraabaah, tan iyo gebac iyo ilaa rimmoon oo yerusaaalem xagga koonfureed ka jirta. oo yerusaaalemna kor baa loo qaadi doonaa oo waxay iska degganaan doontaa meesheeda, tan iyo iridda benyaamiin iyo ilaa meesha iridda kowaad, iyo ilaa iridda geeska ku taal, iyo tan iyo munaaradda xananeel iyo ilaa boqorka macsarooyinkiisa kham-riga. oo dad baa dhexdeeda degganaan doona, oo innaba habaar dambe ma jiri doono, laakiinse yerusaaalem si ammaan ah ayay u degganaan doontaa. oo tanuna waa belaaayada rabbigu ku dhufan doono dadyowga yerusaaalem la diriray oo dhan. iyagoo cagahooda ku taagan ayaa hilibkoodu iska dhammaan doona, oo indhahoodu waxay ku dhex baabbi'i doonaan godadkooda, carrabkooduna afkooda. oo wakhtigaas rabshad weyn oo xagga rabbiga ka timid ayaa dhexdooda jiri doonta, oo midkood kastaaba wuxuu qabsan doonaa gacanta deriskiisa, oo gacantiisu waxay ku kici doontaa gacanta deriskiisa. oo weliba dadka dalka yahuudah yerusaaalem bay ku dagaallami doonaan, oo maalka quruumaha hareer-aheeda ku wareegsan oo dhanna waa la soo wada ururin doonaa, kaasoo ah dahab iyo lacag iyo dhar aad u badan. oo saasay noqon doontaa belaaayada faraska, iyo tan baqalka, iyo tan awrka, iyo tan dameerka, oo xayawaanka xerooyinkaas jooga oo dhanba waxaa ku dhici doonta belaaayadan. oo waxay noqon doontaa in mid kasta oo ka hadhay quruumihii yerusaaalem ku soo kacay oo dhan uu u kici doono inuu soo caabudo boqorka ah rabbiga ciidammada, iyo inuu soo dhawro iiddii waababka. oo qolooyinka dhulka deggan oo dhan ku alla kii aan yerusaaalem ugu kicin inuu soo caabudo boqorka ah rabbiga ciidammada innaba roob kuma di'i doono. oo haddii uusan reer masar u kicin, oo uusan iman, iyagana roob kuma di'i doono, oo waxaa jiri doonta belaaayo taasoo rabbigu ku dhufan doono quruumihii aan u kicin inay soo dhawraan iiddii waababka. taasoo waxay ahaan doontaa ciqaabta masar, iyo ciqaabta dhammaan quruumaha aan u kicin inay soo dhawraan iiddii waababka. wakhti-gaas dawannada fardaha waxaa ku qornaan doona, waa u quduus rabbiga, oo dheryaha guriga rabbiga ku jiraana waxay ahaan doonaan sida maddiibadaha meesha allabariga hor yaal. oo xataa dheri kasta

oo yerusaaalem dhex yaal iyo mid kasta oo dalka yahuudah dhex yaalba quduus buu u ahaan doonaa rabbiga ciidammada, oo kuwa allabariga bixiya oo dhammu way iman doonaan oo intay qaataan ayay wax ku karsan doonaan, oo wakhtigaas ka dib mid reer kanaan ahu guriga rabbiga ciidammada kuma jiri doono.

kanu waa warka culus ee eraygii rabbiga oo malaakii loogu soo dhiibay dadka dalka israa'iil. rabbigu wuxuu leeyahay, anigu waan idin jeclaaday, laakiinse idinku waxaad tidhaahdaan, war sidee baad noo jeclaatay? ceesaw sow yacquub walaalkiis ma ahayn? ayaa rabbigu leeyahay, laakiinse yacquub waan jeclaaday, ceesawse waan nebaaday, oo buurihiisiina cidla baan ka dhigay, oo dhaxalkiisiina waxaan siiyey dawacooyinka cidlada. in kastoo reer edom yidhaahdaan, annaga waa nala dumiyeey, laakiinse waannu soo noqon doonnaa, oo meelaha cidlada ah waannu dhisi doonnaa, rabbiga ciidammaduse wuxuu leeyahay, way dhisi doonaan, laakiinse anigu waan dumin doona, oo dadku wuxuu ku magacaabi doona, dalka xumaanta, iyo dadka uu rabbigu weligiis u cadhaysan yahay. oo indhihiinnuna way arki doonaan, oo idinku waxaad odhan doontaan, rabbigu ha laga weyneeyo soohdinta dalka israa'iil shishadeeda. wiil wuxuu murweeyaa aabbihiis, addoonna sayidkiisa, haddaba haddii aan aabbe ahay, meeday murwaddaydii? haddiise aan sayid ahay, meeday cabsidaydii? wadaaddada magacayga quudhsadayow, rabbiga ciidammadu saasuu idinku leeyahay. idinkuna waxaad leedihiin, war sidee baannu magacaaga u quudhsanay? idinku cunto nijaasooday ayaa meeshayda al-labariga ku dul bixisaan, oo weliba waxaad leedihiin, war sidee baannu kuu nijaasaynay? taas waxaad ku tidhaahdaan, miiska rabbigu waa mid la quudhsado. rabbiga ciidammadu wuxuu leeyahay, markaad neef indha la' allabari u bixisaan, sow taasu shar ma aha? sowse shar ma aha markaad neef curyaan ah iyo neef buka allabari u bixisaan? haddaba bal taliyaahaaga u gee. miyuu kugu farxi doonaa? miyuuse ku aqbali doonaa? haddaba waan idin baryayaaye, rabbiga barya inuu inoo roonaado aawadeed. haddaba idinkoo waxaas sameeyey, miyuu midkiinna aqbalayaa? saasuu rabbiga ciidammadu leeyahay. waxaan jeclaan lahaa inuu idinku dhex jiro mid albaabbada xidha, inaydaan meeshayda allabariga dab ugu shidin si aan waxtar lahayn! rabbiga ciidammadu wuxuu leeyahay, anigu idinkuma faraxsani, oo gacmihiinnana innaba qurbaan ka aqbali maayo. rabbiga ciidammadu wuxuu leeyahay, markii qorraxdu soo baxdo iyo markii ay dhacdo inta ka dhexle magacaygu waa ku weyn yahay quruumaha dhexdooda, oo meel kastana waxaa magacayga aawadiis loo bixiyaa foom iyo qurbaan daahir ah, waayo, magacaygu waa ku weyn yahay quruumaha dhexdooda. idinkuse waad nijaasaysaan markaad tidhaahdaan, miiskii rabbigu waa nijaasaysan yahay, oo cuntadiisuna waa wax la quudhsado. rabbiga ciidammadu wuxuu leeyahay, idinku waxaad tidhaahdaan, bal eega, kanu daal badanaa! oo weliba waad igu fududaysateen, oo waxaad ii keenteen wax la soo dhacay, iyo neef curyaan ah, iyo mid buka, oo saasaad qurbaan u keentaan. rabbiga ciidammadu wuxuu leeyahay, miyaan gacantiinna ka aqbalaa wax sidaas ah? laakiinse inkaaruu ha ku dhacdo khaa'inkii adhigiisa neef wanaagsan oo lab ahu ku jiro, oo markuu nidar galo uu sayidka u allabaryo wax iin leh, waayo, rabbiga ciidammadu wuxuu leeyahay, anigu waxaan ahay boqor weyn,

oo magacaygana aad baa looga cabsadaa quruumaha dhexdooda.

2

haddaba, wadaaddadow, amarkan idinkaa laydiin soo diray. oo rabbiga ciidammadu wuxuu leeyahay, haddii aydaan dhegaysan, oo aydaan qalbigiinna gelin si aad magacayga u ammaantaan aawadeed, markaas waxaan idinku soo dejin doonaa inkaartii, oo barakooyinkiinnana waan inkaari doonaa, oo mar horaan inkaaray, maxaa yeelay, qalbigiinna ma aad gelisaan. bal eega, farcankiinnaan canaanan doonaa, oo wejigiinnana waxaan ku firdhin doonaa uus, kaa-soo ah uuska allabaryadiinna, oo waa laydinla qaadi doonaa. rabbiga ciidammadu wuxuu leeyahay, waxaad ogaan doontaan inaan anigu amarkan idiin soo diray, si uu axdigaygu reer laawi ula sii jiro. axdigaygii aan iyaga la dhigtay wuxuu ahaa mid nolol iyo nabaadiino ah, oo waxaan u siiyey inay iga cabsadaan, wayna iga cabsadeen, oo magacaygana way ka cabsadeen. sharcigii runtu afkooduu ku jiray, oo bushimihoodana xaqdarro lagama helin. way igula socdeen nabaadiino iyo qummanaan, qaar badanna xumaan bay ka leexiyeen. waayo, bushimaha wadaadka waxaa waajib ku ah inay aqoonta dhawraan, oo waxaa ku habboon in sharciga afkiisa laga doono, waayo, isagu waa wargeeyihii rabbiga ciidammada. laakiinse idinku jidkii baad ka baydheen, oo dad badan baad sharciga ku kufiseen, oo axdigii reer laawina waad kharribteen, ayaa rabbiga ciidammadu leeyahay. haddaba sidaas daraaddeed waxaan dadka oo dhan hortiiisa idinkaga dhigay wax la quudhsado oo hooseeya, maxaa yeelay, jidadkayga ma aydaan dhawrin, laakiinse dadka baad ugu kala eexateen sharciga. miyaaynan kulligeen isku aabbe ahayn? sow isku ilaah inama uumin? bal maxaa ninkeen kastaaba walaalkiis u khiyaaneeyaa, innagoo nijaasaynayna axdigii awowayaasheen? dadka dalka yahuudah khiyaano bay ku macaamiloodeen, oo dalka israa'iil iyo yeruusaalemma waxaa lagu sameeyey wax karaahiyo ah, waayo, dadka dalka yahuudah waxay nijaaseeyeen meeshii quduuska ahayd ee rabbiga oo uu jecelyahay, oo waxay guursadeen gabdho ilaahoodu qalaad yahay. rabbigu wuxuu teendhooyinka reer yacquub uga baabbi'in doonaa ninkii waxan sameeyay, kan toosa iyo kan ka jawaaba, iyo weliba kan qurbaan u bixiya rabbiga ciidammadaba. oo weliba waxaa kaloo aad samaysaan tan: meesha allabariga ee rabbiga ayaa ku dul badisaan ilmo, iyo oohin, iyo taahid, sababtuna waa qurbaanka uusan innaba mar dambe dan ka lahayn, oo uusan raalli ka ahayn inuu gacantiinna ka aqbalo. oo idinku waxaad tidhaahdaan, waa maxay sababtu? maxaa yeelay, rabbigu wuxuu ahaa markhaati u dhexeeya midkiin kasta iyo naagtii dhallinyaranimadiisa oo uu khiyaano kula macaamilooday in kastoo ay tahay weheshiisii iyo naagtii uu axdiga la dhigtay. oo miyuusan mid ka dhigin in kastoo uu lahaa waxa ruuxa ka hadhay? oo muxuu mid uga dhigay? isagu wuxuu doonayay farcan ilaah caabuda. sidaas daraaddeed iska jira, oo midkiinna yuusan khiyaano kula macaamiloon naagtii uu

dhallinyaraanta ku guursaday. waayo, rabbiga ah ilaah reer binu israa'iil wuxuu leeyahay, anigu waan necbahay furidda, oo rabbiga ciidamadu wuxuu leeyahay, anigu waan necbahay kii dharkiisa dulmi ku deda, haddaba sidaas daraaddeed iska jira oo khiyaano ha ku macaamiloonina. waxaad rabbiga ka daaliseen erayadiinna, oo weliba waxaad tidhaahdaan, war sidee baannu isaga u daalinnay? waad daal-isaan markaad tidhaahdaan, ku alla kii shar falaaba waa ku wanaagsan yahay rabbiga hortiiisa, oo isagu wuu ku farxaa. amase markaad tidhaahdaan, meeh ilaahii caddaaladdu?

3

rabbiga ciidamadu wuxuu leeyahay, bal eega, waxaan soo dirayaa wargeeyahayga, oo isna jidka ayuu hortayda ku sii diyaargarayn doonaa. oo sayidka aad doondoonaysaanna dhaqsiyuu macbudkiisa u iman doonaa, oo bal eega, wargeeyihii axdiga oo aad ku faraxdaanna wuu imaanayaa. laakiinse bal yaa u ad-kaysan kara maalinta imaatinkiisa? bal yaase taag-naan doona markuu muuqdo? waayo, isagu waa sida dabka lacagmiiraha iyo sida saabuunta dharmayd-haha. oo wuxuu u fadhiyi doonaa sida kan lacagta miira oo safeeya, oo reer laawi wuu daahirin doonaa, oo iyaguu u safayn doonaa sida dahabka iyo lacagta loo safeeyo, oo iyana si xaqnimo ah ayay rabbiga qurbaan ugu bixin doonaan. markaasaa qurbaanka dadka yahuudah iyo kan reer yerusaleem noqon doona mid rabbigu ku farxo, sidii waagii hore iyo sidii sannadihii qadiimka ahaa. oo anigu waan idiin soo dhowaan doonaa inaan idin xukumo aawadeed, oo markhaati dheereeya baan ku noqon doonaa saaxiirinta, iyo dhillayada, iyo dhaarbeenlowyada, iyo kuwa shaqaale mushahaaradiisa ku dulma, iyo kuwa carmalka iyo agoonta dhiba, iyo kuwa qari-ibka gartiisa ka qalloociya, iyo kuwa aan iga cab-san, ayaa rabbiga ciidamadu leeyahay. ilma yac-quubow, anigoo rabbiga ah isma beddelo, haddaba sidaas daraaddeed idinku ma aydaan wada baabbi'in. tan iyo wakhtigii awoyayaashiin ayaad amarraday-dii gees uga leexanayseen, oo ma aydaan dhawraynin iyagii. haddaba rabbiga ciidamadu wuxuu leeyahay, xaggayga u soo noqda, oo anna waan idiin soo noqon doonaa. laakiinse idinku waxaad tidhaahdaan, sidee baannu u noqonaynaa? nin miyuu rabbiga dhacaa? idinkuse waad i dhacdaan. laakiinse waxaad tidhaahdaan, maxaannu kaa dhacnay? waxaad iga dhacdeen meeltobnaadyo iyo qurbaanno. idinku, quruuntiinnan oo dhammu, waxaad ku inkaaran tihiin inkaartii, waayo, waad i dhacdaan. rabbiga ciidamadu wuxuu leeyahay, meeltobnaadyada oo dhan khasnadda soo geliya in gurigayga cunto ku jirto aawadeed, oo haddaba taas igu tijaabiya, haddii aan idiin furi waayo daaqadaha samada, oo aan idink-aga soo shubi waayo barako aan meel qaadi karta la arag. rabbiga ciidamadu wuxuu leeyahay, daraad-diin baan u canaanan doonaa kan wax cuna, oo isna midhaha dhulkiinna ma uu baabbi'in doono, oo can-abkiinna beerta ku yaallana xilligiisa ka hor midhihi-isa ma xoori doono. oo rabbiga ciidamadu wuxuu leeyahay, quruumaha oo dhammu waxay idiinku

yeedhi doonaan, kuwa barakaysan, waayo, idinku waxaad ahaan doontaan dal aad u faraxsan. rab-bigu wuxuu leeyahay, erayadiinnii waxay ahaayeen erayo adag oo iga gees ah, idinkuse waxaad tidhaahdaan, goormaannu wax kaa sheegnay? waxaad tidhaahdeen, in rabbiga loo adeego waxtar ma leh, oo bal maxaa faa'iido ah oo noogu jira haddaannu amarki-isii dhawrnay, iyo xataa haddaannu murugaysnaan rabbiga ciidammada kula hor soconnay? oo haatan waxaannu kuwa kibirka leh ugu yeedhnay, kuwa barakaysan, kuwa xumaanta ka shaqeycaa way bar-waaqoobaan; xataa ilaah way jirrabaan, oo haddana way samatabbaxaan. markaasaa kuwii rabbiga ka cabsaday midkood baa midka kale la hadlay, oo rab-biguna wuu dhegaystay oo wuu maqlay, oo hortiiisa kitaab xusuuseed baa loogu qoray kuwii rabbiga ka cabsaday, iyo kuwii magiciisa ka fiirsaday. oo rab-biga ciidamadu wuxuu leeyahay, maaliintii aan saas sameeyo waxay ii noqon doonaan kuwaygii, iyo xataa khasnad khaas ah, oo waan u tudhi doonaa sida nin ugu tudho wiilkiisa u adeega. markaasaad soo noqon doontaan oo waxaad kala garan doontaan kan xaq ah iyo kan sharka ah, iyo kan ilaah u adeega iyo kan aan isaga u adeegin.

4

rabbiga ciidamadu wuxuu leeyahay, bal ogaada, maaliintii waa imanaysaa oo waxay u qaxmaysaa sidii foorro oo kale, oo kuwa kibirka leh oo dhan iyo kuwa xumaanta ka shaqeyaa oo dhammuba waxay ahaan doonaan jirriddo jabab ah, oo maaliinta imanaysa ayaa iyaga gubi doonta, taasuna iyaga uma reebi doonto xidid iyo laan toona. laakiinse kuwiinna magacayga ka cabsada waxaa idiin soo bixi doonta qorraxdii xaqnimada oo baallaheeda bogsinta ku sidda, oo intaad baxdaan ayaad u boodboodi doontaan sida weylaha edegga ka baxa oo kale. oo waxaad ku tuman doontaan kuwa sharka ah oo dhan, waayo, maaliinta aan saas sameeyo iyagu waxay ahaan doonaan sida dambas cagihiiinna ka hooseeya, ayaa rab-biga ciidamadu leeyahay. xusuusta addoonkay-gii muuse sharcigiisii, kaasoo aan ku amray isagoo jooga buur xoreeb oo aan u siiyey reer binu israa'iil oo dhan daraaddood, waxaana weeye qaynuunno iyo xukummo. bal eega, maaliinta weyn oo cabsida badan oo rabbigu intaanay iman waxaan idiin soo diri doonaa nebi eliyaah. oo isagu aabbayaasha qalbi-gooda ayuu u soo jeedin doonaa carruurta xaggooda, oo carruurta qalbigoodana wuu u soo jeedin doonaa aabbayaasha xaggooda, si aanan u iman oo dhulka inkaar ugu dhufan.

1

waxaa barakaysan ninkii aan ku socon talada kuwa sharka leh, oo aan istaagin jidka dembilayaasha, oo aan ku fadhiisan kursiga kuwa wax quudhsada. laakiinse waxaa isaga ka farxiya sharciga rabbiga, oo habeen iyo maalinba sharcigiisu ka fikiraa. oo wuxuu ahaan doonaa sida geed lagu beeray durdur-rada biyaha agtooda, oo midhihiisa dhala xilligooda, oo aan caleentiisuna engegin. oo wax alla wuxuu sameeyoba wuu ku liibaani doonaa. laakiinse kuwa sharka lahu sidaas ma aha, iyaguse waxay la mid yihiin buunshaha dabayshu kaxayso. sidaas daraaddeed kuwa sharka lahu isma dhex taagi doonaan xukunka, dembilayaashuna sooma dhex geli doonaan kuwa xaq ah ururkooda. waayo, rabbigu waa yaqaan kuwa xaq ah jidkooda, laakiinse kuwa sharka ah jidkoodu waa baabbi'i doonaa.

2

bal quruumuhu maxay u cadhoodaan, dadkuna maxay ugu fikiraan wax aan waxba ahayn? boqorrada dhulku col bay u taagan yihiin, taliyayaashuna waxay u wada tashadaan rabbiga iyo masiixiisa, iyagoo leh, silsiladahooda aan gooyno oo xadhka-hoodana aan iska fogayno. kan samada fadhiyaa wuu qosli doonaa, oo sayidku iyaga wuu ku majaajiloona doonaa. markaasuu isagoo cadhaysan iyaga la hadli doonaa, oo wuxuu iyaga ku dhibi doonaa dhirifkiisa isagoo leh, anigu boqorkaygii waxaan fadhiisiyey buurtayda quduuska ah oo siyoon. amarkii ayaan wax ka sheegi doonaa, rabbigu wuxuu igu yidhi, adigu waxaad tahay wiilkayga, maantaan ku dhallay. i bari oo waxaan dhaxal ahaan kuu siin doonaa quruumaha, oo dunida meelaha ugu fogfogna hanti ahaan baan kuu siin doonaa. waxaad iyaga ku jeebin doontaa ul bir ah, oo waxaad u burburin doontaa sida weelka dheryasameeyaha. haddaba sidaas daraaddeed, boqorradow, caqli yeesha, oo xaakin-nada dhulkow, edeb yeesha. rabbiga cabsi ugu adeega, oo reyreeya idinkoo gariiraya. wiilka dhunkada, waaba intaasoo u idiin cadhoodaa oo aad jidka ku baabba'daane. waayo, cadhadiisu haddiiba way kululaan doontaa. waxaa barakaysan kuwa isaga isku halleeya oo dhan.

3

rabbiiyow, cadaawayaashaydu fara badanaa! kuwa igu kacaa aad bay u badan yihiin. way badan yihiin kuwa naftayda wax ka sheegaa, iyagoo leh, ilaah isaga caawin maayo. (selaah) laakiinse, rabbiiyow, adigu waxaad tahay gaashaan igu wareegsan, iyo sharaftayda, iyo kan madaxayga kor u qaada. codkayga ayaan rabbiga ugu qayliyaa, oo isaguna wuxuu iiga jawaabaa buurtiisa quduuska ah. (selaah) anigu waan jiifsaday oo waan iska seexday, oo haddana waan soo toosay, waayo, rabbiga ayaa i xannaaneeya. ka baqi maayo dadka kumanyaalkaa, oo gees kasta iga hareereeyey. kac, rabbiiyow, oo i badbaadi, ilaahayow, waayo, cadaawayaashaydii oo dhan waxaad

ku dhufatay dhabanka, oo kuwa sharka leh ilkhood-iina waad jebebisay. badbaado waxaa leh rabbiga, barakadaadu dadkaaga ha ku soo degto. (selaah)

4

ilaaha xaqnimadaydow, markii aan ku baryo i maqal, markii aan cidhiidhi ku jirayba meel baad ii bannaysay, ii naxariiso oo baryadayda maqal. binu-aadmigow, ilaa goormaa sharaftaydu sharaftab u rogmaysay? ilaa goormaad wax aan micne lahayn jeclaanaysaan? oo ilaa goormaad been doondoonaaysaan? (selaah) laakiinse ogaada in rabbigu gooni ahaan isugu soocay kii cibaado leh, rabbigu wuu maqli doonaa markii aan u yeedho isaga. cadhooda oo ha dembaabina, qalbigiinna la hadla markii aad sariirtiinna ku jiiftaan, oo aamusa. (selaah) bixiye allabayadii xaqnimada, oo rabbiga isku halleeya. waxaa jira kuwo badan oo yidhaahda, bal yaa wanaag na tusaya? rabbiiyow, iftiinka wejigaaga nagu ifi. waxaad qalbigayga gelisay farxad ka sii badan tan ay helaan markii hadhuudhkooda iyo khamrigoodu ay kordhaan. nabad baan ku jiifsanayaa oo aan ku seexanayaa, waayo, rabbiiyow, adigoo keliya ayaa ammaan igu bariiya.

5

rabbiiyow, bal hadalladayda dhegta u dhig, oo ka fiirso fikirradayda. boqorkayga iyo ilaahaygow, bal maqal codka baryadayda, waayo, adigaan kuu tukanayaa. rabbiiyow, codkayga aroorta baad maqli doontaa, oo aroorta ayaan tukashadayda kugu soo hagaajin doonaa, oo waan soo jeedi doonaa. waayo, adigu ma ihid ilaah xumaanta ku farxa, oo shar adiga kula jiri maayo. kan ismadax-weyneeya hortaaada soo istaagi maayo, oo waxaad neceb tahay xumaanfalayaasha oo dhan. waad wada baabbi'in doontaa kuwa beenta ku hadla, rabbigu aad buu u karhaa kan dhiigyacabka ah iyo khaa'inkaba. laakiinse anigu kalgacaylkaaga badan ayaan gurigaaga ku soo gelayaa, oo anigoo kaa cabsanaya ayaan xagga macbudkaaga quduuska ah u soo tukan doonaa. rabbiiyow, cadaawayaashayda daraaddood xaqnimadaada igu hoggaami, oo jidkaaga hortayda ku toosi. waayo, afkooda daacad-nimo kuma jirto, oo uurkooda hoosena waa xumaan miidhan, hungurigooduna waa qabri af bannaan, oo carrabkooduna waa sasabasho miidhan. ilaahow, iyaga kuwo eed leh ku tiri, oo iyagu taladooda ha ku baabbe'een, oo xadgudubkooda batay daraaddiis u tuur iyaga, waayo, way kugu caasiyoobeen. laakiinse kuwa adiga isku kaa halleeya oo dhammu ha reyreeyeen, oo farxad ha ku qayliyeen weligoodba, maxaa yeelay, adigaa daafaca iyaga, kuwa magacaaga jeceluna adiga ha kugu farxeen. waayo, rabbiiyow, kii xaq ah waad barakayn doontaa, oo waxaad hareer-ihiisa ku wareejinaysaa raallinimo sidii gaashaan oo kale.

rabbiiyow, cadhadaada ha igu canaanaa, oo dhir-ifkaaga kululna ha igu edbin. rabbiiyow, ii naxariiso, waayo, anigu waan taagdarannahay, rabbiiyow, i bogsii, waayo, lafahaygu way dhib qabaan. oo weliba naftaydana aad iyo aad bay u dhibaataysan tahay, adiguse, rabbiiyow, ilaa goormaad sugaysaa? rabbiiyow, soo noqo oo naftayda samatabbixi, oo igu badbaadi raxmaddaada daraaddeed. waayo, geeridu ma leh xusuus adiga lagugu xusuusto, bal yaase she'ool kaaga mahadnaqi doona? waxaan la daalay jibaad-kayga, habeen kasta sariirtayda oohin baan ku qoyaa. gogoshaydana waxaan ku qoyaa ilmadayda. ishaydu waxay la gudhaysaa tiiraanyo, oo cadaawayaashayda daraaddood ayay la gabowdaa. iga taga, kuwinnna xaqdarrada ka shaqeeya oo dhammow, waayo, rabbigu waa maqlay codkii oohintayda. rabbigu waa maqlay baryootankaygii, oo rabbigu waa aqbalayaa tukashadayda. cadaawayaashayda oo dhammu way wada ceeboobi doonaan, oo aad iyo aad bay u dhibtoon doonaan, dib bay u noqon doonaan, oo si kediso ah ayay u ceeboobi doonaan.

rabbiiyow, ilaahayow, adigaan isku kaa halleeyaa, haddaba iga badbaadi kuwa i eryanaya oo dhan, oo iga samatabbixi, waaba intaasoo ay naftayda sida libaax oo kale u kala dillilaaciyaane, oo ay i kala jeexjeexaan intii aanay jirin cid iga samatabbixisaa. rabbiiyow, ilaahayow, haddii aan waxaan sameeyey, haddii xumaanu gacmahayga ku jirto, haddii aan shar ugu abaalguday mid ila nabad ah, (haah, oo waxaan samatabbixiyey kii sababla'aan cadowga iigu ahaa,) de markaas cadowgu naftayda ha eryado, oo ha qabsado, oo isagu ha igu tunto, oo sharaftaydana ciidda ha ku rido. (selaah) rabbiiyow, cadhadaada la kala, oo ku kac dhirifka cadaawayaashayda, aniga daraadday u sara joogso, waayo, waxaad amartay xukun. oo dadyowga ururradoodu ha ku hareereeyeen, oo adna iyaga xagga sare uga noqo. rabbigu dadyowga buu u garsooraa, rabbiiyow, ii xukun siiday xaqnimadaydu tahay, iyo siday daacadnimadayda igu jirtaa tahay. kuwa sharka leh sharkoodu ha dhammaado, laakiinse xoogee kuwa xaq ah, waayo, ilaaha xaq ah wuxuu imtixaamaa qalbiga iyo uurka. gaashaankaygu wuxuu la jiraa ilaaha badbaadiya kuwa qalbigoodu qumman yahay. ilaah waa xaakin xaq ah, oo waa ilaah maalin kasta dhirifsan. haddii aan laga noqon, isagu seeftiisuu afaysan doonaa, qaansadiisana wuu xootay, oo wuu diyaarsaday, oo weliba wuxuu diyaarsaday alaabtii dhimashada, oo fallaadhihiisana wuxuu ka dhigtay kuwo ololaya. bal eega, ninku wuxuu la dhibtooda xumaan, oo wuxuu wallacay belayay, oo wuxuu dhalay been. booraan buu sameeyey, oo uu qoday, oo wuxuu ku dhacay bohoshii uu isagu sameeyey. belaayadiisu waxay dib ugu noqonaysaa madaxiisa, oo dulumgiisuna dhaladiisuu ku soo degayaa. rabbiga waan ugu mahadnaqayaa sida ay xaqnimadiisu tahay, oo waxaan u ammaanayaa magaca rabbiga ah ilaaha ugu sarreeya.

rabbiiyow, sayidkayagiiyow, magacaagu dunida oo dhan ku fiicanaa! waayo, sharaftadii waxaad ka sarraaysiisay samooyinka. waxaad xoog u yeeshay afka ilmaha yaryar iyo caanonuugga, waana cadaawayaashaada daraaddood, si aad u aamusiisid cadowga iyo aardoona. markaan ka fiirsado samooyinka farahaaga lagu sameeyey, iyo dayaxa iyo xiddigaha aad amartay, bal waa maxay dadku oo aad u xusuusataa isaga? iyo wiilka aadanaha oo aad u soo booqataa? waayo, waxaad isaga wax yar ka hoosaysiisay malaa'igaha, waxaanad taaj uga dhigtay ammaan iyo murwad. oo waxaad isaga ka dhigtay inuu u taliyo shuqullada gacmaahaaga, oo wax walbana cagihiisaad ka hoosaysiisay, idaha iyo lo'da oo dhan, iyo xayawaanka duurka joogaba, iyo haadka hawada, iyo kalluunka badda, iyo wax alla waxa ku dhex socda waddooyinka badaha. rabbiiyow, sayidkayagiiyow, magacaagu dunida oo dhan ku fiicanaa!

qalbigayga oo dhan ayaan rabbiga ugu mahadnaqi doonaa, waxaan muujin doonaa shuqulladaada yaabka leh oo dhan. waan kugu farxi doonaa oo kugu rayrayn doonaa, kaaga ah kan ugu sarreeyow, magacaaga ayaan ammaan ugu gabyi doonaa. cadaawayaashaydu markii ay dib u noqdaan, way ku faan, oo waxay ku halligmaan hortaada. waayo, adigu xaqaygii iyo dacwadaydiba waad ilaalisay, carshi-gaad ku fadhiday adigoo si xaq ah wax u xukumaya. quruumaha ayaad canaanatay, oo kuwa sharka lehna waad baabbi'isay, oo magacoodiina waad tirtirtay weligiis iyo weligiis. cadaawayaashii way dhammaadeen, oo weligoodba waa baabba', oo magaalooynkii aad afgembidayna xataa xusuustoodii waa baabba'day. laakiinse rabbigu wuxuu weligiis u fadhiyaa sida boqor, oo carshigiisii wuxuu u diyaarsaday garsoorid. oo dunida xaqnimuu ku xukumi doonaa. oo dadyowgana qummaan buu ugu garsoori doonaa. oo weliba rabbigu wuxuu kuwa la dulmay u noqon doonaa magangal. oo kolkii ay dhibaataysan yihiinna magangal buu u ahaan doonaa, oo kuwa magacaaga yaqaanna way isku kaa hallayn doonaan, waayo, adigu rabbiiyow, ma aad dayrisid kuwa ku doondoona. rabbiga siyoona deggan ammaan ugu gabya, oo waxyaalahuu sameeyey dadka dhexdiisa ka caddeeya. waayo, waxaa iyaga xusuusta ka dhiigga ka aarguda, oo isagu ma illoobo qaylada masaakiinta. rabbiiyow, ii naxariiso, bal eeg dhibaataada ay kuwa i necebu igu hayaan. waxaad kor iga qaaddaa irdaha dhimashada, si aan u muujiyo ammaantaada oo dhan, badbaadadaada aawadeed ayaan ugu farxi doonaa irdaha siyoona. quruumihii waxay ku dheceen yamayskii ay qodeen, oo cagtoodiina waxaa qabsaday shabaggii ay qariyeen. rabbigu waa ismuujiyey, oo xukun buu dejiyey, kii shar lahaa waxaa dabay shuqulkii gacmihiisa. (higgayoon. selaah) kuwa sharka lahu waxay ku noqonayaan she'ool, waana quruumaha ilaah illoobay oo dhan. waayo, kan baahan mar walba lama illoobi doono, oo masaakiinta waxfilashadooduna weligeed

ma baabba'sanaan doonto. rabbiyow, sara joogso, oo dadku yaanay adkaan. quruumaha hortaada ha lagu xukumo. rabbiyow, iyaga cabsi geli, oo quruumuhu ha is-ogaadeen inay dad uun yihiin. (selaah)

10

rabbiyow, maxaad meesha fog u istaagtay? oo maxaad u dhuumataa markii dhibaato jirto? kii shar leh oo kibir badan ayaa miskiinka si kulul u eryada, xee-laddii ay hindiseen iyaga ha la rogmato. waayo, kii shar lahu wuxuu ku faanaa waxa qalbigiisu jecel yahay, oo kii damaci ahuna rabbiga wuu naca, wuuna quudhsadaa. kii shar lahu isagoo wejigiisa kibir ka muuqdo wuxuu yidhaahdaa, isagu waxba i weyddiisan maayo. fikirradiisa oo dhammu waxaa weeye, ilaah ma jiro. jidadkiisu ku adag yahay had iyo goorba, xukummadaaduna waa ka sarreeyaan isaga, waana ka fog yihiin, oo cadaawayaashiisa oo dhanna wuu wada fudaydsadaa. oo wuxuu isyidhaahdaa, weligay dhaqdhaqaaqi maayo, oo tan iyo ka ab ka ab xumaanu i heli mayso. afkiisa waxaa ka buuxa habaar iyo khiyaano iyo dulmi, oo carrabkiisana waxaa ku hoos jira belaa iyo xumaan. isagoo wuxuu fadhiista tuulooyinka meelhooda lagu dhuunto, oo kan aan xaq qabinna wuxuu ku dilaa meelaha qarsoon, oo indhihiisuna waxay si qarsoon hoos uga fiiriyaan miskiinka. isagu wuxuu ku dhuuntaa meel qarsoon sida libaax godkiisa ku jira, oo wuxuu u gaadaa inuu miskiinka qabsado, oo intuu miskiinka qabsado ayuu ku soo jiitaa shabaggiisa. wuu foororsadaa, oo hoos isu gaabiyaa, oo masaakiinta waxaa ridda gacanta kuwiisa xoogga badan. oo wuxuu isyidhaahdaa, ilaah waa i illoobay, oo wejigiisiina wuu qariyey, weligiisna ima arki doono. rabbiyow, ilaahow, sara joogso, oo gacantaada kor u qaad, oo masaakiinta ha illoobin. bal kii shar lahu muxuu ilaah u quudhsadaa? oo muxuu qalbigiisa uga leeyahay, adigu waxba i weyddiisan maysid? waxaas baad aragtay, waayo, waad u jeeddaa belaa iyo xanaaqa, inaad gacantaada ku aargudatid aawadeed, miskiinku adiguu isu kaa dhiibaa, waayo, adigu waxaad tahay agoonka kaalmeeyihiisa. kii shar leh gacantiisa jebi, oo sharrowga xumaantiisana doondoona ilaa aad mid dambe weydidi. rabbigu waa boqor weligiis iyo weligiisba, oo quruumaha oo dhammuna dalkiisa way ka wada baabba'aan. rabbiyow, waad maqashay waxay kuwa is-hoosaysiiyaa doonayaan, oo qalbigooda waad diyaarin doontaa, oo dhegtaadana waad u dhigi doontaa, si aad gartooda u naqdid agoonta iyo kuwa la dulmay, si aan dadka dunidu mar dambe u noqon kuwo laga cabsado.

11

anigu rabbigaan isku halleeyaa, haddaba idinku sidee baad naftayda ugu tidhaahdaan, sida shimbir oo kale buurtiinnii ku carara? waayo, bal eega, kuwa sharka lahu waxay xoodaan qaansada, fallaahhoodana waxay ku diyaariyaan xadhigga, inay kan qalbiga ka qumman goor gudcur ah ku ganaan. haddii aasaaska la dumiyo, kan xaq ahu bal muxuu samayn karaa? rab-

bigu wuxuu ku jiraa macbudkiisa quduuska ah, rabbiga carshigiisu wuxuu yaal samada, indhihiisu way eegaan, oo indhihiisa daboolkooduna way imitixaa-maan binu-aadmiga. rabbigu waa tijaabiyaa kii xaq ah, laakiinse kii shar leh iyo kii dulmi jecelba naftiisu way neceb tahay. kuwa shar leh wuxuu ku soo kor daadin doonaa dabinno, oo qaybta koobkooduna waxaa weeye dab iyo baaruud iyo dabayl hanfi ah. waayo, rabbigu waa xaq, oo isagu xaqnimadu jecel yahay, kuwa qummanuna wejigiisay arki doonaan.

12

rabbiyow, dadkaaga caawi, waayo, nin cibaado leh waa la waayayaa, waayo, binu-aadmiga intii aaminka ahayd way ka dhammaadeen. mid walba derikiisa wuxuu kula hadlaa been, oo waxay ku hadlaan bushimo sasabasho miidhan ah iyo laba qalbi. rabbigu wuxuu wada baabbi'in doonaa bushimaha sasabashada badan oo dhan, iyo carrabka waxyaalaha waaweyn ku hadlaba. kuwaasu waxay yidhaahdeen, annagu waxaan ku adkaan doonaa carrabkayaga, oo bushimahayagana annagaa iska leh. haddaba bal yaa annaga sayid noo ah? rabbigu wuxuu leeyahay, anigu haatan waxaan u kacayaa masaakiinta la dhacayo, iyo kuwa baahan taahiddooda daraaddood, oo kan ay fudaydsanayaanna waan ammaan gelinayaa. rabbiga erayadiisu waa erayo daahir ah, oo waa sida lacag foorno kulul oo dhulka ku taal lagu kala miray, oo toddoba jeer la safeeyey. rabbiyow, waad dhawri doontaa, oo qarnigan ayaad iyaga ka xanaanayn doontaa weligood. markii nijaasta binu-aadmiga dhexdiisa lagu jecel yahay, kuwa sharka lahu waxay ku socdaan dhinac kasta.

13

rabbiyow, ilaa goormaad i illoobaysaa? ma weligaa baa? oo ilaa goormaad wejigaaga iga qarinsayaa? ilaa goormaan naftayda la tashanayaa, anigoo maalinta oo dhan calool xun? ilaa goormuu cadowgaygu iga sarraysanayaa? rabbiyow ilaahayow, waxaas u fiirso, oo ii jawaab, indhahayga iftiimi, yaanan hurradii geerida seexanine, waaba intaasoo cadowgaygu yidhaahdaa, anigu isagaan ka adkaaday, oo ay cadaawayashaydu farxaan markii lay dhaqaiyo. laakiinse anigu waxaan isku halleeyey naxariistaada, oo qalbigayguna wuxuu ku rayrayn doonaa badbaadintaada. rabbigaan u gabyi doonaa, maxaa yeelay, wax badan oo wanaagsan baw ii sameeyey.

14

nacasku wuxuu qalbigiisa iska yidhaahdaa, ilaah ma jiro. iyagu way kharriban yihiin, oo waxay sameeyeen shuqullo karaahiyo ah, ma jiro mid wanaag sameeya. rabbigu samadu ka soo fiiriyeey binu-aadmiga, inuu arko haddii ay jiraan kuwo wax garanaya, oo ilaah doondoona. dhammaantood gees bay u wada leexdeen, oo way wada nijaasobeen, mid wanaag falaa ma jiro, midnaba. xumaanfalayaasha oo dhammu miyaanay aqoon lahayn? iyagoo dadkayga cuna, siday

kibista u cunaan, mana ay baryaan rabbiga. halka-asay aad ugu cabsadeen, maxaa yeelay, ilaah wuxuu la jiraa qarniga xaqa ah. idinku waxaad ceebaysaan talada miskiinka, laakiin rabbigu waa magangalkiisa. badbaadada reer binu israa'iil bal may siyoon ka timaado! marka rabbigu dadkiisa maxaabiisnimada ka soo celiyo, ayaa reer yaquub rayrayn doonaa, oo reer binu israa'iilna farxi doonaa.

15

rabbiiyow, bal yaa taambuugaaga ku fadhiyaya? oo bal yaa buurtaada quduuska ah degganaanaya? waa kii si qumman u socda, oo xaqnimo sameeya, oo qalbigiisa run kaga hadla. waana kii aan carrabkiisa wax ku xaman, ama aan saaxiibkiis xumaan ku samayn, ama aan deriskiisa cay ku soo hadal qaadin, kii indhihiisu ay nejiska quudhsadaan, oo isagu murweeya kuwa rabbiga ka cabsada, kii hadduu dhaarto oo ay waxyeello ku tahay, aan isbeddelin, kii aan lacagtiisa u soo bixin korsocod, ama aan laaluush u qaadan inuu wax yeelo kuwa aan xaqa qabin. kii waxyaala-haas sameeya weligiis lama dhaqaajin doono.

16

ilaahow, i dhawr, waayo, adigaan isku kaa halleeeyaa. waxaan rabbiga ku idhi, sayidkayga baad tahay, oo innaba wanaag ma haysto la'aantaa. quduusiinta dhulka joogtaa waxaa weeye kuwa sharafta leh oo aan aad iyo aad ula faraxsanahay. kuwa ilaaha kale u dheereeya murugtoodu waa badnaan doontaa, laakiinse anigu bixin maayo qurbaankooda cabniinka oo dhiigga ah, oo magacyadoodana bushimahaaga ku soo qaadi maayo. rabbigu waxaa weeye qaybtii dhaxalkayga iyo koobkayga, adigu qaybtayda waad xannaanaysaa. dhulqaybsigii meelo wacan baan ku helay, haah, oo waxaan leeyahay dhaxal wanaagsan. anigu waxaan ammaanayaa rabbiga i waaniyey, habeenkiina uurkaygu wax buu i baraa. had iyo jeerba rabbigaan hortayda ku xusuustaa, oo anigu innaba dhaqdhaqaaqi maayo, maxaa yee-lay, isagu wuxuu joogaa midigtayda. taas aawadeed qalbigaygu waa faraxsan yahay oo naftayduna way rayraysaa, oo weliba jidhkayguna ammaan buu ku jiri doonaa. maxaa yeelay, naftayda she'ool kuma dayn doontid, kaaga quduuska ahna uma dayn doontid inuu qudhun arko. waxaad i tusi doontaa jidka nolosha, hortaaada farxad baa ka buuxda, gacantaada midigna nimco baa ku jirta weligeed.

17

rabbiiyow, xaqa maqal, oo qayladayda u jeeso, oo baryadawda dhegta u dhig, taasoo aan ka bixin bushimo khiyaano leh. xukunkaygu ha ka yimaado hortaada, oo indhahaaguna caddaalad ha fiiriyeen. qalbigayga waad tijaabisay, oo habeennimaad i soo booqatay, waad i imtixantay, oo wax shar ah igama aad helin, waxaan u qasdiyey inaanu afkaygu xadgudbin. shuqulladii dadkana waan ka hadhay, oo erayada bushimahaaga ayaan kaga joogsaday jidadkii kuwa

wax dulma oo dhan. si aanay cagahaygu u simbiri-irixan, tallaabooyinkayga ku adkee waddooyinkaaga. ilaahow, waan ku baryay, waayo, waad ii jawaabi doontaa, bal dhegta ii dhig, oo hadalkayga maqal. bal muuji raxmaddaada yaabka leh, adigoo kuwa isku kaa halleeeya gacantaada midig kaga badbaadiya kuwa ku kaca iyaga. ii dhawr sida isha inankeeda, oo igu qari hooska baalashaada. waxaad iga qarisaa kuwa sharka leh oo i kharriba, kuwaas oo ah cada-awayaasha naftayda oo hareerahayga ku wareegsan. qalbigooday xidheen, oo afkooduna wuxuu ku had-laa waxyaalo kibir miidhan ah. oo haatan waxay cidhiidhiyeen tallaabooyinkayagii, oo waxay noogu dhayageen inay dhulka nagu tuuraan aawadeed. is-agu waa sida ar libaax ugaadhsi damacsan, iyo sida aaran libaax oo meelo qarsoon ku dhuunta. rab-biiyow, kac, oo isaga ka hor tag, oo dhulka hoos ugu tuur, oo naftaydana kan sharka leh seftaada kaga samatabbixi, rabbiiyow, waxaad dadka igaga samatab-bixisaa gacantaada, kuwaas oo ah dadka dunida, oo qaybtoodu ku jirto nolosha adduunkan, oo aad calooshooda ka buuxisaa khasnaddaada, iyagu waxay ka dhergeen carruur, oo maalkooda hadhayna waxay uga tagaan dhallaankooda. laakiinse anigu xaqni-maan wejigaaga ku fiirin doonaa, oo waa i deeqi doonaa markii aan ammaantaada arko, oo aan ekaan-taada la soo tooso.

18

rabbiiyow, xooggaygiiyow, anigu waan ku jeclahay. rabbigu waa dhagax weyn oo ii gabbaad ah iyo qal-caddayda, iyo samatabbixiyahayga, iyo ilaahay, iyo gabbaadkayga adag, oo isagaan isku hallayn doonaa, isagu waa gaashaankayga, iyo geeska badbaadadayda, iyo munaaraddayda dheer. waxaan baryayaa rab-biga istaahila in la ammaano, oo sidaasaan cada-awayaashayda kaga badbaadi doonaa. waxaa i ha-reereeyey xadhkihi dhimashada, oo waxaa i cabsi-iyey daadkii cibaadala'aanta. waxaa igu wareegsanaa xadhkihi she'ool, oo waxaa i qabsaday dabinnaadi dhimashada. anigoo cidhiidhi ku jira ayaan rabbiga baryay, oo waxaan u qayshaday ilaahay, isna cod-kayguu macbudkiisa ka maqlay, oo qayladayda hortiisa ka yeedhaysaana dhegihisay gashay. markaasaa dhulku ruxmay oo gariiray, oo buuraha aasaaskoodi-ina wuu dhaqdhaqaaqay, oo wuu ruxmay, maxaa yee-lay, ilaah waa cadhaysnaa. dulalka sankiisa waxaa ka soo baxay qiiq, afkiisana waxaa ka soo baxay dab wax gubaya, oo dhuxulaa ka shidmay isaga. oo weliba samooyinka wuu soo foorarshay, oo hoos buu u soo degay, oo cagihisaana waxaa hoos yiil gud-cur weyn. oo wuxuu fuulay keruub, wuuna du-lay, haah, oo wuxuu si dheeraysa ugu duulay oo fuulay dabaysha baalasheeda. wuxuu gudcurka ka dhigtay meeshiisii dhuumashada, iyo taambuuggiisa hareerihiisa ku wareegsan, iyo biyo gudcur ah, iyo daruuraha qarada waaweyn oo cirka. nuurkii hor-tiisa yiil aawadiis ayay daruurihii qarada waawey-naa tageen, roobkii dhagaxyada lahaa iyo dhuxuli-hii dabka ahaana way carareen. rabbiguna wuxuu ka onkoday samooyinka, sarreeyuhuna wuxuu ku had-lay codkiisii, oo soo daayay roob dhagaxyaaale iyo

dhuxulo dab ah. markaasuu fallaadhiihiisii soo ganay oo kala firdhiyey iyagii, haah, oo wuxuu u soo diray hillaac badan, wuuna baabbi'iyey iyagii. rabbiyow, canaantaadii aawadeed iyo dulalka sankaaga neefta ka soo baxaysa aawadeed ayaa durrurdadii biyuhu la muuqdeen, oo aasaaskii duniduna wuu soo bannaan baxay. xagga sare ayuu cid ka soo diray, oo wuu i qaaday, oo wuxuu iga soo dhex bixiyey biyo badan. wuxuu iga samatabbixiyey cadowgaygii xoogga badnaa, iyo kuwii i necbaaba, waayo, iyagu way iga xoog badnaayeen. waxay igu soo kediyeen maalintii aan belaaaysnaa, laakiinse rabbigu wuxuu ii ahaa tiir. oo weliba wuxuu i keenay meel ballaadhan, wuu i soo samatabbixiyey, maxaa yeelay, wuu iga farxay. rabbigu wuxuu igu abaalguday sidii ay xaqnimadaydii ahayd, oo sidii ay nadiifsanaantii gacmahaygu ahayd ayuu igu abaalguday. waayo, anigu waan xajiyey jid-dalkii rabbiga, oo ilaahayna si caasinimo ah ugama tegin. waayo, xukummaadiisii oo dhammu hortay-day yiilleen, oo qaynuunnadiisiina anigu iskama turin. oo weliba xaggiisana waan ku qummanaa, oo waan iska dhawray xumaantaydii. sidaas daraad-deed ayaa rabbigu igu abaalguday sidii ay xaqnimadaydii ahayd, iyo sidii nadiifsanaanta gacmahaygu ay ku ahayd indhihiisa hortooda. kii naxariis leh waad u naxariisanaysaa, oo ninkii qummanaa waad u qummanaanaysaa. kii daahir ahna daahir baad u ahaanaysaa, oo kii qalloocanna mid maroorsan baad u ahaanaysaa. waayo, waxaad badbaadinaysaa dadka dhibaataysan, laakiinse indhaha kibirsan waad soo dejinaysaa. waayo, waxaad daaraysaa laambaddayda, rabbiga ilaahayga ah ayaa gudcurkayga iftiiminaya. waayo, adaan col kuugu dhex ordaa, oo ilaahay caawimaadiisa ayaan derbi kaga boodaa. ilaah jidkiisu waa qumman yahay, rabbiga eraygiisuna waa mid la tijaabiyey, isagu wuxuu gaashaan u yahay kuwa isaga isku halleeya oo dhan. waayo, bal yaa ilaah ah, rabbiga mooyaane? oo bal yaa dhagax weyn ah, ilaahayga mooyaane? kaasoo ah ilaaha ii guntiya xoog, jidkay-gana qummaatiya. isagu cagahayga wuxuu ka dhigaa sida cagaha deerada, oo wuxuu igu fadhiisiyaa meel-hayga sare. gacmahaygana wuxuu baraada gaaalka, oo sidaas daraaddeed gacmahaygu waxay xoodaan qaanso naxaas ah. weliba waxaad kaloo i siisay gaashaankii badbaadintaada, oo waxaa kor ii qaaday gacantaada midig, oo roonaantaada ayaa i weynaysay. adigu tallaabooyinkayga waxaad ku ballaadh-isay hoostayda, oo cagahayguna ma ay simbiriir-ixan. anigu waxaan eryan doonaa cadaawayaashayda, oo waan gaadhi doonaa, oo jeeray wada baabba'aanna dib uga soo noqon maayo. waan wada layn doonaa si aanay mar dambe u awoodin inay kacaan, oo cagahaygay ku soo hoos dhici doonaan. waayo, xoog baad igu guntisay daawalka aagadiis, oo kuwii igu kacayna hoostaydaad ku soo tuurtay. oo weliba cadaawayaashaydii waxaad ka dhigtay inay dhabarka ii jeediyaan, si aan u kala gooyo kuwa i neceb. iyagu way qayshadeen, laakiinse way waayeen mid iyaga badbaadiya, oo xataa rabbiga way baryeen, laakiinse uma uu jawaabin. markaasaan iyagii u duqeeyey sida boodhka dabaysha hor kaca, oo waxaan iyagii dibadda ugu tuuray sidii dhoobada jidalka taal oo kale. waxaad iga samatabbixisay murankii dadka,

oo waxaad iga dhigtay quruumaha madaxdoodii, oo dad aanan aqoon ayaa ii adeegi doona. oo mar alla markii ay warkayga maqlaan way i addeeci doonaan, oo shisheeyayaashuna way isu kay dhiibi doonaan, shisheeyayaashu way libdhi doonaan, oo iyagoo gariiraya ayay qolalkooda ka soo bixi doonaan. rabbigu waa nool yahay, oo mahad waxaa leh dhagax-ayga weyn, oo ilaaha i badbaadiyeyna ha sarreeyo, kaasoo ah ilaaha aniga ii aarguda, oo dadkana hoost-ayda ku soo tuura. isagu wuxuu iga badbaadiyaa cadaawayaashayda, haah, oo adigu waxaad iga sara marisaa kuwa igu kaca, oo waxaad iga samatabbixisaa ninka dulmiga badan. sidaas daraaddeed, rabbiyow, anigu waxaan kuugu mahadnaqi doonaa quruumaha dhexdooda, oo magacaaga ammaan baan ugu gabyi doonaa. rabbigu si weyn buu boqorkiisa u samatabbixi-ayaa, oo wuxuu weligiis raxmad u sameeyaa kii uu subkaday, kaasoo ah daa'uud, iyo farcankiisaba weligiis iyo weligiis.

19

samooyinku waxay caddeeyaan ammaanta ilaah, cirkuna wuxuu muujiyaa sancadii gacantiisa. maal-inba maalinta ka dambaysaa waxay ku hadashaa hadal, oo habeenba habeenka ka dambeeyaa wuxuu caddeeyaa aqoon. ma jiro hadal ama af aan codkooda laga maqlin. codkoodii wuxuu dhex maray dhulka oo dhan, hadalkoodiina wuxuu gaadhay dunida meesha ugu dambaysa. oo dhexdooda wuxuu taambuug u dhigay qorraxda, taasoo la mid ah aroos qolladdiisii ka soo baxaya, oo waxay u faraxdaa sida nin xoog leh oo baratamaya. waxay ka soo baxdaa samada daraf-keeda, oo waxay ku soo wareegtaa hareeraheeda, oo kulaylkeedana wax ka qarsoonu ma jiraan. sharciga rabbigu waa kaamil, oo nafta wuu soo celiyaa, marag-furka rabbigu waa aamin, oo garaadlaawaha ayuu u caqliyeeyaa. qaynuunnada rabbigu waa hagaagsan yihiin, oo qalbiga ayay ka farxiyaan, amarka rabbigu waa daahir oo indhaha ayuu nuuriyaa. cabsida rabbigu waa nadiif, weligeedna way raagtaa, xukum-mada rabbigu waa run, waana wada xaq dhammaan-tood. iyagu waa wax xataa dahab laga sii jeclaado, haah, xataa dahab badan oo saafi ah, oo weliba way ka sii macaan yihiin malabo iyo awallada malabka. oo weliba addoonkaagana iyagaa loogu digay, oo xajin-toodana waxaa ku jira abaalgud weyn. bal yaa qal-addadiisa anoo kara? rabbow, iga nadiifi dembiyo qarsoon. garan addoonkaaga ah iga hay waxyaalo aan ku kibro, oo yaanay ii talin, oo markaas kaamil baan ahaan doonaa, oo xadgudub weynna daahir baan ka ahaan doonaa. rabbiyow, xooggayga iyo bixiyahay-giiyow, erayada afkayga iyo fikirka qalbigaygu ha ahaadeen kuwo hortaada lagu aqbal.

20

rabbigu ha kuu jawaabo maalinta dhibta, ilaaha yac-kuub magiciisu meel sare ha ku taago, caawimaadna ha kaaga soo diro meesha quduuska ah, oo siyoonna ha kaa xoogeeyo, ha xusuusto qurbaannadaadii oo dhan, oo ha aqbaloo allabarigaagii gubnaa, (selaa)

oo ha ku siiyo waxa qalbigaagu doono, oo ha kuu yeelo muraadkaaga oo dhan. innagu waxaynu ku guulaysanaynaa badbaadintaada, oo calammadeennana waxaynu ku sudhaynaa magaca ilaaheenna, rabbigu ha ku siiyo waxaad weyddiisato oo dhan. anigu hadda waan ogahay in rabbigu badbaadiyo kii uu isagu subkaday, oo wuxuu isaga uga soo jawaabi doonaa samadiisa quduuska ah, oo wuxuuna ugu jawaabi doonaa xooggaiisa wax badbaadiya oo gacan-tiisa midig. qaar waxay isku halleeyaan gaadhifardoodyo, qaarna waxay isku halleeyaan fardo, laakiinse innagu waxaynu xusuusanaynaa magaca rabbiga ilaaheenna ah. iyagu way foororsadeen, wayna dheecen, laakiinse innagu waynu kacnay, oo waynu taagan nahay. rabbiyow, ina badbaadi, oo boqorku ha inoo jawaabo markii aynu u qayshanno.

21

rabbiyow, boqorku wuxuu ku farxi doonaa xooggaaga, oo badbaadintaadana aad buu ugu rayrayn doonaa. waxaad isaga siisay wixii qalbigiisu doonayay, oo wixii bushimihiisu ku weyddiisteenna uma aad diidin. (selaah) waayo, waxaad isaga hor dhigtaa barakooyinka wanaagga, oo madaxiisana waxaad saartaa taaj dahab saafi ah. wuxuu kaa baryay nolol, oo adna waad siisay isaga, oo waxaad siisay cimri dheer oo waaraya weligiis iyo weligiisba. ammaantiisu waxay ku weyn tahay xagga badbaadintaada, oo waxaad isaga saartaa murwad iyo haybad. waayo, waxaad isaga ka dhigtaa mid weligiisba aad u barakaysan, oo waxaad ka dhigtaa inuu hortaada farxad kula reyreeyo. waayo, boqorku wuxuu isku halleeyaa rabbiga, oo ilaaha ugu sarreeya raxmaddiisa aawadeed isaga innaba lama dhaqaajin doono. gacantaadu waxay heli doontaa cadaawayaashaada oo dhan, oo midigtaaduna waxay heli doontaa kuwa ku neceb. oo markii aad cadhootid waxaad iyaga ka dhigi doontaa sida foomo dab ah. oo rabbigu wuxuu iyaga ku liqi doonaa cadhadiisa, oo dab baa gubi doona. midhahooda dhulkaad ka baabbi'inaysaa, farcankoodana binu-aadmiga dhexdiisa. waayo, iyagu waxay ku talo jireen inay xumaan kugu sameeyaan, oo waxay hindiseen xeel ayan iyagu dhammayn karin. waayo, waxaad iyaga ka dhigi doontaa inay dib u jeestaan, oo xad-higga qaansadaadana waxaad ku diyaarin doontaa wejigooda hortiisa. rabbiyow, adigu xooggaaga ku sarree, markaasaanu gabyi doonaa, oo waxaannu ammaani doonaa itaalkaaga.

22

ilaahayow, ilaahayow, maxaad ii dayrisay? oo aad uga fogaatay caawimaaddayda iyo hadalka hinraag-gayga? ilaahayow, maalintii waan kuu qayshadaa, adiguse iima jawaabtid, oo habeennimadana waan qayliya oo ma nasto. laakiinse adigu quduus baad tahay, oo kursigaaga waxaad ka dhigtaa ammaanta reer binu israa'iil. aowwayaashayo adigay isku kaa halleeyeen, iyagu way isku kaa halleeyeen, oo adna waad samatabbixisay. adigay kuu qayshadeen, oo

way samatabbexeen, way isku kaa halleeyeen, oo mana ay ceeboobin. laakiinse anigu waxaan ahay dixiri, oo dad ma ahi, waxaan ahay mid la caayo, oo dadku quudhsado. oo kuwa i arka oo dhammu way igu qoslaan, bushimahay yuubaan, oo madaxay lulaan, iyagoo leh, rabbigu isku halleeyey, ha samatabbixiyo, bal isagu waa kan ku faraxsana hadda ha samatabbixiyo. laakiinse adigu waxaad tahay kii uurka iga soo bixiye, oo intaan nasaha hooyaday nuugayay, waxaad iga dhigtay mid ku aaminsan. aniga dushaadaa laygu soo tuuray marka uu urka ka soo baxay, xataa tan iyo intaan uurkii hooyaday ku jiray, ilaahaygaad ahayd. ha iga fogaan, waayo, dhib baa soo dhow, qof i caawiyaana ma jiro. waxaa i hareereeyey diibiyo badan, oo kuwii baashaan oo xoogga badnaa ayaa hareerahayga isku wareejiyey. afkooday iigu fureen, sidii libaax hamuunsan oo ciyaya. waxaan u shubmay sidii biyo oo kale, oo lafahaygii oo dhammuna xubnihii way ka kala bexeen, oo qalbigaygii wuxuu noqday sidii shamac oo kale, oo wuxuu ku dhex dhalaalay xiidmahayga. xooggaygii wuxuu u engegay sidii dheri burburkiisa oo kale, oo carrabkaygiina daamankaygu ku dhigay, oo waxaad i gelisay ciiddii dhimashada. waayo, waxaa i hareereeyey eeyo, oo waxaa hareerahayga isku wareejiyey shirkii xumaanfalayaasha, oo waxay iga mudeen gacmaha iyo cagaha. lafahaygii oo dhan waan tirin karaa, oo iyagu way i fiiriyaan oo igu dhaygagaan, dharkayga bay qaybsadaan, oo maradaydana saami bay u ritaan. laakiinse, rabbiyow, ha iga fogaan, tageerehaygiyow, dhaqoo ii caawi. naftayda ka samatabbixi seefta, noloshaydana ka samatabbixi xoogga eeyga. iga badbaadi libaaxa afkiisa, haah, xataa geesihii gisiyada waad iga jawaabtay. magacaaga waan u sheegi doonaa walaalahay, oo ururka dhexdiisa ayaan kugu ammaani doonaa. kuwiinna rabbiga ka cabsadow, ammaana isaga, farcanka yacquubow, sharfa isaga, oo kuwiinna israa'iil ka soo farcamayow, isaga ka wada cabsada. waayo, isagu ma quudhsan, mana karhin kan la dhibay dhibkiisa, oo wejigiisiina kama uu qarin isagii, laakiinse markuu u qayshaday ayuu maqlay. xaggaaga ayaa ammaantaydu kaga imanaysaa shirka weyn dhexdiisa, oo nidarradayda waxaan ku bixinayaa kuwa isaga ka cabsada hortooda. oo waxaa wax cuni doona oo ka dhergi doona kuwa camalka qabow, kuwa rabbiga doondoona isagay ammaani doonaan, qalbigiinnu weligiis ha noolaado. dunida darafadeeda oo dhammu waxay soo xusuusan doonaan oo u soo jeesan doonaan rabbiga. oo qolooiyinka quruumaha oo dhammu waxay ku sujuudi doonaan hortaada. waayo, boqortooyada waxaa leh rabbiga, oo isagu waa taliyihii quruumaha. dunida kuweeda buurbuuran oo dhammu wax bay cuni oo ilaah bay caabudi doonaan, oo inta ciidda gasha oo dhammuna hortiisay ku sujuudi doonaan, xataa kii aan naftiisa sii noolayn karin. farcan baa isaga u adeegi doona, oo sayidka waxaa looga sheekayn doonaa qarniga iman doona. oo iyagu way iman doonaan oo waxay dadka dhalan doona u sheegi doonaan xaqnimadiisa iyo inuu sameeyeyba.

23

rabbigu waa adhijirka i jira; waxba u baahan maayo. wuxuu i fadhiisiyaa doog qoyan dhexdiis, oo wuxuu ii hoggaamiyaa biyaha deggan dhinacooda. naftayda wuu soo celiyaa. oo magiciisa aawadiis wuxuu igu hor kacaa waddooyinka xaqnimada. in kastoo aan ku dhex socdo dooxada hooska dhimashada, sharna ka baqi maayo, waayo, waad ila jirtaa, ushaada iyo hangoolkaaga ayaa ii raaxeeya. cadaawayaashayda hortooda waxaad iigu diyaarisaa miis, oo saliid baad madaxayga ku subagtaa, koobkayguna waa buuxd-haafaa. hubaal cimrigayga oo dhan waxaa i raaci doona wanaag iyo naxariis, oo weligay guriga rabbiga ayaan degganaan doonaa.

24

rabbigaa iska leh dhulka iyo waxa ka buuxa oo dhan, iyo dunida iyo kuwa degganba. waayo, isagaa badaha dushooda ka aasaasay, oo wuxuu ka dul dhisay we-biyaasha. bal yaa fuuli doona rabbiga buurtiisa? oo bal yaa dhex istaagi doona meeshiisa quduuska ah? waa kii gacmihiisu nadiifsan yihiin, oo qalbigiisu daahir yahay, oo aan naftiisa hawo been ah kor ugu qaadin, oo aan si khiyaano leh u dhaaran. kaasu wuxuu rabbiga ka heli doonaa barako, ilaaha badbaadadiisana xaqnimo. kanu waxaa weeye qarnigii kuwa isaga doondoona, oo waa kuwa wejigaaga doondoona, ilaaha yacquubow. (selaah) irdahow, madaxiinna kor u qaada, oo albaabbada daa'imiska ahow, kor ha laydiin qaado, oo waxaa soo geli doona boqorka ammaanta. bal waa ayo boqorka ammaantu? waa rabbiga xoog iyo itaal badan, waa rabbiga dagaalka ku xoog badan. irdahow, madaxiinna kor u qaada, oo albaabbada daa'imiska ahow, madaxiinna kor u qaada, oo waxaa soo geli doona boqorka ammaanta. bal waa ayo boqorka ammaantu? waa rabbiga ciidammada, isaga weeye boqorka ammaantu. (selaah)

25

rabbiiyow, naftayda xaggaagan kor ugu qaadaa. ilaahayow, adigaan isku kaa halleeyey, haddaba yaanan ceeboobin, oo yaan cadaawayaashaydu ii faanin. kuwa adiga ku suga midkoodna ceeboobi maayo, laakiinse waxaa ceeboobi doona kuwa khiyaanada ku macaamilooda sababla'aan. rabbiiyow, jidadkaaga i tus, oo waddooyinkaagana i bar. runtaada igu hoggaami, oo i bar, waayo, waxaad tahay ilaaha badbaadadayda, oo maalinta oo dhan adaan ku sugaa. rabbiiyow, xusuuso naxariistaada iyo raxmaddaada, waayo, weligoodba way jireen. ha xusuusan dembiyadii dhallinyaranimadayda iyo xadgudubyadaydii, laakiinse ii xusuuso sida raxmaddaada tahay, iyo wanaaggaaga aawadiis, rabbiiyow. rabbigu waa wanaagsan yahay, waana qumman yahay, sidaas daraaddeed wuxuu dembilayaasha ku hanuunin doonaa jidka. kuwa camalka qabow wuxuu ku hanuunin doonaa xaq, oo kuwa camalka qabow wuxuu bari doonaa jidkiisa. rabbiga waddooyinki-

isa oo dhammu waxay raxmad iyo run u yihiin kuwa axdigiisa iyo markhaatifurkiisa xajiya. rabbiiyow, dembigayga iga cafi magacaaga daraaddiis, waayo, aad buu u weyn yahay. bal waa ayo ninka rabbiga ka cabsada? kaas wuxuu ku hanuunin doonaa jidkii uu isagu doorto. naftiisu wanaag bay ku jiri doontaa, oo farcankiisuna wuxuu dhaxli doonaa dalka. rabbiga taladiisa qarsoon waxay la jirtaa kuwa isaga ka cabsada, oo wuxuu iyaga tusi doonaa axdigiisa. weligayba indhahaygu waxay u jeedaan xagga rabbiga, waayo, wuxuu cagahayga ka bixin doonaa dabinka. bal xaggayga u soo jeeso, oo ii naxariiso, waayo, waan cidloobay, oo dhib baa i haysa. dhibaatooyinka qalbigaygu way sii ballaadheen, cidhiidhigayga iga bixi. bal fiiri dhibkayga iyo qaxarkayga, oo dembiyadayda oo dhan iga cafi. bal fiiri cadaawayaashayda, waayo, way badan yihiin, oo waxay igu necebi yihiin nacayb dulmi miidhan ah. naftayda dhawr, oo i samatabbixi, oo yaanan ceeboobin, waayo, waan isku kaa halleeyaa. daacadnimo iyo qummanaanu ha i dhawreen, waayo, adaan ku sugaa. ilaahow, reer binu israa'iil ka samatabbixi dhibaatooyinkooda oo dhan.

26

rabbiiyow, i xukun, waayo, waxaan ku socday daacadnimadayda, oo weliba waxaan rabbiga isugu halleeyey roggromashola'aan. rabbiiyow, i intixaan, oo i tijaabi, oo uurkayga iyo qalbigaygana baadh. waayo, raxmaddaadu waxay taal indhahayga hortooda, oo waxaan ku socday runtaada. lama aan fadhiisan waxmatarayaal, oo kuwa isyeeyeelana gudaha la geli maayo. waan necbahay ururka xumaanfalayaasha, oo kuwa sharka lehna la fadhiisan maayo. gacmahayga waxaan ku maydhan doonaa eedla'aanta, markaasaan ku wareegi doonaa meeshaada allabariga, rabbiiyow, si aan codka mahadnaqidda dadka u maqashiyo, oo aan uga sheekeeyo shuqulladaada yaabka leh oo dhan. rabbiiyow, rugta gurigaaga waan jeclahay, iyo meesha ammaantaadu joogo. naftayda ha la ururin dembilayaal, noloshaydana ha la ururin dhiigyocabyada, gacmahooda be-laayadu ku jirto, gacantooda midigna laaluush ka buuxo. laakiinse anigu waxaan ku socon doonaa daacadnimadayda, haddaba i madaxfuro, oo ii naxariiso. cagtaydu waxay ku taagan tahay meel siman, oo rabbigaan ku ammaani doonaa shirarka dhexdooda.

27

rabbigu waa nuurkayga iyo badbaadadayda, bal yaan ka cabsada? oo rabbigu waa xoogga nolosheyda, bal yaan ka baqaa? markii xumaanfalayaashu iigu yi-maadeen inay hilibkayga cunaan, kuwaasoo ah cadaawayaashayda iyo colkayga, way turunturoodeen, wayna dheceen. in kastoo ciidan col ah i ag dego, qalbigaygu cabsan maayo, in kastoo dagaal igu soo kako, xataa markaas waan kalsoonaanayaa. wax keliya ayaan rabbiga ka baryay, oo taas aad baan u doonayaa, waana inaan cimrigayga oo dhan dhex degganaado guriga rabbiga, oo aan fiiriyo rabbiga quruxdiisa, oo aan wax ku baryo macbudkiisa. waayo,

isagu maalinta dhibta wuxuu igu qarin doonaa teend-
hadiisa, oo meesha qarsoon oo taambuuggiisa ayuu
igu xasayn doonaa, kor buu ii qaadi doonaa oo dha-
gax weyn buu i saari doonaa. imminka waxaa madax-
ayga laga sarraaysiin doonaa cadaawayaashayda igu
wareegsan, oo waxaan taambuugga rabbiga ku dhex
bixin doonaa allabari dhawaq farxadeed leh, waan
gabyi doonaa, haah, ammaan baan rabbiga ugu gabyi
doonaa. rabbiyow, markaan codkayga ku qayliyo, i
maql, weliba ii naxariiso, oo ii jawaab. markaad
tidhi, wejigayga doondoona, ayaa qalbigaygu wuxuu
kugu yidhi, rabbiyow, wejigaaga waan doondoona-
ayaa. ilaaha badbaadaydow, wejigaaga ha iga qarin,
anoo addoonkaaga ah cadho ha igu eryin, caawimaad
baad ii ahayde, ha i xoorin, hana i dayrin. waayo, aab-
bahay iyo hooyaday way i dayriyeen, laakiinse rab-
bigaa i qaadan doona. rabbiyow, cadaawayaashayda
daraaddood jidkaaga i bar, oo igu hoggaami waddo
bannaan. oo gacanta ha ii gelin cadaawayaashayda,
waayo, waxaa igu kacay markhaatiyaal been ah iyo
kuwa nacweynaanta ku hadla. waan itaal darnaan la-
haa haddaan rumaysnayn inaan wanaagga rabbiga
ku arkayo dalka kuwa nool. rabbiga sug, adkayso, oo
qalbigaagu ha dhiirranaado, haah, rabbiga sug.

28

rabbiyow, adigaan kuu qayshan doonaa, dhagaxayga
weynow, ha iska kay dhega tirin, waaba intaas oo
haddaad iga aamusto, aan noqdaa sida kuwa ya-
mayska hoos ugu dhaadhaca. maql codka bary-
ootankayga markaan kuu qayshado, oo aan gacma-
hayga u soo taago xagga meeshaada quduuska ah.
ha ila jiidin kuwa sharka leh, iyo xumaanfalayaasha
oo deriskooda nabadda kula hadla, laakiinse be-
laayadu qalbigooda ku jirto. iyaga u abaalmari
sida shuqulkoodu yahay, iyo sida ay xumaanta fal-
imahoodu tahay, iyaga u abaalmari sida shuqulka
gacmahoodu yahay, oo waxa ay galabsadaan sii.
iyaga wuu dumin doonaa, mana uu dhisi doono
mar dambe, maxaa yeelay, kama ay fikirin rabbiga
shuqulladiisii iyo hawshii gacmihiisa toona. ma-
had waxaa leh rabbiga, maxaa yeelay, codkii bary-
ootankayguu maqlay. rabbigu waa xooggayga iyo
gaashaankayga, qalbigaygu isaguu isku halleeyay, oo
waa lay caawiyey, sidaas daraaddeed qalbigaygu aad
iyo aad buu u reyreeyey, oo gabaygaygaan isaga ku
ammaani doonaa. rabbigu wuxuu dadkiisa u ya-
hay xoog, oo kiisa subkanna wuxuu u yahay qalcad
lagu badbaado. dadkaaga badbaadi, oo dhaxalkaa-
gana barakee, oo weliba quudi, oo weligaaba kor u
hay.

29

kuwiinna carruurta ilaah ahow, rabbiga ammaana,
rabbiga ka sheega ammaan iyo xoog. rabbiga ku ama-
maana ammaanta magiciisu mudan yahay, rabbiga
ku caabuda quruxda quduuska ah. rabbiga codki-
isu wuxuu dul joogaa biyaha, ilaaha ammaantu wuu
onkoodaa, oo xataa rabbigu wuxuu ka kor onkoodaa
biyo badan. rabbiga codkiisu waa xoog badan yahay,

rabbiga codkiisu waa haybad badan yahay. rabbiga
codkiisu wuxuu jebiyaa geedaha kedarka ah, haah,
oo rabbigu wuxuu kala jebebiyaa geedaha kedarka
ah oo lubnaan. oo weliba wuxuu iyaga ka dhigaa
inay u boodboodaan sida weyl oo kale, lubnaan iyo
siryonba wuxuu ka dhigaa sida gisi yar. rabbiga
codkiisu wuxuu googooyaa oolka dabka. rabbiga
codkiisu wuxuu ruxruxaa cidlada, rabbigu wuxuu
ruxruxaa cidlada qaadeesh. rabbiga codkiisu wuxuu
dhaliyar deerooyinka, oo kayntana caleemaha wuu
ka daadiyaa, oo wax kasta oo macbudkiisa ku jiraana
waxay yidhaahdaan, ammaan. rabbigu wuxuu dul
fadhiyaa daadka, haah, oo rabbigu wuxuu weligiisba
u fadhiyaa sida boqor oo kale. rabbigu dadkiisuu
xoogayn doonaa, oo rabbigu nabad buu dadkiisa ku
barakayn doonaa.

30

rabbiyow, waan ku sarraaysiinayaa, waayo, kor baad
iga yeeshay, oo weliba igama aad dhigin in cada-
awayaashaydu ii faanaan. rabbiyow, ilaahayow, waan
kuu qayshaday oo adna waad i bogsiisay. rabbiyow,
waxaad naftaydii kor uga qaadayd she'ool, oo waad
i sii noolaysay si aanan yamayska ugu dhicin. qudu-
usiintiisoy, rabbiga ammaan ugu gabya, oo mahad ku
naqa magiciisa quduuska ah. waayo, cadhadiisu waa
daqiiqad keliya, laakiinse raallinimadiisu waa cim-
riga, habeenka waxaa jirta oohin, laakiinse aroortu
farxad baa timaada. aniguse intaan barwaaqaaysnaa
waxaan idhi, weligay dhaqdhaqaaqi maayo. rab-
biyow, raallinimadaada aawadeed ayaad buurtayda
ka dhigtay inay si adag u taagnaato, wejigaagaad
qarisay, oo anna waan argaggaxay. rabbiyow, adi-
gaan kuu soo qayshaday, oo baryootankaygii waxaan
gaadhsiiey rabbiga. bal markaan yamayska ku dego,
maxaa faa'iido ah oo dhiiggayga ku jirta? ma ciidda
ku ammaanaysa? oo ma runtaaday sheegaysaa? rab-
biyow, i maql oo ii naxariiso, rabbiyow, kaalmeeya-
hayga ahow. baroortaydii waxaad iigu beddeshay
cayaar, oo dharkaygii joonyadaha ahaana waad iga
furtay, oo waxaad ii guntisay farxad, taasuna waa si
nafsaddaydu ay ammaan kuugu gabaydo, oo aanay u
aamusin. rabbiyow, ilaahayow, weligayba waan kugu
mahadnaqayaa.

31

rabbiyow, adigaan isku kaa halleeyaa, yaanan weli-
gayba ceeboobin, oo xaqnimadaada igu samatabbixi.
dhegtaada ii soo dhig, oo dhaqso ii samatabbixi, dha-
gax weyn oo xoog leh ii ahow, iyo guri laysku daafaco
si aad ii badbaadisid. waayo, waxaad tahay dhagax
weyn oo ii gabbaad ah iyo qalcaddayda, haddaba ma-
gacaaga daraaddiisii ii hoggaami oo ii hanuuni. oo
iga bixi shabagga dabinka ah oo ay qarsoodiga igu
dhigeen, waayo, waxaad tahay qalcaddayda. gacan-
taada ayaan ruuxayga u dhiibayaa, waayo, waad i
soo furatay, rabbiyow, ilaaha runta ahow. waan
neceb ahay kuwa hawada beenta ah ka fikira, laaki-
inse rabbigaan isku halleeyaa. naxariistaada waan
ku farxi doonaa, waanan ku rayrayn doonaa, waayo,

dhibaataadii igu dhacday waad aragtay, waanaad ogayd qaxarka naftaydu ku jirtay, oo weliba iguma aad xidhin gacantii cadowga, oo gacntayda waxaad taagtay meel ballaadhan. rabbiyow, ii naxariiso, waayo, cidhiidhi baan ku jiraa, oo murug baan la il go'aa, oo naftayda iyo jidhkayguba way taag darnaadaan. waayo, noloshaydu waxay ku dhammaatay caloolxumo, cimrigayguna taahid, oo dembigayga daraadiis ayaa xooggaygii ii gabay, lafahaygiina way wada kharribmeen. cadaawayaashayda oo dhan daraaddood ayaa waxaan noqday mid ceebaysan, xataa deriskayga aad iyo aad baan ugu hor ceeboobay, oo kuwa i yaqaanna way iga cabsadeen, oo xataa kuwii dibadda igu arkay way iga carareen. sida qof dhintay oo laga samray ayaa layska iga illoobay, oo waxaan ahay sida weel jabay. waayo, waxaan maqlay kuwo badan oo caytamaya, iyo cabsi dhan kasta igaga wareegsan, oo intay ii wada tashadeen, ayay waxay ku arrinsadeen inay nafta iga qaadaan. laakiinse rabbiyow, adigaan isku kaa halleeyey, oo waxaan idhi, waxaad tahay ilaahay. wakhtigaygu gacantaadu ku jiraa, haddaba iga samatabbixi gacanta cadaawayaashayda, iyo weliba kuwa i silciya gacantooda. wejigaaga anoo addoonkaaga ah igu iftiimi, oo igu badbaadi raxmaddaada. rabbiyow, yaanan ceeboobin, waayo, adigaan ku qayshaday, kuwa sharka lahu ha ceeboobeen, oo she'ool ha ku dhex aamuseen. ha carrab beeleen kuwa beenta sheegaa, oo kan xaq ah si qallafsah wax uga sheega, iyagoo kibir iyo quudshasho leh. wanaaggaagu weynaan badanaa, kan aad u kaydisay kuwa kaa cabsada, oo weliba aad binu-aadmiga hortiiisa ugu diyaarisay kuwa isku kaa halleeya. dadka sirqoolladiisa waxaad iyaga kaga qarinaysaa joogistaada qarsoon, oo carrabka dirirtiisana waxaad iyaga kaga qarinaysaa taambuug. mahad waxaa leh rabbiga, waayo, wuxuu raxmaddiisa yaabka leh igu tusay magaalo xoog weyn. laakiinse anigu waxaan degdeg ku idhi, indahaaga hortooda waan ka go'ay, habase yeeshee, codkii baryootankayga waad maqashay markii aan kuu qayshaday. quduusiintiisa oo dhammay, rabbiga jecleada, rabbigu wuu ilaaliyaa kuwa aaminka ah, kan waxa kibirka ah falase aad iyo aad buu u abaalmariyaa. kuwiinna rabbiga wax ka rajaynaya oo dhammow, adkaysta, oo qalbigiinnu ha dhiirranaado.

32

waxaa barakaysan kii xadgudubkiisa la cafiyey, oo dembigiisa la daboolay. waxaa barakaysan ninkii aanu rabbigu dembi ku tirin, oo ruuxiisa aanay khiyaano ku jirin. markii aan iska aamusay, lafahaygii way gaboobeen, maxaa yeelay, maalintii oo dhan baan cabaadayay. waayo, habeen iyo maalinta gacantaadu way igu cuslayd, oo qoayaankaygii wuxuu u beddelmay sidii engegga diraaq. (selaah) dembigaygii adigaan ku qirtay, oo xumaantaydiina ma aan qarin, waxaan idhi, xadgudubkayga waxaan u qiranayaa rabbiga, oo adna waad iga cafiday xumaanta dembigayga. (selaah) taas daraaddeed mid kastoo cibaaado lahu ha ku soo baryo wakhti lagu heli karo, hubaal markii biyaha badanu dhulka qarqiyaan, isaga sooma ay gaadhi doonaan. waxaad

tahay meeshaan ku dhuunto, oo dhib baad iga ilaalin doontaa, oo waxaad igu wareejin doontaa gabayadii samatabbixinta. (selaah) waan ku hanuunin doonaa oo waxaan ku bari doonaa jidka aad ku socon lahayd, oo waxaan kala talin doonaa iyadoo ay ishaydu kula jirto. ha noqonina sida faraska ama baalka aan garaadka lahayn, kuwaasoo hoggaamoodu yahay xakame iyo birtiisa in lagu hayo, haddii kalese innaba kuu soo dhowaan maayaan. kii shar leh waxaa ku dhici doona waxyaalo badan oo murug leh, laakiinse kii rabbiga isku halleeya waxaa ku wareegsanaan doona naxariis. kuwiinna xaq ahow, rabbiga ku farxa oo reyreeya, oo inta qalbigoodu qumman yahayow, kulligiin farxad la dhawaaqa.

33

kuwiinna xaq ahow, rabbiga ku reyreeya, waayo, kuwa qumman ammaan baa u habboon. rabbiga ugu mahadnaqa kataarad, oo isaga ammaan ugu heesa idinkoo ka dhawaajinaya shareerad toban xadhig leh. gabay cusub isaga ugu gabay, oo si farsamo wanaagsan ugaga dhawaajiya cod weyn. waayo, rabbiga eraygiisu waa toosan yahay, oo shuulkiiisa oo dhanna waxaa lagu sameeyey aaminimo. wuxuu jecel yahay xaqnimo iyo caddaalad, dhulka waxaa ka buuxda rabbiga raxmaddiisa. samooyinka waxaa lagu sameeyey rabbiga eraygiisa, oo guutooyinkooda oo dhanna waxaa lagu uumay neefta afkiisa. isagu biyaha badda intuu isku ururiyo ayuu wuxuu ka dhigaa sidii taallo oo kale, oo moolalka dhaadheerna wuxuu dhex dhigaa maqsiinno. inta dhulka joogta oo dhammu rabbiga ha ka cabsadeen, inta dunida deggan oo dhammu isaga ha ka baqeen. waayo, isagu wuu hadlay, wayna noqotay, oo wuu amray, wayna adkaatay. rabbigu quruumaha taladooda wuu baabi'iyaa, oo dadyowga fikirradoodana wuu buriyaa. laakiinse rabbiga taladiisu weligeedba way adkaataa, oo fikirrada qalbigiisuna waxay adkaadaan tan iyo ka ab ka ab. waxaa barakaysan quruunta ilaaheedu rabbiga yahay, taasoo ah dadka uu isagu u doortay dhaxalkiisa. rabbigu samadu wax ka soo fiiriya, oo wuxuu arkaa binu-aadmiga oo dhan, oo meesha isaga rugta u ah ayuu wuxuu ka soo fiiriya kuwa dhulka deggan oo dhan, waa isaga kan qalbigadooda oo dhan sameeya, oo shuqulladooda oo dhan u wada fiirsada. ma jiro boqor ku badbaada ciidan weyn, ninkii xoog badanuna iskuma samatabbixiyo xoog badan. faras waa waxmatare in badbaado laysugu halleeyo, oo weliba ninnaba kuma samatabbixiyo xooggiisa badan. bal eega, rabbiga ishiisu waxay la jirtaa kuwa isaga ka cabsada, waana kuwa naxariistiisa rajeeya, inuu naftooda dhimashada ka samatabbixiyo, iyo inuu wakhtiga abaartaa sii nooleeyo iyaga. nafeennu waxay sugtay rabbiga, waayo, isagu wuxuu inoo yahay caawiimaad iyo gaashaan. haddaba qalbigaenno isagu ku rayrayn doonaa, maxaa yeelay, innagu waxaynu isku halleeynay magiciisa quduuska ah. rabbiyow, naxariistaadu ha noogu soo degto, sidii annu kaa rajaynay.

wakhti kasta ayaan rabbiga ammaani doonaa, oo had iyo goorba ammaantiisu afkaygay ku jiri doontaa. naftaydu waxay ku faani doontaa rabbiga, oo waxaa maqli doona kuwa camalka qabaw, oo weliba way ku farxi doonaan. rabbiga ila weyneeya, oo aynu magiciisa wada sarraaysiinno. rabbigaan doondoonaay, oo isna wuu ii jawaabay, oo wuxuu iga samatabbixiyey waxyaalihii aan ka cabsaday oo dhan. iyagu waxay fiiriyeen isaga, oo way iftiimeen, oo wejigooduna weligood ceeboobi maayo. ninkan miskiinka ahu wuu qayshaday, oo rabbiguna wuu maqlay, oo wuxuu ka badbaadshay dhibaatooyinkiisii oo dhan. malaa'igta rabbigu waxay hareeraysaa kuwa isaga ka cabsada, oo weliba way samatabbixisaa. bal dhadhamiya oo arka in rabbigu wanaagsan yahay, waxaa barakaysan ninkii isaga isku halleeya. kuwiinna quduusiintiisa ahow; rabbiga ka cabsada, waayo, kuwa isaga ka cabsadaa waxba uma baahna. aaranka libaaxa wax baa ka dhimman, wayna gaajoodaan, laakiinse kuwa rabbiga doondoonaa wax wanaagsan uma baahnaan doonaan. carruurtoy, kaalaya oo i dhegaysta, oo anna waxaan idin bari doonaa rabbiga ka cabsashadiisa. bal waa ayo ninka nolol jecel, oo cimriga dheer doonayaa, si uu wanaag u arko? carrabkaaga shar ka jooji, bushimahaagana inay khiyaano ku hadlaan ka ilaali. shar ka leexo, oo wanaag samee, nabad doondoona, oo raacdayso iyada. rabbiga indhihiisu waxay fiiriyaan kuwa xaq ah, oo dhegihiisuna waxay u furan yihiin baryadooda. wejiga rabbigu waa ka gees kuwa sharka sameeya inuu iyaga xusuustooda dhulka ka baabbi'yo. kuwa xaq ahu way qayshadeen, oo rabbiga maqlay, oo wuxuu iyaga ka samatabbixiyey dhibaatooyinkoodii oo dhan. rabbigu waa u dhow yahay kuwa dembigooda ka caloolaysan, oo kuwa ruuxoodu qoomamaysan yahayna wuu badbaadiyaa. kan xaq ah dhibaatooyinkiisu way tiro badan yihiin, laakiinse rabbigu waa ka samatabbixiyaa dhammaantoodba. isagu wuxuu dhawraa lafihiisa oo dhan, oo middoodna ma jabna. xumaan baa dili doonta kuwa sharka leh, oo kuwa neceb kan xaq ahaa waa la eedayn doonaa. rabbigu nafta addoommadiisa wuu soo furtaa, oo kuwa isaga isku halleeya, midkoodna lama eedayn doono.

rabbiiyow, la dirir kuwa ila dirira, oo la dagaallan kuwa ila dagaallama. gaashaan iyo gabbaad qaado. oo caawimaaddayda daraaddeed u istaag. waran la soo bax, oo kuwa i eryanaya jidka ka goo, oo naftayda waxaad ku tidhaahdaa, anigu waxaan ahay badbaadadaada. kuwa naftayda doondoonaaya ha ceebooben, oo sharafdarro ha ku soo degto, oo kuwa waxyeelladayda u arrinsanayana dib ha loo celiyo, oo ha wareereen. ha noqdeen sida buunshe dabaysha hor socda, oo malaa'igta rabbigu horay u sii kaxaynayso. jidkoodu ha noqdo gudcur iyo meel simbiririxi leh, oo malaa'igta rabbigu ha eryato. waayo, iyagu sababla'aan bay dabin god iigu qarsheen, oo sababla'aan bay naftayda god ugu qodeen. isagoo aan iska jirin halligaadu ha ku soo degto, oo dabinki-

isuu qariyey isaga ha qabsado, oo isagu halligaaddaas ha ku dhaco. oo naftayduna rabbigay aad ugu farxi doontaa, oo waxay ku rayrayn doontaa badbaadin-tiisa. lafahayga oo dhammu waxay odhan doonaan, rabbiiyow, bal yaa kula mid ah? kaaga kii miskiin ah ka samatabbixiya kii isaga ka xoog badan, haah, oo kii miskiin ah iyo kan baahanba ka samatabbixiya kii dhaca. waxaa kaca markhaatiyaal xaqdarro ah, oo waxay i weyddiiyaan waxyaalo aanan ogayn. wanaag xumaan bay iigaga abaalgudaa oo naftayda way gacal tiraan. laakiinse markay bukeen, dharkaygu wuxuu ahaa joonyado, oo naftaydana soon baan ku dhibay, oo tukashadayduna laabtayday ku soo noqotay. anigu waxaan u qaatay sidii isagoo ah saaxiibkay ama walaalkay, oo waxaan la foororsaday baroorasho sida mid hooyadiis u baroorta. laakiinse anigu markaan turunturooday ayay reyreyeen, oo way isa soo wada uruursadeen, oo waxmatarayaashii ayaa dhammaantood ii wada shiray, oo anna ma aan ogayn innaba, way i dildillaacsadeen oo imana ay dayn. sida labawejiilayaashu diyaafado uga dhex majaajiloodaan ayay igu ilko jirriqsadeen. sayidow, ilaa goormaad sii fiirinaysaa? naftayda halligaaddooda ka badbaadi, noloshaaydana libaaxyada ka badbaadi. waxaan kaaga mahadnaqi doonaa shirka weyn dhexdiisa, oo dad fara badan dhexdooda ayaan kugu ammaani doonaa. kuwa sida qaladka ah cadowga iigu ahi, yaanay igu rayrayn, oo kuwa sababla'aanta ii necebuna yaanay isu il jebin. waayo, iyagu nabad kuma hadlaan, laakiinse waxay hadallo khiyaano mididhan ah ugu hindisaan kuwa dalka ku xasilloon. afkoodii aad bay igu fureen, oo waxay yidhaahdeen, ahaa, ahaa, annagaa indhahayaga ku aragnay. rabbiiyow, adigu waa aragtay, haddaba ha iska aamusin, sayidow, ha iga fogaan. sara joogso, oo garsooridayda u toos, oo dacwadayda dhegayso, ilaahayow, sayidkayow. rabbiiyow, ilaahayow, igu xukun sida ay xaqnimadaadu tahay, oo yaanay igu rayrayn. yaanay qalbigooda iska odhan, ahaa, sidaasannu doonaynaa, yaanay odhan, isagii waannu liqnay. kuwa waxyeelladayda ku reyreyaa ha wada ceebooben oo ha isku wareereen dhammaantood, oo iyagu ha huwadeen ceeb iyo sharafdarro kuwa iska kay weynaysiiyaa. kuwa xaqnimadayda jecelu farxad ha ku dhawaaqdeen, oo ha farxeen, oo had iyo goorba ha yidhaahdeen, rabbiga ha la weyneeyo, waayo, isagu wuxuu ku farxaa barwaaqada addoonkiisa. oo maaliinta oo dhan carrabkaygu wuxuu ka hadli doonaa xaqnimadaada iyo ammaantaadaba.

kii shar leh xadgudubkiisu wuxuu qalbigiisa ka yidhaahdaa, ilaah ka cabsashadiisu indhahayga ma hortaal. waayo, wuu isfaaniyaa inaan dembigiisa la garan karin oo aan la nebaanayn. erayada afkiisu waa xumaan iyo khiyaano, oo inuu caqliyaysto iyo inuu wax wanaagsan sameeyoba wuu iska daayay. wuxuu sarirtiisa ku hindisa xumaan, oo wuxuu joogsadaa jid aan wanaagsanayn, oo weliba sharka ma naco. rabbiiyow, raxmaddaada samooyinkay ku jirtaa, aaminnimadaaduna daruurahay gaadhaa. xaqnimadaadu waa sida buuraha ilaah, oo xukum-

madaaduna waa mool dheer, rabbiyow, waxaad nabad gelisaa dadka iyo duunyadaba. ilaahow, raxmaddaadu qaalisanaa! oo binu-aadamiga wuxuu magangalaa hooska baalashaada. aad bay uga dhergi doonaan barwaaqada gurigaaga, oo waxaad iyaga ka waraabin doontaa webiga farxaddaada. waayo, isha nolosho aday kula jirtaa, oo iftiinkaagaannu iftiin ku aragnaa. raxmaddaada ugu sii wad kuwa ku yaqaan, oo xaqnimadaadna kuwa qalbigoodu qumman yahay. cagta kuwa kibirsan yaanay ii iman, oo kuwa sharka leh gacantooduna yaanay i eryl. xumaan-falayaashu halkaasay ku dhaceen, iyaga hoos baa loo riday, oo mana ay kari doonaan inay mar dambe soo kacaan.

37

ha isku dhibin xumaanfalayaasha aawadood, hana uga hinaasin kuwa xaqdarrada sameeya. waayo, iyaga haddiiba waxaa loo jari doonaa sida cawska oo kale, oo waxay u engegi doonaan sida geedo yaryar oo qoyan. rabbiga isku hallee oo wanaag samee, oo sidaasaad dalka ku degganaan doontaa, oo ammaan baad ku daqi doontaa. haddaba rabbiga ku farax, oo wuxuu ku siin doonaa waxa qalbigaagu doon-ayo. jidkaaga rabbiga ku aamin, isagana isku hallee, wuuna samaynaaya. xaqnimadaada wuxuu u soo bixin doonaa sida nuurka oo kale, gartaadana sida duhurka oo kale. rabbiga ku hor xasilloonow, oo isaga samir ku sug, oo ha isku dhibin kii jidkiisa ku barwaaqaysan iyo ninkii hindisooyin shar ah sameeya toona. cadhada ka joogso, oo dhirifka ka tag, hana isku dhibin inaad shar samaysid. waayo, xumaan-falayaashu way go'i doonaan, laakiinse kuwa rabbiga sugaa dalkay dhaxli doonaan. wakhti yar dabadeedna kan sharka lahu ma jiri doono, bal meeshiisa aad baad ugu fiirsan doontaa, oo isna ma jiri doono. laakiinse kuwa camalka qabow dalkay dhaxli doonaan, oo waxay ku farxi doonaan nabad badan. kan sharka lahu wuxuu shirqool u dhigaa kan xaq ah, oo isaga ayuu u ilko jirriqsadaa. oo sayidku wuu ku qosli doonaa isaga, waayo, wuxuu arkaa in maalin-tiisu soo dhowaanayso. kuwa sharka lahu waxay la bexeen seeftoodii, qaansadoodiina way xooteen, si ay miskiinka iyo kan baahan hoos ugu tuuraan, oo ay laayaan kuwa jidkooda ku qumman. seeftoodu waxay mudi doontaa wadnahooda, oo qaansooyinkooduna way kala jebi doonaan. inta yar oo mid xaq ahu haystaa way ka sii wanaagsan tahay kuwa sharka leh maalkooda badan. waayo, kuwa sharka leh gacmahoodu way jebi doonaan, laakiinse rabbigu kuwa xaq ah wuu tiiriya. rabbigu wuu yaqaan kuwa kaamilka ah cimrigooda, oo dhaxalkooduna weligiisba wuu waarayaa. iyagu ma ceeboobi doonaan wakhtiga shar jiro, oo wakhtiga abaaru dhac-dona way dhergi doonaan. laakiinse kuwa sharka lahu way halligmi doonaan, cadaawayaasha rabbi-guna waxay ahaan doonaan sida inta wanaagsan oo doogga, way baabbi'i doonaan, sida qiiga oo kale way u baabbi'i doonaan. kii shar lahu wax buu amaahdaa, mana bixiyo mar dambe, laakiinse kan xaq ah wuu naxariistaa, waxna wuu bixiyaa. oo kuwuu barakeeyo ayaa dalka dhaxli doona, laakiinse kuwuu habaaraa

way go'i doonaan. dadka socodka isaa waxaa hagaajiya rabbiga, oo jidkiisuu ku farxaa. oo in kastoo uu kufo, haddana ma wada dhici doono, waayo, rabbiga ayaa gacantiisa ku tiiriya. waan dhallin yaraan jiray, oo haatanna waan gaboobay, oo weligay ma arag mid xaq ah oo la dayriyey, ama carruurtiisa oo cunto tu-ugsanaysa. maalinta oo dhan wuu naxariistaa oo wax buu amaahiya, oo carruurtiisuna way barakaysan yihiin. sharka ka fogow, oo wanaag samee, oo weligaa baad degganaan doontaa. waayo, rabbigu wuxuu jecel yahay caddaalada, mana uu dayrsho quduusiintiisa, laakiinse iyaga weligoodba waa la ilaashaa, ilowse kuwa sharka leh carruurtoodu way go'i doonaan. kuwa xaq ahu dalkay dhaxli doonaan, oo weligoodna way dhig degganaan doonaan. kan xaq ah afkiisu wuxuu ka hadlaa xigmadda, carrabkiisuna wuxuu ku hadlaa caddaalada. oo ilaahiisa sharcig-iisu waa ku jiraa qalbigiisa, oo tallaabooyinkiisana midnaba dib uma simbiririxan doonto. kan sharka lahu wuxuu fiiriya kan xaq ah, oo wuxuu doon-doonaan inuu isaga dilo. rabbigu isaga gacantiisa ku dayn maayo, oo eedayn maayo marka la kukumo isaga. rabbiga sug, oo jidkiisa xaji, oo wuxuu kuu sara marin doonaa inaad dalka dhaxasho, waad arki doontaa marka kuwa sharka lahu go'aan. waxaan arkay ku shar leh oo dulun badan, oo isu kala bixiya ku geed cagaar ah oo dhulkiiisii ka baxay. laakiin waa la ag maray, oo isagii lama arag, oo waan doondoonaan, laakiinse waa la waayay. bal fiiri ninka kaamilka ah, oo bal eeg, kan qumman, waayo, ninkaas ugu dambaystiiisu waa nabad. laakiinse kuwa xadgud-baa dhammaantood wadajir bay u baabbi'i doonaan, oo kuwa sharka lahu ugu dambaystooda way go'i doonaan. kuwa xaq ahse badbaadadoodu waa xagga rabbiga, oo wakhtiga dhibaataada isagu waa qalcad-dooda. oo rabbigu iyagu caawiyaa, wuuna samatab-bixiyaa, oo wuxuu iyaga ka samatabbixiyaa kuwa sharka leh, wuuna badbaadiyaa, maxaa yeelay, isagay magangaleen.

38

rabbiyow, cadhadaada ha igu canaanan, oo dhir-ifkaaga kululna ha igu edbin. waayo, fallaadhahaagii aad bay ii mudeen, oo gacantaaduna way igu soo deg-tay. jidhkaygu fayooobaan ma leh, waana xanaaqaaga daraaddiis, oo lafahayguna caafimaad ma leh, waana dembigayga daraaddiis. waayo, xumaatooyinkaygii waxay ka sare mareen madaxayga, sida rar culus ayay igu culus yihiin aad iyo aad. nabrahaygu way urayaan, wayna qudhuun yihiin, waana nacasni-madayda daraaadeed. waan xanuunsanayaa, oo aad baan hoos ugu gotay, oo maalina oo dhanna oohin baan la wareegaa. waayo, dhaxdayda waxaa ka buuxa olol, oo jidhkayguna fayooobaan ma leh. waan itaal daranahay, oo aad baan u burbursanahay, oo waxaan la cabaaday buuqa qalbigayga ku jira. sayidow, waxaan jeclahay oo dhammu waxay yaalliin hortaada, oo taahiddayduna kaama qarsoona. wad-nahaa i fig leh, oo xooggaygiina waa i gabay, oo weliba iftiinkii indhahayguna waa iga tegey. kuwa i jecel iyo saaxiibbadayba belaayadayda way ka durkaan, oo xigaaladaydiina meel fog bay istaagaan. oo kuwa

naftayda doondoonaana dabinno bay ii dhigaan, oo kuwa inay wax i yeelaan doonayaana waxay ku hadlaan waxyaalo xun, oo maalinta oo dhan waxay ku tashadaan khiyaano. laakiinse anigu waxba kama maqlo sida nin dhega la', oo waxaan la mid ahay nin carrab la' oo aan afkiisa kala qaadin. haah, oo waxaan la mid ahay nin aan waxba maqlin, oo aan afkiisa murammo ku jirin. waayo, rabbiyow, adaan wax kaa rajaynayaa, oo adna waad ii jawaabi doontaa, sayidow ilaahaygiyow. waayo, waxaan idhi, yaanay igu rayrayn, oo markii cagtaydu simbiririx-ato, yaanay iska kay weynayn. waayo, waxaan ku dhowahay inaan dhaco, oo tiiraanyadayduna had iyo goorba way i hor taalaa. haddaba anigu xumaantayda waan sheegi doonaa, oo dembigaygana waan ka qoomamoon doonaa. laakiinse cadaawayaashaydu waa dadaal badan yihiin, xoogna way leeyihiin, oo kuwa gardarrada igu necebuna way tarmeen. oo weliba kuwa sharka wanaagga ku gudaana waa cadaawayaashayda, maxaa yeelay, waxaan raacaa waxa wanaagsan. rabbiyow, ha i dayrin, ilaahayow, ha iga fogaan. soo dhaqso oo i caawi, sayidow, badbaadaydow.

39

waxaan idhi, jidadkaygaan iska jiri doonaa, si aanan carrabkayga ugu dembaabin, oo afkayga waxaan ku qaban doonaa xakame inta kii shar lahu i hor joogo. waan carrab beelay oo shib baan iska idhi, oo waan ka aamusay xataa wixii wanaagsanaa, tiiraanyadaydiina waa kacday. qalbigaygu uurkayguu ku kullaaday, oo intii aan fikirayay ayaa dabkii shidmay, markaasaan carrabkaygii ku hadlay, oo idhi, rabbiyow, i ogaysii ugu dambaystayda iyo cimrigayga dhererkiisu intuu yahay, oo i ogaysii inta tabardaradaydu tahay. bal eeg, maalmahayga waxaad ka dhigtay calaalal ballaadhkeed oo cimrigayguna hortaa waxba kuma aha, hubaal nin kastaba marka xaalkiisu ugu wanaagsan yahay dhammaantiis waa bilaash. (selaah) hubaal nin kastaaba wuxuu ku socdaa hawo been ah, hubaal waxay ku rabshaysan yihiin hawo been ah, isagu maal buu tuulaa, mana uu yaqaan kii urursan doona. haddaba sayidow, bal maxaan sugaa? waayo, rajadaydu adigay kugu xidhan tahay. xadgudubaydayda oo dhan iga samatabbixi, oo ha iga dhigin mid nacasyadu caayaan. anigu waan carrab la'aa, oo afkaygana ma aan kala qaadin, maxaa yeelay, sidaasaa yeeshay. haddaba belayadaada iga durki, maxaa yeelay, waxaa i baabi'i'yeey weerarka gacantaada. markaad dadka canaanta ku edbisid xumaanta daraaddeed, waxaad quruxdiisa ka dhigtaa inay u baabba' do sidii balanbaallis oo kale, hubaal nin kastaaba waa bilaash. (selaah) rabbiyow, baryadayda maqal, oo qayladaydana dhegta u dhig, oo ilmadaydana ha iskaga aamusin, waayo, waxaan ahay qariib kula jooga oo masaafir ah, sidii awoyayaashay oo dhammu ay ahaan jireen. ii tudhi, itaalkaygu mar ha igu soo noqdee, intaanan meesha tegin oo aanan mar dambe ka soo noqonayn.

anigu rabbiga samir baan ku sugay, oo isna wuu i soo jalleecay, qayladaydiina wuu maqlay, oo weliba wuxuu iga soo bixiyeey yamays baabba' ah, iyo dhoobada dhiriqda ah, oo wuxuu cagaha ii saaray dhagax weyn, oo socodkaygiina wuu xoogeeyey. oo afkaygiina wuxuu geliyey gabay cusub, kaas oo ah ammaanta ilaaheenna. kuwo badan baa arki doona, wayna cabsan doonaan, rabbigayna isku hallayn doonaan. waxaa barakaysan ninkii rabbiga isku halleeya, oo aan u jeedin kuwa kibirsan ama kuwa beenta ku leexda. rabbiyow, ilaahayow, shuqullada yaabka badan oo aad samaysay way badan yihiin, oo fikirradaada aad naga qabtida way badan yihiin, oo iyaga lama xisaabi karo, haddii aan sheego oo ka hadlo, iyagu way ka sii badan yihiin wax la tirin karo. allabari iyo qurbaan kuma aad faraxsanid, oo anna dhegahaygii waad ii furtay, qurbaan la gubo iyo qurbaanka dembiga midna ima aad weyddiisan. oo markaasaan idhi, bal eeg, anigu waan imid, oo kitaabka duudduuban wax igu saabsan baa ku qoran. ilaahayow, waxaan jeclahay inaan sameeyo doonistaada, haah, oo sharcigaagu wuxuu ku dhex jiraa qalbigayga. xaqnimo baan shirka weyn ku dhex wacdiyey, oo bal eeg, inaanan bushimahayga ka joojin, waad og tahay, rabbiyow. xaqnimadaada qalbigayga kuma aan qarin, aaminnimadaada iyo badbaadintaadana waan sheegay, oo raxmaddaada iyo runtaadana kama aan qarin shirka weyn. rabbiyow, naxariistaada ha iga ceshan, raxmaddaada iyo runtaaduna had iyo goorba ha i dhawreen. waayo, xumaatooyin aan la tirin karin ayaa i hareereeyey, oo dembiyadaydii ayaa i qabsaday, sidaas daraaddeed kor ma fiirin karo, iyagu way ka badan yihiin timaha madaxayga, oo qalbigaygiina waa i gabay. rabbiyow, waan ku baryayaaye, i samatabbixi, rabbiyow, u soo dhaqso inaad i caawiso. kuwa doonaya inay naf-tayda halligaan ha ceeboobeen, oo dhammaantood ha wareereen, oo kuwa waxyeelladayda ku farxana dib ha loo celiyo, oo sharaafdarro ha ku soo degto. kuwa aniga, ahaa, ahaa, igu yidhaahda, ceebtooda daraaddeed ha la fajeecen. kuwa adiga ku doondoona oo dhammu ha reyreeyeen oo ha kugu farxeen, oo kuwa badbaadintaada jecelu had iyo goorba ha yidhaahdeen, rabbiga ha la weyneeyo! laakiinse anigu waxaan ahay miskiin iyo mid baahan, sayidkuse waa i xusuustaa. ilaahayow, waxaad tahay caawimaad-dayda iyo samatabbixiyahayga, haddaba ha iga raagin.

41

waxaa barakaysan kii ka fikira miskiinka, maalinta shar jiro rabbigu waa samatabbixin doonaa isaga. rabbigu wuu dhawri doonaa, wuuna sii noolayn doonaa, oo isaguna dhulkuu ku barakaysnaan doonaa. rabbow, isaga ha u gacangelin sida cadaawayaashiisu rabaan. rabbigu wuxuu isaga ku gargaari doonaa sariirta taagdarradiisa. oo markuu bukana sariirtiisa oo dhan waad u hagaajisaa. anigu waxaan idhi, rabbiyow, ii naxariiso, oo naftayda bogsii, waayo, waan kugu dembaabay. cadaawayaashaydu shar bay iga sheegaan, oo waxay

iyidhaahdaan, war goormuu dhiman doonaa, oo magiciisu baabbi'i doonaa? oo midkood hadduu i soo booqona been buu ku hadlaa, oo qalbigiisuna xumaatuu urursadaa; oo markuu dibadda u baxo ayuu ka warramaa. kuwa i neceb oo dhammu anigay ii wada faqaan, oo waxay iigu wada tashadaan si ay wax ii yeelaan. waxay yidhaahdaan, cudur xun baa isagii ku dhacay, oo haatan wuu jiifaa, mar dambena sooma uu kici doono. xataa saaxiibkaygii aan isku halleeyey, oo kibistaydii cunay, ayaa cedhibtiisa ii qaaday. laakiinse, rabbiyow, ii naxariiso, oo mar i sara jooji, aan iyaga ka aar goostee. tan ayaan ku garanayaa inaad igu faraxsan tahay, maxaa yeelay, cadowgaygu igama guulaysto. laakiinse aniga waxaad ii tiirisaa daacadnimadayda aawadeed, oo weligaaba waxaad i fadhiisaa wejigaaga hortiiisa. weligiis iyo weligiisba waxaa mahad leh rabbiga ah ilaaha israa'iil. aamiin iyo aamiin.

42

sida deeradu biyaha durdurka ugu harraaddo, ayay naftaydu kuugu harraaddaa, ilaahayow. naftaydu waxay u oomman tahay ilaah, kaasoo ah ilaaha nool. goormaan u tegi doonaa oo aan ilaah hortiiisa ka muuqan doonaa? habeen iyo maalinba waxaa cunto ii noqday ilmadaydii, intay had iyo goorba i leeyihiin, ilaahaagu meeh? haddaba waan qarracmaa markaan soo xusuusto waxyaalahan, sidan guutada u raaci jiray, oo aan iyaga ugu hor kici jiray guriga ilaah, anna-goo ku heesayna cod farxad ah iyo ammaan, oo ah dad fara badan oo iidaya. naftaydoy, bal maxaad u murugaysan tahay? oo bal maxaad gudahayga ugu rabshaysan tahay? ilaah ku kalsoonow, waayo, weli waxaan isaga u ammaanayaa caawimaadda wejigiisa. ilaahayow, naftaydu waa igu murugaysan tahay, oo sidaas daraadeed waxaan ka xusuusnahay dalkii urdu, iyo fiifiqiyaada buur xermoon iyo buur misaar. moolba mool buu u yeedhaa markay biya dhacu qaylinayaan, hirarkaagii iyo mawjadahaagii oo dhammu dushayday mareen. laakiinse rabbigu maalinnimada wuxuu soo diri doonaa raxmaddiisa, oo habeennimadana waxaa ila jiri doona gabaygiisa, iyo baryootanka aan ilaaha noloshayda baryo. waxaan ilaaha dhagaxayga weyn ah ku odhan doonaa, bal maxaad ii illowday? dulmiga cadowga daraaddiis bal maxaan ula sii cabaadaa? sida iyadoo seefu lafahayga burburinayso, ayaa cadaawayaashaydu i caayana, intay had iyo goorba i leeyihiin, ilaahaagu meeh? naftaydoy, bal maxaad u murugaysan tahay? oo bal maxaad gudahayga ugu rabshaysan tahay? ilaah ku kalsoonow, waayo, weli waxaan ammaanayaa isagoo ah caawimaadda wejigaaga iyo ilaahay.

43

ilaahow, ii gar soor, oo dacwadayda kala muddac quruun aan cibaado lahayn, iga samatabbixi ninka khiyaanada badan oo xaq daran. waayo, waxaad tahay ilaaha xoogga ii ah, bal maxaad ii xoor-tay? dulmiga cadowga daraaddiis bal maxaan ula sii cabaadaa? nuurkaaga iyo runtaada ii soo dir, oo ha

i hoggaamiyeen, oo ha i keeneen buurtaada qudu-uska ah, iyo taambuugyadaada. oo markaasaan tegi doonaa meesha allabariga ilaah, iyo ilaaha ah farx-addayda weyn, ilaahow, ilaahaygiyow, kataaradda waan kugu ammaani doonaa. naftaydoy, bal maxaad u murugaysan tahay? oo bal maxaad gudahayga ugu rabshaysan tahay? ilaah ku kalsoonow, waayo, weli waxaan ammaanayaa isagoo ah caawimaadda wejigaaga iyo ilaahay.

44

ilaahow, dhegahayagaannu ku maqallay, oo waxaa noo sheegay arowayaashayo shuqulkii aad samaysay wakhtigoodii oo ahaa waa hore. quruumihi gacan-taadaad ku eriday, oo meeshoodii arowayaashayo baad ku beertay, dadyowgii waad dhibtay, oo dibad-daad ku kala firdhisay. waayo, iyagu dalka kuma hantiyin seeftooda, oo cududdooduna ma ay badbaadin, laakiinse midigtaada iyo cududdaada iyo nuurka wejigaaga ayaa badbaadshay iyaga, maxaa yeelay, raalli baad ka ahayd. ilaahow, waxaad tahay boqorkayga, haddaba reer yacquub samatabbixin u amar. adiga daraaddaa ayaannu cadaawayaashayada hoos ugu rixaynaa, oo magacaaga daraaddiis ayaan kula tumanaynaa kuwa nagu kaca. waayo, qaansadayda isku hallayn maayo, oo seeftayduna i badbaadin mayso. laakiinse adigu cadaawayaashayadaad naga badbaadisay, oo kuwa na necebna waad ceebaysay. maalinta oo dhan waxaannu ku faannaa ilaah, oo annana weligayo waxaannu ku mahadnaqaynaa magacaaga. (selaah) laakiinse haatan waad na xoor-tay, oo sharaafdarrona waad nagu soo dejisay, oo weliba ciidammadayadana ma aad hor kacdid. waxaa dib nooga celisaa cadowgayaga hortiiisa, oo kuwa na necebuna way na dhacaan. waxaad naga dhigtay sidii ido la qalayo, oo waxaad nagu kala firdhisay quruumaha dhexdooda. dadkaaga qiimola'aan baad ku iibisaa, oo maalkaagana kuma aad kordhin qiimahoodii. deriskayaga waxaad nooga dhigtaa cay, oo kuwa hareerahayaga ku wareegsanna waxaad nooga dhigtaa quudhsasho iyo qosol. quruumaha dhexdooda waxaad nooga dhigtaa halqabsi, dadyowga dhexdoodana waxaad nooga dhigtaa kuwa madaxa laga lulo. maalinta oo dhan sharaafdarradaydu way i hor taal, oo waxaa iga muuqatay ceebtii wejigayga, waay, sababtu waxaa weeye codka kan i caaya oo i af xumeeya, iyo cadowga iyo kan iga aarguta daraaddood. waxyaalahaas oo dhammu way nagu dhaceen, laakiinse weli kuma aannu illoobin, axdigaagana khiyaano kuma aannu samayn. qalbi-gayagu dib uma noqon, oo tallaabooyinkayaguna jidkaaga kama baydhin, adiguse waxaad si xun noogu jebisay meeshii dawacooyinka, oo waxaad nagu qarisay hooskii dhimashada. haddii aannu illoownay magicii ilaahayaga, ama aannu gacmahayaga u kala bixinnay ilaah qalaad, ilaah miyaanu waxaas baadhayn? waayo, isagu waa wada og yahay qalbiga waxyaalihisa qarsoon. haah, oo adiga daraaddaa ayaa nalloo laayaa maalinta oo dhan, oo waxaannu noqonnaa sida ido la qalayo. toos, maxaad u hurruddaa, sayidow? sara joogso, oo ha na xoorin weligaa. bal maxaad wejiga nooga qarsanaysaa, oo aad u illoobaysaa dhibaataada

iyoo dulumiga aan ku dhex jirno? waayo, naftayadu ciidday ku foororsatay, oo calooshayaduna dhulkay ku dhegtaa. caawimaaddayada daraaddeed u sara joogso, oo raxmaddaada daraaddeed noo furo.

45

qalbigaygu wuxuu la buuxdhaafaa hadal wanaagsan, oo waxaan boqorka u sheegayaa waxyaalihii aan sameeyey, carrabkaygu waa sida karraani dhaqsiyo badan qalinkii. adigu waad ka sii quruxsan tahay binu-aadmiga, oo bushimahaaga waxaa ka buuxda nimco, sidaas daraaddeed ayaal ilaah kuu barakeeyey weligaaba. seeftaadu bowdadaada ha saarnaato, kaaga xoogga badanow, oo quruxda iyo haybadda lahow. runta iyo camalqabowga iyo xaqnimada daraaddeed, waxaad faraskaaga ku fuushaa haybad adigoo barwaaqaysan, oo gacantaada midigna waxay ku bari doontaa waxyaalo cabsi badan. fallaadhaaagu waa af badan yihiin, oo waxay wadnaha ka madaan boqorka cadaawayaashiisa, dadyowguna hoostaaday ku soo dhacaan. carshigaagu, ilaahow, waa weligiis iyo weligiis, oo ul caddaaladdeedna waa usha boqortooyadaada. adigu xaqnimada waad jeclayd, oo xumaantana waad necbaayd, sidaas daraaddeed ilaaha ilaahaaga ahi wuxuu kuugu subkay saliidda farxadda, oo kuwa ku weheliyana wuu kaa sarraysiiyey. dharkaaga oo dhan waxaa ka soo carfa malmal, iyo cuud, iyo qasica, oo qasriyo fool maroodi ah ayaa kaaga farxiyey alaab muusiko xadhko leh. du-markaaga sharafta leh waxaa ku jira gabdhaha boqorrada, midigtaadana waxaa taagan boqoradda oo isku sharraxday dahabkii oofir. haddaba, gabadhoy, bal i maqal, oo fiirso, oo dhegta soo dhig, oo weliba waxaad illowdaa dadkaagii iyo gurigii aab-bahaa; markaasuu boqorku quruxdaada jeclaanaaya, waayo, isagu waa sayidkaaga, oo adna isagu u sujuud. oo waxaa halkaas joogi doonta gabadha reer turos, iyadoo hadiyad wadda, xataa taajiriinta dadka ku jirtaa waxay kaa baryi doonaan raallinimo. gabadha boqorka oo hoyga boqorka joogtaa waa qurux miidhan, dharkeeda dahab baa lagu dhex sameeyey. waxaa boqorka loo geeyn doonaa iyadoo sharraxan, bikradaha saaxiibdaheeda ah oo iyada daba socdana waa laguugu keeni doonaa. waxaa iyaga lagu hoggaamin doonaa farxad iyo rayrayn, oo waxay soo geli doonaan hoyga boqorka. meeshii awowayaashaa waxaa joogi doona wiilashaada, kuwaas oo aad dunida oo dhan amiirro uga dhigi doonto. magacaaga waxaan ka dhigi doonaa mid ka ab ka ab la xusuusto, sidaas daraaddeed dadyowgu mahad bay kuu naqi doonaan weligood iyo weligood.

46

ilaah waa magangalkeenna iyo xooggeenna, oo waa caawimaad inoo diyaar ah wakhtiga dhibaataada. sidaas daraaddeed cabsan mayno in kastoo dhulku beddelmo, iyo in kastoo buurahu badda uurkeeda ku dhex dhaqaaqaan, iyo in kastoo biyaheedu guuxaan oo qasmaan, iyo in kastoo ay buurahu kibirkooda la ruxruxmaan. (selaah) waxaa jira webi durdurradiisu

ay ka farxiyana magaalada ilaah, taasoo ah meesha quduuska ah ee ilaaha ugu sarreeya taambuugyadiisa. ilaah baa iyada ku dhex jira, mana ay dhaqaaqi doonto, oo ilaah baa iyada ku caawin doona marka waagu beryo. quruumihii way cabaadeen, oo boqortooyooyinkiina way dhaqdhaqaaqeen, codkiisii buu ku hadlay, oo dhulkii baa dhalaalay. rabbiga ciidamadu waa inala jiraa, oo ilaaha yacquub baa magangalkeenna ah. (selaah) bal kaalaya arka shuqullada rabbiga, iyo halaagga uu ku sameeyey dhulka. da-gaallada wuu ku joojiyaa tan iyo dunida meesha ugu dambaysa, qaansada wuu jebiyaa, oo warankana wuu jaraa, oo gaadhifardoodkana dab buu ku gubaa. iska daaya oo ogaada inaan anigu ilaah ahay, waa laygu sarraysiin doonaa quruumaha dhexdooda, dhulkana waa laygu sarraysiin doonaa. rabbiga ciidamadu waa inala jiraa, oo ilaaha yacquub baa magangalkeenna ah. (selaah)

47

dadyowga oo dhammow, kulligiin sacabka tuma, oo ilaah cod guuleed ugu qayliya. waayo, rabbiga ah ilaaha ugu sarreeya waa cabsi miidhan, oo isagu waa boqor weyn oo dhulka oo dhan u taliya. isagu dadyowga wuxuu gelin doonaa hoosteenna, quruumahana wuxuu ka hoos marin doonaa cagaheenna. isagu dhaxalkeenna ayuu inoo dooran doonaa, kaasoo ah ammaanta yacquub uu jecel yahay. (selaah) ilaah qaylo buu la kacay, oo wuxuu rabbiguna la kacay dhawaaqa buunka. ilaah ammaan ugu heesa, ammaan ugu heesa, ammaan ugu heesa boqorkeenna, ammaan heesa. waayo, ilaah waa dunida oo dhan boqorkeeda, haddaba sabuur ammaan ah ku heesa. ilaah wuxuu u taliyaa quruumaha, ilaahna carshigiisa quduuska ah ayuu ku fadhiistaa. dadyowga amiirradaodii oo dhammu waxay isu soo wada urursadeen inay dadka ilaaha ibraahim noqdaan, waayo, dhulka gaashaam-madiisa waxaa iska leh ilaah. oo isaga aad iyo aad baa loo sarraysiiyey.

48

rabbigu waa weyn yahay, waana in aad loogu ammaanaa ilaheenna magaaladiisa, iyo buurtiisa quduuska ah. waxaa dhererka ku quruxsan, oo farxad u ah dunida oo dhan buur siyoon oo dhanka woqooyi ah, meeshaas oo ah magaalada boqorka weyn. ilaah wuxuu daaraheeda dhaadheer isku muujiyey intuu magangal yahay. waayo, bal eeg, boqoradii way iswada urursadeen, dhammaantood way wada dhaafeen. oo kolkay arkeen ayay yaabeen, oo argaggexeen, markaasay haddiiba carareen. iyagii halkaasay ku gariireen, wayna ku xanuunsadeen sida naag foolanaysa. doonniyaha tarshiish waxaada ku jebisaa dabaysha bari. annagu sidaan maqalnay, ayaan ku dhex aragnay magaalada rabbiga ciidammada, taasoo ah magaalada ilaheenna, ilaah ayaa weligeedba adkayn doona. (selaah) ilaahow, raxmaddaada ayaan ka fikirnay markaan macbudkaaga ku jiray. ilaahow, sida magacaagu yahay ayaa ammaantaaduna ku tahay dhulka darafyadiisa oo dhan, gacantaada

midigna waxaa ka buuxda xaqnimo. buur siyoon ha faraxdo, oo gabdhaha reer yahuudah ha ku reyreyeen xukummadaada daraaddood. siyoon hareeraheeda socda, oo ku soo wareega, oo munaaradaheeda tiriya. bal aad ugu fiirsada qalcadaheeda, oo ka fikira daaraheeda dhaadheer, si aad ugu sheekaysaan farcanka soo socda. waayo, weligiis iyo weligiisba ilaahan ayaa ilaah inoo ah, oo isagaa hoggaamiye inoo ahaan doona xataa tan iyo dhimashada.

49

dadyowga oo dhammow, bal tan maqla, dunida kuwiinna degganow, kulligiin dhegta u dhiga, kuwiinna hoose iyo kuwiinna sare, taajirrada iyo masaakiintoy, dhammaantiin wada maqla. afkaygu wuxuu ku hadli doonaa xigmad, qalbigayguna wuxuu ka fikiri doonaa waxgarasho. dhegtaayda waxaan u dhigi doonaa masaal, xujadaydana waxaan ku muujin doonaa kataaradda. haddaba bal maxaan u cabsanayaa wakhtiga shar jiro, markii xumaanu cedhahayga ku wareegsanto? kuwa maalkooda isku halleeya, oo ku faana hodantinimadooda faraha badan, midkoodna walaalkiis ma furan karo, daraad-diisna ilaah madaxfurasho uma siin karo, (waayo, furashada naftoodu waa qaali aad iyo aad, kumana filna weligeedba,) inuu isagu weligiis sii noolaado, oo aanu halligaad arkin weligiis. waayo, isagu wuxuu arkaa inay dadka xigmadda lahu wada dhintaan, iyo in nacasyada iyo doqonnaduba ay wada baabba'aan, oo ay maalkooda kuwa kale uga tagaan. waxay ismoosiiyaan inay guryahoodu weligoodba sii jirayaan, iyo in meelaha rugtooda ahu ay sii raagayaan tan iyo qarniyada oo dhan, oo dhulalkoodana way isku magacaabaan. laakiinse binu-aadmigu sharaf kuma waaro, wuxuu la mid yahay sida xayawaanka iska baabba'a. jidkoodanu waa kalsoonidooda nacasnimada ah, laakiinse dadka iyaga ka dambeeya ayaa hadalkoodii u boga. (selaah) iyagu waxaa weeye adhi she'ool loo wado, oo waxaa sida adhijir u ahaan doona dhimasho, oo kuwa qumman ayaa iyaga subaxda u talin doona, oo quruxdoodana waxaa baabbi'in doona she'ool, inaanay iyagu rug yeelan innaba. laakiinse ilaah naftayda wuu ka soo furan doonaa xoogga she'ool, waayo, wuu i aqbali doonaa. (selaah) ha baqin markii mid taajiroobo, oo ammaanta reerkiisu aad u korodho, waayo, isagu markuu dhinto waxba sii qaadan maayo, oo ammaantiisuna ka daba geli mayso. in kastoo uu naftiisa u duceeyey markuu noolaa, oo dad adiga ku ammaana, kolkaad wax wanaagsan isu samaysid, isagu wuxuu u tegi doonaa qarniyadii awowayaashii, oo iyana weligood iftiinka ma ay arki doonaan. ninkii sharaf leh oo aan garaad lahaynu wuxuu la mid yahay sida xayawaanka iska baabba'a.

50

ilaah, oo ah ilaaha rabbiga ah ayaa hadlay, oo qorrax-soo-baxa ilaa qorraxdhaca dhulkuu u yeedhay. siyoon oo ah meesha quruxda kaamilka ah ayaa ilaah ka soo iftiimay. ilaahen wuu iman doonaa, iska-

mana aamusi doono, hortiisa ayaa dab wax baabbi'in doonaa, hareerhiisana waxaa jiri doona dufaan weyn. isagu wuxuu u yeedhi doonaa samooyinka sare, iyo dhulkaba, inuu dadkiisa xukumo aawadeed. oo wuxuu odhan doonaa, quduusiintayda ii soo wada ururiya, kuwii axdi igula dhigtay allabari. oo samooyinka ayaa xaqnimadiisaa sheegi doona, waayo, ilaah qudhiisu waa xaakin. (selaah) dadkaygiyow, i maqla, oo anna waan hadli doonaa, israa'iilow, i maqlal oo anna waan kuu markhaati furi doonaa, anigu waxaan ahay ilaah, oo ah ilaahaaga. anigu kugu canaanan maayo allabaryadaada, oo qurbaannadaada gubanu had iyo goorba hortayday yaalliin. reerkaaga dibi ka qaadan maayo, xerooyinkaagana orgi kala bixi maayo. waayo, xayawaanka duudda jooga oo dhan anigaa iska leh, iyo xataa xoolaha kunka buurood jooga oo dhan. waan wada aqaan haadda buuraha joogta oo dhan, oo dugaagga duurka jooga oo dhanna anigaa iska leh. haddaan gaajaysnahay, kuma aan sheegeen, waayo, dunida iyo waxa ka buuxaba anigaa iska leh. miyaan cuni doonaa hilibka dibida, miyaanse cabbi doonaa dhigiya riyaha? ilaah u bixi allabariga mahadnaqidada, oo ilaaha ugu sarreeyana nidarradaadii u oofi, oo i bari maalinta dhibi jirto, oo anna waan ku samatabbixin doonaa, kolkaasaa i ammaani doontaa. laakiinse ilaah wuxuu kan sharka leh ku yidhaahdaa, maxaad qaynuunnadayda u sheegaysaa, oo aad axdigayga afkaaga ugu soo qaadaysaa? adigoo tacliinta neceeb, oo weliba erayadaydana dadbaadaa ku tuura. markaad tuug aragtay waad oggolaatay, oo waxaad la qayb qaadatay dhillayo. afkaaga waxaad u daysaa inuu shar ku hadlo, oo carrabkaaguna wuxuu hindisaa khiyaano. waad fadhiisataa oo wax ka sheegtaa walaalkaa, oo weliba waxaad xamataa inahooyadaa. waxyaalahaas baad samaysay, oo anna waan iska aamusay, waxaad moodday inaan ahay mid kula mid ah, laakiinse waan ku canaan doonaa, oo iyaga ayaan indhaahaaga hortooda ku hagaajin doonaa. kuwiinna ilaah illoobayow, bal waxan ka fiirsada, waaba intaasoo aan cadcad idiin jeexjeexaaye, oo aad wax idin samatabbixiya weydaane, ku alla kii allabariga mahadnaqidada bixiyaa waa i ammaanaa, oo kii socodkiisa si qumman u hagaajiyana waxaan tusi doonaa badbaadinta ilaah.

51

ilaahow, iigu naxariiso sida raxmaddaadu tahay, oo xadgudubayadana igaga tirtir sida naxariistaada badnaanteedu tahay. xumaantayda iga wada maydh, oo iga nadiifi dembigayga. waayo, anigu waan ogaahay xadgudubayadaya, oo dembigayguna hortayduu yaallaa had iyo goorba. adiga keliya ayaan kugu dembaabay, oo waxaan sameeyey wax hortaada ku xun, inaad xaq ahaatid markaad hadashid, oo aad daahir ahaatid markaad wax xukunto. bal eeg, aniga waxaa laygu qabanqaabiyey xumaan, oo waxaa hooyaday igu uuraysatay dembi. bal eeg, waxaad uurka ka jeceshahay run, oo meesha qarsoon waxaad iga ogeysiinaysaa xigmad. haddaba geed husob ah igu daahiri, oo anna nadiif baan ahaan doonaa, i maydh, oo anna baraf cad waan ka sii caddaan doonaa. i maqashii farxad iyo rayrayn, inay lafihii aad jebebisay farxaan.

wejigaaga ka qari dembiyadayda, oo iga tirtir xumaatooyinkayga oo dhan. ilaahow, igu dhex abuur qalbi nadiif ah, oo igu dhex cusboonaysii ruux quman. hortaada ha iga xoorin, oo ruuxaaga quduuska ah ha iga qaadin. farxaddii badbaadintaada ii soo celi, oo ruux raalli ah igu tiiri. oo markaas kuwa xadgudba jidkaagaan bari doonaa, oo dembi-layaashuna adigay kuu soo noqon doonaan. ilaahow, ilaaha badbaadadaydow, dhiiggelidda iga samatabixi, markaasaa carrabkaygu wuxuu aad uga gabyi doonaa xaqnimadaada. sayidow, bushimahayga fur, oo afkaygu wuxuu ku hadli doonaa ammaantaada. waayo, adigu kuma faraxdid allabari, haddii kalese waan bixin lahaa, qurbaan gubanna kuma cajebiyo. allabaryada ilaah waa ruux is-hoosaysiintiisa, ilaahow, adigu quudhsan maysid qalbi hoosaysan oo qoomamaysan. siyoon wanaagu ugu samee sidaad doonayso, oo yerusaleem derbiyadeedana dhis. oo markaas adigu waxaad ku farxi doontaa allabaryada xaqnimada iyo qurbaan guban, iyo allabari wada guban dhammaantiis, oo markaasay dibiyo ku dul bixin doonaan meeshaada allabariga.

52

ninka xoogga badanow, bal maxaad xumaanta ugu faanaysaa? naxariista ilaah had iyo goorba way sii waartaa. carrabkaagu wuxuu hindisaa xumaato weyn, oo sida mandii afaysan ayuu ka shaqeeyaa khiyaano. wanaagga waxaad ka jeceshahay xumaanta, oo inaad xaqnimo ku hadashidna waxaad ka jeceshahay beensheegidda. (selaah) waxaad jeceshahay erayada wax baabbi'ya oo dhan, iyo carrab khiyaano miidhan ah. ilaahna sidaas oo kaluu kuu halligi doonaa weligaaba, oo isna kor buu kuu qaadi doonaa, oo wuxuu kaa bixin doonaa teendhadaada, oo wuxuu kaa saari doonaa kuwa nool dalkooda. (selaah) kuwa xaqa ahuna way arki doonaan, oo way cabsan doonaan, wayna ku qosli doonaan, oo waxay odhan doonaan, waa kan ninkii aan ilaah xooggiisa ka dhiganu, laakiinse wuxuu isku halleeyey hodontinimadiisa badan, oo wuxuu ku xoogaystay xumaatadiisii. laakiinse anigu waxaan la mid ahay sida geed qoyan oo saytuun ah, oo guriga ilaah ku dhex yaal, anigu weligay iyo weligayba waxaan isku halaynayaa naxariista ilaah. weligayba waan kugu mahadnaqayaa, maxaa yeelay, adigu waad samaysay, oo magacaaga ayaan wax ku rajaynayaa, waayo, wuu ku wanaagsan yahay quduusiintaada hortooda.

53

nacaskaa qalbigiisa iska yidhi, ilaah ma jiro. iyagu waa qudhun, oo waxay faleen xumaan karaahiyo ah, oo mid wanaag falaa ma jiro. ilaah wuxuu samada hoos uga soo fiiriyeey binu-aadmiga, bal inuu arko hadday kuwo wax garanaya oo ilaah doondoona jiraan. midkood kastaaba dib buu u noqday, oo dhammaantood waxay wada noqdeen dad nijaas ah, oo mid wanaag falaa ma jiro, midnaba. miyaanay aqoon lahayn xumaanfalayaasha dadkaygii u cuna siiday kibista u cunaan, oo aanay ilaah baryin? iyagu

halkaasay aad ugu cabsadeen meel aan cabsiyu jirin, waayo, kii ku ag degay inuu kugu soo duulo ilaah baa lafihiisii kala firdhiyey, oo iyagaad ceebaysay, maxaa yeelay, ilaah baa iyaga diiday. badbaadada reer binu israa'iil bal may siyoon ka timaado! marka ilaah dadkiisa maxaabiisnimada ka soo celiyo, ayaa reer yacquub rayrayn doonaa oo reer binu israa'iilna farxi doonaa.

54

ilaahow, magacaaga igu badbaadi, oo xooggaaga iigu garsoor. ilaahow, baryadayda maqal, oo erayada afkayga dhegta u dhig, waayo, shisheeyayaal baa igu kacay, oo rag dulmi badan ayaa doonayay inay nafta iga qaadaan, iyagu ilaah kama fikirin. (selaah) bal eega, ilaah waa gargaarahayga, oo sayidkuna wuxuu la jiraa kuwa naftayda tiiriya. isagu sharka wuxuu ku celin doonaa cadaawayaashayda, iyaga runtaada ku baabbi'i. waxaan kuu qali doonaa qurbaan ikhtiyaar ah, rabbiyow, magacaaga waan ku mahadnaqi doonaa, waayo wuu wanaagsan yahay. waayo, isagu wuxuu iga samatabbixiyeey dhibaato oo dhan, oo ishayduna waxay cadaawayaashayda ku aragtay wixii aan doonayay.

55

ilaahow, tukashadayda dhegta u dhig, oo baryootankaygana ha iska qarin. i maqal, oo ii jawaab, waxaan la nasan waayaa calacalkayga, waanan la taahaa, sababtuna waxaa weeye codka cadowga daraaddiis, iyo kan sharka leh cadaadintiisa daraaddeed, waayo, iyagu xumaan bay igu tuuraan, maxaa yeelay, cadho ayay igu silciyaan. wadnuhu aad buu ii xanuunayaa, oo waxaa igu dhacday cabsida dhimashada. baqdin iyo gariir ayaa igu soo degay, oo naxdin baa i dabooshay. oo anna waxaan is-idhi, waxaan jeclaan lahaa inaan baalal yeesho sida qoolley oo kale! markaasaan iska duuli lahaa oo nasan lahaa. bal eeg, markaasaan iska warwareegi lahaa meel fog, oo waxaan degganaan lahaa cidlada. (selaah) waxaan gabbaad kaga carari lahaa dabaysha hufada ah iyo duufaanka. sayidow, iyaga baabbi'i, oo afakoodana kala duw waayo, waxaan magaalada ku arkay dulmi iyo dirir. maalin iyo habeenba derbiyadeeday ku dul wareegaan, oo weliba waxaa ku dhex jira xumaan iyo belayow. dhexdeedana waxaa ku jira shar, dulmi iyo khiyaanona kama tagaan jidadkeeda. waayo, kii i caayay cadaawe ma ahayn, maxaa yeelay, waan u adkaysan kari lahaa, mana ahayn kii i necbaa oo iska kay weyneeyey, maxaa yeelay, waan ka dhuuman lahaa isaga, laakiinse wuxuu ahaa adiga oo ah nin ila mid ah, iyo jaalkay iyo saaxiibkay. si wanaagsan baynu u wada sheekaysan jirnay, oo waxaynu ku dhex socon jirnay guriga ilaah, innagoo guuto badan la soconna. dhimasho ha ku soo kediso iyaga, oo iyagoo nool she'ool ha ku dhaceen, waayo, xumaan baa ku jirta hoygoda iyo dhexdooda. laakiinse anigu ilaah baan baryi doonaa, oo rabbigaa i badbaadin doona. fiidka, iyo subaxda, iyo duhurkaba, anigu waan cataabi doonaa, oo waan taahi doonaa, oo isna codkayguu

maqli doonaa. naftayda nabadduu kaga samatab-bixiyeey dagaalkii iga geesta ahaa, waayo, kuwii ila diriray way badnaayeen. ilaah oo ah kan weligiis waara, wuu maqli doonaa oo u jawaabi doonaa iyaga, kuwaas oo aan beddelmin, (selaah) oo aan ilaah ka cabsan. isagu wuxuu u gacan qaaday kii isaga hes-hiska la ahaa, oo axdigiisiina wuu buriyey. afkiisu wuxuu u nuglaa sidii subag oo kale, laakiinse qalbigiisu wuxuu ahaa dagaal, erayadiisu saliid way ka jilicsanaayeen, laakiinse waxay ahaayeen seefo galkii laga siibay. culaabtaada rabbiga saar, oo isna wuu ku xanaanayn doonaa, waayo, isagu kan xaq ah marn-aba u dayn maayo in la dhaqaajiyo. laakiinse, ilaahow, iyaga waxaad ku dhaadhiicin doontaa yamayska hal-ligaadda, dhiigyocabyada iyo dadka khaa'innada ahu cimrigooda nus ma kadban doonaan, laakiinse anigu waan isku kaa hallayn doonaa.

56

ilaahow, ii naxariiso, waayo dad baa waxay doon-ayaan inay i liqaan; maalinta oo dhan isagoo diriraya ayuu i dulmaa. cadaawayaashaydu maalinta oo dhan waxay doonayaan inay i liqaan, waayo, kuwa kibirka igula diriraa waa tiro badan yihiin. markaan cab-sado, waan isku kaa hallaynayaa. ilaah caawimaaddi-isa ayaan eraygiisa ku ammaani doonaa, waayo, ilaah baan isku halleeyey, oo innaba baqi maayo, haddaba bal binu-aadmigu muxuu igu samayn karaa? maal-inta oo dhan erayadayda way qalloociyaan, fikir-radooda oo dhammu waa igu col si ay shar iigu sameeyaan. way isa soo wada urursadaan, oo way dhuuntaan, oo waxay fiirsadaan tallaabooyinkayga, markay gaadayaan naftayda. iyagu ma xumaan bay ku baxsan doonaan? ilaahow, dadyowga adoo cad-haysan hoos u tuur. waad og tahay warwareeg-gayga, bal ilmadayda qaruuraddaada ku shub, waayo, miyaanay buuggaaga ku qorrayn? markaasaa cada-awayaashaydu dib u noqon doonaan maalinta aan kuu yeedho, waayo, waxaan ogahay in ilaah ila jiro. ilaah caawimaaddiisa ayaan eraygiisa ku ammaani doonaa, oo innaba baqi maayo, haddaba bal dad muxuu igu samayn karaa? ilaahow, nidarradaada waan qabaa, oo waxaan kuu bixinayaa qurbaanno mahadnaqid ah. waayo, naftaydaad ka samatabbixisay dhimasho, sow cagahayga dhicitin kama aad samatabbixin? inaan ilaah hortiiisa ku socdo iftiinka kuwa nool.

57

ii naxariiso, ilaahow, ii naxariiso, waayo, naftaydu adigay ku magan gashaa, haah, waxaan magangeli doonaa hooska baalashaada, ilaa ay belaayooyinkanu gudbayaan. waxaan u qayshanayaa ilaaha ugu sar-reeya, oo ah ilaaha wax kasta ii sameeya. isagu samaduun caawimaad ka soo diri doonaa, wuuna i badbaadin doonaa, markuu kan i liqi lahaa i caayo, (selaah) ilaah wuxuu soo diri doonaa naxariistiisa iyo runtiisa. naftaydu waxay ku dhex jirtaa libaaxyo, oo anigu waxaan dhex jiifaa kuwo dab lagu shi-

day, kuwaasoo ah binu-aadmiga oo ilkhoodu yi-hiin warmo iyo fallaadho, oo carrabkooduna yahay seef af badan. ilaahow, samooyinka ka sara mar, oo ammaantaaduna dhulka oo dhan ha ka sarraayo. dabin bay cagahayga u diyaariyeen, oo naftaydii baa foororsatay, oo waxay hortayda ka qodeen god, oo iyaga qudhoodii baa ku dhex dhacay. (selaah) qalbi-gaa ii fadhiya, ilaahow, qalbigaa ii fadhiya, haddaba waan gabyi doonaa, haah, ammaan baan ku gabyi doonaa. naftaydow, toos, shareerad iyo kataaradoy, toosa, aniga qudhayduna waxaan toosi doonaa aroor hore. sayidow, dadyowga dhexdooda ayaan kaaga mahadnaqi doonaa, oo quruumaha dhexdooda ayaan ammaan kuugu gabyi doonaa. waayo, naxariistaadu waa weyn tahay oo waxay gaadhaa samooyinka, oo runtaaduna waxay gaadhaa daruuraha. ilaahow, samooyinka ka sara mar, oo ammaantaaduna dhulka oo dhan ha ka sarraayo.

58

hubaal xaqnimada aamusnaan ma ku sheegtaan? binu-aadmi-gow, si qumman wax ma u xukuntaan? hubaal qalbiga waxaad ka samaysaan xumaato, oo waxaad ka fikirtaan dulgima gacmihiinna oo aad dhulka ku samaysaan. kuwa sharka lahu waxay qalaad ku noqdaan uurkii hooyadood, oo mar alla markii ay dhashaan ayay habaabaan iyagoo been sheegaya. suntoodu waa sida abeesada waabaydeeda oo kale, iyagu waa sida jilbis dhega la' oo dhegihi-isa fureeya, kaasoo aan maqlin codka saaxiriinta, iya-goo si caqli ah u sixraya. ilaahow, ilkhooda afkooda ku dhex burburi, rabbiyow, libaaxyada aaranka ah micayahooda jejebi. ha u dhalaaleen sida biyo aad u durduraya. markuu fallaadhihiisa wax ku liishaamo, ha noqdeen sida wax kala jabay. ha noqdeen sida alalaxayda dhalaaasha oo iska baabba'da, iyo sida dhi-cis naageed oo aan qorraxda arkin. intaan dheryi-hiinnu qodxaha taaban, ayuu kuwa qoyan iyo kuwa ololayaba ku kala firdhin doonaa dabayl cirwareen ah. kan xaq ahu wuu rayrayn doonaa markuu arko aargudashada, oo wuxuu ku cago maydhan doonaa kan sharka leh dhiiggiisa. sidaas daraaddeed dadku wuxuu odhan doonaa, hubaal kii xaq ahu abaalgud buu leeyahay, hubaal waxaa jira ilaah dhulka xukuma.

59

ilaahayow, cadaawayaashayda iga samatabbixi, oo kuwa igu kacayna meel sare iga saar. iga samatabbixi xumaanfalayaasha, oo dadka dhiigyocabyada ahna iga badbaadi. waayo, bal eeg, waxay gaadaan naftayda, oo kuwa xoogga badanuna way isu kay wada urursadaan, rabbiyow, weliba ma aha xadgudubkayga aawadiis iyo dembigayga aawadiis toona. waxay u ordaan oo isu diyaariyaan wax aanan eed ku lahayn, dartay u kac inaad i caawiso oo aad i eegto. rabbiyow, ilaaha ciidammadow, ilaaha reer binu isra'ii'low, sara joogso oo quruumaha oo dhan soo booqo, oo innaba ha u naxariisan xadgudbayaasha. (selaah) fiidkay soo noqdaan, oo waxay u ciyaan sida eey oo kale, oo waxay ku

warwareegaan magaalada hareeraheeda. afkooda waxaa ka qubmaysa cay, bushimahoodana waxaa ku jira seefo, waayo, waxay isyidhaahdaan, bal yaa na maqla? laakiinse rabbiyow, iyagaad ku qosli doontaa, quruumaha oo dhan waad quudhsan doontaa. xooggaygiyow, adigaan ku sugi doonaa, waayo, ilaah waa qalcaddayda. ilaahayga naxariista leh ayaa i hor iman doona, oo waxaan doonayana ilaah wuxuu iga tusi doonaa cadaawayaashayda. sayidow, gaashaankayagiyyow, iyaga ha layn, waaba intaasoo ay dadkaygu illoobaane, laakiinse iyaga xooggaaga ku kala firdhi, oo hoos u soo deji. kibirkoodu iyaga ha dabo dembiga afkooda iyo erayada bushimahooda aawadood, iyo weliba habaarka iyo beenta ay ku hadlaan aawadood. iyaga cadho ku baabbi'i, si aanay mar dambe u jirin iyaga baabbi'i, oo ha ogaadeen in ilaah u taliyo reer yacquub tan iyo dhulka darafkiisa. (selaah) oo iyagu fiidka ha soo noqdeen, oo sida eey oo kale ha u ciyeen, oo magaalada hareeraheeda ha ku warwareegeen. waxay u warwareegayaan inay cunto helaan, oo haddaanay dherginna habeenkii oo dhan way sii joogayaan. laakiinse anigu waxaan ka gabyi doonaa xooggaaga, haah, oo aroortii ayaan naxariistaada aad uga gabyi doonaa, waayo, waxaad ahayd qalcaddaydii, oo maalintii aan dhibaataysnaana magangal baad ii ahayd. xooggaygiyow, adigaan ammaan kuugu gabyi doonaa, waayo, ilaah waa qalcaddayda, waana ilaaha naxariistayda.

60

ilaahow, adigu waad na xoortay, oo waad na dudu-misay, oo waad nagu cadhootay, haddaba bal mar na soo celi. dhulkii waad gariirisay, oo waad kala dildilaacisay, haddaba dildilaaciisa bogsii, waayo, wuu ruxmadaa. dadkaagii waxaad tustay waxyaalo adag, oo waxaad na cabsiisay khamri lala dhacdha. calan baad siisay kuwa kaa cabsada, in runta loo soo bandhigo aawadeed. (selaah) si ay kuwaad jeceshahay u samatabbaxaan, gacantaada midig ku badbaadi oo ii jawaab. ilaah wuxuu ku hadlay quduusnimadiisa oo yidhi, anigu waan farxi doonaa, shekem waan kala qaybin doonaa, oo waxaan qiyaasi doonaa doox-ada suko. gilecaad anigaa iska leh, manasehna anigaa iska leh, oo weliba efrayimna waa daafacaad-dii madaxayga, yahuudahna waa ushayda boqornimo. moo'aab waa weekkaygii aan ku maydhan jiray, edomna kabahaygaan ku dul tuuri doonaa, falastinay, qayli aawaday. bal yaa i geeyn doona magaalada xoogga leh? yaase xagga edom ii kaxayn doona? ilaahow, sow nama aadan xoorin? ilaahow, lama soo baxdid ciidamadayada. cadowga naga caawi, waayo, binu-aadmiga caawimaaddiisu waxtar ma leh. ilaah caawimaaddiisa ayaannu wax xoog leh ku samayn doonaa, waayo, isagaa ah kan cadaawayaashayada ku tuman doona.

61

ilaahow, qayladayda maqal, oo baryadaydana dhegta u dhig. markii qalbigaygu itaal darnaado, wax-

aan kaaga qayshan doonaa darafka dhulka ugu shisheeya, ii hoggaami dhagaxa iga dheer. waayo, waxaad ii ahayd magangal, iyo qalcad adag oo aan cadowga ka galo. anigu weligayba waxaan degganaan doonaa taambuuggaaga, oo waxaan magangeli doonaa baalashaada meeshooda qarsoon. (selaah) waayo, ilaahow, nidarradaydii waad maqashay, oo waxaad i siisay kuwa magacaaga ka cabsada dhaxalkooda. boqorka noloshiisa waad dheeraynaysaa, oo cimrigiisuna wuxuu noqon doonaa sida qarniyo badan. oo weligiisba wuxuu joogi doonaa ilaah hortiisa, raxmad iyo run u diyaari, inay isaga dhawraan. markaasaan weligayba magacaaga ammaan ugu gabyi doonaa, si aan maalin kasta nidarradayda u oofiyo.

62

naftaydu waxay sugtaa ilaah oo keliya, oo badbaadayduna waxay ka timaadaa xaggiisa. isaga oo qudha ayaa dhagaxayga weyn iyo badbaadadaydaba ah, isagu waa munaaraddayda, oo aniga aad lay dhagaajin maayo. balse idinku ilaa goormaad nin ku weeraraysaan, inaad kulligiin isaga dumisaan, sida derbi dhacaya, iyo deyr ligiganaya? iyagu waxay keliyahoo ku tashadaan si ay isaga sharaftiisa uga dejiyaan, oo waxay ku farxaan beensheegidda, afka way ka duceeyaan, laakiinse uurka way ka habaartamaan. (selaah) naftaydoy, ilaah oo qudha sug, waayo, isagaan wax ka filanayaa. isaga oo qudha ayaa dhagaxayga weyn iyo badbaadadaydaba ah, isagu waa munaaraddayda, oo aniga layma dhagaajin doono. badbaadadayda iyo ammaantayduba waxay la jiraan ilaah, dhagaxii xoogayga iyo magangalkaygaba waa xagga ilaah. dadkow, isaga isku halleeya wakhti kastaba, oo qalbigiinna waxba ha kula hadhina ilaah hortiisa, waayo, ilaah baa magangal inoo ah. (selaah) hubaal dad gun ahu waa xumbo, oo dad gob ahuna waa been, markii la miisaamo way kor mari doonaan, oo iyagu dhammaantood xumbo way ka fudud yihiin. dulmiga ha isku hallaynina, waxdhiiciddana ha ku kibrina. maal hadduu idinku batona qalbigiinna ha raacinina. ilaah mar buu hadlay, oo laba goor baan maqlay, in ilaah xoogga iska leeyahay, oo weliba, sayidow, adigu naxariis baad leedahay, waayo, nin kasta waxaad ugu abaalguudaa sidii camalladiisu ahaayeen.

63

ilaahow, waxaad tahay ilaahay, oo anna goor hore ayaan ku doondooni doonaa, naftaydu adigay kuu oomman tahay, jidhkayguna aduu kuu xiisoodaa, anoo jooga dhul engagan oo daal miidhan ah oo aan biyo lahayn. si aan u arko xooggaaga iyo ammaan-taadaba aawadeed, ayaan kaa fiiriyeey meesha quduuska ah. waayo, raxmaddaadu way ka sii wanaagsan tahay nolol, haddaba bushimahaygu way ku ammaani doonaan. sidaas daraaddeed waan kugu mahad-naqayaa intaan noolahay, oo gacmahaygana kor baan ugu qaadi doonaa magacaaga aawadiis. naftaydu waxay u dhergi doontaa sida mid dhuux iyo baruur uga dhergo, oo afkayguna wuxuu kugu ammaani doonaa bushimo faraxsan kolkaan sariirtayda kugu

soo xusuusto oo aan kaa fikiro habeenka markaan soo jeedo. waayo, waxaad ii ahayd caawimaad, oo hooska baalashaada ayaan ku rayrayn doonaa. naf-taydu adigay ku raacdaa, oo gacantaada midigna way i tiirisaa. (selaah) laakiinse kuwa naftayda u doon-doonaaya inay halligaan aawadeed, waxay geli doon-aan dhulka meelaha ugu hooseeya. waxaa iyaga loo gacangelin doonaa xoogga sefta, oo waxay qayb u noqon doonaan dawacoyinka. laakiinse boqorku wuxuu ku rayrayn doonaa ilaah, mid kasta oo isaga ku dhacartaa wuu faani doonaa, waayo, kuwa beenta sheega afkooda waa la aamusiin doonaa.

64

ilaahow, codkayga maqal markii aan kuu soo cawdo, oo naftayda ka ilaali cadowga cabsidiisa, oo iga qari talada qarsoon oo kuwa sharka ka shaqeeya, iyo tirabadnaanta xumaanfalayaasha, oo carrabkooda u afeeyey sidii seef oo kale, oo fallaadhahoodii liishaa-may kuwaas oo ah erayo qadhaadh, si ay meelo qar-soon kan qumman fallaadh ugaga ganaan, haddiiba si kedis ah ayay ugu ganaan, mana cabsadaan. qasdi shar ah bay isku dhiirrigeliyaan, waxay ku arrinsadaan inay si qarsoon dabinnu u dhigaan, oo ay isyidhaah-daand, bal yaa arki doona? waxay baadhaan xumaa-tooyin, iyagoo leh, annagu baadhid caqli ah ayaannu ebinnaay, fikirka ku jira uurka nin walba iyo qalbiguba waa mool dheer yihiin. laakiinse ilaah waa toogan doonaa, oo haddiiba iyaga waxaa dhaawici doonta fallaadh. sidaas daraaddeed waa la kufin doonaa, iya-goo carrabkoodu col u yahay naftooda, wax alla wixii iyaga arka oo dhammu way carari doonaan. oo dadka oo dhammu way cabsan doonaan, oo waxay sheegi doonaan shuqulka ilaah, oo si caqli ah ayay uga fikiri doonaan wuxuu sameeyey. kuwa xaq ah waxay ku farxi doonaan rabbiga, oo isagay isku hallayn doonaan, oo inta qalbigoodu toosan yahay oo dhammuna way faani doonaan.

65

ilaahow, ammaan baa siyoon kugu sugaysa, oo nidarkana waa in adiga lagu oofiyo. kaaga baryootanka maqlow, dadka oo dhammu adigay kuu iman doonaan. waxaa iga adkaada xumaa-tooyin, xadgudubkayagase waad naga nadiifin doon-taa. waxaa barakaysan ninkii aad doortid, oo aad ka dhigto inuu kuu soo dhowaado, inuu deg-ganaado barxadahaaga. waxaan ka dhergi doon-naa wanaagga gurigaaga, kaas oo ah meesha qudu-uska ah oo macbudooga. ilaaha badbaadayadow, waxyaalo cabsi badan ayaad xaqnimo noogu jawaabi doontaa, waxaad tahay kalsoonida kuwa dunida dar-faheeda oo dhan, iyo kuwa badda fogba, kaas oo xooggiisa buuraha ku adkeeya, isagoo dhexda xoog ku xidhay. wuxuu aamusiya guuxa badaha, iyo gu-uxa hirarkooda, iyo dadyowga buuqooda. oo weliba kuwa dhulka meelaha ugu fog deggan waxay ka cab-sadaan calaamooyinkaaga, oo adigu waad ka farxisaa meelaha ay subaxda iyo fiidkaba ka baxaan. dhulka waad soo booqataa, oo waad biyaysaa, oo aad baad u

barwaaqaysaa, webiga ilaahna biyaa ka buuxa, wax-aad iyaga siisaa hadhuudh, markii aad dhulka sidaas u diyaarisay. adigu beerta jeexjeexeda aad baad u waraabisaa, oo waxaad dejisaa jeexjeexa tuurahooda, oo tiixtiix baad ku jilcisaa, oo waxa ka soo baxana waad barakaysaa. sannadda waxaad taaj uga dhigtaa wanaaggaaga, oo waddooyinkaagana waxaa ka tifiqa subag. waxay ku tifqaan daaqa cidlada, oo buuruhuna waxay guntadaan farxad. berrimmada daaqu waxay huwadaan tirooyin adhyo ah, dooxooyinkana waxaa qariya hadhuudh, markaasay farxad la qayliyaan, oo weliba gabyaan.

66

dadka dhulka oo dhammow, ilaah farxad ugu qayliya, oo ammaanta magiciisa ku gabya, am-maantiisana qurxiya. ilaah waxaad ku tidhaahdaan, shuqulladaadu cabsi badanaa! weynaanta xooggaaga aawadiis ayaa cadaawayaashaadu isugu kaa dhiibi doonaan. dadka dhulka oo dhammu adigay ku caabudi doonaan, wayna kuu gabyi doonaan, mag-aacagay u gabyi doonaan. (selaah) bal kaalaya, oo arka shuqullada ilaah, xagga binu-aadmiga wuxuu ku sameeyey waa cabsi badan yihiin. wuxuu baddii ka dhigay dhul engegan, oo iyagu webiga dhexdiisa waxay ku mareen lug, oo halkaasaan isaga ku rayray-nay. isagu weligiisba wuxuu ku taliyaa xooggisba, oo indhihiisuna waxay firiyaan quruumaha, haddaba caasiyiintu yaanay kor isu qaadin. (selaah) dadyahow, ilaheenna ammaana, oo codka ammaantiisa ha la maqlo, kaasoo nafteenna nolol ku haya, oo cagaheen-nana aan u oggolayn in la dhaqdhaqaaqiyo. waayo, ilaahow, adigu waad na imtixaantay, oo waxaad noo tijaabisay sida lacagta loo tijaabiyo. waxaad na ge-lisay shabagga dabinka ah, oo waxaad simaha naga saartay culaab weyn. dad baad madaxa naga saar-tay, oo waxaannu dhex galnay dab iyo biyo, laakiinse ugudambaysta waxaad na keentay meel barwaaqo ah. haddaba anigu gurigaaga waxaan la soo geli doonaa allabaryo la gubo, oo waxaan kuu oofinayaa nida-radaydii bushimahaygu ay ku hadleen, oo afkaygu sheegay markii aan dhibaataysnaa. oo waxaan allabaryo la gubo kuugu soo bixinayaa xoolo buurbuuran iyo wanan iyo foxood, oo waxaan kuu soo bixin doonaa dibiyoy iyo orgiyo. (selaah) kulli intiinna ilaah ka cabsataay, kaalaya oo maqla, oo waxaan sheegayaa wuxuu naftayda u sameeyey. isagaan afkayga ugu qayshaday, oo waxaan ku ammaanay carrabkayga. haddaan dembi qalbigayga ku arkay, sayidku ima uu maqleen, laakiinse sida runta ah ilaah waa i maqlay, oo codkii baryadaydana dhexgadu u dhigay. mahad waxaa leh ilaahna aan baryadayda diidin oo aan naxari-istiisana gees iga marin.

67

ilaahow, noo naxariiso, oo na barakee, oo wejigaaguna ha na iftiimiyo, (selaah) in jidkaaga laga ogaado dhulka, quruumaha oo dhan dhexdoodana laga wada ogaado caafimaadkaaga wax badbaadiya. ilaahow, dadyowgu ha ku ammaaneen, dadyowga oo dhammu

ha ku ammaaneen. quruumuhu ha farheen oo ha gabyeen farxad aawadeed, waayo, dadyowga waxaad ku xukumi doontaa caddaalad, oo quruumahana dhulkaad ugu talin doontaa. (selaah) ilaahow, dadyowgu ha ku ammaaneen, dadyowga oo dhammu ha ku ammaaneen. dhulku wuxuu soo saaray midhihiisii, waxaa ina barakayn doona ilaah, oo ah ilaahenna qudhiisa. ilaah waa ina barakayn doonaa, oo dhulka darafyadiisa oo dhammuna way ka cabsan doonaan isaga.

68

ilaah ha sara joogsado, oo cadaawayaashiisuna ha kala firdheen, kuwa necebuna hortiisa ha ka careen. sida qiigu u kala firdho, iyagana sidaasoo kale u kala firdhi, sida shamacu dabka ugu dhalalo, sidaasoo kale kuwa sharka lahu ilaah hortiisa ha ku baabbe'een. laakiinse kuwa xaqa ahu ha farxeen, oo ilaah hortiisa ha ku reyreeyeen, haah, oo farxad ha ku reyreeyeen. ilaah u gabya, oo magiciisa ammaan ugu gabya, kan lamadegaanka dhex mara jid weyn u fala, magiciisu waa yaah, ee hortiisa ku reyreeya. ilaah wuxuu rugtiisa quduuskaa ku yahay agoonta aabbahood iyo carmallada xaakinkooda. kuwa cidlaysan ilaah reero ayuu u yeelaa, oo maxaabiistana intuu soo bixiyo ayuu barwaaqo dhex geeyaa, laakiinse caasiyiintu waxay degganaadaan dhul oommame ah. ilaahow, markaad dhal kaaga hor kacday, markaad lamadegaanka ku dhex socotay, (selaah) dhulku waa gariiray, samooyinkuna waxay ku de'een ilaah hortiisa, xataa buur siinay nafteedu waxay ka gariirtay ilaah hortiisa, kaasoo ah ilaaha israa'iil. ilaahow, waxaad soo daysay roob badan, oo kuwa dhaxalkaagu markay daallanaayeen waad xoogaysay. ururkaagu halkaasuu dhex degganaa, ilaahow, wanaaggaaga aawadiis wax baad u diyaarisay masaakiinta. sayidku wuxuu bixiyey erayga, kuwa warka faafiyaana waa guuto weyn. boqorrada ciidammadu way cararaan, way cararaan, oo tan guriga ku hadha ayaa dhaca qaybisa. xeryaha idaha miyaad iska dhex jifaysaan, sidii baadad qoolley oo lacag lagu dahaadhay, iyo baalasheeda oo dahab cas lagu dahaadhay? markii qaadirku boqorrada halkaas ku kala dhex firdhiyey, waxay ahayd sida marka baraf cad ku da'o salmoon. buur ilaah waxaa ah buur baashaan. oo buur dheer waxaa ah buur baashaan. buurihiinnan dhaadheerow, bal maxaad u quudhsanaysan buurta ilaah uu jeclaa-day inuu hoygiisii ka dhigto? haah, oo rabbigu halkaasuu degganaan doonaa weligiisba. ilaah gaadhifardoodyadiisu waa labaatan kun, iyo xataa kumanyaal iyo kumaankun, sayidku wuu ku dhex jiraa iyaga, siduu siinay ugu jiri jiray xagga meesha quduuska ah. adigu kor baad u baxday, oo waxaad qabatay oo kaxaysay kuwii maxaabiista ahaan jiray. oo waxaad hadiyado ka qaadatay dadka dhexdiisa, iyo xataa caasiyiintaba, in rabbiga ilaah ahu halkaas joogo aawadeed. waxaa mahad leh sayidka maalin kasta culaabteenna inoo qaada, kaasoo ah ilaaha ina badbaadiya. (selaah) ilaah wuxuu inoo yahay ilaaha samatabbixinta, ilaaha sayidka ah ayaa iska leh dhimashada kabixiddeeda. laakiinse ilaah wuxuu wax

ku dhufan doonaa madaxa cadaawayaashiisa, iyo dhalada timaha leh oo kan xadgudubyadiisa ku sii socdaba. sayidku wuxuu yidhi, waxaan iyaga ka soo celin doonaa xagga baashaan, oo waxaan ka soo bixin doonaa badda moolkeeda, inaad cagtaada dhiig darsatid, iyo in eeyahaaga carrabkoodu uu qayb ka helo cadaawayaashaada. ilaahow, waxay arkeen tegiddaadii, taas oo ah tegiddii ilaahay oo ah boqorkayga oo uu galay meesha quduuska ah. gabayayaashii way hor mareen, muusikaystayaashiina way raaceen, dhexdana waxaa ku jiray hablo daf ku cayaaraya. kuwiinnan isha israa'iil ka soo farcamayow, shirarka ku dhex ammaana ilaaha sayidka ah. waxaa jooga benyaamiin yar oo ah taliyahooda, iyo amiirrada reer yahuudah iyo guddigooda, iyo amiirrada reer sebulun iyo amiirrada reer naftaali. ilaahaagu xooggaagu amray, ilaahow, waxaad noo samaysay noo xoogee. macbudkaaga yeruusaalem ku yaal daraaddiis ayaa boqorro waxay kuugu keeni doonaan hadiyado. canaano dugaagga cawsduurka ku dhex jira, iyo dibida tirada badan, iyo weylaha dadka oo ku tumanaya lacagta gogo'a ah, isagu wuu kala firdhiyey dadyowga dagaalka jecel. masar waxaa ka iman doona amiirro, itoobiyaana haddiiba gacmaheeday u hoorsan doontaa ilaah. boqortooyooyinka dhulkow, ilaah u gabya, ammaan ugu gabya sayidka, (selaah) kaasoo kor fuushan samada samooyinka sare, oo weligoodba jiray, bal eega, wuxuu ku hadlaa codkiisa, oo weliba codkiisu waa xoog badan yahay. ilaah xoog ka sheega, waayo, sharaftiisu waxay dul joogtaa reer binu israa'iil, oo xooggiisuna wuxuu ku jiraa samooyinka. ilaahow, meelahaaga quduuska ah waxaad ka tahay mid laga cabsado, ilaaha reer binu israa'iil wuxuu dadkiisa siiyaa xoog iyo itaal. mahad waxaa leh ilaah.

69

ilaahow, i badbaadi, waayo, biyaa naftii ii keenay. waxaan ku dhex liimbadaa dhoobo mool dheer oo aan lahayn meel laysku taago, waxaan ku dhacay biyo mool dheer, oo daad baa halkaas igu qarqinaya. waxaan ku daalay qayladaydii, oo hunguriyaygu waa qallalay, oo intii aan ilaahay sugayo ayay indhahaygu dem yidhaahdaan. kuwa sababla'aanta ii nebcaadaa way ka sii badan yihiin timaha madaxayga, kuwa doonaya inay i baabbi'yaan iyagoo cadaawayaashayda gardarro igu ah waa xoog badan yihiin, markaasaan magdhabay wax aanan qaadan. ilaahow, waad og tahay nacasnimadayda, oo dembiyadayduna kaama qarsoona. sayidow, ilaaha ciidammadow, kuwa ku sugaya yaanan ceeb u soo jiidin, ilaaha reer binu israa'iilow, kuwa ku doondoonaaya yaanan sharafjab u soo jiidin. maxaa yeelay, adiga daraaddaa ayaan cay u qaaday, oo waxaa wejigaygii ka muuqatay ceeb. waxaan walaalahay u noqday shisheeye, oo ilma hooyadayna waxaan u noqday ajanabi. qiiradii aan gurigaaga u qabay ayaa i gubtay, oo caydii kuwii ku caayay ayaa igu kor dhacday. markaano ooyay, oo aan naftayda soon ku edbiyey, taas waxay igu noqotay ceeb. markaano joonyado dhar ka dhigtayna, waxaan iyagii u noqday masaal. kuwa iridda fadhfdhiyaa way igu sheekaystaan, oo kuwa sakhraanka ahuna

way igu gabyaan. laakiinse adigaan ku baryayaa wakhti la aqbali karo, rabbiyow, ilaahow, naxariistaada badan iyo runta badbaadintaada igu jawaab. dhoobada iga samatabbixi, oo yaanan ku liimban, oo ha layga samatabbixiyo kuwa i necebe, iyo biyaha moolka dheer. biyaha daadka ahuna yaanay i qarqin, oo yaan moolku i liqin, oo yamayskuna yaanu afkiisa igu qabsan. rabbiyow, ii jawaab, waayo, raxmaddaadu waa wanaagsan tahay, naxariistaada badnaanteeda aawadeed igu soo jeeso. oo wejigaaga ha iga qarin anoo addoonkaaga ah, waayo, waan dhibaataysnahay, ee haddiiba ii jawaab. naftayda u soo dhowow, oo furo, oo cadaawayaashayda daraaddood ii samatabbixi. waad og tahay caydayda iyo ceebtayda iyo sharaftarradayda, oo cadaawayaashayda oo dhammu hortaa day joogaan. cay baa i qalbi jebisay, waanan quusanayaa, oo waxaan doondoonyay mid ii jixinjixa, laakiinse waan waayay, oo waxaan doondoonyay kuwo i qalbi qaboobjiya, laakiinse ma aanan heelin. oo weliba waxay cunto ahaan ii siiyeen xammeeti, oo markaan harraadsanaana waxay i cabsiiyeen khal. miiskoodu yhirtooda ha ku noqdo dabin, oo markay nabdoon yihiinna shirqool ha ku noqdo. indhahoodu ha madoobaadeen si aanay waxba u arkin, oo simahooduna had iyo goorba ha gariireen. xanaaqaaga iyaga ku deji, oo cadhadaada kulaylkeeduna ha qabsado. gurigoodu cidla ha noqdo, nin-nana yaanu teendhooyinkooda degin, waayo, iyagu waxay silciyaan kii aad dishay, oo waxay ka sheekeeyaan kuwaad dhaawacday murugtooda. xumaantooda xumaan ugu sii dar, oo yaanay xaqnimadaada soo gelin. magacooda ha laga tirtiro kitaabka kuwa nool, oo yaan iyaga lala qorin kuwa xaq ah. laakiinse anigu miskiinn baan ahaa, waanan murug badnahay, ilaahow, badbaadintaadu meel sare ha i saarto. rabbiga magiciisa ayaan gabay ku ammaani doonaa, oo waxaan isaga ku weynayn doonaa mahadnaqid. oo taasuna rabbiga way ka farxin doontaa in ka sii wanaagsan intii uu ku farxi lahaa dibi, ama dibi sange ah oo geeso iyo qoobab leh. kuwa camal qabow way arkeen, waana faraxsan yihiin, kuwiinna ilaah doondoow, qalbigiinnuu ha noolaado. waayo, rabbiigu wuu maqlaa kuwa baahan, oo maxaabiistiisana ma uu quudhsado. samada, iyo dhulka, iyo badaha, iyo waxa ku dhex dhaqaaqa oo dhammuba isaga ha ammaan-neen. waayo, ilaah siyoon wuu badbaadin doonaa, oo magaalooyinka reer yahuudahna wuu dhisi doonaa, oo iyana halkaasay degi doonaan, oo hanti ahaan bay u lahaan doonaan. oo weliba waxaa halkaas dhaxli doona farcanka addoommadiisa, oo kuma magiciisa jecelna way dhex degganaan doonaan.

70

ilaahow, soo dhaqso oo i samatabbixi, rabbiyow, soo dhaqso oo i caawi. kuwa doondoonyaya inay naftayda iga qaadaan ha ceebooben oo la wareereen, oo kuwa waxyeelladayda ku farxaana dib ha u noqdeen oo ha sharafeen. kuwa ahaa, ahaa, lahu, ceebtooda dib ha ula noqdeen. kuwa adiga ku doondoona oo dhammu ha reyreyeen oo ha kugu farxeen, oo kuwa badbaadintaada jeceluna had iyo goorba ha yidhaahdeen, ilaah ha la weyneeyo. laakiinse miskiinn

iyo mid baahan baan ahay, ilaahow, ii soo dhaqso, waxaad tahay caawimaaddayda iyo samatabbixiyahayga. rabbiyow, ha iga raagin.

71

rabbiyow, adigaan isku kaa halleeyaa, yaanan weligay wareerin. xaqnimadaada igu samatabbixi oo i nabad geli, dhegta ii dhig, oo i badbaadi. ii noqo dhagax weyn oo rug ah, oo aan had iyo goorba ku noqnoqdo, waxaad amar ku bixisay in lay badbaadsho, waayo, adigu waxaad tahay dhagax weyn oo ii gabbaad ah iyo qalcaddayda. ilaahayow, iga badbaadi kan sharka leh gacantiisa, iyo gacanta xaqilaawaha iyo ninka nacabkaa. waayo, sayidow ilaahow, waxaad tahay rajadayda, oo waxaad tahay kii aan isku hal-laynayay tan iyo yaraantaydii. tan iyo uurkii hooyaday adigaa i tiirinayay, waxaad tahay kii iga soo bixiyeey uurkii hooyaday, had iyo goorba adigaan ku ammaani doonaa. anigu kuwo badan baan u ahay sidii wax yaab leh, laakiinse adigu waxaad ii tahay magangal xoog leh. maalin kasta waxaa afkayga ka buuxi doona ammaantaada iyo sharaftaada. ha i tuurin markaan gaboobo, oo ha i dayrin markaan itaal darnaado. waayo, cadaawayaashaydu waxay ka hadlaan wax igu saabsan, oo kuwa naftayda inay iga qaadaan doonayaana way wada arrinsadaan, oo waxay isyidhaahdaan, ilaah baa dayriyey, haddaba ka daba taga oo qabta, waayo, ma jiro mid samatabbixi-nayaa. ilaahow, ha iga fogaan, ilaahayow, soo dhaqso oo i caawi. kuwa naftayda cadaawayaal ku ahu ha ceebooben oo ha baabba'aan, oo kuwa waxyeelladayda doondoonyana ceeb iyo sharaftarro ha ku baateen. laakiinse anigu had iyo goorba wax baan rajay-nayaa, oo weliba waan kuu sii ammaanayaa aad iyo aad. afkaygu wuxuu maallinta oo dhan ka sheekayn doonaa xaqnimadaada, iyo badbaadintaada, waayo, anigu ma aqaan intay tiro le'eg yihiin. waxaan la imanayaa sayidka ilaahaa shuqulladiisa xoogga leh, oo waxaan ka hadli doonaa xaqnimadaada, taasoo ah taada oo keliya. ilaahow, wax baad i bari jirtay tan iyo yaraantaydii, oo ilaa haatanna waxaan caddayn jiray shuqulladaada yaabka badan. ilaahow, ha i dayrin, xataa markaan gaboobo oo madaxaygu cirroobo, jeeraan xooggaaga uga warramo farcanka dambe oo aan itaalkaaga uga sheekeeyo mid kasta oo hadda ka dib i imanaya. ilaahow, xaqnimadaadu aad iyo aad bay u sarraaysaa, ilaahow, adiga oo waxyaalaha waaweyn sameeyey, bal yaa kula mid ah? adiga oo na tusay dhibaatooyin badan oo aad u xun, ayaa haddana na noolayn doona, oo haddana waxaad naga soo saari doontaa dhulka moolkiisa. weynaantayda ii sii korrdhi, oo intaad soo jeesatid i qalbi qaboobji. ilaahow, waxaan kugu ammaani doonaa alaab muusiko ah, oo runtaadaan ammaani doonaa, israa'iil kiisa quduuska ahow, waxaan ammaan kuugula gabay doonaa kataarad. bushimahaygu aad bay ugu farxi doonaan, markaan ammaan kuugu gabay, oo xataa naftaydii aad soo furatayna way rayrayn doonta. oo weliba carrabkayguna maallinta oo dhan wuxuu ka sheekayn doonaa xaqnimadaada, waayo, kuwa waxyeelladayda doondoonyaa way ceeboobaan, oo way isku wareeraan.

ilaahow, boqorka xukumadaada sii, oo wiilka boqorkana xaqnimadaada sii. isagu dadkaaga wuxuu ku xukumi doonaa xaqnimo, oo masaakiintaadana caddaalad. buuruhu waxay dadka u keeni doonaan nabad, kuruhuna waxay nabad ugu keeni doonaan xaqnimada. isagu wuxuu u garsoori doonaa dadka masaakiintiisa, oo wuxuu badbaadin doonaa ka baahan carruurtiisa, oo kan wax dulmana cadcad buu u kala jebebin doonaa. way kaa cabsan doonaan inta qorraxdu jirto, iyo inta dayaxu jiro tan iyo ka ab ka ab. isagu wuxuu u soo degi doonaa sida roob caws la jaray ku dul hoora, iyo sida tiixyo dhulka biyeyya. wakhtigiisa ayaan kan xaqa ahu barwaaqoobi doonaa, oo nabadduna way badan doontaa tan iyo inta dayaxu aanu mar dambe jiri doonin. oo isagu wuxuu u talin doonaa bad ilaa ka bad, iyo tan iyo webiga iyo ilaa dhulka darfihiisa. kuwa cidlada degganu hortiisay ku sujuudi doonaan; oo cadaawayaaishiisuna ciidday leefleefi doonaan. boqorrada tarshiish iyo kuwa gasiiraduhuba waxay isaga u keeni doonaan gabbaro, boqorrada shebaa iyo kuwa sebaana waxay isaga siin doonaan hadiyado. haah, oo boqorrada oo dhammu hortiisay ku wada sujuudi doonaan, oo quruumaha oo dhammuna isagay u adeegi doonaan. waayo, isagu wuxuu samatabbixin doonaa kan baahan markuu qayliyo, iyo miskiinka aan mid caawiya lahayn. wuxuu u nixi doonaa miskiinka iyo kan baahan, oo kuwa baahan naftoodana wuu badbaadin doonaa. naftooduu ka furan doonaa khiyaano iyo dulmi, oo dhiiggooduna hortiisuu qaali ku ahaan doonaa, oo isagu wuu noolaan doonaa, oo waxaa la siin doonaa dahabka shebaa; had iyo goorba dadku way u ducayn doonaan, oo weliba maalinta oo dhan isagay ammaani doonaan. oo dhulka waxaa jiri doona hadhuudh badan xagga buuraha dushooda, oo midhihiisuna waxay u soo ruxmi doonaan sida lubnaan oo kale, oo kuwa magaalada joogaana waxay u barwaaqoobi doonaan sida doogga dhulka. magiciisu weligiis buu waari doonaa, magiciisu waa sii jiri doonaa in alla intay qorraxdu jirto; oo dadku way ku barakoobi doonaan isaga, quruumaha oo dhammuna waxay ugu yeedhi doonaan farxaan. mahad waxaa leh rabbiga ilaahaa oo ah ilaaha reer binu israa'iil, oo keligiis sameeya waxyaalo yaab badan, magiciisa ammaanta badanu mahad ha lahaado weligiisba, oo dhulka oo dhanna ammaantiisu ha ka buuxsanto. aamiin iyo aamiin. daa'uud ina yesay baryootannadiisii way dhammaadeen.

hubaal ilaah waa u roon yahay reer binu israa'iil, iyo xataa kuwa qalbigoodu daahirka yahay. laakiinse anigu waan turunturoon gaadhay, oo tallaaboooyinkayguna waxay u dhowaadeen inay simbiririxdaan. waayo, waxaan ka hinaasay kuwa qabka weyn, markaan arkay barwaaqada ay kuwa sharka lahu haystaan. waayo, geeridoodu xanuun ma leh, laakiinse xoogoodu waa adag yahay. iyagu dhib kuma jiraan sida dadka kale, oo sida dadka kalena uma belaaaysna. sidaas daraaddeed kibir wuxuu ya-

hay sida silsilad qoorta u sudhan, oo dulmi bay sida maro u huwan yihiin. indhahoodu baruur bay la bararsan yihiin, oo waxay haystaan in ka sii badan waxa qalbigoodu doonayo. wax bay ku qoslaan, oo xumaan daraaddeed dulmi bay ku hadlaan, waxay hadlaan iyagoo kor isu qaadaya. afkoodii waxay gaadhsiiyeen samoooyinka, oo carrabkooduna wuxuu dhex maraa dhulka oo dhan. sidaas daraaddeed dadkiisii halkanay ku soo noqdaan, oo koob biyo ka buuxa ayay madhsadeen. oo waxay yidhaahdaan, ilaah sidee buu wax u yaqaan? kan ugu sarreeyana aqoonu ma ku jirtaa? bal eeg, kuwanu waa kuwa sharka leh, oo mar kasta iyagoo istareexsan ayay hodantini-madoodu sii korodhaa. hubaal wax aan micne lahayn ayaan qalbigaygii ku nadiifshay, oo aan ku faraxashay anigoo aan eed lahayn, waayo, maalintii oo dhan waa lay dhibbay, oo subax kastana waa lay edbinayay. haddaan odhan lahaa, sidaaasan ku hadli doonaa, bal eeg, waan khiyaanayn lahaa farcanka carruurtaada. markaan ku fikiray si aan tan ku ogaado, aad bay iigu xanuun badnayd, ilaa aan galay meesha quduuska ah ee ilaah, oo aan ka fiirsaday ugudambaystood. hubaal waxaad iyaga ku taagtaa meelo sibiibix ah, oo waxaad hoos ugu tuurtaa si ay u baabba'aan. sidee bay daqiiqad ugu noqdeen meel cidla ah! dhammaantood waxay ku baabba'een cabsi. sayidow, sidii mid riyo ka toosay markaad toostid, waxaad quudhsan doontaa ekaantooda. waayo, qalbigaygu wuu murugooday, oo waxaa layga muday kelyaha, waxaan ahaa doqon iyo jahaal, oo hortaa waxaan ku ahaa sidii xoolo oo kale. habase yeeshee had iyo goorba waan kula joogaa, oo waxaad i qabatay gacanta midig. waxaad igu hoggaamin doontaa taladaada, oo dabadeedna waxaad igu dhowayn doontaa ammaanta. bal, yaan samada ku leeyahay adiga mooyane? oo dhulkana laguma arko mid aan kaa jeclahay. jiidhkayga iyo qalbigayguba waa itaal darnaadeen, laakiinse ilaah wuxuu weligiis ii yahay xooggii qalbigayga iyo qaybaytayda. waayo, bal eeg, kuwa kaa fogu way halligmi doonaan, oo waad wada baabbi'isay kuwii kaa caasiyooobay oo dhan. laakiinse aniga waxaa ii roon inaan ilaah u soo dhowaado, waayo, sayidka ilaahaa waxaan ka dhigtay magangalkayga, inaan ka sheekeeyo shuqulladaada oo dhan.

ilaahow, bal maxaad weligaaba noo xoortay? oo bal maxaa cadhadaadu ugu kululaataa idaha daaqsintaada? bal soo xusuuso ururkaaga aad waa hore soo iibsaday, oo aad u soo furatay inay ahaadaan qabiilkaad dhaxashay, oo weliba buur siyoan oo aad degganaatana soo xusuuso. tallaaboooyinkaaga u soo qaad xagga baabba'a weligiis ah, iyo xagga xumaanta uu cadowgu meesha quduuska ah ku sameeyey oo dhan. cadaawayaaashaadii waxay ka qayliyeen shirkaaga dhexdiisa, oo waxay calaamad ahaan u qotonsadeen calammadoodii. waxay u ekaadeen sidii niman faasas u qaatay hawd jiq ah. haddaba shuqulkiisii la qoray oo dhan waxay ku wada dumiyaan gudmo iyo dubbayaal. meeshaadu quduuska ah dab bay ku dhejiyeen, oo waxay wada nijaaseeyeen meeshii magacaaga hoyga u ahayd. waxay qalbigooda iska yid-

haahdeen, kaalaya aan dhammaantood baabbi'inee, waxay wada gubeen sunagogyadii ilaah oo dalka ku dhex yiil oo dhan. annagu calaamadahayagii ma aragno, oo innaba mar dambe nebi ma jiro, dhex-dayadana ma joogo mid garanaya ilaa goorma. ilaahow, ilaa goormaa cadowgu caytamayaa? cadowgu miyuu magacaaga caayayaa weligiisba? bal maxaad gacantaada midig dib ugu celisaa? laabtaada ka soo bixi oo iyaga baabbi'i. laakiinse ilaah waa boqorkayga tan iyo waa hore, isagoo badbaadin ka dhex samaynaya dhulka. xooggaagaad badda ku kala qaybisay, oo masbadeedyada ku dhex jirana madaxaad ka jebisaa. waxaad kala burburisay madaxyada bahal-badeedyada oo lewiiyaataan la odhan jiray, oo cunto ahaan ayaad u siisay dadkii cidlada degganaa. waxaad kala furtay ilo iyo durdurro, oo waxaad qallajisay we-biyo waaweyn. maalinta adigaa iska leh, habeenkana adigaa iska leh, oo adigaa diyaariyey iftiinka iyo qor-raxdaba. adigu waxaad samaysay dhulka soohdimihiisa oo dhan, oo adigaa sameeyey diraac iyo xagaaba. rabbiyow, xusuuso in cadowgu caytamay, iyo in dad nacas aha magacaaga caayay. qoolleydaada nafteeda ha u gacangelin dugaagay, weligaaba ha illoobin nafta masaakiintaada, bal soo fiiri axdigaaga, dhulka meel-ihiisa gudcurka ah waxaa ka buuxa hoyaalka dul-miga. kuwa la dulmay yaanay dib u noqon iyagoo ceeboobay, miskiinka iyo kan baahanu magacaaga ha ammaaneen. ilaahow, sara joogso, oo dacwadaada u muddac. bal xusuuso siday dadka nacaska ahu maal-inta oo dhan kuu caayaan. ha illoobin codka cada-awayaashaada, kuwa kugu kaca buuqoodu had iyo goorba wuu soo kacaa.

75

ilaahow, adaan kuu mahadnaqnaa, waannu kuu mahadnaqnaa, waayo, magacaagu waa noo dhow yahay, dadku waxay ka sheekeeyaan shuqulladaada yaabka badan. wakhtiga aan qawimay, ayaan si qumman wax u xukumii doonaa. dhulka iyo waxa kor deggan oo dhammuba way wada dhalaaleen, tiirarkiisa anigaa qotomiyey. (selaah) kuwa kibirka leh waxaan ku idhi, ha kibirna, kuwa sharka lehna waxaan ku idhi, geeskiinna kor ha u taagina, geeskiinna kor ha u taagina, oo madaxadayg ha ku hadlina. waayo, sarrayntu kama timaado xagga bari ama xagga galbeed, ama xataa xagga koonfureed toona. laakiinse ilaah baa xaakin ah, isagu mid buu dejiyaa, ku kalena wuu sarraysiiyaa. waayo, rabbiga gacantiisa waxaa ku jira koob, oo waxaa ka xumbaynaysa khamri, oo waxaa ka buuxa wax laysku qooshay, oo kaasuu wax ka shubaa, hubaal huubadiisa waxaa heenheensan doona oo cabbi doona dunida kuweeda sharka leh oo dhan. laakiinse anigu weligayba waan rayrayn doonaa, oo waxaan ammaan ugu gabyi doonaa ilaaha yacquub. oo weliba kuwa sharka leh geesahooda oo dhan waan wada jebebin doonaa, laakiinse kuwa xaqa ah geesahooda waa la sarraysiin doonaa.

76

ilaah baa reer yahuudah lagu dhex yaqaan, oo magici-isuna reer binu israa'iil dhexdooda waa ku weyn yahay. oo taambuuggiisu wuxuu ku yaal saalem, hoygi-isuna wuxuu ku yaal siyoon. oo halkaas wuxuu ku jebebiyey fallaadhiihi qoonsada, iyo gaashaankii, iyo seeftii, iyo dagaalkiiba. (selaah) adigu waxaad ka ammaan iyo haybad badan tahay buuraha ugaadha leh. kuwii qalbiga adkaa waa la dhacay, oo hurgadoodii ayay wada gam'e'en, oo raggii xoogga badnaana midkoodna gacmihiisii waxba kuma samayn. ilaaha yacquubow, canaantaadii aawadeed ayaa gaadhifardood iyo fardoba waxay kula dhex dheecen hurdo weyn. adigase waa in lagaa cabsadaa, bal yaa hortaa is-taagi kara mar haddaad cadhootid? waxaad ka dhigtay in xukun samada laga maqlo, oo dhulkiina waa baqay, oo wuu aamusay, markuu ilaah xukunka u sara kacay inuu badbaadsho kuwa camalka qabow oo dhulka jooga oo dhan. (selaah) hubaal waxaa ku ammaani doonta dadka cadhadiisa, oo waxaad dhexda ku xidhan doontaa cadhada theede hadhay. rabbiga ilaahiin ah wax u nidra, oo u oofiya, inta hareerihiisa ku wareegsan oo dhammu isaga hadiyado ha u keeneen kan ay waajibka tahay in laga cabsado. isagu wuxuu gooyin doonaa amiirrada ruuxooda, boqorrada dunidana wuu u cabsi badan yahay.

77

anigu codkaygaan ilaah ugu qayshan doonaa, xataa ilaah ayaan codkayga ugu qayshan doonaa, oo is-aguna wuu i dhegaysan doonaa. maalintii aan dhibaataysnaa waxaan doondoonaay sayidka, gacantaydu way fidsanayd habeennimadii, mana ay nasan, oo naftaydiina way diidday in la qaboojiyo. waxaan soo xusuustaa ilaah, markaasaan welwelaa, waan cawdaa, markaasay naftaydu taag darnaataa. (selaah) indhahaygii waad soo jeedisay, aad baan u dhibaataysnahay si aanan u hadli karin. waxaan ka fikiray wakhtigii hore, iyo sannadihii waa hore ahaa. habeenka waxaan soo xusuustaa gabaygayga, oo waxaan la sheekaystaa qalbigayga, oo ruuxaygiina aad buu wax u doondoonaay. sayidku weligiisba ma i xoorayaa? oo miyaanu mar dambe raalli iga ahaanaynin? naxariistiisii miyey wada dhammaatay weligeedba? ballankiisiina miyuu baaqanayaa ka ab ka ab? ilaah miyuu illoobay inuu ahaado mid raxmad badan? naxariistiisiina ma isagoo cadhaysan buu xidhay? (selaah) oo weliba waxaan idhi, tanu waa itaal-darradayda, laakiinse waxaan xusuusan doonaa sannadihii gacanta midig oo ilaaha ugu sarreeya. waxaan ka soo sheekayn doonaa rabbiga falimihiisa, waayo, waxaan soo xusuusan doonaa cajaa'ibyaadaadii hore. waxaan ka fikirin doonaa shuqulkaaga oo dhan, oo fal-imahaaga oo dhanna waan u fiirsan doonaa. ilaahow, jidkaagu wuxuu ku dhex yaal meesha qudu-uska ah, ilaah ee baa sida ilaah u weyn? waxaad tahay ilaah cajaa'ibyo sameeya, xooggaagii waxaad ogeysiisay dadyowga. gacantaadaad dadkaagii ku soo furatay, kuwaasoo ah ilma yacquub iyo yuusuf. (selaah) ilaahow, biyuhu way ku arkeen, biyuhu way ku arkeen, oo way cabsadeen, oo moolalkuna way

gariireen. daruuruhuna biyay soo daayeen, cirkuna wuxuu diray dhawaaq, oo weliba fallaadhahaaguna way bexeen. codkii onkodkaaguna wuxuu ku dhex jiray cirwareenta, hillaacuna wuxuu iftiimiyeey dunida, dhulkuna wuu gariiray oo wuu ruxmaday. jidkaaguna badduu dhex maray, waddooyinkaaguna waxay dhex mareen biyo badan, oo raadadkaagana lama aqoon. dadkaaga waxaad u hor kacday sidii adhi oo kale, oo waxaad iyaga ku hoggaamisay gacanta muuse iyo tan haaruun.

78

dadkaygiyow, sharcigayga dhegaysta, oo dhegahana u dhiga erayada afkayga. afkayga waxaan ku furi doonaa masaal, oo waxaan ku dhawaaqi doonaa xujoyin hore, kuwaasoo aynu maqlanay oo aynu niqiin, oo ay awoyayaasheen inoo sheegeen. ka qarin mayno carruurtooda, laakiin waxaynu farcanka soo socda u sheegaynaa rabbiga ammaantiisa, iyo xooggiisa, iyo shuqulladiisii yaabka badnaa oo uu sameeyey. waayo, markhaati buu reer yacquub ka dhex dhisay, oo sharci buu reer binu israa'iil u dejiyey, kaasoo uu ku amray awoyayaasheen, inay carruurtooda dambe ogeysiyaan aawadeed, iyo in farcanka soo socda ay iyaga ogaadaan, kuwaasoo ah carruurta hadda ka dib dhalanaysa, kuwaasoo iyana kici doona oo carruurtooda u sheegi doona, inay rajadooda ilaah ku xidhaan, oo aanay illoobin ilaah shuqulladiisii, laakiinse ay xajiyaan amarradiisa, oo aanay sidii awoyayaashood oo kale noqon farcan madax adag oo caasi badan, kaasoo ah farcan aan qalbigoodu qummanayn, oo naftooduna aanay xagga ilaah aamin ku ahayn. reer efrayim iyagoo hub iyo qaansooyin sita ayay maallintii dagaalka dib u noqdeen. axdigiil ilaah ma ay xajin, oo waxay diideen inay sharcigiisii ku socdaan, oo waxay illoobeen falimihiisa iyo shuqulladiisii yaabka badnaa oo uu iyaga tusay. waxyaalo yaab badan ayuu awoyayaashood ku hor sameeyey, markay joogeen dalkii masar iyo berrinkii socan. isagu badduu kala gooyay, oo iyagii dhex marsiiyey, oo biyihiina wuxuu ka dhigay inay sidii taallo u taagnaadaan. oo weliba maallinnimadii wuxuu ku hoggaamiyey daruur, oo habeennimadii oo dhanna wuxuu ku hoggaamiyey dab iftiinkiis. wuxuu kala jebiyey dhagaxyadii cidlada, oo wuxuu iyaga ka siiyey cabniin aad u badan oo ah sidii kan moolka laga helo. oo weliba wuxuu dhagaxa weyn ka soo faruuray durdurro, oo wuxuu biyo u qulquliyey sidii webiyada oo kale. laakiinse iyagu weli way ku sii socdeen inay isaga ku dembaabaan, inay ku caasiyoobaan ilaaha ugu sarreeya intii ay cidladii joogeen. oo weliba ilaah waxay ku tijaabiyeen qalbigooda kolkii ay hilib u weyddiisteen damacooda aawadiis. oo ilaah bay wax ka sheegeen, oo waxay yidhaahdeen, ilaah ma miis buu cidlada ku diyaarin karaa? bal eeg, dhagaxii ayuu wax ku dhufatay, markaasaa biyo ka soo buqdeen oo durdurraa ka soo buuxdhaafay, haddaba miyuu kibisna bixin karaa? miyuu dadkiisa hilib siin karaa? sidaas daraaddeed rabbigu taas buu maqlay, wuuna cadhooday, oo reer yacquub dab baa ku shidmay, reer binu israa'iilna cadhaa ku dhacday, maxaa yeelay, ilaah ma ay rumaysan, oo bad-

baadintiisana iskuma ay hallayn. laakiin isagu wuxuu amray cirka sare oo albaabbadii samadana wuu furay; oo wuxuu ku soo daayay maana ay cunaan, oo wuxuu iyagii wax ka siiyey hadhuudhkii samada. dadkii waxay cuneen kibistii malaa'igaha, oo weliba wuxuu iyaga u soo diray hilib ay ka dhergaan. isagu wuxuu samada ka kiciyey dabaysha bari, oo dabaysha koonfureedna xooggiisuu ku hoggaamiyey. oo korkoodana hilib buu ugu soo daadiyey sidii ciidda oo kale, oo wuxuu ku soo daayay haad baalal leh oo ah sidii cammuudda badaha, oo wuxuu ku soo daadiyey xeradooda dhexdeeda, iyo rugahooda ha-reerahooda. sidaas daraaddeed iyagii way cuneen, oo aad bay uga dhergeen, oo isna wuxuu iyagii siiyey wixii ay u jeellanaayeen. iyagu jeelkii damacooda kama ay xiisa dhicin, oo cuntadoodii weli afkooday ku jirtay, markii cadhada ilaah ay iyaga ku dhacday, oo ay dishay kuwii iyaga ugu buurbuurnaa, oo ay laysay raggii dhallinyarada ahaa oo reer binu israa'iil. in kastoo waxyaalahaas oo dhammu ay ku dheceen, weli way sii dembaabeen, oo mana ay rumaysan shuqulladiisii yaabka badnaa. sidaas daraaddeed maalmahoodii wuxuu ku dhammeeyey wax aan waxtar lahayn, cimrigoodiina cabsi. markii uu iyaga laayay ayay isaga dooneen, oo haddiiba way soo noqdeen oo ilaah goor hore doondoooneen. oo waxay xusuusteen in ilaah ahaa dhagaxoodii weynaa, iyo in ilaaha ugu sarreeyaa uu ahaa bixiyahooda. laakiinse waxay isaga ku faansheen afkooda, oo carrabkoodana been bay ugu sheegeen. waayo, qalbigoodu xaggiisa kuma hagaagsanayn, oo axdigiisiina daacad uma ay ahayn. laakiinse isagoo raxmad miidhan ah ayuu xumaantoodii cafiyeey, oo mana uu baabbi'in iyagii, haah, oo marar badan ayuu cadhadiisii ka leexiyey, oo cadhadiisii oo dhanna ma uu wada kicin. oo wuxuu xusuustay inay iyagu yihiin binu-aadmi, iyo dabayl iska gudubta oo aan mar dambe soo noqon. immisa jeer bay isaga ku caasiyoobeen markay cidlada joogeen, oo immisa jeer bay calool xumeeyeen markay lamadegaanka dhex joogeen! oo haddana way soo noqdeen oo waxay tijaabiyeen ilaah, oo waxay ka xanaajiyeen reer binu israa'iil kooda quduuska ah. sooma ay xusuusan gacan-tiisii, iyo maallintii uu iyaga ka soo furtay cadowga toona, iyo xataa siduu calaamooyinkiisii masar ugu dhex sameeyey, yaababkiisina berrinkii socan. iyo siduu webiyaashoodii dhiigga ugu beddelay, durduradoodiina, si aanay waxba uga cabbi karin. wuxuu ku soo dhex daayay duqsiyo badan, wayna cuneen, iyo xataa rahto, oo iyana way baabbi'yeen. oo weliba wixii u baxay wuxuu siiyey diir, oo waxay ku hawshoodeenna wuxuu siiyey ayax. geedcan-abkoodii wuxuu ku baabbi'iyey roobdhagaxyaale, oo dhiirtoodii darayga ahaydna wuxuu ku baabbi'iyey sayax barafoobay. xoolahoodii wuxuu ku soo daayay roobdhagaxyaalaha, adhyahoodiina danabyo kulul. oo wuxuu ku soo daayay kulaylkii cadhadiisa, iyo xanaaq, iyo dhirif, iyo dhib, iyo guuto ah malaa'igo shar ah. isagu cadhadiisii wadduu u sameeyey, oo naftoodiina dhimasho ugama uu lexejeclaan, laakiinse noloshoodii wuxuu u daayay belayaada, oo wuxuu dalkii masar ku laayay curadyadii oo dhan, kuwaas oo ahaa xooggoodii u horreeyey oo uu ku

dhex laayay teendhooyinkii xaaam, laakiinse isagu dadkiisii sidii ido oo kale ayuu u hor kacay, oo cid-laduu ku dhex hoggaamiyey iyaga sidii adhi oo kale. oo ammaan buu ku hoggaamiyey, si aanay u baqin, laakiinse cadaawayaashoodii baddaa qarqisay. oo wuxuu iyagii keenay xuduudkii meeshiisa quduuska ah, iyo ilaa buurtan ay midigtiisa iibsatay. oo weliba hortoodana wuxuu ka eryay quruumaha, oo dhaxal ahaan buu ugu qaybiyey. oo qabiilooyinkii reer binu israa'iilna wuxuu dejiyey teendhooyinkoodii. laakiin way jirraabeen oo ku caasiyoobeen ilaaha ugu sarreeya, oo markhaatifurkiisiina ma ay xajin, laakiinse dib bay u noqdeen, oo sidii awowayaashood ayay si aan daacad ahayn ula dhaqmeen, oo iyagu waxay u leexdeen sidii qaanso khiyaano badan. waayo, waxay isaga kaga xanaajiyeen meelhoodii sarsare, oo waxay isaga ugu hinaasiyeen sanamyadooda la qoray. ilaah markuu taas maqlay ayuu cadhooday, oo aad buu reer binu israa'iil u karhay, sidaas daraaddeed taambuuggii shiiloh wuu dayriyey, kaasoo ah teendhadii uu dadka dhex dhigay, oo xooggiisii wuxuu u gacangeliyey maxaabiisnimo, ammaantiisiina wuxuu ku riday cadowga gacantiisii. dadkiisiiina wuxuu u gacangeliyey seef, oo wuxuu u cadhooday dhaxalkiisii. raggoodii dhallinyarada ahaa dab baa laastay, gabdhahoodiina buuraanbur aroos looma tirin. wadaaddadoodii waxay ku dhinteen seef, carmaladoodiina uma ay barooran. markaasaa sayidku wuxuu u kacay sidii mid hurdo ka toosay, sidii nin xoog badan oo la qaylinaya khamri daraaddiis. cadaawayaashiisii wuu ku dhufatay oo dib buu u celiyey, oo wuxuu saaray ceeb aan weligeed ka hadhayn. oo weliba wuu diiday teendhadii reer yuusuf, qabiilkii reer efrayimna ma uu dooran, laakiinse wuxuu doortay qabiilkii reer yahuudah, iyo buur siyoon oo uu jeclaaday. oo meeshiisii quduuska ahayd wuxuu u dhisay sidii meelaha sare, iyo sidii dhulka uu weligiis adkeeyey. wuxuuna doortay addoonkiisii daa'uud, oo wuxuu isaga ka soo waday xeryaha idaha, wuxuu ka soo waday laxihii ilmo nuujinayay oo uu raacayay, inuu daajiyo reer yacquub oo dadkiisa ah, iyo reer binu israa'iil oo dhaxalkiisa ah. haddaba wuxuu u daajinayay si waafaqsan daacadnimada qalbigiisa, oo wuxuu ku hoggaaminayay farsamada gacmihiisa.

79

ilaahow, quruumihii kale waxay u soo galeen dhaxalkaagii, macbudkaagii quduuska ahaana way nijaaseeyeen, oo yerusaleemna waxay ka dhigeen tuulmooyin. meydakii addoommadaada waxay cunto uga dhigeen haadka samada, oo hilibkii quduusiintaadana waxay cunto uga dhigeen dugaagga dhulka. dhiiggoodiina waxay yerusaleem hareer-aheeda ugu daadiyeen sidii biyo oo kale, cid aastaana ma jirin. waxaannu cay u noqonnay derisyadadii, kuwa nagu wareegsanna wax la quudhsado oo lagu qoslo. rabbiyow, ilaa goormaad noo cadhaysnaa doontaa? ma weligaa baa? masayrkaagu ma sida dab buu u ololi doonaa? cadhadaada ku soo deji quruumaha aan ku aqoon, iyo boqortooyooyinka aan magacaaga kugu baryin. waayo, waxay laayeen reer yacquub, rugtoodiina way baabbi'yeen. ha

noo xusuusnaa dembiyadii awowayaashayo, naxariistaadu dhagsiyo ha noogu timaado, waayo, aad baa lanoo dhibay. ilaaha badbaadadayadow, magacaaga ammaantiisa daraaddeed noo caawi, oo magacaaga daraaddiis noo samatabbixi, oo dembiyadayada naga nadiifi. bal maxaa quruumuhu u leeyihiin, ilaahoodu meeh? dhiiggi addoommadaada oo ay daadiyeen aargoosashadiisii ha lagu ogaado quruumaha dhexdooda annagoo arkayna. maxbuuska taahiisu hortaa ha yimaado, xooggaaga weynaantiisa ku badbaadi kuwa dhimashada lagu xukumay. sayidow, derisyadayada toddoba jibbaar ugu abaal mari, oo laabta u geli caydii ay kugu caayeen. haddaba annagoo ah dadkaaga iyo idihii daaqsintaada waannu kugu mahadnaqaynaa weligayo, oo ammaantaada waannu ka sheekaysan doonnaa tan iyo ka ab ka ab.

80

na maqal, adhijirka reer binu israa'iil jirow, kaaga reer yuusuf sida adhi u hor kacow, kaaga keruubiimta ku dul fadiyow, soo iftiin. reer efrayim iyo reer benyaamiin iyo reer manaseh hortooda xooggaaga ku kici, oo kaalay oo na badbaadi. ilaahow, mar kale na soo celi, oo wejigaaga noo iftiimi, oo waannu badbaadi doonnaa. rabbiyow ilaaha ciidammadow, ilaa goormaad u cadhaysnaa doontaa baryootanka dadkaaga? waxaad ku quudisay kibistii ilmada, oo ilmo aad u badanna ayaad cabsiisay. waxaad nala dirriisay derisyadayada, oo cadaawayaashayadiina way nagu qoslaan. ilaaha ciidammadow, mar kale na soo celi, oo wejigaaga noo iftiimi, oo waannu badbaadi doonnaa. geed canab ah ayaad dalkii masar ka keentay, oo intaad quruumihii ka eriday ayaad meel ku beertay. meel baad hortiisa ku diyaarisay, oo wuxuu yeeshay xididdo dhaadheer, kolkaasuu dhulkii buuxiyey. oo buurihii waxaa qariyey hooskiisii, oo laamihiisiina waxay noqdeen sidii geedaha la yidhaahdo kedar oo ilaah. laamihiisii wuxuu gaadhsiiyey tan iyo badda, dhudhihiisina waxay gaadheen tan iyo webiga. bal maxaad deyrkiisii u dumisay si ay kuwa jidka maraa oo dhammu u goostaan? waxaa kharriba doofaarka kaynta, oo waxaa iska daqda ugaadha duurka. ilaaha ciidammadow, waannu ku baryayaaye noo soo noqo, samada hoos nooga soo fiiri oo intaad soo eegtid, geedkan canabka ah soo booqo, oo ilaali wixii ay gacantaada midig beertay, iyo laantii aad adkaysatay. dab baa lagu gubay, oo waa la gooyay, oo waxay ku halligmeen canaantii jaaahaaga. gacantaadu ha kor saarnaato ninka gacantaada midig jooga, iyo binu-aadmigii aad nafsaddaada u xoogaysatay. markaas dib kaaga noqon mayno, na noolee, oo markaasaannu magacaaga ku baryootamaynaa. rabbiyow ilaaha ciidammadow, mar kale na soo celi, oo wejigaaga noo iftiimi, oo waannu badbaadi doonnaa.

81

aad ugu gabya ilaaha xooggeenna ah, oo farxad ugu qayliya ilaaha yacquub. sabuurka kor u qaada, oo waxaad halkan keentaan dafka, iyo kataaradda lagu

farxo, iyo shareeradda. buunka afuufa markay bishu dhalato, iyo markuu dayaxu caddo buuxda yahay, iyo maalinta iidaeenna quduuska ah. waayo, taas qaynuun bay u tahay reer binu israa'iil, waana amar ka yimid ilaaha yacquub. oo wuxuu reer yuusuf dhexdooda ka dhigay markhaati, markii uu dalkii masar ku soo baxay, halkaas oo aan ka maqlay af aanan aqoon. garbihiisa waxaan ka qaaday culaabtii saarnayd, gacmihiisana waxaa laga xoreeyey dambi-ishii. waad ii dhawaaqatay markii dhib kuu yimid, oo anna waan ku soo samatabbixiyey, waxaan kaaga jawaabay onkodka meeshiisa qarsoon, oo waxaan kugu tijaabiye biyihii meriibaah. (selaah) dadkay-giiyow, bal i maqla, oo anna waan idiin digi doonaa, reer binu israa'iilow, bal haddaad i maqli lahaydeen! waa inaan ilaah qalaad idinku dhex jirin, oo waa inaydaan innaba ilaah qalaad caabudin. anigu waxaan ahay rabbiga ilaahaaga ah, oo kaa soo bixiyeey dalkii masar, afkaaga aad u kala qaad, oo anna waan buxin doonaa. laakiinse dadkaygii ma ay dhegaysan codkaygii, oo reer binu israa'iilna ima aqbalin. sidaas daraadeed waxaan u daayay inay ku socdaan madaxadayggooda. si ay taladooda ugu socdaan. bal may dadkaygu i dhegaystaan, oo reer binu israa'iil bal may jidkayga ku socdaan! oo waxaan haddiiba jebin lahaa cadaawayaashooda, oo gacantaydana waan ku jeedin lahaa colkooda. kuwa rabbiga necebu waxay hoos geli lahaayeen isaga, laakiinse wakhtigoodu weligiis wuu waari lahaa. oo weliba wuxuu iyaga ku quudin lahaa sarreenka ugu wanaagsan, oo waxaan ka dhergin lahaa malabka dhaxaaga ka soo baxa.

82

ilaah wuxuu dhex istaagaa ururka ilaah, oo wuxuu wax ku kukumaa ilaahyada dhexdooda, ilaa goormaad xaqdarro wax ku xukumaysaan? oo ilaa goormaad kuwa sharka leh u eexanaysaan? (selaah) miskiinka iyo agoonka gar siiya, oo caddaalad ugu garsoora kan dhibaataysan iyo saboolka. badbaadiya miskiinka iyo kan baahan, oo ka samatabbixiya gacanta kuwa sharka leh. iyagu waxba ma yaqaaniin, waxna garan maayaan, oo gudcur bay hor iyo dib ugu socdaan, dhulka aasaaskiisii oo dhammu waa wada dhaqdhaqaaqay. waxaan idhi, idinku waxaad tihiin ilaahyo, oo dhammaantiin waxaad tihiin ilaaha uga sarreeya wiilashiisii. habase yeeshee waxaad u dhiman doontaan sida dadka oo kale, oo waxaad u dhici doontaan sida amiirrada midkood. ilaahow, sara joogso oo dhulka xukun, waayo, waxaad dhaxli doontaa quruumaha oo dhan.

83

ilaahow, shib ha odhan, oo ha aamusin, afkana ha haysan, ilaahow. waayo, bal eeg, cadaawayaashaadu way buuqaan, oo kuwii ku nebcaana madaxay kor u qaadeen. dadkaagay xeelad ugu tashadaan, oo waxay dhammaantood u arrinsadaan kuwaad qarisay. waxay isku yidhaahdeen, kaalaya, aan baabbi'innay, yaanay mar dambe quruun ahaanine. si aan magaca israa'iil dib loogu soo xusuusan. waayo,

iyagoo isku waafaqsan ayay ku arrinsadeen, oo axdi kaa gees ah ayay isla dhigtaan, teendhooyinkii reer edom iyo reer ismaaciil, iyo reer moo'aab iyo reer hagariim, reer gebal iyo reer cammoon iyo reer ca-maleq, reer falastiin iyo kuwii turos degganaa, oo xataa reer ashuurna way ku darsameen, oo waxay kaalmeeyeen ilma luud. (selaah) iyaga ku samee wixii aad ku samaysay reer midyaan, iyo siiseraa iyo yaabiin markii ay ag joogeen webi qiishoon, waxay ku halligmeen ceyn door, oo waxay dhulka u noqdeen dige. nimankooda gobta ah oo dhan waxaad ka dhigtaa sida cooreeb iyo se'eeb, oo amiirradooda oo dhanna sida sebah iyo salmunnac, kuwaas oo isyidhi, war aan iska qaadanno oo hantinnno ilaah degmooyinkiisa. ilaahayow, iyaga ka dhig sida boodhka warwareega, iyo sida xaab dabaysha ka horreeya, sida dabka duurka guba, iyo sida ololka buuraha huriya, sidaasoo kale iyaga duufaankaaga ku eri, hufadaadana ku cabsii. rabbiyow, wejigoodu wareer ha ka buuxsamo, si ay magacaaga u doondoonaan. weligood ha ceeboobeen, hana baqeen, ha wareereen, hana baabbe'een, si ay u ogaadaan in adigoo magacaaga ilaah yahay aad tahay ilaaha ugu sarreeya dunida oo dhan.

84

rabbiga ciidammadow, taambuugyadaadu sidee bay u yihiin wax la jeclaado! naftaydu waxay u xiisaysan tahay rabbiga barxadhiisa, qalbigayga iyo jidhikayguba waxay u dhawaaqaan ilaaha nool. haah, shimbirtu waxay nafsadeeda u heshay guri, dabafallaadhuna buul ay yaryarkeeda ku dhasho, kaas oo ah meelaha allabarigaaga, rabbiga ciidammadow, boqorkaygiiyow, ilaahaygiiyow. waxaa barakaysan kuwa gurigaaga deggan, weligoodba way ku sii amaani doonaan. waxaa barakaysan ninkii xooggiiisu xaggaaga ka yimaado, oo ay jidadka sare oo siyoon qalbigiisa ku jiraan. markay dhex maraan dooxadii oohinta waxay ka dhigaan meel ilo badan leh, haah, oo roobka hore ayaa barakooyin ka buuxiya. way xoogaayaan, oo weliba way sii xoogaayaan, oo midkood kastaaba ilaah buu ka hor muuqdaa siyoon dhexdeeda. rabbiyow, ilaaha ciidammadow, baryadayda maql, ilaaha yacquubow, bal dhegta ii dhig, (selaah) ilaahow, gaashaankayagiiyow, bal eeg, oo bal kaaga la subkay wejigiisa fiiri. waayo, maalin barxadahaaga la joogo way ka sii wanaagsan tahay kun maalmood oo kale. intaan teendhooyinka sharka joogi lahaa, waxaan ka sii jeclaan lahaa inaan guriga ilaah iridjooge u ahaado. waayo, rabbiga ilaaha ahu waxa weeye qorrax iyo gaashaan, rabbigu wax wanaagsan kalama hadhi doono kuwa si qumman u socda. wuxuuna siin doonaa naxariis iyo sharaf. rabbiga ciidammadow, waxaa barakaysan ninkii isku kaa halleeya.

85

rabbiyow, dalkaagii waad u roonaatay, oo waxaad soo celisay maxaabistii reer yacquub. xumaantii dadkaagana waad cafiday, oo dembigoodii oo dhanna waad

86

87

88

89

anigu weligayba waxaan ku gabyi doonaa rabbiga
waxyaalihiisa naxariista leh, oo aaminnimadaadana
afkaygaan ka ab ka ab ku ogeysiinayaa. waayo, wax-

aan idhi, naxariistu weligeedba way dhisnaan doontaa, oo aaminnimadaadana waxaad ku adkayn doontaa samooyinka qudhoo. axdi baan la dhigtay kii aan doortay, oo waxaan u dhaartay addoonkaygii daa'uud, oo ku idhi, farcankaaga weligayba waan sii adkayn doonaa, oo carshigaaguna wuu dhisnaan doonaa tan iyo ka ab ka ab. (selaah) rabbiyow, samooyinku waxay ammaani doonaan yaababkaaga, oo weliba aaminnimadaadana waxaa laga dhex sheegi doonaa shirka kuwa quduuska ah. waayo, bal yaa cirka ku jira oo rabbiga lala simi karaa? bal yaase ku dhex jira wiilasha kuwa xoogga badan oo rabbiga la mid ah, kaas oo ah ilaaha ugu cabsida badan guddiga kuwa quduuska ah, oo waajibka tahay in kuwa hareerhiisa ku wareegsan oo dhammu ay ka cabsadaan. rabbiyow ilaaha ciidammadow, bal yaa sidaada u xoog badan, rabbiyow? aaminnimadaadu hareerahaagay ku wareegsan tahay. adigaa u taliya badda kibirkeeda, oo markii hiraarkeedu kacaan adigaa dejiya. rahab waxaad u kala burburisay sidii mid la dilay, oo cadaawayaashaadiina waxaad ku kala firdhisay gacanta xooggaaga. samooyinka adigaa iska leh, dhulkana adigaa iska leh, dunida iyo waxaa ka buuxana adigaa aasaasay. woqooyi iyo koonfurba adigaa abuuray, taaboore iyo xermoonba magacaagay ku reyreeyaan. adigu waxaad leedahay dhudhun itaal weyn, gacantaaduna way xoog badan tahay, midigtaaduna way sarraysaa. carshigaaga aasaaskiisu waxa weeye xaq iyo caddaalad, oo naxariista iyo runtuna way ku hor socdaan. waxaa barakaysan dadka yaqaan dhawaaqa farxadda leh, rabbiyow, waxay ku socdaan wejigaaga iftiinkiisa, maalinta oo dhan waxay ku reyreeyaan magacaaga, oo waxay ku sara marayaan xaqnimadaada. waayo, waxaad tahay ammaantii xoogooda, oo raallinimadaada daraad-deed ayaa geeskayaga kor loogu sarraysiin doonaa. waayo, gaashaankayaga waxaa iska leh rabbiga, oo boqorkayagana waxaa iska leh kan quduuska ah oo reer binu israa'iil. markaas quduusiintaada waxaad kula hadashay muuqasho, oo waxaad ku tidhi, waxaan caawimaad kor saaray mid xoog badan, oo waxaan sarraysiiyey mid dadka laga doortay. waxaan helay addoonkaygii daa'uud ahaa, oo waxaan ku subkay saliiddaydii quduuska ahayd, oo gacantaydu isagay la jiri doontaa, dhudhunkayguna isaguu xoogayn doonaa. cadowgu ma dulmi doono, wiilka sharnimaduna ma dhibi doono. oo cadaawayaashisa hortiisaan ku wada burburin doonaa, oo kuwa isaga necebna waan laayn doonaa. laakiinse aaminnimadayda iyo naxariistaydu isagay la jiri doonaan, oo geeskiisana waxaa lagu sarraysiin doonaa magacayga. oo weliba gacantiisa waxaan ka sarraysiin doonaa badda, midigtiisana webiyaasha. anigu ii qayshan doonaa, oo wuxuu odhan doonaa, adigu waxaad tahay aabbahay, iyo ilaahay, iyo dhagaxii weynaa oo badbaadadayda. oo weliba waxaan isaga ka dhigi doonaa curadkayga, oo wuxuu ahaan doonaa boqorrada dunida kan ugu wada sarreeya. weligayba waxaan isaga u hayn doonaa naxariistayda, oo axdigayguna isaguu ku sii adkaan doona. oo weliba farcankiisana waxaan ka dhigi doonaa mid weligiis waara, carshigiisana sida wakhtiga samada. carruurtiisu hadday sharcigayga ka tagaan, oo aanay

ku socon xukummayda, hadday qaynuunnadayda jebiyaan, oo aanay amarradayda dhawrin, markaas xadgudubkooda waxaan kaga abaalmarin doonaa ul, xumaantoodana jeedal. laakiinse naxariistayda oo dhan kama wada qaadi doono, aaminnimadayduna inay isaga gabto una oggolaan doono. axdigayga ma jebin doono, oo wixii afkayga ka soo baxayna ma beddeli doono. mar baan waxaan ku dhaartay quduusnimadayda, oo daa'uud been una sheegi doono, farcankiisu weligiisu waari doonaa, carshigiisuna wuxuu u waari doonaa sida qorraxda hortayda ka ifaysa. oo wuxuu weligiisba u sii jiri doonaa sida dayaxa, iyo sida markhaatiga daacadda ah oo cirka jooga. (selaah) laakiinse adigu waad xoortay oo waad nacday, oo waxaad u cadhootay kaaga subkan. axdigii addoonkaaga waad nacday, oo taajikiisiina waad nijaasaysay oo dhulka ku tuurtay. deyrarkiisii oo dhan waad dumisay, oo qalcadihiisii oo dhanna waad burburisay. wax alla wixii jidka soo mara oo dhanba isagay dhacaan, oo derisyadiisana wuxuu u noqday cay. waxaad kor u qaaday midigti kuwii dulmayay, cadaawayaashiiisii oo dhanna waad ka farxisay, oo weliba afka seeftiisana dib baad u celisaa, isagiina kama aad dhigin inuu dagaalka ku sii adkaysto. iftiinkiisii waad demisay, carshigiisina dhulkaad ku tuurtay. cimrigii dhallinyaranimadiisii waad soo gaabisay, oo waxaad isagii ka muujisay ceeb. (selaah) rabbiyow, ilaa goormaad isqarin doontaa? ma weligaa baa? oo ilaa goormay cadhadaadu sida dab u ololi doontaa? bal xusuuso sida wakhtigaygu u gaaban yahay, waayo, sidaad binu-aadmiga oo dhan u abuurtay micnedarna! bal waa ninkee kan iska noolaan doona isagoo aan dhimasho arkin, oo naftiisa ka samatabixin doona xoogga shee'ool? (selaah) sayidow, meeday naxariistaadii hore, oo aad daa'uud aaminnimadaada ugu dhaaratay? sayidow, bal soo xusuuso cayda addoommadaada, iyo sida aan laabta ugu sida cayda dadka badan oo dhan, rabbiyow, waana tii ay cadaawayaashaadu igu caayeen, oo waa tii ay ku caayeen tallaabooyinka kaaga subkan. mahad waxaa leh rabbiga tan iyo weligiisba. aamiin, iyo aamiin.

90

rabbiyow, tan iyo ka ab ka ab adigu waxaad noo ahayd meesha aannu degganaanno. intaan buuruhu dhalan ka hor, iyo intaanad samayn dhulka iyo dunida, iyo xataa weligeed iyo weligeedba adigu waxaad tahay ilaah. dadka waxaad ku soo celisaa baabba, oo waxaad ku tidhaahdaa, noqda, binu-aadmigow. waayo, kun sannadood waxay hortaada ku yihiin sida shalay oo kale markay dhammaadaan. oo waxay la mid yihiin sida wakhti la soo jeedo oo habeennimo. waxaad iyaga u qaaddaa sida daadku wax u qaado, oo iyagu waxa weeye sida hurdo oo kale, oo subaxdana waxay u baxaan sida doog oo kale. subaxda way cagaaraan, wayna soo baxaan, oo fiidkana waa la jaraa, wayna engegaan. waayo, an-nagu cadhadaadii baannu ku baabba'ay, oo waxaan ku dhibtoonay xanaaqaagii. xumaatooyinkayagii waxaad dhigtay hortaada, oo dembiyadayadii qarsoonaana waxaad dhigtay iftiinka wejigaaga. waayo, maalmahayagii oo dhammu waxay nagu dhaafeen

cadhadaada, oo cimrigayagiina wuxuu u dhammaaday sidii sheeko la sheegay. waayo, wakhtiga cimrigayagu waxa weeye toddobaatan sannadood, oo xataa hadduu xoog aawadiis ku sii dheeraado waa siddeetan sannadood, laakiinse faankiisu waa hawl iyo caloolxumo miidhan, waayo, haddiiba wuu iska dhammaadaa, oo annana waannu duulnaa. bal yaa yaqaan cadhadaada xooggeeda, iyo xanaaqaaga kaas oo waafaqsan cabsida kugu habboon in lagaa cabsado? haddaba na bar inaanu tirinno maalmaha cimrigayaga, si aanu u helno qalbi xigmad leh. rabbiyow, soo noqo, ilaa goormaad soo noqonaysaa? oo raalli ka ahow addoommadaada. aroorta naxariistaada naga dhergi, si aanu u rayrayno oo aanu u faraxsanaano maalmaha cimrigayaga oo dhan. nooga farxi intii ay ahaayeen maalmihii aad na dhibtay, iyo sannadihii aan sharka aragnay in le'eg. shuulkaagu ha u muuqdo addoommadaada, amaantaaduna caruurtooda. oo rabbiga ilaahayaga ah nicmadiisu ha na dul joogto, oo korkayaga ku adkee shuulka gacmahayaga, haah, shuulka gacmahayaga adkee.

91

kan dega ilaaha ugu sarreeya meeshiisa qarsoon wuxuu joogi doonaa hooska qaadirka. waxaan rabbiga ka odhan doonaa, isagu waa magangkalkayga iyo qalcaddayda oo waa ilaahayga aan isku halleeyo. waayo, wuxuu kaa samatabbixin doonaa dabinka ugaadhsadaha, iyo belaayada aad u xun. oo wuxuu kugu dedi doonaa baalashiisa, oo waxaad magangeli doontaa baadadkiisa, runtiisuna waxay tahay gaashaan iyo gabbaad. waa inaanad ka cabsan naxdinta habeennimada, iyo fallaadha dharaarnimada duulaysa toona, ama belaayada gudcurka ku socota, iyo halligaadda duhurka wax baabbi'isa. dhinacaaga waxaa ku dhici doona kun, midigtaadana waxaa ku ag dhici doona toban kun, innabase kuuma soo dhowaan doonto. laakiinse indhaha uun baad ku firirin doontaa, oo waxaad arki doontaa kuwa sharka leh abaalgudkooda. waayo, waxaad tidhi, rabbigu waa magangkalkayga, oo kan ugu sarreeya ayaa degmadayda ah. shar kuguma dhici doono, belaayona teendhadaada uma soo dhowaan doonto. waayo, isagu wuxuu malaa'igihiiisa ku amri doonaa inay jidadkaaga oo dhan kugu ilaaliyaan. oo iyaguna gacmahooday sare kuugu qaban doonaan inaanay gacgaadu dhagax ku dhicin. libaaxa iyo jilbiska ayaad ku joogsan doontaa, oo waxaad ku tuman doontaa aaran libaax iyo abeesada. rabbigu wuxuu yidhi, isagu aad buu ii jeclaaday, oo sidaas daraaddeed ayaan u samatabbixin doonaa, meel sare ayaan ku fadhiisin doonaa, maxaa yeelay, magacayguu yiqiin. wuu i baryi doonaa, oo waan u jawaabi doonaa, oo markuu dhibaataysan yahay, waan la jiri doonaa, oo waan samatabbixin doonaa, waanan murwayn doonaa. cimri dheer ayaan ka dhergin doonaa, oo waxaan tusi doonaa badbaadintayda.

92

waa wanaagsan tahay in rabbiga lagu mahadnaqo, iyo in magacaaga ammaan loogu gabyo, ilaaha ugu sarreeyow, iyo in raxmaddaada aroorta la muujiyo, habeen kastana aaminnimadaada, iyo in loogu heeso alaaba muusikada oo tobanka xadhig leh, iyo shareeradda, iyo dhawaaqa kataaradda. waayo, rabbiyow, waxaad igaga farxisay shuulkaagii, oo shuullada gacmahaagana waan ku guulaysan doonaa. rabbiyow, shuulladaadu waaweynaa! oo fikirradaaduna aad bay u mool dheer yihiin. doqonku taas ma yaqaan, kii nacas ahuna ma garan karo. kuwa sharka lahu markii ay sida doog u soo baxaan, iyo markii xumaanfalayaasha oo dhammu ay barwaaqoobaan, waa in weligoodba la baabbi'yo, laakiinse rabbiyow, adigu waad sarraaysaa weligaa iyo weligaaba. waayo, rabbiyow, bal eeg cadaawayaashaada, bal eeg, cadaawayaashaadu way wada baabbi'i doonaane, oo xumaanfalayaasha oo dhammuna way kala firidhsanaan doonaan. laakiinse geeskayga waxaad sarraysiisay sida geeska gisiga oo waxaa lagu subkay saliid cusub. indhahayguna waxay arkeen wixii aan cadaawayaashayda la jeclaa, oo dhegahayguna waxay maqleen wixii aan la jeclaa sharfalayaasha igu kaca. kii xaq ahu wuxuu u barwaaqoobi doonaa sida geed timireed, oo wuxuu u bixi doonaa sida geed kedar la yidhaahdo oo lubnaan. kuwa guriga rabbiga lagu dhex beeray waxay ku barwaaqoobi doonaan barxadaha ilaahayaga. oo weliba midho bay dhali doonaan iyagoo gaboobay, oo waxaa ka buuxi doona muud, wayna cagaari doonaan, si ay u muujiyaan in rabbigu qumman yahay, isagu waa dhagaxayga gabbaadka ah, oo xaqdarro kuma jirto.

93

rabbigaa taliya, oo wuxuu huwan yahay haybad, rabbigu waa huwan yahay, oo wuxuu dhexda ku xidhay xoog, duniduna waxay u dhisan tahay si aan la dhaqaajin karin. carshigaagu wuxuu dhismay waa hore, oo adiguna waxaad jirtay tan iyo weligaa. rabbiyow, webiyadii kor bay u kaceen, webiyadii codkooday kor u qaadeen, oo webiyadii waxay kor u qaadeen hirarkoodii. biyaha badan codkooda, iyo mawjadaha badda oo waaweynba waxaa ka sii xoog badan rabbiga sare. rabbiyow, markhaatifurkaagu waa hubaal, oo weligaaba waxaa gurigaaga ku habboon quduusnimo.

94

rabbiyow, ilaaha aargudashada lahow, ilaaha aargudashada lahow, soo iftiin. xaakinka dunidow, sara joogso, oo kuwa kibray abaalkooda mari. rabbiyow, kuwa sharka lahu ilaa goormay, kuwa sharka lahu ilaa goormay guulaysanayaan? way bulxamaan, oo kibir bay ku hadlaan, oo xumaanfalayaasha oo dhammu way faanaan. rabbiyow, iyagu waxay burburiyaan dadkaaga, oo dhaxalkaagay silciyaan. carmalka iyo shisheeyaha ayay laayaan, oo agoontay nafta ka qaadaan. oo waxay isyidhaahdaan, waxan

rabbigu ma arki doono, oo ilaaha reer yacquubna kama fikiri doono. kuwiinna doqonnada ah oo dadka ku dhex jirow, fiirsada, oo kuwiinna nacasyada ahow, goormaad caqli yeelanaysaan? kii dhegta abuuray, sow wax maqli maayo? kii isha sameeyeyna, sow wax arki maayo? kan quruumaha edbiyaa, sow wax hagaajin maayo? kaasoo ah kan dadka aqoonta bara? rabbigu waa og yahay fikirrada binu-aadmigu inay micnalaan yihiin. rabbiyow, waxaa barakaysan ninkii aad edbiso, oo aad sharcigaaga wax ka barto, si aad uga nasiso maalmaha belayada inta kan sharka lahaa godka loo qodayo. waayo, rabbigu dadkiisa xoori maayo, oo dhaxalkiisana dayrin maayo. waayo, garsooriddo waxay ku soo noqon doontaa xaqnimada, oo inta qalbigoodu qumman yahay oo dhammuna way raaci doonaan. bal yaa ii kacaya oo sharfalayaasha iga hor joogsanaya? oo yaa ii soo istaagaya oo xumaanfalayaasha iga celinaya? rabbigu haddaanu i caawin, hadda naftaydu waxay joogi lahayd meesha aamusnaanta. markaan idhi, rabbiyow, cagtaydu waa simbiririxanaysaa, waxaa kor ii qaadday naxariistaada. kolkay fikirro badan iyo dhex jiraan waxaa naftayda ka farxiya qalbiqaboojintaada. carshiga sharnimadu ma xidhiidh buu kula yeelanayaa, kaa-soo belaaqaynaynuun ku qabanqaabiya? waxay dhammaatood isu soo wada urursadaan kan xaq ah naftiisa, oo waxay xukumaan dhiig aan eed lahayn. laakiinse rabbigu waxa weeye munaaraddayda, ilaahayna waa dhagaxii magangalkayga. oo wuxuu dushooda ku soo celiyey xumaatadoodii, oo wuxuu iyaga ku dhex baabbi'in doonaa sharnimadooda, rabbiga ilaahenna ahu wuu wada baabbi'in doonaa.

rabbiga gabay cusub ugu gabya, dadka dhulka oo dhammow, rabbiga u gabya. rabbiga u gabya, oo magiciisa ammaana, oo badbaadintiisana muujiya maalin ka maalin. ammaantiisa quruumaha dhexdooda ka sheega, oo shuqulkiisa yaabka badanna dadyowga oo dhan ka dhex sheega. waayo, rabbigu waa weyn yahay, waana mudan yahay in aad loo ammaano. isaga waa in laga cabsadaa in ka sii badan ilaahyada oo dhan. waayo, dadyowga ilaahyadooda oo dhammu waa sanamyo, laakiinse rabbigu isagaa sameeyey samooyinka. sharaf iyo haybadu hortiisay yaalliin, xoog iyo quruxuna meeshiisa quduuska ah ayay ku jiraan. dadka qolooyinkiisow, rabbiga ammaana, waxaad rabbiga ka sheegtaan ammaan iyo xoog. waxaad rabbiga ka sheegtaan ammaanta magiciisu mudan yahay, qurbaan keena, oo barxadihiisa soo gala. rabbiga ku caabuda quruxda quduusnimada, dadka dhulka oo dhammow, hortiisa ku gariira. quruumaha dhexdooda waxaad ka tidhaahdaan, rabbigaa taliya, oo duniduna waxay u dhisan tahay si aan la dhaqajin karin, dadyowgana wuxuu ugu garsoori doonaa caddaalad. haddaba samooyinku ha farxeen, dhulkuna ha reyreeyo, oo badda iyo waxa ka buuxaaba, ha guuxeen, berriga iyo waxa ku jira oo dhammuna ha farxeen, oo markaasay dhiirta duurka oo dhammu rabbiga hortiisa ku gabyi doonaan farxad daraaddeed, waayo, isagu waa imanayaa, oo wuxuu u imanayaa inuu dunida xukumo. isagu wuxuu dunida ku xukumi doonaa xaqnimo, dadyowgana runtiisa.

kaalaya, aynu rabbiga u gabaynee, oo aynu farxad ugu qaylinno dhagaxa badbaadadeenna. aynu hortiisa la nimaadno mahadnaq, oo aynu isaga farxad ugu qaylinno innagoo sabuurro ugu gabyayna. waayo, rabbigu waa ilaah weyn, waana boqor weyn oo ilaahyada oo dhan ka wada sarreeya. dhulka meelihiisa ugu mool dheeru gacantiisay ku jiraan, oo buuraha dheeraantoodana isagaa iska leh. baddana isagaa iska leh, oo isagaa sameeyey, oo dhulka engeganna isagaa gacmihiisa ku sameeyey. haddaba kaalaya aynu isaga caabudnee oo u sujuudnee, oo rabbiga ina abuuray aan hortiisa ku jilba joogsanno, waayo, isagu waa ilaahen, oo innaguna waxaynu nahay dadkii daaqsintiisa, iyo idaha gacantiisa ku jira. bal maanta maad codkiisa maqashaan! qalbigiinna ha adkaynina, sidii markii meriibaah la joogay, iyo sidii maalin-tii la joogay masaah oo cidlada ku dhex taal, markay awowayaashiin i jirraabeen, oo ay i tijaabiyeen, oo ay shuqulkaygii arkeen. dadkii qarnigaas afartan sanadood waan u cadhaysnaa, oo waxaan idhi, waa dad qalbigooda ka qaldama, oo iyagu ma ay aqoon jidad-kaygii, sidaas daraaddeed anigoo cadhaysan waxaan ku dhaartay inaanay nasashadayda gelin.

rabbigu isagaa taliya, haddaba dhulku ha reyreeyo, oo gasiiradaha badanuna ha wada farxeen. isaga waxaa ku wareegsan daruuro iyo gudcur, oo carshigiisana waxaa aasaas u ah xaqnimo iyo garsoorid. waxaa hortiisa socda dab, oo wuxuu wada gubaa cadaawayaaishiisa ku wareegsan. hillaaciisii ayaa dunida iftiimiyey, dhulkuna wuu arkay, wuuna gariiray. buurihii waxay rabbiga hortiisa ugu dhalaaleen sidii shamac oo kale, iyagoo hor jooga sayidka dhulka oo dhan. samooyinku waxay sheegaan xaqnimadiisa, oo dadyowga oo dhammuna waxay arkaan ammaantiisa. kuwa sanamyada la qoray u adeega iyo weliba kuwa sanamyada ku faana oo dhammu ha ceeboobeen, ilaahyada oo dhammow, isaga caabuda. rabbiyow, siyoon way maqashay, wayna faraxday, oo gabdhihii reer yahuudahna waxay ku reyreeyeen garsooriddadii. waayo, rabbiyow, adigu waad ka saraysaa dhulka oo dhan, oo aad baa lagaaga sarraaysiyeey ilaahyada oo dhan. kuwiinna rabbiga jeclow, sharka nebcaada, isagu wuxuu dhawraa nafaha quduusiintiisa, oo wuxuu iyaga ka samatabbiixiyaa gacanta kuwa sharka leh. waxaa kuwa xaq ah loo beeray iftiin, kuwa qalbigoodu qumman yahayna, farxad. kuwiinna xaq ahow, rabbiga ku farxa, oo magiciisa quduuska ah ku mahadnaqa.

rabbiga gabay cusub ugu gabya, waayo, isagu wuxuu sameeyey waxyaalo yaab badan, gacantiisa midig iyo dhudhunkiisa quduuska ahuna waxay keeneen badbaado. rabbigu wuxuu dadka ogeysiyeey badbaadadiisii, oo xaqnimadiisiina wuxuu bayaan ugu muujiyey quruumaha hortooda. oo wuxuu soo xusuustay naxariistiisii iyo aaminnimadiisii uu u qabay reerka binu israa'iil, dadka dhulka darfihiisa jooga oo dhammu way wada arkeen badbaadinta ilaaheenna. inta dhulka joogta oo dhammay, rabbiga farxad ugu qayliya, dhawaaqa, oo farxad ku gabya, oo ammaan ku gabya. rabbiga ammaan ugu gabya idinkoo kataarad haysta, kataarad iyo codka heeska ugu gabya. boqorka rabbiga ah hortiisa farxad kaga dhawaaqiya turumbooyin iyo buunan. badda iyo waxa ka buuxaaba ha guuxeen, dunida iyo kuwa dhex deggan oo dhammuna ha dhawaaqeen, webiyadu ha sachiyeen, oo buurhuna dhammaantood farxad ha kaga gabyeen rabbiga hortiisa, waayo, isagu wuxuu u imanayaa inuu dhulka xukumo, wuxuu dunida ku xukumi doonaa xaqnimo, dadyowgana caddaalad.

99

rabbigu isagaa taliya, dadyowgu ha gariireen, isagu wuxuu ku fadhiiyaa keruubiimta, dhulku ha dhaqdhaqaaqo. rabbigu siyoon dhexdeeda waa ku weyn yahay, oo dadyowga oo dhanna wuu ka wada sarreeyaa. iyagu ha ammaaneen magacaaga weyn oo laga cab-sado, isagu waa quduus. oo weliba boqorka xoog-giisu wuxuu jecel yahay garsoorid, caddaalad baad adkaysaa, garsoorid iyo xaqnimo baad u samaysaa reer yacquub. rabbiga ilaaheenna ah sarraysiya, oo meeshuu cagaha saartona ku sujuuda, isagu waa quduus. muuse iyo haaruun waxay ka mid ahaayeen wadaaddadiisa, samuu'elna wuxuu ka mid ahaa kuwa magiciisa u yeedha, iyagu waxay baryeen rab-biga, oo isna wuu u jawaabay. wuxuu iyagii kala dhex hadlay tiirkii daruurta ahaa, iyana waxay xa-jiyeen markhaatifurkiisii iyo qaynuunkii uu iyaga si-iyey. rabbiyow ilaahayagiiyow, waad u jawaabtay, oo waxaad ahayd ilaah iyaga cafiyey, in kastoo aad fal-imahoodii ka aargoosatay. rabbiga ilaaheenna ah sar-raysiyo, oo isaga ku caabuda buurtiisa quduuska ah, waayo, rabbiga ilaaheenna ahu waa quduus.

100

inta dhulka deggan oo dhammay, rabbiga farxad ugu qayliya. rabbiga farxad ugu adeega, oo hortiisa gabay la kaalaya. ogaada in rabbigu ilaah yahay, waxaa ina sameeyey isaga, oo waxaynu nahay kuwiisii, waxaynu nahay dadkiisii iyo idihii daaqsintiisa. irdihiisa mahadnaqid la gala, barxadhihiisana ammaan. isaga u mahadnaqa, oo magiciisa ammaana. waayo, rabbigu waa wanaagsan yahay, naxariistiisuna weligeed way sii waartaa, aaminnimadiisuna tan iyo ka ab ka ab.

101

waxaan ka gabyi doonaa naxariis iyo garsoorid, rab-biyow, waxaan kuugu gabyi doonaa ammaan. oo waxaan u dhawrsan doonaa si qumman oo caqliya, bal goormaad ii iman doontaa? waxaan gurigayga ku dhex socon doonaa qalbi qumman. indhahayga hortooda wax xun ma dhigi doono, waan necbahay kuwa leexda shuulkooda, oo innaba iguma dhegi doono. qalbi qalloocanu wuu iga fogaan doonaa, oo innaba wax shar ah ma aqoon doono. kii qarsoodi u xanta deriskiisa, kaas waan baabbi'in doonaa, kii isla madax weyn oo qalbigiisu kibirsan yahayna uma dulqaadan doono. indhahaygu waxay la jiri doonaa kuwa aamiinka ah oo dalka deggan, si ay iila joogaan aawadeed, kii si qumman u socda ayaa ii adeegi doona. kii khiyaano ka shaqeeyaa gurigayga ma joogi doono, kii been ku hadlaana hortayda kuma xoogaysan doono. subax ilaa ka subax ayaan wada baabbi'in doonaa kuwa sharka leh oo dalka deggan oo dhan, si aan magaalada rabbiga uga baabbi'yo kuwa xumaanta ka shaqeeya oo dhan.

102

rabbiyow, baryootankayga maqal, qayladayduna ha ku soo gaadho. wejigaaga ha iga qarin maalinta aan ku dhibaataysnahay, dhegta ii dhig, oo maalinta aan ku baryo, dhaqso iigu soo jawaab. waayo, maalmahaygu waxay u dhammaadaan sida qiiq oo kale, oo lafahayguna waxay u gubtaan sida qori ololaya oo kale. wadnahayga wax baa lagu dhuftay, sida caws oo kalena wuu engegay, waayo, waan iska ilaabaa inaan kibistayda cuno. codkii taahiddayda daraad-diis ayaa lafahaygu jidhkayga ku dhegaan. anigu waxaan la mid ahay haad cantalyaa ah oo cidlada joogta, oo waxaan la mid noqday haad guumays ah oo lamadegaanka dhex joogta. waan soo jeedaa, oo waxaan noqday sidii shimbir yar oo keligeed guri dhaladiis saaran. maalinta oo dhan cadaawayaashaydu way i caayaan, oo kuwa ii cadhaysanuna magac-gay ku caytamaan. waayo, dambas baan u cunay sidii kibis oo kale, oo cabniinkaygiina waxaan ku darsaday ilmadaydi. sababta waa dhirifkaagii iyo cadhadaadii aawadood, waayo, kor baad ii qaadday, dabadeedna waad i xoortay. cimrigaygu waa sida hoos sii libdhaya, oo waxaan u engegay sida caws oo kale. laakiinse rabbiyow, adigu weligaaba waad sii jiri doontaa, oo waa lagu sii xusuusan doonaa ka ab ka ab. waad sara joogsan doontaa, oo siyoon baad u naxariisan doontaa, waayo, waa wakhtiga iyada loo jixinjixo, haah, oo wakhtigii la ballamay waa yimid. waayo, addoommadaadu waxay u bogaan dhagaxyadeeda, oo waxay u jixinjixaan ciid-deeda. haddaba quruumuhu waxay ka cabsan doonaa magaca rabbiga, boqorrada dunida oo dham-muna ammaantaada, waayo, rabbigu wuxuu dhisay siyoon, oo wuxuu ka dhex muuqday ammaantiisii, wuxuu u firsaday kuwa dan daraysan tukashadoodii, oo baryadoodiina ma uu quudhsan. tan waxaa loo qori doonaa farcanka soo socda, oo dad la abu-uri doono ayaa rabbiga ammaani doona. waayo, isagu wuxuu wax ka soo fiiriyey meeshiisa sare oo

quduuska ah, rabbigu dhulkuu ka soo eegay samada, inuu maqlo taaha maxbuuska, iyo inuu sii daayo kuwa dilka lagu xukumay, si dadku magaca rabbiga uga sheego siyoon dhexdeeda, ammaantiisana yerusaaleem dhexdeeda, markii dadyowgu isu soo wada ururaan, iyo xataa boqortooyooyinkuba, inay rabbiga u adeegaan aawadeed. isagu xooggayguu ku dhex dhimay jidka, oo cimrigaygiina wuu gaabiyey. anigu waxaan idhi, ilaahayow, ha i sii qaadin cimrigayga oo badh ah, sannadahaagu waxay sii waaraan tan iyo ka ab ka ab. waa hore ayaad aasaaska dhulka dhigtay, samooyinkuna waa shuulkii gacmahaaga. iyagu way baabbi'i doonaan, adiguse waad sii waari doontaa, haah, oo kulligood waxay u duugoobi doonaan sida dhar oo kale, oo waxaad iyaga u beddeli doontaa sida maro oo kale, wayna beddelmi doonaan, laakiinse adigu isku si uun baad tahay had iyo goorba, oo sannadahaaguna ma idlaan doonaan. carruurta addoomadaadu way sii jiri doonaan, oo farcankooduna hortaaday ku xoogaysan doonaan.

103

naftaydoy, rabbiga ammaan, oo inta igu jirta oo dhammay, ammaana magiciisa quduuska ah. naftaydoy, rabbiga ammaan, oo ha illoobin wanaagga uu kuu sameeyo oo dhan. isagaa kaa cafiya dembiyadaada oo dhan, oo kaa bogsiiya cudur-radaada oo dhan, oo naftaada ka badbaadiya hal-ligaadda, oo raxmad iyo naxariis kugu barakeeya, oo kaa dhergiya waxyaalaha wanwanaagsan, si ay dhallinyaranimadaadu ugu cusboonaato sida gorgorka oo kale. rabbigu wuxuu falaa xaqnimo, garbuuna u gooyaa kuwa dulman oo dhan. isagu wuxuu muuse garansiyeey jidalkiisii, reer binu israa'iilna falimihiisii. rabbigu waa raxmad badan yahay, waana nimco miidhan, cadho wuu u gaabiyaa, waana naxariis badan yahay. isagu had iyo goor wax canaan maayo, oo sii cadhaysnaa maayo ilaa weligiis. isagu inoolama uu macaamiloon sidii dembiyadeennu ahaayeen, oo inooguma uu abaalmarin sidii xumaatooyinkeennu ahaayeen. waayo, sida samadu dhulka uga sarraayo, sidaas oo kalaa naxariistiisu ugu weyn tahay kuwa isaga ka cabsada. sida barigu uga fog yahay galbeedka, sidaas oo kaluu xadgudubkeennii inooga fogeeyey. sida aabbe carruurtiisa ugu naxo oo kale ayaa rabbigu ugu naxaa kuwa isaga ka cabsada. waayo, abuuristeennuu og yahay, oo wuu xusuusan yahay inaan innagu ciid nahay. laakiinse dadka cimrigiisu waa sida doog oo kale, sida ubaxa berrinka ayuu u barwaaqoobaa. waayo, dabayl baa dul marta, wuuna baabba'a'a, oo meeshiisiina mar dambe ma aqoon doonto. laakiinse rabbigu wuxuu u naxariistaa kuwa isaga ka cabsada weligiis iyo weligiisba, oo xaqnimadiisuna waxay la jirtaa carruurta carruurteeda, kuwaas oo ah kuwa axdigiisa xajiya iyo kuwa amarradiisa xusuusta oo wada yeela. rabbigu carshigiisii wuxuu ka dhis-tay samooyinka, oo boqortooyadiisuna wax walbay u talisaa. malaa'igihisa xoogga badan oo eraygiisa oofiya oo codka hadalkiisa maqlow, rabbiga ammaana. rabbiga ammaana, ciidammadiisa oo dhammow, idinkoo ah miidinyadiisa wuxuu doonayo

sameeyow, shuqulladiisa oo dhammow, rabbiga ku ammaana meel kasta oo dowladnimadiisa ahba, naftaydoy, rabbiga ammaan.

104

naftaydoy, rabbiga ammaan. rabbiyow ilaahayow, aad baad u weyn tahay, oo waxaad huwan tahay murwad iyo haybad. waxaad sida maro u huwataa nuur, oo samooyinkana waxaad u kala bixisaa sida daah oo kale. waxa qolkaaga saqafka u hayana waxaad dhigtaa biyaha dhexdooda, daruurahana waxaad ka dhigataa gaadhifaras, oo waxaad ku kor socotaa dabaysha baalasheeda, waxaad dabaysha ka dhigataa wargeeyayaashaada, oo waxaad miididinyadaada ka dhigataa dab ololaya, adigaa dhigay aasaaska dhulka, si aanu weligiis u dhaqdhaqaaqin. waxaad ku dabooshay mool sidii dhar oo kale, biyihiina waxay joogsadeen buuraha korkooda. canaantaadii ayay ku carareen, oo codkii onkodkaaga ayay haddiiba ka baxsadeen, waxay kor u fuuleen buuraha, oo waxay hoos ugu dhaadheceen dooxooyinka, ilaa meeshii aad u samaysay. waxaad iyaga u dhigtay xuudduud aanay soo dhaafin, si aanay mar kale u noqon oo aanay dhulka u daboolin. isagu dooxooyinka wuxuu ku soo daayaa ilo, iyana waxay durduraan buuraha dhexdooda, waxay waraabiyaan xayawaanka duurka jooga oo dhan, oo dameeridabadeedyaduna way harraad beelaan. haadda samadu iyagay ag deg-ganaadaan, oo waxay ka dhex gabyaan laamaha. buuraha wuxuu ka waraabiya qolalkiisa, dhulkuna wuxuu ka dheregsan yahay midhihii shuqulladaada. isagu wuxuu ka dhigaa in dooggu xoolaha u soo baxo, oo geedaha yaryarna wuxuu u soo bixiyey in dadku ku isticmaalo, inuu dhulka cunto ka soo bixiyo, iyo khamri ka farxiya dadka qalbigiisa, iyo saliid uu wejiga ku dhaashado, iyo kibiis qalbiga dadka xoogaysa. rabbiga dhirtiisu waa dheregsan tahay, kuwaas oo ah geedaha kedar la yidhaahdo oo lubnaan oo uu isagu beeray, kuwaas oo ah meesha shimbirruhu buulkooda ay ka samaystaan, xuurtuna gurigeeda waxay ka kor dhisataa geedaha waaweyn. buuraha dhaadheer waxaa leh riyaha dibadda, dhagaxada waaweynuna waxay gabbad u yihiin walooyinka. isagu dayaxa wuxuu u sameeyey xilliyo, oo qorraxduna dhicitinkeeda way taqaan. waxaad samaysaa gud-cur, oo habeen baa yimaada, markaasay xayawaanka duurku soo wada baxaan. libaaxyada aaranka ahu waxay u ciyaan ugaadhsigooda, cuntadoodana waxay ka sugaan xagga ilaah. oo kolkii qorraxdu soo baxdana way noqdaan, oo waxay iska seexdaan godadkooda. dadku waa u soo baxaa shuqulkiisa iyo hawshiisa ilaa tan iyo fiidka. rabbiyow, shuqulladaadu tiro badanaa! kulligoodna xigmad baad ku samaysay, dhulka waxaa ka buuxa hodantinimadaada. halkoo waxaa ku taal bad weyn oo ballaadhan, gudaheedana waxaa ku jira waxyaalo gurguurta oo aan la tirin karin, iyo xayawaan waaweyn iyo kuwo yaryarba. halkaas waxaa ku socda doonniyo, oo waxaa halkaas yaal bahal badeed oo lewiyaataan la odhan jiray oo aad u abuurtay inuu ku dhex cayaaro. kuwaas oo dhammu adigay kaa sugaan, inaad cuntadooda siiso wakhti ku habboon. oo waxaad iyaga siiso ayay

isu soo urursadaan, gacantaadaad furtaa oo waxay ka dhergaan waxyaalo wanaagsan. wejigaagaad qarisaa, oo way dhibtoodaan, naftoodaada ka qaaddaa oo way dhintaan, oo waxay ku noqdaan ciiddoodii. waxaad soo dirtaa ruuxaaga, kolkaasay iyagu abuurmaan, dhulkana waad cusboonaysiisaa. rabbiga ammaan-tiisu ha sii raagto weligeedba, oo rabbigu ha ku reyreyo shuqulladiisa. isagu dhulkuu eegaa, oo wuu gariiraa, wuxuu taabtaa buuraha, oo way qiqaan. intaan noolahay oo dhan ayaan rabbiga u gabyi doonaa, oo ilaahay ayaan ammaan ugu gabyi doonaa intaan jiro oo dhan. fikirkaygu isaga ha u macaanaado, rabbigaan ku rayrayn doonaa. dembilayaashu dhulka ha ka baabbe'een, oo kuwa sharka lahuna yaanay mar dambe sii jirin. naftaydoy, rabbiga ammaan. rabbiga ammaana.

105

rabbiga ku mahadnaqa, oo magiciisa ku barya, falim-ihiisana dadyowga ka dhex sheega. isaga u gabya, oo ammaan ugu gabya, shuqulladiisa yaabka badan oo dhanna ka hadla. ku faana magiciisa quduuska ah, kuwa rabbiga doondoona qalbigoodu ha reyreyo. rabbiga iyo xooggiisa doondoona, oo weligiinba we-jigiisa doondoona. xusuusta shuqulladiisii yaabka badnaa oo uu sameeyey, iyo caja'ibyadiisii iyo xukummadii afkiisa, kuwiinna farcankii addoonkiisii ibraahim ahow, kuwiisa uu doortay oo reer yac-quub ahow. isagu waa rabbiga ilaaheenna ah, xukum-madiisuna waxay ku jiraan dhulka oo dhan. axdigiisuu soo xusuustay weligiisba, kaasoo ah hadalkiisii uu kun farcan ku amray, kaasoo waa axdigiisii uu ibraahim la dhigtay, oo uu isxaaq ugu dhaartay, oo isla kaas wuxuu u adkeeyey oo qaynuun uga dhigay yac-quub, oo israa'iilna wuxuu uga dhigay axdi weligiisii jiraya, oo wuxuu ku yidhi, dalka kancaan waxaan kuu siinayaa inuu ahaado qaybtii dhaxalkiinna, markay dad tiro yar ahaayeen, oo ay aad u yaraayeen, qariibna dalka ku ahaayeen, oo iyagu quruunba quruun bay uga bexeen, oo intay boqortooyo ka tageen ayay dad kale u gudbeen. isagu ninna uma oggolaanin inuu wax yeelo, haah, oo daraaddood ayuu boqorro u canaantay, oo wuxuu ku yidhi, ha taabanina kuwayga subkan, oo nebiyadaydana waxba ha yeelina. dhulkiina abaar buu ugu yeedhay inay ku dhacdo, ushii cun-tada oo ay ku tiirsanaayeen oo dhanna wuu wada je-biyeey. oo nin buu iyaga ka sii hor diray, kaas oo ahaa yuusuf oo loo iibiyeey addoon ahaan. cagihisii waxay ku xanuuiyeen bircago, oo naftiisii waxay gashay sil-silado bir ah, ilaa wakhtigii eraygiisu noqday eraygii rabbiga ayaa isaga tijaabiyeey. markaasaa boqorkii u cid diray oo furay, kaas oo ahaa taliyihii dadyowga, wuuna sii daayay. oo wuxuu isagii ka dhigay sayidkii reerkiisa, iyo taliyihii maalkiisa oo dhan, inuu amiir-radiisa xidho markuu doonayoba, oo uu odayaashiisana xigmad baro. israa'iilna wuxuu yimid dalkii masar, yacquubna wuxuu qariib ahaan u joogay dalkii xaam. oo isagu dadkiisii aad buu u badiyey, oo wuxuu ka dhigay inay ka xoog bataan cadaawayaashoodii. qalbigoodii wuxuu u beddelay si ay dadkiisa u neb-caadaan, iyo si ay addoommadiisa u khiyaaneeyaan. wuxuu u soo diray addoonkiisii muuse, iyo haaruun

oo uu doortay. oo waxay dhexdooda ku sameeyeen calaamooyinkiisii, oo dalkii xaamna waxay ku sameeyeen yaabab. wuxuu u soo diray gudcur, dalkiina gudcur buu ka dhigay, oo iyana hadalkiisii kuma ay caasiyoobin. biyahoodii wuxuu u beddelay dhiig, oo kalluunkoodiina wuu wada laayay. rahyo waa ku bateen dhulkoodii iyo qolalka boqorkoodiiba. isagu waa hadlay, markaasaa waddankoodii oo dhan waxaa yimid duqsi faro badan iyo injir. oo roob ahaan wuxuu u siiyey roob dhagaxyaale, dalkoodiina wuxuu ku soo daayay dab ololaya. wuxuu wax ku dhufatay geedahoodii canabka ahaa iyo geedahoodii berdaha ahaaba, oo dhirtii waddankooda ku tiilna wuu jebejiyey. wuu hadlay, markaasaa waxaa yimid ayax, iyo diir aan la tirin karin, oo waxay wada cuneen geedo yaryar oo kasta oo dalkooda ku yiil, wayna dhammaysteen midhihi dhulkooda. oo weliba wuxuu wada laayay curadyadii dalkooda oo dhan, kuwaas oo ahaa bilowgii xooggooda. oo wuxuu dibadda u bixiyeey reer binu israa'iil iyagoo wata lacag iyo dahab, oo qabiilooyinkiisiiina mid taag-darani kuma uu jirin. reer masarna way ku farx-een kolkay ambabbexeen, waayo, cabsidoodii baa ku dhacday. wuxuu korkooda ku kala bixiyeey daruur inay qariso, iyo dab habeenkii iftiin u noqda. wax bay weyddiisteen, markaasuu u keenay digaag duur, oo wuxuu ka dhergiyey kibistii samada. dhagaxii ayuu dillaaciyeey, markaasay biyo ka soo buqdeen, oo meelihii egegnaa ayay ku durdureen sidii webi oo kale. waayo, wuxuu soo xusuustay eraygiisii quduuska ahaa, oo uu kula hadlay addoonkiisii ibraahim. dadkiisiiina wuxuu soo bixiyeey iyagoo faraxsan, kuwii uu doortayna iyagoo gabayaa. oo wuxuu iyagii si-iyey dalalkii quruumaha, oo iyana waxay hanti ahaan u qaadeen waxay dadyowgu ku hawshoodeen, inay amarradiisa dhawraan, oo ay qaynuunnadiisa xa-jiyaan. rabbiga ammaana.

106

rabbiga ammaana. rabbiga ku mahadnaqa, waayo, isagu waa wanaagsan yahay, oo naxariistiisuna weligeedba way waartaa. yaa sheegi kara rabbiga fal-imihiiisa waaweyn? amase yaa muujin kara ammaan-tiisa oo dhan? waxaa barakaysan kuwa xunkunka dhawra, oo xaqnimada ka shaqeeya wakhti kastaba. rabbiyow, igu soo xusuuso naxariista aad dadkaaga u qabto, oo igu soo booqo badbaadintaada, inaan arko kuwaaga aad doortay barwaaqadooda, oo aan ku reyreyo farxadda quruuntaada, iyo inaan la faano dadka dhaxalkaaga ah. waxaannu la dembaabnay awowayaashayo, xumaanna waannu samaynay, oo si shar ah ayaannu wax u samaynay. awowayaashayo ma ay garan yaababkii aad dalka masar ku samaysay. oo ma ay xusuusan badnaantii naxariistaada, laakiinse way ku ag caasiyoobeen badda, taas oo ah badda cas. habase yeeshee wuxuu iyagii u badbaadiyey magiciisa daraaddiisii, inuu xooggiisa weyn ka dhigo mid la yaqaan. oo weliba badda cas ayuu canaan-tay, kolkaasay engegtay, sidaas daraaddeed wuxuu iyagii ku hor kacay moolka dhexdiisii sidii iyagoo maraya cidlada dhexdeeda. oo wuxuu iyagii ka badbaadiyey kii iyaga necbaa gacantiisii, oo wuxuu ka

furtay gacantii cadowga. biyihiina waxay qariyeen cadaawayaashoodii. xataa mid qudhahu kama hadhin. markaasay rumaysteen erayadiisii, oo ammaantiisay ku gabyeen. haddiiba way illoobeen shuqulladiisii, oo taladiisiina ma ay sugin, laakiinse aad bay wax u damacsanaayeen intay cidladii dhex joogeen, oo ilaahna way ku jirraaben lamadegaanka dhexdiisa. oo isna wuxuu siiyey wixii ay weyddiis-teen, laakiinse wuxuu naftoodii u soo diray caatow. oo weliba waxay xerada dhexdeedii xaga hinaaseen muuse iyo haaruun oo ahaa rabbiga kiisii quduuska ahaa. oo dhulkiina waa kala furmay oo wuxuu liqay daataan, oo weliba wuxuu qariyey abiraam guutadiisii. oo guutadoodiina dab baa ka dhex shid-may, ololkiina wuxuu wada gubay kuwii shar lahaa. waxay samaysteen weyl markii ay xoreeb joogeen, oo waxay caabudeen sanam la shubay. oo sidaasay ammaantoodii ugu beddeleen dibi caws daaqa ekaan-tiis. waxay illoobeen ilaahii badbaadiyahooda ahaa, oo waxyaalo waaweyn ku sameeyey dalkii masar, shuqullo yaab badanna ku sameeyey dalkii xaam, waxyaalo cabsi badanna ku sameeyey badda cas ag-teeda. sidaas daraaddeed isagu wuxuu yidhi, waan baabbi'inaaya. laakiinse muuse oo ahaa kii uu door-tay ayaa hortiisa u istaagay xidhiidhla'aantii u dhex-aysay, inuu ilaah cadhadiisa ka leexiyo aawadeed si aanu iyaga u baabbi'in. waxay quudhsadeen dalkii wacnaa, mana ay rumaysan eraygiisii, laakiinse teendhooyinkooday ku dhex gunuunaceen, mana ay dhagaysan codkii rabbiga. sidaas daraaddeed gacan-tiisuu kor ugu taagay iyaga, oo wuxuu ku dhaar-tay inuu iyaga cidladii ku afgembiyo, iyo inuu far-cankooda ku afgembiyo quruumaha dhexdooda, oo uu iyaga ku kala firdhiyo dalalka. oo weliba waxay isku daaran bacal fecoor, oo waxay cuneen allabarigii kuwii dhintay. sidaasay isaga shuqulladoodii ugaga xanaajiyeen, markaasay belaaayadu ka dhex dillacday. markaasaa waxaa istaagay fiinxaas, oo wuxuu ku soo dejiyey xukun, oo sidaasaa belaaayada lagu joo-jiyey. oo taas waxaa isagii loogu tiriyey xaqnimo u sii waaraysa qarni kasta iyo weligeedba. oo weliba waxay isagii kaga cadhaysiiyeen biyihii merilbaah agtooda, sidaas daraaddeed dhib baa ku dhacday muuse iyaga aawadood, maxaa yeelay, iyagu waxay ku caasiyoobeen ruuxiisii, kolkaasuu fiirola'aan u hadlay. dadyowgiina uma ay baabbi'in, sidii rabbigu ugu amray iyaga, laakiinse iyagu waxay ku dhex qas-meen quruumihii, shuqulladoodiina way barteen, oo waxay u adeegeen sanamyadoodii, kuwaasoo iyaga dabin u noqday, haah, oo waxay wiilashoodii iyo gabdhahoodii allabari ahaan ugu qaleen jinniyo, oo waxay daadiyeen dhiig aan eed lahayn, kaasoo ah dhiiggiy wiilashooda iyo kii gabdhahooda oo ay al-labari ahaan ugu qaleen sanamyadii reer kancaan, oo dalkiina wuxuu ku nijaasobay dhiig. haddaba sidaasay shuqulladoodii ugu nijaasooheen, oo fal-imahoodii aray ku caasiyoobeen sidii dhillo oo kale. sidaas daraaddeed ayaa rabbigu dadkiisii aad ugu cadhooday, oo isna wuxuu karhay dadkii dhaxalkiisii ahaa. oo wuxuu iyagii u gacangeliyey quruumaha, oo kuwii iyaga necbaa ayaa u taliyey. oo weliba cada-awayaashoodii ayaa dulmay, oo iyagoo gacantooda ka hooseeya ayay addoonsadeen. marar badan ayuu

samatabbixiyeey, laakiinse waxay ku caasiyoobeen ta-ladoodii, oo waxaa lagu hoosaysiiyey dembigoodii. habase yeesh ee isagu waa ka fiirsaday cidhiidhi-goodii, markuu qayladdoodii maqlay, oo wuxuu iyagii u soo xusuustay axdigiisii, kolkaasuu naxariistiisa badan aawadeed u qoomamooday. oo weliba wuxuu ka dhigay inay kuwii iyaga maxaabiis ahaanta u kax-aystay oo dhammu u naxaan. rabbiyow ilaahayagow, na badbaadi, oo quruumaha naga soo dhex ururi, si aanu magacaaga quduuska ah ugu mahadnaqno, oo aanu ammaantaada ugu guulaysanno. waxaa mahad leh rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil tan iyo weligiis iyo weligiisba. oo dadka oo dhammu ha yidhaahdo, aamiin. rabbiga ammaana.

107

rabbiga ku mahadnaqa, waayo, isagu waa wanaagsan yahay, oo naxariistiisuna weligeedba way sii waar-taa. kuwa rabbigu soo furtay sidaas ha yidhaahdeen, waana kuwa uu isagu ka soo furtay gacantii cad-owga, oo uu ka soo ururiyey dalalka, xagga bari, iyo xagga galbeed, xagga woqooyi, iyo xagga koon-fureedba. waxay dhex wareegi jireen cidlada iyo jid lamadegaan ah, mana ay helin magaalo ay degaan. way gaajoodeen, wayna harraadeen, oo naftoodi-ina way ku dhex taag darnaatay. markaasay rab-biga u qayshadeen iyagoo dhibban, oo isna wuu ka samatabbixiyeey dhibaatooyinkoodii. oo weliba wuxuu iyagii ku hoggaamiyey jid toosan, si ay u tagaan magaalo ay degaan. dadku muu rabbiga ku ammaano wanaaggiisa, iyo shuqulladiisa yaabka badan oo uu binu-aadmiga u sameeyo! waayo, isagu wuxuu dhergiyaa nafta aad wax u doonaysa, oo nafta gaajaysanna wuxuu ka dhergiyaa wanaagga. kuwii dhex fadhiyey gudcurkii iyo hooskii dhimashada, oo ku xidhnaa dhibaataada iyo birta, waxay ku caasiyo-obeen erayadii ilaah, oo waxay fududaysteen tal-adii ilaaha ugu sarreeya, sidaas daraaddeed ayuu qal-bigoodii daal ku soo dejiyey, wayna dheceen, mid iyaga caawiyaana ma jirin. markaasay rabbiga u qayshadeen iyagoo dhibban, oo isna wuu ka bad-baadiyey dhibaatooyinkoodii. wuxuu ka soo dhex bixiyeey gudcurkii iyo hooskii dhimashada, silsiladi-hii ku xidhnaana wuu kala jejebiyey. dadku muu rabbiga ku ammaano wanaaggiisa, iyo shuqulladiisa yaabka badan oo uu binu-aadmiga u sameeyo! waayo, irdihii naxaasta ahaa wuu kala jejebiyey, qataarradii birta ahaana wuu burburiyey. nacasyadu waxay u dhibban yihiin xadgudubkooda aawadiis, iyo xu-maatooyinkooda aawadood. naftoodu waxay nac-daa cunto kasta, oo waxay ku soo dhowaadaan irda-ha dhimashada. markaasay rabbiga u qayshadaan iyagoo dhibban, oo isna wuxuu ka soo badbaadiyaa dhibaatooyinkooda. wuxuu soo diraa eraygiisa, wu-una bogsiyaa iyaga, oo wuxuu ka samatabbixiyyaa halligaadooda. dadku muu rabbiga ku ammaano wanaaggiisa, iyo shuqulladiisa yaabka badan oo uu binu-aadmiga u sameeyo! iyagu allabariga mahad-naqidda ha bixiyeen, oo shuqulladiisa gabay ha ku sheegeen. kuwa badda doonniyaha ku mara, oo shuqulkooda ku sameeya biyaha badan, kuwaasu waxay arkaan rabbiga shuqulladiisa, iyo yaababki-

isa moolka ku jira. waayo, wuxuu amraa oo kiciyaa dabaysha duufaanka, taas oo kor u qaadda hirarka badda. waxay u kacaan xagga samada, oo haddana waxay hoos ugu soo dhacaan moolalka, naftoodiina waxay ku dhalaashay dhibaato daraadeed. hore iyo dib bay isaga daba noqdaan, oo sida nin sakhraan ah bay dhacdhacaan, oo waxay sameeyaan ayay garan waayaan. markaasay rabbiga u qayshadaan iya-goo dhibban, oo isna wuxuu ka soo bixiyaa dhibaa-tooyinkooda. wuxuu dejiyaa duufaanka, si ay hirarki-isu u xasilaan. way farxaan, kuwa yeelay, way xas-illoon yihiin, oo sidaasuu iyaga ku keenaa marsada ay doonayaan. dadku muu rabbiga ku ammaano wanaaggiisa, iyo shuqulladiisa yaabka badan oo uu binu-aadmiga u sameeyo. iyagu ha ku sarraaysii-yeen shirka dadka dhexdiisa, oo ha ku ammaaneen fadhiga odayaasha. isagu webiyo wuxuu u beddela cidlo, oo ilo biyo ahna wuxuu u beddela dhul oom-mane ah, oo dhul barwaaqaysanna wuxuu u beddela lamadegaan cusbo leh, oo waana kuwa halkaas deg-gan xumaantooda aawadeed. cidlada wuxuu u bedde-laa balli biyo ah, oo dhul engenganna wuxuu u bedde-laa ilo biyo ah. oo halkaasuu kuwa gaajaysan dejiyaa, si ay u samaystaan magaalo ay degaan, oo ay beer-aha u abuurtaan, oo ay beero canab ah u beertaan, oo ay u helaan midho tiro badan. oo weliba iyaga wuu barakeeyaa, sidaas daraadeed aad bay u tarmaan, oo weliba uma uu oggolaado in xoolahoodu yaraadaan. oo haddana way sii dhinmaan, oo waxay la fooror-sadaan dulmi iyo dhib iyo murug. amiirro wuxuu ku soo daayaa quudhsasho, oo wuxuu ka dhigaa inay ku wareegaan cidlada aan jid lahayn. oo weliba kan baa-hanna dhibaataada ayuu ka sara mariyaa, oo wuxuu u yeelaa qolooyin ah sidii adhi oo kale. kuwa qum-manuna way arki doonaan, wayna ku farxi doon-aan, oo kolkaas xumaanta oo dhammu afkeeday xidhi doontaa. ku alla kii caqli lahu wuu dhawri doonaa waxyaalahan, oo iyana way ka fiirsan doonaan rab-biga naxariistiisa.

108

ilaahow, qalbigaa ii fadhiiya, waan gabyi doonaa, haah, waxaan kuugu gabyi doonaa ammaantayda. sha-reerad iyo kataaradow, toosa, aroorta hore waan toosi doonaa. rabbiyow, mahad baan kuugu naqi doonaa dadyowga dhexdooda, oo waxaan ammaan kuugu gabyi doonaa quruumaha dhexdooda. waayo, naxariistaadu way ku weyn tahay samooyinka ko-rkooda, oo runtaaduna waxay gaadhaa ilaa daruu-raha. ilaahow, samooyinka ka sarree, oo ammaan-taaduna dhulka oo dhan ha ka sarraayso, si ay kuwaad jeceshahay u samatabbaxaan aawadeed, gacantaada midig ku badbaadi, oo ii jawaab. ilaah wuxuu ku hadlay quduusnimadiisa oo yidhi, anigu waan farxi doonaa, shekem waan kala qaybin doonaa, oo wax-aan qiyaasi doonaa dooxada sukod, gilecaad anigaa iska leh, manasehna anigaa iska leh, oo weliba efray-imna waa daafacaaddii madaxayga, yahuudahna waa ushaydii boqornimo. moo'aab waa weelkaygii aan ku maydhan jiray, edonna kabahaygaan ku dul tu-uri doonaa, oo falastiinna waan ku qaylin doonaa. bal yaa i geeyn doona magaalada deyrka leh? yaase

xagga edom ii kaxayn doona? ilaahow, sow nama aadan xoorin? ilaahow, lama soo baxdid ciidamma-dayada. cadowga naga caawi, waayo, binu-aadmiga caawimaaddiisu waxtar ma leh. ilaah caawimaaddi-isa ayaannu wax xoog leh ku samayn doonaa, waayo, isagaa ah kan cadaawayaashayada ku tuman doona.

109

ilaaha ammaantaydow, ha iska aamusin, waayo, waxay igu kala qaadeen afka kan sharka leh iyo kan khiyaanada lehba, oo waxay igula hadleen carrab been sheega, oo weliba waxay igu hareereyeen er-ayo nacayb badan, oo sababla'aan bay igula dirireen. anigoo jecel bay cadow ii yihiin, laakiinse anigu ilaah baan baryaa. wanaag waxay iiga abaalgudeen xu-maan, jacaylna nacayb. nin shar leh ka sarraaysii isaga, oo shayddaan ha istaago midigtiisa. markii la xukumo, ha soo baxo isagoo dembi lagu helay, oo tukashadiisiina dembi ha noqoto. cimrigiisu ha yaraado, jagadiisana mid kale ha qaato. carruur-tiisu ha agoontoobeen, naagtiisuna carmal ha no-qoto. carruurtiisu kuwa warwareega ha noqdeen oo ha dawarsadeen, cuntadoodana ha ka doondooneen meelhooda cidlada ah. midka korsaarta qaataa ha qabsado wuxuu haysto oo dhan, oo shisheeyayaalna ha ka dheceen wixii uu ku hawshooday. yaanu jirin mid isaga u sii naxariistaa, oo yaanu jirin mid u naxa carruurtiisa agonta ah. farcankiisu ha baabba'o, oo qarniga soo socda magacooda ha la tirtiro. xu-maantii awoyayaashiis rabbigu ha soo xusuusto, oo dembigii hooyadiisna yaan la tirtirin. rabbiga ha hor joogeen had iyo goorba, si uu xusuustooda uga gooyo dhulka. maxaa yeelay, isagu wuu xusuusan waayay inuu u naxariisto miskiinka, iyo kan baa-han, iyo kan qalbiga ka murugaysan, laakiinse wuxuu u silciyey inuu iyaga laayo aawadeed. wuxuu je-claaday habaaridda, markaasaa habaar ku soo deg-gay, ducaynta kuma farxin, ducona way ka sii fogaatay isaga. oo weliba isagu wuxuu sidii dharkiisii u huwaday habaaridda, oo iyana waxay gashay uurki-isa hoose sidii biyo oo kale, oo lafihiisana waxay u gashay sidii saliid. isaga ha u ahaato sida marada uu huwado, iyo sida dhex-xidhka uu ku xidho had iyo goorba, tanu waa abaalmarinta cadaawayaashaydu ay xagga rabbiga ka helaan, iyo kuwa naftayda xu-maan ka sheegaba. laakiinse ilaahow, sayidow, ma-gacaaga daraaddiis wax iigu yeel, naxariistaadu waa wanaagsan tahay, ee sidaas daraadeed ii samatab-bixi, waayo, anigu waxaan ahay miskiin iyo mid baa-han, oo qalbigayguna wuu igu dhex dhacwaacmay. waxaan u dhammaaday sida hoos sii libdhaya, wax-aan u gilgilmaa sida ayax oo kale. jilbahaygu soon bay la taag darnaadaan, oo jidhkayguna baruurla'aanteed wuu la caatoobaa. oo weliba waxaan iyaga u no-qday cay, oo kolkay i arkaan ayay madaxa ruxrux-aan. rabbiyow, ilaahayow, i caawi, oo igu badbaadi si naxariistaada waafaqsan, si ay u ogaadaan in tanu tahay shaqadii gacaantaada, iyo inaad taas samaysay, rabbiyow. iyagu ha habaartameen, adiguse i bara-kee, kolkay kacaan, way ceeboobi doonaan, laakiinse anigoo addoonkaaga ah waan rayrayn doonaa. cada-awayaashaydu sharaafdarro ha xidheen, oo ceebtooda

ha u huwadeen sida go' oo kale. afkaygaan aad ugaga mahadnaqi doonaa rabbiga, haah, oo waxaan isaga ku ammaani doonaa dadka badan dhexdiisa. waayo, isagu wuxuu isa soo taagi doonaa miskiinka midigtiisa, si uu uga badbaadiyo kuwa naftiisa xukuma.

110

rabbigu wuxuu sayidkayga ku yidhi, midigtayda fadhiiso, ilaa aan cadaawayaashaada ka dhigo meeshaad cagahaaga saaratid. rabbigu wuxuu siiyoon ka soo diri doonaa ushii xooggaaga, cadaawayaashaada dhexdooda ka tali. dadkaagu iyagoo raalli ah bay isbixiyaan maaliintii xooggaaga, iyagoo leh quruxda quduusnimada, ee ka timaada uurka waaberiga, adiga leh sayaxa dhallinyaranimadaada. rabbigu wuu dhaartay, kana soo noqon maayo, oo wuxuu yidhi, adigu weligaaba wadaad baad tahay, sidii derejadii malkisadaq. sayidka midigtaada joogaa wuxuu maaliinta cadhadiisa dooxi doonaa boqorro. isagu qurumaha dhexdooda ayuu wax ku xukumi doonaa, oo meel walba wuxuu ka buuxin doonaa meydad, oo waddammo badan ayuu madaxda ka dili doonaa. intuu jidka socdo ayuu durdurka ka cabbi doonaa, oo sidaas daraaddeed ayuu madaxa kor u qaadi doonaa.

111

rabbiga ammaana. qalbigayga oo dhan ayaan rabbiga ugaga mahadnaqi doonaa guddiga kuwa qumman dhexdiisa iyo ururka dhexdiisaba. shuqullada rabbigu way waaweyn yihiin, oo waxaa doon-doona kuwa ku faraxsan oo dhan. shuqulkiisu waa sharaf iyo haybad, oo xaqnimadiisuna weligeedba way waartaa. wuxuu ka dhigay in la sii xusuusto shuqulladiisa yaabka badan, rabbigu waa nimco miidhan, oo waxaa ka buuxda raxmad. wuxuu cunto siiyey kuwa isaga ka cabsada, oo weligiisna wuxuu xusuusnaan doonaa axdigiisii. wuxuu dadkiisii tusay xooggii shuqulladiisa, markii uu iyaga siiyey qurumaha dhaxalkoodii. shuqullada gacmihiisu waa run iyo garsoori. oo amarradiisa ka dhammuna waa hubaal. way sii adag yihiin weligood iyo weligoodba, oo waxaa lagu sameeyey run iyo qummanaan. wuxuu dadkiisa u soo diray furasho, oo wuxuu amray in axdigiisu ahaado mid weligiisba waara, magiciisu waa quduus, waana mid laga cabsado. rabbiga ka cabsashadiisu waa bilowga xigmadda, kuwa sidaas yeela oo dhammu waxay leeyihiin waxgarasho wanaagsan, ammaantiisu way waartaa weligeedba.

112

rabbiga ammaana. waxaa barakaysan ninkii rabbiga ka cabsada, oo aad ugu farxa amarradiisa. farcankiisu wuxuu ku xoog badnaan doonaa dhulka, kuwa qumman farcankooduna wuu barakoobi doonaa. gurigisa waxaa ku jira maal iyo taajirnimo, xaqnimadiisuna weligeedba way sii waartaa. kuwa qumman iftiin baa gudcurka uga soo baxa, isagu waa nimco miidhan, oo waxaa ka buuxda raxmad, waana xaq. waxaa nimcaysan ninkii naxariis leh oo dadka wax amaahiya,

kaasu danihiisuu ku wadi doonaa caddaalad. waayo, isaga weligiis lama dhaqaajin doono, oo kii xaq ah weligiisba waa la xusuusan doonaa. isagu innaba kama cabsan doono war xun, qalbigaa u fadhiya, oo wuxuu isku halleeyaa rabbiga. qalbigaa u fadhiya, oo ma uu cabsan doono, ilaa uu wuxuu doonayay ku arko cadaawayaashiisa. wax buu kala qaybshay, oo wuxuu wax siiyey kuwii baahnaa, xaqnimadiisuna way sii waartaa weligeedba, geeskiisana waxaa lagu sarraysiin doonaa sharaf. kii shar lahu wuu arki doonaa, wuuna cadhoon doonaa, wuu ilko jirriqsan doonaa, oo wuu dhalaali doonaa, kuwa sharka leh doonistoodu way baabbi'i doontaa.

113

rabbiga ammaana. rabbiga addoommadiisow, ammaana. rabbiga magiciisa ammaana. hadda intii ka bilaabata iyo tan iyo weligeedba rabbiga magiciisu mahad ha lahaado. qorraxdu markay soo baxdo iyo markay dhacdo inta ka dhex leh magaca rabbiga waa in la ammaano. rabbigu quruumaha oo dhan wuu ka wada sarreeyaa, ammaantiisuna samooyinka way ka sii sarraysaa. bal yaa la mid ah rabbiga ilaaheenna ah, oo kursigiisa ku leh xagga sare, oo hoos u eega waxyaalaha samada ku jira iyo waxyaalaha dhulka yaalba? wuxuu miskiinka kor uga qaadaa ciidda, oo kan baahanna wuxuu sara uga qaadaa meesha digada, inuu isaga la fadhiisiyo amiirro, kuwaas oo ah amiirrada dadkiisa. oo naagtii madhalays ahna wuxuu ka dhigaa inay reer hayso, iyo inay ahaato hooyo faraxsan oo carruur leh. rabbiga ammaana.

114

markay reer binu israa'iil masar ka soo bexeen, oo ay reerkii yacquub dad af qalaad ka soo bexeen, ayaa yahuudah noqday meeshiisa quduuska ah, israa'iilna noqday meeshuu u talinayay. baddii way aragtay, wayna carartay, webi urdunna dib baa loo celiyey. buurihii waxay u boodboodeen sidii wanan, kurihiina sidii baraar. baddo, bal maxaa kugu dhacay oo aad u cararaysaa? webi urdunow, maxaad dib ugu noqonaysaa? buurahow, bal maxaad ugu boodboodaysaan sida wanan? kuraha yaryarow, bal maxaad ugu boodboodaysaan sida baraar? dhulkow, ku gariir sayidka hortiisa, ilaaha reer yacquub hortiisa ku gariir, kaas oo dhagaxii u beddelay balli biyo ah, oo dhagaxmad-owgiina u beddelay il biyo ah.

115

rabbiiyow, yaanay noo ahaan, yaanay noo ahaan, laakiinse magacaaga ammaani ha u ahaato, naxariistaada iyo runtaada daraaddood. bal maxay quruumuhu u odhanayaan, haddaba ilaahoodu meeh? laakiinse ilaahayagu samooyinkuu ku jiraa, oo wax alla wixii uu doonayayna wuu sameeyey. sanamyadoodu waa lacag iyo dahab, oo waa wax dad gacmaha ku sameeyey. waxay leeyihiin af, laakiinse ma hadlaan, indhona way leeyihiin, laakiinse waxba ma arkaan, dhegona way leeyihiin,

laakiinse waxba ma maqlaan, sanna way leeyihiin, laakiinse waxba ma urshaan, gacmo way leeyihiin, laakiinse waxba ma qabtaan, cagmo way leeyihiin, laakiinse ma socdaan, oo hungurigoodana hadal kama soo saaraan. kuwa iyaga sameeyaana sidooda oo kale ayay noqon doonaan, iyo xataa mid kasta oo iyaga isku halleeyaba. reer binu israa'iilow, rabbiga isku halleeya, isagu waa caawimaaddooda iyo gaashaankooda. reer haaruunow, rabbiga isku halleeya, isagu waa caawimaaddooda iyo gaashaankooda. kuwiinna rabbiga ka cabsadow, rabbiga isku halleeya, isagu waa caawimaaddooda iyo gaashaankooda. rabbigu aad buu inoo xusuusnaa, wuu ina barakayn doonaa, reerka israa'iilna wuu barakayn doonaa, reerka haaruunna wuu barakayn doonaa. wuxuuna barakayn doonaa kuwa rabbiga ka cabsada, yar iyo weynba. rabbigu aad iyo aad ha idiin kordhiyo, idinka iyo carruurtiinnaba. rabbiga sameeyey samada iyo dhulka ayaa idin barakeeyey. samooyinku waa samooyinkii rabbiga, laakiinse dhulka wuxuu siiyey binu-aadmiga. kuwii dhintay rabbiga ma ay ammaanaan, kuwa hoos ugu dhaadhaca meesha aamusnaantana ma ay ammaanaan isaga, laakiinse annagu rabbiga waannu ammaani doonnaa haatan intii ka bilaabata iyo tan iyo weligeedba. rabbiga ammaana.

116

rabbiga waan jeclahay, maxaa yeelay, wuxuu maqlay codkaygii iyo baryootankaygii. dhegtuu ii dhi-gay, sidaas daraaddeed isagaan baryi doonaa intaan noolahay oo dhan. xadhkihi dhimashada ayaa i hareereeyey, xanuunkii she'oolna waa i qabsaday. oo waxaan la kulmay dhib iyo murug. markaasaan ku baryootamay magaca rabbiga, anigoo leh, rabbiyow, naftaydoy, nasashadaadii ku noqo, waayo, rabbigu wax badan oo wanaagsan buu kuu sameeyey. waayo, naftayda waxaad ka samatabbixisay dhimasho, indahaygana ilmo, cagahaygana kufid. waxaan ku so-con doonaa rabbiga hortista anigoo dhex jooga dalka kuwa nool. waan rumaysnaa, oo markaan hadlay aad baa la ii dhibay, anigoo degdegas baan waxaan idhi, dadka oo dhammu waa beenaalayaal. bal maxaan rabbiga uga celiyaa waxyaalihii uu ii taray oo dhan? waxaan qaadan doonaa koobka badbaadada, oo magaca rabbiga ayaan ku baryootami doonaa. rabbiga ayaan u oofin doonaa nidarradaydii, oo weliba waxaan ku bixin doonaa dadkiisa oo dhan hortooda. rabbiga hortiiisa dhimashada quduusiintiisa ayaa qiimo weyn ku leh. rabbiyow, sida runta ah waxaan ahay ad-doonkaaga, waxaan ahay addoonkaaga, oo ah wiilka addoonkaada, silsiladahaygii waad iga furtay. waxaan kuu soo bixin doonaa allabarigii mahadnaqidda, oo magaca rabbiga ayaan ku baryootami doonaa. rabbiga ayaan u oofin doonaa nidarradaydii, oo weliba waxaan ku bixin doonaa dadkiisa oo dhan hortooda, iyo guriga rabbiga barxadhiisa, iyo dhexdaada, yeru-usaalemay. rabbiga ammaana.

117

quruumaha oo dhammow, rabbiga ammaana, dady-owga oo dhammow, ammaana isaga. waayo, naxariistiisu xaggeenna waa ku weyn tahay, rabbiga runtiisuna weligeedba way waartaa. rabbiga ammaana.

118

rabbiga ku mahadnaqa, maxaa yeelay, isagu waa wanaagsan yahay, waayo, naxariistiisu weligeedba way waartaa. haddaba reer binu israa'iil ha yidhaahdeen, naxariistiisu weligeedba way waartaa. oo reerka haaruun hadda ha yidhaahdeen, naxariistiisu weligeedba way waartaa. oo kuwa rabbiga ka cabsada hadda ha yidhaahdeen, naxariistiisu weligeedba way waartaa. anigoo cidhiidhi ku jira ayaan rabbiga u qayshaday, markaasaa rabbigu ii jawaabay, oo wuxuu i taagay meel ballaadhan. rabbigu waa ila jiraa, oo anigu ma cabsan doono, bal maxaa da iyo samayn karaa? rabbigu waa ila jiraa, oo wuxuu ku dhex jiraa kuwa i caawinaya, haddaba waxaan kuwa i neceb ku arki doonaa waxaan doonayo. intii dad lagu kalsoonaan lahaa waxaa ka wanaagsan in rabbiga laysku halleeyo. intii amiirro lagu kalsoonaan lahaa waxaa ka wanaagsan in rabbiga laysku halleeyo. quruumihii oo dhammu way i wada hareereeyeen, oo anna magaca rabbiga ayaan ku baabbi'in doonaa. way i hareereeyeen, haah, oo way i hareereeyeen, oo anna magaca rabbiga ayaan ku baabbi'in doonaa. waxay ii hareereeyeen sida shinni oo kale, oo iyaga waxaa loo demiyey sida dabka qodxanta oo kale, oo anna magaca rabbiga ayaan ku baabbi'in doonaa. adigu aad baad igu mud-day si aan u dhaco aawadeed, laakiinse rabbigaa i caawiyey. rabbigu waa xooggayga iyo gabaygayga, oo wuxuu ii noqday badbaadadayda. kuwa xaq ha teendhooyinkooda waxaa ku jira codkii rayraynta iyo badbaadada, gacanta midig oo rabbiguna wax xoog leh bay samaysaa. gacanta midig oo rabbiga waa la sarraysiiyey, gacanta midig oo rabbiguna wax xoog leh bay samaysaa. anigu ma dhiman doono, laakiinse waan noolaan doonaa, oo waxaan sheegi doonaa shuqullada rabbiga. rabbigu aad buu ii edbiyey, laakiinse dhimasho iima uu dhiibin. irdaha xaqnimada iga fura, oo anna waan geli doonaa, oo rabbigaan ku mahadnaqi doonaa. tanu waa iriddii rabbiga, oo waxaa geli doona kuwa xaq ah. waan kugu mahad-naqi doonaa, waayo, waad ii jawaabtay, oo waxaad ii noqotay badbaadadayda. dhagaxii kuwa wax dhisa ay diideen, kaasu wuxuu noqday madaxa rukunka. tanu xagga rabbiga bay ka timid, oo waa ku yaab indahayaga. tanu waa maalinta rabbigu sameeyey, waannu rayrayn doonnaa oo waannu farxi doonnaa. rabbiyow, waan ku baryaynaaye, haatan na badbaadi, oo waan ku baryaynaaye, rabbiyow, haatan barwaaqo noo soo dir. waxaa barakaysan kan rabbiga magiciisa ku imanaya, waxaannu idinka ammaannay guriga rabbiga. rabbigu waa ilaah, oo wuxuu na siiyey iftiin, allabariga xadhko ku xidha tan iyo meesha allabariga geeseheeda. waxaad tahay ilaahay, oo anna waan kugu mahadnaqi doonaa, waxaad tahay ilaahay, oo waan ku sarraysiin doonaa. rabbiga ku mahadnaqa,

waayo, isagu waa wanaagsan yahay, oo naxariistiisuna weligeedba way waartaa.

119

waxaa barakaysan kuwa jidka ku qumman, oo sharciga rabbiga ku socda. waxaa barakaysan kuwa dhawra markhaatifurkiisa, oo rabbiga ku doondoona qalbiga oo dhan. haah, oo xaqdarro ma sameeyaan, jidadkiisase way ku socdaan. waxaad nagu amartay amarradaada, inaan aad u dhawrno. aad baan u jeclaan lahaa in jidadkayga la hagaajiyo inaan qaynuunnada dhawro! markaas anigu ceeboobi maayo, markaan dhawro amarradaada oo dhan. markaan barto xukummadaada xaq ah ayaan qummanaanta qalbiga kuugu mahadnaqi doonaa. waxaan dhawri doonaa qaynuunnadaada, rabbow, ha i dayrin weligay. bal nin dhallinyaro ahu muxuu jidkiisa ku nadiifiyaa? waa inuu aad ugu fiirsaday si eraygaaga waafaqsan. waxaan kugu doondoony qalbigayga oo dhan, yaanan amarradaada ka leexan. waxaan eraygaagii qalbigayga ugu kaydsaday si aanan kuugu dembaabin. rabbiyow, adigaa mahad leh, haddaba qaynuunnadaada i bar. waxaan bushimahayga ku sheegay qaynuumadii afkaaga oo dhan. waxaan ku reyreeyey jidka markhaatifurkaaga, sidaan ugu rayrayn lahaa taajirnimada oo dhan. waxaan aad ugu fiirsan doonaa amarradaada, oo jidadkaagaan dhawri doonaa. qaynuunnadaada waan ku farxi doonaa, eraygaagana ma illoobi doono. anoo addoonkaaga ah wax badan oo wanaagsan ii samee, si aan u noolaado, oo sidaasaan eraygaaga u dhawri doonaa. indhahayga fur si aan waxyaalo yaab badan sharcigaaga uga arko. socotaan dhulka ku ahay, haddaba amarradaada ha iga qarin. naftaydu waxay u xiisootay jacaylkay had iyo goorba u qabto xukummadaada. waxaad canaanatay kuwa kibirsan oo inkaar, oo amarrada ka leexda. cay iyo ceeb iga fagee, waayo, markhaatifurkaaga waan xajiyeey, oo weliba amiiraa fadihiistay oo wax iga gees ah ka wada hadlay, laakiinse anoo addoonkaaga ah aad baan ugu fiirsaday qaynuunnadaada. markhaatifurkaagu waa waxa iga farxiya, waana lataliyyaashayda. naftaydu waxay ku dhegtaa ciidda, haddaba ii noolee si eraygaaga waafaqsan. waxaan kuu sheegay jidadkaygii, oo adna waad ii jawaabtay, bal qaynuunnadaada i bar. jidka amarradaada i garansii, oo sidaasaan aad ugu fiirsan doonaa shuqulladaada yaabka badan. naftaydu waxay la dhacdaa murug, haddaba ii xoogee si eraygaaga waafaqsan. jidka beenta iga fagee, oo si raxmad leh sharcigaaga ii sii. waxaan doortay jidka aaminnimadaada, oo waxaan hortayda dhigay xukummadaadii. markhaatifurkaaga waan xajiya, rabbiyow, ha i ceebayn. waxaan ku ordi doonaa jidka amarradaada markii aad qalbigayga ballaadhisid. rabbiyow, jidka qaynuunnadaada i bar, waanan xajin doonaa tan iyo ugu dambaysta. waxgarasho i sii, oo anna sharcigaaga waan xajin doonaa, haah, oo waxaan ku dhawri doonaa qalbigayga oo dhan. igu kexee waddada amarradaada, waayo, kaasaan ku farxaa. qalbigayga u soo jeedi xagga markhaatifurkaaga, oo ha u leexin xagga faa'iidada xaqdarada ah. indhahayga inay fiiriyaan wax aan micne

lahayn ka sii jeedi, oo jidadkaaga igu noolee. eraygaaga ii xaqiiji anoo addoonkaaga ah oo doonaya inaan kaa cabsado. caydayda aan ka cabsanayo iga leexi, waayo, xukummadaadu waa wanaagsan yihiin. bal eeg, waxaan u xiisooday amarradaada, haddaba xaqnimadaada igu soo noolee. rabbiyow, naxariistaada iyo weliba badbaadintaadu ha igu yimaadeen si eraygaaga waafaqsan. markaasaan jawaab u heli doonaa kan i caaya, waayo, waxaan isku halleeyaa eraygaaga. oo erayga runta ahna dhammaantiis afkayga ha ka gooyin, waayo, waxaan rajo ku qabay xukummadaada. markaasaan had iyo goorba dhawri doonaa sharcigaaga weligay iyo weligayba. oo waxaan ku socon doonaa xorriyad, waayo, waxaan doondoony amarradaada. oo weliba waxaan markhaatifurkaaga ka sheegi doonaa boqorro hortooda, mana ceeboobi doono. oo waxaan ku farxi doonaa amarradaada aan jeclaaday. oo weliba waxaan gacmaha u hoorsan doonaa amarradaada aan jeclaaday, oo aad baan ugu fiirsan doonaa qaynuunnadaada. xusuuso eraygii aad anoo addoonkaaga ah igula hadashay, oo aad igu rajo gelisay. oo taasuu waa i qalbi qaboojisaa markii aan dhibaatusnahay, waayo, eraygaagaa i soo nooleeyey. kuwa kibirsan aad bay iigu qosleen, laakiinse sharcigaaga kama aan leexan. rabbiyow, tan iyo mar hore waxaan soo xusuusnaa xukummadaada, waanan isqalbi qabooyiyeey. aad baan u xanaaqay, waana kuwa sharka leh oo sharcigaaga ka tegey aawadood. qaynuunnadaadu waxay ii ahaayeen heeso markaan ku jiray gurigii aan socotada ku ahaa. rabbiyow, habeenkaan magacaaga soo xusuustay, oo sharcigaagaan dhawray. taasuu waa ii ahaatay, maxaa yeelay, amarradaadii baan xajiyeey. rabbigu waa qaybtayda, oo anigu waxaan idhi, waxaan dhawrayaa erayadaada. qalbigayga oo dhan ayaan kuugu baryay inaad raalli iga ahaato, si eraygaaga waafaqsan iigu naxariiso. waxaan ka fikiray jidadkayga, kolkaasaan cagahayga u soo duway xagga markhaatifurkaaga. waan u degdegay, oo kama aan raagin inaan amarradaada dhawro. waxaa isku kay duudduubay xadhkihi kuwa sharka leh, laakiinse sharcigaaga ma aan illoobin. waxaan kici doonaa habeenbadhka inaan kugu mahadnaqo, waana xukummadaada caddaaladda ah daraaddood. anigu waxaan wehel la ahay kuwa kaa cabsada oo dhan, iyo kuwa amarradaada dhawraba. rabbiyow, dhulka waxaa ka buuxda naxariistaada, haddaba qaynuunnadaada i bar. rabbiyow, anoo addoonkaaga ah waxaad iila macaamilootay si wanaagsan oo eraygaaga waafaqsan. haddaba i bar kaladoorasho wanaagsan iyo aqoon, waayo, waxaan rumaystay amarradaada. intaan lay dhihin ka hor ayaan ambaday, laakiinse haatan eraygaaga waan dhawraa. waad wanaagsan tahay, oo wanaagbaad samaysaa, haddaba qaynuunnadaada i bar. kuwa kibirka lahu been bay iga sheegeen, aniguse amarradaada ayaan ku xajin doonaa qalbigayga oo dhan. qalbigoodu wuu qalfafsanaaday, aniguse waxaan ku farxaa sharcigaaga. waa ii wanaagsanayd in lay dhibo, si aan qaynuunnadaada u barto. sharciga afkaagu waa iiga sii fiican yahay kumanyaal dahab iyo lacag ah. waxaa i sameeyey oo i qabanqaabiyeey gacmahaaga, haddaba i sii waxgarasho aan amarradaada ku barto. kuwa kaa cabsadaa way i arki doonaan, wayna farxi doon-

aan, maxaa yeelay, waxaan rajo ku qabay eraygaaga. rabbiyow, waan ogahay in xukummadaadu ay xaq yihiin, iyo inaad aaminimo iyo dhibtay. waan ku baryayaaye raxmaddaadu ha ii noqoto qalbiqaboojin si waafaqsan eraygii aad anoo addoonkaaga ah igula hadashay. naxariistaadu ha ii timaado si aan u noolaado, waayo, waxaa iga farxiya sharcigaaga. kuwa kibirka lahu ha ceeboobeen, waayo, si gardarro ah ayay igu afgembiyeen, aniguse waxaan aad uga fiirsan doonaa amarradaada. kuwa kaba cabsadaa ha ii soo noqdeen, oo waxay ogaan doonaan markhaatifurkaaga. qalbigaygu qaynuunnadaada ha ku qummanaado, si aanan u ceeboobin. naftaydu waa u taag darnaataa badbaadintaada aan u xiisoodo aawadeed, laakiinse eraygaagan rajo ku qabaa. sidii aan u lahaa, goormaad i qalbi qaboojinaysaa? ayaal indha-haygu u gudheen eraygaaga aawadiis. waayo, waxaan noqday sidii sibraar qiiq ku dhex jiro, laakiinse innaba qaynuunnadaada ma aan illoobo. anoo addoonkaaga ah cimrigaygu waa intee? oo goormaad xukun ku soo dejinaysaa kuwa i silciya? kuwa kibirka leh oo aan sharcigaaga waafaqsanayn ayaal i qoday godad. amarradaada oo dhammu waa wada daacad, si gardarro ah ayay ii silciyaan, haddaba i caawi, dhulka ayay iga baabbi'in gaadheen, aniguse kama aan tegin amarradaadii. raxmaddaada igu soo noolee, oo anna waxaan dhawri doonaa markhaatifurka afkaaga. rabbiyow, eraygaagu weligiisba wuxuu taagan yahay samada. aaminimadaaduna waxay gaadhaa tan iyo ka ab ka ab; dhulkaad dhistay, wuuna sii jirayaa. maantadan waxay u joogaan si qaynuunnadaada waafaqsan, waayo, wax waluba waa addoommadaada. haddaanu sharcigaagu iga farxin, waxaan kol hore ku halligmi lahaa dhibaataadii i haysatay. weligay amarradaada ma aan illoobi doono, waayo, iyagaad igu soo noolaysay. anigu waxaan ahay kaaga, haddaba i badbaadi, waayo, waxaan doonoonay amarradaada. kuwa sharka lahu way ii sugaan inay i baabbi'yaan, aniguse waxaan ka fiirsan doonaa markhaatifurkaaga. waxaan arkay in wax kasta oo kaamil ah ay dhammaad leeyihiin, amarkaa-guse aad buu u ballaadhan yahay. aad baan sharcigaaga u jeclahay! maalinta oo dhan isagaan u fiirsadaa. amarradaadu waxay iga dhigaan ku ka sii caqli badan cadaawayaashayda. waayo, weligayba way ila jiraan. waan ka sii waxgarasho badnahay macallimiintayda oo dhan, waayo, waxaan u fiirsadaa markhaatifurkaaga. waan ka sii waxgarasho badnahay odayaasha, waayo, waxaan xajiyey amarradaada. 101 cagahayga waa ka joofiyey jid kasta oo shar leh, si aan eraygaaga u dhawro. 102 xukum-madaada gees ugama aan leexan, waayo, wax baad i bartay. 103 erayadaadu dhanxanaggayga u macaan badanaa! afkayga malab way uga sii macaan badan yihiin! 104 amarradaada ayaan waxgarasho ku helaa, oo sidaas daraaddeed ayaan jid kasta oo been ah u necbahay. 105 eraygaagu wuxuu cagahayga u yahay laambad, waddooyinkaygana iftiin. 106 waxaan ku dhaartay oo aan weliba xaqiijiyey inaan dhawrayo xukummadaada xaq ah. 107 aad iyo aad baan u dhibaataysnahay, haddaba rabbiyow, igu soo noolee si eraygaaga waafaqsan. 108 rabbiyow, waan ku baryayaaye, aqbal qurbaannada ikhtiyaarka ah oo

afkayga, xukummadaadana i bar. 109 naftaydu had iyo goorba waxay ku jirtaa khatar, habase yeeshee sharcigaaga ma illoobo. 110 kuwa sharka lahu waxay ii dhigeen dabin, laakiinse amarradaada kama aan amban. 111 markhaatifurkaaga waxaan u qaataay sida dhaxal weligiis waaraya, waayo, kaasuu waxa weeye waxa qalbigaygu ku reyreyey. 112 qalbigayga waxaan u jeediyey inaan qaynuunnadaada oofiyo, tan iyo weligay iyo ilaa ugu dambaysta. 113 waan necbahay kuwa labada qalbi leh, laakiinse sharcigaaga waan jeclahay. 114 waxaad tahay gabbaad-kayga iyo gaashaankayga, oo waxaan rajo ku qabaa eraygaaga. 115 kuwiinna xumaanta falow, iga taga, si aan amarrada ilaahayga u xajiyo. 116 rabbiyow, ii tiiri si eraygaaga waafaqsan si aan u noolaado, oo yaanan rajadayda ku ceeboobin. 117 kor ii hay, oo waan badbaadi doonaa, oo had iyo goorba waxaan u fiirsan doonaa qaynuunnadaada. 118 kuwa qaynuunnadaada ka habaabay oo dhan waad fudaydsatay, waayo, khiyaanadoodu waa wax been ah. 119 kuwa sharka leh oo dhulka oo dhan waxaad u fogaaysaa sida wasakh oo kale, oo sidaas daraaddeed baan markhaatifurkaaga u jeclahay. 120 jidhkaagu wuxuu la gariiraa cabsidaada, oo waxaan ka baqaa xukummadaada. 121 waxaan sameeyey xukun iyo caddaalad, haddaba ha iiga tegin kuwa i dulma. 122 anoo addoonkaaga ah wanaag daraaddeed ii dammiino, oo kuwa kibirsanu yaanay i dulmin. 123 indha-haygii waxay u gudheen jacaylkay badbaadintaada u qabaan, iyo eraygaaga xaq ah daraaddeed. 124 anoo addoonkaaga ah iila macaamilow si naxariis-taada waafaqsan, oo qaynuunnadaada i bar. 125 waxaan ahay addoonkaaga, haddaba waxgarasho i sii, si aan markhaatifurkaaga u ogaado. 126 waa wakhtiga aad shaqayn lahayd, rabbiyow, waayo, sharcigaaga way buriyeen. 127 haddaba amarradaada waan ka sii jeclahay dahab, haah, xataa dahab saafi ah. 128 sidaas daraaddeed amarradaada oo dhammu waxay ila yihiin wax hagaagsan, oo waan necbahay jid kasta oo been ah. 129 markhaatifurkaagu waa yaab badan yahay, oo sidaas daraaddeed ayay naftaydu u xajisaa. 130 erayadaada furniinkoodu wax buu iftiimiya, oo wuxuu waxgarasho siiyaa kuwa garaadka daran. 131 afka aad baan u kala qaaday, oo waan harraaday, waayo, waxaan u xiisooday amarradaada. 132 ii soo jeeso, oo ii naxariiso, sidaad kuwa magacaaga jecel u samaysid. 133 tallaabooyinkayga ku toosi eraygaaga, oo dembina yaanu ii talin. 134 dadka dulmigiisa iga bixi, oo anna waxaan dhawri doonaa amarradaada. 135 anoo addoonkaaga ah wejigaaga iigu iftiimi, oo qaynuunnadaada i bar. 136 indha-hayga waxaa ka shubma durdurro biyo ah, maxaa yeelay, sharcigaaga lama dhawrin. 137 rabbiyow, xaq baad tahay, oo xukum-madaaduna waa qumman yihiin. 138 markhaatifurkaaga waxaad ku amartay xaqnimo iyo daacadnimo oo dhan. 139 waxaa i baabba'shay qiirada aan kuu qabo, maxaa yeelay, cadaawayaashaydu waxay illoobeen erayadaada. 140 eraygaagu aad buu u daahirsan yahay, sidaas daraaddeed anoo addoonkaaga ah waan jeclahay. 141 anigu waan yarahay, oo waa lay quudhsadaa, laakiinse amarradaada ma illoobo. 142 xaqnimadaadu waa xaqnimo weligeed sii waaraysa,

oo sharcigaaguna waa run. 143 dhib iyo cidhiidhi baa i qabsaday. laakiinse amarradaadu waa waxa iga farxiya. 144 markhaatifurkaagu weligiisba waa xaq, haddaba waxgarasho i sii, oo anna waan sii noolaan doonaa. 145 waxaan ku qayshaday qalbigayga oo dhan, haddaba rabbiyow, ii jawaab, oo anna waxaan xajin doonaa qaynuunnadaada. 146 waan kuu qayshaday ee i badbaadi, oo markhaatifurkaaga waan dhawri doonaa. 147 waan ka soo hor maray waaga berigiisii, oo waan qayliyey, oo waxaan rajo ku qabay erayadaada. 148 indhahaygu way ka hor mareen wakhtiga la soo jeedo oo habeennimo, si aan eraygaaga uga fikiro. 149 codkayga u maqal si raxmaddaada waafaqsan, rabbiyow, igu soo noolee si xukum-madaada waafaqsan. 150 kuwii xumaatada raaci jiray way soo dhowaanayaan, iyagu sharcigaaga way ka fog yihiin. 151 rabbiyow, adigu waad dhow dahay, oo amarradaada oo dhammuna waa wada run. 152 waxaan markhaatifurkaaga waa hore ka iqiin inaad u aasaastay si ay weligood u sii waaraan. 153 dhibaataadayda ka fiirso oo i samatabbixi, waayo, anigu sharcigaaga ma illoobo. 154 dacwadayda ii muddac, oo i soo furo, igu soo noolee si eraygaaga waafaqsan. 155 kuwa sharka leh badbaadadu waa ka fog tahay, waayo, qaynuunnadaada ma ay doondoonaan. 156 rabbiyow, naxariistaadu waa badan tahay, igu soo noolee si xukummadaada waafaqsan. 157 kuwa i silciya iyo cadaawayaashayduba way badan yihiin, laakiinse anigu kama aan leexan markhaatifurkaaga. 158 waxaan arkay khaa'innada, kolkaasaan murugooday, maxaa yeelay, iyagu eraygaaga ma ay dhawraan. 159 bal ka fiirso sida aan amarradaada u jeclahay, rabbiyow, igu soo noolee si raxmaddaada waafaqsan. 160 eraygaaga dhammaantiisu waa run, mid kasta oo xukummadaada xaq ah ka mid ahu wuu sii waaraa weligiisba. 161 amiir-raa sababla'aan ii silciyey, laakiinse qalbigaygu wuxuu ka baqaa erayadaada. 162 waxaan eraygaaga ugu reyreyaa sidii mid booli badan helay. 163 beenta waan necbahay oo waan karahsaday, laakiinse sharcigaaga waan jeclahay. 164 maaliintiiba toddoba jeer baan ku ammaanaa, waana xukummadaada xaq ah daraaddood. 165 kuwa sharcigaaga jecelu waxay haystaan nabad weyn, oo wax iyaga turuntureeyaa ma jiraan. 166 rabbiyow, badbaadintaada waan u xiisooday, oo amarradaadina waan oofiyei. 167 naftaydu waxay dhawrtay markhaatifurkaaga, oo anna aad iyo aad baan u jeclahay. 168 waxaan dhawray amarradaada iyo markhaatifurkaaga, waayo, jidadkayga oo dhammu hortaado wada yaalliin. 169 rabbiyow, qayladaydu ha ku soo dhowaato hortaada, oo waxgarasho ii sii si eraygaaga waafaqsan. 170 baryootankaygu hortaada ha yimaado, oo ii samatabbixi si eraygaaga waafaqsan. 171 bushimahaygu ammaan ha ku hadleen, waayo, waxaad i bartaa qaynuunnadaada. 172 carrabkaygu ha ku gabyo eraygaaga, waayo, amarradaada oo dhammu waa wada xaqnimo. 173 gacantaadu diyaar ha u ahaato inay i caawiso, waayo, amarradaadaan doortay. 174 rabbiyow, badbaadintaada, waan u xiisooday, oo sharcigaaguna waa waxa iga farxiya. 175 naftaydu ha iska noolaato, wayna ku ammaani doontaa, oo xukummadaaduna ha i caawiyaan. 176 waxaan u hallaabay sidii lax

luntay, haddaba anigoo addoonkaaga ah i doondoona, waayo, amarradaada ma aan illoobo.

120

anigoo cidhiidhi ku jira ayaan rabbiga u qayshaday, oo isna wuu ii jawaabay. rabbiyow, naftayda ka samatabbixi bushimo been sheega, iyo carrab khiyaano badan. carrabka khiyaanada badanow, bal maxaa lagu siin doonaa? oo maxaa kaloo lagu samayn doonaa? adoo ah sida ku xoog badan oo fal-laadhihiisa afaysan, kuwaas oo wata dhexulo geed rotem la yidhaahdo. anaa hoogay, waayo, mesheg baan qariib ku noqday, oo waxaan dhex degay teend-hooyinkii qedaar! naftaydu waxay wakhti dheer la degganayd mid nabadda neceb. waxaan ahay mid nabad jecel, laakiinse kolkii aan hadlo, iyagu waa kuwa dagaal jecel.

121

buurahaan indhahayga ku taagi doonaa, caawimaadaydu xaggee bay ka iman doontaa? caawimaadaydu waxay ka timaadaa rabbiga sameeyey samada iyo dhulka. isagu uma oggolaan doono in cagtaada la dhaqaajiyo, kan ku dhawraa ma gam'i doono. bal eeg, kan reer binu israa'iil dhawraa ma gam'i doono, mana seexan doono. kan ku dhawraa waa rabbiga, rabbigu waa hooskaaga midigtaada taagan. qorraxdu maalinta waxba kuma yeeli doonto. habeenkana dayaxu waxba kuma yeeli doono. rabbiga ayaa kaa dhawri doona shar kasta, isagu wuxuu dhawri doonaa nafa-taada. hadda intii ka bilaabata iyo tan iyo weligeedba rabbigu wuxuu dhawri doonaa bixiddaada iyo soo geliddaada.

122

waan farxay markay igu yidhaahdeen, ina keena, aan guriga rabbiga tagnee. yeruusaalemay, caga-hayagu waxay taagan yihiin irdahaaga gudahooda, yeruusaalemay waxaa loo dhisay sida magaalo isku wada dhegan, halkaasay qabiilooyinka, oo ah qabiilooyinka rabbigu kor ugu baxaan inay israa'iil u marag furaan, iyo inay magaca rabbiga ku mahad-naqaan. waayo, waxaa yaalla carshiyo garsoorid loo dhigay, waana carshiyadii reerka daa'uud. yeruusaalemay nabad ugu duceeyaa. kuwa ku jecelu way barwaaqoobi doonaan. nabadu ha ku jirto der-biyadaada gudahooda, barwaaqona ha ku jirto daara-haaga dhaadheer. walaalahay iyo rafiiqaydayda daraaddood ayaan hadda waxaan odhanayaa, nabadu gudahaaga ha ku jirto. rabbiga ilaahayaga gurigiisa daraaddiis ayaan wanaaggaaga u doondooni doonaa.

123

kaaga samooyinka dhex fadhiiyow, adigaan indha-hayga kor kuugu taagaa. bal eeg, sida ay indhaha addoommadu u fiiriyaan gacanta sayidkooda, iyo

sida ay gabadh indhaheedu u fiiriyaan gacanta sayid-daddeeda ayay indhahayagu u fiiriyaan rabbiga ilaa-hayaga ah, ilaa uu noo naxariisto. rabbiyow, noo naxariiso, annaga noo naxariiso, waayo, waxaa aad nooga buuxda quudhsasho. naftayadii waxaa aad uga batay qosolka kuwa istareexsan iyo quudhsashadii kuwa kibirsan.

124

haddaan rabbigu inala jirin hadda reer binu is-
raa'iil ha yidhaahdeen, haddaan rabbigu inala jirin,
markii dadku inagu kacay, kolkaasay innagoo nool-
nool ina wada liqliqi lahaayeen, markay aad inoogu
cadhoodeen, kolkaasay biyuhu ina qarqin lahaay-
een, durdurna nafteennu dul mari lahaa, oo kolka-
asay biyaha kibirsanu nafteenna dul mari lahaayeen.
waxaa mahad leh rabbiga aan inaga dhigin ugaadh
ilkahoodu ay qabsadaan. nafteennu waxay u baxsa-
tay sida shimbir ay baxsato dabinka shimbirrodab-
taha, dabinkii wuu go'ay, innaguna waynu baxsan-
nay. caawimaaddeennu waxay ku jirtaa magaca rab-
biga sameeyey samada iyo dhulkaba.

125

kuwa rabbiga isku halleeyaa waa sida buur siyoon
oo aan la dhaqaajin karin, laakiinse weligeedba sii
jirta. sida buuruha yerusaaalem ugu wareegsan yi-
hiin ayuu rabbigu dadkiisa ugu wareegsan yahay,
hadda intii ka bilaabata iyo tan iyo weligeedba.
waayo, usha xumaantu ku dhici mayso qaybta kuwa
xaqa ah, si aan kuwa xaqa ahu gacmahooda xumaan
ugu soo fidin. rabbiyow, kuwa wanaagsan wanaag
u samee, iyo weliba kuwa qalbigoodu qumman ya-
hay. laakiinse kuwa geesta ugu leexda jidadkooda qal-
loocan rabbigu wuxuu iyaga la kaxayn doonaa xu-
maanfalayaasha. reer binu israa'iil korkooda nabadu
ha ahaato.

126

markii rabbigu soo celiyey maxaabiistii siyoon, wax-
aynu noqonnay sida kuwa riyooda. markaasaa af-
keenna waxaa ka buuxsamay qosol, carrabkeennana
gabay, kolkaasaa quruumaha waxaa laga dhex yidhi,
rabbigu waxyaalo waaweyn ayuu iyaga u sameeyey.
rabbigu wuxuu inoo sameeyey waxyaalo waaweyn,
oo aynu ku faraxsan nahay. rabbiyow, maxaabiisni-
mada mar kale nooga soo celi sida durdurrada koon-
fureed. kuwa ilmada wax ku abuurtaa, farxad bay
ku goosan doonaan. kii iska taga isagoo ooyaya
oo abuurkiisa sita, wuxuu soo noqon doonaa isagoo
faraxsan oo xidhmooyinkiisa sita.

127

haddaan rabbigu guriga dhisin, kuwa dhisaya, wax-
tarla'aan bay u hawshoodaan, haddaan rabbigu mag-
aalada dhawrin, waardiyyuhu micnala'aan buu u soo

jeedaa. faa'iido idiinma leh inaad aroor hore kac-
daan oo aad goor dambe seexataan, oo aad kibista
dhibka cuntaan, waayo, wuxuu kuwuu jecel yahay si-
iyaa hurdo. bal eeg, carruurta waa dhaxal xagga rab-
biga laga helo. oo midhaha maxalku waa abaalgudki-
isa. sida fallaadho ku jira nin xoog badan gacantiis,
sidaasoo kale weeye carruurta dhallinyaranimadu.
waxaa barakaysan ninkii gaabooyihiisa ka buuxsada
iyaga, iyagu ma ay ceeboobi doonaan markay cada-
awayashooda kula hadlaan xagga iridda.

128

waxaa barakaysan mid kasta oo rabbiga ka cabsada,
oo jidadkiisa ku socda. waayo, waad cuni doon-
taa waxa gacmahaagu ku hawshoodeen, waadna farxi
doontaa, oo waad barwaaqoobi doontaa. naagtaadu
waxay gurigaaga ku dhex ahaan doontaa sida geed
canab ah oo midho badan dhala. carruurtaaduna
waxay noqon doonaan sida geedo saytuun ah oo mi-
iskaaga ku wareegsan. bal eeg, sidaasuu u baarkoobi
doonaa ninka rabbiga ka cabsadaa. rabbigu siyoon
buu kaa barakayn doonaa, oo cimrigaaga oo dhan
waxaad arki doontaa wanaagga yeruusaalem. haah,
oo waxaad arki doontaa carruurtaada carruurtooda.
reer binu israa'iil korkooda nabadu ha ahaato.

129

tan iyo yaraanaydii marar badan bay i dhiseen, reer
binu israa'iil hadda ha yidhaahdeen, tan iyo yaraan-
taydii marar badan bay i dhiseen, laakiinse igama
ay adkaan. kuwa beerta jeexa ayaa dhabarkayga je-
exay, oo jeexjeexoodiina way dheereeyeen. rabbigu
waa xaq, oo isagu wuxuu kala gooyay xadhkihi kuwa
sharka leh. inta siyoon neceb oo dhammu, ha cee-
boobeen oo dib ha u noqdeen. ha noqdeen sida
cawska guryaha korkooda ka baxa oo engega intaanu
korin, oo aan beergooyuhu gacantiisa ka buuxin, kan
xidhmooyinka xidhaana aanu laabtiisa ka buuxin. oo
kuwa ag maraana ma yidhaahdaan, barakadii rabbigu
korkiinna ha ahaato. waxaan idiinku ducaynaynaa
magaca rabbiga.

130

rabbiyow, waxaan kaaga qayshaday moolalka. sayi-
dow, codkayga maqal, oo dhegahaagu ha noqdeen
kuwo u digtoon codka baryootankayga. rabbiyow,
haddaad dembiyada u fiirsatid, bal yaa istaagi doona,
sayidow? laakiinse waxaa kula jirta dembihaafid, in
adiga lagaa cabsado daraaddeed. waxaan sugaa rab-
biga, naftayduna way sugtaa, oo eraygiisa ayaan rajo
ku qabaa. naftaydu waxay saydika u dhawrtaa in ka
sii badan sida waardiyyuhu u dhawro waaga berigi-
isa, haah, in ka sii badan sida waardiyyuhu u dhawro
waaga berigiisa. reer binu israa'iilow, rabbiga rajo
ku qaba, waayo, rabbigu wuxuu leeyahay naxariis iyo
weliba furasho aad iyo aad u badan. oo wuxuu reer
binu israa'iil ka soo furan doonaa dembiyadooda oo
dhan.

rabbiiyow, qalbigaygu kor isuma qaado, indhahay-guna ma kibirsana, oo anna iskuma dhex tuuro axwaal waaweyn, ama waxyaalihii igu yaab badan. hubaal naftaydii waan dejiyey, oo waan xasilliyeey, sida ilmo naas laga gudhiyey oo hooyadiis la jooga, naftaydu waxay igu jirtaa sida ilmo naas laga gudhiyey. reer binu israa'iilow, rabbiga rajo ku qaba, had-deer intii laga bilaabo iyo tan iyo weligiinba.

rabbiiyow, bal xusuuso daa'uud dhibaatooyinkiisii oo dhan, iyo siduu rabbiga ugu dhaartay, oo nidar ugu galay ilaaha xoogga leh oo yacquub, isagoo leh, hubaal anigu geli maayo teendhada gurigayga, sariir-taydana fuuli maayo, indhahayga seexasho isugu qa-ban maayo, il iyo baalna isu keeni maayo, ilaa aan meel u helo rabbiga, oo aan taambuug u helo kan xoogga leh oo yacquub. bal eeg, annagu waxaan ku maqalnay efraataah, oo waxaan ka helnay berrinkii duurka. waxaan geli doonnaa taambuugyadiisa, oo waxaan ku sujuudi doonnaa meeshuu cagaha saarto. rabbiiyow, sara joogso, oo meeshaada nasashada gal, adiga iyo sanduuqa xooggaaguba. wadaaddadaadu xaqnimo ha huwadeen, quduusiintaaduna farxad ha la qayliyeen. addoonkaagii daa'uud daraaddiis ha sii jeedin kaaga subkan wejigiisa. rabbigu run buu daa'uud ugu dhaartay, oo dhaartiisiina ka soo noqon maayo, midhaha jidhkaaga midkood ayaan carshi-gaaga ku fadhiisin doonaa. carruurtaadu hadday xajiyaan axdigayga iyo markhaatifurkayga aan iyaga bari doono, de markaas carruurtooduna weligood bay ku fadhiisan doonaan carshiigaaga. waayo, rab-bigu wuu doortay siyoon, oo wuxuu u jeclaystay inuu rugtiisii ka dhigto. halkanu waa meeshaydii nasashada weligeedba, halkanaan degganaan doonaa, waayo, waan jeclaystay. waxaan iyada aad iyo aad ugu barakayn doonaa quud, oo masaakiinteeda waxaan ka dhergin doonaa cunto. wadaaddadeedana waxaan huwin doonaa badbaado, quduusiinteeduna aad bay ula qaylin doonaan farxad. halkaas waxaan ka dhigi doonaa in gees daa'uud u soo baxo, waxaan laambad u diyaariyey kii aan subkaday. cadaawayaashiisa wax-aan huwin doonaa ceeb, laakiinse taajkiisu madaxi-isuu ku waari doonaa.

bal eeg, siday u wanaagsan tahay oo ay u wacan tahay inay walaalo wadajir ku degganaadaan! waa sida saliidda qaaliga ah ee madaxa, oo ku soo da-reertay gadhka, kaasoo ahaa gadhkii haaruun, oo waxay soo gaadhay daraftii dharkiisa, waana sida dharabka buur xermoon, oo ku soo dega buuraha siyoon, waayo, rabbigu wuxuu amray inay halkaas ku dhacdo barako, taasoo ah nolosha tan iyo weligeedba.

bal eega, rabbiga ammaana, rabbiga addoommadiisa oo dhammow, kuwiinna goor habeennimo ah guriga rabbiga dhex taaganow. gacmaha u taaga macbudka xaggiisa, oo rabbiga ammaana. rabbigu siyoon ha idinka soo barakeeyo, kaasoo ah kii sameeyey samada iyo dhulkaba.

rabbiga ammaana. ammaana magaca rabbiga, rab-biga addoommadiisow, isaga ammaana, kuwiinna guriga rabbiga iyo barxadaha guriga ilaaheenna dhex taaganow. rabbiga ammaana, waayo, rabbigu waa wanaagsan yahay, magiciisa ammaan ugu gabya, waayo, wuu wacan yahay. waayo, rabbigu reer yac-quub nafsaddiisuu u doortay, hantidiisa gaarka ah ayuu u doortay reer binu israa'iil. waayo, waan ogahay in rabbigu weyn yahay, iyo in sayidkeennu ka wada sarreeyo ilaahyada oo dhan. rabbigu wax alla wixii uu jeclaystayba wuu ku sameeyey samada iyo dhulka, iyo badaha iyo moolalka oo dhan dhex-dooda. isagaa ka dhiga in dhulka darafyadiisa uumi ka soo kaco, roobkana wuxuu u sameeyaa hillaac, oo dabayshana isagaa khasnadihiisa ka soo saara. isagaa laayay curadyadii masar, kuwii dadka iyo kuwii du-unyadaba. masaray, isagu wuxuu dhexdaada u soo di-ray calaamooyin iyo yaabab, oo wax buu ku soo kor daayay fircoon iyo addoommadiisii oo dhanba. wux-uuna laayay quruumo badan, oo wuxuu dilay boqorro xoog badan, kuwaas oo ahaa siixon oo ahaa boqorkii reer amor, iyo coog oo ahaa boqorkii baashaan, iyo boqortooyooyinkii reer kancaan oo dhan, oo dalkoodiina dhaxal ahaan buu u bixiyey, oo wuxuu dhaxal u siiyey dadkiisa reer binu israa'iil. rabbiiyow, magacaagu weligiisba wuu waaara, rabbiiyow, xusu-ustaadu waxay gaadhaa qarni kasta. waayo, rab-bigu dadkiisuu u garsoori doonaa, oo addoommadi-isana wuu u naxariisan doonaa. sanamyada quru-umuhu waa lacag iyo dahab, oo waa wax ay dad gacmaha ku sameeyeen. afay way leeyihiin, laakiinse ma hadlaan, indhona way leeyihiin, laakiinse waxba ma arkaan, dhegona way leeyihiin, laakiinse waxba ma maqlaan, oo afkoodana neefu kuma jirto. kuwa iyaga sameeyaana sidooda oo kale ayay noqon doon-aan, iyo xataa mid kasta oo iyaga isku halleeyaaba. reer binu israa'iilow, rabbiga ammaana, reer haaru-unow, rabbiga ammaana, reer laawiyow, rabbiga am-maana, kuwiinna rabbiga ka cabsadow, rabbiga am-maana. rabbiga yeruusaleem deggan ha laga am-maano siyoon. rabbiga ammaana.

rabbiga ku mahadnaqa, waayo, isagu waa wanaagsan yahay, waayo, naxariistiisu weligeedba way sii waar-taa. ku mahadnaqa ilaaha ilaahyada, waayo, naxari-istiisu weligeedba way sii waartaa. ku mahadnaqa sayidka sayidyada, waayo, naxariistiisu weligeedba way sii waartaa. kan keliigiis sameeya yaabab waaweyn, waayo, naxariistiisu weligeedba way sii

waartaa. kan samada waxgarashada ku sameeyey, waayo, naxariistiisu weligeedba way sii waartaa. kan dhulka biyaha korkooda ku goglay, waayo, naxariistiisu weligeedba way sii waartaa. kan sameeyey ifti-immo waaweyn, waayo, naxariistiisu weligeedba way sii waartaa. qorraxdu inay maalinta xukunto, waayo, naxariistiisu weligeedba way sii waartaa. dayaxa iyo xiddiguhuna inay habeenka xukumaan, waayo, naxariistiisu weligeedba way sii waartaa. kan masar curadyadii ka laayay, waayo, naxariistiisu weligeedba way sii waartaa. oo reer binu israa'iilna ka soo dhex saaray, waayo, naxariistiisu weligeedba way sii waartaa. kan kaga soo bixiyeey gacan xoog badan iyo cudud fidsan, waayo, naxariistiisu weligeedba way sii waartaa. kan badda cas kala qaybiyey, waayo, naxariistiisu weligeedba way sii waartaa. oo reer binu israa'iilna dhex marshay iyada, waayo, naxariistiisu weligeedba way sii waartaa. laakiinse fircoon iyo ciidankiisiiba wuu ku afgembiyey badda cas dhexdeeda, waayo, naxariistiisu weligeedba way sii waartaa. kan dadkiisa cidlada dhex hoggaamiyey, waayo, naxariistiisu weligeedba way sii waartaa. kan boqorro waaweyn wax ku dhuftay, waayo, naxariistiisu weligeedba way sii waartaa. oo laayay boqorro caan ah, waayo, naxariistiisu weligeedba way sii waartaa. kuwaas oo ahaa siixoon oo ahaa boqorkii reer amor, waayo, naxariistiisu weligeedba way sii waartaa. iyo coog oo ahaa boqorkii baashaan, waayo, naxariistiisu weligeedba way sii waartaa. oo dalkoodiina u bixiyeey dhexal ahaan, waayo, naxariistiisu weligeedba way sii waartaa. kaasoo ahaa dhaxalkii uu siiyey addoonkiisii israa'iil, waayo, naxariistiisu weligeedba way sii waartaa. kan ina soo xusuustay markaan gunta ahayn, waayo, naxariistiisu weligeedba way sii waartaa. oo inaga soo samatabbixiyeey cadaawayaasheennii, waayo, naxariistiisu weligeedba way sii waartaa. kan cunto siiya wax kastoo jidh leh, waayo, naxariistiisu weligeedba way sii waartaa. ku mahadnaqa ilaaha samada, waayo, naxariistiisu weligeedba way sii waartaa.

137

waxaannu ag fadhiisannay webiyaashii baabuloon, oo waannu ooyney markii aannu siyoon soo xusuusannay. oo waxaannu kataaradahayagii sudhanay geedaha safaafkaa. waayo, kuwii maxaabiis ahaanta noo watay ayaa halkaas gabayo nagu weyddiistay, oo kuwii na silciyeey ayaa farxad na weyddiistay, oo waxay nagu yidhaahdeen, noogu gabya gabayadii siyoon midkood. bal sidee baannu gabaygii rabbiga ugu gabaynaa dal qalaad dhexdiis? yerusaalemay, haddaan ku illoobo, gacantayda midig ha illoowdo sancadeedii. carrabkayguna ha ku dhego dhanxanagga afkayga, haddaan ku xusuusan, iyo haddaan yerusaaalem ka sii jeclaan farxaddayda ugu weyn. rabbiyow, soo xusuuso reer deom, kuwaasoo maalintii yerusaaalem yidhi, dumiya, dumiya, tan iyo aasaaskeeda. gabadha baabuloonay, waa lagu baabbi'in doonaa, waxaa faraxsanaan doona kii kaa abaalmariya sidii aad nagu samaysay. waxaa faraxsanaan doona kii dhallaankaaga qabsada oo dhagaxa weyn ku dul tuura.

138

qalbigayga oo dhan ayaan kugu mahadnaqi doonaa, oo ilaahyada hortooda ayaan ammaan kuugu gabyi doonaa, waxaan u soo tukan doonaa macbudkaaga quduuska ah xaggiisa, oo magacaagana waxaan ugu mahadnaqi doonaa raxmaddaada iyo runtaada aawadood, waayo, eraygaaga ayaad ka sii weynaysay magacaaga oo dhan. maalintii aan qayshaday waad ii jawaabtay, waanad igu kalsooni gelisay xooggii aad naftayda u yeeshay. rabbiyow, boqorrada dhulka jooga oo dhammu way kugu mahadnaqi doonaan, waayo, waxay maqlaan erayada afkaaga. haah, way ka gabyi doonaan jidadka rabbiga, waayo, ammaanta rabbigu waa weyn tahay. waayo, in kastoo rabbigu sarreeyo, haddana wuu fiiriya kuwa hooseeya, laakiinse kan kibra meel fog buu ka yaqaan. in kastoo aan ku dhex socdo dhibaato waad i soo noolayn doontaa, oo waxaad gacantaada ku soo fidin doontaa cadhada cadaawayaashayda, oo gacantaada midigna way i badbaadin doontaa. rabbigaa kaamil ka dhigi doona waxa igu saabsan, rabbiyow, naxariistaadu weligeedba way sii waartaa, ha ka tegin shuqulladii gacmahaaga.

139

rabbiyow, waad i baadhay, oo waad i soo ogaatay. waad og tahay fadhiiashadayda iyo sara kiciddaydaba, oo fikirkaygana meel fog baad ka garataa. socodkayga iyo seexashadaydaba waad baadhaa, oo jidadkayga oo dhanna waad wada taqaan. waayo, rabbiyow, eray aanaad aqoonu carrabkayga kuma jiro, laakiinse adigu waad wada og tahay. adigu hor iyo dibba waad iga xidhay, oo gacantaadaad i saartay. aqoontaas oo kale aad iyo aad bay iigu yaab badan tahay, waa wax sare, oo anigu ma aan gaadhi karo. bal xaggee baan ruuxaaga ka tagaa? xaggee baanse wejigaaga uga cararaa? haddaan samada koro, halkaasaaad joogtaa, haddaan sariirtayda she'ool dhex dhigtona, bal eeg, halkaasna waad joogtaa. haddaan qaato baalasha subaxda, iyo haddaan dego badda darafyadeeda ugu shisheeyaba, xataa halkaas gacantaada ayaa i hoggaamin doonta, oo midigtaada ayaa i soo qaban doonta. haddaan idhaahdo, hubaal gudcurkaa i qarín doona, oo iftiinka igu wareegsanu habeennimuu noqon doonaa, xataa gudcurku igama kaa qariyo, laakiinse habeenku wuxuu u iftiimaa sida maalinta oo kale, gudcurku iyo iftiinku waa isugu kaa mid. waayo, kelyahayga adigaa sameeyey, oo adigaa igu daboolay maxalkii hooyaday. waan kugu mahadnaqi doonaa, waayo, waxaa la ii sameeyey si cabsi iyo yaab badan, shuqulladaadu waa yaab badan yihiin, oo naftayduna taas aad bay u taqaan. lafahaygu kaama qarsoonayn, markii laygu sameeyey qarsoodiga, oo farsamada yaabka leh laygu sameeyey dhulka meesha ugu hoosaysa. indhahaagu way i arkeen markaan uurjiifka ahaa, oo xubnahaygu kitaabkaagay ku wada qornaayeen, kuwaas oo maalin ka maalin la qaban qaabiyeey intaan midkoodna jirin ka hor. ilaahow, fikirradaadu ila qiimo badanaa! oo tiro badanaa! haddaan tiriyo, way ka sii tiro badan yihiin ciidda, oo markaan tooso weli adigaan kula joogaa. ilaa-

how, hubaal waxaad layn doontaa kuwa sharka leh, haddaba iga taga, raggiinna dhiigycabayada ahow. waayo, iyagu si xun ayay wax kaaga sheegaan, oo cadaawayaashaaduna micnela'aan bay magacaaga ku soo qaadqaadaan. rabbiyow, sow ma aan nebcu kuwa ku neceb? oo sow kama aan murugaysni kuwa kugu kaca? nacayb dhan ayaan ku necbahay iyaga, oo waxaan iyaga u haystaa cadaawayaashayda. ilaahow, i baadh, oo qalbigayga garo, i tijaabi, oo fikiradayda ogow, oo bal fiiri inuu jid xumaan ahu igu jiro iyo in kale, oo iga hoggaami jidka weligiis ah.

140

rabbiyow, ninka sharka leh iga samatabbixi, oo iga ilaali ninka dulgiga badan, kuwaasoo qalbigooda kaga fikirira belaaoyiin, had iyo goorna dagaal bay isu soo urursadaan. waxay carrabkoodii u afaysteen sidii abeeso oo kale, oo bushimahoodana waxaa ku hoos jirta waabaydii jilbiska. (selaah) rabbiyow, gacmaha kuwa sharka leh iga dhawr, oo iga ilaali ninka dulgiga badan, kuwaasoo u qasdiyey inay tal-laabooyinkayga dhinac u leexiyaan. kuwa kibirka badanu waxay ii qariyeen dabin iyo xadhko, oo jidka dhinaciisana waxay ii gogleen shabag, oo siriq bay ii qooleen. (selaah) waxaan rabbiga ku idhi, waxaad tahay ilaahayga, haddaba, rabbiyow, bal dhegta u dhig codka baryootankayga. ilaahow sayidow, xoog-gii badbaadaydow, maalintii dagaalka madaxaygaad dabooshay. rabbiyow, kuwa sharka leh ha siin waxay doonayaan, oo horay ha u sii wadin xeelad-dooda sharka ah, waaba intaasoo ay kor isu qaadaane. (selaah) oo kuwa igu wareegsan madaxoodana belaaayada bushimahooda ka soo baxaysa ha daboosho. dhuxulo ololaya ha ku soo dul daateen, oo iyaga ha lagu dhex tuuro dabka, iyo godad aad u dhaadheer, si aanay mar dambe u soo sara kicin. ninka sharka ku hadlaa yaanu dhulka ku sii waarin, sharku wuxuu u ugaadhsan doonaa ninka dulgiga badan inuu afgembiyo aawadeed. waan ogahay in rabbigu kuwa dhibban dacwadooda u gar qaadi doono, oo uu kuwa baahanna xaqooda siin doono. hubaal kuwa xaq ahu waxay ku mahadnaqi doonaan magacaaga, oo kuwa qummanuna waxay joogi doonaan hortaa.

141

rabbiyow, adigaan kuu qayshaday, haddaba ii soo dhaqso, oo markaan kuu qayshado, codkayga dhegta u dhig. baryootankaygu ha noqdo sida foxo hortaa la dhigay, oo gacma-koruqaadiddaydana ha noqoto sida allabariga fiidnimo. rabbiyow, afkayga waardiye hor jooji, oo albaabka bushimahaygana dhawr. qalbigayga ha u duwin wax shar ah, yaanu falimo xumaan ah la gelin dadka xumaanta ka shaqeeya, oo yaanan wax ka cunin waxyaalhooda macaan. kan xaq ahu ha i dilo, raxmad bay ii ahaan doontaa, oo ha i canaanto, waxay ii noqon doontaa sida saliid madaxa lagu shubto, madaxayguna yaanu diidin, waayo, xataa intay sharkooda ku sii jiraan ayaan tukashadayda ka geesta ah sii wadaa. xaakin-nadoodii waxaa lagu tuuray dhagaxa dhinacyadiisa,

oo iyagu waxay maqli doonaan erayadayda, waayo, way macaan yihiin. sida markii beerta la qodo oo dhulka la jeexo ayaa lafahayagii ugu firidhsan yihiin she'ool afkiisa. waayo, ilaahow sayidow, indahaygu xaggaagay ku soo jeedaan, oo adigaan isku kaa halleeyaa, haddaba naftayda ha dayrin. iga dhawr dabinka ay ii dhigeen, iyo siriqda ay xumaan-falayaashu qooleen. kuwa sharka lahu ha ku dhex dheceen shabagyadooda markaan anigu ka baxsado.

142

anigu codkaygaan rabbiga ugu qayshadaa, oo codkaygaan rabbiga ku baryaa. oo hortiiisaan ku cawdaa, oo dhibaataadaydana hortiiisaan ku muujiyaa. markii naftaydu gudahayga ku itaal darnaata, waddadayda waad tiqiin, jidka aan ku socdona dabin bay iigu qariyeen. bal fiiri xaggaagay midig, oo bal arag, waayo, nin i yaqaan ma jiro, meel aan magangalo ayaan waayay, ninna naftayda dan kama leh. rabbiyow, adigaan kuu qayshaday, oo waxaan idhi, waxaad tahay magangalkayga, iyo qaybta aan dalka kuwa nool ku leeyahay. qayladayda dhegayso, waayo, aad baa hoos laygu dejiyey, kuwa i silciya iga samatabbixi, waayo, iyagu way iga xoog badan yihiin. naftayda xabsiga ka soo bixi, si aan magacaaga ugu mahadnaqo, kuwa xaq ahaa iga hareeraysnaa doona, waayo, wax badan oo wanaagsan baad ii samayn doontaa.

143

rabbiyow, tukashadayda maqal, oo baryootankayga dhegta u dhig, oo daacadnimadaada iyo xaqnimadaada iigu jawaab. anoo addoonkaaga ah xukun ha i gelin, waayo, inta nool oo dhan ma jiro nin hortaa lagu caddayn doonaa inuu xaq yahay. waayo, cadowgaa naftayda silciyey, noloshaydiina dhulkuu ku tuuray, oo wuxuu iga dhigay inaan meelo gudcur ah dego, sidii kuwii waagii hore dhintay. sidaas daraaddeed ayaa ruuxaygu iigu dhex itaal darnaadaa, qalbigayguna gudahayguu ku cidloobay. waxaan soo xusuustaa wakhtigii hore, falimahaaga oo dhanna waan ka fikiraa, oo waxaan fiiri u yeeshaa shuqulkii gacmahaaga. gacmahaygaan kuu hoorsadaa, oo naftaydu adigay kuu harraaddaa sida dhul oommane ah. (selaah) rabbiyow, dhaqso iigu soo jawaab, waayo, naftaydu way itaal darnaata. wejigaaga ha iga qarin, waaba intaasoo aan noqdaa sida kuwa godka ku dhaca oo kale. aroorta naxariistaada i maqashii, waayo, adigaan isku kaa halleeyaa, i garansii sidii aan u socon lahaa, waayo, naftaydaan kor kuugu qaadaa. rabbiyow, cadaawayaashayda iga samatabbixi, waayo, adaan kugu soo cararaa inaad i qariso. i bar si aan doonistaada u sameeyo, waayo, waxaad tahay ilaahayga, ruuxaaga wanaagsanu ha igu dhex hoggaamiyo dalka qummanaanta. rabbiyow, ii soo noolee magacaaga daraadiis, oo xaqnimadaada naftayda kaga soo bixi dhibaato. oo raxmaddaada cadaawayaashayda ku wada tirtir, kuwa naftayda dhiba oo dhanna baabbi'i, waayo, waxaan ahay addoonkaaga.

mahad waxaa leh rabbiga dhagaxayga weyn ah, oo gacmahayga dagaalka bara, farahaygana dirirta bara, kaasoo ah raxmaddayda, iyo qalcaddayda, munaarad-dayda, iyo samatabbixiyahayga, iyo gaashaankayga, iyo kan aan isku halleeyo, oo dadkayga ka yeela kuwo iga hooseeya. rabbiyow, waa maxay dadku oo aad u xusuusataa isaga? ama wiilka aadanaha oo aad ka fikiirtaa isaga? dadku waa sida wax aan waxtar lahayn, oo cimrigiisuna waa sida hooska libdha. rabbiyow, samooyinkaaga foorori, oo soo dhaadhac, bur-uraha taabo, oo iyana way qiiqi doonaan. hillaac soo tuur, oo iyaga kala firdhi, fallaadhahaaga soo gan, oo iyaga jebi. gacantaada kor ka soo fidi, oo i badbaadi, oo iga samatabbixi biyaha badan, iyo gacanta shisheeyayaasha, kuwaasoo afkoodu wax bilaash ah ku hadlo, gacantooda midigna tahay midig beeneed. ilaahow, gabay cusub ayaan kuugu gabyi doonaa, oo waxaan ammaan kuugu gabyi doonaa shareerad toban xadhig leh. waa isaga kan boqor-rada badbaadiyaa, oo addoonkiisa daa'uud ka badbaadiya sefta sharka leh. i badbaadi, oo iga samatabbixi gacanta shisheeyayaasha, kuwaasoo afkoodu wax bilaash ah ku hadlo, gacantooda midigna tahay midig beeneed. markii wiilashayadu ay noqdaan sidii geedo yaraantoodii ku koray, oo gabdahayaguna ay noqdaan sidii dhagaxyada rukunka oo loo qoray qaabkii guriga boqorka, markii maqsinnaadayadu ay buuxsamaan iyagoo na siinaya alaab cayn kasta ah, idahayaguna ay noo dhalaan kumanyaal iyo kumaankun oo berrimmada noo jooga, markii dibidayadu ay aad u xoogaystaan, markaan la arag weerar-adi iyo qaxid, oo aan cabasho jirin jidadkayaga dhexdooda, waxaa faraxsan dadkii xaalkoodu sidaas yahay, haah, oo waxaa faraxsan dadkii rabbigu ilaahooda yahay.

145

ilaahayow, boqorow, anigu waan ku sarraaysiin doonaa, oo magacaagana waan ammaani doonaa weligay iyo weligayba. maalin kasta mahad baan kuu naqi doonaa, oo magacaagana waan ammaani doonaa weligay iyo weligayba. rabbigu waa weyn yahay, oo waa in aad loo ammaano, weynaantiisuna waa mid aan la baadhi karin. farcanba farcan ayuu shuquldadaa u ammaani doonaa, oo waxay ka warrami doonaan falimahaaga waaweyn. anigu waxaan ka fikiri doonaa haybadda ammaanta leh oo sharaftaada, iyo shuqulladaada yaabka badan. dadku waxay ka hadli doonaan xooggii falimahaaga cabsida badan, oo anna waxaan sheegi doonaa weynaantaada. waxay ku hadli doonaan wanaaggaaga badan xusuustiisa, xaqnimadaadana way ka gabyi doonaan. rabbigu waa nimco miidhan, oo waxaa ka buuxda raxmad, cadhona wuu u gaabiyaa, wuuna naxariis badan yahay. rabbigu wax kasta wuu u roon yahay, naxariistiisuna waxay ka sarraaysa shuqulladiisa oo dhan. rabbiyow, shuqulladaada oo dhammuu way kugu mahadnaqi doonaan, oo quduusiintaaduna way ku ammaani doonaan. waxay ka hadli doonaan sharafta boqortooyadaada, oo waxay ka sheekaysan doonaan

xooggaaga, si ay binu-aadmiga u ogeysiiyaan ilaah falimihiisa waaweyn, iyo ammaanta haybadda boqortooyadiisa. boqortooyadaadu waa boqortooyo daa'imis ah, oo dawladnimadaaduna way sii waartaa tan iyo ab ka ab. rabbigu wuu tiiriyaa kuwa kufa oo dhan, oo wuxuu toosiya kuwa gota oo dhan. wax kasta indhahoodu adigay wax kaa sugayaan, oo quudkoodana waad siisa xilligiisa. gacantaadaad furtaa, oo waxaad dherjisaa wax kasta oo nool. rabbigu jidadkiisa oo dhan wuu ku qumman yahay, oo shuqulladiisa oo dhanna wuu ku nimco badan yahay. rabbigu waa u dhow yahay inta isaga barida oo dhan, kuwaas oo ah inta runta ku barida oo dhan. kuwa isaga ka cabsada waxay doonayaanba wuu siin doonaa, oo weliba qayladoodana wuu maqli doonaa, wuuna badbaadin doonaa iyaga. rabbigu inta isaga jecel oo dhan wuu ilaaliyaa, laakiinse kuwa sharka leh oo dhan wuu wada baabbi'in doonaa. afkaygu wuxuu ku hadli doonaa ammaanta rabbiga, oo inta jidh leh oo dhammuna magiciiisa quduuska ah ha ammaaneen weligood iyo weligoodba.

146

rabbiga ammaana. naftaydoy, rabbiga ammaan. intaan noolahay oo dhan rabbiga waan ammaani doonaa, oo ammaan baan ilaahay ugu gabyi doonaa intaan jiro oo dhan. ha isku hallaynina amiirrada iyo binu-aadmiga aan waxba caawimi karin. naftiisu way ka baxdaa, oo wuxuu ku noqdaa dhulkiisii. oo isla maalintaas ayaa fikirraddiisu baabba'aan. waxaa faraxsan ninkii ay caawimaaddiisu tahay ilaaha reer yacquub, oo rajadiisuna ay ku xidhan tahay rabbiga ilaahiisa ah, oo sameeyey cirka iyo dhulka, iyo badda iyo waxyaalaha ku jira oo dhan, oo runtana dhawra weligiisba, oo kuwa la dulmay u garsoora, oo kuwa gaajaysanna quud siiya. rabbigu maxaabiistuu furaa. rabbigu indhahuu u bixiyaa indhoolayaasha, oo kuwa gotana rabbigaa toosiya, oo kuwa xaq ahna rabbigu waa jecel yahay. rabbigu waa ilaaliyaa kuwa qariibka ah, oo isagaa taageera agoonta iyo carmallada, laakiinse jidka kuwa sharka leh wuu qalloociyaa. rabbigu xukun buu haysan doonaa weligiis, siyoonay, ilaahaa-gaa boqor ah tan iyo ab ka ab. rabbiga ammaana.

147

rabbiga ammaana. waayo, way wanaagsan tahay in ilaheenna ammaan loogu gabyo, waayo, taasu way wacan tahay, oo ammaantuna way habboon tahay. rabbigu yeruusaaleem buu dhisaa, oo wuxuu isu soo wada ururiyaa kuwa la naco oo reer binu israa'iil ah. isagaa bogsiiya kuwa qalbi jabay, oo nabrahodana wuu duubaa. wuxuu sheegaa xid-digaha tiradooda, oo kulligoodna magacyo buu u bixiyaa. sayidkeennu waa weyn yahay, wuuna xoog badan yahay, waxgarashadiisuna waa mid aan la koobi karayn. rabbigu wuu tiiriyaa kuwa camalka qabow, oo kuwa sharka lehna dhulkuu ku soo tuuraa. rabbiga mahadnaqid ugu gabya, oo kataaradda ammaan ugu gabya ilaheenna, kaasoo samada daruro ku qariya, oo dhulka roob u diyaarsha, buurahana

doog ka soo bixiya. wuxuu quud siiyaa xayawaanka, iyo tukayaasha yaryar markay qayliyaanba. isagu kuma farxo xoogga faraska, oo kuma reyreeyo lugaha dadka. rabbigu wuxuu ku reyreeyaa kuwa isaga ka cabsada, iyo kuwa naxariistiisa rajada ka qaba. yerusaaalemay, rabbiga ammaan, siyoonyay, ilaahaaga ammaan. waayo, wuxuu xoogeeey qataarrada irdaahaaga, carruurtaadana wuu kugu dhex barakeeyey. soohdimahaaga nabad buu ka dhigaa, oo wuxuu kaa dhergiyaa sarreenka ugu wanaagsan. amarkiisa wuxuu u soo diraa dhulka, eraygiisuna aad buu u dheereeyaa. baraf cad wuxuu u soo daadshaa sida dhogor oo kale, sayax barafoobayna wuxuu u kala firdhiyaa sida dambas oo kale. barafkiisa wuxuu u soo ridaa sida jajab oo kale, bal yaa qabowgiisa hor istaagi kara? wuxuu soo diraa eraygiisa, oo wuu dha-laaliyaa iyaga, dabayshiisana wuxuu ka dhigaa inay dhacdo, biyuhuna way qulqulaan. eraygiisa wuxuu tusaa reer yacquub, qaynuunnadiisa iyo xukummadisana reer binu israa'iil. qurruunna sidaas oo kale uma uu samayn. xukummadisiina ma ay garanaynin, rabbiga ammaana.

ammaan ha ku reyreeyeen, oo farxad ha ku gabyeen iyagoo sariirahooda jiifa. ammaanta sare oo ilaah afkooda ha ku jirto, seef laba af lahuna gacantooda ha ku jirto, si ay quruumaha uga aargutaan, oo ay dadyowgana u ciqaabaan, si ay boqorradda silsilado ugu soo xidhaan, oo ay raggooda gobta ahna jeebbooyin bir ah ugu soo xidhaan, si ay iyaga ugu soo dejiyaan xukunka qoran, quduusiintiisa oo dhammuna waxay leeyihiin sharaftan. rabbiga ammaana.

150

rabbiga ammaana. ilaah ku dhex ammaana meeshiisa quduuska ah, ku dhex ammaana samada xooggiisa. falimihiisa waaweyn aawadood u ammaana, u ammaana si waafaqsan weynaantiisa sare. dhawaaqa buunka ku ammaana, oo shareerad iyo kataarad ku ammaana. ku ammaana daf iyo cayaar, oo ku ammaana alaab xadhko leh oo muusiko ah iyo biibiile. suxuunta laysku garaaco oo codka dheer ku ammaana, ku ammaana suxuunta sanqadha dheer. wax kasta oo neef lahuba rabbiga ha ammaaneen. rabbiga ammaana.

148

rabbiga ammaana. rabbiga samooyinka ka ammaana, meelaha sarsarena ka ammaana. malaa'igiihiisa oo dhammow, ammaana isaga, ciidankiisa oo dhammow, ammaana isaga. qorraxda iyo dayaxow, ammaana isaga, xiddigaha iftiinka oo dhammow, ammaana isaga. ammaana isaga, samooyinka samooyinkow, iyo biyaha samooyinka ka sarreeyow. iyagu magaca rabbiga ha ammaaneen, waayo, isagu wuu amray, oo iyana way abuurmeen. oo weliba isagaa adkeeyey iyaga weligood iyo weligoodba, oo wuxuu sameeyey xad aan la gudbi doonayn. rabbiga dhulka ka ammaana, masbadeedyo iyo mooolal oo dhammow, dab iyo roobdhagaxyaale, baraf cad iyo ceeryaamow, iyo dabayl duufaan ah oo eraygiisa oofiyoow, buuro iyo kuro oo dhammow, dhir midho badan iyo dhir kedar la yidhaahdo oo dhammow, dugaag iyo xoolo oo dhammow, waxa gurguurta iyo haadda duusha oo dhammow, boqorrada dhulka iyo dadyowga oo dhammow, amiirrada iyo xaakinnada dhulka oo dhammow, barbaar iyo hablow, odayaal iyo carruuray, ha ammaaneen magaca rabbiga, waayo, magiciisa oo keliya ayaa la sarraysiiyaa, ammaantiisu dhulka iyo cirkaba way ka korraaysaa. isagu wuxuu sare u qaaday geeskii dadkiisa, iyo ammaantii quduusiintiisa oo dhan, waana reer binu israa'iil oo ah dad isaga u dhow. rabbiga ammaana.

149

rabbiga ammaana. rabbiga gabay cusub ugu gabya, oo ammaantiisana shirka quduusiinta kaga dhex gabya. reer binu israa'iil kii iyaga uumay ha ku reyreeyeen, oo reer siyoonna boqorkooda ha ku farxeen. magiciisa cayaarta ha ku ammaaneen, oo ammaan ha ugu gabyeen iyagoo sita daf iyo kataarad. waayo, rabbigu wuxuu ku farxaa dadkiisa, wuxuu kuwa camalka qabowna ku qurxin doonaa badbaado. quduusiintu

kuwanu waa maahmaahyadii sulaymaan ina daa'uud oo ahaa boqorkii reer binu israa'iil, wuxuu u qoray si loo ogaado xigmadda iyo edbinta, oo loo garto erayada waxgarashada, in la helo edbinta ku saabsan xigmadda, iyo xaqnimada iyo garta iyo caaddilnimada; si miyir loo siiyo garaadlaawaha, oo aqoon iyo digtoonanaanna loo yeelo ninka dhallinyarada ah. ninkii caqli lahu wuu maqli doonaa, oo wuxuu korodhsan doonaa waxbarasho, oo ninkii garaad lahu wuxuu qabsan doonaa talada wanaagsan, si lagu garto maahmaahda, iyo micnaynta, iyo hadallada kuwa caqliga leh iyo xujooyinkooda. waxaa aqoonta ugu horreeya rabbiga ka cabsashadiisa; laakiinse nacasyadu waxay quudhsadaan xigmadda iyo edbinta. wiilkaygiyow, edbinta aabbahaal maqal, oo amarka hooyadaana ha ka tegin, waayo, waxay madaxaaga u noqon doonaan wax sharraxsan, oo waxay kuu noqon doonaan silsilado qoorta kuu sudhan. wiilkaygiyow, haddii dembilayay ku sasabtaan, ha oggolaan. hadday kugu yidhaahdaan, na soo raac, aan gaadno inaynu dhiig daadinno, oo aynu sababla'aan kuwa aan eedda lahayn si qarsoon ugu dhuumanno; oo iyagoo nool aynu u liqno sida qabriga oo kale, dhammaantoodna aan juq siinno sida kuwa yamayska ku dhaca; waxaynu heli doonnaa maal qaali ah oo cayn kasta ah, oo guryaheennana waxaynu ka buuxsan doonnaa booli; nasiibkaaga iskula kaaya soo dar, oo kulligeenna aynu kiishad qudha wada lahaanno; wiilkaygiyow, iyaga jidka ha la marin; oo cagtaadana wadiiqadooda didka uga jooji; waayo, cagahoodu waxay u ordaan shar, oo waxay u degdegaan inay dhiig daadiyaan. waayo, waa waxtarla'aan dabinka loo dhigaa iyadoo ay shimbirtu u jeeddo; iyagu waxay u gaadaan si dhiiggooda loo daadiyo, oo waxay si qarsoon ugu dhuuntaan si naftooda looga qaado. sidaas oo kalay yihiin jidadka mid kasta oo faa'iido u hurguri weyn, oo nafta ka qaada kuwa leh. xigmaddu aad bay uga qaylisaa jidka; oo codkeedana waxay kor uga qaaddaa bannaanka; waxay ka qaylisaa meesha suuqa ugu weyn; oo iridda magaalada laga soo galo ayay erayadeeda kaga hadashaa, iyadoo leh, kuwiinna garaadlaawayaasha ahow, ilaa goormaad garaadla'aanta sii jeclaanaysaan? oo kuwa wax quudhsadaana, ilaa goormay quudhsashadooda ku sii farxayaan? nacasyaduna, ilaa goormay aqoonta sii neebnaanayaan? canaantayda u soo noqda; bal eega, anigu waxaan idinku shubi doonaa ruuxayga, oo waxaan idin ogeysiin doonaa erayadayda. anigu waan idiin yeedhay, laakiinse waad i diiddeen; oo anigu gacantaydaan soo fidiyey, oo ninnana dan kama yeelan; laakiinse idinku taladaydii oo dhan waad fududaysateen, oo canaantaydiina ma aydin doonaynin; sidaas daraaddeed aniguna waan idinku qosli doonaa markay belaayo idinku dhacdo; waanan idinku majaajiloon doonaa markay cabsiyu idinku soo degto; markay cabsidiinnu u timaado sida duufaan oo kale, oo belayadiinnuna u timaado sida dabayl cirwareen ah; oo dhibaato iyo cidhiidhi idinku yimaadaan. markaasay ii yeedhan doonaan, laakiinse anigu uma aan jawaabi doono; oo horay ii doondooni doon-

aan, laakiinse ima ay heli doonaan; waayo, waxay nebcadaadeen aqoonta, oo rabbiga ka cabsashadiisana ma ay dooran; iyagu taladaydii innaba ma ay doonaynin; oo canaantaydii oo dhanna way quudhsadeen; haddaba iyagu waxay cuni doonaan midhihi jidkooda, oo waxay ka dhergi doonaan taladoodii. waayo, garaadlaawayaasha dibunoqoshadooda ayaa iyaga dili doonta, oo nacasyadana waxaa baabbi'in doonta barwaaqadooda. laakiinse ku alla kii aniga i maqlaa, ammaan buu u fadhiyi doonaa, wuuna xasilloonaan doonaa, isagoo aan shar ka cabsanaynin.

2

wiilkaygiyow, haddaad erayadayda aqbashid, oo aad amarradayda qalbigaaga ku haysatid, si aad dhegta xigmadda ugu dhigtid, oo aad qalbigaagana waxgarashada ugu qabatid; haddaad wax-kala-garashada ka daba qaylisid, oo aad codkaaga waxgarashada kor ugu qaaddid; haddaad iyada u raadisid sida lacagta oo kale, oo aad u doondontid sida maal qarsoon, markaas waxaad garan doontaa rabbiga ka cabsashadiisa, oo waxaad heli doontaa aqoonta ilaah. waayo, rabbigu isagaa bixiya xigmadda, oo afkiisa waxaa ka soo baxa aqoonta iyo waxgarashada. isagu kuwa xaq ah xigmad buu u kaydiyaa, oo kuwa daacadnimada u socdana waa u gaashaan. isagu wuxuu dhawraa waddooyinka garta, oo wuxuu xanaaneeyaa jidka quduusiintiisa. markaasaa garan doontaa xaqnimada, iyo garta, iyo caaddilnimada, iyo jid kasta oo wanaagsan. waayo, waxaa qalbigaaga soo geli doonta xigmadda, oo aqoontuna waxay ka farxin doontaa naftaada; digtoonana baa ku xanaanayn doonta, oo waxaa ku dhawri doonta waxgarashada, si lagaaga samatabbixiyo jidka kan sharka ah, iyo dadka waxyaalaha qalloocan ku hadla, oo qummanaanta waddooyinkeeda ka taga, si ay jidadka gudcurka ugu socdaan, oo ay ku reyreeyaan inay xumaan falaan, oo ay qalloocnaanta kan sharkaa ku farxaan; oo jidadkoodu maroorsan yihiin, oo waddooyinkooduna qalloocan yihiin, in lagaaga samatabbixiyo naagta qalaad, xataa naagta qalaad oo hadaladeeda kugu sasabata, taasoo ka tagta horseedkii yaraanteeda, oo illowda axdigi ilaaheeda; waayo, gurigeedu wuxuu ku foorora dhimasho, oo waddooyinkeeduna waxay ku dhaadhacaan kuwii dhintay. kuwa iyada u gala midkoodna sooma noqdo, oo waddooyinka noloshana ma ay helaan. waa inaad ku socotid jidka dadka wanaagsan, oo aad hawrtid waddooyinka kuwa xaq ah. waayo, kuwa qummanu dhulkay fadhiyi doonaan, oo kuwa kaamilka ahuna way sii joogi doonaan. laakiinse kuwa sharkaa waa laga gooyin doonaa dhulka, oo khaayinnadana waa laga rujin doonaa.

3

wiilkaygiyow, waxbariddayda ha illoobin, laakiin qalbigaaga amarradayda ha hayo, waayo, iyagu waxay kuu kordhin doonaan maalamo badan iyo cimri dheer iyo nabad. naxariista iyo runtu yaanay kaa tegin, iyaga qoorta ku xidh, oo looxa qalbigaaga ku qor,

sidaasaad ilaah iyo dadka hortooda nicmo iyo sharaf uga heli doontaa. qalbigaaga dhammaantii rabbiga ku aamin, oo waxgarashadaadana ha isku hallayn. jidadkaaga oo dhan isaga ku qiro, oo isna wad-dooyinkaaguu toosin doonaa. ha isla weynaan; rabbiga ka cabso; oo sharka ka fogow. taasuu waxay xundhurtaada u noqon doontaa caafimaad, oo lafa-haagana waxay u noqon doontaa dhuux. rabbiga ku murwee maalkaaga iyo midhaha ugu horreeya waxa kuu kordha oo dhan; sidaasay maqsinnadaadu bar-waaqo uga buuxsami doonaan, macsarooyinkaaguna waxay la buuxdhaafi doonaan khamri cusub. wiilkay-giiyow, rabbiga edbintiisa ha quudhsan, oo canaanti-isana ha ka daalin, waayo, rabbigu ninkuu jecel yahay wuu canaantaa sida aabbe u canaanto wiilkii uu ku faraxsan yahay. waxaa barakaysan ninkii xigmadda hela, iyo ninkii waxgarashada mulkiya. waayo, baay-acmushtarigeedu waa ka sii wanaagsan yahay baay-acmushtariga lacagta, oo faa'iideeduna waa ka sii wanaagsan tahay dahabka saafiga ah. way ka sii qaalisn tahay luulka, oo waxaad jeclaan kartid oo dhanna iyada lalama simo. gacanteeda midig waxaa ku jira cimri dheeri; gacanteeda bidixna waxaa ku jira hodonnimo iyo sharaf. jidadkeedu waa jidad farxadeed, oo waddooyinkeeda oo dhammuna waa nabad. kuwii iyada qabsada waxay u tahay geed nololeed; oo waxaa barakaysan ku alla kii iyada xajista. rabbigu wuxuu dhulka ku aasaasay xigmadda, oo samooyinkana wuxuu ku dhisay waxgarashada. aqoontiisa aya moolalku ku dillaaceen, oo cirkuna wuxuu soo daadiyaa sayax. wiilkaygiiyow, waxyaalahanu yaanay indhahaaga ka tegin. xigmadda iyo digtoonaanta xajiso. sidaasay naftaada nolol ugu noqon doonaan, qoortaadana nimco. markaasaad jidkaaga ammaan ku mari doontaa, oo cagtaaduna ma turunturoon doonto. markaad jiifsatidna ma cabsan doontid; haah, waad jiifsan doontaa, oo hurdadaaduna way kuu macaanaan doontaa. ha ka baqin cabsi kedis ah, iyo baabbi'inta kuwa sharka leh toona markii ay timaado. waayo, rabbigu wuxuu kuu ahaan doonaa kan aad ku kalsoonaan karto. oo cagtaadana wuu dhawri doonaa si aan loo qabsan. wanaag ha u diidin kuwa uu ku habboon yahay in loo sameeyo, markaad awood u leedahay inaad u samayso. deriskaaga ha ku odhan, tag oo soo noqo, berri baan ku siin doonaa, haddii aad markaas haysid. deriskaaga innaba xumaan ha u fikirin, maxaa yeelay, isagu nabadge-lyo buu kuu ag fadhiyaa. ninna sababla'aan ha kula diririn, haddaanu xumaan kugu samayn. ha ka hi-naasin nin dadka dulmiya, oo jidadkiisana midnaba ha dooran. maxaa yeelay, kuwa qalloocanu waa u karaahiyo rabbiga, laakiinse wuxuu sir la leeyahay kuwa qumman. rabbigu wuxuu inkaaraa guriga kii shar leh, laakiinse rugta kuwa xaqaa ah wuu bara-keeyaa. hubaal kuwa wax quudhsada ayuu isagu quudhsadaa, kuwa is-hoosaysiiyase nicmuu siiyaa. kuwa xigmadda leh waxay dhaxli doonaan sharaf, laakiinse nacasyadu waxay u dallici doonaan ceer.

4

wiilashoy, aabbe edbintiisa maqla, oo u jeesta inaad wax garataan. waayo, anigu waxaan idin siiyaa tacliin

wanaagsan, haddaba cilmigayga ha ka tegina. waayo, aniguba waxaan aabbahay u ahaa wiil, oo mid yar oo bacbac ah oo madi ah ayaan u ahaa hooyaday. isagu wax buu i baray, oo wuxuu igu yidhi, qalbigaagu erayadayda ha xajisto; amarradaydana dhawr, oo waad noolaan doontaa. xigmadda doono, waxgarashadana doono; hana illoobin, oo erayada afkaygana dib ha uga noqon. xigmadda ha ka tegin, oo way ku nabad gelin doontaa. jecelow, oo way ku dhawri doontaa. xigmaddu wax walbay ugu horraysaa, sidaas daraad-deed xigmadda doono; wax kastoo aad hesho weliba waxgarasho doono. iyada sarraaysii, oo iyana way ku dallicin doontaa; oo sharaf bay kuu yeeli doontaa markaad iyada isku duubtid. iyadu waxay madax-aaga siin doontaa wax sharraxsan, oo waxayna kuu yeeli doontaa taaj quruxsan. wiilkaygiiyow, maqal oo hadalladayda aqbal. oo sannadaha cimrigaaguna way badnaan doonaan. anigu waxaan ku baray jid-kii xigmadda; oo waxaan kugu hoggamiyey wad-dooyinkii qummanaanta. markii aad socotid tallaa-booyinkaagu cidhiidhi ma noqon doonaan, oo had-daad oroddiidna ma turunturoon doontid. edbinta xajiso, oo ha iska sii deyn; hayso, waayo, iyadu waa noloshaada, waddada kuwa sharka leh ha gelin, oo jidka xumaanfalayaashana ha qaadin. ka leexo, hana marin, ka noqo oo hareer ka mar. waayo, iyagu ma seexdaan haddaayan xumaan falin, oo hurdadoo-dana waa laga qaadaa iyagoo cid kufiyya mooyaaane. waayo, iyagu waxay cunaan kibistii sharnimada, oo waxay cabaan khamrigii dulgiga. laakiinse wad-dada kuwa xaqaa ahu waa sida iftiinka waaberiga oo kale, kaas oo hadba soo kordha ilaa uu noqdo maalin cad. jidka kuwa sharka lahuuna waa sida gudcurka oo kale. oo iyagu garan maayaan waxay ku turunturoodaan. wiilkaygiiyow, erayadayda dhegayso, oo hadalladaydana dhegta u dhig. indhahaaga hortooda yaanay ka fogaan, oo qalbigaaga dhexdiisa ku hayso, waayo, iyagu waa u nolol kuwa hela, oo jidhkooda oo dhanna waa u caafimaad. digtoonaan qalbigaaga u dhawr, waayo, isagay noloshu ka soo baxdaaye. af qalloocan iska saar, oo bushimo maroorsana iska fogee. indhahaagu qummaati wax ha u fiiriyeen, oo indhahaaga daboolkooduna si toosan hortaada ha u eegeen. waddada cagahaaga aad ugu fiirso, oo jidad-kaaga oo dhammuna ha toosnaadeen. xagga midigta iyo xagga bidixda toona ha u leexan, oo cagtaadana xumaanta ka fogee.

5

wiilkaygiiyow, xigmaddayda dhegayso, oo wax-garashadaydana dhegta u dhig; si aad digtoonaan u dhawrtid, oo ay bushimahaaguna aqoon u xe-jiyaan. waayo, naagta qalaad bushimaheedu waxay daadiyaan malab, oo afkeeduna saliid buu ka sii macaan yahay, laakiinse aakhirkeedu wuxuu u qad-haadh yahay sida geed dacareed oo kale, wuuna af badan yahay sida seef laba af leh. cagaheedu dhimashay ku dhaadhacaan, oo tallaabooyinkeeduna waxay u jeedaan xagga she'ool, waddada nolosha iyadu aad ugama fiirsato. jidadkeedu waa leexleex-daad, oo garan kari maysid, haddaba sidaas daraad-deed, wiilashoy, bal i maqla, oo erayada afkayga

ha ka tegina. jidkaaga ka fogee iyada, oo albaabka gurigeeda ha u dhowaan, si aanaad sharaftaada kuwa kale u siin, oo aanaad sannadahaaga kuwa caloosha adag u siin, si aan shisheeyayaal maalkaaga uga dhergin; oo aanay wixii aad u hawshootay guri ajnabi u gelin, si aanaad ugu dambaaysta u barooran, markay hilibkaaga iyo jidhkaaguba baabba'aan, oo aad tidhaahdaan, sidee baan edbin u nebcaaday, oo qalbigayguna canaantii u quudhsaday! codkii macallimi-intaydii ma aan addeecin, oo dhegtana uma aan dhigin kuwii wax i baray! anigu waxaan u dhowaa inaan shar kasta falo anigoo ku dhex jira shirka iyo ururka. berkeddaada biyo ka cab, oo ceelkaagana biyo qulqulaya ka cab. ma hagaag baa in ilahaagu dibadda u daataan. oo ay durrurdaduna dariiqyada maraan? iyagu ha ahaadeen kuwaaga oo keeliya, oo yaanay u ahaan shisheeyayaal adiga kula jira. ishaadu ha barakaysnaato, oo naagtaadii aad yaraanta ku guursatay ku faraxsanow. iyadu ha kuu ahaato sida deerada jacaylka badan iyo sida cawsha quruxsan, goor walbana naasaheedu ha ku deeqeen oo had iyo goorna jacaylkeeda ku faraxsanow. haddaba wiilkaygiyow, bal maxaad naag qalaad ugu faraxsanaanaysaa, maxaadse naag shisheeye ah naasaheeda u qabsanaysaa? waayo, jidadka dadku waxay hor yaalliin indhaha rabbiga oo isagaa fiiriya waddooyinkiisa oo dhan. kan sharka leh waxaa qabsan doonta xumaantiisa, oo waxaa isaga lagu soo xidhi doonaa xadhkaha dembigiisa. wuxuu u dhiman doonaa edbinla'aanta, oo isagu wuxuu ku dhex amban doonaa badnaana nacasnimadiisa.

6

wiilkaygiyow, haddaad deriskaaga dammiin u noqotid, ama haddaad shisheeye gacanta dhaar ugu dhiibtid, markaas waxaa lagugu dabay erayada afkaaga, oo waxaa lagugu qabtay erayada afkaaga. haddaba, wiilkaygiyow, bal waxan samee oo isa samatabbixi, waayo, gacantii deriskaagii waad gashay; u tag, oo is-hoosaysii, oo deriskaaga bari. indhahaaga hurdo ha isugu keenin, oo indhahaaga daboolkoodana lulo ha isugu qaban. isu samatabbixi sida cawl gacanta ugaadhsadaha uga baxsato, iyo sida shimbir gacanta shimbirbadaha uga baxsato. kaaga caajiska ahow, bal qudhaanjada u tag, oo bal jidadkeeda u fiirso oo caqli yeelo, iyadoo aan lahayn madaxweyne, sirkaal iyo taliye toona, ayay guga cuntadeeda soo diyaarsataa, oo quudkeedana waxay soo urursataa wakhtiga beeraha la goosto. haddaba kaaga caajiska ahow, ilaa goormaad hurdaysaa? goormaadse hurdadaada ka toosaysaa? weliba, in yar baad seexataa, in yar baad luootaa, oo in yar baad gacmaha hurdo aawadeed u laabataa, hadda caydhinimadaadu waxay u iman doontaa sida mid dad dhaca, oo baahidaaduna waxay u iman doontaa sida nin hub wata. fokkii waxmatare ah, iyo ninkii sharrow ahba, wuxuu ku socdaa af qalloocan; indhihiisuu ku baaqaa, oo cagihiiisuu ku hadlaa, oo faruhuu wax ku baraa; qalbigiisa qalloocnaan baa ku jirta, had iyo goorna wuxuu ku fikiraan shar, oo wuxuu beeraa muran. haddaba sidaas daraaddeed masiibadiisu degdeg bay u iman doontaa, oo dhaqso buu u jabi doonaa, dawona ma leh.

waxaa jira lix waxyaaloood oo uu rabbigu neceb yahay, haah, toddoba ayaa naftiisu aad u karahdaa, waana indho kibir badan, carrar been sheega, iyo gacmo dhiig aan eed lahayn daadiya, qalbi male shar ah hindisa, iyo cago xumaan ku degdega, markhaati been ah oo been sheega, iyo kii muran dad walaalo ah ku dhex beera. wiilkaygiyow, qaynuunka aabbahaa xaji, oo amarka hooyadaana ha ka tegin. had iyo goorba qalbiga ku sido, oo qoortana ku xidho. markaad so-cotid wuu ku hoggaamina doonaa, oo markaad se-exatidna wuu ku dhawri doonaa, markaad toostidna wuu kula hadli doonaa. waayo, qaynuunku waa laambad, amarkuna waa iftiin, oo canaanashada edbintuna waa jidkii nolosha, inay kaa dhawraan naagta sharka ah, iyo sasbashada carrabka naagta qalaad. quruxdeeda qalbigaaga ha ka damcin, oo yaanay indhaheeda daboolkooda kugu sasaban. waayo, naag dhilloo ah aawadeed waxaa nin la gaadhsiiyaa go' kibis ah, oo dhilladuna waxay ugaadhsataa nafta qaaliga. miyuu nin laabta dab ku qaadi karaa, iyadoo aan dharkiiisu guban? miyuu mid dhuxul kulul ku kor socon karaa, iyadoo aan cagihiiisu guban? haddaba sidaas oo kaluu noqdaa kii naagta deriskiisa u tagaa, oo ku alla kii iyada taabtaaba ma taqsiir la'aan doono. dadku tuug ma quudhsadaan hadduu wax xado inuu naftiisa dhergiyo markuu gaajoodo, laakiinse hadii isaga la qabto waa inuu toddoba jibbaar u magdhabaa, waa inuu ku bixiyaa waxa gurigiisa yaal oo dhan. kii naag ka sinaystaa wuu caqli daranyahay, oo kii sidaas yeelaa naftiisu halligaa. oo wuxuu heli doonaa dhaawacyo iyo sharaafdarro; oo ceebtiisana lama tirtiri doono innaba. waayo, hinaaso waa nin cadhadiis. maalinta aarsashadana isagu ma tudhi doono. isagu innaba mag kaa qaadan maayo, oo sinaba kuula heshiin maayo, in kastoo aad hadiyado badan siisid.

7

wiilkaygiyow, erayadayda xaji, oo amarradaydana xaggaaga ku kaydso. amarradayda xaji aad noolaatide, oo sharcigaygana sida ishaada inankeeda u dhawr. farahaaga ku xidho, oo looxa qalbigaagana ku qoro. waxaad xigmadda ku tidhaahdaa, adigu waxaad tahay walaashay, oo waxgarashadana waxaad ugu yeedhaa, saaxiibbadday gacalisoy, si ay iyagu kaaga celiyaan naagta qalaad, taasoo erayadeeda kugu sasabata. waayo, anigoo jooga daaqadda gurigayga ayaan shabagga daaqadda wax ka fiiriyey, oo kuwa garaadka daran ayaan fiiriyey, oo waxaan barbaarrada ku dhex arkay nin dhalinyaraa oo aan innaba waxgarasho lahayn, isagoo maraya dariiqa xaafaddeeda u dhow, oo wuxuu raacay jidkii gurigeeda, oo waxay ahayd gabbaldhac oo makhribka ah, markii habeenkii madoobaanayay oo gudcur noqonayay. oo bal eeg, waxaa isagii ka hor timid naag sidii dhilloo u lebbisan, oo qalbigeedu khiyaano miidhan yahay. iyadu waa rabshad badan tahay, waana caasiyad, oo gurigeeda cag sooma dhigto. mar dibadday joogetaa, marna dariiqayday maraysaa, oo rukun kasta wax bay ku sugtaa. haddaba isagii way qabsatay, oo dhunkatay; iyadoo aan wejigeedu xishood lahayn ayay waxay isagii ku tidhi, anigu waxaan hayaa allabaryo nabdeed, oo maanta ayaan

nidarradaydii bixiyeey. haddaba waxaan u soo baxay inaan kula kulmo, oo aan aad iyo aad wejigaaga u doondoono, waanan ku helay. sariirtaydii waxaan ku goglay durraaxado daabac leh, iyo marooyin duntii masar laga sameeyey. waxaan sariirtaydii ku cadariyeey malmal iyo cuud iyo qorfe. kaalay, oo aan caashaq ka dharengo ilaa aroorta, oo aynu jacayl ku faraxsanaanno. waayo, ninkaygii guriga ma joogo, oo meel fog buu u sodcaalay, kiish lacag ahna wuu qaataa, oo wuxuu guriga ku soo noqon doonaa markuu dayaxu caddaado. hadalkedii badnaa oo macaanaa ayay isagii isku yeelsiisay, oo waxay isagii ku qasabtay faankii beenta ahaa oo bushimeheeda. oo haddiiba iyadii buu daba galay, sidii dibi loo wado in la gowrac, ama sidii nacas loo wado in silsilado lagu jebiyo, jeer fallaadh beerka lagaga wareemo, sida shimbir dabinka degdeg ku gasho, iyadoo aan ogayn in loo dhigay si nafteda loo qaado. haddaba sidaas daraaddeed, wiilasho, bal i maqla, oo erayada afkayga dhegaysta. qalbigiinnu yaanu jidadkeeda u leexan, oo waddooyinkeedana ha ku dhax habaabina. waayo, iyadu waxay ridday kuwa badan oo dhaawacan, sida xaqiqaada kuway laysay aad bay u badan yihiin. gurigeedu waa jidkii she'ool, oo wuxuu hoos ugu dhaadhacaa dhimashada qolladaheeda.

8

haddaba xigmaddu sow ma dhawaaqin? wax-garashaduna codkeedii sow kor uma qaadin? waxay taagan tahay meelaha sarreeya oo jidka agtiisa ah, meesha waddooyinku ku kulmaan. oo waxay ka qaylisaa irdaha agtooda, meesha magaalada laga soo galo, iyo meesha albaabbada laga soo galoba. ni-manyahow, idinkaan idiin dhawaaqayaa, oo codkay-guna wuxuu u yeedhayaa binu-aadmiga. garaadla-awayaashow, miyir lahaada, nacasyadoy, waxgarasho qalbiga ku haysta. i maqla, waayo, waxaan ku hadlayaa waxyaalo wanaagsan, oo waxaan bushimaha u kala qaadayaa waxyaalo qumman. maxaa yeelay, afkaygu run buu ku hadlayaa; oo bushimahayguna shar bay karhaan. erayada afkayga oo dhammi waa xaq, oo innaba wax qalloocan ama maroonsan lagama helo. iyagu dhammaantood waa u cad yihiin kii wax garanaya, oo waana u qumman yihiin kuwa aqoonta hela. edbintayda qaata, lacagse ha qaadanina, oo aqoontana ka hor doorta dabarka saafiga ah. waayo, xigmaddu waa ka sii wanaagsan tahay luulka, oo wax alla waxa la damci karo oo dhanna iyada lalama simi karo. anigoo xigmad ahu, waxaan la fadhiyaa miyir, oo waxaan helaa aqoon iyo digtoonaa. rab-biga ka cabsashadiisu waa in sharka la naco. kibirka, iyo madaxweynaanta, iyo jidka sharka, iyo afka qal-loocan ayaan anigu necbahay. talo iyo xigmad anigaa iska leh, oo waxaan ahay waxgarasho, xoogna waan leeyahay. boqorradu gacantayday wax ku xuku-maan, oo amiirraduna amarkaygay garta ku gooyaan. taliyayaasha iyo saraakiisha iyo weliba xaakin-nada dunida oo dhammuna anigay wax igu taliyaan. anigu kuwa i jecel waan jeclahay, oo kuwa aad iyo aad ii doonaana way i heli doonaan. anigaa iska leh taa-jirnimo iyo sharaf. iyo weliba maal raagaya iyo xaqn-

imoba. midhahaygu way ka sii wanaagsan yihiin da-hab, haah, oo xataa dahab aad u wanaagsan way ka sii wanaagsan yihiin, oo waxa ii kordhaana way ka sii wanaagsan yihiin lacag la doortay. anigu waxaan ku socdaa jidka xaqnimada, iyo waddooyinka garta dhexdooda, si aan kuwa i jecel uga dhigo inay maal dhaxlaan, oo aan khasnadahooda ugu buuxiyo. rab-bigu wuxuu i lahaan jiray bilowgii jidkiisa iyo shuqul-ladiisii hore ka hor. aniga aakhirada hore waa lay taag-gay, waxaan jiray bilowgii ugu horreeyey, ama intaan dunidu jirin ka hor. anigu waxaan dhashay intaan moolal jirin ka hor, iyo intaanay jirin ilo biyo ka bu-xaan. intaan la qotomin buuraha iyo kuraha ka hor ayaan anigu dhashay, intaanuu isagu samayn dhulka iyo berrimadda, amase ciiddii dunida ugu horraysay. markuu samooyinka hagaajiyey anigu waan joogay, markuu xariijinta ku wareejiyey moolka dushiisa, markuu cirka sare taagay, markii ilaha moolku xoog yeeshen, markuu badda xad u yeelay si aan biyuhu amarkiisa ugu xadgudbin, markuu aasaaskii dhulka dhigay, markaas anigu isagaan dhinac joogay, anigoo ah sidii hawlhoggaamiye, oo mar kaalin kasta faraxiisaan ahaa, oo mar kasta hortiiisaan ku rayrayn jiray; waxaan ku rayrayn jiray inta dhulkiisa la de-gay, oo waxaan ku farxi jiray binu-aadmiga. haddaba sidaas daraaddeed, wiilasho, bal i maqla; waayo, waxaa barakaysan kuwa jidadkayga xajiya. edbinta dhegaysta, oo caqli yeesha, oo ha diidina. waxaa barakaysan ninka i maqla, oo maalin kasta irdahayga igu dhawra, oo albaabbadayda igu suga. waayo, ku alla kii i helaa wuxuu helaa nolol, oo rabbiguna raalli buu ka ahaan doonaa. laakiinse kii igu dembaabaa naftiisuu wax yeelaa, kuwa aniga i neceb oo dhammu waxay jecel yihiin dhimasho.

9

xigmaddu gurigeeday dhisatay, toddobadeedii ti-irna way xaradhay. neefafkeedii ayay qashay, oo waxay isku dartay khamrigeedii; miiskeediina way diyaarisay. oo gabdhaheedii mididinnada ahaa ayay dirtay, oo waxay ka qaylinaysaa magaalada meelaha ugu sarreeya, iyadoo leh, ku alla kii garaaddaranu, halkan ha u soo leexdo. oo kii waxgarasho u baa-hanna waxay ku leedahay, kaalaya oo kibistayda wax ka cuna, oo khamriga aan isku darayna wax ka cabba. garaadlaawayaashow, nacasnimada iska daaya, oo noolaada, oo jidka waxgarashadana mara. kii mid wax quudhsada toosiyaa, cay buu isu soo jiidaa, oo kii kan sharka leh canaantana, ceeb baa ku dhacda. mid wax quudhsada ka caanaan, waaba intaas oo uu ku necbaadaaye, nin caqli leh canaano, oo isna wuu ku jeclaan doonaa. nin caqli leh wax bar, oo isna caqli wuu sii yeelan doonaa. nin xaq ah wax bar, oo isna waxbarasho wuu sii korodhsan doonaa. rab-biga in laga cabsado waa xigmadda bilowgeeda, oo kan quuduuska ah in la aqoonsadana waa waxgarasho. waayo, maalmahaagu anigay igu badan doonaan, oo cimrigaaguna waa sii kordhi doonaa. haddaad caqli leedahay naftaadaad caqli u leedahay, laaki-inse haddaad wax quudhsato, adiga uun baa waxqu-udhsashadaada xambaaran doona. naagta nacasadda ahu waa qaylo badan tahay, iyadu way garaaddaran

tahay, oo waxba ma taqaan. waayo, waxay fadhiisataa illinka gurigeeda, oo kursi bay ku fadhiisataa meelaha sarsare ee magaalada, inay u yeedho kuwa jidka maraya, iyagoo jidadkooda iska sii soconaya, ku alla kii garaaddaranu halkan ha u soo leexdo, oo kii waxgarasho u baahanna waxay ku leedahay, biyo la soo xaday way macaan yihiin. oo cunto qarsoodi loo cunaana wax bay ka farxisaa. laakiinse isagu garan maayo in kuwii dhintay ay halkaas joogaan, iyo in martideedii ay she'ool guntiisa ku jiraan.

10

maahmaahyadii sulaymaan. wiilka caqliga lahu aab-bihiisuu ka farxiyaa, laakiinse wiilka nacaska ahu waa u caloolxumo hooyadiis. qasnadaha sharnimadu faa'iido ma leh, laakiinse xaqnimada ayaa dhimasho kaa samatabbixisa. kii xaq ah naftiisu inay gaajooto rabbigu u oggolaan maayo, laakiinse doonista kuwa sharka leh ayuu ridaa. kii gacan caajis ah lahu wuu caydhoobaa, laakiinse kuwa dadalaal gacantoodu hodan bay ka dhigtaa. kii guga wax soo urursadaa waa wiil caqli leh, laakiinse kii wakhtiga beergooyaska sexdaa waa wiil ceeb sameeya. barako waxay saaran tahay kan xaq ah madaxiisa, laakiinse kuwa sharka leh afkooda dulmi baa qariya. kan xaq ah xusuustiisu barako bay leedahay, laakiinse kuwa sharka leh magacoodu waa qudhmi doonaa. kii qalbiga caqli ku lahu amarro buu aqbalaa, laakiinse kan bushimaha ka nacaska ahu afgembi buu u dhacaa. kii qummanaan ku socdaa ammaan buu ku socdaa; laakiinse kii jidadkiisa qalqalloociya waa la ogaan doonaa. kii indhaha ku baqaa murug buu keena. laakiinse kan bushimaha ka nacaska ahu afgembi buu u dhacaa. ninkii xaq ah afkiisu waa il nololeed, laakiinse kuwa sharka leh afkooda dulmi baa qariya. neebaantu waxay kiciisaa isqabashada, laakiinse jacaylku xadgudubada oo dhan buu qariyaa. kii waxgarasho leh bushimihiisa waxaa laga helaa xigmad, laakiinse ushu waxay u taal kan garaadka daran dhabarkiisa. dadkii caqli lahu waxay kaydsadaan aqoon, laakiinse nacaska afkiisu waa baabba' dhow. ninkii hodan ah maalkiisu waa u magaalo xoog leh, laakiinse masaakiinta caydhnimadoodu waa u baabba'. kuwa xaq ah hawshoodu waxay u waddaa nolol, laakiinse waxa kan sharka leh u kordhaa, dembi bay u sii kexeeyaan. kii edbinta xajistaa wuxuu ku socdaa jidka nolasha, laakiinse kii canaanta diidaa wuu qaldamaa. kii neebaanta qariyaa wuxuu leeyahay bushimo been badan, oo kii xanta ku hadlaana waa nacas. hadal badan dembi lagama waayo, laakiinse kii bushimihiisa ceshaa caqli buu leeyahay. kii xaq ah carrabkiisu waa sida lacag la doortay, laakiinse kuwa sharka leh qalbigoodu waa qiimo yar yahay. kii xaq ah bushimahiisu waxay masruufaan kuwa badan, laakiinse nacasyadu waxgarashola'aantooda ayay u dhintaan. rabbiga barakadiisu hodan bay kaa dhigtaa, oo isna caloolxumo kuma daro. nacasku inuu xumaan sameeyo waa u sidii cayaareed, laakiinse ninka garaadka lahu xigmad buu leeyahay. kii shar leh wuxuu ka cabsado ayaa ku soo dul degi doona, laakiinse kuwa xaq ah waxay doonayaan waa la siin doonaa. markii dabaysha cirwareenta ahu dhaafto,

ka sharka leh mar dambe la arki maayo, laakiinse kii xaq ahu waa aasaas weligiis waaraya. khalku siduu ilkaha u yahay, iyo sida qiigu indhaha u yahay, ayaa kan caajiska ahu u yahay kuwa isaga dirta. rabbiga ka cabsashadiisu cimrigay dheeraysaa, laakiinse kuwa sharka leh cimrigoodu waa soo gaaban doonaa. kuwa xaq ah rajadoodu waa farxad, laakiinse kuwa sharka leh filashadoodu way baabbi'i doontaa. rabbiga jidkiisu waa u qalcad kuwa qumman; laakiinse xumaan-falayaasha waa u baabba'. kan xaq ah weligiis la dhaqaajin maayo, laakiinse kuwa sharka lahu dhulka ma fadhiyi doonaan. kan xaq ah afkiisa waxaa ka soo baxda xigmad, laakiinse carrabkii qalloocan waa la gooyin doonaa. kan xaq ah bushimahiisu waxay yaqaaniin waa la aqbali karo, laakiinse kan sharka leh afkiisu qallooc buu ku hadlaa.

11

kafaddii khiyaano ah rabbigu aad buu u karhaa, laakiinse dhagaxii miisaanka oo xaq ah wuu ku farxaa. markuu kibir yimaado, waxaa timaada ceeb; laakiinse xigmaddu waxay la jirtaa kuwa ishoosaysiina. kuwa qumman waxaa kaxayn doonta daacadnimadooda, laakiinse khaayinnada qalloocnaantoodu waa baabbi'in doontaa iyaga. maalinta cadhada maal faa'iido ma leh, laakiinse xaqnimada ayaa dhimasho kaa samatabbixisa. ninkii kaamil ah xaqnimadiisu jidkiisay toosisaa, laakiinse kan sharka lahu wuxuu ku kufi doonaa sharkiisa. kuwa qumman xaqnimadoodaa samatabbixin doonta, laakiinse khaayinnada waxaa qabsan doona damacooda xun. nin shar lahu markuu dhinto, wuxuu filanayay way baabbi'i doontaa, oo xumaanfalayaasha rajadooduna way baabba'daa. kii xaq ah waxaa laga samatabbixiyaa dhibaato, oo meeshiisana waxaa yimaada kii shar leh. labawejilahu afkiisuu deriskiisa ku halligaa, laakiinse kan xaq ahu aqoon buu ku samatabbixi doonaa. kuwa xaq ahu markay barwaaqobaan, magaaladu way rayraysaa, laakiin kuwa sharka lahu markay halligmaan farax baa lagu dhawaaqaa. kuwa qumman ducadooda magaaladu sare bay ugu kacdaa, laakiinse kuwa sharka leh afkoodu magaaladu dumiyaa. kii deriskiisa quudhsadaa waa caqli daranyahay, laakiinse ninkii garaadka lahu wuu iska aamusaa. kii sida mid xan badan u warwareegaa wuxuu daaha ka qaadaa waxyaalo qarsoon, laakiinse kii ruuxiisu aamin yahay xaalkuu qariyaa. markaanay talo jirin, dadku waa dhacaa, laakiinse taliyayaasha badnaantoodu waxay leedahay nabadgelyo. kii qof qalaad dammiintaa, xumaan buu ka hela, laakiinse kii dammiinashada necebu ammaan buu u fadhiyaa. naag nimcaysan sharaf bay haysataa, oo niman xoog lahu naal bay haystaan. ninkii naxariis badan naftiisu wanaag u sameeyaa, laakiinse kii aan naxariis lahaynu jidhkiisuu dhibaa. kan sharka lahu wuxuu shaqaystaa mushahaaro khiyaano midhan ah, laakiinse kii xaqnimada beeraa wuxuu heli doonaa abaalgud la hubo. xaqnimadu waxay u kacdaa xagga nolasha, sidaas oo kalena kii sharka raacaa wuxuu u raacaa dhimashadiisa. kuwa qalbigoodu qalloocan yahay rabbigu aad buu u karhaa; laakiinse kuwa jidkooda ku qumman wuu ku farxaa. wax-

aan aad idiinku xaqiijinayaa inaan kan sharka lahu taqiirila'aan doonayn. laakiinse farcanka kuwa xaqa ah waa la samatabbixin doonaa. naag qurux badan oo aan digtoonaa lahaynu waa sida dahab gafuurka doofaarka ku jira. kuwa xaqa ah waxay doonayaan wanaag keliya, laakiinse kuwa sharka ah filashadoodu waa cadho. waxaa jira mid wax firdhiya, oo haddana sii korodhsada; oo waxaa jira mid ceshada wax ka sii badan in ku habboon, oo haddana sii caydhooba. qofkii deeqsi ah baa la barwaaqaysiin doonaa, oo kii wax waraabiyaana, isna waa la waraabin doonaa. kii hadhuudh ceshada, dadka ayaa habaari doona, laakiinse kii iibiya, ducó ayaa ku dhici doonta. kii wanaag aad u doonaa wuxuu doonayaa raallinimo, laakiinse kii xumaan doona, way u iman doontaa. kii maalkiisa isku halleeyaa wuu dhici doonaa, laakiinse kii xaq ahu wuxuu u barwaaqoobi doonaa sida caleen cagaar ah. kii gurigiisa dhibaba dabayshu dhaxli doonaa, oo nacaskuna wuxuu mididid in ahaan doonaa kan qalbigiisu caqliga leeyahay. kan xaq ah midhihiisu waa geed nololeed, oo kii nafa soo hanuuniyaana caqli buu leeyahay. bal eega, kan xaq ahu abaalkiisuu dhulka ku heli doonaa, haddaba immisa abaalgud oo ka sii badan bay heli doonaan kan sharka leh iyo dembiluhu.

12

ku alla kii edbinta jecelu aqoon buu jecel yahay, laakiinse kii canaanta necebu waa doqon. rabbigu ninka wanaagsan raalli buu ka ahaan doonaa. laakiinse khaayinka wuu xukumi doonaa. ninna shar kuma dhismi doono, laakiinse kuwa xaq ah xididkooda weligiis lama dhaqaajin doono. naagtii toolmoonu waxay ninkeeda u tahay taaj, laakiinse tii ceebalay ahu waa sida qudhun isaga lafaha kaga jira. kuwa xaq ah fikirradoodu waa qumman yihiin, laakiinse kuwa sharka leh taladoodu waa khiyaano. kuwa sharka leh erayadoodu waa gabbasho ay u gabbadaan si ay dhiig u daadiyaan, laakiinse kuwa qumman afkooda ayaa samatabbixin doona. kuwa sharka leh waa la afgembiyaa, oo mar dambena lama arki doono, laakiinse kuwa xaq ah gurigoodu waa sii taagnaan doonaa. nin waxaa loogu bogi doonaa sida xigmaddiisu tahay, laakiinse kii qalbigiisu qalloocan yahay waa la quudhsan doonaa. kii la fudaydsado oo miidiin lahu waa ka wanaagsan yahay kii isweyneeya oo cunto u baahan. nin xaq ahu waa u tudhaa neefkiisa, laakiinse kuwa sharka leh naxdintoodu waa naxariisla'aan oo keliya. kii dhulkiisa beertaa cunto badan buu ka dhergi doonaa, laakiinse kii waxmatarayaal raacaa waa garaad daranyahay. kan sharka lahu wuxuu damcaa dabinka xumaanfalayaasha, laakiinse xididka kuwa xaq ahu midhuu dhalaa. kan sharka leh waxaa u dabin ah xadgudubka bushimihiisa, laakiinse kan xaq ahu dhibaataada wuu ka bixi doonaa. nin wuxuu wanaag kaga dhergi doonaa midhaha afkiisa, oo nin walbana waxa gacmihiisu sameeyaan ayaa loo abaalgudi doonaa. nacaska jidkiisu waa la qumman yahay isaga, laakiinse kii caqli lahu taladu maqlaa. nacaska xanaaqiisa haddiiba waa la gartaa, laakiinse ninkii miyir lahu ceebtuu qariyaa. kii runta ku hadlaa wuxuu muujiyaa xaqnimada, laakiinse markhaatiga

beenta ahu wuxuu muujiyaa khiyaanada. waxaa jira mid u hadla sida seef wax mudaysa, laakiinse kan caqliga leh carrabkiisu waa caafimaad. bushintii runta sheegtaa weligeedba way sii taagnaan doontaa, laakiinse carrabkii beenta sheegaa daqiiqad buu joogaa. kuwa sharka ku fikira qalbigooda khiyaanada ku jirta, laakiinse taliyayaasha nabaddu farxad bay leeyihiin. sharna kan xaq ah ku dhici maayo, laakiinse kuwa sharka leh xumaan baa ka buxamsi doonta. bushimaha beenta sheega rabbigu wuu karhaa. laakiinse kuwa runta ku shaqeyaa wuu ku farxaa. ninkii miyir lahu aqoontuu qariyaa, laakiinse qalbiga nacasyadu wuxuu naadiyaa nacasnimu. kuwa dadaala gacantoodu wax bay xukumi doontaa, laakiinse caajisiinta hawl baa la saari doonaa. ninkii caloolxumo gashaa wuu soo gotaa, laakiinse eray wanaagsan waa ka farxiyaa isaga. kan xaq ahu deriskiisu hanuuniyaa, laakiinse kuwa sharka leh jidkoodu wuu ambiyaa iyaga. ninkii caajis ahu ma dubto wuxuu soo ugaadhsaday, laakiinse ninkii dadaala maalkiisu waa qaali. jidka xaqnimada nolol baa taal; oo waddadeedana dhimasho kuma jirto.

13

wiilkii caqli lahu wuxuu maqlaa edbinta aabbihiis, laakiinse kii wax quudhsadaa canaanta ma maqló. nin wuxuu wax wanaagsan ku cuni doonaa midhaha afkiisa, laakiinse khaayinnada naftoodu waxay cuni doontaa midhaha dulmiga. kii afkiisa dhawraa wuxuu dhawraa naftiisa, laakiinse kii bushimihiisa aad u kala qaadaa wuu baabbi'i doonaa. kii caajis ah naftiisu wax bay damacdaa, mana hesho, laakiinse nafta kii dadaala waa la barwaaqaysiin doonaa. ninkii xaq ahu beenta wuu neceb yahay, laakiinse ninkii shar lahu waa karaahiyo, wuuna ceeboobaa. xaqnimadu kii jidkiisu qumman yahay ayay tilaalisaa, laakiinse sharnimadu dembilaha ayay afgembidaa. waxaa jira nin hodan iska dhiga laakiinse aan waxba haysan, oo waxaa jira mid miskiin iska dhiga laakiinse maal badan leh. nin wuxuu noloshiisa ku furtaa maalkiisa, laakiinse miskiinku canaanta ma maqló. iftiinka kuwa xaq ahu weligii wuu reyreyyaa, laakiinse laambadda kuwa sharka leh waa la baktiitiin doonaa. isqabasho oo keliya ayaa kibir ka timaada, laakiinse kii waanada qaata waxaa la jirta xigmad. maalkii degdeg lagu hela wuu dhinmi doonaa, laakiinse kan hawl wax ku soo urursadaa waa sii korodhsan doonaa. rajadii raagtaa qalbigay bukaysiisaa, laakiinse markii wixii la doonayay la helo waa geed nololeed. ku alla kii erayga quudhsadaa halligaad ayuu isu keenaa, laakiinse kii amarka ka cabsada waa loo abaalgudi doonaa. ninkii caqli leh waxbaridiisu waa il nololeed, in dabinnada dhimashada laga leexo. waxgarashadii wanaagsan raalli baa laga noqdaa, laakiinse jidka khaayinnadu waa xun yahay. nin kasta oo miyir lahu aqoon buu ku shaqeyaa, laakiinse nacasku nacasnimuu fidiyaa. wargeeyihii shar lahu xumaan buu ku dhex dhacaa, laakiinse ergadii aamin ahu waa caafimaad. caydhnimo iyo ceebba waxaa lahaan doona kii edbinta diida, laakiinse kii canaanta maqla waa la murwayn doonaa. wixii la doonayay oo la gaadhay nafta way u macaan tahay,

laakiinse nacasyadu aad bay u karhaan inay sharka ka fogaadaan. kii kuwa caqliga leh la socdaa, caqli buu yeelan doonaa, laakiinse kii nacasyada raacaa waa baabbi'i doonaa. dembilayaasha waxaa eryada shar, laakiinse kuwa xaq ah abaal wanaagsan baa loo gudi doonaa. ninkii wanaagsanu dhaxal buu uga tagaa carruurta carruurtiisa, oo maalka dembilahana waxaa loo kaydiyaa kuwa xaq ah. beerta masaakiinta waxaa ku taal cunto badan, laakiinse gardarro aawadeed in baa loo baabbi'iyaa. kii uushiisa ceshadaa wiilkiisuu neceb yahay; laakiinse kii wiilkiisa jecelu aad buu u edbiyaa. kan xaq ahu wax buu cunaa ilaa naftiisu dharegto, laakiinse caloosha kuwa sharka lahu way baahnaan doontaa.

14

naag kastoo caqli lahu gurigeeday dhistaa, laakiinse nacasaddu gacmaheeday ku dumisaa. kii qummanaantiisa ku socda ayaa rabbiga ka cabsada, laakiinse kii jidkiisa ku qalloocan wuu quudhsadaa isaga. afka nacasyada waxaa ka soo biqla kibir; laakiinse kuwa caqliga leh bushimahooda ayaa iyaga dhawri doona. meeshii aan dibi joogin qabaalkii ay wax ka cuni jireen waa baabbaah; laakiinse kor dhinta badanu waxay ku timaadaa xoogga dibiga. markaatiigii aamin ahu been ma sheego, laakiinse markaatiigii been ahu been buu ku hadlaa. kii wax quudhsadaa xigmad buu doondoona, mana helo, laakiinse aqoontu waa u fudud dahay kii waxgarasho leh. nacaska hortiiisa ka fogow, waayo, bushimihiisa aqoon ka heli maysid. ninkii miyir leh xigmad diisu waa inuu jidkiisa gartaa, laakiinse nacasyada nacasnimadoodu waa khiyaano. nacasyadu dembigay ku majaaniloodaan, laakiinse kuwa qumman waxaa ku dhex jirta raalinimo. qalbigu qadhaadhnimadiisuu yaqaan, oo shisheeyena farxaddiisa lama qaybsado. guriga kuwa sharka leh waa la afgembiyi doonaa, laakiinse taambuugga kuwa qummanu waa barwaaqoobi doonaa. waxaa jirta waddo dadka la hagaagsan, laakiinse dhammaadkeedu waa wadooyinka dhimashada. qalbigu xataa qosol waa ku murugoodaa, oo farxad dhammaadkeeduna waa caloolxumo. kii xaqnimada qalbigiisa dib ugaga noqdaa jidkiisuu ka dhergi doonaa, oo ninkii wanaagsanuna wuxuu ka dhergi doonaa naftiisa. kii garaadaranu eray kasta wuu rumaystaa, laakiinse kii miyir lahu socodkiisa aad buu u fiiriya. ninkii caqli lahu waa cabsadaa, oo sharka wuu ka noqdaa; laakiinse nacasku waa ciishoodaa, wuuna isku kalsoon yahay. kii degdeg u cadhoodaa nacasnimuu wax ku sameeyaa, oo ninkii sharnimo hindisana waa la neceb yahay. garaadlaawayaashu nacasnimay dhaxlaan, laakiinse kuwii miyir leh waxaa madaxa loo saaraa taaj aqoon ah. kuwa sharka lahu kuwa wanaagsan hortooda ayay ku foororsadaan, oo kuwa xunxunna waxay ku foororsadaan irdaha kuwa xaq ah. miskiinka xataa deriskiisu waa neceb yahay, laakiinse taa-jirku saaxiibbo badan buu leeyahay. kii deriskii quudhsadaa wuu dembaabaa, laakiinse kii miskiinka u naxariistaa waa barakaysan yahay. kuwa sharka la fikiraa sow ma qaldamaan? laakiinse kuwa wanaagga ku fikira waxaa u ahaan doona naxariis

iyo run. hawl kasta faa'iidaa ku jirta, laakiinse hadalka bushimuhu wuxuu keenaa caydnimo keliya. kuwa caqliga leh taajkoodu waa maalkooda, laakiinse nacasyada nacasnimadoodu waa nacasnimu keliya. markaatiigii run ahu nafuu samatabbixiyaa, laakiinse kii been sheegaa waa khaayin. rabbiga ka cabsashadiisu waxay leedahay kalsoonaan xoog leh, oo carruurtiisuna waxay lahaan doonaan meel ay magangalaan. rabbiga ka cabsashadiisu waa il nololeed, si dabinnaada dhimashada looga leexdo. sharafta boqorku waxay ku jirtaa dadka badnaantiisa, laakiinse baabba'a amiirku wuxuu ku jiraa dadka yaraantiisa. kii cadhada u gaabiyaa waa garasho badan yahay; laakiinse kii degdeg u cadhoodaa nacasnimuu sar-raysiyaa. qalbigii degganu waa nolosha jidhka, laakiinse hinaaso waa qudhunka lafaha. kii miskiinka dulmaa wuxuu caayaa kan sameeyey, laakiinse kii ka baahan u naxariistaa wuu murweeyaa. kii shar leh waxaa lagu afgembiyaa sharnimadiisa, laakiinse kan xaq ahu rajuu leeyahay markuu dhinto. xigmaddu waxay taal kii garasho leh qalbigiisa, laakiinse wixii nacasyada uurkoodu ku jiraa waa ismuujiyaa. xaqnimadu quruun way sar-raysiisaa, laakiinse dembigu waa u ceeb dad kasta. boqorka raallinimadiisa waxaa leh miidiinkii caqli ku shaqeeya, laakiinse wuxuu u cadhoon doonaa kii ceeb sameeya.

15

jawaabta qaboobu cadhada way qaboojisaa, laakiinse hadalkii qallafsanu xanaaq buu kiciyaa. kuwa caqliga leh carrabkoodu aqoon buu ku hadlaa, laakiinse afka nacasyadu wuxuu shubaa nacasnimu. rabbiga indhihiisu meel kastay jiraan, iyagoo fiirinaya kuwa xun iyo kuwa wanaagsan. carrabka wanaagsanu waa geed nololeed laakiinse carrabka qalloocan ayaa qalbigu ku jabaa. nacasku edbinta aabbihis wuu quudhsadaa, laakiinse kii canaanta maqlaa miyir buu yeeshaa. kan xaq ah gurigiisa khasnad weyn baa taal, laakiinse waxa kan sharka leh u kordhaa waa dhib. kuwa caqliga leh bushimahoodu aqoon bay faafiyaan, laakiinse qalbiga nacasyadu sidaas ma aha. allabariga kuwa sharka lahu rabbiga waa u karaahiyo, laakiinse kuwa qumman baryadoodu isagay ka farxisa. jidka kan sharka lahu rabbiga waa u karaahiyo, laakiinse isagu waa jecel yahay kii xaqnimada raaca. kii jidka ka taga waa u taqsiir kulul, oo kii canaanta necebuna wuu dhiman doonaa. she'ool iyo halligaaduba rabbiga hortiiyay yaalliin, haddaba intee in ka sii badan buu arkaa qalbiga binu-aadmiga? kii wax quudhsadaa ma jecla in la canaanto, oo dooni maayo inuu kuwa caqliga leh u tago. qalbigii faraxsanu wejigu nuuriyaa, laakiinse caloolxumaanta ayaa qalbigu ku jabaa. kii garasho leh qalbigiisu aqoon buu doondoona, laakiinse nacasyada afkoodu wuxuu cunaa nacasnimu. kuwa dhibaataysan maalmahooda oo dhammu waa xunxun yihiin, laakiinse kii qalbigiisu faraxsan yahay had iyo goorba waa u iid. wax yar oo rabbiga ka cabsashadiisu la jirto ayaa ka wanaagsan khasnado badan oo dhib la jirto. cunto khudaareed oo jacayl la jiro ayaa ka wanaagsan dibi la cayiliyey oo nacayb la jiro. ninkii cadho badanu muran buu kiciyaa, laakiinse kii cadhada u gaabiyaa mu-

rankuu qaboojiyaa. ninkii caajis ah jidkiisu waa sida meel qodxan leh oo kale, laakiinse kii xaq ah jidkiisu waa dariiq bannaan. wiilkii caqli lahu aabbihiisuu ka farxiyaa, laakiinse ninkii nacas ahu hooyadiisuu quudhsadaa. nacasnimadu waa u farxad ninkii caqlidan, laakiinse ninkii garasho lahu si qumman buu u socdaa. meeshii aan talo jirin xaajooyinku waa baabba', laakiinse taliyayaashii badan ayay ku hagaagaan. nin wuxuu farxad ka helaa jawaabta afkiisa, oo eraygii wakhti ku habboon la yidhaahdaana sidee buu u wanaagsan yahay! jidka noloshu waa u kor kii caqli leh, si uu uga tago she'oolka hoose. rabbigu wuu dumin doonaa guriga kuwa kibirka leh, laakiinse dhulka carmalka xadkiisa wuu adkayn doonaa. rabbigu fikirrada sharka ah aad buu u karhaa, laakiinse kuwa daahirkaa hadal wanaagsan bay ku hadlaan. kan faa'iido u hunguri weynu reerkiisuu dhibaa, laakiinse kii hadiyadaha necebu wuu noolaan doonaa. kan xaq ah qalbigiisu wuxuu ka fikiraa sida loo jawaabo, laakiinse kuwa sharka leh afkoodu wuxuu shubaa waxyaalo shar ah. rabbigu kuwa sharka leh wuu ka fog yahay, laakiinse kuwa xaq ah baryadoodu maqlaa. indhaha nuurkoodu qalbiguu ka farxiyaa, oo warkii wanaagsanuna lafahuu barwaaqaysiiyaa. dhegtii canaanta nolosha maqashaa waxay joogi doontaa kuwa caqliga leh dhexdooda. kii edbinta diidaa naftiisuu quudhsadaa, laakiinse kii canaanta maqlaa waxgarashuu helaa. rabbiga ka cabsashadiisu waa edbinta xigmadda, oo sharaftana waxaa ka horreeya is-hoosaysiinta.

16

qalbiga qasdiyadiisa dadkaa leh, laakiinse carrabka jawaabtiisu xagga rabbigay ka timaadaa. nin jidadkiisa oo dhammu waa la nadiifsan yihiin isaga, laakiinse rabbigu ruuxyadiisu miisaamaa. shuqulladaada rabbiga ku aamin, oo fikirradaaduna way taagnaan doonaan. rabbigu wax kastuu isu abuuray, haah, oo xataa ka sharka leh wuxuu u abuuray maalinta sharkaa. ku alla kii qalbiga ka kibirsanu rabbiga waa u karaahiyo, waxaan aad idiin ku xaqiijinayaa inaan isagu taqsiir la'aan doonayn. waxaa dembiga lagu kafaaraggudaa naxariis iyo run, oo dadkuna waxay sharka kaga fogaadaan rabbiga ka cabsashadiisa. markii rabbigu ku farxo nin jidadkiis, wuxuu nabad dhex dhigaa isaga iyo xataa cadaawayaashiisa. wax yar oo xaqimo la jirto ayaa ka wanaagsan wax badan oo kordha oo xaqdarro la jirto. nin walba qalbigiisaa jidkiisa u fiirsada, laakiinse rabbigaa tallaa-booyinkiisa toosiya. xukunka rabbigu wuxuu ku jiraa bushimaha boqorka, afkiisuna kuma xadgudbo garsooridda. miisaankii iyo kafadihii xaq ah rabbigaa leh, dhagaxyada miisaanka oo kiishka ku jira oo dhammuna waa shuqulkiisa. waa u karaahiyo boqorrada inay xumaan falaan. waayo, carshigu xaqnimuu ku dhismaa. boqorradu bushimaha xaq ah way ku farxaan, oo kii si qumman u hadlana way jecel yihiin. boqor cadhadiisu waa sida warqadaa yaal geeriyeed, laakiinse nin caqli leh ayaa qaboojin doona. nuurka wejiga boqorka nolol baa ku jirta, oo raallinimadiisuna waa sida daruurta roobka dambe. in xigmad la helaa intee bay ka sii wanaagsan

tahay in dahab la helo! in waxgarasho la helaana waa laga doortaa in lacag la helo. kuwa qumman jidkoodu waa inay sharka ka leexdaan, kii jidkiisa dhawraa naftiisuu ilaaliyaa. kibirku wuxuu hor socdaa baabba', oo madaxweynaana waxay hor socotaa dhicid. in kuwa kibirsan booli la qaybsado waxaa ka sii wanaagsan in kuwa hooseeya laysla sii hoosaysiiyo. kii hadalka dhegaystaa wax wanaagsan buu heli doonaa, oo ku alla kii rabbiga aaminaana waa barakaysan yahay. kii qalbigiisu caqli leeyahay waxaa loogu yeedhi doonaa mid miyir leh, oo bushimaha macaankooduna waxbarashuu kordhiyaa. waxgarashadu waa u il nololeed kii haysta, laakiinse edbinta nacasyadu waa nacasnimo. kii caqli leh qalbigiisu afkiisuu wax baraa, oo waxbarashuu bushimihiisa u kordhiyaa. hadalkii wacanuu waa sida awlallo shinniyeed oo kale, nafta wuu u macaan yahay, oo lafahana waa u caafimaad. waxaa jirta waddo dadka la qumman, laakiinse dhammaadkeedu waa jidadkii dhimashada. kii hawshooda gaajadiisuu u hawshoodaa, waayo, afkiisaa qasba isaga. ninkii waxmatare ahu xumaan buu qodqodaa, oo bushimihiisana waxaa ku jira dab wax gubaya. ninkii qalloocanu muran buu beeraa, oo kii xan badanuna wuxuu kala kaxeeyaa saaxiibbo. ninka wax dulmaa deriskiisuu sasabtaa, oo wuxuu u kaxeeyaa jid aan wanaagsanayn. kii indhaha isugu qabta inuu wax qalloocan hindiso, oo bushimihiisa qaniinaa, shar buu soo wadaa. madaxa cirro lahu waa taaj sharfeed hadii laga helo jidka xaqnimada. kii cadhada u gaabiyaa waa ka wanaagsan yahay kii xoog badan, oo kii ruuxiisa xukumaana waa ka wanaagsan yahay kii magaalo qabsada. saamiga waxaa lagu tuuraa dhabta, laakiinse go'aankiisa oo dhan rabbigaa leh.

17

wuxoogaa cunto qallalan ah oo xasilloonaanu la jirto ayaa ka wanaagsan guri hilib allabari ka buuxo oo diriru la jirto. addoonkii caqli lahu wuxuu xukumii doonaa wiilkii ceeb soo jiida, oo walaalaha ayuu la dhaxal geli doonaa. weelka lacagta lagu safeeyo lacagtaa iska leh, oo foornadana dahabkaa iska leh, laakiinse rabbigu qalbiyaduu imtixaamaa. xumaanfaluhu wuxuu maqlaa bushimaha shar leh, oo beenaaluhuna wuxuu dhegaystaa carrabka xun. ku alla kii miskiinka ku majaajiloodaa wuxuu caayaa kan sameeyey, kii belaaoyoyin ku farxaana ma taqsiir la'aan doono. odayaasha waxaa taaj u ah carruurta carruurtooda, oo sharafta carruurtuna waa aab-bayaashood. hadalkii weynu nacas uma eka, sidaas oo kalena bushimihii been sheegaa amiir uma eka. hadiyaddu waxay kii haysta la tahay sida dhagax qali ah, oo meel alla meeshay u leexataba way ku barwaaqowdaa. kii xadgudub qariyaa jacayl buu doon doonaa, laakiinse kii xaal ku noqnoqdaa saaxiibbuu kala kaxeeyaa. canaantu waxay ninkii garasho leh u tartaa in ka badan boqol jeedal oo nacas lagu dhuf-tay ay u taraan. ninkii shar lahu wuxuu doondoonaa caasinimo keliya, sidaas daraaddeed waxaa isaga lagu diri doonaa farringeeye aan naxariis lahayn. nin ha la kulmo orso dhasheeda laga xaday, intuu nacas nacasnimo samaynaya la kulmi lahaa. ku alla kii

wanaag xumaan ku celiyaa, gurigiisa xumaanu ka fogaan mayso. muranka bilowgiisu waa sida biyo la soo faruuray. haddaba isqabashada iska daa intaan lays ilaaqin. kii kan sharka leh xaq ka dhiga, iyo kii kan xaq ah gardarro ku xukuma, labadaba rabbigu aad buu u karhaa. lacagta nacaska gacantiisa ku jirtaa bal maxay u tartaa inuu xigmad ku soo iibsado, waayo, isagu garasho ma leh? had iyo goor saaxiibba saaxiibkii wuu jecel yahay, walaalna wuxuu u dhashay dhibaato. ninkii garaaddaranu ganac buu dhaar ugu dhiibaa, oo wuxuu dammiin ku noqdaa deriskiisa hortiisa. kii xadgudub jecelu muran buu jecel yahay, oo kii irid-diisa sarraysiiaana wuxuu doondoontaa baabba'. kii qalbi qalloocan lahu wanaag ma helo, oo kii carrab maroorsan lahuuna wuxuu ku dhex dhacaa balaayo. kii nacas dhalaa murugtiisuu u dhalaa, oo nacas aab-bihiisna farxad ma leh. qalbigii faraxsanu waa dawo wanaagsan, laakiinse qalbigii jabanu lafahuu engejiyaa. ninkii shar lahu laabtuu laaluush ka qaataa, si uu jidadka garta u qalloociyo. xigmaddu waxay hor joogtaa kii garasho leh; laakiinse nacaska indhihiisu waxay eegaan dhulka darafkiisa. wiilkii nacas ahu waa u murug aabbihiis, waana u qadhaadh tii dashay. weliba ma wanaagsana in kii xaq ah la taqsiro, ama in kuwa sharafta leh qummanaantooda aawadeed wax loogu dhufto. kii hadalkiisa yaareeyaa, aqoon buu leeyahay, oo kii qalbigiisu qabow yahayna waa nin garasho leh. xataa nacasku markuu iska aamusan yahay waxaa loo yaqaan mid caqli leh, kii bushimihiisa isku qabtana nin miyir leh.

18

kii gooni isu soocaa, wuxuu doondoona damaciisa, oo xigmadda oo dhanna wuu ku kacaa. nacasku waxgarashada kuma farxo, laakiinse wuxuu ku farxaa uun inuu waxa qalbigiisa ku jira muujiyo. markii kii shar lahu yimaado waxaa kaloo timaada quudhsasho, sharafta aantana waxaa la timaada ceeb. nin afkiis erayada ku jiraa waa sida biyo gun dheer, oo isha xigmadduna waa sida durdur socda. ma wanaagsana in kan sharka leh loo eexdo, ama in kan xaq ah garta lagu afgembiyo. nacaska bushimihiisu waxay keenaan muran, oo afkiisuna wuxuu u yeedhaa karbaash. nacaska afkiisu waa u baabba', oo bushimihiisuna naftiisay dabin u noqdaan. kii xan badan erayadiisu waa sida cunto macaan, oo waxay ku degaan meelaha caloosha ugu hooseeya. kii shuulkiisa caajis ku ahu, wuxuu walaal u yahay kii wax kharriba. rabbiga magiciisu waa noobiyad xoog leh, kii xaq ahu iyadu ku cararaa, meel sarena wuu ku nabad galaa. ninkii taajir ah maalkiisu waa u magaalo xoog leh, oo waa u derbi dhici sida ay la tahay isaga. dadka qalbigiisu waa kibraa intaanu baabbi'in ka hor, oo sharaftana waxaa ka horraya is-hoosaysiinta. kii xaajo ka jawaabaa isagoo aan maqlin, waa u nacasnimo iyo ceeb. nin qalbigiisu waa u adkaysan karaa cudurkiisa, laakiinse qalbi jaban bal yaa u dulqaadan kara? kii miyir leh qalbigiisu wuxuu helaa aqoon, oo kuwa caqliga leh dhegtooduna waxay doondoontaa aqoon. nin hadiyaddiisu meel bay u bannaysaa. oo waxay isaga hor keentaa rag waaweyn. kii dacwad-diisa u hor mara, mid xaq ah baa la moodaa, laaki-

inse deriskiisaa ka daba yimaada oo imtixaama isaga. saamigu wuxuu joojiyaa murammo, oo wuxuu kala kaxeeyaa kuwa xoogga badan. in walaal la xumeeyey la soo celiyo waa ka sii adag tahay in magaalo xoog leh la qabsado, oo murammona waa ka xoog badan yihiin qalcad biraheeda. nin calooshiisu waxay ka buuxsami doontaa midhaha afkiisa, oo wuxuu isagu ka dhergi doonaa waxa bushimihiisa u kordha. geeri iyo nololuba waxay ku jiraan itaalka carrabka, oo kuwa jeceluna waxay cuni doonaan midhihiisa. ku alla kii afo helaa wuxuu helaa wax wanaagsan, oo rabbigana raallinimuu ka helaa. miskiinku baryootan buu ku hadlaa, laakiinse taajirku si qallafsan buu ugu jawaabaa. ninkii saaxiibbo badsadaa naftiisuu kharriiba, laakiin waxaa jira saaxiib walaalkaa kaaga dhow.

19

miskiinka daacadnimadiisa ku socda ayaa ka wanaagsan nacaska bushimihiisu qalloocan yihiin. oo weliba in naftu aqoon la'aato ma wanaagsana, oo kii cagihisu degdegaanna wuu ambadaa. nin nacasnimadiisu jidkiisay qalloocisaa, oo isagu qalbigiisa ayuu rabbiga uga cadowdaa. maalku wuxuu badiyaa saaxiibbo, laakiinse miskiinku saaxiibkiisa buu ka soocmaa. markaatiigii been ahu ma taqiir la'aan doono, oo kii been ku hadlaana ma baxsan doono. kuwa badan ayaa deeqsiga raallinimo ka baryi doona, oo nin kastaaba waa u saaxiib kii hadiyado bixiya. miskiinka walaalihiis oo dhammu way neceb yihiin, haddaba saaxiibbadiisuna intee bay ka fogaan doonaan! isagu hadal buu kala daba tagaa iyaga, laakiinse way tageen. kii xigmadda helaa naftiisuu jecel yahay, oo kii waxgarashada xajistaana wax wanaagsan buu heli doonaa. markaatiigii been ahu ma taqiir la'aan doono, oo kii been ku hadlaana wuu halligmi doonaa. nacaska raaxo uma eka, waxaana taas ka sii liita in addoon amiirro xukumo. nin miyirkiisu cadho buu ka celiyaa, oo waxaa isaga ammaan u ah inuu xadgudub dhaaf. boqorka cadhadiisu waa sida libaaxa cidiisa, laakiinse raallinimadiisu waa sida sayaxa cawska ku dega. wiilkii nacas ahu waa u belaaayo aabbihiis, oo naag muramadeeduna waa sida dhibiicyo aan kala go'in. hoy iyo hanti aabbayaashaa laga dhaxlaa, laakiinse afo miyir leh xagga rabbigaa laga helaa. caajisnimo waxay keentaa hurdo weyn, oo qofkii caajis ahuna wuu gaajoon doonaa. kii amarka dhawraa naftiisuu dhawraa, laakiinse kii jidadkiisa fudaydsadaa wuu dhiman doonaa. kii miskiinka u naxaa rabbiguu wax amaahiya, oo wanaaggii uu sameeyeyna wuu u celin doonaa. wiilkaaga edbi intay rajo jirto, laakiinse naftaada ha ku qasbin si uu u dhinto. ninkii cadho badan waa la taqiiri doonaa, waayo, haddaad mar isaga samatabbixiso, haddana waa inaad mar kale sidii oo kale ku samaysaa. talada maqal, oo edbinta qaado, si aad ugu dambaaystaada caqli u yeelatid. nin qalbigiisa waxaa ku jira hindisooyin badan, habase ahaatee waxaa taagnaan doonta talada rabbiga. nin waxaa loo doonayaa waa raxmaddiisa, oo miskiinkuna waa ka wanaagsan yahay beenaalaha. kii rabbiga ka cabsada waxaa loo kaxeeyaa xagga

nolesha, wuuna sii dheregsanaan doonaa, oo sharna loo keeni maayo. ninkii caajis ahu wuxuu gacanta geliyaa xeedhada, oo mar dambe xagga afkiisa uma soo celiyo. kan wax quudhsada garaac, oo garaad-laawaha ayaa miyir yeelan doona, oo kii garasho leh canaano, oo isna aqoon buu sii korodhsan doonaa. kii aabbihiis kharriba, hooyadiisna erya, waa wiil ceeb keena oo cay soo jiida. wiilkaygiyow ka joogso in markaad edbinta maqashid aad dabadeed hadalka aqoonta ka ambatiid. markaatiigii waxmatere ahu gartuu quudhsadaa, oo kan sharka leh afkiisuna wuxuu liqaa xumaan. kuwa wax quudhsada waxaa loo diyaariyey xukunno, oo dhabarka nacasyadana waxaa loo diyaariyey karbaash.

20

khamri waa dadquudhsade, waxa lagu sakhraamona waa qaylokiciye, oo ku alla kii ku qaldamaana caqli ma laha. boqorka cabsigiddiisuu waa sida libaaxa cidiisa, oo ku alla kii ka xanaajiyaa, naftiisuu ku dembaabaa. nin inuu dirir ka joogsado waa u sharaf, laakiinse nacas waluba wuu ilaaqtamaa. kii caajis ahu qabowga aawadiis beer ma jeexo, oo sidaas daraad-deed wakhtiga beergooyka wuu baryootami doonaa, oo waxba ma heli doono. talada dadka qalbigiisa ku jirtaa waa sida biyo gun dheer, laakiinse ninkii garasho leh ayaa ka soo dhaansan doona. dadka intooda badan waxay naadiyaan raxmaddooda, laakiinse nin aamin ah bal yaa heli kara? ninka xaq ah oo daacadnimadiisa ku socda, carruurtiisu way barakaysnaadaan isaga dabadiis. boqorkii carshiga garsooridda ku fadhiiya indhihiisuu sharka oo dhan ku kala firdhiyaa. bal yaa odhan kara, qalbigayga waan nadiifiyey, oo dembigayga waan ka daahirsana-hay? miisaanno kala cayn ah iyo qiyaaso kala cayn ah, labaduba rabbiga waa u karaahiyo. xataa ilmo yar waxaa lagu yaqaan falimihiisa, inuu shuqulkiisu daahir yahay iyo inuu hagaagsan yahayba. dhegta wax maqasha iyo isha wax aragtaba, labadaba rabbigaa sameeyey. hurdo ha jeclaan, waaba intaas oo aad caydhowdaaye. indhaha kala qaad, oo cuntaad ka dhergi doontaa. kan wax iibsadaa wuxuu yidhaahdaa, waa xun yahay, waa xun yahay, laakiinse markuu tago ayuu faanaa. waxaa jira dahab iyo luul badan, laakiinse bushimihii aqoon lahu waa jawharad qaali ah. kii qof qalaad dammiinta dharkiisa ka qaad, oo markuu shisheeyayaal dammiinto, isaga rahmad ahaan u hay. cuntadii khiyaano lagu helaa dadka way u macaan tahay, laakiinse dabadeed afkiisa waxaa ka buuxsami doona quruurux. qasdi kasta waxaa lagu taagaa talo, oo waano wanaagsan ku dagaallan. kii sida mid xan badan u warwareegaa wuxuu daaha ka qaadaa waxyaalo qarsoon, haddaba sidaas daraaddeed kii bushimihiiisa kala qaada ha ku darsamin. kii aabbihiis ama hooyadiis caaya, laambaddiisa waxaa lagu bakhtiin doonaa gudcur dam ah. dhaxalkii markii hore degdeg lagu helay, ugu dambaysta ma barakoobi doono. ha odhan, shar baan ka abaalgudayaa. rabbiga sug, oo isna wuu ku badbaadin doonaa. miisaanno kala cayn ahu rabbiga waa u karaahiyo, oo kafaddii khiyaano ahuna ma wanaagsana. nin socodkiisu waa xagga rabbiga, haddaba sidaas daraaddeed

dad sidee buu jidkiisa u garan karaa? waa u dabin nin inuu nacasnimo ku yidhaahdo, waa quduus, oo uu dabadeed u nidraa inuu wax weyddiyo. boqorkii caqli lahu kuwa sharka leh wuu hufaa, oo wuxuu dushooda marsiiyaa giringirta. dadka ruuxiisu waa laambaddii rabbiga, oo wuxuu baadhaa caloosha meelaha ugu hooseeya oo dhan. naxariista iyo runtu boqorkay ilaaliyaan, oo carshigiisuna wuxuu ku taagnaadaa naxariis. dhallinyarada xoogoodu waa ammaantooda, oo cirrada odayaashuna waa quruxdooda. garaaciddii nabro yeeshaa waxay dadka ka nadiifisaa sharka, oo dilidda karbaashkuna sidaas oo kalay u gashaa caloosha meelaha ugu hooseeya.

21

boqorka qalbigiisu wuxuu ku jiraa gacanta rabbiga sida webiyada biyaha ah, oo wuxuu u leexiyaa meel alla meeshuu doonayo. nin jidkiis waluba waa la qumman yahay isaga, laakiinse rabbigu qalbiyadu miisaamaa. waxaa rabbigu allabari ka sii jecel yahay in xaqnimo iyo gar la sameeyo. indho qab weyn iyo qalbi kibirsan, kuwaas oo ah kuwa sharka leh laambaddoodu waa demu. kuwa dadaala fikiradoodu waxay u geeyaan barwaaqo. laakiinse ku alla kii degdeg badanu wuxuu u degdegaa inuu wax u baahdo oo keliya. khasnadihii carrab been badan lagu helaa waa sida ceeryaamo hor iyo dib loo kaxeeyey, oo kuwa doondoontaana dhimashay doonaa. kuwa sharka leh dhacoodu iyaguu baabbi'in doonaa, maxaa yeelay, iyagu waxay diidaan inay gar sameeyaan. ninkii eed badan qaba jidkiisu aad buu u qalloocan yahay, laakiinse kii daahirsan shuqulkiisu waa hagaagsan yahay. in guriga dushiisa dhinac laga joogo ayaa ka roon in guri weyn naag muran badan lala joogo. kii shar leh naftiisu xumaan bay doonaysaa, oo deriskiisuna raallinimo kama helo hortisa. markii mid wax quudhsada la taqsiro, garaad-laawahu wuu caqliyastaa, oo kii caqli leh marka la edbiyana aqoon buu helaa. kii xaq ahu wuxuu ka fikiraa kii shar leh gurigiisa, iyo sida kuwa sharka leh loogu afgembiyo sharnimadooda daraaddeed. kii dhegihiisa u fureeyaa si aanu qaylada miskiinka u maqlin, isaga qudhiisuna wuu qaylin doonaa, laakiinse lama maqli doono. hadiyaddii qarsoodi lagu bixiyaa xanaaqay qabowjisaa, oo laaluushkii laabta laysu geliyaana cadho kulul buu qabowjiyaa. kii xaq ahu inuu gar sameeyo waa u farxad, laakiinse kuwa xumaanta ka shaqeeya waa u baabba'. ninkii jidka waxgarashada ka habaabaa wuxuu la joogi doonaa ururka kuwii dhintay. kii raaxaysi jecelu miskiini buu ahaan doonaa, oo kii khamriyo iyo saliid jeceluna taajir ma noqon doono. kii shar lahu wuxuu furasho u noqon doonaa kii xaq ah, khaayinkuna wuxuu furasho u noqon doonaa kii qumman. in lamadegaanka la joogo ayaa ka roon in naag muran iyo cadho badan lala joogo. khasnad qaali ah iyo saliid baa ku jira kan caqliga leh gurigiisa, laakiinse nacasu wixiisa wuu wada liqaa. kii xaqnimo iyo naxariis raacaa wuxuu helaa nolol iyo xaqnimo iyo sharaf. kii caqli lahu kor buu ugu baxaa magaalada kuwa xoogga badan derbigeeda, oo weliba xoogga ay isku hallay-

nayaan oo dhan ayuu hoos u ridaa. ku alla kii afkiisa iyo carrabkiisa dhawraa naftiisuu dhibaatooyin ka dhawraa. ninkii kibirsan ee qab weyn waxaa magiciisa la yidhaahdaa quudhsade, oo wuxuu ku shaqeeyaa cadhada kibirka. ninkii caajis ah waxaa dila damaciisa, waayo, gacmihiisu waxay diidaan inay hawshoodaan. waxaa jira kuwo maalinta oo dhan si hunguri weyn wax u damca, laakiinse kii xaq ahu wax buu bixiyaa oo ma ceshado. ka sharka leh allabariigiisu waa karaahiyo, oo markuu niyo xun ku bixiyona way ka sii daran tahay! markhaatifuraha beenta ahu waa baabbi'i doonaa, laakiinse ninkii wax maqla hadalkiisu waa raagi doonaa. ninkii shar lahu wejigiisuu adkeeyaa, laakiinse kii qummanu jidadkiisuu u fiirsadaa. ma jirto xigmad ama waxgarasho ama talo rabbiga ka gees ah. faraska waxaa loo diyaariyaa maalinta dagaalka, laakiinse guusha waxaa leh rabbiga.

22

magac wanaagsan baa laga doortaa maal badan, oo nimcana waa ka wanaagsan tahay lacag iyo dahab. taajirka iyo miskiinku way wada kulmaan, oo rabbigu waa kii kulligood sameeyey. ninkii miyir lahu sharkuu arkaa, wuuna dhuuntaa, laakiinse garaadlaawayaa shu way iska sii maraan, waana la taqsiiraa. is-hoosaysiinta iyo rabbiga ka cabsahadiisa abaalgudkoodu waxaa weeyaan hodantinnimo iyo sharaf iyo nolol. qodxan iyo dabinnaba waxay yaalliin jidka ninka qalloocan, laakiinse kii naftiisa dhawraa waa ka fogaan doonaa iyaga. ilmo u rabbee siduu ku socon lahaa, oo isna xataa markuu gaboooba kama leexan doono. taajirku masaakiintuu u taliyaa oo kii wax amaahdaana mididiin buu u yahay kii wax amaahiya. kii xumaan beeraa wuxuu goosan doonaa belaa, oo isna cadhadhiisuna way dhammaan doontaa. kii il deeqsiya lahu wuu barakoobi doonaa, waayo, isagu wuxuu cuntadiisa wax ka siiyaa masaakiinta. kan wax quudhsada eri, oo muranku wuu bixi doonaa, dirirta iyo cayduna way dhammaan doonaan. kii daahirsanaanta qalbiga jecel, oo bushimihiisu nimco leeyihiin, xataa boqorka ayaa saaxiibkiis ahaan doona. indaha rabbiga waxay dhawraan ka aqoonla leh, laakiinse isagu wuxuu afgembiyaa erayada khaayinka. kii caajis ahu wuxuu yidhaahdaa, libaax baa dibadda jooga, oo jidka dhexdiisa ayaa laygu dili doonaa. naago qalaad afkoodu waa god dheer, oo waxaa ku dhici doona kii xagga rabbiga laga nacay. nacasnimadu waxay ku xidhan tahay qalbiga ilmaha. laakiinse usha edbintu way ka fogayn doontaa. kii miskiinka u dulma inuu maal korodhsado, iyo kii taajirka wax siiyaaba hubaal way baahnaan doonaan. dhegta u dhig, oo erayada kuwa caqliga leh maqal, oo qalbigana aqoontayda u jeedi. waayo, waa wax wanaagsan haddii aad uurka ku haysatid, oo hadday dhammaantood bushimahaaga diyaar ku ahaadaan. bal eeg, adigaan maanta iyaga ku ogeysiyeey, inaad rabbiga aaminsan tahay. miyaanan waxyaalo wanaagsan kuugu qorin talooyinka iyo aqoonta, si aan ku ogeysiiyo hubaasha erayada runta, inaad erayada runta uga jawaabtid kuwii ku soo diray? miskiinka ha dhicin,

waayo, isagu waa miskiin, oo kan dhibaataysanna meesha iridda ha ku dulmin, waayo, rabbiga ayaa dacwadooda u qaadi doona, oo kuwa iyaga dhaca naftoodana wuu dhici doonaa. ha la saaxiibin nin xanaaq badan, oo nin cadho kululna waa inaanad la socon, waaba intaas oo aad jidkiisa baratid, oo aad naftaadana dabin ku riddid. ha noqonin sida kuwa gacanta dhaar ugu dhiiba, ama sida kuwa deymaan u dammiinta. haddaanad haysan wax aad bixiso, bal muxuu sariirtaada hoostaada uga la bixi? soohdinta hore oo ay awoowayaashu dhigeen innaba ha durkin. miyaad aragtaa nin shuqulkiisa ku dadaala? isagu wuxuu istaagi doonaa boqorro hortood. oo kuwa hoose hortoodana ma istaagi doono.

23

markaad u fadhiisatid inaad taliye wax la cuntid, aad uga fiirso waxa hortaada yaal, oo mindi cunaha iska saar haddaad tahay nin hunguri weyn. cuntadiisa macaan ha damcin, waayo, waa cunto khiyaaneed. ha isku daalin si aad taajir ku noqotid. oo xigmadadaana ka joogso. ma waxaad indaha ku dayaysaa wax aan jirin? waayo, hubaal maalku wuxuu yeeshaa baal, sida gorgor samada u duula oo kale. kan isha sharka leh kibistiisa ha cunin, cuntadiisa macaanna ha damcin, waayo, isagu waxaa weeye siduu qalbiga kaga fikiro; wuxuu kugu leeyahay, cun oo cab, laakiinse qalbigiisu kulama jiro. wixii aad cuntay waad soo mantagi doontaa, oo erayadaadii macaanaana way kaa lumi doonaan. nacas waxba ha kula hadlin, waayo, isagu xigmadda hadalkaaga wuu quudhsan doonaa. soohdintii hore ha durkin, beeraha agoomadana ha dhex gelin, waayo, bixiyahoodu waa xoog badan yahay; oo isaga ayaa dacwadooda kugu qaadi doona. qalbigaaga edbinta u jeedi, oo dhegahana erayada aqoonta. ilmaha edbin ha u diidin, waayo, haddaad isaga ul ku garaacdid, ma dhiman doono. ul baad isaga ku garaaci doontaa, oo naftiisaad she'ool ka samatabbixin doontaa. wiilkaygiyow, haddii qalbigaaga caqli leeyahay, qalbigayguna wuu farxi doonaa. haah, oo xataa uurkaygu wuu rayrayn doonaa, markay bushimahaagu wax qumman ku hadlaan. qalbigaagu yaanu dembilayaal ka hinaasin, laakiinse maalinta oo dhan rabbiga ka cabso. waayo, hubaal waxaa jira abaalgud, oo rajadaaduna kaama go'i doonto. wiilkaygiyow, i maqal, oo caqli yeelo, oo qalbigaagana jidka ku toosi. ha dhex joogin khamriyacyabada iyo kuwa hunguriweynaanta hilibka u cuna, waayo, kii sakhraan ah iyo kii hunguri weynuba way caydhoobi doonaan, oo lulona nin calal bay u xidhi doontaa. dhegayso aabbahaagii ku dhalay, oo hooyadaana ka quudhsan markay gabowdo. runta soo iibso, oo ha sii iibin, oo weliba waxaad ku sii darsataa xigmadda iyo edbinta iyo waxgarashada. kii xaq ah aabbihiis aad buu u farxi doonaa, oo kii ilmo caqli leh dhalaana farxad buu ka heli doonaa. aabba-haa iyo hooyadaaba ha farheen, oo tii ku dhashayna ha rayrayso. wiilkaygiyow, qalbigaaga i sii, oo indahaaguna jidadkayga ha dhawreen. waayo, dhillo waa booraan dheer, oo naag qalaadna waa god cidhiidhi ah. sida tuug oo kale ayay u gabbataa, oo waxay dadka ku dhex badisaa khaayinnada. bal yaa

hoog leh? oo yaa caloolxumo leh? oo yaa murammo leh? oo yaa calaalac badan leh? oo yaa u dhaawacan sababla'an? oo yaa indho casaan ah leh? waa kuwa wakhti dheer ku raaga khamriga, waana kuwa u taga inay doondoontaan khamri laysku daray. ha fiirin khamrigu markuu casaado, markuu koobka ka dhex dhalaalo, iyo markuu si wanaagsan u shubmayoba. ugu dambaysta wuxuu wax u qaniinaa sida abeesada, oo sida jilbiskana wax buu u qaniinaa. indhahaagu waxay arki doonaan naago qalaad, oo qalbigaaguna wuxuu ku hadli doonaa waxyaalo qalloocan. oo waxaad ahaan doontaa sida kan badda dhexdeeda jiifsada, ama sida ka dakhalka dhaladiisa sare seexda. waxaad odhan doontaa, wax bay igu dhufteen, laakiin waxba ima yeelin. way i garaaceen, iskamana aanan garan; bal goormaan toosi doonaa? weli mar kalaan doonan doonaa.

24

dad shar leh ha ka masayrin, hana jeclaysan inaad iyaga la joogtid. waayo, qalbigoodu wuxuu ka fiki-raa kharribaad, oo bushimahooduna waxay ku hadlaan belaya. guri wuxuu ku dhismaa xigmad, wuxuu ku taagnaadaa waxgarasho, qawladduna aqoon-tay kaga buuxsamaan maal kasta oo qaali ah oo qurux badan. ninkii caqli lahu xoog buu leeyahay, oo ninkii aqoon lahana itaal buu sii korodhsadaa. waayo, waa inaad talo wanaagsan ku dagaallantaa, oo waxaa taliyayaal badan la jirta nabadgelyo. xigmaddu nacaska way ka dheer tahay, isagu xagga iridda afkiisa kuma kala qaado. kii ku fikira inuu xumaan sameeyo, waxaa loogu yeedhi doonaa belaya-sameeye. fikirka nacasnimadu waa dembi, kii wax quudhsadaana waa u karaahiyo dadka. maalinta dhibaataada haddaad liicid, itaalkaagu waa yar yahay. samatabbixi kuwa dhimashada loo wadayo, kuwa ku dhow in la gowracona dib uga qabo. haddaad tidhaahdid, bal eeg, waxan ma aannu garanayn, kan qalbiyada miisaamaa miyaanu ka fiirsanayn? oo kan naftaada dhawraa miyaanu ogayn? oo miyaanu isagu nin walba ugu abaalgudayn sida shuqulkiisu yahay? wiilkaygiyow, malab cun, waayo, wuu wanaagsan yahay, oo waxaad cuntaa awlallada malabka, taas oo kuu dhadhan macaan. oo xigmadda aqoonteeduna sidaasoo kalay naftaada u ahaan doontaa, oo haddaad iyada heshid waxaa jiri doona abaalgud, oo rajadaaduna ma go'i doonto. sida nin shar leh, ha u gabban kan xaq ah gurigiisa, oo rugtiisa nasashadana ha kharribin. waayo, nin xaq ahu toddoba goor buu dhacaa, wuuna soo sara kacaa haddana, laakiinse kuwa sharka leh waxaa lagu afgembiyaa belaya. ha rayrayn markuu cadowgaagu dhaco, oo qalbigaaguna yaanu farxin markuu turunturoodo, waayo, waaba intaas oo rabbigu taas arkaa, oo ay shar la ahaato indhihiisa, oo uu dabadeedna cadhadiisa ka soo celiyaa isaga. xumaanfalayaasha aawadood ha isku dhibin, kuwa sharka lehna ha ka masayrin, waayo, kii shar leh abaalgud ma heli doono, oo laambadda xumaanfalayaashana waa la bakhtiin doonaa. wiilkaygiyow, rabbiga iyo boqorkaaba ka cabso, oo ha ku darsamin kuwa isrogor badan, waayo, belayaadoodu si degdeg ah ayay u soo kici doontaa, oo bal yaa yaqaan baabbi'inta labadood-

aba? oo weliba waxyaalahanuna waa wixii ay kuwa caqliga lahaa yidhaahdeen. in dadka garsooridda loogu kala eexdaa ma wanaagsana. kii kan shar leh ku yidhaahda, xaq baad tahay, dadyowga ayaa habaari doona, oo quruumuhuna way karhi doonaan isaga, laakiinse kuwii isaga canaantaa farxad bay yeelan doonaan, oo dushoodana waxaa ku soo degi doonta barako wanaagsan. kii jawaab qumman ku jawaabaa bushimuhu dhunkadaa. shuqulkaaga dibadda ku hagaajiso, oo beerta ku diyaarso, oo dabadeedna gurigaaga dhiso. deriskaaga sababla'an markhaati ha ku furin, oo bushimahaagana ha ku khiyaanayn. hana odhan, wixii uu igu sameeyey oo kale ayaan ku samayn doonaa, oo ninkii sidii shuqulkiisu ahaa ayaan u abaalmarin doonaa. waxaan ag maray ninka caajiska ah beertiisa, iyo ninka garaadka daran beer-canabkiisa, oo bal eeg, kulligood waxaa ka baxay qodxan, oo dhammaantoodna waxaa qariyey mara-boob, oo derbigoodii dhagaxa ahaana waa dumay. markaasaan eegay oo aad uga fiirsaday, waan fiiriyey oo wax ka bartay. weliba in yar baad seex-anaysaa, oo in yar baad gam'aysaa, oo in yar baad gacmaha hurdo u laabaysaa, haddaba caydhimo waa kuu iman doontaa sida tuug oo kale, oo baahina sida nin hub sita oo kale.

25

oo weliba kuwanuna waa maahmaahyadii sulaymaan, oo boqorkii yahuudah oo xisqiyaah ahaa rag-giisii ay soo guuriyeen. waa u ammaan ilaah inuu xaal qariyo, laakiinse waa u ammaan boqorrada inay xaal baadhaan. sida samadu u sarraayo, oo dhulkuna u gun dheer yahay, ayaan qalbiga boqorrada loo baadhi karin. lacagta wasakhda ka qaad, oo dabadeedna waxaa lacagshubaha uga soo bixi doona weel. boqorka hortiiisa kuwa sharka leh ka fagee, oo carshigiisuna xaqnimuu ku taagnaan doonaa. ha isweynweynayn boqorka hortiiisa, oo kuwa waaweyn meeshoodana ha istaagin. amiirkii aad indhahaaga ku aragaty intii hortiiisa lagu hoosaysiin lahaa, waxaa kuu wanaagsan iyadoo lagu yidhaahdo, halkan sare kaalay. dirir degdeg ha ugu bixin, waaba intaasoo aad ugu dambaysta garan weydaa waxaad samayn lahayd, markii uu deriskaagu ku ceebeeyey dabadeed. dacwadaada deriskaaga kala dood, laakiinse mid kale xaalkiisa qarsoon ha sheegin, waaba intaas oo uu ku caayaa kii maqlaa, oo aanay ceebtaadu kaa hadhin. hadalkii si hagaagsan loogu hadlaa wuxuu la mid yahay tufaaxyo dahab ah oo lagu dhex sameeyey taswiir lacag ah. kii caqli leh oo wax canaantaa wuxuu dhegta wax maqasha oo addeecda ula mid yahay hilaqod dahab ah iyo wax laysku sharraxo oo dahab saafiya ah. wargeeyihii aamin ahu wuxuu kuwii isaga soo diray ula mid yahay qabowga barafka cad oo wakhtiga beergooyiska, waayo, isagu wuxuu qabowjiyaa nafta sayidyadiisa. ku alla kii hadiyad been ah isku faaniyaa wuxuu la mid yahay daruuro iyo dabayl aan roob lahayn. waxaa xaakin wax lagu oggolaysiiyaa dulqaadasho badan, carrab macaanuna laftuu jebiyaa. malab ma heshay? in kugu filan oo ke-liya ka cun, waaba intaas oo intaad ka dhoregto aad soo hunqaacdaaye. cagtaadu ha ku yaraato guriga

deriskaaga, waaba intaasoo uu kaa daalaa oo uu ku necbaadaaye. ninkii deriskiisa marag been ah ku furaa waa sida budh iyo seef iyo fallaadh af badan oo kale. in wakhtiga dhibaataada nin aaminlaawe ah laysku halleeyo waa sida ilig jaban iyo cag murkacatay oo kale. kii qalbi murugaysan iyo gabyaa waa sida mid maalin qabow huwiska iska qaada iyo sida khal soodhe lagu shubo oo kale. cadowgaagu hadduu gaajaysan yahay, wax uu cunoo sii, hadduu harraadsan yahayna waraabi, waayo, dhuxulo dab ah ayaad madaxiisa ku tuuli doontaa, oo rabbiguna waa kuu abaalgudi doonaa. dabaysha woqooyi roob bay keentaa, sidaas oo kale carrabkii xan badanna weji cadhaysan buu keentaa. in guriga dushiisa dhinac laga joogo ayaal ka roon in guri weyn naag muran badan lala joogo. warkii wanaagsan oo dal fog ka yimaadaa waa sida biyo qabow ay naf harraadsan iyo yihiin oo kale. ninkii xaq ah ee kii shar leh isu dhiibaa waa sida durdur qasmay iyo sida il biyood oo wasakhowday oo kale. in malab badan la cunaa ma wanaagsana, sidaas oo kalena in ammaan la doondoonaa ammaan ma aha. kii aan ruuxiisa iyo talin karinuu waa sida magaaloo duntay oo aan derbi lahayn oo kale.

26

sida wakhtiga kulul aan baraf cad ugu habboonayn, oo wakhtiga beergooyiska aan roob ugu habboonayn, ayaan sharaf nacas ugu habboonayn. sida shimbir iska wareegaysa iyo sida dabafallaadh iska duulaysa, ayaan habaarkii sababla'aan ahu cidna ugu dhacayn. jeedal faras buu ku habboon yahay, dacyayna dameer, ulina dhabarka nacaska. nacas ha ugu jawaabin sida nacasnimadiisu tahay, waaba intaasoo aad sidiisa oo kale noqotaaye. nacas ugu jawaab sida nacasnimadiisu tahay, waaba intaasoo uu isla caqli weynaadaaye. kii nacas gacantiis farriin iyo dhiibaa cagahuu iska gooyaa oo khasaaruu cabbaa. sida lugaha curyaanku iyo laalaadaan ayuu masaalkuna iyo yahay afka nacasyada. kii nacas sharaf siiyaa wuxuu la mid yahay mid wadhaf dhagax ku xidha oo kale. sida qodaxdu iyo dhex gasho sakhraan gacantiis, ayuu masaalkuna iyo yahay afka nacasyada. kii nacaska ama kuwa jidka maraya kiraystaa waa sida qaansoole dadka oo dhan dhaawaca oo kale. nacas nacasnimadiisa ku noqnoqdaa waa sida eey mantaggiisa ku noqnoqda oo kale. nin isla caqli weyn ma aragtay? waxaa isaga ka rajo roon nacas. ninkii caajis ahu wuxuu yidhaahdaa, libaax baa waddada jooga; libaax baa jidka taagan. sida albaabku birihiisa ugu noqnoqda, ayaal kii caajis ahuna sariirtiisa isugu rogrogaa. kii caajis ahu wuxuu gacantiisa geliyaa xeedhadiisa, oo inuu afkiisa ku soo celiyona waa ku dhiib isaga. kii caajis ahu waa iskala caqli badan yahay toddoba nin oo xigmad ku jawaabi karta. kii isagoo jidka iska maraya isku dhex dara dirir aanu waxba ku lahayn, wuxuu la mid yahay mid eey dhegaha qabta oo kale. sida nin waalan oo rida dab, iyo fallaadho, iyo dhimasho, ayuu yahay kii intuu deriskiisa khiyaaneeyo, haddana yidhaahda, miyaanan cayaarayn? xaabola'aanta dabku waa bakhtiyaal, oo meeshii aan mid xan badanu jooginna muranku waa ka joogsadaa. sida dhuxuli raran iyo shiddo, qoryona

dab iyo sii belbeliyaan, ayuu ninkii muran badanuna dirir iyo sii kiciyaa. kii xan badan erayadiisu waa sida cunto macaan, oo waxay ku degaan meelaha caloosha ugu hooseeya. bushimihii macaan iyo qalbigii shar lehba waxay la mid yihiin weel dhoobo ah oo lagu daahadhay lacag wasakhdeed. kii wax necebu bushimihiiisu isku yeelyeelaa, laakiinse uurkiisu khiyaano ku kaydsadaa. markuu si wacan u hadlo ha rumaysan, waayo, waxaa qalbigiisa ku jira toddoba karaahiyo. in kastoo nacaybkiisu khiyaano isku daboolo, xumaantiisa ayaal shirka lagu hor muujin doonaa. ku alla kii bohool qodaaba isagaa ku dhex dhici doona, oo kii dhagax giringiriyana, isaguu ku soo rogman doonaa. carrabkii been sheega wuxuu neceb yahay kuwuu dhaawacay, oo afkii wax faaniyaana wuxuu ka shaqeeyaa baabba'.

27

berrito ha ku faanin, waayo, ma ogid waxay maalinu keeni doonto. mid kale ha ku faaniyo oo yaanu afkaagu ku faanin, shisheeye ha ku ammaano, oo yaanay bushimahaagu ku ammaanin. dhagax waa culus yahay, oo cammuuduna way miisaan weyn tahay, laakiinse waxaa labadoodaba ka sii culus nacas cadhadiis. cadho waa naxariisdarro, xanaaqa waa daad, laakiinse bal yaa hinaaso is-hor taagi kara? canaan-tii bayaan ahu waa ka wanaagsan tahay jacaylkii qarsoon. saaxiib nabrihiisu waa daacadnimyo, laakiinse cadow dhunkashooyinkiisu waa khiyaano miidhan. naftii dhergesanu xataa awlallada malabka waa ka yaqyaqsataa, laakiinse naftii gaajaysan wax kasta oo qadhaadhuba way iyo macaan yihiin. ninkii hoygiisa ka warwareegaa waa sida shimbir buulkeeda ka warwareegta oo kale. saliidda iyo cadarku qalbigay ka farxiyaan, sidaas oo kalena waxaa nin ka farxiya macaanka saaxiibkiis oo ka yimaada talada qalbiga. ha ka tegin saaxiibkaa iyo aabbahaa saaxiibkiis toona, oo maalintii masiibadaadana guriga walaalkaa ha tegin, deris kuu dhowu waa ka wanaagsan yahay walaal kaa fog. wiilkaagiiyow, caqli yeelo, oo qalbigayga ka farxi, si aan ugu jawaabo kii iyo caayaba. ninkii miyir lahu sharkuu arkaa, wuuna dhuuntaa, laakiinse garaadlaawayashu way iska sii maraan, oo waana la taqsiiraa. kii qof qalaad dammiinta dharkiisa ka qaad, oo kii naag qalaad dammiintana isaga rahmad ahaan iyo hay. kii intuu aroor hore kaco saaxiibkiis cod dheer ugu duceeya, waxaa loo qaadan doonaa habaar. maalin roobaabeed dhibicadeeda aan kala go'in iyo naag muran badanu waa isku mid. ku alla kii iyada celiyaa, dabayshuu celiyaa. gacantiisa midigna saliib bay qabataa. bir baa bir afaysa, oo sidaas oo kale nin baa saaxiibkiis afeyaa. ku alla kii berde xannaanaystaa midhihiisu cuni doonaa. oo kii sayidkiisa dhawrana waa la murwayn doonaa. sida fool biyaha dhexdooda fool ugu muuqdo, ayaal nin qalbigiisu nin kale ugu muuqdaa. she'ool iyo halligaadu weligood ma dhergaan, dadka indhihiisu weligood ma dhergaan. weelka lacagta lagu safeeyo lacagtaa iska leh, oo foornadana dahabkaa iska leh, sidaas oo kalena nin waxaa lagu tijaabiyaal ammaantiisa. in kastoo aad nacas tib iyo mooye hadhuudh kula tuntid, weliba nacasnimadiisu ka tegi mayso isaga. aad ugu

dadaal inaad ogaatid xaalka adhigaaga, oo lo' daadana si wanaagsan u ilaali. waayo, maalku weligiis siima raago, taajkuna ab ka ab miyuu waaraa? cawska qal-lalan markii la gooyo mid cagaar ah oo jilicsan baa soo muuqda, oo dhalatada buurahana waa la soo urursadaa. baraarku waa kuu dhar, oo adhiguna waa kuu qiimihi beerta. waxaa jiri doona cunaan riyaaad oo cunto ugu filan adiga iyo reerkaagaba, iyo weliba masruufka gabdaha kuu shaqeeya.

28

kuwa sharka lahu waxay cararaan iyadoo aan ciduna eryanayn, laakiinse kuwa xaq ahu waxay u dhiiran yihiin sida libaax oo kale. waddan xadgudubkiisa aawadiis amiirradu way badan yihiin, laakiinse ninkii waxgarasho iyo aqoon leh dowladiisii way sii raagtaa. miskiin masaakiinta dulmaa waa sida roob dhulka xaadha oo aan cunto ka tegin. kuwa sharciga ka tagaa waxay ammaanaan kuwa sharka leh, laakiinse kuwa sharciga dhawra ayaa iyaga la dirira. nimanaka sharka lahu garsooridda ma gartaan, laakiinse kuwa rabbiga doondoona wax walbay gartaan. kii jidad qalloocan ku socda, in kastoo uu taajir yahay, waxaa ka roon miskiinka daacadnimadiisa ku socda. ku alla kii sharciga dhawraa waa wiil caqli leh, laakiinse kii raaca kuwa cirta weyn, aabbihiisuu cebeeyaa. kii korsaar iyo ribo maalkiisa ku korodhsada, wuxuu u ururin doona mid masaakiinta u naxariista. kii dhegtiisa ka leexiya inuu sharciga maqlo, xataa baryootankiisu waa karaahiyo. ku alla kii kuwa xaq ah jid shar ah ku ambiyaa, isagaa ku dhici doona godkiisa, laakiinse kuwa qummanu wax wanaagsan bay dhaxli doonaan. taajirku waa isla caqli weyn yahay, laakiinse miskiinka waxgarashada leh ayaa isaga kashifa. kuwa xaq ahu markay guulaystaan, waxaa jirta ammaan weyn, laakiinse markii kuwa sharka lahu sara kacaan dadku waa dhuuntaa. kii xadgudubyadiisa qariyaa ma liibaani doono, laakiinse kii qirta oo haddana ka tagaa, naxariis buu heli doonaa. ninkii mar kasta cabsadaa waa barakaysan yahay, laakiinse kii qalbigiisa sii adkeeyaa masiibuu ku dhici doonaa. taliyihii shar lahu wuxuu dadka masaakiintaa ku yahay sida libaax ciyaya iyo sida orso weerar ah oo kale. amiirkii garaaddaranu waa nin dulun weyn, laakiinse kii neceb faa'iidada xaqdarrada ah cimrigiisuu dheerayn doonaa. ninkii nin dhiiggiis qabaa wuxuu u carari doonaa godka, oo ninna yaanu ka joojin. ku alla kii si qumman u socda waa la samatabbixin doonaa, laakiinse kii si qalloocan laba jid ugu socdaa haddiiba wuu dhici doonaa. kii dhulkiiisa beerta, cunto badan buu ka dhergi doonaa, laakiinse kii waxmatarayaal raacaa wuxuu ka dhergi doonaa caydhnimo. ninkii aamin ahu aad buu u barakoobi doonaa, laakiinse kii taajirnimo ku degdegaa ma taqsiir la'aan doono. ma wanaagsana in dadka loo kala eexdo, iyo inuu nin xabbaad kibus ah u xadgudbo toona. kii taajirnimo ku degdegaa waa qumay, mana oga inuu xadgudhoobi doono. kii nin canaantaa wuxuu marka dambe heli doonaa raallinimo ka badan kan carrabka ku faaniya. kii aabbihiis ama hooyadiis wax ka dhaca oo haddana yidhaahda, taasu xadgudub ma aha, wuxuu saaxiib la

yahay kii wax dumiya. kii hunguri weynu muran buu kiciyaa, laakiinse kii rabbiga isku halleeya waa la bar-waaqaysiin doonaa. kii qalbigiisa isku halleeyaa waa nacas, laakiinse ku alla kii si caqli ah u socda waa la samatabbixin doonaa. kii miskiinka wax siiyaa ma baahan doono, laakiinse kii indhaha ka qarsada aad baa loo habaari doonaa. markii kuwa sharka lahu kacaan dadku waa dhuuntaa, laakiinse markay halligmaan, kuwa xaq ahu way sii kordhaan.

29

kii inta wax badan la canaanto ka madax ad-kaadaa, dhaqso buu u jabi doonaa, dawona ma leh. markii kuwa xaq ahu amarka haystaan, dadku wuu reyreeyaa, laakiinse markii kuwa sharka lahu xukunka wataan, dadku wuu taahaa. kii xigmad jecelu aabbihiisuu ka farxiyaa, laakiinse kii dhillooyin raacaa maalkiisuu khasariyaa. boqorku gar buu dalka ku dhisaa, laakiinse kii laaluush jecelu wuu dumiya. ninkii deriskiisa faaniyaa shabab dabin ah ayuu cagihiiisa hor dhigaa. ninkii shar ah xadgudubkiisa waxaa ku jira dabin, laakiinse kii xaq ahu waa iska heesaa oo reyreeyaa. kii xaq ahu wuxuu ka war hayaa dacwada masaakiinta, laakiinse kii shar ahu ma yaqaan aqoontaas. kuwa wax quudhsadaa magaalay dab qababsiiyaan, laakiinse kuwa caqliga lahu cadhay qabowjiyaan. haddii nin caqli leh nin nacas ah la doodo, nasasho ma jirto hadduu cadhoodo iyo hadduu qosloba. dhiigyocabyadu kii kaamil ah way neceb yihiin, laakiinse kuwa qumman waxay doondoonaan inay naftiisa badbaadshaan. nacasku cadhadiisa oo dhan buu soo saaraa, laakiinse kii caqli lahu dib buu u ceshadaa, wuuna aamus-naadaa. haddii taliye been dhegaysto, mididiinyadiisa oo dhammu waa wada shar miidhan. miskiinka iyo khaayinku way wada kulmaan, oo labadoodaba rabbigu indhahooduu iftiimiya. boqorkii daacad-nimo masaakiinta ugu xukuma, carshigiisu wuu dhisnaa doonaa weligiisba. usha iyo canaanu caqli bay keenaan, laakiinse ilmihii layska daayaa ceeb buu hooyadiis u soo jiidaa. markii kuwa sharka lahu bataan, xadgudub baa sii kordha, laakiinse kuwa xaq ah ayaa dhicidooda arki doona. wiilkaaga edbi, oo isna wuu ku nasin doonaa, haah, naftaada wuu ka farxin doonaa. markii aan muujinu jirin dadku waa halligmaa, laakiinse kii sharciga dhawraa waa barakaysan yahay. addoon hadal kuma edeb yeesho, waayo, in kastoo uu garanayo ka jawaabi maayo, ma aragtay nin hadalkiisa ku degdega? kaas waxaa ka rajo roon nacas. kii addoonkiisa si wanaagsan u soo koriya tan iyo yaraantiisa, ugu dambaysta wiil buu u noqon doonaa. ninkii xanaaq badan muran buu kiciyaa. ninkii cadho kululuna xadgudub buu badsadaa. nin kibirkiiisu hoos buu u dejin doonaa, laakiinse kii is-hoosaysiiyaa sharaf buu heli doonaa. ku alla kii tuug la shirkoobaa naftiisuu nacaa, habaarkuu maqlaa, laakiinse waxba kama sheego. dadka ka cabsashadiisu wax bay dabtaa, laakiinse kii rabbiga isku halleeyaa wuu nabad geli doonaa. kuwo badan baa taliyaha raallinimo ka doona, laakiinse dadka garsooriddiisu waxay ka timaadaa xagga rabbiga. ninkii xaqdaranu waa u karaahiyo kuwa xaq ah, oo kii jidka

ku qummanuna waa u karaahiyo kii shar ah.

30

kuwanu waa erayadii aaguur ina yaaqeh, oo ahaa reer masaa. ninku wuxuu la hadlay iiti'ee'l, iyo xataa iiti'ee'l iyo ukaal, oo ku yidhi, hubaal anigu waxan ka doqonnimo weynahay nin kastaba, oo dad wagarashadiisana ma lihi. xigmad ma aan baran, aqoonta kan quduuska ahna ma aqaan. yaa samada u baxay, oo ka soo degay? yaa dabaysha gacmihi-isa ku soo ururshay? yaa biyaha dharkiisa ku guntay? yaa dhulka darafyadiisa oo dhan dhisay? magicii, wiilkiisana magicii, haddaad taqaan? eray kasta oo ilaah waa daahir; oo isagu wuxuu gaashaan u yahay kuwa isaga aaminsan. erayadiisa waxba ha ku darin, waaba intaas oo uu ku canaantaa, oo lagu ogaadaa inaad beenaaleh tahay. laba waxyaalood ayaan ku weyddiistay, iyaga ha ii diidin intaan dhiman. wax aan waxtar lahayn iyo been iga foglee, oo caydhnimo iyo taajirnimoo midna ha i siin. igu quudi cunto aanan ka maarmin, waaba intaasoo intaan dhergo, aan adiga ku inkiraaye, oo aan idhaahdaa, waa ayo rabbigu? amase waaba intaasoo aan miskiin noqdaa, oo intaan wax xado, aan magaca ilaahayga si been ah ugu hadal qaadaaye. addoon sayidkiisa xan ha uga sheegin, waaba intaas oo uu ku habaaraa, oo eed lagugu helaaye. waxaa jira farcan aabbaahood inkaara, oo aan hooyadoodna u ducayn. waxaa jira farcan isla daahirsan, oo weliba aan nijaastoodii ka maydhmin. waxaa jira farcan indhahoodu aad u sarreeyaan! oo daboolka indhahoodana kor bay u qaadaan. waxaa jira farcan ilkhoodu sida seefo oo kale yihiin, oo gowsahooduna sida mindiyo oo kale yihiin, si ay masaakiinta dhulka uga baabi'iyaan, oo ay kuwa baahanna dadka dhexdiisa uga dhammeeyaan. culaacushu waxay leedahay laba gabdhood, oo leh, na sii, na sii. waxaa jira saddex waxyaalood oo aan weligood dhergin, haah, oo afar aan odhan, bes, nagu filan; waxaana weeye qabriga, iyo maxalka aan wax dhalaayn, iyo dhulka aan biyo ka dhergayn, iyo dabka aan odhan, bes, igu filan. isha aabbaheed ku majaajiloota, oo quudhsata inay hooyadeed ad-deecdo, waxaa la soo bixi doona tuokayasha doox-ada, oo waxaa cuni doona gorgorrada. waxaa jira saddex waxyaalood oo anigu aan aad ula yaabo, haah, afar baan garan waayay, oo iyana waxaa weeye siduu gorgor hawada u duulo, siduu masna dhagax ugu socdo, siday doonnina badda u maaxdo, iyo siduu nin gabadh ula macaamiloodo. sidaas oo kale waxaa ah naag dhillo ah sideeda, taasoo intay wax cunto afka tirtirta, oo haddana tidhaahda, anigu waxba xumaan ma aan samayn. saddex waxyaalood ayaa dhulku la gariiraa, oo afar baanu qaadan karin, waxaana weeye addoon markuu boqor noqdo, iyo nacas markuu cunto ka dhergo, iyo naag la nacay markay guursato, iyo gabadh addoon ahu markay sayid-deedii meesheeda gasho. waxaa jira afar waxyaalood oo dhulku ku yaryar, laakiinse aad iyo aad u caqli badan. qudhaanjadu waa sida dad aan xooq badnayn, laakiinse waxay cuntadooda soo diyaarsadaan guga. walooyinku waa qoon taagdaran, oo haddana waxay guryahooda ka samaystaan dhagaxyada dhexdooda;

ayaxu boqor ma leh, weliba dhammaantood guuto guuto ayay u socdaan. qorratadu waa wax gacanta lagu qaban karo, weliba waxay joogtaa guryaha bo-qorrada. waxaa jira saddex waxyaalood oo si fiican u socda, haah, oo afar waa socod wanaagsan yihiin. aar libaax oo ah kan xayawaanka ugu xoogga badan, oo aan weliba midna dib uga noqon, diiqa xarragoonaya, iyo orgiga; iyo boqorka aanay dadku gees ka ahayn. haddaad nacasnimo samaysay adoo isa sarraysiinaya, ama aad wax shar ah ka fiktiray, gacanta afka saar. waayo, caanihihi la lulaa subag bay soo saaraan, sankii la maroojiyaana dhiig buu keenaa, sidaas oo kalena cadhadii la qasbaa dirir bay keentaa.

31

kuwanu waa erayadii lemuu'ee'l oo ahaa boqorkii masaa ay hooyadiis bartay isaga. waa maxay, wiilkaygiyow? waa maxay, wiilkii uurkaygow? waa maxay, wiilkii nidarradaydow? xooggaaga naago ha siinin, dawyadaadana ha siinin kuwa boqorrada dumiya. lemuu'ee'l, uma eka boqorrada, uma eka boqorradu inay khamri cabbaan, oo amiirradana uma eka inay waxa lagu sakhraamo damcan, waaba intaasoo ay cabbaan, oo ay sharciga illoobaan, oo ay kuwa dhibaataysan midkood gartiisa qalloociyaan. waxa lagu sakhraamo siiya ka dhimashada ku dhow, oo khamrigana waxaad siisaan kuwa naftoodu la qadhaadhaatay. ha cabbo, oo caydhnimadiisa ha illoobo, oo dhibaataadiisana yaanu mar dambe soo xusuusan innaba. afka u fur carrablaawaha aawadiis, si aad kuwa baabba'aya oo dhan u xaq mariso. afka fur, oo si xaq ah u garsoor, oo miskiinka iyo saaboolka baahanba gartooda u qaad. bal yaa heli kara naag wanaagsan? waayo, qiimaheedu waa ka sii badan yahay xataa luul. waayo, qalbiga ninkeedu iyadu isku halleeyaa, oo isagu innaba uma baahnaan doono wax booli ah. cimrigeeda oo dhan isaga wanaag bay u samayn doontaa, oo innaba xumaan kuma samayn doonto. waxay doondoontaa dhogor idaad iyo geed linah la yidhaahdo. oo iyadoo raalli ku ah ayay gacmaheeda ku shaqaysaa. iyadu waa sida doonniyaha baayacmushtariga, oo cuntadeeda waxay ka keentaa meel fog. waxay kacdaa iyadoo weli ay habeenimo tahay, oo dadka reerkeeda ayay cunto siisaa, oo gabdhaheedana hawshooday siisaa, iyadu waxay ka fiktirtaa beer, wayna soo iibsataa, oo midhaha gacmaheeda ayay beercanab ku beerataa. waxay dhexda ku xidhataa xoog, oo gacmaheedana way xoogaysaa. waxay eegtaa in baayacmushtarigeedu wanaagsan yahay; laambaddeeduna habeenkii ma bakhtido. waxay gacmaheeda ku fidisaa dunniiqa, oo sacabbadeeduna waxay qabtaan usha wareegta. waxay sacabkeeda u furtaa miskiinka, oo gacmaheedana waxay u fidisaa saboolka baahan. dadka reerkeeda uguna cabsato dhaxanta barafka cad, waayo, xaaskeeda oo dhammu waxay wada qabaan dhar labanlaab ah. waxay samaysataa durraaxado daabac leh, oo dharkeeduna waxaa weeye dhar aad u wanaagsan oo guduudan. ninkeedana waxaa laga yaqaan idaha magaalada, markuu dhex fadhiisto waayeellada waddanka. waxay samaysaa dhar wanaagsan, wayna iibisaa, oo baayacmushtari-

gana waxay ka iibisaa boqorro dhexda lagu xidho. xoog iyo sharaf ayaa iyada dhar u ah; oo wakhtiga soo socda way ku qososhaa. afkeeda waxay u kala qaadaa xigmad; oo carrabkeedana waxaa saaran sharciga raxmadda. waxay aad u xannaanaysaa reerkeeda, oo kibista caajisnimadana ma cunto. carruurteedu way kacaan oo waxay ugu yeedhaan tan barakaysan, oo weliba ninkeeduna wuu ammaanaa, isagoo leh; dumar badan baa wanaag sameeyey, laakiinse adigu waad ka sii wanaagsan tahay dhammaantood. suuradwacnaantu waa khiyaano miidhan, oo quruxduna waa ceeryaamo oo kale, laakiinse naagtii rabbiga ka cabsata waa la ammaani doonaa. midhihi gacmaheeda wax ka siiya, oo shuqulladeeduna iyada ha ku ammaaneen irdaha magaalada.

dalka cuus la yidhaahdo waxaa joogi jiray nin magiciisa ayuub la odhan jiray, oo ninkaasuna wuxuu ahaa nin qumman oo toosan, wuxuuna ahaa mid ilaah ka cabsada oo sharka ka fogaada. oo waxaa isaga u dhashay toddoba wil iyo saddex gabbhood. oo weliba xoolihiisuna waxay ahaayeen toddoba kun oo ido ah, iyo saddex kun oo geel ah, iyo shan boqol oo dibi oo laba laba ah, iyo shan boqol oo dameerood oo dhaddig ah, oo weliba wuxuu kaloo lahaa adoommo aad u badan, oo sidaas daraadeed ninkaasu wuxuu ahaa kan ugu wada weyn dadka bariga oo dhan. oo wiilashiisii way tegi jireen, oo midkood kas-taaba maalintiisa ayuu gurigiisa diyaafad ku samayn jiray, oo waxay u cid direen oo u yeedheen sad-dexdii gabbhood oo walaalahood ahaa inay wax la cunaan oo wax la cabbaan aawadeed. oo maal-mihii ay diyaafaddii hayn jireen markay dhammaadaan ayaa ayuub carruurtiisii u cid diri jiray oo daahirin jiray, oo intuu aroor hore kaco ayuu intay ahaayeen oo dhan u bixin jiray qurbaanno la gubo, waayo, ayuub wuxuu isyidhi, waaba intaasoo wiilashaydu ay dembaabeen, oo ay qalbigooda ilaah wax xun kaga sheegeen. oo ayuubna sidaasuu yeeli jiray had iyo goorba. haddaba waxaa jirtay maalin ay ilaah wi-lashiisu u yimaadeen inay rabbiga hortiisa isa soo taagaan, oo weliba shayddaanna wuu soo dhex galay. markaasaa rabbigu wuxuu shayddaan ku yidhi, war xaggee baad ka timid? oo shayddaan wuxuu rabbiga ugu jawaabay, waxaan ka imid dhulkii aan maray, oo aan hor iyo dibba ugu dhex socday. markaasaa rabbigu wuxuu shayddaan ku yidhi, addoonkayga ayuub ma ka fikirday? maxaa yeelay, isaga oo kale dhulka ma joogo, waayo, isagu waa nin qumman oo toosan, oo ah mid ilaah ka cabsada oo sharka ka fogaada. markaasaa shayddaan rabbiga u jawaabay oo wuxuu ku yidhi, bal ayuub ma waxtarla'aan buu ilaah uga cabsadaa? sow deyr kuma aad wareejin isaga, iyo reerkiisa, iyo waxa uu haysto oo dhanba? shuulkii gacmihiisaad barakaysay, oo xoolihiisina dhulkay aad ugu bateen. laakiinse haddaba bal gacantaada soo fidi, oo wuxuu haysto oo dhan taabo, oo isna sida runta ah, hortaada wax xun buu kaaga sheegi doonaa. markaasaa rabbigu wuxuu shayddaan ku yidhi, bal eeg, wuxuu haysto oo dhammu gacantaada ku jiraan, laakiinse isaga nafsaddiisa waa inaad an far saarin. markaasaa shayddaan rabbiga hortiisii ka tegey. oo maalin ay wiilashiisii iyo gabbhiisii wax ku cunayeen oo khamri ku cabbayeen gurigii walaalkoodii ugu weynaa ayaa waxaa ayuub u yimid mid wargeeye ah oo wuxuu ku yidhi, iyadoo dibidii ay beerta jeexayaan oo dameerihiina ay ag-tooda daaqayaan ayaa waxaa na soo weeraray reer shebaa, oo waxay dheceen xoolihii, oo weliba mid-iidinnadiina seef bay ku laayeen, oo anigoo keliya ayaa ka soo baxsaday inaan warka kuu soo sheego. oo weli intii kaasu sii hadlayay ayuu mid kale yimid, oo wuxuu yidhi, ilaah dabiisii ayaa samada ka soo dhacay, oo wuxuu wada gubay oo baabii'iyey idihii iyo miidiinnadii la jirayba, oo anigoo keliya ayaa ka soo baxsaday inaan warka kuu soo sheego. oo weli intii kaasu sii hadlayay ayuu mid kale yimid, oo wuxuu

yidhi, reer kaldayiin oo saddex koox ah ayaa geelii soo weeraray, oo dhammaantiisna way dheceen, oo weliba miidiinnadiina seef bay ku laayeen, oo anigoo keliya ayaa ka soo baxsaday inaan warka kuu soo sheego. oo weli intii kaasu sii hadlayay ayuu mid kale yimid, oo wuxuu yidhi, wiilashaadii iyo gabbhahaagii waxay wax ku cunayeen oo khamri ku cabbayeen gurigii walaalkooda ugu weyn, oo bal eeg, waxaa cidlada ka timid dabayl weyn, oo gurigii afartiisa rukun bay ku dhufatay, kolkaasuu ku dumay rag-gii dhallinyarada ahaa, oo dhammaantood way dhinteen, oo anigoo keliya ayaa ka soo baxsaday inaan warka kuu soo sheego. markaasaa ayuub sara joogsaday, oo huwixiisii jeexjeexay, oo madaxiisiina wuu xiiray, oo intuu dhulka ku dhacay ayuu sujuuday, oo wuxuu yidhi, anigoo qaawan baan uurkii hooyaday ka soo baxay, oo haddana anigoo qaawan baan halkaas ku noqon doonaa. rabbigaa wax i siiyey, oo haddana rabbigaa iga qaatay, ammaan waxaa leh magaca rabbiga. oo waxyaalahaas oo dhan ayuub innaba kuma uu dembaabin, oo ilaahna eed kama uu sheegin.

2

haddaba waxaa kaloo jirtay maalin kale oo ay ilaah wiilashiisu u yimaadeen inay rabbiga hortiisa isa soo taagaan, oo weliba shayddaanna wuu soo dhex galay, si uu isna rabbiga isu soo hor taago. markaasaa rabbigu wuxuu shayddaan ku yidhi, war xaggee baad ka timid? oo shayddaan wuxuu rabbiga ugu jawaabay, waxaan ka imid dhulkii aan maray, oo aan hor iyo dibba ugu dhex socday. markaasaa rabbigu wuxuu shayddaan ku yidhi, addoonkayga ayuub ma ka fikirday? maxaa yeelay, isaga oo kale dhulka ma joogo, waayo, isagu waa nin qumman oo toosan, oo ah mid ilaah ka cabsada oo sharka ka fogaada. oo weliba isagu daacadnimadiisii wuu sii haystaa, in kastoo aad igu dirtay, si aan isaga sababla'aan ugu halligo. markaasaa shayddaan wuxuu rabbiga ugu jawaabay, haragba harag baa loo baxshaa, oo nin wuxuu haysto oo dhan ayuu naftiisa u baxshaa. laakiinse bal haatan gacantaada soo fidi, oo lafihiisa iyo jiidhkiisa taabo, oo isna markaasuu hortaada wax xun kaaga sheegi doonaa. markaasaa rabbigu wuxuu shayddaan ku yidhi, bal eeg, gacantaadu ku jiraa, waxaadse u daysaa naftiisa. markaasaa shayddaan rabbiga hortiisii ka tegey, oo wuxuu ayuub tin iyo cedbih ku dhufatay boogo xunxun. markaasaa ayuub wuxuu qaatay dheri burburkiis inuu isku xoqo, oo wuxuu dhex fadhiistay dambas. markaasaa naagtiisii waxay ku tidhi, war ma weli baad daacadnimadaadii sii haysanaysaa? war hoy, ilaah wax xun ka sheeg, oo iska dhimo. laakiinse wuxuu iyadii ku yidhi, waxaad u hadlaysaa sida naagaha nacasyada ah middood. naa waa sidee? ilaah gacantiisa intaynu samaan ka qaadanno, miyaynan xumaanna ka qaadanaayn? oo in kastoo waxyaalahaas oo dhammu ay ku dheceen ayuub innaba afkiisa kuma dembaabin. haddaba ayuub saddexdiisii saaxiib markay maqleen xumaantii isaga ku dhacday oo dhan ayuu midkood kastaaba meeshiisii ka yimid. oo kuwaasu waxay ahaayeen eliifas oo ahaa reer teemaan, iyo bildad oo ahaa reer shuuxii, iyo soofar oo ahaa reer nacamaatii, oo iyana waxay dhammaan-

tood ballan ku dhigteen inay u yimaadaan si ay isaga ugu tacsiiyeyaan oo ay u qalbi qaboojiyaan. oo markay isagii meel fog ka arkeen oo ay aqoon waayeen ayay codkoodii kor u qaadeen oo ooyeen, oo midkood waluba wuxuu jeexjeexay huwiskiisii, oo intay boodh xagga samada u tuureen ayay madaxa isaga shubeen. oo toddoba maalmood iyo toddoba habeen ayay isagii dhulka la fadhiyeen, oo midkoodna eray keliya kuma odhan, waayo, waxay arkeen inuu aad iyo aad u xanuunsanayo.

3

markaas dabadeed ayuub intuu afkiisa furay ayuu habaaray maalintii uu dhashay. oo ayuub intuu hadal bilaabay ayuu yidhi: dharaartii aan dhashay ha baabba'do iyo habeenkii la yidhi, wiil baa calool galay. maalintaasu gudcur ha ahaato; oo ilaah yuusan iyada xagga sare kaga fiirsan, oo nuurkuna yuusan iftiimiin. gudcur iyo hooska dhimashadu iyada mulki ha ka dhigteen. daruuru ha ku degto, oo wixii maalin madoobeeya oo dhammu ha cabsiiyeen. oo habeenkaasna gudcur weynu ha qabsado, oo ayaamaha sannadda yuusan ka dhex rayrayn. oo yuusan soo dhex gelin bilaha tiradooda. bal eeg, habeenkaasu cidla ha noqdo; oo cod faraxsan yaanu ka dhex yeedhin. oo isaga ha habaareen kuwa maalin inta habaaray, oo kicin kara bahaalka la yidhaahdo lewiiyaataan. fiidka xiddigihiiis gudcur ha noqdeen, iftiin ha doondoono oo yuusan helin; oo innaba yuusan arkin kaaha waaberiga. maxaa yeelay, isagu ma uu awdin irdihii maxaay ii aqbaleen? amase naasuhu inaan nuugo? waayo, hadda xasilloonaan baan ku jifi lahaa; oo waan iska seexan lahaa, oo waan nasan lahaa, aniga iyo boqorrada iyo lataliyayaasha dunida oo nafsaddooda taallooyin u dhistay, iyo ami-irradii dahabka lahaan jiray, oo guryahooda lacagta ka buuxsaday; bal dhicis qarsoon maxaan u ahaan waayay? ama sida dhallaan aan innaba iftiinka arag? halkaas kuwa sharka ahu cidna kuma sii dhibaana, oo kuwa daallanuna halkaasay ku nastaan. maxaabiistuna halkaasay dhammaantood ku wada istareexaan, mana ay maqlaan kii dulmi jiray codkiisa. yar iyo weynba halkaasaa la wada joogaa, oo addoonkuna sayidkiisa waa ka xor. bal iftiin maxaa loo siiyaa kan dhibaataysan? maxaase loo nooleeyaa kan naftiisu la qadhaadhaatay, oo dhimasho u xiisooda, oo ayan u imanayn, oo daraaddeed dhulka u qodqoda intuu khasnado qarsoon qodi lahaa in ka sii badan, kuwaasoo aad u reyreeya, oo farxa hadday qabriga heli karaan? bal maxaa iftiin loo siiyaa nin jidkiisu qarsoon yahay, oo ilaah deyr ku wareejiyey? waayo, intaan wax cunin ayaan taahaa, oo cabaadkayguna wuxuu u shubmaa sida biyo oo kale. waayo, hadba wixii aan ka cabsado ayaa igu soo dega, oo wixii aan ka baqo ayaa ii yimaada. ma aan istareexsan, mana aan xasillooni, mana aan nasto; laakiinse hadba dhibaato baa ii timaada.

4

markaasaa eliifas kii reer teemaan u jawaabay, oo wuxuu ku yidhi, mid hadduu isku dayo inuu kula hadlo, ma ka xumaanaysaa? laakiinse bal yaa hadal iska celin kara? bal eeg, adigu kuwa badan wax baad bartay, oo gacmihi iitaalka darnaan waad xoogaysay. erayadaadu way tiiriyeen kii sii dhacayay, oo jilbihii tabarta yaraan waad adkaysay. laakiinse haatan dhibaatadu aday kuu timid, oo waad taag yaraanaysaa, wayna ku soo gaadhay, oo waad dhibaataysan tahay. war kalsoonidaadu sow ma aha cabsida aad ilaahaaga ka cabsato, rajadaaduse sow ma aha daacadnimada jidadkaaga? waan ku baryayaaye bal wax xusuuso, bal yaa weligiis halligmay isagoo aan xaq qabin? amase xaggee baa mid qumman lagu halaagay? sidaan anigu arkay, weligoodba kuwii xumaan tabcada, oo belayo beertaa, isla waxaaysa goostaan. iyagu waxay ku baabba'aan ilaah neeftiisa, oo waxay ku dhammaadaan afuufidda cadhadiisa. libaaxa cidiisii, iyo aarka cadhaysan codkiisii, iyo libaaxyada yaryar miciahoodiiba waa jababaan. libaaxa duqa ahu ugaadhl'aanta buu u bakhtiyaa, oo goosha dhasheedina way kala firdhaan. haddaba war baa qarsoodi la iigu keenay, oo dhegtayduna faaiisay qabsatay. habeenkii markay riyoyinku fikirro kiciyaan, oo ay dadku hurdo weyn ku fogaadaan, ayaa cabsi iyo gariiru igu dhacay, oo lafahayga oo dhammuna way wada ruxruxmadeen. markaasaa ruux wejigayga soo hor maray, oo timihii jidhkayguna waa soo wada istaageen. oo isagii wuu joogsaday, laakiinse muuqashadiisii waan kala saari waayay; muuqaal baa indhahayga hortooda joogay; intii mudda ah aamusnaan baa jirtay, dabadeedna waxaan maqlay cod leh, war nin dhiman karaa miyuu ilaah ka sii caad-dilsanaan karaa? mase nin baa ka sii daahirsanaan kara kii isaga abuuray? bal eeg, isagu addoom-madiisa iskuma halleeyo; oo malaa'igihisaan nacas-nimuu ku eedeeyaa. intee ka sii badan buu eedeeyaa kuwa guryaha dhoobada ah deggan, oo aasaaskoodii boodhka ku jiro, oo sida balanbaallis u burbura! subaxdii iyo fiidkii inta ka dhex leh ayay baabba'aan; weligoodba way halligmaan iyadoo aan ciduna ka fikirayn. xadhkaha teendhooyinkoodii sow lama siibo? way dhintaan iyagoo aan xigmad lahayn.

5

hadda bal u yeedh, mid kuu jawaabayaa ma jiraa? balse kuwa quduuska ah midkoodee baad u jeesanaysaa? waayo, ninkii nacas ah xanaaqiisaa dila, oo kii doqon ahna ciilkiisaa dila. anba waxaan arkay nacas xidid yeeshay. laakiinse degdeg baan u habaaray rugtiisii. carruurtiisu nabaadiino way ka fog yihiin, oo irrida agteeda ayaa iyaga lagu burburiyaa, mana jiro mid samatabbixiyaa. kuwaas beertay goostaan waxaa cuna kuwa gaajaysan, oo xataa qodxanta way kala soo dhex bixiyaan, oo maalkoodana waxaa afka u kala haya sirig. waayo, belayo kama soo baxdo ciidda, dhibaatonaa kama soo dhex booddo dhulka, laakiinse binu-aadmigu dhibaato buu u dhashay, sida dhimbiihuhu kor ugu duulaan. aniguse ilaah baan baryi lahaa, oo xalka-

ygana ilaah baan u dhiibi lahaa, kaasoo sameeya waxyaalo waaweyn oo aan la baadhi karin, iyo waxyaalo yaab badan oo aan la tirin karin, oo dhulka roob ku di'ya, beerahana biyo u soo dira. oo kuwa hooseeyana kor buu u qaadaa, kuwa baroortana nabaadiinuu ku sarraaysiiyaa. madhnaan buu ka dhi-gaa talada khaa'innada, si ayan gacmahoodu u oofin karin farsamadoodii. isagu kuwa xigmadda leh ayuu khiyaanadooda ku qabtaa; oo kuwa qalloocan taladoodana degdeg baa loo roga. oo maalinnimada ayay gudcur helaan, oo hadhka ayay wax haabhaaba-taan sida habeennimada oo kale. laakiinse isagu kuwa baahan ayuu ka badbaadiyaa seefta afkooda, iyo kuwa xoogga badan gacantooda. sidaas daraad-deed kii miskiin ahu rajuu leeyahay, xumaantuse af-keeday xidhaa. bal eeg, waxaa faraxsan ninkii ilaah canaanto, haddaba ha quudhsan qaadirka edbinti-isa. waayo, isagu wax buu nabar u yeelaa, waana duubaa; wuu dhaawacaa, gacmihiisuna way bogsii-yaan. wuxuu kaa samatabbixin doonaa lix dhibaato, oo marka toddobaadna belayo kuma taaban doonto innaba. wakhtiga abaarta ah dhimashuu kaa furan doonaa, wakhtiga dagaalkana xoogga seefta. waad ka qarsoonaan doontaa karbaashidda carrabka; oo baabbi'iddu markay timaadana kama aad cabsan doontid innaba. waad ku qosli doontaa baabbi'idda iyo abaarta, oo dugaagga dhulkana kama aad baqi doontid. waayo, axdi baad la yeelan doontaa dha-gaxyada berrinka, oo dugaagga duurkana heshiis baad la ahaan doontaa. oo waxaad ogaan doon-taa in teendhadaadu nabdoon tahay, oo xeradaada waad soo booqon doontaa, oo waxba kama waayi doontid innaba. oo weliba waxaad ogaan doontaa in farcankaagu badnaan doono, oo dhashaaduna sida cawska dhulka bay ahaan doontaa. oo cimri dheer baad qabrigaaga ku geli doontaa, sida xidhmo hadhu-udh ah xilliga loo soo xidho. bal eeg, annagu xaalkan waannu baadhnay, oo sidaas bayna tahay, haddaba bal maqal, oo nafsaddaada u ogow.

6

markaasaa ayuub jawaabay oo wuxuu yidhi, hahe haddii dhibkayga la miisaami lahaa, oo masiibadayda kafado la wada saari lahaa! wuu ka sii culaan lahaa cammuudda badaha, sidaas daraaddeed hadalkaygii degdeg buu noqday. waayo, ilaaha qaadirka ah fal-laadhihiisii ayaa igu dhex jira, oo naftayduna waabay-doodii way cabbaysaa, oo ilaah cabsiintiisina ani-gay igu soo kacdaa. dameeridbadeedku miyuu ciyaa markuu caws haysto? dibiguse miyuu ciyaa markii cunto la siiyo? wixii aan dhadhan lahayn miyaa cus-bola'aan la cuni karaa? ukunta xabkeeduse miyuu dhadhan leeyahay? naftaydu way diidaa inay taabato, waxay ii yihiin sida cunto la naco oo kale. hahe bal maan helo waxa aan u baryootamo, oo ilaah bal muu i siiyo waxa aan u xiisoodo! oo xataa ilaah bal muu iska jeclaado inuu i burburiyo, oo bal muu gacanti-isa iga sii daayo oo i baabbi'yo! markaas waan ista-reexi lahaaye, oo waxaan u adkaysan lahaa xanuun aan ii tudhayn, waayo, ma aanan diidin kan quduuska ah erayadiisii. bal xooggaygu waa maxay inaan sugo aawadeed? aakhirkayguse waa maxay inaan dulqaato

aawadeed? war xooggaygu ma xoogga dhagaxyada baa? mise jidhkaygu ma naxaas baa? war sow ma aha inaanan iscaawiyo karayn? sowse xigmaddu igama fogaan? kii diyaar u ah inuu qalbi jabo waa in saaxi-ibkiis u naxariisto waaba intaasoo uu ka tago cabsida ilaaha qaadirka ahe. walaalahay waa u khiyaano bad-naayeen sida durdur oo kale, sida biyaha durdurrada ee iska baabba'a, kuwaasoo barafka la madoobaaday, oo uu barafka cad isku qariyo. markay qorraxoodaan way libdhaan, oo markay kululaadaanna meeshooday ka baabba'aan. kuwa safraa gees bay uga leexdaan, waxay u baxaan xagga cidlada oo halkaasay ku dhin-taan. waxaa fiiriyeey kuwa teemaa ka safray, oo soco-tooyinkii shebaa ayaa fishay, way ceeboobeen, waayo, way rajeebeen, halkaasay yimaadeen, oo way hun-goobeen. waayo, hadda idinku sidaasaa ii noqoteen, waxaad aragteen belayo, waanad baqdeen. bal anigu miyaan idhi, wax i sii? amase, maalkaaga hadiyad iiga keen? amase, cadowga gacantiisa iga samatab-bixi? amase, iga furo gacanta kan i dulma? bal wax i bar, oo anna waan iska aamusayaa; oo i garansii wixii aan ku qaldamay. erayo runu xoog badanaa! laakiinse bal canaantiinna muranka ahu maxay caddaysaa? ma waxaad u malaynaysaan inaad erayo canaanaatan? maxaa yeelay, kii quustay hadalkiisu waa sida dabayl oo kale. waxaad saami u ridan lahaydeen maalka agoonta, oo saaxiibkiinna waa ka faa'iidaydan lahay-deen. haddaba raalli ahaada oo bal i fiiriya, waayo, sida runta ah been idiin sheegi maayo. haddaba waan idin baryayaaye iska noqda, yaan caddaaladla'aanu dhicin, ee mar kale iska noqda, waayo, xaalkaygu waa xaq. war ma caddaaladla'aan baa carrabkayga saaran? mase carrabkaygaan waxyaalo xunxun dhad-hamin karin?

7

war sow hawl diyaar uma aha binu-aadmiga dhulka jooga? sowse maalmihiisu ma aha sida kuwa shaqaale oo kale? sida addoon hoos u xiisoodaa, iyo sida shaqaale mushahaaradiisa filanaya, sidaasoo kale waxaa lay siiyaa bilo aan waxtar lahayn, oo waxaa lay siiyaa habeenno daal badan. haddaba markaan jiifsado waxaan idhaahdaa, bal goormaan kici doonaa? laakiinse habeenku waa dheer yahay oo tan iyo waaberiga waan rogrogmadaa. jidhkay-gii waxaa ku dedan dirxiyo iyo qolfo ciid ah, haddaba dubkaygu waa isqabsadaa dabadeedna wuu sii dillaac-caa. cimrigaygu waa ka dheereeyaa dungudbiyaha dharsameeyaha, oo rajola'aan baan ku noolahay. bal xusuusta in noloshaydu tahay dabayl uun, ishayduna mar dambe samaan ma arki doonto. kii i fiiriya ishi-isu mar dambe ima arki doonto, indahaagu way i fiirin doonaan, laakiinse anigu ma jiri doono. sida daruurto ay u libidho oo ay u baabba'do, sidaasoo kale ayaa kii she'ool hoos u galaa uusan mar dambe kor uga soo noqonayn. isagu mar dambe gurigiisii kuma soo noqon doono, oo meeshiisii mar dambe ma ay aqoon doonto. sidaas daraaddeed anigu afkayga celin maayo; waxaan ku hadli doonaa cidhiidhiga qalbigayga, oo waxaan ku caban doonaa tiiraanyada qadhaadh oo naftayda. war anigu ma bad baan ahay, mase nibiriga badda, bal maxaad ii

daawanaysaa? markaan idhaahdo, sariirtaydaa ii raxayn doonta, oo gogoshaydaa cabatinkayga iga sahal doonta, ayaad riyooyin igu bajisaa, oo waxaad igu cabsiisaa muuqashooyin. sidaas daraaddeed naf-taydu waxay lafahayga ka doortaa ceejin iyo geeri. noloshayda waan nacsanahay, oo dooni maayo inaan weligay sii noolaado; war iska kay daa, waayo, cimrigaygu waa neefsasho oo kale. bal binu-aadmigu muxuu yahay oo aad u weynaynaysaa, balse maxaad uga fikiraysaa isaga? bal maxaad subax kasta u soo booqanaysaa, oo aad daqiiqad kasta u tijaabinaysaa? bal ilaa goormaadan iga sii jeesanayn, oo aadan iska kay daynayn intaan candhuuftayda liqayo? oo haddii aan dembaabay bal maxaan kuu sameeyaa kaaga dadka ilaaliyow? bal maxaad iiga dhigatay calaamad, si aan nafsaddayda culaab ugu noqdo? oo bal maxaad xadgudubkayga iiga saamaxi weyday? oo dembi-gaygana maxaad iiga fogayn weyday? waayo, haatan ciiddaan ku dhex jiifsan doonaa, aad baadna ii doon-dooni doontaa, laakiinse siima aan jiri doono.

8

markaasaa bildaad oo ahaa reer shuuxii u jawaabay, oo wuxuu ku yidhi, ilaa goormaad waxyaalahan ku had-laysaa? oo ilaa goormaa erayada afkaagu ahaanayaan sida dabayl xoog badan? war ma ilaah baa gar-sooridda qalloociya? mase ilaaha qaadirka ah baa caddaaladda qalloociya? haddii carruurtaadii ay isaga ku dembaabeen, wuxuu iyagii u gacangeliyey xadgudubkoodii. haddaad aad u barido ilaah, oo aad baryootankaaga hor dhigto qaadirka, haddaad daahir ahaan lahayd oo aad qummanaan lahayd, sida xaqiiqada ah haatan wuu kuu toosi lahaa, oo hoyga xaqnimadaadana wuu barwaaqayn lahaa. oo in kastoo bilowgaagii yaraa, haddana ugudambaaystaadu aad bay u weynaan lahayd. waan ku baryayaale bal qarniyadii hore wax weyddii, oo bal soo garwaaqso waxyaalihii ay awowayaashood fatasheen, (waayo, in-nagu waxaynu nahay qoonkii shalayto oo qudhka, oo waxba qarar mayno, maxaa yeelay, cimrigeenna aan dhulka joognaa waa sida hoos oo kale.) war sow iyagu wax kuma bari doonaan, oo wax kuuma sheegi doon-aan, oo sow qalbigooda kaalama hadli doonaan? war miyaa cawdu ka bixi kartaa meel aan dhoobo lahayn? cawduurkuse miyuu bixi karaa biyola'aantood? in-tuu weli cagaarka yahay oo aan la gooyin, wuu ka hor engegaa dhalatada kale oo dhan. kuwa ilaah illooba oo dhan wadiiqooyinkoodu waa sidaas oo kale, oo ninkii cibaadalaawe ah rajadiisuna way baabba'daa. oo kaas kalsoonaantiisu way kala jajabtaa, oo aami-naaddiisuna waa sida xuubcaaro oo kale. wuxuu ku tiirsan doonaa gurigiisa, laakiinse gurigisu ma taag-naan doono. aad buu u xajin doonaa, laakiinse si-ma uu adkaan doono innaba. isagu waa ku cagaar qorraxda, oo laamihiisa curdanka ahuna waxay ka soo kor baxaan beertiisa. oo xididdadiisuna waxay isku duuduubaan taallo dhagaxyo ah, oo wuxuu fi-riyaa meesha dhagaxyada. isaga haddii meeshiisa laga baabbi'yo, markaasay inkiri doontaa isaga, oo waxay odhan doontaa, anigu kumaba arag. farx-adda jidkiisu waa sidaas, oo waxaa dhulka ka soo bixi doona kuwa kaleto. ilaah marnaba xoori maayo nin

qumman, kuwa sharka falase tiirin maayo. wuxuu afkaaga ka buuxin doonaa qosol, bushimahaagana qaylo farxad leh, kuwa ku neceb waxay xidhan doon-aan ceeb, teendhada sharrowyaduna mar dambe si-ma jiri doonto.

9

markaasaa ayuub u jawaabay oo wuxuu ku yidhi, sida runta ah waan ogahay inay sidaas tahay, laaki-inse sidee baa nin xaq ugu noqon karaa ilaah horti-isa? oo hadduu doonayo inuu la doodo isaga, kunkii erayba mid qudha ugama jawaabi karo. qalbigi-isu waa xigmad miidhan, oo xooggiisuna waa badan yahay; bal yaa intuu isaga ka qalafsanaaday bar-waaqoobay? isagu wuxuu rujiyaa buuraha, oo iyana ma ay yaqaaniin, markuu cadhadiisa ku afgembiyo. dhulka wuu ka ruxruxaa meeshiisa, oo tiirarkiisuna way wada gariiraan. wuxuu amraa qorraxda, oo iyana sooma ay baxdo, xiddigahana wuu xidhaa. isagoo ke-liya ayaal samooyinka kala bixiya, oo wuxuu ku dul socdaa hirarka badda. oo wuxuu sameeyey urur-rada xiddigaha oo la yidhaahdo orsada iyo oriyan iyo toddobaadyada, iyo xiddigaha koonfureed. wuxuu sameeyaa waxyaalo waaweyn oo aan la baadhi karin, oo ah waxyaalo yaab badan oo aan la tirin karin. wuu i ag maraa, aniguse uma jeedo isaga, oo wuu iga gud-baa, aniguse waxba kama ogi. bal wax buu qabsadaa ee, yaa ka hor joogsan kara? oo bal yaa ku odhan doona, war maxaad samaynaysaa? ilaah cadhadiisa ka soo celin maayo; oo kalmeeeyayaasha kibirka lahu-na isagay hoos foororaan. haddaba bal anigu sidee baan ugu jawaabi karaa, oo aan erayadayda kala doortaa si aan isaga kula hadlo? in kastoo aan xaq ahaan la-haa, weliba uma aanan jawaabeen isaga, illowse wax-aan iska baryi lahaa kan i xukumaya. haddaan baryi lahaa oo uu ii jawaabi lahaa, ma aanan rumaysteen xataa inuu codkayga maqlay. waayo, isagu wuxuu igu jebebiyaa duufaan, oo nabrahaygana sababla'aan buu u sii kordhiyaa. isagu iima oggola inaan neef-sado, laakiinse qadhaadh buu iga buuxiyaa. bal had-daadan xagga xoogga ka hadalno isagu waa itaal miid-han, balse xagga xukunka yaa wakhti ii sheegaya? in kastoo aan xaq ahay, afkayga ayaa i xukumi doona, in kastoo aan qummanahay, waxaa igu caddaan doonta qalloocnaan. anigu waan qummanahay, oo nafsad-dayda kama fikiro, noloshaydana waan quudhsadaa. kulli waa isku mid, oo sidaas daraaddeed waxaan id-haahdaa, isagu wuu wada baabbi'iyaa kan qumman iyo kan sharka ahba. haddii belaayadu haddiiba wax disho, wuu ku majajiloon doonaa jirraabaadda kuwa aan xaq qabin. dhulka waxaa gacanta loo geliyey kan sharka ah; oo isna wuxuu indhasaabaa xaakin-nadii dhulka. bal hadduusan isaga ahayn, haddaba waa ayo? haddaba cimrigaygu waa ka sii dheereeyaa nin orda, wuu iga cararaa, oo wanaagna ma arko. wuxuu ii dhaafay sida dooniyaha dheereeya, iyo sida gorgor raq ku soo deganaya. haddaan odhan lahaa, cabatinkayga waan illoobi doonaa, oo tiiraanyada jaaha iga saaran waan iska tuuri doonaa, oo waan faraxsanaan doonaa, waxaan ka baqayaa caloolxu-madayda oo dhan, waayo, waan ogahay inaadna ii haysanayn sidii mid aan xaq qabin. kolleyba waa

lay xukumayaaye, bal maxaan waxtarla'aan u hawshoodaa? haddaan biyo baraf ah ku maydho, oo aan gacmahayga aad iyo aad u nadiifiyo, adigu waxaad igu dhex tuuri doontaa bohol, oo xataa dharkaygu waa i nici doonaa. waayo, isagu nin ma aha, sidaydoo kale, si aan isaga ugu jawaabo, oo aannu labadayaduba xukun u wada galno. majiro nin noo dhexeeya, oo labadayadaba gacantiisa na saari kara. isagu ushiisa ha iga fogeeyo, oo cabsidiisuna yaanay i bajiin. markaas waan hadli lahaa, oo isaga kama aanan baqeen; waayo, anigu sidaas ma ahi.

10

naftaydu noloshadayday la daallan tahay, oo joojinla'aan waan ku sii caban doonaa, oo qadhaadhka naftayda waan ku hadli doonaa. waxaan ilaah ku odhan doonaa, ha i xukumine. bal waxaad i tus-taa waxa aad aawadood iila diriraysid. bal miyey kuu wanaagsan tahay inaad cidhiidhisid oo aad quudhsatid shuqulkii gacantaada, oo haddana aad iftiimisid kuwa sharka ah taladooda? ma waxaad leedahay indho binu-aadmi, mase sida dadkaad wax u aragtaa? wakhtigaagu ma sida wakhtiga dadkoo kalaa? cimrigaaguse ma sida cimriga dadkoo kalaa? oo bal ma sidaas daraaddeed baad xumaantayda u daba joogtaa, oo aad dembigayga u baadhaysaa, in kastoo aad ogtahay inaan sharrow ahayn, oo uusan jirin mid gacantaada iga samatabbixinaya? gacmahaaga ayaa i qabanqaabiyeey oo i dhisay dhammaantay, laakiin haddana intaad igu soo jeesato ayaad i duminaysaa. bal xusuuso waan ku baryayaaye inaad ii dhoobtay sidii wax dhoobo laga sameeyey, haddaba ma boodhkaad dib iigu celinaysaa? war sow sidii caano iima aadan daadin, oo sidii gadhoodh oo kale sow iigama aadan dhigin? waxaad i huwisyaharag iyo hilib, oo waxaad dhammaantay igu dhistay lafo iyo seedo. waxaad i siisay nolol iyo raallinimo, oo booqashadaadiina waxay xannaanaysay ruuxayga. laakiin waxyaalahaas qalbigaaga waad ku qarisay; oo waan ogahay in taasu ay kugu jirto. haddaan dembaabo waad iska kay fiirsataa, oo ma aad caddaysid inaan dembi la'ahay. haddaan sharrow ahay, anaa iska hoogay, oo haddaan xaq ahayna, innaba madaxayga kor u qaadi maayo anigoo ceeb ka buuxa oo dhibaataadayda fiirinaya. oo haddii madaxaygu kor isu qaadna, waxaad ii ugaadhsataa sida libaax oo kale, oo haddana wax laga yaabo ayaad igu samaysaa. waxaad ii keensataa markaatiyaal cusub, oo dhirifkaagana waad igu sii kordhisaa, oo hadba waxaad igu soo daysaa col iyo belaayo isu kay bedbeddela. bal maxaad iiga soo bixisay uurkii hooyaday? waxaa wanaagsanaan lahayd in naftu iga baxdo iyadoo aan iluna i arag! waxaa igu habboonaan lahayd inaan ahaado sidii wax aan jirin, oo waxaa ii roonaan lahayd in qabriga la ii qaado isla markii aan uurka hooyaday ka soo baxay. war cimriga noloshaydu sow wax yar ma aha? haddaba iska kay daa oo i dhaaf, aan in yar nastee, intaan tegin meesha aanan ka soo noqonayn, oo ah dalka gudcur iyo hooska dhimashada, kaasoo ah gudcur qaro weyn oo ah sida mugdi dam ah, dalkaas oo ah hooska dhimashada, oo aan innaba nidaam lahayn, halkaas oo iftiinku yahay sida mugdi

oo kale.

11

markaasaa soofar oo ahaa reer nacamaatii u jawaabay, oo wuxuu ku yidhi, war sow waajib ma aha in laga jawaabo erayada faraha badan? balse ninka hadalka badan xaq ma laga dhigaa? amase faankaagu miyuu dadka amusiin karaa? oo markaad majajilootid miyaan ninna ku kashifi karin? waayo, waxaad leedahay, cilmigaygu waa daahir, oo nadiif baan ku ahay indhaahaaga hortooda. bal muu ilaah hadlo! oo bal muu bushimihiisa furo isagoo kaa gees ah! oo bal muu ku tuso waxyaalaha qarsoon ee xigmadda ah, waayo, way badan yihiin. haddaba bal ogow in ilaah kaa jisaynayo in ka sii yar ciqaabta dembigaagu istaahilo. way miyaad baadhi kartaa ilaah axwaalkiisa moolka dheer? miyaadse ilaaha qaadirka ah si kaamil ah u garan kartaa? xigmaddiisu way u sarraaysaa sida samada, ee bal maxaad samayn kartaa? oo she'oolna way ka sii mool dheer tahay, ee maxaad garan kartaa? qiyaasteeduna waa ka sii dheer tahay dhulka, waana ka sii ballaadhan tahay badda oo dhan. oo isagu hadduu dhex gudbo, wax kastana xidho, oo uu qarsoord isugu yeedho, bal yaa isaga hor joogsan kara? waayo, wuu gartaa dadka waxmatarayaasha ah, weliba xumaantana wuu arkaa, sow kama fikirin? laakiinse ninkii waxmatara ahu waxgarasho waa ka madhan yahay, hubaal dadka wuxuu u dhashaa sida qayl dameerdibadeed, haddaad qalbigaaga hagaajisid, oo aad isaga gacmaha u fidsatid, haddii xumaanu gacantaada ku jirto iska fagee, oo xaqdarrona yaanay teendhooyinkaaga degin. hubaal markaasaad wejigaaga kor u qaadi doontaa isagoo aan ceeb lahayn; oo waad adkaan doontaa, mana aad baqi doontid, waayo, dhibaataadaada waad illoobi doontaa, oo waxaad u xusuusan doontaa sidii biyo ku dhaafay, oo noloshaaduna way ka sii dhalaal dheeraan doontaa hadhkii, oo in kastoo gudcur jiro, waxay ahaan doontaa sida subaxda, oo ammaan baad ahaan doontaa, maxaa yeelay, rajaa jirta, hareerahaagaad fiirin doontaa, oo nabaadiinona waad ku nasan doontaa. weliba waad jiifsan doontaa, oo waxba kuma cabsiin doonaan; hubaal kuwa badan ayaa raallinimo kaa baryi doona. laakiinse kuwa sharka ahu way indhabbeeli doonaan. mana ay heli doonaan jid ay ku cararaan, rajadooduna waxay ahaan doontaa nafta oo ka dhacda.

12

markaasaa ayuub u jawaabay oo wuxuu ku yidhi, shakila'aan waxaad tihiin dadkii, oo xigmad baa idinla dhiman doonta. laakiinse aniguba waxgarasho baan leeyahay sidiiinna oo kale, oo weliba idinkama aan liito. bal waxyaalahaan oo kale kan aan garanaynu waa ayo? waxaan la mid ahay sida mid saaxiibkiisu ku maadaysto, anoo ilaah baryay oo isna uu ii jawaabay, ninkii xaq ah oo qumman waa lagu maadaystaa. kii istareexsan fikirkiisu waa yaraystaa nasiibdarrada, laakiinse diyaar bay u tahay kuwa cagtoodu simbiririxato. kuwa wax dhaca teendhooyinkoodu way bar-

waaqoobaan, oo kuwa ilaah ka cadhaysiiyaana ammaan bay ku joogaan, oo ilaahna gacmahooduu wax kasta uga buuxshaa. laakiinse haatan bal xayawaanka wax weyddii, oo iyana wax bay ku bari doonaan, iyo haadka hawada, oo iyana wax bay kuu sheegi doonaan, amase bal dhulka la hadal, oo isna wax buu ku bari doonaa, oo kalluunka badduna wax buu kuu sheegi doonaa. bal yuu yahay kan aan waxyaalahan oo dhan ka garanayn inay gacanta rabbigu waxan samaysay? kaasoo gacantiisa ku haya nafta wax kasta oo nool iyo neefta binu-aadmiga oo dhan. war sow dhegtu erayada ma kala soocdo, sida dhanxanaguba cuntadiisa u dhadhamiyo? odayaashu waxay leeyihiin xigmad, oo cimriga dheerna waxaa laga helaa waxgarasho. isagu wuxuu leeyahay xigmad iyo xoog, oo wuxuu leeyahay talo iyo waxgarasho. bal eeg, isagu wax buu dumiyaa, oo wuxuu dumiyana mar dambe lama dhisi karo, nin buu xidhaa oo wax furi kara lama arko. biyuhuu celiyaa, oo way iska gudhaan, oo haddana wuu soo daayaa, markaasay dhulka qarqiyaan. xoog iyo xigmaduba isagay la jiraan, oo kan la khiyaaneeyey iyo kan wax khiyaaneeyaba isagaa iska leh. taliyayaasha wuxuu u kaxaystaa sida booli la dhacay, xaakinnadana nacasyo buu ka dhigaa. wuxuu furaa boqorrada xidhan, oo dhex-xidh buuna u xidhaa. wadaaddadana sida booli la dhacay buu u kaxaystaa, oo kuwa xoogga badanna wuu afgembiyaa. kuwa la aaminayna wuu hadal beeliyaa, oo odayaashana waxgarashadu ka qaadaa. amiirrada wuxuu ku shubaa quudhsasho, kuwa xoogga badanna suunkooduu debciyaa. wuxuu gudcurka ka soo saaraa waxyaalo mool dheer, oo hooska dhimashadana iftiinkuu u soo bixiyaa. quruumaha wuu badiyaa, oo haddana wuu wada baabbi'iyaa, oo quruumaha wuu ballaadhiyaa, oo haddana wuu kexeeyaa, wuxuu caqliga ka qaadaa madaxda dadyowga dhulka, oo wuxuu iyaga ku warwareejiyaa meel cidla ah oo aan jid lahayn. waxay waa ka haabhaabtaan gudcurka iyagoo aan iftiin lahayn, oo wuxuu iyaga ka dhigaa inay u dhacdhaan sida nin sakhran ah.

13

bal eega, waxan oo dhan ishaydu waa aragtay, dhegtayduna waa maqashay oo way garatay. wixii aad taqaaniin, anna waan aqaan sidoo kale, anigu idinkama liito innaba. sida xaqiigada ah waxaan doonayaa inaan ilaaha qadiirka ah la hadlo, oo waxaan jeclahay inaan ilaah la xaajoodo. laakiinse idinku waxaad tihii kuwa beenta hindisa, oo dhammaan-tiin waxaad tihii dhakhtarro aan waxtar lahayn. bal maad iska aamustaan! taasu xigmad bay idiin ahaan lahayd. haddaba bal xaajadayda maqla, oo baryootanka bushimahayga dhegaysta. war ma ilaah aawadiis baad xaqdarro wax ugu odhanaysaan, oo ma isaga aawadiis baad khiyaano ugu hadlaysaan? war ma isagaad u eexanaysaan? oo ma ilaah aawadiis baad u diriraysaan? war miyey idiin wanaagsan tahay inuu idin baadho? mase sida nin loo khiyaaneeyo ayaad isaga u khiyaanaynaysaan? sida xaqiigada ah haddaad qarsoodi dadka ugu kala eexatan isagu wuu idin canaanan doonaa. war sow sar-raysnaantiisu idin cabsiin mayso? oo sow baqdinti-

isu idinku dhici mayso? hadalkiinna xusuusta lahu waa maahmaahyo dambas ah, oo dhufaysyadiinnuna waa dhufaysyo dhoobo ah. haddaba iska aamusaa, oo iska kay daaya aan iska hadlee, oo wixii dhici lahaaba ha igu dheceen. haddaba hilibkayga ayaan ilkahayga ku qaadayaa, oo noloshaydana gacantaydaan ku ridayaa. oo in kastoo uu i dillo, weli waan rajaynayaa, habase yeeshee hortiisaan kula xaajoon-ayaa. oo weliba kaasoo wuxuu ahaan doonaa baadadayda, waayo, nin aan cibaado lahaynu hortiisa iman maayo. hadalkayga aad u dhegaysta, oo war-middaydu dhegihiinna ha gasho. bal eega, hadda xaalkayga waan soo hagaajiyey, oo waan ogahay in xaq layga dhigayo. bal yuu yahay kan ila doodayaa? waayo, hadda waan iska aamusayaa oo naftuna waa iga dhacaysaa. laba waxyaalood oo keliya ha igu samayn, oo anna markaas nafsaddayda wejigaaga ka qarin maayo. gacantaada iga foglee, oo waxyaalahaaga laga cabsadana yaanay i bajin. oo markaas ii yeedh, oo anna waan kuu jawaabi doonaa, amase anigu aan hadlo oo adigu ii jawaab. bal xumaatooyinkayga iyo dembiyadaydu waa immisa? bal xadgudubkayga iyo dembigayga i ogeysii. bal maxaad wejigaaga u qarinaysaa, oo aad igu haysataa sidii mid cadow kuu ah? ma waxaad dhibaysaa caleen iska bidaysa? oo ma waxaad eryanaysaa xaab engegay? waayo, waxyaalo qadhaadh baad iga qortaa, oo waxaad i dhaxalsiisaa xumaatooyinkii dhallinyaranimadayda. oo weliba cagahayga waxaad gelisaa jeebbooyin, oo jidadkayga oo dhanna waad wada fiirisa, cagahaygana xad baad u dhigtaa. oo waxaan la mid ahay wax qudmay oo baabba'aya, iyo sida dhar aboor cunay oo kale.

14

ninkii naagu dhashaba cimrigiisu waa maalamo yar iyo dhibaato midhan. wuxuu u soo baxaa sida ubax oo kale, oo haddana waa la gooyaa, oo wuxuu u cararaa sida hoos oo kale, oo innaba siima raago. haddaba ma mid sidaas oo kalaad indhaha u kala qaadaysaa? oo ma anigaad xukun ila soo gelayaa? bal yaa wax wasakh ah wax nadiif ah ka soo bixin kara? xataa mid qudha oo saas yeeli karaa ma jiro. maxaa yeelay, dadka cimrigiisu waa go'an yahay, oo inta bilood oo uu jirayo tiradoodana adigaa haya, oo waxaad u dhigtay soohdin uusan dhaafi karin. bal ha nastee isaga ka sii jeeso, ilaa uu cimrigiisa ka dham-maysanayo sida shaqaale maalintiisa u dhammaysto. waayo, geed dheer haddii la gooyo rajuu leeyahay inuu mar kale soo biqlo, iyo in laantiisa curdanka ahu ayan joogsan. in kastoo xididkiisu uu ciidda ku dhex gaboobo, oo ay jirridiisiina dhulka dhexdiisa ku dhimato, biyaha urkooda ayuu ku biqli doonaa, oo waxaa ka soo bixi doona laamo curdan ah oo dhalato la moodo. laakiinse ninku wuu dhintaa, wuuna iska baabba'aa, oo ninka naftu waa ka dhacdaa, oo bal xaggee buu joogaa isagu? biyuhu badda way ka dhammaadaan, oo webiguna waa gudhaa oo waa iska engega, sidaas oo kalaa dadku u jiifsada oo mana uu kaco, oo jeeray samooyinku wada baabba'aa iyagu sooma toosi doonaan, oo hurdadoodana kama kici doonaan. hahe bal maad she'ool igu qarisiid, oo bal maad meel qarsoon igu haysid ilaa cadhadaadu

dhaafto, oo bal maad wakhti go'an ii qabatid, oo aad i soo xusuusati! mar hadduu nin dhinto, miyuu soo noolaanayaa? maalmaha dadaalkayga oo dhan waan iska sugi lahaa ilaa uu isbeddelkaygu yimaado. waad ii yeedhi lahayd, oo anna waan kuu jawaabi lahaa; oo adna waxaa damac kaa geli lahaa shuulkii gacmahaaga. laakiinse haatan waad tirisaa tallaaboyinkayga, balse miyaadan dembigayga isha ku hayn? xadgudubkaygii kolay baa lagu xidhay, oo xumaantaydiina meel baad ku dhuujisay. oo sida xaqi-iqada ah buurtii dhacdaa waa baabba'daa, oo dhagaxiina meeshiisii wuu ka dhaqaaqaa. biyuhu dhagaxyaday lisaan, oo daadkooduna wuxuu qaada ciidda dhulka, oo adna sidaasoo kalaad u baabbi'isaa binu-aadmiga rajadiisa. weligaaba waad ka adkaataa isaga, oo isna wuu iska baxaa, oo jaahiisa waad beddeshaa, oo waad iska dirtaa isaga. wiilashiisa waa la sharfaa, laakiinse isagu waxba kama oga; oo haddana heeso baa loo ridaa, laakiinse isagu waxba kama garto iyaga. laakiinse xanuunka jidhkiisa oo keliya buu gartaa, oo nafsaddiisa oo keliya ayuu u baroortaa.

15

markaasaa eliifas kii reer teemaan isagii u jawaabay, oo wuxuu ku yidhi, war nin xigmad lahu miyuu ku jawaabaa aqoon aan waxba tarayn, oo bal miyuu calooshiisa ka buuxiyaa dabaysha bari? miyayse ku habboon tahay inuu ku xaajowdo hadal aan faa'iido lahayn, amase hadallo uusan innaba wanaag ku samayn karin? cabsida waad baabbi'isaa, oo cibaadadana ilaah hortiisa waad ka joojiisaa. waayo, afkaaga waxaa wax bara xumaantaada, oo waxaad doorataa carrabka khaa'inka. haddaba waxaa ku xukuma afkaaga oo aniga ma aha; hubaal bushimaahaaga qudhooda ayaa kugu marag fura. war ma ninkii binu-aadmiga ugu hor dhashaad tahay? mase buuraha hortood baad soo dhalatay? war talada qarsoon oo ilaah miyaad maqashay? oo nafsaddaada miyaad xigmad ula hadhay? war maxaad og tahay, oo aanannu annagu ogayn? oo bal maxaad garanaysaa, oo aannan garanayn? waxaa nala jooga rag cirro leh iyo odayaal da' weyn, oo aabbahaa ka sii fil weyn. ma kugu yar yihiin qalbiqabowjiska ilaah iyo erayga sida qabow kuula macaamiloodaa? bal maxaa qalbigaagu kuu fogeeyaa? maxaase indhahaagu u gabgab leeyihiin? oo aad ruuxaaga ilaah ugu soo jeedisaa, oo erayo caynkaas ah aad afkaaga uga soo daysaa? bal binu-aadmigu muxuu yahay oo uu daahir ahaado? kii naagu dhashayse muxuu yahay oo uu xaq ahaado? bal eeg, ilaah ma aaminu kuwiisa quduuska ah, oo xataa samooyinku hortiisa daahir kuma aha. haddaba bal sidee buu u daahir ahaanayaa nin karaahiyo iyo wasakhaan ah, oo dembiga sida biyo u cabbaa! bal i maqal, wax baan ku tusayaa, oo wixii aan arkay oo dhan waan kuu sheegayaa; (kuwaasoo rag xigmad lahu ay aowowayaashood ka heleen, oo ayan qarin, kuwaasoo dalka keligood la siiyey, oo uusan shisheeye innaba dhex mari jirin.) ninkii shar aha sida naag u foolato oo kale ayuu u xanuunsadaa cimrigiisa oo dhan, intaas oo ah sannadihii loo kaydiyey kuwa wax dulma. oo sanqadh cabsi leh ayaa dhegihiisa gasha, oo wakhtiga barwaaqadana baabbi'iyuhu waa

u soo iman doonaa. isagu ma rumaysto inuu gud-curka ka noqon doono, iyo inay seefu isaga sugayso. meel meel buu cunto u wareegaa isagoo leh, meeday? oo wuxuu og yahay inay maalinta gudcurku isaga u diyaar tahay. waxaa isaga bajiya dhib iyo cidhiidhi, oo isagay uga adkaadaan sida boqor dagaal isu diyaariyey, maxaa yeelay, isagu gacantiisuu ilaah ku taagay, oo ilaaha qaadirka ah kibir buu ku caasiyaa. wuxuu kula ordaa madax adag iyo gaashaammadiisa biro ku taagan yihiin. maxaa yeelay, wejiga ayuu ka cayilay, oo bowdooyinkana baruur buu ku yeeshay, oo wuxuu degay magaalooyin baabba' ah, iyo guryo aan lagu hoyan, oo u diyaarsan inay tuulmooyin burbur ah noqdaan. isagu taajir noqon maayo, oo maalkiisuna sii raagi maayo, oo dhulkana ku sii waari maayo. isagu marnaba gudcur ka bixi maayo, oo laamihiisa olol baa qallajin doona, oo neefta afkiisa ayaa qaadi doonta. yuusan wax aan waxba tarayn isku hallayn, isagoo iskhiyaaneeya, waayo, wax aan waxba tarayn ayaa abaalgudkiisa ahaan doona. wakhtigii isii ka hor buu dhammaan doonaa, oo laantiisuna ma cagaarobi doonto. sida canabka ayuu midhihiisa ceedhiin iska ridi doonaa, oo sida saytuunka ayuu ubaxiisa iska daadin doonaa. waayo, ururka cibaadalaawayaashu wuxuu ahaan doonaa wax aan waxba dhalin, oo teendhooyinka kuwa laaluushka qaatana dab baa baabbi'in doona. iyagu waxay uuraystaan belaa, xumaanna way dhalaan, oo calooshooduna waxay diyaarisaa khiyaano.

16

markaasaa ayuub u jawaabay, oo wuxuu ku yidhi, anigu waan maqlay waxyaalo badan oo caynkaas ah. idinku dhammaantiin waxaad tihiin qalbiqabowjiyaaal qalqalloocan. hadal dabayal ahu miyuu dhammaadaa? balse maxaa kaa dhirfinaya oo aad u jawaabaysaa? haddii naftiinnu ahaan lahayd naftayda, anigu waan u hadli kari lahaa sidiinna oo kale, oo hadal waan idinku kor tuuli kari lahaa, oo madaxaygana waan idinku ruxruxi kari lahaa. laakiinse anigu afkayga waan idinku xoogayn lahaa, oo tacsiiyaynta bushimahayguna way idin qalbi qabowjin lahayd. anigu haddaan hadlo xanuunkaygu igama yaraado, oo haddaan iska amusuna miyaan in ka yar xanuunsadaa? laakiinse haatan wuu i daaliyey, oo guutadaydii oo dhan cidlo baad ka dhigtay. waad i qabsatay, taasuna waa marag iga gees ah, oo waxaa igu kaca macluulkayga, oo fool ka fool ayuu igu markhaati furaa. isagoo cadhaysan ayuu i dildillaacsaday, oo wuu i silciyey, wuuna igu ilko jirriqsaday, oo cadowgaygii indhuhuu igu caddeeyey. iyagu afkay ii kala qaadeen, oo quudhsasho ayay dhabanka igaga dharbaaxeen, oo dhammaantoodna way isu kay wada urursadaan. ilaah wuxuu gacantooda i geliyaa cibaadalaawayaasha, oo wuxuu igu dhex tuuraa gacmaha kuwa sharka ah. anigoo iska istareexsan ayuu i kala jebebiyey, oo intuu surka i qabtay ayuu i kala burburiyey, oo weliba intuu meel i qotomiyey ayuu goolibaadh iga dhigtay. qaansoolayaashiisii ayaa i hareereeya, oo kelayahaygii ayuu kala googooyaa, oo xammeetidaydiina dhulkuu ku daadshaa. isagu wuu i jebebiyaa oo nabarba

nabar buu iiga kor mariyaa; oo sidii nin xoog badan ayuu orod igula soo kacaa. korkayga waxaan ku tolay joonyad, oo xooggaygiina ciiddaan ku riday. wejigaygii oohin buu la beddelmay, oo indhaha daboolkoodana waxaa ii jooga hooskii dhimashada, in kastoo aanay xaqdarro ku jirin gacmahayga, oo uu baryootankayguna daahir yahay. dhulkow, dhi-ggayga ha qarinin, oo qayladayduna yaanay meelay ku nasato lahaan. oo hadda bal eeg, markhaatigaygii wuxuu joogaa samada, oo kii ii dammiintaana xagga saruu joogaa. saaxiibbaday way igu qoslaan, laakiinse indhahaygu ilmo bay u daadiyaan xag ilaah. bal muu jiro mid dadka ilaah ula hadla, siduu nin deriskiisa ugu hadlo oo kale. waayo, markii dhawr sannadood dhaafaan, waxaan mari doonaa jidka aanan mar kale dib uga soo noqonayn.

17

ruuxaygii waa tabardarnaaday, cimrigaygiina waa dhammaaday, oo qabrigu waa ii diyaar. sida xaq-iqada ah waxaa ila jooga majajilowyo, oo ishayduna waxay fiiri u leedahay ka cadhaysiintooda. haddaba rahaamad i sii, oo dammiin ii noqo; bal yaa jooga oo gacanta dhaar iigu dhiibaya? waayo, qalbigooda waxgarashadii waad ka qarisay, oo sidaas daraaddeed iyaga ma aad sarraaysiin doontid. kii saaxiibbadiis u yeedha inay maal ka qaybgeliyaan, carruurtiisu way indha beeli doonaan. oo weliba isagu wuxuu iga dhi-gay wax ay dadku ku halqabsadaan, oo waxaan no-qday mid ay dadku candhuuf ku tufaan. indhahay-gii murug bay la arag daranyihiin, oo xubnahaygii oo dhammuna waxay noqdeen sidii hoos oo kale. dadkii toolmoonu waxan way la yaabayaan, oo kan aan xaqa qabinuna wuxuu ku kacayaa cibaadalawaha. laaki-inse kii xaq ahu jidkiisa wuu ku sii adkaysan doonaa, oo kii gacmo nadiifsan lahuna aad iyo aad buu u sii xoogaysan doonaa. laakiinse idinku dhammaantiin bal soo noqda oo ii kaalaya, oo anna nin xigmad leh idinkama heli doono. cimrigaygii waa dhammaa-day, oo qasdigaygii iyo fikirradii qalbigayguba waa baabbe'een. habeenka waxay u beddelaan maalin, oo waxay yidhaahdaan, iftiinku waa u dhow yahay gudcurka. haddaan she'ool u rajeeyo sida gurigay-gii oo kale, ama haddaan gogoshayda gudcurka ku dhex fidsado, oo haddaan qudhunka ku idhaahdo, adigu waxaad tahay aabbahay, oo aan dirxigana ku idhaahdo, adigu waxaad tahay hooyaday iyo walaashay, bal markaas meeday rajadaydu? oo bal yaase raja-dayda arki doona? waxay hoos ugu dhaadhici doon-taa qataarrada she'ool, markaannu ciidda wada galno.

18

markaasaa bildaad oo ahaa reer shuuxii u jawaabay, oo wuxuu ku yidhi, war ilaa goormaad hadallo sii wadaysaan? war bal fiirsada, oo anna dabadeed baannu hadlaynaa. war bal maxaa sida xayawaan naloogu tiriyaa? oo bal maxaannu hortiinna ugu ni-jaasownay? war waa adiga xanaaq daraadadiis isla je-exjeexayaye dhulka ma daraadadaa baa looga tegayaa? mase dhagaxa ayaa meeshiisa laga rujiinayaa? hubaal

iftiinka sharrowgu wuu demi doonaa, oo lolka dabkiisuna siima iftiimi doono. iftiinka teendhadi-isu wuxuu ahaan doonaa gudcur, oo laambaddiisa kor taalna way demi doontaa. tallaabooyinka itaalkiisu way isciidhiidhin doonaan, oo taladiisu isagay hoos u ridi doontaa. waayo, isagu wuxuu cagta gashadaa shabag, oo wuxuu ku kor socdaa dabin. waxaa is-aga cedhibta ku dhegi doona dabin, oo qool baana qabsan doona. waxaa dhulka ugu qarsan sirir, oo jidkana waxaa u yaal dabin. dhinac kasta waxaa ka bajin doona cabsi, oo xataa gadaalna way ka soo eryan doontaa. xooggiisa waxaa dili doonta gaajo, oo belayona agtiisay diyaar ku tahay. oo waxay baabbi'in doontaa xubnaha jidhkiisa, oo curadka dhi-mashada ayaa xubnihiisa baabbi'in doona. oo isaga waa laga rujiin doonaa teendhadiisa uu isku halleeyo, oo waxaa loo keeni doonaa boqorka cabsida. teend-hadiisa waxaa ku jiri doona wax aan wixiisii ahayn, oo hoygiisana waxaa lagu soo kor firdhin doonaa baaruud. xididdadiisa hoose way qallali doonaan, oo laamihiisa sarena waa la jari doonaa. dhulka laguma xusuusan doono, oo jidkana magac kuma uu yeelan doono. isaga iftiin baa gudcur looga kaxayn doonaa, oo dunidana waa laga eryi doonaa. oo isagu dadki-isa kuma dhex lahaan doono wiil uu dhalay iyo mid uu wiilkiisii dhalay toona, ama mid ku hadha meel-ihii uu degganaan jiray. dadka ka dambeeyaa waxay ka yaabi doonaan wakhtigiisa, sidii ay kuwii horeba uga baqeen. sida xaqiiqada ah guryaha kuwa aan xaqa ahayn waa sidaas oo kale, oo kii aan ilaah aqoon meeshiisiina waa tan.

19

markaasaa ayuub u jawaabay oo wuxuu yidhi, war ilaa goormaad naftayda dhibaysaan oo aad erayo igu burburinaysaan? toban jeer baad i caydeen, haddaba miyaydaan ka xishoonayn inaad saas oo xun iila macaamilootaan? oo sida xaqiiqada ah haddaan qal-damay, qaladkaygu aniguu igu hadhayaa. oo sida xaqiiqada ah haddaad iska kay weynaynaysaan, oo aad ceebtayda igu caddaysaan inaan dembi leeyahay, haddaba bal ogaada in ilaah i afgembiyey, oo uu shabagtiisii igu wareejiyey. bal eega, dulunka daraad-diis waan u qayliyaa, laakiin lay maqli maayo, oo caawimaad waan u qayshadaana, caddaaladduse ma jirto. jidkaygu ayuu ooday si aanan u dhaafi karin, oo wadiiqooyinkaygiina gudcur buu ka dhigay. amaantaydii wuu iga xayubiyeey, oo taajkiina madax-ayga wuu ka qaaday. xagga iyo xaggaaba wuu iga du-miyey, oo baabba' waan noqday, oo rajadaydiina sidii geed oo kale ayuu u ruijeyey. aad buu iigu cadhoooday, oo sida mid cadowgiisa ah ayuu igu tiriyaa. ci-idammadiisii oo dhammu way wada yimaadaan, oo jid bay dhistaan si ay iigu kacaan, oo teendhadayda hareeraheeda ayay degaan. walaalahay wuu iga fo-geeyey, oo kuwii aan iqiinna way iga wada shisheey-oobeen. ehelkaygii way i dayriyeen, oo saaxiib-badaydiina way i illoobeen. kuwa reerkayga ku hoyda, iyo gabdaha addoommahayga ahaba waxay igu tiriyaan shisheey, oo hortooda waxaan ku ahay ajanabi. waxaan u yeedhaa addoonkaygii, oo in kas-too aan afkayga ku baryo, iima jawaabo innaba. naag-

taydu waxay nacdaa neeftayda, oo carruurtii hooyaday dhashayna waxay nacaan baryootankayga. xataa dhallaanka yaryaru way i quudhadaan, oo haddaan sara joogsado way i caayaan. saaxiibbadaydii aan ku kalsoonaa oo dhammu way i karahsadaan, oo kuwii aan jeclaana way igu soo jeesteen. haraggayga iyo hilibkaygu waxay ku dhegaan lahayga, oo dirqi baan ku baxsaday. saaxiibbadayow, ii naxa, oo ii naxa, waayo, gacantii ilaah baa i taabatay. maxaad sidii ilaah iigu silcisaan? oo bal maxaad dhibaataada jidhkayga uga dhergi weydeen? waxaan jeclaan lahaa in erayadayda la qoro! iyo in kitaab gudihis lagu qoro! iyo inay weligood dhagax kula qornaadaan qalin bir ah iyo rasaas! laakiinse waan ogahay in kii i soo furtay nool yahay, iyo inuu ugudambaysta dhulka ku istaagi doono. oo markii haraggaygu sidaas u baabba'o dabadeed, ayaan anigoo aan jiidh lahayn ilaah arki doonaa, kaasoo aan aniga qudhaydu arki doono, oo indhahaygu ay fiirin doonaan, oo aanay kuwa mid kale arkayn. qalbigaygu waa taag daranyahay. haddaad istidhaahdaan, war xaalkan salkiisu isaga laha helay, bal maxaannu isaga u silcinnaa? si aad u ogaataan in xukun jiro, waxaad ka cabsataan sefta, maxaa yeelay, cadhadu waxay keentaa taqsiirta sefta.

20

markaasaa soofar oo ahaa reer nacamaatii u jawaabay, oo wuxuu yidhi, haddaba waxaa ii jawaaba fikirradayda, oo sababtu waxay tahay degdegga igu jira. waxaan maqlay canaanta i ceebaysa, oo waxaa ii jawaabta waxgarashadayda. miyaadan ogayn in waayihii hore iyo tan iyo waagii binu-aadmiga dhulka la saaray ay guulaysashada sharrowyadu gaaban tahay, oo farxadda cibaadalaawayaaishuna ay daqiiqad qudha tahay? in kastoo sarrayntiisu ay samada korto, oo madaxiisuna uu daruuraha gaadho, wuxuu weligiis u baabbi'i doonaa sida saxaradiisa oo kale. oo kuwii isaga arki jiray waxay odhan doonaan, war meeh isagii? sida riyo ayuu u libdhi doonaa, oo lama heli doono, hubaal waxaa loo eryi doonaa sida riyada habeenka. ishii isaga aragtay mar dambe ma ay arki doonto, oo meeshiisiina mar dambe uma ay jeedi doonto. carruurtiisu waxay wax ka baryi doonaan masaakiinta, oo gacmahooduna dib bay u celin doonaan maalkiisa. lafihiisana waxaa ka buuxa xoogga dhallinyaranimada, laakiinse ciidda dhexdeeduu la jiifsan doonaa. in kastoo xumaantu afkiisa la macaan tahay, in kastoo uu carrabkiisa ku hoos qarsado, in kastoo uu kaydsado, oo uusan iska sii dayn, laakiinse uu afkiisa ku sii haysto, kolleyba cuntadiisu mindhicirkiisay ku beddelantaa, oo waxay uurkiisa ku noqataa waabayo jilbis. isagu maal buu liqay, laakiinse mar kaluu soo mantagi doonaa, oo ilaah baa calooshiisa ka soo saari doona. wuxuu nuugi doonaa mariidka jilbisyada, oo waxaa isaga dili doona mas carrabkiis. oo ma uu fiirin doono webiyada, iyo durdurrada la barwaaqaysan malabka iyo subagga. wixii uu ku hawshooday wuu soo celin doonaa, oo ma uu liqi doono, oo maalka u faa'iidada u helayna siduu yahay uguna uu farxi doono. waayo, wuxuu dulmay oo dayriyey masaakiinta, oo wuxuu xoog ku qaatay guri uusan dhisin.

uurkiisu xasilloonaan ma lahayn, taas daraaddeed waxa uu jecel yahay oo dhan waxba kama uu badbaadin doono. wuxuu liqay wax ka hadhay lama arkin, sidaas daraaddeed barwaaqadiisu siima raagi doonto. markuu dheregsan yahay ayuu cidhiidhi dhex geli doonaa, oo mid kasta oo belaayaysan gacantiisa ayaa ku soo degi doonta. markuu ku dhow yahay inuu calooshiisa buuxsado, ayaa ilaah wuxuu ku soo tuuri doonaa kulaylka cadhadiis, oo wuu ku soo shubi doonaa intuu wax cunayo. wuu ka carari doonaa hubka birta ah, oo qaansada naxaasta ahu fallaadh bay ka dhex dusin doontaa. wuu soo jiidaa, kolkaasay jidhkiisa ka soo baxdaa, hubaal caaradda dhalaalaysa ayaa beerkiisa ka soo baxda, oo cabsi baa isaga ku dhacda. gudcurka oo dhanna waxaa meel loogu kaydiyey khasnadihiisa; oo dab aan la afuufin ayaa isaga dhammayn doona, wuuna baabbi'in doonaa waxa teendhadiisu ku dhex hadhay. samooyinku waxay daaha ka qaadi doonaan xumaantiisa, oo dhulkuna isaguu ku kici doonaa. hodanka reerkiisu wuu ka dhammaan doonaa, oo maalinta cadhada ilaah ayaa maalkiisu libdhi doonaa. intaasu waxaa weeye qaybta ninkii shar ahu uu xagga ilaah ka helayo, iyo wixii ilaah dhaxal ahaan ugu amray.

21

markaasaa ayuub u jawaabay oo wuxuu ku yidhi, maqla oo warkayga aad u dhegaysta, oo tanuna ha noqoto wixii aad igu qalbiqabowjiisaan. bal mar ii oggolaada aan hadlee, oo kolkii aan hadlo dabadeed iska sii majaajilooda. balse anigu ma dad baan ka ashtakoonayaa? maxaan u ahaan waayay mid aan dulqaadan? bal i eega, oo yaaba, oo afkiinna gacanta saara. oo xataa markaan soo xusuusto waan welwela, oo jidhkaygana waa hoog iyo ba'. bal maxay kuwa sharka ahu u noolaanayaan? oo ay u gaboobayaan? balse maxay xoog badan u yee-shaan? farcankoodu iyagoo la jooga hortooduu ku xoogaystaa, oo jidhka dhicis mana keenaan. dhal-laankooda dibadday u baxshaan sidii adhi oo kale, oo carruurtooduna way cayaaraan. waxay ku gabyaan daf iyo kataarad, oo dhawaaqa biibiilaha way ku reyreyaan. cimrigooda waxay ku dhammaystaan barwaaqo, oo dabadeedna daqiiqad ayay she'ool ku dhaadhacaa. laakiin waxay ilaah ku yidhaahdeen, war naga tag, waayo, dooni mayno aqoonta jidad-kaaga. waa maxay ilaaha qadriika ah, oo aan u adeegayno? balse maxaa faa'iido ah oo aannu ka helaynaa, haddaan isaga u tukanno? bal eeg, barwaaqadoodii gacantooda kuma jirto, kuwa sharka ahna taladoodu way iga fog tahay. immisa jeer baa laambadda kuwa sharka ah la demiyaa? oo immisa jeer baa belaayo ku kor degtaa? oo immisa jeer baa ilaah isagoo cad-haysan xanuun u qaybiyaa? oo ay sababtaas aawadeed u noqdaan sidii xaab dabayl ka horreeya, iyo sidii bu-unshe uu duufaanu kaxeeyo? idinku waxaad tidhaahdaan, ilaah xumaantiisii wuxuu u kaydiyaa sharrowga

carruurtiisa. haddaba isagu sharrowga ha ugu abaalgudo si uu laftigiisu u ogaado aawadeed. indhihiisu ha arkeen halligaaddiisa, oo isagu ha cabbo ilaaha qaadirka ah cadhadiisa. waayo, waa maxay farxadda uu reerkiisa ka helo, markii cimrigiisa dhexda laga gooyo? bal ma ilaah baa wax la baraa? maxaa yee-lay, isagaa xukuma xataa kuwa sare. mid baa dhinta isagoo xooggiisu ku dhan yahay, oo istareexsan oo xasilloon, oo aad u buuran, oo dhuuxa lafihiisuna qoyan yahay. oo mid kalena wuxuu ku dhintaa naf qadhaadh, isagoo aan weligiis wanaag dhedhemin. habase yeeshee isku si bay ciidda u dhex jiifsadaan, oo dirxi baa korkooda daboolaa. bal eega, anigu waan ogahay fikirradiinna, iyo xeesha aad qaldan igu hindaysaan. waayo, waxaad tidhaahdaan, war meeh gurigii amiirku? oo meeday teendhadii sharrowgu ku dhex hoyan jiray? miyeeydaan weyddiin kuwa jidka mara? oo miyeeydaan garanayn calaamooyinkooda? iyo in ninkii sharrow ah loo celiyey maalinta be-laayada? iyo in hore loogu sii kaxaynayo maalinta cadhada? bal yaa jidkiisa isaga hortiiisa ugu caddayn doona? oo bal yaa isaga ka abaalmarin doona wixii uu sameeyey? laakiinse isaga waxaa loo qaadi doonaa xabaasha, oo qabrigiisa waa la ilaalin doonaa. waxaa isaga u macaanaan doonta ciidda dooxada, oo dadka oo dhammuna isagay soo daba kici doonaan, sida kuwii aan tirada lahayn oo isagii ka horreeyeyba ay u dhinteen. haddaba bal maxaad si aan waxba tarayn iigu qalbiqabowjinaysaan, maxaa yeelay, jawaabihiin-nii been oo keliya ayaa ku hadhay?

22

markaasaa eliifas oo ahaa reer teemaan u jawaabay, oo wuxuu ku yidhi, ma nin baa ilaah wax u tari kara? hubaal kii xigmad lahu isagaa wax isu tara. balse ma ilaaha qaadirka ah baa xaqnimadaada ku farxa? mase faa'iido bay u tahay isaga inaad jidkaaga qummaatistid? war ma cabsidaada daraaddeed buu kuu canaantaa? oo saas daraaddeed miyuu dacwad kuula galaa? sow sharkaagu ma badna? xumaa-tooyinkaagu dhammaad ma laha. waayo, sababla'aan baad walaalkaa rahaamad uga qaadatay, oo kuwii ar-radnaana dharkoodii baad ka mudhuxsatay. kii daal-lanaana ma aadan siin biyo uu cabbo, oo kii gaa-jaysnaana cunto baad ka hagrata. laakiinse ninkii xoog badnaa isagaa dhulka haystay; oo ninkii sharaf lahaana isagaa dalka degganaa. carmallada baad gacan madhnaa ku eriday, oo agoonta gacmahoodi-na waa la jebiyey. sidaas daraaddeed waxaa hareera-haaga ku wareegsan dabinno, oo waxaa ku dhibaya cabsi kedis ah, ama gudcur aadan waxba ku arki karin, oo waxaa ku qadriya biyo aad u badan. war sow ilaah kuma jiro samada sare? oo bal eega xiddi-gaha dheeraantooda iyo siday u sarreeyaan! oo adna waxaad leedahay, war ilaah muxuu yaqaan? oo gud-curka qarada leh miyuu wax ku dhex xukumi karaa? waxaa isaga ku wareegsan daruuro qaro waaweyn, si uusan wax u arag, oo isagu wuxuu ku socdaa wa-reegga samada. war ma waxaad doonaysaa inaad sii haysatid jidkii hore ee sharrowyadu ku socon jireen? iyaba waxaa la dhufsaday wakhtigoodii ka hor, oo aasaaskoodiina daad baa baabbi'iyey. waxay ilaah ku

yidhaahdeen, war naga tag, bal maxaa ilaaha qaadirka ahu nagu samayn karaa? laakiin isagu wuxuu gurya-hooda ka buuxiyey waxyaalo wanwanaagsan; talada sharrowguse way iga fog tahay. kuwa xaq ahu way arkaan oo way farxaan, oo kuwa aan xaq qabinuna way ku qoslaan oo ku majaaajiloodaan, waxayna yid-haahdaan, sida xaqiiqada ah kuwii nagu kacay waa la baabbi'iyey, oo kuwoodii hadhayna dab baa liqay. haddaba isaga la heshii, oo iska nabdoonow, waayo, sidaasaa wanaag kuugu iman doonaa. haddaba waan ku baryayaaye, sharciga afkiisa ka aqbal, oo erayadi-isana qalbigaaga geli. waa lagu dhisi doonaa had-daad ilaaha qaadirka ah u noqotid, oo aad uxaqdar-rada teendhooyinkaaga ka fogaysid. khasnaddaada waxaad ku xortaa ciidda, oo dahabka oofirna wax-aad ku dhex tuurtaa dhagaxyada durdurka, oo ilaaha qaadirka ahuna wuxuu kuu noqon doonaa khasnad, iyo lacag qiime badan. oo markaasaa ilaaha qaadirka ah ku farxi doontaa, oo wejigaagana ilaah baad kor ugu qaadi doontaa. oo isagaad u tukan doontaa, oo isna wuu ku maqli doonaa, oo adna waxaad bixin doontaa waxyaalihii aad nidartay. adiguna wax baad amri doontaa, oo waa laguu adkayn doonaa; oo ji-dadkaaguna iftiin bay lahaan doonaan. markii hoos laguu tuuro, waxaad odhan doontaa, waa lay sar-raysiinayaa, oo qofkii hooseeyana isagaa badbaadin doona. oo wuxuu samatabbixin doonaa kii aan xaq qabin; hubaal isaga waxaa lagu samatabbixin doonaa nadiifsanaanta gacmahaaga.

23

markaasaa ayuub u jawaabay oo wuxuu ku yidhi, xataa maantadan guryankayga cabashada ahu waa qadhaadh yahay, oo gacanta i saaranuna waa ka sii daran tahay cabashadayda. waxaan jeclaan lahaa in-aan ogaado meeshaan isaga ka heli karo, si aan kur-sigiisa ugu imaado! dacwadayda ayaan hortiiisa ku diyaarin lahaa, oo afkaygana hadallo dood ah baan ka buuxin lahaa. waxaan jeclaan lahaa inaan ogaado er-ayada uu iigu jawaabay, oo aan garto bal waxa uu igu odhanayo. ma wuxuu igula diriri lahaa xooggi-isa badan? maya, laakiinse wuu i maqli lahaa. kii qummanu halkaasuu isaga kula xaajoon kari lahaa, oo anna saasaan xaakinkayga uga samatabbixi lahaa weligayba. bal eega, hore baan u socdaa, laakiinse is-agu halkaas ma joogo, oo dib baan u socdaa, laaki-inse ma aan heli karo. oo waxaan tagaa xagga bidix markuu shaqaynayo, laakiinse uma aan jeedi karo; oo wuxuu ku dhuuntaa xagga midig laakiinse kama arki karo. laakiinse wuu yaqaan jidkaan maro, oo markuu i tijaabiyo waxaan u soo bixi doonaa sida dahab oo kale. cagtaydu waxay ku adkaatay tallaabooyinkiisa, jidkiisii waan xajiyeey, oo dhanna ugama aan leexan. dib ugama noqon amarkii bushimihiisa, oo erayadii afkiisana waxaan u hayay wax ka qiimo badan cun-tada aanaan ka maarmin. laakiinse wax qudha ayuu goostay, bal yaa ka leexin kara? oo wixii naftiisu doonaysaba wuu sameeyaa. waayo, wuxuu oofiyyaa wixii la ii amray, oo waxyaalo badan oo saasoo kale ah ayuu maankiisa ku hayaa. sidaas daraaddeed ayaan hortiiisa uga naxaa, oo markaan ka fikiraba waan ka baqaa isaga. waayo, ilaah ayaa qalbigayga itaal dar-

reeyey, oo ilaaha qaadirka ah ayaa iga nixiyeey, maxaa yeelay, gudcurka hortiiis layma baabbi'in, oo gudcurkii qarada lahaana wejigayga kama uu daboolin.

24

ilaaha qaadirka ahu muxuu wakhtiyo u kaydin waayaa? kuwa isaga yaqaanse maxay maalmihiisa u arki waayaan? waxaa jira kuwa soohdinta dalka durkiya, oo waxay xoog ku dhacaan adhyo, kolkaasay daajiyaan. oo waxay iska kaxaystaan dameerka agoonta, oo waxay rahaamad u qaataan naag carmal ah dibgeed. saboolka baahan ayay jidka ka leexiyaan, oo masaakiinta dhulkana dhammaantood way wada dhuuntaan. bal eeg, sida dameer dibadeedyo lamade-gaanka jooga ayay shuqulkooda ugu baxaan, iyagoo cunto aad u doonaya; cidladuna carruurtooda cuntay u soo bixisaa. cuntadooda waxay ka goostaan berrinka, oo waxay xaabxaabaan canabka kuwa shar-rowyada ah. oo habeenkii oo dhan iyagoo qaawan oo aan dhar lahayn ayay jiiifsadaan, oo dhaxanta waxay ka huwadaanna ma leh. waxaa iyaga qoya roobka buuraha, oo gabbaadla'aan daraaddeed ayay dhagaxa u dugsadaan. waxaa jira kuwa agoonta naaska ka dhufsada, oo masaakiinta rahaamad ka qaata, sidaas daraaddeed waxay warwareegaan iya-goo qaawan oo aan dhar qabin, oo iyagoo gaa-jaysan ayay xidhmooyinka sidaan. waxay saliid ku sameeyaan nimankaas derbiyadooda gudahooda, macsarooyinkoodana way tuntaan, iyagoo harraad-san. dadku magaalooyinka way ka cabaadaan, oo nafta kuwa dhaawacanuna way qaylisaa, laakiinse ilaah nacasnimadaa ma fiiriyo. kuwaasu waxay ka mid yihiin kuwa nuurka ku caasiyooba, oo jidadkiisa ma ay yaqaaniin, oo dhabbayaashiisana ma ay sii hayaan. gacankudhiigluhu kaaha waaberi wuu la soo kacaa, oo wuxuu dilaa miskiinka iyo saboolka baahan, oo habeenkiina isagu waa sida tuug oo kale. oo isha dhillayguna waxay sugtaa fiidka, oo wuxuu isyidhaahdaa, ninna ima arki doono, oo wuu hagoogtaa. oo goor gudcur ah ayay guryaha dhacaan, oo maalinnimadana meel bay isku xidhaan, oo iftiinka maba yaqaaniin. waayo, subaxnimadu dhammaantood waxay u tahay sida hooska dhimashada, maxaa yeelay, waxay yaqaaniin cabsida hooska dhimashada. isagu biyaha dushooda wuu ku dheereeyaa, qaybtoodii dhulkaa lagu habaaray, isagu ama leexdo xagga jidka beeraha canabka ah. biyaha barafka waxaa dhammaysta abaar iyo kulayl, oo sidaasoo kalaa she'oolna u galaa kuwii dembaabay. uurkii hooyadiis waa illoobi doonaa isaga; jidhkiisana waxaa cuni doona oo macaansan doona dirxiga, oo mar dambena isaga lama xusuusan doono, oo kii xaqdaranuna wuxuu u jabi doonaa sida geed oo kale. isagu wuxuu baabbi'iyaa madhashada aan carruurta dhalin; oo carmalkana wax wanaagsan uma sameeyo. oo weliba kii xoog badanna itaalkiisuu ku jiidaa; oo markuu kacana nafta waa laga rajo beelaa. ilaahna wuxuu iyaga siiyaa meel ammaan ah, oo halkaasay isku halleeyaan, jidadkoodana ishuu ku hayaan. iyaga waa la sarraysiyaa, laakiin in yar dabadeed way wada baabba'aan; hubaal iyaga waa la hoosaysiiyaa, oo jidka ayaa looga tuuraa sida kuwa

kale oo dhan, oo waxaa loo jaraa sida sabuul hadhu-udh oo kale. oo haddayan saas ahayn, yaa igu cad-dayn kara inaan beenlow ahay, oo hadalkaygase yaa ka dhigi kara wax aan waxtar lahayn?

25

markaasaa bildad oo ahaa reer shuuxii u jawaabay, oo wuxuu ku yidhi, dowladnimo iyo cabsiba isagaa leh, oo meelihiisa sarena nabad buu ka dhigaa. ci-idammadiisu ma tiray leeyihiin? oo yuu yahay kan aan iftiinkiisu ku soo bixin? balse sidee baa nin u kari karaa inuu ilaah hortiisa xaq ku ahaado? mid naagu dhashayse sidee buu u karaa inuu nadiif ahaado? bal eeg, xataa dayxuu hortiisa nuur kuma leh, oo xid-diguhuna hortiisa daahir kuma aha. intee buu ka sii lii'taa nin dirxi ahu! iyo binu-aadmiga dirxiga ahu!

26

markaasaa ayuub u jawaabay oo wuxuu ku yidhi, sidee baad u caawisay midka aan itaalka lahayn! oo kan ayan gacantiisu xoogga lahayn sidee baad u badbaadisay! sidee baad ula talisay kan aan xigmadda lahayn! oo aad u muujisay aqoon wanaagsan! yaad erayo kula hadashay? oo yaa ruuxiisu xaggaaga ka soo baxay? kuwii dhintayna way ku hoos gariiraan biyaha iyo waxyaalaha dhex deggan. she'ool hortiisuu yaal isagoo qaawan, oo halligaadduna dabool ma leh. isagu woqooyiga wuxuu ku kala bixiyaa meel madhan, oo dhulkana wuxuu ka laalaadshaa wax aan waxba ahayn. biyaha wuxuu ku xidhaa daruurihiisa qarada waaweyn; oo daruurtuna hoostooda kama dillaacdo. wuxuu xidhaa wejiga carshigiisa, oo daruurtiisana wuu ku kala bixiyaa. biyaha dushooda wuxuu ku wareejiyey soohdin kala xidha nuurka iyo gudcurka. tirarka samadu way gariiraan, oo waxay ka yaabaan canaantiisa. badda ayuu xooggiisa ku aamusiiyaa, oo kibirkana waxgarashadiisuu ku dhuftaa. samooyinka waxaa lagu sharraxay ruuxiisa, gacantiisuna waxay mudday abeesada dheeraysa. bal eeg, waxanu waa darafyadii jidadkiisa uun; oo inta isaga laga maqlaana yaraan badanaa! laakiinse bal yaa onkodka xooggiisa garan kara?

27

oo haddana ayuub ayaa hadalkiisii sii waday, oo wuxuu yidhi, waxaan ku dhaartay ilaaha nool oo xaqayga iga qaaday, kaasoo ah ilaaha qaadirka ah oo naftayda dhibay; (waayo, naftaydii weli waa igu jirtaa, oo ruuxii ilaahna weli wuxuu ku jiraa sankayga labadiisa dul.) hubaal bushimahaygu xaqdarro ku hadli maayaan, oo carrabkayguna khiyaano sheegi maayo. ilaah ha iga fogeeyo inaan xaq idinka dhigo, jeeraan dhinto daacadnimadayda iska tuuri maayo. xaqnimadayda waan xajisanayaa, oo iska sii dayn maayo, oo qalbigaygu i ceebayn maayo intaan noola-hay oo dhan. cadowgaygu sida sharrow ha noqdo, oo kii igu kacana sida mid xaqdaran ha noqdo. in kastoo uu faa'iido helo, cibaadalaawaha rajadi-isu waa maxay, markii ilaah naftiisa qaado? ilaah

miyuu qayladiisa maqli doonaa, markii dhib ku yimaado? miyuu ilaaha qaadirka ah ku farxi doonaa? oo miyuu goor kasta ilaah baryi doonaa? waxaan idin barayaa wax gacanta ilaah ku saabsan, oo waxa ilaaha qaadirka ah la jirana idinka qarin maayo. bal eega, idinku kulligiin waad aragteen, haddaba bal maxaad dhammaantiin nacasyo u wada noqoteen? intanu waa qaybta uu ilaah ninkii sharrow ah u kaydiyo, iyo dhaxalka kuwa dadka dulma ay ilaaha qaadirka ah ka helaan. carruurtiisu hadday tarmaan, kolleyba waxaa dili doonta seef, oo carruurtiisuna cunto kama dhergi doonaan. kuwii isaga ka hadhana dhimashaa xabaali doonta, oo carrmallaadiisuna uma ay barooran doonaan. in kastoo uu lacag u taalaysida sida ciidda oo kale, oo uu dharna u diyaarsado sida dhoobada oo kale, isagaa diyaarin doona, laakiinse waxaa xidhan doona kan xaq ah, oo lacagatana waxaa qaybsan doona kan aan xaq qabin. gurigiisa wuxuu u dhisaa sida buul caaro oo kale, iyo sida waab waardiye samaysto. isagoo taajir ah ayuu seexdaa, laakiinse lama soo ururin doono, indhihiisuu kala qaadaa, oo waxba ma jiro. naxdin baa isaga qarqin doonta sida biyo daad ah, oo habeenkiina waxaa isaga la tegi doona duufaan. waxaa isaga kaxaysa dabaysha bari, oo isna wuu tagaa, oo meeshiisana way ka xaaqdaa. waayo, ilaah baa isaga wax ku tuuri doona, umana tudhi doono; oo sharrowgu wuxuu jeclaan lahaa inuu gacantiisa ka cararo. dadku way ku sacbin doonaan isaga, oo meeshiisana foodhi bay kaga saari doonaan.

28

hubaal lacagtu waxay leedahay god laga qodo, oo dahabkuna wuxuu leeyahay meel lagu safeeyo. birta waxaa laga soo bixiyaa ciidda, oo naxaastana waxaa laga dhalaaliyaa dhagaxa. dadku gudcurkuu dhammeeyaa, oo tan iyo soohdinta ugu shishaysana waxay baadhaan dhagaxyada ku jira gudcurka qarada leh iyo hooska dhimashada. isagu god dheer ayuu ka qodaa meel ka fog meesha dadku deggan yahay. iyaga waxaa illooba qofka ag mara; oo waxay ka laallaadaan meel dadka ka fog, oo hor iyo dib bay u ruxmadaan. cuntadu dhulkay ka soo baxdaa, oo dhankiisa hoosena wuu rogmadaa sida wax dabku rogo oo kale. dhagaxyadiisu waa meeshii dhagaxyo safayr ah, wuxuuna leeyahay dahab boodh ah. wadiqadaas haadka adagu ma yaqaan, oo gorgorka ishiisuna ma ay arag, bahallada kibirka lahu kuma ay joogsan, oo libaaxa cadhaysanina ma uu ag marin. isagu gacantiisuu soo fidiyaa oo wuxuu saaraa dhagaxa adag, oo buurahana wuu afgembiyaa oo xididdadu ku rujiyaa. dhagaxyada dhexdooda wuxuu ka jeexaa keliyo, oo ishiisuna wax kasta oo qaali ah way aragtaa. wuxuu xidhaa durdurrada si ayan u dareerin, oo waxa qarsoonna wuxuu u soo bannaan bixiyaa iftiinka. laakiinse waa xaggee meesha xigmadda laga helaa? oo waxgarashada meesheeduse waa xaggee? dadku qiimaheeda ma yaqaan, oo kuwa nool dalkoodana lagama helo. moolku wuxuu leeyahay, iguma jirto, badduna waxay leedahay, aniga ilama jirto. dahab laguma heli karo, lacagna looma miisaamo. laguma qiimayn karo dahabka oofir, ama dhagaxa qaaliga ah oo onika la yidhaahdo ama xataa

dhagaxa safayr la yidhaahdo. dahab iyo madarad toona uma qalmi karaan, oo beddelkeeduna ma noqon karo jawhar laga sameeyo dahab saafi ah. waxba lagama sheegi doono dhagax cas oo raamood la yidhaahdo, amase madarad, hubaal xigmadda qiimaheedu waa ka sii sarreeyaa luul. dhagaxa tobasiyos la yidhaahdo ee itoobiya ka yimaadana uma qalmi doono, oo xataa dahab saafi ahna laguma qiimayn doono. haddaba xigmaddu xaggee bay ka timaadaa? oo waxgarashada meesheeduse waa xaggee? maxaa yeelay, way ka qarsoon tahay kuwa nool indhahooda, oo haadka hawadana waa laga deday. halligaadda iyo dhimashadu waxay leeyihiin, dhegahayaga ayaannu warkeeda ku maqlanay. ilaah ayaal jidkeeda garanayaa, oo isagaa meesheeduse yaqaan. waayo, isagu wuxuu fiiriyaa dunida darfaheeda, oo wuxuu u jeedaa inta samada ka hoosaysa oo dhan, markuu dabaysha miisaamo, oo uu biyahana qiyaaso. markuu roobka qaynuun u sameeyey, oo uu hillaaca onkodkana jid u sameeyey, ayuu arkay, oo ka hadlay, oo intuu adkeeyey ayuu weliba baadhay. oo wuxuu dadka ku yidhi, bal eega, sayidka ka cabsashadiisa ayaal xigmad ah, oo in sharka laga fogaadana waa waxgarasho.

29

oo haddana ayuub hadalkiisuu sii waday, oo wuxuu yidhi, waxaan jeclaan lahaa inaan ahaado sidii waayihii hore, iyo sidii aan ahaan jiray markii ilaah i dhawri jiray, markay laambaddiisu madaxayga ku ifin jirtay, oo aan nuurkiisa gudcurka ku dhex mari jiray, markii aan xoog lahaan jiray, oo qarsoodiga ilaahna teendhadayda saarnaan jiray, markii ilaaha qaadirka ahu ila jiri jiray, oo carruurtaayduna ay hareerahayga joogi jireen, markay tallaabooyinkaygu subagga la barwaaqoobi jireen, oo ay webiyaasha saliidda ahu dhagaxa iiga soo shubmi jireen! markaana magaalada iriddeeda u bixi jiray, oo aan kursigayga meel bannaan ku diyaarin jiray. dhallinyaradu intay arkaan ayay dhuuman jireen, oo odayaashuna intay sara joogsadaan ayay istaagi jireen, amiirraduna intay hadalka joojiyaan, ayay afka gacanta saari jireen. ragga gobta ahuna way aamusi jireen, oo carrabkoodiina dhabanagguu ku dhegi jiray. waayo, markii dhegu i maqasho, way ii ducayn jirtay, oo iluna markay i aragto, way ii marag furi jirtay. maxaa yeelay, waxaan samatabbixin jiray miskiinka qaylinaya, iyo weliba agoonka aan wax u kaalmeeya lahayn. ka halligaadda ku dhow ducadiisa ayaal igu soo degi jirtay, oo ta carmalka ahna qalbigeeda waan ka farxin jiray ilaa ay gabay la rayrayso. waxaan huwan jiray xaqnimo, oo iyana dhar bay ii noqon jirtay, oo caddaaladdayduna waxay ii ahaan jirtay sida khamiis iyo cimaamad oo kale. kuwa indhaha la' indho baan u ahaan jiray, kuwa curyaanka ahna cago baan u ahaan jiray. aabbaan u ahaan jiray saboolka baahan, oo ka aanan aqoonna xaalkiisa waan baadhi jiray. ka xaq daran daamankiisa waan jebin jiray, oo wixii uu dhufsadana ilkihiisaan ka soo bixin jiray. markaasaan is-idhi, buulkaygaan ku dhex dhiman doonaa, oo cimrigayguna wuxuu u badan doonaa sida cammuudda oo kale. xididkaygu biyaha xaggooduu u faafayaa, oo laamahaygana habeenkii oo dhan waxaa

saaran sayax. sharaftaydu way igu cusub tahay, oo qaansadayduna gacantayday ku cusboonaatay. dadku dhegtuu ii dhigi jiray, oo i sugi jiray, oo taladayda aawadeedna way u aamusi jireen. weligood igama ay daba hadlin, oo hadalkayguna korkooduu ku soo dhibci jiray. oo waxay ii dhawri jireen sidii roobka oo kale, oo waxay afkooda u kala furi jireen sidii roobka dambe loo sugo. waan u af caddayn jiray markay qalbi jabaan, oo nuurkii jaahaygana hoos uma ay tuuri jirin. waxaan dooran jiray jidkooda, oo sida nin madax ah ayaan u fadhiisan jiray, oo waxaan u dhaqmi jiray sidii boqor ciidan dhex fadhiya, iyo sidii mid u taciyeeya kuwa baroorta.

30

laakiinse haatan waxaa igu majaajilooda kuwa iga da' yar oo aan aabbayaashood quudhsan jiray inay xataa la fadhiistaan eeyaha adhigayga. nimanka xooggoodu dhammaaday itaalka gacmahoodu muxuu ii tarayaa? waxay la weydoobeen baahi iyo abaar, oo waxay u cararaan dhul engegan, kaasoo ah lamadegaan gud-cur iyo cidlo ah. waxay gurtaan geed cusbeed oo kaynta ku yaal, oo cuntadooduna waxa weeye geed rotem la yidhaahdo xiddiddadiisa. iyaga dadka waa laga dhex eryaa, oo waxaa looga daba qayliyaa sida tuug looga daba qayliyo oo kale. waa inay ku hoydaan haadaamaha dooxooyinka, iyo bolohala dhulka iyo dhagaxyada dhexdooda. waxay ka qayliyaan kaynta dhexdeeda, oo waxay dhammaantood ku soo ururaan maraboob hoosteed. iyagu waa nacasyo iyo ceebaalowyo carruurtood, oo dhulka waxaa lagaga saaray karbaash. oo haatan gabay cay ah baan u noqday, oo halqabsi baan u ahay. way i karahsadaan, oo meel fog bay iga istaagaan, oo inay candhuufo wejiga iiga tufaanna iskama ay qabtaan. ilaah baa xadhiggay-gii debciyey, wuuna i dhibay, oo taas aawadeed iyagu hortayda iskuma celiyaan. xagga midigtayda waxaa ka kaca ciyaalasuuq, oo cagtaydana way iska riixaan, oo waxay igu hor tuuraan jidakkoodii halligaadda. jidakkayga way halleeyaan, oo waxay soo deddejiyaan masiibadayda; oo mid caawiyaana ma jiro. jabniin ballaadhan ayay ka soo dusaan, oo burburka dhexdiisa ayay igaga soo dhacaan. waxaa igu soo jeesta cabsi weyn, oo sharaftayda waxaa loo kaxeeyaa sida dabayshu wax u kaxayso oo kale. barwaaqadaydiina waxay u dhammaatay sidii daruur oo kale. haddaba naftaydaa igu dhex daadatay, oo waxaan la kulmay wakhti dhibaato badan. habeenkii lafahayga iyo muda, oo xanuunka i cunayaana ima daayo innaba. xoogga weyn oo cudurkayga daraaddiis ayaad dharkaygii ku xumaaday, oo wuxuu iigu cidhiidhisn yahay sidii jubbadayda qoorteeda. isagu wuxuu igu tuuray dhoobada dhexdeeda, oo waxaan noqday sidii boodh iyo dambas oo kale. anigu waan kuu qayshadaa, adiguse iima aad jawaabtid, waan ku soo hor istaagaa, adiguse ima aad aragtid. calooladeed baad igula soo jeesatay, oo gacantaada itaalkeeda ayaad igu silcisaa. kor baad iigu qaaddaa dabaysha, oo waxaad i fushisaa dusheeda, oo haddana waxaad igu baabbi'isaa duufaanka. waayo, waan ogahay inaad ii kaxaynaysid dhimasho, iyo guriga inta nool oo dhammu ku wada kulmayaan. laakiinse ninkii hoos u dhacaya sow

gacantiisa sooma fidiyo? markuu halligmayose sow ma qayshado? oo ninka dhibaataysan anigu sow uma ooyi jirin? naftayduse sow masaakiinta uma murugoon jirin? laakiinse markaan wanaagga filanayo waxaa ii iman jiray xumaanta, oo markaan nuurka sugana waxaa ii iman jiray gudcurka. qalbigaygu welwel buu la kacsan yahay, mana nasto, oo waxaan la kulmay wakhti dhibaato badan. anigoo barooranaya ayaan qorraxda la'aanteed socdaa, waxaan ka dhex istaagaa shirka, oo caawimaad waan u qayshadaa. waxaan noqday walaalka dawacooyinka, iyo saaxiibka gorayada. dubkaygu intuu gubto ayuu iska diirmaa, oo lafahayguna kulayl bay ku gubtaan. sidaas daraadeed kataaradaydii waxay u rogmata baroorasho, oo biibilahaygiina wuxuu u rogmaday kuwa ooya codkooda.

31

waxaan axdi la dhigtay indhahayga, haddaba bal sidee baan gabadh u fiirinayaa? waayo, waa maxay qaybta laga helo ilaaha xagga sare jooga, iyo dhaxalka laga helo ilaaha qaadirka ah oo sarreeya? sow belaa yuma aha kuwa xaqa daran, iyo masiibo kuwa xumaanta ka shaqeeya? isagu sow uma jeedin socodkayga oo dhan? oo sow ma tirinin tallaabooyinkayga oo dhan? haddaan hawo been ah ku socday, oo ay cagtaydu khiyaano u dheeraysay, (ha laygu miisaamo miisaan siman, si ilaah ku ogaado daacadnimadayda,) haddii tallaabadaydu jidka gees uga leexatay, oo qalbigaygu uu indhahayga raacay, iyo haddii ay bar ceeb ahu gacmahayga ku dhegtay, markaas anigu aan wax beero, oo mid kale ha cuno, oo xataa waxa beer-tayda ka soo baxa ha la wada rujiyo. haddii qalbigayga ay naagu sasabatay, oo aan albaabka deriskayga ku ag dhuuntay, markaas naagtaydu nin kale wax ha u shiiddo, oo kuwa kale ha ku kor foorsadeen iyada. waayo, kaasu waa dembi baas, oo waa xumaan ay xaakinnadu ciqaabi lahaayeen, waayo, kaasu waa dab wax dhammeeya ilaa uu baabbi'yo, oo waxa ii soo baxa oo dhan wuu wada rujin lahaa. haddaan addoonkayga ama addoontayda dacwadooda quudhsaday, markay ila mudacayeen, haddaba bal maxaan samayn doonaa markii ilaah sara joogsado? oo markuu i soo booqdose bal maxaan ugu jawaabi doonaa? kii uurka dhexdiisa igu abuuray sow is-agana ma abuurin? oo sow uurka nalaguma dhex samayn? haddaan miskiin u diiday wax uu doonayay, ama aan indhaha carmalka illin ka keenay, amase haddaan quudkayga keligay cunay, oo ayan agoontu wax ka cunin, (saas ma aha, laakiinse isaga tan iyo yaraantaydii waan koriyey sidii mid aabbihiis koriyo oo kale, oo tan iyo markaan uurkii hooyaday ka soo baxayna waxaan iyada u ahaan jiray horseed,) haddaan arkay qof arrad daraaddiis u dhimanaya, amase sabool baahan oo aan dhac haysan, hadduusan uurka iiga ducayn, amase hadduusan isku kululayn dhogorta idahayga, caawimaaddaydii oo aan irrida uga jeeday daraadeed, haddaan agoon gacantayda u qaaday, markaas garabkaygu ha kala fakado, oo gacantayduna kalagooyksa ha ka jabto. waayo, masiibo xag ilaah ka timid ayaa i cabsiisay, oo sarraysnaantiisa daraadeedna anigu waxba ma

aanan samayn karin. haddaan dahab rajo ka dhig-tay, oo aan dahabka saafiga ah ku idhi, kalsooni-dayda baad tahay, haddaan ku reyreyey maalkayga badan daraaddiis, iyo waxyaalaha badan oo gacan-taydu heshay daraaddood, haddaan fiiriyeey qorraxda oo dhalaalaysa, ama dayaxa oo iftiin ku socda, oo markaas qalbigayga haddii qarsoodi loo sasabtay, oo anoo caabudaya aan afkayga gacanta ugu dhunkaday, kaasu weliba waa dembi ay xaakinnadii ciqaabi lahaayeen, waayo, waxaan daacadlaawe u ahaan lahaa ilaaha wax walba ka sarreeya. haddaan ku reyreyey kan i neceb halligaaddiisa, ama aan aad u farxay markii belayadu isaga heshay, (afkayga uma aanan oggolaan inuu ku dembaabo naftiisa oo aan habaar u weydiiisto;) dadka teendhadayda jooga haddayan isku odhan, yaa heli kara mid aan hilibkiisa ka dher-gin? shisheeyuhu jidka kuma baryi jirin, laakiinse socotada ayaan albaabbadayda u furi jiray, haddaan xadgudubkaygii daboolay sidii binu-aadmiga oo kale, anigoo xumaantayda laabtayda ku qarinaya, maxaa yeelay, dadka badan waan ka baqay, oo quudhsiga qaraabaday ayaa i cabsiiyey, oo saas aawadeed ayaan ku aamusay, oo dibadda uma bixin. hoogaye haddaan lahaan lahaa mid i maqla! (bal eeg, waa tan calaamaddaydii, haddaba ilaaha qaadirka ahu ha ii jawaabo;) yaa i siinaya eedayntii uu cadowgaygu iga qoray! sida xaqiiqada ah garabkaygaan ku qaadan lahaa, oo weliba madaxaan ku xidhan lahaa sidii taaj oo kale. oo waxaan isaga u sheegi lahaa tirada talaabooyinkaygu inta ay tahay; oo waxaan isaga ugu soo dhowaan lahaa sidii amiir oo kale. haddii dalkaygu uu iga qayliyo, oo jeexjeexiisu ay dhammaantood wada ooyaan, haddaan midhihiisa lacagla'aan ku cunay, ama aan sabab u noqday in kuwii lahaa ay dhintaan, sarreenka meeshiisii yamaaray ha ka soo baxo, oo shiicirka meeshiisiina gocondho ha ka soo baxdo. ayuub erayadiisii way dhammaadeen.

32

markaasay saddexdaas nin iska daayeen inay ayuub u jawaabaan, maxaa yeelay, isagu xaq buu isla ahaa. markaas waxaa cadhooday eliihuu ina barakeel oo ahaa reer buus oo qoladiisu ahayd reer raam, oo aad buu ayuub ugu xanaaqay, maxaa yeelay, isagu xaq buu isu qaatay intuu ilaah xaq u qaadan lahaa. oo weliba wuxuu aad ugu cadhooday saddexdiisii saaxiib, maxaa yeelay, iyagu jawaab ma ay helin, ee weliba ayuub way xukumeen. haddaba eliihuu inuu ayuub la hadlo ayuu sugayay, maxaa yeelay, iyagu isaga way ka waaweynaayeen. oo eliihuu markuu arkay inaan jawaab afka saddexdaas nin lagu arag ayuu aad u cadhooday. oo eliihuu ina barakeel oo ahaa reer buus ayaa jawaabay oo wuxuu yidhi, anigu waxaan ahay nin dhallinyar, idinkuba odayaal baad tihiin, sidaas daraaddeed ayaan dib isugu celiyey, oo aan ugu dhici waayay inaan ra'yigayga idiin caddeeyo. waxaan is-idhi, waxaa roon kuwa da'da waaweynu inay hadlaan, kuwa cimriga dheeruna inay xigmad na baraan. laakiinse binu-aadmiga ruux baa ku jira, oo ilaaha qaadirka ah neeftiisa ayaa iyaga waxgarasho siisa. kuwa cimriga weynu ma aha kuwa xigmadda leh, odayaashuna ma aha kuwa garsooridda garta. sidaas

daraaddeed waxaan idin leeyahay, bal i dhegaysta; aniguna ra'yigayga waan idiin caddaynayaa. bal eega, erayadiinnii waan sugayay, oo xigmaddiinnii waan dhegaysanayay, intaad baadhbaadhayseen wixii aad odhan lahaydeen. sida runta ah aad baan idiin dhegaysanayay, oo bal eega, laydinkuma arag mid ayuub rumaysiiyey, amase mid erayadiisii uga jawaabay. isjira inaydaan odhan, annagu xigmad waannu helnay; ilaah baa isaga ka adkaan kara, laakiinse dadi ma kari karo. waayo, isagu erayadiisii iguma uu soo jeedin, oo anigu hadlaadiinnii isaga ugu jawaabi maayo. iyagii way yaabsan yihiin, oo mar dambena ma ay jawaabaan; oo wax ay ku yidhaahdaanna ma leh. haddaba anigu miyaan u sii sugaa, hadalka ay waayeen daraadiis, iyo istaagiddooda daraaddeed, oo ay mar dambe jawaabi waayeen? haddaba aniguna qaybtayda waan ka jawaabayaa, oo ra'yigaygana waan caddaynayaa. waayo, waxaa iga buuxa erayo; oo ruuxa gudahayga ku jira ayaa i qasba. bal eega, calooshaydu waa sidii khamri sibraar ku jirta oo aan lahayn meelay ka neefsato, xataa sidii sibraarro ku dhow inay qarxaan. anigu waan hadli doonaa, si aan u qalbi qabowsado; oo bushimahayga waan kala qaadi doonaa, waanan jawaabi doonaa. waan idin baryayaaye, yaanan ninna u eexan, oo weliba ninna u bixin maayo magacyo faanid ah. waayo, anigu ma aan aqaan si loo bixiyo magacyo faanid ah, haddii kalese kii i sameeyey ayaa haddiiba i qaadi lahaa.

33

habase ahaatee, ayuubow, waan ku baryayaaye, hadalkayga maqal, oo erayadayda oo dhanna dhegta u dhig. bal eeg haatan, afkaygaan furay, oo carrabkaygu wuxuu ku dhex hadlay afkayga. erayadaydu waxay sheegi doonaan qummanaanta qalbigayga, oo bushimahayguna wixii ay yaqaaniin si daacad ah ayay ugu hadli doonaan. waxaa i sameeyey ruuxa ilaah, oo waxaa i noolaysa ilaaha qaadirka ah neeftiisa. haddaba haddaad kartid ii jawaab, oo hortayda erayada si hagaagsan ugu sheeg oo istaag. bal eeg, aniguba xag ilaah waxaan ahay sidaada oo kale; oo anigana waxaa layga uumay dhoobo. bal eeg, nixintaydu kuma cabsiin doonto, oo gacantayduna kuguma cuslaan doonto. sida xaqiiqada ah dhegahaygaad ku hadashay, waanan maqlay codkii erayadaada oo leh, anigu nadiif baan ahay, oo xadgudubna ma lihi, xaq ma qabo, oo xumaanuna iguma jirto innaba. bal eeg, sabab uu igu eedeeyo ayuu iga hela, oo wuxuu igu tiriyaa inaan cadowgiisa ahay; cagahayga wuxuu geliyaa jeebbooyin, oo jidadkayga oo dhanna wuu wada tiriyaa. bal eeg, waan kuuu jawaabi doonaa, haddaba waxan xaq kuma tihiid, waayo, ilaah baa binu-aadmiga ka sii weyn. haddaba maxaad isaga ula asaraartantaa? waayo, isagu axwaalkiisa midnaba jawaab kama baxsho. waayo, ilaah wuxuu hadlaa mar, ama laba jeer, in kastoo aan laga fiirsanayn. riyada iyo muujinta habeennimo, markii hurdo weynu dadka ku soo degto, oo sariirta lagu gam'o, markaasuu dhegaha binu-aadmiga furaa, oo waxa iyaga lagu waaniyey ayuu xaqiijiya, si uu dadka uga soo celiyo qasdigooda xun, oo uu binu-aadmiga kibir uga qariyo, oo naftiisana wuxuu dib

uga hayaa yamayska, oo noloshiisana wuxuu ka hayaa seefta. oo weliba waxaa sariirtiisa lagu kor edbiyaa xanuun, iyo dagaal joogto ah oo lafihiisa ku dhex jira. sidaas daraaddeed nafsaddiisu kibista way karahsataa, naftiisuna cuntada macaan way nacdaa. hilibkiisu waa ka mudhuxsan yahay, oo mar dambe lama arki karo; oo lafihiisii aan la arki jirinuna way soo baxaan. hubaal naftiisu waxay ku dhow dahay yamayska, oo noloshiisuna waxay ku dhow dahay kuwii baabbi'in lahaa. hadday la joogi lahayd malaa'ig dhexdhexaadeye ah oo ah mid kun ka mid ah, inay dadka tusto waxa ku qumman, markaas ilaah baa u naxariista, oo wuxuu leeyahay, yamayska uu ku sii dhacayo ka samatabbixi, waayo, furasho baan helay. hilibkiisu waa ka sii jilicsanaan doonaa kan ilmaha; oo wuxuu ku noqdaa wakhtigii dhalinyaranimadiisa. isagu ilaah buu baryaa, oo isna raalli buu ka noqdaa, sidaas daraaddeed wejigiisa farxad buu ka arkaa; oo wuxuu dadka u soo celiyaa xaqnimadiisa. isagu dadka hortiisa buu ku gabyaa, oo wuxuu leeyahay, waan dembaabay, oo waxaan qalloociyey wixii qummanaa, oo taasuna layguma abaalgudin. isagu naftayduu ka soo furtay yamayskii ay ku dhacaysay, oo noloshayduna iftiin bay arki doontaa. bal eeg, waxyaalahan oo dhan ilaah baa binu-aadmiga ku sameeya, laba ama saddex jeer, si uu naftiisa yamayska uga soo celiyo, in isaga lagu iftiimiyo iftiinka kuwa nool. ayuubow, i maqal oo aniga i dhegayso: adigu iska aamus, oo anna waan hadli doonaa. hadaad wax odhan lahayd, ii jawaab, oo hadal, waayo, waxaan jeclahay inaan xaq kaa dhigo. haddii kalese, bal i dhegayso: iska aamus, oo anna xigmad baan ku bari doonaa.

34

oo weliba eliihuu wuu jawaabay oo wuxuu yidhi, raggiinna xigmadda lahow, erayadayda maqla; oo kuwinnna aqoonta lahow, i dhegaysta. waayo, dhegtu waxay hadalka u kala soocdaa sida dhabxanaggu cuntada u dhexdheemiyoo kale. aynu dooranno waxa qumman, oo aynu dhexdeenna ka ogaanno waxa wanaagsan. waayo, ayuub wuxuu yidhi, anigu xaq baan ahaa, laakiinse ilaah baa gartaydii ii diiday. oo in kastoo aan xaq ahay haddana waxaa laygu tiriyey inaan beenlow ahay; oo in kastoo aan xadgudub lahayn, haddana nabarkaygu waa mid aan bogsan karin. ninkee baa ayuub la mid ah, oo quudhsashada u cabbta sida biyaha oo kale, kaasoo raaca kuwa xumaanta ka shaqeeya, oo dadka sharka ah la socda? waayo, isagu wuxuu yidhi, ninna wax ama tarto inuu ilaah ku farxo. haddaba sidaas daraaddeed i dhegaysta, raggiinna waxgaradka ahow; ilaah inuu xaqdarro sameeyo way ka fog tahay; oo ilaaha qaadirka ahna inuu xumaan falo way ka fog tahay. waayo, nin walba shuqulkiisuu ka abaalmariyaa, oo nin kastana siduu socodkiisu ahaa ayuu ugu abaalgudaa. laakiinse hubaal ilaah xaqdarro ma uu samayn doono, oo kan qaadirka ahuna garta ma uu qalloocin doono. bal yaa isaga ku amray inuu dhulka u taliyo? yaase isaga dusha ka saaray dunida oo dhan? hadduu kelegiis iska fikirir lahaa, oo uu ruuxiisa iyo neeftiisa soo urursan lahaa, dadka oo dhammu waa wada baabbi'i

laha, oo binu-aadmiguna ciidduu ku noqon lahaa. haddaba haddaad waxgarad tahay, waxan maqal; oo erayadayda codkooda dhegayso. war mid xaqnimada neceb miyuu wax u talinayaa? oo ma waxaad xukumaysaa midka xaq ah oo xoogga badan? ma waxaa boqor lagu yidhaahdaa, shar baad tahay? amase kuwa gobta ah, cibaadalaawayaal baad tihiin? haddaba ma saasaad ku odhan lahayd kan aan amiirrada u eexan, ama aan taajirka uga roonayn kan miskiinka ah? waayo, iyagu dhammaantood waa shuqulkii gacmihiisu sameeyeen. iyagu daqiiqad bay ku dhintaan, dadku habeenbadhkiiba way gariiraan oo naftaa ka baxda, kuwa xoogga badanuna way libdhaan iyadoo aan gacanna la saarin. waayo, indhihiisu waxay fiiriyaan jidadka binu-aadmiga, wuxuuna wada arkaa socodkiisa oo dhan. ma jiro gudcur ama hoosdhi-masho toona oo ay kuwa xumaanta sameeyaa ku dhuuntaan. waayo, isagu uma baahna inuu in kale binu-aadmiga ka sii fikiro, inuu isagu ilaah hortiisa garsoorid u tago. ragga xoogga badan ayuu u kala jejebiyaa siyaalo aan la baadhi karin, oo meeshoodiina kuwa kaluu ka kiciyaa. maxaa yeelay, isagu shuquldooda wuu yaqaan; oo habeennimuu afgembiyaa si ay u burburaan. sharkooda daraaddiis ayuu iyaga wax ku dhuftaa, iyagoo dadka kale u jeedo, maxaa yeelay, lasocodkiisii way ka leexdeen, oo waxay diideen inay jidadkiisa midnaba ka fikiraan. sidaasay qaylada masaakiinta isaga soo gaadhsiyeen, oo isna qaylada kuwa dhibaataaysan ayuu maqlay. haddii quruun lagu sameeyo iyo haddii qof lagu sameeyaba, markuu nasiyo yaa belaaayo kicin kara? oo markuu wejigiisa qariyana bal yaa isaga fiirin kara? inaan cibaadalaawe boqornimada qabsan, si uusan u jirin mid dadka shirqool u dhiga. waayo, ninna miyuu ilaah ku yidhi, anigu edbintii waan qaatay, oo mar dambe ninna xumayn maayo, haddaba waxaan u jeedin i bar, oo haddaan xumaan sameeyeyna mar dambe u noqon maayo? abaalgudkiisu ma wuxuu ahaan doonaa sidaad doonaysid, inaad diiddid aawadeed? waayo, waa inaad adigu doorataa, mana aha aniga; haddaba waxaad taqaanid ku hadal. nin kasta oo xigmad leh oo i maqla iyo dadka waxgaradka ahuba waxay igu odhan doonaan, ayuub aqoonla'aan buu ku hadlaa, oo hadalkiisana xigmadu kuma jirto. waxaan jeclaan lahaa in ayuub tan iyo ugudambaysta la sii intixaamo, maxaa yeelay, wuxuu u jawaabaa sida dadka sharka ah. waayo, dembigiisii wuxuu ku sii darsadaa caasiimo, oo dhexdeenna ayuu ka sacab tuntaa, erayadiisana wuxuu ku sii badiyaa ilaah.

35

oo weliba eliihuu wuu sii jawaabay oo wuxuu yidhi, ma waxaad u malaynaysaa in taasu xaq tahay, amase ma waxaad leedahay, xaqnimadaydu way ka sii badan tahay tan ilaah? miyey kugu habboon tahay inaad tidhaahdid, maxay ii taraysaa? oo waa maxay faa'iidada aan ka helayo oo ka sii badan haddaan dembaabay? haddaba waxaan u jawaabayaa adiga iyo saaxiibbadaada kula jiraba. bal indhaahaaga kor u qaad oo samoooyinka eeg, oo bal daruuraha ka sarreeya fiiri. haddaad dembaabtay maxaa xumaan ah oo aad yeeshaa? oo xadgudubyadaadu hadday bataanse

maxaad isaga ku samaysaa? haddaad xaq tahayse bal maxaad isaga siisaa? isaguse muxuu gacantaada ka helaa? xumaantaadu waxay wax u dhintaa nin sidaadood kale ah, oo xaqnimadaaduna waxay wax ku tartaa binu-aadmiga. dumluga ku batay daraaddiis ayay u qayliyaan, oo kan xoogga badan gacantiisa daraaddeed ayay caawimaad ugu qayshadaan. laakiinse ninna ma yidhaahdo, meeh ilaahii i abuuray, oo habeenkii gabayo i siiya, oo wax na bara in ka sii badan xayawaanka dunida jooga, oo weliba naga sii xigmad badiya haadda samada duusha? dadka sharka ah kibirkooda daraaddiis ayay iyagu halkaas uga qayliyaan, laakiinse ninna uma jawaabo. hubaal ilaah maqli maayo wax aan waxba ahayn, oo kan qaadirka ahuna innaba ka fiirsan maayo. in kastoo aad tidhaahdaa, isaga ma arko, dacwadii isagay hor taal, oo adna waa inaad isaga sugtaa. laakiinse haatan, isagu cadhadiisii kuma uu soo booqan, oo xumaantana si weyn ugama uu fikiro; haddaba sidaas daraaddeed ayaa ayuub hadalka aan waxtarka lahayn afkiisa ugu furaa, oo isagoo aan aqoon lahayn ayuu erayo badiyaa.

36

oo weliba eliihu hadalkiisii buu watay oo wuxuu yidhi, weliba in yar ii sii kaadi, oo anna wax baan ku tusayaa, waayo, weli waxaan hayaa wax aan ilaah daraaddiis u odhanayo. aqoontayda meel fog baan ka keeni doonaa, oo xaqnimana waan ka sheegi doonaa kii i abuuray. waayo, sida runta ah erayadaydu been ma aha; oo mid aqoontu kaamil ku tahay ayaa kula jooga. bal eeg, ilaah waa xoog badan yahay, oo isagu ninna ma quudhsado, oo itaalka waxgarashada wuu ku xoog badan yahay. isagu uma daayo kan sharka ahu inuu sii noolaado, laakiinse kuwa dhibaataysan xaqooduu siiyaa. isagu indhihiisa kama qaado kuwa xaq ah, laakiinse wuxuu weligoodba la fadhiisiyaa boqorrada carshiga ku fadhiya, oo iyaga waa la sarraaysiiyaa. oo haddii silsilado lagu xidho, oo xadhkaha dhibka lagu kaxaysto, markaas wuxuu iyaga ku caddeeyaa falima hooda, iyo xadgudubyadoodii ay kibirka u sameeyeen. oo dhegtoodana wuxuu u furaa waxbaridda, oo wuxuu ku amraa inay xumaanta ka soo noqdaan. hadday isaga maqlaan oo ay u adeegaan, cimrigooda waxay ku dhammaysan doonaan barwaaqo, oo sannadhoodana waxay ku waari doonaan nimco. laakiinse hadday maqli waayaan, seef bay ku baabbi'i doonaan, oo waxay dhiman doonaan iyagoo aan aqoon lahayn. laakiinse kuwa cibaadala-awayaasha ah oo qalbigoodu beloobay waxay isa soo gaadhiisiyaan cadho, oo markuu iyaga xidhana caawimaad uma qayshadaan. dhallinyaranimay ku dhintaan, oo naftooduna waxay ku halligantaa khaniisii inta dhexdooda. isagu kii dhibban ayuu dhibaataadiisa ku samatabbixiyaa, oo dhegahana buu u furaa markay dhib la kulmaan. isagu dhibaato wuu kaa bixin lahaa, oo wuxuu ku geeyn lahaa meel balaadhan oo aan cidhiidhi ahayn, oo miiskaaga waxa saaran oo dhammuna waxay ahayn lahaayeen baruur miidhan. laakiinse xukunka kuwa sharka ah ayaa kaa buuxa, oo garsoorid iyo caddaalad ayaa ku qab-

sada. iska jir yaanay cadho ku sasabin si aad wax u majajilloodi, oo furashada weynaanteeduna yaanay ku leexin. taajirnimadaada iyo xoogga itaalkaaga oo dhammu miyey kugu filan yihiin inay dhibaato kaa saaraan? habeenka ha doonin, markay dadyowgu meeshooda ku wada baabba'aan. iska jir oo xumaan ha u jeedin, waayo, taasada ku dooratay dhibaato. bal eeg, ilaah baa xooggiisa ku sarreeya; waa ayo macallinka isaga la mid ahu? jidkiisa yaa u amray? yaase isagu ku odhan karo, waxaad samaysay xaqdarro? xusuuso inaad weynaysid shuqulkiisii ay dadku ka gabyeen. dadka oo dhammu way wada fiiriyeen, oo binu-aadmiguna meel fog buu ka arkaa. bal eeg, ilaah waa weyn yahay, oo anna isaga ma annu naqaan; oo cimrigiisu intuu yahayna lama soo baadhi karo. waayo, isagu wuxuu kor u jiitaa dhibiciyaha biyaha, oo wuxuu ka dhigaa ceeryaamo roob noqota, oo daruuraha ka soo da'a, oo binu-aadmiga aad ugu dul shubma. ninna miyuu garan karaa daruuraha kala faafintooda, iyo onkodyada taambuuggiisa? bal eeg, isagu hareerhiisa wuxuu ku faafiyaay nuurkiisa, oo badda salkeedana wuu daboolaa. waayo, isagu kuwaasuu dadyowga ku xukumaa, oo cunto badanna wuu siiyaa. gacmihiisuu hillaac ku daboolaa, oo wuxuu ku amraa inuu ku dhaco calaamadda uu ku liishaamay. sanqadhiisu isagay wax ka sheegtay, oo weliba xayawaankuna wax bay ka sheegaan waxa soo socda.

37

oo weliba taas aawadeed qalbigaygu wuu gariiraa, oo meeshiisii wuu ka dhaqaaqaa. haddaba dhegaysta qaylada codkiisa iyo sanqadha afkiisa ka baxaysa. wuxuu taas u diraa inta samada ka hoosaysa oo dhan, oo hillaaciisana wuxuu u diraa dhulka darfihiisa oo dhan. dabadiisna wax baa aad uga sanqadha, isagu wuxuu ku onkodaa haybaddiisa codkeeda; oo markii codkiisa la maqlona iyaga ma uu joojiyo. ilaah si yaab ah ayuu codkiisa ugu onkodaa, oo wuxuu sameeyaa waxyaalo waaweyn oo aynan garan karin. waayo, wuxuu barafka cad ku yidhaahdaa, dhulka ku da'; oo sidaasoo kaluu ku yidhaahdaa roobka yar iyo roobkiisa weynba. isagu wuxuu shaabadeeyaa nin kasta gacantiisa, in nin kasta oo uu sameeyayba ogaado. markaasaa bahalladu hogag galaan, oo waxay iska joogaan bohola hooda. koonfurta waxaa ka soo baxa duufaanka, oo qabowguna wuxuu ka yimaadaa woqooyiga. barafku wuxuu ku yimaadaa ilaah neeftiisa, oo biyaha ballaadhanuna way barafoobaan. daruurta qarada weyn ayuu ka buuxiyo qoyaana, oo wuxuu kala firdhiyaa daruurta hillaaciisa, oo waxaa lagu soo wareejiyaa hoggaamintiisa, inay sameeyaan wax alla wixii uu kugu amro dunida la dego dusheeda oo dhan, hadday tahay gaajin aawadeed, ama dalkiisa aawadiis, ama naxariis aawadeed, kolleey wuxuu ka dhigay inay kuwaasu noqdaan. ayuubow, bal tan dhegayso, istaag oo bal ka fiirso shuqullada ilaah oo yaabka miidhan ah. war miyaad taqaan siduu iyaga u amro, iyo siduu hillaaca daruurtiisa u iftiimiyo? miyaad taqaan miisaaminta daruuraha, amase kan aqoontu kaamilka ku tahay shuqulladiisa yaabka leh? miyaad taqaan wuxuu

dharkaagu u kulul yahay, markuu ilaah dhulka ku xasilliyo dabaysha koonfureed? miyaad isaga la kala bixin kartaa cirka u xoogga badan sidii muraayad la shubay? na bar wixii aan isaga ku odhan lahayn, waayo, annagu hadalkayagii waxaannu la odhan kari waynay gudcur aawadiis. isaga ma loo sheegi doonaa inaan hadli doono? ninse miyuu jecel yahay in isaga la liqo? oo hadda dadku ma fiirin karo iftiinka cirka ka dhalaalaya, laakiinse dabayshu waa soo gudubtaa, oo iyagay safaysaa. woqooyi waxaa ka soo baxa iftiin sida dahab u dhalaalaya, ilaahna wuxuu leeyahay haybad cabsi badan. annagu ma heli karno ilaaha qaadirka ah, waayo, isagu wuu xoog badan yahay; oo isagoo garsoorid iyo caddaalad ka buuxa ninna ma uu dhibi doono. sidaas daraaddeed dadku isagay ka cab-sadaan; oo isagu ma uu fiiriyo kuwa qalbigooda xig-maddu ka buuxdo.

38

markaasaa rabbigu ayuub uga jawaabay dabaysha cirwareenta ah, oo wuxuu ku yidhi, waa kuma kan talada ku madoobeeya erayada aan aqoonta lahayn? haddaba sida nin rag ah dhexda u gunto, waayo, wax baan ku weyddiinayaa, oo adna waa inaad ii sheegtaa. markaan dunida aasaaskeeda dhigay xaggee baad joogtay? haddaad waxgarad tahay, taas ii sheeg, hadaadse taqaanid yaa qiyaasteeda amray? amase yaa xadhigii lagu qiyaasay ku kor fidiyey? aasaaskeedase bal xaggee baa lagu dejiyey? amase yaa dhigay dhagaxa geeska ah markay xiddigaha aroorya isla wada heeseen, oo ay carruurta ilaah oo dhammu farxad la qayliyeen? amase yaa badda albaabbo ku xidhay markay u soo faruurantay sidii wax maxal ka soo baxay, iyo markaan daruurta dharka uga dhigay, oo aan gudcurka maro lagu duudduubo uga dhigay, oo aan hareeraheeda xad u amray, oo aan u yeelay qataarro iyo albaabbo, oo aan ku idhi, ilaa halkan soo gaadh, laakiinse innaba ha soo dhaafin, oo hirarkaaga kibirka lahu waa inay halkan ku joogsadaan? tan iyo waagii aad dhalatay marna subaxda ma amar-tay? waaberigase ma meeshiisaad ogeysiisay, si uu u qabsado dhulka darfihiisa, oo sharrowyada looga hurgufo? waa loo beddelaa sidii dhoobo shaabad ka hoosaysa, oo wax kastaaba xalay kor uga muuqdaan sidii dhar oo kale, oo sharrowyadana iftiinkooda waa loo diiday, oo gacantii sarraysayna waa la jebiyey. adigu miyaad badda ilaheeda dhex gashay? miyaadse moolka salkiisa martay? geerida irdaheeda miyaa laguu muujiyey? miyaadse aragtay irdaha hooska dhimashada? miyaad garanaysaa dhulka ballaadhkiisa? haddaad waxaas wada taqaanid ii sheeg. rugta iftiinka jidka loo maraa waa xaggee? gudcurkase meeshiisu waa xaggee, si aad soohdintiisa u martid, oo aad u garatid wadiiqooyinka gurigiisa loo maro? shakila'aan waad taqaan, waayo, adigu wakhti-gaas waad dhalanayd oo cimrigaaguna wuu dheer yahay! adigu miyaad dhex gashay meesha barafka cad lagu kaydiyo? miyaadse aragtay meesha roob-dhagaxyaalaha la dhigo, kuwaasoo aan u kaydsaday wakhtiga dhibaataada, iyo maalinta diirta iyo dagaalka? iftiinka jidkee baa lagu kala qaybiyaa? dabaysha barise sidee baa dhulka loogu kor fird-

hiyaa? bal yaa jid u sameeyey biyaha daadka ah, amase hillaaca onkodka, si roob ugu da'o dhul aan binu-aadminka joogin, iyo cidlada aan ninna deg-ganayn, si uu u dherjiyo dhulka cidlo iyo baabba' ah, oo uu doog jilicsan uga soo bixiyo? roobku ma aabbuu leeyahay? yaase dhalay dhibicyaha sayaxa? barafuse bal yuu maxalkiisa ka soo baxay? yaase dhalay sayaxa barafuobay ee cirka ka yimaada? biy-ihii waxay u adkaadeen sidii dhagax oo kale, oo moolka korkiisiina wuu barafuobay. adigu miyaad xidhi kartaa ururka xiddigaha ee toddobaadyada la yidhaahdo? miyaadse furi kartaa ururka oriyon la yidhaahdo? miyaad kartaa inaad xiddigaha masarood la yidhaahdo xilligooda soo saarto? miyaadse ururka xiddigaha ee orsada la yidhaahdo carruurtiisa la xax-ayn kartaa? miyaad taqaan amarrada samooyinka? dowladnimadoodana ma dhulkaad ku dhisi kartaa? codkaaga miyaad daruuraha kor ugu qaadi kartaa, si biyo badanu ay kuu daboolaan daraaddeed? miyaad hillaaca diri kartaa, si ay u tagaan, oo ay kuugu yidhaahdaan, waa na kan? bal yaa qalbiga xigmadda geliyey? yaase maanka waxgarashada siiyey? bal yaa daruuraha xigmad ku tirin kara? yaase qarbeddaa samada biyo ka shubi kara, markii boodhku taal-looyin noqdo, oo ciidduna ay isku dhego? miyaad karaysaa inaad gool libaax u ugaadhid? miyaadse dhal libaax dherjin kartaa, markay boholahooda ku dhex dhuuntaan, oo ay hogga u joogaan inay wax gaadaan? bal yaa tukaha cunto ku quudiya, markii dhashiisu ilaah u qayshadaan, oo ay cuntola'aan daraaddeed u warwareegaan?

39

war miyaad taqaan markay ri'dibadeedda qarka joogta dhasho? miyaadse arki kartaa markay deerooyinku dhalaan? miyaad tirin kartaa bilaha sidkoodu ku buuxsamo? miyaadse taqaan wakhtiga ay dhalaan? intay arruntaan ayay ubadkooda dha-laan, oo fooshoodana way iska saaraan. oo ubad-kooda yaryaruna way kobcaan, oo waxay ku ko-raan berrin bannaan, oo intay baxaan ayaanay mar dambe soo noqon. bal yaa dameerdibadeedka xoreeyey? yaase dameerdibadeedka xadhkihiisii ka furay? kaas gurigiisa waxaan ka dhigay cidlada, oo rugtiisuna waa dalka cusbada. magaalada buuqeeda wuu quudhsadaa, oo kexeeyaha qayladiisana ma maqlo. xidhiidhka buurahu waa daaqiisa, oo wuxuu raadiyaa wax kasta oo cagaar ah. dibidibadeedku miyuu raalli ku noqon doonaa inuu kuu adeego? miyuuse qabaalka xeradaada ku ag hoyan doonaa? dibidibadeedka miyaad xadhko ku xidhi kartaa si uu beerta u qodo? miyuuse dooxooyinka kaa daba ha-gaajin? xooggiisa badan daraaddiis miyaad isugu hal-laynaysaa? hawshaadase ma isagaad u daynaysaa? ma waxaad isaga ugu kalsoon tahay inuu midhahaaga guriga keeno, oo uu kuu soo urursho hadhuudhka goobkaaga wax lagu tumo? gorayada garabkeedu farxad buu la ruxmadaa, laakiinse garbaheeda iyo baalashuedu ma wax bay u roon yihiin? waayo, iyadu ugaxdeeda waxay kaga tagtaa dhulka dushiisa, oo ci-idday ku diirisaa, oo waxay illowdaa inay cagtu bur-burinayso, iyo inuu dugaaggu ku tumanayo. waxay

ku adkaataa dhasheeda, sidii iyagoo aan kuweedii ahayn, oo in kastoo ay waxtarla'aan u hawshooto haddana iyadu cabsi ma qabto, maxaa yeelay, ilaah baa iyada xigmad u diiday, oo waxgarashona ma uu siin. oo markay kor isu qaaddo inay carartona, waxay quudhsataa faraska iyo kii fuushanba. war ma adiga faraska xooggiisa siiyey? surkiisase ma adigaa guudka ruxma huwiiyey? war ma adigaa ka dhigay inuu sida ayaxa u boodo? haybadda bururufta sankiisu way cabsi badan tahay. dooxadu qoobka ku garaacaa, oo xooggiisuu ku reyreeyaa, oo intuu baxo ayuu ka hor tagaa ragga hubka sita. cabsida wuu ku qoslaa, oo ma uu baqo, oo seeftana dib ugama noqdo. korkiisa waxaa ka sanqadha gaboooye, iyo waran birbirqaya iyo hoto. isagu dhulkuu ku liqaa garriir iyo cadho, oo buunka codkiisa hadduu maqlona ma istaago. oo mar alla markii buunku dhawaaqo ayuu "haw" yidhaahdaa, oo meel fog ayuu dagaalka ka uriyaa, wuxuuna maqlaa saraakiisha qayladda onkodaysa iyo hugunka. haadka adagu ma xigmaddaaduu kor ugu duulaa? garbihiisase xagga koonfureed ma u fidiyaa? baqalyaduse ma amarkaagay kor ugu duushaa? oo ma saasay buulkeeda meelaha sarsare uga dhisataa? waxay ku hoyataa qarka dheer korkiisa, oo hoygeeduna halkaasuu ku yaal, xagga qarka dheer dhaladiisa, iyo meesha adag dusha. oo iyadoo halkaas joogta ayay ugaadh ka fiirsataa, oo indhaheeduna meel fog bay wax ka arkaan. dhasheeda yaryaru dhiig bay nuugaan, oo iyana waxay joogtaa hadba meeshii raqu taal.

40

oo weliba rabbigu ayuub buu u jawaabay oo wuxuu ku yidhi, kii murmayaa ma ilaaha qaadirka ah buu la diriri karaa? kii ilaah la doodayaa ha ka jawaabo taas. markaasaa ayuub rabbiga u jawaabay oo wuxuu ku yidhi, bal eeg, wax yar baan ahay, haddaba bal maxaan kuugu jawaabaa? afkaan gacanta saarayaa. mar baan hadlay, jawaab dambena u noqon maayo, laba jeer oo qudha ayaan hadlay, laakiinse hadda ka dib sii wadi maayo. markaasaa rabbigu ayuub uga dhex jawaabay dabaysha cirwareenta ah, oo wuxuu ku yidhi, haddaba sidii nin rag ah dhexda u gunto, waayo, wax baan ku weyddiinayaa, oo adna waa inaad ii sheegtaa. war ma xukunkaygaad burinaysaa? oo ma waxaad ii xukumaysaa inaad xaq noqotid? adiguse ma waxaad leedahay ilaah gacantiisa oo kale? oo codkiisa oo kale miyaad ku onkodi kartaa? haddaba waxaad isku sharraxdaa sarraaysnaan iyo derejo, oo waxaad huwataa sharaf iyo haybad. haddaba cadhadaada buuxdhaafkeeda soo daadi, oo waxaad fiirsaa mid kasta oo kibir leh, oo isaga hoos u soo deji. mid kasta oo kibir leh soo fiiri oo hoosaysii, oo kuwa sharka ah meel alla meeshay istaagaan ku joogso. dhammaantood ciidda ku qari, oo wejigoodana meel qarsoon ku xidh. oo anna markaas waxaan kuu qiran doonaa in gacantaada midig ay ku badbaadin karto. haddaba bal eeg jeerta aan u sameeyey sidaan kuu sameeyey oo kale, cawska bay u daqdaa sida dibi oo kale. haddaba bal eeg, xooggeedu wuxuu ugu jiraa dhexdeeda, oo itaalkeeduna wuxuu ku jiraa murqyada caloosheeda. oo dabadeedana waxay u taag-

taa sida geed kedar ah oo kale, oo seedaha bowdooyinkeeduna way isku wada tidcan yihiin. oo lafaheeduna waa sidii tuubbooyin naxaa ah; oo addim-madeeduna waa sidii wax bir ah. iyadu jidadka ilaah waa u madax, oo kii abuuray oo keliya ayaa seeftiisa u dhowayn kara. sida xaqiqaad ah waxaa iyada cunto u soo bixiya buuraha ay yawaanka duurka oo dhammu ku cayaaraan. oo waxay hoos jiifsataa dhirta hooska badan, iyo meesha qarsoon ee cawsduurka iyo biyagaleenka. dhirta hooska badan ayaa hadhkooda ku qariya, oo waxaa iyada ku wareegsan geedaha safsaafka ah ee durdurka ku ag yaal. bal eeg, haddii webigu buuxdhafo iyadu ma gariirto, in kastoo webi urduin afka ka galo, haddana iyadu way isku kalsoon tahay. ninna miyuu iyada qaban karaa iyadoo u jeedda? miyaase sanku dabin lagaga duleelin karaa?

41

war bahlabadeedka lewiyaataan la yidhaahdo miyaad jillaab kalluun ku soo bixin kartaa? carrabkiisase ma hoos baad xadhig ugu adkayn kartaa? ma sankiisaad xadhig ku xidhi kartaa? mase daankiisaad jillaab ku duleelin kartaa? isagu ma aad buu kuu baryi doonaa? mase hadal macaan buu kugula hadli doonaa? ma axdi buu kula dhigan doonaa, si aad addoon uga dhigatid weligiisba? ma waxaad isaga ula cayaari doontaa sidaad shimbir ula cayaartid oo kale? miyaadse gabsahaaga u xidhi doontaa? kalluumaystayaashu miyey isaga iibin doonaan? mase baayacmushtariyaasha bay u qaybin doonaan? haraggiisa miyaad hotooyin ka buuxin kartaa? madaxiisase miyaad warmaha kalluunka lagu qabsado ka buuxin kartaa? gacantaada isaga kor saar, markaas dagaalka xusuuso, oo mar dambe saas yeeli maysid! bal eeg, in isaga la qabto rajo ma leh, xataa haddii isaga la arko, sow hoos loo dhici maayo? ma jiro mid ku dhaca inuu isaga kiciyo, haddaba waa ayo kan aniga i hor istaagi kara? bal yaa hore wax ii siiyey oo aan haatan u celiyaa? waxa samada ka hooseeya oo dhan anigaa leh. anigu ka aamusi maayo waxa ku saabsan addimmadiisa, ama itaalkiisa xoogga leh, ama jidhkiisa quruxda badan. haddaba bal yaa dharkiisa kore ka furan kara? oo bal yaa gowsihiisa soo geli kara? bal yaa albaabbada wejigiisa furi kara? ilkihiisa aad baa looga cabsadaa. qolfihiisa adag waa wuxuu ku kibro, oo waxay isugu wada xidhan yihiin sida wax shaabad lagu adkeeyo. midba midda kale way ku dhow dahay, oo innaba dabaylu dhexdooda kama dusi karto. middoodba midda kale way haysataa, oo way isku wada dheegan yihiin, oo innaba lama kala fujiin karo. hindhisooiyinkiisa waxaa ka soo widhwhida iftiin, oo indhihiisuuna waa sidii kaaha waaberiga. afkiisa waxaa ka soo baxa wax ololaya, oo waxaa ka soo duula dhimbilo dab ah. dulalka sankiisa qiiq baa ka soo baxa sida dheri karaya iyo cawdsuura ololaya. neeftiisu dhuxulay shiddaa, oo olol baa afkiisa ka soo baxa. luquntiisu xoog bay leedahay, oo cabsina hortiiyay ku boodaa. duudduubayada jidhkiisu way isku wada dheegan yihiin, wayna ku adag yihiin oo innaba lama dhaqaajin karo. qalbigiisu wuxuu u adag yahay sida dhagax oo kale, hubaal wuxuu u

adag yahay sida dhagaxa shiidka ee hoose. markuu sara joogsado ayay kuwa xoogga badanu baqaan, oo naxdin daraaddeed ayay la waashaan. in kastoo lagula kaco seef, iyo waran, iyo fallaadh, iyo hoto, kolleyba waxba kama tari karaan. isagu birta wuxuu ku tiriyaa sida caws engegan oo kale, naxaastana wuxuu ku tiriyaa sida qori bololay. fallaadhu isaga ma eryi karto, oo dhagaxyada wadhafkuna waxay isaga u noqdaan sidii xaab oo kale. budhadhkuna waxay isaga la yihiin sidii xaab oo kale, oo hotada rumashadeedana wuu ku qoslaa. boggiisa hoose waa sida dheryo burburradooda afaysan, oo wuxuu dhoobada ugu kor dhaqaaqaa sida gaadhi hadhuudh lagu tumo. isagu moolkuu u kariyaa sidii dheri oo kale, oo baddana wuxuu ka dhigaa sida weel cadar ku jiro oo kale. xaggiisa dambe wuxuu noqdaa jid wax ka iftiimo, oo moolkana waxaa loo maleeyaa sidii cirro oo kale. dhulka ma joogo mid sidiisa oo kale, oo cabsila'aan la abuuray. isagu wuxuu fiiriyaa waxyaalaha sare oo dhan, oo inta kibirsan oo dhan boqor buu u yahay.

42

markaasaa ayuub rabbiga u jawaabay oo wuxuu ku yidhi, waan ogahay inaad wax walba kartid, iyo inaan qasdigaa innaba la joojin karin. bal waa ayo kan aan aqoonta lahayn oo talada qariyaa? haddaba anigu waxaan ku hadlay wax aanan garanayn, oo ah waxyaalo aad iiga yaabiyey oo aanan innaba aqoon. waan ku baryayaaye i maqal aan kula hadlee, oo wax baan ku weyddiinayaaye ii sheeg. markii hore ayaan wax kugu saabsan dhegaha ku maqlay, laakiinse haatan indhahaan kugu arkayaa, sidaas daraaddeed waan isnacayaa, waanan toobadkeenayaa anigoo boodh iyo dambas ku fadhiya. oo markii rabbigu erayadaas ayuub kula hadlay dabadeed wuxuu eliifas oo reer teemaan ahaa ku yidhi, cadhadaydii baa ku kululaatay adiga iyo labadaadii saaxiibba, waayo, idinku wixii xaq ahaa igama aydaan sheegin, sidii addoonkayga ayuub uu yeelay oo kale. haddaba sidaas daraaddeed waxaad soo wadataan toddoba dibi iyo toddoba wan, oo waxaad u tagtaan addoonkayga ayuub, oo waxaad nafsaddiinna daraaddeed u bixisaan qurbaan la gubo; oo addoonkayga ayuub wuu idiin ducaynayaa, waayo, isagaan ka aqbalayaa, si aanan idinkula macaamiloon sidii nacasnimadiinnii ahayd, waayo, idinku wixii xaq ahaa igama aydaan sheegin sidii addoonkayga ayuub uu yeelay oo kale. sidaas daraaddeed eliifas oo ahaa reer teemaan, iyo bildad oo ahaa reer shuuxii, iyo soofar oo ahaa reer nacamaatii way tageen oo waxay u sameeyeen sidii rabbigu ku amray, oo rabbiguna ayuub wuu aqbalay. rabbiga ayaa ayuub axwaalkiisii beddelay markuu saaxiibbadiis u duceeyey; oo rabbiguna ayuub wuxuu siiyey wixii uu markii hore lahaa laba jibbaarkood. markaasaa ayuub waxaa u yimid walaalihiis oo dhan, wiilal iyo gabdhoba, iyo kuwii isaga hore u yiqiin oo dhan, oo gurigiisii ayay kibus kula cuneen, wayna u tacsiiyeeyeen, oo waxay uga qalbi qabooyiyeen masiibadii rabbigu isaga ku soo dejiyey oo dhan. oo nin kastaaba wuxuu isagii siiyey in lacag ah iyo hilqad dahab ah. oo sidaasuu

rabbigu ayuub ugudambaystiisii u barakeeyey in ka sii badan bilowgiisii hore; oo wuxuu lahaa afar iyo toban kun oo ido ah, iyo lix kun oo geel ah, iyo laba kun oo dibi, iyo kun dameerood. oo weliba wuxuu lahaa toddoba wiil iyo saddex gabdhood. oo middii kowaad magaceedii wuxuu u bixiyey yemiimaah, tii labaad magaceediina wuxuu u bixiyey qasicaah, tii saddexaad magaceediina wuxuu u bixiyey qeren hafuug. oo waddankaas oo dhanna laguma arag dumar u qurxoon sida gabdhaha ayuub, oo aabbahoodna dhaxal buu walaalahood la siiyey. oo wakhtigaas dabadeed ayuub wuxuu noolaa boqol iyo afartan sannadood, oo wuxuu arkay wiilashiisii, iyo wiilashiisa wiilashoodiiba, tan iyo intii afar fac ah. markaasaa ayuub dhintay isagoo duq ah oo cimri weyn.

kanu waa gabaygii gabayada ee sulaymaan. isagu ha igu dhunkado dhunkashooyinka afkiisa; waayo, jacaylkaagu xataa khamri wuu ka sii macaan yahay. saliiddaadu caraf wanaagsan bay leedahay, oo magacaagana waa sida saliiddadar la shubay, oo sidaas daraaddeed baa habluhu kuu jecel yihiin. i soo jido, waannu kaa daba ordaynaaye. boqorkii wuxuu i soo geliyey qolladihiisii. annagu waannu kugu farxi doonnaa, oo waannu kugu rayrayn doonnaa, oo jacaylkaagana waxaannu u sii xusuusan doonnaa in khamri ka sii badan. si qumman ayay kuu jecel yihiin. gabdaha reer yerusaleemow, anigu waan madoobahay, laakiinse waan u qurxoonahay sida teendhooyinkii reer qedar iyo sida daahyadii sulaymaan. ha ii soo dhuganina madowgaya qorraxdu i gubtay aawadiis. wiilashii hooyaday ayaa ii cadhooday, oo waxay iga dhigeen ilaaliyihii beeraha canabka ah, laakiinse beertayda canabka ah ma aan dhawrayn. kan naftaydu jeceshahayow, ii sheeg meesha aad adhigaaga daajisid, iyo meesha aad hadhkii hadhisid; waayo, bal maxaan u ahaanayaa sida mid ag wareegta adhyaha saaxiibbadaa? taada naagaha ugu qurux badanay, haddaadna aqoon, waxaad daba gashaa adhiga raadkiisa, oo waxaad waxarahaaga ag daajisaa teendhooyinka adhijirrada. taan jeclahayay, waxaan kugu masaalay faras ka mid ah fardihii gaadhifardoodyadii fircoon. dhabannadaadu waxay la qurxoon yihiin timo tidcan, oo qoortaaduna laasimmo jowharad ah. waxaannu kuu samaynaynaa silsilado dahab ah oo lacag laga taagay. inta boqorku miiskiisii fadihiyey, ayaa cadarkaygii naaradiinka ahaa caraftiisu soo baxday. gacaliyahaygu wuxuu ii yahay sida guntin malmal ah oo habeenkii oo dhan naasahayga ku dhex jirta. gacaliyahaygu wuxuu ii yahay sida xidhmo ubax xinne ah oo beeraha canabka ah ee ceyn gedii ku yaal. taan jeclahayay, bal eeg, adigu waad qurxoon tahay, bal eeg, waad qurxoon tahay, oo waxaad leedahay indhaha qoolleyda oo kale. gacaliyahaygow, bal eeg, adba waad qurxoon tahay, waanad wacan tahay, oo weliba sariirteennuna waa cagaar. al-waaxda gurigeennu waa qoryo kedar ah, oo saqaf-keennuna waa qoryo beroosh ah.

anigu waxaan ahay ubaxnarjiska shaaroon, iyo ubaxshooshanka dooxooyinka. sida ubaxshooshanku qodxanta ku dhex yahay, ayay taan jeclahayna gabdaha ku dhex tahay. sida geedka tufaaxa ahu uu dhirta duurka ku dhex yahay, ayuu gacaliyahayguna wiilasha ku dhex yahay. hooskiisaan fadhiistay anigoo aad u faraxsan, oo midhihiisuna way ila dhadhan macaanaayeen. wuxuu i keenay guriga diyaafadda, oo calankiisii i kor sudhnaana wuxuu ahaa jacayl. sabiib igu quudi, oo tufaax igu noolee, waayo, anigu caashaq baan la bukaa. gacantiisa bidix madaxaygay ka hoosaysaa, oo gacantiisa midigna way igu duuban tahay. gabdaha reer yerusaleemow, waxaan idinku dhaarinaaya cawsha iyo deerada duurka inaydaan jacayl kicin, ama aydaan toosin ilaa uu doono. waa kaa codkii

gacaliyahaygu! bal eega, wuu soo socdaa, isagoo buuraha korkooda ku soo boodboodaya, oo kuraha dushooda ku faclaynaya. gacaliyahaygu waa sida cawl ama deer qayrab ah oo kale. bal eega, wuxuu taagan yahay derbigayaga gadaashiisa, oo daaqaadahuu ka soo eegayaa, oo shabagguu ka soo dayayaa. markaasaa gacaliyahaygii ila hadlay oo wuxuu igu yidhi, taan jeclahayay, soo kac, taydan qurxoonay i soo raac. waayo, qabowgii wuu na dhaafay, oo roobkiina wuu dhammaaday, wuuna qaaday, ubaxii dhulkuu ka muuqanayaan, oo wakhtigii shimbirruhu gabyi jireenna waa la gaadhay, oo codkii qoolleydana dalkayagaa laga maqlayaa. berduhu midhihiisuu soo bixinayaa, oo geedaha canabkuna way ubxinayaan, wayna soo carfayaan. taan jeclahayay, soo kac, taydan qurxoonay i soo raac. qoolleydayda qararka dillaacyadooda iyo meelhooda qarsoon ee dalcad ah ku jirta, bal jaahaaga i tus, oo codkaaga i maqashii, waayo, codkaagu wuu macaan yahay, oo jaahaaguna wuu surad wacan yahay. dawacooyinka noo qabta, kuwaasoo ah dawacooyinka yaryar ee beerahayaga canabka ah bi'iyi, waayo, beerahayaga canabka ahu haatan way ubxinayaan. gacaliyahaygu waa kavgii oo anna tiisii baan ahay. wuxuu adhigiisa daajinayaa ubaxyada dhexdooda. ilaa waagu baryo, oo hoosku baabba'o, gacaliyahaygiyow, soo noqo, oo ahow sida cawl oo kale, amase sida deer qayrab ah oo buuraha betor kor jooga.

goor habeenimo ah ayaan sariirtayda ka doon- doonay kan naftaydu jeceshahay. waan doondoonaay, laakiinse ma aanan helin. haddaba waan kacayaa, oo magaaladaan dhex wareegayaa, oo dariiqyada iyo jid- dadka waaweyn ayaan ka dhex goobayaa kan naf- taydu jeceshahay. waan doondoonaay laakiinse ma aanan helin. waxaa i helay waardiyaashii magaal- ada dhex warwaregayay, oo anna waxaan ku idhi, kan naftaydu jeceshahay ma aragteen? oo kolkaan iyagii in yar sii dhaafay ayaan helay kii naftaydu jee- shahay. waan qabtay, mana sii dayn, ilaa aan isaga gu- rigii hooyaday keenay, oo aan qolladdii tii i uuraysa- tay geliyey. gabdaha reer yerusaleemow, waxaan idinku dhaarinaaya cawsha iyo deerada duurka inay- daan jacayl kicin ama aydaan toosin ilaa uu doono. waa kuma kan cidlada uga soo baxaya sida tiirar qiiq ah? oo ay malmalka, iyo fooxa, iyo dhirta udgoon ee baayacmushtariga oo dhammu ka carfayaan? bal eeg, waa sariirta sulaymaan lagu qaadee. lixdan nin oo xoog badan oo ka mid ah kuwa xoogga badan ee reer binu israa'iil ayaa hareereheeda ku wareegsan. kul- ligood sefta aad bay u yaqaaniin, waana wada da- gaalyahan. ninkood kastaba seftiisii dhexday ugu xidhan tahay, cabsida habeenka aawadeed. boqor sul- laymaan wuxuu kursi la qaado ka samaystay qoriy- hii lubnaan. tiirarkiisii lacag buu ka dhigay, hoosti- isiina dahab buu ka dhigay, oo meeshuu fadhiistayna guduud buu ka dhigay, oo dhexdiisiina gabdaha reer yerusaleem ayaa jacayl ku sharraxay. gabdaha reer siyoonow, bal baxa, oo boqor sulaymaan eega, isa- goo qaba taajkii hooyadiis madaxa u saartay maalintii arooskiisa, iyo maalintii qalbigiisu faraxsanaa.

taan jeclahayay, bal eeg, adigu waad qurxoon tahay, bal eeg, waad qurxoon tahay, oo waxaad leedahay indhaha qoolleyda oo kale oo indhashareertaada ku qarsoon. timahaaguna waa sida riyo buur gilecaad ka muuqda. ilkahaaguna waa sida laxo loo xiiray, oo ka soo baxay meeshii lagu soo maydhay, oo middood kastaaba mataano dhashay, oo aan dhexdooda lagu arag mid dhicisay. bushimahaagu waa sida dun gudu-udan, oo afkaaguna waa qurxoon yahay, oo dhafoor-radaada indhashareertaada ku qarsoonuna waa sida xabbaad rummaan ah jeexeed. qoortaaduna waa sida munaaraddii daa'uud oo loo dhisay inay ahaato meel hubka dagaalka la dhigto, oo ay sudhan yihiin kun gaashaan, oo ah gaashaammadii ragga xoogga badan oo dhan. oo labadaada naasna waa sida laba gihin oo mataano ah oo cawl dhashay. oo ubaxshooshannada dhexdooda daaqaya. ilaa waagu baryo, oo hoosku baabbo'o, waxaan u kici doonaa buurta malmalka, iyo kurta fooxa. taan jeclahayay, adigu waad qurxoon tahay, oo innaba iin ma libid. aroosaddaydiiey, buur lubnaan iga soo raac, oo kaalay, buur lubnaan iga soo raac. buur amaanaah dhaladeeda wax ka fiiri, oo buur seniir iyo buur xermoon dhaladooda wax ka fiiri, oo wax ka soo fiiri bohola libaaxada, iyo buuraha shabeelladaba. walaashayay, aroosaddaydiiey, qalbigaygii waad la tagtay, oo waxaad qalbigayga kala tagtay daymooyinka indhahaaga middood iyo laasimada qoortaada middood. walaashayay, aroosaddaydiiey, jacaylkaagu qurux badanaa! oo jacaylkaagu intee buu khamri ka sii fiican yahay! oo saliiddaada carafteeduna way ka fiican tahay dhirta udadiin oo dhan. aroosaddaydiiey, bushimahaaga malab baa ka soo tiftiqaya, oo carrabkaaga hoostiisana malab iyo caanaa ku jira. oo dharkaaga caraftiisuna waa sida carafta buur lubnaan. walaashayay, aroosaddaydiiey, waxaad tahay sida beer la xidhay, iyo ilbiyood la awday, iyo durdur la xidhay. dhirtaadu waa beer ay ku dhex yaalliin rummaan, iyo dhir kale oo midho aad u wanaagsan, iyo xinne iyo naaraadin, naaraadin iyo huruud, iyo kalamus iyo qorfe, iyo dhir kasta oo foox dhasha, iyo malmal iyo cuud iyo dhir udgoon oo fiican oo dhan. waxaad tahay ilbiyood beero waraabisa, iyo ceel biyo nool leh, iyo durdurro buur lubnaan ka soo qulqulaya. dabaysha woqooyay, soo kac, oo tan koonfureeday, kaalay, oo beertayda necaw ku afuufa si ay dhirtaada udgoonu uga soo carfaan, gacaliyahaygu beertiisa ha soo galo oo midhaheeda wacan ha cuno.

walaashayay, aroosaddaydiiey, beertaydii waan soo dhex galay. malmalkaygiina dhirtaydii udgoonayd baan la gurtay, oo awlalladaydii shinniyeed iyo malabkaygiina waan cunay, khamrigaygii iyo caanahaygiina waan cabbay, saaxiibbadayow, wax cuna, wax cabbay, gacaliyayaalow, aad u cabbay. anigu waan hurday, laakiinse qalbigaygu waa soo jeeday. waxaan maqlay codkii gacaliyahayga oo albaabka garaacaya, isagoo leh, walaashayay, taan jeclahayay, qoolleydaydiiey, tayda sanay, irrida iga fur, waayo,

madaxayga waxaa ka buuxa dharab, oo timahaygana waxaa qoyay dhibiciyihii habeennimada. dharkaygii waan iska bixiyey, bal sidee baan u xidhaa? oo cagahaygiina waan maydhay, bal sidee baan u wasakheeyaa? gacaliyahaygii wuxuu gacantiisii ka soo dusiyeey daloolkii albaabka, oo qalbigaygu isagu u dhaqaaqay. waxaan u sara joogsaday inaan gacaliyahayga irrida ka furo, oo gacmahaygana waxaa ka daadanayay malmal, farahaygana malmalku wuxuu kaga tiftiqay qataarkii albaabka. gacaliyahaygii waan ka furay, laakiinse gacaliyahaygii wuu iska noqday, wuuna tegey. naftaydii markuu hadlay way naxday. isagaan doondoonay, laakiinse waan heli kari waayay. waan u dhawaaqay, laakiinse innaba iima uu jawaabin. oo waardiyaayaashii magaalada dhex warwareegayay ayaa i helay wayna i garaaceen oo i dhaawaceen. oo kuwii derbiyada dhawrayay ayaa garbasaartaydii iga qaaday. gabdhaha reer yeruusaalemow, waxaan idinku dhaarinayaa, haddaad gacaliyahaygii aragtaan, u sheega inaan caashaq la buko. gacaliyahaagu muxuu gacaliye kale dheer yahay, taada naagaha ugu qurxoonay? bal gacaliyahaagu muxuu gacaliye kale dheer yahay, waadiga sidan noo dhaarinayee? gacaliyahaygu waa cad yahay oo waa caasaan. waana kan toban kun ugu wanaagsan. madaxiisu waa sida dahab saafi ah, oo timihiisuna waa sida cawbaar, oo waxay u madow yihiin sida tuka oo kale. indhihiisu waa sida indho qoolley oo durdur biya ah oo joogta, oo caano lagu maydhay oo si quman loo dhigay. dhabannadiisu waa sida beer dhir udgoon ah iyo sida ubaxyo carfa. oo bushimihiisuna waa sida ubaxshooshanno uu malmal ka tiftiqayo. gacmihiisu waa sida kaatummo dahab ah oo berullo lagu dhejiyey, oo jidhkiisuna waa sida foolmaroodi oo dhalaalaya oo safayr lagu sharraxay. lugihiisu waa sida tiirar marmar ah, oo lagu qotomiyey saldhiygo dahab saafiya ah, oo muuqashadiisuna waa sida buur lubnaan oo kale, oo wuxuu u qurxoon yahay sida geedaha kedarka oo kale. afkiisu aad iyo aad buu u macaan yahay, oo isaga dhammaantiis waa mid aad loo jecel yahay. gabdhaha reer yeruusaalemow, kaasu waa gacaliyahayga, waana saaxiibkayga.

taada naagaha u qurxoonay, xaggee gacaliyahaagii tegey? aanu kula goobnee, xaggee buu gacaliyahaagii u leexday? gacaliyahaygii wuxuu u dhaadhacay beertiisa, iyo beer qaybaheed oo dhir udgoon ah inuu adhigiisa soo daajiyo beeraha dhexdooda, oo uu soo urursado ubaxshooshanno. anigu waxaan ahay tii gacaliyahayga, oo gacaliyahayguna waa kargii, oo wuxuu adhigiisa daajiya ubaxshooshannada dhexdooda. taan jeclahayay, waxaad u qurux badan tahay sida tirsaaq oo kale, oo waxaad u suurad wacan tahay sida yeruusaalem oo kale, waxaana lagaaga cabsadaa sida ciidan calammo sita oo kale. indhahaaga iga sii jeedi, waayo, way iga adkaadeen. timahaagu waa sida riyo buur gilecaad ka muuqda. ilkahaaguna waa sida laxo ka soo baxay meeshii lagu soo maydhay, oo middood kastaaba mataano dhashay, oo aan dhexdooda lagu arag mid dhicisay. oo dhafoorradaada indhashareertaada ku qarsoonuna waa sida xabbaad rummaan

ah jeexeed. waxaa jira lixdan boqoradood, iyo siddeetan naagood oo addoommo ah, iyo gabdho aan tiro lahayn. laakiinse qoolleydayda, iyo tayda sanu waa mid qudha. iyadu waa tan keliya ee hooyadeed, oo waa tan daahirsan ee tii iyada dhashay. gabdhuhu iyaday arkeen oo waxay ku sheegeen mid barakaysan, oo xataa boqoradihii iyo naagihii addoommaha ahaaba way ammaaneen. waa tuma tan u soo muuqata sida kaaha waaberiga, oo sida dayaxa u qurxoon, ee sida qorraxda u daahirsan, oo haddana looga cabsado sida ciidan calammo sita oo kale? waxaan ku dhaadhacay beertii yicibta inaan soo arko geedaha cagaarka ah ee dooxada, iyo inaan soo arko bal in canabkii magoolay, oo uu rummaankii ubxiyey iyo in kale. anigoo aan garanayn ayaa nafsadaydu iga dhigtay sida gaadhifardoodkii cammiinaadiib oo kale. tan reer shuuleemay, soo noqo, soo noqo, aan ku daawannee soo noqo, soo noqo. bal maxaad u daawanaysaan tan reer shuuleem sida cayaarta maxanayim?

7

gabadha amiirku dhalayay, cagahaagu qurux badanaa markay kabo illan yihiin, bowdooyinkaagu waa sida dahab nin saanac ahu gacantiisa ku sameeyey. xuduntaadu waa sida fijaan goobaaban oo aan innaba khamri ka dhinnanayn, oo xaluskaaguna waa sida sarreen meel tuunsan oo ubaxshooshanno lagu wareejiyey. labadaada naasna waa sida laba gibin oo mataano ah oo cawl dhashay. qoortaaduna waa sida munaarad foolmaroodi ah, oo indhahaaguna waa sida ballidii xeshboon oo ku ag yaal iridda batrabiim. oo sankaaaguna waa sida munaaradda lubnaan oo xagga dimishaq u jeeda. madaxaagu sida buur karmel oo kale wuu dheer yahay, oo timaha madaxaaguna waa sida guduud oo kale, oo boqorkuna wuu ku xidhan yahay. taan jeclahayay, qurux badnidaa! fiicnaan badnidaa! aad baad iiga farxisaa! sarajooggaagu waa sida geed baar ah, oo naasahaaguna waa sida rucubyo canab ah. waxaan is-idhi, geedka baarka waan fuuli doonaa, oo waxaan qabsan doonaa laamihiisa. naasahaagu ha ahaadeen sida rucubyo canab ah, oo sankaaaga neeftiisuna ha u carafto sida midho tufaax ah. oo afkaaguna ha ahaado sida khamri wanaagsan. si qumman oo macaan ha ugu socda gacaliyahayga, oo kuwa hurda bushimahooda ka hadliya. anigu waxaan ahay tii gacaliyahayga, oo damaciisuna xaggayguu soo jiraa. gacaliyahaygow, kaalay, aynu duurka isla tagnee, oo aynu tuulooyinka ku soo dhaxnee. aynu aroor hore beercanabyada tagnee, oo aynu soo aragno bal in canabkii magoolay, oo ay ubixiisii soo muuqdeen, oo uu rummaankii ubxiyey iyo in kale; oo halkaasaan jacaylkayga kugu siin doonaa. ubixii duudaygu way soo carfayaan, oo albaabbadayada agtooda waxaa yaal midho cayn kasta ah oo cusabyo iyo duugba leh, oo adigaan kuu kaydiyey, gacaliyahaygiyow.

8

haddaad ahaan lahayd walaalkay oo naasihii hooyaday nuugay, markaan dibadda kaa helaba waan ku

dhunkan lahaa. oo innaba layma quudhsadeen. waan ku soo kaxayn lahaa oo waxaan ku gelin lahaa guriga hooyaday, wax baadna i bari lahayd. oo waxaan ku cabsiin lahaa khamriga xawaashka leh ee biyaha rummaankayga laga sameeyey. gacantiisa bidix madaxaygay ka hoosayn lahayd, oo gacantiisa midigna way isku kay duubi lahayd. gabdhaha reer yeruxaale-mow, waxaan idinku dhaarinayaa inaydaan jacayl kicin, ama aydaan toosin, ilaa uu doono. waa tuma tan cidlada ka soo baxaysa, ee gacaliyeheeda ku tiirsanu? waxaan kaa soo kiciyey geed tufaax ah hoostiis. halkaasaa hooyadaa kugu foolatay, oo halkaasay tii ku dhashay kugu foolatay. qalbigaaga korkiisa ii dhig sida shaabad oo kale, oo gacantaada korkeeda ii dhig sida shaabad oo kale, waayo, jacaylku wuxuu u xoog badan yahay sida geeri oo kale, oo masayrkuna wuxuu u nac weyn yahay sidii she'ool oo kale. belbelkiisu waa sida belbel dab ah, oo waa ololka ugu wada kulul ee rabbiga. biyo badanu jacayl ma demin karaan, oo daadadkuna innaba ma qarqin karaan. haddii nin damco inuu jacayl soo siisto maalka gurigiisa oo dhan, haddana dhammaan waa la quudhsan lahaa. annagu waxaannu leennahay walaal yar, oo aan innaba naaso lahayn. haddaba bal maxaannu walaashayo u samayn doonnaa maalintii iyada guur loo soo doonto? hadday derbi tahay waxaannu korkeeda ka dhisi doonnaa munaarad lacag ah, oo hadday albaab tahayna waxaannu iyada ku ha-reerayn doonnaa alwaaxyo kedar ah. anigu waxaan ahay derbi, oo naasahayguna waa sida munaaradaha oo kale. oo markaas waxaan hortiisa ku ahaa sidii mid nabad heshay. sulaymaan beercanab buu bacal hamoon ku lahaa; oo beercanabkii wuxuu ka kireeyey kuwa dhawra, oo midkood kastaaba wuxuu midhaheeda uga keeni jiray kun xabbadood oo lacag ah. beercanabkayga ah kan aan iska leeyahay, hortayduu ku yaal, haddaba sulaymaanow, adigu waxaad heli doontaa kun, kuwa midhihiisa dhawraana laba boqol. taada beeraha dhexdooda degganay, rafi-qyadaadu waxay dhegaystaan codkaaga, haddaba, bal i maqashii. gacaliyahaygow, dhaqso, oo waxaad ahaataa sida cawl ama deer qayrab ah oo buuraha dhiirta udgoon kor jooga.

waagii xaakinnadu wax xukumi jireen abaar baa dalkii ka dhacday. markaasaa nin beytlaxam yahuudah ka tegey, oo wuxuu qariib ahaan u degay wadankii moo'aab, isagii iyo naagtiisii, iyo labadiisii wiilba. oo ninkaas magiciisu wuxuu ahaa eliimeleg, naagtiisana waxaa la odhan jiray nimco, labadiisa wiil magacyadooduna waxay ahaayeen maxloon iyo kilyoon, oo qoladooduna waxay ahayd reer efraad oo beytlaxam yahuudah ka yimid. oo waxay soo galeen waddankii moo'aab, oo halkaasay iska degeen. markaasaa waxaa dhintay eliimeleg oo ahaa nimco ninkeedii, oo waxaa hadhay iyadii iyo labadeedii wiil. oo iyana waxay naago ka guursadeen dumarkii reer moo'aab; oo naagahoodii mid magaceedii waxaa la odhan jiray corfah, tan kale magaceeduna wuxuu ahaa ruud; oo waxay halkaas deganaayeen intii toban sannadood ku dhow. oo haddana maxloon iyo kilyoon labadiisii way dhinteen; oo naagtii waxaa ka dhintay labadeedii carruur ahayd iyo ninkeedii. markaasay kacday iyadoo wadata labadii gabdhood ee ay soddohda u ahayd inay ka noqoto waddankii moo'aab; waayo, waxay waddankii moo'aab ku maqashay in rabbigu dalkiisii soo booqday oo uu cunto siiyey. oo markaasay meeshii ay joogtay ka tagtay, oo labadii gabdhood oo ay soddohda u ahaydna way la socdeen; oo jidkay qaadeen inay ku noqdaan dalkii reer yahuudah. markaasaa nimco waxay ku tidhi labadii gabdhood ee ay soddohda u ahayd, taga oo middiin kastaaba ha ku noqoto gurigii hooyadeed; oo rabbigu si raxmad leh ha idiin yeelo taasoo ah sidii aad ula macaamilooten kuwii dhintay iyo anigaba. rabbigu middiin kastaba nasasho ha ku siiyo guriga ninkeeda. oo markaasay iyagii dhunkatay; oo iyana codkoodii bay kor u qaadeen oo ooyeen. oo waxay iyadii ku yidhaahdeen, maya, laakiinse adigaannu kula noqonaynaa xaggii dadkaaga. markaasay nimco waxay tidhi, iska noqda, gabbdhahaygiyow, bal maxaad ii raacaysaan? ma wiilal kala uurkayga ku hadhay oo niman idiin noqonaya? iska noqda, gabbdhahaygiyow, oo iska taga, waayo, waan ka gaboobay inaan nin guursado. haddii aan odhan lahaa, weli rajaan qabaa, iyo haddii xataa aan caawa nin guursado, ee haddana wiilal dhalo, haddaba ma waxaad sugaysaan ilaa ay ka koraan? oo ma sidaas baad isaga daynaysaan inaad niman guursataan? gabbdhahaygiyow, maya, waayo, taasaan aad uga xumaanayaa idinka aawadiin, waayo, waxaa igu soo baxday gacanta rabbiga. markaasay codkoodii kor u qaadeen oo haddana way ooyeen; corfahna soddohdeed bay dhunkatay; ruudse way ku soo dhegtay. oo nimco waxay ku tidhi, bal eeg, dumaashidaa waxay ku noqotay dadkeedii iyo ilaaheedii; haddaba adna dumaashidaa daba gal. kolkaasaa ruud waxay ku tidhi, ha iga baryin inaan kaa tago, oo aan kaa noqdo, oo aanan ku raacin; maxaa yeelay, meeshii aad tagtid waan tegi doonaa; meeshaad degtidna waan degi doonaa, dadkaaguna wuxuu noqon doonaa dadkaagayga, ilaahaaguna wuxuu noqon doonaa ilaahayga. meeshaad ku dhimatid ayaan ku dhiman doonaa, oo halkaasaa laygu aasi doonaa. rabbigu sidaas ha igu sameeyo iyo ka sii badanba, haddii aniga iyo

adiga, dhimasho mooyaane, wax kaletto ina kala kexeyaan. oo nimco, markay aragtay inay aad iyo aad ugu adkaysatay inay raacdo ayay hadalkii ka daysay. sidaas daraaddeed labadoodiiba way israaceen ilaa ay yimaadeen beytlaxam. oo markay beytlaxam yimaadeen, magaaldiisii oo dhammu waa ku soo ururtay, oo dumarkiina waxay yidhaahdeen, tanu ma nimco baa? oo iyana waxay iyagii ku tidhi, ha igu yeedhina nimco, laakiinse waxaad igu yeedhaan maara; waayo, qaadirku wuxuu iila macaamilooday si qadhaad. anigoo buuxaan tegey, oo rabbigu wuxuu i soo celiyey anigoo madhan. haddaba maxaad igu yeedhaysaan nimco? maxaa yeelay, rabbigu waa igu marag furay, oo qaadirku waa i dhibay. sidaasay nimco iyo ruud tii reer moo'aab ee ay soddohda u ahaydba u noqdeen, oo waxay ka soo laabteen waddankii moo'aab oo beytlaxam yimaadeen markay goosashada shaciirku bilaabatay.

2

oo nimco waxaa ninkeedii qaraabo u ahaan jiray nin xoog badan oo xoolo leh oo reer eliimeleg ah, oo magiciisana waxaa la odhan jiray bocas. markaasaa ruud tii reer moo'aab waxay nimco ku tidhi, bal i daa aan beerta tagee, oo kii iga raalli noqda, intaan raaco, aan hadhuudh ka soo xaabxaabee. oo iyana waxay ku tidhi, gabadhaydiyey, tag. markaasay tagtay, oo markay timid, kuwii beerta gooynayay ayay dabadood beertii xaabxaabtay. oo nasiibkeeduna waxaa weeye inay timaado beertii uu lahaa bocas oo ahaa reer eliimeleg. oo bal eeg, bocas baa wuxuu ka yimid beytlaxam, oo wuxuu ku yidhi kuwii beerta gooynayay, rabbigu ha idinla jiro. oo iyana waxay ugu jawaabeen, rabbigu ha ku barakeeyo. markaasaa bocas wuxuu ku yidhi midiidinkii isii madaxda u ahaa kuwii beerta gooynayay, gabadhanu waa ina ayo? markaasaa midiidinkii kuwii beerta gooynayay madaxda u ahaa wuxuu bocas ugu jawaabay, waa gabadhii reer moo'aab ee nimco kala soo noqotay waddankii reer moo'aab. oo waxay igu tidhi, waan ku baryayaaye aan beerta xaabxaabo, oo aan kuwa beerta gooyneya dabadood xidmooyinka wax ka dhex urursado. taas aawadeed way timid, oo wax bay urursanaysay subaxdii ilaa haatan, in yar oo ay guriga ku maqnayd mooyaane. markaasaa bocas wuxuu ruud ku yidhi, sow maqli maysid, gabadhaydiyey? ha tegin oo ha xaabxaabin beer kale, oo halkanna ha sii dhaafin, laakiinse halkan gabbdhayga u dhow iska joog. oo waxaad fiirisaa beerta ay gooyneyaan, oo iyaga iska daba gal. miyaanan ragga dhallinyarada ah ku amrin inaanay ku taaban? oo markaad oontidna xagga weelasha tag oo ka soo cab biyaha ragga dhallinyarada ahu soo dhaamiyeen. markaasay wejiga u dhacday, oo dhulka ugu foororsatay, oo waxay isagii ku tidhi, maxaad raalli igu noqotay, oo aad ii garatay, anoo ah mid qalaad? markaasaa bocas u jawaabay oo wuxuu ku yidhi, dhammaan waa lay wada tusay, kulli wixii aad u samaysay soddohdaa ilaa markii ninkaagii dhintay, iyo sidii aad uga soo kacday aabbahaa iyo hooyadaa, iyo dalkii aad ku dhalatay, oo aad u timid dad aadan hadda ka hor aqoon. haddaba rabbigu shuulkaaga

ha kaaga abaalgudo, oo rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil oo aad baalashiisa hoostooda magan gashay ha ku siiyo abaalgud dhan. kolkaasay tidhi, sayidow, haddaba raalli iga ahow; waayo, waad i qalbi qaboojisay, oo si raxmad leh ayaad iila hadashay anigoo ah addoontaada, in kastoo aanan addoommahaaga ka mid ahayn. oo wakhtigii qadada ayaa bocas wuxuu ku yidhi, kaalay halkan, oo kibista wax ka cun, oo cuntaadaa ku qoyso khalka. oo waxay dhinac fadhiisatay kuwii beerta goonaynay, oo waxay siiyeen hadhuudh la saloolay, oo way cuntay, wayna dheregtay, oo wax bayna hambaysay. oo markay u kacday inay beerta soo xaabxaabto ayaa bocas wuxuu ku amray raggiisii dhallinyarada ahaa, xataa xidhmooyinka ha ka dhex xaabxaabto, oo hana canaanana. oo weliba xidhmooyinkana qaar uga soo siiba oo u daaya, ha xaabxaabtee, oo hana dagaalina. sidaas daraaddeed waxay beertii xaabxaabaysay ilaa fiidkii, oo way untay wixii ay soo xaabxaabtay, oo waxay u noqotay in ku dhow eefaaah shaciir ah. markaasay kor u qaadatay oo magaaladii gashay; oo soddohdeedna way aragtay wixii ay soo xaabxaabtay; oo waxay u soo bixisay oo siisay wixii ay hambaysay markay dheregtay. markaasaa soddohdeed waxay ku tidhi, xaggee baad maanta wax ka soo xaabxaabtay? oo xaggee baad ka shaqaysay? ha barakaysnaado kii ku gartay. oo iyana waxay soddohdeed u sheegtay kii ay la shaqaysay, oo waxay ku tidhi, ninkii aan maanta la shaqeeyey magiciisa waxaa la yidhaahdaa bocas. markaasaa nimco waxay ku tidhi gabadhii ay soddohda u ahayd, rabbigu ha barakeeyo kan aan roonaantiisa ka dayn kuwa nool iyo kuwa dhintayba. oo nimco waxay ku tidhi iyadii, ninku waa noo dhow yahay oo waa xigaalkayo, oo waa qaraabadayadaa noo dhow midkood. markaasaa ruud tii reer moo'aab waxay tidhi, oo weliba wuxuu igu yidhi, waa inaad la joogtaa raggayda dhallinyarada ah ilaa ay dhammeeyaan beertayda ay goonaynaayn. markaasaa nimco waxay ku tidhi gabadhii ruud oo ay soddohda u ahayd, gabadhaydiiey, waa wanaagsan tahay inaad gabdhihiisa raacdid oo aan lagugula kulmin beer kaletto. sidaas daraaddeed waxay la sii joogtay gabdhihii bocas inay xaabxaabto beerta ilaa gooyntii shaciirka iyo gooyntii sarreenkuba dhammaadeen, oo waxayna la degganayd soddohdeed.

3

oo markaasaa nimco oo ahayd soddohdeed ayaa waxay ku tidhi, gabadhaydiiey, miyaanan nasasho kuu doonayn inay ku wanaagsanaato? haddaba sow bocas oo ka mid ah xigaalkayaga ma joogo kaa-soo aad addoommihiiisii la joogtay? bal eeg, caawa wuxuu shaciir ku haadinayaa meesha wax lagu tumo. haddaba maydho, oo subko, oo dharkaagana xidho, oo waxaad tagtaa meesha wax lagu tumayo; laakiinse ninka ha istusin ilaa uu dhammaysto waxa uu cunayo oo cabbayo. oo markuu seexdo, meeshuu jiifsado fiirso, oo markaas u gal, oo caghiisa bannee, oo iska jifso, oo isna wuxuu kuu sheegi doonaa waxaad samayn lahayd. oo iyana waxay nimco ku tidhi, waxaad tidhi oo dhan waan yeeli doonaa. markaasay tagtay meeshii wax lagu tumi jiray, oo

waxay samaysay kulli wixii soddohdeed ku amartay. oo bocasna markuu wax cunay oo wax cabbay qalbigiisu waa faraxsanaa, oo wuxuu aaday inuu jiifsado meel tuulmo hadhuudh ah ka dambaysa. markaasay aayar u timid oo caghiisii bannaysay, oo way jiifsatay. oo habeenbadhkii ayaa ninkii argaggaxay, oo wuu isrogay, oo bal eeg, naag baa caghiisa jiiftay. markaasuu ku yidhi, tumaad tahay? oo iyana waxay ugu jawaabtay, waxaan ahay addoontaadii ruud; haddaba macawistaada ku kor kala bixi addoontaada, waayo, waxaad tahay xigaal ii dhow. markaasuu wuxuu ku yidhi, gabadhaydiiey, rabbigu ha ku barakeeyo, waayo, roonaan weyn baad i tustay ugu dambaystii, oo ka sii weyn tii markii hore, maxaa yeelay, ma aad raacin rag dhallinyaro ah, faqiir iyo taajir toona. haddaba, gabadhaydiiey, ha cabsan; waayo, waan kuu samayn doonaa wixii aad sheegtay oo dhan, maxaa yeelay, dadka magaaladayda oo dhammu way wada oo yihiin inaad tahay naag wanaagsan. haddaba inaan anigu ahay xigaal kuu dhow waa run, habase yeeshee waxaa jira nin xigaal ah oo iiga kaa sii dhow. haddaba bal caawa iska joog, oo subaxdana hadduu isagu kuu sameeyo waxa xigaalka waajibka ku ah waa hagaag, ha sameeyo, laakiinse haddaanu kuu yeelin waajibka xigaalka, de markaas rabbiga noloshiisaan kuugu dhaartay, anaa kuu samaynaya. oo iyana caghiisay jiifsatay ilaa subaxdii, markaasay waxay kacday intaan qof qof kale laga garan karin. waayo, wuxuu yidhi, yaan la ogaanin in naagu timid meesha hadhuudhka lagu tumo. oo wuxuu ku yidhi, garbasaarta kor-kaaga saaran bal keen, oo hoori, kolkaasay hoorisay; markaasuu wuxuu ugu miisay lix koombo oo shaciir ah, wuuna u saaray; oo isna magaaladu galay. oo markay soddohdeed u timid, nimco waxay ku tidhi, gabadhaydiiey, tumaad tahay? markaasay waxay u sheegtay wixii ninku u sameeyey oo dhan. oo waxay tidhi, lixdatan koombo oo shaciirka ah isagii baa i soo siiyey, waayo, wuxuu igu yidhi, adoo faro madhan soddohdaa ha u tegin. oo iyana markaasay tidhi, gabadhaydiiey, iska fadhiiso ilaa aad ogaatid sida arintu u dhacayso, waayo, ninku nasan maayo ilaa uu maanta xaalkaas dhammeeyo.

4

markaasaa bocas wuxuu tegey iriddii magaalada, oo halkaasuu fadhiistay; oo bal eeg waxaa ag yimid ninkii bocas ka hadlay ee ahaa xigaalka uga dhow. markaasuu wuxuu ku yidhi, war, hebelow, soo leexo, oo bal kaalay, halkan fadhiiso. kolkaasuu soo leexday oo fadhiistay. markaasuu wuxuu soo kaxaystay toban nin oo odayaashii magaalada ah, oo wuxuu ku yidhi, bal halkan fadhiista, oo iyana way fadhiisteen. markaasuu wuxuu ku yidhi ninkii xigaalka u dhow ahaa, nimco oo ka soo noqotay waddankii reer moo'aab ayaa iibinaysa jagadii dhulka ahayd ee uu lahaa walaalkaan eliimeleg. oo waxay ila noqotay inaan ku ogeysiyo inaad ku iibsato kuwa halkan fadhiya iyo odayaasha dadkayga hortooda. haddaad doonaysid inaad iibsatid, iibso, laakiinse haddaanad doonaynin inaad iibsatid ii sheeg aan ogaadee, waayo, nin kaaga dhow oo iibsanaya ma jiro, oo anna adigaan kaa dambeeyaa. isna wuxuu yidhi, waan iib-

sanayaa. markaasaa bocas wuxuu yidhi, maaltii aad nimco gacanteeda beerta ka iibsatiid, waa inaad ruud tii reer moo'aabna ka iibsataa, taasoo ah naagtii kii dhintay, inaad kii dhintay magiciisii ku soo celisid dhulkii dhaxalkiisa ahaa. markaasaa ninkii xigaalka u dhow ahaa wuxuu yidhi, anigu taas ma iibsana karo, waayo, waaba intaasoo aan dhaxalkayga halleeyaa; haddaba adigu qaado xaqii aan iibsashada u lahaa, maxaa yeelay, anigu ma aan iibsana karo. oo haddaba waagii hore reer binu israa'iil dhexdooda caadadii ku saabsanayd kala iibsashada iyo kala beddelashada waxay ahayd in nin kabtiisa iska siibo oo uu deriskiisa u dhiibo in wax walba la sii adkeeyo aawadeed. taasii waxay reer binu israa'iil u ahayd sida loo markhaati furo. sidaas daraadeed ninkii xigaalka u dhow ahaa wuxuu bocas ku yidhi, adigu soo iibso. markaasuu kabtiisii iska siibay. markaasaa bocas wuxuu ku yidhi odayaashii iyo dadkii oo dhanba, bal idinku maanta markhaatiyaal baad ka tihiin inaan nimco gacanteeda ka iibsaday kulli wixii elimleg lahaa oo dhan, iyo kulli wixii kilyoon iyo maxloon lahaayeen oo dhan. oo weliba ruud tii reer moo'aab oo ahayd naagtii maxloonna waxaan u iibsaday inay naagtaydii ahaato ee aan kii dhintay magiciisii u soo celiyo dhulkii uu dhaxalka u lahaa, si uusan kii dhintay magiciisii uga go'in walaalihiis dhexdooda iyo iriddii meeshiisa; idinku markhaatiyaal baad ka tihiin. markaasaa dadkii iridda joogay oo dhan iyo odayaashiiba waxay yidhaahdeen, markhaatiyaal baannu ka nahay. naagta gurigaaga soo gashay rabbigu ha ka dhigo sidii raaxeel iyo lee'ah, labadaas oo ahaa kuwii dhisay reerkii israa'iil; oo adna efrataah ku barwaaqow, beytlaxamna caan ku ahow. oo farcanka rabbigu kaa siin doono naagtii dhallintay reerkaagu ha ku noqdo sidii reerkii feres, kaasoo ahaa kii taamaar u dhashay yahuudah. markaasuu bocas kaxaystay ruud, oo iyana waxay noqotay naagtiisii; kolkaasuu iyadii u tegey, oo rabbiguna wuxuu iyadii siiyey uur oo waxay dhashay wiil. markaasaa dumarkii waxay nimco ku yidhaahdeen, mahad waxaa leh rabbiga aan maanta xigaalla'aan ku dhigin, oo magiciisuna reer binu israa'iil caan ha ku dhex ahaado. oo isna wuxuu kuu noqon doonaa naf-sooceliye iyo ku markaad gabowdo ku quudiya. waayo, waxaa isaga kuu dhashay gabadhii aad sod-dohda u ahayd ee ku jeclayd, ee kaaga sii wanaagsan toddoba wiil. markaasaa nimco wiilkii qaadday oo laabta ku jiifisay, oo waxay u noqotay tu xannaanaysa. markaasaa dumarkii deriska u ahaa magac u bixiyeen, oo waxay yidhaahdeen, wiil baa u dhashay nimco, oo magiciisiina waxay u bixiyeen coobeed; oo isagu waa yesay aabbihii, kii daa'uud dhalay. haddaba kuwanu waa abtirsiinyadii feres. feres wuxuu dhalay xesroon; xesroonna wuxuu dhalay raam, raamna wuxuu dhalay cammiinaadaab; cammiinaadaabna wuxuu dhalay naxshoon, naxshoonna wuxuu dhalay salmoon; salmoonna wuxuu dhalay bocas, bocasna wuxuu dhalay coobeed; coobeedna wuxuu dhalay yesay, yesayna wuxuu dhalay daa'uud.

magaaladii dadku ka buuxay sidee bay keligeed u fadhisaataa! sidee bay carmal oo kale u noqotay! tii quruumaha dhexdooda ku weynayd, oo dalalka goboladooda amiirad ku ahayd sidee bay addoon u noqotay! habeenkii aad bay u ooydaa, oo ilmadeediina dhabannaday kaga taal. kuwii jeclaa oo dhan iyadu kama saaxsato mid u qalbi qaboojiya. saaxsi-ibbadeedii oo dhammu way wada khiyaaneeyeen, oo waxay noqdeen cadaawayaasheedii. quruunta yahuudah maxaabiis ahaan baa loo kaxaystay dhibkeedii iyo addoonsigeedii weynaa aawadood. quruumahay dhex deggan tahay, oo innaba nasasho ma hesho. silciyaaasheedii oo dhammu waxay soo gaadheen iyadoo cidhiidhi ku dhex jirta. jidadkii siyoon way baroortaan, maxaa yeelay, ninna iidaaha uma yimaado. irdaheedii oo dhammu waa cidla, wadaaddadeeduna way wada taahaan, hablaheeda bikradaha ahuna way dhibaataysan yihiin, oo iyada kudheedana dhib qadhaadh baa haya. kuwii cidhiidhin jiray madax bay noqdeen, cadaawayaasheediiina way barwaaqoobaan, waayo, rabbigu wuxuu iyada u dhibay xadgudubadeedii badnaa aawadood. carruurteediina maxaabiis ahaan bay cadowgoodii u hor socdeen. oo magaaladii siyoon quruxdeedii oo dhammuna way ka dhammaatay. amiirradeedii waxay noqdeen sidii deero daaq weyday, oo waxay tageen iya-goo aan itaal ku lahayn kan eryanaya hortii. yeruusaalem wakhtiga ay dhib iyo wareeg ku jirto ayay waxay soo xusuusataa waxyaalihii wanaagsanaa oo ay waagii hore haysatay oo dhan. markii dadkeedu gacanta cadowga ku dhacay, oo aan ninna caawiyin ayaa cadaawayaashu iyada arkeen, oo baabba'eedana way ku majaajilooden. yeruusaalem aad iyo aad bay u dembaabtay, oo sidaas daraaddeed sida wax wasakh ah ayaa loo xooray. intii sharfi jirtay oo dhammu way quudhsadaan, maxaa yeelay, waxay arkeen cawradeedii. hubaal way taahdaa, wayna sii jeesataa. nijaasteedii waxay ku tiil googaraaheeda, kamana ay fiirsan ugudambaysteeda, haddaba sidaas daraaddeed si aad loola yaabay ayay u dhacday, oo mid u qalbi qaboojiyana ma ay lahayn. rabbiyow, bal dhibkayga fiiri, waayo, cadowgii wuu isweyneeyey. cadowgu wuxuu gacanta ku fidiyey waxyaalahaedii wanaagsan oo dhan, waayo, iyadu way aragtay in quruumihii ay meesheedii quduuska ahayd galeen, kuwaasoo aad amartay inayan ururkaaga gelin. dadkeeda oo dhammu way taahaan, oo kibiis bay doon-doonaan. waxyaalahoo-dii wanaagsanaa cuntay siis-teen si ay nafta ugu ceshadaan. rabbiyow, bal eeg oo ka fiirso, waayo, waxaan noqday wax la nacay. miyaydaan dan iga lahayn, kuwiinna i ag marayow? bal eega, oo fiiriya hadday jirto murug murugtayda la mid ah ee laygu riday, oo uu rabbigu igu dhibay maaliintii ay cadhadiisa kululu timid. xagga sare ayuu lafahayga uga soo daayay dab iyaga ka xoog badnaa-day. cagahayga ayuu shabag u kala bixiyey, oo dib buu ii celiyey. maaliintii oo dhan cidla buu iga dhi-gay, wuuna i taag gabiyey. harqoodkii xadgudubya-dayda gacantiisaa xidhay. way isku xidhan yihiin oo qoortay ii saaran yihiin. xooggayguu yareeyey. sayidku wuxuu igu riday gacmihii kuwa aanan iska

daafici karin. raggaygii xoogga badnaa oo dhan sayidku dhexdayduu ku tuuray. wuxuu igu yeed-hay shir inuu barbaarradayda burburiyo. gabadhii bikradaha ahayd ee quruunta yahuudah ah sayidku wuxuu ugu tuntay sidii macsaro khamri. waxyaala-han daraadood ayaan la ooyayaa, oo indhahayga il-maa ka daadanaysa, maxaa yeelay, kii i qalbi qaboo-jin lahaa oo naftayda u raaxayn lahaa waa iga fog yahay. carruurtaydii way cidloobeen, maxaa yeelay, cadowgii baa iga adkaaday. siyoon gacmahay hoorsaa-taa, mase jiro mid u qalbi qaboojiya. rabbigu wuxuu amray in kuwa dadka yacquub ku wareegsan ay cadaawayaashooda noqdaan. yeruusaalemma waxay dhexdooda ku tahay sida wax wasakh ah. rabbigu waa xaq, waayo, amarkiisaan ku caasiyoobay. dadyowga oo dhammow, i maqla, waan idin baryayaaye, oo bal murugtayda fiiriya. hablahaygii bikradaha ahaa iyo barbaarradaydii maxaabiis ahaan baa loo kaxa-aystay. waxaan u yeedhay kuwii i jeclaa, laakiinse way i khiyaaneeyeen. wadaaddadaydii iyo duqow-daydiiba magaalada dhexdeeda ayay ku naf bexeen, intay doondoonaayeen cunto ay nafta ku ceshadaan. rabbiyow, bal i eeg, waayo, cidhiidhi baan ku jiraa. uurkaa i gubanaya, qalbigayguna wuu igu dhex rog-man yahay, waayo, aad baan u caasiyoobay. dibadda seef baa igu gablamisa, gurigana geeri baa ii jooga. inaan taahayo waa la maqlay, ninnase ima qalbi qa-boojiyo. cadaawayaashaydii oo dhammu dhibaata-daydii way maqleen, oo inaad saas igu samaysay way ku faraxsan yihiin. waad keeni doontaa maaliintii aad ka hadashay, oo iyaguna sidaydoo kalay noqon doonaan. xumaantooda oo dhammu hortaa ha timaado, oo iyaga ku samee wixii aad xadgudubya-dayda aawadood igu samaysay oo dhan, waayo, taahaygu waa badan yahay, oo qalbigaygiina wuu itaal darnaaday.

2

sayidku sidex buu xanaaqiisii magaalada siyoon daruur ugu daboolay! quruxdii dadka israa'iilna samadu ka soo tuuray oo dhulkuu ku soo xooray, oo maaliintii cadhadiisa meeshu cagaha dhigan jir-ray sooma uu xusuusan. sayidku wuxuu liqay rugihii dadka yacquub oo dhan, umana uu tudhin. wuxuu cadhadiisii ku dumiyeey qalcadihii dadka yahuudah, oo dhulkuu ku soo xooray iyagii, oo boqortooyadii iyo amiirradeediiba nijaas buu ku tiriyey. wuxuu cadhadiisii kululay ku gooyay geeskii dadka israa'iil oo dhan. oo gacantiisii midigna wuu ka soo ceshaday cadowga hortiiisii, dadka yacquubna wuxuu u gubay sidii dab ololaya oo baabbi'iya waxaa hareer-ihiisa yaal oo dhan. wuxuu qaansadiisii u xootay sidii cadow oo kale, oo gacantiisii midigna wuu u taagay sidii nacab oo kale, oo wixii isha u roonaa ayuu wada laayay, oo taambuuggii magaalada siyoonna cadhadiisuu ugu soo daadiyey sidii dab oo kale. sayidku wuxuu noqday sidii cadow oo kale, oo dadka israa'iilna wuu liqay, daarahoodii waawey-naana wuu wada liqay, oo qalcadhoodiina wuu wada burburiyey, oo dalka yahuudahna wuxuu ku badiyey baroor iyo oohin. taambuuggiisii wuxuu u dumiyeey sidii waab beer ku yaal, oo meeshii shirki-

isana wuu baabbi'iyey. rabbigu wuxuu ka dhigay in siyoon lagu dhex illoobo iiddii iyo sabtid-iba, oo dhirifikii cadhaadiisa ayuu ku quudhsaday bo-qorkii iyo wadaadkiiba. sayidku wuu xooray meeshiisii allabariga, oo meeshiisii quduuska ahaydna wuu karhay, derbiyadii daaraheeda waaweynna gacanta cadowga buu u geliyey. oo gurigii rabbigana way ku dhex qayliyeen sidii maalin iid ah. rabbigu wuu u qasdiyey inuu baabbi'io derbigii magaalada siyoon. xadhig buu ku kala fidiyey, oo gacantiisiina kama celin baabbi'anteedii. wuxuu ka dhigay dhufays iyo derbi inay baroortaan, oo dhammaantoodna way wada jilceen. irdaheedii dhulkay ku tiimbadeen, oo qataarradeediina wuu wada burburiyey oo jebebiyey. boqorkeedii iyo amiirradeediiba waxay dhex joogaan quruumaha, sharcigiina innaba ma jiro, oo nebiyadeediina xagga rabbiga waxba loogama muujin. odayaashii magaalada siyoon iyagoo aamusan ayay dhulka fadhiyaan, boodh bay madaxa ku shubteen, oo waxay guntadeen joonyado. bikradihii yeru-saaleem madaxay dhulka ku forooriyeen. indha-haygii ilmay la gudheen, uurkuna waa i gubanayaa, oo aad baan u caloolxumahay, waayo, waxaa la baabbi'iyey dadkaygii, maxaa yeelay, carruurtii iyo naasonuugyadiiba jidadka magaalada bay ku itaal darnaadaan. waxay hooyooyinkood ku yidhaahdaan, meeh hadhuudhkii iyo khamrigii? iyagoo jidadka magaalada ku itaaldaran sida dad dhaawac ah oo kale, markii ay naftoodu kaga baxayso laabta hooyooyinkood. magaalada yerusaalemay, maxaan kuu maragfuraa? maxaanse kuu ekaysiiyaa? magaalada siyoonay, bal maxaan kaala mid dhigaa si aan kuugu qalbi qabowjiyo? waayo, jabkaagu wuxuu u weyn yahay sida badda oo kale. bal yaa ku bogsiiin kara? nebiyadaadii waxay arkeen waxyaalo aan waxtar lahayn oo doqonnimo ah, oo xumaantaadiina daaha sow kama ay qaadin si maxaabiistaadii laguugu soo celiyo, laakiinse waxay ku arkeen waxyaalo aan waxtar lahayn oo ku leexiya. waxa ag mara oo dhammu way kugu sacbiyaan, wayna ku foodhyaan oo ay madaxa ku lulaan magaalada yerusaaleem, oo waxay isku yidhaahdaan, tanu ma magaaladii la odhan jiray kaamilnimada quruxda iyo farxadda dunida oo dhan baa? cadaawayaashaadii oo dhammu afkay kugu kala qaadeen, intay foodhyaan oo ilko jirjirsadaan ayay waxay yidhaahdaan, waannu liqnay. sida xaqiiqada ah tanu waa maaliintii aannu sugaynay, waannu helnay oo waannu aragnay. rabbigu wuu sameeyey wixii uu ku talagalay, oo eraygiisii uu waagii hore amrayna wuu oofiyeey. wuu dumiyey, umana uu tudhin. oo wuxuu ka dhigay in cadowgu kugu reyreeyo, oo geeskii cadaawayaashaadana kor buu u taagay. qalbigoodii sayidku ugu qayliyey. derbiga magaalada siyoonow, habeen iyo maalinba il-madaadu ha u qulqusho sida webi oo kale. nafsadaada nasasho ha siin, oo yaan ishaadu joogsan. sara joogso, oo habeenkii gelinkiisa hore qayli. qalbigaaga sida biyo oo kale sayidka hortii ugu daadi. gacmaha xaggiisa ugu hoorso carruurtaada yaryar naftooda aawadeed, kuwaasoo jid kasta rukunkiisa gaajo ugu itaaldaran. rabbiiyow, bal eeg, oo ka fiirso kan aad waxan ku samaysay! naaguhu ma inay midhaha maxalkooda oo ah carruurtii ay koolkooliyeen cunaan

baa? wadaadka iyo nebiga ma in meesha quduuska ah ee sayidka lagu dilaa baa? yar iyo weyn baa dhulkay jiifaan jidadka dhexdooda, hablahaygii iyo barbaar-radaydiiba seef baa lagu laayay. waxaad iyaga laysay maaliintii cadhadaada, waad gowracday oo uma aad tudhin. sidii maalin ciid ah oo kale ayaad dhinac kasta iigaga yeedhay kuwii aan ka cabsan jiray, oo maaliinta cadhada rabbiga midna ma baxsan mana hadhin, kuwii aan koolkooliyeey oo aan koriyeey cadowgayga baabbi'iyey.

3

anigu waxaan ahay ninkii arkay dhibaataadii ay ushii cadhadiisu keentay. wuu i hoggaamiyey oo igu dhex socodsiyey gudcur aan iiftiin lahayn. sida xaqiiqada ah maaliintii oo dhan ayuu mar kasta gacantiisa igu sii jeediyaa. jiidhkaygii iyo haraggaygiiba wuu ga-boojiyey, lafahaygiina wuu jebebiyey. wax buu igu wareejiyey, oo wuxuu igu hareereeyey qadhaadh iyo dhib. wuxuu iga dhigay inaan meelo gudcur ah dego sidii kuwii waagii hore dhintay. derbi buu igu wareejiyey si aanan u bixi karin, silsiladdaydiina mid culus buu ka dhigay. oo weliba markaan dhawaaqo oo aan caawimaad u qayshadona baryadayda wuu di-idaa. jidadkaygii wuxuu ku awday dhagaxyo la qor-ray, oo wadiiqooyinkaygiina wuu qalloociyey. wuxuu igu noqday sidii orso ii gabbanaysa iyo sidii libaax meelo qarsoon igu dhuumanaya. jidadkaygii wuu iga leexiyey, oo cad cad buu ii kala jaray, cidla bu-una iga dhigay. qaansadiisii wuu xootay, oo wuxuu iga dhigay goolibaadhkii fallaadha. isagu wuxuu ka dhigay fallaadhihi gaabooyihiisu inay kelyahayga galaan. waxaan dadkaygii oo dhan u noqday wax la quudhsado, oo maaliintii oo dhanna gabaygoda way igu halqabsadaan. wuxuu iga buuxiyey qadhaadh, dacar buuna igu dhergiyey. ilkahaagii dha-gaxyo quruurux ah ayuu ku jebebiyey, oo dambas buu igu daboolay. naftaydii nabad waad ka fogaysay, oo barwaaqo iyo wanaag waan illoobay. waxaan is-idhi, xooggaygii iyo rajadaydiiba xagga rabbiga way ka baabbe'een. xusuuso dhibkaygii iyo wareeg-gaygii, iyo dacartii iyo xammeetidii. naftaydu iya-gay weli soo xusuusataa, oo ceeb bay la foororsatay. tan uun baan garwaaqsan ahay, sidaas daraad-deed rajaan leeyahay. rabbiga naxariistiisa aawadeed ayaan laynoo baabbi'in, maxaa yeelay, raxmaddiisu ma dhammaato. subax walba way cusub yihiin, daa-cadnimadaaduna way weyn tahay. naftaydu waxay tidhaahdaa, rabbigu waa qaybtaydii, sidaas daraad-deed isagaan rajo ku qabi doonaa. rabbigu waa u roon yahay kuwa isaga rajo ku suga iyo naftii isaga doon-dootaba. waxaa wanaagsan in badbaadinta rabbiga rajo iyo aamusnaan lagu sugo. waxaa wanaagsan in nin harqoodka qaato intuu dhallinyar yahay. ke-ligiis ha fadhiiso isagoo aamusan, maxaa yeelay, is-agaa kor saarto. afkiisa ciidda ha daro, waxaa suur-towda inay rajo jirto. dhabankiisa ha u dhiibo mid dharbaaxa, oo cay ha ka dhergo. waayo, sayidku ilaa weligiis ma uu sii tuuri doono. maxaa yeel-lay, inkastoo uu murugeeyo, haddana weli wuu ugu nixi doonaa naxariistiisa badnaanteeda aawadeed. waayo, isagu binu-aadmiga kas uma dhibo, umana

murugeeyo. in maxaabiista dunida oo dhan cagaha hoostooda lagu burburiyo, iyo in dadka xaqiisa laga leexiyo ilaaha sare hortiiisa, iyo in nin gartiisa laga qalloociyo, sayidku raalli kama aha. waa kee kan wax odhanaya oo ay noqdaan, sayidkoo aan amrin? kan ugu sarreeya afkiisa sow kama soo baxaan belaaayo iyo wanaagba? bal maxaa nin noolu u cabtaa, maxaase nin ciqaabta dembigiisa uga cabtaa? jidadkeenna aynu baadhno, oo aynu tijaabinno, oo aynu mar kale rabbiga u soo noqonno. qalbigaenna iyo gacmaheenna aynu kor ugu taagno ilaaha samooyinka ku jira. annagu waannu xadgudubnay oo waannu caasiyownay, oo adiguna nama aad saamixin. cadho baad isku dabooshay, waana na eryatay, waad na dishay, oo noomana aadan tudhin. daruur baad isku dabooshay si aan baryona kuugu soo guddin. waxaad dadyowga dhexdooda naga dhigtay uskag iyo wax la nacay. cadaawayaashayadii oo dhammu afkay nagu kala qaadeen. waxaa noo yimid cabsi iyo yamays, iyo halligaad iyo baabbi'in. indhahayga waxaa ka daata durdurro ilmo ah, waana baabbi'inta dadkayga aawadeed. indhahaygu had iyo goorba way qubtaan oo innaba ma joogsadaan ilamaa rabbigu hoos soo fiiriyo, oo uu samada ka soo eego. indhahaygu way ii murugeeyaan gabdhaha magaaladayada oo dhan daraaddood. kuwii cadaawayaashayda sababla'aan u ahaa ayaa i ugaadhsaday sida shimbir loo ugaadhsado oo kale. waxay bohool iigu rideen si ay naftayda iiga qaadaan, oo dhagax bay igu soo kor tuureen. madaxaygii biyaa ku kor daatay, oo waxaan is-idhi, waad go'day. rabbiyow, anigoo godka ugu dheer ku dhex jira ayaan magacaaga ku baryootamay. codkaygii waad maqashay, bal dhegtaada ha ka xidhin neefsashadayda iyo baryadayda. maalintii aan ku baryay ayaad ii soo dhowaatay, oo waxaad igu tidhi, ha cabsan. sayidow, naftayda dacwooyinkeeda waad ii qaaday, waadna i madaxfuratay. rabbiyow, gardarradii laygu hayay waad aragtay ee ii garsoor. aarsashadoodii oo dhan iyo wixii ay iigu fikireen oo dhanba waad wada aragtay. rabbiyow, waad maqashay caydoodii oo dhan iyo wixii ay iigu fikireen oo dhan, iyo wixii kuwa igu kacay bushimahoodii lahaayeen, iyo wixii ay maalintii oo dhan ii qasdiyeenba. bal eeg, markay fadhiyaan iyo markay taagan yihiinba waxaan ahay waxay ka gabyaan. rabbiyow, waxaad iyaga siin doontaa abaalgud waafaqsan shuqullada gacmahooda. indhala'aanta qalbiga waad siin doontaa, inkaartaadana korkooda waad ka yeeli doontaa. cadho baad ku eryan doontaa oo samadaada hoosteeda iyagaad ka baabbi'in doontaa.

4

dahabkii sidee buu u dhalaal beelay! dahabkii ugu wada saafiyaysa sidee buu u beddelmay! dhagxantii meesha quduuska ahna waxaa lagu daadshay rukunka jid kasta. wiilashii siyoon ee qaaliga ahaa oo dahabka saafiga ah la mid ahaa sidee baa loogu tiriyeey dheryo dhoobo ah oo uu dheryaameeyuhu gacmaha ku sameeyey oo kale! xataa dawacooyinku naasahay soo bixiyaan, oo dhallaankooda way nuujiyaan, laakiinse dadkaygu way u naxariis darnaadeen

sida gorayada cidlada joogta. caanonuugga carrabkiisu wuxuu dhabxanagga ugu dhega oon daraad-diiis carruurta yaryaruna kibis bay baryaan, laakiinse ciduna uma gooyso. kuwii cunto macaan cuni jiray jidadkay ku baabba'aan. kuwii dharka cas ku soo korayna meesha digaday ku dhegaan. ciqaabta xumaanta dadkaygu way ka sii weyn tahay ciqaabtii dembigii sodom, taasoo daqiiqad qudha lagu afgem-biyeey iyadoo aan ciduna far saarin. kuweedii ahaa nadiir ilaah loo soocay barafka cad way ka sii daahir-sanaayeen, oo caanahana way ka sii caddaayeen, oo jidhkooduna murjaanta cas wuu ka sii guduudnaa, oo midabkooduna wuxuu ahaa sidii safayr oo kale. jaahoodu dhuxul wuu ka sii madow yahay, oo markay jidadka marayaanna lama garto. haraggoodii lafuhuu ku dhega oo waa engegay, oo wuxuu noqday sidii qori oo kale. kuwa seefta lagu laayo waa ka roon yihiin kuwa gaajada u le'da, waayo, kuwanu way caatoobaan oo abaar bay u baktiyyaayan iyagoo midhi-hii beeraha waayay. naagihii raxiimka ahaa gacma-hoodii waxay kariyeen carruurtoodii, oo waxay iyagu u noqdeen cuntadoodii markii la baabbi'iyey dadkayga. rabbigu cadhadiisii buu sii daayay, oo xanaaqiisii kululaa wuu daadiyey. siyoonna dab buu ka dhex shiday oo aasaaskeedii wuu baabbi'iyey. boqor-rada dhulka iyo dadka dunida deggan oo dhammuba ma ay rumaysteen in cadowga iyo nacabku ay irdaha yerusaalem geli doonaan. sababteeduna waxay ahayd dembiyadii nebiyadeeda iyo xumaatooyinkii wadaaddadeeda kuwaasoo dhexdeeda dhiiggi kuwa xaq ah ku daadshay. sidii iyagoo indha la' ayy jidadka iska daba wareegaan oo dhiig bay ku ni-jaasaysan yihiin, sidaas daraaddeed dharkooda lama taaban karo. waxaa iyaga loogu qayliyey, war taga, nijaas yahay! taga, taga, oo hana taabanina. markay carareen oo ay iska daba wareegeen ayaa quruumaha waxaa laga dhex yidhi, iyagu halkan innaba sii deg-ganaan maayaan. rabbigu cadhadiisuu ku kala firdhiyey, oo mar dambe fiiri u lahaan maayo. wadaad-dadii lama sharfin, oo odayaashiina looma nixin. intaannu waxtarla'aan caawimaad u fiirinaynay ayaa indhihi na daaleen. quruuntii annu fiirinaynay waxay ahayd quruun aan na badbaadin karin. way na raadraadiyaan, oo jidadkayagana ma mari karno. ugudambaystayadii way soo dhowaatay. cimrigayagii wuu dhammaaday, waayo, ugudambaystayadii way timid. kuwii na eryanaygu gorgorka samada way ka sii dheereeyeen. waxay nagu eryadeen buuraha dushooda, oo cidlada dhexdeeda way noogu gab-badeen. kii sankayaga neefta u ahaa oo ahaa kii rabbigu subkay ayaa godadkoodii lagu qabtay, kaa-soo aannu nidhi, quruumaha dhexdooda ayaannu hooskiisa ku sii degganaanaynaa. reer edom oo dalka cuus degganow, farax oo reyre. koobku adigu kuu soo guddi doonaa, waanad sakhraami doon-taa, oo waad isqaawin doontaa. magaalada siyoonay, ciqaabtii xumaantaadu way dhammaatay. is-aga innaba mar dambe maxaabiis ahaan kuu kax-aysan maayo. reer edomow, xumaantaada wuu soo ciqaabi doonaa, oo dembiyadaadana daahuu ka qaadi doonaa.

rabbiiyow, bal xusuuso wixii nagu soo degay. ka fiirso oo bal eeg caydii nalagu caayay. dhaxalkayagii waxaa helay shisheeyayaal. guryahayagiina waxaa iska qaatay ajnabiyo. waxaannu nahay agoommo, aabbayaal ma lihin, oo hooyooyinkayana carmaalay noqdeen biyahayagii lacag baannu ku cabnay, oo qoryahayagiina waa nalaga iibiyey. kuwii na eryanayayna way na gaadheen, waannu daalan nahay oo nasasho ma lihin. waxaannu gacanta u dhiibanay masriyiinta iyo reer ashuur si aannu kibis uga dheregno. aabbayaashayo waa dembaabeen, mana joogaan, oo annagaa xumaatooyinkoodii xambaaranay. addoommaa noo taliya, oo mid gacantooda naga samatabbixiyaana ma jiro, waxaannu kibistayada ku helnaa naftayadoo aan biimayno, waana seefta cidlada aawadeed. haraggayagii wuxuu u madoobaa-day sidii fooro oo kale, waana kulaylkii abaarta daraaddiis. naagihii siyoon dhexdeeda lagu kufsaday, hablihii bikradaha ahaana magaalooyinka dalka yahuudah waa lagu kufsaday. amiirradii gacmahoodaa lagu deldelay, oo odayaashiina lama sharfin. barbaarradii dhagaxshiidkay qaadeen, oo carruurtiina rarkii qoryaha bay la kufeen. odayaashii irid-day ka joogsadeen, oo barbaarradiina muusikadoodii farahay ka qaadeen. farxaddii qalbigayagay ka dhammaatay, oo cayaartayadiina baroorashay u rogmatay. taajkii madaxayaguu ka dhacay. annagaa iska hoognay, waayo, waannu dembaabnay! taas darteed qalbigayagu wuu itaal darnaaday. oo waxyaalahaas aawadoodna indhahayagii way arag darnaayeen. maxaa yeelay, buur siyoon waa cidlowday, oo dawacooyin baa ku dul socda. rabbiiyow, weligaaba sida boqor baad u fadhidaa, oo carshigaaguna ab ka ab buu waaraa. haddaba bal maxaad weligaaba noo ilowdaa, oo maxaad wakhti dheer noo dayrisaa? rabbiiyow, xaggaaga noo soo celi, oo waannu soo noqon doonnaa. maalmahayagana sida kuwii hore oo kale nooga dhig. laakiinse dhammaantayoba waad na diidday. oo aad baad noogu cadhootay.

kuwanu waa erayadii wacdiyihii ahaa ina daa'uud oo yerusaaalem boqorka ku ahaa. wacdiyuhu wuxuu leeyahay, waa wax aan waxba tarayn, waa wax aan waxba tarayn, wax waluba waa wax aan waxba tarayn. bal maxaa faa'iido ah oo nin ka hela hawshisa uu qorraxda hoosteeda ku hawshoodo oo dhan? qarni baa taga, oo qarni kalena wuu yimaadaa, laakiinsey dhulku weligiisba wuu waaraa. oo qorraxduna way soo baxdaa, oo haddana way dhacdaa, oo waxay ku degdegtaa meeshii ay ka soo baxdo. dabayshu waxay tagtaa xagga koonfureed, oo haddana waxay u soo rogmataa xagga woqooyi, oo had iyo goorba way wareegtaa, oo dabayshu waxay ku soo noqotaa wareeggeedii. webiyaasha oo dhammu waxay ku shubmaan badda, oo weli badduna ma buuxsanto, oo webiyaashu meeshii ay ku socdaan ayay haddana ku sii socdaan. wax kastaaba waa daal miidhan, dadku ma sheegi karo innaba. ishu wax arag kama dheregto, dhegtuna waxmaqlid kama buuxsanto. wixii hore u jiri jiray waa waxa dibna u jiri doona, oo wixii la sameeyeyna waa waxa hadda ka dib la samayn doono, oo inta qorraxda ka hoosaysana wax cusub laguma arko. miyey jiraan wax la odhan karo, bal eeg, waxanu waa cusub yihiine? way jiri jireen tan iyo waayihii inaga horreeyey. waxyaalihii hore lama xusuusto, oo waxyaalaha iman doonana innaba laguma xusuusan doono kuwa dabadeed iman doona. aniga wacdiyaha ahu boqor baa reer binu israa'iil ugu ahaa yerusaaalem. oo waxaan qalbigayga oo dhan u soo jeedshay inaan doono oo xigmad ku baadho waxyaalaha samada hoosteeda lagu sameeyo oo dhan. dhibaataadan kulul ayaa ilaah binu-aadmigu u siiyey inay ku hawshoodaan. shuqullada qorraxda hoosteeda lagu sameeyo oo dhan waan arkay, oo bal eeg, dhammaantood waa wax aan waxba tarayn iyo dabagalka dabaysha oo kale. wixii qalloocan lama toosin karo, oo wixii dhimmanna lama tirin karo. qalbigaygaan la hadlay, oo waxaan ku idhi, bal eeg, anigu waxaan helay xigmad ka sii badan tii kuwii hortaydii yerusaaalem u talin jiray oo dhan, oo qalbigaygu aad buu u arkay xigmad badan iyo aqoon dheer. waxaan qalbigayga siiyey inaan xigmad ogaado iyo inaan waalli iyo nacasnimo ogaado, oo waxaan gartay inay taasuna tahay dabagalka dabaysha oo kale. waayo, xigmaddii badan caloolummo badan baa ku jirta, oo kii aqoon korodhsadaana murug buu sii korodhsadaa.

waxaan qalbiga iska idhi, bal kaalay, waxaan kugu tiijaabin doonaa farxad, haddaba bal iska raaxayso, oo bal eeg, taasuna waa wax aan waxba tarayne. qosol waxaan ka idhi, waa waalli! farxadna waxaan ka idhi, bal maxay taraysaa? waxaan qalbigayga ka damcay inaan jidhkayga khamri ku istareexiyo intii qalbigaygu xigmad igu hoggaaminayo, iyo inaan nacasnimo xagsado jeeraan arko waxa binu-aadmiga ku wanaagsan inay cimrigooda oo dhan samada hoosteeda ku sameeyaan. waxaan samaystay shuqullo waaweyn, guryana waan dhistay, beero canab ahna

waan beertay. waxaan samaystay beero iyo firdows, oo waxaan ku dhex beeray geed midho cayn kastaba leh. waxaan samaystay balliyo biya ah oo laga waraabiyo kaynta dhirtu ka baxdo. waxaan soo iib-saday addoommo rag iyo dumarba ah, oo waxaan lahaa addoommo gurigayga ku dhashay, weliba waxaan lahaa hanti aad u badan oo ishkinn iyo adhiba leh, oo waan ka sii hodansanaa kuwii yerusaaalem iiga horreeyey oo dhan. oo weliba waxaan kaloo soo urursaday lacag, iyo dahab, iyo khasnado khaas ah oo ay boqorro iyo gobollo leeyihiin. oo waxaan yeeshay niman ii gabya iyo naago ii gabya, iyo waxyaalaha ay binu-aadmigu ku farxaan iyo dumar badan. sidaasaan u weynaa oo uga maal badnaa kuwii yerusaaalem iiga horreeyey oo dhan, oo weliba xigmaddaydiina way igu hadhay. oo wax kasta oo indhahaygu jeclaysteenna kama aan celin, oo qalbigaygana kama aan joojin farxad cayn kastoo ay tahayba, waayo, qalbigaygu wuu ku reyreeyey hawshaydii oo dhan, oo taasuna waxay ahayd qaybtii aan hawshaydii oo dhan ka helay. markaasaan fiiriye shuqulladii ay gacmahaygu sameeyeen oo dhan, iyo hawshii aan ku hawshooday oo dhan, oo bal eeg, dhammaantood waxay ahaayeen wax aan waxba tarayn iyo dabagalka dabaysha oo kale, oo innaba faa'iido laguma arag inta qorraxda ka hoosaysa. markaasaan u soo jeestay inaan xigmad iyo waalli iyo nacasnimo fiiriyo, waayo, ninka boqorka ka dambeeya bal muxuu samayn karaa wixii hore loo sameeyey mooyane? markaasaan gartay in xigmadu ay ka sii fiican tahay nacasnimada, sida iftiinku uu gudcurka uga fiican yahay oo kale. ninkii xigmadda leh indhihiisu madaxiisay ku yaallaan, oo nacasku gudcur buu ku dhex socdaa, laakiinse waxaan gartay inuu isku wax dhammaantood ku dhoco. oo haddana waxaan qalbigayga iska idhi, wixii nacaska ku dhaca anigana way igu dhici doonaan, haddaba bal maxaan uga xigmad badnaaday? markaasaan qalbigayga iska idhi, taasuna waa wax aan waxba tarayn. waayo, kan xigmadda leh lama xusuusto ilaa weligiis xataa sida aan nacaska loo xusuusan, maxaa yeelay, wakhtiga soo socda waxa haatan jooga oo dhan waa la wada illoobi doonaa. oo bal kan xigmadda lahu wuxuu u dhintaa sida nacaska oo kale! sidaas daraaddeed nolosha waan nacay, maxaa yeelay, shuqulka qorraxda hoosteeda lagu sameeyo oo dhammu dhib buu ii ahaa, waayo, kulli waa wax aan waxba tarayn iyo dabagalka dabaysha. wixii aan qorraxda hoosteeda ku hawshooday oo dhan waan nacay, maxaa yeelay, waa inaan uga tago ninka iiga dambeeya. bal yaase yaqaan inuu ahaan doono nin xigmad leh amase nacas? kolleyse isagaa u talin doona hawshaydii aan qorraxda hoosteeda ku hawshooday oo aan xigmad ku muujiyey oo dhan. taasuna waa wax aan waxba tarayn. haddaba sidaas daraaddeed ayaan uga qalbi jabay wixii aan qorraxda hoosteeda ku hawshooday oo dhan. waayo, waxaa jira nin hawshiisa xigmad, iyo aqoon, iyo guul ku sameeya, oo haddana uga taga nin aan ku hawshoon. taasuna waa wax aan waxba tarayn iyo xaqdarro. bal maxaa nin ka helaa hawshiisa uu qorraxda hoosteeda ku hawshoodo oo dhan iyo dabagalka qalbigiisaba? waayo, maalmihiisa oo dhammu waa u murug, dhibaataadiisuna waa u tiiraanyo, oo

xataa habeenkii qalbigiisu ma nasto. taasuna waa wax aan waxba tarayn. nin inuu wax cuno oo wax cabbo oo uu hawshiisa si wanaagsan ugu raaxaysto wax uga roon lama arko, oo taasna waxaan arkay inay tahay wax gacanta ilaah ka yimid. waayo, bal yaa wax cuni kara, yaase raaxaysan kara in iga badan? waayo, qofkii ilaah ka farxiyo wuxuu siiyaa xigmad iyo aqoon iyo farxad, laakiinse dembilaha wuxuu siiyaa dhib inuu wax u ururiyo oo uu taallaysto si uu u siiyo kan ilaah ka farxiya. taasuna waa wax aan waxba tarayn iyo dabagalka dabaysha kale.

3

wax kastaaba waxay leeyihiin wakhti u khaas ah, wax kasta oo samada ka hooseeyaaba waxay leeyihiin wakhti go'an. waxaa jira wakhti la dhasho, iyo wakhti la dhinto; wakhti wax la beero, iyo wakhti wixii la beeray la gurto; wakhti wax la dilo, iyo wakhti wax la bogsiiyo; wakhti wax la dumiyo, iyo wakhti wax la dhis; wakhti la ooyo iyo wakhti la qoslo; wakhti la baroorto, iyo wakhti la cayaaro; wakhti dhagaxyo la xooro, iyo wakhti dhagaxyo la soo ururiyo; wakhti laysku duubo, iyo wakhti iskuduubidda la daayo; wakhti wax la doondoono, iyo wakhti wax la lumiyo; wakhti wax la sii haysto iyo wakhti wax la xooro; wakhti wax la jeexjeexo, iyo wakhti wax la tolo; wakhti la aamuso iyo wakhti la hadlo; wakhti wax la jeclaado iyo wakhti wax la necbaado; wakhti dagaaleed, iyo wakhti nabdeed. kii shaqeyaa bal maxaa faa'iido ah oo uu ka helaa hawshiisa uu ku hawshoodo? dhibaataadii ilaah binu-aadmiga u siiyey inay ku hawshoodaan ayaan arkay. wax kastuu ka dhigay inay wakhtigooda quruxsanaadaan, oo haddana daa'imnimadii ayuu qalbigooda ku beeray, hase ahaatee binu-aadmigu ma uu garto shuqulkii ilaah sameeyey tan iyo bilowgii ilaa ugudambaysta. waan ogahay inaan binu-aadmigu lahayn wax uga wanaagsan inay iska farxaan oo ay cimrigooda oo dhan wanaag sameeyaan mooyaane. oo weliba waa hibo ilaah in nin kastaaba wax cuno oo wax cabbo, oo uu wanaag ku istareexo intuu hawshoodo oo dhan. waxaan ogahay in wax kasta oo ilaah sameeyaaba ay weligood sii raagayaan. waxba laguma dari karo, waxbana laguma dhimi karo. oo ilaah wuxuu saas u yeelay in dadku ka cabsado. waxa haatan jiraa horeba way u jireen, oo waxa jiri doonaana horeba way u jireen, oo ilaahna wuxuu doondoona wixii hore u dhaafay. weliba waxaan kaloo qorraxda hoosteeda ku arkay in meeshii garsooridda ay caddaaladdarro ku jirto, oo meeshii xaqnimadana ay xumaanu ku jirto. waxaan qalbigayga iska idhi, ilaah baa u kala garsoori doona kan xaq ah iyo kan sharka ah, waayo, wax kasta iyo shuqul kastaaba halkaasay wakhti ku leeyihiin. waxaan qalbigayga iska idhi, waxaa ilaah doonaya inuu binu-aadmiga u tijaabiyo inay ogaadaan inay xayawaan yihiin. waayo, wixii binu-aadmiga ku dhacaaba xayawaankana way ku dhacaan, oo xataa isku wax baa ku dhaca, oo sidii midkood u dhinto ayaan kan kalena u dhinta, oo weliba dhammaantood waxay leeyihiin isku neef, oo dadku xayawaanka waxba ma dheera, waayo, wax kastaaba waa wax aan waxba tarayn. kulli isku meel bay tagaan, oo kulligood ciid-

daa laga abuuray, oo kulligoodna ciidday ku wada noqon doonaan. waayo, bal yaa yaqaan in dadka naftiisu ay kor tagto iyo in xayawaanka naftiisu ay dhulka hoos u tagto iyo in kale? haddaba sidaas daraaddeed waxaan ogaaday inaan dadka wax u dhaama la arag in nin kasta shuqulladiisa ku farxo mooyaane, waayo, taasuu waa qaybtiisii, maxaa yeelay, bal yaa isaga dib u soo celinaya inuu arko waxa dabadiis ahaan doona?

4

markaasaan mar kale soo fiirsaday waxyaalaha dulgiga ah ee qorraxda hoosteeda lagu sameeyo oo dhan, oo waxaan fiiriyey kuwa la dulmay ilmadoo-dii, oo mid u qalbi qabowjiyana ma ay lahayn. kuwii iyaga dulmayay dhankooda xoog baa jiray, laakiinse iyagu qalbiqabowjiye ma ay lahayn. sidaas daraaddeed waxaan ammaanay kuwii dhintay in ka sii badan kuwa haatan jooga ee weli nool. oo weliba waxaa labadoodaba ka wanaagsan kan aan weli dhalan oo aan arag shuqulka sharka ah oo qorraxda hoosteeda lagu sameeyo. oo haddana waxaan arkay in hawl oo dhan iyo shuqul kasta oo lagu guulaystoba uu nin deriskiisu ugu hinaaso. oo taasuna waa wax aan waxba tarayn iyo dabagalka dabaysha oo kale. nacasku gacmihiisuu isku duudduubaa, oo wuxuu cunaa hilibkiisa. sacab muggiis oo xasilloonaan lagu helo ayaan ka wanaagsan laba sacab oo hawl iyo dabagalka dabaysha lagu helo. oo haddana waxaan qorraxda hoosteeda ku fiirsaday wax aan waxba tarayn. waxaa jira mid keliigis ah oo uusan mid labaadna wehelin, oo aan wiil iyo walaal toona lahayn. hawshiisa oo dhammu dhammaad ma leh, oo indhihiisuna taajirnimo kama dhergaan. oo wuxuu isku yidhaahdaa, bal yaan u hawshoonayaa, yaanase naftayda waxyaalo wanwanaagsan ugu diidayaa? taasuna waa wax aan waxba tarayn, waana dhib aad u xun. laba waa ka wanaagsan yihiin mid qudha, maxaa yeelay, abaalgud wanaagsan bay hawshooda ka helaan. waayo, had-day dhacaan, mid ba wadaygiis sare u qaadi doona, laakiinse waxaa iska hoogay kii markuu dhaco keliigis ah, oo aan lahayn mid kale oo sare u qaada. oo haddana haddii laba wada seexdaan way iskululeeyaan, laakiinse sidee baa mid keliigis ahu u kullaan karaa? oo hadduu nin ka adkaado mid keliigis ah kolley laba way hor joogsan doonaan. xadhig saddex qaybood laysugu soohay dhaqso uma kala go'o. boqor nacas ah oo gaboobay oo aan innaba mar dambe talo qaadan waxaa ka wanaagsan barbaar miskiin ah oo xigmad leh. waayo, xabsi buu uga soo baxay inuu boqor noqdo, oo boqortooyadiisuu ku dhex dhashay is-agoo miskiin ah. waxaan arkay inta nool ee qorraxda hoosteeda socota oo dhan iyagoo la jooga barbaarka meeshiisa istaagi doona. dadka uu isagu u taliyey oo dhammu dhammaad ma lahayn, laakiinse kuwa isaga ka daba iman doona kuma rayrayn doonaan isaga. hubaal taasuna waa wax aan waxtar lahayn iyo dabagalka dabaysha oo kale.

markaad guriga ilaah tegaysid is-ilaali, waayo, inaad u dhowaatid si aad wax u maqashid way ka roon tahay inaad bixisid allabariga nacasyada oo kale, maxaa yeelay, iyagu ma oga inay wax shar ah samaynayaan. afkaaga ha ku degdegin, oo inaad ilaah hortiisa wax kaga hadashid ha u dhaqsan, waayo, ilaah samaduu joogaa, adna dhulkaad joogtaa, haddaba hadalkaagu ha yaraado. waayo, riyo waxay ka dhallataa hawl badan, oo nacaska codkiisana waxaa lagu gartaa hadalkiisa badan. markaad ilaah nidar u nidartid waa inaadna inaad bixisid dib uga dhicin, waayo, isagu nacasyada kuma farxo ee wixii aad u nidartay bixi. inaad nidar gasho oo aadan bixin waxaa ka wanaagsan inaadna waxba nidrin. afkaaga ha u oggolaan inuu jidhkaaga dembaajiyo, oo malaa'igta horteedana ha ka odhan, qalad bay ahaayeen. bal maxaad ilaah codkaaga ugu cadhaysiisaa si uu shuqulka gacmahaaga u baabbi'yo? waayo, riyooyin iyo erayo fara badanba waxaa ku jira wax badan oo aan waxtar lahayn, laakiinse adigu ilaah ka cabso. haddaad gobol ku aragtid masaakiin la dulmayo, iyo garsoorid iyo caddaalad si xoog leh loo qalloocinayo, waxaas ha la yaabin, waayo, kan sare mid ka sii sarreeya ayaa eegaya, oo weliba waxaa jira kuwa ka sii sarreeya iyaga. dhulka faa'iidadiisu kulli way ka dhexaysaa, waayo, boqorka qudhiisaba waxaa looga adeegaa beerta. kii lacag jecelu lacag kama dhergi doono, oo kii maal badan jeceluna faa'iido kama dhergi doono, taasuna waa wax aan waxba tarayn. markii maalku bato kuwa cunaana way sii bataan. maalku bal muxuu kan leh u taraa inuu indhihiisa ku fiiriyo mooyaaane? ninkii hawshooda hurdadiisu waa u macaan tahay, hadduu wax yar cuno iyo hadduu wax badan cunoba, laakiinse taajirka maalkiisa badanu hurdadu u diidaa. waxaa jira wax shar ah oo aad u xun oo aan qorraxda hoosteeda ku arkay, waana maal badan oo uu kan lahu sii haysto oo uu waxyeello uun isu keeno. oo maalkaasu wax xun buu ku baabba'aa, oo kii lahaana wiil buu dhalay, laakiinse gacantiisa waxba kuma jiraan. siduu uurka hooyadiis uga soo baxay ayuu isagoo qaawan ku tegi doonaa, siduu hore ku yimid oo kale. oo hawshiisa aawadeedna wax uu gacanta ku qaadan karo ma qaadan doono. oo weliba taasuna waa wax aad u xun inuu si kastaba ku tago siduu hore ku yimid oo kale; haddaba kan dabayl ku hawshooda bal maxaa faa'iido ah oo uu helayaa? oo weliba cimrigiisa oo dhan wuxuu ku cunaa gudcur, oo intaasna wuxuu ku jiraa murug, iyo cudur, iyo cadho. bal eeg, waxaan gartay inay wanaagsan tahay oo habboon tahay in qof wax cuno oo wax cabbo, iyo inuu hawshiisa uu qorraxda hoosteeda ku hawshoodo oo dhan ku istareexo cimrigii ilaah siiyey oo dhan, waayo, taasuu waa qaybtiisa. oo weliba nin kasta oo ilaah maal iyo hanti siiyey, oo haddana siiyey karti uu wax kaga cuno, oo uu kaga qayb qaato, iyo inuu hawshiisa ku reyreeyoba, taasuu waa hibo ilaah. waayo, isagu aad uma xusuusan doono wakhtigii uu noolaa, maxaa yeelay, ilaah baa farxad qalbigiisa geliya.

waxaa jira wax xun oo aan qorraxda hoosteeda ku arkay, taasuna waa wax dadka ku culus, waana nin ilaah siiyey maal, iyo hanti, iyo sharaf, oo wax alla wixii naftiisu jeceshahayna aan waxba ka dhinnayn, oo haddana ilaah isaga aan siin karti uu wax kaga cuno, laakiinse uu shisheeye iska cuno. taasuu waa wax aan waxba tarayn iyo dhibaato xun. haddii nin boqol carruur ah dhalo, oo uu sannado badan noolaado si uu u cimri dheeraado, laakiinse ayan naftiisu wax wanaagsan ka dhergin, oo haddana aan la aasin, waxaan leeyahay, kaas waxaa ka wanaagsan dhicis. waayo, dhicisku wax aan waxba tarayn ayuu u yimaadaa, gudcur buuna ku tagaa, oo magiciisana gudcur baa daboolaa. oo weliba qorraxda ma uu arag, mana garan, oo kaasu waa ka sii nasasho badan yahay kii kale. in kastoo uu noolaado kun sannadood oo laba jibbaar ah, laakiinse uusan wax wanaagsan ku raaxaysan, sow kulliba isku meel lama wada tago? nin hawshiisa oo dhan waa u afkiisaa, laakiinse kama hamuun beelo. waayo, bal kii xigmad lahu maxaa faa'iido ah oo uu nacaska dheer yahay? miskiinkii kuwa nool hortooda si loogu socdo yaqaanse, maxaa faa'iido ah oo uu leeyahay? damac iska wareega waxaa ka wanaagsan indhaha aragtiddooda, taasuna waa wax aan waxba tarayn iyo dabagalka dabaysha oo kale. nin waluba wuxuu yahayba waa horaal loo magacaabay, oo waa la garanayaa inuu binu-aadam yahay, oo lamana uu diriri karo kana ka xoomo badan. waxaa jira waxyaalo badan oo sii kordhiya waxa aan waxba tarayn, bal maxaa faa'iido ah oo uu binu-aadmigu leeyahay? waayo, bal yaa garanaya waxa qof u wanaagsan intuu nool yahay oo ah maalmihii cimrigiisa aan waxba tarayn oo dhan ee uu sida hoos oo kale u dhaafiyo? waayo, bal yaa nin u sheegi kara waxa qorraxda hoosteeda isaga dabadiis ahaan doona?

magac wanaagsanu waa ka sii fiican yahay saliid qaali ah, oo maalinta dhimashaduna waa ka fiican tahay maalinta dhalashada. in guriga diiaafadda la tago waxaa ka wanaagsan in guriga baroorashada la tago, waayo, taasaa dadka oo dhan u dambaysa, oo kuwa nooluna qalbigay taas gashan doonaan. qosol waxaa ka wanaagsan murug, waayo, qalbigu wuxuu ku wanaagsanaadaa wejiga caloolxumadiisa. qalbiga kuwa xigmadda lahu wuxuu ku jiraa guriga baroorashada, laakiinse qalbiga nacasyadu wuxuu ku jiraa guriga farxad. nin intuu nacasyada gabaygooda maqli lahaa waxaa ka wanaagsan inuu canaanta kuwa xigmadda leh maqlo. waayo, qosolka nacasku waa sida qodxo dheri hoostiis ka jacac leh, oo taasuna waa wax aan waxba tarayn. hubaal dulgugu nin xigmad leh wuu waalaa, oo laaluushkuna qalbiguu ka kharribaa. wax bilowgiisa waxaa ka wanaagsan dhammaadkiisa, oo kii dulqaadasho badanuna waa ka wanaagsan yahay kii kibir badan. xanaaq ha ku degdegin, waayo, xanaaq wuxuu ku jiraa laabta nacasyada. ha odhan, waayihii hore bal maxay kuwan uga fiicnaayeen? waayo, xalkaan si caqliya u weyd-

diin maysid. xigmaddu sida dhaxal oo kale ayay u wanaagsan tahay, oo waa u faa'iido kuwa qorraxda arka. waayo, xigmaddu waxay wax u daafacdaa sida lacagtu wax u daafacdo oo kale, laakiinse aqoonta faa'iidadeedu waa in xigmaddu ay nabadgeliso kuwa iyada haysta. bal ilaah shuqulkiisa ka fiirso, waayo, wixii uu isagu qalloociyey bal yaa toosin kara? maal-intii aad barwaaqaysan tahay aad u faraxsanow, oo maalintii aad dhibaataysan tahayna aad u fiirso in ilaah mid u sameeyey sida kan kale si uusan ninna u ogaan karin waxa isaga dabadiis jiri doona. waxaa jira nin xaq ah oo xaqnimadiisa ku halligma iyo nin shar ah oo sharnimadiisa ku cimri dheeraada; labadaba wakhtigii aan waxtarka lahayn ee aan noolaa ayaan arkay. aad xaq ha u noqon oo hana iska dhigin mid aad xigmad u leh, waayo, bal maxaad isu baabbi'inaysaa? aad sharrow ha u noqon, oo nacasna ha noqon, waayo, bal maxaad wedkaaga ka hor u dhimanaysaa? waxaa kuu wanaagsan inaad tan xagsatid, oo aadan gacantaadana dib uga ceshan, waayo, kii ilaah ka cabsada waxan oo dhan ayuu ka soo bixi doonaa. xigmaddu kan xigmadda leh way uga xoog badan tahay toban taliye oo magaalada jooga. waayo, dhulka laguma arag nin xaq ah oo wanaag fala, oo aan dembaabin. wax kasta oo lagu hadlo ha dhegaysan, waaba intaasoo aad maqashaa addoonkaaga oo ku habaarayee. waayo, marar badan ayaa qalbigaagu og yahay inaad adba saasoo kale u habaartid kuwo kale. waxyaalahan oo dhan xigmad baan ku tiijaabiye. waxaan is-idhi, xigmad baan yeelan doonaa, laakiinse xigmaddii way iga fogayd. waayo, bal yaa gaadhi kara wixii aad u fog ee mool dheer? waxaan qalbigayga oo dhan u diyaariyey oo u soo jeediyey inaan ogaado, oo baadho, oo aan doondoono xigmad iyo wax kasta sababtiisa, iyo inaan ogaado in sharnimadu tahay nacasnimo, iyo in doqonnimadu tahay waalli. oo waxaan soo ogaaday wax xataa dhi-mashada ka sii qadhaadh, waana naag qalbigheedu yahay dabinno iyo shabagyo, oo ay gacmeheeduna yihiin jeebbooyin. ku alla kii ilaah ka farxiyo iyadu ku baxsan doonaa, laakiinse dembilaha way qabsan doontaa. wacdiyuhu wuxuu leeyahay, bal eega, si aan sababta u garto ayaan midba mid ku daray oo waxaasaan soo helay. oo weliba waan sii doondoonyaa, laakiinse ma aan helo. kun nin dhexdood ayaan nin qudha ka helay, laakiinse kuwaas oo dhan xataa naag qudha kama helin. bal eeg, waxan keliya oo aan soo ogaaday in ilaah binu-aadmiga sameeyey iyagoo qumman, laakiinse waxay doondooneen hindisooyin badan.

8

yaa ninka xigmadda leh la mid ah? yaase wax mic-nihiisa yaqaan? nin xigmaddiisu wejigiisay dhalaal-isa, oo adaygga wejigiisuna wuu beddelmaa. waxaan kugula talinayaa inaad boqorka amarkiisa dhawrtid, dhaartii ilaah ee aad ku dhaaratay aawadeed. ha ku degdegan inaad hortiiisa ka tagtid, wax shar ahna ha ku sii adkaan, waayo, isagu wuxuu sameeyaa wax alla wuxuu ku farxo. waayo, boqorka hadalkiisu xoog buu leeyahay, oo yaase isaga ku odhan kara, war max-aad samaynaysaa? ku alla kii amarka dhawra innaba

waxyeeello ma gaadhi doonto, oo ninka xigmadda leh qalbigiisuna wakhtiga iyo garsooriddaba wuu gartaa. maxaa yeelay, xaal kastaaba wuxuu leeyahay wakhti iyo garsoorid, in kastoo nin dhibaataadiisu iyadoo weyn ay saaran tahay. maxaa yeelay, isagu garan maayo waxa ahaan doona, waayo, bal yaa isaga u sheegi kara siday u ahaan doonaan? ninna amar uma leh inuu nafta ceshado, oo maalinta dhimashadana amar uma leh. oo wakhtiga dagaalkaasna fasax ma leh, oo sharnimaduna ma samatabbixin doonto kuwa iyada leh. waxaas oo dhan ayaan arkay, oo qalbigay-gana waan u soo jeediyey shuqul kasta oo qorraxda hoosteeda lagu sameeyo oo dhan. waxaa jira wakhti nin mid kale u taliyo oo uu wax yeelo. oo haddana waxaan arkay sharrowyadii oo la aasay, kuwaas oo iman jiray oo ka bixi jiray meeshii quduuska ahayd, oo magaaladii ay waxaas ku dhex sameeyeenna waa laga illoobay. taasuna waa wax aan waxba tarayn. shuqulka sharka ah xukunkiisa dhaqso looma oofiyo, oo sidaas daraaddeed binu-aadmiga qalbigiisu inuu shar sameeyo aad buu u damcaa. in kastoo dembile boqol jeer shar sameeyo, oo cimrigiisuna aad u sii raago, haddana hubaal waxaan ogahay in kuwa ilaah ka cabsada oo hortiiisa ka baqaa ay nabdoonaan doonaa. laakiinse sharrowgu ma nabdoonaan doono, oo cimrigiisuna sii ma raagi doono sida hooska baabba'u uusan u raagin, maxaa yeelay, isagu ilaah hortiiisa kama cabsado. waxaa jira wax aan waxba tarayn oo dhulka lagu sameeyo, waana inay jiraan kuwa xaq ah oo ay wax ku dhacaan sida shuqulka kuwa sharka ah, oo haddana ay jiraan kuwa sharka ah oo ay wax ku dhacaan sida shuqulka kuwa xaq ah. oo waxaan idhi, taasuna waa wax aan waxba tarayn. markaasaan farax u bogay, maxaa yeelay binu-aadmigu inta qorraxda ka hoosaysa kuma haysto wax uga wanaagsan inuu wax cuno, oo wax cabbo, oo uu iska farxo, waayo, taasaa isaga raacaysa intuu hawshoodo cimrigiisa ilaah qorraxda hoosteeda ku siiyo. markaas qalbigayga u soo jeedshay inaan xigmad garto, iyo inaan arko hawsha dhulka lagu sameeyo (waayo, waxaa jira mid aan habeen iyo maalin toona indhihiisa hurdo saarin), markaasaan shuqulka ilaah oo dhan fiiriye, oo gartay inaan binu-aadmigu karin inuu soo wada ogaado shuqulka qorraxda hoosteeda lagu sameeyo oo dhan, maxaa yeelay, in kastoo laysku dhibo in la soo ogaado, haddana taas innaba lama soo heli karo, oo weliba xataa haddii nin xigmad lahu uu u maleeyo inuu soo ogaado, haddana soo ma uu ogaan kari doono.

9

waxyaalahan oo dhan qalbigaygaan kaga fiirsaday si aan u baadho in kuwa xaq ah iyo kuwa xigmadda leh, iyo shuqulladooduba ay gacanta ilaah ku jiraan. binu-aadmigu garan maayo inay jacayl tahay iyo inay nacayb tahay toona. wax waluba iyagay ka horeeeyaan. wax kastaaba isku si bay dadka oo dhan ugu yimaadaan, oo isku wax baa ku dhaca ka xaq ah iyo ka sharka ahba, ka wanaagsan iyo ka xunba, ka nadiifta ah iyo ka aan nadiifta ahaynba, ka al-labariga bixiya iyo ka aan allabariga bixinba. sida kan wanaagsanu yahay ayaa dembiluhuna yahay, oo ka dhaartaana waa la mid kan dhaarta ka cabsada.

wax xun baa ku jira waxa qorraxda hoosteeda lagu sameeyo oo dhan, waana in isku wax ay dadka oo dhan ku dhacaan. oo weliba qalbiga binu-aadniga shar baa ka buuxa, oo qalbigoodana intay nool yihiin waalli baa ku jirta, oo taas dabadeedna kuwii dhintay ayay u tagaan. kii kuwa nool oo dhan la jira rajuu leeyahay, waayo, eeygii noolu waa ka wanaagsan yahay libaax dhintay. waayo, kuwa noolu way og yihiin inay dhiman doonaan, laakiinse kuwa dhintay waxba ma oga, oo innaba abaalgud dambe ma heli doonaan, waayo, iyaga waa la illoobay. oo weliba jacaylkoodii iyo nacaybkoodii iyo hinaasiddoodiiba way wada baabbe'een, oo innaba qayb dambe kuma lahaan doonaan waxa qorraxda hoosteeda lagu sameeyo oo dhan. orod oo tag, oo kibistaada farxad ku cun, oo khamrigaagana qalbi istareexsan ku cab, waayo, ilaah shuqulladaadii horuu u aqbalay. had iyo goorba dharkaagu wax cad ha ahaado, oo madaxaaguna yuusalihiid wayayin. naagtaada aad jeceshahay farxad kula noolow intaad ku nooshahay cimrigaaga aan waxba tarayn ee ilaah qorraxda hoosteeda kugu siiyey oo dhan, waayo, taas waa qaybtaadii aad ku heshay noloshaan iyo hawshaadii aad qorraxda hoosteeda ku dhibtootay. wax alla wixii gacantaadu hesho inay samayso xooggaaga oo dhan ku samee, waayo, she'ool oo aad tegaysid shuqul iyo hindiso iyo aqoon iyo xigmadd toona laguma arko. markaasaan mar kale fiirsaday, oo waxaan qorraxda hoosteeda ku arkay inaan kuwa dheereeyaa mar kasta tartanka ku badin, ama aan kuwa xoogga badan mar kasta dagaalka adkaan, ama aan kuwa xigmadda lahu mar kasta kibis helin, ama aan kuwa garaadka ahu mar kasta hodan noqon, ama aan saanacyada mar kasta raalli laga ahayn, laakiinse waxaa kulligood hela wakhti iyo nasiib. waayo, ninna wedkiisa ma yaqaan. sida kalluun shabag xun lagu qabto, iyo sida shimbirro dabin ku dhaca, saasoo kalaa binu-aadmigana wakhti xun lagu dabaq, markii wedku si kedis ah ugu yimaado. oo xigmad caynkan ah ayaan qorraxda hoosteeda ku arkay, iyana way ila weynayd. waxaa jirtay magaalo yar oo ay dad tiro yaru dhexdeeda joogaan, oo waxaa iyadii ku soo duulay boqor weyn. wuu hareereeyey oo dhufayso waaweyn hareereheeda ka dhistay. haddana waxaa laga dhex helay nin miskiin ah oo xigmad leh, oo isna xigmaddiisii ayuu magaaladii ku samatabbixiyey, laakiinse haddana ninkaas miskiinka ah ciduna ma xusuusan. markaasaan idhi, xigmaddu xoogga way ka fiican tahay, hase ahaatee ninkii miskiin ah xigmaddiisa waa la quudhsadaa, oo erayadiisana lama dhegaysto. kuwa xigmadda leh erayadoodii xasilloonaan lagu maqlaa waa ka sii wanaagsan yihiin qaylada kan nacasyada ka dhex taliya. xigmaddu waa ka fiican tahay hubka dagaalka, laakiinse dembile qudha ayaa wax badan oo wanaagsan baabbi'iya.

10

diiqsiyadii dhintay saliidda cadarsameeyaha way quudhmiyaan, oo nacasnimadii yaruna saasoo kalay kan xigmadda loo sharfo u bi'isaa. ninkii xigmad leh qalbigiisu xagga midigtuu u jeedaa, laakiinse nacaska qalbigiisu xagga bidixduu u jeedaa. oo weliba kan nacaska ahu markuu jidka marayo wuu

caqli yaraadaa, oo ku alla kii uu arkaba wuxuu u sheegaa inuu nacas yahay. haddii taliyahu kugu dhirfo, meeshaada ha ka dhaqaaqin, waayo, qalbiqabowgu xumaano waaweyn wuu qabowjiyaa. waxaa jira wax shar ah oo aan qorraxda hoosteeda ku arkay, waxaana weeye qalad taliyaha ka yimaada. nacasnimadu waxay joogtaa meelo sarsare oo waaweyn oo taajiriintuna waxay fadhiyaan meel hoose. waxaan arkay addoommo fardo fuushan, iyo amiirro sida addoommo oo kale lugaynaya. kii god qodaa isagaa ku dhici doona, oo ku alla kii deyr dumiyaana abeesaa qaniini doonta. ku alla kii dhagaxyo rujiyaaba wuu ku dhaawacmi doonaa, oo kii qoryo jebejiyaana isagaa khatar ku geli doona. haddii birtu af beesho, oo aan la soofayn, waa in xoog badan lagu sii kordhiyaa, laakiinse xigmaddu faa'iido bay leedahay si loogu liibaano. haddii abeeso wax qaniinto iyadoo aan la falfalin, markaas ka dib falfalowgu waxtar ma leh. kii xigmad leh erayada afkiisu waa raxmad miidhan, laakiinse bushimaha nacasku isaga qudhiisay baabbi'iyaan. erayada afkiisa bilowgoodu waa nacasnimo, oo dhammaadka hadalkiisuna waa waalli baas. nacasku hadalkiisa wuu badiyaa, waxa ahaan doona binu-aadmigu garan maayo, oo waxa dabadiis dhici doonana bal yaa u sheegi kara? nacasyada hawshoodu midkood kastaba way daalisaa, maxaa yeelay, isagu xataa sida magaalada loo tago ma yaqaan. dalkow, adaa iska hoogay, markii boqorkaagu ilmo yar yahay, oo amiirradaaduna ay aroortii wax cunaan! dalkow, waad barakaysan tahay, markii boqorkaagu nin gobeed yahay, oo amiirradaaduna ay wakhti habboon wax u cunaan inay xoog ku yeeshaan ee aan ahayn inay sakhraamaan! caajisnimo badan saqafku waa ku duma, oo shuqulla'aanta gacmahana gurigaa ku darroora. diyaafadda waxaa loo dhigaa qosol aawadiis, khamriguna naftuu u raaxeeyaa, oo lacagtu wax kastaba way ka jawaabtaa. boqorka ha ku caayin xataa fikirkaaga, oo taajirkana ha ku caayin qolladdaada jiifka, waayo, shimbir hawada duusha ayaa codkaaga qaadi doonta, oo wax baalal leh ayaa xaalka sheegi doona.

11

kibistaada biyaha korkooda ku tuur, waayo, maalmo badan dabadood waad heli doontaa. oo toddoba qaybood u kala qaybi iyo weliba siddeed, waayo, masiibada dhulka iman doonta garan maysid. haddii daruuruhu roob ka buuxsamaan, dhulkay ku soo daataan, oo haddii geed xagga koonfureed amase xagga woqooyi u dhaco, meeshuu u dhacay ayuu oolli doonaa. kii dabaysha eegaa waxba ma uu beeran doono, oo kii daruuraha fiiriyaana waxba ma goosan doono. sida aadan dabaysha jidkeeda u garanayn, ama aadan sida lafuhu ugu dhex samaysmaan naag uur leh maxalkeed u garanayn, saas oo kale ayaadan shuqulka ilaaha wax walba sameeya u garanayn. ini-inahaaga aroorta beero, oo fiidkana gacantaada ha ceshan, waayo, innaba garan maysid mid liibaani doona, kan ama kaas, iyo inay labadooduba isku si u wanaagsanaan doonaan iyo in kale. sida runta ah iftiinku waa macaan yahay, oo indhahana way

u wanaagsan tahay inay qorraxda arkaan. haddii nin sannado badan noolaado, kulligood ha ku farxo, laakiinse ha xusuusto maalmaha gudcurka, waayo, iyagu way badnaan doonaan. waxa imanaya oo dhammu waa wax aan waxba tarayn. barbaarkow, barbaarnimadaada ku farax, oo wakhtiga dhallinyaranimadaadana qalbigaagu ha ku istarexiyo, oo sida qalbigaagu doonayo oo ay indhahaagu arkaanba u soco, laakiinse waxaad ogaataa in ilaah waxyaalahaas aawadood oo dhan kuu xukumi doono. haddaba sidaa daraaddeed qalbigaaga murugta ka durki, oo jidhkaagana xumaanta ka fogee, waayo, carruurnimada iyo dhallinyaranimaduba waa wax aan waxba tarayn.

12

haddaba wakhtiga dhallinyaranimadaada abuura-haaga xusuuso intaan maalmaha xumu kuu iman, ama ayan kuu soo dhowaan sannadaha aad odhan doonto, sannadahan kuma istareexo, iyo intaan qorraxda, iyo iftiinka, iyo dayaxa, iyo xiddiguhuba ay wada madoobaan, ama intaan daruuruhu roobka ka daba noqon, iyo inta kuwa guriga dhawraa ay gariiraan, oo nimanka xoogga badanuna ay soo gotaan, oo kuwa wax shiidaana ay tiradooda yar aawadeed shuqulka u joojiyaan, oo kuwa daaqadaha wax ka fiiriyaana ay madoobaadaan, iyo inta albaabbada jidadka lagu xidho, iyo inta sanqadha shiididdo ay gaaban tahay, oo shimbirta cideeda lagu tooso, oo gabdhaha muusikaduna ay wada taag darnaadaan. waxa sarreeya ayay ka baqi doonaan, oo jidadka dhexdoodana waxyaalo cabsi ah ayaa jiri doona, oo geedka yicibtu waa ubxin doonaa, oo koronkoraduna way isculaysin doonaan, oo damacuna wuu baabbi'i doonaa, maxaa yeelay, binu-aadmigu wuxuu tagaa hoygiisa daa'imka ah, oo kuwa baroortaana jidadkay warwareegaan. abuura-haaga xusuuso intaan xadhigga lacagta ahu kala go'in, ama aan maddiibadda dahabka ahu kala jabin, ama aan jalxaddu isha biyeed agteeda ku burburin, ama aan giraan-girta ceelku jabin, iyo intaan ciiddu dhulka ku noqon siday horeba ahayd, oo ruuxuna ku noqon ilaahii horeba siiyey. wacdiyuhu wuxuu leeyahay, waa wax aan waxba tarayn, wax waluba waa wax aan waxba tarayn. oo haddana wacdiyuhu xigmad buu lahaa, oo weliba dadkuu aqoon baray. wuxuu aad uga fikiray, oo baadhay, oo isku hagaajiyey maah-maahyo badan. wacdiyuhu wuxuu doonay inuu soo helo erayo la aqbalo iyo wixii si qumman loo qoray oo ahaa hadal run ah. erayada kuwa xigmadda lahu waa sida wax wax muda oo kale, oo maah-maahyada la soo ururshayna waa sida musmaarro la adkeeyey; adhijir qudha ayaa bixiyey. oo weliba, wiilkaygiyow, waxyaalahan ku waano qaado. buugag badan samayntoodu innaba dhammaad ma leh, oo waxbarashada badanuna jidhkay daalisaa. xaalkan soo koobiddiisii waa tan. waa la wada maqlay. ilaah ka cabso, oo amarradiisana dhawr, waayo, taasuu waa waxa binu-aadmiga oo dhan u gudboon. waayo, ilaah wuu xukumi doonaa shuqul kasta, iyo wax kasta oo qarsoon, ha fiicnaadeen ama ha xumaadeene.

wakhtigii ahashwerus (ahashweruskaasu wuxuu ahaa kii xukumi jiray hindiya iyo itoobiya inta ka dhex leh, oo u talin jiray boqol iyo toddoba iyo labaatan gobol) markii boqor ahashwerus uu ku fadhiistay carshigii boqortooyadiisa oo ku yiil shuushan oo ahayd hoygii boqorka, sannaddii saddexaad oo boqornimadiisa ayuu martiqaad u sameeyey amiirradiisii iyo addoommadiisii oo dhan, taas oo ay hortiisa joogeen xooggii faaris iyo maaday, iyo dadkii gobta ahaa iyo amiirradii gobollada. oo wuxuu soo bannaan dhigay maalkii boqortooyadiisa ammaanta badnayd, iyo sharaftii haybaddiisa sarraaysa, intii maalmo badan ah oo gaadha boqol iyo siddeetan maalmood. oo markii maalmahaasu dhammaadeen ayuu boqorku diyaafad u sameeyey dadkii shuushan oo hoygii boqorka ahayd joogay oo dhan, yar iyo weynba, intii toddoba maalmood ah, oo diyaafaddiina waxaa lagu dhigay barxaddii beerta ku dhex tiil hoygii boqorka. oo waxaa meeshaa ka laalaaday daahyo ah caddaan iyo cagaar iyo buluug, oo waxaa ku xidhnaa xadhko laga sameeyey maro wanaagsan iyo dhar guududan oo sudhan siddooyin lacag ah iyo tiirar marmar ah. sariiruhuna waxay ahaayeen dahab iyo lacag, oo waxaa la dhigay meel siman oo laga sameeyey marmar ah casaan iyo caddaan iyo huruud iyo madow. oo waxaa dadka cabniin lagu siiyey weelal dahab ah (oo weelashana midba midka kale wuu ka duwanaa), oo khamrigii boqorkuna wuu badnaa sidii ay ahayd deeqsinimadii boqorku. oo cabniinkuna wuxuu waafaqsanaa qaynuunka, dirqina ma jirin, waayo, boqorku wuxuu madaxdii gurigiisa oo dhan ku amray inay nin kasta u yeelaan siduu doonayo. oo weliba boqorad washtiina waxay dumarkii diyaafad ugu samaysay hoygii reer boqor oo uu boqor ahashwerus lahaa. oo maaliintii toddobaad boqorkii, isagoo qalbigiisu khamri ku faraxsan yahay, wuxuu amray toddobadii midiidin oo boqor ahashwerus ka adeegi jiray oo ahaa mehuumaan, bista, xarboona, bigtaa, abagta, seetar, iyo karkas, oo wuxuu iyagii ku amray inay boqorad washtii hortiisa keenaan, iyadoo qabta taajkii boqornimada, si quruxdeeda loo tuso dadka iyo amiirrada, waayo, iyadu waxay lahayd suurad wanaagsan oo in la fiirsado ku fiican. laakiinse boqoraddii washtii ahayd way diidday inay ku timaado amarkii boqorku ugu soo dhiibay midiidinnada. sidaas daraadeed boqorkii aad buu u xanaaqay, oo cadhadiisiiina wuu la gubtay. markaasaa boqorkii wuxuu la hadlay niman kii xigmadda lahaa oo xilliyaada yiqiin, (waayo, boqorka caadadiisu saasay ahayd xagga kulli kuwii sharcigii yiqiin iyo xukunkaba, oo waxaa isaga ku xigay karshena, shetaar, admata, tarshiish, meres, marsena, iyo memukaan oo ahaa toddobadii amiir oo faaris iyo maaday, oo arkay boqorka wejigiisa, oo fadihiyey boqortooyada derejadaeda kowaad, oo wuxuu ku yidhi, war maxaan ku samaynaa boqorad washtii sida sharciga waafaqsan? maxaa yeelay, iyadu ma ay yeelin yeedhiddii boqor ahashwerus iyada midiidinnada ugu sii dhiibay. markaasaa memukaan jawaabay, oo wuxuu boqorkii iyo amiirradii hortooda ka yidhi, boqorad washtii boqorka

oo keliya ma ay xumayn, laakiinse waxay xumaysay amiirrada oo dhan, iyo dadka deggan boqor ahashwerus gobolladiisa oo dhan. haddaba wixii ay boqoraddu samaysay wuu wada gaadhi doonaa dumarka oo dhan, kolkaasay nimankooda quudhsan doonaan markii warkan loo sheego, oo lagu yidhaahdo, boqorkii ahashwerus wuxuu amray in boqorad washtii hortiisa la keeno, laakiinse ma ay iman. haddaba isla maantadan amiiradaha faaris iyo maaday oo maqlay wixii ay boqoraddu samaysay, sidaasoo kalay ku odhan doonaan boqorka amiirradiisa oo dhan. oo saas aawadeed waxaa kici doona quudhsasho iyo xanaaq badan. haddaba haddii boqorku raalli ka yahay, amar boqornimo ha bixiyo, oo amarkaasna si aan loo beddelin la lagu dhex qoro qaynuunnada reer faaris iyo reer maaday, inaanay boqoradda washtii mar dambe iman boqor ahashwerus hortiisa. boqorkuna boqoradnimadeedii ha siiyo mid kale oo iyada ka wanaagsan. oo marka boqorka amarkiisa uu bixin doono lagu faafiyo boqortooyadiisa oo dhan (waayo, way weyn tahay) ayaa dumarka oo dhammu nimankooda maamusiis doonaan, yar iyo weynba. oo odhaahdaasu waxay ka farxisay boqorkii iyo amiirradii oo dhanba, kolkaasuu boqorkii yeelay sidii uu memukaan yidhi. oo wuxuu warqado u diray boqorka gobolladiisii oo dhan, oo gobol walba wuxuu ugu qoray fartiisii, oo dad kastana wuxuu ugu qoray afkoodii, si nin kastaa ugu taliyo reerkiisa oo uu ku sheego afka dadkiisu ku hadlo.

2

oo waxyaalahaas dabadood markii boqor ahashwerus cadho baxay ayuu soo xusuustay washtii, iyo wixii ay samaysay, iyo wixii iyada ka geesta ahaa oo la amray. markaasaa boqorka midiidinnadiisii u adeegi jiray waxay yidhaahdeen, boqorka ha loo doondoono bikrado qurux badan oo dhallinyaro ah; oo boqorku gobol kasta oo boqortooyadiisa ka mid ah ha ka dhex doorto wakiillo, si ay bikradaha quruxda badan oo dhallinyarada ah oo dhan ugu soo ururiyaan shuushan oo ah hoyga boqorka, oo iyaga ha keeneen guriga naagaha, oo gacanta ha u geliyeen heegay oo ah midiidinka boqorka naagaha u dhawra, oo iyaga ha la siiyo alaabtoodii ay isku daahirin lahaayeen. oo gabadii boqorka la wanaagsanaata, meeshii washtii boqorad ha ka noqoto. oo waxaasuna boqorka way ka farxiyeen; kolkaasuu saas yeelay. oo shuushan oo hoygii boqorka ahaa waxaa jiray nin yuhuud ah, oo magiciisana waxaa la odhan jiray mordekay ina ya'ir, ina shim'i, ina qish, oo wuxuu ahaa reer benyaamiin, oo isaga waxaa mar hore laga soo kaxaaystay yerusaalem, wuxuuna la socday maxaabiistii lala soo kaxaaystay yekonyaah oo ahaa boqorkii reer yahuudah, oo uu soo kaxaaystay nebukadnesar oo ahaa boqorkii baabuloon. oo isagu wuxuu soo koriyey hadasaah, taasoo ahayd ina-adeertiis esteer, waayo, iyadu aabbe iyo hooyo toona ma ay lahayn; gabadhuna way suurad wacnayd, wayna qurux badnayd; oo markii aabbeheed iyo hooyadeed dhinteen ayaa mordekay qaatay oo sidii gabadiisii ka dhigay. markii la maqlay boqorka amarkiisii iyo naadadiisii, kolkii hablo badan lagu soo ururiyey shuushan

oo ahayd hoygii boqorka, oo gacanta loo geliyey heegay, ayaa esteer la geeyey gurigii boqorka, oo waxaa gacanta loo geliyey heegay oo ahaa kii naagaha dhawri jiray. oo gabadhii way la wanaagsanaatay is-agii, wuuna u roonaaday; oo markiiba wuxuu iyadii siiyey alaabeedii isdaahirinta, iyo intii ay qaybta u lahayd, iyo toddoba gabdhood oo ay waajib u lahayd in laga siiyo guriga boqorka. markaasuu iyadii iyo gabdhaheediiba geeyey meeshii ugu wanaagsanayd guriga naagaha. esteerna ma ay sheegin dadkeedii iyo qoladeedii toona; waayo, waxaa mordekay ku amray inaanay waxba sheegin. mordekayna wuxuu maalin kasta mari jiray barxadda guriga naagaha horteeda si uu ku ogaado esteer nabadqabkeeda iyo waxa iyada ku dhici lahaa. haddaba markii gabadh walba wakhtigeedii la gaadhay inay u gasho boqor ahashwerus, oo iyada loogu sameeyo sida waafaqsan waxa sharcigu dumarka farayo laba iyo toban bilood dabadeed, (waayo, saasaa isdaahirintoodu ku dhammaan jirtay, inay intii lix bilood ah ismariyaan salidda malmalka, intii lix bilood ahna ismariyaan uunsi udgoon iyo waxyaalaha dumarka lagu daahiriyo) ayaa sidaas gabadhii boqorkii ugu timid, oo wax alla wixii ay doonaysay inay guriga naagaha ka qaadata, oo ay la tagto guriga boqorka, dhammaantood waa la siiyey iyada. oo iyadu fiidkii bay tagtay, oo subaxdii ayay ku soo noqotay gurigii labaad oo naagaha, iyo gacanta shacashgas oo ahaa boqorka midiidinkiisii u dhawri jiray naagaha addoommaha ah. iyana mar dambe boqorkii uma ay soo gelin, in boqorku ku farxo iyo in magaceeda loogu yeedho mooyane. haddaba esteer oo ahayd ina abixiyail, kaasoo adeer u ahaa mordekay oo iyada qaatay oo ka dhigtay sidii gabadhiisii oo kale, markii wakhtigeedii ay boqorka u geli lahayd la gaadhay, iyadu waxba ma ay dalban wixii heegay oo ahaa boqorka midiidinkiisii naagaha u dhawri jiray uu u dooray mooyane. oo intii esteer aragtay oo dhammu way u bogen. haddaba boqorka sannaddiisii toddobaad ee boqornimadiisa, bisheedii tobnad oo ahayd bisha tebed ayaa esteer loogu geeyey boqor ahashwerus gurigiisii boqornimada. haddaba boqorkii esteer buu ka jeclaaday naagihii kale oo dhan, oo iyana waxay isagii ka heshay raxmad iyo roonaaan ka sii badan intii ay bikradaha kale heleen oo dhan; oo sidaas daraadeed ayuu madaxa u saaray taajkii boqornimada, oo meeshii washtii ayuu iyada boqorad uga dhigay. markaasaa boqorkii martiqaad weyn u sameeyey amiirradiisii iyo addoommadiisii oo dhan, taasuna waxay ahayd martiqaad esteer loo sameeyey; oo gobolladiina boqorku wuu nasiyey, oo hadiyadona wuxuu u bixiyey sidii deeqsinimadiisii ahayd. oo markii bikradihii mar labaad la soo ururiyey ayaa mordekay soo fadhiistay boqorka iridiisii. oo esteerna weli ma ay sheegin qoladeedii iyo dadkeedii toona, sidii mordekay ku amray; waayo, esteer amarkii mordekay bay u addeeci jirtay sidii markii uu korinayay oo kale. oo waagaas mar uu mordekay boqorka iriddiisa fadhiistay ayaa waxaa aad u cadhooday laba nin oo boqorka midiidinno u ahaa, waxayna ahaayeen bigtaan iyo teresh oo ka mid ahaa kuwa iridda dhawra, oo waxay dooneen iyo boqor ahashwerus dilaan. oo xaalkaas waxaa ogaaday mordekay, kolkaasuu u sheegay boqorad esteer; es-

teerna waxay u sheegtay boqorkii, iyadoo ku hadlaysa mordekay magiciisa. oo markii xaalkaas la baadhay ayaa waxaa la ogaaday inay saas tahay, oo labadoodiiba geed baa laga soo deldelay; oo taasna waxaa lagu qoray buuggii taariikhda boqorka hortiisa.

3

oo waxyaalahaas dabadeed boqor ahashwerus wuxuu dalliciyeey oo kursigiisii ka sarraaysiiyey amiirradii isaga la joogay oo dhan haamaan ina hamedaaata oo ahaa reer agag, oo isaga wuu hore mariyey. oo waxaa haamaan u foororsaday oo u sujuuday boqorka addoommadiisii iriddiisa joogay oo dhan, waayo, boqorka ayaa in saas loo yeelo amray. laakiinse mordekay uma uu foororsan, umana sujuudin. markaasaa addoommadii boqorka oo joogay boqorka iriddiisa waxay mordekay ku yidhaahdeen, war maxaad u jebinaysaa boqorka amarkiisa? haddaba waxaa dhacday, markay maalin kasta saas ku lahaayeen, laakiinse isagu uusan dhex u dhigin, inay warkaas haamaan u sheegeen inay arkaan bal wuxuu xaalka mordekay noqdo, waayo, wuxuu iyagii u sheegay inuu yuhuud yahay. haamaanna markuu arkay inaan mordekay u foororsan oo aanu u sujuudin, ayuu haamaan aad u cadhooday. laakiinse wuu quudhsaday inuu mordekay oo qudha gacanta saaro, waayo, waxaa isaga loo sheegay mordekay qabiilkiisa; oo sidaas daraadeed haamaan wuxuu doonayay inuu wada baabbi'yo yuhuudda boqortooyada ahashwerus deggan oo dhan, kuwaasoo ahaa mordekay qabiilkiisii. oo sannaddii laba iyo tobnad oo boqor ahashwerus, bisheedii kowaad taasoo ah bisha niisaan ayay haamaan hortiisa ku rideen saami magiciisa la yidhaahdo fuur, oo taasuna waxay socotay maalin ka maalin, iyo bil ka bil, ilaa bishii laba iyo tobnad oo ah bisha daaar. markaasaa haamaan wuxuu boqor ahashwerus ku yidhi, waxaa jira dad ku wada dhex firidhsan dadyowga deggan gobollada boqortooyadaada oo dhan, qaynuunnadooduna way ka wada duwan yihiin kuwa dadyowga kale oo dhan. iyaguna qaynuunnada boqorka ma dhawraan. sidaas daraadeed, boqorow, inaad iska daysid faa'iido kuugu ma jirto. haddaba, boqorow, taas haddaad raalli ka tahay, ha la qoro in iyaga la baabbi'yo; oo anna waxaan bixin doonaa toban kun oo talanti oo lacag ah, oo waxaan gacanta u gelin doonaa kuwa boqorka shuqulkiisa u taliya inay iyagu maalkaas geliyaan khasnadaha boqorka. markaasaa boqorkii wuxuu gacantiisa ka siiyay kaatunkiisii oo wuxuu siiyey haamaan ina hamedaaata oo ahaa reer agag ee weliba ahaa cadowgii yuhuudda. kolkaasaa boqorkii wuxuu haamaan ku yidhi, lacagta adiga lagu siiyey, oo weliba dadkana waxaad ku samaysaa wax alla wixii kula wanaagsan. oo bishii kowaad maalinteedii saddex iyo tobnad ayaa loo wada yeedhay boqorka karraaniyadiisii oo dhan, oo waxaa la qoray kulli wixii haamaan ku amray boqorka saraakiishiisii iyo taliyayaashii gobollada oo dhan xukumayay, iyo amiirradii u talinayay dad kasta, oo gobol kasta waxaa loogu qoray afkiisii. oo waxaa lagu qoray boqorka ahashwerus magiciisa, waxaana lagu shaabadeeyey boqorka kaatunkiisii. oo warqadona

waxaa loo dhiibay warqaadayaal, oo waxaa loo diray boqorka gobolladiisii oo dhan, in yuhuudda oo dhan la wada baabbi'yo, oo la wada laayo, oo la halaago dhammaantood, yar iyo weyn, iyo dhallaanka iyo dumarkaba, bisha adaar oo ah bisha laba iyo tobnaad, maalinteeda saddex iyo tobnaad, iyo in maalkoodana booli ahaan loo dhaco. oo waxaa dadyowga oo dhan lagu dhex faafiyey warqaddii la qoray naqilkeedii, oo leh amar ha la wada siiyo gobollada oo dhan inay diyaar u noqdaan maaliintaas. oo warqaadayaashii haddiiba degdeg bay ugu ambabbexeen boqorka amarkiisii, oo shuushan oo ahayd hoygii boqorkana amarkii waa lagu bixiyey. haddaba boqorkii iyo haamaan waxay u fadhiisteen inay wax cabbaan; laakiinse magaaladii shuushan oo dhammu way ka wa-reertay.

4

haddaba markii mordekay ogaaday wixii la sameeyey oo dhan ayuu dharkiisii jeexjeexay, dhar joonyad ahna wuu xidhay oo dambas ismariyey, markaasuu magaalada dhex galay oo oohin dheer oo qadhaadh ku qayliyey. wuxuuna hor yimid boqorka iriddiisa; waayo, ninna iridda boqorka ma geli karayn isagoo dhar joonyad ah qaba. oo gobol kasta oo qaynuunkii iyo amarkii boqorku gaadhayba waxaa yuhuuddii ka dhex dhacday baroor weyn, iyo soon, iyo oohin, iyo qaylo; kuwo badanuna dambas bay ku jifeen iyagoo dhar joonyad ah qaba. markaasaa esteer waxaa u yimid oo xaalkaas u soo sheegay gabdhaheedii iyo midiidinnadeedii; kolkaasay boqoradii aad iyo aad u murugootay; oo mordekay ayay u sii dirtay dhar uu xidho, waxayna u sheegtay inuu dharkiisii joonyadda ahaa iska furo; laakiinse dharkii ma uu qaadan. markaasaa esteer waxay u yeedhay hatag oo boqorka midiidinnadiisa ka mid ahaa oo uu boqorku u doortay inuu u adeego, oo waxay isagii ku amartay inuu mordekay u tago oo uu soo ogaado bal waxa xaalkanu ahaa, iyo wuxuu u dhacayba. sidaas daraadeed hatag wuxuu mordekay ugu tegey magaalada bannaankeedii ka soo hor jeeday boqorka iriddiisa. markaasaa mordekay wuxuu isagii u sheegay dhammaan wixii isaga ku dhacay, iyo lacagtii uu haamaan u ballaqaaday inuu siinayo boqorka khasnadihiisa in yuhuudda la baabbi'yo aawadeed. oo weliba wuxuu isagii u dhiibay naqilka warqadii oo amarku ku qornaa oo shuushan lagu faafiyey si yuhuudda loo wada baabbi'yo, wuxuuna taas u siiyey inuu esteer tuso oo uu iyada u warramo, oo wuxuu iyada ku amray inay boqorka u gasho, oo ay barido oo ay isaga hortiiisa wax ka weyddiisato dadkeeda aawadiis. kolkaasaa hatag yimid oo wuxuu esteer u sheegay erayadii mordekay. dabadeedna esteer baa la hadashay hatag oo waxay farriin ugu sii dhiibay mordekay oo ku tidhi, boqorka addoommadiisaa oo dhan iyo dadka boqorka gobolladiisa deggan oo dhammu way wada og yihiin in ku alla kii, isagoo aan loo yeedhin, boqorka ugu soo gala barxadda dhexe, ama nin ha ahaado ama naag ha ahaatee, qaynuun baa loo hayaan, waana in isaga la dilo, haddaan boqorku usha dahabka ah fidin, si uu u noolaado aawadeed; laakiinse aniga la iima yeedhin

inaan boqorka u soo galo intii soddon maalmood ah. kolkaasaa mordekay loo soo sheegay esteer erayadeedii. markaasuu mordekay iyagii jawaab ugu sii dhiibay esteer, oo wuxuu ku yidhi, ha moodin inaad adiga qudhaadu guriga boqorka ku baxsan doontid iyadoo aanay yuhuudda ka baxsan. waayo, hadaad wakhtigan iska aamustid, waxaa yuhuudda meel kale uga kici doona furasho iyo samatabbax, laakiinse adiga iyo reerka aabbahaaba waad halligmi doontaan. bal yaase garanaya inaad wakhtigan oo kale daraadiis boqortooyada u soo gashay? markaasaa esteer waxay iyaga u sheegtay inay mordekay jawaab ku celiyaan, oo waxay ku tidhi, tag, oo soo wada ururi yuhuudda shuushan joogta oo dhan, oo ii sooma, oo intii saddex maalmood ah, habeen iyo maalin toona, waxba ha cunina, waxna ha cabbina; oo aniga iyo gabdhahayguna sidaas oo kalaan u soomaynaa; oo kolkaasaan boqorka u gelayaa, taasoo aan sharciga waafaqsanayn; oo haddii aan halligmona, waan halligmayaa. markaasuu mordekay iska tegey oo sameeyey wax alla wixii esteer ku amartay oo dhan.

5

haddaba maalintii saddexaad esteer baa gashatay dharkeedii boqornimada, oo waxay soo istaagtay guriga boqorka barxaddiisa dhexe, taasoo ka soo hor jeeday guriga boqorka; oo boqorkuna wuxuu ku fadhiyey carshigiisii boqornimada oo ku dhex yiil guriga boqornimada, wuxuuna ka soo hor jeeday iridda guriga laga soo galo. oo markii boqorkii arkay boqorad esteer oo barxadda dhex taagan ayuu raalli ka noqday iyada, oo boqorkiina wuxuu esteer ku soo fidiyey ushii dahabka ahayd oo gacantiisa ku jirtay. markaasaa esteer soo dhowaatay oo taabatay usha dushadeedii. kolkaasuu boqorkii ku yidhi, boqorad esteeray, maxaad doonaysaa? oo maxaad i weyddiisanaysaa? xataa hadday boqortooyada badhkeed tahay waa lagu siinayaaye. kolkaasaa esteer waxay tidhi, boqorow, hadday kula wanaagsan tahay, maanta adiga iyo haamaanba kaalaya martiqaadka aan u diyaariyey. markaasaa boqorkii wuxuu yidhi, haamaan haddiiba ha dhaqsado, si loo yeelo waxay esteer tidhi. oo sidaas daraadeed boqorkii iyo haamaanba waxay yimaadeen martiqaadkii ay esteer u diyaarisay. oo intii martiqaadkii khamriga la joogay ayuu boqorkii esteer ku yidhi, baryadaadu waa maxay? maxaad i weyddiisanaysaa? xataa hadday boqortooyada badhkeed tahay waa lagu yeelayaaye. markaasaa esteer jawaabtay oo tidhi, baryadayda iyo weyddiisashadaydu waxay tahay, boqorow, haddaad raalli iga tahay, oo aad ku faraxdid inaad ii samaysid waxaan kaa baryay, oo aad yeeshid waxaan ku weyddiistay, haddaba adiga iyo haamaan kaalaya martiqaadka aan idiin diyaarin doono, oo aniguna berri baan yeelayaa sidaad tidhi, boqorow. markaasaa haamaan maaliintaas wuxuu dibadda u baxay isagoo faraxsan oo qalbiga ka rayraynaya. laakiinse haamaan markuu arkay mordekay oo jooga boqorka iriddiisa, oo aan isaga u istaagin, una gariirin, ayuu mordekay aad iyo aad ugu cadhooday. habase ahaatee haamaan wuu isceliyey oo gurigiisuu tegey. markaasuu u cid dirsaday oo u yeedhay saaxiibbadiis iyo naagtiisii

seresh. markaasaa haamaan wuxuu iyagii uga shee-keeyey ammaanta maalkiisa, iyo badnaanta carruur-tiisa, iyo kulli derejadiihii boqorku isaga u dalliciyey oo dhan, iyo sidii boqorku ugu wada sarraysiiyey bo-qorka amiirradiisa iyo addoommadiisa oo dhan. oo haamaan weliba wuxuu kaloo yidhi, xataa boqoradda ester ninna uma ay oggolaan inuu boqorka u soo raaco martiqaadkii ay diyaarisay aniga mooyaane; oo weliba berrina anigoo boqorka la jira ayay i mar-tiqaadday. laakiinse waxaa oo dhammu waxba ii tari maayaan intaan arkayo yuhuudiga mordekay oo bo-qorka iriddiisa fadhiya. markaasaa naagtiisii seresh iyo saaxiibbadiis oo dhammu waxay ku yidhaahdeen, ha la sameeyo qori wax lagu deldelo oo dhererkiisu konton dhudhun yahay, oo subaxda waxaad boqorka ku tidhaahdaa, mordekay meeshaas ha lagu deldelo. oo markaas dabadeed adigoo faraxsan boqorka mar-tiqaadka u raac. kolkaasaa hadalkaasu ka farxiyey haamaan; oo wuxuu amray in meeshii deldelaadda la sameeyo.

6

habeenkaasna boqorkii wuu seexan kari waayay, kolkaasuu amray in loo keeno buuggii taariikhda wakhtigaas, oo waxaa lagu akhriyey boqorka hortiisa. oo waxaa laga dhex helay oo ku qornaa in mordekay sheegay bigtaan iyo teresh oo ahaa bo-qorka labadiisii midiidin oo ka mid ahaa kuwii irrida dhawri jiray, kuwaas oo doonay inay boqor ahash-werus dilaan. markaasaa boqorkii wuxuu yidhi, taas aawadeed maxaa maamuus iyo derejo ah oo mordekay loo sameeyey? kolkaasaa addoommadii boqorka u adeegi jiray waxay isagii ku yidhaahdeen, waxba looma samayn. markaasaa boqorkii wuxuu yidhi, yaa barxadda jooga? haddaba haamaan ayaa yimid guriga boqorka barxaddiisa dibadda ah inuu boqorka kala hadlo in mordekay lagu deldelo qorigii deldelaadda oo uu isaga u diyaariyey. markaasaa bo-qorka addoommadiisii waxay isaga ku yidhaahdeen, bal eeg, haamaan baa taagan barxadda. kolkaasaa bo-qorkii yidhi, ha soo galo. markaasuu haamaan soo galay, oo boqorkii wuxuu ku yidhi, ninkii boqorku ku farxo inuu maamuuso maxaa loo yeelaa? haddaba haamaan wuxuu qalbigiisa iska yidhi, bal yaa bo-qorku ku farxi lahaa inuu maamuuso in ka badan in-tuu i maamuuso? oo haamaan wuxuu boqorkii ku yidhi, ninkii boqorku ku farxo inuu maamuuso ha loo keeno dharkii boqornimada oo boqorku xidhan jiray, iyo faraska boqorku fuulo, oo madaxana ha loo saaro taajka boqorka, oo dharka iyo faraska gacanta ha loo geliyo boqorka amiirradiisa sharafta leh mid-kood, in loo lebbiso ninkii boqorku ku farxo inuu maamuuso. oo isaga inta faras la fuushiyo, jidka ma-gaalada dhexdeeda ha la mariyo, oo hortiisa ha laga naadiyo, ninkii boqorku ku farxo inuu maamuuso sidaasaa loo yeelaa. markaasaa boqorkii wuxuu ha-maaman ku yidhi, haddaba soo dhaqso, oo waxaad soo qaaddaa dharkii iyo faraskii aad sheegtay, oo wixii aad sheegtay oo dhan u samee mordekay oo ah yuhu-udiga fadhiya boqorka iriddiisa; oo wixii aad sheeg-tay oo dhan yaan waxba ka dhinnaan. kolkaasaa haamaan wuxuu soo qaaday dharkii iyo faraskii oo

wuxuu u lebbisay mordekay, oo isagoo faraskii fu-shaan ayuu mariyey jidka magaalada, oo wuxuu hor-tiisa ka naadiyey, sidaasaa loo yeelaa ninkii boqorku ku farxo inuu maamuuso. haddaba mordekay wuxuu mar kale ku soo noqday boqorka iriddiisii. laakiinse haamaan isagoo murugaysan oo hagoogan ayuu gu-rigiisii dhaqso u tegey. markaasaa haamaan wuxuu naagtiisii seresh iyo saaxiibbadiis oo dhan uga shee-keeyey wixii isaga ku dhacay oo dhan. kolkaasaa rag-giisii xigmadda lahaa iyo naagtiisii seresh waxay ku yidhaahdeen, mordekay oo aad bilowday inaad horti-isa ku dhacdo, hadduu yahay farcanka yuhuudda, ka adkaan maysid, laakiinse hubaal hortiisaad ku dhici doontaa. oo weliba intay isagii la sii hadlayeen waxaa yimid boqorka midiinnadiisii, oo u soo dhaqsaday inay haddiiba haamaan keenaan martiqaadkii ester diyaarisay.

7

haddaba boqorkii iyo haamaan waxay u yimaadeen inay boqorad ester martiqaadkeedii ka qayb galaan. oo haddana maalintii labaad intii la fadhiyey mar-tiqaadkii khamriga ayaa boqorkii ester ku yidhi, bo-qorad esteray, baryadaadu waa maxay? waa lagu si-inayaaye. maxaad i weyddiisanaysaa? xataa hadday boqortooyada badhkeed tahay, waa lagu yeelayaaye. markaasaa boqorad ester jawaabayt ay waxay tidhi, boqorow, haddaad raalli iga tahay oo aad ku farax-did, baryadayda aawadeed naftayda ha la ii bixiyo, oo weyddiisashadayda aawadeedna dadkaygu ha ii badbaado, waayo, aniga iyo dadkaygiiba waxaa loo iibiyey in nala baabbi'yo, oo nala laayo oo aan halaa-ganno. laakiinse haddii naloo iibiyey inaan ahaanno rag iyo dumar addoommo ah, waan iska aamusi la-haa, in kastoo cadowgu aanu boqorka khasaaradiisa ka xaq marin karin. markaasaa boqor ahashwerus wuxuu boqorad ester ku yidhi, yuu yahay, xaggee buuse joogaa, kan ku dhaca oo qalbigiisa sidaas kaga fikiray inuu waxaas yeelo? markaasaa ester waxay tidhi, cadow iyo col waxaa ah haamaan sharka leh. markaasaa haamaan boqorkii iyo boqorad-dii hortooda ku cabsaday. kolkaasaa boqorkii isa-goo cadhaaysan, ka kacay martiqaadkii khamriga, oo wuxuu u baxay xagga beerta hooga boqorka; oo ha-maaman ayaa u istaagay inuu boqorad ester naftiisa u baryo, waayo, wuxuu arkay in boqorku belaa-yo la damacsan yahay. markaasaa boqorkii beertii ka soo noqday oo galay meeshii martiqaadka khamriga lagu dhigay, haamaan wuxuu ku sii dhacayay sari-irtay ester fuushanayd. markaasaa boqorkii wuxuu yidhi, xataa ma boqoradduu hortayda ku xoogayaa iyadoo guriga joogta? oo isla markii eraygaasu bo-qorka afkiisii ka soo baxay ayaa haamaan wejigi-isii la deday. kolkaasaa xarboona oo ahaa boqorka midiinnadiisa midkood oo boqorka hortiisa joogay ayaa yidhi, weliba bal eeg, waxaa haamaan gurigi-isa ag qotoma qoriga deldelaadda oo dhererkiisu ya-hay konton dhudhun, oo haamaan u sameeyey inuu ku deldelo mordekay oo boqorka wax wanaagsan kaga hadlay. markaasaa boqorkii yidhi, halkaas ku deldela. sidaas daraaddeed haamaan waxaa lagu deldelay meeshii deldelaadda oo uu u diyaarshay inuu

mordekay ku deldelo, oo markaasaa boqorkii cadho baxay.

8

oo isla maalintaas ayaa boqor ahashwerus wuxuu gurigii haamaan oo ahaa cadowgii yuhuudda siiyey boqorad esteer. mordekayna wuxuu yimid boqorka hortisii, waayo, esteer ayaa boqorka u sheegtay wuxuu iyada u ahaa. markaasaa boqorkii wuxuu iska soo bixiyey kaatunkisii uu haamaan ka soo qaatay, oo wuxuu siiyey mordekay. esteerna gurigii haamaan ayay mordekay madax uga dhigtay. oo esteer boqorka hortisii ayay haddana ka hadashay, oo intay cagihisa ku dhacday ayay iyadoo ooyaysa ka bariday inuu baabbi'yo belayadii haamaan kii reer agag iyo xeeladiisii uu yuhuudda ku samaynayay. markaasaa boqorkii wuxuu esteer u soo fidiyey ushii dahabka ahayd. oo taas daraaddeed esteer way kacday oo waxay istaagtay boqorka hortisii. oo kolkaasay tidhi, boqorow, haddaad ku faraxsan tahay, oo aad raalli iga tahay, oo haddii xaalkaasu kula wanaagsan yahay, oo aad ii bogtay, ha la qoro warqado lagu beddelo warqadihii uu xeeladda ku qoray haamaan ina hamedaata oo ahaa reer agag, kuwaasoo uu u qoray in lagu baabbi'yo yuhuudda boqorka gobolladiisa deggan oo dhan. waayo, bal sidee baan ugu adkaysan karaa inaan arko belayada dadkayga ku dhacaysa? amase sidee baan ugu adkaysan karaa inaan arko baabbi'inta dadkayga? markaasaa boqor ahashwerus wuxuu boqorad esteer iyo yuhuudigii mordekay ku yidhi, bal eega, gurigii haamaan ayaan esteer siiyey, isagiina waxaa lagu deldelay meesha deldelaadda, maxaa yeelay, wuxuu gacan ku fidiyey yuhuudda. haddaba idinku sidaad doonaysaan yuhuudda warqado ugu qora. magaca boqorka ku qora, oo ku shaabadeeya kaatunka boqorka, waayo, qorniinkii lagu qoro boqorka magiciisa, oo haddana kaatunka boqorka lagu shaabadeeyo, ninna ma beddelli karo. oo markaasaa isla wakhtigaasba waxaa loo yeedhay boqorka karraaniyadiisii. oo waxayna ahayd bisha siwaan, oo ah bisha saddexaad, maalinteedii saddex iyo labaatan. oo waxaa la qoray wax alla wixii mordekay uu ku amray yuhuuddii iyo saraakiishii iyo taliyayaashii iyo amiirradii joogay gobolladii ku yiil hindiya iyo itoobiya inta ka dhex leh, oo ahaa boqol iyo toddoba iyo labaatan gobol, oo waxaa gobol kasta loogu qoray fartiisii, dad kastana waxaa loogu qoray afkoodii, oo yuhuuddiina waxaa loogu qoray fartoodii iyo afkoodiiba. oo wuxuu warqadihii ku qoray boqor ahashwerus magiciisii, oo ku shaabadeeyey kaatunkii boqorka, markaasuu u sii dhiibay warqaadayaal fuushan fardo iyo baqlo iyo rakuubbo. oo boqorkii wuxuu u oggolaaday yuhuuddii magaalo kasta degganayd inay isa soo wada urursadaan oo ay daaficidda naftooda isu taagaan, oo ay baabbi'yaan, oo laayaan, oo halaag ku ridaan kulli xooggii dadka iyo gobolkii doonayay inay weeraraan iyaga iyo dhal-laankooda iyo dumarkoodaba, iyo inay maalkooda booli ahaan u dhacaan. oo amarkii wuxuu ahaa in boqor ahashwerus gobolladiisa oo dhan saas isku maalin laga yeelo, taas oo ah maalinta saddex iyo tobnaad oo bisha laba iyo tobnaad ee adaar la yidhaahdo.

oo warqaddii amarku ku qornaa naqilkeedii ayaa lagu faafiyey gobol kasta, oo waxaa loo sii dhiibay dadyowga oo dhan, taasoo leh, maalintaas yuhuuddu diyaar ha u ahaadeen inay ka aarsadaan cadaawayaashooda. oo sidaas daraaddeed warqaadayaashii fushanaa baqlo iyo rakuubbo way ambabbexeen, iyagoo degdegsan oo ku dhaqsanaya boqorka amarkiisa; oo amarkiina waxaa lagu naadiyey shuushan oo ahayd hoygii boqorka. markaasaa mordekay wuxuu ka tegey boqorka hortisii isagoo qaba dhar boqortooyo oo ah buluug iyo caddaan, oo madaxna waxaa u saarnaa taaj weyn oo dahab ah, wuxuuna huwanaa shulug laga sameeyey maro wanaagsan oo guduudan, oo magaaladii shuushanna wax laga qayliyey oo laga farxay. oo yuhuuddiina waxaa u ahaaday iiftiin iyo farxad iyo rayrayn iyo sharaf. oo gobol kasta iyo magaalo kasta oo boqorka amarkiisii iyo naadadiisii ay gaadheen, yuhuuddii waxaa u ahaaday farxad iyo rayrayn, iyo iid iyo maalin wanaagsan. oo qaar badan oo ka mid ahaa dadyowgii dalka degganaa waxay noqdeen yuhuud, maxaa yeelay, waxaa iyaga ku dhacday cabsidii ay yuhuudda ka cabsanayeen.

9

haddaba bishii laba iyo tobnaad, oo ahayd bisha adaar, maalinteedii saddex iyo tobnaad, markii boqorka amarkiisii iyo naadadiisii ay soo dhowaadeen in la oofiyey, maalintaas oo ahayd maalintii yuhuudda cadaawayaashoodii ay rajaynayeen inay yuhuudda u taliyaan, laakiin loo beddelay oo ay noqotay maalintii ay yuhuuddii u taliyeen kuwii iyaga nebeca, ayaa yuhuuddii iska soo wada urursadeen magaaloyinkoodii ku yiil gobolladii boqor ahashwerus oo dhan inay gacan u qaadaan kuwii doonayay inay iyaga wax yeelaan; oo mana jirin nin iyaga hor istaagi karay, maxaa yeelay, cabsidoodii baa ku dhacday dadyowgii oo dhan. oo waxaa yuhuuddii caawiyey amiirradii gobollada oo dhan, iyo saraakiishii, iyo taliyayaashii, iyo kuwii boqorka hawshiisii qaban jiray oo dhan, maxaa yeelay, iyagu waxay ka cabsanayeen mordekay. waayo, mordekay wuxuu ku weynaa gurigii boqorka, oo warkiisuna wuxuu wada gaadhay gobollada oo dhan, maxaa yeelay, ninkii mordekay ahaa aad iyo aad buu u sii weynaaday. oo yuhuuddiina cadaawayaashoodii oo dhan waxay la dhaceen seef, wayna laayeen, oo baabbi'yeen, oo waxay iyagii ku sameeyeen wixii ay doonayeen inay kuwa iyaga neceb ku sameeyaan. oo shuushan oo ahayd hoygii boqorka ayay yuhuuddu shan boqol oo nin ku laayeen oo ku baabbi'yeen. oo waxaa kuwaas ka mid ahaa farshandaataa iyo dalfoon iyo asfaataa, iyo fooraataa iyo adaliyaa iyo ariidaataa, iyo farmashtaa iyo ariisay iyo ariiday iyo waysaataa, oo dhammaantood ahaa tobankii wiil oo uu dhalay haamaan ina hamedaata oo ahaa yuhuudda cadowgoodii. kuwaasay wada dileen, laakiinse maalkoodii far ma ay saarin. oo maalintaas intii lagu laayay shuushan oo ahayd hoygii boqorka tiradoodii waxaa la keenay boqorka hortiiisa. markaasaa boqorkii wuxuu boqorad esteer ku yidhi, yuhuuddii waxay shuushan oo ah hoygayga ku laayeen oo ku baabbi'yeen shan boqol oo nin, iyo haamaan tobankiisii wiil. oo gobolladayda intooda

kale maxay ku sameeyeen! haddaba baryadaadu waa maxay, waa lagu siinayaaye? amase maxaad kaloo weyddiisanaysaa? waa laguu samaynayaaye. kolkaasaa esteer waxay tidhi, haddii boqorku raalli ku yahay, yuhuudda shuushan joogta ha la siiyo fasax ay berrito ku sameeyaan si waafaqsan amarkan maanta dhacay, oo haamaan tobankiisa wiilba ha lagu deldelo meesha deldelaadda. markaasaa boqorkii wuxuu amray in saas la yeelo, oo amar baa shuushan lagu naadiyey, oo haamaan wiilashiisiina waa la deldelay. oo haddana yuhuuddii shuushan joogtay dhammaantood way isa soo wada urursadeen bishii daar, maalinteedii afar iyo tobnaad, oo waxay shuushan ku laayeen saddex boqol oo nin, laakiinse maalkoodii far ma ay saarin. oo yuhuuddii kale oo joogay boqorka gobolladiisa iyana dhammaantood way isa soo wada urursadeen, oo ay daaficidda naftooda isu taageen, oo way ka raysteen cadaawayaashoodii, oo waxay kuwii iyaga nebcas ka laayeen shan iyo todbobaatan kun oo qof, laakiinse maalkoodii far ma ay saarin. oo taasuna waxay dhacday bishii daar, maalinteedii saddex iyo tobnaad, oo bishaas maalinteedii afar iyo tobnaadna way nasteen, oo waxay ka dhigeen maalin iid ah oo farxad badan. laakiinse yuhuuddii shuushan joogtay way isa soo wada urursadeen bishaas, maalinteedii saddex iyo tobnaad, iyo maalinteedii afar iyo tobnaad, oo isla bishaas, maalinteedii shan iyo tobnaadna way nasteen, oo waxay ka dhigeen maalin iid ah oo farxad badan. haddaba yuhuuddii tuulooyinka joogtay oo degganayd magaaloooyinka aan derbiga lahayn, bisha daar, maalinteeda afar iyo tobnaad, waxay ka dhigaan maalin farxadeed oo iid ah, oo maalin wanaagsan ah, iyo maalin waxyaalo wanaagsan mid ba midka kale u diro. markaasaa mordekay waxyaalahaas oo dhan qoray, oo wuxuu warqado u diray kulli yuhuuddii joogtay boqor ahashwerus gobolladiisa oo dhan, kuwii dhowaa iyo kuwii fogaaba, oo wuxuu ku amray iyagii inay sannad walba bisha daar, afar iyo tobankeeda iyo shan iyo tobankeeda, dhawraan, oo ay ka dhigaan maalmihii yuhuuddii ay cadaawayaashoodii ka raysteen iyo bishii xagooda ay murugtii farxad u beddelantay, baroortiina maalin wanaagsan; inay ka dhigaan maalmo iid ah oo farxad badan, oo mid ba midka kale waxyaalo wanwanaagsan u diro, oo masaakiintana hadiyado la siiyo. oo yuhuuddiina waxay aqbaleen inay sameeyaan wixii ay bilaabeen, iyo sidii mordekay uu iyaga u soo qoray, maxaa yeelay, haamaan ina hamedaatna oo ahaa reer agag, oo yuhuudda oo dhan cadowgooda ahaa, xeelad buu ku sameeyey yuhuudda inuu iyaga baabbi'iyey, oo wuxuu riday saami fuur la odhan jiray, si uu u laayo oo uu u baabbi'iyey. laakiinse markuu xaalkaasu boqorka hortiisa yimid, wuxuu amray oo warqado ku qoray in xeeladdiisii uu yuhuudda ku sameeyey ay madaxiisa ku soo noqoto, iyo in isaga iyo wiilashiisiba lagu deldelo meesha deldelaadda. haddaba sidaas daraaddeed maalmahaas waxay u bixiyeen fuuriim, oo waxay ugu yeedheen saamigii magiciisii fuur la odhan jiray. saas aawadeed warqaddan erayadeedii oo dhan, iyo wixii xaalkan ku saabsanaa oo ay arkeen, iyo wixii iyaga u yimid, yuhuuddu waxay amreen oo dul saareen iyaga iyo farcankooda, iyo in alla intii

iyaga ku darmaatay, inaanay ka baaqan, inay labadaas maalmood u dhawraan sannad kasta sida waafaqsan waxa laga qoray, iyo goor waafaqsan xilligii la yidhi; iyo in qarni kastaa, iyo qolo kastaa, iyo dal kastaa, iyo magaalo kastaaba ay maalmahaas xusuustaan oo dhawraan, iyo in maalmahaas fuuriim la yidhaahdo aanay yuhuuddu ka baaqan, oo aanay xusuustooduna xataa farcankooda dambe ka baabbi'in. markaasaa boqorad esteer oo ahayd ina abiixayil, iyo yuhuudigii mordekay ahaa waxay amar buuxa ku qoreen, si ay u adkeeyaan warqaddan labaad oo ku saabsan fuuriim. oo waxaa warqado loo diray kulli yuhuuddii joogtay boqol iyo toddoba iyo labaatan kii gobol oo boqortooyadii ahashwerus, oo waxaa loogu dhawaaqay hadal nabaadiino iyo run ah, si loo adkeeyo maalmahaas fuuriim la yidhaahdo wakhtigooda, sidii ay u amreen yuhuudigii mordekay iyo boqorad esteer, iyo sidii ay iyagu nafsaddooda iyo farcankooda ugu amreen xaalkii soonka iyo qayladoodii. oo esteer amarkeediina wuxuu sii adkeeyey xaalkan ku saabsan fuuriim; oo buug baa lagu qoray.

10

markaasaa boqor ahashwerus wuxuu baad saaray dhulkii iyo gasiiradihii baddaba. oo falimihii uu xooggiisii iyo itaalkiisii ku sameeyey oo dhan, iyo warkii mordekay weynaantiisii uu boqorku isaga u sara mariyey sow kuma wada qornayn buuggii taariikhda oo boqorradii maaday iyo faaris? haddaba yuhuudigii mordekay ahaa wuxuu ahaa ninkii ku xigay boqor ahashwerus, oo xagga yuhuuddana wuxuu ahaa nin weyn, oo walaalihisa badanuna way aqbaleen; oo wuxuuna ahaa nin doondoonaa wanaagga dadkiisa oo nabaadiino kula hadla farcankiisa oo dhan.

sannaddii saddexaad oo boqornimadii boqorkii yahuudah oo ahaa yehooyaaqiim waxaa yerusaleem yimid oo hareereeyey boqorkii baabuloon oo ahaa nebukadnesar. sayidkuna gacantiisuu geliyey boqorkii yahuudah oo ahaa yehooyaaqiim iyo weelashii guriga ilaah qaarkood, markaasuu u qaaday wadanka la yidhaahdo shincar, iyo gurigii ilaahiisa; oo weelashiina wuxuu geliyey gurigii ilaahiisa khasnadda u ahaa. markaasaa boqorkii la hadlay ashfenas oo madax u ahaa raggiisii bohommada ahaa, oo wuxuu u sheegay inuu keeno reer binu israa'iil qaar ka mid ah, oo weliba ah kuwo ka soo farcamay reer boqor, iyo kuwa gobta ah; kuwo dhallinyar oo aan iin lahayn, oo qurqurxoon, oo xagga xigmadda oo dhan ku dheer, oo aqoon badan, oo waxgarasho leh, iyo inta awood u leh inay guriga boqorka istaagaan, iyo inuu iyaga tacliinta iyo afka reer kaldayiin baro. boqorkiina wuxuu rukun uga dhigay iyagii in ka mid ah cuntadiisii wanaagsanayd iyo khamrigii uu cabbi jiray, oo wuxuu amray in intii saddex sannadood ah la quudiyo si ay dabadeed boqorka isu hor taagaan. kuwaasana waxaa ku jiray, oo reer yahuudah ka mid ahaa, daanyeel, xananyaa, miishaa'eel, iyo casaryaa. markaasaa amiirkii bohommada ayaa magacyo u baxshay oo daanyeel wuxuu u baxshay beelteshaasar, xananyaaahna wuxuu u baxshay shadrak; miishaa'eelna wuxuu u baxshay meeshag; casaryaaahna wuxuu u baxshay cabeednegoo. daanyeelna wuxuu qalbiga ku haystay inuusan isku nijaasayn cuntada wanaagsan ee boqorka iyo khamriga uu cabbo toona; sidaas daraaddeed wuxuu amiirkii bohommada weyddiistay inuu u oggolaado inuusan isnijaasayn. haddaba ilaah wuxuu ka dhigay in daanyeel raallinimo iyo raxmad ka helo amiirkii bohommada. markaasaa amiirkii bohommadu daanyeel ku yidhi, waxaan ka cabsanayaa sayidkayga boqorka ah, oo rukunka idiinka dhigay cuntadiinna iyo cabbitinkiinna, waayo, muxuu u arki wejiyadiinna oo ka liita kuwa dhallinyarada ah ee aad isku da'da tihiin? sidaasaad madaxayga khatar ugu gelinaysan boqorka hortiisa. markaasaa daanyeel ku yidhi wakiilkii, amiirka bohommadu ka dhigay inuu u taliyo daanyeel, iyo xananyaa, iyo miishaa'eel, iyo casaryaa, waan ku baryayaaye, intii toban maalmood ah na tijaabi annagoo addoommadaada ah, oo ha nala siiyo atar aan cuno iyo biyo aan cabnoba. dabadeedna wejiyadayada hortaada ha lagu fiiriyo iyo wejiga dhallinyarada boqorka cuntadiisa cunta; oo markaas annagoo ah addoommadaada sidii aad nagu aragtid noola macaamilo. sidaasuu uga dhegaysatay xaaladdaas, oo intii toban maalmood ah ayuu tijaabiyey. markay tobankii maalmood dhammaadeen, way ka weji qurxoonaaayeen, wayna ka buurbuurnaayeen dhallinyaradii cuntada boqorka wax ka cuni jirtay oo dhan. sidaas daraaddeed wakiilkii waa ka qaaday cuntadoodii iyo khamrigii ay cabbi jireen, oo wuxuu siiyey atar. haddaba afartaas nin oo dhallinyarada ahaa ilaah wuxuu siiyey aqoon, iyo inay tacliin iyo xigmad oo dhan ku dheeraadaan; daanyeelna wuxuu garan jiray waxyaalo la tuso iyo riyoyin oo dhan.

oo markii wakhtigii boqorku yidhi, ha la ii keeno, dhammaaday ayuu amiirkii bohommadu keenay iyagii nebukadnesar hortiisa. boqorkiina markaasuu la hadlay iyagii, oo kulligoodna lagama helin mid la mid ah daanyeel, iyo xananyaa, iyo miishaa'eel, iyo casaryaa; sidaas daraaddeed boqorkii bay is-hor taageen. waxyaalihii boqorku weyddiiyey oo ku saabsan xigmadda iyo waxgarashada, wuxuu ogaaday inay toban jeer kaga fiican yihiin saaxiriintii iyo xiddigiyayaashii boqortooyadiisa joogay oo dhan. daanyeelna waa sii joogay tan iyo boqorkii kuuros sannaddiisii kowaad.

2

oo sannaddii labaad oo boqornimadii nebukadnesar ayaa nebukadnesar riyoyin ku riyooday, markaasuu argaggaxay oo ay hurdadiisii ka baabba'day. markaasaa boqorkii wuxuu ku amray in loo yeedho saaxiriintii, iyo xiddigiyayaashii iyo falalowiyadii, iyo kuwii reer kaldayiin ahaa, inay boqorka u sheegaan riyoooyinkiisii. markaasay soo galeen oo boqorkii hortiisa istaageen. markaasaa boqorkii wuxuu ku yidhi, riyaan ku riyooday, waxaan la argaggaxsanahay inaan ogaado waxa riyaada micneheedu yahay. markaasaa kuwii reer kaldayiin ahaa boqorkii kula hadleen afkii reer suuriya, waxayna ku yidhaahdeen, boqorow, weligaaba noolow. bal riyadaada noo sheeg annagoo addoommadaada ah oo annana waxaannu kuu caddayn doonnaa fasirkeeda. boqorkii waa u jawaabay, oo wuxuu ku yidhi kuwii reer kaldayiin ahaa, wixii waa iga tegey, oo had-daydnan ii caddayn riyadii iyo fasirkeediiba, waa laydin googooyin doonaa, guryahiinnana waxaa laga dhigi doonaa meel digo lagu tuulo. laakiinse hadaad ii caddaysaan riyadii iyo fasirkeediiba, waxaan idin siin doonaa hadiyad iyo abaalgud iyo ciso weyn; haddaba sidaas daraaddeed ii caddeeya riyadii iyo fasirkeediiba. iyana mar labaad bay u jawaabeen oo waxay yidhaahdeen, boqorow, annagoo ah addoommadaada, riyadii noo sheeg, oo annana waxaannu caddayn doonnaa fasirkeedii. boqorkiina waa jawaabay oo wuxuu yidhi, xaqiiqa waan garanayaa inaad wakhti dheer qaadanaysaan, maxaa yeelay, waad og tihiin in wixii iga tegey. laakiinse had-daydnan riyadii ii caddayn, de markaas sharci ke-liya ayaad leedihiin, waayo, waxaad soo diyaarsateen hadal been ah oo kharriiban inaad igula hadashaan ilaa uu wakhtigu beddelmo. haddaba riyadii ii sheega, dabadeedna waan ogaan doonaa inaad fasirkeediina ii caddayn kartaan. kuwii reer kaldayiin ahaana boqorkii bay u jawaabeen, oo waxay ku yidhaahdeen, dhulka ma joogo nin caddayn karaa xalkaaga, boqorow; waayo, lama arag boqor, ama sayid, ama taliye waxan oo kale weyddiiyey saaxir ama xid-digiye, ama mid ka mid ah reer kaldayiin toona. waxaad weyddiisay, boqorow, waa wax aan badanaa la weyddiin dadka, qof kale oo boqorka u caddayn karaana ma jiro ilaahyada mooyaane, kuwaasoo aan hoygootu binu-aadmiga la jirin. sababtaas daraaddeed ayaa boqorkii cadhooday oo aad buu u dhirfay, oo wuxuu amray in la baabbi'yo raggii baabuloon oo xigmadda lahaa oo dhan. amarki-

ina waa baxay, nimankii xigmadda lahaana waxaa la doonayay in la wada laayo, markaasay dooneen daanyeel iyo saaxiibbadiis in la laayo. daanyeelna jawaab buu talo iyo miyir ugu celiyey aryoog oo ahaa sirkaalkii waardiyaha boqorka, oo u soo baxay inuu laayo raggii xigmadda lahaa oo baabuloon oo dhan. wuxuu aryoog oo ahaa sirkaalkii boqorka ugu jawaabay, boqorku muxuu amarka ugu degdegay? markaasaa aryoog xaalkii ogeysiisay daanyeel. markaasaa daanyeel u galay, oo boqorkii weyddiistay inuu u qabto wakhti uu boqorka ugu caddeeyo riyada fasirkeedii. markaasaa daanyeel gurigiisii tegey, oo xaalkii ogeysiisay xanayaah, iyo miishaar'eel, iyo casaryaah, oo ahaa saaxiibbadiis, inay ilaaha samada weyddiistaan naxariis ku saabsan qarsoodigan, oo ayan daanyeel iyo saaxiibbadiis la baabbi'in raggii baabuloon oo xigmadda lahaa intoodii kale. markaasaa qarsoodigii daanyeel tusniin loogu muujiyey goor habeen ah. daanyeelna ilaaha samada ayuu u mahadnaqay. daanyeelna waa jawaabay oo wuxuu yidhi, ammaan waxaa leh magaca ilaah weligiis iyo weligiis; waayo, isagaa leh xigmadda iyo xoogba; oo wakhtiyada iyo xilliyadana isagaa kala bedbeddela; isagaa boqorro dejiya oo boqorro saara. xigmad buu siiyaa kuwa xigmadda leh, aqoonna wuu siiyaa kuwa wax garta. wuu muujiyaa waxyaalaha fog iyo qarsoodigaba; wuuna yaqaan waxa gudcurka ku jira, nuurkuna isaguu la joogaa. waan loogu mahadnaqayaa, oo waan ku ammaanayaa, ilaaha awowayaashayow, oo i siiyey xigmad iyo xoog, oo haatan i ogeysiisay wixii aannu kaa doonaynay; waayo, waad na ogeysiisay xaalkii boqorka. sidaas daraaddeed daanyeel wuxuu u galay aryoog, oo boqorku u doortay inuu baabbi'yo raggii xigmadda lahaa oo baabuloon. bal i gee boqorka hortisa, oo anna waxaan boqorka u caddayn doonaa fasirkii riyada. markaasaa aryoog haddiiba daanyeel boqorka u soo geliyey oo wuxuu ku yidhi, maxaabiistii reer yahuudah ayaan ka helay nin ku ogeysiin doona fasirkii riyadaada, boqorow. markaasaa boqorkii u jawaabay oo ku yidhi daanyeel, oo magaciisa la odhan jiray beelteshaasar, ma i ogeysiin kartaa riyadii aan arkay iyo fasirkeediiba? daanyeelna waa jawaabay isagoo boqorkii hor taagan, oo wuxuu yidhi, qarsoodigii aad weyddiisay, boqorow, kuuma caddayn karaan rag xigmad lahu, ama xiddigiyayaal, ama saaxiiriin, ama kuwa wax sii sheega toona; laakiinse samada waxaa jooga ilaah muujiya waxyaalaha qarsoon, oo isagu wuxuu ku ogeysiisay, boqor nebukadnesarow, waxa jiri doona ugu dambaysta. riyadaadii iyo waxyaalihii lagu tusay adoo sariirtaada ku jiifa waa kuwan: boqorow, sariirtaada ayaad ku dul fikirtay, oo waxaad istidhi, maxaa dhici doona hadda ka dib? oo kan waxyaalo qarsoon muujiyaa wuxuu ku ogeysiisay waxa dhici doona. laakiinse aniga qarsoodigan la iiguma muujin xigmad aan dheerahay dad kale oo nool, laakiinse sababtu waa in lagu ogeysiyo fasirkii riyadaada, boqorow, iyo inaad ogaatid fikirrada qalbigaaga. boqorow, waxaad aragtay ekaan weyn. ekaantan xoogga weynayd, oo dhalalkaadeu aad u wanaagsanaa, hortaaday istaagtay; soojeedkeeduna wuxuu ahaa mid laga cabsado. ekaantaasna madaxeedu wuxuu ahaa dahab wanaagsan,

laabteeda iyo gacmaheeduna waxay ahaayeen lacag, caloosheeda iyo bowdooyinkeeduna waxay ahaayeen naxaas. lugaheeduna waxay ahaayeen bir, cagaheeda qaar wuxuu ahaa bir, qaarna wuxuu ahaa dhoobo. oo waxaad aragtay ilaa uu dhagax aan gacmo lagu gooyin ekaantii kaga dhacay cagihii ahaa birta iyo dhoobada, wayna kala burbureen. markaasaa birtii, iyo dhoobadii, iyo naxaastii, iyo lacagtii, iyo dahabkiiba wada burbureen, oo waxay noqdeen sida buunshaha meelaha wax lagu tumo; dabayl baana la tagtay, si aan meella loogu helin; markaasaa dhagaxii ekaanta ku dhacay wuxuu noqday buur weyn, oo dhulka oo dhan buuxiye. riyadii waa tan, fasirkii ina annagaa ku sheegi doonna boqorka hortisa. adigu, boqorow, waxaad tahay boqorkii boqorrada, oo ilaaha samadu siiyey boqortooyada, iyo xoogga, iyo itaalka iyo ammaanta. oo meel kasta oo binu-aadmigu joogo, dugaagga duurka, iyo haadka samadaba gacantuu kuu geliyey, wuxuuna ka dhigay inaad xukunto kulligood; adigu madaxii dahabka ahaa baad tahay. oo waxaa adiga dabadaa kici doona boqortooyo kaa xoog yar, iyo boqortooyo kale oo saddexaad oo naxaas ah oo dhulka oo dhan xukumi doonta. oo boqortooyada afraadna waxay u xoog badnaan doontaa sida birta; waayo, birtu way jebebisaa, wayna ka adkaataa wax walba; oo sida birtu u burburin doontaa. oo sidaad u aragtay cagaha iyo faraha lugeed oo qaar yahay dhoobadii dheryasameeyaha, qaarna yahay birta, ayay u noqon doontaa boqortooyo kala qaybsan, laakiinse waxaa ku jiri doona xooggii birta, sidaad u aragtay birta ku qasan dhoobada dheryaha laga sameeyo. oo sidii faraha cagaha qaarkood bir u ahaa, qaarna dhoobo u ahaa, ayaa boqortooyada qaarkeedna u xoog badnaan doonaa, qaarkeedna u jabi doonaa. oo sidaad u aragtay dhoobada dheryaha laga sameeyo iyo birta isku qasan, ayay isugu qasi doonaan faranka dadka; laakiinse isma ay qabsan doonaan, sida aanay birtu ugu qasmi karin dhoobada. oo wakhtiga boqorradaas ayaa ilaaha samadu dhisi doonaa boqortooyo aan weligeed la baabbi'inayn, ama dowladnimadeedu aanay dad kale uga wareegayn, laakiinse way jebebin doontaa oo baabbi'in doontaa boqortooyooyinkaas oo dhan, markaasay weligeed taagnaan doontaa. waayo, waxaad aragtay dhagax buurta laga soo gooyay oo aan gacmo lagu gooyin, oo kala jebebiyey birtii, iyo naxaastii, iyo dhoobadii, iyo lacagtii, iyo dahabkii; ilaaha weynu wuxuu, boqorow, ku ogeysiisay waxa dhici doona hadda dabadeed, riyaduna waa dhab, fasirkeeduna waa wax la hubo. markaasaa boqorkii ahaa nebukadnesar wejigiisa u dhacay, oo u sujuuday daanyeel, oo wuxuu amray inay u bixiyaan qurbaan iyo foom udgoon. boqorkiina waa u jawaabay daanyeel oo wuxuu ku yidhi, sida runta ah ilaahaagu waa ilaaha ilaahyada iyo sayidka boqorrada, iyo mid muujiya waxyaalo qarsoon, maxaa yeelay, waxaad awoodday inaad daaha ka qaaddid qarsoodigan. markaasaa boqorkii daanyeel derejeeyey, oo wuxuu siiyey hadiyado badan oo waaweyn, wuuna u dhiibay taladii gobolkii baabuloon oo dhan, oo wuxuu ka dhigay taliyaha madaxda u ah ragga xigmadda leh oo baabuloon oo dhan. daanyeelna bo-

qorkuu weyddiistay inuu ka dhigo shadrag, iyo meeshag, iyo cabeednegoo inay axwaalkii gobolkii baabuloon u taliyaan, daanyeelse wuxuu joogay iridda boqorka.

3

boqor nebukadnesar wuxuu sameeyey ekaan dahab ah, oo jooggeedu lixdan dhudhun yahay, ballaadheeduna lix dhudhun yahay, oo wuxuu qotomiyeey bannaankii duuraa oo ku yaal gobolka baabuloon. markaasaa boqor nebukadnesar wuxuu cid u diray amiiradii, iyo taliyayaashii, iyo saraakiishii, iyo xaakinnadii, iyo khasnajiadii, iyo waaniyayaashii, iyo madaxdii boliiska, iyo kuwii gobollada xukumay oo dhan, inay u yimaadaan furitaanka ekaanta uu boqor nebukadnesar qotomiyeey. markaasaa amiiradii, iyo taliyayaashii, iyo saraakiishii, iyo xaakinnadii, iyo khasnajiadii, iyo waaniyayaashii, iyo madaxdii boliiska, iyo kuwii gobollada xukumi jiray oo dhammu u wada yimaadeen furitaankii ekaantii boqor nebukadnesar qotomiyeey, oo waxay hor istaageen ekaantii uu nebukadnesar qotomiyeey. markaasaa naadiye aad u dhawaaqay, oo yidhi, dadyowga, iyo quruumaha, iyo kubka afka ahow, waxaa laydinku amray, in markii aad maqashaan codka buunka, iyo biibiilaha, iyo kataaradda, iyo shareeradda, iyo kiraarka, iyo cayn kasta oo muusiko ah, aad hoos u dhacdaan oo u sujuuddaan ekaanta dahabka ah oo boqor nebukadnesar qotomiyeey, oo mid kasta oo aan hoos u dhicin oo aan u sujuudin, isla saacaddiiba waxaa lagu dhex tuuri doonaa foorno dab ah oo ololaysa. haddaba markii dadkii oo dhammu maqleen codkii buunka, iyo biibiilaha, iyo kataaradda, iyo shareeradda, iyo kiraarka, iyo cayn kasta oo muusiko ah ayaa dadyowgii, iyo quruumihi, iyo kuwii kala afka ahaa oo dhammu hoos u dhaceen oo u sujuudeen ekaantii dahabka ahayd oo boqor nebukadnesar qotomiyeey. haddaba wakhtigaas kuwo reer kaldayiin ah ayaa soo dhowaaday oo yuhuuddii dacweeyey. oo intay u jawaabeen bay ku yidhaahdeen boqor nebukadnesar, boqorow, weligaaba noolow. boqorow, amar baad ku bixisay in nin kastaaba markuu maqlo codka buunka, iyo biibiilaha, iyo kataaradda, iyo shareeradda, iyo kiraarka, iyo cayn kasta oo muusiko ah, uu hoos u dhaco oo u sujuudo ekaanta dahabka ah, iyo in mid kasta oo aan hoos u dhicin oo aan u sujuudin, lagu dhex tuuri doono foorno dab ah oo ololaysa. waxaa jira kuwo yuhuud ah oo aad u dooratay inay axwaalkii gobolkii baabuloon u taliyaan, waana shadrag, iyo meeshag, iyo cabeednegoo; haddaba, boqorow, nimaankaasud na kaama ay lahayn; iyagu uma adeegaan ilaahyadaada, umana sujuuddaan ekaanta dahabka ah oo aad qotomisay. markaasaa nebukadnesar intuu dhifay oo aad u cadhooday ayuu amray in la keeno shadrag, iyo meeshag, iyo cabeednegoo. markaasay nimankan soo hor taageen boqorkii. nebukadnesarna wuu u jawaabay oo ku yidhi iyagii, shadrag, iyo meeshag, iyo cabeednegooow, ma kas baad u yeesheen inaydaan u adeegin ilaahayga ama aydaan u sujuudin ekaantayda dahabka ah oo aan qotomiyeey? haddaba haddaad diyaar tihiin in wakhtigii aad maqashaan codka buunka, iyo biibi-

ilaha, iyo kataaradda, iyo shareeradda, iyo kiraarka, iyo cayn kasta oo muusiko ah, aad hoos u dhacdaan oo aad u sujuuddaan ekaanta aan sameeyey, hagaag, laakiinse haddaad u sujuudi weydaan, waxaa isla saacaddiiba laydinku dhex tuuri doonaa foorno dab ah oo ololaysa. kolkaas waa ayo ilaaha gacantayda idinka badbaadin doonaa? markaasaa shadrag, iyo meeshag, iyo cabeednegoo u jawaabeen boqorkii, oo waxay ku yidhaahdeen, nebukadnesarow, annagu uma baahnin inaannu kaaga jawaabno xaalkan. haddaba had-day taas tahay, ilaahayaga aannu u adeegnaa waa awoodaa inuu naga samatabbixiyo foorlada dabka ah oo ololaysa; oo isagu waa naga samatabbixin doonaa gacantaada, boqorow. laakiinse haddaanay ahayn, boqorow, haddaba ogow, inaannan u adeegayn ilaahyadaada, ama aannan u sujuudayn ekaanta dahabka ah oo aad qotomisay. markaasaa nebukadnesar aad ugu cadhooday shadrag, iyo meeshag, iyo cabeednegoo, wejigiisiiina waa beddelmay; kolkaasuu hadlay oo wuxuu ku amray in foorlada laga sii kuleeeyo toddoba jeer intii hore loo kululayn jiray. oo wuxuu ku amray niman xoog badan oo ciidankiisa ku jiray inay xidhxidhaan shadrag, iyo meeshag, iyo cabeednegoo, oo ay ku dhex tuuraan foorlada dabka ah oo ololaysa. markaasaa nimankii la xidhxidhay iyagoo qaba sirwaalladoodii, iyo khamiisyadoodii, iyo go'yaashoodii, iyo dharkoodii kaleba, oo waxaa lagu dhex tuuray foornadii dabka ahayd oo ololaysay. boqorka amarkiisu wuxuu ahaa degdeg, foornaduna aad iyo aad bay u kululayd, sidaas daraadeed ololkii dabku wuxuu dilay nimankii waday shadrag, iyo meeshag, iyo cabeednegoo. saddexdii nin ee ahaa shadrag, iyo meeshag, iyo cabeednegooa waxay iyagoo xidhxidhan ku dhex dhexeen foornadii dabka ahayd oo ololaysay. markaasaa boqor nebukadnesar yaabay, oo haddiiba kacay; oo intuu hadlay ayuu ku yidhi waaniyayaashiisii, miyaynan saddex nin oo xidhxidhan dabka ku dhex ridin? markaasay u jawaabeen oo waxay boqorkii ku yidhaahdeen, taas waa run, boqorow. kolkaasuu jawaabay oo yidhi, bal eega, waxaan arkaa afar nin oo furan, oo dabka ku dhex socda, ee aan waxyeello gaadhin; oo midka afraad soojeedkiisu wuxuu u eg yahay mid ka mid ah wiilasha ilaahyada. markaasaa nebukadnesar wuxuu ag yimid foornadii dabka ahayd oo ololaysay afkeedii, oo intuu hadlay buu yidhi, shadrag, iyo meeshag, iyo cabeednegooow, ilaaha ugu sarreeya addoommadiisow, soo baxa, oo halkan kaalaya. markaasaa shadrag, iyo meeshag, iyo cabeednegoo dabkii ka soo dhex bexeen. markaasaa amiiradii, iyo taliyayaashii, iyo saraakiishii, iyo boqorka waaniyayaashiisii, iyagoo isku urursan, waxay arkeen inaanu dabku ka adkaan nimankaas jidhkooda, ama aanu timaahoodiina halow marin, ama aan sirwaalladoodii beddelmin, ama aan dadka urtiisii gaadhin. markaasaa nebukadnesar hadlay oo wuxuu yidhi, mahad waxaa leh ilaaha shadrag, iyo meeshag, iyo cabeednegoo, oo u soo diray malaa'igtiisa, oo badbaadiyey addoommadiisa isaga isku halleeyey, oo beddelay hadalkii boqorka, oo jidhkooda bixiyeey, inayan u adeegin, ama u sujuudin ilaah kale ilaahooda mooyaane. sidaas daraadeed waxaan amar ku bixinayaa in dad kasta, iyo quruun kasta, iyo kuwa kasta oo kala af ah, oo wax xun kaga

hadla ilaaha shadrag, iyo meeshag, iyo cabeednegoo, la googooyn doono, guryahoodana laga dhigi doono meel digoo lagu tuulo, maxaa yeelay, ma jiro ilaah kale oo sidaas wax u badbaadin karaa. markaasaa boqorkii shadrag, iyo meeshag, iyo cabeednegoo derejo sare ku siiyey gobolkii baabuloon.

4

anoo boqor nebukadnesar ah waxaan ku leeyahay dadyowga, iyo quruumaha, iyo kuwa kala afka ah oo dhulka oo dhan deggan, nabadu ha idinku badato. way ila wanaagsanaatay inaan muujiyo calaamadihii iyo yaababkii uu ilaaha ugu sarreeyaa igu sameeyey. calaamadihiisu waaweynaa! yaababkiisuna xoog badanaa! boqortooyadiisu waa boqortooyo weligeed jiraysa, dowladnimadiisuna waa mid jiraysa fac ilaa fac. anoo nebukadnesar ah gurigaygaan ku nasanayay, oo waxaan ku raaxaysanayay daartayda weyn. waxaan arkay riyo iga cabsiisay, markaasaa fikirradaydii aan sariirtayda la jiifay, iyo waxyaalihii lay tusay iga argaggixiyeen. sidaas daraaddeed waxaan amar ku bixiyey in hortayda la soo taago nimankii xigmadda lahaa oo reer baabuloon oo dhan, inay ii caddeeyaan fasirkii riyada. dabadeedna waxaa ii yimid saaxiriintii, iyo xidigiyayaashii, iyo kuwii reer kaldayiin, iyo kuwii wax sheegi jiray; markaasaan riyadii ku hor sheegay; laakiinse fasirkii iima ay caddayn. laakiinse ugu dambaystii waxaa i hor yimid daanyeel, oo la odhan jiray beelteshaasar, sida magaca ilaahay, oo ilaahyada quduuskaa ruuxoodu ku jiro; markaasaan riyadii ku hor sheegay isagii, oo ku idhi, beelteshaasarow, saaxiriinta madaxdoodiyyow, waan ogaahay in ilaahyada quduuskaa ruuxoodii kugu jiro, oo aan qarsoodiina ku dhibin, ee haddaba ii sheeg waxyaalihii aan ku arkay riyadaydii, iyo fasirkoodiiba. sidan bay ahaayeen waxyaalihii aan arkay anigoo sariirtayda ku jiifa: waxaan arkay geed dhulka ku dhex yaal, dhererkiisuna waa weynaa. geedkii waa koray, wuuna xoog badnaa, dhererkiisuna wuxuu gaadhay cirka, waxaana laga arkay meesha dhulka ugu shishaysa. caleemihiisuna way qurxoonaayeen, midhihiisuna way badnaayeen, waxaana ku tiil cunto ku wada filan wax walba. xayawaankii duurkuna hoostiisay hadhsanayeen, haadka cirkuna waxay ku hoyan jireen laamihiisa, oo wax jidh leh oo dhammuna isagay wax ka cuni jireen. anoo sariirtayda jiifa waxaan ku arkay waxyaalihii lay tusay, mid wax dhawra oo quduus ah oo samada ka soo degay. markaasuu intuu aad u qayliyey yidhi, geedka gooya, laamihiisana ka jara, caleemihiisana ka daadiya, midhihiisana kala firdhiyaa; xayawaanku hoostiisa ha ka fogaadeen, haadkuna laamihiisa. habase yeeshee jiridda iyo xididdadiisa dhulka ku dhex daaya, iyagoo ku xidhan xadhig bir iyo naxaas ah, doogga jilicsan oo berrinka dhexdiisa, oo dharabka samadu ha qoyo, oo qaybtiisuna ha la jirto xayawaanka ku dhex jira doogga dhulka. qalbigiisuna kan dadka ha ka beddelmo, qalbiga xayawaankana isaga ha la siiyo; toddoba wakhtina ha gudbeen. xukunkii waxaa amray kuwa wax dhawra xaalkuna wuxuu ku jiraa hadalka kuwa quduuska ah, sababtu waa in waxa

noolu ogaadaan in ka ugu sarreeyaa u taliyo boqortooyada dadka, oo uu siiyo ku alla kii uu doonayo, oo uu madax uga dhigo kan dadka ugu hooseeya. anigoo ah boqor nebukadnesar ayaan riyadan arkay, adna beelteshaasarow, fasirkeeda caddee, waayo, nimanka xigmadda leh ee boqortooyadayda joogay oo dhammu way kari waayeen inay fasirkii ii caddeeyaan; laakiinse adigu waad kartaa, waayo, ruuxii ilaahyada quduuska ah ayaal kugu jira. markaasaa daanyeel oo magiciisu ahaa beelteshaasar, ayaal inta wakhti ah yaabbanaa, fikirradiisiina wuu la welwel. markaasaa boqorkii u jawaabay oo ku yidhi, beelteshaasarow, ha ka welwelin riyada ama fasirkeeda. beelteshaasarna waa jawaabay oo yidhi, sayidkaygiyow, riyadu ha u noqoto kuwa ku neceb, fasirkeeduna ha u noqdo cadaawayaashaada. geedkii aad aragtay, oo koray, oo xoogga badnaa, oo dhererkiisu cirka gaadhay, ee dhulka oo dhan laga arkayay, oo caleemihiisu qurxoonaayeen, midhihiisuna badnaayeen, oo cuntada wax walba ku filanu ku tiil; oo hoostiisa xayawaanka duurku hadhsanayeen, oo laamihiisa haadka cirku rugta ka dhigtay, waa adiga oo koray oo xoog badan yeeshay boqorow, waayo, weynaantaadii way badatay oo cirka gaadhay dowladnimadaaduna meesha dhulka ugu shishaysa. oo waxaad aragtay mid wax dhawra oo quduus ah oo samada ka soo degaya, isagoo leh, geedka gooya, oo baabbi'iyay; habase yeeshee jiridda iyo xididdadiisa dhulka ku daaya, iyagoo ku xidhan xadhig bir iyo naxaas ah, doogga jilicsan oo berrinka dhexdiisa, oo dharabka samadu ha qoyo, qaybtiisuna ha la jirto xayawaanka duurka, jeeray toddoba wakhti gudbaan, fasirkii waa kan, boqorow, waana amarkii ka ugu sarreeya, oo kugu soo degay adoo sayidkayga ah boqorow. dadka waa lagaa fogayn doonaa, oo waxaad la joogi doontaa xayawaanka duurka, oo sidii dibi ayaad doog u cuni doontaa, oo waxaa ku qoyn doona dharabka samada, toddoba wakhtina waa ku gudbi doonaan, jeeraad ogaato in ka ugu sarreeyaa u taliyo boqortooyada dadka, oo uu siiyo ku alla kii uu doonayo. oo sida loo amray in la daayo jiridda iyo xididdada geedka, ayaal boqortooyadaadu hubaal ku noqon doontaa, markaad ogaato inay samooyinku wax u taliyaan. haddaba boqorow, taladayda aqbal, dembiyadaadana xaqnimo ku jebi, xumatooyinkaagana ku jebi naxariista aad masaakiinta u naxariisatid si ay xasilloonaantaadu u sii raagto. waxyaalahan oo dhammu waxay ku dheceen boqor nebukadnesar. laba iyo toban bilood dabadoodna wuxuu dhex socday gurigii boqornimada ee reer baabuloon. markaasaa boqorkii hadlay oo yidhi, sow tanu ma aha baabuloontii weynayd, oo aan u dhisay meel boqornimadu rug u leedahay, oo aan ammaanta weynaantayda ugu dhisay xoogga itaalkayga? intii hadalkaasu weli boqorka afkiisii ku jiray ayaal cod samada ka dhawaaqay, oo yidhi, boqor nebukadnesarow, adaa lagula hadlayaa, boqortooyadii waa kaa tagtay. oo dadka waa lagaa eryl doonaa, oo waxaad la joogi doontaa xayawaanka duurka, oo waxaa lagaa dhigi doonaa inaad doog u cunto sidii dibi, toddoba wakhtina way ku gudbi doonaan, jeeraad ogaato in ka ugu sarreeyaa u taliyo boqortooyada dadka, oo uu siiyo ku alla kii uu doonayo. oo isla saacaddiiba waxyaalihii waa ku dhe-

ceen nebukadnesar; kolkaasaa dadkii laga eryay, sidii dibina doog buu u kunay, jidhkiisiina waxaa qoyay dharabkii samada, ilaa ay timihiisii u baxeen sida baalal gorgor, ciddiyihiisiina sida ciddiyo haadeed. oo markii wakhtigii dhammaaday ayaan anigoo ah nebukadnesar indhaha kor u taagay, waxgarasha-daydiina way ii soo noqotay, markaasaan ku mahadnaqay ka ugu sarreeya, waanan ammaanay oo ciseeyey kan weligiis nool; waayo, dowladnimadiisu waa dowladnimo aan weligeed dhammaanayn, boqortooyadiisuna waxay raagtaa fac ilaa fac; oo kuwa dhulka deggan oo dhammu isaga lama simna, siduu doono ayuu ciidanka samada iyo dadka dhulka degganba ka yeelaa; mana jiro mid gacantiisa joojin karaa ama ku odhan karaa, maxaad samaynaysaa? isla markiiba waxgarashadaydii way ii soo noqotay; oo ammaanta boqortooyadayda aawadeed ayaa weynaantaydii iyo dhalaalkaygii igu soo noqdeen; markaasay waaniyayaashaydii iyo saraakiishaydii i doondooneen, oo boqortooyadaydii baa la ii dhisay, oo derejo aad u weyn baa la iigu daray. haatan anigoo ah nebukadnesar waxaan ammaanayaa oo sarraaysiinayaa, oo cisaynayaa boqorka samada, waayo, shuqulladiisa oo dhammu waa run, jidadkiisuna waa xaq; oo kuwa kibirka ku socdana isagaa kara inuu hoosaysiiyo.

5

markaasaa boqor beelshaasar wuxuu diyaafad weyn u sameeyey kun nin oo saraakiishiisii ah, markaasuu khamri ku hor cabbay kunkii nin. beelshaasar markuu dhadhamiyeey khamrigii ayuu amray in la keeno weelashii dahabka iyo lacagta ahaa, oo aabihiis nebukadnesar ka soo qaaday macbudkii yerusuaalem ku yiil, in boqorka iyo saraakiishiisa, iyo naagihisii, iyo naagihisii addoommaha ahaa ay wax ku cabbaan. markaasay keeneen weelashii dahabka ahaa oo laga soo qaaday macbudkii guriga ilaah ahaa ee yerusuaalem ku yiil; oo boqorkii iyo saraakiishiisii, iyo naagihisii iyo naagihisii addoommaha ahaa ay wax ku cabbeen. khamri bay cabbeen, oo waxay ammaanleen ilaahyadii dahabka, iyo lacagta, iyo naxaasta, iyo birta iyo qoryaha, iyo dhagaxa ahaa. isla saacaddaas waxaa soo baxay nin gacantiis faraheed, oo waxay wax ku qoreen nuuradii derbiga ka soo hor jeeday laambadda, oo gurigii boqorka, boqorkiina wuu arkay gacantiis in teedii wax qortay. markaasaa boqorka wejigiisii beddelmay, fikirradiisiina wuu la welwelay; xubnihii dhexdiisuna way beeben, lowiyihiisina way isku dhacdhaceen. markaasaa boqorkii kor u qayliyey oo yidhi, ii keena xiddigiyayaasha iyo kuwa reer kaldayiin ah iyo kuwa wax sheega. boqorkiina waa la hadlay raggii xigmadda lahaa ee baabuloon oo ku yidhi, ku alla kii fartaan akhriya, oo fasirkeeda ii caddeeya, waxaa loo gelinayaa dhar guduudan, qoortana waxaa loo sudhayaa silsilad dahab ah, oo wuxuu noqon doonaa taliyaha saddexaad oo boqortooyada. markaasaa waxaa soo galay boqorka raggii xigmadda lahaa oo dhan, laakiin fartii way akhriyi kari waayeen, boqorkiina fasirkii way u caddayn kari waayeen. markaasaa boqor beelshaasar

aad iyo aad u argaggaxay, wejigiisiina waa beddelmay, saraakiishiisiina way welweleen. markaasaa boqorka iyo saraakiishiisii hadalkoodii aawadiis ayaa boqoraddii u soo gashay gurigii diyaafadda; kolkaasay boqoraddii hadashay oo tidhi, boqorow, weligaaba noolow; fikirradaadu yay kaa argaggixin, wejigaaguna yuusan beddelmin. nin ruuxii ilaahyada quduuska ahu ku jiro ayaa boqortooyadaada jooga, oo jeerkii aabbahaa ayaa waxaa laga helay nuur iyo waxgarasho iyo xigmad u eh xigmaddii ilaahyada; oo boqor nebukadnesar oo ahaa aabbahaa, boqorow, wuxuu isaga ka dhigay madaxdii saaxiriinta, iyo xiddigiyayaasha, iyo kuwa reer kaldayiin ah, iyo kuwa wax sheega; maxaa yeelay, waxaa laga helay ruux aad u wanaagsan, iyo aqoon, iyo waxgarasho, riyoooyinkana wuu fasiri jiray, waxa daahanna wuu muujin jiray, shakigana wuu saari jiray, oo kaasu waa daaanyeel, kii boqorku u bixiyeey beelteshaasar. haddaba daaanyeel ha loo yeedho, oo isna fasirka wuu caddayn doonaa. markaasaa daaanyeel la soo hor taagay boqorka. boqorkiina waa la hadlay oo daaanyeel ku yidhi, ma waxaad tahay daaanyeelkii ka mid ahaa kuwii yahuudah laga soo dhacay, oo boqorkii aabbahay ahaa yahuudah ka keenay? waxaa la iiga kaa sheegay inuu ruuxa ilaahyadu kugu jiro, oo lagaa dhex helay nuur iyo waxgarasho iyo xigmad aad iyo aad u wanaagsan. haddaba raggii xigmadda lahaa iyo xiddigiyayaashii baa lay soo hor taagay inay fartaan akhriyaan, oo ay ii caddeeyaan fasirkeeda, laakiin way kari waayeen inay ii caddeeyaan waxaas fasirkiisa. laakiinse waxaa la iiga kaa sheegay inaad wax fasiri kartid, shakigana saari kartid; haddaba haddaad farta akhriyi kartid oo aad fasirkeeda caddayn kartid, waxaa lagu xidhi doonaa dhar guduudan, waxaad qoortana ku qabi doontaa silsilad dahab ah, oo waxaad noqon doontaa taliyaha saddexaad oo boqortooyada. markaasaa daaanyeel jawaabay oo yidhi isagoo boqorkii hor taagan, boqorow, hadiyadahaaga iska hayso, abaalgudyadaadana ku kale sii; habase yeeshee farta waan kuu akhriyi doonaa, fasirkana waan kuu caddayn doonaa. boqorow, ilaaha ugu sarreeyaa wuxuu aabbahaa nebukadnesar siiyey boqortooyada, iyo weynaan, iyo ammaan, iyo derejo, oo weynaantii uu siiyey aawadeed ayay dadyowgii iyo quruumihii iyo kuwii kala afka ahaa oo dhammu la gariireen oo ka cabsadeen. kuu doonayay wuu dilay, kuu doonayayna wuu reebay; oo kuu doonayay wuu sarraaysiiyey, kuu doonayayna wuu hoosaysiiyey. laakiinse markuu dhulka kor isaga qaaday oo ruuxiisii kibir la qallafsanaday ayaa carshigii boqornadiisa laga dejiyey, ammaantiisiina waa laga qaaday. markaasaa binu-aadmiga laga eryay, qalbigiisiina waxaa laga dhigay sida kan dugaagga, wuxuuna la joogay dameeraha duurka, oo wuxuu doogga u daaqay sida dibida, jidhkiisana waxaa qoyay dharab samada ka soo dhacay ilaa uu ka ogaaday in ilaaha ugu sarreeyaa u taliyo boqortooyada dadka, oo uu madax uga dhigo ku alla kii uu doonayo. beelshaasarow, adigoo wiilkiisii ah, ma aadan is-hoosaysiin in kastoo aad waxyaalahan oo dhan ogayd; laakiinse waad iska sarraaysiisay sayidka samada; oo waxaa lagu hor keenay weelashii gurigiisa, markaasaa adiga iyo saraakiishaada, iyo naagahaaga, iyo naagahaaga ad-

doommaha ahu aad khamri ku cabteen; oo waxaad ammaantay ilaahyada lacagta iyo dahabka ah, iyo kuwa naxaasta, iyo birta, iyo qoryaha, iyo dhagaxa ah, oo aan waxba arkin, waxna maqlin, waxna ogayn: oo ilaaha neeftaadu gacantiisa ku jirto, oo jidad-kacaga oo dhan lehna ma aadan ammaanin; dabadeed gacanta isaga xaggiisaa laga soo diray, oo waxay qortay fartan. oo waa tan fartii la qoray, mene, mene, teqel, uufarsiin. waa kan waxaas farsirkii: mene: waxay ka dhigan tahay, ilaah waa tiriyey boqortooyadaada, wuuna dhammeeyey. teqelna waxaa weeye, kafadaha waa lagugu miisaamay oo wax baa kaa dhinaaday. feresna waxaa weeye, boqortooyadaadii waa la qaybiyey, oo waxaa la siiyey reer maaday iyo reer faaris. markaasaa beelshaas armar bixiyey, oo waxay daanyeel u xidheen dhar guduudan, qoortana waxaa loo geliyey silsilad dahab ah, markaasaa la naadiyey inuu noqonayo taliyaha saddexaad oo boqortooyada. habeenkaasaa la dilay beelshaas boqorkii reer kal-dayiin. oo daariyus oo ahaa reer maaday oo laba iyo lixdan jir ahaa, ayaa boqortooyadii qabsaday.

6

daariyus waxaa la wanaagsanaa inuu boqortooyadiisa u yeelo boqol iyo labaatan amiir, oo boqortooyada oo dhan wada gaadha; oo wuxuu iyagii ka sara mariyey saddex taliye, oo daanyeel ka mid ahaa; inay amiirradu iyaga la xisaabtamaan, oo aan boqorka khasaare ku dhicin. markaasaa daanyeel laga soocay taliyayaashii iyo amiirradii, maxaa yeelay, waxaa isaga ku jiray ruux aad u wanaagsan; boqorkiina wuxuu ku fikiray inuu talada boqortooyada oo dhan u dhiibo. markaasaa taliyayaashii iyo amiirradii waxay doondooneen sabab ay daanyeel ku dacweeyaan oo xagga boqortooyada ku saabsan; laakiinse way waayeen sabab iyo xumaan toona; maxaa yeelay, isagu wuxuu ahaa aamin, oo qalad iyo xumaan toona lagama helin. markaasay nimankaasu waxay isku yidhaahdeen, sabab ku heli mayno daanyeelkan, haddaynan ku helin inagga sharciga ku saabsan ilaahiisa. markaasaa taliyayaashii iyo amiirradii la shireen boqorkii, oo waxay ku yidhaahdeen, boqor daariyusow, weligaaba noolow. madaxweynayaashii boqortooyada oo dhan, iyo taliyayaashii, iyo amiirradii, iyo waaniyayaashii, iyo saraakiishii, waxay ku tashadeen inay dhisaan qaynuun boqornimo iyo amar leh, ku alla kii intii soddon maalmood ah wax weyddiista ilaah kale ama nin, adiga mooyaane, boqorow, waa in lagu rido bohoshka libaaxyada. haddaba, boqorow, amarka dhis, oo qorniinkii saxeex si uusan u beddelmin, sida sharciga reer maaday iyo reer faaris uusan u beddelmin oo kale. sidaas daraaddeed boqor daariyus waa saxeexay qorniinkii iyo amarkii. daanyeelna markuu ogaaday in qorniinkii la saxeexay ayuu gurigiisii galay, haddaba daaqaadihii qolkiisa oo xagga yerusaalem u jeeday way furnaayeen, oo saddex jeer buu maaliintiiba jilbo joogsan jiray oo tukan jiray, oo ilaahiis ku mahadnaqi jiray, siduu hore u yeeli jiray. markaasay nimankii isu soo shireen, oo waxay heleen daanyeel oo wax weyddiisanaya oo baryaya ilaahiis. markaasay u soo dhowaadeen, oo waxay bo-

qorka hortiiisii kaga hadlen wax ku saabsan amarkii boqorka, oo waxay yidhaahdeen, miyaadan saxeexin amar leh, ku alla kii, intii soddon maalmood ah, wax weyddiista ilaah kale ama nin, adiga mooyaane, waa in lagu rido bohoshka libaaxyada? boqorkiina waa u jawaabay oo ku yidhi, taasuu waa run, sida sharciga reer maaday iyo reer faaris ku qorran oo aan beddelmi karin. markaasay jawaabeen oo waxay boqorkii hortiiisii ka yidhaahdeen, boqorow, daanyeelkii ka mid ahaa kuwii yahuudah laga soo dhacay, dan kama leh adiga iyo amarkii aad saxeexday toona, laakiinse saddex jeer buu maalin walba ilaahiisa wax weyddiistaa. markaasaa boqorkii markuu hadalkaas maqlay ayuu aad uga xumaaday, oo isku dayay inuu daanyeel samatabbixiyo; oo ilaa qorraxdu ka dhacday ayuu hawshoonayay inuu isaga badbaadiyo. markaasay nimankii giddigood boqorkii ku soo shireen, oo waxay boqorkii ku yidhaahdeen, bal ogow, boqorow, inay sharci reer maaday iyo reer faaris tahay inaan la beddelin qaynuun ama amar uu boqorku dhiso. markaasaa boqorkii amray, oo daanyeel waa la soo kexeeyey oo lagu dhex tuuray bohoshii libaaxyada. boqorkiina waa la hadlay daanyeel, oo ku yidhi, ilaahaaga aad had iyo goorba u adeegto ayaa ku samatabbixin doona. markaasaa dhagax la keenay, oo bohoshii afkeedii la saaray; oo boqorkii baa ku shaabadeeyey shaabaddiisii, iyo shaabaddii saraakiishiisa, inaan waxba laga beddelin xaaladda daanyeel. dabadeedna boqorkii baa gurigiisii tegey, oo habeenkaas wuu soomanaa: alaabtii muusikadana looma keenin, hurdadiina waa ka duushay. boqorkii intuu oroor hore kacay ayuu degdeg u tegey bohoshii libaaxyada. oo markuu u soo dhowaaday bohoshii daanyeel ku jiray ayuu si weyn u ooyay; markaasaa boqorkii hadlay oo daanyeel ku yidhi, daanyelow, ilaaha nool midiidinkiisow, ilaahaaga aad had iyo goor u adeegtaa ma awoodi karaa inuu libaaxyada kaa samatabbixiyo? markaasaa daanyeel boqorkii ku yidhi, boqorow, weligaaba noolow. ilaahay malaa'igtiisii buu soo diray, oo waxay xidhay libaaxyada afkoodii, oo waxba ima ay yeelin; waayo, wuxuu arkay inaan xaq qabin; xaggaagana, boqorow, waxba kuma aanan yeelin. dabadeedna boqorkii aad iyo aad buu u farxay, oo wuxuu ku amray in daanyeel bohoshka laga soo bixiyo. sidaasana daanyeel bohoshii looga soo bixiyey, orkiisiina innaba waxyeello lagama helin, maxaa yeelay, ilaahiis buu isku halleeyey. dabadeedna boqorkii baa amar bixiyey oo waxaa la keenay nimankii daanyeel dacweeyey, oo bohoshii libaaxyada ayaa lagu dhex tuuray, iyagii iyo carruurtoodii iyo naagahoodiiba; markaasaa libaaxyadii qabsadeen intayan bohoshii salkeeda soo gaadhin, lafahoodii oo dhanna way burbursadeen. markaasaa boqorkii daariyus warqado u qoray dadyowgii, iyo quruumihii, iyo kuwii kala afka ahaa oo dhan, oo dhulka oo dhan degganaa; oo wuxuu ku yidhi, nabadu ha idinku badato. waxaan amar ku bixinayaa in dadka dowladnimada boqortooyadayda oo dhan ay ku hor gariiraan oo ka cabsadaan ilaaha daanyeel; waayo, isagu waa ilaaha nool, oo weligiis jiraya, boqortooyadiisuna waa mid aan la baabi'iin karayn, dowladnimadiisuna way jiri doontaa ilaa ugudambaysta. isagu wax waa samatab-

bixiyaa oo badbaadiyaa, samada iyo dhulkana wuxuu ku sameeyaa calaamado iyo yaabab, waana kii daanyeel ka samatabbixiyeey xooggii libaaxyada. sidaasuu daanyeelkanu ugu barwaaqoobay boqornimadii daariyus, iyo boqornimadii kuuroskii reer faaris.

7

sannaddii kowaad oo boqorkii baabuloon oo ahaa beelshaasar, ayaa daanyeel riyooday, waxna waa la tusay isagoo sariirtiisa ku jiifa; markaasuu riyadii qoray, waxyaalihii dhammaantoodna wuu sheegay. daanyeel wuu hadlay oo yidhi, waxaan riyadaydii habeennimo ku arkay afartii dabaylood oo samada, oo badda weyn ku soo dhacaysa. oo waxaa baddii ka soo baxay afar bahal oo waaweyn, ee midba kan kale ka duwan yahay. midkii kowaad wuxuu u ekaa libaax, baalal gorgorna wuu lahaa, oo waan fiirinayay ilaa baalashiisii laga rifay, oo dhulka kor baa looga qaaday, oo waxaa lagu taagay laba lugood sidii nin oo kale, nin qalbigiisna waa la siiyey. oo bal eeg, baal kale oo labaad oo orso u ekaa, oo dhinac keliya ayuu ku taagnaa, oo saddex feedhood baa afka ugu jiray ilkihiisa dhexdood: oo waxaa lagu yidhi, war kac, oo dad badan cun. dabadeedna waxaan arkay mid kale oo shabeel u eg, oo dhabarka ku leh afar baal oo haadeed, bahalku wuxuu kaloo lahaa afar madax; oo waxaa la siiyey dowladnimimo. dabadeedna waxaan riyadii habeennimada ku arkay bahalkii afraad, oo ahaa mid laga cabsado oo xoog badan, aad buuna u darnaa; oo wuxuu lahaa ilko waaweyn oo bir ah; wax buuna cunay oo burburiyey, intii hadhayna wuu ku tuntay; oo wuu ka wada duwanaa bahalladii kale oo ka horreeyey isaga; oo wuxuu lahaa toban gees. waxaan ka fiirsaday geesihii, oo bal eeg, waxaa dhexdoodii ka soo baxay gees kale oo yar; markaasaa hortiisa waxaa ka ruqay saddex gees oo kuwii hore ka mid ah, geeskaas waxaa ku yiil indho u eg indho dad, iyo af ku hadlaya waxyaalo waaweyn. waxaan fiirinayay ilaa carshiyo meel la dhigay, oo waxaa ku fadhiistay mid da' weyn; oo dharkiisu wuxuu u caddaa sida barafka cad, timaha madaxiisuna waxay u ekaayeen sida suuf saafi ah, carshigiisu wuxuu ahaa olol dab ah, giringirihiisuna waxay ahaayeen dab wax gubaya. oo waxaa hortiisa ka soo dareeray oo ka soo baxay durdur dab ah; oo waxaa u adeegayay kumaan kun iyo kumaan kun, hortiisana waxaa taagnaa toban kun oo min toban kun ah; oo xukunkiina waa la dhigay, kitaabbadiina waa la furay. wakhtigaas aad baan u fiiriyeey, codkii hadallada waaweynaa oo geesku ku hadlay aawadiis; oo waxaan fiirinayay ilaa bahalkii la dilay, bakhtigiisiina waa la baabbi'iyey, oo waxaa loo dhiibay si dab loogu gubo. oo bahalladii kale ee hadhayna dowladnimadoodii waa laga qaaday, cimrigoodiise waa la dheereeyey ilaa waa iyo wakhti. riyadii habeennimada waxaan ku arkay mid u eg wiilkii aadan aha oo ku yimid daruuraha samada, oo wuxuu u yimid, kii da'da weynaa, oo waa loo soo dhoweeyey oo hortiisa la soo taagay. oo waxaa la siiyey dowladnimimo iyo ammaan iyo boqortooyo, inay dadayowga, iyo quruumaha, iyo kuwa kala afka ahu u wada adeegaan. dowladnimadiisu waa dowladnimimo weligeed jiraysa,

oo aan dhammaanayn, boqortooyadiisuna waa mid aan la baabbi'in doonin. anigan daanyeel ahna, ruuxaygu jidhkaygu ku murugaysnaa oo waxyaalihii lay tusayna, way iga argaggixiyeen. oo waxaan ku soo dhowaaday kuwii meeshaas taagnaa midkood, oo waxaan weyddiiyey runta ku saabsan waxyaalahaan oo dhan. markaasuu ii sheegay oo ii caddeeyey waxyaalahaas fasirkoodii oo dhan. afartan bahal oo waaweynaa waa afar boqor, oo dunida ka kici doona. laakiinse ka ugu sarreeya quduusiintiisa ayaa boqortooyada qaadan doonta, oo waxay yeelan doonaan boqortooyada weligood iyo xataa weligood iyo weligoodba. dabadeedna waxaan jeclaaday inaan ogaado runtii ku saabsanayd bahalkii afraad, oo ka duwanaa dhammaantood, oo aad iyo aad cabsida u lahaa, oo ilkihiisu birta ahaayeen, oo ciddiyahiisuna naxaasta ahaayeen; oo wax cunayay, oo waxna burbursanayay, intii hadhayna ku tumanayay, iyo tobankii gees oo madaxiisa ku yiil, iyo geeskii kale oo soo baxay oo hortiisa ay saddexdu ka dhaceen, kaasuu waa geeskii indhaha lahaa, iyo afka waxyaalaha waaweyn ku hadlayay, oo araggiisu kuwa kale ka xoog badnaa. waan fiiriyeey, oo isla geeskaas ayaa quduusiinta la diriray; wuuna ka adkaaday; ilaa uu kii da'da weynaa yimid, oo xukunkii la siiyey quduusiintii ka ugu sarreeya, oo uu yimid wakhtigii ay quduusiintu yeelan lahayd boqortooyada. sidan buu yidhi, bahalka afraad wuxuu ahaan doonaa boqortooyo afraad o dunida ka kici doonta, taasuu waa ka duwanaa doontaa boqortooyooyinka kale oo dhan, oo waxay cuni doontaa dunida oo dhan, wayna ku tuman doontaa, oo burburin doontaa. tobanka gees xaggoodana, waxaa boqortooyadaas ka kici doona toban boqor, dabadeedna mid kala kici doona iyaga ka dib, oo isagu waa ka duwanaa doonaa kuwii hore, oo saddex boqor buu dejin doonaa. oo hadal ka gees ah ka ugu sarreeya ayuu ku hadli doonaa, wuxuuna aad u dhibi doonaa quduusiinta ka ugu sarreeya, oo wuxuu ku fikir doonaa inuu beddelo wakhtiyada iyo sharciga, oo gacantiisaana loo gelin doonaa ilaa wakhti iyo wakhtiyo iyo wakhti badhkiis. laakiinse xukunku wuu ahaan doonaa, oo waxaa laga qaadi doonaa dowladnimadiisa, si loo dhammeeyo oo loo baabbi'io ilaa ugudambaysta. markaasaa boqortooyada iyo dowladnimada, iyo weynaanta boqortooyooyinka samada ka hooseeya oo dhan, waxaa la siin doonaa dadka quduusiinta ka ugu sarreeya. boqortooyadiisu waa boqortooyo weligeed jiraysa, oo dowladaha oo dhammuna isagay u adeegi doonaan oo adeeci doonaan. waa kan xaalka dabaadigiisii. aniga daanyeel ah, fikirradaydu aad bay iiga argaggixiyeen, wejigaygiina waa beddelmay, laakiinse qalbigaygaan ku hayay.

8

sannaddii saddexaad oo boqornimadii boqor beelshaasar ayaa riyo ii muuqatay anigan daanyeel ah, taasuna way ka dambaysay tii markii hore ii muuqatay. oo wax baan riyadii ku arkay, oo haddaba taas bay ahayd in markaan riyada arkay aan joogay daartii weynayd oo ku tiil shuushan oo ku jirtay gabolka ceelaam; oo riyadii baan haddana arkay

oo waxaan ag joogay webi uulay. markaasaan indhahaygii kor u qaaday, oo waxaan arkay wan laba gees leh oo webiga hortiisa taagan; oo labada geesna way dheerdheeraayeen, laakiinse mid baa ka dheeraa midka kale; oo kii dheeraa baa markii dambe soo baxay. oo waxaan arkay wankii oo wax u riixaya xagga galbeed iyo xagga woqooyi, iyo xagga koonfureed, oo bahalna ma hor istaagi karin, mana jirin mid gacantiisa wax ka bixin karay; laakiinse siduu doonayay ayuu yeeli jiray, wuuna isweyneeyey. oo intii aan ka fiirsanayay ayaa waxaa galbeed ka yimid orgi, wuxuuna kor maray dhulka dushiisa oo dhan, dhulkana ma uusan taaban: orgiguna wuxuu labada indhood dhexdooda ku lahaa gees weyn. oo wuxuu u yimid wankii labada gees lahaa oo aan arkay, isagoo webiga hortiisa taagan, kolkaasuu ku orday isagoo aad u cadhaysan. oo waxaan arkay isagoo wankii u soo dhowaaday, aad buuna ugu xanaaqay, oo wankii buu hardiyey, labadiisii geesna wuu ka jebiyey. wankiina ma lahayn xoog uu iskaga celiyo, laakiinse dhulkuu ku tuuray, wuuna ku tuntay, mana jirin mid wanka orgiga ka samatabbixin karaa. markaasaa orgigii aad iyo aad isu weyneeyey, oo markuu aad xoog u yeeshay ayaa geeskii weynaa ka jabay; markaasaa beddelkiisii waxaa u soo baxay afar gees oo waaweyn oo u jeeday maxada afarteeda jaho. markaasaa midkood waxaa ka soo baxay gees yar oo aad ugu weynaaday xagga koonfureed iyo xagga bari, iyo xagga waddankii quruxda lahaa. oo xataa wuu ka xoog weynaaday ciidanka samada, markaasuu ciidankii qaarkiis iyo xiddigihii qaarkood dhulka ku soo tuuray, wuuna ku tuntay. oo weliba wuu ka sii xoog weynaaday amiirkii ciidanka, oo wuxuu ka qaaday qurbaankii la gubanayay oo joogtada ahaa, oo meeshiisii quduuska ahaydna hoos baa loo tuuray. markaasaa ciidankii iyo qurbaankii joogtada ahaaba isagii la siiyey, waxaana loo siiyey xadgudub, markaasuu runtii dhulka ku soo tuuray, wuxuu sameeyey ayuuna ku barwaaqoobay. dabadeedna waxaan maqlay mid quduus ah oo had-laya, markaasaa mid kale oo quduus ahu wuxuu ku yidhi kii hadlay, ilaa goormay ahaan doontaa riyada ku saabsan qurbaanka joogtada ah, iyo xadgudubka wax baabbi'ya, si meesha quduuska ah iyo ciidankaaba loogu tunto? markaasuu iyo yidhi, ilaa laba kun iyo saddex boqol oo fiid iyo subax, dabadeedna meesha quduuska ah waa la nadiifin doonaa. oo markaan anigoo daanyeel ah arkay riyadii ayaan doondoonaay inaan garto, oo bal eeg, waxaa i soo hor istaagay wax nin u eg. oo nin codkiis ayaan ka dhex maqlay webi uulay wuuna dhawaaqay, oo yidhi, jibriilow, ninkan riyada garansii. sidaas daraaddeed ayuu u soo dhowaaday meeshii aan taagnaa, oo markuu yimid waan baqay, wejigaanna u dhacay, laakiinse wuxuu igu yidhi, wiilka aadamow, garo, waayo, riyada waxaa leh wakhtiga ugudambaysta. oo intuu ila hadlayay ayaan hurdo aad u weyn la dhacay anigoo wejiga dhulka ku hayo, laakiinse isagii baa i taabtay oo i sara joojiyey. oo wuxuu igu yidhi, bal eeg, waxaan ku ogeysiinayaa waxa ahaan doona wakhtiga ugu dambaysta ee cadhada, waayo, waxaa leh wakhtiga la ballamay ee ugu dambaysta ah. wankii aad aragtay oo labada gees lahaa waa labada

boqor ee dalka maaday iyo dalka faaris. orgigiina waa boqorka dalka gariigta, oo geeskii weynaa oo labadiisa indhood dhexdooda ku yiilna waa boqorka kowaad. oo midkii ka jabay meeshii afartu soo istaagtay, quruuntaas waxaa ka soo bixi doonta afar boqortooyo, laakiinse xooggiisa ma yeelan doonaan. marka ugu dambaysta boqortooyadooda, ee uu dembilayaasha wakhtigoodu buuxsamo waxaa kici doona boqor wejigiisa laga cabsado, oo garanaya waxyaalaha daahan. oo xooggiisuna wuu weynaan doonaa, laakiinse ma aha xagga isaga xooggiisa, oo aad buu si yaab leh wax u baabbi'in doonaa, wuuna ku barwaaqoobi doonaa kuwa xooqga badan iyo dadka quduuska ah. oo siyaasaddiisa ayuu khiyaanada gacantiisa kaga guulaysan doonaa; markaasuu xagga qalbiga iska weynayn doonaa, oo kuwo badan oo nabadgelyaysan ayuu baabbi'in doonaa. wuxuu kaloo is-hor taagi doonaa amiirka amiirrada; laakiinse waa la jejebin doonaa isagoo aan gacan la saarin. oo riyadii fiidadka iyo subaxyada ee lagu sheegay waa run, laakiinse adigu riyada xidh, waayo, waxaa iska leh maalmoo badan oo iman doona. markaasaan anigoo daanyeel ahu suuxay, dhawr maalmoodna waan bukay, dabadeedna waan kacay, oo shuqulkii boqorka qabtay: oo riyadii waan la yaabay, laakiinse ciiduna ma garan.

9

sannaddii kowaad oo daariyus kii ahaa ina ahash-werus oo reer maaday, oo boqorka looga dhigay boqortooyadii reer kaldayiin, sannaddii kowaad oo boqornimadiisa ayaan anigoo daanyeel ahu kitaab-badii ka gartay intay ahaayeen sannadihii ilaah kala hadlay nebi yeremyaah, oo ku saabsanaa wakhtiga la dhammaystirayo baabbi'inta wax la baabbi'inayo yerusaleem, waxayna ahaayeen toddobaatan sannadood. oo waxaan wejigayga u jeediyeey sayidka ilaah ah inaan ku doondoono tukasho iyo baryootan, anoo sooman, oo joonyado guntan, oo dambas ku fadhiya. oo rabbiga ah ilaahayga ayaan baryay, oo wax baan u qirtay, oo aan idhi, sayidow, waxaad tahay ilaaha weyn oo laga cabsado, oo axdi xajiya, oo u naxariista kuwa isaga jecel oo amarradiisa dhawra; waannu dembaabnay, oo wax baannu si qalloocan u samaynay, oo shar baannu falnay, oo waannu caasiyownay, oo xataa waannu ka baydhnay amarradaadii iyo xukumamadaadii, oo ma aannu dhe-gaysan nebiyadii addoommadaada ahaa, oo magacaaga kula hadlay boqorradayada iyo amiirradayada, iyo awoyayaashayo, iyo dadka waddanka deggan oo dhan. sayidow, xaqnimada adigaa iska leh, laakiinse annagu waxaannu leennahay qasnaan iyo ceeb sida maanta annagoo ah dadka reer yahuudah, iyo kuwa ku dhaqma yerusaleem, iyo reer binu israa'iil oo dhan, iyo kuwa dhow iyo kuwa fog oo aad dalalka kale u kaxaysay xadgudubkii ay kugu xadgudbeen aawadiis. sayidow, waxaannu leennahay qasnaan iyo ceeb, annaga iyo boqorradayada iyo amiirradayada, iyo awoyayaashayaba, maxaa yeelay, waannu kugu dembaabnay. sayidka ilaahayaga ahu wuxuu leeyahay naxariis iyo dembidhaaf, waayo, waannu ku caasiy-

ownay; mana annu addeecin codkii rabbiga ilaahayaga ah, iyo inaanu ku soconno sharciyadiisa ay na hor dhigeen nebiyadii ahaa addoommadiisa. haah, reer binu israa'iil oo dhammu sharcigaagii way ku xadgudbeen, oo xataa way ka baydheen, si aanay u addeecin codkaaga, sidaas daraaddeed ayaa cadhada lanooqo riday, iyo weliba dhaarta ku qoran sharciga muuse, oo ahaa addoonkii ilaah; waayo, waannu kugu dembaabnay. hadalladiisii uu kaga hadlay an-naga iyo xaakinnadayada na xukumi jiray wuxuu ku adkeeyey xumaan weyn oo uu nagu soo dejiyey; waayo, samada hoosteeda oo dhan laguma samayn waxa yerusaaalem lagu sameeyey oo kale. sida ku qoran sharciga muuse, xumaantaan oo dhammu an-nagan nagu dhacday, welise rabbiga ilaahayaga ah raallinimo kama annu baryin, si annu uga soo jeesanno dembiyadayada, oo annu runtaada uga fikirno. haddaba sidaas daraaddeed baa rabbigu xumaanta u fiiriyey, oo uu noogu soo dejiyey, waayo, ilaaha rabbigayaga ahu wax alla wuxuu sameeyo oo dhan waa ku xaq, oo annana ma annu addeecin codkiisii. haddaba ilaahayaga ahow, oo dadkiisa gacanta xoogga leh masar kaga soo bixiyayow, oo maanta ammaan isu soo jiidayow, waannu dembaabnay, oo wax shar ah baannu falnay. sayidow, waan ku baryayaaye xaqnimadaada oo dhan aawadeed, dhirifkaaga iyo cadhadaaduba ha ka leexdeen magaaladaada yerusaaalem, oo ah buurtaada quduuska ah; waayo, dembiyadayada iyo xumaantii awowayaashayo aawadood ayaa yerusaaalem iyo dadkaagiiba kuwaa ceebaysan ugu noqdeen inta nagu wareegsan oo dhan. haddaba ilaahayow, bal maqal tukashadayda iyo baryadayda anoo ah addoonkaaga, oo aawadaa, sayidow, uga dhig in wejigaagu ka hor ifitiimo meeshaada quduuskaa oo kharribantay. ilaahayow, dhagahaaga soo jeedi oo i maqal; oo indhahaaga kala qaad, oo bal arag baabba'ayaga, iyo magaaladii magacaaga loogu yeedhayba, waayo, annagu kugu bari mayno xaqnimo annu leennahay, laakiinse naxariistaada ayaannu kugu baryaynaa. sayidow, na maqal; sayidow, na cafi; sayidow, na dhegayso oo yeel; ha raagin; aawadaa baan kugu baryaynaa ilaahayow, maxaa yeelay magaaladaada iyo dadkaagaba waxaa loogu yeedhay magacaaga. oo intii aan hadlayay, oo aan tukanayay, oo aan dembigayga iyo dembigii dadkayga reer binu israa'iil qiranayay, oo aan rabbiga ilaahayaga ah u baryayay buurta quduuska ah oo ilaahay, intii aan ducaysanayay ayaa ninkii jibriil ahaa, oo aan markii hore riyada ku arkay, degdeg iigu soo duulay, wakhtigii qurbaankii fiidkii la bixiyey, oo i taabatay. markaasuu wax i baray, oo ila hadlay, oo wuxuu igu yidhi, daanyeelow, haatan waxaan u soo baxay inaan kaa dhigo mid wax aad u yaqaan. markaad baryootankaagii bilowday ayaa amarku soo baxay, oo waxaan u imid inaan kuu sheego; waayo, aad baa lagu jecel yahay, haddaba sidaas daraaddeed xaalka ka fiirso, oo riyada garo. toddobaatan toddobaad baa loo qabtay dadkaaga iyo magaaladaada quduuska ah, in xadgudubka la joojiyo, oo dembiyada la dhammeeyo, oo xumaanta laga heshiiyo, oo la keeno xaqnimo weligeed ah, iyo in la shaabadeeyo waxyaalo lays tuso iyo waxyaalo la sii sheego, iyo in la subko kan ugu quduusan. haddaba ogow oo garo in tan iyo markii amarku soo baxay in

yerusaaalem la soo celiyo oo la dhiso ilaa uu yimaado kan subkan oo ah amiirka waxaa ahaan doona toddoba toddobaad, iyo laba iyo lixdan toddobaad; haddana wakhtiyada cidhiidhiga ah waa la dhisi doonaa oo waxaa loo yeeli doonaa jidad iyo derbi. oo laba iyo lixdana toddobaad dabaddood ayaa kan subkan la gooyin doonaa waxbana ma haysan doono, oo dadka amiirka iman doona ayaa baabbi'in doona magaalada iyo meesha quduuska ah oo dhammaadkiisuna wuxuu ahaan doona mid daad leh, oo xataa ilaa ugu dambaysta waxaa jiri doona dagaal; baabba'na waa la goostay. oo toddobaad ayuu kuwo badan axdi kula dhigan doonaa: markaasuu toddobaadka badhtankiisa joojin doonaa allabariga iyo qurbaankaba; oo dushiisa waxaa ku iman doona mid wax baabbi'ia; ilaa dhammaadkii la goostay lagu dejiyo kan wax baabbi'ia.

10

sannaddii saddexaad oo boqorkii faaris oo kuuroos ahaa ayaa wax loo muujiyey daanyeel, oo magiciisa la odhan jiray beeltshaasar; waxaasuna run buu ahaa, oo weliba dagaal weyn buu ahaa xaalkii wuu qatay, garashuuna u lahaa wixii la tusay. waayaahaanigan daanyeel ahu saddex toddobaad oo dhan ayaan barooranayay. cunto wanaagsan ma aan cunin, hilib iyo khamrina afkayga ma gelin, mana subkan marnaba ilaa ay saddexdii toddobaad dhammaadeen. oo bishii kowaad maalinteedii afar iyo labaatanaad, anoo taagan webiga weyn oo xiddeqel ah agtiisa, ayaan indhahayga kor u qaaday, oo wax fiiriyey, markaasaan arkay nin dhar wanaagsan qaba, oo dahab saafi ah oo uufaas laga keenayaa dhexda ugu xidhan yahay; jidhkiisuna wuxuu u ekaa berulloos, wejigiisuna wuxuu u ekaa hillaac, indhihiisuna waxay u ekaayeen laambado dab ah, gacmihiisa iyo caghihiisuna waxay midabka uga ekaayeen naxaas la safeeyey, codkiisuna wuxuu u ekaa dad faro badan buuqood. oo anigaan daanyeel ah oo keliya ayaa wixii lay tusay arkay, waayo, nimankii ila socday ma ay arkin wixii lay tusay, maxaa yeelay, aad bay u gariireen, wayna carareen si ay u dhuntuun. oo sidaasaa keligay layga tegey, oo waxaan arkay waxan weyn ee lay tusay, oo xoogna iguma hadhin, quruxdaydiina waxay u rogmataay qudhun, markaasaan xoog iska waayay. oo codkiisina waan maqlay, oo markaan maqlay codkiisii ayaan hurdo culus wejiga ula dhacay, wejigana dhulkaan saaray. oo bal eeg, markaasaa gacanu i taabatay, oo jilbaha iyo calaacalaha igu joojisay. oo wuxuu igu yidhi, daanyeelow, ninka aad loo jecelyahayow, bal garo erayada aan kugula hadlayo, oo istaag, waayo, hadda adaa lay soo kaa diray, oo markuu hadalkaas igula hadlay ayaan istaagay anigoo gariiraya. markaasuu igu yidhi, ha cabsan, daanyeelow, waayo, maalintii ugu horraysay oo aad qalbigaaga gelisay inaad wax garato oo aad isku hoosaysiiso ilaah hortii ayaa erayadaadii la maqlay, oo anigu waxaan u imid erayadaadii aawadood. laakiinse boqortooyada faaris amiirkeedii ayaa kow iyo labaatanaad moomood iga hor joogsaday, laakiinse mikaa'iil, oo ah amiirrada sare midkood, ayaa ii yimid inuu i caawiyo, oo halkaasaan kula hadhay boqorradii reer faaris. haddaba

waxaan u imid inaan ku ogeysiyo waxa dadkaaga ku dhici doona ugu dambaysta, waayo, wixii lagu tusay welii maalmo badan baa ka hadhay. oo markuu igula hadlay erayada sidan ah ayaan xagga dhulka u jeestay, waanan hadli kari waayay. oo bal eeg, mid binu-aadmiga u ekaa ayaa bushimahayga taabtay: markaasaan afka kala qaaday, oo hadlay, oo waxaan ku idhi kii hor taagnaa, sayidkaygiyow, riyada sababteeda aawadeed ayaa caloolxumadaydii igu soo noqotay, xoogna waan iska waayay. anoo addoonkaaga ahu sidee baan kuula hadli karaa, sayidkaygiyow? imminka aniga xoog iguma hadhin, neefuna iguma jirto. markaasaa haddana waxaa i taabtay mid binu-aadmiga u eg, wuuna i xoogeeey. markaasuu igu yidhi, ninkii aad loo jeclaayow, ha cabsan, nabadu ha kuu ahaato, xoog yeelo, oo xoog yeelo. oo markuu ila hadlay ayaan xoogaystay, oo waxaan idhi, sayidkaygiyow, hadal, waayo, waad i xoogaysay. markaasuu igu yidhi, haddaba ma og tahay waxa aan kuugu imid wuxuu yahay? oo hadda waxaan u noqonayaa inaan la diriro amiirka reer faaris, oo markaan tago waxaa iman doona amiirkii dalka gariigta. laakiinse waxaan kuu sheegayaa waxa lagu qoray qorniinka runta; mana jiro mid aniga kuwaas iga celiyaa, amiirkiinna mikaa'il mooyaane.

11

daariyus oo reer maaday ahaa, sannaddiisii kowaad ayaan u istaagay inaan caawiyo oo xoogaysiiyo isaga. oo haatan runtaan kuu sheegayaa, bal ogow, weliba saddex boqor baa faaris ka kici doonee, kan afraadna kulligood waa ka wada maal badnaan doonaa, oo markuu maalkiisa aad ugu xoogaysto, ayuu dhammaan boqortooyada gariigta ku kicin doonaa. oo waxaa kici doona boqor xoog badan, oo talo weyn ku talin doonaa, hadba siduu doonayana yeeli doonaa. oo markuu kaco, ayaa boqortooyadiisu jabi doontaa, waxaana loo kala qaybin doonaa afarta jaho oo samada, laakiin farcankiisa iyo sida dowladnimadiisu ahayd toona looma qaybin doono, waayo, boqortooyadiisa waa la rujin doonaa, oo waxaa yeelan doona kuwo kale oo aan kuwan ahayn. oo boqorka koonfureed ayaa xoog yeelan doona, oo mid amiirraddiisa ka mid ah ayaa ka sii xoog badnaan doona, wuxuuna yeelan doonaa dowladnimo, oo dowladnimadiisuna waxay noqon doontaa dowladnimo weyn. sannado dabadoodna way isku darsami doonaan kulligood, oo boqorka koonfureed gabadihiisa ayaa u iman doonta boqorka woqooyi inay heshiis la dhigato; laakiinse gacanteedu xoog ma sii yeelan doonto; isaga iyo gacantiisuna sii ma taagnaan doonaan, laakiinse waa la sii dayn doonaa iyada, iyo kuwii keenay, iyo kii dhalay, iyo kii waaya-haas iyada xoogayn jirayba. laakiinse biqil ka baxay jiriddii ay ka soo farcantaay ayaa meeshiisa istaagi doona oo u iman doona ciidanka, oo wuxuu soo geli doonaa boqorka woqooyi qalcaddiisa, wuuna ka gees ahaan doonaa iyaga, kolkaasuu ka adkaan doonaa. oo weliba wuxuu xagga masar qaadan doonaa ilaahyadooda, iyo sanamyadooda la shubay, iyo weelashoodii wanaagsanaa ee laga sameeyey lacagta iyo dahabka, oo intii dhawr sannadood ah

ayuu ka hadhi doonaa boqorka woqooyi. oo wuxuu iman doonaa boqortooyada boqorka koonfureed, laakiin waddankiisuu ku noqon doonaa. wiilashiisuna way dagaallami doonaan, oo waxay urursan doonaan ciidan faro badan oo imanaya, oo dhulka qarqinaya, oo dhex maraya, markaasuu soo noqon doonaa oo la dagaallami doonaa ilaa qalcaddiisa. oo boqorka koonfureed wuu cadhoon doonaa, kolkaasuu soo bixi doonaa oo la dagaallami doonaa boqorka woqooyi, oo wuxuu soo bixin doonaa dad faro badan, dadka faraha badanna isagaa gacanta loo gelin doonaa. oo dadka faraha badanna waa la qaadi doonaa, qalbigiisuna wuu kibri doonaa; oo to-banyaal kun buu hoos u tuuri doonaa, mase adkaan doono. oo markaasaa waxaa soo noqon doona boqorkii woqooyi, oo wuxuu soo bixin doonaa dad faro badan oo kuwii hore ka sii badan; oo sannado dabadood wuxuu la iman doonaa ciidan badan iyo maal badan. oo wakhtigaasna dad badan baa ka gees noqon doona boqorka koonfureed; oo weliba kuwa wax duula oo dadkaaga ku dhex jira ayaa kici doona si ay iyadu u dhisanto; laakiinse way dhici doonaan. sidaasuu boqorkii woqooyi u iman doonaa, oo tuulmo buu tuuli doonaa, oo magaalo deyr lehna wuu qaadan doonaa, ciidanka koonfureedna isma hor taagi doonaan, iyo dadkiisa uu doortay toona, oo xoog ay isku hor taagaanna ma jiri doono. laakiin kan isaga ku kaca ayaa hadba siduu doonayo yeeli doona, oo ninna isma hor taagi doono. oo wuxuu dhex istaagi doonaa dhulka quruxda leh, gacantiisuna waxaa ku jiri doona baabbi'in. inuu xoogga boqortooyadiisa oo dhan la yimaado aawadeed ayuu wejigiisa u jeedin doonaa, waxaana la jiri doona kuwa qumman, markaasuu siduu doonayo yeeli doonaa; oo waxaa la siin doonaa gabadha dumarka si uu u kharribo, laakiin ma ay istaagi doonto, tiisiina ma ay noqon doonto. taas dabadeedna wuxuu u jeesan doonaa xagga gasiiradaha, kuwo badanna wuu qaadan doonaa, laakiinse mid amiir ah ayaa caydii uu caayay joojin doona; oo weliba caydiisii isagu ku celin doonaa. markaasuu haddana u jeesan doona xagga qalcadaha waddankiisa, laakiinse wuu turunturoon doonaa oo dhici doonaa, lamana heli doono. dabadeedna waxaa meeshiisii istaagi doona mid ka dhigi doona in cashuurqaade boqortooyada ammaanteeda dhex maro, laakiin dhawr maalmood dabadood ayaa la jebin doonaa, lagumase jebin doono cadho ama dagaal. oo waxaa meeshiisii qaadan doona mid la quudhsado, oo aan la siinin murwaddii boqortooyada, laakiin wuxuu iman doonaa wakhtiga nabadgelyada, oo boqortooyadana sasabashuu ku qaadan doonaa. oo iyaga hortiisa ayaa laga xaaqi doonaa, sida daadku wax u qarqibo oo kale, waana la jebin doonaa iyagii, iyo weliba amiirkii axdigaba. oo markii wacad lala dhigto dabadeed ayuu si khiyaano ah ku shaqaysan doonaa, waayo, dad yar buu la soo bixi doonaa, wuuna xoog badnaan doonaa. wakhtiga nabadgelyada ayuu iman doonaa xataa meelaha gobolka ugu barwaaqo badan, markaasuu wuxuu samayn doonaa wax aan awoyayaashiis iyo abkowsyadiis midkoodna samayn; oo wuxuu ku dhex firdhin doonaa wax la boobay iyo dhac iyo maal: oo intii wakhti ayuu wax qalcadaha ka gees ah

ku fikiri doonaa. markaasuu xooggiisa iyo geesin-imadiisa ku kicin doonaa boqorka koonfureed, isagoo ciidan badan wata, boqorka koonfureedna isaguu la dagaallami doona isagoo wata ciidan aad u xoog badan, laakiinse isma uu taagi doono, maxaa yeelay, wax ka gees ah bay ku fikiri doonaan. oo kuwii quudkiisii cunay ayaa jebin doona isaga, oo ciidankiisuna dalkuu qarqin doonaa, oo kuwo badan baa dhici doona iyagoo la laayay. oo labadaas boqorba qalbiyadoodu waxay ka shaqayn doonaan belaa, oo miis keliya ayay been isugu sheegi doonaan; laakiinse ma ay hagaagi doonto; waayo, weliba ugudambaystu waxay noqon doontaa wakhtigii la xugmay. markaasuu dhulkiiisii ku noqon doonaa isagoo maal badan wata, qalbigiisuna ka gees buu noqon doonaa axdiga quduuska ah; siduu doonayo ayuu yeeli doonaa oo dhulkiiisuu ku noqon doonaa. wakhtigii loo xugmay ayuu noqon doonaa oo koonfurtuu iman doonaa; laakiinse wakhtiga ugu dambaysta ma noqon doono sidii kii hore, waayo, doonniyaha kitiim ayaa soo weerari doona; oo sidaas daraaddeed ayuu u quusan doonaa, oo u noqon doonaa, oo wuxuu u cadhoon doonaa axdiga quduuska ah oo siduu doonayo ayuu yeeli doonaa, oo xataa wuu noqon doonaa, wuuna u fiirsan doonaa kuwa ka taga axdiga quduuska ah. oo ciidan baa isaga la gees noqon doona, oo waxay nijaasayn doonaan meesha quduuska ah ee qalcadda leh, oo waxay qaadan doonaan qurbaanka joogtada, oo waxay qotomin doonaan waxa baas oo wax baabbi'iya. oo kuwa wax baas oo axdiga ka gees ah sameeya ayuu sasabasho ku qalloocin doonaa; laakiinse dadka ilaahooda yaqaan way xoog badnaan doonaan, oo waxyaalo waaweyn bay samayn doonaan. oo kuwa xigmadda leh oo dadka ku dhex jira, kuwo badan bay wax bari doonaan; laakiinse maalmo badan bay ku dhici doonaan seef, iyo olol, iyo maxbuusnimo, iyo dhac. haddaba markay dhacaan baa lagu caawin doonaa caawimaad yar, laakiinse qaar badan baa iyagoo sasabanaya ku darsami doona. oo qaarkooda xigmadda leh ayaa dhici doona, si loo tijaabiyo, oo loo daahiriyo, oo loo caddeeyo, ilaa wakhtiga ugudambaysta, maxaa yeelay, waa weli wakhtigii la xugmay. oo boqorku siduu doonuu yeeli doonaa; wuuna isa sarraaysiin doonaa oo iska weynaysiin doonaa ilaah kasta, oo waxyaalo yaab miidhan ah ayuu kaga hadli doonaa ilaaha ilaahyada, wuuna iska barwaaqoobi doonaa ilaa ay cadhadu buuxsanto; waayo, wixii la goostay ayaa la samayn doonaa. umana fiirsan doono ilaahyadii awoowayaashii, ama waxa dumarku jecel yihiin, oo ilaahna uma fiirsan doono, waayo, wuu iska weynaysiin doonaa wax kasta. laakiinse meeshiisuu ku cisayn doonaa ilaaha qalcadaha; oo ilaah aanay awoowayaashii garanayn ayuu ku cisayn doonaa dahab iyo lacag iyo dhagaxyo qaal ah, iyo waxyaalo fiican. oo ilaah qalaad caawimaaddiis ayuu wax ku samayn doonaa qalcadaha ugu xoogga badan, oo mid kasta oo isaga aqoonsada wuxuu u kordhin doonaa ammaan; wuxuuna ka dhigi doonaa inay xukumaan kuwo badan, dhulkana abaal buu ugu kala qaybin doonaa. wakhtiga ugu dambaysta ayaa boqorka koonfureed la dagaallami doonaa isaga, oo boqorka woqooyina wuxuu ugu iman doonaa sida dabayl cir-

wareen ah, isagoo wata gaadhifardood, iyo fardooley, iyo doonniyo badan, wuxuuna soo dhex geli doonaa waddammada, wuuna qarqin doonaa, oo dhex mari doonaa. wuxuu kaloo dhex geli doonaa dhulka quruxda leh, oo waddammo badan oo kalena waa la afgembiyi doonaa, laakiin waxaa gacantiisa laga samatabixin doonaa edom, iyo moo'aab, iyo kuwa waaweyn oo reer cammoon. oo haddana gacantiisuu waddammada ku fidin doonaa, oo dalka masarna ma baxsan doono. laakiinse xoog buu u yeelan doonaa khasnadaha dahabka iyo lacagta ah, iyo waxyaalaha qaaliga ah ee masar oo dhan. oo weliba dadka liibiya, iyo dadka itoobiyaana tallaabooyinkiisay daba geli doonaan. laakiinse warar bari iyo woqooyi ka yimid ayaa ka welwelin doona isaga, markaasuu isagoo aad u cadhaysan u soo bixi doonaa inuu kuwo badan baabbi'iyoo oo idleeyo. oo wuxuu teendhooyinkiisii boqornimo ka taagi doonaa meel u dhaxaysa badda iyo buurta qurxoon oo quduuska ah; laakiin mar buu dhammaadkiisu iman doonaa; oo ninna ma caawin doono

12

oo wakhtigaas waxaa kici doona mikaa'il oo ah amiirka weyn oo dadkaaga u kici doona, oo waxaa jiri doona wakhti dhib badan, oo aan isagoo kale weli la arag intii quruunu jirtay ilaa waagaas, oo wakhtigaas dadkaaga waa la samatabixin doonaa, mid kasta oo laga helo isagoo ku qoran kitaabka. oo qaar badan oo ku hurda ciidda dhulka ayaa soo toosi doona, qaarkood waxay u soo toosi doonaan nolol weligeed ah, qaarkoodna waxay u soo toosi doonaan ceeb iyo quudhsasho weligeed ah. oo kuwa xigmadda lahu waxay u dhalaali doonaan sida nuurka samada; kuwii kuwo badan xaqnimada u soo jeediyaana sida xiddigaha weligood iyo weligood. laakiinse adigu daanyeelow, erayada xidh, kitaabkana shaabadee, ilaa wakhtiga ugu dambaysta. kuwo badan baa hore iyo dib u roori doona, aqoontuna waa kordhi doontaa. markaasaan anigoo daanyeel ah waa fiiriyey, oo bal eeg, waxaan arkay laba kale oo taagtaagan, mid wuxuu taagnaa webiga qarkiisa soke, kan kalena wuxuu taagnaa webiga qarkiisa shishe. oo mid baa ku yidhi ninkii dharka wanaagsan qabay, oo biyaha webiga dushooda joogay, ilaa goormuu ahaan doonaa dhammaadka yaababkanu? oo waxaan maqlay ninkii dharka wanaagsan qabay, oo biyaha webiga dushooda joogay, markuu gacantiisii midig iyo gacantiisii bidix samada u taagay oo ku dhaartay kan weligiis nool inay noqon doonto wakhti iyo wakhtiyoo iyo wakhti badhkii; oo markay dhammeeyaan jebinta xoogga dadka quduuska ah ayaa waxyaalahan oo dhammu dhammaan doonaan. oo anigu waan maqlay, mase garanin, markaasaan idhi, sayid-kaygiyow, waxyaalahan dhammaadkoodu muxuu ahaan doonaa? markaasuu wuxuu igu yidhi, daanyeelow, iska tag, waayo, erayadii waa la xidhay oo la shaabadeeyey ilaa wakhtiga ugu dambaysta. qaar badan baa isdaahirin doona, oo iscadayn doona, waana la tijaabin doonaa; laakiinse kuwa sharka ahu sharnimay samayn doonaan; oo inta sharka ah midkoodna wax ma garan doono, laakiinse kuwa xig-

madda leh ayaa wax garan doona. oo wakhtiga qurbaanka joogtada ah la qaadi doono, ilaa la taagi doono waxa baas oo wax baabbi'iya, waxaa jiri doona kun iyo laba boqol iyo sagaashan maalmood. waxaa barakaysan ka suga ee gaadha kunka iyo saddexda boqol iyo shan iyo soddonka maalmood. laakiinse iska tag ilaa wakhtiga ugu dambaystu ahaado, waayo, waad nasan doontaa, maalmaha dabaadi-goodana qaybtaadaad isu taagi doontaa.

in eraygii rabbiga ee yeremyaah afkiisa ka soo baxay uu ahaado aawadeed, sannaddii kowaad oo kuuros oo ahaa boqorkii faaris ayaa rabbigu kiciyey ruuxii kuuros oo ahaa boqorkii faaris, oo isna boqortooyadiisii oo dhan ayuu ogeysiis ugu dhawaaqay oo weliba qoray, oo wuxuu yidhi, kuuros oo ah boqorka faaris wuxuu leeyahay, boqortooyoyinka dhulka oo dhan waxaa i siiyey rabbiga ah ilaaha samada; oo wuxuu igu amray inaan isaga guri uga dhiso yerusaaalem oo ku taal dalka yahuudah. haddaba ku alla kii idinku dhex jira oo dadkiisa ah ilaahiiisu ha la jiro, oo isna ha tago yerusaaalem oo dalka yahuudah ku taal, oo ha dhiso guriga rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil oo ku yaal yerusaaalem. (isagu waa ilaah.) oo ku alla kii ku hadha meesha uu deggan yahay, dadka ay isku degmada yihiin ha ku caawiyaan lacag iyo dahab, iyo xoolo mood iyo noolba ah, oo ayan ku jirin qurbaanka ay ikhtiyaarkooda ugu bixiyaan guriga ilaah oo yerusaaalem ku yaal. markaasaa waxaa kacag madaxdii qoloyinka reer yahuudah iyo reer benyaamiin, iyo wadaaddadii, iyo reer laawi, iyo xataa dhammaan intii kale ee ilaah ruuxooda kiciyey si ay u tagaan oo ay u dhisaan guriga rabbiga oo yerusaaalem ku yaal. oo kulli intii habaerhooda ku wareegsanayd oo dhammu waxay gacmahooda ku xoogeeyeen weelal lacag ah iyo dahab, iyo xoolo mood iyo noolba ah, iyo waxyaalo qaali ah, oo wixii ikhtiyaarka loo bixiyeey ayan ku jirin. oo weliba kuurosna wuxuu soo bixiyeey weelashii guriga rabbiga, oo nebukadnesar uu yerusaaalem ka soo bixiyeey oo uu dhigay gurigii ilaahyadiisa. oo kuuros oo ahaa boqorkii faaris ayaa alaabtaas soo bixiyeey oo u dhiibay qasnajigii mitredaad ahaa, oo isna wuxuu u tiriyeey sheeshbasar, oo reer yahuudah amiir u ahaa. oo tiradoodiina waa tan, soddon saxan oo dahab ah, iyo kun saxan oo lacag ah, iyo sagaal iyo labaatan mindiyood, iyo soddon maddiibadood oo dahab ah, iyo afar boqol iyo toban maddiibadood oo ah lacagta caynka laabaad ah, iyo kun weel oo kale. oo kulligood weelashii dahabka iyo lacagta ahaa waxay isku ahaayeen shan kun iyo afar boqol. oo intaas oo dhan sheeshbasar wuu wada keenay, markii yerusaaalem la keenay maxaabiistii baabuloon laga soo celiyey.

haddaba kuwanu waa dadkii gobolka ee ka soo noqday maxaabiisnimadii, oo ku jiray kuwii la kaxaystay, oo nebukadnesar oo ahaa boqorkii baabuloon uu u kaxaystay baabuloon, oo ku soo noqday yerusaaalem iyo dalkii yahuudah, mid waluba magaaladiisii, oo waxay la yimaadeen serubaabel, yeeshuua, nexemyaah, seraayaah, receelaayaah, mordekay, bilshaan, misfar, bigway, rexuum, iyo bacanaah. haddaba waa tan tiradii dadkii reer binu israa'iil: reer farcosh waxaa ka soo noqday laba kun iyo boqol iyo laba iyo toddobaatan, reer shefatyaahna saddex boqol iyo laba iyo toddobaatan, reer aaraxna toddoba boqol iyo shan iyo toddobaatan, reer fahad moo'aab oo ahaa reer yeeshuua iyo reer yoo'aabna laba kun iyo siddeed boqol iyo laba iyo toban, reer ceelaamna

kun iyo laba boqol iyo afar iyo konton, reer satuuna sagaal boqol iyo shan iyo afartan, reer sakayna toddoba boqol iyo lixdan, reer baaniina lix boqol iyo laba iyo afartan, reer beebayna lix boqol iyo saddex iyo labaatan, reer casgaadna kun iyo laba boqol iyo laba iyo labaatan, reer adoniiqaamna lix boqol iyo lix iyo lixdan, reer bigwayna laba kun iyo lix iyo konton, reer caadiinna afar boqol iyo afar iyo konton, reer aateer oo ahaa reer xisqiyaahna siddeed iyo sagaashan, reer beesayna saddex boqol iyo saddex iyo labaatan, reer yooraaahna boqol iyo laba iyo toban, reer xaashuma laba boqol iyo saddex iyo labaatan, reer gibbaarna shan iyo sagaashan, reer beytlaxamna boqol iyo saddex iyo labaatan, reer netofaahna lix iyo konton, reer canaatoodna boqol iyo siddeed iyo labaatan, reer casmaawedna laba iyo afartan, reer qiryad caariim, iyo reer kefiiraah, iyo reer bi'irodna toddoba boqol iyo saddex iyo afartan, reer raamaah iyo reer gebacna lix boqol iyo kow iyo labaatan, reer mikmaasna boqol iyo laba iyo labaatan, reer beytel iyo reer aaciina laba boqol iyo saddex iyo labaatan, reer nebona laba iyo konton, reer magbiishna boqol iyo lix iyo konton, reer ceelaamtii kalena kun iyo laba boqol iyo afar iyo konton, reer haarimna saddex boqol iyo labaatan, reer lod, iyo reer xaadiid, iyo reer oonoona toddoba boqol iyo shan iyo labaatan, reer yerixoonna saddex boqol iyo shan iyo afartan, reer senaacaahna saddex kun iyo lix boqol iyo soddon. oo wadaaddadiina waxay ahaayeen reer yedacyaah oo ahaa reer yeeshuua oo ahaa sagaal boqol iyo saddex iyo toddobaatan, reer immeerna kun iyo laba iyo konton, reer fashxuurna kun iyo laba boqol iyo toddoba iyo afartan, reer haarimna kun iyo toddoba iyo toban. kuwii reer laawina waxay ahaayeen reer yeeshuua iyo reer qadmii'eel, oo reer hoodawyaah ka soo farcamay oo ahaa afar iyo toddobaatan. oo nimankii gabayaa ahaa oo reer aasaaf ahaana waxay ahaayeen boqol iyo siddeed iyo labaatan, oo kuwii irdaha dhawri jiray oo ahaa reer shalluum, iyo reer aateer, iyo reer talmon, iyo reer caquub, iyo reer xatiitaa, iyo reer shobay, kulligood waxay isku ahaayeen boqol iyo sagaal iyo soddon. oo reer netiiniinna waxay ahaayeen reer siixaa iyo reer xasufaa, iyo reer tabbaacood, iyo reer qeeros, iyo reer siicahaa, iyo reer faadoon, iyo reer lebaanaah, iyo reer xagaabaah, iyo reer caquub, iyo reer xagaab, iyo reer shalmay, iyo reer xaanaan, iyo reer giddeed, iyo reer gaxar, iyo reer re'aayaah, iyo reer resiin, iyo reer neqoodaa, iyo reer gasaam, iyo reer cuusaa, iyo reer faasee'ax, iyo reer beesay, iyo reer asnaah, iyo reer mecuuniim, iyo reer nefuusiim, iyo reer baqbuuq, iyo reer xaquufaa, iyo reer xarxuur, iyo reer basluud, iyo reer mexiidaa, iyo reer xarshaa, iyo reer barqoos, iyo reer siiseraa, iyo reer temax, iyo reer nesiyaq, iyo reer xatiifaa. oo ilmihi adoodomadii sulaymaanna waxay ahaayeen reer sotay, iyo reer hasofered, iyo reer feruudaa, iyo reer yacalaa, iyo reer darqoon, iyo reer giddeed, iyo reer shefatyaah, iyo reer xatiil, iyo reer fokered hasebaayim iyo reer aamii. reer netiiniim oo dhan iyo ilmihi adoodomadii sulaymaan waxay isku ahaayeen saddex boqol iyo laba iyo sagaashan. oo kuwanuna waxay ahaayeen kuwii ka tegey teel melax, iyo teel xarshaa, iyo keruub, iyo addaan, iyo immeer, laakiinse iyagu ma ay

sheegi karin qabiilkoodii iyo jilibkoodii, iyo inay reer binu israa'iil ahaayeen iyo in kale toona, oo reer delaayaah, iyo reer toobiyaah, iyo reer neqoodaa waxay isku ahaayeen lix boqol iyo laba iyo konton. oo kuwii wadaaddada ahaa, waxay ahaayeen reer xabayaah, iyo reer xaqoos, iyo reer barsillay oo naag ka guursaday gabdhaha barsillay oo ahaa reer gilecaad, oo iyaga lagu magacaabay. kuwanu magacyadoodii waxay ka doondooneen buuggii abtiriska, laakiinse lagama helin, sidaas aawadeed wadaadnimadii waa laga saaray sidii iyagoo nijaas ah. oo taliyihii baa iyagii ku amray inayan waxyaalaha quduuska ah wax ka cunin jeer wadaad uuriim iyo tummiim leh kaco. oo ururka oo dhammu wuxuu giddigiis isku ahaa laba iyo afar-tan kun iyo saddex boqol iyo lixdan, oo intaas waxaa gooni ka ahaa raggii addoommadooda ahaa iyo naag-ihi addoommahooda ahaa, oo iyana waxay ahaayeen toddoba kun iyo saddex boqol iyo toddoba iyo soddon, oo waxay lahaayeen laba boqol oo ah rag iyo naago gabya. fardahoodu waxay ahaayeen toddoba boqol iyo lix iyo soddon; baqlahooduna laba boqol iyo shan iyo afar-tan, geelooduna afar boqol iyo shan iyo soddon, dameerahooduna lix kun iyo toddoba boqol iyo labaatan. oo qaar ah madaxdii qabiilooyinka ayaa markay yimaadeen gurigii rabbiga oo yerusaaalem ku yaal ikhtiyaarkood wax ugu bixiyey in gurigii rabbiga meeshii laga dhiso. iyagu intay awoodeen ayay khasnaddii shuqulka siiyeen kow iyo lixdan kun oo dirham oo dahab ah, iyo shan kun oo mina oo lacag ah, iyo boqol khamiis oo ah dhar wadaadood. sidaas daraaddeed wadaaddadii, iyo kuwii reer laawi, iyo dadkii qaarkii, iyo nimankii gabayaaga ahaa, iyo irid-dhawryadii, iyo reer netiiniimba waxay degeen magaalooyinkoodii, oo reer binu israa'iil oo dhammuna waxay degeen magaalooyinkoodii.

3

oo markii bishii toddobaad la gaadhay, oo ay reer binu israa'iilna iska degganaayeen magaaloooyinkoodii, ayaa dadkii oo dhammu ugu soo wada urureen yerusaaalem sidii nin keliya. markaasaa waxaa istaagay yeeshuua oo ahaa ina yoosaadaaq, iyo walaalihiisii wadaaddada ahaa, iyo serubaabel oo ahaa ina salaatii'eel, iyo walaalihiis, oo waxay dhiseen meeshii allabariga ilaaha reer binu israa'iil inay ku dul bixiyaan qurbaanno la gubo, sida ay ugu qoran tahay sharcigii muuse oo ahaa ninka ilaah. oo meeshii allabariga waxay saareen saldhiggeedii, waayo, iyagu waxay ka cabsanayeen dadkii dalalka degganaa, oo waxay rabbiga ugu dul bixiyeen qurbaanno la gubo oo ahaa kuwii subaxnimada iyo kuwii habeennimada. oo iiddii taambuugyadana waxay u iideen sidii ay u qornayd, oo maalin kastana waxay tiro ku bixinayeen qurbaannada la gubo, sidii amarku ahaa, iyo intii maalin kasta layska doonayay; dabadeedna qurbaankii joogtada ahaa, iyo kuwii bilaha cusub, iyo iidihi rabbiga oo quduuska ahaa, iyo kii qof waluba rabbiga ikhtiyaarkiisa ugu bixiyey. oo maalintii kowaad oo bishii toddobaad ayay bilaabeen inay rabbiga u bixiyaan qurbaanno la gubo, laakiinse macbudka aasaaskiisii weli lama

dhigin. oo waxay wastaadyadii iyo nijaarradii siiyeen lacag; oo kuwii reer siidoon iyo kuwii reer turosna waxay siiyeen cunto, iyo cabniin, iyo saliid si ay geedaha kedarka la yidhaahdo lubnaan uga keenaan oo ay badda u soo marsiiyaan ilaa yaafaa, sidii uu kuuroos oo ahaa boqorkii faaris ugu oggolaaday. haddaba markay yimaadeen guriga ilaah oo yerusaaalem ku yaal sannaddii labaad bisheedii labaad ayay serubaabel oo ahaa ina salaatii'eel, iyo yeeshuua oo ahaa ina yoosaadaaq, shuqulkii bilaabeen, iyaga iyo intii kale oo ahayd wadaaddadii walaalahood ahaa, iyo kuwii reer laawi, iyo kulli intii maxaabiista ka soo baxday oo yerusaaalem timid, oo kuwii reer laawi intii labataan sannadood jirtay ama ka sii weyn ayay u doorteen inay shuqulkii guriga rabbiga u sarreeyaan. markaasaa waxaa dhammaan istaagay yeeshuua, iyo wiilashiisii iyo walaalihiis, iyo qadmii'eel iyo wiilashiisii oo ahaa reer yahuudah, inay u sarreeyaan shaqaalaha ku jira guriga rabbiga, iyo weliba wiilashii xeenadaad iyo wiilashoodii iyo walaalahood oo ahaa reer laawi. oo kuwii gurigii dhisayay markay aasaaskii macbudka rabbiga dhigeen waxaa istaagay wadaaddadii iyagoo dharkoodii xidhan oo turumbooyin wata, iyo kuwii reer laawi oo ahaa ilma aasaaf oo haysta suxuuñ laysku garaaco, inay rabbiga ammaanaan sidii uu ahaa amarkii daa'uud oo ahaa boqorkii reer binu israa'iil. oo markaasay darandoorri u gabyeen iyagoo rabbiga ammaanaya oo u mahadnaqaya, oo leh, isagu wuu wanaagsan yahay, reer binu israa'iilna weligiisba wuu u naxariistaa. oo markay rabbiga ammaaneen ayaa dadkii oo dhammu dhawaaq weyn ku dhawaaqay, maxaa yeelay, waxaa la dhigay aasaaskii gurigii rabbiga. oo wadaaddadii badiidood, iyo kuwii reer laawi, iyo madaxdii qabiilooyinka oo ahaa odayaashii arkay gurigii hore ayaa aad u ooyay markay arkeen gurigan aasaaskiisii oo hortooda lagu dhigay, oo kuwo badanuna farxad bay la qayliyeen, oo sidaas daraaddeed dadkii wuu kala sooci kari waayay dhawaaqii farxadda iyo qayladii oohinta, oo buuqiina waxaa laga maqlay meel fog.

4

haddaba cadaawayaashii reer yahuudah iyo reer benyaamiin markay maqleen inay kuwii maxaabiistii ahaan jiray macbud u dhisayeen rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil, ayay u soo dhowaadeen serubaabel, iyo madaxdii qabiilooyinka, oo waxay ku yidhaahdeen, annana aan idinla dhisno, waayo, ilaahinna waan u doonnaa sidiinnoo kale, oo isaga allabari baan u bixin jirnay tan iyo waagii uu eesar xaddoon oo boqorkii ashuur ahaa halkan na keenay. laakiinse serubaabel iyo yeeshuua, iyo madaxdii qabiilooyinka reer israa'iil intoodii kaleba waxay ku yidhaahdeen, inoo dinka waxba idinkama gelin inaad ilaahayaga guri noola dhistaan, laakiinse annagaa dhammaantayo guri u dhisayna rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil, sidii uu boqor kuuroos oo ahaa boqorkii faaris nagu amray. markaasaa dadkii dalka degganaa waxay daaliyeen gacmihi daddii reer yahuudah, oo waxdhisiddiina way ka cabsiiyeen, oo waxay u soo kiraysteen taliyayaal si ay qasdigoodii uga

xumeeyaan, kuuroos oo ahaa boqorkii faaris wakhtigii isii oo dhan, iyo tan iyo xataa dowladnimadii daariyus oo ahaa boqorkii faaris. oo waagii ahashwerus boqortooyada qabsaday markii dowladnimadiisu bilaabatay ayay ashtako ka soo qoreen dadkii degganaa yahuudah iyo yerusaaalem. oo wakhtigii artaxshasta ayaa bishlaam, mitredaad, taabeel, iyo saaxiibbadiisii kale arji u soo qoray artaxshasta oo ahaa boqorkii faaris, oo warqadda farteedu waxay ahayd tan suuriya, waxaana lagu micneeyey afka suuriya. taliyihii rexuum ahaa iyo karraanigii shimshay ahaa ayaa sidan warqad yerusaaalem ka gees ah ugu soo qoray boqor artaxshasta. markaasaa waxaa qoray taliyihii rexuum ahaa iyo karraanigii shimshay ahaa, iyo saaxiibbadoodii kale oo ahaa reer diinaayee, iyo reer afarsatkaayee, iyo reer tarfelaayee, iyo reer afaarsaayee, iyo reer arkewaayee, iyo reer baabuloon, iyo reer shuushankaayee, iyo reer dehaayee, iyo reer ceelaam, iyo quruumaha intoodii kale oo boqorkii weynaa oo gobta ahaa aasnafar u soo gudbiyey oo dejiyey magaalada samaariya iyo dalka intiisa kaloo webiga ka shishaysa iyo wixii la mid ah. kanu waa naqilkii warqaddii ay boqor artaxshasta u direen: dadka webiga ka shisheeya, oo addoommadaada ahu waxay leeyihiin, boqorow, bal ogow, in yuhuuddii kaa soo kacday ay yerusaaalem noogu yimaadeen, oo ay dhisayaan magaaladii caasiga ahayd oo xumayd, oo derbiyadii way dhammeeyeen, aasaaskiina way hagaajiyeen. haddaba boqorow bal ogow, in haddii magaaladan la dhiso, oo derbiyadeeda la dhammeeyo, ayan iyagu markaas bixin doonin gabbaro, canshuur, amase baad, ugudambaystana boqorraday wax yeeli doontaa. haddaba annagu waxaannu cunnanaa cusbada hoygaaga, boqorow, oo naguma habboona inaanu aragno adigoo lagu ciso jebiyey, oo sidaas daraaddeed ayaan kuugu soo cid dirnay oo kuu ogeysiinnay, boqorow, si loo baadho buugaggii taariikhda oo aowayaashaah, oo sidaasaad buugagga taariikhda uga heli doontaa oo u ogaan doontaa in magaaladanu tahay magaalo caasi ah, oo ay u waxyeello badan tahay boqorrada iyo gobolladaba, iyo in iyada waagii hore fallaagada laga kiciyey, oo sababtaas aawadeed baa magaaladan loo dumiyey. boqorow, waxaannu ku ogeysiinnaynaa in haddii magaaladan la dhiso, oo derbiyadeeda la dhammeeyo, aadan sababtaas aawadeed waxba qayb ku yeelan doonin inta webiga ka shishaysa. markaasaa boqorkii wuxuu warqad jawaab ah u soo diray taliyihii rexuum ahaa, iyo karraanigii shimshay ahaa, iyo intii kaloo saaxiibbadooda ahayd oo samaariya degganaa, iyo dadkii kaloo webiga shishadiisa degganaa, oo wuxuu yidhi, nabad iyo wax la mid ahu korkiinna ha ahaadeen. warqaddii aad noo soo dirteen bayaan ayaa hortayda loogu akhriyey. oo anna amar baan bixiyey, oo buugaggii baa la baadhay, oo waxaa la helay in magaaladanu waagii hore boqorro ku kici jirtay, iyo in dhexdeeda lagu caasiyoobi jiray oo lagu fallaagoobi jiray. oo weliba yerusaaalem waxaa xukumii jiray boqorro xoog badan, oo waxay u talin jireen inta webiga ka shishaysa oo dhan, oo gabbaro, iyo canshuur, iyo baadba waa la siin jiray. haddaba idinku waxaad amar ku bixisaan in nimaankaas shuqulka joojiyaan iyo inaan magaaladaas la dhisin ilaa aan

amar bixiyo. oo idinku iska jira inaydnaan xaalkaas daynin, waayo, bal maxaa khasaare ugu sii kordhaya in waxyeello boqorrada gaadho? oo markii boqor artaxshasta warqaddiisii naqilkeedii lagu hor akhriyey rexuum iyo karraanigii shimshay ahaa, iyo saaxiibbadood, haddiiba waxay degdeg ugu tageen yuhuuddii yerusaaalem joogtay, oo waxay ku joojiyeen qasab iyo xoog. oo markaasuu joogsaday shuqulkii guriga ilaah yerusaaalem ku yaal; oo wuxuu joogsaday ilaa sannaddii labaad oo dowladnimadii daariyus oo boqorkii faaris ahaa.

5

haddaba nebiyadii ahaa nebi xaggay, iyo sekaryaah ina iddo ayaa wax u sii sheegay yuhuuddii degganay yahuudah iyo yerusaaalem, oo magaca ilaaha reer binu israa'iil ayay wax ugu sii sheegeen. markaasaa waxaa kacay serubaabel oo ahaa ina salaati'i'el, iyo yeeshuua oo ahaa ina yooosaadaaq, oo waxay bilaabeen inay dhisaan gurigii ilaah oo ku yaal yerusaaalem; oo waxaa iyaga la jiray oo caawinayay nebiyadii ilaah. oo isla markaasba waxaa u yimid tatenay oo ahaa taliyihii dalka webiga ka shisheeya, iyo shetar boosnay iyo saaxiibbadood, oo waxay ku yidhaahdeen, war yaa amar idin siiyey inaad gurigan dhistaan, iyo inaad derbigan dhammaysaan? markaasaannu sidan kula hadalnay, oo ku nidhi, nimaanka dhismahan dhisaya magacyadooda maxaa la yidhaahdaa? laakiinse duqowdii yuhuudda waxaa isha ku hayay ilaahooda, oo iyana shuqulkii ma ay joojin ilaa xaalku soo gaadho daariyus, oo warqad jawaab ah ee taas ku saabsan loo soo celiyo. tanu waa naqilkii warqaddii tatenay oo ahaa taliyihii dalka webiga ka shisheeya, iyo shetar boosnay, iyo saaxiibbadiis oo ahaa reer afarsekaayee oo webiga shishadiisa joogay ay u soo direen boqorkii daariyus. warqad bay u direen, oo waxaa ku qornaa wax sidan ah: boqor daariyusow, nabadii korkaaga ha ahaato. boqorow, bal ogow inaanu tagnay gobolka yahuudah, oo soo aragnay gurigii ilaaha weyn, oo dhagaxyo waaweyn lagu dhisay, oo derbiyadiisana alwaax la dhex geliyey, oo shuqulkaasuna dadaal buu ku socdaa oo gacmahooduu ku liibaanaa. oo waxaannu duqowdaas weydyiinnay oo ku nidhi, yaa idin siiyey amar aad gurigan ku dhistaan, oo aad derbigan ku dhammaysaan? oo haddana waxaannu kaloo weydyiinnay magacyadoodii, si aan kuu ogeysiinno, iyo si aan kuugu soo qorno nimaanka madaxdooda ah magacyadooda. oo iyana sidanay jawaab noogu soo celiyeen oo yidhaahdeen, waxaannu nahay addoommadii ilaaha samada iyo dhulka, oo waxaannu dhisaynaa gurigan oo sannado badan oo hore la dhisay, oo boqor weyn oo reer binu israa'iil ahu uu dhisay oo dhammeeyey. laakiinse aowayaashayadii waxay ka xanaajiyeen ilaaha samada, oo taas daraaddeed ayuu ugu riday gacantii nebukadnesar oo ahaa boqorkii baabuloon, kii reer kaldayiin oo gurigan dumiyey oo dadkiina baabuloon u xakaxstay. laakiinse kuuroos oo ahaa boqorkii baabuloon sannaddiisii kowaad ayaa boqor kuuroos bixiyey amar lagu dhiso gurigan ilaah. oo weliba weelashii dahabka iyo lacagta ahaa ee gurigii ilaah oo uu nebukad-

nesar ka qaaday macbudkii yerusaaalem ku yiil oo uu geeyey macbudkii baabuloon, kuwaas boqor kuuro wuu ka soo bixiyeey macbudkii baabuloon, oo waxaa loo soo dhiibay mid magiciisa la odhan jiray sheeshbasar, oo uu isagu taliye ka dhigay; oo wuxuu isagii ku yidhi, tag oo weelashan qaad, oo waxaad gelisaa macbudka yerusaaalem ku yaal, oo gurigii ilaahna ha laga dhiso meeshiisii. markaasaa sheeshbasarkii yimid, oo wuxuu dhigay aasaaskii guriga ilaah oo yerusaaalem ku yaal, oo tan iyo waa-gaas waa la dhisayay, laakiinse weli lama dhammaystirin. haddaba sidaas daraaddeed, haddii ay kula wanaagsan tahay, boqorow, bal ha la baadho gurigaaga khasnadda ah oo baabuloon ku yaal, bal inay saas tahay in boqor kuuroos amar ku bixiyeey in la dhiso gurigan ilaah oo yerusaaalem ku yaal, oo noo soo dir wixii aad xaalkan ka damacsan tahay.

6

markaasaa boqor daariyus amar bixiyeey, oo waa la baadhay gurigii buugagga taariikhda oo khasnadaha la dhigi jiray ee baabuloon ku dhex yiil. markaasaa magaalada axmetaa la yidhaahdo oo ku tiil gobolka maadi ayaa hoygii boqorka laga helay qorniin duudduuban, oo waxaa xusuus ugu qornaa wax sidan ah. sannaddii kowaad oo boqor kuuroos ayaa boqor kuuroos bixiyeey amar ku saabsan guriga ilaah oo yerusaaalem ku yaal, oo wuxuu yidhi, guriga ha la dhiso, kaasoo ah meeshii allabaryo lagu bixiyo, oo aasaaskiisana si adag ha loo dhigo, oo sarajooggiisu ha ahaado lixdan dhudhun, ballaadhiisuna lixdan dhudhun; oo ha lagu dhiso saddex saf oo dhagaxyo waaweyn ah iyo saf alwaax cusub ah; kharashkiisana ha laga bixiyo guriga boqorka. oo weliba weelashii guriga ilaah oo ahaa dahabka iyo lacagta oo nebukadnesar uu ka soo qaaday macbudka yerusaaalem ku yaal, oo uu keenay baabuloon, ha la celiyo, oo mar dambe ha la geeyo macbudka yerusaaalem ku yaal, mid kastaba meeshiisii ha la dhigo, oo waxaad gelisaa guriga ilaah. haddaba sidaas daraaddeed tatenay, oo ah taliyaha dalka webiga ka shisheeya, iyo shetar boonsay, iyo saaxiibbadiinna reer afarsekaayee oo webiga shishadiisa joogow, idinku halkaas iskaga fogaado, oo gurigan ilaah shuqulkiisa faraha ka qaada, oo taliyaha yuhuudda iyo odayaasha yuhuuddu gurigan ilaah meeshiisii ha ka dhiseen. oo weliba waxaan amar ku bixiyeey wixii aad u samayn lahaydeen odayaashan yuhuudda oo dhisaya gurigan ilaah. waa in alaabta boqorka iyo xataa gabbarada laga qaado inta webiga ka shishaysa nimankan kharash loo si iyo iyadoo aad loogu dadaalayo, si aan iyaga loo hor joogsan innaba. oo wax alla wixii ay u baahan yihiin oo ay wadaaddada yerusaaalem jooga idin weyddistaan oo ah dibi yaryar, iyo wanan, iyo baraar, oo ay ilaaha samada qurbaanno la gubo ugu bixiyaan, iyo sarreen, iyo cusbo, iyo khamri, iyo saliidba ha la siiyo maalin kasta, oo yaan laga baajin, inay iyagu ilaaha samada u bixiyaan allabaryo caraf udgoon, oo ay u duceeyaan boqorka naftiisa iyo tan wiilashiisaba. oo weliba waxaan kaloo amar ku bixiyeey in ku alla kii eraygan beddela gurigiisa loox weyn laga bixiyo, oo inta la qotomiyo, isaga lagu deldele, oo

gurigiisana taas aawadeed ha laga dhigo taallo digo ah, oo ilaahii magiciisa halkaas dejiyey ha afgembiyo boqorradii iyo dadkii gacantooda u soo fidiya inay amarkaas beddelaan si ay u dumiyaan gurigaas ilaah oo yerusaaalem ku yaal. anigoo daariyus ah amar baan bixiyeey, ee haddaba dadaal ha loo sameeyo. wixii boqor daariyus u soo diray aawadiis ayag tatenay oo ahaa taliyihii dalka webiga ka shisheeya, iyo shetar boonsay, iyo saaxiibbaddoodba dadaal ku wada sameeyeen. oo duqoodii yuhuudduna waxay wax ku dhiseen oo ku liibaaneen wax sii sheegidii nebi xaggay iyo sekaryaah oo ahaa ina iddo. oo iyagu macbudkii way dhiseen oo dhammeeyeen, sidii uu ahaa amarkii ilaaha reer binu israa'iil, iyo sidii uu ahaa amarkii kuuroos, iyo daariyus, iyo artaxshasta oo ahaa boqorkii faaris. oo gurigaas dhismihiisii waxaa la dhammeeyey sannaddii lixaad oo dowladnimadii boqor daariyus bishii adaar maalinteedii saddexaad. oo reer binu israa'iil, iyo wadaaddadii, iyo reer laawi, iyo dadkii maxaabiista ka soo noqday intoodii kaleba gurigan ilaah gaar bay uga dhigeen iyagoo faraxsan. oo markay gurigan ilaah gaar uga dhigayeen waxay u bixiyeen boqol dibi, iyo laba boqol oo wan, iyo afar boqol oo baraar ah; oo qurbaan dembina waxay reer binu israa'iil oo dhan ugu bixiyeen laba iyo toban ergi intii ay ahaayeen tirada qabiilooyinkii reer binu israa'iil. oo sida kitaabkii muuse ku qoran waxay wadaaddadii u qaybiyeen qaybahoodii, kuwii reer laawina jagooyinkoodii, adeegidda ilaah oo yerusaaalem laga adeegayo aawadeed. oo bishii kowaad maalinteedii afar iyo tobnad ayaa dadkii maxaabiisnimada ka soo noqday waxay dhawreen iiddii kor-maridda. waayo, wadaaddadii iyo kuwii reer laawi way iswada daahirshayeen dhammaantood; oo giddigood daahir bay ahaayeen, markaasay neefkii kor-maridda u bireeyeen dadkii maxaabiisnimada ka soo noqday oo dhan, iyo wadaaddadii walaalahood ahaa, iyo naftoodiiba. oo waxaa cunay reer binu israa'iil oo maxaabiisnimada ka soo noqday, iyo in alla intii naftooda gooni uga soocday nijaastii dadkii dalka degganaa inay doondoonaan rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil, oo waxay toddoba maalmood farxad ku dhawreen iiddii kibista-aan-khamiirka-lahayn, waayo, rabbigu aad buu uga farxiyey, oo wuxuu iyaga u soo jeediyey qalbigii boqorkii ashuur inuu gacmahooda xoogeeyo intay ka shaqaynayeen gurigii ilaah, kaasoo ah ilaaha reer binu israa'iil.

7

haddaba waxyaalahaas dabadeed intii artaxshasta oo boqorkii faaris ahaa dowladnimada haystay ayaa baabuloon waxaa ka soo kacay cesraa ina seraayaah, oo ahaa ina casaryaah, ina xilqiyaah, ina shalluum, ina saadoq, ina axiituub, ina amaryaah, ina casaryaah, ina meraayood, ina seraxyaah, ina cusii, ina buqii, ina abiishuua, ina fiineaxaa, ina elecaasaar, ina haaruun kii ahaa wadaadka sare; oo cesraahan ayaa ka tegey baabuloon, oo wuxuu ahaa karraani aad u yaqaan sharcigii muuse uu rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil siiyey; oo boqorkuna wuxuu siiyey wixii uu weyddiistay oo dhan sidii ay gacantii rabbiga ilaahiis ahu u saarnayd. oo sannaddii toddobaad oo dowladnimadii

boqor artaxshasta waxaa yerususaalem tegey qaar ah reer binu israa'iil, iyo wadaaddada, iyo reer laawi, iyo nimankii gabayaaga ahaa, iyo irid-dhawryadii, iyo reer netiiniim. oo wuxuu yerususaalem yimid boqorka sannaddiisii toddobaad, bisheedii shanaad. baabuloon ayuu ka soo baxay bishii kowaad maalin-teedii kowaad, oo wuxuu yerususaalem yimid bishii shanaad maalin-teedii kowaad, sidii ay gacantii ilaahisa oo wanaagsanayd u saarnayd. waayo, cesraa wuxuu qalbigiisa u diyaarigiiyey inuu doondoono oo sameeyo rabbiga sharcigiisa iyo inoo reer binu israa'iil baro qaynuunno iyo xukummo. haddaba kanu waa naqilkii warqaddii uu boqor artaxshasta siiyey cesraa oo ahaa wadaadkii iyo karraanigii kaasoo ahaa karraanigii erayadii amarrada rabbiga iyo qaynuunnadiisii uu reer binu israa'iil siiyey. anigoo ah artaxshasta boqorkii boqorrada, waxaan u qorayaa wadaadkii cesraa oo ah karraanigii sharciga ilaaha samada ee kaamil ah, iyo wax la mid ah. salaan waxaan amar ku bixinayaa in dadka reer binu israa'iil, iyo wadaaddadooda, iyo reer laawi, inta boqortooyadayda ku jirta, ee ikhtiyaarkooda u doonaya inay yerususaalem tagaan, ay dhammaan ku raacaan. waxaa ku soo diray boqorkii iyo toddobadiisii lataliye inaad soo warsatid yahuudah iyo yerususaalem, sida waafaqsan sharciga ilaahaaga oo gacantaada ku jira, iyo inaad qaaddid lacagta iyo dahabka ay boqorka iyo lataliyayaashiisu ikhtiyaarkooda ugu bixiyeen ilaaha reer binu israa'iil oo rugtiisu tahay yerususaalem, iyo kulli lacagta iyo dahabka aad ka heli doonto gobolka baabuloon oo dhan, iyo qurbaanka dadku ikhtiyaarka u bixiyo, iyo kan wadaaddadu ay ikhtiyaarkooda ugu bixiyaan guriga ilaahooda oo yerususaalem ku yaal aawadiis, haddaba sidaa daraadeed waa inaad aad ugu dadaashaa inaad lacagtan ku iibiso dibi, iyo wanan, iyo baraar, iyo qurbaannadooda hadhuudhka ah, iyo qurbaannadooda cabniinka ah, oo aad ku dul bixisaa meesha allabariga ee guriga ilaahaaga oo yerususaalem ku yaal. oo lacagta iyo dahabka intooda kale ku sameeya wax alla wixii adiga iyo walaalaha idinla wanaagsan oo sida ilaahiin doonayo ah. oo weelasha laguugu dhiibay in lagu qabto adeegidda guriga ilaahaaga waxaad hor geysaa ilaaha yerususaalem. oo wax alla wixii kaloo loogu baahan yahay guriga ilaahaaga aawadiis, ee kugu habboon inaad bixiso, ka bixi boqorka gurigiisa khasnadada ah. oo weliba anigoo ah boqor artaxshasta waxaan amar ku siinayaa khasnajiyaada webiga shishadiisa jooga oo dhan, in dadaal lagu sameeyo wax alla wixii uu idin weyddiisto wadaadka cesraa oo ah karraaniga sharciga ilaaha samada, intii ku siman boqol talanti oo lacag ah, iyo boqol kor oo sarreen ah, iyo boqol bad oo khamri ah, iyo boqol bad oo saliid ah, iyo cusbo aan la xisaabin intay tahay. haddaba wax alla wixii ilaaha samadu uu amro taas dadaal ha loogu sameeyo guriga ilaaha samada aawadiis, waayo, bal maxay cadho ugu dhacaysaa boqortooyada boqorka iyo wiilashiisa? oo weliba waxaannu ku ogeysiinaynaa inaanay xalaal ahaan doonin in gabbaro, canshuur, amase baad toona la saaro wadaaddada, iyo kuwa reer laawi, iyo nimanka gabayaaga ah, iyo irid-dhawryada, iyo reer netiiniim, iyo addoommada gurigan ilaah midkoodna. oo adigoo cesraa ahu xig-

madda ilaahaagu ku siiyey ku dooro xaakinno iyo qaadiyo u garsoora dadka webiga ka shisheeya oo dhan, in alla inta taqaan sharciyada ilaahaaga, oo kii aan aqoonna bara. oo ku alla kii aan addeecin sharciga ilaahaaga iyo sharciga boqorka, xukun ha lagu soo dejiyo, iyadoo aad loogu dadaalayo, hadday tahay in la dilo, ama in la masaafuriyo, ama in xoolihiisa laga wareego, amase in la xidho. waxaa ammaan leh rabbiga ah ilaaha awoowayaashayo, oo boqorka qalbigiisa geliyey wax sidanoo kale ah, inuu ku qurxiyo guriga rabbiga oo yerususaalem ku yaal, oo maxariis iga siiyey boqorkii, iyo lataliyayaashiisa, iyo amiirradiisa xoogga badan hortooda oo dhan. oo waxaan u xoogaaystay sidii gacanta rabbiga ilaahayga ahu ii saarnayd, markaasaan reer binu israa'iil ka dhex urursaday rag madax ah inay i raacaan.

8

haddaba madaxdii qabiilooyinka waa kuwan, oo kanu waa abtirikii kuwii baabuloon iga raacay waagii boqor artaxshasta dowladnimada haystay. wiilashii fiinexaas waxaa ka socday gershoom, wiilashii iitaamaarna daanyeel; wiilashii daa'uudna xatuush, oo reer shekaanyaah ka ahaa; wiilashii farcoshna sekaryaah, oo waxaa isaga la abtirsaday boqol iyo konton nin. wiilashii faxad mo'aaabna waxaa ka socday elihooceenay oo ahaa ina seraxyaah; oo waxaa isaga la jiray laba boqol oo nin. wiilashii shekaanyaahna waxaa ka socday ina yaxasii'eel, oo waxaa isaga la jiray saddex boqol oo nin. wiilashii caadiinna waxaa ka socday cebed oo ahaa ina yoon-aataan, oo waxaa isaga la jiray konton nin. wiilashii ceelaamna waxaa ka socday yeshacyaah oo ahaa ina catalyaah, oo waxaa isaga la jiray toddobaatan nin. wiilashii shefatyaahna waxaa ka socday sebadyaah oo ahaa ina miika'eel, oo isaga waxaa la jiray siddeetan nin. wiilashii yoo'abna waxaa ka socday cobadyaah oo ahaa ina yexii'eel; oo waxaa isaga la jiray laba boqol iyo siddeed iyo toban nin. wiilashii shelomidna waxaa ka socday ina yoosifyaah, oo waxaa isaga la jiray boqol iyo lixdan nin. wiilashii beebayna waxaa ka socday sekaryaah oo ahaa ina beebay, oo waxaa isaga la jiray siddeed iyo labaatan nin. wiilashii casgaadna waxaa ka socday yooxaanaan oo ahaa ina haqaataan, oo waxaa isaga la jiray boqol iyo toban nin. wiilashii adoniqaam oo ugu wada dambeeyeyna waxaa ka socday saddex nin, oo waa kuwan saddexdoodii magac, eliifeled, iyo yecuu'eel, iyo shemacyaah, oo waxaa iyaga la jiray lixdan nin. wiilashii bigwayna waxaa ka socday cuutay iyo sab-buud, oo waxaa iyaga la jiray toddobaatan nin. oo iyaga waxaan ku soo wada ururiyey webiga u socda xagga ahawaa, oo halkaasaannu degganayn saddex maalmood; markaasaan dadkii iyo wadaaddadii u firsaday, oo halkaasna kama aan helin mid reer laawi ah. oo markaasaan u cid diray elliceser, iyo arii'eel, iyo shemacyaah, iyo elnaataan, iyo yaariib, iyo el-naataan, iyo naataan, iyo sekaryaah, iyo meshullaam, oo wada ahaa rag madax ah, iyo weliba yooayaariib iyo elnaataan, oo iyana ahaa macallimiin. oo waxaan iyagii u diray iddo oo madax ka ahaa meesha kaasi-fiyaal la yidhaahdo; oo waxaan iyagii u sheegay wixii

ay ku odhan lahaayeen iddo iyo walaalihiis oo reer netiiniim ah oo jooga meesha la yidhaahdo kaasifiyaa, inay noo keenaan miidiinno ka dhex adeega guriga ilaahayaga. oo sidii ay gacanta wanaagsan oo ilaahayagu noo saarnayd, waxay noo keeneen nin waxgarad ah oo ah reer maxlii, oo ka ah reer laawi, oo ka sii ah reer binu israa'iil, iyo sheerebyaah, iyo wiilashiisii iyo walaalihiis oo siddeed iyo toban isku ahaa, iyo xashabyaah, iyo yeshacyaah oo ahaa reer meraarii, iyo walaalihiis iyo wiilashoodii oo labataan isku ahaa, iyo reer netiiniim oo ay daa'uud iyo amiirradiisii u dhiibeen adeegiddii reer laawi oo laba boqol iyo labataan ahaa, oo dhammaantoodna ninba magiciisii baa loogu yeedhi jiray. oo markaasaan, intii aannu joognay webi ahawaa, halkaas kaga dhawaaqay in la soomo, inaanu isku hoosaysiinno ilaahayaga hortiisa, inaanu ka barinno jid toosan oo annaga iyo dhallaankayaga iyo xoolahayaga oo dhammuba aannu marno. waayo, waxaan ka xishooday inaan boqorka weyddiisto koox askar iyo fardooley ah inay naga caawiyaan cadowga jidka noo jooga, maxaa yee-lay, boqorka baannu la hadallay oo ku nidhi, gacanta ilaahayagu waxay saaran tahay intii isaga doondoonta oo dhan, wayna u wanaagsan tahay; laakiinse xoog-giisa iyo cadhadiisu waxay ka gees yihiin in alla intii isaga ka tagta oo dhan. sidaas daraaddeed waannu soonnay, oo waxaannu ka barinnay ilaahayow wax taas ku saabsan, wuuna naga aqbalay. markaasaan gooni u soocay laba iyo toban nin oo wadaaddada madaxdoodii ah, oo waxay ahaayeen sheerebyaah iyo xashabyaah, iyo toban iyaga la jiray oo walaalahood ah, oo waxaan u miisaamay lacagtii iyo dahabkii iyo weelashii ahaa qurbaankii loo bixiyey guriga ilaah oo ay wada bixiyeen boqorkii iyo lataliyaashiisii iyo amiirradiisii, iyo reer binu israa'iilkii halkaas joogay oo dhan. waxaan iyaga u miisaamay oo gacanta u geliyey lix boqol iyo konton talanti oo lacag ah, iyo weelal lacag ah oo iyana boqol talanti ah, iyo boqol talanti oo dahab ah, iyo labataan maddiibadood oo dahab ah oo iyana kun dirham ah, iyo laba weel oo ah naxaas dhalaalaysa oo sida dahab qaali u ah. oo markaasaan ku idhi, idinku rabbigaad quduus u tihiin oo weelashuna waa quduus, oo lacagta iyo dahabka waa qurbaan ikhtiyaar loogu bixiyey rabbiga ah ilaaha awoyayaashiin. haddaba idinku dhawra oo xajiya ilaa aad ku hor miisaantaan wadaaddada sare, iyo kuwa reer laawi, iyo amiirrada qolooyinka reer binu israa'iil, idinkoo jooga qolladaha guriga ilaah ee yeru-saalem. sidaasay wadaaddadii iyo kuwii reer laawi u aqbaaleen miisaankii lacagtii iyo dahabkii iyo weelashii inay geeyaan yeruusaalem iyo ilaa guriga ilaahayaga. markaasaannu webi ahawaa ka tagnay, oo yeru-saalem u ambabbaxnay bishii kowaad maalinteedii laba iyo tobnad; oo waxaa na saarnayd gacantii ilaahayaga, wuuna naga samatabbixiyey gacantii cadowga iyo kuwii jidka noogu gabbanayay. oo waxaannu nimid yeruusaalem oo halkaasaannu intii sad-dex maalmood ah iska joognay. oo maallintii afraad ayaa lacagtii iyo dahabkii iyo weelashii lagu dhex miisaamay gurigii ilaahayaga oo waxaa gacanta loo geliyey wadaaddii meremood oo ahaa ina uuriyaah, oo waxaa isaga la jiray elecaasaar oo ahaa ina fiinex-aas; oo waxaa kaloo iyaga la jiray yoosaabaad oo ahaa

ina yeeshucaa, iyo noocadyaah oo ahaa ina binnuwii oo iyana ahaa reer laawi; oo alaabtii oo dhan waxay ku wada guddoomeen tiro iyo miisaan, oo miisaankii oo dhanna waagaas ayaa la wada qoray. oo dadkii maxaabiista ahaan jiray ee masaafuriska ka soo noq-day, waxay ilaaha reer binu israa'iil allabaryo la gubo ugu bixiyeen laba iyo toban dibi reer binu israa'iil oo dhan aawadiis, iyo lix iyo sagaashan wan, iyo tod-doba iyo toddobaatan baraar ah, iyo laba iyo toban orgi oo qurbaan dembi loo bixiyey; oo kulli intaas oo dhammu waxay ahaayeen allabaryo la gubo oo rab-biga loo bixiyey. oo waxay amarkii boqorka u geeyeen saraakiishii boqorka iyo taliyayaashii webiga ka shisheeyey; oo iyana way taageereen dadkii iyo gu-rigii ilaah.

9

oo markii waxyaalahaas la sameeyey dabadeed waxaa ii yimid amiirradii oo igu yidhi, dadka reer binu israa'iil, iyo wadaaddadii iyo reer laawi, gooni is-agama ay soocin dadyowgii dalka degganaa, ee waxay sameeyaan waxyaalahooda karaahiyada ah ee ay reer kancaan, iyo reer xeed, iyo reer feris, iyo reer yebuus, iyo reer cammoon, iyo reer moo'aab, iyo masriyiin-tii, iyo reer amor sameeyaan. waayo, iyaga iyo wiilashoodiiba waxay guursadeen gabdhahoodii, oo sidaa-suu farcankii quduuska ahaa ugu qasmay dadyowgii dalka degganaa; oo weliba xadgudubkaas waxaa madax u ahaa amiirrada iyo taliyayaasha. oo kolkaan waxaas maqlay ayaan dharkaygii iyo go'aygii jeexje-exay, oo timihii ku yiil madaxayga iyo gadhkaygana waan iska rifay, oo waxaan fadhiistay anigoo wareersan. markaasaa waxaa igu soo shiray in alla intii ka cabsan jirtay erayga ilaaha reer binu israa'iil, dadkii maxaabiista ka soo noqday xadgudubkoodii aawadiis; oo anna halkaasaan iska fadhiyey tan iyo qurbaankii makhribka anigoo wareersan. oo markii qurbaankii makhribka la gaadhay ayaan ka kacay is-hoosaysiintaydii, iyadoo dharkaygii iyo go'aygiiba jeexjeexan iyadhiin, markaasaan jilbajoogsaday oo gacmaha u horsaday rabbiga ilaahayaga ah; kolkaasaan idhi, ilaahayow, waan ka xishoonayaa oo waan ka yaxayaxayaa inaan wejigayga xaggaaga u soo jeedsho, waayo, ilaahayow, xumaatooyinkayagii ayaa nagu batay, oo dembilahaanshahayagiina wuxuu kor ugu baxay samooyinka. tan iyo waagii awoyayaashay iyo ilaa maantadan xujo badan baannu lahayn, oo xumaatooyinkayagii aawadood ayaa annaga iyo boqor-radayadii iyo wadaaddadayadiiba loogu gacangeliyey boqorradii dalalka degganaa inay seef nala dhacaan, oo ay maxaabiis naga dhigtaan, oo ay na dhacaan, iyo inay na wareeriyaan, siday maantadan tahay. oo hadda intii wakhti yar ah ayaa rabbiga ilaahayaga ahu raalli naga noqday si qaar nooga hadhaan oo ay u baxsadaan, iyo si uu dhiidib noogu siiyo meeshiisa quduuska ah, in ilaahayagu indhahayaga iftiimiyo, oo uu wakhti yar nagu soo nooleeyo addoonnima-dayada. waayo, waxaannu nahay dad addoommo ah, laakiinse ilaahayagu naguma dayrin addoonnima-dayadii, illowse naxariis buu naga siiyey boqorradii faaris hortooda, inuu na nooleeyo aawadeed, si aannu u taagno guriga ilaahayaga, oo aannu u hagaajinno bur-

burkiisii hore, iyo inuu derbi naga dhex siiyo yahuudah iyo yerusaaalemba. haddaba ilaahayagow, bal maxaan nidhaahnaa tan dabadeed? waayo, waxaannu ka tagnay amarradaadii, aad noogu soo dhiibtay nebiyadii addoommadaada ahaa, oo aad ku tidhi, dalka aad inaad hantidaan ugu socotaan waa dal aan nadiif ahayn, oo wuxuu ku nijaasoobay dadyowga deggan nijaastooda, iyo karaahiyadooda, iyo wasakhnimadooda dhammaan ka buuxsantay gees ilaa ka gees. haddaba gabdhihiinna wiilashooda ha u guurinina, wiilashiinnana gabdhahooda ha u guurinina, weligiinna ha doonina nabaddooda ama barwaaqadooda, si aad xoog u yeelataan, oo aad u cuntaan dalka wixiisa wanaagsan, oo aad carruurtiinnana dhaxal ahaan ugaga tagtaan weligiin. oo tanu waxay noogu soo degtay falimahayagii sharka ahaa aawadood, iyo xujadayadii weynayd aawadeed, maxaa yeelay, ilaahayagiyyow, waxaad nagu taqiirsirtay wax ka yar intii xumaatooyinkayagu mudnaayeen, oo weliba waxaad na siisay dad caynkan ah oo noo hadha, haddaba waxaas oo dhan dabadeed ma mar kalaannu amarradaada jebinnaa, oo aannu la xididnaa dadyowga karaahiyadaan sameeya? sow noo cadhoon maysid jeeraad na wada baabbi'isid oo aadan innaba naga reebin dad hadha iyo mid naga baxsada toona? rabbiyow, ilaaha reer binu israa'iilow, xaq baad tahay, waayo, waxaannu nahay dad hadhay oo baxsaday, sida ay maantadan tahay; bal eeg, waxaannu kula hor joognaa xujadayada, waayo, taas aawadeed ninna hortaada ma istaagi karo.

10

haddaba intii cesraa tukanayay oo uu wax qiranayay isagoo ooyaya oo isku tuuraya guriga ilaah hortisa, waxaa isagii reer binu israa'iil uga soo ururay shir aad u weyn oo rag iyo dumar iyo carruurba leh, waayo, dadkii aad bay u ooyeen. oo shekaanyaah oo ahaa ina yexii'eel oo ahaa reer ceelaam wuxuu u jawaabay cesraa, oo ku yidhi, annagu waxaannu ku xadgudubnay ilaahayo, oo naaogo qalaad ayaannu ka guursannay dadyowgii dalka; laakiinse reer binu israa'iil weli waxay leeyihiin rajo xaalkan ku saabsan. haddaba sidaas daraaddeed aannu ilaahayo axdi la dhiganno innaannu iska erinno naagahaas oo dhan, iyo intii ay dhaleenba, sidii ay tahay talada sayidkayga, iyo ta kuwa ka gariira amarka ilaahayo, oo sidii sharciga waafaqsan ha loo sameeyo. haddaba kac, waayo, xaalkan adiguu ku dul saaran yahay, oo annana waannu kula jirnaa; si wanaagsan u dhiirra-now, oo samee. markaasaa cesraa kacay oo wuxuu wadaaddadii sare iyo reer laawi iyo reer binu israa'iil oo dhan ku wada dhaariyey inay sameeyaan sida eraygaasu leeyahay. oo iyana saasay ku wada dhaarteen. markaasaa cesraa ka kacay gurigii ilaah hortisa, oo wuxuu galay qolkii yehooxaanaan oo ahaa ina eliyaashiib, oo markuu halkaas yimid waxba kabis ma uu cunin, biyona ma uu cabbin, waayo, wuxuu u baroordtay xadgudubkii ay sameeyeen dadkii maxaabiisnimada ka soo noqday. markaasay ka dhex naadiyeen dalka reer yahuudah iyo yerusaaalem oo ogeysiis gaadhsiyeen dadkii maxaabiisnimada ka soo noqday oo dhan inay dhammaantood yerusaaalem ku

soo wada ururaan. oo waxay yidhaahdeen, ku alla kii aan intii saddex maalmood ah iman, sida ay ku taliyeen amiirrada iyo odayaashu, maalkiisa oo dhan waa laga xaaraamayn doonaa, oo isaga qudhiisana gooni baa looga sooci doonaa ururka dadkii maxaabiisnimada ka soo noqday. markaasaa raggii reer yahuudah iyo reer benyaamiin oo dhammu intii saddex maalmood ah ku soo wada urureen yerusaaalem, oo taasuu waxay ahayd bishii sagaalaa maalinteedii labaatanaad, kolkaasaa dadkii oo dhammu wuxuu fadhiistay bannaankii guriga ilaah hortisa ahaa, iyagoo gariiraya xaalkan aawadiis iyo roobkii weynaa daraaddiis. markaasaa waxaa istaagay wadaadkii cesraa ahaa oo wuxuu dadkii ku yidhi, idinku waad xadgudubteen oo waxaad guursateen naago qalaad, oo sidaasaa reer binu israa'iil xujada ugu sii kordhiiseen. haddaba sidaas daraaddeed dembigiinna u qirta rabbiga ah ilaahii awoowayaashiin, oo sameeya wax isaga ka farxiya; oo gooni isaga sooca dadyowga dalka deggan, iyo naagaha qalaadba. markaasaa ururkii oo dhammu isku mar jawaabeen oo cod dheer ku yidhaahdeen, waa innaannu samaynaa sidaad xaalkayaga ka tidhi. laakiinse dadku wuu badan yahay, oo wakhtiganna waxaa jira roob badan, oo annana dibadda ma taagnaan karno, tanuna ma aha shuqul lagu qaban karo maalin iyo laba toona, waayo, annagu xaalkan aad baannu ugu xadgudubnay. haddaba amiirradayadu ururka oo dhan ha isu taageen oo kulli inta naagaha qalaad guursatay oo magaalooyinkayaga jooga oo dhammu wakhti la ballamay ha yimaadeen, oo iyaga ha soo raaceen magaalo kasta odayaasheeda iyo xaakinnadeedu, jeeray cadhaha kulul oo ilaahayo ee xaalkan ku saabsan naga rogmato. laakiinse xaalkan waxaa keliyahu hor istaagay yoonaaatan ina casaahel iyo yaxaasyaah ina tiqwaah; waxaana caawiyey meshullaam iyo shab-betay oo ahaa reer laawi. oo dadkii maxaabiisnimada ka soo noqdayna saasay yeelen. oo waxaa gooni ahaan loo soocay wadaadkii cesraa ahaa, iyo kuwo madax ah oo ka socda qolooyinkoodii, oo kulligoodna magacyadooda loogu wada yeedhay, oo iyana bishii tobaad maalinteedii kowaad ayay u fadhiisteen inay xaalkan soo baadhaan. oo waxay xaalka ku saabsan raggii naagaha qalaad guursaday oo dhan dhammeeyeen bishii kowaad maalinteedii kowaad. oo wiilashii wadaaddada waxaa laga dhex helay kuwo naago qalaad guursaday; waxayna ahaayeen wiilashii yeeshuua, ina yoosaadaaq iyo walaalihiis oo ahaa macaseeyaah, iyo eliceseer, iyo yaariib iyo gedalyaah. oo iyana waxay gacantooda ku dhiibeen oo ku ballanqaadeen inay naagahooda eryaan, oo iyagoo xujo leh waxay xujadooda ugu bixiyeen wan idaha laga soo qabtay. wiilashii immeerna waxaa laga helay xanaanii iyo sebadayaah. wiilashii xaarimna, macaseeyaah, iyo eliiyaah, iyo shemacyaah, iyo yexii'eel, iyo cusiyaah. wiilashii fashxuurna, eliyooceenay, iyo macaseeyaah, iyo ismaaciil, iyo neta-neel, iyo yoosaabaad, iyo elcaasaah. oo reer laawina, yoosaabaad, iyo shimcii, iyo qeelaayaah (kaasu waa qeliitaat), iyo fetaxyaaah, iyo yahuudah, iyo eliceseer. raggii gabayaaga ahaana waxaa laga helay eliyaashiib; irid-dhawryadiina waxaa laga helay shal-luum, iyo telem, iyo uurii. oo reer binu israa'iilna

waxaa laga helay wiilashii farcosh oo ahaa ramyaah, iyo yisyaah, iyo malkiiaah, iyo miyaamin, iyo elecaasaar, iyo malkiiaah, iyo benaayaah. wiilashii cee-laamna, matanyaah, iyo sekaryaah, iyo yexii'eel, iyo cabdii, iyo yereemood, iyo eliiyaah. wiilashii sat-uuna, eliyooceenay, iyo eliyaashiib, iyo matanyaah, iyo yereemood, iyo saabaad, iyo casiisaa. wiilashii beebayna, yehooxaanaan, iyo xananyaah, iyo sab-bay, iyo catlay. wiilashii baaniina, meshullaam, iyo malluug, iyo cadaayaah, iyo yaashuub, iyo she'aal, iyo yereemood. wiilashii faxad moo'aabna, cad-naa, iyo kelaal, iyo benaayaah, iyo macaseeyaah, iyo matanyaah, iyo besaleel, iyo binnuwii, iyo manaseh. wiilashii haarimna, eliiCESer, iyo yishiyaah, iyo malki-iaah, iyo shemacyaah, iyo shimcoon, benyaamiin, iyo malluug, iyo shemaryaah. wiilashii xaashumna, matenay, iyo matataah, iyo saabaad, iyo eliifeled, iyo yereemay, iyo manaseh, iyo shimcii. wiilashii baaniina, macaday, iyo camraam, iyo uu'eel, iyo be-naayaah, iyo beedyah, iyo keluux, iyo wanyaah, iyo mereemood, iyo eliyaashiib, iyo matanyaah, iyo matenay, iyo yacasay, iyo baanii, iyo binnuwii, iyo shimcii, iyo shelemyaah, iyo naataan, iyo cadaayaah, maknadbay, iyo shaashay, iyo shaaray, iyo casareel, iyo shelemyaah, iyo shemaryaah, iyo shalluum, iyo amaryaah, iyo yuusuf. wiilashii nebona, yecii'eel, iyo matityaah, iyo saabaad, iyo sebiinaa, iyo iddo, iyo yoo'eel, iyo benaayaah. oo kulli intaasoo dhammu waxay wada guursadeen naago qalaad, oo qaarkood waxay qabeen naago ay carruur ka dhaleen.

kanu waa hadalkii nexemyaah oo ahaa ina xakalyaah. hadda intaan joogay shuushan oo ah hoygii boqorka, sannaddii labaatanaad bisheedii kisle'e'u, waxaa yimid xanaani oo walaalahayga midkood ahaa, isaga iyo niman kale oo dalka yahuudah ka yimid; oo markaasaan weyddiiyey wax ku saabsan yuhuuddii baxsatay, oo maxaabiistii ka hadhay, iyo wax ku saabsan yerusaleem. oo iyana waxay igu yidhaahdeen, kuwii maxaabiista ka hadhay oo gobolkii jira waxay ku jiraan dhibaato weyn iyo ceeb; oo derbigii yerusaleemna waa la dumiyeey, oo irdaheediina dab baa lagu gubay. oo markaan erayadaa maqlay ayaan meel fadhiiistay oo ooyay, oo intii ayaamo ah ayaan baroortay; waanan soomay, oo waxaan ku tukaday ilaaha samada hortista, oo idhi, rabbiyow, ilaaha samadow, ilaaha weyn oo laga cabsadow, oo axdiga xajiya, oo u naxariista kuwa isaga jecel oo amarradiisa xajiyow, waan ku baryayaaye, dhegahaagu ha maqleen, indhaaagana fur, inaad maqashid baryadayda anoo addoonkaaga ah. wakhtigan habeen iyo maalinba waxaan kuu baryayaa reer binu israa'iil oo addoommadaada ah, anigoo qiraya dembiyadii aan aniga iyo reer binu israa'iil kugu dembaabnay; haah, aniga iyo reerka aabbahayba waannu dembaabnay. oo si aad u xun ayaannu kula macaamiloonnay, oo ma aannan xajin amarradii, iyo qaynuunnadii, iyo xukumadii aad ku amartay addoonkaagii muuse ahaa. waan ku baryayaaye, bal xusuuso eraygii aad ku amartay addoonkaagii muuse ahaa, oo aad ku tidhi, haddaad xadgudubtaan, waxaan idinku kala dhex firhdin doonaa dadyowga, laakiinse haddaad ii soo noqotaan oo aad amarradayda xajisaan oo aad yeeshaan, in kastoo kuwiinna la tuuray ay joogaan meesha samada ugu fog, halkaasaan ka soo ururin doonaa, oo waxaan keeni doonaa meeshii aan u doortay inaan ka dhigo in magacaygu joogo. haddaba kuwanu waa addoommadaada iyo dadkaaga aad ku soo furtay xooggaagii iyo gacantaadii xoogga badnayd. sayidow, waan ku baryayaaye, hadda dhegahaagu ha maqleen baryadayda anoo addoonkaaga ah, iyo baryada addoommadaada ku farxa inay ka cabsadaan magacaaga; waan ku baryayaaye, maanta i guulee, anoo addoonkaaga ah, oo ka dhig inaan ninkan hortiiisa naxariis ka helo. (anigu waxaan ahaa koobsidaha boqorka.)

bishii niisaan oo ahayd sannaddii labaatanaad oo boqor artaxshasta, iyadoo khamri hor yaal isaga ayaan khamrigii qaaday oo boqorkii siiyey. hadda ka hor anigu boqorka hortiiisa caloolumo kuma joogi jirin. oo boqorkii wuxuu igu yidhi, war maxaa weji-gaagu u murugaysan yahay adigoo aan bukayn? tanu wax kale ma aha waase tiiraanyo qalbiga ku jirta. markaasaan aad u baqay, oo waxaan boqorkii ku idhi, boqorow, weligaaba noolow. bal maxaa weji-gaygu la murugaysnaa waayay, iyadoo magaalada ah meeshii aowoyaashay xabaalahoodu ahaayeen ay baabba' tahay, oo irdaheediina dab lagu gubay?

markaasaa boqorkii wuxuu igu yidhi, hadda maxaad iga baryaysaa? kolkaasaan ilaaha samada baryay. oo waxaan boqorkii ku idhi, boqorow, hadday ku farx-iso, oo haddaad raalli iga tahay anoo addoonkaaga ah, waxaan doonayaa inaad ii dirtid dalka yahuu-dah oo ay ku taal magaalada aowoyaashay xabaala-hoodu yihiin, inaan dhiso. kolkaasaa boqorkii wuxuu igu yidhi, (iyadoo boqoraddiina agtiisa fadhido) sod-caalkaagu tan iyo goormuu ahaanayaa? goormaadse soo noqonaysaa? markaasuu boqorku ku farxay inuu i diro; oo waxaan u qabtay wakhti. oo weliba waxaan boqorkii ku idhi, boqorow, haddaad raalli ka tahay, ha lay siiyo warqado aan u geeyo taliyayaasha webiga ka shisheeya, si ay igu oggolaadaan inaan dhex maro dalkooda ilaa aan gaadho dalka yahuudah; iyo war-qad kaloo aan siiyo aasaaf oo ah kan dhawra dhirta boqorka, si uu ii siiyo alwaax aan ku sameeyo waxa haya saqafka irdaha qalcadda ee guriga u dhow, iyo derbiga magaalada iyo guriga aan geli doono. oo bo-qorkiina wuu ii wada oggolaaday sidii ay gacantii wanaagsanayd ee ilaahay ii saarnayd. markaasaan u imid taliyayaashii webiga ka shisheeyey, oo iyagii si-iyey warqadiihii boqorka. oo weliba waxaa boqorku igu daray saraakiil ciidanka ka tirsan iyo fardooley. oo sanballad oo ahaa reer xoror, iyo addoonkii ahaa toobiyaah oo ahaa reer cammoon markay maqleen inuu yimid nin doonaya wanaagga reer binu israa'iil ayay aad iyo aad u murugoodeen. markaasaan yeru-saalem imid, oo halkaasaan saddex maalmood iska joogay. oo habeennimadii ayaan kacay, anigoo ay dhawr nin ila socdaan, oo ninna uma aan sheegin waxa ilaahay qalbigayga geliyey inaan yerusaleem u sameeyo. oo neefna ilama jirin neefkii aan fu-ushanaa mooyaane. oo habeenimo ayaan ka baxay iriddii dooxada, oo ku tiil xagga ceelkii maska, oo waxaan maray xagga iriddii digada, waanan fiiriyeey derbiyadii yerusaleem oo wada dunsanaa, iyo irda-heedii dabka lagu gubay. oo haddana waxaan tegey iriddii isha biyaha iyo xaggii balligii boqorka; laaki-inse neefkii aan fuushanaa meeluu maro ma jirin. oo haddana waxaan habeenimo tegey xaggii dur-durka, oo derbigii baan fiiriyeey, kolkaasaan dib u no-qday, oo magaaladii ka soo galay xaggii iriddii doox-ada, oo saasaan u soo noqday. oo taliyayaashiina ma ay agayn meel aan tegey iyo waxii aan sameeyey toona; oo weli waxba uma aan sheegin yuhuuddii, iyo wadaaddadii, iyo kuwii gobta ahaa, iyo taliyayaashii, iyo intii kaloo shuqulka samaysay toona. markaasaan ku idhi, war waad aragtaan xaalka xun oo aan ku jirno, iyo sida yerusaleem u baabba'day, iyo in ir-daheedii dab lagu gubay. haddaba kaalaya oo aan dhiso derbiga yerusaleem, si ayaan mar dambe u sii ceebaysnaan. oo waxaan iyagii wax uga sheegay gacantii ilaahay oo korkayga ku wanaagsanayd, iyo weliba erayadii uu boqorku igula hadlay. oo iyana waxay yidhaahdeen, ina kiciya aan dhisnee. sidaasay gacmahoodii shuqulkii wanaagsanaa ugu xoogeeey-een. laakiinse sanballad oo ahaa reer xoror, iyo ad-doonkii ahaa toobiyaah oo ahaa reer cammoon, iyo geshem oo ahaa carab, markay taas maqleen ayay nagu qosleen, oo na quudhsadeen, oo waxay yid-haahdeen, war waxaad samaynaysaan waa maxay? ma boqorkaad ku caasiyoobaysaan? markaasaan

javaabay oo ku idhi, ilaaha samadu wuu na liibaanin doonnaa, oo sidaas daraaddeed annagoo adoommadiisa ah waannu kici doonnaa, wax baannuna dhisi doonnaa, laakiinse idinku yeruusaalem kuma lihidin qayb, ama xaq, amase xusuus toona.

3

markaasaa eliyaashiib oo ahaa wadaadkii sare ayaa la kacay wadaaddadii walaalihiis ahaa, oo waxay dhiseen iriddii idaha, oo intay quduus ka dhigeen ayay albaabbadeedii qotomiyeen, oo waxay quduus ka dhigeen tan iyo munaaraddii me'e'ah iyo ilaa munaaraddii xananeel. oo intii isaga ku xigtayna waxaa dhisay dadkii yerixoo, oo intii iyaga ku xigtayna waxaa dhisay sakuur ina imrii. iriddii kallunkana waxaa dhisay reer hasenaa'ah, oo waxay saareen alwaaxdii saqafka haysay, wayna taageen albaabbadeedii oo geliyeen handarraabbadeedii iyo qataarradeedii. oo intii iyaga ku xigtayna waxaa cusboonaysiiyey mereemood ina uuriyaa, oo ahaa reer xaqoos. oo intii iyaga ku xigtayna waxaa cusboonaysiiyey meshullaam ina berekyaaah oo ahaa ina mesheysabeel. oo intii iyaga ku xigtayna waxaa cusboonaysiiyey saadooq ina bacanaa. oo meeshii iyaga ku xigtayna waxaa cusboonaysiiyey reer teqooca, laakiinse kuwoodii gobta ahaa waxba kama qaban shuulkii sayidkooda. iriddii gabowdayna waxaa cusboonaysiiyey yooyadaad oo ahaa ina faasee'ax iyo meshullaam oo ahaa ina besoodyaah, oo waxay saareen alwaaxdii saqafka haysay, wayna taageen albaabbadeedii oo geliyeen handarraabbadeedii iyo qataarradeedii. oo meeshii iyaga ku xigtayna waxaa cusboonaysiiyey melatyaaah oo ahaa reer gibecoon, iyo yaadood oo ahaa reer meeronotii, iyo dadkii reer gibecoon, iyo kuwii reer misfaah, oo ku hoos jiray carshiga taliyaha webiga ka shisheeya. oo meeshii isaga ku xigtayna waxaa cusboonaysiiyey cusii'eel oo ahaa ina xarhayaah oo ka mid ahaa dahabtu-mayaashii. oo meeshii isaga ku xigtayna waxaa cusboonaysiiyey xananyaaah oo ka mid ahaa dawosomeeyayaashii, oo waxay yeruusaalem adkeeyeen tan iyo derbiga ballaadhan. oo meeshii iyaga ku xigtayna waxaa cusboonaysiiyey refaayaah oo ahaa ina xuur oo ahaa taliyihii degmada yeruu saalem badhkiis. oo meeshii iyaga ku xigtay oo ka soo hor jeedday gurigiisa waxaa cusboonaysiiyey yedacyaaah oo ahaa ina xaruumaf. meeshii isaga ku xigtayna waxaa dhisay xatuush oo ahaa ina xashabneyaah. malkiyyaah ina xaarim iyo xashuub ina faxad moo'aabna waxay cusboonaysiiyeen meel kale iyo munaaraddii foornooyinka. oo meeshii isaga ku xigtayna waxaa cusboonaysiiyey shalluum ina hallooxeesh oo ahaa taliyihii dhistariga yeruusaalem badhkiis, isagii iyo gabdhihiisii. iriddii dooxadana waxaa cusboonaysiiyey xaanuun iyo dadkii saannoo'ax degganaa. iyagu way dhiseen, oo waxay qotomiyeen albaabbadeedii oo geliyeen handarraabbadeedii iyo qataarradeedii, oo waxay dhiseen kun dhudhun oo derbigii ah tan iyo iriddii digada. iriddii digadana waxaa cusboonaysiiyey malkiyyaah ina reekaab oo ahaa taliyihii degmada beyd hakerem; wuu dhisay, wuuna qotomiyey albaabbadeedii oo geliyey handar-

raabbadeedii iyo qataarradeedii. iriddii isha biyaha ahna waxaa cusboonaysiiyey shalluum ina kaalkoseh oo ahaa taliyihii degmada misfaah, wuu dhisay oo deeday, oo wuxuu qotomiyey albaabbadeedii oo geliyey handarraabbadeedii iyo qataarradeedii, oo derbigii warta shelaax oo beerta boqorka u dhowaana wuu dhisay, oo wuxuu gaadhsiiyey tan iyo jaranjarada hoos uga degata magaalada daa'uud. meeshii isaga ku xigtayna waxaa cusboonaysiiyey nexemyaah ina casbuuq oo ahaa taliyihii degmada beysuur badhkiis, oo isagu wuxuu dhisay tan iyo meesha ka soo hor jeedda xabaalihii daa'uud, iyo tan iyo balligii la sameeyey, iyo tan iyo gurigii raggaa xoogga badan. meeshii isaga ku xigtayna waxaa cusboonaysiiyey reer laawi oo reexuun ina baanii ka mid ahaa. meeshii isaga ku xigtayna waxaa cusboonaysiiyey xashabyaah oo ahaa taliyihii degmada qeciilaah badhkiis oo degmadiisa aawadiis ayuu u dhisay. meeshii isaga ku xigtayna waxaa cusboonaysiiyey walaalahood oo uu ka mid ahaa baway ina xeenadaad oo ahaa taliyihii degmada qeciilaah badhkiis. meel kale oo isaga ku xigtayna waxaa cusboonaysiiyey ceser ina yeeshuucca oo ahaa taliyihii misfaah, taas oo ahayd meel ka soo hor jeedda meesha loo fuulo maqsinka hubka oo ku ag yiil meeshuu derbigu ka leexdo. meel kale oo isaga ku xigtayna waxaa daadal ku cusboonaysiiyey baaruug ina sabbay, tan iyo leexashada derbiga iyo ilaa albaabkii guriga eliyaashiib oo ahaa wadaadka sare. meel kale oo isaga ku xigtayna waxaa cusboonaysiiyey mereemood ina uuriyaaah oo ahaa reer xaqoos, tan iyo guriga eliyaashiib albaabkiisa iyo ilaa guriga eliyaashiib dabadiisa. meeshii isaga ku xigtayna waxaa cusboonaysiiyey wadaaddadii ahaa dadkii bannaanka. meeshii iyaga ku xigtayna waxaa cusboonaysiiyey benyaamiin iyo xashuub taas oo ahayd meel guryahooda ka soo hor jeedday. meeshii iyaga ku xigtayna waxaa cusboonaysiiyey casaryaaah ina macaseeyaah oo ahaa reer cananyaaah, taas oo ahayd gurigiisa dhinaciisa. meel kale oo isaga ku xigtayna waxaa cusboonaysiiyey binuwwii ina xeenadaad, taas oo ka bilaabmayas gurigii casaryaaah ilaa meeshuu derbigu ka leexdo iyo tan iyo derbiga geeskiisii. faaalal ina uusayna wuxuu cusboonaysiiyey meel leexashadii derbiga ka soo hor jeedday iyo munaaraddii ka taagnayd gurigii boqorka oo sare ee u dhowaa barxadadii waardiyaayaasha, oo meeshii isaga ku xigtayna waxaa cusboonaysiiyey fedaayaah ina farcosh. (haddaba reer netiinim waxay degganaayeen cofel iyo tan iyo meel ka soo hor jeedday iridda biyaha oo xagga bari, iyo ilaa munaaraddii kor u taagnayd.) meel kale oo isaga ku xigtayna waxaa cusboonaysiiyey reer teqooca, taasoo ka soo hor jeedday munaaraddii weynayd oo kor u taagnayd, iyo tan iyo derbigii cofel. iriddii faraska korkeedana waxaa cusboonaysiiyey wadaaddadii, oo mid waluba wuxuu sameeyey meeshii gurigiisa ka soo hor jeeday. meeshii isaga ku xigtayna waxaa cusboonaysiiyey saadooq ina immeer, taasoo ahayd meel gurigisa ka soo hor jeedday. meel kale oo isaga ku xigtayna waxaa cusboonaysiiyey shemacyaaah ina shekaanyaah oo ahaa kii dhawri jiray iridda bari. meel kale oo isaga ku xigtayna waxaa cusboonaysiiyey xananyaaah ina shelemyaaah iyo xaanuun oo ahaa saalaaf wiilki-

isii lixaad. meeshii isaga ku xigtayna waxaa cusboonaysiiyey meshullaam ina berekeyaah, taasoo ahayd meel qolkisii ka soo hor jeeday. meeshii isaga ku xigtayna waxaa cusboonaysiiyey malkiiyaah oo ahaa dahabtumayaasha midkood oo wuxuu dhisay tan iyo gurigii reer netiniini iyo baayacmushtariyada oo ka soo hor jeedda iridda mifqaad iyo ilaa meeshii geeska laga fuulo. oo meeshii geeska laga fuulo iyo iriddii idaha intii u dhaxaysayna waxaa cusboonaysiiyey dahabtumayaashii iyo baayacmushtariyadii.

4

laakiinse markii sanballad maqlay inaannu derbigii dhisaynay ayuu cadhooday, oo aad u dhifray, oo yuhuuddiina wuu ku majaajilooday. markaasuu ka hor hadlay walaalihiis iyo ciidankii samaariya, oo wuxuu yidhi, war yuhuuddan itaalka daranu waxay samaynaayan waa maxay? iyaga ma la daynayaa? oo miyey allabayayaan? oo ma maalin bay hawshaas ku dhammaynaayan? oo dhagxantii miyey ka soo noolaynaayan tuulmooyinkii waxyaalaha baabba'ay oo gubtay? oo haddana toobiyaah oo ahaa reer cammoon oo agtiisa taagnaa wuxuu yidhi, waxa ay dhisayaan oo dhan xataa haddii dawaco fuusho way kala burburinaysaa derbigooda dhagaxa ah. ilaa-hayagow, bal maqal, waayo, waa nala quudhsadaye; caydooda dib ugu celi madaxooda, oo iyaga u gacan-geli dal dhaca oo maxaabiis ahaan u kaxaysta. oo xumaantoodana ha dedin, oo dembigoodana yaan hortaa laga tirtirin, waayo, kuwii wax dhisayay hortooda ayay kaaga xanaajiyeen. haddaba derbigii waannu dhisnay; oo derbigii oo dhan waa lays qabad-siiyey ilaa qotonkiisii badhkiis la gaadhsiiyey, waayo dadku waxay maanka ku hayeen inay shaqeeyaan. laakiinse markii sanballad, iyo toobiyaah, iyo kuwii carbeed, iyo reer cammoon, iyo reer ashdood ay maqleen in derbiyadii yerusaleem cusboonaysiintoodii ay hore u socotay iyo in la bilaabay in daldaloolladii la fureeyo ayay aad u cadhoodeen. markaasay dhammaantood shirqool ku wada arrinsadeen inay soo kacaan oo yerusaleem la diriraan, iyo inay dhexdeeda qas ka ridaan. laakiinse waxaannu barinnay ilaahay, oo iyaga aawadood ayaannu yeelnay waardiyaal naga ilaaliya habeen iyo maalinba. markaasaa dadkii dalka yahuudah waxay yidhaahdeen, kuwa culaysyada qaada xoogoodii waa yaraaday, oo waxaa jira waxyaalo dundumay oo badan, sidaa daraaddeed derbiga ma dhisi karno. oo cadaawayaashayadiina waxay yidhaahdeen, iyagu ma ay ogaan doonaan, mana ay arki doonaan jeeraan dhex tagno oo aan iyaga layno, oo shuulkana aan joojin. oo markii yuhuuddii iyaga ag degganayd ay yimaadeen, waxay toban jeer nagu yidhaahdeen, idinku waa inaad meel walba nooga soo noqotaan. haddaba sidaas daraaddeed meeshii ugu hoosaysay oo derbiga ka dambaysay oo meelaha bannaan ku yiil ayaan taagay dadkii qoloqolo u safan oo wada haysta seefahoodii, iyo warmahoodii, iyo qaansooyinkoodiiba. oo intaan wax fiiriye ayaaan kacay oo waxaan ku idhi kuwii gobta ahaa, iyo taliyayaashii, iyo dadka intiisii kaleba, iyaga ha ka cabsanina, ee waxaad xusuusataan sayidka weyn oo laga cabsado,

oo waxaad u dirirtaan walaalihiin, iyo wiilashiinna, iyo gabdhihiinna, iyo naagiihiinna, iyo guryihiinnaba. haddaba markii cadaawayaashayadii ay maqleen in aannu taas ogaannay, oo uu ilaah taladoodii kala riday, ayaannu kulligayo ku noqonnay derbigii oo mid waluba wuxuu qabtay shuulkisii. oo intii markaas ka dambaysay middiinadaydii badhkood shuulkii bay sameeyeen, oo badhkoodii kalena waxay hayeen warmihii, iyo gaashaammadii, iyo qaansooyinkii, iyo jubbado bir ah, oo taliyayaashii oo dhammuna way daba taagnaayeen dadkii dalka yahuudah oo dhan. oo kuwii derbiga dhisayay iyo kuwii wax culus isa saarayba mid waluba gacmihiisa middood wuxuu ku sameeyey shuulkii, midda kale wuxuu ku haystay hubkiisii dagaalka. oo kuwii wax dhisayayna mid walba seeftiisu dhinaca ayay ugu xidhnayd, oo sidaasayna wax u dhisayeen. oo kii buunka yeedhin jirayna anigu i ag joogay. oo waxaan ku idhi kuwii gobta ahaa, iyo taliyayaashii, iyo dadka intiisii kaleba, shuulkku waa weyn yahay, wuuna ballaadhan yahay, annana derbiga dhuusiha waannu ku kala firdhsan nahay, oo midba midka kale wuu ka fog yahay. meel alla meeshii aad ka maqashaan dhawaaqa buunka, halkaas noogu soo urura; waxaa inoo diriri doona ilaaheenna. sidaaasannu shuulkii u qabanay; oo dadka badhkiisna waxay warmaha haysteen markii waagu beryay iyo tan iyo jeeray xiddiguhu muuqdeen. oo sidaas oo kale isla markaas waxaan dadkii ku idhi, mid kasta iyo middiinkiiis ha ku soo hoydeen yerusaleem, si ay habeenkii waardiyaal noogu noqdaan, maaliintii ay u hawshoodaan. haddaba sidaas daraaddeed aniga iyo walaalahay, iyo middiinadaydii, iyo raggii waardiyaah ahaa oo i daba socday toona midkayana dharkiisii iskama furin, oo mid kastaaba isagoo hubkiisii u xidhan yahay ayaa biyaha xaggooda tegey.

5

markaasaa waxaa dadkii iyo afooyinkooda ka kacay qaylo weyn oo ay kaga cabanayeen walaalahooda yuhuudda ah. oo waxaa jiray dad yidhi, annaga iyo wiilashayada iyo gabdhahayagu waannu badan nahay, haddaba aan hadhuudh helno si aannu u cunno oo ugu noolaanno. oo weliba waxaa kaloo jiray qaar yidhi, annagu waxaannu rahaamad u dhiibaynaa beerahayaga iyo beerahayaga canabka ah iyo guryahayaga, si aannu u helno hadhuudh abaarta aawadeed. oo waxaa kaloo jiray kuwo yidhi, gabbaradii uu boqorku ka doonayay beerahayagii iyo beerahayagii canabka ahaa ayaannu lacag u amaahanay. haddaba jiidhkayagu waa sida jiidhka walaalahayo, oo carruurtayaduna waa sida carruurtooda oo kale, oo bal eeg, wiilashayadii iyo gabdhahayagii ayaannu u bixinaynaa inay addoommo noqdaan, oo gabdhahayagii qaarkood mar horaal la addoonsaday; oo annana ma lihin itaal aan wax kaga tarno, waayo, dad kalaal wada haysta beerahayagii iyo beerahayagii canabka ahaa oo dhan. oo anna aad baan u cadhooday markii aan maqlay qayladoodii iyo erayadan. markaasaan isla arrinsaday, waanan la diriray kuwii gobta ahaa iyo taliyayaashii, oo waxaan ku idhi, idinka mid waluba wuxuu walaalkiis ka

qaataa korsocod. oo anigu waxaan qabtay shir weyn oo iyaga ka gees ah. oo waxaan ku idhi, innagu walaalaheennii yuhuudda ahaa oo quruumaha laga iibiyey, waan soo furannay intii aan awoodnay oo dhan, haddaba idinku ma waxaad doonaysaan inaad walaalihiin iibisaan? oo ma annagaa nalaga iibinayaa? markaasay shib iska yidhaahdeen oo eray ay ku hadlaan way garan waayeen. oo weliba waxaan idhi, war waxaad samaysaan ma wanaagsana. sow waa-jib idinkuma aha inaad ku socotaan ka cabsashada ilaahenna cayda quruumaha cadaawayaasheenna ah aawadeed? oo sidaasoo kale aniga iyo walaalahay iyo midiidinnadayda lacag iyo hadhuudh baan korsocod ku amaahinnaa. waan idin baryayaaye aan iska dayno korsocodkan. haddaba waxaan idinka baryayaa inaad maantadan u celisaan beerahoodii, iyo beerahoodii canabka ahaa, iyo beerahoodii saytuunka ahaa, iyo guryahoodii, oo lacagtii, iyo hadhuudhkii, iyo khamrigii, iyo saliiddii aad korsocodka uga qaadateenna boqolkii meelood meel u celiya. markaasay yidhaahdeen, waxoodii waan u celinaynaa, oo wax dambena weyddiisan mayno innaba. waxaannu yeelaynaa sidaad tidhaahdo. markaasaan u yeedhay wadaaddadii, oo waxaan ku dhaariyey inay ballankan siduu yahay oofiyaan. markaasaan maradii dhabtayda hurgufay oo waxaan idhi, ilaahay sidaas ha uga hurgufo gurigiisa iyo hawshiisa nin alla ninkii aan oofin ballankan; sidaas oo kale isaga ha loo hurgufo oo ha loo madhiyo. markaasaa ururkii oo dhammu waxay yidhaahdeen, aamiin, rabbigana way ammaaneen. oo dadkiina way sameeyeen sidii ballankaasu ahaa. oo weliba tan iyo waagii la ii doortay inaan taliye u ahaado dalka yahuudah waagaasoo ahaa boqorkii artaxshasta sannaddiisii labaatanaad ilaa tan iyo sannaddiisii laba iyo sodonaad inta u dhex leh intaasoo ahayd laba iyo toban sannadood, aniga iyo walaalahay midna ma cunin cuntadii taliyaha. laakiinse taliyayaashii hore oo iga sii horreeyey dadka culays bay ku hayeen, oo waxay ka qaadan jireen cunto iyo khamri iyo weliba afartan sheqel oo lacag ah, oo xataa midiidinnadoodu dadka way xukumi jireen. laakiinse anigu saas ma aan yeelin, maxaa yeelay, waxaan ka cabsadaa ilaah. oo weliba waxaan hore u sii waday shuulkii derbigan, oo annagu waxba dhul ma aannu iibsaa. oo midiidinnadaydii oo dhammuna halkaasay shuulkaa aawadiis ku soo wada urureen. oo weliba waxaa miiskayga wax ka cuni jiray boqol iyo konton nin oo ah yuhuud iyo taliyayaal oo ayan ku jirin kuwii nooga yimid quruumihii hareerahayaga ku wareegsanaa. haddaba maalintiiba waxaa naloo diyaarin jiray dibi iyo lix neef oo wanaagsan oo ido ah; oo weliba waxaa la ii diyaarin jiray digaag, oo tobankii maalmoodbay mar baa naloo keeni jiray cayn kasta oo khamri ah; oo weliba intaas oo dhan anigu marna ma weyddiisan cuntadii taliyaha, maxaa yeelay, addoonnimada dadkan saarnayd aad bay u cuslayd. ilaahayow, wanaag igu xusuuso wixii aan dadkan u sameeyey oo dhan aawadiis.

haddaba markii sanballad iyo toobiyaah iyo geshem kii carabka ahaa, iyo cadaawayaashayadii kale loo sheegay inaan derbigii dhisay iyo inaan innaba dal-dalool lagu arag (in kastoo wakhtigaas aanan weli qotomin albaabbadii idiraha), ayay sanballad iyo geshem ii soo cid direen oo waxay yidhaahdeen, kaalay oo aan ku wada kulanno tuulooyinka bannaanka oonoo ku yaal middood. laakiinse waxay ku fikireen inay belaayo igu sameeyaan. oo waxaan u diray wargeeyayaal, oo ku idhi, waxaan samaynayaa shuqul weyn oo sidaas daraaddeed ma iman karo. bal maxaa shuqulku u joogsanayaa markaan ka tago oo aan idiin imaado? oo fartiin caynkaas ah ayay afar jeer ii soo direen; oo anna isla sidii baan ugu jawaabaa. oo haddana isla sidaas oo kale sanballad wuxuu markii shanaad ii soo diray midiidinkii isii oo gacanta ku sida warqad furan. oo waxaa ku qornaa, waxaa quruumaha dhexdooda laga sheegay, gashmuuna uu leeyahay, in adiga iyo yuhuudaha aad ku talo jirtaan inaad fallaagowdaan, oo waa taas daraaddeed waxaad derbiga u dhisaysaa, oo sida wafaqsaan erayadan la soo sheegay waxaad doonaysaa inaad boqor u ahaatid. oo weliba waxaad dooratay nebiyo si ay wax kugu saabsan dadka yerusaalem ugu wacdiyaan, iyagoo leh, dalka yahuudah waxaa jooga boqor. haddaba erayadan waxaa loo sheegi doonaa boqorka. haddaba sidaas daraaddeed kaalay, oo aan tashannee. markaasaan u cid diray oo ku idhi, waxaad leedahay oo kale halkan innaba laguma samayn, laakiinse adigaa qalbigaaga ka soo hindisay. waayo, dhammaantood waxay doonayeen inay na cabsiiyaan, oo waxay isyidhaahdeen, shuqulqay ka daali doonaan, mana dhammayn doonaan. laakiinse, ilaahow, xoog ii yeel. markaasaan tegey gurigii shemacyaah ina delaayaah oo ahaa ina meheetabeel oo xidhnaa; oo wuxuu igu yidhi, guriga rabbiga oo ah macbudka dhexdiisa aan ku kulanno, oo aan xidhanno albaabbada macbudka, waayo, iyagu waxay u iman doonaan inay ku dilaan. haah, oo habeennimada ayay u soo iman doonaan inay ku dilaan. aniguse waxaan ku idhi, nin anigoo kale ahu miyuu cararaa? bal waase kee, kan aniga ila mid ah oo macbudka u geli lahaa inuu naftiisa ku badbaadiyo? geli maayo. markaasaan gartay inaan ilaah isaga soo dirin, laakiinse hadal iga gees ah ayuu ugu hadlay sidii nebi oo kale, waayo, waxaa soo kiraystay toobiyaah iyo sanballad. oo taas aawadeed baa isaga loo soo kiraystay inaan cabsado oo saas yeelo oo aan dembaabo, iyo inay iyagu sabab u helaan war xun si ay igu ceebeeyaan. haddaba ilaahayow, sida shuqulladoodu yihiin u xusuuso toobiyaah iyo sanballad iyo weliba nebiyaddii noocadyaah iyo nebiyadii kale oo damcay inay i cabsigeliyaan. oo sidaasaa derbigii laba iyo konton maalmoood loogu dhammeeyey bishii eluul maalinteedii shan iyo labaatanaad. oo markii cadaawayaashayadii oo dhammu ay taas maqleen ayay kulli quruumihii hareerahayaga ku wareegsanaa oo dhammu wada cabsadeen, oo aad bay u ceeboobeen, waayo, waxay garteen in shuqulkan laga sameeyey ilaahayaga xaggiisa. oo weliba waagaas kuwii gobta ahaa oo dalka yahuudah warqado badan bay u di-

reen toobiyaah, oo iyagana waxaa u yimid warqadihii toobiyaah. waayo, dalka yahuudah waxaa joogay kuwo badan oo isaga u dhaartay, maxaa yeelay, isaga waxaa soddog u ahaa shekaanyaah ina aarax; oo wiilkiisii yehooxaanaanna wuxuu guursaday meshulaam ina berekyaah gabadihiisii. oo weliba waxay hortayda kaga hadleen falimihiisii wanaagsanaa, oo hadalkaygana isagay u sheegeen. toobiyaahna warqadu uigu soo diray inuu i cabsiiyo.

7

haddaba markii derbigii la dhisay, oo aan taagay albaabbadii, oo irid-dhawryadii iyo kuwii gabayaaga ahaa iyo kuwii reer laawi la doortay, ayaan yerusaalem madax uga dhigay walaalkay xanaani, iyo xananyaah oo ahaa taliyihii qalcadda, waayo, wuxuu ahaa nin aamin ah, oo cabsida ilaahna dad badan buu kaga horreeyey. oo waxaan iyagii ku idhi, jeer ay qorraxdu kululaato yaan la furin irdaha yerusaalem, oo intay waardiyaayaashu taagan yihiin albaabbada ha la xidho, oo idinku qataara, dadka yerusaalem degganna waardiyaayaal ka doorta, oo mid waluba ha dhawro meel gurigiisa ka soo hor jeedda. haddaba magaaladu way ballaadhnaayd, wayna weynayd, laakiinse dadku way ku yaraayeen, oo guryihii ma ay dhisnayn. markaasaa rabbigu wuxuu qalbigayga geliyey inaan soo wada ururiyo kuwii gobta ahaa, iyo taliyaayaashii, iyo dadkii oo dhanba in abtiriskooda la tiriyo. oo waxaan helay buuggii uu ku qornaa abtiriskii kuwii markii hore yimid, oo waxaan ka helay oo gudihii ku qornaa: haddaba kuwanu waa dadkii gobolka ee ka soo noqday maxaabiisnimadii, oo ku jiray kuwii la kaxaystay, oo nebukadnesar oo ahaa boqorkii baabuloon uu u kaxaystay baabuloon, oo ku soo noqday yerusaalem iyo dalkii yahuudah, mid waluba magaaladiisii, oo waxay la yimaadeen serubaabel, yeeshu- uca, nexemyaah, casaryaah, racamyah, naxamaani, mordekay, bilshaan, misfered, bigway, nexuum, iyo bacanaah. haddaba waa tan tiradii dadkii reer binu israa'iil: reer farcosh waxaa ka soo noqday laba kun iyo boqol iyo laba iyo toddobaatan, reer shefatyaahna saddex boqol iyo laba iyo toddobaatan, reer aaraxna lix boqol iyo laba iyo konton, reer fahad moo'aab oo ahaa reer yeeshuuca iyo reer yoo'aabna laba kun iyo siddeed boqol iyo siddeed iyo toban, reer ceelaamna kun iyo laba boqol iyo afar iyo konton, reer satuuna siddeed boqol iyo shan iyo afartan, reer sakayna toddoba boqol iyo lixdan, reer binnuwiina lix boqol iyo siddeed iyo afartan, reer beebayna lix boqol iyo siddeed iyo labaatan, reer casgaadna laba kun iyo saddex boqol iyo laba iyo labaatan, reer adoniiqaamna lix boqol iyo toddoba iyo lixdan, reer caadiinna lix boqol iyo shan iyo konton, reer aateer oo ahaa reer xisqiyaahna siddeed iyo sagaashan, reer xaashumna saddex boqol iyo siddeed iyo labaatan, reer beesayna saddex boqol iyo afar iyo labaatan, reer xaariifna boqol iyo laba iyo toban, reer gibecoonna shan iyo sagaashan, raggii reer beytlaxam iyo reer netofaahna boqol iyo siddeed iyo siddeetan, raggii reer canaatoona boqol iyo siddeed iyo labaatan, raggii reer

beytasmaawedna laba iyo afartan, raggii reer qiryad yecaariim, iyo reer kefiiraah, iyo reer bi'iroodna toddoba boqol iyo saddex iyo afartan, raggii reer raamaah iyo reer gebacna lix boqol iyo kow iyo labaatan, raggii reer mikmaasna boqol iyo laba iyo labaatan, raggii reer beytel iyo reer aaciina boqol iyo saddex iyo labaatan, raggii reer nebona laba iyo konton, reerkii ceelaamtii kalena kun iyo laba boqol iyo afar iyo konton, reer haarimna saddex boqol iyo labaatan, reer yerixoonna saddex boqol iyo shan iyo afartan, reer lod, iyo reer xaadiid, iyo reer oonoona toddoba boqol iyo kow iyo labaatan, reer senaacaahna saddex kun iyo sagaal boqol iyo soddon. oo wadaaddadiina waxay ahaayeen reer yedacyaah oo ahaa reer yeeshu- uca oo ahaa sagaal boqol iyo saddex iyo toddobaatan, reer immeerna kun iyo laba iyo konton, reer fashxuurna kun iyo laba boqol iyo toddoba iyo afartan, reer haarimna kun iyo toddoba iyo toban. kuwii reer laawina waxay ahaayeen reer yeeshuuca kii reer qadmii'eel oo ahaa reer xoodawyaah afar iyo toddobaatan. oo nimankii gabayaaga ahaa oo reer aasaaf ahaana waxay ahaayeen boqol iyo siddeed iyo afartan. oo kuwii irdaha dhawri jiray oo ahaa reer shallum, iyo reer aateer, iyo reer talmon, iyo reer caquub, iyo reer xatiitaa, iyo reer shobay waxay isku ahaayeen boqol iyo siddeed iyo soddon. oo reer netiiniimna waxay ahaayeen reer siixaa, iyo reer xasufaa, iyo reer tabbaacood, iyo reer qeeros, iyo reer siicaa, iyo reer faadoon, iyo reer lebaanaa, iyo reer xagaabaah, iyo reer shalmay, iyo reer xaanaa, iyo reer giddeel, iyo reer gaxar, iyo reer re'aayaah, iyo reer resiin, iyo reer neqoodaa, iyo reer gasaam, iyo reer cuusaa, iyo reer faasee'ax, iyo reer beesay, iyo reer mecuuniim, iyo reer nefiishesiiim, iyo reer baquuq, iyo reer xaquu- faa, iyo reer xarxuur, iyo reer basliid, iyo reer mexi- idaa, iyo reer xarshaa, iyo reer barqoos, iyo reer siis- eraa, iyo reer temax, iyo reer nesiyaq, iyo reer xati- ifaa. oo ilmihii addoommadii sulaymaanna waxay ahaayeen reer sotay, iyo reer sofered, iyo reer feriidaa, iyo reer yacalaa, iyo reer darqoon, iyo reer giddeel, iyo reer shefatyaah, iyo reer xatili, iyo reer fokered hasebaayiiim, iyo reer aamoon. oo reer netiiniim oo dhan iyo ilmihii addoommadii sulaymaan waxay isku ahaayeen saddex boqol iyo laba iyo sagaashan. oo kuwanuna waxay ahaayeen kuwii ka tegey teel melax, iyo teel xarshaa, iyo keruub, iyo addoon, iyo immeer, laakiinse iyagu ma ay sheegi karin qabiilkoodii ama jilibkoodii, iyo inay reer binu israa'iil ahaayeen iyo in kale toona, oo reer delaayaah, iyo reer toobiyaah, iyo reer neqoodaa waxay isku ahaayeen lix boqol iyo laba iyo afartan. oo kuwii wadaaddada ahaa waxay ahaayeen reer xaabaayaah, iyo reer xaqoos, iyo reer barsillay oo naag ka guursaday gabdaha gilecaad oo iyaga lagu magacaabay. kuwanu waxay magacyadoodii ka doondooneen buuggii abtiriska, laakiinse lagama helin, sidaas aawadeed wadaadnimadii waa laga saaray sidii iyagoo nijaas ah. oo taliyihii baa iyagii ku amray inayoo waxyaalaha ugu quduusan wax ka cinin jeer wadaad uuriim iyo tummiim leh kaco. oo ururka oo dhammu wuxuu giddigiis isku ahaa laba iyo afartan kun iyo saddex boqol iyo lixdan, oo intaas waxaa gooni ka ahaa raggii addoom- madooda ahaa iyo naagihii addoommahooda ahaa,

oo iyana waxay ahaayeen toddoba kun iyo saddex boqol iyo toddoba iyo soddon, oo waxay lahaayeen laba boqol iyo shan iyo afartan oo ah rag iyo naago gabya. fardahoodu waxay ahaayeen toddoba boqol iyo lix iyo soddon, baqlahooduna laba boqol iyo shan iyo afartan, geelooduna afar boqol iyo shan iyo soddon, dameerahooduna lix kun iyo toddoba boqol iyo labaatan. oo madaxdii qabiilooyinka qaarkood ayaa shuqulkii wax u bixiyeey. taliyuhu wuxuu khas-nadda siiyey kun dirham oo dahab ah, iyo konton maddiibadood, iyo shan boqol iyo soddon khamiis oo ah dhar wadaadood. oo madaxdii qabiilooyinka qaarkood ayaa khasnaddii shuqulka geliyey labaatan kun oo dirham oo dahab ah, iyo laba kun iyo laba bo-qol oo mina oo lacag ah. oo dadka intiisii kale wixii ay bixiyeen waxay ahaayeen labaatan kun oo dirham oo dahab ah, iyo laba kun oo mina oo lacag ah, iyo toddoba iyo lixdan khamiis oo ah dhar wadaadood. haddaba wadaaddadii, iyo kuwii reer laawi, iyo irid-dhawryadii, iyo nimankii gabayaaga ahaa, iyo dad-kii qaarkii, iyo reer netiiniim, iyo reer binu israa'iil oo dhammu waxay degeen magaalooyinkoodii. oo markii bishii toddobaad la gaadhay reer binu israa'iil waxay joogeen magaalooyinkoodii.

8

oo dadkii oo dhammu iyagoo ah sidii nin keliya ayay dhammaantood ku soo wada urureen meesha bannaan oo iridda biyaha ka horraysa; oo karraanigii cesraa ahaa ayay kula hadleen oo u sheegeen inuu keeno kitaabkii sharciga muuse oo rabbigu ku amray reer binu israa'iil. markaasaa wadaadkii ces-raa sharcigii hor keenay ururkii ahaa rag iyo du-mar iyo in alla intii waxgarasho ku maqli kartay oo dhan, oo waxayna ahayd bishii toddobaad maal-inteadii kowaad. oo isna wixii kitaabkii ku qor-naa ayuu ku akhriyey meeshii bannaanayd oo iridda biyaha ka horraysay, oo wuxuu akhriyeyey aroortii ilaa hadhkii, wuxuuna ku hor akhriyey raggii iyo du-markii iyo kuwii garan karayay; oo dadkii oo dham-muna aad bay u dhegaysanayeen kitaabkii sharciga. oo karraanigii cesraa ahaa wuxuu kor taagnaa meel sare oo alwaax laga sameeyey oo sababtaas aawadeed loo dhisay; oo dhankiisa midigta waxaa taagnaa matityaah, iyo shemac, iyo canaayaah, iyo uuriyaah, iyo xilqiyaah, iyo macaseeyaah; oo dhankiisa bidx-dana waxaa taagnaa fedaayaah, iyo miishaa'eel, iyo malkiyaah, iyo xaashum, iyo xashbaddaanaah, iyo sekaryaah, iyo meshullaam. markaasaa cesraa ki-taabkii furay iyadoo dadkii oo dhammu wada arkaan, (waayo, wuu ka wada korreeyey dadka oo dhan;) oo markuu furay ayaa dadkii oo dhammu wada istaa-gay. kolkaasaa cesraa ammaanay rabbiga ah ilaaha weyn, oo dadkii oo dhammuna intay gacmaha kor u qaadeen ayay ku jawaabeen, aamiin, aamiin; oo intay madaxa foororiyeen ayay rabbiga u sujuudeen oo wejiga dhulka saareen. oo weliba waxaa kaloo dadkii sharciga garansiyeey yeeshuua, iyo baanii, iyo sheereebayaah, iyo yaamiin, iyo caquub, iyo shab-betay, iyo hoodiyaah, iyo macaseeyaah, iyo qeliitaa, iyo casaryaah, iyo yoosaabaad, iyo xaanaan, iyo fe-laayaah, iyo kuwii reer laawi, oo dadkiina meeshoodii

ayay istaageen. oo kitaabkii sharciga ilaah si bayaan ah ayaa loo akhriyey, waana la micneeyey si dadku u garto waxa la akhriyey. markaasaa nexemyaah oo taliyaha ahaa, iyo wadaadkii cesraa oo karraaniga ahaa, iyo kuwii reer laawi oo dadka wax bari ji-ray, waxay dadkii oo dhan ku wada yidhaahdeen, maanta waxay rabbiga ilaahiinna ah u tahay maalin quduus ah, haddaba ha barooranina, hana ooyina, maxaa yeelay, dadkii oo dhammu way wada ooy-teen markay maqleen erayadii sharciga. oo haddana wuxuu iyagii ku yidhi, taga, oo baruurta cuna, oo wax macaan cabba, oo kii aan wax u diyaarsanaynna qayb u dira, waayo, maanta waxay rabbigeenna u tahay maalin quduus ah, hana murugoonina, waayo, idinka waxaa xoog idiin ah farxadda rabbiga. haddaba kuwii reer laawi ayaa dadkii oo dhan aamusiyeey, oo waxay ku yidhaahdeen, war maanta waa qudu-use iska aamusa oo ha murugoonina. markaasay dadkii oo dhammu iska tageen inay wax cunaan, oo wax cabbaan, oo ay qaybo diraan, oo ay aad u farxaan, maxaa yeelay, waxay garteen erayadii loo caddeeyey. oo madaxdii qabiilooyinka dadka oo dhan, iyo wadaaddadii, iyo kuwii reer laawi ayaa maaintii labaad karraanigii cesraa ugu soo wada urureen inay erayada sharciga aad u dhegayaan. oo waxaa sharcigii ku qornaa oo ay ka dhex heleen in rabbigu muuse ku amray in reer binu israa'iil ay waabab ku hoydaan inta lagu jiro iidda bisha tod-bobaad, iyo inay iyaga waajib ku tahay inay kaga dhawaaqaan oo ka naadiyaan magaalooyinkooda oo dhan iyo xataa yeruusaleem gudaheeda, oo ay yid-haahdaan, buurta taga oo ka soo gura laamo say-tuun ah, iyo kuwo saytuun dibadeed ah, iyo laamo ah geedo hadaas la yidhaahdo, iyo laamo cawbaar ah, iyo geedo waaweyn laamahood in laga sameeyo waabab sida qoran. sidaas daraaddeed dadkii way bexeen, oo laamihii keeneen, oo waxay dhiseen waabab, oo mid waluba wuxuu ka dhixstay saqafka gurigiisa, iyo barxadahooda, iyo barxadihii guriga ilaah, iyo meeshii bannaanayd oo iridda biyaha, iyo meeshii bannaanayd oo iridda efrayim. oo kulli intii max-aabiisnimada ka soo noqotay ururkoodii oo dhammu waxay dhiseen waabab oo waxay degeen waababkii; waayo, reer binu israa'iil saas ma ay yeelin tan iyo wakhtigii yashuua ina nuun iyo ilaa maaintaas. oo ayaantaas waxaa jirtay farxad aad u weyn. oo maalin-tii ugu horraysay ilaa maaintii ugu dambaysay ayuu maalin kasta kitaabkii sharciga ilaah akhriyi jiray. oo toddoba maalmoood way iidayeen, oo maaintii siddeedaadna waxaa jiray shir iidda lagu dhammay-nayay sida qaynuunka waafaqsanayd.

9

haddaba bisha afar iyo labaatankeedii ayaa reer binu israa'iil soo shireen iyagoo sooman oo dhar joonyad ah guntan oo ciid kisu shubay. markaasaa farcankii reer binu israa'iil waxay iska sooceen dad qalaad oo dhan, oo intay istaageen ayay qirteen dembiyadood-dii iyo xumataoyiinkii awoyayaashood. kolkaasay meeshoodii istaageen oo akhriyeen kitaabkii shar-ciga rabbiga ilaahooda ah intii maalin rubuceed ah; oo haddana rubuc kale ayay wax qirteen, wayna u

sujuudeen rabbiga ilaahooda ah. markaasaa dara-
jadii reer laawi waxaa ku kor istaagay yeeshuuca,
iyo baanii, iyo qadmii'el, iyo shebanyaah, iyo bun-
nii, iyo sheerebyaah, iyo baanii, iyo kenaanii, oo
cod weyn ayay ugu qayshadeen rabbiga ilaahooda ah.
markaasaa kuwii reer laawi oo ahaa yeeshuuca, iyo
qadmii'el, iyo baanii, iyo xashabneyaah, iyo sheere-
byaah, iyo hoodiyaah, iyo shebanyaah, iyo fetaxyaah,
waxay dadkii ku yidhaahdeen, war istaaga oo rab-
biga ilaahiinna ah ammaana weligiis iyo weligiis, oo
waxay yidhaahdeen, magacaaga ammaanta badan ha
la ammaano, kaasoo ka wada sarreeya kulli mahad
iyo ammaan oo dhan. adigaa rabbiga ah oo keligaa
baa ah. waxaad samaysay samada, taasoo ah samada
samooyinka, iyo ciidankooda oo dhan, iyo dhulka iyo
waxa kor jooga oo dhan, iyo badaha iyo waxa ku jira
oo dhan, dhammaantood adigaa sii nooleeya, oo ci-
idanka samaduna adigay ku sujuudaan. adigaa ah
rabbiga ilaaha ah oo aabraam doortay, oo isaga ka
soo bixiyeey uur tii reer kaldiyaan, oo u bixiyeey ma-
gaca ibraahim la yidhaahdo, oo dabadeedna ogaa-
day in qalbigiisu hortaaada aamin ku yahay, oo isagii
axdi kula dhigtay inaad isaga siinaysid dalka reer kan-
caan, iyo reer xeed, iyo reer amor, iyo reer feris, iyo
reer yebuus, iyo reer gargaash, xataa inaad dalkaas si-
inaysid farcankiisa; oo erayadaadiina waad oofoosay,
maxaa yeelay, xaq baad tahay. adigu waxaad arag-
tay dhibkii awoyayaashayo dalka masar ku qabeen,
waanad maqashay qayladoodii ay badda cas agteeda
ka qaysheen; oo weliba fircoon iyo addoomadiisii
oo dhan, iyo kulli dadkii dalkiisa oo dhan waxaad tus-
tay calaamooyin iyo yaabab, waayo, waad ogayd inay
iyaga ku kibreen, oo halkaas magac baad ku heeshay
siday maanta tahay. oo iyagii hortood ayaad baddii
kala qaybisay, oo waxay mareen badda dhexdeedii,
oo dhul engegan bay ku socdeen, oo kuwii iyaga
eryanayayna sidii dhagax biyo xoog badan lagu dhex
riday ayaad moolka ugu tuurtay, oo weliba maalin-
tii waxaad ku hoggaamisyay tiir daruur ah, habeenki-
ina tiir dab ah, si aad ugu iftiimiso jidkii ay maray-
een. waxaad weliba ku soo kor degtay buur siinay,
oo iyagaad kala hadashay xagga samada, oo waxaad
siisay xukummo qumman, iyo sharciyaal xaq ah, iyo
qaynuunno wanwanaagsan, iyo amarro, oo waxaad
ogeysiisay sabsitdaada quduuska ah, oo ku amartay
amarro, iyo qaynuunno, iyo sharci aad ugu soo dhiib-
tay addoonkaagii muuse. oo kibis ay ku gaajo baxaan
baad samada ka siisay, biyo ay ku oon baxaanna dha-
gax baad uga soo daysay, oo waxaad ku amartay inay
galaan oo hantiyaan dalkii aad ku dhaaratay inaad si-
inaysid. laakiinse iyagii iyo awoyayaashayaba way
kibreen, oo luquntay adkeeyeen, oo amarradaadi-
na ma ay maqlin, wayna diideen inay addeecaan,
kamana ay fiirsan yaababkaagii aad dhexdooda ku
samaysay, laakiinse luquntay adkeeyeen, oo iyagoo
caasi ah ayay sirkaal doorteen inay addoonnimadoodii
ku noqdaan; laakiinse adigu waxaad tahay ilaah
diyaar u ah inuu wax cafiyo, waxaanaad tahay nimco
miidhan, oo waxaa kaa buuxda raxmad, cadho waad
u gaabisaa, naxariisna hodan baad ka tahay, oo iyagi-
na ma aadan dayrin. oo xataa markay samaysteen
weyl dahab la shubay ah, oo ay isku yidhaahdeen,
kanu waa ilaahaagii kaa soo bixiyeey dalkii masar;

oo ay aad kaaga dhirfiyeen, de weliba naxariistaada
badan aawadeed iyagii kuma aadan dayrin cidladii.
maalinnimadii tiirkii daruurta ahaa kama uu tegin
iyagii si uu jidka ugu hoggaamiyo, oo tiirkii dabka
ahaana habeennimadii kama uu tegin si uu iftiin ugu
noqdo oo uu jidkii ay mari lahaayeen ugu muujiyo.
oo weliba waxaad siisay ruuxaagii wanaagsanaa inuu
iyagii wax baro, oo afkoodana kama aadan joojin
maannadaadii, biyo ay ka oon baxaanna waad si-
isay. haah, afataan sannadood ayaad iyaga cidlada
ku xannaanaynaysay, oo waxba uma ayan baahan,
dharkoodiina kama uusan duugoobin, cagahoodiina
ma ayan bararin. oo weliba waxaad iyaga siisay oo
saami ugu qaybisay boqortooyooyin iyo dadyow kale,
oo sidaasay u hantiyeen dalkii siixoon oo ahaa bo-
qorkii xeshboon, iyo dalkii coog oo ahaa boqorkii
baashaan. oo carruurtoodiina waxaad u badiisay sida
xiddigaha samada oo kale, oo iyagii waxaad keen-
tay dalkii aad awoyayaashood ku tidhi, iyagu waa
inay galaan si ay u hantiyaan. markaasay carruurtii
dalkii galeen oo hantiyeen, oo waxaad ka hoosaysi-
isay dadkii dalka degganaa oo ahaa reer kancaan,
waanad gelisay gacmahoodii, iyagii iyo boqorradoo-
dii iyo dadyowgii dalka degganaaba, inay iyaga ku
sameeyaan wax alla waxay doonayaan. oo waxay qab-
sadeen magaaloooyin deyr leh iyo dal barwaaqo leh,
oo waxay hantiyeen guryo ay ka buuxaan wax kasta
oo wanaagsanu, iyo berkedo qodan, iyo beero canab
ah, iyo beero saytuun ah, iyo geedo midho leh oo faro
badan. haddaba wax bay cuneen oo dhergeen, wayna
cayileen, oo waxay ku farxeen wanaaggaaga weyn.
habase yeeshee way dhega adkaadeen oo kaa caasiy-
oobeen; sharcigaagiina gadaashooday ku tuureen, oo
waxay dileen nebiyadaadii iyaga ku markhaati fu-
ray oo doonayay inay mar kale kuu soo celiyaan, oo
aad bay kaaga dhirfiyeen. sidaas daraaddeed wax-
aad gacanta u gelisay cadaawayaashoodii, oo iyana
way dhibeen; oo markii ay dhibtoodeen oo ay kuu
qayshadeen, samadaad ka maqashay; oo naxariis-
taada badan aawadeed waxaad siisay badbaadshayaal
cadaawayaashooda ka badbaadshay. laakiin markay
nasteen ayay wax shar ah hortaa ku sameey-
een, oo sidaas daraaddeed waxaad u daysay gacan-
tii cadaawayaashooda, oo iyana way addoonsadeen
iyagii; illowse markay kuu soo noqdeen oo ay kuu
qayshadeen, samadaad ka maqashay; oo marar badan
ayaad naxariistaada aawadeed ku samatabbixisay; oo
aad ku markhaati furtay, si aad mar kale sharcigaaga
ugu soo celiso; laakiinse way kugu kibreen oo amar-
radaadiina ma ay maqlin, illowse xukumadaadii
way ku dembaabeen, (kaasoo haddii nin sameeyo uu
ku dhex noolaan lahaa,) oo intay kaa jeesteen ayay
luqunta adkeeyeen, wayna diideen inay maqlaan. oo
weliba sannado badan baad u dulqaadatay, oo ruux-
aaga ayaad ugu markhaati furtay adigoo nebiyadaadii
ka dhex hadlaya; laakiinse dheg uma ayan dhigin, oo
sidaas daraaddeed waxaad gelisay gacantii dadyowgii
dalka degganaa. habase yeeshee naxariistaada badan
aawadeed dhammaantood ma aadan wada baabbi'in,
mana aadan dayrin, maxaa yeelay, waxaad tahay ilaah
raxmad iyo naxariis badan. haddaba sidaas daraad-
deed ilaahayaga weyn, oo qadiirka ah, oo laga cab-
sado, oo xajiya axdiga iyo naxariistow, dhibkan oo

dhammu yuusan wax yar kula ekaan, kaasoo ku soo kor degay annaga, iyo boqorradayadii, iyo amiir-radayadii, iyo wadaaddadayadii, iyo nebiyadayadii, iyo awowayaashayadii, iyo dadkaagii oo dhan, tan iyo wakhtigii boqorradii ashuur iyo ilaa maantadan la joogo. si kastaba ha ahaatee xaq baad ku tahay waxa nagu dhacay oo dhan, maxaa yeelay, run baad ku socotay, annaguse shar baannu samaynay, oo boqorradayadii, iyo amiiradayadii, iyo wadaaddadayadii, iyo awowayaashayadii toona ma ay dhawrin sharcigaagii, mana ay dhegaysan amarradaadii iyo markhaatifurkaagii aad ugu marag furtay. waayo, bo-qortooyadoodii kuuguma ay adeegin wanaaggaagii weynaa oo aad siisay aawadiis, iyo dalka ballaadhan oo barwaaqaysan oo aad hortooda dhigtay aawadiis, oo kamana ay soo noqon shuqulladoodii sharka ahaa. bal eeg, annagu maanta waxaannu nahay addoommo, oo dalkii aad awowayaashayo u siisay inay midhihi-isa iyo wanaaggiisa cunaan, bal eeg, annagu dhexdi-isaannu addoommo ku nahaye. oo bal eeg, wuxuu midho badan u dhalaa boqorradii aad korkayaga ka yeeshay dembigayaga aawadiis; oo weliba waxay ugu taliyaan jidhkayaga iyo xoolahayagaba siday doon-ayaan, oo annana cidhiidhi weyn baannu ku jirnaa. oo weliba waxaas oo dhan aawadood waxaannu kula dhiganaynaa axdi daacad ah, waannuna qoraynaa, oo waxaa shaabad ku dhammaynaya amiiradayada, iyo kuwayaga reer laawi, iyo wadaaddadayada.

10

haddaba kuwii shaabad ku dhammeeyey waxay ahaayeen nexemyaah oo ahaa taliyaha oo ahaa ina xakalyaah, iyo sidqiyaah, iyo seraayaah, iyo casaryaah, iyo yeremyaah, iyo fashxuur, iyo amaryaah, iyo malkiyyaah, iyo xatuush, iyo she-banyaah, iyo malluug, iyo haarim, iyo mereemood, iyo cobadyaah, iyo daanyeel, iyo ginnetoon, iyo baaruug, iyo meshullaam, iyo abiiyaah, iyo miyaamin, iyo macasyaah, iyo bilgay, iyo shema-cyaah. oo intaasu waxay ahaayeen wadaaddadii. oo kuwii reer laawina waxay ahaayeen yeeshuua ina asanyaah, iyo binnuwii oo ahaa reer xeenaadaad, iyo qadmii'eel, iyo walaalahood oo ahaa shebanyaah, iyo hoodiyaah, iyo qeliitaa, iyo felaayaah, iyo xaanaan, iyo miikaa, iyo rexob, iyo xashabyaah, iyo sakuur, iyo sheerebyaah, iyo shebanyaah, iyo hoodiyaah, iyo baanii, iyo beniinnu. oo madaxdii dadkuna waxay ahaayeen: farcosih, iyo faxad moo'aa, iyo ceelaam, iyo satu, iyo baanii, iyo bunnii, iyo casgaad, iyo beebay, iyo adoniyaah, iyo bigway, iyo caadiin, iyo aateer, iyo xisqiyaah, iyo casuur, iyo hoodiyaah, iyo xashum, iyo beesay, iyo xaariif, iyo canaatood, iyo noobay, iyo magfiicaash, iyo meshullaam, iyo xeesiir, iyo mesheysabeel, iyo saadoog, iyo yadduua, iyo felatyaah, iyo xaanaan, iyo canaayaah, iyo hoosheeca, iyo xanayaah, iyo xashuub, iyo hallooxeesh, iyo filxaa, iyo shoobeeq, iyo rexuum, iyo xashabnaah, iyo macaseeyaah, iyo axiyyaah, iyo xaanaan, iyo caanaan, iyo malluug, iyo haarim, iyo bacanaah. oo dadka intiisii kale oo dhan oo ahaa wadaaddadii, iyo kuwii reer laawi, iyo irid-dhawryadii, iyo kuwii gabayaaga ahaa, iyo reer netiniim, iyo kulli intii

iska soocday dadyowgii dalka degganaa oo raacday sharcigii ilaah, iyo naagahoodii, iyo wiilashoodii, iyo gabdahoodii, iyo mid kasta oo lahaa aqoon iyo waxgarasho, waxay raaceen walaalahoodii gobtoodii ahaa, oo waxay galeen dhaar habaar leh inay ku soconayaan sharciga ilaah oo loo soo dhiibay muuse oo ahaa addoonkii ilaah, iyo inay dhawrayaan oo wada yeelayaan amarrada rabbiga ah sayidkeenna, iyo xukummaadiisa iyo qaynuunnadiisa, iyo inaynaan gabdahaenna siinayn dadyowga dalka deggan, oo aynaan gabdahoodana wiilashaenna u guurinayn; iyo haddii dadyowga dalka deggan ay maalinta sabtida keenaan waxyaalo iib ah iyo cunto uun inaynaan iibsanaayn maalintii sabtida iyo maalin quduus ah toona, iyo inaan sannadda toddobaad beeraha dayno oo qaan kasta saamaxno. oo weliba waxaynu samaysannay amarro inagu xukumaya inaynu sannad kasta sheqel saddexdaloorkiis u bixinayno adeegidda guriga ilaaheenna, taas oo ah: kibistii tusniinta, iyo qurbaanka hadhuudhka oo joogtada ah, iyo qurbaanka la gubo oo joogtada ah, iyo kan sahtiyada, iyo kan bilaha cusub, iyo kan iidaha la amray, iyo kan waxyaalaha quduuska ah, iyo qurbaannada dembiga si kafaaraggud loogu sameeyo reer binu israa'iil, iyo kulli waxa loo sameeyo guriga ilaah oo dhan. oo innagoo ah wadaaddada iyo kuwii reer laawi iyo dadkii kaleba saami baynu u ridannay qurbaanka qoryaha inaynu wakhtigii sannad kasta la amray qoryo gelinayno guriga ilaaheenna sida qoloooyinkeenu yihiin, si qoryaha loogu dul shido meesha allabariga ee rabbiga ilaaheenna ah, siday taasuu sharciga ugu qoran tahay, iyo inaynu sannad kasta guriga rabbiga keenayno midhaha ugu horreeya dhulkeenna iyo midhaha ugu horreeya geedo cayn kasta ah, iyo weliba curadka wiilashaenna iyo curadka xoolahaenna, siday taasuu sharciga ugu qoran tahay, in curadka lo'deenna iyo idaheenna la keeno guriga ilaaheenna oo loo dhiibo wadaaddada ka dhex adeega guriga ilaaheenna; iyo inaynu wadaaddada qolalka guriga ilaaheenna ugu keenayno inta ugu horraya cajiinkeenna, iyo qurbaannadeenna, iyo midhaha geedo cayn kasta ah, iyo khamriga, iyo saliidda, iyo inaynu waxa dhulkeenna ka baxa toban meelood meel ka siinayno kuwa reer laawi, waayo, reer laawi waxay meeltobnaadyada ka qaadan jireen beeraha magaaloyinkeenna oo dhan. oo wadaadka oo ah reer haaruun wuxuu la joogi doonaa kuwa reer laawi markay meeltobnaadyada qaadayaan; oo reer laawina meeltobnaadyada ay toban meelood meel ka sii bixiyaan waxay keeni doonaan guriga ilaaheenna ilaa qolalka ah guriga khasnadda. waayo, reer binu israa'iil iyo reer laawi waxay qurbaanka hadhuudhka, iyo kan khamriga, iyo kan saliidda keeni doonaan qolalka ah meesha ay yaalliin weelasha meesha quduuska ah, oo ay joogaan wadaaddada adeega, iyo irid-dhawryada, iyo kuwa gabayaaga ah. oo innaguna guriga ilaaheenna dayrin mayno.

11

oo dadka amiirradiisii waxay degeen yeruusaaleem, oo dadka intiisii kalena waxay saami u riteen inay to-bankii qofba mid ka soo bixiyaan inuu dego magaal-

ada quduuska ah oo yerusaaalem, oo sagaalka qof oo kalena ay degaan magaalooyinka kale. oo dadkiina waxay u duceeyeen dadkii ikhtiyaarkooda iyo bixiyey inay yerusaaalem degganaadaan. haddaba kuwanu waa madaxdii gobolka oo yerusaaalem degay, laakiinse magaalooyinkii dalka yahuudah mid waluba wuxuu degay meeshii hantidiisii ahayd oo ku tiil magaalooyinkoodii, oo waxay ahaayeen reer binu israa'iil, iyo wadaaddadii, iyo kuwii reer laawi, iyo reer netiiniim, iyo carruurtii addoommadii sulaymaan. oo yerusaaalemna waxaa deggay kuwo reer yahuudah ah, iyo kuwo reer benyaamiin ah. kuwii reer yahuudah waxay ahaayeen: cataayaah, oo ahaa ina cusiyaah ina sekaryaah, ina amaryaah, ina shefatiyaah, ina mahalaleel, oo ahaa reer feres, iyo macaseyaah oo ahaa ina baaruug, ina kaalxoseh, ina xasaayaah, ina cadaayaah, ina yooyariib, ina sekaryaah oo ahaa kii uu dhalay kii reer shiilonii. raggii reer feres oo yerusaaalem degganaa oo dhammu waxay ahaayeen afar boqol iyo siddeed iyo lixdan nin oo xoog leh. oo intanuna waa kuwii reer benyaamiin: sallu oo ahaa ina meshullaam, ina yooceed, ina fedayaah, ina qoolaayaah, ina macaseyaah, ina iiti'eel, ina yeshacyaah. oo isaga dabadiisna waxaa jiray gabbay, iyo sallay, oo waxay ahaayeen sagaal boqol iyo siddeed iyo labaatan. oo waxaa madax u ahaa yoo'eel oo ahaa ina sikrii; oo yahuudah oo ahaa ina hasenu'aahna wuxuu ahaa kan labaad oo magaalada u taliya. oo wadaaddadiina waxay ahaayeen yedacyaah oo ahaa ina yooyariib iyo yaakiin, iyo seraayaah oo ahaa ina xilqiyaah, ina meshullaam, ina saadooq, ina meraayood, ina axiituub oo u talin jiray guriga ilaah, iyo walaalahoodii ka shaqayn jiray guriga, oo waxay ahaayeen siddeed boqol iyo laba iyo labaatan, iyo cadaayaah oo ahaa ina yeroxaam, ina feliyaah, ina amsii, ina sekaryaah, ina fashxuur, ina malkiiaah, iyo walaalihiis oo ahaa madaxdii qabiilooyinka, oo waxay ahaayeen laba boqol iyo laba iyo afartan, iyo camashay oo ahaa ina casareel, ina axsay, ina meshilleemood, ina immeer; iyo walaalahood oo ahaa rag xoog leh, oo waxay ahaayeen boqol iyo siddeed iyo labaatan; oo madaxooduna wuxuu ahaa sabdii'eel oo ahaa ina haggedooliim. kuwii reer laawina waxay ahaayeen shemacyaah oo ahaa ina xashuub, ina casriqaam, ina xashabyaah, ina bunni; iyo shabbetay iyo yoosaabaad oo ka mid ahaa madaxdii reer laawi, oo hawsha dibadda oo guriga ilaah dusha ka ilaalin jiray, iyo matanyaah oo ahaa ina miikaa, ina sabdii, ina aasaaf, oo ahaa madaxda mahadnaqidda tukashada, iyo baqbuqyaah oo ahaa kan labaad walaalihiis dhexdooda, iyo cabdaa oo ahaa ina shammuca, ina gaalaal, ina yeduutuun. kuwii reer laawi oo dhan oo magaalada quduuska ah joogay waxay ahaayeen laba boqol iyo afar iyo siddeetan. oo weliba irid-dhawryadii oo ahaa caquub, iyo talmon, iyo walaalahood oo irdaha dhawri jiray waxay ahaayeen boqol iyo laba iyo toddobaatan. oo intii ka hadhay reer binu israa'iil oo ahaa wadaaddadii iyo kuwii reer laawi waxay joogeen magaalooyinka dalka yahuudah oo dhan, oo mid waluba wuxuu degganaa dhulkii uu dhaxalka u helay. laakiinse kuwii reer netiiniim waxay degen cofel, oo waxaa reer netiiniim madax u ahaa siixaa iyo gishfaa. oo kuwii

reer laawi oo yerusaaalem joogayna waxaa madax u ahaa cusii oo ahaa ina baanii, ina xashabyaah, ina matanyaah, ina miikaa, oo ka mid ahaa reer aasaaf oo ahaa kuwii gabayaaga ahaa, oo u talin jiray hawsha guriga ilaah. waayo, waxaa jiray amar iyaga ku saabsan oo boqorka ka yimid, oo kuwii gabayaaga ahaa waxaa loo xukumay sooryo rukun ah siday maalin walba ugu baahnaayeen. oo fetaxyaah oo ahaa ina mesheysabeel oo ahaa reer serax, ina yahuudah, boqorkuu wakiil uga ahaa wax alla wixii dadka xaalkiisa ku saabsan. xagga tuulooyinkii iyo beerahooda qaar reer yahuudah ah waxay degganaayeen qiryad arabac iyo magaalooyinkeedii, iyo diibon iyo magaalooyinkeedii, iyo yeqabseel iyo tuulooyinkeedii, iyo yeeshu-uca, iyo molaadseel, iyo beytfeled, iyo xasar shuucal, iyo bi'ir shebac iyo magaalooyinkeedii, iyo si-iqlag, iyo mekonaah iyo magaalooyinkeedii, iyo ceyn rimmoon, iyo sorcaah, iyo yarmuud, iyo saano'o'ax, iyo cadullaam, iyo tuulooyinkoodii, iyo laakiish iyo beerahoodii, iyo caseeqaah iyo magaalooyinkeedii. sidaasay u degen bi'ir shebac ilaa dooxadii xinnom. oo reer benyaamiinna waxay degen inta laga bilaabo gebac, iyo mikmaash, iyo cayaa, iyo beytel iyo magaalooyinkeeda, iyo canaatoood, iyo nob, iyo cananyaah, iyo xaasoor, iyo raamaah, iyo gitayim, iyo xaaadii, iyo seboyim, iyo neballaad, iyo lod, iyo oonoo oo ahayd dooxadii kuwa sancada badan. oo kuwii reer laawi oo reer yahuudah ku dhex jiray qaybahoodii qaarkood aya ku darsamay reer benyaamiin.

12

haddaba kuwanu waa wadaaddadii iyo kuwii reer laawi oo soo raacay serubaabel oo ahaa ina salaati'eel, iyo yeeshucaa: seraayaah, iyo yeremyaah, iyo cesraa, iyo amaryaah, iyo malluug, iyo xatuush, iyo shekaanyaah, iyo rexuum, iyo mereemood, iyo iddo, iyo ginnetoy, iyo abiiyaah, iyo miyaamin, iyo macadyaah, iyo bilgaah, iyo shemacyaah, iyo yooyariib, iyo yedacyaah, iyo sallu, iyo caamooq, iyo xilqiyaah, iyo yedacyaah. intaasu waxay ahaayeen madaxdii wadaaddada iyo walaalahoodii joogay wakhtigii yeeshucaa. oo weliba kuwii reer laawi waxay ahaayeen yeeshucaa, iyo binnuwi, iyo qadmii'eel, iyo sheerebyaah, iyo yahuudah, iyo matanyaah oo madax u ahaa mahadnaqidda, isaga iyo walaalihiisba. oo weliba baqbuqyaah iyo cunnii oo ahaa walaalahood waxay ku jireen gudaha oo iyagay ka soo hor jeedeen. oo yeeshucaa wuxuu dhalay yooyaaqiim, yooyaaqiimna wuxuu dhalay eliyaashiib, eliyaashiibna wuxuu dhalay yooyadaac, yooyadaacna wuxuu dhalay yoonataan, yoonataanu wuxuu dhalay yadducaa. oo wakhtigii yooyaaqiim waxaa jiray wadaaddo qabiilooyin madax u ahaa; waxaa reer seraayaah u ahaa meraaayaah, reer yeremyaahna xananyaah, reer cesraana meshullaam, reer amaryaahna yehooxaanaan, reer meliikuuna yoonataan, reer shebanyaahna yuusuf, reer haarima cadnaa, reer meraayoodna xelqay, reer iddona sekaryaah, reer ginnetoonna meshullaam, reer abiiyaahna sikrii, reer minyaamiinna, reer moocadyaahna filtay, reer bilgaahna shammuca, reer shemacyaahna yehoonataan, reer yooyariibna

matenay, reer yedacyaahna cusii, reer sallayna qallay, reer caamooqna ceeber, reer xilqiyaahna xashabyaah, reer yedacyaahna netaneel. oo kuwii reer laawi oo joogay wakhtigii eliyaashiib, iyo yooyaadaac, iyo yooxaanaan iyo yadduuca waxay ahaayeen madaxda qabiilooyinka oo la qoray; waxaa kaloo la qoray wadaaddadii joogay ilaa boqornimadii daariyus kii reer faaris ahaa. kuwii reer laawi oo ahaa madaxdii qabiilooyinka waxaa lagu qoray kitaabkii taariikhda tan iyo wakhtigii yooxaanaan oo ahaa ina eliyaashiib. oo kuwii reer laawi madaxda u ahaa waxay ahaayeen xashabyaah, iyo sheerebyaah, iyo yeeshuuca oo ahaa ina qadmii'eel, iyo walaalahoodii iyaga ka soo hor jeeday inay ilaah ammaanaan oo ay u mahadnaqaan, siduu amray daa'uud oo ahaa ninkii ilaah, iyagoo iska soo hor jeeda. oo matanyaah, iyo baqbuqyaah, iyo cobadyaah, iyo meshullaam, iyo talmon, iyo caquub waxay ahaayeen irid-dhawryadii dhawri jiray bakhaarradii u dhowaa irdaha. kuwaasu waxay joogeen wakhtigii yooyaqaqim oo ahaa ina yeeshuuca, ina yoosaadaaq, iyo wakhtigii taliyihii nexemyaah ahaa iyo wakhtigii wadaadkii cesraa oo karraaniga ahaa. oo markii derbigii yerusaaalem gaar laga dhigay kuwii reer laawi mid kasta meeshiisii baa laga doondoonyay in iyaga yerusaaalem la keeno si gaarkadhigidda farxad loogu sameeyo, oo mahadnaqid iyo gabay, iyo suxun layksu garaaco, iyo shareerado, iyo kataaradoba ilaah loogu ammaano. oo kuwii gabayaaga ahaana waxay iska soo urursadeen bannaankii yerusaaalem ku wareegsanaa iyo tuulooyinkii reer netofaah, iyo weliba beytgiilgaal, iyo beerihii gebac, iyo casmawed, waayo, kuwii gabayaaga ahaa tuulooyin ayay ka dhisteer yerusaaalem hareeraheeda. markaasaa wadaaddadii iyo kuwii reer laawi isdaahiriyeen, oo waxay kaloo daahiriyeen dadkii iyo irdihii iyo derbigii. kolkaasaan amiirradii dalka yahuudah keenay derbiga dushiisa, oo waxaan doortay laba kooxood oo waaweyn oo mahadnaqa, oo kooxda raggeedu isdaba socdo. midii waxay tagtay xagga midig derbiga dushiisa ee irdida digada, oo waxaa iyagii daba galay hooshacyaah iyo amiirradii dalka yahuudah badhkood, iyo casaryaah, iyo cesraa, iyo meshullaam, iyo yahuudah, iyo benyaamiin, iyo shemacyaah, iyo yeremyaah, iyo wiilashii wadaaddada qaarkood oo turumbooyin wata, kuwaasoo ahaa sekaryaah oo ahaa ina yoonataan, ina shemacyaah, ina matanyaah, ina miikaayaah, ina sakuur, ina aasaaf, iyo walaalihiis oo ahaa shemacyaah, iyo casareel, iyo milalay, iyo gilalay, iyo maacay, iyo netoneel, iyo yahuudah, iyo xanaanii, iyagoo wata alaabtii muusikada oo daa'uud oo ahaa ninka ilaah, oo iyaga waxaa u horreeyey karraanigii cesraa. oo xagga irdiddii isha biyaha iyo hortoodii ku qummanayd ayay kor u fuuleen jaran-jaradii magaalada daa'uud meesha derbiga laga fuulo oo ka korraysa gurigii daa'uud, iyo ilaa irdida biyaha oo xagga bari ah. oo kooxdii kale oo kuwa mahadda naqaa waxay u kaceen inay ka hor tagaan, oo anna iyagaan daba socday; aana iyo dadkii badhkiis waxaannu soconnay derbiga korkiisa, xagga ka saraysa munaaradda foornooyinka iyo xataa tan iyo derbiga ballaadhan, iyo xagga ka saraysa irdida efrayim, iyo irdida gabooday agteeda, iyo irdida kalluunka,

iyo munaaradda xananeel, iyo munaaradda mee'aah, iyo xataa irdida idaha; oo waxay joogsadeen irdiddii waardiyaah. oo sidaasay u joogsadeen labadii kooxood oo kuwii mahadda ku naqi jiray gurigii ilaah, iyo aniga, iyo taliyayaashii badhkood oo ila joogay, iyo wadaaddadii ahaa elyaqaqim, iyo macaseeyaah, iyo minyaamim, iyo miikaayaah, iyo eliyooceenay, iyo sekaryaah, iyo xananyaah, oo wata turumbooyin; iyo macaseeyaah, iyo shemacyaah, iyo elecaasaar, iyo cusii, iyo yehooxaanaan, iyo malkiiaah, iyo ceelaam, iyo ceser. oo kuwii gabayaaga ahaana cod dheer bay kula gabyeen yesraxyah oo ahaa madaxoodii. oo maalintaas waxaa la bixiyeey allabaryo badan, oo waa la wada farxay, waayo, ilaah baa farxad weyn kaga farxiyey, oo dumarkii iyo carruurtiina way farxeen, sidaas daraaddeed yerusaaalem farxaddeedii waxaa laga maqlay meel fog. oo maalintaas ayaa rag loo doortay inay u taliyaan qolalka khasnadaha, iyo qurbaannada kor loo qaado, iyo midhaha ugu horreeya, iyo meeltobnaadyada, si loogaga soo ururiyo beeraha magaalooyinka oo dhan qaybihii sharcigu u amray wadaaddadii iyo kuwii reer laawi, waayo, dadka dalka yahuudah way ku faraxsanaayeen wadaaddadii iyo kuwii reer laawi oo adeegayay. oo waxay dhawreen wixii ku saabsanaa u adeegidda ilaahood iyo wixii ku saabsanaa isdaahirinta, oo kuwii gabayaaga ahaa iyo irid-dhawryadiina saasoo kalay yeeleen, sidii uu amarkii daa'uud iyo wiilkiisii sulaymaan ahaa. waayo, waagii hore oo ahaa wakhtigii daa'uud iyo aasaaf waxaa jiri jiray nin madax u ahaa kuwii gabayaaga ahaa, oo waxaa ilaah loogu gabay jiray gabayo ammaan iyo mahadnaqid ah. oo wakhtigii serubaabel iyo wakhtigii nexemyaah reer binu israa'iil oo dhammu way wada bixin jireen qaybihii kuwii gabayaaga ahaa iyo kuwii irid-dhawryadaba intii maalin kasta loo baahnaa jiray; oo in bay gooni uga dhigeen reer laawi, oo reer laawina in bay gooni uga dhigeen reer haaruun.

13

oo maalintaas ayay kitaabkii muuse akhriyeen iyadoo dadkii maqlayo; oo waxaa laga helay oo ku qor-naa inayan shirka ilaah weligood soo gelin mid reer cammoon ah iyo mid reer moo'aab ah toona; maxaa yeelay, iyagu reer binu israa'iil kalama ayan hor iman cunto iyo biyo toona, laakiinse waxay u soo kiraysteen balcaam inuu habaaro aawadeed, habase ahaatee ilaaheennu habaarkii wuxuu u beddelay duco. oo waxay noqotay markay sharcigii maqlaan inay reer binu israa'iil ka sooceen dadkii isku qasnaa oo dhan. oo waxyaalahaas ka hor wadaadkii eliyaashiib oo loo doortay inuu madax u ahaado qolalka guriga ilaaheenna ayaa xidhiidh la yeeshay toobiyaah, oo wuxuu isagii u hagaajiyey qowlad weyn oo waagii hore la dhigi jiray qurbaan-nada hadhuudhka, iyo fooxa, iyo weelasha, iyo meeltobnaadyada hadhuudhka iyo khamriga iyo saliidda, oo amar lagu siin jiray kuwa reer laawi, iyo kuwii gabayaaga ahaa, iyo irid-dhawryada, iyo qurbaan-nadii kor loo qaadi jiray oo la siin jiray wadaaddada. laakiinse waagaas oo dhan anigu yerusaaalem ma aanan joogin, waayo, sannaddii soddon iyo labaad oo

boqorkii baabuloon ee artaxshasta ahaa ayaan u tegey boqorka, oo maalmo yar dabadood ayaan boqorka fasax weyddiistay. markaasaan yeruusaalem imid oo waxaan gartay sharkii uu eliyaashiib u sameeyey toobiyaah markuu qowlad uga diyaarshay barxadhihi guriga ilaah. haddaba taas aad bay ii murugaysay, sidaas daraaddeed qowladdii dibaddaan uga wada tuuray alaabtii guriga toobiyaah oo dhan. markaasaan amar bixiyeey oo qolalkii waa la nadiifiyey; oo halkaasaan mar kale ku soo celiyey weelashii gurigii ilaah, iyo qurbaannadii hadhuudhka, iyo fooxii. oo haddana waxaan kaloo gartay inaan kuwii reer laawi qaybahoodii la siin, oo sidaas daraaddeed kuwii reer laawi iyo kuwii gabayaaga ahaa oo shuqulka samayn jirayba iyo carareen oo mid waluba beertiisii buu tegey. markaasaan taliyayaashii la diriray oo waxaan ku idhi, war maxaa guriga ilaah looga tegey? kolkaasaan iyagii soo wada ururiyey oo meeshoodii ku celiyey. markaasaa dadka dalka yahuudah oo dhammu waxay qolalkii khasnadaha soo geliyeen meeltoobaadyadii hadhuudhka iyo kuwii khamriga iyo kuwii saliiddaba. oo qolalkii khasnadaha waxaan madax uga dhigay khasnajiyo, oo waxay ahaayeen wadaadkii shelemyaah ahaa, iyo karraanigii saadooq ahaa, oo reer laawina waxaa kaga jiray fedaayaah, oo waxaa ku xigay xanaan ina sakuur, oo ahaa ina matanyaah, waayo, waxaa lagu tiriyey inay aamin yihiin, oo shaqadooduna waxay ahayd inay walaalaha dood wax u qaybiyaan. ilaahayow, haddaba bal taas daraaddeed ii xusuuso, oo ha tirtirin falimahaygii wanaagsanaa oo aan u qabtay gurigaaga iyo waxyaalihii la dhawri lahaa. oo waagaas waxaan dalka yahuudah ku arkay kuwo maalinta sabtida macsarada canabka ku tumanaya, oo xidhmooyin soo ururinaya, oo dameerro raraya, iyo weliba khamri iyo canab, iyo berde iyo rar cayn kasta ah oo yeruusaalem la soo gelinaya maalinta sabtida; oo anna iyagii waan uga digay maalintii ay cuntada iibiyeen. oo halkaas waxaa kaloo degganaa dad reer turos ah oo keeni jiray kalluun iyo alaab cayn kasta ah, oo maalinta ayay ka iibin jireen dadka dalka yahuudah iyo yeruusaalem gudaheeda. markaasaan la diriray kuwii gobta ahaa oo dalka yahuudah oo waxaan ku idhi, war waa maxay waxan sharka ah oo aad samaysaan oo aad ku nijaasaysaan maalinta sabtida ah? war sow awooyaashiin saasoo kale ma yeelin, sow ilaah be-laayadan oo dhan taas aawadeed inooguma soo dejin innaga iyo magaaladaba? oo weliba markaad sabtida nijaasaysaan waxaad reer binu israa'iil ku soo dejiisaan cadho kale oo badan. oo sabtida ka hor markii iridihii yeruusaalem soo madoobaanayeen, ayaan amray in albaabbada la xidho, oo waxaan kaloo amray inaan la furin jeeray sabtidu dhammaato; oo qaar miidiinnadaydii ah ayaan iridihii waardiye uga dhigay inaan maalinta sabtida waxba rar la soo gelin. haddaba baayacmushtariyaashii iyo kuwii alaab cayn kasta iibin jiray mar iyo laba ayay yeruusaalem dibaddeeda u hoydeen. markaasaan iyagii u digay oo ku idhi, war maxaad derbiga hareerihisa ugu hoyataan? haddaad mar dambe saas yeeshaan gacan baan idin saarayaa. oo ayaantaas ka dib mar dambe ma ay iman maalin sabti ah. oo waxaan kuwii reer laawi ku amray inay isdaahiriyaan iyo inay yimaadaan oo

irdaha dhawraan si ay quduus uga dhigaan maalinta sabtida. ilaahayow, taas aawadeedna ii xusuuso, oo iigu tudh siday weynaanta naxariistaadu tahay. oo waagaas waxaan kaloo arkay yuhuuddii oo guursatay naago ah reer ashdood, iyo reer cammoon, iyo reer moo'aab. oo carruurtoodii badhkoodna waxay ku hadli jireen afkii reer ashdood, oo afkii yuhuuddana kuma ay hadli karin, laakiinse waxay ku hadli jireen sidii afkii dadyow kasta. oo anna iyagii waan la diriray, waanan caayay, oo qaarkoodna waan dilay, oo timahoodiina waan ka rifay, waanan ku dhaarshay ilaah, oo ku idhi, waa inaydnaan gabdhihiinna u guurin wiilashooda, gabdhahoodana ha u guurinina wiilashiinna, idinkuna ha guursanina. war sulaymaan oo ahaa boqorkii reer binu israa'iil sow isba waxyaalahan kuma dembaabin? in kastoo aan quruumo badan dhexdooda boqor isagoo kala ah laga heli karin, oo uu ilaahiisuna jeclaa, oo uu ilaah ka dhigay boqor u taliya reer binu israa'iil oo dhan, haddana xataa isagii waxaa dembaajiyey naago qalaad. haddaba miyaannu idin dhegaysanaa si aannu sharkan oo dhan u samayno oo intaan naago qalaad guursanno miyaannu ilaahayaga ku xadgudubnaa? oo eliyaashiib oo ahaa wadaadkii sare wiilashiisii midkood oo yooyaadaac ahaa waxaa soddog u ahaa sanballad oo ahaa reer xoron; oo sidaas daraaddeed ayaan isaga eryay. ilaahayow, iyaga xusuuso, maxaa yeelay, waxay nijaaseeyeen wadaadnimadii, iyo axdigii wadaadnimada iyo kii reer laawi. haddaba sidaasaan uga nadiifiyey dad kasta oo qalaad, oo waxaan bixiyeey amar ku saabsan wadaaddadii iyo kuwii reer laawiba iyo mid walba shuqulkiisii, iyo amar ku saabsan qurbaankii qoryaha oo wakhtiyada la amray la keeno, iyo midhaha ugu horreeya. ilaahayow, wanaag igu xusuuso.

aaadan, seed, enoos, qiinaan, mahalaleel, yaared, enoog, metushelax, lameg, nuux, sheem, xaaam, iyo. wiilashii yaafad waxay ahaayeen gomer, iyo maajuuj, iyo maaday, iyo yaawaan, iyo tubal, iyo mesheg, iyo tiiraas. wiilashii gomerna waxay ahaayeen ashkenas, iyo diifad, iyo togarmaah. wiilashii yaawaanna waxay ahaayeen eliishaah, iyo tarshiish, iyo kiitiim, iyo daaniim. wiilashii xaaamna waxay ahaayeen kuush, iyo misrayim, iyo fuud iyo kancaan. wiilashii kushna waxay ahaayeen sebaa, iyo xawiilaah, iyo sabtaa, iyo racmaah, iyo sabteka. wiilashii racmaahna waxay ahaayeen shebaa iyo dedaan. kuushna wuxuu dhalay nimrod, wuxuuna noqday mid dhulka xoog weyn ku leh. misrayimna wuxuu dhalay luudiim, iyo canaamiim, iyo lehaabiim, iyo naftuxiim, iyo fatrusiim, iyo kasluxiim oo ay reer falastiin ka soo farcamay, iyo kaftoriim. kancaanna wuxuu dhalay siidoon oo curadkiisii ahaa, iyo xeed, iyo reer yebuus, iyo reer amor, iyo reer girgaash, iyo reer xiwi, iyo reer carqi, iyo reer siini, iyo reer arwaad, iyo reer semaar, iyo reer xamaad. wiilashii sheemna waxay ahaayeen ceelaam, iyo ashuur, iyo arfaksad, iyo luud, iyo araam, iyo cuus, iyo xul, iyo geter, iyo mesheg, oo arfaksad wuxuu dhalay sheelaah, sheelaahna wuxuu dhalay ceeber. oo ceeberna waxaa u dhashay laba wiil, mid magiciisu wuxuu ahaa feleg, waayo, waagiisii ayaa dhulku qaybsamay, magaca walaalkiisna wuxuu ahaa yoqtaan. yoqtaanna wuxuu dhalay almoodaad, iyo shelef, iyo xasarmaawed, iyo yerah, iyo hadooraaam, iyo uusaal, iyo diqlah, iyo ceebaal, iyo abimaal'el, iyo shebaa, iyo oofir, iyo xawiilaah, iyo yoobaab. kuwaasu kulli waxay ahaayeen wiilashii yoqtaan. sheem, arfaksad, sheelaah, ceeber, feleg, recu, seruug, naaxoor, terax, aabraam (kaasoo ah ibraahim). wiilashii ibraahimna waxay ahaayeen isxaaq iyo ismaaciil. oo intanu waa qarniyadoodii, ismaaciil curadkiisii wuxuu ahaa, nebayod, dabadeedna wuxuu dhalay qedaar, iyo adbe'el, iyo mibsam, iyo mishmaac, iyo duumah, iyo masa, iyo hadad, iyo teemaa, iyo yetuur, iyo naafiish, iyo qedemah. kuwanu waa wiilashii ismaaciil. oo kuwanuna waa wiilashii qetuuraah, taas oo ahayd ibraahim naagtiisii addoonta ahayd. iyadu waxay dhashay simraan, iyo yoqshaan, iyo medaan, iyo midyaan, iyo yishbaaq, iyo shuu'ah. yoqshaan wiilashiisiina waxay ahaayeen shebaa iyo dedaan. wiilashii midyaanna waxay ahaayeen ceefah, iyo ceefer, iyo xanoog, iyo abiidac, iyo eldacah. kuwanu waxay wada ahaayeen qetuuraah wiilashii. ibraahimna wuxuu dhalay isxaaq. wiilashii isxaaqna waxay ahaayeen ceesaw iyo israa'iil. wiilashii ceesawna waxay ahaayeen eliifas, iyo recuu'el, iyo yecush, iyo yaclaam, iyo qorax. wiilashii eliifasna waxay ahaayeen teemaan, iyo oomaar, iyo sefii, iyo gac-taam, iyo qenas, iyo timnac, iyo camaaleq. wiilashii recuu'elna waxay ahaayeen nahad, iyo serax, iyo shammah, iyo misaah. wiilashii seciirna waxay ahaayeen lootaan, iyo shoobaal, iyo sibecoon, iyo canah, iyo dishon, iyo eeser, iyo diishaan. wiilashii lootaanna waxay ahaayeen xori iyo hoomaam, oo timnacna waxay ahayd lootaan walaashiis. wiilashii shoobaalna waxay ahaayeen calyaan, iyo maana-

had, iyo ceebaal, iyo shefii, iyo oonaam. wiilashii sibecoonna waxay ahaayeen ayah, iyo canah. wiilashii canaahna waxay ahaayeen dishon. wiilashii dishonna waxay ahaayeen xamraan, iyo eshbaan, iyo yitraan, iyo keraan. wiilashii eeserna waxay ahaayeen bilhaan, iyo sacwaan, iyo yacaqaan. wiilashii dishaanna waxay ahaayeen cuus iyo araan. haddaba kuwanu waa boqorradii u talin jiray dalka reer edom, intaan boqorna u talin reer binu israa'iil, belac ina becoor, oo magaaladiisana magaceeda waxaa la odhan jiray dinhaabah. markaasaa belac dhintay oo waxaa meeshiisii boqor ka noqday yoobaab ina serax oo reer bosraah ahaa. markaasaa yoobaab dhintay, oo waxaa meeshiisii boqor ka noqday xushaam oo ka yimid dalka reer teemaan. markaasaa xushaam dhintay, oo waxaa meeshiisii boqor ka noqday hadad ina bedad, kaasoo midyaan ku dilay beertii moo'aab dhexdeeda, oo magaaladiisna magaceedana waxaa la odhan jiray cawiid. markaasaa hadad dhintay, oo waxaa meeshiisii boqor ka noqday samlah oo ahaa reer masreqah. markaasaa samlah dhintay, oo waxaa meeshiisii boqor ka noqday shaa'uul oo ka yimid rexobod oo webiga ku ag tiil. markaasaa shaa'uul dhintay, oo waxaa meeshiisii boqor ka noqday bacal xaanaan ina caqboor. markaasaa bacal xaanaan dhintay, oo waxaa meeshiisii boqor ka noqday hadad, oo isna magaaladiisu waxay ahayd faacuu, oo naagtiisa magaceedana waxaa la odhan jiray meheetabeel oo ay dhashay matreed, iyana waxay ahayd ina meesaahaab. hadadna wuu dhintay. oo ugaasyadii reer edonna waxay ahaayeen ugaas timnac, iyo ugaas calwah, iyo ugaas yeteed, iyo ugaas aaholiibaamah, iyo ugaas eelaah, iyo ugaas fiinon, iyo ugaas qenas, iyo ugaas teemaan, iyo ugaas mibsaar, iyo ugaas magdi'el, iyo ugaas ciiraam. intaasu waa ugaasyadii reer edom.

2

kuwanu waa israa'iil wiilashiisii, oo waxay ahaayeen ruubeen, iyo simecoon, iyo laawi, iyo yahuudah, iyo isaakaar, iyo sebulun, iyo daan, iyo yuusuf, iyo benyaamiin, iyo naftaali, iyo gaad, iyo aasheer. wiilashii yahuudahna waxay ahaayeen ceer, iyo oonaan, iyo sheelaah, oo saddexdaas waxaa isaga u dhashay batshuula oo reer kancaan ahayd. oo ceer oo ahaa curadkii yahuudah wuxuu ahaa mid rabbiga hortiisa shar ku ah, oo isna rabbigu wuu dilay. oo taamaar oo uu soddog u ahaa ayaa isaga u dhashay feres iyo serax. wiilashii yahuudah oo dhammauna waxay ahaayeen shan. wiilashii feresna waxay ahaayeen xesroon, iyo xaamuul. wiilashii seraxna waxay ahaayeen simrii, iyo eetaan, iyo heemaan, iyo kalkol, iyo daarac, oo dhammaantoodna waxay ahaayeen shan. ina karmiina wuxuu ahaa caakaar oo ahaa kii reer binu israa'iil dhibay, oo ku xadgudbay alaabtii la xaaraameeyey. ina eetaanna wuxuu ahaa casariyaa. oo weliba xesroon wiilashiisii u dhashay waxay ahaayeen yeraxme'el, iyo raam, iyo keluubay. oo raam wuxuu dhalay cammiinaadaab, cammiinaadaabna wuxuu dhalay naxshoon, oo reer yahuudah amiir u ahaan jiray. oo naxshoon wuxuu dhalay salmaa, salmaana wuxuu dhalay bocas, bocasna wuxuu dhalay coobeed, coobeedna wuxuu dhalay yesay, yesayna wuxuu dha-

lay curadkiisii oo ahaa eli'aab, iyo abiinaadaab oo ahaa wiilkiisii labaad, iyo shimcaa oo ahaa wiilkiisii saddexaad, iyo netaneel oo ahaa kii afraad, iyo rad-day oo ahaa kii shanaad, iyo osem oo ahaa kii lixaad, iyo daa'uud oo ahaa kii toddobaad, oo walaalahoodii gabdhaha ahaana waxay ahaayeen seruuyaah iyo abigayil, oo seruuyaah wiilashediina waxay ahaayeen saddex, abishay iyo yoo'aab iyo casaahel. abigayilna waxay dhashay camaasaa, oo camaasaa aabbihiisna wuxuu ahaa yeter oo reer ismaaciil ahaa. kaaleeb ina xesroonna wuxuu carruur ka dhalay naagtiisii casuubaah, iyo yeriicood, oo kuwanuna waxay ahaayeen wiilashediid, waana yeeshar, iyo shoobaab, iyo ardoon. oo casuubaahna way dhimatay, oo kaaleeb wuxuu guursaday efraad, oo iyana isagay u dhashay xuur. xuurna wuxuu dhalay uuri, uuriina wuxuu dhalay besaleel. oo taas dabadeedna xesroon wuxuu u tegey inantii maakiir oo ahaa gilecaad aabbihiis, oo taas wuxuu guursaday isagoo lixdan sannadood jira, oo waxayna isaga u dhashay seguub. seguubna wuxuu dhalay yaa'iir, oo dalka reer gilecaad ku lahaa saddex iyo labaatan magaalo. oo geshuur iyo araam ayaa waxay qaateen magaaloyinkii reer yaa'iir, iyo qenaad, iyo tuulooyinkeedii, waxayna wada ahaayeen lixdan magaalo. oo kulli intaasu waxay wada ahaayeen wiilashii maakiir oo ahaa gilecaad aabbihiis. oo xesroon markuu kaaleeb efraataah ku dhintay dabadeed ayaa abiiyaah oo ahayd xesroon naagtiisii waxay isagii u dhashay ashxuur oo ahaa teqooca aabbihiis. oo yeraxme'el oo ahaa curadkii xesroon wiilashiisiina waxay ahaayeen raam oo curadkiisii ahaa, iyo buunaah, iyo oren, iyo osem, iyo axiiyaah. oo yeraxme'elna wuxuu qabay naag kale, oo magaceeda la odhan jiray cataaraah, oo iyana waxay ahayd oonaam hooyadiis. oo raam oo ahaa curadkii yeraxme'el wiilashiisii waxay ahaayeen macas, iyo yaamiin, iyo ceeqer. wiilashii oonaamna waxay ahaayeen shammay, iyo yaadaac, wiilashii shammayna waxay ahaayeen naadaab iyo abiishuur. oo naagtii abiishuur magaceedana waxaa la odhan jiray abiiixayil, iyana waxay isagii u dhashay axbaan iyo mooliid. wiilashii naadaabna waxay ahaayeen seled, iyo afayim, laakiinse seled wiilalla'aan buu ku dhintay. ina afayimna wuxuu ahaa yishcii. ina yishciina wuxuu ahaa sheeshaan. ina sheeshaanna wuxuu ahaa axlay. shammay walaalkiisii oo yaadaac ahaa wiilashiisiina waxay ahaayeen yeter, iyo yoonataan, yeterna wiilalla'aan buu ku dhintay. wiilashii yoon-aataanna waxay ahaayeen feled, iyo saasaa. kuwaasu waxay wada ahaayeen wiilashii yeraxme'el. haddaba sheeshaan wiilal ma lahayn, gabdho mooyaane. oo sheeshaan wuxuu lahaa addoon masri ah, oo magiciisana waxaa la odhan jiray yarxaac. markaasaa sheeshaan gabadhiisii u guuriyey addoonkiisii yarxaac la odhan jiray, oo iyana waxay isagii u dhashay catay. catayna wuxuu dhalay naataan, naataanna wuxuu dhalay saabaad, saabaadna wuxuu dhalay eflaal, eflaalna wuxuu dhalay coobeed, coobeedna wuxuu dhalay yeehuu, yeehuuna wuxuu dhalay casaryaah, casaryaahna wuxuu dhalay xeles, xelesna wuxuu dhalay elecaasaah, elecaasaahna wuxuu dhalay sis-may, sis-mayna wuxuu dhalay shalluun, shalluunna wuxuu dhalay yeqamyah, yeqamyahna wuxuu dha-

lay elishiamaac. yeraxme'el walaalkiis kaaleeb wiilashiisiina waxay ahaayeen curadkiisii meeshaac, oo siif aabbihiis ahaa, iyo wiilashii maareeshaah oo ahaa xebroon aabbihiis. wiilashii xebroonna waxay ahaayeen qorax, iyo tafuu'ax, iyo reqem, iyo shemac. shemacna wuxuu dhalay raxam, oo ahaa yorqecaam aabbihiis, reqemna wuxuu dhalay shammay. sham-may wiilkiisiina wuxuu ahaa maacoon, maacoonna wuxuu ahaa beytsuur aabbihiis. ceefah oo ahayd kaaleeb naagtiisii addoonta ahaydna waxay dhashay xaaraan, iyo moosaa, iyo gaasees, oo xaaraanna wuxuu dhalay gaasees. wiilashii yaahdayna waxay ahaayeen regem, iyo yootam, iyo geeshaan, iyo feled, iyo ceefah, iyo shacaf. macakaah oo ahayd kaaleeb naagtiisii addoonta ahaydna waxay dhashay she-ber iyo tixanaah. oo waxay kaloo dhashay sha-caf oo ahaa madmannaah aabbihiis, iyo shewaa oo ahaa makbeena aabbihiis, iyo gibeca aabbihiis, oo kaaleeb gabadhiisana waxaa la odhan jiray caksaa. oo kuwanu waxay wada ahaayeen ilmaha kaaleeb, kaasoo ahaa ina xuur, oo ahaa curadkii efraataah, iyo shoobaal oo ahaa qiryad yecaariim aabbihiis, iyo salmaa oo ahaa beytlaxam aabbihiis, iyo xaa-reef oo ahaa beytgaadeer aabbihiis. shoobaal oo ahaa qiryad yecaariim aabbihiisna wuxuu lahaa wi-ilal, haaro'eh iyo reer menuxood badhkiiis. oo reer qiryad yecaariim qolooinkoodiina waxay ahaayeen reer yeter, iyo reer fuutii, iyo reer shumaatii, iyo reer mishraacii, oo kuwaas waxaa ka soo farcamay reer sorcaah, iyo reer eshta'aool. wiilashii salmaana waxay ahaayeen beytlaxam, iyo reer netofaah, iyo cataarood beytyoo'aab, iyo reer maanahad badhkiiis, iyo reer sorcii. oo karraaniyadii yacbees degganaa qolooinkoodiina waxay ahaayeen reer tircaatii, iyo reer shimcaatiim, iyo reer suukaatiim. intaasu waa reer qeynkii ka soo farcamay xammad oo ahaa reer reekaab aabbahood.

3

haddaba kuwanu waxay ahaayeen wiilashii daa'uud, oo isaga ugu dhashay xebroon, oo curadkiisu wuxuu ahaa amnoon, oo ay dhashay axiinocam tii reer yesrecele, oo kii labaadna wuxuu ahaa daanyele, oo ay dhashay abigayil tii reer karmel, oo kii sad-dexaadna wuxuu ahaa absaaloom oo ay dhashay macakaah oo ahayd boqorkii geshuur oo talmay ahaa gabadhiisii, oo kii afraadna wuxuu ahaa adoni-yyaah oo ay haggiid dhashay, kii shanaadna wuxuu ahaa shefatyaah oo ay abiital dhashay, kii lixaadna, wuxuu ahaa yitrecam oo uu ka dhalay naagtiisii ceglaah. lix waxay ugu dhasheen xebroon, oo xebroon wuxuu boqor ka ahaa toddoba sannadood iyo lix bilood, oo yeruusaalemma wuxuu boqor ku ahaa saddex iyo soddon sannadood. oo kuwanuna waxay isaga ugu dhasheen yeruusaaleem: shimcaa, iyo shoobaab, iyo naataan, iyo sulaymaan, afartaas oo ay dhashay batshuua oo ahayd ina cammii'eel, iyo yibxaar, iyo elishiamaac, iyo eliifeled, iyo no-gah, iyo nefeg, iyo yaafiica, iyo elishiamaac, iyo elyaadaac, iyo eliifeled, oo iyana waxay ahaayeen sagaal. oo kuwaas oo dhammu waxay ahaayeen ilmaha daa'uud, oo wiilashiisii uu addoommaha ka

dhalayna kuma ay jirin, oo taamaarna waxay ahayd walaashood. oo sulaymaan wiilkiisiina wuxuu ahaa rexabcaam, rexabcaam wiilkiisiina wuxuu ahaa abiiyaah, abiiyaah wiilkiisiina wuxuu ahaa aasaa, wiilkiisiina wuxuu ahaa yehooshaafaad, wiilkiisiina wuxuu ahaa yooraaam, wiilkiisiina wuxuu ahaa axasyaah, wiilkiisiina wuxuu ahaa yoo'aash, wiilkiisiina wuxuu ahaa amasyaah, wiilkiisiina wuxuu ahaa casaryaah, wiilkiisiina wuxuu ahaa yootam, wiilkiisiina wuxuu ahaa aaxaas, wiilkiisiina wuxuu ahaa xisqiyaah, wiilkiisiina wuxuu ahaa manaseh, wiilkiisiina wuxuu ahaa aamoon, wiilkiisiina wuxuu ahaa yoosiyaah. wiilashii yoosiyaahna waa kuwan: curadkiisii yoox-aanaan, kii labaadna yehooayaaqim, kii saddexaadna xisqiyaah, kii afraadna shalluum. wiilashii yehooayaaqiimna waxay ahaayeen: wiilkiisii yekonyaah, iyo wiilkiisii sidqiyaah. oo maxbuuskii yekonyaah ahaa wiilashii wiilashii waxay ahaayeen: wiilkiisii salaati'eel, iyo malkiiraam, iyo fedaayaah, iyo shen'asar, iyo yeqamyaah, iyo hooshaamaac, iyo nedabyaah. wiilashii fedaayaahna waxay ahaayeen serubaabel, iyo shimcii, oo wiilashii serubaabelna waxay ahaayeen meshullaam, iyo xanaryaah, oo shelomidna waxay ahayd walaashood, iyo xashubaah, iyo ohel, iyo berekyaaah, iyo xasadyaah, iyo yuushabxesed, oo iyana waxay ahaayeen shan. wiilashii xananyahna waxay ahaayeen felatyaaah, iyo yeshaacyaah, oo waxaa kaloo jiray wiilashii refaayaah, iyo wiilashii arnaan, iyo wiilashii cobadyaah, iyo wiilashii shekaanyaah. wiilashii shekaanyaahna waxay ahaayeen shemacyaah, wiilashii shemacyaahna waxay ahaayeen xatuush, iyo yigaa, iyo baarii'ax, iyo necaryaah, iyo shaafaad, oo waxay ahaayeen lix. wiilashii necaryaahna waxay ahaayeen eliyooceenay, iyo xisqiyaah, iyo casriiqaaam, oo waxay ahaayeen saddex. wiilashii eliyooceenayna waxay ahaayeen, hoodawyaah, iyo eliyaashiib, iyo felayaah, iyo caquub, iyo yooxaanaan, iyo delaayaah, iyo canaanii, waxayna ahaayeen toddoba.

4

wiilashii yahuudahna waxay ahaayeen feres, iyo xes-roon, iyo karmii, iyo xuur, iyo shoobaal. oo re'aayaah oo ahaa ina shoobaalna wuxuu dhalay yaaxad, yaaxadna wuxuu dhalay axuumaay iyo lahad. kuwanu waa qolooyinkii reer sorcaah. oo kuwanuna waxay ahaayeen wiilashii uu dhalay ceetaam aabbiihiis, oo waa yesrecele, iyo yishmaa, iyo yidbaash, oo walaashood magaceedana waxaa la odhan jiray haselfoonii, iyo fenuu'eel oo ahaa gedoor aabbiihiis, iyo ceser oo ahaa xuushaah aabbiihiis. kuwanu waa wiilashii xuur, kaasoo ahaa curadkii efraataah, oo ahaa beytlaxam aabbiihiis. oo ashxuur oo ahaa teqooca aabbiihiisna wuxuu qabay laba naagood, oo waxay ahaayeen xelaah iyo nacaraah. oo nacaraah waxay isagii u dhashay axuusaam, iyo heerfer, iyo teemni, iyo haa'axashtaarii. intaasu waxay ahaayeen nacaraah wiilashii xelaah wiilashii xelaahna waxay ahaayeen sered, iyo isehaar, iyo etnaan. haqoosna wuxuu dhalay caanuub, iyo sobeebaah, iyo qolooyinka reer axarxeel oo ahaa ina haaruum. yacbeesna wuu ka ciso badnaa walaalihiis oo dhan, oo hooyadiis ayaa isagii ku magacawday yacbees, oo waxay tidhi, maxaa yee-

lay, isaga waxaan ku dhalay tiiraanyo. oo yacbeesna wuxuu baryay ilaahii reer binu israa'iil, oo ku yidhi, waxaan jeclaan lahaa inaad i barakaysid, oo aad soohdintayda ii ballaadhisid, iyo in gacantaadu ila jirto, oo aad sharka iga dhawrtid, si aanan u tiiraanyoon! oo ilaahna wuu siiyey wixii uu weyddiistay. kuluub oo ahaa shuuxah walaalkiisna wuxuu dhalay mexiir, oo ahaa eshtoon aabbiihiis. eshtoonna wuxuu dhalay beytraafaa, iyo faasee'ax, iyo texinnaah oo ahaa ciirnaaxaash aabbiihiis. oo kuwanu waa nimankii reekaah. wiilashii qenasna waxay ahaayeen, cotnii'eel, iyo seraayaah, oo cotnii'eelna wuxuu dhalay xataad. meconotayna wuxuu dhalay cofraah, oo seraayaahna wuxuu dhalay yoo'aab oo ahaa geharashiim aabbiihiis, wayo, iyagu waxay ahaayeen rag saaniciin ah. kaaleeb ina yefunneh wiilashiisna waxay ahaayeen iiruu, iyo eelaah, iyo nacam, ina eelaahna wuxuu ahaa qenas. wiilashii yehaleelna waxay ahaayeen siif iyo siifaah, iyo tiirya, iyo asareel. ilmaha cesraahna waxay ahaayeen yeter, iyo mered, iyo ceefe, iyo yaaloon, oo iyana waxay dhashay maryan, iyo shammay, iyo yishbax oo ahaa eshtemooca aabbiihiis. naagtiisii yahuudiyadda ahaydna waxay dhashay yered oo ahaa gedoor aabbiihiis, iyo xeber oo ahaa sookoo aabbiihiis, iyo yequuti'eel oo ahaa saano'o'ax aabbiihiis. oo kuwanuna waa wiilashii bityaah oo ahayd ina fircoon oo uu mered gursaday. oo hoodiyaah naagtiisii oo ahayd naxam walaashiis wiilashii xelaahna waxay ahaayeen qeciilaah kii reer garmii aabbiihiis, iyo eshtemooca oo ahaa reer macakaad. wiilashii shiimoona waxay ahaayeen cammoon, iyo rinnaah, iyo benxaanaan, iyo tiiloon. wiilashii yishciina waxay ahaayeen sooceed iyo bensooxeed. sheelaah ina yahuudah wiilashiisna waxay ahaayeen ceer oo ahaa leekaah aabbiihiis, iyo lacadaah oo ahaa maareeshaah aabbiihiis, iyo qolooyinka reerka kuwa dhar wanaagsan samayn jiray oo ka soo farcamay reer ashbeeca, iyo yooqiim, iyo dadka reer kosebaa, iyo yoo'aash, iyo saaraaf oo u talin jiray moo'aab, iyo yaashubilexem. oo taariikhiduna waa wax aad u gaboobay. oo kuwanuna waxay ahaayeen dheryodhoobyadii, oo waxay degganaan jireen netaa'iim iyo gedeeraah, oo halkaas ayay la degganaan jireen boqorka si ay shuqlkiisa u sameeyaan. wiilashii simcoonna waxay ahaayeen nemuu'eel, iyo yaamin, iyo yaariib, iyo serax, iyo shaa'uul oo dhalay shalluum, oo isna dhalay mibsam, oo isna dhalay mishmaac. mishmaac farcankiisuna wuxuu ahaa xamuu'eel oo dhalay sakuur, oo isna dhalay shimcii. shimciina wuxuu lahaa lix iyo toban wiil iyo lix gabdhood, laakiinse walaalihiis carruur badan ma ay lahayn, oo qoladooda oo dhammuna uma ay tarmin, sida reer yahuudah oo kale. oo iyagu waxay degganaayeen bi'ir shebac, iyo molaadaah, iyo xasar shuucal, iyo bilhah, iyo cesem, iyo toolad, iyo betuu'eel, iyo xormaah, iyo siiqlag, iyo beytmarkabood, iyo xasar suusiim, iyo beytbirii, iyo shacarayim. intaasu waxay ahaayeen magaaloooyinkoodii ay degganaayeen tan iyo waagii daa'uud boqortooyada haystay. oo tuulooyinkoodiina waxay ahaayeen ceetaam, iyo cayn, iyo rimmon, iyo token, iyo caashaan, oo waxay ahaayeen shan magaalo, iyo kulli tuulooyinkoodii ku wareegsanaa isla magaaloooyinkaas

ilaa tan iyo bacal. kuwaasu waxay ahaayeen ruga-hoodii ay degganaayeen, oo iyagu abtirisna way leeyihiin. oo meshoobaab, iyo yamleeg, iyo yooshaah oo ahaa ina amasyaah, iyo yoo'eel, iyo yeehuu oo ahaa ina yooшибыааh ina saraayaah, ina casii'eel, iyo eliyooceenay, iyo yacaqobaah, iyo yeshooxaayaah, iyo caasaayaah, iyo cadii'eel, iyo yesiimi'eel, iyo be-naayaah, iyo siisaa oo ahaa ina shifcii ina alloon oo ahaa reer yedacyaah oo ka ahaa reer shimrii oo ka sii ahaa reer shemacyaah, intaas magacyadooda la sheegay waxay ahaayeen amiirradii qolooiyinkooda, oo reerahooduna aad bay si weyn ugu kordheen. oo waxay tageen meesha gedoor laga galo iyo xataa tan iyo dooxadii dhankeeda bari si ay idahooda daaq ugu doondoonaan. oo waxay halkaas ka heleen daaq cosob ah oo wanaagsan, oo dhulkuna wuu ballaadhnaa, wuxuuna ahaa dal xasilloon oo nabdoon, waayo, kuwii halkaas waagii hore degganaan jiray waxay ahaayeen reer xaam. oo kuwan magacyadooda la qoray waxay dalka soo galeen waagii boqorkii reer yahuudah, oo xisqiyaah ahaa, oo waxay dumiyeen teendhooyinkoodii oo laayeen reer mecuuni-imkii halkaas laga helay, dhammaantoodna way wada baabbi'iyeen, ilaa maantadan la joogo, oo meeshoodii bay degeen, maxaa yeelay, meeshaasu waxay lahayd daaq ay idahoodu daaqaan. oo iyaga qaarkood oo ahaa reer simecoon oo tiradoodu ahayd shan boqol oo nin waxay tageen buur seciir, oo waxaa saraakiil u ahaa felatyaah, iyo necaryaah, iyo refaayaah, iyo cusii'eel oo wada ahaa wiilashii yishcii. oo waxay soo laayeen kuwii reer camaaleq ka hadhay oo baxsaday, oo halkaasay deggan yihiin ilaa maantadan la joogo.

5

oo kuwanuna waa wiilashii ruubeen kaasoo ahaa curadkii israa'iil, (laakiinse isagu wuxuu nijaaseeyey gogoshii aabbihiis oo sidaas daraaddeed curadnimadiisii waxaa la siiyey wiilashii yuusuf ina israa'iil, oo abtiriskiisna laguma tirin xagga curadnimadiisii. yahuudah walaalihiis wuu ka xoog badnaa, oo isaga xaggiisuu amiirku ka yimid, laakiinse curadnimada waxaa iska lahaa yuusuf:) oo wiilashii ruubeen oo ahaa curadkii israa'iil waxay ahaayeen xanoog, iyo falluu, iyo xesroon, iyo karmii. farcankii yoo'eelna wuxuu ahaa shemacyaah oo dhalay juuj, oo isna dhalay shimcii, oo isna dhalay miikaah, oo isna dhalay re'aayaah, oo isna dhalay baka, oo isna dhalay be'eraah, oo ahaa kii boqorkii ashuur oo tilgad filneser la odhan jiray uu maxaabiis ahaanta u kaxaystay, oo isna wuxuu ahaa amiirkii reer ruubeen. oo qolooyiinkii walaalihiis ahaa markii abtiriskii dhalashadooda la tiriyey waxay ahaayeen duqii yecii'eel iyo sekaryaah, iyo belac oo ahaa ina caasaas ina shemac oo ahaa ina yoo'eel oo degganaan jiray carooceer, iyo xataa tan iyo nebo iyo bacal mecoon, oo xagga barina wuxuu degganaan jiray tan iyo xataa meesha laga galo cidlada markii laga soo bilaabo webi yufraad, maxaa yeelay, xoolahoodii ayaa ku tarmay dalkii gilecaad. oo wakhtigii saa'uul ayay la dagaallameen reer hagrii'iim, oo iyaga gacantooda ku baabba'ay, oo iyana waxay degeen teendhooyinkoodii ku dhex yiil dalkii gilecaad bari ka xi-

gay oo dhan. oo waxaa meel iyaga ka soo hor jeedda, oo ah dalka baashaan iyo tan iyo salkaah degganaa wiilashii gaad kuwaasoo ahaa yoo'eel oo madax ahaa, iyo shaafaam oo ahaa kii labaad, iyo yacnay, iyo shaafaad, waxay wada joogeen baashaan, oo walaalahood oo ay isku reer ahaayeen waxay ahaayeen miikaa'eel, iyo meshullaam, iyo shebac, iyo yooray, iyo yackaam, iyo siica, iyo ceeber, oo waxay ahaayeen toddoba. oo kuwanuna waxay ahaayeen wiilashii abixayil ina xuurii, oo ahaa ina yaaroo'ax, oo ahaa ina gilecaad, oo ahaa ina miikaa'eel, oo ahaa ina yeshi-ishay, oo ahaa ina yaxdoo, oo ahaa ina buus; axii ina cabdii'eel oo ahaa ina guunii madax buu u ahaa reerahoodii. oo waxay degganaayeen gilecaad oo baashaan ku tiil iyo magaalooyinkeedii, iyo shaaroon agagaarkeedii oo dhan, iyo tan iyo soohdintooda meesha ugu fog. oo kuwan oo dhan abtiriskooda waxaa la tiriyey wakhtigii yootam oo boqorkii dalka yahuudah ahaa iyo wakhtigii yaaraabcaam oo boqorkii dalka israa'iil ahaa. oo reer ruubeen, iyo reer gaad, iyo qabiilkii reer manaseh badhkiiis raggoodii xoogga lahaa oo awoodda u lahaa inay gaashaan iyo seef qaadaa, iyo inay qaansooyin ganaan, oo dagaalyahannada ahaa waxay ahaayeen afar iyo afartan kun iyo toddoba boqol iyo lixdan nin oo wada awoodda inay dagaal u baxaan. oo iyagu waxay la dagaallameen reer hagrii'iim iyo reer yetuur, iyo reer naafiish, iyo reer naadaab, oo iyagiina waa looga hiiliyey, markaasaa reer hagrii'iim waxaa la soo geliyey gacantoodii, iyagii iyo kuwii kale oo la jiray oo dhanba, waayo, intay dagaalka ku jireen ayay ilaah u qayshadeen, wuuna aqbalay, maxaa yeelay, isagay isku halleeyeen. oo waxay iyagii ka dhaceen xoolahoodii kuwaasoo ahaa geel ah konton kun, iyo ido ah laba boqol iyo konton kun, iyo dameerro ah laba kun, iyo dad tiradiisu tahay boqol qof. oo qaar badan baa laga laayay, maxaa yeelay, dagaalku wuxuu ka yimid xag ilaah. oo meeshoodii bayna degeen tan iyo waagii maxaabiisnimada. oo qabiilkii reer manaseh badhkoodna dalkay degeen, oo waxay ku kordheen tan iyo baashaan, iyo ilaa bacal xermoon, iyo tan iyo seniir, iyo ilaa buur xermoon. oo kuwii reerahooda madaxda u ahaana waxay ahaayeen ceefer, iyo yishcii, iyo elii'eel, iyo casrii'eel, iyo yeremyaah, iyo hoodawyaah, iyo yaxdii'eel, oo intaasu waxay wada ahaayeen rag xoog badan oo magac leh oo reerahooda madax u ah. oo iyagu waxay ku xadgudbeen ilaahii aowwayaashood, oo sidii naag ninkeedii ka dhilowday ayay raaceen ilaahyadii dadkii dalka degganaa, oo ilaah hortooda ku baabbi'iyey. oo markaasaa ilaah wuxuu kiciyey boqorkii ashuur ee fuul ahaa, kaasoo ahaa boqorkii ashuur oo tilgad filneser ahaa, oo isna iyagii buu kaxaystay xataa reer ruubeen, iyo reer gaad, iyo qabiilkii reer manaseh badhkiiis, oo wuxuu iyagii geeyey xalax, iyo xaaboor, iyo haaraa, iyo tan iyo webiga goosaan, oo halkaasay joogaan ilaa maantadan.

6

wiilashii laawina waxay ahaayeen gershoon, iyo qohaad, iyo meraarii. wiilashii qohaadna waxay ahaayeen camraam, iyo isehaar, iyo xebroon, iyo cusii'eel. ilmaha camraamna waxay ahaayeen

haaruun, iyo muuse, iyo maryan. wiilashii haaru-
 unna waxay ahaayeen naadaab, iyo abihiuu, iyo
 elecaasaar, iyo iitaamaar. elecaasaar wuxuu dhalay
 fiinexaas, fiinexaasna wuxuu dhalay abiishuuca,
 abiishuucana wuxuu dhalay buqii, buqiina wuxuu
 dhalay cusii, cusiiina wuxuu dhalay seraxyaah,
 seraxyaahna wuxuu dhalay meraayood, meraay-
 oodna wuxuu dhalay amaryaah, amaryaahna wuxuu
 dhalay axiituub, axiituubna wuxuu dhalay saadooq,
 saadooqna wuxuu dhalay axiimacaa, axiimacaa
 wuxuu dhalay casaryaah, casaryaahna wuxuu dhalay
 yooxaanaan, yooxaanaanna wuxuu dhalay casaryaah,
 (isagu wuxuu ahaa kii hawsha wadaadnimada ka
 qaban jiray gurigii sulaymaan yerusuuaalem ka
 dhisay,) casaryaahna wuxuu dhalay amaryaah,
 amaryaahna wuxuu dhalay axiituub, axiituubna
 wuxuu dhalay saadooq, saadooqna wuxuu dhalay
 shalluum, shalluumna wuxuu dhalay xilqiyaah,
 xilqiyaahna wuxuu dhalay casaryaah, casaryaahna
 wuxuu dhalay seraayaah, seraayaahna wuxuu dhalay
 yeheosaadaa, yeheosaadaaqa maxaabiis ahaan
 buu tegey waagii rabbigii dakkii yahuudah iyo
 yerusuuaalem uu gacantii nebukadnesar ku kaxeeyey.
 wiilashii laawina waxay ahaayeen gershoom, iyo
 qohaad, iyo meraarii. kuwanuna waa magacyadii
 wiilashii gershoom, libnii iyo shimcii. wiilashii
 qohaadna waxay ahaayeen camraam, iyo isehaar,
 iyo xebroon, iyo cusii'eel. wiilashii meraariina
 waxay ahaayeen maxlii iyo mushii. oo intaasu waa
 qolooyinkii reer laawi iyo sidii ay reerahoodu ahaay-
 een. gershoom waxaa ka soo farcamay wiilkiisii
 libnii oo dhalay yaaxad, oo isna dhalay simmaah,
 oo isna dhalay yoo'aax, oo isna dhalay iddo, oo isna
 dhalay serax, oo isna dhalay ye'ateray. qohaadna
 waxaa ka soo farcamay wiilkiisii cammiinaadaab,
 oo dhalay qorax, oo isna dhalay asiir, oo isna dhalay
 elqaanaah, oo isna dhalay ebiyaasaaf, oo isna dhalay
 asiir, oo isna dhalay taxad, oo isna dhalay uuri'eel,
 oo isna dhalay cusiyaah, oo isna dhalay shaa'uul.
 wiilashii elqaanaahna waxay ahaayeen camaasay
 iyo axiimood. oo xagga elqaanaahna waxaa ka
 soo farcamay soofay, oo dhalay nahad, oo isna
 dhalay elii'aab, oo isna dhalay yeroxaam, oo isna
 dhalay elqaanaah. wiilashii samuu'eelna waxay
 ahaayeen curadkiisii oo ahaa yoo'eel, iyo kii labaad
 oo ahaa abiiyaah. farcankii meraariina wuxuu ahaa
 maxlii, oo dhalay libnii, oo isna dhalay shimcii, oo
 isna dhalay cuusaah, oo isna dhalay shimcaa, oo
 isna dhalay xaggiyaah, oo isna dhalay casaayaah.
 kuwanuna waa kuwii daa'uud u sarraysiiyey hawshii
 gabayga oo gurigii rabbiga ku dhex jirtay markii
 sanduugii axdiga meeshaas la dhigay dabadeed.
 oo iyagu taambuugga teendhadii shirka horteeda
 ayay gabay kaga adeegi jireen, ilaa sulaymaan uu
 yerusuuaalem ka dhex dhisay gurigii rabbiga, oo
 iyana hawshooda waxay u qaban jireen siday u kala
 horhorreeyeen. oo intanu waa kuwii adeegi jiray iyo
 wiilashoodii. kuwii ka mid ahaa reer qohaad waxay
 ahaayeen heemaan oo gabayaa ahaa, ina yoo'eel, ina
 samuu'eel, ina elqaanaah, ina yeroxaam, ina eli'eel,
 ina too'ax, ina suuf, ina elqaanaah, ina maxad, ina
 camaasay, ina elqaanaah, ina yoo'eel, ina casaryaah,
 ina sefanyaah, ina taxad, ina asiir, ina ebiyaasaaf, ina

qorax, ina isehaar, ina qohaad, ina laawi, ina israa'iil.
 walaalkiis aasaaf oo gacantiisii midig istaagi jiray
 wuxuu ahaa aasaaf ina berekyaaah, ina shimcaa, ina
 miikaa'eel, ina bacaseeyaah, ina malkiyyaah, ina etnii,
 ina serax, ina cadaayaah, ina eetaan, ina simmaah,
 ina shimcii, ina yaxad, ina gershoom, ina laawi.
 oo iyaga gacantooda midigtana waxaa istaagi jiray
 walaalahood oo ahaa reer meraarii, eetaan oo ahaa
 ina qiishii, ina cabdii, ina malluug, ina xashabyaah,
 ina amasyaah, ina xilqiyaah, ina amsiir, ina baanii,
 ina shemer, ina maxlii, ina mushii, ina meraarii, ina
 laawi. oo walaalahood oo ahaa reer laawina waxaa
 loo doortay inay ka adeegaan taambuuggii guriga
 ilaah oo dhan. laakiinse haaruun iyo wiilashiisu
 waxay meesha allabariga la gubo iyo girgiraha fooxa
 wax ugu bixin jireen shuulkii meesha ugu quduuska
 ah oo dhan iyo inay reer binu israa'iil kafaaraggud
 ugu sameeyaan, sidii dhammaan addoonkii ilaah
 ee muuse ahaa amray. oo kuwanuna waa farcankii
 haaruun, wiilkiisii elecaasaar, oo dhalay fiinexaas,
 oo isna dhalay abiishuuca, oo isna dhalay buqii,
 oo isna dhalay cusii, oo isna dhalay seraxyaah, oo
 isna dhalay meraayood, oo isna dhalay amaryaah,
 oo isna dhalay axiituub, oo isna dhalay saadooq,
 oo isna dhalay axiimacaa. haddaba kuwanu waa
 meelahoodii ay degi jireen iyo sidii degmooyinkoodu
 ahaayeen kuwaasoo ku dhex yiil soohdimahooda.
 reer haaruun oo ah qolooyinka reer qohaad, oo
 saamiga kowaad lahaa, waxaa la siiyey xebroon oo
 ku dhex tiil dalka reer yahuudah, iyo agagaarkeedii
 ku wareegsanaa oo dhanba. laakiinse magaalada
 beeraheedii iyo tuulooyinkeediiba waxaa la siiyey
 kaaleeb oo ahaa ina yefunneh. reer haaruunna waxaa
 la siiyey magaalooyinkii magangalka oo ah xebroon,
 iyo libnaah iyo weliba agagaarkeed, iyo yatiir, iyo
 eshtemooca iyo agagaarkeedii, iyo xiileen iyo aga-
 gaarkeedii, iyo debiir iyo agagaarkeedii, iyo caashaan
 iyo agagaarkeedii, iyo beytshemesh iyo agagaar-
 keedii. oo dalkii qabiilka reer benyaamiinna waxaa
 laga siiyey gebac iyo agagaarkeedii, iyo calemed iyo
 agagaarkeedii, iyo canaatood iyo agagaarkeedii. oo
 kulli magaalooyinkoodii oo qolooyinkooda oo dhan
 ku dhex yiil waxay ahaayeen saddex iyo toban mag-
 aalo. oo reer qohaad intiiisii hadhayna waxaa saami
 loo siiyey toban magaalo oo ay ka dhex heleen reerka
 qabiilka iyo qabiilka badhkiisii, kaasoo ah qabiilki
 reer manaseh badhkiis. oo reer gershoomna sidii ay
 reerahoodu ahaayeen ayay saddex iyo toban magaalo
 uga heleen qabiilka reer isaakaar, iyo qabiilka reer
 aasheer, iyo qabiilka reer naftaali, iyo qabiilka reer
 manaseh oo baashaan dhex deggan. oo reer meraarii
 waxaa saami loogu siiyey siday reerahoodu ahaayeen
 laba iyo toban magaalo oo ay ka dhex heleen qabiilka
 reer ruubeen, iyo qabiilka reer gaad, iyo qabiilka
 reer sebulun. oo reer binu israa'iilna waxay reer
 laawi siiyeen magaalooyinkii iyo agagaarkoodii
 oo dhan. oo saami ahaan ayay magaalooyinkan la
 magacaabay uga siiyeen qabiilka reer yahuudah, iyo
 qabiilka reer simecoon, iyo qabiilka reer benyaamiin.
 reerihii qohaad qaarkoodna waxay magaalooyin ku
 lahaayeen meelo soohdintooda ah oo ay ka heleen
 qabiilka reer efrayim. oo iyaga waxaa la siiyey
 magaalooyinkii magangalka, oo waxayna ahaayeen

shekem oo ku dhex tiil dalka buuraha leh oo reer efrayim iyo agagaarkeedii, iyo weliba geser iyo agagaarkeedii, iyo yooqmeaam iyo agagaarkeedii, iyo beytxooroon iyo agagaarkeedii, iyo ayaaloon iyo agagaarkeedii, iyo gad rimmoon iyo agagaarkeedii. oo qabiilkii reer manaseh badhkiisna waxaa laga dhex siiyey caaneer iyo agagaarkeedii, iyo bilcaam iyo agagaarkeedii, reer qohaad intooda hadhay aawadood. oo reer gershoomna waxaa qabiilka reer manaseh badhkiisii laga siiyey goolaan oo baashaan ku taal iyo agagaarkeedii, iyo cashtarod iyo agagaarkeedii. oo qabiilka reer isaakaarna waxaa laga siiyey qedesh iyo agagaarkeedii, iyo daaberad iyo agagaarkeedii, iyo raamod iyo agagaarkeedii, iyo caaneem iyo agagaarkeedii. oo qabiilkii reer aasheerna waxaa laga siiyey maashaal iyo agagaarkeedii, iyo cabdoon iyo agagaarkeedii, iyo xuuqoq iyo agagaarkeedii, iyo rexob iyo agagaarkeedii. oo qabiilkii reer naftaalina waxaa laga siiyey qedesh oo galili ku taal iyo agagaarkeedii, iyo xammoon iyo agagaarkeedii, iyo qiryaatayim iyo agagaarkeedii. oo reer laawi intoodii hadhay oo ahayd reer meraarii waxaa qabiilka reer sebulun laga siiyey rimmoonoo iyo agagaarkeedii, iyo taaboar iyo agagaarkeedii. oo webi urdin shishadiisa oo ah yerixoo agteeda oo ah webi urdin xaggiisa bari waxaa qabiilka reer ruubeenna laga siiyey beser oo cidlada ku taal iyo agagaarkeedii, iyo yahsaah iyo agagaarkeedii, iyo qedemood iyo agagaarkeedii, iyo mefacad iyo agagaarkeedii. oo qabiilka reer gaadna waxaa laga siiyey raamod oo gilecaad ku taal iyo agagaarkeedii, iyo maxanayim iyo agagaarkeedii, iyo xeshboon iyo agagaarkeedii, iyo yacser iyo agagaarkeedii.

7

wiilashii isaakaarna waxay ahaayeen toolac, iyo fuwaah, iyo yaashuub, iyo shimroon, afar bay ahaayeen. wiilashii toolacna waxay ahaayeen cusii, iyo refaayaah, iyo yerii'eel, iyo yahmay, iyo yibsaam, iyo shemu'eel, oo waxay ahaayeen madaxdii reer-ahoodii oo ahaa reer toolac, oo qarnigoodiina rag xoog badan bay ku ahaayeen. wakhtigii daa'uud joogayna tiradoodu waxay ahayd laba iyo labaatan kun iyo lix boqol. farcankii cusina waxay ahaayeen yisraxyaa, iyo wiilashii yisraxyaa oo ahaa mikaa'eel, iyo cobadyaah, iyo yoo'eel, iyo yishiyaah, oo waxay isku ahaayeen shan, dhammaantoodna waxay ahaayeen rag madax ah, oo iyaga waxaa la jiray guutooyin ah ciidankii dagaalka sidii ay u kala dhasheen iyo sidii reerahoodu ahaayeen, waxayna ahaayeen lix iyo soddon kun oo nin, waayo, waxay lahaayeen naago iyo wiilal badan. oo walaalahoodii qolooyinka reer isaakaar ku dhex jiray oo dhammu waxay ahaayeen rag xoog badan, oo kulligoodna abtiriskooda la tiriyey, oo waxayna ahaayeen toddoba iyo siddeetan kun oo qof. wiilashii benyaamiinna waxay ahaayeen belac, iyo beker, iyo yediica'eel, oo ahaa sad-dex. wiilashii belacna waxay ahaayeen esboon, iyo cusii, iyo cusii'eel, iyo yeriimood, iyo ciirri, oo ahaa shan, oo reerahoodana madax bay u ahaayeen, rag xoog badan bayna ahaayeen, oo abtiriskoodana waa la tiriyey, oo waxay ahaayeen laba iyo labaatan kun iyo

afar iyo soddon nin. wiilashii bekerna waxay ahaayeen semiiraah, iyo yoo'aash, iyo eliceser, iyo eliy-ooceneay, iyo comrii, iyo yereemood, iyo abiiyaah, iyo canaatoood, iyo calemed. oo intaas oo dhammu waxay wada ahaayeen wiilashii beker. oo iyaga sidii abtiriskoodii ahaa waa loo tiriyey iyo sidii ay u kala dhasheen, oo waxay ahaayeen madaxdii reerahooda oo ah rag xoog badan, tiradooduna waxay ahayd labaatan kun iyo laba boqol. farcankii yediica'elna waxay ahaayeen bilhaan, iyo wiilashii bilhaan oo ahaa yecuush iyo benyaamiin, iyo eehuud, iyo kenacanaah, iyo seetaan, iyo tarshiish, iyo axiishaxar. oo intaas oo dhammu waxay ahaayeen farcankii yediica'el sidii ay ahaayeen madaxdii reerahoodu, rag xoog badan bayna ahaayeen, oo intoodii dagaal aawadiis ciidanka u geli kartay waxay ahaayeen toddoba iyo toban kun iyo laba boqol, iyo weliba shufiim iyo xufiim oo ahaa wiilashii ciir, iyo xushiim oo ahaa ina axeer. wiilashii naftaalina waxay ahaayeen yaxsii'eel, iyo guunii, iyo yeser, iyo shalluum, oo intaasu waxay ahaayeen wiilashii bilhah. wiilashii manasehna waxay ahaayeen casrii'eel, oo ay naagtiisii dhashay: (oo naagtiisii addoonta ahaydna waxay u dhashay maakiir oo ahaa gilecaad aabbiihiis, maakiirna wuxuu guursaday walaashii xufiim iyo shufiim, oo magaceedana waxaa la odhan jiray macakaah,) oo wiilkii labaad magiciisana waxaa la odhan jiray selafoxaad, oo selafoxaadna wuxuu lahaa gabdho. oo macakaah oo ahayd maakiir naagtiisiina waxay dhashay wiil, oo magiciisiina waxay u bixisay fereshe, oo walaalkiis magiciisana waxaa la odhan jiray shereesh, wiilashiisna waxay ahaayeen uulaam iyo raaqem. ina uulaamna wuxuu ahaa bedaan. kuwaasu waxay ahaayeen wiilashii gilecaad oo ahaa ina maakiir, oo ka sii ahaa ina manaseh. oo walaashiis hammolekedna waxay dhashay iishood, iyo abiiceser, iyo maxlaah. wiilashii shemiidaacna waxay ahaayeen axyaan, iyo shekem, iyo liqxi, iyo aniicaam. farcankii efrayimna waxay ahaayeen shuutelay oo dhalay bered, oo isna dhalay taxad, oo isna dhalay elcaadaah, oo isna dhalay taxad, oo isna dhalay saabaad, oo isna dhalay shuutelay, iyo weliba ceser, iyo elcaad oo ay dileen dadkii reer gad oo dalka ku dhashay, maxaa yeelay, iyagu waxay u soo degeen inay xoolahooda dhacaan. oo aabbahood efrayimna maalmo badan ayuu aawadood u barooranayay, laakiinse waxaa iska u yimid walaalkiis inay taciyeeyaan. oo isna markaasuu naagtiisii u tegey, kolkaasay uuraysatay oo waxay dhashay wiil. markaasuu magiciisii u bixiyey beriicaah, maxaa yeelay, belayaa reerkiisii ku dhacday. oo gabadhiisna waxaa la odhan jiray she'eraah, oo iyadu waxay dhis-tay beytxooroon tan hoose iyo tan sareba, iyo weliba useen she'eraah. oo wuxuu dhalay refax, oo isna dhalay reshfe, iyo wiilkiisii telax, oo isna dhalay tahan, oo isna dhalay lacdaan, oo isna dhalay cammiihuud, oo isna dhalay elishiamaa, oo isna dhalay nuun, oo isna dhalay yashuua. oo hantidoodii iyo hoygoodiiba waxay ahaayeen beytel iyo magaalooyinkeeda, iyo xagga bari nacaraan, iyo xagga galbeed geser, iyo magaalooyinkeeda, iyo weliba shekem iyo magaalooyinkeedii, iyo casaah iyo magaalooyinkeedii, iyo xagga reer manasehna beytshe'aan iyo magaalooyinkeedii, iyo tacanaag iyo magaalooyinkeedii, iyo megiddoo

io magaalooynkeedii, iyo door iyo magaalooynkeedii. magaalooynkaas waxaa degganaa reer yuusuf ina israa'iil. ilma aasheerna waxay ahaayeen yimaah, iyo yishwaah, iyo yishwii, iyo beriicaah, iyo serax oo ahayd walaashood. wiilashii beriicaahna waxay ahaayeen xeber, iyo malkii'eel oo ahaa biraasawid aabbiihiis. oo xeber wuxuu dhalay yafleed, iyo shomeer, iyo xootaam, iyo walaashood shuuca. wiilashii yafleedna waxay ahaayeen faasag, iyo bimhaal, iyo cashwaad. intaasu waa ilma yafleed. wiilashii shemerna waxay ahaayeen axii, iyo raahgaah, iyo yehubbaah, iyo araa. oo walaalkiisii xeelem wiilashiisiina waxay ahaayeen soofax, iyo yimnaac, iyo sheelesu iyo caamaal. wiilashii soofaxna waxay ahaayeen suu'ax, iyo xarnefer, iyo shuucaal, iyo beerii, iyo yimraah, iyo beser, iyo xood, iyo shammaa, iyo shilshaah, iyo yitraan, iyo be'eeraa. wiilashii yeterna waxay ahaayeen yefunneh, iyo fisfaah, iyo araa. wiilashii cullaana waxay ahaayeen aarax, iyo xannii'eel, iyo risyaa. oo kulli intaas oo dhammuna waxay wada ahaayeen ilma aasheer oo ah madaxdii reerahooda, oo waxay ahaayeen rag xoog badan oo la doortay, oo weliba waxay ahaayeen madaxdii amiirrada, oo tiradoodii abtiriska loogu tiriyey hawsha dagaalka waxay ahayd lix iyo labaatan kun oo nin.

8

oo benyaamiinna wuxuu dhalay belac oo ahaa curadkiisii, iyo ashbeel oo ahaa kii labaad, iyo axrax oo ahaa kii saddexaad, iyo nooxaah oo ahaa kii afraad, iyo rafaah oo ahaa kii shanaad. oo belacna wiilal buu lahaa, oo waxay ahaayeen addaar, iyo geeraa, iyo abiihuud, iyo abiihuuca, iyo nacaman, iyo axoo'ax, iyo geeraa, iyo shefuufaan, iyo xuuraam. kuwanuna waa wiilashii eehuud, oo waxay ahaayeen madaxdii reerahooda oo ahaa dadkii gebac degganaa, oo iyaga maxaabiis ahaan waa loogu kaxaystay maanahad. oo weliba wuxuu maxaabiis ahaan u kaxaystay nacaman, iyo axiiyaah, iyo geeraa, oo wuxuu dhalay cusaaah, iyo axiixud. oo shaxarayimna wuxuu caruur ku dhalay dalkii moo'aab markuu iska diray naagihiiisii ahaa xushiim iyo bacaraa dabadeed. oo naagtiisii xodeshna wuxuu ka dhalay yooabaab, iyo sibya, iyo meeshaa, iyo malkaam, iyo yecuus, iyo shaakyaah, iyo mirmaah. intaasu waa wiilashiisii oo waxay ahaayeen madaxdii reerahooda. oo xushiimna wuxuu ka dhalay abiihuud iyo elfacal. wiilashii elfacalna waxay ahaayeen ceeber iyo mishcaam iyo shemed oo ahaa kii dhisay oonoo iyo lod iyo magaalooynkooda oo dhan, iyo beriicaah, iyo shemac, oo ahaa madaxdii reeraha dadkii ayaaloon degganaa oo ahaa kuwii eryay dadkii gad degganaa, iyo axiyoo, iyo shaashaq, iyo yereemood, iyo seabadyaah, iyo caraad, iyo ceeder, iyo miikaa'eel, iyo yishfaah, iyo yooxaa, oo ahaa wiilashii beriicaah, iyo seabadyaah, iyo meshullaam, iyo xisqii, iyo xeber, iyo yishmeray, iyo isliyaah, iyo yooabaab, oo ahaa wiilashii elfacal, iyo yaaqim, iyo sikrii, iyo sabdii, iyo eliceenay, iyo silletay, iyo elii'eel, iyo cadaayaah, iyo beeraayaah, iyo shimraad, oo wada ahaa wiilashii shimcii, iyo yishfaan, iyo ceeber, iyo elii'eel, iyo cabdoon, iyo sikrii iyo xaanaan, iyo xananyaah, iyo ce-

laam, iyo cantotiyaah, iyo yifdeyaah, iyo fenuu'eel, oo wada ahaa wiilashii shaashaq, iyo shamshera, iyo shexariyaah, iyo catalyaah, iyo yacareshyaah, iyo eliiyaah, iyo sikrii, oo wada ahaa wiilashii yeroxaam. oo kuwaasu qarniyadoodii oo dhan waxay ahaayeen madaxdii reerahooda, oo waxay degganaayeen yerusaaleem. oo gibecoonna waxaa degganaa gibecoon aabbiihiis yecii'eel, oo naagtiisa magaceedana waxaa la odhan jiray macakaah, iyo curadkiisii cabdoon ahaa, iyo suur, iyo qiish, iyo bacal, iyo naadaab, iyo gedoor, iyo axiyoo, iyo seker. miqlodna wuxuu dhalay shime'aah. iyana walaalahood ayay la degganaayeen yerusaaleem meel walaalahood ka soo hor jeedda. neerna wuxuu dhalay qiish, qiishna wuxuu dhalay saa'uul, saa'uulna wuxuu dhalay yoonataana, iyo melkiishuuca, iyo abiinaadaab, iyo eshbacal. wiilkii yoonataanna wuxuu ahaa meriibacal, meriibacalna wuxuu dhalay miikaah. wiilashii miikaahna waxay ahaayeen fiitoon, iyo meleg, iyo tareeca, iyo aaxaas. aaxaasna wuxuu dhalay yehoocaddaah, yehoocaddaahna wuxuu dhalay calemed, iyo casmaawed, iyo simrii, simriina wuxuu dhalay moosa. moosaana wuxuu dhalay bincaa, oo wiilkiisii wuxuu ahaa rafaah, oo dhalay elecaasaah, oo isna dhalay aaseel. aaseelna wuxuu lahaa lix wiil, oo magacyadoodiina waa kuwan: casriiqaam, iyo bokeru, iyo ismaaciil, iyo shecaryaah, iyo cobadyaah, iyo xaanaan. oo kulli intaas oo dhammu waxay ahaayeen wiilashii aaseel. ceesheq oo ahaa walaalkiis wiilashiisiina waa kuwan, uulaam oo curadkiisii ahaa, iyo yecuush oo ahaa kii labaad, iyo eliifeled oo ahaa kii saddexaad. wiilashii uulaamna waxay ahaayeen rag xoog badan, iyo qansoley, oo waxay lahaayeen wiilal badan iyo wiilal ay wiilashoodu sii dhaleen, oo isku ah boqol iyo konton nin. oo intaas oo dhammuna waxay ka yimaadeen wiilashii benyaamiin.

9

sidaasaa reer binu israa'iil oo dhan loogu abtiriyey, oo bal eeg, iyagu waxay ku qoran yihiin kitaabkii boqorrada reer binu israa'iil. oo dadkii yahudahna xadgudubkoodii aawadiis ayaa maxaabiis ahaan loogu kaxaystay baabuloon. haddaba kuwii ugu horreeyey oo degay dalkii ay hantiyeen iyo magaalooynkoodii waxay ahaayeen reer binu israa'iil, wadaaddadii, iyo kuwii reer laawi, iyo reer netiiniim. oo yerusaaleem waxaa ka degganaa reer yahudahu, iyo reer benyaamiin, iyo reer efrayim, iyo reer manaseh: cuutay oo ahaa ina cammiihuud, ina coomrii, ina imrii, ina baanii oo ahaa reer feres oo ahaa wiilkii yahudahu. oo reer shiilohna waxaa ka degganaa casayaah oo ahaa curadkii iyo wiilashiisii. reer seraxna waxaa ka joogay yecuu'eel iyo walaalahood, oo waxay ahaayeen lix boqol iyo sagaashan. oo reer benyaamiinna waxaa ka joogay sallu oo ahaa ina meshullaam, ina hoodawyaah, ina hasenu'aah, iyo yibneyaah oo ahaa ina yeroxaam, iyo eelaah oo ahaa ina cusii, ina mikrii, iyo meshullaam oo ahaa ina shefatyaah, ina recuu'eel, ina yibniyaah, iyo walaalahood oo ahaa sidii dhalashadoodu ahayd, oo waxayna ahaayeen sagaal boqol iyo lix iyo konton. oo nimankaas oo dhammu waxay ahaay-

een madaxdii reerahooda siday kala reer u ahaayeen. oo wadaaddadiina waxaa ka joogay yedacyaah, iyo yehooyariib, iyo yaakiin, iyo casaryaah oo ahaa ina xilqiyaah, ina meshullaam, ina saadooq, ina meraayood, ina axiituub oo ahaa taliyihii guriga ilaah, iyo cadaayaah oo ahaa ina yeroxaam, ina fashxuur, ina malkiiaah, iyo macsay oo ahaa ina cadii'eel, ina yaxsaraah, ina meshullaam, ina meshilleemiid, ina immeer, iyo walaalahood oo ahaa madaxdii reerahooda, oo tiradooduna ahayd kun iyo toddoba boqol iyo lixdan, oo waxayna ahaayeen rag aad karti ugu leh shuqulka adeegidda guriga ilaah. oo reer laawina waxaa ka joogay shemacyaah oo ahaa ina xashuub, ina casriiqaam, ina xashabyaah oo ahaa reer meraarii, iyo baqbaqar, iyo xeresh, iyo gaalaal, iyo matanyaah oo ahaa ina miikaa, ina sikrii, ina aasaaf, iyo cobadyaah oo ahaa ina shemacyaah, ina gaalaal, ina yeduutuun, iyo berekyaah oo ahaa ina aasaa, ina elqaanaah, kaasoo degganaan jiray tuulooyinkii reer netofaah. oo iridjoogayaashiina waxaa ka joogay shalluum, iyo caquub, iyo talmon, iyo axiiman, iyo walaalahood, oo waxaa iyaga madax u ahaa shalluum, oo ilaa maantadan la joogo boqorka iriddiisa xaggeeda bari joogi jiray, oo iyagu waxay iridjoogayaal u ahaayeen xeradii reer laawi. oo shalluum ina qore oo ahaa ina ebiyaasaaf, ina qorax, iyo walaalihiis oo ahaa reer qorax, waxay u talin jireen shuqulkii adeegidda, oo waxay ahaayeen waardiyaashii irdaha taambuugga, oo aowayaashoodna waxay u talin jireen xeradii rabbiga, oo waxay ahaayeen waardiyaashii iridda. oo waagii hore waxaa iyaga madax u ahaan jiray fiinexaas oo ahaa ina elecaasaar, oo rabbiguna isaga wuu la jiri jiray. oo sekaryaah ina meshelemyaahna wuxuu ahaan jiray iridjoogihii iridda teendhadii shirka. oo kulligood intaas loo doortay inay iridjoogayaal ahaadaan waxay dhammaantood ahaayeen laba boqol iyo laba iyo toban. oo kuwaas abtiriskooda waxaa lagu tiriyey tuulooyinkoodii, kuwaasoo daa'uud iyo samuu'eel oo ahaa waxarkihii ay u doorteen shuqulkoodii lagu aaminay. haddaba iyaga iyo carruurtooduba waxay u sarraysin jireen irdaha guriga rabbiga, kaasoo ahaa gurigii taambuugga iyagoo waardiyaal ah. oo afarta dhinacba waxaa joogay iridjoogayaashii xagga bari, iyo xagga galbeed, iyo xagga woqooyi, iyo xagga koonfureedba. oo walaalahoodii tuulooyinkooda joogayna had iyo goor toddobadii maalmoodba way u iman jireen inay iyaga la joogaan, waayo, afarta iridjooge oo sare oo ahaa reer laawi waxay ku jireen jaqooyin joogto ah, oo waxay u talin jireen qolalka, iyo khasnadihii guriga ilaah. oo iyagu waxay u hoyan jireen guriga ilaah hareerihisa, maxaa yeelay, ilaalinta guriga iyagay saarnayd, oo waxaa iyaga joogto u ahaa inay subax kasta furaa. oo iyaga qaarkoodna waxay u talin jireen weelasha lagu adeego, waayo, weelasha tiraa lagu soo gelin jiray, oo tiraa lagu bixin jiray. oo iyaga qaarkood kalena waxaa loo doortay inay u taliyaan alaabta guriga iyo weelasha meesha quduuska ah oo dhan, iyo burka, iyo khamriga, iyo saliidda, iyo fooxa, iyo uunsiga. oo wiilashii wadaaddada qaarkoodna waxay hagaajin jireen cadarkii uunsiga lahaa. oo matiyaah oo ka mid ahaa reer laawi, oo ahaa curadkii shalluum oo

ahaa reer qorax shuqulkiisii joogtada ahaa wuxuu ahaa inuu ilaaliyo waxyaalaha digsiyada lagu dubo. oo walaalahood qaarkood oo reer qohaad ahaana waxay u talin jireen kibistii tusniinta, si ay sabti kasta u diyaariyaan. oo kuwanuna waa nimankii gabayaaga ahaa oo ahaa madaxdii qolooyinka reer laawi, oo waxay joogi jireen qolalka oo hawl kalena ma ay hayn, waayo, iyagu habeen iyo maalinba waxay qabanayeen shuqulkoodii. kuwaasu waxay ahaayeen madaxdii qolooyinka reer laawi, oo qarniyadoodii oo dhan waxay ahaayeen rag madax aha, oo waxay degganaan jireen yeruusaaleem. oo gibecoonna waxaa degganaa gibecoon aabbihiis oo la odhan jiray yecii'eel, oo naagtiisa magaceedna waxaa la odhan jiray macakaah, iyo curadkiisii cabdoon ahaa, iyo suur, iyo qiish, iyo bacal, iyo neer, iyo naadaab, iyo gedoor, iyo axiyoo, iyo sekaryaah, iyo miqlood. miqloodna wuxuu dhalay shime'aam. iyana walaalahood ayay la degganaayeen yeruusaaleem meel walaalahood ka soo hor jeedda. neerna wuxuu dhalay qiish, qiishna wuxuu dhalay saa'uul, saa'uulna wuxuu dhalay yoon-aataan, iyo malkiishuuca, iyo abiinaadaab, iyo esh-bacal. wiilkii yoonaaataanna wuxuu ahaa meriibacal, meriibacalna wuxuu dhalay miikaah. wiilashii miikaahna waxay ahaayeen fiitoon, iyo meleg, iyo taxreeca iyo aaxaas. aaxaasna wuxuu dhalay yacraah, yacraahna wuxuu dhalay calemed, iyo casmaawed, iyo simrii, simriina wuxuu dhalay moosaa. moosaana wuxuu dhalay bincaa, oo wiilkiisiina wuxuu ahaa re-faayaah, oo dhalay elecaasaah, oo isna dhalay aaseel, aaseelna wuxuu lahaa lix wiil, oo magacyadoodiina waa kuwan: casriiqaam, iyo bokerru, iyo ismaaciil, iyo shecaryaah, iyo cobadyaah, iyo xaanaan. intaasu waxay ahaayeen wiilashii aaseel.

10

haddaba reer falastiin waxay la dirireen reer binu is-raa'iil, oo raggii reer binu israa'iilna way ka carareen reer falastiin, oo buur gilboca ayay ku daateen iyagoo la laayay. oo reer falastiin aad bay u eryadeen saa'uul iyo wiilashiisii, markaasaa reer falastiin waxay dileen yoonaaataan, iyo abiinaadaab, iyo malkiishuuca oo ahaa saa'uul wiilashiisii. oo dagaalkiina aad buu ugu sii kululaaday saa'uul, oo waxaa isagii gaadhay qaansoleydii, oo isna qaansoleydii aawadeed ayuu dhib badan ula kulmay. markaasaa saa'uul wuxuu kii hubka u siday ku yidhi, war seeftaada la soo bax oo iga mudhbixi, waaba intaasoo buuryoqabyadanu yi-maadaan oo ay i caayaane. laakiinse kii hubka u siday wuu diiday, waayo, aad buu u cabsaday. sidaas daraadeed saa'uul wuxuu qaatay seeftiisii, markaa-suu ku dul dhacay. oo kii hubka u sidayna markuu arkay in saa'uul dhintay isna wuxuu ku dul dhacay seeftiisii, wuuna dhintay. sidaas daraadeed waxaa wada dhintay saa'uul iyo saddexdiisii wiil, oo reerkiisii oo dhammu way wada dhinteen. oo raggii reer binu israa'iil oo dooxada joogay oo dhammu markay arkeen inay iyagu carareen, oo saa'uul iyo wiilashiisii ay dhinteen ayay magaaloyinkoodii ka tageen, oo carareen, markaasaa reer falastiin yimaadeen oo iska degeen. oo maalintii dambe markay reer falastiin u yimaadeen inay dharka ka furtaan kuwii la dilay

waxay heleen saa'uul iyo wiilashiisii oo buur gilboca ku dhintay. markaasay furteen oo waxay qaateen madaxiisii iyo hubkiisii, oo waxay u cid direen dalkii reer falastiin oo ku wareegsanaa inay u wargeeyaan sanamyadooda iyo dadkiiba. oo hubkiisiina gurigii ilaahyadooda ayay dhigeen, oo madaxiisiina waxay ku dhejiyeen gurigii daagoon. oo dadkii yaabeesh gilecaad oo dhammu markay maqleen waxyaalihii ay reer falastiin saa'uul ku sameeyeen oo dhan, waxaa kacay raggii xoogga lahaa oo dhan, oo waxay soo qaadeen saa'uul meydkiisii iyo meydadkii wiilashiisa, kolkaasay keeneen yaabeesh, oo lafahoodii waxay ku aaseen geedkii yaabeesh ku yiil hoostiisa, todoba maalmoogna way soomeen. haddaba saa'uul wuxuu u dhintay xadgudubkiisii uu isagu rabbiga ku xadgudbay, maxaa yeelay, isagu eraygii rabbiga ma uu dhawrin, oo weliba isagu wuxuu talo weyddiistay mid ruuxaan lahayd, si uu iyada wax u weyddiisto, oo rabbiga wax ma uu weyddiisan, oo sidaas aawaadeed ayaa rabbigu isaga u dilay, oo boqortooyadiina wuxuu u wareejiyey daa'uud oo ahaa ina yesay.

11

markaasaa reer binu israa'iil oo dhammu waxay daa'uud ugu soo shireen xebroon, oo waxay ku yidhaahdeen, annagu waxaannu nahay laftaada iyo idhkaaga. waagii hore markii saa'uul boqorka ahaa adigu ahaa kii reer binu israa'iil dibadda u bixin jiray oo gudaha soo gelin jiray, oo rabbiga ilaahaaga ahuna wuxuu kugu yidhi, adigu waxaad quudin doontaa dadkayga reer binu israa'iil, oo amiir baanad u ahaan doontaa dadkayga reer binu israa'iil. sidaas aawaadeed odayaashii reer binu israa'iil oo dhammu waxay boqorkii ugu yimaadeen xebroon, oo daa'uudna wuxuu iyagii axdi kula dhigtay xebroon rabbiga hortii; oo iyana waxay daa'uud u boqreen inuu ahaado boqor reer binu israa'iil u taliya, siduu ahaa eraygii rabbiga oo uu u soo dhiibay samuu'eel. markaasaa daa'uud iyo reer binu israa'iil oo dhammu waxay tageen yerusaleem (taasoo ah yebuus), oo halkaasna waxaa joogay dadkii dalka degganaa oo ahaa reer yebuus. markaasaa dadkii yebuus degganaa waxay daa'uud ku yidhaahdeen, adigu halkan soo geli maysid. habase yeeshee daa'uud waa qabsaday qalcaddii siyoona, oo taasuna waa magaaladii daa'uud. markaasaa daa'uud wuxuu yidhi, ku alla kii marka hore reer yebuus laayaa wuxuu noqon doonaa madax iyo sirkaal. oo waxaa markii hore baxay yoo'aab oo ay seruuyaah dhashay, oo isagii ayaa waxaa laga dhigay madax. oo daa'uudna qalcaddii ayuu degay, oo sidaas daraaddeed waxaa loo bixiyey magaaladii daa'uud. oo wuxuu dhisay magaalada hareeraheedii, iyo tan iyo millo wareeggeeda. oo yoo'aabna wuxuu cusboonaysiiyey magaalada inteedii kale. oo daa'uudna aad iyo aad buu u sii xoogaystay, waayo, waxaa isaga la jiray rabbigii ciidammada. haddaba kuwanaa waa kuwii u horreeyey ee nimankii xoogga badnaa oo daa'uud haystay, kuwaasoo ismuujiyey inay isaga iyo boqortooyadiisa aad iyo aad la jiraan si ay boqor uga dhigtaan iyadoo reer binu israa'iil oo dhammu ay la wada jiraan, siduu ahaa eraygii rabbiga oo reer binu israa'iil ku saabsanaa. oo tanuna waa tiradii rag-

gii xoogga badnaa oo daa'uud haystay: yaashaabcaam oo ahaa reer xakmoonii oo ahaa ka ugu horreeya sod-donka, isagu wuxuu warankiisa u qaaday saddex boqol oo nin, oo isku mar buuna laayay. oo isaga dabadiisna waxaa jiray elecaasaar ina doodoo, oo ahaa reer axoo'ax, oo isna wuxuu ahaa saddexdii nin oo xoogga badnaa midkood. oo isagu wuxuu u qaaday la joogay fasdammiim, oo halkaasna waxaa dagaal ugu soo ururay reer falastiin, meeshaas oo ahayd dhul beero ah oo shaciir ka buuxo, oo dadkiina way ka carareen reer falastiin hortooda. oo beertii bay isdhex taageen oo daafaceen, wayna laayeen reer falastiin, oo rabbiguna wuxuu iyagii ku badbaadiyey guul weyn. oo soddonkii ugu horreeyey saddex ka mid ah ayaa hoos ugu dhaadhacay dhagixii weynaa ee daa'uud joogay, oo waxay galeen godkii cadullaam, oo ciidankii reer falastiinna waxay soo degen dooxadii refaa'iim. oo markaas daa'uud wuxuu ku jiray dhufayskii, oo ciidankii reer falastiin xeradooduna waxay ahayd beytlaxam. oo daa'uudna intuu biyo u xiisooday ayuu yidhi, waxaan jeclaan lahaa in biyo layga siiyo ceelka beytlaxam, ee iridda ku ag yaal! markaasaa saddexdii ayaa dhex maray ciidankii reer falastiin, oo waxay biyo ka soo dhaamiyeen ceelkii beytlaxam ee iridda ku ag yiil, oo intay soo qaadeen ayay daa'uud u keeneen, laakiisne daa'uud wuu diiday inuu cabbo biya-haas, rabbiguuse u daadshay. oo wuxuu yidhi, anigu inaan saas yeelo ilaahaygu ha ii diido, ma waxaan cab-baa dhiiggi nimankan naftooda biimeeyey? waayo, iyagu biyahan waxay ku keeneen naftoodii oo halis ku jirta. sidaas daraaddeed wuu diiday inuu cabbo. oo saddexdii nin oo xoogga badnaana saasay yeeleen. oo saddexdoodana waxaa madax u ahaa abiishay oo ahaa yoo'aab walaalkiis, waayo, isagu wuxuu warankiisa u qaaday saddex boqol oo nin, wuna laayay, saddexdiina magac buu ku lahaa. oo isagu labada kaleba wuu ka ciso badnaa, oo waxaa looga dhigay sirkaal, habase yeeshee saddexdii hore ma uu gaadhin. benaayaah ina yehooyaadaac, oo uu dhalay nin xoog weyn oo reer qabse'el ahu, kaasoo sameeyey falimo waaweyn wuxuu dilay labadii wiil oo arii'eel kii reer moo'aab, oo haddana wuu tegay oo libaax buu god ku dhex di-lay wakhtiga barafka, oo wuxuu kaloo dilay nin masri ah oo ahaa nin aad u dheer, oo dhererkiisuna wuxuu ahaa shan dhudhan, oo masriguna wuxuu gacanta ku haystay waran le'eg dharameeyaha looxiisa, oo isna wuxuu ula tegey ul, oo warankii ka dhufsaday gacantii masriga, oo isagii ku dilay warankiisii. oo waxyaalahan waxaa sameeyey benaayaah oo ahaa ina yehooyaadaac, oo isna saddexdii nin ee xoogga bad-naa magac buu ku lahaa. oo bal eeg, isagu wuu ka ciso badnaa soddonka, laakiisne ma uu gaadhin saddexdii hore, oo daa'uudna wuxuu isaga madax uga dhigay lataliyayaashiisii. oo weliba raggii ciidammada ku jiray oo xoogga badnaa waxay ahaayeen casaahel oo yoo'aab walaalkiis ahaa, iyo elxaanaan oo ahaa ina doodoo oo reer beytlaxam ahaa, iyo shammood oo ahaa reer xarod, iyo xeles oo ahaa reer feloonii, iyo ciiraa ina ciqees oo ahaa reer teqooca, iyo abicees oo ahaa reer canaatoood, iyo sibbekay oo ahaa reer xushaad, iyo ciilay oo ahaa reer axoo'ax, iyo maharay oo ahaa reer netofaah, iyo xeelad ina bacanaah oo ahaa reer netofaah, iyo iitay ina riibay oo ahaa

reer gibecaah oo qoladiisu ahayd reer benyaamiin, iyo benaayaah oo ahaa reer fircaatoon, iyo xuuray oo ka yimid durdurradii gacash, iyo abii'eel oo ahaa reer caraabaah, iyo casmaawed oo ahaa reer bax-uuriim, iyo elyaxbaa oo ahaa reer shacalbiim, iyo ina haasheem oo ahaa reer gisonii, iyo yoonataaan ina shaagee oo ahaa reer haraarii, iyo axiiyaam oo ahaa ina saakaar oo ahaa reer haraarii, iyo eliifaal oo ahaa ina uur, iyo heerfeer oo ahaa reer mekeer-aatii, iyo axiiyaah oo ahaa reer feloonii, iyo xesroo oo ahaa reer karmel, iyo nacaray oo ahaa ina esbay, iyo yoo'eel oo ahaa naataan walaalkiis, iyo mibxaar oo ahaa ina hagrii, iyo seleq oo ahaa reer caamsoon, iyo naxaray oo ahaa reer beerod, oo ahaa kii gaashaanka u qaadi jiray yoo'aab oo ay seruuyaah dhashay, iyo ciiraa oo ahaa reer yeter, iyo gaareeb oo ahaa reer yeter, iyo uuriyaah oo ahaa reer xeed, iyo soobaad oo ahaa ina axlay, iyo cadiinaa oo ahaa ina shiisaa oo ahaa reer ruubeen, oo weliba madax u ahaa reer ruubeen iyo soddon isaga la jirtay, iyo xaanaan oo ahaa ina macaakaah, iyo yooshaafaad oo ahaa reer mit-nii, iyo cusiyaa oo ahaa reer cashteraatii, iyo shamac, iyo yecii'eel oo ahaa wiilashii xootaam oo ahaa reer carooceer, iyo yediica'eel oo ahaa ina shimrii, iyo yooxaa oo ahaa isaga walaalkiis oo qoladoodu ahayd reer tiisii, iyo elii'eel oo ahaa reer maxawiim, iyo yer-iibay, iyo yooshawiyaaah oo ahaa wiilashii elnacam, iyo yitmaah oo ahaa reer moo'aab, iyo elii'eel, iyo coobeed, iyo yacasi'i'eel oo ahaa reer mesobaayaah.

12

haddaba intanu waa kuwii daa'uud ugu yimid siiqlag, intuu weli ka dhumanayay saa'uul ina qiish, oo iyagu waxay ku jireen ragga xoogga badan oo la dagaal galay. oo iyagu qaansooyin bay siteen, oo gacanta midigta iyo tan bixidhada dhagaxyo way ku wadhfin kareen, fallaadhona qaansooyin way kaga gani ka-reen, oo iyagu waxay ahaayeen reer benyaamiin oo saa'uul walaalihiis ah. oo waxaa madax ahaa axi-iceser, dabadeedna yoo'aash, oo ahaa ina shemaacaah oo ahaa reer gibecaad, iyo yesii'eel iyo feled oo ahaa wiilashii casmaawed, iyo beraakaah, iyo yeehuu oo ahaa reer canaatood, iyo yishmacyaah oo ahaa reer gibecoon oo ahaa nin xoog badan oo soddonka ka mid ahaa, oo weliba soddonka ka wada sarreeyey, iyo yeremyaah, iyo yaxasi'i'eel, iyo yooxaanaan, iyo yoosaabaad oo ahaa reer gedeeraad, iyo elcuusay, iyo yerimood, iyo becaylaah, iyo shemaryaaah, iyo shefatyaaah oo ahaa reer xaruuf, iyo elqaanaah, iyo yishiyaaah, iyo casareel, iyo yoocecer, iyo yaashaab-caam oo ahaa reer qorax, iyo yooceelaah iyo se-badyaah oo ahaa wiilashii yeroxaam oo ahaa reer gedoor. oo waxaa reer gaad daa'uud isaga soocay oo ugu tegey dhufayskii cidlada ku yiil rag xoog badan oo ah rag dagaal loo tababaray, oo gaashaan iyo waran qaadan karay, oo wejigooduna wuxuu ahaa sida weji libaax oo kale, oo waxay u dheereeyeen sida cawsha buuraha joogta. oo iyaga waxaa madax ahaa ceser, cobadyaahna wuxuu ahaa kii labaad, elii'aabna kii saddexaad, mishmannaahna kii afraad, yeremyaahna kii shanaad, catayna kii lixaad, elii'eelna kii toddobaad, yooxaanaanna kii siddeedaad, el-

saabaadna kii sagaalaad, yeremyaahna kii tobnaad, makbannayna kii kow iyo tobnaad. kuwaas oo ahaa reer gaad waxay ahaayeen saraakiishii ciidanka, oo kii iyaga ugu yaraa wuxuu u dhigmaa boqol nin, kii ugu weynaana kun nin. oo kuwaasu waxay ahaayeen kuwii bishii kowaad ka gudbay webi urdun oo buuxd-haafay oo waxarka ahaa dhan ka daatay, oo iyagu waxay kala eryeen dadkii dooxooyinka degganaa oo dhan, xagga bari, iyo xagga galbeedba. oo waxaa dhufayska daa'uud ugu yimid reer benyaamiin iyo reer yahu-udah qaarkooda. markaasaa daa'uud u baxay inuu iyaga ka hor tago, oo intuu jawaabay ayuu ku yidhi, haddaad nabdoon iigu timaadeen inaad i caawisaan qalbigaygu wuu idinla jiri doonaa, laakiinse haddaad iigu timaadeen inaad cadaawayaashayda ii gacange-lisaan, ilaahii awoyayaasheen taas ha fiiriyo oo ha canaanto, maxaa yeelay, gacmahayga wax xumaan ahu kuma jiraan. markaasaa ruuxii ku soo degay ca-maasay oo soddonkii nin madax u ahaa, oo wuxuu yidhi, daa'uudow, ina yesayow, annagu waxaannu nahay kuwaagii, waannuna ku garab taagan nahay. nabad. nabad ha kula jirto, oo kaalmeeyayaashaadana nabad ha la jirto, waayo, waxaa ku caawiya ilaahaaga. markaasaa daa'uud iyagii soo dhoweeyey oo wuxuu ka dhigay saraakiishii guutada. oo weliba reer man-asehna qaar baa daa'uud geestiisa soo maray markuu raacay reer falastiin oo saa'uul dagaal ugu yimid, laakiinse iyagii ma ay caawiyin, waayo, saraakiishii reer falastiin talay isagii ku eryeen, oo waxay isyid-haahdeen, isagu intuu madaxyadeenna khatar geliyo ayuu sayidkiisii saa'uul garab geli doonaa. oo markuu siiqlag tegey waxaa geestiisa reer manaseh ka soo maray cadnaah, iyo yoosaabaad, iyo yediica'eel, iyo miikaa'eel, iyo yoosaabaad, iyo eliihuu, iyo silletay, oo dhammaantood ahaa saraakiil u taliya kun kun reer manaseh ah. oo waxay daa'uud ka caawiyeen guu-tadii wax dhacaysay, waayo, waxay ahaayeen rag xoog badan oo ahaa saraakiishii ciidanka. waayo, maalin ka maalin waxaa daa'uud u iman jiray kuwo isaga caawiya, ilamaa ay noqdeen ciidan weyn, oo ah sidii ciidanka ilaah. oo tanuna waa tiradii kuwii madaxda u ahaa kuwii dagaalka hubka u lahaa, oo daa'uud ugu yimid xebroon inay boqortooyada saa'uul isaga u ro-gaan sidii uu eraygii rabbigu ahaa. kuwii reer yahu-udah ee gaashaan iyo waran qaadayay waxay ahaayeen lix kun iyo siddeed boqol oo nin, oo dagaal hub u leh. oo kuwii reer simecoon ee xoogga badnaa, da-gaalkana u darbanaa waxay ahaayeen toddoba kun iyo boqol. reer laawina waxaa ka joogay afar kun iyo lix boqol. oo yeheoyadaacna wuxuu ahaa madaxdii reer haaruun, oo isagana waxaa la socday saddex kun iyo toddoba boqol oo nin. saadooqna wuxuu ahaa nin dhallinyar oo xoog badan, oo waxaa la jiray laba iyo labaatan sirkaal oo reerkiisii wada ah. oo reer benyaamiin oo ahaa saa'uul walaalihiisna waxaa ka joogay saddex kun oo nin, waayo, ilaa waagaas iyaga intoodii badnayd waxay daacad u sii ahaayeen reerkii saa'uul. oo reer efrayimna waxaa ka joogay labaatan kun iyo siddeed boqol oo nin, oo ah rag xoog badan oo dhammaantood reerahooda caan ku ah. oo reer manaseh badhkiisiina waxaa ka joogay siddeed iyo toban kun oo nin, oo loo magacaabay inay yimaadaan oo ay daa'uud boqraan. oo reer isaakaarna waxaa ka

joogay rag garasho u leh wakhtiyada iyo waxa reer binu israa'iil waajibka ku ah inay sameeyaan, oo iyaga madaxdoodu waxay ahaayeen laba boqol oo nin oo walaalahood oo dhanna iyagaa xukumay. oo reer sebulunna waxaa ka joogay kuwo ciidanka geli kara oo dagaalka isu safi kara, iyagoo wata cayn kasta oo ah alaabta dagaalka, oo isdiyaarin kara, oo aan labaqaal-biilayal ahayn, oo tiradooduna waxay ahayd kon-ton kun oo nin. oo reer naftaalina waxaa ka joogay kun sirkaal oo ay la socdaan toddoba iyo soddon kun oo nin oo waran iyo gaashaan wada sita. oo reer daanna waxaa ka joogay siddeed iyo labaatan kun iyo lix boqol oo nin oo dagaalka isu safi kara. oo reer aasheerna waxaa ka joogay afartan kun oo nin oo ciidanka geli kara oo dagaalka isu safi kara. oo webi urdun dhankiisa kalena waxaa ka yimid boqol iyo labaatan kun oo nin oo wata cayn kasta oo ah alaabta dagaalka, oo waxayna ahaayeen reer ruubeen, iyo reer gaad, iyo reer manaseh badhkiis. intaas oo dhan oo wada ahaa rag dagaalyahan ah oo dagaalka isu safi kara waxay xebroon ula yimaadeen qalbi qumman inay daa'uud reer binu israa'iil oo dhan u boqraan, oo reer binu israa'iil intooda hadhay oo dhammuna isku qalbi bay ku ahaayeen inay daa'uud boqraan. oo iyana halkaasay daa'uud la joogeen intii saddex maalmood ah, iyagoo wax cunaya oo wax cabbaya, waayo, walaalahood baa sooryo u diyaariyey. oo weliba dadkii iyaga u dhowaa ee ahaa ilaa reer isaakaar iyo reer sebulun iyo reer naftaali waxay cunto ku soo rareen dameerro, iyo awr, iyo baqlo, iyo dibi, oo waxay keeneen bur, iyo fudad berde ah, iyo rububo sabiib ah, iyo khamri, iyo saliid, iyo dibi, iyo ido, dhammaanna aad iyo aad bay u badnaayeen, maxaa yeelay, reer binu israa'iil dhexdooda farxad baa jirtay.

13

markaasaa daa'uud wuxuu la arrinsaday saraakiishii kun kun u taliyey iyo kuwii boqol boqol u taliyey iyo xataa hoggaamiye kasta. markaasaa daa'uud wuxuu shirkii reer binu israa'iil oo dhan ku yidhi, hadday idinla wanaagsan tahay iyo hadday tahay tan rabbiga ilaaheenna ah aynu meel kasta ugu cid dirno walaalaheenna ku hadhay dalka israa'iil oo dhan, kuwaasoo ah kuwa wadaaddada iyo reer laawi ay la dhex joogaan magaalooyinkooda agagaarka leh, si ay iyaguna inoogu soo ururaan. oo weliba aynu sanduuqii ilaaheenna mar kale soo ceshanno, waayo, isagii waynu iska daynay wakhtigii saa'uul noolaa. markaasaa shirkii oo dhammu waxay yidhaahdeen, haah, oo sidaasaynu yeelaynaa, maxaa yeelay, taasuu dadkii oo dhan ayay la qummanayd. markaasuu daa'uud soo wada shiriyeey reer binu israa'iil oo dhan, oo wuxuu ka soo ururiyey tan iyo shiixoor oo ah durdurka masar iyo xataa tan iyo meesha xamaad laga galo in sanduuqii ilaah qiriyad yecaariim laga soo qaado. markaasaa daa'uud iyo reer binu israa'iil oo dhammu waxay tageen bacalaah, oo ah qiriyad yecaariim, oo ay reer yahuudah iska leeyihiin, inay halkaas ka soo qaadaan sanduuqii ilaah oo ah meesha rabbiga keruubiimta kala dhex fadhiya magiciisa lagu baryo. oo sanduuqii ilaah gaadhi cusub bay saareen, markay ka soo bixiyeen gurigii abiinaadaab, oo gaad-

higiina waxaa waday cuusaa iyo axiyoo. oo daa'uud iyo reer binu israa'iil oo dhammu waxay ilaah hortiis ku cayaareen xooggooda oo dhan, oo gabayo, iyo kataarado, iyo shareerado, iyo dafaf, iyo sux-uun laysku garaaco, iyo turumbooyin ayay ku cayaa-reen. oo markay yimaadeen meeshii hadhuudhka lagu tumi jiray oo kiidon ayaa cuusaa gacanta fidiyey si uu u qabto sanduuqii, waayo, dibidii sidday ayaa turunturootay. markaasaa rabbigu aad ugu cadhooday cuusaa, wuuna dilay, maxaa yeelay, isagu wuxuu gacanta ku fidiyey sanduuqa, oo halkaasuu ku dhintay ilaah hortiisa. oo daa'uudna taas buu ka xumaa-day, maxaa yeelay, rabbigu degdeg buu u qabtay cusaa, oo ilaa maantadanna waa la yidhaahdaa. oo daa'uudna maalintaas wuu ka baqay ilaah, oo wuxuu isyidhi, sanduuqa ilaah bal sidee baan magaaladayda u geeysanayaa? sidaas daraaddeed daa'uud sanduuqii ma geeyn magaaladiisii, laakiinse gees buu ugu leexshay gurigii cobeed edoom kii reer gad. oo saddex bilood ayaa sanduuqii ilaah gurigii cobeed edoom xaaskiisa la yiil, oo rabbiguna wuu barakeeyey cobeed edoom reerkiisii iyo wixii uu haystay oo dhan.

14

markaasaa xiiraam oo ahaa boqorkii turos ayaa daa'uud wageeyayaal u soo diray, iyo geedo kedar la yidhaahdo, iyo wastaadyo, iyo nijaarro, inay guri u dhisaan. oo daa'uud wuxuu ogaaday in rabbigu isaga u taagay inuu ahaado boqor u taliya reer binu israa'iil, waayo, boqortooyadiisii waa la sarraysiiyey dadkiisa reer binu israa'iil aawadood. oo daa'uudna naago kale buu yeruusaalem ku guursaday, oo wuxuu dhalay wiilal iyo gabdho kale. oo carruurtii yeruusaalem ugu dhalatay magacyadoodiina waa kuwan: shammuuca, iyo shoobaab, iyo naataan, iyo sulaymaan, iyo yibxaar, iyo eliishuuca, iyo elfaalad, iyo nogah, iyo nefeg, iyo yaaftica, iyo elishiamaac, iyo becelyaadaac, iyo eliifeed. oo reer falastiinna markay maqlaan in daa'uud loo subkay inuu boqor u ahaado reer binu israa'iil oo dhan ayay reer falastiin oo dhammu u soo baxeen inay daa'uud doondoonaan, oo daa'uudna taas wuu maqlay, oo isna iyagii ayuu ku baxay. haddaba reer falastiin wax yimaadeen, oo waxay ku firdheen dooxadii refaa'iim. markaasaa daa'uud rabbiga wax weyddiiyey oo yidhi, miyaan reer falastiin ku kacaa? miyaad ii soo gacangelinaysaa? markaasaa rabbigu wuxuu ku yidhi, haah, ku kac, waayo, iyaga waan kuu soo gacangelinayaa. hadda waxay yimaadeen bacal feraasiim, oo halkaasaa daa'uud iyagii ku laayay, oo daa'uud wuxuu yidhi, rabbigu cadaawayaashaydii ayuu gacantayda degdeg ugu qabtay, sida biyaha butaacayaa u degdegaan oo kale. sidaas daraaddeed meeshaas magaceedii waxaa loo bixiyeey bacal feraasiim. iyana halkaasay ilaahyadoodii kaga tageen, markaasaa daa'uud amar ku bixiyeey in la gubo. haddana reer falastiin mar kalay dooxadii ku soo firdheen. oo daa'uudna mar kaluu rabbiga wax weyddiiyey, oo ilaahna wuxuu ku yidhi, waa inaanad ka daba kicin, laakiinse iyaga ka leexo, oo waxaad ku weerartaa meel ka soo hor jeedda geedaha bukaa la yidhaahdo. oo markaad

sanqadha askarta socodkeeda ka maqashid geedaha bukaa dushooda, markaas dagaalka hore ugu bax, waayo, ilaah waa kaaga hor baxay inuu ciidanka reer falastiin laayo. oo daa'uudna wuxuu yeelay sidii ilaah ku amray, oo waxay ciidankii reer falastiin ku laynayeen ilaa gibeecoon iyo tan iyo geser. oo daa'uud warkiisiina wuxuu gaadhay dalalka oo dhan, oo rabbiguna cabsi isaga ka timid ayuu ku riday quruumihii kale oo dhan.

15

markaasaa daa'uud wuxuu magaaladii daa'uud ka dhistaay gurayo, oo sanduuqii ilaahna meel buu u hageejiyey, teendhona buu u dhisay. markaasaa daa'uud yidhi, waa inaan ninna qaadin sanduuqaa ilaah reer laawi mooyaane, waayo, rabbigu iyaguu u doortay inay qaadaan sanduuqa ilaah, iyo inay isaga u adeegaan weligood. oo daa'uud reer binu israa'iil oo dhan wuxuu ku soo wada ururiyey yerusaleem in sanduuqii rabbiga la keeno meeshiisii uu u hageejiyey. oo haddana daa'uud wuxuu soo wada ururiyey reer haaruun iyo reer laawi. kuwii reer qo-haad waxay ahaayeen uuri'i'el oo madax ahaa, iyo walaalihiis oo ahaa boqol iyo labaatan nin, kuwii reer meraariina, casaayaah oo madax ahaa, iyo laba boqol iyo labaatan nin oo walaalihiis ahaa, kuwii reer gershoomna, yoo'eel oo madax ahaa, iyo boqol iyo soddon nin oo walaalihiis ahaa, kuwii reer eliisaafaanna, shemacyaah oo madax ahaa, iyo laba boqol oo nin oo walaalihiis ahaa, kuwii reer xebroonna, elii'eel oo madax ahaa, iyo siddeetan nin oo walaalihiis ahaa, kuwii reer cusii'eelna, cammi-inaadaab oo madax ahaa, iyo boqol iyo laba iyo toban nin oo walaalihiis ahaa. markaasaa daa'uud u yeedhay saadooq iyo aabyaataar oo wadaaddada ahaa, iyo kuwii reer laawi oo ahaa uuri'i'el, iyo casaayaah, iyo yoo'eel, iyo shemacyaah, iyo elii'eel, iyo cammi-inaadaab, oo wuxuu ku yidhi, idinku waxaad tihiin madaxdii qolooyinka reer laawi, haddaba idinka iyo walaalihiisna isdaahiriyi si aad sanduuqii rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil ugu soo qaadaan meeshii aan u hagaajiyey. maxaa yeelay, idinku markii hore ma aydnaan qaadin, oo sidaas daraaddeed ayaa rabbiga ilaaheenna ahu degdeg inoogu qabtay, waayo, sidii qaynuunku ahaa wax kuma aynan weyddiin. haddaba sidaas daraaddeed ayaa wadaaddadii iyo kuwii reer laawi isdaahiriyeen inay soo qaadaan sanduuqii rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil. markaasaa reer laawi garbaha ku qaadeen sanduuqii ilaah iya-goo ulihiisii ku sida, sidii muuse amray oo uu eraygii rabbigu ahaa. markaasaa daa'uud madaxdii reer laawi ku yidhi, walaalihiin rag ka dhex doorta inay ahaadaan niman gabayaa ah oo sita alaabtii muusikada, oo ah shareerado, iyo kataarado, iyo sux-uun laysku garaaco, oo aad ha uga dhawaajiyeen oo farxad aawadeed codka kor ha u qaadeen. sidaas daraaddeed reer laawi waxay doorteen heemaan oo ahaa in yoo'eel iyo walaalihiis oo ahaa aasaaf ina berekyaah, oo walaalahood reer meraariina waxay ka doorteen eetaan in quushaayaah, oo iyaga waxaa la jiray walaalahood oo ahaa darajadii labaad, wax-ayna ahaayeen sekaryaah, iyo been, iyo yacasi'i'el, iyo

shemiiraamood, iyo yexii'eel, iyo cunnii, iyo elii'aab, iyo benaayaah, iyo macaseeyaah, iyo matityaah, iyo eliifeleehuu, iyo miqneeyaah, iyo cobeed edoom, iyo yecii'eel oo dhammaantood wada ahaa iridjoogayaal. sidaas daraaddeed kuwii gabayaagii ahaa oo ahaa heemaan, iyo aasaaf, iyo eetaan waxay siteen sux-uun naxaas ah oo laysku garaaco si ay aad uga dhawaajiyaan, oo sekaryaah, iyo casii'eel, iyo shemi-iraamood iyo yexii'eel, iyo cunnii, iyo elii'aab, iyo macaseeyaah, iyo benaayaahna waxay siteen shareer-ado si ay ugu dhufaan wax calaamood lagu luuqeeyo, oo matityaah, iyo eliifeleehuu, iyo miqneeyaah, iyo cobeed edoom, iyo yecii'eel, iyo casasyaahna waxay siteen kataarado ay ku hoggaamiyaan wax shemiiniid lagu luuqeeyo. oo kenanyaah oo madax u ahaa reer laawina wuxuu u sarreeyey gabaygii, oo isagu wuxuu dadkii wax ka baray gabaygii, maxaa yeelay, aad buu u yiqiin. oo berekyaah iyo elqanaahna waxay irid-joogayaal u ahaayeen sanduuqii. oo wadaaddadii ahaa shebanyaah, iyo yehooshaafaad, iyo netaneel, iyo camaasay, iyo sekaryaah, iyo benaayaah, iyo eliceserna turumbooyin ayay ku hor afuufayeen sanduuqii ilaah, oo cobeed edoom iyo yexiyaahna irid-joogayaal ayay sanduuqii u ahaayeen. sidaas daraad-deed daa'uud iyo odayaashii reer binu israa'iil iyo kuwii kun kun u taliyeyba waxay u tageen inay sanduuqii axdiga rabbiga ka soo qaadaan gurigii cobeed edoom iyagoo faraxsan. oo markii ilaah caawiyey kuwii reer laawi oo qaaday sanduuqii axdiga rabbiga ayay toddoba dibi iyo toddoba wan ku al-labaryeen. oo daa'uudna wuxuu xidhnaa dhar aad u wanaagsan, isaga iyo kuwii reer laawi oo sanduuqa qaaday oo dhan, iyo nimankii gabayaaga ahaa, iyo kenanyaah oo ahaa madaxdii gabayga oo la jiray nimankii gabayaaga ahaa, oo daa'uudna wuxuu qabay eefod maro wanaagsan ah. haddaba reer binu israa'iil oo dhammu saasay u soo qaadeen sanduuqii axdiga rabbiga iyagoo dhawaaqaya, oo afu-faya buun iyo turumbooyin, oo ka dhawaajinaya sux-uun laysku garaaco, iyo shareerado iyo kataarado. oo markii sanduuqii axdiga rabbigu uu magaaladii daa'uud imanayay ayay miikaal oo ahayd inaa'ul daaqadda ka eegtay, oo kolkay aragtay boqor daa'uud oo cayaaraya ayay qalbiga ka quudhsatay.

16

oo iyana sanduuqii ilaah gudahay soo geliyeen, oo dhex dhigeen teendhadii daa'uud u dhisay, oo waxay ilaah hortiisa ku bixiyeen qurbaanno la gubo iyo qurbaanno nabaadiino. oo daa'uudna markuu dhammeeyey qurbaankii la gabayay iyo qurbaan-nadii nabaadiinada ee uu bixinayay ayuu dadkii ugu duceeyey magicii rabbiga. oo markaasuu reer binu israa'iil oo dhan, nin iyo naagba, mid kasta siiyey xabbad kibis ah, iyo cad hilib ah, iyo fud sabiib ah. oo kuwii reer laawi qaarkoodna wuxuu u doortay inay ka adeegaan sanduuqa rabbiga hortiisa, iyo inay xusuustaan oo ku mahadnaqaan oo ammaanaan rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil, kuwaasoo ahaa aasaaf oo kii kowaad ahaa, iyo sekaryaah oo ahaa kii labaad, iyo yecii'eel, iyo shemiiraamood, iyo yexii'eel, iyo matityaah, iyo elii'aab, iyo benaayaah, iyo cobeed

edoom, iyo yecii'el oo haysan jiray shareerado iyo kataaraddo, oo aasaafna wuxuu aad uga dhawaajin jiray suxuun laysku garaaco. oo benaayaah iyo yax-asi'i'el oo wadaaddo ahaana turumbooyin ayay had iyo goorba ku haysan jireen sanduuqii axdiga ilaah hortiiisa. oo maalintaas ayaa daa'uud markii ugu horraysay ku amray inay aasaaf iyo walaalihiis rabbiga ku mahadnaqaan. rabbiga ku mahadnaqa, oo magiciisa ku barya, falimihiisana dadyowga ka dhex sheega. isaga u gabya, oo ammaan ugu gabya, shuqulladiisa yaabka badan oo dhanna ka hadla. ku faana magiciisa quduuska ah, kuwa rabbiga doondoona qalbigoodu ha reyreeyo. rabbiga iyo xooggiisa doondoona, oo weligiinba wejigiisa doondoona. xusuusta shuqulladiisii yaabka badnaa oo uu sameeyey, iyo cajiibyadiisii iyo xukummadii afkiisa, kuwiinna farcanka addoonkiisii israa'iilow, kuwiisa uu doortay oo reer yacquub ahow. isagu waa rabbiga ilaheenna ah, xukummadisiina waxay ku jiraan dhulka oo dhan. bal idinku weligiin xusuusta axdigiisa, kaasoo ah hadalkiisii uu dadkii kun qarni ku amray; kaasoo waa axdigiit uu ibraahim la dhigtay, oo uu isxaaq ugu dhaartay, oo isla kaas wuxuu u adkeeyey oo qaynuun uga dhigay yacquub, oo israa'iilna wuxuu uga dhigay axdi weligiis jiraya, oo wuxuu ku yidhi, dalka kancaan waxaan kuu siinayaa inuu ahaado qaybtii dhaxalkiinna, markaad dad tiro yar ahaydeen, oo aad aad u yaraydeen, qariibna dalka ku ahaydeen. oo iya-guna quruunba quruun bay uga baxeen. oo intay boqortooyo ka tageen ayay dad kale u gudbeen. isagu ninna uma oggolaanin inuu wax yeelo, haah, oo daraaddood ayuu boqorro u canaantay, oo wuxuu ku yidhi, ha taabanina kuwayga subkan, oo nebiyadaydana waxba ha yeelina. dadka dhulka oo dhammow, rabbiga u gabya, oo badbaadintiisana muujiya maalin ka maalin. ammaantiisana quruumaha dhexdooda ka sheega, oo shuqulladiisa yaabka badanna dadyowga oo dhan ka dhex sheega. waayo, rabbigu waa weyn yahay, waana mudan yahay in aad loo ammaano, isaga waa in laga cabsado in ka sii badan ilaahyada oo dhan. waayo, dadyowga ilaahyadooda oo dhammu waa sanamyo, laakiinse rabbigu isagaa sameeyey samooyinka. sharaf iyo haybaduba hortiiisay yaalliin, xoog iyo farxaduna meeshiisay ku jiraan. dadka qoloooyinkiisow, rabbiga ammaana, waxaad rabbiga ka sheegtaan ammaan iyo xoog. waxaad rabbiga ka sheegtaan ammaanta magiciisu mudan yahay, qurbaan u keena, oo hortiiisa kaalaya, rabbiga ka caabuda quruxda quduusnimada, dadka dhulka oo dhammow, hortiiisa ku gariira. duniduna waxay u dhisan tahay si aan la dhaqaajin karin. haddaba samooyinku ha farxeen, dhulkuna ha reyreeyo, oo quruumaha dhexdooda ha laga yidhaahdo, rabbigu waa boqor. badda iyo waxa ka buuxaba ha guuxeen, berriga iyo waxa ku jira oo dhammuna ha farxeen, oo markaasay dhirta duurka rabbiga hortiiisa ku gabyi doonaan farxad daraaddeed, waayo, isagu waa u imanayaa inuu dhulka xukumo. rabbiga ku mahadnaqa, waayo, isagu waa wanaagsan yahay, oo naxariistiisuna way sii waartaa weligeedba. oo waxaad tidhaahdaan, ilaaha badbaadadayadown, na badbaadi, oo na soo wada ururi oo quruumahana naga samatab-bixi, si aanu magacaaga quduuska ah ugu mahad-

naqno, oo aanu ammaantaada ugu guulaysanno. waxaa mahad leh rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil, tan iyo weligiis iyo weligiisba. markaasaa dadkii oo dhammu waxay yidhaahdeen, aamiin, oo rabbigay ammaaneen. kolkaasuu halkaas sanduuqii axdiga rabbiga hortiiisa kaga tegey aasaaf iyo walaalihiis inay had iyo goor ka adeegaan sanduuqii hortiiisa sidii maalin walba shuqulkeeda loo doonayay, isaga iyo cobeed edoom oo ay la jiraan siddeed iyo lixdan nin oo walaalahood ah, oo weliba cobeed edoom oo ahaa ina yeduutuun iyo xosaahna wuxuu uga tegey inay ahaadaan iridjoogayaa. oo wadaadkii saadooq iyo wadaaddadii walaalihiis ahaana wuxuu kaga hor tegey taambuuggii rabbiga oo ku yiil meeshii sare oo gibecon, in had iyo goor subax iyo habeenba meeshii qurbaanka la gubo ay rabbiga ugu dul bixiyaan qurbaanno la gubo kuwaasoo ahaa sidii dhamaan waxa ku qoran sharciga rabbiga, oo uu reer binu israa'iil ku amray. oo wuxuu kaloo la reebay heemaan iyo yeduutuun iyo kuwii kaloo la doortay oo loo magacaabay inay rabbiga ku mahadnaqaan, maxaa yee-lay, naxariistiisu weligeedba way waartaa. oo waxaa iyaga la jiray heemaan iyo yeduutuun oo haystay turumbooyin iyo suxuun laysku garaaco oo ay leeyihiin kuwa aad wax uga dhawaajiya, iyo laabtii lagu qaadi jiray gabayadii ilaah, oo ilma yeduutuunna wuxuu kaga tegey inay iridda joogaan. markaasaa dadkii oo dhan qof waluba gurigiisii tegey, oo daa'uudna wuxuu u noqday inuu reerkiisii u ducueyo aawadeed.

17

oo waxay noqotay markii daa'uud gurigiisii degay, in daa'uud nebi naataan ku yidhi, bal eeg, anigu waxaan degganahay guri qori kedar ah laga sameeyey, laakiinse sanduuqii axdiga rabbigu wuxuu yaal daahyo hoostood. markaasaa naataan wuxuu daa'uud ku yidhi, wax alla wixii qalbigaaga ku jira oo dhan samee, waayo, ilaah baa kula jira. oo isla habeenkaas eraygii ilaah baa u yimid naataan oo ku yidhi, tag, oo waxaad addoonkayga daa'uud ku tidhaahdaa, rabbigu wuxuu ku leeyahay, waxba guri aan dego ha ii dhisin, waayo, guri ma degin ilaa maalintii aan reer binu israa'iil soo bixiyei iyo tan iyo maantadan, laakiinse teendhaba teendho kalaan uga bixi jiray oo taambuunba mid kalaan uga bixi jiray. oo meel kasta oo aan kula socday reer binu israa'iil oo dhan, xaakinnadii reer binu israa'iil oo aan ku amray inay quudiyaan dadkayga ma midkood baan eray kula hadlay, oo miyaan ku idhi, war maxaad iigu dhisi weydeen guri kedar ah? haddaba waxaad addoonkayga daa'uud ku tidhaahdaa, rabbiga ciidamadu wuxuu leeyahay, anaa kaa soo kaxeeyey xeradii idaha iyo idihi aad raacaysay, inaad ahaatid amiir u taliya dadkayga reer binu israa'iil, waanan kula jiray meel kastoo aad tagtayba, oo cadaawayaashaadii oo dhanna hortaadaan ka baabi'iyei. oo waxaan kuu bixin doonaa magac la mid ah magacyada kuwa waaweyn oo dhulka jooga. oo dadkayga reer binu israa'iilna meel baan u dooran doonaa, oo waan ku beeri doonaa, inay meeshooda degganaadaan oo ayan mar dambe dhaqdhaqaaqin, ama ayan ilmaha sharku mar dambe dhibin sidii markii hore, iyo tan iyo maalintii aan xaakinno ku

amray inay dadkayga reer binu israa'iil u taliyaan. cadaawayaashaada oo dhanna waan jebin doonaa. oo weliba waxaan kaloo ku sheegayaa inuu rabbigu reer kuu yeeli doono. oo markii cimrigaagu dhammaado, oo aad awoowayaashaa la jiri doonto sida waajibka ah, ayaan sara kicin doonaa farcankaaga kaa dambeyaa oo wiilashaada midkood ahaan doona, oo boqortooyadiisana waan dhisi doonaa. oo isna guri buu ii dhisi doonaa, oo xoog baan u yeeli doonaa carshigiisa weligiis. oo anigu abbaan u ahaan doonaa, isna wiil buu ii ahaan doonaa, oo anna naxariistayda kama fogayn doono, sidii aan uga fogeeyey kii kaa horreeyey, laakiinse waxaan isaga dhex taagi doonaa weligiisba gurigayga iyo boqortooyadayda, oo carshigiisuna weligiis wuu dhisnaa doonaa. haddaba siday erayadaas oo dhan iyo tusniintaas oo dhammu ahaayeen ayaa naataan kula hadlay daa'uud. markaasaa boqor daa'uud gudaha galay oo rabbiga hor fadhiistay, oo wuxuu yidhi, rabbow ilaahow, bal yaan ahay? reerkayguna waa maxay oo aad halkan ii soo gaadhsiisay? oo waxanu hortaa da wuu ku yaraa, ilaahow, laakiinse waxaad kaloo ka sii hadashay reerkaygu wuxuu wakhti dheer noqon doono, anoo addoonkaaga ah, oo weliba rabbow ilaahow, waxaad iiga fikiratay sidii nin darajo weyn leh. bal maxaan kaloo kugu odhan karaa taasoo ku saabsan cisadii aad ii samaysay anoo addoonkaaga ah? waayo, waad i garanaysaa. rabbow, aniga daraadday, iyo qalbigaaga siduu yahay, ayaad waxyaalahan waaweyn oo dhan u samaysay, inaad waxyaalahan waaweyn oo dhan wada muujiso. rabbiyow, mid kula mid ahu ma jiro, oo adiga mooyaane ilaah kale ma jiro, siday ahaayeen kulli wixii aannu dhexahayaga ku maqalnay oo dhammu. bal quruuntee baa dunida joogta oo la mid ah dadkaaga reer binu israa'iil, kuwaasoo adiga qudhaadu aad soo furatay inay dad kuu ahaadaan iyo inaad magac isugu yeesho waxyaalo waaweyn oo cabsi badan, markaad quruumaha ka eriday dadkaaga hortiiisa, kuwaasoo aad ka soo furatay dalkii masar? waayo, dadkaaga reer binu israa'iil waxaad ka dhigtay inay dadkaaga ahaadaan weligood, oo ilaahood baad noqotay, rabbiyow. haddaba rabbow, eraygii aad ku hadashay oo igu saabsanaa anoo addoonkaaga ah, oo ku saabsanaa reerkayga, weligaa adkee oo sidaad ku hadashay yeel. oo magacaa-guna ha xoogaysto oo ha weynaado weligiis, hana la yidhaahdo, rabbiga ciidammadu waa ilaaha reer binu israa'iil, isagu wuxuu ilaah u yahay reer binu israa'iil, oo anoo addoonkaaga daa'uud ah reerkaygu hortaa duu ku dhisan yahay. waayo, ilaahayow, anoo addoonkaaga ah wax baad ii muujisay, oo waxaad igu tidhi, reer baan kuu dhisi doonaa, sidaas daraad-deed waan ku dhiirraanahay inaan baryadan hortaa kugu baryo. haddaba rabbiyow, adigu waxaad tahay ilaah, oo waxan wanaagsan baad ii ballanqaaday, anoo addoonkaaga ah, oo waxaad ku faraxday inaad barakaysid reerkayga anoo addoonkaaga ah, inuu weligiisba hortaa da ku sii raago, waayo, rabbiyow, adigu waad barakaysay, oo wuu barakaysan yahay weligiis.

18

oo taas dabadeed ayaa daa'uud reer falastiin laayay oo jebiyey, oo gad iyo magaalooynkeediiba gacantii reer falastiin wuu ka qaaday. oo wuxuu kaloo laayay reer moo'aab, oo reer moo'aabna addoommay daa'uud u noqdeen, oo baad bay u keeneen. oo ilaa xamaad daa'uud wuxuu dilayay boqorkii soobaah oo ahaa hadarceser, intuu ku socday inuu dowladnimaadiisa ku gad dhiso webi yufraad. oo daa'uud wuxuu isagii ka qabsaday kun gaadhifaras, iyo toddoba kun oo fardooley ah, iyo labaatan kun oo nin oo lug ah, oo daa'uudna wuxuu boqno jaray fardihii gaadhiyada waday oo dhan, laakiinse boqol gaadhifaras buu uga reebay. oo reer suuriyihii dimishagna markay u yimaadeen inay u hiiliyaan boqorkii soobaah oo ahaa hadarceser, daa'uud wuxuu iyagii ka laayay laba iyo labaatan kun oo nin. daa'uudna wuxuu reer dimishaq oo suuriya jooga dhex dhigay rugo askareed, oo reer suuriyana daa'uud bay addoommo u noqdeen oo baad u keeneen. oo rabbiguna daa'uud buu si-iyey meel kastoo uu tegeyba. markaasaa daa'uud soo qaaday gaashaammadii dahabka ahaa oo ay wateen addoommadii hadarceser, wuxuuna keenay yeru-saalem. oo magaalooynkii hadarceser oo ahaa tibxad iyo kuun daa'uud wuxuu ka soo qaaday naxaas aad u badan, taasoo uu sulaymaan ka sameeyey berkeddii naxaasta ahayd iyo tiirarkii iyo weelashii naxaasta ahaa. oo tocuu oo ahaa boqorkii xamaad markuu maqlay in daa'uud laayay boqorkii oo ahaa boqorkii soobaah ciidankiisii oo dhan ayuu daa'uud wiilkiisii hadooraa u soo diray inuu soo salaamo oo uu u soo ducay, maxaa yeelay, wuxuu la diriray oo dilay hadarceser, waayo, hadarceser wuxuu la diriri jiray tocuu, oo wuxuu keenay weelal cayn kasta ah oo ah dahab iyo lacag iyo naxaasba. oo kuwaasna boqor daa'uud wuxuu quduus uga dhigay rabbiga, oo wuxuu ku daray lacagtii iyo dahabkii uu ka soo dhacay quruumihii oo dhan, kuwaasoo ahaa reer edom, iyo reer moo'aab, iyo reer cammoon, iyo reer falastiin, iyo reer camaaleq. oo weliba abishay oo ay seruuyaah dhashayna wuxuu reer edom dooxadii cusbada kaga laayay siddeed iyo toban kun oo nin. oo isna wuxuu edom dhex dhigay rugo askareed, oo reer edom oo dhammuna daa'uud bay addoommo u noqdeen. oo rabbiguna daa'uud guul buu siiyey meel kastoo uu tegeyba. oo daa'uudna reer binu israa'iil oo dhan buu u taliyey, oo wuxuu dadkiisa oo dhan ugu gar qaybshay xukun iyo cad-daalad. oo waxaa ciidanka u sarrayn jiray yoo'aab oo ay seruuyaah dhashay, oo taariikhdana waxaa qori jiray yehooshaafaad ina axiiluud, oo wadaad-dona waxaa ahaa saadooq ina axiituub, iyo abiimeleg ina aabyaataar, shawshaana wuxuu ahaa karraani. oo benaayaah ina yehooyaadaacna wuxuu u taliyey reer kereetiim iyo reer feleetii, oo daa'uud wiilashiisuna waxay ahaayeen madaxda boqorka u dhow.

19

taas dabadeedna naaxaash oo boqor u ahaa reer cammoon ayaa dhintay, meeshiisina waxaa boqor ka noqday wiilkiisii. markaasaa daa'uud yidhi, anigu

waxaan u roonaan doonaa xaanuun ina naaxaash, maxaa yeelay, aabbihiis baa ii roonaaday. sidaas daraaddeed daa'uud wuxuu u diray wargeeyayaal inay u tacsiiyeeyaan aabbihiis. markaasaa daa'uud adoommadiisii waxay dalkii reer cammoon ugu yimaadeen xaanuun inay isaga u tacsiiyeeyaan. laakiinse amiirradii reer cammoon waxay xaanuun ku yidhaahdeen, ma waxaad u malaynaysaa in daa'uud aabbahaa cisaynayo oo uu sidaas daraaddeed kuugu soo diray kuwa tacsiiyada wada? addoommadiisu sow kuuguma iman inay dalka baadhaan oo basaasaan oo afgembiyaan? sidaas daraaddeed xaanuun wuxuu qabsaday daa'uud addoommadiisii, oo intuu iyagii u xiiray ayuu dharkoodiina dhexda ka kala gooyay xataa ilaa dabada, markaasuu iska eryl. markaasaa la tegey oo daa'uud loo soo sheegay sidii nimankii loo galay. oo isna wuxuu iyagii u diray dad ka hor taga, waayo, nimankii aad bay u ceeboobeen. boqorkiina wuxuu iyagii ku yidhi, yerixoo iska jooga ilaa gadhku idiin soo baxo, dabadeedna soo noqda. oo reer cammoonna markay ogaadeen inay daa'uud isnacsiyeen ayaa xaanuun iyo reer cammoon sii dhiibeen kun talanti oo lacag ah inay gaadhifardood iyo rag fardoley ah kaga soo kiraystaan mesobotamiya, iyo aram macacaah, iyo soobaah. sidaasay u soo kiraysteen laba iyo soddon kun oo gaadhifaras, iyo boqorkii macacaah iyo dadkiisii, kuwaasoo yimid oo meedebaa horteeda degay. oo reer cammoonna waxay iska soo wada urursadeen magaaloooyinkoodii, oo dagaal bay u soo baxeen. oo daa'uudna markuu taas maqlay ayuu diray yoo'aab iyo ciidankii raggii xoogga lahaa oo dhan. oo reer cammoonna way soo baxeen, oo waxay dagaal isugu soo diyaariyeen magaalada irid-deeda, oo boqorradii yimidna duurka keli ahaantood joogeen. haddaba yoo'aab markuu arkay in dagaal looga soo kacshay hore iyo dibba, ayuu raggii reer binu israa'iil ka xushay kuwii xuladka ahaa oo dhan, oo wuxuu u soo diyaariyeen inay reer suuriya la dagaallamaan. oo dadkii intiisii kalena wuxuu u dhiibay walaalkiis abiishay, oo iyana waxay isu soo diyaariyeen inay reer cammoon la dagaallamaan. oo wuxuu walaalkiis ku yidhi, haddii reer suuriya iga xoog bataan waa inaad i soo caawisaa, laakiinse haddii reer cammoon kaa xoog bataan, markaasaan ku soo caawin doonaa. haddaba si fiican u dhiirranow, oo aynu rag u ahaanno dadkeenna iyo magaaloooyinka ilaheen aawadood, oo rabbiguna ha sameeyo wixii la wanaagsan. sidaas daraaddeed yoo'aab iyo dadkii la jirayba waxay ugu soo dhowaadeen inay la dagaallamaan reer suuriya, oo iyana markaasay hortiisa ka carareen. oo reer cammoonna markay arkeen in reer suuriya carareen ayay iyana walaalkiis abiishay hortiisa saasoo kale uga carareen, oo waxay galeen magaaladii. markaasaa yoo'aab yeruusaaleem yimid. oo reer suuriya markay arkeen in iyaga looga adkaaday reer binu israa'iil hortooda ayay wargeeyayaal u direen oo soo kaxeeyeen reer suuriyihii webiga ka shisheeyey, iyagoo uu madax u yahay shoofag oo ahaa sirkaalkii ciidanka hadarcaser. taas waxaa loo soo sheegay daa'uud, kolkaasuu reer binu israa'iil oo dhan soo wada ururiyey, oo intuu webi urdun ka soo gudbay ayuu reer suuriya u yimid, oo ciidankiisii ayuu weerar ugu soo diyaariyey, haddaba daa'uud

markuu raggiisii u diyaariyey inay reer suuriya la dagaallamaan ayay iyana la dirireen. oo reer suuriyana way ka carareen reer binu israa'iil hortooda. daa'uudna wuxuu reer suuriya ka laayay toddoba kun oo gaadhifaras raggoodii, iyo afartan kun oo nin oo lug ah, oo wuxuu dilay shoofag oo ahaa sirkaalkii ciidanka. oo markii hadarcaser addoommadiisii arkeen in reer binu israa'iil hortooda looga adkaaday ayay la nabdeen daa'uud, wayna u adeegeen, oo reer suuriyana way diideen inay mar dambe reer cammoon caawiyaan.

20

oo isla xilligii sannaddii dambe, markay boqorraddu dagaalka u soo bixi jireen ayaa yoo'aab kaxaystay xooggii ciidanka oo dhan oo baabbi'iyey dalkii reer cammoon, oo haddana intuu soo kacay ayuu rabbaah hareereeyey. yoo'aab wuxuu dagaal ku dhiftay rabbaah, wuuna afgembiyey, laakiinse daa'uud baa yeruusaaleem iska joogay. markaasaa daa'uud boqorkoodii madaxiisii taajikii ka qaaday, oo wuxuu ogaaday in miisaankiisu yahay talanti dahab ah, dhagxan qaali ahna wuu lahaa, markaasaa daa'uud madaxa loo saaray. oo wuxuu dibadda u soo bixiyey dhacii magaalada oo aad iyo aad u badnaa. dibadduu u soo bixiyey dadkii magaalada ku jiray, oo wuxuu hoos dhigay miinshaaro iyo biro wax lagu qodo, iyo faasas. oo magaaloooyinkii reer cammoon oo dhan daa'uud saasuu u wada galay. markaasaa daa'uud iyo dadkii oo dhammu ku noqdeen yeruusaaleem. oo taas dabadeed waxay noqotay in reer falaatiin haddana geser lagula diriray, oo sibbekay oo reer xushaad ahaa wuxuu dilay sifay, oo ahaa mid ka mid ah wilaashii rafaa, oo iyagiina waa la jebiyey. oo haddana reer falaatiin waa lala diriray, oo elxaanaan ina yaaciiir wuxuu dilay laxmii oo ahaa goli'ad kii reer gad walaalkiis, oo samayda warankiisuna waxay le'ekayd dharsameeyaha looxiisa. oo haddana waxaa dagaal ka dhacay gad, halkaasna waxaa joogay nin aad u dheer, oo farihiisa gacmeed iyo farihiisa lugeedna waxay ahaayeen afar iyo labaatan, oo gacan kasta wuxuu ku lahaa lix, cag kastana wuxuu ku lahaa lix, oo isna wuxuu u dhashay rafaa. oo isna markuu reer binu israa'iil caayay waxaa isagii dilay yoonataan oo uu daa'uud walaalkiisii shimcaa ahaa dhalay. kuwanu waxay rafaa ugu dhasheen gad, oo waxay ku dhinteen daa'uud gacantiisii iyo gacantii addoommadiisa.

21

haddaba shaydaan baa ku kacay reer binu israa'iil oo wuxuu daa'uud ku dhaqaaqiyey inuu reer binu israa'iil tiriyo. markaasaa daa'uud ku yidhi yoo'aab iyo amiirradii, taga oo reer binu israa'iil soo tiriya tan iyo bi'ir shebac iyo ilaa daan, oo war ii keena si aan u ogaado dadka tiradiisa. markaasaa yoo'aab yidhi, rabbigu dadkiisa ha ka dhigo boqol jeer in ka sii badan inta ay haatan yihiin, laakiinse boqorow sayidkaygiyow, iyagu kulligood sow ma aha addoommadaada? maxaadse waxan u doonaysaa, sayidkaygiyow? oo maxaadse reer binu israa'iil sabab ay ku

dembaabaan ugu noqonaysaa? habase yeeshee boqorka hadalkiisii waa ka adkaaday hadalkii yoo'aab. haddaba sidaas daraaddeed yoo'aab wuu tegey, oo wuxuu dhex maray reer binu israa'iil oo dhan, dabadeedna yeruusaalem buu yimid. markaasaa yoo'aab daa'uud siiyey tiradii dadka, oo reer binu israa'iil oo dhammu waxay ahaayeen kun kun iyo boqol kun oo nin oo seefqaad ah, oo reer yahuu-dahna waxay ahaayeen afar boqol iyo toddobaatan kun oo nin oo seefqaad ah. laakiinse isagu sooma uu tirin reer laawi iyo reer benyaamiin, maxaa yeelay, yoo'aab waa karaahiyeystay boqorka hadalkiisii. haddaba taas ayaa ilaah ugu cadhooday, markaasuu laayay reer binu israa'iil. markaasaa daa'uud ilaah ku yidhi, waxaan sameeyey aad baan ugu dembaabay, haddaba waan ku baryayaaye, iga fagee dembigayga anoo addoonkaaga ah, waayo, nacasnimo weyn baan sameeyey. Markaasaa rabbigu la hadlay gaad oo ahaa daa'uud waxarkihiisa, oo wuxuu yidhi, tag oo daa'uud la hadal oo waxaad ku tidhaahdaa, rabbigu wuxuu kugu leeyahay, saddexdan waxyaalood baan ku siinayaa, ee ka dooro mid aan kugu sameeyo. sidaas daraaddeed gaad baa daa'uud u yimid oo ku yidhi, rabbigu wuxuu leeyahay, midkaad doonaysid dooro, saddex sannadood oo abaar ah, ama saddex bilood oo aad ku baabba'did cadaawayaashaada hortooda iyadoo seefta cadaawayaashaadu ay ku gaadhayso, amase haddii kale saddex maalmood oo seefta rabbigu iyadoo belaayo ah ay dalka dhex marayso, oo ay malaai'igtii rabbiga dadka baabbi'inayso kulli dalka reer binu israa'iil oo dhan. haddaba bal ka fiirso jawaabta aan u celiyo kii i soo diray. markaasaa daa'uud wuxuu gaad ku yidhi, cidhiidhi weyn baan ku jiraa, rabbiga gacantiisa aan ku dhaco, waayo, naxariistiiu waa badan tahay, laakiinse yaanan dad gacantiis ku dhicin. saas aawadeed rabbigu belaayo ayuu ku soo dejiyey reer binu israa'iil, oo waxaa reer binu israa'iil ka dhintay toddobaatan kun oo nin. oo haddana rabbigu wuxuu yeruusaalem u soo diray malag wax baabbi'iyaa, oo markuu u dhowaaday inuu baabbi'iyoo ayaa rabbigu fiiriyeey, oo belaa'yadii ka qoomamooday, oo wuxuu malaggii wax baabbi'inayay ku yidhi, bes weeye, haddaba gacanta soo celi. oo malaggii rabbigu wuxuu ag joogay meeshii hadhuudhka lagu tumi jiray oo uu aarnaankii reer yebuus lahaa. markaasaa daa'uud indhihiisii kor u taagay oo wuxuu arkay malaggii rabbiga oo taagan dhulka iyo samada dhexdooda oo gacanta ku haysta seef gal la' oo yeruusaalem ku kor fidsan. markaasay daa'uud iyo odayaashihii, iyagoo dhar joonyad ah qaba, wejiga dhulka saareen. markaasaa daa'uud wuxuu ilaah ku yidhi, kii amray in dadka la soo tiriyo sow aniga ma aha? kii dembaabay oo waxa aad u xun sameeyey waa aniga, laakiinse idahanu maxay sameeyeen? haddaba rabbiyow ilaahayow, waan ku baryayaaye, gacantaadu ha ka gees noqoto aniga iyo reerka aabbahay, laakiinse dadkaaga yaanay ka gees noqon oo aanay belayao ku dhicin. markaasaa malaggii rabbigu gaad ku amray inuu daa'uud ku yidhaahdo, tag oo rabbiga meel allabari ugu dhis meeshii wax lagu tumi jiray ee aarnaankii reer yebuus leeyahay. oo daa'uud baa ku tegey wixii uu gaad yidhi, oo uu ku hadlay magicii rabbiga. markaasaa aarnaan soo

jeestay oo arkay malaggii, oo afartiisii wiil oo isaga la joogayna wax dhuunteen. haddaba aarnaan wuxuu tumayay sarreen. oo markii daa'uud u yimid aarnaan ayaa aarnaan arkay daa'uud, oo intuu meeshii ka baxay ayuu u sujuuday daa'uud, wejigana dhulkuu saaray. markaasaa daa'uud wuxuu aarnaan ku yidhi, meeshan wax lagu tumo i sii, aan meel allabari rabbiga uga dhisee. waxaad igu siinaysaa qiima buuxa in belayadu ay dadka ka joogsato. markaasaa aarnaan wuxuu daa'uud ku yidhi, boqorow sayidkaygiyow, qaado oo samee wixii kula wanaagsan, bal eeg, dibida waxaan kuu siinayaa qurbaanno la gubo aawadiis, oo alaabta wax lagu tumona qoryo aawadood, sarreenkana qurbaan aawadiis, anigu kulli waan ku wada siinayaa. markaasaa boqor daa'uud wuxuu aarnaan ku yidhi, maya, laakiinse sida runta ah qiima buuxa ayaan kaaga iibsanaayaa, waayo, rabbiga u qaadi maayo wax aad adigu leedahay, oo qurbaan la gubo oo aanan waxba ka bixin anigu ilaah ugu bixin maayo. haddaba daa'uud wuxuu aarnaan meeshii ka siiyey dahab miisaankiisu yahay lix boqol oo sheqel. markaasaa daa'uud halkaas rabbiga uga dhisay meel allabari, oo wuxuu u bixiyey qurbaanno la gubo iyo qurbaanno nabaadiino, oo rabbigu baryay, oo isna wuxuu isagii samada ugaaga jawaabay dab ku soo kor dhacay meeshii qurbaanka la gubo. markaasaa rabbigu amray malaggii, isna seeftiisuu ku celiyey galkeedii. oo isla markaasba daa'uud markuu arkay in rabbigu isaga uga jawaabay meeshii wax lagu tumi jiray oo uu lahaa aarnaan oo ahaa reer yebuus ayuu halkaas ku allabaryay. waayo, taambuuggii rabbiga ee muuse cidlada ku dhex sameeyey iyo meeshii qurbaanka la guboba markaas waxay dhaxe yiilleen meesha sare ee gibecon ku taal. laakiinse daa'uud meeshaas ma uu hor tegi karin inuu ilaah wax soo weyddiisto, maxaa yeelay, wuxuu ka baqayay seftii malagga rabbiga.

22

markaasaa daa'uud yidhi, kanu waa gurigii rabbiga ilaaha ah, oo tanuna waa meeshii qurbaanka la gubo oo reer binu israa'iil. markaasaa daa'uud amray in la soo wada ururiyo shisheeyayaashii dalka reer binu israa'iil degganaa oo dhan, oo wuxuu kaloo amray in wastaadyo dhagxan soo qoraan in la dhiso gurigii ilaah aawadeed. oo daa'uud wuxuu diyaariyey bir faro badan in musmaarro looga dhigo albaabbada irdaha iyo qabsatooyinka, oo wuxuu kaloo diyaariyey naxaas tiro badan oo aan miisaan lahayn, iyo geedo kedar ah oo aan tiro lahayn, waayo, reer siidoon iyo reer turos waxay daa'uud u keeneen geedo kedar ah oo tiro badan. markaasaa daa'uud yidhi, wiilkaaga sulaymaan waa yar yahay, waana tabar daranyahay, oo guriga rabbiga loo dhisayaana waa inuu ahaado mid aad iyo aad u weyn, oo magac iyo ammaan ku leh kulli waddammada oo dhan, haddaba wax baan u sii diyaarin doonaa. sidaas daraaddeed daa'uud waxyaalo faro badan ayuu diyaariyey intuu dhi-mahan ku hor. markaasuu wiilkiisii sulaymaan u yeed-hay oo wuxuu ku amray inuu guri u dhiso rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil. oo haddana daa'uud wuxuu wiilkiisii sulaymaan ku yidhi, waxaa qalbigayga ku ji-

ray inaan guri u dhiso magaca rabbiga ilaahayga ah. laakiinse waxaa ii yimid eraygii rabbiga oo leh, adigu waxaad daadisay dhiig badan, oo aad baad u dagaallantay. waa inaad an guri u dhisin magacayga, maxaa yeelay, dhiig badan ayaad dhulka ku daadisay anigoo u jeeda. oo bal eeg, waxaa kuu dhalan doona wiil, kaasoo ahaan doona nin nasasho, oo waxaan ka nasin doonaa cadaawayaashiisa ku wareegsan oo dhan, oo isaga magiciisu wuxuu ahaan doonaa sulaymaan, oo wakhtigiisa waxaan reer binu israa'iil siin doonaa nabad iyo xasilloonaan. oo guri buu magacayga u dhisi doonaa, oo wuxuu ahaan doonaa wiilkaygii, oo anna waxaan u ahaan doonaa aabbihiis, oo waxaan carshiga boqortooyadiisa u xoogayn doonaa inuu weligiis u taliyo reer binu israa'iil. haddaba wiilkaygiyow, rabbigu ha kula jiro, oo u barwaaqow, oo gurigii rabbiga ilaahaaga ah u dhis siduu kaaga hadlay. oo rabbigu ha ku siiyo xigmad iyo waxgarasho, oo amarka reer binu israa'iilna ha kuu dhiibo si aad u dhawrtid sharciga rabbiga ilaahaaga ah. markaas waad barwaaqoobi doontaa haddaad dhawrto oo yeesho qaynuunnadii iyo xukummadii rabbigu muuse ku amray oo uu reer binu israa'iil ugu soo dhiibay; xoog yeelo, oo aad u dhiirranow, ha cabsan, hana qalbi jabin. haddaba bal eeg, anoo dhibaataysan waxaan guriga rabbiga u diyaarshay boqol kun oo talanti oo dahab ah, iyo kun kun oo talanti oo lacag ah, iyo naxaas iyo bir aan miisaan lahayn, waayo, aad bay u badan yihiin, oo weliba waxaan kaloo diyaariyey alwaa iyo dhagxan, oo adiguna intaas wax baad ku sii dari karaysaa. oo weliba waxaa kula jira rag shaqaale ah oo faro badan, kuwaasoo ah kuwa qora oo ka shaqeeya dhagxanta iyo alwaaxdaba, iyo rag kasta oo yaqaan sanco kasta, oo ah tan dahabka, iyo tan lacagta, iyo tan naxaasta, iyo tan birta, iyagu tiro ma leh, haddaba kac oo shaqee, oo rabbiguna ha kula jiro. oo haddana daa'uud wuxuu amiirradii reer binu israa'iil oo dhan ku amray inay caawiyaan wiilkiisa sulaymaan. oo wuxuu iyagii ku yidhi, war sow rabbiga ilaahiinna ahu idinlama jiro? oo sow dhan kastaba nasasho idinkama siin? waayo, dadyowgii dalka degganaa oo dhan ayuu soo geliyey gacantayda, oo dalkiina waxaa lagu jebshay rabbiga iyo dadkiisa hortooda. haddaba qalbigiinna iyo naffiinna u jeediya inaad rabbiga ilaahiinna ah doondoontaan, oo sidaas daraaddeed kaca oo dhisa meesha quduuska ah oo rabbiga ilaahiinna ah, in sanduugii axdiga rabbiga iyo weelashii ilaah oo quduuska ahaa la soo geliyo guriga loo dhisayo magaca rabbiga.

23

haddaba daa'uud wuu gaboobay, wuuna da' weynaa, markaasuu reer binu israa'iil boqor uga dhigay wiilkiisii sulaymaan. oo wuxuu soo wada ururiyey amiirradii reer binu israa'iil oo dhan, iyo wadaaddadii iyo kuwii reer laawiba. markaasaa la tiriyey reer laawi intoodii soddon sannadood jirtay ama ka sii weynayd, oo markii nin nin loo tiriyey, dhammaantood tiradoodii waxay noqotay siddeed iyo soddon kun oo nin. oo kuwaas afar iyo labaatan kun oo ka mid ahu waxay ahaayeen kuwo ilaaliya hawsha guriga rabbiga, oo lix kunna waxay ahaayeen saraakiil iyo xaakinno,

oo afar kunna waxay ahaayeen iridjoogayaal, oo afar kunna waxay rabbiga ku ammaani jireen laabtii aan u sameeyey in isaga lagu ammaano ayuu daa'uud yidhi. oo daa'uud wuxuu iyagii u kala qaybiyey koox koox sidii ay ahaayeen wiilashii laawi, kuwaas oo ahaa: gershoon, iyo qohaad, iyo meraarii. reer gershoon waxaa ahaa lacdaan iyo shimcii. wiilashii lacdaan waxay ahaayeen saddex, waana yexii'eel oo madax ahaa, iyo seetaam, iyo yoo'eel. wiilashii shimciina waxay ahaayeen saddex, waana shelomood, iyo xasii'eel, iyo xaaraan, kuwaasu waxay ahaayeen madaxdii qolooyinkii reer lacdaan. oo waxaa wiilashii shimcii ahaa yaaxad, iyo siinaa, iyo yecuush, iyo beriicaah. afartaasuba waxay ahaayeen wiilashii shimcii. oo waxaa madax ahaa yaaxad, siisaahna wuxuu ahaa kii labaad, laakiinse yecuush iyo beriicaah wiilal badan ma ay lahayn, oo sidaas daraaddeed iyaga waxaa loo tiriyey isku reer. wiilashii qohaadna waxay ahaayeen afar, waana camraam, iyo isehaar, iyo xebroon iyo cusii'eel. wiilashii camraamna waxay ahaayeen haaruun iyo muuse, oo haaruun waxaa gooni looga dhigay inay isagii iyo wiilashiisuba weligood quduus ka dhigaan waxyaalaha ugu wada quduusan iyo inay rabbiga hortiisa foom ku shidaan, oo ay u adeegaan oo ay weligoodba magiciisa ku duceeyaan. laakiinse muuse oo ahaa nin ilaah wiilashiisii waxaa lagu tiriyey qabiilka reer laawi. wiilashii muusena waxay ahaayeen gershoom iyo eliceser. ina gershoomna wuxuu ahaa shebuu'eel oo madax ahaa. ina eliceserna wuxuu ahaa rexabyaah oo madax ahaa. oo eliceser innaba wiilal kale ma lahayn, laakiinse rexabyaah wiilashiisu aad bay u badnaayeen. ina isehaarna wuxuu ahaa shelomiid oo madax ahaa. wiilashii xebroonna waxay ahaayeen yeriyaah oo madax ahaa, iyo amaryaah oo ahaa kii labaad, iyo yaxasii'eel oo ahaa kii saddexaad, iyo yeqamcaam oo ahaa kii afraad. wiilashii cusii'eelna waxay ahaayeen miikaah oo madax ahaa, iyo yishiyaah oo ahaa kii labaad. wiilashii meraariina waxay ahaayeen maxlii iyo mushii. wiilashii maxliina waxay ahaayeen elecaasaar iyo qiish. oo elecaasaarna wuxuu dhintay isagoo gabdho keliya mooyaane aan wiilal lahayn, oo waxaa gabsidhiisii guursaday reer qiish oo ahaa ilma-adeerradood. wiilashii mushiina waxay ahaayeen saddex, waana maxlii iyo ceeder iyo yereemood. kuwaasu waxay ahaayeen reer laawi sidii qolooyinkoodu kala ahaayeen, waana kuwii ahaa madaxdii reeraha kuwii la tiriyey, oo magacyadooda nin nin loo tiriyey, kuwaasoo samayn jiray shuqulkii hawsha guriga rabbiga, waana intii labaaatan sannadood jirtay ama ka sii weynayd. waayo, daa'uud wuxuu yidhi, rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil dadkiisuu nasiyey, oo weligiis wuxuu deggan yahay yerusaleem. weliba reer laawina mar dambe uma baahan doonaan inay qaadaan taambuugga iyo weelashiisa lagaga adeego oo dhan. oo daa'uud dardaarankiisii ayaa reer laawi lagu tiriyey, intoodii labaaatan sannadood jirtay ama ka sii weynayd. waayo, shuqulkoodu wuxuu ahaa inay reer haaruun amarkooda ku adeegaan oo ay qabtaan hawshii guriga rabbiga, iyo inay ka adeegaan barxadaha iyo qowladaha, iyo inay daahiriyaan waxyaalaha quduuska ah oo dhan, kaasu wuxuu ahaa shuqulka hawsha guriga rabbiga. oo weliba waxay

kala hagaajin jireen kibistii tusniinta iyo burkii laga dhigi jiray qurbaan jidhiidh ah, hadduu ahaa kabis aan khamiir lahayn ama tii digsiiga lagu dubi jiray, amase tii la qoyn jiray, iyo cayn kasta oo ah qiyaas iyo miisaan, iyo inay subax kasta u istaagaan inay rabbiga ku mahadnaqaan oo ammaanaan, oo haddana habeenkiina saasoos kalay yeeli jireen. oo haddana waxay had iyo goor rabbiga hortiisa ku bixin jireen qurbaanno la gubo oo dhan, waxayna bixin jireen sabtiyada, iyo markay bilaha cusub dhashaan, iyo iidaah, waxayna u bixin jireen si wafaqsan tiradoodii qaynuunka ku qornayd, wayna ilaalin jireen teendhada shirka, iyo meesha quduuska ah, iyo reer haaruun oo iyaga walaalahood ah, oo saasay uga adeegi jireen guriga rabbiga.

24

oo kooxihii reer haaruunna waa kuwan. wiilashii haaruun waxay ahaayeen naadaab, iyo abiihuu, iyo elecaasaar, iyo iitaamaar. laakiinse naadaab iyo abiihuuba aabbahood way ka hor dhinteen, oo carruurta ma ay lahayn, haddaba sidaas daraaddeed hawshii wadaadnimada waxaa samayn jiray elecaasaar iyo iitaamaar. oo daa'uud oo ay la jiraan saadooq oo ahaa reer elecaasaar iyo axiimeleg oo ahaa reer iitaamaar ayaa iyagii u kala qaybiyey sidii hawshoodu kala ahayd. oo reer elecaasaar waxaa laga dhex helay niman madax ah oo ka badan intii reer iitaamaar laga helay, oo iyagii sidanaa loo kala qaybiyey, reer elecaasaar waxaa ku jiray lix iyo toban nin, oo qolooyin madax u ah, oo reer iitaamaarna waxaa ku jiray siddeed, sidii qolooyinkoodu kala ahaayeen. oo sidanaa iyagii saami loogu kala qaybiyey, oo caynba caynkii kale waa lagu daray, waayo, waxaa jiray amiirro meesha quduuska ah, iyo amiirro ilaah oo ahaa reer elecaasaar iyo reer iitaamaar labadaba. oo shemacyaah ina netaneel oo karraanigii ahaa, oo ahaa reer laawi ayaa iyagii ku hor qoray boqorkii, iyo amiirradii, iyo wadaadkii saadooq, iyo axiimeleg ina aabyaataar, iyo madaxdii qolooyinkii wadaaddada reer laawi ahaa, in reer loo qaado reer elecaasaar, reerna loo qaado reer iitaamaar. haddaba saamigii kowaad wuxuu u soo baxay yehoooyariib, kii labaadna yedacyaah, kii saddexaadna haarim, kii afraadna secoriim, kii shanaadna malkiyyaah, kii lixaadna miyaamin, kii toddobaadna haqoos, kii siddeedaadna abiiyaah, kii sagaalaadna yeeshucaa, kii tobnadna shekaanyaah, kii kow iyo tobnadna eliyaashiib, kii laba iyo tobnadna yaaqiim, kii saddex iyo tobnadna xufaah, kii afar iyo tobnadna yeshebe'aab, kii shan iyo tobnadna bilgaah, kii lix iyo tobnadna immeer, kii toddoba iyo tobnadna xeesiir, kii siddeed iyo tobnadna hafisees, kii sagaal iyo tobnadna fetaxyaah, kii labaatanadna yexesqeel, kii kow iyo labaatanadna yaakiin, kii laba iyo labaatanadna gaamuul, kii saddex iyo labaatanadna dalaaayaah, kii afar iyo labaatanadna macasyaah. kaasuu wuxuu ahaa qaynuunkii ay u kala qaybsanaayeen oo ay hawshooda ku qaban jireen, inay gurigii rabbiga ku soo galaan qaynuunkii iyaga lagu soo dhiibay awowgood haaruun, sidii rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil uu isaga ku amray. oo reer laawi intii had-

hayna waxaa ka mid ahaa kuwan, wiilashii camraam waxaa ka joogay shuubaa'eel, wiilashii shuubaa'eelna waxaa ka joogay yexdeyaah. reer rexabyaahna waxaa wiilashii rexabyaah ka joogay yishyaah oo madax ahaa. reer iselhaarna waxaa ka joogay shelomoo, wiilashii shelomoodna waxaa ka joogay yaaxad. wiilashii xebroomdna waxaa ka joogay yeriyaah oo madax ahaa, iyo amaryaah oo ahaa kii labaad, iyo yaxasii'eel oo ahaa kii saddexaad, iyo yeqamcaam oo ahaa kii afraad. wiilashii cusii'eelna waxaa ka joogay miikaah, wiilashii miikaahna waxaa ka joogay shaamiir. oo miikaah walaalkiisna wuxuu ahaa yishyaah, wiilashii yishyaahna waxaa ka joogay sekaryaah. wiilashii meraariina waxaa ka joogay maxlii iyo mushii, wiilashii yacasiyaahna waxaa ka joogay benoo. wiilashii meraariina, waxaa reer yacasiyaah ka joogay benoo, iyo shoham, iyo sakuur, iyo cibrii. reer maxliina waxaa ka joogay elecaasaar, oo aan waxba wiilal lahayn. reer qiishna waxaa ka joogay ina qiish, oo ahaa yeraxme'eel. reer mushii waxaa ka joogay maxlii, iyo ceeder, iyo yeriimood. kuwaasu waxay ahaayeen reer laawi siday qolooyinkoodu kala ahaayeen. oo kuwanu iyana waxay riteen saami sidii walaalahood reer haaruun ay yeelen oo kale, oo waxay ku hor riteen boqor daa'uud, iyo saadooq, iyo axiimeleg, iyo kuwii madaxda u ahaa qolooyinkii wadaaddada iyo reer laawi. kan qolooyinkii madaxda u ahaa waxaa lagala mid dhigay sida kuwa walaalkiisa yar.

25

oo weliba daa'uud iyo saraakiishii ciidanku waxay adeegiddii u soocoon kuwa ah reer aasaaf, iyo reer heemaan, iyo reer yeduutuun, kuwaasoo wax ku sii sheega kataarado iyo shareerado iyo suxuun laysku garaaco, oo kuwa shuqulka qabta sidii adeegiddoodu kala ahayd tiradoodii waxay ahayd: reer aasaaf oo ahaa sakuur, iyo yuusuf, iyo netanyaah, iyo asareelaah, intaasu waxay ahaayeen reer aasaaf oo ka hooseeya aasaaf kaasoo markii boqorku amro wax sii sheegi jiray, iyo reer yeduutuun, oo wiilashii yeduutuunna waxay ahaayeen lix, oo ahaa gedalyaah, iyo serii, iyo yeshacyaah, iyo xashabyaah, iyo matityaah, oo waxay ka wada hooseeyeen aabbahood yeduutuun oo kataaradda lahaa oo wax sii sheegi jiray markuu rabbiga u mahadnaqayo oo ammaanayo, iyo reer heemaan: oo wiilashii heemaanna waxay ahaayeen buqiyaah, iyo matanyaah, iyo cusii'eel, iyo shebu'eel, iyo yeriimood, iyo xananyaah, iyo xanaani, iyo elii'aataah, iyo giddaltii, iyo romamtii ceser, iyo yaashbeqaashaah, iyo mallootii, iyo hootiir, iyo maxasii'ood. oo kuwaas oo dhammuna waxay ahaayeen wiilashii heemaan kaasoo ahaa waxarkihii boqorka u sheegi jiray erayadii ilaah, oo geeska kor u qaadi jiray. oo ilaahna wuxuu heemaan siiyey afar iyo toban wiil iyo saddex gabdhood. oo intaas oo dhammu waxay ka hooseeyeen aabbahood inay gurigii rabbiga ku dhex gabyaan iyagoo haysta suxuun laysku garaaco, iyo shareerado, iyo kataarado, inay ka adeegaan guriga ilaah, oo boqorku wuxuu saas ku amray aasaaf iyo yeduutuun iyo heemaan. oo iyagii iyo walaalahood la jiray ee la baray inay rabbiga u gabyaan kuwaasoo dhammaan farsamada yiqiin tiradoodu waxay ahayd

laba boqol iyo siddeed iyo siddeetan nin. oo iyana hawshoodii waxay u riteen saami iswada le'eg, oo way isle'ekaysteen, kan ugu yar iyo kan ugu weyn, iyo xataa macallin iyo ardayba, waxba isma dheer-aysan. haddaba saamigii kowaad wuxuu u soo baxay reer aasaaf oo waxaa helay yuusuf. kii labaadna wuxuu u soo baxay gedalyaah, oo isaga iyo walaalihiis iyo wiilashiisiba waxay isku ahaayeen laba iyo toban. kii saddexaadna wuxuu u soo baxay sakuur, iyo wiilashiisii iyo walaalihiisba oo ahaa laba iyo toban nin. kii afraadna wuxuu u soo baxay yisrii, iyo wiilashiisii iyo walaalihiisba oo ahaa laba iyo toban. kii shanaadna wuxuu u soo baxay netanyaah, iyo wiilashiisii iyo walaalihiisba oo ahaa laba iyo toban. kii lixaadna wuxuu u soo baxay buqiyaah, iyo wiilashiisii iyo walaalihiisba oo ahaa laba iyo toban. kii toddobaadna wuxuu u soo baxay yeshareelaah, iyo wiilashiisii iyo walaalihiisba oo ahaa laba iyo toban. kii siddeedaadna wuxuu u soo baxay yeshacyaah, iyo wiilashiisii iyo walaalihiisba oo ahaa laba iyo toban. kii sagaalaadna wuxuu u soo baxay matanyaah, iyo wiilashiisii iyo walaalihiisba oo ahaa laba iyo toban. kii tobnadna wuxuu u soo baxay shimcii, iyo wiilashiisii iyo walaalihiisba oo ahaa laba iyo toban. kii kow iyo tobnadna wuxuu u soo baxay casareel, iyo wiilashiisii iyo walaalihiisba oo ahaa laba iyo toban. kii laba iyo tobnadna wuxuu u soo baxay xashabyaah, iyo wiilashiisii iyo walaalihiisba oo ahaa laba iyo toban. kii saddex iyo tobnadna wuxuu u soo baxay shubaa'eel, iyo wiilashiisii iyo walaalihiisba oo ahaa laba iyo toban. kii afar iyo tobnadna wuxuu u soo baxay matityaah, iyo wiilashiisii iyo walaalihiisba oo ahaa laba iyo toban. kii shan iyo tobnadna wuxuu u soo baxay yereemood, iyo wiilashiisii iyo walaalihiisba oo ahaa laba iyo toban. kii lix iyo tobnadna wuxuu u soo baxay xananyaah, iyo wiilashiisii iyo walaalihiisba oo ahaa laba iyo toban. kii toddoba iyo tobnadna wuxuu u soo baxay yaashbeqaashaah, iyo wiilashiisii iyo walaalihiisba oo ahaa laba iyo toban. kii siddeed iyo tobnadna wuxuu u soo baxay xanaanii, iyo wiilashiisii iyo walaalihiisba oo ahaa laba iyo toban. kii sagaal iyo tobnadna wuxuu u soo baxay mallootii, iyo wiilashiisii iyo walaalihiisba oo ahaa laba iyo toban. kii labaatanaadna wuxuu u soo baxay elii'aataah, iyo wiilashiisii iyo walaalihiisba oo ahaa laba iyo toban. kii kow iyo labaatanaadna wuxuu u soo baxay hootiir, iyo wiilashiisii iyo walaalihiisba oo ahaa laba iyo toban. kii laba iyo labaatanaadna wuxuu u soo baxay giddaltii, iyo wiilashiisii iyo walaalihiisba oo ahaa laba iyo toban. kii saddex iyo labaatanaadna wuxuu u soo baxay maxasii'ood, iyo wiilashiisii iyo walaalihiisba oo ahaa laba iyo toban. kii afar iyo labaatanaadna wuxuu u soo baxay romamtii ceser, iyo wiilashiisii iyo walaalihiisba oo ahaa laba iyo toban.

26

oo kooxihii iridjoogayaashiina waa kuwan: reer qor-rax waxaa laga doortay meshelemyaah ina qore oo ahaa reer aasaaf. oo meshelemyaahna wuxuu lahaa wiilal, oo curadkiiisii wuxuu ahaa sekaryaah, kii labaadna yediica'eel, kii saddexaadna sebadyaah, kii

afraadna yatnii'eel, kii shanaadna ceelaam, kii lixaadna yehoosaaanaa, kii toddobaadna eliihooceenay. oo cobeed edoomna wuxuu lahaa wiilal, oo curadkiiisii wuxuu ahaa shemacyaah, kii labaadna yehoosabaad, kii saddexaadna yoo'aax, kii afraadna saakaar, kii shanaadna netaneel, kii lixaadna ammi'eel, kii toddobaadna isaakaar, kii siddeedaadna fecultay, waayo, ilaah baa isaga barakeeyey. oo weliba wiilkiisii shemacyaahna wiilal baa u dhashay, oo iyagaa u talin jiray reerkii aabbahood, waayo, waxay ahaayeen rag xoog badan. wiilashii shemacyaahna waxay ahaayeen cotnii, iyo refa'eel, iyo coobeed, iyo elsabaad, walaalahoodna oo ah eliihuu iyo semakiyaah waxay ahaayeen rag xoog badan. oo kulli intaasoo dhammu waxay ahaayeen reer cobeed edoom, oo iyaga iyo wiilashoodii iyo walaalahoodba waxay ahaayeen rag xoog iyo karti adeegidda u leh, waxayna ahaayeen laba iyo lixdan nin oo reer cobeed edoom wada ah. oo meshelemyaahna wuxuu lahaa siddeed iyo toban nin oo ahaa rag xoog badan, waxayna wada ahaayeen wiilashiisii iyo walaalihiis. oo weliba xosaah oo ahaa reer mearaariina wuxuu lahaa wiilal, waxaana ugu weynaa shimrii (waayo, in kastoo uusan curadkii ahayn haddana aabbihiis ayaa madax ka dhigay), kii labaadna wuxuu ahaa xilqiyaah, kii saddexaadna tebalyaah, kii afraadna sekaryaah. oo xosaah wiilashiisii iyo walaalihiis oo dhammu waxay ahaayeen saddex iyo toban. oo iridjoogayaasha kooxahooduna intaasay ka koobnaayeen, waxayna ahaayeen rag madax ah, oo sida walaalahood hawl madax ka ah inay guriga rabbiga ka dhax adeegaan. oo iyana midkooda ugu yar iyo midka ugu weynba, sidii ay qolooyinkoodu kala ahaayeen ayay irid kasta saami ugu riteen. oo saamigii dhanka bari wuxuu u soo baxay shелеmyaah. oo haddana waxay saami u rideen wiilkiisii sekaryaah, oo ahaa lataliye xigmad badan, oo saamigiisiiina wuxuu ku helay dhankii woqooyi. cobeed edoomna waxaa u soo baxay dhankii koonfureed, oo wiilashiisiiina waxaa u soo baxay guryihii wax lagu kaydin jiray. shufim iyo xosaahna waxaa u soo baxay dhankii galbeed oo u dhowaa iriddii shalleke la odhan jiray, oo ku ag tiid jidka kor u baxa, oo waardiyebe waardiyaah kaluu ka soo hor jeeday. dhanka bari waxaa joogi jiray lix reer laawi ah, dhanka woqooyina maalintiiba waxaa dhawri jiray afar nin, dhanka koonfureedna maalin tiiba waxaa dhawri jiray afar nin, oo guryaha wax lagu kaydiyana waxaa dhawri jiray laba laba nin. oo farbaar dhankedii galbeed, oo u dhow jidkiina waxaa dhawri jiray afar, oo farbaarna waxaa dhawri jiray laba. intaasu waxay ahaayeen kooxihii iridjoogayaasha, oo waxayna ahaayeen reer qorax iyo reer mearaari. oo mid ka mid ahaa reer laawi oo axiyaah ahaana wuxuu u talin jiray khasnadiihii guriga ilaah, iyo khasnadiihii ay alaabta quduuska ahu tiil. kuwii reer lacdaan ee reer gershoom oo uu lahaa lacdaan, oo ahaa madaxdii reerahooda oo uu lahaa lacdaan oo ahaa reer gershoom, waxay ahaayeen yexii'eelii, iyo wiilashii yexii'eelii oo ahaa seetaam, iyo yoo'eel oo walaalkiis ahaa, waxayna u talin jireen khasnadiihii guriga rabbiga. oo waxaana jiray reer camraam, iyo reer isehaar, iyo reer xebroon, iyo reer cusii'eel. oo shebuu'eel oo ahaa ina gershoom, oo

ahaa reer muusena wuxuu ahaa taliye xukuma khasnadihii. waxaana la jiray walaalihiis ahaa reer eliceser, kuwaasoo ahaa wiilkiisii rexabyaah, iyo isagii wiilkiisii yeshacyaah, iyo isagii wiilkiisii yooraa, iyo isagii wiilkiisii sikrii, iyo isagii wiilkiisii shelomood. oo kuwan oo ah shelomood iyo walaalihiis waxay u talin jireen khasnadihii alaabta quduuska ah, kuwaasoo ay quduus ka dhigeen boqor daa'uud, iyo madaxdii qolooyinka, iyo kuwii kun kun u taliyey iyo kuwii boqol boqol u taliyey, iyo saraakiishii ciidanku. maalkii boolida ahaa oo dagaalka lagu soo dhacay waxay quduus uga dhigeen si loogu cusboonaysiiyo gurigii rabbiga. oo kulli waxyaalihii ay quduus ka dhigeen samuu'eel oo wax arke ahaa, iyo saa'uul ina qiish, iyo abneer ina neer, iyo yoo'aab oo ay seruuyaah dhashay, iyo wax alla wixii quduus laga dhigay oo dhammu waxay ku jireen gacantii shelomood iyo tii walaalihiis. oo kenanyaah iyo wiilashiisii oo ahaa reer isehaarna waxay saraakiil iyo xaakinno u ahaayeen hawlaha dibadda oo reer binu israa'iil. oo xashabyaah iyo walaalihiis oo ahaa reer xebroon, oo weliba ahaa rag xoog badan, oo tiradoodu ahayd kun iyo toddoba boqol oo nin, waxay u talin jireen reer binu israa'iilka dhanka galbeed oo webi urdun ka shisheeyey, iyo shuulkii rabbiga oo dhan, iyo adeegiddii boqorkaba. oo reer xebroonna yeriyaah madax buu ahaa, intaasu waa reer xebroon sidii dadka reerahoodu u kala dhasheen. oo waxaa iyaga la doondoonaay sannaddii afartanaad oo boqortooyadii daa'uud, oo waxaa iyaga dhexdoodii laga helay rag xoog badan oo jooga yacerer tii reer gilecaad. oo walaalihiis oo ahaa rag xoog badanuna waxay ahaayeen laba kun iyo toddoba boqol oo nin, oo ah madaxdii qolooyinka kuwaasoo boqor daa'uud uu ka dhigay inay taliyayaal ugu ahaadaan reer ruubeen, iyo reer gaad, iyo qabiilkii reer manaseh badhkiis, xagga wax kasta oo xag ilaah ku saabsan, iyo xagga danaha boqorkaba.

27

haddaba waa tan reer binu israa'iil sidii tiradoodu ay ahayd, waxayna ahaayeen madaxdii qolooyinka, iyo kuwii kun kun u taliyey, iyo kuwii boqol boqol u taliyey, iyo saraakiishoodii boqorka uga adeegi jiray wax kasta oo ku saabsan kooxihii soo geli jiray oo bixi jiray bil kasta oo ah bilaha sannadda oo dhan; koox kasta tiradeedu waxay ahayd afar iyo labaatan kun oo nin. oo kooxdii kowaad ee bixi jirtay bishii kowaad waxaa madax u ahaa yaashaabaac inna sabdii'eel, oo kooxdii isana waxaa ku jiray afar iyo labaatan kun oo nin. oo isagu wuxuu ahaa reer feres, wuxuuna ugu wada sarreeyey saraakiishii ciidanka oo bishii kowaad bixi jiray oo dhan. oo kooxdii bishii labaadna waxaa madax u ahaa doday oo ahaa reer axoo'ax, oo kooxdii isana waxaa ku jiray miqlood oo taliye ahaa, oo kooxdii isana waxaa ku jiray afar iyo labaatan kun oo nin. oo sirkaalkii saddexaad ee ciidanka oo bishii saddexaad bixi jirayna wuxuu ahaa benaayaah oo madax ahaa oo ahaa inna wadaadkii ahaa yehooyaadaac, oo isaga kooxdii isana waxaa ku jiray afar iyo labaatan kun oo nin. oo kaasu waa benaayaah oo ahaa kii ugu xoog badnaa soddonkii, oo weliba soddonka madax u ahaa, oo kooxdii isana waxaa ku

jiray wiilkiisii cammiisaabaad. oo sirkaalkii afraad ee bishii afraad bixi jirayna wuxuu ahaa casaahel oo ahaa yoo'aab walaalkiis, wiilkiisii sebadyaahna wuu ku xigay, oo isaga kooxdii isana waxaa ku jiray afar iyo labaatan kun oo nin. oo sirkaalkii shanaad ee bishii shanaad bixi jirayna wuxuu ahaa shamhuud oo ahaa reer yisraax, oo kooxdii isana waxaa ku jiray afar iyo labaatan kun oo nin. oo sirkaalkii lixaad oo bishii lixaad bixi jirayna wuxuu ahaa ciiraa ina ciqeesh oo ahaa reer teqooca, oo isaga kooxdii isana waxaa ku jiray afar iyo labaatan kun oo nin. oo sirkaalkii toddobaad ee bishii toddobaad bixi jirayna wuxuu ahaa xeles oo ahaa reer feloonii, oo ka ahaa reer efrayim, oo isaga kooxdii isana waxaa ku jiray afar iyo labaatan kun oo nin. oo sirkaalkii siddeedaad oo bishii siddeedaad bixi jirayna wuxuu ahaa sibbekay oo ahaa reer xushaad, oo ka ahaa reer serax, oo isaga kooxdii isana waxaa ku jiray afar iyo labaatan kun oo nin. oo sirkaalkii sagaalaad ee bishii sagaalaad bixi jirayna wuxuu ahaa abiiceser oo ahaa reer canaato, oo ka ahaa reer benyaamiin, oo isaga kooxdii isana waxaa ku jiray afar iyo labaatan kun oo nin. oo sirkaalkii tobnaad ee bishii tobnaad bixi jirayna wuxuu ahaa maharar oo ahaa reer netofaah oo ka ahaa reer serax, oo isaga kooxdii isana waxaa ku jiray afar iyo labaatan kun oo nin. oo sirkaalkii kow iyo tobnaad ee bishii kow iyo tobnaad bixi jirayna wuxuu ahaa benaayaah oo ahaa reer fircaatoon, oo ka ahaa reer efrayim, oo isaga kooxdii isana waxaa ku jiray afar iyo labaatan kun oo nin. oo sirkaalkii laba iyo tobnaad ee bishii laba iyo tobnaad bixi jirayna wuxuu ahaa xelday oo ahaa reer netofaah, oo ka ahaa reer cotnii'eel, oo isaga kooxdii isana waxaa ku jiray afar iyo labaatan kun oo nin. oo weliba waxaa qabiilooyinkii reer binu israa'iil u talinay kuwan: reer ruubeen waxaa u talinayay eliceser ina sikrii oo taliye ahaa, reer simecoonna waxaa u talinayay shefatyaah ina macakaah, reer laawina waxaa u talinayay hashabyaah ina qemuu'eel, reer haaruunna waxaa u talinayay saadoq, reer yahuudahna waxaa u talinayay elihu, oo daa'uud walaalihiis ka mid ahaa, reer isaakaarna waxaa u talinayay coomrii ina miikaa'eel, reer sebulunna waxaa u talinayay yishmacyaah ina cobadyaah, reer naftalina waxaa u talinayay yereemood ina casrii'eel, reer efrayimna waxaa u talinayay hoosheeca ina casasyaah, oo reer manaseh badhkiisna waxaa u talinayay yoo'eel ina fedaayaah, reer manaseh badhkiisii kale oo joogay dalka gilecaadna waxaa u talinayay iddo ina sekaryaah, reer benyaamiinna waxaa u talinayay yacasi'eel ina abneer, reer daanna waxaa u talinayay casareel ina yeroxaam. oo kuwaasu waxay ahaayeen saraakiishii qabiilooyinka reer binu israa'iil. laakiinse daa'uud ma uu tirinin intoodii labaatan sannadood ka yarayd, maxaa yeelay, rabbigu wuxuu yidhi inuu reer binu israa'iil u badinayo sida xiddigaha samada oo kale. yoo'aab oo ay seruuyaah dhashay ayaa bilaabay inuu dadka tirsho, laakiinse ma uusan dhammayn, oo tirintaas aawadeed ayaa reer binu israa'iil cadho ugu soo degtay, oo tiradiina laguma darin xisaabtii kiitaabkii taariikhda oo boqor daa'uud. oo boqorka khasnadihiisana waxaa u talinayay casmaawad ina cadii'eel, oo guryihii wax lagu kaydiyey ee beeraha

ku yiil, iyo kuwii ku yiil magaalooyinka, iyo tuu-looyinka, iyo qalcadhaba waxaa u talinayay yoon-ataan ina cusiyaa. oo kuwii samayn jiray shuqulka beeraha inay dhulka qodaanna waxaa u talinayay ces-rii ina keluub. oo beeraha canabka ahna waxaa u talinayay shimcii oo ahaa reer raamad, oo guryihii lagu kaydiyey khamrigii laga helay beeraha canabka ahna waxaa u talinayay sabdii oo ahaa reer shifmii. oo dhirtii saytuunka ahayd iyo dhirtii darayga ahayd oo dalkii dooxada ahaa ku yiilna waxaa u talinayay bacal xaanaan oo ahaa reer geder, guryihii saliidda lagu kaydiyeyna waxaa u talinayay yoo'aash. oo lo'dii shaaroon daaqi jirtayna waxaa u talinayay shitray oo ahaa reer shaaroon, oo lo'dii dooxooyinka joogtayna waxaa u talinayay shaafaad ina adlay, oo geelashana waxaa u talinayay oobiil oo ahaa reer ismaaciil, oo dameerahana waxaa u talinayay yexdeyaah oo ahaa reer meeronotii, oo adhyahana waxaa u talinayay yaasiis oo ahaa reer hagrii. oo kulli intaas oo dhammu waxay ahaayeen taliyayaashii maalkii boqor daa'uud. oo weliba yoonataan oo ahaa daa'uud adeerkiis wuxuu ahaa lataliye waxgarasho weyn leh, iyo kar-raaniba, oo yexii'eel ina xakmooniiina wuxuu la ji-ray boqorka wiilashiisa. oo axiitofelna wuxuu ahaa boqorka lataliyihiisa, oo xuushay oo ahaa reer arki-ina wuxuu ahaa boqorka saaxiibkiis. oo axiitofelna waxaa ku xigay yehooyaadaac ina benaayaah, iyo aabyaataar, oo boqorka ciidankiisana waxaa sirkaal u ahaa yoo'aab.

28

markaasaa daa'uud wuxuu yeruusaalem ku soo wada shiriyey amiirradii reer binu israa'iil oo dhan, iyo amiirradii qabiilooyinka, iyo saraakiishii kooxihii boqorka mile milaha ugu adeegi jiray, iyo kuwii kun kun u talin jiray iyo kuwii boqol boqol u talin ji-ray, iyo taliyayaashii xukumi jiray maalka iyo han-tidii boqorka iyo tii wiilashiisaba, iyo saraakiishii iyo raggii xoogga badnaa, xataa kulli raggii xoogga bad-naa oo dhanba. markaasaa boqor daa'uud cagaha isku taagay, oo wuxuu yidhi, walaalahay iyo dad-kaygiyow, iyo maqla. aniga waxaa qalbigayga ku jir-tay inaan guri nasasho u dhiso sanduuqa axdiga rab-biga iyo meel uu ilaahennu cago saaro, oo dhismi-hiina alaab baan u diyaariyey. laakiinse ilaah baa igu yidhi, waa inaad guri u dhisin magacayga aawadiis, maxaa yeelay, waxaad tahay nin dagaal, oo dhiig baad daadisay. habase yeeshee rabbiga ilaaha reer binu is-raa'iil ahu wuxuu iga doortay reerkii aabbahay oo dhan inaan weligay ahaado boqor reer binu israa'iil u taliya, waayo, isagu wuxuu yahuudah u doortay inuu amiir ahaado, oo reer yahuudahna wuxuu ka doortay reerkii aabbahay, oo wiilashii aabbahayna aniguu igala dhex baxay oo igu farxay inuu iga dhigo bo-qor u taliya reer binu israa'iil oo dhan. rabbigu wi-lal badan buu i siiyey oo wuxuu wiilashaydii oo dhan ka doortay wiilkayga sulaymaan inuu carshiga bo-qortooyada rabbiga ku fadhiisto oo uu reer binu is-raa'iil u taliyo. oo wuxuu igu yidhi, wiilkaaga su-laymaan ayaa dhisi doona gurigayga iyo barxadahay-gaba, waayo, waxaan isaga u doortay inuu ahaado wi-lkaygii, oo anna waxaan isaga u ahaan doonaa aab-

bihiis. oo anigu boqortooyadiisaan xoogayn doonaa weligeed, hadduu ku sii adkaado inuu sameeyo amar-radayda iyo xukummadayda, siday maantadan tahay. haddaba sidaas daraaddeed reer binu israa'iil oo dhan oo ah shirkii rabbiga hortooda, iyo iyadoo uu ilaa-heennu ina maqlayo, dhawra oo doondoona amar-rada rabbiga ilaahennu ah oo dhan inaad idinku han-tidaan dalkan wanaagsan oo aad weliba carruurtiinna idinka dambaysana uga tagtaan dhaxal weligiis ra-a-gaya. haddaba sulaymaanow, wiilkaygiyow, ilaahii aabbahaa garo, oo ugu adeeg qalbi qumman iyo maan raalli ah, waayo, rabbigu wuxuu baadhaa qalbiyada oo dhan, wuuna wada gartaa malayaasha fikirrada oo dhan, oo haddaad isaga doondootid waad heli doontaa, laakiinse haddaad isaga ka tagtid wuu ku xoori doonaa weligaaba. haddaba iska jir, waayo, rabbigu wuxuu kuu doortay inaad meesha quduuska ah guri u dhistid. xoog yeelo oo samee. markaasaa daa'uud wiilkiisii sulaymaan siiyey tilmaantii balbal-adii macbudka, iyo tii guryihiisa, iyo tii khasnadihi-isa, iyo tii qowladihiisa sare, iyo tii qolalkiisa hoose, iyo tii meeshii daboolka kafaaragudka. oo wuxuu kaloo siiyey kulli wixii uu ruuxii ku hayay tilmaan-toodii oo dhan, kuwaasoo ah barxadihii guriga rab-biga, iyo qolalkii ku wareegsanaa oo dhan, iyo khas-nadihii guriga ilaah, iyo khasnadihii alaabta qudu-uska ah la dhigi lahaa, iyo weliba tilmaantii koox-ihihi ahaa wadaaddada iyo reer laawi, iyo shuulkii laga qaban lahaa guriga rabbiga oo dhan, iyo wee-lashii guriga lagaga adeegi lahaa oo dhan, iyo tilmaan-tii dahabkii loo miisaami lahaa weelasha dahabka ah, oo ah kulli weelasha lagu adeegi lahaa cayn kasta oo adeegid ah, iyo tii lacagtii loo miisaami lahaa kulli weelasha lacagta ah oo ah kulli weelasha lagu adeegi lahaa cayn kasta oo adeegid ah, iyo weliba tii dahabkii loo miisaami lahaa laambadaha dahabka ah, iyo laam-badahooda yaryar ee dahabka ah oo dhan, laambad kasta iyo laambadaheeda yaryarba miisaankooda, iyo tii lacagtii loo miisaami lahaa laambadaha lacagta ah, laambad kasta iyo laambadaheeda yaryarba mi-isaankooda, si waafaqsan wixii laambad kasta lagu qaban lahaa, iyo tii dahabkii loo miisaami lahaa mi-isaska kibista tusniinta, miis kasta miisaankiisa, iyo tii lacagtii miisaaka lacagta ah, iyo tilmaantii muda-cyada, iyo maddiibadaha, iyo koobabka laga samayn lahaa dahab saafi ah, oo baquliyada dahabka ahna baaquli kasta dahabkiisii miisaankiisa, oo baquliyada lacagta ahna baquli kasta lacagtiisii miisaankeeda, iyo tilmaantii girgiraha fooxa dahabkiisa la faaseeyey mi-isaankiisa, iyo tilmaantii dahabka loo miisaami lahaa naqshadda gaadhifaraska, iyo keruubiimtii baalas-hooda kala bixisay oo ku qarisay sanduuqii axdiga rabbiga. oo daa'uud wuxuu yidhi, waxan oo dhan waxaa laygu garansiyeey qornin laga helay gacantii rabbiga, si aan ku garto tilmaantan shuqulkeeda oo dhan. markaasaa daa'uud wuxuu wiilkiisii sulaymaan ku yidhi, xoog yeelo oo aad u dhiirranow, oo haw-shan samee, oo la cabsan, hana qalbi jabin, waayo, rabbiga ilaaha ah oo ah ilaahayga ayaa kula jira, oo isagu kuma gabi doono, kumana dayrin doono, jeer la wada dhammeeyo kulli shuqulka adeegidda guriga rabbiga oo dhan. oo bal eeg, waxaa jooga kooxaha ah wadaaddada iyo reer laawi, inay dhammaan qabtaan

adeegidda guriga ilaah, oo waxaa kula jiri doona oo hawl kasta qaban doona nin kasta oo adeegid kasta sanco u yaqaan oo raalli ah, oo weliba saraakiisha iyo dadka oo dhammuna amarkaaga way oggolaan doonaan.

29

markaasaa boqor daa'uud shirkii oo dhan ku yidhi, wiilkayga sulaymaan oo ilaahu keligiis doortay, weli wuu yar yahay, waana tabar daranyahay, oo shuqulkuna waa weyn yahay, waayo, guriga nin loo dhisii maayo, laakiinse waxaa loo dhisiyaa rabbiga ilaaha ah. haddaba xooggaygii oo dhan ayaan gurigii ilaahayga u diyaarshay dahabka laga sameeyo alaabta dahabka, iyo lacagta laga sameeyo alaabta lacagta ah, iyo naxaasta laga sameeyo alaabta naxaasta ah, iyo birta laga sameeyo alaabta birta ah, iyo qoriga laga sameeyo alaabta qoriga ah, iyo dhagaxyo onika la yidhaahdo, iyo dhagaxyada la dejiyo oo wax lagu qurxiyo oo midabyo kala cayncayn ah, iyo cayn kasta oo dhagaxyo qaaliya ah, iyo dhagaxyo badan oo marmar ah. oo taas daraaddeed waxaan guriga ilaahayga siinayaa khasnad mulkigayga ah oo dahab iyo lacag ah, taasoo aan ku jirin wixii aan u diyaariyey gurigii quduuska ah, waxa weeye saddex kun oo talanti oo dahab ah oo weliba ah dahabkii oofir, iyo toddoba kun oo talanti oo ah lacag la faa'ideeyey, in lagu dahaadho guryaha derbiyadoodii oo dhan, iyo in dahab laga sameeyo alaab dahab ah, iyo in lacag laga sameeyo alaab lacag ah, iyo shuqul kasta oo ay kuwa sancada yaqaan gacmahooda ku qabtaan. haddaba yaa raalli ka ah oo maantadan nafsaddiisa rabbiga u bixinaya? markaas amiiradii reeraha iyo amiiradii qabiilooyinka reer binu israa'iil iyo kuwii kun kun u taliyey, iyo kuwii boqol boqol u taliyey, iyo taliyayaashii boqorka hawshiisa xukumi jirayba waxay bixiyeen wax ay raalli ka yihiin. oo adeegidda guriga ilaah daraaddeed waxay u bixiyeen shan kun oo talanti iyo toban kun oo dirham oo dahab ah, iyo toban kun oo talanti oo lacag ah, iyo siddeed iyo toban kun oo talanti oo naxaas ah, iyo boqol kun oo talanti oo bir ah. oo kuwii dhagxanta qaaliga ah laga helayna waxay siiyeen khasnaddii guriga rabbiga, waxaana loo dhiibay gacantii yexii'eel oo ahaa reer gershoon. markaasaa dadkii aad ugu farxay raalliniimadii ay raalligooda wax ku bixiyeen aawadeed, maxaa yeelay, iyagu qalbi qumman ayay rabbiga wax ugu bixiyeen iyagoo raalli ka ah, oo boqor daa'uudna farxad weyn buu farxay. haddaba sidaas daraaddeed ayaa daa'uud rabbiga ku ammaanay shirkii oo dhan hortiiisa, oo yidhi, rabbiyow, awoongayo israa'iil ilaahisiiyow, weligaa iyo weligaaba ammaanuu ha kuu ahaato. rabbiyow, weynaanta, iyo xoogga, iyo ammaanta, iyo guusha, iyo haybaddaba adigaa iska leh, waayo, waxa samada ku jira oo dhan iyo waxa dhulka saaraba adigaa iska leh. rabbiyow, boqortooyada adigaa iska leh, oo adiga waxaa lagu sarraysiiyaa sidii madax wax kasta ka sarreeya. oo maal iyo sharafulba xaggaagay ka yimaadaan, oo wax kasta adigaa u taliya, oo gacantaadana waxaa ku jira xoog iyo itaal, oo gacantaada weeye midda wax weynayn karta oo qof kastaba xoog

siin karta. haddaba sidaas daraaddeed, ilaahayagi-yow, waannu kugu mahadnaqaynaa, oo magacaaga haybadda badanna waannu ammaanaynaa. laakiinse bal anigu yaan ahay, dadkayguse waa ayo, inaan annagu awoodno inaan sidan wax u bixinno annagoo raalli ka ah? waayo, wax kastaaba xaggaagay ka yimaadeen, oo anna waxaagii baan wax ka siinnay. waayo, annagu hortaada waxaannu ku nahay shisheeyayaal sodcaal ah, sidii awoowayaashayyo oo dhammu ay ahaan jireen, oo cimrigayaga aan dhulka joognaana waa sida hoos oo kale, oo wax la filayaana ma jiro. rabbiyow ilaahayagi-yow, kaydkaannu u diyaarinnay inaan guri ugu dhiso magacaaga quduuska ah dhammaantiis wuxuu ka yimid gacantaada oo kulligiisna adigaa iska leh. weliba waan ogahay, ilaahayow, inaad qalbiga intixaan, oo aad qummanaanta ku faraxdid. oo aniguna iyadoo qalbigaygu qumman yahay ayaan waxyaalahan oo dhan bixiyeey anigoo raalli ah, oo haddana farxad baan ku arkay dadkaaga halkan jooga oo wax bixi-inaya iyagoo raalli ah. rabbiyow, awoowayaashayyo ibraahim iyo isxaaq iyo israa'iil ilaahoodiiyow, weligaaba saas ka yeel malayaasha fikirrada qalbiga dadkaaga, oo qalbigoodana xaggaaga u soo toosi. oo wiilkayga sulaymaanna waxaad siisaa qalbi qumman oo uu ku dhawro amarradaada iyo markhaatigaaga iyo qaynuunnadaada, inuu waxyaalahan oo dhan sameeyo, iyo inuu dhiso gurigii aan wax u sii diyaarshay. markaasaa daa'uud wuxuu shirkii oo dhan ku yidhi, haddaba rabbiga ilaahiinna ah ammaana. kolkaasay shirkii oo dhammu ammaaneen rabbiga ah ilaaha awoowayaashood, oo intay madaxa foororiyeen ayay u sujuudeen rabbiga iyo boqorkaba. oo subaxdii maallintaas ka dambaysay ayay rabbiga u bixiyeen allabaryo iyo qurbaanno la gubo oo ah kun dibi, iyo kun wan, iyo kun baraar ah, iyo qurbaannadooda cabniinka ah, iyo allabaryo tiro badan oo reer binu israa'iil oo dhan loo bixiyeey. oo maallintaas iyagoo aad u faraxsan ayay rabbiga hortiiisa wax ku cuneen oo wax ku cabbeen. oo sulaymaan ina daa'uud ayay mar labaad boqreen, oo isaga rabbiga ugu subkeen inuu madax ahaado, saadooqna inuu wadaad ahaado. markaasaa sulaymaan carshigii rabbiga ku fadhiistay isagoo jagadii aabbihiis daa'uud boqor ka ah, wuuna barwaaqoobay, oo reer binu israa'iil oo dhammuna isagay addeceen. oo amiiradii oo dhan iyo raggii xoogga badnaa iyo boqor daa'uud wiilashisii kale oo dhammuba boqor sulaymaan ayay addeceen oo ka wada dambeeyeen. oo rabbiguna sulaymaan aad iyo aad buu ugu weyneeyey reer binu israa'iil oo dhan hortooda, oo wuxuu isaga siiyey boqortooyo haybad leh oo ayan lahaan jirin boqorradii reer binu israa'iil oo isaga ka horreeyey oo dhammu. haddaba daa'uud ina yesay wuxuu boqor u ahaan jiray reer binu israa'iil oo dhan. oo wakhtigii uu reer binu israa'iil boqor u ahaana wuxuu ahaa afartan sannadood; toddoba sannadood ayuu xeebroon boqor ka ahaa, saddex iyo soddon sannadoodna wuxuu boqor ka ahaa yeruusaaleem. oo wuxuu dhintay isagoo oday ah oo ka dhergay cimri, iyo maal, iyo sharafta, oo waxaa meeshiisii boqor ka noqday wiilkiisii sulaymaan. haddaba boqor daa'uud falimihiisii, intii hore iyo intii dambeba, waxay ku qoran yihiin taari-

ikhdii samuu'eel oo wax arke ahaa, iyo taariikhdii nebi naataan, iyo taariikhdii gaad oo isna wax arke ahaa. oo waxaa halkaas ku qoran kulli wakhtiyadii ay soo mareen boqortooyadiisii iyo xooggiisii, iyo wakhtiyadii ay isaga iyo reer binu israa'iil, iyo boqortooyooyinkii waddammada oo dhammuba soo mareen.

oo sulaymaan ina daa'uud boqortooyadiisuu ku xoogaystay, oo rabbigii ilaahiisa ahaa waa la jiray oo aad iyo aad buuna u weyneeyey. oo sulaymaan baa la hadlay reer binu israa'iil oo dhan oo ahaa kuwii kun kun u talin jiray, iyo kuwii boqol boqol u talin jiray, iyo xaakinnadii, iyo amiir kasta oo dalka reer binu israa'iil joogay kuwaasoo ahaa madaxdii reer-aha. markaasaa sulaymaan iyo shirkii isaga la jiray oo dhammu waxay tageen meeshii sare oo gibecoon ku tiil, waayo, halkaas waxaa tiil teendhadii shirka oo rabbiga, taasoo muuse oo ahaa rabbiga addoonkiisii uu cidlada ku sameeyey. laakiinse sanduuqii axdiga ilaah daa'uud baa ka soo qaaday qiryad yecaariim oo wuxuu keenay meeshii daa'uud u diyaariyey, waayo, isagu yerusaaalem ayuu teendho uga dhishay. oo weliba meeshii allabariga ee naxaasta ahayd oo uu be-saleel ina uurii oo ahaa reer xuur sameeyey halkaasay tiil taambuugga rabbiga hortiisa. oo halkaasay sulaymaan iyo shirkiiiba rabbiga ka doonayeen. markaasaa sulaymaan kor ugu baxay meeshii allabariga ee nax-aasta ahayd oo rabbiga hor tiil, taasoo teendhadii shirka hor qotontay, oo wuxuu ku dul bixiyeey kun qurbaan oo la gubo. oo habeenkaas ayaa ilaah sulaymaan u muuqday oo ku yidhi, i bari waxaad doon-aysid aan ku siiyee. markaasaa sulaymaan ilaah ku yidhi, aabbahay daa'uud si weyn baad ugu naxari-isatay, anigana boqor baad igaga dhigtay meeshiisii. haddaba rabbiyow ilaahow, ballankaagii aad aabba-hay daa'uud u ballaqaaday ha dhismo, waayo, wax-aad boqor iiga dhigtay dad tiradiisu tahay sida ci-idda dhulka. haddaba waxaad i siisaa xigmad iyo aqoon si aan dadkan hortooda ugu baxo oo ugu soo galo, waayo, dadkaagan tirada badan bal yaa xukumi kara? markaasaa ilaah wuxuu sulaymaan ku yidhi, waxyaalaha qalbigaaga ku jiray aawadood oo ah adi-goo aan i weyddiisan maal, iyo hodan, amase sharaf, amase kuwa adiga ku neceb noloshooda, ama aadan i weyddiisan cimri dheer, laakiinse aad i weyddiisa-tay xigmad iyo aqoon aad ku xukuntid dadkaga aan boqorka kaaga dhigay, ayaa xigmad iyo aqoonba lagu siiyey, oo anna waxaan ku siinayaa maal, iyo hodan, iyo sharaf ayan lahaan jirin boqorradii kaa horreeyey oo dhammu, oo ayan kuwa kaa dambeeya oo dham-muna taasoo kale lahaan doonin. markaasaa sulay-maan ka soo noqday meeshii sare oo gibecoon ku tiil iyo teendhadii shirka, oo yimid yerusaaalem, reer binu israa'iil buuna boqor u noqday. sulaymaanna wuxuu urursaday gaadhifardood iyo rag fardooley ah, oo wuxuu lahaa kun iyo afar boqol oo gaadhi-faras, iyo laba iyo toban kun oo nin oo fardooley ah, oo wuxuu fadhiisiyey magaalooyinkii gaadhifar-doodka, oo qaarna boqorkay yerusaaalem la joogeen. oo boqorku wuxuu lacag iyo dahabba yerusaaalem kaga dhigay sida dhagaxyo oo kale. oo geedo kedar ahna wuxuu u soo badiyey oo ka dhigay sida geedaha darayga ah oo dhulka hoose ka baxa oo kale. oo sulaymaan farduhuu haystayna waxaa laga keenay dalka masar, oo boqorka baayacmushtiriyaahisii ayaa raxan raxan u soo kaxeeyey iyagoo raxanba iib-gaar ah siiyey. oo gaadhifaras wuxuu masar kaga soo bixi jiray lix boqol oo sheqel oo lacag ah, farasna

boqol iyo konton sheqel; oo saasoo kalay ugu wada keeni jireen boqorradii reer xeed oo dhan iyo boqor-radii reer suuriyaba.

2

haddaba sulaymaan wuxuu u qasdiyey inuu guri u dhiso rabbiga magiciisa, iyo guri kale oo boqor-tooyadiisu leedahay. markaasaa sulaymaan wuxuu qortay toddobaatan kun oo xammaal, iyo siddeetan kun oo nin oo buuraha dhagax ka jari jiray, iyo sad-dex kun iyo lix boqol oo nin oo iyaga u taliya. oo sulaymaanna wuxuu u cid diray xuuraam oo ahaa bo-qorkii tuross oo ku yidhi, sidaad u yeeshay aabbahay daa'uud markaad isaga u soo dirtay alwaax kedar ah oo uu ku dhisto guri uu ku hoydo, anigana sidii oo kale ii yeel. bal eeg, waxaan guri u dhisayaa magaca rabbiga ilaahayga ah, inaan isaga quduus uga dhigo, oo hortiisa lagu shido foox udgoon, oo la hor dhigo kibista tusniinta oo joogtada ah, oo la bixiyo qur-baannada la gubo subaxda iyo fiidka, iyo sabtiyada, iyo markay bilaha cusubu dhashaan, iyo ciidaha rab-biga ilaahayaga ah. kaasuna waa amar reer binu is-raa'iil weligiis la amray. oo guriga aan dhisayaana waa weyn yahay, maxaa yeelay, ilaahayagu waa weyn yahay oo waa ka wada sarreeyaa ilaahyada oo dhan. laakiinse bal yaa isaga guri u dhisi kara, maxaa yee-lay, samada iyo samada samooyinkuba isaga ma qaadi karaan? bal markaan guri u dhisayo, yaan ahay anigu, inaan hortiisa foox ku shido oo keliya mooy-aane? haddaba waxaad ii soo dirtaa nin yaqaan san-cada dahabka, iyo lacagta, iyo naxaasta, iyo birta, iyo guduuodka, iyo casaanka, iyo buluugga, kaasoo si wa-can u yaqaan sancada xaradhka, inuu la jiro ragga saanacyada ah oo ila jooga dalka yahuudah iyo yeru-usaaalem, kuwaasoo uu aabbahay daa'uud diyaariyey. oo weliba waxaad dalka lubnaan iiga soo dirtaa geedo kedar ah iyo geedo beroosh ah iyo geedo almuug ah, waayo, waan ogahay in addoommadaadu sanc-o u leeyihiin inay lubnaan alwaax ka soo jaraan, oo bal eeg addoommadayduna waxay la jiri doonaan addoommadaada, si ay iigu diyaariyaan alwaax faro badan, waayo, guriga aan dhowaan dhisi doonaa wuxuu ahaan doonaa mid yaab weyn oo badan. oo bal eeg, anigu addoommadaada alwaaxda jaraya wax-aan siin doonaa labaatan kun oo kor oo ah sarreen la tumay, iyo labaatan kun oo kor oo ah shaciir, iyo labaatan kun oo bad oo khamri ah, iyo labaatan kun oo bad oo saliid ah. markaasaa xuuraam oo ahaa boqorkii tuross wuxuu ku soo jawaabay warqad uu u soo qoray sulaymaan oo wuxuu ku yidhi, rabbigu dadkiisa waa jecel yahay, sidaas daraaddeed buu bo-qor kaaga dhigay. oo weliba xuuraam wuxuu kaloo yidhi, ammaan waxaa leh rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil oo sameeyey samada iyo dhulkaba, oo bo-qor daa'uudna siiyey wiil xigmad leh oo ay ka bu-uxaan caqli iyo waxgarasho oo doonaya inuu rab-biga guri u dhiso iyo guri ay boqortooyadiisu leeda-hay. oo haddaba waxaan kuu soo diray nin saanaa ah oo waxgarad miidhan ah kaasoo ah xuuraamaabbi. oo isaga waxaa dhashay naag reer daan ah oo aabbi-hiisna wuxuu ahaa nin reer tuross ah. isagu wuxuu yaqaan sancada dahabka, iyo lacagta, iyo naxaasta,

iyoo birta, iyo dhagaxa, iyo alwaaxda, iyo guduudka, iyo buluugga, iyo dharka wanaagsan, iyo casaanka, oo weliba wuxuu yaqaan inuu xaradh cayn kasta ah xardho iyo inuu wax kasta hindiso; haddaba isaga meel ha laga dhex siiyo raggaaga saanacyada ah iyo sayidkayga daa'uud oo aabbahaa ah raggiisa saanaacyada ah. haddaba sarreenkii iyo shaciirkii, iyo saliiddii iyo khamrigii aad ka hadashay noo soo dir, sayidkaygiyow. oo annana in alla intaad u baahan tahay oo alwaax ah ayaannu lubnaan kaaga soo jaraynaa; oo yaafaa xaggeeda ayaannu badda kuu soo sabbaysiinaynaa, markaasaad yeruusaaleem u qaadan doontaa. markaasaa sulaymaan wada tiriyey shisheeyayaashii dadka israa'iil degganaa oo dhan, oo wuxuu u tiriyey sidii aabbihiis daa'uud u tiriyey oo kale, oo waxay noqdeen boqol iyo saddex iyo konton kun iyo lix boqol oo qof. oo wuxuu iyagii ka dhigay toddobaatan kun oo xammaal, iyo siddeetan kun oo nin oo buuraha geedo ka jara, iyo saddex kun iyo lix boqol oo nin oo dadka u taliya oo shuqulka u dira.

3

markaasaa sulaymaan bilaabay inuu gurigii rabbiga yeruusaaleem ka dhiso oo ka dul dhisoo buur moriyaah oo ahayd meeshii rabbigu ugu muuqday aabbihiis daa'uud, oo wuxuu wax ku diyaarshay meeshii daa'uud doortay oo ahayd meeshii wax lagu tumi jiray oo uu aarnaankii reer yebuus lahaa. oo wuxuu dhi-mihii bilaabay sannaddii afraad oo boqortooyadiisa, bisheedii labaad, maalinteedii labaad. haddaba kanu waa aasaaskii sulaymaan u dhigay dhiismihii guriga ilaah. oo dhererku markii cabbirkii hore lagu xisaabo wuxuu ahaa lixdan dhudhun, oo ballaadhkiisuna wuxuu ahaa labaatan dhudhun. oo bal-baladii guriga ka horraysayna dhererkeedu wuxuu le'ekaa guriga ballaadhkiisu oo labaatan dhudhun ahaa, oo sarajooggeeduna wuxuu ahaa boqol iyo labaatan dhudhun, oo wuxuu gudaha hoose kaga dahaadhay dahab saafiya. oo gurigii weynaa wuxuu saqaf hoose uga dhigay qoryo beroosh ah oo uu dahab wanaagsan ku dahaadhay, oo wuxuuna ku xardhay geedo timireed iyo silsilado. oo gurigiina wuxuu ku qurxiyey dhagaxyo qaali ah, dahabkuna wuxuu ahaa dahabkii farwaayim. oo gurigiina iyo alwaaxdii saqafka haysay, iyo fayaaradihiisii, iyo derbiyadiisii, iyo albaabbadiisiiiba wuxuu ku dahaadhay dahab, oo derbiyadana kerubiim buu ku xardhay. oo wuxuu sameeyey gurigii ugu wada quduusnaa, dhererkiisuna wuxuu le'ekaa guriga ballaadhkiisa oo labaatan dhudhun ahaa, oo ballaadhkiisuna wuxuu ahaa labaatan dhudhun, oo isagana wuxuu ku dahaadhay dahab wanaagsan oo gaadhaya lix boqol oo talanti. oo musmaarrada miisaankooduna wuxuu ahaa konton sheqel oo dahab ah, oo qolalkii sarena wuxuu ku dahaadhay dahab. oo guriga ugu wada quduusan gudihiisana wuxuu ku sameeyey laba keruub oo wax xardhan ah, oo iyagana dahab baa lagu dahaadhay. kerubiimta baalashooda dhererkooduna wuxuu ahaa labaatan dhudhun; mid baalkiisu wuxuu ahaa shan dhudhun oo wuxuu gaadhi karay guriga derbigiisa, oo kan kalena wuxuu ahaa shan dhudhun sidaasoo kale oo

wuxuu gaadhi karay baalka keruubka kale. oo keruubka kale baalkiisuna wuxuu ahaa shan dhudhun, oo wuxuu gaadhi karay guriga derbigiisa kale; oo baalka kalena sidaasoo kale wuxuu ahaa shan dhudhun oo wuxuu gaadhi karay baalka keruubka kale. oo kerubiimtaas baalashoodu way kala baxsanaayeen intii labaatan dhudhun ah; oo cagahooday ku taagnaayeen, wejyadooduna waxay u jeedeen guriga gudihiisa. oo haddana wuxuu ilxidhka ka dhigay buluug, iyo guduud, iyo casaan, oo maro wanaagsan laga sameeyey, oo kerubiim lagu daabacay. oo weliba guriga hortiiisana wuxuu ku sameeyey laba tiir oo mid kasta dhererkiisu yahay shan iyo soddon dhudhun, oo mid kastana taajkii saarnaan wuxuu ahaa shan dhudhun. oo wuxuu kaloo sameeyey silsilado u eg kuwii guriga quduuska ah markaasuu saaray tiirarka dushoodii; oo wuxuu kaloo sameeyey boqol rummaan oo silsiladihii buu ku dhejiyey. markaasuu tiirarkii qotomiyeey macbudka hortiiisa, mid dhanka midigta, kii kalena dhanka bidixda, oo kii dhanka midigta ahaa magiciisii wuxuu u bixiyeey yaakiin, kii dhanka bidixda ahaana wuxuu u bixiyeey bocas.

4

oo weliba wuxuu kaloo sameeyey meel allabari oo naxaas ah oo dhererkeedu labaatan dhudhun yahay, sarajooggeeduna labaatan dhudhun yahay. oo wuxuu kaloo sameeyey berkeddii naxaasta ahayd, oo qarkeedu gees ilaa ka gees wuxuu isu jiray toban dhudhun, wayna wareegsanayd, oo sarajooggeeduna wuxuu ahaa shan dhudhun, wareeggeeduna wuxuu ahaa soddon dhudhun. oo hoosteedana waxaa ku yiil wax dibiyo u eg oo ku wareegsanaa, dhudhunba toban, oo berkedda oo dhan hareeraheeda ku wareegsanaa. oo dibiyadu waxay ahaayeen laba saf, oo markii berkeddii la shubay ayaa iyana la shubay. oo berkeddu waxay dul saarnayd laba iyo toban dibi, oo saddex waxay u jeedday xagga woqooyi, saddexna waxay u jeedday xagga galbeed, saddexna waxay u jeedday xagga koonfureed, saddexna waxay u jeedday xagga bari; berkeddiina way dul saarnayd, oo dibidii kulligood qaarkooda dambe wuxuu ku jiray gudaha. oo berkeddii dhumuudeedu waxay ahayd taako; qarkeedana waxaa loo sameeyey sidii koob qarkiis oo kale oo ubax u ekaa; oo waxay qaadayd saddex kun oo qiyaasood oo bad la yidhaahdo. oo haddana wuxuu kaloo sameeyey toban berkedood oo yaryar oo wax lagu maydho, oo shan wuxuu dhigay dhanka midigta, shantii kalena wuxuu dhigay dhanka bidixda, oo wixii allabari la gubo daraadiis loo bixinayoba iyagaa lagu dhex maydhi jiray; laakiinse berkeddii weysada ahayd waxaa ku maydhan jiray wadaadada oo qudha. oo wuxuu kaloo sameeyey tobankii laambadood oo dahabka ahaa, wuxuuna u sameeyey si waafaqsan amarkii iyaga ku saabsanaa, oo iyagii wuxuu dhex qotomiyeey macbudka. shan wuxuu dhigay dhanka midigta, shanna wuxuu dhigay dhanka bidixda. oo haddana wuxuu kaloo sameeyey toban miis, oo iyagiina wuxuu dhex dhigay macbudka. shan wuxuu dhigay dhanka midigta, shanna wuxuu dhigay dhanka bidixda. oo wuxuu kaloo sameeyey bo-

qol maddiibadood oo dahab ah. oo weliba wuxuu kaloo sii sameeyey barxadadii wadaaddada, iyo barxadadii weynayd, iyo albaabbadii barxadada, oo albaabbadoodiina wuxuu ku dahaadhay naxaas. oo berkedadii weysada ahayd wuxuu dhigay guriga dhankiisa midgita oo ah xagga bari-koonfureed. oo xuuraamna wuxuu sameeyey dheryihii iyo majarafadihii iyo maddiibadihii. oo xuuraamna sidaasuu u dhammeeyey shuulkii uu boqor sulaymaan ugu sameeyey guriga ilaah, kaasoo ahaa labadii tiir, iyo fijaannadii, iyo labadii taaj oo tiirarkii kor saarnayd, iyo labadii shabag oo ku dednaa labada fijaan oo taajajkii tiirarka kor saarnaa; iyo afartii boqol oo rummaan ee labadii shabag lahaayeen, oo shabag kastaa wuxuu lahaa laba saf oo rummaan ah si ay u dedaan labadii fijaan ee taajajkii tiirarka kor saarnaa. oo isagu wuxuu kaloo sameeyey saldhigyadii, iyo berkedihii saldhigyadii dul saarnaa, oo wuxuu kaloo sameeyey berkedadii weynayd iyo laba iyo tobankii dibi ee iyada ka hooseeyey. oo weliba dheryihii, iyo majarafadihii, iyo mudacyadii, iyo weelashooda oo dhanba ayaa xuuraamaabii boqor sulaymaan ugu sameeyey guriga rabbiga aawadiis oo wuxuu ka wada sameeyey naxaas dhalaasha. oo boqorku wuxuu alaabtaas ku shubay bannaankii webi urduun oo dhoobada lahaa ee u dhexeeyey sukud iyo sereedaataah. oo sulaymaanaa weelashaas oo dhan wuxuu u sameeyey si farno badan, waayo, naxaasta miisaankeedii lama hubin. oo sulaymaan baa sameeyey weelashii guriga ilaah tiil oo dhan, iyo weliba girgirihi dhabka ahaa, iyo miisaakii ay kibistii tusniintu saarnayd, iyo labadihii, iyo laambadahoodii yaryaraa oo wada ahaa dahab saafi ah in meesha ugu quduusan horteeda lagu shido sida waafaqsan amarkii iyaga ku saabsanaa, iyo ubaxyadii, iyo laambadihii, iyo birqaabyadii dhabka ahaa, oo dhammaantood wuxuu ka sameeyey dahab aad saafi u ah. oo alaabtii laambadihii lagu safeeyo, iyo maddiibadihii, iyo malgacadihii, iyo idammadiiba wuxuu ka wada sameeyey dahab saafi ah; oo meeshii guriga laga soo geli jirayna, taas oo ahayd meesha quduuska ah albaabbadeedii hoose, iyo albaabbadii guriga macbudka ahba waxay wada ahaayeen dahab.

5

oo saasuu ku wada dhammaaday shuulkii uu boqor sulaymaan u sameeyey guriga rabbiga. oo sulaymaana wuxuu soo geliyey alaabtii abbihiis daa'uud quduuska ka dhigay ee ahayd lacagtii, iyo dahabkii, iyo weelashii, oo wuxuu ku riday khasnadihii guriga ilaah. markaasaa boqor sulaymaan wuxuu yerusalaalem isugu soo shiriyey odayaashii reer binu israa'iil, iyo qabiilooyinka madaxdoodii oo dhan, oo ahaa amiirradii jilibyadii reer binu israa'iil inay sanduuqii axdiga rabbiga ka soo qaadaan magaaladii daa'uud oo siyoon ahayd. oo raggii reer binu israa'iil oo dhammu waxay u soo shireen boqorkii wakhtigii iidda ah bisha toddobaad. oo odayaashii reer binu israa'iil oo dhammu way yimaadeen, markaasay kuwii reer laawi sanduuqii axdiga soo qaadeen. oo way keeneen sanduuqii axdiga, iyo teendhadii shirka, iyo kulli weelashii quduuska ahaa oo teendhada ku jiray oo dhan; oo intaas oo dhan waxaa soo qaa-

day wadaaddadii reer laawi. oo boqor sulaymaan iyo shirkii reer binu israa'iil oo isaga u soo ururay oo dhammu waxay wada joogeen sanduuqii hortii, iyagoo ku allabaryaya ido iyo dibi aan la sheegi karin ama aan farahooda la tirin karin. oo wadaaddadiina sanduuqii axdiga rabbiga ayay meeshiisii keeneen, oo waxay soo geliyeen guriga qolkiiisii quduuska ahaa oo ahaa meeshii ugu wada quduusnayd, taasoo ah kerubiimta baalashooda hoostooda. waayo, kerubiimtu baalashoodii way ku kor fidiyeen meeshii sanduuqa, oo ku qariyeen sanduuqii iyo ulihiisii. oo uluhuna aad bay u dhaadheeraayeen, sidaas daraaddeed dadabooda waxaa laga arki jiray sanduuqii ka horreeya meesha ugu wada quduusan, laakiinse dibadda kama ay muuqan; oo halkaasuu yaal ilaa maantadan. oo sanduuqiina waxba kuma jirin labadii loox ee dhagaxa ahayd oo muuse isagoo xoreeb jooga ku riday markii rabbigu axdiga la dhigtay reer binu israa'iil ee ay dhulkii masar ka soo baxeen mooyaane. oo kolkii wadaaddadii ka soo baxeen meeshii quduuska ahayd, (waayo, kulli wadaaddadii joogay oo dhammu way isdaahiriyeen oo milahoodiina ma ay dhawrin, oo weliba waxaa kaloo joogay kuwii reer laawi oo gabayaaga ahaa oo dhan, xataa aasaaf, iyo heemaan, iyo yeduutuun, iyo wilashoodii iyo walaalahood, oo waxay soo xidheen dhar wanaagsan, waxayna wateen suxuun laysku garaaco, iyo shareerado, iyo kataarado, oo waxay istaageen meeshii allabariga dhankeedii bari, oo iyaga waxaa la jiray boqol iyo labaatan wadaad oo turumbooyin ka dhawaaajinaya,) oo haddana markii kuwii turumbada afuufayay iyo kuwii gabayaaga ahaaba ay luuqdiisii isla heleen sidii iyagoo ah isku nin, si ay u sameeyaan cod keliya oo laga maqlo rabbiga ammaaniddiisa iyo ku-mahadnaqiddiisa, oo markay codkoodii kor u qaadeen oo ay ka dhawaajiyeen turumbooyinkii iyo suxuuntii laysku garaacayay iyo alaabtii muusikada, oo ay rabbiga amnaanayeen iyagoo leh, wuu wanaagsan yahay, waayo, naxariistiisu way raagtaa weligeedba, ayaa daruuri ka buuxsantay gurigii rabbiga, oo sidaas daraaddeed wadaaddadii way taagnaan kari waayeen inay adeegaan daruurtii aawadeed, waayo, rabbiga ammaantiisa ayaa ka buuxsantay gurigii ilaah.

6

markaasaa sulaymaan hadlay oo yidhi, rabbiyow, waxaad sheegtay inaad gudcurka qarada weyn dhex degganaanayso. laakiinse waxaan kuu dhisay guri rug kuu ah oo ah meel aad weliga degganaanayso. markaasaa boqorkii soo jeestay, oo shirkii reer binu israa'iil oo dhan u duceeyey, shirkii reer binu israa'iilna way wada istaageen. markaasaa sulaymaan wuxuu yidhi, mahad waxaa leh rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil oo afkiisa kula hadlay aabbahay daa'uud oo gacmihiisa ku oofiyey isagoo leh, tan iyo maaliintii aan dadkayga ka soo bixiyey dalkii masar, qabiilooyinka reer binu israa'iil oo dhan kama aan dooran magaalo guri la iiga dhiso si magacygu halkaas ugu jiro, oo weliba ninna uma aan dooran inuu ahaado amiir u taliya dadkayga reer binu israa'iil. laakiinse yerusalaalem baan u doortay si magacygu halkaas

ugu jiro, oo daa'uudna baan u doortay inuu dad-kayga reer binu israa'iil u taliyo. haddaba aabbahay daa'uud waxaa qalbigiisa ku jiray inuu guri u dhiso magaca rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil. laaki-inse rabbigu wuxuu aabbahay daa'uud ku yidhi, qalbigaaga waxaa ku jiray inaad guri u dhisto magacayga aawadiis, oo taasu hadday qalbigaaga ku jirtay waad ku hagaagsanayd. habase yeeshee adigu gurigii ii dhisi maysid, laakiinse wiilkaaga kaa soo bixi doona ayaa magacayga gurigii u dhisi doona. haddaba rabbigu wuu ofiyyey eraygiisii uu ku hadlay, waayo, meeshii aabbahay daa'uud anigaa fuulay, oo waxaan ku fadhiistay carshigii reer binu israa'iil, sidii rabbigu ballanqaaday, oo gurigii baan u dhisay rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil magiciisa. oo halkaasna waxaan dhigay sanduugii uu ku jiray axdigii rabbiga ee uu reer binu israa'iil la dhigtay. markaasuu hor istaagay meeshii allabariga ee rabbiga, iyadoo ay wada joogaan shirkii reer binu israa'iil oo dhammu, kolkaasuu gacmihiisii kala bixiyeey (waayo, sulaymaan wuxuu sameeyey mambar naxaas ah oo dhererkiisu ahaa shan dhudhun, ballaadhkiisuna shan dhudhun, sarajooggiisuna saddex dhudhun, oo wuxuu qotomiyeey barxadda dhexdeedii, oo intuu ku kor istaagay ayuu shirkii reer binu israa'iil oo dhan hortooda ku jilba joogsaday, oo gacmihiisuu xagga samada u kala bixiyeey). oo wuxuu yidhi, rabbiyow ilaaha reer binu israa'iilow, samada iyo dhulka toona ilaah kula mid ahu kuma jiro, adoo axdiga xajiya oo u naxariista addoommadaada hortaa ku socda oo kugu aamina qalbigooda oo dhan. waad xajisay wixii aad u ballanqaadday aabbahay daa'uud oo addoonkaagii ahaa; run ahaan afkaagaad kaga hadashay oo gacantaadana waad ku ofiisay, si-day maantadan tahay. haddaba sidaas daraaddeed, rabbiyow ilaaha reer binu israa'iilow, xaji wixii aad u ballanqaadday aabbahay daa'uud oo addoonkaagii ahaa, adoo ku leh, hortayda laga waayi maayo nin kaa dhasho oo carshiga reer binu israa'iil ku fadhiista, hadday carruurtaadu isjiraan oo ay sharcigayga ugu socdaan sidaad hortayda ugu socotay oo kale. haddaba sidaas daraaddeed, rabbiyow ilaaha reer binu israa'iilow, erayaagii aad addoonkaagii daa'uud kula hadashay ha rumoobo. haddaba ma dhab baa in ilaah dadka la degganaan doono dhulka? xataa samada iyo samada samooyinku kuma qaadi karaan, haddaba bal gurigan aan dhisay sidee buu kuu qaadi karaa? oo weliba rabbiyow ilaahayow, aqbal tukashadayda iyo baryootankayga, anoo addoonkaaga ah, oo maqal qaylada iyo tukashada anoo addoonkaaga ahu aan hortaa ku tukanayo, in indhahaagu ay habeen iyo maalinba la jiraan gurigan oo ah meeshii aad tidhi, magacayga halkaasaan dhigi doonaa, si aad u maqashid tukashadayda anoo addoonkaaga ah oo aan meeshan xaggeeda u soo tukanayo. bal maqal baryootankayga, anoo addoonkaaga ah, iyo kan dadkaaga reer binu israa'iil markaannu meeshan xaggeeda u soo tukanayno. kaas ka maqal meeshaad deggan tahay oo ah samada, oo markaad maqashid na cafi. haddii nin deriskiisa ku dembaabo, oo dhaar la saaro oo la dhaariyo, oo intuu yimaado uu ku hor dhaarto meeshaada allabariga ee gurigan taal, de markaas samada ka maqal oo yeel, oo addoom-

madaada xukun, adigoo kii shar leh ciqaabaya si aad xumaantii jidkiisa madaxa ugu saartid, oo aad kii xaq ahaa xaq uga dhigtid, oo aad ugu abaalguddiid sida xaqnimadiisu tahay. oo haddii dadkaaga reer binu israa'iil cadowgoodu uu u laayo dembigii ay kugu dembaabeen aawadiis, oo ay soo noqdaan oo magacaaga qiraan, oo hortaa ku tukadaan, oo gurigan kugu baryaan, markaas samada ka maqal, oo dembiga dadkaaga reer binu israa'iil ka cafi, oo iyaga ku soo celi dalkii aad iyaga iyo awoyayaashoodba siisay. oo hadday kugu dembaabaan, oo aad sidaas daraaddeed samada uga xidho, oo roob la waayo, oo ay meeshan xaggeeda u soo tukadaan, oo magacaaga qiraan, oo dembigoodii ka soo noqdaan markaad dhibtid, de markaas samada ka maqal, oo dembiga ka cafi addoommadaada iyo dadkaaga reer binu israa'iil, markaad bartid jidka wanaagsan ee waajibka ku ah inay ku socdaan, oo roob u soo dir dalkaaga aad dadkaaga dhaxal ahaan u siisay. hadday dalka ka dhacaan abaar, ama belaayo cudur ah, ama beeraengeeg, ama caariyaysi, ama ayax, ama diir, ama haddii cadaawayashoodu ay ku hareereeyaan dalkooda magaalooyinkiisa, belayo kasta iyo cudur kastaba ha ahaadee, kolkaas haddii nin kastaaba amase dadkaaga reer binu israa'iil oo dhammu ay tukadaan oo baryootamaan, oo nin kastaba ogaado belayadiisa iyo murugtiisa, oo uu gacmaha u soo fidiyo gurigan xaggiisa, de markaas samada oo ah meeshaad deggan tahay ka maqal, oo iyaga cafi, oo nin walba ugu abaalguud siday jidalkiisa oo dhammu yihiin, adoo qalbigiisa og, (maxaa yeelay, adigoo keliya ayaa garta waxa binu-aadmiga oo dhan qalbiyadooda ku jira,) inay kaa cabsadaan oo ay jidkaaga maraan intay ku nool yihiin dalkii aad awoyayaashay siisay. oo weliba shisheeyaha aan dadkaaga reer binu israa'iil ahayna, hadduu dal fog uga yimaado magacaaga aawadiis, iyo gacantaada xoogga badan aawadeed, iyo cududdaada fidsan aawadeed, markay yimaadaan oo ay gurigan xaggiisa u soo tukadaan, de markaas samada oo ah meeshaad deggan tahay ka maqal, oo shisheeyaha u yeel wixii uu ku weyddiisto oo dhan, in dadka dunida jooga oo dhammu ay magacaaga ogaadaan, oo ay kaa cabsadaan sida dadkaaga reer binu israa'iil oo kale, iyo inay ogaadaan in gurigan aan dhisay magacaaga loogu yeedho. oo hadday dadkaaga dagaal u baxaan inay la diriraan cadaawayashooda oo ay maraan jidkii aad ku soo dirtay, oo ay ku baryaan oo u soo tukadaan xagga magaaladan aad dooratay iyo xagga gurigii aan magacaaga u dhisay, de markaas samada ka maqal tukashadooda iyo baryootankooda, dacwaddoodana u yeel. haddii ay kugu dembaabaan, (waayo, nin aan dembaabinu ma jiro,) oo aad u cadhootid oo aad markaas cadowga u gacan-gelisid inay la tagaan oo maxaabiis ahaan ugu kaxaaystaan dal kale, ama ha dhowaado, ama ha dheeraadee, oo weliba hadday ku fikiraan dalkii maxaabiis ahaanta loogu kaxaaystay, oo ay kuu soo noqdaan, oo ay kugu baryaan dalkii ay maxaabiista ku yihiin, oo ay yidhaahdaan, waannu dembaabnay, oo wax qalloocan baannu samaynay, oo si shar ah ayannu u macaamiloonnay, oo hadday kuugu soo noqdaan qalbigooda oo dhan iyo naftooda oo dhan intay joogaan dalka ay maxaabiista ku yihiin oo maxaabiis

ahaanta loogu kaxaystay, oo ay u soo tukadaan xagga dalkoodii aad mar hore awoyayaashood siisay, iyo xagga magaaladii aad dooratay, iyo xagga gurigii aan magacaaga u dhisay, de markaas tukashadooda iyo baryootankooda ka maqal samada oo ah meeshaad deggan tahay, dacwadoodana u yeel, oo cafi dadkaaga kugu dembaabay. haddaba ilaahayow waan ku baryayaaye indhahaagu ha furmeen oo dhegahaaguna ha maqleen baryootanka meeshaan lagu baryootamo. haddaba sidaas daraaddeed rabbiyow, ilaahow, sara joogso oo gal meeshaada nasashada, adiga iyo sanduuqa xooggaaguba. rabbiyow, ilaahow, wadaad-dadaadu badbaado ha huwaadeen, oo quduusiintaaduna wanaag ha ku farxeen. rabbiyow, ilaahow, ha iga jeesan anoo ah kan aad subkaday, oo bal xusuuso raxmaddii aad u samaysay addoonkaagii daa'uud.

7

haddaba sulaymaan markuu tukashadiisii dhammeeyey, dab baa samada ka yimid oo wada gubay qurbaankii la gubayay iyo allabaryadiiba, oo gurigana waxaa ka buuxsantay ammaantii rabbiga. oo wadaaddadiina ma ay geli karin gurigii rabbiga, maxaa yeelay, gurigii rabbiga waxaa ka buuxsantay ammaantii rabbiga. oo reer binu israa'iil oo dhammuna way wada egeen markii dabku samada ka yimid, oo ammaantii rabbiguna ay guriga kor joogtay, markaasay wada sujuudeen oo wejigooda dhulka sallaxa ah saareen, oo rabbigay caabudeen oo ku mahadnaqeen, waxayna yidhaahdeen, isagu wuu wanaagsan yahay, waayo, naxariistiisu weligeedba way raagtaa. markaasay boqorkii iyo dadkii oo dhammuba allabari rabbiga hortiisa ku bixiyeen. oo boqor sulaymaan wuxuu allabari ahaan u bixiyeey laba iyo labaatan kun oo dibi iyo boqol iyo labaatan kun oo ido ah. sidaasay boqorkii iyo dadkii kale oo dhammuba gooni uga dhigeen gurigii ilaah. markaasaa wadaaddadii waxay u istaageen sidii shuqulkoodu kala ahaa, kuwii reer laawina way istaageen iyo-goo haysta alaabtii muusikada ee rabbiga, taasoo uu boqor daa'uud u sameeyey in rabbiga lagu mahadnaqo markii daa'uud rabbiga ku ammaanay hawshooda, waayo, naxariistiisu weligeedba way raagtaa, oo wadaaddadiina hortooday turumbooyin kaga dhawaajiyeen, oo reer binu israa'iil oo dhammuna way wada istaageen. oo weliba sulaymaan wuxuu quduus ka dhigay barxaddii ka horraysay guriga rabbiga dhexdeeda, waayo, halkaas wuxuu ku bixiyeey qurbaannada la gubo, iyo baruurtii qurbaannada nabaadiinada, maxaa yeelay, meeshii allabariga oo naxaasta ahayd ee uu sulaymaan sameeyey ma ay wada qaadi karin qurbaanka la gubo iyo qurbaanka hadhuudhka iyo baruurtaba. oo wakhtigaas sulaymaan sidaasuu iiddii u sameeyey toddoba maalmood, iyadoo ay la joogaan reer binu israa'iil oo dhammu, kuwaasoo ahaa shir aad u weyn, oo waxay ka yimaadeen meesha xamaad laga soo galo iyo ilaa durdurka masar. oo maaliintii siddeedaadna waxay sameeyeen shir quduus ah, waayo, iyagu meesha allabariga gooni-ka-dhigiddeedii waxay ku jireen toddoba maalmood, toddoba maalmoodna waxay ku jireen iiddii. oo bishii toddobaad maaliinteedii

saddex iyo labaatanad ayuu dadkii u kala diray teendhooyinkoodii iyagoo faraxsan oo qalbiga kaga rayraynaa wanaagii uu rabbigu u sameeyey daa'uud iyo sulaymaan iyo dadkiisii reer binu israa'iilba. haddaba sulaymaan sidaasuu u dhammeeyey gurigii rabbiga iyo gurigii boqorkaba, oo wax alla wixii galay sulaymaan qalbigiisa inuu u sameeyo gurigii rabbiga iyo isaga gurigiisiiba dhammaan wuu ku liibaanay. oo rabbiga wuxuu sulaymaan u muuqday goor habeen-nimo ah, oo ku yidhi, baryadaadii waan maqlay oo meeshanna waan u doortay inay guri lagu allabaryo ii ahaato. haddaba haddaan samada xidho oo roob laga waayo, ama haddaan ayaxa ku amro inuu dalka cuno, ama haddaan dadkayga belaaayo ku soo dhex daayo, haddii dadkayga oo ah kuwa magacayga lagu yeedhay ay is-hoosaysiiyaan, oo i baryaan, oo weji-gayga doondoonaan, oo jidadkoodii xumaa ka soo noqdaan, de markaasaan samada ka maqli doonaa, oo dembigoodana waan ka cafiyi doonaa, oo dalkoodana waan bogsiiin doonaa. oo weliba indhahaygu way furmi doonaa oo dhegahayguna way maqli doonaan baryootanka meeshaan lagu baryootamo. maxaa yeelay, hadda waxaan gurigan u doortay oo quduus uga dhigay si magacayga weligiisba halkaas loogu daayo, oo indhahayga iyo qalbigayguba halkaasay joogi doonaan weligood iyo weligoodba. oo adiguna haddaad sidii aabbahaa daa'uud oo kale hortayda ugu socotid, si aad u yeeshid wax alla wixii aan kugu amray oo dhan, oo aad u xajisid qaynuunnadayda iyo xukummadayda, markaasaan dhisi doonaa carshiga boqortooyadaada, sidaan axdi kula dhig-tay aabbahaa daa'uud markaan ku idhi, lagaa waayi maayo nin reer binu israa'iil u taliya. laakiinse haddaad iga leexataan oo aad ka tagtaan qaynuunnadayda iyo amrarradayda aan idin hor dhigay, oo aad intaad tagtaan ilaahyo kale u adeegtaan oo caabud-daad, de markaasaan xididdadooda ka rujin doonaa dalkayga aan iyaga siiyey, oo gurigan aan magacayga aawadiis quduus uga dhigayna hortaydaan ka tuuri doonaa, oo waxaan isaga dadyowga oo dhan kaga dhex dhigi doonaa maahmaah iyo halqabsi. oo gurigan aad u dheerna ku alla kii soo ag maraaba wuu la yaabi doonaa, oo wuxuu odhan doonaa, rabbigu muxuu sidan uga dhigay dalkan iyo gurigan? oo waxaa lagu jawaabi doonaa, waxay ka tageen rabbigii ahaa ilaaha awoyayaashood oo iyaga ka soo bixiyeey dalkii masar, oo waxay raaceen ilaahyo kale, wayna caabudeen oo u adeegeen, oo sidaas daraaddeed ayuu xumaantan oo dhan ugu soo dejiyey.

8

oo markay dhammaadeen labaatankii sannadood ee uu sulaymaan guriga rabbiga iyo gurigiisiiba dhisayay, ayuu sulaymaan dhisay magaaloyinkii xuraam isaga siiyey, oo wuxuu halkaas dejiyey reer binu israa'iil. oo haddana sulaymaan wuxuu tegey xamad soobaah, wuuna ka adkaaday. oo cidladiina ayuu tadmor ka dhisay, oo weliba wuxuu xamaad ka dhisay magaaloyinkii wax lagu kaydin jiray oo dhan. oo weliba wuxuu kaloo dhisay beytxoorontii sare iyo beytxoorontii hooseba, wuxuuna ka dhigay magaaloyin deyr leh oo ay derbiyo ku wareegsan yi-

hiin oo irdo iyo qataarroba leh, iyo weliba bacalad, iyo magaalooiyinkii wax lagu kaydin jiray oo uu sulaymaan lahaa oo dhan, iyo magaalooiyinkii gaadhifardoodkiisa oo dhan, iyo magaalooiyinkii fardoo-leydiisa, iyo wixii uu sulaymaan jeclaaday inuu ka dhisto yeruusaalem, iyo lubnaan, iyo dalkii uu boqorka ka ahaa oo dhan. oo weliba dadkii ka hadhay reer xeed, iyo reer amor, iyo reer feris, iyo reer xiwi, iyo reer yebuus oo aan reer binu israa'iil ahayn, kuwaas farcankoodii dalka ku hadhay, oo aanay reer binu israa'iil baabbi'in, sulaymaan wuxuu ka dhig-tay addoommo ilaa maantadan la joogo. laakiinse reer binu israa'iil sulaymaan shuqulkiisii addoommo ugama uu dhigan, waxayee ahaayeen rag dagaalyahan ah iyo madaxdii saraakiishiisa, iyo taliyayaashii gaadhifardoodkiisa iyo fardooleydiisaba. oo kuwanu waxay ahaayeen saraakiishii boqor sulaymaan oo ahaa laba boqol iyo konton nin oo dadka u taliya. markaasaa sulaymaan gabadhii fircoon ka soo kaxeeyey magaaladii daa'uud oo wuxuu keenay gurigii uu iyada u dhisay, waayo, wuxuu yidhi, naagtaydu degganaan mayso gurigii daa'uud oo ahaa boqorkii reer binu israa'iil, maxaa yeelay, meelihii sandu-uqa rabbigu yimid waa wada quduus. oo had-dana sulaymaan wuxuu rabbiga qurbaanno la gubo ugu bixiyeey meeshii allabariga ee rabbiga oo uu is-agu ka dhisay balbalada horteedii. wuxuu bixiyeey wixii muuse amray in la bixiyo maalin kasta, iyo sabtiyada, iyo markay bilaha cusub dhashaan, iyo iidaah sannaddiiba saddex jeer loo amray, kuwaasoo ahaa iiddii kibista-aan-khamiirka-lahayn, iyo iiddii toddobaadyada, iyo iiddii taambuugyada. oo kooxi-hii wadaaddadu ku adeegi jireen iyo kuwii reer laawi shuquloodka loo amray ku samayn jireenba wuxuu ka dhigay si waafaqsan amarkii aabbihiis daa'uud inay rabbiga ammaanaan oo ay wadaaddada hortooda ka adeegaan sidii maalin kasta hawsheedii loo doonayay, oo weliba iridjoogayaashii ayuu kooxa-hoodii irid kasta ku taagay, waayo, sidaas waxaa am-ray daa'uud oo ahaa ninkii ilaah. oo iyana kama ay te-gin amarkii boqorku ku amray wadaaddada iyo reer laawi oo ku saabsanaa xaal kasta iyo xaggii khasnada-haba. haddaba sulaymaan shuqulkiisa oo dhammu diyaar buu u ahaa maalintii guriga rabbiga aasaaski-isa la dhigay iyo ilaa maalintii la dhammeeyey. oo sidaasaa guriga rabbiga loo ebey. markaasaa sulay-maan wuxuu tegey xagga cesyoon geber iyo eelood oo ku yaal xeebta badda ee dalka edom. oo xuuraamna wuxuu gacanta addoommadiisii ugu sii dhi-bay doonniyo iyo addoommo badda aqoon u leh, oo iyagu waxay addoommadii sulaymaan u soo raaceen oofir, oo halkaasayna boqor sulaymaan uga keeneen afar boqol iyo konton talanti oo dahab ah.

9

boqoraddii shebaa markay maqashay sulaymaan warkiisii ayay sulaymaan ugu timid yeruusaalem inay ku intixaanto su'aalo adadag, oo waxay wadatay dad aad u badan, iyo awr badan oo ay ku raran yihiin uunsi, iyo dahab aad u badan, iyo dhagaxyo qaali ah; oo markay sulaymaan u timid wixii qalbigeeda ku ji-ray oo dhan ayay kala hadashay. sulaymaanna wuxuu

uga jawaabay su'aalaheedii oo dhan, oo wax sulay-maan ka qarsoonaa oo uusan u sheegin ma jirin. bo-qoraddii shebaana markay aragtay xigmaddii sulay-maan iyo gurigii uu dhisay, iyo cuntadii miiskiisa, iyo fadhigii addoommadiisa, iyo hawshii adeegayaashi-isa iyo dharkoodii, iyo kuwiisii cabniinka siin jiray iyo dharkoodii, iyo wixii uu guriga rabbiga ku fu-uli jiray, naf dambe iyadii kuma hadhin. markaasay boqorkii ku tidhi, warkii aan dalkaygii ku maqlay ee ku saabsanaa falimahaaga iyo xigmaddaada run buu ahaa. habase yeeshee erayadoodii ma aan ru-maysan jeeraan imid oo ay indhahaygu arkeen, oo weliba xigmaddaada weynaanteedii badhna la iima sheegin, haddaba waad ka sii weyn tahay warkii aan maqlay. waxaa faraxsan raggaaga oo waxaa faraxsan addoommadaan had iyo goorba hortaada taagan oo xigmaddaada maqla. waxaa mahad leh rab-biga ilaahaaga ah oo kugu farxay inuu kugu fadhiisio carshigisa inaad boqor ahaatid rabbiga ilaahaaga ah aawadiis. ilaahaagu wuu jeclaaday reer binu israa'iil inuu xoogeeyo weligood, oo sidaas aawadeed ayuu kaaga dhigay boqor iyaga u taliya inaad samaysid xukun iyo caddaalad. markaasay boqorkii siisay bo-qol iyo labaatan talanti oo dahab ah, iyo uunsi faro badan, iyo dhagaxyo qaali ah; oo boqoraddii she-baa uunsigii ay boqor sulaymaan siisay oo kale ma jirin. oo xuuraam addoommadiisii iyo sulaymaan addoommadiisii oo oofir dahab ka keenay, waxay kaloo keeneen geedo almuug ah iyo dhagaxyo qaali ah. oo boqorkiina geedihii almuugga ahaa ayuu gu-rigii rabbiga iyo gurigii boqorkaba uga dhigay jaran-jarooyin, oo wuxuu kaloo nimankii gabayaaga ahaa uga sameeyey kataarado iyo shareerado, oo waxaasoo kalena hore looguuma arag dalka yahuudah. oo boqor sulaymaanna wuxuu boqoraddii shebaa siiyeey wax alla wixii ay doonaysay oo dhan oo ay weyddiisatay, iyo weliba wax ka sii badan wixii ay boqorka u keentay. markaasay noqotay oo dalkeedii tagtay iyada iyo addoommadeediiba. haddaba dahabkii sannad kasta sulaymaan u iman jiray miisaankiisu wuxuu ahaa lix boqol iyo lix iyo lixdan talanti oo dahab ah, oo in-taasu kuma jirin wixii ay keeni jireen geddisleyda iyo baayacmushtariyaashu, oo boqorradii dalka carabta iyo taliyayaashii waddanka oo dhammuna waxay su-laymaan u keeni jireen dahab iyo lacag. markaasaa boqor sulaymaan wuxuu sameeyey laba boqol oo gaashaan oo waaweyn oo dahab la tumay ah, oo gaashaan weynba waxaa galay lix boqol oo sheqel oo dahab la tumay ah. oo haddana wuxuu kaloo sameeyey saddex boqol oo gaashaan oo yaryar oo dahab la tumay ah, oo gaashaan yarba waxaa galay saddex boqol oo sheqel oo dahab ah; markaasaa bo-qorku iyagii dhigay gurigii ku yiil kaynta lubnaan. oo weliba boqorku wuxuu kaloo sameeyey carshi weyn oo foolmaroodi ah, oo wuxuu ku dahaadhay dahab saafi ah. carshigu wuxuu lahaa jaranjaro lix tallaabo ah; oo waxaa la jiray cagodhig dahab ah oo carshiga ku xidhan, oo kursiga meeshii lagu fadhi-isto labadeeda dhinacba waxay lahayd meelo xusul-lada la saarto, oo meelaha xusullada la saartana dhi-nacooda waxaa taagnaa laba libaax. oo jaranjaradii lixdeedii tallaabo labadooda dhinac waxaa ka taag-naa laba iyo toban libaax, oo boqortooyona saas oo

kale looguma samayn. oo boqor sulaymaan weelashii isii wax lagu cabbi jiray oo dhammu waxay wada ahaayeen dahab, gurigii kaynta lubnaan weelashiisii oo dhammuna waxay wada ahaayeen dahab saafi ah; wakhtigii sulaymaan lacag waxba qiimo ma lahayn. maxaa yeelay, boqorku wuxuu lahaa doonniyo tarshish u dhoofa oo waxay raaceen addoommadii xuurraam, oo saddexdii sannadoodba mar bay doonniyihihi tarshiish iman jireen, oo waxay keeni jireen dahab, iyo lacag, iyo foolmaroodi, iyo daayeerro, iyo daa'uusyo. sidaasuu boqor sulaymaan kaga maalka iyo xagga xigmaddaba ugaga hor maray boqorradii dunida oo dhan. oo boqorradii dunida oo dhammuna waxay doondooneen sulaymaan inay arkaan oo ay maqlaan xigmaddii ilaah qalbigiisa geliyey. oo nin waluba wuxuu sannad kasta u keeni jiray hadiyaddiis oo ay ka mid yihiin weelal lacag ah, iyo weelal dahab ah, iyo dhar, iyo hub, iyo uunsi, iyo fardo, iyo baqla. sulaymaanna wuxuu lahaa afar kun oo xero oo fardaha iyo gaadhifardoodka lagu xereeyo, iyo laba iyo toban kun oo nin oo fardooley ah, oo wuxuu fadhiisiiyey magaalooyinkii gaadhifardoodka, oo qaarna boqorkay yeruusaalem la joogeen. oo wuxuu u wada talin jiray kulli boqorradii joogay webiga ilaa dalka reer falastiin iyo ilaa soohdinta masar. oo boqorku wuxuu lacag yeruusaalem kaga dhigay sida dhagaxyo oo kale, oo geedo kedar ahna wuxuu u soo badiyey oo ka dhigay sida geedaha darayga ah oo dhulka hoose ka baxa oo kale. oo sulaymaanna fardo waxaa looga keeni jiray masar iyo dalalka kale oo dhanba. haddaba sulaymaan falimihiisii kale intii hore iyo intii dambeba sow kuma qorna taariikhdihi nebi naataan, iyo wax sii sheegiddii axiiyaah kii reer shiiloh, iyo waxyaalihii la tusay iddo oo wax arke ahaa oo ku saabsanaa yaaraabcaam ina nebaad? oo sulaymaan afartan sannadood ayuu reer binu israa'iil oo dhan yeruusaalem boqor ugu ahaa. sulaymaanna wuu dhintay oo la seexday awooyaashiis oo waxaa lagu aasay magaaladii aabbihiis daa'uud, oo meeshiisiina waxaa boqor ka noqday wiilkiisii rexabcaam.

10

markaasaa rexabcaam wuxuu tegey shekem, maxaa yeelay, reer binu israa'iil oo dhammu waxay yimaadeen shekem inay isaga ku soo boqraan. oo markii yaaraabcaam ina nebaad taas maqlay ayuu ka soo noqday dalkii masar (waayo, wuxuu joogay dalkii masar oo uu boqor sulaymaan kaga cararay). waa loo cid diray oo loo yeedhay, oo yaaraabcaam iyo reer binu israa'iil oo dhammuna way yimaadeen, markaasay rexabcaam la hadleen, oo waxay ku yidhaahdeen, war aabbahaa harqood daran buu na saaray, haddaba noo fududee hawshii aabbahaa oo adkayd iyo harqoodkiisii cuslaa oo uu na saaray, annana waannu ku adeegaynaa. markaasuu ku yidhi, saddex maalmood dabadood igu soo noqda. markaasaa dadkii ka tegey. markaasaa boqor rexabcaam la tashaday odayaashii aabbihiis sulaymaan intuu noolaa hor joogi jiray, oo wuxuu ku yidhi, war maxaad igula talinaysaan oo aan dadkan jawaab ugu celiyaa? oo intay la hadleen ayay ku yidhaahdeen, haddaad dadkan u roonaatid, oo aad ka farxisid, oo

aad erayo wanaagsan kula hadashid, markaasay weligood addoommo kuu ahaanayaan. laakiinse wuu ka tegey taladii odayaashu kula taliyeen, oo haddana wuxuu la arrinsaday raggii dhallinyarada ahaa oo isaga la koray ee hortiiisa joogay. oo wuxuu iyagii ku yidhi, war maxaad igula talinaysaan oo aan jawaab ugu celinnaa dadkan ila hadlay oo igu yidhi, war harqoodkii aabbahaa na saaray noo fududee? markaasay raggii dhallintayaraa oo isaga la koray la hadleen, oo waxay ku yidhaahdeen, la hadal dadkii kula hadlay oo kugu yidhi, aabbahaa harqood daran buu na saaray ee adigu noo fududee. oo waxaad ku tidhaahdaa, faryadaydu waa ka sii dhumuc weyn tahay aabbahay dhexdiisa. haddaba meeshii aabbahay harqood culus idinka saaray, anna culays baan idiinku sii darayaa, oo aabbahay wuxuu idinku edbin jiray shaabuugyo, laakiinse anigu waxaan idinku edbinayaa hangarallayaal. sidaas daraadeed yaaraabcaam iyo dadkii oo dhamma maalintii saddexaad ayay rexabcaam u yimaadeen siduu boqorku hore ugu amray markuu ku yidhi, maalinta saddexaad igu soo noqda. markaasaa boqor rexabcaam ka tegey taladii raggii odayaasha ahaa, oo si qallafsan ayuu ugu jawaabay, oo wuxuu kula hadlay taladii raggii dhallintayaraa, oo ku yidhi, aabbahay harqood culus buu idin saaray, laakiinse anna culays kalaan idiinku sii darayaa, aabbahay wuxuu idinku edbin jiray shaabuugyo, laakiinse anigu waxaan idinku edbinayaa hangarallayaal. sidaas daraadeed boqorkii dadkii ma uu dhegaysan, waayo, taasuu xagga ilaah bay ka timid, si uu rabbigu u adkeeyo eraygiisii uu yaaraabcaam ina nebaad kula hadlay oo uu u soo dhiibay axiiyaah kii reer shiiloh. oo dadkii israa'iil oo dhammuna markay arkeen inaan boqorku dhegaysan aya dadkii waxay boqorkii ugu jawaabeen oo ku yidhaahdeen, bal maxaan qayb ku leennahay daa'uud? dhaxalna kuma lihin ina yesay. haddaba dadkii israa'iilow, nin kastow, teendhadaadii tag. oo daa'uudow, bal eeg, reerkaagii waa kuu kaas. markaasay dadkii israa'iil oo dhammu teendhooyinkoodii tageen. laakiinse rexabcaam wuxuu boqor u ahaa intii reer binu israa'iil ahayd ee degganayd magaalooyinka reer yahuudah. markaasaa boqor rexabcaam wuxuu diray hadooraaam oo cashuurta u sarreeyey, oo dadkii israa'iil dhagax bay la dhaceen, wuuna dhintay. markaasaa boqor rexabcaam ku degdegay inuu fuulo gaadhifaraskiisii si uu yeruusaalem ugu cararo. sidaasay dadkii israa'iil ugu caasiyoobeen daa'uud reerkiisii ilaa maantadan la joogo.

11

oo rexabcaam markuu yeruusaalem tegey wuxuu reer yahuudah iyo reer benyaamiin ka soo shiriyey boqol iyo siddeetan kun oo rag la doortay oo dagaalyahan ahaa si ay dadkii israa'iil ula diriraan oo ay boqortooyadii mar kale ugu soo celiyaan rexabcaam. laakiinse shemacyaah oo nin ilaah ahaa waxaa u yimid eraygii ilaah oo leh, la hadal rexabcaam ina sulaymaan oo reer yahuudah boqor u ah, iyo reer binu israa'iilka dalka reer yahuudah iyo kan reer benyaamiin deggan oo dhan, oo waxaad ku tidhaahdaa, rabbigu wuxuu leeyahay, waa inaydnaan kor u

bixin oo aydnaan walaalihiin la diririn. nin waluba gurigiisii ha ku noqdo, waayo, waxanu aniguu iga yimid. sidaas aawadeed way maqleen eraygii rabbiga, wayna ka noqdeen yaaraabcaam kii ay ku kaceen. oo rexabcaamna wuxuu iska degganaa yerususaalem oo dalka yahuudah ayuu magaalooyin qalcado leh ka dhisay. oo kuwuu dhisay waxay ahaayeen beytlaxam, iyo ceetaam, iyo teqooca, iyo beytsuur, iyo sookoo, iyo cadullaam, iyo gad, iyo maareeshaah, iyo siif, iyo aadoorayim, iyo laakiish, iyo caseeqaah, iyo sorcaah, iyo ayaloon, iyo xebroon, oo dhammaantood ku yaal dalka reer yahuudah iyo kan reer benyaamiin, waxayna wada ahaayeen magaalooyin deyr leh. oo isagu qalcadihii ayuu xoogeeyey oo wuxuu halkaas fadhiisiiyey saraakiil, wuxuuna ku kaydiyey cunto iyo saliid iyo khamri. oo magaalo kasta wuxuu dhigay gaashaammo iyo warmo, kulligoodna aad buu u xoogeeyey. oo dalka yahuudah iyo dalka benyaamiinna isagaa iska lahaa. oo wadaaddadii iyo kuwii reer laawi oo reer binu israa'iil dhex joogay oo dhammuna isagay uga yimaadeen meelhoodii oo dhan. waayo, reer laawi way ka soo kaceen degmooyinkoodii iyo hantidoodiiba oo waxay yimaadeen dalkii yahuudah iyo yerususaalem, waayo, yaaraabcaam iyo wiilashiisii ayaa iyaga eryay si ayan rabbiga ugu samayn shuqulkii wadaadnimada. oo isagu wuxuu wadaaddo u doortay meelihii sarsare iyo orgiyadii iyo weylihii uu isagii sameeyey. oo dabadoodna qabiilooyinka reer binu israa'iil oo dhan in alla intii qalbigooda ku qabata inay doondonaan rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil waxay iman jireen yerususaalem inay al-labari u bixiyaan rabbiga ah ilaaha awowayaashood. markaasay xoogeeyeen boqortooyadii dalka yahuu-dah, oo intii saddex sannadood ah ayay xoogeeyeen rexabcaam ina sulaymaan, waayo, saddex sannadood ayay ku socdeen jidkii daa'uud iyo kii sulaymaanba. oo rexabcaam wuxuu guursaday maxalad oo ay dhaleen yeriimood ina daa'uud iyo abiixayil oo ahayd ina elii'aab ina yesay, oo iyana waxay isagii u dhashay wiilal, waana yecuush, iyo shemaryaah, iyo saham. oo iyada dabadeedna wuxuu guursaday macacaah oo ahayd ina abasaaloom, oo waxay isagii u dhashay abiiyaah, iyo catay, iyo siisaa, iyo shelomiid. oo rexabcaamna wuxuu naagihisii iyo addoommihiisaba ka sii jeclaaday macacaah oo ahayd ina abasaaloom, (waayo, wuxuu guursaday siddeed iyo toban naagood iyo lixdan addoommo ah, oo wuxuuna dhalay siddeed iyo labaatan wiil iyo lixdan gabdhood.) oo rexabcaamna wuxuu madax ka dhigay abiiyaah oo ay dhashay macacaah, kaasoo walaalihiis amiir ka dhex ahaa, waayo, wuxuu damacsanaa inuu isaga boqor ka dhigo. oo wuxuu u macaamilooday si caqli ah, oo wiilashiisii oo dhanna wuu ku kala firdhiyey magaalooyinkii deyrka lahaa ee dalkii reer yahuudah iyo kii reer benyaamiin oo dhan, oo iyagii wuxuu siiyey cunto badan. wuxuuna u doondoonay naago badan.

12

markii boqortooyadii rexabcaam ay dhisantay oo uu xoogaystay ayuu ka tegey sharcigii rabbiga, iyadoo ay reer binu israa'iil oo dhammuba la jiraan. oo sannaddii shanaad oo boqor rexabcaam ayaa shi-

ishaq oo boqorkii masar ahaa yerususaalem ku kacay, maxaa yeelay, iyagu waxay ku xadgudbeen rabbiga, oo wuxuu kaxaystay kun iyo laba boqol oo gaadhi-faras iyo lixdan kun oo fardooley ah, oo dadkii isaga masar kala soo baxayna tiro ma ay lahayn, waxayna ahaayeen reer luubiim iyo reer sukiiyim iyo reer itoobiya. oo isagu wuxuu qabsaday magaalooyinkii deyrka lahaa ee dalka yahuudah, oo haddana wuxuu yimid yerususaalem. haddaba nebi shemacyaah ayaa u yimid rexabcaam iyo amiiradii dalka yahuudah oo yerususaalem ugu urursanaa shiishaq daraaddiis, oo wuxuu iyagii ku yidhi, rabbigu wuxuu leeyahay, idinku waad i dayriiseen oo sidaas daraadeed ayaan gacanta shiishaq idinkaga tegey. markaasaa amiir-radii dadka israa'iil iyo boqorkiiba is-hoosaysiiyeen, oo waxay yidhaahdeen, rabbigu waa xaq. oo rabbiguna markuu arkay inay is-hoosaysiiyeen ayaa eraygii rabbigu u yimid shemacyaah, wuxuuna ku yidhi, iyagu way is-hoosaysiiyeen oo taas aawadeed anigu baabbi'in maayo, laakiinse waan samatabbixin doonaa, oo cadhadayduna yerususaalem kuma degi doonto iyadoo gacanta shiishaq ku timid. habase ahaatee waxay ahaan doonaan addoommadiisa, si ay u ogaadaan adeegiddayda iyo adeegidda boqortooyoo-yinka waddammadaba. haddaba sidaas daraadeed shiishaq oo ahaa boqorkii masar wuxuu ku kacay yerususaalem oo wuxuu qaatay khasnadihii guriga rabbiga iyo khasnadihii guriga boqorkaba, oo dhammaantood wuu wada qaatay, oo wuxuu kaloo wada qaatay gaashaammadii dahabka ahaa oo sulaymaan sameeyey. oo boqor rexabcaam ayaa meeshoodii ka sameeyey gaashaammo naxaas ah, oo wuxuu u dhiibay saraakiishii waardiyaashaahii albaabka guriga boqorka dhawri jiray. oo mar alla markuu boqorku gurigii rabbiga galo ayay waardiyaashaahu iman jireen oo ay gaashaammada soo qaadi jireen, oo haddana waxay ku soo celin jireen qolkii waardiyaashaah. oo markuu isagu is-hoosaysiiyey ayaa cadhadii rabbigu ka noqotay si aan rabbigu isaga dhammaantiisba u baabbi'in, oo weliba dalka yahuudah waxyaalo wanaagaa baa laga heli jiray. haddaba boqor rexabcaam wuxuu ku xoogaystay yerususaalem oo xukumay, oo rexabcaam markuu boqor noqday wuxuu jiray kow iyo afartan sannadood, oo toddoba iyo toban sannadood ayuu boqor ku ahaa yerususaalem oo ahayd magaaladii rabbigu ka doortay qabiilooyinka reer binu israa'iil oo dhan inuu magiciisa halkaas dhigo; oo hooyadiis magaceedu wuxuu ahaa naca-maah tii reer cammoon. oo isagu wuxuu sameeyey wax shar ah, maxaa yeelay, qalbigiisa uma uu diyaarin inuu rabbiga doondoono. haddaba rexabcaam falimihiisii, intii hore iyo intii dambeba, sow kuma qorna taariikhadii nebi shemacyaah iyo tii iddo oo ahaa waxarkihii, siday ahaayeen abtirsiinayadii oo had iyo goorna dagaal baa ka dhaxayn jiray rexabcaam iyo yaaraabcaam. oo rexabcaamna wuu dhintay oo la seexday awowayaashiis, oo waxaa lagu aasay magaaladii daa'uud, oo meeshiisina waxaa boqor ka noqday wiilkiisii abiiyaah.

haddaba sannaddii siddeed iyo tobnaad ee boqor yaaraabcaam ayaa abiiyaah boqor ka noqday dalka yahuudah. oo saddex sannadood ayuu boqor ku ahaa yeruusaalem, oo hooyadiis magaceedana waxaa la odhan jiray miikaayaah ina uurtii'eel oo reer gibecaah ah. oo abiiyaah iyo yaaraabcaamna dagaal baa ka dhexayn jiray. oo abiiyaah dagaal buu u baxay isagoo wata ciidan dagaalyahan ah oo xoog badan, oo waxayna ahaayeen afar boqol oo kun oo ah rag la xushay; oo yaaraabcaamna wuxuu dagaal isaga ka gees ah u diyaariyey siddeed boqol oo kun oo nin oo ah rag la xushay oo dhammaantoodna rag xoog badan ah. markaasaa abiiyaah wuxuu kor fuulay buur semaarayim oo ku taal dalka buuraha leh oo reer efrayim, oo wuxuu yidhi, yaaraabcaam iyo dadkii israa'iil dhammaantiin i maqla. war, miyeyd-naan ogayn in rabbiga ilaaha reer binu israa'iil ahu daa'uud weligiis siiyey boqortooyada reer binu israa'iil u talisa oo wuxuu isaga iyo wiilashiisana ku siiyey axdi cusbo leh? laakiin yaaraabcaam ina nebaad oo ahaa addoonkii sulaymaan ina daa'uud ayaa kacay oo ka fallaagoobay sayidkiisii. oo waxaa isagii u soo shiray rag xunxun oo waxmatarayaal ah, wayna xoogaysteen iyagoo ka gees ah rexabcaam oo ahaa ina sulaymaan, oo taasuna waxay ahayd intii rexabcaam uu dhallintayaraa oo uu qalbigiisu nuglaa, oo uusan iyaga hor joogsan karin. oo hadda idinku waxaad ku fikiraysaan inaad boqortooyada rabbiga ka hor joogsataan gacanta ilma daa'uud, oo weliba idinku waxaad tihii dad faro badan, oo waxaadna wadataan weylhii dahabka ahaa oo yaaraabcaam idiinku sameeyey ilaah ahaan. oo weliba idinku sow ma aydaan eryin wadaaddadii rabbiga oo ilma haaruun ahaa iyo kuwii reer laawiba? oo wadaaddo sow uma aydaan samaysan sidii ay ahaan jirtay caadadii dadyowga dalalka kale deggan? oo sidaas daraaddeed ku alla kii u yimaadaa inuu quduus iska dhigo isagoo wata dibi yar iyo toddoba wan, kaasuu wuxuu wadaad u noqon karaa waxyaalo aan ilaahyo ahayn. laakiinse rabbigu waa ilaahayaga, oo kama aannu tegin, oo waxaannu haysannaa wadaaddo rabbiga u adeega, kuwaasoo ah ilma haaruun, iyo kuwii reer laawi oo shuqulkoodii ku jira. oo iyagu subax kasta iyo fiid kasta waxay rabbiga u gubaan qurbaan la gubo iyo foox udgoon, oo kibistii tusniintana waxay ku hagaajiyaan miiska daahirka ah korkiisa, oo laambadda dahabka ah iyo laambadaheedii waxay shidaan fiid kasta, waayo, annagu waan xajinnaa amarkii rabbiga ilaahaya ah, laakiinse idinku waad ka tagteen. oo bal eega waxaa nala jira ilaah isagoo madax noo ah, iyo wadaaddadiisii oo wata turumbooyinkii lagu dhawaajiya, oo waxay idinku afuufi doonaan dhawaaq, haddaba dadka israa'iilow, ha la diririna rabbiga ah ilaaha awoyayaashiin, waayo, liibaani maysaan. laakiinse yaaraabcaam wuxuu iyaga gadaal ka dhigay ciidan gaadmo ah, haddaba iyagu waxay hor joogeen dadkii yahuudah oo ciidankii gaadmada ahaana wuxuu joogay gadaashooda. oo dadkii yahuudah markay gadaashooda eegeen waxay arkeen in hore iyo gadaalba laga soo weeraray, markaasay rabbiga u qayshadeen, oo wadaaddadiina waxay ka

dhawaajiyeen turumbooyinkii. markaasay dadkii yahuudah qayliyeen oo markay dadkii yahuudah qayliyeen ayaa rabbigu wax ku dhufay yaaraabcaam iyo dadkii israa'iil oo dhan abiiyaah iyo dadkii yahuudah hortooda. markaasaa dadkii israa'iil ka careeren dadkii yahuudah hortooda, oo rabbiguna wuxuu ku riday gacantoodii. oo abiiyaah iyo dadkiisiina aad bay u laayeen, oo waxaa dadkii israa'iil ka le'day shan boqol oo kun oo ah rag la xushay. haddaba dadkii israa'iil sidaasna wakhtigaas loo jebiyey oo waxaa ka adkaaday dadkii yahuudah, maxaa yeelay, iyagu waxay isku halleeyeen rabbiga ah ilaaha awoyayaashood. oo abiiyaah baa eryaday yaaraabcaam oo wuxuu ka qabsaday magaalooyin badan kuwaasoo ahaa beytel iyo tuulooyinkeedii, iyo yeshanaah iyo tuulooyinkeedii, iyo cefroon iyo tuulooyinkeedii. oo yaaraabcaamna xoog dambe ma uu helin wakhtigii abiiyaah noolaa, oo rabbiga ayaa wax ku riday, wuuna dhintay. laakiinse abiiyaah wuu sii xoogaystay, oo wuxuu guursaday afar iyo toban naagood, oo wuxuu ahalay laba iyo labaatan wiil iyo lix iyo toban gabdhood. haddaba abiiyaah falimihiisii kale, iyo socodkiisii, iyo hadalladiisiiba waxay ku qoran yihiin kitaabkii nebi iddo.

14

markaasaa abiiyaah dhintay oo la seexday awoyayaashiis, oo waxaa lagu aasay magaaladii daa'uud, oo meeshiisiina waxaa boqor ka noqday wiilkiisii aasaa, oo wakhtigiisiina dalku wuu xasilloonaa intii toban sannadood ah. oo aasaana wuxuu sameeyey wixii rabbiga ilaahiisa ah hortiiisa ku wanaagsanaa oo ku qummanaa, maxaa yeelay, isagu wuxuu baabbi'iyey meelihii allabariga ee qalaadaa iyo meelihii sarsare, oo tiirarkiina wuu wada jebejiyey, geedihii asheeraahna wuu wada jaray, oo dadkii yahuudahna wuxuu ku amray inay doondoonaan rabbiga ah ilaaha awoyayaashood, iyo inay yeelaan sharciga iyo amarka. oo haddana magaalooyinkii dalka yahuudah oo dhan wuxuu ka baabbi'iyey meelihii sarsare iyo sanamyadii qorraxda, oo boqortooyaduna isaga hortiiisa way ku xasilloonayd. oo isagu dalka yahuudahna wuxuu ka dhisay magaalooyin deyr leh, maxaa yeelay, dalku wuu xasilloonaa oo isaguna dagaal ma gelin sannadahaas, waayo, ilaah baa isaga nasiyey. oo wuxuu dadkii yahuudah ku yidhi, kaalaya aan magaalooyinkan dhiseen oo aan u yeelno derbiyo, iyo munaarado, iyo irdo, iyo qataarro; dalku weli waa ina hor yaal, maxaa yeelay, waxaynu doondoonnay rabbiga ilaahenna ah; isagaynu doondoonnay, oo isna dhan kasta ayuu inaga nasiyey. markaasay magaalooyinkii dhiseen, wayna liibaaneen. oo aasaana wuxuu lahaa ciidan gaashaammo iyo warmo sita, oo waxaa reer yahuudah ka soo baxay saddex boqol oo kun, reer benyaamiinna waxaa ka soo baxay kuwo gaashaammo sita oo qaansooyin xoota oo ah laba boqol iyo siddeetan kun, oo kulligoodna waxay wada ahaayeen rag xoog badan. oo waxaa iyagii ku soo kacay serax oo ahaa reer itoobiya isagoo wata ciidan tiradiisu tahay malyuun, iyo saddex boqol oo gaadhifaras, oo isagu wuxuu yimid

maareeshaah. markaasaa aasaa u baxay inuu isaga ka hor tago, oo waxay dagaal isugu diyaariyeen dooxadii sefaataah oo maareeshaah u dhow. markaasaa aasaa u qayshaday rabbiga ilaahiisa ah oo yidhi, rabbiyow, adiga mooyaane ma jiro mid u kala hiilin kara kan itaalka badan iyo kan aan xoogga lahayn. rabbiyow ilaahayagow, na caawi, waayo, waannu isku kaa hallaynaynaa, oo magacaaga ayaannu dadkan badan ugu soo baxnay. rabbiyow, waxaad tahay ilaahayaga, haddaba ninna yuusan kaa adkaan. oo sidaas daraaddeed aasaa iyo dadkii yahuudah hortooda ayaal rabbigu ku jebiyey kuwii reer itoobiya, kuwii reer itoobiyaana way carareen. markaasaa aasaa iyo dadkii la socday in eryadeen xagga geraar, oo waxaa kuwii reer itoobiya ka dhintay dad faro badan oo iyaga ayan ka soo kaban karin, maxaa yeelay, iyagu waxay ku hor baabbe'een rabbiga iyo ciidankiisaba, oo weliba waxay kala tageen maal booli ah oo aad u badan. oo waxay kaloo wax ku dhufteen magaaloyinkii geraar ku wareegsanaa oo dhan, waayo, iyaga waxaa ku dhacday rabbiga cabsidiisii, oo magaaloyinkii oo dhanna way dhaceen, maxaa yeelay, waxaa iyaga ku jiray maal badan. oo haddana waxay burburiyeen teendhooyinkii xoolodhaqatada, waxayna dhaceen ido faro badan iyo geel. dabadeedna yeruusaalem bay ku noqdeen.

15

markaasaa ruuxii ilaah wuxuu ku soo degay casaryaaah oo ahaa ina codeed, oo intuu u soo baxay inuu aasaa ka hor tago ayuu ku yidhi, aasaa, iyo dadkii yahuudah iyo benyaamiin oo dhammow, i maqla. rabbigu wuu idinla jiraa intaad isaga la jirtaan, oo haddaad isaga doondoontaanna waad heli doontaan, laakiinse haddaad isaga ka tagtaan, isna wuu idinka tegi doonaa. haddaba intii wakhti dheer ah dadka israa'iil ma ay haysan ilaaha runta ah, iyo wadaad iyaga wax bara, iyo sharci toona, laakiinse markay cidhiidhi galeen ayay u soo jeesteen oo doondooneen rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil, wayna heleen. oo waayahaas oo dhanna nabadu uma jirin kii dibadda u baxa iyo kii gudaha soo gala toona, laakiinse dadka dalalka deggan oo dhan waxaa kor saarnaan dhibaatooyin waaweyn. oo iyagii way kala burbureen, oo quruumuba quruun bay ka gees noqotay, magaalona magaalay ka gees noqotay, waayo, ilaah baa ku dhibay cidhiidhi oo dhan. laakiinse idinku xoogaysta oo gacmihiinnu yay debcin, waayo, shuqulkiinna waa laydiinka abaalgudi doonaa. oo aasaana markuu maqlay erayadaas iyo waxsheegiddii nebi codeed ayuu sii dhirriraaday, oo dalka yahuudah iyo kan benyaamiin oo dhan iyo magaaloyinkii uu ka qabsaday dalka buuraha leh oo reer efrayim wuu ka wada fageeyey karaahiyadii, oo weliba wuxuu cusboonaysiiyey meeshii allabariga ee rabbiga oo ku hor tiil balbadala rabbiga. markaasuu soo wada shiriyey dadkii yahuudah iyo dadkii benyaamiin iyo kuwii iyaga la degganaa oo ka yimid reer efrayim iyo reer manaseh iyo reer simcoona, waayo, isagay ku soo darmeen iyagoo tiro badan, markay arkeen in rabbiga ilaahiisa ahu uu isaga la jiro. sidaas daraaddeed waxay ku soo urureen

yeruusaalem sannaddii shan iyo tobnaad oo boqortooyadii aasaa bisheedii saddexaad. oo maalintaas waxay rabbiga ugu allabaryeen toddoba boqol oo dibi iyo toddoba kun oo neef oo ido ah oo ka mid ah dhicii ay keeneen. oo waxay axdi ku galeen inay rabbiga ilaaha aowwayaashooda ah ku doondoonaan qalbigooda oo dhan iyo naftooda oo dhan, iyo in la dilo ku alla kii aan doondoonaan rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil, hadduu yar yahay iyo hadduu weyn yahay, ama hadduu nin yahay iyo hadduu naag tahayba. oo waxay rabbiga ugu dhaarteen cod weyn iyo qaylo iyo turumbooyin iyo buunan. oo dadkii yahuudah oo dhammu way ku reyreyeen dhaartii, maxaa yeelay, qalbigooda oo dhan ayay ku dhaarteen, oo waxay isaga ku doondooneen xiisahooda oo dhan, wayna heleen, oo rabbiguna hareerahooda oo dhan wuu ka nasiyey. oo weliba macaakaah oo ahayd boqor aasaa hooyadiis boqoradnimadii wuu ka dejiyey, maxaa yeelay, waxay sanam karaahiya ah u samaysay geed asheeraah, oo aasaa sanamkeedii wuu jebiyey oo wuxuu ka dhigay boodh, wuxuuna ku gubay durdurka qidroon agtiisa. laakiinse meelihii sarsare dalka israa'iil lagama baabbi'in, habase yeeshee aasaa qalbigiisu wuu qummanaa cimrigiisii oo dhan. oo gurigii ilaah wuxuu soo geliyey alaabtii aabbihiis quduuska ka dhigay iyo alaabtii uu isaga qudhiisu quduuska ka dhigay, waxayna ahayd lacag iyo dahab iyo weelal. oo dagaal dambena ma jirin ilaa sannaddii shan iyo soddonaad ee aasaa boqornimadiisii.

16

oo boqornimadii aasaa sannaddeedii lix iyo soddonaad ayaal bacshaa oo ahaa boqorkii dalka israa'iil dalka yahuudah ku kacay oo wuxuu dhisay raamaah, inuusan qofna u oggolaan inuu ka baxo ama u galo aasaa oo ahaa boqorkii dalka yahuudah. markaasaa aasaa lacag iyo dahab ka soo bixiyey khasnadihii guriga ilaah iyo kuwii guriga boqorkaba, oo wuxuu u sii dhiibay benhadad oo ahaa boqorkii suuriya oo dimishaq degganaa, oo wuxuu ku yidhi, axdi baa inoo dhexeeya aniga iyo adiga, oo aabbahay iyo aabba-haana wuu u dhexayn jiray, haddaba bal eeg waxaan kuu soo diray lacag iyo dahab, saas aawadeed tag oo jebi axdiga aad la leedahay boqorka dalka israa'iil oo bacshaa ah, ha iga tagee. markaasaa benhadad dhegastay hadalkii boqor aasaa, oo saraakiishii ciidammadiisa ayuu u diray magaaloyinkii dalka israa'iil, oo waxay dagaal ku dhufteen ciyoon, iyo daan, iyo aabeel mayim, iyo magaaloyinkii wax lagu kaydin jiray oo reer naftaali oo dhan. kolkii bacshaa taas maqlay wuu ka tegey raamaah dhisideedii, oo shuqulkiisiina wuu joojiyey. markaasaa boqor aasaa soo kaxaaystay dadkii yahuudah oo dhan, oo waxay wada qaadeen dhagxantii iyo alwaaxdii raamaah oo uu bacshaa ku dhisayay, kolkaasuu ku dhisay gebac iyo misfaah. oo wakhtigaas ayaal xanaaniin oo waxarkihii ahaa u yimid aasaa oo ahaa boqorkii dalka yahuudah, oo wuxuu ku yidhi, waxaad isku hallaysay boqorka suuriya, oo iskuma aadan hallayn rabbiga ilaahaaga ah, haddaba sidaas daraaddeed ciidanka boqorka suuriya gacantaada wuu ka baxsaday. war kuwii reer itoobiya iyo reer luubiim sow ma ay ahayn

ciidan weyn oo wata gaadhifardood iyo ciidan fardooley ah oo aad iyo aad u badan? oo weliba rabbigu wuxuu soo geliyey gacantaada, maxaa yeelay, rabbiga waad isku hallaysay. waayo, rabbiga indhihiisu waxay hor iyo dib u fiirinayaan dunida oo dhan inuu isu adkeeyo kuwa qalbigoodu isaga xaggiisa ku qumman yahay. taas ayaad nacasnimo ku samaysay, oo hadda ka dib dagaallo baad ku jiri doontaa. markaasaa aasaa waxarkihii u cadhooday oo wuxuu ku riday xabsi, maxaa yeelay, aad buu ugu xanaaqay xaalkan daraadiisii. oo isla markaasna aasaa baa dadkii qaarkiis dulmay. oo bal eeg aasaa falimihiisii, intii hore iyo intii dambeba, waxay ku qoran yihiin kitaabkii boqorrada dalka yahuudah iyo dalka israa'iil. oo sannaddii sagaal iyo soddonaad oo boqornimadiisa ayaa aasaa cagaha ka bukooday, oo cudurkiisiina aad iyo aad buu u weynaa, oo weliba isagu cudurkiisii rabbiga uma uu doonin laakiinse wuxuu u doondoonay dhakhtarrada. oo sannaddii kow iyo afartanaad oo boqornimadiisa ayaa aasaa dhintay oo la seexday awowayaashii. oo waa lagu aasay qabiyadiisii uu ka qotay magaaladii daa'uud, oo waxaa lagu jifiyey sarir ay ka buuxaan cadar udoon iyo uunsi kala cayn cayn ah oo lagu hagaajiyey sancada kuwa cadarka sameeya, oo waxaa loo sameeyey dabshid aad u weyn.

17

oo waxaa meeshiisii boqor ka noqday wiilkiisii yehooshaafaad, oo wuxuu u xoogaystay si uu dadka israa'iil isaga daafaco. oo wuxuu ciidan fadhiisiyey magaalooyinkii deyrka lahaa oo dalka yahuudah oo dhan, oo rugo askareedna ayuu dhex dhigay dalkii yahuudah iyo weliba magaalooyinkii reer efrayim oo aabbihiis aasaa uu mar hore qabsaday. oo rabbiguna yehooshaafaad wuu la jiray, maxaa yeelay, wuxuu ku socday jidkii hore oo awowgiis daa'uud, oo bacalimna ma uu doonin, laakiinse wuxuu doonay ilaahii awowgiis, oo wuxuu ku socday amarradiisii, mana uu yeelin falimihiis dadka israa'iil. oo sidaas daraadeed rabbigu boqortooyadii gacantiisuu ku xoogeeeyey, oo dadkii yahuudah oo dhammuna yehooshaafaad ayay hadiyado u keeni jireen, oo isagu wuxuu lahaa maal iyo sharaf badan. oo qalbigiisuna wuxuu u sara kacay inuu qaado jidadka rabbiga, oo weliba wuxuu dalka yahuudah ka baabbi'iyey meelihii sarsare iyo geedihii asheeraah. oo haddana sannaddii saddexaad oo boqortooyadiisa ayuu diray amiirradiisii oo ahaa benxayl, iyo cobadyaah, iyo sekariyaah, iyo netaneel, iyo miikaayaah inay magaalooyinka dalka yahuudah dadka wax ku baraan, oo wuxuu la diray kuwii reer laawi oo ahaa shemacayaah, iyo netanyaah, iyo sebadyaah, iyo casahehel, iyo shemiraamood, iyo yehoonaataan, iyo adoniyaah, iyo toobiyaah, iyo toob adooniyaah, oo waxaa kaloo iyaga la jiray wadaaddadii ahaa elishaamaac iyo yehooraam. oo iyana dalka yahuudah ayay dadka wax ku bareen iyagoo wata kitaabkii sharciga rabbiga, oo waxay ku dhex wareegeen magaalooyinkii dalka yahuudah oo dhan, oo dadkiina wax bay bareen. oo boqortooyoyinkii dalalkii ku wareegsanaa dalka yahuudah oo dhan waxaa ku dhacday rabbiga cabsidiisii, oo sidaas daraadeed iyagu yehooshaafaad lama aan diririn.

oo reer falastiin qaarkood ayaa yehooshaafaad u keenay gabbaro iyo lacag baad ah, oo weliba carabtiina waxay u keeneen adhi badan oo ah toddoba kun iyo toddoba boqol oo wan iyo toddoba kun iyo toddoba boqol oo orgi. oo yehooshaafaadna aad iyo aad buu u sii weynaaday, oo wuxuu dalka yahuudah ka dhex dhisay qalcado iyo magaalooyin wax lagu kay-diyo. oo magaalooyinka dalka yahuudah waxaa loogu dhex sameeyey shuqullo badan, oo yeruusaalemma waxaa u joogay rag dagaalyahan ah oo xoog badan. oo tanuna waa tiradoodii iyo sidii ay reerahoodu kala ahaayeen, saraakiishii kun kun u talin jiray ee dadkii yahuudah waxaa ka joogay cadnaah oo sirkaal ahaa, oo waxaa isaga la jiray rag xoog badan oo ah saddex boqol oo kun, oo waxaa isaga ku xigay yehoox-aanaan oo sirkaal ahaa, oo waxaa isaga la jiray laba boqol iyo siddeetan kun oo nin, oo isna waxaa ku xigay camasyaah ina sikrii oo rabbiga ikhtiyaarkiisa isugu bixiyey, oo isna waxaa la jiray laba boqol oo kun oo ah rag xoog badan. oo reer benyaamiinna waxaa ka joogay elyaadaac oo ahaa nin xoog badan, oo isna waxaa la jiray laba boqol oo kun oo nin oo sita qaanso iyo gaashaan, oo isna waxaa ku xigay yehoosaabaad, waxaana isaga la jiray boqol iyo siddeetan kun oo nin oo dagaal loo diyaariyey. oo kuwanu waxay ahaayeen intii boqorka u adeegi jirtay, oo ayan ku jirin kuwii uu boqorku fadhiisiyey magaalooyinkii deyrka lahaa oo dalka yahuudah ku yiil oo dhan.

18

haddaba yehooshaafaad wuxuu lahaa maal iyo sharaf badan, xidhiidh buuna la yeeshay axaab. oo dhawr sannadood dabadood isagu wuxuu axaab ugu tegey samaariya. oo axaabna isagii iyo dadkiisii la socdayba wuxuu u qalay ido iyo dibi fero badan, oo wuxuu isaga isagii ogogalaysiiyey inuu ula kaco raamod gilecaad. markaasaa axaab oo ahaa boqorkii dalka israa'iil yehooshaafaad oo ahaa boqorkii dalka yahuudah ku yidhi, ma ii raacaysaa raamod gilecaad? oo isna wuxuu ugu jawaabay, anigu kula mid baan ahay, oo dadkayguna waa dadkaagoo kale, oo an-naguna dagaalka waan idinla gelaynaa. markaasaa yehooshaafaad boqorkii dalka israa'iil ku yidhi, waan ku baryayaale bal maanta erayga rabbiga wax weyddii. markaasaa boqorkii dalka israa'iil soo wada ururiyey nebiyadii oo ahaa afar boqol oo nin, oo wuxuu ku yidhi, raamod gilecaad dagaal ma u tagna mise waan iska daaya? oo iyana waxay ku yidhaahdeen, tag, waayo, ilaah wuxuu iyada soo gelin doonaa gacantaada, boqorow. laakiinse yehooshaafaad wuxuu ku yidhi, kuwan mooyaane miyaanu nebiga rabbiga jirin aan wax weyddiinee? markaasaa boqorkii dalka israa'iil wuxuu yehooshaafaad ku yidhi, weli waxaa jira nin kale oo aan rabbiga wax ka weyddiin karno, laakiinse isaga waan nebcahah, waayo, isagu marnaba wax wanaagsan igama sheego, illowse had iyo goorba wax xun buu iga sheegaa. kaasu waa miikayhuu ina yimlaah. markaasaa yehooshaafaad wuxuu yidhi, boqorow, saas ha odhan. markaasaa boqorkii dalka israa'iil u yeedhay mid sirkaal ah, oo wuxuu ku yidhi, haddiiba ii keen miikayhuu ina yimlaah. haddaba bo-

qorkii dalka israa'iil iyo yehooshaafaad oo ahaa bo-qorkii dalka yahuudah mid kastaaba wuxuu ku fadhiyey carshigiisii, isagoo dharkii boqornimada qaba, oo waxay fadhiyeen meel bannaan oo ku taal iridda samaariya laga soo galo, oo nebiyadii oo dhammuna hortootay wax ku sii sheegayeen. oo sidqiyaah ina kenacanaah ayaa samaystay geeso bir ah, oo wuxuu yidhi, waxaa rabbigu leeyahay, kuwan waad ku hardiyyi doontaa reer suuriya ilaa ay wada baabba'aan. oo nebiyadii oo dhammuna saasay sii wada sheegeen, iyagoo leh, raamod gilecaad tag oo guulayso, maxaa yeelay, rabbigu wuu soo gelin doonaa gacantaada, bo-qorow. oo wargeeyskii miikayhuu loo diray inuu u soo yeedho wuu la hadlay oo ku yidhi, bal eeg, nebiyadii war wanaagsan bay u sheegeen boqorkii, oo isku af bay ku wada hadleen. haddaba waxaan kaa baryayaa in erayaagu la mid noqdo erayagooda, oo adigu wax wanaagsan ku hadal. markaasaa miikayhuu yidhi, rabbiga noloshiisaan ku dhaartaye waxaan sheegayaa wax alla wixii rabbigu yidhaahdo. oo markuu boqorkii u yimid ayaa boqorkii ku yidhi, miikayhuuyow, raamod gilecaad dagaal ma u tagnaa mise waan iska daayaa? oo isna wuxuu ku yidhi, taga oo ku soo guulaysta, oo iyagana gacantiinnaa la soo gelin doonaa. markaasaa boqorkii isagii ku yidhi, runta mooyaane wax kale inaadn magaca rabbiga iigu sheegayn intee jeer baan ku dhaariyaa? oo isna wuxuu yidhi, waxaan arkay dadka israa'iil oo dhan oo buuraha ku kala firdhay sidii ido aan adhi-jir lahayn. oo rabbigu wuxuu yidhi, kuwanu sayid ma leh ee nin waluba gurigiisii ha ku nabad noqdo. markaasaa boqorkii dalka israa'iil yehooshaafaad ku yidhi, miyaanan kuu sheegin inuusan wax wanaagsan iga sii sheegayn wax shar ah mooyaane? markaasuu miikayhuu yidhi, haddaba erayga rabbiga maqla, waxaan arkay rabbiga oo carshigiisa ku fadhiya oo ciidankii samada oo dhammuna taagan yihiin midigtiisa iyo bidixdiisa. markaasaa rabbigu yidhi, kumaa axaab oo ah boqorka dalka israa'iil soo sasabaya inuu raamod gilecaad tago oo halkaas ku dhinto? oo mid sidanuu ku hadlay, mid kalena sidaasuu ku hadlay. markaasaa ruux soo baxay oo rabbiga hortiiisa istaagay, oo yidhi, anigaa soo sasabaya. kolkaasaa rabbigu ku yidhi, sidee baad u soo sasabaysaa? isna wuxuu yidhi, anigu waan tegayaa oo waxaan noqonayaa ruux beenlow ah oo afka nebiyadiisa oo dhan ku jira. oo rabbigu wuxuu yidhi, adigu waad sasabi doontaa oo weliba waad ka adkaan doontaa, haddaba tag oo saas yeel. haddaba bal eeg, rabbigu afka nebiyadaadan wuxuu geliyey ruux beenlow ah, oo rabbigu wuxuu kaa sheegay wax belaayo ah. markaasaa sidqiyaah ina kenacanaah intuu miikayhuu u soo dhowaaday dhabanka ku dhufatay, oo wuxuu ku yidhi, war ruuxii rabbigu xaggee buu iga maray inuu kula hadlo? kolkaasaa miikayhuu ku yidhi, waad arki doontaa maalinta aad qol hoose u geli doonto inaad ku dhumato. markaasaa boqorkii dalka israa'iil yidhi, miikayhuu qabta oo u celiya aamoon oo ah taliyaha magaalada, iyo yoo'aash oo ah ina boqor, oo waxaad ku tidhaahdaan, boqorkii wuxuu leeyahay, ninkan xabsiga geliya, oo waxaad ku quudisaan kibis dhib ah, oo waxaad ka waraabisaan biyo dhib ah, ilaa aan soo nabad noqdo. markaasaa miikayhuu ku

yidhi, sinaba haddaad ku soo nabad noqotid, rabbigu igama dhex hadlin. oo wuxuu kaloo yidhi, dadkoo dhammow, maqla. markaasay boqorkii dalka israa'iil iyo yehooshaafaad oo ahaa boqorkii dalka yahuudah raamod gilecaad u kaceen. oo boqorkii dalka israa'iil wuxuu yehooshaafaad ku yidhi, anigu waan ismidab qarinayaa oo dagaalkaan dhex gelayaa, laakiinse adigu dharkaaga xidho. oo boqorkii dalka israa'iil wuu ismidab qariyey oo dagaalkuu dhex galay. haddaba boqorkii dalka suuriya wuxuu amray saraakiishii u taliyey gaadhifardoodku ay arkeen inuu mid weyn iyo mid yar toona ha la diririna boqorka dalka israa'iil oo keliya mooyaane. oo markii saraakiishii gaadhifardoodku ay yehooshaafaad arkeen ayay isku yidhaahdeen, kanu waa boqorkii dalka israa'iil. markaasay ku leexdeen inay la diriraan aawadeed, laakiinse yehooshaafaad wuu qayliyey, oo rabbiguna wuu caawiyey, oo ilaah baa iyagii ka ceshay. oo markii saraakiishii gaadhifardoodku ay arkeen inuusan ahayn boqorkii dalka israa'iil ayay dib uga noqdeen. oo nin baa intuu qaansadiisii xooday kama' ahaan fallaadh u ganay, oo wuxuu boqorkii dalka israa'iil kaga dhufatay meesha dharkiisa dagaalku isaga yimaadaan. markaasuu boqorku kii gaadhifarskiisa kaxaynayay ku yidhi, gacantaada leexi oo ciidanka iga dhex bixi, waayo, aad baan u dhaawacmay. oo maalintaas dagaalkii waa sii kordhay, habase yeeshee tan iyo makhribkii boqorkii dalka israa'iil ayaa gaadhifarskiisa isdhex taagay isagoo ka hor jeeda dadkii suuriya, oo goor qorraxdhicii ku dhow ayuu dhintay.

19

markaasaa yehooshaafaad oo ahaa boqorkii dalka yahuudah nabad ugu noqday gurigiisa yerusaleem ku yaal. oo waxaa baxay oo isagii ka hor tegey yeehuu ina xanaani oo wax arkiihi ahaa, oo wuxuu boqor yehooshaafaad ku yidhi, war ma waxaa kuu ekayd inaad caawiso kuwa sharka ah iyo inaad jeclaato kuwo rabbiga neceb? waxan daraaddeed waxaa kugu soo degtay cadho rabbiga hortiiisa ka timid. habase ahaatee waxyaalo wanaagsan baa lagaa helay, maxaa yeelay, waxaad dalka ka saartay geedihii asheeraah, oo qalbigaagana waxaad u diyaarisay inaad rabbiga doondoonto. yehooshaafaad wuxuu degganaan jiray yerusaleem, oo haddana wuxuu dhex maray dadkii tan iyo bi'r shebac iyo ilaa dalka buuraha leh oo reer efrayim, oo iyagii wuxuu u soo celiyey rabbiga ah ilaahii awoyayaashood. oo dalkii oo dhan iyo magalooyinkii deyrka lahaa oo dadka yahuudah wuxuu magaalo ka magaalo fadhiisiyey xaakinno. oo xaakin-nadiina wuxuu ku yidhi, waxa aad samaynaysaan ka fiirsada, waayo, idinku garsoorid dad u samayn maysaan, laakiinse waxaad u samaynaysaan rabbiga, oo weliba isaguna garsooridda wuu idinla weheliyaa. haddaba sidaas daraaddeed rabbiga ka cabsada, iska jira, oo saas yeela, waayo, xagga rabbiga ilaahenna ah dembi ma jiro, dadkana looma kala eexdo, laaluushna lama qaato. oo markay yerusaleem ku noqdeen ayaa yehooshaafaad weliba yerusaleemna fadhiisiyey kuwii reer laawi iyo wadaaddadii iyo madaxdii reeraha dadka israa'iil inay sameeyaan rabbiga garsooriddiisa iyo inay kuwii murma u garsooraan. oo

wuxuu iyagii amray oo ku yidhi, taas yeela idinkoo rabbiga ka cabsanaya oo aamin ah oo qalbigiinnu qumman yahay. oo mar alla markii dacwo idiinka timaado walaalihiinna magaalooyinkooda deggan, taasoo u dhexaysa oo ah dhiig iyo dhiig, iyo sharci iyo amar, iyo qaynuun iyo xukummo, de markaas waa inaad u digtaan si aanay rabbiga ugu dembaabin, oo aan taas aawadeed cadhada rabbigu ugu soo degin idinka iyo walaalihiinba. taas yeela oo eed lahaan maysaan. oo bal eega, axwaasha rabbiga oo dhan waxaa idinku sarraayn doona amaryaah ah wadaadka sare, oo axwaasha boqorka oo dhanna waxaa idinku sarraayn doona sebadyaah ina ismaaciil oo ah taliyaha reer yahuudah, oo weliba reer laawina hortinnay saraakiil ku ahaan doonaan. haddaba dhiirranaada oo rabbiguna ha la jiro kuwii wanaagga sameeya.

20

oo taas badadeedna waxaa yeooshaafaad ku soo kacay inay la diriraan reer moo'aab iyo reer cammoon iyo qaar kale oo reer cammoon ahaa. markaasaa qaar yimid oo waxay yeooshaafaad u soo sheegeen oo ku yidhaahdeen, waxaa kugu soo socda kol faro badan oo ka imanaya badda shishadeeda iyo dalka suuriya, oo bal eeg haatan waxay joogaan xasason taamaar oo ah ceyn gedii. kolkaasaa yeooshaafaad cabsaday, oo wuxuu isu diyaariyey inuu rabbiga doondoona. oo dalkii yahuudah oo dhanna soon buu ku naadiyey. markaasay dadkii yahuudah oo dhammu iswada urursadeen inay rabbiga caawimaad ka weydiistaan, oo xataa magaalooyinkii dalka yahuudah oo dhan way uga soo baxeen inay rabbiga doondoonaan. markaasaa yeooshaafaad isdhex taagay shirkii dadka yahuudah iyo yerusaleem iyagoo jooga guriga rabbiga iyo barxadda cusub horteeda, oo wuxuu yidhi, rabbiyow ilaahii awowayaashayow, sow ma ahid ilaaha samada ku jira? oo sow ma ahid kan u taliya kulli boqortooyooyinka quruumaha oo dhan? oo gacantaadana waxaa ku jira xoog iyo itaal oo sidaas daraaddeed ninna kuma hor istaagi karo. ilaahayagow, dadkii dalkan degganaa sow kama aad eryin dadkaaga reer binu israa'iil hortooda, oo weligiisba sow ma aadan siin saaxiibkaagii ibraahim farcankiisii? haddaba iyagu way dhex degganaan jireen, oo waxay magacaaga aawadiis uga dhex dhiseen meel quduus ah, oo waxay yidhaahdeen, markii wax shar ahu ay nagu dhacaa hadday yihiin seef ama xukun ama belaayo ama abaar, annagu waxaan soo hor istaagi doonnaa gurigan iyo adiga, (waayo, magacaaga wuxuu ku jiraa gurigan), markaasannu kuu qayshan doonnaa annagoo dhib ku jirna, oo adna waad na maqli doontaa oo waad na badbaadin doontaa. haddaba bal eeg reer cammoon iyo reer moo'aab iyo reer buur seciir oo aad reer binu israa'iil markay dalka masar ka soo baxeen u diiday inay dalkooda galaan, laakiinse gees bay uga leexdeen oo mana ay baabbi'in. bal eeg siday noogu abaalgudeen oo ay noogu soo baxeen iyagoo doonaya inay naga tuuraan hantidaadii aad dhaxal ahaan noo siisay. ilaahayagow, miyaadan iyaga xukumi doonayn? waayo, annagu itaal uma hayno guutadan weyn

oo nagu soo socota, oo weliba wax aannu samaynoma ma naqaan, laakiinse indhahayaga adigay kuu soo jeedaan. oo weliba dadka yahuudah oo dhammu rabbigay hor taagnaayeen iyaga iyo dhallaankoodii iyo naagahoodii iyo carruurtoodiiba. markaasaa ruuxii rabbigu wuxuu ku soo degay yaxasii'eel ina sekaryaah, kaasoo ahaa ina benaayaah, oo ahaa ina yecii'eel, oo ahaa ina matanyaah, oo reer aasaaf ahaa, oo reer laawi ka sii ahaa, isagoo shirka ku dhex jira. markaasuu yidhi, kulligiin dadka yahuudah, iyo kuwiinna yerusaleem deggan, iyo adiga boqor yeooshaafaad ahowba, wada maqla. rabbigu wuxuu idinku leeyahay, dadkan faraha badan daraaddiis ha u cabsanina, hana u qalbi jabina, waayo, dagaalka ma lihiidn, laakiinse ilaah baa iska leh. haddaba idinku berrito u dhaadhaca iyaga, oo bal eeg, waxay soo korayaan jiirta siis, oo waxaad ka heli doontaan meesha dooxadu ku dhammaato oo ka horraysa cidlada yeruu'eel. idinku uma baahnaan doontaan inaad dagaalkan gashaan, haddaba dadkii yahuudah iyo dadkii yerusaleemow, joogsada, oo iska taagnaada, oo eega badbaadada rabbigu idin badbaadinayo; berrito iyaga u baxa, oo ha cabsanina, hana qalbi jabina, maxaa yeelay, rabbiga ayaa idinla jira. markaasaa yeooshaafaad madaxa foororshey oo wejiga dhulka saaray, oo dadkii yahuudah iyo dadkii yerusaleem degganaa oo dhammuna rabbiga hortiisay isku tuureen oo u sujuudeen. kolkaasaa kuwii reer laawi oo ahaa reer qohaad iyo reer qorax waxay u istaageen inay rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil cod aad iyo aad u weyn ku ammaanaan. markaasay aroor hore kaceen oo waxay u ambabaxeen xagga cidladii teqooca, oo intay baxayeen ayaa yeooshaafaad istaagay oo yidhi, dadka yahuudah iyo kuwiinna yerusaleem degganow, i maqla, rumaysta rabbiga ilaahiinna ah oo waad xoogaysan doontaan, oo rumaysta nebiyadiisa oo waad liibaani doontaan. oo markuu dadkii la tashaday ayuu doortay kuwii rabbiga u gabyi lahaa oo ammaani lahaa iyagoo dhar quduus ah qaba oo ciidanka hor socda oo leh, rabbiga ku mahadnaqa, waayo, naxariistisu weligeedba way waartaa. oo markay bilaabeen inay gabyaan oo ilaah ammaanaan ayaa rabbigu rag gaadmo ah ku soo kiciyey reer cammoon iyo reer moo'aab iyo reer buur seciir oo ku soo kacay dadkii yahuudah, oo iyagii waa la laayay. waayo, reer cammoon iyo reer moo'aab ayaa is hortaaageen dadkii degganaa buur seciir inay dhammaantood laayaan oo wada baabbi'yaan, oo markay wada baabbi'yeen dadkii buur seciir degganaa ayaa mid kastaaba kan kale ku caawiyey inuu nin kale dilo. oo dadkii yahuudah markay yimaadeen meeshii dheeray ee cidlada ee wax laga dhawro ayay fiiriyeen dadkii faraha badnaa, oo waxay arhiin inay yihiin meyd dadka ku dhacay, oo midna ma baxsan. oo yeooshaafaad iyo dadkiisii markay u yimaadeen inay iyaga furtaan waxay dhexdoodii ka heleen maal badan oo meyd dadka la yaal iyo alaah qaali ah oo ay nafsaddooda u furteen, oo waxaasuna waxay qaadan karaan waa ka badnaayeen, oo intii saddex maalmood ah ayay dhicii guranayeen, maxaa yeelay, aad iyo aad buu u badnaa. oo maaliintii afraad ayay ku shireen dooxada barako, waayo, halkaasay rabbiga ku ammaaneen,

sidaas daraaddeed meeshaas magaceedii waxaa loo bixiyey dooxadii barako, oo ilaa maantadana waa loo yaqaan. markaasaa dadkii yahuudah iyo dadkii yerusaleem oo dhammu iyagoo yehooshaafaad u horreeyo waxay ku noqdeen yerusaleem iyagoo faraxsaan, waayo, rabbigu wuxuu kaga farxiyey libtii ay cadaawayaashoodii ka heleen. oo yerusaleem iyo gurigii rabbiga ayay soo galeen iyagoo ka dhawaa-jinaya shareerado, iyo kataarado, iyo turumbooyin. oo boqortooyooyinkii dalalka oo dhan waxaa ku soo degtay ilaah cabsidiis markay maqleen in rabbigu la diriray cadaawayaashii dadkii israa'iil. sidaas daraad-deed yehooshaafaad boqortooyadiisii way xasilloon-ayd, waayo, ilaahiis ayaa ka nasiyey hareerhiisa oo dhan. yehooshaafaad boqor buu ka ahaa dalka yahu-udah, oo markuu boqor noqday wuxuu jiray shan iyo soddon sannadood, oo yerusaleemna shan iyo labaatan sannadood buu boqor ku ahaa, oo hooyadiis magacedana waxaa la odhan jiray casuubaah ina shilxii. oo wuxuu ku socday jidkii aabbiihiis aasaa oo geesnaagama uu leexan, oo wixii rabbiga hor-tiisa ku qummana ayuu sameeyey. habase yeeshee meelihii sarsare lama baabbi'in, oo dadkuna weli qal-bigooda oo dhan ulama ay jeesan ilaahii aowayaas-hood. haddaba yehooshaafaad falimihiisii kale, intii hore iyo intii dambaba, waxay ku qoran yihiin taariikhdiis yeehuu ina xanaaniis taasoo ku qoran ki-taabkii boqorrada dalka israa'iil. oo taas dabadeedna yehooshaafaad oo ahaa boqorkii dalka yahuudah xid-hiidh buu la yeeshay axasyaah oo ahaa boqorkii dalka israa'iil kaasoo shuulkiisii aad iyo aad u xu-maa, oo wuxuu isagii kula heshiiyey inay samaystaan doonniyo tarshiish u dhoofa, oo doonniyihiis waxay ku samaysteen cesyoon geber. markaasaa eliceseer ina dodaawaahuu oo ahaa reer maareeshaah ayaa yehooshaafaad wax ka sii sheegay oo yidhi, heshi-iska aad axasyaah la heshiiyay aawadiis ayaa rabbigu u burburiyey shuulkaagii. oo doonniyihiina way wada jajabeen, oo way kari waayeen inay tarshiish u dhoofaan.

11

oo yehooshaafaadna wuu dhintay oo la seexday aowayaashiis, oo waxaa aowayaashiis lagula aasay magaaladii daa'uud, oo meeshiisiina waxaa boqor ka noqday wiilkiisii yehooraam. oo isna wuxuu lahaa walaalo oo ahaa ilma yehooshaafaad, waana casaryaa, iyo yexii'eel, iyo sekaryaa, iyo casaryaa, iyo miikaa'eel, iyo shefatyaa, oo intaas oo dhammu waxay ahaayeen ilma yehooshaafaad kii ahaa bo-qorkii dalka israa'iil. oo aabbahoodna wuxuu iyagii siiyey hadiyado waaweyn oo ah lacag, iyo dahab, iyo waxyaalo qaali ah, oo weliba wuxuu ugu daray mag-aalooyin deyr leh oo dalka yahuudah ku yaal, laaki-inse boqortooyadii wuxuu siiyey yehooraam, maxaa yeelay, wuxuu ahaa curadkiisii. haddaba yehooraam markuu boqortooyadii aabbiihiis fuulay oo uu aad u xoogaystay ayuu walaalihiis oo dhan seef ku laayay, iyaga iyo kuwo kale oo ah amiiradii dadka israa'iil. oo yehooraam markuu boqor noqday wuxuu jiray laba iyo soddon sannadood, siddeed sannadoodna boqor buu ku ahaa yerusaleem. oo wuxuu ku soc-

day jidkii ay boqorradii dalka israa'iil mareen, sidii reerkii axaab yeelay oo kale, waayo, wuxuu qabay axaab gabadiisii, oo wuxuu sameeyey wax labbiga hortiisa shar ku ah. habase yeeshee rabbigu ma uu doonaynin inuu baabbi'yo reerkii daa'uud, maxaa yeelay, axdi wuu la dhigtay, oo wuxuu u ballanqaaday inuu isaga iyo carruurtiisa had iyo goorba laambad siiyo. oo wakhtigiisii ayaa reer edom ka fallaagoobay dadka yahuudah, oo iyana waxay yeesheen boqor u taliya. markaasaa yehooraam soo gudbay isagoo wata saraakiishiisii iyo gaadhifardoodkiisii oo dhan, oo in-tuu habeennimo kacay ayuu laayay reer edom oo ha-reereeyey isaga iyo saraakiishiisii gaadhifardoodka. reer edomna way ka fallaagoobeen oo way ka hoos baxeen gacantiis dadka yahuudah ilaa maantadan la joogo. oo haddana isla markaasba waxaa kaloo ka fallaagoobay oo gacantiisii ka hoos baxay reer lib-naah, maxaa yeelay, isagu wuxuu ka tegey rabbigii ahaa ilaaha aowayaashiis. oo weliba wuxuu bu-uraha dalka yahuudah ka sameeyey meelo sarsare, oo dadkii yerusaleem degganaana wuxuu ka dhi-gay inay sanamyo raacaan, oo dadkii yahuudahna wuu habaabiyo. oo waxaa isagii u timid qorniin laga keenay nebi eliiyaah, oo leh, rabbiga aabbahaa daa'uud ilaahiisa ahu wuxuu leeyahay, adigu kuma aadan socon jidkii aabbahaa yehooshaafaad maray iyo jidadkii aasaa oo boqorka dalka yahuudah ahaa uu maray toona, laakiinse waxaad ku socotay jid-kii boqorrada dalka israa'iil, oo dadkii yahuudah iyo dadkii yerusaleem degganaaba waxaad ka dhigtay inay sanamyo raacaan sidii reerkii axaab yeelay oo kale, oo weliba waxaad laysay walaalaha oo reerka aabbahaa ka mid ahaa oo kaa wanaagsanaa, haddaba sidaas daraaddeed bal eeg, rabbigu belaaayo weyn ayuu ku dhufan doonaa dadkaaga, iyo carruurtaada, iyo naagahaaga, iyo xoolahaaga oo dhanba. oo adi-gana waxaa kugu dhici doona cudur weyn oo xiidma-haaga ayaa bukan doona, ilaa xiidmahaagu ay kaa soo dhacaan maalin ka maalin cudurka aad qabto daraad-diis. markaasaa rabbigu wuxuu yehooraam ku soo ki-ciyeey reer falaatiin iyo reer carabta oo ag joogay reer itoobiya. oo waxay ku soo kaceen dalka yahuudah, oo way burburiyeen, waxayna wada qaateen maalkii guriga boqorka yiil oo dhan, iyo weliba wiilashiisii iyo naagihiiisii, sidaas daraaddeed wiilna uma had-hin isagii kii wiilashiisa ugu yaraa oo yehoo'axaas la odhan jiray mooyaane. oo waxaas oo dhan dabadood rabbigu wuxuu isaga xiidmihiisii ku dhufatay cudur aan la bogsiiin karin. oo wakhtigii waa iska socday, oo laba sannadood dabadood waxay noqotay in xiid-mihiisii la soo dhacay cudurkii uu qabay daraaddiis, oo wuxuu u dhintay cudurro xunxun. oo dadkiisii-ina isaga dab uguma ay shidin siday aowayaashiis dab ugu sharfi jireen oo kale. oo markuu boqor noq-day wuxuu jiray laba iyo soddon sannadood, oo yeru-saleemna boqor buu ku ahaa siddeed sannadood, oo wuxuu tegey oo dhintay isagoo aan la jeclayn, oo waxaa lagu aasay magaalada daa'uud, laakiinse laguma aasin qabuurihiis boqorrada.

markaasaa dadkii yeruusaalem degganaa waxay meeshiisii boqor kaga dhigteen axasyaah oo ahaa wiilkiisii ugu wada yaraa, maxaa yeelay, guutadii ragga ahayd oo reer carbeed xerada la timid way wada laayeen kuwii waaweynaa oo dhan. sidaas daraaddeed waxaa boqor noqday axasyaah ina yehooraam oo ahaa boqorkii dalka yahuudah. axasyaah markuu boqor noqday wuxuu jiray laba iyo afartan sannadood, oo yeruusaalemma sannad ayuu boqor ku ahaa, oo hooyadiis magaceedna waxaa la odhan jiray catalyaah ina coomrii. oo isaguna wuxuu ku socday jidadkii reerka axaab maray, waayo, hooyadiis waxay kula talin jirtay inuu shar sameeyo. oo wuxuu sameeyey wax rabbiga hortiisa shar ku ah, sidii reerka axaab yeeli jiray oo kale, waayo, markii aabbihiis dhintay ka dib iyagaa ahaan jiray lataliyayaashiisii ilaa uu baabba'ay. oo weliba wuxuu ku socon jiray taladoodii, wuna raacay yehooraam ina axaab oo ahaa boqorkii dalka israa'iil inay xasaa'el oo ahaa boqorkii suuriya kula diraan raamod gilecaad, oo reer suuriyana yooraa bay dhaawaceen. markaasuu ku noqday yesreceel in lagu soo daweyo nabriih ay raamaah kaga dhufteen markuu la diriray xasaa'el oo ahaa boqorkii suuriya. markaasaa axasyaah ina yehooraam oo ahaa boqorkii dalka yahuudah tegey inuu soo arko yehooraam ina axaab oo joogay yesreceel, maxaa yeelay, dhaawac buu ahaa. haddaba axasyaah baabbi'iisii wuxuu ka yimid xag ilaah, markuu yooraaam u tegey, maxaa yeelay, markuu yimid ayuu yehooraam kula kacay yeehuu ina nimshii kaasoo rabbigu u subkay inuu baabbi'yo reerka axaab. oo kolkii yeehuu xukunka ku soo dejinayay reerkii axaab wuxuu helay amiiradii dalka yahuudah iyo axasyaah walaalihiis wiilashii ay dhaleen oo axasyaah u adeegaya, markaasuu iyagii laayay. kolkaasuu doondoonaay axasyaah (oo samaariya ku dhex dhuumanayay), waana la soo qabtay oo waxaa loo keenay yeehuu, waana la dilay, oo isagii waa la aasay, waayo, waxay isyidhaahdeen, isaga waxaa dhalay yehooshaafaad oo rabbiga ku doondooni jiray qalbigiisa oo dhan. oo axasyaah reerkiisiina ma uu lahayn xoog uu boqortooyada ku sii haysto. haddaba catalyaah oo ahayd axasyaah hooyadiis markay aragtay in wiilkeedii dhintay ayay kacday oo wada baabbi'isay farcankii reer boqor ee yahuudah oo dhan. laakiinse yehooshabecad oo ahayd boqorka gabadhiisii waxay la tagtay yoo'aash oo ahaa ina axasyaah, oo ka dhex xadday wiilashii boqorka ee la laayay isagii iyo tii xannaanayn jirtayba, oo waxay gelisay qolka la seexdo. haddaba yehooshabecad oo ahayd boqor yehooraam gabadhiis, oo u dhaxday wadaadkii yehooyaadaac la odhan jiray waxay isagii ka qarisay catalyaah si ayan isaga u dilin (maxaa yeelay, iyadu waxay ahayd axasyaah walaashiis). oo intii lix sannadood ah ayuu kula qarsoonaa guriga ilaah, oo dalkiina waxaa u talisay catalyaah.

haddaba sannaddii toddobaad ayaa yehooyaadaac xoog isgeliyey oo wuxuu soo kaxaystay oo axdi la dhigtay boqol-u-taliyayaashii ahaa casaryaah ina yeroxaam, iyo ismaaciil ina yehooshaanaa, iyo casaryaah ina coobeed, iyo macaseeyaah ina cadaayaah, iyo elishaafaad ina sikrii. oo iyana waxay ku soo wada wareegeen dalkii yahuudah, oo magaalooyinkii dalka yahuudah oo dhan waxay ka soo wada urursadeen kuwii reer laawi iyo madaxdii qolooyinka dadka israa'iil oo waxay wada yimaadeen yeruusaaleem. markaasaa shirkii oo dhammu axdi boqorkii kula dhigtay guriga ilaah, oo wuxuu iyagii ku yidhi, bal eega, boqorka wiilkiisu isagaa boqor noqon doonee, sidii rabbigu uu kaga hadlay farcanka daa'uud. haddaba idinku sidan yeela: qaybtinna saddexaad ee sabtida gasha oo ah reer laawi iyo wadaaddadu, waa inay ahaadaan iridojogayaal albaabbada jooga, oo meel saddexaadna waa inay guriga boqorka joogaan, meel saddexaadna ha joogeen iridda aasaaska agteeda, oo dadka oo dhammuna waa inay ku wada jiraan guriga rabbiga barxadhiisa. laakiinse guriga rabbiga gudhihiisa yuusan ninna soo gelin wadaaddada iyo kuwa reer laawi oo adeegaya mooyaane, iyagu ha soo galeen, waayo, iyagu waa quduus, laakiinse dadka oo dhammu waa inay rabbiga amarkiisa dhawraan. oo reer laawi boqorka ha isku wareejiyeen iyadoo nin waluba hubkiisa gacanta ku haysto, oo ku alla kii guriga gudhihiisa soo gala ha la dilo, oo idinku boqorkana la jira markuu baxayo iyo markuu soo gelayoba. sidaas daraaddeed reer laawi iyo dadkii yahuudah oo dhammuba way wada yeeleen wixii uu wadaadkii yehooyaadaac ahaa ku amray oo dhan, oo nin waluba wuxuu kaxeeyey raggiisii sabtida geli lahaa iyo kuwii sabtida bixi lahaaba, maxaa yeelay, wadaadkii yehooyaadaac ahaa ma uu kala dirin guutooyinkii. markaasaa wadaadkii yehooyaadaac ahaa boqol-u-taliyayaashii siiyey warmihii iyo gaashaammadii waaweynaa iyo gaashaammadii yaryaraa oo boqor daa'uud lahaa oo guriga ilaah yiil. oo dadkii oo dhanna wuxuu ka dhigay in nin waluba hubkiisa gacanta ku haysto oo ay istaagaan guriga dhankiisa midig ilaa dhankiisa bidix iyo tan iyo meesha allabariga agteeda iyo guriga agtiisa, oo boqorkii bayna isku wareejiyeen. markaasay wilka boqorka soo bixiyeen, oo waxay u saareen taajkii, markaatafirkuinka way siiyeen, oo waxay ka dhigeen boqor, oo yehooyaadaac iyo wiilashiisiina intay isagii subkeen ayay yidhaahdeen, boqorku ha noolaado. oo catalyaahna markay maqashay qayladii dadka iyo iyagoo ordaya oo boqorka ammaanaya ayay dadkii ugu timid gurigii rabbiga. oo bal eeg, boqorku wuxuu ag taagnaa tiirkiisii iridda u dhowaa, oo saraakiishii iyo kuwii turumbada watayna boqorkay ag taagnaayeen, oo dadkii waddanka oo dhammuna way reyreeyeen oo turumbooyin afuufeen, oo kuwii gabayaaga ahaana waxay ka dhawajiyeen alaabtii muusikada oo waxay hoggaamiyeen kuwii qaaday gabaygii ammaanta ahaa. kolkaasaa catalyaah dharkeedii iska jeexjeexday oo waxay tidhi, waa fallaagow! waa fallaagow! markaasaa wadaadkii

yehooyaadaac ahaa soo bixiyeey boqol-u-taliyayaasha ciidanka u sarreeyey, oo wuxuu ku yidhi, iyada soo bixiyo oo safafka dhex mariya, oo kii soo raacana seef ha lagu dilo, waayo, wadaadku wuxuu yidhi, iyada ha ku dhex dilina guriga rabbiga. sidaas daraaddeed iyadii meel bay u banneyeen, markaasay tagtay marinkii ay farduho guriga boqorka u mari jireen; oo halkaasay ku dileen. markaasaa yehooyaadaac sameeyey axdi u dhexeeya isaga qudhiisa iyo dadka oo dhan iyo boqorkaba inay ahaadaan rabbiga dadkiisa. dabadeedna dadkii oo dhammu waxay tageen gurigii bacal, oo way dumiyeen, oo meelihiisii allabariga iyo sanamyadiisiiba way wada burburiyeen, oo mataan oo ahaa bacal wadaadkiisiina waxay ku dileen meelihii allabariga hortooda. markaasaa yehooyaadaac hawshii guriga rabbiga u doortay wadaaddadii reer laawi ahaa oo daa'uud ku dhex qaybiyey guriga rabbiga, inay qurbaannada la gubo oo rabbiga u bixiyaan siday ugu qoran tahay sharcigii muuse, iyagoo faraxsan oo gabyaya siduu ahaa amarkii daa'uud. oo iridjoogayaashiina wuxuu joojiyey iridhii guriga rabbiga si uusan u soo gelin mid wax ku nijaasobay wax kasta ha ahaadee. oo haddana wuxuu kaxeeyey boqol-u-taliyayaashii, iyo kuwii gobta ahaa, iyo taliyayaashii dadka, iyo dadkii waddanka oo dhanba, oo waxay boqorkii ka soo kaxeeyeen gurigii rabbiga, oo intay iriddii sare soo mariyeen ayay keeneen gurigii boqorka, kolkaasay boqorkii ku fadhiisiyeen carshigii boqortooyada. sidaas daraaddeed dadkii waddanka oo dhammu way wada reyreeyeen, oo magaaladiina way xasilloonayd, oo catalyaahna ayay seef ku dileen.

24

yoo'aashna toddoba sannadood buu jiray markuu boqor noqday, oo afartan sannadoodna yerusaaalem buu boqor ku ahaa, oo hooyadiis magaceeduna wuxuu ahaa sibyaah tii reer bi'r shebac. oo yoo'aashna wuxuu sameeyey wixii rabbiga hortiiisa ku qummanaa wakhtigii wadaadkii yehooyaadaac ahaa noolaa oo dhan. oo yehooyaadaacna wuxuu isagii u guuriyey laba naagood, oo wuxuu dhalay wiilal iyo gabdhoba. oo waxyaalahaas dabadoodna yoo'aash wuxuu ku fikiray inuu gurigii rabbiga cusboonaysiiyo. markaasuu soo wada ururiyey wadaaddadii iyo kuwii reer laawi, oo wuxuu ku yidhi, baxa oo magaalooiyinka dalka yahuudah taga, oo reer binu israa'iil oo dhan waxaad ka soo ururiisaan lacag guriga ilaahiinna lagu cusboonaysiiyo sannad ilaa sannad, oo xaalkaas dhaqso u sameeya. habase yeeshee kuwii reer laawi xaalkaas kuma ayan dhaqsan. markaasaa boqorkii wuxuu u yeedhay yehooyaadaac oo madax ahaa, oo wuxuu ku yidhi, maxaad u weyddiin weyday reer laawi inay dadkii yahuudah iyo yerusaaalem ka soo ururiyaan cashuurtii muuse oo ahaa addoonkii rabbiga iyo tii shirka reer binu israa'iil teendhadii maragga aawadeed? waayo, catalyaah oo ahayd tu shar ah wiilashadii ayaa gurigii ilaah burburiyeen, oo weliba laabtii guriga rabbiga oo quduuska laga dhigay oo dhan waxay wada siiyeen balaaciin. sidaas daraaddeed boqorkii wuu amray oo iyana waxay sameeyeen sanduug, oo waxay ag qotomiyeen guriga

rabbiga iriddiisa dibaddeeda. markaasay dalka yahuudah iyo yerusaaalem oo dhan ku naadiyeen in rabbiga loo keeno cashuurtii muuse oo ahaa addoonkii ilaah uu reer binu israa'iil kor saaray markay cidlada dhex joogeen. markaasaa amiirradii iyo dadkii oo dhammu reyreeyeen oo intay wax keeneen ayay ku rideen sanduugii ilaa ay ka buuxiyeen. oo waxay noqotay in markii sanduuqii la geeyey xafiiskii boqorka iyadoo ay reer laawi sidaan, oo la arkay in lacag badanu ku jirto ayaa waxaa yimid oo sanduuqii ka shubay karraanigii boqorka iyo sirkaalkii wadaadka sare, oo haddana sanduuqii bay qaadeen oo meeshiisii ku celiyeen. oo saasay maalin kasta yeeli jireen, oo waxay soo ururiyeen lacag faro badan. oo boqorkii iyo yehooyaadaac waxay lacagtii siin jireen kuwii samayn jiray hawshii adeegidda guriga rabbiga, oo waxay soo kiraysteen waastaayo iyo nijaarro si ay u cusboonaysiiyaan gurigii rabbiga, oo waxay kaloo siin jireen kuwii bir iyo naxaas wax uga samayn jiray si ay gurigii rabbiga ugu hagaajiyaan. markaasay shaqaalihii shaqeeyeen, oo shuqulkiina gacantoodii buu ku hagaagay, oo gurigii ilaahna waxay ka dhigeen siduu ahaan jiray, wayna adkeeyeen. oo markay hawshii dhammeeyeen waxay lacagtii hadhay keeneen boqorkii iyo yehooyaadaac hortooda, oo taasna waxaa gurigii rabbiga looga sameeyey weelal, kuwaa-soo ahaa weelal lagu adeegi jiray iyo kuwa wax lagu bixin jiray, iyo malgacadihii, iyo weelashii ahaa dahabka iyo lacagta. oo yehooyaadaac cimrigiisii oo dhanna guriga rabbiga waxaa had iyo goor lagu bixin jiray qurbaanno la gubo. laakiinse yehooyaadaac wuu da' weynaa, gabow buuna la dhacay, wuuna dhintay, oo markuu dhintay wuxuu jiray boqol iyo soddon sannadood. oo waxaa lagu aasay magaaladii daa'uud, iyo meel qabuurihii boqorrada dhexdooda ah, maxaa yeelay, wax wanaagsan buu ku dhex sameeyey reer binu israa'iil, iyo xagga ilaah iyo xagga gurigiisba. haddaba markii yehooyaadaac dhintay dabadeed waxaa yimid amiirradii dadkii yahuudah oo boqorkay u sujuudeen. markaasaa boqorkii iyagii maqlay. oo iyana waxay ka tageen gurigii rabbiga ah ilaahii awoyayaashood, oo waxay u adeegeen geedihii asheeraah iyo sanamyadii. markaasaa dadkii dalka yahuudah iyo dadkii yerusaaalem degganaa waxaa ku soo degtay cadho xadgudubkoodan aawadiis. oo weliba wuxuu u soo diray nebiyo si ay iyaga ugu soo celiyaan rabbiga xaggiisa, iyana way ku marag fureen iyagii, laakiin ma ay maqlin. markaasaa ruuxii ilaah wuxuu ku soo degay sekaryaah oo uu dhalay wadaadkii yehooyaadaac ahaa, oo isna intuu meel dadka ka korraysaa istaagay ayuu ku yidhi, ilaah wuxuu idinku leeyahay, war maxaad ugu xadgudbaysaan rabbiga amarradiisa? idinku ma liibaani karaysaan, maxaa yeelay, rabbiga waad ka tagteen, isna wuu idinka tegey. oo iyana intay isagii shirqool u dhigay, ayay iyagoo boqorka amar ka wata isagii ku dhagxiyeen barxadda guriga rabbiga. sidaasuu-sann boqor yoo'aash u xusuusan roonaantii uu yehooyaadaac oo isaga aabbihiis ahaa u sameeyey, laakiinse wuxuu dilay wiilkiisii. oo markuu dhimanayay ayuu yidhi, rabbiga xaalkan ha fiiriyo oo ha idin weyddiiyo. oo isla sannadaas dhammaadkeedii waxaa isagii ku soo kacay ciidankii reer suuriya, oo intay dadkii

yahuudah iyo yerusaaalem yimaadeen ayay amiir-radii dadka oo dhan ka baabbi'iyeen dadka dhexdiisii, oo wixii ay dhaceen oo dhan ayay u direen boqorkii dimishaq degganaa. ciidankii reer suuriya waxay yimaadeen iyagoo ah guuto yar, markaasaa rabbigu wuxuu gacanta u geliyey ciidan aad u faho badan, maxaa yeelay, waxay ka tageen rabbigii ahaa ilaahii awowayaashood. oo sidaasaa xukun loogu soo dejiyey yoo'aash. oo markay isagii ka tageen, (waayo, waxay ka tageen isagoo aad iyo aad u buka) ayaa isaga addoommadiisii u sirqoolleen dhiiggii uu qabay oo ilma yehooyaadaac, kii wadaadka ahaa, oo waxay dileen isagoo sariirtiisii ku jifaa, wuuna dhintay. oo waxaa lagu aasay magaaladii daa'uud, laakiinse isagii laguma dhex aasin qabuurihii boqorrada. oo kuwii isaga sirqoolka u dhigayna waxay ahaayeen saabaad oo ay dhashay shimcaad oo ahayd reer cammoon, iyo yehoosaabaad oo ay dhashay shiiridii oo ahayd reer moo'aab. haddaba xaalkii wiilashiisa, iyo culaabtii weynayd ee korkiisa saarnayd, iyo siduu gurigii ilaah mar dambe u dhisayba, bal eeg waxay ku wada qoran yihiin kitaabkii boqorrada. oo meeshiisiina waxaa boqor ka noqday wiilkiisii amasyaah.

25

amasyaah markuu boqor noqday wuxuu jiray shan iyo labaatan sannadood, oo yerusaaalem ayuu boqor ku ahaa sagaal iyo labaatan sannadood, oo hooyadiis magaceedana waxaa la odhan jiray yehoocaddaan tii reer yerusaaalem. oo wuxuu sameeyey wax rabbiga hortiiisa ku qumman, laakiinse qalbi daacad ah kuma uu samayn. oo markii boqortooyadii u xoogaysatay ayuu laayay addoommadiisii dilay boqorkii aabbihiis ahaa. laakiinse carruurtoodii ma uu dilin, wuxuuse yeelay sida ku qoran sharcigii kitaabkii muuse ku yiil, sidii rabbigu amray isagoo leh, aabbayaashu yaanay u dhiman carruurtooda, carruurta yaanay u dhiman aabbayaashood, laakiinse nin waluba dembigi-isa ha u dhinto. oo weliba amasyaah wuxuu soo wada ururiyey dadkii yahuudah oo dhan, oo wuxuu u kala hagaajiyey siday reerahoodu kala ahaayeen, oo reer yahuudah iyo reer benyaamiin oo dhanna wuxuu taladoodii u dhiibay saraakiil kun u taliya iyo kuwa boqor boqol u taliya, oo weliba wuxuu tiriyey intoodii labaatan sannadood jirtay ama ka sii weynayd, waxayna ahaayeen saddex boqol oo kun oo ah rag la doortay, oo dagaalka u bixi kara, oo wada qaadan kara waran iyo gaashaan. oo weliba boqol kun oo nin oo ah rag xoog badan ayuu dalkii israa'iil kaga soo ki-raystay boqol talanti oo lacag ah. laakiinse nin ilaah baa isagii u yimid, oo wuxuu ku yidhi, boqorow, ciidanka israa'iil yaanay ku raacin, maxaa yeelay, rabbigu dadka israa'iil oo reer efrayim ah oo dhanba lama uu jiro. laakiinse haddaad doonaysa inaad tagto, yeel, oo dagaalka ku adkow, ilaahse wuxuu kugu tururi doonaa cadowgaaga hortiiisa, maxaa yeelay, ilaah baa leh xoog uu wax ku caawiyo iyo mid uu wax ku tuuraaba. markaasaa amasyaah wuxuu ku yidhi ninkii ilaah, haddaba sidee baannu ka yeelaynaa boqolkii talanti oo aan siiyey ciidanka israa'iil? kolkaasaa ninkii ilaah u jawaabay oo ku yidhi, rabbigu wuu awoodaa inuu ku siiyo wax intaas ka sii badan.

kolkaasaa amasyaah soocay ciidankii isaga dalka reer efrayim uga yimid, si ay dalkoodii ugu noqdaan; sidaas daraaddeed aad bay dadkii yahuudah ugu cad-hoodeen, oo waxay dib ugu noqdeen dalkoodii iya-goo aad u xanaaqsan. markaasaa amasyaah isdhi-irrigeliyey, oo wuxuu hor kacay dadkiisii, oo tegey xagga dooxadii cusbada, oo reer seciir ayuu ka laayay toban kun oo qof. oo dadkii yahuudah toban kun oo kale oo noolnool ayay soo kaxaysteen oo kee-neen selac dusheedii, markaasay selac dusheeda hoos uga tuureen, oo dhammaantoodna way burbureen. laakiinse raggii ciidankii ee amasyaah dib u diray oo u diiday inay isaga dagaalka u raacaan, waxay weerar ku dhufteen magaaloyinkii dalka yahuudah, tan iyo samaariya iyo ilaa beytxooroon, oo waxay ka laayeen saddex kun oo qof, oo maal badanna way ka dhaceen. haddaba markii amasyaah ka soo no-qday layntii reer edom dabadeed ayuu keensaday ilaahyadii reer seciir, oo wuxuu u qotonsaday inay isaga ilaahyo u ahaadaan, oo iyagii buu u sujuuday oo foox u shiday. oo sidaas daraaddeed ayaa rabbiga cadhadiisii amasyaah aad ugu kululaatay, markaa-suu nebi u soo diray, kaasoo ku yidhi, war maxaad u doonatay dadyowga ilaahyadooda, kuwaasoo aan dadkoodii gacantaada ka samatabbixin? oo intuu isaga la hadlayay, ayaa boqorkii ku yidhi, war ma an-nagaa boqorka lataliyihiisii kaa dhignay? bes, bal maxaadse u doonaysaa in lagu garaaco? markaasaa nebigii iska daayay oo wuxuu yidhi, waxaan oga-hay in ilaah ku talo jiro inuu ku halligo, maxaa yeel-ay, waxan baad samaysay, oo taladaydiina ma aadan maqlin. markaasaa amasyaah oo ahaa boqorkii dalka yahuudah tashaday, oo wuxuu u cid diray yoo'aash oo ahaa ina yehoo'aaxaas ina yeehuu oo ahaa boqorkii dalka israa'iil, oo wuxuu ku yidhi, car kaalay aynu iska hor nimaadnee. kolkaasaa yoo'aash oo ahaa bo-qorkii dalka israa'iil u cid diray amasyaah oo ahaa boqorkii dalka yahuudah, oo wuxuu ku yidhi, ya-maaruggii lubnaan ku yiil wuxuu u cid diray geedkii kedarka ah oo lubnaan ku yiil, oo wuxuu ku yidhi, gabadhaada sii wiilkaygu ha guursadee, oo waxaa halkaas soo maray bahal lubnaan joogay, markaasuu yamaaruggii ku joogsaday. waxaad leedahay, bal eeg, waxaan laayay reer edom, oo sidaas daraaddeed waad isla weynaatay, waadna faanaysaa, haddaba gurigaaga iska joog. bal maxaad belayaa joogu soo jiidaysaa oo aad adiga iyo dadka yahuudahba u wada dha-caysaan? laakiinse amasyaah taas wuu maqli waayay, maxaa yeelay, waxay ka timid xagga ilaah inuu iyaga cadowgooda gacanta u geliyo, waayo, iyagu waxay doonteen ilaahyadii reer edom. markaasuu yoo'aash oo ahaa boqorkii dalka israa'iil soo kacay, oo is-agii iyo amasyaah oo ahaa boqorkii dalka yahuu-dah waxay iskaga hor yimaadeen beytshemesh oo uu dadka yahuudah leeyahay. oo dadka israa'iil way ka adkaadeen dadka yahuudah, oo nin waluba wuxuu u cararay teendhadiisii. oo yoo'aash oo ahaa boqorkii dalka israa'iil ayaa amasyaah oo ahaa boqorkii dalka yahuudah, kaasoo ahaa ina yoo'aash ina yehoo'aaxaas, ku qabtay beytshemesh, oo intuu yerusaaalem u soo kaxeeyey ayuu dumiyeey derbigii yerusaaalem tan iyo iriddii efrayim iyo ilaa iriddii geeska ahayd, intaasoo ahayd afar boqol oo dhudhun. oo wuxuu qaatay da-

habkii iyo lacagtii oo dhan, iyo weelashii guriga ilaah laga helay oo cobeed edoom la yiil oo dhan, iyo khas-nadiihii guriga boqorka, oo dadna cudhaadh ahaan buu u kaxaystay, markaasuu samaariya ku noqday. oo amasyaah ina yoo'aash oo ahaa boqorkii dalka yahuudah wuxuu noolaa shan iyo toban sannadood oo ka dambaysay dhimashadii yoo'aash ina yehoo'aaxaas oo ahaa boqorkii dalka israa'iil. haddaba amasyaah falimihiisii kale, kuwii hore iyo kuwii dambeba, sow kuma qorna kitaabkii boqorradii dalka yahuudah iyo dalka israa'iil? haddaba amasyaah markuu gees uga leexday rabbiga lasocodkiisii dabadeed shirqool bay yerusaaalem ugu sameeyeen, markaasuu laakiish u cararay, laakiinse laakiish bay cid uga daba direen, oo halkaasay ku dileen. markaasay isagii fardo ku keeneen, oo awoyayaashiis ayaa lagula aasay magaaladii dalka yahuudah.

26

markaasaa dadkii yahuudah oo dhammu waxay soo kaxaysteen cusiyaah oo lix iyo toban sannadood jiray, oo isagay boqor uga dhigeen meeshii aabbihiis amasyaah. oo isna eelood wuu dhisay oo dalka yahuudah u soo celiyey markii boqorkii dhintay oo la seexday awoyayaashiis dabadeed. cusiyaah markuu boqor noqday wuxuu jiray lix iyo toban sannadood, oo laba iyo konton sannadoodna yerusaaalem buu boqor ku ahaa, oo hooyadiis magaceedana waxaa la odhan jiray yekaalyaah tii reer yerusaaalem. oo isna wuxuu sameeyey wax rabbiga hortiiisa ku qumman, oo wuxuu wada yeelay sidii aabbihiis amasyaah yee-lay oo kale. oo wakhtigii sekaryaah, oo waxgarasho u lahaa waxa la arko ee ilaah, ayuu isu diyaariyey inuu ilaah doondoonto, oo intuu rabbiga doonayayna ilaah baa isaga liibaaniyey. markaasuu baxay oo reer falastiin la dagaallamay, oo wuxuu dumiyeey derbigii gad, iyo derbigii yabneh, iyo derbigii ashdood, oo wuxuu magaalootin ka dhisay waddankii reer ashdood iyo reer falastiin dhexdoodaba. oo ilaah baa isaga uga hiliyey reer falastiin, iyo kuwii reer carbeed ee guur bacal degganaa, iyo reer mecuuniimba. oo reer cammoonna waxay cusiyaah siin jireen gabbaro, oo magiciisiina wuxuu ku faafay oo gaadhay xataa meesha masar laga galo, maxaa yee-lay, aad iyo aad buu u xoogaystay. oo weliba cusiyaah wuxuu yerusaaalem ka dhisay oo xoogeeyey munaarado, oo waxay ku yiilleen iriddii geeska, iyo iriddii dooxada, iyo meesha derbigu ka leexdo. oo hadana wuxuu munaarado ka dhisay cidlada, oo ceelal badanna wuu qotay, maxaa yeelay, xoolo badan buu lahaa, oo waxayna u joogeen dhulka dooxada iyo dhulka bannaanka ahaa, oo buuraha iyo beeraha barwaaqaysanba wuxuu ku lahaa rag beeraley ah iyo kuwa canabka xannaaneeya, maxaa yeelay, wuxuu jeclaa beeraha. oo weliba cusiyaah wuxuu lahaa ciidan dagaalyahan ah oo dagaalka koox koox ugu baxa sidii ay ahayd tiradooda ay sameeyeen yecii'eel oo ahaa karraanigii iyo macaseeyaaah oo sirkaalkii ahaa, sidii uu ku amray xananyaaah oo ahaa boqorka saraakiishiisa midkood. oo raggii xoogga badnaa, oo ahaa madaxdii qolooyinka oo dhan tiradoodu waxay ahayd laba kun iyo lix boqol oo nin. oo waxaa

gacantooda ku jiray ciidan ah saddex boqol iyo todoba kun iyo shan boqol oo nin, kuwaasoo xoog badan ku dagaallama, si ay boqorka uga caawiyaan cadowga. oo cusiyaah wuxuu ciidankii oo dhan u diyaariyey gaashaammo iyo warmo, iyo koofiyoado bir ah, iyo jubbado bir ah, iyo qaansooyin, iyo dhagaxyada la wadhfiyo. oo yerusaaalemna wuxuu ku sameeyey makiinada ay soo hindiseen rag saanacyo ahu, oo alaabaas waxaa la saari jiray munaaradaha iyo geesaska derbiyada, in iyaga laga gano fallaadho iyo dhagaxan waaweynba. oo weliba magiciisii aad iyo aad buu u sii faafay oo meel fog gaadhay, maxaa yee-lay, ilaa uu xoogaystay si yaab leh ayaa loo caawiyeey. laakiinse markuu xoogaystay ayuu isla weynaaday ilaa uu halligmay, oo wuxuu ku xadgudbay rabbiga ilaahiisa ah, waayo, macbudkii rabbiga ayuu u galay inuu foox ku shido girgirihii fooxa. markaasaa waxaa isagii ka daba galay wadaadkii casaryaah oo ay la socdaan siddeetan ah rabbiga wadaaddadiisa, oo ah rag xoog badan. markaasay boqor cusiyaah hor istaageen, oo waxay ku yidhaahdeen, cusiyaahow, adigu ma lihid inaad rabbiga foox u shiddid, laakiinse waxaa leh wadaaddada reer haaruun oo quduus looga dhigay inay foox shidaan; haddaba meesha quduuska ah ka bax, waayo, waad xadgudubtay, oo tanuna kuuma ahaan doonto sharaf rabbiga ilaaha ah xaggiisa kaaga timaada. markaasaa cusiyaah cadhooday, oo gacantana waxaa ugu jiray idan uu doonayay inuu foox ku shido; oo markuu wadaaddadii u cadhooday ayaa baras wejiga ka soo baxay, isagoo wadaaddadii hor jooga oo guriga rabbiga ku jira oo girgirihii fooxa dhiniciisa taagan. markaasaa casaryaah oo ahaa wadaadka sare iyo wadaaddadii oo dhammu isagay fiiriyeen, oo waxay arkeen inuu wejigiisa baras ku leeyahay, markaasay haddiiba halkaas ka saareen, oo isaga qudhiisiina wuu isdejejiyey inuu baxo, maxaa yeelay, rabbigaa wax ku dhufatay. oo boqor cusiyaahna tan iyo maaliintii uu dhintay wuxuu ahaa barasle, oo isagoo baras qaba ayuu joogi jiray guri gaar ah, waayo, wuu ka go'ay gurigii rabbiga, oo wiilkiisii yootam ayaa reerka boqorka u talin jiray, isagoo dadkii dalka degganaa u gar qaybinaya. haddaba cusiyaah falimihiisii kale, intii hore iyo intii dambeba, waxaa qoray nebi ishacyaah oo ahaa ina amoos. oo cusiyaah wuu dhintay oo la seexday awoyayaashiis, oo waxaa awoyayaashiis lagula aasay berrinkii xabaalaha oo ay boqorraddu lahaayeen, waayo, waxay isyidhaahdeen, isagu waa barasle, oo meeshiisiina waxaa boqor ka noqday wiilkiis yootam.

27

yootamna markuu boqor noqday wuxuu jiray shan iyo labaatan sannadood, oo yerusaaalem ayuu boqor ku ahaa lix iyo toban sannadood, oo hooyadiis magaceedana waxaa la odhan jiray yerusashaah ina saadoq. oo isna wuxuu sameeyey wax rabbiga hortiiisa ku qumman, oo wuxuu wada yeelay sidii aabbihiis cusiyaah yeelay oo kale. habase yeeshee ma uu gelin macbudkii rabbiga, oo dadkiina weliba way sii xumaadeen. oo isagu wuxuu dhisay iriddii sare oo guriga rabbiga, oo derbigii cofel dushiisana wax badan buu ka dhisay. oo haddana wuxuu mag-

alooyin ka dhisay dalka yahuudah oo buuraha leh, oo kaynta dhexdeeda wuxuu ka dhisay qalcado iyo munaarado. oo weliba wuxuu la diriray oo ka adkaaday boqorkii reer cammoon. oo reer cammoonna isla sannaddaasba waxay isagii siiyeen boqol talanti oo lacag ah, iyo toban kun oo kor oo sarreen ah, iyo toban kun oo kor oo shacir ah. oo reer cammoon intaas ayay siiyeen sannaddii labaad iyo sannaddii saddexaadba. oo sidaasuu yootam u xoogaystay, maxaa yeelay, jidadkiisa ayuu ku hor toosiyeey rabbiga ilaahiisa ah. haddaba yootam falimihiisii kale iyo dagaalladiisii oo dhan iyo jidadkiisii oo dhammu waxay ku qoran yihiin kitaabkii boqorrada dalka israa'iil iyo dalka yahuudah. markuu boqor noqday wuxuu jiray shan iyo labaatan sannadood, oo yerususaalema lix iyo toban sannadood buu boqor ku ahaa. markaasaa yootam dhintay oo la seexday aowwayaashiis oo waxaa lagu aasay magaaladii daa'uud, oo meeshiisiina waxaa boqor ka noqday wiilkiisii aaxaas.

28

aaxaas markuu boqor noqday wuxuu jiray labaatan sannadood, oo lix iyo toban sannadood ayuu yerususaalem boqor ku ahaa, oo isagu ma uu samayn sidii aowowgii daa'uud oo kale wax rabbiga hortii ku qumman, laakiinse wuxuu ku socday jidadkii boqorrada dalka israa'iil, oo weliba wuxuu balaaliim u sameeyey sanamyo la shubay. oo haddana foox buu ku shiday dooxadii ina hinnom, oo caruurtiisiina dab buu ku dhex gubay, sidii ay ahayd karaahiyadii quruumihi rabbigu ka eryay reer binu israa'iil hortooda. oo haddana wuxuu ku allabaryi jiray oo fooxna ku shidi jiray meelihii sarsare, iyo buuraha dushooda, iyo geed kasta oo dheer oo doog ah hoostiisaba. oo sidaas daraaddeed ayaa rabbiga ilaahiisa ahu isagii ku riday gacantii boqorkii suuriya, oo intay isagii wax ku dhufteen ayay dadkiisii tirada badnaana maxaabiis ahaan ugu xayaysteen dimishaq. oo haddana isagii waxaa gacanta loo geliyey boqorkii dalka israa'iil kaasoo wax badan ka laayay. oo feqax ina remalyaah ayaa dalka yahuudah isku maalin ku laayay boqol iyo labaatan kun oo nin oo dhammaantood wada xoog badan, maxaa yeelay, iyagu waxay ka tageen rabbigii ahaa ilaahii aowwayaashood. oo sikrii oo ahaa nin xoog badan oo reer efrayim ayaa dilay macaseeyaaah oo ahaa boqorka wiilkiisii, iyo casriqaam oo reerka u talin jiray, iyo elqaanaah oo ahaa kii boqorka ku xigay. oo dadkii israa'iilna waxay walaalahood maxaabiis ahaan uga soo kaxaysteen laba boqol oo kun oo qof, oo ahaa naago iyo wiilal iyo gabdhoba, oo waxay kaloo ka dhaceen maal badan, oo maalkiina waxay keeneen samaariya. laakiinse halkaas waxaa joogay nebi rabbigu soo dirtay, oo magiciisana waxaa la odhan jiray codeed, wuuna u baxay inuu ka hor tago cidankii samaariya ku soo socday oo wuxuu ku yidhi, bal eega, rabbiga ah ilaahii aowwayaashiin ayaa u cadhooday dadka yahuudah, oo sidaas daraaddeed ayuu iyaga gacantiinna u soo geliyey, oo idinna waxaad iyagii ku layseen cadho kulul oo tan iyo samada gaadhay. oo imminka waxaad ku talo jirtaan in-

aad hoosaysiisaan dadka yahuudah iyo dadka yerususaalem si ay idiinku ahaadaan niman addoommo ah iyo naago addoommo ah, laakiinse miyaanay jirin xadgudubyo aad idinkuba ku xadgudubteen rabbiga ilaahiinna ah? haddaba i maqla, oo celiya maxaabiistii aad walaalihiin ka soo kaxaysateen, maxaa yeelay, waxaa idin kor saaran rabbiga cadhadiisa kulul. markaasay madaxdii reer efrayim qaarkood hor istaageen kuwii dagaalka ka soo noqday, oo madaxdaasuna waxay ahaayeen casariyaah ina yooxaanaan, iyo berekyaaah ina meshilleemoad, iyo yexisqiyaaah ina shalluum, iyo camaasaa ina xadlay. oo waxay iyagii ku yidhaahdeen, idinku waa inaydnaan maxaabiista halkan soo gelin, waayo, waxaad ku talo jirtaan inaad ina kor saartaan xadgudub rabbiga ka gees ah, oo waxaad inoo sii kordhinaysaan dembiyadeennii iyo xadgudubkeennii, maxaa yeelay, xadgudubkeennu aad buu u weyn yahay, oo dadka israa'iilna aad baa loogu cadhooday. sidaas daraaddeed ragii hubka sitay waxay maxaabiistii iyo boolidiiba kaga tageen amiirrada iyo shirkii oo dhan hortooda. markaasay nimankii la magacaabay soo kaceen, oo waxay qabteen maxaabiistii, oo kuwii dhexdooda ku jiray oo qaawanaana dhar bay uga xidheen boolidii, wax bay huwiyeen, oo kabana way u geliyeen, oo waxay siiyeen wax ay cunaan iyo wax ay cabbaaanba, wayna u subkeen, oo kuwii itaalka yaraa oo dhanna dameeray ku qaadeen, markaasay yerixoo oo ahayd magaaladii geedatimireedka lahayd walaalahood ugu geeyeen, dabadeedna samaariya ayay ku noqdeen. oo wakhtigaas ayaa boqor aaxaas u cid dirsaday boqorradii reer ashuur inay caawiyaan. waayo, waxaa hadana yimid reer edom oo intay dalka yahuudah wax ku dhufteen ayay dadkoodii maxaabiis ahaan u kaxaysteen. oo weliba reer falastiinna waxay weerareen magaalooyinkii dooxada iyo kuwii dalka yahuudah ee koonfureed, oo waxay qabsadeen beysshemesh, iyo ayaaloon, iyo gedeerax, iyo sookoo iyo tuulooyinkeedii, iyo timnaah iyo tuulooyinkeedii, iyo weliba gimsoo iyo tuulooyinkeedii, oo intaas oo dhanna way iska degeen. rabbigu wuxuu dadka yahuudah hoos ugu dejiyey boqorkii dalka israa'iil oo aaxaas ahaa daraaddiis, maxaa yeelay, si xun buu dalka yahuudah ugu dhex macaamilooday, oo rabbigana aad buu ugu xadgudbay. markaasaa waxaa isagii u yimid tilgadh filneser oo ahaa boqorkii ashuur, oo isna aad buu u dhibay, mana uu caawin isagii. markaasaa aaxaas qayb ka soo qaaday gurigii rabbiga iyo gurigii boqorka iyo kii amiirradaba, oo wuxuu siiyey boqorkii ashuur, laakiinse taasii isagii waxaa uma tarin. oo boqor aaxaas kaas qudhiisu intuu dhibaataysnaa ayuu weliba rabbiga si weyn ugu sii xadgudbay. waayo, isagu wuxuu allabari u bixiyey ilaahyadii dimishaq oo isaga wax ku dhufatay, oo wuxuu isyidhi, ilaahyada boqorrada reer suuriya way caawiyaan iyaga, sidaas daraaddeed allabari ayaan u bixinayaa si ay anigana ii caawiyaan. laakiinse waxay isaga iyo reer binu israa'iil oo dhanba u noqdeen wax ay ku dhacaan. markaasaa aaxaas wuxuu soo wada urursaday weelashii guriga ilaah oo wuu wada burburiyey weelashii guriga ilaah, oo albaabbadii guriga rabbigana wuu wada xidhay, oo isna wuxuu meelo allabari ka samaystay gees kasta oo yerususaalem. oo maga-

aloo kasta oo dalka yahuudahna wuxuu ka dhisay meelo sarsare in foom loogu shido ilaahyo qalaad, oo wuxuu aad uga xanaajiyeey rabbigii ahaa ilaahii awowayaashiis. haddaba falimihiisii kale iyo jidadkiisii oo dhammu intii hore iyo intii dambaba waxay ku wada qoran yihiin kitaabkii boqorrada dalka yahuudah iyo dalka israa'iil. markaasaa aaxaas dhintay oo la seexday awowayaashiis, oo waxaa lagu aasay magaalada yerusaleem, waayo, isagii lama gelin qabuurihii boqorrada dalka israa'iil; oo meeshiisina waxaa boqor ka noqday wiilkiisii xisqiyaah.

29

xisqiyaah markuu boqor noqday wuxuu jiray shan iyo labaatan sannadood, oo yerusaleemna boqor buu ku ahaa sagaal iyo labaatan sannadood, oo hooyadiis magaceedana waxaa la odhan jiray abiiyaah ina sekaryaah. oo isna wuxuu sameeyey wax rabbiga hortiisa ku qumman, sidii dhammaan awowgiis daa'uud sameeyey oo kale. oo sannadii kowaad oo boqornimadiisa bisheedii kowaad ayuu albaabadii gurigii rabbiga furay, wuuna cusboonaysiiyey. oo wadaaddadii iyo kuwii reer laawina wuu soo geliyey, oo wuxuu iyagii ku soo wada ururshay meesha bannaan oo dhinaca bari ku taal. oo wuxuu iyagii ku yidhi, reer laawiyow, i maqla, oo haddeer isdaahiriya, oo waxaad kaloo daahirisaan guriga rabbiga ah ilaahii awowayaashiin, oo nijaastana ka bixiya meesha quduuska ah. waayo, awowayaasheen way xadgudbeen, oo waxay sameeyeen wax shar ah rabbiga ilaahenna ah hortiisa, oo isagii way ka tageen, oo wejigoodiina way ka sii jeediyeen rutgii rabbiga, oo waxay u jeediyeen dhabarkooda. oo weliba waxay xidheen albaabadii balbalada, oo laambadihiina way demiseen, oo ilaaha reer binu israa'iilna meeshii quduuska ahayd foom uguma ay shidin, oo qurbaanno la gubona uguma ay bixin. oo taas daraaddeed ayaa cadhada rabbigu ugu soo degtay dadka yahuudah iyo yerusaleemba, oo rabbiguna wuxuu iyagii geliyey reer binu israa'iil in laga yaabo oo lagu foodhyo, sida aad idinkuba indhihiinna ugu aragtaan. waayo, bal eega, awowayaasheen seef bay ku le'deen, oo wiilashennii iyo gabdhaheennii iyo dumarkeenniiba waxaa loo haystaa maxaabiis, waana taas daraaddeed. haddaba waxaa qalbigayga ku jirta inaan axdi la dhigto rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil, si ay cadhadiisa kululu inooga noqoto. wiilashaydiyow, haddaba adeegidiinna ha dayacina, maxaa yeelay, rabbigu wuxuu idiin doortay inaad hortiisa istaagtaan oo aad isaga u adeegtaan, oo aad midiidinnu u ahaataan, oo aad foom u shidaan. markaasaa kuwii reer laawi waxaa ka dhex kacay maxad ina camaasay, iyo yoo'eel ina casaryaah oo ahaa reer qohaad, oo reer meraariina waxaa ka kacay qiish ina cabdii, iyo casaryaah ina yehaleleel, oo reer gershoonna waxaa ka kacay yoo'aax ina simmaah, iyo ceeden ina yoo'aax. oo reer eliisaafaanna waxaa ka kacay shimrii iyo yecuu'eel, oo reer aasaafna waxaa ka kacay sekaryaah iyo matanyaah. oo reer heemaanna waxaa ka kacay yexii'eel iyo shimci, oo reer yeduutuunna waxaa ka kacay shemacyaah iyo cusii'eel. oo waxay soo wada ururiyeen walaalahood, oo intay isdaahiri-

een ayay guriga rabbiga u galeen inay nadiifiyaan si waafaqan amarkii boqorka ee ahaa erayadii rabbiga. oo wadaaddadiina waxay galeen meeshii guriga rabbiga ugu hoosaysay inay nadiifiyaan, oo wasakhdi ay macbudka rabbiga gudihiisa ka heleen oo dhan waxay isugu wada keeneen barxaddii guriga rabbiga. markaasaa kuwii reer laawi qaadeen oo waxay geeyeen durdurka qidroon. haddaba iyagu waxay isdaahirinta bilaabeen bishii kowaad maalinteedii kowaad, oo isla bishaas maalinteedii siddeedaad ayay yimaadeen balbaladii rabbiga, oo guriga rabbigana waxay ku daahiriyeen siddeed maalmood, oo hawshaas waxay dhammeeyeen bishii kowaad maalin-tedii lix iyo tobaad. markaasay boqor xisqiyaah ugu galeen gurigiisii boqornimada oo waxay ku yidhaahdeen, waannu wada nadiifinnay gurigii rabbiga oo dhan, iyo meeshii qurbaanka la gubo, iyo weelashedii oo dhan, iyo miiskii la saari jiray kibis-tii tusniinta iyo weelashiisii oo dhanba. oo weliba boqor aaxaas intuu boqor ahaa weelashii uu xoorkooray markuu xadgudbay dhammaantood waannu wada diyaarinnay oo waannu daahirinnay, oo bal eeg, waxay hor yaalliin meesha allabariga ee rabbiga. markaasaa boqor xisqiyaah wakhti hore kacay oo intuu soo wada urursaday amiirradii magaalada ayuu kor ugu baxay gurigii rabbiga. oo waxay keeneen toddoba dibi, iyo toddoba wan, iyo toddoba baraar ah, iyo toddoba orgi, inay qurbaan dembi u ahaadaan boqortooyada aawadeed iyo meesha quduuska ah aawadeed iyo dadka yahuudah aawadood. oo wuxuu wadaaddadii reer haaruun ku amray inay xoolahaas ku bixiyaan meesha rabbiga lagu baryo. markaasay dibidii gowraceen oo intay wadaaddadii dhiiggiisii soo qaadeen ayay meesha allabariga ku rusheeyeen, oo haddana waxay gowraceen wanankii, oo dhiiggoodiina way ku rusheeyeen meesha allabariga, baraarkiina way gowraceen, oo dhiiggoodiina meesha allabariga ayay ku rusheeyeen. oo orgidii qurbaanka dembiga ahaydna boqorkii iyo shirkii hortooda ayay u soo dhoweeyeen, oo gacmahoodii ayay korka ka saareen, markaasaa wadaaddadii orgidii gowraceen oo waxay dhiiggoodii dembi qurbaankiis kaga dhigeen meesha allabariga korkeeda si ay dadka israa'iil oo dhan kafaaraggud ugu sameyaan aawadeed, waayo, boqorka ayaa amray in qurbaanka la gubo iyo qurbaanka dembiga loo wada sameeyo dadka israa'iil oo dhan. oo kuwii reer laawina wuxuu soo taagay gurigii rabbiga gudihiisa iyagoo haysta suxuun laysku garaaco iyo shareerado iyo kataarado, siduu ahaa amarkii daa'uud iyo amarkii gaad oo ahaa waxarkihii boqorka, iyo amarkii nebi naataan, waayo, amarku wuxuu ka yimid rabbiga xaggiisa, oo nebiyadiisii buu u soo dhiibay. markaasaa reer laawi waxay istaageen iyagoo haysta alaabtii muusikada oo daa'uud, oo wadaaddadiina waxay istaageen iyagoo haysta turumbooyin. xisqiyaahna wuxuu amray in qurbaanka la gubo meesha allabariga lagu dul bixiyo. oo markii qurbaanka la gubo bixintiisa la bilaabay waxaa kaloo la bilaabay gabaygii ahaa ammaanta rabbiga, iyo turumbooyinkii, iyo alaabtii muusikada oo daa'uud oo ahaa boqorkii dalka israa'iil. oo shirkii oo dhammuna ilaah bay caabudeen, oo raggii gabayaaga ahaana

way gabyeen, oo kuwii turumbada watayna way ka dhawaajiyeen; oo waxaas oo dhammuna way sii socdeen tan iyo ilaa qurbaankii la gubayay ka dhammaaday. oo markay dhammeeyeen qurbaanka bixintiisii ayaa boqorkii iyo kuwii isaga la joogay oo dhammu wada foororsadeen oo ilaah caabudeen. oo weliba boqor xisqiyaah iyo amiirradii ayaa reer laawi ku amreen inay rabbiga ammaan ugu gabyaan erayadii daa'uud iyo kuwii aasaaf kii wax arkaha ahaa. oo waxay ammaan ku gabyeen iyagoo faraxsan, oo intay madaxa foororiyeen ayay ilaah caabudeen. markaasaa xisqiyaah jawaabay oo yidhi, hadda idinku waxaad quduus isaga dhigteen rabbiga, haddaba soo dhowaada oo guriga rabbiga waxaad soo gelisaan al-labaryo iyo qurbaanno mahadnaqid ah. kolkaasaa shirkii soo gesheen allabaryo iyo qurbaanno mahadnaqid ah, oo in alla intii qalbigoodu raalli ahaana waxay keeneen qurbaanno la gubo. oo qurbaannadii la gubayay oo shirku keenayna tiradoodu waxay ahayd toddobaatan dibi, iyo boqol wan, iyo laba boqol oo baraar ah, oo intaasoo dhanna waxaa rabbiga loogu keenay qurbaanno la gubo. oo xoolihii la daahiriyeena waxay ahaayeen lix boqol oo dibi iyo saddex kun oo ido ah. laakiinse wadaaddadu aad bay u yaraayeen oo ma ay wada qali karin qurbaannadii la gubayay oo dhan, sidaas daraaddeed waxaa iyagii caawiyey walaalahoodii reer laawi ilaa uu shuqulkii dhammaaday oo ay wadaaddadiina isdaahiriyeen, waayo, reer laawi way ka qalbi toosnaayeen wadaaddada inay isdaahiriyaan. oo weliba qurbaannadii la gubayay iyo baruurtii qurbaannadii nabaadiinada, iyo qurbaannadii cabniinka oo la socday qurbaan kastoo la guboba aad bay u badnaayeen. sidaasay hawshii guriga rabbiga loo hagaajiyey. oo xisqiyaah iyo dadkii oo dhammuba aad bay ugu reyreyeen wixii ilaah dadka u diyaariyey aawadood, waayo, xaalkaas waxaa lagu sameeyey si kedis ah.

30

markaasaa xisqiyaah u cid diray dadka israa'iil oo dhan iyo dadka yahuudah, oo haddana wuxuu warqado u qoray reer efrayim iyo reer manaseh, inay dhammaantood wada yimaadaan guriga rabbiga oo yerusaleem ku yaal, si ay iiddii kormaridda ugu sameeyaan rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil. waayo, boqorka, iyo amiirradiisii, iyo shirkii yerusaleem joogay oo dhammu waxay ku arrinsadeen inay iiddii kormaridda sameeyaan bishii labaad. maxaa yeelay, iyagu wakhtigaas ma ay samayn karin, waayo, wadaaddadii tiro hawsha ku filanu isma ay daahirin, oo dadkiina yerusaleem kuma ay soo wada ururin. oo waxaasuna wuu la qummanaa boqorkii iyo shirkii oo dhanba. sidaas daraaddeed waxay amar ku soo saareen in lagu naadiyo dalka reer binu israa'iil oo dhan, tan iyo bi'r shebac iyo ilaa daan, inay wada yimaadaan oo ay rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil iidda kormaridda yerusaleem ugu sameeyaan, waayo, wakhti dheer looma samayn sida qoran. sidaas daraaddeed niman wargeeys ah ayaa boqorkii iyo amiirradiisii ka qaadeen warqadihii, waxayna dhex marsiiyeen dalka israa'iil iyo dalka yahuudah oo dhan, waxayna ku socdeen si waafaqsan

boqorka amarkiisii, iyagoo leh, reer binu israa'iilow, mar kale ku soo noqda rabbiga ah ilaaha ibraahim iyo isxaaq iyo israa'iil, inuu isagu ku soo jeedsado kuwiinna ka baxsaday gacantii boqorradii ashuur. oo idinku ha noqonina sidii awowayaashii oo kale, iyo sidii walaalihiin oo kale, kuwaasoo ku xadgudbay rabbiga ah ilaahii awowayaashood, oo uu isna taas aawadeed iyagii ka dhigay wax laga yaabo, sida aad idinkuba u aragtaan. haddaba sidii awowayaashii ahaan jireen, idinkuna ha noqonina dad madax adag, laakiinse idinku rabbiga isu dhiiba, oo gala meeshiisa quduuska ah oo uu weligiisba quduus ka dhigay, oo u adeega rabbiga ilaahiinna ah, si cadhadiisa kululi ay idiinka noqoto. waayo, haddaad rabbiga u soo noqotaan, walaalihiin iyo carruurtiinniiba waxay naxariis ka heli doonaan kuwii iyaga maxaabiis ahaanta u kaxaystay, oo iyana mar kalay dalkan ku soo noqon doonaan, maxaa yeelay, rabbiga ilaahiinna ahu waa roonaan badan yahay, waana naxariis miidhan, oo wejigiisana idinka sii jeedin maayo haddaad isaga u soo noqotaan. sidaas daraaddeed nimmankii wargeeyska ahaa magaaloba magaalay u sii dhex mareen dalkii reer efrayim iyo kii reer manaseh oo dhan, iyo xataa ilaa kii reer sebulun, laakiinse iyaga waa lagu qoslay, waana lagu majaajilooday. habase yeeshee qaar ah reer asheer iyo reer manaseh iyo reer sebulun ayaa is-hoosaysiiyey oo yerusaleem yimid. oo weliba dadka yahuudahna waxaa la jirtay rabbiga gacantiisii inay isku qalbi ahaadaan oo ay sameeyaan amarkii boqorka iyo kii amiirradiisa oo ahaa eraygii rabbiga. haddaba bishii labaad waxaa yerusaleem ku soo shiray oo iiddii kibista-aan-khamiirka-lahayn sameeyey dad badan oo ah shir aad iyo aad u weyn. markaasay kaceen oo waxay fogeeyeen meelihii allabariga oo yerusaleem dhex yiil iyo girgirayaashii fooxa lagu shidi jiray oo dhan, oo dhammaantood waxay ku dhex tuureen durdurkii qidroom. markaasay neefafkii iiddii kormaridda qaleen bishii labaad maalinteedii afar iyo tobnaad, oo wadaaddadii iyo kuwii reer laawina way yaxyaxeen, oo intay isdaahiriyeen ayay qurbaanno la gubo keeneen gurigii rabbiga. markaasay meeshoodii istaageen sidii loogu amray sharcigii muuse oo ahaa ninkii ilaah, oo wadaaddadu waxay saydhsaydhi jireen dhiigii ay ka guddoomaan gacantii reer laawi. oo waxaa jiray kuwo badan oo shirka ka mid ahaa oo aan isdaahirin, sidaas daraaddeed reer laawi shuqulkoodu wuxuu ahaa inay neefafka kormaridda u gowracaan mid alla midkii aan nadiif ahayn, si ay iyaga rabbiga ugu daahiriyaan. maxaa yeelay, dad badan, xataa kuwa badan oo ahaa reer efrayim iyo reer manaseh iyo reer isaakaar iyo reer sebulun ayaan isnaadiifin oo weliba waxay wax ugu cuneen neefafka kormaridda si ka duwan sidii qornayd. waayo, xisqiyaah ayaa iyaga u duceeyey oo yidhi, rabbiga wanaagsanu ka cafiyo ku alla kii qalbigiisa u diyaariya inuu doondoono ilaaha ah rabbiga oo ah ilaahii awowayaashii in kastoo uusan isu nadiifin sidii ay ahayd isdaahirintii meesha quduuska ah. oo rabbiguna wuu maqlay xisqiyaah, dadkiina wuu bogsiiyey. oo reer binu israa'iil ee yerusaleem joogaya intii toddoba maalmood ah ayay iidayeen iiddii kibista-aan-khamiirka-lahayn, iyagoo

aad u faraxsan, oo kuwii reer laawi iyo wadaaddadiina maalin kasta ayay rabbiga ammaani jireen, iya-goo rabbiga ugu gabyaya alaab muusiko oo dhawaaq dheer. oo xisqiyaahna wuxuu dhiirrigeliyey kuwii reer laawi oo hawsha rabbiga aad u yihiin. oo toddobadii maalmood ee iiddu socotayba wax bay cunayeen, iyagoo qurbaanno nabaadiino bixinaya, oo rabbiga ah ilaahii awowayaashood u mahadnaqaya. oo shirkii oo dhammuna waxay ku tashadeen inay toddoba maalmood oo kale sii iidaan, oo haddana toddoba maalmood oo kale ayay sii iidayeen iyagoo faraxsan. waayo, xisqiyaah oo ahaa boqorkii dalka yahuudah wuxuu shirkii u siiyey inay qurbaan ka dhigtaan kun dibi iyo toddoba kun oo ido ah, oo amiirradiina waxay shirkii siiyeen kun dibi iyo toban kun oo ido ah, oo wadaaddo tiro badanuna way is-dahhiiryeen. oo shirkii dadkii yahuudah oo dhan iyo wadaaddadii iyo kuwii reer laawi, iyo shirkii dalka is-raa'iil ka yimid oo dhan, iyo shisheeyayaashii dalka is-raa'iil ka yimid oo dalka yahuudah degganaaba way wada reyreeyeen. oo yerusuuaalem waxaa jir-tay farxad weyn, waayo, taasoo kale kama ay dhicin yerusuuaalem tan iyo wakhtigii sulaymaan ina daa'uud uu boqor dalka is-raa'iil ka ahaa. markaasaa wadaad-dadii reer laawi ahaa kaceen oo dadkii u duceeyeen, oo codkoodiina waa la maqlay, oo baryootankoodii wuxuu soo gaadhay samada ee ah rabbiga rugtiisa quduuska ah.

31

haddaba markii waxyaalahaasu wada dhammaadeen ayaa reer binu is-raa'iilkii joogay oo dhammu deydey magaalooyinkii dalka yahuudah, oo waxay burburiyeen tiirarkii, geedihii asheeraahna way jareen, oo meelihii sarsare iyo meelihii allabarigaba way ka dundumiyeen kullii dadkii reer yahuudah iyo reer benyaamiin iyo reer efrayim iyo xataa kii reer manasehba, ilaa ay wada baabbi'yeen dhammaantood. markaasaa reer binu is-raa'iil oo dhammu wada noqdeen oo nin kastaaba wuxuu ku laabtay hantidiisii, waxayna galeen magaalooyinkoodii. oo xisqiyaahna kooxihii wadaaddada iyo kuwii reer laawiba wuxuu u doortay siday nin walba adeegiddiisu ahayd, oo wadaaddadii iyo kuwii reer laawiba nin kastaba hawshiisii buu amray inay bixiyaan qurbaanno la gubo iyo qurbaanno nabaadiinada, iyo inay adeegaan, oo ay mahadnaqaan, oo ay ilaah ku ammaanahan xerada rabbiga irdaheeda. oo wuxuu kaloo amray qaybtii boqorka maalkiisa kaga bixi lahayd qurbaan-nada la gubo, kuwaasoo ah qurbaannada la gubi la-haa subaxda iyo fiidka, iyo qurbaannada la gubi la-haa sabtiyada, iyo kuwii la gubi lahaa markay bi-laha cusubu dhashaan iyo kuwii iidaha joogtada ah siday ugu qoran tahay sharciga rabbiga. oo weliba dadkii yerusuuaalem degganaana wuxuu ku amray inay wadaaddada iyo kuwa reer laawiba siiyaan qaybtoodii, si ay ugu xoogaayaan sharciga rabbiga. oo haddiiba mar alla markii amarkii soo baxay ayaa dadkii is-raa'iil bixiyeen wax faro badan oo ah mid-hihii dhulka ugu horreeyey, oo ah hadhuudh, iyo khamri, iyo saliid, iyo malab, iyo wixii dhulka ka baxay oo dhan, oo wax kasta toban meelood meel

ayay si badan u keeneen. oo dadkii is-raa'iil iyo dadkii yahuudah oo degganaa magaalooyinkii dalka yahu-udah, iyaguna waxay toban meelood meel ka kee-neen lo'da iyo idaha, iyo weliba alaabtii la soocay oo quduuska looga dhigay rabbiga ilaahooda ah, wayna iskor tuuleen. oo tuulmooyinka aasaaskoodii waxay bilaabeen bishii saddexaad, waxayna iyo dham-meeyeen bishii toddobaad. oo xisqiyaah iyo amiir-radiiba markay yimaadeen oo arkeen tuulmooyinkii, ayay rabbiga ku mahadnaqeen, dadkiiisii reer binu is-raa'iilna way u duceeyeen. markaasaa xisqiyaah wadaaddadii iyo kuwii reer laawi wax ka weyddiiyey tuulmooyinkii. oo casariyaah oo ahaa wadaadkii sare oo ahaa reer saadooq ayaa u jawaabay oo ku yidhi, tan iyo markii dadku bilaabay inay qurbaannadii keenaan guriga rabbiga, waannu cunnay oo dheregnay, oo waxaa naga hadhay wax faro badan, waayo, rabbigu dadkiiisu bartaakeeyey, oo wixii hadhayna waa waxan badan. markaasaa xisqiyaah amray in guriga rab-biga qolal laga diyaariyo, waana la diyaariyey. oo si aaminnooba ah ayaa loo soo keenay qurbaannadii, iyo meeltoobnaadyadii, iyo alaabtii quduuska laga dhi-gay, oo waxaa iyaga u talin jiray kaananyaaah oo ahaa reer laawi, oo walaalkiis shimciina wuxuu ahaa kan labaad. oo yexii'eel, iyo casariyaah, iyo nahad, iyo casaahel, iyo yeriimood, iyo yoosaabaad, iyo eli'eel, iyo yismakyaah, iyo maxad, iyo benaayaahna waxay ahaayeen kuwii wax u talin jiray oo ka hooseeyey kaananyaaah iyo walaalkiis shimcii, oo waxaa door-tay boqor xisqiyaah iyo casariyaah oo ahaa taliyi-hii guriga ilaah. oo qore ina yimnaah oo ahaa reer laawi, oo ahaa iridjoogihii joogay iridda bari, isna wuxuu u talin jiray qurbaannada ikhtiyaarka loogu bixiyo ilaah inuu qaybiyo qurbaannada rabbiga iyo waxyaalaha ugu wada quduusan. oo isagana waxaa ka hooseeyey ceeden, iyo minyaamin, iyo yeeshu-uca, iyo shemacyaah, iyo amaryaaah, iyo shekaanyaah, oo joogay magaalooyinkii wadaaddada iyagoo kala haysta jagooyinkoodii lagu aaminay, inay walaala-hood qayb u kala siiyaan siday kooxahoodu ahaayeen, kan ugu weyn iyo kan ugu yaru ayan waxba isd-heeraysan, oo weliba waxaa qayb la siiyey kuwii lagu tiriyey abtiriskii laboodka, intii saddex sannadood jirtay ama ka sii weynaydba, iyo xataa mid kasta oo guriga rabbiga sidii maalin kasta hawsheeda loo doonayay u geli jiray adeegidda loo amray iyaga sidii kooxahoodii ay kala ahaayeen, oo waxaa qayb la si-iyey kuwii abtiriskooda lagu tiriyey reerihii wadaad-dada ahaa, iyo kuwii reer laawi oo jiray labaatan sannadood ama ka sii weynaa sidii shuqulkooda loo amray iyo kooxahoodii ay kala ahaayeen, iyo weliba kuwii abtiriskooda lagu tiriyey oo ahaa dhal-laankoodii yaryaraa, iyo naagahoodii, iyo wiilaa-hoodii, iyo gabdhahoodiiba oo shirka oo dhan ku dhex jiray, waayo, iyagu jagadoodii lagu aaminay ayay quduus iskaga dhigeen. oo weliba wadaad-dadii ahaa farcanka haaruun oo joogay beeraha ma-gaalooyinkooda agagaarkoodii, magaalo kasta waxaa ugu jiray niman loo magacaabay inay qayb siiyaan wadaaddada inta lab ku jira oo dhan iyo kuwii reer laawi oo abtiriskooda lagu tiriyey oo dhan. oo xisqiyaah sidaasuu ku dhex yeelay dadkii yahuudah oo dhan, oo wuxuu sameeyey wax wanaagsan oo ku

qumman, daacadna ku ah rabbiga ilaahiisa ah hortisa. oo shuqul kasta oo uu ku bilaabay hawshii gurigii rabbiga, iyo sharciga, iyo amarrada, si uu u doondoona ilaahiisa, wuxuu ku samayn jiray qalbigiisa oo dhan, wuuna ku liibaani jiray.

oo waxyaalahaas iyo aaminnimadaas dabadood waxaa yimid oo dalka yahuudah soo galay seenxeeriib oo ahaa boqorkii ashuur; magaalooyinkii deyrka lahaana ayuu weeraray, wuuna ku talo jiray inuu iyaga qaato. xisqiyaahna markuu arkay in seenxeeriib yimid oo uu ku talo jiro inuu yerusaalem la diriro, ayuu amiirradiisii iyo raggiisii xoogga badnaa kula tashaday in la wada awdo ilaha biyaha ah oo magaalada dibaddeeda ku yaal, oo iyana way caawiyeen. sidaas aawadeed waxaa isu soo ururay dad badan, wayna wada awdeen ilihii biyaha ahaa oo dhan iyo durdurkii waddanka dhex mari jiray, oo waxay isyidhaahdeen, bal boqorrada dalka ashuur intay yimaadaan maxay biyo badan u helayaan? markaasuu isdhiirrigeliyey, oo dhisay derbigii dunsanaa oo dhan, oo kor u gaadhsiiyey tan iyo munaaradihii, wuxuuna dhisay derbi kaloo dibadda ah, oo xoogeeyey millo oo ku dhex tiil magaaladii daa'uud, oo sameeyey hub dagaal iyo gaashaammo faro badan. oo taladii dadkana wuu u dhiibay saraakiil dagaalka yaqaan, oo dhamaantoodna wuxuu ku soo wada urursaday meeshii bannaanayd oo magaalada iriddeeda u dhowayd, wuuna dhiirrigeliyey oo ku yidhi, xoog yeesha oo aad u dhiirranaada, ha ka cabsanina, hana ka qalbi jabina boqorka ashuur ama ciidanka faraha badan oo isaga la socda, maxaa yeelay, waxaa inala jira kuwa ka badan kuwa isaga la jira. isaga waxaa la jira binu-aadmi, laakiinse innaga waxaa inala jira oo ina caawiya oo dagaalladeenna inoo dirira rabbiga ilaahenna ah. oo dadkiina waxay isku halleeyeen erayadii xisqiyaah oo ahaa boqorkii dalka yahuudah. oo waxyaalahaas dabadood ayaa seenxeeriib oo ahaa boqorkii ashuur joogay laakiish horteeda oo xooggiisii oo dhammuna wuu la jiray, oo wuxuu addoommadiisii u soo diray yerusaalem ilaa xisqiyaah oo ahaa boqorkii dalka yahuudah, iyo ilaa dadkii yahuudah oo yerusaalem joogay oo dhan, oo wuxuu ku yidhi, anoo ah seenxeeriib oo ah boqorkii ashuur waxaan idinku leeyahay, qalcadda yerusaalem waa idinka ku sii jiree bal yaad isku hallaynaysaan? war sow xisqiyaah idinma sasabin si aad gaajo iyo harraad ugu dhimataan, isagoo leh, rabbiga ilaahenna ah ayaa inaga samatabbixin doona gacanta boqorka ashuur? war xisqiyaahaasu sow ma ahaa kii wada baabbi'iyey meelihiisii sarsare iyo meelihiisii allabarigaba, oo dadkii yahuudah iyo yerusaalemma sow kuma uu amrin oo kuma odhan, idinku waa inaad meel allabari oo keliya horteeda ilaah ku caabuddaan, oo isla taas korkeedana waa inaad fooxa ku shidaan? war miyeeydaan ka war qabin aniga iyo awowayaashayba wixii aan ku samaynay dadowyga dalalka deggan oo dhan? war quruumaha dalalka deggan ilaahyadoodu miyey sinaba u awoodeen inay dalkooda gacantayda ka

samatabbixiyaan? oo quruumihii awowayaashay ay wada baabbi'iyeen ilaahyadoodii oo dhan kee baa awooday inuu dadkiisii gacantayda ka samatabbixiyo? haddaba ilaahiinnu sidee buu u awoodaa inuu gacantayda idinka samatabbixiyo? haddaba sidaas daraadeed xisqiyaah yuusan idin khiyaanayn oo yuusan sidan idiin sasabin, hana rumaysanina, waayo, innaba ma jirin quruun ama boqortooyo ilaaheedu awooday inuu dadkiisa ka samatabbixiyo gacantayda iyo gacantii awowayaashay toona, haddaba ilaahiinna sidee buu gacantayda idinka samatabbixin doonaa? oo addoommadiisiiina waxay ku sii hadleen war badan oo ka gees ah rabbiga ilaaha ah iyo addoonkiisa xisqiyaah ahba. oo weliba wuxuu kaloo qoray warqado uu ku caayayo oo wax kaga sheegayo rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil, oo wuxuu yidhi, dalalka quruumaha deggan ilaahyadoodii oo dadkoodii gacantayda ka samatabbixin waayay sidoodii oo kala ilaaha xisqiyaahna dadkiisa gacantayda uga samatabbixin waayi doonaa. oo iyagoo afkii yuhuudda ku hadlaya ayay cod weyn ugu dhawaaqeen dadkii reer yerusaalem oo derbiga kor joogay inay iyaga cabsiiyaan oo ay wareeriyaan si ay iyagu magaalada u qabsadaan. oo waxay ilaahii yerusaalem uga hadleen siday uga hadleen ilaahyadii dadadka dunida, kuwaasoo ah wax dad gacanta ku sameeyey. markaasaa boqor xisqiyaah iyo nebi ishacyaah oo ahaa ina aamoos u tukadeen xaalkan aawadiis, oo waxay qaylo gaadhsiiyeen samada. markaasaa rabbigu malag soo diray, kaasoo xeradii boqorkii ashuur ku wada laayay raggi xoogga badnaa, iyo hoggaamiyayaashii, iyo saraakiishii oo dhanba. sidaas daraadeed isagoo ceebaysan ayuu dadkiisii ku noqday. oo markuu gurigii ilaahiisa galay waxaa halkaas seef kaga dilay wiilashii uu dhalay. sidaasuu rabbigu xisqiyaah iyo dadkii yerusaalem degganaaba uga badbaadiyey seenxeeriib oo ahaa boqorkii ashuur gacantiisii iyo gacantii kuwii kale oo dhanba, oo iyagiina dhinac kasta wuu ka ilaaliyey. oo dad badan ayaa rabbiga yerusaalem ugu keeneen hadiyado, oo xisqiyaah oo ahaa boqorkii dalka yahuudahna waxay u keeneen waxyaalo qaali ah, sidaas aawadeed markaas intii ka dambaysay ayaa isaga loogu sarraysiiyey quruumaha oo dhan hortooda. oo waagaas ayaa xisqiyaah bukooday, oo geeri buu u dhowaaday, markaasuu rabbiga baryay, oo isna intuu la hadlay ayuu calaamad u sameeyey. laakiinse xisqiyaah wanaagii isaga loo sameeyey mahad kama celin, waayo, qalbigiisa ayaa kibray, sidaas daraadeed isagii iyo dalka yahuudah iyo yerusaalemba cadho baa ku soo degtay. habase ahaatee xisqiyaah wuu is-hoosaysiiyey oo kibirkii qalbigiisa wuu ka soo noqday isaga iyo dadkii yerusaalem degganaa oo dhammuba, sidaas daraadeed cadhadii rabbigu iyaga kuma ay soo degin wakhtigii xisqiyaah. haddaba xisqiyaah wuxuu lahaa maal aad iyo aad u faro badan iyo sharaf, oo wuxuu samaystay khasnado lagu xereeyo lacag, iyo dahab, iyo dhagaxyo qaali ah, iyo uunsi, iyo gaashaammo, iyo cayn kasta oo weelal wanaagsan ah. oo guryo wax lagu kaydiyona buu u samaystay wixii badnaa ee ahaa hadhuudii iyo khamri iyo saliid, wuxuuna samaystay xeryo lagu

xereeyo xayawaan cayn kasta ah, iyo xeryo adhi. oo weliba wuxuu dhistay magaalootin, oo wuxuu urursaday ido iyo lo' faro badan, waayo, rabbigu wuxuu isaga siiyey maal aad u badan. oo xisqiyaahaas qudhiisa ayaa awday biyihii giixoon ishoodii sare, oo wuxuu hoos ugu soo toosiye magaaladii daa'uud dhankeedii galbeed. oo xisqiyaahna wuu ku liibaanay shuqulladiisii uu sameeyey oo dhan. habase ahaatee markay amiirradii dalka baabuloon isaga cid ugu soo direen inay soo haybiyaan waxa uu yahay yaabka dalkiisa laga dhex sameeyo ayaa ilaah isagii uga tegey inuu tijaabiyo oo ogaado waxa qalbigiisa ku jira oo dhan. haddaba xisqiyaah falimihiisii kale iyo camalladiisii wanaagsanaa oo dhammu waxay ku qoran yihiin waxyaalihii la tusay nebi ishacyaah oo ahaa ina aamoos, kuwaasoo ku yaal kitaabkii boqorrada dalka yahuudah iyo dalka israa'iil. oo xisqiyaah wuu dhintay oo la seexday awooyaashiis, oo waxaa isagii lagu aasay meesha laga fuulo qabuurihii farcanka daa'uud; oo dadkii yahuudah iyo dadkii yerususaalem degganaa oo dhammuba isagii bay sharfeen markuu geeriyooday. oo meeshiisii waxaa boqor ka noqday wiilkiisii manaseh.

33

oo manaseh markuu boqor noqday wuxuu jiray laba iyo toban sannadood, oo yerusalaamna wuxuu boqor ku ahaa shan iyo konton sannadood. oo isna wuxuu sameeyey wax rabbiga hortiiisa shar ku ahaa, sidii karaahiyaadii quruumihii rabbigu ka eryay reer binu israa'iil hortooda. waayo, wuxuu mar kale dhisay meelihii sarsare ee aabbihiis xisqiyaah baabbi'iyeey, oo bacaliimna meelo allabari buu u dhisay, oo geedo asheeraahna wuu sameeyey, oo wuxuu caabuday oo u wada adeegay ciidanka samada oo dhan. oo wuxuu meelo allabari uga dhex dhisay gurigii rabbiga, kaasoo rabbigu ka hadlay oo yidhi, magacaygu wuxuu weligiisba joogi doonaa yerusalaam. oo wuxuu ciidankii samada oo dhanna meelo allabari uga dhisay labadii barxadood oo gurigii rabbiga. oo weliba carruurtiisiiina dab buu ku dhex mariyey dooxadii ina xinnom dhexdiisa, faalna wuu ku noqnoqday, wuxuuna u tegey falan-fallowyo, sixirna wuu ku noqnoqday, oo wuxuu la macamilooday kuwii ruuxaanta lahaa iyo saaxiriintii, oo wuxuu rabbiga hortiiisa ku sameeyey shar badan oo uu isaga kaga xanaajiye. oo sanamkii xardhanaa ee uu sameeyey ayuu dhex qotomiye gurigii ilaah ee uu ilaah ka hadlay oo daa'uud iyo wiilkiisii sulaymaanba ku yidhi, gurigan iyo yerusalaam dhexdeeda oo aan ka doortay qabiilooyinka reer binu israa'iil oo dhan ayaan magacayga weligiisba ku dayn doonaa. oo cagta reer binu israa'iilna mar dambe ka dhaqaajin maayo dalkii aan u doortay awooyaashood, hadday dhawraan uun wixii aan ku amray oo dhan, kuwaasoo ah sharcigii iyo qaynuunnadii iyo xukummadii aan gacanta muuse u soo dhiibay oo dhan. oo manasehna dadkii yahuudah iyo dadkii yerusalaam degganaaba wuu qalday, sidaas daraaddeed iyagu waxay sameeyeen shar ka sii badan kii ay sameeyeen quruumihii rabbigu ku hor

baabbi'iyeey reer binu israa'iil. markaasaa rabbigu la hadlay manaseh iyo dadkiisiiiba, laakiinse dhex ay dhigin. sidaas daraaddeed rabbigu wuxuu ku diray saraakiishii ciidanka oo boqorkii ashuur, oo waxay la tageen manaseh isagoo silsilado iyo bircago ku xidhan yihiin, kolkaasay baabuloon u kaxaysteen. oo intuu dhibaataysnaa ayuu baryay rabbigii ilaahiisa ahaa, oo si weyn buu isugu hor hoosaysiiyey ilaahii awooyaashiis. oo isagii buuna baryay, oo isna wuu aqbalay oo baryootankiisiiina wuu maqlay, oo mar kale ayuu dib ugu soo celiyey yerusalaam iyo boqortooyadiisii. markaasaa manaseh ogaaday in rabbigu ilaah yahay. haddaba waxyaalahaas ka dib magaaladii daa'uud dibaddeeda ayuu ka dhisay derbi xagga giixoon dhankeedii galbeed iyo dooxada dhexdeedii iyo xataa meesha laga galo iriddii kalluunka, oo wuxuu ka soo wareejiyey cofel, oo aad iyo aad buu kor ugu dheereeyey, oo magaalootinkii deyrka lahaa oo dalka yahuudah oo dhanna wuxuu fadhiisiyey saraakiishii ciidanka. markaasuu ilaahyadii qalaad iyo sanamkiiba ka bixiyey gurigii rabbiga, oo meelihii allabariga ee uu ka dhisay buurtii guriga rabbiga iyo yerusalaam gudaheedaba dhammaantood wuu dumiyeey, oo magaaladii wuu ka wada tuuray. markaasuu haagaajiye meeshii allabariga ee rabbiga, oo wuxuu ku dul bixiyey qurbaanno nabaadiino iyo qurbaanno mahadnaqid ah, oo wuxuu dadkii yahuudah ku amray inay u adeegaan rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil. habase yeeshee dadkii weli waxay allabaryo ku bixin jireen meelihii sarsare, laakiinse waxay ula niyoon jireen rabbiga ah ilaahooda oo keliya. haddaba manaseh falimihiisii kale iyo baryadii uu ilaahiis baryay, iyo erayadii wax arkayaashiis ay isaga kula hadleen magaca rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil, bal eeg, waxay ku qoran yihiin kitaabkii falimihiis boqorradii dalka israa'iil. oo baryootankiisii, iyo siduu ilaah isaga u aqbalay, iyo dembigiisii iyo xadgudukiisii oo dhan, iyo meelihii uu meelo sarsare ka dhisay ee uu qotomiyeey geedihii asheeraah iyo sanamyadii xardhanaa intuusan is-hoosaysiin, bal eeg, waxay ku qoran yihiin taariikhdiisii xoosay. markaasaa manaseh dhintay oo la seexday awooyaashiis, oo waxaa lagu aasay gurigiisii, oo meeshiisiiina waxaa boqor ka noqday wiilkiisii aamoon. oo aamoonna markuu boqor noqday wuxuu jiray laba iyo labaatan sannadood, yerusalaamna boqor buu ku ahaa laba sannadood. oo isna wuxuu sameeyey wax shar ku ah rabbiga hortiiisa sidii aabbihiis manaseh u yeelay oo kale. oo aamoon wuxuu allabari u bixiyey sanamyadii xardhanaa ee uu aabbihiis manaseh sameeyey oo dhan, wuuna u adeegay. oo isagu sidii aabbihiis manaseh uu isu hoosaysiiyey oo kale isuguma uu hoosaysiin rabbiga hortiiisa, laakiinse aamoonkaas qudhiisu aad iyo aad buu u sii xadgudbay. oo addoomadiisii ayaa shirqool u dhigay, oo gurigiisay ku dileen. laakiinse dadkii dalka degganaa ayaa wada laayay kuwii boqor aamoon sirqoolka u dhigay oo dhan, oo dadkii dalka degganaa waxay meeshiisii boqor uga dhigeen wiilkiisii yooisiyaah.

yoosiyaah markuu boqor noqday wuxuu jiray siddeed sannadood, oo yerususaalemma boqor buu ku ahaa qooq iyo soddon sannadood. oo wuxuu sameeyey wixii rabbiga hortiisa ku qummanaa, wuuna ku socday jidkii awowgiis daa'uud maray, uga mana uu leexan xagga midigta iyo xagga bidixda toona. waayo, sannaddii siddeedaad oo boqornimadiisa intuu weli dhallinyaraa ayuu bilaabay inuu doondoono ilaahii awowgiis daa'uud, oo sannaddii laba iyo tobnaad ayuu bilaabay inuu reer yahuudah iyo reer yerususaalem ka nadiifiyo meelihii sarsare, iyo geedihii asheeraah, iyo sanamyadii xardhanaa, iyo sanamyadii shubka ahaaba. oo meelihii balaaliim allabariga loogu bixin jiray oo dhanna hortisay ku dumiyeen, sanamyadii qorraxda ee iyaga ka sarreeyeyna wuu wada jaray, oo geedihii asheeraah iyo sanamyadii xardhanaa, iyo sanamyadii shubka ahaana dhammaantood wuu wada burburiyey oo boodh ka dhigay, oo wuxuu ku dul firdibiyey qabuurihii kuwii allabariga u bixin jiray. oo meelahoodii allabarigana wuxuu ku kor gubay lafihii wadaaddadii, oo dalka yahuudah iyo yerususaalemba wuu wada nadiifiyey. oo sidaasoo kaluu ka wada yeelay magaaloooyinkii reer manaseh iyo reer efrayim iyo reer simecoon iyo xataa kuwii reer naftaali, iyo meelahoodii burbursanaa oo ku wareegsanaa oo dhan. oo meelihii allabariga wuu wada dumiyeey, geedihii asheeraah iyo sanamyadii xardhanaana wuu wada buudeyey, oo sanamyadii qorraxda ee dalka israa'iil oo dhan ku yiilna wuu wada jaray, markaasuu yerususaalem ku noqday. oo sannaddii siddeed iyo tobnaad oo boqornimadiisa, markuu nadiifiyey dalkii iyo gurigiiba ayuu diray shaafaan ina asalyaah, iyo macaseeyaaah oo ahaa taliyihii magaalada, iyo yoo'aax ina yoo'axaas oo ahaa taariikhqore inay cusboonaysiiyaan gurigii rabbiga ilaahiisa ah. markaasay u yimaadeen xilqiyaah oo ahaa wadaadkii sare, oo waxay u dhiibeen lacagtii guriga ilaah la geliyey, oo irid-dhawrayaasha reer laawi ay ka soo ururiyeen reer manaseh iyo reer efrayim, iyo kuwii kale oo reer binu israa'iil ah oo dhan, iyo reer yahuudah iyo reer benyaamiin oo dhan, iyo dadkii yerususaalem degganaa. oo lacagtii waxay u dhiibeen shaqaalaha guriga rabbiga u talin jiray, oo raggii guriga rabbiga ka dhex shaqayn jirayna waxay u bixiyeen in guriga lagu hagaajiyo oo lagu cusboonaysiiyo. waxay siiyeen nijaarradii iyo waxdhihsayaashii inay ku soo iibiyaan dhagaxyo la qoray iyo alwaax wax laysku xidho, iyo inay alwaax saqafka haya u sameeyaan guryihii ay boqorradii reer yahuudah dumiyeen. oo raggina shuqulkii waxay u sameeyeen si daacad-nimo ah; kuwii u talin jiray oo shuqulka hore u wadi jirayna waxay ahaayeen yaaxad iyo cobadyaah oo ahaa reer laawi oo ka ahaa reer meraarii, iyo sekaryaah iyo meshullaam oo ahaa reer qohaad, oo waxaa kaloo la jiray kuwa kale oo reer laawi ah oo alaabta muusikada karay oo dhan. oo weliba waxay kaloo u talin jireen xammaalladii, hore bayna u wadi jireen shuqulkii kuwii shaqayn jiray oo dhan, cayn kastoo hawshoodu ahaydba, oo reer laawina waxaa ka joogay karraaniyo iyo saraakiil iyo iridjoogayaal.

oo markay soo bixiyeen lacagtii guriga rabbiga la geliyey ayaa wadaadkii xilqiyaah ahaa helay kitaabkii sharcigii rabbiga oo muuse loo sii dhiibay. markaasaa xilqiyaah jawaabay oo wuxuu karraanigii shaafaan ku yidhi, waxaan gurigii rabbiga ka dhex helay kitaabkii sharciga. oo xilqiyaah kitaabkii buu u dhiibay shaafaan. markaasaa shaafaan kitaabkii u geeyey boqorkii, oo weliba boqorkii buu u soo warramay oo ku yidhi, addoommadaadii way wada samaynayaan wixii loo dhiibay oo dhan. oo iyagu lacagtii guriga rabbiga laga dhex helay way soo ururiyeen oo waxay u dhiibeen kuwa shuqulka u taliya iyo ragga shaqaalaha ah. oo shaafaan oo karraanigii ahaa ayaa boqorkii u sheegay oo ku yidhi, wadaadkii xilqiyaah ahaa wuxuu ii dhiibay kitaab. markaasaa shaafaan kitaabkii ku akhriyey boqorka hortisii. oo markii boqorkii maqlay erayadii sharciga ayuu dharkiisii jeexjeexay. markaasaa boqorkii amray xilqiyaah, iyo axiiqaam ina shaafaan, iyo cabdoon ina miikaah, iyo shaafaan oo ahaa karraanigii, iyo casaayaah oo ahaa addoonkii boqorka, oo wuxuu ku yidhi, war taga, oo aniga iyo kuwa dalka israa'iil iyo dalka yahuudah ku hadhayba rabbiga wax inoo soo weyddiia waxa ku saabsan erayada kitaabkii la helay, waayo, cadhada rabbiga oo inagu soo degtay way weyn tahay, maxaa yeelay, awowayaashen ma ay xajin inay wada yeelaan waxa kitaabkan ku qoran oo dhan. markaasaa xilqiyaah iyo kuwii boqorku amrayba waxay u tageen nebiyaddii xuldaah ahayd oo u dhaxday shalluum ina tabiqad, oo ahaa ina xasraah, kaasoo ahaa kii dharka dhawri jiray. (haddaba iyadu waxay degganayd yerususaalem xaafaddeeda labaad.) markaasay iyadii kala hadleen xaalkaas. oo waxay ku tidhi, rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil wuxuu leeyahay, waxaad ninkii ii soo kiin diray u sheegtaan, rabbigu wuxuu leeyahay, bal eeg, belaaayaan ku soo dejin doonaa meeshan iyo dadka degganba, taasoo ah kulli habaar-rada ku qoran kitaabkii boqorka yahuudah hortisaa lagu akhriyey oo dhan, maxaa yeelay, iyagu way iga tageen, oo waxay foox u shideen ilaahyo kale inay igaga xanaajiyaan shuqulka gacmahooda oo dhan; oo sidaas daraaddeed cadhadaydu waxay ku kor degtay meeshan, mana qaboobi doonto. laakiinse boqorkii dalka yahuudah oo idiin soo diray inaad rabbiga wax soo weyddiisaan waxaad ku tidhaahdaan, rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil wuxuu ka leeyahay erayadii aad maqashay: qalbigaagu wuu jilicsanaa oo ilaah hortisaa ayaa isku hoosaysiisay markaad maqashay erayadiisii uu kaga hadlay meeshan iyo dadka degganba, oo hortayda ayaa isku hoosaysiisay, oo dharkaagii waad jeexjeexday, oo waad igu hor ooyday, oo sidaas daraaddeed waan ku maqlay, ayaa rabbigu leeyahay. haddaba waxaan kula ururin doonaa awowayaashaa, oo qabrigaaga nabad baad ugu ururi doontaa, oo indhahaaguna ma ay arki doonaan kulli belaaayada aan ku soo dejin doono meeshan iyo dadka degganba. oo iyana boqorkii ayay mar kale u war keeneen. markaasaa boqorkii cid diray oo waxaa loo soo ururiyey odayaashii dalka yahuudah iyo kuwii yerususaalem oo dhan. oo boqorkii wuxuu u kacay gurigii rabbiga oo waxaa isagii la socday raggii dalka yahuudah oo dhan, iyo dadkii yerususaalem degganaa, iyo wadaaddadii, iyo

kuwii reer laawi, iyo dadkii oo dhan yar iyo weynba, oo isna wuxuu hortooda ku akhriyey dhammaan erayadii kitaabkii axdiga oo guriga rabbiga laga dhex helay. markaasaa boqorkii istaagay meeshiisii, oo wuxuu rabbiga hortiiisa axdi ugu maray inuu rabbiga raaco oo uu qalbigiisa oo dhan iyo naftiisa oo dhan ku dhawro amarradiisa, iyo markhaatiyadiisa, iyo qaynuunnadiisa, iyo inuu sii adkeeyo erayadii axdiga oo kitaabkan ku qornaa. oo wuxuu ka dhigay in intii yerusaaalem iyo dalka reer benyaamiin laga helay oo dhanba ay axdiga aqbalaan oo u istaagaan. oo dadkii yerusaaalem degganaana waxay yeeleen si waafaqsan axdigiisii ilaah, kaasoo ahaa ilaahii awowayaashood. markaasaa yoosiyaah karaahiyaadii oo dhan ka fogaayey dalalka ay dadka israa'iil lahaayeen oo dhan, oo dadkii dalka israa'iil laga dhex helay oo dhanna wuxuu ka dhigay inay u adeegaan rabbiga ilaahooda ah. oo intuu noolaa oo dhanna kama ay teagin lasocodka rabbiga ah ilaaha awowayaashood.

35

oo yoosiyaah yerusaaalem ayuu rabbiga ugu dhawray iiddii kormaridda, oo neefafkii kormariddana waxaa la gowracay bishii kowaad maalinteedii afar iyo tobnad. oo wadaaddadiina ayuu shuqulkoodii loo amray u kala qaybiyey, oo adeegiddii gurigii rabbiga ayuu ku dhiirrigeliyey. oo kuwii reer laawi oo dadka israa'iil oo dhan wax bari jiray ee rabbiga aawadiis quduus u ahaa wuxuu ku yidhi, sanduuga quduuska ah waxaad gelisaan gurigii uu dhisay sulaymaan oo uu dhalay boqorkii reer binu israa'iil oo daa'uud ahaa, hadda ka dib culaab dambe garbihiinna saarnaan mayso, haddaba rabbiga ilaahiinna ah iyo dadkiisa reer binu israa'iil u adeega. isu diyaariya sida reerihiinna iyo kooxihiinnu yihiin si waafaqsan qorniinkii uu qoray daa'uud oo ahaa boqorkii reer binu israa'iil, iyo si waafaqsan qorniinkii wiilkiisa sulaymaan. oo waxaad isu taagtaan meesha quduuska ah sida qaybaha reerihiisii walaalihiin oo ah dadka dalka ay kala yihiin, oo reerihiisii qaar reer laawi ahi ha isu qaybiyeen. oo neefafka kormaridda gowraca, oo quduus iska dhiga, oo walaalihiinna u diyaariya, si aad u samaysaan si waafaqsan eraygii rabbiga oo muuse loo soo dhiibay. markaasaa yoosiyaah wuxuu dadkii intii joogtay oo dhan adhiigii ka siiyey baraar iyo waxarro si ay qurbaannada kormaridda u bixiyaan, oo tiradooduna waxay isku ahayd soddon kun, iyo saddex kun oo dibi, intaasu waxay ahaayeen intii boqorku maalkiisa ka baxshay. oo amirradiisii iyagoo raalli ka ah ayay wax siiyeen dadkii iyo wadaaddadii iyo kuwii reer laawi. oo xilqiyaah iyo sekaryaah iyo yexii'el oo ahaa taliyayaashii guriga ilaahna waxay wadaaddadii qurbaannadii kormaridda u siiyeen laba kun iyo lix boqol oo neef oo yaryar, iyo saddex boqol oo dibi. oo weliba kaananyaaah iyo walaalihiis oo ahaa shemacyaah iyo netaneel, iyo xashabyaah iyo yecii'el iyo yoosaabaad oo ahaa madaxdii reer laawi waxay reer laawi qurbaannadii kormaridda u siiyeen shan kun oo neef oo yaryar, iyo shan boqol oo dibi. sidaasna hawshii loo hagaajiyey, oo wadaaddadii iyo kuwii reer laawina waxay kala istaageen meelahoodii siday kooxahoodii

kala ahaayeen, taasoo waafaqsan boqorka amarkiisii. markaasay gowraceen neefafkii kormaridda, oo wadaaddadiina way saydhsaydheen dihiigii ay gacantooda ka guddoomeen, oo kuwii reer laawina harag bay ka bixiyeen. oo iyana meel bay dhigeen qurbaannadii la gubayay inay sidii qaybihii reerihiisii dadku ay kala ahaayeen rabbiga wax ugu bixiyaan si waafaqsan waxa ku qoran kitaabkii muuse. oo dibidii na sidaasoo kalay u galeen. oo sidii qaynuunku ahaa ayay neefafkii kormaridda dab ugu dubeen, oo qurbaannadii quduuska ahaana waxay ku kariyeen dhereryo iyo digsiyo iyo weelal kale oo waaweyn, oo intay qaadeen ayay haddiiba u geeyeen dadkii oo dhan. oo dabadeedna wax bay u diyaariyeen nafsaddoodii iyo wadaaddadii, maxaa yeelay, wadaaddadii reer haaruun waxay ilaa habeenkii bixinayeen qurbaannada la gubo iyo baruurtaba, sidaas daraaddeed kuwii reer laawi wax bay u diyaariyeen nafsaddoodii iyo wadaaddadii reer haaruunba. oo nimankii gabayaaga ahaa oo reer aasaafna waxay joogeen meeshoodii sidii uu ahaa amarkii daa'uud, iyo aasaaf, iyo heemaan, iyo yeduutuun oo ahaa boqorka wax arkihiisii, oo iridjoogayaashiina waxay joogeen irid kasta, oo iyagu uma ay baahnayn inay hawshooda ka tagaan, waayo, iyaga waxaa wax u diyaarin jiray walaalahoodii reer laawi. sidaasna hawshii rabbiga loo diyaariyey isku maalintaas in iidda kormaridda la dhawro iyo in qurbaannada la gubo lagu bixiyo meeshii allabariga ee rabbiga, sidii uu ahaa amarkii boqor yoosiyaah. reer binu israa'iil oo markaas joogayna wakhtigaasay dhawrayeen iiddii kormaridda iyo iiddii kibista-aankhamiirka-lahaynba intii toddoba maalmood ah. oo iiddaas kormaridda mid la mid ah dalka israa'iil laguma iidin tan iyo wakhtigii nebi samu'u'el, oo boqorradii reer binu israa'iilna midkoodna ma uu iidin iiddii kormaridda siday u iideen yoosiyaah, iyo wadaaddadii, iyo kuwii reer laawi, iyo kulli dadka yahuudah iyo dadka israa'iil ee joogay oo dhan, iyo dadkii yerusaaalem degganaaba. oo iiddaas kormaridda waxaa la iiday sannaddii siddeed iyo tobnad oo boqornimadii yoosiyaah. oo waxyaalahaas oo dhan dabaddood markuu yoosiyaah macbudkii diyaariyey ayaa boqorkii masar oo nekoo la odhan jiray u soo baxay inuu la diriro karkemiish oo u dhowday webi yufraad, oo yoosiyaahna isagii buu ku soo baxay. laakiinse ergooyin buu u diray, oo wuxuu ku yidhi, boqorka dalka yahuudahow, maxaan kaa qabaa? maanta adiga kuguma aan soo bixin, laakiinse waxaan ku soo baxay reerka aan colka la ahay; oo ilaahna wuxuu igu amray inaan dhaqsado, haddaba ilaaha ila jira ka joogso yuu ku baabbi'ine. habase yeeshee yoosiyaah wuu diiday inuu wejigiisii ka jeediyo, laakiinse wuu ismidab rogay si uu ula diriro, oo ma uu maqlin erayadii nekoo ee afka ilaah ka soo baxay, wuuse yimid inuu kula diriro dooxadii megiddoo. markaasay qaansaleydi fallaadh ku ganeen boqor yoosiyaah, dabadeedna boqorkii wuxuu addoommadiisii ku yidhi, war si xun baan u dhaawacmaye i fogaaya. sidaas daraaddeed addoommadiisii gaadhifaraskii way ka dejiyeen oo waxay saareen gaadhifaraskii labaad ee uu lahaa, oo waxay isagii keeneen yerusaaalem, halkaasuuna ku dhintay, oo waxaa lagu aasay qabuurihii awowayaashiis. oo

dadkii yahuudah iyo yerususaalem oo dhan yoosiyaah way u baroorteen. oo yeremyaahna waa u baroortay yoosiyaah, oo ilaa maantadan la joogo ragga gabya iyo naagaha gabya oo dhanba waxay baroortoodii kaga sheekeeyeen yoosiyaah, oo taasna dalka israa'iil qaynuun baa lagaga dhigay, oo bal eeg, waxay ku qoran tahay kitaabka baroorta. haddaba yoosiyaah falimihiisii kale iyo camalladiisii wanwanaagsanaa, sida ku qoran sharciga rabbiga, iyo falimihiisii intii hore iyo intii dambeba waxay ku qoran yihiin kitaabkii boqorrada dalka israa'iil iyo dalka yahuudah.

36

markaasaa dadkii waddanku soo wateen yehoo'aaxaas ina yoosiyaah, oo waxay meeshii aabbihiis boqor uga dhigeen yerususaalem. oo yoo'aaxaasna markuu boqor noqday wuxuu jiray saddex iyo labaatan sannadood, oo intii saddex bilood ah ayuu yerususaalem boqor ku ahaa. markaasaa boqorkii masar yerususaalem kaga dejiyey carshigiisii, oo dalkiina wuxuu saaray baad ah boqol talanti oo lacag ah iyo talanti dahab ah. kolkaasaa boqorkii masar wuxuu dalkii yahuudah iyo yerususaalembo boqor uga dhigay walaalkiis elyaqaam, oo magiciisiina wuxuu u beddelay yehooyaaqiim. oo walaalkiis yoo'aaxaasna nekoo wuxuu u kaxaystay dalkii masar. oo yehooyaaqiimna markuu boqor noqday wuxuu jiray shan iyo labaatan sannadood, oo yerususaalemna wuxuu boqor ku ahaa kow iyo toban sannadood, oo isna wuxuu sameeyey wax shar ku ah rabbiga ilaahiisa ah hortiisa. oo waxaa isagii ku soo kacay nebukadnesar oo ahaa boqorkii baabuloon, silsilado buuna ku xidhay oo baabuloon u kaxaystay. oo nebukadnesar weliba wuxuu kaloo baabuloon u qaatay weelashii guriga rabbiga, oo wuxuu dhigay macbudkiisii baabuloon ku yiil. haddaba yehooyaaqiim falimihiisii kale, iyo karaahiyadiisii uu sameeyey, iyo wixii isaga laga helayba, bal eeg, dhammaantood waxay ku qoran yihiin kitaabkii boqorrada dalka israa'iil iyo dalka yahuudah, oo meeshiisiina waxaa boqor ka noqday wiilkiisii yehooyaaqiin. oo yehooyaaqiinna markuu boqor noqday wuxuu jiray siddeed sannadood, oo yerususaalem boqor buu ku ahaa saddex bilood iyo toban maalmood, oo isna wuxuu sameeyey wax rabbiga hortiisa shar ku ah. oo markii sannaddii soo wareegtay ayaa boqor nebukadnesar soo cid diray, oo wuxuu baabuloon keenay isagii iyo weelashii wanaagsanaa oo gurigii rabbiga, oo walaalkiis sidqiyaahna ayuu boqor uga dhigay dalkii yahuudah iyo yerususaalem. oo sidqiyaahna markuu boqor noqday wuxuu jiray kow iyo labaatan sannadood, oo yerususaalemna wuxuu boqor ku ahaa kow iyo toban sannadood. oo isna wuxuu sameeyey wax rabbiga ilaahiisa ah hortiisa shar ku ah, oo iskuma uu hoosaysiin nebi yeremyaah oo afka rabbiga ku hadlayay hortiisa. oo weliba wuxuu ka fallaagoobay boqor nebukadnesar oo isaga ilaah ku dhaariyey, laakiinse wuu madax adkaaday oo qalbigiisana wuu qallafiyey si uusan ugu soo noqon rabbiga ah ilaaha reer binu israa'iil. oo weliba kuwii wadaaddada sarsare ahaa iyo dadkiiba si

weyn bay u xadgudbeen oo waxay wada sameeyeen karaahiyadii quruumuhu samayn jireen oo dhan, oo waxay nijaaseeyeen gurigii rabbiga, ee uu isagu yerususaalem quduus kaga dhigay. oo rabbiga ah ilaaha awowayaashood goor wanaagsan ayuu iyagii u soo diray wargeeyayaashiisii, maxaa yeelay, dadkiisa iyo meesha rugtiisa ah ayuu u naxay. laakiinse way ku majaajiloodeen ilaah wargeeyayaashiisii, oo eraygiisiina way quudhsadeen, nebiyadiisiina way fududaysteen, ilaa ay cadhadii rabbigu ku dhacday dadkiisii oo dawo loo waayay. sidaas daraaddeed wuxuu iyagii ku soo kiciyey boqorkii reer kaldiyaan, kaasoo raggoodii dhallinyarada ahaa seef ku laayay iyagoo ku jira gurigii meeshoodii quduuska ahayd, oo isaguna uma uu nixin wiil ama gabadh, ama oday ama cirroole, dhammaantoodna wuu u gacangeliyey. oo weelashii guriga ilaah oo dhan yar iyo weynba, iyo khasnadihii guriga rabbiga, iyo khasnadihii boqorka iyo kuwii amiirradiisaba dhammaantood wuxuu geeyey baabuloon. oo gurigii ilaah waa la gubay, oo derbiyadii yerususaalem waa la dumiyey, oo guryaheedii waaweynaa oo dhanna waa la gubay, oo weelashii wanaagsanaa oo dhanna waa la wada baabbi'iyey. oo kuwii seefta ka baxsadayna wuxuu u kaxaystay baabuloon, oo waxay addoommo u ahaan jireen isaga iyo wiilashiisii ilaa la gaadhay boqortooyadii faaris, si uu ku rumoobo eraygii rabbiga ee ka baxay afkii yeremyaah, ilaa dalkii ku istareexay sabtiyadiisii, waayo, in alla intii uu baabba'sanaa ayuu sabti dhawayray, si ay u dhammaadaan toddobaatan sannadood. in eraygii rabbiga ee yeremyaah afkiisa ka soo baxay uu ahaado aawadeed, sannaddii kowaad oo kuuroos oo ahaa boqorkii faaris ayaa rabbigu kiciyey ruuxii kuuroos oo ahaa boqorkii faaris, oo isna boqortooyadiisii oo dhan ayuu ogeysiis ugu dhawaaqay, oo weliba qoray, oo wuxuu yidhi, kuuroos oo ah boqorka faaris wuxuu leeyahay, boqortooyooyinka dhulka oo dhan waxaa i siiyey rabbiga ah ilaaha samada, oo wuxuu igu amray inaan isaga guri uga dhiso yerususaalem oo ku taal dalka yahuudah. haddaba ku alla kii idinku dhax jira oo dadkiisa ah rabbiga ilaahiisa ahu ha la jiro oo isna ha tago.

waxaa warqaddan qoraya bawlos oo ah addoonkii ciise masiix, oo loogu yeedhay inuu rasuul ahaado, oo gooni looga dhigay injiilka ilaah. injiilkaas ayuu ilaah markii hore nebiyadii ku ballanqaaday xagga qorninka quduuska ah, oo wuxuu ku saabsan yahay wiilkiisa, kii ka dhashay farcankii daa'ud xagga jidhka, oo sarakiciddii uu ka sara kacay kuwii dhintay ay ku caddaysay inuu xagga ruuxa quduusnimada yahay wiilka ilaah oo xoog leh oo ah rabbigenna ciise masiix, kan aannu ku helnay nimco iyo rasuulnimu, inaanu addeecidda rumaysadka magaciisa daraaddiis ugu geeyno quruumaha oo dhan. idinkuna kuwaas dhexdooda aad ku jirtaan oo ah kuwii loo yeedhay oo ciise masiix. waxaan warqaddan u qorayaa kuwa rooma jooga oo dhan oo uu ilaah jeclaaday, oo loogu yeedhay quduusiin. nimco ha idinla jirto iyo nabad ka timaada ilaaha aabbeheen ah iyo rabbi ciise masiix. marka hore waxaan ilaahay xagga ciise masiix ugu mahadnaqayaa kulligiin, maxaa yeelay, rumaysadkiinna waxaa lagaga warra-maa dunida oo dhan. waayo, ilaah, kan aan ruuxayga ugu adeego xagga injiilka wiilkiisa, ayaa markhaati iiga ah sidaan maalin walbaba joogsila'aan baryadayda idiinku xusuusto, anigoo weyddiisanaya inaan imminka ugu dambaysta si kastaba ku lib helo inaan ilaah idankiisa idiinku imaado. waayo, aad baan u doonayaa inaan idin arko oo idin siiyo hadiyad ruuxa ka timaada inaad ku xoogaysataan; taasuna waa inaan idinkula dhiirraanaado rumaysadka, kiinna iyo kaygaba. walaalayaalow, dooni maayo inaad garan weydaan inaan marar badan damcay inaan idiin imaado inaan idinkana midho idinku dhex lahaado sida aan quruumaha kale ugu dhex leeyahay, laakiin waa layga hor joogsaday ilaa haatan. waxaa waajib la iigu leeyahay inaan wacdiyoo gariigga iyo barbariyiinta, kuwa caqliga leh iyo kuwa garaadka la'ba. sidaas daraaddeed anigu diyaar baan u ahay inaan injiilka ku wacdiyo kuwiinna rooma joogana. waayo, anigu injiilka ka xishoon maayo, maxaa yeelay, waa u xoogga ilaah xagga badbaadinta ku alla kii rumaysta, marka hore yuhuudda dabadeedna gariigga. waayo, dhexdiisa waxaa laga muujiyaa xaqnimada ilaah oo rumaysad ka timaada, rumaysadna u socota, sida qoran. kii xaq ahu rumaysad buu ku noolaan doonaa. cadhadii ilaah ayaa samada laga muujiyey iyadoo ka gees ah cibaadodarrada iyo xaqdarrada dadka oo dhan, kuwaasoo runta ku joojiya xaqdarro; maxaa yeelay, wixii ilaah laga garan karo waa ka dhex muuqataa iyaga, waayo, ilaah waa u muujiyey iyaga. tan iyo abuurniinta dunida waxyaalihii aan la arki karin ayaa bayaan loo arkaa, iyagoo laga garto waxyaalihii la sameeyey, xataa xooggiisa daa'imiska ah iyo ilaahnimadiisa, si ayan marmarsiinyo u lahaan. maxaa yeelay, iyagoo ilaah garanaya ayaan isaga ilaah ahaan u ammaanin, umana ay mahadnaqin, laakiin fikirradoodii waa xumaadeen, qalbigoodii garaadka la'aana waa madoobaaday. iyagoo kuwo caqli leh isku sheegaya ayay nacasoobeen. ammaantii ilaaha aan dhimanin ayay ku beddeleen sanam u eg nin dhimanaya iyo haad iyo xayawaan iyo waxa bogga ku gurguurta. taas aawadeed iyagoo qal-

bigooda wax xun ka damacsan, ilaah wuxuu u daayay wasakhnimo in dhexdooda jidhkoodu ku maamuus jabo; maxaa yeelay, runtii ilaah bay been ku beddeleen, oo waxay caabudeen oo u adeegeen ummadda intay caabudi lahaayeen kan uumay oo weligiis ammaanta leh. aamiin. saas daraaddeed ilaah wuxuu u daayay damacyo ceeb ah; waayo, dumarkoodu isticmaalkii loo abuuray waxay ku beddeleen mid ka gees ah kii loo abuuray. sidaas oo kalena raggii intay iska daayeen isticmaalkii dumarka ayay iyagoo damacoodu gubayo isu kacsadeen; rag waxay rag kale ku sameeyeen ceeb, oo waxay dhexdooda ka heleen abaalgudkii qaladkooda waajibka ku ahaa. intay oggolaan waayeen inay ilaah ku sii haystaan aqoontooda, ilaah wuxuu u daayay maan dulli ah inay sameeyaan waxyaalo aan qummanayn, iyagoo ay ka buuxaan xaqdarrada, iyo sharnimada, iyo damacnimada, iyo xumaanta oo dhammu; waxaa kaloo ay ka buuxaan hinaasada, iyo dilidda, iyo ilaaqda, iyo khiyaanada, iyo camalxumaanta, oo waxay yihiin kuwa wax xun ku faqa, iyo kuwa wax xanta, iyo kuwa ilaah neceb, iyo kuwa wax caaya, iyo kuwa kibirka badan, iyo kuwa faanka badan, iyo kuwa wax shar ah hindisa, iyo kuwa waalidkood caasiga ku ah, iyo kuwa garaadka la', iyo kuwa axdiga jebiya, iyo kuwa aan kalgacaylka lahayn, iyo kuwa aan naxariista lahayn. iyagoo garanaya qaynuunka ilaah in kuwa waxyaalahaas sameeyaa ay dhimasho istaahilaan, ayaanay samayn waxyaalahaas oo keliya ee weliba waxay u bogaan kuwa sameeya.

2

sidaas daraaddeed, nin yahow, marmarsiinyo ma lihid ku kastoo aad tahayba kaaga wax xukuma; maxaa yeelay, meeshii aad ku kale ku xukuntid, waad isku xukumaysaa, waayo, kaaga wax xukumaa, waxaad samaysaa isla wixii. oo waxaannu og nahay in xukunka ilaah uu ka gees yahay kuwa waxyaalaha caynkaas ah sameeya, sida runta ah. nin yahow, ma waxay kula tahay, kolkaad xukuntid kuwa waxyaalaha caynkaas ah sameeya oo aad isla wixiina sameeysid, inaad xukunka ilaah ka baxsan doonto? ma waxaad quudhsanaysaa hodantini-mada wanaaggisa iyo samirkiiisa iyo dulqaadshadiisa? miyaadan garanayn in wanaagga ilaah kuu kaxeeyo xagga toobadda? laakiin engegnaantaada iyo toobadda'aanta qalbigaaga aawadood waxaad cadho u urursanaysaa maalinla cadhada iyo muuqashada xukunka xaq ah oo ilaah, kan nin kasta u siin doona sida shuqulkiisu doona, kuwa dulqaadashada shuqulka wanaagsan ku aad doonaa ammaan iyo ciso iyo dhimashola'aan, wuxuu siin doonaa nolosha weligeed ah; laakiin kuwa iskala qaybqaybiya, oo aan runta addeecin, laakiinse xaqdarrada addeeca, waxaa u ahaan doona cadho iyo ciil, iyo dhibaato iyo cidhiidhib, oo waxay u ahaan doonaan naf kasta oo dadka sharka sameeya, marka hore yuhuudda, dabadeedna gariigga. laakiin ammaan iyo ciso iyo nabad baa u ahaan doona ku kasta oo wanaag sameeya, marka hore yuhuudda, dabadeedna gariigga; maxaa yeelay, ilaah dadka uma kala eexdo. in alla intii sharcila'aan dembaabtay, sharcila'aan bay halligmi doonaan, oo

in alla intii sharciga hoostiisa ku dembaabtayna, sharcigaa lagu xukumi doonaa; waayo, kuwa sharciga maqlaa ma aha kuwa xaq ilaah hortii, laakiinse kuwa sharciga yeela xaq baa laga dhigi doonaa. markii dadka aan yuhuudda ahayn oo aan sharciga lahaynu, iy dabiicadda ka sameeyaan waxyaalaha sharciga, kuwaan aan sharciga lahaynu waa isu sharci. waxay muujiyaan shuqulka sharciga oo qalbiyadooda ku qoran, iyagoo garashadoodu u markhaati furayso, oo fikirradoodu midba midka kale ashtakaynayo ama marmarsiinyo samaysanayn, maalinta ilaah waxyaalaha qarsoon ee dadka ku xukumi doono ciise masiih sida injiilkaygu leeyahay. laakiin adigu haddaad isku sheegtid yuhuudi, oo sharciga isku hal-laysid, oo ilaah ku faantid, oo doonistiisa taqaanid, oo aad u bogtid waxyaalaha aad u fiican, adigoo sharciga wax lagugu baray, oo aad aaminsan tahay inaad tahay kan haga kuwa indhaha la', iyo kan nurka u ah kuwa gudcurka ku jira, iyo kan doqonada qumaatiya, iyo macallinka carruurta, adigoo sharciga ku haysta muuqashadii aqoonta iyo runta; haddaba kaaga kan kale wax baraa, sow wax isbari maysid? kaaga dadka ku wacdiya, waxba ha xadina; adigu miyaad wax xaddaa? kaaga yidhaahda, yaan la sinaysan, miyaad adigu sinaysataa? kaaga sanamyada nebaada, miyaad macbudyo dhacdaa? kaaga sharciga ku faana, miyaad ilaah ku cisa jebisaa sharciga aad gudubtay aawadiis? waayo, magaca ilaaha waa lagaga caytamaa quruumaha dhexdooda idinka daraadhiin, sida qoran. waayo, hubaal gudniintu wax bay tartaa, haddaad sharciga yeeshid, laakiin haddaad sharciga gudubtid, gudniintaadii waxay noqotay buuryoqabnimoo. haddaba haddii mid buuryoqab ahu xajiyo qaynuunnada sharciga, buuryoqabnimadiisii miyaan loo tirin doonin sida gudniin? oo kan jinsigiisu buuryoqab yahay, hadduu sharciga dhammeeyo, miyuusan ku xukumi doonin kaaga sharciga gudba, in kastoo aad haysatid qorniinka iyo gudniinta? waayo, kii dadka sida yuhuudi ugu muuqdaa, yuhuudi ma aha; gudniinta jidhka ka muuqataana, gudniin ma aha; laakiin waxaa yuhuudi ah kii hoosta yuhuudi ka ah; gudniintuna waa tan qalbiga, ee ku jirta ruuxa, oo aan ku jirin qorniinka; kaas ammaan-tiisu kama timaado dadka, waxayse ka timaadaa ilaah.

3

haddaba maxay yuhuuddu dadka kale dhaantaa? ama gudniinta waxtarkeedu waa maxay? si walba wuu u badan yahay; marka hore waxaa yuhuudda lagu ammaaneeyey hadallada ilaah. haddaba, maxaa jira, haddii qaar aanay rumaysad lahayn? rumaysaddaradoodu miyey ilaah aaminnimadiisa burin doontaa? ma suurtoowdo! ilaah runlow ha ahaado in kastoo nin waluba beenlow yahay, sida qoran, in xaq lagaaga dhigo hadalladaada, oo aad libaantid markii lagu xukumo. laakiin haddii xaqnimola'aanteennu muujiso xaqnimada ilaah, maxaynu odhan doonnaa? ma xaq daranyahay ilaaha cadhada soo dejiyaa? (sida dad baan u hadlayaa.) ma suurtoowdo! hadduu xaq daranyahay, sidee baa ilaah dunida u xukumi doonaa? runta ilaah hadday beentayda ugu badatay ammaan-tiisa, de maxaa aniga haddana weli la iigu xuku-

maa sida mid dembi leh? maxaannu u odhan wey-naa, shar aan samayno in wanaag yimaado? sida lanoo hafr oo ay qaar naga sheegaan sidii anna-goo nidhaahna. xukunka ay kuwaasu helaan waa xaq. waa maxay haddaba? miyaynu dhaannaa iyaga? maya, sinaba. waayo, horaannu u dawceynay yuhu-udda iyo gariigtaba inay kulligood dembi ku hoos jiraan. sida qoran, mid xaq ahu ma jiro, midnaba; mid wax garanayaa ma jiro; mid ilaah doondoonaa ma jiro; dhamaantood gees bay u wada leexdeen, waxay wada noqdeen wax aan wax tar lahayn; mid wanaag falaa ma jiro, midnaba; hungurigoodu waa xabaal furan; carrabbadooda wax bay ku khiyaaneeyeen; bushimahooda waxaa ku hoos jira sun jilbis; afkooda waxaa ka buuxa habaar iyo qadhaad; caga-hoodu waxay u dheereeyaan inay dhiig daadiyaan; jid-dakooda waxaa yaal hoog iyo ba'; jidka nabaddana ma yaqaaniin; cabsida ilaahna indhahooda ma hor taal. waannu og nahay in wax alla wixii sharcigu yidhaahdo, uu ku leeyahay kuwa sharciga ku hoos jira, in af kasta la xidho, oo dunida oo dhammu ay ilaah ku hor gar darnaato. maxaa yeelay, shuqullada sharciga ninna xaq ku noqon maayo ilaah hortii, waayo, sharciga ayaa lagu gartaa dembiga. laakiin haatan sharciga la'aantiis ayaa xaqnimadii ilaah la muujiyey, waxaana weeyaan xaqnimada ilaah ee lagu helo rumaysadka xagga ciise masiih oo u ah in alla inta rumaysata oo dhan, waayo, kala duwanaa ma leh. maxaa yeelay, dhamaanay way wada dembaabeen oo gaadhi waayeen ammaanta ilaah; iyagoo hadiyad ahaan xaq la-gaga dhigay nimcadiisa xagga madaxfurashada ciise masiih ku furtay, kan ilaah u soo bixiyey inuu dhiigiisa kafaaraggud ku noqdo xagga rumaysadka la rumaystay dhiigiisa aawadiis, inuu xaqnimadiisa ku muujiyo dembidhaafka uu dembiyadii hore loo sameeyey ku dhaafay samirkii ilaah; waxaa weeye muujinta xaqnimadiisa ee haatan joogta inuu isaga qudhiisu xaq ahaado iyo kan xaq ka dhiga kan ciise rumaysan. haddaba faankii meeh? waa reeb-ban yahay. sharci caynkee ah buu ku hadhay? ma xagga shuqulladaa? maya; laakiinse wuxuu ku hadhay sharciga rumaysadka. sidaas daraaddeed waxaannu kan tirinnaa in nin xaq ku noqdo rumaysadka ee uusan xaq ku noqon shuqullada sharciga. ama ilaah ma ilaaha yuhuudda oo keliya baa? miyuusan ahayn kan quruumaha kalena? haah, waa yahay kan quruumaha kalena, hadday tahay in ilaah mid keliya yahay oo uu kuwa gudan xaq kaga dhigi doono rumaysadka, kuwa buuryoqabka ahaa rumaysadka. de miyaannu haddaba sharciga ku burinnaa rumaysadka? yaanay noqon! laakiin sharciga waannu taagnaa.

4

haddaba maxaynu nidhaahnaa inuu helay ibraahim oo awowgeennii hore ahaa xagga jidhka? waayo, haddii ibraahim shuqullo xaq ku noqday, wax uu ku faano buu leeyahay ee ilaah hortiiisa ma aha. maxaa qorniinku leeyahay? ibraahimna ilaah buu rumaystay, oo waxaa isaga loogu tiriyey xaqnimoo. haddee kii shaqeeya abaalgudkiisa looguma tiriyoo sida nimco laakiinse sida qaan oo kale. laakiin kii aan

shaqayn illowse rumaysta kan xaq ka dhiga kuwa aan cibaadada lahayn, rumaysadkiisa waxaa lagu tiriyaa xaqnimo. sida daa'uudna uga sheegayo barakadii ninkii ilaah xaq u tiriyi shuqullola'aantood, isagoo leh, waxaa barakaysan kuwa xadgudubadooda la cafiiyey, oo dembiyadooda la daboolay. waxaa barakaysan ninkii rabbigu uusan dembi u tirinayn. haddaba barakadan miyaa lagaga hadlay kuwa gudan oo keliya, mise kuwa buuryoqabka ahna waa lagaga hadlay? waayo, waxaannu nidhaahnaa, ibraahim rumaysadkiisii waxaa loogu tiriyey xaqnimo. sidee baa haddaba loogu tiriyey? ma markuu gudnaa, mise markuu buuryoqabka ahaa? ma aha markuu gudnaa, laakiinse waa markuu buuryoqabka ahaa; oo wuxuu helay calaamada gudniinta, tan ahayd shaabaddii xaqnimada oo rumaysadkii uu haystay intuu buuryoqabka ahaa; inuu noqdo aabbihiis inta rumaysata oo dhan in kastoo ay buuryoqab yihiin, in xaqnimo loo tiriyi iyaga, iyo inuu aabbaha gudniinta u noqdo kuwa aan ahayn kuwa gudan oo keliya laakiinse kuwa ku socda tallaabooyinka rumaysadka ee aabbeheen ibraahim haystay intuu buuryoqabka ahaa. waayo, ballankii lagula ballamay ibraahim ama farcankiisii inuu ku noqdo kii dunida dhaxli lahaa, uguma iman sharciga, laakiinse wuxuu ugu yimid xaqnimada rumaysadka. waayo, haddii kuwa sharciga leh ay noqdaan kuwa dhaxalka leh, de markaas rumaysadkii waxaa laga dhigay wax aan waxtar lahayn, ballankiina waa la buriyey, maxaa yeelay, sharcigu wuxuu keenaa cadho, laakiinse meeshii aan sharci jirin xadgudubna ma jiro. taas daraaddeed waa xagga rumaysadka inay noqoto xagga nimcada, in ballanku hubaal u ahaado farcanka oo dhan; ee uusan u ahayn kan sharciga leh oo keliya, laakiinse inuu u ahaado kan leh rumaysadkii ibraahim, kan aabbaha inoo ah kulligeen, (sida qoran, quruumo badan baan aabbe kaaga dhigay) ilaaha uu rumaystay hortiisa, kan nooleeya kuwii dhintay oo u yeedha waxyaalaha aan jirin sida iyagoo jira. ibraahim rajuu wax ku rumaystay iyadoo aan rajo jirin inuu aabbe u noqdo quruumo badan, sida waxyaalihii lagula hadlay leeyihiin, farcankaagu sidaasuu noqon doonaa. isagoo aan rumaysadkii ku tabaryaraan wuxuu ka fikiray jidhkiisii sida meyd oo kale ahaa (isagoo boqol jir ku dhow) iyo meyd-nimadii maxalkii saarah. ballankii ilaah rumaysad-darro kagama uu shakiyin, laakiinse rumaysad buu ku xoogaystay, isagoo ilaah ammaanaya oo aad u huba in wixii uu u ballanqaaday uu samayn karo. sidaas daraaddeedna waxaa loogu tiriyey xaqnimo. wixii loo tiriyey looma qorin isaga aawadiis oo keliya, laakiin waxaa loo qoray innaga aawadeenna. waa loo tirin doonaa kuweenna rumaysan kii kuwii dhintay ka soo sara kiciyey rabbigeenna ciise, kii loo bixiyey xadgudubkeenna aawadiis oo loo sara kiciyey inuu xaq inaga dhigo.

5

sidaas daraaddeed innagoo xaq laynagaga dhigay rumaysad, nabad baynu xagga ilaah ku haysannaa rab-bigeenna ciise masiix; kan xaggiisa aynu rumaysad ku galnay nimcadaan aynu dhex taagan nahay, oo waxaynu ku faraxnaa rajada ammaanta ilaah. oo

taas oo keliya ma aha, laakiinse waxaynu ku farax-naa dhibaatooyinkeenna, innagoo og in dhibaataadu dulqaadasho keento; dulqaadashaduna aqoon dheer, aqoonta dheeruna rajo; rajaduna inama ceebayso, maxaa yeelay, jacaylka ilaah baa qalbiyadeenna ku dhex shubmay, oo waxaa ku shubay ruuxa quduuska ah oo layna siiyey. waayo, innagoo weli itaaldaran ayuu masiixu wakhti qumman u dhintay kuwa in cibaadada lahayn. mar dhif ah mid waa u dhintaa nin xaq ah, mindhaase qof waa ku dhici lahaa inuu nin wanaagsan u dhinto. laakiinse masiixu waa inoo dhintay intaynu weli dembilayaal ahayn, oo sidaa-suu ilaah jacaylkiisii inoogu muujiyey. haddaba had-daynu haatan dhiigiisa xaq ku noqonnay, de si ka badanna isagaynu kaga badbaadi doonaa cadhada ilaah. waayo, haddii, intaynu col la ahayn, ilaah inag-ula heshiiyey dhimashadii wiilkiisa, de si ka badanna, innagoo la heshiis ah, ayaynu ku badbaadi doonaa noloshiisa, oo taas oo keliyana ma ahaane, weliba waxaynu ku faraxnaa ilaah xagga rabbigeenna ci-ise masiix, kan aynu haatan heshiiska ku helayn. haddaba sida dembigu nin keliya dunida ugu soo galay, dhimashaduna dembiga ugu timid, sidaasaa dhimashadiina u gaadhay dadka oo dhan, waayo, waa la wada dembaabay; waayo, dembigu dunidu ku jir-ray intaan sharcigu iman, laakiin dembi lama tiriyi markii aan sharci jirin. habase ahaatee waagii aadan ilaa muuse dhimashadu waxay u talisay xataa kuwii aan u dembaabin sidii xadgudubkii aadan kan ah masaalka kan iman lahaa. hadiyaddu ma aha sida dembiga, waayo, haddii nin keliya dembigiis kuwa badan u dhinteen, de in ka sii badan waxaa kuwa badan u badatay nimcada ilaah iyo hadiyadda nin nimcadiis ku timid, kan ah ciise masiix. hadiyaddu ma aha sida mid qof dembaabay ku timid, waayo, mid xukunkiis wuxuu keenay ciqaab, laakiin hadiyaddu waxay dembiyo badan ugu timid inay xaq ka dhigto kuwo badan. haddii mid dembigiisa aawadiis ay dhi-masho ku talisay midkaas aawadiis, de si ka badanna kuwa hela badnaanta nimcada iyo hadiyadda xaq-nimada, noloshay ku dhex talin doonaan kii kale aawadiis kaas oo ah ciise masiix. haddaba dem-biga nin keliya aawadiis waxaa dadka oo dhan ugu yimid xukun, sidaas oo kalena nin keliya xaqnimadu sameeyey aawadeed waxaa dadka oo dhan ugu timid hadiyad in xaq laga dhigo oo ay noolaadaan. waayo, sida nin keliya caasinimadiisii kuwa badan dembi-layaal looga dhigay, sidaas oo kalena nin keliya ad-deeciddiis ayaa kuwa badan xaq looga dhigi doonaa. sharciguna wuxuu u yimid inuu dembigu bato, laakiinse meeshii dembigu ku batay, nimcaduna way ka sii badatay aad iyo aad; in, sida dembigu dhimashada ugu taliyey, sidaas oo kalena ay nimcadu ugu tal-iso xaqnimo ilaa nolosha weligeed ah ee xagga rab-bigeenna ciise masiix.

6

haddaba maxaynu nidhaahnaa? miyaynu ku sii so-connaa dembiga inay nimcadu badato? yaanay no-qon! innagoo dembiga kala dhimannay, sidee baynu mar dambe ugu dhex noolaannaa? mise ma way-daan ogayn in kulli inteenna lagu baabtiisay ciise

masiix dhexdiisa, lagu dhex baabtiisay dhimashadiisa? haddaba waxaynu isaga kula aasannay baabtiiska dhimashada dhexdeeda, in, sidii masiixa kuwii dhintay loogaga sara kiciyey ammaanta aabbaha, aan innaguna sidaas oo kale cusaybka nolosha ku dhex soconno. haddaynu isaga kula midownay dhimasho tiisa u eg, de sidaas oo kalena sarakacid tiisa u eg waynu kula midoobi doonaa. waynu og nahay in dabiicaddeennii hore iskutallaabta lagula qodbay isaga, in jidhka dembigu baabba'o, si aynaan mar dambe addoommo ugu ahaan dembiga. waayo, kii dhintay dembi wuu ka xoroobay oo xaq baa laga dhigay. laakiinse haddaynu masiixa la dhimannay, waxaynu rumaysan nahay inaynu haddana isaga la noolaan doonno. waynu og nahay in masiixa oo kuwii dhintay ka sara kacay uusan mar dambe dhimanayn; dhimashadu mar dambe u talin mayso. waayo, dhimashadu dhintay mar keliya ayuu xagga dembiga ka dhintay, laakiin noloshuu ku nool yahay, ilaah buu u nool yahay. sidaas oo kalena idinku isku tiriya inaad dembiga u tihiin kuwo dhintay, oo aad ilaah u tihiin kuwo nool xagga ciise masiix. sidaas daraadeed dembigu yuusan jidhkiinna dhimanaya u talin inaad damacyadiisa xunxun addeecdaan. xubnihiinnana dembiga ha u siinina sida qalabka xaqdarada, laakiin ilaah isa siiya sida idinkoo ah kuwo ka soo noolaaday kuwii dhintay, xubnihiinnana ilaah u siiya sida qalabka xaqnimada. waayo, dembigu idiinma talin doono, maxaa yeelay, sharciga kuma hoos jirtaan, laakiinse waxaad ku hoos jirtaan nimcada. waa sidee haddaba? sharciga kuma hoos jirno, oo waxaynu ku hoos jirnaa nimcada, sidaas daraadeed miyaan dembaabnaa? yaanay noqon! ma waydaan ogayn inaad addoommo u tihiin kii aad isu siisaan sida addoommo addeeca, oo aad addoommadiisa tihiin kii aad addeecdaan, ama ha noqoto dembiga idiin kaxeeya xagga dhimashada ama addeecidda idiin kaxeeya xagga xaqnimada? laakiinse mahad ilaah baa leh, waayo, waxaad ahaan jirteen addoommadii dembiga, haatanse qalbigiinaad ka addeecdeen caynaddii waxbariddii laydin siiyey; oo idinkoo dembiga laydinka xoreyey, xaqnimada ayaad addoommo u noqoteen. sida dadkaan u hadlayaa jidhkiinna itaaldarradiisa aawadeed. waayo, sidii aad xubnihiinna uga dhigi jirteen addoommadii wasakhnimada iyo dembiga inaad dembi fashaan, sidaas oo kalena haatan xubnihiinna ka dhiga addoommadii xaqnimada quduusnaanta aawadeed. waayo, markaad addoommadii dembiga ahaan jirteen, xagga xaqnimada waxaad ahaydeen xor. haddaba wakhtiigaas maxaad midho ku haysateen waxyaalaha aad haatan ka xishoonaysaan? waayo, waxyaalahaas ugu dambaystoo waa dhimashada. laakiin haatan idinkoo dembi laydinka xoreyey oo aad addoommadii ilaah noqoteen, waxaad midho ku haysataan quduusnaanta, oo ugu dambaysteeduna waa nolosha weligeed ah. waayo, mushahaarada dembigu waa dhimashada, laakiinse hadiyadda ilaah waa nolosha weligeed ah ee laga helo rabbigeenna ciise masiix.

mise ma waydaan ogayn, walaalayaalow, in sharcigu nin u taliyo intuu nool yahay oo keliya? (waxaan la hadlayaa dadka sharciga yaqaan.) naagtii nin luhu sharcigay ugu xidhan tahay ninkeeda intuu nool yahay, laakiinse mar haddii ninku dhinto, way ka furan tahay sharcigii ninka. sidaas daraadeed inta ninkeedu nool yahay, hadday nin kale naag u noqoto, waxaa loogu yeedhi doonaa dhillo, laakiinse ninkeedu hadduu dhinto, sharciga way ka furan tahay, oo sidaas daraadeed dhillo ma aha in kastoo ay nin kale naag u noqoto. sidaas daraadeed, walaalahayow, jidhkii masiixa baa meyd idinka dhigay xagga sharciga, in mid kale idin lahaado, oo ah kii kuwii dhintay laga sara kiciyey inaynu ilaah midho u soo bixinno. waayo, markii aynu jidhka ku dhex jirnay, damacyadii dembiyada ee sharciga ka yimid waxay ka dhex shaqaynayeen xubnaheenna inay midho u soo bixiyaan dhimasho. laakiinse haatan sharcigii waa laynaga furay, innagoo ka dhimannay wixii aynu ku hoos xidhnayn, si aynu ugu adeegno cusaybka ruuxa ee aynaan ugu adeegin gabowga qorniinka. haddaba maxaynu nidhaahnaa? sharcigu ma dembi baa? ma suurtoowdo! hase ahaatee, dembi ma aanan garteen, sharcigaan ku gartay mooyaane, damaca xun ma aanan garteen haddaan sharcigu i odhan, waa inaadna wax damcin. dembigu, isagoo wakhti helay, ayuu amarka dhexdayda kaga falay damac xun oo kasta; waayo, sharciga la'aantiis dembigu waa meyd. waa baan noolaa sharciga la'aantiis, laakiin markii amarku yimid, dembigu waa soo noolaaday, anguna waan dhintay. amarkii nolosha ii geeyn lahaa, waxaan gartay inuu dhimasho ii geeynayo. waayo, dembigu, isagoo wakhti helay, ayuu amarka igu khiyaaneeyey, wuuna igu dilay. haddabase sharcigu waa quduus, amarkuna waa quduus, waana xaq, wuuna wanaagsan yahay. haddaba wixii wanaagsanaa miyey dhimasho ii noqdeen? ma suurtoowdo! laakiin dembigu, inuu muuqdo inuu dembi yahay, ayuu wax wanaagsan igaga dhex shaqeeyey oo dhimasho ii keenay, in dembigu amarka ku noqdo dembi miidhan. waayo, waxaynu og nahay in sharcigu ku saabsan yahay ruuxa, laakiinse anigu waxaan ahay mid jidhka raaca oo lagu iibiyey dembiga hoostiisa. waayo, waxaan samaynayo garan maayo, maxaa yeelay, ma sameeyo wixii aan doonayo, laakiin waxaan sameeyaa wixii aan necbahay. laakiin haddaan sameeyo waxa aanan doonayn, de markaas waxaan gartay in sharcigu wanaagsan yahay. haddabase haatan ma aha aniga kan waxaas sameeyaa, laakiinse waa dembiga igu dhex jira. waayo, waan ogahay inaan wax wanaagsan igu dhex jirin, taas waxaan ula jeedaa, jidhkayga wax wanaagsanu kuma jiraan, waayo, waan ku talo jiraa inaan waxa wanaagsan sameeyo, laakiin ma sameeyo. waayo, waxa wanaagsan oo aan doonayo inaan falo, ma sameeyo, laakiinse waxa sharka ah oo aanan doonayn inaan falo, ayaan sameeyaa. laakiin haddaan sameeyo wixii aanan doonayn inaan falo, de haatan ma aha aniga kan sameeyaa, laakiinse waa dembiga igu dhex jira. haddee waxaan arkaa qaynuunka in shar ila jiro in kastoo aan doonayo inaan

waxa wanaagsan sameeyo. waayo, sharciga ilaah ayaan kaga farxaa ninka gudaha ah. laakiin waxaan xubnahayga ka arkay qaynuun kale, isagoo la dagaallamaya qaynuunka maankayga oo maxbuus iiga dhigaya qaynuunka dembiga oo xubnahayga ku jira. nin belaysan baan ahay. yaa iga furan doona jidhkan dhimashada leh? waxaan ilaah ugu mahadnaqayaa inuu rabbigeen ciise masiix igu furan doono. sidaas daraaddeed aniga qudhaydu waxaan maankayga ugu adeegaa sharciga ilaah; laakiinse waxaan jidhka ugu adeegaa qaynuunka dembiga.

8

sidaas daraaddeed, kuwa ciise masiix ku dhex jiraa, haatan xukun ma laha. waayo, qaynuunka ruuxa nolosha ee ku dhex jira ciise masiix ayaa iga xoreeyey qaynuunka dembiga iyo dhimashada. waayo, wax aan sharcigu samayn karayn, maxaa yeelay, wuu itaal-dar-naa jidhka aawadiis, ayaa ilaah sameeyey isagoo wiilkiisa ku soo diraya u-ekaantii jidhka dembiga leh oo u soo diraya dembiga aawadiis, wuxuuna xukumay dembigii jidhka ku jiray, in qaynuunka sharcigu inagu buuxsamo kuweenna aan sida jidhka u socon, laakiinse u socda sida ruuxa. waayo, kuwa sida jidhka u socdaa, waxay ka fikiraan waxyaalaha jidhka, laakiinse kuwa sida ruuxa u socdaa, waxay ka fikiraan waxyaalaha ruuxa. jidhka kafikiriddiisu waa dhimashada, laakiinse ruuxa kafikiriddiisu waa nolosha iyo nabadda, maxaa yeelay, jidhka kafikiriddiisu waa la col ilaah, waayo, ma hoos gasho sharciga ilaah, mana hoos geli karto. kuwa jidhka ku dhex jiraana kama farxin karaan ilaah. laakiin idinku kuma aad dhex jirtaan jidhka, illowse waxaad ku dhex jirtaan ruuxa, haddii ruuxa ilaah idinku dhex jiro. laakiin nin hadduusan ruuxa masiixa lahayn, de kaasu kiisii ma aha. oo haddii masiixu idinku dhex jiro, jidhku waa meyd dembiga aawadiis; laakiinse ruuxu waa nolosha xaqnimada aawadeed. laakiin haddii ruuxii kii ciise kuwii dhintay ka soo sara kiciyey idinku dhex jiro, kii ciise masiix kuwii dhintay ka soo sara kiciyey, jidhkiinna dhimanayana wuxuu ku noolayn doonaa ruuxiisa idinku dhex jira. sidaas daraaddeed, walaalayaalow, wax baa inagu waajib ah, laakiin waa-jib inooguma aha jidhka, inaynu u noolaanno sida jidhka, waayo, haddaad sida jidhka u noolaataan, hubaal waad dhiman doontaan, laakiin haddaad fal-maha jidhka ruuxa ku dishaan, waad noolaan doon-taan. in alla intii ruuxa ilaah hogaamiyo, waa carru-urta ilaah. waayo, ma aydnaan helin ruuxa addoon-nimada inaad mar kale cabsataan, laakiinse waxaad hesheen ruuxa carruur idinka dhigay, kan aynu ku qaylinno aabbow. ruuxa qudhiisu wuu markhaati fu-raa oo wuxuu ruuxeenna u sheegaa inaynu innagu nahay carruurta ilaah. oo haddaynu carruur na-hay, de haddaba waxaynu nahay kuwo wax dhexla, kuwo ilaah dhexla oo masiix wax la dhexla, had-dii aynu isaga la xanuunsanno, in laynala ammaano isaga. waxaan ku tirinayaa in waxyaalaha wakhti-gan la joogo lagu xanuunsadaa ayan istaahilin in lala simo ammaanta iman doonta oo laynoo muu-jin doono. uunku wuxuu filasho aad u weyn ku sugaa muujinta carruurta ilaah. uunkii waxaa la hoos

geliyey wax aan waxtar lahayn, ikhtiyaarkiisna uma uu hoos gelin, laakiin waa kii hoos geliyey aawadiis, taasoo la rajaynayo in uunka qudhiisana laga xo-rayn doono addoonnimada qudhunka ah oo la gelin doono xorriyadda ammaanta carruurta ilaah. waayo, waxaynu og nahay in uunka oo dhammu wada taah-hayo oo wada foolanayo ilaa haatan. iyagoo ke-liya ma aha, laakiin innagana waa sidaas oo kale, kuweenna haysta midhihihi ugu horreeyey ee ruuxa, xataa innaga qudheennu dhexdeenna ayaynu ka taah-naa, innagoo sugayna carruurnoqoshadeenna, taasoo waxaa weeyaan samatabbixinta jidhkeenna. waayo, waxaynu ku badbaadnay rajo, laakiin rajadii la arko rajo ma aha, maxaa yeelay, waa ayo kan rajeyyaa wuxuu arko? laakiin haddaynu rajayno wax aynaan arkin, de haddaba dulqaadasho ayaynu ku sugnaa. sidaasoo kalena ruuxu wuxuu inaga caawimaa itaal-darradeenna, waayo, garan mayno wax inoo eg oo aynu ku tukanno, laakiin ruuxa qudhiisu waa inoo duceeyaa isagoo ku taahaya taah aan sanqadhayn. oo kii qalbiyada baadhaa waa yaqaan fikirka ruuxa, maxaa yeelay, wuxuu quduusiinta ugu duceeyaa sida ilaah doonayo. oo waxaynu og nahay in wal-iba wanaag ugu wada shaqeeyaan kuwa ilaah jecel, xataa kuwa qasdigiisa loogu yeedhay. waayo, kuwuu hore u yiqiin wuxuu haddana hore ugu doortay inay u ekaadaan suuradda wiilkiisa, inuu isagu curad ku noqdo walaalo badan dhexdood. oo kuwuu hore u doortayna, haddana wuu u yeedhay, kuwuu u yeed-hayna, haddana xaq buu ka dhigay, kuwuu xaq ka dhigayna, haddana wuu ammaanay. haddaba maxaan waxyaalahan ka nidhaahnaa? haddii ilaah inala gees yahay, yaa inaga gees ah? kii aan xataa wiilkiisa lexe-jeclaysan, laakiinse innaga dhammaanteen u bixiyey, sidee buusan wax walbana inoola siin doonin isaga? yaa ashtakayn doona kuwa ilaah doortay? waa ilaah kan wax xaq ka dhigaa. waa ayo kan wax xukumi doonaa? waa ciise masiix kii dhintay, oo haddana kuwii dhintay ka sara kacay, oo ilaah midigtiisa jooga, oo haddana inoo duceeya innaga. yaa jacaylka masi-ixa inaga sooci doona? ma dhibaato, mise cidhi-idhi, mise silic, mise baahii, mise arrad, mise khatar, mise seef? sida qoran, adiga daraadadaa ayaa lanoo laayaa maalinta oo dhan, waxaa lanoo tiriyey sida ido la qalayo. maya, waxyaalahan oo dhan dhex-dooda aad baynu ugu guulaysannaa kii ina jeclaa xag-giisa. waayo, waxaan hubaa inaan dhimashada, ama nolosha, ama malaa'igaha, ama kuwa madaxda ah, ama waxyaalaha haatan jooga, ama waxyaalaha iman doona, ama kuwa xoogga leh, ama kor, ama hoos, ama uun kaleeto inaga sooci karin jacaylka ilaah oo ku jira rabbigeenna ciise masiix.

9

runtaan ku sheegayaa masiixa, oo been sheegi maayo, qalbigayguna marag buu iigu furayaa ruuxa quduuskaa in caloolxumo weyn iyo xanuun aan joogsanaynin ay ku jiraan qalbigayga. waayo, waxaan jeclaan lahaa inaan aniga qudhaydu ka inkaar-naado masiixa walaalahay aawadood oo ah xigaalka-yga aannu isku jidhka nahay, kuwa ah reer binu is-raa'iil, oo leh carruur-ka-dhigidda, iyo ammaanta, iyo

axdiyada, iyo sharciga siintiisa, iyo u-adeegidda ilaah, iyo ballamada, kuwa aowayaasha leh, oo xagga jidhka masiixu ka yimid iyaga, kan wax walba ka sarreeya oo ah ilaah ammaanta leh weligiis. aamiin. laakiin mana aha sidii iyadoo ereygii ilaah dhacay. waayo, kuwa israa'iil ka dhashay kulligood reer binu israa'iil ma wada aha. farcankii ibraahim oo ay yihiin aawadeed kulligood carruur kuma wada aha, laakiin waxaa la yidhi, kuwa isxaaq ka farcama ayaa farcankaaga loogu yeedhi doonaa. taas waxaa weeyaan, inaan carruurta jidhku ahayn carruurta ilaah, laakiin carruurtii loo ballanqaaday ayaa farcan lagu tiriyaa. waayo, kanu waa hadal ballan ah, wakhtigan oo kale ayaan kuu iman doonaa, oo saarah waxay dhali doontaa wiil. oo taas oo keliyana ma ahee, laakiin rebeqahna mid bay u uuraysatay, kaas oo ahaa aabbeheen isxaaq. waayo, carruurta oo aan weli dhalan oo aan weli samayn wanaag iyo xumaan midna, in qasdiga ilaah doorashada ku istaago, oo uusan ahaan xagga shuqullada, laakiin xagga kii dadka u yeedha, waxaa iyada lagu yidhi, kan weynu wuxuu u adeegi doonaa kan ka yar. sida qoran, yacquub waan jeclaaday, ceesawse waan necbaaday. maxaan nidhaahnaa haddaba? ma xaqdarro baa ilaah la jirta? ma suurtoowdo! waayo, wuxuu muuse ku yidhi, waan u naxariisan doonaa kii aan u naxariisto, waanan u nixi doonaa, kii aan u naxo. sidaas daraaddeed xagga kan doonaya ma aha, xagga kan ordana ma aha, laakiinse waa xagga ilaaha naxariista leh. waayo, qorniinku wuxuu fircoon ku leeyahay, tan daraaddeed baan kuu sara kiciyey inaan xooggayga adiga kaa dhex muujiyo iyo in magacayga dhulka oo dhan lagu faafiyo. haddaba kuu doonayo wuu u naxariistaa, kuu doonayona qalbigiisuu engejiyaa. waxaad igu odhan doontaa, muxuu weli ii eedaynayaa? waayo, yaa doonistiisa ka gees noqda? laakiinse, nin yahow, kumaad tahay kaaga ilaah u jawaabayow? wixii la sameeyey miyey kii sameeyey ku odhan doonaan, maaxad sidan noogu samaysay? dheriyasameeyuhu miyuusan lahayn amar uu ugu taliyo dhoobada inuu fud keliya in ka sameeyo weel cisa leh, inta kalena mid aan cisa lahayn? bal maxay la tahay ilaah haddii, isagoo doonaya inuu cadhadiisa muujiyo oo xooggiisa dadka ogeysiyo, uu samir badan ugu dulqaatay weelasha cadhada oo loo diyaariyey baabbi'idda, iyo inuu hodantini-madii ammaantiisa ogeysiyo weelasha naxariista oo uu hore ugu diyaariyey ammaanta, xataa kuweenna uu u yeedhay oo uusan uga yeedhin yuhuudda oo keliya laakiinse uu uga yeedhay quruumaha kalena? siduu hooseeca ka dhex yidhi, kuwo aan dadkaygii ahayn ayaan u bixin doonaa, dadkayga, tu aan ahayn gacalisadaydiina waxaan u bixin doonaa, gacalisoo. oo waxay noqon doontaa, meeshii laga yidhi iyaga, dadkayga ma ihidin, meeshaas waxaa looga bixin doonaa, carruurtii ilaaha nool. oo isayos wuxuu ku qayliyey wax israa'iil ku saabsan isagoo leh, in kastoo tirada reer binu israa'iil noqoto sida cammuudda badda, intii hadhay waa badbaadi doontaa, waayo, rabbigu hadalkiisa dhulkuu ku samayn doonaa, isagoo dhammaystiraya oo soo gaabinaya, oo sidii isayos hore u yidhi, haddaan rabbigii saba'ood farcan inoo reebin, sidii sodom baan noqon lahayn, oo sidii gomora baa laynaga dhigi lahaa. maxaan nidhaahnaa haddaba?

dadka aan yuhuudda ahayn oo aan xaqnimada raacin, waxay heleen xaqnimada, oo ah xaqnimada rumaysad lagu helo; laakiin reer binu israa'iil iyagoo raaca sharciga xaqnimada, sharcigaas ma ay gaadhin. tan sababteedu waa maxay? maxaa yeelay, rumaysad kuma ay doondoonin, shuqullada samayntooda mooyaane. waxay ku turunturoodeen dhagaxii turunturada; sida qoran, bal eega, waxaan siyoon dhex dhigayaa dhagax lagu turunturoodo oo ah sallax lagu xumaado; oo kii rumaysta isaga ma ceeboobi doono.

10

walaalayaalow, waxaan qalbigayga ka doonayaa oo ilaah ka baryaa inay iyagu badbaadaan. waayo, waxaan markhaati u furayaa inay iyagu ilaah qiir weyn u qabaan, laakiinse xagga aqoonta ma aha. waayo, iyagoo aan ogayn xaqnimada ilaah oo doonaya inay taagaan tooda, ayayan hoos gelin ilaah xaqnimadiisa. waayo, masiixu wuxuu mid kasta oo rumaysta u yahay sharciga dhammaadkiisii xagga xaqnimada. waayo, muuse wuxuu qoray in ninkii yee-laa xaqnimada sharciga uu ku noolaan doono iyada. laakiin xaqnimada rumaysadku sidanay tidhaahdaa, qalbigaaga ha iska odhan, yaa samada kor doona (inuu masiix soo dejiyo)? ama, yaa yamayska hoos u geli doona (inuu masiix kuwa dhintay ka soo sara kiciyo)? laakiin maxay leedahay? eraygii waa kuu dhow yahay, waana ku jiraa afkaaga iyo qalbigaaga, waxaa weeyaan erayga rumaysadka oo aanuu kugu wacdinno. maxaa yeelay, haddaad afka ka qiratid in ciise yahay rabbiga, oo aad qalbiga ka rumaysatid in ilaah isaga ka sara kiciyey kuwii dhintay, waad badbaadi doontaa, waayo, qalbiga wax baa laga qirtaa xagga badbaadinta. waayo, qorniinku wuxuu leeyahay, ku alla kii rumaysta isaga, ceeboobi maayo. waayo, yuhuudda iyo gariigtu waxba kuma kala duwana, waayo, isku rabbi baa rabbi u wada ah, waana u taajir in alla intii barida isaga. waayo, ku alla kii magaca rabbiga ku baryaa, waa badbaadi doonaa. haddaba sidee bay ugu baryi doonaan kan aanay rumaysnayn? oo sidee bay u rumaysan doonaan kan aanay maqlin? oo sidee bay u maqli doonaan haddii aan la wacdiyay? oo sidee bay u wacdiyi doonaan haddaan la dirin? sida qoran, qurux badanaa cagaha kuwa wax ku wacdiya waxyaalaha wanaagsan. laakiin kulligood ma ay wada dhegaysan injiilka. waayo, isayos wuxuu leeyahay, rabbow, yaa rumaystay warkayagii? haddaba rumaysadku wuxuu ka yimaadaa maqlidda, maqlidduna waxay ku timaadaa ereyga masiix. laakiin waxaan leeyahay, miyaanay maqlin? haah, runtii. codkoodii wuxuu gaadhay dhulka oo dhan, hadalkoodiina wuxuu gaadhay dunida meesha ugu shishaysa. laakiin waxaan leeyahay, miyaan reer binu israa'iil ogayn? ugu horraystii muuse wuxuu yidhi, waxaan idinkaga hinaasin doonaa kuwo aan quruun ahayn; quruun aan wax garanayn waan idinkaga cadhaysiin doonaa. isayosna waa dhiiranaa oo wuxuu yidhi, waxaa i helay kuwo aan i doonayn, waxaan u muuqday kuwo aan wax i weyddiinayn. laakiin reer binu israa'iil wuxuu ku yidhi, maalintii oo dhan waxaan

gacmahayga u kala bixinayay dad caasi ah oo muran miidhan ah.

11

de waxaan leeyahay, ilaah miyuu xooray dadkiisii? ma suurtoowdo. waayo, anba waxaan ahay mid reer binu israa'iil ah, oo farcankii ibraahim ah, oo qabiilkii benyaamiin ah. ilaah dadkiisii uu hore u yiqiin ma xoorin. mise ma waydaan aqoon waxa qorni-inku ka sheegayo eliyaas? siduu ilaah ugu cawday isagoo reer binu israa'iil ka cabanaya oo leh, rab-bow, nebiyadaadii way dileen, meelahaagii allabari-gana way dumiyeen, oo keligay baa hadhay, oo naf-tayday doondoonyaana. laakiinse jawaabtii ilaah oo u timid isaga maxay leedahay? waxaan nafahaan-tayda ula hadhay toddoba kun oo nin oo aan ba-cal u jilba joogsan. sidaas oo kale wakhtigan la joogona waxaa jira kuwo hadhay oo nimco lagu doortay. laakiinse haddii nimco lagu doortay, de haddaba ma aha mar dambe xagga shuqullada, had-dii kalese nimcadu mar dambe nimco ma aha. waa maxay haddaba? wixii reer binu israa'iil doondoony-ayeen ma ay helin, laakiinse kuwii la doortay waa heleen, intii kalena waa la engejiyey, sida qoran, ilaah wuxuu iyaga siiyey maskax hurudda, iyo in-dho aanay waxba ku arkin, iyo dhego aanay waxba ku maqlin, ilaa maalintatan. daa'uudna wuxuu yidhi, miiskoodu ha u noqdo dabn iyo wax qabsada iyaga, iyo wax ay ku turunturoodaan, iyo wax ka aarguta iyaga; indhahoodu ha madoobaadeen si aanay waxba u arkin, dhabarkoodana foorari weligiis. haddaba waxaan leeyahay, miyey turunturoodeen inay dha-caan? maya, ma suurtoowdo! laakiin dhicitinkoodii aawadiis ayaa badbaadinu ugu timid quruumaha kale inay ka hinaasaan. haddaba haddii dhicitinkoodii ya-hay taajirnimadii dunida, liidnaantoodiina tahay taajirnimadii quruumaha kale, de buuxnaantooduna in-tee bay sii badin doontaa taajirnimadii? laakiin wax-aan la hadlayaa kuwinnan oo ka mid ah dadka aan yuhuudda ahayn. haddaba anigoo ah rasuulkii dadka aan yuhuudda ahayn, hawshayda waan derejeeyaa, si aan uga hinaasiyo kuwa aan isku jidhka nahay oo aan qaarkood badbaadiyo. waayo, haddii xooriddoodu tahay maslaxadda dunida, aqbaliddoodii maxay no-qon doontaa, soo noolaadka kuwii dhintay mooy-aane? inta ugu horrayso oo cajiinku hadday quduus tahay, de cajiinkuna wuu yahay, haddii xididku quduus yahayna, de laamahuna way yihiin. laakiinse haddii laamihii qaarkood laga jebiyey, oo adigoo say-tuundibadeed ah lagu tallaalo meeshoodii, oo aad ka qayb gasho wanaagga xididka geedka saytuunka ah, ha ka faanin laamaha, laakiinse haddii aad faantid, bal ogow inaad aan ahayn kan xididka sida, laakiinse xididka adiga ku sida. haddaba waxaad odhan doon-taa, laamihii waxaa loo jebiyey in aniga lagu tallaalo meeshoodii. waa tahay. rumaysaddarradoodii baa loo jebiyey, adna waxaad ku taagan tahay rumaysad-kaaga. ha iskibrin, laakiinse cabso; waayo, haddaan ilaah u tudhin laamihii asliga ahaa, de adna kuu tudhi maayo. bal hadda fiiri roonaanta iyo adkaanta ilaah; kuwii dhacay xaggooda adkaantiisaa la jirta, laaki-inse xaggaaga waxaa la jirta roonaanta ilaah, haddaad

roonaantiisa ku sii socotid, haddii kaleeto adna waa lagu gooyin doonaa. iyagana haddayan rumaysad-darradoodii ku sii socon, waa lagu tallaali doonaa meeshoodii, waayo, ilaah waa awoodaa inuu iyaga mar kale ku tallaalo meeshoodii. waayo, haddii adiga lagaa soo gooyay saytuun dibadeed oo si aburiddiisa ka gees ah laguugu tallaalay geed saytuun wanaagsan ah, intee baa in ka sii badan kuwan oo ah laami-hii asliga ahaa loogu tallaali doonaa geedkoodii say-tuunka ahaa? walaalayaalow, anigu dooni maayo, inaad jaahil ka ahaataan qarsoodigan, waabase in-taas ood iskibrisaan. adkaan aan dhammayn baa ku dhacday reer binu israa'iil ilaa tirada buuxda oo quruumuhu soo gasho; oo sidaasay reer binu is-raa'iil oo dhammu u wada badbaadi doonaan, sida qoran, waxaa siyoon ka soo bixi doona bixiyaha. wuxuu yaquub ka sii jeedin doonaa cibaadola'aanta. oo kanu waa axdigayga aan la dhigan doono iyaga, markaan dembigooda ka qaadi doono. xagga inji-ilka iyagu waa cadaawayaal aawadiin, laakiinse xagga doorashada waa kuwo la jecel yahay aowayaasha aawadood. waayo, hadiyadaha iyo yeedhidda ilaah ka soo noqosho ma leh. waayo, idinkuba mar baad ilaah caasi ku ahaydeen, laakiinse haatan waxaa lay-diinku naxariistay kuwaas caasinimadooda, sidaas oo kalay iyaguna haatan caasi u noqdeen, in naxari-istii laydin tusay, iyagana haatan loogu naxariisto. waayo, ilaah kulli wuxuu ku wada xidhay caasinimo inuu u wada naxariisto kulli. mool dheeraa hodan-tinimada iyo xigmadda iyo aqoonta ilaah! xukum-madiisa lama baadhi karo, jidadkiisana lama raadin karo! waayo, bal yaa soo ogaaday maanka rabbiga? bal yaase lataliyihiisii noqday? yaase awil wax si-iyey oo loo abaalgudi doonaa? waayo, wax waluba is-agay ka yimaadeen oo ku yimaadeen oo u yimaadeen aawadiis. ammaanta isagaa leh weligiis. aamiin.

12

haddaba, walaalayaalow, waxaan idinku baryayaa ilaah naxariistiisa inaad jidhkiinna ilaah u siisaa sida allabari nool oo quduus ah oo ilaah ku farxo, waana cibaadaysigiinna caqliga leh. ha u ekaanina dadka ifkan, laakiinse ku beddelma cusboonaanta maanki-inna inaad hubsataan waxa ay tahay doonista ilaah oo wanaagsan oo isagu ku farxo oo kaamilka ah. waayo, nimcadii lay siiyey ayaan ku hadlayaa, waxaan ku leeyahay, mid kasta oo idinka mid ah, yuusan is-derejeyn intuu isderejeyn lahaa in ka badan, laakiinse miyirqab ha ku fikiro, sida ilaah mid kasta u siiyey qayb rumaysad ah. waayo, sida aynu xubno badan ugu leennahay jidhkeenna, oo aan xubnaha oo dham-muna isku shuqul u ahayn, sidaas oo kalaan, innagoo badan, masiixa isku jidh ku nahay, oo midba midka kale waa xubnihiisii. innagoo haysanna hadiyado ku kala duwan nimcadii layna siiyey, hadday tahay wax sii sheegid, aan wax ku sii sheegno sida qaybta ru-maysadkeenna. ama hadday tahay adeegid, aan aad u adeegno; kii wax baraana, si fiican wax ha u baro; kii wax waaniyaana, si fiican wax ha u waaniyo; kii wax bixiyaana, deeqsinimo wax ha u bixiyo; kii wax u taliyaana, dadaal wax ha ugu taliyo; kii wax u naxari-istaana, farxad wax ha ugu naxariisto. jacaylku ha no-

qdo mid aan labaweji lahayn, sharka karha, wanaagga xagsada. kalgacayl walaalnimo isku wada jeclaada, midkiinba midka kale ha hor derejeeyo. dadaalka ha ka caajisina, ruuxa ku kululaada, oo rabbiga u adeega. rajada ku farxa, dhibta u dulqaata, tukashada wadid-deeda ku sii adkaaysta, oo ku caawiya waxa quduusi-intu u baahan yihiin, oo shisheeyaha martiggeliya. u duceeya kuwa idin silciya, u duceeya, oo ha habaarina. la farxa kuwa farxaya, la ooya kuwa ooyaya. midba midka kale ha la fikir ahaado, ha kibrina, laakiin kuwa hoose la socda. kuwo isla caqli badan ha noqonina. ninna shar shar ha uga celinina. ka fikira inaad samaysaan waxa wanaagsan dadka oo dhan hortiisa. hadday suurtoowdo, intaad kartaan, nabad kula jooga dadka oo dhan. gacaliyayaalow, ha aarsanina, laakiin meel u banneeya cadhada ilaah, waayo, waxaa qoran, aarsasho anigaa leh; anaa u abaalmarin, ayaa rabbigu leeyahay. laakiin haddii cadowgaagu gaajaysan yahay, cunto sii; hadduu harraadsan yahayna, waraabi, waayo, haddaad saas samayso waxaad madaxiisa ku kor ururin doontaa duxulo dab ah. sharku yuusan kaa adkaan, laakiinse sharka wanaag kaga adkow.

13

naf waluba ha ka dambayso kuwa amarka sare leh, waayo, amar ma jiro kan ilaah ka yimaada mooyane. kuwa jirana ilaah baa ka dhigay kuwa amar leh. sidaas daraaddeed kii diida kan amarka leh wuxuu hor joogsadaa amarka ilaah, kuwa hor joogsadaana waxay nafahaantooda u heli doonaan xukun. madaxdu cabsi ma geliyaan kuwa shuqul wanaagsan sameeya, kuwa xumaan sameeya mooyane. ma waxaad doonaysaa inaad kan cabsan kan amarka leh? wax wanaagsan samee, oo ammaan baad ka helayasaa isla isaga. waayo, isagu wuxuu xaggaaga ku yahay midiidinka ilaah inuu wanaag kuu sameeyo. laakiinse haddaad xumaan samaysid, cabso, waayo, isagu seefta uma sito sababla'aan. maxaa yeeley, isagu waa midiidinka ilaah, oo waa mid cadho kaga aarsada kii xumaan sameeya. sidaas daraaddeed waa in laga dambeeyo kan amarka leh, mana aha cadhada aawadeed oo keliya, laakiinse waa niyadda aawadeedna. waayo, sababtaas aawadeed waxaad u bixisaan cashuur, maxaa yeelay, iyagu waa midiidin-nadii ilaah oo had iyo goor ka shaqeeya isla waxaas. mid waluba wuxuu idinku leeyahay siiya, kii baad idinku leh, baad siiya, kii cashuur idinku leh, cashuur siiya, kii laga cabsadana, ka cabsada, kii ciso lehna, ciiseeya. ninna yuusan wax idinku lahaan in midkiinba midka kale jeclaado mooyane. waayo, kii deriskiisa jeclaadaa sharcigu oofiye. waayo, amarradan la yidhi, waa inaanad sinaysan, waa inaanad qudh gooyin, waa inaanad waxba xadin, waa inaanad wax dancin, oo haddii amar kale jirana, waxaa lagu soo koobay hadalkan, waa inaad deriskaaga u jeclaataa sida naftaada. jacaylku xumaan kuma sameeyo deriskiisa; jacaylku haddaba waa oofinta sharciga. oo weliba waad garanaysaan wakhtiga inay haatan tahay saacaddii aad hurdada ka toosi lahaydeen, waayo, haatan ay badbaadintu inooga dhow dahay markii horoo aan rumaysannay. habeenkii hore

buu u batay, maaliintiina waa soo dhowaatay, sidaas daraaddeed aan iska dhigno shuqullada gudcurka oo aan qaadanno hubka iftiinka. sida iyadoo maalin ah aynu si qumman u soconno, yeynan ku socon rabshad iyo sakhraannimo, yeynan ku socon galmo iyo dhillanimo, yeynan ku socon ilaaq iyo hinaaso. laakiin rabbi ciise masiix hawada, oo jidhka ha ka fikirina inaad damacyadiisa samaysaan.

14

kii rumaysadka ku itaal yar soo dhoweeya, mana aha inaad ra'iyadiisa la murantaan. mid baa rumaysan inuu wax walba cuno, kii itaal yarse wuxuu cunaa khodaarta. kii cunaa yuusan quudhsanin kii aan cunin, kii aan cuninna yuusan xukumin kii cuna, waayo, ilaah baa aqbalay isaga. yaad tahay kaaga xukuma midiidinka mid kaleto? waayo, sayidkiisuu u taagan yahay ama u dhacaa. waana la taagi doonaa, waayo, rabbigu waa awoodaa inuu taago. nin bay la tahay in maalinu maaliinta kale ka fiican tahay, mid kalena waxay la tahay in maalmaha oo dhammu isku mid yihiin. mid kastaaba maankiisa aad ha ugu hub-sado. kii maaliinta ka fikiraa, rabbigu ugu fikiraa, kii wax cunaa, rabbigu u cunaa, waayo, ilaah buu ku mahadnaqaa; kii aan wax cuninuna, rabbiga ayu-usan u cunin, oo ilaah buu ku mahadnaqaa. mid-keenna naftiisa uma noola, midkeenna naftiisa uma dhinto. waayo, haddii aynu nool nahay, rabbigaynu u nool nahay; oo haddii aynu dhimannona, rabbigaynu u dhimannaa, sidaas daraaddeed haddii aynu nool nahay iyo haddii aynu dhimannoba, rabbigaa ina leh. waayo, sababtaas masiixu u dhintay, una soo noolaaday inuu rabbi u noqdo kuwii dhintay iyo kuwa noolba. adigu maxaad walaalkaa u xukun-taa? amase adigu maxaad walaalkaa u quudhsa-taa? waayo, kulligeen waxaynu hor istaagi doon-na kursiga xukumaadda ilaah. waayo, waxaa qo-ran, anigu waa noolahay, ayaa rabbigu leeyahay, oo jilib waluba anuu ii sujuudi doonaa, carrab walubana ilaah buu qiri doonaa. sidaasaa midkeen kastaba ilaah ula xisaabtami doonaa. sidaas daraaddeed mar dambe yeynan isxukumin, laakiinse tan ka fikira in-aan ninna walaalkiis u dhigin dhagag uu ku turuntur-oodo ama wax kaleto oo hor joogsada. waan oga-hay, waanan ku hubaa rabbi ciise, inaan waxba nafa-haantiisa iska xaaraan ahayn, laakiinse kii ku tiriya inay xaaraan tahay, kaas waa ka xaaraan. waayo, haddii walaalkaa cuntadaada ka calool xumaado, jacaylka kuma sii socotid. cuntadaada ha ku baabbi'in kii masiixu u dhintay. haddaba wanaaggiinna yaan la caayin. waayo, boqortooyada ilaah ma aha cunid iyo cabbid, laakiinse waa xaqnimada iyo nabadda iyo farxadda ku jira ruuxa quduuskaa. kii waxaas masi-ixa ugu adeega, ilaah buu ka farxiyaa, xagga dadkana waa mid loo bogay. sidaas daraaddeed haddaba aynu raacno waxyaalaha nabadda iyo waxyaalaha mid-keenba midka kale xoog ugu yeelo. shuqulka ilaah ha u dumin cunto aawadeed. hubaal wax waluba waa nadiif, laakiin waa u xun tahay kii cuna isagoo mid kale xumaynayno. waa wanaagsan tahay inaad hilib cunin ama khamri cabbin ama samayn wax kaleto oo walaalkaa ku turunturoodo. rumaysadka aad leeda-

hay, ilaah hortiiis u hayso. waxaa faraxsan kii aan isku xukumim wixii la qumman isaga. laakiinse kii shakiya, hadduu cuno, waa xukumam yahay, maxaa yeelay, rumaysad wax kuma cuno, oo wax kastoo aan rumaysadka ka imaninu waa dembi.

15

kuweenna xoogga leh waxaa inagu waajib ah inaynu qaadno itaaldarrada kuwa xoogga yar, oo aynaan naf-teenna ka farxin. midkeen kastaaba deriskiisa ha ka farxiyo inuu ku wanaagsanaado oo ku dhismo. waayo, masiixiiba naftiisii kama uu farxin, laakiinse sida qoran, caydii kuwii adiga ku caayay ayaa igu kor dhacday. waayo, wax alla wixii hore loo qorayba waxaa loo qoray waxbarashadeenna, inaynu dulqaadashada iyo gargaarka qorniinka rajo ku lahaanno. ilaaha dulqaadashada iyo gargaariddu ha ka dhigo in midkiinba midka kale la fikir ahaado sida ciise masiix, inaad isku qalbi iyo isku af ku ammaantaan ilaaha ah aabbaha rabbigeenna ciise masiix. sidaas daraaddeed isdhoweeya sida masiix-una idiin dhoweeyey in ilaah la ammaano. waayo, waxaan idinku leeyahay, masiixuu wuxuu noqday kuwa gudan midiidinkooda, runta ilaah aawadeed, inuu u xaqiijiyo ballamadii awoyayaashii hore la si-iyey, iyo in quruumuhu ilaah u ammaanaan naxari-istiisa, sida qoran, sidaas daraaddeed waxaan kugu ammaani doonaa quruumaha dhexdooda, oo mag-acaaga waan u gabyi doonaa. oo haddana wuxuu leeyahay, quruumahow, la reyreeya dadkiisa. oo had-dana, rabbiga ammaana, quruumahoo dhammow, dadkoo dhammuna ha ammaano isaga. oo had-dana isayos wuxuu leeyahay, waxaa jiri doona xi-didkii yesay, iyo kan u kacaya inuu u taliyo quru-mahaa, isagayna quruumuhu wax ku rajayn doon-aan. ilaaha rajadu ha idinka buuxiyo farxad iyo nabad oo dhan, idinkoo rumaysan, si rajadiinnu ugu badato xoogga ruuxa quduuskaa. oo aniga qud-hayduna waxaan idiin hubaa, walaalahayow, inuu wanaag idinka buuxo, oo laydinka buuxiyeey aqoon oo dhan, oo aad kartaan inaad iswaanisaan. laaki-inse siyaalaha qaarkood dhiirraanaan badan baan idi-inku soo qoray inaan idin xusuusiyo, nimcadii xagga ilaah layga siiyey aawadeed, inaan dadka aan yuhu-udda ahayn u noqdo midiidinkii ciise masiix, ani-goo shuqulka wadaadnimada u qabanaya injiilka ilaah, in sadaqada dadka aan yuhuudda ahayn la aqballo, iyadoo quduus lagaga dhigay ruuxa qudu-uskaa. haddaba xagga ciise masiix waxaan leeya-hay wax aan ku faano, waana wax ku saabsan ilaah. waayo, kuma dhici doono inaan waxba ka hadlo wixii masiixii iga dhex shaqeeyey mooyane, dadka aan yuhuudda ahayn addeeciddooda aawadeed, oo uu igaga dhex shaqeeyey hadal iyo camal, oo uu ku sameeyey xoogga calaamooyinka iyo yaababka, iyo xoogga ruuxa quduuskaa, oo sidaasaan injiilka masi-ixa ugu wada wacdiyey yerusaaalem iyo hareera-heeda iyo ilaa illurikon. sidaasaan u hawaystay in-aan injiilka ku wacdiyo meel aan masiixa awil lagu magacaabin, si aanan ugu dul dhisin aasaaska nin kale dhigay. laakiinse, sida qoran, waxaa arki doona kuwo aan warkiisu u iman, kuwii aan maqlinuna

waa garan doonaan. sidaas daraaddeed marar badan baa layga hor joogsaday imaatinkii aan idiin iman la-haa; laakiinse haatan anigoo aan meelahakan meel dambe ku lahayn, oo idin boholyoobayay sannado badan inaan idiin imaado, markaan isbaanya tago waxaan rajaynayaa inaan sodcaalkayga idinku arko oo idinna aad halkaas iga ambabbixisaan, markaan cabbaar idinku raaxaysto dabadeed, laakiinse haatan waxaan aadayaa yerusaaalem inaan u adeego qudu-usiinta. waayo, dadka makedoniya iyo akhaya waxay aad u jeclaysteen inay wax u ururiyaan masaakiinta ka midka ah quduusiinta yerusaaalem joogta. way je-claysteen, waana ku waajib inay sameeyaan. waayo, dadka aan yuhuudda ahayn hadday noqdeen kuwo ka qayb galay waxyaalalooda ruuxa, de markaas waxaa ku waajib ah iyaga inay ugu adeegaan waxyaalaha jidhka. sidaas daraaddeed markaan tan dhammeeyo oo aan iyaga midhahan ku habsado, idinkaan idin soo mari doonaa, anoo isbaanya u socda. oo waxaan ogahay markaan idiin imaado inaan ku iman doono buuxnaanta barakada masiixa. walaalayaalow, wax-aan idinku baryayaa rabbigeenna ciise masiix iyo ja-caylka ruuxa, inaad igula dadaashaan tukashooyinki-inna markaad ilaah ii baridaan, in layga samatab-bixiyo kuwa caasiyiinta ah oo yahuudiya jooga, iyo in hawshayda aan yerusaaalem u qabanayo ay noqoto mid ay quduusiintu aqbalaan; inaan farxad idiinku imaado haddii ilaah doonayo, oo aan idinla nasto. ilaaha nabaddu ha idinla jiro kulligiin. aamiin.

16

waxaan idin barayaa walaasheen foybi oo ah mid u adeegta kiniisadda ku taal kenekhrey, inaad iyada ku dhowaysaan rabbiga, sida quduusiinta u eg, oo aad ku caawintaan wax kasta oo ay idiinka baahan tahay, waayo, iyaduba kuwa badan bay caawintay iyo xataa aniga qudhayda. igu salaama bariska iyo akula kuwa iila shaqeeya ciise masiix, oo noloshayda aawadeed qoortooda u dhibay. keligay uma mahadnaqayo, laakiinse kiniisadaha dadka aan yuhuudda ahayn oo dhammuna ay ku mahadnaqayaan. iguna salaama kiniisadda gurigooda ku jirta. igu salaama gacaliya-hay ebaynetos, kan ah midhaha ugu horreeya ee aasiya xagga masiixa. maryanaa igu salaama, tan aad idiinku dadaashay. igu salaama andaronikos iyo yu-niyas oo xigaalkayga ah oo layla xidhay, kuwa caanka ku ah rasuullada dhexdooda, kuwa hortayna masiixa ku jiray. ambaliyas, gacaliyahayga xagga rabbigana igu salaama. urbanos kan masiixa noola shaqeeya iyo gacaliyahay istakhusna igu salaama. abellees kan masiixu u bogayna igu salaama. kuwa reer aris-tobulosna igu salaama. xigaalkay herodiyosna igu salaama. iguna salaama kuwa reer narkisos oo rabbiga ku jira. tarufayna iyo tarufoosa oo rabbiga u shaqeeyana igu salaama. gacaliso bersis oo rabbiga aad ugu shaqaysayna igu salaama. igu salaama ru-fus kan rabbigu doortay iyo hooyadiis oo hooyaday oo kale ah. igu salaama asunkiritos, iyo fileegon, iyo hermees, iyo batrobas, iyo hermaas, iyo walaalaha iyaga la jooga. igu salaama filologos, iyo yulya, iyo neere'us, iyo walaashiis, iyo olumbas, iyo quduusi-inta iyaga la jooga oo dhan. midkiinba midka kale ha

ku salaamo dhunkasho quduus ah. kiniisadihii masi-
ixa oo dhammu waa idin soo salaamayaan. haddaba
walaalayaalow, waxaan idinka baryayaa inaad fiiro
u lahaataan kuwa kicinaya iskala qaybinta iyo xu-
maatooyinka oo ka geesta ah cilmiga aad barateen,
kana leexda iyaga. kuwa caynkaas ahu rabbigeenna
masiix uma adeegaan, laakiinse waxay u adeegaan
calooshooda; hadalkooda macaan oo wanaagsan bay
ku khiyaaneeyaan qalbiyada jaahiliinta. warkii ad-
deeciddiinnu wuxuu gaadhay dadka oo dhan. sidaas
daraaddeed aad baan idiinku faraxsanahay, laakiin
waxaan jeclaan lahaa inaad garaad u lahaataan waxa
wanaagsan, oo aad ka eedla'aataan waxa sharka ah.
oo ilaaha nabaddu shayddaan buu haddiiba cagihi-
inna hoostooda ku burburin doonaa. nimcada rab-
bigeenna ciise masiix ha idinla jirto. waxaa idin soo
salaamaya timoteyos oo ila shaqeeya, iyo lukiyo, iyo
yasoon, iyo soosibater, iyagoo ah xigaalkayga. anigoo
tertiyos ah oo warqaddan qoray, rabbigaan idinku
salaamayaa. gayos, oo aniga iyo kiniisadda oo dham-
muba aannu marti u nahay, wuu idin soo salaamayaa.
erastos oo ah qasnajiga magaalada, iyo walaalkeen
kewartos way idin soo salaamayaan. nimcada rab-
bigeenna ciise masiix ha idinla jirto kulligiin. aamiin.
haddaba ammaanu ha u ahaato kan kara inuu idinku
xoogeeyo injiilkayga iyo wacdiga ku saabsan ciise
masiix iyo muujinta qarsoodiga oo qarsoonaan tan iyo
weligiis, laakiinse haatan lagu muujiyey qorniinka
nebiyada sida amarka ilaaha daa'imka ah oo quru-
umaha oo dhan loo ogeysiiyey inay addeecaan ru-
maysadka. ilaaha keligiis ah oo xigmadda leh, ciise
masiix ammaanu ha ugu ahaato weligiis. aamiin.

bawlos oo loogu yeedhay inuu doonistii ilaah ku ahaado rasuulkii ciise masiix, iyo walaalkeen soosteenes, waxaannu warqaddan u qoraynaa kiniisadda ilaah ee korintos ku taal, kuwa quduus lagaga dhigay ciise masiix ee loogu yeedhay quduusiin, iyo kuwa meel kasta jooga oo ku barya magaca rabbiigeenna ciise masiix oo ah rabbigooda iyo keennaba. nimco ha idinla jirto iyo nabad ka timaada ilaaha aabbeheen ah iyo rabbi ciise masiix. mar kasta ilaahay ayaan idiinku mahadnaqaa, nimcadii ilaah ee ciise masiix laydinku siiyey aawadeed. maxaa yeelay, wax walba hodan buu idinkaga dhigay, ha ahaato hadal walba iyo aqoon walbaba, sida laydiinku adkeeyey maraggii masiixa loo furay; si aan hadiyadiinna idiinka dhinmin intaad sugaysaan muujinta rabbigeenna ciise masiix; kan haddana idinku adkayn doona ilaa dhammaadka, inaad eedla'aataan maalinta rabbigeenna ciise masiix. ilaah waa aamin, kan xaggiisa laydiinku yeedhay idhiidhka wiilkiisa ciise masiix ee rabbigeenna ah. walaalayaalow, waxaan magaca rabbigeenna ciise masiix idinkaga baryayaa inaad dhammaantiin isku wax ku wada hadashaan, iyo inaydnaan kala qaybsamin, laakiin inaad ku dhammaataan isku maan iyo isku talo. walaalahayow, dadkii khalo'ee ayaa iiga kiin warramay in ilaaci idin dhex taal. tan waxaan ula jeedaa midkiin inuu leeyahay, waxaan ka mid ahay kuwa bawlos; mid kalena, kuwa abolloos; mid kalena, kuwa keeyfas; mid kalena, kuwa masiix. masiixu miyuu qaybsamaa? bawlos miyaa iskutallaabta laydiinku qodbay? ama ma waxaa laydinku baabtiisay magaca bawlos? waxaan ilaah ugu mahadnaqayaa inaan midkiinna baabtiisin, kirisbos iyo gayus maahee inaanu ninna odhan, waxaa laydinku baabtiisay bawlos magiciisa. waxaan kaloo baabtiisay kuwii guriga istefanas joogay. weliba garan maayo inaan qaar kale baabtiisay iyo in kale. waayo, masiixu iima uu soo dirin inaan dad baabtiiso, laakiin wuxuu ii soo diray inaan dadka injiilka ku wacdiyo, ee ma aha inaan ku hadlo xigmadda hadalka, waaba intaasoo iskutallaabta masiixa la caaqibo tiraaye. waayo, hadalka ku saabsan iskutallaabtu waa u nacasnimo kuwa lumaya, laakiin waa u xoogga ilaah kuweenna badbaadaya. maxaa yeelay, waxaa qoran, xigmadda kuwa xigmadda leh waan baabbi'in doonaa, oo garashada kuwa garashada leh ayaan diidi doonaa. meeh kan xigmadda lihi? meeh kan culimadda ka mid ahi? meeh kan wakhtigan muranka badani? ilaah miyaanu nacasnimo ka dhigin xigmadda dunida? dunidu ilaah kuma ay garanaynin xigmaddeeda, laakiin ilaah xigmaddeeda aawadeed ayuu ku farxay inuu kuwa rumaysta ku badbaadiyo nacasnimadii wadiga. in kastoo ay yuhuuddu calaamooyin doonaan oo gariigtuna ay xigmad doonaan, annaguse waxaannu dadka ku wacdinnaa masiix oo iskutallaabta lagu qodbay, oo u ah xagga yuhuudda wax lagu turunturoodo, xagga gariigtana u ah nacasnimo. xagga kuwa loo yeedhayse, ha ahaadeen yuhuudda ama gariigta, masiix baa u ah xoogga ilaah iyo xigmadda ilaah. waayo, nacasnimada ilaah waa ka xigmad badan tahay xigmadda dadka, oo itaaldarrada ilaahna waa ka itaal badan tahay itaalka dadka. u fiirsada waxa laydi-

inku yeedhay, walaalayaalow, sidaan loogu yeedhin qaar badan oo xigmad leh xagga jidhka, ama qaar badan oo xoog leh, ama qaar badan oo gob ah, laakiinse ilaah wuxuu doortay waxyaalaha nacasnimada ah ee dunida inuu ceebeeyo kuwa xigmadda leh, oo ilaah baa doortay waxyaalaha itaalka daran inuu ceebeeyo waxyaalaha itaalka leh. waxyaalaha hoose iyo waxyaalaha la fududaystana ilaah baa doortay, xataa waxyaalaha aan jirin, inuu waxyaalaha jira wax aan wax tarin ka dhigo, si aan qofna ugu faanin ilaah hortii. laakiin xaggiisa waxaad ku jirtaan ciise masiix kan inoo noqday xigmadda xagga ilaah, iyo xaqnimada, iyo quduusnaanta, iyo madaxfurashada, in sida qoran, kii faanaa, rabbiga ha ku faano.

2

walaalayaalow, anna markaan idiin imid, lama iman hadal wanaaggiis ama xigmad, anoo idinku wacdiyaya maraggii laga furay ilaah, waayo, waxaan goostay inaan waxba dhexdiinna ka ogaan ciise masiix oo ah kan iskutallaabta lagu qodbay maahee. oo waxaan idinkula joogay itaaldarro, iyo cabsi, iyo gariir badan. laakiin hadalkayga iyo wacdiga kuma aan hadlin hadallo sasabasho iyo xigmad ah, laakiin waxaan ku hadlay tusidda ruuxa iyo xoogga, inaan rumaysadkiinnu ku tiirsanaan xigmadda dadka, laakiin inuu xoogga ilaah ku tiirsanaado. waxaannu xigmadda kula hadallaa kuwa garashadu ku dhan tahay, taasoo aan ahayn xigmadda wakhtigan, oo aan ahayn xigmadda madaxda wakhtigan oo ah kuwa la baabbi'in doono; laakiin qarsoonaan ayaannu ugu hadallaa xigmadda ilaah oo la qariyey, oo ilaah dunida horteed ka dhigay ammaanteenna aawadeed, tan madaxda wakhtigan midkoodna aanu garanaynin, waayo, hadday garan lahaayeen, iskutallaabta kuma ay qodbeen rabbiga ammaanta, laakiin sida qoran, waxyaalo aanay ishu arkin, oo aanay dhegtu maqlin, oo aan qalbiga dadka gelin, wax kastoo ay yihiinba, ilaah baa u diyaariyey kuwa isaga jecel. innagase ilaah baa inoogu muujiyey ruuxa, waayo, ruuxu wuxuu baadhaa wax kasta, xataa waxyaalaha hoos u dhaadheer oo ilaah. waayo, dadka dhexdood yaa garanaya nin waxyaalihiiisa, ruuxa ninka ku jira mooyaane? sidaas oo kalena ninna garan maayo waxyaalaha ilaah, ruuxa ilaah mooyaane. laakiin innagu ma aynu helin ruuxa dunida laakiinse ruuxa ilaah ka yimid, inaynu garanno waxyaalaha uu ilaah nimco ahaan inoo siiyey. waxyaalahaasna ayaannu ku hadalnaa, kumase hadalno hadallo la baro ee ah xigmadda dadka, laakiin waxa ruuxu baro, annaga oo waxyaalaha ruuxa ah ku simayna waxyaalaha ruuxa ah. ninka nafta raacaa ma aqbaloo waxyaalaha ruuxa ilaah, waayo, nacasnimo bay u yihiin, mana garan karo, maxaa yeelay, ruuxa ayaa lagu imtixaamaa. kii ruuxa raacaa wax walbuu imtixaamaa, laakiinse isaga qudhiisa ninna ma imtixaamo. waayo, yaa gartay maanka rabbiga inuu wax baro isaga? laakiin annagu waxaannu leenahay maanka ciise.

anna, walaalayaalow, idiinlama aan hadli karin sida idinkoo ruuxa raaca, laakiin idinkoo jidhka raaca sida kuwo ilmo yaryar ah oo ku jira masiix. waxaan idin siiyey caano ee idinma aan siin cunto, waayo, weli ma aydaan cuni karin, haatanna weli ma aad kartaan. maxaa yeelay, weli jidhkaad raacdaan, waayo, intii xaasidnimo iyo ilaaq dhexdiinna ku jiraan, miyaanaydin jidhka raacsanayn oo sida dadka miyaanaydin u soconayn? waayo, markii mid yidhaahdo, anigu waxaan ka mid ahay kuwa bawlos, mid kalena, anna abolloos, miyaanaydin dad ahayn? haddaba muxuu yahay abolloos? bawlosna muxuu yahay? waxay yihiin miidiinyadii aad xaggooda ku rumaysateen, oo mid kasta sida rabbigu u siiyey isaga. anigu waan beeray, abolloosna wuu waraabiyeey, laakiin ilaah baa koriyey. taa aawadeed waxba ma aha kan beeraa, ama kan waraabiya, laakiin waa ilaah kan koriyaa. kan beeraa iyo kan waraabiya waa isku mid, laakiin mid kastaa wuxuu heli doonaa abaalkiisiday hawshiisu ahayd. waxaannu nahay kuwa ilaah la shaqeeya, idinkuna waxaad tihiin beerta ilaah iyo ilaah dhis-mihiisa. sida dhise xigmad leh waxaan aasaaskii ku dhigay nimcadii ilaah iyo siiyey, oo mid kalena wuu ka dul dhisayaa. laakiin mid kastaa ka la fiirsado siduu uga dul dhisayo. waayo, ninna ma dhigi karo aasaas kale kan la dhigay mooyane oo ah ciise masiix. laakiin nin hadduu aasaaska ku dul dhisdo dahab, ama lacag, ama dhagaxyo qali ah, ama qoryo, ama caws, ama bal, nin kasta shuulkiisa ayaa la muujin doonaa. waayo, maalintu way caddayn doontaa, maxaa yeelay, dab baa lagu muujiyaa, waayo, nin kasta shuulkiisa caynkuu yahay dabka ayaa tijaabin doona. nin uun haddii shuulkiisuu ku dul dhisay hadho, abaal buu heli doonaa. nin uun haddii shuulkiisuu gubto, wuu khasaari doonaa, isaga qudhiisuse wuu badbaadi doonaa, laakiin sidii wax dab laga soo baxshay oo kaluu u badbaadi doonaa. miyaanaydin garanaynin inaad tihiin macbudkii ilaah oo uu ruuxa ilaah idinku jiro? nin uun hadduu macbudka ilaah kharribo, isaga ilaah baa kharribi doona, waayo, macbudkii ilaah waa quduus, kaad idinku tihiin. ninna yuusani iskhiaayanayn. haddii nin dhexdiinna joogaa uu u malaynaayo inuu wakhtigii xigmad leeyahay, doqon ha noqdo si uu xigmad u yeesho. waayo, xigmadda dunidan doqonnimay la tahay ilaah. waayo, waxaa qoran, isagu kuwa xigmadda leh ayuu khiyaanadooda ku qabtaa, oo hadana, rabbigu waa garanayaa tashiyada kuwa xigmadda leh inayan waxba tarin. taa aawadeed ninna yaanu dadka ku faanin. waayo, wax walba idinkaa leh, ha ahaadeen ama bawlos, ama abolloos, ama keyefas, ama dunida, ama noloshu, ama dhimashada, ama waxyaalaha haatan jooga, ama waxyaalaha iman doona, dhammaan idinkaa leh. idinkuna kuwa masiix baad tihiin, masiixuna waa kan ilaah.

ha lanagu tiriyo inaanu nahay miidiinyada masiixa iyo wakiillada waxyaalaha qarsoon ee ilaah. haddaba waxaa laga doonayaa wakiillada in aamin laga helo.

laakiin waa ila yar tahay inaad idinku i xukuntaan ama in dad kale i xukumo; xataa aniga qudhaydu isma xukumo. waayo, waxba iskuma ogi, laakiinse ma aha taas aawadeed in xaq layga dhigay, waayo, waa rabbiga kan i xukumaa. taa aawadeed wakhtiga hortiiisa waxba ha xukumina ilaah rabbigu imanayo, kan waxyaalaha qarsoon ee gudcurka iftiimin doona oo muujin doona tashiyada qalbiga, oo markaas nin kastaaba wuxuu ammaantiisa ka heli doonaa ilaah. haddaba, walaalayaalow, waxyaalahaan ayaan aawadiin u soo qaaday qudhayda iyo abolloosba, inaad xaggayaga ka barataan inaydaan ka gudbin waxyaalaha qoran oo aan midkiinna midka kale u faanin. waayo, yaa kaa soocay? maxaad haysataa oo, aanad helin? laakiin haddaad heshay, bal maxaad u faanaysaa sidii adigoo aan helin? horaad u dheregteen, horaad hodan u noqoteen, la'aantayo sida boqorro ayaad wax u xukunteen. waan jeclaan lahaa inaad wax xukuntaan, inaanu annaguna wax idinla xukunno. waayo, waxaan u malaynayaa in ilaah na soo saaray, annagoo ah rasuulladii ugu dambeeyey, sida kuwa dhimashada lagu xukumay oo kale, maxaa yeelay, wax la daawado ayaa lanooga dhigay dunida, iyo malaa'igaha, iyo dadkaba. annagu waxaannu nahay masiixa aawadiis doqonno, idinkuse caqli baad ku leedihiin xagga masiixa. annagu waa xoog daran-nahay, idinkuse waad xoog badan tihiin, idinku ammaan baad leedihiin, annaguse waa maamuus la' nahay. tan iyo saacaddan waan gaajaysan nahay, waanan harraaadsan nahay, waanan arradan nahay, waa nala garaacay, oo meel aan ku hoyannona ma lihin. waana hawshoonnaa annagoo gacmahayaga ku shaqayna; markii lana caayona waan ducaynaa; markii lana silciyona waan dulqaadannaa. markii lana xantona, si qabow ayaannu u hadallaa, waxaannu noqonnay uskagga dunida iyo waxa ugu wasakhsan wax kasta tan iyo haatan. anigu waxyaalahaas u qori maayo inaan idin ceebeeyo laakiin inaan idin waaniyo sida caruurtaayda aan jeclahay oo kale. in kastoo aad leedihiin toban kun oo masiix idinku rabbeeyey, aab-bayaal badan ma lihidin, waayo, ciise masiix ayaan idinku dhigay xagga injiilka. haddaba waxaan idinka baryayaa inaad igu dayataan. taas aawadeed waxaan idiin soo diray timoteyos oo xagga rabbiga ah wiilkayga aan jeclahay oo aaminka ah. wuu idin xusuusin doonaa socodkayga ee ah xagga masiixa, sidaan meel kasta wax ugu baro kiniisad kasta. qaar baa kibray sidii anigoo aan idiin imanaynin. laakiin dhawaan baan idiin iman doonaa, haddii rabbigu yidhaahdo, oo markaasaan garan doonaa kuwa kibray xooggooda, ee ma aha hadalkooda. waayo, boqortooyada ilaah hadal ma aha, ee waa xoog. maxaad doonaysaan? ma inaan uli idinla imaado, mise jacayl iyo ruux qabow?

meel walba waxaa laga maqlay in dhexdiinna ay sino ku jirto, sinada caynkaas aha xataa dadka aan yuhuudda ahayn ma qabaan, taasoo ah inuu midkiin naagtiis aabbihii haysto. weliba waad kibirsan tihiin, kamana aydnaan caloolxumaan, si kii waxaas sameeyey dhexdiinna looga saaro. waayo, run-

tii, in kastoo jidhkaygu idinka maqan yahay, ruuxaygu waa idinka joogaa, oo sidii aniga oo jooga ayaan kii waxaas sameeyey ku xukumay magaca rabbigaenna ciise. markaad idinka iyo ruuxayguba isugu timaadaan xoogga rabbigaenna ciise, waa inaad kaasoo kale shaydaanka u dhiibtaan in jidhku baabba'o, ruuxuse badbaado maalinta rabbiga. faankiinnu ma wanaagsana. miyeydnaan garanaynin in in yar oo khamiir ah ay cajiinka oo dhan khamiiriso? khamiirkii hore iska safeeya inaad noqotaan cajiin cusub sidii idinkoo aan khamiirsanayn. waayo, masiixa ah kormariddeenna waa la sadqeeyey. haddaba yeynan ku iidin khamiirkii hore ama khamiirka xumaanta iyo sharka, laakiin aan ku iidno kibista khamiirka la' ee daacadda iyo runta ah. waxaan warqadaydii idiinku soo qoray inaydnaan kuwa sinaysta raacin. ulama jeedo kuwa sinaysta ee dunidan, iyo kuwa damaca badan iyo kuwa wax dulma, iyo kuwa sanamka caabuda, waayo, hadday sidaas tahay waxay noqon lahayd inaad dunida ka baxdaan. laakiin hadda waxaan idiin soo qoray, ha raacina qof walaal la yidhaahdo hadduu sinaysto, ama wax badan damco, ama sanam caabudo, ama wax caayo, ama sakhraamo, ama wax dulmo. waa inaydnaan kaasoo kale xataa wax la cunin. waayo, maxaa iigu jira inaan xukumo kuwa dibadda ah? idinku miyeydnaan xukumin kuwa gudaha ku jira? kuwa dibadda ah ilaah baa xukuma. idinkuse kan sharka leh dhexdiinna ka saara.

6

midkiin haddii uu xaal ku haysto kan kale, miyuu ku dhacaa inuu ku dacweeyo kuwa aan xaqa ahayn hortooda, oo aanu ku dacwayn quduusiinta hortooda? mise waydnaan garanaynin in quduusiintu ay dunida xukumi doonaan? oo haddaad dunida xukuntaan, ma waxaad tihiin kuwa aan istaahiin inay waxyaalaha yaryar xukumaan? miyeydnaan ogayn inaynu malaa'igaha xukumi doonno? intee ka badan baa waxyaalaha noloshan ku saabsan aynu xukumaynaa? haddaba haddii aad leedihiin axwaal ku saabsan waxyaalaha noloshan, kuwa aan waxba ka ahayn kiniisadda miyaad ka dhigaysaan inay xukumaan? waxaan taas u leeyahay inaan idin eebeeyo. ma sidaas baa inaan dhexdiinna laga helaynin mid xigmad leh oo karaya inuu u gar qaybiyo walaalihiis, laakiin in walaal walaalkii dacweeyo oo uu weliba ku dacweeyo kuwa aan rumaysanayn hortooda? haddaba waa idiin waa daran tahay in midkiinba midka kale dacweeyo. maad iska daysaan, ha laydin xumeeyee? maad iska daysaan, ha laydin dulmee? laakiin idinka qudhiinnu wax baad xumaysaan oo dulantaan, oo xataa walaalihiin. ama miyeydnaan ogayn in kuwa xaqa darani ayan dhaxlayn boqortooyadii ilaah? yaan laydin khiyaanayn. ama dhillayaasha, ama kuwa sanamka caabuda, ama kuwa sinaysta, ama khaanisiinta, ama tuugagga, ama kuwa wax badan damca, ama kuwa sakhraama, ama kuwa wax caaya, ama kuwa wax dulma, ma dhaxli doonaan boqortooyadii ilaah. qaarkiin sidaas oo kale baad ahaan jirten, laakiin waa laydinka maydhay, quduus baa laydinka dhigay, xaq baa laydinkaga dhigay magaca rabbi ciise masiix iyo ruuxa ilaaheenna. wax waliba waa ii

xalaal, laakiin wax waliba iima roona. wax waliba waa ii xalaal, laakiin waxba ima addoonsan doonaan. cuntada waxaa loo sameeyey caloosha, calooshana cuntada, laakiin ilaah baa baabbi'in doona tan iyo taaba. jidhka looma samayn sinada ee waxaa loo sameeyey rabbiga, rabbiguna jidhkuu xannaaneeyaa. ilaah waa sara kiciyey rabbiga, innagana xooggisa ayuu inagu sara kicin doonaa. miyaanaydin garanaynin jidhadihkiinnu inay yihiin xubnaha masiixa? haddaba miyaan qaadaa xubnaha masiixa oo dhillo xubnaheed ka dhigaa? yaanay noqon. miyaanaydin ogayn inuu kii dhillo raacaa la jidh yahay? waayo, ilaah wuxuu leeyahay, labadu waxay noqon doonaan isku jidh. laakiin kii rabbiga raacaa waa la ruux. ka carara sinada. dembi kaloo kasta oo nin falo, jidhka waa ka dibadda, laakiin kii dhillanimada falaa jidhkiisuu ku dembaabaa. ama miyaanaydin ogayn jidhkiinnu inuu yahay macbudka ruuxa quduuska ah ee idinku jira ee aad ilaah ka hesheen? oo idinku isma lihidin, waayo, qiimo weyn baa laydinku soo iibsaday. sidaa aawadeed ilaah jidhkiinna ku ammaana.

7

waxyaalahaad ii soo qorteen xaggooda, waxaa nin u wanaagsan inuusan qof dumar ah taaban. laakiin si aan loo sinaysan, nin kastaafadiisa oo qudha ha haysto, naag kastaana ninkeeda oo qudha ha haysato. ninku afada waxa ku qumman ha siiyo, sidaas oo kale afaduna ninka waxa ku qumman ha siiso. afadu jidhkeeda uma taliso, laakiin ninkaa u taliya, sidaas oo kale ninku jidhkiisa uma taliyo, laakiin afadaa u talisa. ha isdiidina, wakhti aad ku heshiisaan inaad soon iyo tukasho u goosataan mooyaane, oo aad haddana isu timaadaan, si aan shaydaanku idiin duufin iscelinla'aantiinna aawadeed. laakiin taas fasax ahaan ayaan u leeyahay ee amrise maayo. de waxaan jeclaan lahaa in nimanka oo dhammu ay sidayda oo kale yihiin. laakiin nin kastaaba hadiyad gooni ah ayuu ilaah ka helaa, midkan sidan, kaasna sidaas. laakiin anigu waxaan kuwa aan guursan iyo carmallada laga dhintay ku leeyahay, waa u roon tahay iyaga inay si dayda oo kale sii ahaadaan, laakiin hadday iscelin kari waayaan, ha guursadeen; waayo, waxaa dhaanta inay guursadaan intay guban lahaayeen. laakiin kuwa guursaday waxaan ku amrayaa, kan amrayaa aniga ma aha laakiin waa rabbiga, afadu yaanay ninkeeda ka tegin. laakiin hadday ka tagto, ha iska guur la'aato ama ninkeedii ha la heshiiso; oo ninkuna yaanu afadiisa ka tegin. kuwa kale anigu waxaan ku leeyahay ee ma aha rabbiga, hadduu mid walaal ah qabo afo ama rumaysanayn, oo ayna raalli ka tahay inay la joogto, yaanu ka tegin. oo afadii nin aan rumaysanayni qabo oo isna raalli ka yahay inuu la joogo, yaanay ninkeeda ka tegin. waayo, ninka aan rumaysanayni wuxuu quduus ku noqdaa xagga naagta, oo naagta aan rumaysanayni waxay quduus ku noqotaa xagga ninka rumaysan, haddii kale carruurtiinna wasakh bay ahaan lahaayeen, laakiin haatan waa quduus. laakiin haddii kan aan rumaysanayni tago, ha iska tago. waxaas oo kale walaalka ama walaashu uma xidhxidhna. ilaah wuxuu inoogu yeedhay nabad. waayo, sidee baad ku garanaysaa, naag yahay, in-

aad ninkaaga badbaadin doonto iyo in kale? ama sidee baad ku garanaysaa, nin yahow, inaad naagtaada badbaadin doonto iyo in kale? hase ahaatee, mid kastaa ha u socdo sidii rabbigu ugu qaybshay iyo sidii ilaah mid kasta ugu yeedhay. oo sidaasaan kiniisadaha oo dhan ku amraa. nin gudan ma loo yeedhay? gudniinla'aan yaanu noqon. nin aan gudanayn ma loo yeedhay? yaan la gudin. gudniintu waxba ma aha; gudniinla'aantuna waxba ma aha, laakiin waxaa wajib ah in la xajiyo qaynuunnada ilaah. nin kastaa sidii loogu yeedhay, ha sii ahaado. ma laguu yeedhay adigoo addoon ah? dan ha u gelin. laakiin haddaad karayso inaad xorowdid, waa inaad aqbashid. waayo, kii xagga rabbiga loogu yeedhay isagoo addoon ah, wuxuu yahay ninka xor ah ee rabbiga, sidaas oo kalena kii isagoo xor ah loo yeedhay, wuxuu yahay addoonka masiix. qiimo weyn baa laydinku soo iibsaday; addoommada dadka ha noqonina. walaalayaalow, nin kastaa sidii loogu yeedhay ha sii ahaado, isagoo ilaah la jira. amar bikradaha ku saabsan kama haysto xagga rabbiga, laakiin waxaan kula talinayaa sida mid rabbiga naxariis ka helay inuu aamin ahaado. sidaa daraadeed waxay ila tahay dhibta haatan joogta aawadeed inay u roon tahay nin inuu sii ahaado siduu yahay. miyaad naag ku xidhan tahay? ha doonin inaad ka furnaato. miyaad naag ka furan tahay? ha doonin naag. laakiin haddaad guursatid ma aad dembaabin, bikraduna hadday guursato ma ay dembaabin, laakiin kuwaas oo kale xagga jidhka dhib bay ka heli doonaan, laakiin dhibtaasaan idinka celin lahaa. laakiin waxaan leeyahay, walaalayaalow, wakhtiga waa la soo gaabiyey, hadda kaddib kuwa naagaha qabaa ha ahaadeen sidii iyagoo aan qabin; oo kuwa ooyaana sidii iyagoo aan ooyin, kuwa farxaana sidii iyagoo aan farxin, kuwa wax iibsadaana sidii iyagoo aan waxba lahayn; kuwa dunidan ku isticmaalaana, sidii iyagoo aan aad ugu isticmaalin, waayo, xaalka dunidan waa idlaanayaa. waxaan jeclaan lahaa inaad welwel la'aataan. kii aan guursanin wuxuu u welwela waxyaalaha rabbiga, siduu rabbiga uga farxin lahaa. laakiin kii guursaday wuxuu u welwela waxyaalaha dunida siduu afadiisa uga farxin lahaa. afada iyo bikraddu waa kala duwan yihiin. tii aan la qabinu waxay u welweshaa waxyaalaha rabbiga si ay quduus uga ahaato xagga jidhka iyo xagga ruuxa. tii guursatay waxay u welweshaa waxyaalaha dunida si ay ninkeeda uga farxiso. tan waxaan idinku leeyahay waxtarkiinna aawadii ee ma aha inaan qool idin geliyo, laakiin in waxa roon la arko iyo inaad rabbiga u adeegtaan kalajeedsadla'aan. nin uun hadduu u maleeyo inuu wax aan toosnayn ku falayo xagga bikraddiisa, hadday wakhtigii dhallinyaromadeedii dhaafto oo sidaas loo baahnaado, ha sameeyo wuxuu dooni lahaa. dembaabi maayo ee ha guursadeen. kii qalbigiisa ka adkaysta, isagoo aan la qasbin, laakiin nafsaddiisa u taliya, uuna qalbigiisa ka goostay inuu bikraddiisa iska sii hayo, si wanaagsan buu falaa. sidaasna kii bikraddiisa u guuriyaa si wanaagsan ayuu falaa, iyo kii bikraddiisa aan u guurinin si ka wanaagsan ayuu falaa. naag waxay ku xidhan tahay ninkeeda intuu nool yahay, laakiin had-dii ninku dhinto, waa xor inay guursato ka doonto laakiin xagga rabbiga oo keliya. laakiin way ka sii

faraxsanaan lahayd hadday iska joogto, siday aniga ila tahay, oo anigu waxaan u malaynayaa inaan ruuxa ilaah leeyahay.

8

xagga waxyaalaha sanamyada loo sadqeeyo, waxaynu garanaynaa inaynu dhammaan aqoon u wada leen-nahay. aqoontu way kibriisaa, jacaylkuse wax buu dhisaa. qof uuni hadduu wax ilaahyo lagu sheego, sidii iyadoo ilaahyo badan iyo sayidyo badni jiraan, laakiin innagu waxaynu leennahay ilaah keliya oo aabbaha ah, kan wax waluba ka yimaadaan oo innagana is-agaa ina leh, iyo sayid keliya oo ciise masiix ah, kan wax waluba ku ahaadeen oo innaguna isagaynu ku ahaannay. laakiin dad oo dhammu aqoontaas ma wada laha, laakiin qaar sanamka tan iyo hadda u bar-tay, waxay u qabaan waxay cunaan sidii wax sanam loo sadqeeyo, qalbigooda itaalka daranina wuu nijaa-soobay. cuntadu ina hor joojin mayso ilaah. hadday-nan cunin waxba inagama dhacaan, haddaynu cun-ona waxba inooma kordhaan. laakiin iska dhawra si aan ikhtiyaarkiinnu wax lagu turunturoodo ugu noqon kuwa itaalka daran. haddii qof ku arko adigoo aqoonta leh oo cunto ugu fadhiya meeshii sanamyada, hadduu qalbiga ka itaal daranayahay, qal-bigiisu miyaanu ku adkaanaynin inuu cuno waxa sanamyada loo sadqeeyo? waayo, waxaa aqoontaada aawadeed lumaya ka itaalka daran oo ah walaalkaagii uu masiixu aawadiis u dhintay. markaad walaalaha sidaas ugu dembaabtaan oo aad qalbigooda itaalka daran u xumaysaan, waxaad ku dembaabtaan masiix. taa aawadeed haddii cunto walaalkay xumayso, hilib weligay ma cuni doono si aanan walaalkay u xumayn.

9

miyaanan xor ahayn? miyaanan rasuul ahayn? miyaanan arkin rabbigaenna ciise? miyeeydnaan ahayn shuulkayga xagga rabbiga? xataa haddaanan kuwa kale rasuul u ahayn, idinka waa idiin ahay, waayo, waxaad tihiin shaabadda rasuulnimadayda xagga rabbiga. daafacaaddayda aan kuwa i imtixaama iskaga daafaco waa tan. miyaannan annagu jid u la-hayn inaanuu wax cunno oo wax cabno? miyaannan jid u lahayn inaanuu haweenay walaal ah kaxaysanno sida rasuullada kale iyo walaalaha rabbiga iyo keey-fas ay sameeyaan? mise aniga iyo barnabas oo ke-liyaan jid u lahayn inaanann shaqayn? askarigee baa qarashkiisa weligiis iska bixiya? yaa beer canab ah beera oo aan midhaheeda cunin? ama yaa adhi daa-jiya oo aan caanaha adhiga dhamin? waxyaalahaas ma sida dad baan u leeyahay? oo sharcigu miyuusan waxyaalahaas oo kale lahayn? waayo, waxaa ku qoran sharciga muuse, waa inaad dibiga af xidhin markuu

sarreenka burburinayo. ma ilaah baa dibiyada oo ke-
liya dhawra, mise innagoo dhan buu inoola jeeda?
hubaal, aawadeen baa loo qoray, waayo, kan beerta
qodaa waa inuu rajo ku qodo, kan tumaana waa inuu
tumo isagoo rajaynaya inuu wax qayb u helo. had-
daannu idinku beernay waxyaalaha ruuxa, ma wax
weyn baa haddaannu waxyaalaha jidhka idinka urur-
saano? qaar kale hadday waxaas jid idiinku leeyi-
hiin, miyaannan annagu si ka badan idiinku lahayn?
hase ahaatee, waxan noo jidka ah kuma aannu istic-
maalin, laakiin wax walba waannu u dulqaadannaa
inaannan sina u joojin injiilka masiix. miyeydnaan
ogayn kuwa waxyaalaha quduuska ah ka shaqeeyaa
inay macbudka wax ka cunaan, kuwa meesha al-
labariga ka adeegaana inay meesha allabariga qayb
ku leeyihiin? sidaas oo kale rabbigu wuxuu am-
ray in kuwa dadka injiilka ku wacdiyaa ay injiilka
ku noolaadaan. laakiin waxyaalahaas midkoodna
kuma aan isticmaalin. haddana waxyaalahan u qori
maayo in sidaas la ii yeelo, waayo, waxaa ii roon in-
aan dhinto intii nin uun faankayga ka dhigi lahaa
wax aan wax ka jirin. waayo, haddaan dadka injiilka
ku wacdiyo, wax aan ku faano ma aha, waayo, wax
baa i qasbaya, maxaa yeelay, waa ii hoog haddaan
dadka injiilka ku wacdiyin. waayo, haddaan waxaas
ku sameeyo doonistayda aawadeed, abaalgud baan
helayaa, laakiin haddaan doonistayda ku samayn,
well wakiilnimo baa laygu aaminay. haddaba abaal-
gudkaygu waa maxay? waa in markaan injiilka dadka
ku wacdiyo aan injiilka ka dhigo iibla'aan, si aanan
ugu wada isticmaalin waxa ii jidka ah xagga injiilka.
waayo, in kastoo aan xor ka ahaa dad oo dhan, dham-
maan ayaan addoon isaga dhigay, si aan qaar kaloo
badan u soo kordhiyo. yuhuudda waxaan u noqday
sida yuhuudi oo kale, si aan yuhuud kale u soo ko-
rdhiyo. kuwa sharciga ka hooseeyana, sida mid shar-
ciga ka hooseeya ayaan u noqday, aniga oo aan shar-
ciga ka hoosayn, si aan kuwa sharciga ka hooseeya u
soo kordhiyo. xagga kuwa aan sharciga lahayn, sida
mid aan sharci lahayn ayaan u noqday anigoo aan
ahayn mid sharci la' xagga ilaah, laakiin sharci leh
xagga masiix, si aan u soo kordhiyo kuwa aan shar-
ciga lahayn. xagga kuwa itaalka daran waxaan u noq-
day mid itaaldaran, si aan kuwa itaalka daran u soo
kordhiyo. dadka oo dhan ayaan wax kasta u noq-
day inaan si kastaba qaar ku badbaadiyo. wax kasta
waxaan u sameeyaa injiilka aawadiis, si aan u no-
qdo mid injiilka la qaybsada iyaga. miyaanad ogayn
in kuwa tartan ku ordaa ay wada ordaan, laakiin
mid uun baa dheefta hela? sidaas u orda inaad hes-
haan. kii cayaarta aad ugu dadaalaa, wax walba ayuu
iska dhawraa. kuwaasu haddaba waxay sidaas u yee-
laan inay taaj dhammaanaya helaan, innaguse wax-
aynu helaynaa mid aan dhammaanaynin. haddaba
anigu uma ordo qasdila'aan, uma feedhtamo sida mid
dabaysha ku dhufanaya. laakiin jidhkaygaan dhibaa
oo addoon ka dhigaa si markaan qaar kale injiilka ku
wacdiyo aan qudhayda lay diidin.

10

walaalayaalow, anigu dooni maayo inaad garan wey-
daan siday awoyayaasheen oo dhammu daruurta uga

wada hooseeyeen, oo ay dhammaantood badda u
wada dhex mareen, iyo sidii dhammaantood xaggii
muuse loogu baabtiisay daruurta iyo baddaba, iyo si-
day dhammaantood u wada cuneen isku cunto ruuxa
ah, oo dhammaantoodna ay u wada cabbeen isku cab-
bid ruuxa ah, waayo, waxay ka cabbeen dhagaxa ru-
uxa ah oo ka daba imanayay iyaga, dhagaxuna wuxuu
ahaa masiix. laakiin ilaah kuma farxin badidood,
oo waxaa iyaga lagu rogay cidlada. waxyaalahaasi
waxay inoo noqdeen masaaloo si aynaan waxyaalaha
sharka ah u damcin siday iyagu u damceen. oo
kuwa sanamka caabuda ha ahaanina siday qaarkood
u ahaayeen. sida qoran, dadku waxay u fadhiisteen
inay wax cunaan oo wax cabbaan, oo waxay u kaceen
inay cayaaraan. oo yeynan sinaysanin siday qaarkood
u sinaysteen oo saddex iyo labaatan kun ay maalin
keliya u dhinteen. oo yeynan jirrabin rabbiga siday
qaarkood u jirraaben oo ay masasku u baabbi'iyeen.
oo ha gunuuncacina siday qaarkood u gunuuncaceen oo
uu baabbi'iyuhu u baabbi'iyey. waxyaalahaasi waxay
iyaga ugu dhaceen masaal ahaan, oo waxaa loo qo-
ray in laynagu waaniyo innagoo wakhtiyada dham-
maatinkoodii ina soo gaadhay. sidaa daraadeed kii
u malaynaya inuu taagan yahay, ha iska eego inuusan
dhicin. jirrabaadna idinna qabsan tan dadka wada
qabsata doonyane, laakiin ilaah waa aamin, mana
oggolaan moono in laydin jirrabo intaad karaysaan
in ka badan, laakiin markii laydin jirrabo wuxuu
samayn doonaa jid aad kaga baxsataan si aad ugu ad-
kaysan kartaan. sidaa daraadeed, gacaliyayaalow,
sanamcaabuddida ka carara. waxaan idiinla had-
layaa sida dad caqli leh loola hadlo oo kale. idinku
qiyaasa waxaan leeyahay. koobka barakada leh ee
aynu u ducayno miyaanu ahayn islawadaagidda dhi-
igga masiix? kibistaynu jebinnaa, miyaanay ahayn is-
lawadaagidda jidhka masiix? innagu in kastoo aynu
badan nahay, waxaynu nahay jidh qudha, maxaa yee-
lay, waxaa jira kibis qudha, waayo, dhammaanteen
waxaynu wada qaybsannaa kibista qudha. eega reer
binu israa'iil xagga jidhka; kuwa allabaryada cunaa
miyaanay la wadaagin meesha allabariga? haddaba
maxaan leeyahay? wax sanam loo sadqeeyo waa
wax? ama, sanam baa wax ah? laakiin waxyaalaha
ay dadka aan yuhuudda ahayn sadqeeyaan, waxay u
sadqeeyaan jinniyo, ee ilaah uma sadqeeyaan. dooni
maayo inaad jinniyada wax la wadaagtaan. iskuma
wada cabbi kartaan koobka rabbiga iyo koobka jin-
niyada. kama wada qayb geli kartaan miiska rabbiga
iyo miiska jinniyada. miyaaynu rabbiga ka hinaasin-
naa? miyaaynu isaga ka xoog badan nahay? wax waliba
waa xalaal, laakiin wax waliba ma roona. wax wal-
iba waa xalaal, laakiin wax waliba wax ma dhisaan.
ninna yuusan doonin waxa isaga qudhiisa u roon,
laakiin mid kasta ha doono waxa kan kale u roon.
wax kasta oo suuqa lagu iibiyo cuna, idinkoo aan
waxba weyddiinaynin niyada aawadeed. waayo, rab-
bigaa leh dhulka iyo waxa ku jira oo dhanba. mid
ka mid ah kuwa aan rumaysnayn hadduu diyaafad
idiinku yeedho oo aad doonaysaan inaad tagtaan,
wax kasto oo laydin hor dhigoba cuna, idinkoo aan
waxba weyddiinaynin niyada aawadeed. laakiin had-
dii laydinku yidhaahdo, tanu waa wax sanam loo
sadqeeyey, ha cunina, kan idiin sheegay aawadiis iyo

niyada aawadeed. waxaan leeyahay, niyada kan kale, ee ma aha taada. waayo, xoriyaddayda maxaa loogu xukumaa mid kale niyadiis? haddaan mahad kaga qayb galo, maxaa la iigu caayaa wixii aan ku mahad-naaqo? haddaba haddaad wax cuntaan, ama wax cabtaan, ama wax kastaad samaysaan, dhammaan u wada sameeya ilaah ammaantiisa. wax lagu turunturoodo ha u noqonina yuhuudda ama gariigta ama kiniisadda ilaah, sidaan aniguba dadka oo dhan uga farxiyo wax kastaba, anigoo aan doonaynin waxa ii roon, laakiin waxa kuwa badan u roon, si ay u baaddaahan.

11

igu dayda sidaan aniguba masiix ugu daydo. waxaan idinku ammaanayaa inaad wax walba igu xusuusataan oo aad u xagsataan cilmiga sidaan idinku sheegay. laakiin waxaan jeclaan lahaa inaad ogaataan inuu masiixu yahay madaxa nin kasta, ninkuna inuu yahay madaxa naagta, ilaahna inuu yahay madaxa masiixa. nin kasta oo tukada ama wax sii sheega isagoo madaxa wax u saaran yihiin, madaxiisuu ceebeeyaa. oo naag kasta oo tukata ama wax sii sheegta iyadoo aan gambaysnayn, madaxeeday ceebaysaa. waayo, waxay la mid tahay sidii iyadoo madax xiiran. naag haddaanay gambaysnayn, timaha ha loo jaro, laakiin hadday ceeb ku tahay naag in loo jaro ama in loo xiro, ha gambaysato. nin waa inuusan madaxa dedan, waayo, ninku wuxuu yahay u-ekaanta iyo ammaanta ilaah; naagtuna waxay tahay ammaanta ninka. waayo, ninku xagga naagta kama uu iman, laakiin naagtuse xagga ninka ayay ka timid. maxaa yeelay, ninka looma abuurin naagta aawadeed, laakiin naagtase ninka aawadiis ayaa loo abuuray. taas aawadeed naagtu waxay leedahay inay madaxeeda ku lahaato astaanta amarka, malaa'igaha aawadood. hase ahaatee, xagga rabbiga naagtu waxba ma aha ninka la'aantiis, ninkuna waxba ma aha naagta la'aanteed. waayo, sida naagtu ninka uga timid ayaa ninkuna naagta uga dhashay, wax kastana xagga ilaah bay ka yimaadeen. idinkuba ka fiirsada. ma u eg tahay naagta inay ilaah barido iyadoo aan gambaysnayn? dabiicadda qudheedu miyaanay idin barin in ninku hadduu timo dheer leeyahay ay maamuusdarro u yihiin isaga, laakiin naagtu hadday timo dheer leedahay, waa u sharaf iyada. waayo, timaha waxaa iyada loo siiyey hagoog. laakiin haddii nin u eg yahay mid ilaaq jecel, caadadaas oo kale annagu ma lihin, kiniisadaha ilaahna ma laha. anigoo tan idin faraya, idin ammaani maayo, waayo, isuguma timaadaan waxa roon, ee waxaad isugu timaadaan waxa daran. horta haddaba waxaan maqlay inaad iskala qaybisaan markaad kiniisadda isugu timaadaan, badhna waan rumaysanahay. waayo, dhexdiinna waa inay jiraan waxyaalo idinkala sooco in kuwa loo bogay ay idinka dhex muuqdaan. sidaa daraadeed markaad isu timaadaan, isuguma timaadaan inaad cashada rabbiga cuntaan. waayo, mid kasta cashadiisuu kan kale ka hor cunaa, mid waa gaajaysan yahay, midna waa sakhransan yahay. sow ma lihin guryo aad wax ku cuntaan oo wax ku cabtaan? mise kiniisadda ilaah baad fududaysanaysaan, oo aad kuwa aan waxba haysan ceebaynaysaan? maxaan idinku id-

haahdaa? ma waxanaan idinku ammaanaa? idinku ammaani maayo! waayo, rabbigaan ka helay wixii aan idiin dhiibay, taasoo ah, in rabbi ciise habeenkii la gacangeliyey uu kibis qaaday, oo markuu ku mahadnaqay ayuu jebebiyey oo yidhi, tanu waa jidhkaygii laydiin jebebiyey, tan u sameeya inaad igu xusuusataan. sidaas oo kalena cashada dabadeed ayuu qaaday koobkii, isagoo leh, koobkanu waa axdiga cusub ee dhiiggayga. tan u sameeya inaad igu xusuusataan mar alla markaad cabtaan. waayo, mar alla markaad kibistan cuntaan oo aad koobkan cabtaan, waxaad muujinaysaan dhimashada rabbiga ilaa uu yimaado. taas aawadeed ku alla kii kibista u cuna ama koobka rabbiga u cabba si aan istaahilin, jidhka iyo dhiigga rabbigu dushiisay noqon doonaan. nin kastaa ha is-imtixamo, oo sidaas kibista wax ha uga cuno, oo koobka ha uga cabbo. waayo, kii cuna oo cabba, xukun ayuu naftiisa u cunaa oo u cabbaa isagoo aan jidhka garanaynin. sababtaas aawadeed ayay badiidiinnu u itaal daranyihiin, oo u bukaan, oo qaar aan yaraynu u dhinteen. laakiin haddaynu innagu dhexdeenna iska xukumi lahayn, laynama xukumeen. markii layna xukumo, rabbiga ayaa ina edbiya, inaan laynala xukumin dunida. taa aawadeed, walaalahayow, markaad isugu timaadaan inaad wax cuntaan, isa suga. nin uun hadduu gaajoodo, gurigiisa wax ha ka soo cuno, inaydnaan xukun isugu iman. intii kale waxaan hagaajin doonaa markaan imaado.

12

walaalayaalow, dooni maayo inaad jaahil ka ahaataan waxa ku saabsan hadiyadaha ruuxa ka yimaada. waad og tihiin in, markaad dad aan ilaah aaminin ahaan jirteen, laydin geeyn jiray sanamyada aan hadli karin, si laydinku geeyn jirayba. sidaa daraadeed waxaan idin ogeysiayaa inaan nin ruuxa ilaah ku hadlaa odhanaynin, ciise waa inkaaran yahay, oo aan ninna odhan karin, ciise waa rabbi, inuu ruuxa quduuska ah ku hadlo mooyaane. waxaa jira hadiyado kala cayn ah, laakiin waa isku ruux. waxaana jira adeegid kala cayn ah, waana isku rabbi. waxaana jira shuqullo kala cayn ah, laakiin waa isku ilaah, kan dhammaan wax walba kaga dhex shaqeeya. laakiin mid kasta waxaa muujinta ruuxa loo siiyaa waxtar. mid waxaa laga siiyaa xagga ruuxa hadal xigmad ah, mid kalena hadal aqoon ah siduu isku ruuxu doonayo. mid kale ruuxu rumaysad buu siiyaa, mid kalena hadiyado wax lagu bogsiiyo ayuu isku ruuxu siiya. mid kalena shuqullo cajaa'ib leh, mid kalena wax sii sheegidda, mid kalena kalasocidda ruuxyada, mid kalena afaf kala cayn ah, mid kalena afafka fasiriddooda. isku ruuxa oo keliya ayaa ka shaqeeya waxyaalahaas oo dhan, isagoo siduu doonayo mid mid wax ugu qaybinaya. haddaba sida jidhku mid keliya u yahay, oo uu xubno badan u leeyahay, oo xubnaha oo dhan ee jidhka ay jidh keliya u yihiin, in kastoo ay badan yihiin, masiixuna waa sidaas oo kale. waayo, ruux qudha ayaa dhammaanteen jidh qudha inagu baabtiisay, haddaynu nahay yuhuud ama gariig, ama aad doommo ama kuwa xor ah, oo waxaa laynaga waraabiye ruux qudha. waayo, jidhku xubin qudha ma aha ee waa xubno badan. hadday cagtu tidhaahdo, anigu gacan ma ihi, taas aawadeed jidhka

ka mid ma ihi, taasu sabab u noqon mayso inaanay jidhka ka mid ahayn. hadday dhegtu tidhaahdo, anigu isha ma ihi, taas aawadeed jidhka ka mid ma ihi, taasu sabab u noqon mayso inaanay jidhka ka mid ahayn. haddii jidhka oo dhammu il wada ahaan lahaa, meeye dhegihii wax lagu maqli lahaana? haduu dhamaan dhego wada ahaan lahaa, meeh sankii wax lagu urin lahaana? haatanse ilaah baa siduu doonayay xubnaha middood kastaba jidhka ugu hagaajiyey. hadday dhamaan ahaan lahaayeen xubnii qudha, meeh jidhkii? haatanse wax xubno badan laakiin waa jidh qudha. ishu gacanta kuma odhan karto, kuuma baahni; madaxuna cagaha kuma odhan karo, idiinma baahni. xataa xubnaha jidhka oo loo maleeyo inay u itaal yar yihiin, iyaga qudhooda waa loo baahan yahay, oo kuwa jidhka oo aynu u malayno inay u maamuus yar yihiin, kuwaas ayaynu ka sii maamuusnaa kuwa kale, oo xubnaheenna cawrada ah baa ka xurmo badan kuwa kale. xubnaheenna aan cawrada ahaynse waxba uma baahna. laakiin ilaah baa jidhka isku hagaajiyey isagoo tan ugu daran maamuus badan siinaya, inaan jidhku qaybsanaan, laakiin in xubiniba xubinta kale u welwesho. haddii xubin qudha xanuunsato, xubnaha oo dhammu way la xanuunsadaan. haddii xubin la maamuuso, xubnaha oo dhammu way la farxaan. indinku waxaad tihiin jidhka masiix iyo xubno ka mid ah. ilaah markii hore kiniisadda qaar wuxuu uga dhigay rasuullo, markii labaadna qaar kale nebiyo, markii sadexaadna qaar kale macallimiin, dabadeedna qaar cajaa'ibyo sameeya, qaarna kuwo leh hadiyado wax lagu bogsiyo, qaarna kaalmeeyayaal, qaarna taliyayaal, iyo qaar afaf kala cayn ah ku hadla. dhammaan ma wada rasuullo baa? dhammaan ma wada nebiyo baa? dhammaan ma wada macallimiin baa? dhammaan ma wada cajaa'ibyo sameeyayaal baa? dhammaan ma wada leeyihiin hadiyado wax lagu bogsiyo? dhammaan ma ku hadlaan afaf kala cayn ah? dhammaan wax ma fasiraan? laakiin aad u doona hadiyadaha u waaweyn. oo weliba waxaan idin tusayaa jid kan ka sii wanaagsan.

13

haddaan ku hadlo afafka dadka iyo malaa'igaha, laakiinse aanan jacayl lahayn, waxaan noqday naxaas dhawaaqaysa ama saxan bir ah oo sanqadhaya oo kale. oo haddaan leeyahay hadiyadda wax sii sheegidda, oo aan garanayo waxyaalaha qarsoon oo dhan iyo aqoonta oo dhan, iyo haddaan leeyahay rumaysadka oo dhan oo aan buuraha ku dhaqaaajiyo, laakiinse aanan jacayl lahayn, waxba ma ihi. oo wax kastaan leeyahay haddaan bixiyo oo masaakiinta ku quudiyo, iyo haddaan jidhkayga bixiyo in la gubo, laakiinse aanan jacayl lahayn, waxba ii tari maayo. jacaylku waa samir badan yahay, waana raxiim, jacaylku ninna ma xasdo, jacaylku ma faano, mana kibro, wax aan u ekayn ma falo, nafsaddiisana wax uma doondoono, mana xanaaqo, sharna kuma fikiro, xaqdarrada kuma farxo, laakiin wuxuu ku farxaa runta. wax walba wuu u dulqaataa, wax walba wuu rumaystaa, wax walba wuu rajeeyaa, wax walba wuu u adkaystaa. jacaylku weligii ma idlaado. hadday wax

sii sheegiddii jirto, way baabbi'i doontaa, hadday afaf jiraan way dhammaan doonaan, hadday aqooni jirto way baabbi'i doontaa. waayo, waxaynu naqaan waa qabyo, oo si qabyo ahaan ah ayaynu wax u sii sheegnaa. laakiin markii waxa dhammi ay yimaadaan, waxa qabyada ahi way idlaan doonaan. markaan ilmo yar ahaan jiray, sidii ilmo oo kale ayaan u hadli jiray, sidii ilmo oo kale ayaan wax u garan jiray, sidii ilmo oo kale ayaan u fikiri jiray, laakiinse haatan waxaan noqday nin weyn, oo waxyaalihii carruurnimada waan iska fogeeyey. haatan si aan caadaan ahayn ayaynu muraayad wax ugu aragnaa, laakiin markaas ka fool ka fool ayaynu wax u arki doonnaa. hadda si qabyo ahaan ah ayaan wax u garanayaa, laakiin markaas waxaan u garan doonaa sidii la ii gartay. haddabbase waxa waaraa waa saddexdan, rumaysad iyo rajo iyo jacayl; laakiin kuwan waxaa ugu wada weyn jacayl.

14

jacaylka raaca, oo weliba hadiyadaha ruuxa ka yimaada aad u doona, oo siiba doona inaad wax sii sheegtaan. waayo, kii af uusan aqoon ku hadlaa, lama hadlo dadka, wuxuuse la hadlaa ilaah, waayo, ninna ma garto; laakiin ruuxa ayaa waxyaalaha qarsoon kaga dhex hadliya. laakiin kii wax sii sheegaa wuxuu dadka kula hadlaa hadallo wax dhisa oo gargaar iyo qalbiqaboos leh. kii af uusan aqoon ku hadlaa wuu isdhisaa, laakiin kii wax sii sheegaa wuxuu dhisa kiniisadda. waxaan jeclaan lahaa inaad dhammaantiin afaf ku wada hadashaan, laakiin waxaan ka sii jeclaan lahaa inaad wax sii sheegtaan. kii afaf ku hadlaa hadduusan fasirin, waxaa ka sii weyn kii wax sii sheega, si ay kiniisaddu u hesho wax ay ku dhiso. laakiin hadda, walaalayaalow, haddaan idiin imado, anigoo afaf ku hadlaya, maxaan idiin tari doonaa, haddaan idinkula hadlin muujin ama aqoon ama wax sii sheegid ama waxbarid? xataa waxyaalo aan naf lahayni markay dhawaaqaan, ha ahaadeen ama biibiile ama kataarad, haddaanay dhawaaqa kala soocin, sidee baa loo kala garanayaa waxa la yeedhiyo ama waxa kataaradda laga dhawaaajiyo? hadduu buunku ku dhawaaqo cod aan la kala garan, yaa dagaal isu diyaargarayn doona? sidaasoo kalena indinku markaad af ku hadashaan haddaydhan ku hadlin hadal la garto, sidee baa loo garanayaa waxa lagu hadlayo? waayo, dabayshaad la hadlaysaan. mindhaa waxaa dunida jira codad badan oo kala cayn ah, oo mid aan micne lahayni ma jiro. haddaba haddaan garanaynin micnaha codka, waxaan kii hadlaya u ahaan doonaa nin qalaad, kan hadlayaana nin qalaad ayuu ii ahaan doonaa. sidaasoo kale idinkuna, idinkoo ku kulul hadiyadaha ruuxa, aad u dadaala inaad hadiyado badan u lahaataan kiniisadda dhisan iinteeda. sidaa daraadeed kii af ku hadlaa, ilaah ha ka baryo si uu u fasiro. waayo, haddaan ilaah af aanan oqoon ku baryo, ruuxayga ayaa barya, laakiin garashadaydu faa'iido ma leh. maxaa jira haddaba? ruuxa ayaan ilaah ku baryi doonaa, laakiin waxaan kaloo isaga ku baryi doonaa garashada. ruuxa ayaan ku heesi doonaa, oo garashadana waan ku heesi doonaa. haddii kale haddaad ruuxa ku ducaysid, kii

meesha jooga oo aan garanaynin, sidee buu u odhan doonaa, aamiin, markaad mahadnaqaysid, hadduusan garanaynin waxaad leedahay? si wanaagsan baad u mahadnaqdaa, laakiin kan kale ma dhisna. waxaan ilaah ugu mahadnaqayaa inaan afaf ku hadlo intaad dhammaantiin ku hadashaan in ka badan, laakiin kiniisadda dhexdeeda, meeshii aan toban kun oo eray af kaga hadli lahaa, waxaan ka jecnaan lahaa inaan shan eray garashadayda ku hadlo inaan kuwa kalena wax baro. walaalayaalow, carruur ha ka noqonina xagga maanka, xagga xumaantase dhallaan ka ahaada, laakiin xagga maanka dad waaweyn ka ahaada. waxaa sharciga ku qoran, waxaan dadkan kula hadli doonaa afaf qalaad iyo bushimo dad kale, oo xataa sidaa daraaddeed ima maqli doonaa, ayuu rabbigu leeyahay. haddaba afafku calaamo uma aha kuwa rumaysan, wax sii sheegidduse calaamo uma aha kuwa aan rumaysan, laakiin waxay calaamo u tahay kuwa rumaysan. haddaba haddii kiniisadda oo dhammu isu timaado, oo ay ku wada hadlaan afaf, oo haddii dad aan garanaynin ama aan rumaysanayni soo galaan, miyaanay odhanaynin, waad waalan tihiin? laakiin hadday dhammaantood wax sii sheegaan oo uu u yimaado mid aan rumaysanayn ama aan garanaynin, isaga waa la wada canaantaa, oo la wada xukumaa. waxyaalaha qarsoon ee qalbigiisa waa la muujiyaa, oo taa aawadeed wejigiisuu u dhici doonaa oo ilaah ayuu caabudi doonaa isagoo odhanaya, runtii ilaah waa idin dhex joogaa. maxaa jira haddaba, walaalayaalow? markaad isu timaadaan, mid kasta hees sabuur ah buu leeyahay, midna waxbarid buu leeyahay, midna muujin buu leeyahay, midna af buu leeyahay, midna fasiiraa buu leeyahay. way walba ha loo sameeyo dhisniin. haddii nin uun af ku hadlo, ha ahaadeen laba, ama hadday u bataan, saddex, oo midba markiisa ha hadlo, midna ha fasiro, laakiin haddaan mid fasiiraa jirin, kiniisadda ha ka aamusnaado, oo isagu ha la hadlo qudhiisa iyo ilaah. nebiyadana laba ama saddex ha hadleen, kuwa kalena ha kala xukumeen waxay leeyihiin. laakiin haddii wax loo muujiyo mid ag fadhiya, kii hore ha aamuso. waayo, dhammaantiin mid mid baad wax u sii wada sheegi kartaan, si ay dhammaan wax u bartaan oo dhammaan loogu wada gargaaro. oo ruuxyada nebiyadu waa ka dambeeyaan nebiyada. waayo, ilaah ma aha ilaaha iskuqasnaanta, laakiin waa kan nabadda. kiniisadaha quduusiinta oo dhan dhexdoodana waa sidaas oo kale. dumarku markay kiniisadaha joogaan ha aamuseen, waayo, looma faxisin inay hadlaan; laakiin ha dambeeyeen, sida uu sharcigu leeyahay. hadday doonayaan inay wax bartaan, nimankooda ha ku weyddiiyeen guriga, maxaa yeelay, waa ku ceeb naag inay kiniisadda dhexdeeda ku hadasho. maxaa jira! ma idinkay ahaayeen kuwii uu ereyga ilaah ka soo baxay, mise keliin buu idiin yimid? nin uun hadduu isu maleeyo inuu nebi yahay, ama mid ruuxa raaca, ha garto waxyaalahaan idiin soo qorayo inay yihiin qaynuunka rabbiga. nin uuni hadduusan ogayn tan, isagana lama yaqaan. taa aawadeed, walaalahayow, ku dadaala inaad wax sii sheegtaan, wala diidina in afaf lagu hadlo, laakiin wax walba ha loo sameeyo si habboon oo hagaagsan.

walaalayaalow, waxaan idin ogeysiinayaa injiilka aan idinku wacdiyey, oo aad idinkuna aqbasheen, oo aad ku taagan tihiin, oo aadna ku badbaadeen, haddaad xajisaan hadalkii aan idinku wacdiyey, haddaydan micnalaan u rumaysan. waayo, markii ugu horraysay waxaan idiin dhiibay waxaan aniguba helay, oo waxa weeye, masiiixu wuxuu u dhintay dembiyadeenna sida qorniinku leeyahay, waa la aasay isaga, oo maaliintii saddexaad ayaa la sara kiciyey, sida qorniinku leeyahay. markaasuu keyffas u muuqday, markii dambena laba iyo tobankii. markaasuu wuxuu mar keliya u muuqday kuwo ka badan shan boqol oo walaalo ah, kuwo weli intoodii badnayd ay hadda joogto, laakiin qaar baa dhintay. gortaaasu yacquub u muuqday, markaas rasuullada oo dhan. markii ugu dambaysayna aniga oo dhicis oo kale ah, ayuu ii muuqday. waayo, anigu waxaan ahay kan rasuullada u liita oo aan istaahilin in loogu yeedho rasuul, waayo, kiniisadda ilaah baan silcin jiray. laakiin ilaah nimcadiisa ayaan ku ahay waxaan ahayba, oo nimcadiisii lay siiyeyna wax aan waxtar lahayn ma ay noqon, laakiin anigu waxaan u hawshooday si ka badan dhammaantood, anigase ma aha laakiin waa nimcada ilaah ee ila jirtay. haddaba ha ahaato aniga ama iyaga, sidaasannu u waddinnaa oo idinna u rumaysateen. haddii dadka lagu wacdiyey in masiixu kuwii dhintay laga sara kiciyey, sidee baa qaarkiin u yidhaahdaa, sarakicidda kuwii dhintay ma jirto? haddaanay jirin sarakicidda kuwii dhintay, masiixana lama sara kicin. oo haddaan masiixu la sara kicin, markaas wacdigiayagu waa khasaare, rumaysadkiinnuna waa khasaare. waxaa la arkayaa inaanu markhaatiyaal been ah ka nahay xagga ilaah, waayo, waxaannu u marag furnay inuu masiixu sara kiciyey, kan aanu sara kicin haddii aan kuwii dhintay la sara kicin. haddii aan kuwii dhintay la sara kicin, masiixana lama sara kicin. oo haddii aan masiixu la sara kicin, rumaysadkiinnu waa khasaare, oo weli dembiyadiinna ayaa ku jirtaan. oo weliba kuwii masiixu rumaysnaa oo dhintayna, way haligmeen. haddaynu noloshaan oo keliya masiixu ku rajayn lahayn, waxaynu ahaan lahayn kuwa u liita dadka loo naxo oo dhan. laakiinse haatan masiixu ayaa kuwii dhintay laga sara kiciyey, isagoo ah midhaha ugu horreeya ee kuwa dhintay. dhimashadu nin bay ku timid, taas aawadeed sarakicidda kuwii dhintayna nin bay ku timid. siday dhammaan aadan ugu wada dhintaan, sidaas oo kala dhammaan masiixu loogu wada noolayn doonaa, laakiin mid kasta markiisa, masiixu midhaha ugu horreeya, markaas kuwa masiixana wakhtiga imaatinkiisa. markaasaa dhammaadku iman doonaa, markuu isagu boqortooyada u dhiibi doono ilaaha aabbaha ah, markuu baabbi'yo madax walba iyo amur walba iyo xoog walba dabadeed. waayo, waa inuu wax xukumo ilaa uu cadaawayaaashiisa oo dhan caghiisa hoostooda geliyo. oo cadaawaha ugu dambeeya ee la baabbi'in doonaa waa dhimasho. waayo, wax walba caghiisa hoostoodu geliyey. laakiin markuu yidhaahdo, wax walba waa la hoos geliyey, way cad dahay in laga reebay kan wax walba hoostiisa geliyey. markii

wax walba la hoos geliyo isaga, markaas ayaa wiilka qudhiisana la hoos gelin doonaa kan wax walba hoos geliyey isaga, inuu ilaah wax walba u ahaado dhammaan. haddii kale maxay samayn doonaan kuwa loo baabtiisay kuwii dhintay? haddii aan kuwii dhintay la sara kicinba, maxaa haddana loogu baabtiisaa iyaga? maxaynu saacad walba haalis ugu jirnaa? faanka aan idiin qabo xagga rabbigeenna ciise masiix ayaan ku caddaynayaa, walaalayaalow, inaan maalin walba dhinto. haddii aan sida dadka dugaag ugu la dagaallamay efesos, maxay ii taraysaa? haddii aan kuwii dhintay la sara kicin, aynu wax cunno oo cabno, waayo, berrito waynu dhiman doonnaaye. yaan laydin khiyaanayn, kuwa xun lasocodkoodu waa halleeya asluubta wanaagsan. si qumman u toosa oo hana dembaabina, waayo, qaar baan ilaahba aqoonin. waxaan taas u leeyahay inaan idinka xis-hoodsiiyo. laakiin mid baa odhan doona, sidee baa kuwii dhintay loo sara kiciyaa? oo jidh caynkee ah bay ku yimaadaan? doqon yahow, waxaad adigu beertid ma noolaado haddaanu dhiman. oo waxaad beertidba ma beertid jidhka noqonaya, laakiin intiintoo qudha, ha ahaato iniin sarreen ah, ama iniin cayn kale ah. laakiin ilaah wuxuu iyada siiyaa jidh siduu u doonayay, iniin kastana jidhkeeda. hilib oo dhammu isku hilib ma aha, laakiin waxaa jira hilibka dadka iyo hilibka kaloo dugaagga, iyo hilibka kaloo shimbirraha, iyo hilibka kaloo kalluunka. oo waxaa jira jidhahdha samada iyo jidhahdha dhulka, laakiin ammaanta kuwa samadu waa mid, oo tan kuwa dhulkuna waa mid kale. waxaa jirta ammaanta qorraxda iyo ammaanta kaloo dayaxa iyo ammaanta kaloo xiddigaha, waayo, xiddiguba xiddigta kale way ka ammaan duwan tahay. sarakicidda kuwii dhintayna waa sidaas oo kale. waxaa lagu beeraa qudhun, waxaana lagu sara kiciyaa qudhunla'aan. waxaa lagu beeraa maamuusla'aan, waxaana lagu sara kiciyaa ammaan, waxaa lagu beeraa itaaldarro, waxaa lagu sara kiciyaa xoog. waxaa la beeraa jidh naf leh, waxaana la sara kiciyaa jidh ruux leh. hadduu jiro jidh naf leh, jidh ruux lihina waa jiraa. haddaba waxaa qoran, aadan oo ahaa ninkii ugu horreeyey wuxuu noqday naf nool, aadankii ugu dambeeyeyse wuxuu noqday ruux wax nooleeya. hase ahaatee, kan ruuxa lihi ma aha kii ugu horreeyey laakiin kan nafta leh, markaasna kan ruuxa leh. ninkii ugu horreeyey waa kan dhulka oo cammuud ah, ninkii labaadna waa kan jannada. sida kan cammuudda ah kuwa cammuud ahina waa sidaas oo kale, oo sida kan jannada, kuwa jannaduna waa sidaas oo kale. oo sidaynu ugu eg nahay kan cammuudda ah, sidaas oo kale ayaynu ugu ekaan doonnaa kan jannada. waxaan leeyahay, walaalayaalow, jidhka iyo dhiigga ma dhaxli karaan boqortooyada ilaah. qudhunkuna ma dhaxli karo qudhunla'aanta. eega, waxaan idiin sheegayaa wax qarsoon. dhammaanteen ma wada dhiman doonno, laakiin dhammaanteen waa layna beddeli doonaa, dhaqsiba, intaan ii laysku qaban, markii buunka ugu dambeeya la yeedhiyo; waayo, buunka waa dhawaqi doonaa oo kuwii dhintayna qudhunla'aan baa la sara kicin doonaa, waana layna beddeli doonaa. waayo, kan qudhumayaa waa inuu gashado qudhunla'aanta, oo kan dhimanayaa

waa inuu gashado dhimashola'aanta. markii kan qudhumayaa uu gashado qudhunla'aanta, oo kan dhimanayaa uu gashado dhimashola'aanta, markaas hadalka qorani wuu noqon doonaa ee ah, dhimashadii waxaa liqday libtii. dhimashoy, meeday libtaadii? dhimashoy, meeday micidaadii? micida dhimashadu waa dembiga, oo xoogga dembiguna waa sharciga. laakiin ilaah baa mahad leh kan libta inagu siiya rabbigeenna ciise masiix. sidaa daraadeed, walaalahaygii aan jeclahayow, noqda kuwa adag, oo aan dhaqaayaqayn, oo had iyo goorba shuqulka rabbiga si aad ah u sameeya, idinkoo og hawshiinnu inayan khasaare ahayn xagga rabbiga.

16

haddaba sidaan u amray kiniisadihii galatiya, inay wax u ururshaan quduusiinta, idinkuna sidaas oo kale yeela. maalinta ugu horraya ee toddobaadka midkiin kastaa meel wax ha dhigo oo ha hayo wixii lagu barwaaqeeeyey, si markaan imaado aan waxba loo ururin. oo markaan imaado, kuwaad u bogteen ayaan warqado u dhiibi doonaa, oo waxaan u diri doonaa inay hadiyaddiinna yerusalaalem geeyaan. oo hadday la noqoto inaan aniguna tago, way i raaci doonaan. markaan makedoniya soo maro dabadeed ayaan idiin iman doonaa, waayo, makedoniya waan soo marayaa. mindhaa cabbaar baan idinla joogi doonaa, xataa xilliga qabowga oo dhan, si aad iigu ambabbixisaan meel alla meeshaan tegi doono. waayo, dooni maayo inaan hadda idin arko markaan sii socdo, maxaa yeelay, waxaan rajaynayaa inaan cabbaar idinla joogo, haddii rabbigu idmo. laakiin waxaan sii joogayaa efesos ilaa maalinta bentekoste. waayo, waxaa la ii furay albaab weyn oo shuqul ah, cadaawayaal badanina way jiraan. timoteyos hadduu yimaado, dhawra, oo cabsila'aan ha idinkula joogo, waayo, wuxuu ka shaqeeyaa shuqulka rabbiga sidayda oo kale. haddaba ninna yuusan fududaysan isaga. laakiin nabad ku soo ambabbixiya, ha ii yimaadee, waayo, waxaan filanayaa inuu walaalaha soo raaco. xagga walaalka abolloos aad baan u baryay isaga inuu walaalaha sii raaco oo idiin yimaado, laakiin raalli kama uu ahayn inuu haatan yimaado, laakiin wuu iman doonaa markuu nefis helo. soo jeeda, iimaanka ka adkaada, rag ahaada, xoogooba. wax kastoo aad samaysaanba, jacayl ku sameeya. walaalayaalow, waad garanaysaan kuwa guriga istefanas jooga inay yihiin midhaha ugu horreeyey ee akhaya iyo inay isu bixiyeen inay quduusiinta u adeegaan. waxaan idinka baryayaa inaad ka dambaysaan kuwaas oo kale iyo mid kasta oo la shaqeeyaa oo hawshooda. waxaan ku faraxsanahay imaatinka istefanas iyo fortunatos iyo akhaykos, maxaa yeelay, wixii xaggiinna ka dhinnaa iyagaa dhammaystiray. waayo, ruuxayga iyo kiinnaba iyagaa nasiyey. taa aawadeed aqoonsada kuwaas oo kale. kiniisadaha aasiya way idin soo salaamayaan. akula iyo bariskillana aad bay idiin soo salaamayaan xagga rabbiga, iyaga iyo kiniisadda gurigooda ku taalba. walaalaha oo dhammu way idin soo salaamayaan. isku salaama dhunkasho quduus ah. anigoo bawlos ah ayaan salaantan gacantayda ku qorayaa. qof uun hadduusan rabbiga jeclayn, ha inkaarnaado. rab-

bigeennu waa imanayaa. nimcada rabbi ciise masiix
ha idinla jirto. dhammaantiin jacaylkaygu ha idinla
jiro xagga ciise masiix. aamiin.

bawlos oo rasuulkii ciise masiix ku ah doonista ilaah, iyo walaalkheen timoteyos waxaannu warqaddan u qoraynaa kiniisadda ilaah oo korintos ku taal iyo kulli quduusiinta akhaya oo dhan jooga. nimco ha idinla jirto iyo nabad ka timaada ilaaha aabbeheenna ah iyo rabbi ciise masiix. waxaa barako leh ilaaha ah aabbaha rabbigeenna ciise masiix, oo ah aabbaha naxariista leh iyo ilaaha gargaarka oo dhan, kan naga gargaara dhibtayada oo dhan inaannu kuwa dhib kasta ku jira ugu gargaari karno gargaarka ilaah nagu gargaaray. waayo, sida xanuunsigii masiixu uu noogu badan yahay, sidaas oo kalena gargaarkayagu xagga masiix wuu noogu badan yahay. haddii lana dhibo waa gargaarkiinna iyo badbaadintiinna aawadood; haddii lana gargaarona waa gargaarkiinna aawadiis kaasoo yeesha dulqaadashada aannu ku dulqaadanno isku xanuunsiga aannu annaguna ku xanuunsanno. oo rajadayaada aannu idiin qabnaa waa hubaal, anna-goo garanayna inaad tihiiin kuwo xanuunsiga qayb ku leh, sidaas oo kalena waxaad tihiiin kuwo gargaarka qayb ku leh. walaalayaalow, dooni mayno inaad ka garaad la'aataan waxa ku saabsan dhibtayada ee xagga aasiya nagaga dhacday, in hoos aad lanooogu celiyey si xooggayaga dhaafsiisan, sidaas aawadeed ayaannu xataa nolosha uga quusannay. laakiin annaga qudhayadu waxaannu naftayada ku haysannay xukunka dhimashada, inaannan naftayada isku hallayn, laakiin inaannu ilaah isku hallayno kan sara kiciya kuwii dhintay. isagaa naga samatabbixiyey dhimasho saas u weyn, wuuna na samatabbixin doonaa, kan aannu rajaynayno inuu weliba na samatabbixin doono; idinkoo nagu wada kaalmaynaya baryadaad noo baridaan, in barakada lana siiyey kuwa badan daraaddood, dad badan ay ku mahadnaqaan aawadaya. waxaannu ku faanaynaa, qalbigayaguna marag furayaa, inaannu dunida ugu soconnay quduusnimo iyo daacadnimo xagga ilaah, ee uguma aan socon xigmadda jidhka laakiinse nimcada ilaah, oo khusuusan xaggiinna. wax kale idiin soo qori mayno waxaad akhridaan oo aad garanaysaan mooyaane, oo waanan rajaynayaa inaad sii garan doontaan ilaa dhamaadka. sidaas si ahaan noogu garateen inaannu faankiinna nahay, sidaas oo kale idinkuna kayagaad tihiiin maalinta rabbigeenna ciise. hubaalkaas daraaddiis ayaan doonayay inaan horta idiin imaado inaad barako labaad haysataan; iyo inaan idiin sii maro ilaa makedoniya, oo haddana aan makedoniya ka imaado oo aan idinku soo noqdo, idinkuna inaad xagga yahuudiya ii ambabbixiisaan. haddaba markaan waxaas doonayay miyaan rogrogay? ama waxaan goosto miyaan u goostaa sida uu ninka jidhka raacaa u goosto, inay xaggayga noqoto, haah, haah, iyo maya, maya? laakiin sida uu ilaah aamin u yahay, hadalkayagu xaggiinna ma aha, haah, iyo maya. waayo, wiilka ilaah oo ah ciise masiix, ee aannu aniga iyo silwanos iyo timoteyos dhexdiinna kaga wacdinnaay, ma ahayn haah iyo maya, laakiin xaggiisa waa haah. waayo, in kastoo ay badan yihiin ballamadii ilaah, waxaa isaga xaggiisa ku jira, haahda, oo weliba xaggiisa waxaa ku jira, aamiinta, in xaggeenna ilaah laga ammaano. laakiin kan ina wada

xoogeeya xagga masiixaa oo ina subkay waa ilaah, kan haddana ina shaabadeeyey oo carbuunta ruuxa inagu siiyey qalbigeenna. laakiin ilaah baan markhaati ugu yeedhayaa xagga naftayda, waxaan korintos u iman waayay inaan idiin tudho. ma aha inaannu sayid u ahaanno rumaysadkiinna, laakiin waxaannu nahay kuwa idinla wada shaqeeya farxaddiinna aawadeed, waayo, rumaysad ayaad ku taagan tihiiin.

2

laakiin waxaan aniga qudhaydu goostay inaanan haddana caloolxumo idiinla imanin. waayo, haddaan idiin calool xumeeyo, waa kee kan iga farxinayaa kii aan calool xumeeyey mahee? waxakan ayaan u qoray inaanan markaan imaado ka calool xumaan kuwa aan ku farxi lahaa, anigoo idinku aaminsan dhammaantiin inay farxaddaydu tahay farxadda kulligiin. waayo, dhib badan iyo silica qalbiga ayaan idinku soo qoray anigoo aad u ilmaynaa, oo ma aha inaad calool xumaataan, laakiin inaad garataan jacaylka aad u sii badan ee aan idiin qabo. laakiin mid uuni hadduu qof calool xumeeyey, aniga ima uu calool xumayn, laakiin dhammaantiin buu si ahaan idiin calool xumeeyey; dooni maayo inaan idiin culaysiyo. taasiirtan kuwa badani ay saareen way ku filan tahay kaasoo kale. laakiinse waa inaad isaga cafidaan oo u gargaartaan inaanay sina caloolxumo aad u badani liqin kaasoo kale. sidaa daraaddeed waxaan idinka baryayaa inaad jacaylkiinna u caddaysaan isaga. waayo, taa aawadeed ayaan u qoray inaan idiin imtixaamo inaad wax walba ku dhega nugushihiin iyo in kale. kii aad wax ka cafidaan, aniguna waan ka cafiyaa: waxaan anigu ka cafiyeyna, haddaan wax ka cafiyey, waxaan uga cafiyey aawadiin masiix hortiisa, inaan shayddaan inaga faa'iidsaysan, waayo, innagu ma nihiin kuwo jaahil ka ah xeeladdiisa. markaan taroo'as imid inaan injiilka masiix kaga wacdiyo, ee uu rabbigu irid iga furay, ruuxaygu ma nasan, waayo, ma aan helin walaalkay tiitos, laakiin iyagaan nabadgeelyeeyey oo makedoniyaan u kacay. ilaah baa mahad leh kan had iyo goorba libta inagu siiya masiix, oo meel walba udgoonka aqoontiisa gaadhsiiya, ee innaga inaga gaadhsiiya. waayo, waxaynu ilaah u nahay udgoonka masiix xagga kuwa badbaadaya iyo kuwa lumayaba; kuwa dambe udgoonka xagga dhimasho ilaa dhimasho, kuwa kalena udgoonka xagga nolol ilaa nolol. oo yaa ku filan waxyaalahan? waayo, innagu la mid ma nihiin kuwa badan ee ereyga ilaah ka baayacmushtara, laakiin sida kuwa daacadda ah iyo kuwa ilaah ayaynu masiix ugu hadallaa ilaah hortiisa.

3

miyaannu bilaabaynaa inaannu haddana isammaanno? ama miyaannu u baahan nahay warqado ammaan ah in laydiin diro ama in laydiinka soo diro sida qaar kale? idinku waxaad tihiiin warqaddayada ee qalbigayaga ku qoran, tan ay dadka oo dhammu garanaynaa oo akhriyaa, idinkoo muuqanaya inaad tihiiin warqadda masiixaa ee ah taannu ka adeegnay, ee aan khad lagu qorin, laakiinse lagu qoray ruuxa

ilaaha nool, oo aan lagu qorin looxyo dhagax ah dushood laakiin lagu qoray looxyo qalbiyo jiidh ah dushood. hubaalkan oo kale ayaannu masiix ku leenahay xaggii ilaah; ma aha inaannu isku filan nahay inaannu wax ka tashanno xagga qudhayada, laakiin iskufillaantayadu waa xagga ilaah, kan haddana naga dhigay kuwa ku filan inaannu ka adeegno axdiga cusub, ma aha xagga qorniinka, laakiin xagga ruuxa, waayo, qorniinku wax buu dilaa, laakiin ruuxu wax buu nooleeyaa. laakiin adeegidda dhimashada keentaa ee qorniin lagu xardhay dhagaxyo, hadday ammaan la ahaatay, si aan reer binu israa'iil u karin inay muuse wejigiisa aad u eegaan ammaanta wejigiisa aawadeed ee ah tan idlaanaysa, sidaanay u ahayn adeegidda ruuxa inay la ahaan doonto ammaan? waayo, hadday adeegidda xukunka keentaa ammaan ahayd, adeegidda xaqnimada keentaa aad bay uga ammaan badan tahay. waayo, wixii ammaan lahaan jiray, ammaan kama lahayn wixii kan ku saabsan, ammaanta ka sarraysa aawadeed. waayo, haddii waxa idlaanayaa ammaan lahaan jiray, intee ka badan baa waxa hadhaa ammaan leeyahay. haddaba rajo caynkaas ah oo aannu leennahay aawadeed bayaan ayaannu u hadalnaa. ma nihiin sida muuse, kan indho shareertay inaan reer binu israa'iil aad u eegin dhammaadka tan idlaanaysay. laakiin fikirraddoodii way adkaadeen. waayo, tan iyo maalintaas markii axdiga hore la akhriyo, indho shareerkaas ayaa hadha isagoo aan laga saarin, kan xagga masiix ka idlaaday. laakiin tan iyo maalintaas mar alla markii muuse wax laga akhriyo dabool ayaa qalbigooda saaran. laakiin mar alla markii loo soo leexo rabbiga daboolka waa laga qaadaa. rabbigu waa ruuxa, oo meeshi ruuxa rabbigu joogana, waxaa jira xorriyad. laakiin dhammaanteen innagoo aan indho shareernayn, ammaanta rabbiga ayaynu arkaynaa sidii oo muraayad lagu arko, oo isu-ekaanta ayaa laynnoo roogayaa, ammaan ilaa ammaan, sida tan xagga rabbiga ruuxa ah ka timaada.

4

sidaas daraaddeed sida lanoogu naxariistay, annagoo haysanna adeegiddan, qalbi jabi mayno; laakiin waxaannu diidnay waxyaalihii qarsoona oo ceebta ahaa, innagoo aan sirta ku soconaynin ama aan ereyga ilaah qalloocinaynin, laakiin muujinta runta ayaannu niyada dadka oo dhan isugu bognaa ilaah hortiisa. laakiin injiilkayagu hadduu dabooolan yahay, wuxuu ka daboolan yahay kuwa lumaya. ilaaha wakhtigani wuu ka indho tiray maanka kuwa aan rumaysanaynin, inaan iftiinka injiilka ee ammaanta masiix, kan ah u-ekaanta ilaah, uu ifin iyaga. waayo, annaga qudhayadu idinkuma wacdinnno wax nagu saabsan, laakiin waxaannu idinku wacdinnnaa wax ku saabsan ciise masiix oo rabbiga ah, iyo annagoo ah addoommadiinna ciise aawadiis. waayo, waa ilaah kan yidhi, iftiin ha ka ifo gudcur, kan qalbiyadeenna uga ifay inuu iftiinka aqoonta ammaanta ilaah inaga siiyo ciise masiix wejigiisa. laakiin khasnaddan ayaannu ku haysannaa weelal dhoobo ah in xoogga weynaantiisa ay ka ahaato xaggii ilaah ee aanay xag-gayaga ka ahaan. wax walba waa lanagu dhibay,

laakiin lanama cidhiidhiyin, waannu qalbi walaac-nay, laakiin ma aannu quusan, waa lana silciyey, laakiin lanama dayrin, hoos baa lanoo tuuray, laakiin lanama baabbi'in. mar walba jidhkaannu ku sid-naa dhimashada ciise in haddana nolosha ciise ay jidhkayaga ka muuqato. waayo, annagoo nool waxaa weligayo lanoo bixiyaa dhimasho ciise aawadiis, in haddana nolosha ciise ka muuqato jidhkayaga dhi-manaya. sidaa daraaddeed annaga dhimashadu way naga dhex shaqaysaa, laakiin noloshu idinkay idinka dhex shaqaysaa. waxaannu leennahay isku ruuxa ee rumaysadka, sida qoran, waan rumaystay, taas aawadeed ayaan u hadlay; annaguna waan rumaysan-naa, taas aawadeedna waannu u hadallaa. waannu garanaynaa in kan sara kiciyey rabbi ciise uu inala sara kicin doono ciise, oo hortiiisu in wada keeni doonaa idinka iyo annagaba. waayo, wax waliba waa aawadiin, in nimcada kuwa badan ku badanay ay ma-had u badiso xagga ammaanta ilaah. sidaa daraad-deed qalbi jabi mayno, laakiin in kastoo ninkayaga dibadda ahu uu kharribmayo, weliba kayaga gudaha ahu maalin kastuu cusboonaanayaa. waayo, dhib-tayada fudud ee wakhtiga yar ah ayaa aad iyo aad noogu sii yeesha culayska ammaanta ee weligiis ah. ma fiirsanno waxyaalaha la arko, laakiin waxyaalaha aan la arkin, waayo, waxyaalaha la arko in dhawr ah ayay sii joogaan, laakiin waxyaalaha aan la arkin weligood bay sii joogaan.

5

waayo, waxaynu og nahay, haddii gurigeenna dhulka ee taambuug ahu uu dumo, inaynu ilaah xaggiisa ku leennahay dhismo, mana aha guri gacmo lagu sameeyey, waase mid jannooyinka weligii ku jira. kan baynu ku dhex taahnaa innagoo u xiisoonaayna in-aynu huwanno rugteenna xagga jannada ah. had-dii aynu huwan nahay laynama heli doono inna-goo qaawan. haddaba kuweenna taambuuggan ku jiraa waynu taahnaa, innagoo layna culaysiyey, ma aha inaynu doonayno in layna qaawiyo, laakiin in layna huwiyo, si ay noloshu u liqdo waxa dhimanaya. maxaa yeelay, kan waxakan inoo sameeyey waa ilaah, kan carbuunta ruuxa ina siiyey. haddaba mar walba waynu kalsoon nahay innagoo og in intaynu jidhka ku jirno aynu rabbiga ka maqan nahay, waayo, wax-aynu ku soconnaa rumaysadka ee ma aha aragga. waynu kalsoon nahay, oo waxaynu ka jecel nahay inaynu jidhka ka maqnaanno oo aynu rabbiga la joogno. sidaa daraaddeed haddaynu joogno iyo had-daynu maqnaannoba aad baynu u doonaynaa inaynu isaga ka farxinno. waayo, dhammaanteen waa in layna wada muujiyo kursiga xukumaad ee masiix hortiisa, in qof kastaa helo siday ahaayeen waxyaal-ihii uu jidhka ku falay, ha ahaadeen wanaag ama share. sidaa daraaddeed annagoo garanayna cabsida rabbiga, ayaannu dadka aaminsiinnaa; laakiin ilaah waannu u muuqannaa, waana rajaynaynaa inaannu qalbiyadiinnana u muuqanno. annagu haddana isu kiin ammaani mayno, laakiin waxaannu idin siinay-naa waxaad aawadayo ku faantaan, inaad lahaataan waxaad ugu jawaabtaan kuwa wejiga ku faana ee aan qalbiga ku faanin. maxaa yeelay, haddii aannu waalan

nahay waa ilaah aawadiis, haddii aannu miyir qabnona waa aawadiin. waayo, jacaylka masiix ayaa na qasba, annagoo tan xisaabna inuu mid dhammaan u dhintay, sidaa daraaddeed ayay dhammaan dhinteen. isagu wuxuu u dhintay dhammaan in kuwa nooli aanay u sii noolaan nafsaddooda laakiin ay u sii noolaadaan kan aawadood u dhintay oo u sara kacay. taa aawadeed tan iyo haddeer ninna jidhka ku garan mayno, in kastoo aannu masiix jidhka ku garan jirnay, haddase isaga sidaas u sii garan mayno. sidaas daraaddeed haddii qof masiix ku jiro waa abuur cusub, oo waxyaalihii hore way idlaadeen, bal eega, wax waliba way cusboonaadeene. laakiin wax waliba waa xagga ilaah kan inagula heshiiyey masiix, oo na siiyey adeegidda heshiisnimada, taas waxa weeye, ilaah duniduu masiix kula heshiiyey, isagoo aan dembiyadooda ku xisaabaynin, oo noo dhiibay hadalka heshiisnimada. sidaas daraaddeed ergo ayaannu u nahay masiix aawadiis, sidii ilaah oo idinka baryaya xaggayaga, masiix aawadiis waxaannu idinku baraynaa, ilaah la heshiia. wuxuu isaga oo aan dembi aqoonin ka dhigay inuu dembi noqdo aawadeen, inaynu noqonno xaqnimada ilaah ee ku jirta isaga.

6

annagoo la shaqaynayna ilaah waxaannu idinka baryaynaa inaydnaan micnela'aan u qaadan nimcadii ilaah, waayo, wuxuu leeyahay, wakhti la aqbalay ayaan ku dhegaystay, oo maalintii badbaadintana ayaan ku caawiyey. bal eeg, hadda waa wakhtigii la aqbalay; bal eeg, hadda waa maalintii badbaadinta. annagu ninna wax uu ku turunturoodo uma dhigno, si aan adeegiddayada waxba looga sheegin. laakiin sida midiidniyada ilaah ayaannu wax walba isugu caddaynaynaa dulqaadasho badan, annagoo ku dhex jirna dhibaatooyin, iyo baahi, iyo cidhiidhiyo, iyo karbaashyo, iyo xabsiyo, iyo rabshooyin, iyo hawlo, iyo soo jeedid, iyo soomid, annagoo isku caddaynayna daahirnimo, iyo aqoon, iyo samir, iyo roonaan, iyo ruuxa quduuskaa, iyo jacayl aan labawejii lahayn, iyo hadalka runtaa, iyo xoogga ilaah, iyo hubka xaqnimada ee midigta iyo bidxadda, haddii lana maamuuso iyo haddii lana maamuus jebiyoba, haddii war xun lanaga sheego, iyo haddii war wanaagsan lanaga sheegoba, sida annagoo ah khaa'inno laakiin kuwa runta ah; sida kuwo aan la garanaynin laakiin la yaqaan, sida kuwo dhimanaya, laakiin bal eeg, waannu nool nahaye, sida kuwo la edbiyo, laakiin aan dhimasho la gaadhsiiin, sida kuwo la calool xumeeyey, laakiin weli had iyo goorba farxa, sida masakiin, laakiin dad badan hodansiiba, sida kuwo aan waxba haysanin laakiin wax walba leh. afkayagu waa idiin furan yahay, idinka dadka korintosow, qalbigayaguna si weyn buu idiinku furan yahay. annagu idinma aanan cidhiidhiyayn, laakiin waxaa idin cidhiidhiyey jacaylkiinna oo qudha. haddaba idinkuna sidaas oo kale abaalgud ahaan u qalbi furnaada. waxaan idiinla hadlayaa sida carruurtayda oo kale. ha noqonina kuwo ku xidhan kuwa aan rumaysanaynin, waayo, sidee bay xaqnimada iyo dembigu isku weheliyaan, ama sidee bay iftiinka iyo gudcurku isku dhex galaan? oo sidee bay masiix iyo ina belaayo isku mid u yihiin?

ama maxaa ka dhexeeya mid rumaysta iyo mid aan rumaysanaynin? macbudka ilaah sidee buu ula mid yahay sanamyada? waayo, innagu waxaynu nahay macbudka ilaaha nool, siduu ilaah yidhi, iyaga waan dhex joogi doonaa, waanan dhex socon doonaa, ilaahoodaan ahaan doonaa, oo iyaguna dadkaygay ahaan doonaan. sidaa daraaddeed, ka soo baxa dhexdooda oo ka soocma, ayuu rabbigu leeyahay, oo ha taabanina wax aan daahir ahayn, waanan idin aqbal doonaa. waxaan idiin ahaan doonaa aabbe, oo idinkuna waxaad ii ahaan doontaan wiilal iyo gabdho, ayuu rabbiga qaadirka ahu leeyahay.

7

haddaba, gacaliyayaalow, innagoo ballamadan haysanna, aan iska safayno nijaas kasta oo jidhka iyo ruuxa ku jirta, innagoo quduusnimada kaamilayna oo ilaah ka cabsanayna. qalbiyadiinna noo fura. ninna ma aannu xumayn, ninna ma aannu hallayn, ninna wixiisa ma aannu damcin. u odhan maayo inaan idin xukumo, waayo, markii hore ayaan idhi, qalbiyadayada ayaad ku jirtaan inaynu wada dhimanno oo aynu wada noolaanno. iimaan weyn ayaan idinku qabaa, oo aad baan idiinku faanaa. dhiirraanaan baa iga buuxda, oo mar kastoo aan dhibaataysan nahayna farxad ayaa aad iiga badata. waayo, markaannu makedoniya nimid jidhkayagu ma nasan, laakiin wax kasta waannu ku dhibtoonnay. xagga dibadda waxaa jiray dagaallo, xagga gudahana waxaa jirtay cabsi. laakiin ilaaha dhiirrigeliya kuwa is-hoosaysiia ayaa nagu dhiirrigeliyey imaatinka tiitos; mana aha imaatinkiisa oo keliya, laakiin wuxuu nagu dhiirrigeliyey dhiirrigeliskii aad isaga dhiirrigeliseen. wuxuu noo sii sheegay xiisaha iyo caloolxumaanta iyo dadaalka aad ii qabtaan, si aan weliba aad ugu sii farxay. waayo, in kastoo aan warqaddaydii idinku calool xumeeyey, kama qoomameeyo, in kastoo aan markii hore ka qoomameeyey, waayo, waxaan gartay warqaddaas inay idin calool xumaysay, saacadna ha ahaatee. haddana waan ku farxayaa, mana aha inaad si kale u calool xumaateen, laakiin inaad u calool xumaateen toobadkeenidda, waayo, waad u calool xumaateen sida ilaah doonayay, inaanad waxba xaggayaga ku khasaarin. maxaa yeelay, caloolxumaanta ah sida ilaah doonayay waxay keentaa toobadda xagga badbaadada ee aan laga qoomamayn, laakiin caloolxumaanta dunidu waxay keentaa dhimasho. bal ogaada, waxakan aad ka calool xumaateen sida ilaah doonayay wuxuu dhexdiinna ka soo saaray dadaal, iyo iscaddayn, iyo cadho, iyo cabsi, iyo xiiso, iyo qiir, iyo ciqaabid waaweyn. wax walba waad isku caddayseen inaad xaalka ku eedla'dihiin. haddaba in kastoo aan idiin soo qoray, uma aan qorin kan wax xumeeyey aawadiis, ama kan la xumeeyey aawadiis, laakiin in dadaalka aad noo qabtaan laydinka muujiyo ilaah hortii. sidaa aawadeed waa lana dhiirrigeliyey. dhiirrigeliskii aad na dhiirrigeliseen farxad ka sii badan ayaannu ku faraxnay, farxadda tiitos aawadeed, waayo, dhammaantiin ruuxiisaad nasiseen. waayo, haddii aan xaggiisa wax uun idinku faaniyey, ma aan ceeboobin, laakiin wax walba run

ahaan ayaannu idinkula hadalnay, sidaas oo kale ayaa faankayagii aan tiitos u sheegay run u noqday. jacaylkiisuna wuu ku sii badan yahay xaggiinna, maxaa yeelay, wuxuu xusuustaa dhammaantiin addeeciddiinna iyo sidaad idinkoo cabsanaya oo gariiraya u dhowayseen. waan ku faraxsanahay inaan wax walba kalsooni weyn idiinku qabo.

8

haddaba, walaalayaalow, waxaannu idin ogeysiinaynaa nimcada ilaah oo la siiyey kiniisadaha makedoniya, si, markii dhib lagu tijaabiyey, farxaddooda badan iyo miskiinnimadooda weyn ay ugu badnaadeen hodantanimada deeqsinimadooda. waayo, waxaan u marag furayaa inay tabartooda ku siiyeen, oo weliba si dhaafsiisan tabartooda, siday u doonayeen, iyagoo aad nooga baryaya inaanu ka gudoonno hadiyadda qaybta ku leh adeegidda xagga quduusiinta, oo mana aha sidaan rajaynay, laakiin hortii way isa siiyeen rabbiga iyo annagaba sidii ilaah doonayay. sidaas daraaddeed tiitos waannu ka barinay, in siduu hortii u bilaabay, sidaas oo kale uu idiinku dhammeeyo nimcadatan. laakiin sidaad wax kasta badnaa uga haysaan xagga rumaysadka, iyo hadalka, iyo aqoonta, iyo dadaalka oo dhan, iyo jacaylka aad noo qabtaan, waa inaad nimcadanna badnaan uga haysaan. u hadli maayo amar ahaan, laakiin inaan dadaalka kuwa kale ku caddeeyo lillaahinimada jacaylkiinna. waad garanaysaan nimcada rabbigaenna ciise masiix in isagoo hodan ah uu aawadiin miskiin u noqday, inaad miskiinnimadiisa hodan ku noqotaan. oo sidan ayaan idinkula talinayaa, waayo, tanu way idiin dhaantaa idinkoo ah kuwii sannaddii hore ugu hor bilaabay inay sameeyaan, mana aha inaad samaysaan oo keliya, laakiin waanad doonaysaan. laakiin hadda shaqaddii dhammeeya, in sidaad diyaar u ahaydeen, aad haddana ugu dhammaysaan waxaad awooddaan. waayo, haddii diyaar la yahay, sida loo haysto ayaa loo aqbalaa ee ma aha sidaan loo haysan. waayo, tan u odhan maayo in kuwa kale la daayo oo idinka laydin dhibo, laakiin sida ay sinnaantu tahay, wax ka siiya waxa badan ee aad wakhtigan la joogo haysataan, waayo, way baahan yihiin, inay waxooda badan wax idinka siiyaan markaad baahataan, si ay sinnaani u dhacdo, sida qoran, kii wax badan soo gurtay, waxba uma hadhin, kii wax yar soo gurtayna, waxba kama dhinmin. laakiin ilaah baa mahad leh kan qalbiga tiitos geliyey dadaalka aan idiin qabno oo kale. waayo, wuu aqbalay baryadayadii, laakiin isaga qudhiisu aad buu u doonayaa inuu idiin yimaado, maxaa yeelay, wuu idiin xiisoonayaa. waxaannu isaga la dirnay walaalka ammaantiisa xagga injiilku kiniisadaha oo dhan wada gaadhay. sidaas oo keliyana ma aha, laakiin isagu waa kii ay kiniisaduhu ka dhigeen inuu nala socdaalo hadiyaddan aawadeed tan aannu uga adeegno rabbiga ammaantiisa aawadeed iyo in la arko diyaarnimadayada. waxaannu iska jiraynaa inaan qofna nagu masabidin deeqsinimadan aannu ka adeegno, waayo, waxaannu ka tashannaa waxyaalaha wanaagsan, mana aha rabbiga hortiisa oo keliya, laakiin dadka hortiisana. waxaannu iyaga la dirnay walaalkeen kan aannu marar badan cad-

daynay inuu waxyaalo badan ku dadaalo, haddeerna weliba wuu ka sii dadaal badan yahay hubaasha weyn ee uu xaggiinna ku qabo aawadeed. tiitos waxaa weeyaan wehelkayga iyo ila-shaqeeyahayga xaggiinna; walaaleheenna waa kuwa kiniisaduhu idiin soo direen, waana yihiin ammaanta masiix. sidaa daraaddeed kiniisadaha hortooda iyaga caddaan ugu tusa jacaylkiinna iyo faanka aannu idiin qabno.

9

looma baahna inaan idiin soo qoro wax ku saabsan caawimaadda xagga quduusiinta, waayo, waan garanayaa diyaarnimadiinna aan kuwa makedoniya idinku faaniyey, in dadka akhaya sannaddii hore ay diyaar ahaayeen, oo jacaylkiinna kulaylkiisuna badiidood buu sii kiciyey. laakiin waxaan u dirayaa walaalaha si aan faanka aannu idinku faaninnay micnalaan loogaga dhigin xaalkan, inaad diyaar u ahaataan sidaan idhi, waaba intaasoo aannu faankan ku ceebownaaye, annagoo keliyana ma aha, laakiin idinkuna waad ku ceeboobaysaan, haddii kuwo reer makedoniya ahi ay i soo raacaan oo ay idin arkaan idinkoo aan diyaar ahayn. taas aawadeed waxaan u maleeyey inay dhaanto inaan walaalaha ka baryo inay hortay idiin yimaadaan, inay hore diyaar uga sii dhigaan deeqda aad ballanqaaddeen, inay taasi diyaar u ahaato deeq ahaan, mana aha qasab ahaan. laakiin tan ogaada, kii wax yar beeraa, wax yar buu goostaa, kii wax badan beeraana, wax badan buu goostaa. qof kastaa wax ha u bixiyo siduu qalbiga ka goostay, oo yaanu ku bixin calooolxumo ama qasab, waayo, ilaah wuxuu jecl yahay kan farxad wax ku bixiya. ilaah wuxuu karaa inuu nimco oo dhan idiin badiyo inaad mar walba wax kasta oo idinku filan haysataan inaad shuqul kasta oo wanaagsan ku badisaan; sida qoran, isagu wuu kala firdhiyey, masaakiintana wax buu siiyey, xaqnimadiisuna way sii jirtaa weligeedba. kii beerreyga siiya abuur uu aburoo iyo kibis uu cuno, wuu siin doonaa wuuna badin doonaa abuurkiinna aad abuuraysaan, wuuna kordhin doonaa midhaha xaqnimadiinna. wax kasta idinka waa laydinku hodansiin doonaa xagga deeqsinimada inaga dhex shaqaysa oo dhan ee aawadeed ilaah loogu mahadnaqo. waayo, samaynta shuqulkani ma dhammaystirto waxa dhiman ee ay quduusiintu u baahan yihiin oo qudha, laakiin waxaa kale oo ay kordhisaa in ilaah aad loogu mahadnaqo. caddaynta adeegiddan aawadeed, waxaa ilaah loo ammaanaa addeeciddiinna markaad qirataan injiilka masiix, iyo deeqsinimada markaad la wadaagtaan iyaga iyo dadka kale oo dhan. way idiin duceeyaan, wayna idiin xiisoodaan nimcada aad u badan ee ilaah ee idinku jirta aawadeed. ilaah baa mahad leh hadiyaddiisa aan la sheegi karin aawadeed.

10

aniga qudhayda oo bawlos ah waxaan idinku baryayaa qabownimada iyo raxmadda masiixa, anigoo is-hoosaysiia markaan dhexdiinna joogo, laakiin xaggiinna geesi ku ah markaan idinka

maqnahay. laakiin waxaan idinka baryayaa inaan anigu markaan joogo geesi ku ahaan habaashaas aan u malaynayno inaan geesi ku ahaado xagga baya nagu tirinaya inaanu sida jidhka ku soconno. maxaa yeelay, in kastoo aanu jidhka ku soconno, sida jidhka uma dagaallanno, waayo, hubka dagaalkayagu ma aha xagga jidhka, laakiin xoog bay leeyihiin ilaah hortiisa in qalcado lagu dumiyo. waxaannu baabbi'innaa murannada, iyo wax kasta oo sarreeya oo aqoonta ilaah iska sarraaysiisa, oo fikir kasta maxbuus baannu ka dhignaa, si uu masiiix u adeeco, annagoo u diyaar ah inaanu ka aarsanno caasinimo oo dhan markii ay adeeciddiinnu kaamil noqoto. waxaad eegaysaan waxa idin hor yaal. haddii qof uun isku hubo inuu ka mid yahay kuwa masiix, midkaasi mar kale isaga qudhiisu ha ka fiirsado in, siduu isagu uga mid yahay kuwa masiix, aannu annaguna uga mid nahay. waayo, in kastoo aan si badan ugu faanayo amarkayaga uu rabbigu noo siiyey inaanu idinku dhisno ee aanu noo siin inaanu idinku duminno, weliba layma ceebayn doono. tan waxaan u idhi inaanu in ekaan sidii anigoo warqadahayga idinku cabsiinaya. waayo, waxay yidhaahdaan, warqadihiisu culays iyo xoog bay leeyihiin, laakiin joogidda jidhkiisu way tabardaran tahay, oo hadalkiisana waa la fududaystaa. kaasoo kale ha ogaado in sidaannu xagga hadalka warqadaha ku nahay markaannu maqan nahay, aannu xagga falimaha ku nahay markaannu joogno. waayo, kuma dhacno inaanu isku tirinno ama isu ekaysiinno kuwa is-ammaana. laakiin iyaga qudhooa oo isku qiyaasaya qudhooa oo isu ekaysiinaya qudhooa waa garaadlaawayaal. isu faanin mayno si qiyaas-tayada dhaafsiisan, laakiin sida ay tahay qiyaasta ilaah noo qaybiyey inay qiyaas ahaato, si aannu idiin soo gaadhno. waayo, annaga qudhayadu si dhaafsiisan isugu kala bixin mayno sidii annagoo aan idin soo gaadhin; waayo, xataa idinka ayaannu idiinka nimid injiilka masiix, annagoo aan si dhaafsiisan uga faanayn hawlihii dadka kale, laakiin rajo u leh intuu rumaysadkiinnu korayo inaanu aad iyo aad ugu weynaan doonno dhexdiinna sida soohdintayada ah, si aannu injiilka ugu wacdinno meelaha idinka shisheeya oo aanan ku faanin waxa laga diyaariyey qof kale soohdintiisa. kii faanaa, rabbiga ha ku faano. ma aha ka qudhisa ammaana ka loo bogaa, laakiin waa ka uu rabbigu ammaano.

11

waxaan jecleaan lahaa inaad iigu dulqaadataan doqon-nimadayda yar. laakiin waad ii dulqaadataan. waxaan idinku masayrsanahay masayr xagga ilaah ah, waayo, waxaan idiin guuriyey nin keliya, inaan idiin dhiibo masiix idinkoo ah bikrad daahir ah. laakiin waxaan ka baqayaa in maankiinna laga halleeyo lillaahin-imada iyo daahirnimada xagga masiix, sidii abeesadii xeeladdeedii xaawa ugu khiyaamaystay oo kale. waayo, haddii mid yimaado oo idinku wacdiyo ciise kale oo ah ku aanan ku wacdiyin, ama haddii aad heshaan ruux ka duwan kii aad hesheen, ama injiil ka duwan kii aad aqbasheen, si wanaagsan ayaad ugu dulqaadataan. waxaan u malaynayaa inaanana sina

uga liidan rasuulladaas ugu waaweyn. laakiin in kastoo aanan hadalka ku fiicnayn, aqoonta waan ku fiicanahay, oo taasaannu si kasta idiinku muujiinay dadka oo dhan hortiisa. dembi miyaan falay markaan is-hoosaysiiyey in idinka laydin sarraysiiyo, maxaa yeelay, injiilka ilaah ayaan idinku wacdiyey hadiyad ahaan? kiniisado kale ayaan dhacay, anigoo mushahaaro ka qaadaya, si aan idiinku adeego. markaan idinka joogay oo aan wax u baahnaa, ninna culays kuma aan hayn, waayo, walaalihii markay make-doniya ka yimaadeen waxay ii dhammaystireen waxaan u baahnaa, oo si kastana waan isu celiyey si aanan idiin culaysin, waanan isa sii celin doonaa. sida masiixi rantiisu ay iigu jirto, faankan laygama joojin doono xagga dalalka akhaya. waayo? ma waxay tahay inaan idin jeclayn? ilaah baa garan. laakiin waxaan samaynay, waan sii samayn doonaa, inaan ka gooyo waxay kuwa doonaya inay wax ku faanaan ku faani lahaayeen, in waxay ku faanaan loo garto inay sidayada oo kale yihiin. kuwaas oo kale waa rasuullo been ah iyo shaqeeyayaal khaa'innu ah iyagoo isu ekaysiinaya rasuullada masiix. oo layaabna ma leh, waayo, shaydaanka qudhiisu wuxuu isu ekaysiyyaa malaa'igta iftiinka. haddaba wax weyn ma aha haddii ay mididiinyadiisuna isu ekaysiyyaan mididiinyada xaqnimada, iyagoo dhammaanshahoodu u ahaan doono sida shuqulloodooda. haddana waxaan leeyahay, qofna yaanu doqon ii malayn, laakiin hadaad ii malaysaan, weliba sida doqon ii qaata inaan aniguna in yar faano. waxaan ku hadlayo ugu hadli maayo sida rabbigu doonayo, laakiin si doqon-nimo ah iyo si geesinimadan faanka ah ayaan ugu hadlayaa. siday kuwa badanu jidhka ugu faanaa, ayaan anna ugu faani doonaa. waayo, idinku si farxadle ah ayaad doqonnada ugu dulqaadataan idinkoo caqli leh. idinku waad u dulqaadataan nin had-duu idin addoonsado, hadduu wixiinna cuno, had-duu wax idinka qaato, hadduu isa sarraysiiyo, hadduu wejiga idinka dharbaaxo. waan ka xishoonayaa inaan idhaahdo, waannu tabardaran nahay. laakiin weliba wax kasta oo uu qof geesi ku yahay, aniguna geesi baan ku ahay (sida doqon ayaan u hadlayaa). iyagu ma cibraaniyo baa? anna waan ahay. ma reer binu is-raa'iil baa? anna waan ahay. ma dhashii ibrahim baa? anna waan ahay. iyagu ma masiix bay u adeegaan? si ka sii badan ayaan ugu adeegaa. sidii qof waalan ayaan u hadlayaa. waan ka hawlo badnaa, waanan ka xabsi badnaa, karbaashyo tirola'aan ahna waa laygu dhufatay, marar badanna dhimashaan ku dhawaaday. shan goor yuhuuddu waxay i karbaasheen afartan mid la'. saddex goorna ulaa laygu dhufatay, marna waa lay dhagxiyey, saddex goor doonni baa ila jabtay, habeen iyo maalinna waxaan ku jiray badda. marar badan baan safray, xagga webiyadana khatar baan galay, xagga tuugaggana khatar baan galay, xagga dadkaygana khatar baan galay, xagga dadka aan yuhuuddu ahaynna khatar baan galay, xagga magaaladana khatar baan galay, xagga cidladana khatar baan galay, xagga baddana khatar baan galay, walaalo been ah dhexdoodana khatar baan ku galay. waxaanna ku jiray dhib iyo daal, marar badanna hurdola'aan iyo gaajo iyo harraad, marar badanna cuntola'aan iyo qabow iyo arrad. waxyaalahaas dibadda ahna waxaa

ii dheeraad ah waxaa maalin walba i dhiba ee ah kawelwelidda kiniisadaha oo dhan. kumaa itaaldaran oo anna aanan itaal darnayn? kumaa la xumeeyey oo aanan ka guban? hadday tahay inaan faano waxaan ku faanayaa waxyaalaha ku saabsan itaaldarra-dayda. ilaaha ah aabbaha rabbi ciise, kan barakada leh weligiis, wuxuu yaqaan inaanan been sheegaynin. xagga dimishaq taliyihii ka hooseeyey boqorkii aretas ahaa ayaa gaadh ka qabtay magaalada reer dimishaq si uu ii qabto. markaas anigoo dambii ku jira ayaa daaqaad xagga derbiga hoos laygaga dejiyey oo aan gacmihiisii ka baxsaday.

12

waa inaan faano in kastoo aanay waxtar lahayn, laakiin waxaan gaadhi doonaa riyooyn iyo waxa rabbigu muujiyo. waxaan garanayaa nin masiix ku jira oo afar iyo toban sannadood ka hor kor loo qaaday ilaa samada saddexaad. inuu jidhka ku jiray iyo inaanu jidhka ku jirin garan maayo, ilaah baase garan. oo waxaan garanayaa ninkaas, laakiin inuu jidhka ku jiray iyo inaanu jidhka ku jirin garan maayo, ilaah baase garan. isaga kor baa loogu qaaday firdooska, oo wuxuu maqlay erayo aan lagu hadlin oo aan nin loo idmin inuu ku hadlo. kaasoo kale xaggiisa waan ku faani doonaa, laakiin xaggayga kuma faani doono, itaaldarradayda mooyaane. waayo, haddaan dooni lahaa inaan faano, doqon ma ahaan doono, waayo, runtaan ku hadli doonaa; laakiin waan iska celiyaa inaanu qofna ii malayn mid ka weyn wuxuu igu arko ama iga maqlo. inaanan isu sarraysiin waxyaalaha lay muujiyey weynaantooda dheer aawadeed, waxaa lay siiyey wax jidhkayga muda oo ah mid shaydaan uu soo diray inuu i kadeedo, si aanan isu sarraysiin. waxaas aawadiis saddex goor ayaan rabbiga ka baryay in waxaasi iga fogaado. oo isagu wuxuu igu yidhi, nimcadaydu way kugu filan tahay; maxaa yeelay, xooggaygu wuu ku dhan yahay itaaldarrada. sidaa aawadeed anigoo faraxsan ayaan ku faanayaa itaaldarrooyinkayga in xoogga masiixu igu soo dego. sidaa aawadeed waxaan ku farxaa itaaldarrooyin iyo hadallo cay ah iyo baahiyo iyo silecyo iyo dhibaatooyin masiix aawadiis, waayo, markaan itaal daranahay, ayaan xoog badnahay. doqon baan noqday; idinkaase igu qasbay. waxay ahayd inaad i ammaantaan, waayo, sinaba ugama aan liidan rasu-ulladii ugu wada waaweynaa, in kastoo aanan waxba ahayn. hubaal rasuul calaamooyinkiis ayaa si dulqaad leh laydiinka dhex sameeyey xagga calaamooyin iyo yaabab iyo shuqullo xoog leh. maxaa idinka dhiman oo aad uga liidataan kiniisadaha kale, anigoo aan idin culaysin mooyaane? xumaantan aawadeed iga raalli ahaada. markan waa markii saddexaad oo aan diyaar u ahay inaan idiin imaado; oo idinma culaysin doono, maxaa yeelay, idinkaan idin doonayaa ee ma doonayo wixiinna; waayo, ma aha inay carruurta waalidkood wax u kaydiso, laakiin waa inuu waalidku carruurta wax u kaydiyo. anna si farxad leh ayaan isu bixin, naftinnaan aan isu bixin. haddii aan aad idiin jeclahay, ma si ka yar baa lay jecel yahay? hase ahaatee, anigu idinma aan culaysin, laakiin khaa'in baan noqday oo sir baan idinku qabtay. miyaan faa'iido ahaan

wax idiinkaga qaatay kuwii aan idiin soo diray midkoodna? tiitos waan waaniyey, walaalkaenna waan la diray isagii. tiitos miyuu faa'iido ahaan wax idiinkaga qaatay? miyaannan isku ruux ku socon? miyaannan isku tallaabooyin ku socon? haatan waxaad u malaynaysaan inaanu iska kiin daafacayno. ilaah hortiiisa waxaannu u hadlaynaa sida kuwo masiix, oo gacaliyayaalow, wax kastaba waxaannu u samaynaa si aad u dhisantaan. waayo, waxaan ka cabsanayaa in, kolkaan imado, aan idinka waayo sidaan doonayo inaad ahaataan, idinna aad iga weydaan sidaad doonaysaan inaan ahaado, waaba intaasoo ay jiraan dirir, iyo masayr, iyo xanaaq, iyo iskala qaybqaybin, iyo cay, iyo xan, iyo qabweynaan, iyo rabshooyin; waaba intaasoo kolkaan mar kale imado uu ilaahay hortiiinna igu hoosaysiiyaa, oo aan u baroordaa kuwo badan oo hadda ka hor dembaabay, oo aan ka toobadkeenin wasakhnimadii iyo sinadii iyo nejsinimadii ay faleen.

13

socodkan aan idiin imanayo waa kaygii saddexaad. laba ama saddex markhaati afkooda ayaa eray walba lagu xaqiiqayn doonaa. markii horean idhi, haddana waan leeyahay; sidaan idinku idhi markii labaad oo aan idinla joogay, ayaan haatanna anoo idinka maqan ku leeyahay kuwii hadda ka hor dembaabay iyo inta kale oo dhanba in haddaan mar kale imado, aanan u tudhayn iyaga, waayo, waxaad doondoonaaysaan wax caddeeya in masiixu iga dhex hadlayo, kan aan xaggiinna ku itaalka yarayn, laakiinse dhexdiinna ku xoogga badan. waayo, isagoo itaaldaran ayaa isku-tallaabta lagu qodbay, laakiin wuxuu ku nool yahay xoogga ilaah. annaguba isaga waannu la itaal yar nahay, laakiin isagaannu xaggiinna kula noolaan doonaa xoogga ilaah. isjirraaba inaad iimaanka ku jirtaan iyo in kale, oo bal istijaabiya. oo miyeyd-naan is-ogayn in ciise masiix idinku jiro haddaydnan ahayn kuwo aan loo bogin? laakiin waxaan rajay-nayaa inaad ogaan doontaan inaanann ahayn kuwo aan loo bogin. hadda waxaannu ilaah ka baryaynaa inaydnan wax shar ah samayn, mana aha inaanu annagu u muuqanno sidii kuwo loo bogay, laakiinse waa inaad idinku samaysaan waxa wanaagsan, in kastoo aannu nahay sidii kuwo aan loo bogin. waayo, annagu ma samayn karno wax runta ka gees ah, laakiinse waxaannu samayn karnaa wax runta la jira. waayo, waannu ku faraxnaa markaanu itaal yar nahay, idinkuna aad itaal weyn tihiin. wax kalena ilaah baannu ka baryayna oo waa kaamilni-madiinna. sababtan aawadeed ayaan waxyaalaahan u qoray intaan maqnaa, si aanan markaan joogo si adag idiinkula macaamiloon sida amarkii rabbigu ii siiyey inaan idinku dhisoo oo aanan idinku dumin. ugu dambaysta, walaalayaalow, waxaan idinku leeyahay, nabadgelyo. qummanaada, dhiirranaada, isku fikir ahaada, nabad ku jooga, oo ilaaha jacaylka iyo nabaddu wuu idinla joogi doonaa. dhunkasho quduus ah midkiinba midka kale ha ku salaamo. quduusiinta oo dhammi way idin soo salaamaynaa. nimcada rabbi ciise masiix iyo jacaylka ilaah iyo wehelnimada ruuxa quduuska ahu kulligiin ha idinla jireen.

waxaa warqaddan qoraya bawlos oo ah rasuul aan xagga dadka ka iman, oo aan dadna ku iman, laakiinse ku yimid ciise masiix iyo ilaaha aabbaha ah oo isaga ka sara kiciyey kuwii dhintay. aniga iyo walaalaha ila jooga oo dhammi waxaannu tan u qoraynaa kiniisadaha galatiya. nimco ha idinla jirto iyo nabad ka timaada ilaaha aabbaha ah iyo rabbigeenna ciise masiix, kan naftiisii u bixiyeey dembiyaadeenna aawadood, si uu inooga bixiyo dunidan la joogo oo sharka leh sida ay tahay doonista kan ilaah iyo aabbe inoo ah. isagaa ammaanta leh weligiis iyo weligiis. aamiin. waxaan la yaabsanahay dhaqsiiyaha aad uga dhaqaayaysaan kii nimcada masiixa idiinku yeedhay, oo aad u leexanaysaan injiil kale, oo aan ahayn mid kale, laakiin waxaa jira kuwo idin dhibaya, oo doonaya inay injiilka masiixa qalloociyaan. laakiinse anaga ha noqoto ama mala'ig samada ka timid ha noqotee, kii idiinku wacdiya injiil aan ahayn kaannu idiinku wacdinnay, ha inkaarnaado. sidii aannu markii hore nidhi, waxaan haatanna leeyahay, haddii nin idiinku wacdiyo injiil kale oo aan ahayn kii aad aqbasheen, ha inkaarnaado. ma waxaan haatan is-oggolaysiinayaa dadka mise ilaah? mise waxaan doondoonayaa inaan dadka ka farxiyo? haddaan weli dadka ka sii farxinayo, ma aanan ahaadeen addoonkii masiixa. walaalayaalow, waxaan idin ogaysiinayaa in injiilka aan idiinku wacdiyey uusan ka iman xagga dadka. waayo, kama aan helin xagga dadka, laymana barin, laakiin waxaa ii muujiyey ciise masiix. waad maqasheen dabiicaddaydii hore xagga diintii yuhuudda, sidii aan kiniisaddii ilaah aad iyo aad ugu silcin jiray oo u kharribi jiray, oo kuwa badan oo asaaggay ah oo aan isku waddan nahay ayaan kaga hor maray diinta yuhuudda, anigoo aad iyo aad ugu adag xeerarkii awowayaashay. laakiin ilaaha uurkii hooyaday iga doortay, oo nimcadiisa iigu yeedhay, markuu ku farxay inuu wiilkiisa iga dhex muujiyo inaan dadka aan yuhuudda ahayn ku wacdiyo isaga warkiisa, isla markaasba lama aan tashan bini aadan. yerusalemma uma aan aadin kuwii hortay rasuullada ahaa, laakiinse waxaan aaday dalka carabta, dabadeedna waxaan ku soo noqday dimishaq. kolkaasaan saddex sannadood dabadeed yerusaleem aaday inaan keeyfas soo barto, oo shan iyo toban maalmood ayaan la joogay isagii. laakiin rasuulladii kale midna kama arag, yacquub oo ah sayidka walaalkiis mooyaane. waxan aan idiin soo qorayo, ilaah hortii, been ka sheegi maayo. markaas dabadeed waxaan imid xagga dalalka suuriya iyo kilikiya, oo weliba laygama weji garanayn kiniisadaha masiixa oo yahuudiya ku yiil. laakiin waxay maqleen oo keliya in la yidhi, kii mar ina silcin jiray, hadda wuxuu wax ku wacdiyayaa iimaankii uu mar kharribi jiray. oo ilaah bay u ammaaneen daraadday.

afar iyo toban sannadood dabadeed ayaan mar kale yerusaleem aaday, barnabasna wuu ila jiray, oo tiitosna waan kaxaystay. sidii la iigu muujiyey ayaan u tegey, oo waxaan iyaga hor dhigay injiilka aan dadka

aan yuhuudda ahayn ku wacdiyo, laakiinse waxaan gooni ahaan u tusay kuwii sharafta lahaa, si aanan u ahaan mid waxtarla'aan iska ordaya ama hore u orday. laakiin xataa tiitos oo ila socday, isagoo gariig ah, laguma qasbin in la gudo walaalaha beenta ah oo qarsoodiga lanoogu soo geliyey daraaddood, kuwa noogu soo galay inay basaasaan xorriyaadeenna aynu ciise masiix ku haysanno, inay na addoonsadaan. in runta injiilku idinla sii jirto, taas daraaddeed ayaan na saacad qudha u hoos gelin iyaga. laakiinse kuwii loo maleeyey inay sharaf leeyihiin (wax kastoo ay ahaayeen, waxba igama gelin; waayo, ilaah dadka wejigiisa uma kala eexo) waxaan leeyahay, kuwii sharafta lahaa waxba iguma ay darin. laakiinse kolkay arkeen in lagu ammaaneeyey injiilka kuwa buuryoqabka ah, xataa sidii butros loogu ammaaneeyey injiilka kuwa gudan, waayo, kii butros kaga dhex shaqeeyey sii uu rasuul ugu ahaado kuwa gudan ayaa anna igaga dhex shaqeeyey sii aan dadka aan yuhuudda ahayn rasuul ugu ahaado, oo kolkay ogaadeen nimcada lay siiyey, yacquub iyo keeyfas iyo yooxanaa, iyagoo loo sharfay sida tiirar, waxay aniga iyo barnabas na siiyeen gacanta midgita oo wehelnimada, inaan annagu u tagno dadka aan yuhuudda ahayn, iyaguna ay u tagaan kuwa gudan. waxay keliyahoo doonayeen inaanuu masaakiinta xusuusanno, taas oo aan ku dadaalayay inaan sameeyo. laakiinse keeyfas kolkuu antiyokh yimid, waan hor joogsaday, maxaa yeelay, wuu eedaynaa. maxaa yeelay, intaan qaar yacquub ka iman, keeyfas wuxuu wax la cuni jiray dad aan yuhuud ahayn, laakiinse markay yimaadeen, wuu ka soo noqday oo ka soocmay, isagoo kuwa gudan ka cabsanaya. yuhuudda inteedii kalena sidaas oo kalay labawejilayaal la ahaayeen isaga, sidaas daraaddeed labawejileenimadoodii waxay la tagtay xataa barnabas. kolkaan arkay inayan si hagaagsan ugu soconayn runta injiilka, ayaan kulli hortooda keeyfas ku idhi, adigoo yuhuudi ah haddaad u dhaqanto sida dadka aan yuhuudda ahayn, oo aadan ahaan sida yuhuudda, sideed baad ugu qasbaysaa dadka aan yuhuudda ahayn inay u dhaqmaan sida yuhuudda? innagoo jinsigeennu yuhuud yahay, oo aan ahayn dembilayaal aan yuhuud ahayn, ayaynu weliba garanaynaa inaan nin xaq ku noqon shuqullada sharciga, rumaysadka uu ciise masiix ku rumaystay mooyaane, xataa innagu waan rumaysannay ciise masiix inaynu xaq ku noqonno rumaysadka masiix ee ayan ahayn shuqullada sharciga, maxaa yeelay, shuqullada sharciga ninna xaq kuma noqon doono. laakiinse markaynu doonaynay inaynu masiix xaq ku noqonno, haddii la helo inaynu qudheennu dembilayaal nahay, masiix miyuu yahay midiidinka dembiga? ma suurtoowdo! waayo, haddaan mar kale dhisno waxyaalihii aan dumiyey, waxaan isku caddaynayaa inaan ahay mid xad gudbay. anigu sharcigaan ugu dhintay xagga sharciga inaan ilaah u noolaado. waxaa isku tallaabta laygula qodbay masiixa, laakiin weli waan noolahay. aniga ma aha kan nooli, laakiin masiix ayaa igu dhex nool, oo nolosha aan haatan jidhka ku dhex noolahay waxaan ku noolahay rumaysadka xagga wiilka ilaah, kan i jeclaaday oo naftiisa u bixiyeey daraadday. nimcada ilaah burin maayo, waayo, haddii xaqnimo sharciga laga helo, masiix micnela'aan buu u

3

garaadlaawayaasha reer galatiyow, yaa idin sasabtay, kuwiinna indhahooda la hor dhigay ciise masiix oo iskutallaabta lagu qodbay? waxaan keliyahoo idinka doonayaa inaan idinka barto, ruuxa ma waxaad ku hesheen shuqullada sharciga mise maqlidda rumaysadka? ma sidaasaad u garaadla'dihiin? idinkoo ruuxa ku bilaabay miyaad haatan jidhka ku dhammaynaysaan? ma waxtarla'aan baad wax badan ugu xanuunsateen? hadday waxtarla'aan ahayd, haddaba kan ruuxa idin siiya oo shuqullada xoogga leh idinku dhex sameeyaa, ma wuxuu ku sameeyaa shuqullada sharciga mise maqlidda rumaysadka? sidaas oo kalaal ibraahim ilaah u rumaystay, oo waxaa isaga loogu tiriyey xaqnimo. haddaba ogaada in kuwa rumaysadka lahu yihiin wiilashii ibraahim. qorniinka oo hore u arkay in ilaah quruumaha xaq kaga dhigi doono rumaysad, ayaa injiilka hore ugu sii sheegay ibraahim isagoo leh, quruumaha oo dhammi adigay kugu barakoobi doonaan. sidaas daraaddeed kuwa rumaysadka lahu waxay la barakaysan yihiin ibraahimkii rumaystay. in alla intii shuqullada sharciga isku hallaysaa, inkaar bay ku hoos jiraan; waayo, waxaa qoran, waa inkaarin yahay ku kasta oo aan ku sii soconin inuu sameeyo wax kasta oo ku qoran kitaabka sharciga. inuusan ninna sharciga xaq ku noqon ilaah hortiisa waa bayaan, waayo, kii xaq ahu rumaysad buu ku noolaan doonaa. sharciguna kama iman rumaysadka, laakiin, kii sameeya waxyaalaha sharciga iyaguu ku noolaan doonaa. masiix wuxuu inaga furtay inkaartii sharciga, isagoo inkaar inoo noqday, waayo, waxaa qoran, mid kasta oo geed ka soo deldelanu wuu inkaarin yahay, inay barakadii ibraahim quruumaha ugu timaado ciise masiix; inaynu ballankii ruuxa ku helno rumaysad. walaalayaalow, sida dadkaan u hadlayaa, in kastoo ay tahay xataa axdiga dadka, mar haddii la hubiyo, lama buriyo, waxbana lagama daro. ballamada waxaa loo qaaday ibraahim iyo kii ka soo farcamay. lama odhan, kuwa ka soo farcamay sida kuwa badan, laakiinse sidii mid keliya, oo ah kan ka soo farcamay, kaas oo ah masiixa. waxaan leeyahay, ilaah baa axdi hore u dhigay, oo sharcigii afar boqol iyo soddon sanadood dabadeed yimid ma buriyo axdigaas oo ballanka ma baabbi'yo. waayo, haddii dhaxalka laga helo sharciga, ballanka lagama sii heleen; laakiinse ilaah baa ibraahim ballan ku siiyey. haddaba sharcigu waa maxay? waxaa loogu daray xadgudubyo aawadood, ilaa farcankii loo ballanqaaday yimaado, oo waxaa xagga malaa'igaha lagaga amray dhexdhexaadiye gacantiis. dhexdhexaadiye mid keliyahu ma leh, laakiinse ilaah waa mid keliya. haddaba sharcigu miyuu ka gees yahay ballamadii ilaah? ma suurtowdo, waayo, haddii sharci wax noolayn kara laysa siiyey, sida runta ah, xaqnimada waxaa laga heli lahaa sharciga. laakiin qorniinku wax walba dembiguu ku hoos xidhay in ballanka rumaysadka ee ciise masiix la siiyo kuwa rumaystay. laakiinse intaan rumaysadku iman waxaa laynagu hoos hayay sharciga, innagoo xidhan, ilaa rumaysadka la muujiyo. sidaas daraad-

deed sharcigu wuxuu ahaa edbiyeheenna inuu masiix inoo geeyo, inaynu xaq ku noqonno rumaysadka. laakiinse rumaysadkii waa yimid, oo taas daraaddeed mar dambe edbiye kama hoosayno. waayo, kulligiin waxaad wiilashii ilaah ku tihiin rumaysad idinkoo ku jira ciise masiix. in alla intiinna lagu baabtiisay masiix, waxaad huwateen masiix. ma jiro yuhuud ama gartiig, ma jiro addoon ama xor, ma jiro lab ama dhaddig, waayo, kulligiin mid baad ku wada tihiin ciise masiix. haddaad tihiin masiixa kuwiisa, waxaad tihiin ibraahim farcankiisa oo ah kuwa dhaxalka leh sida ballanku leeyahay.

4

laakiin waxaan leeyahay, inta midka dhaxalka lahu ilmo yar yahay, waxba kama duwana addoon in kastuu yahay sayidka wax walba, laakiinse wuxuu ka hooseeyaa kuwa ilaaliya iyo wakiillo ilaa maal-intii aabbihiis ka ballamay. sidaas oo kale innagu markaynu carruur ahayn, waxaa ina addoonsan jiray waxyaalaha aasaaska ah ee dunida; laakiinse markii wakhtigii buuxsamay, ilaah wuxuu soo diray wiilkiisii, isagoo naag ka dhashay oo sharciga ku hoos dhashay, inuu furto kuwii sharciga ku hoos jiray inuu carruurtiis inaga dhigo. oo wiilashiisa aad tihiin daraaddeed ayaa ilaah u soo diray ruuxa wiilkiisa qalbiyadeenna dhexdooda, isagoo dhawaaqaya oo leh, aabbow. saasaadan mar dambe addoon u ahayn, laakiinse waxaad tahay wiilkiisa, oo haddaad wiilkiisa tahay, waxaadna tahay mid dhaxal leh xagga ilaah. laakiinse markii aydnaan ilaah garanayn, waxaad addoommo u ahaydeen kuwo aan ilaahyo ahayn xagga dabiicadda. laakiin haatan idinkoo ilaah gartay ama ilaah idin gartay, sidee baad mar kale ugu noqotaan waxyaalaha aasaaska oo miskiinnimada ah, tabartana daran, kuwa aad jeceshihiin inaad mar kale addoommo u noqotaan? waxaad dhawrtaan maalmo, iyo bilo, iyo xilliyo, iyo sannado. waxaan ka baqayaa inaan waxtarla'aan idinkugu hawshooday. waxaan idinka baryayaa, walaalayaalow, inaad noqotaan sida aan ahay, waayo, anba waxaan ahay sida aad tihiin. waxba iguma aydnaan xumayn. laakiin waad og tihiin in itaaldarrada jidhka aawadeed aan markii ugu horraysay injiilka idinku wacdiyey. waxa ku saabsan jidhkayga oo idin jirrabay ma aydnaan quudhsan, mana aydnaan nicin, laakiin waxaad ii aqbasheen sidii malaa'ig ilaah, xataa sidii ciise masiix. haddaba meeday farxad diinni? waayo, waxaan idiinku markhaati furayaa inaad ii bixin lahaydeen indhihiinna oo aad i siin lahaydeen, hadday suurtoowba lahayd. haddaba cadowgiinnii miyaan noqday runta aan idiin sheego aawadeed? aad bay idinku doondoonaayan si aan wanaagsanayn, laakiin waxay doonaan inay idinka kaayo xidhaan, si aad idinku iyaga u doondoonaan. waa wanaagsan tahay in aad loo doondoono wixii wanaagsan had iyo goorba, oo ayan ahayn markaan idinla joogo oo keliya. carruurtaaydiyey, mar kalaan idin foolanayaa ilaa masiix idinku dhex abuurmo. waxaan jeclaan lahaa inaan haatan idinla joogo oo aan codkayga beddela, waayo, waan idinka shakiyayaa. kuwiinna doonaya inay sharciga ka hooseeyaanow, ii sheega. shar-

ciga miyeydnaan maqlin? waayo, waxaa qoran in ibraahim laba wiil lahaa, kii uu addoonta ka dhalay iyo kii uu naagta xorta ah ka dhalay. laakiin kii addoontu xagga jidhkuu ka dhashay, naagta xorta ah keediise ballan buu ku dhashay. waxyaalahanu waa masaal, waayo, dumarkanu waxay ka dhigan yihiin laba axdi, mid buur siinay buu ka yimid isagoo u dhalaya addoonnimo, taasoo waa haagaar. haagaartanu waa buur siinay oo carabiya ku taal, oo waxay ka dhigan tahay yerusaleemta haatan joogta; waayo, waa la addoonsaday iyada iyo carruurteedaba. laakiinse yerusaleemta sare waa xor, waana hooyadeen. waayo, waxaa qoran, faraxsanow, madhalaysta aan dhalinay; kala bax oo mashxarad, taada aan foolanay; waayo, tan cidlowday carruurteedu waa ka badan yihiin tan ninka leh kuweeda. innaguna, walaalayaalow, waxaynu nahay carruurtii bal-lanka sida isxaaq oo kale. laakiin markaas kii jidhka ka dhashay wuxuu silciyey kii ruuxa ka dhashay, haatanna waa sidaas oo kale. laakiin maxaa qorni-inku leeyahay? addoonta iyo wiilkeedaba eri, waayo, wiilka addoontu dhaxal la wadaagi maayo wiilka naagta xorta ah. sidaas daraaddeed, walaalayaalow, innagu ma nihiin addoon carruurteed, laakiinse wax-aynu nahay naagta xorta ah carruurteed.

5

xorriyad ayuu masiixu inagu xoreeyey. haddaba adkaada, oo mar dambe yaan laydinku qaban har-qoodka addoonnimada. bal ogaada, aniga oo baw-los ah waxaan idinku leeyahay, haddii laydin gudo, masiixu waxba idiin tari maayo. waxaan haddana ugu markhaati furayaa, nin kasta oo la gudo, waxaa ku waajib ah inuu sharciga oo dhan sameeyo. waad ka soocan tihiin masiixa, kuwiinna sharciga xaq ku no-qon lahaayow; nimcadiina waad ka dhacdeen. waayo, innagu xagga ruuxa waxaynu rumaysad ku sugnaa rajada xaqnimada. maxaa yeelay, xagga ciise masiix gudniinta iyo buuryoqabnimada midna wax ma tarto, masiixu waxaa wax tara rumaysadka ku shaqeeya ja-cayl. si wanaagsan baad u ordayseen, ee yaa idinka hor joogsaday inaydnaan runta addeecin? taladanu kama iman kan idiin yeedhaya. in yar oo khamiir ah cajiinka oo dhan bay khamiirisa. xagga rabbiga waan idin hubaa inaydnaan wax kale ka fikirayn, laakiin kii idin dhibaa, xukunkiisu qaadna doonaa mid kastuu yahayba. laakiin, walaalayaalow, had-dii aan nagu weli gudniinta wax ku wacdiyo, maxaa weli la ii silciyaa? haddaba xumaan-u-qaadashada iskutallaabtu waa dhammaatay. waxaan jeclaan la-haa in kuwa idin wareeriyaa ay isgooyaan. waayo, walaalayaalow, waxaa laydinku yeedhay xorriyad, laakiin xorriyadiinna jidhka marmarsiinyo ha uga dhigina, laakiin midkiimba midka kale kalgacayl ha ugu adeego. waayo, sharciga oo dhammu hadal keliya buu ku dhammaaday, waana kan, waa in-aad deriskaaga u jeclaataa sidaad naftaada u jeceshahay. laakiin haddaad isqaniintaan oo iscutaan, iska dhawra yeydnan isbaabbi'in. laakiin waxaan leeyahay, ruuxa ku socda, kolkaas aydnaan damaca jidhka yeelayne. waayo, damaca jidhku waa ka gees ruuxa, ruuxuna waa ka gees jidhka, maxaa yeelay, kuwanu

waa kala gees, si aydnaan u samayn waxyaala-haad doonaysaan. laakiinse haddii ruuxu idin hog-gaamiyo, sharciga kuma hoos jirtaan. shuqullada jidhku waa muuqdaan, waana kuwan, sino, wasakhn-imo, dhillanimo, sanamcaabudid, sixirnimo, cad-ownimo, dirir, masayr, xanaaq, is-ilaag, iskala qay-bqaybin, bidcinimo, xaasidinimo, sakhrannimo, rab-shooyin iyo waxyaalo la mid ah. kuwaas waan idi-inka digayaa, sidaan markii horeba idiinku shee-gay, in kuwa waxyaalaha caynkaas ah sameeyaa ayan dhaxli doonin boqortooyada ilaah. laakiin midhaha ruuxu waa jacayl, farxad, nabad, dulqaadasho, roon-aan, wanaag, aaminimo, qabownimo, iscelin; waxa caynkaas ah sharci ka gees ahu ma jiro. kuwa ci-ise masiix waxay iskutallaabta ku qodbeen jidhka iyo kacsiigiisa xaaraanta ah iyo damacyadiisa sharka ah. haddii aynu ruuxa ku nool nahay, aynu ruuxana ku socoonno. yeynan iskibrin, oo iska xanaajin, oo isxaa-sidin.

6

walaalayaalow, nin haddii xadgudub lagu qabto, kuwiinna ruuxa raaca midka caynkaas ah ku soo celiya qabow, adigoo isdhawraya si aan adna laguu jirrabin. midba midka kale culaabta ha u qaado, oo sidaas ku oofiya sharciga masiixa. haddii nin isu maleeyo inuu weyn yahay isagoo aan waxba ku fillayn, wuu iskhiyaaneeyaa. laakiin nin kastaa shuqulliisa ha tijaabiyo, dabadeedna faan ayuu iska heli doonaa oo ku kale kama heli doono. waayo, nin kastaaba waa inuu culaabtiisa qaato. kan haddaba la baraa wax walba oo wanaagsan qayb ha ka siiyo kan wax bara. yaan laydin khiyaanayn; ilaah laguma ma-jaajiloodo, waayo, nin kastaa wax alla wuxuu beerto ayuu goosan doonaa. waayo, kii jidhkiisa wax ku beertaa wuxuu jidhka ka goosan doonaa qudhun, laakiin kii ruuxa wax ku beertaa, wuxuu ruuxa ka goosan doonaa nolol weligeed ah. oo wanaagfalidda yeynan ka daalin, waayo, wakhtigeeda ayaynu wax ka goosan doonnaa haddaynan ka qalbi jabin. sidaas daraaddeed markaynu wakhtiga haysanno, kulli aan wanaag u samayno, khusuusan dadka rumaysadka leh. bal eega xuruufta waaweyn oo aan gacantayda idiinku soo qoray. kuwa doonaya inay dadka istusaan inay wanaagsan yihiin xagga jidhka waxay ke-liyahoo idinku qasbaan in laydin gudo, inaan isku-tallaabta masiixa aawadeed loo silcin iyaga. xataa kuwa gudan sharciga ma xajiyaan, laakiin waxay u doonayaan in laydin gudo inay jidhkiinna ku faanaan. laakiinse yaanay noqon inaan wax kale ku faano iskutallaabta rabbigeenna ciise masiix mooyaane, tan dunidu iigu musmaarrantay, anna aan dunida ugu musmaarmay. waayo, gudniinta iyo buuryoqabni-mada midna waxba ma tarto, laakiinse waxaa wax tara abuurid cusub. in alla intii qaynuunkan ku so-cota, iyo israa'iilka ilaahba, nabad iyo naxariisuba dushooda ha ahaadeen. hadda dabadeed minna yuu i dhabin, waayo, waxaa jidhkayga ku yaal sumadihii ci-ise. walaalayaalow, nimcada rabbigeenna ciise masiix ruuxiinna ha la jirto. aamiin.

anigoo bawlos ah, oo rasuul u ah ciise masiix xagga doonista ilaah, waxaan warqaddan u qorayaa quduusiinta efesos joogta iyo kuwa aaminka ah oo ciise masiix ku jira. nimco ha idinla jirto iyo nabad ka timaada ilaaha aabbeheenna ah iyo rabbi ciise masiix. ammaanuu ha u ahaato ilaaha ah aabbaha rabbiga ciise masiix. wuxuu masiix inagu siiyey barako kasta oo ruuxa ka timid ee ku jirta meelaha jannada, xataa siduu inoogu doortay isaga dhexdiisa intaan dunida la aasaasin ka hor inaynu quduus ahaanno oo iin la'aanno isaga hortiisa, isagoo ina jecel, oo hore inoogu doortay inuu inaga dhigto carruurtiisii xagga ciise masiix siduu doonayay oo ku farxay, in la ammaano cisada nimcadiisa ee uu inagu siiyey kan uu jecel yahay. isaga, sida ay hodantinimada nimcadiisu tahay, waxaynu dhiigiisa ku leenahay madaxfurasho ah dembidhaafkeenna. nimcadaas wuxuu inoogu badiyey xagga xigmadda iyo miyirka oo dhan, oo wuxuu ina ogeysiyeey qarsoodiga doonistiisa siduu ugu farxay oo masiix ugu fikiray oo ugu talagalay dhammaadka wakhtiga inuu masiix ku ururiyo wax kasta, waxa samooyinka ku jira iyo waxa dhulka joogaba. isagaynu dhaxal ku helnay innagoo laynagu doortay qasdiga kan wax kasta kaga shaqeeya sida ay tahay talada doonistiisu, in kuweenna markii hore masiix wax ku rajeeyey aynu ahaanno kuwo aawadood lagu ammaano ilaah cisadiisa. oo weliba idinku isagaad ku maqasheen ereyga runta ah, kaas oo ah injiilka badbaadadiinna, oo weliba idinku markii aad rumaysateen ayaa laydinku shaabadeeyey ruuxa quduuska ah oo uu ballanqaaday, oo ah carbuuntii dhaxalkeenna xagga furashada hantida ilaah in la ammaano cisadiisa. inoo waxaan maqlay rumaysadkiinna xagga rabbi ciise, iyo jacylka aad quduusiinta oo dhan u qabtaan, oo sidaas daraaddeed ma joojiyo inaan ilaah idiinku mahadnaqo. baryadayda ayaan idinku soo xusuusanayaa, in ilaaha rabbiga ciise masiix oo ah aabbaha ammaanta uu ruuxa xigmadda iyo muujinta idinku siiyo aqoonta aad isaga taqaaniin. oo waxaan ilaah baryayaa in indhaha qalbigiinna la nuuriyo, si aad u ogaataan waxa ay tahay rajada yeedhistiisu, iyo waxa ay tahay hodantinimada ammaanta dhaxalkiisa ee ku jirta quduusiinta, iyo waxa ay tahay weynaanta xooggiisa aan la koobi karin oo uu u hayo kuweenna rumaysan, sida uu u shaqeeyo xoogga itaalkiisa ee uu kaga shaqeeyey masiixii, goortuu kuwii dhintay ka soo sara kiciyey, oo uu fadhiisiiyey meelaha jannada xagga midigtiisa. oo wuxuu isaga ka sarreeysiiyey madax kasta, iyo amar kasta, iyo xoog kasta, iyo sayidnimo kasta, iyo magac kasta oo la magacaabay, mana aha wakhtigan oo keliya, laakiinse xataa kan imanaya. wax kastana wuxuu ka hoosaysiiyey cagihii, oo wuxuu isaga madax wax kasta ka sarreeyaa uga dhigay kiniisadda, taas oo ah jidhkiisa oo ah buuxidda kan wax kasta meel walba ku buuxiya.

idinku waxaad ku dhimateen xadgudubyadiinna iyo dembiyadiinna, kuwaas oo aad markii hore ugu so-

con jirteen sida socodka wakhtigan iyo sida madaxda xoogga hawada oo ah ruuxa haatan ka dhex shaqaynaya carruurta caasinimada. iyaga dhexdooda mar baynu dhammaanteen ku dhaqmi jirnay damacyada jidhkeenna, innagoo samaynayna waxyaalaha jidhka iyo maanku ay doonayaan, oo innagana xagga dabiicadda waxaynu ka ahayn carruurtii cadhada sida dadka kale. laakiinse ilaaha naxariista hodanka ka ahu wuxuu inagu jecelaaday jacaylkiisa weyn, oo sidaas daraaddeed markii aynu xadgudubadeenna ku dhimannay wuxuu inala soo noolaysiiyey masiix. idinku nimco baad ku badbaaddeen. oo innagana isagii buu inala soo sara kiciyey, oo wuxuu isagii inala fadhiisiiyey meelaha jannada xagga ciise masiix, si uu wakhtiyada imanaya hodantinimada weyn oo nimcadiisa ugu muujiyo roonaanta uu inoogu qabo xagga ciise masiix. waayo, idinku waxaad ku badbaaddeen nimco xagga rumaysadka, mana aha wax xaggiinna ka yimid, laakiinse waa hadiyadda ilaah, mana aha xagga shuqullada, si aan ninna ugu faanin. waayo, innagu waxaynu nahay wixii uu sameeyey, oo waxaa laynoogu uumay ciise masiix shuqullada wanaagsan aawadood oo ilaah hore ugu diyaariyey inaynu ku soconno. haddaba sidaas daraaddeed idinku xusuusta inaad waa hore xagga jidhka ka ahaan jirteen dad aan yuhuud ahayn, oo kuwa gudan la yidhaahdo oo xagga jidhka gacmo lagu guday ay idiinku yeedhi jireen buuryoqab. waagaas masiix baad ka soocnaydeen, oo shisheeyaad ka ahaydeen dawladda reer binu isra'ii, oo ajanabi baad ka ahaydeen axdiyada ballanka, idinkoo aan rajo lahayn, oo aan dunida ilaah ku lahayn. laakiinse kuwiinna mar hore fogaa, haatan waxaad ku jirtaan ciise masiix, oo waxaa laydinku soo dhoweeyey dhiigga masiix. waayo, isagu waa nabaddeenna, oo waa kan labada mid ka dhigay, oo dumiyeey qoqobkii derbiga dhexe, isagoo jidhkiisii ku buriyey cadownimadii taas oo ah sharciga amarrada ku jira qaynuunnada, inuu isaga qudhiisu labadii isugu abuurin nin cusub, isagoo saas nabad ku samaynaya, iyo inuu labadooda oo isku jidh ah ilaah kula heshiisiiyo xagga iskutallaabta, isagoo halkaas ku dilay cadownimada. oo markuu yimid ayuu nabad ku wacdiyey kuwiinnii fogaa, oo kuwii dhowaana nabad buu ku wacdiyey, waayo, labadeennaba isagaynu ruux keliya ugu galnaa aabbaha. sidaas daraaddeed idinku mar dambe ma ihiidin ajanabiyo iyo shisheeyayaal, laakiinse quduusiintaad isku waddan tihiin, oo waxaad ka mid tihiin reerka ilaah, oo waxaa laydinka dul dhisay aasaaskii rasuullada iyo nebiyada, oo waxaa dhagaxii geeska ee ugu weynaa idiin ah ciise masiix qudhiisa. oo dhis-maha oo dhammu isaguu si wanaagsan isugu haystaa oo weynaadaa, oo wuxuu rabbiga u noqdaa macbud quduus ah. idinkana isagaa laydinku wada dhisay inaad ahaataan rugtii ilaah xagga ruuxa.

sababtaas daraaddeed anigoo bawlos ah waxaan ciise masiix maxbuus ugu ahay idinka oo ah dad aan yuhuud ahayn aawadiin. hubaal waxaad maqasheen wakiilnimada nimcada ilaah oo la iigu kiin dhiibay, iyo sida qarsoodigii lagu ogeysiyeey wixii la

ii muujiyey, sidii aan mar hore dhawr eray idi-inku soo qoray. markaad akhridaan waxaad ogaan karaysaan garashadayda xagga qarsoodiga masiixa, kaas oo aan qarniyadii kale loogu ogeysiin bini aad-miga sida haatan ruuxu ugu muujiyey rasuulladiisa iyo nebiyadiisa quduuska ah. taas waxaa weeyaan in haatan dadka aan yuhuudda ahayn ay yihiin kuwo wax inala dhaxla, oo aan isku jidh nahay, oo ay in-agula qayb qaataan ballankii ciise masiix xagga in-jiilka, kaas oo aniga layga dhigay miidiidin sida ay tahay hadiyadda nimcada ilaah oo lay siiyey sida ay tahay shaqaynta xooggiisu. aniga oo quduusiinta oo dhan ugu liita waxaa nimcadaan la ii siiyey inaan dadka aan yuhuudda ahayn ku wacdiyo hodan-tinimada masiixa oo aan la baadhi karin, iyo inaan dadka oo dhan garansiyo waxay tahay talogelidda qarsoodigii weligiis ku qarsoonaan ilaaha ah kan wax walba abuuray. sababtuna waxaa weeyaan in haatan madaxda iyo kuwa amarka leh oo ku jira meelaha jannada, kiniisadda lagu ogeysiyo xigmadda ilaah oo badan oo kala cayncaynka ah, sida uu yahay qasdiga weligiis ah oo isagu ku qasdiyey rabbigeenna ciise masiix, kaas oo aynu ku leennahay dhiirirnaan, oo aynu iskuhallayn ugu geli karno xagga rumaysadka aynu isaga rumaysan nahay. sidaas daraaddeed waxaan idinka baryayaa inaydnaan ku qalbi jabin dhibaa-tooyinkayga aan daraaddiin u maray, waayo, taasuu waa idiin ammaan. sababtaas daraaddeed waxaan ugu jilba joogsadaa aabbaha hortiiisa, kaas oo magiciisa lagu magacaabay reerka oo dhan inta jannada ku jirta iyo inta dhulka joogtaba, in sida hodantinimada ammaantiisu ay tahay uu idin siiyo itaal aad ruuxiisa kaga xoogaysataan xagga gudhihiinna, iyo in masiixu qalbiyadiinna degganaado xagga rumaysadka, inaad jacayl xidid iyo aasaas ku yeelataan, iyo inaad u xoogaysataan si aad quduusiinta oo dhan ula garataan waxa ay yihiin ballaadhka iyo dhererka iyo korud-heerida iyo hoosudheerida, iyo inaad ogaataan jacaylka masiixa oo aqoonta dhaafa, si ay idiinka buuxsanto ilaah buuxnaantiisa oo dhammu. haddaba kan awooda inuu inoo sameeyo wax aad iyo aad ugu sii badan waxa aynu weyddiisanno ama ku fikirno oo dhan sida u yahay xoogga inaga dhex shaqeeya, isaga ammaanu ha ugu ahaato kiniisadda iyo ciise masiixba tan iyo qarniyada oo dhan iyo weligiis iyo weligiisba. aamiin.

4

haddaba sidaas daraaddeed anigoo maxbuus ku ah rabbiga, waxaan idinka baryayaa inaad yeedhistii laydiinku yeedhay ugu socotaan si istaahil ah, idinkoo leh is-hoosaysiin iyo qalbiqaboobaan oo dhan iyo samir, oo midkiinba midka kale jacayl ugu dulqaadanayo. ku dadaala inaad midownimada xagga ruuxa ku xajisaan xidhiidhka nabadda. haddaba waxaa jira jidh keliya iyo ruux keliya, xataa sida idinka laydiinkugu yeedhay rajo keliya xagga yeedhistiinnii. oo waxaa jira rabbi keliya iyo iimaan keliya iyo baabtiis keliya, iyo ilaah keliya oo kulli aabbe u ah, oo wax walba ka sarreeya, oo wax walba ka dhex shaqeeya, oo wax walba ku jira. laakiinse mid-keen kastaba nimcada waxaa laynoo siiyey sida ay

tahay qiyaasta hadiyadda masiixa. sidaas daraaddeed wuxuu yidhi, markuu kor u baxay ayuu wuxuu qabtay oo kaxeeyey kuwii maxaabiista ahaan jiray, wuxuuna dadka siiyey hadiyado. haddaba, kor buu u baxay, micneheedu waa maxay haddayn ahayn inuu isagu hoos ugu degtay meelaha dhulka ugu hooseeya? waa isla kii hoos u degtay kan haddana kor u baxay oo samooyinka oo dhan ka sara maray si uu isaga buuxiyo wax kastaba. oo qaar wuxuu ka dhigay inay ahaadaan rasuullo, qaarna nebiyo, qaarna wacdiyayaal, qaarna kuwo kiniisadda dhaqaaleeya, iyo macallimiin. sababtuna waa kaamilidda quduusiinta xagga shuqulka adeegidda, iyo xagga dhisidda jidhka masiixa, ilaa aynu wada gaadho midnimada rumaysadka iyo aqoonta wiilka ilaah oo aynu noqonno dad waaweyn xagga qiyaasta koridda ee buuxnaanta masiixa. waa inaynaan mar dambe ahaan caruur rogrogmanaysa oo lagu kaxaysto dabayl kasta oo cilmi ah xagga dulanka dadka iyo khiyaanada iyo sirta qaladka. laakiinse innagoo si jacayl ah runta ugu hadlayna aynu wax walba ku korno xaggiisa, kan madaxa ah oo ah masiixa, kaas oo jidhka oo dhammu si wanaagsan isugu haysto oo isugu wada xidhan yahay caawimaadda xubin kastaaba keento sida xubin kastaaba u shaqayso qiyaasteeda oo ugu kordhiso jidhka inuu jacayl ku dhismo. haddaba sidaas daraaddeed rabbiga waan idiinkugu markhaati furayaa, oo waxaan idinku leeyahay, mar dambe ha ugu soconna sida dad aan ilaah aaminin ugu socdaan xumaanta maankooda. waxgarashadoodii way madoobaatay, oo jaahilnimada iyaga ku jirta aawadeed iyo qalbi engegnaantooda aawadeed ayay ajanabi uga noqdeen nolosha ilaah. iyagoo xishood beelay waxay isu daayeen nijaas inay wasakh kasta hunguriweynaan ku sameeyaan. laakiinse idinku masiixa sidaas kuma aydnaan baran, hadday run tahay inaad isaga maqasheen oo isaga laydinku baray sida runtu ciise ugu jirto. waa inaad iska xortaatiin dabiicaddii hore, oo ku saabsanayd socodkiinnii aad ku socon jirteen, taas oo kharribanta xagga damacyada khiyaanada; oo waa inaad ku cusboonaataan ruuxa maankiinna, oo aad huwataan dabiicadda cusub oo loo abuuray inay ilaah ugu ekaato xaqnimada iyo quduusnimada runta. sidaas daraaddeed beenta iska fogeeya, oo midkiin waluba deriskiisa run ha kula hadlo, waayo, innaga midkeenba midka kale wuxuu u yahay xubnihiisa. haddaad cadhotaan, ha dembaabina. qorraxdu yay idinka dhicin idinkoo cadhaysan. ibliiskana meel ha siinina. kii wax xadi jiray yuusar mar dambe wax xadin, laakiinse ha hawshoodo isagoo gacmihiisa ku shaqaynaya oo wax wanaagsan samaynaya si uu u haysto wax uu siiyo ka wax u baahan. hadal qudhun ahu yuusar afkiinna ka soo bixin, laakiinse ku hadla waxa u wanaagsan dhisidda loo baahan yahay inay nimceeyaan kuwa maqla. ha calool xumaynna ruuxa quduuska ah oo ilaah oo laydiinku shaabadeeyey maalinta madaxfurashada. haddaba qadhaadh iyo dhirif iyo cadho iyo qaylo iyo cay oo dhammi ha idinka fogaadeen iyo xumaan kastaaba; oo idinka midkiinba midka kale ha u roonaado, oo ha u qalbi jilicsanaado, idinkoo iscafiyaya sidii ilaahba masiixa idiinku cafiye.

haddaba ahaada kuwo ku dayda ilaah idinkoo ah sida carruur la jecel yahay. jacayl ku socda siduu masiixuba idiin jecleaa, oo uu nafsaddiisii inoogu bixiyey inuu ilaah u ahaado qurbaan iyo allabari oo uu ahaado caraf udgoon. laakiinse sida ay quduusiinta ugu eg tahay, marnaba yaan dhexdiinna laga sheegin sino, iyo wasakh oo dhan, iyo damacnimo, iyo ceeb, iyo hadal nacasnimo ah, iyo kaftan bilaash ah, oo aan idinku habboonayn, laakiinse waxaa idinku wacan mahadnaqid. waayo, taas waad taqaaniin in dhillay, ama qof wasakh ah, ama nin damac xun oo sanam caabudaa, uusan innaba dhaxal ku lahayn boqortooyada masiix iyo ilaah. ninnaba yuusan idinku khiyaanayn hadal aan micne lahayn; waayo, waxyaalahaas daraaddood ayaa cadhada ilaah ugu soo degtaa carruurta caasinimada. sidaas daraaddeed ha ahaanina kuwa iyaga waxyaalahaas la qaybsada; waayo, mar baad ahaydeen gudcur, haatanse waxaad rabbiga ku tihiin nuur; haddaba u socda sida carruurta nuurka, waayo, midhaha nuurku waxay ku wada jiraan wanaag iyo xaqnimo iyo run oo dhan. tijaabiya waxa rabbigu aad ugu farxo, oo innaba xidhiidh ha la yeelanina shuqullada aan midhaha lahayn oo gudcurka, laakiinse kashifa; waayo, waxay qarsoodiga ku sameeyaan waa ceeb xataa in laga hadlo. laakiinse wax kastaba markii la kashifo ayaa lagu muujiyaa nuurka; waayo, wax alla wixii la muujiyaaaba waa nuur. sidaas daraaddeed isagu wuxuu yidhi, kaaga hurdow toos, oo kuwii dhintay ka kac, oo masiixuna waa ku iftiimin doonaa. haddaba ka digtoonaa sidaad u socotaan, oo ha u soconina sida kuwo aan caqli lahayn, laakiinse u socda sida kuwo caqli leh. wakhtiga ka faa'iidaysta, maxaa yeelay, maalmuhu shar bay leeyihiin. sidaas daraaddeed nacasyo ha ahaanina, laakiinse gaarta waxa ay doonista rabbigu tahay. ha ku sakhraamina khamriga rabshadu ku jirto, laakiinse ruuxu ha idinka buuxsamo. iskula hadla sabuurro iyo heeso ammaan ah iyo gabayo xagga ruuxa, idinkoo gabayaa oo rabbiga qalbigiinna ka ammaanaa. mar kasta ilaaha aabbaha ah wax walba mahad ugu naqa magaca rabbigeenna ciise masiix. midkiinba midka kale ha iska hoosaysiiyo idinkoo masiixa ka cab-sanaya. dumar yahow, nimankiinna ka dambeeya sidaad rabbiga uga dambaysaan. waayo, ninku waa madaxa afada sida masiixuba u yahay madaxa kiniisadda isagoo ah badbaadiyaha jidhka. laakiinse sida kiniisaddu uga dambayso masiixa, afooyinkuna ha uga dambeeyeen nimankooda xagga wax kastaba. nimankow, idinkuna afooyinkiinna u jecleada siduu masiixuba u jecleaday kiniisadda oo uu nafsaddiisii u bixiyey iyada aawadeed, inuu quduus ka dhigo oo ku nadiifiyo maydhidda biyaha xagga erayga, si uu kiniisadda isugu keeno iyadoo qurux badan, oo aan lahayn ama bar ama duudduub ama wax la mid ah, laakiinse inay ahaato mid quduus ah oo aan iin lahayn. haddaba sidaas oo kale nimanka waxaa ku waajib ah inay afooyinkooda u jecleadaan sida jidhkooda oo kale. waayo, kii afadiisa jecleadaa wuxuu jecleadaa nafsaddiisa; maxaa yeelay, ninna weligiis ma nebaan jidhkiisa, laakiinse wuu quudiyaa, wuuna xannaaneeyaa, sida masiixuba u xannaaneeyo kiniisadda;

waayo, innagu waxaynu nahay xubnihii jidhkiisa. oo sababtaas aawadeed nin wuxuu ka tegayaa aabbihiis iyo hooyadiis, wuxuuna la joogayaa naagtiisa, oo labaduba waxay noqonayaan isku jidh. qarsoodiganu waa weyn yahay, laakiinse waxaan ka hadlayaa masiixa iyo kiniisadda. habase yeeshee idinka midkiin waluba afadiisa ha u jecleada sida naftiisa oo kale, oo afaduna ninkeeda ha maamuusto.

6

carruurta, waalidkiinna ku addeeca xagga rabbiga, waayo, taasuu waa qumman tahay. qaynuunkii kowaad oo ballan la jiraa waa kan, aabbahaa iyo hooyadaa maamuus inaad nabdoonaatid oo cimrigaagu ku dheeraado dhulka. aabbayaashow, carruurtiinna ha ka cadhaysiinina, laakiinse waxaad ku korisaan edbinta iyo waanada rabbiga. addoommadow, kuwa xagga jidhka sayidyadiinna ah ku addeeca cabsi iyo gariir iyo qalbi daacad ah sidaad masiixa uga cabsataan oo kale. ha ahaanina kuwo markii loo jeedo oo keliya shaqeeya sida kuwa dadka ka farxiya, laakiinse ahaada sida addoommada masiixa, idinkoo doonista ilaah xagga qalbiga ka samaynaa. niyo wanaagsan ku adeega sida idinkoo rabbiga u adeegaya oo aan dad u adeegin, idinkoo garanaya wax kasta oo wanaagsan oo mid kasta sameeyo inuu rabbiga isla waxaas ka helayo hadduu yahay addoon iyo hadduu yahay xorba. sayidyadow, idinkuna isla waxaas iyaga u sameeya, oo cabsiinta iska daaya, waayo, waad og tihiin inuu kan ah sayidkooda iyo kiinnaba jannada ku jiro, oo uusan dadka u kala eexan. ugu dambaysta waxaan idinku leeyahay, ku xoogaysta rabbiga iyo xoogga itaalkiisa. oo hubka ilaah oo dhan qaata, si aad u awooddaan inaad sirta ibliiska hor istaagtaan. waayo, innagu lama legdanno bini-aadan, laakiinse waxaynu la legdannaa kuwa madaxda ah iyo kuwa amarka leh iyo taliyayaasha dunida gudcurka ah iyo ruuxyada sharka ah oo samooyinka ku jira. haddaba sidaas daraaddeed hubka ilaah qaata si aad u awooddaan inaad maalinta sharka iyaga is-hor taagtaan, oo markaad saas oo dhan yeeshaan aad awooddaan inaad istaagtaan. haddaba istaaga idinkoo runta dhexda ku xidhan, oo laabtana laabdhawrka xaqnimada ku xidhan, oo cagahana gashan isu-diyaarinta injiilka nabadda, oo weliba waxaa kaloo aad qaadatan gaashaanka rumaysadka, kaas oo aad ku awoodaysaan inaad ku wada demisaan kan sharka leh fallaadhihiisa ololaya oo dhan. oo waxaad qaadatan koofiyada badbaadada iyo seefta ruuxa oo ah erayga ilaah. mar kasta ilaah wax kaga barya ruuxa baryo iyo duco kastaba, oo taas ku dhawra adkaysasho oo dhan iyo u-ducaynta quduusiinta oo dhan. oo anigana iigu soo duceeya in lay siiyo hadal aan afka ku furo inaan cabsila'aan u muujiyo qarsoodiga injiilka, kaas oo aan u ahay mid ergo ah oo silsilad ku xidhan, inaan cabsila'aan ugu hadlo sida igu waajibka ah. laakiinse inaad ogaataan axwaashayda iyo sidaan ahayba, waxaa idiin wada sheegi doona tukhikos oo xagga rabbiga ku ah walaalkay gacaliye iyo midiidin aamin ah. waxaan isaga idiinku soo diray isla sababtan inaad xaaladdayada ogaataan iyo inuu qalbigiinna dhiirrigeliyo. walaalaha ha u ahaadeen nabad

iyo jacayl rumaysad la jiro oo xagga ilaaha aabbaha
ah iyo rabbi ciise masiix ka yimid. kulligood kuwa
rabbigeenna ciise masiix jacaylka aan dhammaanayn
ku jecel, nimco ha u ahaato.

annagoo ah bawlos iyo timoteyos, oo ah addoom-madii ciise masiix, waxaannu warqaddan u qoray-naa kulli quduusiinta ciise masiix oo magaalada filiboy la jooga hoggaamiyayaasha kiniisadda iyo caawiyaasha. nimco ha idinla jirto iyo nabad ka timaada ilaaha aabbeheenna ah iyo rabbi ciise masiix. mar kastoo aan idin xusuustaba ilaahay baan u mahadnaqaa, oo kol kasta markaan kulligiin idiin duceeyo, waxaan idiin soo duceeyaa anigoo faraxsan wehelnimadiinna xagga ka-wadashaqaynta injiilka aawadeed maallintii ugu horraysay ilaa haatan. anigu waxaan aaminsanahay in kan shuqul wanaagsan idinku dhex bilaabay uu dhammayn doono ilamaa maallinta ciise masiix. haddaba sidaas daraadeed waa igu qumman tahay inaan sidaas kulligiin idiinka fikiro, waayo, qalbigaan idinku hayaa, maxaa yee-lay, kulligiin waxaad tihiin kuwo nimcada igala qayb qaata xagga xidhnaantayda iyo xagga daaficidda iyo xaqiigaynta injiilkaba. aniga ilaah baa iiga markhaati ah sidaan kulligiin idinkugu xiisoonaayo xagga ja-caylka ciise masiix. waxaan ilaah ka baryayaa in ja-caylkiinnu aad iyo aad ugu sii bato xagga aqoonta iyo waxgarashada oo dhan, inaad waxyaalaha wanaagsan tijaabisaan, oo aad daacad iyo ceeb ka saliin ahaataan ilamaa maallinta masiixa, idinkoo ay midhaha xaqni-madu idinka buuxaan, kuwaas oo ciise masiix ku yi-maada, oo ilaah u ah ammaan iyo mahad. haddaba, walaalayaalow, waxaan jeclaan lahaa inaad ogaataan in waxyaalihii igu dhacay ay injiilka horumar u no-qdeen, sidaas daraadeed waxaa askartii boqorka iyo kuwa kale oo dhanba u wada muuqday inaan ciise masiix aawadiis u xidhnahay. oo weliba walaalaha xagga rabbiga badidood, iyagoo xidhnaantayda ku kalsoon, ayay aad iyo aad ugu dhiirran yihiin inay ereyga ilaah cabsila'aan ku hadlaan. runtii waxaa jira qaar masiixa ku naadiya xaasidnimo iyo dirir, qaarna waxay ku naadiyaan niyo wanaagsan. qaarko waxay ku naadiyaan jacayl, iyagoo og in la ii doortay inji-ilka daaficiddiisa, laakiinse kuwa kale waxay masiixa u naadiyaan si ay dadka u kala qaybqaybiyaan, iya-goo aan daacad ahayn oo ku fikiraya inay dhib igu kiciyaan anigoo xidhan. haddaba waa sidee? had-day iska yeelyeel tahay iyo hadday dhab tahayba, masiixa si kastaba waa loo naadiyaa, oo anigu taas waan ku farxay oo weliba waan ku farxi doonaa. waayo, waxaan ogahay in taasu badbaado ay iigu noqonayso xagga ducadiinna iyo caawimaadda ru-xa ciise masiix, sida aan aad iyo aad u filanayo oo u rajaynayo, inaan waxba ku ceeboobin, laaki-inse siday weligeed ahaan jirtay in haddeerna dhi-irraanan oo dhan masiixa lagu ammaano jidhkayga, hadday tahay nolol iyo hadday tahay dhimashoba. waayo, aniga waxaa nolosha ii ah masiixa, oo dhi-mashaduna waa ii faa'iido. laakiinse inaan jidhka ku sii noolaado, hadday taasu tahay midhaha haw-shayda, waxaan doorto garan maayo. laakiinse anigu labada dhexdoodaan ku dhibtoonayaa, oo waxaan je-clahay inaan tago oo masiixa la joogo, waayo, taasu aad bay iigu roon tahay, laakiinse inaan jidhka ku sii jiro aad baa loogu sii baahan yahay idinka aawadiin. waan aaminsanahay oo waan ogahay inaan sii joogi

doono, oo aan kulligiin idinla sii joogi doono horu-markiinna iyo farxadda rumaysadkiinna aawadood, in faankiinnu ciise masiix ku bato xaggayga, joogis-tayda aan mar kale idinla joogo aawadeed. laaki-inse dabiicaddiinnu ha ahaato mid istaahisha injiilka masiixa, in haddii aan imaado oo aan idin arko, ama haddii aan maqnaadoba, aan wax xaaladdiinna ku saabsan maqlo inaad isku ruux keliya ku taagan ti-hiin idinkoo isku naf ku dadaalaya iimaanka injiilka, oo idinku innaba ha ka cabsanina cadaawayaashi-inna, taas oo iyaga u ah calaamada halaagga, laakiinse waxay idiin tahay calaamada badbaadadiinna, taa-suna waxay ka timaadaa xagga ilaah. maxaa yeelay, waxaa laydinku siiyey masiixa aawadiis, mana aha in-aad isaga rumaysataan oo keliya, laakiinse inaad isaga daraaddiisna u xanuunsataan, idinkoo ku dadaalaya isku dadaalkii aad igu aragteen oo haatanna aad igu maqashaan.

2

haddaba haddii ay masiixa ku jiraan dhiirrigelin iyo qalbigabowjis jacayl ah iyo haddii ay ku jirto walaalnimo xagga ruuxa iyo haddii ay ku jiraan jix-injix iyo naxariis, farxaddayda buuxiya, inaad isku maan ahaataan oo aad isku jacayl lahaataan, idinkoo isku niyo ah oo isku maan ah. idinku waxba ha ku samaynina iskala-qaybqaybin iyo faan bilaash ah, laakiinse wax walba ku sameeya is-hoosaysiin, idinkoo midkiinba midka kale ku tirinayo inuu ka kale isaga ka wanaagsan yahay. midkiin waluba yu-usan fiiri u lahaan waxyaalihiiisa, laakiinse midkiin waluba fiiri ha u lahaado waxyaalaha kuwa kale. fikirkaas oo ciise masiix ku jiray, idinkana ha idinku jiro. isagu wuxuu lahaa suuradda ilaah, oo inuu ilaah la mid ahaado kuma uu tirin in taasu tahay boobis, laakiinse wuu ismadhiyey, oo wuxuu qaata addoon suuraddiis, oo wuxuu noqday mid dad u eg, oo markuu nin u ekaaday, ayuu is-hoosaysiiyey oo addeecay inuu dhinto, xataa inuu iskutallaabta ku dhinto. haddaba sidaas daraadeed ilaah isaga aad buu u sarraysiiyey, oo wuxuu isaga siiyey magaca magac kasta ka sarreeya; in jilib kastoo ah waxyaalaha samada ku jira iyo waxyaalaha dhulka jooga iyo waxyaalaha dhulka ka hooseeyaaba, ay magaca ci-ise u wada sujuudaan, iyo in carrab kastaaba qirto in ciise masiix yahay rabbiga in ilaaha aabbaha ah lagu ammaano. haddaba, gacaliyayaalow, xataa sidii aad weligiin u addeeci jirteen, iyadoo aan ahayn in-tii aan idinla joogay oo keliya, laakiinse haatan intaan idinka maqnahay si sidii hore aad uga sii badan bad-baadadiinna ku shaqaysta cabsi iyo gariir, waayo, waa ilaah kan idinkaga dhex shaqeeya xagga doonista iyo xagga shuqulkaba farxaddiisa wanaagsan aawadeed. haddaba wax walba ku sameeya gunuunac iyo mu-ran la'aantood, inaad ceeb iyo eed la'aataan, idinkoo ah carruurtii ilaah oo aan iin lahayn, oo ku dhex jira qarni qalloocan oo qallafsan, kuwaas oo aad uga dhex muuqaatan sida nuur dunida ku dhex jira, idinkoo hore u soo fidinaya ereyga nolosha, si aan anigu u helo wax aan ku faano maallinta masiixa, taas oo ah inaan micnela'aan u ordin oo aanan micnela'aan u hawshoon. oo weliba haddii laygu dul sadqeeyo

allabariga iyo hawsha rumaysadkiinna, waan farxayaa, oo kulligiin waan idinla farxayaa, oo weliba sidaas oo kale idinkuna waad farxaysaan oo waad ila rayraysaan. laakiinse waxaan rabbi ciise ka rajaynayaa inaan dhowaan idiin soo diro timoteyos in aan aniguna ugu farxo markii aan xaaladdiinna ogaado. waayo, ma aan hayo nin isaga la mid ah oo xaaladdiinna si dhab ah uga welwelaya. waayo, iyagu waxay kulligood doonayaan waxyaalahooda, mana aha waxyaalaha ciise masiix. laakiinse idinku waad taqaaniin xaqiqaadiisa in sida ilmo aabbihiis ugu adeego uu isagu iigula adeegay xagga injiilka. sidaas daraaddeed waxaan rajaynayaa inaan haddiiba isaga idiin soo diro markii aan arko sida ay xaaladdaydu u socoto. laakiinse rabbigaan ku kalsoonahay inaan aniga qudhayduna dhowaan idiin iman doono. laakiinse waxaan lagamamaarmaan ku tiriyey inaan idiin soo diro ebafriditos oo ah walaalkay iyo mid ila shaqeeya oo aan isku askar nahay, oo ah kii aad soo dirteen iyo midiidinkiinna xagga baahidayda, maxaa yeelay, isagu wuu idiin xiisooday kulligiin, oo aad buu u tiiraanyooday, waayo, idinku waad maqasheen inuu buku, oo xaqiqa isagu wuu buku oo dhimashuu ku dhowaaday, laakiinse ilaah baa u naxariistay isaga, mana aha isaga oo keliya, laakiinse anigana wuu ii naxariistay, inaan lahaan caloolumo caloolumo mid saaran. sidaas daraaddeed anigoo aad u dadaalaya ayaan isagii soo diray, inaad faraxdaan markii aad mar kale aragtaan, oo ay anigana caloolumadu iga yaraato. sidaas daraaddeed idinkoo aad u faraxsan isaga rabbiga ku qaabbila, oo kuwa isaga la mid ahna maamusa, maxaa yeelay, shuqulka masiixa aawadiis ayuu dhimasho ugu dhowaaday, markuu nafsaddiisa khatar u geliyey inuu dhammaystiro wixii ka dhinnaa hawshii aad ii qabateen.

3

walaalahayow, ugu dambaysta, waxaan idinku leeyahay, rabbiga ku farxa. sida xaqiiqadaa anigu inaan isla wixii idiin soo qoro dhib iguma aha, laakiinse idinka way idiin roon tahay. eeyaha iska jira, oo iska jira kuwa sharka sameeya, oo iska jira gudniinta beenta ah, waayo, innagu waxaynu nahay kuwa gudan oo ruuxa ilaah ku caabuda, oo ciise masiix ku faana, oo aan jidhkana ku kalsoonayn, in kastoo aan aniga qudhayduba jidhka ku kalsoonahay, haddii nin u malaynaayo inuu jidhka ku kalsoon yahay anigu waan ka sii daranahay. aniga waxaa lay guday maaliintii sid-deedaad, oo waxaan ahay jinsiga reer binu israa'iil, oo waxaan ka ahay qabiilka benyaamiin, oo waxaan ahay cibraani ka mid ah cibraaniyada; oo xagga shar-cigana waxaan ahay farris; xagga qiradana waxaan ahaa mid silcin jiray kiniisadda, xagga xaqnimada sharciga ku jirtana waxaan ahaa eedlaawe. habase yeesh ee waxyaalihii faa'iidaa ii ahaa kuwaas masiixa aawadiis ayaan khasaare ku tiriyey. runtii anigu wax kasta ayaan khasaare ku tirinayaa wanaagga aqoonta aan aqaan rabbigayga ciise masiix aawadiis, kaas oo aan aawadiis wax kasta ugu kusaaray, oo haatan waxaan ku tirinayaa inay yihiin qushaash inaan masiix faa'iido ahaan u helo oo isaga dhexdiisa layga helo, anigoo aan lahayn xaqnimo tayda ah,

taas oo sharciga laga helo, laakiinse anigoo leh tan laga helo rumaysadka masiixa, taas oo ah xaqnimada xagga ilaah rumaysadka lagaga helo, inaan ogaado isaga iyo xoogga sarakiciddiisa iyo wadawadaagidda xanuunsigiisa, anigoo isaga xagga dhimashadiisa ugu ekaanaya, si kasta ha ahaatee haddii aan gaadhi karo sarakicidda kuwii dhintay. mana aha inaan hore u helay amase hore la ii kaamilay, laakiinse waan ku sii dadaalaya inaan qabsado wixii ciise masiix ii qabtay. walaalahayow, anigu ku tirin maayo inaan aniga qudhaydu weli qabsaday, laakiinse wax keliya ayaan samaynayaa, waxyaalihii iga dambeeyey intaan illoobo ayaan waxaan laacayaa waxyaalaha iga horreeya. anigu waxaan dadaal ugu roorayaa xagga goolka iyo ilaa abaalgudka yeedhista sare oo ilaah oo ah xagga ciise masiix. sidaas daraaddeed in alla inteenii kaamil ahu aan sidaas ku fikirno, oo haddii aad si kala duwan wax kaga fikirtaan, xataa waxaas ilaah baa idiin muujin doona. laakiin wixii aynu hore u gaadhnay, isla waxaas aynu ku soconno. walaalayaalow, idinku kulligiin igu wada dayda, oo u fiirsada kuwa sidaas u socda xataa sidaad annaga masaal noogu haysataan. waayo, waxaa jira kuwa badan oo socda oo aan marar badan wax idiinka sheegay, oo aan haddana anigoo ooyaya idiin sheegayo inay yihiin cadaawayaasha iskutallaabta masiixa, oo kuwaas dhammaadkoodu waa halligaad, ilaahooduna waa caloosha, ammaantooduna waxay ku jirtaa ceebtooda, oo waxay ka fikiraa waxyaalaha dunida. laakiinse innagu waddaninimadeennu waxay ku jirtaa jannada halkaasoo aynu weliba ka sugayno badbaadiye kaas oo ah rabbi ciise masiix. isagu wuxuu beddelli doonaa jidhkeenna liita inuu u ekaado jidhkiisa ammaanta leh, oo wuxuu ku beddellayaa xoogga uu isagu ku awoodo inuu wax kastaba isaga hoosaysiiyo.

4

sidaas daraaddeed walaalahayga aan jeclahay oo aan u xiisoonayow, idinku waxaad tihiiin farxaddayda iyo taajkayga. gacaliyayaalow, xagga rabbiga saas ugu xoogaysta. waxaan waaninayaa yu'odiya, oo waxaan waaninayaa suntukhee inay labadoodu xagga rabbiga isku maan ahaadaan, ka ila shaqeeya oo runta ahow, waxaan kaa baryayaa inaad dumarkaas caawiso, waayo, iyaga iyo kaleementos iyo kuwa kaloo ila shaqeeyaba oo magacyadoodu ku qoran yihiin kitaabka nolosha, waxay ila dhibtoodeen injiilka aawadiis. mar kasta rabbiga ku faraxsanaada, oo weliba waxaan idin leeyahay, farxa. qabowni-madiinna dadka oo dhammu ha ogaado, waayo, rabbigu waa soo dhow yahay. waxba ha ka welwelina, laakiinse wax kastaba baryadiinna ilaah ku ogeysiiya tukasho iyo duco mahadnaqid la jirto. oo nabadda ilaah oo waxgarasho kasta ka sarraaysa ayaa waxay qalbiyadiinna iyo fikirradiinna ku dhawri doontaa ciise masiix. ugu dambaysta, walaalayaalow, waxaan idinku leeyahay, wax kasta oo run ah, iyo wax kasta oo sharaf leh, iyo wax kasta oo xaq ah, iyo wax kasta oo daahir ah, iyo wax kasta oo door ah, iyo wax kasta oo wanaag laga sheego, haddii wanaag ku jiro iyo haddii ammaan ku jirto, waxyaalahan ka fiirsada.

idinku sameeya waxyaalihii aad barateen, oo aad hes-
heen, oo aad maqasheen, oo aad aniga igu aragteen;
oo ilaaha nabadduna wuu idinla jiri doonaa. laakiin
rabbiga aad baan ugu faraxsanahay inaad haatan ugu
dambaysta mar kale iga fikirteen; taas oo aad ka fikiri
jirteen laakiin aad fursad u weydeen. ka hadli maayo
baahi, waayo, waxaan bartay inaan raalli ku ahaado
hadba xaaladdii aan ku jiro. waxaan aqaan saboolni-
mada, oo weliba waxaan aqaanna barwaaqada. meel
kasta iyo wax walba waxaan ku bartay dhergidda iyo
gaajadaba, barwaaqada iyo baahidaba. wax walba
waan ku samayn karaa gargaarkiisa kan i xoogeeya.
habase yeeshee si wanaagsan baad yeesheen markaad
dhibaatadayda ila qaybsateen. idinka qudhiinnuba
waad taqaaniin, reer filiboyow, in injiilka bilowgi-
isii markii aan makedoniya ka soo kacay aan kini-
isaduna ila qaybsan waxa ku saabsan bixinta iyo he-
lidda, idinkoo keliya mooyaane. waayo, xataa markii
aan tesaloniika joogay, idinku mar iyo labaad ii soo
dirteen wixii aan u baahnaa. ma aha inaan hadiyad
doonayo, laakiin waxaan doonayaa midhaha xag-
giinna ku kordhaya. laakiinse anigu wax kastaba
waan haystaa, oo waan barwaaqaysanahay. waan
dheregsanahay, waayo, waxaan ebafroditos ka helay
wixii aad ii soo dirteen, kuwaas oo ah allabari ilaah
aqbali karo oo uu aad ugu farxo oo caraf udgoon leh.
ilaahaygu wuu idin siin doonaa wixii aad u baahan
tihiin oo dhan, sida ay tahay hodantinimadiisa xagga
ammaanta ciise masiix ku jirta. haddaba ammaanu ha
u ahaato ilaaha aabbeheenna ah weligiis iyo weligiis.
aamiin. igu salaama mid kasta oo ka mid ah qudu-
usiinta ciise masiix. walaalaha ila joogaa way idin soo
salaamayaan. quduusiinta oo dhammu way idin soo
salaamayaan, khusuusan kuwa guriga kaysar jooga.
nimcada rabbi ciise masiix ha la jirto ruuxiinna.

anigoo ah bawlos, oo ah rasuulkii ciise masiix xagga doonista ilaah, iyo walaalkeen timoteyos, waxaannu warqaddan u qoraynaa quduusiinta iyo walaalaha aaminka ah ee masiixa ku jira oo kolosay jooga. nimco ha idinla jirto iyo nabad ka timaada ilaaha aabbeheenna ah. waxaannu ku mahadnaqnaa ilaaha ah aabbaha rabbigeenna ciise masiix, annagoo had iyo goorba idiin soo ducaynayna. waxaannu maqalnay rumaysadkiinna xagga ciise masiix iyo jacaylka aad quduusiinta oo dhan u qabtaan, rajada jan-nada laydiin dhigay aawadeed, taas oo aad hore ugu maqasheen hadalka runta ah oo injiilka. kaasuu waa idiin yimid, xataa siduu ugu yimid dunida oo dhan isagoo midho dhalaya oo kordhaya, sida uu idinkana midho idiinku dhalayo oo idiinku kordhaya, tan iyo maalintii aad maqasheen oo aad ogaateen nimcada ilaah oo runta ku jirta. sidaasaad ka barateen gacaliyeheenna ebrafas oo addoon nala ah, oo masiixa u ah mididiin aamin ah aawadeen, kaas oo weliba noo caddeeyey jacaylkiinna ruuxa ku jira. sababtaas daraaddeed tan iyo maalintii aannu taas maqalnay ma aannu joojin inaannu idiin soo ducayno. waxaannu ilaah idiin baryaynaa inay idinka buuxsanto aqoonta doonistiisa xagga xigmadda iyo waxgarashada ruuxa oo dhan, inaad u socotaan si rabbiga istaahisha oo aad wax kasta isaga kaga farxisaan, idinkoo midho ku soo saaraya shuqul kasta oo wanaagsan oo ku sii kordhaya aqoonta ilaah. weliba waxaannu ilaah baryaynaa inaad ku xoogaysataan xoog oo dhan sida uu yahay itaalka ammaan-tiisu xagga adkaysashada iyo dulqaadashada farxaddu la jirto oo dhan. mahad baannu u naqaynaa aabbaha inaga dhigay kuwa istaahila inay ka qayb qaataan dhaxalka quduusiinta nuurka ku jirta. isagu waa inaga samatabbixiyey xoogga gudcurka, oo wuxuu inoo beddelay boqortooyadii wiilka jacaylkiisa, kaas oo aynu ku leennahay madaxfurasho ah dembidhaafka. isagu waa suuraddii ilaaha aan la arki karin, oo ah curadka uunka oo dhan; waayo, wax kastaba isagaa uumay, waxyaalaha samooyinka ku jira, iyo waxyaalaha dhulka joogaba, waxyaalaha la arki karo iyo waxyaalaha aan la arki karinba, had-day yihiin carshiyo ama sayidnimo ama madax ama amarro; wax walba isagaa uumay oo loo uumay. isagu wax kastaba wuu ka horreeyaa, oo wax kastaaba isagay isku haystaan. oo isagu waa madaxa jidhka, kaas oo ah kiniisadda, oo isagu waa bilowgii iyo curadka kuwii dhintay ka kacay, si uu uga horreeyo wax kastaba. waayo, waxaa aabbaha ka farx-isay in buuxnaanta oo dhammu ay isaga ku jirto, iyo inuu isaga wax kastaba xaggiisa kula heshiiyo, isagoo kula nabday dhiiga iskutallaabtiisa; had-day yihiin waxyaalaha dhulka jooga ama hadday yihiin waxyaalaha samooyinka ku jiraba. idinku waa hore waxaad ahaydeen kuwo ajanabi laga dhigay, oo maankiinnana cadow baad ka ahaydeen xagga shuqulladiinna sharka ah, laakiinse haatan isagu wuxuu idinkula heshiiyey jidhkiisii aadmiga oo dhintay, inuu isaga hortiisa idin keeno idinkoo quduus ah oo aan iin iyo eed midna lahayn, haddii aad ku sii jirtaan iimaanka, oo aad gun iyo xidid adag ku

leedihiin, oo aydnaan ka fogaan rajadii injiilkii aad maqasheen, kaas oo lagu wacdiyey uunka samada ka hooseeya oo dhan, oo anigoo bawlos ah layga dhigay mididiin. haatan waxaan ku farxaa xanuunsigayga aan idiin xanuunsado, oo waxaan dhammaystiraa dhibaatooyinka masiixa oo jidhkayga ku dhi-man jidhkiisa aawadiis kaasoo ah kiniisadda. taas waxaa la iiga dhigay mididiin xagga wakiilnimada ilaah oo aniga aawadiin la ii siiyey inaan dhammaan erayga ilaah ku wada wacdiyo. wuxuu ahaa wax aan la garanayn oo qarsoonaan tan iyo weligiis iyo qarni kasta, laakiinse haatan waxaa loo muujiyey quduusiintiisa. kuwaas ilaah baa ku farxay inuu iyaga ogeysiyo waxa ay tahay hodantinimada ammaanta qarsoodiga ee ku dhex jira quruumaha, kaas oo ah masiixa idinku jira oo ah rajada ammaanta. isaga waannu naadinnaa, annagoo nin kasta waaninayna oo nin kasta wax ku barayna xigmad oo dhan, inaannu nin walba hor keenno isagoo masiixa kaamil ku ah. taas ayaan u hawshoodaa anigoo aad u dadaalaya sida uu yahay shuqulkiisa si xoog leh igaga dhex shaqeeyaa.

2

waxaan jeclaan lahaa inaad ogaataan sida weyn oo aan idiinku dadaalayo idinka iyo kuwa la'odikiya jooga iyo in alla intii aan arag wejigayga anoo nool; inay qalbiyadoodu dhiirranaadaan, iyagoo jacayl isugu xidhan, iyo inay wada helaan hodantinimada hubaasha waxgarashada, inay ogaadaan qarsoodiga ilaah, kaas oo ah masiixa. isaga waxaa ku wada qarsoon waxyaalaha qaaliga ah oo dhan oo ah xigmadda iyo aqoonta. taas waxaan u leeyahay inaan ninna idinku khiyaanayn hadal sasabasho ah. in kastoo aan idinka maqnahay xagga jidhka, weliba waan idinla joogaa xagga ruuxa, anigoo faraxsan oo firinaya nidaamkiinna iyo adkaanta rumaysadkiinna, xagga masiixa. haddaba sidaad u aqbasheen rabbi ciise masiix, ku socda, idinkoo isaga xidid ku yeeshay oo ku dhisnay, oo rumaysadkiinna ku adkaaday, taas oo ah sidii laydiin baray, oo aad u mahadnaqa. iska jira yaan ninna idinku dhicin faylosofiyadiisa iyo khiyaanadiisa bilaashka ah xagga caadooyinka dadka iyo waxyaalaha dunida ugu horreeya oo aan ka iman xagga masiixa, waayo, buuxnaanta ilaahnimada oo dhammu waa ku jirtaa isagoo jidh leh, oo waa laydin buuxiyey idinkoo ku jira isagoo ah madaxa taaliye kasta iyo amar kasta. oo isaga xaggiisa laydinkaga gudah gudniin aan gacmo lagu samayn markii aad gudniinta masiixa ku xoorteen jidhka aadmiga. idinka waxaa isaga laydinkula aasay baabtiiska, kaas oo isaga laydinkula soo kiciyey xagga rumaysadka aad u qabtaan xoogga ilaah oo shaqeeya oo isaga kuwii dhintay ka soo sara kiciyey. idinkoo ku dhintay xadgudubadiinnii iyo buuryoqabnimadii jidhkiinna ayuu weliba isaga idinla soo noolaysiiyey, isagoo inaga cafiyeey xadgudubadeennii oo dhan. wuxuu baabbi'iyey dacwadii inoogu qornayd qaynuunnada oo isaga geesta ahayd, oo weliba intuu fogeeyey ayuu ku qodbay iskutallaabta. isagu hubkuu ka qaaday taliyayaasha iyo kuwa amarka leh, oo bayaan ayuu u ceebeeyey, isagoo iyaga kaga guulaysanaya. haddaba

ninna yuusan idinku xukumin wax ku saabsan cunto ama cabbid ama maalin iid ah ama bil dhalatay ama maalmaha sabbtida, kuwaas oo ah hooska waxyaalaha iman doona, laakiinse jidhka waxaa iska leh masiixa. ninna yuusan abaalgudkiinna idinka dulmin isagoo idin oggolaysiinaya is-hoosaysiinta iyo malaa'ig caabudidida, oo dhex gelaya waxyaalaha uusan arkin, oo micnela'aan ugu kibraya maankiisa aadmiga, oo aan xajisanayn madaxa jidhka oo dhammu wax ka helo, oo xubnaha iyo seedaha isku haysta, oo kordhinta ilaah ku kordha. haddii aad masiixa kala dhimateen waxyaalaha dunida ugu horreeya, maxaad sidii idinkoo dunida ku nool isaga hoosaysiisaan qaynuunnada, kuwaas oo leh, ha qaban, ha dhadhamin, ha taaban? waxyaalahaas oo dhan ayaa isticmaal ku wada baabba'aya. qaynuunnadu waxay ka yimaadeen amarrada iyo cilmiga dadka. waxyaalahaas sida haqiiqada ah waxay leeyihiin muuqasho xigmad ah xagga caabudidida qof naftiisa ku qasbo iyo is-hoosaysiinta iyo saxariirinta jidhka, laakiinse iyagu faa'iido ma leh ay ku hor joogsadaan dherjinta jidhka.

3

haddaba haddii laydinla soo sara kiciyey masiix, doondoona waxyaalaha korka yaal, meesha uu masiixu joogo, isagoo fadhiya midigta ilaah. ka fikira waxyaalaha korka yaal, hana ka fikirina waxyaalaha dhulka yaal. waayo, idinku waad dhimateen, oo noloshiinnuna masiixay kula qarsoon tahay ilaah. masiixa oo ah nolosheenna, markuu soo muuqdo, kolkaasaad idinkuna ammaan kula soo muuqan doontaan. haddaba dila xubnihiinna dhulka yaal, kuwaas oo ah sino, iyo wasakhnimo, iyo kacsi xaaraan ah, iyo damac shar ah, iyo hunguri xumaan, taas oo ah sanam caabudid, waxyaalahaas oo daraaddood ay cadhada ilaah ugu soo degto carruurta caasinimada. kuwaas ayaaad waagii hore ku socon jirteen markii aad waxyaalahaas ku noolaan jirteen. laakiinse haatan iska fogeeya waxyaalahan oo dhan, kuwaas oo ah xanaaq, iyo cadho, iyo xumaan, iyo cay, iyo hadalka ceebta ah oo afkiinna ka baxa. been ha isu sheegina, waayo, idinku waad iska xoordeen dabiicadii hore iyo falimaheediiba, oo waxaad huwateen dabiicadii cusbayd taas oo loo cusboonaysiinayo aqoon sida ay tahay u-ekaanta kan iyada abuuray. halkaas ma jiri karaan gariig ama yuhuudi, mid gudan ama mid buuryoqab ah, reer barbari, ama reer iskutees, addoon ama xor; laakiinse masiixu waa wax walba, oo wax walba wuu ku jiraa. haddaba sidaas daraaddeed idinku sida kuwa ilaah doortay oo quduuska ah oo la jecel yahay, huwada qalbi leh naxariis iyo roonaan iyo is-hoosaysiin iyo qaboobaan iyo dulqaadasho. midkiinba midka kale ha u dulqaato oo ha cafiyo, haddii mid ka cabanayo mid kale; xataa sida rabbiguba idin cafiyeey, idinkuna sidaas oo kale yeela: oo waxyaalahaas oo dhan waxaad ka dul huwataan jacayl, kaas oo ah xidhiidhka kaamilnimada. oo nabadda masiixiinta ha ku taliso qalbiyadiinna, taas oo laysugu kiin yeedha isku jidh keliya; oo mahadnaqayaal ahaada. oo erayga masiixu ha idiinku jiro si badan xagga xigmadda oo dhan, idinkoo wax

isbaraya oo isku waaninaya sabuurro iyo heeso ammaan ah iyo gabayo xagga ruuxa, idinkoo ilaah ugu gabyaya nimcada qalbiyadiinna ku jirta. oo wax alla wixii aad ku samaysaan hadal ama shuqulba, magaca rabbi ciise ku wada sameeya oo ilaaha aabbaha ah ugu mahadnaqa isaga. dumar yahow, nimankiinna ka dambeeya sida ay ugu habboon tahay xagga rabbiga. nimankow, idinkuna afooyinkiinna jeclaada oo ha ku qadhaadhoobina. carruurtoy, waalidkiinna wax kastaba ku addeeca, waayo, taas waa ka farxisaa rabbiga. aabbaaashow, carruurtiinna ha ka cadhaysiinina, yeeyan qalbi jabine. addoommadow, wax kastaba ku addeeca kuwa xagga jidhka sayidiyadiinna ah; hana ahaanina kuwo markii loo jeedo oo keliya shaqeeya sida kuwa dadka ka farxiya, laakiinse ku adeega qalbi daacad ah, idinkoo rabbiga ka cabsanaya. wax alla wixii aad samaysaanba, xagga qalbiga ka sameeya, sidii idinkoo rabbiga u samaynaya oo aan dad aawadiis u samaynayn, idinkoo garanaya inaad xagga rabbiga ka heli doontaan abaalgudkii dhaxalka. waxaad u adeegtaan rabbiga masiixa ah. waayo, kii xumaan falaa wuxuu dib u heli doonaa xumaantuu falay, waayo, dadka looma kala eexdo.

4

sayidyadow, addoommadiinna siiya waxa xaq ah oo u qalma, idinkoo garanaya inaad jannada sayid ku leedihiin. haddaba baryada ku sii adkaada, idinkoo ku soo jeeda oo mahadnaqaya. oo weliba annagana noo soo duceeya in ilaah noo furo albaabka hadalka, si aannu uga hadalno qarsoodiga masiixa, kaas oo aan u xidhnahay; inaan u muujiyo, sida igu waajibka ah inaan uga hadlo. kuwa dibadda jooga xaggooda xigmad ku socda, oo wakhtiga ku faa'iidaysta. mar kasta hadalkiinnu nimco ha lahaado isagoo cusbo lagu daray, inaad ogaataan sida idinku waajibka ah inaad mid kasta ugu jawaabtaan. axwaalkayga oo dhan waxaa idiin sheegi doona walaalkeen tukhikos oo ah gacaliye iyo midiidin aamin ah oo addoon ila ah xagga rabbiga. isagaan idiinku soo diray sababtan daraaddeed, inaad ogaataan axwaalkayga iyo inuu qalbiyadiinna dhiirrigeliyo, oo weliba waxaan isaga la soo diray walaalkeen onesimos, kaas oo ah mid aamin ah iyo gacaliye, oo idinka mid ah. iyagu waxay idiinka warrami doonaan waxa meeshan ka dhacay oo dhan. waxaa idin soo salaamayaa aristarkhos oo ila xidhan, iyo markos oo barnabas abti u yahay, kaas oo wax isaga ku saabsan laydinku amray; hadduu idiin yimaado aqbala. weliba waxaa idin soo salaamaya ciise oo la yidhaahdo yuustos. kuwaas oo ka mid ah kuwa gudan ayaa ah kuwa keliya oo iila shaqeeya boqortooyada ilaah, iyagoo ii noqday kuwo i dhiirrigeliyey. waxaa kaloo idin soo salaamaya ebafaras, oo idinka mid ah, oo ah addoonkii ciise masiix. kol kastaba baryadiisa ayuu idiinku dadaalaa inaad istaagtaan, idinkoo kaamil ah oo aad u huba doonista ilaah oo dhan. waxaan ugu markhaati furayaa inuu u hawshoodo idinka aawadiin iyo kuwa la'odikiya jooga iyo kuwa hi'erabolis jooga aawadood. waxaa idin soo salaamaya luukos oo ah gacaliyaha dakhtarkaa iyo deemaas. walaalaha la'odikiya jooga iyo num-

fas, iyo kiniisadda gurigiisa ku jirta nagu salaama. warqaddan markii laydinka dhex akhriyo, haddana ha laga dhex akhriyo kiniisadda reer la'odikiya, oo idinkuna akhrista warqadda aad la'odikiya ka heli doontaan. oo arkhibbos waxaad ku tidhaahdaan, adeegiddii xagga rabbiga oo aad heshay, ku dadaal inaad dhammaysid. anigoo bawlos ah ayaa salaantan gacantayda ku qoraya. xusuusta xidhnaantayda. nimco ha idinla jirto.

annagoo ah bawlos iyo silwanos iyo timoteyos waxaannu warqaddan u qoraynaa dadka tesaloniika kiniisaddooda oo ku jirta ilaaha aabbaha ah iyo rabbi ciise masiix. nimco ha idinla jirto iyo nabadu. had iyo goorba ilaah baannu idiinku mahadnaqnaa kuligiin, annagoo baryadayada idiinku xusuusanayna. waxaannu joogsila'aan ilaheenna oo ah aabbeheenna hortii ku xusuusannaa shuulka rumaysadkiinna iyo hawsha jacaylkiinna iyo dulqaadashada rajadiinna ee ku jira rabbigeenna ciise masiix. annagu waannu og nahay, walaalaha ilaah jecel yahayow, in ilaah idin doortay, waayo, injiilkayagu idiinkuma iman hadal oo keliya, laakiinse wuxuu kaloo idiinku yimid xoog iyo ruuxa quduuska ah iyo hubaal badan. waad garanaysaan caynkannu dhexdiinna ku ahayn idinka aawadiin. oo waxaad noqooten kuwo ku dayda annaga iyo rabbigaba, idinkoo ereyga ku helay dhib badan iyo farxadda ruuxa quduuska ah. sidaas daraaddeed masaal baad u noqooten kuwa rumaystay oo makedoniya iyo akhaya jooga oo dhan. waayo, ereygii rabbigaa idinka dhawaaqay, mana aha makedoniya iyo akhaya dhexdooda oo keliya, laakiinse rumaysadkiinna xagga ilaah wuxuu gaadhay meel kasta; oo sidaas daraaddeed uma aannu baahnin inaanu wax nidhaahno. waayo, iyaguba waxay ka warraamaan wax nagu saabsan oo ah sidaannu idiinku soo galnay, iyo sidaad sanamyadii ugu jeesateen oo ilaah ugu soo jeesateen, inaad u adeegtaan ilaaha nool oo runta ah, oo aad samada ka sugtaan wiilkiisa uu kuwii dhintay ka soo sara kiciyey oo ah ciisaha inaga samatabbixinaya cadhada imanaysa.

waayo, walaalayaalow, waxaad og tihiin imaatinkayagii aannu idiin nimid inuusan noqon mid aan waxtar lahayn. laakiinse annagoo awil aad ugu xanuunsannay oo lanagu ceebeeyey filiiboy, sidaad og tihiin, waxaannu ku dhiirraanaannay ilaheenna inaanu injiilka ilaah idiin sheegno annagoo dhib badan ku jirna. waayo, waanadayadu kama iman qalad ama wasakh ama khiyaano, laakiinse siduu ilaah noogu bogay inuu nagu ammaaneeyo injiilka, sidaasaannu u hadalnaa, mana aha inaanu dadka ka farxinno, laakiinse inaanu ka farxinno ilaaha qalbigayaga intixaa. sidaad og tihiin, marnaba kuma aannu isticmaalin hadal sasabasho ah ama damacnimo qarsoon, oo taas ilaah baa marag ka ah. dadka xaggiisana ammaan kama aannu doonoonin, ama xaggiinna ha noqoto, ama xagga dad kale, in kastoo aan culaab idiinku noqon kari lahayn, annagoo ah rasuulladii masiixa. laakiin dhexdiinna waxaannu idiinku roonayn sida mid carruurteeda nuujiisa ay iyaga u dhaqaalayso. sidaas daraaddeed, annagoo aad idiin jecel, ayaannu ku faraxnay inaanu wax idin siinno, mana aha injiilka ilaah oo keliya, laakiinse xataa naptayada, maxaa yeelay, waxaad noo noqooten kuwo aan jecel nahay. waayo, waad xusuusan tihiin, walaalayaalow, sidaannu dhib iyo daal ugu shaqaynay habeen iyo maalinba, inaanann midkiinna culaysin, oo waxaannu idiinku

wacdinnaay injiilka ilaah. idinkuna markhaati baad ka tihiin, ilaahna wuu ka yahay, sidaannu daahir iyo xaq iyo ceebla'aan kula macaamiloonnay kuwiinna rumaysan. sidaad og tihiin waxaannu midkiin kastaba kula macaamiloonnay sida aabbe carruurtiisa ula macaamiloodo, annagoo idin waaninayna oo idin dhiirigelinayna oo idiin markhaati furayna, inaad u socotaan si istaahisha ilaaha idiinku yeedhay boqortooyadiisa iyo ammaantiisa. oo sababtaas daraaddeed ayaannu joogsila'aan ilaah ugu mahadnaqnaa in, markii aad naga hesheen ereygii ilaah oo aad naga maqasheen, aydaan u aqbalin sidii dad hadalkiis laakiin siduu run u yahay ereygii ilaah oo haddana idinka dhex shaqeeya kuwiinna rumaysan. waayo, walaalayaalow, waxaad noqooten kuwo ku dayday dadka kiniisadaha ilaah oo yahuudiya jooga, kuwaas oo ah kuwa ciise masiix, maxaa yeelay, idinkuna waxaad dadkiinna ka hesheen dhibtaas oo kale, siday iyaguba uga heleen yuhuudda, oo ah kuwii dilay rabbi ciise iyo nebiyadiiba, oo annagana dibadda noo eryay, oo aan ilaah ka farxin, dadka oo dhanna ka geesta ah. oo waxay noo diidaan inaanu dadka aan yuhuudda ahayn la hadalno inay badbaadaan. sidaasay mar walba dembiyadooda u dhammaystiraan, laakiin ugu dambaysta cadhada waa ku dil degtay. laakiin, walaalayaalow, annagoo wakhti yar lanaga kiin qaaday, xagga isla-joogidda ee ayan ahayn xagga qalbiga, aad iyo aad baannu ugu dadaalnay inaanu wejigiinna aragno, annagoo xiiso weyn u qabna; waayo, waannu jeclaan lahayn inaanu idiin nimaadno, anigoo bawlos ah mar iyo lababa waan jeclaa, laakiinse shayddaan baa naga hor joogsaday. maxaa yeelay, waa ayo rajadayada iyo farxaddayada iyo taajka faanidda oo ahaan doona rabbigeenna ciise masiix hortista goortu yimaado? sow idinka ma aha? waa idinka faankayaga iyo farxaddayaduba.

sidaas daraaddeed markii aannu is-hayn kari waynay, way nala wanaagsanayd inaanu keliyahaan-tayo ateenay ku hadhno; oo waxaannu idiin soo dirnay walaalkayo timoteyos, oo ah midiidinka ilaah xagga injiilka masiixa, inuu idin xoogeeyo oo idin dhiirrigeliyo xagga rumaysadkiinna, inaan dhibaatoyinkani ninna dhaqdhaqaaqin, waayo, idinka qudhiinnuba waad ogsoon tihiin in tan lanoo doortay. waayo, markii aannu idinla joognay, horaannu idiinku sii sheegnay inaanu dhibtoonayno; waana sida ay noqotay, idinkuna waad og tihiin. sababtaas daraaddeed markii aan is-hayn kari waayay, waxaan idiinku soo cid diray inaan rumaysadkiinna ogaado, waaba intaasoo kii wax jirrabi jiray idin jirrabay oo hawshayadii wax aan waxtar lahayn noqotaye. laakiinse haatan markii timoteyos nooga kiin yimid, wuxuu noo keenay warka wanaagsan oo ku saabsan rumaysadkiinna iyo jacaylkiinna, iyo inaad kol kasta si wanaagsan noo xusuusataan idinkoo xiiso u qaba inaad na aragtaan sida aannu annaguba xiiso ugu qabno inaanu idin aragno; sababtaas daraaddeed, walaalayaalow, dhibkayagii iyo qaxarkayagii oo dhan waxaannu kaga qalbi qabownay xaggiinna,

rumaysadkiinna aawadiis; maxaa yeelay, haatan an-nagu waa nool nahay haddaad xagga rabbiga ku xoogaysataan. waayo, mahad intee le'eg baannu ilaah ugu naqi karnaa idinka aawadiin iyo farxad-dii oo dhan oo aannu ku faraxnay ilaahayaga hortiisa idinka aawadiin? habeen iyo maalinba aad iyo aad baannu ilaah u baryaynaa inaannu wejigiinna aragno oo aannu dhammaystirno waxa ka dhiman rumaysadkiinna. haddaba ilaaha ah aabbeheenna iyo rabbigeenna ciise qudhiisu jidkayaga xaggiinna ha ku soo toosiyeen. rabbigu ha idiin kordhiyo oo ha idiin badiyo jacaylka midkiinba midka kale u qabo iyo dadka kale oo dhanba, sida aan annaguba idiin jecel nahay, inuu xoogeeyo qalbiyadiinna iyagoo aan ceeb lahayn oo quduusnimo ku jira ilaaheenna oo ah aabbeheenna hortiisa, goortii rabbigeenna ciise la yimaado quduusiintiisa oo dhan.

4

ugu dambaysta, walaalayaalow, waxaannu idinku baryaynaa oo idinku waaninaynaa rabbi ciise, sidaad nooga hesheen sidii waajibka idinku ahayd inaad u socotaan oo ilaah uga farxisaan, in sidaad ku socotaan, aad si ka badan u socotaan. waayo, amar-radii aan rabbi ciise idinku siinnay waad og tihiin. maxaa yeelay, doonista ilaah waxaa weeyaan inaad quduus ahaataan oo aad sino ka fogaataan, in midkiin kastaaba garto siduu weelkiisa ugu hayn lahaa quduusnaan iyo maamuus, mana aha inuu hamma-madda damaca xaaraanta ah ku socdo sida dadka aan ilaah aqoonin; inaan ninna xadgudbin oo walaalkiis xalkan ku xumayn, maxaa yeelay, rabbigu waa mid ka aarguda waxyaalahan oo dhan sidaannu mar hore idiinku dignay oo idinku sii sheegnay. waayo, ilaah wasakhnimo inooguma yeedhin, laakiinse wuxuu inoogu yeedhay quduusnaan. sidaas daraaddeed kii di-idaa, dad ma diido, wuxuuse diidaa ilaaha idin si-iya ruuxiisa quduuska ah. laakiinse xagga jacaylka walaalaha loo qabo uma aad baahnidin in wax laydiin soo qoro, maxaa yeelay, idinka qudhiinnaba ilaah baa idin baray in midkiinba midka kale jeclaado. waayo, sidaasaad jeceshihiin kulli walaalaha jooga make-doniya oo dhan. laakiin waxaannu idinku waaninay-naa, walaalayaalow, inaad intaas aad uga sii badis-aan, oo aad u dadaashaan inaad nabdoonaataan, oo aad dantiinna ku joogtaan oo aad gacmihiinna ku shaqaysaan, sidaannu idinkugu amarnay; inaad sida idiin eeg ugu socotaan xagga kuwa dibadda jooga, oo aydnaan waxba u baahnaan. laakiin walaalayaalow, dooni mayno inaad jaahil ka ahaataan waxa ku saab-san kuwii dhintay ee waxaannu doonaynaa inayd-naan calool xumaan sida kuwa kale oo aan rajo lahayn. waayo, haddaynu rumaysan nahay in ci-ise dhintay oo haddana soo sara kacay, de sidaas oo kalaa kuwii ciise rumaysnaa oo dhintay ilaah la keeni doonaa isaga. waayo, tan waxaannu idi-inku leennahay ereyga rabbiga in kuweenna nool oo hadha ilaa imaatinka rabbiga, sinaba ugama hor mari doonno kuwii dhintay. maxaa yeelay, rabbiga qudhiisu samaduu kala soo degi doonaa qaylo iyo codka mala'igta sare iyo buunka ilaah, kolkaasay kuwii masiixa rumaysnaa oo dhintay horta soo kici

doonaan, dabadeedna kuweenna nool oo hadha ayaa iyaga kor loola qaadi doonaa daruuraha dhexdooda inaynu rabbiga hawada kula kulanno, oo sidaasaynu rabbiga weligeen ula joogi doonnaa. sidaas daraad-deed hadalladan midkiinba midka kale ha ugu qalbi qabowjiyo.

5

walaalayaalow, uma baahnidin in laydiin soo qoro wax ku saabsan wakhtiyada iyo xilliyada. waayo, idinka qudhiinnaba qummaati baad u garanaysaan inay maalinta rabbigu u imanayso sida tuug habeen u yimaado. markay leeyihiin, waa nabad iyo salaamad, kolkaasaa filashola'aan halaaggu u qaban doonaa sida fooshu naag uur leh u qabato; iyaguna sinaba ugama baxsan doonaan. laakiinse idinku, walaalayaalow, gudcur kuma jirtaan in maalintaasu sida tuug idiin qabato. waayo, kulligiin waxaad tihiin carruurta nuurka iyo carruurta maalinnimada, innagu ma nihiin kuwa habeennimada iyo gudcurka; sidaas daraad-deed yeynan seexan sida kuwa kale yeelaan, laakiinse aan soo jeedno oo aan feeyignaanno. waayo, kuwa seexdaa habeenkay seexdaan, kuwa sakhraamaana habeenkay sakhraamaan. laakiin innagoo kuwa maalinta ah aan feeyignaanno, oo gashanno hubka laabta oo rumaysadka iyo jacaylka ah iyo koofiyadda rajada badbaadada ah. waayo, ilaah inooma uu dooran cadhada, laakiinse wuxuu inoo doortay in-aynu ku badbaadno rabbigeenna ciise masiix, kan inoo dhintay, inaynu la wada noolaanno isaga, had-daynu nool nahay iyo haddaynu dhimannoba. sidaas daraaddeed midkiinba midka kale ha dhiirrigeliyo oo ha dhiso sidaad yeelaysaan oo kale. laakiinse waxaannu idinka baryaynaa, walaalayaalow, inaad maamuustaan kuwa idinku dhex hawshooda, oo xagga rabbiga idinkaga sarreeya oo idinla taliya; oo aad iyaga aad iyo aad jacayl ugu derejaysaan shuqulkooda aawadiis. nabad ku wada jooga. oo waannu idin waaninaynaa, walaalayaalow, kuwa si aan hagaagsanayn u socda la taliya, oo kuwa qalbi jabay dhiirrigeliya, oo kuwa itaalka yar garab siiya, oo dadka oo dhanna u dulqaata. iska jira inaan midkiinna midka kale shar uga celin; laakiinse kol kasta wax wanaagsan ha ugu dadaalo, oo dadka oo dhanna ha ugu dadaalo. had iyo goorba farxa. joogsila'aanna tukada. wax walbana mahad ka naqa, waayo, taas waxay idiin tahay doonista ilaah xagga ciise masiix. ruuxa ha deminina. wax sii sheegiddana ha quudhsanina. wax walba tijaabiya, waxa fiicanna xajiya. wax kasta oo shar u egna ka fogaada. ilaaha nabadda qudhiisu quduus ha idinka wada dhigo, oo ruuxiinna iyo naftiinna iyo jidhkiinna dhammaan ha la wada ilaaliyo, iyagoo ceeb la' markii rabbigeenna ciise masiix yimaado. kan idiin yeedhaa waa aamin, wuuna samayn doonaa. walaalayaalow, noo soo duceeya. walaalaha oo dhanna dhunkasho quduus ah ku salaama. rabbigaan idinku dhaarinayaaye, war-qaddan ha loo akhriyo walaalaha oo dhan. nimcada rabbigeenna ciise masiix ha idinla jirto.

annagoo ah bawlos iyo silwanos iyo timoteyos wax-aannu warqaddan u qoraynaa dadka tesaloniika kini-isaddooda oo ku jirta ilaah aabbaha ah iyo rabbi ciise masiix. nimco ha idinla jirto iyo nabad ka timaada ilaah aabbaha ah iyo rabbi ciise masiix. waxaa nagu waajib ah, walaalayaalow, inaannu mar walba aawadiin ilaah ugu mahadnaqno, sida noo eg, maxaa yeelay, rumaysadkiinnu aad buu u kordhayaa, jacyalka aad kulligiin isu qabtaanna waa badnaanayaa. sidaas daraaddeed waxaannu idinku faannaa kini-isadaha ilaah dhexdooda, waana dulqaadashadiinna iyo rumaysadkiinna aad ku dhex leedihiin silecyada iyo dhibaatooyinka aad u adkaysataan oo dhan. taasuu waxay muujisaa xukunka xaq ah ee ilaah, in laydinku tiriyu kuwo istaahila boqortooyada ilaah, tan aad daraaddeed u xanuunsataan. waayo, xagga ilaah waa xaq inuu dhib ugu abaalgudo kuwa idin dhiba, iyo inuu kuwiinna la dhibay nala kiin nasiyo markii rabbi ciise samada ka muuqdo, isagoo wata malaa'igaha xooggiisa oo dab ololaya ku jira, oo ka aargudanaya kuwa aan ilaah aqoon iyo kuwa aan addeecin injiilka rabbigeenna ciise masiix. waxaa lagu ciqaabi doonaa halaag weligiis ah, oo waxaa laga goyn doonaa rabbiga hortiiisa iyo ammaanta xooggiisa, markuu yimaado maalintaas in isaga lagu ammaano quduusiintiisa oo lagula yaabo kuwii rumaystay oo dhan, maxaa yeelay, markaatiifurkayagii aan idiin sheegnay waa la rumaystay. sababtaas daraaddeed mar walba waannu idiin ducaynaa in ilaaheen idinka dhigo kuwa istaahila yeedhistiisa oo uu xoog ku dhammeeyo doonis kasta oo wanaag ah iyo shuqulka rumaysadka, in magaca rabbi ciise dhexdiinna lagu ammaano, idinkana in laydinku dhex ammaano isaga, sida nimaada ilaaheenna iyo rabbi ciise masiix ay tahay.

xagga rabbi ciise masiix imaatinkiisa iyo ururkeenna aynu la kulmi doonno isaga, waxaannu idinka baryaynaa, walaalayaalow, inaan caqligiinnu dhaqso u qasmin ama aydnaan ku argaggixin ruux, ama hadal, ama warqad sida mid annagu aannu soo dirnay, sidii iyadoo maallintii rabbigu hadda joogo. sinaba yaan laydiin khiyaanayn, waayo, maalintaasu ma iman doonto ilamaa horta ilaah laga fallaagoobo, oo la muujiyo ninka dembiga oo ah wiilka halaagga, kan ka geesta ah oo iska sarraaysiyya wax alla waxa ilaah la yidhaahdo oo dhan iyo waxa la caabudo oo dhan, oo sidaasuu u dhex fadhiistaa macbudka ilaah isagoo qudhiisu ilaah iska dhigaya. miyeeydnaan xusuusnayn inaan waxyaalahan idiin sheegay markii aan weli idinla joogay? haatan waad garanaysaan waxa joojinaya in isaga wakhtiigiisa la muujiyo. waayo, qarsoodiga dembigu haatan waa shaqaynaynaa, laakiin kan haddeer joojinayaa wuxuu joojinayaa ilaa jidka laga qaado isaga. markaas waxaa la muujin doonaa sharcilaawaha, kan rabbi ciise ku halligi doono neefta afkiisa, oo imaatinka muuqaashadiisa uu ku baabi'in doono. kaas imaatinkiisu waa sida shuqul shayddaan oo leh xoog iyo calaamooyin iyo cajaa'ibyo been ah oo dhan, iyo khiyaanada xaqdarrada oo dhan. wax-

aana leh kuwa lumaya, maxaa yeelay, waxay diideen inay runta jeclaadaan oo ay sidaas u badbaadaan. oo sababtaas daraaddeed ayaa ilaah ugu soo diraa wax qalad kaga dhex shaqeeya si ay been u rumaystaan, in kuwa aan runta rumaysan, laakiinse xaqdarrada ku farxay, kulligood la wada xukumo. laakiin waxaa nagu waajib ah inaannu mar walba aawadiin ilaah ugu mahadnaqno, walaalayaasha rabbigu jecel yahayow, waayo, waxaa ilaah bilowgii idiin doortay badbaado ka timaada ruuxa quduus idinka dhigaya, iyo rumaysadka runta, tan uu idiinku yeedhay injiilkayaga inaad heshaan ammaanta rabbigeenna ciise masiix. sidaas daraaddeed, walaalayaalow, xoogaysta, oo cilmigii laydin baray xajista, ha noqoto wixii hadal laydinku baray ama wixii warqaddayada laydinku baraye. rabbigeenna ciise masiix qudhiisa iyo ilaaha aabbeheen ah, kan ina jecladay oo nimcadiisa inagu siiyey dhiirranaanta weligeed ah iyo rajada wanaagsan, qalbiyadiinna ha dhiirrigeliyo oo ha ku xoogeeyo shuqul iyo hadal walba oo wanaagsan.

ugu dambaysta, walaalayaalow, waxaan idinku leeyahay, noo soo ducueya in ereyga rabbigu dhaqso u faafo oo loo ammaano sida dhexdiinna loogu ammaano, oo lanaga badbaadiyo dadka qalloocan oo sharka ah, waayo, rumaysad lama wada laha. laakiinse rabbigu waa aamin; wuuna idin xoogayn doonaa, sharkana wuu idinka ilaalin doonaa. xaggiinnana rabbiga waannu aaminsan nahay inaad samaysaan oo aad samayn doontaan wixii aannu idinku amarno. rabbigu qalbiyadiinna ha ku toosiyo jacaylka ilaah iyo dulqaadashada masiixa. hadda walaalayaalow, waxaannu magaca rabbigeenna ciise masiix idinku amraynaa inaad ka fogaataan walaal kasta oo si aan hagaagsanayn u socda oo aan ku soconayn cilmigii ay naga heleen. waayo, idinka qudhiinnuba waad garanaysaan sida idinku waajibka ah inaad nagu dayataan; waayo, si aan hagaagsanayn uma aannu soccon markaannu idin dhex joognay. ninnana kama aannu cunin kibis aannan wax ka bixin, laakiin dhib iyo daal ayaannu ku shaqaysannay habeen iyo maalinba inaannan midkiinna culaysin; mana aha inaannan amar u lahayn, laakiinse waa inaannu masaal idiin noqonno oo aad nagu dayataan. waayo, xataa markaannu idinla joognay, waxaannu idinku amarnay, mid hadduusan doonayn inuu shaqeeyo yuusan waxba cunin. laakiin waxaannu maqalnay inay idin dhex joogaan kuwo si aan hagaagsanayn u socda oo aan innaba shaqayn, laakiin axwaalka dadka kale faraggeliya. kuwa caynkaas ah waxaannu rabbi ciise masiix ku amraynaa oo ku waaninaynaa inay xasilloonaan ku shaqaystaan oo kibistooda cunaan. idinkuse, walaalayaalow, wanaagfallooda ha ka qalbi jabina. haddii nin addeeci waayo waxaannu warqaddan ku qornay, ninkaas iska jira oo ha raacina si uu isugu yaxyaxo. weliba sida cadow ha ula macaamiloonina, laakiin sida walaalkiin u waaniya. haddaba rabbiga nabadda qudhiisu mar walba si kasta nabad ha idiin siiyo. rabbigu kulligiin ha idinla jiro. anigoo bawlos ah ayaan salaantan gacantayda ku qorayaa; waana u calaamo warqad kasta oo tayda ah.

sidaasaan u qoraa. nimcada rabbigeenna ciise masiix
ha idinla jirto kulligiin.

anigoo bawlos ah oo rasuulkii ciise masiix ku ah amarka ilaaha badbaadiyeheenna ah iyo ciise masiix oo rajadeenna ah, waxaan warqaddan u qorayaa timoteyos oo xagga iimaanka ku ah wiilkaagga runta ah. nimco iyo naxariis iyo nabadu ha kaaga yiimaadeen ilaaha aabbaha ah iyo rabbigeenna ciise masiix. sidaan kugu waaniyey markaan make-doniya tegayay ayaan haatanna kugu waaninayaa inaad efesos sii joogtid oo aad kuwo ku amartid in ayan cilmi kale dadka barin, ama ayan dhegaysanin sheekooyin iyo abtirsiinyada aan dhammaadka lahayn oo keena su'aalo intay hor marin lahaayeen talada ilaah oo rumaysadka ku jirta. laakiin amarka dhammaadkiisu waa jacayl ka soo baxa qalbi daahir ah iyo niyo wanaagsan iyo rumaysad aan labaweyi lahayn. waxyaalahan qaar baa seegay, oo waxay ku leexdeen hadal aan micne lahayn, oo waxay doonayaan inay noqdaan macallimiinta sharciga in kastoo ayan garanayn waxay yidhaahdaan ama waxay ku xaqiiqueeyaan. waxaynu oo nahay in sharcigu wanaagsan yahay haddii loo isticmaalo si sharciga ku qumman. sidaynu u oga nahay, sharciga looma samayn nin xaq ah, laakiin waxaa loo sameeyey sharcilawaayaasha, iyo caasiyiinta, iyo cibaadalaawayaasha, iyo dembilayaasha, iyo kuwa aan quduuska ahayn, iyo kuwa nijaasta ah, iyo kuwa aabbahood dila, iyo kuwa hooyadood dila, iyo gacankudhiiglayaasha, iyo kuwa sinaysta, iyo khaniisiinta, iyo kuwa dadka xada, iyo beenlowyada, iyo kuwa beenta ku dhaarta, iyo had-day jiraan wax kaleeto oo ka gees ah cilmiga runta ah, oo ah sida injiilka ammaanta ilaaha barakada leh oo laygu ammaaneeyey. waxaan ku mahadnaqayaa kan xoogga i siiyey oo ah rabbigeenna ciise masiix, waayo, wuxuu igu tiriyey mid aamin ah intuu hawshiisa ii doortay, in kastoo aan hore u ahaan jiray mid dadka caaya oo silciya, oo dhiba, laakiin waa la ii naxariistay, waayo, aqoonla'aan baan ku sameeyey, anigoo aan rumaysanayn. nimcada rabbigeenna waxay aad iyo aad ula badatay rumaysadka iyo jacaylka ku jira ciise masiix. hadalkanu waa run, waana mid istaahila in la wada aqbalo, in ciise masiix dunida u yimid inuu badbaadiyo dembilayaasha anoo ah kan ugu daran. laakiin sababtaas daraaddeed waa la ii naxariistay in, anigoo ah kan ugu daran, ciise masiix igu muujiyo dulqaadashadiisa oo dhan, inaan masaal u noqdo kuwa hadda dabadeed isaga rumaysan doona inay nolol weligeed ah helaan. boqorka daa'imiska ah, oo aan dhiman karin, oo aan la arki karin, oo ah ilaaha keliig ah, maamuus iyo ammaanuu ha u ahaadeen weligiis iyo weligiis. aamiin. wiilkaagii timoteyosow, waxaan kugu ammaanaynayaa amarkan oo ah sidii waxyaalihii hore laguugu sheegay, inaad iyaga dagaal wanaagsan ku dagaallantid, adigoo haysta iimaan iyo qalbi wanaagsan. waxyaalahaas dadka qaarkood way iska tuureen, oo waxay iimaankooda ka dhigeen sida doonni burburtay. waxaana ka mid ah humenayos iyo alexsanderos, oo aan shayddaan u dhiibay si ay u bartaan inayan wax caayin.

sidaas daraaddeed ugu horraysta waxaan kugu waaninayaa inaad ilaah u baridid, oo aad u tukatid, oo aad u ducaysid, oo aad u mahadnaqdid dadka oo dhan, khusuusan boqorrada iyo kuwa amarka lehba, inaynu nolol xasiloon oo nabdaysan ku noolaanno, inagoo si walba cibaado iyo maamuus u leh. taas way wanaagsan tahay, waana mid ilaaha badbaadiyeheenna ahu aqbali karo. wuxuu doonayaa in dadka oo dhammu badbaado oo ay runta gartaan. waayo, waxaa jira ilaah keliya iyo dhexdhexaadiye keliya oo u dhexeeya ilaah iyo dadka, waana ninka ciise masiix ah, oo naftiisii dadka oo dhan furashadooda u bixiyey, oo wakhtigiisii qummanaa loo markhaati furay. taas daraaddeed baa layga dhigay inaan noqdo mid wax wacdiya oo rasuul ah oo macallin dadka aan yuhuudda ahayn ugu ah iimaan iyo run. taas waa runta, oo been sheegi maayo. taas daraaddeed waxaan doonayaa in raggu meel walba ku tukado iya-goo gacmo quduus ah kor u qaadaya oo aan cadho iyo muran lahayn. sidaas oo kalena naaguho waa inay, iyagoo xishoonaya oo digtoon, isku sharraxaan dhar qof xishood leh ku habboon, oo ayan isku sharraxin timo tidcan, iyo dahab ama luul ama dhar qaali ah. laakiinse ha isku sharraxeen shuqullo wanaagsan oo u eg dumarka cibaadada qira. naagtu aamusnaan wax ha ku barato iyadoo isdambaysiinaysa. laakiin naagna u faxiix maayo inay nin wax barto ama ay ka xukun sarraay, inay aamusnaato mooyaane. waayo, markii hore aadan baa la sameeyey, dabadeedna xaawa. aadanna lama khiyaanayn, laakiin naagtii baa inta la khiyaaneeyey waxay noqotay mid xadgudubtay. laakiinse waxay ku badbaadi doontaa carruur-dhalidda, hadday ku sii socdaan rumaysad iyo jacayl iyo quduusnaan iyagoo digtoon.

hadalku waa run, haddii nin doonayo shuqulka hoggaamiyaha kiniisadda, shuqul wanaagsan buu doonayaa. sidaas daraaddeed hoggaamiyaha kiniisaddu waa inuu ahaado mid aan ceeb lahayn, oo naag keliya qaba, oo feeyigan, oo digtoon, oo sharaf leh, oo martida soo dhoweeya, oo ku wanaagsan waxbaridda; oo uusan sakhraan noqon, oo uusan gacan fududaan, laakiin waa inuu noqdo mid tudhid badan, oo uusan ilaaq lahayn, oo uusan lacag jecleyn. waa inuu ahaado mid gurguista si wanaagsan ugu taliya, oo carruurtiisu ka dambeeyaan oo maamuusaan. laakiin nin hadduusan garanayn si uu gurigiisa ugu taliyo, sidee buu kiniisadda ilaah u xanaanayn doonaa? waa inuusan ahaan mid dhowaan rumaystay, waaba intaasoo intuu kibro uu ibliiska xukunkiisa ku dha-caaye. weliba waa inuu markhaati wanaagsan ka helo kuwa dibadda ah, waaba intaasoo uu ku dhacaa cay iyo dabinka ibliiska. sidaas oo kalena caawiyayaasha kiniisaddu waa inay ahaadaan dad la maamuuso oo ayan noqon laba-hadallayaal, oo ayan khamri badan cabbinn, oo ayan faa'iidada ceebta ah jeclaan. waa inay qarsoodiga iimaanka qalbi daahir ah ku haystaan. kuwaas marka hore ha la tijaabiyo, dabadeedna sida iyagoo ah caawiyayaasha kiniisadda ha u adeegeen

hadday eed la' yihiin. sidaas oo kale dumarkuna waa inay digtoonadaan oo ayan ahaan kuwa wax xanta. waa inay feeyignaadaan, oo ay wax walba aamin ku ahaadaan. caawiyayaasha kiniisaddu mid kastaaba naag keliya ha guursado, hana noqdeen kuwo si wanaagsan ugu talinaya carruurtooda iyo guryahooda. waayo, kuwa sida iyagoo ah caawiyayaasha kiniisadda si wanaagsan ugu adeega, waxay nafsaddooda u helaan derejo wanaagsan iyo dhiirraanaan badan oo ay iimaanka ciise masiix ku dhiirran yihiin. waxaan rajaynayaa inaan dhowaan kuu imaado, laakiin waxaan waxyaalahan kuugu soo qorayaa, in, haddii aan wax badan raago, aad ogaato sida waajibka ah oo loogu camal fali lahaa guriga ilaah dhexdiisa, oo ah kiniisadda ilaaha nool iyo tiirka iyo aasaaska runtaa. oo muranla'aan qarsoodiga cibaadadu waa weyn yahay. isaga jidh baa lagu muujiyey, oo ruux baa xaq laga caddeeyey, malaa'iguhuna way arkeen, quruumahana waa laga dhex wacdiyey, dunidana waa laga rumaystay, ammaanna kor baa loogu qaaday.

4

laakiin ruuxu bayaan buu u sheegayaa in wakhtiga ugu dambaysta qaar ka fogaan doono iimaanka, iyagoo dhegaysanaya ruuxaha khiyaaneeya iyo cilmiyada jinniyada, oo waxay kaga fogaan doonaan labaweejiilenimada dadka beenta ku hadla oo qalbigooda la gubay sida isagoo bir kulul lagu dhejiyey. waxay diidaan in la guursado, oo amraan in laga fogaado cuntooyinka ilaah u abuuray in kuwaha rumaysta oo runta yaqaanu mahadnaqid ku aqbalaan. waayo, wax kasta oo ilaah abuuray wuu wanaagsan yahay, waana inaan waxba la diidin haddii mahadnaqid lagu aqballo, waayo, waxaa quduus lagaga dhigaa ereyga ilaah iyo ducada. haddaad walaalaha waxyaalahan xusuusiisid waxaad ahaan doontaa ciise masiix midiidinkiisa wanaagsan, adigoo hadallada iimaanka iyo cilmiya wanaagsan oo aad raacday ku xoogaysanaya. laakiin ka fogow sheekooyinka habraha oo nijaasta ah, oo nafsaddaada bar cibaadaysiga, waayo, jidhka waxbariddiisu wax yar bay tartaa, laakiinse cibaadaysigu si walba waxtar buu u leeyahay isagoo ballan u leh nolosha haatan joogta iyo tan imanaysaba. hadalku waa run, waana mid istaahila in la wada aqballo. sababtan daraaddeed waannu u hawshoonnaa oo u dadaalnaa, maxaa yeelay, waxaannu rajo ku leennahay ilaaha nool oo badbaadiyaha u ah dadka oo dhan, khusuusan kuwa rumaysan. waxyaalahan dadka ku amar oo bar. ninna yuusan quudhsan dhallinyaronimadaada, laakiinse kuwa rumaystay masaal ugu noqo xagga hadalka, iyo xagga dabiicadda, iyo xagga jacylka, iyo xagga rumaysadka, iyo xagga daahirsanaantaba. ilaa aan imaado, akhriska iyo waaninta iyo waxbaridda u digtoonow. ha daycin hibada aad haysatid oo laguugu siiyey waxyaalihii laguugu sii sheegay markii waayeelladu gacmahooda ku saareen. waxyaalahan ku dadaal, oo nafsaddaada oo dhan u go' in horumar kaugu dadka oo dhan u muuqdo. nafsaddaada iyo cilmiagaagaba u digtoonow. oo waxyaalahan ku sii soco, waayo, haddaad yeeshid, nafsaddaada iyo kuwa ku dhegaystaba waad badbaadin doontaa.

nin waayeel ah ha canaanan, laakiin u waani sida aabbe oo kale; dhallinyaradana u waani sida walaalo oo kale; habrahana sida hooyooyin oo kale u waani, naagaha dhallintayarna sida walaalo oo kale, adigoo daahir ah. maamuus carmallada runta ah oo nimankoodii ka dhinteen, laakiin haddii naag carmal ah carruur leedahay ama carruurteedu ay carruur leedahay, iyagu marka hore ha barteen inay dadkooda si cibaado leh kula macaamiloodaan, waalidkoodna u cawilceliyaan, waayo taasuu way wanaagsan tahay, waana mid ilaah aqbali karo. waayo, tii carmal run ah oo cidlootay, waxay rajo ku leedahay ilaah, habeen iyo maalinnu baryada iyo tukashada way sii waddaa. laakiin tii raaxaysi u noolaataa waa meyd intay nooshahay. Waxyaalahan ku amar inay ceeb la'aadaan. laakiin qof hadduusan dadkiisa dhaqaalayn, khusuusan kuwa gurigiisa jooga, kaasu iimaankuu ka hor yimid, wuuna ka sii liitaa mid aan rumaysanayn. ha la qoro carmal aan lixdan sannadood ka yarayn oo nin keliya naag u ahaan jirtay, oo loogu marag furay inay shuqullo wanaagsan samaysay, hadday carruur korisay, hadday shisheeyaha marti soori jirtay, hadday quduusiinta cagaha u maydhay, hadday kuwii dhibaataysnaa u gargaartay, hadday shuqul kasta oo wanaagsan aad ugu dadaashay. laakiinse carmallada dhallintayr diid, waayo, markay qooqaan ayay ka jeestaa masiixa, oo waxay doonayaan inay guursadaan. iimaankoodii hore way naceen, oo sidaas daraaddeed waa la xukumay. waxay kaloo weliba bartaan inay caajisiin noqdaan, iyagoo iska wareegaya oo guriba guri uga baxaya; caajisiin oo keliyana ma ahaye, weliba way warsheeko badan yihiin, oo axwaalka dadka kalena way faraggeliyaan, iyagoo ku hadlaya waxyaalo aan waajib ku ahayn. haddaba waxaan doonayaa inay carmallada dhallintayaru guursadaan, oo carruur dhalaan, oo gurigooda u taliyaan, oo ayan cadowga isu jebin inuu caayo. waayo, hadda ka hor qaar baa xagga shaydaanka u leexday. haddii naag rumaysanu ay leedahay carmallo ha u gargaarto iyaga, oo kiniisadda yaan la culaysin, si ay u gargaarto kuwa carmallada runta ah. waayeellada si wanaagsan wax ugu taliya ha lagu tiriyu kuwo istaahila in la banlaab loo maamuuso, khusuusan kuwa ku hawshooda waxwacdinta iyo waxbaridda. waayo, qorninku wuxuu leeyahay, waa inaad dhibaada dibiga af xidhin markuu sarreenka burburinayo. wuxuu kaloo leeyahay, shaqaalahu waa istaahila abaalgudkiisa. nin waayeel ah ashtako ha ku qaadin, laba ama saddex qof oo ku markhaati fura mooyaane. kuwa dembaaba inta kale oo dhan hortooda ku canaano in kuwa kalena ay cabsadaan. waxaan ilaah iyo ciise masiix iyo malaa'igaha la doortay hortooda kugu waaninayaa inaad waxyaalahan ku dhawrtid eexashola'aan, oo aadan waxba samayn adoo dadka kala jeclaanaya. ninna gacmaha degdeg ha u saarin, dad kale dembiyadoodana ha ka qayb gelin. nafsaddaada daahirsanaan ku dhawr. laakiinse hadda ka dib biyo oo keliya ha cabbin, illowse waxoogaa yar oo khamri ah u cab calooshaada iyo cudurradaada mararka badan kugu soo noqnoqda daraaddood.

dadka qarkood dembiyadoodu waa bayaan, oo waxay u hor marayaan xukunka, dadka qaarkoodna kuwoodu way daba socdaan. sidaas oo kalena waxaa jira shuqullo wanaagsan oo bayaan ah, kuwa aan caynkaas ahaynna lama qarin karo.

aawadeed iimaanka ku gafeen. nimco ha idinla jirto.

6

in alla intii addoommo ah oo ka hoosaysa harqoodka addoonnimada, sayidyadooda ha ku tiriyeen kuwo maamuus oo dhan istaahila, si aan magaca ilaah iyo cilmiga loo caayin. kuwii sayidyo rumaysan lahu yaanay quudhsan, maxaa yeelay, waa walaalo; laakiin ha u adeegeen intay quudhsan lahaayeen, maxaa yeelay, kuwa shuqulkooda wanaagsan ka faa'iidaa waa kuwa rumaysan oo la jecel yahay. dadka waxyaalahan bar oo ku waani. haddii nin dadka cilmi kale baro oo uusan u oggolaan hadalka runta ah oo rabbigeenna ciise masiix iyo cilmiga raacsan cibaadada, kaasuu waa kibirsan yahay, oo waxba garan maayo. wuxuuna u jeellan yahay su'aalo iyo hadal-iskuqabasho, waxaana ka yimaada hinaaso iyo dirir iyo cay iyo tuhun xun, iyo murannada dadka maankoodu kharribmay oo runta waayey, iyagoo u malaynaya in cibaadadu tahay wax faa'iido laga helo. laakiin cibaadadu waa faa'iido weyn markii waxa la haysto raalli lagu yahay; waayo, dunida waxba ma aynu keenin, waxbana ka qaadan kari mayno. laakiinse haddaynu haysanno dhar iyo dhuuni, way inagu filnaan doonaan. laakiin kuwa doonaya inay taajir noqdaan, waxay ku dhacaan duufsasho iyo dabin iyo damacyo badan oo nacasnimo ah waxyeellona leh, oo dadka ku hafiya baabbi'in iyo halaag. waayo, jacaylka lacagtu waa xididka xumaa-tooyinka oo dhan, oo qaar intay higsanayeen ayay iimaankii ka ambadeen, oo waxaa muday tiiraanyo badan. laakiinse adigu, nin yahow ilaah, waxyaalahan ka carar; oo raac xaqnimada, iyo cibaadada, iyo iimaanka, iyo jacaylka, iyo dulqaadashada, iyo qabownimada. dagaalka wanaagsan oo iimaanka dagaallan, oo qabso nolosha weligeed ah, oo laguugu yeedhay, oo aad qirashada wanaagsan ku hor qiratay markhaatiyaal badan. ilaah hortiis kan wax kasta nooleeya, iyo ciise masiix hortiis, kan bontiyos bilaatos hortiisa qirashada wanaagsan ku qirtay, waxaan kugu amrayaa inaad amarka ku xajisid iinla'aan iyo ceebla'aan ilaa rabbigeenna ciise masiix muuqdo, muuqashadaas uu wakhtigiisa muujin doono, kan ammaanta leh oo keliigis xoogga leh, oo ah boqorka boqorrada iyo sayidka sayidyada, kan keliigis aan dhimanayn, oo ku dhex jira nuurka aan loo dhowaan karin, oo aan ninna arkin, lana arki karin; isagu ha lahaado ciso iyo itaal weliigis. aamiin. kuwa dunidatan haatan la joogo hodanka ku ah waani inayan iskiibrin oo ayan maalka aan la hubin isku hallayn, laakiinse ay isku halleeyaan ilaaha wax kasta si deeqsinimo ah inoo siiya si aynu ugu raaxaysanno. oo waani inay wax san sameeyaan, oo ay shuqullo wanaagsan hodaan ku ahaadaan, oo ay deeqsi ahaadaan, oo ay dadka kale wax siiyaan, iyagoo wakhtiga imanaya u dhiganaya aasaas wanaagsan, inay nolosha runta ah qabsadaan. timoteyosow, wixii lagu dhiibay ilaali, oo ka leexo hadalka aan micnaha lahayn oo nijaasta ah iyo muranka aqoonta beenta ah, oo qaar qirashadeeda

anigoo bawlos ah oo rasuulkii ciise masiix ku ah doonista ilaah, sida uu leeyahay ballanka nolosha ciise masiix ku jirta, waxaan warqaddan u qorayaa timoteyos oo ah wiilkayga aan jeclahay. nimco iyo naxariis iyo nabadu ha kaaga yimaadeen ilaaha aab-baha ah iyo rabbigeenna ciise masiix. waxaan ku mahadnaqayaa ilaaha aan qalbi daahir ah ugu adeego sida ay awoyaaashay ugu adeegi jireen, anigoo habeen iyo maalinba joogsila'aan baryadayda kugu xusuusanaya. markaan ilmadaadii xusuusto waxaan aad u doonayaa inaan ku arko, inaan aad u farxo. waxaan xusuustay rumaysadka aan labada weji lahayn oo kugu jira, oo markii horena ku jiri jiray ayeyyadaa lowis iyo hooyadaa yunikee, adigana waan kugu aaminsanahay inuu kugu jiro. taas daraadeed waxaan ku xusuusinayaa inaad kicidis hadiyadda ilaah ee kugu jirta oo kuugu timid gacmosaariiddadii. waayo, ilaah inama uu siin ruuxa cabsida, laakiinse wuxuu ina siiyey ruuxa xoogga iyo jacaylka iyo miyirka. sidaas daraadeed ha ka xishoon u markhaatifuridda rabbigeenna ama aniga oo isaga maxbuus u ah, laakiinse dhibaataada injiilka kaga qayb qaado xoogga ilaah. ilaah waa kan ina badbaadiyey oo yeedhid quduus ah inoogu yeedhay, mana aha xagga shuquladeenna, laakiinse waa xagga qasdigiisa iyo nimcadiisa, oo uu waayadii hore hortood inagu siiyey ciise masiix, laakiinse haatan lagu muujiyey muuqashada badbaadiyehenna ciise masiix, kaas oo dhimashada baabbi'i'yey, oo nolosha iyo dhimashola'aanta iftiinka ugu soo saaray xagga injiilka, kaas oo lagu doortay inaan noqdo mid wax wacdiya iyo rasuul iyo macallinba. sababtaas aawadeed ayaan waxyaalahan ugu xanuunsanayaa; laakiinse ka xishoon maayo, waayo, waan garanayaa kan aan rumaystay, oo waxaan aaminsanahay inuu awoodo inuu dhawro wixii aan ku ammaanaystay ilaa maallintaas. masaalkii erayada runta ahaa ee aad iga maqasheen ku xaji rumaysadka iyo jacaylka ciise masiix ku jira. ammaanadii wanaagsanayd ee lagu dhiibay ku dhawr ruuxa quduuska ah oo inagu dhax jira. waad og tahay in kuwii aasiya joogay oo dhammu ay iga leexdeen, waxaana ka mid ah fugelos iyo hermogenees. rabbiga ha u naxariisto reerki oo onesiforos; waayo, marar badan ayuu i nasiyey, kamana xishoon silsiladdayda. laakiinse markuu rooma joogay wuxuu ku dadaalay inuu i daydayo, wuuna i helay. rabbigu maalintaas ha u naxariisto. oo adigu aad baad u taqaan intuu waxyaalo ka adeegay efesos.

haddaba, wiilkaygiyow, ku xoogayso nimcada ciise masiix ku jirta. oo waxyaalihii aad markhaatiyaal badan dhexdood iga maqashay ku ammaane niman aamin ah oo awooda inay kuwa kaleeto baraan. dhibaato ka qayb qaado sida askari wanaagsan oo ciise masiix. nin askari ahi, si uu uga farxiyo kii isaga askari ahaanta u qortay, iskuma murgio axwaasha nolosha, weliba haddii nin galo cayaaraha loo loolamo, taaj looma saaro hadduusan sida qaynuunka ah u loollamin. ninka beerta leh ee hawshoodaa waa

inuu ahaadaa kan ugu horreeya oo midhaha ka qayb qaata. waxaan leeyahay ka fiirso, waayo, rabbigu wuxuu ku siin doonaa wax walba garashadooda. bal xusuuso ciise masiix, kan kuwii dhintay ka soo sara kacay, oo daa'uud ka soo farcamay, sida uu leeyahay injiilka aan idinku wacdiyo, kan aan u dhibtoodo oo aan u xidhnahay sidii mid wax xun falay; laakiinse erayga ilaah ma xidhna. haddaba wax walba waxaan ugu adkaystaa kuwa la doortay aawadood inay iyana helaan badbaadada ammaanta weligeeda leh oo ku jirta ciise masiix. hadalkanu waa dhab, haddii aynu isaga la dhimannay, dee haddana waynu la noolaan doonnaa, haddii aynu adkaysanno, dee haddana wax baynu la xukumi doonnaa; haddii aynu isaga inkirno, dee isna wuu ina diidi doonaa; haddii aynu nahay aaminlaawayaal, isagu weli waa aamin; waayo, isagu isma burin karo. waxyaalahan iyaga xusuusi oo rabbiga hortiiisa ku amar inayan hadal ku murmin, waayo, kaasoo faa'iido ma leh, laakiinse kuwa maqla ayuu sii kharriiba. ku dadaal inaad nafsaddaada loo bogay ilaah siisid, adigoo ah shaqeeye aan dadka ka xishoonin, oo hadalka runta ah si hagaagsan u wada. laakiinse ka fogow hadalka aan micnaha lahayn, oo nijaasta ah, waayo, kuwaas waxay hore u sii wadi doonaan cibaadola'aanta, oo hadalkoodu sida waraabowgu u faafa ayuu u sii faafi doonaa; iyaga waxaa ka mid ah humenayos iyo fileetos, oo ah kuwa xagga runta ka gefay iyagoo leh, sarakicidda waa horaa la soo dhaafay, oo qaar bay iimaanka ka halleeyaan. habase yeeshee aasaaskii adkaa oo ilaah dhigay wuu taagan yahay, isagoo leh sumaddan, rabbigu wuu yaqaan kuwiisa; oo mid kasta oo magaca rabbiga soo qaada xaqnimola'aanta ha ka tago. haddaba kuma jiraan guri weyn weelal dahab iyo lacag keliya ahi, laakiinse waxaa kaloo yaal kuwo qoryo iyo dhoobo ah; oo qaarkoodna wax sharaf leh ayay taraan, qaarna wax aan sharaf lahayn. sidaas daraadeed haddii nin iska daahirsho kuwan, kaasoo wuxuu ahaan doonaa weel sharaf leh, oo quduus laga dhigay, oo sayidka wax u tara, oo shuqul kasta oo wanaagsan loo diyaariyey. haddaba ka fogow damacyada xunxun ee dhallinyaronimada, laakiinse xaqnimada, iyo rumaysad, iyo jacayl, iyo nabad la raac kuwa rabbiga uga yeedha qalbi daahir ah. iska diid su'aalaha nacasnimada iyo jaahilnimada ah, adigoo og inay dagaallo dhalan. addoonka rabbigu waa inuusan ilaqtamin, laakiin waa inuu ahaado mid dadka u wada roon, oo waxbaridda ku wanaagsan, oo dulqaadasho badan, oo si qabow u edbiya kuwaga isaga diida; mindhaa ilaah waa siin doonaa toobadkeeniid inay runtay gartaan, oo ay dabinka ibliiska ka baxsadaan, iyagoo lagu qabtay si ay muraadkiisa u yeelaan.

bal tan ogow, maalmaha ugu dambeeya waxaa iman doona wakhtiyo dhib badan. maxaa yeelay, dadku waxay ahaan doonaan kuwo naftooda jecel, iyo kuwo lacag jecel, iyo kuwo faan badan, iyo kuwo kibir badan, iyo kuwo caytan badan, iyo kuwo waalidkood caasi ku ah, iyo kuwo aan mahadnaqin, iyo kuwo aan quduus ahayn, iyo kuwo aan kalgacayl lahayn, iyo kuwo aan heshiis doonaynin, iyo kuwo wax xanta, iyo

kuwo aan iscelin karin, iyo kuwo ba'an, iyo kuwo aan wanaagaa jeclayn, iyo kuwo gacangeliyayaal ah, iyo kuwo haad ah, iyo kuwo isla weyn, iyo kuwa raaxaysi jecel intii ay ilaah jeclaan lahaayeen. iyagu waxay haystaan u-ekaanta cibaadaysiga, laakiinse xooggisay diidaan; kuwaas ka leexo. waayo, kuwaas waxaa ka mid ah kuwa guryaha gala, oo ambiya naagaha caqliga la' oo dembiyadu ku raran yihiin, oo damacyada kala duduwanu ay la tageen, oo weligood wax baranaya, laakiinse aan marnaba awoodin inay runta gartaan. siday yannees iyo yambarees isu hor taageen muuse, saas oo kalay kuwanuna runta isu hor taagaan; waana niman maankoodu kharribmay oo xagga iimaankana laga nacay. laakiinse hore uma socon doonaan, waayo, nacasnimadoodu bayaan bay dadka oo dhan u noqon doontaa sidii ay kuwaas toodiiba u noqotay. laakiinse adigu waxaad raacday waxbariddayda, iyo socodkayga, iyo qasdigayga, iyo rumaysadkayga, iyo dulqaadashadayda, iyo jacaylkayga, iyo samirkayga, iyo silacyadayda, iyo xanuunsigayga. waxyaalihii xunxumaa ee igu dhacay markaan antiyokh iyo ikoniyon iyo lustara joogay! silicyadii badnaa ee aan u adkaystay! oo kulligood rabbigaa iga samatabbixiyeey. runtii, kulli inta doonaysa inay si cibaado leh ciise masiix ugu noolaadaan waa la silcin doonaa. laakiinse dadka sharka leh iyo khaa'innadu aad iyo aad bay u sii xumaan doonaan, iyagoo wax khiyaaneeya, lana khiyaaneeyo. laakiinse adigu ku sii soco waxyaalihii aad baratay oo aad hubsatay, adigoo garanaya kuwii aad ka baratay; tan iyo yaraantaadii waxaad garanaysay qorniinka quduuska ah oo badbaadada kugu garansiin kara rumaysadka ciise masiix lagu rumaysto. qorniin kastaa wuxuu ku ahaaday ruuxa ilaah oo waxtar buu u leeyahay waxbaridda, iyo canaanashada, iyo hagaajinta, iyo edbinta xagga xaqnimada; in ninka ilaah u ahaado mid dhan oo aad loogu diyaariyeey shuqul kasta oo wanaagsan.

4

waxaan kugu amrayaa ilaah hortii iyo ciise masiix oo xukumi doona kuwa nool iyo kuwii dhintayba hortiiisa, oo waxaan kaloo kugu amrayaa muuqashadiisa iyo boqortooyadiisa, inaad hadalka dadka ku wacdido. wakhti wanaagsan iyo wakhti xunba ku dadaal, oo canaano, oo hagaaji, oo waani, adigoo dulqaadanaya oo wax baraya. waayo, waxaa iman doona wakhti aan dadku u adkaysan doonin cilmiga runta ah, laakiinse iyagoo dheguhu cuncunayaan ayay waxay u urursan doonaan macallimiin siday damcaan; oo dhegahooday runta ka leexin doonaan, oo waxay u jeedin doonaan sheekooyin. laakiinse adigu mar kasta digtoonow, oo dhibta u adkayso, oo shuqulka wacdiyaha qabo, oo adeegiddaada dhammee. waayo, haatan allabari ahaan baa lay bixinayaa, oo wakhtigii aan tegi lahaa waa yimid. dagaalkii wanaagsanaa waan dagaallamay, oo tartankii waan dhammeeyey, iimaankiina waan dhawray. haddaba waxaa la ii dhigay taajkii xaqnimada oo rabbiga ah xaakinka xaq ahu i siin doono maalintaas; oo keeligayna ima siin doono, laakiin kuwa muuqashadiisa jecel oo dhanna wuu siin doonaa. ku dadaal inaad dhaqso iigu timaadid; waayo, deemaas intuu

dunidan haatan la joogo jeclaaday ayuu iga tegey, oo wuxuu aaday tesaloniika; kereeskeesna wuxuu aaday galatiya; tiitosna wuxuu aaday dalmatiya. haatan luukos oo keliya ayaa ila jooga. markos soo kaxee oo ha ku soo raaco; waayo, waxtar buu igu leeyahay xagga adeegidda. laakiinse tukhikos waxaan u diray efesos. markaad soo kacdid ii soo qaad shulgagayga aan kaga tegey karbos oo taroo'as jooga, buwaagtiina ii soo qaad khusuusan idiinta wax lagu qoro. aleksanderos, kii naxaasta tumi jiray, wax xun oo badan buu ii yeelay; rabbigu wuxuu ugu abaalgudi doonaa sidii camalladiisu ahaayeen. adiguna iska jir isaga, waayo, aad buu hadalkayaga u hor joogsaday. isdaafa-caaddaydii hore ninna isma kay garab taagin, laakiinse kulli waa layga wada tegey. taas yaan dushooda laga dhigin. laakiinse rabbiga ayaa iskay garab taagay, oo xoog i siiyey, inaan farriinta dadka oo dhan wada gaadhsiiso oo ay dadka aan yuhuudda ahayn wada maqlaan; oo waxaa layga samatabbixiyeey afkii libaaxa. oo rabbiguna wuu iga samatabbixin doonaa shuqul kasta oo shar ah, oo wuxuu igu nabad gelin doonaa boqortooyadiisa jannada ah. isaga ammaanuu ha u ahaato weligiis iyo weligiis. aamiin. igu salaam bariska iyo akula iyo reerkii onesiforos. erastos wuxuu ku hadhay korintos; laakiinse torofimos oo buka ayaan mileetos uga soo kacay. ku dadaal inaad wakhtiga qabowga hortii ii timaadid. waxaa ku soo salaamaya yubulos iyo budees iyo liinos iyo kalawdiya iyo walaalaha oo dhan. rabbigu ruuxaaga ha la jiro. nimcona ha kula jirto. aamiin.

anigoo bawlos ah oo ilaah addoon u ah, ciise masiixna rasuul u ah, siday yihiin iimaanka kuwa ilaah doortay iyo aqoonta runta oo ah xagga cibaadada, iyagoo rajaynaya nolosha weligeed ah oo ilaaha aan beenta sheeginu u ballanqaaday waayadii hore hortood, laakiinse wakhtiyadiisii goonida ahaa uu hadalkiisii ku muujiyey wacdigiisii laygu ammaaneeyey sida ilaaha badbaadiyeheenna ahu u amray, waxaan warqaddan u qorayaa tiitos oo ah wiilkayga runta ah xagga iimaanka inaga dhexeeya. nimco iyo nabadu ha kaaga yimaadeen ilaaha aabbaha ah iyo badbaadiyeheenna ciise masiix. sababtaas fudaaheed ayaan kereetee kaaga dhex tegey inaad hagaajisid waxyaalaha hadhay iyo inaad waayeello magaalo walba ka dooratid sidaan kuugu amray, hadduu mid waliba yahay nin aan ceeb lahayn, oo naag keliya qaba, oo leh caruur rumaysan, oo aan rabshad iyo caasinimo lagu dacwaynin. waayo, hoggaamiyaha kiniisaddu waa inuu ceeb la'aado sida wakiilka ilaah; oo uusan madax adkaan, oo uusan camal fududaan, oo uusan sakhran noqon, oo uusan gacan fududaan, oo uusan faa'iidada ceebta ah jeclaan, laakiinse waa inuu ahaado mid martida soo dhoweeya, oo wanaag jecel, oo feeyigaan, oo xaq ah, oo quduus ah, oo iscelin kara; isagoo xajinaya hadalka aaminka ah oo ah sidii loo baray, inuu awoodo inuu cilmiga runta ah ku waaniyo oo ku canaanto kuwa muranka miidhan ah. waayo, waxaa jira caasiyiin badan, iyo kuwa hadal xun ku hadla, iyo khaa'inno, oo khusuusan waa kuwa gudan. kuwaas afkooda waa in la xidho, maxaa yee-lay, waa kuwa reero dhan gebmiya iyagoo faa'iidada ceebta ah aawadeed u baraya waxyaalo aan waajib ahayn inay baraan. mid iyaga ka mid ahaa oo nebi-goodii ahaa ayaa wuxuu yidhi, reer kereetee weligood waa beenaalayaal, iyo dugaag xun, iyo kuwo cir weyn oo caajisiin ah. kuwa daahirka ah iyo wax waluba waa u daahir, laakiin kuwa nijaasaysan oo aan rumaysadka lahayn waxba daahir uma aha, laakiinse kaskooda iyo niyadooduba waa nijaasoobeen. waxay afka ka qirtaan inay ilaah yaqaaniin, laakiin camalladooday isaga kaga hor yimaadaan, iyagoo karaahiyo iyo caasiyiin ah, oo xagga shuqul wanaagsan oo dhan laga nacay.

laakiinse adigu ku hadal waxyaalaha ku habboon cilmiga runta ah. odayaashu waa inay feejignaadaan oo dhug yeeshaan oo digtoonaadaan oo ay si run ah ugu socdaan iimaanka iyo jacaylka iyo dulqaadashada. sidaas oo kalena habruhu waa inay asluub quduus ah lahaadaan, oo ayan noqon kuwa wax xanta, oo ayan khamri badan addoommo u noqon, laakiinse ay noqdaan kuwo wax wanaagsan dadka bara. oo waa inay naagaha dhallintay baraan inay jeclaadaan nimankooda iyo carruurtooda, oo ay digtoonaadaan, oo ay daahir noqdaan, oo ay guri-

gooda ka shaqeeyaan, oo ay wanaagsanaadaan, iya-goo nimankooda ka dambeeya, si aan ereyga ilaah loo caayin. ragga dhallinyarada ahna sidaas oo kale ku waani inay digtoonaadaan. wax walba nafsaddaada masaal ahaan u tus xagga shuqullada wanaagsan; oo cilmigaagana ku tus qummanaan, iyo dhuglahaan, iyo hadal run ah oo aan ceeb lahayn, si midka geesta kaa ahu u ceeboobo, oo uusan u helin wax xun oo uu inaga sheego. addoommaduna waa inay sayidyadooda ka dambeeyaan, oo ay wax kasta kaga farxiyaan, oo ayan la murmin, oo ayan wax ka xadin, laakiin waa inay aaminimo wanaagsan oo dhan muujiyaan, inay si kasta cilmiga ilaaha badbaadiyeheenna ah ammaan ugu soo jiidaan. waayo, nimmadii ilaah way muuqatay, iyadoo badbaado u keenaysa dadka oo dhan, oo ina baraysa inaynu cibaadola'aanta iyo damacyada dunida diidno, oo aynu wakhtigan haatan la joogo digtoonaan iyo xaqnimo iyo cibaado ku noolaanno, innagoo sugayna rajada barakaysan iyo muuqashada ammaanta ilaah eeheenna weyn oo ah badbaadiyeheenna ciise masiix. isagu nafsaddiisu u bixiyeey aawadeen, inuu dambi oo dhan inaga furto oo uu inaga dhigto dad daahirsan oo uu isagu leeyahay oo ku dadaalaya shuqullo wanaagsan. waxyaalahan dadka kula hadal, oo ku waani, oo ku canaano, adigoo amar oo dhan leh. oo ninna yuusan ku quudhsan.

xusuusi iyaga inay taliyayaasha iyo kuwa amarka leh ka dambeeyaan, oo ay dhego nuglaadaan, oo ay shuqul kasta oo wanaagsan diyaar u ahaadaan, oo ayan ninna caayin oo noqon kuwa ilaaq badan, laakiinse dadka oo dhan roonaan iyo qaboobaan ha tuseen. waayo, innaguba waa baynu ahayn nacasyo, iyo caasiyiin, iyo kuwa la khiyaaneeyey, iyo addoom-mada damacyada xaaraanta ah iyo raaxooyinka kala duduwan, oo waxaynu ku socon jirnay xumaan iyo xaasidnimo, oo waxaynu ahaan jirnay kuwo la neba-caaday oo iyana midba midka kale neceb yahay. laakiinse markii raxmaddii ilaaha badbaadiyeheenna ah iyo jacaylkii uu dadka u qabay muuqdeen, ayuu ina badbaadiyey. inaguma uu badbaadin shuqullada xaqnimada oo aynu samaynay, laakiinse naxariistiisa aawadeed wuxuu inagu badbaadiyey nadiifinta dhalashadii labaad iyo cusboonaysiinta ruuxa quduuska ah, oo uu aad inoogu shubay oo uu inoogu soo dhiibay badbaadiyeheenna ah ciise masiix; in-aynu, innagoo quduus laynagaga dhigay nimmadiisa, rajada ku noqonno kuwo nolol weligeed ah dhaxla. hadalkanu waa run, oo xagga waxyaalahan waxaan doonayaa inaad ku adkaysatid in kuwa ilaah rumaysanu ay digtoonaadaan inay shuqullo wanaagsan ku dadaalaan. waxyaalahanu way wanaagsan yihiin, dadkana wax bay u taraan. laakiin ka fogow su'aalaha nacasnimada ah, iyo abtirsiinyada, iyo murannada, iyo ilaaqda sharciga ku saabsan, waayo, waxtar iyo micne toona ma leh. haddaad nin bidci ah mar iyo laba waanisid dabadeed ka leexo, adigoo garanaya in ninka caynkaas ahu qalloocan yahay oo dembaaba isagoo isxukumay. markaan kuu soo diro artemaas ama tukhikos aad ugu dadaal inaad iigu timaado nikobolis, waayo, waxaan goostay inaan xil-

liga qabow meeshaas joogi doono. ku dadaal inaad seenaas kan sharciga yaqaan iyo abolloos soo ambab-bixisid si ayan waxba ugu baahan. dadkeennuna ha barto inay shuqullo wanaagsan ugu dadaalaan caaw-imaadda loo baahan yahay, inayan kuwo aan midho lahayn noqonin. kuwa ila jooga oo dhammu way ku soo salaamayaan. igu salaam kuwa iimaanka nagu je-
cel. nimco ha idinla wada jirto.

anigoo bawlos ah oo ciise masiix maxbuus u ah, iyo walaalkeen timoteyos, waxaannu warqaddan u qoraynaa filemon oo ah gacaliyahayaga nala shaqeeya, iyo walaashayo afiyo, iyo arkhibbos oo askar nala ah, iyo kiniisadda gurigaaga ku taal. nimco ha idinla jirto iyo nabad ka timaada ilaaha aabbeheenna ah iyo rabbi ciise masiix. had iyo goorba ilaahay baan kugu mahadnaqaa, anigoo baryadayda kugu xusuusanaya, waayo, waxaan maqlay jacaylka aad quduusiinta oo dhan u qabto iyo rumaysadka aad rabbi ciise ku rumaysato. oo waxaan baryayaa in wadaagidda iimaankaagu uu socodsiiyo aqoonta wax kasta oo wanaagsan oo inoogu jira masiixa. waayo, jacaylkaaga waxaan ku haystay farxad iyo dhiirranaan badan, maxaa yeelay, qalbiga quduusiinta adaa qabowjiyey, walaalkayow. sidaas daraaddeed, in kastoo aan masiixa ku leeyahay dhiirranaan badan inaan kugu amro waxa kuu eg, haddana waxaan ka jeclaan lahaa inaan ku baryo jacaylka aawadiis, anigoo ah duqii bawlos, maxbuusna ciise masiix u ah. waxaan kuu baryayaa wiilkayga onesimos oo aan dhalay anigoo xabbisan, kii waagii hore aan waxtarka kuu lahaan jirin, haatanse adiga iyo anigaba wax ina tara. waan kuu soo celinayaa, isagoo qalbigayga ah. waxaan jeclaan lahaa inaan sii hayo inuu aawadaa iigu adeego inta aan injiilka u xabbisanahay. laakiinse ma aanan doonayn inaan sameeyo wax aadan ila ogayn, inaan wanaaggaagu noqon dirqi laakiinse uu noqdo ikhtiyaar. mindhaa wuxuu cabbaar kaaga maqnaa inaad weligaa haysatid; laakiinse aadan mar dambe u haysan addoon sidiis, illowse si mid addoon ka wanaagsan oo ah walaal aan khusuusan anigu jeclahay, laakiinse adigu aad iga sii jeceshahay, xagga jidhka iyo xagga rabbigaba. haddaba haddaad igu tirinaysid inaan ahay saaxiibkaaga wax kula wadaaga, isaga u aqbal sidaad ii aqbali lahayd. oo hadduu ku xumeeyey ama wax kaa qabo, aniga igu xisaab. anigoo bawlos ah waxaan gacantayda ku qorayaa, anigaa bixin doona. kugu odhan maayo, wax baan kugu leeyahay xataa naftaadaba ha noqotee. haah, walaalkayow, xagga rabbiga farxad aan kaa helo, qalbigaygana xagga masiixa ku qabowji. waxaan aaminsanahay addeeciddaada, oo sidaas daraaddeed ayaan warqaddan kuugu soo qorayaa, anigoo garanaya inaad samaynaysid wax ka sii badan waxaan leeyahay. isla markaasna ii diyaari meel aan ku hoydo; waayo, waxaan rajaynayaa in baryadiinna laygu kiin siiyo. waxaa ku soo salaamaya ebrafas oo xagga ciise masiix maxbuus ila ah, iyo markos, iyo aristarkhos, iyo deemaas, iyo luukos, kuwaas oo ila shaqeeya. nimcada rabbigaenna ciise masiix ruuxiinna ha la jirto. aamiin.

ilaah wuxuu waagii hore siyaalo badan oo kala duduwan awowayaasheen kula hadlay nebiyadii, laakiin maalmahan ugu dambaystoo wuxuu inagula hadlay wiilkiisa uu ka dhigay kan wax walba dhaxla, kan uu duniiyooyinkana ku sameeyey. oo isagu waa dhalaalka ammaantiisa iyo u-ekaanta ahaantiisa, oo wax walba wuxuu ku hayaay erayga xooggiisa, oo goortuu daahirinta dadka dembiyadooda sameeyey dabadeed ayuu wuxuu fadhiistay weynaha xagga sare midigtiisa, isagoo aad uga wanaagsan malaa'igaha siduu u dhaxlay magac ka sii wanaagsan kooda. malaa'igihii tee buu marnaba ku yidhi, adigu waxaad tahay wiilkayga, maantaan ku dhalay? oo weliba, waxaan isaga u noqon doonaa aabbe, oo isaguna wuxuu ii noqon doonaa wiil? oo weliba, markuu curadka dunida dhex keenayay, wuxuu yidhi, malaa'igaha ilaah oo dhammu isaga ha caabudeen. oo xagga malaa'igahana wuxuu ka yidhi, wuxuu malaa'igihisa ka dhigaa dabaylo, kuwa u adeegana dab ololkiis. laakiin wiilka wuxuu ka yidhi, carshi-gaagu, ilaahow, waa weligiis iyo weligiis; oo usha qummanaantuna waa usha boqortooyadaada. adigu xaqnimada waad jecleayd, dembigana waad necbayd, sidaas daraaddeed ilaaha ilaahaaga ahi wuxuu kuugu subkay saliidda farxadda, oo kuwa ku weheliyana wuu kaa sarraaysiiyey. oo, adigu rabbiyow, bilowgii dhulkaad aasaastay, samooyinkuna waa shuqullada gacmaahaaga, iyagu way baabbi'i doonaan, adiguse waad sii jiraysaa; oo kulligood sida dhar bay u duugoobi doonaan, oo sida go' baad u laallaabi doontaa, sida dhar bayna u beddelmi doonaan; adiguse sidaadii uun baad tahay sannadahaaguna ma dhammaan doonaan. malaa'igihii tee buu marnaba ku yidhi, midigtayda fadhiiso ilaa aan cadaawayaashaada cagahaaga hoostooda geliyo? miyaanay kulligood ahayn ruuxyo kaalmeeya oo loo soo diray inay shuqul u qabtaan kuwa badbaadada dhaxli doona?

taa aawadeed waa inaynu aad u dhegaysanno waxaynu maqlanay waaba intaasoo ay inaga fakadaan. waayo, haddii hadalkii malaa'iguhu ku hadleen xaqiig ahaa, oo kii kasta oo xadgudub iyo caasinimo sameeyey uu helay abaalgud xaq ah, sidee baynu u baxsan doonnaa haddaynu dayacno badbaadintan weyn oo rabbiig kolkii hore ku hadlay oo kuwii maqlayna inoo xaqiigeeyeen? ilaahna wuxuu ugu marag furay calaamooyin iyo yaababba, iyo xoogag kala duduwan, iyo hadiyado ruuxa quduuska ahu u qaybiyey siduu doonayay. waayo, dunida iman doonta oo aynu ka hadalno malaa'igaha kama uu hoosaysiin. laakiin mid baa meel ka marag furay isagoo leh, bal waa maxay dadku oo aad u xusuusataa isaga? ama wiilka aadanaha, oo aad u soo booqataa? waxaad isaga wax yar ka hoosaysiisay malaa'igaha. waxaanad taaj uga dhigtay ammaan iyo murwad, oo waxaad ka sarraaysiisay shuqullada gacmaahaaga, wax walbana caghihiisaad ka hoosaysiisay. isagoo wax walba isaga ka hoosaysiiyey, wax uu dhaafay oo aanu isaga ka hoosaysiini waa jiraan, laakiin imminka

weli ma aragno wax walba oo isaga laga hoosaysiiyey. laakiin waxaynu aragnaa ciise, kan wax yar malaa'igaha laga hoosaysiiyey, isagoo xanuunka dhimashada aawadiis ammaan iyo murwad taaj loogu geliyey inuu nimcada ilaah dhimashada ugu dhadhamiyo qof walba. waayo, waa u ekayd kan wax walba u yidhiin, oo wax walba ka yimaadeen, markuu carruur badan ammaan u keeno, inuu bilaabaha badbaadadooda xanuun ku kaamilo. waayo, kan quduus ka dhiga iyo kuwa quduus laga dhigaaba kulli mid ke-liya ayay ka yimaadaan; taas aawadeed isagu kalama xishoodo inuu iyaga ugu yeedho walaalo, isagoo leh, magacaaga waxaan u sheegi doonaa walaalahay, oo ururka dhexdiisa ayaan kugu ammaani doonaa. oo haddana, isagaan aamini doonaa, oo haddana, bal eega, aniga iyo carruurta ilaah i siiyey. carruurtu waxay qayb ka heleen jidh iyo dhiig, taas aawadeed isaguna sidaas oo kale ayuu uga qayb qaatay, inuu dhimasho ku baabbi'yo kii xoogga dhimashada lahaa, oo ah ibliiska, iyo inuu furo kulli kuwii cimrigoodii oo dhan addoonnimo ugu hoos jiray cabsida dhimashada. waayo, runtii, ma uu qaadan suuraada malaa'igaha, wuxuuse qaatay tan dhashii ibraahim. haddaba waxaa isaga u ekayd inuu wax walba ugu ekaado walaalihiis, inuu wadaad sare oo naxariis iyo aamin badan leh u noqdo xagga waxyaalaha ilaah, si uu cadhotir ugu noqdo dembiyada dadka. waayo, isaga qudhiisu wuu xanuunsaday isagoo la jirrabay, taas aawadeed wuu karaa inuu caawiyo kuwa la jirraab.

haddaba walaalaha quduuska ah oo ka qayb gala yeedhniinta jannadow, u fiirsada ciise oo ah rasuulka iyo wadaadka sare ee iimaanka aynu qiranoo. aamin buu u ahaa kan doortay, sidii muuseba gurigiisii oo dhan aaminka ugu ahaa. waayo, waxaa isaga lagu tiriyey inuu istaahilo ammaan ka badan tii muuse, sida kan guriga dhisa uga murwad badan yahay guriga. waayo, guri walba mid baa dhisay, laakiin kan wax walba dhisay waa ilaah. oo runtii muuse gurigiisa oo dhan aamin buu ugu ahaa sida midiidin, inuu markhaati u ahaado waxyaalaha mar dambe lagu hadli doono. laakiin masiiix aamin buu u ahaa sida wiil gurigiisa ka sarreeya; oo gurigiisu waa innaga haddaynu ilaa ugu dambaysta dhiiranaanteenna iyo faanka rajadeenna aad u xajinno. haddaba waa sidan waxa ruuxa quduuska ahi leeyahay, maanta hadaad codkiisa maqashaan, qalbiyadiinna ha adkaynina sidii wakhtigii dhifirka, sidii maalintii jirrabaadda ee cidlada dhexdeeda, meeshii ay awoowayaashii igu jirraaben, oo ay igu tijaabiyeen, oo ay afartanka sannadood shuqulladaydii ku arkeen. taas daraaddeed qarnigan waan u cadhaysnaa, oo waxaan idhi, had iyo goorba qalbigooday ka qaldamaan, oo iyagu ma ay aqoon jidadkaygii. sidaas daraaddeed anigoo cadhaysan ayaan waxaan ku dhaartay, iyagu nasashadayda ma geli doonaan. iska jira, walaalayaalow. yaanu qalbi sar leh oo aan rumaysad lahayni midkiinna ku jirin, idinkoo ilaaha nool ka dheeraanaya. laakiin maalin kasta iswaaniya, intii la odhanayo, maanta, inuusan midkiinna ku engegin khiyaanada

dembiga. waayo, waxaynu noqonnay kuwa masiix ka qayb qaatay, haddaynu aad u xajinno bilowgii kalsoonaanteenna ilaa ugu dambaysta, inta la leeyahay, maanta haddaad codkiisa maqashaan, qalbiyadiinna ha adkaynina sidii wakhtigii dhirifka. waayo, yaa, markay maqleen, ilaah ka dhirfiyey? miyaanay ahayn kulligood kuwii muuse ka keenay masar? oo yuu afartan sannadood u cadhaysnaa? miyaanay ahayn kuwii dembaabay oo meydadkoodu cidlada ku dhacdhaaceen? oo yuu ku dhaartay inaanay nasashadiisa gelin, kuwii isaga addeci waayay mooyaane? oo waxaynu aragnaa inaanay geli karin rumaysaddarro aawadeed.

4

sidaas daraaddeed aynu cabsanno, inta ballan nasashadiisa lagu gelayaa jiro, inaan midkiinna u ekaan mid gaadhi waayay. waayo, innagana war wanaagsan baa laynagu wacdiyey sidooda oo kale, laakiin hadalkay maqleen waxba uma uu tarin iyaga, maxaa yeelay, kuwii maqlay rumaysad kuma ay darin. waayo, kuweenna rumaystay, nasashadaas waynu galnaa, siduu u yidhi, sidaas daraaddeed anigoo cadhaysan ayaan waxaan ku dhaartay, iyagu nasashadayda ma geli doonaan, in kastoo ay shuqulladii ka dhammaadeen aasaaska dunida. waayo, isagu meel buu maalintii toddobaad sidan ka yidhi, maalintii toddobaad ilaah baa shuqulladiisii oo dhan ka nastay. meeshatanna mar kale wuxuu yidhi, iyagu nasashadayda ma geli doonaan. haddaba waxaa hadhay qaar gelaya, oo kuwii kolkii hore warkii wanaagsanaa lagu wacdiyey way geli waayeen caasinimo aawadeed. taas daraaddeed haddana mar kale maalintoo buu gooni u dhigay, isagoo wakhti dheer dabadeed qorniinka daa'uud ku leh, maanta, sidii kolkii hore la yidhi, maanta haddaad codkiisa maqashaan, qalbiyadiinna ha adkaynina. waayo, haddii yashuua iyagii nasiyey, ilaah markaas dabadeed kama uu hadleen maalin kale. sidaas daraaddeed waxaa dadka ilaah u hadha nasasho. waayo, kii nasashadiisa galay, isaga qudhiisuna waa ka nastay shuqulladiisii sidii ilaah kuwiiisii uga nastay. haddaba aynu u dadaalno inaynu nasashadaas galno inaan ninna caasinimadaas oo kale ku dhicin. waayo, hadalka ilaah wuu nool yahay, waana shaqeeyaa, oo waa ka af badan yahay seef kasta oo laba af leh, isagoo ka dhex dusaya ilaa kala soocniinta nafta iyo ruuxa, iyo xubnaha iyo dhuuxaba, waana kala gartaa fikirrada iyo waxyaalaha qalbiga ku jira. oo uun aan hortiisa ka muuqani ma jiro, laakiin wax waliba way qaawan yihiin oo bannaan yihiin indhihiisa hortooda, kan aynu ku tirsan nahay. haddaba innagoo leh wadaad sare oo weyn, kan samooyinka sii dhex maray, kaas oo ah ciisoo wiilka ilaah ah, aynu qirashadeenna xajinno. waayo, ma aynu lihin wadaad sare oo aan itaaldarradeenna ka nixi karin, laakiin waxaynu leennahay mid si walba loo jirrabay siideenna oo kale, oo aan weliba dembi lahayn. haddaba aynu carshiga nincmada dhiirranaan ugu soo dhowaanno si aynu naxariis u qaadanno oo aynu u helno nimco ina caawisa wakhtiga baahida.

5

wadaad sare oo kasta, oo dadka laga dhex bixiyo, waxaa dadka loogu doortaa waxyaalaha ilaah ku saabsan, inuu hadiyado iyo allabaryoba u bixiyo dembiyada aawadood. isagu waa u naxariisan karaa kuwaan aqoonta lahayn iyo kuwa qaldan, maxaa yeelay, isaga qudhiisuba wuu itaal daranyahay. oo sidaas daraaddeed waa inuu qudhiisa wax ugu bixiyo dembiyada aawadood, siduu dadka wax ugu bixiyo oo kale. ninna murwadda iskama qaato, laakiin waa kii ilaah ugu yeedho siduu haaruun ugu yeedhay. sidaas oo kale masiixu isma ammaanin inuu noqdo wadaad sare, laakiin waxaa doortay kan ku yidhi, adigu waxaad tahay wiilkayga, maantaan ku dhalay. meel kalena wuxuu ka yidhi. adigu weligaaba wadaad baad tahay sidii derejadii malkisadaq. masiixu maalmihii jidhkiisa wuxuu tukasho iyo baryooyin qaylo dheer iyo ilmo ugu bixiyeey kan kara inuu isaga dhimasho ka badbaadiyo, waana loo maqlay cibaadadiisa. in kastuu wiil ahaa, weliba wuxuu addeecid ku bartay waxyaalihii uu ku xanuunsaday; oo goortuu kaamil noqday wuxuu kuwa isaga addeeca oo dhan u noqday sababta badbaadada weligeed ah. oo ilaah baa isaga wuxuu ku magacaabay wadaad sare sidii derejadii malkisadaq. waxaannu haysanna waxyaalo badan oo aannu kan kaga hadalno, laakiin waa fasir adag yahay dhegaculayskiinna aawadiis. wakhtigii aad macallimiin noqon lahaydeen ayaad haddana u baahan tihiin in laydin baro waxyaalaha ugu horreeya ee ereyada ilaah, oo waxaad noqoteen sidii kuwa caano u baahan ee aan cunto adag u baahnayn. waayo, mid kasta oo ay cuntadiisu caano tahay aqoon uma laha hadalka xaqnimada, waayo, waa ilmo yar. laakiin cuntada adag waxaa leh dadka waaweyn oo ah kuwa ku isticmaalidda kaskooda ku kala garta wanaagga iyo xumaanta.

6

taas daraaddeed aynu iska dayno ka hadlidda waxyaalihii ugu horreeyey ee masiix, oo hore aynu ugu soconno kaamilnimada, oo yeynan mar kale dhigin aasaaska ka-toobadkeenidda shuqulladii dhintay, iyo iimaanka xagga ilaah, iyo waxbaridda baabtiisyada, iyo gacmo-dul-saaridda, iyo sarakicidda kuwii dhintay, iyo xukunka weligiis ah. oo tan waynu samayn doonnaa haddii ilaah idmo. kuwii mar loo iftiimiyeey, oo hadiyadii jannada dhadhamiyeey, oo laga dhigay kuwa ka qayb galay ruuxa quduuskaa, oo dhadhamiyeey eraygii wanaagsanaa ee ilaah iyo xoogagga wakhtiga iman doona, oo dabadeedna dhacay, ma suurtoowdo in loo cusboonaysiiyo toobadkeenidda, iyagoo mar kale wiilka ilaah iskutallaabta isugu qodbaya oo bayaan u ceebaynaya. waayo, dhulka cabbay roobka marar badan ku dul da'a, oo u soo saara geedo u wanaagsan kuwii beeray, wuxuu ilaah ka helaar barako, laakiin hadduu dhalo qodxan iyo yamaarug, waxtar ma leh, oo habaar buu ku dhow yahay, ugudambaystiisana waa in la gubaa. laakiin gacaliyayaalow, wax ka wanaagsan oo idinku saabsan ayaa lana aaminsiiyey iyo waxyaalaha badbaadada, in kastoo aannu sidan

u hadalnay. waayo, ilaah ma xaqdarra, mana illoobo shuqulkiinna iyo jacaylka aad magiciisa u qabtaan, maxaa yeelay, quduusiinta ayaad u adeegteen oo weli waad u adeegtaan. oo annagu waxaannu jecel nahay in midkiin kastaa muujiyo dadaalkaas oo kale tan iyo hubaasha rajada ilaa ugu dambaysta, inaydnaan caajisiin noqon laakiin aad noqotaan kuwo ku dayda kuwa rumaysadka iyo dulqaadashada ku dhaxla ballamada. markii ilaah ballan u qaaday ibraahim, isagoo mid ka weyn oo uu ku dhaarto aan haysan, ayuu isku dhaartay, isagoo leh, hubaal waan ku barakayn doonaa, oo waan ku kordhin doonaa. oo sidaas isagoo u dulqaadanaya ayuu helay wixii loo ballanqaaday. waayo, dadku waxay ku dhaartaan kan iyaga ka weyn, oo waxaa muran kasta oo kooda ah ugu dambaysa dhaar si loo xaqiiqaysto, sidaas daraadeed, ilaah, isagoo aad u doonaya inuu kuwa ballanka dhaxla tuso taladiisa aan beddelmi karin, ayuu dhaar ku galay; in laba waxyaalood, oo aan beddelmi karin, oo aan suurtoobin inuu ilaah been ka sheego, aynu ku helno dhiirranaan xoog leh innagoo magangal u soo carharnay si aynu u qabsanno rajada ina hor taal, tan aynu sida barroosinka nafta u haysanno, mid adkaan iyo hubaalba ah oo gelaya waxa daaha ka shisheeya, meeshii ciise sida horseed inoo galay isagoo noqday wadaad sare u weligiis ah sidii derejadii malkisadaq.

7

malkisadaqan, oo saalem boqorka u ahaa, wadaad-kii ilaaha ugu sarreeyana ahaa, wuxuu la kulmay ibraahim oo ka soo noqday layntii boqorrada, wuuna barakeeyey. oo ibraahim wuxuu isagii wax kasta ka siiyey toban meelood oo meel. malkisadaq hortii waxaa magiciisii lagu fasiray, boqorka xaqnimada, dabadeedna, boqorka saalem, oo ah boqorka nabadda. aabbe ma lahayn, hooyona ma lahayn, abtirsiinyona ma lahayn, oo isagoo aan lahayn bilowga maalmaha ama dhammaadka nolosha laakiin loo ekaysiiyey wiilka ilaah, ayuu weligiis wadaad sii ahaanayaa. haddaba ka fiirsada ninkanu siduu u weynaa, kan ibraahim oo madaxda aowwayaashii ahi meeltoobnaad ka siiyey boolidii. oo runtii kuwii qo-ladii laawi oo helay shuqulka wadaadnimada waxay haystaan amar ay dadka kaga qaataan meeltoobnaadka sida sharcigu leeyahay, kuwaas waxaa weeye walaalahood in kastoo ay kuwanu ka yimaadeen xanjaadka ibraahim. laakiin kii aan iyaga ku abtirsanin ayaa wuxuu ibraahim ka qaatay meeltoobnaadyo, oo barakeeyey kii ballamada loo qaaday. laakiin muranla'aan kan yar waxaa barakeeya kan ka wanaagsan. oo halkan waxaa meeltoobnaadyada qaata dadka dhinta, laakiin halkaas mid loo markhaati furay inuu nool yahay. waxaa la odhan kara, laawiga meeltoobnaadyada qaataana, ibraahim meeltoobnaadyo ayuu ku bixiyey. waayo, isagu weli xanjaadkii aabbihiis buu ku jiray kolkii malkisadaq la kulmay. haddaba haddii kaamilnimo ku jirtay wadaadnimadii laawi, waayo, iyada ayuu dadku sharciga ka hoos helaye, maxaa weli loogu baahnaa in wadaad kale ka kaco derejadii malkisadaq oo aan lagu magacaabin derejadii haaruun? waayo, wadaadnimada markii la beddelo waa laga-

mamaarmaan in sharcigana la beddelo. waayo, kii waxyaalahan laga sheegay waa qolo kale oo aan nin meeshii allabariga ka shaqeeyey ka iman. waa cad dahay in sayidkeennu ka soo baxay yahuudah, oo ah qolo aan muuse kaga hadlin wax wadaaddo ku saabsan. oo weliba aad bay u sii cad dahay, haddii wadaad kale oo malkisadaq u egi kaco, kii aan wadaad lagaga dhigin sharciga abtirsiinyada xagga jidhka, laakiin xagga xoogga nolosha aan dhammaadka lahayn. waayo, isaga waxaa loogu markhaati furay, adigu weligaaba wadaad baad tahay sidii derejadii malkisadaq. waayo, amarkii hore waxaa loo buriyey itaaldarradiisii iyo faa'idola'aantiisii, maxaa yeelay, sharcigu waxba ma uu kaamilin. oo waxaa la keenay rajo ka wanaagsan oo aynu ilaah ugu dhowaanno. oo isagu dhaarla'aan wadaad kuma uu noqon. iyagu dhaarla'aan bay wadaaddo ku noqdeen, laakiin isagu wuxuu ku noqday dhaarta kan ku yidhi, rabbigu waa dhaartay, kana soo noqon maayo, adigu weligaaba wadaad baad tahay. oo sidaasuu ciise ku noqday dammiinka axdiga ka wanaagsan. iyaguna waxay noqdeen wadaaddo tiro badan, maxaa yeelay, dhimashada ayaa ka joojisay inay sii jiraan: isaguse wuxuu haystaa wadaadnimadiisa aan beddelmi karin, waayo, weligiis buu sii jirayaa. sidaas daraadeed dhammaan buu u badbaadin karaa kuwa ilaah ugu dhowaada isaga, maxaa yeelay, isagu weligiis waa nool yahay si uu ugu duceeyo iyaga. waayo, wadaad sare oo caynkan ahu waa inagu habboonaa, mid quduus ah oo aan khiyaano iyo wasakh toona lahayn, oo dembilayaasha ka soocan, oo samooyinka laga sar-raysiiyey, kan aan u baahnayn inuu maalin walba allabari u bixiyo sida wadaaddadii sare, kolka hore dembiyadiisa aawadood, dabadeedna kuwa dadka aawadood; tan mar keliya ayuu sameeyey markuu isbixiyey. waayo, sharcigu niman itaaldaran ayuu wadaaddo sare ka dhigaa, laakiin hadalka dhaarta oo sharciga ka dambeeyey wuxuu ka dhigaa wiil weligiis kaamil ah.

8

waxyaalihii la yidhi wixii ugu muhiimsanaa waa kan, waxaynu leennahay wadaad sare oo caynkaas ah, kan fadhiistay midigta carshiga weynaha jannooyinka ku jira, kan u adeega waxyaalaha quduuska ah iyo taambuugga runta ah ee rabbigu dhisay oo aan dad dhisin. waayo, wadaad kasta oo sare waxaa loo doortay inuu hadiyado iyo allabaryo bixiyo, sidaas daraadeed waa lagamamaarmaan in wadaadkan sarena haysto wax uu bixiyo. haddaba hadduu dhulka joogi lahaa, wadaad ma uu ahaadeen, maxaa yeelay, waxaa jira kuwa hadiyado u bixiya sida sharcigu leeyahay; kuwa u adeega waxa ah u-ekaanta iyo hooska waxyaalaha jannada, sidii muuse loogu digay kolkuu ku dhowaa inuu taambuugga sameeyo. waayo, wuxuu yidhi, aad ugu fiirso inaad wax walba u samayso siduu ahaa u-ekaanshihii buurta lagugu tusay. laakiin haatan wuxuu helay shuqul aad uga wanaagsan siduu u yahay dhexdhexadiyaha axdiga ka wanaagsan ee lagu dhisay ballamo ka wanaagsan. waayo, haddii axdigii hore uusan eed lahayn, mid labaad meella looma dooneen. wuxuu yidhi, isagoo iyaga eeday-

naya, bal eega, maalmihii waa imanayaan, ayaa rabbigu leeyahay, oo anigu axdi cusub baan la dhigan doonaa reer israa'iil iyo reer yahuudah; oo aan ahayn axdigiin aan awowayaashood la dhigtay oo kale maalmintii aan iyaga gacanta qabtay inaan ka kaxeeyo dalka masar, waayo, iyagu kuma ay sii socon axdigaygii, aniguna farahaan ka qaaday, ayaa rabbigu leeyahay. waayo, kanu waa axdiga aan la dhigan doono reer israa'iil maalmahaas dabadood, ayaa rabbigu leeyahay; qaynuunnadayda waxaan gelin doonaa maankooda, qalbigoodana waa ku qori doonaa, oo ilaah baan u ahaan doonaa, iyaguna dad bay ii ahaan doonaan; oo iyagu ma bari doonaan mid walba deriskiisa iyo mid walba walaalkiis, iyagoo leh, rabbiga garo, waayo, kulli way i garan doonaan, kan ugu yar ilaa kan ugu weyn. waayo, iyagoo xaqdaran baan u naxariisan doonaa, dembiyadoodana kol dambe ma xusuusan doono. kolkuu yidhi, axdi cusub, ayuu kii hore duug ka dhigay. laakiin kan duugoobayaa oo gaboobayaa wuxuu u dhow yahay inuu libdho.

9

xataa axdigiin hore wuxuu lahaa qaynuunno ku saabsan caabudid, iyo meel quduus ah ee dunidatan. waayo, waxaa la dhisay taambuug; intii hore waxaa ku jiray laambadaha isku yiil, iyo miiska, iyo kibista tusniinta, oo waxaa la odhan jiray meeshii quduuska ahayd. daaha labaad shishediisa waxaa ku jiray taambuuggii la odhan jiray, quduuskii quduusyada, isagoo leh girgire dahab ah oo foox lagu shido, iyo sanduuqii axdiga oo kulligiis dahab lagu dahaadhay, dhexdiisana waxaa ku jiray weel dahab ah oo maannadii ku jirto, iyo ushii haaruun oo magooshay, iyo looxyadii axdiga; dushiisana keruubimtii ammaanta oo hadhaynaya daboolka kafaaragudka, waxyaalahaas oo aannan hadda gooni gooni uga hadli karin. haddaba waxyaalahan oo sidaas loo diyaariyey, wadaaddadu waxay had iyo goor galaan taambuugga kowaad iyagoo shuqulka dhammaynaya. laakiin kan labaad waxaa sannadiiba mar gala wadaadka sare oo keliya, isagoo aan dhiigla'aan gelaynin. oo dhiiggaas wuxuu u bixiyaa naftiisa iyo dembiyada dadku aqoonla'aanta ku sameeyo. ruuxa quduuska ahu wuxuu tilmaamaa inaan jidkii quduuskii quduusyada weli la muujin, inta taambuugga hore weli taagan yahay. tani wakhtiga la joogo waa masaal, sida loo bixiyo hadiyado iyo al-labaryo, kuwaas oo aan kaamil ka dhigi karin caabudaha niyadiisa, iyagoo ku saabsan cuntooyin iyo cabbitin iyo maydhmaydhid kala duwan oo ah amaradada jidhka oo keliya oo la dejiyey ilaa wakhtiga haggajinta. masiixu wuxuu yimid, isagoo ah wadaadka sare ee waxyaalaha wanaagsan oo iman doona. taambuuggii wadaadnimadiisu wuxuu ahaa ku ka weyn oo ka kaamilsan, oo aan gacmo lagu samayn, kaasu waxaa weeyaan mid aan abuuristan ka iman. mar buu wada galay meeshii quduuska ahayd, isagoo aan orgiyo iyo weylal dhiiggoodii wadin, laakiin wuxuu waday dhiigiisa, sidaasuu furasho weligeed ah inoogu helay. waayo, haddii orgiyo iyo dibiyi dhiiggooda, iyo qaalin dambaskeeda lagu rusheeyo kuwa nijaasoobay, ay quduus ka dhigaan in jidhka la nadi-

ifiyo, intee ka badan ayuu dhiigga masiix, kan ruuxa weligiis ah isugu bixiyeey ilaah isagoo aan eed lahayn, niyaadinta ka nadiifin kara shuqullada dhintay si aad ugu adeegtaan ilaaha nool? oo sidaas daraaddeed isagu waa dhexdhexaadiyaha axdiga cusub in kuwii loo yeedhay ay helaan dhaxalka weligiis ah oo la ballanqaaday, waayo, dhimashadu waxay u noqotay ka madaxfurashada xadgudubyada lagu sameeyey axdigiin hore. waayo, meeshii dardaaran jiro waa lagamamaarmaan inuu kii dardaarmay dhinto. waayo, dardaaranka waa la fuliyaa meeshii dhimasho jirto, maxaa yeelay, waxba ma taro intii kii dardaarmay nool yahay. haddaba xataa axdigiin hore laguma gelin dhiigla'aan. waayo, markii muuse amir kasta kula hadlay dadka oo dhan sida sharcigu leeyahay, wuxuu qaaday dhiiggi weylalka iyo orgiyada, iyo biyo, iyo dhogor guduudan, iyo geed husob la yidhaahdo, oo wuxuu ku rusheeyey kitaabka qudhiisa iyo dadka oo dhanba, isagoo leh, kanu waa dhiiggi axdiga oo ilaah idinku amray. sidaas oo kalena taambuugga iyo weelasha lagu adeego oo dhan ayuu ku rusheeyey dhiiggi. inta badan wax walba waxaa lagu nadiifiyaa dhiig sida sharcigu leeyahay, oo dhiigdaadinla'aan dembidhaaf ma jiro. haddaba lagamamaarmaan bay ahayd in u-ekaanta waxyaalaha jannooyinka ku jira kuwan lagu nadiifiyo; laakiin waxyaalaha jannada qudhooda waa in lagu nadiifiyo allabaryo kuwan ka wanaagsan. masiixu ma uu gelin meel quduus ah oo gacmo lagu sameeyey, oo u eg tan runta ah, laakiin wuxuu galay jannada qudheeda inuu hadda ilaah hortiiisa inooga muuqdo. weliba uma uu gelin inuu marar badan isbixiyo, sida wadaadka sare meesha quduuska ah sannad walba ula galo dhiig uusan lahayn. haddii kale lagamamaarmaan bay ahayd inuu marar badan xanuunsado tan iyo aasaaskii dunida; laakiin haatan oo dhammaadkii wakhtiga ah isaga mar keliya ayaa la muujiyey inuu dembiga ku baabbi'yo allabarigiisa. waxaa dadka looga dhigay inay mar dhintaan, taas dabadeedna la xukumo, sidaas oo kalena masiix, isagoo mar loo bixiyeey inuu qaado dembiyada kuwa badan, ayuu dembiila'aan mar labaad badbaadin ugu muuqan doonaa kuwa isaga sugaya.

10

waayo, sharcigu wuxuu leeyahay hooska waxyaalaha wanaagsan oo iman doona, laakiin ma leh suuradda waxyaalahaas qudheeda. oo caabudayaasha marnaba kaamil kagama uu dhigi karo allabaryo sannad walba had iyo goor la bixiyo. haddii kale miyaan la joojiyeen in allabaryo la bixiyo? maxaa yeelay, caabudayaashu, iyagoo mar la nadiifiyey, mar dambe dembiyo iskama ay garteen. laakiin allabaryadaas waxaa sannad walba lagu xusuustaa dembiyo. waayo, ma suurtoowdo in dibiyi iyo orgiyo dhiiggoodu dembiyo qaado. saas daraaddeed kolkuu masiixu dunida soo galay wuxuu lahaa, allabaryo iyo qurbaan ma aad doonaynin, laakiin jidh baad ii diyaarisay. waxyaalo la bixiyo oo la gubo oo dhan iyo dembi allabaryadiis kuma aad faraxsanayn. markaasaan idhi, bal eeg, waxaan u imid inaan sameeyo doonistaada, ilaahow. kitaabka duuduuban wax igu saabsan baa ku qoran. siduu horay u yidhi, allabaryo iyo qurbaan iyo waxyaalo la bixiyo

oo la gubo iyo dembi allabaryadiis ma aad doonayn, kumana aad faraxsanayn, kuwaas oo loo bixiyo sida sharcigu leeyahay. markaasuu yidhi, bal eeg, waxaan u imid inaan sameeyo doonistaada. wuxuu rujiyey kii kowaad si uu ka labaada u taago. sida doonistaasu tahay, waxaa quduus laynagaga dhigay bixinta jidhka ciise masiix oo mar keliya la bixiye. wadaad waluba maalin kastuu istaagaa isagoo adeegaya oo marar badan bixinaya allabaryo isku mid ah, kuwa aan marnaba dembiyo qaadi karin, laakiin isagu kolkuu allabari keliya mar keliya dembiyo u bixiye ayuu fadhiistay midigta ilaah; isagoo markaas dabadeed sugaya ilaa cadaawayaashiisa cagihiiisa hoostooda la geliyo. maxaa yeelay, bixin keliya ayuu kaamil kaga dhigay weligood kuwa quduus laga dhigay. oo taas ruuxa quduuska ahuna markhaati ahaan buu noogu sheegaa, waayo, kolkuu yidhi, kanu waa axdiga aan la dhigan doono iyaga maalmahaas dabadood, ayaa rabbigu leeyahay; qaynuunnadayda waxaan gelin doonaa qalbigooda, maankoodana waan ku qori doonaa; markaasuu wuxuu ku daray; oo dembiyadooda iyo xadgudubadoodana mar dambe ma xusuusan doono. markii waxyaalahan la cafiyo, wax dambe oo dembi loo bixiyaa ma jiro. taas daraaddeed, walaalayaalow, waxaynu haysannaa dhiirraanaan inaynu meesha quduuska ah ku galno dhiigga ciise, oo ah waddo cusub oo nool oo uu inooga baneeyey daaha, kaas oo ah jidhkiisa. oo waxaynu haysannaa wadaad weyn oo ka sarreeya guriga ilaah. taas daraaddeed aynu ugu soo dhowaanno qalbi run ah iyo hubaal rumaysad, iyadoo qalbiyadeenna laga nadiifiyey niyo shar leh, jidhkeennana lagu maydhay biyo daahir ah. aynu aad u xajinno qirashada rajadeenna liiclicashola'aan, maxaa yeelay, kan inoo ballanqaaday waa aamin. oo midkeenba midka kale ha ka fikiro si aynu isugu guubaabinno kalgacayl iyo shuqullo wanaagsan. yeynan iska daynin isku ururkeenna sida ay tahay caadada dadka qaarkood, laakiin aan isdhiirrigelinno, khusuusan markaad aragtaan inay maalintu soo dhowaanayso. haddaynu badheedh u dembaabno kolkaaynu aqoonata runta helnay dabadeed, allabari dambe oo dembiyo loo bixiyaa ma hadho. laakiin waxaa u hadha filasho cabsi leh oo xukun, iyo dab kulul oo baabbi'in doona kuwa ilaah ka geesta ah. ninkii diida sharciga muuse kolkii laba ama saddex nin ku markhaati furaan ayuu naxariisla'aan dhintaa. taqsiir intee le'eg oo ka sii xun baad u malaynaysaan inuu istaahili doono kii wila ilka ilaah ku joogjoogsaday, oo dhiigga axdiga oo isaga quduuska lagaga dhigay ku tiriyey wax aan quduus ahayn, oo caayay ruuxa nimcada? waayo, innagu waynu naqaan kan yidhi, aarsasho anigaa leh; oo waan abaalmarin doonaa. mar kalena waxaa la yidhi, rabbigu dadkiisa wuu xukumii doonaa. waa wax aad cabsi u leh in lagu dhaco gacmaha ilaaha nool. laakiin xusuusta maalmihii hore, kolkii laydin iftiimiyeed dabadeed, oo aad u adkaysateen dagaal weyn oo xanuunno badan leh. mar waxaa laydinku bandhigay cay iyo dhibaatooyin, marna waxaad wax la wadaagteen kuwa sidaas oo kale loo galay. waayo, waad u naxariisateen kuwii xidhnaa, farxad baadna ku aqbasheen dhicintika maalkiinna la dhacay, idinkoo og inaad idinka qudhiinnu maal

ka wanaagsan oo raagaya haysataan. sidaas daraadeed ha iska tuurina dhiirraanaantiinna abaalgudka weyn leh. waayo, waxaad dulqaadasho ugu baahan tihiin si aad u qaadataan wixii laydiin ballanqaaday markaad doonista ilaah samaysaan dabadeed. wakhti yar dabadeed kii imaan lahaa wuu iman doonaa, mana raagi doono. laakiin kagaa xaga ahu rumaysad buu ku noolaan doonaa; oo hadduu dib u noqdo, naftaydu kuma farxi doonto isaga. innagu ma ihin kuwa ha-laagga dib ugu noqda, laakiin waxaynu nahay kuwa rumaysad leh si naftu u badbaaddo.

11

rumaysadku waa hubaasha waxyaalaha la rajeeeyo, iyo xaqiiqaynta waxyaalaha aan la arkin. waayo, saasaa loogu markhaati furay waayeelladii. rumaysad ayaynu ku garanaynaa in duniyooyinka lagu abuuray erayga ilaah, sidaas daraaddeed waxa la arko lagama samayn waxa muuqda. haabiil rumaysad ayuu ilaah ugu bixiye allabari aad uga wanaagsan kii qaabil, sidaas daraaddeed waxaa loogu markhaati furay inuu xaq yahay, ilaahna waa ka markhaati furay hadiyadihiisii. saas daraaddeed isagoo dhintay ayuu weli hadlaa. enoog rumaysad baa kor loogu qaaday si uusan dhimasho u arag, lamana helin, maxaa yeelay, ilaah baa isagii qaaday, waayo, intaan kor loo qaadin ka hor ayaa markhaati loo furay inuu ilaah ka farxiyey. oo rumaysadla'aantiis ma suurtowdo in isaga laga farxiyo, taas aawadeed kan ilaah u yimaadaa waa inuu rumaysto inuu jiro oo uu yahay kan u abaalguda kuwa isaga doondoona. nuux oo ilaah uga digay waxyaalo aan weli la arkin inaynaa baabsaday, oo rumaysad buu ku diyaariyey doonni in reerkiisu ku badbaado, sidaasuu dunida u xukumay oo ku noqday mid dhalxa xaqnimada rumaysadka ku timaada. ibraahim kolkii loo yeedhay, rumaysad buu ku addeecay inuu tago meeshuu ku heli lahaa dhaxalka, wuuna tegey isagoo aan garanaynin meeshuu ku socdo. rumaysad buu ku degganaa dhulkii loo ballanqaaday sidii dhul qalaad, wuxuuna taambuugyo la degganaa isxaaq iyo yacquub oo ahaa kuwii la dhaxlay isku ballan. waayo, wuxuu filanayay magaalo aasaas leh oo kan dhisay oo sameeyey uu ilaah yahay. saarah qudheedu rumaysad bay ku heshay xoog ay ku uuraysato, oo iyadoo dhaaftay wakhtigii dhalimada ayay dhashay, waayo, waxay ku tirisay ku aamin ah kii u ballanqaaday. sidaas daraaddeedna waxaa mid sidii nin dhintay oo kale ah ka dhashay dad u badan sida xiddigaha cirka iyo sida cammuudda badda xeebteeda taal oo aan la tirin karin. kuwaasu kulligood rumaysad bay ku wada dhinteen, iyagoo aan helin waxyaalihii loo ballanqaaday, laakiin meel fog bay ka arkeen oo way aqbaleen, oo waxay qirteen inay dhulka ku ahaayeen shisheeyayaal iyo dad sodcaal ah. waayo, kuwa waxyaalahaan oo kale yidhaahdaa waxay muujiyaan inay doondoonaayaan waddan kooda ah. oo hadday xusuusnaayeen waddankii ay ka baxeen way heli lahaayeen wakhti ay ku noqdaan. laakiin imminka waxay aad u doonayaan waddan ka wanaagsan oo ah jannada, sidaas daraaddeed ilaah ka xishoon maayo in loogu yeedho ilaahood, waayo, wuxuu iyaga u diyaariyey magaalo. ibraahim kolkii la jirrabay, ru-

maysad buu isxaaq allabari ahaan ugu bixiyeey. kii balamada aqbalay ayaa wuxuu bixinayay wiilkiisii ke-liyaha, in kastoo lagu yidhi, kuwa isxaaq ka farcama ayaa farcankaaga loogu yeedhi doonaa. wuxuu ku tirinayay in ilaah ka kicin karo xataa kuwii dhintay; oo sida masaal oo kale ayuu isagii uga helay kuwii dhintay. isxaaq rumaysad buu ugu duceeyey yacquub iyo ceesaw xagga waxyaalaha iman doona. yacquubna markuu dhimanayay rumaysad buu ugu duceeyey mid kasta oo wiilashii yuusuf ka mid ah, oo ilaahna wuu caabuday isagoo cuskanaya ushiisa gudkeeda. yuusufna markii dhimashadiisii dhowayd rumaysad buu kaga hadlay bixitinka reer binu is-raa'iil, wuxuuna ka dardaarmay lafihiisa. muusena markuu dhashay, waalidkiis rumaysad bay ku qariyeen saddex bilood, maxaa yeelay, waxay arkeen inuu ilmo wanaagsan yahay, kamana ay cabsan amarkii boqorka. muuse markuu weynaaday rumaysad buu ku diiday in loogu yeedho wiilkii gabadha fircoon. oo wuxuu ka doortay in lala silciyo dadkii ilaah intuu wakhti yar dembi ku farxi lahaa; isagoo ku tirinaya cayda lagu caayo masiixa aawadiis inay ka qiimo weyn tahay maalka masar, waayo, wuxuu filanayay abaalgudka. rumaysad buu kaga tegey masar isagoo aan ka cabsanayn boqorka cadhadiisii, waayo, wuxuu u adkaystay sidii mid fiirinaya kan aan la arkin. rumaysad buu ku sameeyey kormaridda iyo dhiigga rushayntiisii inuusan baabbi'iyihii curadyadu iyaga taaban. rumaysad bay ku dhex mareen badda cas sidii dhul engagan, laakiin markay masriyiintu saas isku dayeen, way liqday. derbiyadii yerixoo rumaysad bay ku dumeen kolkii toddoba maalmood lagu warwareegay dabadeed. dhilladii raxab rumaysadkeedii aawadiis lama ay halligmin kuwii caasiyiinta ahaa, maxaa yeelay, basaasyadii bay nabad ku dhowaysay. oo maxaan kale oo idhaahdaa? waayo, wakhtigu waa igu gaabnaan doonaa haddaan wax ka sheegi lahaa gidcoon, iyo baaraaq, iyo samsoon, iyo yef-taah, iyo daa'uud, iyo samuu'eel iyo nebiyadii. rumaysad bay kaga adkaadeen boqortooyooyin, oo xaqnimo ku sameeyeen, oo ballamo ku heleen, oo afafka libaaxyada ku xidheen, oo xooggii dabka ku demiyeen, oo seefta afkeedii kaga baxsadeen, oo itaal-darradii kaga xoogaysteen, oo dagaal ku itaal weynaadeen, oo colalkii shisheeyaha ku eryeen. dumar baa waxay heleen kuwii ka dhintay iyagoo la sara kiciyey, qaar kalena waa la xanuujiyey ilaa ay ka dhinteen iyagoo aan aqbalin in la samatabbixiyo si ay ku gaadhaan sarakicid ka wanaagsan. qaar kalena waxay jirraabaad ahaan ula kulmeen majaajilo iyo karbaashid iyo weliba silsilado iyo xabbis. waana la dhagxiyey, miinshaarna waa lagu kala jeexay, waana la jirrabay, seefna waa lagu gowracay, wayna warwareegeen iyagoo qaba hargo idaad iyo hargo riyood, iyagoo caydh ah oo la dhibay oo la silciyey. dunidu ma ay istaahilin iyagii. waxayna warwareegi jireen lamadegaanka iyo buuraha iyo boholaha iyo godadka dhulka. kuwaas oo dhammu, iyagoo loo markhaati furay rumaysad-koodii daraaddiis, ayaanay helin wixii loo ballanqaaday; waayo, ilaah wuxuu hore u arkay wax ka wanaagsan oo inagu saabsan, inaan la'aanteen iyaga kaamil laga dhigin.

sidaas daraaddeed, innagoo haysanna markaatiyaal badan oo sida daruur u weyn oo inagu wareegsan, aynu iska dhigno culays kasta iyo dembiga dhiig-yaraanta inoogu dhegaya, oo aynu adkaysasho ku orodno tartanka ina hor yaal, innagoo fiirinayna ciise oo ah bilaabaha iyo dhammeeyaha rumaysadkeenna, kii farxaddii hor tiil daraaddeed u adkaystay iskuttallaabta, isagoo fududaysanaya ceebta, oo fadhiistay midigta carshiga ilaah. haddaba ka fiirsada kii u adkaystay hadalkii ka geesta ahaa oo dembilayaasha inaydnaan daalin oo aanay nafihiinnu itaal beelin. idinkoo dembi la dagaallamaya weli iskama ayd-naan celin ilaa dhiig idinka daato. waxaad illowdeen waanada idiinla hadasha sida wiilal oo kale. wiilka-ygiyow, ha fududaysan rabbiga edbintiisa, hana itaal beelin kolkuu ku canaanto. waayo, ka uu rabbigu jecel yahay ayuu edbiyaa, wuuna karbaashaa wiil kasta oo uu aqbalo. u adkaysta edbinta. ilaah wuxuu idiinla macaamiloodaa sida wiilal oo kale; waayo, waa wiilkee kan aanu aabbihii edbin? laakiin haddaan laydinku edbin edbinta laga wada qayb galo, haddaba waxaad tihiin garacyo, oo wiilashiisii ma ihidin. oo weliba waxaynu lahayn aabbayaal xagga jidhka ah, oo ina edbiyey, oo waynu maamuusnay. miyaynan intaas in ka badan ka dambaynayn aabbaha ruuxyada oo aynaan noolaannayn? waayo, iyagu dhawr maalmood ayay inoo edbiyeen sidii la wanaagsanayd, laakiin isagu wuxuu inoo edbiya si inoo faa'iido ah si aynu uga qayb galno quduusnimadiisa. edbinina wakhtiga la joogo uma eka mid lagu farxo, laakiin waxay u eg tahay mid caloolumo leh, laakiin dabadeedto waxay kuwii lagu edbiyey u dhashaa midho nabad iyo xaqnimo ah. sidaas daraaddeed xoogeeya gacmaha taagta daran iyo jilbaha tabarta yar. cagihiiinnana wadooyin toosan u sameeya si aan curyaanku u murkacan laakiin u bogsado. nabad kula dadaala dadka oo dhan, iyo quduusnaanta aan la'aanteed ninna rabbiga arki doonin. fiiri u yeesha si aan ninna u gaadhi waayin nimcada ilaah, waaba intaasoo xidid qadhaadhi soo baxaa oo idin dhibaa, oo qaar badanu ka nijaasooabaane, si aan dhilay u jirin ama qof cibaado la' sidii ceesaw oo ahaa kii curadnimadiisii kala baxay waxoogaa cunto ah. waayo, waad og tihiin, xataa kolkuu dabadeedto jeclaaday inuu dhaxlo barakada, in loo diiday, in kastoo uu doon-doona, isagoo ilmo daadinaya, waayo, ma uu helin meel uu ka soo noqdo. waayo, ma aydaan iman buurtii la taaban karay, oo ololaysay, iyo madowgii, iyo gudcurkii, iyo duufaankii, iyo dhawaagii buunka, iyo codkii erayada, oo ahaa codkii ay kuwii maqlay musee ka baryeen inaan eray dambe lagula hadlin. waayo, uma ay adkaysan karin wixii lagu amray, markii lagu yidhi, xataa haddii neef buurta taabto, waa la dhagxin doonaa. muuqashadiina cabsi intay ka qabtay musee wuxuu yidhi, aad iyo aad baan u cabsanayaa oo waan gariirayaa. laakiin idinku waxaad timaadeen buur siyoon iyo magaaladii ilaaha nool oo ah yeruusaalemtii jannada, oo waxaad u timaadeen guutooyin malaa'igo ah oo isu soo ururay, iyo kiniisadda curadyada oo ku qoran jannada, iyo ilaaha ah xaakinka wax kasta, iyo ruuxyada kuwa qum-

man oo la kaamilay, iyo ciise oo ah dhexdhexaadiyaha axdiga cusub, iyo dhiigga rushaynta oo u hadla si ka wanaagsan kii haabiil. digtoonaa si aydnaan u diidin kan hadlaya; waayo, haddayan baxsan kuwii diday kii dhulka ku waaniyey, si ka badan innaguna ma baxsan doonno haddaynu ka jeesanno kan jannada ka hadlaya, ahan codkiisii wakhtigaas gariiriyey dhulka; laakiin hadda wuu ballanqaaday isagoo leh, weliba mar kale ayaan gariirin doonaa dhulka, dhulka oo keliyana ma aha ee xataa samadana waan gariirin doonaa. erayadii ahaa, weliba mar kale, micnehoodu waxaa weeye in la qaadi doono waxyaalihii la gariiriyey sidii waxyaalo la sameeyey, si waxyaalihii aan la gariirinu u hadhaan. sidaas daraaddeed innagoo helayna boqortooyo aan la gariirin karin, aynu mahadnaqno si aynu ilaah uga farxinno innagoo cibaado iyo cabsi ugu adeegayna; waayo, ilaaheennu waa dab wax baabbi'ya.

mayso. noo soo duceeya; waayo, waxaannu hubnaa inaanu leennahay niyo wanaagsan annagoo doonayna inaanu wax kasta si qumman ugu soconno. oo aad baan idiinka baryayaa inaad tan samaysaan, in dhaqso laygu soo kiin celiyo. haddaba ilaaha nabadda oo ka soo celiyey kuwii dhintay rabbigeenna ciise oo ah adhijirka weyn ee idaha, oo ku soo celiyey dhiigga axdiga weligiis ah, kaamil ha idinkaga dhigo wax kasta oo wanaagsan si aad u samaysaan doonistiisa, oo waxa isaga ka farxiya ha inooga dhex shaqeeyo ciise masiix, kan ammaanta leh weligiis iyo weligiis. aamiin. walaalayaalow, waxaan idinka baryayaa inaad u dulqaadataan hadalka waanada ah, waayo, waxaan idiin soo qoray dhawr eray. ogaada in walaalkeen timoteyos la sii daayay, kan hadduu dhaqso u yimaado, aannu idin soo wada arki doonno. igu salaama kuwa idin hoggaamiya oo dhan, iyo quduusiinta oo dhan. kuwa itaaliya ka yimaadaa way idin soo salaamayaan. nimco ha idinla jirto kulligiin. aamiin.

13

jacaylka walaalnimadu ha sii jiro. ha illoobina inaad shisheeyaha marti qaaddaan, waayo, sidaas qaar baa malaa'igo u marti qaaday iyagoo aan ogayn. u xusuusta kuwa xidhan sidii idinkoo iyaga la xidhan, iyo kuwa la silciyey sidii idinkoo isku jidh ah. guurka hala wada maamuuso, oo sariirtuna yeynan ni jaasoobin, maxaa yeelay, khaniisiinta iyo dhillayadaba ilaah waa xukumi doonaa. dabiicaddiinnu ha ahaato mid aan lacag jecclayn, oo waxaad haysataan raalli ku ahaada, waayo, isaga qudhiisu wuxuu yidhi, sinaba kuu dayn maayo, oo sinaba kuu dayrin maayo. sidaas daraaddeed innagoo ku kalsoon waxaynu nidhaahnaa, rabbigu waa kaalmeeyahayga, oo anigu cabsan maayo; bal maxaa dad igu samayn doonaa? xusuusta hoggaamiyayaashiinna idiin sheegay ereyga ilaah. oo ka fiirsada waxa ka yimaada asluubtoodii, oo iimaankoodii ku dayda. ciise masiix waa isku mid shalay iyo maanta iyo weligiiba. waxbaridda kala duwan oo qalaadu yay idinla tegin, waayo, waa wanaagsan tahay in qalbigu nimco ku taagnaado ee uusan ku taagnaan cunto, tan kuwa ku macaamilooday aanay ku faa'iidin. waxaynu leennahay meel al-labari, oo kuwa taambuugga ka adeega aanay amar u lahayn inay wax ka cunaan. waayo, neefafka dhiiggooda wadaadka sare keeno meesha quduuska ah dembiga aawadiis jidhahkooda waxaa lagu gubaa xerada dibaddeeda. sidaas daraaddeed ciisena si uu dadka quduus ugaga dhigo dhiigiisa wuxuu ku xanuunsaday iridda dibaddeeda. haddaba aynu isaga ugu tagno xerada dibaddeeda, innagoo qaadayna caydii la caayay isaga. waayo, innagu halkan kuma lihin magaalo sii raagaysa, laakiin waxaynu doondoonaaynaa tan iman doonta. haddaba xaggiisa aynu had iyo goor ilaah ugu bixinno allabariga ammaanta, kaas waxaa weeye dibnaha magiciisa qirta midhahooda. laakiinse inaad wax wanaagsan fashaan oo wax wada wadaagtaan ha illoobina; waayo, al-labaryada caynkaas ah ilaah aad buu ugu farxaa. hoggaamiyayaashiinna addeeca oo ka dambeeya, waayo, iyagu waxay ilaaliyaan naftiinna sidii iyagoo jawaab ka bixin doona. taas farxad ha ku sameeyeen, oo yaanay qulubsanaan, waayo, taas waxba idiin tari

yacquub, oo ah addoonkii ilaah iyo rabbi ciise masiix, wuxuu salaan gaadhsiinayaa laba iyo tobanka qolo oo kala firidhsan. walaalahayow, kolkaad jirrabaaddo kala cayncayn ah kala kulantaan, kulli farxad u tirsada, idinkoo og tijaabinta rumaysadkiinnu inay dulqaadasho keento. oo dulqaadashadu ha dhammayso shuqulkeeda si aad kaamil u ahaataan oo aad u dhanaataan, oo aydnaan waxba ugu baahnaan. laakiin haddii midkiin xigmad u baahan yahay, ha ka baryo ilaah, kan kulli si deeqsinimo ah u siya isagoo aan canaan, oo waa la siin doonaaye. laakiin rumaysad ha ku baryo, isagoo aan shakiyayn, waayo, kii shakiyaa wuxuu la mid yahay hirka badda oo dabayshu kaxayso oo rogrogro. ninkaasu yusan u malayn inuu rabbiga wax ka heli doono. labaqaalbiiluhu wuu ka rogrogmadaa socodkiisa oo dhan. walaalkii hooseeyaa ha ku faano sarraysiintiisa, kii taajir ahuna ha ku faano hoosaysiintiisa, waayo, wuxuu u idlaan doonaa sida ubaxa cawska. qorraxdu waxay la soo baxdaa kulaylka, wayna engejisa cawska, oo ubaxiisuna wuu daataa, quruxda midabkiisuna way ka luntaa; sidaas oo kale ayaa taajirku ugu lumi doonaa socodkiisa. waxaa barakaysan ninka jirrabaadda u sii adkaysta, waayo, goortii loo bogo, wuxuu heli doonaa taajka nolosha kan ilaah u ballanqaaday kuwa isaga jecel. midna yuu odhanin kolkaa la jirrabo, xagga ilaah baa layga jirrabay. waayo, ilaah laguma jirrabo shar, isaguna midna ma jirrabo. mid kasta waxaa jirraba damaciisa sharka ah isagoo la jiidanayo oo la sasabayo. dabadeed damacu kolkuu uuraysto wuxuu dhalaal dembi, dembiguna kolkuu weynaado wuxuu keenaa dhimasho. yaan laydin khiyaanayn, walaalahayga aan jeclahayow. hadiyad kasta oo wanaagsan iyo hibo kasta oo kaamil ah kor bay ka timaadaa iyadoo ka soo degaysa xagga aabaha nuurarka isagoo aan lahayn rogrogmada ama hoos laallaabasho. isagoo doonaya ayuu hadalka runta ah inagu dhalay si aynu u noqonno midhaha ugu horreeya oo uunkiiisa. waad garanaysaan tan, walaalahayga aan jeclahayow. laakiin nin walba ha u dhaqsado maqlinta, oo ha u gaabiyo hadalka, cadhadana ha u gaabiyo; waayo, dad cadhadiisu ma keento xaqnimada ilaah. sidaas daraaanteed iska fageeya wasakhnimada oo dhan iyo badnaanta xumaanta; oo qabownimo ku qaata hadalka laydinku tallaalay, kan naftiinna badbaadin kara. noqda kuwa hadalka yeela, oo ha ahaanina kuwa maqla oo keliya oo nafsaddooda khiyaaneeya. waayo, haddii mid yahay kan hadalka maqla oo keliya, oo uusan ahayn kan yeela, wuxuu la mid yahay nin wejiga aburistiisa muraayad ku fiirinaya. waayo, wuu isfiriiriyaa, oo iska tagaa, oo markiiba is-illoobaa siduu ahaa. laakiin kii fiiriya sharciga kaamilka iyo xorriyadda ah oo ku sii socda, isagoo aan ahayn kan maqla oo illooba laakiin kan shuqulka yeela, kaasuu waa ku barakaysnaan doonaa yeeliddiisa. haddii mid isu maleeyo inuu cibaado badan yahay, oo uusan afkiisa xakamayn, laakiin uu qalbigiisa khiyaaneeyo, kaas cibaadadiisu waa wax aan waxtar lahayn. cibaado daahir ah oo aan nijaas lahayn ilaaha aabbaha ah hortiiisa waxay tahay in la xannaaneeyo agoonta iyo car-

mallada markay dhib ku jiraan, iyo in layska dhawro wasakhda dunida.

2

walaalahayow, iimaanka rabbigeenna ciise masiix kan ammaanta leh eexasho ha ku haysanina. haddii nin kaatun dahab ah iyo dhar quruxsan qabaa shirkiiinna soo galo, oo haddana haddii nin kale oo miskiin ah oo dhar uskag leh qabaa soo galo, oo aad fiirisaan ka dharka quruxdasan qaba oo aad ku tidhaahdaan, adigu kaalay oo halkan wanaagsan fadhiiso, oo aad ku tidhaahdaan ka miskiinka ah, adigu xaggaas istaag ama halkan cagahayga ag fadhiiso, miyeaynaan kala qaybsamin oo miyeaynaan noqonin kuwa fikirrada sharka leh wax ku kukuma? i dhegaysta, walaalahayga aan jeclahayow. miyaan ilaah u dooran kuwa ah masaakiinta xagga dunida inay ahaadaan kuwa hodan ku ah rumaysadka oo dhalxa boqortooyadu u ballanqaaday kuwa isaga jecel? laakiin idinku waad maamuus jebiseen miskiinkii. taajiriintu miyaanay idin dulmin oo miyaanay idiin jiidin maxkamadda? miyaanay caayin magaca wanaagsan oo laydiinku yeedhay? haddaba haddaad oofisaan sharciga boqornimada siduu qorninku leeyahay, waa inaad deriskaaga u jeclaataa sida naftaada, si wanaagsan baad yeeshaan. laakiin haddaad dadka u kala eexataan waad dembaabtaan, oo sharcigu wuu idinku caddeeyey inaad thiin kuwa xadgudbay. ku alla kii sharciga oo dhan xajiya oo qaynuun keliya ku gafa, kulli wuu ku eedaysan yahay. waayo, kii yidhi, ha sinaysan; wuxuu kaloo yidhi, cidna ha dilin. haddaanad sinaysanin laakiin aad dad disho, waxaad noqotay ku sharciga ku xadgudbay. sidii kuwo sharciga xorriyadda lagu xukumi doono, u hadla oo u yeela. xukunku naxariis uma leh kii aan dadka u naxariisan; naxariistay way ka faantaa xukunka. maxay tartaa, walaalahayow, haddii nin yidhaahdo, rumaysad baan leeyahay, laakiin aanu shuqullo lahayn? rumaysadku ma badbaadin karaa isaga? walaal wiil ah ama walaal gabadh ah hadday arradan yihiin oo cuntadii maalinta u baahan yihiin, oo midkiin ku yidhaahdo iyaga, nabad gala, diirsada oo dherga, oo weliba aydaan siin waxa jidhku u baahan yahay, maxay tartaa? haddaba sidaas oo kale rumaysadku haddaanu shuqullo lahayn keli ahaantiisu waa meyd. laakiin waxaa la odhan doonaa, adigu waxaad leedahay rumaysad, anna waxaan leeyahay shuqullo. i tus rumaysadkaaga aan shuqullada lahayn, anna rumaysadkayga shuqulladaydaan kugu tusi doonaa. waad rumaysan tahay in ilaah yahay mid keliya. taas waad ku wanaagsan tahay. xataa jinniyaduna sidaas way rumaysan yihiin, wayna gariraan. doqonow, ma doonaysaa inaad garatid in rumaysadka aan shuqullada lahaynu aanu waxba tarin? miyaan awoogeen ibrahim shuqullo lagu caddaynin inuu xaq yahay goortuu wiilkiisii isxaaq meeshii al-labariga ku bixiye? waad garanaysaa in rumaysadku shuqulladiisii la shaqeeeye, oo rumaysadku kaamil ku noqday shuqullada. waxaa rumoobay qorniinka leh, ibrahimna ilaah buu rumaystay, oo waxaa isaga loogu tiriyey xaqnimo, oo waxaa loogu yeedhay saaxiibkii ilaah. waxaad garanaysaan in nin shuqullo

lagu caddeeyo inuu xaq yahay oo aan lagu caddayn rumaysadka oo keliya. sidaas oo kale miyaan dhilladii raxab ahayd shuqullo lagu caddayn inay xaq tahay kolkay soo dhowaysay basaasyadii oo ay jid kale u dirtay? sida jidhkii aan ruux lahaynu meyd u yahay, sidaas oo kaluu rumaysadkii aan shuqullo lahaynuna meyd u yahay.

3

macallimiin badan ha noqonina, walaalahayow, idinkoo garanaya inaynu heli doonno xukun ka sii weyn. waayo, dhammaanteen wax badan baynu ku gafnaa. haddii nin ku gafi waayo hadalka, kaasu waa nin kaamil ah, wuuna xakamayn karaa jidhka oo dhan. haddaba haddaynu fardaha afkooda xakame gelinno inay ina addeecaan, jidhkooda oo dhanna waynu jeedinnaa. ogaada, xataa doonniyaha, in kastoo ay waaweyn yihiin, oo dabaylo waaweynu kaxeeyaan, weliba waxaa loogu jeediya shukaan aad u yar meeshii ninka wada qushigiisu doonayo. sidaas oo kalena carrabku waa qayb yar, waxyaalo waaweyn buuna ku faanaa. bal eega dab yaruu intuu qoryo shido. carrabkuna waa dab, waana dunida xaqdarrada. carrabku wuxuu ku dhex jiraa xubnaheenna, waana kan wasakheeya jidhka oo dhan oo ololiya orodka abuurista, oo jahannamadu isagay ololisaa. cayn walba oo ah dugaag, iyo haad, iyo waxa bogga ku gurguurta, iyo waxa badda ku jiraba waa la rabbeeyaa, oo waxaa lagu rabbeeyey dabiicadda dadka. laakiin ninna ma rabbayn karo carrabka; waa shar rogrogmada, oo waxaa ka buuxda sunta wax disha. isla isagaynu ku ammaannaa rabbiga iyo aabbaha, oo isla isagaynu ku habaarnaa dadka ilaah ekaantiisa laga abuuray. isku af baa waxaa ka soo baxa ammaan iyo habaar. walaalahayow, waxyaalahanu waa inaanay sidaas noqon. ishu miyey isku meel ka soo wada daysaa biyo macaan iyo kuwa qadhaadh? walaalahayow, geed berde ahu miyuu dhali karaa saytuun, ama geed canab ahu miyuu dhali karaa midho berde ah? sidaas oo kalena biyo dhanaanu macaan ma ay noqon karaan. kumaa idinku dhex jira oo xigmad iyo waxgarasho leh? shuqulladiisa ha ku muujiyo dabiicaddiisa wanaagsan, isagoo leh qabowga xigmadda. haddaad xaasiqnimo qadhaadh iyo iskala qaybqaybin ku haysataan qalbigiinna, ha faanina, runtana been ha ka sheegina. xigmaddaasu ma aha tan kor ka soo degta, laakiin waa tan dhulka iyo nafta iyo jinniyada. waayo, meeshii xaasiqnimo iyo iskala qaybqaybinu ku jiraan, meeshaas waxaa ku jira iskuqasnaan iyo falniin kasta oo shar leh. laakiin xigmaddii kor ka timaadaa horta waa daahir, dabadeedna waa nabad iyo qabow iyo mid si dhib yar loola heshiyo, oo waxaa ka buuxa naxariis iyo midho wanaagsan, mana leh u-kala-eexasho ama labaweji. midhaha xaqnimada nabad waa loogu beeraa kuwa nabadda ka shaqeeya.

4

dagaallada iyo dirirta idinku dhex jira xaggee bay ka yimaadaan? miyaanay ka imanin damacyadiinna ku dhex dagaallamaya xubnihiinna? waad damacdaan, mana lihidin; waad dishaan, waadna xaasiddaan, mana heli kartaan; waad dirirtaan, waadna dagaallantaan, mana lihidin, waayo, ma aad weyddiisaataan. waad weyddiisaataan, mana heshaan, waayo, si xun baad u weyddiisaataan inaad ku bixisaan damacyadiinna aawadood. dhillayo iyo dhillooyin yahow, miyeydnaan garanayn inay saaxiibnimada dunidu ilaah la col tahay? sidaas daraaddeed kii kasta oo doonaya inuu saaxiib la ahaado dunida, ilaah buu la col noqdaa. mise waxaad u malaynaysaan in qorniinku micnela'aan ku hadlo, ruuxa uu ka dhigay inuu ina dhex joogo ayaa aad iyo aad inoo jecel isagoo inoo masayra? laakiin isagu wuxuu bixiyaa nimco badan oo badan. haddaba qorniinku wuxuu leeyahay, ilaah waa hor joogsadaa kuwa kibra, laakiin kuwa is-hoosaysiisa ayuu nimco siiyaa. haddaba ilaah ka dambeeya, laakiin ibliiska hor joogsada, wuu idinka carari doonaaye. u soo dhowaada ilaah, isaguna wuu idiin soo dhowaan doonaa. dembilayaashow, gacmihiinna nadiifiya. labaqaalbiilayaashow, qalbiyadiinna daahiriya. dhibtoda oo baroorta oo ooya. qosolki-innu baroor ha u rogmado, farxaddiinnuna caloolx-umo. is-hoosaysiisa rabbiga hortiiisa, isna wuu idin sarraysiin doonaa. xumaan ha iskaga hadlina, walaalayaalow. kii xumaan walaalkiis kaga hadlaa ama walaalkiis xukumaa, sharciga ayuu xumaan kaga hadlaa, sharcigana wuu xukumaa. haddaad sharciga xukuntid, adigu ma ihid mid sharciga yeela, laakiin waxaad tahay mid isaga xukuma. waa mid keliya kan sharciga bixiyaa oo wax xukumaa, oo waa kan kara inuu wax badbaadiyo oo uu wax dumiyo. laakiin adigu yaad tahay, kan deriskiisa xukumow? bal kaalaya hadda, kuwiinnan yidhaahda, maanta ama berri waxaannu tegi doonaa magaalo, oo halkaasaannu sannad joogi doonaa, waannu baayac-mushtari doonaa oo faa'iidayaan doonaa, kuwiinnan aan garanaynin waxa berri dhici doona. noloshi-innu waa maxay? waayo, idinku waxaad tihiin ceeryaamo, tan wakhti yar muuqata dabadeedna libidha. waa inaad tidhaahdaan, haddii rabbigu doonayo, waannu noolaan doonaa oo waxaannu samayn doonaa tan ama taas. laakiin idinku haatan waxaad ku faanaysaan isla weynaantiinna. faanka caynkaas ah oo dhammu waa shar. haddaba kii garanaya inuu wax wanaagsan sameeyo laakiin aan samayn, dembi bay u tahay isaga.

5

bal kaalaya hadda, kuwiinnan taajiriinta ahow, ooya oo ka baroorta dhibaatooyinka idinku soo degaya. duunyadiinnii way quduhntay, dharkiinniina aboor baa cunay. dahabkiinnii iyo lacagtiinniiba way mirdheen, miridhkooduna markaati buu idinku noqon doonaa, wuxuuna jidhiinna u cuni doonaa sida dabka oo kale. maal baad u urursateen maalmaha ugu dambeeya. shaqaalayaashii beerihinnii idiin gooyay mushahaaradoodii aad dulmiga uga reebateen way

dhawaaqaysaa, qaylooyinkii kuwii beerihii gooyayna waxay galeen dhegaha rabbiga saba'ood. dhulkaad ku barwaaqaysateen, waadna ku raaxaysateen, oo qalbiyadiinnii waxaad u naaxiseen maalinta gowracidda. waad xukunteen, waadna disheen kan xaq ah. isaguna isma kiin hor taago. haddaba, walaalayaalow, dulqaata ilaa imaatinka rabbiga. bal ogaada, ninka beerrey ahu wuxuu sugaa midhaha qiimaha leh ee dhulka, isagoo u dulqaata ilaa uu helo roobka hore iyo kan dambe. idinkuna dulqaata, qalbiyadiinnana xoogeeya, waayo, imaatinka rabbigu wuu dhow yahay. ha iska cabanina, walaalayaalow, yaan laydin xukumine. bal ogaada, xaakinku albaabbada hortooduu taagan yahaye. walaalayaalow, u qaata tilmaan dhibaato iyo dulqaadasho ah nebiyadii ku hadlay magaca rabbiga. bal ogaada! waxaynu ugu yeedhnaa kuwo barakaysan kuwii adkaystay. waad maqasheen adkaysashadii ayuub, waadna aragteen dhammaadkii qasdiga rabbiga, waayo, rabbigu waa raxmad badan yahay, naxariisna wuu leeyahay. laakiin wax walba hortood, walaalahayow, ha dhaaranina; ha ku dhaaranina jannada, ama dhulka, ama dhaar kale; haahdiinnu haah ha ahaato, mayadiinnuna maya ha ahaato, yeydnan ku dhicin xukun hoostiis. mid dhibaataysanu ma idinku dhex jiraa? ha ducaysto. mid faraxsanu ma jiraa? ha gabyo. mid bukaa ma idinku dhex jiraa? ha u yeedho waayeelada kiniisadda, oo iyagu ha u duceeyeen, oo saliid ha ku mariyeen magaca rabbiga. ducadii rumaysad lahu way bogsiiin doontaa kii buka, oo rabbigu waa sara kicin doonaa, oo hadduu dembaabay waa loo dembidhaafi doonaa. midkiinba midka kale dembiyadiisa ha u qirto oo ha u duceeyo si aad u bogsataan. nin xaq ah baryadiisa shaqaysa wax badan bay kartaa. eliyaas wuxuu ahaa nin dabiicaddeenna oo kale leh. aad buu ilaah u baryay inaan roob di'in, roobna saddex sannadood iyo lix bilood dhulka kuma uu di'in. oo kol kale ayuu ilaah baryay, oo cirku roob buu soo daayay, dhulkuna midhihiisii buu soo saaray. walaalahayow, haddii midkiin ka leexdo runta, oo mid soo celiyo isaga, ogaada in kii dembilaha qaladka jidkiisa ka soo celiyaa uu dembilihii naftiisa dhimasho ka badbaadin doono oo uu dembiyo badan qarin doono.

anigoo ah butros oo ah rasuulkii ciise masiix waxaan warqaddan u qorayaa qariibbada ku kala firidhsan bontos, iyo galatiya, iyo kabbadokiyaa, iyo aasiya, iyo bituniya, oo lagu doortay aqoontii ilaaha aabbaha ahu hore u sii ogaa, oo quduus lagaga dhigay ruuxa, xagga addeecidda iyo rushaynta dhiiggii ciise masiix. nimco iyo nabadu ha idiin bataan. ammaanu ha u ahaato ilaaha ah aabbaha rabbigeenna ciise masiix. naxariistiisa badan aawadeed ayuu mar kale ina dhalay inaynu rajo nool ku helno sarakiciddii ciise masiix ka soo sara kacay kuwii dhintay, oo aynu helno dhaxal aan dhammaanayn, oo aan nijaasobayn, oo aan baabba'ayn, oo jannada laydinku kaydiyey. idinku waxaad tihiiin kuwo xoogga ilaah iyo rumaysadka lagu dhawro ilaa badbaadada dixiiska u ah in wakhtiga ugu dambaysta la muujiyo. taas waad ku faraxsan tihiiin in kastoo, haddii ay waajib tahay, aad haatan wakhti yar ku murugootaan jirrabaaddo badan oo kala cayncayn ah. si loo tijaabiyo rumaysadkiinna, oo aad uga sii qaalisan dahabka oo ah wax baabba'a in kastoo dab lagu tijaabiyo. markaasaa laga helayaa mahad iyo ammaan iyo ciso markii ciise masiix la muujiyo. isaga ma aydin arkin, waadse jeceshihiin, hadda in kastoo aydnaan arkin, waadse rumaysan tihiiin, oo waxaad ku faraxdaan farxad aan la sheegi karin oo ammaan leh. waxaadna helayaan waxa rumaysadkiinnu ku dhammaado oo ah badbaadada naftiinna. nebiyadii sii sheegay nimcada idiin imanaysa waxay doondooneen oo aad u raadiyeen wax ku saabsan badbaadadaas. waxayna raadiyeen wixii iyo wakhtigii ruuxii masiixa oo iyaga ku jiray uu u tilmaamay markuu horay uga sii markhaati furay waxyaalaha masiixu ku xanuunsan doono iyo waxyaalaha ammaanta ah oo iyaga ka daba iman doona. oo waxaa iyagii loo muujiyey inaanay iyagu isugu adeegin waxyaalahaas, laakiinse idinkay idiinku adeegeen, oo waxyaalahaas waxaa idin ogaysiiyey kuwii injiilka idinkaga wacdiyey ruuxa quduuska ah ee jannada laga soo diray; waxyaalahaas oo ay malaa'iguhuna jecel yihiin inay fiiriyaan. haddaba isku giijiya guntiga maankiinna, dhug yeesha, oo aad u rajeeya nimcada laydin keeni doono markii ciise masiix la muujiyo. idinkoo ah carruur addeec leh ha raacina damacyadiinnii hore oo aad ku samayseen jaahilnimadiinnii; laakiinse siduu kan idiin yeedhay quduuska u yahay, idinkuna sidaas oo kale dabiiciidiinna oo dhan quduus ku ahaada, maxaa yeelay, waxaa qoran, idinku waa inaad quduus ahaataan, waayo, aniguba quduus baan ahay. haddaad aab-bow ugu yeedhaan kan nin walbaba u xukuma eexas-hola'aan iyo sida shuqulkiisu yahay, cabsi ilaah isku dhaafiya wakhtiga aad qariibka tihiiin. waxaad og tihiiin inaan dabiicadiinnii bilaashka ahayd oo aad awowayaashiin ka dhaxashay laydinkaga soo furan waxyaalaha baabba'aya oo ah sida lacagta iyo dahabka, laakiinse waxaa laydinku soo furtay dhiiggii qaaliga ahaa oo masiix oo ah sidii wan yar oo aan wax ceeb ah iyo iin toona lahayn. isaga horaa loo yiqiin intaan dunida la asaasin, laakiinse wakhtiyadii dhammaadkoodii ayaa loo muujiyey idinka aawadiin, idinkoo isaga aawadiis ku ah kuwa

rumaysan ilaaha isaga ka soo sara kiciyey kuwii dhintay oo ammaanay isaga, in rumaysadkiinna iyo rajadiinnu ay ilaah ku xidhnaadaan aawadeed. sidaad naftiinna u daahiriseen markaad addeecdeen runta xagga jacaylka walaalnimada oo aan iska yeelyeel ahayn, aad iyo aad qalbiga isaga jeclaada. idinka mar kale laydinkuma dhalin abuur baabba'aya, laakiinse waxaa laydinku dhalay abuur aan baabba'ayn oo ah erayaga ilaah oo nool oo waara. waayo, wax kasta oo jiidh lahu waa sida caws oo kale, oo quruxdiisa oo dhammuna waa sida ubaxa duurka oo kale, haddaba cawsku wuu engegaa, ubaxuna wuu dhacaa; laakiinse erayaga rabbigu weligiisba wuu waaraa. haddaba kaasu waa eraygii warka wanaagsanaa oo laydinku wacdiyey.

2

haddaba sidaas daraaddeed iska wada fogeeya xumaan oo dhan, iyo khiyaano oo dhan, iyo labaweejiilenimo, iyo hinaaso, iyo cay oo dhan, oo sida carruur dhallaan ah u jeclaada caanaha ruuxa ee saafiga ah, si aad ugu kortaan xagga badbaadada, haddii aad dhadhamiseen in rabbigu raxmad leeyahay, kaas oo aad u imanaysaan, oo ah dhagax nool, oo dadku diiday, laakiin xagga ilaah laga doortay oo qaal ah. idinkuna sida dhagaxyo noolnool ayaa waxaa laydinka dhisayaa guri ruux ah inaad ahaataan wadaaddo quduus ah si aad xagga ruuxa uga bixisaan allabariyo uu ilaah ku aqbaloo ciise masiix. maxaa yeelay, waxaa qorniinku leeyahay, bal eega, waxaan siiyoon dhex dhigayaa dhagax geeseed oo weyn, oo la doortay, oo qaal ah, oo kii isaga rumaystaa ma ceboobi doono. haddaba sidaas daraaddeed qaalini-mada waxaa leh idinkoo ah kuwa rumaysan, laakiinse xagga kuwa aan rumaysnayn, dhagaxii kuwa wax dhisaa ay diideen, wuxuu noqday madaxa rukunka; iyo dhagax lagu turunturoodo oo ah dhadhaab lagu xumaado; waayo, waxay ku turunturoodaan ereyga, maxaa yeelay, ma addeecsan; taas oo ah wixii loo xugmay. laakiinse idinku waxaad tihiiin jinsi la doortay, iyo wadaaddada boqorka, iyo quruun quduus ah, iyo dad ilaah iska leeyahay, inaad ogaysiiisaan wanaagga kan gudcurka idinkaga yeedhay oo idiinku yeedhay xagga nuurkiisa yaabka leh. idinku waagii hore dad ma aydin ahayn, laakiinse haatan waxaad tihiiin dadka ilaah, idinku markii hore naxariis ma aydin helin, laakiinse haatan naxariis baad hesheen. gacaliyayaalow, waxaan idiin baryayaa, idinkoo ah sidii qariib iyo dad sodcaal ah, inaad ka fogaataan damacyada jidhka oo nafta la dagaallama. quruumaha dhexdooda dabiicad wanaagsan ku dhaqma, in meeshii ay wax xun idinkaga sheegi lahaayeen sidii idinkoo ah kuwo xumaan fala, ay shuqulladiinna wanaagsan oo ay arkaan ilaah ku ammaanaan maalinta booqashada. rabbiga daraaddiis u addeeca amar kasta oo dadka, ama ha ahaado boqorka ka sarreeya dadka oo dhan, amase taliyayaasha uu isagu u soo diray inay ka aargutaan kuwa xumaanta sameeya oo ay ammaanaan kuwa samaanta fala. waayo, ilaah doonistiisu waxa weeye inaad samafalid ku aamusiiisaan jaahilnimada nacasyada, idinkoo xor ah oo aan xorriyadiinna ugu isticmaalayn sidii jubbab

aad xumaanta ku qarisaan, laakiinse sidii indinkoo ah addoommo ilaah. dadka oo dhan maamuusa, walaalahana jeclaada, ilaahna ka cabsada, oo boqorka ciseeya. midiiyadaw, ka cabsada oo ka dambeeya sayidiyadiinna, mana aha kuwa wanaagsan oo idiin roon oo keliya, laakiinse xataa kuwa qalloocan. waayo, tanu waa wax loo bogo haddii nin niyada xagga ilaah uga adkaysto dhibaatooyinka, isagoo xaqdarro ku xanuunsanaya. markii aad dembaabtaan, oo laydin garaaco, haddii aad u dulqaadataan, maxay ammaan leedahay? laakiinse markaad wanaag fashaan oo aad xanuunsataan, haddii aad u dulqaadataan, taasoo waa wax ilaah u bogo. waayo, taasoo waa wixii laydiinku yeedhay, maxaa yeelay, masiix baa idiin xanuunsaday, oo wuxuu idinkaga tegey masaal inaad tallaabooyinkiisa raacdaan. isagu ma uu dembaabin, khiyaanona afkiisa lagama helin. oo isagu markii la caayay, dadkii caayay cay uma uu celin. markuu xanuunsadayna ninnna ma uu cabsiin, laakiinse wuxuu isu dhiibay kan xaqnimada wax ku xukuma. oo isagu dembiyadeennii wuxuu ku qaaday jidhkiisii geedka saarnaa, si innagoo dembi kala dhimannay aynu xaqnimoo u noolaanno. waxaad ku bogsateen xariijimihii karbaashiddiisii. waayo, waxaad u ambanayseen sida ido oo kale, laakiinse haatan waxaad u soo noqoteen adhiijirka iyo hoggaamiyaha naftiinna.

3

sidaas oo kalena, dumar yahow, nimankiinna ka dambeeya in xataa haddii qaar uusan erayga addeecin ay erayga la'aantiis ku soo hanuunsamaan dabiicadda afooyinkooda, markay arkaan dabiicaddiinna daahirsan ee cabsida leh. isqurxintiinnu yaanay ahaan tan dibadda ah, oo ah timo tidcan, iyo dahab layska lulo, amase dhar la xidho, laakiinse ha ahaato inta qalbiga ee qarsoon, taasoo leh wax aan baabba'ayn ee ah ruuxa qabow oo aamusan, kaasoo ilaah hortiisa qiimo badan ku leh. waayo, sidaasoo kalaa waagii hore dumarkii quduuska ahaa oo ilaah wax ka rajayn jiray ay isu qurxin jireen, iyagoo nimankoodii ka dambeeya. saarahba sidaasoo kalay ibraahim u addeeci jirtay, oo ay ugu yeedhi jirtay, sayidow; oo idinna haddii aad wanaag fashaan oo aydnaan ka cabsan wixii argaggax leh waxaad tihiin carruurteeda. nimankow, idinkuna sidaas oo kale afooyinkiinna aqoon kula dhaqma sidii iyagoo ah weel tabardaran, oo iyaga maamuusa sida kuwa idinla dhaxla nimbada nolosha, si aan baryadiinna loo hor joogsan. ugu dambaysta, waxaan idinku leeyahay, kulligii isku maan ahaada, oo isu jixinjixa, oo sida walaalo isu jeclaada, oo isu naxariista, oo is-hoosaysiyya. shar shar ha ka celinina, cayna cay ha ka celinina, laakiinse duco ka celiya, maxaa yeelay, saas aawadeed waxaa laydiinku yeedhay inaad barako dhaxashaan, waayo, kii doonaya inuu nolol jeclaado, oo arko maalmo wanaagsan, carrabkiisa shar ha ka joojiyo, bushimihiiisana yaanay khiyaano ku hadlin. oo ha ka le-xedo shar, oo wanaag ha sameeyo; nabad ha doondoono oo ha raacadaysto; waayo, rabbiga indhihiisu waxay fiiriyaan kuwa xaq ah, dhegihiisuna waxay u furan yihiin baryadooda; laakiin wejiga rabbigu

waa ka gees kuwa sharka sameeya. haddii aad waxa wanaagsan ku dadaashaan, bal yaa wax idin yeeli doona? laakiinse xaqnimada daraaddeed haddii aad u xanuunsataan, waad barakaysan tihiin. haddaba ha ka cabsanina cabsigeliintooda, hana welwelina. rabbiga masiixa ah qalbiyadiinna quduus kaga dhiga, oo mar kasta diyaar u ahaada inaad u jawaabtaan nin alla ninkii wax idinka weyddiia sabab ku saabsan rajada aad leedihiin, laakiinse qabow iyo cabsi ugu jawaaba, idinkoo qalbi wanaagsan leh, in markii wax xun laydinka xagga, ay ceboobaan kuwa caaya dabiicaddiinna wanaagsan ee xagga masiixa ah. waayo, haddii ay doonista ilaah tahay, waxaa ka wanaagsan inaad samafalidda u xanuunsataan intii aad u xanuunsan lahaydeen sharfalidda. maxaa yeelay, masiixba mar buu u xanuunsaday dembiyada. isagoo xaq ah ayuu u xanuunsaday kuwa aan xaq ahayn aawadood inuu inoo keeno ilaah. xagga jidhka waa laga dilay, laakiinse xagga ruuxa waa laga nooleeyey. ruuxii ayuu ku tegey oo wuxuu wacdiyey ruuxyadii xabsigii ku jiray, kuwaas oo waagii hore ahaa caasiyiin markii dulqaadashada ilaah ay sugaysay intii maalmihii nuux oo la diyaarinayay doonnidii, taasoo ay biyihii kaga badbaadeen dhawr qof oo ah siddeed nafood oo ke-liya. biyahaasuna waxay ka dhigan yihiin baabtiiska hadda idinku badbaadiya sarakicidda ciise masiix, oo aan ahayn ka fogaynta wasakhda jidhka, laakiinse waxaa weeye baryo ka timaada qalbi wanaagsan oo xagga ilaah. ciise masiix jannaduu galay oo wuxuu joogaa gacanta midigta oo ilaah, oo mala'igaha iyo kuwa amarka leh iyo kuwa xoogga leh oo dhanba waa laga hoosaysiiyey isaga.

4

mar haddii masiixu jidhka ku xanuunsaday, idinkuna sidaas oo kale isu diyaariya, idinkoo isku maan ah; maxaa yeelay, kii jidhka ku xanuunsaday waa ka joogsaday dembiga, si wakhtiga idiin hadhay oo aad jidhka ku nooshihiin aydnaan damacyada dadka mar dambe ugu noolaan, laakiinse aad ugu noolaataan doonista ilaah. waayo, waxaa idinku filan wakhtigii hore oo aad doonistii dadka aan ilaah aaminin samayn jirteen, markii aad ku socon jirteen nejisnimo, iyo damacyadii jidhka, iyo sakhraannimo, iyo rabshad, iyo khamricabbid, iyo sanamcaabudid xaaraan ah. oo markii aydnaan iyaga u raacin nejisnimadaas badan, way idinla yaabaan oo way idin caayaan. iyagu waxay faleen waxay kala xisaabtami doonaan kan diyaarka u ah inuu xukumo kuwa nool iyo kuwa dhintayba. waayo, taas aawadeed injiilka waxaa lagu wacdiyey xataa kuwii dhintay in iyaga jidhka lagu xukumo sida dadka, laakiinse ay ruuxa ku noolaadaan sida ilaah. haddaba wax walba dhammaadkoodu wuu dhow yahay, sidaas daraaddeed digtoonaada, oo tukashada u feeyignaada. wax walba hortood idinku aad isu jeclaada, maxaa yeelay, jacylku wuxuu qariyaa dembiyo faro badan. ismartiqaada gunuunacla'aan. sida mid waluba u helay hadiyad, idinku isu adeega, sida wakiillo wanaagsan oo helay nimbada ilaah ee badan ee kala cayncaynka ah. haddii nin hadlo, ha u hadlo sidii isagoo ku hadlaha ereyga ilaah; haddii nin adeegona, ha u adeego

siduu ilaah xoogga u siiyo, in wax walbaba ilaah ku ammaanmo ciise masiix, kaasoo weligiis iyo weligiisba leh ammaanta iyo dowladnimadaba. aamiin. gacaliyayaalow, ha la yaabina jirrabaadda dabka ah oo idinku dhex dhacday in laydiin tijaabiyo sida iyadoo ay idinku dhaceen wax la yaab lihi. laakiinse sidaad u tihiin kuwo ka qayb qaatay waxyaalaha masiixu ku xanuunsaday, farxa, inaad farxad aad u weyn ku faraxdaan marka ammaantiisa la muujiyo. haddii magaca masiix aawadiis laydin caayo, waad barakaysan tihiin, maxaa yeelay, waxaa idin dul jooga ruuxa ammaanta oo ah ruuxa ilaah. haddaba midkiinna yuusan u xanuunsan sida isagoo ah gacankudhiigle, ama tuug, ama sharfale, ama mid faraggeliya axwaasha dadka kale. laakiin haddii nin u xanuunsado sida isagoo masiixi ah, yaanu ceebsan, laakiinse ilaah ha ku ammaano magacan. waayo, waxaa la gaadhay wakhtigii dadka ilaah xukunka laga bilaabi lahaa, oo haddii innaga marka hore laynaga bilaabo, kuwa aan injiilka ilaah addeecin muxuu aakhirkoodu ahaan doonaa? haddaba haddii kan xaq ahu si dhib leh ku badbaado, xaggee bay ka muuqan doonaan cibaadalaawaha iyo dembiluhu? sidaas daraaddeed kuwa doonista ilaah u xanuunsada, iyagoo samafalaya, naftooda ammaano ha ugu dhiibeen aburaha aaminka ah.

ah. taas ku adkaada waxaa idin soo salaamaya tan baabuloon joogta oo laydinla doortay, iyo wiilkayga markos. isku salaama dhunkasho jacayl ah. oo intiinna masiixa kuwiisa ah oo dhan nabaddu ha u ahaato.

5

anigoo anba oday la ah oo marag ka ah waxyaalihii masiixu ku xanuunsaday oo weliba ka qayb qaadanaya ammaanta la muujin doono, waxaan ku waaninayaa odayaasha idinku dhex jira: ilaaliya idaha ilaah oo idin dhex jooga, idinkoo aan qasab ahaan u dhawrayn, laakiinse raalli ka ah sida ilaah doonayo. oo weliba ha u dhawrina faa'iido ceeb ah daraaddeed, laakiinse ku dhawra maan diyaar ah, hana u xukumina sida idinkoo sayidyo u ah kuwaad u talisaan, laakiinse idaha masaallo u noqda. oo marka adhijirka sare la muujiyo, idinku waxaad heli doontaan taajka ammaanta oo aan baabba'ayn. sidaasoo kalena dhallinyaraday, odayaasha ka dambeeya, oo kulligiinba is-hoosaysiiya, in midkiinba midka kale u adeego, maxaa yeelay, ilaah waa hor joogsadaa kuwa kibra, laakiinse kuwa is-hoosaysiiya ayuu nimco siiyaa. haddaba sidaas daraaddeed gacanta xoogga leh oo ilaah iska hoosaysiiya, si uu wakhtigiisa idiin saraysiiyo. welwelkiinna oo dhan isaga saara, maxaa yeelay, isagu dan buu idinka leeyahay. feeyignaada oo soo jeeda, waayo, cadowgiinna ibliiska ahu sida libaax ciyaya ayuu u wareegaa oo u doondoona cid uu liqo. isaga hor joogsada, idinkoo iimaankiinna ku adag, oo garanaya in isla dhibaatooyinkaasu ay ku dhacaan walaalahiinna dunida ku jira. haddaba ilaaha leh nimcada oo dhan oo idiinku yeedhay ammaantiisa daa'imkaa oo masiixa ku jirta, markii aad in yar xanuunsataan ka dib isagu wuu idin kaamili doonaa, oo idin adkayn doonaa, oo idin xoogayn doonaa. weligiis iyo weligiisba xoogga isagaa leh. aamiin. waxaan warqad yar idiinku soo qoray gacanta walaalkaan silwanos oo aan ku tirinayo inuu aamin yahay. oo waxaan idinku waaninayaa oo marag ahaan idiinku sheegayaa in tanu tahay nimcada ilaah oo run

anigoo ah simoon butros, oo addoon iyo rasuulba u ah ciise masiix, waxaan warqaddan u qorayaa kuwa helay iimaan qaali ah oo keenna la mid ah, oo ku helay xaqnimada ilaaheenna iyo badbaadiyeheenna ciise masiix. nimco iyo nabadu ha idinku bateen xagga aqoonta ilaah iyo rabbigeenna ciise. maxaa yeelay, ilaah xooggiisu wuxuu ina siiyey wax kasta oo ku saabsan nolosha iyo cibaadadaba, oo wuxuu inagu siiyey aqoonta kan inoogu yeedhay ammaantiisa iyo wanaaggiisa. wuxuu kuwaas inagu siiyey ballamadiisa qaaliga ah oo aad iyo aad u waaweyn, inaad kuwaas ku noqotaan kuwo ka qayb qaata dabiicadda ilaah, idinkoo ka baxsaday kharribaadda dunida ku jirta ee ku timid damaca jidhka. sababtaas daraaddeed idinkuna aad u dadaala, oo rumaysadkiinna waxaad ku dartaan wanaag, wanaaggiinnana aqoon, aqoontiinnana iscelin, iscelintiinnana dulqaadasho, dulqaadashadiinnana cibaado, cibaadadiinnana kalgacayl walaalnimo, kalgacaylkiinna walaalnimona jacayl. haddii aad waxyaalahaas leedihiin oo ay idinku badan yihiin, iyagu waxay idinka dhigayaan kuwo aan cajiisiin ama midhalaawayaal ahayn xagga aqoonta rabbigeenna ciise masiix. waayo, kii waxyaalahaasu ka maqan yihiin wuu indha la' yahay oo arag gaaban yahay, oo wuxuu iloobay in dembiyadiisii hore laga saafeeyey. sidaas daraaddeed, walaalayaalow, aad ugu dadaala inaad xaqiijisaan in laydiin yeedhay oo laydin doortay, waayo, haddii aad waxyaalahaas samaysaan, weligiin ma turunturoon doontaan. saas daraaddeed aad baa laydiin siin doonaa gelidda boqortooyada daa'imiska ah oo rabbigeenna ciise masiix oo badbaadiyeheenna ah. sidaas daraaddeed anigu had iyo goorba diyaar baan u ahaan doonaa inaan waxyaalahan idin xusuusiyo, in kastoo weliba aad taqaaniin oo laydinku adkeeyey runta aad haysataan. waxaa ila quman in in alla intii aan jidhkan ku jiro aan xusuusin idinku guubaabiyo. waayo, waan ogahay inay dhaqso u imanayso goortii aan jidhkan ka tegi lahaa siduu rabbigeenna ciise masiix i ogeysiisiiyey. waxaan ku dadaali doonaa inaad tegiddayda dabadeed mar kastaba awooddaan inaad waxyaalahan xusuusataan. annaga ma annu raacin sheekooyin khiyaano lagu hindisay, markii annu idin ogeysiinnay xoogga iyo imaatinka rabbigeenna ciise masiix, laakiinse waxaannu ahayn markhaatiyaal indhaha ku arkay weynaantiisa. waayo, isagu wuxuu xagga ilaaha aabaha ah ka helay maamuus iyo ammaan markii cod sidaas ahu isaga uga yimid xagga ammaanta aad u weyn ee yidhi, kanu waa wiilkayga aan jeclahay oo aan ku faraxsanahay. oo codkaas annu maqalnay wuxuu ka yimid samada markii annu buurta quduuska ah isaga la joognay. oo waxaynu haysannaa hadalka nebiyadii sii sheegeen, oo aad loo sii xaqiijiyey, oo waad ku wanaagsan tihiin inaad u fiirsataan hadalkaas sida laambad meel gudcur ah ka ifaysa, ilaa waagu beryayo oo xiddigta waaberi qalbigiinna ka soo baxdo, idinkoo taas horta garanaya in wixii nebiyadii sii sheegeen oo la qoray ayin lahayn micnayn gooni ah. waayo, wixii nebiyadii sii sheegeen weligood kuma ay iman dadka doonistiisa, laakiinse

dad ruuxa quduuska ahu waday ayaa xagga ilaah kaga hadlay.

2

laakiinse waxaa dadkii ka dhex kacay nebiyo been ah, oo idinkana sidaas oo kale waxaa idinku dhex jiri doona macallimiin been ah, oo qarsoodi idinku keeni doona bidicinimo wax halligaysa, iyagoo diidaya xataa sayidkii soo iibsaday, oo dushooda ku soo dejinaya halligaad dhaqso ah. kuwa badan baa raaci doona ficiladooda nijaasta ah, oo sababtooda ayaa loo caayi doonaa jidka runta ah. damac xumaan bay hadallo iskayeelyeel ah idinkaga baayacmushtari doonaan, kuwaas oo xukunkoodii waa hore lagu xukumay uusan haatan raagayn, halligaaddoodiina ayan gam'ayn. maxaa yeelay, ilaah uma tudhin malaa'igihii dembaabay, laakiinse wuxuu iyagii ku tuuray cadaabta, oo wuxuu ku riday godad gudcur ah iyagoo xukun aawadiis loo hayo. oo duniidii horena uma u tudhin, laakiinse wuxuu badbaadshay nuux, oo ahaa mid xaqnimada wax ku wacdiya, iyo toddoba qof oo kale, markuu daadkii ku soo daayay duniidii cibaadalaawayaasha. oo magaaloooyinkii ahaa sodom iyo gomorana wuxuu ka dhigay dambas, oo intuu afgambi ku xukumay, ayuu masaal uga dhigay kuwii cibaadalaawayaal noqon lahaa, oo wuxuu ka samatabbixiyey luud kii xaqaa ahaa oo aad loogu saxariiriyey sharcilaawayaashii dabiicaddoodii nijaasta ahayd. waayo, ninkaas xaqaa ahaa iyaguu dhex degganaa, oo waxaa naftiisii xaqaa ahayd maalin ka maalin silciyey camaladoodii sharciga ka geesta ahaa markuu arkay oo maqlay. rabbigu waa yaqaan sida kuwa cibaadada leh jirraabadda looga samatabbixiyo iyo sida kuwa aan xaqaa ahayn loo hayo iyagoo ciqaaban ilaa maalinta xisaabta, khusuusan kuwa jidhka raaca, iyagoo damaca nijaasta ah ku socda, oo sayidnimada quudhsada. iyagu waa indha adag yihiin oo waa macangag, kamana cabsadaan inay kuwa derejada leh caayaan. malaa'iguhuna in kastoo ay iyaga itaal iyo xoogba ka badan yihiin, iyaga dacwo cay ah rabbiga hortiisa kagama dacweeyaan. laakiinse kuwanu waa sida xayawaan aan caqli lahayn oo u dhashay in la qabsado oo la dilo, oo waxay caayaan wax aanay garanayn. hubaal iyagu halligaaddooda ayay ku halligmi doonaan. xaqdarradooda waxaa loogu abaalgudaa xaqdarro, oo waxaa iyaga la wanaagsan inay maalininnada raaxaaystaan. iyagu waa waskhaamiin iyo ceebaalowyo, oo markay idinla feeysteeyaan waxay ku raaxaystaan khiyaanadooda. waxay leeyihiin indho sino miidhan ah oo aan dembi ka joogsan karin. kuwa aan adkayn ayay sasabtaan, waxayna leeyihiin qalbi damacxumaan ku noqnoqda, oo waa dad nacladeed. jidkii qummanaa ayay ka leexdeen oo way ambadeen, waxayna raaceen jidkii balcaam inay becoor oo jeclaaday abaalgudka xaqdarrada. laakiinse isaga waxaa loo canaantay xadgudubkiisii aawadiis. dameer carrab la' ayaa ku hadlay dad codkii, oo wuxuu joojiyey waallidii nebiga. kuwanu waa ilo aan biyo lahayn, iyo ceeryaamo uu duufaan kaxeeyo, oo waxaa iyaga daraaddood loo sii dhigay madowga gudcurka. waayo, iyagu waxay ku hadlaan hadal faan ah oo

aan micne lahayn, oo kuwa in yar kaga baxsanaya kuwa qaladka ku socda ayay ku sasabtaan damacyada jidhka xagga nijaasta; oo waxay iyaga ugu ballanqaadaan xorriyad, laakiinse iyaga qudhooduba waa addoommadii kharribaadda. waayo, wixii ka adkaada nin ayaa isaga addoonsada. waayo, markii ay nijaasta dunida kaga baxsadeen aqoontii rabbiga ah badbaadiyeheenna ciise masiix, haddii ay hadana ku dhex murgaan oo laga adkaado, xalkooda dambe waa ka sii xumaadaa kii hore. intii ay jidka xaqnimada aqoon lahaayeen oo ay dib uga noqon lahaayeen amarka quduuska ah oo iyaga la siiyey, waxaa uga wanaagsanaan lahayd inayan aqoon jidkaas. wixii maahmaahda runta ah lagu yidhi ayaa iyaga ku dhacay. eeygu wuxuu ku noqdaa mantaggiisa. doofaarraddii maydhatayna waxay dib ugu noqotaa gegelinta dhoobada.

3

gacaliyayaalow, tanu waa warqaddii labaad oo aan idiin soo qoray, oo labadoodaba waxaan maankiinna daacadda ah ku guubaabinayaa xusuusin, inaad xusuusataan erayadii ay nebiyadii quduuska ahaa hore ugu hadleen, iyo amarkii rabbiga badbaadiyaha ah oo ay rasuulladiinnu ku hadleen. marka hore waxaad og tihiin in maalmaha ugu dambeeya kuwa majaa-jiloodaa ay la iman doonaan majaanilo iyagoo damacyadooda daba socda, oo waxay odhan doonaan, bal-lankii imaatinkiisii meeh? waayo, haatan iyo maaliintii awoyayaashii ay dhinteen wax waluba waxay u socdaan sidii ay ahaayeen tan iyo bilowgii abuurinta. waayo, iyagu kaas bay u illoobaan in waagii hore samooyin jireen iyo dhul erayaga ilaah biyo la-gaga dhex abuuray, kuwaas oo dunidii waagaas jirtay ay ku baabba'day iyadoo daad qaaday. laakiinse samooyinka haatan jira iyo dhulkaba isku eray baa dab loogu kaydiyey, oo waxaa loo hayaa maalinta xisaabta iyo halligaadda dadka cibaadalaawayaasha ah. laakiinse, gacaliyayaalow, waxan keliya ha illoobina in maalin keliyahu rabbiga la tahay sida kun sannadood, kun sannadoodna la yihiin sida maalin keliya. rabbigu kama raago inuu ballankiisa oofiyo sida dadka qaarkiis ku tiriyo inay tahay raagid, laakiinse idinkuu idiin dulqaadanayaa, oo dooni maayo in qofnaba halligmo, laakiinse wuxuu doonayaa in kulli la wada toobadkeeno. laakiinse maalinta rabbigu waxay u iman doontaa sida tuug oo kale; maaliintaas oo ay samooyinku baabbi'i doonaan iyagoo sanqadh weynu ka yeedhayso, oo waxyaalaha abuuranna iyagoo gubanaya ayay baabbi'i doonaan. dhulka iyo shuqullada ku jirana waa la gubi doonaa. haddii waxyaalahan oo dhammu ay sidaas u baabbi'i doonaan, haddaba dad caynkee ah baa idinku waajib ah inaad noqotaan si aad ugu dhaqantaan dabiicad quduus ah iyo cibaado, idinkoo sugaya oo aad ugu dadaalaya imaatinka maalinta ilaah, taasoo samooyinku iya-goo ololaya ay baabbi'i doonaan, waxyaalaha abuuranna iyagoo gubanaya ayay dhalaali doonaan. laakiinse sidii uu inoo ballanqaaday, waxaynu sugaynaa samooyin cusub iyo dhul cusub oo xaqnimo dhex deggan tahay. sidaas daraaddeed, gacaliyayaalow, idinkoo waxyaalahaas sugaya, ku dadaala in laydin

helo idinkoo nabdoon oo aan wasakh iyo eed lahayn ilaah hortiisa. sidii walaalkeen gacaliye bawlos idiinku soo qoray xigmaddii la siiyey, ku tiriya in dulqaadashada rabbigeennu tahay badbaado; siduu warqadihiisii oo dhan waxyaalahan uga hadlay. kuwaas waxaa ku jira wax in la gartaa ay dhib tahay, oo jaahiliinta iyo kuwaan adkayn ayaa qalloociya, si-day qorniinka kaleba u qalloociyaan oo ay u halligmaan. sidaas daraaddeed, gacaliyayaalow, idinkoo waxyaalahan hore u garanayay, isjira, yaan laydinku kaxaysan qaladka kuwa sharka ah oo aydnaan ka dhicin adkaantiinna. laakiinse ku kora nimcada iyo aqoonta rabbigeenna ah badbaadiyeheenna ciise masiix. isaga ammaanu ha u ahaato haatan iyo weligeedba. aamiin.

waxaannu idiin soo qoraynaa wax ku saabsan wixii tan iyo bilowgii jiray, oo aannu maqalnay, oo aannu indhahayaga ku aragnay, oo aannu eegnay, oo ay gacmahayagu taabteen oo ereyga nolosha ah. nolosha waa la muujiyey, oo waannu aragnay, waanan u marag furaynaa, oo waxaannu idiinka warramaynaa nolosha weligeed ah, ta aabbaha la jirtay oo lanoo muujiyey. wixii aannu aragnay oo aannu maqalnay ayaannu idiinka warramaynaa, si aad idinkuna noo soo wehelisaan; oo wehelnimadeennu waa mid la jirta aabbaha iyo wiilkiisa ciise masiix ah. oo waxaannu waxyaalahan idinku soo qoraynaa si ay farxaddiinnu u buuxsanto. warkii aannu ka maqalnay oo aan idiinka warramayno wuxuu yahay, in ilaah nuur yahay, oo isaga aan gudcur ku jirin innaba. haddaynu nidhaahno, wehelnimo ayaynu la wadaaganaa isaga, oo aynu gudcurka ku soconno, been baynu sheegnaa, oo runta ma falno. laakiin haddaynu nuurka ku soconno siduu isaguba nuurka ugu jiro, wehelnimo ayaynu isla wada wadaaganaa, oo dhiigga ciise, oo wiilkiisa ah, wuxuu inaga nadiifiyaa dembi oo dhan. haddaynu nidhaahno, dembi ma lihin, nafsadeenna ayaynu khiyaanaynaa, oo runtuna inaguma jirto. haddaynu dembiyadeenna qiranoo, isagu waa aamin iyo caaddil inuu dembiyadeenna inaga cafiyo, oo uu inaga nadiifiyo xaqdarrada oo dhan. haddaynu nidhaahno, ma aynu dembaabin, waxaynu ilaah ka dhignaa beenaaleh, oo ereygiisa inaguma jiro.

carruurtaaydiyey, waxaan waxyaalahan idiinku soo qorayaa si aydnaan u dembaabin; oo qof uun hadduu dembaabo, waxaynu xagga aabbaha ku leennahay dhexdhexaadiye, waana ciise masiix kan xaq ah. oo isaguna wuxuu dembiyadeenna u yahay kafaaraggudka; oo kuweenna oo keliya uma aha ee weliba wuxuu u yahay dembiyada dunida oo dhan. oo taas ayaynu ku garanaynaa inaynu naqaan isaga, haddaynu qaynuunnadiisa adkayno. kan yidhaahda, waan aqaan isaga, oo aan qaynuunnadiisa adkayn, waa beenaaleh, oo runtu kuma jirto isaga. laakiin kan ereygiisa adkeeya, runtii, ilaah jacaylkiisu wuu ku dhan yahay isaga. taas aynu ku garanaynaa inaynu isaga ku jirno. kan yidhaahda, isagaan ku jiraa, waa inuu u socdaa siduu isagu u socday. gacaliyayaalow, qaynuun cusub idiin soo qori maayo, laakiin waxaan idiin soo qorayaa qaynuun hore oo aad tan iyo bilowgii haysateen. qaynuunkii hore waa hadalkii aad bilowgii maqasheen. oo weliba qaynuun cusub ayaan idiin soo qorayaa, kaas oo isaga iyo idinkaba run idinku dhex ah, maxaa yeelay, gudcurku waa dhammaanayaa, oo nuurka runta ahuna imminkuu iftiimayaa. kan yidhaahda, nuurkaan ku jiraa, oo walaalkiis neceb, wuxuu ku jiraa gudcurka ilaa imminkada. kan walaalkii jecel, nuurkuu ku jiraa, oo wax lagu xumaado kuma jiro isaga. laakiin kan walaalkii neceb, gudcurkuu ku jiraa, oo gudcurkuu ku socdaa, oo garan maayo meeshuu marayo, waayo, gudcurkaa indhihiisa tiray. wax baan idiin soo qorayaa, carruurtiyey, maxaa yeelay, dem-

biyadiinnii waa laydinka cafiyey magiciisa aawadiis. aabbayaashow, wax baan idiin soo qorayaa, maxaa yeelay, waad garanaysaan kan tan iyo bilowgii jira. ragga dhallinyarada ahow, wax baan idiin soo qorayaa, maxaa yeelay, idinku kan sharka ah ayaad ka adkaateen. carruurtaaydiyey, wax baan idiin soo qoray, maxaa yeelay, aabbaha waad garanaysaan. aabbayaashow, wax baan idiin soo qoray, maxaa yeelay, waad garanaysaan kan tan iyo bilowgii jira. ragga dhallinyarada ahow, wax baan idiin soo qoray, maxaa yeelay, waad xoog weyn tihiin, oo ereyga ilaah baa idinku jira, oo kan sharka ah ayaad ka adkaateen. dunida iyo waxyaalaha dunida ku jira toona ha jeclaanina. qof uun hadduu dunida jeclaado, jacaylka aabbuhu kuma jiro isaga. maxaa yeelay, waxaad dunida ku jira oo dhan oo ah damaca jidhka, iyo damaca indhaha, iyo faanka nolosha, xagga aabbaha kama yimaadaan ee waxay ka yimaadaan xagga dunida. oo duniduna way idlaanaysaa, iyo damaceeduba; laakiin kan doonista ilaah yeelaa wuu jirayaa weligiis. carruurtiyey, waa saacaddii u dambaysay, oo sidaad maqasheen inuu kan masiixa ka geesta ahi imanayo, weliba imminka kuwa badan oo masiixa ka gees ah ayaa kacay, taa aawadeed ayaynu ku garanaynaa inay saacaddii u dambaysay tahay. way inaga baxeen, laakiin kuweennii ma ay ahayn; hadday kuweennii ahaayeen, way inala joogi lahaayeen; laakiin way inaga baxeen oo taasaa caddaynaysa inaanay kulligood inaga mid ahayn. laakiin idinku waxaad leedihiin subkid ka timid kan quduuska ah, oo wax walba waad taqaaniin. wixii aan idiin soo qoray uma aan soo qorin aqoonla'aantiinna xagga runta aawadeed, laakiin waxaan u soo qoray aqoonta aad runta taqaaniin iyo inaanay beeniina runta ka iman aawadood. waa kuma beenaaluhu, kan dafira inuu ciise yahay masiixa mooyaane? isagu waa kan masiixa ka geesta ah, waana kan dafira aabbaha iyo wiilka. ku alla kii wiilka inkiraa, ma leh aabbaha; laakiin kan wiilka qirtaa aabbuhuu leeyahay. haddaba idinku waxaad tan iyo bilowgii maqlayseen ha idinku sii jiro. haddii wixii aad tan iyo bilowgii maqlayseen idinku sii jiro, idinkuna waxaad ku sii jiri doontaan wiilka iyo aabbaha. oo kanu waa ballankii uu inoogu ballanqaaday oo ah nolosha weligeed ah. waxaan idiin soo qoray waxyaalahan ku saabsan kuwa idin khiyaanaynaa. subkidda aad ka hesheen isaga way idinku sii jirtaa; oo uma baahnidin in cidina wax idin barto; laakiin sida subkiddiisu wax walba idiin barto, oo ay run u tahay, beenna aanay u ahayn, waa inaad siday wax idin bartay ugu sii jirtaan. oo imminka, carruurtiyey, ku sii jira isaga; in kolkuu muuqdo aynu kalsoonaan doonno oo ayna wakhtiga imaatinkiisa ka xishoonin inaynu hor tagno. haddaad og tihiin inuu xaq yahay, waxaad weliba ogaataan in mid walba oo xaqnimo falaa uu isaga ka dhashay.

bal ogaada siduu yahay jacaylka aabbuhu ina siiyey, taasoo ah in laynoogu yeedho carruurta ilaah, oo saasaynu nahay. sidaa aawadeed dunidu ina garan mayso, maxaa yeelay, isagaba ma ay garanaynin. gacaliyayaalow, imminka waxaynu nahay carruurta

ilaah; oo weli waxaynu noqon doonno lama muujin, laakiin waxaynu og nahay in goortuu muuqdo aynu noqon doonno sidiisa oo kale, waayo, waynu arki doonnaa isaga siduu yahay. oo mid kasta oo waxyaalahaas ka rajeyaa isaga, naftiisuu daahiriya siduu isaguba daahir u yahay. kii kasta oo dembi falaa wuxuu falaa caasinimo; oo dembigu wuxuu yahay caasinimo. oo idinku waad og tihiin in isagu u muuqday inuu dembiyadeenna inaga qaado, oo isaga dembi ma leh. ku alla kii isaga ku sii jiraa, ma dembaabo; ku alla kii dembaabaa ma uu arkin isaga, oo weliba ma yaqaan isaga. carruurtiyey, yaan cidi idin khiyaanayn; kii xaqnimo falaa waa xaq siduu isaguba xaq u yahay. kii dembi falaa wuxuu yahay kan ibliiska; oo ibliisku tan iyo bilowgii ayuu dembaabay. taas aawadeed ayuu wiilka ilaah u muuqday inuu baabbi'yo shuqullada ibliiska. ku alla kii ilaah ka dhashay dembi ma falo; maxaa yeelay, ilaah dabiicaddiisu way ku sii jirtaa isaga; oo ma dembaabi karo, waayo, wuxuu ka dhashay ilaah. tan ayay carruurta ilaah iyo carruurta ibliisku ku kala muuqdaan; ku alla kii aana xaqnimo falin ma aha kan ilaah, oo waxaa la mid ah kan aan walaalkii jeclayn. oo kanu waa warkii aad tan iyo bilowgii maqlayseen, kaasoo ah inaynu isjeclaanno, oo aynaan ahaanin sida qaabiil oo ahaa kan sharka leh oo walaalkii dilay. oo muxuu u dilay? waayo, shuqulladiisu waxay ahaayeen shar, oo kuwii walaalkiisna xaq bay ahaayeen. walaalayaalow, ha la yaabina haddii ay dunidu idin neceb tahay. waxaynu og nahay inaynu dhimashada ka soo gudubnay oo aynu u soo gudubnay nolosha, maxaa yeelay, walaalaha ayaynu jecel nahay. oo ka aan walaalkii jeclayn, dhimashadu ku sii hadhaa. ku alla kii walaalkii neceb waa dhiigqabe, oo idinkuna waad og tihiin inaanu dhiigqabena lahayn nolosha weligeed ah oo ku sii jiraysa. taasaynu jacaylka ku garanaynaa, waayo, isagu naftiisuu u bixiyeey aawadeen; oo innaguna waa inaynu nafteenna u bixinno walaalaha. laakiin kan leh xoolaha dunidan, oo arka walaalkiis oo baahan, oo qalbigiisa ka xidha, sidee baa jacaylka ilaah ugu jiraa isaga? carruurtaaydiyey, yeynan ku jeclaaniin hadalka iyo afka toona, laakiin camalka iyo runta aan ku jeclaanno. oo taasaynu ku garan doonnaa inaynu kuwa runta nahay, oo aynu isaga hortiiisa qalbigeenna kaga dhiiro gelin doonnaa xagga wax alla wixii qalbigeennu inagu eedeeyo, maxaa yeelay, ilaah waa ka weyn yahay qalbigeenna, oo wax walbaba wuu og yahay. gacaliyayaalow, haddii aan qalbigeennu ina eedayn, kalsoonaan ayaynu ku leennahay xagga ilaah. oo wax kastoo aynu ka barinno waynu ka helnaa, maxaa yeelay, qaynuunnadiisa ayaynu xajinnaa, oo waxaynu falnaa waxa isaga ka farxiya. oo kanu waa qaynuunkiisa, kaasoo ah inaynu rumaysanno magaca wiilkiisa ciise masiix ah, oo aynu isjeclaanno, siduu qaynuunka inoo siiyey. oo kii xajiya qaynuunnadiisa, wuu ku sii jiraa isaga, isaguna wuu ku sii jiraa. oo saasaynu ku garanaynaa inuu isagu inagu sii jiro xagga ruuxa uu ina siiyey.

4

gacaliyayaalow, ha rumaysanina ruux walba, laakiin ruuxyada tijaabiya si aad u habsataan inay kuwa ilaah

yihiin; waayo, nebiyo badan oo been ah ayaa u soo baxay dunida. taasaaad ku garanaysaan ruuxa ilaah; ruux walba oo qirta in ciise masiix jidh ku yimid, waa ku ilaah. oo ruux walba oo aan qiran ciise masiix ku ilaah ma aha; oo kanuna waa ruuxa kan masiixa ka geesta ah oo aad maqasheen inuu imanayo, iminkana duniduu ku jiraa. carruurtiyey, kuwa ilaah baad tihiin, oo iyagaad ka adkaateen; maxaa yeelay, ka idinku jira ayaa ka weyn ka dunida ku jira. iyagu waa kuwa dunida; oo taas aawadeed waxay ka hadlaan waxa dunida, oo duniduna way maqashaa. innaguna kuwa ilaah baynu nahay; ka ilaah yaqaan waa ina maqlaa; oo ka aan kan ilaah ahayna inama maqlo. taasaynu ku garanaynaa ruuxa runta ah iyo ruuxa qaladka ah. gacaliyayaalow, aynu isjeclaanno; waayo, ilaah baa leh jacaylka; oo mid walba oo jecel, wuxuu ka dhashay ilaah, ilaah buuna yaqaan. oo ka aan jeclaynina ilaah ma yaqaan; waayo, ilaah waa jacayl. ilaah baa wiilkiisa keliya oo dhashay dunida u soo diray si aynu ugu noolaanno isaga, oo taasaa jacaylka ilaah laynoogu muujiyey. oo taas jacayl baa ku jira, mana aha inaynu ilaah jeclayn, laakiinse isagaa ina jeclaaday, oo wuxuu wiilkiisa u soo diray si uu kafaaragudka dembiyadeenna u noqdo. gacaliyayaalow, haddii ilaah sidaa inoo jeclaaday, waa inaynu isjeclaanno. cidina ilaah ma arkin marnaba. haddii aynu isjeclaanno, ilaah wuu inagu jiraa, oo jacaylkiisu wuu inagu dhan yahay. ruuxiisuu ina siiyey oo taasaynu ku garanaynaa inaynu ku sii jirno isaga, isaguna inagu sii jiro. innagu waynu aragnay oo waxaynu markaati u furaynaa in aabbuhu wiilka soo diray si uu badbaadiyaha dunida u noqdo. ku alla kii qirta inuu ciise yahay wiilka ilaah, ilaah baa ku sii jira isaga, isaguna wuu ku sii jiraa ilaah. oo innaguna waan garanaynaa oo waan rumaysan nahay jacaylka ilaah inoo qabo. ilaah waa jacayl; oo kii ku sii jiraa jacaylka, ilaah buu ku sii jiraa, ilaahna isaguu ku sii jiraa. taasaa jacaylku kaamil inoogu noqday si aynu kalsoonaan u lahaanno maalinta xisaabta; maxaa yeelay, siduu isagu yahay ayaynu innaguna dunidan ku nahay. jacaylku baqdin ma leh, laakiin jacaylka kaamilka ahi baqdinta dibaddu u saaraa, waayo, baqdintu ciqaab bay leedahay. oo kii baqaana kaamil kuma noqdo jacaylka. waynu jecel nahay isaga, waayo, isagaa hore inoo jeclaaday. haddii qof yidhaahdo, ilaah waan jeclahay, oo uu walaalkiis neceb yahay, waa beenaaleh, maxaa yeelay, kan aan jeclayn walaalkii uu arko sidee buu u jeclaan karaa ilaaha uusan arag? oo waxaynu isaga ka haysannaa qaynuunkan, kaas oo ah, kii ilaah jecel, walaalkiina ha jeclaado.

5

ku alla kii rumaysta inuu ciise yahay masiixa, ilaah buu ka dhashay; oo ku alla kii jecel kan dhalay, kan isaga ka dhashayna wuu jecel yahay. taasaynu ku garanaynaa inaynu carruurta ilaah jecel nahay, goortaynu ilaah jeclaanno oo qaynuunnadiisa xajinno. waa kan jacaylka ilaah, kaasoo ah inaynu qaynuunnadiisa xajinno; oo qaynuunnadiisuna ma cusla. ku alla kii ka dhashay ilaah, wuxuu ka adkaadaa dunida, oo waxaa libta ka adkaata dunida

ah rumaysadkeenna. waa ayo kan dunida ka ad-kaadaa, kan rumaystaa inuu ciise yahay wiilka ilaah mooyaane? kanu waa kii biyo iyo dhiig ku yimid, oo ah ciise masiix; biyo keliya kuma iman, laakiin wuxuu ku yimid biyo iyo dhiig. oo waa ruuxa kan maragga furaa, waayo, ruuxa waa runta. waxaa jira saddex marag fura; waana ruuxa iyo biyaha iyo dhiigga, oo saddexdaasuna waa isku mid. haddii aynu maragfurka dadka aqbali lahayn, maragfurka ilaah baa ka weyn, waayo, maragfurka ilaah waa kan oo ah inuu wiilkiisa ka marag furay. ka wiilka ilaah rumaystaa maragguu ku haystaa nafsaddiisa, kii aan ilaah rumaysanna, wuxuu isaga ka dhigay beenaaleh; maxaa yeelay, wuxuusan rumaysan maraggii uu ilaah ka marag furay wiilkiisa. maragguna waa kan, kaas oo ah in ilaah ina siiyey nolosha weligeed ah, oo ay noloshanu wiilkiisa ku jirto. kan wiilka haystaa, noloshuu leeyahay. kii aan wiilka ilaah haysanna nolosha ma leh. waxyaalahan waxaan idiinku soo qoray, idinka oo rumaystay magaca wiilka ilaah, si aad u ogaataan inaad nolosha weligeed ah leedihiin. oo tanu waa kalsoonaanta aynu isaga u qabno, taasoo ah haddaynu wax uun doonistiisa ku barinno, isagu wuu ina maqlaa, oo haddaynu og nahay inuu inaga maqlo wax alla wixii aynu ka barinno, waxaynu og nahay inaynu leennahay waxyaalihii aynu isaga ka barinay. haddii qof uun arko walaalkii oo samaynaya dembi aan xagga dhimashada ahayn, waa inuu ilaah baryo; isaguna noloshuu siin doonaa kuwa samaynaya dembi aan xagga dhimashada ahayn. waxaa jira dembi xagga dhimashada ah. oo anigu odhan maayo, kaas ha ka tukado. xaqdarrada oo dhammu waa dembi; oo waxaa jira dembi aan xagga dhimashada ahayn. waan og nahay in ku alla kii ilaah ka dhashay aanu dembaabin. maxaa yeelay, kii ka dhashay ilaah naftiisuu ilaaliyaa, oo ka sharka lihina ma taabto. waxaynu og nahay inaynu kuwa ilaah nahay, oo ay dunida oo dhammuna ku jirto gacanta ka sharka leh. waxaynu og nahay in wiilka ilaah yimid, oo wuxuu ina siiyey garasho si aynu ugu garanno kan runta ah; innaguna waa ku jirnaa kan runta ah, oo ah wiilkiisa ee ciise masiix ah. kanu waa ilaaha runta ah iyo nolosha weligeed ah. carruurtiyey, sanamyada iska ilaaliya.

anigoo odayga ah waxaan salaamayaa marwada la doortay iyo carruurteeda aan runta ku jeclahay, keli-gayna ma ahaye, laakiin xataa waxaa jecel kuwa runta yaqaan oo dhan, runta inagu dhex jirta, weligeedna inagu dhex jiri doonta aawadeed. nimco iyo naxariis iyo nabad ka yimaada ilaaha aabbaha ah iyo ciise masiix oo ah wiilka aabbaha ayaa inala jiri doona xagga runta iyo jacaylka. aad baan ugu farxay markaan arkay carruurtaadii qaarkood oo runta ku socda, waana sidaynu aabbaha amar uga helnay. oo haatan waxaan kaa baryayaa, murwoy, sidii anigoo aan kuu soo qorayn amar cusub laakiinse kii aynu tan iyo bilowgii haysannay, kaasoo ah inaynu isje-claanno. tanu waa jacayl inaynu amarradiisa ku so-conno. amarkiina waa kan, waana sidaad tan iyo bilowgii u maqli jirteen inaad ku socotaan. waayo, khaa'inno badan baa dunida u soo baxay, waana kuwa aan qiran in ciise masiix jidh ku yimid. kaasu waa khaa'inka iyo ku masiixa ka gees ah. iska jira si ayd-naan u khasaarayn wixii aynu falnay, laakiinse si aad abaalgud dhan u heshaan. mid kasta oo dhaafa oo aan cilmiga masiixa ku sii socon, kaasu ilaah ma leh; laakiin kii cilmiga ku sii socdaa, aabbaha iyo wiilka labadaba wuu leeyahay. haddii nin idiin yimaado oo uusan cilmigan idiin keenin, gurigiinna ha soo gelin-ina, hana salaamina, waayo, kii salaamaa, wuxuu ka qayb galaa shuqulladiisa sharka ah. in kastoo aan hayo wax badan oo aan idiin soo qoro, ma aan jeclayn inaan warqad iyo khad idiinku soo qoro; laakiinse waxaan rajaynayaa inaan idiin imaado oo aan afkayga idinkula hadlo, si ay farxaddiinnu u buuxsanto. car-ruurtii walaashaada la doortay way ku soo salaa-mayaan.

anigoo odayga ah waxaan warqaddan u qorayaa gacaliye gayos oo aan runta ku jeclahay. gacaliyow, waxaan kuugu duceeyaa inaad wax kasta ku liibaan-tid oo aad caafimaad qabtid siday naftaadu u liibaansan tahay. waayo, aad baan ugu farxay markii walaalo yimaadeen oo ka markhaati fureen runtaada iyo sidaad runta ugu socotid. ma lihi farxad tan iiga weyn inaan maqlo in carruurtaydu ay runta ku socdaan. gacaliyow, aaminnimaad ku samaysaa shuqul kasta oo aad u samaysid walaalaha iyo shisheeyahaba. iyagu jacaylkaagay kiniisadda horteeda kaga markhaati fureen. wanaag baad samayn lahayd haddii aad iyaga u ambabbixisid sida ilaah istaahilo; maxaa yeelay, magiciisa aawadiis ayay u ambabbex-
 een iyagoo aan waxba ka qaadan dadka aan yuhu-
 udda ahayn. sidaas daraaddeed waxaa inagu waa-
 jib ah inaynu kuwaas oo kale soo dhowayno, si aynu
 u noqonno kuwa runta kala wada shaqeeya iyaga.
 wax baan kiniisadda u soo qoray, laakiinse diyotre-
 fees oo jecel inuu iyaga ka sarreeyo, na aqbali maayo.
 sidaas daraaddeed, haddaan imaado, waxaan xusu-
 usin doonaa shuqulladiisa uu sameeyo isagoo hadallo
 xunxun nagu shubaya. taasuu kuma filla isaga, mana
 aqbalo walaalaha, kuwii aqbali lahaana wuu u diidaa,
 kiniisaddana wuu ka eryaa. gacaliyow, ha ku dayan
 waxa sharka ah, laakiinse ku dayo waxa wanaagsan.
 ka samafalaa waa ku ilaah, ka shar falaase ilaah ma
 uu arkin. dadka oo dhammu way u markhaati furaan
 deemeetriyos, runta qudheedu way u markhaati fur-
 taa, annaguna waannu u markhaati furnaa, waanad
 og tahay in markhaatifurkayagu run yahay. waxaan
 hayay waxyaalo badan oo aan kuu soo qoro, laaki-
 inse dooni maayo inaan qalin iyo khad kuugu soo
 qoro. laakiin waxaan rajaynayaa inaan dhowaan ku
 arko, oo aynu afkeenna iskula hadli doonno. nabadu
 ha kula jirto. saaxiibbadii way ku soo salaamayaan.
 saaxiibbada igu salaam mid kasta intaad magiciisa ugu
 yeedhid.

anigoo yuudas ah oo ah addoonkii ciise masiix, yacquubna walaalkiis ah, waxaan warqaddan u qorayaa kuwa loo yeedhay oo ilaaha aabbaha ahu jecel yahay, ciise masiixna loo dhawray. naxariis iyo nabad iyo jacayl ha idiin bateen. gacaliyayaalow, intaan aad u dadaalayay inaan idiin soo qoro wax ku saabsan badbaadada inaga dhexaysa, waxaa dirqi igu noqday inaan idiin soo qoro oo aan idinku waaniyo inaad aad ugu dadaashaan iimaankii mar la wada siiyey quduusiinta oo dhan. waayo, waxaa jira niman qarsoodi idiinku soo galay, waana kuwii waa hore xukunkan loo qoray, oo ah kuwa aan cibaadada lahayn, oo nimcada ilaheenna ku beddela nijaas, oo inkira ciise masiix oo ah sayidkeenna iyo rabbigenna keliya. hadda, in kastoo aad hore u tiqineen wax kasta, waxaan jeclahay inaan idin xusuusiyo sidii rabbigu dad uga badbaadiyey dalka masar, dabadeedna u baabbi'iyey kuwii aan rumaysan isaga; oo malaa'igihii aan dhawrin madaxtinimadoodii, laakiinse rugtoodii ka tegey, wuxuu ilaa xukunka maalinta weyn ku hayaa silsilado weligood ah iya-goo gudcur ku hoos jira. si la mid ah sodom iyo gomora iyo magaalooyinkii kale ee ku wareegsanaa oo sinaystay oo jidh kale uga daba orday, ayaa masaal laga dhigay, iyagoo ciqaabta dabka weligiis ah ku silcaya. weliba kuwan riyooda sidaas oo kalay jidhkooda u nijaaseeyaan, sayidnimadana u nacaan, oo kuwa derejada leh u caayaan. laakiin mikaa'iil oo ah malagga sare markuu ibliiska kula murmayay meydkiis muuse aawadiis, kuma uu dhicin inuu xukuncay ah ku kukumo, laakiinse wuxuu ku yidhi, rabbigu ha ku canaanto. laakiin kuwanu wax kastoo ayan garanaynba way caayaan, oo waxay ku baabba'aan waxay abuuristooda ku garanayaan sida xayawaanka aan caqliga lahayn. waa u hoog iyaga, waayo, waxay raaceen jidkii qaabiil, oo faa'iido aawadeed ayay balcaam qaladkiisii ugu yaaceen, oo waxay ku halleigmeen fallaagadii qorax. kuwanu waa dhagaxyo qarsoon oo ku dhex jira cashooyinkiinna jacaylka markay idinla faaysteeyaan iyagoo aan cabsanaynin; waxayna yihiin adhijirro naftooda jira, iyo daruuro aan biyo lahayn oo dabaylo kaxeeyaan, iyo geedo jilaal oo aan midho lahayn, oo laba goor dhintay, oo la ruiyey; iyo hirar kacsan oo badda, oo ceebtoodu xumbaynayso, iyo xiddigo ambaday, oo madowga gudcurka weligood loo hayaa. enoog oo ahaa farcankii toddobaad oo aadan isna kuwanuu wax ka sii sheegay isagoo leh, bal eega, rabbigu wuxuu yimid isagoo wata quduusiintiisii aan tirada lahayn, inuu xukun ku soo dejiyo kulli, iyo inuu kuwa aan cibaadada lahayn oo dhan ku caddeeyo shuqulladoodii cibaadola'aanta ahaa oo ay cibaadola'aanta ku sameeyeen, iyo waxyaalihii adkaa oo dhan oo ay dembilayaasha aan cibaadada lahaynu isaga ka sheegeen. kuwanu waa kuwa gunuunaca, oo cawda, oo damacyadooda xaraanta ah ka daba orda, afkooduna wuxuu ku hadlaa hadallo isweyneyn ah, dadkana way u kala eexdaan inay faa'iido helaan aawadeed. laakiinse idinku, gacaliyayaalow, xusuusta hadalladii rasuulladii rabbigenna ciise masiix ay hore idinkula hadleen. waxay idinku yidhaahdeen, ugu dambaysta

waxaa jiri doona kuwa wax ku majaajilooda, oo daba socda damacyadooda aan cibaadada lahayn. kuwanu waa kuwa dadka kala erya, oo nafta dunida u nool iyagoo aan ruuxa lahayn. laakiinse, gacaliyayaalow, nafsaddiinna ku dul dhisa rumaysadkiinna aad quduuska u ah, oo ruuxa quduuska ah ku tukada, nafsaddiinna ku haya jacaylka ilaah, idinkoo sugaya naxariista rabbigenna ciise masiix oo idin geeynaysa nolosha weligeed ah. kuwa shakisan u naxariista; qaarna dabka ka dhuftha oo badbaadiya, qaarna u naxariista idinkoo cabsanaya oo nacaya xataa dharka jiidhka ku wasakhoobay. oo kan kara inuu turunturada idinka ilaaliyo oo uu ammaantiisa idin hor taago, idinkoo aan iin lahayn oo aad u faraxsan, isagoo ah ilaaha keligiiis ah oo badbaadiyeheenna ah, ammaan iyo weynaan iyo xoog iyo amar ha u ahaadeen xagga rabbigenna ciise masiix, wakhtiga oo dhan ka hor iyo haatan iyo weligeedba. aamiin.

kanu waa kitaabkii abtirsiinyada ciise masiix, ina daa'uud, ina ibraahim. ibraahim wuxuu dhalay isxaaq, isxaaqna wuxuu dhalay yacquub, yacquubna wuxuu dhalay yahuudah iyo walaalihiis, yahuudahna wuxuu tamar ka dhalay feres iyo serah, feresna wuxuu dhalay esroom, esroomna wuxuu dhalay aram, aramna wuxuu dhalay caminadaab, caminadaabna wuxuu dhalay naasoon, naasoonna wuxuu dhalay salmoon, salmoonna wuxuu raxab ka dhalay bocas, bocasna wuxuu ruud ka dhalay coobeed, coobeedna wuxuu dhalay yesay, yesayna wuxuu dhalay boqor daa'uud. daa'uudna wuxuu naagtii uuriyaah qabi jiray ka dhalay sulaymaan, sulaymaanna wuxuu dhalay rexabcaam, rexabcaamna wuxuu dhalay abyaah, abyaahna wuxuu dhalay aasaa, aasana wuxuu dhalay yooasfaad, yooasfaadna wuxuu dhalay yooram, yooramna wuxuu dhalay cusaah, cusaahna wuxuu dhalay yootam, yootamna wuxuu dhalay axaas, axaasna wuxuu dhalay xisqiyaah, xisqiyaahna wuxuu dhalay manaseh, manasehna wuxuu dhalay aamoon, aamoonna wuxuu dhalay yooosiyaah, yooosiyaahna wuxuu dhalay yekonyaah iyo walaalihiis waagii baabuloon loo kaxeeyey. goortii baabuloon loo kaxeeyey dabadeed, yekonyaah wuxuu dhalay salaati'ee, salaati'eeelna wuxuu dhalay serubaabel, serubaabelna wuxuu dhalay abihuud, abihuudna wuxuu dhalay eliyaaqim, eliyaaqimna wuxuu dhalay asoor, asoorna wuxuu dhalay saadooq, saadooqna wuxuu dhalay akhiim, akhiimna wuxuu dhalay eliyuud, eliyuudna wuxuu dhalay elecaasaar, elecaasaarna wuxuu dhalay mataan, mataanna wuxuu dhalay yacquub, yacquubna wuxuu dhalay yuusuf oo ahaa ninkii maryan, tii ciise, kan masiix la yidhaahdo, ka dhashay. haddaba abtirsiinyada oo dhan oo ibraahim ilaa daa'uud waa afar iyo toban oday, daa'uud ilaa waagii baabuloon loo kaxeeyeyna waa afar iyo toban oday, waagii baabuloon loo kaxeeyey ilaa masiixana waa afar iyo toban oday. dhalashadii ciise masiix sidanay ahayd. kolkii hooyadiis maryan u doonaynay yuusuf, intaanay isu iman, waxaa la arkay iyadoo ruuxa quduuskaa ka uursatay. ninkeedii yuusuf wuxuu ahaa nin xaq ah oo aan doonayn inuu dadka tuso, wuxuuse doonaynay inuu si qarsoon u eryo. laakiin intuu waxan ka fiirsanayay ayaa malaa'igtii rabbigu riyo ugu muuqatay, iyadoo leh, yuusuf ina daa'uudow, ha ka baqin inaad naagtaada maryan qaadatid, waayo, waxa ay uursatay ayaa ruuxa quduuskaa ka yimid. oo waxay umuli doontaa wiil, magiciisana waxaad u bixin doontaa ciise, waayo, dadkiisa ayuu dembiyadooda ka badbaadin doonaa. waxaas oo dhan waxay u dhaceen in la arko wixii rabbigu kaga dhex hadlay nebiga, isagoo leh, gabadh bikrad ah baa uursaysan doonta oo wiil umuli doonta, magiciisana waxaa loo bixin doonaa, cimmaanu'ee; kan micnihiisu yahay, ilaah baa inala jooga. markaasaa yuusuf hurdadii ka kacay oo yee-lay sidai malaa'igtii rabbigu ku amartay, oo naagtiisii ayuu qaatay; uma uuse tegin iyada ilaa ay wiil umushay, oo wuxuu magiciisa u baxshay ciise.

goortii ciise ku dhashay beytlaxamtii yahuudiya, waagii herodos boqorkii ahaa, waxaa yeruusaalem bari kaga yimid niman xigmad leh iyagoo leh, xaggee buu joogaa boqorka yuhuudda ee dhashay? waayo, bari ayaannu xiddigtiisii ka aragnay, oo waxaannu u nimid inaannu caabudno. goortuu boqor herodos waxan maqlay, ayuu welwelay, isaga iyo reer yeruusaalem oo dhan. oo intuu isu ururiyey wadaaddadii sare iyo culimmadii dadka oo dhan, ayuu weyddiiyey meeshii masiixu ku dhalan lahaa. oo waxay ku yidhaahdeen, beytlaxamtii yahuudiya, waayo, sidaasaa nebigii u qoray, adigu beytlaxam, oo dhulka yahuudah ahay, kuma aad yaridba caaqillada yahuudah dhexdooda, waayo, waxaa adiga kaa soo bixi doona taliye, kan dadkayga israa'iil u talin doona. markaa-suu herodos nimankii xigmadda lahaa hoos ahaan ugu yeedhay, oo ka habsaday goortay xiddigtu u muuqatay. kolkaasuu beytlaxam cid u diray oo ku yidhi, taga oo ilmaha aad u doondoonaa, oo goortaa dheshaan i soo ogeysiya si aan anna ugu tago oo u caabudo. goortay boqorkii maqlaan ayay tageen, oo xiddigtii ay bari ka arkeen ayaa hor kacday ilaa ay timid oo ay kor joogsatay meeshii ilmuhu joogay, oo goortay xiddigtii arkeen ayay farxad aad u weyn ku farxeen. markaasay gurigii galeen oo waxay arkeen ilmihii iyo maryan hooyadiis, wayna dhaceen oo caabudeen isaga, oo intay khasnadahoodii dhaceen waxay isaga u dhiibeen hadiyado dahab iyo beeyo iyo malmal ah. markaasaa riyo loogu digay inaanay herodos ku noqon, oo dhulkoodii ayay jid kale u mareen. goortay ka tageen, malaa'igtii rabbiga ayaa yuusuf riyo ugu muuqatay, iyadoo leh, kac oo kaxee ilmaha iyo hooyadiis, oo masar u carar oo halkaas joog ilaa aan kuu soo sheego, waayo, herodos ayaa ilmaha dooni doona inuu dilo. wakhti habeen ah ayuu kacay, oo ilmihii iyo hooyadiis kaxeeyey, oo masar tegey, oo halkaasuu joogay ilaa dhimashadii herodos, inay noqoto wixii rabbigu kaga dhex hadlay nebiga, isagoo leh, wiilkayga ayaan masar uga yeedhay. goortuu herodos arkay inay nimankii xigmadda lahaa ku cayaareen isagii, ayuu aad u cadhooday, oo cid buu u diray oo laayay wiilashii yaryaraa oo dhan, kuwii laba sannadood jiray iyo kuwii ka yaraa oo joogay beytlaxam iyo meelaha u dhow oo dhan, sida wakhtigii uu nimankii xigmadda lahaa ka habsaday. markaasaa waxaa noqotay wixii nebi yere-myaah lagaga dhex hadlay, isagoo leh, cod baa raamaah laga maqlay, oohin iyo baroor weyn, raaxeel oo u ooyaysa carruurteeda, oo aan doonaynin in la qalbi qabowjiyo, waayo, ma ay joogin. laakiin goortuu maqlay in arkahela's meeshii baabihiis herodos yahuudiya xukumayo, wuu ka baqay inuu halkaas tago. markaase ilaah baa riyo ugu digay, oo uu dhinacada galili ku leexday. wuxuuna yimid oo degay magaalada naasared la odhan jiray si ay u noqoto wixii nebiyada

lagaga hadlay, waxaa loogu yeedhayaa naasaraani.

3

maalmahaas waxaa yimid yooxanaa baabtiisaha isagoo cidlada yahuudiya wax ku wacdiyaya, oo leh, toobadkeena, waayo, boqortooyadii jannadu waa dhow dahay. waayo, kan waa kii nebi isayos ka hadlay kolkuu yidhi, waa codka kan cidlada kaga qaylinaya, jidka rabbiga hagaajiya, waddooyinkiisa toosiya. yooxanaa qudhiisu wuxuu guntanaa dharkiisii dhogorta geel ahaa, oo suun meged ahna dhexduu ku xidhnaa, cuntadiisuna waxay ahayd ayax iyo malab dibadeed. markaas waxaa u soo baxay dadka yerusalaalem, iyo kuwa yahuudiya oo dhan iyo kuwa dalka urdin ku wareegsan oo dhan, markaasuu webi urdin ku baabtiisay iyagoo dembiyadooda qiranaya. laakiin goortuu arkay qaar badan oo farrisiin iyo sadukiin ah oo baabtiiskiisa yimid wuxuu ku yidhi, dhal jilbisay, yaa idiinka digay inaad ka carartaan cadhada imanaysa? haddaba midho toobad isatahila soo bixiya, hana ku fikirina inaad tidhaahdaan, waxaanu leennahay ibraahim oo aabbe noo ah. waayo, waxaan idinku leeyahay, ilaah waa karaa inuu dhagaxyadan carruur uga kiciyo ibraahim. haddeer weliba faaska waxaa la dhigay geedaha guntooda. sidaa darteed geed walba oo aan midho wanaagsan soo bixin waa la gooyaa oo dabkaa lagu tuuraa. anigu biyo ayaan idinku baabtiisaa ilaa toobadda, laakiin kan iga daba imanayaa waa iga itaal weyn yahay, kan aanan istaahilin inaan kabihiisa u qaado. isagu wuxuu idinku baabtiisi doonaa ruuxa quduuska ah iyo dab. mashaftiisu gacantiisay ku jirtaa, goobta wax lagu tumona aad buu u safayn doonaa, oo sarreenkiisa ayuu maqsinka ku soo ururin doonaa, laakiin buunshaha ayuu dab aan damayn ku gubi doonaa. markaasaa ciise galili ka yimid oo webi urdin ugu tegey yooxanaa inuu baabtiiso. yooxanaase waa diiday, isagoo leh, anaa u baahan inaad i baabtiisto, adiguna miyaad ii timid? laakiin ciise waa u jawaabay oo ku yidhi, haddeer oggolow, waayo, sidaas waa inoo eg tahay inaynu xaqnimada oo dhan wada yeelno; markaasuu u oggolaaday. ciise goortii la baabtiisay, ayuu markiiba biyaha kor uga baxay, kolkaasaa samooyinku furmeen, oo wuxuu arkay ruuxa ilaah oo sida qoolley oo kale u soo degaya oo dushiisa imanaya, oo cod baa samooyinka ka lahaa, kanu waa wiilkayga aan jeclahay, oo aan ku faraxsanahay.

4

goortaaasaa ruuxa ciise cidlada u kaxeeyey in ibliisku jirrabo. oo goortuu afartan maalmood iyo afartan habeen soomanaa, ayuu dabadeed gaajooday. markaasaa duufiyihii u yimid oo ku yidhi, hadaad tahay wiilka ilaah, dhagaxyadan ku dheh, kibis noqda. laakiin wuu u jawaabay oo ku yidhi, waa qoran tahay, dadku waa inaanu kibis oo keliya ku noolaan, laakiin waa inuu eray walba oo afka ilaah ka soo baxa ku noolaado. markaasaa ibliisku magaaladii quduuska ahayd geeyey, wuxuuna saaray mu-naaradii macbudka oo ku yidhi, haddaad tahay wi-

ilka ilaah, hoos isu tuur, waayo, waa qoran tahay, malaa'igihiiisa ayuu amri doonaa, oo gacmahooda ayay sare kuugu qaban doonaan, inaanay cagtaadu dhagax ku dhicin. ciise wuxuu ku yidhi, haddana waa qoran tahay, rabbiga ilaahaaga ah waa inaad jirra-bin. haddana ibliiskii ayaa buur aad u dheer geeyey, wuxuuna tusay boqortooyooyinka dunida oo dhan iyo ammaantooda. wuxuuna ku yidhi, waxyaalahan oo dhan waan ku siinayaa haddaad sujuuddid oo i caabuddid. markaasaa ciise wuxuu ku yidhi, shaydaan yahow, bax, waayo, waa qoran tahay, waa inaad caabuddo rabbiga ilaahaaga ah oo waa inaad isaga keliya u adeegto. markaasaa ibliiskii ka tegey, oo waxaa u yimid malaa'igo, wayna u adeegeen. markuu maqlay in yooxanaa la qabtay, ayuu galili ku leexday, oo intuu naasared ka tegey, wuxuu yimid oo degay kafarna'um, tan badda agteeda ahayd oo ku jirtay soohdimaha sebulun iyo naftaali, inay noqoto wixii nebi isayos lagaga dhex hadlay, isagoo leh, dhulka sebulun iyo dhulka naftaali, xagga jidka badda, webi urdin shishadiisa, galili quruumaha ka mid ah, dadkii fadhiyi jiray gudcurka ayaa iftiin weyn arkay, kuwii fadhiyi jiray dalka iyo hooska dhi-mashadana, iftiin baa u baxay. markaas dabadeed ciise wuxuu bilaabay inuu wax ku wacdiyo oo yidhaahdo, toobadkeena, waayo, boqortooyadii jannadu waa dhow dahay. markuu badda galili ag marayay wuxuu arkay laba walaalo ah, simoon kii butros la odhan jiray iyo andaros oo ahaa walaalkiis, iyagoo shabag badda ku tuuraya, waayo, waxay ahaayeen kalluumaystayaal. oo wuxuu ku yidhi, i soo raaca, waxaan idinka dhigayaa kuwa dadka jillaabta. markiiba intay shabagyadii ka tageen, ayaa raaceen isagii. markuu meeshaas hore uga socday wuxuu arkay laba kale oo walaalo ah, yacquub ina sebedi iyo walaalkiis yooxanaa, iyagoo aabbahood doonnida kula jira oo shabagyadoodii hagaajinaya, wuuna u yeedhay. markiiba doonnidii iyo aabbahood way ka soo tageen oo way raaceen. ciise ayaa galili oo dhan ku wareegay, isagoo warkiisuna waa gaadhay suuriya oo dhan, oo waxay u keeneen kuwii buqay oo dhan, oo cudurro kala cayncayn ah iyo silic qabay, iyo kuwo jinni qaba, iyo kuwo suuxdin qaba, iyo kuwa curyaan ah, wuuna bogsiiyey. waxaana raacay dad badan oo ka yimid galili iyo dekabolis iyo yerusalaalem iyo yahuudiya iyo webi urdin shishadiisa.

5

markuu dadkii badnaa arkay ayuu buur fuulay, markaasuu fadhiiistay oo xertiisa ayaa u timid. kolkaasuu afkiisa kala qaaday oo wax baray, isagoo leh. waxaa barakaysan kuwa xagga ruuxa ka masaakiin ah, waayo, boqortooyada jannada iyagaa leh. waxaa barakaysan kuwa baroorta, waayo, waa la qalbiqabowjin doonaa. waxaa barakaysan kuwa camal qabow, waayo, dhulkay dhaxli doonaan. waxaa barakaysan kuwa xaqnimada u gaajaysan oo u harraadsan, waayo, way dhergi doonaan. waxaa barakaysan kuwa naxariista leh, waayo, waa loo naxariisan doonaa. waxaa barakaysan kuwa qalbiga ka daahirsan, waayo, ilaah bay arki doonaan. waxaa barakaysan kuwa nabadda ka shaqeeyaa,

waayo, waxaa loogu yeedhi doonaa wiilashii ilaah. waxaa barakaysan kuwa xaqnimada aawadeed loo silciyo, waayo, boqortooyada jannada iyagaa leh. waad barakaysan tihiin goortii laydin caayo, oo laydin silciyo, oo wax walba oo xun oo been ah laydinka sheego aawaday. farxa oo reyreeya, waayo, jannada abaalgudkiinnu waa ku weyn yahay, waayo, sidaasay u silcin jireen nebiyadii idinka horreeyey. idinku waxaad tihiin cusbadii dhulka, laakiin haddii cusbadu dhadhan beesho, maxaa lagu cusbaynayaa? dabadeed waxba tari mayso in dibadda loo tuuro oo dadku ku tunto maahee. idinku waxaad tihiin iftiinkii dunida. magaalo buur ku taallu ma qarsoomi karto. ilays looma shido in la hoos geliyo weel, laakiin waxaa la saaraa meeshii ilayska, oo wuu u iftiimaa kuwa guriga ku jira oo dhan. sidaas oo kale iftiinkiinnu dadka hortisa ha iftiimo, si ay shuqulladiinna wanaagsan u arkaan, oo ay aabbihiinna jannada ku jira u ammaanaan. ha u malaynina inaan u imid inaan sharciga ama qorniintii nebiyada baabbi'iyo; uma aan iman inaan baabbi'iyo, laakiin waxaan u imid inaan wada oofiyo runtii waxaan idinku leeyahay, intaan cirka iyo dhulkul idlaan, xaraf ama dhibic keliya ka idlaan mayso sharciga ilaa ay wada noqdaan. sidaa darteed kii jebiya qaynuunnadan kuwa ugu yar midkood, oo sidaas dadka u bara, waxaa loogu yeedhi doonaa kan uga yar boqortooyadii jannada, laakiin kii yeela oo bara, waxaa loogu yeedhi doonaa kan weyn boqortooyadii jannada. waayo, waxaan idinku leeyahay, xaqnimadiinnu haddaanay ka badnaan tan culimada iyo farrisiinta, geliba maysaan boqortooyadii jannada. waad maqasheen in kuwii hore lagu yidhi, waa inaanad dhiig qabin; kii dhiig qabaa wuxuu galabsadaa xukunka. laakiin waxaan idinku leeyahay, mid walba oo walaalkiis u cadhoodaa wuxuu galabsadaa xukunka, oo kii walaalkiis ku yidhaahda, nacas yahow, wuxuu galabsadaa in shirka la geeyo, oo kii yidhaahda, doqon yahow, wuxuu galabsadaa jahannamada dabka ah. haddaba haddaad hadiyaddaada meesha allabariga keento, oo meeshaas aad ku xusuusatid in walaalkaa wax kuu haysto, hadiyaddaada ku dhaaf meeshii allabariga horteeda, tag, oo horta walaalkaa la soo heshii, dabadeed kaalay oo hadiyaddaada bixi. dhaqso cadowgaaga ula heshii intaad jidka kula socoto, in aan cadowgu xaakinka ku-ugu dhiibin, xaakinkuna askariga kuugu dhiibin, oo xabsi lagugu tuurin. runtii waxaan kugu leeyahay, halkaas ka soo bixi maysid ilaa aad siisid beesadda ugu dambaysa. waad maqasheen in la yidhi, waa inaanad sinaysan. laakiin waxaan idinku leeyahay, nin walba oo qof dumar ah damac u eegaa, durba qalbigiisuu kaga sinaystay. haddii ishaada midig ku xumayso, iska bixi oo iska tuur, waayo, waxaa kuu wanaagsan in xubnahaaga mid kaa lunto intii jidhkaaga oo dhan jahannamada lagu tuuri lahaa. gacantaada midig hadday ku xumayso, iska jar oo iska tuur, waayo, waxaa kuu wanaagsan in xubnahaaga mid kaa lunto intii jidhkaaga oo dhan jahannamada geli lahaa. waxaana la yidhi, ku alla kii naagtiisa furaa, warqaddii furniinka ka siiyo. laakiin waxaan idinku leeyahay, mid walba oo naagtiisa furaa sababta sinada aawadeed maahee, wuxuu ka dhigayaa inay sinaysato, oo kii guursadaa tii la furayna waa

sinaystaa. weliba waad maqasheen in kuwii hore lagu yidhi, waa inaanad nidarradaada jebin, laakiin waa inaad rabbiga u yeeshaa nidarradaada. laakiin waxaan idinku leeyahay, ha dhaaraninaba; jannada ha ku dhaaranina, waayo, waa carshigii ilaah. dhulkana ha ku dhaaranina, waayo, waa meeshuu cagihisa dhigo; yeruusaalemma ha ku dhaaranina, waayo, waa magaaladii boqorkii weynaa. madaxaagana ha ku dhaaran, waayo, tin keliya kama dhigi kartid caddaan ama madow. laakiin hadalkiinnu ha ahaado, haah, haah, maya, maya; wixii intaas ka badan sharkuu ka yimaadaa. waad maqasheen in la yidhi, il il ha loo rido, iligna ilig ha loo rido. laakiin waxaan idinku leeyahay, sharka ha hor istaagina, laakiin ku alla kii dhabanka midig kaa dharbaaxa, kan kalena u jeedi, oo kii doonaya inuu ku ashtakeeyo oo khamiiskaaga kaa qaato, maradaadana u daa, oo ku alla kii kugu qasba inaad mayl la socotid, laba la soco. kii wax kaa barya, sii, oo kii doonaya inuu wax kaa amaahdo ha ka sii jeesan. waad maqasheen in la yidhi, waa inaad deriskaaga jeclaatiid oo cadowgaaga necbaatiid, laakiin waxaan idinku leeyahay, cadowyadiinna jeclaada, u duceeya kuwa idin habaara, wax wanaagsan u sameeya kuwa idin neceb, oo ilaah u barya kuwa idin caaya oo idin silciyo, si aad u ahaataan wiilashii aabbihiinna jannada ku jira, waayo, qorraxdiisa wuxuu u soo bixiya kuwa xun iyo kuwa wanaagsan, roobna wuu u di'iya kuwa xaaq ah iyo kuwa aan xaaq ahaynba. waayo, haddaad jeceshihiin kuwa idin jecel, abaalkee baad leedihiin? cashuurqaadayaashu miyaanay sidaas oo kale samayn? haddaad salaantaan walaalihiin oo keliya, maxaa dheeraad ah oo aad samaysaan? dadka kale miyaanay sidaas oo kale samayn? saas aawadeed u samaada sida aabbihiinna jannadu u san yahay.

6

iska jira inaydnaan xaqnimadiinna dadka ku hor samayn inay idin arkaan, haddii kale abaal kuma lihidin aabbihiinna jannada ku jira. haddaba markaad sadaqad bixinayso, buun ha ugu dhufan hortaaada sida labawejiiilayaashu sunagogyada iyo jidadka ku sameeyaan si dadku u ammaanaan. runtii waxaan idinku leeyahay, abaalgudkoodii way heleen. laakiin adigu goortaad sadaqad bixinayso, bixidaadu yaanay ogaan waxa midigtaadu samaynayso, si ay sadaqaddaadu u qarsoonaato, oo aabbahaaga waxa qarsoon arka ayaa kuu abaalgudi doona. oo goortaad tukanaysaan, ha ahaanina sida labawejiiilayaasha, waayo, waxay jecel yihiin inay tukadaan iyagoo taagan sunagogyada iyo meesha jidadku isku gooyaan si ay dadka ugu muuqdaan. runtii waxaan idinku leeyahay, abaalgudkoodii way heleen. laakiin adigu goortaad tukanaysid, qolkaaga qarsoon gal, oo goortaad albaabkaaga xidhid, aabbahaaga meesha qarsoon ku jira bari, oo aabbahaaga waxa qarsoon arka ayaa kuu abaalgudi doona. goortaad tukanaysaan hadalka ha ku celceliina sida dadka aan ilaah aaminin yeelaan, waayo, waxay u malaynayaan in loo maqlayo hadalkooda badan aawadiis. sidaa darteed ha ahaanina sidooda oo kale, waayo, aabbihiin waa og yahay waxaad u baahan tihiin intaanad weyddiin. haddaba sidatan u tukada, aab-

bahayaga jannada ku jiraw, magacaagu quduus ha ahaado. boqortooyadaadu ha timaado, doonistaada dhulka ha lagu yeelo sida jannada loogu yeelo. kibis maalin nagu filan, maanta na sii. oo naga cafi qaamahayaga sidaannu u cufinnay kuwa noo qaamaysan. oo jirraabaadda ha noo kaxayn, laakiin sharka naga du. waayo, boqortooyada iyo xoogga iyo ammaanta adigaa leh weligaa. aamiin. waayo, haddaad dadka u cafaadan xumaantooda, aabbihinna jannada ku jira ayaa idin cafiye doona. laakiin haddaanad dadka cafiyeen, aabbihinnu xumaantiinna idin cafiye maayo. kolkaad soontaan ha ahaanina sida labaweji-ilaayashu u fool qulubsan yihiin, waayo, way isfoolxumeeyaan si ay dadka ugu muuqdaan inay sooman yihiin. runtii waxaan idinku leeyahay, abaalgud-koodii way heleen. laakiin adigu goortaad soon-tid, madaxaaga saliid marso oo fool dhaho, si aadan dadka ugu muuqan inaad sooman tahay, laakiin aad ugu muuqatid aabbahaaga meel qarsoon ku jira, oo aabbahaaga waxa qarsoon arkaa waa kuu abaalgudi doonaa. maal ha ku urursanina dhulka, meesha aboorka iyo miridhku ku baabbi'yaan, iyo meesha tuugaggu jebiyaan oo ka xadaan, laakiin maal jannada ku urursada, meesha aboorka iyo miridhku ayan ku baabbi'in iyo meesha tuugaggu ayan jebin oo ayan ka xadin. waayo, meesha maalkaagu ku jiro, meeshaasaa qalbigaaguna ku jiri doonaa. ilayska jidhku waa isha; haddaba haddii ishaadu hagaagsan tahay, jidhkaaga oo dhammi waa iftiimi doonaa. laakiin ishaadu had-day xun tahay, jidhkaaga oo dhammi gudcur buu ahaan doonaa. haddaba iftiinka kugu jira hadduu gudcur yahay, gudcurkaasu sidee buu u weyn yahay! ninna laba sayid uma shaqayn karo, waayo, mid buu nacayaa, kan kalena wuu jeclaanayaa, ama mid buu la jirayaa, kan kalena wuu quudhsanayaa. uma wada shaqayn kartaan ilaah iyo maal. sidaa darteed waxaan idinku leeyahay, ha ugu welwelina naftiinna waxaad cuni doontaan, iyo waxaad cabbi doontaan, jidhkiinnana ha ugu welwelina waxaad u huwan doontaan. naftu miyaanay ka roonayn cuntada, jidhku miyaanay ka roonayn dharka? shimbiraha cirka eega, waayo, waxba ma beeraan, waxna ma gurtaan, maqsinnona waxba kuma urursadaan, oo aabbihinna jannada ku jira ayaa cunto siiya. idinku miyaydnaan ka roonayn? midkiinne intuu welwelo dhererkiisa dhudhun ku dari kara? maxaad dharka ugu welweshaan? fiiriya ubaxyada duurka siday u baxaan, ma ay shaqeeyaan, ma ayna miiqdaan. weliba waxaan idinku leeyahay, xataa sulaymaan wakhtigii ammaantiisa oo dhan dhar uma u gashan jirin sida kuwan midkood. laakiin haddii ilaah sidaa u huwiyo cawska maanta duurka ku yaal oo berrito moofada lagu ridayo, sidee ka badan ayuu idiin huwinaayaa, rumaysadyarayaalow? sidaa darteed ha ku welwelina, idinkoo leh, maxaannu cunaaynaa? ama, maxaannu cabbaynaa? ama, maxaannu huwanaynaa? waayo, quruumuhu waxaas oo dhan ayay doondoonaan. aabbihinna jannada ku jiraa waa og yahay inaad waxaas oo dhan u baahan tihiin. laakiin horta doondoona boqortooyadii ilaah iyo xaqnimadiisa, oo waxaas oo dhan waa laydinku dari doonaa. sidaa darteed berrito ha ka welwelina, waayo, berrito iyadaa isu welwelaysa. maalinta shar-

keedu waa ku filan yahay.

7

ninna ha xukumina inaan laydin xukumin. waayo, xukunkii aad ku xukuntaan ayaa laydinku xukumi doonaa, oo qiyaastii aad ku qiyaastaan ayaa laydinku qiyaasi doonaa. saxarka isha walaalkaa ku jira maxaad u aragtaa, dogobka ishaadu ku jirase aad u fiirsan weydaa? sidee baad walaalkaa ugu odhan doontaa, i daa, saxarka ishaadu ku jira aan kaa saaree; oo dogob baa ishaadu ku jiree? labawejiile yahow, horta dogobka ishaadu ku jira iska saar, goortaaasad bayaan u arkaysaa inaad saxarka isha walaalkaa ku jira ka saarto. waxa quduuska ah eeyaha ha siinina, luulkiinnana doofaarrada hortooda ha ku tuurina, si ayan ugu tuman oo ayan idinku soo jeesan oo ayan idinkala jeexjeexin. weyddiista oo waa laydin siin doonaa; doona oo waad heli doontaan: garaaca oo waa laydinka furi doonaa; waayo, mid kasto oo weyddiista waa la siiyaa, kii doonaana waa helaa, kii garaacana waa laga furi doonaa. ninkiinne baa haddii wiilki-isu kibis weyddiisto, dhagax siinaya? ama hadduu kalluun weyddiisto, abeeso siinaya? haddaba idinka oo shar leh haddaad garanaysaan inaad hadiyado wanaagsan carruurtiinna siisaan, intee ka badan ayaa aabbihinna jannada ku jiraa wax wanaagsan uu siin doonaa kuwa isaga weyddiista? haddaba wax kasta oo aad doonaysaan in laydinku sameeyo, idinkuna sidaas oo kale u sameeya; waayo, kanu waa sharcigii iyo nebiyadii. iridda cidhiidhsan ka gala, waayo, iriddu waa weyn tahay, jidkuna waa ballaadhan yahay kan xagga baabbi'idda u kaca, oo kuwa ka galaa waa badan yihiin. waayo, iriddu waa cidhiidhsan tahay, jidkuna waa yar yahay kan xagga nolosha u kaca, kuwa helaana waa yar yihiin. iska jira nebiyada beenta ah, kuwa idinku imanaya iyagoo qaba dharka idaad, laakiin hoosta ka ah yeey wax boobaysa. midhahooda ayaad ku garan doontaan. canab ma laga guraa geed qodxan leh? berdena ma laga guraa yamaarugga? sidaasaa geed kasta oo wanaagsanu midho wanaagsan u dhalaa, geedkii xumina midho xun u dhalaa. geed wanaagsanu midho xun ma dhali karo, geed xumina midho wanaagsan ma dhali karo. geed kasta oo aan midho wanaagsan dhalin waa la jaraa oo dabka lagu tuuraa. sidaa darteed waxaad iyaga ku garanaysaan midhahooda. ma aha qof kasta oo igu yidhaahda, rabbow, kuwa boqortooyadii jannada gelayaa, laakiin kii sameeya doonista aabbahayga jannada ku jira, kaasaa gelaya. maalintaas qaar badan baa igu odhan doona, rabbow, rabbow, miyaannan magacaaga wax ku sii sheegin, oo miyaannan magacaaga jinniyo ku saarin, oo miyaannan magacaaga wax badan oo xoog leh ku samayn? markaasaan ku odhan doonaa, weligay idinma aqoon, iga taga, dembifalayaalow. haddaba qof kasta oo ereyadaydan maqla oo yeela, waxaa loo ekaysiinayaa nin caqli leh oo gurigiisa ka dul dhisay dhagaxa. roobkii ayaa da'ay, daadkiina waa yimid, dabayshiina waa dhacday, wayna ku dhaceen gurigaas, ma una dumin, waayo, waxaa laga dul dhisay dhagaxa. qof kasta oo ereyadaydan maqla oo aan yeelin, waxaa loo ekaysiinayaa nin doqon ah oo gu-

rigiisa carrada ka dul dhisay. roobkii waa da'ay, daadkiina waa yimid, dabayshiina waa dhacday, wayna ku dhaceen gurigaas, wuuna dumay, dumiddiisuna waa weynayd. waxaa dhacay goortii ciise hadalladan dhammeeyey, in dadkii oo dhammu waxbariddiisa la yaabeen, waayo, wuxuu wax u barayay sida mid amar leh oo uma uu baraynin sida culimmada.

8

goortuu buurta ka soo degay, dad badan baa soo raacday, oo bal eeg, waxaa u yimid nin baras leh oo caabuday, oo ku yidhi, sayidow, haddaad doonaysid, waad i daahirin kartaa. ciise intuu gacantiisa soo taagay, ayuu taabtay, oo ku yidhi, waan doonayaa ee daahir-sanow. kolkiiba baraskiisa wuu ka daahirsanaaday, oo ciise ayaa ku yidhi, iska eeg, oo ninna ha u sheegin, laakiin jidkaaga iska mar, oo wadaadka istus, oo bixi hadiyaddii muuse amray, marag iyaga ha u ahaatee. goortuu kafarna'um galay, waxaa u yimid boqol-utaliyihii, isagoo baryaya oo leh, sayidow, midiidinkay-gii guriguu jifaa, isagoo curyaannimo u buka oo aad u xanuunsanaya. kolkaasuu ciise wuxuu ku yidhi, waan imanayaa oo bogsiiinayaa. markaasaa boqol-utaliyihii u jawaabay oo ku yidhi, sayidow, anigu ma istaahilo inaad saqafka gurigayga hoostiisa soo gashid, laakiin hadal keliya dheh, midiidinkayguna waa bogsan doonaa. waayo, anigu waxaan ahay nin laga sarreeyo oo askar baa iga hoosaysa. kan waxaan ku idhaahdaa, tag, wuuna tagaa; mid kalena, kaalay, wuuna yimaadaa; midiidinkayguna, waxan samee, wuuna sameeyaa. goortuu ciise taas maqlay, wuu ka yaabay, wuxuuna ku yidhi kuwii la socday, runtii waxaan idinku leeyahay, rumaysad sidan u weyn oo kale reer binu israa'iil kama dhex helin. waxaan idinku leeyahay, qaar badan ayaa bari iyo galbeed ka iman doona oo la fadihaan doona ibraahim iyo isxaaq iyo yacquub boqortooyadii jannada gudaheeda, laakiin wiilashii boqortooyada waxaa lagu tururi doonaa gudcurka dibadda ah. meeshaas waxaa jiri doonta baroor iyo ilkojirriqsi. markaasaa ciise wuxuu boqol-utaliyihii ku yidhi, tag. sidaad u ramaysatay ha kuu noqoto e. oo saacaddaas ayaa midiidinkii bogsaday. ciise goortuu guriga butros galay, wuxuu arkay butros soddohdiiis oo jiifta oo qandhaysan. markaasuu gacanteeda taabtay, qandhadiina waa ka baxday. wayna kacday oo u adeegtay isaga. goortii makhrbikii la gaadhay waxay u keeneen qaar badan oo jinniyi qaba. eray ayuu jinniyadii ku saaray, kuwii buqay oo dhanna wuu bogsiiyey, si ay u noqoto wixii nebi isayos lagaga dhex hadlay isagoo leh, isagaa qaatay bukaankeennii, cudurradeenniina wuu isku raray. goortuu ciise dad badan oo ku wareegsan arkay, ayuu amray inay dhinaca kale tagaan. kolkaasaa culimmada midkood u yimid oo ku yidhi, macallimow, waan ku raacayaa meeshaad tagtidba. ciise ayaa ku yidhi, dawacooyinku godad bay leeyihiin, shimbirraha cirkuna buulal bay leeyihiin, laakiin wiilka aadanahu meel uu madaxiisa dhigo ma leh. mid kale oo xertiisa ah ayaa ku yidhi, sayidow, horta ii oggolow inaan tago oo aabbahay soo aaso. laakiin ciise ayaa ku yidhi, i soo raac; oo iska daa meydadku ha aaseen meydadkooda. goortuu doonnida fuulay,

xertiisii ayaa raacday. oo waxaa badda ka kacay duufaan weyn, ilaa ay hirarku qariyeen doonnida, laakiin isagu waa hurday. markaasaa xertiisii u timid oo toosisay, iyagoo leh, sayidow, na badbaadi, waannu lumaynaaye. kolkaasuu wuxuu ku yidhi, maxaad u baqaysaan, rumaysadyarayaalow? markaasuu kacay, oo canaantay dabaysha iyo badda, oo xawaal weyn baa dhacday. haddaba nimankii waa yaabeen, oo waxay isku yidhaahdeen, waa nin caynkee ah kan xataa dabaysha iyo badduba yeelaan? goortuu yimid dhinaca kale oo dalka gadareni, waxaa la kulmay laba qof oo jinni qaba oo xabaalaha ka soo baxaya, iyagoo aad khatar u ah, si aan ninna jidkaas u mari karin. way qayliyeen iyagoo leh, maxaa inoo dhexeeya, wiilka ilaahow? ma waxaad halkan u timid inaad wakhtiga hortiiis na silciso? waxaa iyaga ka fogaa daaqsin doofaarro badan ah oo daaqaysa. jinniyadii ayaa baryay iyagoo leh, haddaad na saaraysid, noo dir daaqinta doofaarrada ah, oo wuxuu ku yidhi, baxa. markaasay baxeen oo galeen doofaarradii, oo daaqinta oo dhammu jarka hoos bay uga yaacday ilaa badda, oo biyaha ku baktiday. kolkaasay kuwii daajin jiray carareen oo magaalada galeen, wax walbana way u sheegeen iyo wixii ku dhacay kuwii jinniyada qabi jiray. markaasaa magaaladii oo dhan lagaga soo baxay inay ciise ka hor tagaan. goortay arkeen, waxay ka baryeen inuu soohdintooda ka noqdo.

9

markaasuu doonni fuulay oo dhanka kale u tallaabay oo magaaladiisii yimid. kolkaasay waxay u keeneen nin curyaan ah oo sariir ku jifaa. ciise oo rumaysadkooda arka ayaa ninkii curyaanka ahaa ku yidhi, wiilkow, kalsoonow, dembiyadaadu waa kaa cafiyan yihiin. kolkaasaa qaar culimmada ah waxay isku yidhaahdeen, ninkan waa caytamaayaa. ciise oo fikiradooda garanaya ayaa ku yidhi, maxaad haddaba shar ugu fikiraysaan qalbiyadiinna? iyamaa hawl yar, in la yidhaahdo, dembiyadaadu waa cafiyan yihiin, ama in la yidhaahdo, kac oo soco? laakiin si aad ku garataan in wiilka aadanahu dhulka ku leeyahay amar uu dembiyada ku cafiyo (markaasuu kii curyaanka ahaa ku yidhi), kac oo sariirtaada qaado oo gurigaaga tag. markaasuu kacay oo gurigiisii tegey. laakiin dadkii badnaa goortay arkeen, way baqeen, oo ilaah ammaaneen, kan amar caynkan oo kale ah dadka siiyey. ciise kolkuu meeshaas ka tegey intuu socday ayuu wuxuu arkay nin la odhan jiray matayos oo fadhiya meeshii cashuurta lagu qaado, oo wuxuu ku yidhi, i soo raac. markaasuu kacay oo raacay. waxaa dhacay, goortii ciise guriga cunto u fadhiistay, in cashuurqaadayaal iyo dembilayaal badan yimaadeen, oo ay la fadhiisteen ciise iyo xertiisa. goortii farrisiintu arkeen ayay xertiisii ku yidhaahdeen, macallinkiinnu muxuu cashuurqaadayaasha iyo dembilayaasha ula cunaa? laakiin goortuu maqlay, wuxuu yidhi, kuwa ladan dhakhtar uma baahna, laakiin kuwa buka ayaa u baahan. laakiin taga oo barta hadalkan micnihiisa, waxaan doonayaa naxariis ee ma aha allabari, waayo uma aan imanin inaan kuwa xaqaa ah u yeedho, laakiin inaan dembilayaasha u yeedho ayaan u imid. markaas waxaa u timid xertii yooxanaa iyagoo leh, annaga iyo

farrisiintu maxaannu dhaaxa u soonnaa, laakiin xertaadu ay u soomi weydaa? markaasaa ciise ku yidhi, dadka aroosku ma barooran karaan intuu aroosku la joogo? laakiin waxaa iman doona maalmaha arooska laga qaadi doono, markaasay soomi doonaan. ninna karriin cusub kuma tolo dhar duug ah, waayo, tan lagu buuxin lahaa ayaa dharka ka go'da, oo jeexdintu waa ka sii xumaataa. khamri cusubna laguma shubo qarbeddo duug ah, haddii kale qarbeddada ayaa qarx-aya, khamriguna waa daadanayaa, qarbeddada waa hallaabayaan, laakiin khamri cusubse waxaa lagu shubaa qarbeddo cuscusub, labaduba waa sii raagayaan. intuu waxan kula hadlayay, waxaa u yimid taliye oo u sujuuday oo ku yidhi, gabadhaydu haddeer bay dhimatay, laakiin kaalay oo gacantaada saar oo way noolaanaysaa. markaasaa ciise kacay oo raacay, isaga iyo xertiisiiba. kolkaas naag laba iyo toban sannadood dhiigbixid qabtay ayaa dhabarkiisa timid oo taabatay maradiisa darafteeda. waayo, waxay isku tidhi, haddaan maradiisa iska taabto uun, waan bogsanayaa. laakiin ciise intuu ku soo jeestay oo arkay, ayuu wuxuu ku yidhi, gabadhay, kalsoonow; rumaysadkaaga ayaa ku bogsiyey. oo naagtii baa saacaddaas bogsatay. ciise goortuu guriga taliyaha galay oo arkay kuwa biibilayaasha yeedhinaya iyo dadka buuqaya, wuxuu ku yidhi, ka leexda, yartu ma dhiman, waase hurudda. wayna ku qosleen. laakiin markii dadkii badnaa la saaray, ayuu galay oo gacanteeda qabtay, yartiina waa kacday. markaasaa warkaasu dalkaas oo dhan gaadhay. ciise intuu meeshaas ka tegayay, waxaa daba socday laba nin oo indhala, iyagoo qaylinaya oo leh, ina daa'uudow, noo naxariiso. goortuu guriga galay ayay nimankii indhaha la'aa u yimaadeen. markaasaa ciise wuxuu ku yidhi, ma rumaysan tihiin inaan waxan yeeli karo? waxay ku yidhaahdeen, haah, sayidow. markaa-suu indhahooda taabtay isagoo leh, sida rumaysadkiinnu yahay ha idiin noqoto. markaasaa indhahoodii furmeen. ciise aad buu u amray, oo ku yidhi, iska jira; ninna yaanu ogaan. laakiin iyagu way baxeen oo warkiisa ku fidiyeen dhulkaas oo dhan. kolkay baxeen, bal eeg, waxaa loo keenay nin carrabla oo jinni qaba. oo goortii jinnigii la saaray, ninkii carrabka la'aa waa hadlay, dadkii badnaana way yaabeen oo waxay yidhaahdeen, sidaas oo kale israa'iil weligeed laguma arag. laakiin farrisiintii waxay yidhaahdeen, wuxuu jinniyada ku eryaa madaxda jinniyada. ciise wuxuu ku wareegay magaalooyinka iyo tuulooyinka oo dhan, oo sunagogyadooda ayuu wax ku barayay, oo injiilka boqortooyadii ku wadiyeyey, oo bugto walba iyo cudur walba ayuu bogsiinayay: laakiin goortuu dadkii badnaa arkay ayuu u naxariistay, waayo, wax dhibaataaysnaayeen oo kala firidsanaayeen sidii ido aan adhiijir lahayn. markaasuu xertiisii ku yidhi, waxa beerta laga goynayaa way badan yihiin, shaqaalayaashuse waa yar yihiin. sidaa darteed sayidka beergooyksa barya inuu shaqaalayaal beertiisa u soo diro.

10

markaasuu wuxuu u yeedhay laba-iyto-tobankii xertiisa ahaa oo wuxuu siiyey amar ay jinniyo wasakh

leh ku saaraan oo ay bugto walba iyo cudur walba ku bogsiyaan. laba-iyto-tobanka rasuul magacyadoodu waa kuwan, kan ugu horreeyaa waa simoon, kan butros la odhan jiray, iyo walaalkiis andaros, iyo yacquub ina sebedi, iyo walaalkiis yooxanaa, iyo filibos, iyo bartolomayos, iyo toomas, iyo matayos oo cashuurqaadaha ahaa, iyo yacquub ina alfayos, iyo tadayos, iyo simoon reer kaana, iyo yuudas iskariyod, kii gacangeliyey. laba-iyto-tobanka ciise ayaa diray oo amray isagoo leh, jid ka mid ah jidadka dadka aan yuhuudda ahayn ha marina, magaal ka mid ah magaalooyinka reer samaariyana ha gelina, laakiin waxaad u tagtaan idaha lunsan oo guriga israa'iil ah. oo intaad socotaan wacdiya, oo waxaad ku tidhaahdaan, boqortooyadii jannadu waa dhow dahay. kuwa bukana bogsiya, kuwii dhintayna sara kiciya, kuwa baraska lehna nadiifiya, jinniyadana saara, hadiyad ahaan baad ku hesheen ee hadiyad ahaanna ku si-iyaa. dahab ama lacag ama naxaas kiishadihiinna ha ku haysanina, qandina jidka ha u qaadanina, ama laba khamiis, ama kabo, ama ul, waayo, shaqaaluhu cuntadiisa ayuu istaahilaa. magaal alla magaal-adaad gashaan iyo tuuloba, ka doona mid istaahila, oo halkaas jooga ilaa aad ka tegaysaan. goortaad guriga gelayaan, nabdaadiya, oo hadduu gurigu istaahilo, nabaddiinnu ha ku soo degto, laakiin haddaanu istaahilin, nabaddiinnu ha idinku soo noqoto. oo ku alla kii aan idin soo dhowayn, oo aan hadalladiinna maqlin, goortaad gurigaas ama magaaladaas ka baxaysaan, siigada cagihiiinna ka dhabaandhaba. runtii waxaan idinku leeyahay, maalinta xisaabta, sodom iyo gomora waa ka xisaab fududaan doonaan magaaladaas. waxaan idiin dirayaa sidii ido yeey ku dhex jira, sidaa darteed caqli u lahaada sida abeesooyin, oo u sir la'aada sida qoolleyo. laakiin dad iska jira, waayo, waxay idiin dhiibi doonaan shirar, oo sunagogyadooda ayay idinku karbaashi doonaan. oo waxaa aawaday laydiin hor geeyn doonaa taliyayaal iyo boqoror inay marag ku noqoto iyaga iyo dadka aan yuhuudda ahayn. laakiin goortay idin gacangeliyaan, ha ka welwelina sidaad u hadli doontaan ama waxaad ku hadli doontaan, waayo, waxaad ku hadli doontaan ayaa saacaddaas laydin siin doonaa. waayo, ma aha idinka kuwa hadlayaa laakiin waa ruuxa aabbihiin kan idinka dhex hadlayaa. walaalba walaalkiis wuxuu u dhiibi doonaa in la dilo, aabbaa wiilkiisa, carruurna waalidkood ayay ku kici doonaan oo dhimashay gaadhsiin doonaan. dadka oo dhan ayaa magacayga aawadiis idiin necbaan doona, laakiin kan ilaa ugu dambaysta adkaysta, kaasaa badbaadi doona. laakiin goortay magaaladan idinku silciyaan, tan kale u carara, waayo, runtii waxaan idinku leeyahay, magaalooyinka israa'iil ma wada gaadhi doontaan ilaa wiilka aadanahu yimaado. qof xer ahu macallinkiisa kama sarreeyo, addoonkuna sayidkiisa kama sarreeyo. waa ku filan tahay qof xer ah inuu noqdo sida macallinkiisa, addoonkuna sida sayidkiisa. hadday odayga reerka be'elseub ugu yeedhaan, intee ka badan ayay ugu yeedhi doonaan kuwa gurigiisa jooga. sidaa darteed ha ka baqina, waayo, wax daboolan ma jiro oo aan soo muuqan doonin, wax qarsoonna ma jiro oo aan la garan doonin. waxaan gudcurka idiinku sheego, iftiinka ku dhaha, oo wax-

aad dhegta ka maqashaanna, guryaha dushooda kaga dhawaaq. ha ka baqina kuwa jidhka dila, laakiin aan karin inay nafta dilaan, waxaadse ka baqdaan kan jahannamada ku hallayn kara nafta iyo jidhkaba. laba shimbirrood miyaan beesad lagu iibin? middoodna dhulka ku dhici mayso amarka aabbihiin la'aantiis. timaha madaxiinna oo dhan waa tirsan yihiin. sidaa darteed ha baqina, waad ka qiima badan tihiin shimbirro badan. sidaa darteed mid walba oo igu qirta dadka hortiisa, anna waan ku qiran doonaa aabbahayga jannada ku jira hortiisa. laakiin ku alla kii igu diida dadka hortiisa, anna waan ku diidi doonaa aabbahayga jannada ku jira hortiisa. ha u malaynina inaan u imid inaan nabad dhulka u keeno; uma aan iman inaan nabad keeno, laakiin inaan seef keeno. waxaanse u imid inaan nin cadow kaga dhigo aabbihiis, gabadhna hooyadeed, naagna soddohdeed. nin cadowgiisu waa dadka gurigiisa. kan aabbihiis iyo hooyadiis iga jecel, ima istaahilo, oo kan wiilkiisa iyo gabadhiisa iga jecel, ima istaahilo. kan aan iskutallaabtiisa soo qaadan oo aan i soo raacin, ima istaahilo. kan naftiisa helaa waa lumin doonaa, oo kan naftiisa u lumiya aawaday waa heli doonaa. kan idin aqbalaa wuu i aqbalaa, kan i aqbalanaa, wuxuu aqbalaa kan i soo diray. kan nebi ku aqaba nebi magiciis, wuxuu heli doonaa nebi abaalkiis, kan qof xaq ah ku aqaba qof xaq ah magiciis, wuxuu heli doonaa qof xaq ah abaalkiis. ku alla kii kuwan yaryar koob biyo qabow oo keliya ku siiya qof xer ah magiciis, runtii waxaan idinku leeyahay, abaalkiisu ka lumi maayoba.

11

goortii ciise amarkiisa u dhammeeyey laba iyo tobankii xertiisa ahaa, waxaa dhacay inuu meeshaas ka noqday inuu magaalooyinkooda wax ku baro oo ku wacdiyo. goortii yooxanaa xabsiga ka maqlay shuqulladii masiixa, laba xertiisii ah ayuu u soo diray oo ku yidhi, miyaad tahay kan imanaya mise mid kale aannu dhawrnaa? markaasaa ciise u jawaabay oo ku yidhi, taga oo yooxanaa uga warrama waxaad aragteen iyo waxaad maqasheen. kuwii indhaha la'aa wax bay arkaan, kuwii lugahala'aana way socdaan, kuwii baraska qabayna waa la nadiifiyey, kuwii dheghala'aana wax bay maqlaan, kuwii dhintayna waa la kiciyey, masaakiintana injiilka waa lagu wacdiyaa, oo waxaana barakaysan kan aan iga xumaanin. markay tageen, ciise wuxuu bilaabay inuu dadkii badnaa wax uga sheego yooxanaa oo wuxuu yidhi, maxaad cidlada ugu baxdeen? ma waxay ahayd inaad soo aragtaan cawduur dabaylu rux-ayso? laakiin maxaad u baxdeen? ma waxay ahayd inaad soo aragtaan nin dhar jilicsan qaba? kuwa dharka jilicsan qaba waxay joogaan guryaha boqor-rada. laakiin maxaad u baxdeen? ma waxay ahayd inaad nebi soo aragtaan? haah, waxaan idinku leeyahay, mid nebi ka sarreeya. kanu waa kii laga qoray, eeg, waxaan hortaada soo dirayaa wargeeyahayga, kan jidkaaga kuu sii diyaargarayn doona hortaada. runtii waxaan idinku leeyahay, intii dumar ka dhalatay, mid yooxanaa baabtiisaha ka weyn kama dhex kicin, laakiin kan boqortooyadii jannada ugu yar ayaa ka weyn. tan iyo wakhtigii yooxanaa baabti-

isaha boqortooyada jannada waa la xoogay, oo kuwii xoogayna ayaa qaatay. waayo, nebiyadii iyo sharcigu waxay wax sii sheegeen ilaa yooxanaa. haddii aad doonaysaan inaad tan aqbashaan, kanu waa eliyaas kan iman lahaa. kan dhego wax lagu maqlo lahu ha maqlo. maxaana qarnigan u ekaysiiyaa? wuxuu u eg yahay carruur suuqa fadhida oo kuwa kale u yeedhaysa, iyagoo leh, biibiile baannu idiin yeedhin-nay, oo waad cayaari weydeen, waannu barooran-nay oo waad calaalaci weydeen. waayo, yooxanaa waa yimid isagoo aan waxba cunaynin oo cabbaynin, oo waxay yidhaahdaan, jinni buu qabaa. wiilka aadanahuse waa yimid isagoo wax cunaya oo cab-baya, oo waxay yidhaahdaan, eeg, waa nin cir weyn oo khamriyacab ah oo saaxiib la ah cashuurqaadayaal iyo dembilayaal. xigmaddu inay xaq tahay waa lagu caddeeyaa shuqulladeeda. dabadeed wuxuu bilaabay inuu canaanto magaalooyinkii uu shuqulladiisa xoogga leh badidooda ku dhex sameeyey, waayo, ma ay toobadkeenin. waa kuu hoog, khorasinay; waa kuu hoog, beytsaday; waayo, shuqulladii xoogga lahaa oo laydinku dhex sameeyey, haddii turos iyo siidoon lagu samayn lahaa, goor horay toobadkeeni lahaayeen, iyagoo dhar joonyad ah gashan oo dambas ku fadhiya. laakiin waxaan idinku leeyahay, maalinta xisaabta turos iyo siidoon waa idinka xisaab fududaan doonaan. adiguna kafarna'umay, samada ma lagu sarraaysiin doonaa? waxaad ku degi doon-taa haadees, waayo, haddii shuqulladii xoogga lahaa oo lagugu dhex sameeyey, sodom lagu samayn lahaa, ilaa maanta way joogi lahayd. laakiin waxaan idinku leeyahay, maalinta xisaabta, dalka sodom ayaa kaa xisaab fududaan doona. wakhtigaas ciise ayaa hadalkan yidhi, aabbow, rabbiga samada iyo dhulkow, waan kugu mahadnaqayaa, waayo, waxyaalahan ayaad kuwa caqliga iyo garashada leh ka qarisay, oo waxaad u muujisay ilma yaryar. haah, aabbow, waayo, sidaas ayaa kaa farxisay. aabbahay wax walbaba waa ii dhiibay; oo ninna wiilka garan maayo aabbaha maahee, oo ninna aabbaha garan maayo wiilka maahee iyo kii wiilku doonayo inuu u muujiyo. ii kaalaya kulligii kuwiinna hawshaysan oo culaabaysanow, oo anigu waan idin nasin doonaa. harqoodkayga dushiinna ku qaata oo wax iga barta; waayo, waan qaboobahay, qalbigayguna waa hooseeyaa, oo naftiinna nasashaad u heli doontaan. waayo, harqoodkaygu waa dhib yar yahay, oo rarkay-guna waa fudud yahay.

12

wakhtigaas ciise wuxuu sabsadii dhex maray beer-aha, xertiisuna waa gaajaysnayd, oo waxay bilaabeen inay sabuulladii jartaan oo cunaan. laakiin farrisi-intii goortay arkeen, waxay isaga ku yidhaahdeen, eeg, xertaadu waxay samaynayaan wixii aan xalaal ahayn in sabsadii la sameeyo. laakiin wuxuu ku yidhi, miyaydnaan akhriyin wixii daa'uud sameeyey goor-tuu gaajooday, isaga iyo kuwii la jiray, siduu gurigii ilaah u galay oo uu u cunay kibistii tusniinta, tan aan xalaal u ahayn inuu cuno ama in kuwii la jiray cunaan, wadaaddada keliya maahee? ama miyaydnaan sharciga ka akhriyin in wadaaddadii macbudka ku

jira sabtida, ay sabtida ka dhigaan wax aan quduus ahayn oo ay ka eed la' yihiin? waxaan idinku leeyahay, mid macbudka ka sarreeya ayaa halkan jooga. had-daad aqoon lahaydeen hadalkan micnihiisa, waxaan doonayaa naxariis ee ma aha allabari, kuwa aan eed lahayn ma aad xukunteen. waayo, wiilka aadanahu waa sayidkii sabtida. markaasuu halkaas ka tegey oo wuxuu galay sunagoggooda. oo waxaa joogay nin gacan engegan. goortaasay weyddiiyeen oo ku yidhaahdeen, ma xalaal baa in sabtida wax la bogsiiyo? si ay ugu ashtakeeyaan. markaasuu wuxuu ku yidhi, ninkiinne baa lax leh oo hadday sabtida god ku dhacdo, aan soo qabanaynin oo aan soo bixi-naynin? haddaba nin intee buu ka qiima badan ya-hay lax! sidaa darteed waa xalaal in sabtida wanaag la sameeyo. markaasuu ninkii ku yidhi, gacan-taada soo taag. wuuna soo taagay, oo way bogsatay sida tan kale. laakiin farrisiintu waa baxeen, oo waxay ka wada hadleen si ay u dilaan. ciise goor-tuu ogaaday ayuu halkaas ka tegey, oo waxaa raacay dad badan, dhammaantoodna wuu wada bogsiiyey. wuxuuna ku amray inaanay cidna u shee-gin, si ay u noqoto wiilki lagaga dhax hadlay nebi isayos isagoo leh, eeg mididinkaygii aan doortay, kan aan jeclahay oo ay naftaydu ku faraxsan tahay. ruuxayga ayaan dul saari doonaa, wuxuuna quru-maha u sheegi doonaa xukunka. ma uu ilaaqtami doono, mana qaylin doono, ninnana codkiisa jidadka kama maqli doono. cawsduur nabin leh ma jebin doono, dubaalad qiqaaysana ma demin doono, ilaa uu xukunka u soo bixiyo libta. oo quruumuhu waxay ku rajayn doonaan magiciisa. markaasaa waxaa loo keenay jinnoole indha la' oo carrab la', wuuna bogsiiyey, sidaa darteed ninkii carrabka la'aa waa hadlay oo wax arkay. kolkaasaa dadkii badnaa oo dhammu yaabeen oo waxay yidhaahdeen, kanu miyaanu ahayn ina daa'uud? laakiin farrisiintu goortay maqleen, waxay yidhaahdeen, kanu jinniyada wax kale kuma saaro be'elsebul oo ah madaxda jinniyada maahee. laakiin isagoo garanaya fikraddooda ayuu ku yidhi, boqortooyo walba oo kala qaybsantaa, cid la' bay noqotaa, oo magaalo walba iyo guri walba oo kala qaysamaa, wa taagnaan doonaan. haddii shaydaan shaydaan saaro, waa kala qaybsamaa. haddaba bo-qortooyadiisu sidee bay u taagnaan doontaa? oo anigu haddii aan jinniyada ku saaro be'elsebul, wi-lashiinnu yay ku saaraan? sidaa darteed iyagu waxay ahaanayaan xaakinnadiinna. laakiin haddaan jin-niyada ku saaro ruuxa ilaah, waxaa idiin timid boqor-tooyada ilaah. ama qof sidee buu kan xoog leh gurigi-isa u geli karaa oo alaabtiiisa u dhici karaa, haddaanu kolkii hore kan xoogga leh xidhin? markaasuu gu-rigiisa dhici doonaa. kan aan ila jirin waa iga gees, oo kan aan ila ururin waa firdhiyaa. sidaa darteed wax-aan idinku leeyahay, dembi walba iyo cay walba waa loo cafiyi doonaa dadka, laakiin cayda ruuxa qudu-uska ah ka gees ah looma cafiyi doono. ku alla kii ku hadla hadal wiilka aadanaha ka gees ah waa loo cafiyi doonaa, laakiin ku alla kii ku hadla hadal ruuxa qudu-uska ah ka gees ah looma cafiyi doono wakhtigan iyo wakhtiga iman doona. ama geedka wanaajiya iyo midhihiisaba, ama geedka xumeyya iyo midhihiisaba, waayo, geedka waxaa lagu gartaa midhihiisa. dhal jil-

bisay, sidee baad wax wanaagsan ugu hadli karaysaan idinkoo shar leh? waayo, afku wuxuu ku hadlaa waxa qalbiga ku badan. ninka wanaagsani wuxuu maalka wanaagsan ka soo saaraa wax wanaagsan, kan sharka lihina wuxuu maalka sharka leh ka soo saaraa wax shar ah. waxaan idinku leeyahay, eray kasta oo aan waxtar lahayn oo dadku ku hadlo, maaliinta xisaabta xisaab bay ka bixin doonaan. waayo, hadalladaada ayaa laguugu caddayn doonaa inaad xaq tahay, oo hadalladaada ayaa laguugu xukumi doonaa. markaas qaar culimadda iyo farrisiinta ah ayaa u jawaabay oo ku yidhi, macallimow, waxaannu doonaynaa inaannu calaamo kaa aragno. markaasuu wuxuu u jawaabay oo ku yidhi, qarni shareed oo sina leh ayaa calaamo doonaya, calaamona lama siin doono calaamada nebi yoonis maahee. waayo, sida yoonis saddex maal-mood iyo saddex habeen caloosha nibiriga ugu jir-ray, sidaasuu wiilka aadanahuna saddex maalmood iyo saddex habeen caloosha dhulka ugu jiri doonaa. nimanka nineweh waxay xisaabta isla taagi doon-aan dadka qarnigan, wayna xukumi doonaan, waayo, waxay ku toobadkeeneen wacdigii yoonis, oo bal eeg, mid yoonis ka weyn ayaa halkan jooga. boqoradda koonfureed waxay xisaabta la kici doontaa dadka qarnigan, wayna xukumi doontaa, waayo, waxay ka timid meesha dhulka ugu shishaysa inay xigmadda sulaymaan maqasho, oo bal eeg, mid sulaymaan ka weyn ayaa halkan jooga. jinniga wasakhda leh goor-tuu ninka ka baxo, wuxuu maraa meelo aan biyo la-hayn isagoo nasasho doonaya, mana helo. markaa-suu yidhaahdaa, waxaan ku noqonayaa gurigaygii aan ka baxay, oo goortuu yimaado wuxuu hela isagoo madhan oo xaaqan oo hagaagsan. markaasuu tagaa oo wuxuu wataa toddoba jinni oo kale oo ka xunxun isaga, wayna galaan oo halkaas joogaan. ninkaas wakhtigiisa dambe ayaa ka darnaada wakhtiga hore. sidaasay u noqon doontaa qarnigan sharka leh. in-tuu weli dadkii badnaa la hadlayay, ayaa hooyadiis iyo walaalihiis dibadda taagnaayeen oo doonayeen inay la hadlaan isaga. mid baa ku yidhi, bal eeg, hooy-adaa iyo walaalahaay ayaa dibadda taagan oo doon-aya inay kala hadlaan. laakiin wuu u jawaabay oo ku yidhi kii u sheegay, yaa hooyaday ah oo yaa walaala-hay ah? gacantiisa ayuu xertiisa ku taagay oo yidhi, waa kuwan hooyaday iyo walaalahay! waayo, ku alla kii yeela doonista aabbahayga jannada ku jira, kaasaa walaalkay iyo walaashay iyo hooyaday ah.

13

maalintaas ciise ayaa guriga ka baxay oo fadhiis-tay badda agteeda, oo waxaa u soo ururay dad faro badan, sidaa darteed doonni ayuu fuulay oo fadhiistay, dadkii badnaa oo dhammuna xeebtay taag-naayeen. markaasuu wax badan masaallo ugu shee-gay isagoo leh, beerrey baa baxay inuu wax beero, oo intuu beerayay qaar baa jidka geeistiis ku dha-cay. kolkaasaa shimbirro yimaadeen oo cuneen. qaar kalena waxay ku dhaceen dhul dhagax ah oo aan carro badan lahayn; kolkiiba way soo baxeen, waayo, carradu hoos uma dheerayn, laakiin qorraxdu goor-tay soo baxday way gubteen, waana engegeen, waayo, xidid ma lahayn. qaar kalena waxay ku dhaceen

godxan, qodxantiina waa soo baxday oo ceejisay. qaar kalena dhul wanaagsan bay ku dhaceen oo ay midho dhaleen, mid boqol, midna lixdan, midna soddon. kan dhego wax lagu maqlo lahu ha maqlo. markaasaa xertii u timid oo ku tidhi, maxaad masaallo ugula hadashaa? wuxuu u jawaabay oo ku yidhi, idinka waa laydin siiyaa inaad waxa qarsoon ee boqortooyada jannada garataan, kuwaase lama siiyo. waayo, ku alla kii wax haysta waa la siin doonaa, waana loo badin doonaa, kii aan waxba haysanse, waa laga qaadi doonaa wuxuu haysto. sidaa darteed ayaan masaallo ugula hadlaa, waayo, iyagoo arkaya ma arkaan, oo iyagoo maqlaya ma maqlaan, mana gartaan. iyagay u noqotay waxsheegidda isayso iyadoo leh, maqla baad ku maqli doontaan mana garan doontaan, idinkoo arkaya wax baad arki doontaan, idinmana dhaadhici doonto. waayo, dadkan qalbigoodu waa qallafsanaaday, oo dhib bay dhegahooda wax ugu maqlaan, indahaoodana way isku qabteen; si aanay indaha wax ugu arkin, oo dhegaha wax ugu maqlin, oo qalbiga wax ugu garan, si aanay u soo noqon, oo aanan u bogsiiin. laakiin waxaa barakaysan indhihiinna, waayo, wax bay arkaan, iyo dhegihiinna, waayo, wax bay maqlaan. runtii waxaan idinku leeyahay, nebiyo badan iyo niman xaq ah ayaa doonay inay arkaan waxaad aragtaan, mana arkin, iyo inay maqlaan waxaad maqashaan, mana ay maqlin. haddaba maqla masaalkii beerreyga. mid kasta oo hadalka boqortooyada maqla oo aan garan, waxaa u yimaada kan sharka leh oo ka dhifta wixii qalbigiisa lagu beeray. waa kan kii jidka geestisa lagu beeray. oo kii meelaha dhagaxa ah lagu beeray waa kan hadalka maqla oo kolkiiba farxad ku qaata. xididse isagu ma leh, laakiin wakhti yar buu sii jiraa, oo goortii dhib ama silec ugu dhaco erayga aawadiis, markiiba waa ka xumaadaa. kii qodxanta lagu dhex beerayna waa kan hadalka maqla oo kawelwelidha dunidan iyo sasabidda maalka ayaa hadalka ceejiya, oo wuxuu noqdaa midhola'aan. kii dhulka wanaagsan lagu beeray waa kan erayga maqla oo garta, oo isagu waa kan midho dhala, mid boqol, midna lixdan, midna soddon. masaal kale ayuu u saaray, oo wuxuu yidhi, boqortooyada jannada waxaa loo ekaysiiyaa nin beertiisa abuur wanaagsan ku abuuray. laakiin waxaa yimid cadowgiisa intii dadku hurday, oo wuxuu sarreenka kaga dhex abuuray gocondho, markaasuu tegey. laakiin markii geedku soo baxay oo uu midho dhalay, markaasaa gocondhadii soo muuqatay. kolkaasaa odayga reerka addoom-madiisu u yimaadeen oo ku yidhaahdeen, sayidow, miyaanad abuur wanaagsan beertaada ku abuurin? xaggee haddaba gocondhadu uga timid? wuxuu ku yidhi, nin cadow ah ayaa waxan sameeyey. addoom-madii waxay ku yidhaahdeen, ma waxaad doonaysaa haddaba inaanu tagno oo ururinno? wuxuuse ku yidhi, maya, waaba intaas oo goortaad gocondhada ururinaysaan aad sarreenka la rurujisaan. labadoodu ha isla baxaan ilaa beergooyiska, oo wakhtiga beergooyiska waxaan kuwa gooya u odhanayaa, horta waxaad ururisaa gocondhadii, oo xidhmo xidhmo isugu xidha in la gubo, laakiin sarreenka ku soo ururiya maqsinkayga. masaal kale ayuu u saaray oo wuxuu yidhi, boqortooyada jannada waxay u eg

tahay iniin khardal, tan uu nin qaaday oo beertiisa ku beeray. taas waa ka wada yar tahay iniinaha oo dhan, laakiin goortay weynaato, way ka weyn tahay dhahlatada oo dhan, oo waxay noqotaa geed dheer si ay shimbirraha cirku u yimaadaan oo laamahaeda ugu degaan. masaal kale ayuu kula hadlay, boqortooyada jannada waxay u eg tahay khamiir, kan naagi intay qaadday ay saddex qiyaasood oo bur ah ku dhex qooshtay ilaa ay wada khamiireen. waxan oo dhan ayaa ciise masaallo kula hadlay dadkii badnaa, oo masaalla'aan kulama uu hadlin iyaga. si ay u noqoto wixii nebiga lagaga dhex hadlay isagoo leh, afkayga waxaan ku furayaa masaallo, oo wax qarsoonna tan iyo aasaaskii dunida ayaan ku dhawaaqayaa. markaasuu dadkii badnaa ka tegey oo guriga galay. xertiisii ayaa u timid oo waxay ku yidhaahdeen, noo caddee masaalkii gocondhadii beerta. markaasuu u jawaabay oo ku yidhi, kii abuur wanaagsan abuuray waa wiilka aadanaha, beertuna waa dunida. abuurka wanaagsanna waa wiilasha boqortooyada, gocondhadiina waa wiilasha kan sharka leh. oo cadowga abuurayna waa ibliiska, beergooyiskuna waa dhammaadka wakhtigii dunida, kuwa gooyaana waa malaa'igo. haddaba sidii gocondhadii loo ururiyey oo dab loogu gubay, sidaasay ahaan doontaa dhammaadka wakhtiga dunidu. wiilka aadanaha ayaa malaa'igihiiisa diri doona, oo waxay boqortooyadiisa ka ururin doonaan wax kasta oo xumeeya iyo kuwa dembiga fala. oo waxay ku tuuri doonaan foornada dabka, halkaas waxaa jiri doonta baroor iyo ilko jirriqsi. markaasaa kuwa xaq ah ku dhalaali doonaan boqortooyada aabbahood sida qorraxdu u dhalaalayso. kan dhego lahu ha maqlo. boqortooyada jannadu waxay u eg tahay maal beer ku qarsoon, kan nin intuu helay qarsaday, oo farxad aawadeed ayuu baxay, oo wuxuu lahaa oo dhan iibiyey, oo beertaas iibsaday. haddana boqortooyada jannadu waxay u eg tahay baayacmushtari luul wanaagsan doonaya. goortuu xablad luul ah oo ganac weyn helay, ayuu baxay, oo wuxuu lahaa oo dhan ayuu iibiyey oo iibsaday. haddana boqortooyada jannadu waxay u eg tahay shabag badda lagu tuuray oo cayn walba lagu ururiyey. kan markuu buuxsamay ay nimanku xeebta ku soo jiiddeen, wayna fadhiisteen oo kuwii wanaagsanaa weelal bay ku ururiyeen, kuwii xumaana way tuureen. sidaasay ahaan doontaa dhammaadka wakhtiga dunidu. malaa'igahu way soo bixi doonaan oo waxay kuwa sharka leh ka dhex sooci doonaan kuwa xaq ah, oo waxay ku tuuri doonaan foornada dabka. halkaa waxaa jiri doonta baroor iyo ilko jirriqsi. waxyaalahan oo dhan ma garaateen? waxay ku yidhaahdeen, haah. markaasuu wuxuu ku yidhi, sidaa darteed mid kasta oo culim-mada ka mid ah oo xer looga dhigay boqortooyada jannada, wuxuu u eg yahay nin reer odaygiis ah oo maalkiisa ka soo saara wax cusub iyo wax duug ah. kolkii ciise masaalladan dhammeeyey, ayuu halkaas ka tegey. oo markuu waddankiisa yimid, ayuu sunagoggooda wax ku baray, sidaa darteed way yaabeen oo yidhaahdeen, ninkanu xaggee buu ka helay xigmaddan iyo shuqulladan xoogga leh? kanu miyaanu ahayn wiilkii nijaarka? miyaan hooyadiis la odhan maryan? walaalihiisna yacquub iyo yoosee

iyo simoon iyo yuudas? gabdihii walaalihiis ahaana miyaanay inala wada joogin? haddaba kanu xaggee buu waxyaalahan oo dhan ka helay? wayna ka xumaadeen, laakiin ciise wuxuu ku yidhi, nebi murwad la' ma jiro, waddankiisa iyo guriigiisa dhexdooda maahee. halkaas shuqullo badan oo xoog leh kuma samayn rumaysadla'aantooda aawadeed.

14

waagaas taliye herodos ayaa warkii ciise maqlay, oo wuxuu miidiidinyadiisii ku yidhi, kanu waa yooxanaa baabtiisaha. kuwii dhintay ayuu ka soo sara kacay, sidaa darteed shuqulladan xoogga leh waa ku dhex jiraan oo shaqaynayaan. waayo, herodos baa yooxanaa qabtay oo intuu xidhay ayuu u xabisay, walaalkiis filibos naagtiisii herodiya aawadeed. waayo, yooxanaa wuxuu ku yidhi, xalaal kuuma aha inaad haysatid, oo goortuu doonay inuu dilo, dadkii badnaa ayuu ka baqay, maxaa yeelay, waxay u haysteen sidii nebi oo kale. goortii maallintii la xusuustay dhalashadii herodos timid, gabadhii herodiya ayaa dadkii dhexdiisa ku cayaartay, oo herodos ayay ka farxisay. kolkaasuu dhaar ku ballanqaaday inuu siiyo wixii ay weyddiisatoba. iyadoo hooyadeed hore ula soo talisay ayay tidhi, halkan xeedho igu soo sii madaxa yooxanaa baabtiisaha. boqorkii waa calool xumaaday, laakiin dhaarihiisii iyo kuwii la fadhiyey aawadood ayuu ku amray in la siiyo. markaasuu cid diray oo yooxanaa xabsigaa madaxa lagaga gooyay. madaxiisiina waxaa lagu keenay xeedho, oo gabadhii la siiyey, iyaduna hooyadeed bay u keentay. markaasaa xertiisii timid, oo meydkiisay qaadeen oo aaseen, kolkaasay tageen oo ciise u warrameen. ciise goortuu taas maqlay, ayuu halkaas doonni kaga soo noqday, oo meel cidla ah ayuu keliigii tegey. dadkii badnaana goortay warkaas maqlaan, ayay magalooyinka lug kaga soo raaceen. goortuu degay ayuu dad badan arkay, wuuna u naxariistay, oo kuwoodii bukay ayuu bogsiiyey. goortii makhribkii la gaadhay ayaa xertiisii u timid oo tidhi, meeshu waa cidlo, wakhtigiina waa dhammaaday, haddaba dadka dir si ay tuulooyinka u tagaan oo cunto u soo iib-sadaan. laakiin ciise wuxuu ku yidhi, uma ay baahna inay tagaan, idinku siiya waxay cunaan. waxay ku yidhaahdeen, halkan waxba kuma hayno shan kibsood iyo laba kalluun maahee. markaasuu wuxuu ku yidhi, halkan iigu keena. kolkaasuu dadkii badnaa ku amray inay cawska ku fadhiistaan. isaguna wuxuu qaaday shantii kibsood iyo labadii kalluun, oo intuu cirka eegay ayuu barakeeyey oo kibistii kala jebebiyey oo xertiisii siiyey, xertiina dadkii badnaa bay siiyeen. dhammaantood way wada cuneen oo ka dhergeen, oo waxay soo gureen jababkii hadhay oo laba iyo toban dambiilood ka buuxa. kuwii cunayna waxay ku dhowaayeen shan kun oo nin oo aan naagaha iyo caruurto ku jirin. kolkiiba wuxuu xertiisii ku amray inay doonnida fuulaan oo ay hortiiis tagaan dhanka kale, intuu dadkii badnaa dirayo. goortuu dadkii badnaa diray ayuu keliigii buurta fuulay inuu ku tukado, oo goortii makhribka la gaadhay keli ahaantiis ayuu halkaas joogay. doonniduse durba wax badan ayay dhulka ka fogaatay oo hirarku waa dhibeen, waayo,

dabaysha ayaa ka gees ahayd. wakhtiga gaadhkii afraad oo habeenka ayuu u yimid isagoo badda ku dul socda. oo xertiisii goortay arkeen isagoo badda ku dul socda, way nexeen oo waxay yidhaahdeen, waa muuqasho, oo baqdin bay la qayliyeen. markiiba ciise waa la hadlay oo ku yidhi, kalsoonaada, waa aniga ee ha baqina. markaasaa butros u jawaabay oo ku yidhi, sayidow, haddaad tahay adiga, igu amar inaan biyaha kuugu dul imaado. wuxuu ku yidhi, kaalay. oo butros markuu doonnida ka degay ayuu biyaha ku dul socday inuu ciise u tago. laakiin goortuu dabayshii arkay ayuu baqay, oo markuu bilaabay inuu dego ayuu qayliyey oo ku yidhi, sayidow, i badbaadi, oo markiiba ciise gacantiisuu u taagay oo qabtay oo ku yidhi, rumaysadyare yahow, maxaad u shakiday? oo markay doonnida fuuleen, dabayshu waa joogsatay. kuwii doonnida ku jirayna way caabudeen isaga, oo waxay ku yidhaahdeen, runtii, waxaad tahay wiilka ilaah. oo markay gudbeen waxay yimaadeen dalka gennesared. oo nimankii halkaas degganaa goortay garteen isaga, waxay cid u direen dalkaas ku wareegsan oo dhan, oo waxay u keeneen kuwa buka oo dhan, oo waxay ka baryeen inay faraqa maradiisa keliya taabtaan, oo kuwii taabtayna way bogsadeen.

15

markaas waxaa yeruusaalem ciise uga yimid niman farrisiiin iyo culimmo ah, oo waxay ku yidhaahdeen, xertaadu maxay xeerka waayeellada uga gudbaan? waayo, ma faro xashaan goortay kibis cunayaan. wuu u jawaabay oo ku yidhi, idinkuba maxaad amarkii ilaah uga gudubtaan xeerkiinna aawadiis? waayo, ilaah wuxuu amray, aabbahaa iyo hooyadaa maa-muus, oo kan aabbihii ama hooyadii caayaa, dhi-masho ha ku dhammaado. laakiin waxaad leedihiin, kan aabbihii ama hooyadii ku yidhaahda, wixii aan idiin tari lahaa, hadiyad baan ilaah ugu bixiyey, aabbihii ama hooyadii maamuusi maayo. xeerkiinna ayaad erayga ilaah ku buriseen. labawejiilayaalow, isayos aad buu wax idiinka sii sheegay markuu yidhi, dadkanu bushimahooda ayay igu maamuusaan, laakiin qalbigoodu waa iga fog yahay. si aan micne lahayn ayay ii caabudaan, iyagoo dadka wax ku baraya amar-rada dadka. markaasuu dadkii badnaa u yeedhay oo ku yidhi, maqla oo garta. ma aha waxa afka gala waxa ninka nijaaseeyaa, laakiin waxa afka ka soo baxa, kaas ayaa ninka nijaaseeyaa. markaasaa xertii u timid oo ku tidhi, ma og tahay farrisiiintii inay ka xumaadeen markay hadalkii maqlaan? laakiin wuu u jawaabay oo ku yidhi, geed walba oo aan aabbahayga jannada ku jiraa abuurin waa la rujin doonaa. iska daaya. iyagu waa indhoolayaal indhoolayaal gahayay. laakiin nin indha la' hadduu nin indha la' hago, labadoo-duba god bay ku dhici doonaan. markaasaa butros u jawaabay oo ku yidhi, masaalkaa noo caddee. kolkaasuu wuxuu yidhi, idinku weli ma garashola'aan baad tihiin? miyaydnaan garanaynin, wax kasta oo afka galaa calooshay tagaan, oo waxaa lagu tuuraa meesha lagu saxaroodo? laakiin waxa afka ka soo baxaa, qalbigay ka yimaadaan; oo kuwaas weeye waxa ninka nijaaseeyaa. waayo, waxaa qalbiga ka soo baxaa fikir-rada sharka leh iyo dilidda iyo sinada iyo galmada

xaaraanta ah iyo tuuganimada iyo maragga beenta ah iyo cayda. kuwan weeye waxa ninka nijaaseeyaa. laakiin in lagu cuno faro aan la maydhin, ninka ma nijaasayso. ciise ayaa meeshaas ka baxay, oo dhi-nacyada turos iyo siidoon ayuu u leexday. oo naag reer kancaan ah ayaa soohdimahaas ka soo baxday oo qaylisay iyadoo leh, ii naxariiso, sayidow, ina daa'uudow. gabadhayda jinni baa si xun u waalaya. laakiin hadal uguma uu jawaabin. markaasaa xertiisii u timid oo ka bariday iyagoo leh, eri, waayo, way in-aga daba qaylinaysaa. laakiin wuxuu u jawaabay oo ku yidhi, la iima soo dirin, idaha lunsan oo reer binu israa'iil maahee. laakiin iyadu way u timid oo suju-udday, oo waxay tidhi, sayidow, i caawi. wuxuu u jawaabay oo ku yidhi, ma wanaagsana in carruurta kibistooda la qaado oo eeyaha loo tuuro. waxay tidhi, waa run, sayidow, laakiin weliba eeyahu waxay cunaan jababka ka dhaca miiska sayidkooda. markaasaa ciise u jawaabay oo ku yidhi, naagtay, rumaysadkaagu waa weyn yahay ee ha kuu noqoto sidaad doon-aysid. oo saacaddaasba gabadheedii waa bogsatay. markaasaa ciise halkaas ka tegey, oo wuxuu u soo dhowaaday badda galili, oo buurtuu fuulay oo halka-asuu fadhiistay. kolkaasaa waxaa u yimid dad fara badan oo wada kuwa curyaan ah iyo kuwa indha la' iyo kuwa carrab la' iyo kuwa addimmo la' iyo qaar badan oo kale, oo waxay iyaga dhigeen cagihiiisa ag-tooda, wuuna bogsiiyey. sidaas daraaddeed baa dad-kii yaabay goortay arkeen kuwii carrabka la'aa oo hadlaya iyo kuwii lugaha la'aa oo bogsaday iyo kuwii curyaanka ahaa oo socda iyo kuwii indhaha la'aa oo wax arkaya, waxayna ammaaneen ilaaha reer binu israa'iil. markaasaa ciise xertiisii u yeedhay oo ku yidhi, dadka badan ayaan u naxariisanayaa, waayo, durba saddex maalmood ayay ila joogeen, oo waxay cunaanna ma haystaan. dooni maayo inaan diro iya-goo sooman waaba intaas oo ay jidka ku itaal bee-laane. xertiisii waxay ku yidhaahdeen, innagoo meel cidla ah joogna, xaggee baynu ka helaynaa kibis in-taa le'eg in dad sida u badanu ka dhergaan? ciise ayaa ku yidhi immisa kibsood baad hayaan? waxay yidhaahdeen, toddoba iyo waxoogaa kalluun yaryar ah. oo wuxuu dadkii badnaa ku amray inay dhulka fadhiistaan. markaasuu toddobadii kibsood iyo kallu-unkii soo qaaday, oo goortuu ku mahadnaqay ayuu kala jebejiyey oo xertii siiyey, xertiina dadkii badnaa ayay siiyeen. dhammaantood way wada cuneen oo dhergeen, oo waxay soo ururiyeen toddoba dambi-ilood oo ka buuxa jababkii hadhay. dadkii kunayna waxay ahaayeen afar kun oo rag ah oo aan naagaha iyo carruurto ku jirin. kolkuu dadkii badnaa di-ray dabadeed ayuu doonni fuulay, oo wuxuu galay soohdimaha magadan.

16

waxaa u yimid farrisiintii iyo sadukiintii iyagoo jirrabaya, oo waxay ka baryeen inuu calaamo cirka ka tuso. wuxuu u jawaabay oo ku yidhi, goortii ay makhrib tahay waxaad tidhaahdaan, waxay noqon-aysaa maalin wanaagsan, waayo, cirku waa guduud-an yahay. aroortiina waxaad tidhaahdaan, maanta roob baa da'aya, waayo, cirku waa guduudan ya-

hay, waana kicinshan yahay. waxaad taqaaniin sida loo garto muuqashada cirka, laakiin ma kala garan kartaan calaamooyinka wakhtiyada. waxaa calaamo doonaya qarni shareed oo sina leh, calaamose lama siin doono calaamadii yoonis maahee. markaasuu iska daayay iyaga oo ka tegey. markii xertii dhanka kale timid, waxay illoobeen inay kibis sii qaataan. ciise ayaa ku yidhi, iska eega oo iska jira khamiirka far-risiinta iyo sadukiinta. markaasay isla wada hadleen oo isku yidhaahdeen, sababtaasu waa kibistii aannan soo qaadan aawadeed. ciise oo gartay ayaa ku yidhi, maxaad isula hadlaysaan, rumaysadyarayaalow? ma kibista aydnan haysan aawadeed baa? miyaaydnan weli garan ama miyaaydnan xusuusnayn shantii kib-sood oo shantii kun cuntay, iyo intii dambiilood oo aad ka soo ururiseen? ama toddobadii kibsood oo afartii kun cuntay iyo intii dambiilood oo aad ka soo ururiseen? sidee baad u garan weydeen inaanin kibis idinkala hadlayn? iska jira khamiirka farrisiinta iyo sadukiinta. markaasay garteen inaanu ku lahayn, iska jira khamiirka kibista, laakiin waxbaridda farrisiinta iyo sadukiinta. ciise goortuu dhinacyada kaysariya filibos yimid ayuu xertiisii weyddiiyey, oo wuxuu ku yidhi, dadku yay ku sheegaan wiilka aadanaha? waxay yidhaahdeen, qaar waxay yidhaahdaan, yoox-anaa baabtiisaha, qaarna eliyaas, qaar kalena waxay yidhaahdaan, yeremyaah, ama nebiyada midkood. markaasuu wuxuu ku yidhi, idinkuse yaad igu sheeg-taan? simoon butros ayaa u jawaabay oo wuxuu ku yidhi, waxaad tahay masiixa ah wiilka ilaaha nool. ciise ayaa u jawaabay oo ku yidhi, waad barakaysan tahay simoon ina yoonis, waayo, bini-aadmi tan ku-uma muujin, laakiin aabbahayga jannada ku jira ayaa kuu muujiyey. anigu waxaan kugu leeyahay, butros baad tahay, oo dhagaxan ayaan ka dul dhisan doonaa kiniisaddayda, oo albaabbadii haadees kama adkaan doonaan. waxaan ku siin doonaa furayaasha boqor-tooyada jannada, oo wax alla wixii aad dhulka ku xidho ayaa jannada ku xidhnaan doona, oo wax alla wixii aad dhulka ku furto ayaa jannada ku furnaan doona. markaasuu xertii ku amray inaanay cidna u sheegin inuu masiixa yahay. kolkaa dabadeed ciise masiix ayaa bilaabay inuu xertiisii u sheego inay waajib ugu tahay inuu yerususaalem tago, oo xanuun badan ka helo waayeellada iyo wadaaddada sare iyo culimmada, oo la dilo, oo maaliinta saddexaad la sara kiciyo. markaasaa butros gees u waday oo bilaabay inuu canaanto, oo wuxuu ku yidhi, ilaah ha kaa hayo, sayidow, taasuu weligaa kuuma noqon doonto. laakiin butros ayuu u soo jeestay oo ku yidhi, gadaal iga mar, shaydaan yahow. waad i xumaynaysaaye, waayo, waxyaalaha ilaah kama fikirtid, waxaadse ka fikir-taa waxyaalaha dadka. markaasaa ciise wuxuu xertiisii ku yidhi, mid uun hadduu doonayo inuu iga daba yimaado, ha dayriyo doonistiisa, iskutallaabti-isana ha soo qaato oo ha i soo raaco. kan doonaya inuu naftiisa badbaadiyo, waa lumin doonaa, oo kan naftiisa u lumiya aawaday wuu heli doonaa. waayo, nin maxay u taraysaa hadduu dunida oo dhan helo oo uu naftiisa lumiyo? ama nin muxuu u bixiyaa naftiisa beddelkeeda? waayo, wiilka aadanahu wuxuu ammaanta aabbihiis kula imaan doonaa malaa'igihiiisa, markaasuu nin kasta ugu abaalgudi doonaa siduu

falay. runtii waxaan idinku leeyahay, kuwa halkan taagan qaarkood sinaba dhimasho uma dhadhamin doonaan ilaa ay arkaan wiilka aadanaha oo boqortooyadiisa ku imanaya.

17

lix maalmood dabadeed ciise wuxuu waday butros iyo yacquub iyo walaalkiis yooxanaa, oo wuxuu keli-good geeyey buur dheer. hortoodana ayuu ku beddelmay, wejigiisuna sida qorraxda oo kale ayuu u dhalaalay, dharkiisuna sida nuurka oo kale ayuu u cad-daaday. oo bal eeg, waxaa iyaga u muuqday muuse iyo eliyaas oo la hadlaya isaga. markaasaa butros u jawaabay oo wuxuu ciise ku yidhi, sayidow, waxaa inoo wanaagsan inaynu halkan joogno. haddaad doonayso saddex waab ayaan halkan ka dhisayaa, mid adaan kuu dhisayaa, midna muuse, midna eliyaas. intuu weli hadlayay, daruur dhalaalaysa ayaa hadhaysay, oo cod baa daruurtii ka soo baxay oo yidhi, kanu waa wiilkayga aan jeclahay oo aan ka faraxsanahay. maqla isaga. xertiina goortay maqleen, ayay wejigooda u dhaceen, aad bayna u baqeen. markaasaa ciise u yimid oo taabtay oo ku yidhi, kaca, hana baqina. goortay indhahooda kor u qaadeen, cidna ma ay arkin ciise keliya maahee. markay buurta ka soo degayeen, ciise ayaa amray oo wuxuu ku yidhi, ninna ha u sheegina waxii aad aragteen intaanu wiilka aadanahu kuwii dhintay ka soo sara kicin. xertiisii waxay weyddiiyeen oo ku yidhaahdeen, haddaba culimmadu maxay u yidhaahdaan, eliyaas waa inuu horta yimaado? markaasuu u jawaabay oo ku yidhi, waa run, eliyaas waa imanayaa, oo wax walba ayuu soo celin doonaa. laakiin waxaan idinku leeyahay, eliyaas horuu u yimid, wayna garan waayeen, laakiin wax kasta oo ay doonayeen ayay ku sameeyeen isaga. sidaas oo kalena wiilka aadanahu xanuun buu ka heli doonaa iyaga. markaasaa xertiisii garatay inuu kala hadlay yooxanaa baabtiisaha. goortay dadkii badnaa u yimaadeen, ayaa nin u yimid isaga, oo intuu u jilba joogsaday ayuu ku yidhi, sayidow, wiilkayga u naxariiso, waayo, suuxdin buu qabaa oo aad buu u xanuunsadaa, oo marar badan wuxuu ku dhacaa dabka, marar badanna biyo, oo waxaan u keenay xertaada, wayna bogsiiin kari waayeen. ciise wuxuu u jawaabay oo ku yidhi, qarni yahow rumaysadka daranu oo madaxa adagu, ilaa goormaan indla jiri doonaa, oo ilaa goormaan idiin dulqaadan doonaa? halkan igu keena isaga. markaasaa ciise canaantay, oo jinnigii waa ka baxay, saacad-daasna wiilkii waa bogsaday. markaas xertii ayaa keli ahaan ciise ugu timid oo ku tidhi, annagu maxaannu u saari kari waynay? wuxuu ku yidhi, waa rumaysadyaraantiinna aawadeed. runtii waxaan idinku leeyahay, haddaad leedihiin rumaysad iniin khardal le'eg, waxaad buurtan ku odhan doontaan, halkan ka dhaqaaq oo halkaas tag, wayna dhaqaaqi doontaa, oo waxba ma kari waayi doontaan. laakiin caynkan waxba kuma soo baxo tukasho iyo soon maahee. intay galili ku warwareegayeen, ciise ayaa ku yidhi, wiilka aadanaha ayaa dadka loo gacangelin doonaa. wayna dili doonaan, maalinta saddexaadna waa la sara kicin doonaa. markaasay aad u calool

xumaadeen. goortay kafarna'um yimaadeen, waxaa butros u yimid kuwii labada daraakmo qaadi jiray, oo waxay ku yidhaahdeen, macallinkiinnu labadii daraakmo oo cashuurta ahayd sow ma bixiyo? wuxuu yidhi, haah, wuu bixiyaa. oo goortuu guriga galay ciise ayaa hadal hor mariyey oo ku yidhi, maxay kula tahay, simoonow? boqorrada dhulku yay ka qaadaan cashuurta iyo baadda? wiilashooda ama shisheeyaha? goortuu yidhi, shisheeyaha, ciise ayaa ku yidhi, haddaba wiilashu waa ka reebban yihiin. laakiin si aynan u xumayn iyaga, badda tag, oo jillaab ku tuur, oo kalluunka kolka hore soo baxa soo qaad, oo goortaad afkiisa furtid waxaad ka heli doontaa is-tater. kaas qaad oo inooga bixi aniga iyo adigaba.

18

saacaddaas ayaa xertii u timid ciise oo waxay ku yidhaahdeen, yaa haddaba boqortooyada jannada ugu weyn? markaasuu wuxuu u yeedhay ilmo yar, oo dhexdooda ayuu joojiyey oo yidhi, runtii waxaan idinku leeyahay, haddaydnan soo jeesan oo aydnaan noqon sida carruur oo kale, boqortooyada jannada ma geli doontaan. ku alla kii haddaba isu hoosaysi-ya sida ilmahan oo kale, kaas ayaa ugu weyn boqortooyada jannada, oo ku alla kii magacayga ilmahan oo kale ku aqbalaa, wuu i aqbalaa. laakiin ku alla kii xumeeya yaryarkan i rumaystay midkood, waxaa u roon in dhagaxshiid luqunta looga lalmiyo oo badda moolkeeda lagu hafiyo. waa u hoog dunida xumaanta aawadeed! xumaantu waa inay timaado, laakiin waa u hoog ninka ay xumaantu ka timaado. haddii gacantaadu ama cagtaadu ku xumayso, iska jar, oo iska tuur. waxaa kuu wanaagsan inaad gacanla'aan iyo lugla'aan nolosha ku gashid intii adigoo laba gacmood iyo laba cagood leh laguugu tuuri lahaa dabka weligiis ah. haddii ishaaduna ku xumayso iska bixi oo iska tuur. waxaa kuu wanaagsan inaad il keliya nolosha ku gashid intii adigoo laba indhood leh laguugu tuuri lahaa jahannamadaba dabka ah. iska jira inaydnan yaryarkan midkood quudhsan, waayo, waxaan idinku leeyahay, mar walba malaa'igahooda jannada ku jira ayaa wejiga aabbahayga jannada ku jira eegaya. waayo, wiilka aadanahu wuxuu u yimid inuu badbaado kii lumay. maxay indla tahay, nin hadduu tiro ido ah leeyahay oo middood ay ka hal-lowdo, miyaanu sagaal iyo sagaashanka buuraha dushooda kaga tegin oo doonin tii hallowday? oo hadday noqoto inuu helo, runtii waxaan idinku leeyahay, taas aad buu ugu farxaa si uusan ugu farxin sagaal iyo sagaashankii aan hallaabin. sidaas oo kale, ma aha doonista aabbihiinna jannada ku jira in yaryarkan midkood lumo. oo haddii walaalkaa kugu dembaabo, u tag oo canaano, adiga iyo isaga keli ahaantiinna. hadduu ku maqla, walaalkaa waad soo ceshatay. laakiin hadduu ku maqli waayo, mid ama laba kale wado, si hadal walba loogu adkeeyo afka laba ama saddex markhaati. oo hadduu iyaga maqli waayo, dadka kiniisadda u sheeg, oo hadduu dadka kiniisadda maqli waayona, ha kuu ahaado sida qof aan ilaah aaminin iyo cashuurqaade. runtii waxaan idinku leeyahay, wax alla wixii aad dhulka ku xidhaan ayaa jannada ku xidhnaan doona, oo wax alla

wixii aad dhulka ku furtaan ayaa jannada ku furnaan doona. weliba waxaan idinku leeyahay, haddii laba idinka mid ahu dhulka ku heshiiyana wax kaastoo ay baryaan, way uga noqon doontaa xagga aabbahayga jannada ku jira. waayo, meeshii laba ama saddex qof ay magacayga isugu soo ururaan, halkaas anigu dhexdoodaan joogaa. markaas butros ayaa u yimid oo ku yidhi, sayidow, immisa goor baan cafiyaa walaalkay hadduu igu dembaabo? ma ilaa toddoba goor baa? ciise ayaa ku yidhi, kugu odhan maayo, ilaa toddoba goor, laakiin, ilaa toddobaatan goor oo toddoba ah. sidaa darteed boqortooyada jannada waxaa loo ekaysiiyaa nin boqor ah oo doonayay inuu addoom-madiisa ka xisaab qaato. goortuu bilaabay inuu xisaab qaato waxaa loo keenay nin toban kun oo talanti uu ku lahaa. laakiin wuxuu ku bixiyo ma uu haysan. markaasaa sayidkii wuxuu ku amray in la iibiyo isaga iyo naagtiisa iyo carruurtiisa iyo wuxuu lahaa oo dhan, oo lagu bixiyo. addoonkii haddaba wuu dhacay, oo intuu sujuuday, ayuu wuxuu ku yidhi, ii dulqaado, anna waan wada bixin doonaaye. markaasaa addoonkaas sayidkiisii u naxariisatid, wuuna sii daayay, oo amaahdii wuu u dhaafay. laakiin addoonkaas ayaa baxay oo helay mid ka mid ah addoommadii uu la shaqayn jiray, kii uu ku lahaa boqol dinaar. wuu qabtay oo intuu ceejiyey ayuu ku yidhi, bixi waxa lagu leeyahay. addoonkii uu la shaqayn jiray ayaa haddaba cagihii isku riday oo baryay, oo ku yidhi, ii dulqaado, anna waan bixin doonaaye. isaguse ma uu doonaynin, laakiin wuu baxay oo xabsiga ku tuuray ilaa uu bixiyo wixii lagu lahaa. haddaba kuwii la shaqayn jiray, goortay arkeen wixii dhacay, aad bay u calool xumaadeen, oo intay sayidkooda u yimaadeen, ayay u sheegeen wixii dhacay oo dhan. markaasaa sayidkiisii u yeedhay oo ku yidhi, addoon yahow sharkaluhu! waxaan kugu lahaa oo dhan waan kuu dhaafay, waayo, waad i bariday. miyaanad lahayn inaad kii kula shaqayn jiray u naxariisatid sidaan anigu kuugu naxariistay? markaasaa sayidkiisu cadhooday oo u dhiibay kuwa dadka silciya ilaa uu bixiyo wixii lagu lahaa oo dhan. sidaas oo kalena ayaa aabbahayga jannada ku jiraa idinku samayn doonaa, haddaan midkiin waliba qalbiga ka cafiyin walaalkiis.

19

waxaa dhacay in, goortuu ciise hadalladan dhammeeyey, uu galili ka tegey, oo wuxuu yimid soohdimaha yahuudiya, oo webi urduu ka shisheeya. waxaana soo raacay dad aad u badan, oo halkaas ayuu ku bogsiiyey iyaga. markaasaa farriisintii u timid, iyagoo jirrabaya, oo waxay ku yidhaahdeen, ma xalaal baa in nin sabab kasta naagtiisa ku furo? wuxuu u jawaabay oo ku yidhi, miyaydnaan akhriyin, kii bilowgii uumay iyaga wuxuu ka dhigay lab iyo dhaddig, oo wuxuu yidhi, sababtaas aawadeed nin wuxuu ka tegayaa aabbihiis iyo hooyadiis, wuxuuna la joogayaa naagtiisa, oo labaduba waxay noqonayaan isku jidh? sidaa darteed haatan iyagu laba ma aha, laakiin yaa isku jidh. haddaba wixii ilaah isku xidhay, ninna yaanu kala furin. markaasay waxay ku yidhaahdeen, haddaba muuse muxuu u amray in warqaddii furniinta iyada la siiyo oo la

furo? wuxuu ku yidhi, maxaa yeelay, muuse wuxuu idiinku fasaxay inaad naaghiinna furtaan qalbi engegnaantiinna aawadeed, laakiin bilowgii sidaas ma ay ahayn. waxaan idinku leeyahay, ku alla kii naagtiisa ku fura wax aan sino ahayn, oo mid kale guursadaa, wuu sinaystaa. oo kii guursadaa tii la furay wuu sinaystaa. xertiisii xakiin ku yidhaahdeen, haddii nin xaalkiisu sidan yahay xagga naagtiisa, in la guursadaaba ma wanaagsana. laakiin wuxuu ku yidhi, dadka oo dhammu ereygan ma wada aqbali karaan, kuwii la siiyey mooyaaane. waayo, waxaa jira bohommoo sidaas kaga dhashay uurkii hooyadood, oo waxaa jira bohommoo dadku dhufaanay, oo waxaa jira bohommoo isaga dhigay bohommoo boqortooyada jannada aawadeed. kii hadalkan aqbali karaa, ha aqbalo. markaasaa ilmo yaryar loo keenay inuu gacmihiisa saaro oo uu u ducceeyo, laakiin xertii ayaa canaanatay. markaasaa ciise wuxuu ku yidhi, ilmaha daaya oo ha u diidina inay ii yimaadaan, waayo, kuwan oo kale ayaa ka mid ah boqortooyada jannada. gacmihiisa ayuu saaray iyaga, markaasuu meeshaas ka tegey. oo mid baa intuu yimid ku yidhi, macallin wanaagsanow, maxaa wanaagsan oo aan sameeyaa inaan nolosha weligeed ah helo? wuxuu ku yidhi, maxaad wax iiga weyddiinsayaa wanaagga? waxaa jira mid wanaagsan. haddaad doonaysid inaad nolosha gashid, qaynuunnada dhawr. wuxuu ku yidhi, kuwee? ciise ayaa ku yidhi, waa inaanad qudhd gooyin, waa inaanad sinaysan, wan inaanad wax xadin, waa inaanad marag been ah furin. aabbahaa iyo hooyadaa maamuus, oo waa inaad deriskaaga u jeclaataa sidaad naftaada u jeceshahay. ninkii dhallinyarada ahaa ayaa ku yidhi, kuwaas oo dhan ayaan dhawray. maxaa weli ii dhiman? ciise ayaa ku yidhi, haddaad doonaysid inaad samaatid, tag oo iibi waxaad haysatid, oo masaakiinta sii, oo waxaad jannada ku lahaan doontaa maal; ee kaalay oo i soo raac. ninkii dhallinyarada ahaa goortuu hadalkaas maqlay ayuu baxay isagoo calool xun, waayo, wuxuu ahaa mid waxyaalo badan leh. markaasaa ciise wuxuu xertiisii ku yidhi, runtii waxaan idinku leeyahay, nin hodan ah inuu boqortooyada jannada galo waa ku adag tahay. haddana waxaan idinku leeyahay, nin hodan ah inuu boqortooyada ilaah galo waxaa ka hawl yar in awr irbad daloolkeed ka duso. xertii goortay maqlen aad bay u yaabeen, oo waxay ku yidhaahdeen, haddaba yaa badbaadi kara? ciise intuu eegay ayuu ku yidhi, waxanu uma suurtoobaan dadka, laakiin wax waluba waa u suurtoobaan ilaah. markaas butros ayaa u jawaabay oo wuxuu ku yidhi, annagu wax walba waannu ka soo wada tagnay, waana ku raacnay. maxaannu haddaba heli doonaa? ciise ayaa ku yidhi, runtii waxaan idinku leeyahay, kuwiinna i soo raacay, wakhtiga cusboonaysiinta, goortii wiilka aadanahu carshiga ammaantiisa ku fadhiisto, idinkuna waxaad ku fadhiisan doontaan laba iyo toban carshi, idinkoo xukumaya laba-iyto-tobanka qolo oo isra'ii. oo mid walba oo ka tegey guryo, ama walaalo, ama aabbe, ama hooyo, ama carruur, ama beero, magacayga aawadiis, wuxuu heli doonaa boqol laab, oo wuxuu dhaxli doonaa nolosha weligeed ah. kuwa badan oo hore waa dambayn doonaan, kuwa dambena waa

20

boqortooyada jannada waxay u eg tahay nin oday reer u ah oo aroortii hore baxay inuu shaqaalayaal u kireeyo beertiisa canabka ah. oo goortuu shaqaalayaal maalintii kula heshiiyey dinaar, ayuu beertiisii canabka ahayd u diray iyagii. oo saacaddii saddexaad ayuu baxay, oo wuxuu arkay qaar kale oo suuqa shuqulla'aan la taagtaagan, oo wuxuu kuwaas ku yidhi, idinkuna beerta canabka ah taga oo wixii xaq ah ayaan idin siin doonaa. wayna tageen. had-dana saacaddii lixaad iyo saacaddii sagaalaad wuu baxay oo sidaas oo kale ayuu sameeyey. saacaddii koob iyo tobnaad intuu baxay wuxuu arkay qaar kale oo taagtaagan, oo wuxuu ku yidhi, maxaad maalintii oo dhan halkan shuqulla'aan ula taagtaagan tihii? waxay ku yidhaahdeen maxaa yeela, cidna nama kiraysan. wuxuu ku yidhi, idinkuna beerta canabka ah taga. goortii makhribkii la gaadhay, sayidkii beertii canabka ahayd ayaa wakiilkiisii ku yidhi, shaqaalayaasha u yeedh oo mushahaaradooda sii, oo waxaad ka bilowdaa kuwii ugu dambeeyey ilaa kuwii ugu horreeyey. goortay yimaadeen, kuwii saacaddii koob iyo tobnaad baxay, waxay wada heleen dinaar dinaar. kuwii hore goortay yimaadeen waxay u malaynayeen inay wax ka badan helayaan, iyaguna sidaas oo kale dinaar dinaar bay heleen. oo intay qaadanayeen ayay odaygii reerka ku gunuunaceen, oo waxay ku yidhaahdeen, kuwan dambeeyey waxay shaqeydeen saacad keliya, oo waad nagala mid dhigtay annagoo sidnay shaqadii cuslayd ee maalinta iyo kulaylkii. laakiin wuu u jawaabay oo midkood ku yidhi, saaxiibow, xumaan kuguma aan samayn. sow dinaar igulama heshiin? waxaaga qaado oo tag. waxaan doonayaa inaan kan ugu dambeeya siiyo intaan ku siiyey oo kale. miyaynan igu hagaagsanayn inaan waxayga ku sameeyo wixii aan doonayo? ma waxaase ishaadu u xun tahay wanaagsanaantayda aawadeed? sidaasay kuwa dambe u horrayn doonaan, kuwa horena u dambayn doonaan. waayo, kuwo badan baa loo yeedhay, laakiin kuwo yar baa la doortay. intuu ciise yerusaleem ku socday, laba-iyo-tobankii ayuu keli ahaantood waday, oo intay jidka ku socdeen ayuu ku yidhi, waxaynu ku soconnaa yerusaleem. wiilka aadanahana waxaa loo dhiibi doonaa wadaaddada sare iyo culimmada; oo waxay ku xukumi doonaan dhimasho. waxayna u dhiibi doonaan dadka aan yuhuudda ahayn inay ku kajamaan oo karbaashaan oo iskutallaabta ku qodbaan. maalinta saddexaadna waa la sara kicin doonaa. markaasaa waxaa u timid wiilashii sebedi hooyadood iyadoo wadata wiilashoodii, wayna u sujuudday oo wax ka bariday. wuxuu ku yidhi, maxaad doonaysaa? waxay ku tidhi, amar in labadaydan wiil mid midigtaada, midna bidixdaada, boqortooyadaada ka fadhiistaan. laakiin ciise ayaa u jawaabay oo wuxuu ku yidhi, garan maysaan waxaad weyddiisanaysaan. ma karaysaan inaad ka cabtaan koobka aan ku dhowahay inaan ka cabbo, iyo in laydinku baabtiiso baabtiiska laygu baabtiisay? waxay ku yidhaahdeen, waannu

karaynaa. wuxuu ku yidhi, runtii koobkayga waad ka cabbi doontaan, oo baabtiiska laygu baabtiisay waa laydinku baabtiiso doonaa, laakiin inaad midigtayda iyo bidixdayda fadhiisataan anigu malihi inaan idin siiyo, laakiin waxaa la siin doonaa kuwa aabbahay u diyaargareeyey. tobankii goortay taas maqleen ayay labadii walaalaha ahayd u cadhoodeen. laakiin ciise ayaa u yeedhay oo ku yidhi, idinku waad garanaysaan in quruumaha madaxdoodu ay u taliyaan, oo kuwooda u waaweynna ay xukun ku leeyihiin. laakiin sidaasu dhexdiinna ahaan mayso, laakiin ku alla kii doonaya inuu dhexdiinna u weynaado, mididinkiinna waa inuu ahaado, oo ku alla kii doonaya inuu idiin horreeyo, addoonkiinna waa inuu ahaado, sida wiilka aadanahu uusan ugu iman in loo adeego laakiin inuu adeego iyo inuu naftiisa dad badan furashadooda u bixiyo. kolkay yerixoo ka tegayeen waxaa raacay dad aad u badan. oo laba nin oo indha la' ayaa jidka ag fadhiyey, oo goortay maqleen in ciise ag marayo ayay qayliyeen iyagoo leh, sayidow, ina daa'uudow, noo naxariiso. dadkii badnaa ayaa canaantay si ay u amusaan, laakiin si ka badan ayay u qayliyeen iyagoo leh, sayidow, ina daa'uudow, noo naxariiso. markaasaa ciise joogsaday, oo intuu u yeedhay ayuu ku yidhi, maxaad doonaysaan inaan idiin sameeyo? waxay ku yidhaahdeen, sayidow, in indhuho noo furmaan ayaannu doonaynaa. ciise intuu u naxariistay ayuu indhahooda taabtay oo kolkiiba wax bay arkeen, wayna raaceen.

21

goortay yerusaleem ku soo dhowaadeen oo ay beytfaage galeen ilaa buur saytuun, markaasaa ciise laba xer ah diray, oo wuxuu ku yidhi, tulada idinka soo hor jeedda taga, oo kolkiiba waxaad ka helayaan dameer xidhan iyo qayl la jooga. soo fura oo ii keena, oo haddii nin wax idinku yidhaahdo, waxaad ku tidhaahdaan, sayidkaa u baahan, oo kolkiiba wuu soo diri doonaa. waxanu waa dhaceen in la arko wixii nebiga lagaga dhex hadlay markuu yidhi, gabadha siyoon u sheega, bal eeg, boqorkaagu waa kuu imanayaa, isagoo qalbi qabow, oo dameer fushan iyo qayl dameereed. markaasaa xertii tagtay, oo sida ciise ku amray ayay yeeleen. dameertii iyo qaylkii ayay keeneen, oo dharkoodii bay dusha ka saareen, wuuna ku fadhiistay. dadka badidooda ayaa dharkoodii jidka ku goglay, qaar kalena laamo ayay geedaha ka soo jareen oo jidka ku gogleen. dadkii badnaa oo hor socday iyo kuwii daba socday waxay ku qayliyeen, hoosanna ha u jirto ina daa'uud. waxaa barakaysan kan rabbiga magiciisa ku imanaya, hoosanna ha ku jirto meelaha ugu sarreeya. oo goortuu yerusaleem galay, magaalada oo dhan wax ka kacsanayd, iyagoo leh, kanu yuu yahay? dadkii badnaa ayaa yidhi, kanu waa nebiga ciise la yidhaahdo oo ka yimid naasared tii galili. ciise wuxuu galay macbudka ilaah oo ka eryay kulli kuwii macbudka wax ku iibinayay iyo kuwii wax ka iibsanayay, oo wuxuuna rogay miisaskii kuwii lacagta bedbeddelayay iyo kursiyadii kuwii qoolleyaha iibinayay. wuxuuna ku yidhi, waa qoran tahay, gurigayga waxaa

loogu yeedhi doonaa guriga tukashada, laakiin waxaad ka dhigaysaan god tuugo. waxaana macbudka ugu yimid kuwa indha la' iyo kuwa luga la'; wuuna bogsiyey. laakiin wadaaddada sare iyo culimadu goortay arkeen waxyaalaha yaabka leh oo uu suub-biyey iyo carruurta macbudka ka qaylinaysa, iya-goo leh, hoosanna ha u jirto ina daa'uud, way cad-hooden oo ku yidhaahdeen, ma maqlaysaa kuwanu waxay leeyihiin? ciise ayaa ku yidhi, haah, miyayd-naan weligiin akhriyin, ammaanta waxaad ku hagaajisay afka ilmaha yaryar iyo caanonuugga? markaasuu ka tegey iyaga oo magaaladii ka baxay ilaa bey-taniya, oo halkaasuu ku hoyday. aroortii goortuu magaaladii ku soo noqonayay, wuu gaajaysnaa. oo wuxuu arkay geed berde ah oo jidka ku ag yaal, kolkaasuu u yimid, waxbana kama uu helin, caleemo ke-liya maahee. oo wuxuu ku yidhi, hadda dabadeed weligaa midho yaanay kaa bixin, oo kolkiiba geed-kii berdaha ahaa waa engagey. xertii goortay ar-keen way yaabeen oo waxay ku yidhaahdeen, geedkii berdaha ahaa sid ee buu kolkiiba u engagey? ciise ayaa u jawaabay oo ku yidhi, runtii waxaan idinku leeyahay, haddaad rumaysan tihiin oo aydaan shakiyin, wixii geedkii berdaha ahaa ku dhacay oo keliya ma aad samayn doontaan, laakiin weliba haddaad buur-tan ku tidhaahdaan, ruq, baddana isku tuur, way no-qonaysaa. oo wax kasta oo aad tukasho ku baridaan idinkoo rumaysan waad heli doontaan. oo goortuu macbudkii galay, intuu wax barayay waxaa u yimid wadaaddadii sare iyo waayelladii dadka, oo waxay ku yidhaahdeen, amarkee baad waxan ku samaysaa? oo yaa amarkan ku siiyey? ciise ayaa u jawaabay oo ku yidhi, aniguna hal baan idin weyddiinayaa. haddaad taas ii sheegtaan, aniguna waan idiin sheegi doonaa amarka aan waxan ku sameeyo. baabtiiskii yooxanaa xaggee buu ka yimid? ma wuxuu ka yimid xagga jan-nada mise dadka? dhexdooda ayay iskala hadleen iya-goo leh, haddaynu nidhaahno, xagga jannada, wuxuu inagu odhanayaa, haddaba maxaad u rumaysan wey-deen? laakiin haddii aynu nidhaahno, xagga dadka, dadka badan ayaynu ka baqaynaa, waayo, yooxanaa sida nebi oo kale ayay kulli u haystaan. markaasay ciise u jawaabeen oo ku yidhaahdeen, garan mayno. isaguna wuxuu ku yidhi, aniguna idiin sheegi maayo amarka aan waxan ku sameeyo. maxay idinla tahay? nin baa laba wiil lahaa. wuxuu u yimid kii hore oo ku yidhi, wiilkaygiyow, aad beerta canabka ah oo maanta ka shaqee. wuxuu u jawaabay oo ku yidhi, dooni maayo, laakiin kolkaas dabadeed ayuu isqoomameeyey oo aaday. markaasuu wuxuu u yimid kii labaad, oo sidii oo kale ku yidhi. isaguna wuxuu u jawaabay oo ku yidhi, waa yahay, waan tegayaa, sayi-dow, laakiin ma uu tegin. kee baa labadoodii doonistii aabbihiis yeelay? waxay yidhaahdeen, kii hore. ciise ayaa ku yidhi, runtii waxaan idinku leeyahay, cashu-urqaadayaasha iyo dhillooyinka ayaa idinka hor geli doona boqortooyada ilaah. waayo, yooxanaa wuxuu idiinku yimid jidka xaqnimada ah, oo waad ru-maysan weydeen isaga, laakiin cashu-urqaadayaashii iyo dhillooyinkii ayaa rumaystay isaga. idinkuna goortaa aragteen dabadeed iskama aydaan qooma-mayn si aad u rumaysataan. maqla masaal kale. waxaa jiri jiray nin oday reer u ah, oo beer canab ah beertay,

oo ood ku heeraaray, dabadeedna god macsareed ka dhex qoday, oo munaarad ka dhisay, oo niman beer-rey ah u kiraystay, oo dal kale tegey. oo goortii xil-ligii midhahu soo dhowaaday ayuu addoommadiisii u soo diray beerreydii inay midhihiisii u soo qaadaan. markaasaa beerreydu addoommadiisii qabatay, mid way garaaceen, mid kalena way dileen, mid kalena way dhagxiyeen. haddana wuxuu diray addoommo kale oo kuwii hore ka badan, iyagiina sidaas oo kalay ku sameeyeen. laakiin dabadeed wuxuu u soo di-ray wiilkiisii isagoo leh, wiilkayga way maamuusi doonaan. laakiin beerreydii goortay wiilkii arkeen, waxay isku yidhaahdeen, kanu waa kii dhaxalka la-haa, kaalaya aan dilnee oo dhaxalkiisa aynu qaadan-nee. way qabteen oo beertii canabka ahayd dibad-deeda ku tuureen, wayna dileen. haddaba sayidkii beerta canabka ah goortuu yimaado, wuxuu beerrey-daas ku samayn doonaa? waxay ku yidhaahdeen, ni-mankaas belayyada ah si baas buu u baabbi'in doonaa; beerta canabka ahna wuxuu u kiraysan doonaa beer-rey kale, kuwa isaga siin doona midhihiisa xilligooda. markaasaa ciise ku yidhi iyaga, miyaanaydin weligiin qorniinka ka akhriyin, dhagaxii kuwa wax dhisaa ay diideen, wuxuu noqday madaxa rukunka. tanu xagga rabbiga bay ka timid, oo waa ku yaab indhahayaga? sidaa darteed waxaan idinku leeyahay, boqortooyada ilaah waa laydinka qaadi doonaa, oo waxaa la siin doonaa dad midhihii boqortooyada bixiya. oo kan dhagaxan ku dhacaa, wuu jebebi doonaa, oo kan uu ku dhaco, wuu burburin doonaa. wadaaddadii sare iyo farrisiintii goortay masaalladiisii maqlaan waxay garteen inuu iyagu ka hadlay. goortay dooneen inay qabtaan ayay dadkii badnaa ka baqeen, waayo, waxay u haysteen nebi.

22

ciise ayaa u jawaabay oo mar kale masaallo kula had-lay, oo wuxuu yidhi, boqortooyada jannada waxay la mid tahay sidii boqor wiilkiisa aroos u dhigay. ad-doommadiisii ayuu u diray inay u yeedhaan kuwa arooska loogu yeedhay, mana ay doonaynin inay yimaadaan. haddana addoommo kale ayuu diray oo wuxuu ku yidhi, kuwii loo yeedhay waxaad ku tidhaahdaan, bal eega, cuntadaydii waan diyaarga-reeyey, dibiyadaydii iyo neefafkaygii buurbuurnaana waa la qalay, wax walubana waa diyar, ee arooska kaalaya. laakiin way fududaysteen, oo iska tageen, mid beertiisuu aaday, mid kalena wuxuu aaday baay-acmushtarigiisii. kuwii kalena addoommadiisii ayay qabteen, wayna caayeen oo dileen. laakiin boqorkii markuu maqlay wuu cadhooday, oo askartiisii buu u diray oo baabbi'iyey kuwaasoo dhiig abay, maga-aladoodiina wuu gubay. markaasuu addoommadiisii ku yidhi, arooskii waa diyaar, kuwii loo yeedhayse ma ay istaahilin. haddaba taga meesha jidadka ku kala le-xdaan, oo in alla intaad heshaan arooska ugu yeedha. markaasaa addoommadaas jidadkay u baxeen, oo ay soo ururiyeen kuwii ay heleen oo dhan, kuwii sharka lahaa iyo kuwii waanaagsanaaba; gurigii arooskana waxaa laga buuxiyey marti. laakiin boqorkii kolkuu soo galay inuu martida eego, wuxuu meesha ku arkay nin aan dharkii arooska qabin, oo wuxuu ku yidhi,

saaxiibow, sidee baad halkan u soo gashay adigoo aan dharkii arooska qabin? wuuna iska aamusay. markaasaa boqorkii wuxuu midiidinyadii ku yidhi, lugaha iyo gacmaha ka xidha, oo gudcurka dibadda ah ku tuura; halkaas waxaa jiri doonta baroor iyo ilko jirriqsi. waayo, kuwo badan baa loo yeedhay, laakiin kuwo yar baa la doortay. markaasaa farrisiintii baxeen, oo waxay ka wada hadleen si ay hadalkiisa ugu qabtaan. waxay xertoodii ula soo direen herodosiinta, oo waxay ku yidhaahdeen, macallimow, waannu og nahay inaad run tahay, oo aad dadka jidka ilaah run ku bartid, oo aanad ninna u eexan, waayo, dadka wejigooda ma eegtid. haddaba noo sheeg waxay kula tahay, ma xalaal baa in cashuur kaysar la siiyo ama inaan la siin? laakiin ciise ayaa sharkoodii gartay, oo wuxuu ku yidhi, maxaad ii jirrabaysaan, labawejiilayaal yahow? i tusa lacagta cashuurta. kolkaasay u keeneen dinaar. wuxuu ku yidhi, yaa leh masawirkan iyo qorniinkan? waxay ku yidhaahdeen, kaysar baa leh. markaasuu ku yidhi, haddaba kaysar siiya wixii kaysar leeyahay, ilaahna siiya wixii ilaah leeyahay. oo goortay taas maqleen, way yaabeen, wayna iska daayeen oo ka tageen. maaliintaas waxaa u yimid sadukiin kuwii odhan jiray, sarakicidda kuwii dhintay ma jirto. oo waxay weyddiiyeen, oo ku yidhaahdeen, macallimow, muuse wuxuu yidhi, haddii nin dhinto isagoo aan carruur lahayn, walaalkiis waa inuu naagtiisa dumaalo oo uu carruur walaalkiis u dhalo. waxaa nala jiray toddoba walaalo ah. kii ugu horreeyey ayaa guursaday, wuuna dhintay, dhalna ma lahayn, wuxuuna naagtiisii uga tegey walaalkiis. sidaas oo kalaa ku dhacday kii labaad, iyo kii sadexaad ilaa kii toddobaad. markay wada dhinteen dabadeed naagtiina waa dhimatay. haddaba wakhtiga sarakicidda kuwii dhintay toddobadoodii kee bay naagtiisii ahaan doontaa? waayo, kulligood way wada guursadeen iyada. laakiin ciise ayaa u jawaabay oo ku yidhi, waad qaldan tihiin oo garan maysaan qorniinka iyo xoogga ilaah. waayo, wakhtiga sarakicidda kuwii dhintay dabadeed, layskuma guursado, guurna layskuma siiyo, laakiin waxay yihiin sida malaa'igaha ilaah oo jannada ku jira. laakiin xagga sarakicidda kuwii dhintay miyaydnaan akhriyin wixii ilaah idinkula hadlay, markuu yidhi, anigu waxaan ahay ilaaha ibraahim iyo ilaaha isxaaq iyo ilaaha yaacquub? isagu ma aha ilaaha kuwa dhintay, laakiin waa ilaaha kuwa nool. dadkii badnaa goortay taas maqleen ayay waxbariddiisii ka yaabeen. laakiin farrisiintii goortay maqleen inuu sadukiintii amusiisiiyey ayay isu yimaadeen. oo midkood oo sharciga yaqaan ayaa wax weyddiiyey, isagoo jirrabaya, oo wuxuu ku yidhi, macallimow, qaynuunkee baa sharciga uga weyn? kolkaasuu ku yidhi isaga, waa inaad rabbiga ilaahaaga ah ka jeclaataa qalbigaaga oo dhan iyo naftaada oo dhan iyo caqligaaga oo dhan. kanu waa qaynuunka ugu weyn oo ugu horreeya. ku labaad oo u eekina waa kan. waa inaad deriskaaga u jeclaataa sida naftaada. sharcigii oo dhan iyo nebiyadiiba waxay sudhan yihiin labadan qaynuun. kolkii farrisiintii isu yimaadeen ayaa ciise wax weyddiiyey, oo wuxuu ku yidhi, yuu idinla yahay masiixu? waa ina ayo? kolkaasay ku yidhaahdeen, waa ina daa'uud. wuxuu ku yidhi, haddaba daa'uud sidee buu ruuxa uga

yeedhay rabbi? isagoo leh, rabbigu wuxuu sayidkayga ku yidhi, midigtayda fadhiiso, ilaa aan cadaawayaaashaada cagahaaga hoostooda geliyo. haddaba daa'uud hadduu ugu yeedhay isaga sayid, sidee buu wiilkiisa u yahay? ninna hadal uguma jawaabi karin, oo maalintaas dabadeed ninna kuma dhicin inuu mar dambe wax weyddiiyo.

23

dabadeed ciise ayaa dadkii badnaa iyo xertiisii la hadlay, 2 oo wuxuu ku yidhi, culimada iyo farrisiinta waxay ku fadhiistaan kursiga muuse. 3 haddaba wax walba oo ay idiin sheegaan inaad dhawrtaan, dhawra oo yeela, laakiin siday sameeyaan ha samaynina, waayo, wax bay yidhaahdaan, mana sameeyaan. 4 waxay isku xidhiidhaan culaabo culculus oo waxay saaraan dadka garbihiisa, laakiin iyagu dooni maayaan inay fartooda ku dhaqaaqiyaan. 5 laakiin shuqulkooda oo dhan waxay u sameeyaan in dadku arko. waayo, xirsiyadooda way ballaadhiyaan, oo faraqa dharkoodana way weyneeyaan; 6 waxay jecel yihiin meelaha hore oo diyaafadaha. iyo kursiyada hore oo sunagogyada, 7 iyo salaanta suuqa, iyo in dadku ugu yeedhaan, macallin. 8 laakiin yaan laydiinku yeedhin, macallin. waayo, mid baa macallinkiinna ah, idinkuna kulli walaalo baad tihiin. 9 ninna dhulka ha ugu yeedhina aabbe, waayo. mid baa aabbihiin ah, kaasu waa kan jannada ku jira. 10 yaan laydiinku yeedhin sayiddo, waayo, mid baa sayidkiinna ah, kaasu waa masiixu. 11 laakiin kan idiinku weyn waa inuu ahaado mididiinkiinna. 12 oo ku alla kii isa sarraysiyya waa la hoosaysiin doonaa, oo ku alla kii is hoosaysiyyana waa la sarraysiin doonaa. 13 laakiin waa idiin hoog, culimo iyo farrisiin hay oo laba-wejiilayaasha ahu, waayo, boqortooyada jannada ayaad dadka ka xidhaan, maxaa yeelay, idinku ma gashaan, oo kuwa gelayana uma deysaan inay galaan. 14 waa idiin hoog, culimo iyo farrisiin yahay, laba-wejiilayaasha ahu, waayo, waxaad laaasaan guryaha carmallada, oo tukashooyin dhaadheer ayaad istusid u tukataan, sidaa darteed waxaad heli doontaan xisaab aad u daran. 15 waa idiin hoog, culimo iyo farrisiin yahay. laba-wejiilayaasha ahu, waayo, badda iyo dhulka waxaad u wareegaan inaad mid soo hadaysaan, oo kolkuu sidaas noqdo, waxaad ka dhigtaan wiilka jahannamada laba kol in idinka badan idinka. 16 waa idiin hoog, hoggaamiyayaal yahow indhaha la'u oo leh, ku alla kii macbudka ku dhaarta, waxba ma aha, laakiin ku alla kii dahabkii macbudka ku dhaarta, wuxuu ku dhaartay waa lagu leeyahay. 17 doqonno yahow indhaha la'u, kee baa weyn, dahabka iyo macbudka dahabka qodus ka dhiga? 18 oo weliba waxaad leedahay, ku alla kii meesha allabariga ku dhaarta waxba ma aha, laakiin ku alla kii ku dhaarta hadiyadda dul saaran, wuxuu ku dhaartay waa lagu leeyahay. 19 indhoolayaal yahow, haddaba kee baa weyn, hadiyadda iyo meesha allabariga oo hadiyadda qodus ka dhiga? 20 haddaba kan meesha allabariga ku dhaarta, wuxuu ku dhaartaa iyada iyo wixii dul saaran oo dhanba. 21 oo kii macbudka ku dhaartaa, wuxuu ku dhaartaa isaga iyo kan dhex degganba. 22 oo kii jannada ku dhaartaana

wuxuu ku dhaartaa carshiga ilaah iyo kan ku dul fadhiiyaba. 23 waa idiin hoog, culimo iyo farrisiin yahay, laba-wejiilayaasha ahu, waayo, rexaanta iyo kab-sarta iyo kamuunta toban meelood ayaad meel ka bixisaan, oo waxaad dhaafteen wixii sharciga ugu cuslaa, waxaa weeye xukunka iyo naxariista iyo iimaanka. waxaad lahaydeen inaad waxan samaysaan oo aydnaan kuwa kale dhaafin. 24 hoggaamiyayaal yahow indhaha la'u oo kanecada iska miira oo awrka liqa. 25 waa idiin hoog, culimo iyo farrisiin yahay, laba-wejiilayaasha ahu, waayo, koobka iyo saxanka dushaad ka nadiifisaan, laakiin gudaha waxaa ka buuxa dulun iyo damacbadnaan. 26 farrisi yahow indhaha la'u, horta koobka gudaha ka nadiifi in dushiisuna nadiifsaanaato. 27 waa idiin hoog, culimo iyo farrisiin yahay, laba-wejiilayaasha ahu, waayo, waxaad u eg tihiin xabaalo ka caddeeyey, kuwa dushoodu u eg tahay wax qurxoon, laakiin hoosta waxaa ka buuxa lafo dad dhintay iyo wasakh oo dhan. 28 sidaas oo kalena idinku dusha waxaad dadka ugu eg tihiin dad xaq ah, laakiin gudaha waxaa idinka buuxa laba-wejiilenimo iyo dembi. 29 waa idiin hoog, culimo iyo farrisiin yahay, laba-wejiilayaasha ahu, waayo, waxaad dhistaan xabaalaha nebiyada, oo waxaad qurxisaan qabiyada kuwii xaq ahaa; 30 oo waxaad tidhaahdaan, haddii aannu waagii awoyayaashayo joogi lahayn, annaga kala ma aannaan qayb galneen kuwii dhiigga nebiyada qabay. 31 sidaasaad isugu marag furaysaan inaad tihiin wiilasha kuwii nebiyada dilay. 32 idinku haddaba dhammaystira qiyaastii awoyayaashiin. 33 abeesooyin yahow, dhal jilbisay, sidee baad uga baxsan doontaan xisaabta jahannamada? 34 sidaa darteed, waxaan idiin soo dirayaa nebiyo iyo kuwa xigmadda leh iyo culimo. qaarkood waad dili doontaan oo iskutallaabta ku qodbi doontaan, qaarkoodna sunagogyadiinna ayaad ku karbaashi doontaan, oo magaalo ilaa magaalo ayaad ku silcin doontaan, 35 inuu dushiinna ku soo dego dhiiggii xaq ahaa oo dhulka ku daatay oo dhan oo laga bilaabo dhiigga haabiil kii xaq ahaa ilaa dhiigga sakariyas ina barakiyas kan aad ku disheen meesha qoduuska ah iyo meeshii allabariga dhexdooda. 36 runtii waxaan idinku leeyahay, waxyaalahan oo dhan ayaa qarnigan ku dul degi doona. 37 yerusaleemay, yerusaleemay, tan nebiyada dishoy oo kuwa loo soo diray dhagxiiso! intee baan marar badan jeclaaday inaan carruurtaada u soo ururiyo xataa sida dooradu carruurteeda baalasheeda hoostooda ugu ururiso, laakiin idinku ma aydaan jeclayn. 38 bal eega, gurigiinnii waa laydiin daayay isagoo cidla ah. 39 waayo, waxaan idinku leeyahay, ima arki doontaan hadda dabadeed ilaa aad tidhaahdaan, waxaa barakadaysan kan rabbiga magiciisa ku imanaya.

24

ciise ayaa macbudka ka baxay, oo intuu tegayay ayaa xertiisii u timid inay tusaan dhismaha macbudka. laakiin wuu u jawaabay oo wuxuu ku yidhi, miyaaynaan waxyaalahan oo dhan arkaynin? runtii waxaan idinku leeyahay, halkan lagu dul dayn maayo dhagax dhagax kale dushiisa oo aan la dumin doonin.

oo goortuu buur saytuun fadhiistay, xertii ayaa keli ahaan ugu timid oo waxay ku yidhaahdeen, noo sheeg, goormay waxyaalahanu ahaan doonaan, oo calaamada imaatinkaaga iyo dhammaadka wakhtiga duniidu maxay ahaan doontaa? ciise ayaa u jawaabay oo wuxuu ku yidhi, iska eega yaan laydin khiyaanayn. waayo, qaar badan ayaa magacayga ku iman doona, oo waxay odhan doonaan, anigu waxaan ahay masiixa, oo qaar badan ayay khiyaanayn doonaan. oo waxaad maqli doontaan dagaallo iyo dagaallo hadal hayntood. iska jira, hana baqana, waayo, waxaasu waa inay dhacaan, laakiin dhammaadku weli weeye. waayo, qurumbu quruun bay ku kici doontaa, boqortooyana boqortooyo, oo waxaa meelo kala duwan ka dhici doona abaaro iyo dhulgariir. waxaan oo dhammu waa bilowga hoogagga. markaasaa dhib laydiin gaysan doonaa, waana laydin dili doonaa, oo magacayga aawadiis ayaa quruumaha oo dhammi idiin nebaacan doonaan. markaas qaar badan ayaa xumaan doona, midba mid buu gacangelin doonaa, wayna isnebaacan doonaan. waxaa kici doona nebiyo badan oo been ah, oo qaar badan ayay khiyaanayn doonaan. dembigu waa badnaan doonaa, taa aawadeed qaar badan jacaylkoodu waa yaraan doonaa. laakiin kii adkaysta ilaa ugu dambaysta, kaasaa badbaadi doona. oo injiilkan boqortooyada ayaa dunida oo dhan lagu waxdiyi doonaa inuu marag u noqdo quruumaha oo dhan, dabadeedna ugudambaysta ayaa iman doontaa. haddaba goortaa aragtaan waxa baas oo hallaynta ah ee lagaga hadlay nebi daanyeel, oo taagan meesha quduuska ah (kii akhriyaa ha garto), markaas kuwa yahuudiya joogaa, buuraha ha u carareen. kii guri fuushanuna yaanu u soo degin inuu wixii gurigiisa ku jira soo qaato. kii beerta joogaana yaanu dib ugu noqon inuu dharkiisa soo qaato. laakiin waa u hoog kuwa uurka leh iyo kuwa wakhtigaas ilmo nuujinaya. barya inaan cararkiinnu noqon wakhtiga qabowga ama sabtida. waayo, markaas waxaa jiri doona dhib weyn sida mid aan jirin tan iyo dunida bilowgeedii ilaa hadda, mana jiri doonto weligeed. oo haddaan wakhtigaas la gaabin ninna ma uu badbaadeen, laakiin kuwa la doortay aawadood ayaa wakhtigaas loo gaabin doonaa. markaas haddii laydinku yidhaahdo, waa kan masiixa ama waa kaas, ha rumaysanina. waayo, waxaa kici doona masiixyo been ah iyo nebiyo been ah, oo waxay samayn doonaan calaamooyin waaweyn iyo yaabab, si ay xataa kuwa la doortay u khiyaaneeyaan hadday u suurtoowdo. bal eega, horaan idinku sheegaye. haddaba hadday idinku yidhaahdaan, bal eega, wuxuu joogaa cidlada, ha u bixina. bal eega, wuxuu joogaa qolalka qarsoon, ha rumaysanina. waayo, sida hillaacu bari uga yimaado oo u ifiyo galbeed, sidaas oo kale ayaa imaatinka wiilka aadanahu ahaan doonaa. meel alla meeshii bakhtigu yaal, halkaas ayaa gorgorraduna isugu ururi doonaan. laakiin dhibta wakhtigaas dabadeed, kolkiiba qoraxdu waa madoobaan doontaa, dayuxuna ma nuuri doono, xiddiguhuna cirka waa ka soo dhici doonaan, xoogagga cirkana waa la gariirin doonaa. markaasaa waxaa cirka ka soo muuqan doona calaamada wiilka aadanaha, markaas ayaa qolooyinka dhulka oo dhammu barooran doonaan, oo waxay arki doonaan

wiilka aadanaha oo daruuraha cirka ku imanaya isagoo leh xoog iyo ammaan weyn. oo wuxuu soo diri doonaa malaa'igihisa oo wata buun weyn, oo kuwuu doortay ayay ka soo ururin doonaan afarta jahood cirka meesha ugu fog ilaa meesheeda kale. haddeer geedka berdaha ah masaal ka garta. intii laantiisu curdan tahay oo caleemo bixinayso, waxaad garanaysaan inuu roobku dhow yahay. idinkuna sidaas oo kale goortaa waxan oo dhan aragtaan, garta inuu dhow yahay oo albaabbada ag joogo. runtii waxaan idinku leeyahay, qarniganu ma idlaan doono intaanay waxan oo dhammi dhicin. cirka iyo dhulku waa idlaan doonaan, laakiinse ereyadaydu ma idlaan doonaan. laakiin maalintaas iyo saacaddaas ninna waxba kama oga, malaa'igaha jannada iyo wiilka toona, midna ma oga, aabbahay keliya maahee. sida wakhtigii nuux ahaa, sidaas oo kale ayaa imaatinka wiilka aadanahu ahaan doonaa. waayo, siday wax u cunayeen oo wax u cabbayeen, oo u guursanayeen oo loogu guuri-nayay maalmihii daadka hortiisa ilaa maalintii nuux doonnida galay, wayna garan waayeen ilaa daadkii yimid oo kulligood wada qaaday, sidaas oo kale ayaa imaatinka wiilka aadanahu ahaan doonaa. markaas laba nin ayaa beerta ku jiri doona, mid waa la qaadi doonaa, midna waa laga tegi doonaa. laba naagood ayaa dhagax wax ku shiidi doona, mid waa la qaadi doonaa, midna waa laga tegi doonaa. haddaba soo jeeda, waayo, ma aad ogidin maalinta rabbigiinnu imanayo. laakiin tan ogaada, odayga reerku had-duu ogaan lahaa wakhtiga tuuggu imanayo, wuu soo jeedi lahaa, oo ma uu daayeen in gurigiisa la jebiyo. sidaa darteed idinkuna diyaar ahaada, waayo, saac-ad aydnaan u malaynaynin ayaa wiilka aadanahu imanayaa. haddaba yuu yahay addoonka aaminka ah oo caqliga leh, kan sayidkiisu dadka gurigiisa u sar-reeysiyey inuu cuntada siiyo wakhtigeeda? waxaa barakaysan addoonkaas kan sayidkiisu goortuu yi-maado uu helayo isagoo sidaas samaynaa. runtii waxaan idinku leeyahay, wuxuu leeyahay oo dhan ayuu ka sarreysiin doonaa isaga. laakiin haddii ad-doonkaas sharka leh qalbigiisa ka yidhaahdo, sayid-kaygu waa raagay, oo uu bilaabo inuu garaaco kuwii la shaqayn jiray, oo uu wax la cuno oo wax la cabbo kuwa sakhraanka ah, addoonkaas sayidkiisu wuxuu iman doonaa maalin aanu filayn iyo saacad aanu ogayn, oo waa kala jeexi doonaa oo wuxuu ka dhigi doonaa mid qayb la hela labawejilayaasha. halkaa waxaa jiri doonta baroor iyo ilko jirriqsi.

25

haddaba boqortooyada jannada waxaa loo ekaysiin doonaa toban gabdhoo oo bikrado ah, kuwa intay laambadahooda qaateen, u baxay inay ninka arooska ah ka hor tagaan. shantood waxay ahaayeen doqonno, shanna caqli bay lahaayeen. kuwii doqon-nada ahaa laambadahoodii bay qaateen, laakiin saliid ma ay qaadan. kuwa caqliga lahaase laambadahoodii bay qaateen iyo weelal salidii ku jirto. laakiin ninkii arooska ahaa waa raagay, taas daraaddeed ayay wada lummoodeen oo seexdeen. habeenbadhkiise qaylo ayaa yeedhay, arooskii waa soo socdaaye, soo baxa oo ka hor taga. markaasaa bikradihii oo dhammu

wada kaceen oo laambadahoodii hagaajiyeen. kuwii doqonnada ahaa waxay kuwii caqliga lahaa ku yid-haahdeen, saliidiinna wax naga siiya, waayo, laam-badahayagii waa demayaan. laakiin kuwii caqliga lahaa ayaa u jawaabay oo waxay ku yidhaahdeen, maya, waaba intaas oo ay nagu filnaan waydaa an-naga iyo idinka; bal u taga kuwa iibiya oo ka soo iibsada. markay tageen inay soo iibsadaan, ninkii arooska ahaa ayaa yimid, oo kuwii diyaarka ahaa ayaa la galay guriga arooska, albaabkiina waa la xidhay. dabadeedna waxaa yimid bikradihii kale, oo waxay yidhaahdeen, sayidow, sayidow, naga fur. laakiin wuu u jawaabay oo ku yidhi, runtii waxaan idinku leeyahay, anigu idin garan maayo. haddaba soo jeeda, waayo, garan maysaan maalinta ama saacadda. maxaa yeelay, waa sidii nin dal kale tegaya, oo addoommadiisii u yeedhay oo xoolihiisii u dhiibay. mid wuxuu siiyey shan talanti, midna wuxuu siiyey laba, midna wuxuu siiyey mid; mid kasta sidii bartiistii ahayd, markaasuu dhoofay. isla markiiba kii shantii talanti helay ayaa tegey oo ku baayacmushtaray, oo wuxuu faa'iiday shan talanti oo kale. sidaas oo kale kii labada helayna, laba kale ayuu faa'iiday. kii midka helayse, wuu baxay oo dhulka qoday oo lacagtii sayidkiisii ayuu ku qariyey. wakhti dheer dabadeed sayidkii ad-doommadaas ayaa yimid oo ka xisaab qaatay. kii shantii talanti helay ayaa yimid oo keenay shan ta-lanti oo kale, oo wuxuu ku yidhi, sayidow, waxaad ii dhiibtay shan talanti; eeg, shan talanti oo kale ayaan ka faa'iiday. sayidkiisii ayaa ku yidhi, si wanaagsan baad yeeshay, addoon yahow wanaagsan oo aaminka ahu. wax yar ayaad aamin ku ahayd, wax badan baan madax kaaga dhigayaa. farxadda sayidkaaga gal. kii labadii talanti helayna waa yimid oo yidhi, sayidow, waxaad ii dhiibtay laba talanti; eeg, laba talanti oo kale ayaan ka faa'iiday. sayidkiisii ayaa ku yidhi, si wanaagsan baad yeeshay, addoon yahow wanaagsan oo aaminka ahu. wax yar ayaad aamin ku ahayd, wax badan baan madax kaaga dhigayaa. farxadda sayidkaaga gal. kii talantigii keliya helayna waa u yimid oo ku yidhi, sayidow, waan ku garanayay in-aad tahay nin qalbi engegan, oo aad wax ka guratid meel aanad wax ku beeran oo aad wax ka urursatid meel aanad wax ku firdhin. waana baqay, oo intaan tegey ayaan talantaagii dhulka ku qariyey. bal eeg, waa kan kaagii. markaasaa sayidkiisii u jawaabay oo ku yidhi, addoon yahow sharka leh oo caajiska ahu, waad ogayd inaan wax ka gurto meel aanan wax ku beeran, oo aan wax ka urursado meel aanan wax ku firdhin. haddaba waxaad lahayd inaad lacagtayda u dhiibto kuwa baangiga jooga, oo goortaan soo noqdo, waxayga iyo faa'iido ayaan qaadan lahaa. haddaba ta-lantigii ka qaada oo u dhiiba kan tobanka talanti haya. waayo, mid walba oo wax haysta waa la siin doonaa, waana loo badin doonaa, kii aan waxba haysanse waa laga qaadi doonaa xataa wuxuu haysto. oo addoonka aan waxtarka lahayn ku tuura gudcurka dibadda ah. halkaas waxaa jiri doonta baroor iyo ilko jirriqsi. goortii wiilka aadanahu ammaantiisa ku yimaado, isaga iyo malaa'igaha oo dhan, markaasuu carshiga ammaantiisa ku fadhiisan doonaa. quruumaha oo dhan ayaa hortiisa lagu soo ururin doonaa oo wuxuu u kala sooci doonaa mid mid sida adhijirku u kala

sooco idaha iyo riyaha. idaha wuxuu joojin doonaa midigtiisa, riyahana bidixdiisa. markaasaa boqorku kuwa midigtiisa jooga ku odhan doonaa, kaalaya, kuwa aabbahay barakeeyeyow, oo dhexla boqortooyada tan iyo aasaaskii dunida laydiin diyaargareeyey. waayo, waan gaajooday oo cuntaad i siiseen, waan harraadsanaa oo waad i waraabiseen, qariib baan ahaa oo waad i soo dhoweeyseen, waan qaawanaa oo dhar baad i huwiseen, waan bukay oo waad i soo booqateen, xabsi baan ku jiray oo waad ii timaadeen. markaasaa kuwa xaq ahu u jawaabi doonaan iyagoo leh, sayidow, goormaannu ku aragnay adigoo gaajaysan oo aannu cunto ku siinnay, ama adigoo harraadsan oo aannu ku waraabinnay? goormaannu ku aragnay adigoo qariib ah oo aannu ku soo dhowaynay ama adigoo qaawan oo aannu wax ku huwinay? goormaannu ku aragnay adigoo buka ama adigoo xabsi ku jira oo aannu kuw nimid? markaasaa boqorkii u jawaabi doonaa oo ku odhan doonaa, runtii waxaan idinku leeyahay, in alla intaad u samayseen mid ka mid ah walaalahaygan u yaryar, waad ii samayseen. markaasuu kuwa bidixdiisa jooga ku odhan doonaa, kuwa yahow inkaarantu, iga taga oo gala dabka weligiis ah kan ibliiska iyo malaa'igihiiisa loo diyaargareeyey. waayo, waan gaajooday, cuntaona ima aydnaan siin, waan harraadsanaa, imana aydnaan waraabin. qariib baan ahaa, imana aydnaan soo dhowayn, waan qaawanaa, dharna ima aydnaan huwin, waanan bukay oo xabsi ku jiray oo ima aydnaan soo booqan. iyaguna markaasay u jawaabi doonaan oo ku odhan doonaan, sayidow, goormaannu ku aragnay adigoo gaajaysan ama harraadsan ama qariib ah ama qaawan ama buka ama xabsi ku jira oo aannu ku kalmayn waynay? markaasuu u jawaabi doonaa oo ku odhan doonaa, runtii waxaan idinku leeyahay, in alla intaad u samayn weydeen mid ka mid ah kuwan u yaryar, anigana waad ii samayn weydeen. kuwanuna waxay geli doonaan taqsiirta weligeed ah, kuwa xaq ahuse waxay geli doonaan nolosha weligeed ah.

26

waxaa dhacay goortii ciise hadalladan oo dhan dhammeeyey, inuu xertiisii ku yidhi, waxaad og tihiin laba maalmood dabadeed inay tahay iiddii kormaridda, oo wiilka aadanaha waxaa loo gacangelinayaa in iskutallaabta laga qodbo. markaasaa wadaaddadii sare iyo waayeelladii dadka waxay isku urursadeen barxadda wadaadkii sare oo kayafas la odhan jiray. oo waxay ka wada hadleen si ay ciise khiyaano ugu qabtaan oo ay u dilaan. laakiin waxay yidhaahdeen, yaanay noqon wakhtiga iidda si aan rabshad dadka uga dhex kicin. ciise goortuu beytaniya joogay oo ku jiray guriga simoon kii baraska qabi jiray, waxaa u timid naag haysa weel labastar ah oo cadar qaali ah ku jiro, oo waxay ku shubtay madaxiisa intuu cuntada u fadhiyey. laakiin xertu goortay arkeen, way cadhoodeen oo waxay yidhaahdeen, khasaaradanu maxay ku noqotay? waayo, kan waxaa lagu iibin kari lahaa wax badan oo masaakiinta la siin lahaa. ciise goortuu gartay ayuu ku yidhi, maxaad naagta u dhibaysaan? shuqul wanaagsan ayay igu samaysaye.

waayo, masaakiintu mar walba way idinla jiraan, aniguse mar walba idinlama joogo. waxay cadarkan jidhkayga ugu shubtay inay aasniintayda ii diyaargarayso. runtii waxaan idinku leeyahay, dunida oo dhan meel alla meeshii injiilkan lagu wacdiyo, waxay samaysay ayaa xusuusteeda lagaga hadli doonaa. markaas labi laba-iyo-tobankii ka mid ahaa oo yudas iskariyod la odhan jiray ayaa u tegey wadaaddada sare oo ku yidhi, maxaad doonaysaan inaad i siisaan? anna waan iidiin soo gacangelin doonaaye. oo waxay bixiyeen soddon gogo' oo lacag ah. markaas dabadeed wuxuu doonayay goor wanaagsan oo uu u soo gacangelio. maalintii ugu horraysay oo iiddii kibistii aan khamiirka lahayn xertii ayaa ciise u timid oo waxay ku yidhaahdeen, xaggee baad doonaysaan in aannu kuu diyaargarayno inaad cuntid cashada iidda kormaridda? wuxuu yidhi, magaalada gala oo hebel u taga oo waxaad ku tidhaahdaan, macallinkii wuxuu leeyahay, wakhtigaygii waa dhow yahay, gurigaaga ayaan cashada iidda kormaridda kula samaysanayaa xertayda. xertii waa samaysay sida ciise ku amray oo cashada iidda kormariddii ayay diyaargareeyeen. goortii makhrimbkii la gaadhay, laba-iyo-tobankii xerta ahaa ayuu cunto ula fadhiistay, oo intay wax cunayeen ayuu ku yidhi, runtii waxaan idinku leeyahay, midkiin ayaa i gacangelin doona. markaasay aad iyo aad u caloolxumaadeen, oo waxay bilaabeen in mid kastaa ku yidhaahdo, ma aniga baa, sayidow? wuu u jawaabay oo wuxuu ku yidhi, kii saxanka gacanta ila gesha kaasaa i gacangelin doona. wiilka aadanahu waa baxayaa, siday u qoran tahay, laakiin hoog waxaa leh ninkaas wiilka aadanaha gacangelinaya. waxaa ninkaas u wanaagsanaan lahayd inaanu dhalan. yudas oo ah kii gacangeliyey ayaa u jawaabay oo ku yidhi, ma aniga baa, sayidow? wuxuu ku yidhi, waad tidhi. oo intay wax cunayeen, ciise ayaa kibus qaaday oo barakeeyey, wuuna jebebiyey oo xertii siiyey oo yidhi, qaata oo cuna. tanu waa jidhkaygiye. kolkaasuu koobkii qaaday oo mahadnaqay oo siiyey iyaga, oo wuxuu ku yidhi, kulligiin ka cabba. waayo, kanu waa dhiiggayga axdiga cusub kan kuwo badan loo daadshay dembidhaafkooda aawadiis. laakiin waxaan idinku leeyahay, hadda dabadeed anigu kama cabbi doono midhahan geedka canabka ah ilaa maalinta aan iyadoo cusub idinkula cabbayo boqortooyada aabbahay dhexdeed. goortay gabay ammaan ah ku gabyeen waxay u baxeen buur saytuun. markaasaa ciise wuxuu ku yidhi, caawa kulligiin waa iga xumaan doontaan, waayo, waxaa qoran, adhijirkaan dili doonaa oo idaha foofka ahu waa kala firdhi doonaan. laakiin markii kuwii dhintay layga sara kiciyo, dabadeed ayaan galili hortiin tegi doonaa. laakiin butros ayaa u jawaabay oo ku yidhi, hadday kulli kaa xumaadaan, anigu weligay kaa xumaan maayo. ciise wuxuu ku yidhi, runtii waxaan kugu leeyahay, caawa qudheeda intaan diqu ciyin, saddex kol ayaad i dafiri doontaa. butros wuxuu ku yidhi, in kastoo aan leeyahay inaan kula dhinto, kollebya ku dafiri maayo. xertii oo dhammuna sidaasay wada yidhaahdeen. markaasaa ciise la yimid iyaga meel getsemane la odhan jiray, oo wuxuu xertii ku yidhi, halkan fadhiista intii aan halkaas tegayo oo ku soo tukanayo. oo wuxuu watay butros iyo labada wiil oo sebedi,

oo wuxuu bilaabay inuu calool xumaado oo tiiraany-
 oodo. markaasuu ku yidhi, naftaydu aad bay u calool
 xun tahay tan iyo dhimasho; halkan jooga oo ila soo
 jeeda. waxoogaa ayuu hore u socday, oo wejigiisuu
 u dhacay oo tukaday isagoo leh, aabbow, hadday su-
 urtoowdo, koobkanu ha i dhaaf, hase ahaatee, yaanay
 noqon sidaan doonayo laakiin sidaad doonaysid ha
 noqoto. xertii ayuu u yimid, oo wuxuu arkay iyagoo
 hurda, oo wuxuu butros ku yidhi, waa sidee? miyaad
 kari weydeen inaad saacad keliya ila soo jeeddaan?
 soo jeeda oo tukada inaydnaan jirraabaadda gelin. ru-
 uxu waa diyaar, laakiin jidhku waa itaal daranyahay.
 haddana mar labaad ayuu tegey oo tukaday isagoo
 leh, aabbow, haddii aanay suurtoobin in koobkanu
 i dhaaf anigoo cabba maahae, sidaad doonaysid ha
 noqoto. mar kale ayuu yimid oo arkay iyagoo hurda,
 waayo, indhahoodu lulmay la cuslaayeen. wuu iska
 daayay oo haddana ka tegey, oo mar saddexaad ayuu
 tukaday isagoo haddana hadalkii oo kale ku hadlaya.
 markaasuu xertii u yimid oo ku yidhi, hadda seexda
 oo nasta. bal eega, saacaddii waa dhow dahay, oo wi-
 ilka aadanaha ayaa dembilayaal loo gacangelinayaa.
 kaca aan tagnee. eega, kii i gacangelin lahaa waa soo
 dhow yahay. oo intuu weli hadlayay ayaa yuudas oo
 laba-iyoo-tobankii ka mid ahaa yimid, isaga iyo dad
 aad u badan oo seefo iyo ulo sita. waxay ka yimaadeen
 wadaaddada sare iyo waayeellada dadka. kii gacan-
 geliyey ayaa calaamo kula ballamay oo ku yidhi, mid
 alla midkaan dhunkado waa isagii ee qabta. kolkiiba
 ciise buu u yimid oo ku yidhi, nabad, macallimow;
 wuuna dhunkaday. kolkaasaa ciise ku yidhi, saaxi-
 ibow, maxaad u timid? markaasay yimaadeen, oo
 gacmahooda ayay ciise saareen oo qabteen. oo bal
 eeg, mid ka mid ah kuwii ciise la jiray ayaa gacanta
 fidiyey, oo seeftiisa soo bixiyey, oo wuxuu ku dhuf-
 taya wadaadka sare addoonkiisii, oo dheg buu ka gooyay.
 markaasaa ciise ku yidhi, seeftaada meesheedii ku
 celi, waayo, kuwa seefo qaada oo dhammu seef bay
 ku halligmi doonaan. ma waxaad u malaynaysaa in-
 aanan aabbahay baryi karin oo uusan haddeer ii soo
 diri karin malaa'igo laba iyo toban guuto ka badan?
 haddaba sidee buu u noqoon doonaa qorniinku kan
 leh, waa in sidaasu noqotaa? saacaddaas qudheeda
 ayaa ciise dadkii badnaa ku yidhi, ma waxaad iila
 soo baxdeen seefo iyo ulo inaad i qabataan sidaan
 tuug ahay? maalin walbaba macbudka ayaan fad-
 hiyi jiray oo wax bari jiray, imana aydnaan qabsan.
 laakiin waxan oo dhan ayaa noqday in qorniinka
 nebiyadu rumoobo. markaasaa xertii oo dhammu
 ka wada tageen oo carareen. kuwii ciise qabtay
 waxay u geeyeen kayafas oo ahaa wadaadkii sare, ilaa
 meeshii culimmada iyo waayeelladu ku urursanaay-
 een. laakiin butros baa meel fog ka soo daba socday
 ilaa barxadda wadaadkii sare, wuuna galay oo askar-
 tii la fadhiistay inuu ugudambaysta arko. wadaad-
 dadii sare iyo shirkii oo dhan ayaa waxay dooneen
 markhaati been ah oo ciise ka gees ah si ay u dilaan.
 waase heli waayeen, in kastoo markhaatiyaal badan
 oo been ahu yimaadeen. laakiinse dabadeed waxaa
 yimid laba, oo waxay yidhaahdeen, kanu wuxuu
 yidhi, waan karayaa inan macbudka ilaah dudumiyo
 oo saddex maalmood ku dhiso. markaasaa wadaad-
 kii sare istaagay oo ku yidhi, miyaanad waxba ka

jawaabayn? kuwanu waxay kugu marag furayaan
 waa maxay? laakiin ciise waa iska aamusay. kolka-
 asaa wadaadkii sare wuxuu ku yidhi, ilaaha nool
 ayaan kugu dhaarinayaa ee noo sheeg inaad tahay
 masiixa oo ah wiilka ilaah, iyo in kale. ciise ayaa
 ku yidhi, waad tidhi. hase ahaatee waxaan idinku
 leeyahay, hadda dabadeed waxaad arki doontaan wi-
 ilka aadanaha oo fadhiya midigta xoogga ilaah oo ku
 imanaya daruuraha cirka. markaasaa wadaadkii sare
 dharkiiisii jeexjeexay isagoo leh, wuu caytamay. max-
 aynu markhaatiyaal weli ugu baahan nahay? bal eega,
 haddeer waad maqasheen caytanka. maxay idinla
 tahay? way u jawaabeen oo ku yidhaahdeen, wuxuu
 istaahilaa dhimasho. markaasay wejiga kaga cand-
 huufeen oo garaaceen. qaarna waa dharbaaxeen, oo
 waxay ku yidhaahdeen, noo sheeg, masiixow. yuu
 yahay kan kugu dhufatay? butros wuxuu fadhiyey
 barxadda dibadda ah, markaasaa gabadh u timid oo
 waxay ku tidhi, adiguna waxaad la jirtay ciisihii reer
 galili. laakiin dhammaantood ayuu ku hor dafiray oo
 wuxuu ku yidhi, anigu garan maayo waxaad leeda-
 hay. goortuu iridda tegey mid kale ayaa aragtay, oo
 waxay kuwii halkaas joogay ku tidhi, kanu wuxuu
 la jiray ciisihii reer naasared. haddana dhaar ayuu
 ku dafiray oo yidhi, anigu garan maayo ninka. wax-
 oogaa yar dabadeed kuwii ag taagnaa ayaa u yimid
 oo butros ku yidhi, run weeye, adiguna midkood
 baad tahay, waayo, hadalkaaga ayaa ku muujinaya.
 markaasuu bilaabay inuu caytamo oo ku dhaarto
 inaanu ninka garanayn. kolkiiba diiqii baa ciye.
 markaasaa butros wuxuu xusuustay hadalkii ciise ku
 hadlay, diiqu intaanu ciyin saddex goor ayaad i dafiri
 doontaa. markaasuu baxay oo aad u ooyay.

27

goortii aroortii la gaadhay wadaaddadii sare iyo
 waayeelladii dadka oo dhan ayaa ciise wax ka gees
 ah ka wada hadlay si ay u dilaan. markaasay xidheen
 oo kaxeeyeen, oo waxay u dhiibeen taliyihii bilaatos
 ahaa. markaas yuudas, oo ahaa kii gacangeliyey,
 goortuu arkay in la xukumay, ayuu isqoomameeyey,
 oo soddonkii gogo' oo lacagta ahaa ayuu wadaad-
 dadii sare iyo waayeelladii ku celiyey, oo wuxuu
 ku yidhi, waan dembaabay markaan gacangeliyey
 dhiig eed la'. laakiin waxay ku yidhaahdeen, maxaa
 noogu jira? yeelkaa. markaasuu lacagtii macbudka
 gudihiisa ku daadshay oo ka tegey, wuuna baxay
 oo isdeldelay. kolkaasaa wadaaddadii sare lacagtii
 qaadeen oo waxay yidhaahdeen, xalaal ma aha in
 khasnadda quduuska ah lagu rido, waayo, waa dhiig
 iibkii. markaasay ka wada hadleen oo waxay ku
 iibsadeen dhulka dheriyasameeyaha in shisheeyaha
 lagu aaso. sidaa darteed ilaa maanta dhulkaas waxaa
 loogu yeedhaa dhulkii dhiigga. markaas waxaa no-
 qotay wixii nebi yeremyaah lagaga hadlay markuu
 yidhi, waxay qaateen soddonkii gogo' oo lacagta
 ahaa oo ah iibkii lagu qiimeeyey isaga, kii bini is-
 raa'iil ku qiimeeyeen. waxayna ka bixiyeen dhulka
 dheriyasameeyaha sida rabbigu iigu amray. ciise
 wuxuu hor istaagay taliyaha, oo taliyihiiina waa wey-
 ddiyey oo ku yidhi, ma boqorkii yuhuudda baad
 tahay? ciisena wuxuu ku yidhi, waad tidhi. goor-

tii wadaaddadii sare iyo waayeelladii ay ashtakeeyeen, waxba uma uu jawaabin. markaasaa bilaatos ku yidhi, miyaanad maqlaynin waxa badan oo ay kugu marag furayaan? laakiin uguma uu jawaabin xataa eray keliya, sidaa darteed taliyihii ayaa aad ula yaabay. taliyihii waxaa caadadiisu ahayd inuu iidda dadka u sii daayo maxbuuskay doonayaan. markaasay waxay lahaayeen maxbuus caan ah oo la odhan jiray baraabbas. haddaba goortay isu urureen, bilaatos aya ku yidhi, iyaamaad doonaysaan inaan idiin sii daayo? baraabbas ama ciise kan masiixa la yidhaahdo? waayo, wuxuu ogaa inay hinaaso ugu soo dhiibeen. kolkuu kursiga xukumaaadda ku fadhiistay ayaa naagtiisii fariin u soo dirtay oo waxay ku tidhi, ha dhex gelin xaajada ninkaas xaq ah, waayo, maanta anigoo ku riyoonaya isaga, ayaan aad iyo aad u xanuunsaday. laakiin wadaaddadii sare iyo waayeelladii waxay dadkii badnaa oggolaysiiyeen inay baraabbas weyddiistaan, ciisena la dilo. laakiin taliyihii ayaa u jawaabay oo ku yidhi, labadooda kee baad doonaysaan inaan idiin sii daayo? waxay yidhaahdeen, baraabbas. markaasaa bilaatos wuxuu ku yidhi, haddaba maxaan ku sameeyaa ciise kan masiixa la yidhaahdo? kulligood waxay wada yidhaahdeen, iskutallaabta ha lagu qodbo. oo wuxuu yidhi, waayo, waa maxay sharkuu falay? laakiin aad bay u sii qayliyeen oo yidhaahdeen, iskutallaabta ha lagu qodbo. bilaatos goortuu arkay inuusan waxba ka tari karin in rabshad kacdo maahee, ayuu biyo qaatay oo dadka hortooda ku gacmo dhaqday oo wuxuu yidhi, anigu waan ka eedla'ahay ninkan xaq ah dhiiggiisa. idinku yeelkiinna. dadkii oo dhammu waa wada jawaabeen oo yidhaahdeen, dhiiggiisu annaga iyo carruurtayadaba ha dul saarnaado. markaasuu baraabbas u sii daayay, oo goortuu ciise karbaashay ayuu u dhiibay in iskutallaabta lagu qodbo. markaasaa taliyaha askartiisii waxay ciise geeyeen guriga taliyaha, oo waxay isaga ku soo ururiyeen askartii oo dhan. dharkiisii ayay ka qaadeen oo waxay u geliyeen dhar guduudan. markaasay taaj qodxan uga taxeen oo madaxiisay saareen, cawsdurna gacantiisa midigta ayay u geliyeen, oo intay hortiisa jilba joogsadeen oo ku majaaniloodeen ayay waxay ku yidhaahdeen, nabad, boqorka yuhuuddow. wayna ku candhuufeen, markaasay cawsduurkii ka qaadeen oo madaxay kaga dhufteen. oo goortay ku majaaniloodeen dabadeed ayay dharkii ka qaadeen oo dharkiisii bay u geliyeen, markaasay wadeen in iskutallaabta lagu qodbo. goortay soo baxeen, waxay arkeen nin reer kuranaya oo oo simoon la odhan jiray, kan ay ku qasbeen inuu iskutallaabtiisa u qaado. oo goortay yimaadeen meel golgota la odhan jiray, tan la yidhaahdo meeshii dhakada, waxay siiyeen inuu cabbo khamri xammeeti lagu daray, goortuu dhadhamiyeyse wuu diiday inuu cabbo. oo goortay iskutallaabta ku qodbeen, dharkiisay qaybsadeen, wayna saami riteen si wixii nebigu ku hadlay u noqdaan, dharkaygii bay qaybsadeen oo maradaydii bay saami u riteen. meeshaasna ayay fadhiisteen oo dhawreen. waxay meel madaxiisa ka korraya ku qoreen ashtakadii lagu ashtakeeyey oo leh, kanu waa ciise boqorka yuhuudda. markaasaa waxaa iskutallaaba lagu la qodbay laba tuug, mid midigta, midna bixida.

kuwii ag marayayna waa caayeen, oo intay madaxooda luleen, waxay yidhaahdeen, kaaga macbudka duminayow oo saddex maalmood ku dhisiyow, isbadbaadi, haddii aad tahay wiilka ilaah, oo iskutallaabta ka soo deg. sidaas oo kale ayaa wadaaddada sare ugu majaaniloodeen, iyaga iyo culimmada iyo waayeelladaba, oo waxay yidhaahdeen, kuwa kale ayuu badbaadiyey, qudhiisa isma badbaadin karo. waa boqorka israa'ii; haddeer iskutallaabta ha ka soo dego, annaguna waannu rumaysan doonnaayee. ilaah buu isku laaleeyey, haddeer ha bixiyo hadduu isaga ku faraxsan yahay, waayo, wuxuu yidhi, waxaan ahay wiilka ilaah. tuugaggii iskutallaabaha lagu la qodbayna sidaas oo kale ayay u caayeen. hadda saacad-dii lixaad ilaa saacaddii sagaalaad dhulka oo dhammu gudcur buu ahaa. abbaaraha saacaddii sagaalaad ciise ayaa cod weyn ku dhawaaqay oo yidhi, eloy, eloy, lama sabakhtani, waxaa weeye, ilaahayow, ilaahayow, maxaad ii dayrisay? kuwa halkaas taagnaa qaarkood ayaa goortay maqlaan, yidhi, kanu wuxuu u yeedhayaa eliyaas. kolkiiba midkood baa orday oo qaaday geed isbonji la yidhaahdo, oo khal uga soo buuxshay, oo intuu cawduur saaray ayuu siiyey inuu cabbo. kuwa kale ayaa yidhi, daaya aynu aragnee inuu eliyaas yimaado oo badbaadiyo. markaasaa ciise goortuu mar kale cod weyn ku dhawaaqay, ruuxii bixiyey. oo bal eeg, daahi macbudka ayaa kor ilaa hoos laba u kala dillaacay, dhulkiina waa gariiray, dhagaxyadiina waa kala dildillaaceen. xabaalihiina waa fureen, oo quduusiin badan oo hurdayna meydakoodii waa la kiciyey. sarakiciddiisa dabadeed ayay xabaalaha ka soo baxeen, oo waxay galeen magaalada quduuska ah, oo waxay u muuqdeen dad badan. boqol-u-taliyihii iyo kuwii la jiray oo ciise dhawrayay, goortay arkeen dhulgariirkii iyo wixii dhacay, aad bay u baqeen oo yidhaahdeen, runtii, kanu wuxuu ahaa wiilkii ilaah. waxaana halkaas joogay dumar badan oo meel fog ka eegayay, kuwii ciise ka soo raacay galili oo u adeegi jiray isaga, oo waxaa ku dhex jirtay maryantii reer magdala, iyo maryan oo ahayd yacquub iyo yoosee hooyadood, iyo wiilashii sebedi hooyadood. goortay casarkii ahayd waxaa yimid nin reer arimataya oo hodan ah oo yuusuf la odhan jiray, oo isaguna ciise xertiisa ahaa. kaasu wuxuu u tegey bilaatos oo ka baryay ciise meydkiisii. markaasaa bilaatos amray in loo dhiibo. yuusuf goortuu meydki qaadday ayuu kafaan nadiif ah ku duudduubay, oo wuxuu geliyey xabaashiiisii cusbayd, tan uu dhagax ka qoday, oo xabaashii afkeedii wuxuu ku soo giringiriyey dhagax weyn, wuuna ka tegey. oo halkaas waxaa joogay maryantii reer magdala iyo maryantii kale, oo waxay fadhiyeen meel xabaashii ka soo hor jeedda. maalintii dambe oo ku xigtay maalintii dayaargarayska, wadaaddadii sare iyo fariisintii waxay u wada yimaadeen bilaatos, oo waxay ku yidhaahdeen, sayidow, waxaannu xusuusan nahay in khaa'inkaasu yidhi, intuu weli noolaa, saddex maalmood dabadeed waan soo sara kacayaa. haddaba amar in xabaashii aad loo dhawro ilaa maalinta saddexaad inaan xertisu iman oo xadin oo aanay dadka ku odhan, kuwii dhintay wuu ka soo sara kacay, oo aanay khiyaanada dambe ka sii xumaan tii hore. bilaatos wuxuu ku yidhi, waardiyaal baad leedihiin. taga oo adkeeya

in alla intaad adkayn taqaaniin. markaasay tageen, iyaga iyo waardiyayaashii, oo xabaashay soo adkeeyeen, dhagixiina way shaabadeeyeen.

28

sabtidii dabadeed goortii waagii beryayay maalin-tii ugu horraysay ee toddobaadka, maryantii reer magdala iyo maryantii kale waxay u yimaadeen inay xabaashii arkaan. oo bal eeg, waxaa jiray dhulgariir weyn, waayo, malaa'igta rabbiga ayaa intay samada ka soo degtay timid oo dhagixii ka giringirisay oo ku dul fadhiisatay. midabkeedu wuxuu u ekaa hillaac, dharkeeduna wuxuu u caddaa sida baraf cad. oo cabsi aawadeed kuwii ilaalinayay waa gariireen, oo waxay noqdeen sida meydad. malaa'igtii ayaa u jawaabtay oo naagihii ku tidhi, ha baqina, waayo, waxaan oga-hay inaad doonaysaan ciise, kan iskutallaabta lagu qodbay. halkan ma joogo, waayo, wuu sara kacay siduu yidhi. bal kaalaya oo arka meeshii rabbigu jiiifay. dhaqso u taga, oo waxaad xertiisii ku tidhaahdaan, kuwii dhintay ayuu ka soo sara kacay, oo wuu idin hor marayaa ilaa galili. halkaasna waad ku arki doontaan. bal eega, waan idiin sheegaye. dhaqsoba waxay xabaashii kala tageen baqdin iyo farxad weyn, oo waxay u ordeen inay xertiisa u war-ramaan. kolkaasaa ciise ka hor yimid oo ku yidhi, nabad. markaasay u dhowaadeen oo intay cagihiisa qabteen ayay caabudeen. markaasaa ciise wuxuu ku yidhi, ha baqina. taga oo walaalahay u sheega inay galili tagaan, oo halkaasay igu arki doonaan. intay sii socdeen ayaa waardiyayaashii qaarkood magaaladii yimid, oo waxay wadaaddadii sare uga warameen wixii dhacay oo dhan. iyaguna goortay waay-eelladii la shireen oo ay wada hadleen, ayay askartii lacag badan siiyeen, oo waxay ku yidhaahdeen, waxaad tidhaahdaan, xertiisii ayaa habeennimo timid oo xadday isaga intii aannu hurudnay. oo haddii taliyihii waxan maqlo, waannu rumaysiinaynaa oo waannu idiin welwel tiraynaa. markaasay lacagtii qaateen oo yeeleen sidii lagu yidhi. hadalkanu maalin-taas ilaa maanta waa ku dhex firdhisanaa yuhu-udda. markaasaa koob-iyto-bankii xerta ahaa galili tageen ilaa buurtii ciise kula ballamay. oo goortay arkeen isagii, way caabudeen, laakiin qaar baa shakiyey. oo ciise ayaa u yimid oo la hadlay, oo wuxuu ku yidhi, amar oo dhan ayaa samada iyo dhulka laygu siiyey. haddaba taga, oo quruumaha oo dhan xer ka dhiga, oo ku baabtiisa magaca aabbaha iyo wiilka iyo ruuxa quduuskaa, oo bara inay dhawraan wax walba oo aan idinku amray, oo bal eega had iyo goor ayaan idinla joogaa xataa ilaa wakhtigu dhammaado.

bielowgii injiilkii ciise masiix, oo ah wiilka ilaah. sidii nebi isagay u qoray, eeg, waxaan hortaada soo dirayaa wargeeyahayga, kan jidkaaga diyaargarayn doona; waa codka kan cidlada kaga qaylinaya, jidka rabbiga hagaajiya, waddooyinkiisa toosiya. waxaa yimid yooxanaa kan cidlada dadka ku baabtiisayay oo ku wacdiyey baabtiiskii toobadda dembidhaafka aawadiis. markaasaa waxaa u soo baxay dadkii yahu-udiya oo dhan iyo kuwii yeruusaalem oo dhan, oo kulligoodna webi urdun ayuu ku baabtiisay, iyagoo dembiyadooda qiranaya. yooxanaa wuxuu guntanaa dharkiisii dhogorta geel ahaa, oo suun meged ahna dhexduu ku xidhnaa, oo wuxuu cunay ayax iyo malab dibadeed. oo wax buu wacdiyey oo yidhi, waxaa iga daba imanaya ku iga itaal weyn, kan aanan istaahilin inaan foororsado oo aan yeelmihii kabihiisa furo. anigu waxaan idinku baabtiisay biyo, is-aguse wuxuu idinku baabtiisi doonaa ruuxa quduuska ah. wakhtigaas waxay noqotay in ciise ka yimid naasared tii galili, oo yooxanaa baa webi urdun ku baabtiisay isagii. markiiba intuu biyihii ka soo baxay wuxuu arkay samooyinkii oo kala dilaacay iyo ruuxii oo sidii qoolley oo kale dushiisa ugu soo degaya. waxaa samooyinka ka yimid cod leh, adigu waxaad tahay wiilkayga aan jeclahay oo aan ku faraxsanahay. oo markiiba ruuxii baa xag-gii cidlada u eryay. afartan maalmood buu cidlada joogay, shaydaan baana jirrabay oo wuxuu la jiray dugaagga, malaa'igahuna waa u adeegeen. kolkii yooxanaa la qabtay dabadeed, ciise wuxuu yimid galili, oo wuxuu dadka ku wacdiyey injiilka ilaah, wuxuuna yidhi, wakhtigii waa buuxsamay, oo boqortooyadii ilaah waa soo dhowaatay; toobadkeena oo injiilka rumaysta. markuu badda galili ag marayay, wuxuu arkay simoon iyo walaalkiis andaros, iyagoo shabag badda ku tuuraya, waayo, waxay ahaayeen kuwa kalluun jillaabta. ciise wuxuu ku yidhi, i soo raaca. waxaan idinka dhigayaa kuwa dadka jillaabta. markiiba shabagyadoodii way ka tageen, wayna raaceen. markuu cabbaar socday, wuxuu arkay yacquub ina sebedi iyo walaalkiis yooxanaa, iyagoo doonidda dhexdeeda shabagyadoodii ku hagaajinaya. markiiba wuu u yeedhay. kolkaasay aab-bahood sebedi iyo shaqaalayaasha kaga soo tageen doonnida, oo isagay raaceen. markaasay kafarna'um galeen, oo markiiba sabtida wuxuu galay sunagoggaa oo dadka wax baray. waxayna la yaabeen wax barid-diisa, waayo, wuxuu wax u barayay sida mid amar leh, oo uma uu baraynin sida culimadda. markaasaa waxaa sunagoggoodii ku jiray nin jinni wasakh leh qaba, wuuna qayliyey, oo wuxuu yidhi, maxaa inoo dhexaya, ciise reer naasaredow? ma waxaad u timid inaad na baabbi'iso? anigu waa ku garanayaa kii aad tahay kan quduuska ah ee ilaah. ciise baa caanaantay oo ku yidhi, aamus oo ka soo bax. goortii jinnigii wasakhda lahaa gilgilay oo cod weyn ku qayliyey, ayuu ka soo baxay. kulligoodba ayay la wada yaabeen, sidaa aawadeed iyaga dhexdooda way isweyddiiyeen oo yidhaahdeen, waa maxay waxani? ma wax barid cusub baa? xataa jinniyadii wasakhda lahayd amar buu ku amraa, wayna yeelaan. markiiba warki-

isii waa gaadhay dhulkii galili ku wareegsanaa oo dhan. oo markiiba kolkay sunagoggii ka soo baxeen, waxay galeen guriga simoon iyo andaros, iyaga iyo yacquub iyo yooxanaaba. simoon soddohdiis baa qandho la jiiftay, oo kolkiiiba waxay isaga u sheegeen wax iyada ku saabsan. markaasuu u soo dhowaad-day oo gacanteeda qabtay oo uu kiciyey. kolkiiiba qandhadii waa ka baxday oo ay u adeegtay iyaga. makhribkii goortay qorraxdii dhacday, waxay u keeneen kuwa buka oo dhan iyo kuwa jinniiyo qaba. markaasaa dadkii magaalada oo dhan albaabka ku soo ururay. oo wuxuu bogsiyey dad badan oo cud-urro kala cayncayn ah qabay, dadkana jinniiyo badan buu ka saaray, oo uma oggolaanin jinniyadu inay hadlaan, waayo, isagay garanayeen. aroortii hore intaan weli waagii beryin ayuu kacay oo wuxuu tegey meel cidla ah, halkaasuuna ku soo tukanayay. markaasaa simoon iyo kuwii la jiray ka daba tageen. goortay heleen waxay ku yidhaahdeen, dadka oo dhan baa ku doondoonya. wuxuu ku yidhi, aan tagno magaalooyinka inoo dhow, inaan halkaasna wax ku wacdiyo; waayo, taas aawadeed ayaan u imid. wuxuu galay sunagogyadoodii galili ku yiil oo dhan; dadkana ayuu ka wacdiyey, jinniyadiina ayuu dadka ka saaray. markaasaa waxaa u yimid nin baras leh, wuuna jilba joogsaday oo baryay, oo ku yidhi, haddaad doonaysid waad i daahirin kartaa. kolkaasaa ciise u naxariistay, oo intuu gacantiisa soo taagay, ayuu taabtay oo ku yidhi, waa doonayaa ee daahirsanow. kolkiiiba baraskii waa ka baxay, oo wuu daahirsanaaday. ciiseena aad buu u xukumay, oo markiiba ayuu iska diray, oo ku yidhi, ninna waxba ha kala hadlin, laakiin tag oo wadaadka istus. waxaad daahirsanaantaada u bixisaa wixii uu muuse amray, marag iyaga ha u ahaatee. laakiin wuu baxay oo bilaabay inuu aad u naadiyo oo warka faafiyo, taas aawadeed kol dambe ciise magaaladu bayaaan u geli kari waayay, laakiin wuxuu joogay dibadda ee meelo cidla ah, meel kastana waa looga yimid.

2

dhawr maalmood dabadeed goortuu haddana kafarna'um galay, waxaa la maqlay inuu juriga googo. markaasaa waxaa is-urursaday dad badan, sidaa daraaddeed meel ay joogsadaan ayay ka waayeen xataa albaabka hortiiisii, oo iyaga ayuu ereygii kula hadlay. kolkaasay u yimaadeen oo nin curyaan ah u keeneen, waxaana sidaa afar qof. goortay u soo dhowaan kari waayeen dadkii badnaa daraaddiis ayay saqafka dusha ka fureen meeshuu joogay. goortii ay jebseen, waxay ka soo dejiyeen sariirtii ninkii curyaanka ahaa ku jiifay. ciise kolkuu rumaysad-koodii arkay, ayuu ninkii curyaanka ahaa ku yidhi, wiilkow, dembiyadaadu waa cafiyan yihiin. laakiin halkaa waxaa joogay qaar culimadda ah oo iska fadhiiyey oo qalbiyadooda ka fikirayay, oo waxay isku yidhaahdeen, ninkanu muxuu sidan ugu hadlayaa? wuu caytamayaa. ayaad dembiyo cafiyo kara ilaah ke-liya mahee? kolkiiiba ciise ruuxiisuu ka ogaaday inay sidaas qalbiyadooda ka fikirayaan, oo wuxuu ku yidhi, maxaad waxan qalbiyadiinna ugaga fikiraysaan? iyamaa hawl yar, in curyaanka lagu yid-

haahdo, dembiyadaadu waa cafiyan yihiin, ama in lagu yidhaahdo, kac oo sariirtaada qaado oo soco? laakiin si aad ku garaataan in wiilka aadanahu dhulka ku leeyahay amar uu dembiyada ku cafiyo (ayuu ninkii curyaanka ahaa ku yidhi), waxaan ku leeyahay, kac oo sariirtaada qaado oo gurigaaga tag. kolkiiba wuu kacay oo sariirtisii qaata; wuuna baxay dadkii oo dhan hortooda, sidaa darteed ayay la wada yaabeen, wayna ammaaneen ilaah, oo waxay yidhaahdeen, weligayo sidan oo kale ma aannu arag. haddana wuu u baxay badda xeebteeda, oo dadkii oo dhan baa u yimid, wuuna wax baray. goortuu ag marayay, wuxuu arkay laawi ina alfayos, isagoo fadhiiya meesha cashuurta lagu qaado, oo uu ku yidhi isaga, i soo raac. wuuna kacay oo raacay. waxaa dhacay markii ciise gurigiisa cunto u fadhiistay in kuwa badan oo cashuurqaadayaal iyo dembi-layaal ah ciise iyo xertiisii la fadhiistay; waayo, way badnaayeen, wayna raaceen. culimadii iyo farrisiintii markay arkeen isagoo dembilayaal iyo cashuurqaadayaal wax la cunaya, waxay xertiisii ku yidhaahdeen, waa sidee? wuxuu wax la cunaa oo la cabbaa cashuurqaadayaal iyo dembilayaal. ciise goortuu maqlay ayuu ku yidhi, kuwa ladan dhakhtar uma baahna, laakiin kuwa buka ayaa u baahan. uma aan imaan inaan kuwa xaqa ah u yeedho, laakiin inaan dembilayaasha u yeedho ayaan u imid. xertii yooxanaa iyo farrisiintii ayaa soomi jiray. isagay u yimaadeen oo waxay ku yidhaahdeen, xertii yooxanaa iyo xertii farrisiintu maxay u soomaan oo ay xertaadu u soomi weydaa? markaasaa ciise ku yidhi, dadka aroosku miyay soomi karaan intuu aroosku la joogo? in alla intii aroosku la joogo ma ay soomi karaan. laakiin waxaa iman doona maalmaha arooska laga qaadi doono, markaasay soomi doonaan maalintaas. ninna karriin cusub kuma tolo dhar duug ah, haddii kale tan cusub ee lagu buuxin lahaa ayaa ka go'da kan duug ah, oo jeexdintu waa ka sii xumaataa. khamri cusubna qarbeddo duug ah laguma shubo, haddii kale khamrigii cusbaa ayaa qarbeddada kala dildillaaci-naya, khamriguna waa daadanaya, qarbeddaduna waa hallaabayaan, laakiin khamriga cusubse waxaa lagu shubaa qarbeddo cuscusub. waxaa dhacay inuu sabtidii beeraha dhax marayay, oo xertiisii intay soconayeen ayay bilaabeen iyo sabuullada jartaan. markaasaa farrisiintii waxay isaga ku yidhaahdeen, bal eeg, maxay sabtida u samaynayaan wixii aan xalaal ahayn? wuxuu ku yidhi, miyaydnaan weligiin akhriyin wixii daa'uud sameeyey markuu wax u baahnaa oo uu gaajiyanaa, isaga iyo kuwii la jiray? siduu guriga ilaah u galay waagii wadaadkii sare ee aabyaataar, oo uu u cunay kibistii tusniinta oo aan xalaal uu ahayn dad kale wadaaddada mahee, oo uu siiyey kuwii la jirayna. markaasaa wuxuu ku yidhi iyaga, sabtida waxaa loo sameeyey dadka aawadiis ee dadka looma samayn sabtida aawadeed. sidaa darteed wiilka aadanahu waa sayidka sabtida.

3

kol dambe wuxuu galay sunagogga; halkaasna waxaa joogay nin gacan engegan. markaasay fiirinayeen inuu sabtida bogsiinayo iyo in kale, si ay u ash-

takeeyaan. kolkaasuu ninkii gacanta engegnaa ku yidhi, dhexda isa soo taag. oo wuxuu iyaga ku yidhi, sabtida ma xalaal baa in wanaag la falo ama shar; in naf la badbaadiyo ama la dilo? laakiin way iska aamuseen. goortuu iyaga isha mariyey isagoo cadhaysan oo qalbigiisii ka tiiraanyooday qalbi engegnantooda aawadeed, wuxuu ninkii ku yidhi, gacanta soo taag. kolkaasuu soo taagay, oo gacantiisu way bogsatay. markaasaa farrisiintu baxeen, oo markiiba waxay kala tashadeen herodosiintii si ay u dilaan isaga. laakiin ciise xertiisii ayuu badda kula noqday; waxaana raacay dad badan oo ka yimid galili, iyo yahuudiya, iyo yerusaleem, iyo idumiya, iyo webi urdun shishadiisa, iyo kuwa ag joogay turos iyo siidoon; dad tiro badan goortii ay maqlaan waxa weyn ee uu samaynayay ayay u yimaadeen. xertiisii wuu la hadlay oo wuxuu ku yidhi, doonni yar ha i sugto dadkii badnaa aawadiis si ayan ii cidhiidhiyin. waayo, dad badan ayuu bogsiiyey, sidaa daraaddeed ayay waxay ugu kufeen si ay kuwii cudur qabay oo dhan u taabtaan isaga. oo jinniyada wasakhda lehna goortay arkeen, hortiiisii ayay isku tuureen oo qayliyeen, oo waxay yidhaahdeen, adigu waxaad tahay wiilka ilaah. aad buu u amray inaanay dadka ogeysiinin isaga. goortaasuu buurta fuulay; wuu u yeedhayna kuwii uu doonayay; wayna u yimaadeen. laba iyo toban ayuu soo saaray inay isaga la joogaan, iyo inuu u diro inay wax wacdiyaan, iyo inay u leeyihiin amar ay cudurro ku bogsiiyaan oo ay jinniiyo ku saaraan. waxay ahaayeen simoon, kan uu butros u bixiyey, iyo yacquub ina sebedi, iyo yooxanaa, yacquub walaalkiis, iyaga wuxuu u bixiyey bo'anerges, waxaa weeye wiilashii onkodka, iyo andaros, iyo fili-bos, iyo bartolomayos, iyo matayos, iyo toomas, iyo yacquub ina alfayos, iyo todayos, iyo simoon reer kaana, iyo yuudas iskariyod, kii gacangeliyey. kolkaasuu guri galay; oo dad badan ayaa haddana ku soo ururay si aanay karin inay kibis cunaan. xigtadiisii goortay maqlaan, ayay u soo baxeen inay qabtaan, waayo, waxay yidhaahdeen, isagu waa waalan yahay. culimadii yerusaleem ka soo degeenna waxay yidhaahdeen, wuxuu qabaa be'elsebul, oo madaxda jinniyada ayuu jinniyada ku saaraa. kolkaasuu iyagii u yeedhay oo masaallo kugu yidhi, sidee baa shayddaan shayddaan u saari karaa? haddii boqortooyo kala qaybsan, boqortooyadaasu ma taagnaana karto. haddii gurina kala qaybsamo, gurigaasu ma taagnaan kari doono. haddii shayddaana isku kaco oo qaybsamo, ma taagnaan karo. laakiin wuxuu leeyahay dhammaansho. ninna nin xoog leh gurigiisa ma geli karo inuu alaabtiisa dhaco hadduusan kolkii hore ninka xoogga leh xidhin, goortaasuu gurigiisa dhici doonaa. runtii waxaan idinku leeyahay, bini-aadmiga waa loo cafiyi doonaa dembiyadii oo dhan iyo caydii ay ku caytamaan; laakiin ku alla kii caaya ruuxa quduuska ah, weligiis cafiga heli maayo, laakiin wuxuu eed u leeyahay dembi weligiis ah; waayo, waxay yidhaahdeen, jinni wasakh leh ayuu qabaa. markaasaa waxaa yimid walaalihiis iyo hooyadiis, oo dibadday istaageen, waxayna u direen cid ugu yeedha. dad badan baa agtiisa fadihiyey oo waxay ku yidhaahdeen, bal eeg, hooyadaa iyo walaalaha dibadday joogaan oo waa ku doonayaan. markaasuu u jawaabay oo

ku yidhi, yaa ah hooyaday iyo walaalahay? kolkaasuu isha mariyey kuwii agtiisa fadhiyey oo ku yidhi, waa kuwan hooyaday iyo walaalahay! ku alla kii yeela doonistii ilaah kaasaa walaalkay iyo walaashay iyo hooyaday.

4

haddana wuxuu bilaabay inuu badda agteeda wax ku baro, oo waxaa u soo ururay dad badan, sidaa darteed doonni ayuu fuulay, wuxuuna fadhiistay badda, dakkii badnaana waxay joogeen badda xeebteeda. markaaasuu wax badan masaallo ku baray, oo intuu wax barayay ayuu iyaga ku yidhi, dhagaysta, waxaa baxay beerrey inuu wax beero. intuu beerayay qaar baa jidka geestiisa ku dhacay, kolkaasaa shimbirro yimaadeen oo cuneen. qaar kalena waxay ku dhaceen dhul dhagax ah oo aan carro badan lahayn; kolkiiba way soo baxeen, waayo, carradu hoos uma dheerayn, laakiin qorraxdu goortay soo baxday way gubteen, waana engeegen, waayo, xidid ma lahayn. qaar kalena waxay ku dhex dhaceen qodxan, qodxantiina waa soo baxday oo ceejisay, oo midho ma ay dhalin. qaar kalena dhul wanaagsan bay ku dhaceen, oo intay baxeen ayay koreen oo midho dhaleen. mid wuxuu dhalay soddon, midna lixdan, midna boqol. oo wuxuu ku yidhi, kan dhego wax lagu maqlo lahu ha maqlo. goortuu keliigsi ahaa kuwii la joogay iyo laba-iyto-bankii wax bay masaalladii ka weyddiiyeen. kolkaasuu ku yidhi, idinka waa laydin siiyaa inaad waxa qarsoon ee boqortooyada ilaah garataan, laakiin kuwa dibadda jooga wax walba waxaa loogu sheegaa masaallo, si ay goortay arkayaan ayan u arkin, oo si ay goortay maqlayaan ayan u garan, si ayan u soo noqon oo aan loo cafiyeen. wuxuuna iyaga ku yidhi, miyaydnaan masaalkan garanaynin? sidee baad masaalladii oo dhan u garan doontaan? beerreygu wuxuu beeraa hadalka. waa kuwan kuwii jidka yiil meeshii hadalka lagu beeray, oo goortay maqlaan, shaydaan baa kolkiiba yimaada oo ka qaada hadalkii lagu beeray iyaga. si la mid ahna kuwan waa kuwii dhul dhagax ah lagu beeray, kuwii goortay hadalkii maqlaanba kolkiiba farxad bay ku qaataan; xidixde isagu ma leh, laakiin wakhti yar bay sii jiraan, markii dambe goortii dhib ama silac u dhoco hadalka aawadiis, markiiba way ka xumaadaan. kuwanna waa kuwii qodxanta lagu dhex beeray, kuwa hadalka maqla, laakiin kawelwelidada dunidan, iyo sasabidda maalka, iyo damacyadda wax kale ayaa gala oo hadalkii ceejiya, oo wuxuu noqdaa midhola'aan. kuwanna waa kuwii dhulka wanaagsan lagu beeray, kuwa hadalka maqla, oo aqbal, oo midho soo dhala, mid soddon, midna lixdan, midna boqol. wuxuuna iyaga ku yidhi, ilays ma waxaa loo keena in la hoos geliyo weel ama sariir? sow lama saaro meeshii ilayska? wax qarsoon ma jiro oo aan soo muuqan doonin, oo wax daboolanna ma jiro oo aan bannaan soo bixi doonin. haddii nin leeyahay dhego uu wax ku maqlo ha maqlo. kolkaasuu ku yidhi, u fiirsada waxaad maqlaysaan; qiyaastii aad ku qiyaastaan ayaa laydiinku qiyaasi doona oo ayaa laydiin kordhin doonaa. kii wax haysta waa la siin doonaa. kii aan waxba haysanse waa laga

qaadi doonaa wuxuu haysto. wuxuuna yidhi, sidaa weeye boqortooyadii ilaah, sida nin abuur dhulka ku daadsha. isagu waa hurdaa, waana kacaa maalin iyo habeenba, oo abuurku waa baxaa oo weynaadaa, laakiin si ay tahay isagu garan maayo. dhulka keliigsi ayaa midhaha bixiya, horta jirrida, dabadeed sabuulka, dabadeedna sabuulka midho ka buuxsama. laakiin goortii midhuhu soo bislaadaan, kolkiiba ayuu mindi la galaa, waayo, wakhtigii beergooyksa ayaa yimid. wuxuuna yidhi, maxaynu boqortooyadii ilaah la masayisinnaa, oo masaalka baynu u ekaysiinnaa? wuxuu yahay sida iniin khardal oo kale, tan goortii dhulka lagu beero waa ka wada yar tahay iniinaha dhulka ku jira oo dhan. laakiin goortii la beero way baxdaa oo ka weynaataa dhalatada oo dhan, oo ay laamo waaweyn bixisaa si ay shimbirraha cirku hooskeeda ugu degaan. masaallo badan oo tan oo kale ah ayuu ereyga kula hadlay intii ay maqli karayeen. laakiin masaalla'aan kulama uu hadlin, oo markay keligood ahaayeen ayuu wax walba xertiisii u fasiray. maaliintii qudheedii, goortii makhribkii la gaadhay, wuxuu iyaga ku yidhi, dhanka kale aan u gudubnee. goortay dakkii badnaa direen, isagay wadeen intuu doonnidii ku jiray, oo doonniyo yaryar oo kalena way la jireen. waxaa kacay duufaan weyn oo dabayl ah, hirarkiina doonniday ku dhaceen ilaa ay doonnidii buuxsamaysay. isaguna wuxuu joogay xaggii dambe ee doonnida isagoo barkin ku hurda. markaasay toosiyeen oo ku yidhaahdeen, macallimow, miyaanay waxba kula ahayn inaynu lunno? kolkaasuu kacay oo dabayshii canaantay, oo badduu ku yidhi, aamus oo xasil. markaasaa dabayshii degtay oo xawaal weyn baa dhacday. goortaasuu wuxuu iyaga ku yidhi, maxaad sidaa ugu baqaysan? sidee baydnaan weli rumaysad u lahayn? aad bay u baqeen, oo waxay isku yidhaahdeen, haddaba yuu yahay kan xataa dabaysha iyo badduba yeelaan?

5

waxay yimaadeen dhanka kale oo badda ilaa dalkii gadareni. goortuu doonnidii ka degay, kolkiiba waxaa la kulmay nin xabaalaha ka soo baxay oo jinni wasakh leh qaba. isagu xabaalaha ayuu dhex fadhiyi jiray, oo ninna xataa silsilad kuma xidhi kari jirin. maxaa yeelay, marar badan bir cagaha iyo silsilado waa lagu xidhi jiray, silsiladihiina ayuu iska gooyin jiray, bir cagahana wuu kala jebebin jiray. ninna ka adkaan kari waayay. weligiiba, habeen iyo maalin, ayuu buuraha iyo xabaalaha joogi jiray isagoo qaylinaya oo dhagaxyona isku jarjaraya. laakiin goortuu ciise meel fog ka arkay, ayuu ku soo orday oo u sujuuday. markaasuu cod weyn ku qayliyey oo ku yidhi, maxaa inoo dhexeeya, ciisow adigoo ah wiilka ilaaha sarow? ilaah baan kugu dhaarinayaa, ha i silcin. waayo, wuxuu ku yidhi, ka soo bax ninka, jinni wasakh lahow. markaasuu weyddiiyey, magacaa? wuxuu ugu jawaabay, waxaa lay yidhaahdaa, liijon, waayo, annagu wa badan nahay. aad buuna uga baryay inaanu dalka ka eryin. buurta sinfeedana waxaa joogay daaqsii weyn oo doofaarro ah oo daaqaysa. jinniyadii oo dhan baa baryeen, oo waxay ku yidhaahdeen, noo dir doofaarrada inaanu

galno. kolkiiba ciise baa u fasaxay. markaasaa jinniyadii wasakhda lahayd baxeen, oo waxay galeen doofaarrada, daqsintiina jarka hoos bay uga yacday ilaa badda, baddayna ku bakhtiyeen, waxayna ahaayeen abbaaraha laba kun. markaasaa kuwii daajin jiray carareen, oo dadkii magaalada iyo beerahaba ayay u warrameen. kolkaasaa dadkii u soo baxay inay arkaan wixii dhacay. markaasay u yimaadeen ciise, oo waxay arkeen jinnoolihii isagoo fadhiya oo dhar sita oo miyir qaba, wayna baqeen. kolkaasaa kuwii arkay waxay u sheegeen sidii ay u dhacday jinnoolihii iyo warkii doofaarrada. markaasay bilaabeen inay baryaan inuu soohdintooda ka noqdo. intuu doonnida fuulayay, kii jinniyada qabi jiray ayaa baryay inuu raaco. ciiseesuma fasaxin, laakiin wuxuu ku yidhi, gurigaaga iyo dadkaaga u tag oo u sheeg waxa weyn oo rabbigu kuu sameeyey iyo siduu kuugu naxariistay. kolkaasuu tegey oo bilaabay inuu dekaboolis ku naadiyo waxa weyn oo ciise u sameeyey, oo dhammaan bay la wada yaabeen. markii ciise hadana dhanka kale doonnida ugu gudbay ayaa dad faro badan u soo ururay, isaguna badda agteeda ayuu joogay. waxaa u yimid taliyayaasha sunagogga midkood ee yayros la odhan jiray, oo markuu arkay, cagihisa ayuu isku riday, oo aad buu u baryay oo ku yidhi, gabadhaydii yarayd waa sakaraad. waan ku baryayaa, kaalad oo gacmahaga saar inay bogsato oo noolaato. markaasaa ciise raacay, dad faro badanna waa la socday, wayna cidhiidhiyeen. waxaa jirtay naag laba iyo toban sannadood dhiigbixid qabtay. silac badanna ayay dhakhtarro badan ka heshay, oo wixii ay lahayd oo dhanna ayay ku bixisay, mana roonaanin laakiinse way ka sii dartay. markay ciise warkiisa maqashay ayay dadkii soo dhex martay oo dhabarkiisa timid, markaasay maradiisa taabatay. waayo, waxay tidhi, haddaan dharkiisa iska taabto uun, waan bogsanayaa. kolkiiba bixiddii dhiiggeeda ayaa joogsatay oo waxay jidhkeedii ka garatay inay cudurkii ka bogsatay. ciise kolkiiba wuxuu iska gartay in xoog ka baxay isagii, oo intuu cidhiidhiga ku soo jeestay ayuu yidhi, yaa dharkayga taabtay? xertiisii ayaa ku tidhi, adigu waad aragtaa dadka badan oo ku cidhiidhinaya. ma waxaad na leedahay, yaa i taabtay? kolkaasuu hareerihisii ka fiirfiiriyey inuu arko tan waxan samaysay. naagtiise waa baqday oo gariirtay iyadoo garanaysa wixii loogu sameeyey. markaasay timid oo hortiiisa ku dhacday oo runtii oo dhan u sheegtay. kolkaasuu wuxuu iyada ku yidhi, gabadhay, rumaysadkaaga ayaa ku bogsiiyey. nabad ku tag, cudurkaagiina ka bogso. goortuu weli hadlayay waxaa gurigii taliyaha sunagogga ka yimid kuwii yidhi, gabadhaadii waa dhimatay. maxaad macallinka u sii dhibaysaa? mar alla markuu ciise maqlay hadalka lagu hadlay, wuxuu taliyaha sunagogga ku yidhi, ha baqin ee iska rumayso. ninana uma oggolaanin inuu raaco, butros, iyo yacquub, iyo yooxanaa oo ahaa yacquub walaalkiis, maahee. kolkaasuu yimid gurigii taliyaha sunagogga, oo wuxuu arkay buuqa iyo kuwa ooyaya oo aad u barooranaya. goortuu galay wuxuu ku yidhi, maxaad sidaas ugu buuqaysaan oo u ooyaysaan? gabadhu ma dhiman, waase huruddaa. iyaguse aad bay ugu qosleen, laakiin goortuu kulligood dibadda u saaray, wuxuu waday gabadhii aabbeheed iyo hooyadeed iyo

kuwii isaga la jiray, wuxuuna galay meeshii gabadhu jiiftay. kolkaasuu gabadhii gacanteeda qabtay oo ku yidhi, talita qumi, taasoo micneheedu yahay, gabadhay, waxaan ku leeyahay, kac. kolkiiba gabadhii waa kacday oo socotay; waxay jirtay laba iyo toban sannadood. dadkuna aad bay ula wada yaabeen. aad buu ugu adkeeyey inaan ninna ogaan, wuxuuna u sheegay in cunto la siiyo iyada.

6

meeshaas ayuu ka tegey oo waddankiisii yimid, xertiisina way soo raaceen. goortii sabtida la gaadhay ayuu bilaabay inuu sunagogga wax ku baro; dad badan oo maqlayaana way la yaabeen, oo waxay yidhaahdeen, ninkanu xaggee buu waxyaalahan ka helay? oo xigmaddan la siiyeyna maxay tahay in xataa shuqulladan oo xoogga leh gacmihiisu sameeyaan? kanu miyaanu ahayn nijaarkii, ina maryan, kii walaal u yahay yacquub, iyo yoosee, iyo yuudas, iyo simoon; gabdhihii walaalihiis ahaana miyaanay inala wada joogin? wayna ka xumaadeen. laakiin ciise wuxuu ku yidhi, nebi murwad la' ma jiro, waddankiisa, iyo dadkiisa, iyo gurigiisa dhexdooda maahee. meeshaas shuqul xoog leh kuma samayn karin inuu dhawr buka gacmihiisii saaro oo bogsiiyo mooyaane. wuuna ka yaabay rumaysadla'aantooda aawadeed. kolkaasuu tuulooyinka ku wareegay isagoo wax baraya. kolkaasuu laba-iyo-tobankii u yeedhay, wuxuuna bilaabay inuu laba laba u diro. wuuna siiyey amar ay jinniyo wasakh leh ku saaraan. wuxuuna ku amray, waxba safarka ha u qaadanina ul maahee. kibis iyo qandi iyo lacag kiishad ku jirta ha qaadanina. kabo gashada, laakiin laba khamiis ha gashanina. wuxuuna ku yidhi, meel walba oo aad guri ka gashaan, halkaas jooga ilaa aad ka tegaysaan. meel alla meeshaan idin soo dhowayn oo aan idin maqlin, goortaad halkaas ka tegaysaan, siigada cagihinna ka dhabaandhaba inay marag ka gees ah ku ahaato. markaasay baxeen oo waxay wacdiyeen dadkii si ay u toobadkeenaan. jinniyo badan ayay saareen, dad badan oo bukayana saliid bay mariyeen, wayna bogsiiyeen. boqor herodos ayaa warkii ciise maqlay, waayo, magiciisa ayaa meel walba laga wada ogaaday. kolkaasuu yidhi, yooxanaa baabtiisaha ayaa kuwii dhintay ka soo sara kacay, sidaa darteeda shuqulladan xoogga leh waa ku dhex jiraan oo shaqaynaayan. laakiin qaar kale waxay yidhaahdeen, waa eliyaas; qaar kalena waxay yidhaahdeen, waa nebi, nebiyada kale la mid ah. laakiin herodos goortuu maqlay wuxuu yidhi, kanu waa yooxanaa, kii aan madaxa ka gooyay. kuwii dhintay ayuu ka soo sara kacay. waayo, herodos qudhiisa ayaa cid diray oo yooxanaa qabtay oo u xabbisay walaalkiis filibos naagtiisii herodiya aawadeed, waayo, wuu guursaday, oo yooxanaa wuxuu herodos ku yidhi, xalaal kuu ma aha inaad naagtii walaalkaa haysatid. sidaa darteed ayaa herodiya ka dhiirirtay oo doonaysay inay disho, mase karin, waayo, herodos baa yooxanaa ka baqay. wuxuu ogaa inuu yahay nin qumman oo quduus ah, wuuna ilaaliyey. oo goortuu maqlay waa wareeray, farxadna wuu ku maqlay. goortii maalin wanaagsan timid, markii la xusuustay dhalashadii herodos, ayuu diyaafad ugu yeedhay raggi-

isii waaweynaa iyo saraakiishiisii iyo cuqaashii galili. kolkaasaa gabadhii herodiya qudheedu soo gashay oo cayaartay, oo waxay ka farxisay herodos iyo kuwii la fadhiyey, kolkaasaa boqorkii baa wuxuu gabadhii ku yidhi, wax alla wixii aad doonaysidba i weyddiiso, waanan ku siinayaa. kolkaasuu wuxuu ugu dhaartay, wax alla wixii aad i weyddiisatidba, waan ku siinayaa ilaa boqortooyadayda badhkeed. markaasay baxday oo hooyadeed ku tidhi, maxaan weyddiista? oo waxay tidhi, madaxa yooxanaa baabtiisaha. kolkiiba boqorkii ayay dhaqso ugu timid oo weyddiisatay iyadoo leh, waxaan doonayaa haddaba madaxii yooxanaa baabtiisaha inaad xumado igu siiso. markaasaa boqorkii aad u calool xumaaday, laakiin dhaarihiisii iyo kuwii la fadhiyey aawadood ayuusan doonaynin inuu diido. kolkiiba boqorkii wuxuu diray askari oo ku amray inuu madaxiisa soo qaado. markaasuu tegay oo xabsiga madaxa kaga gooyay. madaxiisiina ayuu xeedho ku soo qaada oo gabadhii siiyey, gabadhiina waxay siisay hooyadeed. tan goortii xertiisii maqashay, ayay yimaadeen oo meydkiisii qaadeen oo aaseen. rasuulladii ayaa ciise u soo ururay, oo waxay u sheegeen wixii ay sameeyeen oo dhan iyo wixii ay bareenba. markaasuu iyaga ku yidhi, keligiin kaalaya cidlada, waxoogaana ku nasta. waayo, kuwii imanayay iyo kuwii tegayay way badnaayeen, nefis ay wax ku cunaanna ma lahayn. kolkaasay keli ahaantooda doonni raaceen oo meel cidla' ah tageen. dadkii baase arkay iyagoo tegaya, qaar badanna way garteen, oo magaaloooyinka oo dhan ayay ka soo ordeen, wayna ka dheereeyeen. ciise goortuu soo degay ayuu dad badan arkay, wuuna u naxariistay, maxaa yeelay, waxay ahaayeen sidii ido aan adhiijir lahayn, wuxuuna bilaabay inuu wax badan baro. goortii maalin-tii hore u badatay ayaa xertiisii u timid oo ku tidhi, meeshu waa cidlo, haddana maalin-tii horay u badatay. dadka dir, si ay u tagaan beeraha iyo tuulooyinka ku wareegaan, oo ay wax la cuno u soo iib-sadaan. kolkaasuu u jawaabay oo ku yidhi, idinku si-iyay waxay cunaan. waxay ku yidhaahdeen, miyaannu tagnaa inaanuu soo iibinno laba boqol oo dinaar oo kibis ah oo aannu siinno inay cunaan? markaasuu ku yidhi, immisa kibsood baad haysaan? soo eega. oo markay ogaadeen, waxay ku yidhaahdeen, shan kibsood iyo laba kalluun. kolkaasuu ku amray inay cawska koox koox ugu fadhiisiyaan. waxay u fadhiis-teen safaf boqol boqol iyo konton konton ah. isaguna wuxuu qaaday shantii kibsood iyo labadii kalluun, oo intuu cirka eegay ayuu barakeeyey, kibistiina ayuu kala jebebiyey oo xertiisii siiyey inay hortooda dhi-gaan, labadii kalluunna wuu u qaybiyey giddigood. dhammaantood way wada cuneen, oo ka dhergeen. oo waxay soo gureen laba iyo toban dambiilood oo ka buuxa jabbkii iyo kalluunka. kuwii kibistii cu-nayna waxay ahaayeen shan kun oo nin. kolkiiba wuxuu xertiisii ku amray inay doonnida fuulaan oo ay hortii tagaan dhanka kale oo beysayda intuu dad-kii badnaa diray. goortuu kala diray, ayuu buurta tegey inuu ku tukado. goortii makhribkii la gaad-hay, doonnidii waxay joogtay badda dhexdeeda, isa-guna keligiis ayuu dhulka joogay. wuxuu arkay iya-goo waddida ku dhibtoonayaa, waayo, dabaysha ayaa ka gees ahayd. wakhtigii gaadhka afraad oo habeenka

ayuu u yimid isagoo badda ku dul socda, wuuna iska dhaafi lahaa. laakiin goortay arkeen isagoo badda ku dul socda, waxay moodeen inuu muuqaasho ya-hay, markaasay qayliyeen. waayo, way wada arkeen, wayna nexeen. markiiba wuu la hadlay oo ku yidhi, kalsoonaada, waa aniga ee ha baqina. markaasuu doonnidii iyaga ugu tegey, dabayshuna waa joogsatay. aad iyo aad bay u nexeen oo ula yaabeen. waayo, iyaga kibistii waxba kama ay garanin, maxaa yeelay, qal-bigoodu waa engegnaa. oo markay gudbeen waxay yimaadeen dalka gennesared, oo doonnidina xeeb-tay ku xidheen. goortay doonnida ka soo degeen, kolkiiba dadku way garteen isaga. oo waxay orod ku wareegeen dalka u dhow oo dhan oo bilaabeen inay kuwa buka sariiro ugu soo qaadaan meeshii ay ku maqleen inuu joogo. meel alla meeshuu galayba, tu-ulooyinka ama magaaloooyinka ama beeraha, waxay suuqyada dhigeen kuwa buka, oo ay ka baryeen inay faraqa maradiisa oo keliya taabtaan, oo kuwii taabtay oo dhammuna way bogsadeen.

7

kolkaasaa waxaa u soo urureen farrisiintii iyo qaar culimmo ah oo yeruusaaleem ka yimid. goortasay ar-keen xertiisii qaarkooda oo kibis ku cunaya gacmo ni-jaasaysan, waxa weeye gacmo aan dhaqnayn. waayo, farrisiinta iyo yuhuudda oo dhammu waxba ma cu-naan haddayn gacmahooda aad u dhaqin, si ay u xajiyaan xeerkaa waayeellada. oo goortay suuqa ka yimaadaan waxba ma cunaan, inay maydhaan maah-hee. waxyaalo badan oo kale ayaa jira oo ay heleen inay xajiyaan sida dhaqidida koobab, iga fighiyo, iyo weelal naxaas ah, iyo miisas. markaasaa far-risiintii iyo culimmadii weyddiyeen oo waxay ku yidhaahdeen, xertaadii maxay ugu socon waayeen xeerkaa waayeellada, waxayse wax ku cunaan gacmo nijaasaysan? markaasuu wuxuu ku yidhi, isayos aad buu wax idiinka sii sheegay, labawejilayaalow, si-day u qoran tahay, dadkanu bushimahooda ayay igu maamuusaan, laakiin qalbigoodu waa iga fighiyo. si aan micne lahayn ayay ii caabudaan, iya-goo dadka wax ku baraya amarrada dadka. idinku qaynuunkii ilaah waad ka tagtaan, oo waxaad xa-jisaan xeerka dadka, sida dhaqidida dheriyada iyo koobabka, oo wax kale oo badan oo kuwaas la mid ah ayaa samaysaan. markaasuu ku yidhi, qaynu-unkii ilaah aad baad u diidaan inaad xeerkiinna xa-jisaan. waayo, muuse wuxuu yidhi, aabbahaa iyo hooyadaa maamuus; oo kan aabbihii iyo hooyadii caayaa, dhimasho ha ku dhammaado. laakiin wax-aad leedihiin, haddii nin aabbihii iyo hooyadii ku yidhaahdo, wixii aan idiin tiri lahaa oo dhan waa qurbaan, waxa weeye, waa sadaqad aan ilaah siiyey; idinku uma daysaan mar dambe inuu aabbihii iyo hooyadii wax u sameeyo. ereygii ilaah ayaa ku buriseen xeerkiinna aad bixiseen, oo wax badan oo kuwan oo kale ah ayaa samaysaan. markaasuu dad-kii badnaa haddana u yeedhay oo ku yidhi, i maqla kulligii oo garta. ma jiraan wax dibadda jooga oo in-tay ninka galaan nijaasayn karaa, laakiin waxa isaga ka soo baxa kuwaasaa waxa ninka nijaaseeya. had-dii nin dhego wax lagu maqlo leeyahay ha maqlo.

markuu dadka ka tegey oo guri galay ayaa xertiisii masaalladii wax ka weyddiisay. wuxuu iyaga ku yidhi, idinkuna ma sidaasad garashola'aan u tihiin? miyaydnaan garanaynin in waxa dibadda joogaa oo dadka galaa ayan nijaasayn karin? waayo, qalbigiisa ma galaan, laakiin calooshiisay galaan, oo waxay ku dhacaan meesha lagu saxaroodo. sidaasuu cuntada oo dhan ku nadiifiyey. wuxuuna ku yidhi, waxa ninka ka soo baxa, kuwaas weeye waxa ninka nijaaseeyaa. waayo, waxan weeye waxa qalbiga dadka gudihiisa ka soo baxa fikirrada shar leh, iyo galmada xaaraanta ah, iyo tuuganimada, iyo dilidda, iyo damacnimada, iyo sharka, iyo khiyaanada, iyo camal xumaanta, iyo il xun, iyo cayda, iyo kibirka, iyo nacasnimada. waxyaalahan shar leh oo dhammu gudahay ka soo baxaan oo ninka nijaaseeyaan. meeshaas ayuu ka kacay oo wuxuu tegey soohdimaha turos iyo siidoon. markaasuu guri galay. ma uu doonaynin in la ogaado, laakiin wuu qarsoomi kari waayay. kolkaasaa naag gabadheedu jinni wasakh leh qabtay ayaa warkiisa maqashay, oo intay timid ayay lugihiisa isku tuurtay. naagti waxay ahayd gariig, qolo ahaanna surofoynike. oo waxay ka bariday inuu jinniga gabadheeda ka saaro. kolkaasuu ku yidhi, kolka hore carruurta ka dheegaan, waayo, ma wanaagsana in carruurta kibistooda la qaado oo eeyaha loo tuuro. laakiin way u jawaabtay oo ku tidhi, waa run, sayidow, laakiin weliba eeyaha miiska hoostiisa ku jiraa waxay cunaan jajabka carruurta ka dhaca. kolkaasuu iyada ku yidhi, hadalkaas aawadiis tag; jinnigii ayaa gabadhaada ka baxay. goortay gurigeeda timid waxay aragtay gabadhii oo sariirta jiifta oo jinnigii ka baxay. mar kale ayuu soohdimaha turos ka soo tegey oo siidoon maray oo badda galili yimid, soohdimaha dekabolisna ayuu soo dhex maray. markaasay waxay u keeneen mid dhego iyo carrab la', waxayna ka baryeen inuu gacantiisa saaro. kolkaasuu dadkii badnaa dhinaca uga bixiyeey, oo farihiisa ayuu dhegihiisa ka geliyey, wuuna tufay oo carrabkiisa taabtay. markaasuu cirka kor u eegay, wuuna taahay oo ku yidhi, efata, waxa weeye, furan. markiiba dhegihiisa waa furmeen oo carrabkiisii xidhnaa waa debcay, oo si bayaan ah ayuu u hadlay. wuuna ku amray inaanay ninna u sheegin; laakiin in alla intuu amray, ayay in ka badan sii naadiyeen. aad iyo aad bay ula yaabsanaayeen, oo waxay yidhaahdeen, wax walba si wanaagsan ayuu u sameeyey. kuwa dhegaha la' wax buu maqashiiyaa, kuwa carrabka la'na wax buu ka hadliiayaa.

8

maalmahaas dadkii aad buu u badnaa oo waxay cunaanna ma haysan, markaasaa ciise xertiisii u yeedhay oo ku yidhi, dadka badan ayaan u naxariisanayaa, waayo, durba saddex maalmood ayay la joogeen, oo waxay cunaanna ma haystaan. hadii aad guryahooda u diro, iyagoo sooman, jidkay ku itaalbeeli doonaan, waayo, qaarkood waxay ka yimaadeen meel fog. kolkaasaa xertiisii u jawaabtay, oo waxay ku yidhaahdeen, meeshan cidlada ah xaggee looga heli karaa kibiis dadkanu ka dheegaan? goortaasuu weyddiyeey, immisa kibsood baad haysaan? waxay ku yid-

haahdeen, toddoba. kolkaasuu dadkii badnaa ku amray inay dhulka fadihiistaan. markaasuu toddobadii kibsood soo qaaday, oo goortuu ku mahadnaqay ayuu kala jebebiyey oo xertiisii siiyey inay hortooda dhiagaan. markaasay dadkii badnaa hor dhigeen. waxay haysteen in yar oo kalluun yaryar ah. oo intuu barakeeyey, wuxuu ku amray inay kuwaasna hortooda dhiagaan. markaasay cuneen oo dhergeen; kolkaasay soo ururiyeen toddoba dambiilood oo ka buuxa jajabkii hadhay. kuwii cunayna waxay ku dhowaayeen afar kun, markaasuu diray. kolkiiba xertiisii ayuu doonni la fuulay, oo wuxuu yimid dhinacyada dalmanuuta. markaasaa farrisintu u soo baxday, oo waxay bilaabeen inay wax weyddiayaan, oo waxay ka doonayeen inuu calaamo cirka ka tuso, si ay u jirraabaan. intuu ruuxiisa ka taahay ayuu yidhi, qarnigan muxuu calaamo u doondoonayaa? runtii waxaan idinku leeyahay, qarnigan calaamo lama siin doono. markaasuu ka tegey oo haddana doonniduu fuulay oo dhanka kale u kacay. xertii waxay illoobeen inay kibis soo qaataan, oo doonnida kibis kuma ay haysan mid keliya maahane. markaasuu wuxuu ku amray, oo ku yidhi, iska eega oo iska jira khamiirka farrisinta iyo khamiirka herodes. markaasay isla wada hadleen, oo isku yidhaahdeen, sababtaasu waa kibistii aannan haysan aawadeed. ciise oo gartay ayaa ku yidhi, maxaad isu la hadlaysaan? ma kibistii aydnaan haysan aawadeed ba? miyaydnaan weli arkin oo aydnaan garanaynin? qalbigiinnu weli ma engengan yahay? indho baad leedihiin, miyaydnaan waxba arkaynin? dhegona waad leedihiin, miyaydnaan waxba maqlaynin oo aydnaan xusuusnayn? goortii aan shantii kibsood shantii kun u kala jebebiyey, immisa dambiilood oo jabab ka buuxa ayaaad soo ururiseen? waxay ku yidhaahdeen, laba iyo toban. oo goortii aan toddobadii kibsood afartii kun u kala jebebiyey, immisa dambiilood oo jabab ka buuxa ayaaad soo ururiseen? waxay ku yidhaahdeen, toddoba. wuxuuna ku yidhi, miyaydnaan weli garanaynin? markaasay yimaadeen beysayda. oo waxay u keeneen nin indha la' oo ay ka baryeen inuu taabto. markaasuu ninkii indhaha la'aa gacanta qabtay, oo tuulada dibadda uga saaray, oo goortuu indhaha kaga tufay oo gacmihiisii saaray, wuxuu weyddiyeey, wax ma arkaysaa? kor buu u eegay oo yidhi, waxaan arkayaa niman, oo waxay ii le'eg yihiin sida geedo socda. kolkaasuu mar kale gacmihiisii indhaha ka saaray. markaasuu aad iyo aad wax u eegay, wuuna bogsaday, oo wax walba bayaan buu u arkay. kolkaasuu gurigiisii u diray, oo wuxuu ku yidhi, tuulada ha gelin. markaasaa ciise iyo xertiisii waxay tageen oo galeen tuulooyinka kaysariya filibos. xertiisii ayuu jidka ku weyddiyeey, oo wuxuu ku yidhi, dadku yay igu sheegaan? waxay yidhaahdeen, yooxanaa baabtiisaha, qaarna, eliyaas, qaar kalena, nebiyada midkood. markaasuu weyddiyeey, oo wuxuu ku yidhi, idinkuse yaad igu sheegtaan? butros ayaa u jawaabay oo wuxuu ku yidhi, waxaad tahay masiixa. markaasuu ku amray inayan ninna isaga u sheegin. kolkaasuu bilaabay inuu baro inay wajib ugu tahay wiilka aadanahu inuu wax badan ku xanuunsado, oo ay wayaellada iyo wadaaddada sare iyo culimadda diidaan, oo la dilo, oo saddex maalmood dabadeed

uu soo sara kaco. hadalkaas bayaan buu ugu hadlay. markaasaa butros gees u waday oo bilaabay inuu canaanto. laakiin ciise markuu soo jeestay oo xertiisii eegay, ayuu butros canaantay, oo wuxuu ku yidhi, gadaal iga mar, shaydaan yahow, waayo, waxyaalaha ilaah kama fikirtid, waxaadse ka fikirtaa waxyaalaha dadka. goortaasuu dadkii badnaa u yeedhay iyo xertiisiiba oo wuxuu ku yidhi, mid uun hadduu doonayo inuu iga daba yimaado, ha dayriyo doonistiisa, iskutallaabtiisana ha soo qaato oo ha i soo raaco. kan doonaya inuu naftiisa badbaadiyo, waa lumin doonaa, laakiin kan naftiisa u lumiya aawaday iyo injiilka aawadii, kaasaa badbaadin doona. waayo, nin maxay u taraysaa hadduu dunida oo dhan helo oo uu naftiisa lumiyo? nin muxuu u bixiyaa naftiisa beddelkeeda? haddaba ku alla kii qarnigan dembiga iyo sinada leh kaga xishooda aniga iyo hadalkaygaba, wiilka aadanaha ayaa ka xishoon doona isaga markuu ammaanatii aabbihiis kula yimaado malaa'igaha quduuska ah.

9

wuxuu iyaga ku yidhi, runtii waxaan idinku leeyahay, kuwa halkan taagan qaarkood sinaba dhimasho uma dhadhamin doonaan ilaa ay arkaan boqortooyada ilaah oo xoog ku imanaysa. lix maalmood dabadeed ciise wuxuu waday butros iyo jacquub iyo yooxanaa; oo wuxuu keligood geeyey buur dheer, hortoodana ayuu ku beddelmay. dharkiisu aad buu caddaan ula dhalaalay sidii midka dhulka wax ku caddeeya aanu u caddayn karin. markaasaa waxaa iyaga u muuqday eliyaas iyo muuseba, waxayna la hadlayeen ciise. markaasaa butros la hadlay oo ciise ku yidhi, macallimow, waxaa inoo wanaagsan inaynu halkan joogno. saddex waab aannu ka dhismo, mid aadan kuu dhisiyana, midna muuse, midna eliyaas. waayo, ma uu garanaynin wuxuu ku jawaabo, maxaa yeelay, aad bay u baqeen. kolkaasaa waxaa timid daruur oo iyaga hadhaynaysa, daruurtiina waxaa ka yimid cod leh, kanu waa wiilkayga aan jeclahay ee maqla isaga. dhaqsiba goortii ay hareerahooda fiiriyeen, mar dambe ma ay arkin cid kale oo iyaga la joogta ciise keliya maahee. markay buurta ka soo degayeen, wuxuu ku amray inaanay ninna u sheegin waxay arkeen intaanu wiilkii aadanahu kuwii dhintay ka soo sara kicin. dhexdoodii ayay hadalkii haysteen oo iska weyddiinayeen, wax maxay ka soo sara kiciddii kuwii dhintay? markaasay waxay weyddiiyeen oo ku yidhaahdeen, culimmadu maxay u yidhaahdaan, eliyaas waa inuu horta yimaado? markaasuu u jawaabay oo ku yidhi, waa run in eliyaas horta imanayo oo wax walba soo culinayo. oo sidee uga qoran tahay xagga wiilka aadanaha inuu wax badan ku xanuunsan doono oo la nici doono? laakiin waxaan idinku leeyahay, eliyaas waa yimid, oo wax kasta oo ay doonayeen ayay ku sameeyeen siday uga qoran tahay. markay xertii u yimaadeen, waxay arkeen dad faro badan oo la jooga. culimmaduna wax bay weyddiinayeen. kolkiiba dadkii badnaa markay isaga arkeen aad bay u yaabeen oo ku soo ordeen oo nabaadiyeen. kolkaasuu weyddiiyey, maxaad isweyddiinaysaan? markaasaa dadkii badnaa midkood wuxuu

ugu jawaabay, macallimow, waxaan ku keenay wiilkayga jinni carrab la' qaba. meel alla meeshuu ku qabtoba, wuu ridaa; markaasuu afka ka xumbeeyaa, wuuna ilka jirriqsadaa oo qallalaa. waxaan xertaada ka baryay inay ka saaraan, wayna kari waayeen. markaasuu u jawaabay oo ku yidhi, qarni yahow rumaysadka daranu! ilaa goormaan idinla jiri doonaa? ilaa goormaan idiin dulaqaadan doonaa? ii keena isaga. markaasay u keeneen. goortuu arkay, kolkiiba jinnigii waa gilgilay; dhulkuuna ku dhacay oo laballegdeeyey isagoo afka ka xumbaynaa. markaasuu aabbihiis weyddiiyey, intee buu waxan qabay? kolkaasuu yidhi, tan iyo yaraantiisii. marar badan wuxuu ku tuuray dad iyo biyo inuu dumiyoo, laakiin haddaad wax samayn kartid, noo naxariiso oo na caawi. ciise wuxuu ku yidhi, haddaad rumaysan karaysid, wax waluba waa u suurtoobaan ka rumaysan. kolkiiba wiilka aabbihiis ayaa qayliyey oo oohin ku yidhi, sayidow, waan rumaysanahay, iga caawi rumaysaddarradayda. ciise goortuu arkay dadkii oo u soo ordaya, ayuu jinnigii wasakhda lahaa canaantay oo ku yidhi, jinni yahow carrabka iyo dhegaha la'u, waxaan kugu amrayaa, ka soo bax oo kol dambena ha ku noqon. jinnigii intuu qayliyey, aad buu u gilgilay, kolkaasuu ku soo baxay. markaasuu wiilku noqday sidii mid dhintay oo kale, sidaa darteeda dad badan baa yidhi, waa dhintay. laakiin ciise ayaa gacanta qabtay oo kiciyey; markaasuu kacay. ciise goortuu guriga galay, xertiisii waxay gooni ahaan u weyddiiyeen, annagu maxaannu u saari kari waynay? wuxuu ku yidhi, caynkanu wax kale kuma soo bixi karo tukasho iyo soon maahee. markaasay halkaas ka tageen oo galii dhex mareen, mana uu doonaynin in la ogaado. waayo, xertiisii ayuu wax barayay, oo wuxuu ku yidhi, wiilka aadanaha ayaa dadka loo gacangelinayaa, wayna dili doonaan oo markii la dilo, saddex maalmood dabadeed, ayuu sara kici doonaa. laakiin hadalkaas ayay garan waayeen, wayna ka cabsadeen inay weyddiiyaan. markaasuu yimid kafarna'um, oo intuu gurigii joogay ayuu weyddiiyey, maxaad ka wada hadlayseen intaad jidka ku soo socoteen? laakiin way aamuseen, waayo, intay jidka ku socdeen waxay ka wada hadlayeen kan ugu weyn. intuu fadhiistay laba-iyoo-tobankii ayuu u yeedhay oo ku yidhi, haddii qof doonayo inuu dadka u horreeyo, isaga ugu wada dambayn doona, mididid buuna u wada noqon doonaa. ilmo yar ayuu qaaday oo dhexdooda joojiyey, oo goortuu gacmihiisii ku soo qaaday ayuu iyaga ku yidhi, ku alla kii carruurta kan la mid ah midkood magacayga ku aqbalaa, wuu i aqbalaa, oo ku alla kii i aqbalaa, ima aqbalo, wuxuuse aqbalaa kan i soo diray. yooxanaa baa u jawaabay oo ku yidhi, macallimow, waxaannu aragnay qof magacaaga jinniiyo ku saaraya. nama uu soo raaco. waannu u diidnay, waayo, isagu nama uu soo raaco. laakiin ciise baa yidhi, ha u diidina, waayo, ninna ma jiro oo yaab xoog leh magacayga ku sameeyaa oo dhaqso hadal xun iga odhan karaa. waayo, kan aan inaga gees ahayn waa inala gees. ku alla kii koob biyo ah magacayga idinku siiyaa, maxaa yeelay, waxaad tihiiin kuwa masiih, runtii waxaan idinku leeyahay, abaalkiisuu ka lumi maayoba. ku alla kii xumeeaya yaryarkan i rumaystay midkood, waxaa u roon in

dhagaxshiid luqunta looga lalmiyo oo badda lagu tuuro. haddii gaacantaadu ku xumayso, iska jar; waxaa kuu wanaagsan inaad gacnla'aan nolosha ku gashid intii aad adigoo laba gacmood leh ula tegi lahayd jahannamada ee ah dalkii aan la demin karayn oo ah meeshii dixirigoodu uusan dhimanayn, dabhuna uusan ka demayn. cagtaaduna hadday ku xumayso, iska jar. waxaa kuu wanaagsan inaad lugla'aan nolosha ku gashid intii adigoo laba cagood leh laguugu tuuri lahaa jahannamada oo ah meeshii dixirigoodu uusan dhimanayn, dabhuna uusan ka demayn. haddii ishaadu ku xumayso, iska bixi. waxaa kuu wanaagsan inaad boqortooyada ilaah gashid adigoo il keliya leh intii adigoo laba indhood leh laguugu tuuri lahaa jahannamada oo ah meeshii dixirigoodu uusan dhimanayn, dabhuna uusan ka demayn. waayo, mid walba dab baa lagu cusbayn doonaa. cusbadu waa wanaagsan tahay, laakiin cusbadu hadday dhadhad beesho, maxaad wax ku cusbaynaysaan? cusbo isku lahaada, nabadna isu ahaada.

10

meeshaasuu ka soo kacay oo wuxuu galay soohdimaha yahuudiya oo webi urduu ka shisheeya. mar kale dadkii badnaa baa u soo ururay, oo sida caadadiisu ahaan jirtay, ayuu haddana wax baray. markaasaa farrisiintu u timid oo weyddiisay, ma xalaal baa in nin naagtiisa furo? wayna jirrabayeen. kolkaasuu u jawaabay oo ku yidhi, muuse muxuu idinku amray? waxay yidhaahdeen, muuse waa fasaxay in warqaddii furniinta la dhigo oo la furo. ciisena wuxuu u jawaabay oo ku yidhi, qalbi engeennaantiinna aawadeed ayuu amarkaas idiinku dhigay. laakiin tan iyo bilowgii abuurinta, ilaah wuxuu sameeyey lab iyo dhaddig. sababtaas aawadeed nin wuxuu ka tegayaa aabbihiis iyo hooyadiis, wuxuuna la joogayaa naagtiisa. labaduba waxay noqonayaan isku jidh. sidaa darteed haatan iyagu laba ma aha, laakiin waa isku jidh. haddaba wixii ilaah isku xidhay ninna yaanu kala furin. goortay guriga ku jireen, xertiisii ayaa haddana waxaas wax ka weyddiiseen. markaasuu wuxuu ku yidhi, ku alla kii naagtiisa furaa oo mid kale guursadaa ayaa ka sinaysta. naagna haddii ay ninkeeda furto oo mid kale guursato ayay sinaysataa. ilmo yaryar ayay u keeneen inuu taabto, xertuna way canaanatay. laakiin ciise goortuu arkay, wuu cadhooday, oo wuxuu ku yidhi, ilmaha yaryar daaya, ha ii yimaadeene, hana diidna, waayo, kuwan oo kale ayaa ka mid ah boqortooyada ilaah. runtii waxaan idinku leeyahay, ku alla kii aan boqortooyada ilaah u aqbalin sida ilmo yar oo kale, meeshaas ma uu geli doono. gacmihiisuu ku qaaday oo intuu calaacalihiisa saaray, ayuu barakeeyey. goortuu jidka u soo baxay, mid baa ku soo orday oo intuu u jilba joogsaday ayuu weyddiiyey oo ku yidhi, macallin wanaagsanow, maxaan sameeyaa inaan nolosha weligeed ah dhaxlo? ciise wuxuu ku yidhi, maxaad iigu yeedhaysaa, wanaagsanow? mid wanaagsan ma jiro mid maahae, kaasuna waa ilaah. qaynuunnada waad taqaan. waa inaanad sinaysan, waa inaanad qudh gooyin, waa inaanad waxba xadin, waa inaanad marag been ah furin, waa inaanad

waxba dulmin, aabbahaa iyo hooyadaana maamuus. wuxuu u jawaabay oo ku yidhi, macallimow, kuwaas oo dhan tan iyo yaraantaydii ayaan dhawrayay. markaasaa ciise intuu eegay jeclaaday oo ku yidhi, wax keliya ayaa kuu dhiman. tag oo iibi waxaad haysatid oo dhan, oo masaakiintana sii, oo waxaad jannada ku lahaan doontaa maal; ee kaalay oo i soo raac. hadalkaas ayuu ka qulbay, wuuna baxay isagoo calool xun, waayo, wuxuu ahaa mid waxyaalo badan leh, ciise ishuu wada mariyey oo xertiisuu ku yidhi, kuwa hodanka ah waa ku adag tahay inay boqortooyada ilaah galaan! xertiisii hadalladiisii bay ka yaabeen. laakiin ciise mar kaluu u jawaabay oo ku yidhi, ilma yahow, siday ugu adag tahay kuwa maalka isku halleeya inay boqortooyada ilaah galaan! nin hodan ah inuu boqortooyada ilaah galo waxaa ka hawl yar in awr irbad daloolkeed ka duso. aad bay u yaabeen, waxayna isku lahaayeen, haddaba yaa badbaadi kara? markaasaa ciise eegay oo ku yidhi, waxanu uma suurtoobaan dadka, waxbase uma aha ilaah, waayo, wax waluba waa u suurtoobaan ilaah. kolkaasaa butros bilaabay inuu ku yidhaahdo, annagu wax walba waannu ka wada tagnay, waana ku raacnay. ciise wuxuu ku yidhi, runtii waxaan idinku leeyahay, ma jiro nin aawaday iyo injiilka aawadiis uga tegey guri, ama walaalo, ama hooyo, ama aabbe, ama carruur, ama beero, oo aan haatan oo la joogo helayn boqol laab guryo ah, iyo walaalo, iyo hooyooyin, iyo carruur, iyo beero, wuxuuna la heli doonaa silec, wakhtiga imanayana nolosha weligeed ah. laakiin kuwa badan oo hore waa dambayn doonaan, kuwa dambena waa horrayn doonaan. waxay ku socdeen jidka xaggii yeruusaaleem, ciisena waa hor marayay. wayna yaabeen oo intay daba socdeen way baqeen. kolkaasuu laba-iyto-bankii haddana waday oo bilaabay inuu u sheego waxa isaga ku dhici doona, oo wuxuu ku yidhi, waxaynu ku soconnaa yeruusaaleem. wiilka aadanaha waxaa loo dhiibi doonaa wadaaddada sare iyo culimmada; oo waxay ku xukumi doonaan dhimasho. waxayna u dhiibi doonaan dadka aan yuhuudda ahayn. wayna ku kajami doonaan, oo ku tufi doonaan, oo karbaashi doonaan, wayna dili doonaan, saddex maalmood dabadeedna wuu soo sara kici doonaa. waxaa u yimid yooxanaa iyo yacqub oo ahaa wiilashii sebedi, oo waxay ku yidhaahdeen, macallimow, waxaannu doonaynaa inaad noo yeeshid wixii aannu weyddiisanno. wuxuu ku yidhi, maxaad doonaysaan inaan idiin sameeyo? waxay ku yidhaahdeen, na sii inaanuu fadhiisanno mid midigtaada, kii kalena bidixdaada xaggii ammaantaada. laakiin ciise wuxuu ku yidhi, garan maysaan waxaad weyddiisanaysaan. ma karaysaan inaad ka cabaan koobka aan ku dhowahay inaan ka cabbo, iyo in laydinku baatiisoo baatiiska laygu baatiisay? waxay ku yidhaahdeen, waannu karaynaa. markaasaa ciise ku yidhi, koobka aan ka cabbayo waad ka cabbi doontaan, oo baabtiiska laygu baatiisay waa laydinku baatiisii doonaa, laakiin inaad midigtayda iyo bidixdayda fadhiisataan anigu ma lihi inaan idin siiyo, laakiin waxaa la siin doonaa kuwa loo diyaargareeyey. tobankii goortay taas maqleen waxay bilaabeen inay yacqub iyo yooxanaa u cadhoodaan. laakiin ciise baa u yeedhay

oo ku yidhi, idinku waad garanaysaan in kuwa loo malaynayo inay quruumaha madaxdooda yihiin ay u taliyaan, oo kuwooda u waaweynna ay xukun ku leeyihiin. laakiin sidaasu dhexdiinna ma aha, laakiin ku alla kii doonaya inuu dhexdiinna u weynaado, midiidinkiinna waa inuu ahaado, oo ku alla kii doonaya inuu idiin horreeyo, kulli waa inuu adeegin u ahaado. waayo, wiilka aadanahu uma iman in loo adeego laakiin inuu adeego iyo inuu naftiisa dad badan furashadooda u bixiyo. kolkaasay yimaadeen yerixoo, oo goortuu yerixoo ka soo baxayay, isaga iyo xertiisii iyo dad faro badanba, nin indha la' oo bartimayos la odhan jiray, oo ina timayos ahaa, ayaa jidka ag fadhiyey oo dawarsanayay. goortuu maqlay inuu yahay ciisihii reer naasared, wuxuu bilaabay inuu aad u qayliyo oo yidhaahdo, ciise, ina daa'uudow, ii naxariiso. qaar badan baa canaantay si uu u aamuso, laakiin si ka badan ayuu ugu qayliyey, ina daa'uudow, ii naxariiso. kolkaasaa ciise joogsaday oo yidhi, u yeedha. markaasay ninkii indhaha la'aa u yeedheen oo ku yidhaahdeen, kalsoonow, kac, waa kuu yeedhayaaye. intuu maradiisa iska tuuray ayuu booday oo ciise u yimid. ciise ayaa u jawaabay oo ku yidhi, maxaad doonaysaa inaan kuu sameeyo? indhoolihii baa ku yidhi, sayidow, inaan wax arko. markaasaa ciise ku yidhi, soco. rumaysadkaaga ayaa ku bogsiiyey. kolkiiba ayuu wax arkay, oo jidka buu la qaaday isaga.

11

goortay yeruusaalem ku soo dhowaadeen, halka beytfaage iyo beytaniya, xaggii buur saytuun, xertiisii ayuu laba ka diray. wuxuuna ku yidhi, tuulada idinka soo hor jeedda taga, oo kolkiiba markaad gashaan waxaad ka helayaan qayl xidhan oo aan ninna weligii fuulin. soo fura oo keena. haddii nin idinku yidhaahdo, maxaad waxan u samaynaysaan? waxaad ku tidhaahdaan, sayidkaa u baahan, oo kolkiiba wuu u soo diri doonaa halkan. markaasay tageen oo heleen qayl ku xidhan irid agteed meel dibadda ah oo jidka dhexdiisaa, wayna soo fureen. kuwa halkaa taagnaa qaarkood waxay ku yidhaahdeen, maxaad samaynaysaan oo u furaysaan qaylka? kolkaasay waxay ku yidhaahdeen sida ciise u amray, markaasay oggolaadeen. waxay qaylkii u keeneen ciise, dharkoodana ayay dusha ka saareen, wuuna ku fadhiistay. dad badan baa dharkoodii jidka ku gogley, kuwa kalena laamo ayay beeraha ka soo jareen oo jidka ku gogleen. kuwii hor socday iyo kuwii daba socdayba way qayliyeen oo yidhaahdeen, hoosanna, waxaa barakaysan kan rabbiga magiciisa ku imanayo. waxaa barakaysan boqortooyada imaanaysa oo aabbeheen daa'uud. hoosanna ha ku jirto meelaha ugu sarreeya. markaasaa ciise yeruusaalem yimid oo galay macbudka. goortuu hareeraha iyo wax walbaba eegay, oo gabbalkiina dhacay, ayuu beytaniya laba-iyotobankii ula baxay. maalintii dambe, markay beytaniya ka yimaadeen, wuu gaajaysnaa. meel fog wuxuu ka arkay geed berde ah oo caleen leh. wuu u yimid inuu haddana wax ka helo. goortuu u yimid waxba kama uu helin caleemo keliya maahee, waayo, wakhtigii berdaha ma ahayn. ciise baa u jawaabay

oo geedkii ku yidhi, hadda dabadeed weligaa ninna yuu midho kaa cunin. xertiisiina waa maqashay. waxay yimaadeen yeruusaalem. ciisena macbudka ayuu galay oo bilaabay inuu ka eryo kuwii macbudkii wax ku iibinayay iyo kuwii wax ka iibsanayay. wuxuuna rogay miisaskii kuwii lacagta bedbeddelayay iyo kursiyadii kuwii qoolleyaha iibinayay. umana oggolayn in ninna alaab macbudka la soo dhex maro. markaasuu wax baray oo ku yidhi, miyaanay qor-nayn, gurigayga waxaa quruumaha oo dhan loogu yeedhi doonaa guriga tukashada? idinkuse waxaad ka dhigteen god tuugo. markii wadaaddadii sare iyo culimmadii maqleen, waxay doonayeen si ay u dilaan, waayo, way ka baqeen, maxaa yeelay, dadka oo dhan waxay ka yaabeen waxbariddiisa. mar alla markii qorraxdu dhacday ayay magaalada ka baxeen. subaxdii goortay ag marayeen, waxay arkeen geedkii berdaha ahaa oo xiddidda ka engeyay. markaasaa butros soo xusuustay, oo wuxuu ku yidhi, macallinkaygiyow, eeg, geedkii berdaha ahaa oo aad habaartay wa engeyay. ciise baa u jawaabay oo ku yidhi, ilaah rumaysta. runtii waxaan idinku leeyahay, ku alla kii buurtan ku yidhaahda, ruq, baddana isku tuur, oo aan qalbigiisana ka shakiyin laakiin rumaysta in wuxuu yidhi ay noqonayso, waa u ahaan doontaa. sidaa darteed, waxaan idinku leeyahay, wax kasta oo aad tukasho ku baridaan, rumaysta inaad hesheen oo way idiin ahaan doontaa. oo kolkaad tukasho u taagan tihiin, cafiya haddii aad dad wax ku leedihiin, si aabbihiinna jannada ku jiraa xumaantiinna idiin cafiyo. haddii aanad cafiyin, aabbihiinna jannada ku jira xumaantiinna idiin cafiyi maayo. mar kale ayay yeruusaalem yimaadeen. oo goortuu macbudkii dhex marayay waxaa u yimid wadaaddadii sare iyo culimmadii iyo waayeelladii. markaasay waxay ku yidhaahdeen, amarkee baad waxan ku samaysaa? yaa amarkan ku siiyey inaad waxan ku samayso? ciise ayaa u jawaabay oo ku yidhi, aniguna hal baan idin weyddiinayaa, ii jawaaba, waanan idiin sheegi doonaa amarka aan waxan ku sameeyo. baabtiskii yooxanaa ma wuxuu ka yimid xagga jannada mise dadka? ii jawaaba. dhexdooda ayay iskala hadleen iyagoo leh, maxaynu nidhaahnaa? haddaynu nidhaahno, xagga jannada, wuxuu inagu odhanayaa, haddaba maxaad u rumaysan weydeen? laakiin haddii aynu nidhaahno, xagga dadka ayuu ka yimid, dadkay ka baqeen. waayo, kulli waxay u haysteen yooxanaa inuu nebi yahay. markaasay ciise u jawaabeen oo ku yidhaahdeen, garan mayno. ciisena wuxuu ku yidhi, aniguna idiin sheegi maayo amarka aan waxan ku sameeyo.

12

markaasuu wuxuu bilaabay inuu masaallo kula hadlo iyaga. nin baa wuxuu beertay canab ah, oo ood ku heraaray, dabadeedna god macsareed ka dhex qoday, oo munaarad ka dhisay, oo niman beerrey ah u kiraystay, oo dal kale tegey. goortii xilligii yimid, ayuu addoon u soo diray beerreydii inuu beerreydii midhihi beerta ka soo qaado. markaasay qabteen oo garaaceen oo waxla'aan ku direen. haddana addoon kale ayuu u soo diray. kaasay dakhreen oo cee-

beeyeen. haddana mid kale ayuu u soo diray, wayna dileen; oo qaar kale oo badan ayuu diray. qaar waa la garaacya; qaarna waa la dilay. weliba wuxuu lahaa wiil keliya oo uu jeclaa. kolkii ugu dambaysay ayuu u soo diray isagii, oo wuxuu yidhi, wiilkayga way maa-muusi doonaan. laakiin beerreydii waxay isku yidhaahdeen, kanu waa kii dhaxalka lahaa, kaalaya aan dilnee, dhaxalkiina innagaa lahaan doonna. way qabteen, wayna dileen, oo beertii canabka ahayd dibad-deeda ku tuureen. haddaba sayidkii beerta canabka ah muxuu samayn doonaa? wuu iman doonaa oo beerreyda dili doonaa, dad kalena ayuu beerta canabka ah u dhiibi doonaa. miyaanaydin weligiin qorniinka ka akhriyin dhagixii kuwa wax dhisaa ay diideen, kaasuu wuxuu noqday madaxa rukunka. tanu xagga rabbiga bay ka timid; oo waa ku yaab indhahayaga? markaasay waxay dooneen inay qabtaan, laakiin dadkay ka baqeen; waayo, way garteen inuu masaalka iyaga kaga hadlay, markaasay iska daayeen oo ka tageen. waxay u soo direen farrisiinta iyo herodosiinta qaarkood si ay hadalkiisa ugu qabtaan. goortay yimaadeen waxay ku yidhaahdeen, macallimow, waannu og nahay inaad run tahay oo aanad ninna u eexan, waayo, dadka wejigooda ma eegtii, jidka ilaahse aad run ku bartid. ma xalaal baa in cashuur kaysar la siiyo ama inaan la siin? ma siinna mise ma siinno? isaguse labawejjileenimadooda ayuu gartay, oo wuxuu ku yidhi, maxaad ii jirrabaysaan? dinaar ii keena aan arko e. wayna u keeneen, oo wuxuu ku yidhi, yaa leh masawirkan iyo qorniinkan? waxay ku yidhaahdeen, kaysar baa leh. ciise baa u jawaabay oo ku yidhi, kaysar si iya wixii kaysar leeyahay, ilaahna siya wixii ilaah leeyahay. wayna ka yaabeen. markaasaa waxaa u yimid sadukiin kuwii odhan jiray, sarakicidda kuwii dhintay ma jirto. oo waxay weyddiiyeen oo ku yidhaahdeen, macallimow, muuse wuxuu noo qoray, nin walaalkiis hadduu dhinto oo naag ka tago isagoo aan ilmo lahayn, walaalkiis naagtiisa waa inuu dumaalo oo uu carruur walaalkiis u dhalo. waxaa jiray toddoba walaalo ah. kii ugu horreeyey naag buu qabay, wuuna dhintay, dhalna kama tegin. kii labaad baa dumaal, wuuna dhintay, isaguna dhal kama tegin, oo sidaas oo kalaa ku dhacday kii saddexaad. toddobadii way wada guursadeen, dhalna kama tegin. kulligood dadadood naagtiina waa dhimatay. wakhtiga sarakicidda kuwii dhintay iyaga kee bay naagtiisii ahaan doontaa? waayo, toddobadu way wada guursadeen. ciise baa u jawaabay oo ku yidhi, sidaa darteed miyaydnaan qaldamin? waayo, qorniinka iyo xoogga ilaah midna garan maysaan. waayo, goortay kuwii dhintay ka soo sara kacaan layskuma guursado, guurna layskuma siiyo, laakiin waxay yihiin sida mala'igaha jannada ku jira. oo xagga kuwii dhintay in la sara kiciyo miyaydnaan kitaabkii muuse ka akhriyin sidii ilaah geedkii ugala soo hadlay oo yidhi, anigu waxaan ahaa ilaaha ibraahim iyo ilaaha isxaaq iyo ilaaha yacquub? isagu ma aha ilaaha kuwa dhintay, laakiin waa ilaaha kuwa nool. idinku aad baad u qaldan tihiin. kolkasaa culimmada midkood u yimid, oo markuu maqlay iyagoo wada hadlaya, oo markuu gartay inuu si wanaagsan u jawaabay, ayuu wax weyddiiyey oo ku yidhi, qaynuunkee baa

ka horreeya kuwa kale oo dhan? markaasaa ciise u jawaabay oo ku yidhi, kan ugu horreeyaa waxaa weeye, maqal, israa'iilow, rabbiga ilaheenna ah waa rabbi keliya. waa inaad rabbiga ilaahaaga ah ka jeclaataa qalbigaaga oo dhan, iyo naftaada oo dhan, iyo caqligaaga oo dhan, iyo xooggaaga oo dhan. ku labaad waa kan, waa inaad deriskaaga u jeclaataa sida naftaada. qaynuun kale oo kuwan ka weyn ma jiro. waxaa culimmada mid ka mid ahu ku yidhi, sida runta ah, macallimow, si wanaagsan baad u hadashay markaad tidhi, isagu waa mid keliya, oo mid kalena ma jiro isaga ma ahaane. in laga jeclaado qalbiga oo dhan, iyo caqliga oo dhan, iyo nafta oo dhan, iyo xoogga oo dhan, iyo in deriska loo jeclaado sida nafta, taasaa ka sii wanaagsan allabaryo la wada gubo iyo allabaryo kale oo dhanba. markii ciise arkay inuu miyir ku jawaabay, wuxuu ku yidhi, boqortooyada ilaah kama aad fogid. markaas dabadeed ninna kuma dhicin inuu wax weyddiiyo. ciise baa u jawaabay oo ku yidhi, intuu macbudka wax ku barayay, culimmadu sidee bay u yidhaahdaan, masiixu waa inaa daa'uud? daa'uud qudhiisuna, isagoo ruuxa quduuska ku hadlaya, ayuu wuxuu yidhi, rabbigu wuxuu sayidkayga ku yidhi, midigtayda fadhiso, ilaa aan cadaawayaashaada cagahaaga hoostooda geliyo. daa'uud qudhiisa ayaay ugu yeedhay sayid, sidee buu wiilkiisa u yahay? dadkii badnaana farxad bay ku maqleen. markuu wax barayay wuxuu ku yidhi, iska jira culimmada oo doonaya inay khamiisyo dhaadheer ku socdaan, oo jecel salaanta suuqa, iyo kursiyada hore oo sunagogyada, iyo meelaha hore oo diyaafadaha. waxay yihiin kuwa wada laasta guryaha carmallada, oo tukashooyin dhaadheer ayay istusid u tukadaan. kuwaas waxay heli doonaan xisaab aad u daran. ciise wuxuu fadhiistay meel ka hor jeedda khasnaddii, oo wuxuu eegayay sida dadku lacagta ugu ridayoo khasnaddii. qaar badan oo hodon ah ayaa wax badan ku riday. markaasaa waxaa yimid carmal miskiin ah. iyadu waxay ku ridday laba lacag ah oo yaryar oo qiimadood beesad tahay. markaasuu xertiisii u yeedhay oo ku yidhi, runtii waxaan idinku leeyahay, carmalcan miskiinta ah waxay ku ridday wax ka badan wixii ay dhammaan ku ridayaan khasnaddii. waayo, kulligood waxay kaga rideen waxoodii badnaa, iyaduse miskiinnimadeeday kaga ridday wixii ay lahayd oo dhan, xataa wixii ay ku noolaan lahayd oo dhan.

13

goortuu macbudka ka baxay, xertiisa midkood ayaal ku yidhi, eeg, macallimow, dhagaxyada iyo dhismaha siday u weyn yihiin! ciise wuxuu ku yidhi, guryahan waaweyn ma arkaysaa? halkan lagu dul dayn maayo dhagax dhagax kale dushiisa oo aan la dumin doonin. oo intuu buur saytuun fadhiistay, meel macbudka ku toosan, butros iyo yacquub iyo yooxanaa iyo andaros waxay keli ahaan u weyddiiyeen, oo ku yidhaahdeen, noo sheeg, goormay waxyaalahanu ahaan doonaan? calaamadu maxay ahaan doontaa, goortii waxyaalahan oo dhan dhammaan u dhowaan doonaan? ciise baa u jawaabay oo bilaabay inuu ku yidhaahdo, iska eega yaan laydin khiyaamayn. qaar badan ayaal

magacayga ku iman doona, oo waxay odhan doonaan, anigu waxaan ahay isaga, oo qaar badan ayay khiyaanayn doonaan. goortaad dagaallo maqashaan iyo dagaallo hadalhayntood ha baqanina. waxaasu waa inay dhacaan, laakiin dhammaadku weli weeye. waayo, quruunba quruun bay ku kici doontaa, bo-qortooyoona boqortooyo, oo waxaa meelo kala duwan ka dhici doona dhulgariir iyo abaaro. waxanu waa bilowga hoogagga. laakiin iska jira. waxaa laydiin dhiibi doonaa shirar, oo sunagogyo waa laydinku karbaashi doonaa; taliyayaal iyo boqorro hortooda ayaad daraadday u istaagi doontaan inaad markhaati u ahaataan. horta injiilka waa in lagu wacdiyo quruumaha oo dhan. oo goortii laydin wado oo laydin gacangeliyo, horta ha ka welwelina wixii aad ku hadli doontaan; laakiin wixii saacaddaas laydin si iyo, waxaas ku hadla, waayo, ma aha idinka kuwa hadlayaa laakiin waa ruuxa quduuska ah. walaalka walaalkiis wuxuu u dhiibi doonaa in la dilo, aabenna wiilkiis, carruurna waalidkood ayay ku kici doonaan, oo dhimasho ay gaadhsiiin doonaan. dadka oo dhan ayaa magacayga aawadiisii idiin necbaan doona, laakiin kan ilaa ugu damayista adkaysta kaasaa baddaadi doona. laakiin goortaad aragtaan waxa baas oo hallaynta ah oo taagan meeshii uusan lahayn inuu taagnaado (kii akhriyaa ha garto), markaas kuwa yaaguudiya joogaa buuraha ha u carareen. kii guri fushanuna yaanu guriga u soo degin oo gelin inuu wax ka soo qaato. kii beer joogaana yaanu dib ugu noqon inuu dharkiisa soo qaato. laakiin waa u hoog kuwa uurka leh iyo kuwa wakhtigaas ilmo nuujinaya. barya inaan waxaasu noqon wakhtiga qabowga. waayo, maalmahaas waxay ahaan doonaan dhib sida mid aan jirin tan iyo bilowgii abuurinta oo ilaah abuuray, mana jiri doonto weligeed. oo haddaan rabbigu wakhtigaas gaabin, ninna ma uu badbaadeen, laakiin kuwuu doortay aawadood ayuu wakhtigaas u gaabshay. markaas haddii nin idinku yidhaahdo, waa kan masiixii, ama, waa kaas, ha rumaysanina. waayo, waxaa kici doona masiixyo been ah iyo nebiyo been ah, oo waxay samayn doonaan calaamooyin iyo yaabab si ay xataa kuwa la doortay u khiyaaneeyaan hadday u suurtoowdo. laakiin idinku iska jira, wax walbaba horaan idiinku sheegaye. laakiin wakhtigaas, dhibtaas dabadeed, qorraxdu waa madoobaan doontaa, dayaxuna ma nuuri doono, xiddiguhuna cirka waa ka soo dhici doonaan, xoogagga cirka ku jirana waa la gariirin doonaa. markaasay waxay arki doonaan wiilka aadanaha oo daruuraha ku imanaya isagoo leh xoog badani iyo ammaan. markaasuu wuxuu soo diri doonaa malaa'igihiiisa, oo kuwuu doortay ayuu ka soo ururin doonaa afarta jahood ee meesha dhulka ugu fog ilaa meesha cirka ugu fog. haddeer geedka berdaha ha masaal ka garta. intii laantiisu curdan tahay oo caleemo bixinayso, waxaad garanaysaan inuu roobku dhow yahay. idinkuna sidaas oo kale goortaad aragtaan waxaas oo dhacaya, garta inuu wiilka aadanahu dhow yahay oo albaabbada ag joogo. runtii waxaan idinku leeyahay, qarniganu ma idlaan doono intaanay waxan oo dhammi dhicin. cirka iyo dhulku waa idlaan doonaan, laakiinse hadalladaydu ma idlaan doonaan. laakiin maalintaas iyo saacaddaas ninna waxba kama

oga, malaa'igaha jannada ku jira iyo wiilka toona, midna ma oga, aabbaha keliya maahee. iska jira oo soo jeeda, waayo, ma ogidin wakhtigu goortuu yahay. waa sidii nin dal kale tegey oo gurigiisii kaga tegey. addoommadiisa ayuu amar siiyey, nin walbana shuulkiiisa; wuxuu amray albaabjoogahu inuu soo jeedo. soo jeeda haddaba, waayo, idinku ma ogidin sayidkii guriga lahaa goortuu imanayo, inay tahay makhrib, ama habeenbadhkii, ama goortii diigu ciyo, ama aroortiiba, waayo, waaba intaasuu idinku soo kediyaa oo uu idin helaa idinkoo hurda. waxaan idinku leeyahay ayaan dadkii oo dhan ku leeyahay, soo jeeda.

14

laba maalmood dabadeed waxaa jiray iiddii kormaridda iyo iiddii kibistii-aan-khamiirka-lahayn. wadaaddadii sare iyo culimadii waxay doonayeen si ay khiyaano ugu qabtaan oo ay u dilaan. waayo, waxay yidhaahdeen, yaanay noqon wakhtiga iidda si aan rabshad dadka uga dhex kicin. ciise goortuu beytaniya joogay oo ku jiray guriga simoon kii baraska qabi jiray, intuu cuntada u fadhiiyey, waxaa u timid naag hayas weel alabastar ah oo cadar naaradiin oo qaali ah ku jiro. weelkii bay jebisay, oo cadarkii madaxiisay ku shubtay. waxaa joogay kuwa qalbiga ka cadhoooday, oo waxay isku yidhaahdeen, cadarkii maxaa sidan loogu khasariyey? waayo, cadarkan waxaa lagu iibin kari lahaa wax saddex boqol oo dinnaar ka badan oo masaakiinta la siin lahaa, wayna ku gunuunaceen iyadii. laakiin ciise baa ku yidhi, daaya. maxaad iyada u dhibaysaan? shuqul wanaagsan ayay igu samaysaye. waayo, masaakiintu mar walba way idinla jiraan. markaad doonaysaan wax wanaagsan waad u samayn kartaan. aniguse mar walba idinlama joogo. way samaysay waxay kartay. waxay hore ugu soo baxday inay jidhkayga udgoonayso aasniintayda aawadeed. runtii waxaan idinku leeyahay, dunida oo dhan meel alla meeshii injiilkan lagu wacdiyo, waxay samaysay ayaa xusuusteeda lagaga hadli doonaa. yudas iskariyod oo ahaa mid laba-iyto-banka ka mid ah ayaa u tegey wadaaddada sare inuu u gacangeliyo. iyagu markay maqleen ayay farxeen oo waxay ka balanqaadeen inay lacag siiyaan. markaasuu doonayay goor wanaagsan oo uu u soo gacangeliyo. maalinta ugu horraysay oo iiddii kibistii-aan-khamiirka-lahayn, goortii neefka kormaridda la gowraco ayaa xertiisii ku tidhi, xaggee baad doonaysaa inaannu tagno oo ku diyaargarayno inaad cuntid cashada iidda kormaridda? wuxuu diray laba xertiisii ah oo ku yidhi, magaalada gala, oo waxaa idinla kulmi doona nin ashuun biyah sita; isaga raaca. meeshuu galo waxaad ninkii guriga lahaa ku tidhaahdaan, macallinkii wuxuu leeyahay, meeday qolladdaydii martidu oo aan xertayda kula cuni doono cashada iidda kormaridda? wuxuu idin tusayaa qollad weyn oo sare oo goglan oo diyaar ah; halkaa inoogu diyaargareeya. xertiisii ayaa baxday oo magaalada gashay, wayna heleen siduu u sheegay, oo cashada iidda kormaridda ayay diyaargareeyeen. goortii makhribkii la gaadhay ayuu laba-iyto-bankii la yimid. oo intay fadhii-steen oo wax cunayeen, ciise baa yidhi, runtii wax-

aan idinku leeyahay, midkiin oo wax ila cunaya ayaa i gacangelin doona. markaasay calool xumaadeen, oo mid baa mid ku yidhi, ma aniga baa? wuu u jawaabay oo wuxuu ku yidhi, waa mid ka mid ah laba-iyo-tobankii oo saxanka gacanta ila gesha. wiilka aadanahu waa baxayaa siday u qoran tahay, laakiin hoog waxaa leh ninkaas wiilka aadanaha gacangelinaya. waxaa ninkaas u wanaagsanaan lahayd inaanu dhalan. oo intay wax cunayeen, ciise ayaa kibiis qaaday oo barakeeyey, wuuna jejebiyey oo iyaga siiyey oo yidhi, qaata, tanu waa jidhkaagiye. kolkaasuu koobkii qaaday oo mahadnaqay oo siiyey iyaga, oo kulli way ka wada cabbeen. wuxuu ku yidhi, kanu waa dhiiggayga axdiga cusub kan kuwo badan loo daadshay. runtii waxaan idinku leeyahay, mar dambe midhaha geedka canabka ah kama cabbi doono ilaa maalinta aan boqortooyada ilaah ka cabbi doono kan cusub. goortay gabay ammaan ah ku gabyeen waxay u baxeen buur saytuun. markaasaa ciise wuxuu ku yidhi, kulligiin waad iga xumaan doontaan, waayo, waxaa qoran, adhijirkaan dili doonaa, idahuna waa kala firdhi doonaan. laakiin markii kuwii dhintay layga sara kiciyo dabadeed ayaan galili hortiin tegi doonaa. laakiin butros ayaa ku yidhi, in kastoo kulligood kaa xumaadaan, aniguse kaa xumaan maayo. ciise wuxuu ku yidhi, runtii waxaan kugu leeyahay, maalintan, xataa caawa, intaan diiqu laba goor ciyin, saddex kol ayaad i dafiri doontaa. laakiin aad buu ugu celceliyey, haddaan leeyahay inaan kula dhinto, kollebya ku dafiri maayo. kulligoodba sidaas oo kale ayay yidhaahdeen. markaasay yimaadeen meel getsemane la odhan jiray, wuxuuna xertiisii ku yidhi, halkan fadhiista intii aan soo tukanayo. oo wuxuu watay butros iyo yaquub iyo yooxanaa, oo wuxuu bilaabay inuu calool xumaado oo tiraanyoodo. markaasuu ku yidhi, naftaydu aad bay u calool xun tahay tan iyo dhimasho; halkan jooga oo soo jeeda. waxoogaa ayuu hore u socday oo dhulkuu ku dhacay, wuxuuna tukaday in hadday suurtoowdo saacaddu ay dhaafto. wuxuuna yidhi, aabbow, aabbe, wax walbaba waad karaysaa. koobkan iga qaad, laakiin yaanay noqon waxaan doonayo, ee waxaad doonaysid ha noqoto. markaasuu yimid oo wuxuu arkay iyagoo hurda, oo wuxuu butros ku yidhi, simoonow, ma huruddaa? miyaad kari wayday inaad saacad keliya soo jeeddo? soo jeeda oo tukada inaydaan jirrabaadda gelin. ruuxu waa diyaar, laakiin jidhku waa itaal daranyahay. mar kale ayuu tegey oo tukaday isagoo hadalkii oo kale ku hadlaya. mar kale ayuu yimid oo arkay iyagoo hurda, wuxuu, indhahoodu lumlay la cuslaayeen, ma ayna garan waxay ugu jawaabaan. kolkii saddexaad ayuu yimid oo ku yidhi, hadda seexda oo nasta, waa ku filan tahay. saacadadii waa loomid. bal eega, wiilka aadanaha ayaa dembilayaal loo gacangelinayaa. kaca aan tagnee. eega, kii i gacangelin lahaa waa soo dhow yahay. kolkiiaba intuu weli hadlayay ayaa yuudas oo laba-iyo-tobankii ka mid ahaa yimid, isaga iyo dad aad u badan oo seefo iyo ulo sita. waxay ka yimaadeen wadaaddada sare iyo culimmada iyo waayeellada. kii gacangeliyey ayaa calaamo kula ballamay oo ku yidhi, mid alla midkaan dhunkado waa isagii. qabta oo kaxeeyo oo dhawra. kolkuu yimidba, kolkiiaba ayuu u tegey oo ku yidhi, macallimow, wuuna dhunkaday.

markaasay gacmaha saareen, wayna qabteen. midkooda oo ag taagnaa ayaa seeftiisa soo bixiyey, oo wuxuu ku dhufatay wadaadkii sare addoonkiisii, oo dheg buu ka gooyay. ciise baa u jawaabay oo ku yidhi, ma waxaad ila soo baxdeen seefo iyo ulo inaad i qabataan sidaan tuug ahay? maalin walbaba macbudka ayaan idinkula jiri jiray oo wax bari jiray, imana aydnaan qabsan, laakiin qorniinku waa inuu rumoobo. markaasay xertii ka wada tageen oo carareen. waxaa daba socday nin dhallinyaro ah oo qaawanaantiisa maro jilicsan ka huwaday; wayna qabteen. laakiin maradii jilicsanayd ayuu ka tegey oo ka cararay isagoo qaawan. ciisena waxay u geeyeen wadaadkii sare, waxaana u soo ururay wadaaddadii sare iyo waayeelladii iyo culimmadii. butros baa meel fog ka soo daba socday, oo wuxuu galay barxadda wadaadkii sare oo la fadhiistay askartii, dabkana ayuu kulaalay. wadaaddadii sare iyo shirkii oo dhan ayaa waxay dooneen markhaati ciise ka gees ah si ay u dilaan, waase heli waayeen. waayo, qaar badan baa marag been ah ku fureen, laakiin maraggoodii isku mid ma ahayn. markaasaa waxaa kacay qaar marag been ah ku furay oo yidhaahdeen, waxaannu maqalnay isagoo leh, macbudkan gacmo lagu sameeyey ayaan dudumin doonaa, saddex maalmood dabadeed waxaan dhiisi doonaa mid kale oo aan gacmo lagu samayn. laakiin sidaasuuna maraggoodii isku mid u ahayn. markaasaa wadaadkii sare dhexda istaagay oo ciise weyddiiyey isagoo leh, miyaanad waxba ka jawaabayn? kuwanu waxay kugu marag furayaan waa maxay? isaguse waa iska aamusay oo waxba uma jawaabin. mar kale wadaadkii sare ayaa weyddiiyey oo ku yidhi, miyaad tahay masiixa oo ah wiilka kan la armaano? ciise baa yidhi, waan ahay, oo waxaad arki doontaan wiilka aadanaha oo fadhiya midigta xoogga ilaah, oo ku imanaya daruuraha cirka. markaasaa wadaadkii sare dharkiisii jeexjeexay oo yidhi, maxaannu markhaatiyaal weli ugu baahan nahay? waad maqasheen caytanka. maxay idinla tahay? kulligood waxay xukumeen inuu dhimasho istaahilo. qaar waxay bilaabeen inay candhuuf ku tufaan oo wejigiisa daboolaan oo garaacaan, waxayna ku yidhaahdeen, wax sheeg. askartiina way dharbaaxeen. butros intuu hoosta joogay xaggii barxadda, waxaa u timid mid ka mid ah hablihii wadaadkii sare u shaqaynayay, oo markay aragtay butros oo dabka kulaalaya, ayay dayday oo tidhi, adiguna waxaad la jirtay ciisihii reer naasared. laakiin wuu dafiray oo wuxuu ku yidhi, anigu ma aqaan, garanba maayo waxaad leedahay. markaasuu albaabka agtiisa tegey, diiqiina waa ciyey. gabadhii baa aragtay oo bilowday haddana inay kuwii ag taagnaa ku tidhaahdo, kanu waa midkood. laakiin mar kale ayuu dafiray. waxoogaa yar dabadeed kuwii ag taagnaa ayaa mar kale butros ku yidhi, run weeye, adiguna midkood baad tahay, waayo, waxaad tahay reer galili, afkaaguna waa la mid afkooda. laakiin wuxuu bilaabay inuu habaaro oo dhaarto isagoo leh, anigu garan maayo ninkaas aad ka hadlaysaan. kolkii labaad ayaa diiqii ciyey; oo butros wuxuu xusuustay hadalkii ciise ku hadlay, diiqu intaanu laba goor ciyin, saddex kol ayaad i dafiri doontaa, oo intuu ka fikiraray ayuu ooyay.

arortii kolkiiba wadaaddadii sare waxay la wada hadleen waayelladii iyo culimadii iyo shirkii oo dhan. ciisna way xidheen oo kaxeeyeen oo waxay u dhiibeen bilaatos. bilaatos wuxuu weyddiiyey, ma boqorka yuhuudda baad tahay? wuu u jawaabay oo ku yidhi, waad tidhi. markaasaa wadaaddadii sare wax badan ku ashtakeeyeen. bilaatos baa kol dambe wax weyddiiyey isagoo leh, miyaanaad waxba ka jawaabayn? bal eeg intii ay kugu ashtakaynayaan. laakiin ciise weli waxba ugama jawaabin, sidaa darteed bilaatos waa la yaabay. iiddaas wuxuu iyaga u sii dayn jiray maxbuuskay doonayeen. markaasaa waxaa jiray nin baraabbas la odhan jiray oo ahaa mid lala xidhay kuwii kula kacay oo wax dilay markii fidmaddu dhacday. dadkii badnaa ayaa bilaatos u kacay oo bilaabay inay doonaan inuu u sameeyo siduu u samayn jiray. bilaatos baa u jawaabay oo ku yidhi, ma waxaad doonaysaan inaan idiin sii daayo boqorka yuhuudda? waayo, wuxuu ogaa wadaaddadii sare inay hinaaso ugu soo dhiibeen. laakiin wadaaddadii sare ayaa dadka kiciyey, oo waxay yidhaahdeen inay u roon tahay inuu baraabbas u sii daayo iyaga. bilaatos baa mar kale u jawaabay oo ku yidhi, haddaba maxaad doonaysaan inaan ku sameeyo kan aad ugu yeedhaan boqorka yuhuudda? iyaguna mar kale ayay ku qayliyeen, iskutallaabta ku qodob. markaasaa bilaatos ku yidhi, waa maxay sharkuu falay? laakiin aad bay u sii qayliyeen oo yidhaahdeen, iskutallaabta ku qodob. bilaatos wuxuu doonayay inuu sameeyo waxa dadku raalli ka yahay, sidaa darteed ayuu baraabbas u sii daayay, oo goortuu ciise karbaashay ayuu u dhiibay in iskutallaabta lagu qodbo. markaasaa askartii isaga geeyeen barxadadii dhexdeeda, taasoo la odhan jiray baraytoriyon, waxayna isugu yeedheen askartii oo dhan. waxay u geliyeen dhar guduudan, oo taaj ayay qodxan uga texeen, oo madaxiisay saareen. markaasay salaameen oo waxay ku yidhaahdeen, nabad, boqorka yuhuuddow. madaxaana ayay cawdsuur kaga dhufteen, oo wayna ku candhuufeen, oo u jilba joogsadeen, oo u sujuudeen. goortay ku majaaniloodeen dabadeed ayay dharkii guduudnaa ka qaadeen oo dharkiisii bay u geliyeen, markaasay wadeen in iskutallaabta lagu qodbo. waxaa ag marayay nin beeraha ka yimid, oo reer kuranaya ah, oo simoon la odhan jiray, oo ahaa aabbihii alexsanderos iyo rufus, kan ay ku qasbeen inuu iskutallaabtiisa u qaado. oo waxay u soo wadeen meel goluta la odhan jiray, taasoo micneheedu yahay meeshii dhakada. waxay siiyeen inuu cabbo khamri xammeeti lagu daray, laakiin ma uu qaadan. oo goortay iskutallaabta ku qodbeen, dharkiisay qaybsadeen, wayna saami ku riteen mid kasta wuxuu qaadan lahaa. waxayna ahayd saacadadii saddexaad oo iskutallaabta ay ku qodbeen. waxaa lagu qoray meel ka korraaya isaga qorniinkii ashtakadiisii oo leh, boqorka yuhuudda. markaasaa waxaa iskutallaabo lagula qodbay laba tuug, mid midigtiisa, midna bidixdiisa. oo waxaa rumoobay qorniinkii yidhi, waxaa isaga lagu tiriyey sharcilaawayaasha. oo kuwii ag marayayna waa caayeen, oo intay madaxooda luleen, waxay yidhaahdeen, kaaga macbudka duminayow oo saddex

maalmood ku dhisyow, isbadbaadi oo iskutallaabta ka soo deg. sidaas oo kalena ayaa wadaaddada sare dhexdooda ugu majaaniloodeen, iyaga iyo culimadaaba, oo waxay yidhaahdeen, kuwa kale ayuu badbaadiyey, qudhiisa isma badbaadin karo. masiixa oo ah boqorka israa'iil haddee iskutallaabta ha ka soo dego si aannu u aragno oo u rumaysanno. kuwii iskutallaabaha lagula qodbayna ayaa caayay. goortii saacadadii lixaad la gaadhay, dhulka oo dhammu gudcur buu ahaa ilaa saacadadii sagaalaad. saacadadii sagaalaad ciise ayaa cod weyn ku dhawaaqay oo yidhi, eloy, eloy, lama sabakhtani? taasoo micneheedu yahay, ilaahayow, ilaahayow, maxaad ii dayrisay? kuwa ag taagnaa qaarkood ayaa goortay maqleen yidhi, eeg, wuxuu u yeedhayaa eliyaas. mid baa orday, oo geed isbonji la yidhaahdo khal uga soo buuxshay, oo intuu cawdsuur saaray ayuu siiyey inuu cabbo, wuxuuna yidhi, daaya aannu aragnee inuu eliyaas yimaado oo soo dejiyo. markaasaa ciise cod weyn ku dhawaaqay oo ruuxii bixiyey. markaasaa daahii macbudka kor ilaa hoos laba u kala dillaacay. kolkaasaa boqol-utaliyihii oo meel ku toosan taagnaa markuu arkay inuu sidaas ruuxiisii u baxshay, wuxuu yidhi, runtii, ninkanu wuxuu ahaa wiilkii ilaah. waxaana joogay dumar meel fog ka eegayay, oo waxaa ku dhex jirtay maryan tii reer magdala, iyo maryan oo ahayd yacquub yare iyo yoosee hooyadood, iyo saloomo, oo ah kuwa xataa intuu galili joogay raaci jiray oo u adeegi jiray, iyo qaar kale oo badan oo yerusaleem u sii raacay. haddaba waxay ahayd maaliintii dayaargarayska, taas oo ah maalinta sabtida ka horraaya, oo markii makhribkii la gaadhay, waxaa yimid yuusuf kii reer arimataya oo ahaa taliye murwad leh, oo isna boqortooyadii ilaah ayuu sugayay. isagu wuxuu dhiraanaan ugu galay bilaatos oo ka baryay ciise meydkiisii. bilaatos waa yaabay inuu hadda dhintay. markaasuu wuxuu u yeedhay boqol-utaliyihii oo weyddiiyey, durba miyuu dhintay? goortuu ka gartay boqol-utaliyihii, ayuu meydkiisii yuusuf siiyey. markaasaa yuusuf wuxuu soo iibsaday kafan, wuuna soo dejiyey isaga, oo kafantii ku duuddubay, oo wuxuu geliyey xabaal dhagax ka qodnayd, oo xabaashii afkeedii wuxuu ku soo giringiriyey dhagax weyn. maryan tii reer magdala iyo maryan oo ahayd hooyadii yoosee waxay arkeen meeshii la dhigay.

16

goortii sabtidii dhammaatay maryan tii reer magdala, iyo maryan oo ahayd yacquub hooyadiis, iyo saloomo, waxay iibsadeen dhir udgoon inay u yimaadaan oo mariyaan isaga. waaberigii maaliintii ugu horraaya ee toddobaadka waxay yimaadeen xabaasha goortii qorraxdu soo baxday. waxay isku yidhaahdeen, ayaa dhagaxa xabaashii afkeeda inooga giringiririna? goortay eegeen waxay arkeen dhagaxii oo la giringiriyey; oo aad buu u weynaa. goortay xabaashii galeen waxay arkeen nin dhalinyar oo midigta fadhiya oo khamiis cad gashan, markaasay aad u nexeen. wuxuu ku yidhi, ha nexina. waxaad doonaysaan ciisihiisii reer naasared, kan iskutallaabta lagu qodbay. wuu sara kacay, oo halkan ma joogo. waa taa meeshii la dhigay. laakiin taga, oo wax-

aad ku tidhaahdaan xertiisii iyo butros, wuu idin hor marayaa ilaa galili. halkaasna waad ku arki doontaan, siduu idinku yidhi. markaasay dhaqso u soo baxeen oo xabaasha ka soo carareen, waayo, way gariireen oo yaabeen. ninnana waxba kuma ay odhan, maxaa yee-lay, way baqeen. waaberigii maalintii ugu horraysay ee toddobaadka ayaa ciise sara kacay, oo markii hore wuxuu u muuqday maryan tii reer magdala, tii uu toddoba jinni ka saaray. iyadu waa tagtay oo waxay u sheegtay kuwii la joogi jiray, iyagoo barooranaya oo ooyaya. iyaguna goortay maqleen inuu nool yahay oo ay aragtay, way rumaysan waayeen. waxan dabadeed isagoo suurad kale ah ayuu u muuqday laba iyaga ah iyagoo sii socda oo beeraha tegaya. markaasay baxeen oo kuwii kale u sheegeen, kuwaasina ma ay rumaysan. dabadeed wuxuu u muuqday koob-iyotobankii goortay cunto u fadhiyeen. wuuna u canaantay rumaysaddarradooda iyo qalbi engegnaantooda, waayo, ma ayna rumaysan kuwii isaga arkay goortuu sara kacay dabadeed. markaasuu wuxuu iyaga ku yidhi, dunida oo dhan taga, oo uunka oo dhan injiilka ku wacdiya. kii rumaysta oo la baabtiiso waa badbaadi doonaa, laakiin kii aan rumaysanin waa la xukumi doonaa. calaamooyinkanna ayaa la socon doona kuwa rumaysta. magacayga ayay jinniyo ku saari doonaan, afaf cuscusubna ayay ku hadli doonaan, abeesooyin ayay qaadi doonaan, oo hadday cabbaan wax lagu dhimanayo waxba ma yeeli doono, gacmo ayay kuwii buka dul saari doonaan, wayna bogsan doonaan. haddaba rabbi ciise goortuu la hadlay dabadeed ayaa samada loo qaaday, wuxuuna fadhiistay ilaah midigtiisa. iyaguna way baxeen oo meel kasta oo ay tageen dadkii bay wacdiyeen, rabbiguna waa la shaqaynayay iyaga, isagoo hadalka ku xaqiijinaya calaamooyinkii la socday. aamiin.

dad badan waxay ku dadaaleen inay soo hagaajiyaan sheeko ku saabsan wixii dhexdayada lagu sameeyey oo la habsaday, siday noo ogeysiiyeen kuwii tan iyo bilowgii arkay oo ereygii u shaqeeyey. sidaa darteed anigana waxaa ila wanaagsanayd inaan, anigoo tan iyo bilowgii wax walba oo dhacay aad u gartay, si hagaagsan kuugu qoro, te'ofiloosow sharaf weyn lahow, inaad garatid hubniintii hadalkii lagu baray. wakhtigii herodos ahaa boqorkii yahuudiya, waxaa jiray wadaad la odhan jiray sakariyas, oo ka mid ahaa safkii abiya; haweenaydiisuna waxay ka mid ahayd hablihii reer haaruun, magaceedana waxaa la odhan jiray elisabed. labadooduba xaq bay ku ahaayeen ilaah hortiisa, oo qaynuunnadii iyo xukumadii rabbiga ayay eedlaan ku socon jireen. ilmo ma ay lahayn, waayo, elisabed madhalays bay ahayd, oo labadooduba way da'weynaayeen. waxaa dhacay, intuu shuulkii wadaadnimadii safkiisa dartiis samaynay ilaah hortiisa, sida caadadii wadaadnimadu u ahayd, in shuulkiiisu ahaa inuu foomo shido goortuu macbudka rabbiga galay. saacadii foomo ayaa dadkii badnaa oo dhammu dibadda ku tukanayeen. markaasaa waxaa isaga u soo muuqatay malaa'igtii rabbiga oo taagnayd meeshii foomo lagu shido midigteeda. goortuu sakariyas arkay ayuu naxay, wuuna cabsaday. laakiin malaa'igtii baa ku tidhi, ha baqin, sakariyasow, waayo, baryadaadii waa la maqlay; afadaada elisabedna wiil bay kuu dhali doontaa, magiciisana waxaad u bixin doontaa yooxanaa. waxaad heli doontaa farxad iyo rayrayn; dad badanna dhalashadiisa ayay ku farxi doonaan, waayo, rabbiga hortiisa nin weyn buu ku ahaan doonaa, mana cabbi doono khamri ama wax lagu sakhraamo. waxaana xataa uurka hooyadiis kaga buuxsami doona ruuxa quduuskaa. reer binu israa'iil badidoodana ayuu rabbiga ilaahooda ah ku soo jeedin doonaa. isaguna wuxuu ku hor mari doonaa ruuxii iyo xooggii eliyaas inuu aabbayaasha qalbiyadooda ku soo jeediyo caruurta, iyo inuu caasiyiinta ku soo celiyo xigmadda kuwa xaq ah, inuu rabbiga u diyaargareeyo dad hagaagsan. sakariyas wuxuu malaa'igtii ku yidhi, sidee baan waxan u garan doonaa? waayo, anigu oday baan ahay, afadayduna waa da'weynaatay. malaa'igtii baa u jawaabtay oo ku tidhi, anigu waxaan ahay jibriil oo ilaah hortiisa istaaga. waxaa la ii soo diray inaan kula hadlo oo aan warkan wanaagsan kuu keeno. bal eeg, waad aamusnaan doontaa, mana hadli kari doonto, ilaa maalinta waxyaalahan dhici doonaan, waayo, waad rumaysan weyday hadalladayda wakhtigooda la oofin doono. dadkuna waxay sugayeen sakariyas, oo waxay la yaabeen siduu macbudka ugu raagay. markuu soo baxay ayuu la hadli kari waayay, markaasay garteen inuu macbudka wax ku arkay. kolkaasuu gacanta ugu sii tilmaamayay iyaga, isagoo sii carrab la'. kolkii maalmihii shuulkiiisii wadaadnimadu dhammaadeen ayuu wuxuu tegey gurigiisii. maalmahaas dabadeed afadiisa elisabed ayaa uuraysatay, oo shan bilood ayay isqariisay iyadoo leh. sidaasaa rabbigu iigu sameeyey maalmihii uu i eegay inuu ceebtayda dadka dhexdooda iiga qaado. bishii lixaad ilaah baa malaa'ig jibriil u soo diray maga-

alada galili oo naasared la odhan jiray ilaa gabadh bikrad ah oo u doonanaayd nin la odhan jiray yusuuf oo dhashii daa'uud ahaa; gabadhana waxaa la odhan jiray maryan. malaa'igtii baa u soo gashay, oo waxay ku tidhi, nabad, adigoo nimcaysan, rabbiga ayaa kula jira. markaasay hadalkii ka naxday, oo waxay isku tidhi, maxay tahay salaantan? malaa'igtii baa ku tidhi, ha baqin, maryamay, waayo, nimco ayaad ilaah ka heshay. bal eeg, waad uuraysan doontaa, oo wiil baad umuli doontaa, magiciisana waxaad u bixin doontaa ciise. nin weyn buu ahaan doonaa, waxaana loogu yeedhi doonaa wiilka kan ugu sarreeya, rabbiga ilaaha ahuna wuxuu siin doonaa carshigii awowgiis daa'uud. weligiiba wuxuu boqor u ahaan doonaa dadkii jacquub, boqornimadiisuna ma idlaan doonto. kolkaasaa maryan waxay malaa'igtii ku tidhi, sidee baa waxanu ku noqon doonaan? anigu ninna garan maayo. malaa'igtii waa u jawaabtay oo ku tidhi, ruuxa quduuska ah ayaa kugu soo degi doona, oo xooggii kan ugu sarreeya ayaa hoosiis kuu noqon doona, sidaa darteed kan quduuska ah oo kaa dhalan doona waxaa loogu yeedhi doonaa wiilka ilaah. bal eeg, ina-adeertaa elisabedna wiil bay uuraysatay iyadoo da'weyn; oo tanuna waxay tii madhalays loogu yeedhi jiray u tahay bisheedii lixaad. waayo, wax aan ilaah kari doonin ma jiro. maryan ayaa tidhi, waa i kan, waxaan ahay addoontii rabbiga. sidaad u hadashay ha ii noqoto. markaasaa malaa'igtii ka tagtay. maalmahaas maryan baa kacday, oo waxay dhaqso u tagtay dhulkii buuraha lahaa ilaa magaalo ka mid ah reer yahuudah, oo waxay gashay gurigii sakariyas, oo salaantay elisabed. oo waxaa dhacay goortii elisabed salaantii maryan maqashay in ilmihii uurkeeda ku boodbooday; elisabedna waxaa ka buuxsamay ruuxa quduuska ah. markaasay cod dheer ku qaylisay oo tidhi, dumarka dhexdooda waad ku barakaysan tahay, oo midhaha uurkaaga waa barakaysan yahay. xaggee waxanu iiga yimaadeen in sayidkayga hooyadiis iigu timaado? bal eeg, markii codkii salaantaadu dhegahayga ku dhacay, ilmaha uurkayga ku jira ayaa farxad la boodbooday. waxaa barakaysan tii rumaysatay; waayo, waxyaalihii xagga rabbiga looga sheegay ayay dhici doonaan. maryanna waxay tidhi, naftaydu rabbigay weynaynaysaa, ruuxayguna wuxuu ku reyreyey ilaaha badbaadiyahaaga ah. waayo, wuxuu eegay hoosaysnimada addoontiisa, bal eeg, tan iyo hadhow qarniyada oo dhammu waxay iigu yeedhi doonaan tan barakaysan. waayo, kan xoogga leh ayaa waxyaalo waaweyn ii sameeyey; magiciisuna waa quduus, tan iyo ab ka ab naxariistiisu waxay gaadhaa kuwa isaga ka cabsada. wuxuu xoog ku sameeyey gacantiisa, oo kuwii fikirradii qalbigoodii ku kibray ayuu kala firdhiyey. kuwii xoogga lahaa ayuu carshiyadoodii ka soo dejiyey oo kuwii hooseeyey ayuu sarraysiiyey. kuwii hodanka ahaana iyagoo madhan ayuu diray. mididinkiisii xaligii ayuu caawiyey inuu xusuusto inuu u naxariisto ibraahim iyo farcankiisii weligoodba (siduu awoyayaasheennii ula hadlay). maryan waxay iyada la joogtay abbaaraha sadex bilood, markaasay gurigeeda ku noqotay. hadda elisabed wakhtigii ay umuli lahayd ayaa la joogay, oo

wiil bay dhashay. derisyadeedii iyo xigaalkeedii ayay maqleen siduu rabbigu naxariistiisii ugu weyneeyey iyada, wayna la farxeen. waxaa dhacay inay maallintii siddeedaad u yimaadeen inay wiilkii gudaan, oo waxayna u bixiyeen magicii aabbihiis sakariyas. kolkaasaa hooyadiis u jawaabtay oo ku tidhi, sidaas ma aha; waxaase loogu yeedhi doonaa yooxanaa. waxay ku yidhaahdeen, xigaalkaaga kuma jiro qof magacaas loo bixiye. waxay aabbihiis gacan ugu tilmaameen oo weyddiiyeen wuxuu doonayay in loogu yeedho. markaasuu wuxuu weyddiistay loox oo ku qoray, isagoo leh, magiciisu waa yooxanaa. wayna wada yaabeen. kolkiiba afkiisii ayaa furmay, oo carrabkiisii waa debcay, markaasuu hadlay oo ilaah ammaanaa. dadkii agtooda joogay oo dhammu way wada cabsadeen, oo hadalladan oo dhan waa lagaga hadlayay dalkii buuraha lahaa oo yahuudiya oo dhan. kuwa waxyaalahaas maqlay oo dhan ayaa qalbigooda geliyey oo waxay yidhaahdeen, haddaba ilmahanu muxuu noqon doonaa? waayo, gacantii rabbiga ayaa la jirtay isaga. markaasaa aabbihiis sakariyas waxaa ka buuxsamay ruuxa quduuska ah, waxna wuu sii sheegay isagoo leh, ha ammaanmo rabbiga ah ilaaha israa'iil, waayo, dadkiisii ayuu soo booqday oo furtay. badbaadiye xoog leh ayuu inoogu kiciyey gurigii miidiidinkiisa daa'uud, (siduu afkii nebiyadiisii quduuska ahaa tan iyo bilowgii uga hadli jiray), inuu inaga badbaadiyo cadaawayaasheenna iyo gacanta kuwa ina neceb oo dhan, iyo inuu u naxariisto awoyayaasheen, iyo inuu axdigiisii quduuska ahaa xusuusto, oo ahaa dhaartii u awoweheennii ibrahim ugu dhaartay, inuu ina siiyo innagoo cadaawayaasheenna gacmahooda laynaga bixiye inaynu baqdinla'aan isaga ugu hawshoonno quduusnimada iyo xaqnimada isaga hortiisa cimrigeenna oo dhan. adiguna, ilma yahow, waxaa laguugu yeedhi doonaa nebigii kan ugu sarreeya, waayo, waxaad hor mari doontaa rabbiga hortiisa inaad jidalkiisa diyaargaraysid; oo aad dadkiisa ogeysiisid badbaadada ee dembidhaafkooda ah, ee laga hela naxariista weyn ee ilaahheenna, tan qorraxda soo baxda xagga sare inaga soo booqan doonta, inay iftiimiso kuwa fadhiiya gudcurka iyo hooskii dhimashada, iyo inay cagaheenna jidkii nabadda ku kaxayso, wiilkuna waa koray oo ruuxuu ka xoogoobay, wuxuuna joogay cidlada ilaa maallintii uu israa'iil istusi lahaa.

2

wakhtigaas waxaa dhacay in amar ka soo baxay kaysar awgustus in dadka dunida jooga oo dhan la qoro. qorniinkaas kolkii ugu horreeyey waxaa la sameeyey markii kuranayos xukumii jiray suuriya. dhammaan waxay u wada tageen in la qoro, mid kastaba magaaladiisii. yuusufna galili ayuu ka kacay, oo magaaladii naasared ka tegey, oo wuxuu aaday yahuudiya ilaa magaaladii daa'uud oo beytlaxam la odhan jiray, maxaa yeelay, wuxuu ahaa dadkii iyo dhashii daa'uud, in lala qoro maryan oo ahayd tii u doonaday oo uurka lahayd. waxaa dhacay kolkay halkaas joogeen in maalmihii ay umuli lahayd dhammaadeen, waxayna umushay wiilkeedii curadka ahaa, markaasay maro ku duudduubtay oo

qabaal ku jifisay, waayo, meel ay ku hoydaan ayay hudheelkii ka waayeen. dalkaas waxaa jiray adhi-jirro bannaanka jooga oo habeenkii idahooda ilaalinaya. malaa'igtii rabbiga ayaa ag istaagtay, oo ammaanta rabbiga ayaa iftiimisay hareerahooda, aad bayna u baqeen. markaasaa malaa'igtii ku tidhi, ha baqina, waayo, ogaada, waxaan idin keenay war wanaagsan oo leh farxad weyn oo u ahaan dadka oo dhan. waayo, maanta waxaa magaalada daa'uud idiinku dhashay badbaadiye oo ah masiixxa rabbiga ah. oo waxaa calaamo idiin ahaan tan, waxaad heli doontaan ilmo maro ku duudduuban oo ku jiifa qabaal. dhaqsoba waxaa malaa'igtii la jirtay guuto fara badan oo jannada ka timid, wayna ammaanayeen ilaah oo lahaayeen, ilaah ha ku ammaanmo meelaha ugu sarreeya, xagga dhulkana nabad ha ahaato dadka ka farxiya ilaah dhexdooda. waxaa dhacay markii malaa'igihii ka tageen oo jannada ku noqdeen in adhi-jirradii isku yidhaahdeen, haddana aan tagno xataa ilaa beytlaxam, aan aragnee waxaas dhacay oo rabbiga ina ogeysiye. markaasay dhaqso u yimaadeen oo waxay heleen maryan iyo yuusufba iyo ilmihii oo qabaal ku jiifa. oo goortay arkeen, waxay ogeysiyeen hadalka ilmahan looga sheegay iyaga. dadkii maqlay oo dhanna ayaa ka yaabay waxyaalihii adhi-jirraddu u sheegeen. maryanse hadalkaas oo dhan ayay haysatay oo qalbiga kaga fikiray. adhi-jirradda way noqdeen iyagoo ilaah ku ammaanaya oo ku weynaynaya waxyaalihii ay maqlaan oo ay arkeen oo dhan, sidii iyaga loogu sheegay. goortii siddeed maalmood dhammaatay oo wiilkii la gudi lahaa, magiciisii waxaa loo baxshay ciise, sida malaa'igtii ugu bixisay intaan uurka lagu uuraysan. kolkii maalmihii nadiifiskeeda u dhammaadeen sidii sharciga muuse lahaa, waxay geeyeen yerusaaleem inay rabbiga u dhiibaan (siday ugu qoran tahay sharciga rabbiga, curad walba oo lab ah waxaa loogu yeedhi doonaa quduus xagga rabbiga), iyo inay allabari u bixiyaan siday ugu qoran tahay sharciga rabbiga, laba qoolley ama laba xamaam oo yaryar. bal eeg, waxaa yerusaaleem joogay nin magiciisii ahaa simcoon. ninkaasu wuxuu ahaa nin xaq ah oo cibaado leh; wuxuuna sugayay gargaaridda israa'iil. ruuxii quduuska ahaana waa dul joogay. waxaana ruuxii quduuska ahaa u muujiyey inaanu dhimasho arag intaanu rabbiga masiixiisa arkin. oo wuxuu ruuxii ku galay macbudka, oo goortii waalidkii keeneen wiilkii ciise ahaa inay caadadii sharciga ku sameeyaan, markaasuu gacmihiisa ku qaaday, oo ilaah ammaanay, oo yidhi, rabbiyow, imminka ad-doonkaagu nabad ha ku tago, sida hadalkaagu ahaa, waayo, indhahaygu waxay arkeen badbaadintaada, tan aad dadka oo dhan hortiis hagaajisay, oo ah iftiin quruumaha laga muujiyo, iyo ammaanta dadkaaga israa'iil. markaasaa aabbihiis iyo hooyadiis ka yaabeen waxyaalihii lagaga hadlay isaga. simcoon ayaa iyaga u duceeyey, wuxuuna hooyadiis maryan ku yidhi, ogow, wiilkan waxaa loo dhigay dhicidda iyo kicidda kuwa badan oo israa'iil ku jira, iyo calaamo ka gees ahaan lagaga hadlo, si ay qalbiyo badan fikir-radoodu u muuqan doonaan. adigana seef baa naf-taada ka mudhbixi doonta. waxaa jirtay nebiyad anna la odhan jiray, ina fanuu'eel, oo ahayd qoladii aasheer, wayna da'weynayd; nin bayna la jirtay toddoba san-

nadood bikradnimadeeda dabadeed. waxayna ahayd carmaal xataa afar iyo siddeetan sannadood, macbudkana kama ay tegin, laakiin ilaah ayay soon iyo salaad habeen iyo maalinba ku caabudaysay. saacaddaas qudheeda ayay soo gashay oo ilaah u mahadnaqday, oo kuwa furashada yerusaaalem sugayay oo dhan ayay xaggiisa kala hadashay. goortay wax walba dhammeeyeen sida sharciga rabbigu leeyahay, waxay ku noqdeen galili ilaa magaaladoodii naasared. wiilkii ayaa koray oo itaal weynaaday, waxaana ka buuxsantay xigmad; ilaah nimcadiisuna way dul joogtay. sannad walba waalidkiisii waxay yerusaaalem u tegi jireen iiddii kormaridda. goortuu laba iyo toban sannadood jiray ayay aadeen sidii caadadii iiddu u ahayd. oo goortay maalmihii dhammaysteen, oo ay noqonayeen, ayaa ciise wiilkii ahaa ku hadhay yerusaaalem, waalidkiisuna ma ogayn, laakiin iyagoo u malaynaya inuu dadka la socdo, ayay maalin sii socdeen, markaasay ka dhex doondooneen xigaalkooda iyo kuway isbarteen. oo markay heli waayeen ayay yerusaaalem ku noqdeen oo ka doondooneen. waxaa noqotay, saddex maalmood dabadeed, inay macbudka ka heleen isagoo macallimiinta dhex fadhiya oo dhegaysanaya oo wax weyddiinaya. dadkii maqlay oo dhan ayaa la yaabay garashadiisii iyo jawaabihiisii. goortay arkeen isagii way la yaabeen, oo hooyadiis ayaa ku tidhi, wiilka-ygiiyow, maxaad sidaas noo yeeshay? bal eeg, aniga iyo aabbahaa caloolxumo waannu kugu doondoonnay. markaasuu wuxuu ku yidhi, maxaad ii doondoonyeen? miyaanad ogayn inay iyo waajib tahay inaan danta aabbahay ku jeedo? laakiin way garan waayeen hadalkii uu kula hadlay. kolkaasuu raacay oo naasared tegay, wuuna ka dambeeyey iyaga; laakiinse hooyadiis hadalkaas oo dhan galbigeeda ayay ku haysatay. ciisena wuxuu ku koray xigmad iyo dherer iyo nimco, ilaah iyo dadka hortooda.

3

waxay ahayd sannaddii shan iyo tobnad oo tiberiyas kaysar boqraanaa, markii bontiyos bilaatos xukumi jiray yahuudiya, oo herodos taliye u ahaa galili, walaalkiis filibosna taliye u ahaa ituraya iyo dalkii tarakhoonitis, oo lusaniyas taliye u ahaa abilene, oo annas iyo kayafas wadaaddadii sare ahaan jireen, markaasaa ereygii ilaah ciidlada ugu yimid yooxanaa ina sakariyas. wuxuu yimid webi urdun hareer-ihiis oo dhan isagoo dadka ku wacdiyeyaa baabtiiskii toobadda dembidhaafka aawadiis, siday ugu qoran tahay kitaabkii hadallada nebi isayos, waa codka kan ciidlada kaga qaylinaya, jidka rabbiga hagaajiya, waddooyinkiisa toosiya. dooxo walba waa la buuxin doonaa, qar iyo buur walbana waa la gaabin doonaa, wixii qalloocanna waa la toosin doonaa, jidadka xunxunna waa la simi doonaa, uunka oo dhammuna badbaadinta ilaah ayay arki doonaan. haddaba wuxuu ku yidhi dadkii badnaa oo u soo baxay inuu baabtiiso iyaga, dhal jilbisay, yaa idiinka digay inaad ka carartaan cadhada imanayasa? haddaba midho toobad istaahila soo bixiya, hana bilaabina inaad isku tidhaahdaan, waxaannu leennahay ibraahim oo aabbe noo ah. waayo, waxaan idinku leeyahay,

ilaah waa karaa inuu dhagaxyadan carruur uga ki-ciyo ibraahim. hadda weeliba faaska waxaa la dhigay geedaha guntooda. sidaa darteed geed walba oo aan midho wanaagsan soo bixin waa la gooyaa oo dabka lagu tuuraa. markaasaa dadkii badnaa weyddiiyeen, oo waxay ku yidhaahdeen, haddaba maxaannu samaynaa? kolkaasuu u jawaabay oo iyagii ku yidhi, kii laba khamiis qabaa, ha siiyo kii aan waxba qabin; kii cunto qabaana, sidaas oo kale ha yeelo. markaasaa waxaa u yimid cashuurqaadayaal in la baabtiiso, waxaayna ku yidhaahdeen, macallimow, annaguna maxaannu samaynaa? isaguna wuxuu ku yidhi, waxaa laydiin amray wax ka badan ha qaadanina. markaasaa askarna weyddiiisay oo ku tidhi, annaguna maxaannu samaynaa? wuxuu iyagii ku yidhi, ninna ha dumiina, oo ninna ha masabidina; mushahaaradiinnana raalli ku ahaada. intii dadku filanayeen oo kulligoodna qabiyadooda kaga fikirayeen yooxanaa inuu yahay masiiixii iyo in kale, ayaa yooxanaa kulligood u jawaabay oo ku yidhi, anigu waxaan idinku baabtiisaa biyo, laakiin waxaa imanaya ku iga itaal weyn, kan aanan istaahilin inaan yeelmihi kabihiisa furo. isagu wuxuu idinku baabtiisi doonaa ruuxa quduuska ah iyo dab. masafitiisu gacantiisay ku jirtaa inuu goobtiisa wax lagu tumo aad u safeeyo oo sarreenkana maqsinkiisa ku soo ururiyo, laakiin buunshaha ayuu dab aan demeyn ku gubi doonaa. digniin badan oo kale ayuu dadka ku wacdiyey. laakiin kolkuu taliye herodos u canaantay walaalkiis filibos naagtiisii herodiya aawadeed, iyo waxyaalaha xunxun oo herodos sameeyey oo dhan aawadood, ayaa herodos waxaan oo dhan weliba ku daray inuu yooxanaa ku xidho xabsigii. markii dadkii oo dhan la baabtiisay, waxaa dhacay in ciisena la baabtiisay, oo intuu tukanayay ayaa samadu furantay, oo ruuxa quduuska ah ayaa dushiisa ku soo degay isagoo muuqasho jidh leh oo qoolley u eg, waxaana samada ka yimid cod leh, adigu waxaad tahay wiilkaaga aan jeclahay; ee waan kugu faraxsanahay. oo ciise markuu bilaabay inuu wax baro, wuxuu ahaa qiyaas soddon jir, isagoo ahaa (sida loo moodayay) ina yuusuf, kan ahaa ina heli, kan ahaa ina matad, kan ahaa ina laawi, kan ahaa ina malki, kan ahaa ina yanna, kan ahaa ina yuusuf, kan ahaa ina matatiyas, kan ahaa ina caamoos, kan ahaa ina na'uum, kan ahaa ina esli, kan ahaa ina naggay, kan ahaa ina ma'ad, kan ahaa ina matatiyas, kan ahaa ina semey, kan ahaa ina yuusuf, kan ahaa ina yuuda, kan ahaa ina yo'anna, kan ahaa ina reesa, kan ahaa ina serubaabel, kan ahaa ina salaati'eel, kan ahaa ina neeri, kan ahaa ina malki, kan ahaa ina addi, kan ahaa ina koosam, kan ahaa ina elmoodam, kan ahaa ina ceer, kan ahaa ina yooes, kan ahaa ina eliceser, kan ahaa ina yoorim, kan ahaa ina matad, kan ahaa ina laawi, kan ahaa ina simecoon, kan ahaa ina yuuda, kan ahaa ina yuusuf, kan ahaa ina yoonam, kan ahaa ina eliyaqiim, kan ahaa ina mele'as, kan ahaa ina menna, kan ahaa ina matata, kan ahaa ina naataan, kan ahaa ina daa'uud, kan ahaa ina yesay, kan ahaa ina coobeed, kan ahaa ina bocas, kan ahaa ina salmoon, kan ahaa ina naasoon, kan ahaa ina caminadaab, kan ahaa ina araan, kan ahaa ina esroom, kan ahaa ina feres, kan ahaa ina yahuudah, kan ahaa ina yacquub, kan ahaa ina isxaaq, kan ahaa ina ibraahim, kan ahaa

ina tara, kan ahaa ina naakoor, kan ahaa ina seruukh, kan ahaa ina ragaw, kan ahaa ina faleg, kan ahaa ina xeber, kan ahaa ina salah, kan ahaa ina qaynaan, kan ahaa ina arfaksad, kan ahaa ina sheem, kan ahaa ina nuux, kan ahaa ina lameg, kan ahaa ina metushelax, kan ahaa ina enoog, kan ahaa ina yaared, kan ahaa ina mahalaleel, kan ahaa ina qaynaan, kan ahaa ina enoos, kan ahaa ina seed, kan ahaa ina aadan, kan ahaa ina ilaah.

4

ciise waxaa ka buuxsamay ruuxa quduuska ah, oo webi urdun ayuu ka noqday, oo ruuxii baa cidlada u kaxeeyey. afartan maalmood ayaa ibliisku jirrabayay. maalmahaasna waxba ma cinin. goortay maalmihii dhammaadeen ayuu gaajooday. markaasaa ibliisku wuxuu ku yidhi, haddaad tahay wiilka ilaah ku dheh dhagaxan, kibis noqo. ciise baa u jawaabay oo ku yidhi, waa qoran tahay, dadku waa inaanu kibis oo keliya ku noolaan. oo markuu kor u kaxeeyey wuxuu wakhti yar ku tusay quruumaha dunida oo dhan. markaasaa ibliisku wuxuu ku yidhi, amarkan oo dhan waan ku siinayaa iyo ammaan-toodaba, waayo, waa lay siiyey; oo kii aan doonayo ayaan siiyaa. haddaba haddaad hortayda i caabuddid, kulli adaa lahaan doona. markaasaa ciise u jawaabay oo ku yidhi, waa qoran tahay, waa inaad caabuddo rabbiga ilaahaaga ah oo waa inaad isagoo keliya u adeegto. markaasuu yerusaleem geeyey, wuxuuna saaray munaaraddii macbudka oo ku yidhi, haddaad tahay wiilka ilaah, halkan hoos iskaga tuur; waayo, waa qoran tahay, malaa'igihiiisa ayuu ku amri doonaa inay ku ilaaliyaan, iyo, inay gacmahooda sare ku-ugu qabtaan inaanay cagtaadu dhagax ku dhicin. ciise baa u jawaabay oo ku yidhi, waa la yidhi, rabbiga ilaahaaga ah waa inaanad jirrabin. ibliiskiina markuu jirraabaad walba dhammeeyey ayuu ka tegey intii wakhti ah. markaasaa ciise wuxuu xooggii ruuxa kula noqday galili, warkiisuna wuxuu gaadhay dhulka ku wareegsan oo dhan. sunagogyadoodana ayuu wax ku baray, dhammaanna waa la wada ammaanay isaga. markaasuu wuxuu yimid naasared oo ahayd meeshuu ku koray, oo maalintii sabbida sida caadadiisu ahayd ayuu sunagogga galay, wuuna istaagay inuu wax akhriyo. waxaa loo dhiibay kitaabkii nebi isayos, oo goortuu kitaabkii furay ayuu helay meeshii lagu qoray, ruuxii rabbiga ayaa i dul jooga, waayo, wuxuu ii subkay inaan war wanaagsan masaakiinta ku wacdiyo, wuxuuna ii soo diray inaan kuwa xidhan furrinnimada ogeysiyo iyo kuwa indhaha la' soo celinta aragooda iyo inaan kuwa nabaraysan soo furfuro, iyo inaan dadka ogeysiyo sannadda qaabbilaadda ah ee rabbiga. intuu kitaabkii duudduubay ayuu miidiidinka u dhiibay oo fadhista; oo dadkii sunagoggii ku jiray oo dhan ayaa indhaha ku taagay. markaasuu bilaabay inuu ku yidhaahdo, maanta qorniinkan dhegihiinnu maqlay waa rumoobay. kulligood markhaati bay ahaayeen, wayna ka yaabeen hadallada nimcada leh oo afkiisa ka soo baxay, markaasay yidhaahdeen, kanu miyaanu ahayn wiilkii yuusuf? kolkaasuu ku yidhi, shakila'aan waxaad masaalkan igu odhan doontaan,

dhakhtarow, isbogsii. wax kastoo aannu maqalnay oo kafarna'um lagu sameeyey, halkan dhulkaagana ku samee. markaasuu ku yidhi, runtii waxaan idinku leeyahay, nebina dalkiisa laguma aqbalo. laakiin runtii waxaan idinku leeyahay, wakhtigii eliyaas waxaa israa'iil ku jiray carmallo badan oo nimankoodii ka dhinteen markii cirku saddex sannadood iyo lix bilood xidhmay oo abaar weyni dhulka oo dhan ka dhacday. laakiin middoodna eliyaas looma dirin, naag carmal ah oo magaalada sarefta oo dalka siidoon ku jirtay maah ee. wakhtigii nebi eliishaana waxaa israa'iil ku jiray dad badan oo baras leh, midkoodna lama daahirin nacamaan reer suuriya maah ee. markii kuwii sunagogga ku jiray oo dhan waxaas maqleen ayay aad u cadhoodeen. markaasay kaaceen oo magaaladii ka saareen, waxayna u kaxeeyeen buurtii magaaladoodii ka dhisnayd qarkeedii inay ka tuuraan. laakiin isagu intuu dhex maray ayuu iska tegey. wuxuuna u degay kafarna'um oo magaalada galili ah. oo maalmihii sabbida ayuu dadka wax barayay. waxbariddiisina way la yaabeen, waayo, hadalkiisu amar buu lahaa. waxaana sunagogga joogay nin jinni wasakh leh qaba. cod weyn ayuu ku qayliyey, oo wuxuu yidhi, na daa! maxaa inoo dhexaya, ciise reer naasaredow? ma waxaad u timid inaad na baabbi'iso? anigu waa ka garanayaa kii aad tahay, kan quduuska ah ee ilaah. ciise baa canaantay oo ku yidhi, aamus oo ka soo bax. jinniguna goortuu ninkii dhexda ku tuuray ayuu ka soo baxay, waxbana ma uu yeelin. yaab weyn ayaa ku wada dhacay; wayna isla wada hadleen oo yidhaahdeen, wa maxay hadalkan? waayo, jinniyada wasakhda leh ayuu amar iyo xoog ku xukumaa, wayna ka baxaan. meel kasta oo dalka ku wareegsan ayaa warka isaga ku saabsan gaadhay. markaasuu sunagoggi ka soo kacay, oo wuxuu galay gurigii simoon. simoon soddohdiisna qandho weyn ayay qabtay, markaasay isaga u baryeen aawadeed, oo intuu isa soo dul taagay ayuu qandhadii canaantay, wayna daysay. kolkiiiba way kacday oo u adeegtay iyagii. markii qorraxdu sii dhacaysay, dadkii oo dhan oo lahaa dad cudurro kala cayncayn ah qabay ayay isaga u keeneen; mid kastaba gacmihiiisu saaray oo bogsiiyey. jinniyona dad badan ayay ka soo baxeen, iyagoo qaylinaya oo leh, adigu waxaad tahay wiilka ilaah. isaguse waa canaantay oo uma oggolaanin inay hadlaan, waayo, waxay garanayeen inuu masiixa yahay. goortii ay maalintii noqotay, ayuu baxay oo meel cidla ah tegey; dadkii badnaana way doon-dooneen oo u yimaadeen. wayna qabteen si aanu uga tegin. laakiin wuxuu iyagii ku yidhi, waa inaan magaalooyinka kalena injiilka boqortooyada ilaah ku wacdiyo, waayo, sidaa darteeda waa la ii soo diray. sunagogyada galilina ayuu dadka ka dhex wacdiyi jiray.

5

intii dadkii oo dhan isku soo cidhiidhiyeen inay ereygii ilaah maqlaan, ayuu is-ag taagay badda genesared; oo wuxuu arkay laba doonniyood oo badda ag taal; laakiin kalluumaystayaashii waa ka degeen, oo shabagyadoodii ayay maydhayeen. markaasuu fudulay doonniyihii middood oo simoon lahaa, wux-

uuna ka baryay inuu in yar dhulka ka durkiyo. markaasuu fadhiistay oo dadkii wax ka dhex baray doonidii. goortuu hadalkii dhammeeyay ayuu simoon ku yidhi, meesha biyaha u dheer gee, oo shabagyadiinna ku dejiya si aad kalluun u heshaan. simoon baa u jawaabay oo ku yidhi, macallimow, xalay oo dhan ayaannu hawshoonnay, waxbana ma aannu qaban, laakiin hadalkaaga dartii shabagyada waan dejinayaa. goortay waxaas yeeleen waxay ku qabteen kalluun tiro badan, shabagyadooduna way kala dillaaci gaadheen. markaasay u gacan haadiyeen wehelladoodii doonnida kale ku jiray inay yimaadaan oo caawiyaan. wayna yimaadeen, oo waxay buuxiyeen labadii doonniyood, sidaa darteed ayay u dhowaadeen inay degaan. laakiin simoon butros goortuu waxaas arkay, ayuu ciise jilbihiisa isku tuuray, oo wuxuu ku yidhi, sayidow, waxaan ahay nin dembi leh, ee iga tag. maxaa yeelay, isaga iyo kuwii la jirayba, waxay la yaabeen kalluunkii badnaa oo ay qabteen. sidoo kalena waxaa la yaabay yacquub iyo yooxanaa oo wiilashii sebedi ahaa, kuwii wehello simoon la ahaa. ciisena wuxuu simoon ku yidhi, ha baqin, hadda iyo hadhowba dad baad jillaabi doontaa. markay doonniyahoodii dhulkii geeyeen, ayay wax walba ka tageen, markaasay raaceen isaga. goortuu magaalooiyinka middood ku jiray, waxaa la arkay nin baras miidhan ah. isaguna markuu ciise arkay, wejigiisuu dhulka dhigay oo ka baryay isagoo leh, sayidow, haddaad doonaysid waad i daahirin kartaa. oo intuu gacantiisa soo taagay, ayuu taabtay, oo ku yidhi, waan doonayaa ee daahirsanow. oo kolkiiba baraskii waa ka baxay. markaasuu ku amray, ninna ha u sheegin, laakiin jidkaaga mar oo wadaadka istus. waxaad daahirsanaantaada u bixisaa wixii muuse amray, marag iyaga ha u ahaatee. laakiin weliba warkii isaga ku saabsanaa ayaa sii fiday; o dad aad u badan ayaa u yimid inay maqlaan, iyo in bukaankooda laga bogsiiyo. markaasuu, intuu ku noqday meelo cidla ah, ku tukaday. maalmahaas middood waxaa dhacay inuu wax barayay, oo halkaasna waxaa ag fadihiyey qaar farrisiinta iyo macallimiintii sharciga ah oo ka yimid magaalow walba oo galili iyo yahuudiya iyo yeruusaaleem; xoogga rabbiguna waa la jiray isaga si uu u bogsiiyo kuwa buka. markaasaa niman waxay sariir ku soo qaadeen nin curyaan ah, waxayna doonayeen inay gudaha geliyaan oo hortiiisa dhigaan. markay heli waayeen meel ay ka geliyaan dadkii badnaa aawadiis, ayay guriga dushiisa fuuleen, oo saxafka ayay ka dusiyeen isaga iyo sariirtiisii, oo ay dhex dhigeen ciise hortiiisa. goortuu rumaysadkoodii arkay ayuu ku yidhi, nin yahow, dembiyadaadu waa kaa cafiyan yihiin. markaasaa culimmadii iyo farrisiintii waxay bilaabeen inay fikirkaan iyagoo leh, ayuu yahay kan caytamayaa? ayaa dembiyo cafiyi kara ilaah keliya maahdee? laakiin ciise goortuu fikirradoodii gartay ayuu u jawaabay oo ku yidhi, maxaad qalbiyadiinna uga fikiraysaan? iyamaa hawl yar, in la yidhaahdo, dembiyadaadu waa kaa cafiyan yihiin, ama in la yidhaahdo, kac oo soco? laakiin si aad ku garataan in wiilka aadanahu dhulka ku leeyahay amar uu dembiyada ku cafiyo (ayuu ninkii curyaanka ahaa ku yidhi), waxaan kugu leeyahay, kac oo sariirtaada qaado oo gurigaaga tag. kolkiiba hortood

ayuu kacay, oo qaatay wixii uu ku jifay, oo gurigiisa tegey, isagoo ilaah ammaanaya. markaasay wada yaabeen oo ilaah ammaaneen, aad bayna u baqeen, oo waxay yidhaahdeen, maanta waxaannu aragnay waxyaalo yaab leh. waxyaalaahaas dabadood ayuu baxay, oo wuxuu arkay cashuurqaade laawi la odhan jiray oo fadhiga meeshii cashuurtu lagu qaado, oo wuxuu ku yidhi, i soo raac. markaasuu wax walba ka tegey, wuuna kacay oo raacay. laawi wuxuu gurigiisa ugu sameeyey diyaafad weyn. waxaana joogay qaar badan oo cashuurqaadayaal ah iyo qaar kale oo cunto ula fadhiga iyaga. markaasaa farrisiintii iyo culimmadoodii, intay xertiisii ka gunuunaceen, waxay ku yidhaahdeen, maxaad cashuurqaadayaasha iyo dembiyayaasha wax ula cuntaan oo ula cabaan? ciise ayaa u jawaabay oo ku yidhi, kuwa ladan dhakhtar uma baahna, laakiin kuwa buka ayaa u baahan. anigu uma aan imanin inaan kuwa xaqa ah u yeedho, laakiin inaan dembiyayaashaas toobadda ugu yeedho ayaan u imid. waxay ku yidhaahdeen, xerta yooxanaa marar badan bay soomaan oo tukadaan, kuwa farrisiintuna sidaas oo kale ayay yeelaan, laakiin kuwaagu wax bay cunaan oo cabbaan. ciise wuxuu ku yidhi, ma ku dirqi karaysaan saaxiibbadii arooska inay soomaan kolkuu aroosku la joogo? laakiin maalmaha ayaa iman doona; oo kolkii arooska laga qaadi doono, kolkaasay maalmahaas soomi doonaan. weliba wuxuu kula hadlay masaal isagoo leh, ninna karriin kama jeexo dhar cusub inuu dhar duug ah ku tolo, haddii kale tan cusub ayuu jeexayaa, oo karriintii duuga soo gooyay dhar kii cusbaa la heshiin mayso kan duugga ah. ninna khamri cusub kuma shubo qarbeddo duug ah, haddii kale khamrigii cusbaa ayaa qarbeddada kala dildil-laacinaya, oo waa daadanayaa; qarbeddada waa hallaabayaan. laakiin khamri cusub waa in lagu shubaa qarbeddo cuscusub. ma jiro nin, hadduu khamri duug ah cabbay, doonaya kan cusub, waayo, wuxuu leeyahay, kan duugga ah ayaa wanaagsan.

6

maalin sabti ah waxaa dhacay inuu beeraha dhex marayay, xertiisuna waxay jarteen sabuulladii, oo intay gacmahooda ku xoqeen ayay cuneen. laakiin farrisiintii qarkood waxay ku yidhaahdeen, maxaad u samaynaysaan wixii aan xalaal ahayn in sabtida la sameeyo? ciise ayaa u jawaabay oo ku yidhi, miyaadnaan akhriyin wixii daa'uud sameeyey goortuu gaajooday, isaga iyo kuwii la jiray, siduu gurigii ilaah u galay oo uu u qaaday kibistii tusniinta oo u cunay oo u siiyey kuwii la jiray, tan aan xalaal u ahayn in la cuno wadaaddada maahdee? markaasuu iyagii ku yidhi, wiilka aadanahu waa sayidka sabtida. waxaa sabti kale dhacay inuu sunagogga galay oo wax ku baray; halkaasna waxaa joogay nin gacantiisa midigeed engegnayd. culimmadii iyo farrisiintii ayaa fiirinay inuu sabtida wax bogsinayo iyo in kale, si ay ugu helaan wax ay ku ashtakeeyaan. isaguse wuxuu gartay fikirradoodii; goortaasuu ninkii gacanta engegnaa ku yidhi, kac oo dhexda isa soo taag. wuuna kacay oo istaagay. ciise wuxuu ku yidhi, wax baan idin weyddiinayaa, sabtida ma xalaal baa in wanaag la falo ama shar, in naf la badbaadiyo ama

in la dilo? markaasuu isha wada mariyey, wuxuuna ninkii ku yidhi, gacantaada soo taag. markaasuu yee-lay sidaas, gacantiisuna waa bogsatay. markaasay aad u cadhoodeen, oo waxay ka wada hadleen waxay ci-ise ku samayn lahaayeen. maalmahaas waxaa dha-cay inuu buurta u baxay inuu tukado. habeenkii oo dhan wuxuu waday inuu ilaah u tukado. oo goor-tay maalin noqotay ayuu xertiisii u yeedhay. markaa-suu laba iyo toban ka soo saaray, wuxuuna u bixiye-y rasuullo; oo waxay ahayeen simoon, kan uu butros u bixiye-y, iyo walaalkiis andaros, iyo yaquub iyo yooxanaa, iyo filibos iyo bartolomayos, iyo matayos iyo toomas, iyo yaquub ina alfayos, iyo simoon oo la odhan jiray qiroleh, iyo yuudas ina yaquub, iyo yuudas iskariyod, kii gacangeliye-y. markaasuu hoos ula degay, oo bannaan ayuu istaagay, isaga iyo qaar badan oo xertiisa ah, iyo dad badan oo yahuudiya iyo yerusuuaaleem iyo xeebaha turos iyo siidoon uga yimaadeen inay maqlaan iyo in cudurradooda laga bogsiiyo. oo kuwo jinniyo wasakh leh derdereenna waa la bogsiiye-y. dadkii badnaa oo dhan waxay doon-ayeen inay taabtaan isaga, waayo, xoog bar ka soo baxay oo wada bogsiiye-y. markaasuu koo u fiiriyey oo xertiisii eegay oo ku yidhi, waxaa barakaysan kuwiinna masaakiinta ah, waayo, boqortooyadii ilaah idinkaa leh. waxaana barakaysan kuwiinna haddeer gaajaysan, waayo, waad dhergi doontaan. waxaana barakaysan kuwiinna haddeer ooyaya, waayo, waad qosli doontaan. waad barakaysan tihii goortii dadku idin necebaado, oo goortay dhexdooda idinka saaraan, oo idin caayaan, oo magacyadiinna sida wax shar leh u tuuraan wiilkii aadanaha aawadiis. maalin-taas reyreeya oo farxad ku boodbooda, waayo, bal ogaada, abaalgudkiinnu waa ku weyn yahay jan-nada, waayo, arowayaashood sidaasay nebiyadii ku samayn jireen. hoog waxaa leh kuwiinna hodanka ah, waayo, gargaarkiinna waad hesheen. hoogna waxaa leh kuwiinna haddeer dheragsan, waayo, waad gaa-joon doontaan; hoogna waxaa leh kuwiinna had-deer qoslaya, waayo, waad barooran doontaan oo ooyi doontaan. waa idiin hoog markii dadka oo dhammu wanaag idinka sheego, waayo, arowayaas-hood sidaasay nebiyadii beenta ahaa ku samayn jireen. laakiin waxaan idinku leeyahay kuwiinna maqlaya, cadowyadiinna jeclaada, kuwa idin necebna wax wanaagsan u sameeya. kuwa idin habaara u duceeya, kuwa idin caayana ilaah u barya. kii dhabanka kaa dhirbaaxa, kan kalena u du; oo kii maradaada kaa qaata, khamiiskaagana ha ka celin. mid walba oo wax kaa barya, sii; kii waxaaga qaataana, ha ka baryin. oo sidaad doonaysaan in dadku idiin sameeyo, idinkuna sidaas oo kale u sameeya iyaga. haddaad jeceshihiin kuwa idin jecel, mahadmaad he-shaan? waayo, xataa dembilayaashuba way jecel yi-hiin kuwa jecel iyaga. haddaad wanaag u fashaan kuwa wanaag idiin fala, mahadmaad heshaan? waayo, xataa dembilayaashuba sidaasay yeelaa. haddaad wax amaahiisaan kuwa aad ka rajaynaysaan inaad ka heshaan, mahadmaad heshaan? waayo, xataa dem-bilayaashuba way amaahiyaan dembilayaasha inay ka helaan intii oo kale. laakiin cadowyadiinna jeclaada, oo wanaag u sameeya, oo amaahiya, idinkoo aan waxba ka rajaynaynin, abaalgudkiinnuna waa badan

doonaa, oo waxaadna noqon doontaan wiilashii kan ugu sarreeya, waayo, isagu waa u roon yahay kuwa aan mahadnaqin iyo kuwa sharka leh. naxariis la-haada sida aabbihiin naxariis u leeyahay. cidna ha xukumina, idinkana laydinna xukumi doono. nin-nana wax ha ku garaynina, idinkana wax laydinkuma garayn doono e; dhaafa oo waa laydin dhaafi doonaa. siiya oo waa laydin siin doonaa; qiyaas wanaagsan oo hoos u riixriixan oo ruxan oo buuxdhaafaya ayaa lay-dinku siin doonaa faraqiinna, waayo, qiyaastii aad ku qiyaastaan ayaa laydinku qiyaasi doonaa. markaa-suu masaal kula hadlay. indhoole indhoole ma hagi karaa? labadoodu miyaanay god ku dhici doonin? qof xer ah macallinkiisa kama sarreeyo, laakiin mid walba markuu wanaag u dhan yahay wuxuu no-qon doonaa sida macallinkiisa oo kale. saxarka isha walaalkaa ku jira maxaad u aragtaa, dogobka ishaada ku jirase aad u fiirsan weydad? sidee baad walaalkaa ugu odhan kartaa, walaalow i daa, saxarka ishaada ku jira aan kaa saaree, adiga oo aan arkaynin do-gobka ishaada ku jira? labawejiile yahow, horta do-gobka ishaada ku jira iska saar, goortaasaad bayaan u arkaysaa inaad saxarka isha walaalkaa ku jira ka saarto. waayo, ma jiro geed wanaagsan oo midho xun dhalaa, welibana ma jiro geed xun oo midho wanaagsan dhalaa. maxaa yeelay, geed kasta waxaa laga garanayaa midhihiisa. waayo, berde lagama guro qudhac, canabkana lagama guro geed qodxan leh. ninka wanaagsan wuxuu maalka wanaagsan oo qalbiga ku jira ka soo saaraa wax wanaagsan; kan sharka lehna wuxuu sharka ka soo saaraa wax shar ah; waayo, afkiisu wuxuu ku hadlaa waxa qalbiga ku badan. maxaad iigu yeedhaan, rabbow, rabbow, oo aad u yeeli weydaan wixii aan leeyahay? kii kasta oo ii yimaada, oo ereyadayda maqla, oo yeela, waxaan idin tusayaa kuu u eg yahay. isagu wuxuu u eg yahay nin guri dhisay, oo qoday oo hoos u dheereeyey; aasaaski-na ayuu dhagax weyn ka dul dhisay. goortii daadku yimid ayaa webigu ku soo jabay gurigaas, xoog uu ku gilgilose ma lahayn, waayo, si wanaagsan ayaa loo dhisay. laakiin kii maqla oo aan yeelin, wuxuu u eg yahay nin dhulka ka dhisay guri aan aasaas lahayn. kan webigu ku soo jabay, oo kolkiiba ayuu dumay, oo dumiddii gurigaasu waa weynayd.

7

goortuu hadalladiisa ku dhammeeyey dadka dhe-gaysadkooda ayuu kafarna'um galay. boqol-u-taliye addoonkiisii uu jeclaa ayaa buqay oo dhimashuu u dhowaa. goortuu maqlay wax ciise ku saabsan, ayuu waayeelladii yuhuudda u diray isaga, oo ka baryay inuu yimaado oo addoonkiisa bogsiiyo. goortay ciise u yimaadeen, aad bay u baryeen oo ku yidhaahdeen, isagu waa istaahilaa inaad waxaas u yeeshid, waayo, quruunteenna ayuu jecel yahay, oo sunagog ayuu noo dhisay. markaasaa ciise raacay, oo isagoo aan guriga ka fogayn, ayaa boqol-u-taliyihii saaxiibbo u soo di-ray oo ku yidhi, sayidow, ha isdhibin, waayo, anigu ma istaahilo inaad saqafka gurigayga hoostiisa soo gashid. saas aawadeed uma aan malaynaynin inaan istaahilo inaan kuu imaado; laakiin hadal dheh, mid-i-dinkayguna waa bogsan doonaa. waayo, anigu wax-

aan ahay nin laga sarreeyo, oo askar baa iga hoosaysa. kan waxaan ku idhaahdaa, tag, wuuna tagaa; mid kalena, kaalay, wuuna yimaadaa; midiidinkaygana, waxan samee, wuuna sameeyaa. goortuu ciise taas maqlay, wuu ka yaabay, oo intuu dadkii la socday ku jeestay ayuu ku yidhi, waxaan idinku leeyahay, rumaysad sidaas u weyn oo kale reer binu israa'iil kama dhex helin. kuwii la soo dirayna kolkay gurigii ku noqdeen, waxay helleen addoonkii oo ladan. markii dambe waxaa noqotay inuu galay magaalada na'in la odhan jiray; waxaana raacay xertiisii, iyo dad badanba. oo goortuu iriddii magaalada ku soo dhowaaday, waxaa dibadda loo waday nin meyd ah oo madi u ahaa hooyadiis; iyaduna waxay ahay carmaal. oo waxaa iyada la jiray dad badan oo magaalada. rabbigu goortuu arkay iyada, ayuu u naxariistay oo ku yidhi, ha ooyin. oo intuu ku soo dhowaaday, ayuu taabtay rabrabtii. kuwii sidayna way joogsadeen. markaasuu yidhi, dhallinyarow, waxaan kugu leeyahay, kac. kolkaasaa kii dhintay sara fadhiiistay oo bilaabay inuu hadlo, oo markaasaa ciise isagii u dhiibay hooyadiis. kulligood baqdin baa ku wada dhacday, oo ilaah bay ammaaneen iyagoo leh, nebi weyn ayaa dhexdeenna ka kacay. ilaahna waa soo booqday dadkiisa. warkaas isaga ku saabsan ayaa gaadhay yahuudiya oo dhan iyo dhulka ku wareegsan oo dhan. yooxanaa xertiisa ayaa waxaas oo dhan uga warrantay. markaasaa yooxanaa wuxuu u yeedhay laba xertiisii ah oo ciise u soo diray, oo ku yidhi, miyaad tahay kan imanaya mise mid kalaannu dhawrnaa? niman-kii goortay u yimaadeen, waxay ku yidhaahdeen, yooxanaa baabtiisaha ayaa noo soo kaa diray isagoo leh, miyaad tahay kan imanaya mise mid kalaannu dhawrnaa? saacaddaas qudheeda ayuu dad badan ka bogsiiyey bukaankooda iyo cudurradooda iyo jinniyadooda sharka leh. indhoolayaal badanna wuxuu ugu roonaaday inay wax arkaan. markaasaa ciise u jawaabay oo ku yidhi, taga oo yooxanaa uga war-maana waxaad aragteen iyo waxaad maqasheen. kuwii indhaha la'aa wax bay arkaan, kuwii lugahala'aana way socdaan, kuwii baraska qabayna waa la nadiifiyey, kuwii dhegahala'aana wax bay maqlaan, kuwii dhintayna waa la kiciyey, masaakiintana injiilka waa lagu wacdiyaa, oo waxaana barakaysan kan aan iga xumaanin. kuwii yooxanaa diray goortay tageen, wuxuu bilaabay inuu dadkii badnaa wax uga sheego yooxanaa. maxaad cidlada ugu baxdeen? ma waxay ahayd inaad soo aragtaan cawduur dabaylu ruxayso? laakiin maxaad u baxdeen? ma waxay ahayd inaad soo aragtaan nin dhar jilicsan qaba? kuwa dharka wanaagsan qaba oo hodan ku nool waxay joogaan guryaha boqorrada. laakiin maxaad u baxdeen? ma waxay ahayd inaad nebi soo aragtaan? haah, waxaan idinku leeyahay, mid nebi ka sarreeya. kanu waa kii laga qoray, eeg, waxaan hortaada soo dirayaa wargeeyahayga, kan jidkaaga ku sii diyaar-garayn doona hortaada. waxaan idinku leeyahay, intii dumar ka dhalatay, mid yooxanaa ka weyn ma jiro, laakiin kan boqortooyada ilaah ugu yar ayaa ka weyn. dadkii maqlay oo dhan iyo cashuurqaadayaashiiba waxay caddeeyeen inuu ilaah yahay xaq, iyagoo ah kuwii lagu baabtiisay baabtiiskii yooxanaa. laakiin farrisiintii iyo kuwii sharciga yiqiin ayaa waanadii

ilaah naftooda darteed u diiday iyagoo aan yooxanaa baabtiisin. haddaba maxaan nimanka qarnigan u ekaysiyaa? maxay u eg yihiin? waxay u eg yihiin carruur suuqa fadhida oo isu yeedhyeedhaysa iyagoo leh, biibiile baannu idiin yeedhinnaa, oo waad cayaari weydeen, waannu baroorannay oo waad ooyi weydeen. waayo, yooxanaa baabtiisaha waa yimid isagoo aan kibis cunaynin oo aan khamri cabbaynin; waxaadna tidhaahdaan, jinni buu qabaa. wiilka aadanahu waa yimid isagoo wax cunaya oo cabbaya, waxaadna tidhaahdaan, eeg, waa nin cir weyn oo khamriyacab ah oo saaxiib la ah cashuurqaadayaal iyo dembilayaal. xigmaddu inay xaq tahay waa laga caddeeyey xaggii carruurteeda oo dhan. farrisiinta midkood ayaa weyddiistay inuu wax la cuno, wuuna galay gurigii farrisiga oo cunto u fadhiiistay. bal eeg, naag magaalada joogtay oo dembi lahayd goortay ogaatay inuu gurigii farrisiga cunto u fadhiiyey, waxay soo qaadatay weel alabastar ah oo cadar ku jiro. way isdaba taagtay caghiisa agtooda iyadoo ooyaysa, waxayna bilaabtay inay ilmada caghiisa ku qoysy, oo ay timaha madaxeeda ku tirtiro, oo caghiisay dhunkatay, oo cadarkii marisay. farrisigii u yeedhay isaga, goortuu arkay, ayuu isla hadlay isagoo leh, ninkan had-duu nebi yahay, wuu ogaan lahaa naagtan taataabatay cid ay tahay iyo waxay tahay inay tahay dembile. ciise baa u jawaabay oo ku yidhi, simoonow, hal baan ku leeyahay. wuxuu yidhi, dheh, macallimow. waxaa jiray amaahiye laba nin amaah ku lahaa, mid wuxuu ku lahaa shan boqol oo dinaar, midka kalena konton. goortii ay waayeen waxay bixiyaan, ayuu labadoodiiba u dhaafay. haddaba iyamaa ahaan doona kan jacayl badan? simoon baa u jawaabay oo ku yidhi, waxaan u malaynayaa, kan uu wax badan u dhaafay. wuxuu ku yidhi, si hagaagsan baad u qiyaastay. kolkaasuu naagtii u jeestay, oo wuxuu simoon ku yidhi, naagtan ma aragtaa? anigu gurigaaga galay; biyo cagahayga iima aad siin, laakiin iyadu cagahayga ayay ilmadeeda ku qoysay oo ay timaheeda ku tirtirtay. dhunkasho ima aad dhunkan, iyaduse tan iyo wakhtigaan soo galay kama dayn inay cagahayga dhunkato. madaxaygana saliid ma aad marin, iyaduse cagahayga ayay cadar marisay. sidaa darteed waxaan kugu leeyahay, dembiyadeedii badnaa waa cafiyan yihiin, waayo, aad bay u jeclayd. kii wax yar loo dhaafay, ayaa wax yar jecel. wuxuu iyada ku yidhi, dembiyadaadii waa cafiyan yihiin. kuwii cunto ula fadhiiyey waxay bilaabeen inay isku yidhaahdaan, yuu yahay kan dembiyo cafiya haddana? wuxuu naagtii ku yidhi, rumaysadkaaga ayaa ku baadbiyey ee nabad ku tag.-

8

markii dambe waxaa dhacay inuu magaalooyinka iyo tuulooyinka dhex marayay isagoo dadka ku wacdiyaya oo u sheegaya injiilka boqortooyadii ilaah; waxaana la jiray laba-iyto-tobankii, iyo naago laga bogsiiyey jinniyo shar leh iyo cudurro. waxay ahaayeen maryantii la odhan jiray tii reer magdala, ee todoba jinni ka baxeen, iyo yo'anna afadii khusas ee wakiilkii herodos ahaa, iyo susanna, iyo qaar badan oo kale oo waxooda ugu adeegi jiray. goortii dad

badan isu soo uureen, iyo kuwa magaalo walba uga yimid, wuxuu ku hadlay masaal. beerrey baa baxay inuu abuurkiisa beero, oo intuu beerayay, qaar baa jidka geestiisa ku dhacay, oo waa lagu tuntay, oo shimbirrihii cirka ayaa cunay. qaar kalena waxay ku dhaceen dhagax; kol alla kolkii ay soo baxeen way engeegen, waayo, qoayaan ma lahayn. qaar kalena waxay ku dhex dhaceen qodxan, qodxantiina waa la soo baxday oo ceeyisay. qaar kalena dhul wanaagsan bay ku dhaceen oo soo baxeen, waxayna midho dhaleen boqol jibbaar. goortuu waxan yidhi, ayuu qayliyey oo yidhi, kan dhego wax lagu maqlo lahu ha maqlo. markaasaa xertiisii weyddiisay oo ku tidhi, muxuu yahay masaalkan? wuxuu ku yidhi, idinka waa laydin siiyaa inaad waxa qarsoon ee boqortooyadii ilaah garataan, kuwa kalese masaallo ayaa loogu sheegaa, si ay goortay arkayaan ayan u arkin, oo si ay goortay maqlayaan ayan u garan. masaalku waa kan: abuurku waa ereygi ilaah. kuwii jidka yiil waa kuwa maqla, markaasaa ibliisku yimaadaa, oo hadalka ayuu qalbigooda ka qaadaa, si aanay u rumaysan oo aanay u badbaadin. kuwii dhagaxa yiilna waa kuwa goortay maqlaan, hadalka farxad ku qaata, kuwanna xidid ma leh; laakiin wakhti yar ayay rumaystaan, wakhtiga duufsashadana way iska noqdaan. kuwii qodxanta ku dhex dhacayna waa kuwan maqla oo intay socdaan waxaa ceeyiya welwelidda iyo hodantinimada iyo farxadda ifkan, midho bisilna ma dhalaan. kuwa dhulka wanaagsanna waxay yihiin kuwa, intay maqlaan, qalbi wanaagsan oo fiican hadalka ku haysta, oo dulqaadasho ayay midho ku dhalaan. ma jiro nin, goortuu ilays shido, weel ku daboolaa, ama sariir hoos geliya, laakiin wuxuu saaraa meeshii ilayska si ay kuwa soo galaa iftiinka u arkaan. waayo, wax qarsoon ma jiro oo aan soo muuqan doonin, wax daboolanna ma jiro oo aan la garan doonin oo aan bannaan soo bixi doonin. sidaa darteed u fiirsada sidaad u maqlaysaan, waayo, ku alla kii wax haysta waa la siin doonaa, ku alla kii aan waxba haysanse waa laga qaadi doonaa wixii loo maleeyo inuu haysto. markaasaa waxaa isaga u yimid hooyadiis iyo walaal-ihiis, wayna soo gaadhi kari waayeen dadkii badnaa aawadood. oo waxaa lagu yidhi, hooyadaa iyo walaalahaa ayaa dibadda taagan oo doonaya inay ku arkaan. laakiin wuxuu ugu jawaabay, hooyaday iyo walaalahay waa kuwan ereyga ilaah maqla oo yeela. maalmahaas middood waxaa dhacay inuu doonni fuulay isaga iyo xertiisiiba, wuxuuna iyaga ku yidhi, dhanka kale oo badda aan u gudubno, goortaasay dhaqaaheen. laakiin intay socdeen ayuu seexday, oo waxaa baddii ku soo dhacay duufaana weyn oo dabayl ah; doonnidiina ayaa buuxsamaysay, oo halis bay ku jireen. markaasay isaga u yimaadeen oo intay toosiyeen ayay ku yidhaahdeen, macallimow, macallimow, waa lumaynaaye. kolkaasuu kacay oo canaantay dabayshii iyo hirarkii biyaha. goortaasay degeen oo xawaal baa dhacday. markaasuu wuxuu iyaga ku yidhi, rumaysadkiinnii meeh? iyagoo baqaya oo yaabban waxay isku yidhaahdeen, haddaba yuu yahay kan amra xataa dabaysha iyo biyaha oo ay yeelaan? waxay gaadheen dalka gadareni ee ka soo hor jeeday galili. goortuu dhulka u degay waxaa la kulmay nin magaalada ka yimid oo jinniyo qaba. wakhti dheer

dhar ma sidan jirin, gurina ma joogi jirin, laakiin xabaalaha ayuu dhex joogi jiray. goortuu arkay ciise, ayuu qayliyey, hortiiisana ayuu isku tuuray oo cod weyn ayuu ku yidhi, maxaa inoo dhexeeya, ciisow, adigoo ah wiilka ilaaha sarow? waxaan kaa baryayaa, ha i silcin. waayo, wuxuu jinnigii wasakhda lahaa ku amray inuu ninka ka baxo, maxaa yeelay, marar badan ayuu qaban jiray, oo waxaa lagu xidhi jiray silsilado iyo bircago, oo waa la ilaalin jiray; silsiladihiina wuu iska gooyin jiray oo jinniguna cidlada ayuu u kaxayin jiray. markaasaa ciise weyddi-iyey oo ku yidhi, magacaa? oo wuxuu ku yidhi, li-ijon; waayo, jinniyo badan ayaa galay. markaasay ka baryeen inaanu amrin inay yamayska tagaan. halkaa waxaa joogay daaqsinn doofaarro badan ah oo buurta daaqaysa. waxayna ka baryeen inuu u fasaxo inay kuwaas galaan. kolkaasuu u fasaxay. markaasay jinniyadii ninkii ka baxeen oo doofaaradii galeen. daqsintiina jarka hoos bay uga yaacday ilaa badda, wayna ku bakhtiyeen. kuwii daajin jiray markay arkeen waxa dhacay, ayay carareen oo dadkii magaalada iyo beerhaba ayay u warrameen. kolkaasaa dadkii u soo baxay inay arkaan wixii dhacay. markaasay u yimaadeen ciise, oo waxay arkeen ninkii jinniyadu ka baxeen, isagoo ag fadhiya ciise caghiisa oo dhar sita oo miyir qaba; wayna baqeen. kolkaasaa kuwii arkay waxay iyaga u sheegeen sida jinnoolihii loo bogsiiyey. dadkii oo dhan oo dalka gadareni ku wareegsanaa ayaa baryay inuu ka noqdo iyaga, waayo, baqdin weyn ayay baqeen. markaasuu doonni fuulay, waana noqday. laakiin ninkii jinniyadii ka baxeen ayaa ka baryay isaga inuu raaco, laakiin wuu diray isagoo ku leh, gurigaaga ku noqo oo dadka ogeysiis waxa weyn oo ilaah kuu sameeyey. markaasuu tegey oo wuxuu magaalada oo dhan ku naadiyey waxa weyn oo ciise u sameeyey. markii ciise noqday ayaa dadkii badnaa farxad ku qaatay, waayo, way wada sugayeen. oo bal eeg, waxaa yimid nin yarro la odhan jiray, oo taliyaha sunagogga ahaan jiray. wuxuuna isku riday ciise caghiisa oo ka baryay inuu gurigiisa galo. waayo, gabadh keliya buu lahaa, iyadoo abbaaraha laba iyo toban sannadood jirtay, wayna sakaraadaysay. laakiin intuu socday dadkii badnaa ayaa cidhiidhiyey. naag laba iyo toban sannadood dhiigbixid qabtay, oo wixii ay ku noolaan lahayd oo dhan dhakhtarro ku bixisay, oo ku bogsan kari weyday, midna xaggiisa, ayaa dhabarkiisa timid oo taabatay maradiisa darafteeda. kolkiiba bixiddii dhiiggeeda ayaa joogsatay. markaasaa ciise yidhi, yuu yahay kan i taabtay? markay wada dafiireen, butros iyo kuwa la jiray waxay ku yidhaahdeen, macallimow, dadkii badnaa ayaa ku jiidhaya oo ku cidhiidhinaya. laakiin ciise wuxuu yidhi, qof baa i taabtay, waayo, waxaan gartay in xoog iga baxay. naagti goortay aragtay inaanay qarsoonaan karin ayay timid iyadoo gariiraysa, oo hortisay isku ridday, oo u caddaysay dadkii oo dhan hortooda waxay u taabatay iyo siday markiiba u bogsatay. kolkaasuu wuxuu iyada ku yidhi, gabadhoy, rumaysadkaaga ayaa ku bogsiiyey ee nabad ku tag. intuu weli hadlayay, waxaa gurigii taliyaha sunagogga ka yimid nin ku leh, gabadhaadii waa dhimatay, ee macallinka ha dhibin. laakiin ciise goortuu maqlay, wuxuu ugu jawaabay, ha baqin ee

iska rumayso, wayna bogsan doontaa. markuu guriga yimid, ninna uma oggolaanin inuu la galo, butros, iyo yooxanaa, iyo yacquub, iyo gabadha aabbeheed, iyo hooyadeed maahee. kulligood waxay u ooyayeen oo u barooranayeen iyada, laakiin wuxuu ku yidhi, ha ooyina, iyadu ma dhiman, waase huruddaa. wayna ku qosleen, iyagoo og inay dhimatay. markaasuu dadkii oo dhan dibadda u saaray, oo uu gacanteeda qabtay oo qayliyey isagoo leh, yartoy, kac. ruuxeedii ayaa ku soo noqday, oo markiiba way kacday, oo wuxuu amray in cunto la siiyo iyada. waalidkeedii waa yaabeen, wuxuuse amray inaanay ninna u sheegin waxa dhacay.

9

laba-iyto-bobankii ayuu isugu yeedhay, wuxuuna siiyey xoog iyo amar ay jinniyada oo dhan ku saaraan oo ay cudurro ku bogsiiyaan. wuuna diray inay boqortooyadii ilaah ku wacdiyaan dadka oo ay bogsiiyaan kuwa buka. wuxuuna ku yidhi, waxba samafarka ha u qaadanina, ama ul, ama qandi, ama kibis, ama lacag. laba khamiisna ha qaadanina. guri alla gurigaad gashaan jooga, meeshaasna ka baxa. kuwa alla kuwii aan idin soo dhowayn, markaad magaaladaas ka baxdaan siigada cagihiiinna ka dhabaandhaba inay marag ka gees ah ku ahaato. markaasay baxeen, oo tuulooyinka ayay dhex mareen, iyagoo inta jilka ku wacdiyaya oo meel walbaba kuwa buka ku bogsiiyaya. markaasaa taliye herodos maqlay waxa dhacay oo dhan, wuuna shakiyey, waayo, qaar baa yidhi, yooxanaa ayaa kuwii dhintay ka soo sara kacay, qaarna waxay yidhaahdeen, eliyaas ayaa soo muuqday, qaar kalena waxay yidhaahdeen, nebi nebiyadii hore ah ayaa soo sara kacay. markaasaa herodos wuxuu yidhi, yooxanaa madaxaan ka gooyay, yuu yahay kan aan waxan ka maqlayo? oo wuxuu doonayay inuu arko. rasuulladii markay soo noqdeen ayay isaga u sheegeen wixii ay sameeyeen. wuuna waday oo keli ahaan u kaxeeyey magaalada beytsayda la odhan jiray. laakiin dadkii badnaa, goortay ogaadeen, way soo raaceen. markaasuuna iyaga soo dhoweeyey, oo wuxuu kala hadlay wax ku saabsan boqortooyadii. ilaah, oo kuwii u baahnaa in la bogsiiyaya wuu bogsiiyey. goortii maalintii dhammaanaysay laba-iyto-bobankii ayaa yimid iyagoo ku leh, dadka badan dir si ay u tagaan tuulooyinka iyo beeraha ku wareegsan, oo ay ugu hoydaan oo cunto uga helaan, waayo, meeshaan cidlada ah ayaynu joognaa. wuxuuse ku yidhi, idinku siiya waxay cunaan. waxay ku yidhaahdeen, annagu wax ka badan shan kibsood iyo laba kalluun ma hayno, inaanu tagno oo dadkan oo dhan cunto u soo iibinno maahee. waayo, waxay ku dhowaayeen shan kun oo nin. wuxuu xertiisii ku yidhi, u fadhiisiya koox koox konton konton ah. sidaasay yeelen oo wada fadhiisiyeen. markaasuu wuxuu qaaday shan-tii kibsood iyo labadii kalluun, oo intuu cirka eegay, ayuu barakeeyey, oo kala jebebiyey, oo xertiisii siiyey, inay dadkii badnaa hortooda dhigaan. markaasay cuneen oo ka wada dhergeen; waxaana la guray jabkabkii ka hadhay oo laba iyo toban dambilood ah. intuu keli ahaan u tukanayay, ayaa xertiisii la joogtay, markaasuu weyddiiyey isagoo leh, dadkii bad-

naa yay igu sheegaan? way u jawaabeen oo ku yidhaahdeen, yooxanaa baabtiisaha; qaar kalena waxay yidhaahdeen, eliyaas, qaarna waxay yidhaahdeen, nebi nebiyadii hore ah oo soo sara kacay. markaasuu wuxuu ku yidhi, idinkuse yaad igu sheegtaan? butros ayaa u jawaabay oo wuxuu ku yidhi, masiixii ilaah. laakiin wuu waanixiyey oo wuxuu ku amray inaanay ninna waxaas u sheegin, isagoo leh, waxay waajib ugu tahay wiilka aadanahu inuu wax badan ku xanuunsaday, oo ay waayeehlada iyo wadaaddada sare iyo culimaddu diidaan, oo la dillo, oo maalinta saddexaad la sara kiciyo. markaasuu wuxuu kulligood ku yidhi, mid uun hadduu doonayo inuu iga daba yimaado, ha dayriyo doonistiisa, iskutallaabtiisana maalin walba ha soo qaato oo ha i soo raaco. waayo, kan doonaya inuu naftiisa badbaadiyo, waa lumin doonaa, laakiin kan naftiisa u lumiya aawaday, kaasaa badbaadin doona. waayo, nin maxay u taraysaa hadduu dunida oo dhan helo oo uu isluumiyo oo khasaaro? maxaa yeelay, ku alla kii ka xishooda aniga iyo ereygaygaba, wiilka aadanaha ayaa ka xishoon doona isaga, goortuu ku yimaado ammaantiisa iyo ammaanta aabbihiis iyo tan malaa'igaha quduuska ah. laakiin run baan idiin sheegayaa, kuwa halkan taagan qaarkood sinaba dhimasho uma dhadhamin doonaan ilaa ay arkaan boqortooyada ilaah. abbaaraha siddeed maalmood hadalladan dabadood waxaa dhacay inuu waday butros, iyo yooxanaa, iyo yacquub, oo buurtuu fuulay inuu ku tukado, oo intuu tukanayay, araggii wejigiisa ayaa si kale noqday, dharkiisuna caddaan ayuu la dhalaalayay. oo bal eeg, laba nin ayaa la hadlayay isaga, waxayna ahaayeen muuse iyo eliyaas, oo ammaan ku soo muuqday, oo waxay kala hadlayeen dhimashadiisa uu yerusalaalem dhowaan ku dhammayn lahaa. laakiin butros iyo kuwii la jiray ayaa hurdo la cuslaaday; oo goortay tooseen ayay arkeen ammaantiisa iyo labadii nin oo la taagan. kolkay ka tegayeen waxaa dhacay in butros ku yidhi ciise, macallimow, waxaa inoo wanaagsan inaynu halkan joogno, haddaba saddex waab aanu ka dhiso, mid adaan ku dhisaynaa, midna muuse, midna eliyaas, waayo, ma uu garanaynin wuxuu leeyahay. intuu waxaas lahaa, waxaa timid daruur oo iyagay hadhaysay, wayna baqeen kolkay daruurtii galeen. daruurtiina waxaa ka yimid cod leh, kanu waa wiilkayga aan jeclahay ee maqla isaga. goortii codkii ahaaday ciise keliya ayaa la arkay; markaasay iska aamuseen, oo maalmahaas ninna uma ay sheegin wixii ay arkeen. maalintii xigtay, goortay buurta ka soo degeen, waxaa dhacay in dad badni la kulmay isaga. oo bal eeg, nin dadkii badnaa ka mid ah ayaa qayliyey isagoo leh, macallimow, waxaan kaa baryayaa inaad wiilkayga eegto, waayo, waa madiigayga, oo bal eeg, jinni baa qabsada, oo dhaqsiba wiilkaa qayliya, jinniguna waa gilgilaa, oo wiilku afkuu ka xumbeeyaa; dhib ayaa jinnigu kaga baxaa, isagoo aad u burburinaya. waxaan xertaada ka baryay inay ka saaraan, wayna kari waayeen. markaasaa ciise u jawaabay oo ku yidhi, qarni yahow rumaysadka daranu oo madaxa adagu, ilaa goormaana idinla jiri doonaa, oo ilaa goormaana idiin dulqaadan doonaa? wiilkaaga halkan keen. intuu weli soo socday, jinnigii ayaa jeexjeexay oo gilgilay. markaasaa ciise jinnigii

wasakhda lahaa canaantay, wiilkiina ayuu bogsiyey oo aabbihiis ku celiyey. kulli way ka wada yaabeen ilaah weynaantiisa. laakiin intay kulligood la wada yaabsanaayeen wixii uu sameeyey oo dhan, wuxuu xertiisii ku yidhi, hadalladanu ha galeen dhegihiinna, waayo, wiilka aadanaha ayaa dadka loo gacangelin doonaa. laakiin hadalkaas ayay garan waayeen, waana laga qariyey si ayna u garan, wayna ka cab-sadeen inay hadalkas wax ka weyddiiyaan. waxaa ka dhex kacday dood ay islahaaayeen, kee baa ahaan doonaa kan inoo weyn. laakiin ciise markuu gartay fikirrada qalbigooda ayuu ilmo qaaday oo is-ag joojiyey, markaasuu ku yidhi iyaga, ku alla kii mag-acayga ku aqbala ilmahan, wuu i aqbala, oo ku alla kii i aqbala, wuxuu aqbala kii i soo diray, waayo, kii idiinku wada yar, kaas ayaa u weyn. yooxanaa baa u jawaabay oo ku yidhi, macallimow, waxaannu aragnay qof magacaaga jinniyo ku saaraya, oo waannu u diidnay, waayo, isagu nama uu soo raaco. laakiin ciise wuxuu ku yidhi, ha u diidina, waayo, kan aan idinka gees ahayn waa idinla gees. goortii wakhtigii isaga kor loo qaadi lahaa uu dhowaaday, wuxuu wejigiisa u jeediyey inuu yeruusaalem tago. markaasuu hortii isaga cid u diray, oo intay tageen ayay galeen tuulo reer samaariya ah inay wax u diyaariyaan isaga. iyaguse ma ay dhowayn, waayo, wejigiisii ayac u jeeday xagga yeruusaalem. markaasaa xertiisii yaquub iyo yooxanaa goortay arkeen, waxay ku yidhaahdeen, sayidow, ma doonaysaa inaanu dad amarno inuu cirka ka soo dego oo baabbi'yo? isaguse waa ku jeestay oo canaantay iyaga, oo ku yidhi, garan maysaan caynkii ruuxa aad ka tihiin. markaasay waxay aadeen tuulo kale. oo intay jidka ku socdeen nin baa ku yidhi isaga, waan ku raacayaa meel alla meeshaad tagtidba. markaasaa ciise wuxuu ku yidhi, dawacoyinku godad bay leeyihiin, shimbirraha cirkuna buulal bay leeyihiin, laakiin wiilka aadanahu meel uu madaxiisa dhigo ma leh. mid kalena ayuu ku yidhi, i soo raac. laakiin isagu wuxuu ku yidhi, sayidow, horta ii oggolow inaan tago oo aabbahay soo aaso. laakiin wuxuu ku yidhi, iska daa, meydadku ha aaseen meydadkooda, laakiin adigu bax oo boqortooyadii ilaah ku naadi. mid kale ayaa yidhi, sayidow, waan ku raacayaa, laakiin horta ii oggolow inaan kuwa gurigayga jooga ku soo idhaahdo, nabadgelyo. ciise ayaa ku yidhi, ma jiro nin gacantiisa mixaraatka saara oo dib u eega, oo u qalma boqortooyada ilaah.

10

waxaa dabadeed rabbigu wuxuu soo bixiyey tod-dobaatan kale, oo laba laba ayuu hortiiisa u diray ilaa magaalo walba iyo meel walba oo uu tegi lahaa. wuxuuna ku yidhi, waxa beerta laga goonyayaa way badan yihiin, shaqaalayaashuse waa yar yihiin. sidaa darteed sayidka beergooyiska barya inuu shaqaalayaal beertiisa u soo diray. socda, oo ogaada, waxaan idiin dirayaa sida baraar oo yeey ku dhex jira. ha qaadana kiish, ama qandi, ama kabo, ninnaba jidka ha ku nabdaadinina. guri alla gurigaad gashaan, horta waxaad ku tidhaahdaan, gurigan nabad ha u ahaato. ina nabdeed hadduu halkaas joogo, nabaddiinnu waxay ahaan doontaa dushiisa, haddii kalese way idinku soo

noqon doontaa. gurigaas qudhiisa jooga, idinkoo cunaya oo cabbaya waxay haystaan, waayo, shaqaaluhu waa istaahilaa abaalgudkiisa. guriba guri ha u dhafina. magaalo alla magaaladaad gashaan oo laydinka soo dhoweeya, waxa laydin soo hor dhigo cuna. bogsiya kuwa buka oo halkaas jooga, oo ku dhaha, boqortooyada ilaah waa idinku soo dhow dahay. laakiin magaalo alla magaaladaad gashaan, oo aan laydinka soo dhowayn, u soo baxa jidadkeeda, oo dhaha, xataa siigada magaaladiina ee cagahayaga soo raacday, waannu idinku tirtiraynaa, laakiin kan ogaada, boqortooyadii ilaah waa dhow dahay. waxaan idinku leeyahay, maalintaas sodom ayaa ka xisaab fududaan doonta magaaldaas. waa kuu hoog, khorasinay. waa kuu hoog, beysayday, waayo, shuquladii xoogga lahaa oo laydinku dhex sameeyey haddii turos iyo siidoon lagu samayn lahaa, goor horay toobadkeeni lahaayeen, iyagoo dhar joonyad ah gashan oo dambas ku fadhiga. laakiin maalinta xisaabta turos iyo siidoon waa idinka xisaab fududaan doonaa. adiguna kafarna'umay, samada ma lagu sarraysiin doonaa? waxaa lagu dejin doonaa haadees. kan idin maqlaa waa i maqlaa, kan idin diidaana, waa i diidaa, kan i diidaana, wuxuu diidaa kii i soo diray. toddobaatankii farxad ayay la soo noqdeen, iyagoo leh, sayidow, xataa jinniyaadu magacaaga ayay nooga dambeeyaan. markaasuu wuxuu ku yidhi, waxaan arkay shaydaankoo sida hillaal samada uga soo dhacaya. bal ogaada, waxaan idin siiyey amar aad kula tumataan abeesooyin iyo dabaqaloo-cyoo iyo xoogga oo dhan ee cadowga; innaba waxba idinma yeeli doono. laakiin tan ha ku farxina in jinni-yadu ay idinka dambeeyaan, laakiin ku farxa in magacyadiiinnu ay jannada ku qoran yihiin. saacadaas qudheeda ayuu ruuxa quduuska ah ku reyreeyey oo yidhi, waan kugu mahadnaqayaa, aabbow, rabbiga samada iyo dhulkow, waayo, waxyaalahan ayaad kuwa caqliga iyo garashada leh ka qarisay, oo waxaad u muujisay ilmo yaryar. haah, aabbow, waayo, sidaas ayaa kaa farxisay. aabbahay wax walbaba waa ii dhiibay; oo ninna wiilka garan maayo cid uu yahay aabbaha maahee, oo ninna aabbaha garan maayo cid uu yahay, wiilka maahee, iyo kii wiilku doonayo inuu u muujiyo. wuxuuna u jeestay xertiisa oo keli ahaan ugu yidhi, waxaa barakaysan indhaha arka waxaad aragtaan; waayo, waxaan idinku leeyahay, nebiyo iyo boqorro badan ayaa doonay inay arkaan waxaad aragtaan, mana arkin, iyo inay maqlaan waxaad maqashaan, mana ay maqlin. mid sharciga yaqaan ayaa istaagay oo jirrabay, isagoo leh, macallimow, maxaan sameeyaa si aan ku dhaxlo nolosha weligeed ah? wuxuu ku yidhi, maxaa sharciga ku qoran? sidee baad u akhridaa? isagaa u jawaabay oo ku yidhi, waa inaad rabbiga ilaahaaga ah ka jeclaataa qalbigaaga oo dhan, iyo naftaada oo dhan, iyo xooggaaga oo dhan, iyo caqligaaga oo dhan, deriskaagana waa inaad u jeclaataa sida naftaada. wuxuu ku yidhi, si hagaagsan ayaad u jawaabta. sidaas yeel oo waad noolaan doontaa. laakiin isagoo doonaya inuu iscaddeeyo inuu xaq yahay, ayuu ciise ku yidhi, yaa deriskayga ah? ciise ayaa u jawaabay oo ku yidhi, nin baa yeruusaalem ka soo degayay oo yerixoo ku socday; wuxuuna ku dhex dhacay tuugag, oo intay dharka ka fur-

teen oo garaaceen ayay ka tageen oo daayeen isagoo bestiis ah. waxay noqotay in wadaad jidkaas ku soo degayay, oo markuu arkay ayuu dhinaca kale maray. sidaas oo kalena nin reer laawi ah goortuu meeshaas yimid oo arkay, ayuu dhinaca kale maray. laakiin nin reer samaariya ah intuu socday ayuu meeshiisa yimid, oo markuu arkay ayuu u naxariistay. wuuna u dhowaaday, oo nabrihiisii ka duudduubay, oo saliid iyo khamri ku shubay, markaasuu saaray neefkiisii, oo hudheel geeyey, waana u dadaalay. maalin-tii dambe wuxuu soo bixiyey laba dinaar, oo siiyey ninkii hudheelkii lahaa, oo ku yidhi, u dadaal, oo waxii dambe oo kaaga baxa, soo noqodkayga ayaan kuu celin doonaa. saddexdaas kee bay kala tahay inuu deris u ahaa kii tuugagga ku dhex dhacay? wuxuu ku yidhi, kii u naxariistay. markaasaa ciise ku yidhi, tag oo sidaas oo kale yeel. intay socdeen wuxuu galay tuulo. markaasaa qof dumar ah oo maarta la odhan jiray ayaa gurigeeda gelisay. waxayna lahayd walaal maryan la odhan jiray, oo iyaduna waxay ag fadhiisatay cagihii sayidka oo ereygiisa maqashay. laakiin maarta waxaa jiidanaysay hawl badan, oo intay u timid ayay ku tidhi, sayidow, miyaanay waxba kula ahayn in walaashay i daysay inaan keligay adeego? haddaba la hadal inay ila qabato. laakiin sayidku waa u jawaabay oo ku yidhi, maarta, maartay, wax badan ayaad ka welwelayaas oo isku dhibaysaa. laakiin mid baa loo baahan yahay, maryanna waxay dooratay intii roonayd oo aan laga qaadi doonin.

11

meel buu ku tukanayay, oo goortuu dhammeeyey, mid xertiisa ka mid ah ayaa ku yidhi, sayidow, na bar si loo tukado, sida yooxanaa xertiisa u baray. wuxuu ku yidhi, goortaad tukanaysaan dhaha, aabbahayaga jannada ku jiraw, magacaagu quduus ha ahaado, boqortooyadaadu ha timaado. maalinba maalin kibis-tayada nagu filan na sii. oo naga cafi dembiyadiyada, waayo, annaguba waa u cafinnaa mid walba oo aanu qaan ku leennahay, oo jirraabaaddana ha noo kaxayn. wuxuuna ku yidhi, kiinne baa saaxiib leh oo saq-dadhexe u tegaya oo ku odhanaya, saaxiibow, sad-dex kibsood i amaahi, waayo, saaxiibkay ayaa safar iiga yimid, oo waxaan hor dhigo ma hayo. kaasaana gudaha ka jawaabaya oo odhanaya, ha i dhibin. al-baabka waa la xidhay; carruurtaayduna sariirtay ila jiiftaa; umana kici karo inaan wax ku siiyo. wax-aan idinku leeyahay, in kastoo aanu kici doonin oo aanu siin doonin saaxiibnimadiisa aawadeed, weliba baryo badnaantiisa aawadeed ayuu u kici doonaa oo u siin doonaa in alla intuu u baahan yahay. wax-aan idinku leeyahay, weyddiista oo waa laydin siin doonaa; doona oo waad heli doontaan; garaaca oo waa laydinka furi doonaa. waayo, mid kasta oo weyddiista waa la siiyaa; kii doonaana waa helaa; kii garaacana waa laga furi doonaa. midkiinne baa oo aabbe ah haddii wiilkiisu kibis weyddiisto, dhagax siinaya? ama hadduu kalluu weyddiisto, kalluunka meeshiis abeeso siinaya? ama hadduu ukun weyddiisto, dabaqallooc siinaya? haddaba idinka oo shar leh haddaad garanaysaan inaad hadiyado wanaagsan carruurtiinna siisaan, intee ka badan ayaa aabbihi-

inna jannada ku jiraa ruuxa quduuska ah uu siin doonaa kuwa isaga weyddiista? wuxuu saarayay jinni carrab la'. waxaana dhacay goortuu jinnigii baxay inuu kii carrabka la'aa hadlay, dadkiina way yaabeen. laakiin qaarkood ayaa yidhi, wuxuu jinniyada ku saaraa be'elseub oo ah madaxda jinniyada. markaasaa kuwa kale oo jirraabaya waxay ka doon-ayeen inuu calaamo cirka ka tuso. laakiin isagoo garanaya fikirradooda ayuu ku yidhi, boqortooyo walba oo kala qaybsantaa, cidla' bay noqotaa, guri guri ka qaybsamaana waa dumaa. shaydaankuna hadduu kala qaybsamo, boqortooyadiisu sidee bay u taagnaan doontaa? waayo, waxaad tidhaahdaan, waxaad jinniyo ku saartaa be'elseub. anigu haddii aan jinniyada ku saaro be'elseub, wiilashiina yay ku saaraan? sidaa darteed iyagu waxay ahaanayaan xaakinnadiinna. laakiin haddaan jinniyada ku saaro farta ilaah, waxaa idiin timid boqortooyada ilaah. nin xoog leh oo hubaysan markuu ilaalinayo barxaddiisa, alaabtiisu waa nabad gelayaasaa. laakiin mid ka xoog badan goortuu ku soo baxo oo ka adkaado, wuxuu ka qaadaa hubkiisii uu isku halleeyey, oo wuu qaybiyaa wuxuu ka dhacay. kan aan ila jirin waa iga gees, oo kan aan ila ururin waa firdhiyaa. jinniga wasakhda leh goortuu ninka ka baxo, wuxuu maraa meelo aan biyo lahayn, isagoo nasasho doonaya, oo markuu heli waayo, wuxuu yidhaahdaa, waxaan ku noqonayaa gurigaygii aan ka baxay. oo goortuu yimaado wuxuu helaa isagoo xaaqan oo hagaagsan. markaasuu tagaa oo wuxuu wataa toddoba jinni oo kale oo ka xunxun isaga, wayna galaan oo halkaas joogaan. ninkaas wakhtigiisa dambe ayaa ka darnaada wakhtiga hore. waxaa dhacay goortuu waxyaalahaas yidhi, in qof dumar ah oo dadka ka mid ah codkeeda kor u qaad-day oo ku tidhi, waxaa barakaysan uurka ku siday iyo naasihii aad nuugtay. laakiin wuxuu ku yidhi, runtaa, laakiin waxaa barakaysan kuwa ereyga ilaah maqla oo xajiya. goortii dadkii badnaa isugu soo ururay-teen, wuxuu bilaabay inuu yidhaahdo, qarniganu waa qarni shareed; calaamo bay doonayaan, lamana siin doono, calaamada yoonis maahae. waayo, sida yoonis calaamo ugu noqday reer nineweh, sidaas oo kale ayuu wiilka aadanahu calaamo ugu ahaan doonaa qarnigan. boqoradda koonfureed waxay xisaabta la kici doontaa dadka qarnigan, wayna xukumi doontaa, waayo, waxay ka timid meesha dhulka ugu shishaysa inay xigmadda sulaymaan maqasho, oo bal eeg, mid sulaymaan ka weyn ayaa halkan jooga. niman ka nineweh waxay xisaabta isla taagi doonaan dadka qarnigan, wayna xukumi doonaan, waayo, waxay ku toobadkeeneen wacdigi yoonis, oo bal eeg, mid yoonis ka weyn ayaa halkan jooga. ma jiro nin, goortuu ilays shido, dhiga meel qarsoon ama weel hoostiisa, laakiin wuxuu saaraa meeshii ilayska si ay kuwa soo galaa iftiinka u arkaan. ilayska jidhkaagu waa ishaada, ishaaduna markay hagaagsan tahay, jidhkaaga oo dhammu waa iftiimaa, laakiin goortay xun tahay, jidhkaaguna waa gudcur. haddaba iska jir si iftiinka kugu jiraa aanu gudcur u ahaan. haddaba haddii jidhkaaga oo dhammu iftiimo, aannuna lahayn meel gudcur ah, waa wada iftiimaa, sida goortii ilayska dhalaalaya uu kuu iftiimiyo. goortuu hadlayay, nin farrisii ah ayaa weyddiistay inuu

wax la cuno; wuuna galay gurigiisa, oo cunto u fadhiistay. farrisigii markuu arkay waa yaabay, waayo, cuntada horteed ma uu faraxalan. sayidka ayaa ku yidhi, haddeer idinkoo farrisiiin ah waxaad dusha ka nadiifiisaan koobka iyo xeedhada, laakiin xaggiinna hoose waxaa ka buuxa dulun iyo shar. doqonno yahow, kii dusha sameeyey miyaanu gudahana samaynin? laakiin waxa gudaha ah sadaqad u bixiya, oo bal eeg, wax walba waa idiin nadiifsan yihiin. laakiin waa idiin hoog, farrisiiin yahay, waayo, reexaanta iyo kabsarta iyo khodaarta oo dhan toban meelood ayaad meel ka bixisaan, oo waxaad dhaaftaan xukunka iyo jeclaanta ilaah. waxaad lahaydeen inaad waxan samaysaan oo aydnahan kuwa kale dhaafin. waa idiin hoog, farrisiiin yahay, waayo, waxaad jeceshihiin kursiyada hore oo sunagogyada, iyo salaanta suuqa. waa idiin hoog, waayo, waxaad tihiiin sida xabaalo aan muuqanaynin; nimanka dul marayaana aanay garanaynin. kuwa sharciga yaqaan midkood ayaa u jawaabay oo ku yidhi, macallimow, markaad waxaas leedahay, annagana waad na caayaysaa. markaasuu ku yidhi, idinkuna waa idiin hoog, sharciga sheegayaal yahow, waayo, waxaad nimanka ku rartaan wax culus oo qaadiddoodu dhib leedahay; idinkuse farihiinna middood kuma taabataan culaabta. waa idiin hoog, waayo, waxaad dhistaan xabaalaha nebiyada, aowwayaashiinse way dileen. haddaba waxaad tihiiin markhaatiyaal oo aad oggoshihiin shuulkii aowwayaashiin, waayo, iyagaa dilay, idinkuna waad dhistaan xabaalhooxda. sidaa darteed xigmadda ilaah ayaa tidhi, waxaan u diri doonaa nebiyo iyo rasuullo; qaarkood waa la dili doonaa oo la silcin doonaa, in qarnigan la weyddiyo dhiiggii nebiyada oo dhan oo daatay tan iyo aasaaskii dunida, oo laga bilaabo dhiiggii haabiil ilaa dhiiggii sakariyas kii ku dhintay meeshii allabariga iyo meesha quduuska ah dhexdooda. runtii, waxaan idinku leeyahay, qarnigan ayaa la weyddiin doonaa. waa idiin hoog, sharciga sheegayaal yahow, waayo, furihii garashada ayaad qaaddeen. idinka qudhiinnu ma gelin, oo kuwii gelayayna ayaad ka hor joogsateen. oo kolkuu meeshaas ka baxay, culimadda iyo farrisiiintu waxay bilaabeen inay aad ugu dhirfaan iyo inay wax badan kaga hadlisiyaan, iyagoo gaadaya inay ku qabtaan wixii afkiisa ka soo baxa.

12

markii dadkii badnaa oo tirola'aanta ahaa isa soo tubeen, ilaa ay qaarba qaar ku joogjoogsadeen, wuxuu bilaabay inuu kolonii hore xertiisa ku yidhaahdo, iska jira khamiirka farrisiiinta kan ah labaweyjiiilenimada. ma jiro wax daboolan oo aan soo muuqan doonin ama wax qarsoon oo aan la garan doonin. sidaa darteed wax kasta oo aad gudurka ku dhex tidhaahdeen, iftiinka ayaa laga maqli doonaa, oo wixii aad dhegta isagalga hadasheen qoolal qarsoon ayaa guryaha dushooda lagaga dhawaaqi doonaa. waxaan idinku leeyahay, saaxiibbadayow, ha baqiina kuwa jidhka dila, oo aan dabadeed wax kale samayn karin. laakiin waxaan idinkaga digayaa kaad ka baqi lahaydeen. ka baqa kan kolkuu dilo dabadeed amar u leh inuu jahannamada ku tuuro. runtii, waxaan

idinku leeyahay, kaas ka baqa. shan shimbirrood miyaan laah beesadood lagu iibin? oo midna lagama illaawin ilaah hortiisa. laakiin timaha madaxiinna oo dhan wax tirsan yihiin. ha baqiina; waad ka qiima badan tihiiin shimbirro badan. weliba waxaan idinku leeyahay, mid walba oo igu qirta dadka hortiisa, ayaa wiilka aadanahu ku qiran doonaa malaa'igaha ilaah hortooda. laakiin kii igu diida dadka hortiisa, malaa'igaha ilaah hortooda ayaa lagu diidi doonaa, oo mid walba oo ku hadla hadal wiilka aadanaha ka gees ah, waa loo cafiyi doonaa, laakiin kii caaya ruuxa quduuska ah looma cafiyi doono. goortay idin hor keenayaan sunagogyada, iyo taliyayaasha, iyo kuwa amarka leh, ha ka welwelina sidii iyo wixii aad ku jawaabi doontaan ama waxaad odhan doontaan, waayo, ruuxa quduuska ah ayaa saacaddaas idin bari doonaa wixii aad leedihiin inaad tidhaahdaan. oo mid dadka ka mid ah ayaa ku yidhi, macallimow, walaalkay u sheeg inuu dhexaalka ila qayb-sado. laakiin wuxuu ku yidhi, ninkow, yaa iiga kiin dhigay xukume ama qaybiye? wuxuu iyaga ku yidhi, fiiriya oo iska ilaaliya damacnimada oo dhan, waayo, qof goortuu maal badnaado, noloshiisu kama timaado maalkuu leeyahay. markaasuu masaal kula hadlay oo ku yidhi, nin hodan ah dhulkiisa ayaa wax badan bixiye. kolkaasuu isla tashaday isagoo leh, maxaan sameeyaa, waayo, ma haysto meel aan ku ururiyo wixii ii baxay? markaasuu yidhi, sidan ayaan samayn doonaa. maqsiinnadaydiin ahaan dumin doonaa oo kuwa ka waaweyn ayaan dhisan doonaa; halkaasna ayaan ku urursan doonaa sarreenkayga iyo alaabayda oo dhan, oo waxaan naftayda ku odhan doonaa, nafay, waxaad leedahay alaab badan oo sannado badan loo dhigay. naso oo wax cun oo cab oo farax. laakiin ilaah wuxuu ku yidhi, kaaga doqonka ahow, caawa naftaada waa lagu weyddiisan doonaa, wixii aad diyaarsatayna yaa lahaan doonaa? sidaas oo kale weeye kan maal urursada oo aan ilaah u hodan ahayn. markaasuu xertiisii ku yidhi, sidaa darteed waxaan idinku leeyahay, ha ugu welwelina naftiinna waxaad cuni doontaan, jidhkiinnana waxaad huwain doontaan. waayo, nafu waa ka roon tahay cuntada, jidhkuna waa ka roon yahay dharka. tukayaasha fiiriya, waayo, waxba ma beeraan, waxna ma gurtaan, mana haystaan maqsin ama meel ay wax ku urursadaan, oo ilaah baa cunto siiya. intee baad ka roon tihiiin shimbirraha! midkiinee intuu welwelo, dhererkiisa dhudhun ku dari kara? haddaba haddii aanad samayn karin xataa waxa u yar, maxaad ugu welweshaan intii kale? fiiriya ubaxyada, siday u baxaan, ma ay shaqeeyaan, ma ayna miiqdaan. weliba waxaan idinku leeyahay, xataa sulaymaan wakhtiga amaantaasiisii oo dhan dhari uma uu gashan jirin sida kuwan midkood. laakiin haddii ilaah sidaa u huwiiyo cawksa maanta duurka ku yaal oo berrito moofada lagu ridayo, sidee ka badan ayuu idiin huwinaaya, rumaysad yarayaalow? ha doondoona waxaad cuntaan iyo waxaad cabaan, oo ha shakiyina, waayo, quruumaha dunidu waxaas oo dhan ayay doondoonaan; laakiin aabbihiin waa og yahay inaad waxaas u baahan tihiiin. laakiin doondoona boqortooyadiisa, oo waxaas oo dhan waa laydiinka dari doonaa. ha baqiina, idoyahow yari, waayo, aabbihiin waxaa ka

farxiya inuu boqortooyada idin siiyo. iibiya waxaad leedihiin oo sadaqo bixiya. samaysta kiishash aan duugoobaynin, oo maal aan dhammaanaynin ku urursada jannada, meesha aan tuug ku soo dhowaan oo aan aboor ku baabbi'in. waayo, meesha maalkiinnu ku jiro, meeshaasaa qalbigiinnuna ku jiri doonaa. dhexdiinna ha xidhnaato, laambadihiinnuna ha baxaan. idinkuna ahaada sida niman sayidkooda sugaya, goortuu arooska ka soo noqdo, inay markiiba ka furaan markuu yimaado oo garaaco. waxaa barakaysan addoomadaas, kuwa sayidku goortuu yimaado, uu helo iyagoo soo jeeda. runtii waxaan idinku leeyahay, isagu waa guntan doonaa, oo cunto ayuu u fadhiisan doonaa, oo intuu iyaga u dhowaado ayuu u adeegi doonaa. hadduu yimaado wakhtigii gaadhka labaad ama kan saddexaad oo uu helo iyagoo sidaas ah, kuwaas ayaa barakaysan. laakiin tan ogaada, odayga reerku hadduu ogaan lahaa saacadda tuuggu imanayo, wuu soo jeedi lahaa, oo uma uu daayeen in gurigiisa la jebiyo. idinkuna diyaar ahaada, waayo, saacad aydnaan u malaynaynin ayaa wiilka aadanahu imanayaa. butros ayaa ku yidhi, sayidow, ma annaga ayaad masaalkan nagula hadlaysaa ama dadka oo dhan? sayidkuna wuxuu yidhi, haddaba yuu yahay wakiilka aaminka ah oo caqliga leh, kan uu sayidkiisu u sarraysiin doona dadka gurigiisa, inuu qaybtooda oo cuntada ah siiyo wakhtigeeda? waxaa barakaysan addoonkaas kan sayidkiisu goortuu yimaado uu helayo isagoo sidaas samaynaa. runtii waxaan idinku leeyahay. wuxuu leeyahay oo dhan ayuu ka sarraysiin doonaa isaga. laakiin haddii addoonkaas qalbigiisa ka yidhaahdo, sayidkayga imaatinkiisii waa raagay, oo uu bilaabo inuu garaaco miididiinyada ragga iyo dumarka ahaa, iyo inuu wax cuno oo wax cabbo oo sakhraamo, addoonkaas sayidkiisu wuxuu iman doonaa maalin aanu filayn oo saacad aanu ogayn, oo waa kala jeexi doonaa, oo wuxuu ka dhigi doonaa mid qayb la hela kuwa aan aaminka ahayn. addoonkaas ogaad doonista sayidkiisa, oo aan diyaargarayn, oo aan yeelin sidii doonistiisu ahayd, wax badan waa la garaaci doonaa. laakiin kii aan ogayn oo yeelayse wixii garaacid istaahila, wax yar baa la garaaci doonaa. mid kasta oo wax badan la siiyey, wax badan ayaa laga dooni doonaa, oo kan wax badan loo sii dhiibtay, wax ka badan ayaa la weydiiisan doonaa. waxaan u imid inaan dab dhulka ku tuuro, oo maxaan doonayaa hadduu durba shidan yahay? anigu waxaan leeyahay baabtiis in laygu baabtiisayo oo sidee lay cidhiidhiyey ilaa uu dhammaado! miyaad u malaynaysaan inaan u imid inaan nabad dhulka siiyo? waxaan idinku leeyahay, maya, laakiinse kalasocid. waayo, intii haddeer ka dambaysa waxaa guri ku jiri doona shan kala soocan, saddex laba ka gees ah iyo laba saddex ka gees ah. waa kala soocmayaana, aabbe wiil ka gees ah iyo wiil aabbe ka gees ah, hooyo gabadh ka gees ah iyo gabadh hooyadeed ka gees ah, soddoh afadii wiilkeeda ka gees ah iyo afadii wiilkii soddohdeed ka gees ah. weliba wuxuu dadkii badnaa ku yidhi, goortaad aragtaan daruur gabbaldhac ka soo baxaysa, kolkiiba waxaad tidhaahdaan, roob baa soo socda, oo sidaasuu noqdaa. oo goortaad aragtaan dabayl koonfureed oo dhacaysa waxaad tidhaahdaan, kulaylku waa iman

doonaa, waana noqda. labawejiilayaal yahow, waxaad kala garanaysaan muuqashada dhulka iyo cirka, laakiin wakhtigan sidee baad u kala garan weydaan? maxaad qudhiinnu waxa xaq ah u xukumi weydaan? goortaad cadowgaaga u raacdo xaakinka, intaad jidka maraysaan ku dadaal si aad uga baxsato, inaanu xaakinka kuu jiidin, xaakinkuna askariga kuu dhiibin, askariguna xabsiga kugu tuurin. waxaan kugu leeyahay, halkaas ka soo bixi maysid ilaa aad sisid lacagta u yar oo ugu dambaysa.

13

wakhtigaas qudhiisa waxaa joogay qaar wax uga sheegay dadka reer galili oo bilaatos dhiiggooda ku daray allabarigooda. kolkaasaa ciise u jawaabay oo wuxuu ku yidhi, ma waxay idinla tahay in kuwii reer galili ahaa ay ka dembi badnaayeen kuwii kale oo reer galili oo dhan waxyaalahaas ay ku silceen aawadood? waxaan idinku leeyahay, maya, laakiin haddaanad toobadkeenin, kulligii sidaas oo kale ayaad u lumi doontaan. ama siddeed iyo tobankii oo munaaradda silo' am ay ku soo dhacday oo ay dishay, ma waxay idinla tahay, inay ka gef badnaayeen dadka yerusaaleem joogay oo dhan? waxaan idinku leeyahay, maya, laakiin haddaydnan toobadkeenin, kulligii sidaas oo kale ayaad u lumi doontaan. markaa-suu masaalkan ku hadlay, nin baa wuxuu lahaa geed berde ah oo beertiisii canabka ahayd lagu beeray. waa u yimid isagoo midho ka doonaya, waxbana kama uu helin. wuxuu beer-ka-shaqeeyihii ku yidhi, bal eeg, saddex sannadood ayaan imanayay oo berdahan midho ka doonaday, kamana helin. jar, muxuu dhulka u khasaarinaayaa? markaasuu u jawaabay oo wuxuu ku yidhi, sayidow, sannaddanna daa ilaa aan hareerihiiisa qodqodo oo aan digeeyo. dabadeed hadduu midhaysto, wanaag; haddii kalese wada jari doontaa. maalin sabti ah sunagogyada midkood ayuu wax ku barayay. oo bal eeg, waxaa joogtay naag siddeed iyo toban sannadood cudur qabtay, wayna isku soo jabnayd, mana ay kari karin inay istoosiso. ciise goortuu arkay, ayuu u yeedhay oo ku yidhi, haweeney, cudurkaaga waad ka furan tahay. kolkaasuu gacmihiisa saaray, oo kolkiiba way toosnaatay, oo ilaah bay ammaantay. kii sunagoga u sarreeyey ayaa cadho ku jawaabay, waayo, ciise maalintii sabtida ahayd ayuu wax bogsiiyey, wuxuuna dadkii badnaa ku yidhi, waxaa jira lix maalmood oo dadkii leeyihiin inay shaqeeyaan. maalmahaas haddaba kaalaya, ha laydin bogsiiye, ee ha imanina maalinta sabtida ah. laakiin sayidka ayaa u jawaabay oo ku yidhi, labawejiilayaal yahow, mid kasta oo idinka mid ah miyaanu sabtida dibigiisa ama dameerkiisa ka soo furin golaha oo u wadin inuu soo waraabiyo? oo naagtan oo ina ibraahim ah oo shaydaanku siddeed iyo toban sannadood xidhay, miyaanay lahayn in maalinta sabtida ah laga fura xidhmaddaas? goortuu waxaas yidhi cadaawayaashiiisii oo dhan way wada ceeboobeen, dadkii oo dhanna ayaa ku reyreeyey wax walba oo ammaanta lahaa oo uu falay. haddaba wuxuu yidhi, boqortooyada ilaah maxay u eg tahay oo maxaan u ekaysiiyaa? waxay u eg tahay iniin khardal ah, oo nin qaaday oo beertiisii ku riday, oo ay baxday oo

geed dheer noqotay, shimbirraha cirkuna laamaheeday ku degeen. haddana wuxuu yidhi, maxaan boqortooyada ilaah u ekaysiiyaa? waxay u eg tahay khamiir naag intay qaadday ay saddex qiyaasood oo bur ah ku dhex qooshtay ilaa ay wada khamiireen. oo wuxuu dhex marayay magaalooyin iyo tuulooyin isagoo wax baraya, yerusaaalemma ayuu ku socday. mid baa wuxuu ku yidhi, sayidow, ma yar yihiin kuwa badbaadaya? wuxuuna ku yidhi, aad u dadaala inaad iridda cidhiidhsan ka gashaan, waayo, waxaan idinku leeyahay, qaar badan ayaa dooni doona inay galaan, mana kari doonaan. goortii ninkii guriga lahaa kako oo albaabka xidho, oo aad bilowdaan inaad dibadda istaagtaan oo aad albaabka garaacdaan, idinkoo leh, sayidow, naga fur; isaguna waa u jawaabi doonaa oo idinku odhan doonaa, garan maayo meeshaad ka timaadeen. markaasaa bilaabi doontaan inaad tidhaahdaan, hortaa ayaannu wax ku cuni jirnay oo ku cabbi jirnay, oo jidadkayaga aaday wax ku bari jirtay. markaasuu odhan doonaa, waxaan idinku leeyahay, garan maayo meeshaad ka timaadeen; iga taga kulligiin oo xaqdarrada ka shaqeeya. halkaa waxaa jiri doonta baroor iyo ilko jirriqsi goortaa boqortooyada ilaah ku aragtaan ibraahim iyo isxaaq iyo yacquub iyo nebiyada oo dhan, oo idinkana dibadda laydiin tuuray. waxay ka iman doonaan bari iyo galbeed iyo woqooyi iyo koonfur, waxayna dhex fadhisan doonaan boqortooyada ilaah. ogaada, kuwa ugu dambeeya ayaa ugu horrayn doona, kuwa ugu horreeyana way ugu dambayn doonaan. markaas qudhiisa ayaa waxaa yimid qaar farrisiin ah iyagoo ku leh, bax oo ka tag meeshan, waayo, herodos ayaa doonaya inuu ku dilo. wuxuu iyaga ku yidhi, idinku u taga oo dawacaas u sheega, bal eeg, maanta iyo berriba ayaan jinniyo saarayaa oo dad bogsiiyayaa, maalinta saddexaadna ayaan kaamilmayaa. laakiin waa inaan socdo maanta iyo berri iyo maalinta ku xigtaba, waayo, ma noqon karto nebi inuu ku dhinto yerusaaalem dibaddeeda. yerusaaalemay, yerusaaalemay, tan nebiyada dishoy, oo kuwa loo soo diray dhagxisoy! intee baan marar badan jeclaaday inaan carruurtaada u soo ururiyo xataa sida doorado carruurteeda baalasheeda hoostooda ugu ururiso, laakiin idinku ma aydnaan jeclayn. ogaada, gurigiinnii waa laydiin daayay, isagoo cidla ah. waxaan idinku leeyahay, ima arki doontaan ilaa aad tidhaahdaan, waxaa barakaysan kan rabbiga magiciisa ku imanaya.

14

maalin sabti ah markuu galay mid ka mid ah kuwa farrisiinta u sarreeya gurigiisa inuu kibiis cuno, waxaa dhacay inay firiinayeen. oo bal eeg, waxaa hortii isa joogay nin uurweynaad qaba. markaasaa ciise u jawaabay oo kuwii sharciiga yiqiin iyo farrisiintii ku yidhi, isagoo leh, ma xalaal baa in sabtida wax la bogsiiyo, mise maya? laakiin way aamuseen. isaguse, intuu ninkii qabtay, ayuu bogsiiyey, markaa-suu sii daayay. wuxuu iyaga ku yidhi, kiinne baa leh dameer ama dibi ceel ku dhacay oo aan maalin sabti ah dhagso uga soo bixinaynin? wayna uga jawaabi kari waayeen waxyaalahaas. goortuu arkay kuwii loo yeedhay siday kursiyada hore u doorteen, ayuu

masaal kula hadlay oo ku yidhi, markii nin kuugu yeedho aroos, kursiga hore ha fadhiisan, waaba intaasoo isagu nin kaa murwad weyn ugu yeedho, oo kii isaga iyo adiga idiin yeedhay uu yimaado oo kugu yidhaahdo, kan meel sii, oo markaasaa bilaabaysaa inaad meesha dambe ceeb ku fadhiisato. laakiin goortii lagu yeedho, tag oo meesha u hoosaysa fadhiso, si kii kuu yeedhay kolkuu yimaado uu kuugu yidhaahdo, saaxiibow, sare u soco. markaasaa ammaan ku lahaan doontaa kuwa cuntada kula fadhiiya oo dhan hortooda. waayo, mid kasta oo isa sarraysiiya waa la hoosaysiin doonaa; oo kii is-hoosaysiiyana waa la sarraysiin doonaa. wuxuuna ku yidhi kii u yeedhay, goortaa qado ama casho samayso, ha u yeedhiin saaxiibbadaada ama walaalaha ama xigaalkaa ama derisyadaada hodanka ah, waaba intaasoo iyaguna ay markooda kuu yeedhaan, oo ay abaalgud kugu noqotaa. laakiin goortaa diyaafad samayso waxaad u yeedhaa masaakiinta iyo kuwa laxaadka la' iyo curyaannada iyo indhoolayaasha, oo aad barakaysnaan doontaa, waayo, iyagu maleh waxa ay kuugu abaalgudaan, laakiin waxaa lagu abaalgudi doonaa wakhtiga sarakicidda kuwa xaq ah. kuwa cuntada ula fadhiiyey midkood, goortuu waxaas maqlay, wuxuu isaga ku yidhi, waxaa barakaysan kan kibis ku cuni doona boqortooyada ilaah. wuxuuse ku yidhi, nin baa casho weyn sameeyey, oo dad badan u yeedhay, oo saacaddii cashada ayuu addoonkiisii u diray inuu kuwii loo yeedhay ku yidhaahdo, kaalaya, waayo, haatan wax waluba waa diyaar. markaasay kulligood waxay bilaabeen inay fikir keliya ku marmarsiiyoodaan. kii u horreeyey ayaa ku yidhi, beer baan iibsaday, oo waa inaan tago oo aan soo arko. waxaan kaa baryayaa inaad iga raalli ahaato. mid kale ayaa yidhi, waxaan iibsaday shan qindi oo dibi ah, oo waan tegayaa inaan imtixaamo. waxaan kaa baryayaa inaad iga raalli ahaato. mid kale ayaa yidhi, naag baan guursaday, sidaa darteed ma iman karo. markaasaa addoonkii yimid, oo waxaas ayuu sayidkiisii u sheegay. kolkaasaa sayidkii guriga cadhooday, oo wuxuu addoonkiisii ku yidhi, dhagso jidadka iyo surimmada magaalada u bax oo soo kaxe masaakiinta iyo kuwa laxaadka la' iyo indhoolayaasha iyo curyaannada. kolkaasaa addoonkii ku yidhi, sayidow, waxaad amartay waa la yeelay, oo weli meel baa bannaan. markaasaa sayidkii wuxuu addoonkii ku yidhi, jidadka iyo wadiiqooyinka oodaha u bax, oo dadka ku qasab inay soo galaan, si uu gurigaygu u buuxsamo. waayo, waxaan idinku leeyahay, ninkaaas loo yeedhay midkoodna cashadayda dhadhamin maayo. waxaa isaga la socday dad badan. markaasuu u jeestay, oo wuxuu ku yidhi, haddii qof ii yimaado oo aanu nicin aabbihiis iyo hooyadiis iyo afadiisa iyo carruurtiisa iyo walaalihiis, xataa naftiisana xer iima ahaan karo. ku alla kii aan iskutallaabtiisa soo qaadan oo aan iga daba iman, xer iima ahaan karo. waayo, midkiinne doonaya inuu noobiyad dhiso oo aan kolkii hore fadhiisan inuu xisaabo intay ku kacayso, inuu ogaado inuu haysto wax uu ku dhammeeyo iyo in kale? waaba intaasoo markuu aasaaska dhigo oo uu dhammayn kari waayo, kuwa eegaya oo dhammu ay bilaabaan inay ku qoslaan, iyagoo leh, ninkanu wuxuu bilaabay inuu

wax dhiso, waana dhammayn kari waayay. ama boqorkee u tegaya inuu boqor kale dagaal u baxo, isagoo aan kolkii hore fadhiisan oo tashan inuu toban kun kala hor tegi karo kan labaatan kun ula imanaya? ama haddii kale intuu kan kale weli fog yahay, ayuu ergo soo diraa oo uu weyddiistaa wax lagu heshiiyo. sidaa darteed midkiin walba oo aan ka tegin wuxuu leeyahay oo dhan, xer iima ahaan karo. haddaba cusbadu waa wanaagsan tahay, laakiin haddii cusbadu dhadhan beesho, maxaa lagu cusbaynayaa? uma ay wanaagsana dhulka ama meeshii digada, waase la tururaa. kan dhego wax lagu maqlo lahu, ha maqlo.

15

waxaa ciise u soo dhowaanayay cashuurqaadayaasha iyo dembilayaasha oo dhan inay maqlaan. kolkaasay farrisiintii iyo culimmadiiba gunuunaceen, iyagoo leh, ninkanu dembilayaashuu soo dhoweeyaa oo wax la cunaa. markaasuu masaalkan kala hadlay, oo ku yidhi, ninkiinne baa tiro ido ah leh, oo middood ka hallowday, aan sagaal iyo sagaashanka cidlada kaga tegin, oo aan tii hallowday ka daba tegin, ilaa uu soo helo? oo goortuu soo helo, aan garbihiisa saarin, isagoo faraxsan. oo goortuu guriga yimaado, aan isugu yeedhin saaxiibbadiisa iyo derisyadiisa, isagoo ku leh, ila farxa, waayo, waxaan helay laxdaydii iga hallowday? waxaan idinku leeyahay, sidaas oo kale, farxad ayaa jannada kaga jiri doonta dembile toobadkeena in ka badan sagaal iyo sagaashan xaq ah oo aan toobadkeena u baahnayn. ama naagtee baa toban daraakmo oo lacag ah leh, oo hadday daraakmo lumiso, aan laambad shidin, oo aan guriga xaaqin, oo aan dadaal ku doonin ilaa ay hesho? oo markay hesho, aan saaxiibbadeeda iyo derisyadeeda isugu yeedhin iyadoo ku leh, ila farxa, waayo, waxaan helay daraakmadii iga luntay. waxaan idinku leeyahay, sidaas oo kale markii mid dembi leh toobadkeenoba, farxad ayaa kaga jirta malaa'igaha ilaah hortooda. wuxuuna yidhi, nin baa laba wiil lahaa. kii yaraa ayaa aabbihii ku yidhi, aabbow, waxaaga qaybtii aan heli lahaa i sii. markaasuu iyaga u qaybiyey wuxuu ku noolaa. maalmo aan badnayn dabadeed wiilkii yaraa waa wada urursaday wax walbaba, oo dhul fog ayuu u safray, halkaas ayuuna wixiisii ku khasaariyey, isagoo iska tumaya. goortuu wada bixiyey dabadeed ayaa abaar daran dhulkaas ka dhacday, wuuna bilaabay inuu baahdo. goortaasuu tegey oo isku daray nin dadka dhulkaas ah, kan u diray beerihiisa inuu doofaarro daajiyey. wuxuu damcay inuu calooshiisa ka buuxiyo buunshihii doofaarradu ay cunayeen, ninnana waxba ma uu siin. goortuu isgartay ayuu yidhi, intee baa kuwa aabbahay kiraystay haysata kibis ka badan in ku filan, aniguna macaluul baan halkan ugu bakhtiyayaa. waan kici oo aan aabbahay u tegi, oo waxaan ku odhan, aabbow, waxaan ku dembaabay jannada iyo hortaadaba. kol dambe ma istaahilo in laygu yeedho wiilkaaga, ee iga dhig sida kuwa aad kiraysatay midkood oo kale. markaasuu kacay, oo wuxuu u yimid aabbihii, laakiin intuu weli ka fogaa ayaa aabbihiiis arkay, waana u naxariistay, oo ku soo orday oo goortuu iskaga duubay, oo dhunkaday. markaasaa wiilkii ku yidhi, aabbow, waxaan ku dembaabay jannada iyo hortaadaba; kol dambe

ma istaahilo in laygu yeedho wiilkaaga. laakiin aabbihii ayaa addoommadiisii ku yidhi, dhaqso u soo bixiya khamiska ugu wanaagsan oo u geliya, kaatunna gacanta u geliya, kabona cagaha u geliya. dibigii yaraa ee la shishleeyey keena oo gowraca, aynu cunno oo faraxno, waayo, wiilkaygan wuu dhintay, wuuna soo noolaaday; wuu lumay, waana la helay. markaasay bilaabeen inay farxaan. laakiin wiilkiisii weynaa beerta buu ku jiray, oo intuu soo socday oo guriga u soo dhowaanayay, wuxuu maqlay muusika iyo cayaar. markaasuu miidiidnada midkood u yeedhay oo weyddiyeey, waa maxay waxaas? markaasuu ku yidhi, walaalkaa ayaa yimid, aabbahaana dibigii yaraa ee la shishleeyey ayuu u gowracay, waayo, ladnaan buu ku helay. laakiin wuu cadhooday, oo inuu galo ma doonayn, markaasaa aabbihiiis soo baxay oo baryay. laakiin wuu u jawaabay, oo wuxuu aabbihiiis ku yidhi, bal eeg, intaas oo sannadood ayaan kuu shaqaynayay, oo weligay amarkaaga kama aan xadgudbin, oo weligaa waxar iima aad siin inaan saaxiibbadayda la farxo, laakiin goortii uu yimid wiilkaagani waxaagii aad ku noolayd dhillooyn la cunay, waxaad u gowracday dibigii yaraa ee la shishleeyey. markaasuu ku yidhi, wiilkaygiyow, weligaa waad ila joogtaa, oo waxayga oo dhan adigaa leh, laakiin waxaa inoo wanaagsanayd inaynu rayrayno oo faraxno, waayo, walaalkaagani waa dhintay, wuuna soo noolaaday; wuu lumay, waana la helay.

16

haddana wuxuu xertii ku yidhi, waxaa jiri jiray nin hodan ah oo wakiil lahaa, kan loogu ashtakeeyey inuu alaabiisa khasaarinayay. markaasuu u yeedhay oo ku yidhi, waa maxay waxan kugu saabsan ee aan maqlayo? i sii xisaabtii wakiilnimadaada, waayo, hadda ka dib wakiil sii ahaan kari maysid. markaasaa wakiilkaa isku yidhi, maxaan sameeyaa, waayo, sayidkayga ayaa wakiilnimadii iga qaaday? itaal aan wax ku qodo ma lihi, inaan dawarsadana waan ka xishoonayaa. waan garanayaa waxaan samaynay, in goortii wakiilnimada layga saaro ay dadku guryahooda iigu dhowayn doonaan. markaasuu u yeedhay mid walba oo sayidkiisu dayn ku lahaa. kii hore ayuu ku yidhi, sayidkaygu immisuu kugu leeyahay? wuxuu yidhi, boqol qiyaasood oo saliid ah. markaasuu ku yidhi, wixii lagu qoray soo qaad, oo dhaqso u fadhiiso oo qor, konton. markaasuu wuxuu mid kale ku yidhi, immisuu kugu leeyahay? isaguna wuxuu yidhi, boqol qiyaasood oo sarreen ah. markaasuu ku yidhi, wixii lagu qoray soo qaad, oo qor, siddeetan. sayidkiisii ayaa wakiilkaa xaq darnaana faaniyey, waayo, si caqli leh ayuu u sameeyey, waayo, wiilashii wakhtigan waxay wiilasha iftiinka kaga caqli badan yihiin waxa qarnigooda ku saabsan. oo waxaan idinku leeyahay, saaxiibbo ku samaysta maalka xaqdarrada in goortuu dhammaado ay idiinku dhoweeyaan degmooyinka weligood ah. kan waxa u yar aamin ku ah, ayaa weliba wax badan aamin ku ah. kan waxa u yar ku xaqdaran, ayaa waxa badanna ku xaqdaran. haddii aydnaan maalka xaqdaran aamin ku ahayn, waxa run ah yaa idinku aaminaya? haddii aydnaan wixii qof kale leeyahay

aamin ku ahayn, yaa idin siinaya wixiinna? mididinna laba sayid ama shaqayn karo, waayo, mid buu nacayaa, kan kalena wuu jeclaanaayaa, ama mid buu la jirayaa, kan kalena wuu quudhsanayaa. uma wada shaqayn kartaan ilaah iyo maal. farrisintii lacagta jecladay ayaa waxaas oo dhan maqashay, wayna ku qosleen. markaasuu wuxuu ku yidhi, idinku waxaad tihiin kuwa dadka hortooda isku soo caddeeya inaad xaq tihiin, laakiin ilaah waa garanayaa qalbiyadiinna, waayo, wixii dadka dhexdooda lagu sarraysiiyaa, ilaah hortiiisa waa ka karaahiyo. sharciga iyo nebiyadu waxay jireen ilaa yooxanaa; tan iyo wakhtigaas injiilka boqortooyada ilaah waa lagu wacdiyey, oo mid walbaba xoog buu ku galaa. laakiin in sharciga dhibic keliya ka dhacdo waxaa ka hawl yar in cirka iyo dhulku ay idlaadaan. mid walba oo naagtiisa fura oo mid kale guursadaa wuu sinaystaa, oo kii guursadaa mid nin laga furay wuu sinaystaa. waxaa jiri jiray nin hodan ah oo dhar gududan oo jilcasan sidan jiray, maalin walbana barwaaqo aad buu ugu farxi jiray. oo waxaa albaabkiisa la dhigi jiray miskiin laasaros la odhan jiray, isagoo boogo miidhan leh, oo doonaya in la siiyo jababkii miiska ninkii hodanka ahaa ka dhacay. eeyduna way iman jireen oo boogihiiisa leefleefi jireen. waxaa dhacay inuu miskiinkii dhintay, oo malaa'igahu waxay u qaadeen laabtii ibraahim. ninkii hodanka ahaana waa dhintay, waana la aasay. intuu haadees ku jiray ayuu indhihiisa kor u qaaday isagoo aad u silcayaa; wuxuuna meel fog ka arkay ibraahim, iyo laasaros oo laabtiiisa ku tiirsan. markaasuu qayliyey oo yidhi, aabbe ibraahimow, ii naxariiso, oo laasaros ii soo dir inuu fartiisa caaraddeeda biyo ku tiinbiyo oo carrabkayga ku qabowjiyo, waayo, anigu ololkan ayaan ku silcayaa. laakiin ibraahim wuxuu ku yidhi, wiil yahow, xusuuso inaad waxaagii wanaagsanaa heshay intii aad noolayd, si la mid ah ayuu laasaros waxa xun helay, laakiin hadda ee isaga halkan ayaa lagu raaxaysiiyey, adigaa waad silcaysaa. weliba annaga iyo idinka waxaa laguna dhex dhigay bohol aad u weyn, si kuwa doonaya inay halkan ka sii tallaabaan inay idiin yimaadaan aanay u karin, oo kuwa xaggaasna ayna noogu soo tallaabin. markaasuu wuxuu ku yidhi, aabbow, waxaan kaa baryayaa haddaba inaad guriga aabbahay isaga u dirtid, waayo, shan walaalo ah baan leeyahay, si uu ugu warramo inaanay iyaguna meeshan silaca leh iman. laakiin ibraahim wuxuu ku yidhi, waxay leeyihiin muuse iyo nebiyada ee ha maqleen. markaasuu wuxuu ku yidhi, miya, aabbe ibraahimow, laakiin haddii qof kuwii dhintay ayaga tago, way toobadkeeni doonaan. wuxuuse ku yidhi, haddii ay maqli waayaan muuse iyo nebiyada, in kastoo qof kuwii dhintay ka soo sara kaco, la oggolaysiin kari maayo inay rumaystaan.

17

wuxuu xertiisii ku yidhi, ma suurtoowdo inaan xumaantu iman, laakiin waa u hoog kan ay xumaantu ka timaado. in qof yaryarkan midkood xumeeyo, waxaa ayga roon in dhagaxshiid luqunta looga lalmiyo oo badda lagu tuuro. iska dhawra. walaalkaa hadduu dembaabo, canaano; hadduuna toobadkeeno, cafi. hadduu toddoba goor maalintii kugu dem-

baabo, oo toddoba goor kuu soo jeesto, isagoo leh, waa toobadkeena, waa inaad cafido. markaasay rasuulladii waxay rabbiga ku yidhaahdeen, rumaysad noo kordhi. rabbiguna wuxuu ku yidhi, haddaad leedihiin rumaysad iniin khardal le'eg, waxaad ku odhan lahaydeen geedkan sukamin, ruq, oo badda ku beeran, wuuna idin addeeci lahaa. laakiin kiinne baa leh addoon dhulka jaraya ama adhi jiraya, oo ku odhan doona goortuu beerta ka yimaado, dhaqso u kaalay oo cunto u fadhiiso? laakiin miyaanu ku odhan doonin, diyaari waxaan ka casheeyo, oo gunto, oo ii adeeg intaan wax cunayo oo cabbayo, kolkaa dabadeed ayaad wax cuni oo cabbi? miyuu addoonkii u mahadnaqayaa, waayo, wuxuu sameeyey wixii la amray? sidaas oo kale idinkuna goortaad samaysaan wixii laydinku amray oo dhan, waxaad tidhaahdaan, addoommo aan waxtar lahayn baannu nahay; wixii aannu lahayn inaannu samayno ayaannu samaynay. waxaa dhacay intay yerusaleem ku sii socdeen inuu samaariya iyo galili dhex marayay. oo goortuu tuulo galay, waxaa la kulmay toban nin oo baras leh oo meel fog ka istaagay. markaasay codka kor u qaadeen iya-goo leh, ciisow, macallimow, noo naxariiso. goortuu arkay, wuxuu ku yidhi, taga oo istusa wadaaddada. oo waxaa dhacay, intay sii socdeen, inay daahirsameen. midkood goortuu arkay inuu bogsaday, ayuu soo jeestay oo cod weyn ilaah ku ammaanay. oo wejigiisa ayuu cagihiiisa ag dhigay oo u mahadnaqay. wuxuuna ahaa reer samaariya. ciisena waa u jawaabay oo ku yidhi, tobankii miyaanay daahirsamin? laakiin meeye sagaalkii? miyaan la arag kuwa u soo noqday inay ilaah ammaanaan, shisheeyahan maahee? markaasuu ku yidhi, kac oo soco. rumaysadkaaga ayaa ku bogsiiyey. farrisintii goortay weyddiiyeen oo ku yidhaahdeen, goormay boqortooyada ilaah imanaysaa? wuxuu ugu jawaabay, boqortooyada ilaah dhawrid ku iman mayso. lamana odhan doono, waa tan! ama, waa taas! waayo, bal eega, boqortooyada ilaah waa idinku dhex jirtaa. markaasuu xertii ku yidhi, maalmuhu waa iman doonaan goortaad dooni doontaan inaad aragtaan maalmaha wiilka aadanaha mid-dood, mana arki doontaan. waxaana laydinku odhan doonaa, waa taas! waa tan! ha bixina, hana raacina. waayo, sida hillaacu markuu dhinaca hoose oo cirka ka hillaaco oo ilaa dhinaca kale oo hoose oo cirka u ifiyo, sidaas oo kale ayuu wiilka aadanahuna ahaan doonaa maalmiitiisa. laakiin kolka hore waxay wajiib ugu tahay inuu wax badan ku xanuunsado oo uu qarniganu diido isaga. oo sidii wakhtigii nuux ahaa, sidaas oo kale ayay noqon doontaa maalmaha wiilka aadanaha. wax bay cuni jireen oo cabbi jireen, wayna guursan jireen oo guur baa la siin jiray, ilaa maalintii nuux uu doonnida galay, oo daadkii yimid oo wada baabbi'iyey. sidaas oo kale ayay weliba ahayd maalmihii luud. wax bay cuni jireen oo cabbi jireen, wax bayna iibsan jireen oo iibin jireen, oo beeran jireen, oo dhisan jireen. laakiin maalintii luud ka baxay sodom ayay dab iyo baarud cirka kaga soo daateen oo wada baabbi'iyeen. si la mid ah ayay noqon doontaa maalinta wiilka aadanahu soo muuqdo. maalmintaas kii guriga fuushanu, oo alaabtiiisu guriga ku jirto, yaanu u soo degin inuu soo qaato; kii beerta joogana sidaas oo kale yaanu dib u noqon. naagtii luud xusu-

usta. kan doona inuu naftiisa badbaadiyo waa lumin doonaa, laakiin kan lumiya ayaa badbaadin doona. waxaan idinku leeyahay, habeenkaas laba nin ayaa sariir wada joogi doona; mid waa la qaadi doonaa, kan kalena waa laga tegi doonaa. waxaana jiri doona laba naagood oo wax isla shiidi doona, mid waa la qaadi doonaa, tan kalena waa laga tegi doonaa. waxaana beerta ku jiri doona laba nin, mid waa la qaadi doonaa, kan kalena waa laga tegi doonaa. markaasay yawaabeen oo ku yidhaahdeen, xaggee, sayidow? wuxuuna ku yidhi, meeshii bakhigto yaal, halkaas ayaa gorgorrada isugu ururi doonaan.

18

si ciise u tuso inay waajib ku tahay iyaga inay mar walba tukadaan oo aanay ka qalbi jabin, wuxuu iyaga kula hadlay masaal isagoo leh, waxaa magaalo joogay xaakin aan ilaah ka baqi jirin, ninnana aan danayn jirin. waxaana magaaladaas joogtay carmal ninkeedii ka dhintay, marar badanna way u timid, iyadoo ku leh, cadowgayga iga xaq sii. intii wakhti ah ayuu yeeli waayay, laakiin dabadeed wuxuu isku yidhi, in kastoo aanan ilaah ka baqin, oo aanan ninna danayn, weliba dhibta ay carmalkan i dhibayso aawadeed, waan xaq siin doonaa, si aanay marar badan iigu soo noqnoqon oo ii daalin. markaasaa rabbigu yidhi, maqla wixii xaakinkii xaqa darnaa yidhi. ilaahna miyaanu xaq siin doonin kuwuu doortay oo habeen iyo maalinba u qayliya; oo miyaanu u dulqaadan doonin? waxaan idinku leeyahay, dhaq-soba wuu u xaq siin doonaa; hase ahaatee goortuu wiilka aadanahu yimaado, markaas runaysad ma ka heli doonaa dhulka? masaalkan ayuu kula hadlay qaar ismoodayay inay xaq yihiin oo kuwa kale quudhsaday. laba nin ayaa tegey inay macbudka ku tukadaan; mid farrisii buu ahaa, kan kalena cashuurqaade. farrisigii intuu istaagay ayuu waxyaalahan isugu tukaday, ilaahow, waxaan kuugu mahadnaqayaa inaan ahayn sida nimanka kale oo wax dulma, iyo kuwa xaqa daran, iyo dhillyaasha, ama xataa sida cashuurqaadahan. toddobaadkiiba laba kol ayaan soomaa, waxaan haysta oo dhanna toban meelood ayaan meel ka bixiyaa. laakiin cashuurqaadihii meel fog ayuu ka istaagay, ma uuna doonaynin inuu indhihiisa cirka u qaado, laakiin laabtiisa ayuu garaacay isagoo leh, ilaahow, ii naxariiso anigoo dembi leh. waxaan idinku leeyahay, kan iyo kii kale, kan baa gurigiisa tegey isagoo la caddeeyey inuu xaq yahay; waayo, mid kasta oo isa sarraysiiya waa la hoosaysiin doonaa, oo kii is-hoosaysiiyana waa la sarraysiin doonaa. ilmo yaryar ayay u keeneen inuu taabto, laakiin goortii xertii aragtay, ayay canaanteen. laakiin ciise ayaa u yeedhay oo ku yidhi, ilmaha yaryar daaya, ha ii yimaadeene, hana diidina, waayo, kuwan oo kale ayaa ka mid ah boqortooyada ilaah. runtii waxaan idinku leeyahay, ku alla kii aan boqortooyada ilaah u aqbalin sida ilmo yar oo kale, meeshaas ma uu geli doono. taliye ayaa weyddiiyey isagoo leh, macallin wanaagsanow, maxaan sameeyaa inaan nolosha weligeed ah dhaxlo? markaasaa ciise ku yidhi, maxaad iigu yeedhaysaa wanaagsanow? mid wanaagsan ma jiro mid maah ee, kaasuna waa ilaah. qaynuunnada waad taqaan, waa

inaanad sinaysan, waa inaanad qudh gooyin, waa inaanad wax xadin, waa inaanad marag been ah furin, aabbahaa iyo hooyadaana maamuus. markaa-suu yidhi, kuwaas oo dhan tan iyo yaraantaydii waan dhawray. ciise goortuu waxaas maqlay ayuu ku yidhi, weli wax keliya ayaa kuu dhiman. waxaad haysatid oo dhan iibi, oo masaakiinta u qaybi, oo waxaad jannada ku lahaan doontaa maal, ee kaalay oo i soo raac. laakiin goortuu waxaas maqlay ayuu aad uga caloolxumaaday, waayo, aad buu hodan u ahaa. ciise goortuu arkay, wuxuu yidhi, kuwa hodanka ah waa ku adag tahay inay boqortooyada ilaah galaan, waayo, nin hodan ah inuu boqortooyada ilaah galo waxaa ka hawl yar in awr irbad daloolkeeda ka duso. markaasaa kuwa maqlay waxay ku yidhaahdeen, haddaba yaa badbaadi kara? wuxuuse ku yidhi, waxa aan dadka u suurtoobin, ilaah waa u suurtoobaan. butros ayaa ku yidhi, bal eeg, waxayagii ayaannu ka tagnay, waana ku raacnay. wuxuuna ku yidhi, runtii waxaan idinku leeyahay. ma jiro nin boqortooyada ilaah aawadeed uga tegey guri, ama afo, ama walaalo, ama waalid, ama carruur, oo aan haatan helayn labanlaab badan, wakhtiga imanayana nolosha weligeed ah. laba-iyotobankii ayuu watay oo ku yidhi, waxaynu ku soconnaa yeruusaalem, oo wax walba oo nebiyadu qoreen ayaa wiilka aadanaha u noqon doona. waayo, isaga waxaa loo dhiibi doonaa dadka aan yuhuudda ahayn, waana lagu kajami doonaa, oo la caayi doonaa, oo lagu tufi doonaa, wayna karbaashi doonaan oo dili doonaan, maalinta saddexaadna wuu soo sara kici doonaa. laakiin waxyaalahaas waxba kama ay garan, hadalkaasna waa ka qarsoonaa, mana ay garan wixii la yidhi. waxaa noqotay markuu yerixoo ku soo dhowaaday, in nin indha la' jidka ag fadihiyey oo dawarsanayay, oo goortuu maqlay dadka badan oo ag maraya ayuu weyddiiyey waxaas waxay ahaayeen. waxay u sheegeen in ciisihii reer naasared ag marayo. markaasuu qayliyey isagoo leh, ciise, ina daa'uudow, ii naxariiso. kuwa hor marayay ayaa canaantay si uu u aamuso, laakiin si ka badan ayuu ugu qayliyey, ina daa'uudow, ii naxariiso. markaasaa ciise joogsaday oo wuxuu ku amray in loo keeno, oo goortuu u soo dhowaaday ayuu weyddiiyey, oo ku yidhi, maxaad doonaysaa inaan kuu sameeyo? wuxuu ku yidhi, sayidow, inaan wax arko. markaasaa ciise ku yidhi, wax arag; runaysadkaaga ayaa ku bogsiiyey. kolkiiba ayuu wax arkay, wuuna raacay oo ilaah ammaanay. dadkii oo dhanna goortay arkeen, ayay ilaah ammaan- neen.

19

ciise wuxuu galay oo dhex marayay yerixoo. oo bal eeg, waxaa jiray nin sakhayos la odhan jiray; kan ahaa madaxda cashuurqaadayaasha, oo hodan buuna ahaa. wuxuuna doonayay inuu ciise arko cid uu yahay, wuuna kari waayay dadkii badnaa aawadood, waayo, wuu gaabnaa. hore buu u orday, oo wuxuu fuulay geed sukoomoor inuu isaga arko, waayo, goor dhow jidkaas ayuu soo mari lahaa. ciise goortuu meeshii yimid, ayuu kor u eegay, oo wuxuu ku yidhi, sakhayosow, dhaqso u soo deg, waayo, maanta waa inaan gurigaaga joogo. dhaqso ayuu u soo degay, oo

farxad ayuu ku soo dhoweeyey. dadkii goortay arkeen, kulligood way wada gunuunaceen, iyagoo leh, nin dembi leh ayuu u marti galay. sakhayos waa is-taagay oo rabbiga ku yidhi, bal eeg, sayidow, maalka-yga badhkiisa ayaan masaakiinta siinayaa, oo haddii aan nin wax ka dulmay, waxaan u celinayaa afar laab. ciise wuxuu ku yidhi, maanta badbaadinta ayaa gurigan timid, waayo, isaguna waa ina ibraahim. waayo, wiilka aadanahu wuxuu u yimid inuu kii hallaabay doondoono oo badbaadiyo. goortay waxaas maqleen, masaal buu ku daray oo ku hadlay, waayo, wuxuu ku dhowaa yeruusaalem, waxayna u maleeyeen boqortooyada ilaah inay markiiba soo muuqan doonto. sidaa darteed wuxuu yidhi, nin sharaf leh ayaa dal fog tegey inuu boqortooyo soo helo oo soo noqdo. wuxuu u yeedhay tobankiisa addoon, oo wuxuu u dhiibay toban mina, oo ku yidhi, ku baayacmushtara ilaa aan soo noqdo. laakiin dadkii magaaladiisa ayaa nacay, oo waxay ka daba direen ergo iyagoo leh, dooni mayno ninkaas inuu boqor noo ahaado. goortuu soo noqday isagoo boqortooyadii qaatay, wuxuu ku amray in loo yeedho addoommadii uu lacagtii u dhiibay inuu ogaado mid kasta intuu ka faa'iiday baayacmushtarigii. kii hore ayaa u yimid oo ku yidhi, sayidow, minahaagii ayaa toban kale laga faa'iiday. markaasuu ku yidhi, si wanaagsan baad yeeshay, addoon yahow wanaagsan. wax yar ayaa aamin ku ahayd, ee toban magaalo u sarree. markaasaa kii labaad yimid isagoo leh, sayidow, minahaagii waxaa laga faa'iiday shan mina. kaasna wuxuu ku yidhi, adna shan magaalo u sarree. kii kalena waa yimid isagoo leh, sayidow, waa kaa minahaagii aan maro yar ku guntay oo meel dhigay. waayo, waan kaa baqay, maxaa yeelay, nin ba'an baad tahay; waxaad qaadataa waxaanad dhigan, oo waxaad gurataa waxaanad beeran. wuxuu ku yidhi, waxaa afkaaga ka soo baxay ayaan kugu xukumayaa, addoon yahow sharka leh. waad ogayd inaan ahay nin ba'an oo qaato wixii aanan dhigan oo gurto wixii aanan beeran. maxaad haddaba lacagtaydii baangiga u dhigi wey-day, si, markaan imaado, aan u soo qaato lacagtay-dii iyo faa'idadeediiba? markaasuu ku yidhi kuwii ag taagnaa, minaha ka qaada oo u dhiiba kan to-banka mina haya. waxay ku yidhaahdeen, sayidow, toban mina ayuu haya. waxaan idinku leeyahay, mid walba oo wax haysta waa la siin doonaa, kii aan waxba haysanse waa laga qaadi doonaa xataa wuxuu haysto. laakiin cadowyadaydan oo aan doonin in-aan boqor u ahaado halkan keena oo hortayda ku laaya. goortuu waxaas ku hadlay ayuu hore u soc-day oo yeruusaalem tegey. goortuu beytfaage iyo bey-taniya ku dhowaaday ilaa buurta buur saytuun la yid-haahdo ayuu laba xer ah diray, isagoo leh, tuulada idinka soo hor jeedda taga, tan goortaad gashaan aad ka helaysaan qayl xidhan oo aan ninna weligii fuulin; soo fura oo keena. haddii laydin weyddiyo oo lay-dinku yidhaahdo, maxaad u furaysaan? waxaad ku tidhaahdaan, sayidkaa u baahan. markaasay kuwii la diray tageen oo heleen sidii lagu yidhi. kolkay qaylka furayeen ayaa kuwii lahaa ku yidhaahdeen, maxaad qaylka u furaysaan? waxay ku yidhaahdeen, sayidkaa u baahan. markaasay ciise u keeneen, oo dharkoodii bay qaylkii dusha ka saareen, oo ciise ayay

fuusheen. oo intuu socday, dharkoodii ayay jidka ku gogleen. goortuu ku soo dhowaanayay xataa meeshii buur saytuun laga dego, dadkii oo dhan oo xertii ahaa ayaa bilaabay inay farxaan, oo cod weyn ilaah ku ammaanaan waxa xoogga leh oo dhan oo ay ar-keen aawadood, iyagoo leh, waxaa barakaysan bo-qorka rabbiga magiciisa ku imanaya. nabadii jannada ha ku jirto, ammaantuna meelaha ugu sarreeya. far-risiintii qaarkood oo dadkii badnaa ku dhex jiray aayaa ku yidhi, macallimow, xertaada caanaa. markaa-suu u jawaabay oo ku yidhi, waxaan idinku leeyahay, kuwani hadday aamusaan, dhagaxyada ayaa qaylin doona. oo markuu ku soo dhowaaday, ayuu maga-alada arkay oo u ooyay, isagoo leh, adigu haddii aad maalintan garan lahayd waxa nabad ah! laakiin hadda waa laga qariyey indhahaaga. waayo, maalmuhu way kuu iman doonaan markii cadowyadaadu ay xag-gaaga dhufays u soo qodan doonaan, oo ay kugu wa-reegi doonaan oo ay dhinac walba kaa celin doon-aan. way ku dumin doonaan, adiga iyo carruurtaada kugu jirta, oo kuguma dayn doonaan dhagax dha-gax dul saaran, waayo, waad garan weydahayd wakhtigii boqashadaada. wuxuu galay macbudka oo bilaabay inuu ka eryo kuwii wax ku iibinayay, isagoo ku leh, waa qoran tahay, gurigaygu wuxuu ahaan doonaa guriga tukashada, laakiin idinku waxaad ka dhigteen god tuugo. maalin walba ayuu macbudka ku jiri ji-ray isagoo wax baraya; laakiin wadaaddada sare iyo culimmada iyo madaxda dadku waxay dooneen inay dilaan, oo ay waayeen waxay ku sameeyaan, waayo, dadka oo dhan ayaa aad u dhegaysanayay.

20

maalmahaa middood intuu ciise dadka macbudkii wax ku barayay oo injiilka kaga dhex wacdiyeyey, waxaa dhacay in wadaaddada sare iyo culimmada ula yimaadeen waayeellada oo la hadleen oo ku yidhaahdeen, noo sheeg, amarkee baad waxan ku samaysaa? oo yuu yahay kan amarkan ku siiyey? markaasuu u jawaabay oo ku yidhi, aniguna hal baan idin weyddiinayaa, iina sheega. baabtiiskii yoox-anaa ma wuxuu ka yimid xagga jannada mase dadka? dhexdooda ayay iskala hadleen iyagoo leh, haddaynu nidhaahno, xagga jannada, wuxuu odhanayaa, max-aad u rumaysan weydeen? laakiin haddii aynu nid-haahno, xagga dadka, dadka oo dhan ayaa ina dhagx-inaya, waayo, waa la aaminsiiyey inuu yooxanaa nebi ahaa. markaasay waxay ugu jawaabeen inaanay garan meeshuu ka yimid. ciisena wuxuu ku yidhi, aniguna idiin sheegi maayo amarka aan waxan ku sameeyo. wuxuu bilaabay inuu masaalkan dadka kula hadlo. nin baa wuxuu beerday beer canab ah, oo niman beerrey ah u kiraystay, markaasuu dal kale tegey, oo wax badan ku maqnaa. goortii xilligii yimid, ayuu addoon u soo diray beerreydii inay isaga si-iyaaan midhaha beerta, laakiin beerreydii ayaa garaac-day oo waxla'aan ku dirtay. haddana wuxuu di-ray addoon kale, kaasna way garaaceen, oo ceebeey-teen, oo waxla'aan ku direen. haddana mid saddex-aad ayuu diray, kaasna way dhaawaceen oo iska tu-ureen. markaasaa sayidka beerta wuxuu yidhi, max-aan sameeyaa? waxaan dirayaa wiilkaaygaan jeclahay,

malaha way maamuusi doonaan. laakiin beerreydii goortay arkeen, waxay isku yidhaahdeen, kanu waa kii dhaxalka lahaa; aan dilnee, si aynu dhaxalka u lahaanno. markaasay beertii canabka ahayd dibadeeda ku tuureen, wayna dileen. haddaba sayidkii beerta canabka ah muxuu iyaga ku samayn doonaa? wuu iman doonaa oo beerreydaas dili doonaa, oo dad kale ayuu beerta canabka ah u dhiibi doonaa. goortay taas maqleen waxay yidhaahdeen, yaanay noqon. laakiin wuu eegay oo ku yidhi, haddaba muxuu yahay waxan la qoray, dhagaxii kuwa wax dhisa ay diideen, kaasu wuxuu noqday madaxa rukunka? mid kasta oo dhagaxaas ku dhacaa, wuu jebebi doonaa, laakiin kan uu ku dhoco, wuu burburin doonaa. saacaddaas qudheeda ayaa culimadii iyo wadaaddadii sare dooneen inay isagii qabtaan; laakiin dadkay ka baqeen; waayo, waxay garteen inuu masaalkan iyaga kaga hadlay. wayna dayayeen, oo ay u soo direen jaa-juusiin iska dhigaya dad xaq ah, si ay hadalkiisa ugu qabtaan, oo ay ugu gacangeliyaan talada iyo amarka taliyaha. markaasay weyddiiyeen oo ku yidhaahdeen, macallimow, waxaannu og nahay inaad si hagaagsan wax u tidhaahdo oo wax u bartid, oo aanad ninna u eexan, laakiin aad jidka ilaah run ku bartid. ma xalaal baa inaannu cashuur kaysar siinno ama inaannan siin? laakiin khiyaanadooda wuu gartay, oo wuxuu ku yidhi, dinaar i tusa. yaa leh masawirkan iyo qorniinkan ku yaal? waxay yidhaahdeen, kaysar baa leh. markaasuu ku yidhi, haddaba kaysar siiya wixii kaysar leeyahay, ilaahna siiya wixii ilaah leeyahay. hadalkiisa way ku qaban kari waayeen dadka hortisa, wayna ka yaabeen jawaabtiisa, oo way aamuseen. waxaa u yimid qaar sadukiin ah, kuwii odhan jiray, sarakicidda kuwii dhintay ma jirto. oo waxay weyddiiyeen oo ku yidhaahdeen, macallimow, muuse wuxuu noo qoray, nin walaalkiis hadduu dhinto isagoo naag leh oo aan carruur lahayn, walaalkiis naagtiisa leh inuu dumaalo oo uu carruur walaalkiis u dhalo. haddaba waxaa jiray toddoba walaalo ah. kii ugu horreeyey naag buu qabay, wuuna dhintay carruurla'aan. kii labaadna wuu guursaday, oo kii sadexaadna waa dumaalay. sidaasay toddobadii u wada guursadeen, carruurna kama ay tegin, wayna dhinteen. kulligood dabadeed naagtiina waa dhimatay. haddaba wakhtiga sarakicidda kuwii dhintay, iyaga kee bay naagtiisa ahaan doontaa? waayo, toddobadu way wada guursadeen. ciise wuxuu ku yidhi, wiilashii wakhtigan waa guursadaan, guurna waa la siiyaa, laakiin kuwa loo xisaabay inay istaahilaan inay gaadhaan wakhtigaas iyo ka soo sarakicidda kuwii dhintay ma guursadaan, guurna lama siiyo, waayo, kol dambe ma dhiman karaan, maxaa yeelay, waxay yihiin sida malaa'igaha, oo waxay yihiin wiilashii ilaah iyagoo ah wiilashii sarakicidda. laakiin in kuwii dhintay la sara kiciyo muuse ayaa tilmaamay xaggii geedka markuu rabbiga ugu yeedhay ilaaha ibraahim iyo ilaaha isxaaq iyo ilaaha yacquub. laakiin isagu ma aha ilaaha kuwa dhintay, laakiin waa ilaaha kuwa nool, waayo, dhammaan isagay u nool yihiin. culimada qaarkood ayaa u jawaabay oo ku yidhi, macallimow, si wanaagsan ayaad u hadashay. kol dambe kuma ay dhicin inay wax weyddiiyaan. wuxuuna ku yidhi, sidee bay u yidhaahdaan, masiixu waa ina

daa'uud? daa'uud qudhiisa ayaa kitaabkii sabuurrada ku leh, rabbigu wuxuu sayidkayga ku yidhi, midg-tayda fadhiiso, ilaa aan cadaawayaashaada cagahaaga hoostooda geliyo. haddaba daa'uud ayaa ugu yeedhay sayid, ee sidee buu wiilkiisa u yahay? dadkii oo dhan oo maqlaya, ayuu xertiisii ku yidhi, iska jira culimadda oo doonaya inay khamiisyo dhaadheer ku socdaan, oo jecel salaanta suuqa, iyo kursiyada hore oo sunagogyada, iyo meelaha hore oo diyaafadaha, kuwa wada laasta guryaha carmallada, oo tukashooyin dhaadheer istusid u tukada. kuwaas waxay heli doonaan xisaab aad u daran.

21

kor buu u eegay, oo wuxuu arkay kuwa hodanka ah oo hadiyadahoodii khasnadda ku ridaya. wuxuuna arkay carmal miskiin ah oo meeshaas laba lacag ah oo yaryar ku ridaysa. markaasuu yidhi, runtii waxaan idinku leeyahay, carmalkan miskiinta ah waxay ku ridday wax ka badan wixii ay dhammaan ku rideen. waayo, kuwaas oo dhan waxoodii badnaa ayay wax kaga rideen hadiyadaha, iyaduse miskiinnimadeeda waxay kaga ridday wixii ay ku noolaan lahayd oo dhan. oo qaar kolkay macbudka ka hadlayeen in dhagaxyo wanaagsan iyo hadiyado lagu qurxiyey, wuxuu yidhi, waxaa imanaya maalmo goortii kuwaas aad arkaysaan aan dhagax dhagax kale dushiisa lagu dul dayn doonin oo aan la dumin doonin. markaasay weyddiiyeen oo ku yidhaahdeen, macallimow, goormay waxyaalahanu ahaan doonaan, oo calaamad u maxay ahaan doontaa goortii waxyaalahanu ay dhowaan doonaan? markaasuu yidhi, iska eega yaan laydin khiyaanayn, waayo, qaar badan ayaa magacayga ku iman doona, oo waxay odhan doonaan, anigu waxaan ahay isaga; iyo, wakhtigu waa soo dhowaaday. ha raacina. oo markaad dagaallo iyo rabshooyin maqashaan ha baqanina, waayo, kolka hore waxyaalahanu waa inay dhacaa, laakiin dhammaadku kolkiiba ma aha. markaasuu ku yidhi, quruunba quruun bay ku kici doontaa, boqortooyona boqortooyo. waxaa meelo kala duwan ka dhici doona dhulgariir iyo abaaro iyo cudurro, samadana waxaa laga arki doonaa waxyaalo cabsi leh iyo calaamooyin waaweyn. waxyaalahan oo dhan hortood gacmahooday idin saari doonaan oo idin silcin doonaan oo idiin dhiibi doonaan sunagogyada iyo xabsiyada, oo waxaa magacayga aawadiis laydin hor geeyn doonaa boqorro iyo taliyayaal. waxayna idinku noqon doontaa marag. sidaa darteed qalbiyadiinna geliya inaydnaan hore ugu fikirin waxaad u jawaabi doontaan. waayo, waxaan idin siin doonaa af iyo xigmad aanay cadaawayaashiinna oo dhammu ka adkaan karin oo aanay ka gees hadli karin. laakiin idinka waxaa idin gacangelin doona waalidkiinna, iyo walaalahiinna, iyo xigaalkiinna, iyo saaxiibbadiinna, qarkiiinna waa la dili doonaa. dadka oo dhan ayaa magacayga aawadiis idiin necbaan doona. tinna madaxiinna kama lumi doono. waa inaad nafitiinna ku haysataan dulqaadashadiinna. laakiin goortaad aragtaan yeruusaalem oo colal ku wareegsan yihiin, markaas ogaada in hallaynteedu dhow dahay. markaas kuwa yahuudiya joogaa buuraha ha

u carareen, kuwa gudaheeda ku jiraana ha ka baxeen, kuwa beeraha joogaana yaanay gelin. waayo, kuwanu waa maalamo aargudasho in wixii la qoray oo dhammu ay noqdaan. laakiin waa u hoog kuwa uurka leh iyo kuwa wakhtigaas ilmo nuujinaya, waayo, dhulka dhib weyn ayaa ka dhici doonta, dadkanna cadho. waxayna ku dhici doonaan seef afkeeda, oo waa la qabsan doonaa, oo quruumaha oo dhan la geeyn doonaa; quruumuhuna yerusasalem ayay ku tuman doonaan ilaa wakhtiga quruumuhu ka dhammaado. calaamooyin ayaa laga arki doonaa qorraxda, iyo dayaxa, iyo xiddigaha; dhulkana waxaa ku jiri doona dhib quruumahu ka welwelaan guuxa badda iyo hirarka aawadood. dadkana waxay la suuxi doonaan baqdin iyo filasho waxa dunida iman doona, waayo, xoogagga cirka ayaa la gariirin doonaa. markaasay arki doonaan wiilka aadanaha oo daruur ku imanaya, isagoo leh xoog iyo ammaan weyn. laakiin goortii ay waxaasu bilaabaan inay dhacaan, kor eega, madaxyadiinnana kor u qaada, waayo, madaxfurashadiinnu waa dhow dahay. markaasuu masaal kula hadlay, bal eega berdaha iyo dhirta oo dhan; goortay caleemo bixiyaan waad arkaysaan oo garanaysaan inuu roobku haddaba dhow yahay. sidaas oo kale idinkuna goortaad aragtaan waxaas oo dhacaya, garta in boqortooyadii ilaah dhow dahay. runtii waxaan idinku leeyahay, qarniganu ma idlaan doono intaanay wax walba dhicin. cirka iyo dhulku waa idlaan doonaan, laakiinse ereyadaydu ma idlaan doonaan. laakiin iska jira, yaan qalbiyadiinnu la cuslaan dhereg badan iyo sakhraannimo iyo ka welwelidda ifkan, oo yaan maalintaasu idiin soo kedin sida dab in kale. waayo, sidaas oo kale ayaa ku dhacaysa kulli kuwa dunida oo dhan jooga. laakiin wakhti walbaba soo jeeda, idinkoo ilaah baryaya inaad xoog yeelataan si aad uga baxsataan waxaas dhici doonaa oo dhan, oo aad wiilka aadanaha isu hor taagtaan. maalin walba ayuu macbudka wax ku bari jiray, habeen walbana dibadda ayuu u bixi jiray, oo wuxuu baryi jiray buurta la odhan jiray buur saytuun. dadka oo dhammuna aroortii ayay macbudka ugu iman jireen inay dhegayaan.

22

waxaa soo dhowaatay iiddii kibistii-aan-khamiirkalahayn oo la yidhaahdo kormaridda. markaasaa wadaaddadii sare iyo culimadii waxay dooneen si ay u dilaan isaga, waayo, dadka ayay ka baqeen. markaasaa shaydaanku wuxuu galay yuudas, kan iskariyod la odhan jiray, isagoo ka mid ah tirada laba-iyto-banka. markaasuu tegey, oo wuxuu la hadlay wadaaddada sare iyo madaxdii askarta si uu ugu gacangeliyo. goortasay farxeen oo kula heshiyeen inay lacag siiyaan, wuuna oggolaaday, oo wuxuu doonayay goor wanaagsan inuu u soo gacangeliyo intii dadka maqnaayeen. waxaa timid maalin-tii iidda kibista-aan-khamiirkalahayn, tan la leeyahay in neefka kormaridda la gowraco. markaasaa ciise wuxuu diray butros iyo yooxanaa isagoo ku leh, taga oo kormaridda inoo soo diyaargareeya aan cunnee. waxay ku yidhaahdeen, xagee baad doonaysaa inaannu ku diyaargarayno? wuxuu ku yidhi,

bal eega, goortaad magaalada gashaan waxaa idinla kulmi doona nin ashuun biyah sita. isaga raaca oo ka daba gala qoriguu galo. waxaad ninka guriga leh ku tidhaahdaan, macallinkii wuxuu kugu leeyahay, meeday qooladdii martidu oo aan xertayda kula cuni doono cashada iidda kormaridda? wuxuu idin tusayaa qoolad weyn oo sare oo goglan, halkaa ku diyaargareeya. markaasay tageen, oo waxay heleen siduu u sheegay, oo cashada iidda kormaridda way diyaargareeyeen. goortii saacaddii timid ayuu fadhii-istay, isaga iyo rasuulladiiba. markaasuu wuxuu ku yidhi, aad baan u doonayay inaan cashadan iidda kormaridda idinla cuno intaanan xanuunsan. waayo, waxaan idinku leeyahay, mar dambe tan ma cuni doono ilaa ay ku dhammaystiranto boqortooyada ilaah dhexdeeda. markaasuu koob qaaday, oo goortuu mahadnaqay ayuu yidhi, kan qaata oo qaybsada, waayo, waxaan idinku leeyahay, hadda dabadeed nagu midhaha geedka canabka ah kama cabbi doono ilaa ay boqortooyada ilaah timaado. kibisna wuu qaaday, oo goortuu mahadnaqay, ayuu kala jekebiyey, oo iyaga siiyey, isagoo leh, tanu waa jidhkaygii laydiin bixiyey. waxan xusuustayda u sameeya. sidaas oo kale cashada dabadeed koobkuu qaaday isagoo leh, koobkanu waa axdiga cusub oo dhiigayga aawadiin loo daadshay, laakiin eega, gacanta kan i gacangelinaya miiskay ila saaran tahay, waayo, wiilka aadanahu waa baxayaa sidii loo gooyay, laakiin hoog waxaa leh ninkaas gacangelinaya. markaasay waxay bilaabeen inay dhexdooda isweyddiiyaan midkood waxan yeeli doona. dhexdoodana waxaa ku jirtay dood ku saabsanayd midkood lagu tirinaya inuu ugu weyn yahay. markaasuu ku yidhi, quruumaha boqorradoodu ay u taliyaan iyaga, kuwa xukun ku lehna waxaa la yidhaahdaa, wanaagfalayaal. idinkuse sidaas ma ahaan doontaan, laakiin kan dhexdiinna ugu weyn, ha noqdo sida kan yar; kan u sarreeyaana, ha noqdo sida kan adeega. waayo, kee baa weyn, ma kan cuntada u fadhiya baa mise waa kan adeega? miyaanu ahayn kan cuntada u fadhiya? aniguse sida kan adeega ayaan idiin dhex joogaa. idinku waxaad tihiin kuwa ila sii joogay markii lay jirabayay. waxaan idiin yeelayaa boqortooyo sida aabbahay iigu yeelay, si aad wax uga cuntaan oo uga cabtaan miiskayga oo boqortooyadayda ku jira, oo waxaad ku fadhiisan doontaan carshiyo idinkoo xukumaya laba-iyto-banka qolo oo israa'iil. simoonow, simoonow, ogow, shaydaanka ayaa ku doonay inuu kuu haadiyo sida sarreen, laakiin waan kuu baryootamay si aanu rumaysadkaagu u baabi'in, adiguuna goortaad hadaysantid walaalaha adkee. markaasuu wuxuu ku yidhi, sayidow, diyaar baan u ahay inaan kuu raaco xabsiga iyo dhimashadaba. isaguse wuxuu ku yidhi, waxaan kuu sheegayaa, butrosow, waxta diigu ciyi maayo ilaa aad saddex kol dafirtid inaad i taqaan. wuxuuna ku yidhi, goortaan idin diray kiishadlaan iyo qandilaan iyo kabolaan, wax ma u baahnaydeen? waxay yidhaahdeen, maya, waxba. markaasuu ku yidhi, laakiin haddeer kii kiishad qabaa ha qaato, sidaas oo kalena qandi ha qaato. kii aan midna qabinna, dharkiisa ha iibiyo, oo seef ha iib-sado. waayo, waxaan idinku leeyahay, waa inuu igu dhammaado qorniinkan leh, waxaa isaga lagu tiriyey

sharcilaawayaasha. waayo, waxa igu saabsani dhamaad bay leeyihiin. markaasay waxay yidhaahdeen, sayidow, bal eeg, laba seefood ayaa halkan yaale. wuxuu ku yidhi, waa ku filan tahay. markaasuu baxay oo buur saytuun tegey sidii caadadiisu ahayd, xertiina waa raacday. markuu meeshii joogay ayuu ku yidhi, tukada inaydnaan jirrabaadda gelin. markaasuu intii dhagax la tuuro ka durkay, wuuna jilba joogsaday oo tukaday, isagoo leh, aabbow, haddaad doonaysid, koobkan igaa fogee, hase ahaatee, doonistaydu yaanay noqon, taaduse ha noqoto. markaasaa waxaa samada kaga muuqatay malaa'ig isaga xoogay-naysa. isagoo aad u xanuunsan ayuu dadaal ku tukaday, dhididkiisuna wuxuu noqday sida dhibicyo dhiig ah oo dhulka ku dhacaya. goortuu tukashadiisii ka soo kacay, ayuu xertii u yimid oo wuxuu arkay iyagoo caloolxumo la hurda. markaasuu ku yidhi, maxaad u huruddaan? kaca oo tukada inaydnaan jirrabaadda gelin. intuu weli hadlayay, bal eeg, waxaa yimid dad badan, oo kii yuudas la odhan jiray oo laba-iyto-banka ka mid ahaa ayaa hortooda socday. wuxuuna u soo dhowaaday ciise inuu dhunkado. laakiin ciise wuxuu ku yidhi, yuudasow, ma waxaad wiilka aadanaha ku gacangelinaysaa dhunkasho? kuwii ag joogay goortay garteen waxa dhici doona, waxay yidhaahdeen, sayidow, seef miyaannu ku dhufanna? markaasaa midkood wuxuu ku dhufatay wadaadka sare addoonkiisii, oo dhegta midigta ka gooyay. laakiin ciise ayaa u jawaabay oo ku yidhi, sii daaya. markaasuu dhegtiisa taabtay oo bogsiiyey. kuwa u yimid, waxa weeye, wadaaddadii sare, iyo madaxdii askarta oo macbudka, iyo waayeelladii, waxaa ciise ku yidhi, ma waxaad iila soo baxdeen seefo iyo ulo sidaan tuug ahay? goortaan maalin walba macbudka idinkula jiri jiray, gacmo iguma aydaan soo taagi jirin, laakiin tanu waa saacaddiinna iyo xoogga gudcurka. markaasay isagii qabteen oo kaxeeyeen, oo wadaadkii sare gurigiisa ayay geliyeen. laakiin butros baa meel fog ka daba socday, oo goortay barxadda dhexdeeda dab ka shideen, oo ay wada fadhiisteen, ayaa butros dhexdooda fadhiistay. laakiin gabadh baa intay aragtay isagoo dabka iftiinkiisa fadhiya, aad bay u dayday oo tidhi, kanuna waa la jiray isagii. isaguse waa dafiray oo ku yidhi, naag yahay, anigu garanba maayo isagii. waxoogaa yar dabadeed qof kale ayaa arkay oo yidhi, adiguna midkood baad tahay. butros baase yidhi, nin yahow, anigu ma ihi. goortii saacad dhaaftay mid kale ayaa adkeeyey isagoo leh, run weeye, kanuna waa la jiray, waayo, waa reer galii. laakiin butros wuxuu ku yidhi, nin yahow, anigu garan maayo waxaad leedahay. kolkiiba intuu weli hadlayay, diiqii baa ciyey. markaasaa rabbigu soo jeestay oo butros eegay; butrosna wuxuu xusuustay ereygii rabbiga siduu ku yidhi, maanta intaanu diiqu ciyin, saddex kol ayaad i dafiri doontaa. markaasuu dibadda u baxay oo aad u ooyay. nimankii ciise qabtay way ku kajameen oo garaaceen. oo intay indhaha ka xidheen ayay weyddiiyeen oo ku yidhaahdeen, noo sheeg, yuu yahay kan kugu dhufatay? wax badan oo kalena ayay ku lahaayeen iyagoo caayaya. kolkuu waagii beryay, waxaa ururay waayeelladii dadka oo ahaa wadaaddadii sare iyo culimmadiiba, oo waxay isagii geeyeen

shirkoodii iyagoo leh, haddii aad masiixa tahay, noo sheeg. wuxuuxe ku yidhi, haddaan idiin sheego ma rumaysan doontaan. haddaan idiin weyddiiyona, iima jawaabi doontaan. laakiin hadda dabadeed wiilka aadanahu wuxuu fadhiisan doonaa midigta xoogga ilaah. markaasay waxay wada yidhaahdeen, haddaba miyaad tahay wiilka ilaah? wuxuu ku yidhi, waad tidhaahdeen inaan ahay. markaasay yidhaahdeen, maxaannu markhaati weli ugu baahan nahay? waayo, qudheenna ayaa afkiisa ka maqalnay.

23

markaasaa dadkoodii oo dhan kacay, oo waxay isagii hor geeyeen bilaatos. kolkaasay bilaabeen inay ku ashtakeeyaan iyagoo leh, waxaannu aragnay ninkan oo quruuntayada rogaya, oo diidaya in kaysar cashuur la siiyo, oo odhanaya inuu qudhiisu yahay masiix oo boqor ah. bilaatos ayaa weyddiiyey, isagoo leh, ma boqorka yuhuudda baad tahay? wuu u jawaabay oo ku yidhi, waad tidhi. dabadeed bilaatos wuxuu wadaaddadii sare iyo dadkii ku yidhi, anigu ninkan eed kuma aan helin. laakiin way ku sii adkeeyeen iyagoo leh, dadkuu kiciyaa, oo dalka yahuudiya oo dhan ayuu wax baraa; dalka galili ayuu ka soo bilaabay ilaa halkan. bilaatos goortuu maqlay, wuxuu weyddiiyey inuu ninku reer galii yahay. goortuu ogaaday inuu ka mid ahaa kuwii herodos xukumo, wuxuu u diray herodos, kan qudhiisu yeruusaalem joogay wakhtigaas. herodos goortuu ciise arkay, aad buu u farxay, maxaa yeelay, ilaa wakhti dheer ayuu doonayay inuu arko, waayo, wax buu ka maqlay, oo wuxuu rajaynayay inuu calaamo ka arko. markaasuu su'aalo badan weyddiiyey, laakiin waxba uma uu jawaabin. wadaaddadii sare iyo culim-madii ayaa istaagay, oo aad iyo aad bay u ashtakeeyeen. herodos ayaa fududaystay oo ma majaa-jilooday, isaga iyo askartiisiiba, oo intuu dhar dha-laalaya u geliyey ayuu bilaatos u celiyey. maalin-taas qudheeda herodos iyo bilaatos saaxiibbo bay noqdeen, intii ka horraysayse cadaawe bay isu ahayeen. bilaatos ayaa isugu yeedhay wadaaddadii sare iyo taliyayaashii iyo dadkii. markaasuu wuxuu ku yidhi, ninkan waxaad iigu keenteen sidii mid dadka rogaya. bal ogaada, hortiinna ayaan wax ku weyddiiyey, oo ninkan kuma aan helin eed ku saabsan waxaad ku ashtakaynaysaan. herodosna kuma uu helin, wuuna noo soo celiyey, oo ma jiro wax dhimasho istaahila oo uu sameeyey. taas aawadeed waan edbinayaa oo sii daynayaa. waayo, waajib bay ahayd inuu iidda mid u sii daayo iyaga. markaasay wada qayliyeen, iyagoo leh, wad kan, baraabbas noo sii daa, kan xabsiga loogu riday fallaagadu magaalada ka riday iyo dilid aawadeed. mar kale bilaatos ayaa iyaga la hadlay isagoo doonaya inuu ciise sii daayo. laakiin way qayliyeen, iyagoo leh, iskutallaabta ku qodob, iskutallaabta ku qodob. markaasuu wuxuu kolkiid saddexaad ku yidhi, waayo? waa maxay sharka kanu sameeyey? kuma aan helin sabab lagu dilo, taas aawadeed waan edbinayaa oo sii daynayaa. laakiin cod weyn ayay ku adkaysteen iyagoo weyddiisanaya in iskutallaabta lagu qodbo, oo waxaa xoog batay codadkoodii iyo codadkii wadaaddada sare. markaasaa bilaatos wuxuu

xukumay in loo yeelo waxay weyddiisteen. wuuna sii daayay kii fallaagada iyo dilidda xabsiga loogu riiday oo ay weyddiisteen, laakiin ciise buu u dhiibay iyaga siday doonayeen. kolkay wadeen, waxay qabteen simoon reer kuranaya ah isagoo beeraha ka soo socda, waxayna saareen iskutallaabtii inuu ciise ka daba qaado. waxaana la socday dad badan iyo dumar laabta garaacaya oo barooranaya. laakiin ciise intuu u soo jeestay, wuxuu ku yidhi, gabdhaha yerusaleemow, ha ii ooyina, laakiin u ooya qudhiinna iyo caruurtiinna, waayo, bal eega, wakhtigu waa imanayaa goortay odhan doonaan, waxaa barakaysan madhashada iyo uurarka aan weligood dhalin iyo naasaha aan weligood la nuugin. markaasay bilaabi doonaan inay buuraha ku yidhaahdaan, nagu soo dhaca, oo ay gumburahana ku yidhaahdaan, na qariya. waayo, hadday geedka qoyan waxaas ku sameeyaan, maxaa ku dhici doona kan engegan? waxaana lala waday laba kale oo xumaanfalayaal ah in lala dilo. markay yimaadeen meeshii la yidhaahda dhakada, halkaasay iskutallaabo ku qodbeen isaga iyo xumaanfalayaashii, mid midgita, kan kalena bixidda. markaasaa ciise wuxuu yidhi, aabbow, iyaga cafi, waayo, garan maayaan waxay samaynayaan. markaasay dharkiisii qaybsadeen, wayna saami riteen. dadkuna way taagnaayeen iyagoo daawanaya. taliyayaashuna way ku qoosleen iyagoo leh, kuwa kale ayuu badbaadiyey, kanu ha isbadbaadiyo, hadduu yahay masiixa ilaah, kan uu doortay. askartiina waa ku majaaniloodeen, oo intay u yimaadeen, ayay khal siiyeen, oo waxay ku yidhaahdeen, haddii aad tahay boqorka yuhuudda, isbadbaadi. meel ka korraysay isagana waxaa ku qorraa qorniin leh, kanu waa boqorka yuhuudda. xumaanfalayaashii deldelnaa midkood ayaa caayay isagoo leh, miyaanad ahayn masiixa? annaga iyo qudhaadaba badbaadi. laakiin kii kale ayaa jawaabay oo canaantay isagoo leh, miyaanad xataa ilaah ka baqin, waayo, isku xukun baad tihiin? waayo, innaga waa inoo xaq, maxaa yeelay, waxaynu helnay abaalkii wixii aynu falnay, ninkanuse wax aan jid ahayn ma uu falin. markaasuu ku yidhi, ciisow, i xusuuso goortaad boqortooyadaada ku timaado. wuxuu ku yidhi, runtii waxaan kugu leeyahay, maanta firdooska ayaad igula jiri doontaa. haddaba waxay ahayd abbaaraha saacad-dii lixaad, dhulka oo dhammuna gudcur buu noqday ilaa saacad-dii sagaalaad. qorraxdu way madoobaatay, daahii macbudkuna dhexda ayuu ka kala dillaacay. markaasaa ciise cod weyn ku dhawaaqay oo yidhi, aabbow, gacmahaaga ayaan ruuxayga u dhiibayaa. goortuu waxaas yidhi, ayuu ruuxii bixiye. boqol-u-taliyihii goortuu arkay wixii dhacay, ayuu ilaah ammaanay oo yidhi, hubaal ninkanu xaq buu ahaa. dadkii oo dhan oo daawasho isugu yimid, goortay arkeen wixii dhacay, ayay noqdeen iyagoo laabta garaacaya. waxaa meel fogna ka taagnaayeen kuwii ciise yiqiin oo dhan iyo dumarkii galili ka soo raacay, iyagoo waxaas dayaya. oo bal eeg, waxaa jiray nin yusuuf la odhan jiray oo taliye ahaa, wuxuuna ahaa nin wanaagsan oo xaq ah, (isaguna raalli kama ahayn waanidoodii iyo falminkoodii), wuxuuna ahaa reer arimataya oo ahayd magaalo yuhuudda, kan boqortooyada ilaah sugayay. kanu wuxuu u tegey bilaatos oo ka baryay ciise meydkiisii. markaasuu soo dejiyey

oo kafen ku duuddubay, oo wuxuu geliyey xabaal dhagax ka qodnayd, meel aan weligeed ninna la dhigin. waxay ahayd maallintii diyaargarayska, sabtidiiina waa soo dhowaanaysay. dumarkii kala yimid galili ayaa daba socday oo arkay xabaashii iyo sida meydkiisii loo dhigay. markaasay noqdeen, oo dhir udgoon iyo cadar soo diyaargareeyeen. sabtidiiina way nasteen sida qaynuunka u ahaa.

24

maallintii ugu horraysay ee toddobaadka, goortii waagii beryayay, ayay xabaashii yimaadeen, iyagoo wada dhirtii udgoonayd oo ay diyaargareeyeen. oo waxay arkeen dhagixii oo xabaashii laga giringiriye. markaasay galeen, laakiin kama ay helin meydkiisii rabbi ciise. waxaa dhacay, intay waxaas ka sii welsanaayeen, in laba nin oo dhar dhalaalaya sitaa ag taagnaayeen. dumarkii iyagoo cabsanaya ayay wejigooda hoos ugu foororiyeen dhulka. markaasay ku yidhaahdeen iyaga, maxaad kan nool uga dhex doondoonaaysaan kuwii dhintay? isagu halkan ma joogo, laakiinse waa sara kacay. xusuusta siduu idiinla hadlay intuu galili weli joogay, isagoo leh, wiilka aadanaha waa in loo gacangeliyo dembiyayaasha, oo iskutallaabta lagu qodbo, oo maallinta saddexaad uu soo sara kaco. markaasay hadalladiisii xusuusteen. wayna ka soo noqdeen xabaashii, oo waxaas oo dhan ayay u sheegeen koob-iyo-tobankii iyo kuwii kale oo dhan. waxay ahaayeen maryantii reer magdala, iyo yo'anna, iyo maryan oo ahayd yacquub hooyadii, dumarkii kalena oo la jiray ayaa waxaas rasuulladii u sheegay. hadalladaas waxay la noqdeen wax aan micne lahayn, wayna rumaysan waayeen. laakiin butros ayaa kacay oo xabaashii u orday, markaasuu foororsaday oo wuxuu arkay maryihii keligood oo meel yaal; markaasuu ka tegey oo gurigiis ku noqday isagoo ka yaabban wixii dhacay. laba ka mid ah iyaga waxay maallintaas qudheeda ku socdeen tuulo la odhan jiray emma'us, tan yerusaleem u jirtay lixdan istaadiyon. waxay ka wada hadlayeen wixii dhacay oo dhan, oo waxay noqotay intay wada hadlayeen oo wax isweyweydiinayeen, in ciise qudhiisa u soo dhowaaday oo la socday. laakiin waa la indhasaabay si aanay u garanayn. markaasuu ku yidhi, maxay yihiin hadalladan aad isku haysaan intaad socotaan? wayna istaageen iyagoo fool qulubsan. midkood oo kale'obas la odhan jiray, ayaa u jawaabay oo ku yidhi, ma adigoo keliya oo yerusaleem deggan oo aan ogayn wixii ayaamahaan meeshaas ka dhacay? wuxuu ku yidhi, wax maxay ah? waxay ku yidhaahdeen, wixii ku saabsanaa ciisihii reer naasared, kii ahaa nin nebi ah oo xoog u lahaa wax falniin iyo hadal ah ilaah iyo dadka oo dhan hortooda, iyo sidii wadaaddada sare iyo taliyayaasheennii ugu dhiibeen in dhimasho lagu xukumo, oo iskutallaabta ayay ku qodbeen. laakiin waxaannu rajaynaynay inuu yahay kan israa'iil soo furan lahaa, laakiin waxaas oo dhan weliba maanta waa u maallintii saddexaad markii ay waxaas oo dhammi dhaceen. weliba dumar annaga naga mid ah ayaa naga yaabsiiyey, kuwii aroortii hore xabaashii tegey. goortii ay meydkiisii waayeen ayay yimaadeen iyagoo leh,

waxaannu weliba aragnay muuqad malaa'igo kuwa yidhi, wuu nool yahay. qaarkood oo nala joogay ayaa xabaashii tegey, oo waxay arkeen sidii dumarku yidhi, laakiin isagase ma ay arkin. markaasuu ku yidhi, nacasyo yahow oo qalbigoodu ka raagay inuu rumaysto wixii nebiyada oo dhammi ay ka hadleen. masiixa miyaanay waajib ku ahayn inuu waxaas oo dhan ku silco oo uu ammaantiisa galo? markaasuu ka bilaabay muuse iyo nebiyada oo dhan, qorniinka oo dhanna ayuu uga micneeyey wixii isaga qudhiisa ku saabsanaa. goortaa ay ku soo dhowaadeen tuladay ku socdeen, isaguna wuxuu iska dhigay mid sii fogaanaya, laakiin way oggolaaysiiyeen iyagoo leh, nala joog, waayo, makhrribku waa dhow yahay, maaliintiina durba waa dhammaatay. markaasuu la galay inuu la joogo. waxaa dhacay kolkuu cunto ula fadhiistay inuu kibista qaaday, oo barakeeyey, oo intuu kala jebebiyey ayuu siiyey. markaasaa indha-hoodu furmeen, oo isagay garteen, wuuna ka libdhay. markaasay isku yidhaahdeen, miyaan qalbigaannu gubanin intuu jidka inagula hadlayay iyo intuu qorniinkii inoo furayay? saacaddaas qudheeda ayay kaceen oo yeruusaaleem ku noqdeen, waxayna arkeen koobiyo-tobankii iyo kuwii la jiray oo isu ururay, iyagoo leh, hubaal sayidku waa sara kacay, oo wuxuu u muuqday simoon. iyaguna waxay ka warrameen wixii jidka ka dhacay iyo siday isaga ugu garteen kala jehebintii kibista. intay waxyaalahaas ku hadlayeen, isaga qudhiisa ayaa dhexdooda taagnaa, oo wuxuu ku yidhi, nabadi ha idinla jirto. laakiin way argaggexeen oo cabsadeen, waxayna u maleeyeen inay ruuxaan arkeen. markaasuu ku yidhi, maxaad u naxaysaan? fikirro maxay qalbigiinna uga kacayaan? gacmahayga iyo cagahayga arka inaan anigu isagii ahay, i taabta oo arka, waayo, ruuxaan jiidh iyo lafo ma leh sidaad igu arkaysaan inaan leeyahay. goortuu waxaas yidhi, ayuu tusay gacmihiisa iyo cagihiiisa. intay yaabsanaayeen iyagoo aan weli rumaysan farxad aawadeed, wuxuu ku yidhi, halkan wax la cuno ma ku haysaan? kolkaasay waxay siiyeen in kalluun duban ah. markaasuu qaaday oo hortooda ku cunay. wuxuu ku yidhi, kuwani waa hadalladaydii aan idinkula hadlay intii aan weli idinla jiray. waa inay noqdaan wax walba oo sharciga muuse iyo nebiyadii iyo sabuur-rada laygaga qoray oo igu saabsanaa. markaasuu garashadooda u furay si ay u gartaan qorniinka. wuxuuna ku yidhi, sidaasay u qoran tahay, waa inuu masiixu silco, oo uu maalinta saddexaad kuwa dhintay ka soo sara kaco, iyo in toobaddii iyo dembidhaafka magiciisa lagu wacdiyo quruumaha oo dhan oo laga bilaabo yeruusaaleem. idinkuna waxyaalahaas ayaad markhaati ka tihiin. oo bal eega, waxaan idiin soo dirayaa ballankii aabbahay, laakiin magaalada jooga ilaa xoog laydinka huwiyo xagga sare. markaasuu iyaga kaxeeyey ilaa meel ku dhow beytaniya, oo intuu gacmihii kor u qaaday ayuu barakeeyey. waxaa dhacay intuu barakaynayay inuu ka tegey, oo waxaa kor loogu qaaday samada. markaasay isaga caabudeen, oo waxay yeruusaaleem kula noqdeen farxad weyn; oo goor walbaba macbudka ayay ku jireen iyagoo ilaah ammaanaya.

te'ofilosow, hadalkii hore waxaan ka qoray wax kasta oo ciise bilaabay inuu sameeyo oo baro ilaa maalin-tii sare loo qaaday isaga oo ka dambaysay wakhtigii ruuxa quduuskaa ku amray rasuulladii uu doortay. markuu xanuunsaday dabadeed, iyagii ayuu isagoo nool waxyaalo badan oo la hubo isugu muujiyey, oo muddo aftartan maalmood ah ayuu iyagii u muuqday, oo kala hadlay waxyaalaha ku saabsan boqortooyada ilaah. oo intuu iyagii la shiray, ayuu wuxuu kula dardaarmay, oo ku yidhi, yerusaaalem ha ka tegina, laakiinse suga ballankii aabbaha oo aad iga maqasheen, waayo, runtii yooxanaa wuxuu dadka ku baabtiisay biyo, laakiinse waxaa laydinku baabtiisi doonaa ruuxa quduuska ah maalo aan badnayn dabadood. sidaas daraaddeed markay isu yimaadeen, ayay weyddiiyeen isaga oo waxay ku yidhaahdeen, rabbow, ma haddeer baad boqortooyada u soo celinaysaa is-raa'iil? markaasuu iyaga ku yidhi, dantiinna ma aha inaad ogaataan wakhtiyada iyo xilliyada uu aabbuhu amarkiisa kaga dhigay. laakiinse waxaad heli doontaan xoog markii ruuxa quduuska ahi idinku soo dego; oo markhaatiyaal ayaad iiga noqon doontaan yerusaaalem, iyo yahuudiya oo dhan, iyo samaariya, iyo meesha dunida ugu fog. oo kolkuu waxyaalahaas yidhi dabadeed, iyagoo eegaya, ayaa sare loo qaaday isagii, oo daruur baa indhahoodii ka qarisay. oo intuu sii socday, iyagoo samada aad u fiirinaya, ayaa waxaa isa soo ag taagay laba nin oo dhar cadcad qaba, oo waxay ku yidhaahdeen, nimankiinan reer galiliyow, maxaad la taagan tihiiin oo aad samada u eegaysaan? ciisahan samada laydiinka sare qaaday, sidaad u aragteen isagoo samada u socda oo kale ayuu u iman doonaa. markaasay yerusaaalem ku noqdeen iyagoo ka yimid buurtii saytuun la odhan jiray, oo u dhowayd yerusaaalem, oo u jirtay maalin sabtiyeed socodkeed. oo markay magaaladii galeen, waxay aadeen qolladii sare, meeshay joogi jireen butros iyo yooxanaa iyo yacquub iyo andaros, iyo filibos iyo toomas, iyo bartolomayos, iyo matayos, iyo yacquub ina alfayos, iyo simoon qiroleh, iyo yuudas ina yacquub. kuwaas oo dhammu, iyagoo isku wada qalbi ah, ayay ku sii adkaysteen tukasho, iyaga iyo dumarka, iyo mariyan oo ahayd ciise hooyadiis, iyo walaalihiis. oo wakhtigaas ayaa butros walaalaha dhexdooda istaagay (oo waxaa wada jiray dad badan oo qiyaastoodu ahayd boqol iyo labaatan); markaasuu yidhi, walaalayaalow, waxaa wajib ahaa in qorniinku noqdo, kaas oo ruuxa quduuska ahu waagii hore afka daa'uud kaga hadlay waxa ku saabsan yuudas oo ahaa kii waday kuwii qabtay ciise. maxaa yeelay, isaga waa laynagu tirshay, oo shuqulkan ayuu qaybtiisii helay. haddaba ninkaasu meel ayuu ku iibsaday abaalgudka xaqdaradiis; oo intuu madax madax u dhacay ayuu dhexda ka kala dillaacay, oo mindhicirkiiisii oo dhammuna waa ka soo daatay. kolkaasaa kuwii yerusaaalem joogay oo dhammu ay wada ogaadeen; sidaas daraaddeed meeshaas waxaa afkooda loogu bixiyeey akeldama, taas oo micneheedu yahay, meeshii dhiigga. waayo, waxaa kitaabkii sabuurrada lagu qoray, gurigiisu cidla' ha noqdo, ninnana yuusan meeshaas dejin; iyo wakiilnimadiisa mid kale ha qabto. haddaba

nimankii inala socday wakhti kasta intuu rabbi ciise ina soo dhex galay, inagana dhex baxay, oo ka bilaabmay baabtiiskii yooxanaa ilaa maalin-tii sare laynooga qaaday isaga, iyagii midkood waa inuu markhaati ina gala ahaado sarakiciddiisa. markaasay laba iska soo saareen, kuwaas oo ahaa yuusuf oo la odhan jiray barsabaas ee naanaystiiisu ahayd yuustos, iyo matiyyas. kolkaasay tukadeen oo yidhaahdeen, rabbow, adigoo garanaya qalbiga dadka oo dhan, na tus labadan kaad dooratay, inuu galo meeshii shuqulkan iyo rasuulnimadan oo yuudas ka dhacay inuu meeshiisa tago. markaasay u saami riteen; saamigiina wuxuu ku dhacay matiyyas; oo isagana waxaa lagu daray koob-iyotobankii rasuul.

2

oo kolkii maalin-tii bentekoste la gaadhay, meel bay kulligood wada joogeen. oo waxaa filanla' aan samada ka yimid sanqadh sida dabayl xoog leh oo aad u dhacaysa, oo waxay buuhisay gurigii ay fadihiyeen oo dhan. markaasaa carrabbo u kala qaybsamaya sida dab oo kale iyaga u muuqday oo ku dul fadihiistay midkood kasta. kolkaasaa waxaa kulligood ka wada buuxsamay ruuxa quduuska ah, oo waxay bilaabeen inay afaf kale ku hadlaan sidii ruuxa iyaga u siiyey hadalka. markaas waxaa yerusaaalem joogay yuhuud oo ahaayeen niman cibaado leh oo ka yimid quruun kasta oo samada hoosteeda jooga. oo markii sanqadhaas la maqlay, dadkii badnaa ayaa isu yimid, wayna yaabeen, maxaa yeelay, nin kastaa wuxuu maqlay iyagoo afkiisa ku hadlaya. oo dhammaantood way wada nexeen oo yaabeen, oo waxay yidhaahdeen, bal eeg, kuwan hadlaya oo dhammu miyaanay reer galili ahayn? sidee baa midkean waluba u maqlaa iyagoo ku hadlaya afkeenna aynu ku dhalannay? inagoo ah reer bartiya iyo mediya iyo ceelaam, iyo kuwa deggan mesobotamiya, iyo yahuudiya iyo kabadokiya, iyo bontos iyo aasiya, iyo farugiya iyo bambufuliya, iyo masar iyo meelaha liibiya oo kuranaya ku wareegsan, iyo ajanabiyo rooma ka yimid oo ah yuhuud iyo kuwa raacsan labadaba, iyo reer keree-tee iyo carabta, waxaynu maqlaynaa iyagoo ku hadlaya afkeenna oo ka hadlaya ilaah waxyaalihiisa waaweyn. markaasay wada yaabeen oo shakiyeen, oo waxay isku yidhaahdeen, tani micneheedu waa maxay? qaar kalena waa ku qosleen oo waxay yidhaahdeen, kuwan waxaa ka buuxa khamrii cusub. laakiin butros intuu koob-iyotobankii isla taagay, ayuu sare u qaaday codkiisa oo ku yidhi iyaga, niman yahow reer yahuudiya iyo dhammaantiinan yerusaaalem degganow, tan ogaado oo hadalladayda dhegaysta. waayo, kuwanu ma sakhraansana sidaad u malaynaysaan inay sakhraansan yihiin; maxaa yeelay, tanu waa saacaddii saddexaad ee maalmeed. laakiin waxanu waa wixii lagaga dhex hadlay nebi yoo'eel, ilaah baa yidhi, maalmaha ugu dambaysta waxyaalahanu waa noqon doonaan, ruuxayga ayaan ku shubi doonaa dad oo dhan; oo wiilashiinna iyo hablihinnu wax bay sii sheegi doonaan, raggiinna dhallinyarada ahuna wax bay arki doonaan, odayaashiinnuna riyooyin bay ku riyoona doonaan; haah, oo maalmahaas addoommadayda, rag iyo du-

marba, ruuxaygaan ku shubi doonaa, iyaguna wax bay sii sheegi doonaan. oo waxaan samada sare ka muujin doonaa yaabab, dhulka hoosena waxaan ka muujin doonaa calaamooyin, kuwaas oo ah dhiig iyo dab iyo uumiskii qiiga. qorraxdu waxay u beddelmi doontaa gudcur, dayaxuna wuxuu u beddelmi doonaa dhiig, intaanay iman maalinta rabbigu, taas oo ah maalin weyn oo caan ah. oo waxay noqon doontaa in ku alla kii magaca rabbiga ku dhawaaqaa, uu badbaadi doono. rag yahow reer binu israa'iil, hadalladan maqla; ciisihii reer naasared oo ahaa nin ilaah idiinku caddeeyey shuqullo xoog leh iyo yaabab iyo calaamooyin oo ilaah ku sameeyey isaga gacantiisa idinka dhexdiinna, sidaad idinka qudhiinnuba u og tihiin, markii isaga lagu gacangeliyey taladii ilaah goostay oo uu hore u ogaa, gacanta sharcila-awayaasha ayaa ku qabateen, waadna ku qodobteen iskutallaabta oo disheen. isaga ilaah baa sara kiciyey, oo ka furfuray xanuunkii dhimashada, maxaa yeelay, dhimashadu ma xajin karin. waayo, daa'uud baa isaga ka hadlay, oo yidhi, had iyo jeerba rabbigaan hortayda ku arki jiray, maxaa yeelay, midigtayduu joogaa si aan la ii dhaqaajin. taas aawadeed qalbigaygu waa farxad, carrabkayguna waa reyreeyey; weliba jidhkaygu rajuu ku nasan doonaa. maxaa yeelay, naftaydakaaga quduuska ahna uma dayn doontid inuu qudhun arko. waxaad i tustay jidadka nolosha, hortaadana farxad baad iga buuxin doontaa. walaalayaalow, waxaan si bayaan ah idiinku sheegi karaa in awoode daa'uud dhintay, lana aasay, xabaashiisuna ilaa maanta waa inagu dhex taal. haddaba isagoo nebi ahaa oo ogaa in ilaah dhaar ugu dhaartay isaga inuu dhashiisa midkood carshiigiisa ku fadhiisin doono, wuxuu hore u arkay oo ka hadlay masiix sarakiciiddiisa inaan isaga haadees lagu dayn, jidhiisuna qudhun arag. ciisahan ilaah baa sara kiciyey, annagoo dhammuna markhaatiyaal baan ka wada nahay. haddaba isagoo ilaah midigiisaa sare loogu qaaday, oo aab-baha ka helay ballankii ruuxa quduuska ahaa, ayuu soo shubay waxan oo aad arkaysaan oo maqlaysaan. maxaa yeelay, daa'uud samooyinka kor uma aadin; laakiin isaga qudhiisaa leh, rabbigu wuxuu sayidkayga ku yidhi, midigtayda fadhiiso ilaa aan cada-awayaashaada cagahaaga hoostooda geliyo. reer binu israa'iil oo dhammu aad ha u ogaadeen in ilaah ka dhigay rabbi iyo masiixba ciisahan aad iskutallaabta ku qodobteen. markay taas maqleen ayaa qalbiga laga wareemay, markaasay ku yidhaahdeen butros iyo rasuulladii kale, walaalayaalow, maxaannu fulnaa? markaasaa butros iyo yidhi, toobadkeena, oo midkiin kasta ha lagu baabtiiso magaca ciise masiix dembidhaafkiinna aawadiis, oo waxaad heli doontaan hadiyadda ah ruuxa quduuska ah. maxaa yeelay, ballanka waxaa leh idinka iyo carruurtiinna iyo kuwa fog oo dhan in alla intii rabbiga ilaaheenna ahu u yeedho. hadallo kaloo badan ayuu markhaati ahaan ugu waaniyey isagoo leh, naftiinna ka badbaadiya qarnigan qalloocan. markaasaa kuwii hadalkiisii aqbalay la baabtiisay, oo waxaa maalintaas lagu daray iyaga abbaaraha saddex kun oo qof. oo waxay ku sii adkaysteen rasuulladu waxay bari jireen iyo xidhiidhka ka dhexeeyey iyaga, iyo kibista jebinteeda iyo tukasho. oo naf kasta cabsi baa gashay; oo ra-

suulladii waxay sameeyeen yaabab iyo calaamooyin badan. oo kuwii rumaystay oo dhammu waa wada jireen, wax walubana waa ka wada dhexeeyeen; oo intay iibiyeen waxyaalahoodyi iyo alaabtoodiiba ayay dhammaan u wada qaybiyeen sidii nin kasta baahidiisu ahayd. oo maalin walba iyagoo isku wada qalbi ah ayay macbudka ku jiri jireen, oo kibistana guryahooday ku jebebin jireen, cuntadoodana farxad iyo qalbi daacad ah ayay ku cuni jireen. ilaah bay ammaani jireen, oo dadka oo dhammuna waa u bogay iyaga. ilaahna maalin walba kuwa badbaadaya ayuu ku dari jiray.

3

haddaba saacaddii sagaalaaad oo wakhtigii salaadda ah ayaa butros iyo yooxanaa macbudka tageen. waxaa la soo qaaday nin curyaannimo uurrkii hooyadiis kala soo baxay oo maalin walba la ag dhigi jiray albaabka macbudka oo la odhan jiray qurux badane inuu kuwa macbudka gelayay dawarsado. isagu, markuu arkay butros iyo yooxanaa oo ku dhow inay macbudka galaan, ayuu dawarsaday iyaga. markaasaa butros, oo yooxanaa la socdo, intuu aad u fiiriye isaga, ku yidhi, na soo eeg. markaasuu u fiirsaday iyaga, isagoo filanaya inuu iyaga wax ka helo. laakiin butros baa ku yidhi, lacag iyo dahab midna ma haysto, laakiin waxaan haystaan ku siinayaa. magaca ciise masiix, kii reer naasared, ku soco. markaa-suu intuu gacanta midigtaa ku dhegay ayuu sara kiciyey; oo markiiba caghiisii iyo anqowayadiisiba waa xoogaysteen. intuu kor u booday ayuu istaagay oo socod bilaabay; markaasuu iyaga macbudkii la galay, isagoo socda oo boodboodaya oo ilaah ammaanaya. dadkii oo dhammuna waxay arkeen isagoo socda oo ilaah ammaanaya; markaasay waxay garteen inuu isagu yahay kii albaabkii quruxda bad-naa agtiisa dawarsiga u fadhiisan jiray; markaasay yaab iyo amankaag ula dhinteen wixii ku dhacay isaga. oo intuu butros iyo yooxanaa ku dhegganaa ayay dadkii oo dhammu ku soo wada ordeen balbaladii la odhan jiray balbaladii sulaymaan iyagoo aad u yaabsan. markuu butros dadkii arkay ayuu u jawaabay oo ku yidhi, niman yahow reer binu israa'iil, maxaad waxan ula yaabsan tihiin, ama maxaad sidaas noogu fiirinaysaan sidii annagoo xooggayaga ama cibaada-dayada ku socodiinnay isaga? ilaaha ibrahim iyo isxaaq iyo yacquub, oo ahaa ilaaha awoowayaasheen, wuxuu ammaanay miidiidinkiisii ciise, kii aad gacangeliiseen oo aad bilaatos hortiisa ku diideen markuu goostay inuu sii daayo. laakiin idinku waxaad diideen kan quduuska iyo xaqaba ah, oo waxaad weyddiisateen nin dhiig qaba in laydin sii daayo, oo waxaad disheen amiirkii nolosha, kan ilaah ka sare kiciyey kuwii dhintay, annaguna markhaatiyaal baannu ka nahay. magiciisa ayaa xoogsiyey kan aad arkaysaan oo garanaysaan, rumaysadka uu magiciisa ku rumaystay aawadiis. rumaysadka uu ku rumaystay isaga ayaa ninkan idinka oo dhan hortiinna ku siiyey caafimaadkan. waxaan ogahay, walaalayaalow, inaad tan aqoonla'aan u samayseen, sidii madaxdiinnuba yeeshay oo kale. laakiin ilaah sidaasuu u dhammeeyey waxyaalihii uu hore uga sheegay afkii

nebiyada oo dhan oo ahaa in masiixu silci doono. haddaba toobadkeena oo soo noqda, si dembiyadiinna loo tirtiro, si ay wakhtiyo qabowjis lihi uga yimaadaan rabbiga hortiiisa, oo uu soo diro ciise masiix, kii uu hore idiinku doortay, kan ay waajibka tahay inay samadu aqbasho tan iyo wakhtiyada la soo celinayo wax walba oo ilaah kaga hadlay afkii nebiyadiisii quduuska ahaa tan iyo bilowgii. muuse wuxuu yidhi, rabbiga ilaaha ahu wuxuu walaalihiinna dhexdooda idiinka kicin doonaa nebi anoo kale ah. waa inaad isaga ka dhegaysataan wax kastuu idinku yidhaahdo. waxay noqon doontaa in naf kastoo aan nebigaas dhegaysan dadka laga dhex saari doono oo la baabbi'in doono. nebiyadii oo dhan tan iyo samuuel iyo kuwii ka dambeeyey, in alla intii hadashay, waxay wada sheegeen maalmahan. waxaad tihiin wiilashii nebiyada iyo wiilashii axdigiis ilaah la dhigatay aawayaaashiin, markuu ibraahim ku yidhi, qabiilooyinka dunida oo dhammu farcankaagay ku barakoobi doonaan. ilaah markuu miidiidinkiisii kiciyey, idinkuu markii hore idiin soo diray inuu idin barakeeyo markuu midkiin kasta dembiyadiisa ka soo jeediyo.

4

intay dadkii la hadlayeen ayaa wadaaddadii iyo sirkaalkii macbudka iyo sadukiintii u yimaadeen, iyagoo ka xumaaday, maxaa yeelay, waxay dadkii bareen oo ciise ku ogeysiyeen sarakicidda kuwii dhintay. markaasay qabqabteen oo xabbiseen ilaa maalintii ku xigtay, maxaa yeelay, durba fiidkii bay ahayd. laakiin qaar badan oo hadalkii maqlay waa rumaysteen; oo tiradii nimanku waxay noqotay abbaaraha shan kun. markaasaa waxaa dhacday in maallintii dambe taliyayaashoodii iyo waayeelladoodii iyo culimadoodii ay yerusaaalem isugu soo wada urureen; waxaana joogay annas oo ahaa wadaadkii sare, iyo kayafas, iyo yooxanaa, iyo alexsanderos, iyo in alla intii wadaadka sare xigaalo la ahayd. oo intay dhexda soo taageen bay weyddiiyeen oo ku yidhaahdeen, xooggee ama magacee baad waxan ku samayseen? markaasaa butros oo ruuxa quduuska ahi ka buuxo wuxuu iyaga ku yidhi, kuwinnan dadka u taliya iyo waayeelladow, haddii maanta naloo imtixaamay falimihi wanaagsanaa oo loo sameeyey nin xoogdaran iyo sidii ninkan loo bogsiiyey, dhammaantiin ogaada, idinka iyo dadka reer binu israa'iil oo dhammu, in magaca ciise masiix, kii reer naasared, oo aad iskutallaabta ku qodobteen, oo ilaah ka sara kiciyey kuwii dhintay, daraaddiis ninkanu isagoo bogsaday halkan hortiinna ah ku taagan yahay. isagu waa dhagixii idinkoo wax dhisa aad diiddeen, oo noqday madaxa rukunka. mid kale badbaadada lagama helo, maxaa yeelay, ma jiro magac kale samada hoosteeda oo dadka dhexdooda loo bixiyey oo waajib inoo ah inaynu ku badbaadno. markay arkeen butros iyo yooxanaa dhiirranaantoodii, oo ay garteen inay yihiin niman aan wax baran, jaahiliinna ah, ayay yaabeen; markaasay garteen inay ciise la joogi jireen. markay arkeen ninkii la bogsiiyey oo la taagan iyaga, waxba way ka odhan kari waayeen. laakiin intay amreen inay

shirka dibadda uga baxaan, ayay wada hadleen iya-goo leh, maxaynu nimankan ku samaynaa? waayo, inay calaamo caan ah faleen waa u muuqataa kuwa yerusaaalem jooga oo dhan; mana dafiri karno. laakiin si ayan dadka ugu sii faafin, aynu cabsiinno si ayan hadda ka dib magacan ninna ugula hadlin. markaasay u yeedheen oo ku amreen inayn aslanba ciise magiciisa ku hadlin, waxna ku barin. laakiin butros iyo yooxanaa ayaa u jawaabay iyagii oo ku yidhi, idinku kala xukuma inay ilaah hortiiisa ku qumman tahay inaanuu idinka idin maqallo intaanuu ilaah maqli lahayn, iyo in kale; waayo, waxyaalihii aannu aragnay oo maqallay iskama dayn karno inaanuu ka hadalno. markaasay, intay sii cabsiiyeen, sii daayeen, waayo, waxay waayeen waxay ku taqsiiraan, dadka aawadiis; maxaa yeelay, dadkii oo dhammu waxay ilaah ku ammaaneen wixii la sameeyey. waayo, ninkii calaamadan lagu bogsiiyey waa ka weynaa afartan sannadood. markii la sii daayay ayay intoodii kale u yimaadeen oo uga warrameen wixii wadaaddada sare iyo waayeelladu ku yidhaahdeen oo dhan. oo markay taas maqleen, iyagoo isku wada qalbi ah, ayay codkoodii sare ugu qaadeen ilaah oo yidhaahdeen, rabbiyow, adigu waxaad tahay kan sameeyey samada; iyo dhulka, iyo badda, iyo waxa ku jira oo dhan; kii ruuxa quduuska ah kaga hadlay afkii awoowahayo daa'uud oo ahaa miidiidinkaagii oo yidhi, quruumuhu maxay u cadhoodeen, dadkuna maxay ugu fikireen wax aan waxba ahayn? boqorrada dhulku col bay u taagnaayeen. taliyayaashuna intay is-urursadeen ayay waxay caasi ku noqdeen rabbiga iyo masiixiisa; waayo, waxaa run ah in magaaladan gudaheeda herodos iyo bontiyoys bilaatoos oo ay la jiraan dadka aan yuhuudda ahayn iyo dadka reer binu israa'iil iyagoo ka gees ah ciise miidiidinkaaga quduuska ah, oo aad subagtay, ay isu urursadeen, inay sameeyan wax alla wixii gacantaada iyo taladaadu hore u gooyeen inay noqdaan. laakiin rabbiyow, eeg, way na cabsiinayaane; haddaba addoommadaada sii dhiirranaan oo dhan oo ay ereygaaga ku sheegaan, intii aad gacantaada u soo fidinaysid si aad ugu bogsiiisid, si calaamooyin iyo yaabab ugu samaysamaan magaca miidiidinkaaga quduuska ah ciise. oo markay tukadeen dabadeed, meeshay ku urursanaayeen baa gariirtay; oo dhammaantood waxaa ka wada buuxsamay ruuxa quduuska ah, oo ereygii ilaah bay dhiirranaan ugu hadleen. oo intoodii badnayd oo rumaysatay isku qalbi iyo naf bay ahaayeen; midkoodna ma odhan, waxaan leeyahay waa waxaygii, laakiin wax waluba waa ka dhexeeyeen. oo rasuulladu xoog weyn bay sarakicidda rabbi ciise uga marag fureen; oo nimco badan baa dhammaantood ku soo dul degtay. mid wax la'aana iyaga kuma jirin, waayo, in alla intii dhul ama guryo lahayd way iibiyeen, oo qiimihii wixii la iibiyey ayay keeneen, oo rasuullada soo hor dhigeen; oo waxaa wax loo qaybshay mid kasta siduu wax ugu baahnaa. markaasaa yuusuf oo rasuulladu ugu yeedhi jireen barnabas, kan lagu micneyey wiilkii dhiirigelinta, oo qoladiisu laawi ahayd oo reer qubrus u dhashay, intuu beer uu lahaa iibshay ayuu lacagtii keenay oo soo hor dhigay rasuullada.

laakiin nin ananiyas la odhan jiray, isagoo haweenay-diisii safira la jirto, ayuu xoolihiisii qaar iibshay, markaasuu qiimihii, haweenaydiisii oo la og, intuu qaar la hadhay, qaar keenay oo rasuulladii soo hor dhigay. laakiin butros baa ku yidhi, ananiya-sow, maxaa shaydaanku qalbigaaga u geliyey in-aad ruuxa quduuska ah been u sheegtii oo aad qi-imihii dhulka qaar la hadhid? markaad haysatay, miyaanay waxaagii ahayn? oo markii la iibshay dabadeedna, miyaanad adigu u talin? maxaad waxan qalbigaaga u gelisay? dad been uma aad sheegin, waxaadse u sheegtay ilaah. markii ananiyas hadal-ladaas maqlay ayaa, intuu dhulka ku dhacay, naftii ka dhacday; oo kuwii taas maqlay oo dhan cabsi weyn baa gashay. markaasaa nimankii dhallinyarada ahaa, intay kaceen, isagay duudduubeen, markaasay qaadeen oo soo aaseen. abbaaraha saddex saacadood dabadeed ayaa haweenaydiisii soo gashay iyadoo aan ogayn wixii dhacay. markaasaa butros u jawaabay oo ku yidhi, inaad dhulkii intaas ku iibiseen iyo in kale, ii kala sheeg. markaasay tidhi, haah, in-taasaannu ku iibinnay. laakiin butros baa ku yidhi, sid ee baad ugu heshiiseen inaad ruuxa rabbiga jirrab-taan? bal eeg, kuwii ninkaaga soo aasay cagahoodii albaabka agtiisay ka soo sanqadhayaane. adigana way ku qaadi doonaan. markiiba intay ku hor dhac-day isaga, ayaa naftii ka dhacday; markaasaa ni-mankii dhallinyarada ahaa soo galeen, oo waxay ar-keen iyadoo meyd ah, markaasay intay qaadeen ku aaseen ninkeedii agtiisa. markaasaa cabsi weyni gashay kiniisaddii iyo kuwii waxyaalahaas maqlay oo dhan. rasuulladii waxay gacmahooda dadka dhexdi-isa ku sameeyeen calaamooyin iyo yaabab badan; iya-goo isku wada qalbi ah ayay waxay wada joogeen balbaladii sulaymaan. laakiin kuwii kale midkoodna kuma dhicin inuu iyaga ku darmado, hase ahaatee dadkii waa sharfeen iyaga; oo waxaa ku soo kord-hay iyaga kuwa badan oo rabbiga rumaystay, oo rag iyo dumarba leh; xataa waxay noqotay inay kuwii bukay jidadka u soo saareen oo ku jiifiyeen sariiro iyo dermooyin si hooskiisu u dul maro qaarkood, markii butros uu soo maro. oo waxaa kaloo ku soo ururay dad badan oo ka yimid magaalooiyinkii yeru-saalem ku wareegsanaa, iyagoo wada dad buka iyo kuwo jinniyo wasakh lahu derdereen; oo kulligood waa la wada bogsiiyey. laakiin waxaa kacay wadaad-kii sare iyo kuwii la socday oo dhan, kuwaas oo ka mid ahaa dariiqada sadukiinta; markaasay iya-goo aad u xanaaqsan, intay rasuulladii qabqabteen, xabsi ku rideen. laakiin malaa'igtii rabbiga ayaa habeenimo albaabbadii xabsiga ka furtay, oo intay dibadda u soo saartay, ku tidhi, taga oo macbudka isdhex taaga, oo waxaad dadka kula hadashaan er-ayada oo dhan ee noloshaan. markay taas maqleen ayay, intay aroortii macbudkii galeen, dadkii wax bareen. laakiin wadaadkii sare iyo kuwii la ji-ray ayaa yimid, oo waxay isugu yeedheen shirkii iyo duqowdii reer binu israa'iil oo dhan, markaasay cid u direen xabsigii in kuwii xidhnaa laga keeno. laakiin saraakiishu markay xabsiga yimaadeen waa ka waayeen iyagii; markaasay shirkii ku noqdeen

oo u warrameen, oo waxay ku yidhaahdeen, wax-aannu aragnay xabsigii oo aad u xidhan, oo ni-mankii ilaalinayayna albaabbada ka taagan yihiin; laakiin markaannu furnay, ninna waa ka waynay. haddaba markii sirkaalkii macbudka iyo wadaad-dadii sare hadalladaas maqleen, waxay la fajaceen waxyaalahaasu waxay noqon doonaan. mid baa in-tuu u yimid ku yidhi, ogaada, nimankii aad xabsiga ku riddeen, macbudkay dhex taagan yihiin, oo dad-kay wax ku barayaane. markaasaa sirkaalkii, isagoo saraakiil kale la socoto, intuu tegey, rabshadla'aan u soo kaxeeyey; waayo, waxay ka baqeen dadku inuu dhagxiyo. markaasay, intay soo kaxeeyeen, shirka soo hor taageen. kolkaasaa wadaadkii sare weyddi-iyey, oo yidhi, waxaannu aad idinku amarnay inayd-naan magacan wax ku barin; laakiin bal eega, wax-aad yerusalaalem ka buuxiseen waxbariddiinnii, oo weliba waxaad damacsan tihii inaad ninkan dhiig-giisii dusha naga saartaan. laakiin butros iyo rasu-ulladii ayaa u jawaabay oo ku yidhi, waa inaannu ilaah addeecno intaannu dad addeeci lahayn. ilaahii awowayaashayo ayaa soo sara kiciyey ciisihii aad geedka ku deldesheen oo disheen. ilaah baa isaga gacantiisa midigeed sare ugu qaaday inuu ahaado amiir iyo badbaadiye si uu israa'iil toobad iyo dem-bidhaaf u siiyo. waxyaalahaas annagaa ka marag ah, waxaa kaalona ka marag ah ruuxa quduuska ah oo ilaah siiyey kuwa addeeca isaga. laakiin markay taas maqleen, way ka xanaaqeen, oo waxay ku tashadeen inay laayaan. laakiin waxaa shirkii iska dhex taagay mid farrisiinta ka mid ahaa oo la odhan jiray gamalii'eel, kaas oo ahaa macallinkii sharciga, dad-kuna aad u maamuusi jireen, oo wuxuu amray in nimanka dibadda cabbaar loo saaro. markaasuu iyagii ku yidhi, niman yahow reer binu israa'iil, iska jira waxaad la damacsan tihii inaad nimankaas ku samaysaan. maxaa yeelay, hadda ka hor waxaa ka-cay tudas, isagoo nin weyn iska dhigaya, kaasoo ni-man badan oo qiyaas afar boqol gaadhna raaceen. is-agii waa la dilay, oo intii addeecday oo dhammuna way kala firdheen, oo waxay noqdeen wax aan waxba ahayn. ninkaas dabadiis, waagii dadka la qori ji-ray, waxaa kacay yuudas kii reer galili, oo dad buu duufsaday; isaguna waa dhintay, oo intii addeecday oo dhammuna way kala firdheen. haddaba waxaan idinku leeyahay, niman kan faraha ka qaada oo iska daaya; waayo, taladan ama shuqulkanu hadday dad ka yimaadeen, waa baabbi'i doonaan; laakiin hadday ilaah ka yimaadeen, ma baabbi'in kari doontaan; had-dii kale malaha waxaa la ogaan doonaa inaad ilaah la diriraysaan. markaasay ku raaceen isaga; oo intay rasuulladii u yeedheen, ayay garaaceen, oo waxay ku amreen inayan magaca ciise ku hadlin, markaasay sii daayeen. markaasay shirkii hortiiisii ka tageen, iya-goo ku faraxsan in lagu tiriyey inay istaahilaan in magaca aawadiis loo maamuus jebiyo. maalin walba macbudka dhexdiisa iyo guryahaba kama ay joojin inay dadka baraan oo ku wacdiyaan wax ku saabsan ciise masiix.

waagaas waxaa dhacay, intii xertu badnaysay, in yuhuuddii gariigta ahayd ay ka gunuunaceen cibraaniyadii, maxaa yeelay, carmalladoodii laga dhintay wixii maalin walba la siin jiray looguma hagarbixin. markaasaa laba-iyo-tobankii, intay isugu yeedheen kuwa badan oo xerta ka mid ahaa, waxay ku yidhaahdeen, ma wanaagsana inaanu ereyga ilaah iska dayno oo aanu misas ka adeegno. haddaba, walaalayaalow, waxaad dhexdiinna ka xushaan toddoba nin oo sharaf leh, oo ay ka buuxaan ruuxa iyo xigmaddu, oo aynu u dooranno shuqulkan. annaguse waxaannu ku sii adkaysan doonnaa tukasho iyo shuqulka ereyga. hadalkiina waa ka wada farxiyey dadkii badnaa oo dhan; oo waxay doorteen istefanos oo ahaa nin ay ka buuxaan rumaysad iyo ruuxa quduuska ahu, iyo filibos, iyo barokhoros, iyo nikanoor, iyo timoon, iyo barmenaas, iyo nikolas kii reer antiyokh oo diinta soo galay. kuwaasay rasuulladii hor keeneen; oo markay tukadeen dabadeed, away gacmahoodii saareen. markaasaa ereygii ilaah faafay, tiradii xertiina yerusaalem aad ugu badatay, oo tiro badan oo wadaaddo ahina iimaankay yeeleen. markaasaa istefanos oo ay nimno iyo xoog ka buuxaan ayaa dadka dhexdiisa ku sameeyey yaabab iyo calaamooyin waaweyn. laakiin waxaa kacay oo istefanos la murmay kuwii sunagogga la odhan jiray sunagogga libertiinta, iyo kan reer kuranaya, iyo reer iskanderiya, iyo kuwa kilikiya iyo aasiya. iyaguna waa is-hor taagi kari waayeen xigmaddii iyo ruuxii uu ku hadlay. markaasay niman laaluusheen, oo nimankii baa waxay yidhaahdeen, waxaannu maqalnay isagoo muuse iyo ilaahba caayaya. markaasay kiciyeen dadkii iyo waayeelladii iyo culimmadii, oo intay isagii ku soo kediyeen oo qabteen, away shirkii geeyeen. markaasay waxay soo taageen markhaatiyaal been ah oo leh, ninkanu iskama daayo inuu meeshan quduuska ah iyo sharciga erayo xunxun ka sheego, waayo, waxaannu maqalnay isagoo leh, ciisahan reer naasared meeshan buu dumin doonaa, wuxuuna beddeli doonaa caadooyinkii muuse inooga tegey. oo kuwii shirka wada fadhiyey oo dhan, iyagoo aad u fiirinaya, waxay arkeen wejigiisii oo ah sidii weji malaa'igeed oo kale.

markaasaa wadaadkii sare wuxuu yidhi, waxanu ma saasaa? markaasuu ku yidhi, walaalo iyo aab-bayaalow, dhegaysta, ilaaha ammaantu wuxuu u muuqday awoweheen ibraahim markuu mesobotamiya joogay intuuusan haaraan degin, oo wuxuu ku yidhi, ka soo kac waddankaaga iyo dadkaaga, oo kaalay dalka aan ku tusi doono. markaasuu ka soo kacay dalkii reer kaldayiin oo wuxuu soo degay haaraan; oo markuu aabbihiis dhintay ayaa ilaah meeshaas isaga ka soo wareejiyey oo keenay dalkan aad haatan deggan tiihin, oo dhaxalna kama uu siin, xataa meel uu caigiisa dhigo; laakiin wuxuu isaga ka ballanqaaday inuu dalka mulki u siiyo isaga iyo farcankiisa ka dambeeyaba, in kastoo uusan dhal la-

hayn. ilaah sidan buu u hadlay, in farcankiisu degi doono dal shisheeye, oo iyaga la addoonsan doono, oo afar boqol oo sannadood la dhibi doono. ilaah wuxuu yidhi, quruunta iyagu ay u addoonsamaan ayaan xukumii doonaa; markaas dabadeed ayay ka soo bixi doonaan oo meeshan iigu adeegi doonaan. oo wuxuu isaga siiyey axdiga gudniinta; haddaba ibraahim wuxuu dhalay isxaaq, oo maalintii sid-deedaad ayuu guday isaga; isxaaqna wuxuu dhalay yacquub; yacquubna wuxuu dhalay laba-iyo-tobankii aynu ku soo farcannay. kuwii aan ka soo farcannayna intay yuusuf ka masayreen ayay waxay ka iibiyeen masar; laakiin ilaah baa isaga la jiray oo dhibaataadiisii oo dhan ka samatabbixiyeey, oo axsaan iyo xigmad ka siiyey fircoon, oo ahaa boqorkii masar; markaasuu isaguna wuxuu isagii taliye uga dhigay masar iyo reerkiisii oo dhan. haddaba waxaa masar iyo kancaan oo dhan ka wada dhacay abaar iyo dhibaato weyn; aowwayaasheenna dhuuni bay ka waayeen. laakiin markii yacquub maqlay in masar sarreen jiro, ayuu markii ugu horraysay aowwayaasheen diray, oo markii labaadna waxaa walaalihiis la aqoonsiiyey yuusuf; markaasaa fircoon wuxuu gartay yuusuf qoladiisii. markaasaa yuusuf cid u diray oo u yeedhay aab-bihiis yacquub iyo dadkiisii oo dhan oo ahaa shan iyo toddobaatan qof. markaasaa yacquub masar tegey. isaga qudhiisii waa dhintay iyo aowwayaasheenna; waxaana la geeyey shekem oo la dhigay xabaashii ibraahim qimaha lacagta ah kaga iibsaday wiilashii xamoor oo shekem joogay. laakiin markuu soo dhowaaday wakhtigii ballankii ilaah kula ballamay ibraahim, ayay dadkii ku soo kordheen oo ku bateen masar, tan iyo intii boqor kale oo aan yuusuf oqooni masar ka kacay. isaguna waa khiyaaneeyey dadkeenna, aowwayaasheenna wuu xumeeyey, oo wuxuuna ku qasbay inay ilmahoodii yaryaraa iska tuuraan si ayan u sii noolaan. muusena wakhtigaasuu dhashay, oo wuxuu ahaa wax qurux badan; oo saddex bilood ayaa gurigii aabbihiis lagu hayay; markii la tuurayna, fircoon gabadiisii ayaa qaadatay oo sidii wiilkeedii oo kale u korsatay. muusena waxaa la baray xigmaddii masriyiinta oo dhan; hadalladiisa iyo falimihiisana xoog buu ku lahaa. laakiin markuu gaadhay afartan sannadood oo buuxa ayaa waxaa qalbigiisa gashay inuu walaalihiis oo reer binu israa'iil ahaa soo boogdo. oo markuu arkay midkood oo lagu gardarroonayo, ayuu ka celiyey, oo intuu kii la dumayay uu aarguday, ayuu masrigii dilay; oo wuxuu u malaynayay in walaalihiis garteen sida ilaah gacantiisa iyaga ugu samatabbixinayo, laakiin ma ay garan. oo maalintii ku xigtay ayuu iyagoo diriraya u yimi, oo wuxuu damcay inuu heshiisiyo, markaasuu yidhi, niman yahow, walaalaad tihiine; maxaad isu dilmaysaan? laakiin kii deriskiisii dumayay, ayaa isaga iska riixay oo ku yidhi, yaa nooga kaa dhigay taliye iyo xaakin? ma waxaad doonaysaa inaad ii dishid sidaad masrigii shaalay u dishay? markaasaa muuse hadalkaas aawadiis cararay, oo sidii ajanab buu dalka midyaan u degganaa, meeshaasna laba wiil buu ku dhalay. markii afartan sannadood dhammaatay dabadeed ayaa waxaa isagii buur siinay cid-ladeedii uga muuqatay malaa'ig ku dhex jirta geed dab ka ololayo. oo markii muuse arkay ayuu wuxuu arkay

la yaabay, oo intuu u soo dhowaanayay inuu arko, ayaa waxaa u yimid codkii rabbiga oo leh, anigu waxaan ahay ilaaha aowwayaashaa, ilaaha ibraahim iyo ilaaha isxaaq iyo ilaaha yacquub. markaasaa muuse garriiray oo ku dhici waayay inuu eego. markaasaa rabbigu isaga ku yidhi, kabaha cagahaaga ka furfur; maxaa yeelay, meesha aad ku taagan tahay waa dhul quduus ah. dadkayga masar jooga rafaadkooda waan arkay, taahoodana waan maqlay, oo waxaan u imid inaan samatabbixiyo; haddaba kaalay, masar baan kuu diri doonaa. muusahakan ay diideen oo ku yidhaahdeen, yaa kaa dhigay taliye iyo xaakin? isaga ilaah ugu soo diray gacanta malaa'igti geedka uga soo muuqatay inuu ahaado taliye iyo samatabbixiye. kanaa iyaga masar ka soo saaray, oo yaabab iyo calaamooyin ku sameeyey masar, iyo badda cas, iyo cidlada afartan sannadood. kanu waa muusihii ku yidhi reer binu israa'iil, ilaah wuxuu walaal-ihii inidiinka dhex kicin doonaa nebi sidayda oo kale. kanu waa kii ku dhex jiray kiniisaddii cidlada oo la jiray malaa'igti isaga kala hadashay buur siinay iyo aowwayaasheen, kii la siiyey hadallada nool inuu ina siiyo. isaga aowwayaasheen ma ay doonaynin inay addeecaan, laakiin intay iska riixeen ayay qalbigooda geliyeen inay masar dib ugu jeestaan, oo waxay haaruun ku yidhaahdeen, inoo samee ilaahyo ina hor socda; maxaa yeelay, muusihii inaga soo kaxeeyey dhulka masar garan mayno waxa ku dhacay. markaasay waxay wakhtigaas sameeyeen weyl, oo sanamkii waxay u keeneen allabari, oo waxay ku farxeen shuulkii gacmahoodu sameeyeen. laakiin ilaah baa ka jeestay, oo wuxuu faraha uga qaaday inay u adeegaan guutada samada; sida ay ugu qoran tahay kitaabka nebiyada, bal reer binu israa'iilow, afartankii sannadood oo aad cidlada joogteen, ma anigaad i siiseen xoolo qalan iyo allabaryo? weliba waxaad qaadeen taambuuggii molokh iyo xiddigti ilaaha remfan, oo ah waxyaalihii aad u samaysateen inaad caabuddaan. haddaba waxaan idiin kaxayn doonaa baabuloon shishadeeda. aowwayaasheen waxay cidlada ku hayeen taambuuggii maragga, sidii kii muuse la hadlay ugu amray isaga inuu u sameeyo sidii qaabkii uu arkay. kaas ayaa aowwayaasheen markoodii la soo qaadeen yashu-uca markay galeen oo qaateen dhulkii quruumihi ilaah aowwayaasheen hortooda ku eryay, ilaa waagii daa'uud. daa'uudna ilaah hortii ayuu wanaag ka helay, oo wuxuu weyddiistay inuu ilaahii yacquub u helo meel uu dego. laakiinse sulaymaan baa guri u dhisay. hase ahaatee kan ugu sarreeya ma dego guryo gacmo lagu sameeyo; sida nebigu leeyahay, samadu waa carshigayga, dhulkuna waa meeshaan cagaha saarto, rabbigu wuxuu leeyahay, guri cayn-maad ii dhisi doontaan? ama maxay tahay meeshaan ku nastaa? miyaan gacantaydu samayn waxyaalahan oo dhan? idinkan madaxa adag oo aan qalbiga iyo dhegaha laga gudinow, weligiina ruuxa quduuska ah waad hor joogsataan. sidii aowwayaashiin yeeli jireen oo kale ayaad idinna yeeshaan. bal nebiyada kee baan aowwayaashiin silcin? xataa iyagu waxay dileen kuwii hore u sheegay imaatinka kan xaq ah; kan idinku aad haatan gacangeliseen oo disheen. waxaad sharciga u hesheen sidii wax malaa'igahu haga-

jiyeen, laakiinse ma aydnaan xajin. haddaba markay waxyaalahaas maqlaan way ka xanaaqeen oo u ilka jirriqsadeen isaga. laakiin isagoo ruuxa quduuska ahu ka buuxo ayuu samada aad u fiiriyeey, oo wuxuu arkay ammaanta ilaah iyo ciise oo midigta ilaah taagan, oo wuxuu yidhi, bal eega, waxaan arkayaa samooyinkii oo la furay iyo wiilkii aadanaha oo midigta ilaah taagan. laakiin markaasay cod weyn ku qayliyeen oo dhegaha furaysteen, oo iyagoo isku wada qalbi ah ku yaaceen isagii. markaasay intay magaalada ka soo saareen dhagxiyeen; kuwii maragga ahaana dharkoodii waxay ag dhigteen nin dhallinyaro ah oo la odhan jiray sawlos. markaasay dhagxiyeen istefanos oo rabbiga baryaya oo ku leh, rabbi ciisow, ruuxayga qaado. markaasuu jilba joogsaday oo cod weyn ku qayliyeey oo ku yidhi, rabbiyow, dembigan dushooda ha ka dhigin. oo markuu sidaas yidhi, ayuu dhintay.

8

sawlosna raalli buu ka ahaa diliddiisa. oo maalintaas kiniisaddii yerusalaalem ku tiil aad baa loo silciyeey; oo dhammaantoodna rasuulladii mooyaane waxay ku kala firdheen dalalka yahuudiya iyo samaariya. markaasaa niman cibaado leh istefanos aaseen oo aad ugu baroordeen. laakiin sawlos aad buu kiniisadda u rafaadiyeey, oo intuu guri walba galay, ayuu rag iyo dumarka ka soo jiiday, oo xabxi ku riday. haddaba kuwii kala firidhsanaa, meel walba oo ay mareenba ereygii bay ku wacdiyeen. markaasaa filibos wuxuu tegey magaalada samaariya, oo wuxuu dadka ku wacdiyeey masiixa. oo dadkii badnaa, iyagoo isku wada qalbi ah, ayay dhegaysteen wuxuu filibos ku hadlay markay waxyaalahaas maqlaan oo ay arkeen calaamooyinkuu sameeyey. waayo, kuwo badan oo jinniyo waxakh leh qabay, jinniyadii oo cod weyn ku qaylinaya ayaa ka soo baxay, oo kuwo badan oo curyaan ahaa iyo laangadhayaashiiba waa la bogsiiyeey. magaaladaasna aad baa looga farxay. waxaa jiray nin simoon la odhan jiray oo markii hore magaalada wax ku sixri jiray oo dadka reer samaariya ka yaabin jiray, isagoo isugu sheegaya inuu yahay nin weyn. isagay dhammaantood, yar iyo weynba, wada dhegaysan jireen oo odhan jireen, ninkanu waa xooggii ilaah oo la odhan jiray weyne. sababtii ay u dhegaysteenna waxay ahayd inuu wakhti dheer iyaga sixirkiiisa kaga yaabiyeey. laakiin markay rumaysteen injiilka boqortooyada ilaah iyo magaca ciise masiix oo filibos ku wacdiyeey ayaa iyaga rag iyo dumarka la baabtiisay. simoon qudhiisuna waa rumaystay, oo markii la baabtiisay dabadeed, had iyo goorba wuxuu la socon jiray filibos, wuuna la yaabay markuu arkay calaamooyinkii iyo yaababkii waaweynaa oo uu sameeyey. haddaba markii rasuulladii yerusalaalem joogay maqlaan in samaariya ereygii ilaah aqbashay, ayay waxay u soo direen butros iyo yooxanaa, kuwaasoo markay yimaadeen, u duceeyey iyaga inay ruuxa quduuska ah helaan; maxaa yeelay, midkoodna weli kuma uu soo degin; laakiinse magaca rabbi ciise oo keliya ayaa lagu baabtiisay. markaasay gacmahooda saareen, oo waxay heleen ruuxa quduuska ah. haddaba simoon markuu arkay

in markii rasuulladu gacmahooda saareen, waxaa la siiyey ruuxa quduuska ah, ayuu lacag u taagay, isagoo leh, anigana i siiya xooggan in nin kastoo aan gacmahayga saaroba, uu helo ruuxa quduuska ah. laakiin butros baa wuxuu ku yidhi, lacagtaadu ha kula baabba'do, maxaa yeelay, waxaad u malaysay in hadiyigaada ilaah lacag lagu helo. xaalkan kuma lihid ama qayb ama badh; maxaa yeelay, qalbigaagu ilaah hortiisa kuma qummana. sidaas aawadeed xumaantaadan ka toobadkeen, rabbigana ka bari in fikirka taabigaaga lagaa cafiyo. waayo, waxaan arkaa adigoo ku jira xammeetida qadhaadhnimada, kuna xidhan xaqdarrada. markaasaa simoon u jawaabay oo wuxuu ku yidhi, rabbiga ii barya inaan waxyaalahaas aad ku hadasheen malkoodna igu dhicin. haddaba iyagu markay marag fureen oo rabbiga ereygiisa ku hadleen, waxay ku noqdeen yerusaaalem, waxayna tuulooyin badan oo reer samaariya ah ku wacdiyeen injiilka. laakiin rabbiga malaa'igtiisa ayaa waxay la hadashay filibos, iyadoo ku leh, kac oo aad xagga koonfureed, oo waxaad raacdaa jidka yerusaaalem ka taga ilaa gaasa taasoo cidla ah. wuuna u kacay oo aaday; oo waxaana ku soo baxay nin bohon oo xabashi ah oo amar weyn ka hoos hayay kandaake boqoraddii xabashida, wuuna u talin jiray maalka oo dhan, wuxuuna yerusaaalem u yimid inuu ilaah caabudo. kolkuu ka soo noqonayay, ayuu ku fadhiyey gaadhifarskiisa, oo wuxuu akhriyeyey kitaabka nebi isayos. ruuxuna wuxuu filibos ku yidhi, ku dhowow, oo gaadhigan raac. oo filibos markuu ku orday, wuxuu maqlay isagoo akhriyaya kitaabka nebi isayos, wuxuuna ku yidhi, ma garanaysaa waxaad akhriyaysid? kolkaasuu yidhi, sidee baan ku garan karaa in lay toosiyo mooyaane? markaasuu filibos ka baryay inuu soo fuulo oo la fadhiisto. haddaba meeshuu qorniinka ka akhriyeyey waa tan, isaga sidii wan la qalayo baa loo kaxeeyey; oo sidii lax ku aamusan ninka dhogorta ka xiira hortiisa, isagu afkiisa ma uu furo; intuu is-hoosaysiiyey baa gartiisii laga qaaday; farcankiisii yaa sheegi doona? maxaa yeelay, noloshiisa dhulkaa laga qaaday. bohonku wuxuu filibos u jawaabay oo ku yidhi, waxaan kaa baryayaa, nebigu yuu ka hadlayaa? ma isaga qudhiisa mise waa mid kale? filibos baa afkiisa furay, oo intuu qorniinkan ka bilaabay ayuu isaga ku wacdiyey ciise. kolkaay waddada marayeen waxay yimaadeen meel biyah, bohonkuna wuxuu yidhi, bal eeg, waa biyo. maxaa iga celinaya in lay baabtiiso? oo filibos wuxuu ku yidhi, haddaad qalbigaaga oo dhan ka rumaysatid, waa suurtoodaa. wuuna u jawaabay oo yidhi, waxaan rumaysanahay in ciise masiix yahay wiilka ilaah. markaasuu amray in gaadhigu joogsado; labadooduna biyahay galeen, filibos iyo bohonkuba, oo wuu baabtiisay isaga. oo markay biyihii ka soo baxeen, ayuu ruuxii rabbigu dhufatay filibos, bohonkuna mar dambe ma uu arkin isagii, maxaa yeelay, jidkiisii ayuu isaga qaaday isagoo faraxsan. laakiin filibos waxaa laga helay asootos, oo magaalooyinkuu dhex marayay oo dhan wuxuu ku wacdiyey injiilka ilaa intuu gaadhay kaysariya.

laakiin sawlos oo weli dhaaranaya inuu cabsiiyo oo dilo xerta rabbiga, ayuu wuxuu u tegey wadaadkii sare, oo weyddiistay warqado uu la tago dimishaq ilaa sunagogyada, si hadduu helo dadkii jidka, ha ahaadeen rag ama dumarba, uu iyagoo xidhxidhan yerusaaalem u keeno. oo kolkuu sodcaalay, waxaa dhacday inuu dimishaq u soo dhowaaday; oo dhaqsiba waxaa hareerhiisa ka iftiimay iftiin samada ka yimid. markaasuu dhulka ku dhacay, oo wuxuu maqlay cod isaga ku leh, sawlosow, sawlosow, maxaad ii silcinaysid? markaasuu ku yidhi, yaad tahay, sayidow? wuxuuna ku yidhi, waxaan ahay ciisaha aad silcinaysid; laakiin kac oo magaalada gal, oo waxaa lagu sheegi doonaa wixii kugu waajib ah inaad samaysid. nimankii la sodcaalayayna hadallaa'aa bay istaageen, iyagoo codkii maqlaya laakiin aan ninna arkaynin. markaasaa sawlos dhulkii ka kacay; markii indhihiisii furmeenna, waxba ma uu arkin; markaasay gacanta ku hageen oo dimishaq keeneen. saddex maalmood ayuu aragla'aa joogay, waxbana ma cunin, waxbana ma cabbinn. haddaba waxaa dimishaq joogay nin xer ah oo la odhan jiray ananiyas; oo rabbigu wuxuu kula hadlay riyo, isagoo ku leh, ananiyasow. isna wuxuu ku yidhi, waa i kan, rabbiyow. markaasaa rabbigu wuxuu ku yidhi, kac oo aad jidka la yidhaahdo toosane, oo waxaad guriga yuudas ka doontaa nin la yidhaahdo sawlos oo reer tarsos ah; oo bal eeg, waa tukanayaaye; oo wuxuu arkay nin la yidhaahdo ananiyas isagoo u soo gelaya oo gacmihiisa dul saaraya inuu araggiisii helo. laakiin ananiyas baa u jawaabay oo ku yidhi, rabbiyow, waxaan dad badan ka maqlay ninkanu intuu shar badan u gaystay quduusiintaada yerusaaalem jooga; halkanna wuxuu wadaaddada sare ka haystaa amar inuu xidhxidho kuwa magacaaga kuugu yeedha oo dhan. laakiin rabbigu wuxuu ku yidhi, soco, maxaa yeelay, wuxuu ii yahay weel aan doortay inuu magacayga hor geeyo dadka aan yuhuudda ahayn iyo boqorrada iyo reer binu israa'iil; maxaa yeelay, waxaan tusi doonaa waxyaalaha waajib ku ah inuu u silco magacaygii dartiis. markaasaa ananiyas tegey oo gurigii galay, oo intuu gacmihiisa dul saaray, ayuu wuxuu ku yidhi, walaal sawlosow, rabbi ciise oo kuugu muuqday jidkaad ku timid baa ii soo diray inaad araggaaga heshid iyo in ruuxa quduuska ahu kaa buuxsamo. oo markiiba waxaa indhihiisa ka soo dhacay wax xuuab u eg, wuuna helay araggiisii; markaasuu kacay oo waa la baabtiisay; cunto buuna cunay, waana xoogaystay. haddaba dhawr maalmood ayuu la joogay xertii dimishaq joogtay. oo markiiba sunagogyada dhexdooda ayuu dadka kaga dhex wacdiyey ciise inuu yahay wiilka ilaah. dadkii maqlay oo dhammuna waa yaabeen, oo waxay yidhaahdeen, kanu sow ma aha kii yerusaaalem ku layn jiray kuwa magacaas ugu yeedhi jiray? oo sababtaas ayuu halkan u yimid inuu iyagoo xidhxidhan hor keeno wadaaddada sare. laakiin sawlos xooggiisii baa u sii kordhay, wuuna wareeriyey yuhuuddii dimishaq joogtay isagoo caddaynaya inuu kanu yahay masiixia. oo markii maalmo badan dhaafeen, ayay yuhuuddu ku tashadeen inay dilaan; laakiin sawlos waa ogaaday

tashigoodii. haddaba habeen iyo maalinba irdaha magaalada bay ka fiirin jireen inay dilaan; laakiin xertiisii baa habeen qaadday oo derbiga ka sii daysay iyagoo dambiil ku dejinaya. oo kolkuu yerusaaalem yimid, wuxuu isku dayay inuu xertii ku darsamo; dhammaantoodse waa ka cabsadeen, maxaa yeelay, ma ay rumaysnayn inuu xer yahay. laakiin barnabas baa kaxeeyey, oo wuxuu u geeyey rasuulladii oo u sheegay siduu rabbiga ugu arkay jidka, iyo inuu la hadlay, iyo siduu dimishaq geesinimo ugu wacdiyey magaca ciise. markaasuu iyagii la joogay, isagoo la gelaya, kalana baxaya yerusaaalem, geesinimona dadka ugu wacdiyaya magaca rabbiga; wuxuuna la hadlay oo la dooday yuhuuddii gariigta ahayd; iyaguse waxay doondooneen inay dilaan. kolkii walaalihii garteen, waxay keeneen kaysariya, oo waxay u sii direen tarsos. sidaas darteed kiniisaddii ku tiil yahuudiya iyo galili iyo samaariya oo dhan nabad bay lahayd, waana dhisantay oo badatay iyadoo ku socota cabsida rabbiga iyo gargaarka ruuxa quduuska ah. oo waxaa dhacay intuu butros marayay dhinacyada oo dhan inuu u yimid quduusiintii ludda degganayd. halkaasna wuxuu ka helay nin la odhan jiray ayne'as, kaas oo siddeed sannadood sariirtiisa jififay, maxaa yeelay, curyaan buu ahaa. markaasaa butros wuxuu ku yidhi, ayne'asow, ciise masiix baa ku bogsiiyaya; kac oo sariirtaada gogol. oo markiiba wuu kacay. kuwii ludda iyo sharoon degganaana waa arkeen, oo rabbigay u soo jeesteen. haddaba waxaa yaafaa joogi jiray naag xer ah oo la odhan jiray tabita taasoo micneheedu yahay dorkas. naagtaas waa camal wanaagsanayd, sadaqooyinna waa bixin jirtay. wakhtigaas waxaa dhacday inay bukoatay, wayna dhimatay, kolkay maydheenna waxay dhigeen qollad sare. dhowaantii ay ludda u dhowayd yaafaa aawadeed, xertii markay maqleen in butros halkaas joogo, waxay u direen laba nin iyagoo ka baryaya oo leh, ha ka raagin inaad noo timaadiid. markaasaa butros kacay oo raacay iyagii. oo kolkuu yimidna, waxay geeyeen qolladdii sare; carmalladii oo dhammina waa ag taagnaayeen iyagoo ooyaya oo tusaya garbageliyaashii iyo dhamkii dorkas samaysay intay la joogi jirtay iyaga. laakiin butros baa dhammaantood dibadda u saaray, markaasuu jilba joogsaday oo duceeyey, oo intuu meydka xaggiisa u jeestay ayuu ku yidhi, tabitay, kac. markaasay indihii kala qaaday; oo markay butros aragtayna way fadhiisatay. markaasuu gacan siiyey oo kiciyey; oo markuu u yeedhay quduusiintii iyo carmalladiiba, iyadoo nool ayuu hor taagay. taasna waa laga wada ogaaday yaafaa oo dhan; kuwa badanna waa rumaysteen rabbiga. waxaana dhacday inuu maalmo badan yaafaa la joogay nin la yidhaahdo simoon oo megdeeye ah.

10

haddaba waxaa kaysariya joogay nin la odhan jiray korneeliyos, oo taliye u ahaa boqol askari oo la odhan jiray ciidankii talyaaniga. ninkaasu nin cibadaaysan buu ahaa, oo ilaah buuna ka cabsan jiray, isaga iyo gurigiisuba, dadkana sadaqooyin badan buu siin jiray, oo had iyo goorna ilaah buu baryi jiray. abbaaraha sagaalka saacadood oo maalmeed wuxuu

riyo bayaan ugu arkay malaa'igtii ilaah oo u soo gelaya oo ku leh isaga, korneeliyosow. markaasuu aad u fiiriyey isagoo cabsanaya oo wuxuu ku yidhi, waa maxay, rabbiyow? markaasay ku tidhi, baryooyinkaaga iyo sadaqooyinkaaga waxay ilaah hortiiisa u baxeen xusuus. haddaba waxaad niman u dirtaa yaafaa inay u soo yeedhaan simoon kan la yidhaahdo butros. wuxuu marti u yahay nin simoon la yidhaahdo oo megdeeye ah oo gurigiisu ku yaal badda dhinaceeda. oo kolkii malaa'igtii isaga la hadashay ka tagtay, wuxuu u yeedhay laba midiidin iyo askari cibaadaysan oo ka mid ah kuwa had iyo goorba u adeegi jiray; oo markuu wax walba u sheegay, ayuu wuxuu u diray yaafaa. haddaba maaliintii dambe intay safrayeen oo magaalada ku soo dhowaanaayeen, ayaa butros wuxuu tegey gurigii dushiisa inuu ku tukado abbaaraha saacaddii lixaad, waana gaajooday oo wuxuu doonayay inuu wax cuno; laakiin intay wax u diyaarinayeen ayuu riyooday, wuxuuna arkay samada oo furantay, oo waxaa soo degayay weel sida shiraaq weyn oo kale oo afartiisa geesood loogu soo dejinayo dhulka; oo waxaana ku jiray jinsi kasta oo xayawaan afar lugood leh iyo waxa dhulka gurguurta iyo haadda cirka. oo waxaa isaga u yimid cod leh, kac, butrosow; gowrac oo cun. laakiin butros wuxuu yidhi, taas yaanay noqon, rabbiyow, maxaa yeelay, weligay ma aan cunin wax xaaraan ah oo aan nadiif ahayn. mar labaad codkii baa u yimid isagoo leh, wixii ilaah nadiifiyey, xaaraan ha ka dhigin. taasna waxay dhacday saddex goor; markiibana weelkii waa loo qaaday samada. haddaba butros intuu si aad ah ugu wareersaday riyadii uu arkay waxay micneheedu ahayd, bal eega, nimankii korneeliyos soo diray, iyagoo mar weyddiistay gurigii simoon, ayay waxay istaageen albaabka hortiiisa, waxayna u yeedheen oo weyddiisteen in simoon, kan la yidhaahdo butros, uu meeshaas marti ku yahay iyo in kale. oo butros intuu riyadii ka fikirayay ayaa ruuxu wuxuu ku yidhi, bal eeg, saddex nin baa ku raadinaysa. haddaba kac oo hoosta tag oo raac, adoo aan shaki lahayn, maxaa yeelay, anaa soo diray. markaasaa butros nimankii hoos ugu tegey, oo wuxuu ku yidhi, bal eega, anigu waxaan ahay kaad raadinaysaan. waa maxay sababta aad u timaadeen? markaasay waxay ku yidhaahdeen, korneeliyos oo boqol askari u taliya oo nin xaq ah, ilaahna ka cabsada, oo quruunta yuhuudda oo dhammuna wanaaggiisa u markhaati furto, waxaa u digay isaga malaa'ig quduus ah inuu gurigiisa kuugu yeedho, hadallona kaa maqlo. sidaas aawadeed ayuu gudaha ugu yeedhay oo marti geliley. maaliintii dambe ayuu kacay oo iyagii la baxay, walaalihii yaafaa joogana qaarkood ayaa raacay isagii. maaliintii dambe waxay soo galeen kaysariya. korneeliyosna iyaguu sugayay isagoo isugu yeedhay xigtadiisii iyo saaxiibbadiisii u dhowaa. markuu butros soo galay, ayaa korneeliyos ka hor yimid, lugihiisana ku dhacay, waana caabuday. laakiin butros baa kiciyey oo ku yidhi, istaag; aniga qudhayduba nin baan ahay. oo intuu isagii la hadlayay, ayuu soo galay, oo wuxuuna arkay kuwo badan oo isu yimid; markaasuu ku yidhi iyagii, idinka qudhiinnu waa og tihii inay xaaraan u tahay nin yahuudi ah inuu ku dirmado ama u dhowaado nin quruun kale ah; hase ahaa-

tee ilaah baa i tusay inaanin ninna ku sheegin nin xaraan ah ama aan nadiif ahayn; sidaas aawadeed, markii la ii yeedhay, waxaan imid diididla'aan. saas darteed waxaan idin weyddiinayaa sababtii aad iigu soo yeedheen. markaasaa korneeliyos wuxuu ku yidhi, afar maalmood oo hore, saacaddan oo kale, ayaan joogay anoo gurigayga saacaddii sagaalada ku tukanaya; oo bal eeg waxaa i hor istaagay nin qaba dhar dhalaalaya, oo wuxuu yidhi, korneeliyosow, baryadaadii waa la maqlay, sadaqooyinkaagiina ilaah hortiisa waa laga xusuustay. sidaas darteed yaafaa cid u dir oo u yeedho simoon, kan butros la yidhaahdo. wuxuu marti ku yahay guriga simoon megdeeye oo badda dhinaceeda yaal. sidaas darteed markiiba cid baan ku soo diray; oo si wanaagsan baadna u samaysay inaad timid. haddaba sida darteed dhammaantayo halkan waa wada joognaa ilaah hortiisa, inaanu maqalno waxyaalihii rabbigu kugu amray oo dhan. markaasaa butros afkiisa kala qaaday oo wuxuu yidhi, runtii waxaan garanayaa ilaah inuusan dadka u kala eexan: laakiin kii kastoo ilaah ka cabsada, xaqnimadana sameeya, quruun kastaba ha ku jiree, ilaah waa aqbalaa. ereygi ayuu u soo diray reer binu israa'iil isagoo ku wacdiyaya nabad xagga ciise masiix. isagu waa wax walba rabbigood. idinka qudhiinnu waad taqaaniin ereygaas lagu faafiyeey yahuudiya oo dhan oo laga soo bilaabay galili, baabtiiskii yooxanaa ku wacdiyeey dabadeed, iyo siduu ilaah ciisaha reer naasared ku subkay ruuxa quduuska ah iyo xoogga. isagu waa wareegi jiray, wanaagna wuu fali jiray, oo wuxuu bogsiiin jiray kuwii ibliisku cad-dibay oo dhan; maxaa yeelay, ilaah baa la jiray isagii. annagu markhaatiyaal baannu ka nahay waxyaalihii oo dhan oo uu ku sameeyey waddanka yuhuudda iyo yeruusaalem labadaba. isaguna waa kii ay dileen markay geedkii ka soo deldeleen. isaga ilaah baa maalintii saddexaad sara kiciyeey, oo bayaan u muujiyeey, uma muujiin dadka oo dhan, laakiin wuxuu u muujiyeey markhaatiyaashii ilaah hore u doortay, xataa annaga oo isaga wax la cunnay oo la cabnay markuu kuwii dhintay ka soo sara kacay dabadeed. wuxuu nagu amray inaanu dadka wacdinno, aannuna markhaati u furno inuu kanu yahay kii ilaah ka dhigay xaakinka kuwa nool iyo kuwa dhintayba. isaga nebiyada oo dhan ayaa u markhaati fura in mid kastoo isaga rumaystaa uu magiciisa ku helo dembidhaafka. intii butros weli ku hadlayay hadalladaas ayaa ruuxa quduuska ah ku soo degay kuwa ereyga maqlay oo dhan. oo kuwii ka mid ahaa kuwii gudnaa oo rumaystay, iyagoo ahaa intii butros la timid, way wada yaabeen, maxaa yeelay, xataa dadka aan yuhuudda ahayn ayaa lagu soo shubay hadiyadda ruuxa quduuska ah. waayo, waxay maqleen iyagoo afaf ku hadlaya oo ilaah weynayna. markaasaa butros u jawaabay, oo ku yidhi, ma nin baa biyaha diidi kara, si aan loogu baabtiisin kuwaas oo ah kuwa ruuxa quduuska ah helay sidaannu annaguna u helay; markaa-suu ku amray in lagu baabtiiso magaca ciise masiix. kolkaasay ka baryeen inuu dhawr maalmood la joogo.

haddaba rasuulladii iyo walaalihii yahuudiya joogay ayay waxay maqleen in dadka aan yuhuudda ahaynaa ay ereygi ilaah aqbaleen. oo markii butros yeruusaalem yimid, kuwii ka mid ahaa kuwii gudnaa ayaa la murmay isagii, oo waxay ku yidhaahdeen, waxaad u tagtay niman aan la gudin, waadna la cuntay. laakiin butros wuxuu bilaabay inuu sheekadii ugu sheego siday isugu xigtay, oo wuxuu yidhi. anigu waxaan joogay magaalada yaafaa la yidhaahdo oo waan tukanayay, markaas waxaan khilaawo ku arkay riyo oo ahayd weel soo degaya sida shiraq weyn oo kale oo afartiisa geesood samada lagaga soo dejinayo; wuuna ii soo dhowaaday, oo markaan aad u fiiriyeey, ayaan ka fikiray oo waxaan arkay xayawaankii afarta lugood lahaa oo dhulka, iyo dugaagta, iyo waxa gur-guurta, iyo haadda cirka. oo waxaan maqlay cod igu leh, kac, butrosow, gowrac oo cun. laakiin waxaan idhi, saas yaanay noqon, rabbiyow, maxaa yeelay, wax xaraan ah oo aan nadiif ahayn, weligay aqayga ma gelin. laakiin markii labaad cod baa samada ka soo jawaabay oo yidhi, wixii ilaah nadiifiyeey, xaraan ha ka dhigin. taasna waxay dhacday saddex goor; markaasaa dhammaantood mar labaad samada kor loogu bixiyeey. oo bal eega, markiiba saddex nin baa istaagay gurigaannu joognay hortiisa, kuwaasoo la iiga soo diray kaysariya. ruuxuna wuxuu ii sheegay inaan raaco iyaga, anoo aan shaki lahayn. oo lixdatan walaalaha ihina way i raaceen; waxaannan gal-nay ninkii gurigiisii; markaasuu wuxuu noo sheegay siduu gurigiisa ugu arkay malaa'igta taagan oo ku leh, yaafaa cid u dir oo ugu soo yeedh simoon kan la yidhaahdo butros; kaasoo kugula hadli doona hadallo aad ku badbaadi doontid, adiga iyo dadka gurigaaga oo dhummiba. oo kolkaan bilaabay inaan hadlo ayaa ruuxa quduuska ah ku soo degay iyaga siduu bilowgii inoogu soo degay innagana. markaasaan xusuustay ereygi rabbiga, siduu u yidhi, runtii yooxanaa wuxuu dadka ku baabtiisay biyo; laakiin idinka waxaa laydinku baabtiisi doonaa ruuxa quduuska ah. haddaba haddii ilaah iyaga siiyeey isku hadiyaddii, siduu inoo siiyeey markii aynu rabbi ciise masiix rumaysannay, anigu kumaan ahaa kaygan ilaah diidi karaa? oo markay waxyaalahaas maqleen, ayay dooddii ka aamuseen, ilaah bayna ammaaneen, oo waxay yidhaahdeen, haddaba xataa dadka aan yuhuudda ahayna ilaah baa siiyeey toobadkeen inay nolol helaan. haddaba kuwii u kala firidhsanaa, dhibaataadii kacday istefanos aawadiis, waxay u sodcaaleen tan iyo foynike iyo qubrus iyo antiyokh, iyagoo aan ereyga kula hadlin ninna, yuhuudda oo keliya mooy-aane. laakiin waxaa jiray qaar iyaga ka mid ah oo ahaa niman reer qubrus iyo reer kuranaya ahaa, kuwaasoo, kolkay antiyokh yimaadeen, xataa gariiggiina la hadlay, iyagoo ku wacdiyaya rabbi ciise. gacanta rabbi-guna waa la jirtay iyaga; oo kuwa tiro badan oo rumaystay baa rabbiga u soo jeestay. oo warkii iyaga ku saabsanaa baa wuxuu soo gaadhay kiniisaddii yeruusaalem ku tiil; markaasay barnabas tan iyo antiyokh u direen; kaasoo farxay markuu yimid oo arkay nimbada ilaah; wuxuuna kulligood ku waaniyeey inay rabbiga ku xajistaan niyad qalbiga ka timid, maxaa yee-

lay, nin wanaagsan buu ahaa oo waxaa ka buuxsamay ruuxa quduuska ah iyo rumaysad; dad badan baana rabbiga u kordhay. markaasuu tarsos tegey inuu sawlos ka doono; markuu soo helayna, ayuu antiyokh keenay. waxaana dhacday inay sannad dhan kiniisadda la urureen oo ay dad badan wax bareen, oo meeshii ugu horraysay ee xertii loogu yeedhay masiixiyiin waxay ahayd antiyokh. wakhtigaas waxaa yeruusaalem ka yimid nebiyo inay antiyokh tagaan. markaasaa mid iyaga ka mid ah oo agabos la odhan jiray ayaa istaagay, oo wuxuu ruuxa ku sheegay in abaar weyni dunida ku dhici doonto, taas oo dhacday wakhtigii kalawdiyos. markaasaa mid kasta oo xertii ka mid ihiba, sidii tabartiisu ahayd, wuxuu goostay inuu caawimaad u diro walaalihii yahuudiya jooga, oo sidaasay yeeleen, oo waxay waayeelladii ugu sii dhiibeen gacanta barnabas iyo sawlos.

12

haddaba wakhtigaas boqorkii herodos ahaa ayuu wuxuu gacmihiisa u fidiyey inuu dhiibo qaar ka mid ah kuwa kiniisadda. wuxuuna seef ku dilay yaquub oo ahaa yooxanaa walaalkiis. oo markuu arkay inay ka farxisay yuhuuddii, ayuu weliba ku daray inuu soo qabto butros. maalmahaasna waxay ahaayeen maalmihii iidda kibista-aan-khamiirka-lahayn. oo kolkuu qabtayna, wuxuu ku riday xabsi, oo u dhiibay afar kooxood oo afar askari ah inay ilaaliyaan, isagoo doonaya inuu iidda kormaridda dabadeed dadka u soo saaro. sidaas darteed butros xabsigaa lagu hayay; laakiin kiniisadda baa ilaah aad iyo aad ugu bariday isaga. oo markii herodos damcay inuu soo saaro, isla habeenkaas butros wuxuu kala dhex huraay laba askari isagoo ku xidhan laba silsiladood; waardiyaayalna albaabka hortiisa ayay xabsiga ka ilaalinayeen. oo bal eega, malaa'igtii rabbiga baa is-ag taagtay, oo iftiin baana xabsiga iftiimiyeey. markaasay butros dhinaca ku dhufatay oo toosisay, oo waxay ku tidhi, dhaqso u kac. kolkaasaa silsiladihiina gacmihiisii ka dhaceen. markaasaa malaa'igtii waxay ku tidhi, gunto oo kabahaaga xidho. taas buuna yeelay. markaasay waxay ku tidhi isagii, dharkaagii huwo oo i soo raac. markaasuu soo baxay oo raacay; ma uuna garanaynin in waxay malaa'igtii samaysay ay run tahay, laakiin wuxuu u maleeyey inuu riyo arkay. oo markay dhaafeen waardihiisii kowaad iyo kii labaad ayay waxay yimaadeen iriddii birta ahayd oo magaalada loo mari jiray; taas oo iyagii isaga furantay; markaasay ka baxeen oo waxay sii dhex mareen jid yar; markiiba malaa'igtii waa ka tagtay isagii. oo markii butros isgartay ayuu wuxuu yidhi, iminka run ahaantiin waan garanayaa in rabbigu malaa'igtiisii soo diray oo iga bixiyeey gacanta herodos iyo wixii dadka yuhuuddu filanayeen oo dhan. kolkuu waxaa ka fikiray, wuxuu yimid gurigii maryan, oo ahayd hooyadii yooxanaa oo markos la odhan jiray; meeshaasoo dad badan ku urursanaayeen oo ku tukanayeen. markuu albaabka iridda garaacayna, waxaa timid gabadh midiiidn ah oo roda la odhan jiray inay maqasho. kolkaay codkii butros garatay, farxad darteed bay albaabka u furi weyday, laakiin gudaha bay ku orodday, wayna sheegtay in butros iridda hor taa-

gan yahay. markaasay waxay ku yidhaahdeen iyadii, waad waalan tahay. laakiin way ku sii adkaysatay inay sidaa tahay. iyaguse waxay yidhaahdeen, waa malaa'igtiisii. laakiin butros waa sii garaacay, oo kolkaay albaabka fureenna, way arkeen isagii, wayna yaabeen. laakiin isagoo u gacan haadinaya inay aamusaa ayuu wuxuu u sheegay sida rabbigu xabsiga uga soo saaray. wuxuuna ku yidhi, waxyaalahan u sheega yaquub iyo walaalahaba. markaasuu ka tegey oo meel kale aaday. markii waagu beryay, qasmid aan yarayn ayaa askartii ka dhex kacday waxa butros ku dhacay aawadeed. oo herodos markuu raadiyey isagii oo heli waayay, ayuu wuxuu imtixaamay askartii, oo wuxuu ku amray in iyaga la laayo. markaasuu yahuudiya ka tegey oo kaysariya aaday, oo meeshaasuu joogay. dadka tuross iyo siidoon ayuu aad uga xumaaday; markaasay u yimaadeen isagii iyagoo isku wada qalbi ah, oo waxay la saaxiibeen balaas-tos kii gurigii boqorka u talin jiray, oo nabad bay ka baryeen, maxaa yeelay, waddankooda waxaa cuntada siin jiray waddankii boqorka. maalintii la ballamay ayaa herodos wuxuu gashaday dharkii boqornimada oo carshiga ku fadhiistay, markaasuu iyaga qudbad u jeediyeey. dadkiina waa qayliyeen, oo waxay yidhaahdeen, kanu waa ilaah codkiis ee ma aha bini-aadan codkiis. markiiba ayaa malaa'igtii rabbigu ku dhufatay, maxaa yeelay, ilaah ma uu ammaanin; markaasaa waxaa cunay dixiyo, oo naftiina ka dhacday. laakiin rabbiga eregiisuu waa kordhay oo batay. barnabas iyo sawlos ayaa ka soo noqday yeruusaalem markay shuulkoodii soo dhammaysteen, oo waxay wateen yooxanaa oo la odhan jiray markos.

13

haddaba kiniisaddii antiyokh ku tiil waxaa joogay nebiyo iyo macallimiin, kuwaas oo ahaa barnabas, iyo simecoon oo la odhan jiray niger, iyo lukiyoos oo reer kuranaya ah, iyo mana'een oo la koray taliye herodos, iyo sawlos. oo markay rabbiga caabudayeen oo soomanaayeen ayaa ruuxa quduuska ahu wuxuu ku yidhi, barnabas iyo sawlos iigu sooca shuulkii aan ugu yeedhay. markay soomeen oo duceeyeen oo gacmahoodii saareen dabadeed ayay direen iyagii. haddaba iyagoo ruuxa quduuska ahu soo diray waxay tageen selukiya; meeshaasna waxay uga dhoofeen qubrus. oo kolkaay salamis joogeen, ereygii ilaah bay ku wacdiyeen sunagogyada yuhuudda; oo yooxanaa ayay kaaliye u haysteen. oo kolkaay gasiiraddii oo dhan dhex mareen ayay waxay yimaadeen bafos, taas oo ay kala kulmeen nin saaxir ah oo ahaa nebi been ah oo yuhuuddi ah oo magiciisa la odhan jiray barcise; kaas oo la jiray taliye sergiyos bawlos oo ahaa nin garasha leh. kaasu markuu u yeedhay barnabas iyo sawlos, wuxuu doonayay inuu ereyga ilaah maqla. laakiin waxaa iyagii ka hor istaagay saaxirka elumas (oo sidaas magiciisa loo fasiri jiray), oo wuxuu isku dayayay inuu taliyihii ka leexiyo iimaanka. laakiin sawlos, oo ahaa bawlos, kaasoo ruuxa quduuska ahu ka buuxsamay, ayaa aad u fiiriyeey, oo ku yidhi, kaaga khiyaanada iyo xumaanta oo dhammu ka buuxsantay oo ah wiilka ibliiska iyo cadowga xaqnimada oo dhan, miyaanad ka joogsanayn qalloocinta aad ku qallooci-

naysid jidadka toosan oo rabbiga? haddaba, bal eeg, gacanta rabbigu waa ku saaran tahay, oo waad indha beeli doontaa, adigoo aan qorraxda arkayn intii wakhti ah. kolkaasaa markiiba waxaa ku soo dhacday isagii ceeryaamo iyo gudcur; wuuna warwareegay oo doondooney nin gacanta ku haga. kolkaasaa taliyihii, kolkuu arkay wixii dhacay, rumaystay, isagoo ka yaabsan rabbiga waxbariddiisa. haddaba bawlos iyo kuwii la socday ayaa ka dhoofay bafos, oo waxay yimaadeen berga oo bamfuliya ku jirta; markaasaa yooxanaa ka tegey iyagii oo yerusaleem ku noqday. laakiin iyagu kolkii ay ka tageen berga waxay yimaadeen antiyokh oo bisidiya ku jirta; oo maalintii sabtidana sunagogga ayay galeen oo fadhiisteen. markii sharcigii iyo nebiyadii la akhriyey dabadeed kuwii sunagogga u sarreeyey ayaa cid u soo diray iyagoo leh, walaalayaalow, haddaad dadka u haysaan hadal waana ah, dhaha. markaasaa bawlos istaagay isagoo gacan haadinaa, oo wuxuu yidhi. nimanka reer binu israa'iilow iyo kuwiinna ilaah ka cabsadow, dhegaysta. ilaaha dadkan reer binu israa'iil wuxuu doortay awoowayaasheen, dadkana buu sarraaysiiyey markay dhulka masar degganaayeen, oo gacan taagan buuna kaga soo saaray iyagii. oo wakhti abbaaraha afartan sannadood ah ayuu dabiicdaoodii ugu dulqaatay cidlada. oo markuu toddoba quruumood ka baabbi'iyeey dhulka kancaan dabadeed ayuu dhulkoodii dhaxal u siiyey iyagii abbaaraha afar boqol iyo konton sannadood; waxyaala-haas dabadeedna wuxuu siiyey xaakinno ilaa nebi samuu'eel. dabadeed waxay weyddiisteen boqor, markaasaa ilaah wuxuu iyagii siiyey saa'uul ina qiish oo ahaa nin reer benyaamiin intii afartan sannadood ah. kolkuu isagii boqortooyadii ka wareejiyeyna, wuxuu u kiciyey iyagii daa'uud inuu boqorkooda noqdo; kaasoo uu u markhaati furay isagoo leh, waxaan ogaaday daa'uud oo ina yesay ah inuu yahay nin ah sida qalbigaygu doonayo oo samayn doona waxaan doonayo oo dhan. ninkan farcankiisii ilaah siduu ballanqaaday ayuu israa'iil ugaga keenay badbaadiye kaasoo ah ciise; oo intusaan imamba, yooxanaa wuxuu dadka israa'iil oo dhan hore ugu wacdiyey baabtiiska toobadda. oo intii yooxanaa shuqulkiisa dhammaynayay, wuxuu yidhi, yaad u malaynaysaan inaan ahay? anigu isagii ma ihi. laakiin, bal eega, waxaa iga daba imanaya mid aanaan istaahilin inaan kabaha cagihiiisa ka furo. walaalayaalow, idinkoo ah farcankii ibraahim iyo kuwa idinku dhex jira oo ilaah ka cabsadow, innaga ayaa laynno soo diray ereyga badbaadintan. waayo, kuwii yerusaleem joogay iyo taliyayaashoodii waa garan waayeen isaga iyo codadkii nebiyada oo sabti walba la akhriyi jiray, sidaas daraadeed ayay waxyaalihii dhammeeyeen markay xukumeen isagii. oo in kastoo ayan ka helin sabab lagu dilo, ayay waxay bilaatos weyddiisteen in la dilo. oo markay dhammeeyeen waxyaalihii laga qoray oo dhan, ayay geedkii ka soo dejiyeen oo xabaal geliyeen. laakiin ilaah baa ka sara kiciyey kuwii dhintay, oo maalmo badan waxaa isagii arkay kuwii kala yimid galili ilaa yerusaleem kuwaasoo hadda ah markhaati furayaashiisii xagga dadka. oo waxaannu idin keenaynaa war wanaagsan oo ku saabsan ballankii awoowayaasheen loo ballanqaaday, oo

ah sidii ilaah ballankaas ugu oofiyeey carruurteenna markuu ciise sara kiciyey, sida ay sabuurka labaadna ugu qoran tahay. waxaad tahay wiilkayga, maantaan ku dhalay. isagii buu ka sara kiciyey kuwii dhintay inuusan mar dambe qudhun ku noqon, sidaas daraadeed ayuu sidan ku hadlay, isagoo leh, waxaan idin siin doonaa barakooyinka runta ah oo daa'uud loo ballanqaaday. saas aawadeed wuxuu sabuur kale ku yidhi, kaaga quduuska ah uma oggolaan doontid inuu qudhmo. maxaa yeelay, daa'uud markuu qarnigiisa ugu shaqeyey talada ilaah dabadeed ayuu dhintay, waana lala xabaalay awoowayaashii, wuuna qudhmay; laakiin kii ilaah sara kiciyey, ma uu qudhmin. sidaas darteed, walaalayaalow, gacda in ninkan xaggiisa dembidhaafka laydinkaaga wacdiyey; nin kasta oo isaga rumaystana xaq baa lagaga dhi-gay wax walba oo sharciga muuse uusan xaq idinkaga dhigi karin. sidaas darteed iska jira inaanay idinku dhicin wixii nebiyadu sheegeen iyagoo leh, bal eega, kuwiinnan wax quudhsadow, yaaba oo luma; waayo, maalmihiinnii waxaan samaynayaa shuqul, oo ah shuqul aydnaan rumaysan doonin, haddii laydiiin sheego. kolkay baxayeen, dadkii waxay ka baryeen inay hadalladaas sabtida dambe kula hadlaan. haddaba markii sunagogga laga tegey, kuwa badan oo yuhuud ah iyo kuwa cibaadaysan oo yuhuudda raacsan ayaa waxay raaceen bawlos iyo barnabas, kuwaas oo la hadlayay iyaga oo ku adkeeyey inay nimcada ilaah ku sii wadaan. sabtida dambe ayaa magaaladii oo dhan in yar mooyaane isugu timid inay maqasho ereyga ilaah. laakiin yuhuuddu markay arkeen dadkii faraha badnaa, waxaa iyaga ka buuxsamay masayr, wayna beeneeyeen waxyaalihii bawlos ku' hadlay, waana caayeen. haddaba bawlos iyo barnabas ayaa geesinimo ku hadlay iyagoo leh, waxay ahayd lagama maarmaan in ereyga ilaah markii hore idinka laydinkula hadlo. laakiin idinku waad diiddeen, oo waxaad isku xukunteen sidii kuwo aan istaahilin nolosha weligeed ah, oo bal eega, sidaas aawadeed waxaannu u jeesanaynaa dadka aan yuhuudda ahayn. maxaa yeelay, sidaasaa rabbigu nagu amray isagoo leh, waxaan kaa dhigi doonaa iftiinka quruumaha, inaad badbaadinta u noqotid ilaa meeshii dunida ugu fog. haddaba markii dadkii aan yuhuudda ahayn taas maqleen, ayay ku farxeen oo ereygii ilaah ammaaneen; oo waxaana rumaystay kuwii nolosha weligeed ah loo dhigay. ereygii rabbigana waxaa lagu faafiyey waddankii oo dhan. laakiin yuhuuddu waxay soo kiciyeen dumarkii cibaadada iyo sharafta lahaa iyo raggii madaxda magaalada ah, silec bayna bawlos iyo barnabas ku kiciyeen, oo soohdintoodii bay ka eryeen iyagii. laakiin markay siigadii cagahooda ka dhabaandhabeen, dabadeed ayay waxay yimaadeen ikoniyon. xertiina waxaa ka buuxsamay farxad iyo ruuxa quduuska ah.

14

waxaa ikoniyon ka dhacday inay wada galeen sunagogga yuhuudda, oo siday u hadleen aawadeed dad badan oo yuhuud iyo gariigba ah ayaa rumaystay. laakiin yuhuuddii caasiyiinta ahayd ayaa waxay dadkii aan yuhuudda ahayn ku kiciyeen oo si xun ugu di-

reen walaalihii. haddaba wakhti dheer ayay halkaas joogeen iyagoo geesinimo ugu hadlaya rabbiga, kaasoo markhaati u furay ereyga nimcadiisa, wuxuuna siiyey inay calaamooyin iyo yaabab gacmahooda ku sameeyaan. markaasaa dadkii badnaa oo magaaladu kala qaybsameen, oo qaar waxay raaceen yuhuudda, qaarna rasuulladii. markii dadkii aan yuhuudda ahayn iyo yuhuuddaba, iyaga iyo taliyayaashoodii, ay ku yaaceen inay caayaan oo dhagxiyaan, ayay garteen, oo waxay u carareen magaalooiyinkii la odhan jiray luka'oniya iyo lustara iyo derbe iyo dhulka ku wareegsan; meeshaasna ayay injiilka ku wacdiyeen dadka. lustara waxaa fadhiyey nin aan cagaha xoog ku lahayn, oo tan iyo markuu uurka hooyadii ka dhashay curyaan ahaa, kaasoo aan weligiis socon. isagu wuxuu maqlay bawlos oo hadlaya, kaasoo indaha aad ugu fiiriyey, gartayna inuu rumaysad uu ku bogsan karo leeyahay, wuxuuna cod dheer ku yidhi, cagahaaga sare isugu taag. markaasuu booday oo socday. markii dadkii badnaa arkeen wixii bawlos sameeyey, ayay codkoodii sare u qaadeen, iyagoo afkii luka'oniya ku leh, ilaahyadu waxay inoogu yimaadeen iyagoo sidii niman u eg. barnabasna waxay u bixiyeen yubiter; bawlosna waxay u bixiyeen merkuriyos, maxaa yeelay, wuxuu ahaa kii hadalka waday. markaasaa wadaadkii yubiter oo macbudkiisu ku yiil magaalada horteeda, wuxuu irdaha keenay dibiyoy, iyo ubaxyo isku taxan, wuxuuna doonayay inuu dadkii badnaa la sadqeeyo. laakiin rasuulladii barnabas iyo bawlos markay maqleen, ayay dharkoodii jeexjeexeen, oo dadkii badnaa ku soo dhex boodeen, iyagoo ku dhawaaqaya oo leh, niman yahow, maxaad waxyaalahan u samaynaysaan? anagu waxaannu nahay niman indinla dabiic ah, oo waxaannu idiin keenaynaa war wanaagsan inaad ka soo jeesataan waxyaalahan aan micnaha lahayn oo u jeesataan ilaaha nool, kaasoo sameeyey samada iyo dhulka iyo badda iyo waxyaalaha ku jira oo dhan, kaasoo qarniyada tegey quruumaha oo dhan u oggolaaday inay jidadkooda ku socdaan. hase ahaatee isu maragfurilaan iskama sii dayn, laakiin wanaag buu sameeyey, oo wuxuu samada idinka siiyey roob iyo xilliyo barwaaqo ah, isagoo qalbiyadiinna ka dherginaya cunto iyo farxad. markay waxyaalaahas yidhaahdeen, ayay dadkii badnaa dhib kaga joojiyeen inay u sadqeeyaan iyaga. laakiin waxaa antiyokh iyo ikoniyon ka yimid yuhuud, oo markay dadkii badnaa yeelsiiyeen, ayay bawlos dhagxiyeen, oo magaaladii ka jiideen, iyagoo u malaynaya inuu dhintay. laakiin intii xertii hareerhiisii taagnaayeen, ayuu kacay, markaasuu magaaladii galay; maalintii dambena wuu ka baxay oo barnabas u raacay derbe. oo markay magaaladaas injiilkii ku wacdiyeen oo kuwo badan xer ka dhigeen, ayay ku noqdeen lustara iyo ikoniyon iyo antiyokh, iyagoo nafihii xerta ku xoogaynaya, kuna waaninaya inay iimaanka ku sii wadaan, iyagoo ku leh, waa inaynu dhibaatooyin badan ku galnaa boqortooyada ilaah. oo markay iyagii kiniisad walba waayeello uga dooreen oo ay soon ku tukadeen, waxay iyagii ku ammaana geliyeen rabbiga ay rumaysteen. markaasay sii dhex mareen bisiidiya oo yimaadeen bamfuliya. oo kolkay ereyga kaga hadleen berga ayay waxay tageen ataliya; mee-

shaasna waxay uga dhoofeen antiyokh, taasoo ahayd meeshii iyaga lagaga ammaana geliyey nimcadii ilaah shuulkii ay sameeyeen aawadiis. oo markay yimaadeen oo kiniisaddii isu ururiyeen waxay uga warameen waxyaalihii ilaah iyaga la sameeyey oo dhan iyo siduu albaabka iimaanka ugu furay dadkii aan yuhuudda ahayn. markaasay wakhti aan yarayn xertii la joogeen.

15

niman yahuudiya ka yimid ayaa walaalihii wax baray iyagoo leh, haddaan caadada muuse laydinku gudin, badbaadi kari maysaan. oo markii bawlos iyo barnabas wax aan yarayn kula murmeen oo ku su'aaleen iyaga, ayaa walaalihii waxay doorteen bawlos iyo barnabas iyo kuwo kale oo iyaga ka mid ah inay yerusaalem aadaan oo ay u tagaan rasuulladii iyo waayeelladii inay su'aashan kala hadlaan. sidaas daraadeed iyagoo kiniisaddu soo sagootiday, waxay sii dhex mareen foyinke iyo samaariya, iyagoo ka warramaya sidii dadkii aan yuhuudda ahayn u soo jeesteen; waxayna aad uga farxiyeen walaalihii oo dhan. oo markay yerusaalem yimaadeen, ayaa kiniisaddii iyo rasuulladii iyo waayeelladiiba soo dhoweeyeen, markaasay waxay uga warrameen waxyaalihii ilaah iyaga la sameeyey oo dhan. laakiin waxaa kacay kuwo dariiqadii farrisiinta ahaa oo rumaysnaa, kuwaasoo leh, waa in la gudo iyaga, oo lagu amro inay sharciga muuse xajiyaan. haddaba rasuulladii iyo waayeelladii baa ururay inay xaajadan ka tashadaan. oo kolkay wax badan su'aaleenna, butros baa istaagay oo ku yidhi iyagii, walaalayaalow, waad og tihiin in maalmo hore ilaah dhexdiinna ka doortay in dadka aan yuhuudda ahayn ay afkayga ereygii injiilka ka maqlaan oo ay rumaystaan. oo ilaaha qalbiga garta ayaa u markhaati furay iyaga, wuxuuna iyaga siiyey ruuxa quduuska ah siduu innagana inoo siiyey; oo inama kala soocin innaga iyo iyaga, laakiin qalbiyadooda rumaysad buu ku nadiifiyey. haddaba maxaad ilaah u jirrabaysaan inaad harqood qoorta xerta saartaan, kaasoo innaga iyo aowayaasheen aynaan qaadi karin? laakiin waxaan rumaysan nahay inaynu ku badbaadi doonno nimcadii rabbi ciise siday ugu badbaadi doonaan. dadkii badnaa oo dhammu way wada aamuseen; wayna dhegaysteen barnabas iyo bawlos markay uga warramayeen intay ahaayeen calaamooyinkii iyo yaababkii ilaah gacantooda ku sameeyey dadka aan yuhuudda ahayn dhexdooda. kolkay aamuseen dabadeed ayaa yacquub u jawaabay, isagoo leh, walaalayaalow, i dhagaysta, simcoon waa ka warramay sidii ilaah markii ugu horaysay u soo boodqay dadka aan yuhuudda ahayn inuu dad uga soo bixiyo iyaga magiciisa aawadiis. taasuna waxay raacsan tahay hadaladii nebiyada; siday ugu qoran tahay, waxyaalaahas dabadeed waan soo noqon doonaa, oo mar labaad ayaan dhisi doonaa taambuuggii daa'uud oo dhacay; oo mar labaad ayaan dhisi doonaa jababkiisa, waanan taagi doonaa; si nimankii hadhay ay rabbiga u doondoonaan, iyo quruumaha oo dhan oo magacayga loogu yeedho, taas waxaa yidhi rabbiga waxyaalaahas muujiyey tan iyo bilowgii dunida.

sidaas daraaddeed taladaydu waxay tahay inaynaan dhibin kuwa ka mid ah dadka aan yuhuudda ahayn oo ilaah u jeestay; laakiin inaynu u qorno iyagii inay ka fogaadaan wasakhnimada sanamyada, iyo sinada, iyo waxa la ceejiyo, iyo dhiigga. maxaa yeelay, tan iyo qarniyadii hore waxaa muuse magaalo walba ku leeyahay kuwa dadka ku wacdiya waxa isaga ku saabsan, oo sabti walba sunagogyadaa laga akhriyaa. kolkaasay la wanaagsanaatay rasuulladii iyo waayeeladii iyo kiniisaddii oo dhan inay iska dhex doortaan niman ay antiyokh ula diiraan bawlos iyo barnabas, kuwaas oo ahaa yuudas oo la odhan jiray barsabaas iyo silas oo ahaa niman madax ah walaalaha dhexdooda. markaasay qoreen oo iyagii la direen warqad leh, aanagoo ah rasuullada iyo walaalaha waayeelada ah waxaannu soo salaamaynaa walaalaha ka mid ah dadka aan yuhuudda ahayn oo jooga antiyokh iyo suuriya iyo kilikiya. waxaannu maqallay in kuwo annaga naga tegey hadallo idinku dhiheen, nafhiinnana rogayeen, kuwaasoo aannan u amrin; sidaas daraaddeed waxaa nala wanaagsanaatay, anagoo isku qalbi noqonnay, inaanu soo doorranno niman aannu idiinla soo dirno galiciyaashayadii barnabas iyo bawlos, kuwaasoo ah niman naftooda u biimeeyey magicii rabbigeenna ciise masiix aawadiis. sidaas aawadeed waxaannu soo dirnay yuudas iyo silas kuwaasoo iyaguna afka idiinka sheegi doona waxyaalahaas oo kale. waxaa la wanaagsanaatay ruuxa quduuska ah iyo annagaba inaanann idin saarin culaab ka weyn waxyaalahan wajiibka ah. waa inaad ka fogaataan waxa sanamyada loo sadqeeyo, iyo dhiig, iyo waxa la ceejiyo, iyo sinada. kuwaas hadaad iska dhawraan sii wanaagsan baad yeeli doontaan. nabadgelyo. sidaas daraaddeed, kolkaa la diray ayay waxay yimaadeen antiyokh; oo markay dadkii badnaa isu ururiyeen dabadeed waxay u dhiheen warqadii. markay akhriyeenna ayay waanadii ku farxeen. yuudas iyo silas, iyagoo qudhooduna nebiyo ahaa, ayay hadallo badan walaalihii ku waaniyeen oo ku xoogeeyeen. oo markay muddo joogeen dabadeed ayaa walaalihii nabad ugu direen kuwii iyagii u soo diray. laakiin waxaa silas la wanaagsanaatay inuu meeshaas sii joogo. laakiin bawlos iyo barnabas ayaa antiyokh sii joogay, oo waxay kuwo badan oo kale la barayeen oo kula wacdiyeeyeen ereyga rabbiga. maalmo dabadeed bawlos ayaa wuxuu barnabas ku yidhi, hadda aynu ku noqonno oo booqanno walaalaha jooga magaalo kasta oo aynu ereyga rabbiga ku wacdinay inaan soo aragno siday yihiin. barnabas wuxuu doonayay inay kaxaystaan yooxanaa oo la odhan jiray markos. laakiin bawlos waxaa la wanaagsanaatay inayan kaxaysan isaga kaasoo iyaga kaga tegey bamfuliya oo aan shuulkii iyaga u raacin. waxaa dhacay khilaaf weyn; sidaas daraaddeed way kala tageen, markaasaa barnabas kaxaystay markos, oo wuxuu u dhoofay qubrus; laakiin bawlos wuxuu doortay silas, markaasuu baxay isagoo ay walaalihii ku ammaana gelinayaan nimcadii ilaah. oo wuxuu dhex maray suuriya iyo kilikiya isagoo kiniisadihii xoogaynaa.

oo wuxuu kaloo yimid derbe iyo lustara; oo bal eega, halkaas waxaa joogay nin xer ah oo la odhan jiray timoteyos, oo ahaa yahuudiyad rumaysan wiilkeed, aabbihiise wuxuu ahaa gariig. isagana walaalihii lustara iyo ikoniyon joogay baa u marag furay. bawlos wuxuu doonayay inuu isagu raaco; markaasuu waday oo guday, yuhuudda meelahaas joogtay darteed; maxaa yeelay, kulligood way wada ogaayeen in aabbihiis uu gariig ahaa. oo intay magaalooiyinka dhex marayeen, waxay u dhiibeen amarradii rasuulladii iyo waayeeladii yeruusaalem joogay soo amreen, inay dhawraan. haddaba kiniisadihii iimaankay ku xoogoobeen, oo maalin kastaba tiradoodu waa kordhaysay. markaasay waxay dhex mareen dhulka farugiya iyo galatiya iyagoo ruuxa quduuska ahu u diiday inay ereyga kaga dhex hadlaan aasiya, oo markay musiya u dhowaadeen waxay isku dayeen inay bituniya galaan; laakiin ruuxa ciise uma oggolaan; markaasay soo dhaafeen musiya oo waxay yimaadeen taroo'as. oo habeennimo ayaa bawlos wax riyo ku arkay. waxaa taagnaa nin reer makedoniya ah isagoo ka baryaya oo leh, makedoniya kaalay oo na caawi. oo markuu riyadii arkay dabadeed markiiba waxaannu doonnay inaanu makedoniya tagno, taasoo nala noqotay in ilaah noogu yeedhay inaanu iyaga injiilka ku wacdinno. haddaba ayaannu taroo'as ka dhoofnay, oo waxaannu toos u aadnay samotraki, maalintii xigtayna waxaannu nimid ne'abolis; markaasaannu meeshaas ka tagtay, oo waxaannu aadnay filiboy, taas oo ah magaalomadda reer makedoniya, oo ay reer rooma u taliyaan, magaaladaas waxaannu joognay dhawr maalmood. maalintii sabtida ahayd ayaannu iridda ka baxnay, oo waxaannu tagtay webi dhinaciis, meeshaas oo aannu u malaynay meel lagu tukado; markaasaannu fadhiisannay, oo waxaannu la hadallay dumarkii urursanaa. oo naag ludiya la odhan jiray, oo dhar guduudan iibin jirtay, oo magaalada tu'ateyra ka iman jirtay, oo ilaah caabudi jirtay baa na maqashay; taasoo rabbigu qalbiga furaay inay dhegaysato waxyaalihii bawlos ku hadlay. oo markii la baabtiisay iyada iyo dadkii gurigeeda, ayay naga bariday iyadoo leh. haddaad qiyaasaysaan inaan rabbiga aamin u ahay, gurigayga kaalaya oo jooga. waana na yeelsiisay. oo waxaa dhacday, markii aannu u sii soconnay meeshii lagu tukan jiray, in ay naga hor timid gabadh jinni wax sheega qabtaa, taasoo waxsheegiddeeda faa'iido badan ugu keeni jirtay sayidyadeeda. taasaa bawlos iyo annaga na soo raacday, wayna qaylisay iyadoo leh, nimankanu waa addoomadii ilaaha ugu sarreeya, kuwaasoo idinku wacdiyaya jidka badbaadada. sidaasna maalmo badan ayay yeelaysay. laakiin bawlos oo ka xumaaday ayaa u jeestay oo jinnigii ku yidhi, magaca ciise masiix ayaan kugu amrayaa inaad iyada ka soo baxdid. markaasuu saacaddiiba ka soo baxay. laakiin sayidyadeedii, markay arkeen in rajadii faa'iidadoodu dhammaatay, ayay bawlos iyo silas qabteen, oo waxay u jiideen suuqa, taliyaasha hortooda, oo markay xaakin-nadana u keeneen, waxay yidhaahdeen, nimankanu iyagoo yuhuud ah ayay sii weyn magaaladayada u

dhibayaan, oo waxay na barayaan caadooyin aan noo xalaal ahayn inaanu aqbalno oo yeelno annagoo reer rooma ah. markaasaa dadkii badnaa ku wada kaceen; oo xaakinnadiina dharkoodii bay ka jeexen, waxayna ku amreen in la uleeyo. oo markay ulo badan ku dhufteen, ayay xabsiga ku rideen iyagoo ku amraya xabsihayihii inuu aad u ilaahay; isaguna markuu amar caynkaas ah helay, wuxuu iyagii ku riday xabsigii ugu hooseeyey, cagahoodana qori buu aad ugu xidhay. laakiin abbaaraha habeenbadhka bawlos iyo silas ayaa tukanayay oo ilaah gabay ku ammaanayay, maxaabiistuna way dhegaysanayeen; oo filanla'aan waxaa dhacay dhulgariir weyn, sidaas darteed aasaaskii xabsigu waa ruxmay; oo markiiba albaabbadii oo dhammu waa wada furmeen; mid walbana silsiladihiisii waa ka furmeen. xabsihayihiiina markuu hurdada ka toosay oo arkay albaabbadii xabsiga oo wada furmay, ayuu seftiisii la baxay oo ku dhowaaday inuu isdilo, maxaa yeelay, wuxuu u malaynayay maxaabiistii inay baxsatay. laakiin bawlos baa cod weyn ku qayliyey isagoo leh, waxba ha isyeelin; maxaa yeelay, kulligayo halkaannu wada joognaa. markaasuu cid u diray siraaddo, oo gudaha ku booday isagoo baqdin la gargariiraya, oo wuxuu ku hor dhacay bawlos iyo silas, markaasuu dibadda u soo saaray, oo ku yidhi, sayiyadow, maxaa igu waajib ah inaan yeelo inaan ku badbaado? kolkaasay ku yidhaahdeen, rumayso rabbi ciise, waadna badbaadi doontaa, adiga iyo dadka gurigaaguba. oo ereyga rabbiga ayay kula hadleen isaga iyo kuwii gurigiisa joogay oo dhan. markaasuu wakhtiga habeenka qudhiisa iyagii kaxeeyey oo nabrahoodii ka maydhay; oo markiiba waa la baabtiisuu iyagii iyo dadkiisii oo dhanba. haddaba gurigiisuu iyagii keenay oo cunto hor dhigay. isagoo ilaah rumaysanna ayuu aad ula farxay kuwii gurigiisa joogay oo dhan. laakiin kolkii ay maalin noqotay ayaa xaakinnadii waxay direen saraakiishii oo leh, nimankaas sii daa. markaasaa xabsihayihii hadalladaas u sheegay bawlos, oo wuxuu ku yidhi, xaakinnadii baa amar soo diray in laydin sii daayo; haddaba soo baxa oo nabad ku taga. laakiin bawlos baa wuxuu iyagii ku yidhi, caddaan bay noogu garaaceen annagoo aan nala xukumin oo ah niman reer rooma, oo waxayna nagu rideen xabsi; imminkana ma qarsoodii bay nooga saraayaan? sidaas ma aha; laakiin iyaga qudhoodu ha yimaadeen oo dibadda ha noo saareen. haddaba saraakiishii baa hadalladaas u sheegay xaakinnadii; oo kolkay maqleen inay reer rooma yihiin ayay baqeen. markaasay yimaadeen oo cafi ka baryeen; oo kolkay dibadda u soo saareenna, waxay weyddiisteen inay magaalada ka tagaan. oo markay xabsigii ka soo baxeen waxay galeen gurigii ludiya, oo kolkay walaalihii arkeenaa ayay dhiirrigeliyeen oo ka tageen.

17

haddaba markay sii dhex maaheen amfibolis iyo abollooniya ayay waxay yimaadeen tesaloniika meeshaas oo sunagogga yuhuuddu ahaa; oo bawlos sidii caadadiisu ahayd, ayuu iyagii u galay, oo saddex sabtiyoodna ayuu qorniinka kala hadlay, isagoo cad-

daynaya oo muujinaya inay waajib ahayd in masiixu silco oo ka soo sara kaco kuwii dhintay, wuxuna yidhi, ciisahan aan idinku wacdiiyey waa masiixa. oo waxaa la rumaysiiyey oo bawlos iyo silas isku daray qaar iyaga ka mid ah oo ahaa gariig fara badan oo cibaadaysan iyo dumarka madaxda ah oo aan fara yarayn. laakiin yuhuuddii oo ka masayrsan ayaa nimanka suuqa ka soo kaxaysatay kuwo shar leh, urur bayna isu keeneen, oo magaaladii bay buuq ka dhigeen; oo markay gurigii yasoon weerareen ayay waxay dooneen inay iyagii dadka u soo saaraan. oo markay waayeen, ayay yasoon iyo kuwo walaalo ah ku hor jiiddeen taliyayaashii magaalada iyagoo ku qaylinaya oo leh, kuwii dunida rogay ayaa halkanna yimid, iyagoo uu yasoon martiggeliyey; kuwaas oo dhanna waxay falaan wax ka gees ah amarrada kaysar, iyagoo leh, waxaa jira boqor kale oo ciise ah. markaasay dhib geliyeen dadkii badnaa iyo taliyayaashii magaalada oo waxyaalahaas maqlay. oo kolkay yasoon iyo kuwii kale dammiin ka qaadeen, ayay sii daayeen. oo markiiba walaalihii waxay habeeninnimo bawlos iyo silas u direen beroya, kuwaas oo kolkay meeshaas yimaadeen galay sunagogga yuhuudda. haddaba kuwaasu waa ka sharaf badnaayeen kuwii tesaloniika joogay, maxaa yeelay, ereyga aqbaleen iyagoo xiiso weyn u qaba oo maalin kasta baadhaya qorniinka inay habsadaan waxyaalahaasi inay sidaas yihiin iyo in kale. sidaas darteed kuwa badan oo iyaga ka mid ah baa rumaystay iyo dumar gariig ah oo sharaf leh iyo niman aan fara yarayn. laakiin kolkii yuhuuddii tesaloniika joogtay ogaatay in bawlos ereyga ilaah beroya ku wacdiiyey, ayay meeshaasna yimaadeen oo qas iyo dhib geliyeen dadkii badnaa. markaasaa walaalihii kolkii bawlos u direen inuu tago ilaa badda; silas iyo timoteyosna halkaasay weli joogeen. laakiin kuwii bawlos ambabbixiyeey waxay isagii keeneen ilaa ateenay; markaasay ka tageen iyagoo silas iyo timoteyos amar u qaadaya inay degdeg u yimaadaan. haddaba bawlos intuu ateenay ku sugayay iyagii, ruuxiisu waa kacay markuu arkay magaalada oo sanamyo ka buuxaan. saas daraadeed ayuu yuhuuddii iyo nimankii cibaadaysnaa kula xaajooday sunagogga, suuqa dhexdiisana ayuu maalin walba kula xaajooday kuwii kula kulmayba. waxaana la kulmay isagii kuwo ka mid ah faylosuufiinta ebikuriyiin iyo istoo'ikiin ah. qaar baa waxay yidhaahdeen, ninkan dawdarka ihi muxuu odhan doonaa? qaar kalena waxay yidhaahdeen, wuxuu u eg yahay nin ilaahyo qalaad wax ka sheega; maxaa yeelay, wuxuu dadkii ku wacdiiyey ciise iyo sarakicidda. markaasay isagii qabteen, oo waxay u kaxeeyeen are'obagos iyagoo ku leh, ma ogaan karnaa waxay taahay waxbariddan cusub oo aad ku hadlaysid? waayo, waxaad dhegahayaga maqashiisaa waxyaalo qalaad. sidaas darteed waxaannu doonaynaa inaanu ogaanno waxyaalahanu waxay yihiin. (haddaba reer ateenay oo dhammi iyo dadkii qalaad oo halkaas degganaa, wakhtigooda wax kale kuma ay dhaafin inay sheegaan ama maqlaan wax cusub mooyane.) markaasaa bawlos oo are'obagos dhex taagan wuxuu yidhi, nimankiinan reer ateenay ahow, wax kasta waxaan idinku garanayaa inaad tihiin kuwo ilaahyada ka cab-

sada. waayo, markaan soo socday oo aan arkay waxyaalaha aad caabuddaan waxaan soo arkay oo kale meel allabari oo lagu qoray, waxaa leh ilaah aan la oqoon. haddaba waxaad oqoonla'aanta ku caabuddaan ayaan wax idiinka sheegayaa. ilaaha sameeyey dunida iyo waxyaalaha ku jira oo dhanba, oo ah rabbiga samada iyo dhulka, ma deggana macbudyo gacmo lagu sameeyey, gacmo dadna looguma adeego sidii isagoo wax u baahan, maxaa yeelay, dhammaan isagaa siiya nolosha iyo neefta iyo wax walbaba; oo quruun kasta oo bini-aadmi ah ayuu isaga mid dhigay inay dunida dusheeda oo dhan degganaadaan isagoo gooyay xilliyadu hore u diyaarshay iyo xadadka degmooyinkooda; inay ilaah doon-doonaan, in hadday suurtoowdo ay haabhaabtaan oo ay helaan isaga, in kastoo uusan ka fogayn mid-keen kasta; maxaa yeelay, isagaynu ku nool nahay, kuna soconnaa, kuna jirnaa; sidaasoo kuwo ka mid ah gabayayaashiinnu ay yidhaahdeen, weliba innaguna waxaynu nahay farcankiisa. haddaba innagoo ah ilaah farcankiis waa inaynaan ka fikirin in ilaahnimadu ay la mid tahay dahab ama lacag ama dhagax oo lagu xardhay sancada iyo farsamada dadka. haddaba wakhtiyadii oqoonla'aanta ilaah baa dhaafay, laakiin hadda wuxuu dadka ku amrayaa in dhammaantood meel kastaba ha joogeene ay soo toobadkeenaan; maxaa yeelay, wuxuu dhigay maalin uu dunida si xaq ah ugu xukumi doono ninkuu doortay, taasoo uu dhammaan ugu caddeeyey sarakicidda uu isagii ka soo sara kiciyey kuwii dhintay. haddaba kolkay maqleen wax ku saabsan ka soo sarakicidda kuwii dhintay, qaar waa ku qosleen, laakiin qaar kale waxay yidhaahdeen, mar kale ayaannu waxan kaa maqli doonnaa. haddaba bawlos waa ka dhex tegey iyagii. laakiin niman baa raacay isagii oo rumaystay; kuwaa-soo ay ka mid ahaayeen diyonusiyoos ki are'obagos, iyo haweenay la odhan jiray damaris, iyo kuwo kale oo la socdayba.

18

waxyaalahaas dabadeed ateenay ayuu ka tegey, oo wuxuu yimid korintos. meeshaasna wuxuu ka helay yuhuudi akula la odhan jiray, oo reer bontos ah, oo mar dhow haweenaydiisa bariskilla kala yimid itaaliya, maxaa yeelay, kalawdiyoos baa ku amray yuhuudda oo dhan inay rooma ka tagaan; wuuna u yimid iyagii. isaguna la shuqul buu ahaa, sidaas darteed ayuu ula joogay iyagii, wayna shaqeeyeen; waayo, xagga shuqulkooda waxay ahaayeen taambuug-sameeyayaal. oo wuxuu sabti walba sunagogga kula doodi jiray oo soo jeedin jiray yuhuud iyo garigba. laakiin markii silas iyo timoteyos made-doniya ka yimaadeen, hadalka ayaa haystay bawlos isagoo yuhuudda hortooda ka sheegaya in ciise yahay masiixa. oo markay is hor taageen oo caytameen, isagu dharkiiisu hurgufay oo ku yidhi iyagii, dhiigiinnu madaxiinna ha dul ahaado; anigu nadiif baan ahay, hadda ka dib waxaan u tegi doonaa dadka aan yuhuudda ahayn. markaasuu meeshaas ka tegey, oo wuxuu galay gurigii ninka tiitos yuustos la odhan jiray, kaasoo ilaah caabudi jiray, oo gurigiisu ku xigay sunagogga. markaasaa kirisbos oo sunagogga u

sarreeyey baa rabbiga rumaystay, isaga iyo kuwii gurigiisa oo dhanba; kuwo badan oo reer korintos ahaa ayaa markay maqleen rumaystay, oo waa la baabtiisay. haddaba rabbiga ayaa wuxuu bawlos habeen-nimo riyo ku yidhi, ha cabsanin, laakiin hadal, hana aamusin; maxaa yeelay, anaa kula jooga, ninnana kuma dhici doono inuu wax ku yeelo, waayo, dad badan baan magaaladan ku leeyahay. meeshaasna sannad iyo lix bilood ayuu joogay, oo wuxuu dhexdooda barayay ereyga ilaah. laakiin kolkii galliyo ahaa taliyaha akhaya, yuhuuddii oo isku qalbi ah baa ku kacday bawlos, oo waxay hor keeneen kurgisii xukumaadda iyagoo leh, ninkanu wuxuu dadka yeelsiiyaa inay ilaah u caabudaan si sharciga ka gees ah. laakiin kolkii bawlos u dhowaa inuu afkiisa kala qaado ayaa galliyo yuhuuddii ku yidhi, kuwinnan yuhuudda ahow, xaajadii hadday tahay xaq-darro ama xumaan shar ah, sababtaas waan idi-inku dulqaadan lahaa; laakiin hadday yihiin su'aalo ku saabsan hadallo iyo magacyo iyo sharcigiinna, idinka qudhiinnu fiiriya, maxaa yeelay, anigu dooni maayo inaan waxyaalahaas xaakin u ahaado. markaasuu iyagii ka eryay kurgisii xukumaadda. kolkaasay kulligood waxay qabteen sostenees oo sunagogga u sarreeyey, wayna ku garaaceen isagii kurgisii xukumaadda hortiisa. galliyona dan kama gelin waxyaalahaas. markaasaa bawlos maalmo badan sii joogay, dabadeed ayuu walaalihii ka tegey, oo wuxuu u dhoofay suuriya, isagoo ay la socdaan bariskilla iyo akula, wuxuuna kenekhreya hore ugu xirtay madaxa, maxaa yeelay, nidar buu galay. markaasay waxay yimaadeen efesos, oo halkaasuu iyagii kaga tegey; laakiin isagu wuxuu galay sunagogga oo la dooday yuhuuddii. oo markay weyddiisteen inuu wakhti ka sii dheer joogo, ma uu oggolaan; laakiin markuu ka tegey ayuu ku yidhi, mar kalaan idiin soo noqon doonaa haddii ilaah doonayo, markaasuu efesos ka dhoofay. oo markuu kaysariya ku soo degay, ayuu wuxuu u aaday oo salaamay kiniisadda, markaasuu antiyokh aaday. markuu intii mudda ah meeshaas joogayna, wuu ka tegey, markaasuu meel meel u sii dhex maray dalalka galatiya iyo farugiya isagoo xertii adkaynaya. haddaba waxaa efesos yimid yuhuudi abolloos la odhan jiray oo reer iskanderiya ahaa, oo wuxuu ahaa nin hadalyaqaan ah, oo qorniinka garasho xoog leh u leh. ninkaas jidka rabbiga hore baa loo baray; oo isagoo ruuxa ku kulul ayuu ku hadlay oo hagaag u baray waxyaalihii ciise ku saabsanaa, isagoo garanaya baabtiiskii yooxanaa oo keeliya; oo wuxuu bilaabay inuu geesinimo kaga dhex hadlo sunagogga. laakiin bariskilla iyo akula, markay maqleen isagii, ayay kaxaysteen, kolkaasay aad ugu sii caddeeyeen jidka ilaah. oo markuu damcay inuu u sii dhaaf akhaya, ayaa walaalihii dhiiro geliyeen, oo waxay xerta u qoreen inay soo dhoweeyaan isagii; markuu yimidna aad buu u caawiyeey iyagii, kuwaa-soo nimco ku rumaystay, maxaa yeelay, si xoog leh ayuu yuhuuddii u garansiyeey oo caddaan ugu tusay qorniinka in ciise yahay masiixa.

haddaba waxaa dhacay, markii abolloos korintos joogay, in bawlos oo soo dhex maray waddanka sare yimid efesos, oo halkaas wuxuu kula kulmay kuwo xer ah. markaasuu ku yidhi iyagii, ruuxa quduuska ah ma hesheen markaad rumaysateen? kolkaasay ku yidhaahdeen, maya, maba aannu maqlin in ruuxa quduuska ahi jiro iyo in kale. markaasuu ku yidhi, haddaba maxaa laydinku baabtiisay? oo waxay ku yidhi, yooxanaa wuxuu dadka ku baabtiisay baabtiiska toobadda, isagoo dadkii ku leh, waa inaad rumaysataan kan iga daba iman doona, isagoo ula jeeda ciise. oo markay waxaas maqleen, waxaa iyagii lagu baabtiisay rabbi ciise magaciisa. markii bawlos gacmaha dul saarayna ayaa ruuxa quduuska ahu ku soo degay iyagii; markaasay afaf kale ku hadleen oo ay wax sii sheegeen; nimankii oo dhanna waxay ahaayeen abbaaraha laba iyo toban. haddaba suna-gogga ayuu galay, oo meeshaas ayuu saddex bilood geesinimo kaga dhex hadlay, isagoo dadka la doodaya oo u soo jeedinaya waxyaalo ku saabsan boqortooyada ilaah. laakiin qaarkood markay madax adkaadeen oo caasiyoobeen, iyagoo xumaan kaga hadlaya jidka dadkii badnaa hortooda, ayuu iyagii ka tegey oo xertii ka soo soocay, oo maalin walba ayuu dad kula doodi jiray iskoolka turannos. taasuna laba sannadood ay socotay, si dadkii aasiya degganaa, oo yuhuud iyo gariigba lahaa, ay u wada maqleen ereyga rabbiga. ilaahna wuxuu gacmaha bawlos ku sameeyey cajiibyo khaas ah, sidaas aawadeedna waxaa jidhkisa kuwii bukay looga keenay marooyin yaryar ama macawiso, markaasaa cudurradii iyagii daayeen, jinniyadiina waa ka baxeen. laakiin kuwo yuhuudda wareegi jirtay ka mid ah oo jinniyosaarayaal ah baa waxay ku talo jireen inay kuwii jinniyada qabay ka dul yidhaahdaan magaca rabbi ciise, iyagoo leh, waxaan idinku dhaarinayaa ciisaha bawlos dadka ku wacdiyo. waxaa jiray oo sidaas sameeyey toddoba wiil oo iskeba dhalay, kaasoo ahaa wadaad sare oo yuhuudi ah. markaasaa jinnigii u jawaabay oo ku yidhi iyagii, ciise ayaan garanayaa, bawlosna waan aqaan, idinkuse yaad tihihi? haddaba ninkii jinniga qabay baa ku booday iyagii, wuuna ka xoog badiyey kulligood, oo ka adkaaday, sidaas darteed ayay gurigaas ka carareen, iyagoo qaawan oo dhaawacan. markaasaa waxaa taas wada ogaaday yuhuuddii iyo garigtii oo dhan oo efesos joogtay; baqdiinna waa wada gashay dhammaantood, magaca rabbi ciisena waa la weyneeyey. markaasaa qaar badan oo rumaystay yimaadeen iyagoo qiranaya oo caddaysanaya falimahooda. kuwii sixir fali jirayna qaarkood intay kitaabbadoodii ururiyeen ayay dadka hortooda ku wada gubeen; wayna tiriyeen qiimadooda, oo waxay arkeen inay ahayd konton kun oo gogo' oo lacag ah. sidaasaa ereygii rabbigu xoog ugu batay oo u adkaaday. haddaba markii waxyaalahaasu dhammaadeen ayaa bawlos ruuxiisa kula talo jiray inuu yeruusaalem tago markuu makedoniya iyo akhaya sii dhex maray dabadeed, isagoo leh, markaan meeshaas tago dabadeed, waa inaan roomana arko. markaasuu wuxuu makedoniya u diray laba ka mid ah kuwii

isaga u adeegi jiray oo ahaa timoteyos iyo erastos, isaga qudhiisuse wuxuu ku hadhay aasiya intii muddo ah. haddaba waxaa wakhtigaas kacday rabshad aan yarayn oo ku saabsan jidka. maxaa yee-lay, ninkoo deemeetriyos la odhan jiray oo lacagtume ahaa, oo macbudyo yaryar oo di'ana lacag ka samayn jiray, wuxuu sancaawiyadii u keeni jiray faa'iido aan yarayn; kuwaasoo uu isla soo ururiyey raggii la shuqul ahaa isagoo ku leh, niman yahow, waad oo tihiin inaynu shuqulkan ka helno hodantinimaadeenna. waxaad arkaysaan oo aad maqlaysaan in bawloskanu sasabay oo jeediyey dad badan, oo aan kuwii efesos oo keliya ahayn, laakiin kuwii joogay aasiya badiidood, isagoo leh, ilaahyo gacmo lagu sameeyo, ilaahyo ma aha. khatar uma aha shuqulkeenna oo keliya in la quudhsado, laakiin waxay khatar u tahay oo kale in macbudka ilaahadda weyn oo di'ana la fududaysto, weynaanteedana laga baabi'yo, taasoo aasiya oo dhan iyo duniduba ay wada caabudaan. oo markay taas maqleen, aad bay u cadhoodeen, wayna dhawaaqeen iyagoo leh, waxaa weyn di'anada reer efesos. magaaladii oo dhammuna waa wada qasnayd; waxayna qabsadeen gayos iyo aristarkhos oo ahaa niman reer makedoniya oo la socdaali jiray bawlos, markaasay iyagoo isku wada qalbi ah te'atradii ku yaaceen. kolkii bawlos damcay inuu dadkii dhex galo, xertii uma ay oggolaan isagii. haddaba qaar ka mid ah madaxda aasiya oo saaxiibbo u ahaa isagii ayaa u soo cid diray, oo waxay ka baryeen inuusan isku bi-imayn te'atradii. haddaba qaar wax bay ku qayliyeen, qaar kalena wax kalay ku qayliyeen, maxaa yee-lay, ururkii waa qasnay, badiidooduna ma ay garanayn waxay isugu yimaadeen. markaasay aleksanderos ka soo saareen dadkii badnaa isagoo ay yuhuuddii hore u soo tuurayaa. markaasaa aleksanderos gacan taagay, oo wuxuu damci lahaa inuu af isku daafaco dadka hortiisa. laakiin kolkay garteen inuu yuhuuddi yahay ayay dhammaan intii laba saacadood ah isku cod ku qayliyeen iyagoo leh, waxaa weyn di'anada reer efesos. markuu karaanigii magaaladu aamusiyeey dadkii badnaa, ayuu ku yidhi, nimankiinan reer efesosow, ninkee baan oqoon in magaalada efesos ay tahay ta ilaalisa macbudka di'anada weyn iyo sanamkii yubiter ka soo dhacay? waxyaalahaasu waa wax aan la dafiri karin, sidaas daraadeed waxaa idinku waajib ah inaad xasilloonaataan oo aydaan samayn wax qamaam ah. waayo, waxaad halkan keenteen niman kan iyagoo aan ahayn kuwo macbudyo dhaca ama kuwo caaya ilaahadeenna. sidaas daraadeed haddii deemeetriyos iyo kuwa la shuqul ah ay nin wax ku haystaan, maxkamadahu waa furan yihiin, xaakinnona waa jiraan; haddaba ha isdacweeyaan. laakiin haddii aad doonaysaan wax ku saabsan axwaal kale, waxaa lagu gar goyn doonaa ururkii sharciga. haddaba waxaa khatar inoo ah in laynagu ash-takeeyo rabshaddii maanta aawadeed, iyadoo aan sababu u jirin; taasoo aynaan kari doonin inaynu wax ka sheegno buuqan. oo goortuu waxyaalahaas ku hadlay dabadeed ayuu ururkii kala diray.

markii rabshaddii dhammaatay dabadeed bawlos ayaal xertii in cid diray oo dhiirrigeliyey, markaa-suu nabadgelyeeyey oo baxay inuu makedoniya tago. oo kolkuu meelahaas sii dhex maray oo uu hadal dadka dariigta. oo markuu saddex bilood meeshaas joogay, oo yuhuuddu shirqool in dhigatay, markuu in dhowaa inuu suuriya in dhoofa, ayuu wuxuu goostay inuu makedoniya ku soo dhex noqdo. waxaana isagii ilaa aasiya sii raacay soobater ina burhus oo reer beroya ah, iyo aristarkhos iyo sekundos oo reer tesaloniika ah, iyo gayos oo reer derbe ah, iyo timoteyos, iyo tukhikos iyo torofimos oo reer aasiya ah. laakiin kuwaasu mar horay tageen oo waxay nagu sugayeen taroo'as. maalmihii iiddii kibistii-aan-khamiirka-lahayn dabadeed waxaannu ka dhoofnay filiboy, oo shan maalmood ayaan iyagii ugu nimid taroo'as; taasoo aannu toddoba maalmood joognay. maallintii ugu horraysay ee toddobaadka markaannu isugu nimid inaannu kibis jejebinno, ayaal bawlos la hadlay iyagii, isagoo ku talo jira inuu maallinta dambe tago, hadalkiina ilaa habeenbadhkii ayuu sii dheereeyey. siraaaddo badan baa ka baxayay qowladda sare oo aannu ku urursanayn. waxaana daaqadda fadhiyey nin dhallinyaro ah oo la odhan jiray yutukhos, isagoo hurdo weyn la dhacay; oo intii bawlos weli hadalkii sii dheeraynayay ayaal wiilkii oo aad u hurdaysan dabaqaddii saddexaad ka soo dhacay, oo isagoo meyd ah baa la qaaday. markaasaa bawlos hoos u soo degay oo ku dul dhacay isagii, waana isku duubay, isagoo leh, ha buuqina; maxaa yeelay, naftii waa ku jirtaa. oo markuu dusha aadayna oo kibis jejebiyeey oo cunay oo wakhti dheer la hadlay iyagii, ilaa waagii beryay, ayuu markaas ka tegey. wiilkiina way keeneen isagoo nool, si aan yarayn baana loo qalbi qabooyiyeey iyagii. laakiin anagoo ka hor marayna, waxaannu aadnay doonnida, oo asos u dhoofnay, meeshaasoo aannu doonaynay inaannu bawlos ka qaadno; maxaa yeelay, sidaasuu kula ballamay isagoo ku talo jiray inuu lugeeyo. oo kolkuu asos nagula kulmay, waannu soo qaadnay, oo waxaannu nimid mituleenee. markaasaannu halkaas ka dhoofnay, oo waxaannu maallintii dambe nimid meel ka soo hor jeedda khiyos; maallintii kalena waxaannu gaadhnay samos; maallintii ku xigtayna waxaannu nimid mileetos. maxaa yeelay, bawlos wuxuu goostay inuu efesos dhaaf, inuusan wakhti aasiya ku lumin; waayo, wuxuu ku degdegasanaa hadday u suurtoowdo inuu maallintii bentekoste yerusaleem yimaado. haddaba mileetos wuxuu cid ugu diray efesos, waana u yeedhay waayeealladii kiniisadda. markay u yimaadeenna wuxuu iyagii ku yidhi, idinka qudhiinnaaba waad garanaysaan sidii aan wakhtiga oo dhan idinkula joogay tan iyo maallintii iigu horraysay oo aan aasiya cag saaray, anigoo rabbiga ugu adeegaya is-hoosaysiin oo dhan, iyo ilmo, iyo jirrabaaddaha igu dhacay markii yuhuuddu sirqoollada ii dhigatay; iyo sidii aanan waxba idinkala hadhin wixii idiin faa'iido lahaa inaan idiin sheego oo caddaan idinku baro guri ilaa guri, anigoo yuhuudda iyo dariigta labadood-aba uga warramaya si ay ilaah ugu toobadkeenaan

oo ay u aaminaan rabbiigeenna ciise masiix. hadda bal eega, yerusaleem baan tegayaa anoo ruuxa ku xidhan oo aan garanaynin waxyaalaha halkaas igaga dhici doona; in ruuxa quduuska ahi magaalo kasta iigu markhaati furo mooyaane, isagoo leh, waxaa ku sugaya silsilado iyo dhibaatooyin. laakiin naftayda uma xisaabo sidii mid qiimo ila leh, si aan u dhammeeyo tartankayga iyo shuqulkii aan rabbi ciise ka helay inaan u markhaati furo injiilkii nimcadii ilaah. hadda, bal eega, waxaan ogahay in dhammaantiin oo aan ku dhex wareegi jiray oo aan boqortooyada ku wacdiyi jiray aydnaan mar dambe wejigayga arki doonin. sidaas daraaddeed waxaan maanta idiinku warramayaa inaan daahir ka ahay dadka oo dhan dhiiggiisa. maxaa yeelay, dib ugaama noqon inaan talada ilaah oo dhan idiin sheego. qudhiinnu isjira, idahana jira, kuwaasoo ruuxa quduuska ahu idiinka dhigay beldaaajiyayaal inaad daajisaan kiniisadda ilaah oo uu dhiiggiisa ku iibsaday. waxaan ogahay markaan tago dabadeed inay idin dhex geli doonaan uubatooyin xunxun iyagoo aan idaha wax ka reebaynin; oo waxaa idinka dhex kici doona niman waxyaalo qalqalloocan ku hadlaya inay xertii u jiitaan xaggooda. sidaas darteed, soo jeeda, idinkoo xusuusanaya in intii saddex sannadood ah aanan ka joogsan inaan mid kasta habeen iyo maalinba waaniyo anigoo ilmayna. iminka waxaan idinku ammaanoo gelinayaa ilaah iyo ereyga nimcadiisa kaasoo kara inuu idin dhisoo oo dhaxal idinka dhex siiyo kuwa quduus laga dhigay oo dhan. ma aan damcin ninna lacagtiis, ama dhabkiis, ama dharkiis. idinka qudhiinnu waad og tihiin inay gacmahanu u adeegeen waxaannu u baahnayn aniga iyo kuwii ila joogayba. wax walba waan idin tusay si ay waajib idiinku tahay, idinkoo sidaas oo kale u hawshoonaya, inaad caawisaan kuwa itaalka yar, oo aad xusuustaan ereyadii rabbi ciise siduu isaga qudhiisu yidhi, in wax la helo, waxaa ka barako badan in wax la bixiyo. markuu waxaas ku hadlay dabadeed ayuu jilba joogsaday oo la tukaday dhammaantood. markaasay kulligood aad u wada ooyeen, oo bawlos qoorta kaga dhaceen oo dhunkadeen, iyagoo sida badan ka caloolxun hadalkuu ku hadlay oo ahaa inayan mar dambe wejigiisa arki doonin. markaasay sii ambabbixiyeen isagii ilaa doonnidii.

21

oo waxaa dhacday, markaannu iyagii ka tagnay oo dhoofnay dabadeed, inaannu toos u nimid koos, maallintii dambena waxaannu nimid rodos, meeshaasna waxaannu ka aadnay batara; oo markaannu helnay doonnii foynike u sii dhaafaysa ayaannu fuulnay oo ku dhoofnay. oo kolkii qubrus noo muuqatay, ayaannu dhinaca bidixda ka marnay oo u dhoofnay suuriya, oo waxaannu ku degnay tuross, maxaa yeelay, meeshaasaa doonnidu shixnaddeedii ku dejin lahayd. oo markaannu xertii ka helnay, ayaannu meeshaas joognay toddoba maalmood; oo kuwaasu waxay ruuxa ugu sheegeen bawlos inaanu yerusaleem cag saarin. oo markii maalmahaasu noo dhammaadeen ayaannu ka tagnay oo sii soconnay; oo dhammaantood, iyaga iyo dumarkoodii iyo carruurtoodiiba, ayay na sii ambabbixiyeen ilaa magaalada

dibadeeda; markaasaannu xeebta ku jilba joogsanay oo tukannay, oo isnabadgelyaynay; kolkaasaannu doonidii fuulnay, iyaguse guryahoodii bay ku noqdeen. oo markii dhoofkii aannu turossa ka soo dhoofnay noo dhammaaday, waxaannu nimid botolemay; markaasaannu walaalihii soo salaannay oo maalin la joognay iyagii. maalintii dambena waannu ka taganay, oo waxaannu nimid kaysariya; markaasaannu galnay gurigii filibos oo ahaa kii wax wacdiyi jiray oo toddobadii ka mid ahaa, oo isaagannu la joognay. ninkanu wuxuu lahaa afar gabdhood oo bikrado ah oo wax sheegi jiray. kolkaannu maalmo badan meeshaas joognay, waxaa yahuudiya ka yimid nebi la odhan jiray agabos. oo markuu noo yimid ayuu qaatay bawlos dhex-xidhkiisii oo ku xidhxiidhay gacmihiisii iyo cagihiiisii isagoo leh, ruuxa quduuska ahu sidaasuu leeyahay, yuhuudda yerusuusalem joogtaa sidaasay u xidhi doonaan ninka dhex-xidhkan leh, oo waxay isagii u gacangelin doonaan dadka aan yuhuudda ahayn. annaga iyo kuwii meeshaas joogayba, markaannu waxyaalahaas maqalnay, waxaannu isagii ka barinnay inuusan yerusuusalem tegin. markaasaa bawlos u jawaabay oo ku yidhi, maxaad samaynaysaan oo aad u ooyaysaan oo ii qalbi jebinaysaan? maxaa yeelay, diyaar uma ihi inaan xidhnaado oo keliya, laakiinse waxaan u diyaarahaay inaan yerusuusalem ku dhinto magaca rabbi ciise aawadiis. oo markii la yeelsiin waayay, waannu iska daynay, oo waxaannu nidhi, rabbiga doonistiisu ha noqoto. maalmahaas dabadeedna, alabtayadii baannu diyaarsannay, oo waxaannu tagnay yerusuusalem. oo waxaa na raacay qaar ka mid ahaa xerta kaysariya iyagoo wada mid manasoon la odhan jiray oo reer qubrus ahaa oo xertii hore ka mid ahaa, kaasoo aannu u hoyan lahayn. markaannu yerusuusalem nimidna walaalihii farxad bay nagu soo dhoweeyeen. maalintii ku xigtayna bawlos oo nala socda ayaannu waxaannu u tagnay yacquub; waay-eelladii oo dhammuna way joogeen. markuu iyagii salaamay dabadeedna, mid mid buu ugu sheegay waxyaalihii ilaah dadka aan yuhuudda ahayn dhexdooda kaga sameeyay shuqulkiisa. iyaguna, kolkay taas maqlen, ayay ilaah ammaaneen; oo waxay ku yidhaahdeen isagii, walaalow, waad aragtaa intay yihiin kumanyaalka rumaystay oo yuhuudda ku dhex jira; kulligoodna sharciyay ku kulul yihiin. iyagana waa loo sheegay wax kugu saabsan inaad yuhuudda quruumaha ku dhex jirta bartid inay muuse ka tagaan adigoo u sheegaya inaanay carruurtooda gudin oo aanay caadooyinka ku socon. haddaba waa maxay? way wada maqli doonaan inaad timid. sidaas darteed waxaannu kuu sheegayno yeel. waxaa nala jooga afar nin oo nidar galay; kuwaas kaxeex oo isla daahiri oo kharashka iyaga ka bixi inay madaxa xiirtaan; markaasay dhammaan waxay wada ogaan doonaan inaanay waxba ahayn waxyaalihii lagaa sheegay, laakiin inaad adiga qudhahdu si haagaagsan u socotid oo aad sharciga dhawrtid. laakiin wax ku saabsan dadkii aan yuhuudda ahayn oo rumaystay ayaannu qornay, annagoo ku amrayna inay iska ilaaliyaan waxa sanamyada loo sadqeeyo, iyo dhiigga, iyo waxa la ceejiyo, iyo sinada. markaasaa bawlos nimankii kaxeeyey, oo maalintii dambena in-

tuu iyagii isla daahiriyeey ayuu macbudka galay, isagoo caddaynaya maalmihii isdaahirinta dhammaadkoodii, ilaa intii sadqada loo sadqeeyey mid kasta oo iyagii ka mid ahaa. oo kolkii toddobadii maalmood u dhowayd inay dhammaadaan ayaa yuhuuddii aasiya ka timid isagii macbudka ku aragtay, markaasay dadkii oo dhan kiciyeen, wayna qabteen isagii, iyagoo qaylinaya oo leh, nimankii reer binu israa'iilow, na caawiya. kanu waa ninka bara dadka oo dhan oo meel kasta jooga inay ka gees noqdaan dadka iyo sharciga iyo meeshan. weliba wuxuu macbudka keenay dad gariig ah, meeshan quduuska ahna xaraan buu ka dhigay. maxaa yeelay, mar hore waxay magaalada kula arkeen torofimos oo reer efesos ahaa, kaasoo ay u maleeyeen in bawlos macbudka keenay. markaasaa magaaladii oo dhammu kacday, dadkuna waa isku soo yaacay; kolkaasay bawlos qabteen oo macbudka ka jiiddeen; oo markiiba albaabbadii waa la xidhay. markay damceen inay isagii dilaan ayaa war u yimid sirkaalkii ka sarreeyey ciidankii in yerusuusalem oo dhan rabshaysan tahay. markaasuu wuxuu watay askar iyo kuwo boqol askari u taliya, hoos buuna u soo orday; iyaguna, markay arkeen sirkaalkii sare iyo askartii, ayay bawlos garaacidda ka daayeen. markaasaa sirkaalkii sare ku soo dhowaaday oo qabtay isagii, oo wuxuu ku amray in lagu xidho laba silsiladood; waana weyddiiyey ninkuu yahay iyo wuxuu sameeyey. qaar waxay ku qayliyeen wax, qaarna wax kale, dadkii badnaa dhexdiis, oo markuu runtii garan kari waayay rabshaddii aawadeed ayuu ku amray in qalcaddii la geeyo. oo markii bawlos sallaankii fuulay, waxaa dhacay in askartii kor u qaadday isagii dadkii badnaa xooggooda aawadiis, waayo, dadkii faraha badnaa waa daba socday, iyagoo qaylinaya oo leh, naga fogeeya. markay u dhowayd in bawlos qalcaddii la keeno ayuu sirkaalkii sare ku yidhi, ma ii suurtowdaa inaan wax ku idhaahdo? markaasuu ku yidhi, af gariig ma taqaan? haddana miyaanad ahayn masrigii maalmahan hortoodii rabshad kiciyeey oo afarta kun oo nin oo dhiigqabayaan ah ciidlada u kaxeeyey? laakiin bawlos wuxuu ku yidhi, anigu waxaan ahay nin yuhuudi ah oo reer tarsos ah taasoo kilikiya ku taal, oo waxaan ahay magaalo aan yarayn wad-danigeed. waxaan kaa baryayaa inaad ii fasaxdid inaan dadka la hadlo. oo kolkuu fasaxayna, bawlos isagoo sallaankii taagan, ayuu dadkii gacan u taagay; oo markii aad loo aamusaay, ayuu af cibraaniga kula hadlay iyagii, isagoo leh,

22

walaalayaal iyo aabbayaalow, maqla isdaafacidda aan imminka idiin sheegayo. kolkay maqlen inuu af cibraaniga kula hadlay, ayay sidii hore ka sii aamuseen. markaasuu ku yidhi, waxaan ahay nin yuhuudi ah oo ku dhashay tarsos oo ku taal kilikiya, laakiin magaaladan baa lagu koriyeey anoo gamalii'el hoostiisa wax lagu baray sidii caadadii adkayd oo sharcigii awoowayaasheen, anigoo ilaah qi-iro u leh sida aad dhammaantiin maanta tihiin. jidkanna waan silcin jiray tan iyo dhimasho, anigoo xidhaya oo xabsiga geeynaya rag iyo dumarba. sidatan ayay iigu markhaati furayaan wadaadka sare

iyo waayeelladii oo dhammuba, kuwaasoo aan warqado uga helay walaalaha, oo aan dimishaq u sodcaalay inaan kuwa halkaas joogayna, iyagoo xidhixidhan, yerusaaalem keeno si loo ciqaabo. oo waxaa dhacday, intaan sodcaalayay oo dimishaq u soo dhowaanayay, iyadoo duhur ah, in dhaqsiba iftiin weyn oo samada ka yimid hareerahayga ka iftiimay. markaasaan dhulka ku dhacay, oo waxaan maqlay cod igu leh, sawlosow, sawlosow, maxaad ii silci-naysaa? markaasaan u jawaabay oo ku idhi, yaad tahay, sayidow? markaasuu igu yidhi, waxaan ahay ciisaha reer naasared oo aad silci-naysid. oo kuwii ila joogayna runtii waxay arkeen iftiinkii, laakiin ma ay maqlin kii ila hadlay codkiisii. markaasaan ku idhi, maxaan sameeyaa, rabbiyow? kolkaasaa rabbigu igu yidhi, kac oo dimishaq gal; meeshaasana laguugu sheegi doonaa waxa ku saabsan waxyaalihii lagu amray inaad samaysid oo dhan. markaas waxba arki waayay dhalaalkii iftiinka aawadiis, kuwii ila joogay ayaa gacanta igu hagay oo waxaan imid dimishaq. oo mid la odhan jiray ananiyas, oo nin cibaadaysan ahaa sida sharcigu leeyahay, oo ahaa mid yuhuud-dii halkaas joogtay oo dhanba marag wanaagsan u furtay, ayaa ii yimid oo iskey ag taagay isagoo igu leh, walaal sawlosow, araggaaga hel. oo saacaddi-ba waan arkay isagii. markaasuu igu yidhi, ilaaha awoowayashaan ayaa ku doortay inaad doonistiisa ogaatid, iyo inaad kan xaq ah aragtid oo aad afkiisa cod ka maqashid. maxaa yeelay, dadka oo dhan hortiiisa waxaad isaga uga markhaati furaysaa waxaad aragtay oo aad maqashay. haddaba maxaad u sugaysaa? kac ha lagu baabtiiso, oo dembiyadaada iska maydh, adoo magiciisa ku baryaya. oo waxaa dhacday, markaan yerusaaalem ku soo noqday dabadeed, intaan macbudka ku tukanayay, inaan riyooday, oo waxaan arkay isagoo igu leh, degdeg, oo dhaqso yerusaaalem uga bax; maxaa yeelay, markhaatigaad ii furaysid kaama ay aqbali doonaan. markaasaan idhi, rabbiyow, iyaga qudhoodu way og yihiin inaan xidhixidhay oo aan sunagog walba ku garaacay kuwa ku rumaystay; oo markii la daadshay dhiigga istefanos oo ahaa markhaatigaaga, aniguna waan ag taagnaa oo u oggolaanayay oo haynayay kuwii isagii dilay dharkoodii. markaasuu igu yidhi, tag, maxaa yeelay, waxaan kuun dirayaa meel fog inaad dadka aan yuhuudda ahayn ugu tagtid. wayna dhegaysteen ilaa hadalkaas; markaasay codkoodii sare u qaadeen iyagoo leh, dhulka ka fagee ninka caynkan ah, maxaa yeelay, ma qummana inuu noolaado. oo markay qaylinayeen oo dharka iska xooraayeen oo si-igo hawada ku tuurayeen, ayaa sirkaalkii sare wuxuu amray in isagii qalcaddii la soo geliyo, oo wuxuu u sheegay in karbaash lagu imtixaamo si uu ku ogaado sababti ay sidaas ugu qaylinayeen isagii. oo markay suumanka ku xidheen dabadeed ayaa bawlos wuxuu ku yidhi boqol-u-taliyihii oo ag taagnaa, ma qaynuun baa inaad karbaashaatan nin reer rooma ah oo aan la xukumun? markii boqol-u-taliyihii taas maqlayna, wuxuu u tegey sirkaalkii sare oo u sheegay, isagoo leh, maxaad samaynaysaa? waayo, ninkanu waa nin reer rooma ah. markaasaa sirkaalkii sare u yimid oo ku yidhi isagii, ii sheeg, ma nin reer rooma ah baad tahay? markaasuu yidhi, haah. kolkaasaa

sirkaalkii sare u jawaabay oo ku yidhi, waddanini-madan waxaan siistay lacag badan. laakiin bawlos wuxuu ku yidhi, anigu reer rooma ayaan u dhashay. haddaba kuwii doonayay inay isagii imtixaamaan markiiba way ka tageen, xataa sirkaalkii sarena waa cabsaday markuu ogaaday inuu yahay reer rooma, maxaa yeelay, wuu xidhay. laakiin maalintii dambe, isagoo doonaya inuu hubsado waxa yuhuuddu ku dacwaysay, ayuu isagii furay, oo wuxuu wadaaddadii sare iyo shirka oo dhan ku amray inay isu yimaadaan, markaasuu bawlos hoos u keenay oo soo hor taagay iyagii.

23

markaasaa bawlos shirka aad u fiiriyey oo ku yidhi, walaalayaalow, ilaa maalintan ayaan qalbi wanaagsan ku noolaa ilaah hortii. kolkaasaa wadaadkii sare oo ananiyas la odhan jiray ku amray kuwii ag taagnaa inay afka ku dhufaan. markaasaa bawlos ku yidhi, ilaah baa kugu dhufan doona, kaaga derbi caddaysanow; ma waxaad u fadhidaa inaad sharciga igu xukuntid oo aad ku amartid in laygu dhufto si aan sharcigu lahayn? markaasaa kuwii ag taagnaa waxay ku yidhaahdeen, ilaah wadaadkiisa sare miyaad caayaysaa? bawlosna wuxuu ku yidhi, walaalayaalow, anigu ma aan garanaynin inuu wadaadkii sare yahay; maxaa yeelay, waxaa qoran, waa inaanad wax shar ah kaga hadlin nin dadkaaga u taliya. laakiin bawlos markuu gartay in dadka qaarkiis sadukiin yahay, qaarka kalena ay farrisiin yihiin, ayuu shirkii ka dhex qayliyey oo yidhi, walaalayaalow, anigu waxaan ahay farrisi oo ah farrisiinta wiilkood, oo wax ku saabsan rajada iyo sarakicidda kuwii dhintay ayaa laygu xukumayaa. oo markuu sidaas yidhiina, waxaa farrisiintii iyo sadukiintii ka dhex dhacay muran, ururkiina waa kala qaybsamay. maxaa yeelay, sadukiintii waxay yidhaahdaan, ma jiraan sarakicidda ama malaa'ig ama ruuxba; laakiin farrisiintu kulligoodba way qirtaan. markaasaa waxaa dhacay buuq weyn, oo qaar ka mid ah culimadii safka farrisiinta ayaa istaagay iyagoo hadal ku dagaallamaya oo leh, ninkan wax shar ah kama helin; laakiin haddii ruux la hadlay isagii ama malaa'ig la hadashay, ilaah la dagaallami mayno. oo markii muran weyni dhacay, ayaa sirkaalkii sare wuxuu ka cabsaday inay bawlos kala jeexjeexaan, markaasuu askartii ku amray inay hoos tagaan oo xoog isaga uga soo qaadaan dadka dhexdiisa, oo ay qalcaddii keenaan. haddaba habeenkii dambe rabbiga ayaa is-ag taagay isagii oo ku yidhi, kalsoonow, maxaa yeelay, sidaad yerusaaalem iigu markhaati furtay waa inaad roomana iigu markhaati furtid. oo markii ay maalin noqotayna, ayaa yuhuuddii urur samaysteen oo nidar wada galeen iyagoo leh, waxba cuni mayno, waxbana cabbi mayno ilaa aan bawlos dilno mooyaane. kuwa isku dhaartayna waxay ka badnaayeen afartan. markaasay u yimaadeen wadaaddadii sare iyo waayeelladii, oo waxay ku yidhaahdeen, nidar weyn ayaaannu wada galnay, oo waxaannu isku dhaarsannay inaannan waxba dhadammin ilaa aannu bawlos dilno. haddaba idinka iyo shirkuba waxaad sirkaalka sare garansiisaan inuu isagii idiin keeno sidii idinkoo doonaya inaad aad u sii garataan

waxyaalaha ku saabsan isagii; annaguna, intuusan soo dhowaan, diyaar baannu nahay inaanu dilno isagii. laakiin bawlos wiilkuu abtiga u ahaa wuxuu maqlay gaadmadoodi, markaasuu yimid oo qalcaddii galay oo bawlos u warramay. markaasaa bawlos wuxuu u yeedhay boqol-u-taliyayaashii midkood oo ku yidhi, wiilkan u gee sirkaalka sare, maxaa yeelay, war buu qabaa inuu u sheego. sidaas daraaddeed ayuu kaxeeyey oo u geeyey sirkaalkii sare oo ku yidhi, bawlos oo maxbuuska ah ayaa ii yeedhay, oo wuxuu i weyddiistay inaan kuu keeno wiilka oo war qaba inuu kuu sheego. markaasaa sirkaalkii sare gacanta ku qabtay isagii oo gees ula leexday oo gooni ahaan u weyddiiyey isagoo leh, wax maxay warkaad qabtaa inaad ii sheegtid? markaasuu ku yidhi, yuhuuddu waxay ku heshiiyeen inay kuu weyddiistaan inaad berrito bawlos shirka hor keentid sidii adigoo doonaya inaad u sii weyddiisatid wax ku saabsan isagii. haddaba yaanay ku oggolaayin; maxaa yeelay, waxaa isagii gaadaya kuwa ka badan afartan nin oo iyaga ka mid ah, kuwaasoo nidar galay inayan wax cunin, waxna cabbin ilaa ay isaga dilaan; haddana diyaar bay yihiin, iyagoo ballanqaad kaa filanaya. haddaba sirkaalkii sare wiilkii buu iska diray isagoo ku amraya oo leh, ninna ha u sheegin inaad waxyaalahan ii muujisay. markaasuu wuxuu u yeedhay laba ka mid ah boqol-u-taliyayaashii oo ku yidhi, waxaad diyaarisaan inay saddexda saacadood oo habeennimo tagaan ilaa kaysariya laba boqol oo askar ah iyo todobaatan fardooley ah iyo laba boqol oo warmoolay ah. wuxuu kaloo ku yidhi, keena neefaf ay bawlos fuuliyaan oo nabad isaga ugu geeya taliye fee-likos. markaasuu qoray warqad sidan ah: kalawdiyos lusiyaas wuxuu salaamayaa taliyaha sharaafa weyn leh oo feelikos ah. markii yuhuuddu qabatay ninkan oo ay u dhowaayeen inay dilaan, ayaan askar la imid oo bixiyeey, markaan ogaaday inuu reer rooma yahay. anigoo doonaya inaan ogaado sababtii ay ku dacwaynaayeen, ayaan isagii shirkoodii hor keenay; kaasoo aan markaas gartay inay isaga ku dacweeyeen su'aalo ku saabsan sharcigooda, laakiin inaan lagu ashtakayn wax uu ku istaahilo in la dilo ama in la xidho. haddaba markii la ii sheegay in loo heshiiyey in ninkii la gaadi doono, ayaan dhaqso ku-ugu soo diray isagii, anigoo ku amraya kuwii soo dacwaynayay inay hortaada ku dacweeyaan isaga. sidaas daraaddeed ayaa askartii, sidii lagu amray, bawlos kaxeeyeen, oo habeennimo keeneen antiba-tris. laakiin maalintii dambe ayay fardooleydii daayeen inay isaga sii raacaan, iyaguna waxay ku noqdeen qalcaddii; kuwaasu markay kaysariya yimaadeen oo ay warqaddii u dhiibeen taliyaha, ayay bawlos hor taageen isagii. markuu akhriyeyna, wuxuu weyddiiyey gobolkii uu ka yimid; oo kolkuu ogaaday inuu kilikiya ka yimid, ayuu wuxuu ku yidhi, waan maqli doonaa dacwadaada markii kuwii ku dacwaynayay yimaadaan; markaasuu ku amray in lagu hayo gurigii taliyaha.

waayeellada ah iyo mid codkar ah oo tertullos la odhan jiray; oo waxay taliyihii u sheegeen wax bawlos ka gees ah. oo markii loo yeedhay ayaa tertullos wuxuu bilaabay inuu isagii dacweeyo, oo wuxuu yidhi, adiga daraaddaa waxaannu ku raaxaysannaa nabad badan, oo dhaqaalahaaga aawadiisna xumaa-tooyinka waa laga hagaajiya quruuntan. annaguna si walba iyo meel walba ayaannu ku aqbalnaa, adigan feelikos ah oo sharaafa weyn lahow, oo aad iyo aad ayaannu ugu mahadnaqaynaa. laakiin si aanan kuu sii daalin, waxaan kaa baryayaa inaad raxmad-daada nooga maqashid dhawr eray. maxaa yeelay, waxaannu aragnay in ninkanu yahay nin baas oo fidmad ka dhex kiciya yuhuudda dunida joogta oo dhan, waana kan horgalaha u ah dariiqada naasaraaniyi-inta; oo wuxuu aad ugu dadaalay inuu macbudka ni-jaaseeyo; oo weliba annagu waan soo qabannay isagii, oo waxaannu ku xukumi lahayn wax sharci-gayaga ku saabsan. laakiin waxaa yimid sirkaalkii sare oo lusiyaas la yidhaahdo, oo gacantayada xoog kaga baxshay isagii, oo wuxuu kuwii soo dacway-nayay ku amray inay hortaada yimaadaan. isaga markaad adiga qudhaadu imtixantiid waad ka ogaan kari doontaa waxyaalahan aannu isaga ku dacway-nayno oo dhan. oo yuhuuddiina way ku darmadeen dacwadii iyagoo adkaynaa in waxyaalahaasu saas yihiin. oo markii taliyuhu u gacan haadiyey inuu hadlo, ayaa bawlos u jawaabay oo wuxuu yidhi. anigu waan ogahay inaad sannado badan quruuntan xaakin u ahayd, sababtaas daraaddeed anigoo aad u faraxsan ayaan isdaafacayaa. adigu waad ogaan karaysaa in-ayan laba iyo toban maalmood ka badnayn kolkii aan yerusasalem caabudidida u tegey. anigoo qof la doodaya ama dad badan kicinaya laygama helin ama macbudka ama sunagogyada ama magaalada. ku-umana ay caddayn karaan waxyaalihii ay imminka igu dacwaynaayaan. laakiin tan baan kuu qiranayaa, inaan ilaaha aowwayaashayo ugu adeego sida jidka ay yidhaahdaan dariiqo bidcinimo ah, anigoo ru-maysan waxyaalaha sharcigu leeyahay oo dhan iyo waxyaalaha lagu qoray kitaabbadii nebiyada. oo wax-aan xagga ilaah ka rajaynaaya waxyaalaha ay kuwan qudhooduba filanayaan, waana inay jiri doonto sara-kicidda ay kuwa xaq ah iyo kuwa aan xaq ahayn soo sara kici doonaan. tan ayaan ku dadaalayaa in-aan had iyo goorba qabo qalbi aan xumaan u keenin xagga ilaah iyo xagga dadba. haddaba sannado badan dabadeed ayaan waxaan u imid inaan quruuntayda u keeno sadaqooyin iyo qurbaanno. markaan kuwaas keenayay ayay macbudka iga heleen, anigoo daahir-samay, oo aan dad badan la joogin, oo aan buuq ku jirin; laakiin waxaa joogay kuwo yuhuud ah oo aasiya ka yimid kuwaasoo ay waajib ahayd inay halkan hor-taada joogaan oo ay i dacweeyaan haddii ay wax igu haystaan. haddii kalese nimankan qudhoodu ha sheegeen xaqdarradii ay igu heleen markii aan shirka hor istaagay, haddii ayan ahayn codkan ke-liya oo aan ku dhawaaqay markaan iyaga dhex taag-naa oo idhi, wax ku saabsan sarakicidda kuwii dhin-tay ayaad maanta igu xukumaysaan. laakiin feelikos oo aad u sii garanaya wax ku saabsan jidka ayaa xaajadoodii dib u dhigay oo yidhi, kolkii sirkaalka sare oo lusiyaas ah yimaado ayaan xaajadiinna dham-

maan u garan doonaa. markaasuu boqol-u-taliyihii ku amray in la ilaaliyo isagoo aan xidhnayn oo aan saaxiibbadiis laga joojin inay u adeegaan. laakiin dhawr maalmood dabadeed ayaa feelikos yimid isagoo ay naagtiisa darusilla oo yahuudiyad ahayd la socoto, oo wuxuu u cid dirsaday bawlos, oo wuxuu ka maqlay wax ku saabsan rumaysadkuu rumaystay ciise masiix. oo intuu kala hadlayay xaqnimada iyo iscelinta iyo xukunka imanaya, ayaa feelikos cabsaday oo u jawaabay oo ku yidhi, haatan iska tag; oo markaan wakhti wanaagsan helo ayaan kuu yeedhan doonaa. wuxuu rajaynayay in bawlos lacag si iyo isagii, sidaas daraaddeed ayuu marar badan u soo cid diraday oo la hadlay isagii. laakiin markii laba sannadood dhammaatay waxaa feelikos jagadiisa qaatay borkiyos feestos; feelikosna isagoo doonaya inuu yuhuuddii ka farxiyo ayuu bawlos daayay isagoo xidhan.

25

haddaba feestos markuu soo galay gobolkii, ayuu saddex maalmood dabadeed kaysariya ka tegey, oo wuxuu aaday yerusaaalem. markaasaa wadaaddadii sare iyo raggii yuhuudda u waaweynaa waxay isagii u sheegeen wax bawlos ka gees ah, wayna baryeen oo aaxaan ka weyddiisteen inuu isaga yerusaaalem u soo diro; iyagoo shirqool u dhigaya inay jidka ku dilaan. habase yeesh ee feestos wuxuu ugu jawaabay in bawlos lagu dhawrayo kaysariya, iyo in isaga qudhiisuba dhaqsiyo halkaas u aadayo. oo wuxuu ku yidhi, haddaba kuwa idinku jira oo amarka lahu aniga ha ila tageen, oo haddii ninkaasu wax qallooc ah leeyahay, iyagu ha dacweeyeen isaga. oo markuu iyagii dhex joogay in aan ka badnayn siddeed ama toban maalmood, ayuu wuxuu aaday kaysariya, kolkaasuu maalintii dambe fadhiistay kursigii xukumaadda, oo wuxuu amray in bawlos la keeno. oo kolkuu yimid, yuhuuddii yerusaaalem ka timid ayaa hareerihisii soo istaagtay, oo waxay keeneen dacwooyin badan oo waaweyn, oo ayan iyagu xaqiijin karin. markii bawlos isdaafacayay, ayuu wuxuu yidhi, anigu innaba kuma dembaabin sharciga yuhuudda ama macbudka iyo kaysar toona. laakiin feestos isagoo doonaya inuu yuhuudda kaga farxiyo, ayuu wuxuu ku jawaabay oo bawlos ku yidhi, ma doonaysaa inaad yerusaaalem tagto oo waxyaalahan halkaas hortayda lagugu xukumo? laakiin bawlos wuxuu yidhi, anigu waxaan hor taaganahay kursigii xukumaadda oo kaysar; halkanay igu waajib tahay in laygu xukumo. anigu yuhuudda innaba xumaan kuma aan samayn, sidaad aad ugu og tahay. haddaba haddii aan xumaan falay oo aan galay wax dhimasho istaahila, geeri diidi maayo; laakiin waxyaalahan ay kuwanu igu dacwaynayaan haddii aan wax run ah lagu arag, ninna iima gacangelin karo iyaga. waxaan u ashtakoonayaa kaysar. markaasaa feestos, markuu shirka la tashaday, ayuu wuxuu ku jawaabay, kaysar baad u ashtakootay; kaysar baad u tegaysaa. haddaba kolkii dhawr maalmood la soo dhaaftay ayaa waxaa kaysariya yimid oo feestos soo salaamay boqor agribba iyo bernikee. oo kolkii ay maalmo badan halkaas joogeen ayaa feestos wuxuu

boqorkii hor dhigay dacwadii bawlos, oo wuxuu ku yidhi, waxaa jira nin feelikos ka tegey isagoo maxbuus ah; kaasoo waagii aan yerusaaalem joogay ay wadaaddadii sare iyo waayeelladii yuhuuddu igu soo dacweeyeen iyagoo doonaya in la xukumo isagii. iyagii waxaan ugu jawaabay oo ku idhi, ma aha caadada reer rooma in ninna xukumaad loo dhiibo intaan mudduciyaasha layska hor keenin muddacalaya oo la siin fursad uu isaga daafaco xaalka lagu ashtakeeyey. haddaba markii ay halkan wada yimaadeen, anigu innaba siima aan raagin ee maalin-tii dambe ayaan waxaan ku fadhiistay kursigii xukumaadda, oo waxaan amray in ninka la keeno. laakiin markii ay mudduciyaashii istaageen, ma ay keenin innaba wax xumaan ah oo u eg wixii aan filanayay; laakiin waxay lahaayeen su'aalo isaga ka gees ah oo ku saabsan diintooda iyo mid ciise la odhan jiray oo dhintay, laakiin bawlos leeyahay inuu nool yahay. haddaba anigoo ka shakiyaya sidii aan waxyaalahan u sii haybin lahaa, ayaan waxaan isagii weyddiistay bal inuu yerusaaalem tegayo oo meeshaas lagu xukumo waxyaalahan iyo in kale. laakiin markii bawlos doonayay in la sii hayo ilaa boqorku gar gooyo, waxaan amray in la sii hayo ilaa aan isaga kaysar u diro. markaasaa agribba wuxuu feestos ku yidhi, aniguba waxaan jeclaan lahaa inaan ninka maqlo. markaasuu yidhi, berritaad maqlaysaa. sidaas daraaddeed maalin-tii dambe ayaa agribba iyo bernikee waxay la yimaadeen bandhig weyn, oo waxay soo galeen maxkamaddii, iyaga iyo nimankii sare iyo raggii magaalada ugu waaweynaa. markaasaa feestos wuxuu amray in bawlos loo keeno. markaasaa feestos wuxuu yidhi, boqor agribba iyo ragga kale oo halkan nala jooga oo dhammo, waxaad arkaysaan ninkan yuhuudda badan oo dhammu ay iiga soo cabteen yerusaaalem iyo halkanba, iyagoo ku qaylinaya, waajib ma aha in ninkanu sii noolaado. laakiin waxaan ogaaday inuusan aaminay innaba wax dhimasho istaahila; oo isaga qudhiisuba wuxuu u ashtakooday boqorka, sidaas daraaddeed waxaan goostay inaan isaga diro. haddaba anigu ma hayo wax xaqiiqa ah oo ninkan ku saabsan oo aan sayidkayga u qoro. sidaas daraaddeed ayaan isaga hortiinna u keenay, iyo khusuusan adiga hortaada, boqor agribbow, in kolkii loo imtixaamo dabadeed aan helo wax aan qoro. waayo, waxay ila eg tahay caqliyaraan in maxbuus la diro iyadoo aan aad loo xaqiijin wixii lagu ashtakeeyey.

26

markaasaa agribba wuxuu bawlos ku yidhi, waa lagu fasaxay inaad nafsaddaada u hadashid. kolkaasaa fasaxag gacantiisa fidiyey oo isdaafacay. boqor agribbow, waxaan isku tirinayaa mid faraxsan inaan maanta hortaada isaga daafaco waxyaalihii ay yuhuuddu igu soo dacweeyeen oo dhan; maxaa yeelay, adigu waxaad khusuusan xariif ku tahay caadooyinka iyo su'aalaha oo dhan oo yuhuudda dhex yaalla; haddaba waxaan kaa baryayaa inaad ii dulqaadadiid oo aad i maqashid. yuhuuddu dhammaantoodba tan iyo yaraantaydii way wada yaqaaniin calamka noloshayda, taasoo bilowga aan kula dhex jiray quuruntayda oo aan yerusaaalem la joogay. haddii ay

raalli ku yihiin inay ii marag furaan, iyaguba tan iyo horraantii aqoon bay u lahaayeen sidii aan ugu dhaqmi jiray dariiqada diintayada ugu qiirso adag anoo farrisi ah. haddaba waxaan haatan halkan u taaganahay in la ii xukumo rajadii ballankii ilaah u qaaday awoowayaashayo. oo laba iyo tobankayaga qabiilba waxay ilaah aad ugu adeegaan habeen iyo maalinba iyagoo rajaynaya in ay ballankaas helaan. haddaba boqorow, yuhuuddu waxay igu ashtakeeyeen wax rajadaas ku saabsan! haddii ilaah kuwii dhintay soo sara kiciyo, bal maxaad ugu qaadataan wax aan la rumaysan karin? runtii aniga qudhayduba waxaan mooday inay waajib igu tahay inaan sameeyo waxyaalo badan oo wada khilaafsan magaca ciisaha reer naasared. oo sidaasaan ku sameeyey yerusaleem; weliba waxaan xabsi ku xidhay kuwo badan oo quduusiin ah, anigoo amar ka wata wadaaddada sare, oo kolkii la dilayayba waan ku raacsanaa. oo marar badan ayaan iyaga ku ciqaabay sunagogyada oo dhan, oo waxaan qasbay inay caytaamaan; oo intaan aad iyo aad ugu cadhooday, ayaan iyaga ku silciyey tan iyo xataa magaaloooyin ajanabi. oo markaana dimishaq u sodcaalayay, boqorow, anigoo wata amarkii iyo dardaarankii wadaaddada sare, ayaan waxaan hadhkii arkay, intaan jidka marayay, iftiin samada ka baxaya oo qorraxda ka sii dhalaal dheer, oo ka iftiimaya hareerahayga aniga iyo kuwii ila socdayba. oo kolkii aannu dhammaantayo dhulka ku wada dhacnay, ayaan maqlay cod afka cibraaniga ku hadlaya oo igu leh, sawlosow, sawlosow, maxaad ii silcinaysaa? way kugu adag tahay inaad harraatidid wax ku muda. markaasaan idhi, yaad tahay sayidow? kolkaasaa rabbigu wuxuu igu yidhi, waxaan ahay ciisaha aad silcinaysid. laakiin bal sara joogso, oo cagahaaga ku istaag; waayo, sababtan aawadeed ayaan kuugu muuqday inaan kaaga dhigo miidiin iyo markaati waxyaalihii aad igu aragtay iyo waxyaalaha aan kuugu muuqan doonaba; anigoo kaa samatabbixinaya dadka iyo quruumaha aan kuu diri doonaba, inaad indhahooda furtid si ay gudcur uga soo jeestaan oo ay iftiinka ugu soo jeestaan, iyo inay ka soo leexdaan xoogga shaydaanka oo ay ilaah u yimaadaan, inay helaan dembidhaaf oo ay dhaxal la helaan kuwa quduus lagaga dhigay rumaysadka ay igu leeyihiin. sidaas daraaddeed, boqor agribbow, kuma aan caasiyoobin riyadii samada ka timid; laakiin waxaan horeba ugu sheegay kuwii joogay dimishaq iyo yerusaleem iyo dalka yahuudiya oo dhan iyo weliba dadka aan yuhuudda ahayn, inay toobadkeenaan oo ay ilaah u soo noqdaan, iyagoo samaynaya shuqullo toobad istaahila. waxyaalahaas aawadood baa yuhuuddu macbudka gudihiisa iigu qabteen, oo waxay isku dayeen inay i dilaan. haddaba anigoo caawimaad ka helay xag ilaah ayaan waxaan ilaa maanta u taaganahay inaan marag furo oo aan u sheego yar iyo weynba, anigoo aan innaba wax kale sheegayn wixii nebiyadii iyo muuse ay sii sheegeen inay ahaan doonaan mooyaaane; taasoo ah in masiixu xanuunsan doono, iyo sida isagoo ah kii kowaad oo kuwii dhintay ka soo sara kacay uu iftiin ugu naadin doono dadka iyo quruumahaba. oo intuu saas isu daafacayay, ayaa feestos cod weyn ku dhawaaqay oo yidhi, bawlosow, waad waalan tahay. barashadaadii

badnayd ayaa waalli kuu beddeshay. laakiin bawlos wuxuu yidhi, feestoskii aad u sarreeyeyow, anigu ma aan waalni, laakiin waxaan ku hadlayaa erayo run ah iyo feeyignaan. waayo, boqorka aan ikhtiyaar ula hadlayaa wuu garanayaa waxyaalahan; waayo, anigu waxaan hubaa inaan waxyaalahan midkoodna uusan isaga ka qarsoonayn; waayo, waxyaalahan laguma samayn meel qarsoon. boqor agribbow, nebiyadii ma rumaysan tahay? waan ogahay inaad rumaysan tahay. markaasaa agribba wuxuu bawlos ku yidhi, wax yar baad iyo oggolaysiinaasaa inaan masiixi noqdo. kolkaasaa bawlos wuxuu yidhi, waxaan ilaah ka dooni lahaa in, haddii ay tahay wax yar iyo haddii ay tahay wax badan, ayan ahayn adiga oo keliya, laakiin in, inta maanta i maqlaysaa oo dhammu, ay wada noqdaan sida aan ahay oo kale, silsiladahan mooyaaane. markaasaa boqorkii kacay iyo taliyihii iyo bernikee iyo kuwii la fadhiiyey oo dhammu; oo kolkii ay baxeen ayaa midba midkii kale la hadlay, oo waxay isku yidhaahdeen, ninkanu innaba ma uu samayn wax istaahila dhimasho iyo silsilado toona. markaasaa agribba wuxuu feestos ku yidhi, ninkan waa la sii dayn kari lahaa haddii uusan kaysar u ash-takoon.

27

haddaba markii la goostay inaanu itaaliya u dhoofa ayaa bawlos iyo dhawr kale oo maxaabiis ah waxaa loo dhiibay boqol-u-taliye magiciisa yulyos la odhan jiray oo ka tirsanaa ciidankii boqorka. oo waxaannu fuulnay doonni adramuteyoon ka timid oo u dhoofaysay meelaha xeebta aasiya ku yaal, markaasaannu dhoofnay oo waxaa nala socday nin aristarkhos la odhan jiray oo reer makedoniya ahaa oo tesaloniika ka yimid. oo maalintii dambe waxaannu nimid siidoon; markaasaa yulyos u naxariistay bawlos oo fasax u siiyey inuu saaxiib-badiis u tago oo uu dhaqaalo ka helo. oo haddana halkaas waannu ka dhoofnay, oo waxaannu ka hoos marnay qubrus, maxaa yeelay, dabayshu waa na haysay. oo markii aannu ka gudubnay badda u dhow kilikiya iyo bamfuliya, waxaannu nimid mura oo ku taal lukiya. oo halkaas boqol-u-taliyihii wuxuu ka helay doonni iskanderiya ka timid oo u dhoofaysa itaaliya; markaasuu na fuushiyeey. oo kolkii aannu maalmo badan aayar soconaynay, waxaannu dhib ku nimid kinidos horteeda, oo dabayshii ayaa noo diiday inaan hore u sii soconno, kolkaasaannu ka hoos marnay kereetee oo ka hor jeedda salmoonee. oo markii aannu dhib ku dhaafnay, waxaannu nimid meel magaceeda la yidhaahdo marsooyin wanaagsan oo u dhow magaalada lasaya. markii wakhti badanu dhammaaday, oo haatan dhoofku halis ahaa, maxaa yeelay, soonkii goor horaa la soo dhaafay, ayaa bawlos waaniyeey iyagii, oo wuxuu ku yidhi, niman yahow, waxay ila tahay in dhoofkanu lahaan doono waxyeello iyo khasaaro badan, umana ahaan doonaan shixnadda iyo doonnida oo keliya, laakiin xataa nafaeennu khatar bay ku sugan yihiin. laakiin boqol-u-taliyihii wuxuu dhegastay hadalkii naakhudhii iyo ninkii doonnida lahaa intuu dhegaysan lahaa waxyaalihii bawlos yidhi.

oo marsadaasu ma ay ahayn mid ku wanaagsan in wakhtiga qabowga la joogo, sidaas daraaddeed ayaa dadkii intiisii badnayd waxay ku talisay in halkaas laga sii dhoofdo, haddii si uun lagu gaadhi karo foynikis oo halkaas wakhtiga qabowga la joogo, taasoo ah marso kereetee ku taal oo u jeedda woqooyi-bari iyo koonfur-bari. oo kolkii dabayshii koonfureed tartiib u socotay ayay waxay u maleeyeen inay qasdigoodii heleen, kolkaasay barroosinkii qaadeen, oo waxay ag mareen kereetee. laakiin wakhti aan dheerayn dabadeed ayaa waxaa ka soo kacay duufaan weyn oo magiciisa la yidhaahdo yurokludoon; oo markii doonnidii la qabsaday oo ay wejiga siin kari weyday dabaysha, ayaannu iska dhiibnay, kolkaasay na kaxaysatay. oo waxaannu ku orodnay gasiirad yar oo kalawda la yidhaahdo dugsigeed, oo annagoo aad u dhibtoonayn ayaan waxaan awood u helnay inaan huurigii aad u xidhno; oo kolkii ay kor u soo bixiyeen ayay waxay ku isticmaaleen xadhko wax tara oo doonnidiina way adkeeyeen, oo iyagoo ka cabsanaya inay surtis oo baaqad ah ku dhacaan, ayay waxay dejiyeen shiraaqii, oo sidaasaa loo kaxaysatay. oo sidii aannu duufaankii aad ugu hawshoonaynay, ayay maalintii dambe shixnaddii badda ku tuureen. oo maalintii saddexaadna waxay gacmahoodii ku tuureen laabtii doonnida. oo markii intii maalmo badan ah ayan qorraxdii iyo xiddigihii toona ifin, oo duufaan aan yaraynuna uu nagu dhacayay, ayaa rajadii aannu badbaado ku rajaynaynay oo dhan nalaga qaaday. oo kolkii ay wakhti dheer cuntola'aan sii joogeen ayaa bawlos dhexdooda istaagay, oo wuxuu ku yidhi, niman yahow, waxaa idinku habboonayd inaad i maqashaan oo aydaan kereetee ka soo dhoofin oo helin waxyeelladan iyo khasaaradan toona. haddaba waxaan idinku waaninayaa inaad kalsoonaataan; waayo, midkiinna nafta waayi maayo, laakiin waxaa keliyahoo dumaya doonnida. waayo, xalayto ayaa waxaa i soo ag istaagtay mala'igtii ilaaha i leh oo aan weliba u adeego. waxay igu tidhi, bawlosow, ha cabsan; waayo, waa inaad kaysar hortiiisa istaagtaa; oo weliba bal eeg, ilaah wuxuu adiga ku dhaqaaqay si ayay kuwa kula socda oo dhan. haddaba, niman yahow, kalsoonaada, waayo, anigu ilaah waan rumaysanahay inay noqon doonto sidii la ii sheegay. habase yeeshee waa inaynu ku dhacno gasiirad. laakiin intii badda adriya hore iyo gadaal nalagu kaxeeyey, kolkii habeenkii afar iyo tobnaad la gaadhay, goor habeenbadhkii ku dhow, ayaa baxriyiintii waxay u maleeyeen inay dhul ku soo dhowaanayeen; kolkaasay moolkii badda qiyaas ka qaadeen, oo waxay heleen inuu yahay labaatan baac, oo haddana kolkay in yar socdeen ayay mar kale qiyaas qaadeen, oo waxay heleen inuu yahay shan iyo toban baac. waxay ka cabsadeen inaanu ku dhacno meelo dhagaxyo leh, markaasay waxay doonnida xaggeeda dambe ka tuureen afar barroosin, oo waxay aad u jeclaysteen in maalin noqoto. oo baxriyiintii ayaa waxay damceen inay doonnida ka baxsadaan, oo waxay badda qarsoodi ugu dejiyeen huurigii sidii iyagoo barroosinno ka tuuraya doonnidii xaggeeda hore. markaasaa bawlos boqol-u-taliyihii iyo askartii ku yidhi, kuwanu haddayan doonnida sii joogin,

idinku badbaadi kari maysaan. markaasaa askartii xadhkaha huuriga ka jareen oo ay huurigii sii daayeen inuu dhaco. oo intii waagu soo beryayay, ayaa bawlos wuxuu dadkii oo dhan ka baryay inay wax cunaan, oo wuxuu yidhi, maanta waa maalintii afar iyo tobnaad intii aad sugayseen oo aad iska soomanaydeen, oo aydaan waxba qaadan. haddaba waxaan idinka baryayaa inaad cunto qaadataan, waayo, taasoo waa caafimaadkiinna aawadiis; maxaa yeelay, midkiinna tin keliyahu ka go'i maayo madaxiisa. oo markii uu saas yidhi, ayuu wuxuu soo qaatay kibis, oo dadkii oo dhan hortooda ayuu ilaah ugu mahadnaqay, oo intuu kala jebiyey ayuu bilaabay inuu wax cuno. markaasay wada dhiirraaadeen dhammaantood, oo iyagiina wax bay cuneen. oo intayadii doonnidii ku jirtay oo dhammu waxaannu ahayn laba boqol iyo lix iyo toddobaatan qof. oo markii ay cuntada ka dhergeen, ayay doonnidii fududeeyeen, oo sarreenkiina waxay ku tuureen badda. oo markii waagii beryay, ayay dhulkii garan waayeen; laakiin waxay arkeen marso xeeb leh, oo waxay doonayeen inay doonnidii halkaas ku kaxeeyaan hadday karaan. markaasay barroosinnadii badda ku xooreen oo badda ku sii daayeen, oo isla markaasba waxay fureen xadhkihii shukaanaha ku xidhnaa, oo intay shiraaqii dabaysha u sii daayeen, ayay xeebta ku hagaageen. laakiin waxay ku dhaceen meel laba badood isaga darmadaan, markaasaa doonnidii dhulka ku dhufatay; oo dhankeedii hore ayaa meel ku liimbaaday oo waxay noqotay wax aan la dhaqdhaqaaqin karin, laakiin dhankii dambe wuxuu bilaabay inuu ku burburo mawjadihii xoogooda. markaasaa askartii waxay ku taliyeen inay maxaabiista laayaan, si aan midkoodna intuu dabaasho uga baxsan. laakiin boqol-u-taliyihii oo doonayay inuu badbaadiyo bawlos, ayaa qasdigoodii ka joojiyey; oo wuxuu amray in kuwa dabaalan karaa ay doonnida iska tuuraan, oo ay marka hore dhulka tagaan; oo inta kalena qaar ha ku dabaasho looxaan, qaarna waxyaalo kale oo ay doonnida ka sii qaataan. oo sidaas daraaddeed waxay noqotay inay dhammaantood dhulkii u baxsadeen iyagoo nabdoon.

28

oo kolkii aannu wada baxsannay ayaan ogaannay in gasiiraddaas la yidhaahdo melita. oo barbariyyiintii waxay na tuseen raxmad khaas ah; waayo, iyagu waxay shideen dab, oo dhammaantayona way na soo dhoweeyeen, sababtuna waa roobkii wakhtigaas jiray daraaddiis iyo dhaxantii daraaddeed. laakiin bawlos ayaa soo ururshay xaabo badan, oo wuxuu saaray dabka, kolkaasaa kulaylka daraaddiis waxaa soo baxay jilibis oo gacantiisuu ku dhegay. oo barbariyyiintiina markay arkeen bahalkii gacantiisa ka laalaaday ayaa midkoodba wuxuu mid kale ku yidhi, shakila'aan ninkanu waa nin dhiig qaba, waayo, in kastoo uu baddii nabdoonaan kaga baxsaday, haddana xaqnimadu uma oggolaan inuu sii noolaado. habase yeeshee bahalkii ayuu dabka iskaga tuuray, oo innaba waxyeello ma gaadhin isagii. laakiin iyagii waxay filanayeen inuu haddiiba bararo ama

uu markiiba dhaco isagoo meyd ah; laakiin kolkii ay wakhti dheer dhawrayeen oo ay arkeen inaan waxyeello ku dhicin isagii, ayay fikirradoodii beddeleen, oo waxay isku yidhaahdeen, isagu waa ilaah. haddaba meeshaas waxaa u dhowaa dhulal uu leeyahay ninkii gasiiradda madaxda u ahaa oo magiciisa la odhan jiray bobliyos. kaasuna waa na soo dhoweeyey, oo intii saddex maalmood ah ayuu si sharaf ah noo marti qaaday. oo waxay noqotay in bobliyos aabbihiis jiifsaday isagoo qandho iyo dabadhiig qaba. markaasaa bawlos isagii u galay oo intuu u duceeyey ayuu gacmihiisii saaray oo wuu bogsiiyey isagii. oo markii waxaas la sameeyey dabadeed ayaa intii kale oo cudurro qabtay oo gasiiraddii joogtay oo dhammu wada yimaadeen, oo iyana waa la bogsiiyey; oo kuwaasuna waxay nagu sharfeen sharaf badan; oo markii aannu dhoofaynay ayay doonnida noo saareen wax alla wixii aannu u baahnayn. saddex bilood dabadeed waxaannu ku dhoofnay doonni iskanderiya ka timid oo wakhtigii qabowga gasiiraddii joogtay taasoo sumaddeedii ahayd walaalihii mataanaha ahaa. markaasaannu nimid surakus, oo saddex maalmood ayaan halkaas sii joognay. oo halkaasaannu ka wareegnay oo waxaannu gaadhay region; oo maalin dabadeed waxaa kacday dabayl koonfureed, oo maaliintii labaadna waxaannu nimid botiyolos. oo halkaas waxaan ka helnay walaalo, oo waxay naga baryeen inaan toddoba maalmood iyaga la sii joogno, oo sidaas ayaan rooma ku nimid. oo halkaasna walaalihii markii ay maqlaan warkayagii, ayay u soo baxeen inay naga hor yimaadaan, oo waxay soo gaadheen tan iyo suuqa abbiyus iyo saddexdii makhaayadood. oo bawlosna markuu arkay iyagii ayuu ilaah ku mahadnaqay oo sii dhiiranaaday. oo markii aannu rooma galnay ayaa bawlos waxaa loo oggolaaday inuu keli ahaantiis u joogo isaga iyo askarigii dhawrayay. oo waxay noqotay in saddex maalmood dabadeed uu isugu wada yeedhay kuwii yuhuudda ugu waaweynaa; oo kolkii ay u yimaadeen, ayuu ku yidhi iyagii, walaalayaalow, anigu in kastoo aanan wax xumaan ah ku samayn dadkii ama caadooyinkii awowayaasheen toona, haddana anoo maxbuus ah ayaa waxaa layga soo waday yerusaalem oo waxaa la ii gacangeliyey reer rooma. iyaguna, markii ay i imtixaameen, waxay damceen inay iska kay daayaan, maxaa yeelay, sabab dhimasho istaahisha aanay igu jirin. laakiin yuhuuddu markay taas qilaafeen ayaa waxaa dirqi igu noqotay inaan kaysar u ashtakoodo; taasuna ma ahaan inaan haystay wax aan quruuntayda ku dacwaynay. sababtaas daraaddeed ayaan idiin yeedhay inaan idin arko oo aan idinla hadlo; maxaa yeelay, rajadii reer binu israa'iil sugayaan daraaddeed ayaan silsiladdan ugu xidhnahay. oo iyana waxay isagii ku yidhaahdeen, anagu wax warqadaa oo adiga kugu saabsan yahuudiya kama aannu helin, oo walaalihii midkoodna xaggaas kama iman, noomana soo sheegin ama kaama soo warramin xumaato. laakiin waxaannu jeclaan lahayn inaanu kaa maqalno waxaad u malaynaysid; maxaa yeelay, xagga dariiqadan waxaannu ka ognahay in meel walba ka gees ahaan lagaga hadlo. oo intay maalin ka ballanqaadeen, ayay hoygiisii ugu yimaadeen iyagoo tiro badan, oo isna xaalkii aad buu

ugu sii caddeeyey oo u marag furay boqortooyada ilaah, oo wuxuu iyagii ku waaninayay wax ciise ku saabsan oo ku yaalla sharciga muuse iyo nebiyadiiba tan iyo aroortii ilaa fiidkii. oo qaar baa rumaystay waxyaalihii lagu hadlay, qaar kalena way rumaysan waayeen. oo intay dhexdooda ka heshiin waayeen, ayay kala tageen, bawlos se wax keliya ayuu ku hadlay, isagoo leh, ruuxa quduuska ah si hagaagsan ayuu uga dhex hadlay nebi isayos markuu awowayaashiin la hadlay, oo ku yidhi, adigu dadka u tag, oo waxaad ku tidhaahdaa, maqal baad ku maqli doontaan, mana garan doontaan; idinkoo arkaya, wax baad arki doontaan, idiinmana dhaadhici doonto; waayo, dadkan qalbigoodu waa qallafsaanaaday, oo dhib bay dhexgahooda wax ugu maqlaan, indhahoodana way isku qabteen; si aanay indhaha wax ugu arkin, oo dhexgaha wax ugu maqlin, oo qalbiga wax ugu garan, si aanay u soo noqon, oo aanan u bogsiiin. haddaba idinku waxaad ogaataan in badbaadadan ilaah loo soo diray dadka aan yuhuudda ahayn; oo iyaguna way maqli doonaan. oo markuu waxyaalahaas ku yidhi ayaa yuhuuddii iska tageen, iyagoo isla murmaya. oo laba sannadood oo dhan ayuu iska degganaa hoy uu isagu kiraystay, oo kulli intii u soo gashay oo dhanna wuu soo wada dhoweeyey. oo isagoo aad u dhiirran ayuu wuxuu ku waxdiyi jiray boqortooyada ilaah, wuxuuna bari jiray waxyaalaha ku saabsan rabbi ciise masiix, cidnana uma diidin.

bilowgii waxaa jiray ereyga, ereyguna wuxuu la jiray ilaah, ereyguna wuxuu ahaa ilaah. isagu ilaah buu la jiray bilowgii. wax walba waxaa lagu sameeyey xaggiisa, oo wixii la sameeyey lama samayn isaga la'aantiis. isaga waxaa ku jirtay nolol, noloshuna waxay ahayd nuurka dadka. nuurkuna wuxuu ka ifayaa gudcurka, gudcurkuna kama badan. Waxaa jiray nin xagga ilaah laga soo diray, magiciisuna wuxuu ahaa yooxanaa. isagu wuxuu u yimid markhaati furid, inuu u marag furo nuurka, inay dhammaan xaggiisa ka wada rumaystaan. isagu nuurka ma uu ahayn, laakiin wuxuu u yimid inuu nuurka u marag furo. kaasu wuxuu ahaa nuurka runta ah oo iftiimiya nin walba oo dunida yimaada. wuxuu ku jiray dunida, dunidana waxaa laga sameeyey xaggiisa, oo duniduna ma ay garanayn isaga. wuxuu u yimid kuwiisii, kuwiisiina ma ay aqbalin isaga. laakiin in alla intii aqbashay, wuxuu si-iyey amar ay carruurtii ilaah ku noqdaan, kuwaasu waa kuwii magiciisa rumaystay, oo aan ka dhalan dhiigga, ama doonistii jidhka, ama dad doonistiis, laakiin waxay ka dhasheen ilaah. ereyguna jidh buu noqday, oo waa ina dhex joogay, oo waxaannu aragnay ammaantiisii, taas oo ahayd ammaantii u ekayd tan wiilka keliya ee aabbaha, ee nimco iyo run ka buuxa. yooxanaa waa u marag furay isaga, wuxuuna ku qayliyey oo yidhi, kanu waa kii aan idhi, kan iga daba imanayaa waa iga horreeyey, waayo, hortay buu jiray. dhammaanteen waxaynu buuxnaantiisa ka helnay nimco ka nimco. waayo, sharciga waxaa loo soo dhiibay muuse, laakiinse nimcada iyo runtu waxay ku yimaadeen ciise masiix. ninna ma arkin ilaah marnaba, wiilka keliya oo laabta aabbaha ku jira kaasaa inoo sheegay. kanu waa maraggii yooxanaa furay, markii yuhuuddu yeruusaaleem uga soo direen wadaaddo iyo kuwo reer laawi ah inay weyddiiyaan oo ku yidhaahdaan, yaad tahay? isagu waa qirtay, mana uu inkirin, oo wuxuu qirtay oo yidhi, anigu ma ihi masiixa. markaasay weyddiiyeen, haddaba yaad tahay? ma eliyaas baad tahay? wuxuuna yidhi, ma ihi. ma nebigii baad tahay? wuxuuna ku jawaabay, maya. waxay haddaba ku yidhaahdeen, yaad tahay? si aannu jawaab ugu celinno kuwii na soo diray. yaad iisku sheegaysaa? wuxuu yidhi, waxaan ahay codka kan cidlada kaga qaylinaya, jidka rabbiga toosiya, siduu nebi isayos u yidhi. kuwa la soo diray waxay ka yimaadeen farriisiinta. markaasay weyddiiyeen oo ku yidhaahdeen, haddaba maxaad dadka u baabtiistaa haddaanad ahayn masiixa ama eliyaas ama nebigii? yooxanaa wuxuu ugu jawaabay oo ku yidhi, anigu waxaan dadka ku baabtiistaa biyo, laakiin dhexdiinna waxaa jooga mid aydnaan garanaynin oo ah kan iga daba imanaya, kan aanan istaahilin inaan yeelmaha kabtiisa furo. waxyaalahaasu waxay ka dhaceen beytaniya taas oo ku taal webi urdun shishadiisa, oo ahayd meeshii yooxanaa dadka ku baabtiisayay. maalintii labaad yooxanaa wuxuu arkay ciise oo ku soo socda, oo wuxuu yidhi, bal eega wanka ilaah ee dambiga dunida qaadaya. kanu waa kii aan idhi, waxaa iga daba imanaya nin iga horreeyey, waayo, hortay buu jiray. anigu ma aan aqoonin isaga, laakiin inuu israa'iil u soo muuqdo sidaa daraad-

deed ayaan u imid anigoo dadka biyo ku baabtiisa. yooxanaa waa marag furay isagoo leh, waxaan arkay ruuxa oo samada uga soo degaya sidii qoolley oo kale, wuuna dul joogsaday isagii. anigu ma aan aqoonin isaga, laakiin kii ii soo diray inaan dadka biyo ku baabtiiso, wuxuu igu yidhi, kii aad ku aragtid ruuxa oo ku soo degaya oo ku dul joogsanaya, kaasu waa kan dadka ku baabtiisa ruuxa quduuska ah. inuu waan arkay, waana u marag furay in kanu yahay wiilka ilaah. mar kale maalintii dambe yooxanaa waa taagnaa isaga iyo laba xertiisa ahayd. oo wuxuu arkay ciise oo socda, markaasuu yidhi, bal eega wanka ilaah. labadii xerta ahaydna way maqleen isagoo hadlaya, wayna raaceen ciise. markaasaa ciise soo jeestay, waana arkay iyagoo raacaya, kolkaasuu ku yidhi, maxaad doonaysaan? waxay ku yidhaahdeen, rabbi (waxaa lagu fasiraa macallin), xaggee baad deggan tahay? wuxuu ku yidhi, kaalaya oo arka, markaasay yimaadeen oo arkeen meeshu degganaa, wayna la joogeen maalintaas. goortaa waxay ahayd abbaaraha saacaddii tobnad. mid ka mid ah labadii maqashay yooxanaa oo raacaday, wuxuu ahaa andaros, simoon butros walaalkiis. isagu wuxuu hortii doonay walaalkiis simoon oo ku yidhi, waannu helnay masiixa (kan lagu fasiro kiristooska). markaasuu wuxuu u geeyey ciise. ciisena intuu eegay ayuu wuxuu ku yidhi, adigu waxaad tahay simoon ina yoonis. waxaa lagu odhan doonaa keeyfas (oo fasirkiisu yahay butros). maalintii labaad wuxuu doonayay inuu galili tago, oo wuxuu helay filibos. ciisena wuxuu ku yidhi, i soo raac. filibos wuxuu ahaa reer beytsayda taas oo ah magaaladii andaros iyo butros. markaasaa filibos wuxuu doonay nataan'a'el oo ku yidhi, waxaannu helnay kii muuse sharciga ku qoray wax isaga ku saabsan, oo nebiyadiina ay qoreen wax isaga ku saabsan, waana ciisihii reer naasared oo ah ina yuusuf. nataan'a'el wuxuu ku yidhi, ma wax wanaagsan baa ka iman kara naasared? markaasaa filibos wuxuu ku yidhi, kaalay oo arag. ciise wuxuu arkay nataan'a'el oo ku soo socda, oo wuxuu ku yidhi, bal eeg, kanu waa mid reer israa'iil oo run ah oo aan khiyaano lahayn. markaasaa nataan'a'el wuxuu ku yidhi, xaggee baad igu tiqiin? ciise ayaa u jawaabay oo ku yidhi, intaan filibos kuu yeedhin, markaad geedkii berdaha hoostiisa joogtay, ayaan ku arkay. kolkaasaa nataan'a'el u jawaabay oo ku yidhi, macallimow, waxaad tahay wiilka ilaah, oo waxaad tahay boqorkii israa'iil. ciise ayaa u jawaabay oo ku yidhi, ma waxaad u rumaysatay odhaatinkii aan kugu idhi, geedka berdaha hoostiisa ayaan kugu arkay? waxaad arki doontaa wax waxyaalahaas ka waaweyn. markaasuu ku yidhi, runtii, runtii, waxaan idinku leeyahay, waxaad arki doontaan samadood furan iyo malaa'igah ilaah oo kor u kacaya oo ku soo degaya wiilka aadanaha.

2

maalintii saddexaad waxaa kaana tii galili jiray aroos, ciise hooyadiisna halkaasay joogtay. waxaana arooska loogu yeedhay ciise iyo xertiisii. markii khamrigu dhammaaday ciise hooyadiis waxay isaga ku tidhi, khamri ma ay qabaan. markaasaa ciise wuxuu iyada ku yidhi, islaan yahay, aniga iyo

adiga maxaa inoo dhexeeya? saacaddaydu weli ma iman. kolkaasaa hooyadiis waxay miidiidinyadii ku tidhi, wax kastaa idinku yidhaahdo, yeela. meeshaas waxaa yiil lix ashuun oo dhagax ah, oo loo dhigay caadada yuhuudda oo daahirinta, mid kastaana wuxuu qaadi jiray qiyaas laba ama saddex metritas. markaasaa ciise wuxuu ku yidhi, ashuummada biyo ka buuxiya, goortaasay buuxiyeen ilaa girgirka. kolkaasuu wuxuu ku yidhi, ka soo dhura oo u geeya ka miiska arooska madaxda u ah, wayna u geeyeen. kii madaxda ahaa markuu dhadhamiyey biyihii khamriga noqday ma uu ogayn meel ay ka yiimaadeen, laakiin miidiidinyadii oo soo dhuray way ogaayeen; markaasaa kii madaxda ahaa u yeedhay ninkii arooska ahaa, oo ku yidhi, nin kastaa marka hore wuxuu soo saaraa khamriga wanaagsan, oo markay u cabbaan siday doonayaan dabadeedna ayuu keeanaa kan liita; adiguse khamriga wanaagsan ilaa haddeer ayaad dib u dhigtay. calaamooyinka ciise tii ugu horraysay waxay ahayd tan uu ku sameeyey kaana tii galili, oo wuxuu ku muujiyey ammaantiisii, xertiisiina way rumaysteen. waxaas dabadeed wuxuu tegey kafarna'um, waxaana la socday hooyadiis iyo walaalihiis iyo xertiisii, oo maalmo aan badnayn ayay meeshaas joogeen. iiddii kormaridda oo yuhuudda waa dhowayd, oo ciisena wuxuu u kacay yeruusaalem. wuxuu macbudka ku arkay kuwa ku iibinaya dibiyoy iyo ido iyo qoolleeyo, iyo kuwa fadhiya oo lacagta bedbeddelaya. markaasuu xadhko karbaash ka sameeyey, kulligoodna ayuu macbudka ka eryay, dibiyada iyo idaha labadaba, lacagtiina wuu ka daadiyey kuwii bedbeddelayay, miisaskoodiina wuu rogay. kuwii qoolleyaha iibinayayna wuxuu ku yidhi, waxyaalahan halkan ka qaada. guriga aabbahay ha ka dhigina guri baayacmushtari. xertiisii waxay xusuus-teen in la qoray. qiiradaan gurigaaga u qabo ayaa i gubaysa. sidaa aawadeed yuhuuddu waa u jawaabtay oo ku tidhi isaga, calaamadeed baad na tusaysaa waxaad waxyaalahaas u samaynayso? ciisena waa u jawaabay oo ku yidhi, macbudkan dumiya, oo saddex maalmood dabadeed ayaan kicin doonaa. yuhuuddu haddaba waxay yidhaahdeen, lix iyo afartan sannadood ayaa macbudkan la dhisayay, adiguna ma waxaad ku kicinaysaa saddex maalmood? isaguse wuxuu ka hadlayay macbudka jidhkiisa ah. sidaa aawadeed markuu ka soo sara kacay kuwii dhintay, xertiisii way soo xusuusteen inuu taas ka hadlay, wayna rumaysteen qorniinka iyo hadalkii ciise yidhi. markuu yeruusaalem joogay wakhtigii iiddii kormaridda dad badan ayaa magiciisa rumaystay markay arkeen calaamooyinkuu sameeyey. laakiin ciise qudhiisu iskuma hallayn iyaga, waayo dadka oo dhan ayuu yiqiin, oo uma baahnayn in laga marag furo dadka, waayo, isaga qudhiisu waa yiqiin waxa dadka ku jira.

3

waxaa jiray nin ka mid ahaa farrisiinta oo la odhan jiray nikodemus oo yuhuudda taliye u ahaa. isagu habeenkuu u yimid ciise, wuxuuna ku yidhi, macallimow, waannu og nahay inaad tahay macallin ka yimid ilaah, waayo, ninna ma samayn karo

calaamooyinkan aad samayso haddaan ilaah la jirin. ciise ayaa u jawaabay oo ku yidhi, runtii, runtii waxaan kugu leeyahay, qof haddaanu mar kale dhalan, boqortooyadii ilaah arki kari maayo. nikodemus wuxuu ku yidhi, sidee baa nin mar kale u dhalan karaa isagoo duq ah? miyuu mar kale uurkii hooyadiis geli karaa oo ka dhalan karaa? ciise baa ugu jawaabay, runtii, runtii, waxaan kugu leeyahay, qof haddaanu ka dhalan biyo iyo ruuxa, boqortooyadii ilaah geli kari maayo. waxa jidhka ka dhashaa waa jidh, waxa ruuxa ka dhashaana waa ruux. ha la yaabin haddaan ku leeyahay, waa inaad mar kale dhalataan. dabayshu way u dhacdaa meeshay doonto, waxaadna maqashaa xiinkeeda, laakiin ma ogid meeshay ka timaado iyo meeshay u kacdo; waa sidaas oo kale qof kasta oo ruuxa ka dhasha. nikodemus ayaa u jawaabay oo ku yidhi, sidee baa waxyaalahaas u noqon karaan? markaasaa ciise u jawaabay oo ku yidhi, ma waxaad tahay macallinka israa'iil, oo aadan weliba waxyaalahaasna garanayn? runtii, runtii, waxaan ku leeyahay, waxaannu naqaan ayaannu ka hadalnaa, oo waxaannu aragnay ayaannu ka marag furnaa, idinkuna maraggayaga ma aqbashaan. haddaan wixii dunida idiin sheegay oo aad rumaysan weydeen, sidee baad u rumaysanaysaan haddaan waxa jannada idiin sheego? ninna jannada kor uma tegin, kii jannada ka soo degay maahde, waana wiilka aadanaha oo jannada jooga. sidii muuse abeesadii kor ugu qaaday cidlada, sidaasoo kale wiilka aadanaha waa in kor loo qaado, in mid kastoo isaga rumaystaa uu lahaado nolosha weligeed ah. ilaah intuu dunida jacyl u qabay ayuu siiyey wiilkiisa keliya oo dhashay in mid kastoo isaga rumaystaa uusan lumin laakiinse uu lahaado nolosha weligeed ah. ilaah wiilka uguma soo dirin dunida inuu xukumo dunida, laakiin wuxuu u soo diray inay dunidu ku badbaaddo isaga. kii isaga rumaystaa ma xukumna, laakiinse kii aan isaga rumaysan, hore ayaa loo xukumay, maxaa yeelay, wuxuusan rumaysan magaca wiilka ilaah oo keliya oo dhashay. kanu waa xukunka, nuurka ayaa dunida yimid, dadkiise waxay nuurkii ka jeclaadeen gudurka, maxaa yeelay, shuqulladoodu shar bay ahaayeen. nin kastoo shar falaa nuurkuu nebcaadaa, umana yimaado nuurka, si aan shuqulladiisa loogu canaanan. laakiinse kii runta falaa, nuurkuu yimaadda si shuqulladiisu u muuqdaan in ilaah laga sameeyey. waxaas dabadeed ciise iyo xertiisii waxay yimaadeen dalka yahuudiya, oo meeshaas ayuu iyaga la joogay oo dad ku baabtiisay. yooxanaana wuxuu dad ku baabtiisay caynood oo ku dhow saalim, waayo, meeshaas waxay lahayd biyo badan, iyaguna way yimaadeen, waana la baabtiisay. waayo, yooxanaa weli xabsiga laguma tuurin. sidaa aawadeed waxaa ka dhex kacay yooxanaa xertiisii iyo nin yuhuudi ahaa weyddiis oo daahirinta ku saabsan. markaasay u yimaadeen yooxanaa oo ku yidhaahdeen, macallimow, kii kula jiray webi urdun shishadiisa oo aad marag u furtay ayaa dad baabtiisaya, oo dadka oo dhan way u imanayaan. yooxanaa waa u jawaabay oo ku yidhi, ninna waxba ma heli karo haddaan jannada laga siin. idinku qudhiinnu markaatiyaal baad tiihin inaan idhi, anigu ma ihi masiixa, laakiin hortiiisa ayaa lay soo diray.

kii aroosadda qabaa waa arooska, laakiin saaxiibka arooska oo ag taagan oo maqla isaga, aad buu ugu farxaa codkii arooska daraaddiis. sidaa aawadeed farxaddaydu waa dhan tahay. isagu waa inuu kor-dho, aniguse waa inaan yaraado. kii xagga sare ka yimaadaa, dhammaan ayuu ka sarreeyaa; kii dunida ka yimaadaanaa waa kii dunida, oo wuxuu ka hadlaa dunida. kii jannada ka yimaadaa, dhammaan ayuu ka sarreeyaa. wuxuu arkay oo maqlay waxaas ayuu ka marag furaa, ninnana maraggiisa ma aqbal. kii maraggiisa aqbalay wuxuu xaqiijiyey in ilaah run yahay. waayo, kii ilaah soo diray ayaa ereygii ilaah ku hadla, maxaa yeelay, isagu qiyaas kuma siyo ruuxa. aabbuhu wuu jecel yahay wiilka, oo wax walba ayuu gacanta u geliyey. kii wiilka rumaystaa, wuxuu leeyahay nolosha weligeed ah, kii aan wiilka rumaysanse, nolosha ma arki doono, laakiin cadhadii ilaah ayaa ku taal isaga.

4

kolkii ciise ogaaday inay farrisiintu maqleen inuu yeelanayay oo baabtiisayay xer ka badan intii yooxanaa (in kastoo ciise qudhiisu uusan baabtiisin, laakiin xertiisu way baabtiisayeen), ayuu yuhuudiya ka tegey, wuxuuna mar kale u kacay galili. oo wuxuu lahaa inuu samaariya dhex maro. haddaba wuxuu yimid magaalada samaariya, oo sukar la odhan jiray, oo ku dhowayd dalkii yacquub siiyey wiilkiisii yuusuf. waxaana meeshaas jiray ceelkii yacquub. haddaba ciise oo sodcaal ku soo daalay, wuxuu fadhiistay ceelka agtiisa. saacaddiina waxay ku qiyaasnayd lixda. markaasaa waxaa timid naag reer samaariya ah inay biyo dhaansato. kolkaasaa ciise wuxuu ku yidhi iyada, i waraabi. maxaa yeelay, xertiisii magaaladay ku maqnaayeen inay cunto soo iibsadaan. naagtii reer samaariya ahayd waxay haddaba ku tidhi isaga, sidee baad, adigoo yuhuudi ah, biyo ii weyddiisanaysaa, anigoo naag reer samaariya ah? (waayo, dan iskuma leh yuhuudda iyo reer samaariya.) ciise waa u jawaabay oo ku yidhi iyada, haddaad garanaysid hadiyaddii ilaah iyo kuu yahay kan kugu leh, i waraabi, adigu waad weyddiisan lahayd isaga, oo wuxuu ku siin lahaa biyaha nool. naagtii waxay ku tidhi, sayidow, waxaad biyo ku dhaansato ma haysatid, ceelkuna wuu dheer yahay. haddaba xaggee baad ka helayaa biyaha nool? miyaad ka weyn tahay awowahayagii yacquub oo ceelka na siiyey oo isaga qudhiisu ka cabbay iyo wiilashiisii iyo xoolihiisuba? ciise ayaa u jawaabay oo ku yidhi iyada, kii kasta oo biyahan ka cabbaa, mar kale wuu harraadi doonaa, laakiin ku alla kii ka cabbaa biyahaan siin doono, weligiis ma harraadi doono, laakiin biyahaan siin doono waxay gudihiisa ku noqon doonaan il biyo ka duulayaan tan iyo nolosha weligeed ah. naagtii waxay ku tidhi, sayidow, biyahan i sii inaan haddana harraadiin oo aanan halkan iman inaan ka dhaansado. markaasaa ciise wuxuu ku yidhi, tag oo ninkaagii u soo yeedh, oo halkan kaalay. naagtii ayaa u jawaabtay oo ku tidhi, nin ma lihi. ciise wuxuu ku yidhi, run baad ku hadashay, nin ma lihi. waayo, shan nin baad lahayd, kan aad haddeer haysatidna ninkaagii ma aha. taas run baad ku sheeg-

tay. naagtii waxay ku tidhi, sayidow, waan gartay inaad nebi tahay. awowayaashayo buurtan ayay ku caabudi jireen, idinkuse waxaad tidhaahdaan, yeru-usaalem waa meeshii la leeyahay in lagu caabudo. markaasaa ciise wuxuu ku yidhi, naag yahay, i rumee, saacaddu waa imaanysaa markii aydnaan aabbaha ku caabudi doonin ama buurtan ama yeruusaaleem midnaba. idinku waxaad caabuddaan waxaydnaan oqoon, annaguse waxaannu caabudnaa waxaannu naqaan, waayo, badbaadintu waxay ka timaadaa yuhuudda. laakiin saacaddii baa imaanysa, waana joogtaa imminkada, markii caabudayaasha runta ihi ay aabbaha ku caabudi doonaan ruuxa iyo runta, waayo, aabbuhu wuxuu doonayaa caabudayaashaas oo kale. ilaah waa ruux, kuwa caabudaa isagana waa inay ku caabudaan ruuxa iyo runta. naagtii waxay ku tidhi, waa ogahay masiixu inuu imanayo (kan kiristoos la yidhaahdo); oo markuu yimaado, wax walba ayuu noo sheegi doonaa. markaasaa ciise wuxuu ku yidhi, anigoo kula hadlaya ayaa ah isaga. isla markii waxaa timid xertiisii, wayna la yaabeen markay arkeen inuu naag la hadlayo. weliba ninna ma odhan, maxaad doonaysaa? amase, maxaad ula hadlaysaa iyada? sidaa aawadeed naagtii ayaa ashuunkeedii ka tagtay, oo magaaladay u baxday, oo waxay ku tidhi dadkii, kaalaya oo arka ninkii ii sheegay wax walba oo aan sameeyey. miyaanu kani ahayn masiix? markaasay magaaladii ka soo baxeen, wayna u imanayeen isagii. kolkaasay xertiisii baryeen iyagoo leh, macallimow, wax cun. laakiin wuxuu iyagii ku yidhi, anigu waxaan haystaa cunto aan cuno oo aydnaan ogayn. haddaba xertiisii waxay isku yidhaahdeen, ma loo keenay wuxuu cuno? ciise wuxuu ku yidhi, cuntadaydu waa inaan sameeyo doonistii kii i soo diray oo aan shuqulkiisa dhammeeyo. miyaydnaan odhanin, waxaa weli hadhay afar bilood oo markaas ayaa beerta la gooynayaa? bal eega, waxaan idin leeyahay, indhihiinna kor u qaada oo daya beeraha inay u cad yihiin beergooyksa. kii gooyaa mushahaaruu helaa, wuxuuna midho u ururiyaa nolosha weligeed ah, inay kii beera iyo kii gooyaaba isla farxaan. hadalku waa ku run kan, mid baa beera, mid kalena waa gooyaa. waxaan idiin diray inaad gooyaan wixii aydnaan ku hawshoon. kuwa kale baa hawshooday, hawshoodiina waad gasheen. waxaa magaaladaas ka rumaystay isaga dad badan oo reer samaariya ah, hadalkii naagta aawadiis, markay marag furtay oo tidhi, wuxuu ii sheegay wax walba oo aan sameeyey. sidaa darteed markii dadka reer samaariya ah u yimaadeen isaga, way baryeen inuu la joogo, wuxuuna halkaas joogay laba maalmood. markaasaa kuwo kale oo badani rumaysteen hadalkiisii aawadiis, oo waxay naagtii ku yidhaahdeen, imminka waxaannu u rumaysanaynaa ma aha hadalkaaga aawadiis, maxaa yeelay, qudhayadu waannu maqalnay, waannuna naqaan kanu inuu runtii yahay badbaadiyaha dunida. labadaas maalmood dabadeed meeshaas ayuu ka tegey oo galili aaday. oo ciise ayaa ka marag kacay inaan nebi waddankiis murwad ku lahayn. haddaba markuu galili yimid, dadkii galili way soo dhoweeyeen, iyagoo arkay wuxuu ku sameeyey yeruusaaleem oo dhan wakhtigii iidda, waayo, iyaguna iiddii way tageen.

haddaba mar kale ayuu yimid kaana tii galili oo ahayd meeshuu biyihii khamriga kaga dhigay. meeshaasna waxaa joogay sirkaal wiilkiisii ku bukay kafaarna'um. isagu markuu maqlay inuu ciise yahuudiya ka yimid oo galili gaadhay, ayuu u tegey oo ka baryay inuu u yimaado oo wiilkiisa bogsiyo, waayo, dhimashuu u dhowaa. haddaba ciise wuxuu ku yidhi, haddaanad calaamooyin iyo yaabab arkin, marnaba ma rumaysan doontaan. sirkaalkii wuxuu ku yidhi, sayidow, kaalay intaan wiilkaygu dhiman. ciise wuxuu ku yidhi, soco, wiilkaagii waa nool yahay. markaasaa ninkii rumaystay hadalkii ciise ku yidhi, wuuna socday. intuu socday ayaa addoommadiisii ka hor yimaadeen, iyagoo leh, wiilkaagii waa nool yahay. markaasuu wuxuu iyagii weyddiiyey saacad-duu ladnaaday. waxay ku yidhaahdeen, shalayto saacaddii toddobaad ayaa qandhadii daysay. markaasaa aabbuhu gartay inay saacaddaas ahayd saacaddii ciise ku yidhi, wiilkaagii waa nool yahay. markaasaa isagii qudhiisu rumaystay iyo kuwii gurigiisii joogay oo dhan. haddaba tanu waa calaamadii labaad oo ciise sameeyey markuu yahuudiya ka tegey oo galili yimid.

5

waxaas dabadeed waxaa jirtay iiddii yuhuudda, oo ciise ayaa yeruusaalem u kacay. waxaa yeruusaalem jirtay, albaabka idaha agtiisa, war biyo ah oo af ciibraani lagu yidhaahda beytesda oo leh shan balbaladood. meelahaas waxaa jifay dad badan oo buka oo indha la' oo laxaad la' oo curyaan ah. waxay sugayeen biyuhu inay dhaqaaqaan. maxaa yeelay, malaa'igta rabbiga ayaa marmar warta ku soo degi jirtay oo biyaha qasi jirtay; oo kii ugu hor galay biyihii markii la qasay dabadeed wuu ka bogsaday cudur kastuu qabay. oo waxaa meeshaas joogay nin siddeed iyo soddon sannadood bukap. markii ciise arkay isagoo jiifa, oo gartay inuu wakhti dheer bukap, wuxuu ku yidhi, ma doonaysaa inaad bogsado? ninkii bukap wuxuu u jawaabay, oo ku yidhi, sayidow, nin ma lihi inuu warta igu rido markii biyaha la qaso, laakiin markaan imaado, mid kale ayaa iga hor gala. markaasaa ciise wuxuu ku yidhi, kac oo sariirtaada qaado oo soco. markiiba ninkii waa bogsaday, wuuna qaatay sariirtiisii oo socday. maalintaas waxay ahayd sabtidii. sidaas daraaddeed yuhuuddu waxay kii la bogsiyey ku yidhaahdeen, waa sabti, oo xalaal kuuma aha inaad sariirtaada qaadatid. laakiin wuu u jawaabay, oo ku yidhi, kii i bogsiyey ayaa igu yidhi, sariirtaada qaado oo soco. oo waxay weyddiiyeen, oo ku yidhaahdeen, yuu yahay ninkii kugu yidhi, sariirtaada qaado oo soco? kii la bogsiyiyeysa ma uu oqoonin kuu ahaa, waayo, ciise waa tegey, maxaa yeelay, dad badan ayaa meeshaas joogay. waxaas dabadeed ciise wuxuu isaga ka helay macbudka oo ku yidhi, bal eeg, waad bogsatay, mar dambe ha dembaabin inaan wax ka sii xumi kugu dhicin. markaasaa ninkii tegey, wuuna u sheegay yuhuuddii inuu ninkii bogsiyey ciise ahaa. sidaa aawadeed yuhuuddu ciise way silciyeen, maxaa yeelay, wuxuu waxyaalahaas sameeyey sabtidii. laakiin ciise wuxuu ugu jawaabay, aabbahay tan iyo imminka ayuu shaqeeyaa, aniguna waa shaqeeyaa. sidaa aawadeed ayaa yuhuuddu aad

u sii dooneen inay dilaan, sababtu ma ahayn sabtidii uu jebiyey keliya, laakiin waxay ahayd inuu ilaah ugu yeedhay aabbihis, iyo inuu isagu ilaah iskala mid dhigay. haddaba ciise ayaa u jawaabay oo ku yidhi, runtii, runtii, waxaan idinku leeyahay, wiilku keli ahaantiis waxba ma samayn karo, wuxuu arko aabbahoo samaynaya mooyaane. wax kastoo isagu sameeyo ayaa wiilkuna sidiisa u sameeyaa. waayo, aabbuhu wiilku jecel yahay, oo wuxuu tusay wuxuu isagu sameeyo oo dhan, oo wuxuuna tusi doonaa shuqullo kuwan ka waa weyn inaad la yaabtaan. sida aabbuhu kuwa dhintay u kiciyo oo u nooleeyo ayuu wiilkuna sidaas oo kale u nooleeyaa kuwuu doonayo. aabbuhu ninna ma xukumo, laakiin xukunka oo dhan wuxuu siiyey wiilka, in dadka oo dhammu wiilka maamuuso siday aabbaha u maamuusaan. kii aan wiilka maamuusi, ma maamuuso aabbaha soo diray. runtii, runtii, waxaan idinku leeyahay, kii ereygagya maqla oo rumaysta kii i soo diray, wuxuu leeyahay nolosha weligeed ah, xukunka geli maayo, laakiin dhimashadii ayuu ka soo gudbay oo nolosha u soo gudbay. runtii, runtii, waxaan idinku leeyahay, saacaddu waa imanaysaa, waana joogtaa, markii kuwii dhintay codkii wiilka ilaah ay maqli doonaan, oo kuwa maqlaana way noolaan doonaan. sida aabbuhu nolol isugu leeyahay, sidaasuu wiilka u siiyey inuu nolol isugu lahaado. wuxuuna siiyey amar uu wax ku xukumo, maxaa yeelay, waa wiilka aadanaha. taas ha la yaabina, waayo, saacaddu waa imanaysaa markii kuwa xabaalaha ku jiraa dhammaantood ay codkiisa maqli doonaan, wayna ka soo bixi doonaan, kuwa wanaagga falay ilaa sarakicidda nolosha, kuwa sharka falayna ilaa sarakicidda xukunka. waxba keli ahaantayda ma samayn karo. sidaan wax u maqla ayaan u xukumaa, xukunkayguna waa xaq, waayo, doonistayda ma doono, waxaanse doonaa doonista kii i soo diray. haddaan isu marag furo, maraggaygu run ma aha. laakiin waxaa jira mid kale oo ii marag fura, waanan ogahay maraggu ii furaa inuu run yahay. waxaad cid u soo dirteen yooxanaa, wuuna u marag furay runta. aniguse xagga dadka marag kama aan qaato, laakiin waxyaalahan waxaan u idhaahdaa inaad badbaaddaan. isagu wuxuu ahaa laambad baxaysa oo ifaysa, idinkuna waxaad doonayseen inaad saacad ku faraxdaan nuurkiisa. laakiin maragaan leeyahay waa ka weyn yahay kii yooxanaa, waayo, shuqullada aabbuhu i siiyey inaan dhammeeyo waa kuwaan hadda samaynayo, wayna ii marag furayaan in aabbuhu i soo diray. aabbihii i soo dirayna waa ii marag furay. idinkuna codkiisa ma maqlin goornaba, mana aydnaan arkin muuqiisa. mana haysataan ereygiisa oo idinku sii jira, waayo, kii uu soo diray waad rumaysan weydeen. qorniinka ayaad baadhaan, waayo, waxaad u malaynaayan inaad nolosha weligeed ah ka helayaan, waana iyaga kuwa ii marag furayaa. idinkuna dooni maysaan inaad ii timaadaan inaad nolol lahaataan. anigu dadka ammaan kama qaato. laakiin waa idin aqaan inaan jacaylka ilaah idinku jirin. waxaan ku imid aabbahay magiciis, idinkuna waad i aqbali weydeen. haddiise mid kale magiciisa ku yimaado, kaasaad aqbalaysaan. sidee baad u rumaysan kartaan, idinkoo dhexdiinna ammaan iska aqbalaya, oo aydnaan doonayn ammaanta

ka timaada ilaaha keliigis ah? ha u malaynina inaan aabbaha idinku ashtakaynay: kan idin ashtakay-nayaa waa muuse, kii aad isku hallayseen. waayo, haddaad muuse rumaysateen, anigana waad i rumaysan lahaydeen, waayo, wax buu iga qoray. laakiin haddaydnan rumaysan wuxuu qoray, sidee baad u rumaysan doontaan ereyadayda?

6

waxaas dabadeed ciise wuxuu u kacay dhinaca kale oo badda galili oo ahayd baddii tiberiyas. dad badanna way raaceen, waayo, waxay arkeen calaamooyinkii uu ku sameeyey kuwii bukay. kolkasaa ciise buurta u baxay, halkaasna ayuu xertiisii la fadhiistay. markaasna waxaa dhowday iiddii kommarizda ee ahayd iiddii yuhuudda. haddaba ciise intuu indhihiisii kor u qaaday, ayuu wuxuu arkay dad badan oo soo socda, wuxuuna filibos ku yidhi, xaggee baynu kibis ka soo iibinnaa inay kuwanu cunaan? wuxuu waxaas ugu yidhi inuu jirrabo isaga, waayo, isaga qudhiisu waa ogaa wuxuu samayn lahaa. filibos wuxuu ugu jawaabay, laba boqol oo dinaar oo kibis ahi kuma filla in nin walba wax yar qaato. markaasaa xertiisii midkood oo andaros la odhan jiray oo simoon butros walaalkiis ahaa wuxuu ku yidhi, halkan waxaa jooga wiil qaba shan kibsood oo shaciir ah iyo laba kalluun, laakiin waxaasi maxay u tarayaan dad sidan u badan? markaasaa ciise yidhi, dadka fadhiisiya. meeshaasina waxay lahayd doog badan. haddaba nimankii waa fadhiisteen, tiradooduna qiyaastii waxay ahayd shan kun. haddaba ciise kibistuu qaaday, oo goortuu mahadnaqay ayuu u qaybiyey kuwii fadhiyey, sidaas oo kalena kalluunkii in-tay doonayeen. markay wada dhergeen, wuxuu xertiisii ku yidhi, ururiya jababkii hadhay, waxba yaanay ka hallaabin. sidaa aawadeed ayay ururiyeen, oo laba iyo toban dambiilood ayay ka buuxiyeen jababkii ka hadhay kuwii shantii kibsood oo shaciirka ahayd cunay. haddaba dadkii markay arkeen calaamadii uu sameeyey, waxay yidhaahdeen, runtii, kanu waa nebigii dunida iman lahaa. ciise wuxuu gartay inay imanayaan inay qabtaan oo boqor ka dhiigaan, sidaas daraadeed ayuu mar kale keliigis buurta u baxay. markii makhribkii la gaadhay ayaa xertiisii badda u baxday. waxayna fuuleen doonni, oo badday ka talaabayeen ilaa kafarna'um. oo markiiba gudcur bay ahayd, ciisena weli uma uu iman. badduna way isku kacday, dabayl weyn oo dhacday aawadeed. haddaba markay seeb ku wadeen qiyaas shan iyo labaatan ama soddon istaadiyon, waxay arkeen ciise oo badda ku dul socda oo doonnida u soo dhowaanaya, wayna baqeen. laakiin wuxuu ku yidhi, waa aniga ee ha baqina. sidaa aawadeed waxay doonayeen inay doonnida ku qaadaan, oo markiiba doonnidu waxay joogtay dhulkay u socdeen. maalintii labaad dadkii badnaa oo badda dhankeeda kale taagnaa, waxay arkeen inaan doonni kale joogin mid maahee, oo aan ciisena taas la fuulin xertiisii, laakiin in xertiisii keligood baxeen. laakiin waxaa tiberiyas ka yimid doonniyo, wayna u soo dhowaadeen meeshii kibistii lagu cunay markuu rabbigu mahadnaqay dabadeed. markii dadkii badnaa arkeen inaan ciise halkaas joogin iyo xerti-

isiiba, waxay fuuleen doonniyihii, wayna yimaadeen kafarna'um, iyagoo ciise doondoonaaya. oo markay isaga ka heleen badda dhinaceeda kale, waxay ku yidhaahdeen, macallimow, goormaad halkan timid? ciise ayaa u jawaabay oo ku yidhi, runtii, runtii, waxaan idinku leeyahay, iima doondoonaan calaamooyinkii aad aragteen aawadood ee waa kibistii aad cuntéen oo aad ka dheregteen aawadeed. ha u shaqaynina cuntada hallaabayas, laakiin u shaqeeya cuntada sii jiraysa ilaa nolosha weligeed ah ee wiilka aadanahu idin siin doono, waayo, isaga aabbaha ilaaha ah ayaa caddeeyey. sidaas aawadeed waxay ku yidhaahdeen, maxaannu yeelnaa si aannu shuqul-lada ilaah u samayno? ciise ayaa u jawaabay oo ku yidhi, kanu waa shuqulkii ilaah inaad rumaysa-taan kii uu soo diray. sidaa darteed waxay ku yidhaahdeen, haddaba calaamadee baad samaynaysaa inaanu aragno oo ku rumaysanno? maxaad, samay-naysaa? awoyayaasheen waxay cidlada ku cuneen maannada sidii loo qoray, wuxuu samada ka siiyey kibis ay cunaan. haddaba ciise wuxuu ku yidhi, run-tii, runtii, waxaan idinku leeyahay, muuse samada idinkama siin kibistii, laakiin aabbahay baa samada idinka siiya kibista runta ah. waayo, kibista ilaah waa kan samada ka soo degay oo dunida nolosha si-ya. haddaba waxay ku yidhaahdeen, sayidow, kibis-tan mar walba na sii. markaasaa ciise wuxuu ku yidhi, anigu waxaan ahay kibista nolosha. kii ii yimaadaa ma gaajoon doono, kii i rumaystaana ma harraadi doono weligiis. laakiin waxaan idiin sheegay inaad i aragteen, mase rumaysataan. dhammaan wuxuu aabbuhu i siiyo way ii iman doonaan, oo kii ii yi-maadana ma eryi doono. waayo, waxaan samada uga soo degay ma aha inaan doonistayda yeelo, laaki-inse inaan yeelo doonista kii i soo diray. tanu waa doonistii kii i soo diray in kuwii uu dhammaan i siiyey aanan midna ka lumin, laakiin inaan maal-inta u dambaysa soo sara kiciyo. waayo, tanu waa doonistii aabbahay in mid kasta oo wiilka arka oo rumaysta uu nolosha weligeed ah lahaado, aniguna maalinta u dambaysa waan soo sara kicin doonaa. sidaas aawadeed yuhuuddu way gunuuneceen, maxaa yeelay, wuxuu yidhi, anigu waxaan ahay kibista samada ka soo degtay. waxayna yidhaahdeen, kanu miyaanu ahayn ciise, ina yuusuf, kaannu aabbihiis iyo hooyadiis naqaan? hadda sidee buu u leeya-hay, samada baan ka soo degay? markaasaa ciise u jawaabay oo ku yidhi, ha ka gunuuncina dhexdiinna. ninna iima iman karo hadduusan aabbihiis i soo di-ray soo jiidin, aniguna maalinta u dambaysa waan soo sara kicin doonaa. waxaa ku qoran kitaabbadii nebiyada, kulligood ilaah baa wax bari doona. mid kasta oo aabbaha wax ka maqlay oo ka bartay waa ii yimaadaa. ma aha in nin arkay aabbaha, kii ilaah ka yimid mooyaane. isagu waa arkay aabbaha. run-tii, runtii, waxaan idinku leeyahay, kii i rumaysta, wuxuu leeyahay nolosha weligeed ah. anigu wax-aan ahay kibista nolosha. awoyayaashiin waxay cid-lada ku cuneen maannada, oo ay dhinteen. tanu waa kibistii samada ka soo degtay, in qof kasta cuno oo uusan dhiman. anigu waxaan ahay kibista nool ee samada ka soo degtay. haddii qof uun kibistan cuno, weligiis wuu noolaan doonaa. oo kibistaan siin

doonaa waa jidhkayga, nolosha dunida aawadeed. sidaa aawadeed yuhuuddu way isla murmeen iya-goo leh, kanu sidee buu jidhkiisa inoo siin karaa in-aannu cunno? ciise haddaba wuxuu ku yidhi, runtii, runtii, waxaan idinku leeyahay, haddaydan jidhkii wiilka aadanaha cunin oo dhiiggiisa cabbin nolosha kuma lihidin gudihiinna. oo kii jidhkayga cuna oo dhiiggayga cabba wuxuu leeyahay nolosha weligeed ah, oo maalinta u dambaysa waan soo sara kicin doonaa. waayo, runtii jidhkaygu waa cunto, dhi-iggayguna runtii waa wax la cabbo. kii jidhkayga cuna oo dhiiggayga cabba wuu igu jiraa, anna waan ku jiraa isaga. sida aabbaha nool ii soo diray, ani-guna aabbahaan u noolahay daraaddiis, sidaasaa kii i cunaa isaguna u nolaan doonaa daraadday. tanu waa kibista samada ka soo degtay, ma aha sida tii awoyayaashiin cuneen oo ay dhinteen. kii kibistan cunaa, weligiis wuu noolaan doonaa. waxyaalahaas ayuu sunagogga kaga dhex hadlay intuu kafarna'um wax ku barayay. sidaa aawadeed xertiisii badidood markay maqleen, waxay yidhaahdeen, hadalkaasu waa adag yahay. yaa maqli kara? laakiin ciise qudhi-isu wuu oga in xertiisu taas ka gunuunacday, wuxu-una ku yidhi, taas ma ka xun tihiin? haddaba maxay noqon haddaad aragtaan wiilka aadanaha oo kor ugu baxaya meeshuu markii hore joogi jiray? wa ru-u-ka kan wax nooleeyaa, jidhkuse waxba ma taro. er-ayadii aan idinkula hadlayna waxay yihiin ruux iyo nololba. laakiin waxaa dhexdiina jira qaar idinka mid ah oo aan rumaysan. waayo, tan iyo bilowgii ciise waa garanayay kuway ahaayeen kuwa aan rumaysan iyo kuu ahaa kii gacangelin lahaa. markaasuu yidhi, taas aawadeed waxaan idinku idhi, qofna iima iman karo haddaan aabbuhu awood siin. taas dabadeed xertiisii intii badnayd dib bay uga noqdeen, oo mar dambe lama ay socon. haddaba ciise wuxuu laba-iyto-tobankii ku yidhi, idinkuna ma doonaysaan in-aad tagtaan? markaasaa simoon butros wuxuu ugu jawaabay, sayidow, yaannu u tagnaa? adigaa haya erayadii nolosha weligeed ahe. annaguna waa ru-maysannay, waana og nahay inaad tahay kan qudu-uska ah ee ilaah. ciise wuxuu ugu jawaabay, miyaanan idin dooran idinkoo laba iyo toban ah? mid idinka mid ahna waa cifriid. wuxuu ka hadlay yuudas ina simoon iskariyod, waayo, isaguu ahaa kan gacangelin lahaa, isagoo laba-iyto-tobankii ka mid ahaa.

7

waxyaalahaas dabadeed ciise ayaa galili ku dhex wa-reegay, waayo, ma u doonaynin inuu yahuudiya ku wareego, maxaa yeelay, yuhuuddu waxay doonayeen inay dilaan. iiddii yuhuudda oo tii waxabaka ahayd way dhowayd. walaalihiis haddaba waxay ku yidhaahdeen, halkan ka bax oo yahuudiya tag in xer-taadiina aragto shuqullada aad samaynaayid. ma jiro nin si qarsoon wax u sameeyaa markuu doon-ayo in bayaan loo ogaado. haddaad waxyaalahan samayso, dunida isu muuji. xataa walaalihiis ma ay rumaysan isaga. sidaa aawadeed ciise wuxuu ku yidhi iyaga, wakhtigaygu weli ma iman, laakiin wakhtigi-innu goor walba wuu joogaa. dunidu idinma neba-caan karto, anigase way i neceb tahay, waayo, wax-

aan ka marag furaa in shuqulladeedu ay shar yihiin. idinku iidda u kaca, anigu iiddan weli u kici maayo, waayo, wakhtigaygu weli ma dhammaan. markuu waxyaalahaas iyagii ku yidhi, weli wuxuu sii joogay galili. markii walaalihiis iiddii u kaceen, ayuu isa-guna markaas xaggeeda u kacay, bayaan kuma teg-in, laakiin sidii mid isqarinaya buu u tegey. yuhu-uddu haddaba iidday ka dooneen, oo waxay yidhaahdeen, xaggee buu joogaa? dadkii badnaa aad bay uga gunuuneecen isaga, qaarkood waxay yidhaahdeen, waa nin wanaagsan; qaar kalena waxay yidhaahdeen, sidaas ma aha, laakiin dadkii badnaa ayuu khiyaaneeyaa. haddaba ninna bayaan isaga ugama hadlin cabsiday ka cabsanayeen yuhuudda aawadeed. laakiin markay ahayd iidda dhexdeeda ci-ise wuxuu u kacay macbudka, wax ayuuna ku baray. sidaa aawadeed yuhuuddii ayaa la yaabtay iyagoo leh, sidee baa kanu qorniinka u yaqaan isagoo aan weligiis baran? ciise ayaa haddaba u jawaabay oo ku yidhi, waxbariddaydu tayda ma aha, laakiin waxaa leh kan i soo diray. haddii nin doonayo inuu doonistii ilaah sameeyo, wuu garan doonaa waxbaridda, inay tahay tii ilaah amase aan qudhaydu iska hadlayo. kan qudhiisu iska hadlaa, ammaantiisuu doonaa, laakiin kan doona ammaanta kan soo diray, kaasaa run ah, oo xaqdarro kuma jirto. miyaan muuse sharciga idin siin? midkiinnana sharciga ma yeelo. max-aad u doonaysaan inaad i dishaan? dadkii badnaa waxay ugu jawaabeen, jinni baad qabtaa. yaa doon-aya inuu ku dilo? ciise ayaa u jawaabay oo ku yidhi, shuqul keliya ayaan sameeyey, kulligiinna waad la yaabteen. sidaa aawadeed muuse wuxuu idin si-iyey gudniinta (kamana iman muuse, waxayse ka timid awoyayaashii); idinku sabtida ayaad nin gud-daan. haddii sabtida nin la gudo, si aan sharciga muuse u jabin, ma waxaad iigu cadhoonaysaan nin aan dhammaantiis sabtidii bogsiiyey? aragtida waxba ha ku xukumina, laakiin ku xukuma xukunka xaq ah. sidaa aawadeed qaar ka mid ah kuwa yeruusaalem waxay yidhaahdeen, kanu miyaanu ahayn kay doon-ayaan inay dilaan? bal fiiriya, bayaan buu u had-laa, waxbaxe kuma yidhaahdaan. taliyayaashu run-tii ma og yihiin inuu kanu yahay masiixaa? laakiin kani meeshuu ka yimid waannu og nahay, marku-use masiixu yimaado, ninna garan maayo meeshuu ka imanyo. ciise haddaba macbudkuu ka dhex qayliyey isagoo wax baraya oo leh, waad i taqaanniin, waana og tihiin meeshaan ka imid; anigu qudhayda kuma aan iman, laakiin kii i soo diray waa run, kan aydnaan garanaynin. anigu waa aqaan, waayo, isagaan ka imid, wuuna i soo diray. sidaa aawadeed waxay dooneen inay qabtaan, laakiin ninna faro ma uu saarin, waayo, saacaddiisii weli ma iman. laakiin qaar badan oo dadkii ahi way rumaysteen, waxayna yidhaahdeen, masiixu markuu yimaado miyuu samayn doonaa calaamooyin ka badan kuwii kanu sameeyey? farrisi-intu way maqleen dadkii badnaa oo ka gunuunacayay waxaas ku saabsanaa isaga, wadaaddadii sarena iyo farrisiintii waxay u direen saraakiil inay soo qabtaan isaga. ciise haddaba wuxuu ku yidhi, weli in yar baan idinla joogayaa, markaasaan u tegayaa kii i soo di-ray. waad i doondooni doontaan, imana heli doon-taan, meeshaan joogona iman kari maysaan. sidaa

aawadeed yuhuuddu waxay isku yidhaahdeen, kanu xaggee buu tegi doonaa oo aynaan ka heli doonin? ma wuxuu u tegi doonaa kuwa ku kala firdhasan dadka gariigta ah, oo wax bari doonaa dadka gariigta ah? waa maxay hadalkan uu yidhi? waad i doondooni doontaan, imana heli doontaan, meeshaan joogona ma iman kari doontaan. maalintii u dambaysay, oo ahayd maalintii weynayd ee iidda, ciise ayaa istaagay oo qayliyey isagoo leh, haddii qof uun harraado, ha ii yimaado, hana cabbo. kii i rumaysta, calooshiisa waxaa ka duuli doona webiyo biyaha nool ah, sida qorniinku u yidhi. waxaas ayuu kaga hadlay ruuxa oo ay kuwii isaga rumaystay heli doonaan, waayo, ruuxa weli lama bixin, maxaa yeelay, ciise weli ma ammaanmin. sidaa aawadeed dadkii badnaa qaarkood, goortay hadalladaas maqleen, waxay yidhaahdeen, runtii kanu waa nebigii. qaar kalena waxay yidhaahdeen, kanu waa masiixii. qaarse waxay yidhaahdeen, laakiin masiixii ma wuxuu ka imanayaa galili? qorniinku miyaanu odhan, masiixu wuxuu ka iman doonaa farcanka daa'uud iyo tuuladii beytlaxam oo daa'uud joogay? sidaa daraadeed dadkii badnaa waa kala qaybsamay aawadiis. qaarkood baa doonay inay qabtaan, laakiinse ninna faro ma uu saarin. saraakiishii haddaba waxay u yimaadeen wadaaddadii sare iyo farrisintii, iyaguna waxay ku yidhaahdeen, maxaad u keeni weydeen? saraakiishii waxay ugu jawaabeen, ninna weligiis uma hadlin sida ninkaasi u hadlay. farrisintii haddaba waxay iyaga ugu jawaabeen, idinkana ma laydin khiyaaneeyey? miyaa taliyayaasha midkood ama farrisiiinta rumaystay isaga? laakiin dadkan badan oo aan sharciga garanaynin waa inkaaray yihiin. nikodemus (kii markii hore ciise u yimid, isagoo ah midkood) wuxuu iyaga ku yidhi, miyaa sharcigeennu xukumaa nin, iyadoo aan marka hore laga maqlin isaga oo aan la garanaynin wuxuu sameeyo? kolkaasay u jawaabeen oo waxay ku yidhaahdeen, adiguna ma eer galili baad tahay? doondoona, oo arag inaan nebi ka kacayn galili. markaasaa nin kastaa wuxuu u baxay gurigiisii.

8

ciise wuxuu u baxay buur saytuun. aroortii hore ayuu haddana macbudka yimid, dadkii oo dhammuna way u yimaadeen, oo intuu fadhiistay, ayuu wax baray. culimmadii iyo farrisintii waxay u keeneen naag sino lagu qabtay. markaasay dhexda joojiyeen, oo waxay isagii ku yidhaahdeen, macallimow, naagtay waxaa lagu qabtay sino. hadda muuse wuxuu sharciga nagu amray in la dhagxiyo tan oo kale, adiguse maxaad ka leedahay iyada? waxay waxaas u yidhaahdeen, iyagoo jirrabaya, si ay u helaan wax ay ku ashtakeeyaan. laakiin ciise waa foororsaday, oo farta ayuu dhulka wax ku qoray. laakiin goortay sii wadeen inay weyddiidaan, wuu istaagay, oo wuxuu ku yidhi, kii idinka mid ah oo aan dembi lahayn, isagu horta dhagax ha ku tuuro. mar kale ayuu foororsaday, oo haddana dhulka wax ku qoray. iyagu markay waxaas maqleen, ayay iska daba baxeen midba mid, waayeeladii ka bilaabato ilaa kii u dambeeyey. ciisena keliigii ayuu hadhay iyo naagtii dhexda joogtay. ciise ayaa istaagay oo ku yidhi iyadii,

naag yahay, xaggee bay joogaan? ninna miyaanu ku xukumin? waxay ku tidhi, ninna, sayidow. ciisena wuxuu ku yidhi, anna ku xukumi maayo. soco, oo hadda ka dib ha dembaabin. haddaba ciise ayaa mar kale la hadlay iyaga, oo wuxuu ku yidhi, anigu waxaan ahay nuurka dunida. kii i soo raacaa, gudcurka kuma socoon doono, wuxuuse lahaan doonaa nuurka nolosha. sidaa aawadeed farrisiiintu waxay ku yidhaahdeen, marag baad isu furaysaa, maraggaaguna run ma aha. ciise baa u jawaabay oo wuxuu ku yidhi, in kastoo aan marag isu furo, maraggaygu waa run, waayo, waxaan garanayaa meeshaan ka imid iyo meeshaan tegayo, idinkuse garan maysaan meeshaan ka imid ama meeshaan tegayo. idinku waxaad wax ka xukuntaan xagga jidhka, aniguse ninna ma xukumo. haddaan xukumo, xukunkaygu waa run, waayo, anigu keligay ma ihi, laakiin waa aniga iyo aabbahaygii i soo diray. sharcigiinna waxaa ku qoran, laba nin maragoodu waa run. anigu waxaan ahay kii isu marag fura, oo aabbahaygii i soo dirayna ayaa ii marag fura. sidaas aawadeed waxay ku yidhaahdeen, aabbahaa xaggee buu joogaa? ciise ayaa ugu jawaabay, i garan maysaan, aabbahayna garan maysaan. haddaad i garanaysaan, aabbahayna waad garan lahaydeen. hadalladaas ayuu kaga hadlay meeshii khasnaddu tiil intuu macbudka wax ku barayay. oo ninna ma uu qaban isaga, waayo, saacaddiisii weli ma iman. sidaas aawadeed wuxuu haddana ku yidhi iyaga, waan tegayaa, waadna i doondooni doontaan, waadna ku dhiman doontaan dembigiinna. meeshaan tegayo iman kari maysaan. sidaas daraadeed yuhuuddu waxay yidhaahdeen, miyuu isdilayaa? waayo, isagaa yidhi, meeshaan tegayo iman kari maysaan. wuxuu ku yidhi iyaga, idinku waxaad tihiin kuwa hoosta, aniguse waxaan ka mid ahay kuwa sare. idinku waxaad tihiin kuwa dunidan, aniguse mid kama ihi kuwa dunidan. haddaba waxaan idinku idhi, dembiyadiinna waad ku dhiman doontaan, waayo, haddaydnan rumaysan inaan isagii ahay, dembiyadiinna ayaad ku dhiman doontaan. haddaba waxay ku yidhaahdeen, yaad tahay? ciise wuxuu ku yidhi, kii aan tan iyo bilowgii idinkala hadlay. waxaan hayaa wax badan oo aan idinkala hadlo oo aan idinku xukumo, laakiin kii i soo diray waa run, aniguna waxaan ka maqlay isaga, waxaas ayaan dunida kula hadlayaa. ma ayna garan inuu iyaga kala hadlay aabbaha. sidaas aawadeed ciise ayaa ku yidhi, markaad wiilka aadanaha kor u qaaddaan, markaasaad garan doontaan inaan isagii ahay iyo inaan keligay waxba samaynaynin, laakiin sida aabbuhu ii baray ayaan waxyaalahaas ugu hadlaa. oo kii i soo diray ayaa ila jira, keligay igama uu tegin, waayo, mar kasta waxaan sameeyaa waxa ka farxiya isaga. intuu waxyaalahaas ku hadlayay, dad badan ayaa rumaystay isaga. sidaas aawadeed ciise wuxuu ku yidhi yuhuuddii isaga rumaysatay, haddaad ereygayga ku sii socotaan, runtii waxaad tihiin xertayda. oo waxaad garan doontaan runta; runtina waa idin xorayn doontaa. waxay ugu jawaabeen, farcankii ibraahim baannu nahay, oo weligayo adoommo ninna uma ahayn. maxaad u leedahay, waa laydin xorayn doonaa? ciise ayaa ugu jawaabay, runtii, runtii, waxaan idinku leeyahay, kii kasta oo dembi

sameeyaa waa addoonkii dembiga. oo addoonkuna guriga kuma sii jiro, wiilkuse waa ku sii jiraa weligiis. sidaas aawadeed haddii wiilku idin xoreeyo, runtii xor baad ahaan doontaan. waan garanayaa inaad farcankii ibraahim tihiin, laakiin waxaad doonaysaan inaad i dishaan, waayo, hadalkaygu meel idinkuma haysto. waxaan xaggii aabbahay ku soo arkay ayaan ka hadlaa, idinkuna waxaad samaysaan wixii aydin aabbihiin ka maqasheen. markaasay u jawaabeen oo waxay ku yidhaahdeen, aabbahayo waa ibraahim. ciise ayaa ku yidhi, haddaad carruurtii ibraahim tihiin, shuqullada ibraahim waad samayn lahaydeen. laakiin hadda waxaad doonaysaan inaad i dishaan, anoo ah ninkii idiin sheegay runtii aan xaggii ilaah ka maqlay. waxaas ibraahim ma uu samayn jirin. waxaad samaysaan shuqullada aabbihiin. markaasay ku yidhaahdeen, annagu kuma aannu dhalan sino. aabbe keliya ayaannu leennahay oo waa ilaah. ciise wuxuu ku yidhi, haddii ilaah aabbihiin yahay, waad i jeclaan lahaydeen, maxaa yeelay, ilaah baan ka soo baxay oo ka imid, aniguna iskama iman, ee isagaa i soo diray. maxaad hadalkayga u garan weydeen? waayo, hadalkayga ma maqli karaysaane. idinku waxaad tihiin kuwo aabbahood ibliiska yahay, oo waxaad doonaysaan inaad samaysaan damacyada aabbihiin. tan iyo bilowgii wuxuu ahaa mid dhiig qaba, run-tana kuma uu joogsan, waayo, runtu kuma jirto isaga. markuu been ku hadlo, tiisuu ku hadlaa, waayo, waa beenaaleh, waana beenta aabbaheed. laakiin runta aan ku hadlo aawadeed waad i rumaysan weydeen. midkiinne baa dembi igu caddaynaya? had-daan runta sheego, maxaad ii rumaysan weydaan? kii ilaah kuwiisa ka mid ah, erayada ilaah ayuu maqlaa, sidaas daraaddeed idinku maqli maysaan, waayo, ilaah kuwiiisii ma ihiidin. yuhuuddu waxay ugu jawaabeen, miyaannan run ku hadlin markaannu nidhi, reer samaariya baad tahay, oo jinni baad qabtaa? ciise wuxuu ugu jawaabay, jinni ma qabo, laakiin aabbahay baan murweeyaa, idinkuna waad i murwad jebisaan. anigu ammaantayda ma doono, waxaase jira mid doona oo xukuma. runtii, runtii, waxaan idinku leeyahay, haddii qof uun ereygayga xajiyo, weligiis dhimasho ma arki doono. yuhuuddu waxay ku yidhaahdeen isaga, imminka waxaannu garanaynaa inaad jinni qabto. ibraahim waa dhintay iyo nebiyadiiba, adiguna waxaad leedahay, haddii qof uun hadalkayga xajiyo, weligiis dhimasho ma dhadhamin doono. miyaad ka sii weyn tahay aabbaheen ibraahim oo dhintay, iyo nebiyadii dhintay? yaad iska dhigaysaa? ciise wuxuu ugu jawaabay, had-daan is-ammaano, ammaantaydu waxba ma aha. waa aabbahay kan i ammaanaa, kaad ku sheegtaan ilaahinna. mana aydnaan garan isaga, laakiinse anigu waa garanayaa, oo haddaan idhaahdo, garan maayo isaga, sidiinna oo kalaan beenaaleh noqonayaa, laakiinse waan aqaan isaga, ereygiisana waan xajiya. aabbihiin ibraahim waa ku reyreeyey inuu maalintayda arko, wuuna arkay oo ku farxay. sidaa aawadeed yuhuuddii waxay ku yidhaahdeen, weli konton sannadood ma aadan gaadhin, oo ibraahim ma aragtay? ciise wuxuu ku yidhi, runtii, runtii, waxaan idinku leeyahay, intaan ibraahim jirin anaa ah. markaasay dhagaxyo u gurteen inay ku tuuraan, laakiin ciise waa

dhuuntay, wuuna ka baxay macbudka.

9

ciise intuu socday, wuxuu arkay nin indhala'aan ku dhashay. xertiisu waxay weyddiiyeen oo ku yidhaahdeen, macallimow, yaa dembaabay, ma kan baa mise waa waalidkii, inuu indhala'aan ku dhasho? ciise ayaa ugu jawaabay, ninkan iyo waalidkii midna ma dembaabin, laakiin waa in shuqullada ilaah lagu muujiyo isaga. waa inaan samayno shuqullada kii i soo diray intay maalin tahay; habeen baa imanaya mar aan ninna shaqayn karin. intaan dunida joogo, waxaan ahay nuurkii dunida. markuu sidaas yidhi, ayuu dhulka candhuuf ku tufay, oo candhuuftii dhoobo ka sameeyey, markaasuu dhoobadii wuxuu mariyey ninkii indhihiisii, oo ku yidhi, bax oo ku soo maydho balliga siloo'am la yidhaahdo (oo fasirkii isii yahay, waa la diray). wuu tegey haddaba oo soo maydhay, markaasuu yimid isagoo wax arkaya. sidaa daraaddeed derisyadii iyo kuwii hortii arki jiray inuu miskiin yahay, waxay yidhaahdeen, kanu miyaanu ahayn kii fadhiyi jiray oo dawarsan jiray? qaar baa yidhi, waa isagii, qaarna waxay yidhaahdeen, maya, laakiin waa u eg yahay. isagaa yidhi, isagii baan ahay. sidaa daraaddeed waxay ku yidhaahdeen, haddaba sidee bay indhahaagu u furmeen? wuxuu ugu jawaabay, ninka ciise la yidhaahdo aya dhoobo sameeyey oo indhahaga mariyey, oo wuxuu igu yidhi, siloo'am u kac, oo ku soo maydho, sidaa aawadeed arayan tegey, oo markaan soo maydhay ayaan ahay helay. kolkaasay waxay ku yidhaahdeen, xaggee buu joogaa? isaguse wuxuu ku yidhi, ma ogi. markaasaa kii markii hore indhaha la'aa waxaa loo geeyey farrisintii. waxayna ahayd sabti maalintii ciise dhoobada sameeyey oo indhihiisii furay. mar kale haddaba farrisintii waxay weyddiiyeen siduu araggiisa ku helay. markaasuu wuxuu ku yidhi, dhoobuu indhahaga mariyey, oo aan maydhay, oo wax baan arkayaa. sidaa aawadeed farrisinta qaarkood waxay yidhaahdeen, ninkan xaggii ilaah kama iman, waayo, sabtida ma dhawro. qaar kalese waxay yidhaahdeen, sidee baa nin dembi leh calaamooyinkan oo kale u samayn karaa? markaasay kala qaybsameen dhexdoodii. waxay haddaba ninkii indhaha la'aa ku yidhaahdeen, maxaad ka leedahay isaga, waayo, waa kan indhahaaga furaye? wuxuu ku yidhi, waa nebi. sidaa aawadeed yuhuuddu kama rumaysanin inuu indhaha la'aa, oo uu araggiisa helay, ilaa ay u yeedheen waalidkii kii araggiisa helay, oo weyddiiyeen, iyagoo leh, kanu ma wiilkiinnii baa aad leedihiin, wuxuu ku dhashay indhala'aan? sidee buu hadda wax ku arkaa? waalidkii waxay haddaba ugu jawaabeen, waannu garanaynaa kani inuu wiilkayagii yahay oo uu indhala'aan ku dhashay, laakiin siduu hadda wax ku arko garan mayno, kii indhihiisii furayna garan mayno. isaga weyddiia. waa nin weyn. waa isu hadli doonaaye. waxyaalahaas waxay waalidkii u yidhaahdeen, waayo, yuhuudday ka baqeen. maxaa yeelay, yuhuuddu waxay mar hore ku heshiiyeen in qof uun hadduu u qirto inuu yahay masiix, sunagoga laga saaro. sidaa aawadeed waalidkii waxay ku yidhaahdeen, waa nin weyn ee weyddiia isaga.

haddaba mar labaada ayay ninkii indhaha la'aa u yeedheen oo ku yidhaahdeen, ilaah ammaan. waxaannu garanaynaa inuu ninkanu dembi leeyahaye. wuxuu haddaba ugu jawaabay, inuu dembi leeyahay garan maayo, waxa keli ahoos aanse garanayaa, inaan indha la'aa, oo aan haddana wax arkayo. waxay haddaba ku yidhaahdeen, muxuu kugu sameeyey? sidee buu indhahaaga u furay? wuxuu ugu jawaabay, horaan idiinku sheegay, mana aydnaan maqlin. maxaad u doonaysaan inaad mar kale maqashaan? idinkuna ma waxaad doonaysaan inaad xertiisa noqotaan? markaasay caayeen oo waxay ku yidhaahdeen, adigu xertiisa baad tahay, annaguse waxaannu nahay xertii muuse. waxaannu garanaynaa inuu ilaah la hadlay muuse, laakiinse ninkanu meeshuu ka yimid garan mayno. ninkii baa u jawaabay oo ku yidhi, waxakanu waa yaab inaydnaan garanaynin meeshuu ka yimid, isaguna uu indhaha ii furay. waannu garanaynaa inaan ilaah dembilayaashii maqlayn, laakiin wuxuu maqlaa kii ilaah caabuda oo doonistiisa sameeya. tan iyo dunida bilowgeedii lama maqlin nin indhaha u furay qof indhala'aan ku dhashay. ninkanu haddaanu xaggii ilaah ka iman, waxba ma uu samayn kareen. markaasay u jawaabeen oo ku yidhaahdeen, dhammaantaaba dembiyo waad ku dhalatay ee ma wax baad na baraysaa? kolkaasay dibadda ku tuureen. ciise ayaa maqlay inay dibadda ku tuureen, wuuna helay oo ku yidhi, wiilka ilaah ma rumaysan tahay? markaasuu u jawaabay oo ku yidhi, yuu yahay, sayidow, aan rumaystee? ciise ayaa ku yidhi, waad aragtay, waana isaga kan kula hadlayaa. markaasuu ku yidhi, waa rumaysnahay, sayidow. wuuna caabuday. ciise wuxuu yidhi, waxaan dunidan u imid xukun, kuwa aan wax arkin inay wax arkaan, kuwa wax arkaana inay indho beelaan. kuwii farrisiinta ahaa oo la joogay ayaa waxyaalahaas maqlay, oo waxay ku yidhaahdeen, annaguna ma indha la' nahay? ciise ayaa ku yidhi, haddaad indhala'aan lahaydeen, dembi ma aydin lahaateen, laakiinse haatan waxaad tidhaahdaan, wax baannu aragnaa. dembigiinnu waa sii jiraa.

10

runtii, runtii, waxaan idinku leeyahay, kii aan xerada idaha illinka ka soo gelin ee meel kale ka soo fuulaa, kaasi waa tuug iyo waxdhace. laakiin kii illinka ka soo galaa waa adhijirka idaha. illinjoogaha ayaa isaga illinka ka fura, iduhuna codkiisay maqlaan, idihiisana magacyadooda ayuu ugu yeedhaa, oo dibaddu u kaxeeyaa. markuu kuwiisa wada saaro, wuu hor kacaa, iduhuna way raacaan, waayo, codkiisay garanayaan. nin qalaadna raaci maayaan, laakiin way ka cararayaan, waayo, codka kuwa qalaad garan maayaan. masaalkaas ciise ayaa kula hadlay iyaga, laakiin ma ay garan waxyaaluhuu kala hadlayay xaggooda. haddaba ciise ayaa mar kale ku yidhi, runtii, runtii, waxaan idinku leeyahay, waxaan ahay illinka iduhu ka soo galaan. kuwii hortay yimid oo dhammu waa tuugag iyo waxdhacayaal, iduhuse ma maqlin. waxaan ahay illinka, haddii qof uun xaggayga ka soo galo, wuu badbaadi doonaa, wuuna soo geli doonaa oo bixi doonaa, daaq buuna heli doonaa. tuuggu wax kale uma yimaado inuu wax xado oo dilo

oo halleeyo mooyaane, aniguse waxaan u imid inay nolosha haystaan oo ay badnaan u haystaan. waxaan ahay adhijirka wanaagsan. adhijirka wanaagsanu wuxuu naftiisa u bixiyaa idaha daraaddood. kan ciidanka ah oo aan adhijirka ahayn, iduhuna aanay kuwiisa ahayn, kolkuu arko yeedya oo soo socota, wuu ka tagaa idaha oo ka cararaa. markaasay yeedyu qabsataa oo kala firdhisaa iyaga. wuu cararaa, waayo, isagu waa ciidan uun, oo idaha waxba kama gelin. waxaan ahay adhijirka wanaagsan; waan garanayaa kuwayga, kuwayguna waa i garanayaan, sida aabbuhu ii garanayo, anna aan aabbaha u garanayo; oo naftaydana waan u bixiyaa idaha daraaddood. ido kale ayaan leeyahay oo aan kuwa xeradan ahayn, kuwaasna waa inaan keenaa, waxayna maqli doonaan codkayga, oo waxaa jiri doona adhi keliya iyo adhijir keliya. sidaas daraaddeed aabbuhu waa i jecel yahay, waayo, naftaydaan bixiyaa inaan mar kale qaato. ninna igama qaado, laakiin anaa iska bixiya. waxaan leeyahay amar aan ku bixiyo, waanan leeyahay amar aan haddana ku soo qaato. amarkan waxaan ka helay aabbahay. yuhuuddu haddana way kala qaybsameen hadalladaas aawadood. badidood waxay yidhaahdeen, jinni buu qabaa, wuuna waalan yahay, ee maxaad u maqlaysaan? qaar kale waxay yidhaahdeen, hadalladaasu ma aha kuwa nin jinni qaba. jinni miyuu indhaha u furi karaa nin indha la'? waxay ahayd iidda daahirinta macbudka xagga yerusaleem, waxayna ahayd wakhtiga qabowga. ciisena wuxuu dhex socday macbudka xagga balbada sulaymaan. yuhuuddu haddaba waxay isugu soo urureen hareerihisa oo ku yidhaahdeen, tan iyo goormaad shaki nagu sii wadi doontaa? haddii aad masiixa tahay bayaan noogu sheeg. ciise ayaa ugu jawaabay, waan idiin sheegay, idinkuse ma rumaysnadin. shuqullada aan magaca aabbahay ku sameeyo ayaa ii marag fura, laakiin ma rumaysnadin, waayo, idahayga ka mid ma ihidin. idahaygu codkaygay maqlaan, waanan garanayaa iyaga, wayna i raacaan. oo waxaan iyaga siiyaa nolosha weligeed ah, weligoodna ma lumi doonaan, oo ninna kama dhufsan doono gacantayda. aabbahaygii i siiyey iyaga ayaa wax walba ka weyn, oo ninna kama dhufsan karo gacanta aabbahay. aniga iyo aabbuhu mid baannu nahay. markaasay yuhuuddu haddana dhagaxyo u gurteen inay dhagxiyaan. ciise ayaa ugu jawaabay, shuqullo badan oo wanaagsan ayaan idinka tusay xagga aabbahay. shuqulladaas kee baad igu dhagxinaysaan? yuhuuddu waxay ugu jawaabeen, shuqul wanaagsan aawadiis kugu dhagxin mayno, laakiin caytanka aawadiis iyo inaad adigoo nin ah ilaah iska dhigayso. ciise wuxuu ugu jawaabay, miyaanay ku qorrayn sharcigiinna, waxaan idhi, idinku waxaad tihiin ilaahyo? hadduu ilaah kuwii ereygiisu u yimid ku sheegay ilaahyo (oo qorniinkana lama jebin karo), ma waxaad ku leedihiin kii aabbuhu quduus ka dhigay oo xagga dunida u soo diray, baad caytanta, waayo, waxaan idhi, wiilka ilaah baan ahay? haddaan samayn shuqullada aabbahay, ha i rumaysanina. laakiin haddaan sameeyo, in kastoo aydnaan i rumaysanayn, shuqullada rumaysta, inaad ogaataan oo garaatan in aabbuhu igu jiro, anna aabbaha aan ku jiro. sidaa aawadeed mar kale ayay dooneen inay

qabtaan, wuuna ka baxsaday gacantooda. haddana wuxuu u baxay webi urdun shishadiisa ilaa meeshii yooxanaa markii hore ku jiray, isagoo dad ku baabtiisaya, meeshaasuuna joogay, oo qaar badan baa u yimid isaga, waxayna ku yidhaahdeen, runtii yooxanaa calaamo ma samayn, laakiin wax walba oo yooxanaa ka yidhi ninkan run bay ahaayeen. kuwa badan baana halkaa ku rumaystay isaga.

11

waxaa jiray nin buka oo ah laasaros reer beytaniya ee joogay tuulada maryan iyo walaasheed maarta. maryantaasu waxay ahayd tii rabbiga cadar marisay oo caghiisa timaheeda ku tirtirtay, oo walaalkeed laasaros bukay. sidaa aawadeed walaalihii fariin bay rabbiga u direen iyagoo leh, sayidow, ogow, kii aad jeclayd waa bukaaye. laakiin ciise markuu taas maqlay wuxuu yidhi, bukaankanu kan dhimashada ma ahaa, laakiin waa ammaanta ilaah aawadeed in wiilka ilaah lagu ammaano. ciise ayaa jeclaa maarta iyo walaasheed iyo laasaros. sidaa aawadeed markuu maqlay inuu buko, laba maalmood oo kale ayuu meeshuu joogay iska sii joogay. markaas dabadeed ayuu xertii ku yidhi, yahuudiya aan haddana tagno. xertii waxay ku yidhaahdeen, macallimow, yuhuuddu waxay haddana doonayeen inay ku dhagxiyaan, ma waxaad mar kale u kacaysaa meeshaas? ciise ayaa ugu jawaabay, maalintu miyaanay lahayn iyo toban saacadood ahayn? qof hadduu maalinta socdo ma turunturoodo, waayo, wuxuu arkaa iftiinka dunidan. laakiin qof hadduu habeenka socdo, wuu turunturooda, waayo, iftiinku kuma jiro isaga. waxyaalahaas ayuu ku hadlay, oo dabadeedto wuxuu ku yidhi iyaga, saaxiibkeen laasaros waa hurdaa, laakiin waan u tegayaa inaan soo toosiyo. sidaa daraadeed xertii waxay ku yidhaahdeen, sayidow, hadduu hurdo wuu bogsanayaa. ciise wuxuu ka hadlayay dhimashadiisa, iyaguse waxay u maleeyeen inuu ka hadlayo nasashada hurdada. ciise haddaba ayaa bayaan ugu yidhi, laasaros waa dhintay. anigu waa ku faraxsanahay aawadiin inaanan halkaas joogin si aad u rumaysataan, laakiin aan u tagno. sidaa aawadeed toomas, kii didumos la odhan jiray, wuxuu ku yidhi xertii la socotay, innaguna aan tagno si aynu ula dhimanno. haddaba markuu ciise yimid wuxuu ogaaday inuu afar maalmood xabaasha ku jiray. haddana beytaniya waa u dhowday yeruusaalem, oo waxay u jirtay qiyaas shan iyo toban istaadiyon. yuhuud badan waxay u yimaadeen maarta iyo maryan inay walaalkood uga taciyeeyaan. maarta haddaba markay maqashay in ciise imanayo, ayay ka hor tagtay, maryanse gurigay iska fadhiday. markaasaa maarta waxay ciise ku tidhi, sayidow, haddaad halkan joogtid, walaalkay ma uu dhinteen. hadda waxaan garanayaa in wax alaa waxaad ilaah weyddiisatid uu ku siinayo. markaasaa ciise wuxuu ku yidhi, walaalkaa waa sara kici doonaa. maartaa ku tidhi, waan garanayaa inuu kici doono wakhtiga sarakicidda ee maalinta u dambaysa. ciise ayaa ku yidhi, anigu waxaan ahay sarakicidda iyo nolosha. kii i rumaystaa, in kastoo uu dhinto, wuu noolaan doonaa. kii kasta oo nool oo i ru-

maystaa weligii ma dhiman doono. waxan ma rumaysan tahay? waxay ku tidhi, haah, sayidow, waan rumaysnahay inaad tahay masiixa oo ah wiilka ilaah ee dunida iman lahaa. markay taas tidhi, way tagtay oo hoos ahaan ugu soo yeedhay walaasheed maryan, oo waxay ku tidhi, macallinkii halkan buu joogaa, waana kuu yeedhayaa. iyaduna kolkay maqashay, dhaqso bay u kacday oo u tagtay. ciise weli ma iman tuulada, laakiin wuxuu weli joogay meeshii maarta kaga hor tagtay. haddaba yuhuuddii iyada guriga la joogtay oo u taciyaaynaysay, markay arkeen maryan inay dhaqso u kacday oo baxday, ayay raaceen, iyagoo u malaynaya inay xabaashii tegayso inay meeshaas ku baroorato. haddaba maryan markay timid meeshii ciise joogay oo ay aragtay isaga, waxay ku dhacday caghiisa iyadoo ku leh, sayidow, haddaad halkan joogtid, walaalkay ma uu dhinteen. ciise haddaba markuu arkay iyadoo barooranaysa, iyo yuhuuddii la socotay oo la barooranaysa, ayuu ka qalbi xumaaday, wuuna murugooday. markaasuu yidhi, xaggee baad dhigteen? waxay ku yidhaahdeen, sayidow, kaalay oo arag. ciise waa ooyay. sidaa daraadeed yuhuuddu waxay yidhaahdeen, bal eega, siduu u jeclaa. qaarkoodse waxay yidhaahdeen, ninkan oo indhaha u furay kii indha la'aa, miyuusan wax ka samayn karin inuusan ninkaasu dhiman? sidaa daraadeed ciise oo mar kale qalbi xumaaday ayaa xabaashii yimid. waxay ahayd god, dhagax baana saarnaa. ciise ayaa yidhi, dhagaxa ka qaada. maarta oo ahayd kii dhintay walaashiis, waxay ku tidhi, sayidow, hadda wuu urayaa, waayo, afar maalmood buu mootanaa. ciise wuxuu ku yidhi, miyaanan kugu odhan, haddaad rumaysatid, waxaad arki lahayd ammaanta ilaah? markaasay dhagaxii ka qaadeen. ciisena indhihiisuu kor u tagay oo yidhi, aabbow, waan kuugu mahadnaqayaa inaad i maqashay. waana ogaa inaad mar kasta i maqasho, laakiin dadkan badan oo hareerahayga taagan aawadood ayaan taas u idhi inay rumaystaan inaad adigu i soo dirtay. markuu sidaas ku hadlay dabadeed wuxuu ku dhawaqay cod weyn, laasarosow, soo bax. markaasaa kii dhintay soo baxay, isagoo gacmaha iyo cagaha ay kafan kaga xidhan tahay, wejigana maro kaga xidhan tahay. kolkaasuu ciise wuxuu ku yidhi iyaga, fura oo daaya, ha socdee. sidaa aawadeed qaar badan oo yuhuuddii ah oo maryan u yimid oo arkay wuxuu sameeyey ayaa rumaystay. qaarkoodse way u tageen fariisintii, oo waxay u sheegeen wuxuu ciise sameeyey. sidaa aawadeed wadaaddadii sare iyo fariisintii shir bay isugu yimaadeen oo yidhaahdeen, maxaynu samaynaa? waayo, ninkanu calaamooyin badan buu sameeyeye. haddaynu sidaa u dayno, dhammaan way rumaysan doonaan isaga, oo dadka roomana way iman doonaan, oo waxay qaadon doonaan meesheenna iyo quruunteenna. midkood kayafas la odhan jiray, oo wadaadka sare ahaa sannaddaas, wuxuu iyagii ku yidhi, waxba garan maynaan, oo ka fiirsan maysaan inay idiin roon tahay in nin keli ahu dadka u dhinto oo aan quruunta oo dhammu lumin. waxaas iskama odhan, laakiin isagoo ah wadaadka sare sannaddaas, wuxuu sii sheegay in ciise quruunta u dhiman doono, quruuntii oo keliya uma aha, laakiin inuu mid keliya isugu soo ururiyo

carruurtii ilaah oo kala firidhsan. haddaba maalin-taas wixii ka dambeeyey waxay ku tashadeen inay dilaan. sidaa daraaddeed mar dambe ciise bayaan uma dhex marin yuhuudda, wuuse ka tegey meeshaas, ilaa meel u dhowayd ciidada, ilaa magaalo la yidhaahdo efrayim, halkaasuuna xertii la joogay. hadda iidda yuhuudda ee kormaridda la yidhaahdaa waa dhowayd, kuwa badanna waxay u kaceen yeruusaalem iyagoo dalka ka yimid iiddii kormaridda horteed inay isdaahiriyaan. sidaa daraaddeed ayay ciise doondooneen, oo waxay isku yidhaahdeen, iyagoo macbudka dhex taagan, maxay idinla tahay? ma inuusan iidda imanaynin baa? wadaaddadii sare iyo farisiintii waxay amar ku bixiyeen, hadduu qof ogaado meeshuu joogo waa inuu sheego, ha la qabtee.

12

haddaba lix maalmood ka hor iidda kormaridda, ciise wuxuu yimid beytaniya, meeshuu joogay laasaros, kii ciise kuwa dhintay ka soo sara kiciyey. sidaas daraaddeed halkaasaa casho loogu sameeyey, maartana waa adeegaysay, oo laasaros wuxuu ka mid ahaa kuwa cuntada ula fadhiistay. maryan haddaba waxay qaaday rodol cadar ah oo naaradiin qaliya ah, waxayna marisay cagaha ciise, oo timaheedii ayay cagihiisa ku tirtirtay. gurigiina waxaa ka buuxsamay udgoonkii cadarka. laakiin yuudas iskariyod, oo ahaa mid xertiisii ka mid ah, oo gacangelin lahaa, wuxuu yidhi, maxaa cadarkan loogu iibin waayay saddex boqol oo dinar, oo loo siin waayay masaakiinta? sidaas uma uu odhan dan uu ka lahaa masaakiinta, laakiin wuxuu u yidhi wuxuu ahaa tuug, oo kiishadda lacagta ayuu hayn jiray, wuuna kala bixi jiray wixii lagu rido. haddaba ciise ayaa yidhi, daaya. waxay u haysay maalinla aasniintayda. waayo, masaakiintu mar walba way idinla jiray, aniguse idinlama joogo mar walba. haddaba dad badan oo yuhuud ah baa waxay ogaadeen inuu halkaas joogo, wayna u yimaadeen, ma aha ciise aawadii oo keliya laakiin inay arkaan laasarosna, kii uu kuwii dhintay ka soo sara kiciyey. wadaaddadii sare waxay ku tashadeen inay laasarosna dilaan. waayo, aawadiis ayaa yuhuud badani ku tagtay oo ciise rumaysatay. maaliintii xigtay dad badan oo u yimid iiddii, markay maqleen inuu ciise yeruusaalem imanayo, waxay qaa-teen laamihii geedaha timirta ah, oo ay baxeen inay ka hor tagaan, iyagoo ku dhawaaqaya hoosanna, waxaa barakaysan kan rabbiga magaciisa ku imanayo oo boqorka israa'iil ah. ciise wuxuu helay dameer yar oo fuulay, siday ugu qoran tahay, ha biqin, gabadhii siyoona; bal eeg, boqorkaagu waa imanyaa isagoo fuushan qayl dabeereed. markii hore xertiisii waxyaalahaas ma ay garan, laakiin markii ciise ammaanmay dabadeed ayay xusuusteen in waxyaalahaas xaggiisa laga qoray iyo in waxyaalahaas lagu sameeyey isaga. haddaba waxaa marag furay dadkii badnaa ee la joogay markuu laasaros xabaasha uga yeedhay oo uu kuwa dhintay ka soo sara kiciyey. sidaa daraaddeed dadkii badnaa waa u kaceen inay ka hor tagaan, waayo, waxay maqleen inuu calaamadaas sameeyey. haddaba farrisiintii waxay dhexdoodii isku yidhaahdeen, waad arkaysaan sidaynaan

waxba u taraynin. eega, dunidii oo dhan baa raacdaye. kuwa wakhtiga iidda u kacay inay ilaah caabudaa, waxaa ku dhex jiray qaar gariig ah. kuwaas haddaba waxay u yimaadeen filibos oo ahaa reer beytsayda ee galili, wayna weyddiisteen oo waxay ku yidhaahdeen, sayidow, waxaannu doonaynaa inaanuu ciise aragno. markaasaa filibos u yimid oo andaros u sheegay, oo haddana andaros iyo filibos baa wada yimid, oo ay ciise u sheegeen. kolkaasaa ciise u jawaabay, oo wuxuu ku yidhi, saacaddii way timid uu wiilka aadanahu ammaani lahaa. runtii, runtii, waxaan idinku leeyahay, xabbaad sarreen ah haddaanay dhulka ku dhicin oo dhiman, keligeed bay iska jiraysaa, laakiin had-day dhimato, midho badan bay dhashaa. kan naftiisa jecel, waa lumiya, kan dunidan naftiisa ku nebaadaase, wuu hayn doonaa tan iyo nolosha weligeed ah. qof uun hadduu ii adeego, ha i soo raaco, meeshaan joogona, miidiinkayguna wuu joogi doonaa. qof uun hadduu ii adeego, aabbuhu waa murwayn doonaa isaga. haatan naftaydu waa murugootay, oo maxaan idhaahdaa? aabbow, saacaddan iga badbaadi. laakiin taas aawadeed ayaan saacaddan u soo gaadhay. aabbow, magacaaga ammaan. haddaba waxaa samada ka yimid cod leh, waan ammaanay, waanan ammaani doonaa mar kale. haddaba dadkii badnaa oo ag taagnaa, way maqleen, oo waxay yidhaahdeen, waa onkod. qaar kale waxay yidhaahdeen, malaa'ig baa la hadashay isaga. ciise ayaa u jawaabay oo ku yidhi, codkaasu aawaday uma imanin, laakiin wuxuu u yimid aawadiin. imminka weeye markii dunidan la xukumi lahaa, imminka kan madaxda dunida ah dibadda lagu tuuri doonaa. aniguna haddii kor layga qaado dhulka, dhammaan xaggaygaan u soo jidi doonaa. wuxuu waxaas u yidhi inuu tuso siduu u dhiman doono. haddaba dadkii badnaa waxay ugu jawaabeen, waxaannu sharciga ka maqallay in masixu weligiis jiri doono. sidee baad u leedahay, wiilka aadanaha waa in kor loo qaado? waa ayo wiilka aadanahu? ciise haddaba ayaa ku yidhi, weli in yar nuurka ayaa idinla jiraya. socda intaad nuurka haysataan, si aan gudcurku idiin soo gadhain. kan gudcurka ku socdaana ma yaqaan meeshuu u socdo. intaad nuurka haysataan, rumaysta nuurka, inaad noqotaan wiilasha nuurka. waxyaalahaas ciise ayaa ku hadlay, markaasuu ka tegey oo ka dhuuntay iyaga. laakiin in kastuu calaamooyin badan ku sameeyey hortooda, weli ma ay rumaysan isaga; inuu noqdo hadalka nebi isayos oo uu ku hadlay, rabbiyow, yaa markayagii rumaystay, oo yaa gacantii rabbiga loo mawjiyey? sidaa aawadeed ayay rumaysan kari waayeen, waayo, isayos ayaa haddana yidhi, wuu indhathiray, qalbigoodana ayuu engejiyey, si aanay indhahooda wax ugu arkin, oo aanay qalbigoodana wax ugu garan, oo aanay u soo noqon, oo aanan u bogsiiin. waxyaalahaas isayos ayaa yidhi, maxaa yeelay, ammaantiisuu arkay, wuuna ka hadlay isaga. hase ahaatee qaar badan oo taliyayaasha ka mid ahaa way rumaysteen, laakiin farrisiintii aawadood ma ay qiran si aan sunagogga looga saarin, waayo, waxay ammaanta ilaah ka jeclaayeen ammaanta dadka. ciise ayaa ku dhawaaqay oo yidhi, kii i rumaystaa, ima rumaysto, wuxuuse rumaystaa kan i soo diray. kii i arkaana, wuxuu arkaa kan i soo diray. waxaan dunida u imid

inaan nuur u ahaado, in mid kasta oo i rumaystaa uusan gudcurka ku sii jirin. nin uun hadduu erayadayda maqlo oo uusan xajin, xukumi maayo, waayo, uma iman inaan dunida xukumo, waxaanse u imid inaan dunida badbaadiyo. kii i diida oo aan erayadayda aqbalin, wuxuu haystaa mid xukuma; ereygaan ku hadlay baa xukumi doona isaga maalinta u dambaysa. waayo, anigu amarkayga kuma hadlin, laakiinse aab-bihii i soo diray isagaa i amray waxaan idhaahdo iyo waxaan ku hadloba. oo waanan garanayaa inuu amarkiisu yahay nolosha weligeed ah. sidaa daraad-deed waxaan ku hadlayaa, sidii aabbuhu igu yidhi, sidaasaan ku hadlayaa.

13

iidda kormaridda horteed ciise wuxuu garanayay inay timid saacaddiisii uu dunidan ka tegi lahaa ilaa aabbaha, oo siduu u jeclaa kuwiisii dunida joogay, ayuu u jeclaa tan iyo dhammaadka. ibliiska ayaa markii hore qalbiga yuudas iskariyod ina simoon geliyey inuu ciise gacangeliyo. oo wakhtiga cashada ciise oo garanaya in aabbuhu wax walba gacanta u geliyey iyo inuu ilaah ka yimid oo ilaah ku noqon-ayo, ayuu cashadii ka kacay oo dharkii iska dhigay, tuwaalna wuu qaatay oo guntaday. markaasuu biyo weel ku shubay oo bilaabay inuu xertiisa cagaha u maydho oo ku tirtiro tuwaalkii ku guntanaa. wuxuu haddaba u yimid simoon butros. kaasaa ku yidhi, sayidow, ma adaa cagaha ii maydhaya? markaasaa ciise u jawaabay oo ku yidhi, waxaan samaynaya, garan maysid imminka, laakiinse dabadeed waad garan doontaa. butros ayaa ku yidhi, weligaa cagaha ii maydhi maysid. ciise wuxuu ugu jawaabay, haddaanan kuu maydhiin, qayb iguma lihid. markaasaa simoon butros ku yidhi, sayidow, cagaha keliya ha ii maydhiin, laakiin gacmaha iyo madaxana ii maydhi. ciise ayaa ku yidhi, kii maydhiin uma baahna inuu maydho caghiisa mooyaane, laakiin waa wada nadiifsan yahay, idinkuna waa nadiifsan tihiin, laakiin dhammaantiin ma aha. waayo, wuu garanayay kii gacagelin lahaa. sidaa daraaddeed ayuu u yidhi, dhammaantiin ma wada nadiifsanidin. haddaba markuu cagihii u maydhay iyagii, oo dharkiisa qaatay, oo haddana fadhiistay, markaasuu ku yidhi, ma garanaysaan waxaan idinku sameeyey? waxaad iigu yeedhaan, macallin iyo sayid, waadna ku hagaagsan tihiin, waayo, waan ahay. haddaba haddaan cagaha idiin maydhay anigoo ah sayidka iyo macallinka, idinkuna waa inaad cagaha isu maydhaan. waxaan idin siiyey masaal inaad samaysaan sidaan idinku sameeyey. runtii, runtii, waxaan idinku leeyahay, addoon kama weyna sayidkiis, mid la soo dirayna kama weyna kii soo diray. haddaad waxyaalahan garanaysaan, waad barakaysan tihiin haddaad yeeshaan. dhammaantiin ka hadli maayo; waan garanayaa kuwaan doortay. laakiin qorniinka leh, kan kibistayda cuna ayaa cedhibtiisa ii qaaday, waa inuu ahaado. hadda dabadeed waxaas ayaan idiin sheegayaa intaanay dhicin, in markay dhacaan aad rumaysataan inaan ahay isagii. runtii, runtii, waxaan idinku leeyahay, kan aqabala ku alla kaan soo diro ayaa i aqabala, oo kan i aqabalaana wuxuu aqabala kii i soo diray. ciise markuu sidaas yidhi,

ayuu ka qalbi xumaaday, wuxuuna bayaan u sheegay oo yidhi, runtii, waxaan idinku leeyahay, midkiin ayaa i gacagelin doona. markaasay xertii is-eegeegen iyagoo aan garanaynin kii uu ka hadlayay. waxaa joogay oo laabta ciise ku tiirsanaa xertiisa midkood oo uu ciise jeclaa. sidaa daraaddeed ayaa simoon butros calaamo u sameeyey oo ku yidhi, noo sheeg yuu yahay kan uu ka hadlayo. isagoo sidii ugu tiirsan laabta ciise, ayuu ku yidhi, sayidow, waa kuma? markaasaa ciise ugu jawaabay, waa kii aan koosaarta u dari doono oo aan siin doono. haddaba markuu koosaarta u daray ayuu qaaday oo siiyey yuudas iskariyod ina simoon. markuu koosaarta qaatay dabadeed, shayddaan baa galay isagii. sidaa daraaddeed ciise wuxuu ku yidhi, waxaad samaynayso dhaqso u samee. kuwa la fadhiyey midkoodna ma garanaynin sababta uu sidaas ugula hadlay isaga. yuudas baa kiishaddii lacagta hayay, taas aawadeed qaar waxay u maleeyeen in ciise ku yidhi, soo iibi waxaynu iidda u baahan nahay, ama, masaakiinta wax sii. isagu haddaba markuu koosaartii qaatay, markiiba ayuu baxay, oo waxayna ahayd habeen-nimo. haddaba markuu baxay, ciise ayaa yidhi, hadda wiilka aadanahu waa ammaanmay, ilaahna waa ku ammaanmay isaga. haddii ilaahu ku ammaanmay isaga, ilaahna waa ammaani doonaa isaga qudhiisa, oo markiiba wuu ammaani doonaa. carruur yahay yaryari, weli in yar baan idinla joogayaa. waad i dooni doontaan, oo sidaan yuhuuddii ku idhi, meeshaan tegayo iman kari maysaan, idinkuna hadda sidaasaan idinku leeyahay. waxaan idin siinayaa qaynuun cusub oo ah, waa inaad isjeclaataan; sidaan idiin jeclaaday, idinkuna waa inaad isu jeclaataan. sidaasay dadka oo dhammi idinku garan doonaan inaad xertaydii tihiin, haddaad jacayl isu qabtaan. simoon butros ayaa ku yidhi, sayidow, xaggee baad tegaysaa? ciise wuxuu ugu jawaabay, meeshaan tegayo hadda ii raaci kari maysid, laakiin mar dambe waad i soo raaci doontaa. butros ayaa ku yidhi, sayidow, maxaan hadda kuu raaci kari waayay? naftaydaan aawadaa u bixin doonaaye. ciise ayaa ugu jawaabay, miyaad naftaada u bixin doontaa aawaday? runtii, runtii, waxaan kugu leeyahay, diiqu ciyi maayo ilaa aad saddex kol i dafir-tid.

14

qalbigiinnu yuusan murugoon. ilaah waad rumaysan tihiin, anigana i rumaysta. guriga aabbahay wuxuu leeyahay hoyaal badan. haddaanay sidaas ahayn waan idiin sheegi lahaa, maxaa yeelay, waxaan u tegayaa inaan meel idiin sii diyaariyo. oo haddaan tago oo meel idiin diyaariyo, mar dambe waan soo noqon doonaa, oo xaggaygaan idiin qaadan doonaa, in meeshaan joogo, idinkuna aad joogtaan. oo meeshaan tegayo iyo jidkaba waad taqaaniin. toomas ayaa ku yidhi, sayidow, ma naqaan meeshaad tegaysid ee sidee baan ku naqaan jidka? markaasaa ciise wuxuu toomas ku yidhi, anigu waxaan ahay jidka iyo runta iyo nolosha. ninna aabbaha uma yimaado, xaggayguu ku yimaado mahee. haddaad i garateen, aabbahayna waad garan lahaydeen. hadda ka dib waad garanaysaan, waadna aragteen. filibos baa ku yidhi,

sayidow, aabbaha na tus, waana nagu filan yahay. markaasaa ciise wuxuu ku yidhi, ma intaas badan baan idinla joogay, oo aanaad i garamaynin, filibosow? kii i arkay wuxuu arkay aabbaha. sid ee baad u leedahay, aabbaha na tus? miyaadan rumaysan inaan aabbaha ku jiro, aabbuhuna uu igu jiro? erayadaan idinkula hadlayo, anigu iskagama hadlayo, aabbahase igu jira ayaa shuqulladiisa sameeya. i rumaysta inaan aabbaha ku jiro, oo aabbuhuna aniga igu jiro, haddii kale shuqullada aawadood ii rumaysta. runtii, runtii, waxaan idinku leeyahay, kii i rumaystaa, shuqullada aan sameeyo, isna wuu samayn doonaa, oo shuqullo kuwan ka waaweynna wuu samayn doonaa, maxaa yeelay, aabbahaan u tegayaa. oo wax alla waxaad magacayga ku weyddiisataan, waan samayn doonaa in aabbuhu ku ammaanmo wiilka. haddii aad wax igu weyddiisataan magacayga, waan samayn doonaa. haddii aad i jeceshihiin, qaynuunnadayda waad xajin doontaan. aniguna aabbahaan baryi doonaa, isna wuxuu idin siin doonaa gargaare kale inuu idinla jiro weligiin, waxaa weeye, ruuxa runta ah oo aanay dunidu qaadan karin, waayo, ma aragto, garanna mayso, idinkuse waad garanaysaan, waayo, wuu idinla jiraa, wuuna idinku jiri doonaa. idiinkama tegi doono agoonnimo, ee waan idiin imanayaa. in yar dabadeed dunidu i arki mayso mar dambe, idinkuse waad i arkaysaan. waan noolahay, taas aawadeed idinkuna waad noolaan doontaan. maalintaas waxaad garan doontaan inaan aabbahay ku jiro, idinna aad igu jirtaan, anna aan idinku jiro. kii qaynuunnadayda haysta oo xajiya, waa kaas kan i jecel, kan i jecelna aabbahay waa jeclaan doonaa, anna waan jeclaan doonaa, waana isu muujin doonaa isaga. yuudas (yuudas iskariyod ma aha) ayaa ku yidhi isaga, sayidow, maxaa dhacay oo annaga aad isugu kaaya muujin doontaa, dunidana aadan isugu muujin doonin? ciise ayaa u jawaabay oo ku yidhi, haddii nin i jecel yahay, ereyagaygu xajin doonaa, aabbahayna waa jeclaan doonaa, oo waannu u iman doonnaa, waanna la joogi doonnaa. kii aan i jeclayn, ereyagayga ma xajiyo: ereygaad maqlaysaanna kayga ma aha, laakiin waxaa leh aabbaha i soo diray. waxyaalahaas ayaan idinkula hadlay intaan idinla joogay, laakiin gargaaraha ruuxa quduuska ah oo aabbuhu ku soo diri doono magacayga, wax kasta ayuu idin bari doonaa, wuxuuna idin xusuusin doonaa wax kasta oo aan idinku idhi. nabad baan idiinka tegayaa, nabaddaydana waan idiin siinayaa, sida dunidu u siiso anigu idiin siin maayo. qalbigiinnu yuusan murugoon, yuusanna biqin. waad maqasheen inaan idinku idhi, waan tegayaa, waanan idiin imanayaa. haddaad i jeclaateen, waad farxi lahaydeen, waayo, aabbahaan u tegayaa, maxaa yeelay, aabbuhu waa iga weyn yahay. haatan waxaan idiinku sheegay intaanay dhicin, in markay dhacaan aad rumaysataan. mar dambe wax badan idinlama sii hadli doono, maxaa yeelay, kan madaxda dunida ahu wuu imanayaa, isaguna waxba iguma laha. laakiin tani waa in dunidu ku garato inaan aabbaha jeclahay iyo inaan sameeyo sida aabbuhu igu amray. kaca, aynu meeshan ka tagnee.

anigu waxaan ahay geedka canabka ah oo runta ah; aabbahayna waa beerfalaha. laan walba oo igu taal oo aan midho dhalin, wuu gooyaa, oo mid kasta oo midho dhasha ayuu nadiifiyaa si ay midho ka sii badan u dhasho. durba waad nadiifsan tihiin hadalkaan idinkula hadlay daraaddiis. igu jira, anna aan idinku jiree. sida laantu keligeed ayaan midho u dhali karin haddaanay geedka canabka ah ku oollin, sidaas oo kale idinkuna ma dhali kartaan haddaydan igu jirin. anaa ah geedka canabka ah, idinna waxaad tihiin laamihihi. kii igu jira oo anna aan ku jiro, kaasaa midho badan dhala, maxaa yeelay, la'aantay waxba ma samayn kartaan. qof uun hadduusan igu jirin waxaa loo tuuraa sida laan oo kale, waana qallalaa, markaasaa la ururiyaa, oo dabka lagu tuuraa, oo la gubaa. haddaad igu jirtaan, oo ay erayadayduna idinku jiraan, weyddiista waxaad doonaysaanba, waana laydiin yeeli doonaa. waxaa aabbahay ku ammaanmaa inaad midho badan dhashaan, waxaadna noqon doontaan xertayda. siduu aabbuhu ii jeclaaday, ayaan anna idiin jeclaaday. jacaylkayga ku sii jira. haddaad qaynuunnadayda xajisaan, jacaylkaygaad ku jiri doontaan, sidaan qaynuunnada aabbahay u xajiyeey, oo aan jacaylkiisa ugu jiro. waxaan waxyaalahaas idiinkula hadlay in farxaddaydu idinku jirto, iyo inay farxaddiinnu buuxsanto. kanu waa qaynuunkayga inaad isjeclaataan sidaan idiin jeclaaday. ninna ma leh jacayl kan ka weyn inuu nin naftiisa u bixiyo saaxiibbadiis. saaxiibbaday baad tihiin haddaad yeeshaan waxaan idinku amro. mar dambe addoommo idiinku yeedhi maayo, maxaa yeelay, addoonku garan maayo wuxuu sayidkiisu sameeyo, laakiin saaxiibbo waan idiinku yeedhay, maxaa yeelay, waxaan aabbahay ka soo maqlay oo dhan ayaan idin ogeysiiyey. idinku ima aydaan dooran, laakiinse anaa idin doortay, waanan idiin diray inaad tagtaan oo midho soo dhashaan, iyo in midhihiinnu sii jiraan, in wax alla waxaad aabbaha magacayga ku weyddiisataan uu idin siiyo. waxyaalahaas ayaan idiinku amray inaad isjeclaataan. dunidu hadday idin nebaato, waad garanaysaan inay hortii i nebaatay. haddaad kuwa dunida ahaan lahaydeen, dunidu kuweeda way jeclaan lahayd, laakiin kuwa dunida ma ihidin, waanse idinka doortay dunida, taas aawadeed dunidu way idin neceb tahay. xusuusta hadalkaan idinku idhi, addoon kama weyna sayidkiisa. hadday i silciyeen, idinkana way idin silcin doonaan. hadday hadalkayga xajiyeen, kiinnana way xajin doonaan. laakiin waxyaalahaas oo dhan waxay idiinku samayn doonaan magacayga aawadii, maxaa yeelay, waxaanay garanayn kii i soo diray. haddaan iman oo aanan la hadlin, dembi ma ay lahaadeen, laakiin hadda dembigooda marmarsiinyo uma haystaan. kii i neceb, waxaa kaluu neceb yahay aabbahay. haddaanan dhexdooda ku samayn shuqullada aan nin kale samayn, dembi ma ay lahaadeen, haddase aniga iyo aabbahayba way na arkeen oo na nebaadeen. laakiin sidaas waxay u noqotay inuu dhammaado hadalka sharcigooda ku qorani, way ii nebaadeen sababla'aan. laakiin markuu yimaado gargaaraha oo aan xagga aabbaha ka soo diri doono,

isagoo ah ruuxa runta oo xagga aabbaha ka soo baxa, ayuu ii marag furi doonaa. idinkuna waad marag furi doontaan, waayo, tan iyo bilowgii waad ila jirteen.

16

waxaan waxyaalahaas idiinkula hadlay inaydnaan ka xumaanin. waxay idinka saari doonaan sunagogyada, weliba saacaddaa imanaysa in mid walboo idin dilaa uu u malaynayo inuu ilaah u adeegayo. oo waxay waxyaalahaas u samayn doonaan, waayo, waxaanay garanayn aabbaha iyo aniga toona. laakiin waxaan waxyaalahaas idiinkula hadlay in markii saacad-doodu timaado aad xusuusataan inaan idiin sheegay. tan iyo bilowgii waxyaalahaas idinkulama hadlin, maxaa yeelay, waan idinla joogay. laakiin hadda waxaan u tegayaa kii i soo diray, midkiinna i weydiin maayo, xaggee baad tegaysaa? waxyaalahaas aan idinkula hadlay aawadood, qalbigiinna murug baa ka buuxsantay. laakiin runta ayaan idiin sheegayaa, waxaa idiin roon inaan tago. haddaann tegin, gargaaruhu idiinma iman doono, laakiin haddaan tago waan idiin soo diri doonaa. isagu markuu yimaado wuxuu dunida ku caddayn doonaa xagga dembiga iyo xaqa iyo xukunka; xagga dembiga, waayo, way i rumaysan waayeen; xagga xaq, waayo, aabbaahaan u tegayaa, imana arki doontaan mar dambe; xagga xukunka, waayo, kan madaxda dunida ah waa la xukumay. wax badan oo kalaan leeyahay inaan idiin sheego, laakiin imminka qaadi kari maysaan. laakiin markuu kan ruuxa runta ahu yimaado, wuxuu idinku wadi doonaa runta oo dhan, waayo, isagu iskama hadli doono, wuxuuse ku hadli doonaa wuxuu maqlo, wuxuuna idiin sheegi doonaa waxa imanaya. wuu i ammaani doonaa, waayo, waxaygu qaadi doonaa, wuuna idiin sheegi doonaa. wax kasta oo aabbuhu leeyahay anigaa leh. sidaa daraadeed waxaan idhi, waxaygu qaadaa, wuuna idiin sheegi doonaa. in yar dabadeed i arki maysaan, oo weliba in yar dabadeed i arki doontaan. sidaa daraadeed xertiisa qaarkood waxay isku yidhaahdeen, waa maxay waxan uu inagu leeyahay, in yar dabadeed i arki maysaan, oo weliba in yar dabadeed waad i arki doontaan, iyo, maxaa yeelay, aabbaahaan u tegayaa? haddaba waxay yidhaahdeen, waa maxay waxan uu leeyahay, in yar dabadeed? garan mayno wuxuu leeyahay. ciise ayaa garanayay inay doonayeen inay wax weyddiiyaan, oo wuxuu ku yidhi, ma waxaad isweyddiinaysaan xaalkan aan idhi, in yar dabadeed i arki maysaan, oo weliba in yar dabadeed waad i arki doontaan? runtii, runtii, waxaan idinku leeyahay, waad ooyi doontaan oo barooran doontaan, duniduse waa farxi doontaa. waad murugoon doontaan, laakiin murugaddiinnu waxay u rogman doontaa farxad. naagtu goortay umu-layso, way murugootaa, waayo, saacaddeedaa timid, laakiin markay ilmaha umusho, dhibtii dib uma xusuusato farxad aawadeed, waayo, nin baa dunida ku dhashay. haddaba waad murugsan tihiin, laakiin mar dambe ayaan idin arki doonaa, qalbigiinnuna wuu farxi doonaa, farxaddiinnana ninna idinkama qaadi doono. oo maalintaasna waxba ima weyddiin doontaan. runtii, runtii, waxaan idinku leeyahay, haddii

aad wax uun weyddiisaan aabbaha, magacayga ayuu idinku siin doonaa. tan iyo imminka waxba magacayga kuma weyddiisan. weyddiista, oo waad heli doontaan, inay farxaddiinnu buuxsanto. waxyaalahaas ayaan masaallo idinkula hadlay. waxaa imanaysa goortii aanan mar dambe masaallo idinkula hadli doonin, laakiin aan bayaan idiinkaga warrami doono aabbaha. maalintaas waxaad ku weyddiisan doontaan magacayga. idinkuma lihi inaan aabbaha baryayo daraaddiin. waayo, aabbaha qudhiisu wuu idin jecel yahay, maxaa yeelay, waad i jeclaateen, oo waadna rumaysateen inaan xagga ilaah ka imid. aabbaha ayaan ka imid oo dunida imid. haddana waan ka tegayaa dunida oo aabbaahaan u tegayaa. xertiisii ayaa ku tidhi, bal eeg, bayaan baad hadda u hadlaysaaye, oo masaal ku hadli maysid. imminka waannu garanaynaa inaad wax walba taqaan, oo aadan u baahnayn qofna inuu wax ku weyddiiyo. taas aawadeed waannu rumaysan nahay inaad ilaah ka timid. ciise ayaa ugu jawaabay, hadda ma rumaysan tihiin? ogaada, saacad-dii baa imanaysa, waana timid, kolkaad u kala firdhi doontaan mid kasta xaggiisa, anna keligay baad iga tegi doontaan, oo weliba keligay ma ihi, waayo, waxaa ila jooga aabbaha. waxyaalahaas waxaan idiinkula hadlay inaad nabad igu haysataan. dunida ayaad dhib kala kulantaan, laakiinse kalsoonaada, anaa ka adkaaday dunidaye.

17

waxyaalahaas ciise ayaa ku hadlay, markaasuu indhihiisii kor u qaaday xagga samada oo yidhi, aabbow, saacaddii way timid. ammaan wiilkaaga inuu wiilku ku ammaano, sidaad amar ugu siisay dadka oo dhan inuu nolosha weligeed ah siiyo kuwaad isaga siisay oo dhan. tanu waa nolosha weligeed ah inay ku gartaan, adoo ah ilaaha runta ah oo keliya, iyo inay gartaan ciise masiix, kii aad soo dirtay. dhulka ayaan kugu ammaanay, anoo dhammeeyey shuqulkaad ii dhiibtay inaan sameeyo. haddana, aabbow, adiga qudhaadu igu ammaan ammaantaan kula lahaa intaan dunidu jirin. magacaagaan u muujiyey dadkii aad dunida iga siisay. kuwaagii bay ahaayeen, oo anaad i siisay, iyaguna ereygaagay xajiyeen. hadda waxay garanayaan wax kastoo aad i siisayba inay xaggaaga ka yimaadeen. waayo, erayadaad i siisay ayaan si-iyey iyaga, wayna aqbaleen, run ahaan bayna u garteen inaan kaa imid, wayna rumaysteen inaad i soo dirtay. iyaga waan kuu baryayaa; kuu baryi maayo dunida, laakiin waxaan kuu baryayaa kuwaad i siisay, waayo, waa kuwaagii. waxayga oo dhan adaa leh, waxaagana anaa leh, iyagana waan ku ammaanmay. anigu dunida sii joogi maayo; kuwanuse duniday joogayaan, aniguna waan kuu imanayaa. aabbe quduusow, iyaga ku hay magacaagii aad i siisay, inay mid ahaadaan sideenna oo kale. intaan iyaga la jiray, waxaan iyaga ku hayay magacaagii aad i siisay, waanan ilaaliyey, midkoodna ma lumin, wiilka ha-laagga maahee, in qorniinku alahaado. haddana waan kuu imanayaa, oo waxyaalahaan ayaan ku hadlayaa intaan dunida joogo inay haystaan farxaddayda oo ay ka buuxsanto iyaga. ereygaagii ayaan siiyey, oo dunidu waa nebcatay, waayo, iyagii kuwa dunida ma aha,

sidaan kan dunida u ahayn. kaa baryi maayo inaad iyaga dunida ka qaaddi, waxaanse kaa baryayaa inaad ka dhawrtid kan sharka leh. iyagu kuwa dunida ma aha, sidanaan kan dunida u ahayn. iyaga quduus kaga dhig runta, ereygaagu waa rune. sidaad dunida iigu soo dirtay ayaan aana iyaga dunida ugu diray. oo aawadood ayaan quduus iskaga dhigaa, in iyagana xagga runta quduus lagaga dhigo. kuwan oo ke-liya kuu baryi maayo, waxaanse weliba kuu baryayaa kuwa igu rumaysanaya hadalkooda aawadiis, inay dhammaan mid ahaadaan, sidaad adigu, aabbow, iigu jirtid, inaguna aan kuugu jiro, inay iyaguna inoogu jiraan, in dunidu rumaysato inaad i soo dirtay. oo ammaantaad i siisay iyagaan siiyey, inay mid ahaadaan sidaynu mid u nahay. iyagaan ku jiraa, adna anigaad igu jirtaa, inay mid ku dhan yihiin, in dunidu garato inaad i soo dirtay, iyo inaad iyaga u jeclaata, sidaad ii jeclaata. aabbow, kuwaad i siisay waan doon-ayaa inay ila joogaan meeshaan joogo inay arkaan ammaantaydii aad i siisay, waayo, adaa i jeclaa intaan dunida la aasaasin. aabbaha xaga ahow, dunidu kuma ay garanaynin, laakiinse waan ku garanayay; kuwanna waxay garanayeen inaad i soo dirtay. maga-caagaan iyagii garansiyeey, waanan garansiin doonaa, in jacaylkii aad i jeclayd uu ku jiro iyaga, aana aan iyaga ku jiro.

18

ciise markuu waxyaalahaas yidhi wuu la baxay xertiisii oo kala gudbay tog qidroon, meeshay ku tiil beer uu galay, isaga iyo xertiisiiba. yuudasna, kii gacangeliyey, meeshaas wuu garanayay, waayo, ciise marar badan ayuu meeshaas xertiisii la tegi jiray. haddaba yuudas isagoo askar iyo saraakiil ka wada wadaaddadii sare iyo farrisintii ayuu meeshaas la yimid laambado iyo siraaddo iyo hab. sidaa daraad-deed ciise isagoo og waxa ku dhici doona oo dhan ayuu baxay oo ku yidhi iyaga, kumaad doondoona-aysaan? waxay ugu jawaabeen, ciisihii reer naasared. markaasaa ciise wuxuu ku yidhi, isagii baan ahay. waxaana iyaga la taagnaa yuudas kii gacangeliyey. sidaa daraaddeed ciise markuu ku yidhi, isagii baan ahay, dib bay u socdeen, oo dhulkay ku dhaceen. mar kale haddaba ayuu weyddiiyey, oo ku yidhi, ku-maad doondoonaaysaan? oo waxay ku yidhaahdeen, ciisihii reer naasared. ciise ayaa ugu jawaabay, waan idiin sheegay inaan isagii ahay. haddaba haddaad i doonaysaan, kuwan iska daaya, ha tageene. wuxuu saas u yidhi inuu dhammaado hadalkii uu ku hadlay oo ahaa, kuwii aad i siisay, midkoodna ma lummin. simoon butros haddaba, isagoo seef haysta, ayuu soo bixiyey, oo wuxuu ku dhufay wadaadka sare addoonkiisii, oo ka gooyay dhegta midigta. addoonkii magiciisu wuxuu ahaa malkos. sidaa daraaddeed ciise wuxuu butros ku yidhi, seefta galkeeda ku celi. koobka aabbuhu i siiyey miyaanan cabbayn? haddaba askartii iyo ninkii u sarreeyey iyo saraakiishii yuhu-udda ayaa ciise qabtay, markaasay xidhiidheen, oo markii hore waxay u geeyeen annas, waayo, wuxuu ahaa soddoggii kayafas oo ahaa wadaadkii sare san-naddaas. kayafas wuxuu ahaa kii kula taliyey yuhu-udda inay u roon tahay in nin keliyahu dadka u

dhinto. waxaa ciise daba socday simoon butros iyo mid kale oo xer ah. ninkaas xerta ahaa wadaadka sare waa garanayay, wuuna la galay ciise barxadda wadaadkii sare. butros se wuxuu taagnaa albaabka agtiisa oo dibadda ah. sidaa daraaddeed kii kale oo xerta ahaa oo wadaadka sare garanayay ayaa dibadda u soo baxay oo la hadlay tii albaabka ilaalinaysay, oo butros ayuu soo geliyey. gabadhii albaabka ilaali-naysay waxay butros ku tidhi, adiguna ma waxaad tahay mid ka mid ah ninkan xertiisa? wuxuu ku yidhi, ma ihi. markaasaa waxaa taagnaayeen addoom-madii iyo saraakiishii oo dab dhuxul ah sameeyey, maxaa yeelay, dhaxan bay ahayd, wayna kulaalayeen. butrosna wuu la joogay, isagoo taagan oo dabka ku-laalaya. haddaba wadaadkii sare wuxuu ciise wax ka weyddiiyey xertiisii iyo waxbariddiisii. ciise ayaa ugu jawaabay, bayaan baan dunida ula hadlay, oo weligay wax baan ku bari jiray sunagogyada iyo macbudka, meesha ay yuhuudda oo dhammi isugu timaado, oo waxba si qarsoon uma odhan jirin. maxaad ii weyddiinaysaa? weyddii kuwa maqlay waxaan kula hadlay. bal eeg, kuwaasaa og waxaan idhi e. markuu sidaas yidhi saraakiishii midkood oo ag taagnaa ayaa ciise dharbaaxay isagoo leh, ma saasaad ugu jawaabaysaa wadaadka sare? ciise ayaa ugu jawaabay, haddii aan si xun u hadlay, xumaanta ka marag fur, had-daan si wanaagsan u hadlayse, maxaad ii dharbaax-aysaa? annas haddaba wuxuu isagoo xidhiidhan u di-ray kayafas oo ahaa wadaadka sare. simoon butros ayaa taagnaa oo dabka kulaalayay. haddaba waxay ku yidhaahdeen, adiguna ma waxaad tahay xertiisii midkood? markaasuu inkiray oo yidhi, ma ihi. addoommadii wadaadka sare midkood oo qaraabo ay ahaayeen kii butros uu dhegta ka gooyay wuxuu yidhi, miyaanan beerta kugula arkin isaga? haddaba butros mar kale ayuu inkiray, oo markiiba diiqii baa ciyey. haddaba ciise ayay ka kaxeeyeen kayafas ilaa guriga taliyaha. waxay ahayd arxortii hore, oo iyagu ma ay gelin guriga taliyaha si aanay u nijaasobin, laakiinse inay cashadii iidda kormaridda wax ka cu-naan. bilaatos haddaba ayaa u soo baxay iyagii oo ku yidhi, maxaad ku ashtakaynaysaan ninkan? way u jawaabeen oo ku yidhaahdeen, ninkanu haddaanu ahayn xumaanfale, kuuma annu soo gacangelin-neen. haddaba bilaatos wuxuu ku yidhi, idinku qaata, oo sharcigiinna ku xukuma. yuhuuddu waxay ku yidhaahdeen, xalaal nooma aha inaanu nin dillo, inuu ahaado hadalkii ciise ku hadlay kolkuu sheegay siduu u dhiman doono. bilaatos haddaba guriga taliyaha ayuu mar kale galay oo ciise u yeedhay, oo wuxuu ku yidhi, adigu ma waxaad tahay boqorka yuhuudda? ciise ayaa ugu jawaabay, ma adaa iska odhanaya wax-aas, mise kuwa kalaa iiga kaa sheegay? bilaatos ayaa ugu jawaabay, ma yuhuudi baan ahay? quruuntaadii iyo wadaaddadii sare ayaa ii soo kaa gacangeliyey. maxaad samaysay? ciise ayaa ugu jawaabay, boqor-tooyadaydu tan dunidan ma aha. haddii boqortooyadaydu tan dunidan tahay, miidiidnayadaydu wa ii diriri lahaayeen inaan yuhuudda la ii gacangelin. im-minkase boqortooyadaydu tan halkan ma aha. sidaa daraaddeed bilaatos ayaa ku yidhi, haddaba ma bo-qor baad tahay? ciise ayaa ugu jawaabay, waad tidhaahdaa inaan boqor ahay. taas ayaan u dhashay, oo

taas ayaan dunida u imid, inaan marag u furo runta. mid kasta oo kan runta ah wuu maqlaa codkayga. bilaatos ayaal ku yidhi, waa maxay runtu? oo markuu sidaa ku yidhi, mar kale ayuu yuhuudda u baxay oo ku yidhi, eedna isagii kuma aan helin. laakiin waxaad leedihiin caado inaan mid idiin sii daayo iidda kormaridda. haddaba ma doonaysaan inaan idiin sii daayo boqorkii yuhuudda? kolkaasay dhammaan mar kale qayliyeen iyagoo leh, ninkan ma aha, laakiin baraabbas. baraabbas wuxuu ahaa waxdhace.

19

markaasaa bilaatos haddaba ciise watay oo karbaashay, askartiina taaj ayay qodxan uga taxeen, oo madaxiisay saareen, oo waxay u geliyeen dhar guduudan. markaasay u yimaadeen oo ku yidhaahdeen, nabad boqorka yuhuuddow, wayna dharbaaxeen. bilaatos haddana dibaddu u baxay oo ku yidhi iyaga, eega, isagaan idiin soo bixinayaa inaad oogaataan inaan eed ku helin. ciise haddaba ayaa dibadda u soo baxay isagoo sita taajkii qodxanta ahaa iyo dharkii guduudnaa, oo bilaatos ayaal ku yidhi iyaga, bal eega ninka. sidaa daraadeed markii wadaaddadii sare iyo saraakiishii arkeen, ayay qayliyeen iyagoo leh, iskutallaabta ku qodob, iskutallaabta ku qodob. bilaatos ayaal ku yidhi, idinku wata, oo iskutallaabta ku qodba, waayo, anigu eed kuma aan heline. yuhuddii ayaal ugu jawaabtay, sharci baannu leennahay, sharcigaas xaggiisana waa inuu dhinto, waayo, wuxuu iska dhigay wiilka ilaah. haddaba bilaatos markuu hadalkaas maqlay, aad buu u sii baqay, oo haddana wuxuu galay guriga taliyaha oo ku yidhi ciise, xaggee baad ka timid? laakiin ciise jawaabna uma uu celinin. sidaa daraadeed bilaatos ayaal ku yidhi, miyaanad ila hadlayn? miyaanad ogayn inaan leeyahay amar aan kugu sii daayo iyo amar aan iskutallaabta kugu qodbo? ciise ayaal ugu jawaabay, amarna iguma aad lahaateen haddaan xagga sare laga siin. sidaa daraadeed kii ii soo kaa gacan-geliyey ayaal kaa dembi weyn. taas dabadeed bilaatos wuxuu doonayay inuu sii daayo, laakiin yuhuddii ayaal qaylisay iyagoo leh, haddaad ninkan sii daysid, kaysar saaxiibkii ma ihid. nin kasta oo boqor iska dhigaba, wuxuu ku caasiyaa kaysar. haddaba bilaatos markuu hadalladaas maqlay, ayuu ciise dibadda u soo saaray, oo wuxuu ku fadihiistay kursiga xuku-maadda, meesha la yidhaahdo sallaxa dhaxaga ah oo af cibraaniga lagu yidhaahdo gabbata. haddaba waxay ahayd maalintii diyaargarayskii kormaridda, abbaaraha saacaddii lixaad. oo wuxuu yuhuudda ku yidhi, bal eega boqorkiinna. sidaa daraadeed waxay ku qayliyeen, kaxee, kaxee, iskutallaabta ku qodob. markaasaa bilaatos wuxuu ku yidhi, boqorkiinna miyaan iskutallaabta ku qodbaa? wadaaddadii sare ayaal ugu jawaabay, boqor ma lihin kaysar maah-heel. markaasuu haddaba u dhiibay in iskutallaabta lagu qodbo. wayna kaxeeyeen ciise. markaas isagoo sita iskutallaabta ayuu u kacay meeshii dhakada la yidhaahdo, oo af cibraaniga lagu odhan jiray golgota, meeshaasay iskutallaabta ku qodbeen isaga iyo laba kale, midba gees, ciisena dhexda. bilaatosna wax buu qoray oo ku dhejiyey iskutallaabta dusheeda, wax-

aana ku qorraa, ciisihii reer naasared, boqorka yuhuudda. haddaba yuhuudda badideed ayaal qorniinkaas akhriday, waayo, meeshii ciise iskutallaabta lagaga qodbay waa u dhowayd magaalada, oo qorniinkii wuxuu ku qorraa af cibraaniga iyo af roomaaniga iyo af gariigga. sidaa daraadeed wadaaddadii sare oo yuhuudda waxay bilaatos ku yidhaahdeen, ha qorin, boqorka yuhuudda, laakiin qor, kanaa yidhi, waxaan ahay boqorka yuhuudda. bilaatos ayaal ugu jawaabay, waxaan qoray ayaal qoray. haddaba askartii markay ciise iskutallaabta ku qodbeen, dharkiisay qaateen oo ay afar meelood ka dhigeen, askari waliba meel buu qaatay, khamiiskiina way qaateen. khamiiskii meella kama tollayn dusha iyo hoosta. sidaa daraadeed waxay isku yidhaahdeen, yeynan kala jeexin, laakiin aan u saami ridanno kii heli doona, inuu noqdo qorniinka oo leh, iyagu waxay qayb-sadeen dharkaygii. khamiiskaygiina way u saami riiteen. haddaba waxyaalahaas askartii baa samaysay. waxaa ciise iskutallaabtiisa ag taagnaa hooyadiis, iyo habaryartiis, maryan afadii kalooobaas, iyo maryan tii reer magdala. sidaa daraadeed ciise markuu arkay hooyadiis iyo kii xerta ahaa oo uu jeclaa oo ag taagan, ayuu hooyadiis ku yidhi, islaan yahay, waa kaa wiilkaagii. markaasuu kii xerta ahaana ku yidhi, waa taa hooyadaa. oo saacadaas dabadeed kii xerta ahaa ayaal gurigiisii u kaxeeyey. markaas dabadeed ciise isagoo garanaya wax kasta inay dhammaadeen, in qorniinku ahaado, ayuu yidhi, waan harraadsana-hay. markaas waxaa meeshaas yiil weel khal ka buuxo. sidaa daraadeed geed isbonji la yidhaahdo bay khalkii ka buuxiyeen, markaasay kor saareen geed husob la yidhaahdo oo afkiisa ku dhoweeyeen. haddaba markii ciise khalkii qaatay ayuu yidhi, waa dhammaatay, markaasuu madaxa foororshay oo ruuxii bixiye. sidaa daraadeed yuhuddii, inaan meydadku sabtida iskutallaabaha sii saarnaan, waxay bilaatos ka baryeen in lugaha laga jebiyo oo meydadka la qaado, waayo, waxay ahayd maalintii diyaargarayska, oo maalinta sabtidaas waxay ahayd maalin weyn. haddaba askartii waa timid, oo ay lugaha ka jebiyeen kii hore iyo kii kale oo iskutallaabaha lagalu qodbay isaga. laakiin markay ciise u yimaadeen oo ay arkeen inuu durba dhintay kama ay jebin lugi-hii. laakiin mid askartii ka mid ah ayaal dhinaca ciise waran laga wareemay, oo markiiba waxaa ka soo baxay dhiig iyo biyo. oo kii arkayna wuu marag furay, maraggiisuna waa run, wuuna garanayaa inuu run sheegay, inaad idinkuna rumaysataan. waayo, waxyaalahaas waxay u dhaceen inuu ahaado qorniinka leh, lafihiisa midna la jebin maayo. oo qorniin kale wuxuu leeyahay, way arki doonaan kii ay wareemeen. waxyaalahaas dabadeed, yuusuf kii ahaa reer arimataya, isagoo xer u ah ciise laakiisuf si qarsoon cabsidii uu ka cabsaday yuhuudda aawadeed, wuxuu bilaatos ka baryay inuu meydka ciise qaado. bilaatosna waa u fasaxay. sidaa daraadeed wuu yimid oo meydkiisii qaaday. oo waxaa kaloo yimid nikodemus kii markii hore habeennimada u yimid, wuxuuna keenay malmal iyo cuud isku qasan oo qiyaastii boqol rodol ah. haddaba waxay qaadeen meydkiisii ciise oo ku duuddubbeen maryo iyo dhir udgoon siday caadada aasniinta yuhuudda ahayd.

meeshii isaga iskutallaabta lagu qodbay waxaa ku tiil beer, beerta dhexdeedana waxaa ku tiil xabaal cusub oo aan ninna weli la dhigin. haddaba maalin-tii diyaargarayska oo yuhuudda aawadeed ayay meeshaas ciise u dhigeen, waayo, xabaashii waa dhowayd.

20

maalin-tii ugu horraysay ee toddobaadka maryan tii reer magdala ayaa aroortii hore xabaashii timid, intay weli gudcur ahayd, oo waxay aragtay dhagaxii oo xabaashii laga qaaday. sidaa daraadeed way orodday oo u tagtay simoon butros iyo kii kale oo xerta ahaa oo ciise jeclaa, waxayna ku tidhi, sayid-kii ayay xabaashii kala baxeen, oo garan mayno meeshay dhigeen. saas aawadeed butros iyo kii kale oo xerta ahaa ayaa baxay, oo waxay tageen xabaashii. way wada ordeen labadoodiiba, oo kii kale oo xerta ahaa ayaa butros ka dheereeyey, oo uga hor maray xabaashii. markaasuu foororsaday, oo wuxuu arkay mariyihii oo yaal, laakiinse ma uu gelin. haddana simoon butros oo daba socday baa yimid, markaasuu xabaashii galay, oo wuxuu arkay mariyihii oo yaal iyo maradii madaxiisa saarnayd oo aan la oollin mariyihii, laakiin meel keligeed ku duudduubnayd. markaas haddaba waxaa galay kii kale oo xerta ahaa oo hore u yimid xabaashii, wuuna arkay oo rumaystay. waayo, weli qorniinka ma ay garan inay tahay inuu kuwa dhintay ka soo sara kaco. haddaba xertii ayaa mar kale guryahoodii ku noqotay. laakiin maryan ayaa xabaashii dibaddeeda taagnayd iyadoo ooyaysa. haddaba intay ooyaysay bay xabaashii ku foororsatay. waxayna aragtay laba malaa'igood oo dhar cadcad xidhan oo fadhiya meesha meydka ciise oolli jiray, mid madaxa, midna cagaha. oo waxay ku yidhaahdeen, haweenay yahay, maxaad u ooyaysaa? markaasay ku tidhi, waxaan u ooyayaa, sayidkaygii bay qaadeen, oo garanna maayo meeshay dhigeen. markay sidaa ku tidhi ayay dib u jeesatay oo ay aragtay ciise oo taagan, mana ay garanaynin inuu ciise yahay. markaasaa ciise wuxuu ku yidhi, haweenay yahay, maxaad u ooyaysaa? kumaad doondoonaaysaa? iyadoo u malaynaysa inuu yahay ninkii beerta ka shaqaynayay waxay ku tidhi, adeerow, haddaad isagii halkan ka qaadday, ii sheeg meeshaad dhigtay, anna waan ka soo qaadan doonaaye. ciise wuxuu ku yidhi, maryamay. markaasay jeesatay oo afka cibraaniga ku tidhi, rabbooni, ee ah macallimow. ciise ayaa ku yidhi, ha i taaban, waayo, weli kor uguma aan tegin aabbaha, laakiin u tag walaalahay oo ku dheh, wuxuu yidhi, waxaan kor ugu tegayaa aabbahay oo ah aab-bihiin, ilaahay oo ah ilaahiin. maryan tii reer magdala ayaa timid oo xertii ku tidhi, waxaan arkay sayid-kii, oo waxay u sheegtay inuu waxyaalahaas iyada ku yidhi. haddaba maalin-taas markay makhribkii ahayd, ayaantii u horraysay ee toddobaadka, oo ay albaabbadu xidhnaayeen meeshay xertu joogtay cabsida ay yuhuudda ka cabsadeen aawadeed, ayaa ciise yimid oo isdhex taagay, oo wuxuu ku yidhi, nabadi ha idinla jirto. oo markuu waxaas yidhi, wuxuu iyagii tusay gacmihiisii iyo dhinaciisii. sidaa daraadeed xertii waa ku farxeen markay sayidkii arkeen. haddaba ciise ayaa mar kale ku yidhi, nabadi ha idinla

jirto. sida aabbuhu ii soo diray ayaan anna idiin dirayaa. oo markuu waxaas yidhi ayuu ku neefsaday oo ku yidhi, aqbala ruuxa quduuskaa. nin alla ninkaad dembiyadiisa cafidaan way cafiyan yihiin, nin alla ninkaad dembiyadiisa ku celisaan way ce-shan yihiin. laakiin toomas mid laba iyo tobanka ka mid ah oo didumos la odhan jiray lama joogin markuu ciise yimid. haddaba xertii kale ayaa ku tidhi, waxaannu aragnay sayidkii. laakiin wuxuu ku yidhi, haddaanan gacmihiisa ku arkin calaamadii musmaarrada, oo aanan fartayda gelin nabarkii musmaarrada, oo aanan gacantayda gelin dhinaciisa, rumaysanba maayo. oo siddeed maalmood dabadeed xertiisii gudaha ayay mar labaad wada joogeen, oo toomasna waa la joogay. markaasaa ciise yimid, albaabbadii oo xidhan, oo intuu isdhex taagay ayuu ku yidhi, nabadi ha idinla jirto. markaasuu toomas ku yidhi, fartaada keen oo arag gacmahayga, oo gacantaadana keen oo geli dhinacayga, oo ha rumaysad la'aanin laakiin rumayso. toomas ayaa u jawaabay oo ku yidhi, rabbigay iyo ilaahayow. markaasaa ciise ku yidhi, waad i aragtay, taas aawadeed ayaad rumaysatay. waxaa barakaysan kuwa aan i arag ee rumaystay. haddaba waxaa ciise ku sameeyey xertii hortooda calaamooyin kale oo badan oo aan ku qorrayn kitaabkan. laakiin waxyaalahan waxaa loo qoray inaad rumaysataan inuu ciise yahay masiix, wi-ilka ilaah, iyo inaad nolosha ku lahaataan magiciisa idinkoo rumaysanaya.

21

waxyaalahaas dabadeed ciise ayaa mar kale xertii isugu muujiyey bad tiberiyas agteeda. oo si-datan ayuu isu tusay. waxaa wada joogay simoon butros, iyo toomas ka la yidhaahda didumos, iyo nataana'el oo ahaa kii kaana tii galii, iyo wiilashii sebedi, iyo laba kale oo xertiisa ah. simoon butros wuxuu iyaga ku yidhi, waa soo kalluumaysanayaa. markaasay ku yidhaahdeen, annana waa ku raacay-naa. markaasay tageen oo doonnida fuuleen; laakiin habeenkaas waxba ma ay qaban. laakiin markii waagu beryay ciise wuxuu taagnaa xeebta, xertiisii-se ma ay garanaynin inuu ciise yahay. markaasaa ciise haddaba ku yidhi, carruur yahay, wax la cuno ma haysaan? waxay ugu jawaabeen, maya. markaasuu ku yidhi, shabagga ku tuura dhinaca midigta ee doonnida, waadna heli doontaane. haddaba way tu-ureen, oo ma ayna karin inay soo jiidaan, kalluunka faro badnaantiisa aawadeed. kii xerta ahaa oo ciise jeclaa ayaa ku yidhi butros, waa sayidkii. haddaba markuu simoon butros maqlay inuu sayidka yahay, ayuu dharkiisa guntaday (waayo, wuu qaawanaa), oo wuxuu isku tuuray badda. laakiin xertii kale waxay ku yimaadeen sixiimadda yar (waayo, kama ay fo-gayn dhulka, laakiin waxay u jireen qiyaastii laba bo-qol oo dhudhun), waxayna jiidayeen shabaggii kallu-unka. haddaba markay dhulkii u soo degeen waxay arkeen dab dhuxul ah iyo kalluun saaran iyo kibis. markaasaa ciise ku yidhi iyagii, keena qaar kallu-unkaad hadda soo qabateen. haddaba simoon butros ayaa sixiimaddii fuulay, oo wuxuu xagga dhulka u jiiday shabaggii oo ka buuxa boqol iyo saddex iyo

konton kalluun oo waaweyn, oo in kastoo ay faro badnaayeen shabaggii ma dillaacin. markaasaa ciise wuxuu iyaga ku yidhi, kaalaya oo quraacda. oo xertii midkoodna kuma uu dhicin inuu yidhaahdo, kumaad tahay? waayo, waxay garanayeen inuu sayidka yahay. kolkaasaa ciise yimid oo qaaday kibistii oo siiyey iyaga, kalluunkiina sidoo kale. taasuu waa markii saddexaad oo ciise xertii isu muujiyey markii uu kuwa dhintay ka soo sara kacay dabadeed. haddaba markay quraacdeen dabadeed ciise wuxuu simoon butros ku yidhi, simoon ina yoonisow, kuwan ma iga jeceshahay? wuxuu ku yidhi, haah, sayidow, waad og tahay inaan ku jeclahay. markaasuu ku yidhi, baraarkayga daaji. haddana wuxuu mar labaad ku yidhi isaga, simoon ina yoonisow, ma i jeceshahay? wuxuu ku yidhi, haah, sayidow, waad og tahay inaan ku jeclahay. markaasuu ku yidhi, idahayga ilaali. markii saddexaad ayuu ku yidhi, simoon ina yoonisow, ma i jeceshahay? butros ayaa ka calool xumaaday, waayo, wuxuu markii saddexaad ku yidhi, ma i jeceshahay? markaasuu ku yidhi, sayidow, wax walba waad og tahay, waadna garanaysaa inaan ku jeclahay. ciise ayaa ku yidhi, idahayga daaji. runtii, runtii, waxaan kugu leeyahay, markaad yarayd adigu waad guntan jirtay, oo waxaad mari jirtay meeshaad doonaysay, laakiin markaad gabowdid, gacmahaad kala bixin doontaa, oo mid kalaa kuu guntin doona, oo wuxuu kuu qaadi doonaa meel aadan doonayn. wuxuu waxaas u yidhi inuu tuso dhimashadu ilaah ku ammaani doono. markuu waxaas yidhi dabadeed, wuxuu ku yidhi, i soo raac. butros markuu jeestay wuxuu arkay kii xerta ahaa oo ciise jeclaa oo daba socda; isagu wuxuu ahaa kii laabta ciise ku tiirsanaa wakhtigii cashada oo ku yidhi, sayidow, waa kuma kan ku gacangelin doonaa? haddaba butros markuu arkay, wuxuu ciise ku yidhi, sayidow, kanna ka waran? ciise wuxuu ku yidhi, haddaan doonayo inuu joogo ilaa aan imanayo, maxaa kaa galay? adigu i soo raac. haddaba waxaa walaalaha ku dhex faafay hadalkaas oo leh, kaas oo xerta ka mid ahaa ma dhiman doono. laakiin ciise kuma odhan, ma dhiman doono, wuxuuse yidhi, haddaan doonayo inuu joogo ilaa aan imanayo, maxaa kaa galay? kan weeye kii xerta ahaa oo u marag furay waxyaalahan, oo qoray waxyaalahan, oo waxaannu garanayna maraggiisu inuu run yahay. waxaana jira waxyaalo badan oo kale oo ciise sameeyey, oo haddii mid mid loo wada qoro, waxaan u malaynayaa inaan dunidu qaaddeen buugagga laga qoro.

tanu waa muujintii ciise masiix oo ilaah isaga siiyey inuu tuso addoommadiisa waxyaalaha waajibka ah inay dhowaan dhacaan. oo isagu wuxuu taas tusay addoonkiisii yooxanaa isagoo malaa'igtiisa u soo diraya isaga, kaasoo ka markaati furay erayga ilaah iyo markaatiifuridda ciise masiix, iyo wixii uu isagu arkay oo dhan. waxaa barakaysan ka akhriya iyo kuwa maqla erayadii wax sii sheegidda, oo xajiya waxyaalaha ku qoran, waayo, wakhtigii wuu dhow yahay. anigoo yooxanaa ah waxaan waxyaalahan u soo qorayaa toddobada kiniisadood oo aasiya ku yaal. nimco iyo nabadu ha idiinka yimaadeen kan jira oo jiray oo iman doona, iyo xagga toddobada ruux oo carshigiisa hor jooga, iyo xagga ciise masiix oo ah markaatiiga aaminka ah, iyo curadka kuwii dhintay, iyo amiirka boqorrada dhulka. kan ina jecel oo dembiyadeenna dhiigiisa inagaga furay, oo boqortooyo inaga dhigay inaynu wadaaddo u ahaanno ilaaha ah aabbihiis, isaga ammaan u la ahaato iyo dowladnimo weligiis iyo weligiisba. aamiin. bal eega, wuxuu la imanayaa daruuraha, oo waxaa isaga arki doona il kasta iyo kuwii isaga wareemay; oo qabiilooyinka dhulka oo dhammuna isegay u barooran doonaan. haah, saas ha ahaato. aamiin. rabbiga ilaaha ah wuxuu leeyahay, anigu waxaan ahay alfa iyo oomeega, oo ah kan jira oo jiray oo iman doona, iyo qaadirka. anigoo yooxanaa ah oo walaalkiin ah iyo mid idinkala qayb galay dhibaataada iyo boqortooyada iyo dulqaadashada ku jira ciise, waxaan gasiiradda batmos la yidhaahdo u joogay erayga ilaah iyo u markaatiifuridda ciise aawadood. maalintii rabbiga waxaan ku jiray ruuxa, oo waxaan meel iga dambaysa ka maqlay cod weyn oo ah sidii buun oo leh, wixii aad aragtid buug ku qor, oo waxaad u sii dirtaa toddobada kiniisadood; kuwaas oo ah tan efesos, iyo tan simurna, iyo tan bergamos, iyo tan tu'ateyra, iyo tan sardis, iyo tan filadelfiya, iyo tan la'odikiya. oo anna dib baan u jeestay inaan arko codkii ila hadlay, oo markii aan dib u jeestay waxaan arkay toddoba laambadood oo dahab ah. oo laambadaha badhtankooda waxaan ku arkay mid u eg bini-aadan oo qaba khamiis dheer, oo laabtana waxaa ugu xidhnaa suun dahab ah. oo madaxiisa iyo timihiisuna waxay u caddaayeen sida suuf cad iyo sida baraf oo kale; oo indhihiisuna waxay ahaayeen sida dab ololkiis, oo cagihiiisuna waxay u ekaayeen naxaas dhalaalaysa sidii iyadoo fooro lagu safeeyey, codkiisuna wuxuu u ekaa codka biyo badan. oo gacantiisa midigtaana wuxuu ku haystay toddoba xiddigood, oo afkiisana waxaa ka soo baxay seef soofaysan oo laba af leh, jaahiisuna wuxuu u ekaa qorraxda oo xoog u dhalaalaysa. oo markii aan arkay ayaan ku hor dhacay sidii mid dhintay. oo markaasuu gacantiisii midigta ahayd i saaray, oo wuxuu igu yidhi, ha cabsan. anigu waxaan ahay kan ugu horreeyey iyo kan ugu dambeeya, iyo kan nool. anigu waan dhintay, oo bal eeg, waan noolahay tan iyo weligayba, oo waxaan haystaa furayaasha dhimashada iyo haadees. haddaba waxaad qortaa waxyaalahaad aragtay iyo waxyaalaha hadda jira iyo waxyaalaha hadda ka dib dhici doona. toddobada xiddigood oo

aad ku aragtay gacantayda midigta iyo toddobada laambadood oo dahabka ah qarsoodigooda micnihiisu waxaa weeye sidan, toddobada xiddigood waxaa weeyaan malaa'igaha toddobada kiniisadood, toddobada laambadoodna waxaa weeyaan toddobada kiniisadood.

2

kiniisadda efesos ku taal malaa'igteeda waxaad u qortaa: kan toddobada xiddigood gacantiisa midigta ku haystaa oo toddobada laambadood oo dahabka badhtankooda ku socdaa wuxuu kugu leeyahay waxyaalahan, waan ogahay shuqulladaada, iyo hawshaada, iyo dulqaadashadaada, iyo inaad u adkaysan karin kuwa sharka ah, iyo inaad tijaabisay kuwa rasuullada isku sheega iyagoo aan ahayn, oo waxaad ogaatay inay been yihiin. waad dulqaadataa, oo dhib baad ugu adkaysatay magacayga aawadiis, kamana aad daalin. laakiin wax baan kuu haystaa, waayo, jacaylkaagii hore waad ka tagtay. haddaba xusuuso meeshii aad ka dhacday, oo toobadkeen, oo shuqulladaadii hore samee; haddii kalese anigu waan kuu iman doonaa oo laambaddaada waan ka qaadi doonaa meesheeda haddii aadan toobadkeenin. laakiinse tan aad leedahay, waxaad neceb tahay dadka nikolas raaca shuqulladooda oo aan aniguna necbahay. kii dheg lahu ha maqlo waxa ruuxu ku leeyahay kiniisadaha. kii guulaysta aya waxaan siin doonaa amar uu wax kaga cuno geedka nolosha oo ku dhex yaal firdooska ilaah. kiniisadda simurna ku taalna malaa'igteeda waxaad u qortaa; kan ugu horreeyey oo ugu dambeeya, oo dhintay, oo soo nooladay, wuxuu kugu leeyahay waxyaalahan, waan ogahay dhibaataadaada iyo faqiirnimadaada (laakiin taajir baad tahay), iyo cayda ay kugu caayaan kuwa yuhudda isku sheegaa oo aan ahayn, laakiinse ah kuwa sunagogga shayddaanka. ha ka cabsan waxyaalaha aad dhowaan ku xanuunsan doontid. bal eega, in laydin tijaabiyo aawadeed, ibliisku qaarkiin buu dhowaan xabsi ku ridi doonaa, oo idinku intii toban maalmood ah waxaad heli doontaan dhibaato. ilaa dhimashada aamin ahow, anna waxaan ku siin doonaa taajka nolosha. kii dheg lahu ha maqlo waxa ruuxu ku leeyahay kiniisadaha. kii guulaysta dhimashada labaad waxba yeeli mayso. kiniisadda bergamos ku taalna malaa'igteeda waxaad u qortaa; kan haysta seefta soofaysan oo labada af leh wuxuu kugu leeyahay waxyaalahan, waan ogahay meeshaad deggan tahay inay tahay meesha carshiga shayddaanku yaal; oo magacayga waad xajisaa, mana aad inkirin iimaankayga xataa waagii antibas joogay, isagoo ahaa markaatiigaygii iyo kargii aaminka ahaa oo dhexdiinna lagu dilay meesha shayddaanku deggan yahay. laakiinse dhawr waxyaalood baan kuu haystaa, maxaa yeelay, halkaas waxaad ku haysataa kuwo xajiya waxbariddii balcaam, kaas oo baray baalaag inuu reer binu israa'iil hortooda ku tuuro dhagax lagu turunturoodo, inay cunaan waxyaalo sanamyo loo bixiyey iyo inay siinayaan. weliba waxaad kaloo haysataa kuwo sidaas oo kale u xajiya waxbariddii dadka nikolas raaca. haddaba sidaas daraaddeed toobadkeena, haddii kalese dhaqsan idiinku iman,

oo waxaan iyaga kula diriri doonaa seefta afkayga. kii dheg lahu ha maqlo waxa ruuxu ku leeyahay kiniisadaha. kii guulaysta waxaan wax ka siin doonaa maannada qarsoon, oo waxaan siin doonaa dhagax cad, dhagaxa dushiisana waxaa ku qoran magac cusub oo aan ninna aqoon, kan hela mooy-aane. kiniisadda tu'ateyra ku taalna malaa'igteeda waxaad u qortaa; wiilka ilaah oo indhihiisu u eg yihiin dab ololkiis, cagihisuna u eg yihiin naxaas dhalaalaysaa wuxuu kugu leeyahay waxyaalahan; waan ogahay shuqulladaada, iyo jacaylkaaga, iyo rumaysadkaaga, iyo adeegiddaada, iyo samirkaaga, iyo inay shuqulladaadii dambe ka sii badan yihiin kuwaagii hore. laakiinse wax baan kuu haystaa, waayo, waxaad oggoshahay naagta yesebeel la yidhaahdo oo nebiyad isku sheegta; oo waxay addoom-madayda bartaa oo ku sasabtaa inay sinaystaan oo ay cunaan waxyaalo sanamyo loo bixiyeo, oo waxaan iyada siiyey wakhti ay ku toobadkeento, iyaduse dooni mayso inay ka toobadkeento sinadeeda. bal eeg, haddaba iyada sariir baan ku dul tuurayaa, oo kuwii iyada la sinaystana waxaan ku dhex tuurayaa dhibaato weyn, haddii ayan ka toobadkeenin shuqulladeeda. oo waxaan carruurteeda ku dili doonaa dhimasho, kiniisadaha oo dhammuna waxay ogaan doonaan inaan ahay kan baadhbadda kelyaha iyo qalbiyada, oo anna midkiin walbaba waxaan wax u siin doonaa sida shuqulladiinnu yihiin. laakiinse intiinna kale oo tu'ateyra joogta, in alla intiinna aan waxbariddan haysan, oo sida ay iyagu yidhaahdaan, aan aqoon waxyaalaha moolka dheer oo shay-ddaanka, idinka waxaan idinku leeyahay, dushiinna culaab kale saari maayo. habase yeeshee waxa aad haysataan xajiya ilaa aan imaado. kii guulaysta oo shuqulladayda sii xajiya tan iyo ugu dambaysta, waxaan siin doonaa amar uu ku xukumo quruumaha. oo wuxuu ku xukumi doonaa ul bir ah, sida weelasha dheriyasameeyuhu ay u burburaan; sida aan aniguba aabbahay uga helay: oo weliba waxaan siin doonaa xiddigta waaberi. kii dheg lahu ha maqlo waxa ruuxu ku leeyahay kiniisadaha.

3

kiniisadda sardis ku taalna malaa'igteeda waxaad u qortaa; kan haysta toddobada ruux oo ilaah iyo toddobada xiddigood, wuxuu kugu leeyahay waxyaalahan: waan ogahay shuqulladaada, oo magac baad leedahay sida wax nool, laakiinse meyd baad tahay. haddaba soo jeed, oo adkee waxyaalaha kuu hadhay oo dhimashada ku dhow; waayo, shuqulladaadii ma aan helin iyagoo kaamil ku ah ilaahayga hortisa. haddaba sidaas daraaddeed xusuuso sidii aad u heshay oo aad u maqashay, oo xaji, oo toobadkeen. laakiinse haddii aadan soo jeedin, waxaan u iman doonaa sida tuug oo kale, mana aad ogaan doontid saacadda aan kuu iman doono. laakiinse waxaad sardis ku leedahay dhawr qof oo aan dharkooda ni-jaasayn; oo anigay ila socon doonaan iyagoo dhar cad qaba; maxaa yeelay, way istaahilaan. kii guulaystaa sidaasuu u xidhan doonaa dhar cad; oo anna sinaba magiciisa ugama tirtiri doono kitaabka nolosha, oo waxaan magiciisa ka qiran doonaa aabbahay hor-

tiisa iyo malaa'igihisa hortooda. kii dheg lahu ha maqlo waxa ruuxu ku leeyahay kiniisadaha. kiniisadda filadelfiya ku taalna malaa'igteeda waxaad u qortaa; kan quduuska ah, oo runta ah, oo furihii daa'uud haysta, oo wuxuu furo aanu ninna xidhi karin, wuxuu xidhana aanu ninna furi karin, wuxuu kugu leeyahay waxyaalahan; waan ogahay shuqulladaada (oo bal eeg, waxaan hortaada dhigay albaab furan oo aanu ninna xidhi karin), waayo, waxaad leedahay waxooga xoog ah, oo erayaygiina waad dhawrtay, oo magacaygiina ma aad inkirin. bal eeg, kuwa isku sheega yuhuud oo aan ahayn ee beenta sheegaya waxaan ka keeni doonaa sunagogga shay-ddaanka, oo bal eeg, iyaga waxaan ka dhigi doonaa inay yimaadaan oo ay cagaaha hortooda ku sujuudaan oo ay ogaadaan inaan anigu ku jeclahay. adigu waxaad dhawrtay ereyayga oo aad dulqaadatay, oo sidaas daraaddeed waxaan kaa dhawri doonaa saacadda jirrabaadda oo dhowaan u imanaysa dunida oo dhan inay jirrabto kuwa dhulka deggan. anigu dhaqsaa u imanayaa. haddaba xaji waxaad haysatid si aan ninna taajkaaga kaaga qaadin. kii guulaysta waxaan ka dhigi doonaa tiir ku jira macbudka ilaahayga, halkaasna mar dambe kama bixi doono, oo waxaan dushiisa ku qori doonaa magaca ilaahayga, iyo magaca magaalada ilaahayga, taas oo ah yerusaalemta cusub, oo samada iyo xagga ilaahayga ka soo degaysa, iyo xataa magacayga cusub. kii dheg lahu ha maqlo waxa ruuxu ku leeyahay kiniisadaha. kiniisadda la'odikiya ku taalna malaa'igteeda waxaad u qortaa; aamiin, oo ah markhaatiga aaminka ah oo runta ah, oo ah madaxa uunka ilaah, wuxuu kugu leeyahay waxyaalahan; waan ogahay shuqulladaada iyo inaad qabow iyo kulayl midna ahayn. waxaan jeclaan lahaa inaad tahay qabow iyo kulayl midkood. haddaba waad diirran tahay, oo qabow iyo kulayl midna ma ihid, sidaas daraaddeed afkaygaan kaa tufi doonaa. waxaad tidhaahdaa, taajir baan ahay, oo maal baan helay, oo waxba uma baahni, oo ma ogid inaad tahay tan belaysan, oo loo naxo, oo miskiinka ah, oo indhaha la', oo qaawan. sidaas daraaddeed waxaan kugula talinayaa inaad iga iibsatid dahab dab lagu safeeyey, si aad taajir u noqotid, iyo dhar cad si aad u xidhatid oo aanay ceebta qaawanaan-taadu u muuqan, iyo indhakuul aad indhaha marsatid si aad wax u aragtid. in alla inta aan jeclahay waan canaantaa oo edbiyaa, sidaas daraaddeed qiiryo yeelo oo toobadkeen. bal eeg, albaabkaan taaganahay oo garaacayaa; haddaba haddii nin codkayga maqlo oo albaabka iga furo, waan u soo gelayaa, oo waan la cashayn, isna wuu ila cashayn. kii guulaysta, waxaan siin doonaa amar uu carshigayga igula fadhiisto, sida aan aniguba u guulaystay, oo aan aabbahay ugula fadhiistay carshigiisa. kii dheg lahu ha maqlo waxa ruuxu ku leeyahay kiniisadaha.

4

waxyaalahaas dabadeed kor baan eegay oo waxaan arkaa albaab samada ka furmay, oo codkii ugu horeeyey oo aan maqlay sidii buun ila hadlaya oo kale, wuxuu igu yidhi, halkan soo fuul oo waxaan ku tusi doonaa waxyaalaha waajibka ah inay hadda ka

dib dhacaan. haddiiba waxaan ku jiray ruuxa, oo bal eeg, waxaa jiray carshi samada qotoma, oo mid baa carshigii ku fadhiyey, oo kii fadhiyey midabkiisu wuxuu u ekaa dhagax yasbid iyo dhagax sardiyoos, oo carshigana waxaa ku wareegsanaa qaansoroobaad midabkeedu u egyahay dhagax sumurud. oo carshigii hareerhiisana waxaa yiil afar iyo labaatan carshi oo kale; oo carshiyadii dushoodana waxaan ku arkay afar iyo labaatan oday oo ku fadhiya, oo dhar cad qaba; madaxana waxaa u saarnaa taajaj dahab ah. oo carshigana waxaa ka soo baxay hillaac iyo codad iyo onkod. oo waxaa jiray toddoba laambadood oo dab ah oo carshiga hortiiisa ka ololaya, kuwaas oo ah toddobada ruux oo ilaah. oo carshigii hortiiisana waxaa yiil wax la mid ah bad muraayad ah oo u eeg madarad, oo carshiga badhtankiisa iyo carshiga hareerhiisana waxaa joogay afar xayawaan oo hor iyo dibba indho miidhan ah. xayawaankii kowaad wuxuu u ekaa libaax, xayawaankii labaadna wuxuu u ekaa weyl, xayawaankii saddexaadna wuxuu lahaa weji u eeg weji nin, xayawaankii afraadna wuxuu u ekaa gorgor duulaya. oo afarta xayawaan mid waluba wuxuu lahaa lix baal, oo hareerahooda iyo gudahooduba wax indho miidhan; oo habeen iyo maalin midna ma nastaan, oo waxay yidhaahdaan, quduus, quduus, quduus waxaa ah rabbiga ah ilaaha qaadirka ah, oo jiray oo jira oo iman doona. oo marka xayawaanku ay ammaan aan oo ciseeyaan oo mahad u naqaan kan carshiga ku fadhiya oo ah kan nool weligiis iyo weligiis, ayaa afar iyo labaatan oday waxay ku hor dhici doonaan kan carshiga ku fadhiya, oo waxay caabudi doonaan kan nool weligiis iyo weligiis, oo taajajkoodana waxay ku tuuri doonaan carshiga hortiiisa, iyagoo leh, rabbigayagow, ilaahayagow, adigu waad istaahishaa inaad heshid ammaanta iyo cisada iyo xoogga, waayo, wax kasta adaa abuuray, maxaa yeelay, doonistaada aawadeed ayay u ahaadeen oo u abuurmeen.

5

oo anna kii carshiga ku fadhiyey gacantiisa midigta waxaan ku arkay kitaab wax kaga qoran yihiin dul iyo hoosba, oo waxaa ku shaabadaysnaa toddoba shaabadood. oo waxaan arkay malaa'ig xoog weyn oo ku naadinaysa cod weyn, oo leh, bal yaa istaahila inuu kitaabka kala bixiyo oo uu furo shaabadihiisa? oo samada, iyo dhulka dushiisa, iyo dhulka hoostiisa laguma arag mid awooda inuu kitaabka kala bixiyo ama eego. oo markaasaan aad u ooyay, maxaa yeelay, lama helin mid istaahila inuu kitaabka kala bixiyo ama eego. markaasaa odayaashii midkood wuxuu igu yidhi, ha ooyin, bal eeg, libaaxa qabiilka reer yahuudah ka mid ah oo ah xidixdii ka yimid daa'uud ayaa wuxuu ku guulaystay inuu furo kitaabka iyo toddobadiisa shaabadoodba. oo carshiga badhtankiisii iyo afarta xayawaan iyo odayaasha badhtankoodii waxaan ku arkay wan taagan oo ah sida mid la gowracay oo leh toddoba gees iyo toddoba indhood oo ah toddobada ruux oo ilaah, oo loo soo diray dunida oo dhan. oo isna intuu yimid ayuu kitaabkii ka qaatay kii carshigii ku fadhiyey gacantiisii midigta. oo markuu kitaabkii qaatay ayaa afartii xayawaan iyo afar iyo labaatan kii odayba waxay

ku dhaceen wankii hortiiisa iyagoo midkood waluba wato katarad iyo fijaanno dahab ah oo foox ka buuxo oo ah baryadii quduusiinta. oo waxay ku gabyeen gabay cusub iyagoo leh, adigu waxaad istaahishaa inaad kitaabka qaadato oo aad shaabadihiisa furto; waayo, waa lagu gowracay, oo waxaad ilaah dhiiggaaga ugu soo iibisay dad ah qabiil kasta iyo af kasta iyo dad kasta iyo quruun kasta, oo waxaad iyagii ka dhigtay inay ilaahenna u ahaadaan boqortooyo iyo wadaaddo; oo iyana dhulka ayay wax ku xukumii doonaan. oo anna carshigii iyo xayawaanadii iyo odayaasha hareerahoodii waxaan ku arkay oo ka maqlay malaa'ig badan codkood, oo tiradooduna waxay ahayd toban kun oo meelood oo min toban kun ah, iyo kumaan kun; oo waxay cod weyn ku lahaayeen, istaahil waxaa ah wankii la gowracay inuu helo xoog, iyo maal, iyo xigmad, iyo itaal, iyo ciso, iyo ammaan, iyo mahad. oo wax kasta oo la abuuray oo ku jira samada, iyo dhulka dushiisa, iyo dhulka hoostiisa, iyo badda gudaheeda, iyo waxyaalaha iyaga ku jira oo dhan, ayaa waxaan maqlay iyagoo leh, kan carshiga ku fadhiya iyo wanka ha u ahaadeen mahad, iyo ciso, iyo ammaan, iyo xoog, weligood iyo weligood. markaasaa afartii xayawaan waxay yidhaahdeen, aamiin. odayaashiina way dhaceen oo sujuudeen.

6

oo waan arkayay markii wankii furay toddobadii shaabadood midkood, oo waxaan maqlay afartii xayawaan midkood oo codkiisa la moodo onkod leh, kaalay oo arag. oo bal eeg, waxaan arkay faras cad oo kii fuushanaana wuxuu haystay qaanso, oo waxaa isaga la siiyey taaj; oo wuxuu soo baxay isagoo guulaysanaya, wuxuuna u soo baxay inuu guulaysto. oo haddana markii uu furay shaabaddii labaad ayaa waxaan maqlay xayawaankii labaad oo leh, kaalay oo arag. markaasaa waxaa soo baxay faras kale oo xamar ah; oo kii fuushanaana waxaa la siiyey amar inuu dunida nabadda ka qaado iyo in dadka midba midka kale dilo; oo waxaa la siiyey seef weyn. oo haddana markuu shaabadda saddexaad furay ayaa waxaan maqlay xayawaankii saddexaad oo leh, kaalay oo arag. oo bal eeg, waxaan arkay faras madow; oo kii fuushanaana wuxuu gacanta ku haystay miisaan. oo waxaan afartii xayawaan badhtankooda ka maqlay wax cod la moodo oo leh, koombo sarreen ah qiimaheedu waa dinaar, saddex koombo oo shaciir ahna qiimahoodu waa dinaar, saliidda iyo khamrigana wax ha yeelin. oo haddana markuu furay shaabaddii afraad ayaa waxaan maqlay xayawaankii afraad codkiisii oo leh, kaalay oo arag. oo bal eeg, waxaan arkay faras cirro leh; oo kii fuushanaana magiciisu wuxuu ahaa dhimasho; oo waxaa la socday haadees. oo waxaa iyaga la siiyey amar ay ku xukumaa dunida waaxdeed oo ay ku laayaan seef, iyo abaar, iyo dhimasho, iyo dugaagga dhulka. oo haddana markuu furay shaabaddii shanaad waxaan meeshii allabariga hoosteeda ku arkay nafihii kuwii loo dilay eraygii ilaah aawadiis, iyo markhaatigii ay fureen aawadiis, oo iyana waxay ku dhawaaqeen cod weyn iyagoo leh, sayidkayaga quduuskaa oo run-

tahow, ilaa goormaadan xukumayn oo aadan dhiigayaga nooga aarayn kuwa dhulka jooga? oo midkood kastaba waxaa la siiyey khamiis cad; oo waxaa loo sheegay inay wakhti yar sii nastaan ilamaa kuwa iyaga addoommada la ah iyo walaalahooda dhowaan sidoodii oo kale loo dili doono ay soo dhammaadaan. oo haddana waxaan arkay arkay inu furay shaabad-dii lixaad, markaasaa waxaa dhacay dhulgariir weyn; oo qorraxduna waxay u madoobaatay sidii joonyad dhogor ah, oo dayaxii oo dhammuna wuxuu noqday sidii dhiig oo kale; oo xiddigihii samaduna waxay ku soo daateen dhulka sida geed berde ahi u tuuro midhihiisa aan bislaan markii dabayl weyni ruxdo. oo samadiina waxaa loo qaaday sidii kitaab la dububay oo kale, oo buur walba iyo gasiirad walbaba meeshoodii waa laga dhaqaajiyey. oo boqorradii dunida, iyo amiirrada, iyo saraakiisha sare, iyo taa-jiriinta, iyo kuwa xoogga weyn ah, iyo addoon kasta iyo mid kasta oo xor ahuba, waxay ku dhuunteen godadka iyo dhagaxyada buuraha; oo waxay ku yidhaahdeen buurihii iyo dhagaxyadii, nagu soo dhaca oo naga qariya kan carshiga ku fadhiya wejigiisa iyo cadhada wanka, waayo, waxaa timid maalintii weynayd oo cadhadooda; bal yaa awooda inuu istaago?

7

taas dabadeed waxaan arkay afar malaa'igood oo taagan afarta gees oo dhulka, oo xajinaya afarta dabaylood, si aan dabaylu ugu dhicin dhulka ama badda ama dhirta. oo waxaan arkay malaa'ig kale oo ka soo baxaysa qorrax ka soo baxa oo haysata shaabadda ilaaha nool; oo cod weyn bay ugu dhawaagday afartii malaa'igood oo amarka lagu siiyey inay wax yeelan dhulka iyo badda, oo waxay ku tidhi, waxba ha yeelina dhulka iyo badda iyo dhirta toona, jeer aannu addoommada ilaahayaga wejiga ka shaabadayno. oo waxaan maqlay intoodii la shaabadeeyey tiradoodii, waxayna ahaayeen boqol iyo afar iyo afartan kun oo intaasaa laga shaabadeeyey qabiilooyinka reer binu israa'iil oo dhan. qabiilka reer yahyuudah waxaa laga shaabadeeyey laba iyo toban kun; qabiilka reer ruubeenna waxaa laga shaabadeeyey laba iyo toban kun; qabiilka reer gaadna waxaa laga shaabadeeyey laba iyo toban kun; qabiilka reer aasheerna waxaa laga shaabadeeyey laba iyo toban kun; qabiilka reer naftaalina waxaa laga shaabadeeyey laba iyo toban kun; qabiilka reer manasehna waxaa laga shaabadeeyey laba iyo toban kun; qabiilka reer simeconna waxaa laga shaabadeeyey laba iyo toban kun; qabiilka reer laawina waxaa laga shaabadeeyey laba iyo toban kun; qabiilka reer isaakaarna waxaa laga shaabadeeyey laba iyo toban kun; qabiilka reer sebulunna waxaa laga shaabadeeyey laba iyo toban kun; qabiilka reer yuusufna waxaa laga shaabadeeyey laba iyo toban kun; qabiilka reer benyaamiinna waxaa laga shaabadeeyey laba iyo toban kun. oo bal eeg, waxyaalahaas ka dib waxaan arkay dad faro badan, oo aan ninna tirin karin, oo lagala soo baxay quruun kasta, iyo qabiil kasta, iyo dad kasta, iyo af kasta, oo taagan carshiga hortiisa iyo wanka hortiisa, iyagoo qaba khamiisyo cadcad, gacmahana ku haysta caleemo timireed. oo iyana waxay ku dhawaaqeen

cod weyn, iyagoo leh, badbaado waxaa leh ilaahayaga carshiga ku fadhiya iyo wanka. oo malaa'igihii oo dhammuna waxay taagnaayeen carshiga hareerihiisa iyo odayaashii iyo afartii xayawaan hareerahooda; oo carshiga hortiisii ayay ku dhaceen oo intay wejigooda dhulka saareen ayay ilaah caabudeen, iyagoo leh, aamiin; ilaahayagu weligiis iyo weligiis ha lahaado barako, iyo ammaan, iyo xigmad, iyo mahad, iyo ciso, iyo xoog, iyo itaal. aamiin. oo odayaashii midkood baa jawaabay oo wuxuu igu yidhi, kuwan khamiisaya cadcad qabaa yay yihiin, xaggee bayse ka yimaadeen? oo waxaan ku idhi, sayidkaygiyow, waad taqaan. markaasuu wuxuu igu yidhi, kuwanu waa kuwii ka soo baxay dhibaataadii weynayd, oo waxay khamiisayadoodii ku maydheen oo ku cadeeyeen dhiiggii wanka. sidaas daraaddeed waxay joogaan carshiga ilaah hortiisa; oo waxay isaga ugu adeegaan macbudkiisa habeen iyo maalinba; oo kan carshiga ku fadhiyaana wuxuu dushooda ka dhisan doonaa taambuuggiisa. oo iyana mar dambe ma ay gaajoon doonaan, mana ay harraadi doonaan mar dambe, qorraxda iyo kulaylkuna kuma ay dhici doonaan; waayo, wanka carshiga badhtankiisa jooga ayaa wuxuu ahaan doonaa adhijirkooda, oo wuxuu iyaga u hoggaamin doonaa ilaha biyaha nolosha; oo ilaahna indhahooda ilmo kastuu ka tirtiri doonaa.

8

oo haddana markuu furay shaabaddii toddobaad, intii nus saac ah waxaa samada ka dhacday aamusaan. markaasaan waxaan arkay toddobadii malaa'igood oo ilaah hortiisa taagan, oo waxaa la siiyey toddoba buun. oo haddana waxaa timid malaa'ig kale, oo waxay is-ag taagtay meeshii allabariga, iyadoo haysata idan dahab ah, oo waxaa la siiyey foox badan si ay ugu darto baryadii quduusiinta oo dhan oo ay ugu shiddo meeshii allabariga oo dahabka ahayd oo carshiga hortiisa tiil. oo qiiqii fooxa oo ay baryadii quduusiintu la socoto ayaa wuxuu ka baxay gacantii malaa'igta oo wuxuu kor u aaday ilaah hortiis. markaasaa malaa'igtii waxay qaadatay idankii, oo waxay ka buuxisay dalkii meesha allabariga, kolkasay waxay ku tuurtay dhulka; markaasaa waxaa dhacay onkod, iyo codad, iyo hillaac, iyo dhulgariir. markaasaa toddobadii malaa'igood oo toddobada buun haystay waxay isu diyaariyeen inay ka dhawaajiyaan. malaa'igtii kowaad ayaa ka dhawaa-jisay, markaasaa waxaa soo dhacay roob dhagaxyaale iyo dab dhiig ku dhex qasan yahay, oo waxaa lagu tuuray dhulka; markaasaa dunida saddex meelood oo meeli gubatay, oo dhirtana saddex meelood oo meel baa gubatay, oo cawskii qoyanaa oo dhammuna waa gubtay. oo haddana waxaa ka dhawaajisay malaa'igtii labaad, markaasaa waxaa badda lagu tuuray wax le'eg buur weyn oo dab ka ololayo; markaasaa baddii saddex meelood oo meel baa dhiig noqotay; oo waxaa halkaas ku dhintay uunkii badda ku jiray oo nafta lahaa saddex meelood oo meel, oo doon-niyihiina saddex meelood oo meel baa la baabi'iyey. oo haddana waxaa ka dhawaajisay malaa'igtii saddexaad, markaasaa waxaa samada ka soo dhacday xiddig weyn oo sidii laambadeed u ololaysa, oo waxay ku dul

dhacday webiyaasha saddex meelood oo meel, iyo il-hiihi biyaha ahaa; oo xiddigta magaceedana waxaa la yidhaahdaa qadhaadh; oo biyihiiina saddex meelood oo meel baa qadhaadh noqotay; dad badanuna wuxuu ku dhintay biyihii, maxaa yeelay, qadhaadh baa laga dhigay. oo haddana waxaa ka dhawaajisay malaa'igtii afraad, markaasaa waxaa wax lagu dhufnay qorraxda saddex meelood oo meel, iyo dayaxa saddex meelood oo meel, iyo xiddigaha saddex meelood oo meel, in saddex meelood oo meeli ay gudcur noqoto, iyo in maalinta saddex meelood oo meeli aanay ifti-imin, habeenkuna uu noqdo sidaas oo kale. haddana waxaan arkay oon maqlay gorgor dhex duulaya samada isagoo cod weyn ku leh, waxaa hoogay oo hoogay oo hoogay kuwa dhulka deggan, sabab-tuna waa buunanka dhawaaqooda hadhay oo sad-dexda malaa'igood ay dhowaan ka dhawaajin doon-aan.

9

oo haddana waxaa ka dhawaajisay malaa'igtii shanaad, markaasaan arkay xiddig samada ka timid oo dhulka ku soo dhacday; oo waxaa iyadii la siiyey furihii ceelka yamayska. markaasay waxay furtay ceelkii yamayska, oo ceelkii waxaa kor uga soo baxay qiiq u eg qiiq foorno weyn; oo qiiqii ceelka aawadiis ayaa qorraxdii iyo hawadiiba gudcur la noqdeen. markaasaa qiiqii waxaa ka soo baxay oo dhulka ku soo degay ayax; oo waxaa iyagii la siiyey xoog sida hangarallayaasha dhulku ay xoog u leeyihiin. oo waxaa lagu yidhi, waxba ha yeelina cawska dhulka iyo wax cagaar ah iyo geednaba, dadka aan shaabadda ilaah wejiga ku lahayn mooyaane. oo haddana waxaa lagu amray inaanay dadka dila, laakiinse inay intii shan bilood ah xanuujiyaan, oo xanuunkooduna wuxuu ahaa sida xanuunka hangar-allahu markuu nin qaniino. oo ayaamahaasna dadku waxay doondooni doonaan dhimasho, oo sinaba uma ay heli doonaan, oo waxay jeclaan doonaan inay dhintaan, laakiinse dhimashadu way ka carari doontaa iyaga. oo ayaxa qaabkiisuna wuxuu u ekaa fardo dagaal loo diyaariyey; oo madaxana waxaa u saarnaa taajaj dahab u eg, oo wejiyadooduna waxay u ekaayeen wejio dad. oo waxay lahaayeen timo u eg timo dumar; ilkahooduna waxay u ekaayeen ilko libaax. oo waxay lahaayeen laabdhawr u eg laabdhawr bir ah; oo sanqadha baallahooduna waxay u ekayd sanqadh fardo badan oo dagaal ku yaacaya gaadhifardoodkood. oo waxay lahaayeen dabo u eg hangarallayaasha dabadooda iyo miciyo; oo dabadoodana waxay ku lahaayeen xoog ay dadka wax ku yeelaan intii shan bilood ah. oo waxaa iyaga boqor u ah malagga yamayska; oo magiciisana afka cibraaniga waxaa lagu yidhaahdaa abaddoon; afka gariigana magiciisa waxaa lagu yidhaahdaa abolyoon. hooggii kowaad wuu dhammaaday; oo bal eeg, weli waxaa dhiman oo hadda ka dib imanaya laba hoog oo kale. oo haddana waxaa ka dhawaajisay malaa'igtii lixaad, markaasaan maqlay cod ka yeedhaya geesihii girgirihi allabariga oo dahabka ahaa oo ilaah hor yaal, oo ku lahaa malaa'igtii lixaad oo buunka haysatay, fur afarta malaa'igood oo ku

ag xidhan webiga weyn oo yufraad. markaasaa waxaa la furay afartii malaa'igood oo loo diyaariyey saacadda iyo maalinta iyo bisha iyo sannadda inay laayaan dadka saddex meelood oo meel. oo tiradii ciidankii fardooleyda ahaa waxay ahayd labaatan kun oo meelood oo min toban kun ah; oo anigu waan maqlay tiradoodii. oo sidaasaa waxaan tusintii ku arkay fardihii iyo kuwii fuushanaa oo qaba laabdhawr u eg dab iyo dhagax yakintos iyo baaruud; oo fardaha madaxyadooduna waxay u ekaayeen madaxyo libaax; oo afafkoodana waxaa ka soo baxay dab iyo qiiq iyo baaruud. oo dadkii saddex meelood oo meel waxaa lagu dilay saddexdan belaaayo oo ah dadka iyo qiiqa iyo baaruudda afkoodii ka soo baxay. waayo, fardaha xooggoodu wuxuu ku jiray afkooda iyo dabadooda, waayo, dabadoodu waxay u ekayd abeesooyin, oo waxay lahaayeen madaxyo, oo kuwaasay dadka wax ku yeeli jireen. oo dadkii hadhay oo aan lagu dila saddexdaa belaaayo, kama ay toobadkeenin shuqulladii gacmahooda, si ayan u caabudin jinniyo, iyo sanamyo dahab ah, iyo kuwo lacag ah, iyo kuwo naxaas ah, iyo kuwo dhagax ah, iyo kuwo qoryo ah, oo aan wax arki karin, waxna maqli karin, soconna karin; kamana ay toobadkeenin diliddoodii iyo saaxirnimadoodii iyo sinadoodii iyo tuugnimaadoodii.

10

oo haddana waxaan arkay malaa'ig kale oo xoog weyn oo samada ka soo degaysa, iyadoo daruur huwan, madaxeedana waxaa saarnaa qaansoroobaad, wejigeeduna wuxuu u ekaa qorraxda oo kale, caga-heeduna waxay u ekaayeen tiirar dab ah, oo gacan-teedana waxay ku haysatay buug yar oo furan. oo cagteedii midig waxay saartay badda, teedii bidixdana waxay saartay dhulka, oo markaasay ku dhawaaqday cod weyn oo u eg libaax ciyaya, oo markay qaylisay ayaa toddobadii onkodba onkodeen. oo markii todobadii onkod onkodeen, waxaan ku dhowaa inaan wax qoro; markaasaan maqlay cod samada ka leh, shaabad ku xidh waxyaalaha toddobada onkod ay ku onkodeen, oo ha qorin. markaasaa malaa'igtii aan arkay oo ku taagnayd badda iyo dhulka ayaa gacan-teedii midig samada kor ugu taagay, oo inaan wakhti mar dambe jirayn ayay ugu dhaaratay kan weligiis iyo weligiisba nool, oo abuuray samada iyo waxyaalaha ku dhex jira, iyo dhulka iyo waxyaalaha ku dhex jira, iyo badda iyo waxyaalaha ku dhex jiraba. laakiinse wakhtiga codka malaa'igta toddobaad markay ku dhow dahay inay ka dhawaajisoo ayaa waxaa dhammaan doona qarsoodiga ilaah siduu ugu bishaareeyey nebiyadii addoommadiisa ahaa. oo haddana waxaan mar kale maqlay codkii aan samada ka maqlay oo igu leh, tag oo qaado buugga furan oo ku jira gacanta malaa'igta ku taagan badda iyo dhulka. markaasaan malaa'igtii u tegey, oo waxaan ku idhi, buugga yar i sii. markaasay igu tidhi, qaado oo cun; oo wuxuu calooshaada ka dhigi doonaa qadhaadh, laakiin intuu afkaaga ku jiro wuxuu u macaanaan doonaa sida malab oo kale. markaasaan buuggii yaraa ka qaatay malaa'igta gacanteedii, waanan cunay, oo intuu afkayga ku jiray wuxuu u macaanaa sida malab

oo kale; oo markii aan kunay ayaa calooshaydii qadhaadh noqotay. oo iyana waxay igu tidhi. waa inaad mar kale wax ka sii sheegtid dad badan iyo quruumo badan iyo afaf badan iyo boqorro badan.

11

markaasaa waxaa lay siiyey cawsduur ul u eg, oo waxaa laygu yidhi, sara joogso, oo qiyaas macbudka ilaah, iyo meesha allabariga, iyo kuwa ilaah ku caabuda meeshaas. oo barxadda macbudka dibadiisa ku taal iska daa, oo ha qiyaasin; waayo, iyada waxaa la siiyey quruumaha; oo magaalada quduuska ahna waxay ku tuman doonaan intii laba iyo afar-tan bilood ah. oo labadayda markhaati waxaan siin doonaa xoog ay wax ku sii sheegaan kun iyo laba boqol iyo lixdan maalmood, iyagoo jawaanno qaba. oo kuwanu waa labada geed oo saytuunka ah iyo labada laambadood oo hor taagan rabbiga dhulka. oo haddii nin damco inuu wax yeelo, dab baa afkooda ka soo bixi doona oo gubi doona cadaawayaashooda; oo haddii nin damco inuu wax yeelo, waa in saas loo dilo. kuwanu waxay leeyihiin amar ay samada ku xidhaan, si aan roob u di'in inta ay wax sii sheegayaan, oo waxay kaloo leeyihiin amar ay biyaha dhiig kaga dhigaan oo ay dhulkana ugu soo dejiyaan belaaayo kasta mar alla markii ay doonayaan. oo markii ay dhammeeyaan markhaatifuridda waxaa la diriri doonaa bahalka yamayska ka soo bixi doona, oo wuu ka adkaan doonaa, wuuna dili doonaa iyaga. oo meydadkoodu waxay oolli doonaan jidka magaalada weyn oo xagga ruuxa laga yidhaahdo sodom iyo masar, halkaasoo rabbigooda iskutallaabta lagu qodbay. oo saddex maalmood iyo badh ayaa waxaa meydadkooda daawan doona dad ka yimid dadadka iyo qabiilooyinka iyo afafka iyo quruumaha; oo umana ay oggolaan doonaan in meydadkooda qabri la geliyo. oo kuwa dhulka degganuna way ku farxi doonaan oo rayrayn doonaan, oo midkoodba midka kale wuxuu u diri doonaa hadiyado; maxaa yeelay, labadan nebi waxay saxaariiryeen kuwa dhulka deggan. oo saddex maalmood iyo badh dabadeed waxaa iyaga soo gashay neeftii nolosha oo xagga ilaah ka timid, markaasay cagahoodii ku istaageen; oo kuwii iyaga daawadayna waxaa ku soo degtay cabsi weyn. oo waxay samada ka maqleen cod weyn oo ku leh, halkan soo fuula. markaasay samada teegen iyagoo daruur ku dhex jira, oo cadaawayaashoodiina way arkeen. oo saacaddaasna waxaa dhacay dhulgariir weyn, oo magaaladii toban meelood oo meel ayaa duntay; oo dhulgariirkii wuxuu dilay toddoba kun oo qof, oo intoodii kalena way cabsadeen, oo waxay ammaaneen ilaaha samada. oo hooggii labaadna wuu dhammaaday; oo bal eeg, hooggii saddexaadna dhaqsuu u imanayaa. markaasaa waxaa ka dhawajisay malaa'igtii toddobaad, oo waxaa samada ka yeedhay codad waaweyn, oo waxay yidhaahdeen, boqortooyadii dunidu waxay noqotay boqortooyadii rabbiga iyo masiixiisa, oo isna boqor buu ahaan doonaa weligiis iyo weligiis. oo afar iyo labaatan kii oday oo carshiyadooda ku fadhiyey ilaah hortiisa way dhaceen, oo intay wejigooda dhulka saareen, ayay ilaah caabudeen, iyagoo leh, rabbiyow ilaaha

qaadirkaa oo jira oo jirayow, mahad baannu kuu naqaynaa; maxaa yeelay, waxaad qaadatay xooggaagii weynaa, oo wax baad xukuntay. oo quruumihii ina way cadhoodeen, oo waxaa yimid cadhadaadii iyo wakhtigii kuwii dhintay la xukumi lahaa iyo wakhtigii abaalgudkooda la siin lahaa nebiyada addoommadaada ah iyo quduusiinta iyo kuwa magacaaga ka cabsada, yaryar iyo waaweynba, oo la baabbi'in lahaa kuwa dhulka baabbi'iya. markaasaa waxaa samada laga furay macbudkii ilaah; oo waxaa macbudkiisa gudhiisa ka muuqday sanduuqii axdigiisa; markaasaa waxaa soo dhacay hillaac, iyo codad, iyo onkod, iyo dhulgariir, iyo roob dhagaxyaale oo weyn.

12

markaasaa waxaa samada ka muuqatay calaamo weyn, taas oo ahayd naag qorraxda huwan, oo dayaxuna wuxuu ka hooseeyey cagaheeda, madaxana waxaa u saarnaa taaj laba iyo toban xiddigood ah, oo uur bay lahayd; wayna qaylinaysay iyadoo foolanaysa oo xanuunsanaysa oo doonaysa inay umusho. oo haddana samada waxaa ka muuqatay calaamo kale; oo bal eeg waxaa la arkay masduulaa weyn oo cas, oo wuxuu lahaa toddoba madax iyo toban gees, oo madaxyadiisii waxaa u saarnaa toddoba taaj. oo dabadiisiina waxay soo jiiday xiddigihii samada saddex meelood oo meel, oo waxay ku soo tuurtay dhulka; markaasaa masduulaagii wuxuu is-hor taagay naagtii ku dhowayd inay umusho, si uu ilmaha uga liqo markay umusho. oo waxay umushay ilmo lab; kaas oo loo xugmay inuu quruumaha oo dhan ul bir ah ku xukumo; oo ilmaheediina waxaa kor loogu qaday xagga ilaah iyo carshigiisa. oo naagtiina waxay u carartay xagga cidlada, halkaasoo ilaah iyada uga diyaariyey meel lagu quudiyo kun iyo laba boqol iyo lixdan maalmood. markaasaa samada waxaa ka dhacay dagaal, oo mikaa'il iyo malaa'igihiiisii waxay u soo baxeen inay la diriraan masduulaagii; oo masduulaagii iyo malaa'igihiiisii way la dirireen; kamana ay adkaan, meeshoodiina mar dambe samada lagama helin. oo masduulaagii weynaa oo ahaa maskii duqa ahaa hoos baa loo soo tuuray, kaasoo la yidhaahdo ibliis iyo shaydaan, kii dunida oo dhan khiiyaaneeeyey. waxaa isaga lagu soo tuuray dhulka, oo malaa'igihiiisii hoos baa loola soo tuuray isaga. oo haddana waxaan samada ka maqlay cod weyn oo leh, haatan waxaa yimid badbaadadii, iyo xooggii, iyo boqortooyadii ilaheenna, iyo amarkii masiixiisa; maxaa yeelay, kii walaalaheen dacweyn jiray hoos baa loo tuuray, kaasoo iyaga ku dacweyn jiray ilaheenna hortiisa habeen iyo maalinta. oo waxay isagii kaga adkaadeen dhiigii wanka iyo eraygii markhaatifuriddooda; oo iyagu naftoodii kalama ay lexejeclaabin xataa dhimasho. haddaba samoooyinka iyo kuwa dhex degganow, reyreeya. waxaase hoogay badba iyo dhulka, maxaa yeelay, waxaa idiin soo degay ibliiskii, oo aad u cadhaysan, oo weliba garanaya in wakhtigu ku yar yahay. oo masduulaagiina markuu arkay in hoos loogu tuuray xagga dhulka ayuu wuxuu silciyey naagtii ilmaha lab dhashay. oo waxaa naagtii la siiyey laba baal oo gorgor weyn si ay uga duusho maskii ilaa

meesheedii cidlada ku tiil, halkaasoo iyada lagu qu-
 udiyo wakhti, iyo wakhtiyo, iyo wakhti badhkiiis. oo
 maskiina wuxuu afkiisa ka tufay oo naagtii ka daba
 tuuray biyo ah sidii webi, si uu durdurku u qaado.
 markaasaa dhulku naagtii caawiyeey, oo afka kala qaa-
 day, oo wuxuu liqay webigii masduulaaga afkiisa ka
 soo tuuray. oo masduulaagii aad buu ugu sii cadho-
 day naagtii, oo wuxuu u soo kacay inuu la diriro far-
 cankeedii kale oo hadhay oo amarrada ilaah xajiyo oo
 ciise u markhaati furo.

13

oo wuxuu isku dul taagay cammuuddii badda. kolka-
 asaan arkay bahal badda ka soo baxaya, oo wuxuu
 lahaa toban gees iyo toddoba madax, oo geesihii-
 isiina waxaa u saarnaa toban taaj, oo madaxyadi-
 isiina waxaa ugu qornaa magacyo cay ah. oo ba-
 halkii aan arkay wuxuu u ekaa shabeel, oo cagihii-
 isuna waxay u ekaayeen cago orso, afkiisuna wuxuu
 u ekaa af libaax; markaasaa masduulaagii wuxuu is-
 aga siiyey xooggiisii iyo carshigiisii iyo amar weyn.
 oo markaasaan arkay madaxyadiisii midkood oo u
 eg mid la gowracay; oo nabarkii uu u dhintay wuu
 bogsaday; oo dunida oo dhammuna waxay la yaabtay
 bahalkii; markaasay masduulaagii caabudeen, maxaa
 yeelay, wuxuu amarkiisii siiyey bahalkii; iyaguna
 waxay caabudeen bahalkii, waxayna yidhaahdeen, bal
 yaa bahalka la mid ah? oo bal yaa awooda inuu la
 diriro? markaasaa waxaa isagii la siiyey af ku hadlaya
 waxyaalo waaweyn iyo cay; oo haddana waxaa la si-
 iyyey amar uu ku sii shaqeeyo laba iyo afartan bilood.
 markaasuu afkiisii u furay inuu ilaah caayo, iyo inuu
 caayo magiciisa, iyo rugtiisa, iyo xataa kuwa samada
 deggan. oo haddana waxaa isagii la siiyey amar uu
 kula dagaallamo quduusiinta oo uu kaga adkaado;
 oo haddana waxaa la siiyey amar uu ku xukumo
 qabiil kasta iyo dad kasta iyo af kasta iyo quruun
 kasta. oo waxaa isaga caabudi doona inta dhulka
 deggan oo dhan oo aan magacooda lagu qorin ki-
 taabka nolosha oo wanka la gowracay waagii dunida
 la aasaasay. hadduu jiro nin dheg lahu ha maqlo. had-
 dii nin dad xabbiso, isagana waa la xabbisi doonaa;
 oo haddii nin seef wax ku dilo, waa in isagana seef
 lagu dilo. waa kaa samirka iyo rumaysadka qudu-
 usiintu. oo haddana waxaan arkay bahal kale oo
 dhulka ka soo baxaya, oo wuxuu lahaa laba gees oo
 u eg wan geesihis, oo wuxuu u hadlayay sidii mas-
 duulaa oo kale. oo wuxuu bahalkii kowaad horti-
 isa wax kaga qabtay amarkiisii oo dhan. oo dunida
 iyo kuwa degganba wuxuu ku dhigay inay caabudaan
 bahalkii kowaad oo nabarkii uu u dhintay bogsaday.
 oo wuxuu sameeyey calaamooyin waaweyn, wuuna
 karay xataa inuu dab samada ka soo dejiyo oo dhulka
 ku soo tuuro dadka hortisa. oo kuwa dhulka deggan
 wuxuu ku khiyaaneeyey calaamooyinkii isaga loo si-
 iyyey inuu ku sameeyo bahalkii hortisa; isagoo kuwa
 dhulka deggan ku leh, waa inaad sanam u samaysaan
 bahalka seefta nabarkeedii ku yaal ee soo noolaaday.
 oo haddana waxaa isagii la siiyey xoog uu neef ku
 geliyo sanamkii bahalka, in sanamkii bahalku hadlo
 oo uu ka dhigo in la dilo in alla intii aan caabudin
 sanamkii bahalka. oo haddana wuxuu ka dhigay in

kulli, yar iyo weyn, iyo taajir iyo faqiir, iyo xor iyo
 addoonba sumad lagaga dhigo gacanta midigta ama
 wejiga; iyo inaanu ninna awoodin inuu wax iibiyiyo
 ama iibsado, kii sumadda leh mooyaane, taasoo ah
 magaca bahalka ama nambarka magiciisa. xigmad-
 dii waa tan. kii waxgarasho lahu ha tiriyo nambarka
 bahalka; waayo, waxa weeye nin nambarkiiis, oo nam-
 barkiisuna waxa weeye lix boqol iyo lix iyo lixdan.

14

oo bal eeg, waxaan arkay wankii oo ku dul taagan
 buur siyoon, oo waxaa isaga la jiray boqol iyo afar
 iyo afartan kun oo qof, oo waxaa wejiga ugu qor-
 naa isaga magiciisa iyo magaca aabbihis. markaasaan
 samada ka maqlay cod u eg biyo badan codkood iyo
 onkod weyn codkii; oo codkii aan maqlayna wuxuu
 u ekaa kataaraley ka dhawaaajinaysa kataaradahaada;
 markaasay carshiga hortisa iyo afartii xayawaan iyo
 odayaasha hortoodii waxay ku gabyeen gabay cusub;
 oo gabaygaas ninna ma baran karin, boqol iyo afar
 iyo afartanka kun oo dunida laga soo iibsaday mooy-
 aane. kuwanu waa kuwii aan naagaha ku nijaasooabin;
 waayo, iyagu waa daahir; kuwanu waa kuwa wanka
 u raaca meel alla meeshuu tagoba. kuwan waxaa laga
 soo iibsaday dadka inay midhaha ugu horreeya u no-
 qdaan ilaah iyo wankaba. oo afkooda innaba been
 lagama helin, iinna ma leh. oo haddana waxaan arkay
 malaa'ig kale, oo samada dhex duulaysa iyadoo wa-
 data injiil daa'imis ah inay u naadiso kuwa dhulka
 deggan iyo quruun kasta iyo qabiil kasta iyo af kasta
 iyo dad kasta; iyadoo cod weyn ku leh, ilaah ka cab-
 sada, oo isaga ammaana, waayo, saacaddii xukunki-
 isu way timid. oo caabuda kii sameeyey samada iyo
 dhulka iyo badda iyo ilaha biyaha ah. oo malaa'ig
 kale oo labaad ayaa soo raacday, oo waxay lahayd,
 waxaa dhacday oo dhacday baabuloontii weynayd,
 taasoo quruumaha oo dhan ka waraabisay kham-
 rigii cadhada sinadeeda. oo haddana waxaa soo raac-
 day malaa'ig kale oo saddexaad, iyadoo cod weyn
 ku leh, haddii nin caabudo bahalka iyo sanamkiisa,
 ama uu aqbalo sumad in lagaga dhigo wejiga ama
 gacanta, isna wuxuu ka cabbi doonaa khamriga cad-
 hada ilaah oo lagu shubay koobka cadhadiisa isagoo
 aan badhxaanayn; oo waxaa isaga lagu silcin doonaa
 dab iyo baaruud malaa'igaha quduuska ah hortooda
 iyo wanka hortisa. oo qiiga caddibaaddooda kor buu
 u baxayaa weligiis iyo weligiis, oo kuwa caabuda ba-
 halka iyo sanamkiisa, iyo ku alla kii aqbala sumadda
 magiciisa nasasho heli maayaan habeen iyo maalin
 toona. waa kaa samirkii quduusiinta, kuwaas oo
 ah kuwa xajiya amarrada ilaah iyo iimaanka ciise.
 oo haddana waxaan samada ka maqlay cod igu leh,
 qor, waxaa barakaysan kuwa hadda ka dib dhimanaya
 iyagoo rabbiga rumaysan. ruuxii wuxuu leeyahay,
 haah, iyagu waa inay ka nastaan hawshoodii, waayo,
 waxaa iyaga la socda shuqulladoodii. oo bal eeg, had-
 dana waxaan arkay daruur cad, oo waxaan daruurta
 dusheeda ku arkay mid fadhiga oo u egi bini aadan,
 oo waxaa madaxa u saarnaa taaj dahab ah, oo gacan-
 tana wuxuu ku haystay manjo af badan. oo haddana
 malaa'ig kale ayaa waxay ka soo baxday macbud-
 kii, oo waxay cod weyn ugu dhawaaqday kii daru-

urta ku fadhiyey, iyadoo leh, manjadaada soo dir oo beerta goo; waayo, saacaddii beergooyusku way timid; maxaa yeelay, midhihi dhulka oo la gooyin lahaa way bislaadeen. markaasaa kii daruurta ku fadhiyey wuxuu manjadiisii ku soo tuuray dhulka, oo midhihi dhulkiina waa la gooyay. oo haddana malaa'ig kale ayaa waxay ka baxday macbudka samada ku yaal, oo iyana waxay haysatay manjo af badan. oo haddana malaa'ig kale oo dabka xukunta ayaa waxay ka soo baxday meeshii allabariga; oo waxay cod weyn ugu dhawaaqday tii manjada afka badan haysatay iyadoo ku leh, manjadaada afka badan soo dir, oo waxaad ururisaa canabka dhulka rucubyadiisa; maxaa yeelay, canabkii waa bislaaday. markaasaa malaa'igtii waxay manjadeedii ku soo tuurtay dhulka, oo waxay soo ururisay canabka dhulka, oo waxay ku tuurtay macsaraddii canabka oo weyn oo cadhada ilaah. oo canabkiina waxaa lagu tuntay magaalada dibaddeeda, oo waxaa macsaraddii ka soo baxay dhiig, wuxuuna gaadhay tan iyo fardaha xakamahooda, ilaa kun iyo lix boqol oo istaadiyon.

15

oo haddana waxaan samada ku arkay calaamo kale oo weyn oo cajaa'ib leh, waxayna ahayd toddoba malaa'igood oo haysta toddoba belayo, oo ahaa kuwii ugu dambeeyey, waayo, waxaa iyaga ku dhex dhammaatay cadhadii ilaah. markaasaan arkay wax u eg bad muraayad ah oo dab ku dhex qasan yahay iyo kuwii iyagoo guulaysan ka yimid xaggii bahalkii iyo xaggii sanamkiisii iyo xaggii nambarkii magiciisa, oo dul taagan baddii muraayadda ahayd iyagoo haysta kataaradihii ilaah. oo iyana waxay ku gabyeen addoonkii ilaah oo muuse ahaa gabaygiisii iyo gabaygii wanka iyagoo leh, rabbiyow ilaaha qaadirka ahow, shuqulladaadu way weyn yihiin, oo yaab bay leeyihiin. boqorka quruumahow, jidadkaagu waa xaq oo waa run. rabbiyow, bal ayaan kaa cabsan doonin oo aan magacaaga ammaani doonin? waayo, adiga keligaa ayaa quduus ah; maxaa yeelay, quruumaha oo dhammu way iman oo hortaada ayay ku sujuudi doonaan; waayo, falimahaagii xaq ahaa waa la muujiyey. oo waxyaalahaas dadabood waxaan arkay macbudkii taambuugga markhaaftiridda oo samada ku jira oo la furay. markaasaa macbudkii waxaa ka soo baxay toddobadii malaa'igood oo haystay toddobada belayo, oo waxay qabeen dhar daahir ah oo dhalaalaya, oo laabtana waxaa ugu xidhnaa suuman dahab ah. oo afartii xayawaan midkood ayaa wuxuu toddobadii malaa'igood siiyey toddoba fijaan oo dahab ah oo ay ka buuxdo cadhadii ilaaha weligiis iyo weligiisba nool. markaasaa macbudkii waxaa ka buuxsaday qiiq ka yimid xagga ammaanta ilaah iyo xagga xooggiisa; oo ninna ma uu geli karin macbudkii ilamaa la dhammeeyo toddobadii belayo oo ay toddobadii malaa'igood haysteen.

16

markaasaan maqlay cod weyn oo macbudkii ka yeedhaya, oo toddobadii malaa'igood ku leh, taga, oo

toddobada fijaan oo cadhada ilaah ku jirto dhulka ku shuba. markaasaa waxaa tagtay middii kowaad, oo waxay fijaankeedii ku shubtay dhulka, oo wuxuu dadkii sumaddii bahalka lahaa oo caabuday sanamkiisii u noqday boog xun oo halis ah. oo tii labaadna fijaankeedii waxay ku shubtay badda; markaasay baddii noqotay sidii nin dhintay dhiiggiis oo kale, oo waxyaalihii ku noolaa oo dhammu way wada dhinteen. oo tii saddexaadna waxay fijaankeedii ku shubtay webiyaashii iyo ilihii biyaha ahaa; oo waxay noqdeen dhiig. kolkaasaan maqlay malaa'igtii biyaha oo leh, kan jira oo jirayow, adigu xaq baad tahay, adiga quduuska ahow, maxaa yeelay, sidaasaad wax u xukuntay; waayo, iyagu waxay daadiyeen dhiigii quduusiintii iyo nebiyadii, oo diguna waxaad ka waraabisay dhiig; waayo, way istaahilaan. oo haddana waxaan maqlay meeshii allabariga oo leh, haah, rabbiyow ilaaha qaadirka ahow, waxaa run iyo xaq ah xukummadaada. oo tii afraadna waxay fijaankeedii ku shubtay qorraxda; oo waxaa qorraxdii la siiyey amar ay dadka ku gubto. markaasaa dadkii waxaa lagu gubay kulayl weyn, oo waxay caayeen magicii ilaaha belayayoyinka u taliya, oo ma ay toobadkeenin inay isaga ammaanaan. oo tii shanaadna waxay fijaankeedii ku shubtay carshigii bahalka; boqortooyadiisiina way madoobaatay, oo iyana xanuun aawadiis ayay carrabkoodii la ruugeen, oo xanuunkoodii iyo nabrahoodii aawadood waxay caayeen ilaaha samada, oo shuqulladoodiina kama ay toobadkeenin. oo tii lixaadna waxay fijaankeedii ku shubtay webiga weyn oo yufraad; oo biyihiisii way engegeen, in jidka loo diyaariyo boqorrada ka imanaya qorrax ka soo bax. markaasaan arkay saddex jinni oo nijaas ah oo ka soo baxaya masduulaagii afkiisii, iyo bahalka afkiisii, iyo nebigii beenta ahaa afkiisii, oo waxay u ekaayeen rahyo; waayo, waxay ahaayeen ruuxyo jinniyo oo calaamooyin samaynaya, kuwaas oo u taga boqorrada dunida oo dhan inay u soo ururiyaan dagaalka maalinta weyn oo ilaaha qaadirka ah. (oo bal eeg, anigu waxaan u imanayaa sida tuug oo kale. haddaba waxaa barakaysan kii soo jeeda oo dharkiisa dhawra sii uusan qaawanaan ugu socon oo aan cawradiisa loo arag.) oo iyana waxay boqorradii ku soo ururiyeen meesha afka cibraaniga lagu yidhaahdo armageddoon. oo tii toddobaadna waxay fijaankeedii ku shubtay hawada; markaasaa macbudkii waxaa ka soo baxay cod weyn oo ka yimid carshiga xaggiisa, wuxuuna lahaa, way dhammaatay. markaasaa waxaa dhacay hillaac iyo codad iyo onkod; oo waxaa dhacay dhulgariir weyn oo aan weligiis isagoo kale la arag intii dad dhulka joogay, oo wuxuu ahaa dhulgariir aad u weyn oo aad u xoog badan. oo magaaladii weynaydna waxaa loo kala qaybiyey saddex meelood, oo magaaloyinkii quruumuhuna way wada dumeen; oo baabuloontii weynaydna waxaa laga xusuustay ilaah hortiisa in iyada la siiyo koobkii khamriga xanaaqa cadhadiisa. oo gasiirad kastaaba way carartay, buurihina lama heelin. oo waxaa samada ka soo daatay oo dadka ku soo dul daatay roob dhagaxyaale, oo dhagax kastaba miisaankiisu le'eg yahay talanti; markaasaa dadkii waxay ilaah u caayeen belayadii roob dhagaxyaalaha aawadeed, maxaa yeelay, belayadiisu aad bay u wey-

markaasaa waxaa timid toddobadii malaa'igood oo toddobada fijaan haystay middood, oo way ila hadashay, waxayna igu tidhi, kaalay halkan, waxaan ku tusi doonaa xukunka dhillada weyn oo biyaha badan ku dul fadhida, taasoo boqorrada dunidu ay ka sinaysteen, oo kuwa dunida degganuna ay khamrigii sinadeeda ku sakhraameen. markaasay waxay igu qaadday ruuxa, oo waxay i geesay cidlada; markaasaan arkay naag fuushan bahal guduudan oo ay ka buuxaan magacyo cay ahu, oo wuxuu lahaa toddoba madax iyo toban gees. oo naagtuna waxay qabtay dhar midabkiisu yahay casaan iyo guduud, oo waxaa kaloo ay ku sharraxnayd dahab iyo dhagaxyo qaali ah iyo luul, oo waxay gacanta ku haysatay koob dahab ah oo waxyaalihii karaahiyada ahaa ka buuxaan, kuwaas oo ahaa waxyaalihii nijaasta ahaa oo sinadeeda, oo waxaa wejiga ugu qornaa magac ah qarsoodi, oo ah baabuloonta weyn ee hooyada u ah dhillooyinka iyo waxyaalaha karaahiyada ah oo dunida. markaasaan arkay naagtii oo ku sakhraantay dhiigii quduusiinta iyo dhiigii kuwii ciise u markhaati furay. oo markaan iyadii arkay ayaan aad ula yaabay. markaasaa malaa'igti waxay igu tidhi, war, maxaad u yaabtay? waxaan kuu sheegi doonaa qarsoodiga naagta iyo bahalka iyada sida oo leh toddobada madax iyo tobanka gees. bahalkii aad aragtay wuu jiray, haddase ma jiro; oo wuxuu dhowaan ka soo bixi doonaa yamayska, oo wuxuu tegi doonaa halaag, oo kuwa dhulka jooga oo aan magacooda lagu qorin kitaabka nolosha waagii dunida la aasaasay, markay bahalka arkaan waxay la yaabi doonaan siduu markii hore u jiray, oo uusan haatan u jirin, oo uu hadda ka dib u jiri doono. waa kan maanka xigmadda lihi. toddobada madax waa toddoba buurood oo ay naagtu ku fadhiisato; oo iyagu waxa weeyaan toddoba boqor; shantood way dhaceen, midna wuu jooga, midkii kalena weli ma iman; oo markuu yimaado, in yar buu sii jiri doonaa. oo bahalkii markii hore jiray oo aan haatan jirin, isaga qudhiisuna waa mid siddeedaad oo toddobadu ka mid yahay; oo wuxuu tegi doonaa halaag, oo tobankii gees oo aad aragtay waa toban boqor, oo aan weli helin boqortooyo; laakiinse intii saacad ah waxay amar la heleen bahalka sida boqorro oo kale. kuwanu waa isku maan, oo iyagu xooggooda iyo amarkooda waxay siiyeen bahalka. kuwaasu waxay la diriri doonaan wanka, oo wankuna wuu ka adkaan doonaa, maxaa yeelay, isagu waa sayidka sayidyada iyo boqorka boqorrada; oo haddana kuwa isaga la jira waa kuwa loo yeedhay, oo la doortay, oo aaminiinta ah. markaasay waxay igu tidhi, biyihii aad aragtay oo ay dhilladu ku dul fadhiday waxa weeyaan dadad iyo maqluuyqo iyo quruumo iyo afaf. oo tobankii gees oo aad aragtay iyo bahalkii waxay nebcaan doonaan dhillada, oo iyada way bi'in doonaan oo qaawin doonaan, oo hilibkeedana way cuni doonaan, oo kulligeedna waxay ku gubi doonaan dab. waayo, ilaah wuxuu qalbigooda geliyey inay yeelaan fikirkiisa, oo ay isku maan ahaadaan, oo ay boqortooyadooda bahalka siiyaan il-

amaa erayada ilaah ay kaamil noqdaan. oo naagtii aad aragtayna waxa weeye magaalada weyn oo u talisa boqorrada dhulka.

18

waxyaalahaas ka dib waxaan arkay malaa'ig kale oo samada ka soo degaysa, waxayna lahayd amar weyn; oo dhulkuna wuxuu la iftiimay dhalalka. markaasay ku dhawaaqday cod xoog weyn, oo waxay tidhi, waxaa dhacday oo dhacday baabuloontii weynayd, oo waxay noqotay hoygii shaydaanyada, iyo rugtii jinni kasta oo nijaas ah, iyo rugtii shimbir kasta oo nijaas ah oo la neceb yahay. waayo, quruumihii oo dhammu waxay ku dhaceen khamrigii cadhada sinadeeda; oo boqorradii dhulka oo dhammuna iyaday ka sinaysteen, oo baayacmushtariyadii dunidu waxay ku taajireen xooggii barwaaqaadeeda. oo haddana waxaan maqlay cod kale oo samada ka dhawaaqaya oo leh, dadkaygiyow, iyada ka soo baxa, yeydnan dembiyadeeda la qaybsane, oo aydnan be-laayoyinkeeda heline; waayo, dembiyadeedii waxay gaadheen xataa samada, oo ilaahna wuu xusuustay xaqdarradeedii: iyada wax u siiya sidii ay wax idiin siisay oo kale, oo weliba u sii labanlaaba sida shuulkeedu ahaa; oo koobkii ay wax idiinku qastay, wax ugu qasa labanlaab. oo intii ay isfaanisay iyo intii ay raaxaysatay oo kale, waxaad iyada siisaan cad-dibaad iyo murug; waayo, iyadu waxay qalbigeeda iska tidhaahdaa, anigoo boqorad ah ayaan iska fadhiaa, oo carmalna ma ihi, oo sinaba murug u arki maayo. sidaas daraaanteed maalin keliya waxaa iyada u iman doona be-laayoyinkeeda, kuwaas oo ah dhimasho iyo murug iyo abaar; oo iyada kulligeed waxaa lagu gubi doonaa dab, waayo, rabbiga ilaaha ah oo iyada xukumay waa xoog badan yahay. oo boqorradii dunida oo iyada ka sinaystay oo la raaxaystay ayaa u ooyi doona oo u barooran doona markii ay arkaan qiiga gubashadeeda, iyagoo meel fog la taagan cabsida caddibaaddeeda, oo waxay odhan doonaan, waxaa hoogtay oo hoogtay magaalada weyn oo baabuloon, taasoo ah magaalada xoogga badan! waayo, xukunkaagu saacad keliya buu ku yimid. oo baayacmushtariyadii duniduna iyaday u ooyaan oo u baroortaan, waayo, ninna hadda ka dib iibsan maayo shinxaddoodii; shinxaddaas oo ah dahab, iyo lacag, iyo dhagaxyo qaali ah, iyo luul, iyo dhar wanaagsan, iyo dhar guduudan, iyo xariir, iyo dhar cas, iyo alwaax kasta oo tu'inos ah, iyo weel kasta oo foolmaroodi laga sameeyey, iyo weel kasta oo alwaax qaali ah laga sameeyey, iyo kuwa laga sameeyey naxaas, iyo bir, iyo marmar, iyo qorfe, iyo xawaash, iyo uunsi, iyo barafuun, iyo foox, iyo khamri, iyo saliid, iyo bur wanaagsan, iyo sarreen, iyo lo', iyo ido, iyo fardo, iyo gaadhifardood, iyo addoommo, iyo nafaha dadka. oo midhihihi naftaadu ay damacday way kaa tageen, oo waxyaalihii fiicanaa oo dhalaalayay oo dhammuna way kaa baabbe'een, oo mar dambena lama heli doono. oo baayacmushtariyadii alaabtaas lahaa oo iyada taajir ku noqday, waxay meel fog la istaagi doonaan cabsida caddibaaddeeda iyagoo ooyaya oo barooranaya; oo waxay odhan doonaan, waxaa hoogtay oo hoogtay magaalada weyn, tii qabi jirtay dhar

wanaagsan, iyo dhar guduudan, iyo dhar cas, oo ku sharraxnaan jirtay dahab, iyo dhagaxyo qaali ah, iyo luul. waayo, maalka saas u badan saacad keliya buu ku baabba'ay. oo waxaa meel fog istaagay naakhude kasta, iyo mid kasta oo dhoofa, iyo raggaa baxriyi-inta ah, iyo in alla inta badda ka faga'iidaydada, oo way qayliyeen markii ay arkeen qiigii gubashadeeda, waxayna yidhaahdeen, bal magaaladee baa la mid ah magaalada weyn? oo iyana intay madaxa boodh ku shubteen ayay qayliyeen oo ooyeen oo baroorteen, oo waxay yidhaahdeen, waxaa hoogtay oo hoogtay magaaladii weynayd oo kulli inta badda doonniyaha ku lahu ay dhexdeeda kaga taajireen maalkeedii, waayo, iyadii saacad keliya bay baabba'day. haddaba iyada ku farxa, samaday, iyo quduusiintay, iyo rasuulladow, iyo nebiyadow, waayo, ilaah xukunkiinnii iyadu ku xukumay. markaasaa malaa'ig xoog weynu waxay kor u qaadatay dhagax u eg dhagaxshiid weyn, oo waxay ku dhex tuurtay badda, oo waxay tidhi, magaalada weyn oo baabuloon sidaas oo kale xoog baa hoos loogu tuuri doonaa, oo hadda ka dibna lama heli doono. oo mar dambe dhexdaada lagama maqli doono codka kataaralayda, iyo muusikalayda, iyo kuwa biibiilaha ka dhawajjiya, iyo kuwa turumbada ka dhawajjiya; oo dhexdaada innaba lagama heli doono sancalow sancow kasta ha qabtee; oo san-qadha dhagaxshiidkana dhexdaada innaba lagama maqli doono mar dambe; oo laambad iftiinkeedna mar dambe dhexdaada innaba kama ifi doono, oo codkii arooska iyo aroosaddana dhexdaada innaba mar dambe lagama maqli doono, waayo, baayac-mushtariyadaadu waxay ahaayeen amiirradii dhulka, maxaa yeelay, saaxirnimadaadii ayaa quruumaha oo dhan lagu khiyaaneeyey. oo dhexdeeda waxaa laga helay dhiigii nebiyadii iyo quduusiintii iyo dhiigii kuwii dhulka lagu dilay oo dhan.

19

oo waxyaalahaas ka dib waxaan maqlay wax u eg cod weyn oo maqluud badan oo samada ku jira, oo waxay lahaayeen, halleeluuya; badbaado iyo ammaan iyo xoog waxaa leh ilaahayaga; waayo, waxaa run iyo xaq ah xukumadiisa, maxaa yeelay, isagu wuu xukumay dhiladii weynayd ee dhulka ku hallaysay sinadeedii; oo dhiigii addoommadiisiina gacanteeda wuu ka aaray. oo haddana mar labaad ayay yidhaahdeen, halleeluuya. oo qiiqueeduna kor buu u baxaa weligiis iyo weligiis. markaasaa afar iyo labaatankii oday iyo afartii xayawaan ayaa sujuuday, oo waxay caabudeen ilaah carshiga ku fadhiiya iya-goo leh, aamiin, halleeluuya. markaasaa cod baa ka soo baxay carshigii, oo wuxuu yidhi, ilaahenna ammaana, addoommadiisa oo dhammow, kuwiinna isaga ka cabsadow, yar iyo weynba. oo haddana waxaan maqlay wax u eg maqluud badan codkood, iyo biyo badan codkood, iyo onkod xoog weyn codkiis, oo waxay lahaayeen, halleeluuya, waayo, waxaa wax xukuma rabbiga ilaahayaga oo qadarka ah. aynu rayrayno oo aad u faraxno, oo aynu ammaanoo isaga; waayo, arooskii wanku wuu yimid, oo afadiisiina way isdiyaarisay. oo waxaa iyadii lagu amray inay xidhato dhar wanaagsan oo dhalaalaya oo daahir

ah; waayo, dharka wanaagsanu waxa weeye falimi-hii xaqaa ahaa oo quduusiinta. oo wuxuu igu yidhi, waxaad qortaa, waxaa barakaysan kuwa loogu yeed-hay arooska wanka cashadiisa. oo wuxuu kaloo igu yidhi, kuwanu waa erayadii ilaah oo run ah. inaan isaga caabudo aawadeed ayaan cagihisa ugu hor dhacay. oo isna markaasuu wuxuu igu yidhi, iska jir oo saas ha yeelin. anigu waxaan addoon la ahay adiga iyo walaalahaaga haya markhaatifuridda ciise. ilaah u sujuud, waxay, markhaatifuridda ciise waa ruuxa wax sii sheegidda. oo bal eeg, waxaan arkay samadii oo furantay, iyo faras cad, oo kii fuushanaana waxaa la odhan jiray aamin iyo run; oo isagu xaqnimuu wax ku xukumaa oo uu ku diriraa. oo indhihiisuna waxay u ekaayeen oolka dabka, madaxiisana waxaa u saarnaa taajaj badan; oo waxaa ugu qornaa magac aanu ninna aqoon isaga mooyaaane. oo isna wuxuu qabay dhar dhiig lagu rusheeyey, magiciisana waxaa la odhan jiray ereyga ilaah. oo ciidammadii samada ku jirayna isagay soo raaceen iyagoo fuushan fardo cadcad oo qaba dhar wanaagsan oo cad oo daahir ah. oo afkiisana waxaa ka soo baxday seef af badan inuu ku laayo quruumaha; oo wuxuu iyaga ku xukumi doonaa ul bir ah, oo wuxuu ku tumay macsaraddii canabka oo xanaaqii cadhada ilaah qaadirka. oo dharkiisa iyo bowdadiisana waxaa ugu qornaa magac, kaas oo ah boqorka boqorrada, iyo sayidka sayidyada. oo markaasaan arkay malaa'ig qorraxda dhex taagan; oo intay cod weyn ku dhawaaqday ayay waxay haadda samada dhex duusha oo dhan ku tidhi, kaalaya oo u soo urura cashada weyn oo ilaah, aad idinku cunteene hilibka boqorrada, iyo hilibka kabtannada, iyo hilibka raggaa xoogga badan, iyo hilibka fardaha iyo kuwa fuushan, iyo hilibka dadka oo dhan, xor iyo addoon, iyo yar iyo weynba. oo markaasaan arkay bahalkii iyo boqorradii dhulka iyo ciidammadoodii oo u soo wada ururay inay la diriraan kii faraska fuushanaa iyo ciidankiisii. markaasaa la qabtay bahalkii iyo nebigii beenta ahaa oo calaamooyinka hortiisa ku samayn jiray, kuwaasoo uu ku khiyaanayn jiray kuwii aqbalay sumaddii bahalka iyo kuwii u sujuuday sanamkiisii, oo labadoodii iyagoo nool ayaa waxaa lagu dhex tuuray baddii dabka ahayd, oo baaruuddu ka ololaysay; oo intoodii kalena waxaa lagu laayay kii faraska fuushanaa seefiisii afkiisa ka soo baxday; oo haaddii oo dhammu waxay ka dhergeen hilibkoodii.

20

oo markaasaan arkay malaa'ig samada ka degaysa, oo waxay gacanta ku haystay furihii yamayska iyo silsilad weyn. oo markaasay qabsatay masduulaagii ahaa maska duqa ah, kaasoo ah ibliiska iyo shaydaanka, oo intii kun sannadood ah ayay xidhay, oo waxay ku ridday yamayskii, markaasay xidhay oo shaabab ku awday inaanu quruumaha mar dambe khiyaanayn ilamaa kunka sannadood ay dhammaadaan; oo taas ka dib waa in isaga la furo wakhti yar. oo markaasaan arkay carshiyo, oo waxaa kuwa ku fadhiiyey la siiyey amar ay ku xukumaan; oo haddana waxaan arkay nafihii kuwii madaxa looga jaray markhaatigii ay ciise u fureen aawadiis, iyo eraygii ilaah aawadiis, iyo kuwii aan caabudin bahalkii iyo sanamkiisa toona,

oo aan aqbalin in sumaddii lagaga dhigo wejigooda iyo gacantooda; way soo noolaadeen oo kun sannadood ayay masiiq wax la xukumeen. oo dadkii dhintay intoodii kalena sooma ay noolaan ilamaa ay kunkii sannadood dhammaadeen. kanu waa sarakicidda kowaad. waxaa barakaysan oo quduus ah kii ka qayb gala sarakicidda kowaad; kuwaas dhimashada labaadi amar kuma laha, laakiinse waxay wadaaddo u ahaan doonaan ilaah iyo masiixa, oo waxay isaga wax la xukumii doonaan kun sannadood. oo markii kunkii sannadood ay dhammaadaan ayaa shaydaanka laga furi doonaa xabsigii lagu xabbisay, oo wuxuu u soo bixi doonaa inuu khiyaaneeyo quruumaha deggan dhulka afartiisa gees, kuwaas oo ah juuj iyo maajuuj inuu iyaga u soo ururiyo dagaalka; oo tiradooduna waa sida ciidda badda. oo waxay ku soo kor baxeen ballaadhka dhulka, oo waxay hareereeyeen kaambadii quduusiinta iyo magaaladii la jeclaa; markaasaa waxaa samada ka soo degay dab, wuuna laastay iyagii. oo ibliiskii iyaga khiyaanayn jirayna waxaa lagu dhex tuuray baddii dabka iyo baaruudda ahayd, halkaas oo ay ku jiraan bahalkii iyo nebigii beenta ahaa, oo iyaga waxaa la cadaabi doonaa habeen iyo maalinba weligood iyo weligoodba. oo markaasaan arkay carshi weyn oo cad, iyo kii ku fadhiyey, oo wejigiisa dhulkii iyo samadii ay ka carareen, oo iyagiina meel looma helin. oo markaasaan arkay kuwii dhintay, yar iyo weynba, iyagoo taagan carshiga hortii, markaasaa waxaa la furay kitaabbadii; oo hadana waxaa la furay kitaab kale oo ah kii nolosha; oo kuwii dhintay waxaa lagu xukumay waxyaalihii kitaabbadii ku qornaa, sidii ay shuqulladoodii ahaayeen. markaasaa baddii waxay sii daysay kuwii dhintay oo dhexdeedii ku jiray; oo dhimashadii iyo haadeesna waxay sii daayeen kuwii dhintay oo dhexdoodii ku jiray; markaasaa iyagii waxaa laga xukumay nin walba sidii shuqulladiisu ahaayeen. oo dhimashadii iyo haadeesba waxaa lagu tuuray baddii dabka ahayd. oo taasuu waa dhimashadii labaad oo ah badda dabka ah. oo ku alla kii aan kitaabkii nolosha laga helin isagoo ku qoran, waxaa lagu tuuray baddii dabka ahayd.

21

oo waxaan arkay samo cusub iyo dhul cusub; waayo, samadii hore iyo dhulkii hore way dhammaadeen; oo baddiina mar dambe ma ay jirin. oo haddana waxaan arkay magaalada quduuska ah, taasoo ah yerususaalem cusub oo samada ka soo degaysa xagga ilaah, iyadoo loo diyaariyey sidii aroosad ninkeedii loo sharraxay. markaasaan maqlay cod weyn oo carshiga ka yeedhaya oo leh, bal eeg, rugta ilaah waxay la jirtaa dadka, oo isna wuxuu la degganaan doonaa iyaga, oo iyana waxay ahaan doonaan dadkiisa, oo ilaah qudhiisuna wuxuu la jiri doonaa iyaga, oo wuxuu ahaan doonaa ilaahood; oo isna indha-hooda ilmo kastuu ka tirtiri doonaa, oo dhimashona mar dambe ma jiri doonto, oo mar dambena ma jiri doonaan murug iyo oohin iyo xanuun toona, waayo, waxyaalihii hore way dhammaadeen. markaasaa kii carshiga ku fadhiyey wuxuu yidhi, bal eeg, wax kastaba cusayb baan ka dhigayaa. oo wuxuu igu yidhi,

qor, waayo, erayadanu waa aamin iyo run. oo wuxuu igu yidhi, iyagu way ahaadeen. anigu waxaan ahay alfa iyo oomeega, iyo bilowgii iyo dhammaadka. oo kii harraadsan waxaan hadiyad ahaan uga waraabin doonaa isha biyaha nolosha. oo kii guulaystaa wuxuu dhaxli doonaa waxyaalahan, oo anna waxaan isaga u ahaan doonaa ilaah, isna wuxuu ii ahaan doonaa wiil. laakiinse kuwa fulayaasha ah, iyo kuwa aan rumaysan, iyo kuwa karaahiyada ah, iyo gacankudhiiglayaasha, iyo kuwa sinaysta, iyo saaxiirinta, iyo kuwa sanamyada caabuda, iyo beenlowyada oo dhan waxaa qaybtoodu ku jiri doontaa badda ay dabka iyo baaruuddu ka ololayaan, oo taasuna waa dhimashada labaad. markaasaa waxaa yimid mid ka mid ah toddobadii malaa'igood oo haystay toddobadii fiijaan oo ay ka buuxeen toddobadii belaaayo ee ugu dambeeyey; oo iyana way ila hadashay, oo waxay igu tidhi, bal kaalay halkan oo waxaan ku tusayaa aroosadda oo ah wanka afadiisa. oo iyana waxay igu qaadday ruuxa, oo waxay i geysay buur weyn oo dheer, oo waxay i tustay magaalada yerususaalem oo quduuska ah oo samada ka soo degaysa xagga ilaah, oo magaaladii waxay lahayd ammaanta ilaah; oo nurkeedu wuxuu u ekaa dhagax aad u qaali ah, oo sidii dhagaxa yasbidka oo u dhalaalaya sidii madarad oo kale; oo waxay lahayd derbi weyn oo dheer; oo waxay kaloo lahayd laba iyo toban irdood, oo irdahana waxaa ka taagnaa laba iyo toban malaa'igood; oo waxaa ku qornaa magacyo, kuwaas oo ah magacyadii laba iyo tobanka qabiil oo reer binu israa'iil; oo xagga bari waxay ku lahayd saddex irdood, woqooyiina waxay ku lahayd saddex irdood, koonfurna waxay ku lahayd saddex irdood, galbeedna waxay ku lahayd saddex irdood. oo derbigii magaaladuna wuxuu lahaa laba iyo toban aasaas, oo dushooda waxaa ku qornaa laba iyo tobankii rasuul ee wanka laba iyo tobankoodii magac. oo malaa'igtii ila hadashay waxay haystay cawdsuur qiyaaseed oo dahab ah inay ku qiyaasto magaalada iyo irdaheeda iyo derbigeeda. oo magaaladuna waxay u dhinsayd afar gees, oo dhererkeeduna wuxuu le'ekaa ballaadhkeeda; oo markaasay waxay magaaladii ku qiyaastay cawdsuurkii, oo waxay noqotay laba iyo toban kun oo istaadiyon; oo dhererkeeda iyo ballaadhkeeda iyo sara-jooageeduba waa isla ekaayeen. oo waxay qiyaastay derbigeadii, oo wuxuu noqday boqol iyo afar iyo afartan dhudhun, sidii ay ahayd qiyaastii ninku, kaasoo ah malaa'ig. oo derbigeadiina waxaa laga dhisay yasbid, oo magaaladuna waxay ahayd dahab saafi ah oo u eeg muraayad saafi ah. oo derbigii magaalada aasaaskiina waxaa lagu sharraxay dhagaxyo qaali ah oo cayn kasta ah. aasaaskii kowaad wuxuu ahaa yasbid, kii labaadna wuxuu ahaa safayr, kii saddexaadna wuxuu ahaa khalkedeed, kii afraadna wuxuu ahaa sumrud, kii shanaadna wuxuu ahaa sardonug, kii lixaadna wuxuu ahaa sardiyo, kii toddobaadna wuxuu ahaa khirusolito, kii siddeedaadna wuxuu ahaa berullo, kii sagaaladna wuxuu ahaa tobasiiyo, kii tobaadna wuxuu ahaa khirusobrasos, kii koob iyo tobaadna wuxuu ahaa yakintos, kii laba iyo tobaadna wuxuu ahaa ametustos. oo laba iyo tobankii irdoodna waxay ahaayeen laba iyo toban luul, oo kii kastoo irdihii ka mid ahaaba wuxuu ahaa luul, oo magaaladii jidkeedii

ina wuxuu ahaa dahab saafi ah oo u eg muraayad wax laga dhax arko. oo dhexdeedana macbud kuma arag; waayo, rabbiga ah ilaaha qaadirkaa iyo wanka ayaa waxay yihiin macbudkeeda. oo magaaladuna uma baahna qorrax iyo dayax toona inay dusheeda ka iftiimaan; waayo, ammaanta ilaah ayaa iftiin u ahayd, oo laambadeeduna waa wanka. oo quruumuhuna waxay ku dhax socon doonaan iftiinkeeda, oo boqor-rada dhulkuna ammaantooda iyaday soo gelin doonaan. oo irdaheedana sinaba looma xidhi doono maalinta (waayo, halkaas habeen ma jiri doono); oo waxay iyada soo gelin doonaan ammaanta iyo cisada quruumaha; oo gudaheedana sinaba uma ay geli doonaan wax nijaas ah amase kii sameeya karaahiyo iyo been; laakiinse waxaa keliyahoo geli doona kuwa ku qoran kitaabka nolosha ee wanka.

22

markaasay malaa'igtii i tustay webi ah biyaha nolosha, oo u dhalaalaya sidii madarad oo kale, oo ka soo baxaya carshigii ilaah iyo wanka, iyo jidkii magaalada dhexdiisa. webiga dhankiisan iyo dhanki-isaasba waxaa ku yiil geedkii nolosha oo dhalaya laba iyo toban cayn oo midho ah, oo midhihiisana dhalaya bil kasta; oo geedka caleemihiisuna waxay quruumaha u ahaayeen bogsiiin. oo mar dambena naclad ma jiri doonto, oo waxaa halkaas ku jiri doona ilaah iyo wanka carshigooda; oo addoommadiisuna way u adeegi doonaan, oo wejigiisay arki doonaan, oo magiciisuna wuxuu ugu oolli doonaa wejigooda. oo mar dambe habeen ma jiri doono, oo iyana uma baahnaan doonaan laambad iftiinkeed iyo iftiinka qorraxda toona; waayo, waxaa iyaga iftiimin doona rabbiga ilaaha ah, oo iyana waxay talin doonaan weligood iyo weligood. oo markaasay malaa'igtii waxay igu tidhi, erayadanu waa aamin iyo run; oo rabbiga ah ilaaha ruuxyada nebiyada ayaa malaa'igtiisii u soo diray inuu addoommadiisa tuso waxyaalaha waajibka ah inay dhowaan dhacaan. oo bal eeg, anigu dhaqaasan u imanayaa. haddaba waxaa barakaysan kii xajiya erayada wax sii sheegidda oo kitaabkan lagu qoray. anigoo yooxanaa ah waxaan ahay kii maqlay oo arkay waxyaalahan. oo markii aan maqlay oo aan arkay, ayaan ku hor dhacay cagihii malaa'igtii i tustay waxyaalahan, si aan u caabudo. oo haddana waxay igu tidhi, iska jir oo saas ha yeelin, waayo, anigu waxaan addoon la ahay adiga iyo nebiyada walaalaha ah iyo kuwa xajiya erayada kitaabkan; haddaba ilaah caabud. oo haddana waxay igu tidhi, shaabad ha ku xidhin erayada wax sii sheegidda oo kitaabkan lagu qoray, waayo, wakhtigii waa dhow yahay. oo kii xaqdaranu xaqdarro ha sii sameeyo; oo kii nijaas ahna nijaas ha laga sii dhigo; kii xaq ahuna xaqnimo ha sii sameeyo; kii quduus ahuna quduus ha laga sii

dhigo. oo bal eeg, anigu dhaqaasan u imanayaa, oo abaalgudkaygiina waan wataa si aan nin walba ugu abalgudo sida shuqulkiisu yahay. anigu waxaan ahay alfa iyo oomeega, kan ugu horreeyey iyo kan ugu dambeeya, bilowgii iyo dhammaadka. haddaba waxaa barakaysan kuwa khamiisyadooda maydha, si ay amar ugu lahaadaan inay u yimaadaan geedka nolosha, oo ay magaalada irdaha ka soo galaan. haddaba dibadda waxaa jooga eeyihii, iyo saaxiriintii, iyo kuwa sinaysta, iyo gacankudhiiglayaashii, iyo kuwa sanamyada caabuda, iyo ku kasta oo been jecel ama sheega. oo anigoo ciise ah ayaan malaa'igtaydii u soo diray inay waxyaalahan idiinku markhaati furto kiniisadaha aawadood. anigu waxaan ahay xiddikii iyo farcankii daa'uud, iyo xiddigta waaberi oo dhalaalaysa. ruuxa iyo aroosadduba waxay yidhaahdaan, kaalay. oo kii maqlaana ha yidhaahdo, kaalay. oo kii harraadsanuna ha yimaado. oo kii doonayaaba biyaha nolosha hadiyad ahaan ha u qaato. oo anigu waxaan ku idhaahdaa nin kasta oo maqla erayadii wax sii sheegidda ee kitaabkan lagu qoray, haddii nin wax ku daro iyaga, ilaah wuxuu isaga ku dari doonaa belaaoyoyinka kitaabkan ku qoran; oo haddii nin wax ka qaado erayadii kitaabka wax sii sheegiddan, isna ilaah baa qaybtiisa ka qaadi doona geedka nolosha iyo magaalada quduuska ah iyo waxyaalaha kitaabkan ku qoran. haddaba kan waxyaalahan ka markhaati furayaa, wuxuu leeyahay, haah, anigu dhaqaasan u imanayaa. aamiin, rabbi ciisow, kaalay. nimcada rabbi ciise ha la jirto quduusiinta oo dhan. aamiin.

